Diffinicio est oracio indicans quid est esse rei id est quiditatem rei composita per dictum verbo ut animal rationale mortale hoc totum quod potest per hoc verbum est ... dico sicut quidditativa ... Diffinicio est ... esse ... quod sit ... Et est quadruplex scilicet

Essenciale et est que datur per predicata essencialia rei diffinite et est duplex

Quidditativa et est que constituitur ex genere et differentia ut homo est compositum ex materia et forma et est animal rationale mortale

Non quidditativa et est que constituitur ex genere et differentiis et dicitur ut ... altera parte ... ut homo est substantia ...

Actualis et est que datur per predicata accidentalia et est duplex scilicet

Propria et est que datur per predicata ... actualia ... ut ... animal rationale ut risibile ut admirativum ut ... et ... subiectum ... subiecti ut ...

Communis est que datur per ... quia ut ... actua ... ut homo est ut album ... et ... subiecti ... ut album nigrum ... subiectum ... quod ... sive ... sive ... sive ...

Causalis est que datur per quatuor genera causarum ipsius diffiniti et est quadruplex

Materialis est que datur per materiam diffiniti ut domus est ... ex lapidibus et lignis factum ubi hoc diffinitum scilicet domus datur per causam materialem scilicet lapides et ligna que sunt materia ipsius domus ex quibus componitur

Formalis est que datur per formam diffiniti ipsius ut homo est animal rationale ubi hoc diffinitum scilicet homo datur per formam que est ... ...

Efficiens est que datur per causam efficientem diffiniti ut dies est ... solis super ... emisperium ubi hoc diffinitum scilicet dies datur per causam efficientem scilicet solem que ... per suum ... super ... emisperium

Finalis est que datur per causam finalem ipsius diffiniti ut ira est appetitus vindicte ubi hoc diffinitum scilicet ira diffinitur per causam finalem scilicet appetitus vindicte ... appetitus vindicte est ipsa ira

Nichil ... est quod ... ut vacuum ... locus ... [illegible]

908

N. Inv. 908.

DD. IV. 93.

Versoꝛ super oēs libꝛos noue logice.

Versor super Logicā nouā

4° 16029 = BMI 273 (IB 4760)

499a.

Logica est duplex: naturalis [illegible] vel [illegible] habilitas [illegible] vel [illegible] ad [illegible] veri [illegible] et [illegible] de notitia [illegible] ad [illegible] [illegible]

Artificialis est [illegible] [illegible] de [illegible] rationis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] naturalis [illegible] [illegible] de notitia [illegible] ad [illegible]

Logica artificialis diffinitur ab alberto: logica est scientia qua a fantasiis [illegible] videntur [illegible] errores [illegible] et in omni opere [illegible] humana ratio [illegible]

A loco sic: logica est [illegible] [illegible]

A doctore sic: logica est scientia rationalis [illegible] [illegible]

Logica artificialis est duplex:
- Vetus est que determinat de [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ut est liber [illegible] [illegible] [illegible] liber [illegible] [illegible] liber [illegible] [illegible] [illegible] appellationis [illegible] et [illegible]
- Nova est que tractat de sillogismo et de [illegible] [illegible] [illegible] liber priorum [illegible] topicorum [illegible] [illegible] [illegible] et insolubilium et obligationum

Scientia de sillogismo et nova dicitur:
- Uno modo in ordine ad tempus [illegible] [illegible] [illegible] vetus et nova [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
- Alio modo in ordine [illegible] [illegible] [illegible] logice [illegible] in libro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] in nova logica [illegible] [illegible] sillogismo de [illegible] [illegible] [illegible] ordine [illegible] [illegible]

Scientia de sillogismo est duplex:
- Inventiva est que docet primo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] topicorum et elencorum [illegible] [illegible] [illegible] docet [illegible] libri topicorum [illegible] [illegible] [illegible]
- Resolutiva [illegible] in sua [illegible] [illegible] [illegible] modum resolvendi sillogismum in libro priorum [illegible] [illegible] [illegible] sillogismo et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] docet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] docet [illegible] sillogismum in sua [illegible] resolvit [illegible] [illegible] sillogismi in sua [illegible] [illegible]

Resolutio duplex:
- Consequentie est que resolvit sillogismum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in libro [illegible] et de hac resolutione agitur in libro [illegible]
- Consequentis est qua resolvitur [illegible] [illegible] [illegible] et per [illegible] [illegible] necessitatem [illegible] [illegible] [illegible] est resolutio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] resolutio [illegible] [illegible] [illegible] libro [illegible] [illegible] est resolutio [illegible] [illegible] libri [illegible] [illegible] resolutio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] resolutionem [illegible] [illegible] de resolutione [illegible] libri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agitur de resolutione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] resolutionem

Jacobi Borkeman Marienburgensis sum

Primus Liber Prior

Incipiūt copulata versoris in totā nouā logicam. Et p̄mo in primū librū Prior

Primum quidem oportet. Utrum de syllogismo simpliciter dicto sit scientia tāq̄ȝ de subiecto attributōis huius libri. Argui tur q̄ non: Primo sic. q2 om̄is scientia ē habitus cōclusiōis p demonstratōem acquisitus ꝛ demonstratio est syllogismus. igitur si sit sci entia d̄ syllogismo. ipsa habet̄ p syllogismum vl̄ ergo talis syllogismus ab adiscenti est cog nitus vel ignotus. nō p̄mum. q2 tunc esset no tus per alium syllogismū. ꝛ ille per alium. ꝛ sic esset ꝓcessus in infinitū. nec p̄t dici scd̄m. quia tūc nō eēt p̄ncipiū deueniēdi in syllogismi ↄg nitōem. Scd̄o sic. syll's est instrumētū sci entie huius libri. ergo nō est subiectū. ↄn̄a pȝ. quia idē nō p̄t eē sbiectū ꝛ instr̄m alicui⁹ scien tie. Tercio sic. syll's simpl'r dictus est sbie ctū totius logice. ergo nō est subiectū adequa tū scientie huius libri. cū idem non possit ade quari toti ꝛ parti. In oppositū arguitur. per expositores Aresto. q̄ de syllogismo sympl'r dcō in hoc libro tradūt nob̄ sciam. Pro r̄nsio ne p̄mo videbit̄ de q̄sito. scd̄o erūt dubia.

Sciendū primo. q̄ postq̄ philosophus in p̄ma p̄te logice q̄ dicit̄ vet⁹ detiauit de p̄tibus integlib⁹ argumētatōnis tā ꝓpiq̄s q̄ȝ remotꝭ. Consequenter in ista p̄te. q̄ noua logica dicit̄ determinat de tota argumētatōe. Et sic. q2 omnes partes argumētatōis ad syll'm. tan q̄ȝ ad partē p̄ncipalem reducūt̄. Jō intentō noue logice ↄsatur circa syll'm. ꝛ p̄tes eius sbiecti uas passiones ꝛ p̄ncipia. Et solū de alijs argumētatōibus tractat ph̄s in fine h⁹ libri p̄orū vbi docȝ reducē alias sp̄es argumētatōnis ad syll'm. Et tradit eoꝝ distinctōȝ iter se Et q2 etiā p̄us est ↄsiderare vnūq̄dq̄ȝ applicabl'e ad diuersas materias simpl'r ꝛ b̄m se. q̄ȝ ipsū cōsiderare vt est ↄtractū: ꝛ iam applicatum ad aliquā materiā. Jō p̄mittit Aresto: vnū librum in quo determinat de syll'o icōtracto ad aliquā materiā. ꝛ hoc facit in h̄ libro. In alijs aūt libris seq̄ntibus agitur de syll'o ↄtracto ad aliquā materiā. puta ad mat̄iā necc̄āriā in lib° posterioꝝ. ad mat̄iā ꝓbabilē in libro topicoꝝ ad mat̄iā appentē ꝛ nō ex̄ntē in libro elēchoꝝ. Et cū dicit̄ q̄ syll's simpl'r dictus sit h̄ sbiectū p̄t intelligi dupl'r. Uno° vt idē sit simpl'r. q̄d vl'ir ita q̄ sit b̄sus. syll's simpl'r. i. vl'r ↄsideratus. tā in se q̄ȝ in suis p̄tibus integlib⁹ q̄ȝ sbie etiuis. ꝛ sic est subiectū in tota noua logica. Alio mō capitur vt idē sit q̄ nō ↄtractus. vt sit b̄sus. syllogismus simpl'r. i. incōtract⁹ ad aliquā materiā specialē. sȝ b̄m simplicē formam eius acceptus. ꝛ hoc mō cōsiderat̄ in h̄ libro ꝛ hoc in vniuersali. ꝛ nō in p̄ticulari.

Sciendu secundo. q̄ iste liber in quo agitur de syllogismo simpl'r dicto intitulat̄ Analeticoꝝ p̄orum. i. resolutōnū p̄orum. Analesis em̄ grece. idē est q̄ resolutio latie. Un̄ resolutio q̄ in h̄ libro intēdit̄ est resolutō consequentie syllogistice in matēialia p̄ncipia syllogismi que sūt termi ꝛ ꝓpōes. Et formalia q̄ sūt modus ꝛ figura. ꝛ p̄ncipia regulatiua que sūt dici de om̄i ꝛ dici de nullo. Sȝ p̄ter hāc resolutōeȝ ↄseq̄ntie syllogistice est alia resolutio que est ↄn̄tis siue rei cōcluse in p̄ncipia ꝛ cās illius ↄn̄tis. q̄ significātur p p̄missas tal' consequētis. ꝛ hec resolutio posterior alia. Jō liber in q̄ de ea agit̄ vocat̄ lib analeticoꝝ postēioꝝ arest.

Conclusio p̄ma de syllogismo simpliciter dicto. i. ↄtracto est scientia special' a ceteris partib⁹ logice distincta ↄsiderādo ip̄m i vl'i. ꝓbatur conclusio. q2 syllogismus simpl'r habet specialem rōem distinctā a quolibet alio hȝ etiā ꝓpria p̄ncipia. ꝛ cās. p̄tes subiectias. ꝛ ꝓꝑetates tā de ipso q̄ȝ de suis p̄tibus ꝛ speciebus p hmōi p̄ncipia ꝛ cās demōstrabiles. ḡ cōclusio v̄a. nā hec req̄rūtur ꝛ sufficiūt ad hoc q̄ de ipso sit scia special' ab alijs distincta

Cōclusio scd̄a. syllogismus simpliciter dictus. id est non contractus in vniuersali cōsideratus est subiectum attributōnis adequatum scientie huius libri. probatur ↄclusio. q2 sibi conueniunt conditōnes subiecti attributionis. respectu scientie huius libri. vt posset inductiue probari per ea que in notabilibus posita sunt.

Dubitatur p̄mo: Utrū ista scientia sit indicatiua vel inuentiua. Pro dubio cōsi

derandū est ꝙ iudiciū alicuius veritatis nō pt haberi nisi p resolutōem hmōi veritatis in pn cipia ⁊ causas. Nā vt dicit tullius Judicium est cognitio rei cū certitudie sciētie. q̄ certitu/do habeꝛ p ꝓpria pncipia ⁊ ꝓprias causas rei Sed inuētio ꝟitatis alic⁹ ꝓpōis pt haberi nō p ꝓpa ⁊ itrinseca pncipia. Sȝ p accñtia ⁊ sigñ exterioꝛa p piecturas p cōes habitudines in/tētionū coīum. vt sunt intētōes generis speciei ⁊ sic de alijs ex q̄bus ꝯstituūtur loci dyalectici Ex istis dc̄tis seq̄tur rñsio ad dubium. vi/delȝ ꝙ ista scia est iudicatia inq̄ztū docēs. ⁊ tāq̄/tū vtens. Inq̄ztū docēs. qꝛ docet resoluere syl/logismū simpl'r in sua pncipia matialia ⁊ for malia. Et inq̄ztū vtēs. qꝛ docet resoluē ꝯn̄tias in sciētijs specialib⁹. in pncipia ꝯn̄e. Scd̄o se q̄tur ꝙ scia libꝛi posterioꝝ ē iudicatia. ⁊ inq̄z/tū docēs ⁊ inq̄ztū vtens. qꝛ docet resoluē vnū/q̄dq̄ȝ in pncipia ꝯn̄tis. Tercio seq̄tur ꝙ scia li bꝛi topicoꝝ q̄ztū ad vsū est inuētiua. qꝛ docet p cōes habitudines intentōnum communiuȝ in oi matia ꝟm a falso discernere Si m̄ ipa sci entia accipiatur in se ⁊ absolute inq̄ztū ē docēs sic est iudicatiua. qꝛ docet resoluē syll'ȝ dyalecti cū in sua pncipia ⁊ causas

Dubitaꝛ scd̄o. De fine huius scientie: Ad dubiū respondeꝛ. ꝙ finis eius intrīsecus ē pfecta ꝯgnitio sui sbiecti attributōis. sic in q̄/libet alia scia speculatiua. Sed finis ei⁹ extrin secus est cognitio syllogismi demōstratiui. ⁊ h̄ dictū tāgit phs in pncipio huius libꝛi cū di/cit. Primū oȝ dicē circa q̄d tāq̄ circa finē. Et de q̄. i. tanq̄ de sbiecto q̄m circa demōstratōneȝ q̄ztū ad fineȝ extrinsecū. qꝛ ista scia oꝛdinatur tāq̄ introductoꝛia ad sciam demōstratiuā ad quā mediate vl' immediate oꝛdinaꝛ oīa in logica ꝯsiderata. quia demōstratō est pfectissi/ma spēs argumentationis

Ad ratōes Ad pꝛimā dicitur: ꝙ sci/entia de syllogismo simpl'r pmo est acq̄sita per syllogismū. Et si acquiraꝛ p viā doctrine pt ac qri p syll'm ꝯpletū. ⁊ artificialiter factū q̄ nō ē pfecte notus ab addiscēte. Sȝ est notus a do ctoꝛe. seu docēte. cui necē est addiscētē credere. Sȝ si hec scia acq̄raꝛ p viā inuētōis. tunc acq̄ raꝛ p syllogismū natural'r factū. ⁊ nō artificia/l'r. qꝛ hoi p hoc ꝙ est rational' nature inest na/tural' aptitudo ad arguēdū ⁊ discurrēdū que ꝯpletur ⁊ pficitur p artē. ⁊ mediāte tali argu/mētatōe naturaliter facta q̄n̄ꝗ̄ ꝯ̄a est. ⁊ addiscēs sibi assētit ipse pt acq̄rere sciam. Ad scd̄am dꝛ. ꝙ si capiaꝛ sill's in pticulari bn̄ est instrm̄. nō solū h⁹ scie. sȝ oīȝ aliaꝝ. ⁊ sic de ipo nō ē scia

Sȝ si capiaꝛ in vl'i abstrahēdo ab h' l' illo· sic de ipso potest esse aliq̄ scia speal' sicut aliq̄s mar tellus pticularis bn̄ est instrumētū in artefa/bꝛili ad fabricādum martellū. ⁊ cetera fabri/lia. Et tñ bn̄ est vna ars spēalis p obiecto ha/bēs martellū in cōi. qꝛ alia est ars fabricandi martellū. ⁊ alia fabrilia. Tercia ratio soluta ē ex dictis.

Deinde determinare. Queriꝛ secun do. Utrū diffinitō ꝓpōis sit sufficiēs in q̄ dꝛ Propō est oꝛō affirmatia l' negatia alic⁹ de ali quo. Arguiꝛ ꝙ nō. qꝛ nll'ū genus dȝ diffiniri p suas spēs siue p suas dr̄ñas diuisiuas. Sȝ affirmatm̄ ⁊ negtm̄ sūt dr̄ñe siue spēs ꝓpōis. igitur. Scd̄o sic. Propositō nō diffiniꝛ p vl'e pticulare vl' indiffinitū. ḡ etiā nō dȝ diffiniri p affirmatm̄ ⁊ negatm̄. Tercio. ista ꝓpō de ipoꝛ/tat inherētiā pti ad sbiectuȝ. sȝ tal' inherētia n̄ significaꝛ i ꝓpōe negtia. ḡ male dꝛ alic⁹ de aliq̄ In oppositū ē phs in textu. Quātū ad pmū Sciedū pmo. Qꝛ postq̄ phs posuit ꝓhemiū. in q̄ pmisit materiā de q̄ tractaꝛe iten/dit. hic ꝯn̄r incipit tractatū. determinādo de syl/logismo simpl'r dicto. Et pmo determiat de ip so q̄ztū ad sbam eius. ⁊ h' in p⁰ libꝛo Scd̄o q̄z tū ad suas ꝓpꝛietates ⁊ ꝓtātes. ⁊ h' i scd̄o libꝛo. Et determiando de ipso q̄ztū ad subaȝ e⁹. pmo ondit diffinitōem syllogismi in cōi ⁊ disioneȝ Et deīn̄ tractat de generatōe syllogismoꝝ i diu̇ sis mōis ⁊ figuris. Et anq̄ȝ ponat diffinitōem syllogismi. ipse notificat sua pncipia ꝯstituti/ua q̄ sūt ꝓpō ⁊ t'min⁹ de q̄b⁹ videbiꝛ i pn̄ti q̄sti one. Et pꝛio diffinit ꝓpōȝ diffinitōe iā posita

Sciendum secūdo. ꝙ posita diffinitio ne ꝓpōis phs diuidit eā p vl'em ⁊ diffinitaȝ Et consequenter diffinit membꝛa huius diui sionis dicens. ꝙ vl'is est que omni aut nulli in esse significat. particularis vero est que alicui. aut non alicui inesse significat Sed indiffini ta est. que inesse aut non iesse significat. sine vl'i ⁊ pticulari. vt ꝯrioꝝum est eadē disciplia. ⁊ di citur indiffinita. i. indeterminata q̄ ad quanti/tatem sui subiecti. q̄d ponitur sine signo vniū sali aut pticulari. Sȝ se habet indifferenter q̄ ad hoc quod per vtrun q̄ possit determiari. Et non fit hic mentio de ꝓpositione singulari. qꝛ non est per se syllogisabil'. neq̄ ex ipsa fit syl logismus nisi forte sumatur loco pticularis. quia singulariū nō est diffinitio neq̄ demon/stratō nisi p accidēs sȝ hec scia ad demōstratio nē oꝛdinatur. igitur ⁊c.

Conclusio autem pꝛima

Cū textu ꝓpō demōstratiuā dyaletica dr̄ñt īn ter se. ⁊ etiā a ꝓpōe syllogistica. ꝓbaꝛ ꝯclusio. q2 demōstratiā ꝓpō est sūptio alterius ptꝭ ꝯdi ctōis determinate. nō eñ interrogat suūt q̄ de/ mōstrat vt dicit textus. demōstrās eñ nō īnrro gat de putatōe vl' cōsensu rñtis. eo ꝙ demōstra tio est ex necāriȷ̄s. ⁊ necessitas se tz ex pte rei. et nō ex pte nostra. Sed dyalectica ꝓpō añq̄z po natur in syll'o. est ꝯdictōis interrogatō Nā ar guēs dyaletice ꝓcedit ex ꝓbabilibꝰ. Probabi litas āt nedū se tz ex pte rei. sz etiā ex pte nr̄i. ni hil eñ refert q̄dā ħā q̄busdā veris esse ꝓbabi/ liora. Quia arguēs dyalectice añq̄z arguet hʒ īnrrogare de ꝯsensu rñtis. q̄rēdo sic. putasne ē hō al' vel nō. ⁊ rñsiōe data p rñtē ipe suūt ptem ꝯdictōis sibi datā. ⁊ ponit eā in syll'o. Et iō li cet demōstratiua ⁊ dyalectica ꝓpō drānt añq̄z ex ipꝭ syllogismus ē. tñ in h̄ ꝯueniūt ꝙ qñ syl logisaꝛ in vtraq̄z assumiꝛ aliq̄d de aliq̄ esse vel nō esse. Sz ꝓpō syllogistica est simpl'r affirma tō aut negatō alicuiꝰ de aliq̄. ita ꝙ ad ꝓpōnem syllogisticā req̄riꝛ ꝙ sit affirmatiua vl' negatiā vl'is vel pticularꝭ. ⁊ abstrahit ab oī mat̄ia de/ terminata. vl' habitudine p̄ti ad s̄biectū. dya lectica ꝟo ⁊ demōstratiua sūt applicate ad ma teriā specialē. dyalectica. s. ad ꝓbabilē. ⁊ demō stratiua ad necāriā. tñ vt sūt aliq̄ mō syllogi/ stice. in eis est affirmatō vl' negatō alicꝰ de ali/ q̄. ⁊ iō vt sic pñs diffinitō eis ꝯuenit.

Conclusio secunda est responsalis

Ad quesitū predicta diffinitō ꝓpōis est bñ po sita. ꝓbaꝛ ꝯclusio. q2 ꝯueīt oī ꝯtēto sub diffi/ nito. nam ꝓpositō vl'is oīmi aut nulli inesse ꝟt ⁊ sic est affirmatiua vl' negatiua alicuiꝰ de aliq̄ Et sil'r ꝓbareꝛ inductiue de pticulari ⁊ indiffi nita. ⁊ etiā de ꝓpōe demōstratiua ⁊ dyalectica. ī q̄ztum sūt syllogistice. Hec etiā diffinitō ꝯue/ niēter explicat naturā diffiniti. Et in ipsa po/ niꝛ orō ꝓ genere. ⁊ residuū ponitur loco drñe. Scd̄o ꝓbaꝛ cōcl'o. q2 enūciatio ⁊ ꝓpositō idē sūt realiter. licet differāt rōe. q2 enūciatō diciꝛ. ꝓut referꝛ ad rē enūciatā. vt est enūciatiua cō/ ceptus ꝯplexi intellectus. ⁊ sic habet ratōez sig ni. Sz ꝓpositio dicitur inq̄ztū ponitur ꝓ alio scz cōclusione inferenda. ⁊ sic hʒ rōem p̄ncipij ⁊ ꝯclusio habet rōem p̄ncipiati. Cū igiꝛ enūcia tō ꝯueniēter diffiniatur p affirmatm̄ ⁊ nega/ tm̄ vt habetur p̄mo pihermenias seq̄tur ꝙ ꝓ/ positio ꝯuenienter diffiniꝛ p affirmatōem ⁊ ne gatōem. Et licet cōclusio ⁊ ꝓpō ꝟm ratione dif ferāt. tñ ꝯclusio dici potest ꝓpositō ⁊ sibi ꝯue/ nit pñs diffinitio. q2 ꝯclusio est oratō affirma tiua vl' negatiua alicuius de aliquo. Nam licz conclusio actu nō ponatur ꝓ aliqua cōclusiōe inferenda. tñ habet aptitudinē ad hoc qd̄ po/ natur. ⁊ hoc sufficit ad ꝓprietatē a q̄ nomē ꝓ positōis imponitur. ⁊ ad rōem q̄d nois eius.

Dubitatur p̄mo Utrum terminus sic bene diffiniatur in textu Terminus est in quē resoluitur ꝓpositio. vt subiectū ⁊ p̄dicatū ap/ posito esse vel diuiso non esse. Et videꝛ ꝙ non q2 resoluitur ꝓpositō in literas ⁊ sillabas. que tñ nō sunt termini cū sint voces nō significa/ tiue. Itē ꝓpositio resoluiꝛ in copulam ꝟbalez ⁊ tñ illa nō est terminꝰ. q2 si sic sequeretur ꝙ es/ sent plures termī q̄z tres in syllogismo Ad dubiū respōdetur. ꝙ predicta diffinitio termi ni est sufficiens patet. q2 vnūqd̄q̄z resoluitur. in ea ex quibus cōponitur. Sz ꝓpositio ꝯpo/ nitur ex terminis. s. subiecto ⁊ p̄dicato. qui di cūtur termini a terminādo. q2 termināt ꝓpōz igitur ꝓpō resoluitur in subiectū ⁊ p̄dicatum. Et meliꝰ diciꝛ in subiectū ⁊ predicatū. q̄z in no mē ⁊ verbū. q2 nomē ⁊ ꝟbū ꝟm se dicuntur. ⁊ nō vt sunt actu s̄b forma ꝓpositōis. sz adhuc in potentia ad ip̄am ⁊ ab ipsis sic acceptis in/ cipit ꝯpositō ꝓpōis. Sz dicūtur s̄biectū ⁊ pre dicatū inq̄ztum actu sūt s̄b forma ꝓpōis ⁊ ab eis incipit resolutio eius Et addiꝛ apposito es se vl' diuisio nō eē. ad denotādū diuisionē ꝓposi tōis p affirmatōem ⁊ negatōem. Et tunc ad p̄ mū argumētum dubij dicitur ꝙ ꝓpositio nō resoluitur in literas ⁊ syllabas tanq̄z in voces significatiuas. q2 non sunt voces significati/ ue. sed solum principia vocis significatie. Et quia logicus non considerat resolutionem vo cis in principia vocis non significatiue. sz eā presupponit a grammatico. ⁊ solū ꝯsiderat re solutionem in voces significatiuas. ideo de il la resolutione in literas ⁊ syllabas nō est h̄ ad ꝓpositum. Ad scd̄m dicitur ꝙ copula ꝟbalis vt solum dicit ꝯpositōem extremoꝝ nō est ter/ minus ꝓpositōis. nec ꝓpositio per eam prop̄e resoluitur. quia res ꝓprie cōponitur per ea ex q̄ bus componitur p̄mo ⁊ que remanēt facta re/ solutione. Et quia resolutio rei facta nō rema net eius forma. iō res non resoluitur in suam formam. ⁊ quia copula verbalis est predica/ tum formale propositionis. ideo p eam pro/ positio non resoluitur. nam ipsa non manz fa cta resolutione

Dubitatur secundo. Cum terminꝰ sit ps ꝓpositionis. Et ps p̄cedit totum. q̄re ph̄s p̄mo diffinit propositōez q̄z terminum Ad dubium respondetur ꝙ ratio est. quia in diffi

nitione termini ponitur ꝓpositio. Ideo ne daretur per ignota. prius diffinitur ꝓpõ ꝙ̃ terminus. Sicut licet nomẽ ⁊ verbũ sub rõe nominis ⁊ verbi accepta sint añ enũciatõem. tamen vt stant sub forma p̄dicati ⁊ s̄biecti ſm intellectũ posteriora sunt ipsa enũciatõe. Vel p̄t dici licet ꝑs via compositionis precedat totum. tamen via resolutionis totum precedit ꝑtem Et hec de q̄stione.

Ad rationes: Ad p̄mã dicitur. ꝙ ista diffinitio ꝓpositõnis nõ est quidditatiua. sed descriptiua data ꝑ differentias diuisiuas ipsius ꝓpositõis. ꝑ quas tamẽ potest intelligi sua differẽtia ꝯstitutiua. ⁊ per hanc diffinitõem simul explicatur diffinitio ꝓpositõis ⁊ eius diuisio ꝑ affirmatiuam ⁊ negatiuam. Ad s̄c̄dam dicitur. ꝙ affirmatiuũ ⁊ negatiuũ se tenent ex ꝑte forme ꝓpositionis. Sed vniũsale ꝑticulare. ⁊c̃. ex ꝑte materie. mõ forma melius sumitur ad explicandũ esse rei ꝙ̃ materia Ad terciam dicitur. ꝙ in ista diffinitione illa prepositio de. nõ denotat ꝯuenientiam predicati ad subiectũ. sed denotat habitudinẽ generalẽ predicati ad s̄biectũ. Sicut in diffinitõe predicati ⁊ subiecti. Et ita nõ oportet addere in diffinitõe. vl' negatiua alicui⁹ ab aliq̄. sicut posuit Buridanus

Syllogismus est oratio in qua qui.

Queritur tercio. Utrũ deffinitio syllogismi sit sufficiẽs in qua dicitur. syllogism⁹ ẽ oratio in qua quibusdã positis aliud quod ab his que dicta sunt ex necessitate. accidit eo ꝙ hec sũt. Arguitur ꝙ non. q̄ꝛ idem est oratio ⁊ oratio vna. syll's nõ est oratio vna. sed est cõgeries oratõnum. igitur male dicit̃ ꝙ est oratõ. Secũdo arguitur. q̄ꝛ ꝯcl'o mat̃ial'r ꝯuenit cũ premissis. q̄ꝛ material'r cõponitur ex terminis p̄missaꝝ. Et etiã formaliter. quia eadẽ copula verbalis est p̄dicatuꝫ formale in vtrisq̄ꝫ. iõ in syllogismo nõ accidit aliud a premissis. Tercio arguitur. illud qđ ex necessitate aduenit nõ accidit. quia qđ accidit. contingit inesse ⁊ nõ inesse. ergo male dicitur ꝙ in syllogismo ex necessitate accidit aliud. In oppositũ est ph̄us in textu. Pro responsione

Sciendũ primo. ꝙ postq̄ꝫ ph̄us determinauit de principijs materialibus syllogismi. que sunt propositio ⁊ terminus. Hic cõsequẽter determinat de ipso syllogismo ponendo diffinitõem ⁊ diuisionẽ eius. ⁊ determinãdo de p̄ncipijs regulatiuis syllogismoꝝ. que sunt dici de om̄i ⁊ dici de nullo. ⁊ postea determinat de p̄ncipijs ꝑfectiuis syllogismoꝝ ip̄erfectoꝝ. scꝫ de conuersione ꝓpositionum. Pro intellectu diffinitionis.

Sciendũ secundo. ꝙ licet in syllogismo sint plures orationes. tñ ꝯuenientius dicitur orõ. ꝙ̃ oratões. Cuius triplicẽ causã assignat Albertus. Prima est. q̄ꝛ in syllogismo maior extremitas ⁊ mĩor vniũtur in vno p̄ncipio formali qđ est mediũ. v̄tute c⁹ vnionis vniũtur int̃ se in cõclusione. Iõ p̄misse syllogismi v̄tute talis medij vniũtur. Et ab h̄ syllogismus dicitur oratio. Sc̄da ratio est. quia maior p̄missa h̄ꝫ se vt vl'is. iõ maior dicitur. sed minor se habet vt ꝑticularis coartãs ⁊ determinãs maiorẽ. mõ ex determinatõe ⁊ determinabili fit vnũ sicut ex poñ̃a ⁊ actu. iõ syllogismus bene dicit̃ oratio vna. Tercia cã est. q̄ꝛ ãbe p̄misse syllogismi ordinãtur ad vnum effectũ aut finẽ. s. ad ꝯclusiõis illatõem. Sed ordinata ad vnũ finẽ quodãmõ sunt vnũ. iõ syll's dicit̃ orõ. Et ꝯñr ponitur in q̄ ad excludendũ aliq̄s ꝓpões q̄ q̄ñq̄ꝫ sumũtur ad ꝓbatõem alicuius p̄missarũ. q̄ꝛ v̄tute earũ syll's nõ infert ꝯclusionẽ licet si sit ꝓbatiuus ex ip̄is capiat v̄tutẽ ꝓbãdi. . mõ hic agit̃ de syll'o solum vt est illatiuus. Et addit̃ post q̄busdã. ad excludẽdũ ẽthimẽa. qđ ex vna premissa ꝓcedit. Deinde ponit̃ positis. i. dispositis in mõ ⁊ figura. Ad excludẽdũ inductõem exẽplũ ⁊ oẽs ꝯbinatões inutiles. Botius v̄o addit ĩ suis topicis. cõcessis. eo ꝙ diffinit syllogismũ dyalecticũ. q̄ requirit ꝯsẽsũ r̄ndẽtis. Sꝫ hic diffinitur syll's simpl'r. vt est illatiuus. iõ nõ oportet ponẽ h̄ ꝯcessis. ꝯñr ponitur aliud ab his q̄ dicta sũt ꝓpter ꝯclusiõem. q̄ꝛ ꝯclusio debet ẽẽ alia a p̄missis. aliter eẽt petitõ p̄ncipij. Deinde ponit̃ ex nccitate accidit. i. sequit̃ ibi ex nccitate dicit nccitatẽ ꝯñe. ⁊ nõ ꝯñtis Ultimo ponitur eo qđ hec sũt. q̄ꝛ cõcl'o dꝫ seq̄ v̄tute p̄missaꝝ. i. eo qđ p̄misse disposite sũt h̄ est v̄tute dispositõis earũ in mõ ⁊ figura. neq̄ꝫ indiget consequẽtia syllogistica aliq̄ termĩo nõ posito ĩ syllogismo ab aliq̄ ꝓpõe ad h̄ qđ ꝯñ̃a fiat nccãria. Et ob h̄ explicãdo istã ꝑticulã. sic d̄t ph̄s. dico aũt. eo ꝙ hec sunt ꝓpter hec ꝯtingere hec nõ contingere nullius extrinsecus termini indigere ut fiat necessarius

Conclusio p̄ma ⁊ responsal' Ad quesitũ. p̄dicta diffinitõ syllogismi est sufficiens. q̄ꝛ ꝯditões bone diffinitõis sibi ꝯueniũt in ordine ad diffinitũ. qđ satis patet per declaratõem ꝑtiũ eius positarũ in sc̄do notabili.

Conclusio scḋa. Diuisio syllogismi in pfectū ⁊ in impfectū est sufficiēs. pbat ɔclusio qꝛ vel syllogismus indiget aliq̄ alio .pter ea q̄ posita sūt. vt appeat necc̄arius ⁊ necc̄ario inferre ɔclusióez vl' nō. si pmū. sic est syll's iperfectus. si 2m. sic est pfectus.. Vn̄ syll's pfectus sici textu diffinitur. Syllogismus pfectus est q̄ nullius alterius indiget pter ea que sūpta sūt. vt appeat necc̄arius. i. necc̄ario inferre ɔclusionem Sed impfectus syll's ē qui indigꝫ vnius aut pluriū preter ea q̄ sūpta sūt p sūptos termios. nō aūt p sumptas ppōes. Et dicit vnius aut pluriū. qꝛ qn̄qꝫ tal' syll's indiget conuersione vnius pmisse tm̄. qn̄qꝫ ambaꝝ. qn̄qꝫ etiā eget cū ɔuersione trāspōe pmissarū Et qn̄qꝫ eget solū reductōe p impossibile. ⁊ non debent mutari termini. licet. bene ppōes. Jō dicit in diffinitōne. q̄ p sūptos terminos. ⁊ nō p sūptas ppōes Vn̄ syllogismi pfecti sūt syllogismi pme figure. ⁊ oēs aliȷ sūt impfecti. Et si dicat q̄ syllogismi scḋe ⁊ tercie figurarū sūt pfecti. qꝛ eis cōuenit diffinitio syllogismi Dōm est. q̄ syllogism⁹ pt dici impfectus dupl'r. Vno modo q̄ztū ad esse syllogismi. qꝛ sibi deficit aliq̄s terminus. siue aliq̄ ppō. aut debita ordinatio in mō ⁊ figura Et hoc mō syllogismi scḋe ⁊ tercie figuraꝝ nō sūt syllogismi iperfecti. sed hn̄t oīa req̄sita ad esse syllogismi. ⁊ necc̄ario inferūt. iō sunt pfecti ꝑm genus. Alio⁰. potest dici syll's impfectus q̄ztū ad bene esse. i. qztū ad euidentiā necitatis ɔn̄e. ⁊ h̄ mō illi syllogismi sūt impfecti. Nam licet necc̄ario inferant. nō tamē euidēter. ⁊ hoc duplici de causa. pma est. quia nō regulātur immediate per dici de omni. aut dici de nullo. Secūda est. qꝛ in ipꝭ nō est mediū vera positione. sed mediū in eis est supra ambas extremitates. vt in secūda figura aut infra sicut in tercia Et sic reducere syllogismū impfectū ad pfectū. nihil aliud est q̄ꝫ manifestare necessitatē ɔn̄e vnius syllogismi non euidētis p necessitatē cōseq̄ntie alterius syllogismi euidentis. iō dicit in textu. vt appareat necessari⁹ ⁊ non vt fiat.

Dubitatur pmo: Quomō differunt esse in toto ⁊ dici de oīi. Ad dubiū rn̄det ph̄s. q̄ sūt idē ꝑm rē. sꝫ differūt ratione. qꝛ esse in toto est ɔdicio subiecti in ordine ad pdicatū. quia in pdicatōe ordinata. subiectū ē in predicato. vt pars subiectiua in suo toto vl'i. Sed dici de oīi est ɔditio pdicati in ordine ad subiectum. Et si dicatur. hoc signum omnis est dispositio subiecti. igitur etiā dici de oīi erit dispositio subiecti. negatur ɔn̄a. quia cūꝫ dicitur dici de omni duo dicūtur. vnū in rcō. scꝫ dici. ⁊ aliud in obliquo. scꝫ de omni. ⁊ illud est sudiecti distributi per signum vl'e. Jō dictū est qd̓ dici de omni nō est dispositō pdicati absolute. sed pdicati relati ad subiectū. Et qꝛ esse in toto ⁊ dici de oīi idē sunt ꝑm rem. ⁊ est idē respectus material'r subiecti ad predicatū ⁊ ecōtra. Jō ph̄s nō diffinit esse in toto. sed solū diffinit dici de oī. qꝛ intentioni logice magis ppum est dici q̄ꝫ esse. Vn̄ dici de oīi ē qn̄ nihil est sumere subiecti de quo alterū nō dicit scꝫ pdicatū. Sed dici de nullo. est quando nihil est sumere subiecti a quo nō remoueat predicatū. Et ponitur in textu subiecti. ⁊ non sub subiecto. qꝛ greci carēt ablatiuo. ideo loco eo⁹ vtuntur genitiuis

Dubitatur secundo. Quid est syll'm regulari per dici de omni aut de nullo. Ad dubiū respondet. q̄ hoc est syllohismum formari ꝑm illam regulā. quicq̇d dicitur de subiecto distributo. dicitur de q̄libet inferiori sūpto sub eo. vel quicq̇d negatur de sbiecto distributo negatur de q̄libet inferiori eius. Vn̄ i diffinitione dici de oīi ɔtinetur totus ordo syllogismi. Vn̄ cū dicitur. nihil est sumere intelligitur minor premissa. quia subsumptio fit i minore. ⁊ per hoc q̄ dicitur subiecti. intelligit subiectū maioris premisse Et p hoc q̄ dicitur de quo non dicatur predicatū. intelligitur cōclusio. ⁊ sic dici de omni ⁊ de nullo. sunt in maiori premissa. que est virtualiter totus syll's.

Ad rationes. Prima ratio soluta est in secūdo notabili. Ad scḋam dicitur. q̄ licet cōclusio ɔueniat ꝑm partē materialiter cū premissis. non tamen ꝑm totum. quia in qualibet premissa ponitur mediū. qd̓ non ponitur in conclusione. Etiaꝫ differunt formaliter ab ipsis. quia in nulla premissarum maior extremitas vnitur cum minore. quod tamen fit in conclusione Ad terciam patet solutio ex dictis. quia in diffinitione nō accipitur accidit. vt idem est quod accedentaliter euenit. sed vt idem est qd̓ sequitur. Et hec de questione.

Quoniā autem omnis ppositō est.

Queritur quarto Vtrū in ppositionibus de inesse. vniūsalis negatiua conuertat simpliciter. ⁊ vniuersalis affirmatiua p accn̄s ⁊ pticularis affirmatiua simpliciter. ⁊ pticularis negatiua nullo mō ɔuertatur. Arguit pmo q̄ nō qꝛ iste sūt vl'es negatiue. nullus senex erit puer. nullus cecus erit vidēs. nulla me

retrix erit virgo. nullū doliū est in vino. null⁹ ciuis erit femia. nullū mortuum est hō. ⁊ tam nō ꝯuertūtur simpl'r in terminis. q2 añs esset verū ⁊ ꝯñs fłm Scđo sic. in ꝓpōe vl'i affirmatia ꝑdicatū est q̄le quid. ergo si ꝯuertatur i ꝑticularez ꝯuerteret̄ quale q̇d in h̄ aliq̇d. ⁊ sic ꝯmitteret̄ fall'a figure dictionis Tercio sic. si ꝑticularis negatiua nō ꝯuerteret̄. h̄ esset. aut vt ꝑticularis aut vt negatiua. nō ꝑmū. q2 ꝑticularis affirmatiua ꝯuertitur. nec 2ᵐ. q2 tunc vl'is negatiua nō ꝯuerteret̄. igitur etiā dz conuerti. In oppositum est ph̄us in textu.

Pro responsione

Sciēdū ꝑmo. Q2 postq̄z ph̄s determinauit de ꝑncipijs regulatis syllogismorū. que respiciūt ꝑmo syllogismos ꝑfectos. ⁊ tm̄ ex ꝯñti imꝑfectos ꝓ q̄ztō ad ꝑfectos reducuntur. h̄ ꝯñr determiat de ꝑncipijs ꝑfectiuis syllogismorꝫ imꝑfectorꝫ. scꝫ de ꝯuersionib⁹ que ꝑmo applicantur ad syllogismos imꝑfectos. reducēdo eos ad ꝑfectos. s. syll'os scđe ⁊ t'cie figurarū ad syll'os ꝑme figure.

Sciendum secūdo. ꝙ propositōnum alie sūt de inesse ⁊ alie modales. vt de necessario vel de ꝯtingenti. Et quia ꝓpō de inesse simplicior est modali. Jō ꝑmo determiat de ꝯuersione ꝓpositōnum de ineē. q̄z modaliū. Et iterꝫ ꝓpōnum de inesse alie sūt affirmatiue alie negatiue. Et q̄libet earꝫ diuidit̄ ꝑ vl'e ⁊ ꝑticulare vl' indiffinitū qđ idē est q̄ztū ad ꝯuersiones. Jō s̄m has duas vltimas diuisiōes sumūt̄ q̄ttuor drñe ꝓpositionū de iesse. s. vl'is negtia vl'is affirmatiua. ꝑticular̄ affirmatia ꝑticular̄ negatia. Et de istis ponit ph̄us q̄ttuor regulas. q̄ztū ad suas ꝯuersiones. q̄ ꝑ duas cōclusiōes respōsiuas ad quesitū oñdetur

Conclusio prima. Uniuersalis negatiua bene ꝯuertitur simpliciter in vl'ez negatiuā. ⁊ vl'is affirmatia ꝯuertitur ꝑ accñs in ꝑticularē affirmatiuā Prima ꝑs que est prima regula ꝓbatur rōe ph̄i. quia si nullū. b. ē. a necesse est nullū. a. esse. b. nā si nō sit ita oppositū cōsequētis ꝯdictoriū. s. qđdam. a. est. b. stabit cū illa. nullū. b. est. a. Sꝫ si quoddā. a. ē. b aliq̇d quod erit. a. ⁊. b. signetur igitur illđ ⁊ sit C. ⁊ arguat̄ ꝑ expositōez sic. h̄ scꝫ, c. est. a. ⁊ hoc est. b. igitur qđdā. b. est. a. q̄ est ꝯdictoria ꝑme scꝫ huius. nullū. b. est. a. ⁊ sic due ꝯdictorie stabūt sil' in veritate. nisi vl'is negatiua bene ꝯuertatur simpl'r Scđa ꝑs ꝯclusionis q̄ ē secūda regula ꝓbatur sic. q2 si om̄e. b. est. a. aliqđ a. est. b. nā si nō cōuertatur illo°. oppositū illi⁹ qđdā. a est. b. stabit cū illa. oē. b. ē. a. sꝫ si null'ū a est b. nullū b ē a. vt īmediate ꝓbatū est. igitur ille due sil' stabūt. om̄e b. est a. ⁊ nullū b. est a q̄ sunt ꝯrie. qđ est īpossibile. q2 tūc ꝯdictorie ex ꝯñti sil' starēt in veritate. oꝫ ḡ ꝯcedē. ꝙ vl'is affirmatia debite ꝯuertat̄ ī ꝑticularē affirmatiaꝫ nō ei ꝑt ꝯuerti simpl'r. q2 arguet̄ a nō distributo ad distributū ex ꝑte ꝑ̄ti ꝑme. qđ ī ꝑma ñ distribueret̄. q2 eēt ꝑ̄tū ꝓpōis affirmatie. qđ nūq̄z distribuit̄. Et distribueret̄ in scđa cū eēt sb̄iectū ꝓpōis vl'is. vt dicēdo. oīs hō ē al'. ḡ om̄e al' est hō. h̄ em̄ nō est conuersio bona

Conclusio secunda: Particularis affirmatiua bñ ꝯuertitur in ꝑticularē affirmatiam simpl'r. sꝫ ꝑticularis negtia nō ꝑt ꝯuerti i terminis. ꝑma ꝑs ꝓbat̄. q2 si aliqđ b ē a, etiaꝫ aliqđ a ē b. l' oppositū ꝯñtis. s. nullū a ē b. stabit cū añte. Et ad illud seq̄t̄. nullū b ē a. qđ est ꝯdictoriū añtis. ⁊ sic due ꝯdictorie stabūt sil' in v̇itate. qđ nō est possibile. vñ ꝯuersiōez vl'is negtie ꝓbat ph̄s ꝑ expositōem. Sꝫ ꝯuersionē vl'is affirmatie ꝑ accñs. ⁊ ꝑticular̄ affirmatie simpl'r. ꝓbat ꝑ vnā maximā fūdatā in ꝑ°. ꝑncipio. ⁊ in lege ꝯdictoriorꝫ. s. qđlibet cū q̄libet. l' ei⁹ oppositū stat. Et ꝑ eādē maximā ꝓbari ꝑt ꝯuersio vl'is negtie ꝑ accñs. s. in ꝑticularē negtiaꝫ Etiā possꝫ ꝓbari ꝑ legē sbalternarū. q2 ad vl'em negtiuā seq̄tur sua ꝑticular̄. ⁊ quicq̇d seq̇tur ad ꝯñs bone ꝯñe seq̄tur ad añs eiusdem. Aliqui tñ ꝓbant ꝯuersiōem vl'is negatie ꝑ illā regulā ꝯñarū. s. Ois illa ꝯña est bona. in q̄ ex opposito ꝯñtis sequitur oppositū añtis. sꝫ in ꝯuersione vl'is negatiue ex opposito ꝯñtis. sequit̄ oppositū añtis. vt pꝫ ꝑ iductōꝫ. ḡ vl'is negtiua bñ ꝯuertit̄ ꝑ accñs. Et ꝑ illā regulā q̄ sumit̄ ꝓ maiore. facile esset ꝓbare reducēdo ad alterꝫ tm̄ in ꝯueniētiū. vl'. s. ꝙ due ꝯdictorie essent simul v̇e l' sil' false. vl' qđ ex v̇o seq̄ret̄ falsū Scđa ꝑs ꝯclusiōis que est. Q̄rta regula ph̄i sic ꝓbat̄. q2 nō oꝫ si aliqđ al' nō sit homo quia aliq̇s hō nō sit al'. quia in tali ꝯuersione argueretur a nō distributo ad distributū. vt facile ē oñdere. Ex ꝑ̄dictis om̄ibus pꝫ. ꝙ om̄es ꝓpositōes de inesse. ꝑ̄ter ꝑticularē negtiaꝫ. bñ cōuertūt̄ in t̄mis. Uñ ꝑ t'minos ꝓpōis debem⁹ itelligē ꝑ̄tū ⁊ sb̄iectū. Et sic ꝯūsio in t̄mis ē transpō sb̄iecti in ꝑ̄tū ⁊ ecōtra. lꝫ ei vera matia nō possꝫ fieri forma. nec ecōtra. tamē qđ habet moduꝫ materie respectu vni⁹. h̄ ꝑt h̄re modū forme respectu alterius vl' eiusdē diūsimode capti. Et iō vnū ꝑt mutari in reliquū. Ideo licet predicatum habet rationem forme bene potest poni in subiectum. qđ h̄ꝫ modū materie ⁊ econtra.

Alia tn̄ cōuersio q̄ vocat̄ in oppositā q̄litatē ⁊ nō in termis q꞉ manēt idē situs et ordo terminorum et de illa posterius dicet̄. Sil'r alia ē ꝯuersio ꝑ ꝯtrapōem q̄ nō est ꝯuersio in termis ꝓut hic capit̄ cōuersio in termis q꞉ in tali ꝯuersiōe nō manēt idē termi in cōuertēte et cōuersa sed termi finiti mutātur in termios infinitos. Et ista de cā nō facit p̄hs hic mētionē de ipa quia cum dēt reduci sillogismus impꝑfectus ad ꝑfectum debent seruari idē termini

Dubitatur p̄mo. Utꝝ cōuersio sit passio ꝓpōm vel termioꝝ. et vtꝝ cōuersio sit argumētatio Et videt̄ ꝙ ꝯuersio sit passio terminorū q꞉ ꝯuersio ē transpō p̄ti in s̄biectū et ecōtra. sed talis transpō est termioꝝ igit̄ ⁊c. Pro dubio ꝯsiderādū ꝙ cōuersio de sua spē importat trāspōem subiecti in p̄tum et ecōtra ꝑ quā ꝓpō accipit̄ sic sub alio et alio situ termioꝝ Et licet in tali trāspōne fundet̄ bona ꝯn̄a vnius ꝓpōnis ad aliā. tn̄ ista ꝯn̄a nō importat̄ ꝑ nomen ꝯuersiōis Tūc rn̄r ad p̄mā ꝑtē dubij ꝙ cōuersio ē passio ꝓpōm que ipis tn̄ cōuenit ꝑ terminos. ptz q꞉ cōuersio ē transpō subiecti in p̄dicatū et ecōtra sed termi nō hn̄t sitū subiecti et p̄ti simul nisi ꝓut stant sub forma toti⁹ enūciatōnis g̊ illud qd̄ d̄t rōem hui⁹ situs dēt dici passio ꝓpōnis et nō termioꝝ ꝑm se. Et si cōsideret̄ cōuersio q̄ꝫtū ad istā ꝯn̄am q̄ cōcomitat̄ p̄dcām trāspōem. manifestū est ꝙ ē passio ꝓpōnis Dicit̄ scd̄o ꝙ ꝯuersio nō est argumētatio ꝓprie dcā licet in ea sit quedā ꝯn̄a. ꝓbat̄ q꞉ si esset ꝓprie dcā maxime esset enthiēatica. qd̄ nō p̄t dici q꞉ sic reduceret̄ ad aliquē sillogismū impꝑfcm̄ puta ꝯuersio vl'is negatie ad celarent et sic ille sillo⁹ ꝑ ꝯuersionē reduceret̄ ad celarent et sic eēt ꝓcessus in infinitū et cōuersio reducit̄ ꝑ ꝯuersionē. Et illaz opteret ꝙ in bono sillogismo ꝯclusio nō differret a maiore. Itez in omi argumētatōne req̄rit̄ aliqd̄ mediū ꝙ nō intrat cōclusionē sed in cōuersione nullū est mediū ergo nō est argumētatio ꝓprie dcā sed solū cōiter dicta et ꝑm modum

Dubitatur scd̄o. Cum sint tres modi reducēdi sillogismos impꝑfectos ad ꝑfcōs. scꝫ ꝑ cōuersionē ꝑ expōem et ꝑ impossibile q̄re an̄ formationē sillogismoꝝ nō determiat p̄hs de alijs duob⁹ sicut de ꝯuersiōe. Et q̄re etiā in istis cōuersiōibus et formatōe sillogismoꝝ vtitur p̄hs termis nō significatis Ad dubiuz rn̄r p̄mo ꝙ cā p̄mi ē q꞉ expō est maifestatiō ad sillogismū eo ꝙ ē explica° veritatꝭ alicui⁹ ꝓpōnis ꝑ hoc ꝙ due ꝓpōnes idē ꝑcāt ōn̄dētes veritatē alicui⁹ ꝯn̄e ꝑ aliqd̄ sensibile. mō ea q̄ sūt ad sensuz maifestata nō hn̄t determiari ꝑ artē Quia querere rationē vbi viget sensus ē quedam infirmitas intellectus. Sed de reductione ꝑ impossibile quia est ꝓcessus sillogisticus ante formationē syllogismoꝝ in modo et figura nō potuit determinari. Sed in secūdo h⁹ de ipa determinat̄ determinādo de syllogismo cōuersiuo. Dicitur secūdo ꝙ hic considerat̄ sillogismus simpliciter dictus amplicabilis omni materie. ideo cōformiter p̄hs in suis exemplis terminis nō significatiuis vtitur qui nō sunt significatiui in actu simpliciter. tamē sūt significatiui in potentia quia ex ordine literarum in sillabis fit dictio. hec de secūdo

Ad rōnes dicendū ꝙ in cōuersionibus optet cauere ne arguat̄ a minus āplo ad magis amplū aut ecōtra ne etiā varietur suppositio de simplici in ꝑsonalem aut determiata in cōfusam et si ista obseruētur in cōuersionibus illaꝝ ꝓpōm nullū sequeret̄ incōueniens.

Ad scd̄m d̄r ꝙ in tali cōuersione nō cōuertitur vl'e in singl'are sed in ꝑticulare qd̄ est q̄dā mō quale q̊d ideo nō mutat̄ quale q̊d in h̄ aliquid Ad terciā dicit̄ ꝙ nō ꝓuenit inq̄ꝫtū est ꝑticularis tm̄ nec inq̄ꝫtū est negatiua tm̄. Sꝫ rōne vtriusq꞉ q꞉ inq̄ꝫtū est ꝑticularꝭ subiectuꝫ eius nō distribuit̄ in p̄ma sed distribuit̄ in secūda inq̄ꝫtū p̄tū ē ꝓpōis negatie. et hec de q̄tōe

Eodem autem modo et

Queritur q̄nto. Utrum in ꝓpōnibus de necessario vniūsalis negatiue simpliciter cōuertatur et om̄es affirmatiue ꝑticulariter sicut in illis de inesse Arguit̄ p̄imo ꝙ nō quia in om̄i cōuersione de predicato debet fieri subiectū et econtra. sed sic nō potest fieri in illis de necessario quia in ipsis modus sꝑ predicatur sicut in alijs modalib⁹. ergo nulla earuꝫ cōuertitur. Scd̄o arguit̄ sicut in illis de cōtingēti additur quidā modus vltra inesse ita et in illis de necessario. sed ille de cōtingenti nō cōuertūtur sicut ille de inesse. igit̄ nec ille de necessario Tertio arguit̄ ꝙ nō sequit̄ oē creās necesse ē esse deū. ergo deū necesse est eē creanteꝫ. An̄s est veꝝ et ꝯn̄s falsum. et etiam nō seq̇tur quedā grāmaticū necesse ē esse hoīeꝫ. ergo quedam hoiem necē est eē grāmaticū. g̊ affirmatie de necāio nō ꝯuertūtur sicut ille de ineē In oppositū est p̄hs in lrā primo videbit̄ de quesito scd̄o erūt dubia. Quātū ad primū

Sciendum primo. ꝙ postq̄ꝫ determinatū ē de cōuersionibus propositionū de inesse. Hic cōsequenter determinat p̄hus de ꝯuersione ꝓpōnum modaliū. Et primo de illis de

neccãrio qꝛ magis cõueniũt cũ illis de inesse. Et licet ꝓpõnes modales qꝫtũ ad compõem toti⁹ ꝓpõnis q̄ cõponit̃ mod⁹ cũ dcõ nõ ꝯuertãt̃ qꝛ illa compõe mod⁹ ꝑtur et nõ pt subijci tñ ẜm compositionẽ partiũ dicti bene potest fieri conuersio in modalib⁹ faciẽdo de ꝑto dicti ſbcm̃ et ecõuerso vt cũ dꝛ cõtingit aliquẽ hoiẽꝫ eẽ album ꝯuertit̃ in istã. g̃ ꝯtigit aliqd albũ eẽ hoiẽꝫ

Sciendũ scdo ꝙ cuꝫ distinguimus modales negatiãs ab affir. dupl'r possum⁹ accipe modales negatiãs. Uno° qꝛ in ipis negatur mo⁹ et de tali negatiã nõ est ẜmo in istꝭ ꝯuersionib⁹ qꝛ qñ mo⁹ negat̃ modal' nõ ẽ ãplius de illo mõ sed de a°. vt ista nõ ꝯtingit aliquẽ hominẽ eẽ lapidẽ ẜm eẽ nõ est de ꝯtingẽti qꝛ mo⁹ ꝯtingẽtis destruit̃ sed ẽ de neccãrio nõ de ipossibili qꝛ eq̃ualet isti neccẽ ẽ quẽdã hoiem nõ esse lapidẽ vel ipossibile ẽ quẽdã hoiem eẽ lapideꝫ Alio° modales pñt dici negatiẽ qꝛ in ipis negatio fert̃ ad cõpõem dci et h̃ mõ loq̃mur h̃ de negatis. Ad vidẽdũ q̃uo tales negatiẽ hẽant ꝯuerti in diuẽsis mõis ille tñ nõ stꝭ simpl'r negatiue. Sed vt dꝛ in textu ipẽ hñt negatiuã figurã et stꝭ negatiẽ de dcõ sed qꝛ solũ ꝯuertunt̃ ẜm cõpõem dicti. ideo negatiue sunt ẜm ꝙ in ipis attẽditur cõuersio.

Cõclusio ꝓma. vl'is negatiua in illis de neccãrio cõuertit̃ simpl'r sicut in illis de inesse. ꝓbat̃ ꝯ°. qꝛ bñ seq̃tur neccẽ ẽ nullũ b esse a igit̃ neccẽ est nullũ a eẽ b nã si nõ seq̃tur oppo͠ᵐ ꝯñtis stabit in ỽitate cũ ãñte scꝫ qõdã a cõtingit eẽ b sed ad istã seq̃tur qõdã b ꝯtingit eẽ a. igit̃ due ꝯ̄dictorie stabũt sil' in ỽitate Dicit tñ albtus ꝙ h̃ aresto. nõ ꝓbat istaꝫ cõuersionẽ de neccãrio ꝑ ꝯuersionẽ ꝓpõm de ꝯtingẽti qꝛ tal' cõuersio nõdũ est ꝓbata. iõ ꝓcedẽt ex ignotis. Sꝫ ista ꝯuersio fundat̃ in ꝯuersiõe ꝓpõm de inee. iã ꝓbata h̃ mõ qꝛ si ꝯtingat qõdã a eẽ b illa pt poni in eẽ dicẽdo qõdã a eẽ b qꝛ possibili posito ineẽ nullũ seq̃tur ipossibile sed ad istã qõdã a ẽ b seq̃tur qõdã b ẽ a et ad illã de neccãrio neccẽ est nullũ b eẽ a seq̃tur ista negatiã de in eẽ nullũ b est a. et g̃ ꝯ̄dictorie sil' stabũt in ỽitate et istud ipossibile nõ seq̃tur ex illo possibili posito in eẽ sed ex negatõe ꝓme ꝯñe ꝓme ꝯũsiõis

Conclusio scda. vl'is affirmatiua de neccãrio cõuertitur ꝑ accñs. Et ꝑticularꝭ affirmatiua de neccãrio cõuertit̃ simpl'r in seipam sicut in illis de ineẽ. ꝓbat̃ ꝯclu°. qꝛ bñ seq̃tur necesse ẽ oñe b eẽ a. igit̃ neccẽ est qõdã a esse b qꝛ nisi sic oppositũ ꝯñtꝭ scꝫ nõ neccẽ est qõdã a esse b stabit in ỽitate cũ ãñte et ad illã seq̃tur nõ necesse ẽ qõdã b eẽ a q ꝯ̄dicit ãñti Et sil'r ꝓbaret cõuersio ꝑticularꝭ affirmatiue oñdẽdo ꝙ oppositũ ꝯñtis nõ pt stare simul cũ ãñte qꝛ infert cõtradcõem ei⁹. Ex ꝑdictꝭ ptꝫ ꝙ ꝓpõnes de neccãrio eodẽ mõ cõuertũtur ex ꝑte dicti sicut ille de inesse. Et sicut in illis de ineẽ ꝑticularis negatiua nõ cõuertitur ita nec in illis de necessario qꝛ nõ seq̃tur neccẽ est qõdã aĩal nõ esse hoiem. igitur necesse est quendã hoiem nõ esse aĩal. quia oppositũ ꝯñtis bene stat cum ãñte

Dubitatur ꝓmo. Utrũ ꝓpõnes de impossibili eodẽ mõ cõuertant̃ sicut ille de ineẽ Arguit̃ ꝙ nõ qꝛ nõ seq̃tur oẽ aĩal esse hoiem ẽ impossibile igit̃ aliquẽ hoiem esse aĩal ẽ impossibile qꝛ ãñs est verũ cũ suũ ꝯtradictoriũ sit falsum scꝫ istud oẽ aĩal esse hoiem ẽ possibile et tñ ꝯñs est falsum g̃ vl'is affirmatiã de impossibili nõ pt ꝑ accñs cõuerti in ꝑticularẽ negatiuã sicut in illis de inesse. ꝓ dubio sciẽdũ est ꝙ impossibile negat ꝓ oñi tpe dictũ qõ determinat ideo ponit ꝯ̄dictoriũ esse verũ et esse neccãrium ꝓpter qõ ois ꝓpõ de impossibili eq̃pollet illi de inesse q est de dicto ꝯ̄rio. Et iõ ille de impossibili et neccãrio eq̃pollent mõ simil'r se hñte et dcõ dissil'r et qꝛ eq̃pollẽtes eodẽ mõ cõuertũtur cũ sint eiusdẽ qualitatꝭ et q̃ntitatꝭ ideo ꝓpões de impossibili hñt eodẽ mõ cõuerti cũ illis de necessario q̇bus cõtradicũt ex ꝑte dicti. Ex q̃ seq̃tur ꝙ vl'is negatiua de impossibili cõuertit̃ sicut ꝑticularꝭ affirmatiua de neccãrio et ecõtra ꝑticularis affirmatiã de impossibili ex ꝑte dicti eodẽ mõ cõuertit̃ sicut vl'is negatiua de neccãrio. Secũdo seq̃tur ꝙ vl'is affirmatiua de impossibili nõ potest cõuerti in termis eo ꝙ eq̃ualet ꝑticulari negatiue de neccãrio ex ꝑte dicti q nõ cõuertitur in termĩs vt prius dictũ est et ꝑticularis negatiua habet cõuerti ꝑ accidens qꝛ equipollet vniũsali affirmatiue de necessario. que ꝑ accidens cõuertitur Tunc respõdetur ad dubiũ ꝙ ꝓpõnes de impossibili quodãmõ similiter cõuertũtur sicut ille de inesse. ptꝫ quia ꝓpõnes de impossibili habent cõuerti ẜm exigentiã illarũ de necessario q̇bus eq̃pollent Et ille de necessario eodẽ modo cõuertũtur sicut ille de inesse. Ad rõem dubij dicit̃ ꝙ illa ꝓpositio oñe aĩal esse hominẽ esse impossibile nõ potest cõuerti in terminis quia equipollet ꝑticulari negatiue de neccãrio q nõ ꝯuertit̃ in terminis

Dubitatur secũdo Quare nõ fecit ph̄us mentionẽ de cõuersione istarũ propõnuꝫ de impossibili. Ad dubiũ dicit̃ breuiter ꝙ causa est qꝛ cognita cõuersione propõm de necessario satis pt haberi cõuersio propositionũ de impossibili.

Ad rōnes ad primā patet solutio. ex dictꝭ. Ad scđam đꝛ ꝙ ille modꝰ quē addit neceē vltra inec nō mutat ipm ineē in suū opposituꝫ neqꝫ minuit rōem eiꝰ sed ipm ꝑficit ineē ꝯtingēs at bñ mutat ipm ineē et minuit rōem eius iđ nō est sil'e de ipis. Ad terciā đꝛ ꝙ pma nō bñ ꝯuertit̃ sed đet sic ꝯuerti. Igit̃ dcū neceē est eē illud qđ creat vt creās in pto scđe teneat̃ material'r sicut de vi t̃mōis suppositi in pma. Si tñ in pma teneret̃ for'alit̃ ꝓ actu creātꝭ et in sensu ꝯtº. sic pma eēt falsa et bñ fieret ꝯuersio Et sil'r ꝯtingit in ista q̄ndā grāmaticū neceē est eē hoiem nā sic đet ꝯuerti et ḡ neceē ē q̄ndā hominē eē id qđ ē grāmaticū qꝛ nisi sic fiet ista determiatio grāmaticū in pma teneret̃ material'r ꝓ subiecto grāmatice. et in scđa formal'r ideo nō sumeret̃ sil'r in vtraqꝫ. Que. sex.

In cōtingētibus vero. Utꝝ in ꝓpōnibus de ꝯtingēti nō necāriо ꝑticularꝭ negatia ꝯuertat̃ simpl'r et vl'is negatia nō possit ꝯuerti Arguit̃ pmo ꝙ nō qꝛ si ꝑticl'arꝭ negatia cōuerteret̃ simpl'r argueret̃ a nō distributo ad distributū ex ꝑte sbiecti pme qđ nō eēt in pma distributū et tñ in scđa distribueret̃. Scđo sic nullam tuicā ꝯtingit eē albā bñ ꝯuertit̃ in istā nullum albū ꝯtingit eē tunicā vt đꝛ in textu et tñ illa ē de cōtingēti nō necāriо igit̃ vl'is negatia bñ ꝯuertit̃. Tertio arguit̃ bñ seq̄tur nullū hominē ꝯtingit eē albū. ḡ nullū albū ꝯtingit esse hoiem qꝛ ex opposito ꝯñtis scꝫ nō ꝯtingit aliqđ albū eē hoiem qđ eq̄pollet huic neceē ē nullum albū nō eē hoiem seq̄tur oppositū añtis ḡ vl'is negatia de ꝯtingēti nō necāriо bñ cōuertitur simpl'r. In oppositū est ph'us in textu. primo videbit̃ de quesito

Sciendum primo ꝙ determinato de cōuersione ꝓpōnum de necāriо ꝯñter ph'us det̃miat de ꝯuersiōe ꝓpōm de ꝯtigēti Et qꝛ t̃m diūsitatē mōꝝ ꝯtingētꝭ variat̃ ꝯuersio in ꝓpōnibꝰ de ꝯtingēti. iđ añqꝫ ph's ondat illas ꝯuersiōes distiguit mōs ꝯtingētꝭ. Et qꝛ possibile ⁊ cōtingēs ꝯuertūtur vt h̄etur 2º. pihermenias Iđ pari mō pt possibile distigui sicut ꝯtingēs et hita ꝯuersiōe ꝓpōm de cōtingēti facil'r h̄etur cōuersio ꝓpōnū de possibili et ecōtra.

Sciendn scđo ꝙ cōtingens capit̃ tripl'r. vnoº. ꝓ cōtingēti cōiter accepto ꝓ possibili vt se extēdit ad necāriū ⁊ nō necāriū Et sic đꝛ de oi eo ꝙ nō est impossibile. Et tale q̄nqꝫ vocat̃ ꝯtingēs altū ꝓpter suā cōitatē de q̄ dcm̄ ē scđo pihermeias ꝙ seq̄t̃ ad neceē sicut totū vl'e ad ꝑtē sbiectinā. scđoº. capit̃ ꝓ eo ꝙ est necāriū t̃m ꝙ ad neceē eē seq̄tur eē ꝯtingēs. Tertioº. capit̃ cētingēs ꝓ ꝯtingēti nō necāriо qđ nō ē necessariū nec ipossibile ⁊ tale diffinit̃ ꝑ negatōeꝫ necāriј et ipossibil' Dicēdo ꝙ ꝯtingēs ē q̄ nō existēte necāriо ipo posito ineē nō seq̄tur ipossibile. Et qꝛ sic opponit̃ necāriо et ipossibili ꝓpō de tali ꝯtingēti si sit affirmatiа duo req̄rit ad suā v̄itatē. pº. ꝙ nec sit necāria nec ipossibil' Si v̄o fuerit negatia hꝫ duplicē cām v̄itatꝭ scꝫ vel ꝙ sua oppoita fuerit necāria vel ipossibil'. Et tale cōtingēs diuidit̃ qđdā em̄ magꝭ det̃miatū ad eē ē qꝫ ad nō eē qđ đꝛ cōtingēs natū vel vt in pluribꝰ cui opponit̃ ꝯtingēs raꝝ. Aliud ē qđ est magꝭ det̃miatū ad nō eē qꝫ eē scꝫ ꝯtingēs rarū. Aut vt in paucioribꝰ. Aliud ē qđ eq̄lit̃ se h̄et ad eē et nō eē et đꝛ ꝯtingēs ad vtrūlibet siue infinitū qꝛ nō est magꝭ determinatū ad esse q̄ꝫ ad nō esse. hꝰs notatꝭ ponitur

Cōclusio pma ꝓpōnes affirmatiue de cōtingēti necāriо cōuertūtur eodēmō sicut ille de necāriо ꝓbat̃ qꝛ ꝓpōnes eq̄pollētes eodē mō h̄nt ꝯuerti et in talibꝰ ꝓpōnibus ꝯtingēs tm̄ valet sicut necāriū et sic in istꝭ vl'is affirmatiua ꝯuertit̃ ꝑ accn̄s. et ꝑticl'arꝭ affirmatia simplicit̃. Sed ꝓpōes affirmatiē de ꝯtingēte accepto ꝓ possibili eodē mō ꝯuertūt̃ sicut̃ ille de ineē vel eodē mō sicut ille de necāriо t̃uato tñ eodē mō ꝯtingēte in añte sicut in ꝯñte ꝓbat̃ qꝛ si ad aliqđ añs seq̄tur ꝯñs aliqđ. aliq̄ addito vtriqꝫ adhuc seq̄tur dū tñ illud nō mutet neqꝫ diminuat ḡ si ad añs de ineē seq̄tur ꝯñs de ineē. et addat̃ possibile vl' cōtingēs in cōi qđ nō mutat nec diminuit ipm eē adhuc seq̄tur Et ē sil'e acsi arguet̃ sic oē b ē a ḡ qđdā a ē b igit̃ si añs est possibile ꝯñs ē possibile. et sic seq̄tur oē b cōtingit eē a ḡ qđdā a ꝯtingit eē b. Sil'r ꝓpōes affirmatiē de cōtingēti nō necāriо eodē mō cōuertūtur sicut ille de ineē. ꝓbat̃ qꝛ si nō seq̄tur oē b cōtingit eē a. ḡ qđdā a ꝯtingit eē b oppositum ꝯñtis scꝫ nullū a ꝯtingit eē b stabit cū añte. Sed vt dcm̄ ē ista nullū a cōtingit eē b pt esse v̄a duplici de cā vel qꝛ oē a necāriо ē b vel qꝛ aliqđ a impossibile ē esse b. Sꝫ neutra istarum pt stare cū añte qꝛ si sit v̄a oē a necāriо ē b et cōseq̄tur oē a necāriо ē b ḡ qđdaꝫ b necāriо est a. Sꝫ ad istaꝫ oē b cōtingit eē a seq̄tur ista nullū b cōtingit esse a per cōuersionē in oppositam qualitatē. ergo iste simul stabunt nullum b contingit esse a. et quoddā b necesse est esse a. que tamē sunt cōtradictorie Si dicetur ꝙ ista sit vera nullum a contingit esse b quia aliquod a impossibile est esse b. sequitur impossibile est aliquod a esse b. ergo necesse est nullum

a esse b. Et ultra igitur necce est nullū b eē a ḡ iste simul stabūt omē b ꝯtingit eē a que ē in ꝑma linea et necē est nullū b eē a que ē in tercia et sic due ꝯdictorie simul stabūt in ꝟitate. tū in ista ꝯuersiōe qñqȝ optet variaē modū ꝯtingētis in ꝯñte incōtingēs acceptū ꝓ possibili vt cuȝ dr̄ oē aīal ꝯtingit eē sanū capit cōtingēs ꝓ nō necessario. Sȝ in ꝯñte cū dr̄ qōdā sanū ꝯtingit eē aīal ibi capit cōtingēs ꝓ possibili in cōi. Et he tres mōi cōuertēdi ꝓpōes affirmatias de cōtingēti in textu cōprehēdunt sb̄ vna cōclusione scȝ ꝙ vl'r oēs affirmatie de ꝯtingēti eod mō ꝯuertūt sicut ille de ineē q̄cūqȝ mō capiat ꝯtigēs

Conclusio Secūda. Propōnes negatie de cōtingēti neccārio et de contingēti in cōi eodē mō cōuertūtur sicut ille de ineē. Sed vl'is negatiā de cōtingēti nō neccārio nō cōuertit sil'r in vl'em nega. ꝑticl'aris āt nega. de tali cōtingēti nō neccārio bñ cōuertit sil'r in ꝑticl'arē nega. de eod mō cōtingētis. Primā ꝑtē ꝯclusiōis ꝓbat ph's ꝑ exēpla q2 bñ seq̄tur nullū hoiem cōtingit eē equū ḡ nullū equū ꝯtingit eē hoiem Etiā bñ seq̄tur nullā tuicā ꝯtingit eē albā ḡ nullū albū ꝯtingit eē tunicā Et tū ꝑma ē de ꝯtingēti nō neccārio et scōa de ꝯtingēti accepto ꝓ possibili. Probaret etiā hec ꝑs q2 idē ē iudiciū de cōtingēti neccārio sicut de neccārio. Et etiā cōtingēs in cōi nō mutat neqȝ diminuit ḡ negatie de tali cōtingēti ꝯuertūtur sicut ille de ineē Scōa ꝑs cōclusiōis ꝓbat q2 si sic seq̄ret ꝙ vl'is affirmatiua de ꝯtingēti ꝯuertet simpl'r ꝯñs ē fl'm. Et ꝓbat ꝯña q2 de tali ꝯtingēti bñ seq̄tur ꝑ ꝯuersionē in oppositā q̄litatē omē b ꝯtingit eē a ḡ nullū b ꝯtingit eē a Et vltra ꝑ aduersariū seq̄t nullū b ꝯtingit eē a ḡ nullū a cōtingit eē b ad quā iterū seq̄tur oē a ꝯtingit eē b ḡ de ꝑmo ad vltimū seq̄tur oē b ꝯtingit eē a ergo oē a cōtingit eē b. et sic vl'is affirmatiā cōuerteret sil'r ad uertēdū ē etiā ꝙ si in ꝯñte mutaret mod' ꝯtingētis in cōtingēs actū bñ valēt cōuersio vl'is negatie de ꝯtingēti nō neccārio in vl'em negatiuā de ꝯtingēti alto q2 ꝓpōes de cōtingēti alto nō cōuertunt in oppositā q̄litatē et sic nō seq̄t incōueniēs illatū. Tercia ꝑs ꝓbat q2 bñ seq̄t qōdā b cōtingit nō eē a ḡ qōdā b cōtingit eē a ꝑ cōuersionē in oppositā q̄litatē. Et vltra bñ sequit qōdā b cōtingit eē a ḡ qōdā a cōtingit esse b ꝑ ꝯuersionē simplicē ꝑticularis affirmatie Et vltra seq̄tur qōdā a ꝯtingit eē b ḡ qōdā a cōtingit nō eē b ꝑ cōuersionē in oppositā q̄litatem ḡ de primo ad vltimū sequit qōdā b contingit nō esse a ḡ qōdā a ꝯtingit nō esse b

Dubitatur ꝑmo Q̄ñ intelligūtur ꝓpōnes de cōtingēti et neccārio esse negatiue in ꝑnti passu. Ad dubiū r̄ñr ꝙ dñt capi negatiue de dicto q2 ꝑm dcm̄ fit ꝯuersio et nō de mō q2 nō manerēt in eadē spē modal'. Et ne aliq̄s credat ꝙ tales sint simpl'r negatiue q̄ sint solū negatiue de dcō ph'us in textu dt ꝙ hñt negatiuā figurā q2 modus sbordinat in istis sicut eē in illis de inesse. Sed ꝓpō de ineē est simpl'r affirmatiā qñ nō negat esse Ideo modalis est affirmatiua simpl'r qñ nō negatur modus

Dubitatur secundo Qualiter dicit cōtingens in cōi de cōtingēti neccārio et nō neccārio Ad dubiū r̄ñr cū albto ꝙ nō dr̄ de ipis vniuoce nec pure eq̄uoce sed analogice. Nā cū potentia dēat differre ab actu de illo ꝑ ꝑus dicit cōtingens siue possibile in quo poña magis differt ab actu. Sed in cōtingenti nō neccārio potentia plus differt ab actu q̄ȝ in necessario q̄a in neccārio poña sp est actui cōiuncta. Sed in nō neccārio qñqȝ est distans ab actu ḡ ꝯtingēs siue possibile ꝑ prius dicit de nō neccārio q̄ȝ de neccārio. et ita analogice dr̄ de illis et hec de illo

Ad rōnes Ad primā dicit ꝙ negatio de cōtingenti nō est negatio simpl'r q2 ꝯuertitur cū affirmatiua ideo nō distribuit ꝑ̄tum. Ad scōam dr̄ ꝙ si illa nullā tunicā cōtingit esse albā cōsiderat inq̄ȝtum ē de cōtingenti accepto ꝓ possibili bñ cōuertitur simpl'r et sic ponitur in textu ad exēplificandū de possibili in generali de quo nō est exēplificandū nisi de speciebus eius. Sed si cōsideret vt ipa est de contingenti nō neccārio sic nō potest eo mō cōuerti propter cām assignatā. Et similit dicit ad terciam. Et hec de questione

Quando igitur tres Queritur septimo. Utrū sint tm̄ tres figure sillogismorū. Arguit primo ꝙ nō q2 tot sunt figure sillogismorū quot mōis ꝑñt ordinari tres termini ꝑm subiectionē et ꝑ̄dicationē sed hoc cōtingit q̄tuor mōis. ꝓbatur q2 sicut mediū subijcit in maiore ꝓpōne et ꝑ̄dicat in minori similiter ꝑt ecōuerso ordinari. Scōo sic ꝑma figura ꝯcludit oē genus ꝓbleumatū vt dr̄ in textu ḡ alie due figure supfluūt et ꝑ ꝯñs nō sunt tres figure ponēde. Tertio sic ꝑfcm̄ et imꝑfcm̄ nō variant spēm sed figure sillogistice drñt sicut ꝑfectum et imꝑfectū q2 sillogismi ꝑme figure sunt ꝑfecti aliarū figurarū imꝑfecte ḡ nō sunt tres figure abinuicē distincte. In oppositū est

Sciendum primo Q̄ postq̄ȝ ph's determinauit de sillogismo in cōi et ꝑm se et q̄ȝtū ad sua ꝑncipia materialia foralia et regulatia

et pfectiua. h ꝯñr determiā de sillogismo in spēa li tractādo de formatōe sillogismoꝝ et qꝛ ꝑpō nes de ineē simplioēs sunt modalibꝰ. iō pus docet formationē sillogismi ex illis de ineē ꝛº ex modalibꝰ. Et qꝛ pma formaº sillogismi ē figura. iō pmo docet formare sillogismos ꝫm tres figuras. scđa ꝟo formaº sillogismoꝝ est modus. iō ꝫm q̄zlibet figurā distiguit phs mo dos sillogismoꝝ ponēdo cōbinatōes vtiles et inutiles Et ꝑ h docet foralia sillogismi tā pro pinq̄ q̄z remota q sīt modus et figura. Un fi gura ꝫm albtū est possibil triū termioꝝ ordia tio ad sillogismi ꝯpletionē. Sz ꝫm petꝝ hys. Figura ē ordinaº triū termioꝝ ꝫm debitā sub iectionē et p̄tionē. Et dꝛ talis dispō figūa trā sumptie ꝑ sīlitudinē ad figurā rectilineā q est triāgularꝭ qꝛ sicut in triāgulo due lineę cū vna tercia cōiungūtur ita in sillogismo due extremi tates ꝯiungūtur cū vno meº. Et in tali dispōe reqrit ꝙ qlibet terminꝰ cū alio vniat subiciēdo aut p̄dicādo qꝛ ꝑpter vnitatē extremitatū cū medio hēt inferri vnio vel sepatio eorūdem abinuicem in conclusione

Sciendū scđo ꝙ in omī syllogismo reqrunt tres termī sicut h supponit et postea ꝑ batur. Illoꝝ āt termioꝝ duo ponātur in ꝯclu sione et sīt extreītates qrū vna subicit et alia p̄ dicat qꝛ p̄tīz hēt rōem totiꝰ vlis et sbcm hēt modū ptis et oē totū ē magꝭ sua pte iō extrei tas q p̄tur in ꝯclusiōe dꝛ maior. et q subicit dꝛ mioꝛ qñ fit dircā ꝯcluº. Terciꝰ aūt terminꝰ so lū ponit in añte et solū vnit cū duabꝰ extreita tibus vel vnit cū vna et ab alia sepat et vocat mediū et respcū illiꝰ alīj termī vocātur extreita tes ꝛ ab extreītatibꝰ denoiant p̄misse sillogismi Naz illa p̄missa vocat maior ꝑpō in q ponit maior extremitas cū meº et illa vocat mioꝛ in q ponit minor extreitas Cōcluº. pma. Tm tres sīt figure ꝓbat ꝯcluº. qꝛ figūa ē dispō triū termioꝝ qꝝ vnꝰ dꝛ mediū Aut g in tali dispō ne mediū subicit vni extreītati et p̄tur de alia ꝛ sic ē pma figūa. vel ponit in eođ extrēo ꝑpōis et h dupl'r. qꝛ vel p̄tur in vtraq̄z p̄missaꝝ ꝛ sic est scđa figūa. vl' subicit in vtraq̄z et sic ē tercia figūa. nec pluribꝰ vel paucioribꝰ mōis p̄tꝭ or dinari meᵐ in sillogismo g ꝯcluº. ꝟa Cōclu sio scđa. Figura in q meᵐ subicit in maiori ꝑ pōne et p̄tur in mioꝛe ꝯuenient ponit pma. ꝓba tur ꝯcluº. qꝛ figūe ordinant ꝫm ordinē et ꝑfe ctionē sui medij qꝛ mediū in silloº. ē terminus pncipalior sed ad ꝯpletā rōem medij duo req̄ runt. Primū ē ꝙ sit mediū pōne ꝫm sbiectōem et p̄tionē sic ꝙ subiciat in vna et p̄dicet in alia scđm ē ꝙ ipm mediū sit vnitiuū extrēoꝝ. sed āberᵉ cōditōnes sil' cōueniūt meº. pme figūe. meº. ꝟo aliaꝝ figūarū solū cōueīt scđa ꝯditio g ꝯº. vera et adhuc ꝑfectiꝰ. mediū ē qđ p̄tur in vtra q̄z qꝛ vz ad ꝯcludēdū vl'r q̄z mediū ꝙ subicit in vtraq̄z qꝛ h solū vz ad ꝯcludēdū ꝑticl'arit.

Dubitatur pmo quare nō est ponē da q̄rta figūa sillogismoꝝ in q mediū subicē tur miori extreītati et p̄dicaret de maiore Ad dubiū rñr ꝙ cā est qꝛ si sic seqret ꝙ idē hēret rō nē ptis et totiꝰ respcū eiusdē et ꝙ aliqd eēt su perius supmo et inferiꝰ infimo ꝯñs ē fīm. igit ptz ꝯña qꝛ illud mediū hēret se vt totū ad ma iorē extreītaīē et eēt ꝑs respcū minorꝭ et cū mi. iteꝝ eēt ꝑs maiorꝭ illud mediū eēt ꝑs et totū re respcū mioris et inferiꝰ et supius Ex q ptz ꝙ si q̄nq̄z mediū p̄dicet in pma p̄missa et subicit in scđa ꝫm naturalē ordinē termioꝝ illa p̄missa est mioꝛ et scđa maior sic ē dispō pme figūe ꝫm solū trāsꝑōem p̄missaꝝ. iō ꝑpter talē dispōem nō est ponēda q̄rta figūa sicut posuit galienus qui cū esset medicus derisorie dicit posuisse fal cem suā in messem alienā

Dubitatur scđo Utꝝ idem possit dici mediū et terminꝰ et videt ꝙ nō qꝛ illud qđ ter minat nō mediat Ad dubiū rñr ꝙ idē respe ctu diūsoꝝ dꝛ mediū et terminꝰ. Nā mediū sil logismi in ordine ad extreītates hēt rōem me dij et nō termī sed in ordīe ad ꝑpōes qrū ē sub iectū vel p̄tū hēt rōem termī scz sbiecti vel p̄ti.

Ad rōnes ad pmā ptz soluº. ex pmo dubio Ad scđam dꝛ ꝙ gña ꝓbleumatū nō ꝯcludunt in pma figūa oībus mōis qbus pñt concludi sed q̄nq̄z ꝯuenientiꝰ aliq ꝯclusiōes in scđa vl' ter cia figura cōcludunt q̄z in pma iō scđa et tcia nō supfluūt. Ad terciā dꝛ ꝙ licet ꝑfcm et imꝑ fectū ꝫm eē tm̄ q sīt eadē in eēntia nō variēt spē tiē tm̄ ꝑfectū et impfcm q sīt in diūsis eēntijs bene variāt spēm et hoc mō habent se ꝑfectū et impfectū in sillogismis triū figurarū

Quando igitur tres. Utꝝ tm̄ sunt q̄ttuor ꝯbinatōes vtiles pme figūe. s. barbara celarēt darij ferio. Ar ꝙ nō pº. qꝛ nō seqtur in darij. oē indiduū aliciꝰ spēi ē asinꝰ sortes est indiuiduū aliciꝰ spēi g sor. ē asinꝰ nā añs est veꝝ et ꝯñs fīm g darij nō ē ꝯbinaº. vtil' ꝙ aūt añs sit veꝝ ptz qꝛ oē indiᵐ azini ē asinꝰ g oē indiᵐ aliᶜꝰ spēi ē asinꝰ. ꝛº. ar nō seqtur i celarēt nullū viuēs gñabit ois hō ē viuēs g nullꝰ hō gñabit. arguit tertio baraliptō celātes dabitꝭ. fapesmo frisesomoꝝ sīt ꝯbinatōes vtiles pme figūe q tm̄ nō ꝯtinēt sb aliq p̄dcōꝝ q̄ttuor g cō binatōes vtiles nō tm̄ pme figūe sīt q̄ttuor.

Primus

In oppositum est.p.in textu

Sciēdū p̄mo q̄ postq̄ʒ supiꝰ oñsuʒ ē q̄ sūt tres figure sillogistice et q̄ illaꝶ ē p̄ma ħ ꝯnr dtmi nādū ē d illa p̄ma figūa q̄ ē dispō triū t̄mioꝶ q̄ꝶ postremꝰ ē in toto meᵒ. et mediꝰ in toto p̄ᵒ. vn̄ mədiū p̄me figūe ē q̄ ē in alio ꝛ aliud i ipo Et q̄d pōne ē mediū et maioꝛ extreitas ē in q̄ ē aliud tm̄ et ē pōne p̄mū .mioꝛ ꝟo extremitas q̄ ē in alio tm̄ et pōnc vltimū et istos terminos ꝟt in exēplis sillogismoꝶ p̄me figūe ꝑ istos termi nos nō sig̃tiuos.a.b.c.ꝑ a ꝟt maioꝛē extre.ꝑ b mediū.et ꝑ c mioꝛē ponēdo tā ꝯbinatōes vti les q̄ʒ iutiles .Et q̄ aliq̄ ꝯbinatōes sint vtiles ꝓbat.p.ꝑ ħ q̄ reglant ꝑ dici d oī si sint mōi af fir.vl' ꝑ dici d nll'o si sint mōi nega Sʒ cōbi natōes iutiles reꝓbat sic arguēdo. Nā p̄nt ter mini repiri in q̄bus oī et in q̄bus nulli tal' cō binatio ē inutil' supposito añ.ꝓbat ꝯña suppo nēdo q̄ t̄mi in q̄bus oī dicunt tres t̄mi ex q̄bꝰ due p̄misse fuūt ꝟe in aliq̄ dispōe cū q̄bꝰ stat in veritate vna vl'is affir.ꝯstituta ex extreitatibꝰ illaꝶ p̄missaꝶ. Et t̄mi in q̄bꝰ nulli sūt tres t̄mi cum q̄bus stat vl'is negatiua in ꝟitate. Tunc ar sic.si i tali dispōne in q̄ ponunt t̄mi in q̄bꝰ oī et in q̄bus nulli sit fōꝛl' ꝯña tūc sequit ꝯcluᵒ affir.vl' sequit nega.ꝯᵒ. Si p̄ᵐ capiunt t̄mi in q̄bꝰ nulli et tūc ex ill' seq̄ret ꝯᵒ. affir.q꞉ fōꝛl' ꝯña est q̄ tenet i oībus t̄mis sili fo'a arguēdi retēta vl' g̃ ista affir.ꝯᵒ. erit falsa ꝛ ita ex ꝟo seq̄ret fal sum.vl' tal' ꝯᵒ. erit ꝟa ꝛ sic cū ista d nll'o stet in ꝟitate cū p̄missis q̄ sūt ex eisdē t̄mis . Tūc ꝯ̄rie stabūt sil' in ꝟitate si ꝯᵒ. sit vl'is vel due ꝯ̄dicto rie si ꝯᵒ sit ꝑticulaꝵ. Si dicat q̄ ista dispō vʒ ad inferēdū ꝯclusionē negatiuā capiātur t̄mi in q̄bꝰ oī.et tūc arguit vt argutū ē seq̄ret alteꝶ illoꝶ incōuenientiū.s.q̄ ex ꝟo seq̄ret falsuʒ i bona ꝯña vl' q̄ due ꝯ̄rie vl' due ꝯ̄dictoꝛie eēnt sil' ve re ꝛ falsc et sic ista ꝯña phī ē opatia Sciēdū scd̄o q̄ ꝓ q̄libet figura ponūtur due regl'e gñā les.q̄rū p̄ma ē q̄ ex puꝵ negatis in nll'a figura aliq̄d sequit sillogistice. Cuiꝰ rō ē q꞉ ꝓpter se parationē duaꝶ extreitatū ab vno meᵒ. nō seq̄t sepatio eaꝶ vl' vnio int' se ꝓbat etꝵ rōne phī q꞉ in tali dispōe in q̄libʒ figūa sūt repibiles t̄mi in q̄bꝰ oī et in q̄bꝰ nulli g̃ etꝵ dispō ē iutil'. Scd̄a ex puꝵ ꝑticl'aribꝰ indiffinitꝵ nihil seq̄t sillogi stice et etꝵ ex singl'aribꝰ. Cuiꝰ rō ē q꞉ si ābe p̄mis se sūt ꝑticl'ares meᵐ ꝓ diuerꝭ suppositꝵ poterit vniri cū duobꝰ extreis ꝑ ħ nō seq̄t vnio extrēo rū.ꝓbat etꝵ rōne phī sed ꝓ p̄ma figūa in sp̄ali ponūtur due regl'e. Cōcluᵒ. p̄ma ꝓ q̄rū p̄ma po nitur mioꝛe exn̄te nega.nihil seq̄tur in p̄ma fi gura.ꝓbat ꝯᵒ. q꞉ si sic opʒ maioꝛē p̄missaꝶ eē affir.et cōclusionē eē negatiuā et sic argueret a nō distbuto ad distributū ex ꝑte maioꝵ extrei tatꝵ q̄ nō distribueret in maioꝛe cū eēt ꝑtū ꝓpō nis affirmatiē et tn̄ distribueret in ꝯclusiōe.sʒ ħ ē incōueniēs q꞉ nō distributū ħʒ se ad distri butū sicut ꝯn̄s ad añs.ꝛ sic arguit a pōne ꝯn̄tꝵ ad pōem añtꝵ.vn̄ arguē a nō distributo ad di stributū ē arguē a ꝓ pōe ħn̄te vnā cām sue ꝟita tatꝵ ad ꝓpōem ħn̄tē pluēs cās sue ꝟitatꝵ.iō in termis nō ꝯuertibilibꝰ et ꝑtionibꝰ accn̄talibꝰ sic arguēdo sp̄ sequit f̄lm̄. Sil' r eēt incōueniens si mediū in neutra p̄missaꝶ distribuētur q꞉ cō tingēt extreitates vniri cuʒ ipo meᵒ. ꝓ diuerꝭ iō nō opʒ q̄ vnirētur inī se. Et hec ē regula ꝟa cōcludēdo dircē.sed si ꝯcludat indircē et ꝑti cularit nō seq̄t incōueniens illatū sicꝵ pʒ in fapes mo. Scd̄a regl'a sp̄al' p̄me figūe ē q̄ in p̄ma fi gura maioꝛe exn̄te ꝑticl'ari nihil seq̄t.ꝓbat q꞉ cū mioꝛ p̄missa sp̄ sit affirmatiā vt dcm̄ ē meᵐ in neutra p̄missaꝶ distbuētur q̄d ē incōueniens vt dcm̄ ē.ꝓbat etiā q꞉ si maioꝛ sit affirmatiā et mioꝛ negatiā tūc arguēt a nō distributo ad distributū ex ꝑte maioꝵ extreitatꝵ.tn̄ dispone do p̄missas duobꝰ mōis p̄dictꝵ penes affirma tionē et negationē ꝯcludēdo indircē et faciēdo mioꝛē negatiuā neutꝶ istoꝶ incōuenientiū seq̄re tur vtʒ in friscsomoꝶ. Et oēs iste regule p̄nt ꝓ bari ꝓbatōne arꝵ.q꞉ in q̄libet ipaꝶ sūt dabiles termi in q̄bꝰ oī et in q̄bꝰ nulli. Ex istꝵ duabꝰ re gul' gñalibꝰ Cōcluᵒ. scd̄a Et r̄n̄sal' ad q̄si tū tm̄ sūt q̄ttuoꝛ ꝯbinatōes vtiles ad dircē cō cludēdū ꝓbat ꝯcluᵒ. q꞉ in p̄ma figura vel ābe p̄misse sūt vl'es vel ābe ꝑticl'ares vl' maioꝛ vl'is et mioꝛ ꝑticularꝵ vel ecōtra Si p̄mū ħ ē q̄druplicit vel ābe sūt affir.et sic ē barbara vel ābe ne gatiē et sic nl' seq̄t vel maioꝛ affir.et mioꝛ nega tiua et sic iteꝶ nō sequit vl' ecōtra et sic ē celarēt Si ꝟo sint ꝑticulaēs sil' r p̄nt variari q̄druplr f'm affir.et nega.et q̄cūq̄ʒ mō disponātur sp̄ nl' sequit.si ꝟo maioꝛ sit vl'is et mioꝛ ꝑticularꝵ ħ est q̄druplr vel ābe sūt affir.et sic ē darij.vel ābe nega.sic nō seq̄tur.vel maioꝛ affirmatiā et mi noꝛ negatiā et sic iteꝶ nō seq̄tur q̄cūq̄ʒ mō fiat et ita in p̄ma figūa sūt in toto sedecī ꝯ̄binatōes q̄ttuoꝛ scʒ vtiles ꝛ duodecī inutiles ad dircē cōcludendū Dubitat p̄rimo q̄uo dn̄t sillo gismi p̄me figure a sillogismis aliaꝶ figuraꝶ.

Ad dubiū r̄n̄r in textu q̄ oēs sillogismi p̄ri me figure sūt ꝑfecti.et sillogismi aliaꝶ figuraꝶ sunt imꝑfecti.et ita p̄ma figura est ꝑfectissima et hoc infert phūs ex dictꝵ q̄d sic ꝓbatur q꞉ sil logismi p̄me figure imediate regulant ꝑ dici d omi et dici d nullo nō auteʒ sillogismi aliaꝶ

Dubitatur scd̃o de mō cōcludendi pri me figure. Ad dubiū rn̄r hic i textu q̇ i pma figura ꝯcludunť oīa gn̄a ꝓblematū .i. ꝓ pōm scz vl'e ptic'are. affirmatia et negatia. Nā i barbara vl'e affirmatm̄. et in celarēt vl'e negatm̄. et in darij ptic'are affirmatm̄. et in ferio ptic'are negatm̄. et hͦ etiā infert ph̄s ex dict; in fine primi capl'i hu9 scd̄i tractat9 istius pmi libri. In scd̄a vͦo figura cōcludiť sp negatiue. et in tercia solū cōcluditur pticulariter. et ita etiā ex hoc sequiť q̇ prima figura sit alijs pfectior.

Ad rōnes Ad primā dr̄ q̇ sicut cō clusio ē falsa ita etiā ē maior ad ꝓbationē illi9 diciť q̇ ibi arguiť ab inferiori ad supius cuz distributōne supior; q2 indiuiduū azini hz se vt inferi9 ad indiuiduū alic9 spēi. Ad scd̄am dr̄ q̇ ibi arguiť a min9 ām̄plo ad maius ām̄plū cū distributōe maior; ām̄pli ex pte hoīs. q2 in miore distribuiť ꝓ p̄ntib9 tm̄. et in ꝯclusiōe distribuiť ꝓ p̄ntib9 et futur; simul. iō eq̄ualēter ab inferiori arguiť ad supius. et ꝯmittiť fallatia ꝯn̄tis sed sic dēt ꝯcludi g̊ null9 hō viuēs gn̄abitur. Ad terciā dr̄ q̇ licet iste ꝯbinatōnes sṫ inutiles ad dircē ꝯcludēdū nō tn̄ ad indircē.

Quādo huic quidē Utr̄ in scd̄a figura aliq̇d sequiť syllogistice ex maiore pticulari et ābabus affirmatis. Arguiť sic primo q2 in maiore ptic'ari aliq̇d sequiť in tercia figura g̊ etiā in scd̄a figura cuz scd̄a sit potior tcia. Scd̄o arͣ q̄cūq3 vni et eidē sṫ eadē int' se sṫ eadē. qn̄ g̊ ābe extreitates vniūtur cū me°. sequr vnio ipaz̄ int' se in ꝯclusiōe et sic ex p̄üis affirmatis aliq̇d seq̇tur in scd̄a figura. Tertio arͣ in pma figura ex ābabus affirmatis aliq̇d seq̇tur g̊ et in scd̄a. ꝯn̄a tenet q2 scd̄a figura origiatur a pma. sed origiatū dēt assil'ari sue origini igiť. In oppoitū est ph̄s in textu. Sciēdū scd̄o. q̇ postq̄ docuit formatōez pme figure. hͦ ꝯn̄r docet formatōes in scd̄a figūa ipam. sic p°. diffiniēs scd̄a figūa ē qn̄ idē mediū de vtraq3 extremitate p̄tur. sed mediū scd̄e figure qd̄ de vtroq3 extreoꝝ p̄tur et ē pmū pōne et foras extremitatū pmo ptz p̄tū q̄ztū ad ei9 ābitū nō cōtineť int' sbcm̄ sed ex ipm̄. iō q2 mediū de vtroq3 extremoꝝ in scd̄a figūa dr̄ foras extreitatū. scd̄o q2 nō mediat int' extreitates f'm sbiectōez et p̄tionē sicut et in pria figūa. et dr̄ pmū pōne q2 p̄tū cuz sit pus f'm naturalē ordinē respcū sbiecti saltē ad modū p̄ndi est pus sbiecto. sed maior extreitas dr̄ que iux' mediū posita. ē mediū pōne. mior vͦo ē q̄ lōginqu9 sita ē a me°. et est vltimū pōne. Un̄ maior extreitas dr̄ sita iuxta mediū q2 l3 alia extreitas scd̄e figūe i maiore ꝓpōne subiciť tn̄ p̄tur in ꝯclusiōe. iō magis apꝓpinq̄t me°. qd̄ sp p̄tur q̄z mior extremitas q̄ sp subiciť tā in miore q̄z in ꝯclusiōe. et ꝓ istis t'minis scd̄e figūe in exēplis suis vtiť ph̄s termis nō sig̃ficatis. m. n. x. et poniť m ꝓ me°. n ꝓ maiore. x ꝓ miore. et qn̄ danť termī ad sillogisand̄ in ista figūa sp termin9 q̄ pmo poniť dēt capi ꝓ me°. scd̄s ꝓ maiore extreitate q̄ ē pōne mediū vel tcius ꝓ miore q̄ ē vltim9 termin9 pōne.

Sciendū scd̄o q̇ cōbinatōnes vtiles hu9 figure ꝓbanť reducēdo ipas ad pmā figurā p ꝯuersionē et p imp9le. Un̄ iste tres in q̇bus ē vl'is negatia cesare caēstres et festino reducūtur ad pmā figurā p ꝯuersionē simplicē illius vl'is negatie. sed baroco nō p̄t reduci p cōuersionē q2 vel hͦ eēt p ꝯuersionē maior; q̄ sol9 ꝯūtiť p accn̄s in ptic'arē et tūc ābe p̄misse eēnt ptic'ares. vl' p couersionē mioris q̄ ē pticular; negatia q̄ nō ꝯuertiť in termis. reduciť tn̄ baroco p imp9le ad pmā figurā q2 ex ꝯ̄dictorio cōclusiōis cū maiore seq̇tur ꝯ̄dictoriū mior; eius in barbara. sed ꝯbinatōes inutiles reꝓbat p°. in hac figūa p hoc q̇ ibi sṫ dabiles t'mi in q̇b9 oī et i q̇bus nulli except; duab9 scz qn̄ ābe sṫ negatie et maior vl'is et mior pticular;. et qn̄ ābe sṫ affirmatie scz maior vl'is cū miore pticulari. Termī in q̇b9 nulli q̇ danť in scd̄a figūa sṫ nigrū nix et al'. Sz nō p̄nt dari termī in q̇bus oī supposito q̇ mediū solū ꝯueīat miori ptic'ariť et pticul'r nō ꝯueīat. q2 si maior extreitas ineēt vl'r in miori vt dicēt ppō de oī q̄ staret cū p̄missis et mediū remoueť vl'r a maiore extremitate. Tūc arguēdo in celarēt mediū negareť vl'r de miore extreitate et tn̄ sup pōebať q̇ ab eo soluz negareť pticul'r. Sil'iter qn̄ maior ē vl'is affirmatia. et mior pticular; affirmatia p̄nt dari termini in q̇bus oī et in q̇bus nulli. vt albū. cignus lapis. Sz nō p̄nt dari in q̇bus oī posito q̇ ꝯueniūt pticul'r in miore q2 si maior extreitas ineēt miori vl'r. et mediū vl'r miori tūc arguēdo in p°. mō pme figūe mediū ineēt vl'r miori qd̄ ē ꝯtra suppositū. Sz iste ꝯbinatōnes reꝓbātur er; indiffinito hͦ ē capiēdo vl'em ꝓ pticulari q2 si sic seq̄reť aliq̇d maioē vl'i affirmatiua. et miore ptic'ari affir. cū iste sequātur ad duas vl'es affirmatias. et tūc ex duab9 vl'ib9 affirmatis seq̇tur ꝯclu°. in scd̄a figūa q2 q̇cq̇d sequiť ad ꝯn̄s bone ꝯn̄e sequiť ad ei9 an̄s. Sz ad istas ābas vl'es nihil sequiť q2 p̄nt dari termini in q̇bus oī et in q̇bus nulli g̊ nec ad istas. Cōclu°. pa. Maioē exn̄te ptic'ari i scd̄a figūa nō p̄t fieri bon9 sillo9. ꝓbať ꝯclu°. q2 sic argueēť a nō distibuto ad dis. ex pte maio. exteitat; q2 n̄ distribuiť in ꝯclusiōe cū eēt p̄tū ꝓpōis negatie igiť in scd̄a fig. sp ꝯcludiť nega. vt infra diceť

Conclusio Secūda. Ex ambabus affirmatis in scd̄a figura nunq̄ꝫ fit sillogism⁹. ꝓbaꝛ cōclusio qꝛ si sic mediū i nulla p̄missaꝝ distribueret cū ꝑdicet in vtraqꝫ et sic possit vniri cū duab⁹ extremitatib⁹ ꝓ diūsis supposit̄ ei⁹ q̄ facto nō sequiꝛ vnio extremitatū adinuicē. Ex ꝯclusiōe sequiꝛ ꝙ in scd̄a figūa solū ꝯcludi tur negatie qꝛ si aliq̄ p̄missaꝝ fuit negatia ꝯclu sio erit negatia et ꝑ h̄ patēt tres regl̄e scd̄e figūe que et iā pn̄t probari qꝛ in talib⁹ dispōnibus pn̄t repiri termini in q̄bus nulli et hec de p̄mo

Dubitatur p̄mo Utꝝ tm̄ q̄ttuoꝛ sunt cōbinatōes vtiles scd̄e figūe. s. cesare. camestres festino. et baroco Arguiꝛ ꝙ nō qꝛ cōbinatio vtilis ē ordina° duaꝝ ꝓpōm in debitā q̄litate et q̄ꝫtitate. sed in cesare camestres st̄ eedē p̄mis/se qꝛ solū variant ꝑ trāspōem p̄missaꝝ. Ad dubiū rn̄r ꝙ tm̄ q̄ttuoꝛ st̄ ꝑdcē cōbinatōnes vtiles scd̄e figūe et duodeci inutiles. ꝓbaꝛ qꝛ āb̄e p̄misse st̄ vl̄es vel āb̄e ꝑticulaes vl̄ maioꝛ vl̄is vl̄ minoꝛ ꝑticular̄ vel ecōtra. Si p̄muꝫ h̄ est q̄drupl̄r. vel āb̄e st̄ affirmatie et sic nihil sequiꝛ. vl̄ maioꝛ affirmatia et mioꝛ negatia. et sic ē caēstres vel ecōtra et sic ē cesare Si ṽo āb̄e st̄ ꝑticl̄ares h̄ ē q̄drupl̄r et q̄cūqꝫ mō disponā tur sꝑ nō sequiꝛ. Si ṽo maioꝛ sit vl̄is ⁊ mioꝛ ꝑticular̄ et h̄ ē q̄drupl̄r vel āb̄e affirmatie. vel āb̄e sunt negatie et neutro mō aliq̄d sequiꝛ. vel maioꝛ negatia et minoꝛ affirmatia et sic ē festi/no vel ecōtra et sic ē baroco. Si ṽo maioꝛ sit ꝑticularis et minoꝛ vl̄is hoc ē quadrupl̄r et nō sequiꝛ Ad rōem dubij d̄r q̄ꝫ cōbina° vtilis nō solū dicit duas p̄missas sed sꝑ cuꝫ h̄ dicit debitā ordinatōem illaꝝ adinuicē. mō in camestres et cesare licet sint eedē p̄misse nō tn̄ sunt eodē mō disposite. ideo st̄ mōi distincti.

Dubitatur secundo de correlarijs que infert ph̄s ex dict̄ in hac scd̄a figura. Ad dubiū rn̄r ꝙ ex ꝑdict̄ infert tria correlaria. Pri^m est in scd̄a figura si maioꝛ sit vl̄is et altera pre/missaꝝ negatia sꝑ valet ꝺ^m⁹ termis sic disposit̄ Scd̄m ē ꝙ oēs sillogismi scd̄e figūe st̄ imꝑfci qꝛ nō imediate regl̄anꝛ ꝑ dici de oi et dici de n° sed ꝑficiūꝛ ꝑ reductōeꝫ ad p̄mā figurā ꝑ ꝯuer sionē ꝑ impossibile. Terciū correlariū ē ꝙ oēs sillo^m i scd̄e figūe st̄ negati tā vl̄es q̄ꝫ ꝑticl̄ares

Ad ratōnes añ oppositū Ad primaꝫ diciꝛ ꝙ ē negāda ꝯña qꝛ in t̄cia figura mediū sꝑ subijciꝛ et h̄ēt rōem inferior̄ sed mediū se/cūde figure h̄ēt rōem suꝑior̄ cū sꝑ ꝑdiceꝛ et inferiora supiori vniūtur ꝺm potentiā. ideo seq tur vnio ipoꝝ inter se. Ad scd̄am d̄r ꝙ ista que sunt eadē tertio ꝺm eandē rōem st̄ eadē inter se. sed q̄n sunt eadē vni tertio ꝺm diuersas rōnes. vt duo inferiora suꝑiori cōueniūt ꝺm diūsas ꝑtes sui ābitus nō opꝫtet ꝙ illa sunt eadem int̄ se Ad terciā d̄r ꝙ nō opꝫtet origina/tū ab alio h̄re totā ꝑfcōem. Diciꝛ vltra ꝙ scd̄a figura originaꝛ a mōis negatis p̄me figure et nō a mōis affirmatis. et q̄ꝫuis due p̄misse affirmatie ꝺm se sint maior̄ ꝟtut̄ sicut vna affirmatiua ⁊ alia negatia nō tn̄ sub eadē dispōne scd̄e figure sed in scd̄a figūa vna affirmatia et vna negatiua sunt maioris virtutis per dispōnem medij. Et hec de questione

Si autem idem hoc Utrū tm̄ sunt sex cōbinatōnes vtiles tercie figūe. scꝫ darapti felaptō. dysamis. datisi. bocardo. ferison. Arguiꝛ ꝙ nō. p̄mo nō sequiꝛ cuislibet hoīs ocul⁹ est dexter. cuiuslibet hoīs ocul⁹ est sinister. g̊ q̊dam sinistꝝ est dextꝝ. in darapti nō ē cōbina° vtil̄ Scd̄o arguiꝛ plus pn̄t due vl̄es q̄ꝫ vna vl̄is et alia ꝑticl̄aris sed vna vl̄is et vna ꝑticular̄ pn̄t inferre ꝯclusionē ꝑticl̄arē g̊ due vl̄es in darapti pn̄t inferre ꝯclusionē vl̄em et nō ꝑ/ticularē nec et̄ sic vl̄itas in altera p̄missaꝝ eēt frustra et eēt nō cā respcū ꝯclusiōis Tertio arguiꝛ q̄ꝫto aliq̄ figura ē ꝑfectioꝛ tāto pluribus mōis pōt ꝯcludere g̊ si t̄cia figura h̄ꝛēt sex mōs ipsa eēt ꝑfectioꝛ prima figura in q̄ sunt tm̄ q̄ttuoꝛ et etiam q̄ꝫ scd̄a sed hoc est incōueniēs. ergo nō habet sex cōbinationes vtiles.

In oppositum est. ꝑ. in textu.

Sciendū p̄mo. Qꝫ postq̄ꝫ. p. dixit de forma/tione sillogismoꝝ scd̄e figure h̄ determiat de formatōe sillogismoꝝ t̄cie figūe q̄ int̄ oēs figūas h̄ēt mediū imꝑfecti⁹ Et p̊° diffinit t̄ciā figurā dicēs ꝙ ē dispō triū t̄minoꝝ q̄ꝝ mediū subijciꝛ vtrqꝫ extremitati sed mediū ei⁹ est de q̄ ābo extrema p̄nꝛ et ē foris extremitatū et ē vltimū pōne qꝛ lꝫ ꝯtineaꝛ in ābitu cuiuslibꝫ extremoꝝ sicut s̄biectū in ābitu p̄ti tn̄ ꝺm pōem nō poniꝛ inter duo extrēa. sed isto mō d̄r foris extremitatū ⁊ d̄r pōne vltimū eo ꝙ in vtraqꝫ p̄missaꝝ subij/ciꛗ et s̄biectū ei⁹ est vltimū respcū p̄ti sed maioꝛ extremitas in hac figūa ē q̄ longius sita ē a me° et p̄mū pōne. mioꝛ ṽo extremitas ē q̄ ꝓpinq̄us sita ē ad mediū et ē mediū pōne licet cm̄ mioꝛ extremitas hui⁹ figūe ꝑdiceꝛ in miori ꝓpōe tn̄ subijciꝛ in ꝯclusiōe ideo mag̃ accidit ad dispōnē medij ꝙ vterqꝫ subiciꝛ q̄ꝫ maioꝛ extremitas que sꝑ p̄tur tā in maioē q̄ꝫ in ꝯclusiōe Et istos termios ꝺt ph̄s in ist̄ trib⁹ l̄ris. p. r. s. ꝑ p ꝺcaꝛ maioꝛ extremitas. ꝑ r mioꝛ. et ꝑ s mediū.

Sciendum Qꝫ ꝺm ph̄m combinatio

nes utiles huius figure tripl'r ꝓbāť. s. reducē do ꝑ ꝯuersionē ad primā figurā. nisi bocardo q̄ reducit ꝑ īpossibile. ⁊ syll'o expositoriū. ⁊ sic sūt tres modi syl. istius figure. s. ꝑ īposs. ꝯuer/sio ⁊ expō. Et ꝓbātur syll'i huius figure pluribus mōis q̄z syll'i scd'e figure. q2 q̄nto moi sūt īꝑfectiores tātomg' indiget ꝓbatōe. s3 oēs ꝯbinatōes inutiles h⁹ figure reprobāť. q2 ibi dantur termini in quibus omni ⁊ in quibus nulli. s. q̄n maior est vl'is. ⁊ mior ꝑti. ⁊ q̄n ambe sūt negatie l' mior tm̄. nā q̄n maior est vl'is ⁊ mior ꝑti. neg. ibi dāť ťmi in q̄b⁹ oi. vt aiatu3 hō al'. s3 nō p̄nt dari ťmi in q̄b⁹ nulli supposi/to ꝙ mior extremitas tm̄ ꝑti. negeť de medio ⁊ ꝑ aliq̄ supposito īsit. ⁊ ꝑ aliq̄ nō insit. q2 si maior inest vl'r medio ⁊ etiā mior ꝑti. verificeť de ipso. ⁊ etiā maior ꝟificabiť de mior e ꝑticula/riter arguēdo in datisi. iō illa de nullo. nō p̄t stare in veritate cū ill' p̄missis. q̄n aūt ābe p̄misse sūt negtie. maior vl'is ⁊ mior ꝑticularis ibi dātur termini in q̄b⁹ nll'i. s3 nō in q̄b⁹ omni. supposito ꝙ mior insit medio. ꝑ aliq̄ supposito ⁊ ꝑ aliq̄ nō. q2 si maior inesset miori vt dicent. Jlla de oi. ⁊ mior iecť alicui supposito medij. tūc maior ꝟificareť vl'r de medio arguendo in darij. ⁊ tn̄ ponebať ꝙ maior extremitas negareť vl'r de medio. s3 iste ꝯbinatōes reprobātur ex indiffinito. capiēdo vl'e ꝑ ꝑti. q2 q̄n ābe p̄misse sūt vl'es neg. tm̄ nō seq̄tur. q2 ibi p̄nt dari termi in q̄b⁹ omi ⁊ in q̄bus nulli. s3 ad illas dispositōes sequūť iste due. vbi vna ē vl'is ⁊ alia ꝑticularis. ⁊ sic si nihil sequereť ad illas neq3 ad istas. q̄cq̄d sequitur ad ꝯn̄s bone ꝯn̄e sequiť etiā ad antecedens eiusdem.

His notatis. sit

Conclusio ꝑma. Minore negatiua in tercia figura nō seq̄ť. ꝓbaťꝯclusio. q2 si minor sit negtia. o3 maiorē eē affirmatiam. ⁊ sic maior extremitas ī ea nō distribuereť. ⁊ etiā oꝑteret ꝯclusionē eē negtinā. ⁊ sic maior extremitas in ꝑto ꝯclusiōis distribuereť. ⁊ ita ibi arguereť a nō distributo ad distributū q̄d ē icōueniēs. Ex ista ꝯclusiōe seq̄tur ꝙ in ťcia figura nō p̄t ꝯcludi vl'r. s3 ꝑticulariť tm̄. Et iste due regule speciales in tercia figura

Conclusio secūda est responsalis ad q̄situ. Tm̄ sť sex cōbinatōes vtiles ťcie figure. et decē inutiles. ꝓbaťq2 in tercia figura. vel ambe ꝑticulaēs. vl' maior ul'is ⁊ mior ꝑticularis vl' ecōtra. Si ābe sūt vl'es hoc est q̄drupl'r. vl' ambe sūt affirmatie. ⁊ sic est darapti. vl' ābe negatiue. ⁊ sic nō seq̄tur. vl' maior affirmatiua et minor negatiua. ⁊ sic nihil sequiť vel econtra ⁊ sic est felaptō Si ambe sint ꝑti. hoc est q̄drupl'r. ⁊ sp nihil sequiť Si ꝟo maior fuerit vl'is ⁊ mior ꝑticularis. h̄ est q̄drupl'r. vl' ābe sūt affirmatiue. ⁊ sic est datisi. vl' ābe negatiue. ⁊ sic nihil sequiť. vl' maior affirmatiua ⁊ mior negatia. ⁊ sic iterū nihil sequiť vl' econtra. ⁊ sic est ferison. Si maior sit ꝑticularis. ⁊ mior vl'is. h̄ est quadrupl'r. vl' ambe sūt affirmatie. ⁊ sic ē disamis. vl' ambe negtiue. ⁊ sic nihil sequitur. vl' maior affirmatiua ⁊ minor negatiua. ⁊ sic et3 nihil sequitur. l' eꝯ. ⁊ sic ē bocardo.

Dubitatur ꝑmo: De correlarijs q̄ infert phs ex dictis in hac figura. Ad dubiū respondeť. ꝙ sūt tria. Primū est ꝙ sp vale3 syll's in ista figura. si ťmi disponāť sicut prius dictū est. ⁊ aliter nō posset sp valere. vn̄ sp valet. Si maior sit affirmatiua. ⁊ altera p̄missarū sit vl'is. Scd'm correlariū est. ꝙ oēs syll'i tercie figure sūt impfci. ⁊ ꝑficiūť reducēdo ipsos ad p̄mā figurā. Terciū est. ꝙ in ista figura sp concluditur ꝑticulariter.

Dubitaťscd'o. Quare cōclusio tercie figure sp est ꝑti. Ad dubiū r̄ndeť. ꝙ causa p3 ex dictis. q2 in tercia figura mior sp ē affirmatiua. ⁊ sic mīor extremitas ī ꝑdicato mīoris nō distribuiť. ⁊ tn̄ distribuereť in sbiecto. cōclusionis si eēt vl'is. iō ibi arguiť a nō distributo ad distributū. Jtē extremitates solū debet vniri in cōclusiōe sicut vniūť in medio in añte. s3 in tercia figura solū vniūť extremitates in medio tāq3 inferiori ⁊ ꝑti. quare nō sequiť vl'is vnio ipsa3 in ꝯclusione

Ad ratōes. Ad p̄mā dicitur: ꝙ in illo syll'o male ꝯcludiť. q2 nō poniť tota mior extremitas in sbiecto ꝯclusiōis. s3 d3 sic cōcludi. q̄ alic⁹ hōis ocul⁹ est sinister ⁊ oculus ē dexter Ad scd'a3 d'r ꝙ due vl'es nō mag' p̄nt q̄3 vna vl'is. ⁊ alia ꝑti. q̄ztū ad h̄ ꝙ est īferre ꝯclusiōem ꝑpter cās ia3 dictas in scd'o dubio. sed mag' tn̄ p̄nt q̄ztū ad euidētiā. q2 euidētius inferūt. q̄3 q̄n vna est ꝑti. ⁊ iō nō sequitur ꝙ vl'itas frustra ponať Ad terciā diciť. ꝙ illa figura nō diciť ꝑfectior. q̄ pluribus mōis ꝯcludit. s3 illa que ꝑfectiori mō ꝯcludit. mō licet ťcia figura pluribus mōis ꝯcludat q̄3 ꝑma. tn̄ h̄ est īꝑfectiori mō. q2 oēs mōi tercie figūe sť impfecti. ⁊ iō in plurib⁹ mōis p̄nt fieri. q2 pluribus mōis p̄t fieri aliq̄d imperfecte q̄3 ꝑfcē. et iō pl'itas mōrū arguit impfectōe3 huius figure. seq̄tur palā. Queriť vndecimo.

Palam autem est in omnibus.

Utrū oēs mōi syllo. reducūtur ad mōs vl'es ꝑ me figure. Argr̄ ꝑ°. ꝙ nō. q2 aliꝗ sylli ꝑme figure ab vl'ib⁹ sūt ꝑfci. ḡ nō indiget reductōe. q2 reductio sylli est vt ꝑficiat. Scd̄o arguitur mōi ꝑti. ꝑme figure im̄ediate regulāt ꝑ dici de oi aut de nullo. ḡ sūt eq̄ ꝑfecti. sicut vl'es ꝛ ꝑ cō sequēs ad illos nō reducūt. Tercio arguit. si mōi ꝑti. ꝑme figure reducūt ad vl'es h̄ eēt per hoc ꝙ ꝑmo reducerēt ad mōs scd̄e figure. iteꝝ reducūt ad mōs vl'es ꝑme figure sz h̄ nō. quia mōi ꝑti. ꝑme figure sūt ꝑfectiores mōis vl'ib⁹ scd̄e. ḡ nō reducūt ad ipos. nec ex ꝯn̄ti ad mōs vl'es prime figure.

In oppositū est philosophus in textu. Sciēdū est ꝑmo ꝙ postq̄ determiauit de formatōe sylli de inesse in tribus figuris. Hic ꝯn̄r in fine huius tractatus infert ex dc̄is aliq̄ correlaria ondēdo aliq̄ cōia oibus syllo. ꝛ etiā ponēdo ꝯꝑatōez sylli ad inicē. Primū correlariū est. ꝙ ex puris negatis nihil seq̄tur in aliq̄ figura. Scd̄m correlariū est. ꝙ ex puris ꝑti. in nulla figura vz syllo. Deiñ ponit vnū notabile. ꝙ. s. si maior sit affirmatiā siue vl'is siue ꝑti. Dūmō tn̄ minor sit vl'is negatiua bn̄ fit sylls indirecte ꝯcludēs vt in ꝑma figura maiore vl'i habetur fapesmo. ꝛ maiore ꝑti. habet̄ frisesomoꝝ. ꝛ isti modi nō solū valēt in ꝑma. sz etiā in alijs figuris. iō ponūt post formatōez sylli in tribus figuris. Terciū correlariū est. ꝙ de ꝑti. ꝛ indiffinitis ē̄ ad syllm̄ ē idē iudiciū. Qrtū est. ꝙ oēs imꝑfecti sylli ꝑficiūt ꝑ ꝑmā figurā. q2 oēs sylli imꝑfecti ꝑficiūt. vl' ostēsiue ꝑ cōuersiōez vl' ꝑ impossibile. Qn̄. s. ex oppoito cōclusiōis cū aliq̄ ꝑmissaꝝ. puta cū maiore ē̄ ad scd̄az figurā. ꝛ cū minore ē̄ ad terciā figuram infert̄ oppositū alterius ꝑmisse. sz qn̄ reducūt ꝑ ꝯuersionē. reducūt ad ꝑmā figurā vt prius ostēsū est. ꝛ etiā qn̄ reducūt ꝑ ipossibile. ḡ oēs mōi imꝑfecti. ꝑficiūt ꝑ ꝑmā figurā ꝛ ꝟuat maior in scd̄a figura ꝛ mior in tercia figura ad reducēdū ꝑ ipossibile ad ꝑmā figurā ꝓpt̄ dispositōez medij. si em̄ in scd̄a figura ꝟuaret mior. fieret dispositio t̄cie figure. Et si in tercia figura seruaret moior fiet dispositio secūde figure. Quintum correlarium est. ꝙ oēs sylli gn̄alit̄ reducūtur ad modos vl'es ꝑme figure.

Sciendu3 secundo. ꝙ licet celarent in ordine modoꝝ neg. sit euidentissimus. tamen q2 ꝓpositio affirmatiua pocior est ꝛ euidētior q3 negatiā. ideo adhuc reducitur ad barbara nō immediate. sz ꝑt reduci ad camestres in scd̄a figura ꝑ ꝯuersionē ꝛ trāspositionē ꝑmissaꝝ ꝛ camestres ꝑt reduci ad barbara capiēdo ꝯtriū ꝯclusiōis cū maiore. vl' ꝑt celarēt ad aliquē aliū modū reduci. ꝑ ipossibile. ꝛ ꝑ ꝯn̄s fieret e⁹ reductō ad modū affirmatm̄ ꝑme figuē sz de ista reductōe nō facit p. mētōem in textu: sz solū de reductōe modoꝝ imperfectoꝝ ꝛ ꝑti. perfectorum.

Conclusio ꝑma Omnes syllogismi imꝑfecti hn̄t reduci ad mōs ꝑme figure. ꝓbat̄ ꝯcl'o. q2 in vnoq̄q3 genē ipfectū h3 reduci ad suū ꝑfectū. ḡ cū illi mōi sint iperfecti. q2 nō r̄gulātur imediate ꝑ dici de oi vl' dici de nullo. Et mōi ꝑme figure sūt ꝑfecti. ꝛ in ipis mediū ē vera positōne mediū. ꝛ imediate regulāt ꝑ dici de oi vl' ꝑ dici de nullo. ḡ oēs mōi iperfecti r̄ducūtur ad mōs ꝑme figuē. ꝛ ꝑn̄t r̄duci ad ipos q̄tuor mōis. s. ꝑ ꝯuersione. ꝑ trāspōez ꝑmissaꝝ. ꝑ ipōssibile. ꝛ ꝑ expositoriū syllm̄. vt ꝓbaret ꝙ in darapti sit bona ꝯn̄a hoc mō. oīs hō est sba omis hō est al'. ḡ quoddā al' est sba. exponendo sic. si om̄is hō sit sba. ꝛ omis hō sit al' sumatur aliq̄s hoim̄ qui est sba ꝛ animal. ꝛ arguat̄ sic. iste est suba. iste est animal. ḡ quodda3 aial est substantia. ḡ prima ꝯn̄a fuit bona ꝑ illā regulā. quicquid sequit̄ ad consequēs bone consequentie sequit̄ ad an̄s eius. sz ad ꝑmissas de darapti sequūt̄ ille ꝑmisse syllogismi expositorij. igitur ꝛc.

Conclusio secunda: Omnes modi syllo. reducūt̄ ad modos vl'es prime figure ꝓbat ph̄us. Inductiue ꝑmo. q2 mōi vl'es secūde figure stati ad alterū reducūtur. nā ad celarēt reducūt̄ ꝑ ꝯuersionē. ꝑticulares ꝟo ꝑ ipossibile. baroco ad barbara. ꝛ festino ad celarēt. secundo patet de modis ꝑticularibus ꝑme figure. q2 modi ꝑti. ꝑme figure reducunt̄ ꝑ impossibile ad modos vniuersales secunde figure. s. darij ad camestres. ꝛ ferio ad cesare capiē do oppositū cōclusionis cū maiore ad inferendum ꝯdictorium minoris. sed illi mōi vniuersales secunde figure iterū reducūt̄ ad modos vniuersales ꝑme figure. ḡ ex consequenti mōi ꝑticulares prime figure reducuntur ad modos vniuersales eiusdem. Tercio patet de modis tercie figure. quia omnes illi per conuersionem reducuntur ad modos ꝑti prime figure nisi bocardo qui reducit̄ ꝑ impossibile ad barbara. Unde affirmatiui reducunt̄ ad darij ꝑ conuersionem illius premisse que fit minor ī prima figura ꝛ neg. eod̄ mō reducunt̄ ad fēio. ꝛ q2 mōi ꝑti. ꝑme figuē r̄ducūt̄ ad mōs vl'is eiusdē iō mōi t̄cie figure finaliter reducunt̄ ad

modos vl'es prime figure

Dubitatur ꝑmo: Utrū syllogismus expositorius sit bon⁹ syll's. ⁊ videt̄ ꝙ sic rōib⁹ Buridani. q2 tō diffinitō syll'i sibi ꝯueit. igit̄ Itē expositio est bona ꝯña. ⁊ nō est inductō entimēa vl' exēplū. g̊ syllo. Itē ex opposito ꝯñ/tis cū altera ꝑmissarū seq̄tur oppositū alti⁹ ꝑmisse. igit̄ est bon⁹ syll's. Sciēdū ꝓ dubio ꝙ expositio est maifestatō q̄dā ad sēsū accipiēs aliq̄ duo vni ⁊ eidē nūo ꝯuenire. l' alterutri dis/ꝯuenire. ⁊ ex h̊ inferēs illa inter se ꝯuenire. vel disꝯuenire. ⁊ q2 est maifestatō ꝯgnita ad sēsū iō nō fuit neccāriū dare artē faciēdi expositōez. q2 etiā singularia nō cadūt sub arte. iō ꝓ pō singularis nō est syllogisabil'. vn̄ syll'i expositoriū sūt duo ꝑncipia regulatia Primū ē. q̄cūq3 vni ⁊ eidē sūt eadē illa iter se sūt ead̄. ⁊ h̊ ꝓ affirmatiuis. ⁊ ꝓ neg̃. qn̄ aliq̄ duo sic se hn̄t ꝙ vnū il/loꝝ cū aliq̊ altero ꝯuenit. a q̊ alteꝝ ē diuersuz illa inter se sūt diuersa. ⁊ debet itelligi qn̄ illa st3 eadē vni tercio singulari ⁊ singularit̄ tento. et ꝭm eādē rōem vl' ꝑ eādē ꝑtē. ⁊ ꝑ hoc posset diffiniri syll's expositorius. qd̄ est. cui⁹ mediū est vnum singulare singulariter tentum.

Tunc respondet̄. ꝙ syllogismus expositorius nō est bon⁹ syll's simpl'r. ꝓbat̄. q2 oīs bonus syll's fit in mō ⁊ figura. ⁊ regulat̄ ꝑ di/ci de omi ⁊ dici de nullo. s3 syll's expositorius. nō fit in aliq̊ mō. q̄3uis fiat in aliq̄ figura cum ābe ꝑmisse sūt singulares. ⁊ si sit affirmatiuus sꝑ v3 in oī figura. si āt neg̃. v3 in ꝑma ⁊ in ter/cia figur3 nisi mior sit neg̃. q2 tūc arguet̄ a nō distributo ad distributū ex ꝑte maioris extremitat3. s3 in sc̄da figura nō v3 neg̃. nisi maior ꝑmissa sit vl'is l' in ipa sbijciat̄ termin⁹ singu/lar3. q2 si arguat̄ in idiffinita l' ꝑticulari. argueret̄ a nō distributo ad distributū. ex ꝑte ma/ioris extremitatis

Ad rationes. Tunc rn̄det̄ dupliciter

Ad ꝑmā dicitur. ꝙ expositōi nō ꝯuenit illa ꝑticula q̊busdā positis. q2 in ea ꝑmisse nō sūt disposite in mō. q2 in ipꝭ nō sumat̄ debita q̄3titas. Ad alias duas dicit̄. ꝙ ibi nō est argum̄tatō ꝓprie dicta. s3 est ibi q̄da3 consequentia manifesta ad sensum.

Dubitatur secundo. Qualiter ꝯuertitur ꝓpositō singular3 Ad dubiū rn̄detur ꝙ in ꝓpositione singulari si ꝑdicatū sit termin⁹. singularis siue fuerit affirmatia vl' neg̃tiua ipsa conuertitur simpl'r. S3 si ꝑdicatū sit terminus cōis. si sit neg̃. ꝯuertitur in vl'em negati/uā. q2 ꝑdicatū ꝓpositōis vl'is neg̃tia distribuitur. s3 si sit affirmatia. solū ꝯuertit̄ in ꝑticularē affirmatiuā. ⁊ nō in vl'em. q2 argueret̄ a nō distributo ad distributū. ⁊ q2 vl'is neg̃. infrt ꝑti iō qn̄ est neg. ⁊ ꝯuertit̄ in vl'em negatiuā. ꝑt et3 ꝯuerti in ꝑti. neg. nō dedit tn̄ artē ꝯuertēdi ꝓ/pōem singularē. eo ꝙ nō est syllogistica

Ad rationes: in oppositū. Ad primas duas patet solutio ex dictis Nā lic3 modi ꝑti. ꝑme figure sint ꝑfecti. ⁊ regulant̄ ꝑ dici de omni ⁊ dici de nullo. tn̄ q2 vl'is ꝓpō ꝑocior est ⁊ euidētior ꝑti. iō modi vl'es ꝑme figuē st3 adhuc ꝑfectiores ⁊ euidētiores q̄3 ꝑti. iō ꝑti. ad ipsos reducūtur ⁊ ab ipꝭ orignāt̄. Ad terciā dr̄. ꝙ mōi ꝑti. ꝑme figure nō reducūtur ad mōs vl'es sc̄de figure vt ibi fiat stat⁹. ⁊ ibi ꝑficerētur ꝑ illos mōs s3 vt meli⁹ ipꝭ mediā/tibus. iteꝝ reducūtur ad mōs vl'es ꝑme figu/re. Qm̄ aūt diuersū. textus

Quoniā autem diuersum. ⁊c̄.

Utrum ex ambabus de necessario eodē mō sit syllogisandū in oī figura sicut ex ambab⁹ de inesse. Arguit̄ ꝑmo ꝙ nō. q2 nō sequit̄. nulla egritudo de necitate est sanitas. oīs hō de necessitate est susceptiuus sanitatis. g̊ nullus hō de necitate est susceptiuus egritudinis Sc̄do arguit̄. nō sequit̄ in darapti. oē albū de necitate est coloratū. oē albū de necitate est sb̄a. g̊ q̄da3 sb̄a de necitate ē colorata. Tercio arguit̄ Oēs syll'i eodem modo formati habent eodem modo ꝓbari. s3 syllo. ex ambab⁹ de neccārio nō ꝓ/bātur eodē modo. sicut illi qui sūt ex āmbabus de inesse. q2 baroco ⁊ bocardo in istis nō redu/cūtur ad barbara ꝑ impossibile. sicut in ill' de/inesse. g̊ ex ambabus de neccārio nō est eodē modo syllogisandū. sicut in illis de inesse. In op/positū est ph̄us in textu Sciendū ꝑmo ꝙ post q̄3 ph̄s in ꝑcedēti tractatu determinauit de formatione syll'i ex āmbabus de inesse Cōseq̄nter in h̊ tractatu determinat de generatōe syll'i. ꝯstitutoꝝ ex āmbabus ꝓpōibus de modalibus aut altera modali. ⁊ q2 de neccārio eodē mō conuertūtur sicut de inesse. q2 etiā sūt simpliciores ꝓpōnibus de ꝯtingēti. iō ꝑus q̄3 determinat ph̄s de generatōe syll'i ex ꝓpositionibus de necessa/rio. ꝑmo tractat de generatōe vniformi q̄ est ex ambabus de neccārio. deinde de generatōe mixta ex vna de necessario ⁊ alia de inesse. deinde des/cēdit ad generationem vniformē ex ambab⁹ de ꝯtingenti. Postmodum vero ad generatōnem mixtam ex vna de necessario. ⁊ alia de contingenti. ⁊ in hoc terminabitur iste tractatus. nec ph̄us facit mēsionem de ꝓpositōnibus de impossibili in speciali. quia tractando de illis.

de neccário satis tractat de illis de impossibili. op ponūtur ꝯrie. ⁊ ꝯrioꝝ eadē est disciplia ab hoc affirmatiua de ipossibili equalet neg. de necessario neg. s. de dicto. ⁊ nō de mō. ⁊ sil'r neg. de impossibili equalet affirmatiue de neccário. nō facit etiā mētionē specialē de illis de possibili. eo ꝙ possibile ⁊ ꝯtingēs conuertūtur. nō tractat etiā de ꝓpōibus modificatis istis modis ꝯm ⁊ flm. q2 de istis solū est iudicium quo ad omnia sicut de illis de inesse.

Sciendum secūdo.. Cum textu ꝙ simpliciter inesse ⁊ ex nccitate ineē ⁊ ꝯtingēter ineē differūt. Nā ꝯtingēter inesse duob⁹ alijs cōius est. q2 quicqd simplicit' inest ⁊ ex nccitate inest. Etiā ꝯtingit inesse s3 nō ecō. multa tamē cōtingūt ineē q neq3 insūt simpl'r neq3 de nccitate etiā simpl'r ineē cōius est. q3 de nccitate ineē. q2 qcqd cū inest de nccitate inest simpl'r. s3 nō ecōtra. Et q2 ista diuersa sūt. iō syllo. ex illis trib⁹ mōis ꝓpositōnū formati sūt ab inuicē distincti. ⁊ pus visū est de inesse. ⁊ postea de illis de cōtigēti videbit'. vidēdū est nūc de illis de neccārio. Et si arguat' ꝙ prius debet ph's tractare de formatione syll'o ex illis de cōtigēti q3 ex illis d' neccārio. ⁊ de ineē. q2 cōiora sūt via doctrine pora. Rūdetur ꝙ nō o3. q2 ille de ineē sūt simpliciores q3 ille de ꝯtingēti. ⁊ q2 etiā ille de necessario mag' ꝯueniūt cū illis de ineē. q2 eod' mō conūtūt' ⁊ eod' mō syllo. ex ipis sicut ex illis de ineē. iō nō optuit pus determinaē de formatōe syll'o ex cōtingenti. q3 de alijs.

Conclusio prima. Ex ambabus de necessarijs. in pma figura pma simpl'r sūt syll. ꝑfecti. sicut ex ābab⁹ de inesse ꝓbat' conclusio. q2 mod⁹ nccitatis nō distrahit ipm. neq3 mutat modū neq3 diminuit. s3 ipm magis affirmat. nccitas ē quedā vehemētia essēdi. g° ex ābab⁹ de neccário eodē mō syllo. est. sicut ex ābabus d' ineē. ꝓbat' etiā inductiue in textu. ꝙ in qttuor mōis pme figure vbi disponūt' due ꝓpositiones de neccário eodē mō regulabūtur sylli ꝑ dici de omi ⁊ dici de nullo. sicut cū disponūt' due ꝓpositōes de ineē. q2 ex duab⁹ vl'ibus affirmatis de neccário eodē mō repitur dici de omi. sic in affirmatis de ineē. ⁊ eod' mō se h3 dici de nullo in negtis. g° in illis eod' mō syllo. ē. sicut in illis de inesse. Et in hoc solū differūt. q2 in illis de inesse pdicatū simpliciter adiacet sbiecto. s3 in illis de neccário adiacet ex necessitate S3 vt dictū est hec adiacētia nccitatis nō corrumpit aut diminuit inherentiā. mō omis syll's q regulat' ꝑ dici de oi l' ꝑ dici de nll'o ē bon⁹ syllo.

Conclusio secūda. Ex ābab⁹ de necessario in qlibet figura sil'r fiūt syllo. ipfecti sicut ex ambabus de inesse. ꝓbatur cōclusio. q2 ꝓpōes de necessario eodē mō conuertūtur sicut ille de inesse. g° sylli impfecti ex ambabus de necessario eod' mō pn̄t ꝑfici ⁊ reduci ꝑ conūsiōe3 ad pmā figurā sicut in illis de ineē Exeptis tn̄ duobus mōis. s. qrto scd'e figure. s. baroco. ⁊ qnto tercie figure. s. bocardo q nō habent ꝓbari per conuersiōe3. s3 in textu ꝓbantur ꝑ syll'm expositoriū superius assignatum vt in baroco sic fieret syll's. oīs hō de necessitate ē animal. q dā lapis de nccitate nō est al' ad istas duas premissas sequūt' due pmisse sylli expositorij. q2 si omis hō sit al'. est dandū aliquid singulare al' qd' sit homo. ⁊ signetur illd' ⁊ sit sortes. tūc poterit sic argui expositorie iste hō est sor. qdā lapis non est sortes siue homo vl' animal. g° qdā lapis non est homo. ⁊ sil'r fiet in bocardo.

Dubitatur pmo: Utrum isti modi baroco ⁊ bocardo pn̄t ꝓbari ꝑ impossibile in illis de necessario. sicut in illis de inesse. Ad dubiū rn̄detur ꝙ sic. q2 in baroco capiēdo ꝯdictoriū cōclusionis illd' eēt vna ꝓpō de ꝯtingēti. ⁊ poneret' cu3 vna de necessario possit inferri ꝯdictoriū minoris in barbara ⁊ i bocardo ex opposito ꝯclusiōis cum miore infert' oppositū maioris in barbara.

Dubitat' scd'o. Quare ph's nō probat istos mōs ꝑ impossibile in illis de neccário sicut in illis de ineē. Ad dubiū rn̄det' ꝙ cā est. q2 si caperet' ꝯdictoriū ꝯclusiōis. illd' eēt vna ꝓpō de ꝯtingēti. ⁊ poneret' cū vna de neccário. Et q2 ph's adhuc determinauit de mixtiōe de vna de neccário. ⁊ alia de ꝯtingēti. iō nō voluit istos syll'os ondere ꝯm illū modū ꝓbatōis

Ad ratōes. Ad primam dicitur: ꝙ ibi nō sūt tres termi. s3 sūt qnq3 vt p3 intuenti

Ad secundam dicitur. ꝙ ibi male concluditur. quia maior extremitas nō eodē modo infertur de minore sicut minor dicebat' de medio in minore premissa. q2 cum dicitur. omne album de necessitate est substantia capitur materialiter pro subiecto albedinis. ideo in conclusione debent inferri. ꝙ quedam substantia necessario est id quod coleratum est. capiendo coleratum pro materiali. ⁊ non formali. Ad terciam dicitur. ꝙ sicut dictum est ille possunt eodem modo probari sicut ille de inesse. sed h' noluit philosophus facere propter causam assignatam sequitur.

Queritur decimotercio.: Utrum ex vna ꝓpõe de nccãrio ⁊ alia de ineẽ valeat syll's in oi figura ad ꝯclusiõez de nccãrio. Arguit̄ ꝑmo ꝙ nõ. q2 ex vna vl'i ⁊ alia pti. solũ seq̄t̄ cõclusio pti. Nã ꝯclusio seq̄t̄ debiliorẽ ptẽ añtꝫ. g̊ sil'r ex vna de nccãrio. ⁊ alia de inesse seq̄tur cõclusio de ineẽ. Scđo arguit̄ Jsta mixtio nõ vꝫ ad ꝯclusiõez de nccãrio. nisi ꝑmissa de ineẽ ponat̄ de ineẽ simpl'r. ſꝫ illa que est de ineẽ simpl'r eq̄ualet vni de nccãrio. g̊ ille mod⁹ syllo. nõ differt a mõ syllo. ex ãbabus de nccãrio Tercio arguit̄. Si hec mixtio valeret ad ꝯclusiõez de necessario seq̄ret̄. ꝙ arguẽdo ex ãbabus de nccãrio vna ꝑmissa eẽt nõ cã vt cã ꝯclusiõis. q2 loco eius posita vna de ineẽ eodẽ mõ sequit̄ conclusio de necessario

In oppositũ est philosoph⁹ in textu: Sciẽdũ ꝑmo ꝙ postq̄ꝫ ph's determiauit de generatõe syllo. ex ãbab⁹ de nccãrio q̄ vocat̄ formatõ simplex siue vniformis. Cõseq̄nt̄ detiat de gñatõe syllo. ex vna de nccãrio. ⁊ alia de ineẽ q̄ vocat̄ formatõ mixta in q̄ mixtione oñdit q̄liter syllo. valet in oibus figuris. ⁊ q̄n seq̄t̄ cõclusio de nccãrio. ⁊ q̄n ꝯclusio de ineẽ tm̄

Sciendũ secundo. ꝙ duplex est ꝓpositio de inesse. q2 q̄dã est de inesse simpl'r in q̄ ꝑdicatũ essential'r ⁊ imobiliter ꝯuenit ſbiecto. ⁊ iõ sꝑ inest tali subiecto. ⁊ tal' ꝓpõ est sꝑ vera ⁊ nccãria. vt sũt ꝓpões affirmatie de materia naturali. ⁊ similit̄ illa est de nõ esse simpl'r. in qua ꝑdicatũ essentialiter repugnat ſbiecto. ⁊ ſm suam rõem. vt sũt ꝓpões affirmatiue de mat̃ia remota. Alie sũt de inesse vt nũc in q̄ predicatũ q̄ñq3 inest ⁊ q̄ñq3 nõ inest subiecto. Jdeo ẽ q̄ñq3 vera ⁊ quandoq3 falsa. vt sũt ꝓpositões de materia contingẽti.

Conclusio ꝑma Ex maiore de nccãrio ⁊ minore de inesse simpl'r in ꝑma figũa valet syll's ad cõclusionẽ de nccãrio. si illa de inesse ponat̄ de inesse simpl'r Probatur conclusio in modis affirmatiuis. quia si maior extremitas insit de necessitate medio pro quolibet supposito eius vt dicit maior de necessario ⁊ minor extremitas insit per se suppositis medij vt dicit minor de inesse simpliciter etiam maior inest minori de necessitate. eo modo quo sumit̄ sub medio siue vniuersaliter siue particularit̄ Patet etiam in neg. quia si maior extremitas neget̄ de necessitate a medio pro quolibet supposito eius. ⁊ minor sit suppositum medij etiam maior negabitur de minore de necessitate. Et dicitur notanter si minor sit de inesse simpliciter. q2 si esset de inesse vt nũc nõ seq̄ret̄ ꝯclusio de nccãrio. ſꝫ de inesse tm̄. vt nõ sequit̄. omnis homo de nccitate est al'. q̄dã albũ est hõ. g̊ q̄dã albũ de nccitate est al'. Etiã ex q̄ sequit̄ ꝙ etiã maiore de nccãrio. ⁊ minore de ineẽ. seq̄tur ꝯcl'o de ineẽ. Nã ois dispõ inferẽs ꝯclusionẽ đ nccãrio. vꝫ ad ꝯclusionẽ de ineẽ. q2 ad cõclusiõez de nccãrio seq̄t̄ ꝯclusio de ineẽ. ⁊ q̄cq̄d seq̄tur ad ꝯñs bone cõseq̄ntie seq̄tur ad añs e⁹ de inesse minore

Cclusio scđa. Ex maiore de inesse ⁊ minore de nccãrio in ꝑma figura nõ seq̄t̄ ꝯclusio de nccãrio. ſꝫ de ineẽ tm̄. ꝓbat̄ ꝯclusio. q2 nõ seq̄t̄. oẽ al' mouet̄ ois hõ de nccitate est al'. g̊ ois hõ de nccitate mouet̄. ⁊ rõ est. q2 maior extremitas dꝫ eodẽ mõ dici de minore in ꝯclusione. sicut dicit̄ đ medio in ꝑmissis. ⁊ in tali dispõe tm̄ maior denotat̄ ineẽ medio. ⁊ nõ de necessitate. g̊ solũ dꝫ inferri ꝯclusio de ineẽ. ⁊ hoc grã forme arguẽdi. q2 grã materie si maior ponat̄ de ineẽ simpl'r. ⁊ sit eq̄ualẽs vni de nccãrio poterit seq̄ conclusio de nccãrio. nõ tñ formaliter. Sꝫ ꝯ hoc arguit̄. q2 posita maiore de nccãrio ⁊ miore de ineẽ. solũ valet conclusio. si minor sit de inesse simpl'r. g̊ si ita ponatur ꝙ maior est de inesse. nũq̄ꝫ ex vero sequeretur falsum inferendo conclusionẽ de necessario. g̊ illo mõ valent formaliter ad conclusionẽ de nccãrio. Ad hoc dicitur ꝙ nõ est simile in illis dispositionibus. quia dũ maior est de necessario coartat minorẽ. vt sumatur de inesse simpliciter. quia denotat medium tm̄ teneri ꝓ suis suppositis per se. ⁊ cũ minor est de necessario nõ coartat maiorẽ ad hoc ꝙ sumatur de inesse simpliciter. ideo licet gratia materie posita maiore de inesse simpl'r possit sequi cõclusio de nccãrio. ñ tamẽ gratia forme arguendi sequit̄. quia ibi maior extremitas nõ eodẽ modo diceret̄ đ minore de medio. ⁊ sic patet qualiter in prima figura syllogisãdum est ex vna de nccãrio. ⁊ alia de inesse. Sꝫ in secũda ⁊ tercia figuris si illa q̄ fit in ꝑma figura maior reducẽdo syll'm ꝑ cõuersiõez sit de necessario. ⁊ alia de inesse simpliciter semꝑ sequit̄ cõclusio de necessario. ſꝫ si illa que fit mior in tali syll'o sit de nccãrio. ⁊ alia de inesse sequit̄ conclusio de inesse patet. quia ĩ modis aliarum figurarũ a prima valet syllo. in q̄ꝫtum virtualiter regulantur ꝑ dici de omi aut ꝑ dici de nullo. ꝑ hoc ꝙpt reduci ad dispõnẽ ꝑme figure. ſꝫ maior extremitas nõ dicitur de necessitate de oi vl' de nullo respcũ minoris nisi maior ꝓpositio sit de necessario. Ex q̄ seq̄t̄ primo. ꝙ in cesare camestres ⁊ festino posita p/

missa neg. de nccā̄rio. ꝛ affir. de ineē seq̄r cōcl'o.
de nccārio. Pz qꝛ illa neg. fit maioꝛ reducēdo
ꝑ ꝯuersiōez ad p̄mā figurā. ſꝫ ſi neg. ſit de ineē
ꝛ affir. de nccārio solū seq̄r ꝯclusio de ineē. Se
cūdo seq̄r ꝙ in baroco. ꝛ in bocardo q̄cūqꝫ pre
missaꝝ ponat̄ de nccārio. nūqꝫ seq̄tur ꝯclusio
de nccārio formal'r. qꝛ in ipis nulla p̄missarū
p̄t fieri maioꝛ reducēdo ꝑ ꝯuersiōez ad p̄maꝫ
figurā. ſꝫ ſi neg. ſit de ineē affir. de nccārio solū
seq̄tur ꝯclusio de ineē. Tercō seq̄tur ꝙ in dara
pti q̄cūqꝫ p̄missarū ſit de nccārio semꝑ seq̄r cō
clusio de nccārio. qꝛ q̄libet p̄t fiēi maioꝛ in pri
ma figura reducēdo ꝑ ꝯuersionē. ſꝫ in felaptō
ꝛ in feriſō posita neg. de nccārio sequit̄ ꝯclusio
de nccārio. ꝛ ſi illa ponat̄ de ineē sequit̄ solū cō
clusio de inesse. ſꝫ in disamis ꝛ in datiſi posita
p̄missa v'li de nccārio. ꝛ alia de ineē seq̄r ꝯclu/
sio de nccārio. ſꝫ posita p̄ti. de nccārio sequitur
ꝯclusio de ineē tm̄. Ex dictis omibus patꝫ ꝙ
mixtio ex vna de nccārio ꝛ alia de ineē vꝫ in oī
figura ad ꝯclusionē de nccārio. licꝫ nō in q̄li/
bet dispositione. Ex p̄dictis īfert ph̄s duo coꝛ
relaria. Primū est. ꝙ ſi nulla p̄missaꝝ ſit de in
esse nō p̄t seq̄ ꝯclusio de nccārio. nisi altera p̄mis
saꝝ ſit de nccārio. Scd̄m correlariū est ꝙ oꝫ cū
clusionē ſꝑ eē ſil'ez alicui p̄missaꝝ.

Dubitatur p̄mo: Utrū mixtio ī syl/
logiſmo ſit poſſibil'. Ad dubiū r̄ndet̄ ꝙ mix/
tio dupl'r accipi p̄t. uno° ꝓp̄e vt capit̄ p̄mo de
gn̄atōe. vbi diffinit̄ ſic mixtio est miſcibiliū al
teratoꝝ vnio. i. diuersoꝝ elemētoꝝ. Ex quib⁹
resultat terciū q̄d est mixtuꝫ. ꝛ in tali mixtione
miſcibilia solū remanēt ꝟtual'r ꝛ nō formal'r.
Alio° ſumit̄ trāſſūptiue put est vnio ꝓpoſitō
nū ſp̄e differētiū ad formatōez vni⁹ ſyll'i. ꝛ ad
inferēdū vnā ꝯclusionē. ꝛ in tali mixtione miſ
cibilia p̄nt remanē formal'r nec oꝫ ꝙ alterent
ſe mutuo. ꝛ hec mixtio in ſyl. est poſſibil'. vt pꝫ
ex dcīs in hac questione. ꝛ etiam patebit in ſe/
quentibus.

Dubitatur ſecundo. Utrum ex ma
ioꝛe de nccārio ꝛ minoꝛe de ineē. ſimpl'r ſequit̄
ꝯclusio de nccārio vt dicit p̄ma ꝯclusio. Et vi
det̄ ꝙ nō. qꝛ agēs p̄ti. coartat agēs v'le. iō effe/
ctus aſſil'atur agēti p̄ti. magis q̄ꝫ v'li. ſꝫ maioꝛ
p̄missa de nccārio hꝫ ſe vt agēs v'le. ꝛ mioꝛ de i
esse. ſicut agēs p̄ti. ḡ ꝯclusio dꝫ aſſimilari mio
ri. ꝛ ſequi de ineē tm̄. Ad dubiū r̄ndet̄ ꝙ mioꝛ
p̄missa coartat maioꝛē q̄ ad q̄ꝫtitatē. ꝛ quo ad
ſupposita ſubiecti. qꝛ ſubiectū maioꝛis ꝯn̄e ē
ad multa ſupposita ꝛ accipit̄ in mioꝛe vt deter
minatū. ſed minoꝛ nō coartat maioꝛem q̄ꝫtuꝫ
ad modū inherētie p̄ti. iō p̄t aſſimilari ſubie/
cto in qualitate. ſꝫ nō oꝫ ꝙ ſꝑ in q̄ntitate. ꝛ in
mō enūciandi. Et hec de ſecundo

Ad ratōes. Ad primam dicitur: ꝙ
nō est ſimile de v'litate ꝛ neceſſitate. qꝛ diſtri/
butio ſe tenet ex p̄te ſubiecti ꝓpoſitōis. iō ad h̄
ꝙ ſeq̄tur v'lis cōclusio. ſequitur ꝙ ambe extre/
mitates v'r cū medio vniāt̄. ꝛ ꝙ vtraqꝫ ſit vni
uerſalis. ſed nccitas est determinatio predica/
ti iō quando solū ponit̄ ad maioꝛē extremita
tē q̄ dicitur de medio. ꝛ de minoꝛe contenta in
eo. Inde p̄t inferri cōclusio. ex nccārio Ad ſecū
dā dicitur. ꝙ licet illa que est de ineſſe ſimplici
ter equiualet vni de neceſſario mat̄ialiter. ꝛ ſꝫ
rem. nō tamē formal'r ꝛ ſꝫm modū enuncian/
di Ad terciam dicitur ꝙ nō ſequit̄ ꝙ illa de ne
ceſſario ſit nō cauſa cōclusionis. arguendo ex
puris de nccārio. qꝛ est cauſa illationis cōclu/
ſionis in tali mō arguendi. licet poſſit inferri
ſub eodē modo eadē cōclusio de neceſſario ſe/
quit̄ etiā euidētius. ſꝫ ꝯcl'o de nccārio. q̄n ābe
p̄miſſe ſūt de nccārio. ꝛ hec de concluſione.

De contingenti autem.

Queritur decimoquarto. Utrū dif
finitio cōtingētis ſit bn̄ aſſignata in q̄ dicitur
Contingēs est nō exiſtente neceſſario ipo poſi/
to in eſſe nihil ſequit̄ ipoſſibile. Arguitur pri/
mo ꝙ nō. qꝛ nulla bona diffinitio debet dari ꝑ
abnegatōem. ſꝫ iſta est huiuſmodi. igitur Se
cūdo arguitur. tā neceſſariū q̄ꝫ nō nccāriū dici
tur ꝯtingens. ḡ male dicit̄ ꝯclusio nō exn̄te ne
ceſſario. Tercio arguit̄. iſte ꝓpōes ſūt contin/
gētes. oīe cōtinuū p̄t diuidi in infinitū. albū
poteſt eſſe nigrū. poſſibile est ſortē vidre omne
aſtrū. poſſibile est ſortē eſſe ꝛ ſortē non eē. ꝛ tn̄
ſi ponatur in eſſe. ſequitur impoſſibile. ḡ diffi
nitio est inſufficiens.

In oppoſitū est philoſophus in tex/
tu. Sciēdū p̄mo. ꝙ poſtq̄ꝫ ph̄s determinauit
de formatione ſyll'i. ex ꝓpōibus de neceſſario ꝛ
ex ꝓpoſitionibus de ineſſe tā ſimplici q̄ꝫ mixta
hic conſequenter incipit determinat̄ de forma
tōe ſyllo. ex ꝯtigēti. Et anq̄ꝫ oñdat illā formtōez
p⁹ detiat de ꝯuſiōe ꝓpōnū de ꝯtigēti q̄ ē p̄n^{m} ꝑ
fectm̄ illoꝝ ſyl. ꝛ etiā de m'tiplici acceptōe ꝓpōꝫ
de ꝯtigēti q̄ vꝫ ad ꝯgnoſcēdū diuſū mo^{m} ſyll.
i ipis. ꝛ p̄uſq̄ꝫ ponat ꝯuſiōes ꝓpōm de ꝯtigēti
p̄mittit diffinitōez ꝓpōis d̄ ꝯtigēti q̄ valet ad
ꝓbādū illas ꝯuerſiones.

Sciendum ſecundo. ꝙ in ſpeciali for/
matōe ſyllo. de contingēti non capitur contin
gens put est neceſſariū. qꝛ de formatōe ſyl. d̄ ne

cessario habitū est ꝑus. ſꝫ capit̾ ꝯtingens ſpe/cialiter ꝓ eo qđ nō est nccāriū nō docet̾ etiā for matō ſyllo. ex ꝓpōibus de ꝯtingēti accepto in cōi ꝓ poſſibili put dicit̾. ſ. tā de nccārio q̄ꝫ đ nō nccārio. Cuius rō est. q2 nō repitur ꝯtingens cōiter acceptū niſi in ſuis ſpēbus. iō nō oꝫ doce re formatōeꝫ ſyllo. de ꝯtingēti cōiter dicto niſi ꝑ ſuas ſpēs que ſūt ꝯtingēs nccāriū. ⁊ contin gēs nō nccāriū. ⁊ ꝑ hoc pꝫ q̄liter ſumit̾ cōtin/gēs in ſpeciali formatōe ſyllo. de ꝯtingēti de q̄ dicet̾ poſterius. ⁊ etiā in pn̄ti diffinitōe

Conclusio prima et responsalis ad q̄ſitum p̄dicta diffinitō ꝯtingētis est ſufficiēs. ꝓbat̾ ꝯcluſio ſic a phō ꝑ eq̇pollētiā modaliū. q2 nō ꝯtingit eē ipoſſibile eē ⁊ nccē nō eē equi/pollēt int̾ ſe ꝑ terciā lineā. ğ ꝯdictorie illarū q̄ ſūt ꝯtingit eē nō impoſſibile eē. ⁊ nō nccē nō eē ſe ꝯſequūt̾ ſe inuicē. q2 de q̄libet est affir. l' neḡ. vera. igit̾ ꝯtigens nō est nccē neq3 ipoſſibile. et ſic bn̄ diffinit̾ q̄ nō exn̄te nccārio ipo poſito in eē nullū ſeq̇tur ipoſſibile. Etiā nccēm est ſꝑ ens ⁊ ipoſſibile est ſꝑ nō ens. Cōtingēs ꝟo est qn̄q3 ens ⁊ qn̄q3 nō ens. ⁊ ꝫm ꝙ p̄t eē nō ens oppo/nit̾ nccārio. ⁊ ꝑ hoc ꝙ p̄t eē ens opponit̾ ipoſſi bili. ğ bn̄ diffinit̾ ꝑ negatōeꝫ nccārÿ ⁊ ꝑ neḡ. ipoſſibil'. ⁊ hec diffinitō dat̾ de ꝯtingēti nō ne cessario. poſſet etiā pn̄s diffinitō ꝓbari ꝑ ꝯdi/tōes bone diffinitōis que ſibi ꝯueniūt.

Conclusio secunda: Omnes ꝓpo/ſitōes de ꝯtingēti nō nccārio pn̄t ꝯuerti in op poſitā q̄litatē vt ꝯtingit eē. ꝯuertit̾ in illā que est. ꝯtingit nō eē. ꝓbat p. q2 qđ est ꝯtingēs nō est nccēm ꝑ diffinitōem cōtingētis. ſꝫ qđ nō est nccāriū est poſſibile nō eſſe. vtꝫ ꝑ eq̇pollētiam. illaꝝ de ſcđa linea. ğ de p̄mo ad vltimū ſequit̾ ꝯtingit eſſe. ğ cōtingit nō eē. loq̄ndo de tali cō/tingēti. Et etiā oē tale ꝯtingēs p̄t eē ⁊ nō eē. ğ ſiue ponat̾ vl'r ſiue ꝑti. ꝓpōes de tali ꝯtingenti tā vl'es q̄ꝫ ꝑticulares pn̄t ꝯuerti in oppoſitam q̄litatē. vt bn̄ ſequit̾. Cōtingit oēm hoīem eē albū. ğ ꝯtingit nullū hoīeꝫ eē albū. q2 ꝙ ſic po nit̾ ꝯtingēs. p̄t eſſe ⁊ p̄t nō eē. iō ad affir. ſequi tur neg. ⁊ econuerſo. nō tn̄ hic capit̾ ꝓpō nega tia ſimpl'r que ſit neg. ex ꝑte mōi. q2 tūc talis ꝓ pō nō eēt āplius de ꝯtigēti. ſꝫ ſolū capiat̾ ꝓ ne ga. de dicto tm̄ q̄ est affir. ſimpl'r. eo ꝙ modus affir. q̄ ſe hꝫ i modalib⁹ ſic eē ⁊ nō eē in ꝓpōib⁹ de ieē. iō tal' ꝓpō dicit̾ mutari i oppoſitā q̄lita tē ex ꝑte dicti. ⁊ nō ex ꝑte toti⁹ enūciatōis.

Dubitatur p̄mo: Utrum cōuerſio in oppoſitā q̄litatē ſit mutatō ſbiecti i p̄tū ⁊ eꝯ ſic ſūt alie ꝯuſiōes. Ad dubiū rn̄det̾ ꝙ nō. ſic ſat3 pꝫ ex dcīs. ſꝫ ſolū est mutatō q̄litatis ꝓpō nis in oppoſitā q̄litatē ex ꝑte dci ſiue ſit⁹ ⁊ mu tatōe t̾mioꝝ. ⁊ hec est ſua diffinitō. ⁊ ſic detiat̾ h̄ de ipā. eo ꝙ est ſpēale p̄ncipiū ꝑfectm̄ ſyllo. de cōtingēti. iō de ipa nō fuit detiatū ſuꝑius inter alias cōuerſiōes. Ex dcīs pꝫ ꝙ p̄dicta cōuerſio in oppoſitā q̄litatē cōuenit tā ꝓpōib⁹ de cōtin gēti nato. q̄ꝫ de cōtigēti raro. q̄ꝫ ad vtrūlibet. q2 vtrūq3 illoꝝ est nō nccāriū. d2n̄t tn̄. q2 dū cōū tit̾ ꝓpō de cōtigēti nato mutat̾ ſpēs cōtigētꝫ. q2 cōūtit̾ i vnā de cōtigēti raro. vt cōtigit oēꝫ ho/minē caneſcē i ſenectute. ğ cōtigit oēꝫ hoīeꝫ nō caneſcē i ſenectute. ⁊ ecōūſo fit qn̄ cōūtit̾ illa de cōtigēti raro. q2 mutat̾ tl'e cōtigēs i cōtigēs na tū. ſꝫ qn̄ cōūtit̾ aliq̄ de cōtigēti ad vtrūlibet cō ūtit̾ i aliā de eađ ſpē cōtigētꝫ. ⁊ hec est vna d2n̄a cōtigētiū. aliā d2n̄aꝫ poīt p. q2 de cōtigēti ifini to ſb̄ q̄ cōtinet̾ cōtigēs raꝝ ⁊ ad vtrūlibet nō fit ſyllo. demr̄atiu⁹. ſꝫ bn̄ p̄t fieri de cōtigēti nato ꝑ ut ſuit̾ in habitudīe nccāria ad ſuā cām ſuffi/ciēt̾ poſitā ⁊ nō ipeditā. Ex cōtigēti āt infinitō bn̄ fiūt ſyl. q̄ꝫuis n̄ ſoleat fieri q̄ſtio. q2 q̄ſtio ſo lū fit de illo đ q̄ p̄t haberi certificatō qđ n̄ p̄t fie ri de iſtꝫ ꝓpt̾ ſui id2n̄aꝫ l' idetiatōꝫ. ⁊ ſic ſūt due d2n̄e cōtingētiū ab inuicem.

Dubitat̾ ſcđo Quot mōis p̄t expo ni ꝓpō de cōtigēti ad vtrūlibet ſiue de nc̄co Ad dubiū rn̄det̾ ꝙ dupl'r p̄t exponi. vno° p̄t expo ni ꝙ p̄tū cōtingit ieē illi cui ſbiectū ieſt. Alio°. ꝙ p̄tū ineē illi cui ſbiectū cōtingit ieē. vt h⁹ ꝓpōis b. cōtingit eē a. vn⁹ ꝫſus est. illđ qđ est b. cōtin git eē a. alter ꝫſus est. illđ cui cōtigit eē b cōtin: git eē a. ⁊ h̄ ꝓueīt. q2 ſbiectū qn̄q3 tenet̾ ꝓ ſuꝑ/poſitis i actu. ⁊ ſic dat̾ p̄m⁹ ꝫſus. qn̄q3 ꝟo pro ſuppoſitꝫ in poṅa. ⁊ ſic dat̾ 2⁹ ꝫſus. Et capien/do ꝓpōeꝫ de cōtigēti i p̄° ꝫſu ſb ea p̄t ſbſui ꝓpō de ineē. l' de nccio. ⁊ ꝫꝫ h̄ format̾ ꝓpōes ex mix tis de ineē ⁊ cōtigēti. ⁊ de nccārio ⁊ cōtingēti. ſꝫ ſcđo° ſb illa de cōtingēti p̄t ſbſui alia de cōtingē ti. ⁊ ꝫꝫ h̄ pn̄t fieī ꝓpōes ex puris de cōtingēti.

Ad rationes Ad primam dicitur: ꝙ negtōes poſite in diffinitōe cōtingētꝫ dāt in telligere duas affir. ſ. poṅaꝫ ad eē ⁊ poṅaꝫ ad nō eē. Ad ſcđaꝫ đ2. ꝙ hec diffinitō dat̾ tm̄ de cōtigēti nō nccārio. ⁊ nō de cōtingēti in cōi Ad t̾ciā dicit̾ ꝙ ſi ille ꝓpōes debite ponāt̾ ineē nul lū ſeq̇tur ipoſſibile. vn̄ ꝓpō q̄ est poſſibil' dꝫ eo mō poni in actu q̄ mō ponebat̾ eē in poṅa. iō i p̄ma. q2 cōtinuū nō est in poṅa ad actū cōple/tū diſiōis infinite. ſꝫ ad actū incōpletū ⁊ in fieī iō ſic dꝫ poni ieē cōtinuū ē diſū in aliq̄s ꝑtes vltius diſibiles. Scđꝫ ꝟo ꝙ vnū ꝯriū ē in po tētia ad r̄liquū rōe ſbiecti ⁊ nō forme dꝫ ſic po

ni icē h̄ ē nigrū. determīando ſbiectū qđ p⁹ ēat al
bū in 3°. ꝓo. q² poña illa ponit̃ i ſbiecto ꝑ reſpe
ctū ad diuſas ꝑtes. 2ⁿ ꝑ rſpectū ad eādē ſic dz
poni icē p illas ꝑtes diuſas. vt ſo₂. nūc vidz h̄
aſtrū nūc h̄. 7 cyſ. 7 ſil'r dicet̃ de alijs de q̄libet.
ſil'r vbi ponitur poña q̄ rſpicit eē ſucceſſiuū qđ
nō pt eē totū ſil'. 7 hec de queſtione

Qñ ergo ꝯtin. Querit̃ xv. vtrum ex
pur̄ de ꝯtigēti valeat ſyl. i ꝑma 7 t̄cia fi. Argui
tur p°. ꝙ nō. q² nō ſeq̄t̃ in babā. oē albū ꝯtin/
git eē aſinū. oēz hoiez ꝯtigit eē albū. ḡ oēz ho
minē ꝯtigit eē aſinū. 7 tñ ibi arguit̃ in barbā.
Scđo arguit̃. ñ ſeq̄t̃. oēz hoiez ꝯtigit eē albū
oēz hoiez ꝯtigit eē nigrū. ḡ q̄dā nigrū ꝯtigit
eē albū. 7 tñ arguit̃ ex ābab⁹ de ꝯtigēti i darap
ti. ḡ ex ipis ñ vz ſyllo. in t̄cia figura. Ter°. agui
tur arguēdo in ceſare. Ex pur̄ de ꝯtigēti ē bō
ꝯña. q² maio₂e ꝯuerſa reducit̃ ad celarēt. ḡ in
ſcđa figura ex puris de ꝯtingēti maio₂e neg. 7
mino₂e affirmatiā. fit bon⁹ ſyll. qđ eſt ꝯ phm.

In oppoſitū eſt philoſophus in tex/
tu. Prio videbit̃ de iſta formatōe ſyll'oꝝ. Ex
pur̄ de ꝯtingēti in ꝑma figura. 7 2°. idē vide/
bit̃ in ſcđa 7 tercia figur̄. Sciēdū ꝑmo. ꝙ
poſtq̄ꝫ p. ꝑmiſit q̄dā pābula valētia ad forma
tōez ſyll'oꝝ ex ꝓpōib⁹ de ꝯtingēti oñdēdo ꝯū
ſiōez illaꝝ i oppoſitā q̄litatē 7 mľtiplicē acep/
tōez ipſaꝝ. Hic ꝯñr ꝓſeq̄t̃ illā formatōez ſyll'o
rū de ꝯtingēti oñdēs ꝑmo q̄lit̃ in ꝑma figura
fit ſyll's ex ābab⁹ de cōtigēti 7 ex vna de cōtin/
gēti 7 alia de ineē. 7 poſtea q̄uō fit ex vna de cō/
tigēti cū alia de nccārio. 7 tercio oñt idē in t̄cia
figura. ſ. q̄uō vz in ill' tribus diſpōibus.
Sciēdū 2°. ꝙ q̄zuis h̄ ordine ꝓcedat̃ in textu
tñ ad facilio₂ē mēoriā habēdā de iſta forma/
tōe ſyll'oꝝ. Primo dicet̃ de formatōe ſimplici
ſyll'oꝝ ex ābab⁹ de ꝯtingēti in t̄bus figur̄. 7 h̄
in p̄nti q̄ſtione videbit̃. 7 poſtea aget̃ de mixt̄.
ex alia de ineē. l' ex alio de nccārio. lꝫ in textu p⁹
agat̃ de ipā mixtione. q̄ꝫ de ſimplici formatōne
ſyll'oꝝ ex ābab⁹ de cōtingēti in ſcđa 7 t̄cia figu
ris vt dictū eſt. Concluſio ꝑma. Ex āba/
b⁹ de ꝯtigēti in ꝑma figura ſi maio₂ ſit vl'is ſꝑ
eſt bon⁹ ſyll's. Probat̃ ꝯcluſio. q² vl' ābe ſunt
vl'es vl' maio₂ tm̄. Si ꝑmū. l' ābe ſūt affirma
tiue. vl' mio₂ tm̄. 7 tūc eſt bonus ſyll's. q² ꝑm⁹
modus fit in barbara ſcđs in celarēt. ꝙ regu/
lāt̃ ꝑ dici de omi 7 dici de nullo. Vñ ſicut ma
io₂ extremitas affirmat̃ ꝯtingēter đ medio di
ſtributo ꝓ oi illo qđ cōtingit eē ſb ipſo. 7 mio₂
extremitas fit ſb medio ꝯtingēter et̄ maio₂ ex
tremitas affirmabit̃ cōtingēter de mino₂e. 7 ſi
maio₂ negetur de medio ꝯtingēter. ꝓ quolibet
ſuppoſito eius negabit̃ etiā de mino₂e. vl' am/
be ſūt negatiē vl' mino₂ tm̄. 7 tūc nō fit ſyll's ꝑ
fectus ꝑ ſūptas ꝓpōes. ſꝫ poteīt fieri nccārius
Conuerſa mino₂e in oppoſitā q̄litatē. 7 ſi mi
no₂ ſit negatiua. tunc ꝯuertet̃ in affirmatiuā 3
7 reducetur ad barbara. 7 ſi ābe ſint negt̄ie mi
no₂ ꝯuertet̃ 7 reducit̃ ad celarēt. 7 ſi maio₂ ſit
tm̄ vl'is. h̄ poterit fieri q̄druplicit̃er. vl' ābe ſūt
affirmatiē. vl' mino₂ tm̄. 7 ſic fit ſyll's ꝑfectus
In darij vl' in ferio. ſꝫ ſi ambe ſint negt̄iue vl'
mino₂ tm̄ nō fiet ſyll's ꝑ ſūptas ꝓpōes. ſꝫ con
uerſa mino₂e in oppoſitā q̄litatē fiet ſyll's ne/
ceſſarius. 7 reducitur ad darij vl' ad ferio. 7 ſic
nūq̄ꝫ valet in ꝑma figura mino₂e negt̄iua. ni/
ſi inq̄ꝫtū equalet vni affirmatiē. 7 ſic patꝫ ꝙ ex
puris de ꝯtingēti tm̄ ſꝑ valet ſyll's in ꝑma fi/
gura ſi ābe ſint vl'es. vl' maio₂. 7 ſic ſūt octo cō
binationes vtiles.

Conclusio ſecūda. Si ambe de con
tigenti ſint ꝑticulares. vl' maio₂ tm̄ nūq̄ꝫ valꝫ
ſyll's in ꝑma figura. 7 ſic ſunt octo ꝯbinatōes
iutiles. ꝓbat̃ ꝯcluſio. q² ſi maio₂ ſit ꝑticular̄.
mediū poterit excedere maio₂ē extremitatē 7 ꝟi
ficari de mino₂e extremitate. ea ꝑte qua excedit
ipſā. iō nō ſeq̄ret̃ ꝟificatio maio₂̄ extremitat̄.
de mio₂e ꝓpter qđ in tali diſpōe poterit dari t̃/
mini in q̄bus oi 7 in q̄bus nulli. Termi in q̄/
bus omi ſūt al'. albū. hō Termini in q̄bus nl'
li ſūt. animal. album. veſtis.

Dubitatur ꝑmo: Utrum ex amba
bus de ꝯtingēti in ſcđa figura poſſit fieri bon⁹
ſyll's. Ad dubiū rñdetur cū textu. ꝙ nō. q² am
be p₂emiſſe de contingenti ſiue ſint affirmati/
ue ſiue negatiue equiualēt duabus affirmati/
uis. ſꝫ ex puris affirmatiuis nūq̄ꝫ valet ſyll's i
ſcđa figura. igit̃. Q̄ āt iſte ſyll's ñ valeat in ſe
cūda figura ꝓbat p. duplici ratione. ꝑma ē. q²
tres moi ꝑmi figure ſcđe r̄ducūt̃ ad ꝑmā figu
rā ꝑ conuerſiōez vl'is negatiē. ſꝫ vl'is negatiā
de contingēti nō nccārio nō pt ꝯuerti ſimpl'r.
vt ꝓbat̃ in p̄nti textu. q² ſeq̄ret̃ ꝙ affirmatiā cō
uerteret̃ ſimpl'r. ḡ illi mōi nō p̄nt reduci ad ꝑ/
mā figurā ꝑ ꝯuſiōez. nec p̄nt reduci ꝑ ipoſſibi
le. q² ſi caperet̃ oppoſitū concluſionis cū altera
p₂emiſſaꝝ ſolū inferret̃ vna de contingenti. q̄
ſtaret in ꝟitate cū altera ꝑmiſſarū. ut arguēdo
in ceſare hoc modo. nullum album ꝯtingit eē
calidum. omnem hominem contingit eſſe cali
dū. ḡ nullum hoiem contingit eſſe albū. ſi de/
tur cōtradictoria cōſeq̄ntis. ſ. nō cōtingit nul/
lū hoiez eē calidū 7 ipaꝫ añcedēnt iſte due neccē
eſt quēdā hoiez eē albū. 7 neceſſe eſt nullū ho/
minem eſſe album. tūc capiat̃ iſta affirmatiua

sic in ferio arguēdo nullū albū ↄtingit eē cali/
dū necē est quēdā hoiem eē albū ğ ↄtingit qn
dā hoiem nō eē calidū ista stat in ṽitate cū pa
mioꝛe in q̄ dicebaꝛ ↄtigit oēm hoiem eē calid
Scđa rō phi qꝛ in tali dispōe possent dari ter
mini in q̄bus oi de neccitate vt albū al' hō. et in
q̄bus nulli de neccitate albū al' lapis. ꝛ posset ar
gui ex ipis in quolibet mō secunde figure ponē
do album pro medio

Dubitatur scđo. Utꝝ in scđa figu/
ra ex ābab⁹ de ↄtingēti sp̄ est bonus sillo⁹ si al
tera p̄missaꝝ sit vl'is Ad dubiū r̄nr q̄ sic qꝛ vl'
ābe st vl'es et sic st q̄ttuoꝛ ↄbinatōes. vel ma
ioꝛ vl'is et mioꝛ p̄ti. et sic etiā erūt q̄ttuoꝛ. vel
ecōtra ꝛ sic iterꝝ erūt q̄ttuoꝛ variādo penes af/
firma. et nega. et in oibus ist si ābe sint affir. vl'
mioꝛ tm̄. erit bonus syllo⁹ in tercia figūa sed si
ābe sint nega. vel mioꝛ tm̄ erit imp̄fcūs sed po/
terit p̄fici mioꝛe ↄuersa i opposita q̄litatē et re/
ducit ad aliquē modū p̄me figūe. et sic in tcia
figūa ex ābabus de ↄtingēti st duodeci cōbi/
natōes vtiles sex p̄fcē et sex imp̄fcē. sed in eadē
tercia figūa ex ābabus de ↄtingēti si fuerit ābe
p̄ti. nūq̄ȝ fit bonus sillo⁹. pȝ qꝛ ibi p̄nt dari ter
mini in q̄bus maioꝛ extreītas inest oi mioꝛi de
necessitate vt aial hō albū. et in q̄bus nulli de
necessitate vt aial lapis album

Ad rōnes ad primā dꝛ q̄ in isto syl
logis. ē bona ↄn̄a et sicut ↄclu⁹ ē falsa ita ꝛ ma
ioꝛ scȝ oē albū ↄtingit eē asinū et ᵬm sensuȝ q̄
hic accipit sensus ē. Oē qđ ↄtingit eē albū co
tingit eē asinū ꝛ illa ē falsa. Un̄ regl'a ḡnalis ē
q̄ ista de ↄtingēti ad vtrūlibet capiēdo ᵬm se/
cūdā expōem si s̄biectū sit accn̄tale et p̄tū sit s̄ba
le sp̄ ē falsa dūmō fit in accn̄tib⁹ cōibus q̄ non
ↄtingūt solū tali s̄biecto si ipa sit vl'is qꝛ si sit p̄
ticular poterit eē ṽa. Ad scđam dꝛ q̄ in sensu
cōposito ē falsa ꝛ in isto sensu nō seq̄tur sed bn̄
seq̄tur in sensu diuiso et ē vera. Ad terciā dꝛ q̄
cesare nō p̄t reduci ad celarēt p̄ cōuersionē sue
maior nisi ē ex puris de ↄtingēti qꝛ vl'is de cō
tingēti nega. nō ↄuertit simpl'r vt dcm̄ est

Determinatū est an̄t. Querit xvi.
Utꝝ in oibus mōis p̄me figūe valeat sillo⁹ ex
mixtōne de ↄtingēti et de ineē. Arguit q̄ nō seq
tur in barbara. oē mouēs ↄtingit eē asinū ois
hō mouet. ğ oēm hoiem ↄtingit esse asinū. et si
dicat mioꝛ nō est de ineē simpl'r. sed de ineē vt
nūc iō nō seq̄tur. Cōtra h̄ arguit scđo p̄missa
de ineē vt nūc magis ↄuenit cū illa de ↄtingenti
q̄ȝ p̄missa de ineē simpl'r h̄ magis dēt seq ↄ⁹ qn̄
ponit p̄missa de ineē vt nunc q̄ȝ qn̄ de ineē sim/
pliciter. Tertio arguit si in tali mixtōne valēt
syllo. vel seq̄ret ↄclu⁹ de ↄtingēti ad vtrūlibet
vel de ↄtingēti de neccārio. nō p̄mū qꝛ dat instā
tia vt nullꝰ intelligēs ē coꝛnu⁹ oēm hoiem ↄtin
git eē coꝛnū. Ista ē de ↄtingēti neccārio et nō de
ↄtingēti nō neccārio siue ad vtrūlibet. nec scđm
arguēdo sic nullū sciēs mouet. oēm hoiem cō
tingit eē sciētē. ğ nullū hoiem ↄtingit moueri.
illa ē de ↄtingēti nō neccārio. ğ in tali dispōne
nō seq̄tur vniformiter aliq̄ ↄclusio

In oppositum est phus in textu
Sciēdū p̄mo q̄ postq̄ȝ visuȝ ē de formatōe sil
logis. ex ābabus de ↄtingēti in omi figūa. Cō
seq̄nter vidēdū ē de formatōe syllo. ex vna de
ↄtingēti et alia de ineē Sciēdū scđo. Pro
ista formatōe st tria supponēda. p̄muȝ ē q̄ in
tali mixtōe in p̄missis sp̄ dēt capi ↄtingēs ad
vtrūlibet siue nō neccāriū lȝ in ↄclusiōe q̄nq̄ȝ su
mat aliter. s. p̄ cōtingēti possibili vt postea pa/
tebit. Scđm ē q̄ illa de ↄtingēti dēt capi in il
lo sensu q̄ p̄tū ↄtingat illi cui s̄bcm̄ inē et in ta
li sensu Q p̄tū ↄtingat illi cui s̄bcm̄ ↄtingat
ineē ita q̄ in ea s̄bcm̄ dēt capi p̄ supposit in ac
tu tm̄. Terciū ē q̄ illa p̄missa q̄ ponit de inesse
dēt sumi de inesse simpl'r qꝛ si poneret de inesse
ut nunc possent dari termini de necessitate in q̄
bus omni et in q̄bus nulli.

Cōclusio p̄ma. ex maioꝛe de ↄtingē
ti ꝛ mioꝛe de ineē in p̄ma figūa fit sillo⁹ p̄fcūs
valēs ad ↄclusionē de ↄtingēti ad vtrūlibet p̄
bat ↄ⁹ qꝛ illo mō syllo. affirmati regl'ant p̄ di
ci de oī. si em̄ maioꝛ extremitas ↄtingit ineē me
dio distributo p̄ q̄libet supposito ei⁹ et inē cō
tingēter mioꝛi q̄ ē suppositū mediū et negatiui
sil'r p̄bant p̄ dici de nllo sil'r ex maioꝛe de ineē
et mioꝛe de ↄtingēti fit sillo⁹ imp̄fcūs in p̄ma
figūa. p̄mū p̄bat. p. p̄⁹ oñdēdo q̄ si an̄s ē possi
bile ↄn̄s erit possibile Nā si an̄s eēt possibile ꝛ
ↄn̄s ipossibile an̄s possȝ aliq̄n eē veꝝ cū eēt pos
sibile et tn̄ ↄn̄s sp̄ erit fl̄m cū eēt ipossibile ğ in
bona ↄn̄a q̄nq̄ȝ ex ṽo fl̄m seq̄ret. tūc p̄bat qđ
dcm̄ ē qꝛ bn̄ seq̄tur oē b ē a. oē c ↄtingit eē b ğ
omē c ↄtingit eē a. Nā si capiat ↄdictoriū cō/
clusiōis scȝ necē est qđdā c nō eē a. cū mioꝛe po
sita ineē nūc seq̄tur ↄdictoriū maior in bocar
do. et illud ē impossibile et nō seq̄tur p̄pter mi
noꝛē positā ineē qꝛ erat possibil' et ex ante possi
bili nō seq̄t ↄn̄s ipossibile ꝛ illud seq̄bat p̄pter
oppositū ↄdictoriū ↄclusiōis q̄ nō p̄t stare in
ṽitate cū p̄missis sed repugn̄t an̄ti. posset etiā p̄
bari ponēdo minoꝛē de ineē qꝛ illo fcō si oppo
situ p̄me ↄclusiōis starēt in ṽitate cum p̄missis
due ↄdictorie starēt simul in ṽitate vt pȝ in
terminis figūriuis. ois hō ē al. oē al' cōtigit eē ho/

minē ğ oē albū ꝯtingit eē al'ſi oppoſitū ꝯñtis ſcʒ neccē eſt q̄ðdā albū nō eſſe al' ſtaret in ꝟita/ te cū ꝑmiſſis et poneret mior ineē dicēdo oē album eſt hō ſeq̄ret oē albū eſt al' ad quā ſeq̄tur oē albū ꝯtingit eē aīal q̄ eſt ꝯdictoria alteri⁹ et eodem mō ꝓbarent alij mōi ꝑme figūe Scđa ps ptʒ ſcʒ ꝙ iſti ſyllo. ſint imꝑfecti qꝛ indigēt aliq̄ ad ſui ꝓbationē vt viſuʒ ē nec imediate regulātur ꝑ dici de omi aut dici de nullo qꝛ minor nō ſumit ſimpl'r in actu ſb medio ſed in ꝑoña et ꝯtingēter ſed affirmati ſyllo. regl'ant ꝑ illud ꝑncipiū q̄ñcūqʒ aliq̄ duo ſt eađ ſimpl'r ē q̄cq̄d ꝯtingit eē ſub vno ꝯtingit eē ſub alio. et negatiui ꝑ illud ꝑn^m q̄ñcūqʒ aliq̄ duo diūſa ſt ſimpliciter quicq̄d contingit eſſe ſub vno poſſibile eſt non eſſe ſub alio.

Concluſio ſecūda. poſita maiore de ineſſe ⁊ miore de ꝯtingenti in ꝑma figūa soluʒ ſeq̄tur ꝯcluſio de ꝯtingēti accepto ꝓ poſſi. formaliter ⁊ nō de ꝯtingēti ad vtrūlibet ꝓbat̃ ꝯ° illud formalit̃ ſeq̄tur in aliq̄ diſpōne ꝙ ſꝑ ſeq̄tur ſed in hac diſpōne q̄ñqʒ ſeq̄tur ꝯ°. de cōtingenti neccārio q̄ñqʒ de nō neccārio vtʒ in tercia rōne añ oppoſitū ğ nulla illaꝝ ſeq̄tur formal'r ſed ſolū ſeq̄tur ꝯclu°. de ꝯtingēti ꝓ poſſibili accepto iō illa đꝛ ſeq̄ formal'r et nūqʒ pōt ſeq̄ ꝯ°. de ineē qꝛ q̄ñ ſbcm et p̄tū ꝓpōnis idē ſunt ſimpliciter q̄cq̄d ꝯtingit eē ſub vno ſcʒ ſub ſbiecto poſſibili eſt eē ſub p̄to et valet iſta diſpō ſiue ābe ſt affir. vel nega. qꝛ ſi mior ſit nega. de contingēti ꝯuertit̃ in oppoſitā q̄litatē et tūc fiet bonus ſyllo°. ideo h̄ mō ſt octo ꝯbinatōnes vtiles ſcʒ q̄ñ ābe ꝑmiſſe ſt vl'es vel maior tm̄. et ſunt octo inutiles q̄ñ ābe ſt p̄ti. vel maior tm̄. ſed ex maiore de ꝯtingēti ⁊ miore de ineē ſt q̄tuor cōbinatōnes et duodeci inutiles.

Dubitatur ꝑmo. Utrꝝ in oibus modis ſcđe figūe valeat ſyllo. in mixtōne de ꝯtingenti et de ineē. Ad dubiū rñr ꝙ in ſcđa figūa ex vna de ꝯtingēti ⁊ alia de ineē ſꝑ valet ſyllo. ſi maior ſit vl'is et alia q̄ eſt de ineē ſit negatiua ſed nunqʒ valet ſi illa de ineē ſit affir. ꝑma ps poſſit ꝓbari inductiē qꝛ nō eſt dare inſtantia. Scđa ps ꝓbat̃ qꝛ cū vna de contingēti ſꝑ eq̄polleat vni affir. ſiue ſit affir. ſiue nega. ibi arguere eq̄ualēter ex pur affir. Ex q̄ ptʒ ꝙ in ceſare maiore exñte de ineē et miore de ꝯtingenti et in cameſtres miore exñte de ineē et maiore in feſtino fit bonus. ſillo⁹. et ꝓbātur iſti ſyllo. reducēdo ipos ad ꝑmā figurā ꝑ ꝯuerſionē vl'is nega. in baroco miore exñte de ineē et maiorē de cōtingēti ē bonus ſyllo⁹ et poſſit ꝓbari ꝑ impoſſibile capiēdo ꝯdictoriū ꝯcluſiōis ꝓ maiore poſita ineē inferēdo oppoſitū mioris in barbara. Ulteri⁹ ptʒ ꝙ in iſta mixtōne ſcđe figure bñ ſeq̄tur ꝯclu°. de ꝯtingēti accepto ꝓ poſſibili qꝛ ſolū valet ſyllo. q̄ñ illa de ineē eſt nega. et q̄ fit maior in ꝑma figūa poſita maiore de ineſſe ſolū ſeq̄bat̃ cōclu°. de ꝯtingēti poſſibili ğ etiaʒ ſolū ſeq̄tur eadē cōcluſio in ſcđa figura

Dubitat̃ ſecūdo. q̄ñ valet iſta mixtio de ꝯtingēti et de ineē in tercia figūa Ad dubiū rñr ꝙ in tercia figūa ex vna de ineē et alia de cōtingēti ſꝑ eſt bonus ſyllo⁹ ſi altera ꝑmiſſarū ſit vl'is et mior nō ſit nega. de ineē ꝓbat̃ reducēdo ad primā figurā ꝑ ꝯuerſionē excepto q̄nto mō q̄ ꝓbat̃ reducēdo ꝑ impoſſibile tn̄ dꝛnter. qꝛ ſi illa q̄ fit maior in ꝑma figūa reducēdo ꝑ ꝯuerſionē ſit de ꝯtingēti ⁊ alia de ineē ſequit̃ concluſio de contingēti ad vtrūlibet. ſed ſi illa q̄ fit maior de ineē ſeq̄tur ꝯcluſio de ꝯtingēti poſſibili et ſic poſſet facil'r videre inductiē in ſingul' mōis tercie figūe q̄ñ ſeq̄tur ꝯcluſio de ꝯtingēti ad vtrūlibet. et q̄ñ de ꝯtigēti poſſibili et oīa iſta faciliter ꝓbarent̃ ꝑ exēpla. Ex oibus iſt dict ptʒ ꝙ in oibus mōis et figur pt fieri bonus ſillogiſm⁹ ex vna de ꝯtingēti et alia de ineſſe

Ad rōnes. Ad primā et ſcđam que eſt ē de eius replica đꝛ ꝙ ſi in ꝑmiſſa de ꝯtingenti ſubiectū ſumeret̃ ꝓ ſuppoſit in ꝑoña tūc illa de ineē vt nūc mag cōueiret cū ipa qʒ ꝓpō de ineſſe ſimpl'r qꝛ ꝑ illā de ineē vt ſubſuitur ſuppoſitū ꝑ accñs q̄đ ē ſub ſbiecto q̄ñqʒ in actu et q̄ñqʒ in ꝑoña tm̄ ſed ꝑ illā de ineē ſimpl'r ſubſuit̃ ſuppoſitū ꝑ ſe q̄đ ē ſꝑ actu ſb medio ſed q̄ñ in illa de ꝯtingenti ſubiectū tenet̃ ꝓ ſuppoſit in actu illa de ineē ſimpl'r mag cōuenit cum ꝑmiſſis de cōtingēti. et licet mior q̄ eſt de ineē vt nūc eq̄polleat vni de ꝯtingēti ſm rem. tñ ſm mođ enūciādi nō eq̄pollet iō nō oꝑtet ꝙ ſeq̄tur ꝯ°. de ꝯtingēti. Ad terciā đꝛ ꝙ ex maiore de ineē ⁊ minorē de ꝯtingēti in ꝑma figūa nō ſeq̄tur formaliter ꝯclu°. de ꝯtingēti ad vtrūlibet neqʒ de ꝯtingenti neccārio. ſed tm̄ de ꝯtingēti poſſibili q̄đ ē ꝯmūe ad vtrūlibet ſicūt dictū eſt.

Querit̃ decimo ſeptio. Utrꝝ ex mixtis de ꝯtingēti et neccārio valeat ſyllo. in ꝑma figura ad ꝯcluſionē de ineē et de ꝯtingēti. Arguit̃ ꝙ nō qꝛ in omi bono ſillo. ꝯclu°. dēt eſſe ſimilis alicui ꝑmiſſaꝝ ſed ſi in illa mixtōne ſeq̄tur ꝯ°. de ineē nō erit ſimil' alicui ꝑmiſſaꝝ ğ in tali mixtione nō ſeq̄tur ꝯclu°. de ineē. Scđo arguit̃ ad idem cōcluſio ſequitur aliquā partē contradictionis ſcilicet debiliorem ergo ex vna de cōtingenti et alia de neceſſario debet tm̄ ſequi ꝯclu°. de neccārio ⁊ nūqʒ de ineē. Tertio arguit̃ ꝯclu°.

syllo. seqꝛ ꝑpter conueniētiā q̄ꝫ hꝫ cū ꝑmissis sꝫ ꝯclusio de neccāio maiore ē conueniētiā hēt cuꝫ ꝑmissis in illa mixtōe q̄ꝫ illa de ineē ꝗ cū ibi nō seqtur ꝯclusio de neccāio neqꝫ etiā de inesse

In oppositum est phus in textu:

Sciēdū ꝑmo ꝙ postq̄ꝫ determinatū est de formatōne syllo. ex vna de ꝯtingēti et alia de ineē. Consequēter videndū est de formatōe syllo. ex vna de cōtingēti et alia de neccāio. et quia ista mixtio parū differt ab illa de cōtingenti. iō ad ipam psupponaꝛ ea q̄ dcā sꝫ de mixtōe pcedēti

Sciendū scdo. ꝙ ex maiore de cōtingenti et minore de neccāio est perfcūs sillo⁹ in prima figura et sequiꝛ cōclusio de ꝯtingenti ad vtrūlibet obseruatꝫ regulis ꝑme figure. probatur qꝛ in tali dispōne sillo⁹ affirmatiu⁹ regulātur p dici de omi. nā si maior extreitas insit medio ꝯtingēter de q̄libet supposito cū minor sit suppositū medij ꝭm actū et dꝛ de neccāio. etiaꝫ maior extremitas ꝯtingēter pdicaꝛ de minore in ꝯclusione. et si minor remoueaꝛ a tali medio etiā remouebiꝛ cōtingēter a minore et p h̄ sillogismi negatiui regulātur p dici de nullo.

Cōclusio ꝑma. ex maiore de necessario. et minore de ꝯtingenti in mōis affirmatiuis bn̄ seqtur cōclusio de cōtingenti p possibili. pbatur cōclusio qꝛ in tali dispōne capiēdo cōtradictoriū cōclusionis cū minore posita de inesse seqtur oppositū maioris in tercia figūa ergo ibi fit bonus sillo⁹. et. p. ille solū seqtur formaliter cōclusioꝫ de ꝯtingēti neccāio et nūqꝫ nō neccāio ergo nulla illaꝝ formalr̄ sequiꝛ. sed solum illa de possibili q̄ seqtur ad vtrāqꝫ nō pōt etiā sequi ꝯclusio de inesse qꝛ nō optet si predicatū et subiectū idē sunt simplr̄ vt dꝛ maior de neccāio et minor sit ponālit sub sbiecto vt dicit minor de cōtingēti optet ꝙ minor sit actu sub maiore extremitate vt diceret conclusio de inesse. sed solū sequiꝛ ꝙ possibile est esse minoreꝫ sub maiore. Nec pōt probari illa cōsequentia capiendo oppositū cōclusionis de inesse quia illa esset de inesse vt nūc. Et similiter oppositum ꝯclusionis. ideo si ponereꝛ cum maiore q̄ est de necessario vel cū minore q̄ est de cōtingenti ad inferendū oppositū alterius ꝑmisse talis mixtio nō valet. quia in tali mixtione illa de inesse debet sumi de inesse simpliciter.

Cōclusio scda in modis negatiuis Prime figure ex maiore de necessario minore de cōtingenti seqtur conclusio de inesse et de contingenti accepta pro possibili. pbatur cōclusio quia in maiore negatiua de necessario maior extremitas negatur de medio p omi tempe et omibus suppositis eius tā in actu q̄ꝫ in potētia et quia minor sumiꝛ sub medio ꝯtingēter et in potētia ideo maior actualiter negatur de minore. et ꝑpter hoc in tali dispōne seqtur cōclusio de inesse. et etiā ad illā de inesse seqtur cōclusio de ꝯtingenti possibili. ideo illa ꝯclusio sequiꝛ ad primas ꝑmissas. Ex q̄bus patꝫ ꝙ in istis duobus vltimis mōis sp est sillo⁹ impfectus. qꝛ minor nō sumiꝛ actualiter sub medio distributo. sed sb quadā ampliatōe cōtingentꝫ qd̄ ampliat ad supposita que sꝫ imponā sub pdicato. vlterius patet quia bn̄ valet sillo⁹ in prima figura si maior sit vl'is et minor nō sit negatiua de neccāio qꝛ si sit negatiā de ꝯtingenti poterit cōuerti in oppositā qualitatē et erit bonus syllo⁹ et sic qn̄ maior est de neccāio et minor de ꝯtingenti sꝫ octo cōbinationes vtiles et octo inutiles. qꝛ semp valet syllo⁹ si maior sit vl'is et si minor sit pticularis. vel ambe premisse scꝫ qn̄ maior ē de cōtingenti ⁊ minor de neccāio solū sunt q̄ttuor cōbinatōnes vtiles in ꝑma figura. et sic ptꝫ de mixtōne de ꝯtingenti et alia de neccāio in ꝑma figura sed de eadeꝫ mixtione in secūda et tercia figuris videbitur in secundo articulo.

Dubitatur ꝑmo. Utrꝫ ex vna de necessario ⁊ alia de ꝯtingēti semp valeat syllo. in scda figūa. Ad dubiū rn̄r ꝙ sic. duꝫ tn̄ maior sit vl'is et alia q̄ est de neccāio ē negatiā. ptꝫ qꝛ tres mōi ꝑme scde figure pbanꝛ reducēdo ad primā figurā p ꝯuersionē simplicē vl'is negatiua de neccāio q̄ fit maior in ꝑma figūa. et ibi seqtur duplex ꝯclusio scꝫ negatiua de ineē et de cōtingēti possibili qꝛ ille seqbanꝛ in ꝑma figura posita maiore nega. de neccāio sed in quarto mō solū ꝯclusio seqtur de ꝯtingēti p possibili et nō de ineē eo ꝙ nulla ꝑmissaꝝ pt fieri maior reducēdo p ꝯuersionē ad ꝑmā figurā et qd̄ sequiꝛ illa ꝯclusio posita minore negatiā de neccāio ptꝫ qꝛ capiēdo ꝯdictoriū ꝯclusiōis cū maiore. posita de ineē pōt inferre ꝯdictoriū miorꝫ ex ꝯnte qꝛ ꝑmo seqtur vna affirmatiā de inesse ad quā seqtur vl'is affirmatiā de possibili.

Dubitatur scdo. Qualr̄ in tercia figūra valeat pdicta mixtio de ꝯtingēti et de necessario. Ad dubiū rn̄r ꝙ in tercia figūa ex illis valet sillo. si altera permissaꝝ sit vl'is et minor nō sit nega. de neccāio ptꝫ qꝛ oēs mōi ei⁹ pn̄t pbari reducēdo p ꝯūsionē ad ꝑmā figurā excepto bocardo q̄ pt pbaꝛ p ipossibile capiēdo oppositū ꝯdictoriū ꝯclusionis cū minore posita

de inesse si sit de ꝯtingēti sed d'riter vꝫ qꝛ si illa
q̄ fit maioꝛ p̄ie figu͛e reducēdo ꝑ ꝯu͂sionē sit de
cōtingēti ad vtrūlibet seq̇tur ꝯ°. de tali ꝯtingē
ti ⁊ si illa q̄ fit maioꝛ sit de nccārio ⁊ alia de con
tingēti tūc in mōis affirmatis seq̇tur tm̄ ꝯclu°.
de ꝯtingēti possibili.et in mōis negatis seq̇tur
cōclu°. de ineē ⁊ de cōtingēti. Ex oibus hitis in
ista ꝯclusiōe ptꝫ qꝛ ex vna de ꝯtingēti ⁊ ex alia
de nccāria seq̇tur ꝯclu°. de ineē et de ꝯtingēti in
q̄libet figura sed nō in oibus mōis. Et ex p̄dic
tis in p̄n°. istius tractatus etiā p̄cedētis pt ha
bere sufficiētia de formatōe oim̄ sillo. qꝛ ois sil
logism⁹ vel ē simplex vel mixtus simplex vl' ex
puris de ineē ꝯtingēti vel necē. Si de ineē sp
valet in p̄ma figu͂a. Si maioꝛ sit vl'is ⁊ mioꝛ
affirmatia.et in scd'a figu͂a si maioꝛ sit vl'is et
altera p̄missaꝝ nega. et altera affirmatia.et in
tercia figu͂a valet si altera p̄missa sit vl'is et mi
noꝛ affirmatia. Si ꝟo ambe sint de nccārio eo
dem mō valet sillo⁹ in oīm figu͂a sicut ex āba/
bus de ineē. Si ꝟo ābe sint de ꝯtingēti sp valꝫ
syllo⁹ in p̄ma figu͂a posita maiore vl'i.sed in se
cūda figu͂a nunq̄ꝫ valet.sed i tercia figu͂a sp va
let si altera p̄missaꝝ sit vl'is. si ꝟo sillo⁹ sit mix/
tus h̄ est tripl'r. vel ex vna de ineē ⁊ alia de nccā
rio. vl' ex vna de nccārio. ⁊ alia de ꝯtingēti. vel
ex vna de ꝯtingēti. ⁊ alia de ineē. si p̄mū sp va/
let sillo⁹ in p̄ma figu͂a maiore et miore affirma
tiua ⁊ si maioꝛ sit de nccārio seq̇tur ꝯclu°. de ne
cessario ⁊ si de ineē solū seq̇tur ꝯclu°. de ineē sed
in scd'a figu͂a valet obs͛uatꝭ regul' eius. ⁊ si illa
q̄ fit maioꝛ in p̄ma figu͂a reducēdo ꝑ ꝯuersio/
nem sit de nccārio seq̇tur ꝯclu°. de nccārio.et si
aliter seq̇tur ꝯclu°. de ineē.et sil'r in tercia figu͂a
valet seruatꝭ regul' eius ⁊ seq̇tur ꝯclu°. de nccā/
rio vel de ineē fm ꝓportione ad p̄mā figurā. si
ꝟo sit mixtus ex vna de ꝯtingēti ⁊ alia de ineē
sp valet in p̄ma figu͂a. maiore vl'i. si minoꝛ nō
sit negatia de ineē et si maioꝛ sit de ꝯtingēti seq̇
tur ꝯclu°. de ꝯtingēti ad vtrūlibet. si au͂t de ineē
seq̇tur de ꝯtingēti possibili sed in scd'a figura
valet si maioꝛ sit vl'is ⁊ illa de ineē sit negatia
et in tercia figu͂a valet vna exn͂te vl'i nisi minoꝛ
sit negatia de ineē ⁊ si illa q̄ fit maioꝛ in p̄ma fi
gura sit de ꝯtingēti ad vtrūlibet ⁊ si de ineē seq̇
tur ꝯclu°. de ꝯtingēti ꝓ possibili. si āt sit mixt⁹
ex vna de ꝯtingēti et alia de nccārio. tunc valet
in prima figura maiori vniuersali si minoꝛ
sit negatiua de necessario. et si maioꝛ de contin
genti sit valet ad ꝯclusionē de contingenti ad
vtrūlibet ⁊ si de nccārio seq̇tur ꝯclu°. de ꝯtingē
ti ꝓ possibili in mōis affirmatis. et in nega. se/
quit͛ ꝯclu°. de ineē et possibili sil'. sed in scd'a fi/
gura valet maiore vl'i ⁊ illa de nccārio exn͂te ne
gatiua. ⁊ in tercia figu͂a valet vna p̄missaꝝ exn͂
te de nccārio si mioꝛ nō sit negatia de nccārio. ⁊
in istis figurꝭ seq̇tur cōclusio de cōtingenti ad
vtrūlibet vl' de possibili vl' de ineē ꝓportiona/
biliter fm q̄ reducūtur ad p̄mā figurā.

Ad rōnes. ad primā dicit͛ q̄ cōclu/
sio nō sp est similis alicui premissaꝝ q̄ꝫtum ad
oēs mōs eius sed sufficit q̄ sil'is sit in q̄litate.
et q̄ ꝟtualiter sil'is sit q̄ꝫtum ad alios mōs et ꝑ
idem ptꝫ solutio Ad scd'am. Ad terciā d'r q̄ li
cet in tali mixtōe seq̇tur ꝯclusio de ineē. tn̄ nun
q̄ꝫ seq̇tur ꝯclusio de nccārio qꝛ cū minoꝛ p̄mis
sa sit de ꝯtingēti ad vtrūlibet mioꝛ extremitas
ponit͛ ꝯtingēter de medio. iō ꝟtute talis dispō
nis maioꝛ extremitas nō p̄ōt remoueri de neces
sitate a tali minore. Et hec de questione. sequi/
tur textus. Qm̄ autē

Queritur decimoctauo. Utrꝫ oīs
sillogismus cōstat ex tribus termis et duabus
ꝓpōnibus tm̄. Et arguit͛ q̄ nō. p̄mo qꝛ sillo/
gismus ex oppositꝭ est bonus sillo⁹. vt hic ois
disciplina ē studiosa. nulla disciplina ē studio
sa. ergo nulla disciplina ē disciplina. Scd'o
arguit͛ in q̄libet ꝓpōne sunt duo termini g̊ si in
sillogismo stꝭ due ꝓpōnes ibi erunt q̄ttuoꝛ ter
mini. Tertio arguit͛ in oīm sillogismo stꝭ due
premisse cū vna cōclusione sed ois cōclusio est
ꝓpositio cū sibi ꝯueniat diffinitio ꝓpōis p̄us
assignata g̊ in oīm sillogismo stꝭ tres ꝓpōnes
In oppositū est ph's in textu.

Sciendum primo. q̄ postq̄ꝫ ph'us
determiauit de q̄libet sillogismo fm triplicē fi/
gurā et ex oi genē ꝓpōnis ꝯseq̄nt͛ ꝓbat p̄nci/
pia sillo. eo mō q̊ p̄ncipia sbiecti alicui⁹ sciētie
in eodē p̄nt ꝓbari ⁊ p̄mo notificat p̄ncipia for
malia. s. modū et figurā oñdēdo q̄ ois sillo⁹ ē
in aliq̄ triū figuraꝝ et q̄ ad moduꝫ oñdit q̄ in
oi sillo°. necē est alterā p̄missaꝝ eē vl'em et etiaꝫ
aliq̄ꝫ eē affirmatiuā. deīn q̄ ad p̄ncipia materia
oñdit q̄ ad sillo^m req̇runt͛ et sufficit tres termi
et due ꝓpōes. ⁊ final'r oñt q̄ ꝓpō sit facile sillo·
int͛miscēdo cū illis ꝯclusiōib⁹ aliq̄ correlaria.

Sciendū scd'o. q̄ ois syllo. est in ali/
qua triū figu͂aꝝ. ꝓbat ph's qꝛ ois sillo⁹ est oñ/
siuus vl' ex ypothesi nec ē instātia de sillo°. ꝑ im
possibile qꝛ ē spēs sillo. ex ypothesi. sed ois silo.
oñsiuus ⁊ ois sillo⁹ ex ypothesi ē in aliq̄ triū fi/
guraꝝ idē seq̇tur de sillo. ex ypothesi. nā ois sil
logism⁹ ex ypothesi q̄ꝫtū ad ei⁹ p̄mū ꝓcessuꝫ est
oñsiuus ꝓbatur g̊ de sillogismo oñsiuo qꝛ ois
sillogism⁹ oñsiuus oñdit aliq̄ꝫ cōclusione in q̄
aliq̇d dicit͛ de aliq̄ sed qꝛ cōplexū oñdi nō p̄ōt
nisi ꝑ affirmationē qui procedit ex propositio

nibus seqtur q ad oñdēdū aliqd de aliq opz assumē aliq ppoez vel ğ illa ppo penit⁹ erit ea dem cū pclusiōe vl' penit⁹ ab ea diuisa vel cōue/niēs cū pclusiōe in vno termio et dñs in alio nō pmū qz peteret pn^m neqz scđm qz nō oñdetur ppositum. relinqtur ğ terciū. s. q pueiret in vno tertio τ differt i alio vel ğ tm̄ assumit illa ppō vel p ipa assuitur vna alia nō pmū qz ex vno nihil seqtur sillogistice vl' assutur alia vl' ğ ē cōicās cū ppōe pus posita in aliq tmio vl' in nll'o vl' in ābab⁹. si i nll'o tūc nō faciet cū illa ppōe ad oñdēdū ppositū. si in ābabus erit nugatio si i vna vel ğ in vno tmio accipiet aliū terminū positū in pclusiōe in ğ nō cōicauit p⁹ cū pma pmissa vl' accipiet aliū tminū. Si scđm ex illis duab⁹ pmissis bn̄ fiet sillo⁹. sed nō ad oñdēdū ppositū. Si p^m seqtur q ille tmin⁹ in ğ pmissa nō cōicabit cū pclusiōe accipit vt medius tmin⁹ int sbcm̄ et ptū pclusiōis et tūc vl' dz de vno tmioz τ aliud de ipo τ sic ē pria figura vl' dz de ābob⁹ τ sic ē scđa vl' āba de ipa τ sic est tcia figūa. ğ ois sillo⁹ oñsiu⁹ ē in aliq triū figurarz. ex ğ seqtur q ois sillogism⁹ ex ypothesi est in aliq triū figurarz. Ulterius seqtur q oēs syllogismi reducunt ad vl'es syllo. pme figure qz ois sillo. ğ ē in aliq triū figurarz reducit ad mōs vl'es pme figūe vt pus est pbatū quēad/modū ad pncipiū formale qđ ē modus

Cōclusio pma. necesse ē vnā pmissarz eē vl'em τ etiā aliqz eē affir. in oi syllo. scđa ps pbat qz nisi sic i sillo. nō diceret aliqd de aliq qđ tm̄ ē fīm. pmā ptē pbat phs qz si ābe eēnt pticulares vl' petētur pn^m vl' nō seqret ppositū vt si ad pbādū q musica ē studiosa arguat pti. qz aliq voluptas ē studiosa tūc vl' illa pti. in/telligit de illa musica τ sic petit pn^m vl' de alia musica et sic non sequit ad propositū. non em̄ sequitur q si voluptas sophistica sit studio/sa q ppter h̄ musica sit studiosa qz pclu⁹ nō seqtur p id q ē penit⁹ diuisuz a pclusiōe Ex q̄ sequit q si p⁹ sit vl'is opz ābas pmissas eē vl'es sed nō ecotra. Ulteri⁹ infert phs q in oi syllo opz alterā pmissarz eē siilez pclusiōi nō soluz ex h̄ q sit affirmatia vl' nega. sed ex eo q sit de inee de necāio vl' de contingēti.

Conclusio secūda. et rñsalis ad que sitū in oi sillo⁹ reqrunt tres tmi et due ppōnes tm̄. pma ps pbat qz null⁹ sillo⁹ inferēs plues cōclusiōes vl' vnā p diuīsa media ē simpl'r vn⁹ sed si in h̄ eēnt plues termi qz tres illi inferrēt plues pclusiōes vl' vnā p diuīsa media qz vel q̄rtus tmin⁹ intraēt cōclusionē τ sic eēnt plues cōclusiones cū tres tmi nō possent i vna ppōne ordinari vl' ponūt in pmissis tm̄ τ sic eēnt pl'a media. vñ qñ adducūt pbationes ad pbatio nē pmissarz videt syllo⁹ eē vnus eo q oia illa tendūt ad cōclusionē sed nō ē simpl'r vnus qz ad vnitatē motus requirit vnitas tmi ad quē et mediȷ. verz est tm̄ qđ illi pcessus q finaliter tendunt ad vnā pclusionē sunt quodāmō piunc ti. ideo nō sunt plures simpl'r. similiter cū ex aliquibus pmissis inferunt plures cōclusiones. vel sub vna maiore inferunt plures minores talis syllo⁹ nō est vnus. nec simplicit plures. qz tales sillogismi in aliq cōueniunt. scđa ps cōclusionis probat scz q in q̄libet sillo⁹ sīt tm̄ due ppōnes qz ex tribus tminis nō pnt cōstitui nisi due ppōnes partim cōueniētes τ partim discōueniētes. Ex quo infert q tmini in vno tmino supsluant ppōnes τ multitudo positionū in vna excedit pclusionē

Dubitatur pmo. que ppō est facile syllogisare. Ad dubiū rñdetur cuz pho correlarie ex dictis qđ illa ppositio q in pluribus figuris τ pluribus mōis concludit facile ē sillogisare. q vero in paucioribus difficilius est syllo. Ex q̄ infert phus q vl'is affirmatiua ē difficulter syllo. τ pticular̄ negatiua facilime sed vl'is negatiua τ pticular̄ affirmatiua me/dio mō sunt syllo. sed adhuc pticular̄ affirmatiua facilius ē syllo. qz vl'is negatiua τ sic patz q difficilimū ē construē vl'em affirmatiuā τ facilimū destruē qz destruit p pticularē negatiuā quā facile ē pstruē. vlterius infert phs q vniūsalis τ pticularis se inuicē destruūt sed nō se inuicē construūt. vl'is em̄ affirmatia constructa destruit pticularē nega. τ ecōuerso. sed pticularis affirmatiua nō pōt construē vl'em affirmatiuam. vl'is autē affirmatiua cōstruit pticularem affirmatiuā. τ similit ē de negatiuis

Dubitatur secūdo. Utz post doctrinā de formatōne sillo. dēat sequi pbatio pncipiorz sillo. τ videt q nō qz pncipia sillo. notificāt ipm sillo. ğ notifica⁹ pncipiorz sillo. dz pcedere fortione ipi⁹. Ad dubiū rñr q post fortionē sillo. pueniēter ponit pbā⁹ pncipiorz sillo. ptz qz hec scia ē resolutoria ğ pmo dēt pponē et postea resoluē pposita sed h̄ fit oñdēdo pncipia sillo. post formationē ipoz igit τc. Ad rōnē dubȷ dz q cognitōe cōfusa pncipiata τ cōposita pcognoscunt simplicib⁹ τ pncipijs iporum. sed cognitōne determiata τ perfca nō cognoscit aliqđ compositū nisi prius cognoscant cōponētia ipam τ quia cognitio nrā pcedit de potētia ad actum τ de impfecto ad pfcm̄ ideo prius dat phs formationē silo. τ cōsequēter dicit. p. doctrinā ipoz τ postea oñdit ex q̄bus

et ꝑ que cōstituūtur syllo. et hec ꝺe secūdo

Ad rōnes. ad p̄mā ꝙ licet in syllo. ex oppositis sint tm̄ duo termi materialr̄ tn̄ formalit͛ sunt tres q̄ꝛ vnus hꝫ rōem maior̄ et minor̄ scꝫ ille q̄ negat͛ ꝺe ip̄o in ꝯclusione. Ad scd̄am dꝛ ꝙ licet in duab᷒ ꝓpōnib᷒ sunt q̄ttuoꝛ termi f̄m nūm tn̄ f̄m spēm nō sunt nisi tres q̄ꝛ idē termin᷒ scꝫ medius sb̄ eadē rōne accipit͛ bis. iō est idē termin᷒ f̄m spēm et f̄m rōem. Ad terciā dꝛ ꝙ licet ꝯ° sit ꝓpō v̄tualit͛ et in aptitudie tn̄ ipa nō est ꝺe eēntia syllogismi. sed ē alia a sillo. ideo in syllogismo sunt tm̄ due ꝓpōnes.

Quoniā aūt idonei. Queritur nono Utꝝ ars inueniēdi mediū sit sufficiēter assignata in textu. Arguit͛ p̄mo ꝙ nō q̄ꝛ nulla sciētia resolutoꝛia dēt ꝯsiderare ꝺe inuētione. sed hec sciētia ē resolutoꝛia ḡ hic nō ꝺebet cōsiderari ꝺe inuētione medij. Scd̄o arguit͛ inuentio medij nō p̄t sciri nisi respiciēdo ad aliquā materiā sed in h̄ li° nō ꝺet͛miat ꝺe sillo° ꝯtracto ad aliq̄ꝫ materiā. sed ꝺe sillo. nō ꝯtracto ḡ h̄ male ꝺetermiat͛ ꝺe medij inuētōe Tertio arguit͛ in h̄ libꝛo nō ꝺetermiat͛ ꝺe inuētione maior̄ extremitatis vel minoꝛis ergo nec ꝺebet a simili ꝺeterminare ꝺe inuentione medij

In oppositum est ph̄us intextu.

Sciendū est p̄mo ꝙ postq̄ꝫ ph̄us tractauit ꝺe formatōe oīm sillo. et ōndit nūm p̄ncipioꝝ sillogis. hic ꝯn̄ter ōndit modū inueniēdi mediū ad q̄ꝫlibet cōclusionē q̄ꝛ ad ꝑfecte hn̄dū artem sillogisandi nō sufficit scire formatōem syllo. sed opꝫ hr̄e ptātē ꝑ quā possum᷒ fōꝛre sillo^m in omi ꝓposito et ista ptās acq̄rit͛ ꝑ artē inueniēdi mediū que ars tradit͛ respiciēdo ad an̄s et ad ꝯn̄s et ad extraneū respcū extrēoꝝ cōclusionis que sunt p̄tum et subiectū et oīa ista ꝑ octo lr̄as ꝺesignātur. Nā ꝑ a ꝺesignat͛ p̄dicatū cōclusionis. ꝑ b ꝯn̄s ad ipm. ꝑ c an̄s ad ipm. et ꝑ d extraneū. et ꝑ e sig̃tur subiectū cōclusionis. ꝑ f ꝯn̄s ad ipm. ꝑ g an̄s ad ipm. et ꝑ h sig̃tur extraneū iuxta illos v̄sus. Predicat a. b seq̄ns c p̄cedit. d sit extra. E subit. f sequitur. g p̄cedit h sit extra.

Sciendū scd̄o. ꝙ artis inueniendi mediū nouē regule assignātur. Prima ē medium qd̄ est ꝯn̄s ad subiectū et ad an̄s ad predicatum valet ad inferendū conclusionē vniuersalē affirmatiuā. patet q̄ꝛ tale mediū potest vniūsaliter verificari ꝺe subiecto scꝫ ꝺe minoꝛe cū sit eius consequēs et ꝺe ip̄o poterit p̄dicatū vniūsaliter verificari et sic ibi erit dispositō ad arguendū in primo mō prime figure. ergo tale medium valet ad concludendū vniuersalem affirmatiuam. et hec habitudo medij cum extremis sig̃tur ꝑ hanc dcōem fecana Scd̄a regula qd̄ mediū qd̄ ē an̄s ad sbiectū et p̄dicatum simul valet ad ꝯcludendū ꝑticularē affirmatiuā in tercia figura. ptꝫ q̄ꝛ ꝑ tale medium poterit argui in darapti dysamis et datisi et ꝑ ꝯn̄s in darij et hec ꝯbinatio ꝺesignat͛ ꝑ Cageti. Tercia regula ē ꝙ mediū qd̄ est extraneū ad p̄dicatū et ꝯn̄s ad subiectū valet ad cōcludendum vl̄em negatiuā patet q̄ꝛ tale mediū poterit vl̄r affirmari ꝺe subiecto cum sit ꝯn̄s ad ipsum et negari ꝺe p̄dicato cum sit sibi extraneū vel predicatū ꝺe ip̄o. ergo p̄ōt argui in cesare et in celarent ꝑ tale medium. et hec cōbinatio significat͛ ꝑ hanc dictionē dafenes. Quarta regula est mediū quod est extraneū subiecto ⁊ ad predicatū ꝯn̄s. valet ad cōcludendū vl̄em negatiuā. ptꝫ quia in eo p̄t argui in camestres. et significat͛ hec dispō ꝑ hebare. Quinta regula est mediū quod est an̄s et subiectū et extraneū ad p̄dicatū valet ad ꝯcludendū ꝑticularē negatiuā. ptꝫ quia ꝑ ipm poterit argui in oībus mōis ꝯcludētibus dircē vel indircē ꝑticularē negatiuā. ptꝫ q̄ꝛ ꝑ ipm excepto baroco in q̊ poterit inuenire mediū ꝑ hebare et sig̃tur ꝑ gedaco. Sexta regula est medium an̄s ad subiectū et cōseq̄uēs p̄dicato valet ad ꝯcludēdū ꝑticularē affirmatiuā indirecte. ptꝫ quia ꝑ ipm poterit argui in oībus mōis cōcludētibus indirecte ꝑticularē affirmatiuā in p̄ma figura. Et͛ poterit argui i dysamis ⁊ ꝺesignat͛ hec regl̄a ꝑ gebare. Septia regl̄a ē mediū ꝯn̄s ad sbm̄ et p̄dicatū sil̄ nō valet ad aliq̄ꝫ cōclusionē sil̄r q̄ꝛ ex ipis argueret͛ ex pur̄ affirmatis in scd̄a figura. et sig̃tur hec dispō ꝑ febas. Octaua regl̄a ē mediū extraneū sbiecto et p̄to sil̄ nō valet ad aliquā ꝯclusionē ptꝫ q̄ꝛ ꝑ ipm argueret͛ ex pur̄ negatis et ꝺesig̃tur ꝑ hedas. Nona regl̄a ē mediū ex̄neū ad sbm̄ et an̄s ad p̄tuꝫ nō valꝫ ad aliq̄ꝫ ꝯclusionē q̄ꝛ ꝑ ipm argueret͛ minoꝛ nega. in p̄ma figūa et sig̃tur hec dispō ꝑ hanc dcōem heca. et iste nouē regl̄e p̄nt h̄eri ꝑ ista metra Fecana cageti dafenes hebare gedaco. Sebali stant sed nō ꝯstant febas hedas et heca. Un̄ i sex p̄mis dcōib᷒ ꝑ vōlē tercie sillabe ꝺesig̃tur q̄lis et q̄nta sit ꝯ° referēda ꝑ a scꝫ ꝙ sit vl̄is affirmatia et sic ꝺe alijs iux̄ istos v̄sus. Asserita. negat e. sunt vl̄r ābe. Asserit i negat o sunt ꝑticl̄a. ābo

Cōclusio p̄ma. cōueniēter ponunt͛ tm̄ nouē regl̄e art̄ inueiendi mediū. ꝓbat͛ ꝯ°. q̄ꝛ oē mediū ē inter sbm̄ et p̄tū ꝯclusiōis vel ḡ ē ꝯueniēs cū vtroq̄ꝫ vel discōueniēs cū vtroq̄ꝫ vel cōueniēs in vno et ex̄neū alteri. Si p̄^m h̄ ē q̄druplr̄ q̄ꝛ vel est ꝯn̄s ad vtrūq̄ꝫ et sic ē febas vel an̄s ad vtrūq̄ꝫ et sic ē cageti. uel ꝯn̄s ad sb-

lectū et añs ad p̄tum et sic est fecana. vel ecōtra et sic ē gebali si sit extraneū vtriq; et sic ē hedas si cōueniat vni et sit extraneū alteri h̄ est dupl'r vel cōuenit cū subiecto vel cū p̄to. Si p̄mū h̄ est dupl'r. vel est ɔñs ad subiectū et sic ē dafenes. vel añs et sic ē gedaco. Si scd̄m h̄ est dupliciter vel est ɔñs ad p̄tum et sic est hebare. vl' antecedens et sic est heca

Conclusio scd̄a. et r̄nsalis ad quesitum. Ars inueniēdi mediū est sufficiēter en̄ata. ꝓbatur ɔclusio q2 illa ē ars inueniēdi medium q̄ valet ad oēs sillogis. ońsiuos ⁊ ex ypothesi tā de incē q̄z ex modalibus. et etiā valet in oibus artibus et sciētijs ad inferēdū cōclusiones. Sed ista ars inueniēdi mediū valet in oibus p̄dictis sicut ꝓbat ph̄s inductiue in oib⁹ et rō cōis est q2 in oibus p̄dictis p̄t inueīri medium respiciēdo ad añtia ɔñtia et extrema respectu extremoꝝ conclusionis ergo ista ars est sufficiens.

Dubitatur p̄mo. Quid intelligit̄ in ista arte inueniēdi mediū p añs ɔñs et extraneū. Ad dubiū r̄nr ꝙ ɔñs vt hic sumit̄ nō est cōclusio illata ex ante sed ē termin⁹ qui pōt vniūsaliter de alio verificari vel vt supius eēnciale vel accn̄tale vel vt cōuertibile in cōuertibilibus vtrūq; p̄t esse ɔñs et añs respcū alterius sed añs in ꝓposito est illud de quo possit aliquid verificari vl'r. Extraneum dicit̄ illud q̄d potest vl'r negari de alio sicut ē lapis respectu hois. et ista tria debent attēdi respectu subiecti et p̄dicati cōclusionis vt dictū est

Dubitatur scd̄o. Quare in trib⁹ vltimis dcōnibus nō ponitur tercia sillaba sicut in p̄cedētibus Ad dubiuz r̄ndetur et cā est quia iste tres dcōnes significāt cōbinationes inutiles nō valentes ad aliquā cōclusionē. iō nō ponit̄ ibi tercia sillaba. sed p vocales duaꝝ primaꝝ sillabaꝝ significātur extremitates cōclusionis. p a p̄dicatū. et p e subiectū. et p consonātes illis cōiunctas significat̄ habitudo medij ad subiectū vel p̄dicatum s̄m ꝙ est consequens vel añs vel extraneū.

Ad rōnes. Ad primā dicit̄ ꝙ ista sciētia resolutoria nō cōsiderat p̄ncipaliter de inuētione. tn̄ potest de illa ɔsiderare minus p̄ncipaliter put ordinatur ad cognitionē resolutoriam. et hoc mō considerat̄ hic inuētio medij vt p ipam de qualibet spē syllogismi possumus habere noticiā resolutoriā Ad scd̄am dicit̄ ꝙ inuētio medij nō respicit materiā determinatā sed pōt vl'r fieri in q̄libet materia tam neccāria q̄z probabili ⁊ sophistica. q2 licet sillogismus hic cōsideratus abstrahat a materia spēali. nō tn̄ abstrahit a materia cōmuni q2 in ipo req̄ritur habitudo medij ad extremū s̄m quā fit dispō modi ⁊ figure Ad terciā dicit̄ ꝙ dispositio medij plus facit ad sillo^m q̄z cognitio maioris vel minorꝭ extremitatꝭ cuz medium sit vnitiuū illaꝝ extremitatū a quo sillogism⁹ capit vnitatē. ideo potius est hic agendum de inuētione medij q̄z de inuētione maioris vel minoris extremitatꝭ. seq̄tur textus

Quomō autē educemus. Utrū ex obliquis pōt fieri sillogism⁹. Arguit̄ p̄mo ꝙ nō. quia in om̄i sillogismo oꝑtet sumē aliq̄d dictum de aliquo. sed hoc nō potest fieri si ābe sint ex obliq̄s igit̄. Et cōfirmat̄ quia si fieret sillogismus ex vna de recto ⁊ alia de obliquo ɔmittētur fallacia accn̄tis variando mediū igitur.

Secūdo arguitur in prima figura minor extremitas debet esse suppositū medij ergo maiore de recto ⁊ minore de obliquo vel econtra nō potest fieri syllogismus in prima figura. cōsequens tenet q2 superius p̄dicatur in recto de supposito sibi inferiori Tertio arguitur nō sequitur nullus equus ē asinus. cuiuslibet hominis ē equus. ergo nullius hominis est asinus. quia antecedēs potest esse verum consequente existente falso. ergo ex obliquis non fit bonus sillogismus.

In oppositum est ph̄us est in textu Sciēdum primo ꝙ postq̄z determinauit de generatione syllo. ⁊ inuētione medij. Consequēter docet reducere vnūquēq; sillogismū in figuram ⁊ modum reducendo ad tres terminos ⁊ duas ꝓpositiones per quā artez de vnaquaq; cōsequētia facta iudicabitur an sit bene syllogisata vel non. Et primo ponit aliqua documenta. deinde aliqua impedimēta q̄a vitari non potest malum nisi cognitum Est ergo primum documētum ꝙ primo temptandum est accipere duas propōnes in syllogismo facto. Nam diuisio syllogismi in propōnes prior ē diuisione in terminos quia facilius est in maiora diuidere q̄z in minora. Sed composita sunt maiora q̄z ea ex quibus fiunt. Secūdo considerandū est quātum ad modum vtrum ambe sint vl'es vl' ambe pticulares vl' vna vniuersal' ⁊ alia ptic'arꝭ. ⁊ sic cōsiderandū ē circa q̄litatē. Tertio considerandū ē ibi aliq̄d superfluū sumptū sit in illis ꝓpōnibus ꝙ scilicet nō sit causa cōclusionis. Et vtrū aliquod necessariū fuit omissum q2 sup̄fluū est auferēdum et necessarium addendum quousq; deueniat̄

ad duas ppões debite constitutas ex tribus terminis et in aliquib⁹ cõsequētijs facile est videre qñ aliquid deficit ex pte terminoꝝ ppõis modi vel figūe. Aliqñ aũt difficile et h maxie circa modũ qd pt ꝯtingē dupl'r pmo qꝛ qñqꝫ cõsequētia ē necāria iõ latet defcũs vt arguendo sic si hõ est al' est si al' est suba est. igit̃ si hõ ē sba est qꝛ aũt ista ꝯña ē necāria pt aliqs credere q̃ eēt sillogistica cũ tñ nõ sit. Scdo latet defcũs ppter silitudinē figūe et vbi ꝯña nõ ē necāria sicut h aristomines intelligibil' sp est sed aristomines ē aristomines intelligibil' g̃ aristomines sp est ꝯñs est fim qꝛ aristomines ē corruptibilis et ibi ꝯmittit̃ fallacia acciñtꝫ. scdm documentum ē qꝛ hitis duab⁹ ppõibus accipiendus est ille terminus q̇ ponit̃ in vtraqꝫ et fm ei⁹ dispositionē indicãdu est de figūa. Si eñ in illis duabus ppõibus nõ dicat̃ bis nõ erit syllo⁹ sil'r ex pte ꝯclusiõis ꝯtingit viciũ de figura qꝛ vl'is affirmatiã nõ cõcludit̃ nisi in pma figūa.

Sciendn scdo. q̃ post ista documēta aresto. tãgit aliq̃ impedimēta et iã duo tacta sunt. Aliud ponit aresto. dicēs q̃ aliq̃tiens accidit deceptio iõ q̃ termĩ nõ debite exponũtur fm habitudinē debitã vt interdũ mutat̃ indebite abstractũ in ꝯcretũ vt arguēdo nulla sanitas de necessitate ē egritudo oēm hoiem cõtingit eē sanũ g̃ nullũ hoiem ꝯtingit esse egrũ. ꝯña ē falsa qd ꝯtingit ppter indebitã mutatõnem abstracti in ꝯcretũ. qñqꝫ vero ꝯtingit deceptio qñ aliqs vult aliquē terminũ resoluere in simplicē cũ tñ qñqꝫ opteat vti orõne interpretatiua loco termĩ simplicꝫ qꝛ nõ stꝫ sp noia simplicia imposita q̇bus posset fieri expõ in syllogismo. iõ in sillo⁹ loco illi⁹ termi simplicꝫ qñqꝫ optet accipe orõem. Aliud impedimētũ cõtingit qñ indebite mutat̃ rcũs in obliquũ et ecõtra. Et etiã posset aliqs credē q̃ ex obliq̇s non posset fieri sillo⁹ ideo q̇ ad hec ondit aresto. dicēdo in oi figura q̃ obseruãdo debite hitudinē locutõnis variėt rcũs in obliquũ et ecõtra. Ex ambab⁹ de obliq̇s vel ex vna de recto et alia de obliq̃ poterit fieri bonus syllo⁹ et aliqñ seq̇tur cõclusio de recto et aliqñ de obliquo

Cõclusio pma. ex maiore de subiecto obliquo et minore de recto fit bonus syllogismus in pma figura pbatur cõclusio qꝛ arguēdo sic cuiuslibet hois asinus currit. sortes est hõ ergo sortis asinus currit. Naꝫ ex opposito cõclusionis ꝯtradictorio cũ altera pmissaꝝ interimit̃ altera pmissa. vt arguendo sic sortis nullus asinus currit. sortes est hõ. g̃ nõ cuiuslibet hois asinus currit. et capiēdo illud oppositũ cũ maiore interimit̃ minoꝝ in secũda figura. Itē pbatur cõclusio qꝛ in pdicto sillogismo sb medio distributo in maiore sit debita sbsumptio in minore qꝛ sub hoie accipitur suppositũ eius scꝫ sortes et sic ptꝫ q̄liter ex maiore de obliq̃ et miore de recto fit sillogismus in pma figūa et sil'r fieret in scda et tercia figuris vt ptꝫ in syllogismo ꝯuersiuo iã dicto Sed difficilius ē videre q̄liter fiet ecõuerso ex maiore de recto et miore de obliq̃ et dixerũt antiq̇ q̃ illo mõ nõ pt fieri sillo⁹ sed ꝯtra ipos dꝛ q̃ ex maiore de rcõ et miore de obliq̃ fit bon⁹ sillogismus nõ tñ simpl'r pfectus nec regulat̃ immediate p dici de omi et dici de nullo: patet qꝛ bene seq̇tur oĩs sophia ē disciplina boni est sophia g̃ boni ē disciplina. Scda ps patet qꝛ minoꝝ extremitas nõ est directe sumpta sb medio tanqꝫ suppositũ eius. sed magꝫ tanqꝫ aliquod obiectũ de quo ē sophia. Aliud exēpluꝫ est omnis hõ est aial. oĩe albũ cõtingit eē hominē. ergo oĩe albũ contingit esse aial. dictũ est eñ in mixtionib⁹ q̃ talis syllogismus ē bonus nõ tñ pfectus nec tenet virtute dici de omi sed virtute illius pncipij qñ aliqua duo sunt eadem simpl'r. Cuius ē vnũ eius ē alteꝝ vel q̇cquid ē vnius ē alterius. et ita variãdo ea scilicet fm variationē habitudinũ fm q̄s verificãtur locutiones reducibilis ē ille syllogismus ad syllogismũ pfectũ sic arguendo. Cuiuscũqꝫ est sophia eius ē disciplina boni ē sophia. igit̃

Conclusio secũda. ex ambab⁹ de obliquo fit bonus sillogismus. et qñqꝫ seq̇tur cõclusio in recto et qñqꝫ in obliquo. Qꝫ sequit̃ in oblrquo patuit in sillogismo immediate añposito q̃ aũt seq̇tur in recto ptꝫ arguendo sic. Cuiuscũqꝫ est disciplina illud ē bonũ. entis est disciplina ergo ens est bonũ disciplina. Et ex istꝫ sillo. ex obliq̇s nõ format phs sillogismos de abltio casu sicut de alijs obliquis. Cuius cã est qꝛ greci carēt abltĩo et loco eius vtũtur gtõ.

Dubitatur pmo Utꝝ obliquus casus oblique tentus possit esse subiectũ orõnis.

Ad dubiũ respõdetur q̃ bñ possit esse subiectum ppõnis siue distributõnis sed nõ pt esse subiectũ locutionis siue enũciationis distinguendo enũciationē contra ppõnem put distinguũtur abinuicē ꝯsiderando ipas fm proprias suas rationes.

Dubitatur secũdo. Utꝝ signũ additum subiecto ꝯposito ex recto et obliquo vtrũqꝫ distribuat. Ad dubium respõdetur q̃ si sint eiusdem casus cum obliquo solum distribuit obliquuꝫ qꝛ cum sit motus in accidentibus nõ oportet subiectũ fm se mutari. sed obliquus se habet ad rectum vt accidens ad sub

sectum. ⁊ determinatio ad determinabile. sed eꝫ qn̄ mutat̃ sb̃a ꝺm se mutat̃ ⁊ accn̄s. sic̄ ⁊ forma diuidit̃ ad diuisiōez materie. iō qn̄ signū ē eiusdē casus cū recto ad distributōez recti se quit̃ distributō obliqui

Ad rationes: Ad primam dicitur ꝙ in ꝓpōe syllogistica nō oꝫ sꝑ aliq̄d dici de alio in recto. ſꝫ illud p̄t fieri in obliq̄. Ad cōfirmatōeꝫ dr̄. ꝙ variatō recti in obliquū vl' ecōtra. si nō variat̃ habitudo locutōis. nō causat fallaciā accn̄tis. si tal' variatō solū est in mō sillogisādi. grāmaticali tn̄ p̄t accidere fall'a indebite arguēdo. vt h̓ hois est gti casus. sor. ē hō g̊ sortes est gti casus. Ad scd̄aꝫ patuit solutio in fine p̄me cōclusiōis. Ad t͛ciā dr̄. ꝙ nō bn̄ cōcludit̃. ſꝫ debet sic cōcludi. g̊ aliq̄d qd̓ est cuiuslibet hois est asinus. ⁊ hec de q̄stione, seq̄tur

Reduplicatum autem

Querit̃ vicesimop̄mo. Utꝝ r̄duplicatō in ꝓpōe sit ponēda a p p̄tū ⁊ nō ad sbiectū. Arguit̃ p̄mo ꝙ nō. q꞉ reduplicatō est nō inherentie p̄ti ad subiectū. ſꝫ ꝺm boetiū sꝑ in sbiecto q̄rēda est cā ꝓpt̃ quā p̄tū inē ⁊ nō inē. igit̃. Secūdo arguit̃. si reduplicatō eēt ferēda ad p̄tuꝫ h̓ eēt q꞉ est nō cāe inherētie. ſꝫ h̓ nō. q꞉ hoc eēt falsa. hō est al' inq̄ꝫtū hō. q꞉ illa reduplicatō designarꝫ ꝙ hō eēt cā aialis qd̓ videt̃ eē fl̄m. Tercio arguit̃. dicēdo sic. sortes scribit inq̄ꝫtū p̄t. ibi est reduplicatō cāe. tn̄ nō est nō ei⁹. g̊ reduplicatō n̄ est ferēda ad p̄tū. q꞉ ē nō cause

In oppositū est philosoph⁹ in textu: dicēs. ꝙ qn̄ in maiori p̄missa in p̄ma figūa ponit̃ reduplicatō. ipsa est ponēda ad maiorē extremitatē. ⁊ nō ad miorē. ſꝫ maior extremitas ē p̄tū. ergo reduplicatio ponēda ē ad p̄tū

Sciēdū p̄mo. Qꝛ postq̄ꝫ p̄hs remouit errores que p̄n̄t ꝯtingē reducēdo oratōem nō syllogisticā ad sy^m ꝓpter indebitā expōnem abstracti in ꝯcretū. vl' eꝯ. vl' etiā ꝓpter indebitā mutatōez oblīq in rcm̄. vl' eꝯ. ⁊ circa h̓ ostēdit q̄liter syllogisādū ē ex obliq̄s. h̓ ꝯn̄r remouet errorē q̄ possit ꝯtingē ex p̄te reduplicatōis q̄ est quedā dispō respectu p̄dicati Nā aliquis posset credere. ꝙ reducēdo orōez syllogisticam ad syl^m resoluēdo ad duas ꝓpōes. ⁊ tres t͛minos. illud extremū in q̄ ponit̃ reduplicatio dꝫ reduci ad nom̄ simplex. iō h̓ remouēdo on̄dit p̄hs q̄liter est syllogisandū ex reduplicatis

Sciendūꝫ secundo. ꝙ duplex est reduplicatio. q̄dā est reduplicatio rei ꝺm inherētiā alterius rei ad ipam. ⁊ tal' est nō cause inherentie. vt cū dr̄ hō est al' inq̄ꝫtū hō. Alia est reduplicatio mōi inherēdi. vt sortes scribit inq̄ꝫtū p̄t. ⁊ de p̄ma tamē reduplicatōe solū est h̓ ad ꝓpositū p̄ncipal'r ꝺm albertū. Un̄ ꝺm ipm̄. Reduplicatio est iterata enūciatio sup extremū denotās cām inherētie p̄ti ad subiectū. ⁊ sic reduplicatio nihil aliud est q̄ꝫ forma sbiecti addita sup p̄dicatū. dicēs cām inherētie ipi⁹ ad sbiectū. Un̄ vt dicit Alb̄. Reduplicatio ē distributio ex opposito se h̄n̄t. q꞉ distributio icipit a sbiecto diuidēdo p̄tes sbiecti ⁊ termiando eas in acceptōem p̄dicati. Sꝫ reduplicaᵒ ē ꝓp̄e tas inchoās a p̄dicato ⁊ t͛miādo i sbiecto

Conclusio p̄ma. Reduplicatio ꝓp̄e accepta sꝑ est nō cāe inherētie p̄dicati ad subiectū. ꝓbat̃ ꝯclusio. q꞉ in ꝓpōe reduplicatiua. si sit v͛a. p̄tū iest sbiecto ꝺm naturā ipius sbiecti. g̊ denōt cām ꝓpt̃ quā p̄tū inē sbiecto. q꞉ sꝑ in sbiecto q̄rēda est cā q̄re p̄tū sibi inest. Et dr̄ notāter ꝓp̄e accepta. q꞉ si capiat̃ vt dicit mo^m iherēdi tm̄. ⁊ nō ꝺm rē. sic nō eēt nō cāe inherētie. Un̄ aliqui voluerūt sumere reduplicatōez ꝯditionaliter exponēdo ꝓpōez reduplicatiuā p ꝯditōnalē. ⁊ sic capit̃ iprop̄e. q꞉ ꝓp̄e accipiēdo debet exponi p causalem

Cclusio scd̄a. ⁊ resposalis ad quesituꝫ in ꝓpositōe reduplicatiua. reduplicatō ponenda est ad p̄tū ⁊ nō ad sbiectū. ꝓbat̃ ꝯclusio. q꞉ illud qd̓ dt̄ cām iherētie p̄ti ad sbiectū ferēdū est ad p̄tū. tāq̄ꝫ determiatō eiusc̄ti inherētia sit ipius p̄ti ⁊ non sbiecti. ſꝫ reduplicatō designat cām inhētie p̄ti ad sbiectū . g̊ ipa ferēda ē ad p̄tū tāq̄ꝫ determiatō eius. sic̄ signū vl'i sꝑ ponit̃ ad sbiectū tāq̄ꝫ eius determinatō. ꝺm est tn̄ ꝙ illud qd̓ reduplicat̃ est ipsum subiectum ꝓ quāto iteratū accipit aliq̄d ip... subiecti qd̓ ē causa inherētie p̄ti ad subiectū Et ob hoc dicit textus. si predicatū reduplicaret̃ talis ꝓpositō nedum esset falsa. ymmo intelligibilis. vt si dicam⁹ ꝙ iusticia est bona inq̄ꝫtū bona. sꝑ em̄ denotaretur. ꝙ p̄dicatum ꝺm se totum adequate inesset subiecto. ⁊ ꝙ nihil esset bonū nisi iusticia. denotaretur ꝙ p̄dicatum sibiipsi esset causa q̄re inhereret subiecto. Et sic esset cā suiipsi⁹. qd̓ nō est intelligibile. Et ob hoc dicit p̄hus. ꝙ in p̄ma figura si ponatur reduplicatō in maioē ꝓpositōe disponendo syllogismū. tal' reduplicatio nō dꝫ sumi in minore. ſꝫ resumi debet in cōclusione ipsā addēdo mriori extremitati.

Dubitatur p̄mo: Quot concurrūt in ꝓpositione reduplicatiua. Ad dubiū respondetur ꝙ quattuor.. Primum est nota redupli

catōis q̄ est ꝓpō cū suo casuali. vt ꝑm qd̓ vl'ali
qd̓ sil'e. Scd̓z est illud qd̓ reduplicat̄ qd̓ ē ali
qd̓ in sbiecto exn̄s qd̓ est cā inherētie ꝑti ad ip
sū sbiectū. Terciū est illd̓ sup̄ qd̓ cadit redupli
catō. ꝛ h̓ est ꝑtū. Quartū est illud respectu cu⁹
fit reduplicatō. ꝛ illud est sbiectū.

Dubitat̄ scd̓o Qualiter syllogisan/
dū est ex reduplicatis. Ad dubiū sat̄ pꝫ respō
sio ex dc̄is. Nā gn̄aliter ꝑm est in oī figura. ꝙ
si ponat̄ reduplicatō in cōclusiōe ponēda ē ad
maiorē extremitatē q̄ est predicatū. ꝑm est ta/
mē sil'r ꝙ nūq̄ꝫ fit syll's cū reduplicatōe maio/
ris extremitatis tā̄q̄ꝫ illius qd̓ reduplicat̄. sed
est illud cui addit̄ reduplicatō tā̄q̄ꝫ determina
tō eius. qꝛ maior extremitas sp̄ est ꝑtū in ꝯclu
siōe. mō ꝑtum nūq̄ꝫ est illud qd̓ reduplicat̄. sꝫ
ad qd̓ fert̄ reduplicatō.

Ad rationes Ad primam dicitur:
ꝙ licet in sbiecto sit q̄renda cā inherētie predi/
cati cū dicto denotās talē cālitatē dꝫ addi ꝑ/
dicato tā̄q̄ꝫ determiatō eius nō absolute. sꝫ i cō
patōe ad sbiectū cui inheret ꝛ cui⁹ inherētie re
duplicatō denotat cām. ꝛ ita reduplicatō nō ē
determinatō ei⁹ qd̓ reduplicat̄. sꝫ illius ad qd̓
fertur reduplicatō. Ad scd̓aꝫ dr̄ ꝙ hō nō est cā
aīalis q̄ꝫtū ad eē. sꝫ tn̄ est cā aīal' q̄ꝫtū ad h̓ ꝙ si
bi inheret. qꝛ al' inest hoīnō ꝑ naturā aīal' ab/
solute. qꝛ sic oē al' eēt hō. sꝫ ꝑ naturā hōis. qꝛ
fit determinatō generis ad spēm ꝑ drn̄aꝫ sup̄/
tā a ꝓpria forma spēi. igitur diffinit̄ drn̄a per
hoc ꝙ ꝯducit ad esse spēi. Ad terciā dr̄ ꝙ illa re
duplicatio nō est nota cause iherētie. sꝫ solū re
duplicat modū inherendi

Differunt autem in con: ꝛc̄

Queritur xxij: Utrum affirmatiua
de predicato infinito eod̓ mō syllogiset̄. sic af/
firmatiua de predicato finito. Arguit̄ pmo ꝙ
nō. qꝛ affirmatiua de predicato infinito habet
ꝯcludi in mō negatiuo. nō āt affirmatiua de fi
nito. igitur nō eodeꝫ modo syllogisat̄ ex ipsis
an̄s pꝫ. qꝛ affir. de ꝑdicato finito equiualet ne
ga. de ꝑdicato infinito cū inferat ipsā cōuerti/
biliter. sꝫ ꝓpōes eq̄pollētes habent eodē mō sil
logisari. Scd̓o arguitur. ꝓpō nega. de ꝑdica/
to infinito sequit̄ ad affir. de ꝑdicato finito. g̈
nō est idem modus syllogisandi ꝓpositiones
de finito ꝛ infinito pꝫ qꝛ cuiuslibet bone cōseqn
tie oppositū ꝯn̄tis repugnat an̄cedenti. Tercō
arguit̄. qd̓libet ꝑdicatū ꝓpōis syllogistice ē no
mē vel verbum. sꝫ infinitū nō est nomē neq̄ꝫ ꝟ
bum vt dictū est in pmo ꝑihermenias. igitur
nulla est ꝓpositio syllogistica de ꝑdicato infi/
nito eodē mō syllogizabilis. sicut affir. de ꝑdi
cato finito. In oppositū est ph̄s in textu.

Sciendū primo. ꝙ postq̄ꝫ ph̄us
docuit resoluere syll'm in sua ꝑncipia materia/
lia ꝛ formalia reducēdo pᵒ. ꝓpōem nō actu ad
ꝓpōem syllogisticam actu. scd̓o reducēdo ꝓpo
sitōem actu syllogisticā ad modū ꝛ figurā. Ter
cio reducēdo ꝓpōem actu syllogisticā ad du/
as ꝓpositiones ꝛ tres terminos ex q̇bus syllo
gisatur. Et quarto reducēdo ꝓpositōem syllo
gisticā in vnā figurā ad syllogisādā in alia fi
gura. Conseqūnter post istas quattuor redu/
ctōes docuit a. q̄liter syllogisādū est ex termis i
finitis. ꝛ q̄liter se habeant ꝓpōes de ꝑdicato fi
nito ꝛ de ꝑdicato infinito. q̄ꝫtum ad modum
syllogisandi.

Sciendum secundo. ꝙ ꝓpositō de pre
dicato infinito nō opponit̄ ꝓpōi de eod̓ ꝑdica
to finito. tā̄q̄ꝫ eius negatio. vt istius q̄ est eē al
bū negatio nō esse nō albū. ꝓbat p. ꝑ sil'e. qꝛ si
cut se habet possibile āmbulare. ad possibile nō ā
bulare. ꝛ scire bonū ad scire nō bonū. ita se hꝫ es
se albū ad eē nō albū. sꝫ negatio eius qd̓ ē pos
sibile ābulare nō est possibile nō ābulare. alias
opposita sil' starēt in ꝟitate. qꝛ qd̓ possibile est
ābulare possibile est nō ābulare. sꝫ sua negatō
est nō possibile est nō ābulare. igit sil'r negatō il
lius qd̓ est eē albū. nō est ista. eē n̄ albū. sꝫ n̄ eē
nō albū. Sil'r affir. de ꝑto ifinito. ꝛ negatia de
ꝑto finito nō idē significāt. q̄ꝫuis neg̃. seq̄t̄ ad
affir. vt iste due n̄ est eq̄le. ꝛ est nō eq̄le. vl' nō ē
albū. ꝛ est nō albū. nō est lignū albū. ꝛ est n̄ lig
nū albū. pꝫ qꝛ affir. aliq̇d ponit ꝛ sibi aliq̇d sb
iacet qd̓ nō ꝯpetit neg̃tiue. ꝓpter h̓ ꝙ de nō ēte
ꝑm est dicere ꝙ nō ē eq̄le. ꝛ qd̓ nō est albū sicut
qd̓ nō est albū lignū. ꝛ tn̄ f̄lm̄ dicē qd̓ nō ēs sit
nō eq̄le vl' qd̓ sit nō albū. iuxe nō albū lignū. nā
si penit⁹ idē significarēt. sequeret̄ ꝙ cuicūq̄ꝫ op
poneret̄ vna eadē. etiā opponeret̄ reliq̄. ꝛ cuicū
q̄ꝫ repupnaret vna. etiā repug̃ret reliq̄. qd̓ tn̄ ē
f̄lm̄. Nā ista est nō albū bene repug̃t isti ē albū
q̄ꝫuis sibi nō opponat̄. vt negatio ei⁹. ꝛ tn̄ ista
nō ē nō albū. n̄ repug̃t illi. ē albū. imo ad ipaꝫ
seq̄tur. Cōclusio pma. Ad affirmatiuā
de ꝑto finito. seq̄tur neg̃. de ꝑto infinito. ꝛ sil'r
ad affir de ꝑto ifinito seq̄t̄ neg̃. de ꝑto finito. ꝑ
mā ptē ꝓbat. p. disponēdo pmā figurā in ter/
mis /vt sit a. esse bonū b. nō eē bonū c. eē nō bo⁹ᵐ
d. nō eē nō bonū. Tūc sic arguit̄. a seq̄t̄ d. l' ei⁹
oppositū ꝑ illā regulā. qd̓libet cū q̄libet. l' ei⁹ op
positū stat. sꝫ ei⁹ oppositū nō pt stare cū ipō. nā
a. ꝛ c. sibiīuicē repupnāt. g̈ ad a. seq̄t̄ d. Et eod̓
mō ꝓbaret̄ scd̓a ps. qꝛ ex q̄ pma cōseq̄ntia sit
bona oꝫ ꝙ ex opposito ꝯn̄tis seq̄tur oppositūꝫ

añtis. Et hec est scđa ps ɔclusiõis. Arguẽdo ꝟo a negatiã ad affirmatiuã nõ vȝ nisi posita constantia sbiecti consequẽtis.

Cõclusio scđa. ⁊ respõsalis ad quesitũ affirmatiã de p̄to infinito eođ mõ syllogisat̃ sicut ~~negatiã~~ de p̄to finito. ⁊ sil'r nega. de p̄to infinito sicut nega. đ p̄to finito sic intelligẽdo q͏̄ in oĩ mõ ⁊ figura vbi pt ɔcludi vna ita pt concludi alia. sȝ nõ ꝑpões ex eisdẽ termĩs ɔstitute ꝓbat̃ ɔclusio. qꝛ vt dicit scđm nõbile affir. de p̄to infinito. nõ opponit̃ affir. de p̄dicato finito. tãq̄ȝ negatõ eius. iõ nõ est idẽ mod⁹ syllogisãdi affir. de p̄to finito. ⁊ nega. de p̄to infinito. ⁊ cũ affirmatiã sit syllogisabil' seq̇tur q͏̄ eođ mõ debet syllogisari sic. affirmatiã de p̄to finito. sicut arguẽdo sic in barbara. oẽ al' est nõ lapis. oĩs hõ est al'. g̃ omĩs hõ est nõ lapis. Et similiter argueret̃ de negatiuis. Ex q̄ pȝ q͏̄ idem ẽ mod⁹ syllogisãdi q̄ ad modũ ⁊ figurã ex terminis finitis ⁊ infinitis

Dubitatur p̄mo: Quare in fine hui⁹ libri docet. p. modũ syllogisãdi ex termĩs infinitis. Ad dubiũ r̃ndet̃ q͏̄ cã est. qꝛ qñq̄ȝ accidit deceptio ꝑm mutatõem terminoꝝ finitoꝝ in termĩos infinitos ⁊ eɔ̄. Jõ docet aresto. q̄liter se hñt adinuicẽ ꝑpões de terminis finitis ⁊ infinitis. ⁊ q̄uo in ipsis est idẽ modus syllogisandi q̄ ad modũ ⁊ figurã.

Dubitatur secundo Quare ymaginati sũt q̇dã q͏̄ nõ sit idẽ modus syllogisãdi q̄ ad modũ ⁊ figurã ex termĩs finitis ⁊ infinitis Ad dubiũ r̃ndet̃ q͏̄ ħ voluerũt. qꝛ credebãt q͏̄ ad affirma. de p̄dicato infinito seq̇tur negatiã de p̄dicato finito. q͏̄ in eodẽ modo syllogistico syllogiset̃. Et sil'r credebãt de affir. de p̄to finito. ⁊ nega. đ p̄to infinito. sȝ ħ est f̄lm̄. qꝛ licȝ nega. sequat̃ ad affir. sbiecto tẽto eodẽ. ⁊ variato p̄to penes finitũ ⁊ infinitũ. nõ tñ sũt idẽ formaliter q̄ ad q̄litatẽ ꝑpõis nec penit⁹ idẽ ꝑcãt. vt patuit in fine scđi notabilis

Ad rationes: Ad primam pȝ solutio ex dcis. Ad secũdã dicitur. q͏̄ affir. de predicato finito ⁊ ĩfinito nõ repugnãt formaliter in q̄litate ꝑm affirmatõem ⁊ negatõem. sȝ solũmõ repugnãt materialiter ex ꝑte suoꝝ p̄dicatoꝝ. sicut ille q̄ sũt vl'es affir. de p̄dicatis ɔ̄rijs bñ pñt eodẽ mõ syllogisari. Ad terciã dicit̃ q͏̄ licet nomẽ infinitũ nõ sit ꝓꝑe nomẽ. tamẽ nõ reducit̃ ad aliã ꝑtẽ orõis q̄ȝ ad nomẽ. iõ cũ ꝟbo pt ꝑpõem facere syllogisticã nõ tñ eq̄ ꝑfectã sicut facit nomẽ finitũ. Et hec de q̄stione. Et ꝑ cõsequens de toto libro Prioꝝ

Circa initiũ secũdi prioꝝ. In quantis igitur figuris. ⁊ per quales.

Queritur p̄mo Utrũ idẽ syll's possit inferre plures ɔclusiões. Arguit̃ q͏̄ nõ. qꝛ ɔclõ ẽ de eẽnã syllogismi. g̃ variata ɔclusiõe variatur syll's. Scđo arguit̃ sic. syllogismi ꝓcedẽtes ꝑ diuersa media ad vnã ɔclusionẽ sunt diuersi syllogismi vt visũ est in p̄mo libro. g̃ similiter syllogismi ꝓcedẽtes ꝑ idẽ mediũ ad diuersas ɔclusiões sũt diuersi. Tercio arguit̃. Si vn⁹ syll's posset inferre plures ɔclusiones vl' infert omẽs determinate. vl' aliquas indeterminate ⁊ aliq̄s determinate. nõ p̄mũ vt manifestũ est. nec scđm. qꝛ nõ est maior rõ de vno q̄ȝ de alijs

In oppositũ est philosoph⁹ in textu: in p̄ncipio h⁹ libri Sciẽdũ p̄mo. q͏̄ postq̄ȝ ɔ̄nsũ est sup̄ ꝑ quãtas ⁊ ꝑ q̄les. ⁊ q̄t ꝑpões ⁊ q̄uo fit syllogismus ⁊ q̄liter ĩspiciẽdum est cõstruẽti. ⁊ destruẽti q̄ȝtũ ad artẽ inueniẽdi mediũ. ⁊ q̄liter q̇libet syll's resoluit̃ ĩ sua p̄ncipia ħ ɔ̄ñr in hoc scđo libro. p. determinat de potestatibus conseq̄ntibus syll'm iã ɔstitutũ. ⁊ de peccatis ɔtingẽtib⁹ circa illas ptãtes. ⁊ final'r determiat de argumẽtatõibus ĩꝑfectis q̄ ad syllogismũ reducũt̃. sicut em̃ res hȝ se ad eẽ ita ad ɔgnosci sȝ esse rei natural'r p̄cedit eius posse. q̄re ṗus oꝑtuit ɔgnoscẽ ɔstitutõeȝ syll'i q̄ȝ eius ptãtẽ Sciẽdũ scđo q͏̄ ptãs syll'i sic diffinitur. est ꝑꝓetas ɔueniẽs syll'o rõe forme syllogistice valẽs ad ꝟitatis ɔ̄nsionẽ. ⁊ falsitatis manifestatõem. ⁊ ponit ph̄us sex potestates syll'orũ. q̄rũ p̄ma est eũdẽ syll'm posse plura ɔcludere. qđ potest intelligi tripl'r Primo mõ ꝑ ɔuersionẽ ꝑpõis. vl' ꝑ descẽsum inferẽdo sbalternã ɔclusiõis. Alio mõ sbsumẽdo ad latus qđ fit sb medio distributo pl'es minores q̄ sub eo lateral'r ⁊ eq̄ ɔtinẽt̃ sicut sp̄es sb genere. Tercio cõtigit in postsumẽdo sb miore extremitate distributa aliam minorem extremitatem faciendo de ɔclusiõe p̄mi syll'i maiorẽ ꝑpõem alteri⁹ syll'i Cõclusio p̄ma. omĩs syll's ɔcludens vl'iter aut ꝑticularit̃ affirmatiẽ pt plura ɔcludere p̄mo°. sȝ syll's ɔcludẽs ꝑticulariter ⁊ neg̃tiue nõ pt illo° pl'es ɔclusiones inferre. ꝓbatur p̄ma ps. qꝛ q̇cq̄d sequit̃ ad ɔ̄ñs bone ɔ̄ñe seq̇t̃ ad an̄s. sȝ ad vl'em affir. seq̇tur sua sbalt̃na. ⁊ cõuertẽs eius. g̃ ille sequũt̃ ad p̄missas syllogismi/ Si ꝟo cõclusio sit vl'is neg. ad ip̄aȝ seq̄tur sua cõuertẽs ⁊ sbalterna eius. ⁊ eius cõuertẽs. Si ꝟo sit ꝑticular' affir. ad ip̄aȝ seq̇t̃ sua

cōuertēs.ğ eadē seqꝫ ad ꝑmissas sylli. Scd̄a ꝑs cōclusiōis pꝫ.qꝛ ꝑticularꝭ nega.nō hꝫ sbalternā neqꝫ ɔuertiꝫ nisi in illꝰ ꝺe ɔtigēti nō neco vbi ɔuertiꝫ ꝓ qꝫto eq̄ualet ꝑticulari affir.ibi etiā nega.vlis nō ɔuertiꝫ simplr.qꝛ eq̄ualꝫ vni affirmatiue. Cōclusio scd̄a. Idē syll. pt plꝰa ɔcludē sbsumēdo i latus i pⁱma figura.ꝓbaꝫ.qꝛ mediū pⁱme figure in maiori ꝓpōe sbijciꝫ ⁊ distribuiꝫ. Et sic ꝺenotaꝫ ꝙ maior extremitas ɔuenit oi supposito medij l remoueꝫ.ğ cū oibus sūptis sb medio ɔuenit maior extremitas in ɔclusiōe l ab his remoueꝫ i pⁱma figura.sꝫ nullus sylls scd̄e vl tercie figuraꝝ pt plꝰa ɔcludē sbsumēdo in latus ꝟtute sylli disposi ti.sꝫ solū ꝟtute alterius sylli inclusi ad quē fit reductō tal sylli ꝑ ɔuersiōem ꝓbaꝫ.qꝛ in scd̄a figura mediū sꝑ ꝑ̄tyr.sꝫ sbsūptio nō fit sb ꝑ̄to ɔuersa ꝟo vli neg.scd̄e figure fit dispō pⁱme figure.⁊ pn̄t plꝰa sui sb medio.silr in tercia figura mediū in vtraqꝫ sbijciꝫ.⁊ sic nō fit sbsūptio ibi sb medio.iō ꝟtute talis dispōis ꞇminoꝝ n ɔtingit in istis figuris plꝰa ɔcludē sbsumēdo ad latꝰ.sꝫ solū ꝓ qꝫto tales sylli sūt reducibiles ad dispōeꝫ pⁱme figure.⁊ sic solū ɔcludunt ineuidēter hoc mō. Dubitaꝫ pⁱmo Circa scd̄m modū inferēdi plꝰes ɔclusiōes. Utrū ois sylls vlr ɔcludēs possit plꝰa ɔcludē in postsumēdo.s.sb minore extremitate. Ad dubiūꝫ rn̄r ꝙ sic pꝫ.qꝛ si ɔclusio sit vlis pt fieri sbsūptio sb subiecto eius qđ est mior extremitas.q est posterior medio.⁊ cuilibet sbsūpto.⁊ eit maior extremitas vl ab eo remouebiꝫ Dubitaꝫ scd̄o. Utrū sylls ɔcludēs ꝑticulariꝫ possit plꝰa ɔcludere in postsumēdo Ad dubiū rn̄deꝫ ꝙ nō pꝫ.qꝛ sub termino ꝑticulariter sūpto.nō pt fieri sbsūptō.⁊ sic sylli ɔcludētes ꝑticulariꝫ nō pn̄t plꝰa ɔcludere sbsumēdo sb miore extremitate. Ad rōes. Ad pⁱmā dꝛ ꝙ si capiaꝫ sylls ꝓ aggregato ex ꝑmissis ⁊ ɔclusione ɔclo est ꝺe eēna eius ⁊ ea variata variaꝫ sylls. sꝫ si sylls capiaꝫ ꝓ ꝑmissis tm̄ ꝟtualiꝫ ɔtinēti bus ɔclusiōeꝫ.ɔᵒ nō ē ꝺe eēna sylli nec variata ɔclusiōe variaꝫ sylls. Ad scd̄aꝫ dꝛ.ꝙ nō ē silꝰe ꝺe medio ⁊ ɔclusiōe.qꝛ mediū ē formale pnᵐ vnitm̄ extremoꝝ.q̄re ipo variato variaꝫ sylls sꝫ plꝰes ɔclusiōes sb vna maiore ꝓpōe ꝟtute dici ꝺe oi vl ꝺe nllo ɔtineꝫ rōe cꝰ pn̄t ex illa iferri. nā in maiore ꝟtualr cōtineꝫ totꝰ sylls.ob h̄ dt Alphorabiꝰ ꝙ illi silli idē sꝭ q̄ ꝑ idē dici ꝺ oi l dici ꝺe nllo ꝓbāꝫ cꝰ mōi sꝭ illi sylli q̄ maiorē extremitatē attribuūt diuersis extremitatibꝰ sūptis sb medio eodē distributo aut etiā aliq̄bꝰ sūptis sb miore extremitate pⁱus sūpta sub eodē medio cui eadē maior extremitas attribuebaꝫ vlr tn̄ tal sylls inferēs plꝰes cōclusiōes nō est ita ꝑfecte vnꝰ sic sylls inferēs vnā ɔclusiōeꝫ tm̄. Ad terciā dꝛ qꝫ sb vno medio distributo nō cōtineꝫ oia.sꝫ dūtaxat sua supposita ⁊ iferiora suoꝝ suppositoꝝ.iō idē syl. pt soluꝫ iferre tres cōclusiones ꝺeterminate.⁊ nō oēs indriter.⁊ sic maior rō ē ꝺe q̄busdaꝫ qꝫ ꝺe alijs.

Est igitur sic se habere

Queritur scd̄o: Utrum in syllogismo ex falsis possit inferri verū ⁊ nūqꝫ ex verꝭ flm̄. Arguiꝫ pⁱmo ꝙ nō.qꝛ ens ⁊ ꝟm couertūꝫ.⁊ ex opposito flm̄.⁊ nō ens.sꝫ nō ens nō ē cā ētis.ğ flm̄ nō est cā veri.⁊ cū cōclo sit effectus ꝑmissaꝝ sequiꝫ.qꝛ ex falsis nō pt inferri ꝟm Scd̄o arguitur si ex falsis seq̄ꝫ ꝟm cū falsū nō sit cā veri illati oꝫ ꝙ sit cā illatōis.vl ğ ē cā ꝺm materiā.l ꝺm formā.nō pⁱmū.qꝛ tūc n̄ ꝺeberet simplr dici ex falꝭ seq̄ ꝟm.nec 2ᵐ ꝙ eedē ꝑmisse flē ꝺꝫ formā inferrēt ꝟm ⁊ flm̄. Tercio arguiꝫ ex ābabꝰ in toto falꝭ in cesare pt seq̄ cōclo falsa.⁊ tn̄ ex ɔrijs eaꝝ q̄ sūt ꝟe seq̄ꝫ eadē cōclusio i camestres ğ ex ꝟis pt seq̄ flm̄.

In oppositū est philosophus in textu. Sciēdū est pⁱmo.ꝙ ꝺeterminato ꝺe pⁱma potestate sylloꝝ q̄ est posse plꝰa cōcludē.h̄ conr ꝺeterminat p.ꝺe scd̄a.q̄ ē ex falꝭ posse cōcludē ꝟm. ⁊ h̄ ꝑ̄tātis vtilitas ē.vt sciaꝫ ꝙ si cōclusio sit flā necē ē aliqꝫ ꝑmissaꝝ eē falsā ⁊ nō eɔ. Est etꝭ vtilis dyaletico ꝺm ꝙ falsa accipiūt ꝓbabilitatē quādā.vꝫ etiā sophiste ꝓ qꝫto falsa pn̄t habere appentē ꝓbabilitatē Sciēdū 2ᵒ.ꝙ veꝝ seq̄ ex falꝭ pt intelligi mltiplr.l ex ābabꝰ falsis vel ex altera falsa.l ex alꞇa ꝟa. Primoᵒ cōtigit duplr.vnoᵒ ex ābabꝰ in toto falꝭ.l in ꝑte flis l ex vna in toto flā.⁊ alia in ꝑte. Et h̄ dupliciꝫ ꝺm ꝙ maior pt eē in toto flā ⁊ mior in ꝑte.l eɔ silr ex alꞇa falsa ⁊ altera ꝟa cōtigit duplr.ꝺꝫ ꝙ maior pt eē ꝟa ⁊ mior flā ⁊ eɔ.⁊ q̄cūqꝫ mō dicaꝫ adhuc duplr ɔtigit ꝺm ꝙ ꝓpō falsa pt eē i toto falsa l in ꝑte.⁊ silr diceretꝫ ꝺe ꝟa.vn̄ ꝓpō i toto falsa ē q̄ ɔriaꝫ ꝓpōi in toto ꝟe.q̄.s.ꝺt oi ineē qđ nulli iest.l nlli ineē qđ oi inē.⁊ ꝑ oppositū ꝓpō i ꝑte falsa dꝛ q̄ ꝺt oi aut nulli ieē qđ alicui inē ⁊ alicui nō inē.⁊ ꝓportionabilr dđꝫ ē ꝺe ꝓpōe in toto ꝟa.⁊ ꝺe ꝓpōe in ꝑte ꝟa. Cōclusio pⁱma. Ex verꝭ nūqꝫ pt syllogistice seq̄. nisi ꝟm.vꝫ.qꝛ i oi bō cōna cōns actu ⁊ itellectu icludiꝫ in an̄te.ğ si an̄s ē.oꝫ cōns eē.⁊ cū ens ⁊ ꝟm cōūtūꝫ si an̄s ē ꝟm.cōns eit ꝟm Si vero dicaꝫ ꝙ posito an̄te cōns sit flm̄.cū flm̄ ⁊ n̄ ēs ɔūtāꝫ seq̄ꝫ ꝙ idē erit ⁊ nō erit qđ ē ipossibile.sꝫ ad vidēdū q̄liter i diuꝭ figurꝭ ex flis seq̄ꝫ verū

Cõclusio scđa. Ex ābabus in toto falſ in mod' pme figure pt seq̄ ↄcl'o ṽa. pbat in istꝭ ter mis. al'. hō. lapis. ita q lapis sit mediū in mo/ dis affirmatis hō i negatis. sil'r ex ābab' in pte falſ. l' maiore in pte falsa. ꝛ miore in toto. i eiſ dē mōis pt seq̄ ↄcl'o ṽa. pꝫ in his t̄mis. al' al/ bū hō. al' albū coruus. sꝫ ex maiore ī toto fal/ sa ꝛ miore ṽa. siue in toto siue in pte in modis vl'ibus pme figure nō pt seq̄ ↄclusio vēa. qꝛ si maior sit i toto falsa maior extrēitas nll'i sup/ posito medij ↄuenit si mod' sit affirmatiu' et ↄuenit oi. si mod' sit negatiu'. ḡ cū i mioē q̄ est vera i toto l' in pte sumat mior extrēitas tanq̄ꝫ suppositū medij seq̄t si mod' sit affirmatiu' q maior extrēitas n̄ poteit ↄuenire miori l' q vl'r ↄueiat si mod' sit negatiu'. sꝫ ex maiore vera ꝛ miore in toto falsa l' in pte seq̄t ↄcl'o ṽa i eiſdē mois pme figure sil'r in mōis pticularib' pme figure q̄cūq̄ꝫ pmissaꝝ ponat ṽa l' falsa l' i toto l' i pte pt seq̄ ↄ°. ṽa. ꝛ sic pꝫ q̄lit ex pma figura ex falſ pt seq̄ ṽm. sꝫ in scđa ꝛ t̄cia figurꝭ ex ābab' flis siue in toto siue in pte. ꝛ ex vna ṽa ꝛ ex alia falsa siue in toto siue i pte pt seq̄ ↄ°. ṽa. qđ satꝭ posset pbari p exempla textus

Dubitatur pmo: Qualiter ex falsis pt inferri ṽm. Ad du^m r̄n̄r cū textu q ex falsis pt ↄcludi ṽm. n̄ tn̄ ppt q̄d. sꝫ qꝛ ē. Scđa ps pꝫ ex dc̄is. vn̄ in bō ↄn̄a nō oꝫ q si ans nō sit. ↄn̄s qđ est cōius n̄ eē. ṽm ē tn̄ q pmisse fl'e nō ifert ↄclusiōeꝫ uerā rōe forme falsitat'. sꝫ iferūt eā grā matie false. ꝛ rōe forme syllogistice in q̄ꝫ tū ex matia falsa ↄstituēde sūt due pmisse i mō ꝛ figura. ex q̄b' pt seq̄ ↄcl'o ṽa. seq̄ns ex eis rōe tal' matie fl'e in mō ꝛ figura. q āt ṽm nō iferat ex falso ppt q̄d pbat p. qꝛ si sic seq̄ret q ad idē eē ꝛ nō eē seq̄ret idē. qđ ē ipossibile. pꝫ ↄn̄a. qꝛ ad ans eē seq̄t ↄn̄s eē de nccitate. vt đr i pma ↄ clusiōe. sꝫ si falsū iferat verū ppt q̄d. ꝛ ad ideꝫ ans nō eē seq̄ret idē ↄn̄s eē. ḡ ad duo ↄdicto/ ria seq̄ret idē. sꝫ q h̄ sit ipossibile pꝫ. qꝛ tūc ad vnū ↄdictorioꝝ seq̄ret reliquū. Nā si ad .a. eē albū. ꝛ ad a. nō eē albū. seq̄t idē. s. b. eē magnū tūc ex opposito pme ↄn̄e seq̄t oppositū. capien do oppo^m ↄn̄tis. s. b. nō eē magnū. ḡ a. nō ē al/ bū. ꝛ ad a. nō eē albū seq̄t b eē magnū. ḡ ad. b. nō eē magnū seq̄t b. eē magnū. ꝛ sic vnū ↄdi/ ctorioꝝ seq̄ret ad aliud. ꝛ ita due ↄdictorie in cluderēt se inuicē. ꝛ pn̄t sil' esse false.

Dubitat scđo Utꝝ ex falsis seq̄ ṽm sit ptās syll'i. Et videt q nō. qꝛ ptās syll'i ē pp etas attributa syll'o rōe forme vt dictū ē. sꝫ ex falſ nō seq̄t ṽm grā forme. sꝫ grā materie. qꝛ vt dictū est. ex falſ seq̄t verū nō ppt q̄d. sꝫ qꝛ ē ergo. Ad dubiū r̄n̄r. q cū đr q ex falsis nō seq̄ tur ṽm grā forme nō est fmo de forma syllogi stica q̄ est mod' ꝛ figura. immo ex falſ loq̄ndo de tali forma grā forme seq̄t ṽm p q̄ꝫto possi/ bile est ꝛ nō repugt forme syllogistice q i ea dis ponāt due pmisse false ex q̄bus seq̄t ↄcl'o uera ex eo q in bō ↄn̄a destructo ante n̄ est nccē ↄn̄s destrui. est igit h̄ fmo de forma ppōis false iq̄ꝫ tū falsa ē. ꝛ p h̄ pꝫ solutō Ad dubiū. ꝛ ad rōes

Ad rationes Ad primam dicitur: q pmisse false nō inferūt ṽm iq̄ꝫtū false sūt. sed solū rōe matie disposite in mō ꝛ in figura vt di ctū est. de q̄ dat Albtus exēplū. nā duo nūi im pares bn̄ ↄstruūt nūm parē. nō p q̄ꝫto sūt ipa/ res. sꝫ p q̄ꝫto est in eis matia nūi parꝭ. Ad secū dā đr q pmisse false fm q in ipſ est materia ex q̄ pt ↄstitui ↄclusio ṽa ṽtute dispōis i mō ꝛ fi gura sūt cause illatōis ↄclusiōis. nec ē sil'e de p/ missis verꝭ in ordīe ad ↄclusiōeꝫ falsā. qꝛ ṽm nullo mō icludit flm̄. nec material'r nec forma liter. sꝫ falsū grā materie pt icludē ṽm. iō pt ifer re ṽm. sꝫ nō eꝫ. Ad t̄ciā đr. q in cesaē ex ābab' falsis in toto nūq̄ꝫ pt seq̄ cōcl'o flā. qꝛ oꝫ extrei/ tates eē disparatas. ḡ cū vna i ↄclusiōe remoue a tur ab alia. iō ipa erit ṽa. iō rō psuppoit falsuꝫ

Circulo autem ꝛc.

Queritur tercio: Utrum syll's circu laris sit possibil'. Arguit pmo q nō. qꝛ circl'o demr̄are ē ipossibile. vt đr p°. posterioꝝ. ḡ syll. circularis nō est possibilis. Scđo arguit. i oi bono syll'o est pcessus ab vl'i ad pticulaē. sꝫ sic nō est in syll'o circulari. igit. Tercō arguit. In circulo pcedit ab eođ pūcto ad idē pūctū. ḡ in syll'o circulari sp ē petitō pncipij. In oppositū est p. in textu. Sciēdū est pmo. q postq̄ꝫ p. determinauit de scđa ptāte sylloꝝ. q ē ex falsis posse ↄcludere ṽm. h̄ cōn̄r de t̄cia deter miat q̄ est circulariter posse cōcludere aliquā p missaꝝ syllogismi pus facti. vn̄ syllogism' cir cularꝭ est. q̄ ex cōclusiōe poris syllogismi cū cō/ uertēte alterius pmissaꝝ ifert aliā pmissā. ꝛ ma gis fit ex cōūtēte pmissaꝝ q̄ꝫ ex alta pmissa. qꝛ si pcederet ex cōclusiōe cū vna pmissarū. talis syllogismus eēt in scđa vel in t̄cia figura. sꝫ in scđa figura cōcludit tm̄ negatiē ꝛ i t̄cia tm̄ pti cularit. ꝛ sic vniūsalis affir. n̄ posset circularit syllogisaē. Ex dicta diffinitōe syllogismi c̄cu/ larꝭ pꝫ q ad syllo^m circularē duo pcessus syllo gistici req̄rūt. pm' est direct' q̄ ē a pmissis ad cōclusiōeꝫ. scđs ē reflexus q̄ fit ex cōclusiōe pce/ dētꝭ syllo. cū cōūtēte vni' pmisse ad alterā pre missā. Et iste scđs dicit circularis nō absolute sꝫ in ordine ad pmū. ꝛ đr circularꝭ. qꝛ sic i cir/

culo sit rdit⁹ ad idē pūctū a q̄ icipit pcessus sic in syll'o circulari fit redit⁹ ad alterā pmissarꝫ a q̄ pcessus syllogisticus pcedebat Sciendū 2°. q si syll's circular; debeat aliqd ōndere ꝛ pcedere ex ꝑis nō pt fieri nisi in termis ꝯuertibilib⁹. vn̄ vt dr in textu si fieret syll's circular; in termīs nō ꝯūtibilibus. optēt pcedē ex altera ppōe indemrata. qꝛ tal' ppō eēt falsa. ꝛ sic eēt idemōstrabil'. vn̄ hec ptās syll'i vtil' ē demōstratori ꝛ dyalectico. demōstratori q̇dā/qꝛ nō solū vtit demr̄atōe ppt q̇d a ppa cā ad ppuz effectū. sꝫ vtit demr̄atōe. qꝛ est. q ōnt cāz p effectū. ad dyalecticū ꝟo ptinet. qꝛ ille ex pbabilibus syllogisat. g̊ ml'tociēs idē p idē ōnt qn̄. s illud p qd ōnt aliđ videt rn̄dēti noti⁹ illo qđ infert. Cōcl'o pma ꝛ rn̄siua ad q̄situz syll's circularis est possibil'. pꝫ ꝯclusio. qꝛ ꝯtingit idē eē noti⁹ ꝛ ignotius rspectu eiusdē. g̊ circulatō in syll'is est possibil'. an̄s pꝫ. qꝛ idē respectu eiusdē pt eē cā ꝛ effectus ꝑm diuēsa geneā cāꝝ. g̊ idē diuēsimōe ꝯsideratū pt eē noci⁹ ꝛ ignotius simpl'r respectu eiusdē sil'r eodē mō idē ꝯsideratū. pt eē noti⁹ ꝛ ignoti⁹ respectu eiusdē ꝑm diuēsos mōs ꝯgnitōis. vt qn̄qꝫ est noti⁹ q̄ ad nos. ꝛ ignotius q̄ ad naturā l' eꝯ. Itē ꝯtingit illud qđ est min⁹ notū simpl'r appere alicui noti⁹. ꝛ illud qđ ē min⁹ notū vni. pt eē magis notū alt'i. rōe cui⁹ et; in dyalecticis ꝯtigit fieri circulatōem. Cōcl'o scđa. Cōtigit circularit syllogisaē vtrāqꝫ pmissaꝝ pmi mōi pme figure. pꝫ. qꝛ ex ꝯclusione cū miore ꝯūsa. ꝯtigit inferre maiorē. sil'r ꝯclusiōe ꝯuersa cum maioē pt iferri mior. ꝛ iuxͣ hūc modū pn̄t fieri sex syll'i. q̇ faciūt duos circulos ꝯpletos. Prim⁹ est. a pmissis ad ꝯclusiōez. scđs est a ꝯclusione cū miore ꝯuersa ad maiorē. Terci⁹ ē a cōclusiōe cū maiore ꝯūsa ad miorē. ꝛ h̄ est ꝯpletus circulus. sꝫ in 2° circulo pm⁹ syll's ex pmissis pmi syll'i ꝯuert ad ꝯclusiōez ꝯūsā. 2⁹ ē a cōclusiōe istius syl. cū miore ꝯuersa ad maiorē. 3⁹ ē. ab eadē ꝯclusiōe cū maiore ꝯuersa ad miorē. ꝛ isti tres sy. faciūt aliū circulū. in 2° aūt mō pme figure ꝯtigit circularit syllogisaē maiorē p ꝯuersiōez mior;. miorē āt nō ꝯtigit syllogisare. pma ps nō est. sꝫ scđa pbat. qꝛ ad syllogisādū miorē caperet ꝯcl'o cū maioē ꝯuersa ꝛ sic argueret ex ābab⁹ negatis. tn̄ vt dr i textu si maior ꝛ ꝯclusio ꝯuerterent in affirmatias. minor posset circularit syllogisari. ꝟbi grā ꝯuertēdo istā negatiam. nullū b. est a. h̄ mō cui nl'li inest a. illi oī inē b. i mōis āt pticularib⁹ pme figure vl'is nō pt circulariter syllogisari. sꝫ pticular;. pꝫ pma ps. qꝛ illo argueret ex pur; pticularib⁹. scđa ps mō ē. verūtn̄ syllogisādo circularit minorē de ferio. oꝫ ꝯuertē maiorē ꝛ cōclusiōez in affirmatias ꝑm modū ptactū. vt cōūtēdo istā. q̇ddā b. nō ē. a. h̄ mō cui alicui nō i est a. huic alicui iest b. ꝛ hec de pmo mō

Dubitat pmo. q̄lit ꝯtigit circularit syllogisare i scđa figura. Ad dubiū rn̄r. q in scđa figura nō ꝯtingit circulariter syllogisaē affirmatiuā in mōis vl'ibus. negtiuā ꝟo ꝯtingit p ꝯuersiōez vl'is negatiue. pma ps pꝫ. qꝛ si sic optēt arguere ex duabus negatis. ex q̇bus nihil seq̇tur. scđa ps sat; manifesta est. in mōis āt pticularib⁹ scđe figuē nō ꝯtigit syllogisare vl'em. pticularē ꝟo ꝯtingit. pmū pꝫ. qꝛ si sic arguere tur ex pur; pticularib⁹. scđa ps de se nō est. verūtn̄ sillogisādo circularit miorē tercij mōi oꝫ mutare negatiuā in affirmatiuā. Dubitatur 2°. De mō syllogisādi circularit in tercia figura. Ad dubiū rn̄r. q in tercia figura nūqꝫ ꝯtigit circularit syllogisare vl'em pmissā pticularē āt ꝯtigit. Primū pꝫ. qꝛ vl'is nūqꝫ pt ꝯcludi nisi ex ābab⁹ vl'ib⁹. mō in tcia figura cōcl'o ē sp pticular;. iō in darapti ꝛ felapto nll'a pmissaꝝ pt ccularit syllogisari. Scđa ps nō ē. verūtn̄ syllogisādo circularit in tercia figura oꝫ vti ꝯuersiōe pdicta negatie. s. in affirmatiuaꝫ Ex pdcis oibus pꝫ. q̄ pmissa in q̄libet syll'o pt circulariter syllogisare Ad rōes. Ad pmā dr q circulo demr̄are ē ipossibile. nisi trib⁹ casib⁹ obꝟuātis. vt ptēbit pmo posterioꝝ. q̄ꝝ casuū pm⁹ casus potissime cōtigit syllogisādo circularit. s. q variet gen⁹ demr̄atōis. cōtigit etiaꝫ scđs. q cāe sūt sibiīuicē cāe Ad scđaꝫ dr. q nō oꝫ sp ꝯclusionē syll'i ꝑm rē magis eē pticularē q̄ꝫ sit pmissa. sꝫ sufficit q ꝑm modū ꝛ denoiatōem qn̄cūqꝫ ei tres termi sūt ꝯuertibiles vt cōtigit in demr̄atōe potissima. tūc ꝯcl'o ꝑm rē nō ē mag; pticular; q̄ꝫ pmisse. Ad terciā dr q licꝫ in syll'o circulari pcedat ab eodē ad idē material'r captū. nō tn̄ ad idē formal'r captū

Conuertere āt ē | Querit quarto

Vtrū syll's conuersiu⁹ valeat in oī figura. Arguit q nō. qꝛ si valeret h̄ eēt ꝟtute huius regule. in oī bō ꝯn̄a ex opposito ꝯn̄tis seq̇t oppositū an̄tis. sꝫ h̄ nō. qꝛ in syll'o cōūsiuo ex opposito cōclusiōis cū vna pmissarū solū infert alterius pmisse oppositū ꝛ nō oppositū toti⁹ an̄t;. Scđo arguit. si tal' syll's valeret. h̄ eēt cōuertēdo cōclusionem in suū oppositū. sꝫ cōcl'o nō pt cōuerti in suū oppositū cū ad vnuz nō seq̇t aliud. igit. Tercio arguit. syll's cōūsiu⁹ fit accipie⁹ ꝯriū cōclu. sꝫ i syll. tcie figūe cōcl'o n̄ hꝫ ꝯriū. qꝛ pticlar;. g̊ syl. cōuersiu⁹ nō vꝫ i oī figua.

In oppositū est.p.in textu. Sciēdū est ꝑmo ꝙ postq̄ determiatū ē de ꝑtātibꝰ syllo/ gismoꝝ in q̄bus supponit̄ aliq̄ ꝯditiō ꝑmissaꝝ aut ꝯclusiōis aut etiā termioꝝ. h̄ ꝯn̄r determiat ꝓ. de illis in q̄bꝰ supponit̄ aliq̄ oppō vl' ꝑmissaꝝ vel ꝯclusionū et ꝑmo de illa q̄ ē posse ꝯuersiue syllogisari. vn̄ sillogismꝰ ꝯuersiuꝰ ē sillo' ꝓce dēs ex opposito ꝯclusiōis ꝯrio vel ꝯdictorio ꝑoris sillogismi cū altera ꝑmissaꝝ ad inferēdū oppositū ꝯriū vel ꝯdictoriū alterꝰ ꝑmisse Ex q̄ diffinitiōe ptꝫ ꝙ in sillo' ꝯuersiuo st̄ duo ꝓ cessus sillogistici et scd's d̄r ꝯuersiuꝰ in ordie ad ꝑmū. vlteriꝰ ptꝫ ꝙ in sillo' ꝯuersiuo nō ca pit̄ ꝓprie ꝯūsio ꝓ trāspōe sbiecti in ꝑtū nec ecō tra nec etiā ꝓ trāspōe añtis in ꝯn̄s et ecōtra sicut capit̄ in postp̄ntis vbi ē smo de ꝯuersiōe ꝯn̄e sb sistēdi sed capit̄ ꝯuersio ꝓ mutatōe ꝯclusiōis et alterꝰ ꝑmissaꝝ in suas oppositas Etiā in sil logismo ꝯuersiuo ē mutaꝰ termioꝝ q̄ ad figu rā eo ꝙ terminꝰ h̄ns rōem mediꝫ ꝑmi syllogis mi mutat̄ in alterā extreitatē et altera extreitas mutat̄ in mediū. Sciēdū scd'o. est ꝙ hec po testas vtilis ē dialetico ad obuiatōes et exerci tatōes. et etiā vtilis ē demrātori ꝯtra ꝓteruos cauillatoēs ꝯsuetos ad sp̄ negādū ꝯn̄az. Ter tio vtilis ē sophiste et h̄ q̄n vtit̄ sillo' peccan/ te in materia et vl'r est vtil' ad maifestādū boni tatē ꝯn̄e. Ꝯclusio ꝑma. Sylloꝰ ꝯuersiuꝰ est bonꝰ sillo' et ab alijs distinctꝰ. ꝑma ps ptꝫ q2 sp̄ in bona ꝯn̄a ad destructōem ꝯn̄tis seq̄tur destrucꝰ añtis sed sylloꝰ ꝯuersiuꝰ ꝓcedit a de/ structōe ꝯn̄tis ad destructōem añtis et fit in mō ⁊ figūa ḡ est bonꝰ sillo'. Sꝫ ꝙ iste distiguat̄ ab alijs ptꝫ q2 nō vtit̄ ꝯuersiōe sicut sillo' circularis sed ꝓcedit ex opposito ꝯclusiōis actu sillogisa te q̄d in nullo alioꝝ sillogismoꝝ inuenit̄ ḡ est ab alijs distinctꝰ. q̄liter tn̄ distinguat̄ a sillo' ꝑ ipossibile magis videbit̄ in seq̄ntibꝰ Ꝯclusio scd'a. Oim sillogismoꝝ ꝑme figūe mioꝛ p̄t ꝯuersiue sillogisari in scd'a figūa. et maioꝛ i tercia. ꝑmū ptꝫ q2 si capiat̄ oppositū ꝯclusiōis cū maiore sillogismi ꝑme figūe idē ꝑdicabit̄ in vtraq3 scꝫ maioꝛ extreitas. et erit dispō scd'e fi/ gure et ꝑ h̄ poterit inferri oppositū mioris. sed in mōis vl'ibus h̄ fieri p̄t capiēdo ꝯriū ꝯclu/ sionis ad inferēdū ꝯriū mioris et etiā capiēdo ꝯdictoriū. sed in mōis ꝑticl'aribꝰ solū p̄t fieri capiēdo ꝯdictoriū et nō ꝯriū. q2 si capet̄ ꝯriū ꝯclusiōis q̄ ē ꝑticularis tūc ābe eēnt ꝑticl'ares ⁊ subcōtrarie et solū inferet̄ subcōtraria mioris sed subcōtrarie ꝑn̄t sil' esse vere et sic nō arguē/ tur a destructōe ꝯn̄tis ad destructōem añtis. Ex q̄ ptꝫ ꝙ in ꝓposito.ꝓ.capit ꝯriū cōit̄ vt se extēdit ad ꝯriū ꝓprie dc̄m et subcōtrariū. scd'a ps ptꝫ q2 si capiat̄ oppositū ꝯclusiōis cū miore syllo/ gismi ꝑme figūe erit tercia figūa. q2 idē subicie tur in vtraq3 scꝫ mioꝛ extreitas et poterit infer ri oppositū maioris ḡ maioꝛ ꝑme figūe p̄t ꝯuer siue sillogisare in tercia figūa nō tn̄ p̄t interimi ꝑ suā ꝯriā q2 in tercia figūa solū ꝯcludit̄ ꝑticu lariter scꝫ ꝑ suā ꝯdictoriā Dubitat̄ ꝑmo. Qualiter valeat sillo' ꝯuersiuꝰ in scd'a figūa. Ad dubiū r̄n̄r ꝙ oim syllogismoꝝ scd'e figūe mioꝛ p̄t ꝯuersiue sillogisari i ꝑma figūa. et ma ioꝛ in tercia. ꝑmū ptꝫ q2 capiēdo oppositū ꝯ clusiōis cū maiore fit ꝑma figūa ⁊ poterit in/ ferri oppositū mioris in oibus mōis scd'e figu re. sed in mōis vl'ibus mioꝛ poterit interimi ꝑ suā ꝯriā et ꝯdictoriā sil'. sed in mōis ꝑticl'ari/ bus minoꝛ solū poterit interimi ꝑ suā ꝯdicto/ riā capiēdo ꝯdictoriū ꝯclusionis ꝓ maiore ⁊ nō ꝑ suā ꝯriā ꝓpter cām dc̄ām de mōis ꝑticl'a ribus ꝑme figūe. scd'a ps ptꝫ q2 capiēdo oppo sitū ꝯclusiōis cū miore erit dispō tercie figūe et poterit interimi maioꝛ. ḡ maioꝛ poterit ꝯuersi ue sillogisari in tercia figūa. nō tn̄ p̄t interimi ꝑ suā ꝯriā sed solū ꝑ suā ꝯdictoriā. q2 tercia fi/ gura solū ꝯcludit ꝑticl'ariter ⁊ in tali sillo' dꝫ fieri de miore scd'e figūe maioꝛ tercie ad inferē/ dū dircē oppositū maioris Dubitat̄ scd'o. De mō sillogisandi ꝯuersiue in t'cia figūa. Ad dubiū r̄n̄r ꝙ oim sillogismoꝝ tercie figūe ma/ ioꝛ ꝯuersiue sillogisat̄ ꝑ ꝑmā et mioꝛ ꝑ scd'am ꝑmū ptꝫ q2 capiēdo oppositū ꝯclusiōis tercie figūe fiet ꝑma figūa et poterit interimi opposi tuꝫ maioris ḡ illa poterit ꝯuersiue sillogisare ꝑ ꝑmā figurā. scd'a ps ptꝫ q2 si capiat̄ oppositū ꝯclusiōis cū maiore erit scd'a figūa q2 idē ꝑdi cat̄ in vtraq3 et poterit inferri oppositū minoris in q̄ ad oēs mōs tercie figūe opꝫ sp̄ capē oppo/ sitū ꝯdictoriū ꝯclusiōis et nō ꝯriū. q2 si capet̄ ꝯriū cū illud sit subcōtrariū posset stare in v'ita te cū ꝯclusione et añte ⁊ sic nō posset inferri op/ positū añtis ex oibus dictis ptꝫ q2 sillo' ꝯuersi/ uus valet in oi̅ figūa Ad rōnes. Ad pri mā d̄r ꝙ añs sillogismi ponit ābas ꝑmissas si cut totū copulatiū ponit ābas ꝑtes eiꝰ ideo de structa altera ꝑmissaꝝ destruit̄ totum añs sic tota copulatiā fit falsa et destruit̄ ꝓpter falsita/ tem vniꝰ ꝑtis. Ad scd'am d̄r ꝙ loq̄ndo de ꝯrie tate ꝓprie dc̄ā q̄ vna ꝓpō seq̄tur ad aliā ꝯ' nō h̄et ꝯuerti in suā oppositā sed capiendo ꝯuer/ sionē ꝓ q̄cūq3 mutatōe vniꝰ in aliud sic d̄r ꝯ uerti q2 vna mutat̄ de vna q̄litate in aliā q̄lita tē oppositā. Ad terciā d̄r ꝙ sillogismi tercie fi/ gure ꝑn̄t ꝯuersiue sillogisari capiēdo ꝯdicto/ riū ꝯclusiōis. nec oꝑtet sp̄ accipe ꝯtrariū

Per impossibile autem.

Utrꝫ sillo⁹ p impossibile sit bonus sillo⁹ distinctus a syllo° ꝯuersiuo Arguit̃ p̃mo ꝙ nõ qꝛ in oĩ syllo° ðñt eẽ tñ tres termi sed in sillo° p ipossibile sꝫ plures termĩ qꝫ tres ḡ nõ ẽ bonus sillo⁹ Scd̃o arguit̃ vl'is affirmatiã nõ pt oñdi p impossibile in p̃ma figũa. ḡ neqꝫ in alijs figurꝫ et p ꝯñs neqꝫ alie ꝓpões p̃nt p ipossibile oñdi. cũ vl'es inter oẽs ꝓpões sit potissima. Tercio arguit̃ sillo⁹ p impossibile ꝓcedit ex opposito cõclusionis sicut syllogism⁹ cõuersiuus. ergo nõ est distinctus a syllogismo cõuersiuo

In oppositum est p̃hus intextu.

Sciẽdũ ẽ p̃mo ꝙ determiato de sillogismo cõuersiuo Hic ꝯñr determiandũ ẽ de sillo° p impossibile q̃ sic diffinit̃. Syllo⁹ p ipossibile ẽ q̃ ꝓcedit ex opposito ꝯ̄dictorio ꝯclusiõis ꝓbãde date a rñte cũ vno maifeste v̾o inferẽs ꝯclusionẽ maifeste f̃lam ex cui⁹ falsitate fit r̄gressus ad falsitatẽ ypothes̃ date a rñte et p h̃ infert̃ v̾itas ꝯclusiõis ꝓbãde ex ista diffinitõe p̃tꝫ. ꝙ in sillogismo p ipossibile sꝫ tres ꝓcessus et tres cõclusiões añqꝫ h̃cat̃ finale intẽtũ q̃ꝛ sol⁹ p̃m⁹ ẽ ꝯñã sillogistica. alij ãt duo ñ sꝫ sillogistici sed enthiẽatici q̃ꝛ p̃m⁹ ẽ p quẽ infert̃ falsitas ypothesis ꝓpter falsitatẽ ꝯclusiõis. scd̃us v̾o ꝓcessus ẽ q̃ ex falsitate ypothes̃ infert̃ v̾itas ꝯclusiõnis ꝓbãde. Et ꝯ̃ hec p̃tãs sillogismi võri syllogism⁹ p ipossibile ⁊ sillo⁹ ad ipossibile ƀm q̃d p̄t denoiari a termio a q̃ vl' a termio ad quẽ. nã p ipossibile ꝓcedit ad iposs̃i. tã in p̃mo ꝓcessu q̃ est ab ypothesi ipossibili ad ꝯclusionẽ ipossibilem qꝫ a 2°. ꝓcessu q̃ ẽ a ꝯclusiõe ipossibili ad ypothes̃ ipossibilitatẽ. tã in 3°. in q̃ ꝓcedit̃ ab ipossibilitate ypothes̃ ad v̾itatẽ ꝯclusiõis ꝓbãde quã rñs p̃us negauerat ⁊ cogit̃ eã ꝯcedẽ. vel ducit̃ ad maxi^m ipossibile. s. ad cõcedẽdũ duo ꝯ̄dictoria eẽ sil' falsa Sciẽdũ scd̃o. ꝙ syllo⁹ cõuersiu⁹ et syllo⁹ p ipossibile ꝯueniũt et dr̃nt. Cõueniũt eñ p̃°. in h̃ ꝙ fiũt in eisdẽ mõis et figurꝫ. scd̃o ꝯueniũt in h̃ ꝙ fiũt ãbo sumẽdo oppositũ alicui⁹ ꝯclusiõis Sꝫ dr̃ñt p̃mo ꝙ sillo⁹ ꝯuersiu⁹ p̄supp̄oit aliquẽ sillo^m p̃us f̃cm. ex c⁹ opposito ꝯclusiõis ꝓcedit Sꝫ sillo⁹ p ipossibile nõ suppoit aliquẽ sillo^m p̃us f̃cm licet p̄supponat aliquã ꝯclusionẽ negatã a rñte et sumat ꝯ̄dictoriũ ei⁹ tãq̃ꝫ ypothesim datã a rñte qꝛ negãs aliqꝫ ꝯclusionẽ ꝯcedit suaꝫ ꝯ̄dictoriã nisi dicat ꝯ̄dictoria eẽ sil' falsa. 2°. dr̃ñt qꝛ sillo⁹ cõuersiu⁹ ordinat̃ ad b̾itatẽ ꝯñe alic⁹ sillo. p̃us facti. Sꝫ sillo⁹ p ipossibile ordinat̃ ad oñdẽdũ v̾itatẽ alic⁹ ꝯclusiõis p̃us negatẽ. Ex q̃ seq̃tur t̃cia dr̃ña qꝛ ꝯuersiu⁹ fit sumẽdo tã oppositũ ꝯ̄riũ q̃ꝫ ꝯ̄dictoriũ. Sꝫ sillo⁹ p ipossibile so^m fit capiẽdo ꝯ̄dictoriũ qꝛ ꝯ̄ria falsa nõ posset inferre v̾itatẽ sue ꝯ̄rie qꝛ ꝯ̄ria sil' starẽt in v̾itate. Quarto dr̃ñt qꝛ syllo⁹ ꝯuersiu⁹ eq̃lit̃ ꝯcludit verꝫ et f̃lm qꝛ ordinat̃ solũ ad oñdẽdũ v̾itatẽ ꝯñe sed sillo⁹ p ipossibile sup̄ poit f̃lm ⁊ ꝯcludit in p̃°. ꝓcessu vbi op̄tet ꝙ p̄missa cũ ypothesi sit maifeste v̾a. alias rñs vellet ex falsitate ꝯclusionis inferre falsitatẽ illi⁹ p̄misse et nõ sue ypothesis sil'r dꝫ eẽ maifeste f̃lã ne rñs neget eã eẽ f̃lam.

Cõclusio p̃ma. vl'is affirmatiua nõ p̄t oñdi p ipossibile in p̃ma figura sed oẽs alie ꝓpões ibi ꝓbari p̃nt. p̃mũ p̃tꝫ qꝛ q̃libet ꝓpõ in illa figũa et illo°. solũ p̄t oñdi p impossibile vbi sua ꝯ̄dictoria p̄t eẽ p̄missa ⁊ vbi nõ p̄t esse p̄missa. nõ p̄t ꝓpõ oñdi p ipossibile. sed ꝯ̄dictoria vl'is affirmatiẽ q̃ ẽ p̄ticl'arꝫ negatiã nõ p̄t eẽ p̄missa in p̃ma figũa qꝛ nõ p̄t eẽ maior inq̃ꝫtũ est p̄ticl'arꝫ neqꝫ mior inq̃ꝫtũ ẽ negatiã. scd̃a p̄s cõclusiõis p̃tꝫ ꝯ̄dictoria cuiuslibet alteri⁹ ꝓpõnis p̄t fieri p̄missa in p̃ma figũa vt ꝓbaret̃ inductiẽ. Ex dictꝫ pꝫ ꝙ in scd̃a ⁊ tercia figurꝫ p̃nt oñdi p ipossibile q̃ttuor gñã ꝓpõm pꝫ qꝛ ꝯ̄dictoriũ cuiuslibet in ipis p̄t eẽ p̄missa. Con°. scd̃a. et rñsal' ad q̃situ. Syllo⁹ p ipossibile ẽ bonus syllo⁹ et ẽ distinct⁹ a sillo°. ꝯuersiuo. ꝓbat̃ ꝯclu°. p ea que dc̃ã sꝫ. Et hec de primo.

Dubitatur p̃mo. Q̃ño differũt syllogism⁹ p ipossibile ⁊ syllo⁹ oñsiuus. Ad du^m rñr ꝙ illi syllogismi dupl'r dr̃ñt. p̃mo qꝛ sillo⁹ p impossibile ꝓcedit ex vna p̄missa maifeste vera et alia falsa ad ꝯclusionẽ falsaꝫ. sed syllogis. oñsiuus ꝓcedit ex ãbab⁹ veris ad cõclusioneꝫ verã. ideo d̾t p̃hs ꝙ oñsiu⁹ ꝓcedit ex ꝓpõnib⁹ indubitabilib⁹ veris. sed syllo⁹ p impossibile ꝓcedit ex ꝓpõibus indubitabilib⁹. vna q̃deꝫ vera altera q̃dẽ falsa. scd̃o dr̃ñt qꝛ oñsiuus nõ p̄supponit aliq̃ꝫ cõclusionẽ ꝯcessaꝫ vel negatã ad sumẽdũ ipam p modũ ypothesis. Sꝫ syllogism⁹ p impossibile p̄supponit ꝯclusionẽ negatã et capit ꝯ̄dictoriũ eius p modũ suppõnis sed tñ ꝯueniũt in hoc ꝙ q̃cq̃d demrãtur oñsiue p̄t demrãri p impossibile et ecõtra p eosdẽ termios. nõ tñ eodẽ mõ qꝛ ꝓpõ affirmatiã oñsiue oñdit̃ in mõ affirmatio. sed p ipossibile demrãtur in mõ negatiuo qꝛ demrãtur p impossibile sumẽdo ꝓ p̄missa ꝯ̄dictoriũ eius sil'r ⁊ in alijs verũtñ aliq̃d p̄t demrãri p impossibile q̃d non p̄ot oñsiue demrãri a p̃ori sicut sunt p̃ma p̃ncipia indemrãbilia. Ex dictꝫ p̃tꝫ ꝙ syllo⁹ oñsiu⁹ p̄t sic describi est q̃ nõ ꝓcedit ex aliq̃ ypothesi cõnumerata in p̄missis. Sed syllo⁹ ex ypothesi est q̃ ꝓcedit ex aliq̃ suppõe cõnũata in p̄missis et syllogism⁹ p impossibile ẽ vna spẽs.

in cōclusione negat extremitas de extremitate eo q in nullo sillogismo mediū ponit in cōclusione. si ergo sbcm̄ de sbiecto ɔcludat negatiue sic ē in scda figura et si pdicatū de pto sic est in tercia. nec pōt dici q ptū de sbiecto ɔcludat vł ecōtra q2 sic mediū intraret ɔclusionē et in nullo differt cōclusio ab altera premissaꝝ.

Dubitat scdo. de vtilitate hui9 ptātis. Ad dubiū rn̄r q vtil' est ɔtra pteruos negātes vł cōcedētes maifeste vł occulte duo ɔ̄ria vel cōtradictoria q2 p hanc ptātē ducūtur ad mag' incōueniēs fm apparētiā scz ad negādū idem de seipo. et etiā hec ptās est vtilis vt sciam9 q ex duob9 termis sine tertio dissili fm rē ɔtingit syllogisare. Ad rōnes. ad pmā dr q in sillogismo ex opposit' nō sunt nisi duo termi fm rem distincti st'. tn̄ tres distincti fm rōem maioris extremitat' et minoris. Secūda et tercia solute sunt ex dict'. seqtur textus.

In pncipio aūt pe. Queritur septimo. Utꝝ peticio pncipij sit pctm̄ incidēs circa sillogismū circularē. Arguit primo q non quia hic ɔsiderat de syllogismo circulari put ē illatiuus tm̄. sed petitio pncipij nō impedit illationē. ergo nō est pctm̄ incidens circa syllom circularē. Scdo arguit petitio pncipij ē qdā locus sophisticus ptinens ad sophistā. ergo nō hēt hic ɔsiderari vt pctm̄ circa syllogismū circularē. Tertio arguit petitio pncipij ē peccatū circa sillogismū dialeticū et demrātm̄ sed sillogismus circularis nō est dialeticus neqz demrātiuus q2 circulo demrāre est impossibile. g petitio pncipij nō est pctm̄ circa sillogismū circularē In oppositū est. p. in textu. Sciēdū est pmo q postqz determiauit. p. de sex ptātibus syllogismoꝝ. Cōnr in h scdo tractatu determinat de peccat' siue erroib9 incidētibus circa huiusmōi ptātes. Primū pctm̄ ē petitio pncipij et incidit circa sillom circularē. Scdm̄ ē nō pp̄ter h accidē fm̄ et incidit circa sillom ad impossibile. Terciū ē fallacia ɔ̄rie opionis 7 incidit circa sillom ex opposit'. Circa pmū pctm̄ intelligēdū ē q nō demrāre ppositū ē gen9 ad h q ē petere id qd ē in pn°. tripl'r āt nō ɔtingit demrāre ppositū. vno°. qn̄ oino nō sillogisat. 2°° qn̄ aliqd ondit p eque vł mag' ignotū. Tertō qn̄ pus sillogisat p posteri9. nā demrātio sp dz ēē ex poib9 vel simpl'r vel q ad nos sed istis tribus mōis nōdū fit petitio eius qd ē in pn°. sed adhuc aliud reqrit ibi. Sciendū scdo. Q' quedā st' que p se nata st' cognosci 7 nō p alia sicut pma pncipia q stati cognoscunt apphēsis termis. Alia do st' q nata st' cognosci p alia sicut ɔclusiōes q cognoscūtur in luie suoꝝ pncipioꝝ. Est g petē pncipiū nō demrāre ppositū qn̄ qd nō est natū p se cognosci aliqs conatur p se ondere. vn̄ tūc fit petitio pncipij qn̄ ad pbationē alicui9 assumit aliqd qd nō est p se notū et tn̄ assumit sine aliq pbatione et petit cōcedi a rn̄dente. dupl'r tamē ɔtingit petere pncipiū. Uno°. qn̄ idem re et nōie assumit ad pbandū seipm et h est petere pncipiū stati. vt hō currit. ergo hō currit. Scdo mō petit pncipiū qn̄ ad ondendū ppositū assumit aliqd qd est eque vel mag' natū ondi p ppositū sicut econtra. qd ɔtingit dupl'r. Uno°. qn̄ maior ē eque vel mag' dubia qz ɔclusio. Scdo°. qn̄ minor et hoc ē petere pncipiū nō statim qd hēt reduci ad petere pncipiū stati. si em̄ maior sit eque dubia sicut ɔclu°. tūc petit ondi p ɔclusionē. si g ondat ɔclusionē et ɔclu°. maiorē ondat seqtur q maior ondat ma. et cōclusio cōclusionē et sic idē ondit seipm sicut ondem9 q linee paralelle st' eque distātes q2 nō ɔcurrūt. Nō cōcurrere em̄ pōt ondi de illis lineis p h q ē eque distare et sic petit pncipiū Cōclusio pma. In qlibet mō cuislibet figūe ɔtingit petere pnm circa illā pmissaz que pt circul'r pbari. pbat ɔclu°. q2 si maior sit eque dubia vł mag' sicut ɔ°. et termi miores sint ɔuertibiles tūc ex ɔclusiōe et ɔūsa mioris ondit maior sil'r si mior sit eque vł magis dubia qz ɔclusio et termi maio. sint ɔuertibiles tūc ex ɔclusiōe cū ɔuersa maioris ondet minor et pmisse ondūt ɔclusionē et ondent p ipam. et sic idē ondet p seipm. Ex q seqtur q in pmo mō pme figure pōt esse petitio pncipij de vtraqz pmissaꝝ q2 vtraqz pt circulariter syllogisari. Scdo seqtur q in mōis negatiuis vl'ibus pt fieri petitio pncipij respcū pmisse negatiue si illa sit eque dubia sicut ɔ°. et termi affirmatiue ppōes sint ɔuertibiles. Tertio seqtur q peti°. pncipij nō ē euidēter circa pmissā affir. q2 nō pt circul'r sillogisari nisi trāsponēdo premissaz nega. in affir. Cōclu°. scda. et rn̄salis ad qsitū petitio pncipij ē pctm̄. Incidēs circa sillom circularē pbat ɔ°. q2 peti°. pncipij fit redeūdo de ɔclusiōe ad aliqz pmissaꝝ et h fit p sillogis. circularē g peti°. pncipij ē pctm̄ incidēs circa sillom circularē Dubitat pmo. Utꝝ petitio pncipij peccet ɔtra sillom simpl'r siue ɔtra syllom ad ppositū. Ad dubiū rn̄r q petitio pncipij stati peccat ɔtra sillogis. simpl'r sed petitio pncipij nō stati peccat pmo et pncipal'r contra syllogismū ad ppositū et solū ex ɔnti ɔtra sillogis. simpl'r. Prim pz q2 i petitōe pncipij stati ɔ°. nō ē alia a pmissis qd tn̄ reqrit i sy°. simpl'r 2°. pz q2 i sy°. ad ppom dēt pcedi ex pioib9 p que pt ondi ppositū qd nō fit i petitōe pncipij

Dubitatᷣ secūdo. de vtilitate huius ptātis. Ad dubiū rn̄r ꝙ vtilis ē p̄mo demrāto ri ꝯtra ꝓteruos negātes p̄ma p̄ncipia ⁊ ꝓpōes maifeste ꝟas. scd̄o vtil' est dialetico nō tn̄ eodē mō sicut demrātori. qꝛ ī dialetic' nō st̄ ꝓpōes ita maifeste vere aut false sicut in demrātiuis.

Ad rōnes. ad p̄mā dꝛ ꝙ syllo⁹ ꝑ impossibi le solū quo ad p̄mū ꝓcessū ē sillogi. et q̄ztū ad illū ꝓcessuz in ipo sunt tres termi. Ad scd̄am ⁊ terciā rōnes ptz solutio ex dictis.

In qua aūt figura. Queritᷣ sexto. Utrū sillo⁹ ex opposit' sit bonus sillo⁹ ab alijs distinct⁹. Arguitᷣ p̄mo ꝙ nō in oī sillo° reqrun tur tres termi sed in syllo° ex opposit' st̄ duo termi ergo sillo⁹ ex opposit' nō est bonus sillo⁹. Scd̄o arguitᷣ in p̄ma figūa nō fit sillo⁹ ex op/ positis ğ nec in alijs. tenet ꝯn̄a qꝛ p̄ma figura est origo aliaꝝ. Tertio arguitᷣ sillogism⁹ ꝑ im possibile ⁊ sillo⁹ ꝯuersiu⁹ ꝓcedūt ex opposit' ğ sillo⁹ ex opposit' nō distinguitᷣ ab ipis.

In oppositū est. p. in textu. Sciēdū est p̄mo ꝙ determiato de sillo° cōuersiuo et ad impossibile q̄ p̄supponūt oppositū ꝯclusiōis ⁊ fiūt in oī figura. Conn̄r dermiandū est de syllo° ex opposit' in q̄ solo est oppō p̄missaꝝ et solū fit in duabus figur' q̄ sit diffinitᷣ. Syllo⁹ ex op/ posit' est q̄ ꝓcedit ex p̄missis ꝯrijs vel ꝯdicto/ rijs inferēs negatiēidē de seipo in ꝯclusiōe. Ex quo ptz ꝙ licet ex falsis ꝯtingit syllogisare veꝝ nunq̄z tn̄ opposit' qꝛ idez de seipo vere negari nō pōt qꝛ sicut nulla ē verioꝛ illa in q̄ idē affir matᷣ de seipo. sic nulla ē falsioꝛ illa in q̄ idē ne/ gatur de seipo. vlteri⁹ seq̄tur ꝙ iste syllo⁹ aliter fit ex opposit' q̄z syllo⁹ cōuersiu⁹ et ꝑ imp'le qꝛ illi ꝓcedūt ex opposito ꝯclusiōis sillogisate vl' sillogisande et neutᷣ ipoꝝ ꝓcedit ex p̄missis op posit' inter se. et ad declaratōem hui⁹ sillogismi ponit textus q̄ttuoꝛ oppōnes ꝓpōm ꝑm locutō nē. i. ꝑm affirmatōem et negationē eiusdez p̄ti de eodē sbiecto. Pria ē vl'is affirmatiā ⁊ vl'is negatiā que dꝛ ꝯria. scd̄a ē vl'is affirmatiā et ꝑ ticular' negatiā. Tercia ē vl'is negatiā et ꝑticu laris affirmatiā et iste due dicūtur ꝯdictorie ⁊ dicūtur due oppositōes et ꝑm locutōem dr̄nt eo sint duo mōi ꝯdictōnis et etiā ꝑm rē. Quar ta oppō est ꝑticular' affirmatiā et ꝑticular' ne gatiua q̄ est oppō ꝑm locutōem et nō ꝑm rez eo ꝙ subcōtrarie p̄nt sil' stare in ꝟitate. Alie vero tres oppōnes st̄ oppōnes ꝑm rē et ꝑm locutōez et si dicatᷣ ꝙ ꝯrie simul stāt in falsitate ğ nō op ponūtur. negatᷣ ꝯn̄a qꝛ stare in falsitate ē stare in nullo ꝑm rē cū fl̄m sit nō ens. Ex dict' sequi tur ꝙ in subcōtrarijs nō fit sillo⁹ ex oppositis. qꝛ nō opponūtur ꝑm rē eo ꝙ sbc̄m in ipis pōt capi ꝓ diuisis iō si ex ipis fieret sillo⁹ staret me/ diū nō teneri ibi vniuoce sed ꝓ diuisis.

Sciēdū est scd̄o. Q' oppō ꝓpōnis p̄t capi dupl'r. vno° cōiter ꝓ oī repugnātia duaꝝ ꝓpō nū int' se sic qd̄ nec st̄ eiusdē subiecti et p̄ti nec ꝑm rē nec ꝑm vocē sic opponūtur iste due om̄e currēs est asin⁹. oīs hō est currēs et ex talib⁹ op posit' fieret sillo⁹ ex opposit' in p̄ma figūa. sed hic nō accipitᷣ oppō ita cōiter qꝛ in talib⁹ nō ē oppō ꝑm rem sed ꝑm materiā tm̄. Alio° capitᷣ oppō ꝓprie qn̄ idē affirmatᷣ et negatᷣ de eodem ad idē ꝑm idem cū alijs circūstātijs req̇sit' ad oppōem et hoc adhuc ꝯtingit dupl'r. qꝛ vel af firmatᷣ vel negatᷣ idē de eodē tam ꝑm rē q̄z ꝑm vocē et hec ē oppō ꝑ se et ꝑfcissima. vl' affirmatᷣ et negatᷣ idē de eodē ꝑm rē sed nō ꝑm vocē sic' cōtingit in sinonomis vel etiam vbi subiectū vni⁹ oppositoꝝ se hēret ad subiectū alterius si cut ꝑs subiectiā ad suū totū aut etiā p̄dicatū ⁊ hec dꝛ oppō ꝑ accn̄s et ꝑ alteꝝ sicut opponuntᷣ iste due. oīs disciplina ē studiosa. nulla medici na ē studiosa. Sil'r se hn̄t iste due om̄e al' cur rit. nullū aīal mouetᷣ et ex vtrisq̄z pōt fieri sillo/ gismus ex opposit' Cōclusio p̄ma. In nullo mō affirmatio pōt fieri sillogism⁹ ex oppositis. ptz qꝛ in tali mō ambe p̄misse st̄ affirmatie sed semꝑ oportet vnā ꝓpōem oppositaꝝ esse negati/ uam ğ cōclusio ꝟa. Ex qua ꝯclusione seq̄tur ꝙ in p̄ma figūa nunq̄z fit sillo⁹ ex oppositis in mōis affirmatis neq̄z etiā negatis qꝛ ꝓpōnes opposite st̄ eiusdē sbiecti et p̄ti qd̄ nō ꝯtigit in p̄missis p̄me figūe in q̄ idē subicitᷣ in maioꝛe. et p̄tur in mioꝛe Cōclu° scd̄a In scd̄a et tercia figur' p̄t fieri sillo⁹ ex opposit' tā in ꝯrijs q̄z in ꝯdictorijs siue sint opposite ꝑ se siue ꝑ accn̄s. ptz ꝯ° exēplaritᷣ in singul' mōis vt sic arguēdo in scd̄a figura. oīs disciplina ē studiosa. nulla disciplina ē studiosa. ğ nulla disciplina ē dis ciplina. vl' ex ꝯdictorijs sic. nulla disciplina ē studiosa. aliq̄ disciplina ē studiosa. ğ aliq̄ dis ciplina nō est disciplina Et ex opposit' ꝑ accn̄s sic arguitᷣ. nulla disciplina ē studiosa. oīs me/ dicina ē studiosa. ğ nulla medicina ē discipli/ na. Sed in tercia figūa semꝑ cōcluditᷣ ꝑticularitᷣ negatie in syllo° ex opposit' et negatᷣ p̄tū de p̄to p̄rimo

Dubitatur p̄mo. Q̄uo sciri po terit in qua figūa sit sillo⁹ ex opposit' nā cū idē subicitᷣ et ꝑtur in vtraq̄z videtᷣ ēē in scd̄a et ter/ cia figur'. Ad dubiū rn̄r ꝙ si talis sillo⁹ capiatᷣ ꝓ p̄missis tm̄ sine cōpatōne ad cōclusionē sic ē indr̄ns ad scd̄am ⁊ terciā figūas sed si cōpantᷣ p̄misse ad ꝯclusionē videri p̄t in q̄ figūa fit qa

nō stati. Terciū ptꝫ qꝛ petiº ꝑncipij nō stati ite rūsp̄t reduci ad petitōeꝫ ꝑncipij stati iō ex ꝯn̄ti peccat ꝯtra sillo^m simpl'r ex q̇bꝰ pꝫ ꝙ h̄ determiat̄ de petitōe ꝑncipij ſm eiꝰ cōem radicē ꝓut h̄ꝫ fieri cōiter circa syllo^m demrātm̄ et dialeticū vn̄ liber iste ordinat̄ ad librū topicoꝝ et posterioꝝ.

Dubitat̄ secūdo Quō dr̄n̄t petē ꝑncipiū ſm veritatē et petere ꝑn^m ſm opionem. Ad dubiū rn̄r ꝙ sic dr̄n̄t qꝛ petē ꝑn^m ſm veritateꝫ ꝯtingit in silloº demrātio qn̄ illud qd̄ nō est ꝑ se notū ſm rē et ꝟitatē accipit̄ vt ꝑ se notū. sed petē ꝑncipiū ſm opioem ꝯtingit in dialetic̄ et est qn̄ illud qd̄ nō est ꝑ se notū vel ꝓbabili rn̄ti accipit̄ vt ꝑ se notū vel ꝓbabile Ad rōnes Ad ꝑmā dr̄ ꝙ petitio ꝑncipij stati peccat cōtra sillo^m simpl'r sed tn̄ hic ꝯsiderat̄ ꝑncipl'r vt peccat ꝯtra sillo^m circularē q̄ est cōis demrātori et dialeti. et ꝑ h̄ soluit̄ tercia rō. Ad scd̄am dr̄ ꝙ petitio ꝑncipij ē locus sophi. ꝓut ibi est cā apparētie ꝓbabilitat̄ et sic ꝑtinet ad sophistam. sed ꝑtiet ad dialeticū ꝓut impedit sillo^m dialeticū et h̄ cōsiderat̄ in cōi ſm modū ꝑus dictū.

Querit̄ octauo. Utꝝ nō ꝓpter h̄ accidē falsum sit pccm̄ incidēs circa sillo^m ad impossibile. Arguit̄ ꝑmo ꝙ nō qꝛ ex vna ꝟa et alia falsa in silloº ostēsiuo seq̇tur ꝯº falsa. et tn̄ nō seq̇tur ꝓpter h̄ scꝫ ꝓpter ꝑmissaꝫ verā qꝛ veꝝ nō ē cā falsi g̊ nō ꝓpter h̄ accidē fl̄m nō fit in silloº ad impossibil'e Scd̄o ar̄ si sic vl' fiet in q̄libꝫ sillo. ad ipossibil'e. vl' in aliq̄ et in aliq̄ nō. nō in oī q̇a plurēs st̄ sillogismi ꝑ impossibile in q̇bus fl̄m accidit ꝓpter h̄. s. ꝓpter ꝑmissas nec in aliq̄ et i aliq̄ nō qꝛ nō est maior rō de vno q̄ꝫ de altero. Tertio arguit̄ silloꝰ ad ipossibile ē bonꝰ silloꝰ. vt pꝫ ex dict̄ g̊ in ipo nō accidit h̄ pccm̄ scꝫ nō ꝓpter hoc accidere falsum.

In oppositum est pħus intextu.

Sciēdū ꝑmo ꝙ postq̄ꝫ determiatū ē de petitōe ꝑncipij q̄ est viciū ꝯtingēs circa sillo^m circularem. Cōnr determiat̄ de nō ꝓpter h̄ accidē falsū qd̄ incidit circa sillo^m ad ipossibile et diffinit̄ sic in textu. Nō ꝓpter h̄ accidē fl̄m in syllogismo ad ipossibile ē qn̄ ypotheſ ex ꝑnº data sic se h̄ꝫ ad ipossibile illatū qd̄ cū ipa sit vl' nō sit nihilominꝰ seq̇tur impossibile Sciēdū scd̄o Q̄ nō ꝓpter h̄ accidē falsū fit dupl'r. vnoº qn̄ ypotheſ data i nullo termio ꝯueit cuꝫ ꝑmissis ad ipossibile sed ē oīno ad ipm̄ extnea ⁊ in h̄ mō maifestū ē ꝙ ꝓpter talē ypothesim nō seq̇t̄ falsū exēplū textꝰ ē vt si ista Dyamit̄ ē simit̄ sit intermedia ad ꝓbādū suā ꝯdictoriā scꝫ ꝙ dyamit̄ est simit̄. i. mēsurabil' Caste ⁊ fiet silloꝰ ꝑ impossibile ſm rōem scd̄ois q̄ ꝓbat ꝙ nō ꝯtingit aliq̄d moueri arguēdo sic. Infinita nō pn̄t ꝑtrāsiri. sed in q̄libet spatio st̄ infinita pūcta g̊ nō cōtingit moueri in spatio. hec āt ꝯº falsa nō seq̇t̄ ꝓpter ypothesim datā eo ꝙ ipa nō cōicat cū premissis istiꝰ sillo. ad ipossibile. scd̄oº fit qn̄ ypothesis cōicat cū ꝑmissis sillogismi ad ipossibile in aliq̄ termio. Et h̄ dupl'r vel in s̄biecto vel in ꝑ̄to. in s̄biecto scꝫ accipiēdo aliqd̄ inferiꝰ sub s̄iecto ypotheſ sic arguēdo. oē b ē a. oē c est b. et oē d ē c ergo oē d ē b posita eīn vl' remota illa ypothesi oē b est a. adhuc seq̇ret̄ ꝯcluº et ipa cōicat in s̄biecto cuꝫ altera ꝑmissaꝝ qn̄qꝫ cōicat ꝟo in ꝑdicato qn̄ scꝫ accipit̄ aliqd̄ superius ad ꝑ̄tū. vt arguēdo sic oē b ē a. oē a ē b. et oē d ē a. g̊ oē d ē b. vn̄ addita vl' remota illa ypothesi nihilominꝰ seq̇tur ista ꝯº falsa ideo illa oē b est a q̄ cōicat ex ꝑte ꝑ̄ti sui cū aliq̄ ꝑmissaꝝ est nō ꝓpter h̄ accidē falsuꝫ si ergo interimit̄ ꝓpter falsitatē cōclusionis cōmittitur peccatū in syllogismo ad impossibile qd̄ dicit̄ nō propter hoc accidere falsum quia falsitas ꝯclusiōis nō seq̇tur ꝓpt falsitatē illiꝰ ypotheſ.

Cōclusio ꝑma. nō ꝓpter hoc accidere fl̄m pt fieri in silloº ad ipossibile. Probat̄ cōclusio qꝛ tale pctm̄ ꝯtingit qn̄ aliq̇s ꝓcedit ad ꝯ̄dictōem ypotheſ date ꝓpter impossibile qd̄ seq̇tur sed solū in silloº ad impossibile ꝓcedit̄ ex falsitate ꝯclusionis ad destruēdū ypothesim datā g̊ nō ꝓpter h̄ accidē falsuꝫ fit in silloº ad impossibile Cōclusio scd̄a. Nō ꝓpter h̄ accidere fl̄m nō fit in silloº ostēsiuo ꝓbat̄ ꝯcluº duabus rōnibꝰ. ꝑma rō est qꝛ tale pctm̄ solū ꝯtingit in sylloº q̇ ponit ꝯ̄dictoriū illius qd̄ dēt ꝓbare sed demrātio ostēsiua nō poit illud qd̄ contradicit sue ꝯclusioni quā intēdit ꝓbaē igit̄ ⁊c. Scd̄a rō nō ꝓpter h̄ accidē falsuꝫ solū fit in sillogismo in q̄ assumit̄ falsum qd̄ seq̇tur ꝓpter falsuꝫ positū in ꝑmissis sed hoc nō dēt assumi In demrātione ostēsiua qꝛ sic arguēs cōtradiceret sibiipsi qꝛ assumit suas ꝑmissas tanq̄ꝫ veras. ergo nō propter h̄ accidere falsum nō fit in syllogismo ostensiuo.

Dubitatur ꝑmo. Quō differūt nō propter hoc accidere falsuꝫ et nō cā vt cā. Ad dubiū rn̄r dr̄n̄t sicut inferius et superius qꝛ nō propter h̄ accidere fl̄m est ꝯmunius. Nā nō cā vt cā solū potest fieri vbi ꝑmissa nō cā est ꝯiuncta cū ꝑmissis causis et ꝓpter hoc hēt apparētiam cause sed non potest fieri qn̄ ypothesis in nullo termino ꝯuenit cuꝫ premissis sicut non propter hoc accidere falsum qꝛ ypothesis illo modo nō habet apparentiā cause ideo q̄uis sit nō causa tamē nō est vt causa.

Dubitatur secũdo. de documẽtis op
ponẽtis et rñtis q̃ infert. p. ex dictꝭ. Ad dubiũ
rñr ꝙ ex pte rñtꝭ ponũtur duo documẽta. pmũ
est ꝙ si rñs ignoret ↄclusionẽ quã vult oppo/
nẽs ↄ̃cludẽ dẽt cauẽ ne ↄ̃cedat aliq̃s ꝓpões
in aliq̃ termĩo cõicãtes qꝛ ille terminꝰ bis sũp
tus eẽt mediũ ad inferẽdũ illã ↄclusionẽ. Se
cũdũ documẽtũ ẽ si rñs cognoscat cõclusionez
opponẽtis tm̃. nõ dẽt cõcedere aliq̃s ꝓpões in
q̃bus sit dispõ cõueniẽs medij ad inferẽdũ il/
lam ↄclusionẽ et istud sciri pt ex dictꝭ in pmo
libro vbi oñsuz est ex q̃ntꝭ et q̃libet pmissis. et
q̃ũo in q̃libet figũa possit inferri ↄ̃ꝰ. Primũ do
cumẽtũ opponẽtis ẽ ꝙ dẽt zelare suã ↄclusio/
nẽ quã intẽdit ↄtra rñtẽ et pmo dẽt assumere
pmissas ex q̃bus pt inferri illa ↄcluꝰ. Scdm
documẽtũ ẽ ꝙ si ↄcluꝰ sit nota rñti ⁊ possit sillo
gisari p plura media. q̃ꝝ quedã sitꝭ ꝓpinq̃ora
et quedã remotiora. opõnẽs dẽt incipe a me/
dijs remotioribꝰ ad ↄclusionẽ intentã. Et cã
huius ẽ qꝛ mediũ remotiꝰ minꝰ videt̃ facẽ ad
cõclusionẽ iõ faciliꝰ cõcederet̃ a rñte. Tertiũ do
mẽtũ est si ↄcluꝰ nõ possit inferri nisi p vnũ me
diũ tũc opponẽs dẽt incipe a meꝰ et nõ a mio
re extremitate qꝛ p hoc minꝰ maĩfestabit̃ ↄclu
sio. nã minor extremitas intrat ↄclusionẽ. me/
diũ aũt nõ. Quartũ documentũ ẽ ꝙ opponẽs
sp dẽt accipe aliq̃z pmissaz affirmatiuã. et ali/
quã vlẽm qꝛ cuz oĩs elenchus sit silloꝰ et sil/
logismꝰ nõ possit fieri ex purꝭ negatis nec ex pu
ris pticlaribus ita nec elenchus ḡ opponens
ad contradicẽdũ rñti semp indiget aliqua af/
firmatiua et aliqua vniuersali.

Ad rõnes. ad primã dicit̃ ꝙ in tali
sillogismo oñsio cõcluꝰ falsa seq̃tur ꝓpter pre
missam falsaz qꝛ ipa remota ex alia nõ seq̃tur
falsum nec ẽ incõueniẽs ꝙ veꝝ cũ vno falso sit
cã falsi q̃ntũ ad illationẽ. Ad scdam dꝛ ꝙ istd
pcc̃m nõ accidit in oĩ sillogismo ad impossibi/
le sed solũ in supfluo scz in illo in q̃ ponit̃ vna
pmissa q̃ nõ facit ad illationẽ cõclu, q̃ remota
adhuc seq̃tur ↄcluꝰ falsa. Ad terciã dꝛ ꝙ licet
sillogismꝰ ad impossibile si debite cõstituat̃ sit
bonus sillogismꝰ. tñ q̃ñ est supfluꝰ habũdans
scz in vna pmissa q̃ non facit ad ↄclusionẽ in/
ferendã tũc in ipo accidit pcc̃m queãdmoduz
aũt questione dictũ est

Accidit aũt quãdo Querit̃ nono.

Utꝝ fallacia ↄtrarie opionis sit pcc̃m incidẽs
Circa sillogismũ ex oppositꝭ arguit̃ ꝙ nõ. qꝛ si
sic hͣ ↄtingeret simul opinãdo ↄ̃ria sed hͣ ẽ im/
possibile qꝛ ↄ̃rie opiones nõ pñt silꝰ esse in codẽ
ergo nulla ẽ fallacia ↄ̃rie opionis. Scdo ar
guit̃ qꝛ vel ista fallacia eẽt in dcõne vel extra
dictionẽ nullũ istoꝝ est dõm. qꝛ nõ sumit cãz
apparẽtie nec ex pte rei. nec ex pte sermõis igit̃
⁊c. Tertio arguit̃ sillogismꝰ ex oppositꝭ habet
fieri ex oppositꝭ cõtradictorijs. ergo fallacia cõ
trarie opionis nõ est pcc̃m incidẽs circa silloᵐ
ex oppõsitꝭ. sed magꝭ fallꝰa ↄ̃dictorie opionis.

In oppositum est phus in textu.

Sciẽdũ pmo ꝙ determiato de nõ. ꝓpter hͣ ac/
cidere fl̃m. qd̃ ↄtingitꝭ circa sylloᵐ ad impossi/
bile. Cõñr determiat. p. de fallacia ↄ̃rie opinio/
nis que ↄtingit circa silloᵐ ex oppositꝭ. et pt sic
diffiniri. Fallacia ↄtrarie opionis ẽ deceptio p
quã aliq̃s simul opinat̃ ↄtraria vꝰ ↄtradicto/
ria de eodẽ et magꝭ dꝛ ↄ̃rie opionis q̃z ↄtrarij
sensus vꝰ intellcũs qꝛ sensus ẽ incõplexoꝝ tm̃
et intellcũs est veroꝝ opinio vere ẽ cõplexoꝝ. ⁊
põt eẽ veroꝝ et falsoꝝ. mõ in ↄ̃rijs vel in ↄtra/
dictorijs semp est aliqua falsa.

Sciendũ scdo. ꝙ talis deceptio cõ
tingit pluribus mõis. pmo mõ p media q̃ nõ
sunt ex eadẽ cõbinatõne. puta q̃ nõ sunt ad in/
uicẽ subalternata. vt si capetur alꝰ et sensibile q̃
bus eque pmo cõuenit vnũ pdicatũ scz suba.
et aliq̃s opinet̃ idem pdicatũ ineẽ vni et nõ al
teri. puta ꝙ om̃e aĩal sit suba. et qd̃ nullũ sensi/
bile sit suba. tũc si illa duo pdicata insint vni
tertio vtputa hoĩ tunc talis opinio videt̃ con
traria. quia p illud mediũ qd̃ est aĩal cõcludere
tur ꝙ oĩs hõ est suba. et p illud mediũ sensibile
cõcluderet̃ ꝙ nullus hõ est suba ⁊ ita opinãdo
illa duo esse vera scz om̃e aĩal est suba. et nullũ
sensibile est substãtia. decipitur aliquis opinã
do illa duo cõtraria que nõ credit opinari sci/
licet ꝙ om̃is hõ est substãtia. et qd̃ nullus hõ
est substãtia. Scdo contingit hec deceptio in
predicatꝭ questꝭ ex eadẽ cõiugatõne siue in pre
dicatis subordinatꝭ. vt si quis opinetur ista
duo om̃e corpus est substãtia. nullum aĩal est
substãtia. simul opinabit̃ ista duo omnis hõ
est substãtia. et nullus hõ est substãtia. et opi/
natur contraria et ex consequẽti cõtradictoria
vt patet ducendo sicut prius.

Cõclusio pma. quãdo media sunt ex
eadem cõiugatione nõ contingit simul opina/
ri ambas ꝓpões sine incõuenienti. ꝓbat. p.
quia opteret simul et actu om̃ia contraria vel
cõtradictoria opinari. quia si substantia insit
aĩali. et nõ insit sensibili. et illa duo scz animal
et sensibile vniũsaliter insint homini tũc capiẽ
do conclusionẽ secũdi sillogismi cum minore
primi sillogismi infertur ↄtradictoriũ maiorꝭ
pmi sillogismi in scdo mõ tercie figũe sic argu.

endo. nullus hō est suba. oīs hō est animal ğ q̄ddā al' n̄ est sbstātia. Ex p̄dictis medijs cō tigit simul opinari ꝑm vtrūꝫ extremoꝝ. vnā ꝓpōem vl' ambas ꝑm vnū mediū. ꝓbat phs. q: deceptio q̄ fit accipiēdo ābas ꝓpōes ꝑm vᵐ mediū. ⁊ vnā ꝑm vtrūꝫ medioꝝ. sil'is est illi qui scit aliq̄d in vl'i. ⁊ ignorat illud in par/ticulari. sƺ talis deceptio que fit aliq̄d sciēdo i vl'i. ⁊ ignorādo illud in ꝑticulari est possibil'. ğ fit d̄ceptio ꝑ talia media. minorē ꝓbat phs q: aliquis p̄t scire istā. oīs triāgul' hƺ duos ā gulos eq̄les duob' rect̄. ⁊ in illa ꝯgnoscit istā in ꝑticulari. iste triangulus hƺ tres āgulos. ⁊c ⁊ tn̄ p̄t credere in ꝑticulari ꝙ iste ꝑticular̄ triā gulus nō hƺ tres āgulos equales duob' rc̄is ⁊ ꝑ hoc p̄t solui ratio platonis in mēnōe qua ꝓbat ꝙ scire nō est nisi reminisci. q: q̄nꝫ ad/discim' aliq̄d. illud p̄scimus. ğ ibi nō est nisi reminisci. ad quā dicēdū est ꝙ dū aliq̄s addis cit demōstrare p̄us sciuit illud in vl'i. ⁊ in suis p̄ncipijs nō tn̄ in ꝑticulari ⁊ ꝓp̄a forma.

Conclusio secunda: et responsalis ad q̄situ fallacia ꝯrie opinionis p̄t cōtingere cir/ca syll'm. ex oppositis ꝓbatur ꝯclusio. q: cōtin git syllogisare ex oppositis q̄ sūt ꝑm rem oppo sita. licet nō ꝑm vocē. vt cū idē affirmat̄ de vl'i ⁊ negatur de ꝑticulari cōtento sub eo vl' ecōtra vt dicēdo sic. oīs mula est sterilis. ⁊ ista ꝑti/cularis mula nō est sterilis. vel sic. Oīs dis ciplina est bona. nulla medicina est bona. ğ cir ca syll'm ex oppositis p̄t ꝯtingere fallacia con/trarie opinionis.

Dubitatur p̄mo: Qualiter stare pōt ꝙ aliq̄s simul ⁊ semel opinetur ꝯria. aut etiā ꝙ aliquis sciet vnū ⁊ ignoret idē. h̄ eīm videt̄ impossibile. ꝓ solutione dubij notat phus ꝙ scire capitur duobus mōis. s. sciē in vl'i q̄d vo catur scire in potentia sicut ꝯgnoscit̄ spēs in ge nere ⁊ ꝯclusio in p̄ncipijs. Aliud est scire in ꝑ/ticulari. q̄d est scire in ꝓp̄a forma ⁊ in seipo. et nō in vl'i. Aut in alio. ⁊ vterꝫ istoꝝ modoꝝ diuidit̄ ꝑ scire in habitū tm̄. ⁊ ꝑ scire in agere cū. s. actual'r ꝯsiderat̄ illud vl'e in q̄ cognoscit̄ illud ꝑticulare. vn̄ aliq̄d cognitū in ꝑticulari p̄t esse in habitu tm̄. vt in dormiēte vl' in actu cū actualiter considerat̄. ⁊ sic pƺ ꝙ ꝯtingit ali/q̄d scire q̄ttuor modis. ⁊ tot modis cōtigit ig norare. q: q̄t mōis d̄r vnū oppositoꝝ tot mo dis dicit̄ ⁊ reliquū. Ex ista diuisiōe pƺ. ꝙ nō q̄ libet ignorātia cuilibet scire opponit̄. sƺ cuili/bet mō scire opponit̄ mod' ignorātie sibi ꝓpor tionatus. vt ad scire in vl'i ignorare vl'e. Naƺ ad ꝯdictōem req̄rit̄ ꝙ sit ad idē ꝑᵐ idē cū alijs circūstātijs. ⁊ iō scire aliq̄d in vl'i. ⁊ ignorare i ꝑticulari nō opponūt̄. scire in habitu ⁊ in actu sil'r nō opponūtur. sed scire aliquid in actu ⁊ i ꝓpria forma. ⁊ illud eod̄ mō ignorare nō p̄nt sil' stare. Ex his pƺ r̄nsio ad dubiū. s. q̄lit̄ con tingit aliquē simul opinari ꝯria ⁊ decipi. ꝑ fal laciā ꝯrie opinionis. q: sicut cōtigit aliq̄d sciē in vl'i. ⁊ ignorare illud in ꝑticulari. vl' sciē vnū in habitu. ⁊ ignorare illd̄ in actu. ita ꝯtigit ali q̄d vnū ignorare in vl'i ⁊ illud opinari i ꝓp̄a forma. ⁊ in actu vt aliq̄s credēdo istā. omnis mula est sterilis. in illa vl'i opinat̄ istā. hec mu la est sterilis. ⁊ tn̄ in ꝑticulari ⁊ in actu videns hanc mulā habere grossū vētrē opinat̄ ꝙ hec mula nō est sterilis

Dubitatur secundo Qualiter cōtin git opinari duo ꝯria. Ad dubiū r̄n̄r ꝙ sic̄ di/ctū est de opinione sciē ⁊ ignorātie. ita et̄ d̄dm est de opinione duoꝝ ꝯrioꝝ siml'. videlicƺ. ꝙ n̄ ꝯtingit sil' ⁊ semel opinari duo ꝯria q̄dlibƺ eo rū sil' in actu ⁊ in ꝓp̄a forma. q: opiniones ꝯ rioꝝ sic acceptoꝝ ꝑm ꝓp̄ā formā. ⁊ in actu st̄ ꝯria. mō impossibile est eūdē intellectū sil' ⁊ ꝑƺ actū ⁊ in ꝓp̄a forma opinari duo ꝯria.

Ad rationes: Ad primam dicit̄ vt dcm̄ est. ꝙ ꝯtingit sil' opinari duo ꝯria. l' duo ꝯdictoria ꝑm diuersos mōs cognitōis. sƺ nō ꝑm vnū modū. Et accipit̄ h̄ scire nō ꝓprie vt ē effectus demōstratōis potissime. sƺ accipit̄ cōit̄ vt se extēdit ad opinari. Ad scd̄am d̄r q̄d hec fallacia nō dƺ dici in dcōe l' ex dictōem. q: tal' deceptio ꝓuenit ex defectu ꝯsideratōis opināt̄ q̄ nō bn̄ ꝯsiderat habitudinē vl'is in ꝑticula/ri. iō d̄t textus ꝙ taliter opinās nō bn̄ ꝑtractat ⁊ hec fallacia nō capit cām appentie ex ꝑte dcō nis vel rei. Ad terciā d̄r. ꝙ syllo. ex opposit̄ nō solū ꝓcedit ex ꝯdictorijs. sƺ etiā ex ꝯrijs. dicit̄ vltra ꝙ cū d̄r ꝙ aliq̄ est fallacia ꝯrie opiniōis. extendit̄ ꝯrietas ad ꝯdictōem. sequit̄

Quādo autem conuertuntur

Queritur decimo: Utrum inductio ⁊ exēplū sint spēs argumētatōis ad syllᵐ redu cibiles. Arguit̄ p̄mo ꝙ nō. q: oīs argu. ē mo tus rōis siue intellectus. sƺ inductō ⁊ exēplum nō sūt motus rōis. q: ꝓcedūt ex singularibus q̄ ꝑ intellectū nō possūt cognosci. ğ inductō et exēplum nō sūt species argumētationis. Se/cūdo arguitur. q̄d nō sūt reducibiles ad syllo gismū. q: species opposite non reducuntur ad seinuicem. cum sint coeque sub genere ad inui cē. ğ si inductio ⁊ exemplum sūt species argu/mētationis a syllo. distincte sequitur ꝙ nō sūt

reducibiles ad ipsũ. Tercõ arguit̃. in oĩni syl/
logismo sũt tantum tres termi. s3 in inductõe
⁊ in exemplo sũt plures termini q3 tres. g̃ non
possunt reduci ad syllogismũ

In oppositũ est philosoph⁹ in textu:
Sciẽdũ est p̃mo. q̄ postq3 ph̃s determinait de
potestatib⁹ syllo. ⁊ de pccis circa h̄mõi ptãtes.
h̄ ꝯñr determinat de argumẽtatõib⁹ impfectis
q̄ ad syll'm reducũt̃. p̃usq3 determinauit de ar/
gumẽtatõe pfecta q̄ est syl. inter q̄s p̃mo deter/
minat de inductõe. q̄ est pfectioꝛ alijs. ⁊ postea
de exẽplo q̄d ad inductõem reducit̃. ⁊ añq3 de
ip̃is tractat p̄mittit q̄sdã regulas de ꝯuertibi
litate terminoꝝ valẽtes ad cognoscẽdũ ipsas
argumẽtatões. Prima ẽ. Si extremitates in
ter se cõuertãt̃ necc̃ est mediũ ꝯuerti cũ extrẽita
tib⁹ ⁊ eꝯ. Rõ est. qꝛ si extreitas ꝯuertat̃ cu3 ex/
treitate. ꝯcl'o poterit ꝯuerti simpl'r. ⁊ ex ꝯclusi/
one ꝯuersa in mõ vl'i affirmatio cũ q̄cũq3 pre/
missaꝝ pt inferri ꝯuertẽs alteri⁹ p̄misse. igitur
si extreitates ĩter se ꝯuertãtur. necc̃ est q̄ mediũ
ꝯuertat̃ cũ extreis ⁊ eꝯ. qꝛ quecũq3 vni ⁊ eide3
ꝯuertũt̃ illa iter se ꝯuertũt̃. Scd̃a regula ẽ. si
duo termini ex vna pte ꝯuertãt̃. vt genitum ⁊
coꝛruptibile. ⁊ alij duo sil'r. vt ingenitũ ⁊ icoꝛ
ruptibile. tũc si de oĩni qd̃ est verificetur geni/
tũ vl' ingenitũ. ⁊ nũq3 ãbo sil'. ita de oĩni dicet̃
coꝛruptibile vl' incoꝛruptibile ⁊ nũq3 ãbo sil'.
Tercia regula est Si aliq̄ duo opponãt̃ ꝯdi
ctoꝛie. vt genitũ ⁊ igenitũ circa ens. vel oĩs hõ
⁊ q̄dã hõ nõ. circa currit. ⁊ sic de alijs. Et duo
ex alia pte. vt coꝛruptibile ⁊ icoꝛruptibile. tũc
si p̃mũ ⁊ terciũ ꝯuertãt̃. ita scd̃m ⁊ q̄rtũ. Qr/
ta regula est. si vnũ mediũ verificet̃ vl'r de duo
b⁹ ⁊ de nullo alio. ⁊ scd̃s dicat̃ vl'iter de tercio.
p̃mus ⁊ scd̃s ꝯuertũt̃ int̃ se. cuius cã est. quia
scd̃s dicet̃ vl'r de ip̃o ⁊ de tercio. iõ vl'r verificat̃
de oĩbus de q̄bus dꝛ Quĩta regula ẽ si duo
termĩ vl'r dicãt̃ de tercio. si scd̃s ꝯuertat̃ cũ ter/
cio. p̃mus vl'r dicet̃ de scd̃o. Sexta regula est
ꝯña eligẽdoꝝ ⁊ fugiẽdoꝝ. si sint duo opposi/
ta vnũ eligẽdũ ⁊ aliud fugiẽdũ. vt a. eligẽdu3
⁊ b. fugiẽdũ. ⁊ sil'r duo. ex alia pte sc3. c. fugiẽ/
dũ ⁊ d. eligẽdũ. tũc si a. ꝯiũctim c. sit mg̃s eligẽ
dũ q3 b. ꝯiũctum d. a. est p se mg̃s eligẽdũ q3 d
vt velle bonũ facere ⁊ nõ facere bonũ mg̃s eligẽ/
dũ q3 facere bonũ. ⁊ nõ velle facere. g̃ velle p se
sũptũ est magis eligẽdum q3 facere

Sciendum secũdo. q̄ inductio l' syll's
inductiuus est arguendo p minoꝛẽ extreitatẽ
oñdens maioꝛẽ de medio vt sic dicendo. hõ ẽ
lõgeuus equus est lõgeuus. ⁊ sic de alijs nõ ha
bẽtibus colerã. g̃ oĩe animal nõ habens cole
rã est lõgeuũ. ibi eĩn ostẽditur maioꝛ extremi/
tas de medio. qꝛ s̃m naturalẽ oꝛdinẽ termino
rũ lõgeuũ est maioꝛ extremitas nõ habens co/
lerã est mediũ. ⁊ ille sp̃es habent rõe3 minoꝛis
extremitatis. licet tñ ponũt̃ p medio illius ar
gumẽtatõis Et pbaret̃ ꝯña istius argumẽta
tõis p vnã regulã p̃us positã q̄ est. si aliq̄ duo
sint vl'r idem tercio. ⁊ vnũ illoꝝ cũ tercio cõuer
tatur. reliquũ p̄dicatur vl'r de ip̃o. vt in dicta
argumẽtatõe. longeuũ ⁊ nõ habens colerã p̄di
cãtur vl'r de illis speciebus animalis. iõ si aial
nõ habens colerã cũ illis speciebus conuertat̃.
lõgeuum p̄dicabitur de ip̃o vniuersaliter. ⁊ sic
p3 q̄d est inductio. Exemplũ v̄o est argumẽta
tõ oñdẽs vnũ pticulare p aliud pp̃ter simili/
tudinẽ illoꝝ singulariũ. vt sic arguendo. soꝛ/
tes est risibilis. g̃ plato est risibilis. qꝛ vterq3 ẽ
hõ. ⁊ reducẽdo illã argumẽtationem ad syll'3
optet p̃mo oñdere p inductõem impfectã ma
ioꝛẽ extremitatẽ de medio in q̄ illa singularia
habent sil'itudinem. ⁊ h̄ p p̃mũ pticulare qd̃ ẽ
simile minoꝛi extremitati. deinde o3 p illud me
diũ ostẽdere maioꝛẽ extremitatẽ de minoꝛe sil
logistice. vt arguẽdo sic. soꝛ. ẽ risibilis. g̃ om/
nis hõ est risibil'. ⁊ ista ꝯña nõ est nccãria. s3 p
babilis tm̃. ⁊ vltra. oĩnis hõ est risibil'. plato
est hõ. ergo plato est risibilis. ⁊ o3 in tali indu
ctione maioꝛẽ extremitatẽ euidẽtius inẽe me/
dio. q3 minoꝛi. ⁊ adhuc euidẽtius debet inesse
p̃mo pticulari q3 tali medio. ex q̄ p3 q̄ tale exẽ
plũ q̄tũ ad totũ discursũ sic reducit̃ ad syll'm
qd̃ est argumẽtatio ostẽdẽs p simile minoꝛis
extremitatis maioꝛẽ de medio. ⁊ iterũ p medi/
um pbãs maioꝛẽ de minoꝛe

Conclusio p̃ma. Inductio est sp̃es
argumẽtatõis ab alijs distincta. ⁊ ad syllo. re
ducibilis. p3 cõclusio. qꝛ in inductõe est pces/
sus discursiuus ab añte ad ꝯñs cũ bona ꝯña.
g̃ est sp̃es argumẽtatõis. S3 q̄ sit ab alijs di
stincta p3 p̃mo de syll'o ⁊ enthimẽate. qꝛ in il/
lis est pcessus a toto ad ptem. s3 inductio pce
dit a ptibus ad totũ. Scd̃o p3 q̄ distinguit̃
ab exẽplo. qꝛ exemplũ pcedit a pte ad partẽ. et
nõ a ptibus ad totũ. s3 inductio a pte ad totũ
. sed q̄ reducatur ad syllogismum patet. quia ĩ
vnoquoq3 genere impfectũ reducitur ad pfe/
ctum. de mõ ãt reducẽdi inductionem ad syl/
logismũ statim videbitur in scd̃o articulo

Conclusio secunda. Exemplum est
species argumẽtationis ab alijs distĩcta. ⁊ ad
syllogismum reducibilis. pꝛobatur conclusio
sicut pꝛecedens q̄ etiã distinguatur exemplũ.
ab inductione patet aliter. qꝛ inductio pcedit

ab omnibus singularibus. Exemplū vero ꝓ/
cedit ab vno vl' a pluribus. ⁊ nō ab oībus.
⁊ inde est ꝙ exēplū dicitur inductio impfecta.
Itē inductio ostēdit tm̄ maiorem extremita/
tem de medio. Exēplū vero ibi nō sistit. ſ3 vl/
tra ostēdit maiorē extremitatē de minoē ꝑ me
diū. de mō aūt reducēdi exēplū ad syll'm vt vi
sū est in scd'o notabili

Dubitatur pmo Qualiter reducitur
inductō ad syll'm. Ad dubiū rn̄det. ꝙ reducit
ad ipm capiēdo oīa singularia ꝓ medio ⁊ t
minos in conclusione. positos ꝓ extremitati/
bus. ⁊ debent poni illa singularia ꝓ medio dis
iūctiue ⁊ nō copulatiue. q2 de suo vl'i non pn̄t
vl'ir ⁊ copulatiue pri. Nā sic eēt fl'sus ꝙ oīa il/
la singularia copulatiē sūpta ineēnt illi vl'i di
stributo ꝓ q̄libet suo supposito. Vn̄ reducen/
do inductōem fcām ad syllo. d3 sic argui. oīe
qd' est hō vl' equ⁹. ⁊ sic de alijs. est lōgeuū. oīe
al' nō hn̄s colerā est hō l' equ⁹ ⁊ sic de alijs. g͂ oē
tale est lōgeuū. dupl'r tamē inductō pt reduci
ad syll'm. vno mō ad syll'm inductiū in q̄ est
idē mediū. sicut in inductōe. Alio⁹ ad syll. sim
pl'r pfectū in q̄ termi debite disponūt fm natu
ralē ordinē ipsoꝝ ⁊ oñdit maior extremitas
de minore per medium

Dubitatur secundo. De drn̄a indu
ctōis a syllo. Ad dubiū rn̄r ꝙ tripl'r differunt
pmo. q2 inductō v3 ad ꝓbādū ꝓpōes imedi/
atas q̄ nō pn̄t ꝑ mediū neq3 ꝑ syllo. ostēdi. syl/
logism⁹ vero v3 ad ꝓpositōes mediatas. q̄ sil
lo. oñdūtur. ⁊ hec drn̄a sumit ex pte finis Se
cūdo drn̄t in mō ꝓcedēdi. q2 syll's ꝓcedit a to
to ad ptē ostēdendo maiorē extremitatē d' mi
noē ꝑ mediū. ſ3 inductō ꝯ ꝓcedit a ptib⁹ ad
totū. oñdendo maiorē de medio ꝑ miorē Ter
cio drn̄t. q2 syll's est naturaliter pōr ⁊ euiden
tior. inductō vo ē manifestior q̄ ad nos. q2 ꝓ
cedit a singularib⁹ q̄ sūt nobis mag̃ nō q3 vl'e
eo ꝙ ꝑ sensū cognoscūtur

Ad rationes: Ad primam dicit ꝙ
licet intellcūs nō cognoscat singularia directe
bn̄ tamē cognoscit reflexe ꝑ hoc qd' reflectitur.
ad fl'sū q̄ singularia cognoscūtur. Ad secūdā
dicit ꝙ vna spēs q̄ ad suū formale in q̄ differt
ab alia nō reducit ad aliā. tn̄ bene q̄ ad suū ma
teriale. vl' q̄ ad aliqd' cōe ipis i quo ꝯuenit cū
ea. ⁊ hoc mō inductio q3tū ad suū mat'iale re/
ducit ad syll'm. ⁊ etiā q3tū ad virtutē inferēdi
ꝯclusiōe3. licet nō q3tū ad suā formā arguēdi
vl' quo ad virtutē ꝓbatiuā eius. Ad terciam
dr pmo. ꝙ licet in inductōe sint plures tmini.

q3 tres. tn̄ sumūtur ad modū triū. q2 oīa singu
laria accipiūt loco medij. Dicit scd'o ꝙ in rdu
cēdo exēplū ad syll'm sūt duo ꝓcessus. ⁊ i scd'o
q̄ est syllogisticus sūt tres termi tm̄. q2 ibi non
ponit pmū pticulare. qd' est sil'e miori extremi
tati. iō bene ꝯcedit ꝙ exēplū nō hab3 reduci ad
syll'm fm oēs terminos eius

Deductio autem est

Queritur vndecimo. vtrū deductō ⁊
instātia sūt species argumētatōis ab alijs di/
stincte. Arguit ꝙ sic. q2 de ratōe deductōis est
deducere ad aliqd' ꝓpinquū scie. ſ3 hoc nō ē de
rōe aliaꝝ specierū argumētatōis. g͂ deductō est
argumētatio ab alijs distincta. Scd'o argui
tur de rōe instantie est habere oppositōem ꝯtra
positionē respōdētis. ſ3 hoc nō est de rōe aliaꝝ
argumētationū. vt posset inductiue ꝓbari. g͂
instātia est spēs argumētatōis distincta ab ali
is. Tercio arguit. h̄ solū determinat de argu/
mētatōibus impfectis ad syll'm reducibilib⁹.
g͂ cū hic determinat de deductōe ⁊ instātia. vi/
detur ꝙ sint argumētatōes imperfecte ab alijs
distincte

In oppositū est philosophus in tex/
tu pmo. ꝙ postq3 p. determinauit de inductio/
ne ⁊ exēplo. h̄ ꝯnr determiat de aliq̄bus argu/
mētatōibus q̄ fm modū ꝓcedēdi ipis oppo/
nūt q̄ sūt deductio ⁊ instātia. ⁊ q2 inductō ꝓce
dit exēplū pus manifestat deductōem q̄ oppo
nit inductōi q3 instātiā q̄ opponit exēplo. vn̄
deductio est syll's cuius maior pmissa est per se
nō. ⁊ minor dubia, ⁊ magis credibilis ꝯclusi
one. ſ3 q2 maior ꝑ se est nota ⁊ minor mg̃ cre/
dibilis ꝯclusione. iō disponit intellectū ⁊ quo
dāmō deducit ad aliqd' ꝓpiquū scie ꝯclusiōis
⁊ iñ dr deductō q̄ deducēs ad aliqd' ꝓpiquū.
scie. q3uis nō generet scia3. ⁊ fit duobus mōis
pmo⁹ qn̄ maior est ꝑ se nō ⁊ mior ⁊ ꝯclusio st̃
dubie. ſ3 mior est min⁹ dubia ꝯclusiōe. vt oīs
doctrina est docibilis. oīs v̄tus est disciplina.
g͂ oīs v̄tus est docibilis. ibi maior est ꝑ se no/
ta ⁊ mior est min⁹ dubia ꝯclusiōe. Scd'o mō
fit qn̄ maior est ꝑ se nō. ⁊ mior ꝑ pauciora me
dia pt ostēdi q3 ꝯclusio. arguēdo sic. oē qd' h3
lineas eq̄les lineis rectis pt q̄drari. ſ3 circul⁹ ē
hmōi. g͂ pt quadrari. mior posset ꝓbari ꝑ vnū
mediū. ꝑ hoc. s. ꝙ diuidēdo vnū circulū pos/
sūt ibi accipi lunares figure. ⁊ postea ꝓbando
de lineis rectis. ꝙ ille adequari pn̄t cū lineis cir
cularibus. Et si minor nō sit magis credibil'.
vl' ꝑ pauciora media possit ostēdi q3 ꝯclusio.
iuxta aliquē istoꝝ modoꝝ nō erit deductio e3

si minor sit ꝑ se nota nõ erit deductio . sz fiet ꝑ fecta disciplina. Ex dictis pz ꝙ deductio op/ponitur inductõi. qꝛ inductõ ꝑ minorẽ extre/mitatẽ oñdit maiorẽ de medio. ⁊ mior extrei/ras in ipsa notiori mõ ꝯuenit miori q̄z medio Deductio ṽo ecõtra oñdit maiorẽ de minore ⁊ maior extremitas manifeste ꝯuenit medio ⁊ mediũ ꝯuenit minori manifesti⁹ q̄z maior ex/tremitas. licet sit dubitatio tã de minore q̄z de ꝯclusiõe. ⁊ ꝓpter hoc hic determinat̃ de dedu/ctõe. ⁊ nõ ꝓpter hoc ꝙ sit argumẽtatõ ab alijs distincta. Nã ipsa est syll's vt pz ex sua diffini/tõe. Qñqz etiã vocat̃ descẽsus eo ꝙ ibi descen/ditur a toto ad ꝑtẽ oñdendo maiorẽ extremi/tatẽ de minore. ⁊ ꝑ h̄ ꝙ ꝯuenit medio.

Sciendũ est scdo. ꝙ instantia est ꝓpo/sitio ꝓpõi ꝯ̄ria. ⁊ d̄r ab in qd̄ ẽ ꝯ̄. ⁊ sto stas. qꝛ stat ꝯtra positõem vl'em datam a respõdẽte. ⁊ dicit̃ sibi ꝯ̄ria. capiẽdo tñ ꝯtrariũ vt se exten/dit ad ꝯ̄dictoriũm ⁊ ꝯ̄riũ ꝓprie dcm̄. qꝛ qñ/q̄z ꝯ̄riat̃ ꝓpositõi ꝯ̄ quã fit istãtia ⁊ qñqz ẽ ꝯ̄di/ctoria eius. ⁊ ꝑ hoc differt a ꝓpõe ꝯ̄ quã fit in/stantia. qꝛ ipa sꝑ est vl'is. nã ꝯ̄ ꝑticularẽ nõ cõ/tingit ferre instantiam. ex q̄ pz ꝙ instantia op/ponit̃ exẽplo. qꝛ in exẽplo ostẽditur vl'is ꝓpõ ꝑ ꝑticularẽ qñ reducit̃ ad syll'm. sz ꝑ instantiã vl'is destruit̃ ꝑ ꝑticularẽ. iõ hic determiat̃ de i/stantia. ⁊ si obijciat̃ ꝙ ꝑ instãtiã nõ pt destrui ꝓpõ vl'is ꝑ ꝑticularẽ cũ instãtia sit ꝓpõ. vt di/ctũ est. Et ex vno nihil seq̄t̃ syllogistice vt di/ctũ est in ꝑmo libro. Rndet̃ ꝙ instãtia pt du/pl'r capi. vno mõ ꝓ ꝓpõe ꝯtraria vl' ꝯ̄dictoria ꝯclusioni. ⁊ sic ꝓp̃e põt dici ꝓpõ. Alio mõ ca/pit̃ ꝓ toto syllogismo ꝯcludente talẽ ꝓpõem. q̄ dicitur instãtiu⁹. ⁊ sic ꝑ instãtiã destruit̃ vni/uersalis ꝑ ꝑticularem

Conclusio prima Syllogism⁹ in/stãtiuus differt ab elẽcho sicut inferius a supe/riori suo. ꝓbat̃ ꝯclusio. qꝛ elenchus sic diffi/nit̃. est syll's ꝯ̄dictorius ꝓpõi rñdẽtis siue illa ꝓpõ sit vl'is siue ꝑticularis. sz syll's instãtiu⁹ ẽ syll's ꝯ̄dictorius ꝓpõi vl'i. ⁊ nũq̄z fit ꝯ̄ ꝓpõez ꝑticularẽ. g̊ cõclusio vera. Vñ ꝑdicta diffini/tõ instãtie pt intelligi capiẽdo instãtiã vtroq̄z mõ. ⁊ ꝓ syll'o instãtiuo ⁊ ꝓ ꝓpõe. si em̄ capiat̃ ꝓ illa ꝯclusione accipit̃ nõ absolute. sz ꝑ ꝯpa/ratõem ad ꝑmissas q̄bus concluditur. ⁊ si im/portat argumẽtatõem ꝯ̄riã ꝓpõi vl'i. siue etiã accipiat̃ ꝓ illo toto syll'o pt dici ꝓpõ alteri ꝯ̄/ria ratõe conclusionis

Conclusio secunda: et responsalis ad quesitũ. Deductõ ⁊ instãtia nõ sũt spẽs argu/mẽtationis ab alijs distincte. ꝓbatur ꝯclusio qꝛ nulla ꝑs subiectiua vl' ꝑs in mõ distingui/tur spẽ a suo toto. sz syll's instantiuus ⁊ dedu/ctio sũt ꝑtes subiectiue vl' in mõ respectu syll'i ergo non sunt species argumẽtationis a syllo/gismõ distincte.

Dubitatur primo. Quot modis ⁊ in quib⁹ figuris fiat instãtia. Ad dubiũ rñdet̃. ꝙ duobus mõis fit instãtia ⁊ in duab⁹ figuris qꝛ quedã est instantia vl'is q̄ fit ꝑ ꝑmã figurã Alia vero ꝑticularis q̄ fit ꝑ terciã. vl'is fit ca/piẽdo supius ad subiectũ ꝓpõis vl'is ꝯ̄ quaz fit instãtia. vt posita ista vl'i omĩ cõtrariorum est eadẽ disciplina. fieret sic instãtia capiẽdo pro medio supius ad subiectũ. sic arguẽdo. nll'orum oppositorum est eadẽ disciplina. oĩa ꝯ̄ria sũt opposita. ergo nullorum ꝯ̄riorum est eadẽ discipli/na. Sed ꝑticularis fit capiẽdo aliqd̄ supius ad subiectũ illius ꝓpõis. qd̄ pt fieri mediũ in tercia figura. sic arguẽdo. noti ⁊ ignoti non est eadẽ disciplina. sz notũ ⁊ ignotũ sũt ꝯ̄ria. er/go aliquorum ꝯ̄riorum nõ est eadẽ disciplina. ibi cũ notũ ⁊ ignotũ sumũtur sub subiecto illi⁹ vl'is oĩm ꝯ̄riorum est eadẽ disciplina ⁊ fit instantia in tercia figura.

Dubitat̃ scdo: Vtrum in scda figura pt fieri instantia Ad dubiũ rñdet̃. ꝙ in scda fi/gura nũq̄z fit instantia euidẽs ⁊ manifesta. qd̄ sic ꝓbat̃. qꝛ ad hoc ꝙ sit manifesta req̊rit̃ ꝙ ali/qua ꝓpõ premissarũ manifeste repugnet vni/uersali. cõtra quã fit instantia. ⁊ oz ꝙ ꝑdicatũ illius vl'is qd̄ est maior extremitas syll'i instã/tiui affirmet̃ vl' negetur de aliquo in ꝑmissis. sz hoc non pt fieri in secunda figura in q̄ me/dium sꝑ predicatur. vt si cõtra istam. omnis homo est risibilis fieret instantia in scda figu/ra arguẽdo sic. nullum risibile est album. om/nis hõ est albus. g̊ nullus homo est risibilis. nulla premissarum manifeste repugnat illi ꝓ/positioni. igitur in secunda figura nunq̄z fiet euidens instantia. licet posset fieri imꝑfecta ⁊ ineuidẽs ꝑ locum a contrarijs simil'r ad alios locos dyalecticos

Ad rationes: Ad primas duas dicitur ꝙ licet deducere ad aliquod propiquũ scientie non sit de ratione syllogismi in commu/ni tamen sibi non repugnat. ideo potest ẽẽ de ratione alicuius syllogismi particularis ratõ/ne sue differentie specifice. sed per hoc non seq̊/tur distinctio specifica contra syllogismum Ad terciam dicitur. ꝙ hic non determinatur de illis. eo ꝙ sint argumentationes speciales.

ſed ꝓpter h̄ ꝙ oppnuntur inductioni ⁊ exem/
plo vt dictum eſt

Ycos autem ⁊ ſig:

Queritᷣ duodecimo. vtrū enthimema bn̄ dif
finiatur hoc modo. Enthimēa eſt ſyll'ᷣs ex yco
tibus ⁊ ſignis. Arguitᷣ ꝙ nō. qꝛ hic eſt bonum
enthimema. lapis eſt hō. ḡ lapis eſt riſibilis. ⁊
tn̄ nō ꝓcedit ex ycotibus ⁊ ſignis. qꝛ ibi nō eſt
aliqua ꝓpoſitio nccāria vl' ꝓbabilis. ḡ. Se/
cūdo arguitur. ſignū eſt ſupius ⁊ ycos eſt infe
rius ad ipſū. ſꝫ quādo ſupius immediate ſeq̄
tur ſuum inferius eſt nugatio. ḡ iſta diffinitō
eſt nugatoria. Tercio arguitur. in enthimēa/
te eſt vnica p̄miſſa. ḡ eſt ſyllogiſmus ex ycote ⁊
ſigno. ⁊ nō ex ycotibus ⁊ ſignis

In oppoſitū eſt philoſophꝰ in textu:

Sciēdū eſt p̄mo ꝙ poſtq̄ꝫ viſū eſt de inductōe
⁊ de exemplo. ⁊ de aliq̄bus argumētatōibus ſi
bi oppoſitis. ꝯn̄r videndū eſt de enthimema/
te. vn̄ enthimema dupliciter diffinitur. vnoᵒ.
diffinitione explicante ip̄m ſᷣm ethimologiaꝫ
noīs. ⁊ ſic diffinitur a boetio in topicis quod
eſt ſyll'ᷣs ipfectus. i. orō in qua nō omnibus p̄
miſſis poſitis feſtinata infertᷣ ꝯcluſio. dicitᷣ āt
enthimema ab en qđ eſt in ⁊ thimos quod eſt
mēs. ⁊ monos qđ eſt vnū. q̄ſi habens vnā pre
miſſā in añcedente. Alioᵒ. diffinitur diffinitō
ne materiali q̄ datᷣ ꝑ materiā ex qua ꝯſtituitᷣ. ⁊
ſic diffinitur in textu.

Sciendum ſecūdo. ꝙ ycos ſic diffini/
tur in textu. Ycos eſt ꝓpoſitio ꝓbabilis. nā ꝙ
ſcimus in pluribus ſic eſſe factum l' nō factum
dꝛ ycos. hoc eſt ꝙ eſt ꝓpō habens veritateꝫ in
pluribus. nō tamē vt in om̄ibus q̄ latine di/
citur ꝓbabilis grece vero ycos. exemplū textus
eſt vt odire inuidentes. ⁊ diligere amātes. vn̄
ycos grece idem eſt ꝙ ymago latine. ⁊ trāſſumi
tur ad ſignificādū ꝓpoſitionem veram. vt in
pluribus propter ſimilitudinem quam habet
cum ymagine. nam ſicut in ymagine non vide
tur res cuius eſt ymago in propria natura ita
neqꝫ concluſio enthimematis in propoſitio/
ne probabili. quia non probatur clare ⁊ mani
feſte. ſed tantum ſuperficialiter videtur ſicut ve
ritas huius concluſionis. mulier peperit. non
videtur clare in hac ꝓpoſitione. mulier ē pal/
lida. quia eſſe pallidum non eſt ſignum conū/
tibile cum peperiſſe. Signum autem in textu.
ſic diffinitur. ſignum eſt propoſitio demōſtra/
tiua neceſſaria vel probabilis. nam omne illđ
dicitur ſignum alicuius quo exiſtente vl' facto
vel facturo neceſſe eſt illud cuius eſt ſignum ee
fuiſſe vel fore. dupliciter tamē pōt capi ſignū.
vno mō cōmuniter. vt dicitur propoſitio aliā
oſtendens ſiue ſit neceſſaria ſiue probabilis. ⁊
hoc modo ſignum eſt in plus q̄ꝫ ycos. ⁊ in dif
finitione ſigni capitur propoſitio demonſtra/
tiua communiter vt tantum valet ſicut oſten/
ſiua. exemplum de enthimemate in quo ſignū
eſt propoſitio neceſſaria. vt ſortes eſt riſibilis
ergo ſortes eſt homo. Et de illo in quo eſt pro
babilis tantum. vt mulier eſt pallida ergo pe/
perit. Secūdo modo capitur ſignum ſpeciali
ter ſolum pro propoſitione neceſſaria ⁊ neceſſa
rio aliam oſtendente. ⁊ ſic vocatur prodigium
quaſi pro digito oſtenſiuum. Et hoc mō rea/
liter diſtinguuntur ycos ⁊ ſignum. ⁊ ſic capitᷣ
in diffinitione enthimematis

Concluſio prima. Non omnis ꝓ/
poſitio neceſſaria nata inferre aliā neceſſario ꝓ
prie loquendo debet vocari ſignum. probatur
concluſio. quia propoſitio ſignificans propri
am ⁊ eſſentialem cauſam rei que debite appli/
catur non vocatur ſignum ſed principium de
monſtrationis. ⁊ ita premiſſe propter quid et
potiſſime non debent vocari ſigna. quia ill' ꝯg
nitis cognoſcitur veritas concluſionis in ſeip
ſa. ſed propoſitio dicens aliquam paſſionem.
alicuius rei cum ipſa conuertibilē. aut etiā di
cens aliquod accidens concomitans illaꝫ paſ
ſionem cōuenienter dicitur eſſe ſignum ad no/
tificandum illam paſſionem ineſſe illi ſubie/
cto cui inē tale accn̄s vt habere groſſa ſupiora
eſt ſignū fortitudinis

Cōcluſio ſcđa. ⁊ reſpōſalis ad queſitū
predicta diffinitio enthimematis eſt ſufficiēs
probatur concluſio. quia ſufficienter explicat
naturam diffiniti faciens ipſum differre a ce/
teris argumentationibus. vt faciliter p̄t habe
ri ex dictis. ḡ cōcluſio vera

Dubitatur p̄mo De reductione en/
thimematis ad ſyllogiſmum. Ad dubium re
ſpondetur. ꝙ cum in enthimemate ſit vna pre
miſſa tātum ēthimema reducitur ad ſyllogiſ/
mum per appoſitionem vnius premiſſe que fit
ex termino poſito in premiſſa. ⁊ non in conclu
ſione ⁊ aliquo poſito in concluſione tantum.
Unde predicatum concluſionis enthimema/
tis eſt maior extremitas. ⁊ ſubiectum eius eſt
minor. ⁊ terminus nō poſitus in concluſione
eſt medium. ſi ergo predicatum cōcluſionis po
natur in premiſſa deficit minor. ⁊ ſi ponatᷣ ibi
ſubiectum concluſionis deficit maior ⁊ poteſt
enthimema reduci ad quamlibet figuram. ſi ei

arguatur sic. mulier habet lac ergo peperit reducitur ad primā figuram addendo illam ꝓmissam omne habens lac peperit. Sed arguendo sic. mulier est pallida ergo peperit medium habet virtutem secunde figure ad quam reducit̃ addendo illam premissam. omne pariens est pallidum. si vero arguat̃ sic. phitacus est studiosus. ergo sapiens. est studiosus. reducitur ad terciam figuram addendo illam premissā phitacus est sapiens. ⁊ distinguuntur enthimemata pertinentia ad tres figuras ſm diuersas habitudines medij. ſm quod medium est superius ad ambas extremitates in suis premissis vel ad nullam vel medio modo se habens. vnde enthimema ꝑme figure si debite fiat est insolubile. quia medium debet capi vt ꝓdigium. enthimema vero factum in tercia figura quandoqꝫ est solubile. quia fit ex ycotibꝰ sed factum ꝑ secundaꝫ est omnino solubile. qꝛ argueretur ex ambabus affirmatiuis in secunda figura. ideo est magis consequentia rethorica qꝫ syllogistica

Dubitatur secundo. De documentis que ponit philosophus ad inuestigandū medium enthimematis. Ad dubium respondetur. ꝙ ad hoc ponit philosophus duo documenta ratione quorum premittit duas suppositiones. Prima est. omnis passio naturalis habet aliquod signum in subiecto ꝑ quod possumus cognoscere naturam eius. Cuiꝰ ratio est. quia passiones simul transmutant animam ⁊ corpus. vt ira ⁊ alie naturales passiones. ⁊ per tales mutationes in corpore factas. relinquitur aliquod sensibile signuꝫ talis passionis. quod est accidens inseparabiliter ipsā concomitans. vel antecedenter vel consequenter. Alia suppositio est. ꝙ vnius passionis est vnum signum proprium. Primū autem documētum est. si vna passio in pluribus speciebus reperiatur sicut fortitudo in leone homine ⁊ equo. tunc si aliquod accidens in om̄ibꝰ illis speciebus cum illa passione inueniat̃ tale accidens est prodigium illius passionis sicut habere grossas summitates ⁊ scapulas ⁊ bene compactas reperitur simul cum illa passione. Secundum documentum est. si in aliquo sint plures passiōes. vt in leone ē fortitudo ⁊ magnanimitas si sit dubium cuius illarum passionum illud accidens. scilicꝫ habere grossas sūmitates sit ꝓdigium vidēdum est in illis vbi ille passiones reperiuntur diuisim. ⁊ tunc illō accidens est sensibile signum illius passionis quam seorsum ab alia concomitatur. vt in eq̄ est fortitudo ⁊ nō magnanimitas. ⁊ in equo reperitur habere grossas summitates. ideo illud est signum fortitudinis. quia vere equus ē cōcomitatiuus. sed nō leo. sequit̃ ꝙ non cōcomitatiuum esse est signū nō magnanimitatis Ex dictis patet quid sit enthimema quid signuꝫ. quid ycos. ⁊ quomodo variat̃ ꝑ diuersas figuras ⁊ q̄liter ad syllogismū reducit̃. ⁊ q̄liter inuenitur medium eius.

Ad rationes: Ad primam dicit̃ ꝙ licet ibi non exprimatur aliqua ꝓpositio necessaria vel probabilis. tamē illa propositio que in mente tenetur est necessaria. ideo est signum vel habet rationem signi. scilicet ista. om̄is hō est risibilis. Ad secūdam patet salutio ex dictis. Ad terciam dicitur ꝙ licet in enthimemate formaliter ⁊ expresse sit vnica premissa. tam̄ subintelligitur alia que virtualiter ponitur in enthimemate. ideo dicitur procedere ex ycotibus ⁊ signis. Et hec de questione. ⁊ per consequens de toto libro Prioꝝ Arestotelis

Explicit.	Liber	Prioꝝ	Arest.
Incipit		Posterioꝝ	

Incipit liber Posteriorum Analeticorum Arestotelis primus.

Circa initiū libri posteriorꝝ arestotilis.

Queritur primo. Utrꝝ syllogismus demōstratiuus sit subiectū libri posteriorum.

Arguitur primo ꝙ nō. quia om̄is scientia habetur p demōstrationē. ergo de demōstratione nō est scientia. quia si sic ꝑcederetur in infinitum et idem sciret per seipm et esset notius et ignotius seipō que oia sunt impossibilia. igit de demōstratione nō est scientia. et p consequēs nō est subiectū huius libri Secūdo sic omnis sciētia est indicatiua vel inuētiua sed ista nō est huiusmōi. ergo ꝛc. ꝙ non sit iudicatiua patet quia in hoc libro docetur compō syllogismi demōstratiui. et ꝙ nō sit inuētiua probatur p boetiū qui dicit scientiā prioristicā ꝛ posterioristicā indicatiuas esse Tertio demonstratio est instrumentū quo acquirit scientia huius libri. ergo nō est subiectū eius quia idē nō potest esse subiectū et instrumentū alicuius artis. In oppositū arguitur p cōmunes expositores huius libri. Quantū ad primā

Sciendum primo. ꝙ logica nō dicitur rōnalis scientia eo ꝙ est a rōne inuēta vel in rōne quia hoc est cōmune om̄ibus artibus sed eo ꝙ est circa actum rōnis quē dirigit. ideo dicitur ars artium. quia dirigit actum rōnis a quo procedunt omnes artes. Unde oportet assignare distinctionē partiū logice ꝫm distinctionem actuū ratōnis. Et quia sunt tres actus ratōnis scilicet indiuisibiliū intelligentia compositio. et diuisio. et discursus. Ideo sunt tres ptes logice q̄bus illi corrn̄t. ad dirigēdū enī primū actum valet doctrina libri predicamentorꝝ. Ad scōm subseruit doctrina libri perihermenias. Ad terciam deseruiūt libri noue logice. pro quorꝝ declaratione

Sciendū scdo. ꝙ actus rōnis sunt in aliquo sil'es actibus nature eo ꝙ ars imitatur naturā in q̄ntum pt. Sed in actibus nature repitur triplex gradus Nā in q̄busdā natura de necessitate opatur et nō potest deficere. In q̄busdā vero frequētius vno mō opatur licet q̄nq; a ꝓprio fine possit deficere et ꝫm hoc in talibus entibus ē duplex actus. vnus qui fit vt in plurib9 vt cū ex semine aialis generat pfectū aial. Ali9 vero qui fit raro vt cū ex semine aialis fit monstrꝝ ꝓpter defectū alicuius ꝑncipij. Sil'r in actibus rōnis est triplex processus. ꝑmus inducit necessitatē in quo nō potest esse defectus veritat' et p hunc acquirit sciētia. Alius est verꝝ concludēs vt in pluribus nō tn̄ semp neq; ex necessitate. Alius ē in quo ratio deficit ꝓpter defectum alicuius ꝑncipij qd erat obseruādū in rōcinādo. Pars aūt logice que est de primo ꝓcessu Judicatiua dr quia iudiciū est cognitio rei cū certitudine sciētie. Sed de secūdo ꝓcessu est alia pars logice que dr inuentiua. nā inuentio nō est semp cū certitudi. Ideo de hijs que inuēta sunt iudiciū requirit ad hoc ꝙ certitudo habeatur. et hec est scientia libri tophicorꝝ. De tertio vero est ps sophistica que traditur in libro elenchorꝝ. Sciētia āt iudicatiua que traditur in hoc libro et in libro priorꝝ dicitur alio nomine resolutoria. qr pfectum iudiciū de aliqua re haberi nō potest nisi resoluendo eā in sua principia. Et sic dicitur hec scientia resolutoria ex certitudine iudicij que habetur p resolutionē. vel est ergo necessitas ex forma syllogismi tm̄. et ad hoc ordinatur liber priorꝝ vel est necessitas ex materia quia scz sumūtur ꝓpositiones p se necessarie et vniūsales et ad hoc ordinatur iste liber posteriorꝝ analeticorꝝ. id est resolutoriorꝝ qui ē de syllogismo demōstratiuo) Et dicitur posteriorum quia ibi docetur resolutio cōsequētis sicut rei concluse in sua ꝑncipia et causas que per ꝓpositiones demōstrationis significatur. de qua hic agitur et ē posterior resolutōne(que est in principia ꝯn̄tie) de qua determinat in libro priorum. Ex quo patet distinctio totius noue logice. patet etiam intentio phi in hoc libro qui dicit analeticorꝝ posteriorꝝ. et patet ordo eius ad precedētes et sequētes libros.

Conclusio prima. de syllogismo de- monstratiuo est scientia. Probat conclusio quia syllogismus demonstratiuus habet pro- pria principia et causas et proprias passio- nes de ipso et suis partibus demōstrabiles per huiusmōi principia et causas. sed hec sufficiūt ad habendū scientiā de aliq̄ igitur ꝯclusio vera

Conclusio secunda. syllogismus de- mōstratiuus est subiectū attributōnis scientie huius libri posteriorꝫ. Probat quia diffini- tio subiecti sibi cōpetit in ordine ad hunc librꝫ sicut patebit in processu huius libri. igitur cō clusio vera.

Dubitatur primo. Quomō se ha- bet scientia huius libri ad ceteras ptes logice. Ad dubiū respōdet ꝙ sciētia huius libri dig nitate ⁊ nobilitate p̄cellit oīes alias ptes logi ce. Patet q₂ inter oīes partes spēs argumēta tionis demōstratiua est pfectissima et dignissi- ma. q₂ in ipa est necessitas ꝯn̄e et ꝯn̄tis et gene rat noticiā pfectam que est sciētia. igit hec sciē tia est de nobiliori subiecto q̄₃ alie ptes logice. Et certiori mō procedit q₂ magis procedit de mōstratiue q̄₃ alie ptes generādo scientiā de de- mōstratione quare arestoteles istā scientiā pra cticat in hoc libro. Et ꝓpter istas duas cās vna sciētia ē nobilior altera sc₃ ꝓpter dignita tem subiecti et ꝓpter certiorē modū procedēdi igit hec sciētia ē dignior alijs ptibus logice.

Dubitat secūdo. de necessitate hui⁹ scientie. Ad dubiū videtur ꝙ ista sciētia est ne cessaria dato ꝙ oēs sciētie essent inuente. Pro batur q̄a hec sciētia dirigit rōem in iudicādo in demōstrādo. igit ad iudicandū de demōstra tionibus q̄bus alie sciētie vtūtur vtrꝫ sint con uenientes. aut nō necessaria ē hec scientia q₂ sine ipsa hoc cognosci nō potest nec posset aliqs sci- re qn̄ haberet vel nō haberet sciētiā de aliquo.

Ad rōnes. Ad primā dicitur ꝙ de- demōstratione potest acquiri scientia per demō strationem acceptam in esse pticulari que vti- mur demonstrando aliquam passionem in de- monstratione aliqua particulari. Nec ta- men sequitur ꝙ sit ꝓcessus in infinitum quia ipsa demōstratione in esse pticulari demōstran- tur alique passiones nec sub tali esse de ipso ha betur scientia. Ad secūdam dicit ꝙ hec scien tia et inquātum docens et inquātum vtens re solutoria dicitur nec in ipsa docetur cōpositio demōstratōnis vt ibi fiat status. Sed ad cog noscēndū resolutionē eius in ea ex q̄bus cōpo nitur. Ad terciā dicit ꝙ demōstratio inquā tum in cōi consequtur ē hic subiectū et ipa in eē pticulari accepta ē instrumentū quo acq̄ritur hec sciētia sicut malleus in arte fabrili potest eē instrumētū et etiā p̄t esse id qd̄ fit p talē artem.

Omnis doctrina. Queritur secū do. Utrꝫ omnis doctrina et oīs disci plina intellectiua fiat ex p̄cedēti cog nitione. Arguit ꝙ nō. pmo sic quia si sic sequeret ꝙ esset ꝓcessus in infinitū in pre- cognitōnibus et cū nihil possit sciri cōplete do- nec p̄ncipiū resoluat. ergo nihil p̄t sciri cōplete ꝯn̄tia tenet q₂ si oīs doctrina ⁊ disciplina fiat ex p̄existēti cognitōne vna fiet ex alia ⁊ alia ab alia et sic in infinitū. Secūdo arguitur vna cognitio nō potest esse causa alterius cognitio- nis in intellectu nostro. igit doctrina nō fit ex p̄exn̄ti cognitōne. Ans̄ patet q₂ ad cāndū cog nitionē in intellectu nr̄o sufficit obiectū₃ pn̄s cum intellectu. Tertio sic. oīs doctrina et dis ciplina ē intellectiua cū sint idem materialiter cum sciētia que est habitus intellectualis. igit in hac ꝓpōne frustra additur intellectiua.

In oppositum est phus in prima ꝓpositio ne huius libri posteriorꝫ.

Sciendum primo. ꝙ finis syllo- gismi demrātiui ē acq̄sitio scīe in nob. Et q₂ ne cessitas cuiuslibet sciētie ordinate ad finē acci- pitur ex suo fine. iō phs in ꝓhemio hui⁹ libri ōndit acq̄sitionē scīe in nob eē possibilē ōnden dū modū q̄ in nob acq̄rit oīs cognitio intellec tiua vt p h̄ ōndat necessitas syllogismi demrā tiui et etiā hui⁹ artis. Si em̄ scīa in nob acq̄ri nō posset p argumētationē siue sillo^m nulla eēt necessitas syllogismi demrātiui nec etiā art₃ syl logismi demrātiui. Cā aūt p̄ncipalis q̄re hic o stendit phs acq̄sitionē scīe in nob. et necessita- tem syllogismi demrātiui est. q₂ plato ponit ꝙ sciētia nō cātur in nob per argumētatōem. sed dicit ꝙ in p̄ncipio creatōnis aīe nr̄e imp̄mūtur scīe oīm rerꝫ ab ydeis separat₃ in sua creatōne Et dicit vltra ꝙ p studiū et exercitiū nr̄m nō acq̄ri tur de nouo scīa in nob sed tm̄⁹ remouent que dā impedimēta ⁊ reminiscit hō corꝫq̄ natural'r p̄sciuit. S₃ aresto. ꝯtradicit sibi ponēs ꝙ scīa fit in nob actu p aliquā cognitōem in nob pre exn̄tem et h̄ est sciam acq̄rere p argumētatōem. Nā discurrere de cognitōne vnius in cognitio nē alteri⁹ ptinet ad argumētatōem p quā acq̄ ritur in nobis sciētia. Et sic ad ōndendū neces sitatem sillo. demrātiui premittit. p. hanc ꝓpō nem vl'em de qua querit tytulus questionis

Sciendū secundo. ꝙ doctrina disci- plina et scientia idem st₃ materialiter. Rōne tm̄

differũt. quia sciētia dicit habitus in anima scientis quiescens. Doctrina vero fm beatuz thomā. est actio eius qui aliq̄d cognoscere facit. et fm alios dr processus sciētie a doctore in discipulū et a pncipijs in əclusionē. Sed disciplina ē receptio cognitōnis ab alio in discipulo. vñ nomē doctrine ⁊ discipline ad acquisitionē sciētie ptinent. Et nō capit doctrina vl' disciplina spāliter vt dt linconiēsis put solū dicit acquisitōem sciētie pprie accepte. sed capitur generalr vt dicit scūs thomas scȝ pro acquisitōne cuiuscūqȝ cognitōnis ab alio accepte qđ patet p phm q̄ hanc ppōem manifestat nō solum in sciētijs demōstratiuis sed etiaȝ in dialeticis et rethoricis q̄bus nō acq̄rit sciētia pprie dicta et ppter hoc nō dicit ex pexistenti scientia vel intellectu. sed generaliter loquēdo dicit ex pexistenti cognitione.

Cōclusio pma. et responsiua.

Omis doctrina et disciplina intellectiua fit ex pexñti cognitōne. Probat phs inductiue in sciētijs et artibus. qȝ omēs sciētie tam dialetice q̄ȝ demrātiue et rethorice p hunc modū fiūt Dl scȝ p prius nota fit doctrina et ois cognitio ignoti siue ex notiori simplr siue ex notiori quo ad nos. ergo ois doctrina fit ex pexñti cognitōne. Añs ptȝ quia sciētia mathematica et generaliter oēs sciētie demrātiue sillogismo vtūtur. dialetice vero syllogismo et inductiōe et rethorice exēplo vtūtur qđ est inductio quedam. vel enthimēate qđ est vere syllo. vt dicit textus phi. Sed in q̄libet harū argumētationum pceditur ex cognitōne noti ad ignoti noticiā. igitur añs fuit verum. Et in ista pbatione nō fecit phus mentionē de artibus mechanicis. quia pprie loquēdo nō sunt argumētabiles tñ eo modo quo ibi fit discursus fit processus ex pexistenti cognitione.

Cōclusio scda. cōueniēter dictum est q dialetice vtūtur syllo. et inductōne. et rethorice exemplo et enthiēate. Probat conclusio qȝ dialetica ordinat ad sciētias speculatiuas in q̄bus ppter manifestā materie certitudinem pñt sumi ppōnes vl'es. igitur scientie dialetice vtūtur syllo. et inductōne. Rethorica vero applicatur ad actus humanos et ad scientias practicas in q̄bus ppter materie incertitudinē nō pñt semp haberi ppōnes vl'es. ergo rethorica solū vtit exēplo vl' enthiemate qđ est vere syllo⁹ vtualiter et nō formaliter.

Dubitatur pmo. Qualiter omnis doctrina ⁊ disciplina intellectia fit ex pexñti cognitōne. Ad dubiū rñr q duplex ē cognitio intellectia scȝ cōplexa q̄ est de pncipijs vl' cōclusionib⁹. et incōplexa q̄ ē cognitio termioȝ. intellectiua āt incōplexa acq̄rit ex pexñti cognitōe sensitiua p q̄zto ex fantasmatib⁹ illustrat luie intellectus agētis. forme reȝ intelligibiles fiūt in intellectū nr̄o possibili p q̄s ducit fm pmā opatōeȝ intellectus in ɔcept⁹ simplices ipaȝ reȝ q̄ signt p termios simplices ⁊ sic talis pcognitio intellectia incōplexa fit ex pexñti cognitōe. ibi ex dt hitudinē et ordinē cāe efficiētis instrumētal. p q̄nto cognitio sensitia pñtat intellectui spēm intelligibilē in fantasmatib⁹ tñ cogni⁹ sensitiua nō cāt pncipl'r illā cognitionē intellectiuā. Nec dat intellectui vtutē ad pcipiēdū suū obiectū. Et hanc acq̄sitionē intellectiue cognitionis nō vocat p. doctrinā qȝ acq̄ritur sine discursu rōnis. Sed cogni⁹ intellectiua cōplexa pncipioȝ acq̄ritur ex cognitōe intellectia terminoȝ p viā sensus mēorie ⁊ expimēti. Sȝ cognitio intellectiua cōplexa ɔclusionū fit ex pexñti cognitōne intellectia pncipioȝ in q̄bus prescīūtur ɔclusiones in vl'i. Et sic vl'r ois cogni⁹ intellectiua fit ex cognitōne pexñti Et sola cognitio sensitiua exterior fit sine pexñti cognitōe quia sensus exteriores immediate mouētur a suis obiectis. Sed cognitio sensitiua interior fit ex cognitōne sensitiua exteriori p quā sensibus interioribus pñtant sua ppria obiecta. Sed q̄uis omis cognitio intellectiua fiat ex pexñti cognitione et etiaȝ sensitiua interior tñ sola cognitio que fit p quendā discursum rationis dēt vocari doctrina ⁊ disciplina. Et ita phs ppositio intelligit de cognitōne complexa intellectiua cōclusionū. ideo cognitio sensitiua interior nō debet dici doctrina q̄uis dependeat ab exteriori cognitōne sensitiua neqȝ cognitionis intellectiue terminoȝ acq̄sitio neqȝ cognitio pncipioȝ que statim habetur cognitīs terminis ⁊ sine discursu ⁊ hoc intelligitur pprie capiendo doctrinam

Dubitatur secūdo. Utȝ predicta ppositio habeat veritatē tam de sciētia acquisita p inuētionē q̄ȝ de sciētia acquisita p doctrinam ab aliquo Ad dubiū rñr q sic sed differenter qȝ per inuētionē acq̄ritur a doctore intrinseco q̄ est intellectus agens mediante quo aliquis sibi applicat pncipia naturaliter cognita ad conclusionē. Ex quoȝ cognitione intellectus possibilis accipit cognitōem cōclusionis. Et io intellcūs agens dr verus doctor nostre sciē. Nā vt dt linconiēsis mentē interius illuīat et veritatē ondit. Sed p doctrinā ab alio acquiritur scientia a doctore extrinseco

qui requitur alicui solum propter debilitatem sui intellectus ꝓpter quā non videt habitudinem terminoꝝ sibi cognitorum ad conclusiones ex ipis inducibiles. Jdeo talia principia amplificat doctor ad determinatas conclusiones vt ꝑ hoc a discipulo apprehēdant

Ad rōnes ad primā dr̄ ꝙ in cognitione humana simpl'r est status in cognitione sensitiua exteriori. et inter cognitōnes intellectiuas est status in cognitōne intellectiua terminorum. Jdeo ibi nō est ꝓcessus in infinitum.

Ad scd̄am dicit̄ ꝙ cognitio intellectiua p̄ncipiorum est causa cognitōnis conclusionū. et cognitio terminoꝝ est causa secūdaria et quodāmodo materialis principioꝝ quia vna cognitio disponit intellectū ad aliam cognitionē nec est obiectum debite p̄ntatum intellectui nisi sibi p̄ntetur mediante alia cognitione.

Ad terciam dicitur ꝙ hic additur intellectiua ad excludendū acceptiones cognitōnis sensitiue vel ymaginatiue que p̄nt habere aliquem modum doctrine vel discipline Et hec de questione. sequitur textus.

Dupliciter autem et Queritur tertio. Utrum tm̄ due sint precognitōnes scilicet quid est. et quia est. Arguit̄ ꝙ non primo sic. Quattuor sunt questiones verestibiles. sed ad quālibet questionē requirit̄ precognitio illoꝝ ex quibus cognoscitur et ꝑ que terminatur igitur sunt plures p̄cognitōnes q̄ꝫ due. Et confirmat̄ quia tria sunt precognita requisita ad demonstrationē. scilicet subiectū conclusionis. passio eius. et principiū per quod fit demōstratio passionis de subiecto sed cuiuslibet precogniti est aliqua precognitio. ergo tres erunt p̄cognitiones. Secūdo arguit̄ quid est et quia est sunt questiones. igitur non sunt precognitōnes Tertio arguitur quia quid est et quia est sunt precognita igitur non sunt precognitiones.

Jn oppositum est phus in litera.

Sciendum primo. ꝙ postq̄ꝫ phus posuit omnē doctrinam et omnē disciplinam intellectiuā fieri ex p̄existente cognitōne. Hic consequēter determinat de modis p̄cognitionis. Et quia p̄cognitio duo importat. scꝫ cognitionem ⁊ ordinem cognitōnis. Jdeo phus primo ostendit que sunt illa de quibus habere oportet precognitionē ⁊ que de ipsis p̄cognoscātur anteq̄ꝫ habeatur scientiā cōclusionis per demonstrationē. Secūdo determinat de illo ordine vtꝫ scilicet ordine tempis vel nature illa sunt p̄cognoscenda. Et tertio ostendit

s̄m quē modum conclusio demōstrabilis p̄us cognoscatur in suis principijs. Et istud similiter est intelligendū circa quālibet affirmatiuā conclusionē quia quelibet conclusio in suis p̄ncipijs precognoscitur aliquo modo. Sed in isto libro solū intēdit̄ de ꝯclusione demrātiua

Sciendū scd̄o. ꝙ illud cuius sciētia per demrātionem acq̄ritur est conclusio in qua predicat̄ propria passio de subiecto que ex proprijs principijs infert̄. Et quia cognitio simplicium neccario precedit cognitionē compositorum que fiūt ex ipis. ideo anteq̄ꝫ cognoscat̄ conclusio neccāriū est precognoscē subiectuꝫ et passionē. Optet etiam p̄cognoscere p̄missas ex q̄bus cōclusio infertur que aliquādo vocātur dignitates. et de hijs dat phs exemplū. Et primo de dignitate vt oīm est affirmatio vl' negatio vera. Et de passione sicut tri[a]ngulus licet em̄ triāgulus sit subiectuꝫ huius passionis q̄ est habere tres angulos equales duobus rectis tn̄ rōne alterius pt habere naturā passionis qꝛ potest de alio demōstrari sicut in prima ꝓpōne euclidis ōnditur ꝙ supra omnē lineaꝫ rectam cōtingit triangulū collocari. Exemplū de subiecto est. vt vnitas que in arismetrica nunq̄ꝫ habet rationē passionis sed est primū de quo ibi aliqua ōndunt̄ Sed vt videat̄ quid sit precognoscendū de quolibet hoꝝ triū ponit̄

Conclusio prima. de principijs demōstrationis nō precognoscit̄ quid ē. sed opꝫ p̄cognoscere q̄a est tm̄. de passione vero bn̄ pt scire quid ē. sed de ipa nō precognoscit̄ quia ē. de subiecto vero p̄supponit̄ quia est ⁊ quid est Prima ps cōclusionis ptꝫ quia cōplexoꝝ nō est diffinitio vt dr̄ septimo metaphisice. ergo de p̄ncipijs demrātionis nō p̄cognoscit̄ quid est sed optet p̄cognoscere q̄a est hoc est ꝙ tales p̄misse sint vere. Secūda pars ꝓbatur qꝛ vt habet̄ septimo metaphisice accn̄tia bn̄ habent diffinitōem ꝑ additamentū. Sed quia passionis esse est subiecto inesse et hoc in demrātione ōnditur. ideo de ipa nō precognoscit̄ qꝛ est aliter idem ect precognitū et ex p̄cognitōne ostensum. Tercia ps patet quia subiectū hēt diffinitionē. igitur de ipo precognoscit̄ q̄d est ⁊ suū esse a passione nō dependet. Jdeo prius intelligitur in ipo esse p̄manens ⁊ sic de subiecto neccārium ē precognoscē quia est. Subiectū em̄ ad passionē in duplici habitudine compatur scꝫ vt subiectum et vt causa per se et adequata. licet nō vniuoca. ratione autē primi optet cognoscere quid est. quia s̄m hoc est principium

et ratio diffiniendi passionem. Ideo diffini/ tio passionis s͠m aliquos aut subiecti vt mag͛ ꝓbabile fit mediũ demrãtionis. Ex q̇bus pa/ tet que oportet in demrãtione p̄cognoscere et q̇d de ipis oportet p̄cognoscere siue q̄ sint p̄cognitio nes. Sũt eñ quid ē et q2 est. Intelligẽdũ est tñ ꝙ p̄cognitio pt capi dupl'r. Uno° ꝓ actu intellectus p̄cognoscẽtis et sic solet diffiniri pre cognitio ē cognitio intellcũalis nccãrio requi sita ad noticiã cõclusionis ꝑ demrãtionẽ acq̇/ rendã. Et hoc mõ quid est et quia est non sunt precognitõnes nisi vellemus cõstruere in gtõ. dicẽtes ꝙ ipius quia est et q̇d est sꝫ precogni/ tiones. Alio° precognitio pt capi ꝓ re cognita et hꝫ dupl'r. uel capiẽdo rem p̄cognicã quantũ ad suũ materiale de quo habet̃ precognitio. et hoc mõ subiectũ passio et dignitas dicerẽtur precognitõnes. Alio mõ q̄ꝫtum ad suũ forma le qđ est rõ sub qua res cognoscit̃ et hoc mõ q2 est et quid ē sunt p̄cognitõnes et sic capit ph̄us precognitionẽ. et nõ ꝓ actu p̄cognoscẽtis nec pro re de qua est p̄cognitio. Sed ꝓ ipo qđ de ipa precognoscit̃ et sub quo res apprehẽditur et sic põt diffiniri. Precognitio est rõ sub qua cognoscit̃ aliquid requisitũ ad demrãtionẽ in/ q̄ꝫtum demrãtio ē. Ex dictis infert̃ cõclusio

Conclusio secũda et r̃nsiua ad quesi tum. Tñ sunt due p̄cognitõnes scꝫ quid ē et quia ē accipiẽdo p̄cognitionẽ ꝓ rõne sub qua res cognoscit̃. Probat̃ conclusio q2 in demrã tione tñ sunt tria de q̇bus an̄ scientiã cõclusio nis oportet habere p̄cognitionẽ scꝫ subiectũ pas sio et dignitas. sed de dignitate precognoscit̃ quia est tñ de passione p̄cognoscitur q̇d est tñ et de subiecto vtrũqꝫ p̄cognoscitur. igit̃ omnis precognitio est quid est vel q̇a est. et ꝑ ɔñs sꝫ tñ due p̄cognitiones Itẽ ista cõclusio ꝓba tur ꝑ sufficiẽtiam q2 om̄is p̄cognitio sumitur ex ꝑte rei vel ex ꝑte vocis. Si ex ꝑte rei sic ē pre cognitio quia est. si ex parte vocis sic est precog nitio quid est

Dubitatur primo. Utꝝ de subiecto vel de passione p̄cognoscatur q̇d rei vel quid nominis tñ. et quomõ differũt diffinitio q̇d nominis et diffinitio quid rei. Ad dubiũ respondet̃ cuꝫ Egidio de hroma ꝙ sufficit pre cognoscere quid nominis tñ de subiecto vel passione. Ideo nõ dicit ph̄us ꝙ oportet precog noscere quid est tñ. sed addit ꝙ oportet precog/ noscere quid est quod dicitur. scꝫ ꝑ nomẽ. hꝫ ē quid per nomẽ significatur Et ratõne argui tur ꝙ anteq̄ꝫ sciatur de aliquo an sit nõ potest de ipso scire proprie quid sit. quia nõ entis nõ est diffinitio. ideo questio si est precedit que/ stionem quid est. modo de passione in demon/ stratione ostenditur quia est. igitur nõ potest precognoscere quid rei. nec etiam de subiecto quãdo de ipso terminatur questio si est uel q̇d est. Sed melius de inesse videtur ꝙ sunt quat tuor questiões verestibiles. videlicet si ē. quid est. quia est. et ꝓpter quid Quaꝝ prima ē que stio si est. sed ꝑ demõstrationẽ nõ potest aliqua questio terminari nisi quodãmodo precogno scatur subiectum et in terminãdo questionem si est nõ precognoscitur si ē de subiecto nec etiã quid rei. sed solum quid nominis. Ideo dicit ph̄us ꝙ oportet p̄cognoscere quid est. id ē quod dicitur per nomẽ. ideo questio quid nominis in omni questione precognoscat̃. sed quid rei bene est inquirendũ. Sed ad terminandã que stionem quia est et ꝓpter quid oportet de sub/ iecto et de passione p̄cognoscere quid rei et nõ solum quid nominis. Oportet eñ precognos cere mediũ demrãtionis quod ē diffinitio vel sbiecti vel passionis et respcũ talis demrãtiõis p̊ncipal'r intelligit. p. ꝙ opꝫ de sbiecto p̄cognos cere quid est et quia est. ideo principal'r intelli/ gitur de quid rei Dicitur secũdo ad dubiuꝫ cum Egidio de roma ꝙ diffinitio quid rei et quid nominis quattuor modis differunt. Primo differunt quia diffinitio q̇d rei sim/ pliciter loquendo est subarum et nõ acciden/ tium nisi per additamẽtum. sed diffinitio q̇d nominis equaliter cõuenit substantie ⁊ accidẽ ti. Secũdo differunt quia diffinitio quid rei ē entium tñ. sed diffinitio quid nominis est entium et nõ entium Tertio differunt q̇a quid nominis est tam complexoꝝ q̄ꝫ incõple/ xorum. sed quid rei est incõplexorum tñ. Quarto differunt quia ꝑ quid rei cognoscit̃ res significata per nomẽ per resolutionem eius in sua principia et causas. sed per diffinitionẽ quid nominis p̄cognoscit̃ tñ ratio vocis ad rem significatam per ipam vocem

Dubitatur secundo. Utꝝ diffini/ tio siue precognitio quid est subiecti vel passio nis sint due precognitõnes vel vna. et vtrum quid est dicatur vniuoce de q̇d ē subiecti et q̇d est passionis. Et similiter querẽtur de quia est subiecti et dignitatis. Ad dubium respon/ deretur primo. ꝙ quid est subiecti et quid est passionis sint vna precognitio in genere. et due in specie. Secundo dicitur ad du/ bium ꝙ quid est non dicitur vniuoce de quid

est subiecti et passionis qꝛ nihil est vniuocū subē et accn̄ti. sed q̄d nõis aliq̄ mõ ꝯuenit ipis vniuoce. Tertio dꝛ ad dubiū ꝙ quia est dꝛ vniuoce de qꝛ est subiecti et dignitatꝫ qꝛ de dignitate p̄cognoscere q̇a ē nõ est aliud q̄ꝫ p̄cognoscere qđ vera ē. Et qꝛ subiectū est illud qđ intelligaṫ ꝑ ip̄m. Ideo sil'r p̄cognoscē de subiecto quia ē. est p̄cognoscere qđ verꝝ est subiectū esse et sic ptꝫ ꝙ cū dꝛ ꝙ q̇a est. est p̄cognitio. qꝛ ē nõ capiṫ vt p̄cognitio. sed vt questio. et si queraṫ de aliq̄ an sit terminata questio et ōnso qđ ē sciṫ de ip̄o q̇a est. Sed cū accipiṫ vt est questio nõ querit de eē rei simpl'r. sed querit de esse contracto vt de eē tali vel tāto. et sic querit de inherētia passionis ad subiectū. Ex dictꝫ patet ꝙ de subiecto passione et dignitate diuersa opꝫ p̄cognoscē. cuius cā est qꝛ ista diūsimode cognoscūtur a nobis. Nā principia cognoscūtur ꝑ actū intellectus cõponētis et diuidētis. subiectū vero et passio ꝑ simplicē apprehēsionem tamē intellcus apprehēdit q̇d est subiecti simpliciter et absolute. sed tn̄ apprehēdit ꝓpriam passionē in dependentia ad subiectū.

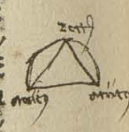
Ad rõnes ad primā dꝛ ꝙ licet plura cognoscātur que ponūtur in diuersis questionib⁹. tamē oīa illa p̄cognoscūtur et aliq̄ dictarū p̄cognitionū. ideo stꝫ due p̄cognitōnes in genere licet possint eē plures in specie licet etꝫ capiēdo p̄cognitōnes ex parte eoꝝ de q̇bus habetur p̄cognitio sint plures q̄ꝫ due. tn̄ capiēdo eas ex parte eoꝝ que de ip̄is p̄cognoscūtur i generali nõ sunt nisi due. Et ꝑ hoc soluiṫ confirmatio. Ad scđam dꝛ ꝙ quid nõis in nulla sciētia põt esse questio sed in om̄i arte p̄suppo/nitur. Sed quid rei põt esse questio et precognitio respectu diuersoꝝ. qꝛ prius de aliquo pt ignorari quid rei. et tūc potest illud queri et postea qn̄ cognitū est põt accipi. vt p̄cognitio ad cognitionē cõclusionis. Sed de quia ē diciṫ ꝙ aliter sumitur vt est p̄cognitio et ut est questio scibilis. vt in secūdo dubio dictum est Ad terciā patet solutio ex dictis.

Est autem cognoscere. Queritur quarto. Utꝝ cognitis maiore et minore ꝓpositionibus simul cognoscaṫ et cõclusio Arguitur p̄mo ꝙ nõ. quia impossibile ē simul in actu plura intelligere. igiṫ intellectus nõ põt simul cū maiore et minore intelligere ꝯclusionē. Scđo arguitur minor p̄missa põt cognosci an̄ maiorē. et sil'r maior an̄ cõclusionē. ergo maior ꝛ mīor p̄nt cognosci an̄ ꝯclusionē. Ans probaṫ ꝓ p̄ma pte qꝛ potest cognosci ꝙ minor extremitas est sub medio anteq̄ꝫ cognoscatur ꝙ maior extremitas est in medio. ergo põt cognosci minor an̄ maiorē. Secūda pars an̄cedētis patet. quia subiectū maioris soluꝫ in potestate et nõ in actu cõtinet minorē extremitatem. ergo maior p̄missa potest cognosci ante cõclusionē. Tertio arguiṫ si sic seq̄reṫ ꝙ cognoscens primā ꝓpõem geometrie oēs subseq̄ntes cognosceret cõsequens est falsuꝫ. Et patet cõsequētia quia p̄ma ꝓpõ cognita est p̄ncipiū cognoscēdi scđam. et p̄ma cum secūda est p̄ncipiū cognoscēdi terciā et sic deinceps.

In oppositum est ph̄us in textu

Sciendū est primo ꝙ postq̄ꝫ ph̄us determinauit de numero p̄cognitionū et p̄cognitoꝝ et q̇d de ip̄is precognoscaṫ. Hic ꝯñter determinat de ordine qui importaṫ in precognitōne ostendens quo ordine p̄ncipia demrātionis precognoscātur cõclusione. postea vero determinabit qual'r cõclu⁹ demrānda p̄cognosciṫ in suis p̄ncipijs scꝫ in vl'i et in ꝓña anteq̄ꝫ demõstratur.

Sciendū est secūdo. ꝙ vt sufficit ad propositū aliquid diciṫ prius altero dupliciter. vno mõ ƀm tp̄us vt illud qđ prius existit altero. et hoc mõ om̄is causa efficiens que suū effectū producit ꝑ motum p̄cedit suū effectum quia oīs motus fit in tempe vt sol p̄cedit calefactionē terre. Alio mõ aliquid ē prius ƀm naturam. et sic quelibet causa ƀm naturā precedit suū effectum. Nā licet causa possit simul tempore esse cum suo effectu vt simul sintꝫ interpositio terre inter solem et lunam ꝛ eclipsis lune. tamē causa semꝑ priore est nature suo effectu Et iste duplex ordo reꝑitur in p̄cognitōne premissaꝝ quia q̄nq̄ꝫ precognoscūtur conclusione tempe et natura simul. quā doq̄ꝫ vero natura tantū. et istos duos modos declarat ph̄us ꝑ duo exempla. Et est exemplū primi vt aliquis põt cognoscere istam. om̄is triāgulus habet tres angulos. et ignorare istam in propria forma scꝫ ꝙ aliquis ꝑticularis triangulus descriptus in semecirculo habeat tres angulos quia potest ignorare illum ꝑticularem triangulū esse triāgulum. Exemplū de secundo vt ꝙ figura que ē in semicirculo depicta sit triangulus simul tempore cognoscitur cum ista conclusione. ista figura habet tres et sic cognita minore sub forma minoris simul cognoscitur conclusio. vnde ꝙ sit possibile simul tempe cognoscere minorem et ꝯclusionē. assignat ph̄us cām dicēs. ꝙ quorundā est disciplina hoc modo et nõ per medium vltimum cognoscitur. hoc est in quibusdam minor extremitas statim cognoscitur esse sub medio nõ ꝑ aliud medium vt in illis

que sunt de nūo singulariū q̄ d̄ aliquo subiecto nō dicunt̄. Vn̄ minor extremitas pōt cognosci q̄ est sub medio nō p aliud mediū si ad cognitionē eius sufficiat solus sensus vbi grā ad cognoscendū q̄ hec figura in puluere descripta sit triangulus nō indigemus medio sylogistico q₂ sensus sic iudicat esse Idō.p. volēs declarare q̄ vltimū cognoscit̄ sub medio vl'i nō per mediū sylogisticū. Dicit q̄ quecūqꝫ ꝯtingūt eē singulariū ⁊ nō dicunt̄ de aliquo subiecto sic se habent q̄d ad ipam nō indigem⁹ medio sylogistico q₂ solus sensus sufficit ad iudicandū talia cōtineri sub medio tm̄. Maior demōstratōnis pt cognosci p̄us tp̄e cōclusione ⁊ mior premissa scd̄m se accepta pōt p̄us tp̄e cognosci cōclusione. Prima ps pbat̄: q₂ subiectū maioris est indetermīatū ad plura que pn̄t sumi sub eo ⁊ sic maior ppositio ē indifferens ad plures cōclusiones. Quare d̄r p̄mo po℞ q̄ ex vno nihil seq̄tur sylogistice. igit̄ cū maiore opt₃ accipere minorē sumptā sub ipsa sed cognitio mioris et subsumptio eius fit in tp̄e igit̄ maior pōt precognosci tp̄e p̄us cōclusione. Secūda ps pbatur q₂ pt p̄cognosci mior anteq̄ cognoscat̄ maior et sic nō cognoscit̄ minor vt determīans maiorē ḡ cognita maiore scd̄m se sumpta adhuc poterit ignorari ꝯclusio. Ex cōclusione patꝫ q̄ ꝯtingit cognoscere maiorē ⁊ etiā minorē non cognoscendo ꝯclusionē ptꝫ q₂ pn̄t cognosci ille due premisse scd̄m se sine hoc q̄ cognoscatur applicatio maioris ad minorē ⁊ subsumptio vnius sub alio. Sed nisi cognoscat̄ illa subsumptio poterit ignorari cōclusio

Conclusio secunda. Et responsalis. cognitis maiore ⁊ minore debite sumpta sub maiore sil' tp̄e cognoscit̄ ꝯcl'io licꝫ nō siml' natura. Primū patet q₂ posita cā totali ⁊ p se sufficienti ad pductionē effect⁹ necessario pōit̄ effectus. sed noticia p̄missa℞ sic disposita ē per se sufficiens cā noticie cōclusionis .igit̄ cognitis sic p̄missis sil' cognoscit̄ cōclusio. Scd̄a ps pꝫ q₂ noticia p̄missa℞ ē cā notitie ꝯclusionis. igit̄ cognitis maiore ⁊ minore nō sil' natura cognoscitur ꝯcl'o. q₂ cā ꝓm naturā p̄cedit effectum

Dubitatur primo: Quot modis pōt intelligi ppōem nō indigere medio sylogistico ad cognoscendū aliquid. Ad dubiū r̄ndet̄ cū Egidio de roma q̄ hoc pōt intelligi duobus modis. Uno mō q₂ ppō ē imediata. Alio⁹ q₂ sensus sufficit ad cognoscendū talē ppōem. idō si minor sit pticularis cognoscibilis p sensū vl' sit imediata nō indigemus aliquo medio sꝫ statim cognoscimus q̄ mior extrēitas sub medio ꝯtinetur et cum talis mior cōtinet̄ sub suo vl'i. sil' tp̄e cognoscitur cōclusio.

Dubitatur secundo. Utrum cognitis maiore et miore debite sumpta sub maiore cognoscens possit dubitare de bonitate ꝯsequentie ⁊ ceti vtrū possit nō aduertere ad illationē cōclusionis que sequit̄ ex ipis. Ad dubiū r̄ndet̄. breuiter q̄ h̄ nō ē possibile q₂ p̄misse sic ordinate debite p̄ntant̄ intellectui cognoscēti ipas. Igit̄ nō pōt nō aduertē ad illationē cōclusiōis nec etiā pōt dubitare de bonitate cōsequentie sicut false dixerunt quidam.

Ad ratōes. Ad primam dicitur: q̄ intellectus nō pōt intelligere plura se habētia p modū pluriū sed bn̄ pt intelligere plura se habentia p modū vnius vt qn̄ illo℞ pluriū vnū sub alio intelligitur vel oīa sub vno tercio vt q̄cūqꝫ plura sub vna spē intelligibili cognoscūt̄ mō ꝯ⁹ demōstrationis sub premissis intelligit̄ Ad scd̄am d̄r q̄ mior pōt cognosci ⁊ maior ignorari ⁊ ecōtra. Idō vtraqꝫ ꝓm se accepta cognoscitur tp̄e an̄ ꝯclusionē sed sic cognosci nō pt mīnor in rōne minoris hoc est vt determīans maiorē. Ad terciā negat̄ ꝯn̄a ⁊ ad pbationē eius d̄r q̄ p̄ma ppō cognita nō eēt cā sufficiens ad cognoscendū secundā sed cū hoc requirit̄ cognitio applicationis ⁊ habitudinis p̄me ppōis ad secundam et sic de alijs ⁊ h̄ de questione.

Antequā sint induce. Queritur Quinto. Utrū possibile sit nobis aliquid scire de nouo. Arguit̄ q̄ nō p̄mo q₂ vel hoc esset p viā sensus vel p viā intellectus. Nō p̄muꝫ q₂ sensus circa sensibilia multociens decipitur. Nec p viā intel. q₂ nihil de nouo sit in intellcū quin p̄us fuerit in sensu cū igit̄ per sensum nō possit haberi scia sequit̄ q̄ neqꝫ p intellectum. Scd̄o ar̄. nihil deducitur de potentia in actuꝫ nisi per aliquid quod est actu exn̄s. igit̄ intellectus noster de potentia ꝯsiderandi nō ducitur in actū nisi p sciam actu in eo existentē ḡ omēs scie sunt intellectui nrō ꝯcreate ⁊ sic nihil addiscimus de nouo Tercio ar̄. si dn̄s ignoraret seruū quē querit ⁊ repiat eū nescit se inuenisse nisi p̄us cognouerit. igit̄ sil'iter si intellectus noster ignoret veritatē ꝯclusionis cū eā inuenien̄ magis sibi assentiet q̄ꝫ falsitati igit̄ oīs veritas est intellectui nostro precognita et sic nr̄m scire nō est nisi p̄terito℞ reminisci ⁊ ita nihil addiscim⁹ de nouo. In oppositum est. p. in textu.

Sciendū primo. q̄ postq̄ philosophus determinauit de precognitionibus illorum que requirunt̄ ante sciam conclusionis. Hic ꝯsequenter determīat de precognitiōe conclusionis ostendendo qualiter cognoscit̄ ꝯcl'o

ante demonstrationez et qualiter p hoc destruatur tam error Eraciti ponentis nos nihil posse scire. q̄z error platonis dicentis aliquid sciri a nobis nō tamen simpl'r de nouo.

Sciendum est secundo qd̄ cōclusio cuius scientia acquiritur p demonstrationē q̄dāmodo p̄scitur ante demonstrationē in suis premissis ⁊ q̄dāmō non. Nam ipsa scit̄ in vl'i. ⁊ i potentia sed non scitur simpl'r scilicet in pticulari ⁊ in actu. Cuius rō est q2 necesse est illuz qui acquirit sciam ante conclusionē cognoscere pn̄cipia demonstrationis sed illa pn̄cipia se habent ad conclusionē sicut cause efficientes p se q̄zuis equiuoce ad suos effectus. Jō in scdo phisicoꝝ pmisse sylogismi ad genus cāe efficiētis reducunt̄ sed effect⁹ an̄q̄z pducat̄ in actum virtualiter p se existit in suis causis ⁊ anteq̄z ex ipsis educatur non est in actu. Jō ɔ⁹. anteq̄z ex suis premissis on̄datur solū cognoscitur scd̄z quid scz in potentia ⁊ in vl'i ſm q existit in pn̄cipijs. Alia cā huius pōt adduci q2 optz q ɔ⁹. q̄dāmodo p̄sciatur in suis pn̄cipijs ⁊ q̄dāmodo non. Vel q nihil addiscamus ſm Eracitū. vel q solū addiscamus ea que presciuimus in actu ſm platonē ⁊ q nr̄m addiscere soluz sit oblitorū reminisci. sed ista duo sunt falsa vt p duas ɔclusiones statim on̄detur. Igitur primū est verum.

Conclusio pm̄a: Contra Eraclitum possibile est nos aliquid scire pbatur. Omēs hoīes natura scire desiderant vt dicit in phemio pm̄i methaphisice. sed naturale desideriū est rei nō habite possibilis tm̄ haberi nec pōt in toto frustrari q2 deus ⁊ natura nihil faciūt frustra igitur possibile est nos aliquid scire. Secundo pbatur ɔclusio ista. q2 si aliquis dicat q impossibile est nos aliquid scire vel scit aliquā ɔclusionē vel nescit si nesciat nō debet eam asserere. si dicat se scire tūc ponit duo ɔ̄dictoria scz q pōt aliquid scire ⁊ q non pōt aliquid scire. Sed contra platonē ponitur.

Conclusio secunda. Possibile est nos aliquid scire de nouo. Probatur ɔ⁹ quia ōis disciplina fit ex p̄existenti cognitione. Q' autē fit anteq̄z factum sit non est. igitur possibile est nos aliquid scire de nouo Scdo pbatur quia possibile est nos aliquid scire vt pbatū est sed scīe non sunt a pn̄cipio actu ɔcreate in intellectu nr̄o g̃ ɔclusio vera. Minor pbat̄ pm̄o q2 intellectus noster in pricipio sue creationis est tanq̄z tabula rasa in qua nihil est depictum ē depingibilis tm̄ virtutibus ⁊ scientijs vt pz tercio de aīa. igitur scientie non sunt nobis a pn̄cipio ɔcreate. Item sicut est in genere corruptibilium ita est in genere intellectualiū sed in corporalibus sunt aliqua sp in actu que formas hn̄t sibi cōcreatas vt corpa celestia. Et aliquid est qd̄ de se tm̄ est in potētia ⁊ successiue acquirit diuersa esse p diuersas formas sicut materia prima. Igitur in genere intelligibiliū sunt alique intelligentie que tenent sup̄mū gradum ⁊ sunt plene formis intelligibilib⁹ que fuerūt sibi concreate ⁊ per quas intelligunt. Jō dr̄ i libro de causis. q omnis intelligētia ē plena formis. Et sic erit etiā in genere intellectualiū aliquid qd̄ de se ē in potentia tm̄. ⁊ successiue recipit diuersas formas intelligibiles qd̄ nō ē aliud q̄z intellectus humanus quia vt dicit Cōmentator tercio de anima tenet infimū graduz in genere substantiaꝝ intellectualiū. igit̄ intellectus noster nō est a principio plenus formis intelligibilibus. ⁊ sic scīe non sunt sibi ɔcreate. Unde sequitur q nr̄m addiscere nō est p̄scitorū reminisci sed est scientiam de nouo acquirere

Dubitatur pm̄o Qualiter ponebat plato scientias ⁊ virtutes esse in nobis Ad dubium rn̄detur q in libro Mēnonis vbi posuit plato istam questionē. vtrū scīe ⁊ virtutes p doctrinā in nobis de nouo generant̄. aut sunt quedam dona deoꝝ nobis data Rn̄debat idē plato q scientie ⁊ virtutes sunt dona deoꝝ aīe nrē cōicata ab ydeis sepatis in sua creatione. Sed anima nostra p hoc q corpori infunditur habet intellectum obnubulatū ⁊ impeditū quibusdam fantasijs corpalibus ne in actualem ɔsiderationem coꝝ que p̄sciuit possit libere pcedere. sed p doctrinā studiū et exertiū reducitur in memoriam coꝝ que presciuit. Ad cui⁹ declarationē plato sic arguebat. quendā puerū impitū artis geometrie iterrogauit de pn̄cipijs ⁊ ɔclusionibus geometrie que ad oīa verū rn̄dit. sed hec non potuisset facere nisi ante p̄sciuisset illa pn̄cipia ⁊ conclusiones. Et sil'r hoīes qui uident̄ indocti aliquaꝝ artiū anteq̄z instruantur noticiaz hn̄t de ipis Igit̄ nr̄m addiscere nō est nisi reminisci. Sed ad h̄ rn̄dendū est q plato de illis pn̄cipijs ordinate interrogauit illum. pm̄o querēdo termīos pn̄cipioꝝ. deinde manifestando pn̄cipia quib⁹ cognitis stati vi lumīs itellcūs potuit deuenire in vlteriorē cognitōz. ita q an̄ in īrogatōz nō ɔgnoscebat actu pn̄cipia sed potētia tm̄ ⁊ p ordiatū modū int̄rogādi ex termīs app̄hendit pn̄cipia ⁊ ex pricipijs ɔclusiōes sine h̄ q ipas pcognosceret in actu. sed solū eas p̄cognouit in vl'i ⁊ i poṅa. Ulterius pz q aliqui male soluebāt rōem pl'onis p quā pbabat q nr̄m addiscē nō ē nisi remisci. Cū em̄ sic arguebat si q̄s sciat oēm dualitatem eē parē ⁊ auferat̄ aliq̄ dualitas quā ille nesciuit

esse dualitatē vt tercia ps senarij tūc adiscet illā dualitatē eē parē ⁊ tñ cogñscendo istā ois duali tas ē par pcognoscit istā .s. h̄ dualitas q̄ ē ter cia ps senarij ē par. igit̄ nr̄m scire nō est nisi re miniscí. Ad h̄ aliq̄ rñdebāt q̄ addiscēs illā cō clusionē nullo mō pſciuit ⁊ cū dic̄ se scire oēm dualitatē eē parē solū intelligit de illa dualita te quā scit eē dualitatē. Et pñr dicūt q̄ si addi scat aliquā dualitatē parē puta terciā ptē sena rij dato qd̄ sciret se scire oēm dualitatē eē parē sc3 illā quā sciuit eē dualitatē tñ penitus igno rabat illā dualitatem eē parē q̇ erat sibi abicon sa. S3 hāc solutōem impbabat ph̄us q2 illud scitur de q̄ demōstratio hētur. s3 addiscens hāc ppositionem ois dualitas ē par h3 demōstra tionē d̄ oi dualitate ⁊ nō solū d̄ illa quā scit eē dualitatē igit̄ scit oēm dualitatem simpl'r esse parē ⁊ nō solū illā quā cognoscit eē dualitate3 Mioꝛ pbat̄ q2 pº cōuenit i termis cū pmissis sic q̄ eedē extreitates ponūt̄ i pcl'oe q̄ ponebāt̄ in pmissis s3 i demōstratione in q̄ ondit̄ q̄ ois dualitas ē par nō sumit̄ ista ppō cū ista addi tione quā tu cognouisti eē dualitatē igit̄ pº ñ est intellegenda cū tali additōe s3 simpl'r d̄ om ni dualitate. Jō illa solutio nō valet. Propter qd̄ alit̄ rñdendū ē q̄ illud qd̄ addiscim⁹ qdam mō pſciuim⁹ ⁊ q̄dā mō nō. ⁊ h̄ nō ē incōueniēs s3 esset icōueniēs si h̄ eodē mō sc3 scirem⁹ cōclu sionē quā addiscim⁹. q2 addiscere ē sciam i ali quo generare sed qd̄ generat̄ añ generatōz non fuit oino ens nec oino nō ens s3 ens in poña. Jō sil'r id qd̄ addiscit̄ añ demōstratōz ñ ē pus ignotū simpl'r s3 ƀm actū tm̄. q2 in potētia scit̄ ideo ille q̇ per demōstrationē scit istā ois duali tas ē par de aliqua pticulari dualitate quā ne scit actu eē dualitatē solū scit i poña q2 illa du alitas ē par. Et si addiscat q̄ illa dualitas sit dualitas subsumendo minorē addiscet i actu pclusionē istam sc3 q̄ illa dualitas est par.

Dubitatur secundo. Qualiter pue niunt plato ⁊ anaxagoras circa generatōz scie i nobis ⁊ q̄liter dr̄ñt. Ad dubiū rñr q̄ in gene ratione formaꝝ naturaliū plato discordat ab Anaxagora s3 in generatione formaꝝ intelli gibiliū cū ipo pcordat. Posuit eñ anaxago ras q̄ forme naturales ƀm actū sunt in mate ria sed ibi latēt p intellectū ⁊ p actū agentis de ducunt̄ ad esse manifestū. Sed plato posuit. q̄ forme naturales inducūtur ab ydeis sepat̄s q̄ñ pagens naturale materia ē disposita sed in formis intelligibilibus posuit latitationē for maꝝ in intellectu nr̄o ⁊ sicut Anaxa. posuit for mas p̄existere in materia añ generatōz ⁊ ibi la tere. Jta posuit plato spēs intelligibiles in in tellectu nostro ante addiscere latere sed p studi um ⁊ exercitiū remouentur impedita ⁊ reducit̄ aīa in memoria eoꝝ que presciuit.

Ad ratōes. Ad primam dicitur: q̄ p viam sensus misterialiter ⁊ p viam intelect⁹ p̄ncipaliter acquirim⁹ sciam. Et ad p̄mā pba tionē d2 q̄ sensus bene dispositus circa ppriū sensibile non decipitur supposita debita dispo sitione obiecti medij ⁊ organi debita distātia. obiecti ad sensum ⁊ sic nō decipitur sensus nisi p accidens. Dicitur vltra q̄ nihil ē in intellecū qd̄ non prius fuit in sensu aliquo mō tñ nō est eodem modo in intellectu q̄uo fuit in sensu. q2 spēs rei sunt in intellectu imaterial'r ⁊ vniuer saliter in sensu vero materialiter ⁊ pticulariter. Ad secundā negat̄ psequentia q2 itellect⁹ pos sibilis reducitur in actū intelligēdi p aliquod quod nō est in actu sc3 p fantasmata illustrata lumine intellectus agentis que causant spēs in telligibiles in intellectu possibili p quas intel lectus format pceptus de rebus ⁊ intelligit ip sas quibus intellectis formant̄ ppositiones ⁊ diuisiones principiorum et ex cognitione p̄n cipiorum deuenitur in cognitionem conclusio num. Ad terciā dicitur q̄ intellect⁹ noster ha bet naturalem inclinationē ad verū qd̄ ē bo num eius. Et quia quedam sunt manifeste ve ra que statim virtute lumīs intellectus pcipiū tur ppter hoc intellectus assentit vero qd̄ non prius cognouit in actu sed in potentia tantu3

Scire autem opinamur. Querit̄ sexto. Utrū scire hoc mō bene diffiniatur Sci re est rem per causam cognoscere ppter quā res est ⁊ quoniā illius est causa et nō est ptingere h̄ aliter se habere. Arguitur q̄ non primo q2 de deo de substantijs separatis de p̄ncipijs demon strationū habemus sciam ⁊ nō per causam in telligentie eñ ⁊ si cās habeant tñ ppria causa cuiuslibet est nobis ignota. Simil'r prima p̄n cipia sue veritatis causam non habent. Jgit̄ scire non est rei causam cognoscere. Et pfirma tur quia contingit cognoscere causam p effectū ergo non omne scire est rem p causam cognosce re. Secūdo arguit̄ cognita causa ptingit igno rare habitudinem eius ad effectum ⁊ p pñs ig norare effectum ergo scire non est rei causa3 co gnoscere. Tercio arguitur de effectibus natura libus est scientia qui tamen contingunt alit̄ se habere contra vltimā pticulam diffinitionis scire Et confirmat̄ quia si bene poneret̄ illa pti cula de solo deo posset haberi scia cū sol⁹ de⁹ sit impossibilis alit̄ se hr̄e Jn oppositū ē .p. i textu

Sciendū primo q̄ postq̄ philoso

phus ostendit necessitatem sylogismi demõ/
stratiui ꝛ necessitatem huius artis Cõsequen/
ter istam artem ꝓseqtur determiando de sylo/
gismo demõstratiuo scdm se ꝛ de pricipijs ꝛ ꝓ/
prietatibus eius· Et cõsequenter cõpat demon
stratões adinuicẽ ꝛ h̄ in isto pmo In secundo
vero determiat de medio demõstrationis vt ha
beam⁹ ptãtem faciliter demõstrãdi. Et determi
nãdo de demõstra:õe fm se pri⁹ oñdit quid sit
demõstratio ꝛ postea ex quibus materialibus
pricipijs cõponit. Et deinde determiat de pnci
pijs formalib⁹ ei⁹ oñdendo in q̄ figura maxi/
me habeat fieri demõstratiõ. Et ꝯsequẽter sbiũ
git determiatõem de sylogismo ignorãtie ꝛ deter
miat de cãis ignorãtie pue dispositõis ꝛ etiam
pure negatõis. Et anteq̄ꝫ oñdat quid sit demõ
stratõ oñdit quid sit scié. Cui⁹ cã ẽ. qꝛ in oib⁹
que sũt ꝓpter finẽ rõ eoꝝ ex fine sumit. sꝫ scié ẽ
effect⁹ demõstratõis. Jõ ponit in diffinitõe for
mali demõstratõis. ꝛ ob h̄ anteq̄ꝫ diffiniret de/
mõstratio necesse fuit ipm diffiniri ꝛ inde ẽ ꝙ
diffinitio ei⁹ data ꝑ ipm finẽ est rõ diffinitõis
que dat de eodẽ ꝑ cãm materialẽ ꝛ ẽ mediũ de
monstrãdi ipaꝫ materialẽ. Et fm h̄ diffinitio
material' demonstrationis demonstrat ꝑ fina/
lẽ seu formalẽ. Patet qꝛ anteq̄ꝫ ponant diffi/
nitões demrãtõis vidẽda ẽ diffinitõ ipi⁹ scire.

Sciendum secundo. Quot fm Lin
coniensẽꝫ. quattuor modis dicitur scire scilicꝫ
communiter proprie ꝛ magis proprie ꝛ maxi/
me proprie. Scire primo modo est apprehen
si veritatis cuiuscũq̄ꝫ rei siue necessarie siue con
tingentis ꝛ hoc modo scire ad omnia entia se
extendit. Secundo modo scire est apprehen/
sio veritatis alicuius necessarij vel contingen/
tis vt in pluribus. Tercio modo scire est ap/
prehensio veritatis alicuius necessarij simpli/
citer siue sit per causam siue non et hoc modo
se extendit ad noticiam principiorum que vo/
catur intellectus ꝛ ad noticiam conclusionum
que dicitur scientia. Sed scire quarto modo ẽ
apprehensio veritatis alicuius necessarij per
causam propriam et necessariam. ꝛ hoc est sci/
re propter quid quod est effectus demonstra/
tionis propter quid. et de isto solo scire est hic
ad propositum.

Conclusio prima. Scire est rem
per causam cognoscere propter quam res est ꝫ
quoniam illius est causa et non est contingere
hoc aliter se habere. Probatur conclusio quia
scire est aliquid perfecte cognoscere. sꝫ ꝑfecte ali
quid cognoscere est ꝑfecte comphendere veri/
tatẽ eius igitur cũ ens ad intellectũ referat sub
ratione veri ꝛ sub illa ratione ab eo accipiat.
Cum etiam eadem sint principia esse rei ꝛ veri
tatis eius vt dicitur scdo metha. necesse est sciẽ
tem aliqueꝫ perfecte cognoscere causam rei. sed
quia eiusdem in eodem genere cause sunt pluẽs
cause sbordinate scꝫ causa vl'is remota ꝛ cau/
sa ꝓxia. Sed causa vl'is non est adeq̄ta effec
tui nec ipa posita ponit effectus. Ideo ad ꝑfec
te cognoscendum effectum non sufficit cãꝫ vni
versalẽ cognoscere licꝫ ipa requiratur. sꝫ optet
habere causam ꝓpriam ꝛ qꝛ effectus in cã pro
pria non ẽ in actu sꝫ in virtute tm̄. Ideo ad ꝑ
fecte cognoscendum rem non sufficit ipaꝫ ꝓpã
cãm cognoscere sꝫ requirit applicatio cãe ad ef
fectũ. igitur in diffinitione scire bñ dicit ꝛ qm̄
illi⁹ est causa. Et qꝛ illd̓ contingit aliter se habe
re non pt ab intellcũ creato ꝑ certitudinẽ cog/
nosci. Ideo bñ sbiũgitur ꝛ non est ꝯtingẽh̄ ali
ter se habere. Si em̄ ꝯtingẽs ꝑ certitudinẽ ꝯg/
noscat non ẽ ex ꝑte ipsi⁹ ꝯgniti sꝫ ex parte ꝯg/
noscẽtꝭ non accipientꝭ noticiã a reb⁹ Sic igit
qꝛ scia ẽ ꝯgnitio ꝑfcã oportꝫ sciẽteꝫ ꝯgnoscé
cãm rei. Sꝫ qꝛ scia ẽ cognitio actualis ꝛ in ꝓ/
pria forma ad scire oportꝫ cognoscé qm̄ illi⁹ ẽ
causa. Et qꝛ scire ẽ cognitio certa ꝛ immutabi
lis necẽ ẽ illd̓ qd̓ scitur non contigé aliter se hr̄e

Conclusio secunda. Et respondet
ad quesitũ. Q̄ꝫ predicta diffinitio scire ẽ bñ as
signata. Probat phus a signo qꝛ tam sciẽtes
q̄ꝫ non sciẽtes opinãtur scire qñ cognoscũt pro
priaꝫ causã rei quã impossibile est aliter se hr̄e
qd̓ ab om̄ib⁹ opinatur veꝝ vl' probabile quia
opinio oim̄ non potest esse in toto falsa. igitur
scié ẽ rẽ per cãm cognoscé. Est tñ dr̄ia inter sciẽ
tes ꝛ non sciẽtes qꝛ nesciẽtes nesciũt rẽ. sꝫ arbi
trãtur se sciẽ ꝛ ita nesciũt cãꝫ. sꝫ tñ opinãtur co
gnoscé Sciẽtes ṽo sciũt rẽ ipsã ꝛ cognoscũt cãꝫ
sic arbitrãtur se cognoscere. Probatur etiã hec
conclo per pmã; Et meli⁹ diffinitur h̄ scire q̄ꝫ sci
ẽtia qꝛ scire sigt sciãꝫ vt in agere. sciã ṽo sigt eã
vt in hitu ꝛ potẽtia. ꝛ qꝛ scire vt in actu ẽ ime/
diat⁹ effcũs demr̄atiõis sb q̄ roẽ h̄ consideratur
ideo meli⁹ diffitur sb noiẽ sciẽ q̄ꝫ sb noiẽ sciẽtie.

Dubitatur primo Quid intelli/
git phus. per scire sophestico modo cũ ex par/
te diffiniti poit istas additioẽs dicẽs ꝙ scire
aũt opiamur vnũq̄dq̄ꝫ simpl'r ꝛ non sophisti/
co modo qd̓ ẽ scdꝫ accñs cũ cãꝫ arbitramur ꝛc̄
Ad dubiũ rñr ꝙ scire sophistico modo ẽ scire
aliq̄d non fꝫ se ꝛ in ꝓpa for. sꝫ i alio Et h̄ tri/
pl'r. Ul' sic pars in toto. vel vt accñs in sbiecto
vel effect⁹ ꝯgnoscit in cã vt ꝯ͛ in pncipijs. Nã
tale scié ẽ scié fꝫ q̄d ꝛ ñ simplr. Jõ sophisticũ

dicit̄ ⁊ decipiuntur multi credētes scire aliq̄d
simpliciter cū ipsum sciunt in alio tm̄.

Dubitatur secūdo. Quare in diffinitōe
scire dicitur causam ⁊ non causas cū vnius rı̄
sunt plures cause per se ⁊ ad aliquid cognoscē
dum perfecte oporteat omnes eius causas cog
noscere Ad dubiū dicitur primo ꝙ dicit̄ cām ⁊
non causas qꝛ licet sint plures cause vni⁹ rei. ta
men est tantū vna potissima causa que maxi/
me facit scire. vt in hys que sunt propter finē
causa finalis est ratio cognoscendi causam for
malē ⁊ etiā causam materialem quia forma fu
it proporcionata materie ⁊ materia forme Jō
in hys que sunt propter finem demonstratio
potissima est per causam finalem que dicit̄ cau
sa causarum. Et dicitur in hys que sunt pro/
pter finem quia in mathematicis non est bo/
num neqꝫ finis vt dicit̄ tercio metha. sed fit de
monstratio ibi per causam formalē. sed vt vi
deatur vtrum ad cognoscendum aliq̄d opor/
teat omnes causas eius cognoscere. Dicitur se/
cundo ad dubium ꝙ tripliciter cognitio rei po
test esse perfecta Uno modo simpliciter et sic ad
perfecte cognoscendum rem oportet ꝯgnoscere
oēs cās ei⁹ tā ꝑ se q̄ꝫ ꝑ accñs ꝑ oīa accidētia tā
ꝓpria q̄ꝫ cōia tam in actu qꝫ in potentia ⁊ gene
raliter oēs habitudies que vni rei ꝯueniūt ⁊ ta
lis ꝯgnitio ꝑfecta soli⁹ deo cōuenit. Alio mō p̄t
eē cognitio ꝑfecta in genere ꝯgnitōnis huāne
et ad talē ꝯgnitōem sufficit ⁊ reqrit̄ ꝯgnoscē om
nes cās ꝑ se ⁊ accidētia ꝓpria. Tercio mō pōt
dici cognitio ꝑfctā in genere alicui⁹ scie vtputa
phisice vl' mathematice ⁊ h̄ mō ad ꝑfecte scire
aliq̄d solū requirit̄ cognoscere oēs cās ꝑ se a q̄
b⁹ causat̄ res sb̄ tali eē sb̄ q̄ in tali scia ꝯsiderat̄
vt ad ꝑfecte sciendū aliq̄d in mathematic̄ suf
ficit ꝯgnoscere oēs cās formales ei⁹ ⁊ h̄ de dn̄º.

Ad ratioēs. Ad primā ⁊ ad cōfirma
tōem ei⁹ d̄ꝛ ꝙ arguūt de scire. qꝛ ē ⁊ nō de scire ꝑ
pter quid. qd̄ solū h̄ diffinit̄. Ad scd̄m d̄ꝛ ꝙ n̄
sufficiat ꝯgnoscere cām rei sꝫ requirit̄ ꝯgnoscere
applicationē cāe ad effectū que fit ꝑ discursū
intellcūs ⁊ rōis ⁊ h̄ in nob. qꝛ intelligētie ꝓpt̄
claritatē sui intellcūs ad cōplete cognoscendū
rem ꝑ oēs modos ei⁹ sufficit cognoscere causā
vel essentiā sine aliq̄ cōpositōe vl' discursu. Ad
terciū d̄ꝛ ꝙ naturalis res in eē ꝑticulari cōtin/
git aliter se habere in eē specifico sunt īmutabi/
les ⁊ h̄ modo de ipis ꝑ cōpatōem ad suas cās
ē scia. Ad cōfirmatōē ei⁹ d̄ꝛ ꝙ sol⁹ de⁹ ꝑ eēntiā
ē ipossibilis aliter se habere tamē ꝑ participati
onē multa sunt necessaria ⁊ impossibilia aliter
se habere de quibus est scientia.

Demonstrationum Queritur sep
timo. Utrum diffinitiones demonstratio/
nis sint sufficiēter assignate. In quarum pri/
ma dicitur demonstratio est sylogismus apoti
ticō. ⁊ sylogismus faciens scire. Et in secunda
dicitur demonstratio est sylogismus procedēs
ex primis veris ⁊ imediatis prioribus notio
ribus causisqꝫ conclusiois. Arguitur primo
ꝙ non quia scire est causa finalis demonstratō
nis igitur non est effectus eius. cum idem non
sit causa ⁊ effectus respectu eiusdem ⁊ ꝑ con/
sequens demonstratio non est faciens scire Se
cundo arguitur contra secūdam solus metha
phisicus accipit primas propositōnes igitur
si omnis demonstratio esset ex primis sequit̄
ꝙ solus methaphisicus posset demonstrare q̄d
est falsum. Omnis etiam ꝓpositio prima est
vera ⁊ inmediata. Idem etiam est primum et
prius similiter omne prius est notius et omne
quod est prius ⁊ notius est causa alterius igit̄
in secunda diffinitione demonstrationis sunt
multe nugatōnes. Tercio arguitur demon/
stratio debet ꝓcedere ex proprys. sꝫ h̄ nō poit̄
i ista diffitōe igr̄ ē dimiuta. in oppo. ē. p. i textu

Sciendum est primo. ꝙ postq̄m
phūs posuit diffinitōem scire. Hic cōsequēter
diffinitiē oñdit quid ē demr̄atō ⁊ etiā oñdit ꝙ
scire ē finis demr̄atōis qꝛ nihil aliud ē scire qꝫ
intelligere ṽitatē ꝯclusiois ꝑ demr̄atōē qꝛ vnū
q̄dqꝫ ordiatū i finē ꝯueienter ꝑ suū finē diffi
nitur. Jō ꝑ ipꝫ scire diffinit phūs demr̄ationē
dicēs. Demr̄ationē dico sylogismū apoteicō.
i. scietificū vl' facietē scire. qꝛ sylogism⁹ d̄ꝛ scie
tific⁹ vl' qꝛ aliq̄ scia ipo vtit̄ vl' qꝛ ille gn̄at sciā
Ideo vt oñdat. p. ꝙ ꝑ ipꝫ itelligit sylom̄ gn̄are
sciā. Sbiūgit dico at̄ hꝫ quē i hn̄do ipꝫ sci⁹.

Sciendum secūdo. ꝙ pōita diffinitōe
demr̄atiōis data ꝑ suū finē. Consequēt̄ qꝛ ma
teriā oꝫ ꝓportionari ad finē. ideo ex illa ꝯclu/
dit diffinitionē materialē demr̄atiōis ⁊ q. s. ex/
plicat conditiones materie scilicet premissarū
demonstrationis ⁊ ita prima dffinitio demon
strationis se habet vt demon. pricipiū. Et scd̄a
se hꝫ vt cōclusio qꝛ ꝑ p̄mā cōcludit̄ de suo diffi
nito ⁊ diffi. aggregata ex ambabus illa est tota
demanstratio positione differens.

Conclusio p̄ma: diffinitō demōstratō
nis ē sufficiēt̄ assigtā. Probat̄ cōcl'o. qꝛ vnū/
q̄dqꝫ cōueiēt̄ ꝑ suū finē diffit̄. sꝫ demō. ē istr̄m in
tellcūs c⁹ fis ē scire igit̄ ꝑ illū finē sufficient̄ dif
finit̄ Miorē ꝓbat. p. ex cōi cōceptōe hominū
quia dicimus scire nihil aliud est qꝫ per de/

monstrationem intelligere veritatem conclusi/
onis demonstrare.

Conclusio. Scd̃a diffinitio demõ/
strationis que dicitur materialis ẽ sufficiens.
Probat p. dupliciṫ primo demonstrãdo istaꝫ
diffinitionem ꝑ primã quia omnis sylogismꝰ
faciens scire necessario est ex primis veris vt pa
tet ꝑ diffinitionẽ scire sed omnis demonstra/
tio est sylogismus faciens scire vt patet ꝑ pri/
mam diffinitionẽ igitur est ex primis verꝭ. ⁊c.
Secundo probat philosophus ↄclusionẽ p̃/
dictã per particulas diffinitionis. Et p̃mo ꝙ
ꝓcedat ex veris quia quod non est. nõ contigit
sciri sicut dyametrũ esse symetrũ. sed falsum ẽ ñ
ens. cum ens ⁊ verũ ↄuertantur. igitur falsum
non potest sciri ⁊ per ↄsequens necesse ẽ ↄclusi/
onẽ demonstrationis que scitur esse verã sꝫ ve/
rum non põt sciri nisi ex veris cũ scire sit rem ꝑ
causam cognoscere ⁊ falsum non sit causa veri
nec inferat ipsum propter quid vt dꝛ. ij. poꝛũ.
igitur necesse est premissas demonstrationis eẽ
veras ⁊ ita demõstratio est ex veris. Secundo
probat ꝙ sit ex primis ⁊ imediatis quia nõ cõ
tingit aliquem ꝑ se habere scientiam alicuiꝰ cõ
clusionis nisi habeat demonstrationẽ eoꝝ q̃ꝝ
potest esse demonstratio. si igitur demõstratoꝛ.
procedat ex demonstrabilibꝰ vel mediatꝭ aut
ipsoꝝ habet demonstrationẽ vel non. si nõ igiṫ
nescit tales premissas nec ꝑ ↄsequens scit ↄclu
sionem ex ipsis. Si sic cum in demõstrationi/
bus non sit ꝓcedere in infinitum sequitur ꝙtã
dem oportebit deuenire ad aliqua immediata.
⁊ indemonstrabilia principia. igitur demõstra
tio ꝓpter quid debet procedere ex imediatꝭ vl'
statim vel secũdario. quia p̃misse eius ad ime/
diata reducũtur a quibus suam cognitionem
sumpserunt. Unde ꝓpositio dꝛ imediata vel
quia caret medio quo possit demonstrari. vel
quia est proxima ↄclusioni demonstrande. sed
dicitur prima in ordine ad illã que per eã de/
monstrari potest vel ꝑ negationẽ anterioris. ⁊
sic diuersis rõnibus ꝓpositio eadem diciṫ pri
ma et imediata. Tercio probat ph̃s. ꝙ ꝓcedat
ex causis ꝑ diffinitionẽ scire. quia scire est cãm
rei cognoscere. sed demõstratio est sylogismꝰ fa
ciens scire. igitur p̃misse eius debent esse cãe cõ
clusionis. Quarto infert. p. ꝙ premisse sunt no
tiores ⁊ priores ↄclusione qꝛ oĩs causa que ve
re est cã naturaliter est prioꝛ ⁊ notioꝛ suo effecũ
Et q̃uis causa dicatur prioꝛ ⁊ notioꝛ. tñ alia
⁊ alia rõne. quia relata ad esse effectus diciṫ pri
oꝛ. sed relata ad intelectũ ꝭm qđ effectus ꝑ eam
cognoscitur dꝛ notioꝛ. Nam eadem sunt prin
cipia essendi ⁊ cognoscendi rem a priori. Et vt
dicit Arestoteles. tales premisse demonstratio
nis debent esse priores ⁊ notiores non solũ al/
tero modo hoc est vt dicit Egidius nõ solum
quantum ad hoc quod est inferre ↄclusionem
sed etiam in sciendo quia sunt et sic debẽt eẽ p̃/
ores et notiores quantũ ad esse rei significate ꝑ
ↄclusionẽ. Ideo positis illis duabus ꝑticulis
subiungit ph̃s causas ad denotandũ ꝙ suffi/
cit ꝙ sint priores ⁊ notiores quantum ad cog
noscere tm̃. sed etiã quantũ ad esse. Et hoc ↄso
nat huic ꝙ subiungitur in textu ꝙ scꝫ aliquid
dicitur esse prius ⁊ notius dupliciter scꝫ natu
ra ⁊ quo ad nos. Priora aũt ⁊ notiora quo ad
nos sunt ꝓxima sensui sicut sunt singularia.
Sed priora ⁊ notiora simpliciṫ ⁊ ꝭm naturã
sunt ea que sunt a sensu remotiora sicut vniuer
salia. Et ita ↄcludit. p. ꝙ vl'e ⁊ ꝑticulare forma
liter opponũtur oppositione prioris ⁊ posteri
oris. Et hoc ponit ad explicandũ ꝙ demõstra/
tio ꝓcedit ex prioribus ⁊ notioribus ꝭm na/
turam. ⁊ non quo ad nos. Et ne sibi arguatur
ꝙ in diffinitione demonstrationis non ponaṫ
ꝙ sit ex ꝓprijs cũ tamẽ ad ipsam hoc requiraṫ
oñdit h̾ implicite satis in diffinitione ꝑ h̾ qđ
dicitur ex primis. Jõ dicit. Idem eñ dico pri
mũ ⁊ principiũ. Nã vt habetur secũdo metha/
phisice p̃mũ in vnoquoq; genere ẽ principiuꝫ
eoꝝ que sunt post ip̃m. Et sic cũ oñditur ꝙ de/
monstratio est ex primis satis etiam oñditur.
ꝙ ẽ ex principijs. satis etiam ꝑ hoc oñdiṫ ꝙ est
ex ꝓprijs. quia principia remota non sũt prin
cipia nisi ꝭm quid. quia ipsis positis nõ poniṫ
principiatum.

Dubitatur primo. Utrum veruꝫ
sit ꝙ iã dictũ est quod singularia sunt priora.
quo ad nos. ⁊ vl'ia sunt priora simpl'r. ⁊ q̃ ad
naturam. Et videtur ꝙ non qꝛ p̃mo phisi. dꝛ
ꝙ vl'ia sunt p̃ora quo ad nos ⁊ posteriora ꝭm
naturã. igitur male dꝛ hic ↄtrarium. Ad du
bium rñdetur ꝙ Arestotiles h̾ loquitur ↄꝑan
do ꝑticulare simpl'r ad vl'e ꝭm ordinem cogni
tionis sensitiue ad intellectiuã in nobis. Et
qꝛ cognitio sensitiua prioꝛ ẽ in nobis q̃ꝫ intel/
lectiua. Jõ singl'are quo ad nos est priꝰ q̃ꝫ vl'e
Sed in ꝓhemio phisicoꝝ cõꝑat. p. magꝭ vl'e.
ad minus vl'e ↄꝑando vnã cognitionẽ intelle
ctiuã magis vl'em ⁊ ↄfusam ad aliã. s. ad di/
stinctã que est ꝺ minus vl'i qđ dꝛ singl'are in re
spectu et hoc mõ vl'e est priꝰ notuꝫ nobis ⁊ mi
nus notum ꝭm naturam ⁊ singulare est magis
notum ꝭm naturã

Dubitaṫ scđo: Utꝝ verum sit ꝙ

Posteriorum

demonstratio ꝓcedat a prioribus ⁊ notioribꝰ
simpl'r. Et videtur ꝙ non. q꞉ vt dicitur. p̄mo
phisicoꝝ innata ē nobis via a notioribus no/
bis in notiora nature ꝓcedere sed in demōstra
tione optet ꝓcedere ſm viā nobis innatā igit̄
demōstratio non ꝓcedit ex notioribꝰ ⁊ p̄oribꝰ
simpl'r. Ad dubiū rn̄r ꝙ in omni demōstratōe
optet ꝓcedere ex his q̄ sunt nota nobis nō tn̄
ex singularibꝰ sed ex vl'ibus q꞉ nihil pōt nob
notificari nisi ꝑ illud qđ est magis notū nobis
sed qn̄qꝫ illud qđ est magis notū nob ē etiam
magis notū ſm naturā vt i mathematicꝭ i q̄bꝰ
ꝓpt abstractōnē a materia solū fiūt demōstrati
ōnes ex p̄cipijs formalibꝰ. iō ibi demōstratō
fit ex notioribus simpl'r. qn̄qꝫ vero illud qđ ē
magis notū nobis est minꝰ notū ſm naturā si
cut in naturalibꝰ in q̄bus eēntie ⁊ v̄tutes na/
turales. q꞉ sunt in materia sunt nobis occulte
Jō cognoscūtur ꝑ suos effectus ⁊ oꝑationes.
Vn̄ in talibus vt in pluribꝰ fiūt demōstratio/
nes ex notioribus nobis ⁊ minꝰ notis ſm na
turā. sed tales demonstratiōes nō sunt ꝓpt̄ q̇d
est sed. q꞉ est ⁊ h̄ mō solū est ad ꝓpositū d demō
stratione ꝓpter quid. Et sic patet qual'r demō/
stratio ꝓcedat ex ꝓprijs ⁊ necessarijs simpl'r ⁊
qualiter non.

Ad ratōes. Ad primam dicitur ꝙ
finis est cā efficiētis ⁊ efficiens ē cā finis diuer
simode. q꞉ finis ſm ꝙ ē in intentione ē cā effi/
cientis ⁊ medij ordinati ad finē sed finis ſm
esse qđ h̄ꝫ in executione ē effectus efficiētis in
genere cāe efficiētis. ⁊ sic ꝯsiderando finē ſm ꝙ
est in intentione bn̄ ponit̄ in diffinitione de/
monstrationis. Ad scđam dicit̄ p̄mo ꝙ in ꝓ/
posito ꝓpositiones dicūtur p̄me q꞉ sunt ime/
diate ⁊ indemōstrabiles. Qđ ptꝫ ꝑ ph̄m q̄ ꝓ/
bans demōstrationē eē ex p̄mis ꝓbat ꝙ ē ex in
demōstrabilibus. Jō ꝓpositiones p̄me nō so/
lū dn̄r de p̄mis dignitatibꝰ q̄ ꝑtinēt ad metha
phisicū solū. sed etiā de oībus p̄missis imedia/
tis q̄ pn̄t accipi in aliqua scia ꝑticulari. Scđo
d꞉ ꝙ p̄mū se h̄ꝫ in plꝰ q̄ꝫ verū. ⁊ verū q̄ꝫ imedia
tū. Jō bn̄ ordinant̄ ille ꝑticule. Vn̄ sicut in or
dine veraꝝ ꝓpositionū sunt alique p̄me vere
ita in ordine falsaꝝ sunt alique p̄ie false q̄ op
ponūtur p̄mis veris iō post illā ꝑticulā p̄mis
addit̄ ⁊ veris. ⁊ q꞉ veraꝝ ille q̄ sunt mediate n̄
sunt p̄misse demōstrationis. sed magis ꝯclusio
nis. Jō addit̄ imediatis. Dicit̄ vlteriꝰ ꝙ p̄mū
⁊ prius distinguūtur. q꞉ ad rōem primi suffi/
cit negatio anterioris sed prius cū hoc dic̄ or
dinē ad posterius. ⁊ hoc requirit̄ ad demōstra
tionē scꝫ ꝙ p̄misse habeāt ordinē ad ꝯclusiōēꝫ
⁊ adhuc nō sufficit ꝙ p̄missa sit prior sed requi
ritur ꝙ sit notior. Nā prius et notius distin/
guūtur vt prius dictū ē. ⁊ cū requirit̄ ꝙ p̄misse
sint priores ſm naturā. Jō subiūgit̄ ꝙ sint cāe
ꝯclusionis. vn̄ ptꝫ ꝙ in diffinitione nō ē nuga
tio. Ad secundā dicitur ꝙ in illa diffinitione
dat̄ intelligi ꝙ demōstratio sit ex ꝓprijs ꝑ h̄ qđ
est ex p̄mis. ⁊ ꝑ hoc ꝙ ē ex causis q꞉ necesse ē ꝙ
cāe ꝓxime sint proporcionate effectui. Et etiaꝫ
per hoc quod dicitur immediatis scꝫ ex imme
diatis ſm se. i. ex indemonstrabilibus.

Est autē principiū. Querit̄ octauo
Utrum diffinitio ⁊ diuisio primi p̄cipij im/
mediati sint sufficiēter assignate. Arguitur
ꝙ non. Primo q꞉ prima dignitas que est pri
mū principiū ē prior ⁊ notior omibꝰ alijs. et
tn̄ alie sunt ꝓpositōnes imediate igit̄ male dif
finitur propositio immediata que est qua non
est altera prior neqꝫ notior. Secūdo argui
tur aliquod ē p̄ncipiū demonstrationis qđ nō
est dignitas suppositio vel diffinitio igit̄ ma/
le diuiditur p̄ncipiū demonstrationis per dig
nitatem ⁊ positionē que solū sub se ꝯtinet sup/
positionē ⁊ diffinitionē. Antecedens ptꝫ quia
de propositione ingrediente demonstrationem
que simpl'r ē indemonstrabilis ⁊ nō est digni/
tas neqꝫ diffinitio nec debꝫ dici suppositio. q꞉
etiā i alia scia nō supponit̄. Tercio arguit̄ diffi
nitio ꝯtinet̄ sub positione ⁊ tn̄ nō ſcat eē vl' n̄
esse. nec ē suppositio. igit̄ male diuidit̄ p̄ncipiū
imediatū ꝑ suppositionē ⁊ diffinitiōꝫ. Jn op/
positum est ph̄us in textu.

Sciendū primo. ꝙ postq̄ philoso/
phus posuit diffinitionē materialem demon/
strationis ⁊ ꝓbauit eam ꝑ ꝑticulas eiꝰ. Hic
ꝯsequenter ponit aliqua valentia ad declaratō
nem illius diffinitionis ⁊ etiā ꝓcedentis. Et p̄
mo ostendit quid sit propositio immediata et
quomodo diuiditur quia dictum est ꝙ demō/
stratio procedit ex imediatis. Et secundo pro/
bat ꝙ necesse ē demōstrationē ꝓcedere ex notio/
ribus. Et tercio remouet quosdam errores. q̄
circa dicta possunt contingere ostendendo ꝙ n̄
omnium habetur scientia per demonstrationē
ostendendo ꝙ nō omnia pn̄t demonstrari de/
monstratione circulari. Et p̄mū istoꝝ videbit̄
in questione p̄senti. Circa qđ dicit ph̄s ꝙ p̄nci
piū demonstrationis est propositio imediata.
Et ꝯsequēter illam hoc modo diffinit. Pro/
positio imediata est qua nō est alia prior neqꝫ
notior. Unde aliqua propositio potest dupli
citer dici imediata. Uno modo quia caret me/
dio per quod possit demonstrari predicatū in/
esse subiecto. ⁊c.

Alio mō q2 est prima cōclusioni demōstrande
ꝓcans ꝓpriā ⁊ adequatā cām ei⁹ qḋ ꝓcatur ꝑ
cōclusionē ⁊ h̄ nō cōuenit dignitatibus. Jō nō
ingrediūtur demōstrationē nisi ꝟtual'r. Sȝ ꝑ
positiones q̇ ſm ſubām demōstrationē ingredi
untur dicūtur imediate. Cōsequenter in textu
ad notificandū ꝓpositionē imediatā ⁊ diffitō
nē ei⁹ phs diffinit ꝓpōem in cōi dicens. Pro/
positio ē enūciationis altera ps vnū de vno ſi/
gnificans. Et ꝯseq̄nt̄ diuidit eā in dyaleticā ⁊
demonstratiuā. Jnt̄ quas ponit talē drñaȝ q2
dyaletica indetermiate accipit q̄zlibet ꝑtē ꝯdi/
ctionis eo ꝙ dyaletica ꝓpō ē ꝓbabilis mō non
solū veꝝ ē ꝓbabile. ſed etiā falsū est ꝓbabile.
Jō dyalecticus hȝ viā ad vtrāqȝ ꝑtē ꝯdictōis
Sȝ demonstratiua determiate accipit vnā ꝑtē
ſcȝ determiate verā. q2 demōstratiua ꝓpō debet
eſſe neceſſaria. Jō demonstrato2 nō interrogat
de ꝯsensu r̄ndentis ſicut dyalecticus q2 nc̄citas
ex opinione r̄ndentis nō depēdet. ſicut ꝓbabi/
litas. Jō demōstrato2 ſolū hȝ viā ad ꝑtē verā.
Et quia in diffinitione ꝓpōnis ponit̄ enūcia/
tio. Jō phs diffinit enūciationē h̄ mō: Enūcia
tio est q̇ vtrāqȝ ꝑtē ꝯdictōis ꝯplectit̄. Et q2 in
hac diffinitione ponit̄ ꝯdictio ſubiūgit diffi/
nitionē eius. Dicēs ꝙ ꝯdictio ē oppositio cu/
ius ſcdm̄ ſe nō est dare mediū. Quāuis em̄ in
ter ꝑuationē ⁊ habitū ⁊ inter ꝯtraria imediata
nō ſit mediū circa determiatū ſubiectū. tn̄ ē me
diū ꝑ abnegationē vtriusqȝ ab alio ſubiecto.
vt lapis non est videns nec est cecus ⁊ albedo.
nō est par vel impar. Et adhuc illā imediatōeȝ
quā hn̄t ꝑticipāt a ꝯdictione quā aliq̇ mō in/
cludūt. Nā ꝑuatio ē negatio habit⁹ in ſubie/
cto determiato includunt negationē vni⁹ ad al
terū ⁊ etiā alteꝝ ꝯrioꝝ circa ſubiectū determia/
tū includūt ꝑuationē alteri⁹. ſȝ ꝯdictio penit⁹
caret medio ⁊ hoc hȝ a ſeipa. Jō bn̄ dicit̄ cui⁹
ſcdm̄ ſe nō est mediū. Conseq̄nt̄ exponit phus
q̇d ſit pars ꝯdictionis. dicens ꝙ partiū ꝯtra/
dictionis. quedā est affirmatio que p̄dicat ali/
quid de aliquo. Alia vero ē negatio q̇ remouet
aliquid ab aliquo ⁊ oīa p̄dicta ponunt̄ ad in/
nuendū quid ſit ꝓpositio imediata.

Sciendum ſecundo ꝗꝫ principium
immediatū demōstrationis diuidit̄ in positio
nem et dignitatem que ſic inter ſe differūt quia
positio est quā nō ꝯtingit demonstrare nec ne/
ceſſe est quelibet docendum habere eā id est in/
telligere. ſed dignitas est quā non est demōstra
re ⁊ neceſſe est quelibet docendū habere. Et h⁹
rō est. quia q̄ʒuis in hoc cōueniant dignitas et
positō ꝙ vtraqȝ ē immediata quia predicatū ē
de rōne ſubiecti. tn̄ differunt. quia dignitates
ꝯstituūtur ex termis generalibus vt ex ente. et
vno ⁊ ꝯsimilibus q̇ ſunt noti apud omnes. q2
ens est ꝑma ꝯceptio intellectus. Jō ꝓpōnes q̄
ex illis ꝯponūtur ſunt note apud omnes. Sȝ
positiones que vocant̄ q2 in demonstratōe po
nunt̄ ſic ꝯstituūtur ex termis ſpālibus cū demō
stratio ex termis ſpālibus ꝓcedat ex ꝓp2ys ſȝ
illi termini nō ſunt noti apud omnes. Jō neqȝ
ꝓpositiones que ex ipsis ꝯponūtur. q̄ʒuis tam
ſint ꝑ ſe note ⁊ imediate ſicut ista. oīs angulus
est rectus est omni alteri angulo recto eqnalis.

Conclusio prima. Propositio ime/
diata bene diffinitur q2 est qua nō ē altera pri
o2 neqȝ notio2. Probat̄ ꝯclusio. ꝑ ꝯditiones
bone diffinitionis que ſibi ꝯueniunt. Nō em̄
debet intelligi qua nō est altera prio2 ſimplicit̄
⁊ absolute loquendo ⁊ ſm o2dinem ꝑfectiōis.
ſed intelligendum est ꝙ non est altera prio2 per
quā poſſit demonstrari. Omēs em̄ ꝓpositōes
imediate in hoc ꝯueniunt ꝙ nulla ipaꝝ habet
mediū quo poſſit demonstrari. Jdeo nulla hȝ
ꝓpositionē prio2ē ſe in eodem genere termioꝝ
in qua predicatū prius ꝯueniat p̄dicato q̄ʒ ſb
iecto. Unde dignitates absolute loquendo ſt̄
ꝑo2es positionibus que fo2maliter ingrediūt̄
demonstrationē tn̄ ꝑ hmōi dignitates nō poſ/
ſunt demonstrari ille positiones cū dignitates
ſint cōmunes ⁊ demonstratio ꝓcedat ex ꝓp2ys
Jō ꝓpositio imediata est qua non est altera pri
o2 neqȝ notio2 ꝑ quam poſſit demonstrari.

Conclusio ſecunda: Principiū ime
diatum demonstrationis bene diuiditur ꝑ po
sitionem ⁊ dignitatem Probatur cōclusio per
ꝯditiones bone diuisionis que huic diuisioni
ꝯueniunt. Unde duplicē differentiā aſſignat
Egidius de Roma inter dignitates ⁊ positio
nes. Prima est quia omnes dignitates ſic ſūt
immediate ꝙ ſimpl'r ſunt indemonstrabiles. ⁊
absolute loquendo nō habent alias prio2es.
ſed premiſſe demonstrationis que dn̄r positio
nes nō ſemꝑ ſimpliciter ſunt indemōstrabiles.
ſed ſolum in illa ſcientia in qua tanq̄ʒ ꝑ ſe no/
ta accipiūtur vt premiſſe demonstrationis.
Alia differentia est quia dignitates ſolū dicū/
tur imediate. quia carent medio ꝑ qḋ poſſit de/
monstrari p̄dicatum ineſſe ſubiecto. ſed p̄miſſe
vtroqȝ modo p̄dicto pn̄t eſſe imediate: ⁊ q2 vi/
delicet carent medio: ⁊ quia ꝓpime ſunt ꝯclusi/
oni demonstrande.

Dubitatur primo Qualiter diuidit
positio in textu. Ad dubium rñdetur φ diui/
ditur in suppositionē et diffinitionē. Uñ sup/
positio est positio q̄ dicit aliquid esse vel nō eē.
⁊ sic verū vel falsum fcat. Sed diffinitio ē po/
sitio que nō dicit esse vel nō esse nec debet diffi/
nitio ꝓprie dici suppositio qꝛ illud dꝛ supposi
tio qd supponit hre veritatē. tñ diffo. bñ dꝛ po
sitio qꝛ tanq̄ pncipiū in demōstratione ponit si
cut Arismetricus ponit vnitatem eē aliq̄d idi/
uisibile fm quantitatem ⁊ supponit quantita/
tem esse.

Dubitatur secundo. Utrum predi/
cta diffinitio ꝓpōnis sit sufficiens In qua di/
citur ꝓpositio ē altera pars enūciationis. Et vi
detur φ nō qꝛ diuisa ꝓpositione in dyalecticā.
⁊ in demonstratiuā dicitur φ dyaletica accipit
vtrāq̄ ptē ꝯdictionis igit videt ibi ꝯtradictō
Ad dubiū rñdetur φ sicut in sylogismo cōclu/
ditur vnū d vno ita optet φ ꝓpō q̄ ē premissa
sylogismi sit vna. Jō optet φ oīs sylogizans al
terā ptem ꝯdictionis accipiat. sed tñ ille q̄ a pri
cipio mouet questionē pōt vtrāq̄ ptē interro/
gare. Jō cū dꝛ φ dyaletica ꝓpositio vtrāq̄ ptē
ꝯtradictionis accipit. Nō est intelligendū φ ac
tu ingrediatur sylogismū qꝛ illo mō ē altera ps
tm̄ sed est intelligendū φ quantū ad interroga
tionem sumitur cum vtrāq̄ parte contradictio
nis.

Ad rationes. Ad primā dicitur φ licz
pma dignitas via generationis ⁊ ꝓpter maio
rem cōmunitatem suorum terminoꝝ sit pōr oī
bus alijs tamen non est prior in ratione pnci/
pij sic φ per ipsam alie possint demonstrari. Jō
quelibet illaꝝ inquantū nō pōt demonstrari per
priorem pōt dici pma. Ad secundā dꝛ φ aliq̄
ꝓpositio pōt dici suppositio dupliciter. Uno
mō in ordine ad ꝯclusionē que p eā demōstrat
cui supponit quia de pmissis optet supponere
φ vere sint siue sint simplr indemōstrabiles si/
ue in illa demōstratōe demōstrēt ⁊ h mō h capit
suppositio. Alio modo ꝓpō pōt dici supposi/
tio quia in illa scīa in qua sumitur. ꝓbari n̄ pt
q̄uis possit in alia ꝓbari: Jō supponit vt geo
miter supponit istam veram a quolibz puncto
in quodlibet punctū contingit rectam lineam
ducere quā tamē demonstrat phisicus in sexto
phisicoꝝ. oñdens φ impossibile ē duo indiui/
sibilia in continuo esse imediata ⁊ hoc mō non
capitur hic suppositio sed pmo modo. Ad ter
ciam dicitur φ Arestoteles non diuidit imedi
atam ꝓpositionē. sed mediatū pncipiū. modo
immediatū principiū demonstrationis dici pt
non solum propositio sed etiaz diffinitio siue
positio. Uel aliter dici pōt φ licet diffinitio nō
sit ꝓpositio in actu est tamen in virtute qꝛ cog
nita diffinitione alicuius statim ipsa pōt enū/
ciari. quia cognoscitur inesse suo diffinito.

Quoniam aūt oportz. Querit nono
Utrum necesse sit magis credere pncipijs q̄ cō
clusioni. Arguitur φ non quia non est necesse
credere principijs cū homo volūtarie cōsentit
ipis. igitur non est necesse magis credere pnci/
pijs q̄ conclusioni. Et confirmatur. qꝛ noti/
cia principioꝝ et noticia conclusionis adinui/
cem differunt specie. igitur non sunt adinuicē
cōpabiles scđm magis et minus. Secūdo ar/
guitur. si credulitas principioꝝ excedat credu/
litatem conclusionis. ponamus φ credulitas
principioꝝ sit vt quattuor ⁊ credulitas cōclu/
sionis sit vt tria et remittatur vniformiter tā
dem deueniat ad hoc φ adhuc sit vnus gradꝰ
de credulitate principioꝝ et nihil erit de creduli
tate ꝯclusionis. igitur cognoscentur pricipia de
bite disposita. et non cognoscetur conclusio.
Tercio arguitur conclusionis noticia est noti/
cia alicuius in propria forma ⁊ in particulari
noticia vero principioꝝ est noticia alicuius in
vniuersali. igitur noticia principioꝝ non est ꝑ
fectior noticia conclusionis. Jn oppositū est. p
in textu.

Sciendum primo. Qđ postq̄z phs
ostendit que sunt prima ⁊ immediata. Conse/
quenter ostendit qualiter demonstratio ē ex pō
ribus ⁊ notioribus. Primo ꝓbando φ prin/
cipia ex quibus procedit demonstratio sūt ma/
gis nota q̄ conclusio. Et secundo ostendit φ
falsitas oppositoꝝ illoꝝ principioꝝ debet esse
notissima sicut prima principia sunt notissima
in veritate.

Sciendū scđo. Qꝫ noticia conclusio
nis duobus modis haberi potest. Uno mo/
do p demonstrationem ⁊ ex principijs ⁊ de tā
li noticia conclusionis est hic ad propositum.
Alio modo potest haberi noticia conclusiōis
per sensum. aut quodam alio modo q̄ p demō
strationem et hoc modo conclusio potest eē no
ta sine hoc φ principia cognoscūtur vt patz de
ista conclusione eclypsis solis est. vel sol eclip/
satur.

Conclusio prime: Necesse est magis
credere principijs demonstrationis omnibus

sut quibusdam q̄ȝ ꝯclusioni q̄ demōstrat᷑. Pro
bat ph̄s p̄mo rōne ostensiua sic. ꝓpt᷑ qḋ vnū/
quodq̄ȝ tale e: illud magis vt si diligam⁹ ali/
quid ꝓpter alterū puta magistrū ꝓpt discipu/
lū magis amamus discipulū sed accipiēs no/
ticiā ꝯclusiōis per demōstratōnem credit ipi cō/
clusioni propter p̄ncipia pri⁹ credita ꝛ p̄cogni
ta igit᷑ necesse ē ipȝ mag̃ credere pricipijs q̄ȝ ipi
conclusioni. Secūdo probat rōe ducente ad i
possibile. q: p̄ncipia cognoscunt᷑ añ cōclusiōeȝ
vt dictū ē igit᷑ qñ principia cognoscūtur nōdū
scit᷑ conclusio. si igit᷑ pricipia nō essent notiora
cōclusione sequeretur ꝙ neq̄ȝ sciens neq̄ȝ meli⁹ dis
posit⁹ q̄ȝ sciēs cognoscēt magis ea q̄ nouit q̄ȝ ea
que nō nouit sed h̄ est impossibile q: oportet
magis credere hijs que aliquis nouit vt sunt
principia.

Conclusio secunda. Nō soluȝ opor
tet magis credere principijs q̄ȝ ꝯclusioni sȝ eti
am nihil debet eē certius in falsitate oppositis
p̄ncipioꝝ. Probat᷑ cōclusio q: quicūq̄ȝ dubi/
tat de falsitate vnius oppositoꝝ nō pōt firmit᷑
adherere alteri opposito in veritate q: quantū
formidat de falsitate vnius tm̄ formidat ḋ ve
ritate alterius. igit᷑ necesse ē opposita p̄ncipioꝝ
esse notissima in falsitate. si p̄ncipia sint notissi
ma in veritate. Vñ opposita p̄ncipioꝝ vt ḋr i
textu sunt illa ex quibus est sylogism⁹ ꝯtrarie
deceptionis q̇ generat errorē ꝛ ignorantiā sicut
demonstratio scientiam vt postea videbitur.

Dubitatur primo. Utrum illa ꝓpo/
sitio ꝓpter vnūquodq̄ȝ tale et illud magis sit
vera. Arguit᷑ ꝙ nō q: aliquid est albū ꝓpt᷑ albe
dinē ꝛ tamen albedo nō est magis alba. etiam
ignis genitus ē calidus ꝓpter ignem generan/
tem ꝛ tamen generans nō est magis ignis. Eti
am aliquid fit calidum ꝓpter motū localem. et
tamen motus localis non est magis calidus.
Ad dubium r̄ndetur ꝙ ista ꝓpositio veritatē
habet in oībus causis ꝑ se essentialē ordinem
habentibus ad suos effectus. Nā rō illius ꝓ/
positionis est quia talis causa semꝑ est p̄or et
notior suo effectu. Hoc tamen contingit du/
pliciter. Quia qñq̄ȝ causa ꝛ effectus cōueniūt
in nomīe vt in causis vniuocis et tūc idem no
men per prius ꝛ magis dicitur de causa q̄ȝ de
effectu sicut ignis est magis calidus q̄ȝ ea que ꝑ
ignem calefiunt. Quandoq̄ȝ vero causa ꝛ effe
ctus nō cōueniunt in vno noīe sicut in equiuo
cis ꝛ in talibus nomen effectus nō dicit᷑ mag/
de causa sed bene aliquid dignius et excellenti⁹
sicut in sole qui est cā caloris. In istis inferio/
ribus. licet non sit in eo calor formaliter tm̄ in
eo est aliquid dignius calore vtputa lux vł a/
liqua virtus que est principiū caloris ꝛ sic ise
virtualiter continet calorem. Ideo in istis non
tenet hec regula arguendo scḋm idem nomen.
sed in alijs. Tunc ad primā instantiā dicit᷑ ꝙ
albedo ꝛ album non conueniunt in nomine.
Ideo si aliquid est album propter albedinē nō
sequitur ꝙ albedo sit magis alba sed bene seq̇/
tur ꝙ in albedine est aliquid excellentius albo
quia predicatio essentialis est certior denomi/
natiua. Cum igitur albedo de ipsa predicetur
essentialiter hoc est excellentius q̄ȝ si de ea predi/
caretur denominatiue dicendo albedo est alba.
Ad aliam dicitur ꝙ inter ea que sunt eiusdem
speciei nō est ordo essentialis sed solū acciden/
talis. Ideo propositio non habet veritatem ḋ
igne generante ꝛ genito nisi intelligat᷑ ꝙ ignis
generās sit causa geniti quo ad fieri ꝛ sic ignis
generans magis calidus est q̄ȝ ignis genit⁹ sed
non si capiatur in esse genito. Ad terciā dicit᷑ ꝙ
licet in motu locali nō sit calor formaliter sȝ ta
tum virtualiter tamen in eo est aliquid excellē/
tius scȝ virtus per quā est quodammodo pri/
cipium omniū motuū eo ꝙ est prim⁹ motus.
et primū in vnoquoq̄ȝ genere est causa ꝑ se eoꝝ
que sunt post.

Dubitatur secundo: Quare in p̄ma
rōne prime conclusionis dicitur omnib⁹ p̄n/
cipijs aut quibusdam. Et quid intelligit ph̄s
per melius dispositum q̄ȝ sit sciens in secunda
ratione eiusdem conclusionis. Ad dubiuȝ di
citur primo ꝙ quedam sunt principia ingredi
entia demonstrationem que indigent probatō
ne sicut in scientijs subalternatis q̄ vtunt᷑ p̄nci
pijs ostensis in scientia subalternata. Et talia
principia ante cōclusionē non sunt magis no/
ta conclusione. Vel aliter potest dici ꝙ quādo
q̄ȝ cōclusiones sunt magis note ꝑ sensuȝ q̄ȝ p̄n
cipia ꝑ que cognoscuntur vt ꝙ luna eclipset᷑ q̄ȝ
uis tamē principia sunt magis nota in via ra
tionis procedentis ex cognitione p̄ncipij i cog
nitionē effectus vt ꝙ terra interponatur inter
solam et lunam debet esse notius intellectui q̄ȝ
ꝙ luna eclipsetur. Secundo dicitur ad dubi/
um ꝙ per melius dispositū q̄ȝ sit sciens intelli/
git ph̄s ꝯgnoscentē p̄ncipia q: habit⁹ p̄ncipi
orum dignior est ꝛ ꝑfectior habitu conclusio/
nis qui dicitur scientia. Et habitus pricipioꝝ
dicitur intellectus accipiens nomē p̄ōnecu⁹

est habitus ꝓpter naturalem habitudinē ⁊ im mediatum ordinem ipsius intellectus ad prin cipia quorum cognitionem accipit sine q̄cūq; discursu rōnis sicut cōit p̄mariꝰ actꝰ ⁊ p̄mariꝰ habitus alicuius potentie noiatˀ noie illiꝰ potē tie vt primariꝰ actꝰ volūtatis dr̄ voluntas.

Ad rationes Ad primam dicitur: ꝙ ibi necesse non dicit necessitatem absolutā s; solum necessitatem ex suppositione sc; si debea/ mus assentire ꝯclusioni ꝓpter p̄ncipia necē est magis credere p̄ncipijs Ad cōfirmatōem dr̄ ꝙ noticia cōclusionis ⁊ noticia p̄ncipioꝝ nō p̄nt ꝯpari cōpatione ꝓprie dicta q2 illa fit solū re/ spectu vnius forme in specie p̄nt tn̄ ꝯpari cō/ paratione cōiter dicta q2 cōueniūt in h̄ ꝙ vtra q; noticia ē circa cōprehensionē alicꝰ necessarij ⁊ h̄ modo habitus p̄ncipioꝝ pōt dici certior. ⁊ clarior habitu ꝯclusionis. Ad terciā dicitur ꝙ si noticia pricipioꝝ ⁊ noticia cōclusiōis p̄nt enumerari vniformiter s̄m ꝓportionē. Aris/ metricā que fit scd̄m equalitatē quātitatis seq̄ retur illud incōueniēs sed isto modo nō p̄nt re mitti vniformiter. Sed si remittātur vnifor/ miter s̄m ꝓportionem geometricam hoc ē secū dum equalitatē ꝓportionis vt digiti dicunṫ equaliter crescere in manu scd̄m ꝓportionez h̄ mō ille noticie p̄nt remitti vniformiter s; nūq; sequiṫ illud incōueniens. Ad terciā dr̄ ꝙ cū dr̄ ꝙ noticia principioꝝ ē noticia alicuius in vl'i. si alicuius referetur ad cōclusionem que ꝟtual'r scitur in principijs hoc est verū sed si referatur ad principia hoc est falsum q2 noticia pricipio rum in se multo certior est ⁊ magis distincta ⁊ ꝑfecta q̄3 sit noticia cōclusionis in se accepta

Quibusdam igitur. Queritur decimo Utrū circulo demonstrare sit impossibile. Ar/ guitur ꝙ non quia sylogismus circularis ē vti lis dyaletico ⁊ demonstratori vt dicitur scd̄o. prioꝝ ⁊ tamen est possibilis. igitur demonstra tio circularis est etiam possibilis. Secūdo ar̄. contingit demonstrare effectum ꝑ cām ⁊ cām ꝑ effectum igitur circulo demonstrare est possibi/ le. Tercio arguiṫ. cause sunt sibi inuicem cause vt dicitur scd̄o phisicoꝝ igitur contingit vnā demonstrare ꝑ aliā ⁊ econtra. vt efficientem per finē et finem ꝑ efficientem igiṫ circulo demon/ strare ē possibile. In oppositum est. p. in textu.

Sciendu; primo. ꝙ postq̄3 ph̄us ostendit que sunt principia imediata ⁊ ꝙ opz demonstrationem semꝑ esse ex notioribꝰ sic ꝙ oportet principia demonstrationis magis sci/ re q̄3 cōclusionem. Hic consequenter excludit duos errores qui circa predicta contingunt. Ex hoc ꝙ dictum est ꝙ oportet prius scire pri cipia demonstrationis q̄3 conclusionem. Et ex hoc ꝙ dictum est ꝙ scire est effectus conclusio/ nis. Unde primus error fuit dicentiū ꝙ de nul lo potest esse scientia. Secundus fuit ꝙ omni um possunt esse demonstrationes et potest esse scientia.

Sciendum est secundo ꝙ radix de/ ceptionis illoru; de primo errore fuit q2 p̄mo credebant quia nullius esset sciētia n̄ ꝑ demon/ strationem. Et ꝙ necesse est principia demon/ strationis prescire. Et tunc arguebat sic. vel est ꝓcedere in infinitum in principijs vel est statꝰ si primū non est deuenire ad prima quia nō est infinita pertransire vt ad primū deueniaṫ igi/ tur non est cognoscere prima principia quibꝰ ignoratis nō p̄nt cognosci posteriora. si sit sta tus ⁊ deueniatur ad prima tūc ꝑ demonstratio nem necesse est ea scire anteq; ex eis aliquid de/ monstretur sed impossibile est ea scire cū nulliꝰ habeatur scientia nisi ꝑ demonstrationē que ex prioribus procedit. Et illa principia cum sint prima non habent aliqua priora. igitur siue sit status siue sit ꝓcessus in infinitū in princi/ pijs nihil contingit scire. Similiter radix secū di erroris fuit quia ipi credebant nullius esse scientiam nisi per demonstrationem ⁊ cum hoc dicebant ꝙ circulo demonstrare est possibile. et sic supposito ꝙ in principijs demonstrationis sit status tamen prima principia sciūtur ꝑ de/ monstrationē quia ex conclusione demonstra/ ta contingit illa p̄ncipia demōstrare. sed ad de/ struendum radices istorum errorum ponunṫ due conclusiones.

Conclusio prima. Non omniū sciē tia habeṫ ꝑ demonstrationē sed immediatorū est scientia indemonstrabilis id est non accep/ ta ꝑ demonstrationē. Probat ph̄s quia neces/ se est priora scire ex quibus fit demonstratio. sed necesse est ista principia demonstrationis ī aliqua imediata reducere. sed īmediata necessa rio sunt indemōstrata Nā dn̄r imediata q2 ca rent medio inter subiectū ⁊ p̄dicatū quo possit p̄dicatū de subiecto demonstrari. igitur necesse ē aliquoꝝ habere sciam sine demōstratiōe. Mi nor probatur sc; ꝙ necesse sit principia in aliq̄ immediata reducere. nam nisi sic oporteret in/ ter subiectum et predicatum esse infinita me/ dia. Ex quo sequereṫ ꝙ infinitum esset finitum quia media infinita essent conclusa inter duo extrema ⁊ sic essent finita. Et sic patet ꝙ princi/ piorum est scientia et non solum scientia ymo cognitio ipsoꝝ est principium totius scien/

tie quia ꝑ principia cognoſcunt̄ cõcluſiones ⁊ quia illa principia cognoſcunt̄ ꝑ ſuos termios Nam principia cognoſcimus inquantum ter minos cognoſcimus vt cognito quid totum. quid pars. ſtatim cognoſcimus ꝙ omne totū eſt maius ſua parte. Ideo principium ſcientie eſt cognitio terminoꝝ. Hic tamen accipit̄ ſcia cõmuniter ꝓ omni certa et immutabili cogni/tione ſiue ꝓprie vocetur intellectus qui eſt p̃n/cipiorū ſiue ſcia que eſt cõcluſionū. ⁊ non capit̄ hic ſcia ꝓprie q2 ſic nihil ꝑfecte ſcitur niſi ꝑ de/monſtrationē et ex ignorantia huius diſtinc/tionis de ſcia decepti fuerūt tenentes primam opinionem.

Cõcluſio ſcđa. ⁊ reſpõſalis ad queſitū circulo demonſtrare ꝓpter quid. ⁊ potiſſiē ita ꝙ vtraqꝫ demõſtratio ſit potiſſima ē impoſſi/bile ꝓbatur ꝯcluſio tribus rõnibus phi. Prima eſt q2 in ſylo. circulari idem eſt p̃ncipium ⁊ cõcluſio ſed in tali demõſtratione ꝓcedit̄ ex p̃o ribus ⁊ notioribus. ſimpl'r reſpectu ꝯcluſiõis. ſi igitur circulo ꝯtingat demonſtrare ſequitur. ꝙ idem eſt prius et poſterius ſimpl'r notius ⁊ ignotius reſpectu eiuſdem et in eodem ordine cognitionis qđ eſt ĩpoſſibile. eēt tñ poſſibile in diuerſis ordibus cognitionis. Et ſi queratur quare ſylo. dyaleticus põt eſſe circularis cū idē nõ poſſit eē pri⁹ ⁊ poſteri⁹ reſpectu eiuſdē. Rõ ē q2 nõ opꝫ ipm ꝓcedere ex notiorib⁹ ſimpl'r ſed ex ꝓbabilibus et ex hijs que ſunt magis no ta nobis mõ ꝯtingit idem eē magis et minus notū nobis ſcđm diuerſos modos. Secūda rõ ſi demonſtratio circularis eſſet poſſibilis ſe/queret̄ ꝙ idem poſſet demõſtrari ꝑ ſeipm vt di/cendo ſic homo ē. ğ hõ eſt. ⁊ ſic cuilibet tā ſcien ti q̃ꝫ ignoranti facile eſſet oĩa demõſtrare. ꝓbat̄ ꝯña q2 demonſtrare circulariter nihil aliud eſt q̃ꝫ ex cõcluſione reddere p̃ncipia. ſed tñ ipa cõ/cluſio nõ habet virtutē demõſtrandi illud p̃n/cipiū niſi ſcđm ꝙ ē demõſtrata ꝑ ipm igit̄ idem eſſet ex cõcluſione redire ſupra p̃ncipiū ipm de monſtrando ac ſi ſtatim ex p̃ncipio oſtenderet̄ idem p̃ncipiū. vt ſi dicatur ſi eſt a. eſt. b. ſi ē. b. ē c. ſi ē c. eſt. d. ⁊ ſtat reditus dicendo ſi eſt d. ē. c. ⁊ Si eſt. c. eſt. b. Si eſt. b. eſt. a. Ideꝫ ē ac ſi ſta tim diceretur ſi ē a. ē. a. ⁊ nihil refert ad hoc ꝙ fiat talis reditio an ſint plures termĩ medij aut pauci q2 vltimus nõ habet ꝟtutē ꝓbandi niſi a primo. Tercia rõ ſylogiſmus circularis non eſt in omnib⁹ p̃mis p̃ncipijs ſed ſolū in cõuer tibilibus vt dictū eſt ſecundo ꝓꝝ igitur nõ ē verū ꝙ oĩm poſſit eſſe ſcia ꝑ demõſtrationē ꝙ ⁊ ſi demonſtratio circularis ſit poſſibilis nõ niſi in valde paucis. ipa valet. mõ vanū ē ꝓpt̄ pau ca ponere vnū genus demonſtratiuū igit̄ fl'm ē dicere ꝙ oĩm eſt ſcia ꝑ demõſtrationē q2 ꝯtigit eſſe demõſtrationē circularē. Et hec rõ indirēcte ꝓcedit ꝯ poſitionē tenentiū ſecundū errorem.

Dubitatur primo. Quare in ſecunda ꝯcluſione dictū eſt de demõſtratõe ꝓpt̄ q̇d ⁊ po tiſſima. Ad dubiū rñr ꝙ ꝓcedendo nõ ꝑ demõ ſtrationē potiſſimā põt fieri ſylogiſm⁹ demon ſtratiuus circularis ⁊ hoc contingit trib⁹ mo/dis. Primo mutando demr̃ationē ꝓpt̄ q̇d in demõſtrationē q2 ē vel ecõtra. Scđo demon/ſtrando ꝑ diuerſa genera cauſaꝝ vt finē ꝑ effi/cientē et econtra. Tercio mõ qñ vna ꝯcl'io plu ribus medijs demonſtrat̄ ⁊ ſic demonſtrata fit notior altero illoꝝ medioꝝ et poteſt iteꝝ aſſu/mi ad demonſtrandum ipſum.

Dubitatur ſecundo. Qualiter iſtis caſib⁹ obſuatis poſſibilis ē circulatio. Ad du biū rñdet̄ ꝙ q̃ꝫuis ibi ſit ſylogiſm⁹ circular' tñ non eſt formal'r circulatio in ratione demon/ſtrationis quia non fit regreſſus ab eodē pun/cto in idem punctū formal'r ſed material'r tm̃. vt quando demonſtratur effectus ꝑ cām ⁊ iteꝝ cā ꝑ effectum. In prima demonſtratione cā te/netur vt notior ſimpl'r in ſecunda vero vt mi/nus nota quo ad nos ⁊ ſic ſub diuerſis rõnib⁹ ſumitur in prima et in ſecunda Et iõ ibi ꝓprie non ē circulatio in ratione demonſtrationis ſꝫ in ratione ſylogiſmi. Et ſil'r oñderetur in alijs duobus modis vt quando oſtendit̄ finis per efficientē ⁊ econtra. Eſt alia ratio efficientis. vt eſt cauſa efficiens et vt eſt effectus cāe finalis.

Ad rationes: Ad primam enim dicitur ꝙ ſylogiſmus circularis eſt vtilis dya/letico et demonſtratori quia quandoqꝫ in de/monſtrationibus poteſt fieri ſylogiſmus circu laris q̃ꝫuis nõ ſit circularis demonſtratio Alie due ſolute ſunt ex dictis.

Quoniam autem impoſſibile aliter

Queritur. xi. Utrum ſint tantū quattuor mo di per ſe. Arguitur ꝙ non Primo quia tot mo dis dicitur vnū oppoſitorum quot modis et reliquum ſed tantum ſunt tres modi per acci/dens. ſcilicet quando predicatū accidit ſubie/cto et quando econtra. et quando duo acciden tia eidem ſubiecto inſunt igitur ſunt tantū tres modi per ſe. quia per ſe et per accidens oppo/nuntur. Secundo arguitur. In omni predi/catione ꝑ ſe p̃dicatū eſt de eſſentia ſubiecti vl' ꝓ priū. ei⁹ ⁊ oĩs alia p̃dicatio ē ꝯtigēs vl' remota

Q. xi. V[trum] ſint tātū quattuor modi ꝑ ſe

Posterioꝝ

igitur sunt tātum duo modi dicendi ꝑ se.
Tercio arguitur. Deus est maxime per se ⁊ ta
men non comprehenditur sub aliquo istoꝝ
modorum. igitꝰ mōi ꝑ se sūt insufficiēter assig
nati. In oppositū ē phs in textu.

Sciēdū ṗmo. Quod postq̄ phs osten/
dit quid sit syllogismus demonstratiuus Cō
sequenter incipit ostendere ex quibus ⁊ qua/
libus sit. primo ostēdens ꝙ sit ex necessarijs.
Quod probat philosophus sic. ꝙ omne il/
lud de quo est sciencia impossibile est aliter se
habere. ⁊ sic est necessarium. sed omnis demō/
stratio facit scire. igitur facit conclusionem ne
cessariam. sed cōclusio necessaria non potest fie
ri. nisi ex premissis necessarijs. quia contingēs
aut falsum non potest esse causa necessarij. igi
tur necesse est demonstrationem esse ex necessa/
rijs. Non tamen fit demonstratio ex quibus/
cūq̄ necessarijs. ideo anteq̄ in speciali determi
netur ex quibus ⁊ qualibus fit demonstratio.
Primo modo ostendit arestoteles quid intel
ligatur cum dicimus de omni. cum dicimus
per se. ⁊ cum dicimus vl'e siue primo ⁊ scd̄m.
ꝙ ipsum. quoniam necc̄aria ex quibus est demō
stratio debent esse de omni de per se ⁊ de secūdū
ꝙ ipsum. Et hec tria inter se differūt. Primo
per modum superioris ⁊ inferioris. Nā omē
qd̄ ꝑ se predicatꝰ etiā p̄dicatur de omī. sed non
ecōtra. vt hec est de omni. vt omīs homo est co
loratus. sed non est de per se. Similiter omne
qd̄ inest primo inest per se ⁊ de omni sed nō ecō
tra. Hec eīn propositio. omīs homo est al'est
de omī ⁊ de ꝑ se. sʒ non de ſm ꝙ ipsum. sed ista.
omnis homo est risibilis est de ſm ꝙ ipsum q̄
etiam est per se ⁊ de omni. Scd̄o differūt ratōe
nam aliquid dicitur de omni per comparatio/
nem ad supposita subiecti. sed dicitur per se p̄
dicari per comparationem ad subiectū in se ac
ceptum. quia predicatum ponitur in diffini/
tione subiecti vel ecōtra. sed aliquid dicitꝰ pre
dicari ṗmo per comparationem ad ea que sūt
priora subiecto vel posteriora. vt habere tres ā
gulos nō dicitur ṗmo de figura que est supra
triāgulū. nec ṗmo de ysochele que ē sub ipo. sʒ
ṗmo dr̄ de triāgulo. Vn̄ de omī vt h̄ sumitur
vocatur de omī posterioristicū ⁊ addit supra
de omī prioristicū vl'itatē suppositoꝝ ⁊ tpm.
Nā ad de omī ṗoristicū sufficit ꝙ p̄dicatū de/
notetur iesse subiecto pro quolibet supposito.
ꝑ distributōem. licet nō īsit realiter. Sʒ ad de
oī posterioristicū reqritꝰ p̄dicatū iesse subiecto
ꝓ q̄libet supposito. ⁊ ꝓ q̄libet drn̄a tpis. iō in
diffinitōe de oī. p. ponit duo q̄ꝝ ṗmū iportat
vl'itatem suppositoꝝ cū dicitꝰ de omī q̄dē hoc
dico qd̄ vtiq̄ inest nō in q̄dā q̄dē sic. in q̄dā
āt nō. ⁊ scd̄m imptat vl'itatē tpis cū dicitꝰ. nec
aliqn̄ quidē sic aliquādo q̄dem nō. Et vtrūq̄
itelligitur cum additꝰ cōsequēter. sed de omī ꝑ
est. Et hāc diffinitōem probat phs ꝑ signum
quia si demōstrator dicat aliq̄d dici de omī cō
tra ipm fertur instātia vel si p̄dicatū in q̄dam
supposito nō insit vl' si aliquādo nō īsit. igitur
de omni posterioristicū requirit vl'itatem sup/
positoꝝ ⁊ temporis ⁊ cū hoc explicetur in p̄di
cta diffinitōe seq̄tur ꝙ est sufficiens. sed ad vi
dere quid sit per se.

Sciendum est scd̄o. ꝙ hec preposit[i]o
per potest capi duobus modis. Vno modo
vt importat solitudinem. ⁊ sic aliquis dicitur
per se quando est solitarius Alio modo vt im
portat habitudinem cause. ⁊ hoc dupliciter.
quia quādoq̄ significat habitudinē cause for
malis. vt cum dicitur. corpus viuit per aīmā
quandoq̄ cause materialis. vt hic corpus est
coloratū per superficiem. Quādoq̄ vero ipor
tat habitudinem cause extrinsece. ⁊ p̄cipue cau
se efficientis. vt hic. aqua calefit per ignem siue
predicatū sit causa per se subiecti vel ecōtra Et
quia istis quattuor significatis non habetur
aliquod commune vniuocū. Iō phus nō dif
finit ꝑ se in communi. sʒ notificat ipm per di/
uisionem in quattuor modos ſm illa q̄ttuor
significata. Vn̄ ṗmus modus per se est quan/
do p̄dicatū est de ratione dicente ꝙ q̄d est sub/
iecti. ita ꝙ est de essentia sua. vel pars eius siue
p̄dicetur de ipso in recto siue in obliquo. Exē
plū textus est. vt triangulo inest linea ⁊ pūctuʒ
ineē. q̄r linea est de ratione trianguli. ⁊ pūctus
de rōe linee. Iō dicit phus ꝙ sba eorum. scilicʒ
trianguli ⁊ linee ex his est. nō tn̄ est intelligen/
dū ꝙ linea sit ex pūctis tanq̄ ex ꝑtibus itegra
libus. sʒ ꝙ sba ⁊ essentia quā significat diffini
tio linee est ex pūctis. Secundus modꝰ ꝑseitatis est quādo p̄dicatū dicitꝰ de sbiecto. qd̄ in
sua diffinitione ponitur. nā accn̄s siue in ab/
stracto siue in cōcreto ꝑ suū sbiectū diffinitur.
Sʒ qn̄ diffinitur in concreto sbiectū eius po
nitur in recto in sua diffinitōe. vt cū dicitꝰ si/
mus est nasus curuꝰ. Sʒ qn̄ in abstracto dif
finitur ponitur subiectū in obliquo ꝑ moduʒ
differentie. vt simitas est nasi curuitas. Exem
plū de isto mō vt rectum vel circulare insunt li
nee ⁊ par vl' impar in numero. Et isti duo mo
di per se sunt modi p̄dicandi ⁊ quecūq̄ alia p̄/
dicata neutraliter insunt. hoc ē neutro p̄dicto
rum modorum ꝑ accidens insunt vt albuʒ ⁊

Hec ppo per se pt capi duobus modis

primus modus per se

Secundus modus per se

musicum homini. Tercio mō dicitur per se il lud quod nō dicitur de subiecto aliquo p qd̄ existat. vt omnis substantia. et principaliter p̄ ma que significat hoc aliquid non est in alte ro per quod existat ideo hoc modo dicitur per se. sed quecūqꝫ dicuntur de subiecto per quod existunt sunt per accidens. vt ambulans dici tur cum alterum ambulet. et similiter album. Quartus modus est. quādo aliquid inest al teri propter seipsum. vt si dicamus ꝙ interfe ctum interijt propter interfectionem. quia in terficere sibi conuenit ratione interfectionis et quod inest alicui non propter seipsum per acci dens inest. vt si ambulante aliquo chorusca uerit. quia non propter hoc quod ambulat co ruscauit.

Conclusio prima Predicta diffini tio de omī in textu est bene assignata. patet hec conclusio satis ex dictis. quia de omni poste rioristicum requiruntur duo. scilicet. vniuer salitas suppositorum et temporum. sꝫ ista duo explicantur in ista diffinitione. igitur et cetera ꝓbaretur etiā conclusio per conditiones bone diffinitionis.

Conclusio secunda: Quattuor sunt tantum modi perseitatis. probatur conclusio quia hec prepositio per significat solitudinem et sic est tercius modus. vel habitudinem cau se. et hoc est tripliciter. vel habitudinem cause formalis et sic est primus modus. vl' cause ma terialis. subiecti ad predicatum. et sic est secun dus modus. vel dicit habitudinem cause ex trinsece et principaliter efficientis. et sic est quar tus modus.

Dubitatur primo. Quomodo in simpliciter scibilibus inuenitur per se. Pro du bio considerandum est. ꝙ cum scientia sit pro prie conclusionis que demonstratur. et intelle ctus sit principiorum per simpliciter scibilia. debent intelligi conclusiones in quibus predi cantur proprie passiones de proprijs subiec tis. Tunc respondetur ad dubium ꝙ in sim pliciter scibilibus reperitur per se quo ad secun dum modum et quo ad quartum patet. quia in simpliciter scibilibus predicantur passio nes de suis subiectis. sed passiones predican tur et insunt secundo modo per se. quia subie ctum est de diffinitione predicati. et etiam q̄r to modo. quia passiones insunt causaliter sb iectis propter ipsa subiecta. Ex quo patet ꝙ ea que predicantur in conclusionibus scibilib9. insunt de necessitate. quia passio non contin git non inesse subiecto. igitur de necessitate in est vel simpliciter et absolute vt quando passio vnico nomine nominatur que vocatur passio simplex. vt risibile. vel quando passio sub dis iunctione ad suam oppositaꝫ nominatur que dicitur passio non simplex. vt linee inest rectū. vel obliquum. et numero par vel impar. Et ra tio est. quia contrarium aut priuatio aut con tradictio in eodem genere sunt. sed de subiecto determinato passionis verificatur passio l' ne gatio eius de necessitate. vt numerus est par vl' non par. quia de quolibet est affirmatio vel ne gatio vera. igitur necissario dicitur par vel im par.

Dubitatur secundo. Qualiter in p̄ missis demonstrationis reperitur per se. et vtrū tercius modus in demonstratione reperiatur. Ad dubium respondetur primo ꝙ in demon stratione potissima que fit in prima figura. in maiore reperitur quartus modus. quia pas sio predicatur de diffinitione subiecti causali ter et per se. sed in minore reperitur primus mo dus. quia predicatur diffinitio de diffinito. Dicitur vltra ꝙ licet tercius modus primo et per se conueniat soli substantie. et maxime pri me. tamen fm modum conuenit subiecto cu iuslibet passionis inquantum tale subiectum non est propter suam passionem et est indepen dens ad ipsam. Ideo tercius modus fm mo dum et quandā participationem reperitur in conclusione in qua predicatur propria passio de subiecto.

Ad rationes: Ad primam dicitur ꝙ per se et per accidens solum opponuntur fm suas rationes generales. ideo non oportet tot esse modos vnius sicut alterius. sicut non sūt tot modi substantie sicut accidentis. Ad secundam dicitur ꝙ licet sint tantum duo mo di dicendi per se. tamen sunt plures modi per seitatis. quia additur tercius. qui est modus essendi. et quartus qui vocatur modus causā di Ad terciam dicitur. ꝙ si hec prepositio per dicat priuationem cuiuscunqꝫ cause. sic de us est ens per se. quia penitus nullaꝫ habet cau sam. Et si dicat priuationem cause materialis ex qua tunc intelligentie dicuntur per se. et si p̄ uationem cause materialis in qua. sic omīs sb stantia dicitur per se. vnde tercius modus pōt deo attribui. quia non dicitur de subiecto ali quo per quod existat.

Posterior

Uniuersale autem

Queritur duodecimo Utrum diffinitio vniuersalis sit sufficiens. in qua dicitur. Uniuersale est quod est de omni per se ⁊ ſm ꝙ ipsum. Arguitur ꝙ non. quia vniuersale dicitur quod aptum natum est esse in multis. ⁊ dici de multis. sed non omne tale per se inest nec ſm ꝙ ipsum. Et confirmatur. quia hec propositio. ois hō est animal. est vniuersalis. ⁊ tamen predicatum non inest subiecto ſm ꝙ ipsum. igitur. Secundo arguitur. ista est vniuersalis. homo est risibilis. ⁊ tamen nō est de omni. quia ibi non est distributio subiecti. igitur Tercio arguitur. Esse per se. ⁊ ſm ꝙ ipsum idem sunt vt dicit philosophus. ḡ ista diffinitio est superflua

In oppositum est philosophus in textu

Sciendum primo Qꝫ postq̄ꝫ phs determinauit de omni ⁊ per se. consequenter determinat de vniuersali. ⁊ non capitur hic vniuersale pro illo quod est aptum natum dici de multis. nec capitur pro vniuersali cōplexo. vt est propositio in qua subiicitur vniuersale sūptum vniuersaliter. sed vniuersale hic dicitur pdicatum. taliter subiecto adequatum. qd neqꝫ reperitur predicatum extra subiectum. neqꝫ sbiectum extra predicatum. Et sic vniuersalitas quo aliquid dicitur vniuersale est adequatio predicati ad subiectum que requirit predicatum inesse subiecto pro quolibet supposito. et qualibet temporis differentia. ⁊ ꝙ predicatuꝫ per se insit subiecto. ⁊ tercio ꝙ insit ſm ꝙ ipsuꝫ siue primo. Ideo dicitur in textu. ꝙ quecunqꝫ predicata sunt hoc mō vniuersalia ex necessitate insunt suis subiectis

Sciendum est scdo. ꝙ per se: et ſm ꝙ ipsum idem sunt subiecto. sicut genus ⁊ species in eodem sunt idem. tamen ſm ꝙ ipsum supra per se aliquid addit. sicut species supra suum genus. Nam ſm reduplicat causam inherentie predicati ad subiectum. scilicet causā adequatam ⁊ conuertibilem. ideo ad ſm ꝙ ipsum requiritur ꝙ predicatum insit conuertibiliter subiecto. quod tamen non requiritur ad per se. quia genus de specie per se predicatur. nō tamen ſm ꝙ ipsum.

Conclusio prima Idem est predicatum inesse subiecto ſm ꝙ ipsum ⁊ inesse primo. probatur conclusio. quia primo dicitur aliquid conuenire alicui quod sibi conuenit. ⁊ non per alterum. Et si alijs conueniat conuenit per primum. vt habere tres angulos. non conuenit ysocheli primo. nec etiam conuenit figure primo. quia ysocheli conuenit per alterū. nec etiam conuenit omni figure. sed primo inest triangulo. ⁊ per ipsum consequenter alijs. sed hoc modo aliquid dicitur inesse alteri ſm ꝙ ipsum. igitur conclusio vera. Ex hoc infert philosophus ꝙ solius propositionis in qua predicatum dicitur de subiecto scdm ꝙ ipsum est per se demonstratio. ⁊ de contentis sub illo subiecto solum est demonstratio scdm alterū.

Conclusio secunda et responsalis ad quesitum. Predicta diffinitio vniuersalis est sufficiens. probatur conclusio. quia conditiones bone diffinitionis sibi conueniunt. Nam vniuersale ut hic sumitur dicit predicatuꝫ adequatum subiecto. igit̄ oportet ꝙ tali sbiecto insit de omni ⁊ per se. ⁊ ſm ꝙ ipsum.

Dubitatur primo De erroribus cōtingentib⁹ in assignatione vl'is. nā vt dt text⁹. interdū ɔtingit errare demonstrando predicatum. primo de aliquo subiecto cui tamen non conuenit primo. Ad dubium respondetur cum philosopho. ꝙ sunt tres errores ſm ꝙ contingit tripliciter errare modo iam dicto Primus error est. si sub aliquo communi nō cognoscatur nisi vnum inferius. ⁊ propter hō passionem superioris primo attribuamus illi inferiori. Exemplum textus est. vt si nō cognoscatur alia species trianguli q̄ꝫ ysocheles. et habere tres angulos. ponatur propria passio ysochelis. Causa apparentie huius erroris est quia illo casu posito illud commune ⁊ illud inferius videntur esse conuertibilia Secundus error est. si sub aliquo communi sint multa inferiora. ⁊ cuilibet ratione illius communis aliqua passio conueniat. ⁊ illi communi non sit nomen impositum. tunc si illa passio attribuatur primo alicui illorum inferiorum. aut omnibus simul coniunctim vel diuisim. quibus tamen non inest tanq̄ꝫ subiecto primo. Exemplum dat philosophus de hac passione proportionabiliter commutabile esse que conuenit numeris lineis corporibus ⁊ temporibus Et de numeris ostenditur in Arismetrica. ⁊ de lineis ⁊ corporibus in Geometria. Et de temporibus in Phisica ⁊ Astrologia. ⁊ tamē nulli ipsorum nec omnibus coniunctim sumptis

conuenit tanq̄ʒ subiecto primo. sed alicui com muni innominato in quo omnia ista conue/ niunt. Et q̄ʒuis quantitas omnibus istis sit communis. tamen etiam aliqua alia compre/ hendit. sicut oratio ⁊ quantitas per accidens. ideo hec passio non conuenit quantitati sc̄dʒ ꝙ quantitas est. Causa apparentie huius er/ roris est. quia commune cui primo conuenit illa passio ē innominatum. Et si obijciatur. quia cognoscendo oīa inferiora alicuius cō munis cognoscitur illud commune. Igitur si passionem illius communis de omnibus in/ ferioribus aliquis demonstret coniunctim vł diuisim. sequitur ꝙ illam demonstret de illo cō muni. Ad hoc respondendum cum textu ꝙ ne gando consequentiam. quia quodlibet inferi/ us supra commune aliquid addit. ideo est a/ lia ratio illius communis ꝑm se. ⁊ ꝑm ꝙ est in suis inferioribus. quare non oportet si aliq̄s sciat ipsam passionē de omnibus inferiorib⁹ simul acceptis vel diuisim ꝙ ipsam sciat de ip/ so communi in propria forma. sed soluʒ sciet sophistico modo. vt si aliquis sciat habē tres angulos de scaleron ⁊ ysocheles ⁊ ysopleuro que sunt tres species trianguli nondum cognoscit omnem triangulum habere tres vniuersaliter. sed solum scit illud vniuersale in suis particu laribus. Tercius error est. si sub aliquo com/ muni sint plura inferiora ⁊ ignoretur differē/ tia qua ad vnum illorum contrahatur. ⁊ ꝓp/ ter hoc passio illius inferioris attribuatur sb̄ iecto superiori tanq̄ʒ subiecto primo. Exem/ plum est. vt si ista passio non concurrere que ꝓ mo conuenit lineis paralellis demonstretur de lineis rectis. Primo propter ignorantiā dif/ ferentie inter lineas rectas in communi ⁊ line/ as paralellas. Causa apparentie huius erro/ ris est. quia non cognoscitur differentia cōtra hens superius ad inferius. ideo vidētur esse cō uertibilia. Sed ad euitandum istos errores. Philosophus ponit vnum documentum ta/ le. si sint plura subiecta quibus vna passio cō/ ueniat. ⁊ velimus cognoscere cui primo con/ uenit. tunc ordinanda sunt illa subiecta sc̄dm sub ⁊ supra. ⁊ illud quo posito. ponitur talis passio ⁊ quo remoto remouetur est proprium ⁊ adequatum subiectum illius passionis de q̄ primo ⁊ per se potest demonstrari. ⁊ de alijs so/ lum potest ostendi per ipsum.

Dubitatur secundo. Circa exem/ plum secundi erroris quid est commutata ꝓ/ portio. Pro dubio considerandum est ꝙ pro portio est habitudo vnius quantitatis ad al teram. sicut sex se habent ad tria in proportio/ ne dupla. ita quattuor ad duo. sed proportio nabilitas est habitudo seu collatio plurium. proportionum inter se. que est quandoq̄ʒ dis/ iuncta habens quattuor terminos. vt hic. si/ cut se habet quattuor ad duo sic se habʒ sex ad tria. Quandoq̄ʒ vero est coniuncta ⁊ tantum habet tres terminos ꝑm rem distinctos. sed v/ no vtimur pro duobus. vt hic sicut se habent quattuor ad octo. ita quattuor ad duo. Pa/ tet igitur ꝙ in proportionabilita. duo termi/ ni se habent vt antecedentia. ⁊ duo vt conseq̄n tia. vt in primo exemplo antecedentia sunt sex ⁊ quattuor. ⁊ consequentia tria ⁊ duo. Tunc respondetur ad dubium ꝙ proportō commu tata est est quando duo antecedentia alicuius proportionis inuicem se consequuntur. ⁊ eti/ am quando duo consequentia ad inuicem cō sequuntur. Et sic arguitur a transmutata pro portione. sicut se habent quattuor ad duo. ita sex ad tria. igitur sicut se habēt quattuor ad sex ita se habent tria ad duo.

Ad rationes: Ad primam dicitur ⁊ eius confirmationem. ꝙ patet solutio ex pri mo notabili. Ad secundam dicitur. ꝙ in ista. homo est risibilis est dici de omni posterio risticum. quia ꝑm reʒ ibi est vniuersalitas sup positoruʒ ⁊ temporis. q̄ʒuis ibi non sit de om ni ꝑm denominationem que fit per signuʒ vni uersale. Ad terciam dicitur ꝙ non dicitur in textu ꝙ per se ⁊ ꝑm ꝙ ipsum idem sint cōuer tibiliter. sed ꝙ sunt idem subiecto. ⁊ differunt ratione. vt prius dictum est.

¶ Si igitur est demonstratio:

Queritur decimo tercio: Utrum de/ monstratio sit ex necessarijs. ⁊ ex his que sunt per se. Arguitur primo ꝙ non. quia ex his que sunt frequenter potest fieri demonstratio. vt dicetur inferius. ⁊ tamen illa non sunt ne/ cessaria. igitur demonstratio non est semper ex necessarijs. Secundo arguitur. de genera bilibus ⁊ corruptibilibus est scientia demon/ stratiua. ⁊ tamen non sunt necessaria. igitur dē

Tercio arguitur. substantie non est demō stratio. sed accidentis. igitur demonstratio nō est ex his que sunt per se

In oppositum est philosophus in textu

Sciendu**ʒ** est primo: ꝙ postq̄ʒ phus

Q. xiij: U: demra[tio] sit ex necessarijs ⁊ ex his q̄ sunt per se

proportio diffinit[ur]

dostendit quid sit de omni. quid per se. ꝛ q̇d vni/
uersale. Consequenter ostendit ex quibus est
demonstratio. Primo probando ꝙ est ex ne/
cessarijs. Scḋo probando ꝙ est ex his q̄ sunt
per se. Tercio ꝙ est ex proprijs de quo videbi/
tur in sequenti questione

Sciendum secūdo. ꝙ demōstratio est
ex necessarijs. Quod probat philosophꝰ du/
plici ratione ꝛ signo. Prima ratio est. ea que p̄
dicantur per se insunt necessario. quia vel sunt
de diffinitione subiecti. vel econtra. sed demon
stratio est ex his que per se predicantur. igitur
est ex necessarijs. Minor patet. quia om̄e qḋ
predicatur. aut predicatur per se aut per acci/
dens. Sed ex his que per accidens predican/
tur non fit syllogismus demonstratiuus. igit̄
oportet demonstrationem ex his esse que per se
sunt. Secunda ratio. illud quod demonstra/
tur. scilicet conclusio. non potest aliter se habe/
re vt patet per diffinitionem scire. ꝛ ita est neces
sarium. sed necessarium non potest sciri. nisi ex
necessarijs. igitur cum demonstratio faciat sci/
re oportet ꝙ fiat ex necessarijs. ꝛ in hoc differt
ab alijs syllogismis qui sunt ex veris vł proba
bilibus tantum. Tercio probatur a signo cō
tra demonstrantem fertur instantia si non pro
cedat ex necessarijs siue instans sic opinetur es/
se siue hoc faciat gratia disputationis. Igitur
demonstratio debet esse ex necessarijs. Conseq̄n
tia tenet. quia ibi instantia non infertur. nisi
ostendendo ꝙ ibi deficit aliquid eorum que in
demonstratione requiruntur. Ex dictis infert
philosophus. ꝙ stulti sunt illi qui opinantur
se bene accipere principia demonstrationis. si p̄
positio assumpta sit probabilis cum debeat es/
se necessaria. Ideo dicit philosophus ꝙ tales
sunt sophiste. quia videntur demonstrare. ꝛ ta
men non demonstrant. Et quia in secunda ra/
tione supponebatur ꝙ necessarium non potest
sciri per medium contingens. ideo ad illḋ ostē
dendum ponitur

Conclusio prima. Necessarium nō
potest sciri ex non necessarijs. Probat philo/
sophus dupliciter. Primo. quia omne quod
scitur cognoscitur p̄ medium dicens propter
quid siue causam rei scite. vt patet per diffini/
tionem scire. sed medium non necessarium nō
dicit causam conclusionis necessarie. quia re/
mota causa remouetur effectus. ꝛ tale mediuz
cum sit contingens potest remoueri. non autē
conclusio cum sit necessaria. igitur medium cō
tingens non dicit propter quid conclusionis
necessarie. Secunda ratio. si aliquis nunc nes
cit aliquam conclusionem. cum tamen habeat
eandem rationem quam prius habuit ꝛ sal/
uatus est. ꝛ res salua est. nec est oblitus rei. ille
prius nesciuit illam conclusionem. sed cognos
cens conclusionem necessariam per medium cō
tingens corrupto illo medio. nescit illam con/
clusionem. quia de ente non habetur scientia p̄
non ens. ꝛ tamen habet eandem rationez quā
prius habuit. saluus est ꝛ res salua nec est ob/
litus. igitur neq̄ prius sciuit quando mediū
nundum erat corruptum. Et in hac ratōe in/
nuit philosophus quattuor modos amitten
di sciaz siue aliū habitū. Primus modus est
qn̄ amittitur ratio qua res p̄us sciebatur Se/
cundus est. per corruptionem scientis. Terci/
us modus est. per corruptionē rei scite. Et q̄r/
tus est per obliuionem. ꝛ sic patet ꝙ conclusio
necessaria non potest sciri ex non necessarijs. et
ꝙ demonstratio procedit ex necessarijs. sed licz
per medium contingēs nesciatur conclusio ne
cessaria. tamen potest syllogisari Patet. quia ex
falsis contingit syllogisare verum. vt proba/
tur secundo priorum Ex quo infertur. ꝙ si q̇s
sciat aliquam conclusionem per medium non
necessarium. q̄uis opinetur illud esse necessa/
riuz. ꝛ per hoc opinetur se scire. tamen non scit
conclusionem. nec propter quid nec quia est.
eo ꝙ necessarium non est natum sciri per medi
um contingens.

Conclusio secunda accidentium. que
non sunt per se. ꝛ propria non est scientia demō
stratiua. sed tantum est demonstratio ex his q̄
sunt per se. Prima pars probatur. quia demō/
stratio est ex necessarijs. sed accidens quod nō
inest per se contingit nō inesse. igitur de ipso nō
est demonstratio. Minor patet. quia tale acci
dens est commune non habens causam firmi/
ter radicatam in subiecto. vnde illud dicitur
accidens p̄ se in cuius diffinitione ponitur su
um subiectum. sed sic non est de accidēte quod
non per se inest. Secunda pars conclusionis
patet. quia omne quod predicatur. vel predi/
catur per se vel per accidens. sed demonstratio
non est ex his que insunt per accidens. vt iam
probatum est. igitur est ex his que sunt per se.
Secundo probatur. quia demonstratio est
ex necessarijs. Igitur est ex his que sunt per se.

Dubitatur primo Utrum predicte
rationes Arestotelis sint sufficientes. Et

videtur ꝙ non. quia ipse prius probauit ꝙ demonstratō est ex necessarijs. eo ꝙ est ex his que sunt per se. ⁊ nunc in ista secunda conclusione probat ipsam esse ex his que sunt per se. quia ē ex necessarijs. igitur committit circulationem. quam tamen dicit esse impossibile. Ad dubium respondetur ꝙ philosophus non solum ostendit demonstrationem esse ex necessarijs. quia est ex his que sunt per se. sed etiam per diffinitionem scire. Et ideo illā conclusionē probatam duplici medio. potest conseq̄nter accipere tāq̄ȝ notiorē ad ꝓbationē alterius illoꝝ mediorum. Et in hoc passu circulatio est possibilis. vt dictum est supra

Dubitatur secundo. Utrum demōstratio solum sit ex necessarijs ⁊ ex his que sūt per se Ad dubium respondetur ꝙ non. sed cum hoc est ex proprijs causis conclusionis. vt patet per diffinitionem scire. ex quo sequitur ꝙ medium debet inesse tercio propter seipsum. ⁊ primum debet inesse medio ex necessitate. ita ꝙ sit necessaria habitudo medij ad ambas extremitates.

Ad rationes: Ad primam dicit̄ ꝙ de his que sunt frequenter per comparationeȝ ad suam causam ⁊ remotis impedimentis habetur scientia demonstratiua ⁊ hoc modo non sunt contingentia. sed contrahunt quandam necessitatem Ad secundam dicitur ꝙ de generabilibus ⁊ corruptibilibus in vniuersali habetur scientia demonstratiua. ⁊ illo mō sunt necessaria. ⁊ sciuntur per rationes ingenerabiles ⁊ incorruptibiles. q̄ȝuis non sint necessarie in particulari. quia quod in particulari generabile est ⁊ corruptibile. potest in vniuersali esse incorruptibile. Ad terciam dicitur ꝙ de accidente per accidens non est demonstratō neq̄ȝ scientia. sed de accidente proprio ⁊ per se. in cuius diffinitione cadit subiectū. bene est scientia demonstratiua.

Non est igitur. ⁊ cetera.

Q. xiiij: V[trum] Contingat demostratore descendere de genere in genus

Queritur decimoquarto. Utrum contingat demonstrantem descendere de genere in genus. Arguitur primo ꝙ sic. quia metaphisicus habet stabilire principia scientiarū particularium. ⁊ similiter logicus habet viam ad principia omnium methodorum. igit̄ cōtingit demonstrantem descendere de genere in genus. ¶ Secundo arguitur. demonstratio vniuersalis demonstrans aliquid de triangulo potest idem per eadem principia demonstrare de ysochele. Similiter Geometria demonstrans passiones de linea per eadem principia demonstrat easdem de linea visuali. Similiter passiones que de numero demonstrantur ꝑ eadem principia possunt demonstrari de numero sonoro. igitur demonstrās potest descendere de genere in genus. ¶ Tercio arguitur. Eadeȝ conclusio in diuersis scientijs demonstratur. ut h. terra est sperica demonstratur in phisica. ⁊ etiam in mathematica. igit̄ contingit fieri descensum de genere in genus.

In oppositum est ph̄us in textu.

Sciendum primo Qꝫ postq̄ȝ ph̄s ostendit demonstrationem esse ex necessarijs ⁊ ex his que sunt per se. Consequenter ostendit. ꝙ est ex ꝓprijs. ⁊ non ex extraneis. Pro cuius ostensione supponit ꝙ in demonstratione tria requiruntur Unum quod demonstratur. scilȝ passio que generi subiecto per se inest. Aliud ē ex quo fit demonstratio qd̄ dicit̄ dignitas Et tercium est de quo est demonstratio. scilicet genus subiectum de quo propria passio ostenditur. Et capitur hic genus pro genere scibili. et non pro genere predicabili. Dicit igitur text⁹ ꝙ contingit dignitates esse communes diuersis scientijs Et intelligitur de dignitatibus cōmunibus virtualiter solum ingredientib⁹ demonstrationem. ⁊ non de premissis que substantialiter ingrediuntur demonstrationeȝ. sȝ illorum quorum genus subiectum est alteruȝ vt geometrie ⁊ arismetrice. nō sūt eadē accidentia. nisi due scientie sic se habeāt ꝙ sbiectū vni⁹ sit idē cū subiecto alterius vl' simpl'r vl' ꝼm q̇d simpl'r. vt quando subiectū ꝯhitur per dr̄ñaȝ essentialē q̄ sub ipso est ꝯstitutiua speciei. Et h̄ mō subiectū nō est diuersū. sȝ ideȝ simpl'r. nec scie de illis subiectis sūt diuerse. q2 passio generis ꝑ principia generis potest de speciebus eius demōstrari. ⁊ hoc in eadem scientia. cū vna ⁊ eadem scientia ꝯsiderat de genere de ꝑtibus subiectiuis. ⁊ de proprietatibus eius. Sed subiectum dicit̄ idem ꝼm quid. quando contrahitur per differentiaȝ accidētalē extraneā a natura subiecti. sicut visuale est extraneū nature linee ⁊ sonus nature numeri. ideo numerus qui est subiectū arismetrice ⁊ numerus sonor⁹ qui est sbiectū musice nō sūt vnū genus nisi ꝼm q̇d tū in isto casu bene fit descensus tā ex parte ꝑncipioꝝ q̄ȝ passionū. sed tunc non fit descensus in aliud genus simpliciter. licet vnuȝ sub alio aliquo modo contineatur

Sciendum est secundo.

Q3 etiam ad demonstratõem tria requirũtur.
si demõstrando debeat fieri descensus vel est ex
parte dignitatum. sic ꝙ principia vnius scien
tie demonstrant passiones de subiecto alterius
scientie. scilicet passiones per se cõuenientes al
teri subiecto. Etiã fieret ille descensus ex parte
passionum sic ꝙ passio subiecti vnius scientie
demonstretur de subiecto alterius. vel posset fie
ri tam ratione principiorum ꝙ passionum. sic
ꝙ passiones subiecti vnius scientie demonstrẽ
tur per principia eiusdẽ scientie de subiecto al/
terius scientie. vnde si genera sint penitus di/
uersa sicut genus arismetrice et geometrie nul/
lo modo potest fieri descensus.

Conclusio prima. et responsalis
ad quesitum impossibile est demonstrantẽ des/
cendere de vno genere in aliud gen⁹ simpliciter
Probat phus. quia in demonstratõne neces/
se est medium et extrema esse ex eodem genere sci
bili. igitur impossibile est demonstrantem des/
cendere in aliud genus simpliciter. Antecedẽs
patet. quia si medium sit alterius generis ab ex
tremis. vel maior extremitas predicabitur ac
cidentaliter de ipõ medio. et medium de subiec
to. et sic ambe premisse demonstratõnis erunt
per accidens et non per se quod est cõtra prius
determinata. vel maior extremitas predicabi/
tur per se de illo medio. et cum illud mediũ sit
extraneum subiecto passio predicabitur de illo
subiecto et conclusio erit per accidens. Item
probaretur quia in demonstratõne extremita/
tes debent cõuerti cum medio et adinuicem. sed
medium alterius generis vel etiam extremita/
tes diuersorum generum non possunt inter se
cõuerti. igitur conclusio vera. Ex ista conclu/
sione infert philosophus.

Secundam conclusionem. Nulla
scientia aliquid demonstrat de subiecto alteri⁹
scientie penitus diuerse. nec scientia inferior de
monstrat aliquid de subiecto superioris. Pro
batur conclusio per primam conclusionẽ. pro/
batur etiam quia Geometria non demonstrat
ꝙ contrariorum eadem est disciplina. quia h
pertinet metaphisico quãtum ad veritatem. et
dyaletico quãtum ad probabilitatem. Simi
liter geometria nõ demonstrat ꝙ duo numeri
cubici sunt vnus numerus cubicus. hoc est ꝙ
ex ductu vnius numeri cubici in alium nu /
merum cubicum surgat alius numerus cubi /
cus. Unde numerus dicitur cubicus qui con
surgit ex ductu vnius numeri in seipm bis. vt
dicendo bis duo bis. ter tria ter. sed istud per
tinet arismetrico.

Dubitatur pmo. Utrum scien/
tia habeat demonstrare omnia que insunt suo
subiecto. Ad dubium respondetur ꝙ non.
sed solum habet demonstrare proprias passio/
nes que sibi insunt sm propriã ratõem forma
lem eius. sicut geometria nõ habet demõstrare
de linea recta ꝙ sit pulcerrima linearum aut ꝙ nõ
sit contraria circulari. quia ille passiones nõ cõ
ueniunt linee inquãtum est linea. sed propter
aliquod cõmune sub quo continetur. Et sic pa
tet ꝙ a conclusione principaliter hic intenta in
fert phus duo correlaria. Primũ est secunda
conclusio. Et secundũ est responsio ad presens
dubium scilicet ꝙ scientia nõ habet demonstra
re omnia que insunt subiecto suo. sed solum ha
bet demonstrare proprias passiones que sibi
insunt.

¶ Dubitatur secũdo Quare phus
non facit mentionem de ascensu sicut de descen/
su. Ad dubium respondetur quia nunquam cõ
tingit ascendere cum passio subiecti inferioris
non possit demonstrari vniuersaliter de subiec/
to superioris siue per principia inferioris. siue
per principia superioris. Sed quia principia
superioris sunt principia inferioris. et passio
eius cõuenit inferiori. ideo talis passio quãdo
que per principia superioris subiecti ostenditur
de subiecto inferiori. Et sic cõtingit quandoque
descendere de genere in genus. quãdoque scilicet
genera sunt simpliciter eadem vel sm quid. io
ne credatur ꝙ contingat ascendere sicut descen/
dere determinat. phus de descensu ondendo qn
potest fieri et quando non. et nõ de ascensu

¶ Ad rõnes. Ad primam dicitur ꝙ
quãdo metaphisicus p principia entis inquã
tum ens stabilit principia alicuius scientie ibi
non ẽ descendere de genere in genus per demon/
stratione. Sed hoc sibi propriũ est eo ꝙ ẽ sciẽ
tia cõmunis. et nulla scientia pticularis potest
probare sua principia. Si tamẽ passiones sb
iecti alicuius scientie inferioris ostenderent p
principia metaphisice nõ esset descendere de ge/
nere in aliud genus simpliciter. quia subiectum
cuiuslibet scientie pticularis cõtinetur sub ente
Similiter dyaleteca solum valet pbabiliter et
thopice ad principia scientiarum et non demon /
stratiue. Si tamẽ per principia logice demon
strentur passiones de subiecto alterius scientie
esset descẽsus de genẽ in aliud gen⁹ Ad scdam

dicitur ꝙ in illis bene fit descensus. non tamē in aliud genus penitus. quia vnum genus est idem cum alio vel simpliciter. vel vt in primo modo vel sm quid. vt in alijs. Ad terciam dicitur ꝙ illa conclusio est eadem materialiter et diuersa formaliter. quia per diuersa media demonstratur. Et forma conclusionis attenditur ex parte medij.

Manifestum est autem.

Q. xv. Corruptibilium sit scientia demonstratio et diffinitio

Queritur decimoquinto. Utrum corruptibilium sit scientia demonstratio et diffinitio. Arguitur ꝙ sic. Primo quia philosophia naturalis est de sensibilibus. sed sensibilia sunt corruptibilia. igitur ꝛc. Secundo arguitur omne receptum in alio est in eo secūdum modum recipientis. igitur quicquid est in singularibus corruptibilibus est corruptibile. et per consequens oportet dicere ꝙ corruptibilium sit scientia. vel oportet ponere ꝙ vniuersalia sint separata sm esse a singularibꝰ corruptibilibus. Tertio arguitur de rosa. pluuia et rore non existentibus habetur scientia. Igitur nō requiritur existentia rei vt de ipa habeatur scientia.

In oppositum est phus in textu

Sciendum est primo. ꝙ postquā phus ostendit demonstratōem esse ex hijs que sunt de omni per se et secundū ꝙ ipm et ex necessarijs et ex proprijs. Consequēter ex illis tribus infert ꝙ demonstratio et scientia simpliciter non sunt corruptibiliū. sed solum secūduꝫ accidens quare etiam neqꝫ diffinitio.

Sciendum est secundo. cum textu. ꝙ demonstratōnis simpliciter. id est propter quid et potissime. necesse est conclusionem esse perpetuaꝫ. Patet quia premisse huiusmodi demonstratōnis sunt vniuersales vt dictum est. igitur necesse est conclusionem esse vniuersaleꝫ sed omne tale est perpetuū. igitur talis conclusio est perpetua. Prima consequētia tenet. qꝛ sicut ex veris nō sequitur nisi verum. ita ex vniuersalibus premissis que semper sunt non sequitur nisi conclusio vniuersalis que semper est. aliter antecedens posset esse verū consequēte existente falso.

Conclusio prima. Demonstratio simpliciter et scientia simpliciter est ex premissis incorruptibilibus. Probatur conclusio. quia conclusio demonstratōnis est perpetua et incorruptibilis. sed perpetuū ex non perpetuis demonstrari non potest. igitur oportet demonstrationem esse ex premissis perpetuis et incorruptibilibus.

Conclusio secunda. Corruptibilium non est diffinitio. sed sempiternorum. Probatur conclusio quia vt dictum est demō stratio quātum ad premissas. et conclusionem est sempiternoꝝ et incorruptibilium. sed omnis diffinitio vel est principium demonstratōnis vel passio vel tota demonstratio positione differens. Pro cuius intellectu considerandum est. ꝙ cause sunt sibīnuicē cause. et ex vna sumitur ratio alterius. vt forma est ratio materie. quia talem esse oportet materiam qualem requirit forma. Efficiens vero est ratio forme quia agens agit simile et sm modum agentis sumitur ratio forme que ex actione sequitur et ex fine sumitur ratio agentis. quia omne agēs agit propter finem. igitur diffinitio que a fine sumitur est ratio probatiua aliarum diffinitionum que sumūtur ex alijs causis sicut patuit de diffinitionibus demonstratōnis. Illa enī ex fine est principium demonstrandi illam que est ex materia. et similiter aggregatū ex ambabus est tota demōstratio positōne differens Et simile exemplum dari potest de diffinitōne domus. Ex dictis apparet ꝙ corruptibiliuꝫ nō est scientia demonstratio nec diffinitio simpliciter. sed si est de ipsis est sm accidens inquātum vniuersalia. quorum est per se scientia diffinitio et demōstratio nō subsistunt extra singularia. Ideo de ipsis singularibus ratione vniuersalium est scientia sm accn̄s. et hec de pmo

Dubitatur primo. Utrum vniuersalia sint ponenda separata a singularibus secundū esse vt de ipsis vniuersalibus sit scientia et diffinitio sicut ponebat plato. Hic enim plato videns singularia esse corruptibilia. et quia scientia est incorruptibilium coactus est ponere vniuersalia extra singularia. Ad dubium respondetur ꝙ hoc nō oportet vt patet ex dictis. quia quāuis vniuersalia per accidens corrumpi possunt sm ꝙ sunt in singularibus. tamē secundū ꝙ sunt vniuersalia sm rationem separata sunt a singularibus. Ideo cum demō stratio sit per se de vniuersali. et solum per accidens de singulari. non oportet ponere vniuersalia sm esse separata.

Dubitatur secūdo. Qualiter eorum que frequēter fiunt et non semp. vt ē eclipsis lune possit esse demonstratio et scientia Ad

dubium respondetur ꝙ illa que nõ sunt semꝑ secundũ tempus sunt duplicia. Nam quedaꝫ sunt que licet non semꝑ sint secunduꝫ tempus tamẽ per compationem ad suam causam semꝑ sunt. sic ꝙ posita causa semper ponitur effectus vt eclipsis lune et alia que in celo accidunt. Et de istis habetur demonstratio simpliciter positis suis causis. quia semper necesse est ipsis positis ponerere effectum. Alia vero sunt que non semper sunt ſm tempus. nec per compationem ad suam causam. eo ꝙ cause ipoꝝum impediri possunt. Sicut ex semine hominis nõ semper generatur homo cum duabus manibus. sed quandoqꝫ est defectus. vel ex parte agentꝭ. vel ex parte materie. et de istis fit demonstratio ponendo suam causam et remotis impedimentis que impediri possunt ne ex tali causa sequitur effectus.

Ad rõnes. Ad primam dicitur. ꝙ sensibilia et naturalia inesse vniuersali considerata non corrũpuntur. nec sunt apta nata corrumpi in illo esse. sed solum in ꝑticulari.

Ad secundam dicitur ꝙ vniuersale ſm esse quod habet in singulari est corruptibile ꝑ accidens. et tamen vt est sepatum ſm rationem a singulari per habitudinẽ ad sua principia nõ est corruptibile. quia ratio rei corruptibilis ẽ incorruptibilis. Ideo non oportet ꝙ seperetur secundũ esse vt plato posuit. Ad terciam dicitur ꝙ de pluuia et de rore nõ existentibus secũdum esse existentie. potest haberi scientia inquãtum sunt in suis causis. et hoc sufficit vt possit de ipis haberi demõstratio

Quoniam igitur mani.

Queritur decimosexto. Utruꝫ scientie speciales habeant sibi cõmunia principia appropriare. Arguitur ꝙ non. quia scientie speciales nõ vtuntur principijs comunibus Igitur nõ habent appropriare ea. Antecedens patet quia si sic demonstratõnes in quibus vteremur principijs cõmunibus essent syllogismi temptatiui quorum est ex cõmunibus ꝓcedere. Secundo arguitur vel talis appropriatio principioꝝ communiũ fieret per intellectũ vel per sermonem. Non primum quia intellectus accipiens cõmunia vt propria esset falsus nec secundũ quia sermo subiectus est intellectui. ergo si non possit fieri per intellectum non poterit fieri per sermonem. Tertio arguitur demonstratio potest procedere ex cõmunibus in sua cõmunitate manentibus. Igitur scientie speciales non habent principia cõmunia appropriare. Antecedens patet quia per principia scientie superioris demonstrantur passiones in scientia inferiori. igitur demonstratio potest procedere ex cõmunibus in sua cõmunitate manentibus.

In oppositum est phus in textu

Sciendum est primo. ꝙ postquã phus ad demonstrandũ demonstrationeꝫ procedere ex proprijs. ostendit ꝙ non est ex extraneis. Consequẽter ostendit ꝙ non est ex communibus. quod primo ostendit quia nõ contingit per vnũquodqꝫ demonstrare. sed oportet ꝙ demonstratio sit ex proprijs principijs eius quod demonstratur quia non sufficit ad demonstratõem ꝙ sit ex veris et indemõstrabilibus. sed cum hoc oportet ꝙ illa sint propria et ei adequata quod concluditur. Quod probatur per exemplum de ratione brissonis ponentꝭ quadraturam circuli qui peccat quia ꝓcedit ex cõmunibus. et adhuc male applicat qꝛ cõmittit syllogismuꝫ falsigraphum sic arguendo. In quacunqꝫ est reperire maius et minus. ibi est reperire equale. sed est inuenire quadratum minus circulo infra quod describitur circulus et etiam magis circulo Igitur est reperire quadratum equale circulo. Hec probatio assumit cõmunia que excedunt genus quadrati et circuli. Ideo a demonstratõne deficit. quia non procedit ex proprijs. Etiam deficit quia maior solum habet veritatem in hijs que sunt eiusdem speciei. et tamen applicatur ad res diuersorum generum Et si arguatur vt argutum est ante oppositum quia per principia sciẽtie superioris demonstrantur passiones in sciẽtia inferiori. Igitur demonstratio potest procedere ex cõmunibus. Respondet phus ꝙ si in scientia inferiori vel subalternata demonstretur aliquid per principia subalternantis. Non sequitur ꝙ demonstratio potissima procedat ex cõmunibus quia talis scientie inferioris est solum scire quia est. et superioris est scire propter quid. Cum enĩ passio insit subiecto per medium illius scientie est cognoscere propter quid ad quam pertinet medium per quod demonstratur passio et sic scientia superioꝛ cognoscit ꝓpter quid de illo de quo scientia inferioꝛ cognoscit quia est. Sed si medium et subiectum ad eandẽ scientiam pertineant. illius ẽ scire ꝓpter quid et qꝛ est sicut cõtingit in sciẽ

Q xvi utr[um] s[ci]e[nti]e speciales habeat sibi communia principia appropriare

tijs subalternatis quantuꝫ ad passiones que cõueniunt suis subiectis inquãtum contracta per differentiam extraneam subiecto scientie superioris.

Sciendum est secũdo. ꝙ cum scientie speciales in suis demonstratõnibus vtuntur principijs proprijs suorum generum. et huiusmodi principia habeant aliqua principia communia priora ipsis. Ideo necesse est ꝙ preter scientias particulares sit aliqua scientia cõmunis que habeat illa principia considerare et per illa cõmunia stabilire propria principia si indigeant. Et ista scientia cõmunis est metaphisica que cõsiderat ens inquãtum ens et ad illa principia se habet sicut scientie speciales ad principia specialia. et illa considerat ſm veritatem. Dyaleticus vero habet probabiliter se ad ipa. Ex quo infert philosophus ꝙ metaphisicus est magis intelligens ꝗꝫ quicunqꝫ artifex specialis. quia cum scire sit causam rei cognoscere sequitur ꝙ ille est magis sciens qui primas causas simpliciter cognoscit. sed methaphisicus est huiusmodi. igitur ꝛc.

Conclusio prima. Scientie speciales vtuntur principijs cõmunibus: nõ tamen in sua cõmunitate manentibus. et hoc in demonstratione potissima. Prima pars conclusionis patet. quia cõmunia sunt talis nature ꝙ ipis ignoratis propria ignorãtur. Ipsis tamẽ scitis non sciũtur propria. igitur scientie speciales aliquo modo vtuntur principijs cõmunibus. Secunda pars conclusionis patet. quia demonstratio potissima facit scire simpliciter. Sed hoc est scire per propriam causam rei. Nam scire rem per causam nõ adequatam non est scire simpliciter. sed magis secundum accidens. Secundo probatur quia in demõstratione potissima. primum debet conuenire medio secundũ ꝙ ipsum. et medium tertio vt ostensum est prius. igitur scientia specialis non vtitur principijs cõmunibus in sua cõmunitate manentibus.

Conclusio secunda. et responsalis ad quesituꝫ scientie speciales habent principia cõmunia sibi appropriare. Probatur conclusio quia scientie speciales vtũtur talibus principijs. non tamẽ in sua cõmunitate manentibus vt dicit prima conclusio. igitur vtuntur ipsis appropriatis ad suũ genus scibile. Exemplum est de isto pͥncipio si ab equalibus equalia demas residua erunt equalia qđ est cõmune arismetrice. et geometrie. quia cõuenit tam continuo ꝗꝫ discreto. Sed geometria sic vtitur ipso si ab equalibus magnitudinibus equales magnitudines demantur residue erunt equales. Et arismetrica sic. si ab equalibus numeris eq̃les numeros demas residui erũt equales

Dubitatur primo Ex quibus pͥncipijs procedat demonstratio Ad dubium respondetur ꝙ vt satis patet ex dictis. Demõstratio ꝓpter quid et potissima debet esse ex proprijs principijs eius quod demonstratur. patet quia non procedit ex extraneis vt probatum est. neqꝫ ex cõmunibus nisi appropriatis igitur est ex proprijs. Ex quo infert phus ꝙ demonstratio nõ contingit in aliud genus. hoc est non contingit demonstratõem ad aliud genus descendere nisi sit sbalternatio generis ad genus sicut se habet armonica et musica ad arismetricam.

Dubitatur secundoo Per quid fit predicta appropriatio principiorũꝫ communium in demonstratõne Ad dubium respondetur breuiter. ꝙ talis appropriatio fit ꝑ intellectum principaliter. qui contrahit principium cõmune per aliquod principium speciale subiecti cui appropriatur. sed fit per sermonem instrumentaliter inquãtum sermo est instrumentũ intellectus. et hec de secundo. Rationes ante opposiũt faciliter soluũtur ex dictis

Difficile est autem. Queritur decimo septimo. Utrum sunt tantũ quinqꝫ principia complexa demonstratõnis. scilicet dignitas. suppositio. petitio. questio. et diffinitio.

Arguitur ꝙ non. quia dignitas in textu dicitur propositio quã necesse est seipsam notam esse. et per seipsam mentem videre. sed nõ est necesse aliquã propositionem per se videri. quia quelibet potest cognosci et non cognosci. igitur nulla est dignitas. et sic dignitas nõ est principim demonstratõnis. Secundo arguitur suppositio dicitur que tanqꝫ probabilis a docente accipitur. et non demõstrando ipsam. vt habetur in textu. sed soli dyaletico cõuenit procedere ex probabilibus. igitur suppositio non est principium demonstratõnis. Tertio arguitur demonstrator nõ interrogat. vt dicitur inferius et in primo priorum. igitur petitio et questio nõ sunt principia demonstratõnis.

Posterioꝝ

In oppositum est phus in textu

¶ Sciendum est primo q̄ postquā
philosophus oñdit demonstrationē procede/
re ex necessarijs ex hijs que sunt per se et etiā ex
proprijs pncipijs que sunt fm q̄ ipm. Hic cō
sequēter determinat de proprijs pncipijs oñ/
dendo quid debeam⁹ intelligere p principia Et
secūdo in quo cōueniūt et differūt principia a
nō principijs. Tertio diuidit pncipia cōmu/
nia a pprijs. Et quarto diuidit pncipia ɔmu
nia abinuicē. et necessitas huius determinatō
nis est qꝛ vt dicitur in textu difficile ē cognos/
cere. vtꝝ habeamus scientiā simpliciter vel nō.
ratio ē quia nō habetur sciētia simpliciter nisi
cum primis pncipijs cognoscātur et pncipia
proxima et propria rei que scitur sed difficile ē
cognoscere an habeamus pncipia ɔmunia aut
propria igitur difficile est cognoscere. Utrum
sciamus simpl'r vel nō. ideo necesse ē de princi/
pijs cōibus et pprijs determinare. Deinde oñ
dit phus quid debeam⁹ intelligere p principia
dicens q̄ illa dicūtur pncipia in vnoquoqꝫ ge
nere. que cū sint non ɔtingit ea demrāre. et hec
sunt simpl'r indemōstrabilia et sunt principia
simpl'r. vel solū sunt indemrābilia in illa scien
tia in qua sunt pncipia. q̄ꝫuis nō sint pncipia
simpl'r. Jn illa em̄ scientia nō habent aliquid
prius p quod demrānt. Et dicebat in diffini
tione principioꝝ que cū sint id ē cum vera fue
rint ad drām falsoꝝ. que licet sint indemrābi/
lia. nō tamē sunt principia quia nō sunt vera.
Et dicebatur nō cōtingit ea demrāre ad distin
guendū principia a nō principijs que a prin
cipijs distinguūtur vt sunt cōclusiones. Jn h̄
em̄ cōueniūt principiū et non principiū quod
de vtrisqꝫ oportet supponere q̄d significet. Sꝫ
in hoc differūt quia de pncipijs optet p̄suppo
nere q̄a sunt et nō contingit ea demōstrare Sꝫ
de nō pncipijs non p̄supponit quia sunt sed de
monstrātur Exemlpa de pncipijs et de nō prin
cipijs satis patent in textu ꝛc.

¶ Sciendū est secūdo q̄ principioꝝ
quibus vtūtur sciētie quedā sunt ppria vni/
cuiqꝫ sciētie. quedā vero cōmunia. Exemplū de
pprijs vt geometrie ppriū est dicere vel p̄sup
ponere lineā esse huiusmōi scilicet longitudinē
sine latitudine et sine pfunditate. vel rectū esse
cuius medium nō exit ab extremis. Et genera
liter idem est cum alijs diffinitōnibus pprijs
terminoꝝ specialium. que sunt ppria pncipia
in scientia vtente illis terminis. Exemplum de
cōibus vt si ab eq̄lib⁹ eq̄lia demas remanētia
sunt equalia. Sunt em̄ ex terminis cōmunib⁹
magnitudine et numero qui sunt equale ine/
equale maius ꝛ minus Sed obijceretur quia
prius dictum est demonstrationē nō esse ex cō/
munibus. et nūc dicitur q̄ scientie demonstra/
tiue vtuntur cōmunibus. Respondet textus
q̄ scientie speciales vtuntur cōmunibus non
in sua vnitate. sed per analogiam ad suū pro/
prium genus scibile vt prius dictum est. Un
de principia propria in aliqua scientia dicun
tur que supponūtur in illa scientia et cōstituū/
tur ex terminis proprijs illius scientie. cuꝫ igi
tur in qualibet demōstratione tria concurrant
scilicet passio. subiectum. et pncipium quod ē
duplex. scilicet cōmune quod vocatur digni/
tas. et propriū quod vocatur positio. que di/
uiduntur in suppositionē. petitionē. et diffini
tionem. Sequitur q̄ scientie vtuntur pprijs
principijs quādo de suis subiectis supponūt
quid sunt et quia sunt. De passionibus vero
quid sunt. et de premissis quia sunt. Et si dica
tur q̄ alique scientie nullam mentionē faciunt
de istis suppositionib⁹. scilicet supponendo q̄d
est et quia est de suo subiecto. Respondet phs
q̄ in aliquibus scientijs ista sunt adeo mani/
festa q̄ nihil prohibet de istis suppositionibus
nullam mentionē facere. sicut interdum subie/
ctum alicuius scientie ad sensum manifestum
est esse et etiaꝫ passio alicuius subiecti est ita no
ta intellectui q̄ nō oportet in illa sciētia de suo
q̄ quid est facere mentionem. sed ille scientie in
quibus ista non sunt manifesta faciunt men/
tionem de predictis. nihilominus tamen tria
predicta naturaliter sunt in qualibet scientia
presupponenda.

¶ Conclusio prima. Predicta quinqꝫ
principia demōstrationis inter se conueniūt et
differunt. Probatur conclusio quia dignitas
que aliter dicitur cōmunis animi conceptio
cōuenit cum petitione et suppositione in hoc q̄
necesse est vtrumqꝫ illorum principiorum per
se esse. id est esse vera. Sed differunt adinui/
cem quia necesse est dignitatem per se ipsam vi
dere. quia nō est aliqua ratio exterior ad ipam.
Sed sola ratione interiori. id est solo lumine
naturali rationis fit nota. Suppositio vero
et petitio ratione exteriori. id est aliqua argu/
mētatione cōfirmari possunt. Et q̄ dignitates
nō sint note per rationem exteriorem. Probat

phus qꝛ rationi exteriori sꝑ contingit instare
vere vel apparēter. Rōni aūt interiori nō ē pos
sibile instare. ⁊ hoc ē qꝛ nihil ē tam veꝝ qḋ nō
possit voce negari Ideo rōne exteriori ꝯtingit
instare. Sꝫ quedā siꝫ tā vera ꝙ eoꝝ opposita
ab intellectu capi nō pñt. Ideo rōne interiori
eis obuiari nō pt. sed solū rōne exteriori que ē
per vocē. et hmōi sunt cōes animi cōceptōnes.
Unde antiq̄ voce negauerūt primū ꝑncipiuꝫ
et rōne exteriori ei obuiabāt sed mēte illud ne
gare nō poterant. Itē probat̄ cōclusio qꝛ sup/
sitio ⁊ petitio in hoc ꝯueniūt qꝛ licet vtrūqꝫ eo
ruꝫ sit demrābile. tñ demrātor accipit illa vt in
demrābilia. Et hꝰ est quia nō sunt demrābilia
in illa sciētia. in qua supponūtur vel petūtur.
Sed drñt ad inuicē quia si talis ꝓpositio q̄
pro ꝑmissa sumit̄ ad demrāndū aliq̄d sit pro
babilis demrānti. hoc ē ꝙ videat̄ sibi vera sic
dicit̄ suppositio Ex q̄ patet ꝙ dꝛ suppō nō sim
pliciter sed in respectu ad aliquē cui videt̄ vera
Et si eēt indemrābilis simpl'r esset suppō sim/
pliciter. Si vero addiscēs cui fit demrātio nō
opinetur talē ꝑmissam aut ꝯtrariū eius tūc di
citur petitio. Si ꝟo sit ꝯtraria opinioni ita ꝙ
neget ipam tūc est questio. de quo oꝑtebit dis/
putationē fieri inter ipos. Deinde ꝓbatur cō/
clusio ꝙ diffinitio differt a suppōne et petitōne
Primo qꝛ omīs suppō vel petitio dicit aliq̄d
esse vel nō esse. sed termini id ē diffinitōnes nō
dicūt aliq̄d esse vel nō esse. igit̄ diffinitō nō est
petitio vel suppō. Ideo dicit textus ꝙ termiōs
ꝑ se sumptos solū intelligere oꝑtet. id ē solo in
tellectu simplici accipe ⁊ hoc nō est supponere.
sed illa supponūtur quoꝝ exñtiuꝫ id est q̄bus
exñtibus veris fit cōclusio. Et si obijciatur ꝙ
geometria aliqḋ falsum supponit scꝫ lineā esse
vnius pedis que nō est vnius pedis. aut rectā
que nō est recta. igitur nō omīs suppō est vera.
Respōdetur ꝙ geometria nihil demōstrat de li
neis illis ꝑticularibus qꝛ de suppōnibus nō
est demrātio sed solū vtitur ipis ꝓ exēplis vni
uersalium que ꝑ illa exēpla intelligūtur Se/
cunda ratio ꝓbans ꝙ diffinitio nō est suppo
sitio vel petitio est hec. qꝛ omīs suppositio vel
petitio est in toto vel in pte. id est ꝓpositio vni
uersalis vel ꝑticularis. sed diffinitio neutꝝ ho
rum est. Ex dictis infert phus cōtra platoneꝫ
ꝙ nō est necē ad hoc ꝙ demrātio fit. ponē vnuꝫ
extra multa id est ideas sepatas. sed necesse est
vnū esse in multiꝫ et de multiꝫ dici. Patet qꝛ nisi
sit vnū in multiꝫ non est vl'e et si nō sit vniūsale
nō est mediū demrātionis q̄a ex singularibus
nō fit demrātio et si nō sit mediū nō est demrā/
tio. igit̄ ad hoc ꝙ sit demrātio oꝑtet esse aliqḋ
vnū in multis et nō extra multa.

Conclusio secunda et rñsiua tantū
sunt q̄nqꝫ ꝑncipia cōplexa demrātionis. scꝫ il/
la que enūerata sunt. Probat̄ conclusio qꝛ om
ne tale vel est cōplexum simpl'r et dicit esse aut
nō esse vel solū est cōplexū cōplexione indistāte
si scḋm sic ē diffinitio. Si ꝑmū hoc est dupl'r
vel necē est illud ꝑ se cognosci. vel necē est illud
ꝑ aliud notificari. Si ꝑmū sic ē dignitas Si
scḋm vel tale ꝑncipiū ab addiscente credit̄ esse
veꝝ et sic ē suppositio. vel credit̄ esse falsuꝫ ⁊ sic
est questio. vel neutro mō opinat̄ nec esse veruꝫ
nec esse falsuꝫ et sic est petitio ⁊ hec de ꝑmo

Dubitatur primo. Utruꝫ verum sit
ꝙ diffinitio nō dicat esse vel nō esse. Et videt̄
ꝙ nō. qꝛ diffinitio est orō quid est eē rei signifi
cans. Et etiā quia nō entiū non est diffinitio.
sed tantū entiū q̄bus cōuenit eē Ad dubiū
rñdetur ꝙ diffinitio nō dicit aliq̄d esse vel nō
esse. patet qꝛ omē dicens aliq̄d esse vel nō esse
significat veꝝ vel falsum qꝛ dicere veꝝ est dice
re aliq̄d esse sicut ē. vel dicē non eē qḋ nō est Et
dicere falsum ē per oppositū. sed dicē verū vel
falsum ē solius ꝓpōnis q̄a in sola cōpositione
vel diuisione intellectus quā significat sola ꝓ
positio ē veritas vel falsitas sed diffinitio nō
est ꝓpositio. igitur Ad rōnes dubij dꝛ ꝙ esse
vno mō capitur ꝓ esse actualis exñtie. de q̄ di/
cit Auicēna ꝙ accidit vnicuiqꝫ ꝙ est. De q̄ etiā
dicit sanctus thomas ꝙ increatiꝫ distinguitur
realiter ab eēntia. et istud esse nō significat diffi
nitio. Alio mō capit̄ esse ꝓ eēntia siue ꝓ eē essen
tie⁊ diffinitio hoc mō significat eē rei. per hoc
eñ esse sepe intelligit phus diffinitōem. Ter/
tio mō capit̄ esse ꝓ compōne subiecti cū predi/
cato quā facit intellcūs. et hꝰ esse significat̄ ꝑ ꝓ
positionē. et nihil ē in re exñs sed solū in rōne.
Et sexto metaphisice appellat̄ veruꝫ. et hoc mō
diffinitio nō dicit eē. Et sic ptꝫ ꝙ diffinitio be
ne significat esse eēntiale rei. sed nō dicit aliq̄d
esse enūciando ꝑdicatum de subiecto

Dubitatur secundoo. Quomō stat
ꝙ diffinitio sit principiū demōstrationis cum
non dicat aliquid eē. et omne principiū demō
strationis possit esse premissa ipius Ad du
bium respondet̄ ꝙ diffinitio per se sumpta nō
est ꝑmissa in demōstratione. sed ipa sumpta cū
alio potest poni pro premissa ⁊ se habet ad de/
monstrationē vt medium eius. ⁊ ita de se bene
est principiū incōplexū sed nō cōplexum

Ad rōnes ad primam dꝛ ꝙ non est

necesse simplr̄ dignitatē videri. sꝫ ē necessariū. ex suppositione scilicet supposita ꝯgnitione suorū terminorꝝ. Ad scd̄am d̄r ꝙ suppositio nō accipit̄ vt ꝓpositio ꝓbabil' simplr̄ q̄ scd̄m se possit eē vera aut falsa. sed capitur vt ꝓbabil' ē addiscenti. ita ꝙ sibi appareat esse vera. Ad terciā dicit̄ ꝙ demōstrator nō interrogat d̄ suis ꝑnciꝑijs tanq̄ꝫ de dubijs scd̄m se: sed interrogat de ꝯclusionibus nō vt vtrāqꝫ ꝑtem demonstret sꝫ partem veram.

Contingere aūtē oportet: Querit̄ decimoctauo. Utrꝝ demōstrator interroget Arguitur ꝙ sic ꝑmo qꝛ demōstrator q̄nqꝫ dubitat de aliquibus ꝯclusionib⁹ q̄s postmodū demōstrat. igitur de illis interrogare pōt Scd̄o arguit̄ demōstrator q̄rit. qꝛ in secūdo h⁹ ponūtur quattuor questiones vere scibiles. ⁊ etiā petitō ē ꝑncipiū demōstrationis. igit̄ demōstrator interrogare pōt Tercio arguit̄ d̄r in textu. ꝙ in q̄libet scia demonstratiua sunt ꝓprie interrogationes. igit̄ demōstrator interrogat. In oppositū ē. p. in textu sic dicēs demōstrantē aūt est nō interrogare ꝓpt̄ illud ꝙ oppositorꝝ eē nō demonstrat idem. ꝑmo videbitur de quesito.

Sciendum est primo: Qd̄ postq̄ꝫ ph̄s tractauit de ꝑncipijs tā cōibus q̄ꝫ ꝓprijs. hic ꝯñter ostendit q̄liter scie se habeant ad ꝑncipia tā cōia q̄ꝫ ꝓpria. Et ꝑmo q̄liter se habeāt ad cōmunia. Un̄ inter cōmunia sunt duo prima principia. scꝫ nō ꝯtingit idē sil' affirmare et negare. Aliud ē de quolibet ē affirmatio vl' negatio vera. De ꝑmo d̄t. p. ꝙ nulla demōstratio ostensiua vtit̄ ipo. Qd̄ sic ꝓbat. qꝛ si aliqua demonstratio formaliter ipso vtiretur ad oñdendum aliquā ꝯclusionē aut illud poneret̄ ex ꝑte maioris extremitatis. vt sic arguēdo. oīs hō ē aīal ⁊ nō est nō aīal. callias ē hō. ergo callias est aīal. ⁊ nō ē nō al'. Uel vteret̄ ipo ex ꝑte mediJ in maiore ꝓpositione. vel ex ꝑte minoris extremitatis in minore ꝓpositione. sed istorꝝ nullū est dicendū. qꝛ si capetur ex ꝑte maioris licet maior ꝓpositio illo mō formata aliquid veritatis afferat quantū ad ꝯclusionē inferendā ⁊ mo^m inferendi. nō tñ quantū ad veritatem ꝑmissarꝝ qꝛ cū d̄r. hō ē aīal ⁊ nō ē non aīal. nō plus certificaretur q̄ꝫ si diceret̄. hō ē al'. Jō vti illo ꝑncipio ex ꝑte maioris ꝓpositionis esset sup̄fluum Nec habet poni ex ꝑte medij vel minoris. qꝛ licet aīal non solū dicatur de hoīe. sed etiā de nō hoīe. et etiam homo dicatur de animali. ⁊ de alijs Tñ hoc nihil refert ad hoc ꝙ ista sit ꝟa callias est aīal. Et sic licet nulla demonstratio oñsiua formaliter vtitur illo ꝑncipio. tñ quelibet demonstratio virtualiter vtitur ipo. Cū em̄ d̄r homo est animal. ꝟtualiter dicit̄ ꝙ nō est nō al'. Consequenter d̄r in textu. ꝙ demonstratio ad impossibile bene vtitur illo principio de q̄libꝫ affirmatio vel negatio vera. Cui⁹ rō est. qꝛ in tali demōstratione ꝓbatur aliquid esse veru. per hoc ꝙ oppositū eius ē falsum qd̄ nunq̄ꝫ ꝯtingeret si possibile esset vtrūqꝫ oppositorꝝ eē falsū Uerꝝ est tñ ꝙ demonstratio ad impossibile non semꝑ vtitur formaliter illo ꝑncipio. qꝛ q̄nqꝫ illud qd̄ ostenditur esse falsum nō est negatio. sꝫ ꝯtrariū immediatū: vt si oñderetur aliquē numerꝝ esse parē ꝑ hoc qd̄ falsum est ipm esse imparē. nec etiā vtitur illo principio vl'iter. et in sua tota generalitate sub istis termīs ens ⁊ nō ens Sed quantū sufficiens ē in genere aliquo vt si in Geometria sumeret̄ rectū ⁊ nō rectū. vt cum oñditur aliquā lineā esse rectā per hoc qd̄ falsum est eam esse nō rectam ducendo ad impossibile. et sic patet qualiter se habeant demonstrationes ad illa duo principia cōmunia predicta que sunt simpliciter prima

Sciendum est secundo: Qꝫ omnes scientie demonstratiue ꝯmunicant in ꝑncipijs cōibus. qꝛ omnes scientie vtūtur ipis. sicut ex q̇bus demonstrant. ⁊ non vt de quibus aliqua demonstrantur sicut tanq̄ꝫ de subiectis neqꝫ sic his que demonstrant. hoc ē sicut passionibus. quia passio est illud quod de subiecto demōstratur. ⁊ sic vtūtur principijs cōibus tanq̄ꝫ ꝑncipijs ⁊ nō tanq̄ꝫ ꝯclusionib⁹. Et nō debet intelligi ꝙ ipsis vtant̄ formaliter sed ꝟtualiter tantum. Et si formaliter vtātur. nō tñ in sua cōitate. sed scd̄m Analogiā ad suū genus. Et hoc ē etiā intelligendū de scietijs specialibus. qꝛ methaphisica bene ꝯsiderat de ipsis tanq̄ꝫ d̄ subiectis sue cōsiderationis. ⁊ de his aliquid oñdit sicut ꝓbat ꝙ impossibile est mente concipeꝛ oppositū ꝑmi principij. Unde patet ꝙ dyalectica philosophia prima ars demonstratiua. et scientie speciales vtūtur principijs cōmunibus. Sꝫ differenter quia methaphisica est de cōibus tanq̄ꝫ de rebus subiectis sue considerationi vt dictū est prius. sed dyaletica ꝯsiderat illa principia cōmunia. eo ꝙ non est alicuius determinati generis scibilis. quia sic nō interrogaret de vtraqꝫ ꝑte ꝯtradictionis. sed demonstratiua docꝫ modū demonstrandi ⁊ vtendi illis principijs tñ vsus eius in alijs scientijs nō est ad oñdendū. aliquid de illis ꝑncipijs cōib⁹ tanq̄ꝫ d̄ sbiectis nec ad ꝓbandā ipa ꝑ cōmunes intentiones sicut facit dyaleticus. sed solū oñdendo qualit̄ demonstrationes virtualiter vtūtur ipis qꝛ demonstratio est alicuius determinati generis. Ex ista differentia patet ꝙ dyaleticus hꝫ viaꝫ

ad opposita eo ꝙ ex cõmunibus ⁊ probabili/
bus procedit. Ideo bene interrogat. Sȝ de/
monstrator non interrogat. quia procedit ex ꝓ
prijs. sed ad videndum qualiter sciẽtie se ha/
beant circa propria principia sit.

Conclusio p̊ma: In vnaquaqȝ sciẽtia
sunt proprie interrogationes illiꝰ scientie. ⁊ sũt
proprie responsiones ⁊ proprie disputatioẽs
Primum probat philosophus quia illō qō
ad interrogationem respondetur assumitur.
vt propositio in aliquo sylogismo. ideo sequi
tur ꝙ propositio est interrogationis respõsio.
sed in omni scientia demonstratiua sunt pro/
prie propositiones ex quibus fit demõstratio
Nam demonstratio est ex proprijs. igitur in q̄
libet scientia sunt proprie interrogationes Ex
quo sequitur ꝙ non quelibet interrogatõ ē geo
metrica aut medicinalis. Sed interrogatio si
ne respansio que est propria illi scientie in qua
per ipam demõstratur passio de subiecto illiꝰ sci
entie vł scie sibi subalťnate. ⁊ sic interrogatio
geometrica diciť cuiꝰ propositio correspõdẽs
est principiũ ad aliq̊d demonstrandum de sub
iecto geome rie aut ꝑspectiue. Secundum pro
batur. quia ad candẽ scientiã ꝑtinet interroga
tio ⁊ responsio. sed in qualibet scientia sunt ꝓ/
prie interrogationes vt probatũ est. igitur eis
sunt proprie responsiones. Ex quibus inferť
terciũ scilicet ꝙ in qualibet sciẽtia sunt proprie
disputatõnes. quia ex proprijs interrogatõni
bus ⁊ proprijs responsionibus fiunt proprie
disputationes. Ulterius infertur ꝙ disputãs
in geometria de his que ad ipam pertinẽt bene
disputabit. ⁊ sic non contingit quẽlibet sciẽtez
ad omnem interrogatõnem respondere. sed so
lum ad illa que sunt secundum scientiam in/
terrogata. ideo in non geometricis non est de
geometria disputandum.

Conclusio secunda: Et responsalis
ad quesitum demonstrator non interrogat de
principijs. sed interrogat de conclusione non
vt vtramqȝ partem contradictionis sumat. sȝ
vt veram demonstret. Prima pars patet quia
demonstrator non habet viam ad sua p̊ncipia
quia illa sunt per se vera vel per alia p̊ncipia iã
ꝓbata sicut in scientijs subalternatis. igitur cõ
clusio vera. Secunda pars patet per ratõnes
factas ante oppositum. Sed tercia pars pro/
batur. quia demõstrator nõ habet viã vd vtrã
qȝ ꝑtem cõdictionis. Ex dictis patet ꝙ dupli
citer potest intelligi ꝙ demõstrator interroget.
Uno modo ꝙ interroget de premissis ⁊ sic nõ
contingit. Alio modo ꝙ interroget de conclu/
sione ⁊ hoc adhuc dupliciter. Uno modo ꝙ in
teroget de conclusione vt vtrãqȝ ꝑtem demon/
stret ⁊ sic etiã non cõtingit. Alio mõ vt demõ/
stret ꝑtẽ verã ⁊ sic demõstrator introgare pt.

Dubitatur primo Quare methaphi
sicus est de cõmunibus tãqȝ de rebus subiectis
sue considerationi vt dictum est. ⁊ quare etiaȝ
dyaletica considerat ea q̄ sunt omnibus cõmu
nia. Ad dubiũ respõdetur p̊mo. ꝙ causa p̊mi
est quia cõsideratio methaphisice est circa ens
⁊ prima principia demõstratiois. ideo ē de cõi
bus tãqȝ de subiectis sue cõsideratõi Sȝ causa
secũdi est. quia circa omnia q̄ sunt in rebus rõ
potest negocõnari ⁊ discurrere. sȝ dyaletica est
de his q̄ ꝑ opera rõnis formãtur. ideo dyaleti
ca cõsiderat ea q̄ sunt omnibꝰ cõmunia ⁊ sic cõ
siderat p̊ncipia cõmunia mõ ꝑdicto.

Dubitatur secũdo. Quare demonstra/
tor non habet viam ad vtramqȝ partem cõtra/
dictionis. Ad dubiũ respõdetur ꝙ causa ē qꝛ
falsum nõ est demõstrabile. Et in h̄ differt de/
mõstrator a dyaletico q̊ de p̄cipijs ⁊ cõclusio
ne interrogat eo scȝ ꝙ habet viã ad vtrãqȝ ꝑteȝ
cõtradictõis. qꝛ sibi sufficit ꝓcedere ex ꝓbabi/
libꝰ mõ falsa qñqȝ sunt ꝓbabiliora veris.
Ratões facte ante oppositũ soluũtur ex dictis

Quoniam autem sunt geome. ⁊ cetera.

Queriť decimo nono. Utrum doctri/
nales sciẽtie sint certissiẽ. Arguitur ꝙ nõ quia
in doctrinalibus accidit magis deceptio vł ig/
norãtia q̄ȝ in dyaleticis. igiť nõ sũt certissiẽ. An
tecedẽs ꝑȝ. qꝛ sicut scia cognita ꝑ demõstratõȝ
est habitꝰ certior ⁊ firmior quã sit opinio geni
ta ꝑ sylogismũ dyaleticũ. Ita ꝑ locũ a ꝯtrarijs
deceptio seu ignorãtia opposita scie grauior ē
q̄ȝ deceptio opposita opinioni. Secũdo argui
tur dyaletice argumẽtatões ꝓcedunt ex notõri
bus nobis cũ ꝓcedãt ex magis cõmunibꝰ. de/
monstratie v̊o procedũt ex notõribus nature ⁊
nobis ignotõribus. igiť dyaletice sunt certio/
res doctrinalibꝰ. Tercio arguiť scientia princi
piorũ nõ ē doctrinalis cũ nõ sit demõstratiua.
Nam vt dictũ ē sup̄. scia est p̊ncipioꝝ indemõ
strabilis ⁊ tñ ē certior scia cõclusiois q̄ ē doctri
nalis. igiť scie doctrinales nõ sunt certissiẽ. In
oppositum est. p. in textu p̊mo videbiť ⁊c̄.

Sciendum est primo. ꝙ postq̄m
phũs ostendit ꝙ in qualibȝ sciẽtia sunt ꝓprie
interrogatões ꝓprie responsioẽs ⁊ ꝓprie dis/
putatões. cõsequenter oñdit ꝙ etiã in q̊libet sci
entia demõstratiua contigunt ꝓprie deceptio/
nes ⁊ ignorantie licet rariꝰ ꝯtingat in demon/
stratiuis q̄ȝ in dyaleticis. Et gratia huiꝰ mo/
uet i textu tres questioẽs q̄s per ordieȝ soluit

Prima ē cum sint q̄dam interrogatōnes geo/
metrice vt prius ostensum ē vtrū etiaʒ sint ali
que non geometrice ⁊ similiter q̄reretur de q̄li/
bet alia sciētia demonstratia. Scd̄a questio est
vtrum interrogatōnes que sunt ꝑm ignorātiā
in geometria sint geometrice vl' non Tercia est
vtrum sylogism⁹ ꝑ quem generat̄ ignorantia
opposita alicui sciētie sit sylogism⁹ ex falsis id
est peccās in materia aut ꝑalogismus disciplīe
id est peccans in forma.

Sciendum secūdo. ꝙ ad primam q̄sti
onem respondit ph̄us ꝙ aliqua interrogatō ē
nō geometrica sicut sunt alique geometrice vt ē
questio q̄ nullomō ē de ꝑtinētibus ad geome/
triā vt si q̄ratur in geometria vtrū ton⁹ possit
diuidi in duo semitonia eq̄lia. ⁊ simil'r se ha/
bent alie q̄stiones que sunt ꝓprie alijs sciētijs
Ad scd̄am respōdet ph̄us ꝙ interrogatōnes q̄
praue fiūt de ꝑtinētibus ad geometriā vt q̄ren
do de concursu linearū ꝑalellaꝝ. vel dum inter
rogat̄ de opposito alicui⁹ pricipij vl' conclusio
nis geometrice sunt ꝑʒ q̇d geometrice q: sunt
de hijs que ꝑtinēt ad geometriā sʒ simpliciter
sunt nō geometrice quia sunt cōtra ꝟitatē geo/
metricam. Ex quo patʒ ꝙ sicut arism⁹ dicitur
duob⁹ modis. vno mō q: est omnino sine so/
no. Alio mō quia prauū habet sonū ita q̄stio
potest dici nō geometrica dupliciter Uno mō
q: nullo modo est de ꝑtinētibus ad geometri/
am vt ꝓprie interrogatōes aliarū scientiarum
Alio mō dicitur nō geometrica quia licet sit de
ꝑtinentibus ad geometriā tamē praue se ha/
bet ad veritatem geometricā ⁊ hoc mō debet di
ci geometrica ꝑm q̇d. ⁊ non geometrica simpl'r
Unū in prima questiōe nō geometrica habetur
ignorantia praue negationis de hijs q̄ ꝑtinēt
ad geometriā. Scd̄a vero fit ꝑ ignorantiam
praue dispositionis et quandoqʒ potest acqui
ri per sylogismum pro solutione tercie questio
nis ponitur.

Conclusio prima: Prima ex textu
sylogismus ignorantie que fit in demonstrati
nis non est ꝑalogism⁹ h̄ est sylogismus peccās
in forma sed ē sylogism⁹ peccās in materia ꝓ/
bat ph̄s dupliciter quia si eēt ꝑalogism⁹ vl' fi
eret indictione vel extradictionē nullum ē di/
cendum igitur ⁊c̄. Primum ꝓbatur scʒ ꝙ nō
fit indictōe q: si sic maxime fieret scd̄m equoca
tionē. sed h̄ non. quia in equocatione mediuʒ
est idē scd̄m vocē ⁊ non ꝑm rem igit̄ dum in
voce ꝓponitur potest latere sed si ad sensum de
monstret̄ decipere non potest quia sensus circa
ꝓprium sensibile non decipitur nisi ꝑʒ accidēs
⁊ similiter intellectus circa quid est non decipi
tur nisi ꝑm accidens sed medium in demōstra/
tione ē diffinitio ostēdens ꝙ quid ē igitur in
demonstratis scientijs nō accidit deceptio ꝑ eq̄
uocationē medij cū talis non accidat nisi ī vo
ce vt si q̄ratur an aliq̄d carmen sit circulus ⁊ so
lum hoc voce ꝓferat̄ pōt fieri deceptio. vt si di/
catur. omnis circul⁹ est figura poema homeri ē
circulus ergo poema homeri ē figura Si vero
ad sensum demonstret̄ circulus in puluere de/
script⁹ ⁊ q̄ratur an aliq̄d carmen sit ille circul⁹
nō fiet deceptio. igit̄ ꝑ fallacias indictōe q̄ su/
mūt causam apparētie ex ꝑte vocis non fit ꝑa/
logism⁹ in disciplinis Deinde ꝓbat ph̄s ꝙ ibi
nō fiat ꝑalogism⁹ extra dictōem ratione cuius
pri⁹ ostēdit ꝙ in doctrinalib⁹ sciētijs nō pn̄t fie
re instātie nisi raro. q: ibi nō fert̄ istātia nisi sit
vl'is. sʒ in demōstratiuis nō potest ferri istātia
nisi sit vniuersalis. quia demonstratiue sciētie
procedunt ex vniuersalibus que sunt vere ī oī
bus. ideo non fertur in ipsis instantia nisi sit
vniuersalis. quia illa instātia que fertur ad ali
quam propositionē postea assumitur vt pro/
positio demonstratiua. In dyaleticis vero q:
procedunt ex his que vera sunt vt in plurib⁹
facile est dare instantiam. Tūc arguitur sic. q:
paralogismo extra dictionem freqnenter obui
amus ferendo instantiam ⁊ ostendendo defec
tum eius. sed in demonstratiuis raro feruntur
instantie. igitur ibi non fit paralogism⁹ demō/
stratiu⁹. Secūdo ꝓbat ꝙ si ibi fieret paral'o/
gismus extra dictionē maxime esset circa falla
tiam consequentis. sed hoc non. igitur ⁊c̄.

Minor patet quia paralogismus consequen
tis fit accipiendo predicata vtriqʒ inherentia
vt sic arguendo. Illud cito generatur quod ge
neratur in multiplicata analogia. sed ignis ge
neratur in multiplicata analogia. quia ex vno
pugillo terre fiunt decem aque centum aeris et
mille ignis. igitur ignis cito generatur. Et sic
arguendo arguitur a positione consequentis.
ad positionē antecedentis. sed non causatur de
ceptio a positione antecedentis ad positioneʒ
consequentis nisi ex falso inferatur verum. q:
si antecedens sit verum sicut consequens nō ē
deceptio ex consequente inferendo antecedens.
sed in demonstratiuis nunq̄ʒ ex falsis ostendit̄
verum. sed semꝑ proceditur ex veris. igitur ibi
non fit deceptio per fallatiaʒ cōsequētis. Item
fallatia cōsequētis contingit qn̄ nō ē cōuertibi
tas ꝯsequētꝭ ⁊ añcedētis. sʒ in mathematicis ⁊
alijs sciētijs demōstratis sꝑ ꝓcedit̄ ex ꝯuertibi
lib⁹. q: demr̄atōes nō ꝓcedūt ꝑ accidētia. sʒ ꝑ
ꝓp̄as diffītōes. Et ꝑ h̄ differunt a sylogismis

dyaleticis. igitur in disciplinis non fit decep/
tio ꝑ fallatiam consequentis:

Conclusio secunda. Et responsalis
ad quesitum scientie doctrinales sunt certissiē.
quia per sciētias doctrinales intelliguntur sci/
entie demonstratiue q̄ sylogismo demonstratio
vtuntur. sed demonstratio facit scire simplicit.
⁊ sylogismus dyaleticus enthimema vel exem
plum ex quibus procedunt alie scientie nō fa/
ciunt scire simpliciter. igitur demonstratiue sci/
entie sunt certissime. Secundo probatur. q̄
in demōstratiuis scientijs rarius ɔtingunt de/
ceptiones q̄z in dyaleticis. quia in ipis nō pōt
fieri paralogismus in dictione nec extra dictio
nem ut probatum ē. igitur demonstratiue sciē/
tie sunt certissime. Et hec de primo.

Dubitatur primo. Quot conuerti
bilitates ɔcurrunt ad demonstrationem. Ad
dubium respondetur ꝙ in demonstratione po
test esse triplex ɔuertibilitas. ꝑma est in verita
te ⁊ falsitate premissarum ⁊ cōclusionis. Se/
cūda est ɔuertibilitas terminorū. quia demon
stratio procedit ex terminis ɔuertibilibꝰ. Ter
cia est ɔuertibilitas cause ⁊ effectus.

Dubitatur secundo. Utrum demō/
stratōes possint augēi ꝑ diūsa media. Ad du
biū respōdetꝙ demonstrationes non augētur
per diuersa media. sed possunt augeri in post
assumendo ⁊ in latus Et hoc infert phs ex dic
tis. Primū eīm patet. quia vnius rei est vna cā
potissima ꝑ quam res est. sed illud est mediuz
in demonstratione potissima. igitur demonstra
tiones potissime nō augētur ꝑ diuersa media
Itē mediū in demonstratione potissima ē dif
finitio. sed vnius rei vnica est diffinitio ɔple/
ta igitur ⁊c. Sed ꝙ augentur in post assumē/
do patet q̄ q̄nq̄z sb subiecto minoris p̄t sumi
alia minor extremitas de q̄ maior p̄t ostēdi vt
facta demonstratione de omi triangulo poterit
subsumi ysocheles Et ꝙ poterit fieri subsump
tio in latus patz q̄ q̄nq̄z ɔtingit subsumē pla
non subalternatim posita ad inuicem que ta/
mē sunt sub medio demōstrationis vt sub ista
maiore omnis numerus est finitus vel infini/
tus pōt sumi numerus impar ⁊ deinde nume/
rus par ad probādum ꝙ vterq̄z sit finitus vl'
infinitus. Et istis duobus vltimis mōis nō
multiplicantur demonstrationes ꝑ diuersa me
dia. sed virtute eiusdem medij demonstrātur
plures ɔclusiones quaꝝ tam̄ sola prima ē ꝓpt
quid ⁊ potissima alie sunt particulares et hec
de secundo.

Ad ratōes. Ad primam dicitur: ꝙ
rarius ɔtingūt tales deceptōes ⁊ ignorātie in
demonstratis q̄z in dyaleticis. iō nō valz ɔseq̄n
tia. Ad scdām dr̄ ꝙ in aliquibꝰ demōstratiuis
ꝓceditur ex notioribꝰ nobis ⁊ q̄nq̄z ex notori/
bus scdm naturā. Unde in mathematicis
vbi eadem sunt nota primo nobis ⁊ nature.
ꝓcedimꝰ a notiorbꝰ nob et etiā natue. sz i phi/
sicis ⁊ in methaphisicis demōstratōes ꝓcedūt
ex notioribꝰ simpl'r ⁊ ignotioribꝰ nobis quā/
tum ad aptitudinē sue nature. sz tn̄ in vtrisq̄z
oportz ꝙ ꝑmisse sint nobis in actu notioēs q̄z
ɔclusio alit ꝓpt ꝑmissas hō nō crederet ɔclusi
oni. Ad terciā dr̄ ꝙ h̄ ɔꝑat phs scias demon/
stratias ɔclusionū acq̄sitas ꝑ demonstratōem
ad scias ɔclusionū acq̄sitas ꝑ alias argumen/
tatōes. vt ꝑ sylogismū enthimema vl' exēplum
iō nō ē ɔ̄ ɔclusioēz phi ꝙ scia pricipioꝝ demīa
tōis certior ē scia ɔclusiois. Et hec de q̄stiōe.

Sed quia differūt ⁊ propter ⁊c.

Querit̄ vicesimo: Utrum demōstratō
ꝓpter quid ⁊ demōstratō q̄ est. inter se differāt
Arguit̄ ꝙ nō ꝑmo. q̄ ois demōstratō. ē sylogis
mus faciēs scire. sz scire ē rem ꝑ cām ɔgnoscere
igitur omis demōstratio ē ꝓpter q̄d. Secūdo
arguit̄ aliqua demōstratio. q̄ ē procedit ex cau
sis vt dr̄ in textu. igit̄ nō ois demōstratio q̄ ē.
differt a demōstratōe ꝓpter q̄d. Tertio arguit̄
impossibile ē de aliq̄ scire propt̄ q̄d q̄n de eodē
sciatur quia ē. Nā questio q̄ ē ꝑcedit questio/
nē ꝓpter quid ē. igit̄ demōstratio ꝓpt quid et
q̄ nō distinguūtur inter se. In oppositū est
phs in textu ꝑmo videbit̄ de q̄sito.

Sciendum est primo: Q̄ postq̄z phs
determinauit de demōstratione propt̄ quid fm
se ⁊ absolute. Conseq̄nter determiat de ipsa in
cōꝑatōe ad demonstrationē q̄ ē ostēdēdo dif
ferentiā vnꝰ ab altera. Et ꝑmo assignat drn̄az
eaꝝ in eadē sciētia. Et secūdo in diuersis scien
tijs. ⁊ in eadē scia assignat duplicē differētiaz
scdm duo que requirūtur ad demōstratōez ꝓp
ter quid. Unum est ꝙ sit ex causis. Aliud est ꝙ
sit ex imediatis ⁊ proxis. Primo igit̄ differūt
q̄ demōstratio. q̄ ē q̄nq̄z fit ꝑ cām nō imedia/
tam sz remotā. Alio mō quia si fit ꝑ imediata
nō tamē est per causam sz ꝑ effectus conuerti/
biles ⁊ imediatos ⁊ talis demōstratio ꝓcedit ꝑ
illud qd̄ est notius q̄ ad nos. Nā effectꝰ q̄nq̄z
est nobis notior licet causa simpliciter sit noti
or. Et de isto scdo mō ꝑmo dat phūs exempla
vt si demōstretur ꝙ planete prope sunt ꝑ illud
mediū. q̄ nō scintillant est demōstratio ab effec
tu ad causam. q̄ nō scintillare nō ē causa ꝙ pla
nete prope sunt sed ecōtra q̄ prope sunt ergo n̄
scintillant. nā visus in apphensione ipoꝝ non

caligat. Aliud exemplu3 est vt si demonstretur ꝙ luna est circularis figure. qꝛ augeť ⁊ diminuitur circulariter talis demōstratio ē ab effectu cōuertibili ad causam suam. Et vt diciť in textu tales demōstratōes possunt ꝯuerti in demōstratione propter quid faciendo de medio maiorē extremitatē ⁊ ecōtra. Quādoq3 etiā demōstratio quia ē ꝓcedit ab effectu nō ꝯuertibili quādo talis effectus ē nobis notioꝛ ⁊ cū effect⁹ excedit minorē extremitatē ⁊ excediť a maioꝛe bene fit demonstratio affirmatiua vt si de homie demōstreť ꝙ habet animā sensitiua3 qꝛ moueť motu ꝓgressiuo. Sed si mediū sit ꝯuertibile cū maioꝛe extremitate ⁊ excedat minoꝛem non fit demonstratio affirmatiua vt non sequiť iste habet pulsum conmotū. igiť febꝛicitat. sed fieret negatiue sic. iste non hab3 pulsum ꝯmotu3 ergo non febꝛicitat. Deinde dat exēplū ph̄s de ꝑmo modo vt si demonstreť ꝙ paries non respirat. qꝛ non ē aīal. ibi non eē aīal est causa remata huius qꝺ ē non respirare ⁊ non ꝓpiqua qꝛ esse aīal non ē causa ꝓxima hui⁹ qꝺ ē respirare. sed esse aīal habēs pulmonē est causa ꝓxima respirādi modo sicut affirmatio est causa affirmacionis. ita negatio est causa negationis Et talis demōstratō semꝑ fit negatiua. Nā posita cā remota nō ponitur effectus. s3 ipa remota remoueť. ⁊ p̄t fieri hoc mō in scꝺa figūa Oē respirās est aīal. paries nō est aīal ḡ nō respirat ⁊ arguendo sic. om̄e respirās h3 pulmonē. paries nō h3 pulmonē. igitur nō respirat ibi ē demonstratio propť q̇d ꝓcedens ꝑ causā ꝓpriā Qn̄q3 vero vt diciť in textu pꝛocediť ꝑ causā remotā. qn̄q3 per remotioꝛē. qn̄q3 ꝑ remotissimā. Exemplū est de argumento. Anatarsidis sic arguentis in syria. ħ est apꝺ scitas nō sūt vites. igiť ibi nō sunt sibulatoꝛes. Istꝺ mediū ē valde remotū. sed pꝛopinqui⁹ poneretur non habere vinū pꝛo medio ⁊ ꝑ sibulationē p̄t intelligi q̇libet cant⁹ vľ specialr̄ vindemiātiū.

Sciendum est secundo: Q3 inter demonstratōem pꝛopť quid ⁊ qꝛ. ph̄s ōn̄dit differētiā in diuersis sciētijs. pꝛimo quādo vna scientia est subalterna. ⁊ scꝺo quādo sūt penitus disparate. ꝑmo differunt quādo vna scia est subaltera. quia in sciētia superioꝛi fiūt demōstratōes ꝓpter quid ⁊ in sciētia inferioꝛi fit demōstratio qꝛ est. ⁊ sic qꝛ est et pꝛopter quid pertinent ad diuersas sciētias suboꝛdinatas. ⁊ vt dicit text⁹ multociēs aliqui sciūt pꝛopť quid ⁊ nesciunt qꝛ est. Et istud intelligendū est de affirmatiua ꝯclusione vniuersali. quia quicūq3 scit ꝓpter quid de aliquo vniuersali scit etiam qꝛ est de ipo. sed non pꝛopť hoc scit. qꝛ est de ꝑticularibus sub eo cōtentis. Jō sciētes vniuersale nesciunt multotiēs queda3 singularia. qꝛ non cōsiderant habitudinē eoꝝ ad suū vniuersale. ⁊ ecōtra aliqui possunt scire. qꝛ ē qui tam̄ ignoꝛāt ꝓpter quid ⁊ hoc ꝯtingit in sciētijs sbalternatis. qꝛ vna ē alteri suboꝛdinata. Vn̄ scientia subalternans ⁊ sbalternata differūt ex parte subiecti. quia quādoq3 subalternās cōsiderat ea que habent esse in materia pure ⁊ absolute. vt geometria cōsiderat lineā ⁊ supꝑficiem q̄ sunt in materia nō tamē inq̄3tū sunt in materia sensibili. sed abstrahendo ꝭm consideratōnem. s3 econtra scieutie subalternate applicant ad materiā sensibilē ea que ꝯsideranť in mathematicis absolute. ideo in superioꝛib⁹ scientijs fiunt demonstratōes absolute ꝑ foꝛmā ⁊ i inferioꝛibus per foꝛmā contractā ad materiā sensibilem ⁊c̄.

Conclusio prima. Scientia que est subalternata respectu vnius est subalternans respectu alterius ⁊ respectu ipsius dicit ꝓpter quid. patet quia perspectiua ē inferioꝛ ad geometriam. ⁊ tamē respectu scientie de yꝛide. ē sbalternās ⁊ dicit pꝛopter quid. nā sciētia de yride applicat pꝛīcipia ꝑspectiue ad determinata3 materiā sensibilem. ⁊ sic patet ꝙ differūt pꝛopť quid ⁊ quia est in scientijs suboꝛdinatis: s3 in scientijs nō suboꝛdinatis vt sunt medicina ⁊ geometria isto mō differūt vt medic⁹ per experientiam scit ꝙ vulnera circularia tardius sanantur q̄3 oblonga ⁊ ita scit quia est tantū. sed geometer de illo scit ꝓpter q̇d sc3 qꝛ circul⁹ est figura sine angulo. iō partes vulneris circularis magis distāt q̄3 alterius ⁊ sic non possunt de facili coniungi.

Conclusio secunda. Demonstratio pꝛopter quid ⁊ quia est ab inuicem distinguūtur ⁊ similiter scire q̄ causanť ab ipsis/ ꝓbať cōclusio ꝑ differētias assignatas in eadē sciētia quia demōstratio pꝛopter quid ē ex ꝓpꝛijs causis ⁊ imediatis. sed demōstratō qꝛ est fit ex causis remotis vel ab effectu ad causam. ꝓbatur etiā conclusio per differentias assignatas ī diuersis scientijs qꝛ ille demōstrationes ab inuicem distinguūtur que habent determinate fieri in diuersis scientijs. sed sic est de pꝛopter quid et quia est igitur.

Dubitatur primo Quot modis vna scientia potest esse sub altera: Ad dubium respondetur ꝙ duobus modis Vno modo quādo subiectum vnius est species subiecti alteri⁹ sicut animal est species coꝛpoꝛis naturalis, iō

sciētia de animalib⁹ ē sub scientia naturali ꝛ h̄ modo vna scia nō ē alteri subalternata. Alio° vna sciētia ē sub alia quādo subiectū inferioꝛ cōtrahit subiectū superioris ꝑ differētiā extraneā. ꝛ se habet ad ipsuz sicut materiale ad formale. ꝛ hoc modo h̄ intelligit᷑ vnā sciam ēē sub altera. Et dicitur esse subalternata alteri sicut ꝑspectiua ē sub geometria ꝛ musica sub arismetrica. Et de istis dicit᷑ in textu ꝙ sunt vere vniuoce. quia vniuoca dicūtur quoꝝ ratio ē vna ꝛ ratio a forma sumitur ꝛ quia iste sciētie vnā formā cōsiderant. ideo sunt fere vniuoce Et dicit᷑ fere. qꝛ sciētia superioꝛ accipit illā formam simpl'r ꝛ absolute. sed scia inferioꝛ applicat illā formā ad materiam sensibilem:

Dubitatur secundo. Quot requirunt᷑ ad hoc ꝙ vna scientia sit alteri subalternata. Ad dubiū respondetur ꝙ due conditiones requiruntur. Prima est ꝙ scientia subalternans demonstret propt᷑ quid ꝛ sciētia subalternata quia est. Secunda est ꝙ subiectū scientie subalternate contrahatur in scientia subalternata ꝑ differentiam extraneam. ita ꝙ subiectum sb'alternate se habeat ad subiectū sb'alternantis sicut materiale ad formale.

Ad ratioēs. Ad primā dicitur ꝙ nō omne scire est rem per causam cognoscere vt diffinitio scire. sed solum scire propter quid Ad secundam dicitur ꝙ demonstratio quia est nūꝙ procedit per causam propriam ꝛ immediataz sicut demonstratio propter quid. Ad terciā dicitur ꝙ licet de eadem conclusione vniūsali ꝯgnito propter quid. cognoscatur quia est non tamen de quolibet particulari. ꝛ dato illo ꝙ haberentur de eadem conclusione. adhuc differrent. quia demonstratio propter quid non solū ostē dit veritatem rei. sed causam veritatis. et ab illo ultimo habet actualiter denominari. licz virtualiter contineat virtutem demonstrationis quia est.

Figurarum autem

Querit᷑ vicesimoprimo: Utrum ꝑma figura maxime faciat scire. Arguitur ꝙ non. qꝛ in qualibet figura fit sylogismus demonstratiuus propter quid. igitur in qualibet figura fit sylogismus faciens scire simpliciter ꝛ sic prima non facit magis scire ꝙ̄ alie. Secundo arguitur. i alijs figuris a prima fit omne genus demonstrationis. ꝛ demonstratio propt᷑ quid ꝛ quia ostensiua. ꝛ ad impossibile. affirmatiua ꝛ negatiua. vniuersalis ꝛ particularis. igitur ꝑma non maxime facit scire. Tercio arguitur. sicut fiunt demonstrationes propter q̇d affirmatiue ita fiunt negatiue. igitur in secunda figura que concludit vniuersaliter ꝛ negatiue possunt fieri demonstrationes potissime negatiue igitur prima figura non maxime facit scire. In oppositū est Phūs in textu.

Sciendum est primo: Q. postq̄z phūs tractauit de materia sylogismi demonstratiui. Hic consequenter determinat de ipso sylogismo demonstratiuo ostendens in qua figura fiunt potissime demonstrationes.

Sciendum est secundo. Q. quia tercia figura concludit tantum particulariter ꝛ demonstratio est de vniuersalibus. ideo ista cōparatio principaliter fit inter primam ꝛ secundam figuras. Et quia in secunda figura soluz concluditur negatiue. ideo si non essent demonstrationes negatiue in prima figura adhuc cōparatio esset inutilis. Et ob hoc Philosoph⁹ in isto passu ostendit ꝙ sicut sunt alique propositiones affirmatiue immediate ꝛ alique mediate ꝛ demonstrabiles ita dicendum est de negatiuis. ꝛ

Conclusio prima. Omnium figurarum prima est maxime faciens scire simpliciter. Probat philosophus tripliciter Primo quia illa figura est maxime faciens scire in qua maxime fiat demonstratio propter quid. sed ꝑma figura est huiusmodi quia scientie mathematice que maxime propter quid demonstrāt᷑. semper vel in pluribus vtuntur prima figura Igitur prima figura maxime facit scire. Secunda ratio est. ꝙ quid est habet potissimuz locum in demonstrationibus quia diffinitio dicens ꝙ quid est. est principium demonstrationis. vel conclusio vel tota demonstratio positione differens. sed ad inuestigandum ꝙ quid ē sola prima figura est conueniens. Igitur solū in ea fiunt demonstrationes potissime.

Minoꝛ patet. quia quod quid est de eo cuius est vniuersaliter ꝛ affirmatiue ꝑdicatur quod solum fit vel concluditur in prima figūa. Tercia ratio alie figure in suis demonstrationib⁹ indigent prima. ꝛ prima non indigz ipsis Igitur prima est maxime faciens scire. Antecedēs probat philosophus quia ad perfectam demōstrationem oportet sumere propositiones immediatas vel si sint mediate oportet ꝙ reducātur ad immediatas. Qd̉ fit dupl'r. scz ꝯdēsando media ꝛ augmētando. sz hec condensatio ꝛ

augmentatio solū fit ꝑ primā figurā q̄ꝛ solum in p̄ma figura cōcluditur vniuersalis affirmatiua. Nā solū in prima figura est mediū int̄ extrema Igitur alie figure indigent prima.

Conclusio secunda: Alique sunt ꝓpositiones negatiue mediate ⁊ alique immediate. Probat ph̄s de mediatis q̄ꝛ si alterū extremoꝝ sit sub aliquo toto ⁊ aliud sub nullo ꝯtineatur vl̄ si ambo extrema sub diuersis totis ꝯtineantur talis ꝓpositio ē mediata exemplū de primo. vt nulla quātitas ē hō arguendo in secunda figura. oīs homo ē suba. nulla quātitas ē suba. Igitur nulla quātitas ē hō. In h̄ exemplo maioꝛ ē in aliquo toto. mioꝛ autē nō. ⁊ pōt fieri ecōtra ꝙ maioꝛ sit totū ⁊ nō mioꝛ sic in prima figura. nulla q̄ntitas ē suba ⁊ oīs linea ē quātitas. igitur nulla linea ē suba. Exemplū de secundo. vt sic arguendo nulla albedo ē linea pōt fieri in secūda figura capiēdo ꝓ medio totū p̄dicati sic arguendo. Oīs linea ē q̄ntitas nulla albedo ē quātitas. Igit̄ nulla albedo est linea. Sed capiendo totū subiecti ꝓ medio fieret syllogisimꝰ in p̄ma figura. Et debꝫ intelligi in hoc secundo mō dū tn̄ extrema nō cōtineantur sub eodē toto ꝓxio sed sub diuersis ꝓximis. quia si sic esset ꝓpositio fieret immediata vt nl̄lū irrōnale. ērōnale sꝫ si sint sb eodē toto remoto ⁊ sub diuersꝭ totis ꝓximis adhuc ē demonstrabilis vt hec nullus lapis ē homo Secundā ꝑtem ꝯclusionis ꝓbat ph̄us. quia si ambo extrema ꝓpositionis sint quedā tota n̄ sub alternatim posita vt nulla suba ē quātitas talis ꝓpositio ē immediata. Qd̄ ꝓbatur q̄ꝛ si caperetur mediū ad demonstrandū ipam fieret syllogismus in prima figura vel in secūda vel in tercia. nō in tercia quia solum cōcludit ꝑticulariter neqꝫ in prima. quia cum in ea minoꝛ sit sēper affirmatiua. oportet minorē extremitatē ꝯtineri sub aliquo toto. neqꝫ in secunda q̄ꝛ oportet aliquam premissaꝝ esse affirmatiuā ⁊ cum medium semꝑ predicetur oportet alterū extremoꝝ esse sub aliquo toto. Igitur in secunda figura non posset demonstrari.

Dubitatur primo. Quare in prima figura fiunt potissime demonstrationes. Ad dubium respondetur ꝙ causa huius est debita dispositio medij prime figure. quā requirit demonstratio potissima propter habitudinē cause ꝓprie ad effectum propriū.

Dubitatur secundo: Quando condensatur medium et quando augmentatur. Ad dubiū respondetur ꝙ mediū condensatur quando est mediatum minori extremitati. q̄ꝛ tunc oportet inter ipsum ⁊ minorem extremitatem sumere aliud medium vel plura. Sed augmentatur quando inter medium ⁊ maiorem extremitatem alia media assumuntur.

Ad ratōes. Ad primam conceditur ꝙ in qualibet figura fiat syllogismus propter quid. sed non ita euidens sicut in p̄ma figura.

Ad secundam negatur ꝯsequentia quia in alijs figuris a prima non fit demōstratio vniuersalis ⁊ affirmatiua que inter omnes est euidentissima. Etiam demonstrationes que fiunt in alijs figuris sunt reducibiles ad primam.

Ad terciam dicitur ꝙ in secunda figura sūt demonstrationes negatiue. sed adhuc euidentius fiunt in prima figura. etiā in sola prima figura est demonstratio affirmatiua. que sola potest esse potissima simpliciter.

Ignorantia autem. Queritur. xx. secun. Utrū deficiente nobis aliquo sensu necessario sit deficere scientiā de ꝓprijs sensibilibus illius sensus. Arguitur ꝙ nō primo q̄ꝛ deficiente nobis aliquo sensu possunt in intellectu remanere intentiones particulares ⁊ etiā vniuersales ꝓprioꝝ sensibiliū illius sensus sicut abeunte sensibili maneret species sensibilis in memoria. Igitur nō est necesse deficiente aliquo sensu scientiam illius proprij sensibil' deficere. Secundo arguit̄ deficiente cā ꝑ accidens non oportet effectum deficere. sed sensus est causa per accidens scientie igitur. ⁊c̄. Tercio arguitur si ita esset sequeretur ꝙ de abstractis a materia vt de mathematicis. ⁊ de substantijs separatis non possumus habere scientiam. quia ista non sunt sensibilia. consequēs est falsum. Igitur ⁊c̄.

In oppositum est ph̄us in textu.

Sciendū est primo: Qꝫ postq̄ꝫ ph̄us determinauit de sylogismo demonstratiuo quo acquiritur scientia. Consequēter determinat de falsigrapho qui dicitur paralogismꝰ discipline quo acquiritur ignorantia. Jō dicitur syllogismus ignorantie. Sed quia nō omnis ignorantia. ꝑ syllogismum inducitur. Jō distingnit Aristoteles duplicem ignorantiā Prima est simplicis negationis vt quando aliqs d̄ re oīno nihil scit vt rusticꝰ d̄ ꝯclusiōibꝰ geometrie. Alia ē ig̅rātia p̄ue dispositōis. qn̄ scꝫ aliquis habet ꝯgnitionē. sed tn̄ corruptam vt dum credit esse quod non est vel nō esse qd̄

eſt. Et hec ignorãtia dicit̃ error ⁊ ꝯtingit duo
bus modis. Uno mõ cũ aliquis opinat̃ oppo
ſita ꝑncipioꝝ immediatoꝝ ⁊ tũc opponit̃ cog
nitioni que dicit̃ intellectus. Alio° ꝯtigit opi
nando oppoſitũ ꝯcluſionũ demõſtrabiliũ. Et
vtraqꝫ iſtaꝝ põt ꝓuenire dupliciter. Uno° ꝑ
ſimplicẽ apprehenſionẽ vt cũ aliquis ſine du/
ctu rationis falſum opinatur. Alio mõ põt ha
beri ꝑ diſcurſum vt qñ aliquis inducit̃ ad cre
dendũ falſum ꝑ aliquẽ ſillogiſmũ ſicut dt phs
quarto methaphiſice ꝙ quidã negauerũt ꝑnci/
pia velut rõnibus ꝑſuaſi. Aliȷ̃ nõ ꝑſuaſi rõe ſꝫ
ꝓpter ineruditionẽ. vel qꝛ ſunt nimis aſſueti
dicere vel audire falſum aut ꝓpter inordiatũ
fauorẽ alicuius doctoris. Et hec ignorantia
vocatur in textu ſimplex opinio qꝛ nõ inducit̃
aliquo ſylogiſmo. ⁊ quia ipſa eſt magis volũ/
taria qꝫ rõnalis. Jõ de modis eius hic nõ trac/
tat phs. ſed ignorantia que eſt ꝑ ſylogiſmum.
que diffinitur qd ẽ ꝑ ſylogiſmũ facta deceptio.
Et de modis quibus cauſatur videbit̃ inferi⁹

Sciendum eſt ſecundo ꝙ concluſio
falſa ſiue opponat̃ ꝑncipiȷ̃s imediatis ſiue cõ/
cluſioni vere nõ ꝯcluditur niſi ꝑ ſylogiſmũ fal
ſum. Sed ſylogiſm⁹ falſus põt eſſe dupliciter
qꝛ vel deficit in forma ⁊ ſic ẽ apparẽs bonus.
vel quia habet aliquã ꝓpoſitionẽ falſã. ⁊ vtro
qꝫ mõ ꝯtingit ꝑalogiſare circa ſylogiſmũ dya/
leticũ qui ꝓcedit ex cõibus. ſed in demõſtratiua
ſcientia que eſt ex ꝓpriȷ̃s ⁊ neceſſariȷ̃s nõ cadit
niſi ſylogiſmus qui eſt falſus ꝓpter materiam.
De quo dicit̃ ꝑmo thopicoꝝ ꝙ fit ex propriȷ̃s
ſed nõ ex veris. Unũ cũ forma ſylogiſtica int̃ cõ
munia ſit ꝯnumeranda ſylogiſmus ignorãtie
oppoſitus demõſtratiuo nõ peccat in forma ſi
logiſtica. ſed ſolũ in materia ⁊ circa ꝓpria di/
ſcipline. Et hic ſylogiſm⁹ diuerſis modis ha/
bet fieri. Nam ſicut duplex ẽ ꝓpoſitio vera. et
imediata. ſcꝫ affirmatiua ⁊ negatiua. ita du/
plex eſt paralogiſmus diſcipline ſcꝫ affirmati/
uus. ꝯcludens affirmatiuã falſaꝫ ꝯtrariã nega
tiue vere. ⁊ negatiu⁹ ꝯcludens negatiuã ꝯtra/
riã affirmatiue vere. Et primo determĩat phs
de affirmatiuo falſo. qui ꝯcludit ꝯtrariã nega
tiue vere et imediate. Secũdo de negatiuo qui
ꝯcludit contrariũ affirmatiue immediate. Ter
cio agit de negatiuo falſo qui ꝯcludit ꝯtrarium
affirmatiue vere ⁊ mediate. Quarto agit de ſyl
logiſmo affirmatiuo falſo qui ꝯcludit ꝯtrariũ
negatiue vere ⁊ mediate ⁊ circa iſtos modos.
ponitur prima.

Concluſio prima: ſilogiſmus affirma
tiuus falſus ꝯcludens ꝯriam negatiue vere et
imediate non fit in ſecunda figura nec in tercia
ſed ſolũ in prima. Probat̃ ꝯcluſio qꝛ in ſecun
da figura ſolũ ꝯcluditur negatiẽ. ⁊ in tercia ſo/
lum ꝯcluditur ꝑticulariter. ⁊ hic ſylogiſm⁹ eſt
vniuerſalis ⁊ affirmatiuus. Igitur nõ fit in ſe
cũda figura nec in tercia. ſed ſolũ in prima. Et
hoc dupliciter. vel ex ambabus falſis vel ex al/
tera tantũ ſi ex ambabus falſis aut in toto. vt
hic omnis qualitas ẽ ſuba. oĩs q̃ntitas ẽ q̃li/
tas. Igit̃. ⁊c. Uel ex duab⁹ in ꝑte falſis vt om
ne ꝑfectũ eſt ſuba. omnis q̃ntitas ẽ ꝑfecta igit̃.
⁊c. Ex maiore vera ⁊ minore falſa ſic om̃is in/
telligentia eſt ſubſtantia oĩs q̃ntitas eſt intelli
gentia Igitur. Sed nõ põt fieri ex maiore. et
minore vera qꝛ tunc minor extremitas eſſet in
aliquo. toto. Igitur negatiua circa quã eẽt ig/
norantia nõ eſſet imediata. ſed poſſet oñdi per
illud totũ. ⁊ ſic patet de prĩo ſylogiſmo in qua
figura habet fieri. Ideo videndũ eſt de ſecun/
do ſcꝫ de ſylogiſmo negatiuo ꝯcludẽte ꝯtrariã
affirmatiue imediate. Qui quidẽ ſylogiſmus
nõ etiã in tercia figura. ſed bene fit in prima et
in ſecũda. In prima aũt fieri põt ex duab⁹ fal/
ſis aut altera tantũ. Ex duabus falſis vt h nul
la albedo eſt color ⁊ oĩs nigredo ẽ albedo igit̃.
⁊c. Sed ex maiore vera ⁊ minore falſa fit ſic.
nulla q̃ntitas ẽ color ⁊ oĩs nigredo ẽ quãtitas
igitur. ⁊c. Et maiore falſa ⁊ minore vera. ſic fit
nulla qualitas eſt color. oĩs albedo ẽ qualitas
igitur. ⁊c. Sed in ſecunda figura nõ põt fieri
ex ambabus in toto falſis. ſed fit ex ambabus
in ꝑte falſis vt omne aĩal ẽ maſculũ. null⁹ hõ ẽ
maſculus. igitur nullus hõ ẽ aĩal. Et maiore
negatiua ⁊ minore affirmatiua. vt nullũ aĩal ẽ
maſculũ. omnis hõ eſt maſculus. igitur. ⁊c. ꝑt
etiã fieri ex altera falſa tãtũ ſiue maiore ſiue mi
nore indifferenter tam in Cameſtres q̃ꝫ in ceſa/
re. Et ſic patet de ſylogiſmis ꝯcludentib⁹ ꝓpo/
ſitionẽ falſam ꝯtrariã ꝓpoſitioni imediate Jõ
videndũ ẽ de aliȷ̃s duob⁹ ſyllogiſmis Unũ ſyl
logiſmus concludens negatiuam falſam con
trariam ꝯcluſioni affirmatiue mediate non fit
in tercia figura ꝓpter cãm dictã. ſed fit in ꝑma
⁊ ſecũda. In prima fit dupliciter. Primo per
mediũ ꝓpriũ quo demõſtratur ꝯcluſio ꝟa mu
tando maiorẽ demõſtrationis in ſuã cõtrariaꝫ
⁊ ſic maior ẽ ꝟa ⁊ mĩor falſa vt nullũ aĩal rõale
ẽ riſibile. oĩs hõ eſt aĩal rõnale. igit̃ ⁊c. Alio mo
do fit ꝑ mediũ ſimile proprio vt nullũ animal
eſt riſibile. oĩs hõ eſt aĩal. igitur. ⁊c. hoc medi/
um eſt ſimile ꝓprio quia vere affirmatur de mi

nore extreitate sicut τ ꝓpriū. Tercio° fit ꝑ me
dium extraneū ex ambabus falsis vt nulla oli
ua est viuens. omnis hō ē oliua. igitur. ꝛc. Et
ex maiore vera. vt nullus lapis est viu⁹ omnis
homo est lapis. igitur ꝛc Sꝫ nō pōt fieri ex mi
nore vera quia mediū extraneū nō pōt verifica
ri de minore extremitate. Sed in secūda figura
nō potest fieri ex vtraqꝫ in toto falsa sed vtraqꝫ
falsa in parte vt om̄e sensibile est rationale nul
lū animal ē rōnale. igitur. Etiā pōt fieri ex ma/
iore vera τ minore falsa τ ecōtra. Sed ad vi/
dendū de quarto sylogismo. qui infert ꝯtrariū
negatiue vere τ mediate intelligendū ē ꝙ ille sy
logism⁹ solū fit in prima figura ꝓpter cās p⁹
dictas. et fit simpl'r p̄mo mō per mediū ꝓpriū
quo demōstrabaṫ ꝯclusio negatiua vera. vt ōis
substantia est quātitas ōis hō ē suba. igiṫ Se
cundo mō fit ꝑ mediuꝫ simile ꝓprio. vt omne
agēs ē quātitas ōis hō ē agēs igiṫ. Tercio mō
ꝑ mediū extraneū. τ si tale mediū capiaṫ sb ma
iore extremitate maior est vera τ mior falsa vt
ōis temperantia est virtus. ōis grāmatica ē tē/
perantia igiṫ. Sed si mediū nō sit sub maiore
fit ex ambab⁹ falsis. vt ōis albedo est virt⁹. ōis
grāmatica est albedo igitur. Et sic patet q̄t mo
dis pōt per sylogismū ignorantie fieri deceptio
in nobis siue ignorantia praue dispositionis.
Sed ad videndū de ignorantia pure negatio
nis ponitur.

Conclusio secunda: Et rasponsalis
ad quesitū deficiente nobis aliquo sensu secun
dum actū τ potentiam necesse est nobis defice/
re scientiā de proprijs sensibilibus illius sen/
sus. τ per hoc pōt ꝓuenire ignorantia pure ne
gationis. Probat phus qꝛ quicquid scim⁹ sci
mus ꝑ demonstrationē vel inductionē sed de/
mōstratio ē ex vlibus que sine inductione cog
nosci nō pn̄t. Inductio vero ē de ꝑticularibus
que sine sensu ꝯgnosci nō pn̄t igitur deficiente
aliquo sensu deficit nobis inductio de ꝓprijs
sensibilibus illius sensus. sed deficiēte inducti
one demōstratio τ diffinitio deficit qua defici/
ente etiā deficit scientia. igiṫ ꝯclusio vera. Ex cō
clusione sequitur ꝙ dupliciter pōt alicui defice
re aliquis sens⁹. Vno mō a natiuitate vt si nū
q̄ꝫ ꝑ sensus habuerit species sensibiles de pro/
prijs sensibilibus. Alio mō post natiuitatē. et
postq̄ꝫ acquisiuit spēs sensibiles de sensibilib⁹
ꝓprijs τ solū d̉ primo mō est hic ad ꝓpositū
τ non de secundo. Non eniꝫ oportet ꝙ si quis
amittat visū post ꝯgnitionē coloris ꝙ ꝓpter
hoc careat scientia de coloribus. quia de hijs q̄
prius sentijt remanet in eo memoria qua po/
test de coloribus habere scientiam.

Dubitatur primo. Utrū possibile
sit nos habere scientiam de rebus per spēs ꝑti
cipatas ab ydeis sicut dicebat plato. Ad du/
biū respōdetur breuiter ꝙ nō. nā si hoc esseꝫ ve/
rū nō indigerem⁹ ꝯgnitiōe singulariū. τ hec po
sitio platonis remoueṫ ꝑ iā dicta. Secūdo
remoueṫ positio dicentiū ꝙ in hac vita possu/
mus ꝯgnoscere subas sepatas quantū ad q̇d ē
quia nihil apprehendim⁹ quantū ad quid est
nisi mediante sensu τ ille sube sunt insensibiles
igitur. ꝛc.

Dubitatur secundo: Utrum ignorā
tia simplicis negationis τ p̄ue dispositiōis eo
dem mō se habent ad sylogismū. Ad dubiū re
spondetur ꝙ non qꝛ ignorantia simplicis ne/
gationis non fit ꝑ silogismū eo ꝙ sylogismus
ꝓcedat ex aliquibus prius ꝯgnitis. Mō ta/
lis ignorantia nō fit ex p̄existenti ꝯgnitione. sꝫ
ignorantia praue dispositionis q̄nqꝫ causaṫ ꝑ
sylogismū sicut patet ex dictis.

Ad ratioēs. Ad primā patet solutio
ex dictis. Ad scd̉aꝫ d̉r ꝙ duplex ē cā ꝑ accidēs
quedā ē que nihil facit ad effectū q̄ scꝫ po sita
vel remota nihilomin⁹ fit effect⁹ τ hoc modo
sensus nō est causa ꝑ accidens scie. Alia ē cā per
accn̄s que licet nō sit ꝑficiens tn̄ ē coadiuuās
p̄parans vel ꝯsilians. que dicitur ꝑ accidēs in
ordine ad cām p̄ncipalē ad quā se habet mini
sterialiter τ tali causa remota nō fieret effect⁹. et
hoc modo se habet sensus ad acquisitionē sci
entie. Ad terciā d̉r ꝙ mathematicalia sunt se/
pata ſm rōem. tn̄ ſm esse sunt ꝯiuncta materie
sensibili. Ideo ꝑ sensum possum⁹ de ipsis acq̇
rere scientiam. Et de substantijs separatis di/
citur ꝙ in pn̄ti statu nō ꝯgnoscimus quid sūt.
sed solum quia sunt vel quid non sunt ad ꝯg/
nitionē aliquoꝝ effectuū et hoc fit tripliciṫ per
viam remotionis per viam causalitatis τ emi
nentie.

Est autē sylogismus Queriṫ vicesi/
mo tertio. Utrum determinatis extremis demō
strationis possibile sit media esse infinita. Ar
guitur ꝙ sic. quia inter duo puncta que sūt ex/
trema linee sunt infinita puncta media: igitur
determiatis extremis possibile est media esse in/
finita. Secundo arguitur Inter colores ex
tremos sunt infiniti colores medij causati ex
cōbinatione extrēoꝝ q̄ infinitū variari possunt
igitur sequitur qd̉ p̄us Tercio arguiṫ n̄ ē de
ueniendū ad p̄ncipia īmediata. igiṫ in medijs

demonstrationū est ꝓcessus in infinitū. Añs ptꝫ quia data quacūqꝫ ꝓpositione vera p̄dicatum potest oñdi de subiecto vel ꝑ rationē subiecti vel ꝑ rationem predicati.

In oppositum est phs in textu.

Sciendum primo. Qđ postq̄ꝫ phs determiauit de ignorātia p̄ue dispositionis et de ignorantia pure negationis q̄uo causatur in nobis. Hic ꝯsequenter ad remouendū vnam cām ignorantie negationis in nobis quā aliq̇ assignauerūt. Oñdit ꝙ in medijs demōstrato nū ⁊ in demōstrationibꝰ nō est ꝓcessꝰ in infinitū. Aliqui eñ dixerūt ꝙ nihil possumꝰ scire eo ꝙ in ṗncipijs demōstrationū ē ꝓcessus in infinitū ꝓpter infinitatē medioꝝ ⁊ sic non esset deueniendū ad prima principia vbi.

Sciendum secundo. Quot circa hanc determiationē. Aristoteles mouet tres questiones supponēdo ꝙ in demōstratiōe sunt tres termi scꝫ ṗmus qui est maior extremitas mediꝰ. et vltimus qui est minor extremitas. Pria questio est. Utꝝ dato infimo subiecto sit ꝓcedere in infinitū supius ascendendo in p̄dicatis sic ꝙ nunq̄ꝫ detur supremū p̄dicatū. Scđa est dato vniuersalissimo p̄dicato. vtrū ꝯtingat in infinitū ꝓcedere descendendo in subiectis sic ꝙ nunq̄ꝫ deueniat ad infimū subiectū. Tercia est titulus questionis que ꝓpinquior ⁊ ṗncipalior ē p̄senti intentioni. Nō eñ p̄nt demōstrationes aliter ꝓcedere in infinitū nisi q2 int subiectū ⁊ p̄dicatū ꝯclusionis demōstrabil' subincrentur infinita media. Possit etiā formari quarta questio que ꝑ modū ꝯclusionis ponit in textu. Utrū scꝫ posito statu in affirmatiuis demōstrationibus ⁊ p̄dicationibꝰ necessario. sit status in negatiuis. Et istaꝝ q̄stionū quasdam reducit phus ad alias oñdens ꝙ eaꝝ solutio ex solutione aliaꝝ habet. Ostenso eñ ꝙ impossibile est extrema esse infinita oñdit etiaꝫ ꝙ impossibile ē media esse infinita. Similr si affirmatiue predicatiōes ⁊ demōstratiōes sint finite oportet necessario ita esse de negatiuis.

Cōclusio ṗma. ⁊ respōsalis ad quesitū determinatis extremis impossibile est media eē infinita. Probatur ꝯclusio q2 si detur supremū p̄dicatū et etiā infimū subiectuꝫ. supmū p̄dicatū prius predicabitur de aliquo medio sibi ꝓpinquo q̄ꝫ de infimo ⁊ adhuc ṗmo de ꝓpinquiori. Similiter infimū subiectū prius subijceretur p̄dicato sibi ꝓpinquo q̄ꝫ distantiori. si igitur sint infinita inter media sequit ꝙ supmū nunq̄ꝫ dicetur de infimo nec infimū subiceretur supremo quia impossibile est infinita ꝑtransire. ⁊ sic non est supremū predicatū nec infimum subiectum quod est contra suppositūꝫ nec valet dicere ꝙ non potest dari predicatum propinqum infimo subiecto quod tñ supponitur quia siue detur siue non ex quo inter media sunt infinita nūq̄ꝫ deuenietur ad supremū predicatū sic ꝙ dicatur de infimo subiecto nec subiectum subicietur predicato.

Conclusio. secunda. Si sit status in predicationibus ⁊ demonstrationibꝰ affirmatiuis necessario ē status in negatiuis. Probatur ꝯclusio quia oīs ꝓpositio negatiua. vel est immediata. ⁊ sic ibi est status vel mediata ⁊ tunc habet ꝓbari ꝑ aliquam affirmatiuā Qđ patet in prima figura vbi ꝯclusio negatiua ꝓbatur ꝑ maiorē negatiuā in qua maior extremitas remouetur a medio ⁊ per minorē affirmatiuā in qua mediū dicitur de minori extremitate. vel igitur maior extremitas immediate remouetur a medio ⁊ sic ibi est status. vl' prius remouetur ab aliquo quod includit in medio ⁊ per illud remouetur a medio. Et tūc illđ affirmatur de medio ⁊ per ꝯsequens de minore extremitate de qua medium affirmabatur ⁊ sic ꝯsequenter si augeatur demonstratio est ꝑ p̄dicata affirmatiue dicta de miori extremitate igitur si nō sit ꝓcessus in infinitū in demōstrationibus affirmatiuis sequitur ꝙ nec in negatiuis.

Dubitatur primo. Utrum in predicationibus affirmatiuis sit ꝓcedere in infinitum. Ad dubium respondetur ꝙ impossibile est in predicationibus affirmatiuis ꝓcedere in infinitū siue ascendendo in predicatis siue deorsum descendendo in subiectis. Probat phs primo logice idest per rationes procedentes ex cōmunibus quia omne quod de alio p̄dicat. vel predicatur vt substantia vel vt accidens. Si primū iam impossibile est ire in infinituꝫ siue sursum siue deorsum quia tale p̄dicatum esset de diffinitione subiecti vel econtra. ideo si in infinitū ꝓcederet impossibile esset dare diffinitionē cū impossibile sit infinita cōprehendere. Etiam omne tale predicatum est genꝰ differentia vel species ⁊ in generibus generalissimis est status igitur. Si vero aliquid predicetur vt accidens. hoc nō est nisi tripliciter. vel p̄dicatur accidens de subiecto vel subiectū de accidēte vl' accñs đ accñte. sꝫ nullo istoꝝ moꝝ. ꝓceditur in infinitum Igitur. Minor patet quia cum dicitur lignū est album nō p̄ot intelligi ꝙ aliud subiectum q̄ꝫ lignum sit factum.

album et sic ex parte subiecti ibi est status. Si
militer nõ intelligitur aliud q̃ album fieri in
ligno ⁊ sic ex ꝑte p̄dicati est status. Similiter
in secundo mõ cũ dicitur albũ est lignũ q̃uis
non sit sensus ꝙ lignum accidat albo tãq̃ sub
iecto tñ ẽ sensus ꝙ lignũ in cõi inest alicui ꝑti/
culari ligno cui accidit esse albũ neq̃ ẽ vltra de
scendendũ ex ꝑte subiecti. ⁊ sic iste secũd⁹ mod⁹
plus distat a p̄dicatione ꝑ se q̃ prim⁹ modus
Sed in tertio mõ cũ dicit̃ albũ ẽ musicũ nõ ẽ
sensus ꝙ musica inest albedini. sed ꝙ quidam
particularis homo cui accidit esse albũ ẽ mu
sicus ⁊ sic in quolibet istoꝝ modoꝝ ẽ stat⁹ nec
valet si dicatur ꝙ infinita vni accidunt. quia
si illa sint singularia tunc non habent rationẽ
p̄dicabilis. nec infinita secundũ actũ p̃nt eidẽ
accidere. Si vero illa accidentia sint v̾lia eciã
non sunt infinita. quia solum sunt nouẽ gene
ra accidentiũ ⁊ sic in p̄dicationib⁹ affirmatis
est status sed forsan cõtra ṗmũ menbrũ h⁹ di/
uisionis posset sic argui ꝙ p̄dicata que subam
p̄cant sunt separata existentia extra singularia
Ideo hoc remouet p̄hus dicens. Gaudeãt ge
nera ⁊ species quia si sic sunt monstra sunt ⁊ si
ita essent nihil facerent ad demõstrationẽ quia
non possent vere ⁊ affirmatiue p̄dicari. Secũ/
do ꝓbat p̄hus idem analetice id est rõne ꝓce/
dente ex proprijs huic scientie. quia si esset ꝓ/
cessus in infinitũ in extremis demõstrationis:
vt in subiectis ⁊ in predicatis. Uel hoc ẽẽt in
primo modo per se vel in secundo nõ in secun
do quia in tali modo subiectũ est de diffinitio
ne p̄dicati. ⁊ si ex ꝑte p̄dicati ꝓcedatur in infi/
nitum ita etiam est ex ꝑte subiecti. Igitur im/
possibile esset constituere diffinitionẽ p̄dicati.
verbi gratia si impar predicetur de numero nu
merus est de diffinitione eius ⁊ si aliquid d̾ im
pari p̄dicetur oportebit ꝙ numerus ⁊ ipar sint
de sua diffinitione. Et si iterũ aliquid aliud de
illo p̄dicet̃. oportebit ꝙ numerus ⁊ impar ⁊ il
lud terciũ sint de diffinitione quarti cũ omnia
se habeant in ratione subiecti respectu illi⁹ q̃r/
ti. ⁊ sic si ꝓcedatur in infinitũ oporteret diffi/
nitionẽ infinita cõprehendere quod ẽ impossi
bile. Et similiter patet de ṗmo modo. q̄ȝ ibi p̄/
dicatũ est de diffinitione subiecti. igitur impos
sibile ẽ hmõi p̄dicata esse infinita. q̄ȝ impossibi
le esset diffinitionẽ constituere.

Dubitatur secundo Utrum in prin
cipijs demonstrationũ et in demonstrationib⁹
sit procedere in infinitũ. Ad dubium respon/
detur ꝙ nõ ꝙ satis patet ex dictis. quia v̾l esset
in affirmatiuis vel in negatiuis. Non in affir
matiuis vt probatum est in primo dubio. nec
in negatiuis. quia si sit status in affirmatis ne/
cessario est ⁊ in negatiuis. vt dicit secũda ꝯclu
sio. Ex dictis etiam sequitur ꝙ si aliquod cõ/
mune conueniat multis. non oportet semꝑ il/
lud conuenire ipsis mediante aliquo cõmuni.
in quo conueniunt. quia aliquando deuenien
dum est ad imediata. vt si habere tres angulos
cõueniat speciebus trianguli per aliquod com
mune in quo conueniunt puta per triangulum
non oportet iterũ illud cõmune cõuenire illis
speciebus per aliud. sed tandem in aliquo cõ/
muni est status.

Ad rationes. Ad primã dicitur ꝙ licet
in linea sint infinita puncta secundũ potentiã
et inter extrema finita non tamen sint infinita.
secundũ actum. Ad secundã dicitur ꝙ non
sunt infiniti colores medij quia ꝓportio extre
morum colorum conueniens ad ꝯstitutionem
vnius speciei non est variabilis in infinitum.
Ad terciam dicitur ꝙ quando predicatũ ẽ
completa diffinitio subiecti vel pars eius non
oportet ꝙ possit de subiecto demõstrari ꝑ diffi
nitionẽ subiecti. ideo talis ꝓpositio est inme/
diata.

Cum autem sit demon. Queritur
vicesimoquarto. Utrum demonstratio vni/
uersalis sit potior et dignior ꝑticulari. Ar/
guitur ꝙ non tribus rationibus textus. Pri
ma est demonstrationũ illa est potior que ma/
gis facit scire cum scire sit finis ⁊ ꝑfectio demõ/
strationis. sed demonstratio ꝑticularis magis
facit scire quia facit scire aliquid secundum se.
vniuersalis vero secundũ aliud. igitur. Secũ
da ratio particulare est magis ens q̃ vniuersa
le cum vniuersale non sit aliquid preter parti/
cularia. igitur particulare est magis scibile. q̄ȝ
vnũquodq̃ est scibile secundum ꝙ est ens. Igi
tur demonstratio particularis est potior vni/
uersali. Tercia ratio demonstratio vniuersalis
generat errorem. particularis vero non. Igit̃
particularis est potior vniuersali. Antece/
dens patet quia cum demonstratio vniuersa/
lis aliquid demonstret de vniuersali p̄ter sin/
gularia vt de triangulo secundum se ⁊ non de
partibus eius videtur inducere opiniones. ꝙ
vniuersale sit preter singularia ⁊ sic generat er/
rorem.

In oppositũ est p̄hus in textu ⁊c̃.

Sciendum est primo Quod postq̃
determinatũ est de demonstratione secundũ se.
Consequenter agit p̄hs de demonstratione cõ/
paratiue ꝯparando demonstrationes ad inuicem

Et quia scientia ex demonstratione causat᷑. iō
etiam finaliter agit de ꝯparatione scientiaꝝ ad/
inuicē ⁊ de ꝯparatione scientie ad intellectū ⁊ opi
nionē ⁊ solertiā. Et q᷑ triplex est diuisio demō
strationis scʒ in vniuersalem ⁊ ꝑticularē ⁊ affir
matiuā ⁊ negatiuā. in ostensiuā ⁊ in ad impos
sibile. Jō agit phūs de ꝯparatione istaꝝ demon/
strationū. Et primo de ꝯparatione vl'is ad ꝑti/
cularē Pro quo.

Sciendum est secundo ꝙ demon/
stratio dicitur vniuersalis ꝑ quā demonstrat᷑
ꝯclusio in q̄ p̄dicatur passio de suo subiecto ꝓ/
prio ⁊ demonstratur per ꝓpria p̄ncipia ⁊ cau/
sas subiecti. ⁊ sic accipitur vl'e vt prius diffini
tum est. Sed ꝑticularis demōstratio d᷑ i qua
demonstrat᷑ passio de subiecto nō sibi adequa/
to sed de aliquo ꝑticulari ꝯtento sub p̄mo sub/
iecto aūt de aliquo suꝑiori eius accipiēdo pro
principio talis demonstrationis vniuersalē cō
clusionē sub qua continetur illa ꝑticularis.

Conclusio prima. Et responsiua
demonstratio vniuersalis dignior ē ⁊ potior
ꝑticulari. Probat᷑ septē rōnibus phī. Prima
rō est demonstratio ē sylogismus ondens cām
⁊ propter quid. sed vniuersale magis ē cā re/
spectu passionis q̄ꝫ ꝑticulare. Igit᷑ demōstratio
vniuersalis ē potior. Minor patet q᷑ subie/
ctum vniuersale passionis ē illud cui per se pri
mo in est passio sed primū in vnoquoqꝫ gene/
re est magis causa q̄ꝫ scd̄m. igitur vniuersale est
magis causa q̄ꝫ particulare. Scd̄a rō in oi/
bus que sunt ad finē contingit querere ꝓpter
quid. quousqꝫ deueniat᷑ ad vltimū finē simpli
citer qui amplius non fit ꝓpter aliud quo ha
bito cessat motus inquisitionis. Igitur etiam
ita est in omnibus alijs causis q̄d semꝑ ꝯtin/
git querere quousqꝫ deueniatur ad p̄ma cām q̄
habita cessat motus inquisitionis ⁊ ꝑfecte scit᷑
illud cuius causa queritur. Sꝫ demonstratio
ꝑticularis nō resoluit aliquid in primā causaꝫ
sed semꝑ ꝯtingit vltra querere q᷑ ꝓ p̄ncipio su
mit ꝯclusionē demōstrationis vl'is. Demōstra
tio aūt vl'is vsqꝫ ad p̄ma principia ⁊ imediata
resoluit. Igitur facit scire simpl'r. et sic ē potior
ꝑticulari. Tercia rō quāto magis ꝓceditur ver
sus ꝑticularia tanto magis ꝓceditur ad infini
tum. q᷑ infinitū materie ꝯuenit que est princi/
pium indiuiduationis. sed quanto magis ꝓ/
ceditur ad vniuersale tanto magis ꝓcedit᷑ ad
aliquid simplex formale ⁊ finitū. q᷑ rō vl'is ex
ꝑte forme sumitur. que simplex ē ⁊ termīat infi
nitatem materie. sed infinita inquantuꝫ hmōi
non sunt scibilia. sed aliqua sunt scibilia inq̄n
tum finita. Jō forma est p̄cipiū scie. Igit᷑ vni
uersalia sunt magis scibilia q̄ꝫ ꝑticularia ⁊ per
ꝯsequens magis demonstrabilia ⁊ sic demōstra
tio vl'is est potior ꝑticulari. Quarta rō. illa de
monstratio est potior que plura facit scire. sed
vniuersalis est hmōi respectu ꝑticularis. quia
vl'is facit scire vl'e ⁊ ꝑticulare sb̄ eo contentum
Particularis vero tm̄ facit scire ꝑticulare. Il/
le em̄ qui scit oēm triangulū hr̄e tres angulos
scit ysochelem habere tres si sciat ipm̄ esse trian
gulum ⁊ si hoc nesciat in actu scit tn̄ in v̄tute.
sed sciens ysochelem habere tres ꝓpter hoc nō
scit illud de triangulo. Quinta rō. demōstratio
ꝓcedens ex p̄ncipio imediato potior est illa q̄
ꝓcedit ex principio mediato aut ex nō ꝑ̄cipio
igitur demonstratio ꝓcedens ex principio ꝓpi
quiori potior est illa que ꝓcedit ex principio
remotiori. Sed demōstratio vl'is ꝓcedit ex ꝓ
pinquiori ꝑticularis vero ex remotiori. quia
pro principio capit ꝯclusionē vt dictū ē. Se/
xta ratio. Illa demonstratio est potior que ē ex
potioribus ꝓpositionibus sed vniuersalis ꝓ
positio potior est ꝑticulari quia facit scire vl'e.
⁊ particulare simul. Particularis v̄o ꝑticula/
re tm̄ Et hec ratio nō differt a quarta nisi quia
ibi fiebat ꝯparatio conclusionū. In ista v̄o fit cō
paratio p̄missaꝝ. Ultima rō. demonstratio vni
uersalis est intelligibilis q᷑ termīatur ad vni/
uersale q̄d solo intellectu cognoscit᷑. ꝑticularis
v̄o terminat᷑ ad ꝑticulare, quod directe ꝑ sensū
cognoscitur sed intellectus potior est ⁊ certior
sensu. igitur demonstratio vl'is est potior ⁊ cer
tior ꝑticulari. Ex ista ꝯclusiōe sequitur secūda

Conclusio secunda. Demonstratio
vniuersalis magis facit scire rem s̄m se et in ꝓ
pria forma q̄ꝫ ꝑticularis. Probat᷑ ꝯclusio. q᷑
demonstratio ꝑticularis facit scire s̄m aliud et
non s̄m se vt vl'e. sicut habere tres angulos de
monstratione vl'i demonstratur de triangulo:
cui ꝯuenit s̄m se. ⁊ demōstratione ꝑticulari on̄
ditur de ysochele cui cōuenit s̄m aliud. igit᷑ cō/
clusio vera.

Dubitatur primo Quod est ma
gis ens vel vl'e vel ꝑticulare. Ad dubiū r̄ndet᷑
ꝙ licet ꝑticulare quantū ad naturalem subsistē
tiam dicat᷑ magis ens q̄ꝫ vl'e. tn̄ quantū ad esse
scibile ⁊ quantū ad id q̄d rōnis est vl'e ē magis
ens q̄ꝫ ꝑticulare. quia est incorruptibile ⁊ ꝑpe/
tuum. Particulare v̄o est corruptibile. ⁊ h̄ sibi
accidit rōne principioꝝ indiuidualiū ⁊ nō rōe
vniuersalis. ⁊ quantum ad suam subsistentiaꝫ
qua ꝑticulare magis d᷑ ens ⁊ non magis scibi
le quia nulla ē scīa p̄ter rōem s̄m quam de reb᷒.
est scientia.

Dubitatur secundo Utrum demon
stratio vniuersalis faciat opinari vniuersale eē
pter singularia ⁊ extra ipa. Ad dubiū rñdet ꝙ
nō. licet tñ demōstratōe vl'i de ipo aliq̇d demon
stretur pter singularia. ſ3 si h aliq̇s opinet h est
ex defectu intelligētis sicut videm⁹ de illis q̄ nō
significāt subam sed accidēs qd̉ significam⁹ ꝑ
se sine suba vt cū dicit albedo vl' nigredo. ⁊ pp
ter h nō dicim⁹ talia esse sine suba. Possumus
eñ ea q̄ sunt ꝯiūcta fm eē sepati intelligere. dū
vnū nō sit de intellcū alteri⁹. ⁊ aliq̇d attribuere
vni nō attribuēdo illud alteri. ⁊ talis abstrac/
tio fit ꝑ primā opatōem intellcūs ⁊ nō ꝑ secun
dam. Uñ possum⁹ intelligere pri⁹ nō intelligē/
do posterius q2 posteri⁹ nō est de itellcū p̓oris.
Jō possum⁹ intelligere vl'e sine suis pticulari/
bus. ⁊ aliqd̉ sibi attribuere nō attribuēdo illd̉
suis pticularib⁹ nec habita cōsideratōe illoꝝ ꝑ
ticulariū. Rōes facte aū oppositū facil'r soluū
tur ex dictis p̓ma in scd̉a ꝯclusione. Scd̉a in
p̓mo dubio ⁊ tercia in scd̉o dubio.

Quod autem demonstra.

Querit vicesimoquito: Utrum demō/
stratio affirmatiua sit potior negatiua. ⁊ ostē/
siua illa q̄ ē ad ipossibile. Arguit ꝙ nō q2 tā de
mōstratō affirmatiā q3 negatiā ꝓcedūt ex ime/
diatis igit vna nō ē potior altera. Cōsequētia
tenet. q2 vna ꝓpositō imediata nō ē prior aut
notior altera. Secūdo arguit demōstratio ad
impossibile vehemēti⁹ cogit ad assentiendum
ꝯclusioni q3 ostēsiua q2 fundat i illo p̓ncipio
q̇dlibet ē vel nō ē. igitur ipsa est potior q3 ōnsi
ua. Tercio arguit illa demr̄atio ē potior q̄ ex p̓
orib⁹ p̓ncipijs ꝓcedit. sed demōstratio ad im/
possibile ꝓcedit ex p̓orib⁹ q3 ōnsiua q2 vtit p̓/
mis p̓ncipijs simpl'r. ōnsiua ꝟo nō. igitur ⁊c.
Jn oppositū est phūs in textu.

Sciendum primo. Qd̉ postq3 phs
ꝓbauit ꝙ demōstratio vl'is est potior pticula/
ri. Cōsequēter ostēdit ꝙ demōstratio affirmati
ua est potior negatiua. ⁊ iterū ꝙ ostēsiua nega
tiua ē potior illa q̄ est ad impossibile. ⁊ q2 affir
matiua ē potior negatiua. iō affirmatiā demō/
stratio est potior q3 demr̄atō ad ipossibile.

Sciendum secundo. Quot illa demō/
stratio ē potior q̄ procedit ex pautiorib⁹ ꝓpo/
sitōibus. Qd̉ ostēdit phūs duplici rōne. Pri
mo q2 dato ꝙ ille plures ex quib⁹ vna proce/
dit sint eque note sicut pauciores ex quib⁹ alia
ꝓcedit. adhuc veloci⁹ ē ꝯgnoscere ꝑ pauciores
ꝓpositōes q3 plures. q2 citi⁹ termiabit discurs⁹
mō illud ē eligibili⁹ ꝙ citius facit cognoscere

Scd̉o idē ostēdit sine suppositōne. q2 illa de/
mōstratio ē potior q̄ ex p̓orib⁹ ꝓcedit. ſ3 demō/
stratio q̄ pautiorib⁹ ꝓpositōib⁹ vtit ex p̓orib⁹
ꝓcedit q3 illa q̄ plurib⁹ vtit q2 ille plures redu/
cunt ad pautiores tanq3 ad priores. igit illa
demōstratio ē potior q̄ ex pautiorib⁹ ꝓcedit

Cōclusio p̓ma. Demōstratio affirma/
tiua potior ē ⁊ dignior q3 negatiā ceter̄ parib⁹
Probat cōclusio q̄nq3 rōib⁹ phi. Prima ē il/
la demōstratio q̄ ꝓcedit ex paucioꝛib⁹ ē digni/
or. sed demōstratō affirmatiā ē hmōi. q2 affir/
matiua tm̄ capit affirmatiās ⁊ negatiā capit af
firmatiuā ⁊ negatiuā. Et licet vtraq3 sit ex tri/
bus termis ⁊ duab⁹ ꝓpositōib⁹. tñ negatiā dr
ex plurib⁹ ꝓcedere. fm qualitatē ꝓpositōnum
Secūda ratō illa demōstratō ē potior q̄ ꝓcedit
ex priorib⁹ notiorib⁹ ⁊ mag̉ credibilib⁹. ſ3 af/
firmatiua ē hmōi q2 ex duab⁹ affirmatis pt fie
ri sylogism⁹. Ex duab⁹ ꝟo negatis nō. ſ3 opor
tet alterā eē affirmatiuā. igit affirmatie ꝓposi/
tioēs maior ē hñt efficatiā ad sylogisandu3 q3
negatie ⁊ sūt notiores ⁊ ꝑ ꝯsequēs demōstratō
affirmatiua potior ē negatiua. Tercia ratio si
demōstratō negatiua ꝓcedat ex duab⁹ p̄missis
mediatis ⁊ demōstrent ille p̄misse assumuntur
tres ꝓpositōes affirmatie. due pro miore q̄ est
affirmatiā ⁊ vna ꝓ premissa negatiā ⁊ tñ solu3
accipit vna p̄missa negatiua. igit propositio
negatiā reducitur ad propositōe3 affirmatiuā
sicut ad p̓ncipiū ei⁹. sed p̓ncipiū ē pri⁹ noti⁹ et
credibili⁹ p̓ncipiato igit affirmatiua ē potior
negatiua. Quarta rō. p̓ncipiū sylogismi demō
stratiui ē propositō imediata affirmatiā. qui/
dem affirmatiui sylogismi ⁊ negatiui negatiua
ſ3 affirmatiā ꝓpositō prior ē ⁊ nobilior q3 ne/
gatiua igit ex ea fit nobilior demōstratio. Mi
norē ꝓbat phūs dupl'r. p̓mo q2 ꝑ affirmatiā3
demr̄at negatiā igr affir. ē p̓or ⁊ notōr. Scd̉o
q2 affirmatiua dicit esse ⁊ negatiua nō eē ſ3 esse
fm naturā p̄cedit nō eē. Lic3 eñ in aliq̇ fm tē
pus nō eē p̄cedat eē tñ nihil p̄t reduci de non es
se ad eē nisi ab aliq̇ iam existēte. Igit eē simpl'r
p̄cedit non eē. Quita ratio demr̄atio q̄ ꝓcedit
ex p̓ncipaliorib⁹ p̓ncipijs ē prior ſ3 affirmatiā
ē huiusmodi. q2 ꝓpositio negatiā ex affirmati
ua depend3. q2 non p̄t eē demr̄atio negatiā sine
affirmatiā ꝓpositione ⁊ adhuc negatiā resolu/
bilis ē in affirmatiā3. igit demr̄atio affirmatiā
dignior ē negatiā ceter̄ parib⁹ Et dicit notan
ter ceter̄ parib⁹ q2 si negatiā eēt ex imediat̄ ⁊ af
firmatiua ex mediat̄ negatiua eēt dignior.

Conclusio secunda. Demonstratio
ōnsiua negatiua potior ē demr̄atione ad im/

possibile. Probatur ꝯclusio. qr illa demõstratio ē potior q̃ ꝓcedit ex potiorib⁹ ꝛ notiorib⁹ sed ostẽsiua negatiua ꝓcedit ex potiorib⁹ ꝛ notiorib⁹ q̃ illa q̄ est ad impossibile. qr in ostẽsiua ꝓceditur ex notiorib⁹ simpl'r scꝫ ex p̄missis veris q̄ sunt simpl'r notiores ꝛ priores conclusione. In alia vero solũ ꝓcedit ex notiorib⁹ q̄ ad aliquē igit demõstratio ostẽsiua negatiua potior est illa que est ad impossibile.

Dubitatur primo. Utrũ demõstratio affirmatiua oñsiua sit potior demõstratione ad ipossibile. Ad dubiũ respõdet ꝙ sic sicut satis patꝫ ex dictis qr negatiua p̄cellit demõstratõnē ad ipossibile vt dicit scda cõclusio ꝛ affirmatiua p̄cellit negatiuā sꝫ quicq̄d ē poti⁹ potiori est poti⁹ nõ potiori igit. Et tñ sequitur generaliter ꝙ om̄is demõstratõ ostensiua prior est ꝛ dignior demonstratiua ad ipossibile.

Dubitat scdo. Qualiter cõueniunt ꝛ differunt demõstratõ ostẽsiua ꝛ ad ipossibile. Ad dubiũ respõdet ꝙ inter ipas pñt assignari sil'es dr̄ne sicut assignate sunt scdo. post' int sylogismũ ostẽsiuũ ꝛ ad ipossibile. Tam vt dr in textu. ille inter se ꝯueniũt qr termi in vtraqꝫ sil'iter ordinant. sꝫ differũt qr licꝫ vtraqꝫ ꝓcedat ex aliq̃ notiori tñ ostẽsiua ē ex notõri simplicit ꝛ ad ipossibile ex notõri q̄ ad aliquē qr oñsiua ꝓcedit ex ābab⁹ p̄missis q̄ sũt simpl'r notiores cõclusione. sꝫ demõ̃ratio ad ipossibile solũ accipit vnā verā ꝛ altera ē notior ꝯclusioē falsa Nā in demõstratõe ad ipossibile dũ ex ꝯclusiõe ipossibili interimit aliq̃ p̄missaꝝ p̄ h' nõ efficit ꝙ illud qd pri⁹ erat ꝯclusio sit pricipiũ simpl'r sed solum quo ad aliquem.

Ad rationes. Ad primā dicitur ꝙ licꝫ vtraꝫ ꝓcedat ex imediat; tñ affirmatiua ē ex duab⁹ affirmatis ꝛ negatiua ꝓcedit ex affirmatiua et negatiua ꝛ licꝫ vna negatiua nõ habeat negatiuā notõrē vl' p̄orē simpl'r vl' i suo genere tñ sp̄ hꝫ aliquē affirmatiuā q̄ simpl'r ē notõr ipa. Ad secūdā negat ꝯña qr demõ̃ratio ad ipossibile simpl'r loquēdo nõ cogit vehemēti⁹ sꝫ si cogat adhuc nõ habet h' ex euidētia ꝓpositõnũ ex q̄bus ꝓcedit sꝫ ex euidētia p̄ncipij cui initit scꝫ de q̄libꝫ affirmatõ vl' negatõ vera. Ad terciā dr ꝙ q̄uis demõstratõ ad ipossibile ꝓcedat ex p̄ncipijs p̄mo ꝛ potissimo tñ nõ ꝓcedit ex om̄ibus p̄ncipijs notõrib⁹ ꝯclusiõe. Demõstratõ vero ostẽsiua ꝓcedit ex om̄ibus principijs priori bus ꝛ notioribus conclusione.

Certior autem sciens.

Querit vicesimo sexto Utrũ vnitas sciētie sumat ab vnitate s̄biecti ꝛ diũsitas a p̄ncipijs. Ar' ꝙ nõ. p̄mo qr ab eodē hꝫ res ꝙ sit ꝛ ꝙ sit vna sꝫ scia capit eē a medio siue a p̄ncipijs igit vnitas sciētie sumēda ē a p̄ncipijs ꝛ nõ ab vnitate s̄biecti. Scdo arguit ab eodeꝫ hꝫ res vnitatē ꝛ diũsitatē ab alijs reb⁹ igit si vnitas sciētie sumat ex vnitate s̄biecti seq̄t ꝙ rõ diuersitat; sumēda ē a s̄biecto Tercõ arguit diũse sciētie ꝯsiderāt idē s̄biectũ sicut geometria ꝛ phisica ꝯsiderāt corp⁹ igit vnitas sciētie nõ sumit ab vnitate s̄biecti. in oppositũ ē phũs in textu.

Sciendũ primo. ꝙ postq̄ phũs ꝯparauit demõstratões ad inuicē nūc agit de ꝯpatõe scie ad sciam. Et prio eas ꝯpat s̄m certitudinē ꝛ scdo q̄ ad vnitatē ꝛ pluralitatē ꝛ circa p̄maꝫ cõpatõeꝫ dt ꝙ trib⁹ modis vna scia dr certior alia p̄mo mõ qr illa scia q̄ facit sciē ꝓpt q̄d ꝛ qr certior ē illa q̄ solũ facit scire qr ē. ꝛ hec ꝯpato ē int sciam s̄baltnātē ꝛ subalternatā Scdo mõ vna scia certior ē q̄ ē de nõ s̄biecto ea q̄ ē de subiecto ꝛ h' capit subiectũ ꝓ materia sensibili vt arismetrica certior ē musica Tercio mõ scia q̄ ē ex minorib⁹ ꝛ simpliciorib⁹ certior ē illa q̄ ē de magis ꝯposit; vñ dr p̄mo methaphisice. ꝙ simplitiora p̄ora sunt ex additõe dict;. ꝛ h' mõ arismetrica ē p̄or ꝛ certior geometria qr nũs simplicior ē magnitudīe eo ꝙ pũct⁹ q̄ ē p̄ncipium magitudis sup̄ vnitatē q̄ ē p̄ncipiũ nũeri addit positõeꝫ in ꝯtinuo Et sic ꝯpatõ certitudis sciaꝝ accipit scdm duo. p̄mo mõ scdꝫ ꝙ cā prior ē ꝛ certior suo effctũ Alij ꝟo mõi sumuntur scdm ꝙ forma certior ē materia. sꝫ scds suitur s̄m materiā sensibilē. terci⁹ ꝟo s̄m materiā intelligibilē sꝫ ꝓ alia ꝯpatõe dt phũs. ꝙ vnitas scie suitur ab vnitate subiecti ꝛ diuersitas ex diuersitate principiorum.

Sciendum est secundo: ꝙ sola diuersitas formalis obiecti diuersificat potētiā ꝛ nõ material' cũ igit scibile sit obiectũ scie g̃ scie diuersificātur s̄m diuersitatē formalē scibilium ꝛ nõ s̄m diuersitatē materialē iõ q̄ñcũqꝫ scibilia sunt diuersa s̄m materiā dũ tñ sciant p̄ eadem p̄ncipia sic ꝑtinēt ad eādē sciaꝫ qr sic non sunt diuersa inq̄ꝫtũ sũt scibilia sicut voces humane s̄m s̄bñam multũ differũt a sonis inaiatoꝝ corpoꝝ qr tñ s̄m eadē p̄ncipia attēditur cõsonātia in ipis iõ ē eadē scia scꝫ musica q̄ de vtrisqꝫ ꝯsiderat sꝫ si aliq̃ sũt eadē s̄ꝫ matiā ꝛ p̄ diuersa p̄ncipia sciātur illa ꝑtinent ad diuersas sciētias vt corp⁹ mathematicũ ꝛ corp⁹ naturale sũt eadē s̄biecto qr tñ corp⁹ mathematicũ ꝯgnõscitur p̄ p̄ncipia quātitat; ꝛ corp⁹ naturale p̄ p̄ncipia mot⁹ iõ geometria ꝛ phisica sũt

diuerse scie Et sic p3 ꝙ diuersitas ꝑncipioꝝ di uersificat scias. Ad diuersificādū tñ scias req̄ritur talis diuersitas ꝑncipioꝝ ꝙ neq3 pricipia ābaꝝ sciaꝝ ꝓcedāt ex eisdē ꝑncipiis sicut ꝑnci pia spēꝝ ex ꝑncipiis generis neq3 ꝑncipia vniꝰ ex ꝑncipiis alteriꝰ sicut ꝑncipia spēi ꝓcedūt ex ꝑncipiis gn̄is q2 si ita eēt scie nō eēnt simplicit̄ diuerse ⁊ hāc diuersitatē ꝑncipioꝝ ꝯcomitat̄ diuersitas gn̄is scibil' inq̄ztu3 scibile ē Sȝ ad h̄ ꝙ scia sit vna req̄rit̄ vtraq3 vnitas sc3 ꝑncipi orū ⁊ sbiecti iq̄ztū ē scibile q2 si nō esset vnitas ꝑncipioꝝ nō eēt vnitas gener' scibil' iq̄ztū scibi le ē q2 formalis rō scibil' sumit̄ ex ꝑncipiis ꝑ q̄ scit̄ Et h̄ ē ꝭmo de ꝑmis pricipiis ⁊ nō de scdis q2 scda ꝑncipia ꝟtutē accipiūt a ꝑmis Et ideo d2 in textu ꝙ altera scia ē differēs ab altera qn̄ cūq3 ꝑncipia neq3 ex eisdē. neq3 ex alteriꝰ sunt nec tñ ē intelligēdū ꝙ ad vnitatē istam sufficit vnitas ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ simpl'r ⁊ ꝭm se Sȝ in telligēdū ē de vnitate principiorū q̄ sūt prima in aliquo genere scibili.

Cōclusio ꝑma. Unitas sciētie sumēda ē ex vnitate formali sui subiecti ꝓbat̄ ꝯ°. q2 cu iuslib3 motꝰ vnitas sumit̄ ꝑncipal'r ex t̄mino eiꝰ vt p3 q̇nto phisicoꝝ. s3 ꝓcessus scie ē q̇daz motꝰ rōis ⁊ subiectū eiꝰ se h3 sicut t̄minꝰ vl' fis illiꝰ motꝰ Nā in scia speculatiā t̄minꝰ ē ꝯgnitio subiecti. In p̄ctica ꝟo t̄minꝰ ē ꝯstructō sui sub iecti. igit̄ cuiuslib3 scie vnitas sumēda ē ex vni tate formali sui generis scibilis.

Conclusio secunda: Diuersitas sciarū sumēda ē ex diūsitate ꝑncipioꝝ. ꝓbat̄ ꝯclusio q2 diuersitas matialis scibiliū nō diuersificat sciam. s3 diuersitas formal'. Diuersitas āt for mal' scibiliū sumit̄ ex diuersitate ꝑncipioꝝ. g° diuersitas scie sumit̄ ex diuersitate pricipiorū Et hec de illo.

Dubitatur ꝑmo. Utrū eadē ꝯclusio ꝑ plura pricipia vl' media possit demr̄ari Ad du biū respōdet̄ ꝙ sic Et h̄ dupl'r q2 vl' illa media sūt ex eadē coordiatōe ⁊ tūc ille demr̄atōnes ad eādē sciā3 ꝑtinēt vt si demōstret̄ de ysochele ꝙ h3 tres āgulos eq̄les duobꝰ rect̄. q2 est figura plana tribꝰ lineis rect̄ ꝯtēta. Alio mō p̄t demō strari ꝑ media q̄ nō sūt ex eadē coordiatōe sicꝙ neq3 vnū ē sub alio neq3 ābo sub eodē tercio et sic tales demōstratōes ad diuersas scias ꝑtinēt ⁊ g̊ nō ē eadē nisi matial'r vt astronomꝰ demō strat terrā eē sperica ⁊ rotūdā ꝑ ortꝰ ⁊ occasus astroꝝ ⁊ ph̄s ꝑ motū corpoꝝ g̃uiū ⁊ simpliciū.

Dubitatur secūdo. Quot cōditiones req̄runt̄ ad h̄ ꝙ de aliq̄ possit eē scia Ad dubiū respōdet̄ ꝙ due req̄runt̄ Pria ē ꝙ ꝯponatur ex aliq̄bꝰ pricipiis pris Jō si sit aliq̄ res q̄ nō ha b3 aliq̄ priora de ipa nō ē scia ꝭm ꝙ scia ē effec tꝰ demr̄atōis Ex q̄ infert scūs thomas. ꝙ sciētie speculatie nō sūt de eēntiis subaꝝ separataꝝ. s3 il le sūt intelligibiles ꝑ se ab intellcū sibi ꝓporcō nato. s3 ꝑ scias speculatias p̄t sciri de ipis q2 st̄ ⁊ tūc vtimur posterioribꝰ ꝭm naturā ad ꝯgni tōem eaꝝ. q̄ tn̄ sūt priora q̄ ad nos. ⁊ sic q̄cūq3 sciunt̄ s ꝑ h̄nt aliq̄ priora vl' q̄ ad nos Et sic oē genꝰ scibile d3 eē aliq̄ mō ꝯpositū ex aliq̄bꝰ pri mis aut simpl'r aut q̄ ad nos. Scda ꝯditō est ꝙ tale genꝰ scibile h̄eat ꝑtes ⁊ passiōēs ꝑ se. Et ē h̄ ꝭmo de ꝑtibꝰ ipm ꝯstituētibꝰ itegral'r vl' es sential'r ⁊ de ꝑtibꝰ subiectis q2 ꝑtes subiectic at tribuūt̄ subiecto. eo ꝙ passiōēs ꝑ se ⁊ principia alicuius subiecti sunt etiam passiones ⁊ prin cipia suarum ꝑtium subiectiuarū.

Ad ratōes: Ad ꝑmā dicitur ꝙ sciētia capit vnitatē a pricipiis iquātū vnita st̄ in sb iecto ꝑ vnitatē subiecti ⁊ nō a pricipiis ꝭ3 se ꝯsi deratis. q2 vt ꝯsiderāt̄ ꝭ3 se n̄ h̄nt formal'r vni tatē. s3 solū ꝓ quāto in vno subiecto vniuntur Jō illa vnitas d2 pric ipal'r sumi ex vnitate sb iecti Ad scdā3 d2 ꝙ ex diuersitate subiecti for mal'r accepti sumit̄ diuersitas sciētie. ⁊ q2 illa diuersitas venit ex principiis. iō prima rō diū sitat̄ sumit̄ ex ꝑte principiorū s3 pria vnitas sumit̄ ex ꝑte subiecti. Ad terciā dicitur q̄d solu ta est ex dictis in secūdo notabili.

Sed eius quod est a fortuna.

Querit̄ vicesimoseptio: Utrū oīm sy logismorū sint eadē pricipia Arguit̄ ꝙ sic Pri mo q2 modꝰ ⁊ figura st̄ pricipia omniū sylo gismorū igr̄ ⁊c. Scdo ar̄. tres t̄mini ⁊ due pro pōnes st̄ principia oīm sylogismorū igr̄ ōniū sylogismorū st̄ eadē principia. Tercō ar̄. istud principiū q̄dlib3 ē vl' n̄ ē. ē principiū ōniū sy logismorū igr̄ ⁊c. in oppositū ē ph̄s in textu

Sciendum est primo. ꝙ postq̄3 ph̄s oñdit ꝙ vnitas sciētie sumēda ē ex vnitate sub iecti. ⁊ diuersitas sciētiarū ex diuersitate princi piorū. Hic cōseq̄nter determiāt de ill' duobꝰ. s. de subiecto ⁊ de pricipiis. Et circa primū oñdit ꝙ scia demr̄ātia nō p̄t eē eiꝰ q̄d ē a fortūa tan q̄3 gener' scibil'. ⁊ et̄ ꝙ eorū q̄ ꝑ sensū cognoscūt̄ n̄ ē scia demr̄atia tāq3 generū scibiliū. q2 talia st̄ pria inr̄a cognitōe. ⁊ tale subiectū d3 cognosci ex aliq̄bꝰ notoribꝰ Circa scd3 oñdit. p. ꝙ nō oī3 sylogismorū sūt eadē pricipia Nā si h̄ eēt possi bile diuersitas sciarū nō attēderet̄ ex diuersita te pricipiorū Pro declaratōe primi cū textu

Sciendum secūdo. ꝙ eiꝰ qđ ē a fortūa
nō ē scia demōstratia Ptꝫ qꝛ oē qđ scit demratie
aut ē neccāriū simplr aut verꝫ vt freqnt. sꝫ qđ ē a
fortūa neꝫ ē neccāriū neꝫ vt freqnt sꝫ vt i paucō
ribꝰ igr̄ ꝛc. Maiorē ꝓbat. p. qꝛ ois demr̄atō ē
ex ꝓpoibꝰ neccārijs aut verꝫ freqnt. sꝫ ex neccārijs
nō seqt nisi neccāriū ꝛ ex verꝫ vt freqnt ñ seqt ni
si ꝟa ꝯ vt freqnt aut vt neccāria alit stăctans eē
verꝫ ꝯseqnte exn̄te flo Verꝫ ē tñ ꝙ eoꝝ q̄ st vt fre
qnt ē demōstratō iqꝫtū i eis ē aliquid necitat si
cut prius ostensum est.

Conclusio prima. Eoꝝ que ꝑ sensū ꝯg
noscūt nō ē scia demōstratia. ptꝫ qꝛ sꝰ ꝯgnoscit
tm̄ aliqđ tle qđ ē h̄ aliqd ꝛ pticlare qđ. s. ē h̄ ꝛ
nūc. ꝛ nō ꝯgnoscit subaꝫ seu qđ q̄d ē. igr̄ obiec
tū sꝰ ē aliquid singlare determiatū certo loco
certo tpe. ꝛ ꝑ ꝯñs vle cū sit vbiqꝫ ꝛ sp̄ ñ pt eadē
sb sensu. sꝫ scia ē de vlibꝰ vt dcm̄ ē s. igit eoꝝ q̄
ꝑ sensū ꝯgnoscūt nō ē scia demōstratia Ex ista ꝯ
clōe ifert prio ꝙ scia ñ ꝯsistit i ꝑceptōe sꝰ qđ ꝓ
bat. p. ꝑ exēpla vt si aliqs eēt s lunā tpe eclips
ꝛ vidēt trā dircē iterpoitā iter solē ꝛ lunā ꝛ q̄lr
lūa itrat vmbrā tre ꝛ ꝑ h̄ eclipsat Nō ppt h̄ sciēt
oio eclipsiꝫ lūe nec cām eclips sꝫ solū ꝯgnosceꝫ
ꝙ tūc lūa eclipsaret ꝛ ignoraꝫ an sp̄ illoꝰ fieret
eclips. verꝫ ē tñ ꝙ ex plibꝰ sati q̄bꝰ ē idē accide
re itellcūs accipit vle cꝰ ē scia ꝛ sic sꝰ fcit ad sciaꝫ
Scđo ifert ꝙ scia demōstratia ē nobilior noti/
tia q̄ꝫ sit sató Ptꝫ qꝛ honorabiliꝰ ē hrē vlem
ꝯgnitōeꝫ q̄ꝫ pticlare tm̄ sꝫ scia ē de vli ꝛ sēsatio
de pti. ꝛ adhuc quāto scia ē de vlioribꝰ tāꝰ ē cer
tior Tercō ifert ꝙ ipos. ē sēsu ꝯgnoscere aliqđ đ
mōstrable iqꝫm ē demōstrable. pꝫ qꝛ demōstratō
ē alicꝰ vlis. sensꝰ āt ē singlarꝫ ꝟm ē tñ ꝙ sꝰ q̄ est
singlariū hꝫ ordieꝫ ad sciaꝫ nā q̄dā st de q̄bꝰ ñ
q̄rereꝰ dubitāꝰ si ipa videreꝰ ñ ꝙ scia sit i videꝰ
sꝫ iqꝫtū ex sensibilibꝰ vis ꝑ viā expimti accipit
vle de q̄ ē scia vt ñ dubitareꝰ q̄lr vitꝝ ē trāspcs
ꝛ q̄lr ꝑ ipꝫ fit visio si videꝰ poros exn̄tes i vitro

Conclusio secunda. Et respōsal ad q̄si
tū ipos. ē oiꝫ sylo. eē eadē p̄ncipia ꝓbat p̄mo lo
gice qꝛ sylo. q̄dā st ꝟi. i. ꝟꝫ ꝯcludētes ꝛ quidaꝫ
fli sꝫ ꝟoꝝ st ꝟa p̄ncipia ꝛ floꝝ fla igit ꝛc. ꝛ si di
cat ꝙ ex flis seq̄t ꝟm tūc rñr i tex. ꝙ lꝫ ita sit in
p̄ꝰ sylo. tñ si illa fla sylogisare oporteat. optebt
ꝙ sylogisēt ex flis aut ex alta fla Scđa rōn oiꝫ
floꝝ sylo. st eadē p̄ncipia igit ꝛc. Añs ptꝫ qꝛ
flaꝝ ꝯclom̄ q̄dā st ꝯrie ꝛ icōpossibiles vt ista iu
sticia ē iniusticia audacia ē tior ꝛ sic de ꝯsilibus
sꝫ ꝯclonū ꝯriaꝝ ꝯria st p̄ncipia igit ꝛc. Tercia
rō ñ oniū ꝟoꝝ sylo. st eadē p̄ncipia igit ꝛc Añs
ꝓbat. p. q̄drupl̄r Primo qꝛ diuͤsoꝝ gn̄m scibi
liū st diuͤsa p̄ncipia sicut vnitat ꝛ pūcti Scđo
ꝓbat qꝛ ex cōmunibꝰ p̄ncipijs vt ē de q̄libꝫ af
firmatō vl negatō vera ꝛ sic de alijs nō pn̄t om
nia ꝟa sylogisari sꝫ oꝫ assumere p̄ncipia ꝓpa
aliter talis sylogismi eēnt falsigphi. Tercio ꝓ
bat qꝛ p̄ncipia nō sunt multū pauciora ꝯclusi
onibꝰ. sꝫ ꝯclusiones sūt q̄si infinite. igit ꝛ p̄nci
pia. Quarta qꝛ p̄ncipioꝝ sylogismoꝝ q̄dam
sunt necessaria ꝛ q̄dā ꝯtigētia vt pꝫ in libro p̄/
oꝝ. igit nō omniū veroꝝ sylogismoꝝ st eadeꝫ
p̄ncipia. Deide ꝓbat ꝯclusio analetice tribus
rōibus Pria ē geometrie ꝛ medicie ꝛ sic de alijs
sunt alia ꝛ alia p̄ncipia igit nō oīm sylogismo
rū sūt eadē p̄ncipia. vñ vt đt textꝰ ꝙ dicere qđ
eēnt diuͤse scie ꝛ hērent eadē p̄ncipia eēt derisio
Scđa rō stultū ē dicere ꝙ qđlibꝫ demōstrat ꝑ
qđlibet qđ tñ ꝯtingeret si oīm sylogismoꝝ eēnt
eadē principia. Tercia rō. diuͤsoꝝ subiectoꝝ i
genere. p̄ncipia genere differūt: Et diuͤsoruꝫ in
specie p̄ncipia spē differūt. sꝫ diuersi sylogismi
demōstratiui sunt de diuͤsis scibilibꝰ Igit non
omnium demonstratōnū sunt eadē p̄ncipia

Dubitatur primo. Utrū verum sit ꝙ
vniuͤsale sit vbiqꝫ ꝛ sꝑ. Et videt ꝙ nō. qꝛ h̄ so/
li deo ꝯueit. Ad dubiū respōdet breuiter ꝙ cū
dicit ꝙ vniuͤsale sit vbiqꝫ ꝛ sꝑ nō debꝫ intelli/
gi esse vbiqꝫ affirmatie ꝛ in actu qꝛ sic solꝰ deus
est vbiqꝫ sed dꝫ intelligi negatiue. qꝛ vniuͤsale
vniuͤsaliter ꝯsideratū in suo intellcu abstrahit
ab om̄i determiato loco ꝛ tpe. Uel potest dici ꝙ
vniuͤsale ē vbiqꝫ ꝛ sꝑ in potētia ꝛ ex ꝯsequenti
rōne singulariū in q̄bus ē ꝛ nō p̄mo ꝛ per se

Dubitatur secūdo: Utrum visio fac/
ta ꝑ vitrū fiet ꝑ poros existētes in vitro vt dic
tū est. Ad dubiū respōdet ꝙ nō nec h̄ exēplum
ponit phs ꝟm opinionē ꝓpriā sꝫ ipm poit ꝟꝫ
opinionē dicētiū lumē eē corpꝰ qđ tolū trāsit
ꝑ q̄sdā poros quā opinionē i ꝓbat. p. 2ꝰ de aīa

Ad rationes: Ad primam dicitur
ꝙ conclusio intelligitur de principijs materia/
bus scꝫ de ꝓpositionibꝰ ꝛ terminis ex quibꝰ cō
stituitur demōstratio ꝛ non de principijs for/
malibus de quibus arguit ratio. Ad secūdam
dicit ꝙ licet oīm sylogismorum sint eadē prin
cipia materialia i generali nō tamē i speciali qꝛ
diuersi sylogismi habēt diuersos terminos ꝓ
prios ꝛ spēales ꝛ diuersas ꝓpositiones. Ad
terciam dr ꝙ illa p̄ncipia cōmunia nō ingredi
untur substātialiter demōstratōes nisi ap ꝓpri
ata ad aliqđ genus scibile ꝛ vt applicat ad di/
uersa genera efficiunt diuersa. vt p̄mū p̄ncipiū
simpliciter nō ingrediunt demōstratōem nisi ꝟ
tualiter tm̄ Et ꝙ dcm̄ ē h̄ intelligit de p̄ncipijs
substātialiter ingredietibꝰ demōstratione.

Scibile autem et scientia.

Querit̃ vicesimooctauo. Utrū scibile ⁊ scia dr̃ant ab īopiabile ⁊ opione. Arguit̃ ꝙ nõ pmo q2 illud qd scit̃ ab vno opinat̃ ab alio igr̃ scibile ⁊ opiabile nõ drñt. scdo arguit̃. idē in diuisis tpib9 scit̃ ⁊ opiat̃ ab eodē igr̃ idē ē scibile ⁊ opinabile. tercō arguit̃. ex opione fit scia q2 de eodē pmo hēt opio ⁊ deinde scia. igr̃ scia ⁊ opinio non drñt. ꝯña tz q2 sicut ex nõ subantijs nõ fit suba ita ex nõ scia nõ fit sciētia. In oppositū ē. p. in textu

Sciendum est primo: Q2 postq3 phs ꝯpauit sciētiā ad sciētiā ſʒ ctitudinē vnitatē ⁊ diuersitatē. Cõseqnt̃ cõpat sciētiā ad alia q cognitõez importãt. ⁊ primo cõpat eā ad opinionē q ē vero2ū ⁊ fl'o2ū. ⁊ deinde ipaʒ cõpat ad alios hit9 q sp sūt vero2ū p prima cõpatõe.

Sciendū est secūdo: ꝙ ad sciaʒ duo ptinēt Primū ē ꝙ sit vl'iū. scd3 ꝙ sit nccãrio2uʒ q2 de singl'arib9 ⁊ possibilib9 alit̃ se habē nõ est scia. ſʒ ad opionē ptinʒ ꝙ sit circa ꝯtigētia ⁊ possibilia aliter se habē vel in vl'i vl' in pticulari ꝓbat. p. tripl'r p2io q2 cuiuslibʒ vi. hit9 ꝯgnitiu9 ē scia itellect9 vl' opinio ſʒ veri ꝯtigēt3 aliter se habēt3 nõ ē scia vt pʒ p diffitõez sciē nec intellcūs q2 itellcūs ē pricipiū sciē vt dt text9 iõ intellcūs vocat̃ scia idemõstrabil' igit̃ veri ꝯtigēt3 aliter se hñtis hit9 ꝯgnoscitiu9 ē opinio Et ex h' īfert phs diffinitõez opionis dicēs ꝙ opinio ē acceptõ ꝓpois īmediate ⁊ nõ nccãrie qd pt dupl'r ītelligi Uno9. sic ꝙ licʒ ꝓpõ de se sit imediata et nccãria tñ ab opināte accipit̃ p modū ꝯtigētis Alio9 pt ītelligi ꝙ sit in se ꝯtingēs ⁊ nõ nccãria ſʒ dr̃ īmediata q2 sicut in nccãrijs deuciendū ē ad ꝓpões īmediatas ita in ꝯtigētib9 p h' tñ nõ secludit̃ qn acceptõ ꝓpõis ꝯtigēt3 ⁊ immediate sit opio Scda rõ q2 opio videt̃ iportaē ꝯgnitõez debilē ⁊ incertā igr̃ illud de q est opio in sua natūa debilitatē hʒ vl' videt̃ hrē ſʒ tale ē ve2ū ꝯtingēs alit̃ se hrē igr̃ ⁊c. Tercō ꝓbat̃ p experimētū q2 null9 dū capit aliqd vt īpossibile aliter se hrē dt se opiari ſʒ dt se sciē ſʒ si accipiat aliquid vt possibl'e alit̃ se hrē dt se opiari igr̃ opio ē ꝯtigēt3 siue possibil' alit̃ se habē Sʒ circa h' mouet phs dubia Primū ē ꝙ si opio sit ꝯtingēt3 ⁊ sciētia nccãrij cū idē nõ sit ꝯtingēs ⁊ nccriū qlit̃ de eodē poterit eē opio ⁊ scia vt qd ab vno scit̃ ab alio opinet̃ vl' ab eodē in diu's tpib9 Secūdū dubiū si de omi ꝯgnito possit eē opio cū de qlibet opiari possit qd pt alit̃ se habē nisi forte de pmis pncipijs q sūt p se nota dubiū ē. igit̃ an idē sit scia vl' opio cū et3 vsq3 tā sciēs q3 opinās resoluat vsq3 ad īmediata Et sic ꝯtingit sciē q2 est ⁊ ꝓpt̃ qd ita ꝯtingit opiari q2 ē ⁊ ꝓpt̃ quid.

Ad scdaʒ dubitatõez rndʒ phs pmo ꝙ si aliqs nõ credat media eē ꝯtingētia ⁊ alit̃ se habē, sed accipiat ea vt nccãria tūc ē scia ſʒ si arbitret̃ illa media p que veit ad īmediata eē ꝯtingētia habebit opionē q re opio nõ ē scia Et possit assignari rõ p hūc modū q2 licʒ idē mateial'r sit de q habent̃ scia ⁊ opinio scʒ scibile ⁊ opinabile tñ nõ ē idē formal'r q2 cū ē opinabile accipitur vt ꝯtingēs ⁊ dū ē scibile capit̃ vt necessariū. Ex q seqtur solutõ pmi dubij q2 licʒ īpossibile sit idē in sua natūa eē ꝯtingēs ⁊ nccãriū tñ nihil ꝓhibʒ illud qd in sua natūa ē nccãriū ab aliq accipi vt cõtingēs ⁊ tūc ē opiabile iõ pt staē quod scitū ab vno sit opiatū ab alio ymmo ab eodē in diu's tpib9 Ex dict3 sequūtur conclusioēs.

Conclusio prima. Scibile formaliter acceptū differt ab opiabile ⁊ scia ab opione ꝓbat̃ ꝯclusio q2 omē scibile inq3tū hmõi accipit̃ vt nõ ꝯtingēs aliter se habere Opiabile vero capit̃ vt cõtingēs aliter se habē igit̃ scibile ⁊ opinabile formal'r drñt Scdo ꝓbat̃ q2 hitus formal'r distinguūtur p obiecta formal'r accepta ſʒ scia ⁊ opio hñt obiecta formal'r disticta. igit̃.

Conclusio secunda: Idē materialiter diuisū tñ formal'r bene ē scibile ⁊ opiabile Probat̃ ꝯclusio q2 illud qd in sua natūa ē nccãrium pt capi ab aliq tāq3 ꝯtigēs q2 idē mateial'r ē scibile ⁊ opiabl'e ⁊ sic oē scibl'e pt eē opiabl'e ſʒ nõ ꝯ.

Dubitatur primo. An simul et semel idem possit habē sciam ⁊ opinionē Ad dubiū rñdet phs ꝙ de eodē ſm rē qd ē diuisuʒ tñ ſm rõem pt idē siml' habere sciam ⁊ opinionē Sic siml' pt aliqs scire ꝙ hõ ē risibil' ⁊ opinaē ꝙ ē alb9. ⁊ ista duo sunt ex pte rei sbiecte Sʒ drñt ratõe ⁊ siml'e dat phs q2 de eodē sbiecto material'r pt eē va vl' falsa opinio vt aliqs opiari vere ꝙ dyameter ē incõmāsurabil' ⁊ aliqs pt false opinari ꝙ sit cõmēsurabil' Scdo dr̃ ad dubiū ꝙ īpossibile ē eūdē sil' ⁊ semel de eodē ſm rem ⁊ rõʒ habere sciam ⁊ opinionē Patʒ q2 sic idē ſm eādem rõem ab eodē accipet̃ vt nccãriū ⁊ vt non necessariū quod est impossibile ⁊ sic patet de cõparatione sciētie ad opinionem.

Dubitatur secundo: De cõparatione scientie ad alios hitus. Pro dubio cõsiderandū ē ꝙ in sexto ethico2ū ponūtur qnq3 habitus intellcūales q sp sunt circa ve2ū. q sunt sapiētia sciētia. intellect9. prudētia. ⁊ ars. Et addūtur duo q pñt eē circa ve2ū ⁊ circa falsum scʒ opio ⁊ suspicio. Quinq3 pmi dicuntur vtutes intellcūales quo2ū tres pmi sunt circa necessaria scʒ scia

circa ꝯclusiones. intellectꝰ circa ꝑncipia imediata sꝫ sapiētia circa ꝯclusioēs vt reducūtur i causas simpliciter ꝑmas. sed ars et prudētia sunt circa ꝯtingētia prudētia circa agibilia id ē circa actꝰ imanentes. Ars ꝟo circa factibilia. Sꝫ qꝛ determiare de sapientia scia ꝛ intellcū ꝛ de arte q̄d sint ꝛ q̄liter se habeāt ꝑtinet ad ꝑmū philosophū De prudentia vero ad moralem Jdo de istis in presenti non plus determinat phūs sed relinq̄t ad alias scias. final'r tñ determiat de q̄dā habitu q̄ respicit mediū demōstratōis qui dicit̄ solertia q̄ sic diffinit̄ Solertia ē quedam sbtilitas ad mediū in nō ꝓspecto tꝑe inueniendi id ē q̄dā subtilitas facilis vl' ꝓmpta ꝯiectuatō ad inueniendū mediū ꝓpter qđ aliq̄d fit ꝛ ꝑt alicui ꝯueire ex naturali aptitudie ꝛ ingeniositate vel ex bono exercitio. Et dat phs exēpla vt si q̄rat̄ q̄re luna splēdorē hꝫ versus solē. ꝛ respondeat̄ qꝛ a sole illustrat̄. assignat̄ vera cā ꝛ dū fit sine discursu vocat̄ solertia. Scđm exēplū ē si q̄s videat diuitē cū pauꝑe litigātē ꝛ stati iudicet h̄ ꝯueire qꝛ pauꝑ a diuite mutuauerit pecunias. Aliud exēplū si q̄s vidēs inimicos ꝑus. nūc eē amicos ꝛ dicat h̄ eē qꝛ facti sūt inimici vniꝰ tercij talis inuētō ē ꝑ solertiā. Et sic ꝑtꝫ q̄liter ꝯpat̄ scia ad alios hītus ab opinioē ꝛ ꝑ h̄ patꝫ solutio ad dubium.

Ad ratōes: Ad duas ꝑmas patꝫ solutō ex dictꝭ in ꝑmo articl'o. Ad terciā dꝛ ꝙ ex opione nō fit scia capiēdo ex vt dicit hītudinē cāe matꝰialis sꝫ dūtaxat capiēdo ex vt dicit ordinē vt sicut diceremꝰ ex mane fit meridies id ē post mane. ꝛ ita sil'r ꝯtigit ꝙ aliq̄s ꝑmo habeat opinionē ꝛ ꝯñr sciam de eodē. sed habita scientia nō plus manet opinio sicut adueniēte meridie non manet mane.

Questiones aūt sūt eq̄les nūero.

CIrca secundū librum posteriorum: Queritur primo vtrum Questiōes sunt eq̄les nūero hꝭs q̄ vere scimꝰ. Arguit̄ ꝙ nō qꝛ ꝑncipia demōstratōis sūt vere scibilia ꝛ tñ de hꝭs nō formātur q̄stioēs igit̄ ꝛc. Scđo arguit̄ de ꝯtingētibꝰ ꝛ opinabilibꝰ formant̄ q̄stioēs ꝛ tñ nō sunt vere scibilia igit̄ ꝛc. Tercio arguit̄ q̄stiōes formate de ꝯtingētibus reducūt̄ ad q̄stionē qꝛ ē. Cū igit̄ ille q̄stiōes nō sint vere scibiles sequit̄ ꝙ q̄stiones nō sūt eq̄les nūero hꝭs q̄ vere scimꝰ. in oppo. ē phs i textu.

Sciendum est primo. ꝙ postq̄ꝫ determiatū est in ꝑmo libro de demōstratōe ꝑꝫ seorsū dendo ex q̄bus ꝛ q̄libus ē. Cōsequēter in isto secūdo ōndit phs q̄l'r mediū demōstratōnis et etiā ꝑme ꝓpositōes indemōstrabiles nob innotescāt. Et ꝑꝫ h̄ presens liber habꝫ duas ꝑtes In prima ōndit quid sit mediū ꝛ qualit̄ nob innotescit. Et in secūda agit̄ de cognitōe pricipiorꝝ indemōstrabiliū. Et qꝛ mediū demōstratōis assumitur ad notificandū aliq̄d de q̄ priꝰ poterat esse q̄stio. Jdeo phs in ꝑncipio huiꝰ secūdi ōndit numerꝝ questionū q̄ per mediū terminari possunt. Et cōsequēter ōndit qualiter iste questiōes ad mediū se habeāt de quibꝰ videbit̄ in ꝑñti questione. De ꝑmo videlicꝫ in primo articl'o ꝛ de alio i scđo. ꝛ hec de ꝑmo nō bili.

Sciendum secūdo. Qꝛ scientia est verorꝝ tantū ꝛ qꝛ verꝝ soluꝫ significatur ꝑ enūciatōem Jdeo oportꝫ solā enūciatōem eē scibilem. ꝛ ꝑ cōsequēs de sola enūciatōe fit q̄stio q̄ꝛ de omi scibili pōt fieri q̄stio. Dupl'r tamē format̄ enūciatō qꝛ q̄nq̄ꝫ est de scđo adiacēte. ꝛ q̄nq̄ꝫ de tercio. ꝛ ꝑm h̄ distinguūtur q̄stiōes. qꝛ vl' fit questio de enūciatōe de secundo adiacente. et sic est questio simplex nō ponēs in numerꝝ. Vl' de enūciatione de tercio adiacēte ꝛ sic ē questio cōposita ꝛ ponēs in nūeruꝫ qꝛ q̄rit de ꝯpositōe duorꝝ quorꝝ vnū est ꝑdicatum ꝛ alterū ē sbiectū. Et circa scđm modū format̄ duplex q̄stio. Una qua q̄rit̄ an h̄ sit h̄ Et dicit̄ questio quia est. nō accipiēdo quia vt est signū interrogationis sed qꝛ sic q̄rimꝰ vt sciamꝰ qꝛ ita ē. Qđ probat phūs a signo qꝛ cū inuenitremꝰ ꝑ demōstrationē illud de quo ꝑmo fiebat q̄stio q̄escimus a questione ꝛ si in ꝑncipio sciuissemꝰ non fieret questio. sed questio non cessat nisi habito illo qđ q̄rebatur. Cū igitur questio qua q̄rebamꝰ. Utrum h̄ sit hoc puta vtrū luna sit deficiens cessat habito quia est. seq̄tur ꝙ de qꝛ ē. est q̄stio Alia questio fit quādo scimus quia ita est. ꝛ q̄rimꝰ ꝓpt̄ q̄d ita sit Ut cū sciꝰ qꝛ sol deficit q̄riꝰ ꝓpt̄ q̄d deficit ꝛ sic dupl'r q̄riꝰ ponētes in nūerū. Sil'r cca ꝑmū mōꝫ enūciatōis fit dupl'x q̄stio Una querēdo de aliquo si ē aut non est vt si est centaurus vel deus q̄ distinguitur a q̄stiōe q̄ ē. eo ꝙ fit de esse simpliciter. ꝛ alia de eē in parte Alia q̄stio est quādo scimꝰ de aliquo si ē q̄uerimus quid est ꝛ iste sunt simplices non ponentes innumerum.

Conclusio prima. Est responsalis ad quesitū. questiones sunt eq̄les nūero hꝭs que vere scimus. probatur conclusio quia quecūq̄ꝫ vere sciuntur possunt priꝰ esse ignota ꝛ du

bitari. Igit de oib⁹ pt fieri q̄stio scibil' Et extra ois questio scibil' pt se sciri. igit questioẽs sũt eq̄les nũero hijs que se scim⁹. τ in pposito di cũtur se scibilia illa que p demõstratõez sciũt Jõ h̃ ẽ sm̃o de q̄stioib⁹ t'mĩabilib⁹ p demr̃atõez
Conclusio secunda: Tãtũ sunt quat- tuor questioẽs scibiles. pbat̃ ↄclusio q2 om̃is questio vere scibil' vel ẽ simplex τ nõ ponẽs in- nũerũ. vl' ↄposita τ ponẽs inũez. si p̃mũ vl' que rit de eẽ rei simpl'r τ sic dicit̃ questio si ẽ vl' de q̄d ditate rei τ sic d2 questio q̄d est. si scd'z h̃ ẽ du- pl'r. vl' querit de inherẽtia vni⁹ ad alter̃ τ sic d2 questio q2 ẽ. vl' de cã t'lis iherẽtie τ sic ẽ ppt q̄d
Dubitatur primo. Qualiter iste q̄sto nes se h̃nt ad mediũ. Pro dubio ↄsiderãdũ ẽ q q̄stio si est. τ q̄stio q2 ẽ. ad inuicẽ reducunt̃ et sil'iter alie due. p̃mũ oñdit ph̃s. q2 tã q̄stio si ẽ q̄z q̄stio q2 ẽ q̄rit vtr̃ sit aliqd mediũ illi⁹ qd q̄ ritur vl' nõ. vt q̄rẽdo de aliq̄ si ẽ simplicit q̄rim⁹ vtr̃ sit aliqd mediũ q̄ possit oñdi ipm esse Si milit cũ q̄rit̃ de aliq̄ q2 ẽ q̄rit̃ vtr̃ sit aliq̄d me- diũ q̄ possit ostẽdi ita esse. Ver̃ tñ in istis q̄sti onib⁹ nõ q̄rim⁹ formalit mediũ s3 p q̄ndã ↄco mitãtiã. q2 si aliq̄s q̄rat vtr̃ h̃ sit vl' q̄d sit h̃ vl' illud ostẽdẽdũ est q sit aliqd mediũ p q̄d pos- sit demõstrari illd esse simpl'r vel in pte q2 non fit q̄stio de imediatis. Jn h̃ tñ differũt ille due q̄stiones. q2 q̄stio si ẽ formal'r q̄rit de eẽ simpl'r. Scd'a vo querit de eẽ in pte vt cũ dicit̃ hõ ẽ al- bus nõ significat̃ eẽ simpl'r s3 sm q̄d τ in parte Et ergo cũ d2 fit hõ alb⁹ nõ generat̃ hõ simpl'r s3 sm q̄d. Sil'iter q̄stio q̄d ẽ τ ppt q̄d adiuicẽ reducunt̃. Conueniũt em̃ in h̃ q vtraq3 q̄rit q̄d sit mediũ τ h̃ sil'iter intelligendũ ẽ sicut dictũ ẽ de alijs q sc3 sm q̄ndã ↄcomitantiã τ nõ s3 for mã q̄stiois. Nõ em̃ q̄rendo cãm ppter quã sol eclipsat̃. formaliter q̄rit̃ mediũ demõstratõis s3 q̄rit̃ illd qd ẽ mediũ Et q vtraq3 q̄rat q̄d sit me diũ ostẽdit ph̃s. q2 si q̄rat̃ quid ẽ defect⁹ lune Respõdet̃ q est p̃uatio lumis lune ppt intpo sitõnẽ terre int solẽ τ lunã. Et si q̄rat̃ ppter q̄d luna deficit illud idẽ respõdem⁹ sc3 ppt intposi tõem tre s3 ille q̄stioẽs q̄rũt de eodẽ ad q̄s idez respõdet̃. Sil'iter si q̄rat̃ q̄d ẽ ↄsonãtia Rñde tur q est pportõ nũeralis grauis τ acuti. Et si q̄rat̃ ppt q̄d ẽ ↄsonãtia grau' τ acuti Rñdet̃ q habẽt nũez pportõnabilẽ τ ita q̄d τ ppter q̄d querũt de eodẽ sbiecto q̄zuis rõne differũt. Ex dictis pat3 rñsio ad dubiũ. Nã ois q̄stio q̄rit an sit mediũ vl' q̄d ẽ mediũ. habito em̃ qd est mediũ q̄ritur q̄d est. illd. Et habito q̄d ẽ. habet̃ ppter quid τ sic pat3 q iste q̄stioẽs reducuntur ad mediũ q̄d ẽ ipm q q̄d est. Nã mediũ ad oñ dendũ de aliq̄ q̄d ẽ simpl'r. ẽ ip3 q q̄d ẽ q2 idẽ ẽ scire de aliq̄ q̄d est τ scire causa3 q̄stiois si est.

Dubitatur secundo: Utr̃ ois questio vere scibilis sit q̄stio medij. Ad dubiũ respon det̃ cũ textu q sic. Pat3 q2 ois questio vere scibi lis querit cãm rei vere scibilis q2 scire ẽ rem per causã ↄgnoscere. s3 cã est mediũ demonstratõis Igit ois questio vere scibilis est questio medij Scd'o pbat ph̃s a signo q2 illi⁹ ẽ questio q̄ in uẽto cessat dubitatõ s3 habito medio cessat q̄- lib3 questio. Igit ois questio ẽ questio medij. Minor ẽ pbat nã si q̄s eẽt sup lunã tpe eclip sis visu pcipet q luna deficẽt a lumĩe q2 intrat vmbrã terre τ nõ querer3 neq3 q2 ẽ neq3 ppter q̄d s3 vtrũq3 eẽt sibi manifestũ simul τ h̃ ẽ sig- nũ q habito medio dicẽte cãm illi⁹ q̄d querit̃ cessat questio. Et sic questio ẽ de medio. nec va- let dicẽ q ille solũ haberet ↄgnitõem de singula ri τ nõ de vniũsali q2 ex singularib⁹ p sensu3 ↄg nitis accipitur vl'e de q̄ est scia sicut ois questio querit an sit mediũ vt si est. vl' q2 est. aut q̄d sit mediũ vt q̄d est τ propter quid. ergo ois q̄stio est questio medij.

Ad ratioẽs. Ad primã patet solutio ex dictis. Ad scd'am dicitur q ille q̄stiones nõ sunt vere scibiles Jdeo de ipis nõ est ad pposi- tũ. Ad terciã dicitur q lic3 ille q̄stiones topice q̄ntũ ad formã querẽdi. reducũtur ad q̄stio- nẽ q2 est. tamẽ q̄ntum ad materiam differũt a questionibus demonstrabilibus.

Quomodo aũt quod q̄d est τc̃

Queritur secũdo. Utrũ alicui⁹ eiusdẽ sit diffinitio τ demõstratõ Arguitur q sic p̃mo q2 passiois ẽ diffinitõ τ etiã demõstratõ igitur. Scd'o arguitur diffinitõ ẽ mediũ demõstratõ nis: igitur qd scit̃ p demõstratõez scitur p dif finitõez. τ p ↄsequẽs eiusdẽ sunt diffinitõ τ de mõstratõ. Tercio arguitur q̄dã diffinitio ẽ to ta demõstratio Jgitur eiusdẽ sunt illa diffinitõ et demõstratio. Jn oppositũ est ph̃s i textu.

Sciendum est primo: Q postq̄3 ph̃s oñdit q ois questio ẽ questio medij. qd q̄dem mediũ ẽ ipm q quid ẽ Cõsequẽter oñdit q̄liter nob notificetur ipm q quid ẽ vtr̃ sc3 p demõ- stratõez vl' p diffitõez l' alio°. Et p̃mo ipugnat opiões q̄rũdã τ postea pcedit sm opinionem ppriam Et q2 aliqui dixerũt q quid est eo de- mõstrabile Jõ ad h̃ ipugnãdũ in isto capitulo poit ph̃s tria. p̃mũ ẽ nõ oim̃ q̄r̃ ẽ demr̃atõ. est diffinitõ de q̄ videbitur in scd'o n tabili. Se- cũdũ q nõ oim̃ q̄r̃ ẽ diffinitio ẽ demõstratõ de q̄ est p̃ma ↄclusio. Terciũ ẽ q nulli⁹ eiusdẽ sm

idē est diffinitō ⁊ demōstratō de q̄ ē i scd̄a ɔclusio q̄bus ōnsis ɔcludit̃ ꝙ demōstratō nō ē diffinitio nec ps ei⁹ sbiectia nec ecōtra De q̄ videbit̃ in secūdo articulo Ex quib⁹ sequit̃ ꝙ ipm ꝙ qd̄ ē cū sit diffinibile non est demonstrabile.

Sciendum secūdo. Q̄ð nō oīm quoꝝ est demōstratio ē diffinitō ꝓbat phs q̄tuor ratioibus Prima ē oīe q̄d ptinȝ ad qd̄ q̄d ē ꝑdicat̃ vl'r ⁊ affirmatie sȝ diffinitō indicat ꝙ q̄d est igit̃ diffinitō solū ɔtinȝ illa q̄ vl'r ⁊ affirmatie ꝑdicāt̃ sȝ int̃ se sūt demōstratioēs negatie vt i scd̄a figūa ⁊ multe ꝑticulares vt in tercia igit̃ nō oīm q̄ꝝ ē demōstratō ē diffinitio q̄zuis em̄ ꝑticulariū nō sit ꝑ se scia ipsoꝝ tñ per accidēs ē demōstratō ⁊ scia Scd̄a rō ostēdēs ꝙ neq̄ȝ oīm q̄ ɔcludūt̃ ꝑ syllogismū affirmatiōs ꝑme figure pōt ec̄ diffinitō Arguit̃ sic scire aliq̄d demōstratie ē de eo habere demr̄atōem si igit̃ oīm q̄ꝝ ē demōstratō sit diffinitio cū diffinibile vere sciat̃ ꝑ diffinitōeȝ ⁊ nihil ꝓhibeat aliquē hn̄tē diffinitōeȝ nō habē demōstratōeȝ seq̄tur ꝙ aliqd̄ demōstrabile vere sciet̃ nō habita demōstratōe de ipso q̄d ē ipossibile Tercia rō demonstratō solū ē eoꝝ q̄ ꝑ se insunt sȝ diffinientes aliq̄n nihil ɔgnoscūt eoꝝ q̄ ꝑ se isunt neq̄ȝ eoꝝ q̄ ꝑ accn̄s igit̃ Et dr̄ notant̃ aliq̄n qꝛ q̄n̄q̄ȝ aliq̄d pōt diffiniri ꝑ accidētia siue ꝑ se siue per accn̄s sed talis diffinitio nō ē vera diffinitio ⁊ adhuc si diffiniēs ɔgnoscat aliq̄ accidētia inesse diffinito h̄ tñ nō ē ꝟtute diffinitōis qꝛ diffinitio nō dicit ea inec̄ diffinito qꝛ in ea nō est ɔpositio enūciatia Quarta rō ē notificatia sbe accn̄s em̄ nō diffinit̃ vt dr̄.vij.metha.nisi per additamētū ⁊ adhuc nō nisi vt significat̃ ꝑ modū sbstātie sȝ eoꝝ q̄ꝝ sūt demōstratioēs nō sūt substātie neq̄ȝ ꝑ modū substātie significāt̃ igit̃ non oīm q̄ꝝ ē demonstratio ē diffinitio

Conclusio prima. Nō oīm quorū est diffinitio ē demōstratio ꝓbat̃ duplici rōe. Prima est vnius inq̄ztū vnum est sciētia vna. igit̃ si illud quod est demonstrabile vere per demonstrationem sciatur sequitur ꝙ ipi⁹ inq̄ztū idem nō est diffinitio. ptȝ ɔsequētia qꝛ si eiusdē inq̄ztū idē haberet̃ diffinitō ⁊ scia sciret̃ ꝑ diffinitionē vt dictū ē ⁊ nihil ꝓhibet habentem diffinitionē habere demonstrationē. Igit̃ aliq̄d demonstrabile vere sciret̃ non habita demōstratione de ipo. Secūda ratō diffinitōes sunt ꝑncipia demonstratōis vt patuit in ꝑmo libro sȝ pricipia non sūt demōstrabilia alit̃ ec̄t ꝓcess⁹ in infinitū igit̃ diffinitiones sūt idemōstrabiles tāq̄ȝ ꝑncipia demōstrationū Et ꝑ ɔsequēs non oīm quoꝝ ē diffinitio ē demonstratio

Conclusio secunda. Est respōsalis ad q̄situ. nulli⁹ eiusdē inq̄ztū idē est demōstratio ⁊ diffinitio. Probat phs triplici rōe Pria ē diffinitō notificat ꝙ q̄d est siue eēntiā siue subam cuiuslibȝ rei sȝ demōstratōes non notificāt substātiā sȝ eā ꝑsupponūt vt i mathematicis demr̄atōib⁹ suppoitur q̄d est vnitas igit̃ cui⁹ ē diffitio iq̄ztū hm̄oi nō est demōstratō. Scd̄a rō. demōstratio ostēdit qꝛ est. si sit affirmatia. ⁊ qꝛ n̄ est si sit negatia Sȝ in diffinitōe nihil de alio ꝑdicat̃ vt si aīal bipes sit diffinitō homis nec al̃ de bipede nec bipes de aīali ꝑdicat̃. Nā vt habetur.iij.metha. ⁊ q̄rto thopicoꝝ.nec gen⁹ ꝑdicatur de drn̄a nec drn̄a de genē. Tercia rō diuisorū semꝑ sūt diuse notificatōes nisi vnū sit pars subiectia altere⁹ vt ysocheles respcū triāguli qꝛ demr̄atōe q̄ demonstrat̃ de triangula habere tres angulos eq̄les duob⁹ rectis idē ostēdit̃ de ysochele sȝ diffinitio ōndit ꝙ q̄d est ⁊ demr̄atio qꝛ ē et ꝙ q̄d est non ē ꝑs sbiectia ipi⁹ qꝛ ē igit̃ ipi⁹ ꝙ q̄d n̄ ē demōstratio. ⁊ ꝑ ɔsequēs vni⁹ iq̄ztū ideȝ non ē demonstratio ⁊ diffinitio ⁊ sic non oīe demonstrabile ē diffinibile nec omne diffinibile est demonstrabile.

Dubitatur primo qualiter se hȝ diffinitio ad demr̄ationē. Ad dubiū r̄ndetur ꝙ vt ex dictis ptȝ diffitio non ē idē ꝙ demr̄atio nec ecōtra nec vnū ē ꝑs sbiectia alti⁹ Patȝ qꝛ obiecta diffitiois ⁊ demonstratiois sic se habēt ꝙ vnū non ē altm̄ nec ꝑs sbiectia alteri⁹ Igitur similiter dicēdū ē de diffinitioē ⁊ demr̄atione Et dr̄ notāter ꝑs sbiectia qꝛ diffinitio bene est ꝑs integralis demonstrationis.

Dubitat̃ scd̄o.. Utrū ipsi⁹ ꝙ q̄d est sit demr̄atio. Ad dubiū r̄ndetur breuiter ꝙ nō vt satis ptȝ ex dictis. qꝛ ꝙ q̄d est. notificatur per diffinitōeȝ ⁊ nl'li⁹ eiusdē ē diffitō ⁊ demr̄atō igr̄ ipi⁹ ꝙ q̄d ē n̄ ē demr̄atō Ex q̄ sequitur ꝙ ipm ꝙ quid ē nō ē demr̄strabl'e sȝ difibl'e ⁊ hec de scd̄o

Ad ratōes: Ad ꝑmam dicit̃ ꝙ passionis inq̄ztū eadē est non ē diffinitio ⁊ demr̄atio qꝛ ipi⁹ in se ⁊ absolute ɔsiderate ē diffinitio sȝ ipi⁹ in hītudine ad subiectū ɔsiderate ꝓut sibi vnitur per ɔpositionē ē demonstratio Ad secūdā dr̄ ꝙ diffinitio ex ɔn̄ti facit scire ɔclusionē demonstratiois. sȝ h̄ non facit notificādo ꝑ modū diffinitiois sȝ inq̄ztū se hȝ ꝑ modū cāe ⁊ mediij. Ad terciā dr̄ ꝙ aliq̄ diffinitio solū dr̄ tota demonstratio material'r Ideo additur positione differēs qꝛ n̄ ē demonstratio formal'r. Id̄o non notificat aliquid ꝑ modū ɔplexi sic̄ demonstratio sȝ solū ꝑ modū inconplexi

Ipsius autem quod quid est.

Queritur tercio. Utrum ꝙ quid est possit demōstrari de eo cuiꝰ ē in eo ꝙ quid est.
Arguitur ꝙ sic. Primo qꝛ diffinitio significās ꝙ q̇d est potest ostendi de diffinito ꝑ passionē cū eo conuertibilem. qꝛ accidētia magnaꝫ partem conferūt ad ꝯgnoscendū ꝙ quid est vt dicitur in ꝓhemio de aīa. Similiter diffinitō materialis ostēdit̄ de diffinito ꝑ formalē igit̄ Scd̄o arguit̄ ad constitutōem diffinicōis significātis ꝙ quid est req̄rit̄ genꝰ ꝓximū cū vltia dr̄ña sꝫ hec accipiūt̄ ꝑ diffinicōeꝫ p̄mi generis ꝛ collectōem dr̄ñaꝝ donec ad vltimū deueniat̄ igitur ꝑ diffinitōem pt ostēdi ꝙ q̇d est de eo cuiꝰ ē
Tercio arguit̄ vnū cōtrariū ē p̄ncipiū ꝯgnoscendi reliquū igit̄ ꝑ diffinitōeꝫ vniꝰ ꝯtrarij pt demr̄ari ꝙ q̇d ē de alt̄o ꝯrio In oppo. ē. p. i tex.
Sciendum est primo: Q postq̄ꝫ ph̄s oñdit ꝙ diffinitō non ē idē ꝙ demōstratio nec ꝑs eiꝰ nec ecōtra ꝛ idē oñdit de diffinibili ꝛ demōstrabili ꝛ sic ꝙ q̇d ē nō est demōstrabile ħ. cōseq̄nēter disputatie inq̄rit vtꝝ ꝙ q̇d est qd̄ est ꝓpꝛiū significatiui diffinitōis possit demōstratiue sciri de eo cuiꝰ ē ꝛ in eo ꝙ q̇d est. Et oñdit ꝙ nō discurrēdo ꝑ oēs modos quibꝰ videri posset ħ fieri. Et deide dicit aliq̄s rōes cōes ꝛc̄.
Sciendum secūdo. ꝙ ph̄s p̄mo ostendit ꝙ ip̄m ꝙ quid est nō pōt demōstrari de eo cꝰ est per acceptōnē terminoꝝ ꝯuertibiliū. ad qd̄ p̄mittit aliq̄s suppositōes. Prima est ꝙ oīs syllogismus ꝓbat aliquid de aliq̄ ꝑ aliqd̄ mediū Scd̄a est ꝙ ip̄m ꝙ quid est debet esse ꝓpꝛiū qꝛ q̄libet res habet ꝓpꝛiā q̇dditatē. ꝛ quia nō omne ꝓpꝛiū alicuiꝰ dicit essentiā eiꝰ ideo ponitur.
Tercia suppositio ꝙ ipsū ꝙ q̇d ē p̄dicet̄ in eo ꝙ quid de diffinito. Quarta est ꝙ ipsum ꝙ q̇d ē debet esse ꝯuertibile cū eo cuiꝰ est. Ex quibꝰ seq̇t̄ ꝙ si demōstraret̄ ꝙ q̇d est de diffinito in eo ꝙ q̇d est. Oportet ꝛ ip̄m predicari de medio in eo ꝙ q̇d est. Et similiter mediū de minore extreītate.
Cuius ratio est quia si ꝙ quid est predicaret̄ de medio ꝛ non in eo ꝙ q̇d est. virtute talis medij nō possꝫ ostendi illud ꝙ quid est eē ꝙ q̇d ē minoris. si etiā illa cōditio nō ꝯueniret medio respectu minoris per illud medium nō posset concludi ꝙ quid ē de miore extremitate.
Conclusio prima. Q quid est non potest demōstrari de eo cuiꝰ est in eo ꝙ quid est. per acceptionē terminoꝝ ꝯuertibiliuꝫ nec etiā pt syllogistice oñdi ꝑ viā diuisiois de eo cꝰ ē Prima ꝑs ꝓbat̄ p̄suppoitis suppositōibꝰ h̄itis qꝛ si ꝙ q̇d ē demr̄aret̄ de diffinito in eo cꝰ ē. vl' mediū ꝑ qd̄ demōstrabit̄ se hēbit vt dictū ē vl' nō Si nō ꝑ ipsū nō demr̄abitur ꝙ q̇d est, et maioꝝ extremitas de eo cuiꝰ ē. s. de miore i eo ꝙ q̇d. si vo mediū hēat se illis duobꝰ mōis seq̇t̄ ꝙ illd̄ mediū ē ꝙ q̇d ē. minoris ꝛ tūc assumet̄ idē ad ꝓbādū seip̄m ꝛ eque ignotū ad ꝓbandū ignotum.
Secūda ꝑs ꝓbat̄ qꝛ ꝑ viā diffinitōnis nihil pōt syllogistice ꝓbari igit̄ a fortiori neqꝫ demōstrari. Añs pꝫ. qꝛ in sylo°. ꝯ°. seq̇t̄ de neccitateꝫ in via diuisionis ꝯ°. nō sequit̄ de neccitate. nisi rñdens ꝯcedat ꝙ oīa ꝯtenta sub diuiso accepta sunt sicut in inductione nō sequit̄ ꝯ°. nisi ꝯcessa illa ꝑticula ꝛ sic de alijs. Scd̄o ꝓbat̄ qꝛ in tali mō petit̄ p̄ncipiū vt sic arguendo. hō est aīal. igit̄ ē rōnale vel irrōnale. Oportet ei ꝙ rñdens ꝯcedat oīa ꝯtenta sub altero eē accepta.
Et vltra cū dr̄ hō nō est irrōnalis igit̄ ē rōnal'. illa mioꝛ ē eque nota sicut ꝯ°. Uñ q̄uis ꝑ diuisionē pōt oñdi ꝙ ħ totū aīal rōnale p̄dicatur de hoīe nō tñ ꝓbaret̄ ꝙ eēt ꝙ quid est. qꝛ ñ omne qd̄ p̄dicat̄ vere de aliq̄ ꝙ quid est ipsiꝰ.
Conclusio secunda. ꝙ quid est de eo cꝰ est nō pōt demōstrari. ꝑ diffōem diffōis in eo ꝙ q̇d ē neqꝫ ꝙ quid ē vnius rei posset demōstrari de ipsa ꝑ diffinitionē sui ꝯtrarij. Sil'r neqꝫ pt ꝙ quid ē demonstrari d̄ diffinito in eo ꝙ q̇d ē ꝑ inductionē. Prima ꝑs ꝯclu. ꝓbat̄. qꝛ in tali mō arguēdi cōmittit̄ petitio p̄ncipij. igit̄ nō esset demōstratio. Añs ptꝫ. quia vr arguendo. sic oīs oīo ꝯuertibilis cū aliquo ꝛ indicans ꝙ q̇d ē esse rei d̄ eo ꝙ q̇d ē p̄dicat̄ in eo ꝙ quid est sed aīal rōnale est huiusmodi respcū hoīs. igit̄ ꝛc̄. Etiā mioꝛ simpl'r loquēdo ē eq̄ ignota sicut ꝯ°. Scd̄o ꝓbat̄. qꝛ sicut se hꝫ syllogisans ad diffinitionē cōem syllogismi ita diffiniens ad cōem diffōem diffōnis sꝫ sillogisans in syllogisando nō capit diffinitionē cōem syllogismi sed eā in mēte ꝓ regula obseruat. Igit̄ volens demonstrare ꝙ q̇d ē ꝑ diffinitionē nō debet capere diffinitionē diffōnis. Scd̄a ꝑs cōclusionis ꝓbatur qꝛ in tali argumētatōe peteretur p̄ncipiū. igit̄ ꝛc̄. Añs ptꝫ qꝛ si demonstrat̄ qd̄ indiuisibile eē sit ꝙ q̇d ē boni ꝑ hoc ꝙ ē diuisibile esse ē ꝙ quid ē mali. añs ē eque ignotū sicut ꝯsequens. Et ħ exemplū ponit̄ s̄m opionē platonis ponētis ꝙ eadē eēt rō boni ꝛ vniꝰ
Tercia pars ꝯclusionis ꝓbat̄ qꝛ in inductiōe. ꝑ hoc ꝙ aliquid inest singularibus ꝯcludit̄ illud eē in vniuersali. sꝫ tñ ñ posset cōcludi ꝙ tale predicatū esset ꝙ quid est illius vniuersalis. qꝛ ibi fieret petitio p̄ncipij Igit̄ ꝛc̄. Itē in tali ꝓcessu nō sequit̄ ꝯclusio de necessitate nisi habito consensu respondētis. Etiam deficerent ꝯditiones req̄site ex ꝑte medij Ex dictis infert̄ ph̄s suā cōclusionē generalē videlicet ꝙ ipsuꝫ ꝙ q̇d est nullo modo est demonstrabile de eo cuius est

Q̄ iii: v: ꝙ quid ē possit demostrari de eo cuiꝰ ē in eo ꝙ quid est

in eo ꝙ quid ꝓbaret̄ qꝛ vl' fieret ꝑ acceptōꝫ ter minoꝝ ꝯuertibiliū. vl' ꝑ viā diffōnis. vel ꝑ dif finitionē ꝯmunē diffōnis. vel ꝑ diffinitioneꝫ sui ꝯrij. vel ꝑ inductionē. sed nullū pt dici vt etiā ex dictis pꝫ. Igit̄ ⁊c̄. Deinde ꝓbat phus istā ꝯclusionē ꝑ rōnes cōes ꝑ quibꝰ supponit ꝙ q̇cūqꝫ scit rōnes cōes hois vel alicꝰ rei neces- sario scit illā eē. qꝛ nō entis nō est quidditas. Jō de eo ꝙ nō ē nō pt esse ꝙ q̇d est q̄uis possi- mus scire ſcationē nois sicut si aliq̇s sciret q̇d ſcat hoc nomē tragelaphus. Tūc arguit̄ sic ex ptibus diffōnis fit vnū ꝑ se. Optet igit̄ ꝙ de- monstratio que vtit̄ diffōne tanq̄ꝫ medio ali- quid vnū demōstret qꝛ optet ꝯclusionē eē ꝓ- porcionatā medio. ⁊ ꝑ ꝯ̄sequēs ꝑ vnā demon strationē nō pn̄t diuersa demōstrari. sed in om ni creato ē aliud ꝙ q̇d ē ⁊ eē illiꝰ cuiꝰ ē. Igit̄ nō est possibile ꝙ eadē demōstratione demōstretur ꝙ quid est alicuius rei ⁊ esse ipius siue sit eē sim pliciter siue esse in pte. Secūda rō diffinitio nō manifestat rē eē. igit̄ neqꝫ demōstratō ōndit rei quidditatē. Cōña tenet qꝛ esse rei aliud ē a q̇d ditate. Jō dicit Auicēna ꝙ esse accidit vnicui- qꝫ ꝙ est. Añs pꝫ qꝛ habita diffinitōe alicuius adhuc ꝯtingit querē an hoc sit ⁊ ꝓpt̄ q̇d sit vt si habeat̄ diffinitio mōtis enei ꝙ ē corpus ene- um in altū ⁊ vndequaqꝫ diffusum adhuc ꝯtin git q̄rere vtꝝ sit tale ens in reꝝ natura.

Dubitatur p̄mo. Utrū diffinito sit idem penitꝰ ⁊ ꝯuertibil'r sicut rō expōnēs ſca- tionē. Ad dubiū rn̄r ꝙ nō ⁊ h̊ ponit phus. ne aliquis dicat. ꝙ ois diff̊. indicet ꝙ q̇d ē. Pro bat. p. dupl'r p̄mo qꝛ rō quid nois ē tā entꝭ q̄ꝫ nō entis. sed diff̊. explicans ꝙ q̇d erat esse soliꝰ entis ⁊ p̄ncipaliter subē est. Scd̄a rō cuilibꝫ rō ni aliquid ſcanti. ꝯtingit ponē aliq̊d nomē ei corrn̄dens q̊d ꝑ illā rōnem manifestabit̄ Igit̄ si nihil aliud sit diffinitio q̄ꝫ rō interp̄tatia no- minis sequeret̄ ꝙ oēs rōes eēnt diffinitio q̊d ē falſ. Seq̄ret̄ etiā ꝙ ylias nō ē totū poema Ho meri de bello troyano eēt diff̊. q̊d falsum est.

Dubitatur secundo. de differentijs in ter q̇d rei ⁊ quid nois. Ad duꝫ rn̄r ꝙ vti p̄mo libro dcm̄ ē q̄ttuor mōis dr̄n̄t. Prio qꝛ q̇d rei solū est entiū. ⁊ q̇d nois ꝯueit tā entibꝰ q̄ꝫ n̄ entibus. Scd̄a drā ē qꝛ q̇d rei solū ē incōple- xoꝝ. ⁊ q̇d nomis ē tā ꝯplexoꝝ q̄ꝫ incōplexoꝝ. Tercia est qꝛ quid rei prius ꝯuenit sube ⁊ per posteriꝰ accn̄tibus sed q̇d nois eq̄liter ꝯuenit vtrisq̄ꝫ. Quarta drā ē qꝛ q̇d rei explicat rē ſca tam ꝑ nomē. sed diffinitio quid nois explicat ꝓprietatē nois a qua nomen imponitur.

Ad ratōes. Ad primam dicitur ꝙ licet ꝑ passionē ꝓpriā possit a posteriori cō- cludi ꝙ q̇d ē de eo cuius ē nō tn̄ pōt demōstrari in eo ꝙ quid est. quia nō p̄dicatur de passione i eo ꝙ quid est. nec etiā passio de subiecto q̊d tn̄ oporteret. Ad scd̄aꝫ et terciā pꝫ solutio ex dictꝭ

Itern m autem speculandum.

Queritur quarto vtrū ꝙ quidē posset aliq̇ modo ꝑ demōstrationē ostendi Arguit̄ ꝙ nō qꝛ totū illud q̊d ꝑ demōstrationē ōndit̄ est. quia ē. sed qꝛ ē ⁊ q̇d ē in oi ente creato real'r di- stingūtur igit̄ ꝙ quid est nō pōt ꝑ demōstratōꝫ manifestari. Scd̄o arguit̄. in oi demōstratione ꝓpter q̇d meͫ debet inesse subiecto notiꝰ q̄ꝫ ma ior extremitas. sed nihil inest notiꝰ diffinito q̄ꝫ suū ꝙ q̇d est igitur nō pōt ōndi ꝑ demōstratōeꝫ de diffinito Tertio ar' in oi demōstratione ꝯclu ditur passio de subiecto sed ꝙ q̇d ē nō est passio igitur nō pōt ostendi ꝑ demōstrationē. In op- positum est phus in textu.

Sciendū est p̄mo q̊d postq̄ꝫ phus: disputatiue inquisiuit qualiter ipm̄ ꝙ quid est cognoscatur. ⁊ etiā diffinitio cuiꝰ ipm̄ ꝙ q̇d est ē ſcatū. Cōsequēter circa hoc veritatē determi- nat. ōndens p̄mo quendā modū sylogistice ꝓ- bationis. ꝑ quē in quibusdā ōndit̄ ꝙ q̇d ē scꝫ in illis quoꝝ ē alia cā ab essentia rei. Scd̄o ōn dit qūo ex demōstratione possit accipi ꝙ quid est. s. in illis q̄ nō habēt aliā cām a sua essentia. Et tercio ōndit pluralitatē diffinitionū ⁊ qūo q̄libet se habent ad demōstrationē que scꝫ pn̄t demonstrari ⁊ que non. Dicit igit̄ phus ꝙ idē est scire cām questionis si est. sicut idem ē ꝓpter quid. ⁊ cām scie questionis qꝛ est. Cuiꝰ rō ē qꝛ oportet ꝙ ipsius esse rei sit aliqua cā ⁊ illa vl' ē eadem cū essentia rei vt sunt materia ⁊ forma. vel est alia sicut efficiens ⁊ finis que sunt q̄dā- modo cause forme ⁊ materie qꝛ finis est q̄dam mō cā efficiēs. ⁊ efficiens est cā forme. ⁊ si illa cā sit alia vel est demonstratiua effectus. vel n̄ de- monstratiua. qꝛ nō ex omni cā efficiente sequit̄ effectus de necessitate si sit demōstratiua tūc per eam pōt aliquo mō ꝯcludi ꝙ quid ē de diffini- to. Exemplū textꝰ vt ꝟtꝰ ē habitꝰ oꝑans secū- dam rectā rōnem ⁊ p̄ter illud ꝙ quid est habet cām finalē scilicet ꝙ ē habitus ad beatitudinē ꝑducens. Et potest ista causa finalis capi pro medio ad demōstrandū suū ꝙ quid est. Sic ar guendo ois habitꝰ ad beatitudinē ꝑducens ē habitꝰ ſm rectā rōem oꝑans. virtꝰ ē hmōi. igi tur. qꝛ iste ē vnus modꝰ sylogistice ꝓbādi ipm̄ ꝙ quid ē ꝑ aliam diffōem sed tamen non demō stratur in rōne ꝙ quid est. Et sic patet ꝙ i hijs quoꝝ p̄ter ꝙ quid ē: est alia cā ipm̄ ꝙ quid est.

pōt aliq̄ mō demonstrari. ꝑ illā cām sed vbi nō est pter ipm alia cā illud nō pt demōstrari. Sȝ ad videndū qualr̄ in istis ipm ꝙ quid ē. pos/sit ꝑ demōstrationē elicitiue cognosci.

Sciendū scdo Q̄ꝫ qn̄qȝ cognoscim⁹ qꝛ ē ꝛ querim⁹ ꝓpt quid. ꝛ qn̄qȝ sil'. vtraqȝ co gnoscim⁹ sȝ īpossibile ē scīē ꝓpt quid ꝛ ignora re qꝛ est. Et sil'r se habet q̄d est respectu si est. Quia vno° ꝯgnoscim⁹ qꝛ accidēs ei⁹ vt ꝑ ve locitatē mot⁹. aliquid credit̄ esse lepus. Ali° ꝑ aliquid de essentia eius vt si cognoscam⁹ ecly psim solis vel lune. qꝛ ē quedā ꝓuatio lumis. cū tn̄ nō omis priuatio lumis sit eclypsis. Un̄ in illis de q̄b⁹ cognoscim⁹ ꝙ sūt ꝑ mediū acci/dentale. nō oȝ sil' cognoscē q̄d sunt eo ꝙ ꝑ acci/dētia nescim⁹ simplicit̄ ipa eē. sȝ scim⁹ accn̄a eo rū esse. sȝ in hijs q̄ scim⁹ eē ꝑ mediū eēntiale. s. ꝑ aliquid qd̓ ē de eēntia eoꝝ siml' possum⁹ cog noscere q̄d sūt ꝛ qꝛ sunt. Et si illud mediū di/cat totā essentiā cognoscim⁹ simpl'r ipa esse. ꝛ si solū dicat ꝑtē cognoscim⁹ ipa imꝑfecte eē. sicut imꝑfcē cognoscim⁹ suū ꝙ quid ē. Et iō sil'iter nos habem⁹ ad cognoscendū ipm ꝙ q̄d ē. Et ad cognoscendū si ē. ꝓpter qd̓ pri⁹ dicebat̄. ꝙ idē est scire quid ē ꝛ scire cām q̄stionis si est. qꝛ quid ē. est illa cā. Ex ꝓdictis patē pōt q̄l'r ex de mōstratione possit elicitiē accipi ꝙ q̄d ē. qꝛ vel in tali demōstratione demōstrat̄ aliq̄d eē simpli citer vel demōstrat̄ eē in ꝑte. si ꝓmū tūc talis de/mōstratio ordinat̄ ad cognoscendū ꝓpt q̄d ip sius esse rei. mō ꝙ quid ē est cā ipi⁹ eē. qꝛ illud qd̓ ē mediū in tali demōstratione dicēs ꝓpter quid ipsius eē ē diffinitio dicens quid ē ipsi⁹ subiecti. si vero demōstret̄ eē in ꝑte vt tale. Uel tn̄ tūc mediū dicēs ꝓpt quid ē diff°. dicēs q̄d ē ꝓmi termi. s. maioꝛꝫ extremitatis ꝛ sic elicitiē possum⁹ cognoscere q̄d est de passione Et sic ite rū est resolutio ipi⁹ passionis ad aliqd̓ mediū. hoc ē ad diffōem ipius subiecti ꝛ ꝑ h̓ possum⁹ dicere diffinitionē ipi⁹ subiecti. Exemplū dat ph̓s vt si q̄ratur ꝓpter quid luna eclipsat̄ ꝛ q̄d ē eclipsis ad vtrāqȝ questionē idem rn̄det̄. qꝛ ad ꝓmā dr̄ ꝙ deficit ꝓpter obiectionē terre int̄ solē ꝛ lunam. ꝛ illa ē diffinitio eclipsis. tamen ista diffinitio passionis adhuc potest ostendi. per diffinitionem subiecti. Nam per hoc ꝙ lu/na est corpus sic natum moueri sequit̄ ꝙ in ali quo tp̄e obiciat̄ terra inter solē ꝛ lunā. Si v̓o de aliquo demōstret̄ eē simpl'r vel in ꝑte ꝑ medi um accidentale. tūc ex tali demōstratione nō pt elicitiue cognosci ꝙ quid ē subiecti vel passio/nis. quia ꝑ illud mediū nō cognoscim⁹ simpli citer rē esse. Exemplū ē vt si demōstrem⁹ lunam eclipsari in plenilunio ꝑ h̓ ꝙ nō causat̄ vmbrā aliquo nostrū in me° exn̄te Illud mediū nō fa/cere vmbrā nō est de essentia eclypsis sed effect⁹ eius q̄ tn̄ pōt ꝯtingere alia ꝛ alia de cā q̄ȝ ꝓpter eclypsim vt ꝓpter nubes vel aliquid sil'e tūc sit

Conclusio prima In his quorum p̄ter ipm ꝙ quid ē. est alia cā ꝙ quid est pōt ali quo mō ꝑ demonstrationē ostn̄di. Ptȝ qꝛ diff° materialis pōt on̄di ꝑ aliam diffinitionē da/tam ꝑ finē vel ꝑ cām efficientē. Et etꝫ qn̄qȝ dif finitio formalis pōt on̄di ꝑ diffinitionē cau/salē q̄ȝuis non in eo ꝙ quid est. sed in tali demō stratione demōstratur. qꝛ est illud qd̓ ꝑ ꝓdica/tū demōstrat̄. ꝛ nō on̄dit̄ ꝙ illa diff°. que p̄dica tur dicat ꝙ quid est ipsius subiecti.

Conclusio secunda: In hijs quoꝝ p̄ter ꝙ quid ē nō est alia cā. qn̄ cognoscit̄ esse rei demōstratiue ꝑ mediū essentiale pōt elicitiue co gnosci quid est ꝑ demonstrationē sed qn̄ cog/noscit̄ ꝑ mediuȝ accidentale non oportet cog/noscere ꝙ quid est. Primū patet quia ꝙ quid est subiecti ē causa ꝓpter quid esse subiecti siue sit esse simpliciter siue eē in ꝑte ꝛ illa cā in tali de monstratione accipit̄. Scd̓a ꝑs ptȝ qꝛ qn̄ esse ꝯgnoscit̄ ꝑ mediū accn̄tale in demōstratione nō ponitur ꝙ quid ē subiecti vel passionis ꝓ me/dio igitur non potest illo modo elicitiue cog/nosci per demonstrationē.

Dubitatur primo Que diffinitō pōt esse medium ad demonstrandū aliam. Ad dubiū rn̄detur ꝙ quia esse rei quandoqȝ depen det a quattuor causis illud pōt manifestari. vl' diffiniri ꝑ q̄ȝlibet cām ꝛ sicut finis ē ratio effi/cientis ꝛ efficiens est ratio forme ꝛ forma est rō materie ita diffinitio data ꝑ finem. potest esse principium ad demonstrandū illā que dat̄ per efficientē ꝛ hoc iteꝝ est ꝓncipiū ad demonstran dum illam que datur ꝑ formā et diffinitō for malis pōt sumi ad demonstrandū diffinitōem materialē eo modo quo causalitas vni⁹ p̄ueit causalitatem alteri⁹ in causando. sed illa que ē simpl'r ꝓma in causando non pōt ꝓpter quid. ꝑ aliam demonstrari. Ideo ratio data ꝑ finem non potest demōstrari ꝑ aliam causam.

Dubitatur secūdo. Quomodo quorū dam p̄ter ꝙ quid est non est alia causa cū tamē cuiuslibet effectus debeant esse quattuor cause. Ad dubiū rn̄det̄ cū scō thoma. ꝙ h̓ pōt tripl'r intelligi. Uno° ꝙ simpliciter ꝛ absolute aliq̄d nō habeat cām sui esse sed ꝙ suū esse sit sua eēn/tia. ꝛ hoc soli deo ꝯuenit. ꝛ de isto mō nō ē h̓ ad ꝓpositū. Scd̓o°. pōt intelligi referēdo ad cās

siue ad diffinitiones vniꝰ rei. q2 quarūdā diffinitionū ē alia cā. ⁊ q̄rundā nō vt iam dictū ē. Tercioꝰ. pōt intelligi ꝙ q̄rundā q̄ ꝯtinent sub subiecto aliciꝰ scie ⁊ sub aliqua spāli rōne. nō est alia cā p̄ter ꝙ q̄d ē. vt in mathematic̄ q̄ per solā formā diffiniunt. ⁊ sic mathematicalia n̄ hn̄t cām aliā p̄ter ꝙ q̄d ē. ꝓut in tali scīa ꝯsiderantur. ⁊ isto mō videt phus intelligere q̄ dat exemplū in mathematic̄ dicēs ꝙ Arismetrica p̄supponit q̄d ē vnitas ⁊ etiā q2 ē ⁊ sic q̄zuis q̄libet effectꝰ possit h̄re quattuor cās. tn̄ qn̄q3 p̄t ꝯsiderari solū ꝓut depēdet ab vna illaꝝ cāꝝ ⁊c̄.

Ad ratioēs. Ad p2imā dicitur ꝙ in demōstratione sp ōn̄dit q2 est. vl' simpl'r vel in pte. mō q2 ē in pte nō semꝑ realiter distinguit. ab eēntia rei q̄zuis ēsse ex̄ntie distinguat ab eēntia. Ad secundā d2 ꝙ sicut vna cā ꝓuenit aliaz in cāndo ita vna diffᵒ. pōt esse notior alia. ⁊ sic pōt capi aliquid notiꝰ aliqua diffinitione q̄ dicit ꝙ quid est. Ad terciā d2 ꝙ diffᵒ. material' cū demōstretur h3 quendā modū passiōis. q2 ōn̄ditur vt aliquid causatū ex alijs ꝑncipijs diffiniti. ⁊ nō ōn̄ditur vt dicēs q̄d est ipsius in co ꝙ quid ē. ⁊ hec de questione.

Diffinitio autē. Queritur quinto. Utrū diffinitio passionis sit mediū in demonstratione potissima in q̄ demōstrat ꝓpria passio de sbiecto ꝓprio. Arguit ꝙ nō p̄mo q2 diffinitio passionis ē idē cū passione. si igitur sumatur ꝑ medio ad demōstrandū passionē d̄ sb iecto ē petitio ꝑncipij. Secūdo arguit meᵐ ꝑ q̄d demōstratur passio de subiecto vel ē ipi subiecto eēntiale l' accidētale. si essentiale aut ē tota diffinitio subiecti aut pars eius. ⁊ sic habetur intentū. si sit accn̄tale tūc inest subiecto ꝑ cām ⁊ ꝑ ꝯsequens ꝑ mediū. cū cā sit mediū in demonstratione. vel igit illud mediū iteꝝ ē essentiale. vel accidēcale ⁊ sic ꝑcedit in infinitū vel tandē ꝑ viā resolutionis deueniet ad mediū. q̄d ē eēntiale subiecto ⁊ nō inest sibi ꝑ cām ⁊ hoc ē q̄ditas subiecti. igitur diffinitio subiecti ē medium demōstrationis ⁊ nō diffinitio passionis. Tercio arguitur sicut passio est demōstrabilis de subiecto. ita diffinitio eiꝰ cū sint idē realiter igitur diffᵒ. passionis nō ē mediū in demōstratione potissima. In oppositū arguit primo q2 mediū d3 dicere cām eēntialē passionis. sed diffinitio subiecti nō dicit cām essentialē eius igitur ipsa nō est mediū. sed diffinitio passiōis. Scd̄o arguitur mediū potissimū debet dicere q̄d ⁊ ꝓpter q̄d. s3 tale ē diffinitio ꝯpleta passionis. data ꝑ ꝑncipia subiecti ⁊ ꝑ ꝑncipia passionis igitur ⁊c̄. Tercio arguitur demōstratio potissima debet ꝓcedē ꝑ ꝓpriā ⁊ īmediatā cām passionis. s3 ꝓpria ⁊ imediata cā passionis est diffinitio eius ⁊ nō sola diffᵒ. subiecti. cū3 illa diffinitio sit cā cōmunis pluriū passionum. Quarto arguitur mediū in demōstratione potissima deb3 esse v̄a positōe mediū. s3 tale ē diffinitio passionis et non subiecti quia diffinitio passionis est prior passione ⁊ posterior subiecto. sed diffinitio subiecti ꝑcedit vtrāq3. Quīto arguitur meᵐ in demōstratione ē rō ꝑmi termini vt h̄etur in textu. sed in demōstratōne potissima q̄ fit in prima figura maior extremitas est primꝰ terminꝰ ⁊ illa ē passio q̄ demōstrat de subiecto. igitur. ⁊c̄. primo videbitur de q̄sito.

Sciendū est p̄mo q̄d posi q̄3 phus ōn̄dit qual'r ꝙ q̄d est h3 cognosci ꝑ demōstratōnem. q2 aliqn̄ h3 cognosci vna diffinitio ꝑ aliam qn̄q3 v̄o solū cognoscitur elicitiue ex demōstratione ꝯpleta. in illis in q̄hꝰ p̄ter ꝙ q̄d ē nō ē alia cā. hic ꝯn̄r ad cognoscendū q̄ diffinitio pōt demōstrari. ⁊ q̄ nō distinguit phs pl'es modos diffōnis ōn̄dens ꝙ vna se habet vt principiū demōstrationis. alia vt ꝯᵒ. alia v̄o vt tota demonstratio in casu sine positione differēs vn̄ diffinitio. vnoᵒ. diffinit ꝙ ē rō ꝑcatiua ipiꝰ ꝙ quid est. Et ponitur ipius ꝙ q̄d ē ad drām diffinitionis q̄d nōis. q̄ nō explicat q̄d ē eē rei. Et etiā ad drām rōnis que datur ꝑ accidētia rei. Si em̄ nō possit h̄ri alia rō q̄3 rō q̄dditatia tūc nunq̄3 scíremꝰ aliquā rē esse ignorādo q̄d ē de ipa. quia īpossibile ē ꝙ sciamꝰ aliquā rē esse nisi ꝑ aliquā rōnem illiꝰ. iō semꝑ sciremꝰ ꝑ rōe3 dicentē ꝙ q̄d ē ⁊ sic nō posset cognosci res ignorando q̄d ē. Et int diffōem quid rei ⁊ alias diffinitiones. dat phs aliā drā3. q2 diffinitio q̄d nomis ⁊ etiā data ꝑ accidena nō est ratio vna simpliciter sed est ratio vna coniunctione. sed diffinitio q̄d rei est simpl'r vna in q̄ztū ꝑcat vnā essentiā rei. Et rōhꝰ est. q2 vniꝰ rei ē tm̄ vna essentia. sed pn̄t esse plura accn̄a. Alia ē diffinitō que diffinitur ꝙ ē rō ꝓpter quid demōstrans. Et tercia pōt addi ꝙ ē q̄dā diffinitio. dicēs q̄d ⁊ ꝓpter quid. q̄ ē tota demonstratio positione differens. Exemplū est vt diffinitio tonitrui. que d̄t ꝙ ē extinctio ignis in nube ē dicēs ꝓpt quid. Sed si dicat ꝙ tonitruū est sonꝰ factus in nubibus ꝓpter extinctionē ignis in nubibꝰ erit diffinitio quid ⁊ ꝓpter q̄d. ⁊ est tota demōstratio positione differens. Pria v̄o ē p̄ricipiū demonstrationis. ⁊ secūda diffinitō se h3 vt ꝯᵒ.

Sciendum est secundo. Q̄ ad respondendū ad quesitū albertꝰ supponit ꝙ ī demonstratione pōt accipi diffinitō triplex. Una est diffinitio subiecti data ꝑ principia eēntialia subiecti que dicit ꝓpter quid tantū passio-

nis. Alia est diffinitio icõpleta passiõis. que datur p pricipia formalia passionis que sūt de suo genere q dicit qd tantū. Alia est diffinitio ꝯpleta passionis que datur p principia formalia subiecti put sunt pncipia effectiua passiõis τ nō pricipia formalia passionis τ h dicit quid et propter quid.

Conclusio pma: Et responsiua. ad quesitū scd̄m albertū me^m demõstratõis potissime nō ē diff^o sbiecti nec diff^o icõpleta passionis. sz diff^o ꝯpleta passionis q dt qd τ ppt quid. ē me^m in tali demõstratione. Ista ꝯclone quantū ad tres suas ptes pbat albert^9 p rõnes adductas post oppositū. Sz ad pn̄s q̄situ aliter rn̄detur scd̄m scm̄ thomā p q ponit τc.

Conclusio. secunda. Responsiua ad quesitū scd̄m ipm in demõstratione potissima q ondit passionē de subiecto. me^m dz eē diffinitio sbiecti. τ nō diffinitio passionis. Prim ptz qz demõstratio potissima dz pcedere p pmam cām simpl'r ipius passiõis. sz illa ē diff^o sbiecti igit ꝯ^o va. Mior ptz. qz diffinitio ꝯpleta sbiecti ꝯtinet pncipia essentialia sb illa rone sb q sunt pricipia formalia subiecti. sed sub illa rōe accepta pcedunt se ipa accepta sb rōe q st pricipia passionis τ diffinitōem ei^9 igrediunt quē admodū posse agē vel posse pati psupponit formā q ꝯstituit rē inesse añ q̄z ex ipa possit fluē potentia ad agendū. Jō dt albert^9 sup scd̄m phisicor q si ordinētur cāe quantū ad rōem agēdi forma pcedit efficiens τ ē q̄dāmō cā ipius qd agit. igit diff^o subiecti ē pria cā ipi^9 passionis. Scd̄a ps ꝯclusiõis ptz qz diff^o ꝯpleta passionis pfici nō pōt sine diffinitione subiecti eo q principia ꝯtenta in diffinitione. subiecti sunt principia passionis. igit demõstratio nō resoluitur in pmā cām nisi accipiant illa principia vt sunt diffinitio subiecti. τ p ꝯn̄s diff^o passionis nō pt eē me^m in demõstratione potissiā. qz ipa accipit principia sbiecti vt st effectiā passionis. τ ipa sic accepta pn̄t reduci ad se ipa accepta in genere cāe formalis. qz forma ē rō efficiendi ipi^9 agētis. posset et hec ꝯ^o pbari p rōes adductas añ oppositū τ pcipue p scd̄am τ terciā.

Dubitatur primo de solutione rōnuz añ oppositū ƀm sustinētes ptē albti. Ad du^m rn̄r q ƀm ipos ad priam dr. q lz diff^o icõpleta passionis sit idē penit^9 cū passiõe. nō tn̄ diff^o ꝯpleta. sz icludit aliquid pri^9 ƀm naturā ipsa passione. iō non est ibi petitio principij. sz pceditur a priorib^9 τ notiorib^9. Ad scd̄am dr q diffinitio ꝯpleta passionis ē me^m eēntiale sbiecti. qz icludit pricipia eēntialia subiecti. Et et pricipia formalia passiõis. q imediate ꝯsequūtur pricipia essentialia sbiecti. Ad terciā dr q licet diffinitio icõpleta passionis possit demõstrari de subiecto nō tn̄ tota diffinitio. q ꝯphēdit pricipia essentialia subiecti.

Dubitatur secundo: Qualiter soluūtur rōes alberti adducte ad oppositū a sustinētibus ptē sci thome. Ad dubiū rn̄r q ƀm ipos Ad primā dicit q q̄dditas subiecti ē aliq mō cā eēntialis ipi^9 passionis. qz ē cā p se τ ponit in sua diffōne. Ad scd̄az dr q me^m potissimū. dz dicē qd subiecti τ ppter quid passionis. et tale est diffinitio subiecti τ nō aggregatū ex pricipijs subiecti τ pricipijs passionis. qd nō esset primū simpl'r. qz quicqd se tenet ex pte passionis hz cām in subiecto. Ad terciā dr q demonstratio potissima debet pcedē p ppriā cām. et primā τ diffinitio passionis licet sit cā ppria. nō tn̄ ē prima simpl'r. Diffinitio vo subiecti ē prima cā τ etiā ppria. qz licet sit cā pluriū passionū in subiecto. tn̄ cuilibet passioni ē adeq̄ta scd̄m supposita. lz nō in vtute cāndi. Ad q̄rtā dr q nō oz me^m potissimū esse me^m positione. scd̄m ordinē subijcibiliū τ pdicabiliū. sz sufficit q medietī rōe notificātis sic q rō ei^9 notius dicatur de me^o τ mediū de subiecto q̄z passio d subiecto. Ad quintā ꝯcedit q in aliqua demõstratione diff^o passiõis. ē me^m. sed illa non est potissima demõstratio. Jō dr in textu q si iterz ipius rōnis primi termi sit aliqd aliud me^m. illud est ex reliquis rōib^9. i. ex rōnib^9 ipius subiecti. Et p h denotat q diffinitio passionis iterū est resolubilis in diffinitionē subiecti. τ sic rn̄det thomas ad autoritatē textus. Alij dicunt q autoritas dz intelligi q me^m in demonstratione ē rō primi termi cālitate τ nō positōe. modo subiectū ē prim^9 teri^9 causalitate. qz ē cā passionis τ nō ecōtra. τ hec de scd̄o. Rōes facte añ oppositū sunt p secūda ꝯclusione. Et rōes facte post oppositū sunt pro prima ꝯclusione.

Quoniam autem scire τ cetera.

Queritur sexto Utruz per quodlibet genus cause possit fieri demõstratio effect^9. Arguitur q nō. prio quia materia de se nō pōt esse me^m cognoscendi aliquid. qz de se nō est ꝯgnoscibilis: igit p eam nō fit demõstratio. Scd̄o arguit p primū efficiens nō pōt fieri demõstratio. qz nō est adequatū alicui effectui. τ tn̄ illud maxime facit ad esse rei. igit nullū efficiens pōt esse me^m in demõstratiõe. Tercio arguit mediū demõstrationis. debet verificari de miori extremitate. sed cā efficiens τ finalis nō pn̄t verificari de effectu. igit τc. Et ꝯfirmat qz demõstratio debet pcedere ex priorib^9. sed finis hz rōez vltimi. igitur. In oppositū ē p. in textu. primo videbitur de quesito.

Sciendum primo. ꝙ postq̄ȝ phus
ondit qualr̄ ꝙ q̇d ē se hȝ ad demōstrationem.
Cōn̄r ondit q̄uo se habeat ꝓpter q̇d. qđ ẜeat
cām ad demōstrationē. Et ṗmo exemplarit ma
nifestat. q̄uo qđlibet gen⁹ cāe pt̄ sumi ꝓ me°. in
demonstratione. Et secūdo ondit quō i diūsis
rebus. ꝓpter diuersos mōs eēndi cāꝝ diuersi/
mode sit vtēdū ipis causis i demōstratōe. Pro
ṗmo dicit phs ꝙ cū scire opinemur dū cām rei
ꝯgnoscim⁹. ⁊ demonstratio faciat scire. iō me^m
demōstrationis debet esse cā. sȝ sūt q̄ttuor gn̄a
cāꝝ. vt h̄etur scđo phisicoꝝ ⁊ q̄rto methaphisi
ce ⁊ etiā hic. vna ē ꝙ q̇d erat esse scȝ cā formal̄.
Alia est q̄ posita necesse ē poni effectū. ⁊ hec est
cā materialis. que hic vocaẜ necessitas. q2 non
est hic ẜmo de materia q̄ ē in potentia remota.
ad formā. sed de materia disposita vltīata di/
spositione qua sic exn̄te necesse ē formā ince. iō
necessitas diciẜ. Tercia cā d2 ṗncipiū vn̄ mo/
tus ⁊ hec ē cā efficiens. Quarta d2 grā cui⁹ ali
quid fit. scȝ cā finalis ⁊ q̄libet istaꝝ ꝓ me°. de/
monstrationis sumi pōt. iō hmōi cāe ad logi/
cū ꝑtinent vt sunt ṗncipia cognitionis. ad phi
sicū vt sunt ṗncipia esse rei ⁊ fieri ꝑ motū. ⁊ ad
methaphisicū vt sunt absolute ṗncipia entis.

Sciendum secūdo. Qȝ vt exem/
plificatur in textu. ꝑ oīa gn̄a cāꝝ pōt fieri de/
monstratio de diuersis rebus. ⁊ qn̄qȝ de eadem
re. cuius sunt oēs cāe vel plures. De cā materi
ali dat phs exemplū. mathematicū. de ꝙ h̄ oīs
angulus cadens i semicirculo ē rect⁹. Et ꝓbaẜ
sic tercio. Euclidis. sit semicircul⁹. A b c. ⁊ cor/
da eius q̄ est dyameter circuli diuidaẜ in pun/
cto d qđ ē centrū circuli ⁊ erigaẜ a centro d li/
nea ꝑpendicularis vsqȝ ad circūferentiā in pū
cto b. a q̄ trahanẜ due linee ad a ⁊ c. dico igiẜ ꝙ
angulus A b c in semicirculo cadēs ē rect⁹. ꝓ/
batur sic q2 triangul⁹ b d c hȝ tres angulos e/
q̄les duob⁹ rectis. s. angul⁹ b d c ē rect⁹. q2 li/
nea b d ē ꝑpēdicularis. igitur duo aliꝫ anguli
q̇ sunt in b ⁊ in c sunt equales vni recto. sȝ isti
duo anguli stꝫ eq̄les inẜ se. eo ꝙ due linee d b ⁊
d c sunt eq̄les q2 ꝓcedūt a cētro circuli ad cir/
cūferentiā. relinquiẜ igiẜ angul⁹ A b d ē media
ꝑs anguli recti. igiẜ tot⁹ angul⁹ A b c ē tot⁹ re
ctus ⁊ formaẜ sic demōstratio oīs angul⁹ ade/
q̄te ꝯtinēs duas medietates anguli recti ē re/
ctus. sȝ angul⁹ A b c ē hmōi. igiẜ ē rect⁹. d cau
sa formali satis exēplificatū ē p⁹. iō de ipa n̄ ex/
emplificaẜ h̄. De cā efficiēte daẜ exem^m tangen
do q̄ndā hystoriā grecoꝝ. nā athenīēses inua
serunt sardos q̇ erāt subiecti regi medoꝝ. ⁊ iō
medi inuaserūt. Athenienses. ⁊ iō si q̄raẜ ꝓpt
q̇d ē factū bellū medoꝝ ꝯtra Athenīēses. Rn̄
detur q2 Athenīēses ṗmo inuaserūt sardos sb
iectos medꝫ. ⁊ sic assig̃ẜ cā efficiēs ꝓ me°. ⁊ for
matur sic demōstratio oēs ṗmo ꝯmittēdos in
medos stꝫ ab ipis debellandi. Athenienses sūt
hmōi. igiẜ ⁊c. De cā materiali dat phs duo ex
empla. Pri^m ē vt si q̄ratur ꝓpẜ q̇d aliq̇s ābu/
lat post cenā. rn̄detur vt fiat sanus. Scđm ex
emplū. si q̄raẜ ꝓpter q̇d ē dom⁹. Rn̄deẜ vt sup
pellectilia hoīs salueņẜ. Et formareẜ sic demō/
stratio. oīs replet⁹ cibis i cena volēs sanari dȝ
ambulare p⁹ cenā aliq̇s hō ē hmōi. igitur. ⁊c.
Maior ꝓbaẜ. q2 oē faciēs descendē cibuȝ ad
fundū stomachi ē sanatiū. sȝ deambulatio p⁹
cenā ē hmōi. igiẜ Ueꝝ tn̄ diuersimode se habȝ
me^m. qn̄ est cā efficiēs ⁊ qn̄ ē cā final̄. q2 efficiēs
ꝓcedit in via generationis. sȝ cū accipiẜ cā fina
lis. tūc me^m ē vltimū via gn̄ationis lȝ sit ṗmū
in intentione. Et sic ptȝ q̄l̄r in diuersis reb⁹ pt̄
sumi q̄libet cā ꝓ me°. demōstrationis. Sed ad
videndū q̄l̄r cāe pn̄t sumi ꝓ me°. demōstratōis
in eadem re poniẜ

Conclusio prima ꝯtingit vnū effectū
hr̄e pl̄es cās ẜm se vt formalē finalē ⁊ sic de a/
lijs. ꝓbat phs d eo ꝙ ē lumē apparē ꝑ pellē lu
cerne. Cui⁹ cā material̄ ē q2 corp⁹ minoꝝ ꝑtiuȝ
necessario transit ꝑ poros maiores. Et cā fina
lis ē vt ambulantes de nocte bn̄ficio lumis nō
offendam⁹. Et in effectib⁹ q̇ sic hn̄t pl̄es cau/
sas possum⁹ arguē dupl̄r. Uno°. ex cā ꝑexn̄te
q̄ est prior ẜm esse vt materia ⁊ efficiēs. ⁊ tūc ar
guiẜ sic. si h̄ ꝯtigit esse h̄ ē. puta si lumē ipo sitū
ē lucerne necessario trāsit ꝑ poros. Alio°. pt̄ ar
gui a cā posteriori ẜm eē. s. a cā finali. Et h̄ mō
sic arguiẜ. si finis debeat eē oȝ ꝓcedere ea q̄ ꝑti/
nent ad finē. vt si ambulanȝ de nocte bn̄fico lu
minis nondū se offendat. necesse est lumē appa
rere ꝑ pellē lucerne. Et sic qn̄qȝ in demonstratō
nibus ē necessitas absoluta. scȝ ex causis prio/
ribus. qn̄qȝ vero necessitas ꝯditionata. qn̄ ar/
guitur a cā posteriori ẜm esse vn̄ isti effect⁹ qui
sic hn̄t plures cās qn̄qȝ inueniūtur in natura/
libus. ⁊ qn̄qȝ in his q̄ fiunt a ꝓposito. ⁊ eoꝝ q̄
fiunt a ꝓposito siue ab arte quedam sunt que
nō pn̄t fieri a fortūa nec a natura. sed semꝑ ab
arte vt dom⁹ vl̄ statua. q̄dā ꝟo pn̄t fieri ab arte
⁊ a naẜa vt sanitas q̄ pt̄ cāri. vt a medico ⁊ na
tura ifirmi. pt̄ etꝫ fieri a fortuna. vt si egrotans
aliq̇d biberet nō credēs inde sanari. ⁊ tn̄ sana/
reẜ. et i oīb⁹ istꝫ eo mō q̄ nccītatē hn̄t ex aliq̄ cā
vti debem⁹ illa cā ꝓ me°. ⁊ sic qn̄qȝ ē necessitas
absoluta. ⁊ qn̄qȝ ex ꝯditione. ⁊ sic fit demōstra/
tio a ṗori cā l̄ a posteriori. Et ꝑ cāȝ ṗorē itelli/
git phs cām q̄ ẜm eē ꝓcedit effectū. Et posteri/
or ē illa q̄ ē vltia ẜm eē licȝ sit prior in intentōe
agētis ⁊ sic pȝ in vna re hn̄t e pl̄es cās qđlibet
genus cāe pōt sumi ꝓ me°. Cōclusio scđa.

Per qdlibet genus cause ppͥe ꝛ p se pōt fieri demonstratio effectus. pbat᷑ ꝯ⁹. qꝛ eadez sunt pͥncipia esse rei ꝛ veritatis eius. ideo sunt eadē principia essendi ꝛ cognoscendi. sed q̄libet cā ppͥa infert eē rei. qꝛ ipa posita ponit᷑ effect⁹. igitur quelibet talis pōt poni p me⁹ ad ondendū veritatē sui effectus.

Dubitatur primo. Utruz de cā materiali possit dare exemplū mathematicū sicut dictū est. Et videtur ꝙ nō. qꝛ scie. mathematice nō demōstrant p cām materialē. sed p solā formā. Ad dubiū rñdet᷑ ꝙ licet mathematica abstrahat a materia sensibili. nō tñ a materia intelligibili. iō qñ demōstrat᷑ in mathematicis aliquid de toto p ptes eius. sicut fit in exemplo pdicto fit demōstratio p cām materialē. qꝛ ptes relate ad totū se habent in rōne materie.

Dubitatur secundo: Qualiter in diuersis rebus diuersimode sit demonstranduz ex ipsis causis. Pro dubio ꝯsiderandū ē ꝙ vt sufficit ad ppositū. Duplex ē differētia cāꝝ quedā eñ sunt que siml' sunt ꝛ nō sunt cū suis effectibus. ꝛ quidā nō sunt simul cū ipsis Alia est drña cāꝝ qdaz sūt p se q necessario pducūt suos effect⁹. Alie vo nō necessario. sed vt freqnter pducūt suos effectus. Tūc rñdet᷑ ad dubium. primo ꝙ in causis q̄ sil' sunt cū suis effectibus est demōstratio a priori ad posteri⁹. ꝛ tūc assumit᷑ cā q̄ fm esse pōr est. patet qꝛ tali posita cā sp ponit᷑ effectus vt si ponat᷑ in pñti. ponit᷑ i p̄senti effectus. ꝛ si cā erit. effectus erit. ꝛ si fuit causa etiā effectus fuit. Exemplū text⁹ ē d int᷑positione terre i eclypsi lune. Aliud ē de aq̄ cōdensata penit⁹ p defectum caloris qua posita ponitur Cristallus. Sed ad videndū ql'r sit demonstratio in his que nō sunt sil' aduertendū est. ꝙ istoꝝ quedā sunt quoꝝ generatio fit fm directū. vt ex lapidibus fit fundamentū ꝛ nō ecōtra. Alia sunt quoꝝ generatio ē circularis sicut terra depluta est cā vaporis. vapor ē cā nubis. ꝛ nubes ē cā pluuie. ꝛ pluuia ē cā terre deplute. ꝛ iterū terra depluta ē cā vaporis sp ꝯtinuando circulū. nō ē tñ pure circulatio. qꝛ nō fit reditus ad idē in nūo. sed ad idē in specie. Et iste circul⁹ nō pōt esse fm ordinē repertū in causis p se. qꝛ in quolibet genere cāe p se. ducendū est ad primū. sed ē in genere cāꝝ p accidens eo ꝙ ens nō generat᷑ p se ex ente in actu neqꝫ ex nō ente. sed ex ente in potētia. Tunc dr scdo ꝙ i oibus istis causis que nō sunt simul. siue sit generatio recta siue circularis semp fit demōstratio a posteriori ad prius ꝛ nō econtra. vt arguendo sic domus ē. igitur prius factū ē fundamētum ꝛ adhuc p̄us decisi fuit lapides ꝛ nō sequitur ecōtra. vel sic terra est depluta. igit᷑ fuit nubes ꝛ adhuc prius ē eleuatus vapor. sed non sequit᷑ econtra. ꝛ sic in oibus istis ē necessitas. vel ex suppositione finis. ꝛ pñt fieri iste demonstrationes in ppositionib⁹ de pñti. de p̄terito ꝛ ꝛ de futuro. Est tñ diuersitas in his que sūt de p̄terito ꝛ de futuro quo ad pri⁹ ꝛ posteri⁹. naz prius in preterito dr qd ē remotius a pñti nūc sed in futuro prius dr qd ē ppinqui⁹ presenti nūc. Tunc dr tercio ꝙ in his que sunt semp debet capi mediū qd insit minori. ꝛ maiori sp insit illi me⁹. Ratio est. qꝛ alias in demōstratione ex falso sequeret᷑ verū. sed in his que sūt frequenter ꝛ non semp debet ꝯformiter accipi mediū qd frequēter inest minori ꝛ nō semp vl' cui maior extremitas frequēter ꝯuenit alias in demonstratione ex veris sequeret᷑ falsum si caperentur p̄misse necessarie. Uñ rō hui⁹ est. qꝛ effectus qui demōstrat᷑ semp debet ondi p cām ppͥā ꝛ sibi pportionatā.

Ad rationes: Ad primam patet solutio ex dictis. qꝛ hic nō est fmo de materia. fm se. sed de materia disposita que bene ē cognoscibilis. quia est pportionata forme. Ad scdam dicit᷑ ꝙ primū efficiens ē cā vl'is de qua nō est ad ppositū. sed solū ē h̄ fmo de cāis proprijs. sz d alijs efficiētib⁹. que nō sunt semper simul cū suis effectib⁹ dictū est ꝙ ibi nō ē demōstratio a priori ad posteri⁹. sed pōt fieri in his q̄ de necessitate pducūt suos effectus ꝛ ipsis positis ponitur effectus. Ad terciā dr ꝙ cā efficiens ꝛ finalis in recto nō verificant᷑ de suo subiecto sed bñ verificantur in obliquo vt sic arguendo omne pductū a sūmo bono ē bonum pdicatur de subiecto hoc ꝙ est fieri a tali efficiēte. Ad confirmationē dr ꝙ licet finis ē posterior fm esse est tñ prior in intentione. ꝛ hec. ꝛc.

Quomodo autem oportet ꝛ cetera.

Queritur septimo Utruz ad diffinitionē fcantē qd q̄d ē requirat᷑ ꝙ q̄libet ps ipi⁹ sit in plus q̄z diffinitū. Arguitur ꝙ non. prio qꝛ vt dicitur septimo methaphisice. qñ ꝑuenitur ad differentias vltimas differentie sunt equales speciebus. igitur nō oportet ꝙ quelibet sit in plus q̄z species. Scdo arguitur octauo methaphisice dr ꝙ differentia sumit᷑ a forma. sed cuiuslibet rei est ppͥa forma que nulli alteri cōuenit. igitur cuiuslibet spēi est ppͥa differētia q̄ nō ē in plus q̄z species. Tercio arguit᷑ possibile est diffinitionē eē ex duob⁹ terminis. scz ex genere ꝛ drña vt dicit᷑ septimo metaphisice. et

in diuisionibus boetij. sed differentia nõ inue
nitur extra ipm genus alias ipm nõ diuideret
igitur talis differentia nõ excedit spẽm. ⁊ cum
ipsa differentia sit pars diffinitionis est in plꝰ
q̃ȝ diffinitũ. Et ↄfirmatur. qꝛ si quelibet pars
diffinitionis sit in plus sequitur ꝙ tota diffi/
nitio sit in plus qđ est ↄtra rationẽ diffinitio.
nis. In oppositum est. p. in textu. primo vide/
bitur de qnesito.

Sciendum est primo. ꝙ postq̃m
p. ostendit qualiter ꝙ q̇d est ⁊ ꝓpter q̇d se hñt
ad demonstrationẽ. Conr oñdit q̃liter vtraqȝ
põt inuestigari. ⁊ ṗmo oñdit de ꝙ quid est. ⁊ se
cundo de ꝓpter quid ⁊ oñdendo q̃liter inue/
stigatur ꝙ q̇d ẽ. ṗmo manifestat qualia debẽt
esse illa que accipiũtur ad ↄstituendũ diffiniti
onẽ ſcantem ꝙ q̇d est. de quo videbitur in pre
senti questione. ⁊ secundo dat artem inuestigã
di ꝙ quid ẽ ⁊ manifestat modũ inuestigãdi il/
la que diffinitionẽ ↄstituunt.

Sciendum secũdo. Qꝛ eorũ que
p̄dicantur vl'iter ⁊ semꝑ quedã inueniuntur q̄
extendũtur in plus q̃ȝ illud cui insunt ⁊ etiam
extra genus vt ens de ternario p̄dicatur. Alia
ṽo extendũtur in plus nõ tamẽ extra genus. vt
impar de ternario p̄dicatur ⁊ est in plus tamẽ
nõ est extra genus ternarij scȝ extra numerꝝ. Ex
hac diuisione elicit phs qualia debent esse illa
que ↄstituũt ꝙ quid est. Primo em̄ debẽt semꝑ et
vniuersaliter p̄dicari. Qđ ꝓbatur qꝛ p̄dican
tur ex necessitate. igitur p̄dicantur semꝑ ⁊ vl'r.
Scđo debent esse in plus nõ tñ extra genꝰ dif/
finiti. ⁊ tamen totũ aggregatũ ex ipis nõ est in
plus. sed ↄuertitur cũ diffinito ⁊ tale ↄuertibi
le est diffinitio rei. vbi ponitur.

Conclusio prima. Si accepta ad
diffiniendũ sint talia. ⁊ vsqȝ ad talẽ terminum
quod totũ cõuertatur cũ diffinito. tũc illud to
tum est ſcans ꝙ quid est. ꝓbatur ↄº. qꝛ omne
qđ p̄dicatur de specie in quid vel est genus vel
diffinitio. sed de rõne generis est ꝙ sit in plꝰ q̃ȝ
spẽs. igitur si illud totũ ↄuertatur cũ specie oȝ
ꝙ sit diffinitio ſcans ꝙ quid est eius. sed ꝙ il/
la que accipiũtur q̃ȝuis sint in plus nõ tñ de/
bent esse extra genus illius rei. patet qꝛ nisi sic
nõ ꝑtinent ad ꝙ q̇d est eius. ista que dicta sũt
manifestat phs ꝑ exemplũ vt numerꝰ ternariꝰ
diffinitur ꝙ ẽ numerus impar vtrobiqȝ ṗmus
Clarũ est em̄ ꝙ due prime ꝑticule scȝ numerus
⁊ impar exedunt ternariũ ⁊ sil'iter tercia. Nam
aliquis numerus dr̄ primus dupliciť. Vnoº
quia sola vnitate mensuratur ⁊ hoc mõ omis
numerus impar ẽ primꝰ. Alioº qꝛ nõ cõponiť
ex pluribꝰ numeris ⁊ isto mõ sunt tm̄ duo nu/
meri ṗmi scȝ ternarius ⁊ binarius ⁊ sic ista ꝑ/
ticula vtrobiqȝ primus binario cõuenit. tamẽ
numerus impar vtrobiqȝ ṗmꝰ cũ ternario cõ/
uertiť ⁊ est diffinitio eius. ⁊ sic patet qualia de
bent esse illa que veniunt in ↄstitutionẽ ꝙ q̇d ẽ

Conclusio secunda: Quelibet pars
diffinitionis date ꝑ genus ⁊ differentias sũ/
ptas ſm accidentia cõmunia que ↄsequuntur
suꝑiora genera ẽ in plus q̃ȝ diffinitũ. ꝓbatur
cõclusio. quia ex quo hmõi accidentia cõia ↄse/
quũtur suꝑiora genera ipsa debent esse in plꝰ.
sed tamẽ ex ipis differentijs sic sumtis ex gene
re põt sumi diffinitio cõuertibilis cũ diffinito
qꝛ q̃ȝuis quelibet ꝑs sit in plus. nulla tñ ẽ ex/
tra genus diffiniti. igitur pñt tot accipi. qꝛ li/
cet quodlibet ꝑ se sumptum sit in plus q̃ȝ diffi
nitũ oĩa tñ simul accepta ↄuertũtur cũ diffini/
to. ⁊ sic in tali diffinitione quelibet ꝑs diffini
tionis est in plus. sed tota diffinitio ẽ ↄuertibi
lis cum diffinito.

Dubitatur ṗmo. Quomodo stat
ꝙ quelibet pars diffinitionis sit in plus q̃ȝ dif
finitũ Cũ tamen cuiuslibet spẽi diffinibilis sit
ꝓpria forma qua põt sumi differentia vltima
⁊ cõuertibilis. Ad dubiũ rñdetur ꝙ si possȝ ac
cipi vltima differentia. que notificaret ꝓpriaȝ
formã speciei illa nõ esset in plus q̃ȝ diffinituȝ
⁊ hoc ꝓbant rõnes ante oppositũ. sed qꝛ for/
me essentiales rerꝝ nõ sunt nobis ꝑ se note. ideo
neqȝ differentie essentiales ab ipsis sumpte sũt
nobis note. nec nominibꝰ ꝓprijs nominate q̄
re oportet ꝙ manifestẽť ꝑ aliqua accidentia q̄
sunt signa illarꝝ formarꝝ ⁊ qꝛ oĩa talia accñia se
quũtur suꝑiora p̄dicata. iõ nullũ iporꝝ ꝑ se sũ/
ptum ↄuertitur cum diffinito.

Dubitatur secũdo Que accidentia acci
piuntur ad diffiniendũ tanq̃ȝ signa formarũ.
Ad dubiũ rñdetur ꝙ ad hoc non ꝓprie capiũ
tur accidentia ꝓpria spẽrꝝ. qꝛ talia ꝑ diffinitio
nem speciei habent demonstrari. sed non opꝫtet
accipe accidentia cõmunia. Et ſm hoc differẽ
tie sumpte dicunť substantiales ꝓ quãto indu
cuntur ad declarandũ formã subalem. ⁊ sic in
rebus quarꝝ forme essentiales sunt nobis note
vltime differentie sunt cõuertibiles cũ spẽbꝰ sȝ
non in alijs quarꝝ forme sunt nobis ignote Et
hec de scđo. Rõnes facte añ oppositũ faciliť sol
uũtur ex dictis.

Congruum autem est ⁊ cetera.

Queritur octauo: Utrum per viam
diuisionis generis ꝑ differẽtias possit venari
ipm quod q̇d est. Arguitur ꝙ nõ primo qꝛ si

ſic ſequeret̃ ꝙ quicūq; hoc modo de aliq̄ cog/
noſceret q̇d eſt. cognoſceret oīa entia. Conſe
q̄ns eſt falſū. Et patet ꝯña. q2 nō poſſum⁹ ſcire
quid ſit vnūquodq;. niſi ſciamus q̇d ſit ſibi
idē. ⁊ q̇d ſit alterū ab eo. cū oportear habere ge
nus in q̄ ꝯuenit cū alijs. ⁊ dr̃ñam ꝑ quā dif/
fert ab ipſis. ſ; nō pt ſciri q̇d ſit idē ⁊ q̇d alteꝝ
niſi cognoſcant̃ ea que ſūt eadē ꝟ altera. Secū
do arguit̃ in tali ꝓceſſu diuiſio. neceſſe eſt diui
dentē petere an totū diuiſū cōtineat̃ in diuidē/
tibus acceptis. igitur h̔ via eſt inſufficiēs Ter
cio arguit̃. hec via manifeſtādi qđ q̇d eſt ꝑ viā
diuiſionis ſupius eſt iꝓbata a p. igit̃ nō de/
bet nūc approbari.

In oppoſitū eſt philoſoph⁹ in textu:

Sciēdū eſt p̄mo. ꝙ poſtq; p. manifeſtauit
q̄lia dr̃ñt eſſe illa q̄ accipiūtur ad ꝯſtituenduz
diffinitōem ſignificātē qđ q̇d eſt. Cōſeq̄nt̃ ma
nifeſtat modū inueſtigādi illa que diffinitōez
ꝯſtituūt. ponēdo duos mōs inueſtigādi ipm
qđ quid eſt p̄mus modus eſt ꝑ diuiſionē ge/
neris ⁊ collectōem differētiaꝝ ꝯueniētiū diffi
nito. Scđs modus eſt ꝑ viā reſolutōis ꝓce/
dendo a ptib⁹ reſoluēdo in aliquā cōem rōem.
Et circa p̄mū modū ponit p. aliq̄ documenta.
Primū eſt. ꝙ oꝫ accipe genus ſub quo conti/
net̃ ſpēs diffiniēda qđ poterit ꝯgnoſci ꝑ coor
dinatōes p̄ntales. Scđm eſt. ꝙ accipiēde ſūt
dr̃ñe ꝑ ſe ꝑ quas diuiditur. ⁊ ſi dr̃ñe eſſentia/
les ſint ignote. accipiēde ſūt paſſiones ꝯſequē
tes illa genera. Et ad hoc ꝙ aliq̇s debite ꝯſti/
tuat diffinitōem dꝫ tria ꝯſiderare. Primū eſt
ꝙ ea q̄ ponūt̃ in diffinitōe p̄dicētur in eo quod
q̇d eſt. qđ poterit obſeruari ꝑ ea que dātur ad
terminādū ꝓbleuma generis. Scđm eſt ꝙ ta
lia ordinate ponātur. qđ poterit obſeruari pre
ponēdo in diffinitōe cōmuniſſimū. ⁊ cōſequē/
ter alia minus cōia. q2 ſi aliter ordinaret̃ ptes
diffinitionis denotaret̃ ꝙ actus in eodē prece
deret potentiam Terciū eſt. ꝙ accipiātur oīa
q̄ ptinēt ad qđ quid eſt. ita ꝙ nihil p̄termittat̃
qđ poterit fieri. ſi capiātur p̄me dr̃ñe que ſiml̕
ꝯuertūtur cū genere diuiſo. Et ꝯñr ſi differen
tia conueniēs diffinito ꝯiuncta generi nō red/
dat ipm cōuertibile cū diffinito. illud totū eſt
iterum diuidendum pe modū vnius generis.
ſibi coniungēdo vnam dr̃ñam. quouſq; veni
amus ad differētiam q̄ reddet ipm conuerti/
bile cum diffinito. quo habito eſt cōpleta dif/
finitio. Q; ꝓbat ph̄us. quia in ea nihil eſt ſu/
perfluum. nec aliquid diminutū. Et ſic patꝫ p̄
mus modus inueſtigandi qđ quid eſt. ſcilicet
ꝑ viam diuiſionis. ſed ad videndum de ſcđo
modo. ⁊c̄. Sciendum ſecundo ꝙ ſi aliq̇s
velit inquirere diffinitōem alicuius rei. opor/
tet attendere ad ea que ſunt ſibi ſimilia. ꝯſide
rādo quid inueniat̃ commune oībus illis,
que ſunt ſimilia. Et etiam ad ea q̄ ſunt ſub eo/
dē genere. Uidendo q̇d ſit eis cōmune. ſ. diffi
nito ⁊ alijs. Deinde cōſiderandū eſt ſi poſſint
reſolui in aliud ꝯme quod ſit cauſa vtriuſq;. ⁊
ſi ſic illud eſt p̄ncipium rationis vtriuſq;. vñ
ꝑ illum modum poterit inueniri genus diffi/
niti reſoluendo ad aliquod cōe Et etiā differē
tia videndo illud in quo differt ab alijs. Exē
plum textus eſt. vt ſi velimus habere diffini/
tionē magnanimitatis opꝫ attendē ad quoſ
dam magnanimos q̇ habēt aliqđ cōe. vt ſunt
hercules ⁊ achylles ⁊ ayax. q̇ erant magnani/
mi. habētes illud commune. ſ. nō poſſe tolerāe
iniurias. ratione. cuius p̄mus dimicauit ſecū
dus inſaniuit. ⁊ tercius interfecit ſeipſū. Iteꝝ
debemus cōſiderāe in alijs magnanimis. vt in
liſandro. alexandro. ſocrate. qui h̔ cōmune ha
bebāt ꝙ nec mutabant̃ in proſperis nec in ad/
uerſis. ſed vtraq; eq̄nimiter ſuſtinebāt. Dein
de videndū eſt ſi hec duo. ſ. nō tolerare iniuri/
as. ⁊ eq̄nimiter ſuſtinere proſpa ⁊ aduerſa ha
beant aliqđ cōe qđ ſit cauſa vtriuſq;. ⁊ ſi ſic in
hoc ꝯſiſtit ratio magnanimitatis. vt poſſum⁹
dicere ꝙ vtrūq; ꝯtingit ꝓpter hoc. quia aliq̇s
reputat ſe dignum magnis. ideo nō pt pati in
iurias. ⁊ etiam contemnit bona fortune. Et ſi
nō fieret reſolutio in aliqđ cōe qđ eſſet cā vtri/
uſq; non eſſet vna ſpecies magnanimitatis. et
ſic patet ſecundus modus inueſtigandi quod
quid eſt.

Concluſio prima Diuiſio generis
per differentias eſt vtilis ad venandū qđ q̇d
eſt. non tamen ad demonſtrandum ipſum. vt
prius dicebatur. Probatur concluſio. q2 dif
finitio ꝯponēda eſt ex genere ⁊ differentia cō/
uenientibus diffinito ordinate poſitis. ſic ꝙ
nulla differētia omittat̃. ſ; hec oīa ꝑ diuiſiōez
generis accipiunt̃. igitur ille modus inueſtigā
di qđ q̇d eſt eſt ſufficiens

Concluſio ſecunda Modus inueſti
gandi ipſum qđ quid eſt per viam reſolutio/
nis reſoluendo particulare in aliquam ratio/
nem communem eſt ſufficiens. Probatur cō/
cluſio per exemplum poſitum de diffinitione
magnanimitatis. Et per alia dicta in ſecundo
notabili.

Dubitatur p̄mo. Qualiter probat
philoſophus. ꝙ iſta ars venandi ipſuz quod

quid est sit conueniens quantum ad secundū modum. Ad dubium respondetur q hoc pbat dupliciter. Primum q̄tum ad hoc qđ est puenire ad aliquod commune. quia diffinitio datur de aliquo fm qđ in vniuersali cōsideratur τ non in particulari. Secundo pbat idem q̄tum ad hoc q pcedat a magis cōmunibus ad minus commune. quia facilius est diffinire minus commune q̄ȝ magis commune. q2 minus communia sūt euidentiora τ magis determinata. ideo in talibus latēt ęquocationes. De primo exemplificat phus vt medicus diffinit sanum in communi. τ non sanuȝ in oculo. De secundo exemplificat vt facilius est videre quid sit simile in minus communibus q̄ȝ quid sit simile in vniuersali. vt videre quid sit acutū in magnitudinibus est faciliꝰ q̄ȝ videre q̄d sit acutum in vniuersali.

Dubitatur secundo. De illo vitando qđ ponit phus circa istam artem. Ad dubium respondetur qđ illud vitandum est tale q sicut non oportet per metaphoras disputaē ita neqȝ oportet diffinire. vt nō debeo diffinire hominē dicendo q sit arbor euersa. Cuius ratio est. quia metaphora per simile declarat. sed nō oportet q illud quod est simile fm vnū. sit sīle fm oīa. ideo dicit cōiter q locus a simili se pe claudicat.

Ad rationes: Ad primam dicitur q non oportet oīa cognoscere in speciali ad cognoscendum aliquid. a quo omnia ētia differūt. sed sufficit cognoscere in generali Et in hoc decepti fuerunt antiqui oppositum credentes. quia nesciuerunt distinguere inter cognoscere rem in vniuersali τ in particulari Ad secūdam dicitur. q si diuidentia sint opposita τ immediata nō oportet querere consensum respondentis. quia necessario illa euacuant totam potestatem diuisi. τ semper accipiuntur opposita immediata quando capiuntur prime differētie generis diuisi. sȝ si acciperentur prime differentie generis inferioris nō essēt immediate respectu superioris. Ad terciā dicitur q ista via iprobata est superius. nō quia sit inutilis. ad venandum ipsum qđ quid est mō iā dicto sed quia non est vtilis ad demonstrandum ipsum quod quid est. de eo cuius est in eo cuiꝰ est

Vt habeamus autem:

Queritur nono. Utrum plurium questionum propositarum possit esse vnum medium propter quid. Arguitur q non. quia demonstratio procedit ex propriis. sed non potest esse eadem causa propria plurium questionum. igitur plurium questionuȝ non potest esse idem medium Secundo arguitur. plurium rerum non est eadem diffinitio. sed diffinitio est medium pp̄ter q̄d. igitur plurium questionum propositarum nō potest esse idem medium. Tercio arguitur. vniꝰ conclusionis non possunt esse plura media. q̄a demonstrationes non augentur p diuersa media. igitur a simili. pluriū q̄stionum non potest esse idem medium

In oppositum est phus in textu.

Sciendū est primo: q postq̄ȝ phus ostendit modum inueniendi qđ quid est. Cōsequenter tradit artem inuestigandi propẗ q̄d eo q ars inueniendi vtrūqȝ simul est. q̄a in eodem subiecto conueniunt qđ τ propter quid. Unde docet tribus modis inuenire ꝓpẗ q̄d. Uno modo resoluendo ad aliqđ cōmune vniuocum innominatum. Secundo modo resoluendo passiones ad aliqđ cōe vniuocū τ inoīatū Tercō mō resoluēdo ad aliqđ cōe analogū. qđ est vnū tm̄ fm pportionē

Sciendum secūdo. q ad inueniendū propter quid circa singula genera pbleumatū per primum modum. oportet considerare diuisiones τ subdiuisiones. τ sic ad singula procedere disputando. supposito ꝯmuni genere. vt si aliquis vdit ostendere pp̄ter quid aliqđ cōueniat aliquibus animalibus oportet primo accipere illa que conueniunt omni animali. et secundo p diuisioneȝ oportet accipere illa que consequuntur ad aliqđ commune sub animali contentum. puta ad auē. vl' aliquid aliđ. pmo accipiendo magis commune sicut fit inuestigando q quid est. τ sic pcedendo vl' nihil omittendo inuenimus propter quid aliq̄ insunt inferioribus contentis sub aliquo communi. Exemplum est. vt si velimus scire propter quid homini τ equo insunt somnus τ vigilia oportet accipere genus eorum. s. animal. quia hoc est propter qđ homini τ eq̄ insūt sōnus τ vigilia. τ q̄a illud animali in genere conuenit. ideo nulli particularium cōuenit primo Et ratio documenti est. s. q̄ re oportet inuestigare commune subiectum. vt habeatur pp̄ter q̄d passionis. q̄a subiectuȝ est causa sue passionis ideo si velimus inuestigare causam prop̄e passionis propter quam inest aliquibus inferioribus. oportet accipere aliq̄d commune qđ est pp̄rium subiectum illius passionis. sȝ per secūdum modū quando illđ commune subiectuȝ

est innominatum oportet considerare ad q̄ sequitur illud commune. ⁊ que sequunt̄ ad ipsum. quia illud est causa propter quid eorum que sequuntur ad ipsum. sicut omni animali habenti duo cornua conuenit habere duos vē tres propter necessitatem ruminationis Et etiā conuenit non habere dentes in superiori mandibula. quia materia dentium conuertitur in cornua. ⁊ tamen commune sub quo continentur animalia habentia huiusmodi passiones. quod est proprium subiectum illarum ⁊ q̄d ē propter quid istorum effectuum nō est nobis nominatum. sed illud circūloquimur ꝑ suum genus quod est animal cum q̄dam signo. q̄d non est causa essendi illorum effectuū. licꝫ sit causa inferendi ⁊ cognoscēdi. s. habere cornua ⁊ sic capimus hoc totum animal habens cornua pro subiecto illarū passionum. sꝫ ſm tercium modum quandoqꝫ fit resolutiō ad aliq̄d commune analogum. sicut os sepie ⁊ spina in piscibus ⁊ os in animalibus se habent in q̄dā analogia. ⁊ ad ista sequuntur aliq̄ effectus. vt cooperiri carnibus ⁊ cute. ⁊ illi effectus possūt resolui ad illud commune quod dicit̄ analogice de istis tribus

Conclusio prima. Aliqua sunt probleumata eadem genere ⁊ diuersa specie. q̄ ꝓpter hoc habent idem medium ſm hoc genus. ⁊ diuersum ſm speciem. Probatur conclusio ꝑ exemplū textus. q̄ si queratur propter quid fit sonus echon. ⁊ propter q̄d apparet ymago in speculo. aut propter quid apparet iris. Ad q̄libet respondetur ꝙ est propter reflexionē vel propter repercussionem. ⁊ sic assignatur idē medium ſm genus. sed variatur in specie. q̄a sonus echon fit propter repercussionem aeris moti a corpore sonante ad aliquod corpus cōcauum. ymago vero fit ex reflexione specierum visibilium a speculo. sꝫ iris apparet propter reflexionem radiorum solis qui repercutiuntur a nube aq̄sa. quandoqꝫ vero aliq̄ ꝓbleumata sunt sibijnuicem subordinata. ⁊ etiam se habent ad inuicem subordinate. vt si q̄ratur ꝓpter q̄d fluuius in fine mensis lunaris magꝭ inundat. Respondetur. quia finis mensis semper magis est pluuialis. ⁊ iterum q̄ritur quare finis mensis est magis pluuialis. Dicit̄ ꝙ hoc est. quia tunc deficit luna que dominium habet super humores. ⁊ deficiente lumine eius magꝭ commouentur humores. Unde generat̄ pluuia. ⁊ sic patet ꝙ vnum istorum mediorū est sub alio.

Conclusio secunda et responsalis ad quesitum. plurium q̄stionum ſm speciem que tamen sunt vna ſm genus. bene est vnum medium propter quid ſm genus. plura tamē ſm speciem. Probatur conclusio. quia vt habetur secundo phisicorum proprie cause correspondet proprius effectus. ⁊ econtra. scilicꝫ effectui per se causa per se. effectui per accidens causa ꝑ accidens effectui vniuersali causa vniuersalis effectui vniuoco causa vniuoca. ⁊ sic de alijs. Et si effectus sint subordinati. cause erunt subordinate. igitur plurium questionum diuersarum in specie que sunt vna ſm genus. ē vnū medium ſm genus. Et si questiones querant. aliquid vnum ſm analogiam habet vnū medium ſm analogiam. Et si questiones querāt vnum ſm accidens. medium est vnum ſm accidens. ⁊ hec de conclusione

Dubitatur primo cum textu Utrū ad existentiam cause sequatur existentia effectꝰ ⁊ econtra. De q̄ dat philosophus duo exempla. Primum est de causa q̄ non est semper simᵗ. cum effectu. vt arborem habere lata folia ē causa ꝙ folia fluant. Aliud exemplum est de causa que simul tempore est cum suo effectu. vt interpositō terre ⁊ defectus lune Et arguit̄ ꝙ sic. ex ratione cause ⁊ causati. Naꝫ aliqud dicitur causatum. q̄a habet causam. ⁊ aliq̄d dicit̄ causa. quia habet effectum. igitur posita causa seq̄tur aliud. sicut causa ⁊ effectus per se inuicem demonstrantur. sed q̄ per seinuicem demonstrātur seinuicem consequuntur. ne tamen credat̄ ꝙ sit idem genus demonstrationis cum demōstratur per causam ⁊ per effectum. Dicit philosophus ꝙ demonstratio per causam. est propter quid. alia vero quia est. Sed vt sciamus ꝙ illorum q̄ per seinuicem demonstrant̄ sit causa. Dicit philosophus. ꝙ illud quod est de diffinitione alterius est causa eius ⁊ non econtra vt interpositio terre est causa eclipsis. Tunc respondet philosophus ad dubiū. Primo. ꝙ ad existentiam cause per se ⁊ in actu sequitur existētia effectus. Secundo ꝙ ad existentiam effcūs habentis plures causas per se sequitur existentia cause. non tamen determinate vnius vel alterius. quia effectus a pluribus causis dependet. Exemplum philosophi est. vt esse vituperabile quod quandoqꝫ causatur ex superabundantia. quia aliquis est superabundanter audax. ⁊ quandoqꝫ ex defectu. quia est nimis timidus. Ideo non sequitur. iste est vituperabilis igitur est nimis audax. sed bene sequitur. capiē

de ambas causas distinguendo quod supabundat vl' deficit. Dicit tercio. ꝙ accipiatur causa ⁊ effectus in vniuersali ad causam semper sequitur effectus. ⁊ econuerso. loquēdo de causa per se adequata effectui. vt si compararetur vituperabile esse non ad causas vituperabiles. sed ad viciosum esse est subiectum vniuersale. cuius diffinitio est propria causa adequata. s. agere preter rationem rectam. Similiter si hoc qd' ē folia fluere compararetur ad vitem vel ad ficum excedit vtrūqꝫ. sed si compararetur ad arborē habentem lata folia est subiectū adequatum. Cuius eīn ratio est adequata causa illius effectus quia omnis talis arbor habet humidum desiccabile ⁊ condensabile. ⁊ sic potest succus eius cōdensari cōtactu foliorū ad ramū. Et hec ē ꝓpꝑa causa huius qd' est folia fluere.

Dubitatur secundo Utrum ad vnitatem effectus sequatur vnitas forme. ⁊ econtrario Ad dubium respondet philosophus distinguendo ꝙ aliquid potest assignari alicui vt causa dupliciter. Uno modo capiēdo causam per se. ⁊ completam. ⁊ sic demonstratiē concludendo effectum. Secundo modo accipiendo aliquod accidens vel signum. ⁊ tūc. si assignetur causa completa ipsius effectus ē tātum vna causa. Probat philosophus. qꝛ medium ꝑ se demonstrationis est causa primi termini. vt dixit textus in vno loco superius. ⁊ hic dicit ꝙ est ratio vltimi termini. ⁊ vbiqꝫ per hoc ſm aliquos intelligit maiorem extremitatem sed vnius effectus est vnica diffinitio completa. Igitur est tantum vna causa per se completa. Si vero ꝓ causa accipiatur aliquod accidens vel signum. tunc vnius effectus possunt esse plures cause. quare ille effectus reperitur in diuersis. vt patet in exemplo de vituperabili. ⁊ causa per se. ꝙ aliquid sit vituperabile est agere preter rectam rationem. ⁊ superabundare vl' deficere. sunt signa illius cause. ⁊ quāuis accidēs non sit causa essendi. tamen potest eē causa cognoscendi Et circa hoc dicit philosophus ꝙ ꝓportionabiliter se habent causa effectus ⁊ medium consequens. ⁊ hoc ostendit exemplariter in textu. Ut si queratur de effectu qui analogice conuenit multis. debet capi medium analogum. ⁊ sic de alijs. ⁊ si effectus est vnus ſm numerū. ita causa est vna. Ex omnibus que dicta sunt in tota doctrina analetica. tam in libro priorum. qꝫ in hoc libro. patet de syllogismo. ⁊ de demonstratione quid sint. Patet etiam de sciētia demonstratiua. quomodo fiet in nobis. et etiam de medio demonstrationis. ⁊ solum restat videre de principijs demōstrationis. quomodo fiunt in nobis.

Ad rationes ante oppositum. due prime solute sunt ex dictis. Ad terciam dicitur. ꝙ vnius questionis tantum est vna causa per se completa. sꝫ pñt esse plures cause ꝑ accidens vl' incōplete. vt dictū est prius

De principijs autem.

Queritur decimo Utrum cognitio principiorum primorum demōstrationis insint nobis a natura Arguitur primo ꝙ sic ratione textus. quia nisi sic oporteret ꝙ quandoqꝫ acquireremus noticiam principiorum. sed hoc est impossibile. quia omnis doctrina et disciplina fit ex preexistenti cognitione. sed nulla cognitio est certior ⁊ prior cognitione principiorum. Igitur illa non potest acquiri de nouo in nobis. Secundo arguitur. sicut se habent sensus circa sensibilia. sic se habet intellectus circa intelligibilia. sed sensus naturaliter cognoscit sensibilia. igitur intellectus intelligibilia. sed principia imediata sunt prima intelligibilia. igitur intellectus noturaliter cognoscit ipsa. Tercio arguitur. si de nouo addisceremus principia. sequeretur ꝙ nesciremus distinguere inter principia ⁊ non principia. cōsequens est falsum. Et patet consequentia. qꝛ cognitio vtrorūqꝫ fieret ex alio

In oppositum est phus in textu.

Sciendū est primo: ꝙ postqꝫ phus determinauit de cognitione principij incomplexi demonstrationis quod est medium. Cōsequenter determinat de cognitione principiorum complexorum demonstrationis. propter hoc ꝙ impossibile est acquirere noticiam alicuius per demonstrationem non habita cognitione principiorum. Et circa illam cognitōem mouet philosophus in textu tres questiones. Prima est. vtrum omnium principiorum immediatorum sit eadem cognitio vel non Secūda est. vtrū cognitio īmediatoꝝ ꝑncipiorū sit sciā vel nō. aut aliquoꝝ sit scia. ⁊ aliqrū nō. Tercia est. vtrū habitus ꝑncipiorū acqrat in nobis de nouo. sic ꝙ in nobis nō ꝑfuerit vl' sp ꝑfuerit in nobis. ⁊ tn̄ nō sp lateat. ⁊ circa hanc questionē arguit phs. ⁊ ꝑmo cōtra scd'aꝫ ptē qꝛ si sic. demōstrās haberet certissimas cognitōnes latētes ipsum. nec pōt dici ꝙ acqrat de nouo. qꝛ nō pt fieri ex ꝑexistēti cognitōe Et hanc terciā questionē primo soluit phus. eo ꝙ ex eius solutione alioꝝ solutio dependet.

Sciendum est secundo. Q̄ necesse est esse in nobis quandam potentiam cognosciti/uam que preexistit cognitioni principiorum im/mediatorum. nō tamen oportet illam esse ho/norabiliorē quantum ad certitudinem ⁊ cog/nitionem principiorum. ⁊ hec potentia in no/bis est sensus qui conuenit omnibus animali/bus. In hoc em̄ conueniunt omnia animalia ꝙ habent naturalem potentiam ad iudicandū de sensibilibus. que vocantur sensus. ⁊ conse/quuntur naturam animalis. licet animalium sint multe differentie. Nam animalium que/dam solum habent cognitionem sensitiuā. dū sensibile est presens actualiter. ⁊ non manet in ipsis aliqua impressio sensibilis. ⁊ ista sūt im/perfecta que nō mouentur motu progressiuo. Alia sunt in quibus remanet impressio sensi/bilis. ⁊ habēt cognitionem. nedū in presentia. sed etiam in absentia sensibilium. ⁊ ista preter sensus exteriores habent potentiam sensitiuaȝ interiorem que dicitur memoria. cuius est re/seruare species sensibilium in absentia ipsorū. Et ista animalia sunt adhuc duplicia. quedā em̄ preter memoriam habent rationem. ꝑ quā de his rationantur que remanent in memoria Alia vero talem potentiam nō habent. ſȝ solas potentias sensitiuas. sicut animalia bruta. Et ex isto possunt haberi tres gradus animalium quantum ad cognitionem. Sed ad videndū qualiter fiat in nobis cognitio principiorum per illos gradus. Dicit textus. ꝙ in animalib⁹ habentibus memoriam ex sensu fit memoria. ⁊ ex memoria multociens facta in multis sin/gularibus eiusdem nature fit experimentū. qꝛ experimentum. nil aliud est q̄ȝ collatio multoꝝ singularium reseruatorum in mēoria. ⁊ sic ex/perimentū. quātum ad sui perfectōem indiget aliqua ratiocinatōne circa ꝑticularia ꝑ quam vnum alteri comparat̄. Ut cū aliquis recor/datus fuerit ꝙ talis herba sanauit multos a febre. ꝯparando multas mēorias inter se. di/citur esse expimētū. ſȝ ibi nō sistit rō. s. in experi/mēto particularium ſȝ ex multis particulari/bus accipit vnū vniuersale. qđ cōseruat̄ in aīa absq̄ȝ consideratione singulariū. ⁊ illud ē ꝓn/cipiū artis ⁊ scientie. artis. quādo est circa ope/rabilia. ⁊ scientie. quando ē circa necessaria. Ʋ/bi gratia. quando medic⁹ ꝯsiderat hanc herbā sanasse sortē a febre. ⁊ platonem. ⁊ multos ali/os habet experimentum. Cum autem extendit suam cognitionē. dicendo. ꝙ omnis talis her/ba ſm speciem sanat a febre Accipit quandam regulam artis medicine. que est quoddā vniu/sale. Ex quibus patet. ꝙ sicut ex sensu fit mēo/ria. ⁊ ex memoria experimētum. ⁊ ex experimen/to fit vniuersale. ⁊ ex consequēti ars ⁊ scientia Non tamē est intelligendū ꝙ illud commune vniuersale q̄ȝtum ad suuȝ esse reale fit extra sin/gularia. sed solum ſm cognitionem intellect⁹. Et dicit̄ vl'e q̇escēs in aīa. qꝛ ꝯsiderat̄ ꝑter sin/gularia in q̇bus est motus.

Conclusio prima Habitus ꝑmoꝝ principiorum immediatoruȝ nō fit in nobis ex alijs habitibus notioribus. sed acquiritur mediante sensu. Probat ph̄s primo ratione. q̇a in nobis ex sensu fit memoria. ⁊ ex mēoria fit experimentum. ⁊ ex experimento acquiritur noticia primorum ꝓncipiorum immediatoꝝ q̄ tamen est certior ꝑcedentibus aliorum cog/nitionibus. Igitur conclusio vera. Secūdo ꝓbat per vnum simle. quia sicut facta euersiōe belli. cum vnus immobiliter incipit stare. non fugiendo. alius sibi adueniens postea stat. Et deinde alter quousq̄ȝ tot aggregant̄ q̇usq̄ȝ faci/unt ꝓncipiuȝ belli. sic etiam in memoria serua/tur vnum particulare. Ad quod aliud adue/nit. ⁊ iterum aliud. quosq̄ȝ posset accipi vnum vniuersale principium immediatum. Et si q̄/ratur qualiter illud cōe quod inest singularib⁹ possit accipi mediante sensu. Respondet ph̄s ꝙ sentire proprie ⁊ ꝑ se est circa aliquod ꝑticu/lare. sed tamē in nobis sensus est q̄daammodo ipsius vniuersalis. Cognoscit em̄ sensus iam aliquo modo calliam. nō in q̄ȝtuȝ est callias. ſȝ in q̄ȝtum est hic homo. ⁊ sic sensibus aliq̄ mo/do cognoscit naturam vniuersalem. licet ꝑ acci/dens ⁊ in particulari. ⁊ si solum apprehendere/tur ꝑticulare mediante sensu. non apphendere/mus vniuersale. ⁊ ſm istud virtus sensitiua in nobis excedit sensitiuā in aīalib⁹ brutis

Conclusio secunda Et responsalis Noticia ꝓncipiorum nō inest nobis a natura complete siue nos lateat siue nō. Probat̄ con/clusio. qꝛ de nouo acq̇ritur in nobis mediāte sensu. Nec potest dici ꝙ insint nobis ⁊ lateant quia noticia principiorū est certior q̄ȝ noticia ꝯclusionis ꝑ demōstratōem. ſȝ noticia ꝯclusio/nis nō potest haberi ⁊ latere habētē. qꝛ vt dictū est in ꝑmo. Ille qui habet sciētiā scit illud qđ ī/possibile est aliter se habere. Igit̄ cognitō ꝓnci/pioꝝ nō p̄t haberi ⁊ latere habētem. ⁊ sic ptȝ so/lutio tercie questionis

Dubitatur ꝑmo. De solutione alia/rum questionum duarum motaꝝ in textu. Ad dubiū respondetur ꝙ ꝑ illis questionib⁹

ponit textus istam conclusionem. videlicet ꝙ noticia principiorum immediatorum est intellectus. Probat philosophus dupliciter. ꝑmo. quia circa intellectū sūt tantum duo genera habituū se habentia circa verum. Quidaꝫ enī habitus semper sunt circa verum. Aliȷ circa falsum quandoqꝫ. vt patet de opinione ⁊ ratiocinatione. sunt etiam aliqui erronei qui semper sunt circa falsum. sed principia immediata sunt maxime vera. Igitur noticia coruꝫ nō pertinet ad habitus. qui semper sunt falsi. nec ad illos qui quanndoqꝫ sunt falsi. sꝫ ad illos qui semper sunt veri. vt sunt intellectus ⁊ sciētia. sed habitus principiorum est certior habitu conclusionis qui est scientia. igitur noticia principiorum non debet dici scientia. relinquitur igitur a sufficienti diuisione. ꝙ debet dici intellectus. Secunda ratio. demōstratio nō est principium demonstrationis aliter esset ꝓcessus in infinitum. igitur neqꝫ scīa est principium scientie. cū igitur noticia primorum ꝑncipiorum sit ꝑncipium scientie. sequitur ꝙ nō est scīa. sed intellectus

Dubitatur secundo. Utrum a sufficienti diuisione possit concludi ꝙ noticia principiorum sit intellectus nisi fit scientia. Et videtur ꝙ non. quia potest esse sapientia q̄ etiā est habitus semper circa verum existens. Ad dubium respondetur ꝙ licet in sexto ethicorū fiat mentio de sapientia. hic tamen non loquitur philosophus de ea. sed ipsam comprehendit cum scientia ⁊ intellectu. nam ipsa quodāmodo intellectum ⁊ scientiam comprehēdit. et hec de secundo.

Ad rationes: Ad primam dicitur ꝙ soluitur ex dictis Ad secundam dicitur ꝙ in aliquo est simile. quia sicut sensibile ē obiectum sensus. ita intelligibile intellectus. sed tamen in hoc est dissimile. quia sensibilia ꝯm suum esse naturale. sunt actu sensibilia. sed intelligibilia ꝯm suum esse naturale solum sunt itelligibilia in potentia. ideo intellectus non potest immediate acquirere cognitionem ꝑmoꝝ principiorum. nisi precedat operatio ꝯsus

Ad terciam dicitur. ꝙ satis possumus diiudicare differentiam illorum ex diuersitate modi cognoscendi principia ⁊ principiata

Et hec de questione. Et per consequens de toto secundo libro Posteriorum Arestotelis.

Finis habetur

Propositum quidem negotiȷ methodum est.

CIrca primum librum Thopicorum.

Queritur primo Utrum de syllogismo dyalectico sit scientia tanqꝫ de subiecto attributionis huius libri Arguitur primo contra primum. quia omnis scientia est necessariorum ⁊ impossibilium aliter se habere. sed syllogismus dyalecticus procedit ex probabilibus que possunt aliter se habere. Igitur de ipso non est scientia Secundo arguitur. si de syllogismo dyalectico esset scientia. vel esset speculatiua vel practica. Non primum. qꝛ nō est de rebus a natura causatis. nec pōt dici scdm. quia hec scientia non habet regulare actus voluntatis. Tercio arguitur contra secundū quia scientia debet denominari a suo subiecto. sꝫ hec scientia non denominatur a syll'o dyalectico. sed a loco dyalectico. igitur locus est hic subiectuꝫ. ⁊ nō syllogismꝰ dyalecticus. In oppositum arguitur autoritate aresto. ⁊ expositorum eius in hoc libro.

Sciendum est primo. Qꝛ ꝯm boetium in suo libro thopicoꝝ. tota noua logica diuiditur in duas partes.. scilicet in inuentiuam ⁊ resolutoriam. resolutoria traditur in libris priorum ⁊ posteriorum. Inuentiua vero traditur in hoc libro. ⁊ in libro elēcoꝝ. vn̄ in isto libro est ꝓcessus ex cōibus ⁊ ꝓbabilibꝰ. q̄ quidē cōia sūt cuilibet mat̄ie applicabilia. ⁊ qꝛ inuentio ꝓcedit ex cōibus ⁊ extraneis. Jō ista pars logice ꝯueniēter dicit̄ inuētia. ⁊ h̄ sat̄ demōstrat p̄hs ꝑ h̄ ꝙ in ꝑncipio hꝰ libri d̄r inuenire qd̄ ꝯm albertū duo oñt Primū est ꝙ h̄ scīa ē inuentiua Scd̄ꝫ ē ꝙ istā sciaꝫ nō habuit arestoteles ab aliȷs. sꝫ ip̄aꝫ ꝓ maiori ꝑte adīuenit postq̄ꝫ igitur tradita ē ps logice q̄ resolutoria d̄r. Cōseq̄nt̄ tradēda ē illa q̄ d̄r iuētia Ex q̄ pꝫ ordo hꝰ libri ad alios, nā it libros noue logi

de est tercius. Debet em̄ ꝓcedere libꝝ elenchoꝝ in quo agitur de syllogismo sophistico Et dēt sequi libꝝ posterioꝝ in quo determinaꝛ de sillo gismo cōtracto ad materiā necessariā. scꝫ de syl logismo demrātiuo q̇ prior est sillogismo con tracto ad materiā ꝓbabilē. q̇ est sillogismꝰ dya leticus de quo sillogismo dyaletico est p̄ns scie͂ tia que dr̄ thopica a thopos grece qđ est locus latine et ycos sciētia q̄ si sciētia de locis. q2 con siderat de locis dialetic; in q̇bus sillogismi dia letici fundātur. sicut corpꝰ locatū firmaꝛ et con seruatur in suo loco naturali. p̄ncipaliter tn̄ cō siderat hec sciētia de sillogismo dyaletico. ideo s̄m diuersam cōsideratōem eius iste liber diui/ ditur p̄ octo libros ptiales. In p̄ma determiā tur de sillogismo dyaletico s̄m se et de p̄ncipijs tam cōplexis q̄ʒ incōplexis. cōplexis vt sunt ꝓ bleuma et ꝓpositio. incōplexis vt sunt q̄ttuor predicata. In secūdo docetur terminare ꝓbleu/ ma accidētis. In tercio ꝓbleuma de ānexo ip/ sius accidētis. In quarto ꝓbleuma de genere et ānexo eius scꝫ differētia. In quinto ꝓbleu/ ma de ꝓprio. In sexto ꝓbleuma de diffinitōe In septimo ꝓbleuma de ānexo ipius diffini/ tionis qđ est idem et diuisum. In octauo deter minaꝛ de sillogismo dyaletico ꝓut ordinaꝛ ad obuiatōnes exercitatōnes et ad modos argnē di et notificandi.

Sciendū est secūdo. ꝙ sicut logica diuidiꝛ per logicā vtentē et docentē. ita pōt di/ uidi dyaletica Nam quedā est dyaletica docēs in qua traditur sciētia de sillogismo dyaletico. que docet ipm̄ resoluē in sua p̄ncipia et cās et q̇ ad hoc ista sciētia est quodāmō resolutoria Et similiter oīs alia sciētia. q̇a anteqꝫ habeamus scientiā de aliq̇ oportet ipm̄ cognoscere s̄m se et resoluere in sua p̄ncipia et cās. Alia ē dyaleti/ ca vtens que dr̄ vsus sillogismi dyaletici ꝓ q̄n to scꝫ p̄ cognitōem ipius sillogismi dyaletici ip sum applicādo ad quālibet materiā. i qualibet arte possemus arguere et sillogisare ex cōibus et ꝓbabilibus. Et sicut eadē logica diuersimo de diciꝛ docens et vtens. Ita simil'r dicitur de dyaletica. et sicut logica docens est sciētia specia lis et nō logica vtens. ita diciꝛ de dyaletica.

Conclusio prima. de syllogismo dia letico est sciētia specialis que dyaletica dr̄ siue thorica. p̄ma pars ptꝫ q̇a talis sillogismus in vl'i cōsideratus h̄et p̄ncipia et cās et ꝓpetates de ipo demrābiles Scđa ps ptꝫ q̇a sbcm̄ huiꝰ scientie est distinctū a subiectis aliaꝝ scientiaꝝ sed scientie secātur et diuidūtur sicut res de qui bus sunt. Igitur ꝛc.

Conclusio secunda. Syllogismus est subiectū attributōnis huius libri. Proba tur cōclusio q̇a sibi cōueniūt cōditiones subiec ti attributōnis p̄ compatione ad hunc librū. igitur cōclusio vera. Ex quo seq̇tur ꝙ hec scien tia est rōnalis q̇a sillogismꝰ dyaleticus est ens rōnis. Et in formando hmōi syllogismū ista sciētia dirigit rōem nrām. ideo hec sciētia ē rō nalis q̇a est de ente rōnis. et etiā quia ē directi/ ua rōnis nostre in scđo eius actu.

Dubitatur primo. Quomō incipit iste liber a philosopho. Ad dubiū rn̄r ꝙ in p̄n cipio huiꝰ libri phus dicit ꝓpositū quidē ne/ gocij ē methodū inuenire. a qua poterimꝰ sillo gisare de omni ꝓbleumate. q̄si diceret phus ꝙ propositū huius negocij ē inuenire methodū ad sillogisandū ex ꝓbabilibus et p̄ propositū intelligiꝛ intentū suū. Et per negotiū intelligi tur intelligibilis opatio. et dr̄ negocij in obliq̇ ad demrāndū ꝙ tantū in vna p̄te huius libri docetur modus syllogisandi ex ꝓbabilibus. scilicet in octauo in quo determinatur de modo exercitandi. Ideo ad denotandū illam p̄ticipa tionem ponitur ille genitiuus negocij qui p̄ti/ cipationē importat sed methodus vt dicit Al bertus vno mō capitur ꝓprie. et sic dicitur via breuis et vtilis obliq̇tates declinans. et facili/ ter ducēs ad terminū. et illo modo nō capitur hic. sed capitur similitudinarie et trāsumptiue quia dyaletica est quedā ars breuis et vtilis p̄ quā habemus p̄tātem ad prompte sillogisan/ dum ex ꝓbabilibus de vnoquoqꝫ ꝓposito Et quāuis hec ars sit satis longa tn̄ p̄ cōpatōem ad ea que in ipa tradūtur diciꝛ breuis.

Dubitatur secūdo Quare aresto teles facit libros distinctos de locis dyaleticis et de rethoricis et tamē boetius in eodeꝫ libro determinat de ipis. Ad dubium respōdetur ꝙ causa est. quia phus considerat locos dyale ticos et rethoricos s̄m vsum eorū. et quia isti loci dyaletici diuersimode reducūtur ad vsum et drn̄t in vsu eoꝝ ideo phus determiāt de ipis in diuersis libris. Sed boetius considerat ip sos s̄m suam substantiā. et non s̄m vsum eoꝝ aut quia isti loci s̄m substantiā parum diffe/ runt boetius in eodem libro determinat de ip/ sis. Et ideo nō facit dyaleticaꝫ distinctam a re thorica Unde nota ꝙ loci dyaletici et retho rici s̄m ꝙ ad materiam applicātur plures ha/ bent differētias. Loci em̄ rethorici applicātur ad actus p̄ticulares et opationes hominū. vt

puta ad ꝑsuadendū ꝺe aliq̄ sine ꝑticulari. ideo rethores vt in pluribus vtūtur enthiēmate et exēplo. sed loci dyaletici applicātur ad arguendum. ꝓbabiliter ꝺe q̄libet ꝓposito et ad generādum opinionē. Jdeo dyaletici vt in pluribus vtuntur syllogismo et inductōne.

Ad rōnes. Ad primā dicit̄ ꝙ syllogismus dyaleticus ſm suū vsum ꝓcedit ex cōmunib⁹ et ꝓbabilib⁹ et ſm hoc ꝺe eo nō est sciētia. si tn̄ consideret̄ in se et absolute. sic hēt propria ꝑ̄ncipia et cās et ꝓprietates ꝺe ipa ꝺemrābiles. et hoc mō ꝺe ipa est sciētia. Un̄ licet aliq̄d ſm se cōsideratū et in ꝑticulari sit ꝯtingens et variabile. tn̄ in vniūsali et in ordine ad aliud nō est incōueniēs ꝙ trahat quandā necessitatē et imobilitatē. Ad terciā d̄r ꝙ dyaletica ſm quid ē practica et simpl'r est speculatiua sicut dictū est in ꝑ̄ncipio ꝺe tota logica. nec scientia speculatiua est tm̄mō ꝺe rebus a natura causatis. sed hoc solū est veꝝ ꝺe speculatiua reali. et nō ꝺe sermocionali. Ad terciā ꝙ nō oꝑtet semper scientiā ꝺenoīari a suo subiecto. sed q̄nq̄ꝫ ꝺenoiatur ab agente. q̄nq̄ꝫ a noīe discipuli cui liber scribitur. q̄nq̄ꝫ ab aliqua ꝑte subiectiua. vl' ab aliqua ꝓprietate. vel a ꝑ̄ncipijs ipius ⁊ presens ꝺenoīatio h⁹ sciētie sumit̄ a ꝑ̄nº. effectiuo.

Primum igitur dicendum est

Queritur scd̓o. Utꝝ syllogismus bn̄ diuidatur in syllogismū dyaleticū. ꝺemrātiuū. litigiosum. et falsigraphū. Arguit̄ primo ꝙ nō. q2 aliq̄s est syllogism⁹ qui nō ponit̄ in ista diuisione scꝫ tēptatiuus. igitur diuisio ē insufficiens.

Scd̓o arguitur. diuisum ꝺēt verificari ꝺe oībus mēbris diuidētibus. sed syllogismus nō verificatur ꝺe syllogismo litigioso peccante in forma. igitur. Tertio arguit̄ syllogismus falsigraphus coincidit cū syllogismo ꝺemōstratiuo. Jgitur diuisio est insufficiens.

Jn oppositum est ph̄us in textu.

Sciendum est primo. ꝙ postquā ph̄us in generali ꝓposuit materiā ꝺe qua tractare intendit. Hic consequēter eam manifestat in sp̄ali ostendendo ꝙ syllogism⁹ dyaleticus est illud ꝺe quo ꝑ̄ncipaliter hic considerat̄. Et ideo ad cognoscendū differentiā eius ab alijs syllogismis enumerātur alie sp̄es syllogismi. Et ad cognoscendū suū genus scꝫ syllogismū in cōi. resumit ph̄us diffinitōem syllogismi dicens. ꝙ syllogismus est orō in qua quibusdaꝫ positis aliud quidem ex necessitate accidit per ea que posita sunt. Unde patet ꝙ ph̄us in hoc passu nō intēdit ꝑ̄ncipaliter ꝺeterminare ꝺe syllogismo simpl'r nec ꝺe ꝺemrātiuo. Sed solū minus ꝑ̄ncipaliter vt faciūt ad cōplete cognoscēdum syllogismū dyaleticuꝫ. Jdeo nō oportet ad p̄ns inuestigare oīa que syllogismo simpl'r cōueniunt. similiter ꝺ̄ōm est ꝺe ꝺemrātiuo. sed sufficit ponere diffinitōnes eoruꝫ. Et diffinit̄ sic syllogismus ꝺemrātiuus in textu. Syllogismus ꝺemrātiuus est q̇ est ex primis veris et immediatꝭ. aut ex talib⁹ que ꝑ aliqua ꝑ̄ma et vera principiū sue cognitōnis sumpserit. Et quāuis in libro posterioꝝ ml'te alie ꝑticule ponātur que hic nō ponūtur. tamē ista diffinitio ad propositū est sufficiens. et ponūtur due ꝑticule eius ad ꝯprehendū diūsos modos ꝺemōstrationis. Nam quedā est ꝺemrātio ꝓpter q̇d et potissima que ꝓcedit ex ꝑ̄missis inꝺemrābilibus et talis ꝓcedit ex ꝑ̄mis veris. Alia vero est potissima et q2 est que ꝓcedit ex ꝑ̄missis ꝺemonstrabilib⁹. vel ex ꝑ̄ncipijs ꝺemrābilibus per alia ꝑ̄ncipia et ꝓpter ipam ponit̄ aut ex talibus ⁊c. Et ad notificandū primā ꝑticulaꝫ ostendit ph̄us que sunt ꝑ̄ma vera dicens ꝙ prima vera sunt que nō ꝑ alia. sed ꝑ seipa fidem hn̄t. talia aūt sunt ꝓpōnes immediate in q̇bus nō cadit mediū inter p̄dicatū et subiectū questatim intelligūtur apprehēsis suis terminis. Jō per seipa fidem hn̄t. et sic ꝑꝫ quid sit syllogismus ꝺemrātiuus. Sed syllogismus dyaleticus est qui ex ꝓbabilibus est syllogisatus. Et ponitur syllogisatus nō quia syllogismus ſm suam subam ꝺenoīatiue ꝺe ipo predicet̄. sed solum ſm aliquā proprietatē. Nam ꝓpriuꝫ est syllogismo dyaletico ex ꝓbabilibus ꝓcedere. sicut nos dicimus ꝙ homo est aīatus propter scꝫ aliquā oꝑationem vel proprietatē. Et posset hec diffinitio sic ꝓbari. quia om̄is syllogismus generatiuus opinionis ꝓcedit ex probabilibus. sed syllogismus dyaleticus est hmōi. igitur ꝓcedit ex ꝓbabilibus. Et quia in hmōi diffinitōne ponitur ꝓbabile. ideo ne diffinitio procedat ꝑ ignota. subiūgit ph̄us diffinitōem probabilis dicens. ꝙ ꝓbabile est q̇d apparet oībus pluribus aut sapiētibus. et hijs omnibus vel pluribus vel maxime notis. Et ponūtur diuerse ꝑticule in hac diffinitōne probabilis ad ꝺenotandū diuisionē probabilis. Naꝫ quoddā est ꝓbabile notum ſm sensum q̇d apparet om̄ibus. Aliud est probabile q̇d aliquo modo accedit ad cognitōem intellectiuā et tale apparet pluribus. Aliud est q̇d apparet soluꝫ sapientibus. Et tale subdiuidit̄. quia vel tale probabile apparet intellectui reflexo ad sensuꝫ vt sunt phisicalia. Et ꝓpter ipm ponitur quar

ta ꝑticula scꝫ et hijs vel oībus apparet intellectui reflexo ad ymaginatōem. Et ꝓpter ipm ponitur illa ꝑticula vel pluribus vel apparet intellectui nō reflexo ad sensum vel ymaginationem. sed solum ſm simplicē oꝑationem eius. et propter ipm ponitur vltima ꝑticula scꝫ maxime notis. vel dici potest ꝙ ille tres vltime ꝑticule ponūtur ꝓpter triplicē gradum sapientū quia qn̄qꝫ in eadem sciētia et qn̄qꝫ in pluribꝰ reꝑitur sapiens vnus magis alio

Sciendum est secundo. ꝙ syllogismus litigiosus est qui ex hijs que vidētur esse probabilia et nō sunt syllogisat. et qui ex ꝓbabilibus et hijs que videntur ꝓbabilia ē apparens. Et in hac diffinitōne ponit̄ sillogismus litigiosus triplex. Primus peccat in materia tm̄ qui ex apparētibus sillogisat. Scd̄us in forma tm̄ qui est ex vere ꝓbabilibus quo ad materiā. et apparens quo ad formā. Tercius peccat in materia et in forma simul qui ex apparētibus q̄ videntur ꝓbabilia est apparens. Exemplū de ꝑmo vt om̄is statua est naturalis ymago herculis ē statua. igitur est naturalis. Maior videtur ꝓbabilis ꝟtute huius sillogismi peccant in forma om̄e es ē naturale. statua est es. igitur statua ē naturalis. et iste ē peccans in forma tm̄. Exemplū de tertio. vt om̄is homo est aīal. nullū risibile est homo. igit̄ nullum risibile est aīal. iste solum est apparēter sillogismus. qꝛ minore negatiua in prima figura nihil seq̄tur. et est ex apparēter ꝓbabilibus quia minor videtur eē ꝓbabilis ꝑ hoc ꝙ nullum accidens est hō. Et de ꝑmo istoꝝ sillogismoꝝ dicitur in textu ꝙ est sillogismus scꝫ ratōne forme. et litigiosus scꝫ rōne materie. Sed de secūdo et tertio ꝑncipaliter dꝛ ꝙ est litigiosus sed nō syllogismus qꝛ peccat in forma sillogismi. Syllogismus aūt falsigraphus peccat cōtra demonstratm̄. sicut litigiosus contra dyalecticū. et differt ab oībus alijs. Primo a demōstratione quia nec ꝓcedit ex ꝑmis nec ex veris. Et a dyaletico quia nō procedit ex ꝓbabilibus. A litigioso autē differt quia nō procedit ex cōibus. Et sic diffinit̄ sillogismus falsigraphus q̄ ex cōuenientibus alicui discipline sillogisat nō tamē ex veris. Uel sic. sillogismꝰ falsigraphus est q̄ ex ꝓprijs ꝑncipijs alicuius doctrine male intellectis sillogisat. vt arguēdo sic. oēs linee ducto ab eodē puncto in idē punctum sꝫ equales. sed corda et arcus sunt linee ducte ab vno pūcto in idem punctū. igitur sꝫ equales. Iste sillogismꝰ est falsigꝑhus qꝛ maior male intelligit̄. Nā debet solū intelligi de lineis ductꝭ ꝑ idem mediū qd̄ nō seruat̄ in corda et arcu. Uel sic om̄is linea ducta de vna ꝑte circulari in aliā causat semicirculū. sed linea est hmōi demrā̄ndo lineā que nō transit ꝑ centrum. igit̄ facit semicirculū. Maior solū habet veritatē de linea ꝓcedente a punctꝭ maxime distā̄tibus in circulo et transeūte ꝑ centrum.

Conclusio prima Diuisio predicta sillogismi est sufficiens. Probat̄ diuisio qꝛ om̄is sillogismus ē in aliqua materia. Ul' igitur ē in materia necāria vl' probili. si primū hꝫ est dupl'r. vel procedit ex veris et sic ē demrā̄tiuus. vl' ex falsis et sic ē falsigꝑhus Si scd̄m hꝫ dupl'r. vel ex vere ꝓbabilibꝰ vl' ex apparēter ꝓbabilibus. si primū sic ē dyaleticus. si scd̄m sic est litigiosis. Et ꝑ hoc ptꝫ qual'r isti sillogismi drn̄t ex ꝑte materie. Drn̄t etiā ex ꝑte forme qꝛ forma sillogismi demrā̄tiui ē necessitas nō solū ꝯn̄tie. sed etiā ꝯn̄tis que dꝛ necessitas rei propter hitudinē cause ad effectū. aut effcūs ad cām sed forma dyaletici ē ꝓbabilitas ꝯn̄tis ex ante et forma litigiosi ē apparēs ꝓbabilitas. Differunt etiā ex ꝑte finis. qꝛ finis demrā̄tiui ē generatio sciētie finis dyaletici ē opinio. finis autē sophistici est apparēs sapiētia. et finis falsigraphi ē ignorantia loquēdo de fine oꝑationis. quia quantū ad finē intētionis est sciētia.

Conclusio secunda. Predicta diuisio ē diuisio analogi in sua analogata. vl' subiecti in accn̄tia. et nō diuisio generꝭ in species. Prima ꝑs patet qꝛ sillogismꝰ prius dꝛ de demrā̄tiuo qꝫ de dyaletico. et vltimo dꝛ de litigioso et falsigꝑho qui solū sꝫ obliq̄tates veroꝝ sillogismoꝝ. Et hoc ꝑt ondi tā ex ꝑte materie qꝫ ex ꝑte forme ꝙ scꝫ se habēt isti syllogismi ſm prius et posterius. Scd̄a ꝑs ꝓbatur qꝛ sillogismus nō est genus ad istos sillogismos. Nā nullū genus ꝑ drn̄tias materiales descēdit ad suas spēs. quia genus diuiditur in species per drn̄tias formales. sed sillogismꝰ nō dn̄dit ad istos sillogismos ꝑ differētias formales. sed magis materiales. igitur ꝑdicta diuisio nō est generꝭ in spēs. licet tn̄ iste differētie nō sunt formales respectu sillogismi cōtracti. tn̄ sꝫ formales sillogismo dyaletico vl' demrā̄tiuo. Naꝫ demōstratiuus ſm suam formalez rationē differt a dyaletico per hoc qd̄ contrahitur ad materiam necessariam.

Dubitatur primo. Quare in prima parte huius ꝓhemij ꝑhus vocat sillogismos drās. et in recapitulādo vocat ipos spēs. Et videtur ꝙ male vocat ipos species qꝛ vt statim dictum ē syllogismus nō est genus ad istos sil

logismos. igitur isti non sunt species syllogismi. Ad dubium respondetur quod in principio philosophus enumerat istos syllogismos ut videatur quomodo abinuicem differunt. Ideo appellat ipsas differentias. sed recapitulat ut habeatur memoria de ipsis. et in memoria retineantur secundum quod habent modos specierum in ordine ad suam rationem completam et cum dicitur quod sunt species capitur species pro illo quod habet modum speciei.

Dubitatur secundo. Utrum syllogismus peccans in materia sit syllogismus. et utrum syllogismus litigiosus peccet contra syllogismum simpliciter. vel contra syllogismum dyalecticum.

Ad dubium respondetur. primo quod duplex est materia syllogismi. quedam ex materia simpliciter que duplex est ut patet in libro priorum. et syllogismus peccans in tali materia non est bonus. Alia est materia syllogismi ad propositum que dicitur probabilitas vel necessitas. et syllogismus peccans in tali materia bene est syllogismus simpliciter. sed non est demonstrativus vel dyalecticus. Dicitur secundo quod syllogismus dyalectitus potest uno modo considerari inquantum est syllogismus et sic contra eum peccat syllogismus litigiosus peccans in forma tantum et peccans in utroque. Alio modo potest considerari inquantum est dyalecticus. et sic contra ipsum peccat syllogismus litigiosus peccans in materia et etiam peccans in utroque.

Ad rationes. Ad primam dicitur quod syllogismus temptativus comprehenditur sub dialectico. quia sicut dyalecticus est ex probabilibus. ita temptativus ex probabilibus respondenti procedit. Ad secundam dicitur quod in divisione analogi divisum non verificatur simpliciter de quolibet membro. sed complete et perfecte verificatur de primo et incomplete de aliis. Ideo syllogismus peccans in forma tantum non debet dici syllogismus simpliciter sed sillogismus apparens. Ad terciam dicitur quod patet solutio ex dictis.

Est autem ad tria etc.

Queritur tertio. utrum dyaletica sit utilis ad exercitationes et obviationes et ad secundum philosophiam disciplinas. Arguitur primo quod non. quia aliquis potest exercitari in medicina vel rethorica vel in aliqua alia sciencia sine eo quod habeat dyalecticam. igitur dyaletica non est utilis ad exercitationes. Et confirmatur quia ista sciencia perficitur per exercitationem. sed idem non perficit seipsum. igitur hec sciencia non est utilis ad exercitationes. Secundo arguitur per demonstrationem possumus obviare positionibus falsis. perfectius et convenientius quam per istam scienciam. sed frustra fit per plura quod potest fieri per pauciora. igitur hec sciencia non est utilis ad obviationem. Tertio arguitur. per instrumentum dyaletice quod est syllogismus dyalecticus non generatur sciencia. sed opinio. et scientia solummodo acquiritur per demonstrationem. igitur dyaletica non est utilis ad secundum philosophiam disciplinas. cum disciplina nominet scientiam. In oppositum est philosophus in textu

Sciendum est primo. quod postquam philosophus nominavit materiam de qua tractare intendit scilicet syllogismum dyalecticum. et ostendit modum procedendi quo intendit de ipso determinare. quia intendit procedere non nimis subtiliter sed figuraliter per rationes communes. Hic consequenter ostendit utilitatem huius sciencie que sumitur ex parte finis probando quod hec sciencia valet ad exercitationes. obviationes et secundum philosophiam disciplinas. Et quamvis ordine executionis prius tradat dyalecticam prout valet ad secundum philosophiam disciplinas. scilicet in septem primis libris. et in octavo inquantum valet ad obviationes et exercitationes considerando ordinem generationis. tamen prius enumerat exercitationes quia ipsa est prior secundum ordinem intentionis et perfectionis. et agit hic philosophus de fine extrinseco dyalectice. In omni enim scientia duplex est finis. scilicet intrinsecus qui est tantum unus. et illa est completa cognitio subiecti attributionis sciencie secundum seipsum partes et proprietates eius. ut in ista sciencia inquantum est docens finis est cognitio syllogismi dyalectici sed inquantum est utens finis eius est arguere probabiliter. et ex communibus in quolibet sciencia. et hoc fit per syllogismum dyalecticum ut est instrumentum dyalectice utentis. et iste finis est extrinsecus Et potest esse multiplex in aliqua scientia. ideo secundum hoc dicitur quod hec sciencia est utilis ad tria prenumerata. Et ratio quare hec sciencia quantum ad suum usum procedit ex communibus est ista. quia syllogismus dyalecticus ex probabilibus est syllogisatus Modo probabilia sunt communia et non propria alicui scientie

Sciendum est secundo. quod exercitatio est quedam assuefactio per quam acquiritur promptitudo quedam ad aliquid faciliter agendum. et ideo aliquis dicitur exercitari in aliqua scientia per hoc quod promptus est ad inquirendum de hiis que ad scientiam pertinent. Nam per talem inquisitionem efficitur promptus ad cognoscendum quid sit verum et quid est falsum in tali sciencia. sed obviare ut hic sumitur est prompte resistere positioni respondentis per argumentationes probabiles. et sic nos obviamus in quolibet scientia. quando per argumentationem probabilem contradicimus illi contra quem arguimus et ostendimus dictum suum non esse bene dictum sive positio sit vera sive falsa. quia ista sciencia habet viam ad utramque partem contradictionis. Per disciplinas autem secundum philosophiam debemus intelligere omnem scientiam et sic capitur hic philosophia communiter

ꝓut est cõp̄hẽsio veritat̄ cuiuslibet ãmirabilis ꝑ certitudinẽ et cãs. ſm modũ quo possibile est cõp̄hẽdere ex p̄ncipijs eius qd̄ ãmirat̄ et nõ capitur hic ph̄ia spẽaliter ꝓ ph̄ia reali et speculatiua que diuiditur in phisicã. mathẽaticam. et metaphisicã.

Conclusio prima. Dyaletica ẽ vtilis ad exercitatões et obuiatões. Prima pars patet qꝛ illa sciẽtia ꝑ quã possumus faciliter argumẽtari ad qd̄libet ꝓpositũ. valet ad exercitatões. sed dyaletica est hmõi quia vt dicit p. nos hñtes istum methodũ possum⁹ faciliter argumẽtari de omĩ ꝓposito igit̄ ꝛc. Secũda ps patet qꝛ illa sciẽtia ꝑ quã possum⁹ contradicẽ rñdenti valet ad obuiatões. sed ꝑ dyaleticã possum⁹ ꝯtradicẽ rñdenti improbãdo illud qd̄ nõ videt̄ bñ dictũ igitur ꝛc.

Conclusio secunda. Dyaletica ẽ vtilis ad ſm ph̄iam disciplinas. ꝓbat p. dupliciter quia ꝑ dyaleticaꝫ possumus dubitare ad vtrãq̄ ꝑtem cõtradcõis. et similiter speculari quid veꝝ quid falsuꝫ. et iste est modus cõueniens ad acq̄rendũ scientiã. quia dubitatio de vtraq̄ꝫ pte ꝯtradcõis disponit intellectum ad videndũ veritatẽ vnius ꝑtis eius. Scd̄o sic ꝓbatur illa sciẽtia ꝑ quã possum⁹ inq̄rere de p̄ncipijs oĩm sciẽtiaꝝ et ipsa ꝓbare et stabilire valet ad ſm ph̄iam disciplinas. sed dyaletica est hmõi quia cũ ipsa sit inq̄sitiua ꝑ cões habitudines ad oĩm methodoꝝ p̄ncipia viã habet igitur dyaletica ẽ vtilis ad ſm ph̄iam disciplinas. Et licet p̄ncipia scientiaꝝ nõ possunt ꝓbari ex p̄ncipijs demõstratiue ꝓpter quid in illa sciẽtia in qua sunt p̄ncipia. quia in illa sciẽtia nihil est suis principijs notius. tñ ipsa notificari possunt ꝑ aliqua cõia et probabilia ex quibus procedit syllogismus.

Dubitatur primo. Utꝝ hec sciẽtia sit vtilioꝛ sciẽtia demõstratiua. Ad dubium rñdetur q̄ sciẽtia demõstratiua simpl'r ẽ vtilioꝛ. quia valet imediate ad acquirẽdũ sciẽtiam que ẽ immediat⁹ finis ipius demrãtõis Et dyaletica valet ad acq̄rendũ opinionẽ que vtilitatẽ et bonitatẽ accipit inquantũ est quedam dispõ valens ad scientiã ꝑfectã. Tamen quantũ ad hoc q̄ est obuiare cuilibet ꝓpõni cõmuniter arguẽdo ad vtrãq̄ꝫ ꝑtem ꝯtradcõis et quantũ ad hoc q̄ est valere tã ad p̄ncipia q̄ꝫ ad cõclusiones scientiaꝝ dyaletica potest dici vtilioꝛ extensiue

Dubitatur secũdo. Utrũ ad ꝑfecte hñdum dyaleticã. req̄ratur q̄ aliquis semꝑ possit generare opinionẽ ꝑ exercitatõem Ad dubiũ rñdetur ſm p. q̄ nõ. Qd̄ sic probat qꝛ sicut ẽ in rethorica et medicina ita ẽ in dyaletica. sed nõ requirit̄ q̄ rethoꝛ semꝑ ꝑsuadeat ad ꝑfecte habendũ rethoricã. nec ad medicinã req̄ritur q̄ semꝑ causet sanitatẽ. sed sufficit q̄ sciat omnia req̄sita ad actum medicãdi. et q̄ nihil omittat. igitur ad ꝑfecte hñdum dyaleticã nõ requirit̄ q̄ aliquis semꝑ possit generare opinionem. Uñ sicut medicus põt tripl'r impediri ne causet sanitatẽ scilicet ꝓpter debilitatẽ virtut̄ infirmi. ꝓpter inobedientiã et ꝓpter indispositionem loci vel tempis. iõ similiter dyaleticus potest tripl'r impediri scꝫ ꝓpter difficultatẽ materie ꝓpter ꝓteruitatẽ rñdentis sibi negãtis q̄ possunt valere ad ꝓpositũ. et ꝓpter breuitateꝫ tpis que nõ ꝑmittit ipm̄ facere deductõem

Ad rõnes. Ad primam dicitur. q̄ a natura inest nobis quedã virtus discurrẽdi per quã possumus rõnari sine dyaletica artificiosa que potest dici logica naturalis. id est inclinatio naturalis ad ea que ꝑ logicã acquiruntur. Tamẽ ad hoc q̄ aliquis debeat ꝑfecte arguere et ꝑfecte exercitari in aliqua sciẽtia oꝑtet ipm̄ habere dyaleticã Ad confirmatõem dicitur q̄ sciẽtia acq̄ritur ꝑ aliquã exercitatõeꝫ ꝑticularem. sed tamẽ valet ad cognognoscẽdũ exercitatõem in vl'i et modu ipius. Ad scd̄am dicit̄ q̄ licet ꝑ demrãtionẽ posset fieri exercitao demrãtiua circa ꝑtem verã tm̄ et circa ꝯclusiones. tñ nõ p̄t fieri ad vtrãq̄ꝫ ꝑtẽ ꝯtradcõis neq̄ꝫ circa p̄ncipia sicut fit ꝑ istam sciãm. iõ ſm aliquẽ modũ hec sciẽtia ẽ vtilioꝛ ad exercitationem q̄ꝫ sciẽtia demrãtiua vt dcm̄ est. Ad terciã dicit̄ q̄ ꝑ syllo^m dyaleticũ non generat̄ imediate sciẽtia sed soluꝫ opinio. tñ inq̄ꝫtum ꝑ vsum eius nos venim⁹ in cognitõem p̄ncipioꝝ et ꝑ p̄ncipia in cognitõem ꝯclusionũ ſm quẽ mod causat̄ sciẽtia. iõ syllogism⁹ dyaleticus isto mõ cõfert ad generatõem sciẽtie. etiã ꝑ hoc q̄ opinio et dubitatio disponũt ad cognitõem completam que est scientia.

Primum autem considerandũ.

Queritur quarto. Utꝝ tm̄ sint quattuoꝛ p̄dicata dyaletica. Arguit̄ p̄mo q̄ nõ. quia q̄nq̄ꝫ sunt p̄dicabilia. igit̄ sunt q̄nq̄ꝫ predicata. tenet ꝯña quia p̄dicatũ et p̄dicabile nõ drñt nisi ſm poñam et actũ. Et cõfirmat̄. quia spẽs predicat̄ de ipa et etiã de ꝓprio. igitur est predicatũ. et ꝑ ꝯñs sunt q̄nq̄ꝫ p̄dicata. Scd̄o arguit̄ ph̄us in textu enũat tm̄ tria predicata dicens oĩs ꝓpositio et omẽ ꝓbleuma aut pro

priū aut genus aut accn̄s indicat. igitur non
sunt nisi tria p̄dicata. Tertio arguit̄ diffi°
nō potest p̄dicari in ꝓpōne dyaletica. igitur nō
est predicatū. Añs patet q2 ꝓpositio dyaleti/
ca debet hēre vnicū predicatū. sed in diffinitōe
sunt duo p̄dicata. scilicet genus et diffinitio.
igitur. In oppositū est ph̄us in textu.

Sciendum est primo. ꝙ postquā
ph̄us posuit intentionē suā in hoc libro ꝓpo/
nendo materiā de qua tractare intendit et mo/
dum ꝓcedendi eius. et eius vtilitates hic con
sequēter incipit determiare de syllogismo dya/
letico. et p̄mo determinat de p̄ncipijs eius. vide
licet de p̄dicatis. de ꝓpōne. et de ꝓbleumatibus
que fiūt ex predicatis. Et p̄mo determiat de ipis
predicatis in generali. et scd̄o in spāli. vñ in ge
nerali compat ꝓpōnes et ꝓbleumata adinui/
cem quantū ad equalitatē. et ista eq̄litas nō po
test sciri nisi cognoscat̄ numerus p̄dicato2. et
vt ptinet ad ꝓpositū predicatū sic diffinitur
Predicatū est terminus p̄dicabilis in ꝓpōne
terminabili p artem dyaleticā nō reducibilis
ad aliq̄d prius eo s̄m easdē cōsideratōnes. per
hoc ꝙ dr̄ non reducibilis ad aliq̄d prius eo ex
cluditur dr̄ña general̄. Excludūtur etiā ānexa
alio2 p̄dicato2 que reducūtur ad p̄dicata p̄n/
cipalia. Et p hoc ꝙ dicit̄ in ꝓpōne termiabili p
artem dyaleticā excluditur sp̄s que licet de plu
ribus p̄dicetur que tñ illa sunt indiuidua que
nō cadunt sub arte et scientia. ideo talis ꝓposi
tio nō est terminabilis p artem dyaleticā. Ex
ista diffinitōne seq̄tur ꝙ nō dicitur predicatū
solū q2 actu predicet̄ in ꝓpōne dyaletica. sed
etiam q2 potest p̄dicari. Ex quo vlterius sequi
tur ꝙ predicatū et p̄dicabile nō solum drñt pe
nes aptitudinē et actum. imo etiam sic drñt.
quia p̄dicabilia distinguūtur penes diuersos
modos p̄dicandi de suis inferiorib⁹ in quid
vel in quale. siue illa inferiora cadant sub arte
siue nō. Sed p̄dicata distinguūtur penes di/
uersos mōs inherēdi suis sbiectis de q̄bus p ar
tem dyaleticam ostendi possunt.

Sciendum est secundo. ꝙ vt dici/
tur in textu. om̄is ꝓpositio et omne ꝓbleuma
propriū aut genus aut accidens indicat. Et li
cet drña generalis possit termiari dyaletice de
aliquo sbiecto tamē in genē collocāda est. ideo
nō est predicatū distinctū a genere. Sed pro/
priū vt dicit ph̄us diuiditur. quia quoddā
est qd̄ indicat eē rei. et tale dicit̄ terminus seu
diffinitio. Aliud est propriū qd̄ non indicat
esse rei. et tale sibi retinet cōe nomē ꝓprij. Non
est tamē intelligendū ꝙ aliqd̄ isto2 predicato
rum p se sumptū sit ꝓbleuma vel ꝓpositio cū
predicata sint termini incōplexi. sed ꝓbleuma
ta et ꝓpōnes fiunt ex istis. et querūt de inherē
tia alicuius isto2 hijs notatis

Conclusio prima et respōsiua ad
quesitū tantū sunt quattuo2 p̄dicata. sc3 diffi/
nitio. propriū. genus. et accn̄s. Probatur cō/
clusio inductiue. q2 om̄is ꝓpositio vel ꝓbleu
ma. aut est de genere aut de ꝓprio. aut de accn̄te
sed ex oibus predicatis fiunt ꝓpōnes et ꝓbleu
mata. igitur sunt tantū quatuo2 p̄dicata. Se
cundo ꝓbatur p sufficientiam q2 omne predi
catum inest subiecto de quo p̄dicatur. aut igi/
tur inest cōuertibiliter aut nō. Si primū hoc
est dupliciter. aut indicat q̇d est esse subiecti et
sic est terminus siue diffinitio. aut nō indicat
quid est esse subiecti et sic est propriū. Si secū
dum hoc ē dupliciter. aut ē de essentia sui sub
iecti. et sic est genus. vel non sic est accidens.
Ex hac conclusione sequitur

Conclusio secunda. licet diffinitio
nō possit esse p̄dicabile distinctū ab alijs. est ta
men predicatū. Probat̄ conclusio q2 diffini/
tio nō habet simplicē modū predicādi distinc
tum ab alijs. et etiā nō significat simplicē con/
ceptū. igitur nō est p̄dicabile ab alijs distinctū
sed ipa diffinitio habet specialē modū inheren
di suo sbiecto distinctū a mōis inherēdi alio2
predicato2 igit̄ est p̄dicatū distinctū ab alijs.

Dubitatur primo. Utrum ꝓpo/
sitiones dyaletice et ꝓbleumata sint equalia
numero sicut dicit̄ in textu. Arguitur ꝙ nō
quia quodlibet ꝓbleuma cōtinet duas ꝓposi
tiones. igitur ꝓpōnes in duplo excedunt pro/
bleumata. Pro dubio considerandū est ꝙ
probleuma et ꝓpositio cōueniunt et differunt
Cōueniunt in hoc ꝙ fiunt ex p̄dicatis. Illa tñ
prepō ex qñq3 dicit circūstantiā cause materia/
lis. vt ex ere fit statua. qñq3 cause efficientis vt
ex patre fit filius. qñq3 ordinē tantū vt ex ma/
ne fit meridies. et in ꝓposito accipitur vt dicit
circūstantiā cause materialis et etiā vt dicit or
dinem. nō est tñ intelligendū ꝙ in om̄i ꝓpōne
vel ꝓbleumate ponātur quattuo2 p̄dicata sed
in qualibet ꝓpōne vel in q̄libet ꝓbleumate po/
nitur aliqd̄ predicatū. Sed drñt p̄mo q2 pro
bleuma interrogat̄ cū vtraq3 pte cōtradcōnis.
vt si querat̄ vtrū aīal rōnale sit diffinitio hoīs
vel nō. sed ꝓpō solū interrogat̄ cū vna pte ꝯtra
dcōnis. vt si querat̄ vtr2 aīal rōnale sit diffini°
hoīs et q2 illd̄ qd̄ intrrogat̄ cū vna pte ꝯdcōis
solū postea pt intrrogari cū vtraq3 iō dr̄ in textu

ex omni ꝓpositõe ꝓbleuma facim⁹ trāſſumpto mō ſcȝ mō interrogādi ſcȝ cū vna pte ꝯdictō/nis vl' cū vtraqȝ iō ꝑ h̄ attēdit̄ eq̄litas int̄ ipa. Scd̄o dr̄nt q̄ꝛ ꝓbleuma magis q̄rit eē vl' nō eſſe rei ⁊ ꝓpō mag̃ q̄rit ꝯſenſum r̄ndētis iō in fer⁹ dicet̄ ꝙ ꝓpō ordiat̄ ad diſputationem mō diputatō dr̄ q̄ſi duoꝝ putatio Tercia differē/tia ē q̄ꝛ in ſylogiſmis dyaletic̃ ꝓpoſitões ſunt vt p̄miſſe ⁊ ꝓbleumata tāq̄ȝ ꝯcluſioēs. Tunc reſpōdet ph̄s ad dubia ꝙ ꝓpoſitões dyaletice et ꝓbleumata ſūt eq̄lia nūero· ꝓbat̄ q̄ꝛ illa ſūt eq̄lia numero q̄ fiunt ex eadē materia in nūero ſȝ ꝓpões ⁊ ꝓbleumata ſūt hmōi q̄ꝛ ex q̄buſcūȝ p̄dicat̃ pn̄t fiei ꝓbleūata ex eiſdē pn̄t fieri pro pões. Scd̄o ꝓbat̄ illa ſūt eq̄lia q̄ꝝ vnū pt fie/ri aliud ſȝ ſic ē de ꝓpōe ⁊ de ꝓbleumate vt dcm̄ eſt igit̄. ⁊ ſic patȝ ꝙ dicūt̄ eq̄lia ƀm potētiā ex ꝑ te materie ex q̄ fiunt. Nō tn̄ ſic ꝙ actu ſemꝑ tot formant̄ ꝓbleumata q̄t ꝓpões Ad rōeȝ dubij d̄r ꝙ licȝ ƀm modū īterogādi ꝓbleuma q̄rat de vtraqȝ pte ꝯdcōis tn̄ ƀȝ rē īterogatā ſolū q̄rit de vna ꝓpōe q̄ꝛ ſolū q̄rit vnā ſb̄ diſiūctōe ad aliā

Dubitatur ſecundo: Utrū equaliter ſe habeant p̄miſſe ⁊ ꝯcluſio in ſyllogiſmo dyaletico ſicut in ſyllogiſimo demōſtratio Ad dubiuȝ reſpōdet̄ ꝙ nō. q̄ꝛ p̄miſſe demōſtrati ſūt cāe ꝓpe ꝯcluſiōis ⁊ ꝯcluſio ē effcūs ⁊ h̄ ī demr̄atōe ꝓpt̄ q̄d etiā ꝯcluſio ē ꝓpō mediata ⁊ premiſſe im mediate iō in tali genē demr̄atōis ꝯcluſiōes nō pn̄t fieri demōſtrātes p̄miſſas ſȝ p̄miſſe ſylogiſmi dyaletici ⁊ ꝯcluſio nō differūt niſi ſicut magis apparēs ⁊ min⁹ apparēs q̄ꝛ p̄miſſe ſūt magis apparētes ⁊ ꝓbabiles ⁊ q̄ꝛ illd̄ qd̄ ē mag̃ apꝑēs vni pt eē min⁹ apꝑēs alt̄i ⁊ eꝯ ⁊ qd̄ ē mag̃ apꝑēs ī vno tꝑe pt eē mi⁹ apꝑēs ī alio tꝑe iō ī ſylogiſ⁹. dyaletico p̄miſſe pn̄t fiei ꝯclōēs ⁊ eꝯ

Ad rationes: Ad primam patet ſolutio ex dictis Et ad ꝯfirmationē p̄me dicitur ꝙ ſpēs nō p̄dicat̄ de ſe ipā ſiue de ꝓpō p̄dicatōe ordinata q̄ requirit̄ ad ꝓpōem termiabilē ꝑ artem dyaleticam Ad terciā d̄ꝛ ꝙ ex genē ⁊ dr̄ña fit vnū ſicut ex actu ⁊ potētia ⁊ ſic diffinitō bene ē vnū p̄dicatū h̄ñs ſpēalē modum inherendi diſtinctum ab alijs.

Dicendum autem eſt.

Queritur quito: Utrum diffinitō termini ſiue diffinitōis ſit ſufficiēs in q̄ d̄ꝛ termin⁹ ē orō q̄d eſt eē rei ſignificās Arguit̄ ꝙ nō p̄mo q̄ꝛ ſi diffinitio diffiniret̄ h̄ eēt ꝑ aliā diffinitōeȝ ⁊ iteꝝ illa ꝑ aliā q̄ꝛ nō ē maior rō de vna q̄ȝ de alia ⁊ ſic eēt ꝓceſſ⁹ ī infinitū igit̄ diffinitio nō diffinit̄ Scd̄o arguit̄ ſi diffinitō diffiniretur vl' h̄ eſſet ꝑ reſbiecta intētōni vl' ꝑ ītētōe cōi. Nō p̄mū q̄ꝛ res ſbiecta intētōi ē q̄d ꝯplexum igit̄ nō pt diffiniri. nec ſcd̄m q̄ꝛ illa intētio cōis nō ē orō Igit̄ diffinitio data ſibi nō ꝯuenit. Tercio arguit̄ accn̄tia ꝓpria magnā ptem ꝯferūt ad ꝯgnoſcēdū ꝙ q̄d ē igit̄ indicare ꝙ q̄d eſt nō ſolū ꝯueit diffinitōi ⁊ ſic pn̄s diffinitio nō ꝯueit ſoli diffinito In oppoſitū ē. p. ī textu.

Sciendū primo. ꝙ determiato de q̄tuor p̄dicat̃ in generali Cōſeq̄nt̄ ph̄s determiat de ipis in ſpēali ⁊ p̄mo de diffinitōe q̄ in textu vocat̄ termin⁹ Cui⁹ cā ē q̄ꝛ ſicut in magnitudie corꝑali tota q̄ȝtitas rei ꝯp̄hēdit̄ ꝑ termīos ei⁹ ſic ꝙ nihil rei manȝ extra ꝓpos t̄mīos eius ſic etiā diffinitō ꝯp̄hēdit oīa p̄dicata eēntialia q̄ ſūt termi eēntie diffiniti a p̄ma potētia vſqȝ ad vltimū actū ita ꝙ nihil eēntie rei ē extra ſuā ꝓpriā diffinitōeȝ ideo vocat̄ t̄min⁹ ⁊ tn̄ etiā vocat̄ diffinitō q̄ ſi diuiſoꝝ finitio q̄ꝛ diffinitū finit ꝑ diuiſos termīos eſſentie eius.

Sciendum eſt ſecundo: ꝙ diffinitio pt capi dupl'r. vno mō ꝑ intētiōe ſcd̄a nō ƀȝ ſe ſȝ ƀm ꝙ eſt ꝯcreta rei. Alio mō pro reſbiecta intētioni vt ē q̄dā orō ꝯpoſita ex genē ⁊ dr̄ña et q̄ꝛ accipere diffinitionē pro re ipā abſolute eſt ipāȝ accipē vt q̄ddā ꝯplexū. iō illo mō diffiniri nō pt q̄ꝛ ſoli⁹ incōplexi ē diffinitio q̄ȝuis tn̄ aliq̄d ꝯplexū diffiniri poſſit diffinitōe deſcriptiā. prout ſignificat̄ ꝑ aliq̄d nomē ſimpl'x ſicut ē in propoſito Et in h̄ differt diffinitio deſcriptiā a q̄dditatiā Nā diffinitio q̄dditatiā ſolū ē incōplexoꝝ ⁊ ſi etiā accipiat̄ diffinitio p̄mo mō tūc bn̄ pt diffiniri non tn̄ ƀm ſe ⁊ abſolute ſȝ ƀȝ ꝙ ē ꝯcreta rei. Ideo pn̄s diffinitio neqȝ ē rei abſolute neqȝ ītētōis abſolute ſed ītētōis ꝯcrete rei

Concluſio p̄ma: Licet diffinitō poſſit capi pro diffinitione quid nominis deſcriptiua cauſali ⁊ q̄dditatiua tamen in propoſito ſolum accipitur pro diffinitione quidditatiua probat̄ ꝯcluſio q̄ꝛ ſola diffinitio quidditatiua ſimpliciter ⁊ abſolute ſignificat eēntiam rei ⁊ totum eſſe eius. Cuius ratio ē q̄ꝛ diffinitio quidditatiua continet genus ⁊ differētiam diffiniti vt principia eſſentialia rei a quibus eſt totū eſſe formale diffiniti quod eſt eſſe eſſentie diffiniti igitur concluſio vera. Ex quo ſequitur ꝙ in diffinitione preſenti non capitur eſſe pro eſſe exiſtentie rei quod eſt actus efficientis et exiſtentis ⁊ realiter differt ab eſſentia in omnibus cauſatis ſed capitur pro eſſe eſſentie tantum ꝙ eſt ex genere et differentia qd̄ quideȝ eſſe eēntie ſolū differt ab eēntia ƀm ratione

Conclusio secunda. Et respõsiua ad q̄situ̅ predcã diffinitio termi̅ est sufficienter assignata ꝓbat̃ ↄclusio q̃ sufficienter explicat naturã diffiniti ⁊ facit ipm̃ differre ab oib⁹ alijs p̄dicatis Nã p h̃ ꝙ dicit̃ oratõ differt diffinitio a genere ⁊ p h̃ ꝙ dr̃ q̇d ē eē rei significãs differt a ꝓprio ⁊ accn̄te igit̃ ↄclusio vera

Dubitatur primo. Utrũ idē et diuersum sint annexa diffinitõis vt dr̃ in textu. Et videt̃ ꝙ nõ q̃ idē genere ē ãnexũ gener̃ ⁊ idez spē est annexũ spēi Et sil'it̃ dicet̃ de ꝓpo ⁊ accidente igit̃ idē nõ debz mag̃ dici ãnexũ diffinitionis q̃z alioꝝ p̄dicatoꝝ Scd̃o arguit̃ problema de eodem non terminatur p considerationes datas de p̄dicato diffinitõis igit̃ idem nõ est ãnexum diffinitõis Tercio arguit̃ idē ⁊ diũsuz ptinēt ad methaphisicũ igit̃ nõ ad logicũ Pro dubio ↄsiderãdũ ē ꝙ illa q̄ sunt eadem genē ⁊ etiã spē nõ sũt simpl'r eadē quia adhuc possũt habē magnã diũsitatē inter se. Similit̃ illa q̄ sunt eadē ꝓpo nõ sũt eadē nisi ẜm q̇d q̃ ꝓpriũ ⁊ sbiectũ ei⁹ nõ faciũt vnũ simpl'r p essentiã Et adhuc min⁹ q̄ sũt eadē accn̄te sz illa q̄ sunt eadē noīe ⁊ diffinitõe sũt eadē simpl'r et ẜm rem ⁊ drñt sola rõe. ⁊ de istis vltīs moīs intelligit̃ ꝙ ydēptitas numeral' ē ydemptitas simpl'r ⁊ etiã q̇d idē ⁊ diũsu ẜ ē annexũ diffinitõis Scd̃o ↄsiderãdũ est ꝙ idē ⁊ diũsuz ĩ diffinitõe nõ sũt duo p̄dicata sz vnũ tantũ q̃ per easdē ↄsideratões ↄstruit̃ ꝓbleuma de eodē et destruit̃ ꝓbleuma de diũso ⁊ ecõtra q̃ si ꝓbem⁹ ꝓbleuma de diũso ꝓbabim⁹ ꝙ nõ sũt eadē ↄsideratões q̇bus ꝓbleuma de diũso ↄstruitur valēt ad destruēdũ ꝓbleuma de diffinitõe Diffinitio em̄ ⁊ diffinitũ idē sũt eēntial'r iõ si ōñderet̃ ꝙ si aliq̄ sint diũsa ōñdit̃ ꝙ vnũ nõ est diffinitio alteri⁹ sed nõ sequit̃ ecõtra si sint eadez ꝙ sit vnũ diffinitio alteri⁹ Tũc respõdet̃ ad dubiũ ꝙ idē ⁊ diuersũ sunt ãnexa diffinitõis ꝓbat ph̃s duab⁹ rõib⁹ Pria ē illud ē annexum diffinitõi p ꝙ ē pl'ima astrictio siue plurim⁹ labor circa ꝓbleuma diffinitõis sz sic ē de eodē ⁊ diũso q̃ ad h̃ ꝙ aliq̇d dicat̃ diffinitõ alt'i⁹ oz p̄mo videē q̇d sit idē cũ eo Scd̃a rõ q̃ illd̃ ē ãnexũ alteri q̇d terminat̃ p easdē ↄsideratões q̇b⁹ terminat̃ alteꝝ sz ꝓbleumata de eodē ⁊ diũso t̃minãt̃ sil'ibus ↄsideratõib⁹ sicut terminant̃ diffinitõis ꝓbleumata vt ptz in vij. hui⁹ igit̃ Ad p̄mã rõem dubij dr̃ ꝙ illa q̄ sũt eadē genē spē ꝓpo vl' accn̄te nõ sũt eadē simpl'r Et solũ est h̃ ad ꝓpositũ de eodē ⁊ diũso simpl'r scz ẜz essentiã Ad scd̃az dr̃ ꝙ ꝓbleumata de eodē t̃minãt̃ p siles ↄsideratões cũ ill' q̄ dãtur de diffinitõe licz nõ p eadē ⁊ h̃ sufficit Ad terciã dr̃ ꝙ metaphisicus ↄsiderat idē ⁊ diũsuz ẜm ꝙ sũt mõi entis absolute dicti. logic⁹ ṽo ↄderat ipa vt signifiãt inhēntiã p̄dicati ad sbiectũ ⁊ subiciuntur secundis intentionibus

Dubitatur secundo: q̇t requirũt̃ añq̃ aliq̇d dicat̃ ãnexũ alicui p̄dicato. Ad dubiuz respõdet̃ ꝙ tria req̇rũtur. Primũ ē ꝙ nõ sit p̄ncipale p̄dicatũ sz min⁹ p̄ncipale Scd̃m ē ꝙ habeat suũ modũ ĩherēdi ⁊ p̄dicãdi a p̄ncipali p̄dicato Terciũ ē ꝙ ꝓpões in q̇b⁹ p̄dicat̃ tale annexũ t̃minãtur eisdē ↄsideratõib⁹ sicut ille de p̄dicato p̄ncipali de q̇b⁹ põt dici diffinitõ ãnexi Annexũ ē p̄dicatũ min⁹ p̄ncipale eo cui ãnectitur nõ total'r idē cũ ipso termĩabile tñ eisdē cõsideratõib⁹ sicut ⁊ p̄ncipale predicatum

Ad rationes. Ad primã dicitur ꝙ in diffinitõe diffiniõis ē stat⁹ q̃ ipa datur de diffinitõe ĩ cõi ⁊ ñ ꝓ ipa ptic'lari diffinitõe hac. vl' illa Nã diffinitõ in cõi accepta põt p aliq̃z pticularē diffinitõez diffiniri q̄ ãpli⁹ diffiniri non põt q̃ diffinitões solũ vniũsaliũ sũt Ad scd̃az patz solutõ ex scd̃o notabili Ad terciã dr̃ ꝙ licz accn̄tia a posteriori ⁊ a pte ↄgnoscētis cõferãt ad ↄgnoscendũ ꝙ q̇d ē nõ tñ a priori ⁊ ex pte ↄgnoscibil' ⁊ h̃ modo diffinitõ indicat q̇d est esse rei. accñs etiã ꝓpũ nõ ē oratio ideo sibi nõ conueīt presens diffinitio

Proprium autem est

Queritur sexto: Utrum diffinitões ꝓprij ⁊ generis sint bñ assignate. In q̄rũ p̄ma dr̃ ꝓpũ est q̇d nõ indicat q̇d ē esse rei soli aũt inest ⁊ ↄuersim p̄dicatur de re. Et in scd̃a dicitur gen⁹ ē q̇d de plurib⁹ drñtib⁹ spē in eo ꝙ q̇d p̄dicatur Arguitur p̄mo ↄtra p̄mã q̃ illud q̇d cõuersim p̄dicatur de re solũ illi ↄueīt. sz ꝓpũ nõ ↄueīt vni soli sz plurib⁹ cũ sit p̄dicabile. igitur male dicitur ꝙ soli inest ⁊ ꝙ predicatur conuersim. Arguitur secundo contra diffinitionem generis quia vel ista diffinitio datur de re vel de intentione. Non de re quia quelibet res ē simplicitr in suo esse. Igitur pluribus differentibus specie conuenire non potest. nec de intentõne quia hec intentio genus non predicatur in quid de differētibus specie. Tercio arguitur. in ista propositione. homo est animal predicatur animal vt genus non tamen predicatur de differentibus spē igitur ⁊c. in oppo. ē. p. ĩ tex.

Sciendum est primo. ꝙ determinato de predicato diffinitionis.

Thopicorum

Cōsequēter determinat phs de predicato ꝓprij. ⁊ deinde de predicato generis ⁊ accn̄tis Et ꝑ illa q̄ dicunt̄ in textu pōt accipi triplex mod⁹ ꝓprij. Primo mō dr̄ ꝓpriū ad aliq̄d vt eē bipedem bipes em̄ ꝓpriū est hoī ꝯparando ipsū ad habētia q̄ttuor pedes qr ꝑ h̄ differt ab ipsis. Nō ē tn̄ ꝓpriū hoī ꝯparando ipsū ad aues. Similit̄ actu habē gramaticā dr̄ ꝓpriū alicui hoī ꝯparando ipsū ad nō hn̄tes. Et sb̄ isto mō ꝯprehēdūtur duo primi mōi positi a porphirio in predicabilib⁹ Scd̄o mō dicit̄ ꝓpriū qn̄ vt hominē canescere in senectute nā homī soli canescere ꝯueīt nō tamē sp̄. qr non ꝯueīt nisi in senectute nisi ꝑ accn̄s cōtingat in iuuentute. Tercio mō dr̄ ꝓpriū qd̄ est ꝓpriū simpl'r vt ꝓpriū ē hoīem eē susceptibilē gramatice qr illud cōuertit̄ cū hoīe sic q̄ posito vno poītur aliud et ecōtra. Et de isto ꝓpō solū est h̄ ad ꝓpositū vt est vnū de q̄ttuor predicatis ⁊ vnū de qnq3 predicabilib⁹. Ex dictis patz q̄ ex trib⁹ modis positis in textu possunt elici q̄ttuor positi a porphirio. Jō inter porphiriū ⁊ Arestotelem nō ē ꝯtrauersia.

Sciendū est secūdo: q̄ iste ꝑticule posite in diffinitione ꝓprij sc3 soli inesse ⁊ ꝯuersi3 de re predicari referūtur ad diuersa Nā ꝑ h̄ qd̄ dicit̄ soli inest datur intelligi q̄ ꝓpriū vni soli spēi ꝯuenit ⁊ sic illa ꝑticula ponit̄ ꝑ ꝯparatōem ad speciē. Et ꝑ hoc dicitur cōuersim predicat̄ de re datur intelligi q̄ de quocūq3 predicat̄ species ⁊ de ipso predicat̄ ꝓpriū. ⁊ sic illa ꝑticula ponit̄ ꝑ comparatōem ad īdiuidua q̄re iste due ꝑticule non superflue ponūtur Et pro intellectu hui⁹ diffinicōis ⁊ etiā diffiniti supponūtur ea q̄ de ipsis dicta sunt in predicabilibus. Et sil'r pro intellectu diffinitionis generis.

Conclusio prima. Diffinitio proprij est sufficienter assignata. Probatur conclusio quia sufficienter explicat naturā diffiniti ⁊ facit ipsum differre ab omnibus alijs predicatis Igitur conclusio est vera.

Conclusio secunda: Diffinitio generis est sufficiens posita patet quia illd̄ dicitur predicari ī quid quod conuenienter respondetur ad interrogatonē factam per q̄d: sed ad interrogationem factam per q̄d de pluribus drn̄tibus specie ꝯueīenter respondetur gen⁹. igitur genus predicatur in q̄d de differētibus spē.

Dubitatur pmo. Utrū differētia general' ⁊ idē vl' diūsu3 sint ānexa gn̄is Arguitur q̄ n̄ qr drn̄a īest eēntial'r ⁊ ꝯūtibl'r. igr̄ ē annexa difficōi Itē arḡ. idē gn̄e mḡis ꝯueit cū eodē simpl'r q̄3 cū gn̄e. igr̄ mḡis d3 poī ānexū diffinitō

nis q̄3 generis sicut idē simpl'r Pro dubio ꝯsiderandū ē q̄ idem dicitur multipliciter sicut patz ex dictis ⁊ drā est duplex Quedā ē spālis q̄ cū specie spālissima cōuertit̄ ⁊ de ista nō est ad propositū. qr reducit̄ ad p̄dicatū diffinitionis. Alia est differentia generalis que cū genere sb̄alterno cōuertitur. ⁊ hec habet eundē modū inherendi cū gn̄e licet aliquo mō differāt quo ad modū p̄dicandi. Jdeo dictū est pus q̄ drā generalis cū genere ē ordināda. Tunc rn̄det̄ ad dubiū. primo q̄ differentia generalis est annexa generi. Patet qr ꝓbleumata de differētia generali terminant̄ ꝑ easdem cōsiderationes per quas termīant̄ ꝓbleumata de genere. vt videbitur in quarto huius. Si em̄ ōn̄datur q̄ gen⁹ de pluribus differentib⁹ specie p̄dicet̄ in q̄d de illis poterūt ōn̄di ea q̄ cū genere q̄dāmō conueniunt vt drā que est cū eo ꝯuertibilis. Dicit̄ scd̄o q̄ idem ⁊ diuersu3 genere pn̄t dici annexum generis. Probat. p. qr si disputātes ōn̄damus q̄ aīal est gen⁹ hoīs ⁊ bouis ōn̄dētes erimus q̄ hō ⁊ bos sint eadē genere. Sil'r si ōn̄damus q̄ aīal est genus hoīs ⁊ nō ē gen⁹ lapidis. ōn̄demus q̄ hō ⁊ lapis sunt differentia genere. igitur ꝓbleumata de eode3 ⁊ diuerso hn̄t terminari ꝑ cōsiderationes datas de ꝓbleumate generis. Nec ē incōueniens idem p̄dicatū habere plura ānexa ꝭm qd̄ sunt plura q̄r ꝓbleumata pn̄t terminari ꝑ cōsiderationes datas ad terminandū ꝓbleumata p̄dicati principalis. Et ad rōem dr̄ q̄ licet differentia spālis reducatur ad diffinitōnē tn̄ generalis reducitur ad genus. Jdem etiā genē q3uis ꝭm cōitatē p̄dicationis magis ꝯuenit cū eodē simpl'r q̄3 cū genere tn̄ quo ad ꝯsiderationes q̄b⁹ termīatur magis cōuenit cū predicato generis.

Dubitatur secundo: Utr ꝓpriū habeat annexū. Et videtur q̄ sic qr idē diffōne est annexū diffinitionis. igitur idē ꝓprio ē annexū ꝓprij. Ad dubiū rn̄detur breuit̄ q̄ ꝓpriu3 non habet annexū. quia annexū nō est totaliter nec formaliter idem cū p̄dicato cui annectitur. Sed idem proprio nō differt a p̄dicato proprij quia idem est querere vtrū aliqua sint eadem ꝓprio ⁊ vtrū vnū sit ꝓpriū alterius vl' insit alteri vt ꝓpriū. ⁊ eadē rōne idē accn̄te nō est annexū predicato accidentis. Ad rō3 dr̄ q̄ idē diffinitione inquantū ponitur sub illa intentione diffinitionis non differt a p̄dicato diffinitionis. Jō nō est annexū eius qr idem nō reducitur ad seipsum. Nā idem est querere vtrū aliqua sint eadē diffinitione. ⁊ vtrū vnum sit diffinitio alterius. s3 idem simpliciter positum

sine determinatione est annexum diffinitōis.
Ad ratōes: Ad p̄mam dicit̄ q̄ licet ꝓprium vni soli speciei cōueniat tamē sibi conuenit vt est inclinata ad sua indiuidua. Jō de pluribꝰ p̄dicari potest. Ad scdām dicit̄ q̄ hec diffinitio dat̄ de re sbiecta intētōi ꝑ quāto ipa res quātum ad suū esse intelligibile ē ī intellctū vt cōꝑatur ad sua inferiora in q̇bus est ⁊ a q̇/bus participat̄. Ad terciā dicit̄ q̄ licet in vna ꝓpositione genus solū predicet̄ de vna sola spe cie tñ in pl'ibus p̄dicari pt̄ de pl'ibꝰ sp̄ebus.

Accidens autem est quod ⁊c̄

Queritur septimo. Utrum due diffinitiones accidētis sint bene assignate ī textu. Jn quaꝝ p̄ma dicit̄ accidēs est qd̄ neq3 est diffinitio neq3 genus neq3 ꝓpriū inest aūt rei. Et secūda est accidēs qd̄ cōtingit eidē inesse et non inesse. Arguit̄ q̄ nō. p̄mo q2 ens certū ⁊ finitū solū potest diffiniri. sed accidēs est indet̄/miatum ⁊ infitum igit̄ non potest diffiniri. cū etiā vnius rei vnicū sit eē vniꝰ rei debēt vnica eē diffintio ⁊ sic male diffinit̄ accidēs duabꝰ diffinitionibus. Secūdo arguit̄ negatio nō pōt aliq̇d notificare cū sit de se incerta ⁊ indetermiata igit̄ p̄ma diffinitio accidētis est insufficiens Tercio arguit̄ vltima diffinitio nō ꝯuenit ac/cidēti insepabili. Jgit̄ nō cōuenit oī ꝯtento sb̄ diffinito. Jn oppositū ē ph̄s ī textu.

Sciendū primo. q̄ determiato de p̄dicato generis. Consequent̄ ph̄s determiat de p̄dicato accidētis ⁊ non capitur h̄ accidēs vt distinguit̄ contra substātiā s3 capitur accñs h̄ pro accñte ꝯmuni qd̄ nō habet causam firmā ⁊ stantē in p̄ncipijs sui subiecti. ⁊ sic patz q̄ ꝓp̄/um nō ꝯtinet̄ sub accñte qd̄ hic diffinitur Secūdo patet q̄ accidēs vt est vnū predicatū ⁊ vt est vnū p̄dicabile est idē s̄m rem. differēs solū s̄m rationē. quia dicitur p̄dicabile de modo p̄dicandi de suo subiecto sed dicit̄ predicatū ab alijs distinctū eo q̄ habet modū inherēdi distinctum ab alijs p̄dicatis. Et etiā quia vt est predicabile de q̇buscūq3 subiectis p̄dicat̄ sed vt ē predicatū nō predicat̄ nisi de eis. q̄ subiciūtur in ꝓpositione termiabili ꝑ artē dyalecticā cuiꝰ modi est species.

Sciendum est secundo q̄ accidēs cōuenieter habet diffinire ꝑ negationē alioꝝ p̄dicatoꝝ q2 alia sunt p̄ora ⁊ iam maifesta. mō posterius potest notificari ꝑ negationē sui p̄oris iam notificati. Alia causa est quia accidēs habet iperfectiorē modū inherendi q3 cetera p̄/dicata. ideo potest notifiecari per alia sic priuatio notificatur per suum habitū tamē illa diffinitio nō est simpliciter negatia q2 vltima ꝑticula eius est positiua in qua dicit̄ inest autē rei. ⁊ ꝑ hoc denotat̄ ꝓprius modꝰ inherendi ipsius accñtis q̇ est in esse subiecto tāq3 aliqd̄ extrinse/cū. Etiā illa negatio nō accipitur s̄m se q2 sic nihil notificaret. s3 accipit̄ h̄ inq3tū dat intelligē affirmationē oppositā illi negationi quam negat. Per hoc em̄ qd̄ dicit̄ q̄ accidēs nō ē diffinitio neq3 propꝛ̄ū dat̄ intelligi q̄ nō inest ꝯuertibiliter sed incōuertibiliter. ⁊ ꝑ h̄ qd̄ dicitur qd̄ neq3 est genus datur intelligi q̄ nō inest essenti/aliter sed accidētaliter. Jdeo ꝑ illas negatioēs intelligūtur modi positiui inherētie accidētis Alia aūt req̄sita pro intellcū istaꝝ diffinitōnū supponūt̄ h̄ ex libo p̄dicabl'iū hijs notat̄s poīt̄

Conclusio p̄ma. Et respōsalis ad q̄situ̇ predicte due diffinitōes accidentis bene sunt assignate. Probatur ꝯclusio q2 sibe ꝯue/niūt ꝯditiones bone diffinitōis ⁊ diūsimode dant̄ de accidēte. Prima em̄ datur de ipo ꝑ cōꝑationē ad alia p̄dicata ⁊ ad suū subiectū Secunda ṽo datur ꝑ habitudinē ad suā causam Per h̄ em̄ q̄ dicit̄ ꝯtingit denotatur causa ipiꝰ accñtis que ē variabilis ⁊ nō habet esse firmu3 et radicatū in suo subietto. Et de issis duabus diffinitionibꝰ dicit ph̄s q̄ scd̄a ē melior prima Probatur p̄mo q2 ad ꝯgnoscendū primā o3 pcognoscere quid diffinitio q̇d genꝰ ⁊ q̇d ꝓp̄/um. Scd̄a vero est per se finita ⁊ termiata ad cognoscendum quid per eam dicitur.

Conclusio secunda. Comparatio s̄m magis ⁊ minus ē annexū accñtis. Probatur ꝯclusio q2 ꝓbleumata q̄ formātur de tali/bus ꝯꝑationibus eisdē termiationibꝰ termi/nātur ⁊ eisdē locis sicut ꝓbleumata q̄ formantur de accñte. Jgitur talis ꝯꝑatio ē annexū accidentis. Et si obiciatur ꝯtra h̄ q2 talis ꝯꝑatio potest fieri de ꝓp̄o vt cū dr̄ q̄ vnꝰ hō est magis risibilis q3 alter igitur nō est ānexū accñtis plꝰ q3 ꝓprij. Respōdetur q̄ talis ꝯꝑatio nō fit de ꝓp̄o s̄m q̄ ꝓpriū est q̇dam naturalis potētia. sed fit de actu ipsiꝰ naturalis potentie ⁊ talis actus est accidēs. Jdeo talis cōparatio est de accidente et non de proprio ⁊ hec de primo.

Dubitatur primo. Utrum alia tria predicata reduci possint ad predicatum diffinitionis vt dicitur in textu. Et videtur q̄ non. quia sic non essent quattuor predicata. Ad dubium respondetur q̄ dupliciter intelligi possunt alia predicata reduci ad diffinitio/nem. vno modo tanq3 annexa eius ⁊ sic non re

ducũtur qꝛ vnũquodq; ipsoꝝ habet specialē mo
dum inherendi ⁊ spẽales ↄsiderationes ꝑ q̄s
terminanť ꝓbleumata q̄ de ipsis formanť Se
cũdo mõ põt intelligi ꝙ reducanť ad diffinitõ
nem sic ꝙ ↄsiderationes de ipsis facte req̄ranť
ad terminãdũ ꝓbleumata de diffinitõe ⁊ etiaꝫ
quia alique cõsiderationes q̄ destruunt ꝓbleu
mata de ipsis. destruunt etiã ꝓbleumata de dif
finitione. ⁊ h̄ modo bene reducũtur ad diffini
cionē sicut ad p̄ncipale predicatũ ⁊ non vt an
nexa eius nõ tamē propter h̄ est intelligendũ ꝙ
omnia sint vnũ predicatũ qꝛ non habent vnã
generalē methodũ. Qd̄ probat philosophus
primo qꝛ methodꝰ debꝫ esse facilis ⁊ faciliter ī
ueniri sed nõ est faciliter inueire talē methodũ
q̄ sit vniũsalis ad om̄ia p̄dicata igiť ⁊c. Scd̄o
dato ꝙ talis methodꝰ posset inueniri h̄ tñ esset
raro ⁊ nõ eēt certa ⁊ tñ methodꝰ debꝫ eē cõis ⁊c̄

Dubitatur secundo: Utrꝫ idem
bene diuidať in textu ꝑ idē numero. specie. ⁊ ge
nere. Et vtrꝫ idē numero bene diuidať ꝑ idem
nomine idē diffinitõe idē ꝓprio ⁊ idem acci/
dente. Et videť ꝙ non ratõe phi quia aque ꝓ/
cedentes ab eodē fonte plꝰ conueniũt quã ꝓce/
dentes a diũsis fontibus ⁊ tamē nõ ↄueniunt
numeraliter. igitur inter idemptitatē numera/
lem ⁊ specificã est alia idemptitas. Ad dubiũ
rñdetur ꝙ suppositis diffinitionibꝰ modorũ
eiusdē q̄ ponuntur in textu. ꝙ predicta diuisio
est sufficiens ⁊ est diuisio analogi in sua analo
gata. Primo em̄ dicitur idē de idēptitate nu/
merali. Secũdo de idemptitate specifica. Ter
cio de generica. Qd̄ aũt hec diuisio sit suffici/
ens. probať ꝑ sufficientiã qꝛ oĩs idēptitas su
mitur ab aliq̄ principio. vel igiť a pricipio ma
teriali ⁊ sic sunt eadē numero aut formali. ⁊ h̄
dupliciter vel sumitur a forma determiabili et
sic sunt eadē genere vel a forma determinata ⁊
sic sunt eadē specie. Et determinat h̄ phũs per
modũ incidētis de eodem Postq̄ꝫ reduxit tria
predicata ad vnũ ⁊ h̄ iõ qꝛ idē ⁊ diũsuꝫ sunt ã
nexũ diffinicõi. Scd̄o dꝛ ad dubiũ ꝙ idē nũe
ro bñ diuidiť in idē noĩe diffinitõe ꝓp̄o ⁊ ac/
cidēte qꝛ q̄ eadē sunt numero aut sunt vnũ essē
tialiter aut accñtaliter. si p̄mũ h̄ ē duplr̄. vel stꝫ
penitus eadem ⁊ sic sunt eadē noĩe. vl̄ differũt
ꝭm rõem p̄oris ⁊ posterioris ⁊ sic sunt eadē dif
finitõe. Si accñtalr̄ h̄ est duplr̄ aut tale accñs
cõsequiť p̄ncipia spēi ⁊ sic sunt eadē ꝓprio vel
p̄ncipia indiuidui ⁊ sic sũt eadē accñte. Et inť
ista ea que sunt eadem nomine et diffinitione
sunt maxime eadem quia sunt eadē ꝭm rem et
ꝭꝫ eēntiã nõ aũt alia Et h̄ innuit textꝰ sic dicēs
maxime aũt indubitanť qd̄ est vnum numero
ab om̄ibus videtur dici. ⁊ licet subiectũ ⁊ acci
dens sint diuersoꝝ generꝝ tñ faciũt vnũ nume
ro eo ꝙ accñs capit eē ⁊ vnitatē a subiecto. Et
ꝙ sint eadē nũero maifestat phs qꝛ illa sũt ea/
dem nũero ꝑ q̄ꝝ vnũ deueit aliq̄s in ↄgnitõem
alteriꝰ. sed ꝑ accidēs deuenimꝰ in ↄgnitõem sui
sbiecti qꝛ si seruus ignoret ꝓp̄ũ nomē alicuiꝰ ⁊
dñs suus dicet sibi ꝙ noscere disputantē vel
sedentē tunc seruus venit in cognitionem sub
stantie ⁊ h̄ nõ eēt nisi subiectũ ⁊ accidēs facerēt
vnum in numero. Ad rationē dubij diciť ꝙ il
le aque eiusdē fontis nõ plus ↄueniũt essentia
liter q̄ꝫ alie. qꝛ oēs aque sunt eiusdē spēi sꝫ ma
gis coueniunt in vno accidēte q̄ꝫ illa q̄ sunt di
uersorum fontiũ. Nec determinat de eodē ana/
logie qꝛ solum hic considerat phs idem ⁊ mo
dos eius ꝭm qd̄ ꝑtinēt ad p̄dicatũ inquãtum
ab ip̄is põt sumi aliquis modus inherendi.

Ad ratões. Ad primam dicitur
ꝙ licꝫ accidens in ꝑticulari sit incertũ ⁊ ideter/
minatum tamē in vniuersali est certum ⁊ fini/
tum ⁊ p̄t diffiniri. Diciť vltra ꝙ iste diffinitio
nes accidētis nõ sunt q̄dditatiue sed descriptie
diũsimode date de accidēte. Ad secũdã patꝫ so
lutio ex dictis. Ad terciã diciť ꝙ sbiectũ accidē
tis p̄t duplr̄ cõsiderari Uno mõ ꝭm suũ eē sim
plex substãtiale ⁊ h̄ mõ om̄e accidēs ē ab eo se
ꝑabile. Alio mõ ꝭm ꝓpriã cõplexionē eiꝰ ⁊ hoc
mõ accidēs est ab eo ĩseꝑabile subiecto manēte
in tali cõplexione. sed tñ illa ↄplexio mutari p̄t
licꝫ tamē cũ difficultate ⁊ ita etiã illud accidēs
qd̄ talem cõplexionē insequitur mutari p̄t. Jõ
inseꝑabile non negat oēm moduꝫ seꝑationꝫ
sꝫ dũtaxat difficl̄tatē seꝑatõis. Et hec de q̄stiõe
Primum ergo determinetur

Queritur octauo. Utrum diffi/
nitio ꝓpositõis dyaletice sit sufficiēs in q̄ dici
tur propõ dyaletica ē interrogatio ꝓbabil' ꝓ/
ut oĩbus aut pluribꝰ aut sapientibꝰ ⁊ hijs aut
om̄ibꝰ aut pluribꝰ vel maxime notis nõ extra/
nea. Arguitur ꝙ nõ p̄mo qꝛ illud qd̄ iuterro/
gatur nõ est interrogatio sed ꝓpositio dyaleti/
ca est illud qd̄ interrogatur ⁊c̄. Secũdo argui
tur oĩs interrogatio est dubitalis. sꝫ illd̄ qd̄ ap
parꝫ oĩbꝰ aut pluribꝰ vl̄ sapiētibꝰ nõ ē dubita/
bile. igitur si opponēs dyaletica sit interroga/
tio nõ ē ꝓbabilis oĩbꝰ aut pluribꝰ ⁊ sic de alijs
Tercio arguitur quãdocũq; post diffinitũ po
nitur diffinitio ibi est nugatio sꝫ in ista diffini
tione est hmõi qꝛ ibi ponũtur ꝑtes diffinientꝫ
ꝓbabile igitur ista diffinitio est nugatoria. in
oppositũ ē phs in textu. p̄mo videbiť de q̄sito

Sciendum est primo. ꝙ postq̄ꝫ phūs determiauit de q̄ttuor p̄dicatis q̄ sūt materia remota syllogismi dyaletici h̄ ↄsequenter determiat de ꝓpositōe dyaletica ⁊ ꝓbleumate q̄ sunt ꝑncipia proxia ei⁹ ⁊ qꝛ ꝓpō dyaletica est pmissa sillogismi dyaletici ⁊ ꝓbleuma ē ↄclusio ei⁹ iō pri⁹ tractat de ꝓpōe q̄ꝫ de ꝓbleumate.

Sciendū est secūdo: ꝙ ꝓpositio p̄t dici dyaletica dupl'r. Uno mō ex pte suorū termioꝝ scꝫ qꝛ fit ex termis scie dyaletice ⁊ hoc mō ꝓpositio dyaletica distinguit̄ ↄtra ꝓpositōnes phisicas ⁊ morales ⁊ solū hꝫ fieri in ista scia. Alio mō dicit̄ dyaletica q̄ꝫtū ad modū interrogādi vl' ad modū termiādi ipam ꝑ ↄsideratōes cōmunes ⁊ h̄ mō h̄ accipit̄ ꝓpositio dyaletica. Et sic ꝓpōnū dyaleticaꝝ q̄dā sūt naturales q̄dā morales ⁊ q̄dā logice capiēdo naturalē sciam ꝓ omi scia speculatia reali ⁊ moralē ꝓ oibus sciētys practicꝭ ⁊ logicā ꝓ oibus scientys sermocionalib⁹. Nā isto modo ois ꝓpō ꝓbabilis fit ex termis alicui⁹ illaꝝ sciaꝝ ⁊ in oibus illis sciētys repiūtur aliq̄ propōes probabiles q̄ dicūtur dyaletice q̄ꝫtū ad modū interrogādi vel ad modū probatōis illaꝝ ⁊ sil'iter dicetur de probleumate.

Cōclusio prima Nō omnis propositō ē dyaletica nec omē probleuma ē dyaleticū. probatur ↄclusio qꝛ propōnes q̄ nulli videntur nō sunt dyaletice nec a dyaletico introgātur qꝛ null⁹ recte mentꝭ proponerꝫ tales propōnes. Etiā q̄ sunt oibus simpl'r maifeste non sunt dyaletice qꝛ ille nō introgātur sꝫ propositiones dyaletice a dyaletico interrogātur anq̄ꝫ ex ipsis fiat syllogism⁹ Ex q̄ seq̇tur ꝙ soluꝫ ille propōes sunt dyaletice q̄ sunt probabiles h̄ ē q̄ habent apparētiā ꝟitatis cū aliq̄ dubitatiōe et ꝑtim ignorātur. omē em̄ dubitabile ꝑtiꝫ ↄgnoscitur ⁊ ꝑtim ignoratur. qꝛ de illo qđ total'r ↄgnoscitur nō fit dubitatō neqꝫ de illo qđ totaliter ignoratur qꝛ q̄ nihil scit de nullo dubitat

Conclusio secunda Et respōsiua ad quesitum predicta diffinitio propositionꝭ dyaletice est sufficienter posita probatur conclusio ꝑ ↄditiones bone diffinitionis ⁊ per declarationem ꝑticularum eius. In ista diffinitione ponitur interrogatio loco generis. Tamen interrogatio potest capi dupliciter. Uno modo formaliter et actiue pro actione interrogantis. Alio modo materialiter ⁊ passiue pro oratione interrogata ⁊ isto modo solum sumitur hic. Consequenter ponitur probabilis ad differentiam propositionis demonstratiue q̄ ē necessaria et non interrogatio alicui⁹ probabil'. Et ponitur omibus vel pluribus ad explicandum diuersos modos propōnis dyaletice ꝭꝫ diuersa genera probleumatū de q̄b⁹ videbitur in scđo articl'o Cōseq̄nt̄ poitur ⁊ n̄ extranea ad differētiā positōis q̄ est extranea propō alicu⁹ phi ⁊ non probabilis simpliciter.

Dubitatur primo. De modis ꝓpositōis dyaletice. Ad dubiū r̄ndetur ꝙ ꝭꝫ genera probleumatū multiplicātur propōes dyaletice. Ideo qꝛ tria sunt genera probleumatuꝫ sunt tria propositōnū. Quedā em̄ sunt propositōes dyaletice q̄ ꝭm se sunt probabiles qꝛ ꝭꝫ se hn̄t apparētiā ꝟitatꝭ vt ꝙ ois mater diligat suū filiū, q̄dā aūt sūt probabiles ꝭꝫ sil'itudiꝫ qꝛ sunt sil'es probabilib⁹ Et h̄ dupl'r qꝛ vl' est sil'itudo ad ipm vl' ad ↄ̄riū. Exēplū ꝑmi ē vt si sit probabile ꝙ ↄ̄rioꝝ sit eadē disciplia a sil'i probabile ē qđ ↄ̄rioꝝ sit idē sensꝰ Et si sit probabile ꝑ sil'e ad ↄtrariū. h̄ ē dupl'r vel ꝑ sil'e ad ↄtrariū simpl'r. vl' ad ↄ̄riū protensuꝫ ꝭm ↄ̄dcōnem si ꝑmū vl' tales propōes sunt de contrario sbiecto vl' p̄dicato ⁊ sbiecto siml'. vl' de ↄtrario p̄dicato tm̄. Si ad ↄtrariū protēsuꝫ ꝭꝫ ↄ̄dcōnem h̄ ē dupl'r vl' de ↄtrario sbiecto tm̄ vl' de ↄ̄rio p̄dicato tm̄ ⁊ nō pōt ē de vtroqꝫ vt postea patebit. Exēplū ꝙ sint de ↄtrario sbiecto tm̄ et nō protēso ꝭm ↄtradcōem vt opꝫ amicꝭ bn̄ facere ⁊ inimicis bn̄ facē ⁊ qn̄ sunt de ↄ̄rys p̄dicatis vt oꝫ amicꝭ bn̄ facē ⁊ opꝫ amicꝭ male facere Et q̄nq̄ꝫ sunt ↄ̄rie ꝭm sbiectū ⁊ p̄dicatū vt opꝫ amicꝭ bn̄ facē ⁊ īimicꝭ male facē. ⁊ iste nō sūt protēse ꝭꝫ affirmatōeꝫ ⁊ negatōeꝫ. exēplū qn̄ sūt ꝓtēse ꝭꝫ ↄ̄dcōem ⁊ sūt de ↄ̄rys sbiectꝭ vt oꝫ amicis bn̄ facē ⁊ nō oꝫ īimicꝭ bn̄ facē. Et de ↄ̄rys p̄dicatꝭ vt si ꝓbabile ē ꝙ oꝫ amicꝭ bn̄ facē ꝓbabile ē ꝙ amicꝭ nō oꝫ male facē. ⁊ iste sūt ↄ̄rietates ꝓtēse ꝭm ↄ̄dcōem nō ꝙ ibi sit ꝟa ↄ̄dcō sꝫ capitur h̄ ↄ̄dcō ⁊ etiā ↄ̄rietas cōit̄ qꝛ oēs nō sunt eiusdē ordis. Tercō ꝰ aliq̄ sūt ꝓbabiles ꝭꝫ auctoritatē vt ꝓpōes poite i aliq̄ arte ab aliq̄ expto in tali scia vt ille q̄ ponūt̄ in geometria vl' in medicia: Et ad ↄphēdēdū istos modos ꝓpōnū ꝓbabiliū ponūt̄ ꝑtes diffinitōis ꝓbabil' i diffinitōne ꝓpōnis dyaletice.

Dubitat̄ scđo. Utrū in p̄nti diffinitione propositionis dyaletice ponatur ꝓbabilis in recto vel in obliquo. Ad dubium respondetur breuiter ꝙ in ipsa ponitur probabilis in obliq̄. s. i gtō cau ⁊ n̄ i rcō. nā ibi ponūt̄

ille ptes oibus aut pluribus vt ostendatur di
uisio pbalis ad cognoscendū phoc diuersa ge
nera ppositionū dyalecticarū vt ostensum ē. Et
hec de secundo.

Ad ratioēs. Ad primā patet solutio
ex dicis. Ad scd̃az dr̄ q illud qd̄ appent oib9 aut
plurib9 sine formidine de opposito nō ē dubi
tabile sed illud qd̄ apparet cū formidie de op/
posito cuiusmodi sūt ppōnes dyalectice bn̄ est
dubitabile. Jō ppositio dyalectica bn̄ pt eē in/
terrogatio z esse apparēs oib9 vel plurib9. Ad
terciā dicit q ibi nō ponūtur ille ptes vt oñda
tur diffinitio pbabilis. sed vt intelligat diffi/
nitio ppositionis dyalectice z ad cognoscendū
modos ppositionis dyalectice vt dictum est.

Probleuma autem dyaleticum.

Queritur nono. Utrū diffinitiones
pbleumatis z positionis sint bn̄ assignate i te
xtu in q̄rū pma dicit pbleuma ē speculatio cō/
tendens ad electionē vel fugā ad vitatē vel sci
entiā aut vt ipm aut vt āminiculans aut vt a/
liquid hmōi. Et in secunda dicit positio ē ex/
tranea opinio alicui9 notorū sm phiaz. Argui
tur pmo ɔtra pmā q2 pbleuma quod ɔtēdit
ad electionē vel fugā ē pbleuma morale. sz p/
bleuma dyaleticū nō ē morale cū illa inter se di
stinguantur igit male dicit q ē ɔtendēs ad ele
ctionē vel fugam. Scd̃o arguit dyaletica or
dinatur ad opinionē tanq3 ad ppriū finē ei9.
z nō ad sciam vel veritatē z simlr pbleuma dy
aleticū igit male dicit ad veritatē z sciam. Ter
cio arguit ɔtra diffinitionē positionis q2 ois
positio ē pbleuma vt dicit textus. sed pbleūa
fit ppō dyaletica z ppō nō est extranea opio.
Igitur positio non est extranea opinio. In op
positum est phus in textu

Sciendum est primo. Qd̄ deter/
minato de ppositione dyaletica. Cōsr determi
nat phus de pbleumate ipm pmo diffiniens
diffinitione predicta. Et dicitur pbleuma a p
cul z bleuma. qd̄ ē lex quasi procul a lege. quia
difficile est videre veritatē illi9 propositionis
z dr̄ pbleuma speculatio. quia sicut res visa in
speculo nō videtur in sua natura sed in silitu/
dine tantū ita etiā res visa in pbleumate soluz
videtur z cognoscitur p sua exteriora hoc ē per
habitudines logicales iō in diffinitiōe pbleu
matis ponitur speculatio nō tn̄ capit ipa specu
latio pro actu intellectus speculātis. q2 illo mo
do speculatio est quedam actio sed accipit pro
rōne speculatiua. vel speculabili p rōnes cōes.

Sciendum secundo q probleuma
dyaleticum potest diuidi dupliciter. Uno mo
do p respectū ad diuersos fines. Alio mō sm
diuersos modos qbus cognoscit a nobis. Et
diuiditur pmo mō sic in textu. q pbleumatuz
quedā ordinant ad electionē vel fugā vt mo/
ralia q nō querunt pter scire tantū. sed pter
bn̄ opari vt vtrū voluptas sit eligenda vel nō.
Alia querunt pter scire tm̄ vt naturalia z ta/
lia que sunt in scientijs speculatiuis realib9 vt
vtrū mundus sit eternus vel nō Alia sunt que
nō querunt pter se tm̄ sed vt sunt adminicu/
latiua alijs vt illa que sunt in scientijs smocio
nalibus. Sed scd̃o mō sumendo diuisionem
pbleuma sic in textu diuidit q2 quoddā ē d̄ q̄
neutro mō opinatu r qd̄ est probleuma neutrū
Quod fit duplicit vel pter hoc q2 nullā ha/
bemus rōnem ad aliquā ptem ɔtradictionis.
vt vtrū astra sint paria vel nō. Uel propter h̄
q habem9 rōnes eque fortes ad vtraq3 ptē cō
tradictionis vt vtrū mūd9 sit etern9 vel non.
Alia sunt probleumata de quib9 habent ɔrie
opiniones. Qd̄ fit tripliciter. Nā quedā sūt de
quib9 plurimū ɔtrariatur. sapientib9 vt vtrū
sapientia sit melior diuitijs vel econtra. Alia.
sunt de quibus plurimi ɔtrariantur inter se scz.
vulgares vt vtrū ars sutoria sit melior arte pel
lipharia. Alia sunt de quibus sapientes ɔtra/
riantur inter se vt vtrū forme sint inchoate in
materia vel non.

Conclusio prima. Predicta diffinitio
pbleumatis est sufficiens. Probatur ɔclusio.
quia sufficienter explicat naturā diffiniti vnde
ibi ponitur speculatio loco generis z dicit con
tendens id est simul tendēs ad vtrāq3 ptē cō/
tradictionis. vel ad electionē vel fugā. Propt
pbleumata moralia z ita capitur hic ɔtendēs
vt idem est q simul tendens z nō certans. q2 sic
pertinet ad sophistā. z dicitur ad veritatem. et
scientiā propter pbleūata naturalia. Et dici
tur vel vt adminiculans. propter logicalia. Et
dicitur vel vt aliquid huiusmodi. propter ali
qua minus principalia que aliquo modo ad
predicta reducūtur et sic ista diffinitio cōuenit
omnibus ptibus diffinitionis probleumatis
Sed ad videndum de positione.

Conclusio secunda. Predicta diffi/
nitio positionis est sufficiens. Probatur ɔclu
sio sicut precedens. Unde primo dicitur extra
nea opinio a veritate sicut est opinio antistenis
dicentis q non contingit ɔtradicere et opinio
Eraciti dicentis. q nihil mouetur. Uel opi/

nio Mellisy dicētis ꝙ tantū est vnū ens. ⁊ per hoc differt positio a ꝓpositione dyaletica. Et dicit̄ alicui⁹ notoꝝ ſm phiam id est exptoꝝ in aliqua scia. q2 nō quelibet opinio in expti dicitur positio. Nā vt d2 in textu stultū est esse sollicitū disputando circa quālibet opinionē. ⁊ postea dicit̄ ꝙ nō omne ꝓbleuma vel oēm positōnē optet ꝯsiderare. sed illā tm̄ de qua dubitat aliquis indigens rōne qua possit determinare ꝓbleuma ⁊ nō illud de q̄ dubitat aliquis indigentiū pena vel sensu vt vtrū opteat deos venerari. vel honorare parētes. Talis em̄ pena indiget. vel de quo dubitat aliquis indigentiuʒ sensu vt vtrū nix sit alba vel non.

Dubitatur pͥmo. Quomō capitur hic positio. Pro dubio ꝯsiderandū ē ꝙ positō pōt capi tripliciť. Uno° vt est quidā ꝑtiū sit⁹. ⁊ generationis ordinatio ⁊ sic capit̄ in ꝑdicamentis. Scdo mō accipit̄ ꝓ pͥncipio demōstrationis. qd ponit̄ vt aliq̄ scia. tanq̄ʒ aliquid indemōstrabile ⁊ sic sumit̄ positio pͥmo posteriorū. Tercio mō capit̄ positio ꝓ oīne q̄ ꝓpter rōnes ꝓbabiles ponit̄ ab aliquo rn̄dente ⁊ h° mō solū sumit̄ in ꝓposito. Et differt a ꝓbleumate q2 ꝓbleuma est obiectū intellect⁹ discurrentis sup vtrāq̄ʒ ꝑtem ꝯdictionis. Positio ṽo ē obiectū eius ſm ꝙ ꝑ aliquā rōem ꝓbabilē sistit in vna ꝑte ꝯtradictionis. sed isto mō adhuc positio sumitur dupliciť. Uno mō cōiter ꝓ omi ꝓpositione ꝓbabili sicut cōiter accipit̄ ꝓ oī ꝯclusione rn̄dentis. ⁊ hoc mō fere oīa ꝓbleumata. possent dici positōes. Alio mō capit̄ positō specialiter solū ꝓ omni illa ꝓpositione que ē extranea opinio ⁊ ponit̄ ab aliquo pho ꝓpter aliq̄s rōnes ⁊ solū isto mō hic sumitur.

Dubitatur secundo: quomodo se habent positio de qua hic agit̄ ⁊ ꝓbleuma. Ad dubiū rn̄det̄ cū textu ꝙ oīs positio ē ꝓbleuma sed nō econtra. Primū ptʒ. q2 omne illud de q̄ aliqui ꝯtrarie opinātur ē ꝓbleuma. sed de positione diuersi ꝯtrarie opinant̄ cū sit extranea opinio. igit̄ oīs positio ē ꝓbleuma Scdm ꝑ patʒ q2 oīs positio ab aliquo opinat̄ ſm actū sʒ aliquod ē probleuma de quo neutro mō opinamur. igit̄ nō omne ꝓbleuma ē positio. Mul em̄ sunt ꝓbleumata que a nullo ponūtur ꝓ aliqua ꝑte ꝯtradictionis. Et hec de scdo.

Ad rationes: Ad primam dicit̄ ꝙ speculatio aut ꝓbleuma ꝯtendens ad electionē vel fugā ex ꝑte suoꝝ termīoꝝ ē morale sʒ nō quantū ad modū interrogandi eius ⁊ quantū ad modū quo termīat̄ ꝑ ꝯsideratōes cōes sʒ sic est dyaleticū. Ad secundā d2 ꝙ lʒ ꝓbleuma dyaleticum ordinet̄ ad opinionē tanq̄ʒ ad finem īmediatū. tn̄ ordinat̄ ad sciam tanq̄ʒ ad vltimū finē quē dyaletic⁹ pͥmo intendit. Et ita dyaleticus pͥmo intendens sciam ꝑ prius generat opinionē. Ad terciā d2 ꝙ positio nō est simpliciter ꝓpositio dyaletica. sed pōt esse ꝓpō respectu illoꝝ qui ponūt eā. Et hec de questione.

Hys autem determinatis.

Queritur decimo. Utrum tantuʒ sint due spēs argumētationis. Arguit̄ ꝙ nō. quia phus scdo poꝝ ponit quattuor spēs argumētationis igitur nō sunt tantū due. Secūdo arguit̄ boetius in thopicis suis ponit quattuor spēs argumētationis igit̄ Aresto. in hoc libro thopicoꝝ ꝯsimiliter debet ponere q̄ttuor spēs argumentationis. Tercio arguit̄. Inductō reducitur ad syllogismū vt habet̄ pͥmo prioꝝ sʒ vna spēs dis̄pata nō reducit̄ ad aliā. Igit̄ non sunt due spēs argumētationis scʒ syllogism⁹. ⁊ inductio. In oppositū ē phus in textu.

Sciendum est primo Q̄ꝛ postq̄ʒ phs determinauit de ꝑtibus ꝯplexis ⁊ incōplexis argumentationis. Cōsequenter determiat de ꝑtibus subiectiuis argumētationis ⁊ notificat ipam ꝑ diuisionē ⁊ est ista diuisio analogi. in sua analogata. Ex quo sequit̄ ꝙ syllogismus ⁊ inductio in quos diuidit̄ argumētatio nō sūt vere spēs ipius argumētationis. q2 nō ꝑticipant equaliter rōem argumētationis. Un̄ hic nō diffinitur syllogism⁹ q2 diffinitio ei⁹ posita est in principio. Sed inductio sic diffinit̄ a pho. Inductio est progressio a singularib⁹ ad vniuersalia. ⁊ accipit̄ ꝓgressio metaphorice. Nam sicut in motu ꝓgressiō ponit̄ pes p⁹ pedem quousq̄ʒ mouens veniat ad terminuʒ ad quē. Ita similiter in inductione ponit̄ vnum singulare post aliud quousq̄ʒ sit sufficiens enūciatio singulariū quo facto ex singularib⁹ cōcluditur vniuersale ⁊ ponit̄ ad vniuersalia. et non ad vl'e ad denotandū multitudinē vniuersalium ad que pōt fieri inductio.

Sciendum secūdo. Q̄ꝛ argumētatio potest capi dupliciter. Uno modo vt est illatiua tantū ⁊ sic consideratur in libro priorū. ⁊ sic assignantur quattuor species eius scilicet syllogismus. inductio. enthimema. ⁊ exemplum. Alio modo considerat̄ vt est illatiua. et probatiua ⁊ hoc dupliciter. Uel vt est applicabilis ad vniuersalia de quibus potest haberi opinio. ⁊ sic consideratur in libro Thopicoꝝ. Uel pro vt est applicabilis ad particularia de quibus potest haberi suspitio ⁊ sic ꝯsideratur

Thōpicorum

in rethorica. qꝛ tñ boeti⁹ sił tractat de locis dia/
leticis ⁊ rethoricis. iō sił enumerat q̄ttuoꝛ spe/
cies argumētationis in suo libro topicoꝝ.
Cōclusio ꝑma. Considerando argu/
mentationē vt ē illatiua tm̄ sunt q̄ttuoꝛ spēs
argumētationis ꝓbatur ꝯº. qꝛ oīs argumēta/
tio ē a toto vel a pte. si ꝑmū h̄ ē dupl'r. vel cō/
tracte vel nō ꝯcte. si ꝑmū sic ē syllogism⁹. quia ī
syllō. mioꝛ ꝯtrahit maioꝛē. si nō ꝯtracte sic est
enthimema vbi vna ꝑmissa nō ꝯtrahiť ad ali/
am. si a pte hoc ē dupl'r vel a pte ad totū ⁊ sic ē
inductio. vel a pte ad ptē ⁊ sic est exemplū.

Conclusio secunda. Tm̄ sunt due
spēs argumētationis dyaletice ꝯsiderādo ar/
gumentationē vt ē illatiua. ⁊ ꝓbatiua. s. syllo⁹
⁊ inductio ꝓbať ꝯº. qꝛ oīs argumētatio vl' ꝓ
cedit a magis vl'i ad min⁹ vniuersale. ⁊ sic ē syl
logism⁹ vel ꝓcedit a singularib⁹ ⁊ sic ē induc/
tio. vel sic oīs argumētatio ꝓcedit ex notioꝛi/
bus vel igiť ex notioꝛib⁹ simpl'r. ⁊ sic est syllo⁹
vel ex notioꝛibus q̄ ad nos ⁊ sic est inductio.
Ex quo patet ꝙ syllogism⁹ ⁊ inductio inter se.
differunt vt dꝛ in textu. qꝛ inductio ē verisimi
lioꝛ ⁊ plamoꝛ ⁊ a plurib⁹ cognoscibilis. qꝛ sin
gularia cognoscūtur p sensum ⁊ oēs vtūť sensi
tiua cognitione. sed syllogism⁹ ē violentioꝛ. qꝛ
magis necessario infert cōclusionē ⁊ ad ꝯtradi
cendū efficatoꝛ ē. qꝛ p ipm syllogistice ꝯcludiť
omne genus ꝓpōnis. Et dicitur inductio pla
nioꝛ transsumptiue. qꝛ sicut planū ꝓpꝛie diciť
cuius vna ps nō supemiuet alteri. ita in indu/
ctione vna ꝓposito singularis nō supeminet al
teri. quia nō est notioꝛ sed sic non est de syllogis
mo.

Dubitatur primo Utrum indu/
ctio ptineat ad sensum vel ad intellectū. Et vtꝝ
in inductione optet enumerare oīa singularia.
Et videtur ꝙ nō ꝑmo de primo qꝛ inductio ꝓ
cedit a singularibus que ab intellectu nō cog/
noscūtur ⁊ ad vniuersalia que nō pn̄t cognosci
p sensum. igitur inductio non ptinet ad intelle
ctum tantū. nec ad sensum tm̄. Secūdo argui
tur de secundo. qꝛ singularia sunt infinita. igiť
nō pn̄t oīa enumerari. Ad dubiū rn̄r ꝙ indu/
ctio ptinet ad intellectū nō ꝭm se acceptum. sed
reflexū ad sensum vel ymaginationē. Cū em̄ in
tellectus reflectiť sup fantasiā in qua sunt fan/
tasmata reꝝ sensibiliū reflexe cognoscit singu/
laria ⁊ nō distincte. quia illud qd̓ ab intellectu
distincte cognosciť ē vl'e. nā qd̓ quid ē rei ma/
terialis est obiectū nr̄i intellectus vt habeť ter/
cio de anima. Pro secūda pte dubij notan/
dū ē ꝙ aliq̄ sunt vl'ia actu hn̄tia plura suppo-
sita. Alia vo hn̄t vnū tm̄. Etiā ē duplex singula
re. s. in respectu sicut minus cōe respectu magis
cōis ⁊ singulare simpl'r vt sunt indiuidua vl'i/
um. Qdd̓ā est etiā vl'e voce tm̄ vt canis. Aliđ
opinione tm̄ vt deus. Aliud ymaginatione tā
tum vt chymera. Aliud ē vl'e ꝭm aptitudinem
sue nature. ⁊ tale qn̄qꝫ hꝫ plura supposita in a/
ctu ⁊ qn̄qꝫ vnū tm̄. Et si habeat pl'a h̄ pt esse siť
vt hō. vel successiue tm̄ vt fenix. Et ad ꝯphen/
dendū oīa ista vl'ia in diffinitione inductōnis
poniť ad vl'ia. Tunc rn̄deť ad scd̓ām ptē du/
bij ꝙ si vl'e actu habeat plura supposita ad suf
ficientē inductionē optet enumerare oīa singu
laria aliqua. s. formaliter ⁊ aliq̄ cū illa pticula.
⁊ sic de alijs. qꝛ si nō omia enūcrarenť ꝯmittere
tur fallacia ꝯn̄tis ab insufficienti inductōe sin
gulariū. sed si vl'e habeat vnū suppositū optet
ipm accipere. cū illa pticula ⁊ non sunt plura. ⁊
p hoc patet responsio ad dubiū ⁊ ad rationes
dubij.

Dubitatur secūdo. Quare aristoteles
nunc diuidit argumentationē dyaleticā. ⁊ pꝛi
us diffiniuit syllogismū dyaleticū. cū tamē di
uisio generis debeat p̄cedere diffinitionē speciei
Ad dubiū rn̄r ꝙ pꝛi⁹ posuit diffinitōem syllo
gismi dyaletici vt ondat differentiā eius ab a/
lijs sillogismis. ⁊ nūc ꝭm oꝛdinē debitū diui/
dit argumentatōꝫ dyaleticā. ꝑusqꝫ determiauit
de ptibus ipam ꝯstituentib⁹ vt sciať q̄t sūt spe
cies eius pꝛius em̄ erat distinguere argumēta
tionē dyaleticā a nō dyaletica qꝫ distinguē ar/
gumētationes dyaleticas inter se.

Ad rationes: Prima soluta ē ex di
ctis. Ad scd̓aꝫ dꝛ ꝙ boeti⁹ cū sua dyaletica tra
didit rethoricā. iō enumerat spēs argumētatō
nis q̄ rethoꝛi ꝯueniunt scꝫ Enthimema ⁊ exē/
plū. Et etiā illas q̄ dyaletico cōueniūt. s. syllo^m
⁊ inductionē Sed Arist. fac dyaleticū distin
ctā a retoꝛica. iō solū enūerat spēs argumētatō
nis que ꝯueniūt dyaletico. sub quib⁹ etiā alie
due ꝯtinenť licet paꝝ faciunt ad ꝓpositū vt en
thimema sub syllō. ꝯtineť. ⁊ exemplum sub in
ductione. Ad terciā dꝛ ꝙ inductio q̄ꝫtū ad vtu
tem illatiuā reduciť ad syllo^m quē virtualiť in
cludit. sed inq̄ꝫtū est ꝓbatiua nō habet reduci.
ad syllo^m. qꝛ ab ipo nō capit ꝓbabilitatē eius
sed illā habet qꝛ ꝓcedit a notioꝛib⁹ nobis

Instrumenta per que habundemus.

Queritur vndecimo. Utrū quat/
tuoꝛ sunt tantum instrumenta abundandi in
syllogismis dyaleticis. scilicꝫ ꝓpositionum

sumptio. multiplicis distinctio. differentiarum inuentio ⁊ similitudinis ɔsideratio. Arguitur pͦ. ꝙ nō. qꝛ nulla sūt instra habūdādi in iductionibꝰ. neqꝫ in demōstrationibus. igit̄ a simili nulla sūt instrumēta ꝓ syllogismis dyaleticis. Scdo arguit̄ sumptio ꝓpōm ē de necessitate syllogismorum dyaleti. igitur nō est instrm abundandi in syllogismis dyaleticis. Cōña tenet qꝛ instrm de necessitate nō includit̄ in eo cuiꝰ ē instrm. Tercio arguit̄ multiplicis distinctio ꝑtinet ad sophistam ⁊ differentiarum inuentio: ⁊ similitudinis ɔsideratio ꝑtinent ad methaphisicū. igit̄ nō sunt instrumenta habundandi in syllogismis dyaleticis

In oppositū est Phus in textu.

Sciendum est primo. Qꝛ determinato de argumētatione dyaletica ⁊ de ꝓncipijs eius. Cōnr determiat. p. de instrumētis q̇bus aliquis pōt abundare in syllogismis dyaleticis. Vñ sicut instrm dꝛ illud ꝑ qd̄ iuuatur artifex in executione sui finis. vt securis est instrumentū domificatoris ita illa ꝑ que dyaleticus ꝓmpte ⁊ faciliter pōt multiplicare syllogismos ad aliqd̄ ꝓpositū transsumptiue dicunt̄ instrumēta dyaletica. Nā illud est finis dyaletice vtentis. ⁊ qꝛ istud fit ꝑ susceptionē ꝓpōnum ⁊ ꝑ alia enumerata. iō illa dicūtur instrumēta. abundandi in syllogismis dyaleticis. Vñ propositionū sumptio alit̄. ordinat̄ ad argumentationē dyaleticā. ⁊ alit̄ alia instrumēta. qꝛ sūptio ꝓpositionū imediate ordinat̄ ad ipas argumētationes multiplicādas. sꝫ alia instrumēta imediate ordināt̄ur ad sumptionē ꝓpōm et ɔñter ad sillogismos dyaleticos. Qd̄ ꝓbat. p per exempla ꝓmo de multiplicis distinctōe. vt si fiat distinctio an bonū sit eligendū. qꝛ vl' bonū capit̄ ꝓ bono vtili vel ꝓ bono honesto vel ꝓ bono delectabili. tūc ꝓm hanc distinctōꝫ plures ꝓpōnes sumunt̄ ex q̇bus possumꝰ arguere ⁊ silr dicendū ē de inuentōe differentiarum. vt si dicamꝰ ꝙ sensus ⁊ disciplina dñt. qꝛ possibile ē disciplinaꝫ omissam iterū resume. sensū autē omissum ipossibile ē recupare. Et ꝓm similitudis ɔsideratione vt si fiat ista similitudo sic se hꝫ sanatiuū ad sanitatē. ita se hꝫ egrotatiuū ad egritudinē. ibi ē sūptio ꝓpositionū ex ɔsideratōe similitudinis. Vñ abundare in syllogismis ꝑ ista instrumēta nihil alid̄ ē qꝫ multiplicare ꝓmpte sillogismos in qualibet materia.

Sciendū scdo Qꝫ circa p̄dicta instrumēta ponūt̄ aliq̄ ɔsideratōes vt ꝑ ipas possumus abundare in syllogismis. Et pͦ. circa sūptionē ꝓpositionū. Pria ɔsideratio ē ꝙ oꝫ ɔsiderare diffōem ꝓpōis dyaletice. ⁊ ꝓm h̄ sumere ꝓpōes q̄ vident̄ oībꝰ aut pluribꝰ ꝓbabiles. Scda ē ꝙ oꝫ inspicere ad ɔ̄dictoriā ꝓbabilis q̄ ꝑ opinionē ꝓbabilia dicunt̄. ⁊ sic multiplicant̄ ꝓpōnes ꝓbabiles ꝑ locū ab oppositis

Tercia ē ꝙ oꝫ videre q̄ sūt ꝓpōnes ꝓbabiles scdm artes. Quarta ē ꝙ oꝫ ɔsiderare q̄ sunt ꝓpōnes ꝓbabiles siles ꝓpōnibꝰ ꝓbabilibus

Quinta ē ꝙ optet cōsiderare vtrum aliq̄ ꝓpō sit ꝓbabilis oībus aut pluribꝰ ⁊ ꝓm h̄ sb ea sumere alias ꝓpōnes ꝓbabiles Sexta ē ꝙ oꝫ ɔsiderare ad diffōnes ⁊ descriptōnes eorum de q̇bus disputamꝰ ⁊ ex ipis sumet̄ ꝓpōnes ꝓbabiles. ⁊ in hoc fundat̄ locꝰ a diffinitione. Septima ē ꝙ oꝫ ɔsiderare q̄ sunt ꝓpōes dicte ab expertis i scientijs in q̇bꝰ disputamꝰ ⁊ ꝓm hoc sumitur locꝰ ab autoritate. ⁊ oēs ꝓpōnes p̄dicte ad tria mēbra reducūtur vt dꝛ in textu. qꝛ quedam sunt ethice alie phisice ⁊ alie logice, ⁊ in oībus istis gñaliter debemꝰ accipe ꝓpōnes maxime vl'es vt ꝑ diuisionē earum possumꝰ multiplicare alias ꝓpōnes et de istis exempla patēt i textu. Sil'r circa distinctionē multiplicis mlte ponunt̄ cōsiderationes. Pria ē ꝙ opet inspicē ad cōtraria termini distincti ⁊ ꝓm h̄ multe sumūtur ɔsiderationes. qꝛ multiplex qñqꝫ hꝫ ɔ̄traria sub diuersis nomībꝰ. ⁊ tūc ē manifesta sua multiplicitas vt acuto ɔ̄riat̄ graue ⁊ obtusuꝫ qñqꝫ habet ɔtraria sub eodē noīe ⁊ si illa sūt ad sensuꝫ manifesta. tūc apparet dr̄a earum. Et ɔsequenter apparet ꝙ terminꝰ ē multiplex. v albedo in voce ⁊ in colore ɔtrariatur nigredini in voce ⁊ in colore. qñqꝫ ꝟo terminꝰ multiplex ꝓꝫ qd̄ est in vno hꝫ ɔ̄riū. ⁊ ꝓm qd̄ ē in alio nō habet vt delectationi potꝰ ɔ̄riatur tristicia sitis. sed delectationi speculationis nihil ɔtrariatur. qñqꝫ ꝟo ꝓm ꝙ repitur in vna ꝓcatione inter ipsum ⁊ suū cōtrariū ē mediū. ⁊ ꝓm qd̄ repitur in alia nō habet mediū. vt inter albū ⁊ nigruꝫ est mediū in coloribus ⁊ in voce nō. qñqꝫ etiaꝫ in vna ꝓcatione inter ipm ⁊ suū ɔtrariū est vnuꝫ mediū tantū. ⁊ qñqꝫ plura. vt inter albū ⁊ nigrum in voce pōt esse vnū mediū tm̄ qd̄ ē raucū vt quid ē dicūt ⁊ in coloribꝰ plura medr̄āt. igitur albū est multiplex. Scda ɔsideratio est ꝙ optet cōsiderare ad cōtradictoriū. qꝛ si vnuꝫ cōtradictoriū dꝛ multiplicit̄ ita ⁊ reliquū: Tercia ɔsideratio ē ꝙ optet cōsiderare in ꝑuatiue. oppositis ⁊ si vnū dꝛ multipl'r. ita ⁊ reliqnū sicut sentire ꝓm aīaꝫ ⁊ ꝓm corpꝰ hñt duplicē priuationē. Deinde ponunt̄ aliq̄ ɔsideratōnes ex ꝑte generum diffōnuꝫ sperum ⁊ differentiarum. ꝓma ē ꝙ oꝫ cōsiderare si aliq̇d reperiat̄ in diuersis generibꝰ generalissimis, qꝛ si sic ē multiplex. Scda est

vtꝝ reperiatur sub diuersis generibus subal/
ternis. Tercia ē. vtrū contraria ad eius multi/
plicitatē habeāt diuersa genera. Quarta est ꝙ
oportet cōsiderare ad diffōem illiꝰ. qd in diuer
sis generibꝰ repit. vtrū illis pemptis in qbꝰ re
peritur adhuc habeat eandē diffōem sicut illd
qd remanebit de sua diffinitione sit idē qd pꝰ.
Quinta ē ꝙ optet etiā ꝯsiderare ad ptes diffi
nitionis Sexta ē optet cōsiderare vtrū aliq sit
drā diuersoꝝ genеꝝ. Septia ē vtrū aliqd
repertū in diūsis generibꝰ hēat diuersas diffe/
rentias. Et vtrū aliquid sit spēs vniꝰ gneris ꝛ
differentia alteriꝰ. q2 sic tale esset multiplex Si
militer circa inuentionē differentiaꝝ ponūtur
alique ꝯsideratōnes. Pria ē ꝙ oꝫ cōsiderare q
liter se habēt illa q sunt in codē genere ꝛ qualit
differūt. Si eñ aliqd repiat in vno genere. et
nō reperiat in alio. tūc inter ipa nō est drā. vt si
velimus videre drñam iusticie ꝛ fortitudis a
prudētia ꝛ tpantia. optet vidē drās qs hñt i
genere ꝟtutis vidēdo qd addūt supra ꝟtutē.
Scda ē ꝙ optet ꝯsiderare qlit se habēt illa q
sunt diuersoꝝ geneꝝ ꝛ maxime si nō multū dif
ferant q2 si hērent magnā ꝯuenientiā facile eēt
eā inuenire. Silr circa ꝯsiderationes silitudi
nis due ponūtur cōsiderationes. Pria ē i his
que sunt in diuersis generibꝰ. qd inspiciendū
est. vtꝝ sicut se habet vnū ad alteꝝ. ita alid. ad
aliud vt sicut se hꝫ disciplina ad disciplinabi
le. ita sensꝰ ad sensatū. ꝛ sicut visꝰ ē in oculo ita
mens est in anima. ꝛ sicut tranquillitas ē i ma
ri ita serenitas in aere. Scda ē circa ista q sunt
in codē gñe opꝫ inspicē. vtrū in eis repiat ali/
quid idem sicut in homine ꝛ equo ꝛ cane. ꝛ si
sic tunc illa sunt similia.

Conclusio pma: tantū sunt quattuor:
instrā abūdandi in syllogismis dyaleticis. pro
batur ꝯº. quia omē instrumentū se tenet ex pte
rei vel ex pte sermonis. si pmū hoc est duplicit
vel sumit ex diuersitate reꝝ ꝛ sic est differētiaꝝ
inuentio. vel ex ꝯuenientia ꝛ sic est silitudinis
cōsideratio. Si ex pte smonis hoc ē duplicit.
vel ex parte sermonis cōplexi ꝛ sic ē ꝓpositio/
nū sumptio. vel sermonis incōplexi. ꝛ sic ē mul
tiplicis distinctio.

Conclusio secunda: multiplicis distin
ctio aliter spectat ad sophistā ꝛ aliter ad dyale
ticū. Simlr differentiaꝝ inuentio ꝛ similitu/
dinis cōsideratio aliter ptinent ad phisicū ꝛ a/
liter ad methaphisicū. pbatꝯº. q2 multiplicis
distinctio vtilis est sophiste ad palogisanduꝫ
sed dyaletico vtilis est ad nō paralogizanduꝫ.
ꝛ ad soluendū paralogismos ꝛ rōnes sophisti
cas. Silr draꝝ inuentio ꝛ silitudinis cōside
ratio p propria pncipia intrinseca ptinēt ad
metaphisicam. sed per habitudines ꝓbabiles
ptinent ad dyaleticū.

Dubitatur primo. que sunt vtilitates
istoꝝ instrumentoꝝ. Ad dubium rñdetur
primo ꝙ sumptio ꝓpositionuꝫ immediate or
dinatur ad multitudinē syllogismoꝝ. ꝛ medi/
ate ad syllogismum dyaleticum. ꝛ quia vtili/
tas istius instrumenti satis manifesta est. iō de
ipsa nō fit mentio in textu. Scda dr ꝙ multi/
plicis distinctio vtilis est ad tria. Primo ad
manifestandum conceptū propositionū. quia
multiplicitas significatorū sub vno nomie la
tet. Scdo est vtilis vt fiat disputatio ad intel
lectum ꝛ non solum ad nomē. Cum enim pro
ponitur aliquod multiplex potest esse ꝙ respō/
dens capit ipm in vno sensu ꝛ interrogans in
alio. sed distinctione facta si interrogans capi/
at in alio sensu qꝫ respondens dedit tūc talis est
deridendus. Tercio valet ad nō paralogizare
ꝛ ad paralogizare. Cū eñ scimꝰ multiplicitatē
alicuius dictionis non possumꝰ decipi. sed ali
um possumꝰ paralogizare. non tamē semp sed
quando multiplex est veꝝ in vno sensu ꝛ fal/
sum in alio. Sed hec vtilitas nō proprie ꝯue/
nit dyaletico sed magis sophiste. quia dyaleti/
cus non debet paralogisare nisi quando nō po
test aliter de proposito disputare. Tercio dici
tur ꝙ differentiaꝝ inuentio est vtilis. Primo
ad syllogismos de eodem ꝛ diuerso. quia cum
reperimus aliquam differentiam inter aliqua
duo concludimus ea non esse eadem. Secun
do est vtilis ad diffinitionem. quia diffinitio
quidditatiua ex genere ꝛ differentia constitui/
tur. Dicitur quarto ꝙ similitudinis considera
tio vtilis est ad tria. Primo ad inductiones:
quia cū reperimus in aliquibus aliquid esse si
mile. tunc possumus ex illis per inductionē col
ligere vniuersale. Secundo est vtilis ad syllo/
gismos ex ypothesi id est ex supositione qui fi/
unt ex transsumptione alicuius similitudinis
ad alterā. q2 in istis simile accipit pro ypothe/
si. Nam rōne similitudinis dicimꝰ quicqd at/
tribuitur vni attribuendū esset alteri. Tercio
est vtilis ad diffōnes. quia in qualibet diffini
tione pmo loco ponit genus. iō cū videmꝰ ali/
quid similiter cōuenire multis assignamus il/
lud esse simile multis. vt si aliqua duo habe/
ant aliquod simile per illud possunt diffiniri.
tanqꝫ per aliquod propinquum genus. Exem

plũ textus est de tranquillitate in mari ⁊ sereni tate in aere. nam vtrũqȝ quietẽ ꝑcat. iõ quies cõ ueniẽter dicitur genus eoꝝ.

Dubitatur secundo: Utrum si vnum. oppositoꝝ dicaꝛ multipliciter. ita ⁊ reliquum vt dicit in textu. circa distinctionẽ multiplicis. Arguit ꝙ nõ. qꝛ in priuatiue oppositis videre dicit multipliciter scȝ de habente visum ⁊ de illo qui vtitur visu ⁊ cecũ vno modo dr. Similiter in ꝯtrarijs plura supposita pñt esse albedinis q̄ȝ nigredinis. Etiã delectatio dr multipliciter scȝ de corpali ⁊ intellectuali ⁊ tñ tristicia solũ dr de corpali. igit non optet ꝙ si vnuȝ oppositoꝝ ꝯrioꝝ dicatur multipliciter ꝙ etiaȝ reliquũ dicaꝛ multiplr. Ad dubiũ rñr ꝙ illa cõsideratio est vera. ptȝ pmo in ꝯtrarijs. qꝛ ꝯtrarie maxime distant sub eodẽ genere. maxie aũt nõ potest distare nisi vnũ ab alio. igit si vnum ꝯtrarioꝝ dicatur multipliciter ⁊ reliquũ. Secundo patet de cõtradictorie oppositis. qꝛ vt dicitur pmo perihermenias vni affirmationi est tm̃ vna negatio opposita ⁊ ecõtra. igit si vnũ dicatur multipliciter ita reliquũ. Tercio pȝ de priuatiue oppositis. qꝛ pnatio dicit corruptionẽ habitus sed vnius habitus ẽ tantum vna corruptio ⁊ econtra. In relatiue aũt oppositis nõ fit mentio in textu. sed de ipis manifestum ẽ qꝛ sunt simul natura ⁊ ita si vnũ dicaꝛ. multiplicit ita et reliquũ. Ad rões dicit ꝙ ista ꝯsideratio est vera. nõ tñ intelligit quantuȝ ad supposita. sed quantũ ad ꝑcata. ⁊ etiã si illa opposita ꝯpponãtur ꝑm omnia sua ꝑcata ⁊ quãtũ ad suos modos ꝑcandi spãles. qꝛ si solum essent opposita ꝑm aliquã rõem cõem ⁊ nõ ꝑm rationes speciales vnũ posset dici multiplr. et aliud non.

Ad rationes. Ad primã dicitur ꝙ sylogismus ẽ pncipalior spẽs argumentionis dyaletice. iõ potius dant instrumẽta habũdandi in sylogismis q̄ȝ in inductionib⁹ q̄ȝuis instrumenta valeant ad inductiones. Dicit vltrã ꝙ demonstratio ꝓcedit ꝑ ꝓpria ⁊ intrinseca pncipia. ideo nõ põt augeri ꝑ diuersa media. sȝ sillogismi dyaletici ꝓcedentes ex cõibus ⁊ ꝓbabilibus bñ pñt multiplicari. iõ nõ requirũtur instrumenta habundandi in demõstrabilibus ad multiplicandũ syllogismos. Ad secundaȝ dr ꝙ sumptio ꝓpositionũ sub forma syllogismi est de necessitate ad ꝯstitutionẽ syllogismi. sed sumptio pluriũ ꝓpositionũ ꝓbaliũ anteq̄ȝ ex ipis syllogizet se hȝ vt instrumentũ ⁊ nõ de necessitate syllogismi. Ad terciã dr ꝙ soluta ẽ ex dictis in secũda ꝯclusione. Et hec de questõne ⁊ ꝑ ꝯñs de toto pmo libro Thopicoꝝ.

Incipit secundus thopicoꝝ Aristotelis

Circa quem librũ thopicoꝝ. Queritur Primo. Utrũ inter ꝓbleumata q̄tuor p̄dicatoꝝ sit pmo determinandũ de ꝓbleumate accidentis. Arguitur ꝙ nõ primo quia diffinitio est primũ ⁊ principali⁹ inter predicata. igitur ꝓbleuma diffinitionis est prius probleumate accidentis ⁊ per ꝯseq̄ns de ipso prius debet determinari. Scdo arguitur in primo libro prius determinauit phs de diffinitione q̄ȝ de accidente. igitur etiaȝ in hoc libro prius debet determiare de ꝓbleumate diffinitionis q̄ȝ de probleumate accidentis. Tercio arguitur ꝓbleuma accidentis solũ termiaꝛ ꝑ negationẽ modi in essendi alioꝝ p̄dicatoꝝ. igitur ad cognoscẽdũ ꝓbleumata accidẽtis prius optet cognoscere alia p̄dicata ⁊ ꝑ ꝯñs nõ est prius determinandũ de ꝓbleumate accidẽtis

In oppositũ ẽ. p. in textu. pmo videbitur de quesito.

Sciendum est primo. ꝙ postq̄ȝ phus determinauit de syllogismo dyaletico ꝑm se. et quantum ad suas passiones. ⁊ etiã de suis pncipijs tam cõplexis q̄ȝ incõplexis. Cõsequẽter incipit determinare de ipso syllogismo dyaletico. ꝑm applicationẽ ad vsum ꝓut ordinatur ad terminandũ ꝓbleuma de quattuor predicatis Et ad ostendendũ ordinem ꝓcedendi determinando de ꝓbleumatib⁹ quattuor p̄dicatoꝝ. Phus in textu pmisit duas diuisiones probleumatis. Prima ẽ ꝙ ꝓbleumatũ quedaȝ sunt vniuersalia vt omnis voluptas est bona. quedam vero ꝑticularia vt quedam voluptas est bona. Et in hac diuisione nõ fit mentio de ꝓbleumate indiffinito. quia illud sub ꝑticulari ꝯtinetur. neqȝ etiam de singulari quia ꝓbleumata singularia nõ sunt dyaletica. sed sunt ab arte relinquenda. Scda diuisio ꝙ ꝓbleumatum quedam sunt ꝯstructiua. i. affirmatia alia sunt destructiua. i. negatiua. Sed ꝯ primã diuisionẽ arguit. quia ꝓbleumata ꝑticularia cõtinẽtur sub vniuersali. igitur illa mẽbra coincidunt. Item omne ꝓbleuma q̄rit vtrãqȝ partem ꝯdictionis. igitur nullũ ẽ magis affirmatiuũqȝ negatiuũ. ⁊ sic scda diuisio insufficiens Ad primũ istoꝝ dr ꝙ si vle ⁊ particulare materialiter ꝯsiderent. sic ꝓbleuma ꝑticulare cõtinetur sub vli. sed si ꝯsiderent formalr q̄ȝtũ ad dispositiões suoꝝ subiectoꝝ siue quo ad quãtitatẽ ipoꝝ sic ab inuicẽ distinguũtur Ad scdȝ

dicitur ꝙ oē ꝓbleuma q̄ztū ad modū interro/gādi eius accipit vtrāq; ꝑtē cōtradictōis. sed q̄ztū ad suā terminatōem terminat̄ ẜm vnā ꝑ/tē determinatā. ꝛ ẜm hoc aliq̄ ꝓbleumata di/cūtur constructiua. s. illa q̄ termināt̄ ꝯstructiue. ꝛ aliq̄ destructiua. illa. s. q̄ terminant̄ destructiue

Sciendum est secundo. Qꝫ inter ista ꝓbleumata. vt dicit textus. ꝑmo determinādū est de vl'ibus. deīn de ꝑticularib⁹. Cui⁹ causam dat ph̄s. q꞉ vl'ia sūt cōiora ꝑticularib⁹. nā dū possum⁹ ꝓbaē aliqd̄ ꝓbleuma vl'e siue affirmatiū. siue negatiū possumus etiā ꝓbare oīa ꝑticularia sub eo ꝯtēta. sꝫ non econuerso. ꝛ inter vl'ia ꝑmo determinādū est de negatiuis. rō ph̄i est. q꞉ positōes r̄ndētiū vt in pl'ibus sūt affir/matiue. ꝛ mag̃ h̄nt destrui ꝑ ꝓbleumata nega/tiua. q̄ꝫ ꝑ affirmatiua. mō h̄ ph̄s mag̃ intēdit instruē arguētē q̄ꝫ r̄ndētē. ꝛ sic pꝫ de duab⁹ diuisionib⁹ ꝓbleumat̃ Quaꝝ ꝑma sumit̄ ex ꝑte q̄ꝫtitatis s̄biecti. Et sc̄da ex ꝑte q̄litat̃ Sꝫ preter istas duas diuisiones p̄t sumi alia diuisio ex ꝑ/te ꝑ̄toꝝ de quibus ꝓbleumata ꝯponūt̄. ꝛ ẜm h̄ q̄ttuor sūt genera ꝓbleumatū. q꞉ q̄dā sūt de accidēte q̄dā de ꝓꝓ̄o. q̄dā de genere. ꝛ q̄dā de dif/finitōe q̄ distinguūt̄ ẜm distinctōem illoꝝ q̄t/tuor ꝑ̄torum. vn̄ illa ꝑ̄dicata sic dr̄nt inter se. q꞉ genus ꝛ accn̄s insūt nō ꝯuertibiliter. Alia ꝟo conuertibiliter vt dictū est in primo libro. his notatis.

Conclusio prima

Accn̄s in speciali differt ab alijs ꝑ̄dicatis. ꝓ/bat̄ cōclusio. q꞉ gen⁹ diffinitō ꝛ ꝓꝑriū insunt simpl'r suis s̄biectis. eo q̄d sūt de essētia. vl' nccā/rio ꝯsequunt̄ essētiā suā. ꝛ iō in istis trib⁹ ꝑ̄dicat̃ conuertit̄ cōseq̄ntia ab ineē ad esse. vt bene seq̄t̄. hoīni inē al'. igitur hō est al'. vl' hoī inē ri/sibile. igit̄ hō est risibil'. sꝫ accn̄s neq; est de eē̄ntia s̄biecti neq; nccārio ꝯsequit̄ suā essētiā. ꝛ iō ꝑ̄tū accn̄tis q̄nq; inest simpl'r suo subiecto. vt q̄n inest ẜm totū l' ẜm ꝑtē. q̄ sufficit denoīare totū. q̄nq; vero solū inest ẜm q̄d. vt dū inest ꝑ vnā ꝑtē tm̄ ꝑ quā nō fit denoīatio toti⁹. vl' q̄n inest solū in trāsitu siue remisse. ꝛ iō in ꝑ̄dicato accn̄tis nō sꝑ valet ꝯn̄a ab inesse ad esse. vt nō seq̄tur ethiopi inest albedo ẜm dētes. igit̄ ethiops est albus. sꝫ solū valet illa ꝯn̄a. q̄n accn̄s inest simpl'r suo subiecto

Cōclusio sc̄da ꝛ responsal' ad q̄situ.

Inter ꝓbleumata oīm ꝑ̄/dicatoꝝ ꝑus determinādū est de ꝓbleumate accidētis. ꝓbat̄ ꝯclusio. q꞉ difficili⁹ est cognoscere ꝓbleumata accn̄tis q̄ꝫ alioꝝ ꝑ̄toꝝ. q꞉ ad sciendū ꝓbleumata alioꝝ ꝑ̄toꝝ sufficit ꝓbare. ꝙ insint suis subiectis. cū in ip̄is ꝯuertat̄ ꝯn̄e ab ineē ad eē Sꝫ hoc nō sufficit in ꝓbleumate accidēt̃. vt iā visū est. sꝫ cognito mō determinā/di ꝓbleumata difficiliora. faciliter cognoscit̄ modus determinādi faciliora. igit̄ ꝑus deter/minādū est de ꝓbleumate accn̄tis. Itē ꝓbleu/mata oīm alioꝝ ꝑ̄dicatoꝝ ꝑ̄supponūt ꝓbleu/mata simplicis inherētie. sꝫ ꝓbleuma accn̄tis inter oīa pl⁹ ꝯuenit cū ꝓbleumate simplic̃ in/herētie. q꞉ vltra iherētiā simplicē nō addit aliquē modū inherēdi positiū sicut alia ꝑ̄dicata Genus eīm inest essētialiter. ꝛ ꝓꝑ̄ium ꝯuertibiliter. ꝛ habet diffinitō vtrūq; simul. sꝫ accn̄tis eē est solū ineē. igitur ꝑus determinādū est de ꝓbleumate accidentis.

Dubitatur ꝑmo. Utrum ꝓbleuma simplicis inherētie sit vnū ꝓbleuma distinctū a ꝓbleumatib⁹ alioꝝ ꝑ̄toꝝ Pro dubio cōsiderādū est. ꝙ ꝓbleuma simplicis inherētie ē in q̄ q̄rit̄ ꝑ̄tū inesse subiecto sine exꝑ̄ssione alic⁹ q̄t/tuor ꝑ̄toꝝ ꝑncipaliū. vt vtrū hō sit al' vl' nō. ꝛ d꞉ de simplici inherētia. q꞉ nil q̄rit vltra simplicē inherētiā. Nā nō q̄rit de intentōe alic⁹ ꝑ̄di/cati. sꝫ ꝓbleuma accn̄tis q̄rit ꝑ̄tū inesse s̄biecto sub intētōe accn̄tis. vt vtrū albedo insit homi. vt accn̄s vel nō. Et sil'r diceret̄ de alijs. ꝛ licet ꝓbleuma simplicis iherētie. in oī ꝓbleumate sumat̄. tn̄ mag̃ apꝑꝑat̄ ꝓbleumati accn̄t̃. q꞉ accidēs vltra iherētiā nihil dicit vt visū est. tūc r̄ndet̄ ad dubiū ꝙ ꝓbleuma simplicis iherētie nō est distinctū ẜm rē a ꝓbleumatib⁹ alioꝝ q̄ttuor ꝑ̄toꝝ. nec est vnū ꝓbleuma speciale. sꝫ pōt formari de q̄libet ꝑ̄dicato. tn̄ ẜm modū q̄rēdi distinguitur ab alijs. vt patet per diffinitio/nem ipsius.

Dubitatur secundo. Utrum in ter/minādo ꝓbleumata possint aliq̄ pccā ꝯtigere Ad dubiū r̄nt p. ꝙ duo pccā ꝯtingūt in ꝓbleumatib⁹. Primū ē q̄n aliq̄s mētit̄ dicēdo ꝙ nō est esse l' ꝙ est nō esse Sc̄dm est q̄n aliq̄s trāsgredit̄ positā locutōez. q̄n. s. extraneis noībus res appellat vt vocādo hoīez plātā

Ad rōes

Ad ꝑmā d꞉. ꝙ diffinitō q̄ztū ad mōꝫ iherēdi eius ꝛ ẜm se ꝑ̄cedit ꝑ̄tuꝫ accn̄tis. ꝛ alia ꝑ̄dicata vt visū est in ꝑmo libro. tn̄ q̄ztū ad terminatōem ꝓbleumatū alioꝝ ꝑ̄toꝝ. ꝓbleuma accn̄tis ꝑus est. q꞉ se hꝫ vt elemētū ad terminādū ꝓbleumata alioꝝ. ꝓꝑter ꝯueniētiā quā hꝫ cū ꝓbleumate de simplici iherētia. Ad sc̄dam d꞉ sicut ad ꝑmā Ad terciā dicit̄. ꝙ ad terminādū ꝓbleumata accn̄tis dn̄t ꝑ̄cognosci alia ꝑ̄ta q̄ztū ad suos mōs iherēdi. sꝫ nō q̄ztuꝫ ad suos mōs t̄minādi. ꝛ q̄ꝫ^m ad ꝯsidēatōes q̄b⁹ t̄mināt̄

Queritur tercio. Utrū gen⁹ p̄diceꝛ
denũiatiue de suis spēbꝰ. Arguiꝛ p̄mo ꝙ sic.
q̄ꝛ vt habeꝛ in p̄nti. scd̄e sb̄e ꝑm q̄le q̄d. sꝫ illud
qḋ est q̄le p̄tur denoīatiue. q̄ꝛ q̄le dicit denoīa/
tōem. igiꝛ scd̄e sub̄e p̄dicātur in q̄le. sꝫ int̄ secū/
das substātias sūt multa genera. igiꝛ genus de
suis spēbꝰ denoīatiue p̄tur. Scd̄o arguitur
ista est vera. linea est q̄ꝫta / ⁊ in ea est denoīatiua
p̄dicatio. sꝫ q̄ꝫtitas est genus linee. igiꝛ gen⁹ de
suis spēbꝰ denoīatiue p̄tur. Tercio arguitur
ista vera est syll'ˢ dyalecticus ē syllogisatus. et
in ea est p̄tio denoīatiua. igitur gen⁹ denoīatiue
p̄dicetur de sua specie. In oppositū est
ph̄s in textu.

Sciendū est primo: ꝙ postq̄ꝫ ph̄s
posuit aliq̄ p̄ambula req̄sita de mō determinā/
di ꝓbleumata accn̄tis. ⁊ eciaꝫ ꝓbleumata sim
plicis inherētie. Conr̄ docet terminare illa pro
bleumata. ⁊ p̄mo ꝓbleumata accn̄tis. qḋ ē. in
q̄ q̄ritur p̄tum ineē sb̄iecto sub intētōe h⁹ p̄di/
cati accn̄tis. vt cū dicitur. vtrū albū insit hoī.
vt accn̄s vl' nō. ⁊ inter ista quedā sūt cōpata
tm̄ vt vtrū h̄ sit magis tale q̄dam cōtracta tm̄
vt vtrū hoc sit eligēdū. q̄dā ꝯtracta ⁊ cōpa/
ta sil'. vt vtrū h̄ sit magis eligēdū. Et q̄dā sūt
nō ꝯtracta neq̄ꝫ cōpata. vt vtrum albū īsit hoī
⁊ de istis vltimis agendū est in h̄ libro. de p̄di/
ctis aūt tribus p̄mis agiꝛ in sequēti libro. In
istis āt hoc aduerbiū magis īportat cōpatō
nē. ⁊ hoc qḋ est eligēdū īportat ꝯtractōeꝫ. Un̄
ad terminādū ꝓbleumata accn̄tis ponit ph̄s
vnū locū siue vnā ꝯsideratōꝫ. que tal' est. si ali
q̄d assigneꝛ alicui ineē vt accn̄s. inspiciēdū est
vtrū insit sb̄iecto ꝑm aliquē modū essendi ali/
cui⁹ alioꝝ p̄toꝝ. ⁊ si sic male assignaꝛ. ⁊ ꝓbleu/
ma est destruēdū. ⁊ si nō. ꝓbleuma est ꝯstruen/
dū. Et rō ꝯsideratōis ē. q̄ꝛ vt ḋꝛ in diffinitōe
accn̄tꝭ. accn̄s nec ē diffinitō nec ꝓp̄ū nec genus

Sciendum secūdo. ꝙ in assignatione
accn̄tis sepe ꝯtingit pccm̄. eo ꝙ genus assigna
tur ꝑ accn̄te. vt si dicaꝛ ꝙ albedini accidit eē co
lorē. Et h̄ ꝯtingit dupl'r. Uno mō q̄n illḋ qḋ
inest vt gen⁹ explicite denotaꝛ ineē. vt accidēs
vt in exēplo dato. Alio° q̄n denotaꝛ īplicite in
eē vt accn̄s. vt q̄n genus denoīatiue denotatur
p̄ri de suis spēbꝰ. vt si dicamus albedinē co/
lorari vl' ambulatōeꝫ moueri. Et h⁹ rō est. q̄a
modus p̄dicādi denominatiue soli accn̄ti con
uenit. intelligēdo tn̄ de vera denominatōe. ideo
q̄n gen⁹ denotaꝛ p̄dicari denoīatiue de suis spē
bꝰ īplicite denotaꝛ ineē vt accn̄s. Un̄ de rōe il
lius qḋ ḋnoīatiue p̄dicaꝛ ē ꝙ sit extraneū illi ḋ
q̄ p̄dicaꝛ. iō ī diffinitōe denoīatiuoꝝ ḋꝛ ꝙ h̄ñt
appellatōꝫ. s. ad aliḋ pulsionē. ⁊ iō neq̄ꝫ genus
neq̄ꝫ diffinitō neq̄ꝫ ꝓp̄ū p̄ñt denoīatiue p̄ri de
illis de q̄bꝰ p̄dicāꝛ. q̄ꝛ vl' sūt de essētia. l' ime/
diate ꝯsequūꝛ eēntiā. sic est ꝓp̄ū. ⁊ hic est ad ꝓ
positū de vera denoīatōe. q̄ est ꝑm rem ⁊ vocem
simul. ⁊ nō de denoīatione īꝑfcā. q̄ fit vocetm̄.
vl' re tantum

Conclusio prima Est responsalis.
genus nō p̄tur denoīatiue de suis spēbꝰ. ꝓba
tur ꝯclusio. q̄ꝛ p̄ri denoīatiue est p̄ri noīe tm̄. et
nō rōe. sꝫ genus p̄tur de suis spēbꝰ noīe ⁊ rōe
sil'. igitur p̄tur de ipsis vniuoce. ⁊ nō denoīatiē

Conclusio scd̄a Magis accidit pccm̄
in ꝓbleumate accn̄tis. ꝑ h̄ ꝙ genus assignaꝛ in
eē vt accn̄s q̄ꝫ de aliq̄ alioꝝ p̄dicatoꝝ. ꝓbaꝛ cō
clusio. q̄ꝛ genus hꝫ maiorē cōueniētiā ⁊ sil'itu
dinē cū accn̄te in mō essendi. q̄ꝫ cū aliq̄ alioꝝ p̄
dicatoꝝ. q̄ꝛ ꝓpriū ⁊ diffinitō insūt ꝯuertibl'r.
sꝫ genus ⁊ accn̄s nō insūt ꝯuertibil'r. ⁊ sic cōue
nit in aliq̄ cū accn̄te magis q̄ꝫ alia p̄dicata. igi
tur ꝯclusio uera

Dubitaꝛ p̄mo
Quare ꝓbleuma accn̄tis oñdiꝛ determiari de/
structiē. ⁊ nō ꝯstructiē. Ad dubiū rñr. ꝙ h⁹ rō
est. q̄ꝛ inter alia p̄ta accn̄s est īꝑfecti⁹. ⁊ p̄ꝰ dif
finitū est ꝑ abnegatōeꝫ alioꝝ. iō ꝑ h̄ ꝙ ondiꝛ ꝙ
aliqḋ p̄tū inest alicui subiecto ꝑm modū alic⁹
alioꝝ p̄toꝝ terminaꝛ sufficiēt ꝓbleuma accn̄tꝭ
Alia cā est. q̄ꝛ ꝓbleuma accn̄tꝭ ordinaꝛ ad ꝓ/
bleumata de diffinitōe. sicut ꝓbleumata alioꝝ
p̄toꝝ. sꝫ ꝓbleumata magis ordināꝛ ad diffi/
nitōem ꝑ destructōem q̄ꝫ ꝑ ꝯstructōeꝫ. q̄ꝛ accn̄s
⁊ diffinitō in nll'o spēal'r ꝯueniūt. iō meli⁹ oñ/
ditur ꝓbleuma accn̄tis t̄minari destructiue q̄ꝫ
ꝯstructiue.

Dubitaꝛ secūdo.
Quare nō poniꝛ nisi vna ꝯsideratō ad t̄minā
dū ꝓbleuma accn̄tis. ⁊ tn̄ plures ponūꝛ ad ter
minādū ꝓbleumata simplicis inherētie. Ad
dubiū rñr. ꝙ cā p̄t haberi ex dc̄is. q̄ꝛ ꝓbleuma
ta simplicis īherētie ordinātur ad diffinitōeꝫ
ꝯstructiue ⁊ destructiue. q̄ꝛ añq̄ꝫ aliq̄d insit vt
diffinitō. oꝫ ꝙ insit simpl'r. sꝫ ꝓbleuma accn̄tꝭ
nō ordinatur ad diffinitōeꝫ nisi destructiue. ⁊
iō nō multiplicāꝛ ꝯsideratōes ad terminādū
ꝓbleuma accn̄tꝭ. q̄ꝛ sufficiēter ꝑ ꝯsideratōꝫ po
sitā destruiꝛ.

Ad rōes Ad p̄mā ḋꝛ
ꝙ scd̄e sub̄e nō dicūt q̄le simpl'r seu q̄le ꝑm rem
qḋ est accn̄s. sꝫ significāt q̄le q̄d. Iō nō p̄dicāꝛ
denoīatiue. nisi ꝑm modū. Ad scd̄aꝫ ḋꝛ. ꝙ illa
denoīatō ē ꝑm vocē. ⁊ nō ꝑm rē. ⁊ p̄tur q̄ꝫtitas
de suis spēbꝰ. ꝑm talē denoīatōeꝫ poti⁹ q̄ꝫ alia
p̄nta. q̄ꝛ q̄ꝫtitas hꝫ rōeꝫ mēsure mēsurātꝭ ⁊ etiā
mēsurabil'. iō dū q̄ꝫtitas ī abstracto p̄tur de li/

nea tūc linea ſuitur ꝑ modū q̄ʒtitatis mēſuratis. ſʒ qn̄ in ꝯcreto ꝑtur accipit linea ꝑ modū mē/ſurati. ꝛ ſic q̄dāmō cōcernit ſbiectū mēſuratū ꝛ ita q2 linea ſupficies ꝛ corpus pn̄t h̄re rōnem mēſure. ꝛ etiā mēſurati. ideo q̄ʒtitas d' iſtis ꝑtur ꝛ in abſtracto ꝛ in ꝯcreto. vn̄ etiā in p̄ntis d' q̄ʒ ta eſt ſupficies tm̄ albū fore dices. ꝛ ſil'r dicen dū eſt de alijs ſpēbus q̄ʒtitatis Ad terciā d' ꝙ ſyll's ſm ſubaʒ nō ꝑtur denoiatiue de ſyll'o dya lectico. ſʒ ſm quādā ꝓpetatē l' opatōem. q2 ꝓ/ꝑueſt ſyll'o dyalectico ex ꝓbabilib' ꝓcedē Di cit vltra ꝙ ſyll's nō eſt verū genus ſyll'i dyale/ctici. ſʒ ſolū hʒ modū generis vt in p̄mo libro dictum eſt

Alius locus inſpicere.

Querit t'cio. Utrū ꝓbleumata ſimplicis ihere/tie ꝯueniēter terminet ꝑ locos a ꝑtib' in q̄ʒtita te ꝛ a diffinitōe. Arguit p̄mo ꝙ nō. q2 ꝑtes in q̄ʒtitate ſūt idiuidua. ſʒ idiuidua ſūt ifinita. q̄ nō pn̄t poni in aliq̄ argumētatōe. igit loc' a ꝑ/tibus in q̄ʒtitate nō vʒ ad t'minādū ꝓbleuma ta ſimplicis iherētie. Et ꝯfirmat. q2 aliqd ē to tū i q̄ʒtitate qd nō hʒ ꝑtes vt ois fenix. igit nō ꝑt ōndi ſibi aliq̄d ineē ꝑ locū a ꝑtib' i q̄ʒtitate Scdo arguit. idē nō ē t'mināſ ꝛ t'minatū. ſed diffinitō t'minat ꝑ ꝯſideratōes. igit nll'a ꝓbleu mata t'mināt ꝑ diffinitōnez. Tercio arguit. ex eodē nō trahit argumētatō demōſtratia ꝛ dya lectica. ſʒ demōſtratia argumētatō ſuitur a dif/finitōe. q2 mediū in demōſtraiōe eſt diffinitio. igit ꝓbleumata ſimplicis iherētie nō termināt ꝑ locū a diffinitōe. In oppoſitū eſt ph's in textu. q̄ʒtum ad p̄mum.

Sciendum eſt primo. Qꝛ poſtq̄ʒ ph's docuit modū terminādi ꝓbleumata accn̄tis. h̄ ꝯn̄r icipit docere modū t'minandi ꝓbleumata ſimplicis iherētie. ꝛ p̄mo ꝑ locos itriſecos. 2° ꝑ locos extriſecos. Et in p̄nti q̄ſtione vidēdū eſt de loco a ꝑtib' totius in q̄ʒtitate. ꝛ de loco a dif finitōe. Et eſt totū in q̄ʒtitate vl'e vl'r ſūptū. vt ois hō. nullus hō. Un̄ ad arguēdū ꝑ locū a ꝑ tib' totius in q̄ʒtitate ad ſuū totū. ponit p. talē ꝯſideratōez. ſi aliqd ꝑtū aſſignet oi aut nll'i in eē. oʒ iſpicere ad ſpēs vl' idiuidua ipius vl'is q̄ ſūt ſue ꝑtes in q̄ʒtitate. vt ſi dicat ꝙ oim oppo ſitoꝝ eſt eadē diſciplia vidēdū eſt p̄mo i ſpēb' oppoſitōis. vtrū ꝯrioꝝ ſit eadē diſciplina ꝛ ꝑ uatie oppoſitoꝝ. ꝛ cēis. Et ſi in ſpēb' repiat iſtā tia deſtruēdū ē ꝓbleuma. ſi āt nō. tūc oʒ deſcen dere vſq̄ʒ ad idiuidua. videlʒ vtrū iuſti ꝛ iiuſti ſit eadē diſciplina. ꝛ ſic de alijs. ꝛ ſi in his nō r̄ piat iſtātia tūc ꝓbleuma ē ꝯſtruēdū. ſʒ ad vi/dēdum de loco a diffinitione.

Sciendum eſt ſecūdo. Qꝛ ꝑ iſto loco ponit tal' ꝯſideratō i textu. Si in q̄d ꝑtū aſſig net ineē alicui ſbiecto. oʒ iſpicere vtrū diffinitō ꝑti ꝯueniat ſbiecto vl' diffinitō ſbiecti ꝯueniat ꝑto. vl' diffinitō vnius diffinitōi alteri'. ꝛ ſi ſic ꝓbleuma ē ꝯſtruēdū. ſi nō ē deſtruēdū. ꝛ de iſtis tribus mōis exēpla ſatis patēt in textu. ꝛ ſic iſte locus a diffinitōe vʒ ad arguēdū ꝯſtructiue ꝛ deſtructiē Et h̄ capit diffinitō cōiter. vt ſe exten dit ad deſcriptionē. ꝛ ad iterꝑtaōez q̄ eſt q̄daʒ diffinitō q̄d nois. iō ſb iſto loco ꝯp̄hēdūt loci a deſcriptione. ꝛ ab iterꝑtatōe a diffinito a de/ſcripto ꝛ ab iterꝑtato. eo ꝙ oēs iſti loci ſimpl'r ſe tenēt tā ꝯſtructiue q̄ʒ deſtructiue. Cō/cluſio p̄ma ꝓbleuma ſimplicis iherētie bn̄ ꝑt ter minari ꝑ locū a ꝑtib' in q̄ʒtitate ad ſuū totū. ꝓ bat ꝯcluſio. q2 ꝑt argui ꝑ ipm ſm ꝯſideratōez ꝑius poſitā. ꝛ ſb iſto loco itelligit loc' a toto in q̄ʒtitate. q2 ābo tenēt deſtructiē. ſʒ tn̄ ad deſtruē dū ſufficit ōndere ꝙ ita nō ē in oibus Cōcluſio ſcda ꝑ locū a diffinitōe ꝯueniēter ter minātꝝ ꝓbleumata ſimplicis iherētie. ꝓbat ꝯclu ſio ex dictis. q2 ꝑ ipʒ locū a diffinitōe ꝑt argui ſm ꝯſideratōem prius aſſignatā.

Dubitatur primo. q̄t mōis pōt argui a ꝑtib' in q̄ʒtitate ad ſuū totū. Ad dubiū r̄n̄r. ꝙ dupl'r ꝑt argui ab ipis Uno° enūciādo pl'a ꝑticularia ex q̄bus ꝑt ꝓbabil'r iferri totū. ꝛ tūc eſt argumētatō ꝓbabil' ꝛ nō nccāria. Alio° enū ciādo oia ꝑticularia vl'is. ꝛ h̄ dupl'r Uno° enū ciādo oia in ꝓꝑa forma vt qn̄ nō ſtis in magno nūo. ꝛ tūc dn̄t illa ꝑticularia enūari ſb illa ꝑti/cula. ꝛ nō ſūt pl'a Alio° enūciādo aliq̄ i ꝓꝑa forma. ꝛ ꝯp̄hēdēdo alia ſb illa ꝑticula. ꝛ ſic de alijs. ꝛ iſtis duob' mōis eſt ꝯn̄a nccāria. ꝛ nō ꝓbabilis tm̄. Dubitat ſcdo de docu/mētis q̄ ponit p. in textu circa ꝑdicta q̄t ſūt ꝛ q̄. Ad dubiū r̄n̄r. ꝙ tria ſūt. Primū eſt ſi aſſigne tur diffinitō alicui diffinito. in q̄ ſit aliq̄s t'mi nus ignot' ille terminus dʒ notificari. q2 i dif finitōe nō dʒ relinq̄ aliq̄d icertū ꝛ imanifeſtuʒ Scdm eſt circa locū a toto i q̄ʒtitate qd tale ē. ſi velim' aſſumē aliquā ꝓpōeʒ vl'em q̄ in aliq̄ habeat iſtātiā nos debem' eā aſſumere cū ſua i/ſtātia. vt ſi iſta. ois hō currit hēat iſtātiā i ſor/te. debem' eā aſſumē cū ſua iſtātia. vt dicendo. ois hō ꝑter ſortez currit. q2 niſi ſic facēm'. no s darem' r̄n̄dēti malā viā ad arguēdū ꝯ ꝓpōeʒ aſſūptā. Terciū documētū eſt. ꝙ nos debemus vti noibus ut pl'es vtūt ꝛ reb' nō vt pl'es. ſʒ vt ſapiētes. ſicut q̄d iterꝑtatur ꝑ h̄ nomē ſanatm̄ debemus dicē ſicut pl'es dicūt. ſ. q̄ eſt ꝑfectiuuʒ

ſanitatis.ſ3 q̇d a pte rei faciet ſanitatē vl' nō de/
bemus dicē.vt medic⁹ dr.iō dr cōiter noib⁹ vtē
dū eſt.vt plures ſapiēdū vero vt pauci

Ad rationes Ad primā patz ſolu/
tio in primo dubio.Ad cōfirmatōez ei⁹ dicit̃
ꝙ vl'e nō habeat actu pl'a ſuppoſita oz accipe il
lud qđ h3 cū pticula illa.⁊ nō ſūt pl'a.Ad ſecū
dā dr.ꝙ idē pt eſſe t̃minās ⁊ terminatū diuer
ſimōe.q2 diffinitō p reſpectū ad ꝓbleumata q̄
ſūt de ipſa terminat̃ p ſuas ꝯſideratōes.⁊ ha/
bet rōnem t̃minati ſed tamen per ipſam poſſūt
terminari probleumata alioꝝ p̄dicatoꝝ.⁊ ſic
h3 rōem terminatī.Et ſil'r dicet̃ de genere..Ad
terciā dr.ꝙ ſi diffinitō ꝯſideret̃ q̄ztū ad ſbam.
ei⁹ put dicit vera ꝑncipia itrinſeca diffiniti ſic
ab ea ſumit̃ demōſtratō.ſ3 ſi cōſideret̃ q̄ztū ad
cōem intētōem diffinitōis.hoc mō ab ea ſumi
tur argumētū dyalecticū.⁊ hec de queſtione

Amplius ſimul

Queritur quarto Utrum ꝓbleuma
multiplicis poſſit dyalectice terminari. Argui
tur ꝙ nō primo.q2 ꝓbleuma multiplex .nō pt
ꝓbari p ſyll'm dyalecticū.q2 cōcluſio ei⁹ d3 eē
ꝓpō vna.qđ nō eſt verū de ꝓbleumate ml'tipli/
ci.igit̃ tale ꝓbleuma nō pt dyalectice termina/
ri. Scđo arguit̃.ſicut totū integrale ponit ſil'i
actu oēs ſuas ptes ,ita totū ml'tiplex ponit ſil'
in actu oia ſua ſ̃cata.⁊ ſil'r totū in q̄ztitate.igit̃
nō eſt alius locus ad terminādū ꝓbleuma ml'
tiplex.⁊ ad terminādū ꝓbleuma in q̄ eſt totu3
in q̄titate.⁊ p ꝯñs h̄ ſupflue terminat̃ ꝓbleu/
ma multiplex. Tercio arguit̃.ſophiſta h3 cōſi
derare multiplicia.igit̃ nō dyalecticus.⁊ p cō/
ſeq̄ns ꝓbleuma ml'tiplex nō d3 dyalectice ter/
minari In oppoſitū eſt p.in textu

Primo videbit̃ de q̄ſito.ſcđo erunt dubia. q̄z
tū ad primum

Sciendum eſt primo. Ꝙ determiato
de loco a ptib⁹ in q̄ztitate.⁊ de loco a diffinitōe
⁊ oīſo q̄ mō valēt ad terminādū ꝓbleumata
ſimplicis inherētie.Cōſeq̄nt̃ p.determiat de lo/
co in toto multiplici.oñdēdo q̄liter ꝓbleuma
ml'tiplex pt dyalectice t̃minari. Et eſt t̃plex ml'
tiplex.ſ.actuale potētiale.⁊ fātaſticū. De fāta/
ſtico āt multiplici nō eſt ad ꝓpoſitū.q2 nō ē ve
re multiplex. Sil'r dicēdū eſt de multiplici po/
tētionali.q2 eſt nimis ocultū.⁊ etiā q2 nō cog
noſcit̃ niſi p analogiā ad multiplex actuale.⁊
ita ſolū ſpectat ad ꝓpoſitū de multiplici actua/
li.⁊ tale eſt duplex.q2 qđdā fit in dictione ſ̃m
eq̇uocatōez Aliud fit in orōe ſ̃m āphibologiā

Sciendum eſt ſecūdo. Ꝙ phus in tex
tu p modū ꝯcluſionū ponit tres cōſideratōes
circa ꝓbleumata ml'tiplicia. Pria eſt.ſi multi
plex ſ̃m eq̇uocatōem lateat rñdētē pt accipi in
alio ſ̃ſu in q̄ ꝯſtruēdū eſt vl' deſtruēdū. q2 bñ
ſtat ꝙ pt ꝯgnoſci ⁊ ꝯſtrui ſ̃m vnū ſēſū ⁊ deſtrui
ſ̃m aliū.⁊ ſic valet iſta ꝯſideratō ad deſtruēdū
⁊ ad ꝯſtruēdū.Et ſi velimus ꝯſtruere accipie/
mus ſ̃ſum in q̄ pt ꝯſtrui oñdēdo q̇d ē.⁊ ſi ve/
limus deſtruere accipiem⁹ ſ̃ſū in q̄ pt deſtrui oñ
dēdo q̇d nō eſt.vt ſi q̄rat̃ vtrū canis ſit aīatus
vl' nō.diuerſimōe tñ v3 ad ꝯſtruēdū ⁊ deſtruē
dū.Et ad deſtruēdū ml'tiplex ꝓbleuma. vl'r
ſufficit oñdere ꝙ nō inē ſ̃m vnū ſ̃ſū.Et ad cō/
ſtruēdū nō ſufficit oñdē ꝙ inē ſ̃m vnū ſ̃ſū.ſed
oz vti p̄cōceſſiōe ꝙ.ſ.ſicut ē in illo ſ̃ſu.ita eſt in
aliīs.Exēplū textus.vt ſi velim⁹ ꝓbaē ꝙ oīs aī
ma eſt īmortal'.nō ſufficit oñdere ꝙ oīs aīa hu
mana ſit īmortal'.ſ3 cū h̄ oz rñdētē ꝯcedē ita eſ
ſe in aliīs aīabus S3 ad deſtruēdū ſufficit oñ
dere abſolute ꝙ aliq̄ aīa nō eſt immortal'. Se/
cūda ꝯſideratō eſt.ſi ml'tiplex nō lateat rñdētē
oz ipm diſtinguē.⁊ facta diſtinctōe oz ꝯſtruē.
ſi p̄tum ineſt ⁊ ſi nō inē deſtruē.⁊ ſi ꝓpō ſit vnl'
ad deſtruēdū ſufficit oñdere ꝙ alicui ineſt ſi ſit
negatiā vel qđ alicui nō ineſt ſi ſit affirmatiua
⁊ ſi velimus conſtruere oz oñdere ꝙ p̄dicatu3
om̄i ineſt ſi ſit affirmatiua aut nl'li.ſi ſit nega/
tiua.exēplū textus eſt.vt ſi q̄rat̃ vtrum oē opor
tunū ſit expediēs Oportunū em̄ dr de expediē
te ſiue de vtili ⁊ honeſto. Tercia ꝯſideratō ē q̄z
tū ad multiplex ſ̃m amphibologiā ſi tale mul
tiplex lateat rñdētem debemus diſtinguere.⁊ ſi
velimus ipm cōſtruere ſolū debem⁹ accipe aſſig
natōes ſ̃m quas p̄tum inē ſbiecto.⁊ ſi velim⁹
deſtruere debem⁹ accipē ſignatōes ſ̃m q̄s nō inē
Exēplum textus eſt.vt vtrū diſciplina ſit vna
pluriū.tñ talis diſtinctō nō fit vt fiat deceptio
vl' ad ſoluēdū paralogiſmū.ſ3 vt facilius termi
net̃ ꝓbleuma ꝯſtructiue ⁊ deſtructiue.

Concluſio prima Et reſpronſiua ad
queſitum.probleuma multiplex p̄t dyalectice
terminari. Probatur cōcluſio ex dictis.q2 ſa/
tis p̄t terminari tale ꝓbleuma p cōſideratōnes
ſtatim poſitas

Concluſio ſecunda. Sophiſticus ⁊
dyalecticus aliter.⁊ aliter conſiderant aliquod
multiplex. Probatur concluſio. q2 dyalecti/
c⁹ conſiderat multiplex. ſ̃m ꝙ poteſt accipi in
aliquo ſenſu determinato.in quo poteſt vere cō
ſtrui ⁊ deſtrui.⁊ hoc modo probleumata mul
tiplicia dyalectice terminantur. Sed ſophiſta
conſiderat multiplex.inquantum eſt occultū ⁊

ꝺm qđ ꝑ ipm pt recipe ſuū rn̄dētē. q꜠ finis ſo/
phiſte eſt apparēs ſapia. igit̄ mediate receptōe
rn̄dētis recipi poteſt. ⁊ hec de primo
Dubitat̄ ṗmo Utrū locus a trāſſūptōe ſit loc᷒
dyalecticus. Ad dubiū rn̄det̄ ꝙ ſic. Un̄ circa
ipm ponit ꝑ. talē ꝯſideratōez. vn̄ ſi aliqđ ꝓpo/
nat̄ ſb noie obſcuro. nos debem᷒ nos trāſferre
ad nomē euidētius. vt fiat facili᷒ diſputatio.
Eſt tn̄ duplex trāſſūptio. qdā ē q cāt locū dya
lecticū. qn̄ ꝓ noie minus noto ſumit̄ no᷒ magꝭ
notū. Alia ē q cāt locū ſophiſticū qn̄ vna dcō
ꝺcat vnū ꝓpe ⁊ aliud trāſſūptiue. ⁊ ſolū de ṗ/
ma eſt h̄ ad ꝓpoſitū. Dubitat̄ ſcđo
Utrū iſta ꝓpō. diſciplina eſt vna pluriū ſit mł
tiplex ꝺm āphibologiā. ⁊ ſil'r iſta medicia ē vna
pluriū. Arguit̄ ꝙ nō. q꜠ āphibologia ꝓuenit ex
diuerſa ꝯſtructōe. ſꝫ ibi nō eſt diuerſa ꝯſtructō
q꜠ ſp ē ꝯſtructō ſb habitudie gti caſus. igit̄ ⁊c̄
Ad dubiū rn̄r. ꝙ illa orō ē mł'tiplex. pꝫ q꜠ diſ
ciplina pt eē vni᷒. vt finis alteri᷒. vt medij ad
finē. ⁊ ſic ē vna pl'iū. ⁊ eſt vna diſciplina ꝯrioꝝ
vt logica eſt veri vł' falſi. etiā diſciplina vna pt
eē vnius de ꝑ ſe. ⁊ alteri᷒ de ꝑ accn̄s. vt medicia
eſt ſanitatꝭ de ꝑ ſe ⁊ de ꝑ accn̄s eſt egritudinis. ⁊
ꝑ h̄ pꝫ ꝙ iſte gtūs pluriū. pt ꝯſtrui ꝺm diūſas
habitudines ſpāles. ꝗuis ibi ſit vna habitu
do generał' vnius caſus

Ad rationes: Ad primam dicitur
ꝙ licet ꝑ vnū ſyll'm dyalecticū nō poſſit ꝓbari
ꝓbleuma mł'tiplex in tō ſua mł'tiplicitate. tn̄ ꝑ
vna pte eius pt ꝓbari ꝑ vnū ſyll'm. ⁊ ꝑ diuerꝭ
ptibus ꝑ diuerſos ſyll'os. Ad ſcđaꝫ dr̄ ꝙ illa
tota in h̄ ꝯueniūt ꝙ ponūt ſil' oēs ptes ſuas in
actu. ſꝫ tn̄ in h̄ diſcōueniūt. q꜠ totū in ꝗtitate
ponit ſuas ptes copulatiē. ⁊ totū mł'tiplex poit
ſil' oēs ptes ſine aliq̄ copulatōe. iō pt eſſe diuer
ſus mod᷒ termināndi ꝓbleuma ꝺm iſta tō Ter
cia rō ſoluta eſt in ſcđa ꝯcluſione.

Ad oſtendendum

Queritur quinto Utrum loc᷒ a ge/
nere ad ſpēꝫ valeat deſtructiue. ⁊ loc᷒ a ſpē ad ge
nus ꝯſtructiē. Arguit̄ ṗmo ꝙ nō. q꜠ bn̄ ſequit̄
nūs eſt. ergo binarius eſt. ⁊ tn̄ ibi arguit̄ a genē
ad ſpēm ꝯſtructiue. igit̄ ⁊c̄. Scđo arguit̄. bene
ſequit̄. aīa ē ſba. igit̄ hō eſt ſba. igit̄ locus a ge/
nere tenet ꝯſtructiue. Tercio arguit̄. ſpēs reſpe
ctu generꝭ ē qđdā totū. ſꝫ deſtructo toto deſtrui
tur ps eius. igit̄ locus a ſpē ad gen᷒ tꝫ deſtructi
ue. Et confirmat̄. q꜠ deſtructis oībus ſpēbus.
deſtruit̄ genus eaꝝ. igitur locus a ſpē tenet de/
ſtructiue. In oppoſitū eſt ꝑ. in textu.

Sciendū eſt primo: ꝙ determiato de
loco a diffinitōe. ⁊ a toto multiplici Cōſeq̄nter
determinat ph̄s de loco a genere ad ſpēm ⁊ eꝯ. ⁊
de locis a ꝯnte ⁊ ab añcedēte q̇ ſe tenēt eođ mō
ſicut locus a genere. ⁊ dr̄ locus a genē loc᷒ a to/
to vł'i ad ptē ſbiectiuā. Circa quē ponit̄ iſta cō
ſideratō. ſi aliq̇d aſſignat̄ ineē ſpēi ꝯſiderādū
eſt ſi iſit generi. ⁊ ſi nō deſtruēdū eſt ꝓbleuma.
q꜠ q̄ nō iſūt generi nō inſūt ſpēi. niſi tale ꝑtū po
nat differētiam int̄ ſpēm ⁊ gen᷒. vel ptineat ad
talē drn̄aꝫ. Sꝫ circa locū a ſpē ē alia ꝯſidera/
tō q̄ tal' eſt. ſi aliq̇d ponat̄ ineē generi. ꝯſideran
dū eſt vtrū inſit alicui ſpērū ei᷒. ⁊ ſi ſic. tūc ineſt
generi. ⁊ ſi nulli ſpērū inſit. tūc neqꝫ inerit gene/
ri. niſi forte ſit ꝑtū ꝯueniēs ſpēi. ea pte q̄ diſtin
guit̄ a genere. ⁊ iſto ſcđo mō nō argueret̄ ꝑ lo/
cū a ſpē. ſꝫ magꝭ ⁊ ꝑ locū a ptibus in quantita/
te ſufficiēter enumeratis

Sciendum ſecūdo. ꝙ dupl'r cōtingit
arguere a genere. Uno mō cū diſtributōe gene
ris. ⁊ tūc dr̄ locus a toto in ꝗtitate q̇ tenet cō/
ſtructiue ⁊ deſtructiue. Alio᷒ ꝯtigit arguere ſi/
ne diſtributōe gꝭ. ⁊ h̄ mō loc᷒ a genere dr̄ Sil'r
dupl'r ꝯtingit arguē a ſpē ad genus Uno᷒ ſine
collectōe ſpērū. vt cū dr̄. hō currit. igit̄ al' currit
⁊ ſic eſt loc᷒ a ſpē. Alio᷒ cū collectōe. h̄ eſt a ſpē/
bus ſil' ſūptꝭ. ⁊ ſic ſumit̄ locus a ptib᷒ in ꝗti/
tate ad ſuū totū. Loc᷒ eni ſp denoiatur a tmio
iferēte. C᷒ rō eſt. q꜠ locus dyalecticus ē ꝓbati/
uus. ſꝫ ꝟtus ꝓbatiua ſp eſt in añcedēte

Concluſio prima. Locus a genere
ad ſpēm formal'r tenet deſtructiue. ⁊ ꝗtia mate
rie tenet cōſtructiue Primū pꝫ. q꜠ cuicūqꝫ non
ꝯuenit genus. nccē eſt ſpēm nō couenire. Secū
dū pꝫ. q꜠ genus eſſētial'r ꝑtur de ſpē. igit̄ q̇cq̇d
eſſētial'r ꝑtur de gn̄e. etiā ꝑtur de ſpecie

Concluſio ſecunda Locus a ſpecie
formaliter tenet cōſtructiue. ⁊ ſolū gratia mate
rie tenet deſtructiue. Prima ps pꝫ. q꜠ ſpēs con
tinet̄ in genere. ſicut inferius in ſupiori. niſi q̇s
ponat drn̄aꝫ inter ſupius ⁊ inferi᷒. Scđa ps
pꝫ. q꜠ genus ⁊ ſpecies eādē eſſētiā iportant. igi
tur ſi aliq̇d ſit qđ nō eſt đ eſſētia ſpēi. nō eſt etiā
de eſſentia generis. Aduertēdū eſt tamen. ꝙ vt
dicitur in textu. de quocūqꝫ predicat̄ gen᷒ ne/
ceſſe eſt aliquā ſpeciē eius ꝑdicari. ſiue denomi
natiue. ſiue eſſētialiter. Cui᷒ rō eſt. quia genus
nō habet eſſe. niſi in aliqua ſpecierū ei᷒. ⁊ iō dr̄
in q̄rto huius ꝙ nihil eſt in genere qđ nō eſt in
aliq̄ ſpecierū eius

Dubitatur ṗmo. Utrum ꝓbleuma
ſimplicis iherētie poſſit terminari ꝑ locum ab
añcedente ad conſeq̄ns. Pro dubio ꝯſideran

dū est ꝙ circa istū locū ponit p̄. talē ꝯsideratōꝫ Si q̄ratur de aliq̄ ꝓposito vidēdū est si suum añs sit qđ si sit necē est ꝯñs esse. Silr̄ si q̄ratur si aliqđ añs sit vidēdū ē si ꝯñs eius sit. ⁊ si nō necē est añs nō esse. Exēplū p̄mi. vt si q̄raẜ. vtrū al' sit. vidēdū est vtrū aliq̄ species aīalis sit. ⁊ si sic necē est aīal esse. Exēplū scđi est. vt si q̄ratur vtrū homo sit. vidēdū est vtrū aīal sit. ⁊ si nō. necē est hominē nō esse. Ex q̄ patet ꝙ locus ab añcedēte ad ꝯñs valet cōstructiue. ⁊ locus a cōseq̄nte tenet destructiue. Patꝫ etiā ꝙ talis locꝰ valet ad terminādū ꝓbleumata simplicis īherētie. Aduertēdū est tñ ꝙ duplicia sunt añtia. q̄dam sūt incōplexa. vt hō est añs ad al'. Et q̄dā sūt complexa. vt p̄misse in syll'o sūt añcedētia ad ꝯclusionē. ⁊ in ꝯplexis vꝫ argumētū respectu veri ⁊ falsi. Nā si añs sit verū ꝯñs est verū. sꝫ nō econtra. q꞉ ex falsis p̄t seq̄ verū. sꝫ si cōclusio est falsa. necē est p̄missas vl' aliquā p̄missarū esse falsā. De cōplexis aūt iā dictū est quomō arguiẜ in ipsis

Dubitatur secundo

Utrū in disputatōe dyalectica. opponēs possꝫ se trāsferre ad materiā extrīsecā Pro dubio sciēdū est ꝙ tripliciter cōtingit se trāsferre. Unoꝰ. qñ rñs negat aliq̄d qđ est vtile ⁊ necāriū ad positōem opponentꝭ. ⁊ cū hoc aufert istātiam ꝓbabilē. ⁊ tūc opponēs p̄t se trāsferre ad destruēdū illā ꝯñam si sit in materia. vt possit abūdare in argumētis. Scđo mō ꝯtingit se trāsferre dū rñs negat aliq̄d qđ oportet esse necāriū ad positōem opponētis. nō tñ est necāriū. ⁊ tūc cōtigit ꝙ opponēs se trāsferat. sꝫ iste modꝰ nō est simplr̄ necārius. Tercio mō ꝯtigit se trāsferre. qñ rñdēs negat aliq̄d qđ nec est necāriuꝫ neqꝫ apparēs necāriū ad ꝯclusionē opponētis. ⁊ solū hoc fit ad decipiēdū rñdētē. sꝫ iste modus ꝑtinet ad sophistā. ⁊ videẜ extraneꝰ a disputatōe dyalectica. Tūc rñr ad dubium. ꝙ. s. opponēs in argumētatōne dyalectica p̄t se trāsferre ad materiā extrīsecā ꝭm duos p̄mos modos ⁊ nō ꝭm vltimū. vt satis patet ex dictis. Aduertēdū est tñ ꝙ opponēs dꝫ se transferre ad materiam magis facilē ⁊ magis clarā. vt ponendo dictionē notiorē ꝓ nomīe minus noto. q꞉ si ipse se transferret ad materiam magis obscuram minꝰ possꝫ abūdare in argumētis q̄ꝫ ꝑus

Ad rationes. Ad primam dicitur. q̄ illa ꝯsequentia valet tantū gratia materie. ⁊ nō gratia forme. Et similiter dōm est ad scđaꝫ Ad terciā dicitur. ꝙ si accipiatur genus vt genus est. ⁊ species in q̄ꝫtum est species. tunc genꝰ est totum respectu speciei. sed si accipiaẜ species vt est diffinita. ⁊ genus vt est diffiniēs vel vt constituens speciem. Tunc genus habet modū ꝑtis ⁊ species habet modū totius. ⁊ tunc inter ipsa tenet locꝰ sicut inter totū integrale ⁊ suā ꝑtē. Ad cōfirmatōem dicitur. ꝙ destructis omnibꝰ spēbus destruitur genus. sed tūc arguitur a ꝑtibus in q̄ꝫtitate simul sūptis ad suū totuꝫ ⁊ nō ꝑ locū a spē ad genus. ⁊ hec de q̄stione

Quoniam autem rerum.

Queritur sexto Utrum locus ab oppositis sit vtilis ad terminādum ꝓbleumata simplicis īherētie. Arguiẜ ꝙ nō primo. q꞉ locus dyalecticus debet esse ꝓbatiuus. sꝫ vnum oppositum non est notius altero. igitur locus ab oppositis non valet ad terminandum probleumata simplicis inherentie. Secundo arguitur. vnum oppositorum non potest inferre aliud. igitur locus ab oppositis nō est ponēdus. Antecedens patet. quia si vnuꝫ posset inferre aliud. hꝰ essꝫ. quia affirmatiua habet inferre negatiuam. sed hoc nō. quia due affirmatiue syllogistice non inferunt vnā negatiuā. Igitur a fortiori vna affirmatiua non poteīt vnā negatiuam inferre. Tercio arguitur. si locꝰ ab oppositis esset vtilis ad terminandum probleumata simplicis inherētie. hoc essꝫ. quia posito vno contrariorum remouetur reliquum. sed hoc non est verū. q꞉ albedo ⁊ nigredo sunt in eodem pūcto mediꝫ. ⁊ etiā in eodē oculo

In oppositū est phs in textu.

Sciendū est primo: ꝙ postq̄ꝫ philosophus docuit terminare probleumata simplicis inherentie per locos intrinsecos. Conseq̄nter idem docet per locos extrinsecos. ⁊ primo ꝑ locum a disparatis ⁊ consequenter per locum ab oppositis. Etiam anteq̄ꝫ ponat considerationes. circa locum a disparatis. premittit talem diuisionem. scilicet rerum. alie sunt ex necessitate. alie vt in pluribus. ⁊ alie ad vtrūlibet. et sub secundo membro que sunt vt in pauciori bus res comprehenduntur. quia contrariantẜ eis que sunt vt in pluribus. ⁊ cognito vno oppositorum facile cognoscitur reliquum Et per istam diuisionem intelliguntur modi disparati ꝭm quos predicata insunt subiectis. quia predicatum quandoqꝫ de necessitate inest subiecto. ⁊ quandoqꝫ contingenter. ⁊ hoc multipliciter ꝭm pl'es modos ꝯtingentis. Et iuxta diuisionem in textu ponuntur aliq̄ cōsideratōnes. Prima ē si aliqđ p̄dicatū qđ vere alicui sbiecto inē et de necessitate assignaẜ sibi ineē vt in pluribꝰ destruēdū est ꝓbleuma. Et rō est q꞉ qđ

inest ex necessitate oĩ inest et sp̱.sed qđ inē vt in pluribꝫ nõ inest sp̱. Scđa ꝯsideratio ē ꝙ si aliqđ p̄dicatū assignet̃ ineē alicui sbiecto vt ĩ pluribus ꝯsiderãdū est si insit vt in paucioribꝫ et si sic destruēdū est ꝓbleuma. Cuiꝫ rõ est qꝛ qđ inest vt in pluribꝫ plus determiatū est ad eē.et qđ inē vt ĩ paucioribꝫ plꝫ detmiatū ē ad nõ eē Et silr̃ pñt formari alie ꝯsideratões ꝫm pluēs mõs que oēs pñt cõprehēdi sb vna ꝯsideratõe que talis ē.si aliqđ p̄dicatū assignet̃ ineē alicui subiecto ꝫm aliquē illoꝝ mõꝝ ꝯsiderãdū est si insit ꝫm aliū modū.et si sic destruēdū est ꝓbleuma. Exēplū textus.vt si bonū assignet̃ ineē hoĩ vt in pluribꝫ vel ex necessitate tūc est pctm̄.qa hoies vt ĩ paucioribꝫ sunt boni qꝛ in pluribꝫ sunt mali. Et circa p̄dicta ponit phs vnã cau/telã que talis ē.si rñs assiguerit aliqđ p̄dicatū ineē alicui subiecto.et nõ determiauit mođ ꝫm quē inest tūc arguēs dꝫ arguē ꝯtra ipm acsi determiasset modū ꝫm quē inē subiecto. Alia cõsideratio ē.si aliq̇s assiguerit idē sibi ipi accidē destruēdū est ꝓbleuma. Phs dat exēplū vt q̇/dam ꝓdigus hēat voluptatē in gaudiū iocu/ditatē et leticiã.que eãdē voluptatē importãt ideo si q̇s dicat vnū illoꝝ accidē alteri destruēdum ē ꝓbleuma. Sciēdū est scđo.ꝙ anq̃ꝫ phus ponat ꝯsideratões circa locos a ꝯ̄riȷs. ipe p̄mittit ꝯplexiones ꝯ̄rioꝝ.dicēs ꝙ ꝯ̄ria sex mõis ꝯplectūtur sibi ineē. Prio qñ duo ꝯtra/ria pñtur de duobꝫ ꝯ̄riȷs.vnoꝰ vt opꝫ amicis bñ facē ⁊ inimicꝭ male facē Alioꝰ ecõtra vt opꝫ inimicū bñ facē et amicꝭ male facē.et sic stꝭ due cõplexiones ꝯ̄rioꝝ. Scđo qñ ãbo ꝯ̄ria de eođ predicãtur et hoc duplr̃.et sic erūt alie due cõ/plexiones.vt amicꝭ est bñ facē et amicꝭ male facere.et inimicis ē male facē et inimicis bñ facē. Tertio mõ qñ vnū de vtrisq̃ꝫ p̄dicat̃ ꝯ̄riȷs et hꝰ duplr̃.et sic stꝭ due alie ꝯplexiones ꝯ̄rioꝝ.vt amicis ē bñ facē et inimicꝭ bñ facē.et sic stꝭ duo/decim ꝓpõnes et sex cõplexiones ꝯ̄rioꝝ.et due ꝓpõnes p̄me ꝯplexionis nõ ꝯ̄riãtur.qꝛ q̄cūq̃ꝫ sunt eiusdē moris inter se nõ ꝯ̄riant̃.sed sic est de duabꝫ p̄mis ꝯplexionibꝫ que simplr̃ stꝭ eli/gēde. Nã licet ꝫm ius diuinū et legē natūe non cõtingat inimicꝭ male facē.tñ ꝫm vsum cõem ⁊ vulgarē istud ꝯtingit.silr̃ due ꝓpõnes scđe cõplexionis stꝭ sp̱nende.et sic stꝭ eiusdē moris.iõ nõ ꝯ̄riant̃.sed in aliȷs cõplexionibꝫ est ꝯ̄rietas qꝛ vna ps est eligēda et alia ē sp̱nēda

Conclusio prima. cum textu eidem plura ꝯtrariãtur. Probat̃ ꝯclusio.nã huic ꝓ/positioni amicis ē bene facē ꝯtrariãtur ista amicis ē male facē.et etiã ista inimicꝭ est bñ facē.nõ tñ eodē mõ qꝛ vna ꝯ̄riat̃ ex p̱te subiecti et alia ex p̱te p̄dicati. Ex istis cõplexionibꝫ cõtrarioꝝ infert arestoteles tres ꝯsideratões. Prima est si alicui subiecto assignet̃ ineē aliqđ predicatū qđ habeat ꝯ̄riū. Cõsiderandū est si aliud ꝯ̄riū insit subiecto.et si sic ꝓbleuma est destruendū. Cuius rõ est qꝛ impossibile ē duo ꝯ̄ria esse sil̃. Scđa consideratio ē si aliqđ p̄dicatū assignet̃ ineē alicui subiecto. Cõsiderandū est vtꝝ ex il/lo sequãtur ꝯ̄ria vel ꝯ̄dictoria simul eē.et si sic destruendū est ꝓbleuma Exēplū textus vt si q̇s dicat ꝙ ydee sep̱ate sunt in nob̄ hoc ē destruēdū qꝛ si essent in nob̄ hoc sequeret̃ ꝙ eēnt mobiles et ĩmobiles qꝛ platonici ponētes ydeas dice/bant eas sep̱atas a materia.et sic ĩmobiles p̱ se et p̱ accñs.et si sint in nob̄ adhuc erūt mobiles per accñs.qꝛ motis nobis mouētur ea que in nobis sunt vt dicit textus. Tercia ꝯsideratio est si aliqđ predicatū dicatur de sbiecto et illud predicatū habeat cõtrariū videndū est.vtrū il/lud contrariū possit ineē eidem sbiecto.et si nõ destruendū est ꝓbleuma.et hoc ideo ē quia idē est susceptibile cõtrarioꝝ.nam ꝯtrarioꝝ eadem est disciplina. Exemplū textus ē.vt si odiū as/signet̃ inesse in p̱te rõnali ꝯsiderandū est.vtrūꝫ amicicia possit ineē eidem p̱ti et claꝝ est ꝙ nõ. ideo destruendū est ꝓbleuma.

Conclusio secunda. et respõsalis ad quesitū locus ab oppositis est vtilis ad termi/nandū ꝓbleuma simplicis inherentie. Probatur cõclusio quia p̱ locum ab oppositis debite potest argui per cõsiderationes prius positas. igitur et cetera.

Dubitatur primo. Quare hoĩes sunt boni vt in paucioribus.et vt in pluribꝫ sint mali. Ad dubium respõdetur ꝙ illius duplex est ratio. Prima ē quia motus cõcupis/centie et appetitus sensitiui fortiores sunt motibus rõnis.sed motus fortiores impediūt debiliores vt habetur secūdo de celo.et vt in plu/ribus hoĩes sequūtur motus cõcupiscentie di/mittēdo motus rõnis.ideo p̱s sensitiua p̄do/minat̃ rõni. Secūda ratio ē.quia bonitas cõsistit in hoc qđ ē agere ꝫm ꝟtutē.et ꝟtus ꝯsistit in medio.sed difficillimū ē attingē mediū.et facillimū est a medio recedē.igit̃ vt in paucioribus sunt boni et vt in pluribus sunt mali.

Dubitat̃ secūdo. Utꝝ verū sit ꝙ sp̱nendū nõ ꝯ̄riet̃ sp̱nēdo. Et videt̃ ꝙ nõ qꝛ ꝓdigalitas et illibēalitas stꝭ sp̱nēde.et tñ ꝯ̄riant̃ int̃ se ⁊ ita diceretur de aliȷs extremitatibus virtutum

Ad dubiū rn̄r ꝙ illud intelligitur si vnū nō se hēat ꝑ modū supabūdātie et aliud ꝑ modū defectus. et quia si ita eēt ea q̄ sunt ſpnēda cōtrariētur inter se sicut ꝓbat ratio dubij.

Ad rōnes. Ad primam dicitur ꝙ vnū oppositū pōt eē notius alio et ſm rem si sit ꝑfectius eo et etiā quo ad nos. et sic aliqn̄ cōtrariū impfecti⁹ ſm rē est nob̄ notius. iō ex positione vni⁹ oppositi in aliq̄ subiecto pt ondi remotio alteri⁹ ab eodē ſbiecto. Ad scd̄am d̄r ꝙ vnū oppositū infert aliud negatie. licet nō inferat affirmatie. Ultra d̄r ꝙ affirmatia bn̄ infert negatiuā ꝟtute cuiusdā negatie ſbintellecte. vt cū d̄r hoc ē albū. igit̄ non est nigꝝ. ſbintelligit̄ ista ꝓpō nullū albū ē nigꝝ. Ad terciā d̄r ꝙ spēcies visibiles albi et nigri nō cōtrariant̄ ſm illud esse intētionale. licet albedo et nigredo ſm suū esse reale inter se ꝯriētur. et iō ille spēs pn̄t eē simul in eodē pūcto medij et in eodē visu quia in illis nō habēt esse nisi intētionale.

Quando autē oppositiones

Queritur septimo. Utrꝝ cōsequētia in ecōtrario valeat in ꝯtradictorijs. et ꝯn̄a in ipō valeat solū in alijs oppositis. Arguit̄ pmo ꝙ nō. q2 sicut ꝯn̄s ē i plus q̄ȝ an̄s sic oppositū ꝯn̄tis in plus se hēt q̄ȝ oppositū an̄tis. igit̄ ex opposito ꝯn̄tis nō seq̄tur oppositū an̄tis. et sic ꝯn̄tia in ecōtrario nō valet in ꝯ̄dictorijs. Scd̄o arguit̄ sicut affirma⁹ est cā affirmatōis. ita negatio est cā negatōnis vt d̄r pmo posterioꝝ igitur si an̄s affirmatiuū inferat ꝯn̄s affirmatiuū etiā ꝯ̄dictoriū an̄tis infert ꝯ̄dictoriū ꝯn̄tis. igitur ꝯn̄a in ipō valet in ꝯ̄dictorijs. Tertio arguitur nō seq̄tur in ꝯ̄rijs timor ē viciū. igit̄ audacia ē ꝟtus. nec in ꝑuatiue oppositis seq̄tur videns ē sentiēs. igit̄ cecus ē insensibil̄. nec in relatiue oppositis seq̄tur. pr̄ est albus. igit̄ filius est niger. g̃ ꝯn̄a in ipō nō valet in alijs oppositis.

In oppositū est ph̄us in textu. Sciendū est pmo ꝙ postq̄ȝ ph̄us docuit termiare ꝓblemata simplicis inherētie respiciēdo ad opposita quātū ad suā inherētiā. Cōn̄r docet termiare ꝓbleumata ipā inspiciēdo ad ipā opposita quātum ad consequētiā ipōrum. et pmo in ꝯtradictorijs et deinde in alijs oppositis.

Sciendū est secūdo. ꝙ vt sufficit ad propositū duplex est ꝯn̄tia. scȝ ꝯn̄a in ipō et cōsequētia in ecōtrario. et q̄libet ē duplex. nā quedam terminoꝝ. et alia est ꝓpōm. Un̄ ꝯn̄a in ipso ꝓpōm ē qn̄ eodē ordine seruato an̄s infert ꝯn̄s et oppositū an̄tis infert oppositum ꝯn̄tis Sed ꝯsequētia in ipō terminoꝝ est qn̄ in an̄te aliq̄d predicatū d̄r de subiecto et in ꝯn̄te oppositum. predicati dicitur de opposito subiecti. Sed ꝯsequētia in ecōtrario ꝓpōm est qn̄ an̄s infert ꝯsequens. et ex opposito cōsequētis infertur oppositū an̄tis. Consequētia ꝟo in ecōtrario terminoꝝ est qn̄ aliq̄d predicatū d̄r de subiecto in an̄te. et oppositū subiecti d̄r de opposito ꝑdicati in ꝯsequēte. Et d̄r ꝯsequētia in ipso q2 seruatur idē situs et ideȝ ordo in an̄te et in consequēte. Sed d̄r ꝯn̄tia in ecōtrario ꝓpter euersum sitū an̄tis et consequētis.

Conclusio prima. consequētia in ipso terminoꝝ nō valet formaliter in ꝯ̄dictorijs sed qn̄q3 tenet materialiter vt in termis cōuertibilibus. sed ꝯn̄tia in ecōtrario tā terminoꝝ q̄ȝ ꝓpōm tenet in ꝯ̄dictorijs. Prima ps cōclusionis patet. q2 nō seq̄tur si hō est aial est. igit̄ si est nō homo ē non aial. Et cā est q2 ibi arguit̄ a destructione an̄tis ad destructōem ꝯn̄tis. Scd̄a pars pt3 q̄a bn̄ sequit̄ grā materie hō est risibil̄ igitur nō homo ē nō risibilis. et sil'r dicetur de cōsequētia in ipō ꝓpōm. Tercia ps conclusionis pt3 ꝑ illā regulā. si aliq̄ cōsequētia sit bona ex opposito ꝯ̄dictorio ꝯsequētis seq̄tur cōtradictoriū an̄tis. vt bn̄ seq̄tur si hō est aial. igit̄ si est nō aial est nō hō. et in ꝯn̄tia terminoꝝ. vt oīs hō est aial. igitur oē nō aial est nō hō Et maxime ꝯfirmātes ista argumēta sumūtur ex illa maxima cōi sicut oppositū3 in opposito. et ꝓpositum in ꝓposito

Cōclusio secūda. consequētia in ecōtrario terminoꝝ et etiā ꝓpōm qn̄q3 tenet in contrarijs gratia materie. Un̄ solū in ipis valent qn̄ habet modū totius integl̄is ⁊ ꝑtis eius. patet ꝯclusio. q2 bn̄ seq̄tur euechya ē sanitas. igitur egritudo ē cathechya. Euechya vero est bona dispō intus et extra. et d̄r ab eu q̄d est bonū et chymos q̄d est humoꝛ. Sed cathechya est mala dispō intus vl' extra. et d̄r a cacos q̄d est malum et chymos quod est humoꝛ.

Dubitatur primo. Utrum ꝯn̄tia in ipso terminoꝝ valeat in ꝯ̄rijs Ad dubiū rn̄detur ꝙ quattuoꝛ ꝯ̄dictionibus obseruatis. Prima ē ꝙ ponat̄ substātia subiecti ꝯsequētis Scd̄a est ꝙ arguat̄ in ꝑdicatis ꝑ se. ideo non seq̄tur albū est dulce. igit̄ nigꝝ est amaꝝ. Tercia ē ꝙ extrema vnius ꝯ̄rietatis nō cōtineat̄ sub eodē mēbro alterius ꝯ̄rietatis. Ideo nō sequitur ꝓdigalitas ē viciū. ideo illiberalitas ē virtus. q2 duo ꝯtraria subiecta cōtinētur ſb vno scȝ vicio. Quarta cōditio ē ꝙ in vtraq3 sit idē modus oppōnis. ideo nō seq̄tur illiberalitas ē defectus. igitur liberalitas ē supabūdantia. q2 predicata opponūtur tanq̄ȝ duo extrema. sub

iecto ꝟo tanq̄ȝ mediū et extremū. Sed istis cō ditionib⁹ obseruatꝭ sp̄ tenet in ꝯrijs. vt bñ se/ quitur Justicia ē virtus. igit͛ iniusticia ē viciū Sil'r consequētia in ipo ꝓpōm valet in cōtra/ rijs duabus cōditōnib⁹ vltimis obseruatꝭ. vt bene seq̇tur si sortes ē iustus est ꝟtuosus. igit͛ si est iniustus est viciosus.

Dubitatur secūdo. Utrū conse/ quētia in ipo terminoꝝ valeat in ꝑuatiue op positis. et in relatiue oppositꝭ Ad dubiū rñr primo. q̄ illa ꝯñtia valet in ꝑuatiue oppositis tribus ꝯditōnib⁹ obseruatꝭ. Prima ē q̄ pona tur cōstantia subiecti ꝯñtis. Scd̄a ē q̄ arguat͛ in p̄dicatōnibus ꝑ se. Tercia ē q̄ ꝑuatio supio ris habitus restringat͛ ꝑ habitū inferiorꝭ ꝑua tionis. ideo nō seq̇tur vidēs est sentiēs. igitur cecus ē insensibilis. sed bñ seq̇tur igit͛ cecus ē insensibilis sensu visus. Sil'r consequētia in ipso ꝓpōm tenet in ꝑuatiue oppositꝭ vltima cō ditione obſuata. Patȝ q̄a bñ seq̇tur si aliq̇d ē tangibile illud ē sensibile. igit͛ si aliq̇d est intā/ gibile illud ē insensibile sensu tactus. et maxia istoꝝ est si ꝑuatiuū in ꝑuatiuo. et ꝓpositū in ꝓ posito. sed ꝯñtia in ecōtrario terminoꝝ et ꝓpo sitionū nō valet in ꝑuatiuis nisi grā materie. Dicit͛ scd̄o ad dubiū q̄ ꝯñtia in ipo terminoꝝ valet in relatiue oppositꝭ quatuor cōditionib⁹ obseruatꝭ. Prima ē q̄ ponat͛ constātia subiecti cōsequētis. Scd̄a ē q̄ arguat͛ in p̄dicatōnib⁹ ꝑ se. Tercia ē q̄ ābo extrema vnius ꝓpōnis nō cōtineātur sub vno mēbro alterius Quarta ē q̄ arguat͛ in relatiuis ſm rē et illis cōditioni/ bus obseruatꝭ valebit ꝯñtia. vt duplex ē mul tiplex. igit͛ subduplex ē submltiplex. Et sil'r cō sequētia in ipo ꝓpōm valet in relatiue opposi/ sitis duab⁹ vltimis cōditionib⁹ obseruatꝭ. vt bñ seq̇tur si aliquid ē duplū illud ē multiplex igitur si ē subduplū est submltiplex. Sed con sequētia ꝺe ꝯrio terminoꝝ et ꝓpōnū non valet in relatiue oppositꝭ nisi q̄nq̄ȝ grā materie

Ad rōnes. Ad primā negetur añs quia ex quo consequēs est cōmunius añte suū ꝯtradictoriū est minus cōe q̄ȝ ꝯtradictoriū an tis qꝛ ꝺe paucioribus ꝺꝛ. Ad scd̄am ꝺꝛ q̄ illa autoritas solū tenet in termis ꝯuertibilib⁹. et in illis bñ valet ꝯsequētia in ipā rōne materie. Ad terciā ptȝ solu° ex dictꝭ in scd̄o articulo.

Rursum in coniugatis et cetera.

Queritur octauo. Utrum cōsideratio/ nes posite in textu ad terminandū ꝓbleumata simplicis inherētie ꝑ locos medios sint suffi/ cienter assignate. Arguitur p̄mo q̄ nō. quia nō sequit͛. albū est dulce. igitur albedo ē dulcedo neq̄ȝ sequitur hō est aīal. igitur hūanitas ē ani malitas. et tñ ibi arguitur ꝑ locū a cōiugatis igitur Scd̄o arguit͛ nō seq̇tur generatio est bona. igitur genitū est bonū. quia pt fieri malū postq̄ȝ genitū est et male ponit͛ cōsideratio ad arguendū ꝑ locū a generatōne. sil'r non seq̇tur corruptio xp̄i fuit bona. ergo xp̄s fuit malus et tamē ibi arguitur ꝑ locū a corruptōne. igi/ tur ꝛc. Tertio arguit͛. nō seq̇tur aliqui sunt naturaliter liberales vel casti. igitur stꝭ libera/ rales vel casti simpl'r. neq̄ȝ seq̇tur cōtingit ali/ quod corruptibile nunc nō corrūpi. igitur cō/ tingit aliq̄ꝺ corruptibile nō corrumpi et tamē ibi arguitur ꝑ locuȝ a ſm quid ad simpl'r qui ponitur in textu. igit͛ ille locus male assignat͛.

In oppositū est pħus in textu.

Sciendū est p̄mo q̄ postquā pħus docuit terminare ꝓbleumata simplicis inherē tie ꝑ locos extrinsecos. Consequēter docet ip sa terminare ꝑ locos medios. et primo ꝑ locum a cōiugatis et a casibus. Unde cōiugata dicū tur abstractū et eius concretū que dicūtur con iugata q̄ si sub vno iugo significatōnis posita. quia cōueniūt in re significata. licet differāt in mōdo significādi. vt albū et albedo. Sed ca/ sus dicūtur aliq̄ plura que cadūt ab vno prin cipali sicut iustū et iuste a iusticia. Et circa lo/ cos a cōiugatis et casibus ponit pħus duas cōsiderationes. Prima ē si aliq̄ꝺ cōiugatoruȝ vel casuū verificet͛ ꝺe aliquo etiā alia ꝺe ipo ve/ rificātur. et si vnū ꝺestruatur et etiā reliquū. be ne seq̇tur iustus ē bonus. igitur q̄ꝺ iuste fit be ne fit. tamē ꝑ istaȝ cōsiderationē optet arguere in p̄dicationibus ꝑ se. ideo nō seq̇tur albū est dulce. igit͛ albedo ē dulcedo. Scd̄a cōsideratio est. si vnū cōiugatoꝝ dicatur ꝺe aliq̄ subiecto. Cōsiderandū est si cōtrariū illus dicatur ꝺe cō/ trario subiecti et si sic ꝓbleuma ē construēduȝ si nō ꝓbleuma ē ꝺestruendū. vt bñ seq̇tur in cō iugatꝭ. iniusticia ē ignorātia. igit͛ iniustus est ignorans. et in casibus bonū est suaue. igitur malū nō est triste. sed ista cōsideratio sumitur ſm locum a ꝯtrarijs ꝑ ꝯsequētiā in ipo. q̄ȝuis per ipam possumus arguere in ꝯiugatis.

Sciendū est secūdo. q̄ circa locos a generatōne et corruptōne pħus ponit duas considerationes. Prima est. si generatio ali/ cuius est bona. oportet genitum esse bonū. et si mala oportet genitum esse malū. Scd̄a est si

Coniugata

Casus

coꝛruptio alicuius ſit bona. oꝑtet coꝛruptū eē bonū. Et ſil'r poneret arguēdo a generātibus ⁊ coꝛrūpentibʼ. et tenēt ſolū iſte ꝯſideratōes reſpectu illoꝵ p̄dicatoꝵ bonū et malū. dr̄nter tñ in loco a generatōne et a coꝛruptōe. qꝛ gñatio terminat ad eſſe rei idē eſt cadē bonitas vl' malicia generatōis et rei genite. ideo in loco a gñatione arguit reſpectu eiuſdē p̄dicati. Coꝛruptio ꝯo terminat ad nō eē rei. ꝗ ipi rei opponit. ideo cōtraria predicata dicutur de re coꝛrupta. Sil'r circa locū a ꝓportione ponit phus duas conſideratōnes Prima ē ſi aliqd p̄dicatū dicatur de aliq̄ ſubiecto videndū ē in alijs que ſil'r ſe hn̄t ſi aliqd illoꝵ inſit et ſi ſic ꝓbleuma ē cōſtruēdū et ſi nō deſtruendū eſt. qꝛ ſi in aliq̄ ſil'r ſic ſe hēt ita et in alijs. et ꝑ iſtā ꝯſideratōem oꝑtet arguere a ſil'ibus ſm illud in q̄ ſunt ſil'ia ⁊ ſm ꝙ hn̄t inter ſe ꝯuenictiā Scd'a ꝯſideratio ē ſi aliqua ſil'iter ſe hn̄t reſpectu alicuius videndū eſt ſi ſimiliter ſe hn̄t ad vnū et multa. qꝛ ſepe aliq̄ conueniūt que tñ drūt ſm vnū et multa. ſicut ꝯtingit plura ſcire vnū vero intelligē ſimiliter ſe habent. et hoc dictū ſic pōt intelligi plura ſcire ſcꝫ in habitu et vnū ſolū intelligere. ſcꝫ cognitōne actuali. Vel alio mō qꝛ ſciētia ē concluſionū et intellectus ē principioꝵ ſed ad ſciendū ꝯcluſionem oꝑtet multa p̄cognoſcere ſcꝫ p̄miſſas. non autē ad intelligendū principia

Concluſio prima Probleumata ſimplicis inherētie terminari pn̄t ꝑ locū a maiori ad minus et ecōtra et per locū a ſimili. probatur ꝯ°. ꝑ ꝯſiderationes q̄s ponit phs in textu. Vñ circa locū a maiori ad minus et ecōtra ponit phus q̄ttuoꝛ ꝯſidercratōnes. Prima ē ꝙ ſi magis ſeq̄tur ad maius. ita ſimpl'r ad ſimplicit et ecōuerſo. ſicut ſi voluptas ē bonū. magis voluptas ē magis bonū. et hec ꝯſidera° tenet duobus obſeruatꝭ. Primū eſt ꝙ aſſignat in hijs que ſuſcipiūt magꝭ et minus. ideo non ſeq̄tur hō eſt al'. igitur magis hō eſt magꝭ aial. Scd'm ē ꝙ arguatur in p̄dicationibʼ ꝑ ſe. ideo nō ſeq̄tur albū eſt dulce. igitur magis albū eſt magis dulce. Et iſta ꝯſideratio tenet arguēdo cōſtructiue ⁊ deſtructiue. et ꝑ eam magis arguitur ꝑ locum a ꝓportione ꝙ̄ ꝑ locum a maiori ad minus. licet ex ꝑte vocis videatur habere cōuenientiā cū loco a maiori. Scd'a ꝯſideratio eſt qn̄ vnū p̄dicatū dicit de duobus ſbiectꝭ. videndū eſt ſi illi cui magis videtur ineē nō inſit quia ſi ſic nō ineēt illi cui minʼ videt ineſſe ꝑ locum a maiori ad minʼ et econtra. ſi inſit illi cui minus videt ineē et illi cui magis videt ineſſe. Tercia ē ꝙ qn̄ duo p̄dicata vident ineē vni ſbiectꝭ vni magꝭ et alteri minʼ ſi illud ꝗ magis videtur ineē ineſt et illud ꝗ minʼ Quarta cōſideratio ē qn̄ duo p̄dicata videntur ineſſe duobus ſubiectꝭ vnū magis et alteꝵ minʼ ſi illud ꝗ magꝭ videtur ineē ineſt. et illud ꝗ minus et in ipis arguēdū eſt vt ꝓus a maiori ad minʼ deſtructiue et a miori ad maius ꝯſtructiue tm̄. et ſil'r circa locū a ſil'i hn̄tur tres ꝯſiderationes Prima ē qn̄ vnū p̄dicatū videt ſil'r ineſſe duobus ſubiectꝭ. tūc ſi inſit vni. ineſt alteri. et ſi nō ineſt vni nec alteri Scd'a ē qn̄ duo p̄dicata vident ſil'r eidē ineē ſubiecto ſi vnū inſit. ita et reliquū. Tercia ē qn̄ duo p̄dicata ſil'r videntur ineē duobʼ ſubiectꝭ ſi vnū inſit vni. ita et reliquū alteri. et tunc arguendꝫ eſt vt prius tam conſtructiue ꝙ̄ deſtructiue.

Concluſio ſecunda. cōſideratōnes in textu poſitos circa locos medios ad terminandū ꝓbleumata ſimplicis inherencie ſtꝭ ſufficienter aſſignate. Probaret concluſio inductiue ꝑ cōſiderationes ſuperius poſitas.

Dubitatur primo. de cōſiderationibus poſitis in textu ad arguendū ꝑ locū ab effectu ad cām efficientē queſtꝭ et q̄rſtꝭ. Ad dubiū rn̄r ꝙ due ſunt. Prima ē ſi aliq̄d appoſitū alteri faciat ipm̄ tale cū nō eēt ꝓus ſeq̄tur ꝙ appoſitū eſt tale. vt lac appoſitū aque facit ipam albā. igit lac eſt albū. tñ ad veritatē iſtius tria req̄runt Primū eſt ꝙ appoſitū ſit ſuſceptiuū denoiatōnis ſicut illi cui apponit. ideo nō ſeq̄tur albedo facit hoiem albū. igitur ipa ē alba. Secūdo req̄ritur ꝙ arguat ab effectu ad cām totalem et ſufficientē. ideo nō ſeq̄tur calidū appoſitum aque facit tepidū. igitur calidū eſt tepidū. Terciū eſt ꝙ arguat in cauſis ꝑ ſe et vniuocis. ideo nō ſeq̄tur vinū facit hoiem ebriū igitur ipſum ē ebriū. Scd'a ꝯſideratio eſt ſi aliq̄d alteri appoſitū facit ipm̄ magis tale ꝙ̄ ꝓus fuit. ſeq̄tur ꝙ appoſitū ſit magꝭ tale. ⁊ iſte locus tenet cōſtructiue. ſed deſtructiue nō ſeq̄tur vt ſit aliq̄d appoſitum alteri non faciet ipm̄ album. igitur ipſum non eſt album

Dubitatur ſecūdo. de cōſideratōibʼ poſitꝭ in textu ad arguendū ꝑ locū a ꝑte in mō ad ſuū totū. Ad dubiū rn̄r ꝙ due ſtꝭ Prima ē ꝙ ſi aliqd p̄dicatū inſit alicui ſbiecto ſm magꝭ et minʼ illud ē ſimpl'r ꝑ locū a ꝑte in mō. ⁊ tenꝫ iſte locʼ cōſtructiue tm̄. et nō deſtructiue. vt bn̄ ſeq̄tur aliq̄d ē magꝭ albū ꝙ̄ aliud. igit ē albū. Ro eſt qꝛ ꝯpatiuʼ p̄ſupponit ſuū poſitm̄ Scd'a cōdera° ē ſi aliqd p̄dicatū inſit ſbiecto ſm q̄d. i. ſm ꝑtē integralē vl' ſm locū vl' ſm tps. Aliud p̄dicatū ineē ſimpl'r vt bn̄ ſeq̄tur. ſoꝛtes nūc eſt albʼ. igit ſoꝛtes ē albus. et dꝛ iſte locus ſm q̄d ad ſimpl'r. Vñ dcm̄ ſimpl'r ſm textū dicit il/

liud qđ ponitur sine addito hoc ē sine aliqua determinatione ipm determinante. Et dictum ſm quid est dictū ſumptū cum aliq̄ determinatione. Est tn̄ duplex determiatio. quedā impropria que ē diminuēs. et iſta facit dcm̄ ſm q̄d. a quo ſumit̄ locus ſophiſticus. et de iſto ꝓcedunt plures inſtātie ꝑ iſtum locū poſite in textu. Alia eſt determiatio cōtrahens et nō diminuens. et ſm ipam ſumitur dcm̄ ſm q̄d a quo ſumit̄ locus dyaleticus. q̄ aliter dicitur locus a parte in modo ad ſuū totum.

Ad rōnes. Ad primā dicit̄ ꝙ in prima inſtātia arguit̄ in ꝑdicatione accn̄tali. ideo nō ſeq̄tur. De alia etiā dicitur ꝙ nō ſeq̄tur quia cōiugata nō ſumūtur ꝓprie in ſubiectis ſicut nec ibi ſumit̄ denoīatio ꝓprie dicta. ſed ſolum ſumit̄ in accn̄tibus. ideo ibi nō arguitur per locū a cōiugatis. Ad ſcd̄am dr̄ ꝙ ibi arguitur de bonitate vel malicia que ꝑ accn̄s pōt cōuenire genito. ideo nō bene arguit̄. q̄a ſemper oportet arguē de bonitate vel malicia que ꝑ ſe cōueniunt generatōni vel generato. corruptioni vel corrupto et nō ſm alteꝝ. Ad terciā dr̄ ꝙ ibi arguit̄ a dicto ſm q̄d ad dcm̄ ſimplicitr vbi em̄ ponitur determiatio diminuens. ideo ibi ē locus ſophiſticus et nō a ꝑte in modo.

Et hec de queſtione. et per ꝯn̄s de toto ſecundo libro Thopicoꝝ.

Utrum autē ſit magis eligendū aut melius. Querit̄ primo Utrum illud quod ē diuturnius et certius ſit magꝭ eligendū minus diuturno ⁊ minꝰ certo. Arguit̄ primo ꝯtra ſuppoſitū. q2 determiare de eligibili ſpectat ad moralē ph̄iaꝫ igitur nō ad hanc ſciem. et ſic nō dēt hic queri vtꝝ aliquid ſit eligendū magis alio. Scd̄o arguitur cōtra queſitū. q̄a ferruꝫ eſt diuturniꝰ equo. et tn̄ nō eſt magis eligendū equo. igitur qđ eſt diuturnius nō eſt magis eligendū minꝰ diuturno. Tertio arguit̄. ſcientia certior eſt virtute q̄a ꝓcedit ex neccārijs et impoſſibilibus alitr ſe habē. et ꝟtus eſt a volūtate que pōt aliter ſe hēre. ſed ꝟtus ē magis eligēda q̄ꝫ ſciētia. igitur certius nō eſt magꝭ eligendū q̄ꝫ minus certū. In oppoſitū eſt ph̄us in textu.

Sciendū eſt ꝑmo ꝙ poſtquā ph̄us in ſcd̄o libro determiauit de ꝓbleumate accn̄tꝭ nō ꝯtracto. Conūr determiat de ꝓbleumate accn̄tis ꝯtracto et ꝯꝑato ſil' vel ꝯtracto tm̄. et ſic determiat de ānexo accn̄tꝭ. q̄a ꝯꝑatio ſm magꝭ et minus ānectit̄ accn̄ti. et inter ꝯſideratōes h̄ ꝓpoſitas ꝑponit illas ꝯſideratōes ph̄s de q̄bus q̄rit pn̄s q̄ſtio. et vt dr̄ in textu p. nō intēdit ponē ꝯſideratōes q̄ plurimū diſtāt q̄a in ipis nō ē ꝑeminētia vniꝰ ad alteꝝ. nullꝰ em̄ dubitaret vtꝝ btītudo ſit magꝭ eligēda q̄ꝫ diuitie. ſꝫ p intendit ponē ꝯſideratōes de his q̄ paꝝ diſtāt. q2 in ipis difficile ē vidē ꝑeminētiā vniꝰ ad alteꝝ.

Sciēdū ſcd̄o. ꝙ ꝯſiderādo bonitatē ex ꝑte eligibil' ph̄us in textu poit duas ꝯſideratōnes de q̄bus q̄rit pn̄s q̄ſtio. et ponit ſeptē ex ꝑte eligētis. Prima ē ꝓpoſitꝭ duobꝰ bonis qđ ē diuturniꝰ ē magꝭ eligendū q̄ꝫ minꝰ diutn̄ū. ⁊ iſta dn̄t intelligi ſi cetera ſint paria. i. ſi vnū nō hēat ꝑeminentiā an̄ aliud niſi ꝑ h̄ ꝙ ē diuturniꝰ et certiꝰ. Prima ꝯſideraꝰ ex ꝑte eligētꝭ ē iſta. illđ eſt magꝭ eligēdū qđ vir prudēs eligit. Scd̄a eſt. illud ē magꝭ eligēdū qđ vir bonꝰ eligit. Tercia illud qđ fit ſm legē rectā ē magꝭ eligēdū illo qđ nō fit ſm ipam. Quarta ē illud viri ſtudioſi eligūt ē magis eligēdū. Quinta ē illud ē magis eligēdū in aliq̄ arte vl' ſciētia qđ a pluribus ē eligēdū. Sexta ē illud ē magꝭ eligēdū qđ plures eligūt q̄ꝫ qđ vnꝰ ſolus. Septima ē illud ē magꝭ eligēdū qđ ab oībus appetit̄. oīa aūt bona appetūt. Precedētiū āt ꝯſideratiōnū ratio cōis ē. q̄a hoīes prudētes boni et ſtudioſi et ſic de alijs eligunt et opant̄ ſm rectā rōem. Cōſiderādo āt bonū rōne forme ph̄s ponit q̄n q̄ꝫ ꝯſideratōes ad ꝓbanđ aliq̄d eē magꝭ vel minus eligēdū. Prima ē. illud ē magꝭ eligēdū qđ eſt ꝑ ſe in gn̄e q̄ꝫ illud qđ nō eſt in gn̄e ꝑ ſe. vt iuſticia ē magis eligēda q̄ꝫ iuſtū. et ꝑ hoc ptꝫ ꝙ iuſticia q̄ eſt abſtractū reponit̄ ꝑ ſe in gn̄e. ſed iuſtum qđ ē ꝯcretū nō reponit̄ in gn̄e de ꝑ ſe. ⁊ iſtđ hēt ꝑncipalit̄ intelligi de gn̄e moris ſcꝫ de gn̄e boni et nō de gn̄e ꝑdicamētali niſi minus ꝑncipalit̄. Scd̄a ꝯſideraꝰ illud ē magꝭ eligēdū qđ ꝓpter ſe et nō ꝓpter alteꝝ eligit̄. ut ſanū eē q̄ꝫ tātū exercitari. Tercia ē illud qđ ē ꝑ ſe eligibile ē magꝭ eligēdū q̄ꝫ illud qđ ē ꝑ accn̄s. vt amicos eē iuſtos eſt magis eligenduꝫ q̄ꝫ inimicos eſſe iuſtos. q2 ſcd̄m eligit̄ ꝑ accn̄s ne ſcꝫ inimici nobis noceāt et ꝑmū eligit̄ ꝑ ſe. Quarta ē. illud qđ ꝑ ſe eſt cā boni ē magꝭ eligēdū q̄ꝫ illud qđ eſt cā boni ꝑ accn̄s tm̄. vt virtus ē magꝭ eligēda q̄ꝫ fortuna. et ꝑ oppoſitū illud qđ eſt ꝑ ſe cā mali magis ē fugiendū illo qđ eſt cauſa mali per accidens. Quinta eſt. bonū ſimpliciter eſt magis eligendū q̄ꝫ bonū ſm quid. vt ſanū fie

ri q̄ȝ secari. quia secari nō est eligendū nisi indi
genti sectione. Et similiter qđ est bonum a na/
tura est magis eligendū q̄ȝ quod nō est a natu
ra. Considerādo aūt bonū ex pte cause materia
lis in qua phus ponit duas consideratōnes.
Prima ē illud qđ inest honorabiliori et nobi
liori subiecto est magis eligendum vt qđ inest
deo melius est eo qđ cōuenit et qđ inest aīe eo
quod inest corpi. Scđa est illud qđ est ꝓpriū
honorabilioris vel melioris subiecti vł' prio
ris subiecti ceteris prioribꝰ est magis eligen/
dum. vt propriū dei melius est ꝓprio homīs.
et sanitas que ē in humoribꝰ precedētibus cō
positionē membroꝝ melior est robore et deco/
re qui sunt in posterioribus.

Conclusio prima. Probleuma acci
dentis sufficiēter terminari potest cōsideratiōi/
bus p̄dictis. patet hec ꝯclusio ex p̄dictis.

Conclusio secunda. et respōsalis ad
quesitum ꝓpositis duobus bonis eiusdē spe/
ciei bonitatis ceteris paribꝰ qđ est diuturnius
et certius ē magis eligendū Probaẜ conclusio
quia nihil eligiẜ nisi inquantū cognoscitur bo
num. sed bonitas nō est pfecta nisi aliquo mō
sit pmanens. igitur qđ diuturnius et certius
est in bonitate ceteris paribus ē magis eligenđ
Item ꝓbatur qꝛ bonitas ē causa et ratio eligi/
bilitatis. sed quod ē diuturnius et eligibilius
est magis bonum ceteris paribus. igitur con/
clusio vera.

Dubitatur p̄mo Qualiter dr̄ñter
de eligibili et fugibili determinaẜ in ista scien/
tia in phia morali et in rethorica. Ad dubiū
respondeẜ ꝙ de ipis determinaẜ in phia morali
que considerat p̄ncipia actuū et habituū mo/
raliuȝ p compationē ad sua p̄ncipia et causas
Sed in rethorica agitur de ipis ſm ꝙ ordinā
tur ad negociū alicuius pticularis hominis.
puta ad suadendū et dissuadendū ad ꝓuocā
dum aliquē ad iraȝ vel gaudiū. sed in ista sciē
tia agitur de eligibili et fugibili ſm ꝙ ex ipsis
possunt fieri ꝓbleumata. que p consideratōes
cōmunes et thopicas pn̄t terminari.

Dubitatur secūdo. Utrū concre/
ta accidentiū ponātur in genere. Pro dubio
considerandū est. ꝙ cōcretū accidentis potest ca
pi dupl'r. Uno mō inquantū noīat formā ac/
cidentis ſm esse qđ habet in subiecto. Alio mō
inq̄ȝtuȝ dicit opationē ꝓcedentē a tali forma
sicut iustū pōt significare iusticiā vt inherētē
subiecto. et posset significare opationē a iusti/
cia ꝓcedentē. et vtroq̄ȝ modo pt capi in ꝓposi/
to. Tunc r̄ndetur ad dubiū. ꝙ abstrācta ac
cidentiū sunt p se in genere p̄dicamētali. Con/
creta vero ex cōsequenti et reductiue. Primuȝ
patet quia qđ per se ponitur in predicamēto de
bet significare simplicē naturā illius predica/
menti. et nō pmixtā aliene nature. sed sic est de
abstractis Scđm patet q̄a concretū significat
naturam alteri pmixtā et nō naturā simpliceȝ
tamē eandē naturā importāt cum abstracto.
igitur concretū ex ꝯn̄ti habet reponi in genere
sui abstracti. et hec de secūdo. Rōnes solute sꝫ
ex scđa questione et p̄mo dubio.

Et finis quidem et cetera.

Queritur secūdo. Utrum finis sit ma
gis eligendus hijs que sunt ad finem. Argui
tur primo ꝙ nō. quia finis nō est eligendus.
igitur nō est magis eligendus hijs que sꝫ ad
finem. Añs patet qꝛ dicitur tertio ethicoꝝ. ꝙ
voluntas est finis et electio eoꝝ que sunt ad fi
nem. Scđo arguitur. plura sunt paucïori/
bus magis eligenda. sed media ad finē sꝫ plu
ra. et finis est vnus tm̄. igitur ea que sꝫ ad fi/
nem sunt magis eligenda q̄ȝ finis. Tertio
arguitur ea que sunt ad finem pn̄t esse fine nō
exn̄te. igitur finis nō est magis eligēdus hijs
que sunt ad finem.

In oppositum est phus in textu

Sciendum est primo. ꝙ postquā
phus posuit aliquas cōsideratōnes ad termi/
nandū ꝓbleumata contracta et compata de ac
cidente acceptas ex pte cause materialis et for/
malis ipius boni Consequēter ponit aliquas
ex pte cause finalis et aliq̄s ex pte cause efficien
tis. Ex pte em̄ cause finalis ponit quattuor cō
sideratōnes. Prima ē. finis ē magis eligēdus
hijs que sunt ad finem. Scđa cōsideratio est.
medioꝝ que sunt ad eundē finem illud qđ est
propinquius fini ē magis eligendū. Tercia ē
medioꝝ que sunt ad plures fines illa que sunt
ad meliorē sunt magis eligenda vt ꝙ ordinaẜ
ad finem humane vite scȝ ad beatitudinem est
magis eligenduȝ q̄ȝ illud qđ ordinatur ad a/
liud puta ad prudentiā. Quarta consideratō
est medium possibile est magis eligendum me/
dio impossibili.

Sciendū est secūdo. ꝙ ex parte cau
se efficiētis multe ponūtur cōsideratōnes. et in
ter eas miscētur alique accidētaliter in declara/
tione p̄cedentiū et sequentiū. Prima est ꝙ duo
bus exn̄tibus effectibus cuius finis melior ē
et ipm est magis eligendū. vt virtus ē melior
q̄ȝ medicina Secūda ē si sunt duo effectiua q̄ꝝ

finis vnius superat finẽ alteri⁹ plus q̃ȝ finis su-
patus supat suũ effectm̃. tũc effecti finis supã/
tis est magis eligẽdus fine superato. vt beati/
tudo plus supat sanitatẽ q̃ȝ sanitas medicinã
q̃ est effectia eius. iõ virt⁹ que ẽ efficiua btitudis
ẽ melioꝛ saĩtate. qꝛ q̃ȝtũ beatitudo supat sani/
tatẽ, tãtũ effectm̃ beatitudis supat effectm̃ sani
tatis. sȝ btitudo pl⁹ supat saĩtatẽ q̃ȝ saĩtas sana
tiuũ. igit̃ ꝟtus plus supat sanatm̃ q̃ȝ sanitas ⁊
sic melioꝛ ẽ. Tercia ꝯsideratõ ẽ duoꝝ vl' pluri
um illud qd̕ est per se meli⁹ ⁊ honoꝛabili⁹ ẽ ma
gis eligẽdũ. vt amicicia ẽ magis eligẽda pecu/
nijs. qꝛ est per se ꝺ̃ genere honoꝛabiliuȝ. pecuĩe
vero solũ ꝓpter aliq̃d eligũtur. Quarta ꝯside
ratõ ẽ si sint plura bona similia vt nõ possum⁹
p̃eminentiã vni⁹ ad alterũ scire. Cõsiderãdum
est ad ea q̃ sequunt̃ ipa. ⁊ tũc illd̕ cui⁹ ꝯsequens
est meli⁹ ẽ magis eligendũ. Si vero ꝯsequẽtia
sint mala. tũc illd̕ cui⁹ ꝯseq̃ns ẽ min⁹ malũ est
magis eligẽdũ. ⁊ capit̃ h̕ malũ ꝓ difficili. Naȝ
vt dicit ph̕s nihil ꝓhibȝ aliq̃d eẽ eligẽdũ cui⁹
tamẽ ꝯseq̃ns ẽ difficile ⁊ malũ. Quĩta ꝯside
ratio ẽ si ad aliq̃d vnũ plura sequũtur ſm p̃us
et posteri⁹. illd̕ qd̕ ꝯsequit̃ posteri⁹. vt in pluri
bus ẽ meli⁹. sicut ad addiscẽ sequit̃ ignoꝛaẽ et
ꝯsequẽt̃ scire. Nã addiscẽs p̃mo ignoꝛat ⁊ po
stea fit sciens. nõ scire ẽ magis eligendũ q̃ȝ ig/
noꝛare. Sexta ẽ plura bona sunt magis eligen
da paucioꝛib⁹. dũ tñ illa plura nõ oꝛdinentur
ad aliquẽ alioꝝ sicut ad finẽ. qꝛ sic nõ eẽnt ma
gis eligẽda. vt sanati ⁊ sanatm̃ sunt duo bona
oꝛdĩata ad saĩtatẽ. ⁊ tñ sanitas ẽ mag̃ eligẽda
ipsis. Sil'iter plures ꝟtutes ad felicitatẽ oꝛ/
dinãtur. ⁊ tamẽ felicitas ẽ magis eligẽda q̃ȝ ꝟ
tutes Alia ꝯsideratio exponit p̃cedentem est ꝙ
nihil ꝓhibet nõ bona quibusdã bonis esse ma/
gis eligẽda sicut beatitudo ⁊ pua tristicia q̃ nõ
est bona neqȝ mala sunt nõ bona. ⁊ tñ sunt ma/
gis eligẽda q̃ȝ foꝛtitudo ⁊ iusticia simul q̃ sunt
plura bona Alia ꝯsideratio ẽ bonũ. qd̕ posside
tur cũ ꝺ̃lectatõe ⁊ leticia ẽ magis eligẽdũ q̃ȝ il/
lud qd̕ possidet̃ cũ tristicia. Alia ꝯsideratio ẽ.
vnũ qdq̃ȝ bonũ est magis eligẽdũ in t̃pe q̃ ma/
gis pꝛoficit. vt pꝛudẽtia est magis eligẽda in
senectute q̃ȝ in iuuẽtute. Alia ꝯsideratio ẽ. qd̕
pꝛoficit in om̃i t̃pe vel in plurib⁹ ẽ magis eli/
gendũ illo qd̕ in pautioꝛib⁹ ꝓficit vt iusticia ⁊
tẽperantia sũt magis eligẽda q̃ȝ foꝛtitudo. Ul
tima cõsideratio ẽ ꝓpositis duob⁹ bonis illud
quo habito nõ indigem⁹ altero ẽ magis eligen
dum illo quo habito adhuc indigem⁹ alio. vt
iusticia ẽ magis eligẽda q̃ȝ foꝛtitudo. nã si om
nes eẽnt iusti nõ indigerem⁹ foꝛtitudĩe. sȝ si ha
beam⁹ foꝛtitudinẽ adhuc indigem⁹ iusticia.

Conclusio pꝛima. Finis est ma/
gis eligẽd⁹ his q̃ sunt ad finẽ. Pꝛobat̃ ꝯclusio
qꝛ ꝓpter vnũqdq̃ȝ tale ⁊ illud magis vt dicit̃
p̃mo posterioꝝ. sed media habẽt rationẽ boni ⁊
eligibilis ꝓpter ip̃m finẽ. igit̃ finis ẽ magis eli
gend⁹ his que sunt ad finem.

Conclusio secunda. Mediorum
que sunt ad vnũ finẽ illud qd̕ est ꝓpinqui⁹ est
mag̃ eligendũ. ꝓbat̃ ꝯclusio. qꝛ media sumũt
bonitatẽ in q̃ȝtũ accedunt ad suũ finem.

Dubitat̃ pꝛimo Quomodo capi
tur ĩpossibile in tercia ꝯsideratõe põsita ex p̃te
cause finalis boni. Ad dubiũ respondet̃ ꝙ ibi
non capit̃ impossibile ꝓ illo qd̕ nullo mõ p̃ot
esse qꝛ vt dicit̃ in ethicis. Jmpossibiliũ nõ est
electio nec capit̃ ꝓ medio qd̕ nõ potẽst attinge/
re finẽ. sed capit̃ pꝛo illo q̃ habito adhuc diffi
cile est attingere finẽ ⁊ sic capit̃ impossibile vt
negat facilitatẽ tãtũ ⁊ mediũ possibile dicit̃ p̱
quod ꝺ̃ facili possumus attingere finẽ.

Dubitatur secundo. Circa nonã
cõsiderationẽ positã ex p̃te cause efficientis. q̃/
re pꝛudẽtia ẽ magis eligẽda in senectute q̃ȝ in
iuuentute. Ad dubiũ respõdet̃ ꝙ causa ẽ. quia
senes cõmuniter capiunt̃ ad regendũ rem pu
blicã ad qd̕ requirit̃ magna pꝛudẽtia nõ autẽ
iuuenes. Jdeo dicit ph̕s nemo iuuenes in iu/
dices eligit qꝛ nõ ꝯstat eos esse pꝛudẽtes.

Ad ratões: Ad pꝛimã dicit̃ ꝙ ni
hil pꝛohibȝ aliquẽ esse finẽ respcũ aliquoꝝ et
respectu alioꝝ habere rationẽ medij oꝛdĩati ad
finẽ ⁊ rationẽ eligibilis. ꝓpꝛie capiẽdo electio
nẽ vt ẽ vni⁹ ante alteꝝ p̃optatio ꝯseq̃nẽs ẽ ꝯci/
lium ⁊ ꝺ̃liberationẽ ratiõis. tñ si sit vltim⁹ finꝭ
simplicit̃ nõ ꝓpꝛe dicit̃ eligibilis sed appetibil̃
Ad scd̕am patȝ solutõ ex dictis. Ad terciã dici
tur ꝙ finis nõ capitur h̕ ꝓ vltimo termino rei.
sicut punct⁹ dicit̃ finis linee sed capit̃ pꝛo illo
qd̕ mouet efficiens ad agendum nõ ſm esse qd̕
habȝ ad extra vt habȝ rationẽ effect⁹. sed ſm
quod est in intentione agentis pꝛout dicit̃ cau
sa ⁊ est illud gratia cuius agens agit. ⁊ hoc mõ
media ad finem non possunt esse fine nõ existẽ
te. Et hec ꝺ̃ questione.

Amplius aũt vt ex coꝛrup. ⁊c̃.

Queritur tercio: Utrum bonum
ex circũstantia sit magis eligendum q̃ȝ bonum
necessarium. Arguitur ꝙ non Pꝛimo quia bo
num ex circãstantia est bonum ſm quid ⁊ bonũ
necessarium est bonum simpliciter. igitur bonũ
necessarium est magis eligendum. Secundo

arguitur illud est magis eligendū cuius cōtra
rium est magis fugiendum. sed oppositum bo
ni necessarij est magis fugiendū q̄ȝ oppositum
boni ex circūstantia. vt nō viuere bene est magis
fugiendum q̄ȝ non viuere igitur bonum neces/
sarium est magis eligendum bono ex circūstan
tia. Tercio arguitur illud qđ est diuturnius ⁊
certius est magis eligendum. sed bonū necessa/
rium est diuturnius bono ex circūstantia. quia
necessarium semꝑ est. igitur bonū necessarium ē
magis eligendum bono ex circūstantia.

In oppositū est Phūs in textu.

Sciendum est primo Q; postq̄ȝ phs
posuit cōsiderationes sumptas ꝑ habitudinē
ad naturam boni ⁊ ad causas eius. Hic conse/
quenter ponit aliquas considerationes cōpa/
rando bonum ad aliqua extrinseca vel ad effec
tus vel operationes eius vt ad generationem
vel corruptionem vel ad simile ⁊ sic de alijs.
Unde prima consideratio talis est illa quoꝝ
corruptiones sunt magis fugiendi illa sūt ma
gis eligenda. quia cuius corruptio mala est ip
sum quoqȝ bonum est. Similiter cuius abiec/
tō vl' contrarium est magis fugiendum ipsuȝ
est magis eligendnm. sed in generalibus ē ecō/
tra. quia quorum generationes sunt magis eli
gende ipsa sunt magꝭ eligenda. Secunda con
sideratio est illud qđ est proximus bono vl' si/
milius est magis eligendum q̄ȝ minus simile:
vt iusticia est melior iusto. quia ꝫm se est bona.
sed iustum est bonum ꝑ assuefactionem ⁊ illud
qđ est verisimiliꝰ est magis eligendum dū ta/
men sit sibi similius in bonis conditionibus.
quia in malis reperitur instantia. q̄ȝuis eīm sy/
mia sit homini similior q̄ȝ equus in aliquibꝰ
operationibus ridiculosis. tamen equus ē ma
gis eligendus symia. quia est similior homini
quantum ad opera vtilia. Tercia consideratō
ē illđ qđ est nobilius est magis eligendum q̄ȝ
minus nobile. ⁊ illđ qđ cū difficultate habetur
est magis eligendum q̄ȝ illđ qđ est facile sume/
re. ⁊ habetur sine aliqua difficultate. vt qui ac/
quirunt diuitias ipsis operibus magis amāt
⁊ conseruant ipsas q̄ȝ qui habent eas per succes
sionem parentum. Quarta consideratio est bo/
num proprium est magis eligendum bono cō
muni. Quinta consideratio est si aliqua duo
sic se habent ad inuicem q; vnum in suo genere
sit melius altero in suo genere. tunc optimum
vnius melius est optimo alterius. vt si homo
sit melior equo. tunc melior homo est melior
meliori equo. ⁊ optimus homo optimo equo
ȝ hoc est quod communiter dicitur q; sicut se
habȝ simpliciter ad simpliciter. ita magꝭ ad ma
gis ⁊ maximum ad maximum. Sexta consi/
deratio est illud quod volumus amicos parti
cipare est magis aligenduȝ illo quod volumꝰ
ab alijs participare. vt bene facere est magis eli/
gendum q̄ȝ videri bene facere. nam amicos vo
lumus bene facere ⁊ inimicos videri bene facere
Septimo consideratio est bonum ex circūstan
tia est magis eligendum bono necessario. vt be/
ne viuere est melius q̄ȝ viuere tantum. Octa/
ua consideratio est potentia que non ē ab alio
est magis eligenda q̄ȝ que est ab alio. vt iusticia
est magis eligenda fortitudīe que posse habȝ
a iusticia.

Sciendū est secūdo: q; si aliqua
duo sic se habent q; vnum sit eligendum sine a
lio ⁊ non econtra. tunc illud quod est eligendū
sine alio est magis eligendum: vt prudentia si/
ne potestate est magis eligenda q̄ȝ econtra. qđ
est intilligendum de potestate ciuili. Decima cō
sideratio est si duorum alterum negamus vt
reliquum nobis videatur inesse illud est ma/
gis eligendum quod volumus nobis videri
inesse vt negamus studere vt ingeniosi esse vi/
deamur. Ideo ingenium est magis eligendum
studio. Unde dicit philosophus studere neḡ/
mus vt ingeniosi esse videamur. Uerum est ta
men q; studium melius est simpliciter q̄ȝ inge/
niosum esse quia magis appropinquat ad vl/
timum finem. sed ingeniosum esse est meliꝰ ꝫm
quid in q̄ȝtum ingenium dicit materialem dis
positionem. Undecima consideratio est illud
cuius absentia est minus increpanda grauiter
ferentibus est magis eligendum. ⁊ illud cuius
absentia non grauiter ferentibus est magis in/
crepanda est magis eligendum. Duodecima ꝯ
sideratio eorum que sunt sub eadem specie qđ
habet propriam virtutem speciei est magis eli/
gendum illo quod non habet. Et si vtrumqȝ
habeat illud quod magis habet est magis eli/
gendum. Tredecima consideratio est si aliq̇d
oppositum alteri faciat ipsum bonum ⁊ aliud
nō facit. illud quod facit est magis eligenduȝ
Et si vtrumqȝ faciat illud quod facit ipm mā
gis bonum q̄ȝ aliud est magis eligendū. Quar
tadecima consideratio est ad arguenduȝ per lo
cum a casibus que talis est illud quod iuste fit
est magis eligendum q̄ȝ illud quod fortiter fit
quia iusticia melior est fortitudine. Quintade
cima consideratio est iiud cuius superabūdā/
tia est magis eligenda ipm est magis eligendū
Multe alie ꝯsiderationes ab istis ponūtur in
textu q̄ cause breuitatis dimittuntur.

Cōclusio pma Est responsalis ad q̄situ͂ bonu͂ ex circu͂stantia ē magis eligendu͂ q̄ȝ bonu͂ necessariu͂. intelligēdo tn̄ ꝙ illa circu͂stātia addita pficiat ꝛ augeat ipȝ bonu͂ necessariu͂. qꝛ si diminueret aut alienaret rōnem boni necessarij nō essȝ veru͂. pbat̄ ꝯclusio. qꝛ bonu͂ ex circu͂stantia ꝯtinet bonu͂ necessariu͂ cu͂ additione alteri' nō diminuētis rōnem boni necc̄arij. vt bene viuere includit circu͂stantiā pficientē ipm viuere. ideo bn̄ viuere ē magis eligēdu͂ q̄ȝ viuere tm̄. Itē pbat̄. qꝛ plura bona paciorib' sūt magis eligēda obseruata tn̄ eq̄litate bonitatis in oībus. sȝ bona ex circu͂stantia sūt plura bona sicut bn̄ viuere pl' dicit q̄ȝ viuē igit̄ ꝯclusio vera.

Conclusio secunda. Licet meliora bona ꝑm se ꝛ simpl'r sint magis eligēda tn̄ respectu alicui' eligētis nō semp sunt magis eligēda. Probat̄ ꝯclusio exēplo text'. qꝛ philosophari ē meli' simpl'r q̄ȝ ditari ꝛ tn̄ pōt eē ꝙ ab aliquo indigēte necessarijs ad vitaȝ ditari. sit magis eligendu͂ q̄ȝ philosophari.

Dubitatur primo Circa quartā ꝯsiderationē vtr̄ bonu͂ ppriu͂ sit magis eligendu͂ q̄ȝ ꝯmuni'. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ primo ethicorum dicit̄ ꝙ bonu͂ quāto ē cōmuni' tāto dignius. vt meli' ē bonu͂ gentis q̄ȝ bonu͂ vni' hoīs Ad dubiu͂ rn̄det̄ ꝙ illa ꝯsideratio dȝ intelligi de bono cōmuni circa qđ vsus vni' īpedit vsuȝ alteri'. sicut si eēt equ' ꝯmunis in aliq̄ ciuitate. sȝ illđ qđ dicit̄ pmo ethicoꝝ ītelligit̄ de illo bono cōi qđ ab omibus pōt possideri simul sicut est pax regni. ꝛ tale bonu͂ cōe est magis eligēduȝ q̄ȝ bonu͂ ppriu͂ qđ ab vno solo possidet̄.

Dubitatur secundo: Circa nonā ꝯsiderationē vtr̄ potestas p se sit eligenda. Et videt̄ ꝙ sic. qꝛ vnusq̄sq̄ȝ potestatē appetit ꝛ desiderat. igit̄ ptās est p se eligenda. Oppositu͂ȝ tn̄ dicit phs dicēs ꝙ potestas sine prudētia n̄ est eligenda. Iō prudentia ē magis eligēda q̄ȝ potestas. Ad dubiu͂ respōdet̄ ꝙ potestas ciuil' nō est p se eligēda sine prudētia: qꝛ illđ qđ potest eē causa ml'toꝝ maloꝝ nō ē p se eligenduȝ. sed potestas sine prudētia ē hmōi. igitur ꝛc̄. Vndelicȝ potestas possit esse sine prudētia tamē ex pte eligētis sine prudētia bn̄ eē nō pōt.

Ad ratōes. Ad primam patet solutio ex dictis. Ad scđam dꝛ ꝙ oppositu͂ boni necessarij inq̄ȝtu͂ negat bonu͂ necessariu͂ ꝛ bonu͂ ex circu͂stātia qđ p̄suppoīt bonu͂ necessariu͂ ē magis fugiendu͂ q̄ȝ illud qđ negat circu͂stātiaȝ tm̄. tamen si solum negaret bonu͂ necessariu͂ nō esse magis fugiendu͂. Ad terciam dicitur ꝙ diuturnius non ē magis eligendu͂ simpliciter sȝ ceteris paribus.

Idem autem loci ꝛc̄.

Queritur quarto. Vtrum in formis intēsibilib' ꝛ remissibilib' causa suscipiendi magis ꝛ min' sit depuratio ꝯtrarij a ꝯtrario et admixtio ꝯtrarij cu͂ ꝯtrario. Arguit̄ ꝙ nō. pmo. qꝛ in aliq̄bus repit̄ magis ꝛ min' in q̄b' nō ē ꝯtrarietas. igit̄ ꝛc̄. Scđo arguit̄. ꝯtraria maxime a se inuicē distant ergo nō possunt cōmisceri. Tercio arguit̄ si sic seq̄ret̄ ꝙ ꝯtraria essent in eodē siml'. sed hȝ est falsum. igitur ꝛ illđ ex quo seq̄tur In oppositu͂ ē phs in textu sic dicens. ꝛ q̄ sunt cōtrarijs impmixtiora magis talia sūt sicut albi' ē qđ nigro ē impmixtius.

Sciendu͂ est primo. Q2 postq̄. p: determinauit de modo termiandi pbleumata de accidēte ꝯtracto tantu͂. ꝛ de accidēte ꝯtracto et cōpato simul. Hic ꝯseq̄nt̄ docet modu͂ terminādi pbleumata de accidēte ꝯtracto tm̄ vl' cōpato tātu͂. hoc ē de accidēte ꝯtracto tm̄ ꝛ nō cōpato. ꝛ de accidēte ꝯpato ꝛ nō ꝯtracto. Et dicit̄ accidēs ꝯtractu͂ ꝛ ꝯpatu͂ qđ ꝯtrahitur ad aliquā materiā spēalē. vt sunt bonu͂ vel malu͂ eligendu͂ vl' fugiendu͂ q̄ ptinēt ad maliciā moralē. ꝛ possunt ꝯparari ꝑm magis ꝛ min'. ꝛ sic pōt intelligi q̄d sit accidēs ꝯtractu͂ tātu͂ vl' cōparatu͂ tātu͂. ꝛ qꝛ talis ꝯpatio in pbleumate ꝯpato fit ꝑm magis ꝛ min'. Ideo circa hȝ inquirisdebȝ de causa suscipiēdi magis ꝛ min'.

Sciendu͂ est secundo. ꝙ ex trib' pōt capi causa suscipiēdi magis et minus. primo ex pte subiecti. scđo ex pte cause efficientis. tercio ex pte forme accidentalis. Ex pte quidē subiecti causatur magis. scđm ꝙ ipm subiectu͂ est magis dispositu͂ ad susceptionē forme. Et causatur min' ex indispositiōe subiecti. vt si lumen alicuius corpis luminosi recipiatur ī medio bene disposito. vt in aere sereno ꝛ in medio male disposito vt in aere nubiloso. tunc illđ lumen perfectius recipitur in medio disposito q̄ȝ in alio Ex parte autē cause efficientis causatur magis quando est tante virtutis ꝙ sufficit pducere formā in subiecto ꝑm eē cōpletum. ꝛ p oppositum causatur minus quando virtus efficientis est imperfecta. vt si duo media sint ei' dem dispositionis ad recipiendum lumen. tu͂c vnum corpus luminosius. magis illuminabt vnum illorum mediorum ꝛ corpus minus luminosum minus illuminabit alteru͂. ꝛ sic ibi ē magis ꝛ minus ex parte cause efficientis. Sȝ ex parte forme accidentalis hoc contingit du/

plíciter ſm ꝙ duplex ē forma accidētalis. q̄dā
eſt habens contrariū vt albū ⁊ nigꝝ ⁊ in iſtis
repitur magis vl' minus ſm maiorē vel mino
rem ꝑmixtionem contrarij cū contrario. vt illō
dicitur albius quod eſt nigro impermixtius.
Alie ſunt forme accidentales nō habentes con
trarium ⁊ tales nō ſuſcipiunt magis neqꝫ mi/
nus. ex minori vel maiori permixtiōne contra
rij cum contrario. ſed ſm maiorem vel mino/
rem acceſſum ad verum nature ſue terminum
et ad veram nominis impoſitionem. Unde q̄ꝫ
to maior eſt acceſſus ad terminum impoſitio/
nis tanto forma eſt perfectior et recipit magis
⁊ quanto eſt maior receſſus. tanto forma eſt i/
perfectior ⁊ ſuſcipit minus quia nomen impo
nitur ad ſignificandum naturam ſm ſuum eē
completum ⁊ in termino.

Cōcluſio prima Cauſa ſuſcipien
di magis ⁊ minus in formis habentibus con
trarium. ⁊ ex parte forme ſumitur ex permixtio
ne contrarij cū contrario. ⁊ ex depuratione con
trarij a contrario. probatur cōcluſio per auto
ritatē. Areſtotelis allegatā poſt oppoſitum. ꝓ
baretur etiam inductiue ꝙ illud eſt calidiꝰ qō
frigido impermixtius ⁊ illud eſt frigidius qō
eſt calido impermixtius ⁊ ſic de alijs Et iſte for
me contrarie ſunt in duplici differentia. quia q̄
dam ſunt que actione propria ſufficiunt ſe ex
pellere ab eodem vt quattuor qualitates pri/
me. Alie ſunt que non ſufficiunt ſe expellere ac
tione propria. ſed ſm ꝙ ꝑticipant iſtas quat/
tuor qualitates primas. vt color ſapor odor
et ſic de alijs.

Concluſio ſecūda In formis nō
habentibus contrarium magis cauſatur ꝑ ac/
ceſſum ad veram nominis impoſitionē. ⁊ mi
nus per receſſum a vera nominis impoſitione
Jſta concluſio ſatis patet ex dictis. quia nom̄
imponitur ad ſignificandum formaꝫ ſm eſſe
completum ⁊ perfectum eius in termino. ergo
forma dicitur intendi cum accedit ad veram
nominis impoſitionem. ⁊ remitti cum recedit
a tali impoſitione.

Dubitatur primo Quomodo do
cet Philoſophus terminare ꝓbleumata con/
tracta ⁊ non contracta. Ad dubium reſponde
tur ꝙ ad terminandum ipſa dicit phūs ꝙ ille
conſiderationes que ſunt vtiles ad terminan/
dum probleumata contracta ⁊ cōparata ſimul
ſunt etiam vtiles ad terminandum contracta
tantū. ſed oportet ante auferre preeminētiam
vnius ad alterum. vt cū in ꝓbleumate cōꝑato
et cōtracto dicebatur ꝙ honorabilius eſt ma/
gis eligendū. Jn contracto tamē oportꝫ ſic di
cere illud quod eſt honorabile eſt eligendū. et
ſi quod vtilius ſit eſt magis eligenduꝫ illo qō
eſt vtile eſt eligendū ⁊ ibi ꝯtractō ⁊ non ꝯꝑatō
Unde vt habet textꝰ in aliq̄bus poſſumꝰ vide
re que ſunt eligenda aut fugienda. ideo nō oꝑ/
tet ſemꝑ facere ſermonem de preeminentia. vt
videamus ꝙ aliquid naturaliter eſt bonum et
tunc ſtatim iudicamus ipſum eſſe eligendum
et per oppoſitum ſi videamus naturaliter ip/
ſum eſſe malum tunc. fugiendum eſt. ⁊ ſic patꝫ
quō terminant̄ ꝓbleumata ꝯtracta ⁊ nō ꝯꝑata.

Dubitat̄ ſcdō. De modo termi/
nandi ꝓbleumata cōparata ⁊ non contracta.
Ad dubium reſpondetur cū textu ꝙ eedē ꝯſi/
derationes que ſunt vtiles ad terminādum ꝓ
bleumata contracta ⁊ non cōꝑata ſunt etiā vti
les ad terminandum probleumata cōparata
tantū ⁊ ſolum oportꝫ tranſmutare nomē ſpe/
ciale ad nomē generale vt ibi dicebatur magꝭ
eligendū oportet dicere magis tale. ⁊ hoc decla
rat phūs ponendo aliquas conſiderationes.
Prima conſideratio eſt ſi aliquoꝝ duoꝝ vnū
facit illud cui additur tale ⁊ alterū non. illud
quod facit ipſum tale eſt magis tale q̄ꝫ aliud.
Et ſi ambo faciant illud tale tunc illud quod
facit magis tale etiam eſt magis tale. Et per op
poſitum poteſt formari conſideratio ex ablati
one nam illud eſt magis tale quo ablato alteꝝ
remanet minus tale. plures alie conſideratio/
nes ponuntur in textu que ibi videri poſſunt ⁊
nunc cauſa breuitatis relinquuntur.

Ad ratōes: Ad primā dicit̄ ꝙ
prima ratio bene probat ꝙ permixtio cōtrarij
cum contrario non eſt vniuerſalis cauſa ſuſci/
piendi magis ⁊ minus. ſed ſolum eſt vniuer/
ſalis cauſa in illis que habent permixtibilia ꝯ
traria cum ipſis. Ad ſecundam dicitur ꝙ licet
contraria ſm eſſe completum ⁊ ꝑfectum maxi/
me a ſe inuicem diſtent. tamē ſm eſſe incōpletū
⁊ imperfectum poſſunt ad inuicem permiſceri
et ſimul eſſe in eodem ſubiecto. Et per hoc ptꝫ
ſolutio ad terciam rationem. Et hec de queſtio
ne Autoritas allegata poſt oppoſitū ē ꝓdcis.

Si autem particula.

Queritur quinto. Utrum eiſdem
conſiderationibus quibus terminatur Pro/
bleuma vniuerſale. poſſit terminari probleu/
ma particulare. Arguitur ꝙ non. primo quia
oppoſita non habent terminari eiſdem locꝭ. ſꝫ
vniuerſale ⁊ particulare opponuntur igitꝰ ⁊c.

Thopicorum

Scdo arguitur locus a ptibus in q̄titate valet ad terminandū ꝓbleuma vniuersale. ⁊ tamē nō valet ad terminandū pticulare q꞉ ꝑ ipsum arguit̄ a ptibus ad vniuersale ⁊ nō ad pticulare. ergo nō eisdē cōsiderationib⁹ siue locis habent termiari ꝓbleuma vniuersale ⁊ pticulaē. Tercio arguit̄ solū vniuersaliū ē scia. sed loci dant̄ ad terminādū scibilia. igit̄ nulla sunt ꝓbleumata pticularia termiabilia aliq̄b⁹ cōsideratōibus. In oppositū ē ph̄s in textu.

Sciendū est ꝑmo. ꝙ postq̄ȝ ph̄s docuit termiare ꝓbleumata vniuersalia cōtracta vel compata. Hic cōsequent̄ docet termiare ꝓbleuma pticulare ⁊ indiffinitum: Et ꝓ particulari ponit talem cōsiderationē si ꝓbleuma ponatur pticulariter oēs loci seu cōsideratōes valentes ad terminandū ꝓbleumata vniuersalia valent etiā ad pticularia. Et ponit ph̄s aliquas considerationes q̄ sumunt̄ ab oppositis a cōiugatis. a casibus. a corruptibilib⁹. a generalibus. a magis ⁊ a min⁹. Et consequenter docȝ arguere ex ypothesi ita ꝙ si p̄dicatū ꝓbetur alicui inesse vel non ineē ꝓbatur omī aut nulli inesse. eo ꝙ supponit̄ esse. Similit̄ in omīb⁹ aliīs. vt si anima vni⁹ homis sit immortal' etiā ostēditur ex ypothesi ꝙ anima cuiuslibȝ hoīs est immortalis supponēdo ꝙ sicut ē de anima vnius homis ita est de anima cuiuslibȝ. ideo si quis ꝯcedat talia ꝓbleumata pticularia ⁊ cū h̄ ꝯcedat ypothesiȝ rōe ypothe̅ ꝯcedit sua vl'ia.

Sciendū est secundo. ꝙ post problemata pticularia ph̄s docȝ termiare ꝓbleuma indefinitū. dicens ꝙ ꝓbleuma indiffinitū Uno modo destruit̄ ꝑ ꝓbationē sui ꝯtradictoriȷ. ⁊ dupliciter ꝯstruitur. Uno mō per suaȝ vniuersalē ⁊ alio mō ꝑ aliquā pticularem vt si quis querat. Utrum voluptas sit bona pōtest construi probando ꝙ oīs voluptas est bona. et etiā ꝓbando ꝙ quedam voluptas est bona. Deinde ostēdit ph̄s destruere probleuma pticulare si positio fuerit determiata. Unde si ꝓponatur tale ꝓbleuma cū determiatione. cōtingit interimere dupliciter vt si ponatur alicui voluptati inesse bonū ⁊ alicui non ineē. si ostēdat̄ ꝙ omnis voluptas est bona siue etiā ꝙ n'la voluptas ē bona. tūc interemptum est ꝓpositū. si autē ponatur tale probleuma cum dictōe exclusiua cōtingit ipsum tripliciter interemere. vt si quis posuerit vnā voluptatē tātum esse bonaȝ interimeretur ostendēdo ꝙ oīs voluptas ē bona vel ꝙ nulla est bona vel ꝙ plures sunt bone. Et iterū si probleuma sit magis determiatum contingit interimere. quadrupliciter vt si quis ponat ꝙ vna sola virtutum scȝ prudētia est sciencia interimet̄ ostendendo ꝙ nulla est scientia vel ꝙ aliqua alia vt iusticia est scientia. vel etiā oñdendo ꝙ illa eadē scȝ prudētia nō ē scia.

Cōclusio ꝑma Est responsalis ad quesitū ꝓbleuma pticulare habet terminari eisdem ꝯsiderationibus ⁊ locis sicut probleuma vniuersale. Probat̄ conclusio quia ad vniuersalem semper sequitur pticularis sua. ideo si aliquod predicatum ostendat̄ inesse subiecto ꝓ omni supposito etiam ostenditur inesse alicui. ⁊ si ostendat̄ nulli ineē etiā ostēderetur alicui non inesse.

Conclusio secunda. Probleuma indiffinitum habȝ terminari eisdē cōsideratōnibus ⁊ locis sicut probleuma vniuersale. ꝓbatur conclusio sicut p̄cedens q꞉ quicq̄d sequitur ad consequēs bone consequētie sequit̄ ad eius antecedēs sȝ sicut ad vniuersalē sequitur sua pticularis ita sequit̄ sua indefinita. igit̄ loci valentes ad probleuma vniuersale valēt etiā ad ꝓbleuma pticulare. ⁊ indifinitū ⁊ quia sufficienter sunt positi superi⁹ loci valentes ad terminandum ꝓbleumata vniuersalia. ideo non reiterantur hic ad terminādum probleumata pticularia ⁊ indifinita

Dubitatur primo: De documētis que ph̄ūs ad terminandū ꝓbleumata indifinita ⁊ pticularia. Ad dubiū respōdetur ꝙ sunt tria. Primū est ꝙ ad terminandū ꝓbleuma in quo subicitur species inspiciendū est ad indiuidua eius. ⁊ si alicui ipsorū insit predicatū q̄d assignat̄ inesse speciei cōstruendum ē probleuma ⁊ si non insit alicui destruendū ē. Secūdū documētum ē si in ꝓbleumate subiciat̄ genus Similiter inspiciendum ē ad species eius ⁊ vsqȝ ad indiuidua ⁊ faciēdū ē sicut prius. Tercium documētum ē si in aliquo probleumate p̄dicetur genus oportȝ inspicere ad species et ad indiuidua illius generis p̄dicati. ⁊ oportet inspicere an insint aut non insint tali subiecto ⁊ fm hoc ē probleuma terminandum Exemplum textus ē. vtrū anima sit numerus. Cōsiderandum est vtrum anima sit numerus pfectus vel numerus abundans ⁊ si neutrū sic probleuma ē destruēdum. Aliud exemplum ē vt si queratur. vtrum tempus moueatur inspiciendum ē ad species motus. ⁊ si nulla insit tēpori necessariū ē ꝙ tēpus nō moueatur.

Dubitatur secundo: Quare hic ph̄s facit mentionē de ꝓbleumate indifinito: cum tñ nō fecit mentionē de ipso in ꝑncipio se

cundi libri cum diuidit probleuma. Ad dubiũ respõdet ꝙ causa est qꝛ supius comphendit ipsum sub probleumate ꝑticulari. sed hic phs fac mẽcionẽ ꝺe ipso ꝓbleumate indifinito quia non penitus eodẽ modo terminatur sic ꝓbleuma ꝑticulare vt ex dictꝭ patere põt.

Ad rationes: Ad primam dicit̃ ꝙ licet vniuersale ⁊ ꝑticulare ꝓbleuma materialiter opponãt̃ ex ꝑte sue quãtitatis non tñ opponuntur formaliter ex ꝑte sue qualitatꝭ ⁊ qꝫtum ad sua significata ⁊ dato ꝙ opponerẽtur in qualitate adhuc possunt eisdẽ locis terminari qꝛ idẽ locus valꝫ ad terminãdũ ꝯstructiue ⁊ ꝺestructiue. Ad secundã dicitur ꝙ locus a ꝑtibus in qꝫtitate ṗmo ⁊ ṗncipaliter valet ad terminandum probleuma vniũsale. tamẽ ex consequẽti valꝫ ad terminandũ ꝓbleuma particulare qꝺ sequit̃ ad illud vniuersale vel etiam ꝺestruendum particulare qꝺ est ꝯtradictoriũ illi⁹ vniuersalis. Ad terciam dicitur ꝙ ꝑticulariũ in vniuersalia resolutorũ est etiã scia. Et hec ꝺe questione: ⁊ per consequẽs ꝺe toto tercio libro Thopicorum.

Ost hec autem ꝺe hijs. Queritur Primo Utrum gen⁹ dicat totã eẽntiam spẽi. Arguit̃ ꝙ nõ primo qꝛ si sic sequeretur ꝙ in ꝺeffinitõe spẽi supflue poneret̃ ꝺrã sꝫ illꝺ est falsum. igitur illꝺ ex q̃ sequit̃. Scꝺo arguit̃ toci⁹ diffinitõis ꝓpũ ẽ significare totũ diffinitũ qꝺ est spẽs. sꝫ gen⁹ nõ est tota diffinitio: igit̃ gen⁹ nõ dicit totã eẽntiã spẽi. Tertio arguit̃ ꝺm porphiriũ gen⁹ est ps esse spẽi. igit̃ gen⁹ nõ dicit totũ eẽ siue eẽntiã spẽi. In oppositũ arguit̃ qꝛ qꝺ ṗdicat̃ ꝺe spẽ i eo qꝺ q̇d dicit totã eẽntiã ipi⁹. sꝫ gen⁹ ẽ hmõi. igit̃ ⁊c.

Sciendum est primo Q̃ꝫ postq̃ꝫ phs in scꝺo ⁊ in tercio libro ꝺtmĩauit ꝺe ꝓbleumate accidẽtis tã ꝯꝑati q̃ꝫ nõ ꝯꝑati. tã ꝯtracti q̃ꝫ nõ ꝯtracti. Cõsequẽter ꝺterminat in h̃ q̃rto ꝺe ꝓbleumate generis ⁊ ãnexi ei⁹ qꝺ ẽ ꝺrña generalis. Cui⁹ rõ ẽ. qꝛ gen⁹ sup̃ accidẽs dicit inee essentialit̃ ⁊ in eo qꝺ q̇d ⁊ nõ inẽ ꝯuertibilit̃. ꝓꝑum aũt ⁊ diffinitõ insunt ꝯuertibil'r. iõ postq̃ꝫ phs ꝺterminauit ꝺe ꝓbleumate accidẽtꝭ ꝺtmĩat immediate ꝺe ꝓbleumate generis. Unde gen⁹ ⁊ ꝓpriũ sunt elemẽta ad diffinitionẽ cuꝫ diffinitõ insit eẽntial'r qꝺ cõuenit generi. ⁊ cõuertibiliter qꝺ ꝯueit ꝓṗo. Ideo phs pri⁹ ꝺterminat ꝺe ꝓbleumate generis ⁊ ꝓprij q̃ꝫ ꝺe probleumate diffinitõis. Unde ꝺe ꝓbleumate ꝓprij agit̃ in quĩto libro ⁊ ꝺe ꝓbleumate diffinitionis in sexto. ⁊ sic patꝫ ordo hui⁹ libri ad ṗcedentes ⁊ sequentes.

Sciendum secundo ꝙ ad terminãdũ ꝓbleumata ꝺe genere inspiciẽdũ ẽ ad ꝑtes sbiectias spẽi ⁊ eẽntiales. Un̄ ponit phs duas ꝯsideratõnes. Prima ẽ si aliq̃d ponat̃ gen⁹ alicui⁹ spẽi videdũ ẽ ad ꝯnotata ⁊ inferiora spẽi Nã si ꝺe aliq̃ nõ ṗdicet̃ nõ est gen⁹ tali spẽi. vt si bonũ dicatur genus voluptatꝭ videndũ est an sit aliqua voluptas ꝺe qua nõ ṗdicet̃ bonũ ⁊ si sic ꝺestruendũ ẽ ꝓbleuma. qꝛ gen⁹ ꝺebꝫ ṗdicari ꝺe om̃ibus spẽbus ei⁹. ⁊ ꝺe his om̃ib⁹ q̃ eẽntiali ordie sub spẽbus ꝯtinẽtur. Scꝺa ꝯsideratio ẽ si aliquid assignetur inee alicui vt genus considerãdũ ẽ. vtꝝ gen⁹ ꝺe eo ṗdicet̃ i eo qꝺ q̇d ⁊ si nõ ꝺestruendũ ẽ ꝓbleuma. vt si albũ assignetur gen⁹ niuis male assignatur. qꝛ ꝺe niue nõ ṗdicat̃ in quid. ⁊ h̃ inspiciendũ est ad diffinitõnem accidẽtis. Nã quod inest vt accidẽs non potest inesse sb mõ alteri⁹ ṗdicatoꝝ. Cõsequẽter in textu ponuntur aliq̃ considerationes inspiciendo ad coordinatões ṗdicamẽtales. Pria est si species cui assignetur genus nõ sit in eadẽ linea predicamentali cũ illo genere illud nõ est gen⁹ illius spẽi. Ratio ẽ qꝛ genus ꝺe specie essẽtialiter ṗdicatur ⁊ idem est essentialiter cũ ipsa. cũ igitur essentie predicamẽtorum sint impermixte sequitur ꝙ genus ⁊ spẽs in diuersis coordinationibus reperi nõ possunt. vt albũ nõ conuenienter assignatur genus niuis eo ꝙ albũ est ꝺe genere qualitatis ⁊ nix ꝺe genere substantie. Similiter pulcrum non est gen⁹ discipline cum disciplina sit ad aliquid ⁊ pulcrũ in genere qualitatis. Quomodo autẽ disciplina sit in genere qualitatis ⁊ in genere ad aliq̃d ꝺeclaratum est in fine ṗdicamẽti qualitatꝭ. Cõꝑando aũt genus ad speciem quãtũ ad ꝑticipationẽ vnius ab altero ponuntur alique ꝯsideratões. Prima est si gen⁹ ꝑticipet speciẽ cui assignat̃ ꝺestruendũ est ꝓbleuma. Ratio est qꝛ ꝑticipare est in se ꝑticipatuꝫ ⁊ rationẽ ꝑticipati suscipere. sed ratio generis includitur in intellectu speciei ⁊ nõ econtra. Ex quo ptꝫ ꝙ entis ⁊ vnius nihil est genus. qꝛ nihil participant qꝺ ꝺe ipsis potest predicari essentialiter sed predicant substantiam cuiuslibet rei vt dicitur q̃rto methaphisice. Alia consideratio est si species ꝺe aliquo predicetur ꝺe quo non dicitur genus. genus assignatum non est conueniens assignatio vt ens reale nõ bñ assignatur genus opiabilis Nã ꝺe nõ ente reali põt opinabile predicari.

Tercia ɔsideratio est si illud cui assignet' genus nullā pticipet speciem illi⁹ generis male est assignatū. ⁊ hoc nisi sit spēs imediata illius generis. quia nihil est in genere quin sit in aliqua suaꝝ speꝝ. Quarta ɔsideratio est si spēs cui assignatur gen⁹ pdicet' de plurib⁹ q̄ȝ gen⁹ assignatum mala est assignatio. vt opinabile dicit' de pluribus q̄ȝ ens. scȝ de ente. ⁊ nō ente. iō ens nō est gen⁹ opinabilis. Quinta ɔsideratio ē si genus ⁊ spēs de equalib⁹ pdicent' nō est coueniens assignatio. qꝛ genus semp de plurib⁹ pdicatur q̄ȝ species. ideo ens nō est gen⁹ vni⁹. ideo quia ens ⁊ vnū ɔuertūtur. Sexta ē si assignatū p genere nō possit pdicari de spēb⁹ dr̄ntib⁹ pbleuma ē destruendū. patet p diffinitionē generis. Septima ɔsideratio ē si aliqd assignet'. vt genus speciei videndū est si ɔtineatur sb alio genere illius spēi vel supra ipm ⁊ si sic probleuma est destruendū. Octaua ɔsideratio ē si genus dicat' de spē videndū ē si pdicetur de ipa bm nomē ⁊ rationē. qꝛ si nō male ē assignatū. Nona cōsideratio ē si genus assignatū pticipet speciem vel aliqd inferioris generis nō ē facta ɔueniens assignatio.

Conclusio prima: genus implicite et confuse dicit totā essentiā spēi. Probat' conclusio quia gen⁹ pdicatur de spēbus pdicatōne essentiali dicente h̄ ē hoc. sed quod hoc mō predicatur de aliq̄ dicit totā essentiā eius. qꝛ pdicatū debet dicere notionē toti⁹ esse illius d̄ quo pdicatur. igitur gen⁹ implicite ⁊ ɔfuse dicit totam essentiā speciei.

Conclusio secunda genus nō dicit explicite ⁊ determiate ⁊ in ppria natura totā eēntiam sue spēi. Probat' ɔclusio p rōes factas ante oppositū. ⁊ etiā posset pbari p aliquas ɔsiderationes prius positas.

Dubitat' primo. quare in isto quarto libro simul tractatur de pbleumate generis ⁊ annexi eius. Ad dubiū r̄ndetur q̄ cā est qꝛ pbleuma de genere ⁊ annexo eius eisdem ɔsiderationibus termiant' vt patebit in sequētib⁹. sed pbleumata de accidente ⁊ annexo eius nō tantū ɔueniūt vt prius patuit. iō licet nō determiauit phus in eodē libro de pbleumate accñtis ⁊ annexi eius tamen in eodē libro determinat de genere ⁊ annexo eius.

Dubitatur secūdo. Quare prius posuit considerationes ad destruendū pbleuma generis q̄ȝ ad ɔstruendū. Ad dubiū r̄ndet' q̄ vt in pluribus ɔclusiones r̄ndentiū sunt affirmatiue q̄bus opponētes ɔtradicere intēdunt. ideo pbleumata negatiua vero ptinent ad oppo nētes. affirmatiua ꝟo ptinēt ad r̄ndētes in disputatione opponēs se h̄ȝ p modū agētis ⁊ r̄ndens p modū paticus. sȝ agēs est digni⁹ ⁊ pstanti⁹ paciēte. iō p̄us docet destruere pbleuma generis q̄ȝ ɔstruē. Alia rō posset assignari. qꝛ phus pcedit a faciliorib⁹ ad difficiliora qꝛ tenet ordinē doctrine. sed facili⁹ ē destruē q̄ȝ cōstruere. Jō meli⁹ ponūtur ɔsiderationes ad destruendū q̄ȝ ad cōstruendū. Rōnes facte añ oppositū faciliter soluūtur ex dictis. ⁊ hec de questione. ratio facta post oppositum est p prima ɔclusione.

Rursum ⁊ si.

Queritur secundo. Utrum genus sit aliquid vnū a pte rei. Arguit' q̄ sic pmo qꝛ opatio arguit formā. sed in diuersis spēb⁹ est vna opatio cōmunis sicut est sentire in hoīe. et equo. igitur in ipsis repitur vna forma cōis q̄ dicitur genus. Secūdo arguit' illud qd habet vnā formā est aliquid vnū a pte rei. sed genus habet vnam formā cum habeat essentiaꝫ ⁊ rationē cōem omnibus suis speciebus. igit' genus est aliquid vnū bm rem. Tercio arguitur genus bm totam essentiā pdicat' de suis speciebus. igitus bm totam suam essentiā reperit' in qualibet specie ⁊ per ɔn̄s eius essentia ē vna. nisi eī eēt vna n̄ pdicaretur bȝ totā suam essentiam de speciebus. Jn oppositū arguitur qꝛ quicq̄d pdicat' essentialiter de diuersis spēbus nō ē vnū realiter in ipsis. sed gen⁹ ē hmōi. igit' ⁊c. Añs pbat' quia species ille sunt essentialiter diuerse.

Sciendum est primo q̄ postq̄ȝ p. docuit terminare probleumata generis inspiciendo ad speciem ⁊ ad ptes spēi. etiā inspiciendo ad genus ⁊ ad diuersa genera ⁊ ad diffinitionē generis. Hic ɔsequenter docet terminare ipsa probleumata generis inspiciendo ad differentias generis ⁊ speciei. Et circa hoc poīt aliquas considerationes de quibus in scdo articulo videbitur.

Sciendū est secūdo: q̄ ex quo gen⁹ est in contractum ad vltimū actum formalem p differentias formales. ideo in ipso relinquitur potestas formalis bm quā contrahibile est ad species per differentias essentiales ⁊ specificas. Ex quo patet q̄ cū differentia essencialis siue specifica faciat aliud in substantia sequit' q̄ essentia generis est alia ⁊ alia in multis speciebus eo q̄ differentie specifice p quas essentia cōtrahitur. ad diuersas spēs opposite sunt. hijs notatis supposito quid sit genus ⁊ qualiter diuiditur ponit.

Conclusio prima. gen⁹ non est ali/
quid vnū ſm rē distinctū a suis spēbus vl' sic
genus nō est aliqua forma realis distincta for/
maliter a formis specificis. Probaṫ ꝯclusio au/
ctoritate Theomixty in ꝓhemio ð aīa dicentꝭ
ꝙ genus est quidā tenuis cōcept⁹ sine reali ypo/
stesi.i.fundamēto reali ex tenui sil'itudine sin/
gulariū collectus. Probaṫ etiā rōne qꝛ si gen⁹
esset aliquid vnū in re distinctū a spē. tunc illa
forma que esset gen⁹ vel solū eēt vni⁹ spēi ⁊ tūc
solū ṗdicareṫ de illa spē cui⁹ esset forma. aut eēt
eadē plurib⁹ spēbus ⁊ tūc vel illa forma eēt ea/
dem cū forma cuiuslibet spēi aut diuersa. si ea/
dem cū forme diuersaꝝ spēꝝ sint diuerse real'r
sequiṫ ꝙ forma generis nō eēt vna realiṫ. sꝫ di/
uersa. si sit diuersa a formis specificis tūc nō p̄/
dicabitur de spēbus qð ē falsuꝫ. ğ genus non
est vna natura distincta a suis spēbus. sed spe/
cies est vna natura qꝛ sumiṫ a forma vltia q̄ est
vna ⁊ termiata vltimo termio formali. nō ta/
mē ꝓpter hoc debet intelligi ꝙ spēs sit vna for/
ma realiter in plurib⁹ indiuiduis sed ē vna so/
lum ſm rōem. genus aūt nō sumiṫ ab aliq̄ for/
ma que sit vna in reꝝ natūa sꝫ ſm rōem tantū.
Nō em̄ est aliq̄ vna forma ꝑ quā hō sit aīal. q̄
alia sit a forma ꝑ quā est hō. Vn̄ hoīes cū sint
vni⁹ spēi habēt ꝯueniētiā in forma que ꝯsti/
tuit spēm qꝛ q̊libet hō hꝫ aīam rōnalē. sꝫ in ho/
mine eq̄ ⁊ azino nō est aliq̄ aīa cōis q̄ ꝯstituat
aīal. p̄ter illā aīam q̄ ꝯstituit hoīem asinuꝫ aut
equū. ⁊ sic natura generis accipiṫ tantū ꝑ ab/
stractionē intellect⁹ ab hijs in quib⁹ hꝫ esse. sic
igitur spēs ē vna forma vna in reꝝ natura exi/
stens gen⁹ aūt nō sic ē quid vnū qꝛ scðm diuer/
sas formas in reꝝ natura exn̄tes diuerse spēs
suscipiunt ṗdicationē generis.

Conclusio secunda. genus est aliquid
vnū ſm rōem tantū. Probaṫ ꝯclusio qꝛ gen⁹
vniuoce ṗdicatur de suis spēb⁹. igiṫ ſm vnam
rōem ṗdicaṫ de ipsis sed nihil ṗdicaṫ de aliq̄ ni/
si secundū esse qð hꝫ in ipo. igiṫ genus ē aliqð
vnū ſm rōem tantū in suis spēb⁹. iō dr̄ ph̄s se/
ptimo phisicoꝝ ꝙ iuxta genera latēt multa. id
est equocationes. qꝛ ꝓpter sil'itudinē ⁊ ꝓpor/
tionabilitatem ad veritatē generꝭ multoꝝ latꝫ
equiuocatio. Itē ꝓbaṫ ꝯclusio. qꝛ vnū ṗdicari
de plurib⁹ arguit vnū esse in plurib⁹. sed gen⁹
ṗdicaṫ de pl'ib⁹ spēbus igiṫ sequiṫ ꝙ ē aliquod
vnū in multis spēbus saltem ſm rōem hoc em̄
sufficit ad vnitatē ṗdicationis. Nā mod⁹ ṗdi/
candi imediate fundaṫ supra modū intelligen/
di ⁊ supra modum essendi eo ꝙ ṗdicari est ac/
tus rationis.

Dubitatur p̊mo. de consideratiōib⁹
q̄s ph̄s ad termiandū ꝓbleumata generꝭ. q̄ su/
munṫ ꝯpando gen⁹ ad spēm ⁊ drām. Ad du/
biū rn̄r ꝙ circa h̄ poīt multas ꝯsiderationes.
Pria ē si q̊s assignet drām ꝑ gn̄e tale gen⁹ est
male assignatū. qꝛ drā ṗdicaṫ in quale gen⁹ āt
in quid. Scða ꝯsideratio ē si q̊s ponat drām
sub genere male assignaṫ gen⁹ qꝛ quicq̊d est sb
genere ꝑticipat gen⁹ drn̄a aūt nō ꝑticipat gen⁹
Tercia ꝯsideratio est si q̊s posuerit drām sub
specie male assignat. qꝛ drn̄a de plurib⁹ ṗdicaṫ
q̄ꝫ spēs. ideo differētia non ē sub specie. Quar/
ta ꝯsideratio ē si q̊s posuerit gen⁹ sb spē male
assignat. qꝛ sic opteret gen⁹ ꝑticipare speciem.
Quīta ꝯsideratio ē si quis ponat gen⁹ sb dif/
ferentiā male assignat. qꝛ sic gen⁹ ꝑticiparet dif/
ferentiā et sic de paucioꝛib⁹ p̄reṫ q̄ꝫ drā. Sexta
ꝯsideratio ē si drā generis nō ṗdiceṫ de spē cui
assignatur gen⁹ illud gen⁹ ē male assignatum.
Septima ꝯsideratio est si spēs cui assignaṫ ge/
nus sit p̊oꝛ gn̄e ⁊ ipa interēpta interimaṫ gen⁹
illud est male assignatū. qꝛ gen⁹ natural'r p̊us
est spēb⁹. iō interempta vna specie nō interimiṫ
genus. Octaua ꝯsideratio est si spēs possit di/
mittere sibi gen⁹ assignatū. aut drām eius illð
est male assignatū. qꝛ gen⁹ semꝑ inest suis spe/
ciebus. Nona cōsideratio ē si spēs cui assignaṫ
genus possit ꝑticipare aliud ꝯriū generi tūc ge/
nus est male assignatū. qꝛ sic idē sil' ꝑticiparet
ꝯtraria. Decima ꝯsideratio est si gen⁹ transum/
ptiue dicaṫ de spē male est assignatū. qꝛ gen⁹ de
specieb⁹ ṗdicaṫ vniuoce ⁊ ꝓprie sine quacunq̄
methaphora.

Dubitatur secundo: de consideratio/
nib⁹ positꝭ in textu ad termiandū ꝓbleuma ge/
neris ꝑ locos extrīsecos ⁊ inspiciēdo ad ꝯriuꝫ
generis aut spēi. Ad dubiū rn̄r ꝙ stꝭ pl'es. Pri/
ma ꝯsideratio est si spēs cui assignaṫ gen⁹ ha/
beat ꝯtrariū videndū est si genus assignatū ha/
beat ꝯriū vel non. si nō cōsiderandū est si con/
trariū speciei sit in illo genere. quia si nō sit tunc
genus est male assignatū. si aūt gen⁹ assignatū
habeat ꝯtrariū cōsiderandū est. si cōtrariū spe/
ciei cui assignatū est genus sit in cōtrario gene/
ris ⁊ si nō destruendū est ꝓbleuma. Secūda
ꝯsideratio ē si ꝯtrariū speciei nō sit spēs sed ge/
nus tūc genus assignatū nō est gen⁹ talis spēi.
vt si bonū nō sit spēs malū. qð ꝯtrariaṫ ei non
est spēs. Tercia cōsideratio est si gen⁹ ⁊ species
habeant contrariū videndū est si genus ⁊ suuꝫ
contrariū habeant aliquod mediū. ⁊ etiā si spe/
cies ⁊ suū ꝯtrarium habeant aliquod mediū.
vel nō ⁊ si vnū habeat ⁊ nō alteꝝ destruendum
est ꝓbleuma. Isti ꝯsiderationi facit Arestote/
les instantiā. qꝛ bonū ⁊ malū sunt contraria et

habent mediū ⁊ tn̄ sanū ⁊ egrū que sūt spēs co/
rū nō habent mediū. ad qđ solet dici ꝙ ꝯside/
ratio hʒ veritatē vt in pluribꝰ. ⁊ nō vl'r. Quar
ta ꝯsideratio ē si generis spēi ꝯtrariū sit aliqđ
mediū. ⁊ etiā spēi ⁊ sui ꝯrīj. ꝯsiderādū ē si vtro/
biqʒ sit eodē mō mediū puta ꝑ ꝑticipationē vl'
ꝑ abnegationē ⁊ si nō ꝓbleuma ē destruendū.
Quinta cōsideratio ē si spēs habeat ꝯrīū ⁊ ge/
nus nō habeat nō solū est videndū si cōtrariū
spēi sit in assignato gn̄e. sʒ etiā ꝯsiderādū ē ad
mediū si sit in eodē genē. vel nō si nō destruit̄ ꝓ
bleuma. Sed huic ꝯsiderationi facit Aresto/
teles instantiā qꝛ habūdantia ⁊ defectꝰ q̄ ꝯriā
tur sunt in eodē gn̄e, ⁊ tn̄ mediū eoꝝ qđ ē ꝟtus
nō est in eodē gn̄e. qꝛ mediū ē in genere boni. et
extrema in genere mali Soluit̄ dicēdo ꝙ virtꝰ
nō est mediū ꝑ ꝑticipationē de q̄ dat̄ ꝯsidera
tio. sed ꝑ abnegationē. ⁊ hoc ꝯsiderando ipaʒ
quantū ad rōem boni quā hʒ ꝑ ꝯformitatē ad
rectā rōem. sed si cōsideret̄ q̄ ad subam habitꝰ.
⁊ respectu circūstantiaꝝ dꝛ mediū ꝑ ꝑticipatō/
nē. Sexta ꝯsideratio ē si genꝰ habeat ꝯtrariuʒ
cōsiderandū est si spēs cui assignat̄ habeat cō/
trariū ⁊ si nō destruendū. est. Cōtra quā ponit
phūs instantiā qꝛ sanitas ⁊ egritudo ꝯriant̄.
⁊ tn̄ est qdā egritudo q̄ nō habet ꝯtrariū vt fe/
bris ⁊ obtalmia. Vn̄ debet intelligi ꝯsideratio
vt in pluribꝰ. Deinde phūs ponit aliq̄s ꝯside
rationes ad terminandū ꝓbleuma generis cō/
structiue. Pria est si genꝰ nō hēat ꝯtrarium ⁊
spēs habeat. tūc ꝯsiderandū ē si ꝯrīū sit in eo/
dē generē. s. in genere assignato ⁊ si sic tūc bene
assignatū ē suppositꝭ alijs que req̄rūtur ad ge
nus. Scđa ꝯsideratio si genꝰ habeat ꝯtrariūꝫ ⁊
etiā spēs ⁊ cōtrariū spēi sit in ꝯtrario generꝭ cō
struendū ē ꝓbleuma suppositis alijs cōsidera
tionibꝰ. Tertia ꝯsideratio ē si mediū inter spe/
ciem ⁊ suū cōtrariū sit in genē assignato cōstru
endū ē ꝓbleuma. qꝛ in illo genere in q̄ ē mediū
extremoꝝ. sunt illa extrema. ⁊ iste tres ꝯsidera/
tiones sumūtur iuxta tres alias destructias su
perius positas.

Ad rationes: Ad primā dicitur ꝙ
ꝓpria opatio arguit formā. sʒ nō optet ꝙ opa
tio cōis arguat formā ꝓpriā Vel pōt dici ꝙ ta
lis opatō nō dependet a forma generali nisi ꝭm
rōem ⁊ formalit̄ dependet a formis specificis.
Ad scđam dꝛ ꝙ genus nō dicit vnā formā de/
terminatā vltimo termīo formali. sed solū dic
vnā rationē cōem in qua plures forme diuer/
saꝝ specieꝝ cōueniunt. ⁊ ista rō a ꝑterei ē sub di
uersis formis qꝛ ꝭm rōʒ diuidit̄ ꝑ differētias
formalēs. sʒ forma spēi solū diuidit̄ rōne ma/
terie. Ad terciā dicit̄ ꝙ nō ꝓbat ꝙ genꝰ sit vnū
ꝭm rē sic ꝙ habet vnā formā simpl'r. ⁊ specifi/
cā. sʒ bn̄ ꝓbat ꝙ genꝰ ē vnū ꝭm rōʒ hn̄s formā
generalē ⁊ ꝯfusam que est eadē realiter cū for/
ma specifica in qua ē ⁊ hec de questione. Rō fa
cta in oppositū est ꝓ prima conclusione

Rursum in casibus

Queritur tercio Utrum priuatō
⁊ habitꝰ sint eiusdē generis. Arguitur ꝙ sic ꝑ/
mo. qꝛ illa sunt eiusdē generis que hn̄t fieri cir
ca idē. sed priuatio ⁊ habitus sunt hmōi. igit̄
⁊c̄. Secūdo arguit̄ dꝛ ē diuidētes genꝰ op
ponūtur ꝑuatiue ⁊ tn̄ sunt in eodē gn̄e. igit̄ ꝑ/
uatio ⁊ habitus sunt in eodē genere. Tercio
arguitur vnū ꝯtrariū ē ꝑuatio alterius. vt ni/
gredo est priuatio albedinis sʒ cōtraria sūt in
eodē gn̄e. igit̄ priuatio ⁊ habitꝰ sunt in eodeʒ
genere. In oppositū ē phūs in textu. Et rōe ar
guitur illud qđ nō dicit aliquā naturā nō ē per
se in genere. sed ꝑuatio nō dt aliquā naturā cū
sit non ens. igitur. ⁊c̄.

Sciendum est primo. ꝙ postq̄ʒ phūs
docuit termīare ꝓbleumata generis inspiciēdo
in ꝯrījs. Hic ꝯseq̄nter docet ipa termīare inspi/
ciendo in casibꝰ ⁊ in ꝯiugatis ⁊ arguēdo a sil'i
a generatione. a ꝑuatione oppositis. a ꝯdicto/
rijs ⁊ a relatiue oppositis. Et ī casibꝰ poīt taleʒ
considerationē si principale est genus princi/
palis ⁊ coniugatū est genus cōiugati. ⁊ casus ē
genus alterius casus. vt si iusticia est discipli/
na sequit̄ ꝙ iustum est disciplinatuʒ ⁊ qđ iuste
fit disciplinate fit. Et cā huiꝰ est qꝛ oīa ista ean
dem essentiā importāt. Alia consideratio ē cir
ca locum a simili si vnū similiū est genus ad re
liquū ita alterum ad alteꝝ vt suaue similiter se
habet ad voluptatē ⁊ ꝑficiens ad bonū. quia
vtrūqʒ est alteriꝰ effectiū. si igitur bonū sit genꝰ
voluptatis ꝑficiens est genus suauis. Sʒ ad
arguendū in generationibꝰ ⁊ corruptionibꝰ po
nitur talis ꝯsideratio. Si generatō viꝰ sit ge
nus generationis alterius etiā vnū est genꝰ al/
terius vt si opari sit genus ad edificari opatū
esse est genus ad edificasse. Ad arguendū vero
in ꝑuatiue oppositis phūs ponit tres ꝯsidera
tiones. Pria ē si species habeat priuationē si/
bi oppositā ꝯsiderādū ē si illa ꝑuatio sit ī assig
nato genē illiꝰ spēi ⁊ si sic ꝓbleuma ē destruēdū
qꝛ spēs ⁊ ꝑuatio eius nō sunt in eodē gn̄e ꝑri
mo vt visus ⁊ cecitas nō ꝯtinent̄ ambo sb̄ sen
su. Scđa cōsideratio ē si spēi et generi assigna/
to opponatur aliquid priuatiue. Cōsiderādū

est si ꝑuatio generis sit gen⁹ ꝑuationis spēi. τ si nō male est assignatū. Tercia ꝯsideratio ē que est ꝯstructiua si oppositū spēi sit in opposito generis gen⁹ ē bn̄ assignatū vt si cecitas sit spēs insensibilitatis visus est spēs sensus.

Sciendum est secundo pro quesito ꝙ genus pōt capi dupliciter. Uno° ꝓprie ꝓ illo qd̓ est ꝑncipiū alicuius coordinationis predicamentalis. Alio modo magis cōiter .s. ꝓ oī supiori ꝑdicato essētiali a quo nō ꝯuertit̄ ꝯn̄a subsistendi. τ hoc mō inter negatōnes bn̄ repit̄ genus vt nō hō diceret̄ genus nō aīalis τ nō sēsibilitas genus cecitatis. Dupliciter tn̄ pōt aliquid poni in ꝑdicamēto. Uno° ₣m se ita ꝙ secundū suā naturā ꝑticipat ipm gen⁹. τ hoc mō spēs τ nō indiuidua ponūtur in genē Alio mō reductiue siue ꝑ accidens τ hoc° ꝑuatio pōt poni in genere. Simil'r duplex ē ꝑuatio nā q̄dam est simpl'r dicta q̄ scz nō ponit aliquā formam. sed negat formā priorē τ solū relinq̄t habitudinē in subiecto τ talis hz fieri circa idem subiectū cum habitu ordine irregressibili. Alia est priuatio cōiter dicta que solū iportat negatōnē alterius ꝑfectionis τ hoc modo vnū ꝯtrarium dicitur priuatio alterius.

Conclusio prima: capiendo genus et ꝑuationē prio° ipa priuatio nō ē ꝑ se in genē. sed solū reducit̄ ad gen⁹ sui habit⁹ Pria ps pz qꝛ illud qd̓ ꝑ se ponitur in genere ꝑ se ꝑticipat naturā τ essentiā generis illi⁹. sed ꝑuatio cū de se sit nō ens nō ꝑticipat naturā alic⁹ generis. igitur nō est ꝑ se in genere. Scd̓a ps ꝓbat̄. qꝛ priuatio hz fieri circa idē sbiectū cū suo habitu et dicit aptitudinē ad habitū. igit̄ reducit̄ ad genus ₣m habitus q̄uis nō sit in eodē genē ꝓximo cum ipso.

Conclusio secunda capiendo genus τ ꝑuationē scd̓o° priuatio bn̄ ē in genē. nō tn̄ in eodē genere ꝓximo sui habit⁹ sed in opposito sui generis. Probat̄ ꝯclusio ꝑ ꝯsiderationē talē. qꝛ sicut se habz sens⁹ ad visum ita insensibilitas ad cecitatem. sed sens⁹ est genus vis⁹. igit̄ insensibilitas est gen⁹ cecitatis.

Dubitatur ꝑmo. de considerationib⁹ positis in textu circa locū a ꝯdictorijs. Ad dubiū rn̄det̄ ꝙ ponūtur due ꝯsideratōes. Pria ē si superius ponat̄ genus inferioris ꝯsiderandū est si negatio inferioris sit gen⁹ negationis. supioris τ si sic nō est destruendū ꝓbleuma. Alia ꝯsideratio est si affirmatio sit gen⁹ affirmationis opposita negatio ē gen⁹ opposite negationis. vt si bonū sit gen⁹ suauis nō suaue ē genus non boni.

Dubitatur secundo: de consideratiobus positis ad arguēdū i relatiue oppositis. Ad dubiū rn̄r ꝙ sunt tres. Pria est si spēs dicatur ad aliquid τ gen⁹ assignatū nō illud ē male assignatū. sed nō opꝫtet ecōtra. Nā si genus ē ad aliquid nō oz ꝙ spēs sit ad aliquid. τ hoc habet veritatē in relatiuis ₣m dici. vt disciplina ē ad aliquid gramatica vero nō. Et si fiat instātia qꝛ ꝟtus ē spēs boni que tn̄ ē ad aliq̄d. τ bonū nō dicit̄ ad aliquid. pōt dici ꝙ ꝯsideratio habet veritatē vt in plurib⁹. Secūda ꝯsideratio est si genus τ spēs dicant̄ ad aliquid vidēdum est si ad idem referūtur τ si nō gen⁹ ē male assignatū. Sed ꝯ hͦ obijcit̄ qꝛ diuersa relatiua debēt hēre diuersa correlatia. sed gen⁹ τ species q̄ sunt ad aliquid sunt diuersa relatia igit̄ τc̄. Dd̓m ē ꝙ diuersa relatia vt gen⁹ τ spēs dicta ad aliquid ꝑ se τ imediate referūtur ad diuersa correlatiua gen⁹ tn̄ mediate refert̄ ad correlatiuū speciei. Tercia ꝯsideratio ē si gen⁹ τ species dicant̄ ad aliquid videndū ē si oīa supiora generis assignati referant̄ ad idē. ad qd̓ refertur spēs. ita ꝙ spēs ꝓposita ₣m illa oīa gn̄a supiora inferat̄ ad id ad qd̓ refert̄ ₣m se. τ si nō tunc ē male genus assignatū. τ ponūtur quedā alie ꝯsiderationes in textu q̄ satis sunt cōmunes. Circa tn̄ illas ponit phus vnā diuisionē relatiuoꝝ. que talis ē. relatiuoꝝ quedā sunt de necessitate circa illa ad que referunt̄ vt habit⁹. τ dispō necessario sūt in habituato τ disposito. Alia sunt relatiua que nō sūt de necessitate i suis correlatiuis ꝑnt tn̄ inesse ipsis. vt scia relata ad scibile non necessario ē in scibili. ꝑt tn̄ inesse qn̄ scz aīa habet sciam de se ipsa. Alia sūt relatiua q̄ ipossibile ē esse in suis correlatis vt cōtrariū refert̄ ad ꝯtrariū. Et tūc ponit̄ ista ꝯsideratio si genus assignatū se habeat aliquo istoꝝ triū modoꝝ ad suū correlatm̄ τ spēs nō se habeat illo mō. destruendū est ꝓbleuma. vt mansio ponat̄ genus memorie male assignat̄. quia mansio scie necessario ē in hn̄te sciam τ memoria nō Rōnes facte an̄ oppositū soluūt̄ ex dictis

Rursum se habitum.

Queritur quarto. Utrū spēs possit ₣m q̇d ꝑticipare genus. Arguit̄ ꝑmo ꝯ suppositū. qꝛ ꝑticipare ē in se ꝑtē actualitatis alteri⁹ capē. sz spēs nō capit in se ꝑtē generis sz capit totū gen⁹. igit̄ spēs nō ꝑticipat gen⁹. Scd̓o arguit̄ ꝯ quesitū gen⁹ ē ps spēi. igit̄ spēs ꝑt ꝑticipare gen⁹ ₣m q̇d tantū Tertio arguit̄ in spēb⁹ vni⁹ generis vna sp ē ꝑfectior alijs. igit̄ gen⁹ in alijs spēbus a ꝑma habet esse impꝑfectū τ ꝑ co

sequens a suis spēbus potest fm q̄d ꝑticipari
In oppositum est phus in textu.

Sciendum est primo q̄ postq̄z .p. docuit termiare ꝓbleumata de genere nō inspiciendo ad aliquā materiā spālez. Hic ꝯn̄r docet termiare ꝓbleumata de gne ꝯ̄cto ad aliquā materiā spālem. s. ad moralē ⁊ naturalē. Et p̄mo ponit phus ꝯsiderationes inspiciendo ad materiā moralē. Quaꝝ p̄ma ē si q̄s ponat actum esse gen⁹ habit⁹ aut ecōtra peccat vt si quis dicat motū esse gen⁹ sens⁹ nā mot⁹ ē act⁹ ⁊ sens⁹ ⁊ habitus. Sil'r si q̄s dicat memoriā q̄ dicit actū esse gen⁹ opinionis q̄ d̄t habitū. Cā ꝯsiderationis ē q꞉ habit⁹ ⁊ act⁹ eēntial'r distinguūtur ⁊ ob hoc vnū nō est gen⁹ alterius. Scd̄a ꝯsideratio ē si q̄s ponat habitum ꝯn̄tem ponā3 sic in genere peccat vt si q̄s dicat abstinentiā ire eē genus māsuetudinis ⁊ abstinentiā timoꝝ genus fortitudis hui⁹ em̄ mōi abstnētie nō sunt genera illoꝝ habituū. s3 sūt pone ꝯn̄tes taq̄z q̄ dē effect⁹ Tercia cōsideratio si aliq̄s assignet ꝓ genere illud qd̄ q̄cūq3 mō sequit̄ ad alteꝝ tunc male assignat vt si quis ponat tristiciā gen⁹ ire eo q̄ sequit̄ ad irā vel opinionē gen⁹ fidei. q꞉ sequitur fidē. tristicia em̄ sequit̄ irā nō vt genus sed vt causa effectū. Simil'r fides nō ē opatio q꞉ aliq̄s p̄t credere ⁊ nō credē manēte eadē opinione ⁊ si quis dicat q̄ necesse ē opinantē credere tunc de equalibus fides ⁊ opinio dicunt̄ ⁊ sic opinio nō est gen⁹ fidei. q꞉ gen⁹ pōt p̄dicari de plurib⁹ q̄z spēs. Quarta ꝯsideratio ē si aliq̄d assignatur ꝓ gnē. ⁊ assignatū ꝓ genere. ⁊ id cui assignatur nō sunt nata esse in eodē. mala ē assignatio. q꞉ ex quo genus ⁊ spēs sunt idē essentialiter in quocūq3 h3 eē spēs ⁊ etiā gen⁹ vt in q̄ est grāmatica ē disciplina ⁊ in quo ē albedo: est color s3 si quis dicat verecundiā esse irā vel esse timorē male assignat nā verecūdia ē i p̄te rōnali timor aūt in p̄te irrōnali. ⁊ tristicia ē in cōcupiscibili. Ira vo in irascibili. Est etiā hec cōsideratio vtil' ad acc̄ns ⁊ ad subiect̄ᵐ cui accidit

Sciendum secundo q̄ inspiciendo ad materiā naturalē poit phus alias ꝯsiderationes ad terminandū ꝓbleumata de genere. Pria ē si spēs fm q̄d ꝑticipet gen⁹ illud ē male assignatū. ⁊ circa h̄ mouet̄ p̄sens questio.

Alia ꝯsideratio ē si assignatū ꝓ genē sit ꝑs integralis illius cui assignat̄ male ē assignatū. Conr inspiciēdo adhuc in materia morali ponit phus alias ꝯsiderationes sicut inspiciēdo ad vitupalia ad fugienda ⁊ eligenda. Pria ē si quis dicat potentiā vl' possibile eē gen⁹ aliq̄ꝝ vitupāliū vel fugiendoꝝ male assignat vt si q̄s dicat latronē illū q̄ pōt latent̄ extranea furari vl' detractorē. q꞉ p̄t mala agē q꞉ null⁹ d꞉ tal' eo q̄ possit aliquid hoꝝ facē. Nā si sic sequeret̄ q̄ studiosi dicerent̄ tales. sc3 latrones. ⁊ detractores. cū possint p̄ua agere nō tn̄ fm q̄ hmōi. ⁊ iō d̄t text⁹ q̄ deus ⁊ aliquis studios⁹ pōt p̄ue agere. ⁊ d3 intelligi q̄ de⁹ p̄t p̄ua agē. q꞉ pōt agere aliqua que nobis vident̄ p̄ua si fieret q̄ tn̄ si a geret ip̄a essent simpl'r bona. Itē oīs p̄tās ē eligenda. ē etiā p̄uoꝝ quantū ē de se. igit̄ illō qd̄ ē de se malū nō est spēs potētie. Itē nisi si sic seq̄retur q̄ aliquod vitupabile eēt eligendū cū oīs p̄tās sit eligenda. Alia ꝯsideratio ē si aliq̄s posuerit p̄tātem vel posse esse gen⁹ alicui⁹ eligibil' male assignatū ē q꞉ q̄dā p̄tātes vel nō sūt eligēde vel si sunt nō a quolibet nec in oi t̄pe mō genus inest spēi ⁊ cuilibet supposito eius ⁊ semp. Alia ꝯsideratio ē si aliq̄d sit in duob⁹ generibus vel in plurib⁹ ⁊ solū assiḡt̄ vnū gen⁹ ipi⁹. ḡ ip̄m est male assignatū. vt seductor ⁊ detractor st̄ i plurib⁹ generib⁹ q꞉ neq3 q̄ appetit impossibilia neq3 qui pōt tantū. dicit̄ detractor aut seductor. sed qui vtrūq3. iō sub diuersis generibus ⁊ si vnū illoꝝ solū assignet̄ suū gen⁹ nō est couemens assignatū.

Couclusio prima. et responsalis ad q̄situ. Spēs nō p̄t ꝑticipare suū gen⁹ fm quid. Probat̄ ꝯclusio q꞉ gen⁹ fm totā suā eēntiā est in q̄libet sua spē idē essential'r existens cū ip̄a iō nō ꝑticipatur fm q̄d ab ip̄a spē. Ex q̄ sequit̄ q̄ si aliqd̄ assignatū ꝓ genere alicui⁹ fm q̄d ꝑticipetur ab ipso non est genus illius

Conclusio secunda. ꝑs integralis nō ē gen⁹ illi⁹ cui⁹ est ꝑs integralis. Probat̄ cōclusio q꞉ ꝑs integralis nūq̄z p̄dicat̄ de toto cuius est ꝑs. sed gen⁹ p̄dicat̄ de illo cui⁹ ē. igit̄ ꝑs integralis nō est genus illius cui⁹ ē ꝑs vt corpus qd̄ est materia aīalis nō est gen⁹.

Dubitat̄ primo Utrū idem pōt esse in diūs generib⁹. Ad dubiū rn̄r ꝯformit̄ ad p̄dicta q꞉ idem fm idē cōformiter ⁊ vniuoce nō pōt esse in diuersis generibus. nō subordinat̄ q꞉ diuersoꝝ generꝝ ⁊ nō subalternati positorū diuerse sunt spēs ⁊ differentie. tn̄ idem fm diūsa q̄ in ipo sūt aut etiā fm idē nomē equoce acceptū p̄t poni sb̄ diūs generib⁹ nō sb̄ordiātis

Dubitatur secundo. Utrum probleuma generis sit dyaleticū. Et videt̄ q̄ non. quia probleuma generis est demonstratiuū cū genus de specie p̄dicetur in p̄mo modo p̄seitatis. igit̄ nō ē dyaleticū Itē habitudo generis ad spēm est necessaria ⁊ nō tm̄ ꝓbabilis. igit̄ ꝓpō

in qua predicatur genus de specie si ponat̃ in
forma pbleumatis erit pbleuma demonstrati
uū: Pro solutione dubij ɔsiderandū ē ꝙ pro
bleuma gn̄. dupliciter ɔsideraṫ. Uno⁹ fm ꝙ in
eo querit inherētia generis sub intentione ge/
neris vt si queratur. vtrū aīal insit hoī. vt gen⁹
vel nō. ⁊ sic pbleuma gn̄ est dyaleticū. Alio mō
ɔsideratur scd̄m ꝙ querit inherētia generis nō
sub intentione generis. sed sb̄ intētione ei⁹ qd̄
est genus ⁊ hoc mō pbleuma gn̄. nō est dyaleti/
cū. vt bene pbant rōnes dubij. sed bn̄ ē dyaleti
cum pmo⁹. Ex quo ptz ꝙ idē pbleuma realit̃
dr̄ demonstratm̄. ⁊ dyaleticū. sicut idē syllogis
mus dr̄ dyaletic⁹ ⁊ demōstratiu⁹ fm rē. Dr̄nt
tn̄ tales syllogismi formal'r nā alia ē formalis
rō ppter quā aliquis syllo⁹ dr̄ demōstratiu⁹. ⁊
ppter quā dyaletic⁹. Et sil'r dicendū ē de illo p
bleumate qd̄ est dyaleticū ⁊ demōstratiuū.

Ad rationes: Ad primā dicitur ꝙ
pticipare logicaliter acceptū de quo est hic fmo
nō pōt ptem actualitatis accipere licz hoc sit ve
rum de pticipare realiter accepto. vt visū ē in p
dicabilibus. Ad scd̄am dicit̃ ꝙ gen⁹ nō est ps
speciei. fm eē sed fm rōem tantū ymo fm rē dt̄
totū esse spēi. ideo gen⁹ realiter pticipatur a spe
cie. Ad terciā dr̄ ꝙ spēꝝ generis vna ex pte sue
drē ē pfectior alijs tn̄ ex pte forme generis oēs
spēs vnius generis sunt equaliter pfecte et hec
de questione.

Amplius autem.

Queritur quinto. Utrum non ens
sequatur ad omne qd̄ fit. Arguitur ꝙ nō pmo
qr motus dū fit ē. igitur nō ens nō sequit̃ ad
omē qd̄ fit. Scd̄o arguit̃ ad idē tp̄s dū fit est
⁊ cū factū est nō est. igitur ⁊c̃. Tercio arguitur
illud qd̄ fit ē in potētia ad esse. igit̃ nō est nō ēs
⁊ sic nō ens sequitur ad omne quod fit.

In oppositū est phus in textu.

Sciendum est primo. ꝙ postq̄z phus
docuit terminare pbleumata d̄ gn̄e ɔpato. cō/
parando genus ad spēm. Cōnr idem ōndit cō
parando genus ad drām. Et circa hoc ponit
talē ɔsideratione si drā ponat̃ p gene vel ecō/
uerso fit mala assignatio vt si quis ponat sup/
abundantiaz esse genus stuporis siue admira
tionis aīe ⁊ vehemētiam eē gen⁹ fidei male assi
gnat qr vehemētia ⁊ supabundantia non sunt
genera. sed drē. h⁹ rō ē qr vniuscuiusq̄z supha
bundantia idē est illi cui⁹ ē habūdātia ⁊ sic su
phabū ad ē admirationi. si stupor dicatur.
super habūdantia ⁊ ita admiratio que est res
inaīata stupefaciet. i. admirabit̃. ⁊ ex eadē pōt
pbari ꝙ vehemētia nō est gen⁹ fidei. ⁊ sic pbat̃
quia fides ē vehemēs. igitur si ponat̃ vehemē
tia esse genus fidei sequitur ꝙ vehemētia ē ve/
hementia qd̄ nō pōt esse sicut disciplia nō ē di/
sciplinatū. Alia ɔsideratio ē si subiectū ponat̃
genus sue passionis illud ē male assignatū. vt
si quis dicat ꝙ imortalitas ē vita sempiterna.
sic ꝙ vita sit genus imortalitatis. male assigt.
quia imortalitas nō est spēs vite sed mag̃ pas
sio. Un̄ si corruptibile efficeretur imortale non
diceret̃ accipē aliā vitā. sz aliā passionē. Alia cō
sideratio ē si passio alicui⁹ subiecti ponat̃ gen⁹
illius male ē assignatū. vt si quis dicat ventuz
esse aerē motū male assignat. qr vent⁹ nō ē aer.
sed magis motus aeris aut passio eius nā aer
semp manet in sua substātia quantūcunq̄z mo
ueatur siue sit vēt⁹ siue nō. Alia ɔsideratio ē. si
assignatū p genere nulli⁹ sit gen⁹ male assigna/
tum est vt albū est nigrū nulli⁹ sunt genera. vt
si dicatur ꝙ albū pdicatur de niue ⁊ cigno non
tn̄ pdicat̃ de ipsis vt gen⁹ licet differant spē. qr
nō pdicatur de ipsis in quid sed accn̄talit̃. Alia
ɔsideratio ē si ponat̃ p genere ad qd̄ sequūtur
oīa. tunc male est assignatū vt si ens qd̄ pdicat̃
de omnib⁹ ⁊ sequitur oīa ponat̃ vt gen⁹ tūc ma
le esset assignatio. quia sic omia essent eiusdē ge
neris. Alia ɔsideratio est si assignatū p genere
sit in specie tanq̄z accidens in subiecto illud est
male assignatū. Alia ɔsideratio si tā gen⁹ q̄z spe
cies habeāt ɔtrariū quoꝝ vnū sit peius ⁊ alte/
rū melius. Considerandū est vtrū ɔtrariū illi⁹
ponatur in genere peioris aut econtra. qr si sic
male esset gen⁹ assignatū. Alia ɔsideratio est si
spēs assignata eodē mō se habeat ad duo ge/
nera ɔsiderandū si ponat̃ sub genere peioꝝ. qr
si sic mala est assignatio. vt si aīa se habeat eq̄l'r
ad motū ⁊ quietē cū quies sit melior motu. si
ponatur motus genus aīe tūc male assignat̃.
Alia ɔsideratio ē si genus assignatū suscipiat
magis ⁊ minus nō aūt spēs illud ē male assig
natū. Uerū tn̄ genera de pdicamētis accidenti/
um ad duo pn̄t ɔpari. Uno⁹ ad sua inferiora
a quibus equaliter pticipantur ⁊ sic nō recipi/
unt magis ⁊ minus. Alio mō ad sua subiecta.
in quib⁹ sunt ⁊ sic bn̄ suscipiunt magis ⁊ min⁹
⁊ si genus ɔsideratū in cōi suscipiat mag̃ ⁊ mi
nus. optet spēm suscipe. sed si suscipiat mag̃ ⁊
minus p vna pte sui ambitus ⁊ nō fm se. non
optet spēm eius suscipere magis ⁊ min⁹. Alia
ɔsideratio ē si duo genera ɔparentur ad vnam
speciem. si illud qd̄ magis videtur esse gen⁹ nō
sit genus eius nec illud qd̄ min⁹. Alia ɔsidera
tio est si due spēs ɔpentur ad vnū genus illa
q̄ videt̃ eē spēs illi⁹ gener̃ nō debēt poni sb̄ illo

Sciendum est secūdo. ꝙ ad terminā/
dū ꝓbleuma generis ꝯstructiue. ph̄s ponit ali
quas ꝯsideratōes. Et p̄mo remouet vnā inuti/
lē sūptam ex magis ⁊ minus q̄ talis est. si assi/
gnatū genus suscipiat magis ⁊ minus. ⁊ etiaꝫ
spēs cui assignat. Nō sequit̄ ꝓpter hoc ꝙ gen⁹
sit bene assignatū. sꝫ hic locus est inutilis ad ꝯ
struēdū ꝓbleuma de genere. Prima ꝯsideratō
est. si duo genera compent̄ ad species. quibus
se habent eq̄liter si vnū sit genus. ita ⁊ reliquū
⁊ si se habeāt inequaliter. ⁊ illud qđ min⁹ vide
tur esse sit genus. ita ⁊ alterū. Alia ꝯsideratō ē.
si genus assignatū de quib⁹ illis assignat̄ p̄di/
cetur in q̇d tanq̄ꝫ de differētibus spē illud ē be/
ne assignatū. Alia ꝯsideratio est si spēs est i ali
quo genere ꝯsiderādū est si gen⁹ p̄tur in q̇d de
alijs spēbus aut saltem de vna. q̄ꝛ si sic est be/
ne assignatuꝫ. Unde sp̄ oportet genus p̄dicari
de pluribus differētibus specie in eo qđ quid.
Deinde ponit ph̄s aliā ꝯsideratōem inspicien
do ad illa in quibus est reduplicatio Et decla/
rat dādo exēpla. si musicū in eo qđ musicuꝫ sit
sciēs. ita ꝙ sciēs insit simplicit̄ essentialiter ⁊ in
plus est. tūc est genus musici. Circa hoc tamen
ponit ph̄us vnū documētū. scꝫ ꝙ nō oportꝫ in
om̄ibus si aliquid seq̄tur aliud nō ꝯuertibili
ter qđ sit genus eius. q̄uis difficile sit saluare
q̇d sit genus. vt trāquillū sequat̄ quies. ⁊ diui
sibile numerū p̄t fieri instātia in multis. q̄ꝛ nō
oportet ꝙ sp̄ illud qđ est in pl⁹ sit genus alteri⁹
vt nō ens sp̄ sequit̄ om̄e qđ fit. ⁊ nō ꝯuertit̄. q̄ꝛ
q̇d fit nō est. ⁊ tamē nō ens nō est genus ei⁹ qđ
fit simpliciter. q̄ꝛ nō entis nō sūt spēs aut dr̄ne
⁊ circa hoc mota est questio.

Conclusio prima. In rebus p̄ma/
nētibus nō ens seq̄tur ad om̄e qđ fit. Proba
tur cōclusio. q̄ꝛ dū res natura p̄manētis est in
fieri nōdū habet esse. q̄ꝛ si sic. nō āplius fiet. nā
habito fine cessat mot⁹. igit̄ cōclusio vera. Un̄
res nature p̄manētis sunt ille quibus non re/
pugnat p̄tes remanere in toto. vt sunt domus.
archa. ⁊ similia

Conclusio secunda In rebus succes
siuis nō ens nō sequit̄ ad om̄e qđ fit. ꝓbat̄ cō/
clusio. q̄ꝛ in reb⁹ successiuis suū eē est in fieri. ⁊
in q̄dā successiōe suaꝝ p̄tiū adīuicē. igitur q̄n
fiunt sunt entia. Un̄ res successiue dicūt̄ ille q̄/
bus repugnat om̄es p̄tes simul p̄manere. vt sꝫ
motus t̄pus locus ⁊ figura.

Dubitatur primo. Utrū ꝓbleuma
differētie sit annexū ꝓbleumati generis. Et vi
detur ꝙ nō. q̄ꝛ ph̄us in fine huius q̄rti libri as
signat aliq̄s dr̄n̄as inter ꝓbleuma generis ⁊ ꝓ
bleuma dr̄n̄e. Et etiā sunt speciales ꝯsideratō
nes ad terminādū ꝓbleuma de genere. ⁊ ꝓbleu
ma de dr̄n̄a. igitur ꝓbleuma de genere nō est an
nexū generi. Ad dubiū r̄ndetur ꝙ vt alias i p̄/
mo libro dictū est dr̄n̄a habet similē modū in
herēdi cū genere. in hoc ꝙ essētialiter ⁊ nō ꝯuer
tibiliter inest. Ob hoc ꝓbleuma dr̄n̄a genera/
lis eisdē ꝯsideratōibus terminat̄. sicut ꝓbleu/
ma generis. ⁊ ideo est sibi ānexū. sꝫ ne credatur
ꝙ ꝯsideratōnes posite de genere verificentur de
differētia separat differentiam a genere ut di/
ctum est.

Dubitatur secundo. q̄t m̄ōis p̄ōt se
pari differētia a genere. Ad dubiū respondet̄.
ꝙ p̄t separi tribus m̄ōis. q̄ꝛ genus p̄dicatur de
pluribus q̄ꝫ differētie generis Scd̄o. q̄ꝛ ad in
terrogationē factā p̄ quid d̄ specie ꝯueniētius
assignetur genus q̄ꝫ dr̄n̄a. Tercio. q̄ꝛ differen
tia sp̄ significat qualitatē essētialē generꝭ. gen⁹
autē nō dicit q̄litatē differētie Nā q̇ dicit gres
sibile dicit q̄le sit al'. qui vero dicit al'. nō dicit
quale sit gressibile.

Ad rationes: Ad primas duas pꝫ
solutio ex dictis Ad terciā dicit̄. ꝙ illud qđ fit
est ens in potentia. sꝫ nō est ens in actu cōpleto
sue nature in rebus p̄manētibus. sꝫ in reb⁹ suc
cessiuis illud qđ est in fieri in actu sibi ꝓportō
nato. scꝫ in actu p̄mixto potentie. Et hec de
questione. ⁊ p̄ ꝯsequēs de toto quarto libro
Thopicorum Finis.

Liber quintus Thopicorum

Trum autē propri
um vel non ꝓprium est.
Queritur Utrum
conueniēter in hoc quin
to libro determinetur de
modo terminādi ꝓpriū
Arguitur ꝙ nō. q̄ꝛ ꝓpri
um nō est p̄dicatū dyalecticuꝫ. ergo de eo nō de
bent dari ꝯsideratōes terminādi ip̄m in hoc li
bro. Añs ꝓbat̄. q̄ꝛ ꝓpriū p̄dicatur de indiui/
duis de q̇bus nō p̄t p̄ artē dyalecticā termina
ri. Scd̄o arguit̄. ꝓbleumata ꝓprij terminan
tur demōstratiue. ḡ non dyalectice. ⁊ sic de ipis
nō esset hic determinādū. In opposi/
tum est p̄. in textu.

Sciendum primo. Q꞉ postq̄ꝫ ph̄us
in quarto libro determinauit de ꝓbleumate ge

neris. Cõseq̃nter in hoc quinto intendit determinare de ꝓbleumate ꝓprij. Et ratio ordinis isti⁹ libri ad librum p̄cedẽtem ⁊ sequẽtem sumitur ex ordine p̄dicatoꝝ. qꝛ ꝓpriū p̄dicatur cõuersim. iõ immediate p̄cedit diffinitõem. qꝛ diffinitõ aliquid supaddit ꝓprio: scꝫ indicaꝛ q̊d sit esse rei. sꝫ simplicius ṗus est. eo qđ est ex additione. ḡ q̊ntus liber qui est de ꝓbleumate ꝓprij precedit sextū librū qui est de ꝓbleumate diffinitõis. Et similis ratio p̄t dari de ordine istius libri ad quartū librū. qꝛ ꝓpriū supaddit modo inherẽdi q̊ nõ ꝯuenit accidẽti et generi. s. conuertibilitatẽ.

Sciendum est secũdo. Qꝫ iste liber habet quinqꝫ tractatus. In ṗmo p. ponit quādā diuisionẽ ꝓprij. In scđo determinat de ꝓprio q̄ꝫtum ad esse. siue q̄ꝫtum ad bonitatem ipius. In tercio de ꝓbleumate ꝓprij compati ad sbiectum. In quarto respiciẽdo ad opposita In quinto docet terminare ꝓbleuma ꝓprij cõparati ꝟm actū ⁊ potẽtiā ꝟm supabundātiā ⁊ defectum. Primus tractatus diuidit̄ in duas ꝑtes. quia ṗmo p̄mittit intẽtum. Scđo exeq̃tur ipsū ponẽdo modos ꝓprij. Dicit ergo primo sic. Utrū aliq̊d sit alicui ꝓprium vl̕ nõ ꝑspiciẽdū est ꝑ ꝯsideratões sequentes. Anq̄ꝫ tñ phus ponat aliquas ꝯsideratões. premittit vnā diuisionẽ ꝓprij dicens. ꝙ ꝓpriuꝫ aut inest ꝑ se ⁊ sp. ⁊ est ꝓprium q̊rto modo. qđ nūq̄ꝫ relinquit sbiectum in aliquo tempore. qꝛ fluit ex ṗncipijs essentialibus sbiecti. ⁊ est accñs ꝑ se speciei. Sꝫ qꝛ species est cõis ⁊ essẽtial̕ similitudo ipsoꝝ indiuiduoꝝ. vt dicit boetius. iõ ꝯtingit ꝓpriū omi indiuiduo inesse. Sꝫ dicit̄ inesse soli speciei. qꝛ fluit ex essẽtialib⁹ ṗncipijs eius. Et qꝛ illa nõ derelinquūt rem cuius sunt ṗncipia ipsa remanẽte. iõ sꝑ dicitur ꝯuenire. Et adducit phus exẽplum platonis ꝓpꝰum ipsi anime est iperare. Et dicit ꝙ solū cõuenit anime ꝯiūcte corpori. Pro q̊ ꝯsiderādū ẽ. ꝙ imꝑare ꝟm platonẽ solū cõuenit anime coniūcte corpori. qꝛ in homie sūt duo appetit⁹. intellectiuus. s. ⁊ sensitiuus. qui sūt sepe contrarij. ⁊ ḡ intellectus habet iperare ipsi sensitiuo. ⁊ rõnalis cõcupiscibili. licet in hoibus ꝑuersis cõtrario mõ fiat. Et istud solū cõuenit anime cõiūcte corpori. qꝛ in aīa sepata nõ est tal̕ rebellio appetituū. cū ibi nõ manẽt actus virtutuꝫ. sensitiuarum ⁊ organicaꝝ. Aliud exẽplū est de imortalitate respectu aīalis. ⁊ ibi est ꝯsiderādū ꝙ phus hic aliqua ponit ꝟm opinionẽ platonis. ⁊ q̊rundā alioꝝ philosophoruꝫ. ⁊ nõ ꝟm opinionẽ ꝓpꝛam. Aliud est ꝓpꝰum ad aliquid ⁊ sub illo comp̄hendūtur duo ṗmi modi ꝓprij positi a porphirio Aliud est ꝓpriū q̄n qđ est ꝓpꝰum tercio modo ꝟm pophiriū. Tunc p. cõseq̃nter reducit modos ꝓprij iā assignatos ad duos. vt sciam⁹ de quibus hic intẽdit formare ꝓbleumata. Et dicit ꝙ de ꝓprio q̄n non oportet hic ponere speciales consideratões. qꝛ habet tales cõsideratões sicut hꝫ accñs de q̊ dictū est in scđo libro. Et etiā dictū est in ṗmo libro. q̄uo ista se habent ad accidẽs.

Conclusio prima: Cõuenienter in hoc quinto libro determinat̄ de mõ terminādi ꝓpriū ꝑ cõsideratões topicas. Probat̄. qꝛ ꝓpriū est vnū speciale p̄dicatū. ⁊ terminat̄ spēalibus consideratõibus Uñ phus ad terminādū ꝓbleuma ꝓprij. ponit hic multas ꝯsideratões q̄s nimis lõgum oẽs esset enarrare. ⁊ satꝭ clare patẽt in textu. iõ illis omissis ponā aliq̄s magis ṗncipales. quarū vna est. Si volum⁹ scire vtrū ꝓpriū est bene assignatū debemus videre si est equale subiecto. ⁊ ꝑ notiora assignatū. qꝛ si nõ est male assignatū. Qm̄ qđ multipliciter dicit̄ obscurū fit qđ dictū est. ⁊ ꝓpꝰum diffiniendi gratia assignatur. vt dicit textus. Alia cõsideratio est respiciẽdo ad diffinitõem descriptiuā in q̄ ponitur ꝓpriū. vt si q̊s dicerꝫ ꝓpꝰum ignis qđ est corpus leuissimū mobile ad locū sursū. notū est ꝙ idẽ. s. corpus bis ponitur. quia semel ponit̄ expresse. scđo iplicite in hoc ꝙ dicit̄ mobile Sꝫ qđ freq̃nter dꝛ turbat audiẽtẽ. ḡ corp⁹ materiale ponit̄ vt ꝓpꝰuꝫ Sꝫ ꝯ hoc posset aliq̊s instare dicẽdo. ꝙ in oi diffinitõe idẽ ponit̄ bis. qꝛ genus ⁊ dr̄ña idẽ sunt sꝫ ad h̊ dꝛ ꝙ sūt idẽ ꝟm rẽ. sꝫ dr̄ñt ꝟm rõneꝫ ⁊ modū significādi. ⁊ ḡ ibi nullū est viciū. Alia ꝯsideratõ est ꝙ ꝓpꝰum debet separe res ab inuicẽ. inutile em̄ erit ꝓprium qđ non sepat aliq̊d ab aliquo

Conclusio secunda. Ad terminādū ꝓbleuma ꝓprij. ꝓut ꝓpriū est ꝯparatū ad aliud sbiectū. inspiciẽdū est ad ꝓpꝰū sbiectū ipius ꝓprij. ꝓbat̄ qꝛ si aliq̊d assignat̄ vt ꝓpriū alic⁹ sbiecti. ⁊ in illa assignatõe ponit̄ aliud. s. sbiectū mala est assignatõ. qꝛ ꝓpꝰū dat̄ cā notificādi sbiectū. Et idẽ est iudiciū. si vtit̄ in assigtõe ꝑte sbiectiua ipius sbiecti. Exẽpli grā. vt si q̊s diceret ꝙ ꝓpꝰū aīal̕ est eẽ sbaꝫ c⁹ spēs est hõ. vtit̄ aliq̊ qđ est al̕. puta sba ⁊ hoīe. Nec est instātia de eẽ male terminabili termio ꝓpꝰo. ⁊ bene t̄mino alieno. qđ est ꝓpꝰū aque ⁊ tñ ꝯuenit cuilibet ꝑti eius. qꝛ aqua est totū omogeniū. ⁊ ḡ est ea

dr̄ ratio de tota aq̄ ⁊ partibus eius

Dubitatur primo: De quo detr̄miat phs in q̄rto tractatu h⁹ libri.ibi.Deinde q̄ ex oppositis.Dōm ꝙ p.ibi docet terminaē ꝓbleuma ꝓpriȷ respiciēdo ad opposita.⁊ oñt ibi diuersꝭ ꝯsideratōibus q̄uo pt ꝯstrui ⁊ destrui ꝓbleuma ꝓpriȷ ꝑ locos extrīsecos. Et ponit exēpla in diuersꝭ oppositꝭ.vt in ꝯrȷs.sic ei nō ē ꝓpriū iusticie esse q̄d optimū.sic nec est iniusticie eē q̄d pessimū.Vñ licet iusticia legal'r sit pclarissima ꝯpatiue ad alias ꝟtutes.vt dicit phs q̄nto ethicoꝝ.nō tñ est q̄d pclarissimū simpl'r.

Dubitaꝛ scd̄o.d̄ q̄ determiat p.in q̄nto tractatu h⁹ libri.Dōz ꝙ ibi p.determiat de ꝓbleumate ꝓpriȷ ꝯpati ꝭm actū ⁊ poñaz.vl' ꝭm supabūdātiā ⁊ defectū.sicut si q̄s dicēt ꝓpriū aeris esse īspirabile ꝭm actū.male assignat.q2 ꝯueit aeri passiue ꝑ aliud actiuū.s.ꝑ spirās.vl' si q̄s diceret ꝙ esse corpus leuissimū sit ꝓpriū ignis male assignat.q2 si ignis esset corruptus.adhuc posset esse aliq̄d corpus leuissimū.

Ad rōes añ oppositū factas.Ad pmā dr̄ ꝙ licet ꝓpriū pdiceꝛ de indiduis.tñ de illis nō tminaꝛ ꝑ artē dyalecticā.sz de spē de q̄ imediate fluit ⁊ ptur.Ad scd̄az dr̄.ꝙ licz cognoscē cām iherētie ꝓpriȷ in sbiecto.spectat ad demōstratorē.tñ cognoscē iherētiā ei⁹ in sbiecto ꝑ aliq̄ cōmunia ⁊ ꝓbabilia spectat ad dyalecticū Et hec de questione.⁊ insuꝑ de libro hoc quinto

Jrca initium sexti libri Thopicoꝝ.

Eius autez ꝙ circa diffinitōes ꝑtes sꝫ q̄nqꝫ

Queritur pmo Utꝝ cōuenieti ordine in isto sexto determinaꝛ de mō tminādi ꝓbleuma diffinitōis.Arguiꝛ ꝙ nō pmo.q2 ptum diffinitōis est pmū.ḡ de ꝓbleumate diffinitōis est determinādū pmo Añs pz ꝑ p.pmo hui⁹.Et ꝓbaꝛ rōe.q2 ipm est ꝑfecti⁹.ḡ est prius.ꝯñā pz ex ꝓportōe ꝓbleumatū ⁊ ptoꝝ.Arguiꝛ scd̄o.cui⁹ est ꝯsideraē sbaz ⁊ q̄dditatē rei.illius est determinare de diffinitōe.cū diffinitō dicat sbam diffiniti.sz hoc spectat ad metaphisicā.⁊ nō ad dyalecticā q̄ ꝓcedit ex cōib⁹ ⁊ cōes intētōes rei ꝯsiderat.Diffinitō aūt ꝓcedit ex ꝓpriȷs.Jtē p.2°.posterioꝝ.⁊ sep°.methaphisice determiat de diffinitōe.ḡ ⁊c̄. Jn oppositū est phs docēs termiare ꝓbleūa diffinitōis

Sciendū est primo: ꝙ postq̄z determinatū est de mō terminādi ꝓbleuma accñtis generis.⁊ ꝓpriȷ.que vt dictū est in pmo sūt q̄dāmō oīa diffinitiua.hoc est āminiculatia ad diffinitōz.eo q̄d diffinitō est potissimū ptum ⁊ pmū.ꝑfecte colligēs modū inherēdi.eo ꝙ inest essētial'r cōuertibiliter ⁊ ꝑ se.ergo pus in secūdo libro determinare oportuit.q̄liter tminatur ꝓbleuma accñtis.cui⁹ esse est in esse.Et h̄ ē pmū elemētū q̄d sumiꝛ in mō inherēdi diffinitōis.Et iō sequiꝛ si nō inest.ꝙ nō inest vt diffinitō Et cōseq̄nter in q̄rto ostēsuz est q̄liter tminaꝛ ꝓbleuma de genere q̄d dicit quid pmū in diffinitōe.Et tādē in quinto oñsam est q̄liter terminaꝛ ꝓbleuma de ꝓprio.q̄d habet modū inherēdi cōuertibiliter.q̄ mod⁹ necc̄ario etiam ꝯuenit diffinitōi inq̄ztum est tmin⁹ diffiniti.nec plus nec min⁹ ꝯtinēs q̄z diffinitū Et quia nō sūt plura tāq̄z elemēta ad diffinitōem ordinata q̄z ista.Nūc restat in hoc sexto dicē q̄liter terminaꝛ ꝓbleuma de diffinitōe.Cū ipm sit pmū via doctrine ⁊ ꝑfectōis.Et vltimū via discipline ⁊ generationis

Sciendum est secūdo.ꝙ phus volēs tradē modū terminādi ꝓbleuma diffinitōnis pmo oñdit q̄liter sit interimēdū.⁊ postea circa finē septimi q̄liter sit ꝯstruēdū. Jnterimē aūt ipm.aut ꝯtingit in se aut in eius ānexo de quo mētio fit in pncipio septimi.q̄ ad ipm in se pmo tradit modū interimēdi diffinitōem q̄ ad eius bonitatē.postea q̄ ad eius sbam ⁊ ētitatez añq̄z aūt videaꝛ modus interimēdi eā q̄ ap bonitatē.pmo vidēdū est de his que circa pncipiū huius sexti pmittūꝛ.Pro cui⁹ intellectu ē hic ꝯsiderādū.ꝙ q̄nqꝫ sūt ꝑtes eius q̄d est interimere diffinitōem.pma est.si de quocūqꝫ verꝝ est pdicari nomē diffiniti.⁊ de eo nō est verum pdicari diffinitōem interimiꝛ diffinitō.eo q̄d nō iest.scd̄o iterimiꝛ.si pmū in diffinitōe positū nō est genus diffiniti.vl' si sit genus nō tamē ꝯueniēs.vel forte remotū vl' analogū.Et hui⁹ causa ē.q2 genus eoꝝ oīm que sūt in diffinitōe.maxime videꝛ sbam diffiniti signare.⁊ sic oportet genus pmo ponere ⁊ addere drn̄as ipm vsqꝫ ad vltimū actū determinātes.si dicatur drn̄a magꝭ signat sbam.eo ꝙ dicit actuz ⁊ formā.gen⁹ vero dicit eē rei in poña solū.rnr ꝙ gen⁹ inq̄ztū dicit q̄d sbstās ⁊ q̄d fixuz in se.drn̄e adueiētes ipꝫ distiguūt ⁊ ꝑficiūt ipꝫ magis hꝫ rōem sbe ⁊ drn̄a q̄litatꝭ ꝭꝫ ꝙ oīs forma est q̄litas q̄dā.in eo ꝙ ꝑficit ⁊ distinguit id cuius est.Tercio interimiꝛ diffinitō.q̄n nō est ꝓpria ⁊ ꝯuertibilis cū diffinito Quarto.q̄n nō indicat q̄d est esse rei ꝑ essētialia illi⁹ Quinto.

qñ indicat q̇d eſt eſſe rei. ſꝫ nõ bene. qꝛ videlicꝫ obſcure indicat ita ꝙ facit noticiã ꝯfuſã rei. et nõ clarã. Inter iſtas ptes iã enumeratas. q̄dã ſũt de quibus determinatũ eſt. ⁊ de q̇bus reſtat q̄dã determinare. qꝛ q̄tũ ad hoc qđ eſt diffinitõem ineſſe ſimpliciter. vel non ineſſe terminaꝛ eiſdẽ locis. ⁊ ꝯſideratõibus adductis in ſcđo libro ad determinãduꝫ ꝓbleuma accñtis. ⁊ iõ nõ oportet facere ſpecialẽ mẽtionẽ de hoc. ⁊ ſimiliꝛ ſi in diffinitione aſſignatũ ſit genus cõueniẽs diffiniti. ⁊ inſit diffinitõ cõuertibiliter diffinito eiſdẽ conſideratõibus ⁊ locis terminãtur q̇ adducti ſũt in q̄rto ⁊ in q̇nto de genere ⁊ ꝓprio. Et ita reſtat de duabus ptibus in hoc ſexto conſiderare. ſ. ſi nõ indicat q̇d eſt eſſe rei ꝑ eſſẽtialia. ⁊ ſi indicat hoc ſꝫ nõ bene. ſꝫ obſcure ꝑ qđ interimiꝛ bonitas diffinitõis. Aduertẽdum eſt tamẽ. q̄ꝫuis eſſe ſimpl'r ſit añ bene eſſe. tamẽ ꝑmo oſtẽdit phus q̃uo interimiꝛ diffinitio quo ad eius bene eſſe. ⁊ poſtea q̄ ad eſſe. Cuius rõ eſt. qꝛ a facilioribus eſt inchoãdũ. ſꝫ facilior eſt argumẽtatio opponẽtis dyalectici cõtra illud qđ eſt bene facere. q̄ꝫ cõtra illđ quod eſt facere ſimpliciter. eo ꝙ plura ſũt ex q̇bus interimitur bene facere q̄ꝫ ſimpliciter. Cuꝫ etiã facilius ſit aliquid facere q̄ꝫ bene facẽ. Iſtꝫ ꝑmiſſis r̃ndeꝛ ad queſitũ.

Concluſio prima. ꝙ congruo ordine in hoc ſexto agitur de modo terminãdi ꝓbleuma diffinitionis. Iſta concluſio ſatis ſequiꝛ ex premiſſis.

Cõcluſio ſcđa. q̇nqꝫ mõis interimiꝛ diffinitio patꝫ ex dictis. Et patet tali rõe. Nã diffinitio cõſideratur q̄ꝫtuꝫ ad eẽ eius in ſe vl' in compatõe ad aliud. Si primũ hoc eſt dupliciter. vl' cõſideratur ad eẽ eius. ſic eſt q̄rtus modus. vl' q̄ ad bonitatẽ. ⁊ ſic eſt quintus. Si ſcđm. h̄ eſt tripliciter. aut cõparaꝛ ad accñs cũ quo cõueit ineſſe. ⁊ ſic eſt ꝑmus modus. aut cõpaꝛ ad genus cũ quo cõuenit penes ineẽ ſimpl'r ⁊ ꝑ ſe. et ſic eſt ſcđus modus. Aut compaꝛ ad ꝓpriuꝫ cum q̄ cõuenit in modo eſſẽdi cõuertibiliter. et ſic eſt terciꝰ modꝰ. Et hec de dictis

Dubitatur primo Quot mõis cõtingit interimere diffinitõem quo ad eius bonitatẽ. Dđm ꝙ duobus mõis. qꝛ ſcꝫ diffinitõ eſt obſcura. aut qꝛ continet aliqđ ſuperfluũ. Quo ad ꝑmũ oꝫ vti planiſſima interptatõne ſeu explanatione. q̄ꝫtum ꝑmittit natura diffiniti. Quia ſicut q̄dã ꝓpter excellẽtiam ſui non capiũtur ꝑfecto intellectu a nobis. ſicut diuina ꝑ ꝯſeq̄ns etiã ꝑfecte nõ explanãtur. ſic etiã q̄dã ſũtque ꝓpter ſui impfectõem ⁊ debilitateꝫ ſui eſſe nõ ꝑfecte intelligũtur. nec etiã explanantur qñ tam̃ poniꝛ qualiſcũqꝫ explanatõ que fieri poteſt vtẽdũ eſt planiſſima interptatõe q̄ꝫtum permittit natura diffiniti. Cauſa eſt. qꝛ diffinitõ datur cauſa notificãdi diffinitũ. ⁊ qñ nõ notificat nõ ſequitur. Quo ad ſcđaꝫ dicit phs. ꝙ eẽ diffiniti eſt ſupfluum. ⁊ hoc ſic vocat appoſitũ. qđ nõ eſt de eẽ diffiniti. Et eſt iſtud ẛm de diffinitione dyalectica dicẽte q̇d tm̄. In diffinitõe aũt dicente ꝓpter q̇d nõ eſt ſupflue ponere cãm paſſionis quã accepit demõſtrator de q̄ nõ eſt p̄ns intẽtio. Aduertẽdũ eſt vlterius ꝙ diffinitõ reddiꝛ obſcura. qꝛ obſcurũ in eo poſitũ eſt. vl' eſt ex multiplicitate. aut ex trãſlatõe. aut ex termis incõſuetis ⁊ iuſitatis. Et ſic ſunt ſex mõi q̇bus ꝯtingit eã reddi obſcurã. Primus eſt. ſi in diffinitõe ponaꝛ aliqđ ml'tiplex. nõ bñ aſſignaꝛ diffinitõ. qꝛ nõ eſt certũ ꝓ quo ſignificatoꝝ multiplex in diffinitõe accipiaꝛ. Sicut cũ diciꝛ generatõ eſt ductio ad ſubam. Aut ſanitas eſt ꝯmẽſuratõ calidoꝝ ⁊ humidoꝝ. In illis diffinitõibus ponũꝛ eque ignote ductio ⁊ ꝯmẽſuratõ. cũ ſint nomĩa verbalia in tio terminata. que equiuoca ſũt ad tria. ſcꝫ ad actionẽ agentis. ⁊ paſſionẽ. ⁊ etiã capiꝛ neutraliter. Secundus eſt. ſi diffinitũ ſit multipliciter dictũ ẛm equiuocatõem. ⁊ non diſtinguaꝛ qꝛ incertum eſt pro quo ſignificato illa diffinitio ſibi cõpetit. ⁊ iſtud maxime contingit qñ equiuocum latet. Tercius modus. Si detur diffinitõ per tranſlationem. vt ſi quis dicat terram nutricem. aut ſcientiam incadibilem. aut temperantiam. conſonantiam cum tamen conſonantia proprie ſit in ſonis. incertum em̄ eſt in talibus diffinitionibus. qua ſimilitudine transferatur. Et ſic obſcurum eſt quod per tñſlationem dicitur. Si tamẽ contingit diffiniri per metaphoram. ſequeretur ꝙ diuerſorum generum eſſet eadem ſpecies. Quia temperantia eſt in genere v̇tutꝫ. ⁊ ẽ in genere ꝯſonãtie. et neqꝫ v̇tus ꝯtinet cõſonãtiã neqꝫ ecõtra. Quartus. ſi q̇s in diffinitõibus vtaꝛ noibus inconſuetis. nõ vtẽdo eo mõ ſignificãdi q̄ cõiter ſũt īpoſita. Oẽ em̄ inconſuetũ eſt obſcurũ. vt plato dixit oculũ vmbricilũ. eo ꝙ obũbraꝛ vmbra cilioꝝ. aut phalãgiũ putrimordaceꝫ. Eſt em̄ phalãgiũ puluis corroſiuꝰ putredinis carnis. aut medullã oſſigenã. qꝛ in oſſibꝰ eſt genita. Eſt aũt iſte modus peior p̄cedẽte. qꝛ tranſlatiue dicta per ſimilitudinem qua fit tranſlatio aliqualiter certificent. Cum omnes tranſferentes ſe. ẛm ſimilitudinem ſe transferunt.

Sed nomina abusiua nihil penitus certifi/cant. quia nulla similitudo est in eis. Nec etiā dicūtur pprie. sicut si lex dicat ymago. vel mē suratio eorum que naturaliter iusta sūt. nulla est similitudo legis et ymaginis Dicit enim yma go per imitatōem rei facte. qualis nō est ratō le gis. Quintus modus. Si data diffinitōne vnius cōtrariorum p quā nō statiz manifesta est diffinitio alterius. Ratio est. qa cōtrario/rū est idem genus. ex cuius diuisiōe p differē/tias cōstituuntur cōtrarie species Et ideo ille q̄ cognoscit vnū. sciet reliquū. quod ex genē et op/posita differētia cōstituitur. Sextus modus. si in diffinitōe assignata nō est manifestū cui9 est diffinitō. sicut epygrammata antiquorum Et ex istis ptz qualit interimit bonitas ipius diffinitōis. ex eo scz q est obscura

Dubitatur secundo. q̄t mōis con/tingit interimere diffinitōem. ex eo q in ea po/nitur aliquod superfluū. Dicēdum q multis modis Pro quo est sciendū. q appositū in dif finitōe quod non est de esse diffiniti est triplex. Aut enim est appositio alicuius diuersi. aut est appositō eiusdē vel opponit quod ptim est di uersum et partim idez. Si fiet appositio di/uersi. hoc est tripliciter. Aut apponitur diuer/sum. quod est in plus omnibus diffinientibus vel quod sit in minus. vel in eque. et penes hoc accipiuntur tres consideratōes. Prima. si dif finiēs est aliquod tale.. quod ppter sui cōmu/nitatem omnibus inest. sicut ens vnū. ita q nō separat diffinitū ab his que sūt in eodē gene/re. Nec ab his que sunt in aliis generibus. tūc enim interimitur diffinitio p supfluum in ea po situm. Causa huius est. quia nihil ponēdum est in diffinitūe quod nō sepat diffinitū ab ali is. Sed diceret aliquis. ens positum in diffi nitione separat a nō ente. Respondetur q hoc nihil est. quia talis sepatio fit p quodcūqz ge/nus. siue generalissimū siue subalternum. Se cūda cōsideratio. Si aliquid positum in dif/finitōne sit conuertibile. ita q illo ablato a dif finitione. residuum adhuc cōuertibile sit. et na turam diffiniti indicet. tunc illud. scz apposi/tum est superfluum. Quia vniuersaliter illud omne dicitur supfluum in ipsa diffinitione. q̄ ablato quod relictū est sufficiēter notificat na turā diffiniti. Exēplum de diffinitione anime quā ponit plato est numer9 seipm mouēs. naz se ipm mouere est pprium anime. qua sepatur a natura. ergo supfluit numer9. Simile exem plū est de diffinitione flegmatis. quod est hu/midū ppriū sepatum a cibo indigesto hic sup fluit indigestum. eo q residuum. scz humiduz pmum sepatuz a cibo cū eo conuertit. quia qd p superabūdātiā dicit vni soli conuenit. Ter cia cōsideratō est. si appositum in diffinitione est in minus diffinito. eo q nō cōuenit omib9 cōtentis sub diffinito. vt homo est aīmal gres sibile bipes tetracubitū. eo q tetracubitū non omibus cōtentis sub diffinito cōueniat. et pe/ius est diffinire per illud qd nō omibus cōten tis sub diffinito cōuenit. qz p illud qd cōmu/ne est omibus. qz cōe p determinatōem tandē fit cōuertibile. et sic tota diffinitio fit cōuertibi lis. sed diffinitionē in qua ponit illud qd nō cōuenit omibus impossibile est fieri ppriaz et cōuertibilem. Quarta cōsideratō est fm quod appositum est idē. videlicet in diffinitōne fre/quēter idē ex eadē pte dicit. eo q diffinitō nu/gatoria sic fit. Et dicitur notāter ex eadez pte. qz idē frequēter dici ex pte subiecti et pdicati. nō est incōueniens. sicut qn tota diffinitō sub ijcitur. et aliquod positū in ea pdicatur. sic ho mo aīmal gressibile bipes. est bipes. Exēplum huius cōsideratōis est. vt socrates diffiniēdo prudētiā. eā dixit esse cōtemplatiuam eoruz q̄ sūt. quia idē sūt determinatiua et cōtemplatiua similiter qui dicit q refrigeratio est priuatō ca loris fm naturā ibi superfluit fm naturā. qa refrigeratio fm medicos dicitur nō alteri9 ca loris priuatō qz naturalis. qz puatio caloris exterius dicitur magis frigefactio. Quinta cō sideratō que est fm appositū qd est ptim idē et ptim diuersū. si vniūsale addit ex eadē pte p/ticulari qd actu et intellectu se habet vniuersa/le. ita q inter vniuersale et pticulare ponat co/pula cōiunctim designans diuersitatem. talis diffinitō est supflua. quia sic diffiniēs frequē ter dicit idē ex eadem pte. et dicitur in cōsidera tōne q interponat copula designans diuersita tem. qz p appositōnez particulare potest addi vniuersali ad determinādum eius vniuersa/litatem. dicendo animal est homo. Ex iam di/ctis patet qualiter interimenda sit diffinitō q̄ ad eius bonitatem

Ad rationes Ad primā patz solu/tio satis ex predictis. quia hic seruat ordo dis cipline. et non doctrine. Ad alias duas si/mul dicendum est de diffinitione vt est tota rei quidditas habet determiāre metaphisicus. fm autem q est medium demonstrationis. et causa passionum de subiecto de ea determinatum est in scdo posteriorum. hic aūt de ea cōsiderat quali ter pbleuma. in quo pdicatuz querit inesse sb/iecto sub sua intentione diffinitionis p com/

munia ⁊ ꝓbabilia habeat terminari

Utrum autem diffinit

Queritur secūdo Utrum diffinitio debeat dari ꝑ notiora ⁊ priora Arguit̄ p̄mo ꝙ nō. q₂ dicit̄ in ꝓhemio de aīa. accn̄tia magnaꝫ ptē ꝯferūt ad cognoscēdū ꝙ quid est. talia aūt posteriora sūt suba. igitur ⁊c̄. Arguit̄ scd̄o. diffinitio datur causa inotescēdi nobis diffinitū nos aūt resolutorie ꝓcedēdo ex posterioribus in noticiam p̄oris manuducemur. Arguit̄ tercio. diffinitō datur ꝑ ꝓpriū qd̄ spēm diffinitā ꝯsequit̄ sicut effectus causā. Deinde arguitur ꝙ nō debet dari ꝑ notiora. q₂ vel hoc esset ꝑ nobis notiora vel nature. nō p̄mum. q₂ notiora nobis sūt rem ꝯsequētia. diffiniētia autē ꝫm rem ꝓcedēdo cōstituūt. nec scd̄m vt ꝓbatur ratōibus p̄cedentibus. In oppositū est ph̄s in textu. cū dicit. primū q̄dem. igit̄ si nō ꝑ notiora ⁊ euidētia fecit diffinitū.

Sciendum primo. Q₂ postq̄ꝫ ph̄us ostēdit qualiter iterimenda ē. t diffinitio q̄ ad eius bonitatem. Cōsequenter ostendit q̄liter interimēda est ipsa quo ad eius substātiaꝫ ⁊ ētitatem. quando scꝫ nō indicat q̄d diffiniti. Et p̄mo videndū est qualiter interimēda est ipsa diffinitō penes ea que sūt conditōes. tam diffinitōis q̄ꝫ partium eius que sunt p̄us ⁊ noti⁹ postea inspiciēdo in ipsam diffinitōem ⁊ partes eius. Prima ergo consideratō respiciendo in prius ⁊ notius simul. ⁊ si nō ꝑ priora ⁊ notiora diffiniuerit aliquis simpliciter nō diffinit ⁊ interimitur diffinitō. ꝓbatur sic. quia datur causa cognoscendi diffinitum. Sed natura diffiniti non ex quibuscūqꝫ notificatur. sed ex p̄oribus ⁊ notioribus. Sicut in demōstrationibus noticia conclusionis est ex p̄oribus. ⁊ causis conclusionis est ex prioribus Et sicut igitur est in notificatione complexi qd̄ est conclusio. sic est in ꝓposito in notificatōe incōplexi ꝑ diffinitōnem. quare si diffinitō nō datur ex simpliciter notioribus ⁊ p̄oribus est interimēda Alia ratō ducens ad incōueniens est. quia si diffinitio datur ex posterioribus ⁊ ignotioribus. multo melior erit illa diffinitō data ex notōribus ⁊ prioribus. ⁊ ꝑ consequēs eiusdem rei possent esse plures diffinitōes. sꝫ hoc est inconueniēs. cū vnius rei nō sit nisi vnū esse. sed si diuerse essent diffinitōes nō explicarēt idem esse. g̃ ⁊c̄. Scd̄o. istud idē etiā ꝓbatur diuisiꝫ de notiori ⁊ p̄ori. Un̄ notiora debēt dupl'r cōsiderari. q₂ quedā sūt notiora simpl'r ⁊ q̄dam quo ad nos. Simpl'r notius ⁊ euidētius est. qd̄ ꝫm naturā p̄us est. sicut p̄ncipium p̄ncipiato ⁊ simplex composito.

Conclusio responsalis Simpl'r meli⁹ est ⁊ magis spectās ad artē ⁊ disciplinā diffinire ꝑ priora ⁊ notiora simpl'r. Uerū est tamē ꝙ expedit aliq̄n ad eos. qui nō possūt appr̄hendere simpliciora p̄ncipia rerum p̄ora diffinire ꝑ posteriora. q̄ tn̄ nō est vna diffinitō. sꝫ notificatō qualiscūqꝫ maioris q̄ꝫ sit ipsū diffinitum Istud patet multꝭ rōibus. Pria est. q₂ diffinitō dat̄ ꝑ genus ⁊ dr̄ñas. sꝫ hec sunt p̄ora. eo ꝙ sūt simpliciora. ⁊ ab eis nō ꝯuertit̄ sbsistēdi cōsequētia. Cognita etiā spē ꝑ diffinitōem necesse est genus ꝯgnosci ⁊ dr̄ñaꝫ. nō aūt eꝯ. Istud etiā ꝓbat̄ alia rōe. q₂ si diffinitō daret̄ ꝑ notōra q̄ ad nos. ⁊ nō simpl'r. Ex quo g̃ nō om̄ib⁹ sūt notiora eadē. q₂ alia paucis. alia pl̄ribus. alia om̄ibus seq̄tur ꝙ si haberem⁹ diuersā notioritatē. ꝙ q̄dlibet diffinitū habebit pl'es diffinitōes. Alia ratō ad idē. q₂ alio ⁊ alio tempore eadē sūt eisdē notiora ⁊ min⁹ nota. q₂ in p̄ncipio sensibilia sūt magis nota. ergo nō semper erit eadē diffinitō eiusdē. hoc aūt est īpossibile Ideo necc̄ariu̇m est ꝑ notiora diffinire. sic enīꝫ nō ꝯtingit vnius rei esse nisi vnā diffinitōem. Simpl'r aūt notū est vt dictū est ꝙ bn̄ dispositis in itellectu notum est. Alia ꝯsideratō adhuc est. Si illud qd̄ in quiete ⁊ finitū est diffiniatur ꝑ illud qd̄ est in motu ⁊ īfinitū iterimit̄ diffinitō. q₂ datur ꝑ ignoti⁹ / Tercō. istud dictum ostēdit de p̄ori. Et sunt tres ꝯsideratōnes Pria. si oppositū diffinit̄ ꝑ oppositū ⁊ itelligit̄ illud de ꝯrijs. ⁊ sic bonū ⁊ malū sūt ꝯria. ꝓut ī actib⁹ ⁊ in hītibus accipiūt̄. Et causa h⁹ est. q₂ ꝯrie opposita sūt sil' natura habētia vnū gen⁹. ⁊ ꝯrijs ⁊ coeq̄uis dr̄ñijs ꝯstituūt̄. Et sic diffinitō oppositi ꝑ oppositū iterimit̄. eo ꝙ non est ꝑ p̄ora. In oppositꝭ tn̄ relatie non ꝯtigit vnuꝫ diffiniri nisi ꝑ aliud. vt duplū non diffinit̄ sine suo opposito. s. dimidio. Et vl'r q̄cūqꝫ sunt ad aliq̄d ꝫm esse. ⁊ non ꝫm dici. In his ei n̄ ē vnū sine alio itelligē. Scd̄a ꝯsideratio est. Si idē diffinit̄ ꝑ seipꝫ alio noīe. q₂ idē n̄ est sibiip̄i natura. vt si q̇s diffiniat solē eē stellā albā q̄ apparꝫ in die Utēdo ei diei diffinitione vtit̄ sole sꝫ ad dep̄hēdēda talia p̄dicata ī diffinitionib⁹ oꝫ loco noīm accipe diffinitiones. vt ꝙ dies ē latio sol' sup n̄rm emisperiū ⁊ t̄rā. Tūc maifestū ē ꝙ q̇ dixerit latōꝫ sol' sup t̄rā. ī noīe diei dixit solē. Tercia ꝯsideatō. si ī diffinitōe pōt̄ illd̄ qd̄ e ꝯrio cū diffinito dīdit gen⁹. tal' diffini° ē iterimēda. eo ꝙ e diūso gen⁹ dīdētia stꝭ coequa Et iō vnū illoꝝ nō est p̄us altero ꝫm naturaꝫ. Quarta ꝯsideratō que reducit̄ ad terciā. Si

per inferiora in recta linea supiora diffiniātur
sic idem diffinit per seipm. Exemplū tercij con
sideratiōis est Si numerus habūdans diffi
niatur qd est pfectus maior virtute peccatur.
eo q numerus pfectus eo diuiso diuidit nu/
merū cum abundāte. Exemplū quarte conside
rationis. Si qs diffinit bonum cum virtute
ipso bono vtitur in diffinitōne boni eo q vir/
tus quoddā bonum est.

Cōclusio secūda. Omīs bona diffi/
nitio dicens qd diffiniti p essentialia debet da
ri p priora simpliciter et nature notiora. Ista
satis patent ex dictis.

Dubitatur primo. Qualiter inte
rimitur diffinitio ex pte generis. Pro solutio
ne sciendū q postq̄ arestoteles docuit interime
re diffinitionē inspiciēdo in cōditiones bone
diffinitōnis et partiū eius. Jam pn̄ter ostēdit
hoc idem inspiciēdo in substantiā diffinitōis
et partiū eius. Et primo inspiciēdo in partes.
scilicet in genus et differentiā. et postea in vtrū
qz de quo videbitur in sequētibus. Primo igi
tur inspiciendo genus ponūtur quinqz consi/
derationes. Prima est cum res diffinita sit in
genere aliquo. tamē in diffinitōne nō ponitur
genus. diffinitio est interimēda. Et huius ra/
tio est. qa genus est vt primū substans forma
libus differētijs. et ideo genus qd maxime di
cit quid diffiniti. primū est omniū eorū que in
diffinitōne ponūtur. Secūda cōsideratio est.
Si aliqd ex genere suo debeat diffiniri ad plu
ra sicut ad fines p se dictos equaliter. tunc con
siderandū est si non quo ad oīa ad que dicit
assignata est diffinitio eius. sed quo ad aliqua
tantū. et sic interimit diffinitio. vt si quis diffi
niat grāmaticā q est scientia recte scribendi. hic
posuit genus. sed nō omnia ad que dicitur grā
matia. sed oportet q apponat q grāmatica est
scientia cognoscendi cōstructionez relatam ad
intellectum et sic grāmatica est scientia scriben/
di et intelligendi eius qd dicitur in oratione.
Jlle autē diffinit qui alteruz tm̄ in diffinitōne
ponit. Sed ille vere diffinit qui vtraqz in dif
finitōne assignat. Uerū est tamē si vnum dica
tur ad plura ad quoꝝ vnum dicit pertinere per
se. et ad alteruz per accidens nō debet diffinitio
ipius assignari p vtrumqz Sicut medicina sa
ni et egri. nihil em̄ magis diffinit qui vnū po/
nit q̄z qui alterū ponit tm̄. sed forte peius quia
quilibet alius potest egritudinē facere. Tercia
cōsideratio est. Si diffinitū ex genere suo ad
plura dicatur. que inequalia sunt bm̄ bonum
et malum. tunc si diffinitur in cōparatione ad
peius et nō ad melius. interimit diffinitio. qa
omnis sciētia et potestas dicta ad aliud vide/
tur esse eius quod est optimuz. ergo et p illud
est diffiniendum

Dubitatur secūdo. Que est quar
ta. Dicendū q quarta cōsideratio est. q diffini
tio interimit quando nō ponitur genus cōue/
niens. vel proprium diffiniti. sed vtrum ge/
nus assignatuz sit verum genus et cōueniens
diffinito. Considerandū est ex locis traditis in
quarto libro si sit immediatū inexistēs essen/
tialiter. igitur ꝛc. Quinta cōsideratio est. si
in diffinitōne ponitur genus nō proximū. sed
transcēdens sicut qui ponit suprema dimittē/
do media oīa et proximū sicut q diffinit iu/
sticiam. habituz equalitatis transcēdit et relin/
quit virtutē. que est proximū genus iusticie. et
nō dicit quid nisi infinite et indeterminate. quia
genus remotuz nō dicit esse rei. nisi in potentia
remota. Genus autē proximuz est substantia
eius cuius est. que p diffinitionē explicatur. q
em̄ ponit inferiora ponit etiā superiora cum il/
la sint actu ꝛ intellectu in suis inferioribus. nō
est autē econtra ergo ponendū est propriū ge/
nus. Si autē ponatur remotū. oportet sibi ad
dere oēs differentias mediorū generū. que co
artant ipm ad proximū genus. Non est em̄ p
portio primi et remoti ad vltimū et proximuz
actum. qd tamē reqritur ad veram diffinitōem.
quare nō bene diffinit homo q est substantia
rationalis.

Ad rōnes. Ad primam dicitur
q accn̄tia a posteriori bne manuducūt nos in
noticiā substātie Ad secūdam dicit q diffi
nitio datur causa innotescēdi diffinituz. non
qualitercūqz sed quo ad intellectuz. qui accipit
vniūsalia rei principia Ad terciā dicitur q
diffinitio quā ingredit propriū est descriptiua
vel saltem p ipm circulōqmur differentiā no/
bis ignotā. Ad vltimā ptz solutio ex dictis.

Rursum si in differentijs.

Queritur tertio. Utrū diffinitio de/
beat dari per differentiā veram et affirmatiuaz
Contra pmum arguit q nō. Diffinitio pdica/
tur in qd de diffinito. ergo drn̄tia que predica
tur in quale nō debet ingredi diffinitōem. Itez
diffinitio dicit substantiā diffiniti. hoc autez
facit proximū genus. ergo supfiue ponitur dif
ferentia. Arguit tertio. Ista diffio est bona.
linea ē lōgitudo sine latitudine et pfunditate.
et tn̄ dat p drām negatiuā. Silr equus ē ani/

mal irrõnale. Itẽ negatiua et ꝓuatiua ꝑ nega
tionem diffinitur. vt cecus est nõ videns
In oppositũ est phus in textu

Sciendũ est ꝑmo ꝙ postquã phus
docuit interimẽ diffinitõem. inspiciẽdo in pri
mam partẽ diffinitõnis que ẽ genus. Conse/
quẽter ostendit inspicere in differentiã que est
pars diffinitõnis sicut genus. et ꝑmo inspicit
in drãm in cõmuni. Secũdo in drãm cõtra/
ctam ad spẽalem materiã. Item primo inspicit
drãm absolute. Secũdo in drãm alijs com/
paratã. de q̇bus ꝑ ordinem videbitur in hac
questione.

Sciendũ est secũdo. ꝙ primo consi/
derãdo drãm in se. videndũ est scilicet si in dif
finitõne omino defecerit differẽtia. aut si ali/
quod taliũ assignatur ꝑ differentiã. quod nul
lo modo contingit esse differentiã. vt aĩal aut
substãtia que cũ genera sunt nullius pñt esse
differẽtie cõstitutiue. interimẽda est talis diffi
nitiõ. Si uero compatur ad alia aut semꝑ cõ/
paratur ad aliã differentiã aut ad ea. que sunt
in recta linea p̄dicamẽtali. Quo ad primũ po
nũtur quattuor cõsideratõnes. quarũ prima ẽ.
Si differẽtia assignata in diffinitõne nõ ha/
bet differentiã oppositã secum genus cõdiui/
dentem. Nam si nõ est aliqua explicita differẽ/
tia tunc manifestũ est ꝙ nec illa que dicta ẽ erit
differẽtia. Secũda cõsideratio est si differẽtia
assignata habeat oppositã cõsiderandũ est. si
illa drñtia cum disiũctione alterius differẽtie
sit verificabilis de genere. et si nõ interimit dif/
ferentia. ꝑ consequẽs diffinitio. verũ tamẽ est
ꝙ differẽtia ꝓprie non p̄dicatur de genere. nec
vt specificatũ vel vt sub disiũctione. Tercia
cõsideratio ẽ. si differẽtia sit verificabil' de ge/
nere. sed ip̄a apposita generi nõ facit spẽm. tunc
manifestũ est ꝙ nõ erit differẽtia specifica. quia
oĩs drña specifica generi ꝯiuncta facit spẽm.

Conclusio. Si differentia fuerit
negatiua interimẽda ẽ diffinitio. et hec ẽ quar
ta cõsideratio. Cuius ratio ẽ. quia negatio nul
lius speciei est cõstitutiua. sicut si diffiniatur li
nea ẽ longitudo sine latitudine et ꝓfunditate
que diffinitio primo posita ẽ a platone. conse/
quẽter ab euclide. In qua drñtia est negatio:
quia sine latitudine valet nõ habens latitudi/
nem. Q' aũt talis diffinitio nõ valet. ꝓbatur
per deductionẽ ad incõueniẽs. quia si diffini°
daretur ꝑ differentiã negatiuã. sequeret ꝙ ge/
nus ꝑticiparet speciẽ. Q' ostendit sic. q̇a omne
quod est. vel nõ est. aut est cũ latitudine. aut si/
ne latitudine. q̇a de quolibet affirmatio vel ne
gatio de nullo vero simul. Sed hee drñtie cũ
longitudine et sine latitudine opponũtur per
affirmatõem et negationẽ. ergo de longitudine
que ẽ genus. alterũ istorũ eẽt verificabile. ergo
longitudo ẽ cum latitudine aut sine. sed nõ est
cum latitudine. ergo ẽ sine latitudine. Hec aũt
est diffinitio linee. de quocũq; p̄dicatur diffi/
nitio et diffinitum. et ꝑ consequẽs linea p̄dica
bitur de longitudine que ẽ genus. ergo genus
participat spẽm. Seq̇tur etiam ꝙ drñtia pre/
dicatur de genere. q̇a longitudo est genus lati/
tudinem nõ habens. p̄dicatur autẽ latitudinẽ
nõ habens de longitudine. ergo drñtia p̄dica/
tur de genere. Ista autẽ probatio nõ tenet nisi
supponẽdo. ꝙ genus sit forma separata vna nu/
mero subsistens ꝑ se Ei istud principiũ de quo
libet affirmatio vel negatio. de nullo vero siml'
veritatẽ habet de quolibet vnũ numero. et hoc
solũ est simpliciter vnũ. Non aũt vadit contra
eos qui ponunt eẽ cõmune ꝑticipatum multis
speciebus. q̇a idem genẽ potest suscipe p̄dicatio
nem contrariorũ. Et hoc nõ est incõueniens si/
cut rõnale ⁊ non rõnale de aĩali. Et licet iam di
ctum verum sit. tamen in aliq̇bus oportet vti
negatõne. sicut ꝓuatio diffinitur ꝑ negationẽ
habitus vt ante argutum ẽ. Et etiam in q̇busdam alijs in q̇bus nomĩa differentiarũ sunt ig
nota. Et per negationẽ in genere circũloq̇mur
drñtiam. que cũ opposita differẽtia affirma/
tiua diuidat genus. In talibus eñ nihil dif/
fert diuidere genus differẽtia affirmatiue ⁊ ne
gatiue designata. quia ſm rem positiuũ quid
nomĩe negatõnis importatur. sicut cũ dicitur
inanimatũ insensibile incorporeũ. Ista eñ sig
nificant formas differentiarũ que quia nobis
note nõ sunt. ideo negatõne opposite differen/
tie affirmatiue significãtur

Dubitatur Quomõ interimẽda est
diffinitio ex ꝑte differentie compate. ad alia q̄
sunt in linea p̄dicamẽtali. Pro cuius solutio
ne aduertendũ ꝙ differẽtia ſm hoc potest tri/
pliciter considerari. Uno mõ ad ea que sunt in
recta linea p̄dicamẽtali. Secundo compatur
ad illa que sunt in linea p̄dicamẽtali ſm p̄di/
cationẽ et ordinẽ quẽ habent ad illa. Quo ad
primũ ponit phus quattuor cõsiderationes.
ſm ꝙ ad quattuor compantur. Prima consi/
deratio est. si in diffinitõne aliquis spẽm vt dif
ferentiã assignauit interimit diffi°. vt si fraus
dicat iniuria cũ illusione. Quia illusio ẽ que/
dam species iniurie. sicut fraus ꝓpter q̇d non

est differẽtia eius. Tamē ſm aliā expõnem po/
nitur loco fraudis obprobriū. Quia obpro
briū est cū illusione facta iniuria. Fraus autē
est deceptio cū dampno Secūda cõsideratio ē
si aliqs in diffinitõne assignauit genus. vt dif
ferentiā interimit. vt si virtus diffiniatur q sit
habitus bonus. qꝛ bonum qd ponitur loco
drñtie est genus ꝟtutis Istud tñ corrigit phs
et dicit aut nõ est bonū genus virtus. sed diffe
rentia. Et istud ꝓbat. qꝛ idem nõ est in diuisis
generibus sbalternatim nõ positis. sic em̃ non
habet se habitus et bonū sicut duo genera nõ
subalternatim posita. Qd patet ex eo. qꝛ gen9
predicat vl'iter de specie. et nõ ꝯuertibiliter. sed
neqꝫ om̃e bonuꝫ est habitus. nec om̃is habi/
tus est bonus. ꝓpter qd sint genera nõ subal/
ternatim posita. Cum ergo virtus sit de genere
habitus. si bonū esset genus virtutꝫ idem esset
in duobus generibus nõ se cõtinẽtibus

Sciendū est em̃ circa istud. q bonū accipi/
tur dupl'r. et similiter virtus. Uno mõ accipi/
tur bonū pro natura boni. que ē bonitas. ꝛ sic
est genus ꝟtutis. Quia dicit arestoteles q vir
tus ē bonitas quedā. Alio mõ accipitur ꝓ for
ma ꝟtutis et sic est differẽtia ꝟtutis. Similit
virtus accipitur dupl'r. Uno mõ circa relatio/
nem ad potentiā quā ꝑficit. quia virtus ē vlti
mum habitus. et sic ē in genere habitus. Se/
cundo cõsideratur ſm id qd est. et ſm hoc qd
dicitur in noīe virtutꝫ. et sic ē in genere boni. et
sic idem põt esse in diuersis generibus diuersi/
mode vt dicit arestoteles in p̄dicamẽtis. Ter
cia cõsideratio. si assignatū pro drñtia nõ di/
cat quale qd. sed hoc aliqd interimit diffini/
tio. qa hoc est propriū prime substãtie et indi
uiduo. Quarta cõsideratio. si assignatum pro
differẽtia ſm modum accidẽtis insit. interimi
tur diffinitio. Cuius rõ est quia nõ contingit
drãm inesse et nõ inesse illi cuius est differẽtia
cum sit actus constituẽs. et forma substãtia/
lis. Accñs aūt ꝯtingit inesse et nõ ineē. ergo ꝛc.

Dubitatur secūdo. Qualiter interi/
menda ē diffinitio ex ꝑte differentie compate
ad ea que sunt in linea p̄dicamẽtali. ſm predi/
cationē et ordinem quē habet differẽtia ad il/
la. Pro solutõne dubij sciendū est. q diffe/
rentia potest tripliciter compari. vel ad genus
vnum. vel ad speciem. vel ad multa genera. Et
ſm hoc tripl'r contingit interimere diffinitio/
nem. Si competur ad genus hoc ē dupliciter
Et ſm hoc ponūtur due cõsiderationes. quaꝝ
prima est. Si drñtia in diffinitõne assignata
vniūsaliter p̄dicatur de genere. Aut etiam spēs
diffinita aut aliquid inferius spē predicat de
genere. interimit diffinitio. Ratio est. qa gen9
est cõmunissimū omniū que ponūtur in diffi/
nitione. Et ideo si drñtia p̄dicaretur de genere
tunc esset cõmunior genere. et sic nõ restringeret
genus cui apponit. et sic interimit differentia.
quia nõ valet in ꝓposito. Secūda conside
ratio. si genus de assignata differẽtia predica/
tur. sic interimit diffinitio. quia genus vt ge/
nus de differẽtia nõ predicat vt differẽtia qd
probat per deductionē ad duplex incõueniens
Primū est. si genus qd est animal. predicat de
differẽtia qualibet sicut participatū ab eis. tūc
sequeret q multa aīalia de specie p̄dicarentur.
et nõ vnum. Et rõ illius est. qa cum proprius
actus differẽtie est diuidere genus. multe dif/
ferentie diuidūt in multa. Et diuerse differen
tie diuidūt in diuersa. Cum ergo vna species
habeat plures differẽtias que de ipa predicā/
tur. si tunc genus p̄dicaretur de eisdē differen/
tijs. tunc multa aīalia predicarẽtur de homīe.
quia genus p̄dicatum de differẽtijs diuiditur
in multa eo mõ quo participatū diuiditur ſm
diuersa participãtia. Aliud incõueniens est.
quia si genus p̄dicaretur de differẽtia essentia/
li p̄dicatione. sequeret q om̃es differẽtie essent
vel species. vel indiuidua. qꝛ quicqt partici/
pat aīal in genere. Aut est aliqd aīal in specie.
aut in indiuiduo. qa non põt genus aliter di/
uidi nisi Aut formaliter in diuersas spēs. aut
per multiplicationē spērum in materia. Si er
go p̄dicatur genus de differẽtia sicut participa
tum de ꝑticipante. necãrio erit differẽtia. spēs
aut indiuiduū. Sed diceret aliquis iste p̄di/
cationes sunt. rõnale est animal. et aīal est rõna
le. et rõnale est sensibile. ꝛ tamē p̄dicat h genus
de differẽtia. et differentia de genere. et indiui/
duū de differẽtia. ergo ꝛc. Dicẽdum q essen
tia generis nullo mõ p̄dicatur de eẽntia differē
tie. et ecõuerso. sed sunt eẽntie disꝑate. vnuꝫ si/
cut potentia. et alteruꝫ sicut actus. Et istud sic
ostendit. quia om̃e quod p̄dicatur de alio affir
matiue est idem ſm esse illi de quo predicatur.
sed cum genus ſm q est natura quedā est impo
tentia et subiectū secundū esse nihil habens in
se quod actu ꝑficiens et distinguēs iō ipm. im
possibile est alterū de altero p̄dicari. sed sūt essen
tie distincte et nõ disꝑate. et istud fundatur in
dicto arestotelis scdo phisicoꝝ. q id qd est sub

iectū in potentia exn̄s nunq̄z coincidit ſm eſſe
cum forma et actu. Genus aūt eſt intētio mate
rie. drā tia vero eſt intētio actus vel forme. er/
go nunq̄z pn̄t coincidere in idē. Aliter em̄ eſſet
diſtin guēs et diſtinctū pficiens. et pfectuz for
mans et formatū quod intellcūs non accipit.
Aliter dr̄ ꝙ cum dr̄ ꝙ rōnale aīal eſt. eſt duplex
locutio. vel ſtat formaliter et ſic ē falſa. et valet
tātū ſicut ē aīal. Alio° materialr̄ ꝓ illo vicʒ qd̄
eſt rōnale. vt rōnale eſt aīal. hoc eſt hō in quo ē
rōnale hoc eſt aīal. et ſic ē vera locutio. Si aūt
competur differētia ad ſpēm ſunt due cōſidera
tiones. Prima ē inſpiciendū eſt. Si ſpēs vel
aliqd̄ inferius ſpecie pdicatur eēntialiter ꝛ vni
uerſaliter de drn̄tia. et ſi ſic interimit̄ diffinitio
Ratio eſt qꝛ differētia cōmunior eſt ſpē. et ſic
nō poteſt ſpecies ꝓpria et eſſentiali pdicatione
de differētia dici. Si em̄ ſpecies ꝓpria et eſſen
ciali pdicatione de drn̄tia predicaret̄ ſequeret̄
ꝙ ſpecies eēt drn̄tia qꝛ om̄e quod d̄ alio pdica
tur eſt idem illo de quo predicat̄. Sed ſpecies
vnita ē ex genere et drn̄tia. Ex dictis patet ꝙ ꝑ
genus nō cōuenit ſibi predicari de drn̄tia Cuʒ
antē in pdicatione eſſentiali totū quod nomie
predicati importat̄ deſignatur de ſubiecto. Si
rōne differentie ſpēs predicat̄ de drn̄tia. tunc
ſpecies in nomine ſuo tantū deſignat formam
differētie. et nō eſt compoſitū quid ex genere. et
differētia. et ſic ſpecies eſſet drn̄tia. vt ſi hec ſpe
cies homo pdicatur de differentia. homo erit
differētia. Secūda conſideratio compando
ſpeciē et differentiā ſm prioritatē et poſteriori
tatem aſſignata diffinitōne alicuiꝰ conſiderā/
dum eſt. Si differētia nō eſt prior ſpecie diffi
nita. ſic em̄ interimitur diffinitio eo ꝙ oportet
differentiā genere eſſe poſteriorē et ſpecie prio/
rem. Sed diceret aliqs quomō iſta que hic di
cūtur ꝙ videlicet ꝙ differētia in amplius pre/
dicatur q̄z ſpecies hoc eſt de pluribus. Et ꝙ di
citur ſecūdo poſterioꝝ ꝙ videlicet quelibet ꝑs
diffininitōnis eſt in plus diffinito. totuʒ aūt
in equo ſtare poſſunt cuʒ eo quod dicit̄ ſepti/
mo metaphiſice. ꝙ differētia vltima eſt cōuerti
bilis et nō predicat̄ de pluribus q̄z ſpecies dif/
finita. cuʒ iſta videātur repugnare. Dicendū
ad hoc ꝙ quedū eſt differentia que vere habet
nomē et actum differētie. et iſta eſt differentia
generalis que cū genere vt dictum ē in primo
libro collocāda eſt. Illa em̄ diuidit genus. et
ex hoc ꝙ diuidit facit vnuʒ ab alio differre.
Differētia vero cōuertibilis que eſt ꝓpria for
ma et natura rei nō diuidit id cuius eſt diffe/
rentia niſi ex conſequēti. Quia videlicet con/
ſtituit ſpeciē. ſed primo conſtituit ſpeciē in eſſe
nature certe. Et ex conſequēti hanc ſpeciem in/
determinata natura cōſtitutaʒ diuidit eam ab
hiis q̄ diſpata ſunt ad hanc materiaʒ hinc eſt
ꝙ generaliſſimū nō habet differētias niſi diui
ſiuas. et ſpecialiſſimū niſi cōſtitutiuas. et ſic de
differētia generica intelligitur que quantū de
ſe eſt. cōmunior eſt q̄z ſpecies. Et ideo dicit cō/
mentator ꝙ om̄es differentie que ſunt ante vl
timam ſunt vt genus et ꝓ genere ponūtur. De
differētia vero cōuertibili intelligitur dictū m
philoſophi ſeptimo metaphiſice. vbi determi/
natur de pncipiis vere rem in eſſe ſubſtantiali
conſtituētibus. Si autē differētia penes pre/
dicationē compatur ad plura genera Tūc eſt
conſiderandū ſi differētia aſſignata in diffi/
nitōne ſit drn̄tia alicuius alterius a genere dif
finiti qd̄ nec continet genus diffiniti nec con/
tinetur ab eo ſicut genera ſubalternatim poſi/
ta. quia ſi ſic interimēda eſt diffinitio. quia nō
videtur ꝙ vna et eadem drn̄tia poſſet eſſe in di
uerſis generibus nō ſubalternat̄ Quod ē con
tra quandā regulaʒ ante pdicamentalē que di
cit. Diuerſoꝝ generuʒ et nō ſubalternatim ꝛc.
Probat̄ conſequēter quia quelibet differētia
infert ſuū propriū genus. et quelibet differētia
accepta cum genere cōſtituit ſpeciem. Si ergo
vna differētia ſit diuerſorū generum. ipſa ac/
cepta cuʒ iſto genere conſtituit vnaʒ ſpeciem. ꝛ
accepta cuʒ alio genere conſtituit aliā ſpeciem.
quia ꝑ aduerſariuʒ vna eſt differētia vtriuſq̄z
generis. Et de quacūq̄z predicat̄ differētia pre/
dicatur ꝛ genus. ergo duo ſunt genera vnius
differentie. ergo de eadē ſpecie quod eſt incōue/
niens duo genera predicabūtur.

Sciēdum ē tamē ꝙ licet verum ſit de diffe/
rentia vltima ꝛ cōuertibili. tamē de aliis diffe/
rentiis patitur inſtantiā. Quia greſſibile aīal
et volatile aīal ſunt diuerſa genera quoꝝ vnū
nō continet aliud. nec continet̄ ab alio. tamen
eorum ē vna differētia ſcʒ bipes. Et ergo quā
do dicit̄ ꝙ vna differētia nō poteſt eē in diuer
ſis generibus quoꝝ vnum nō continet aliud.
nec continet̄ ab alio. Sed addere ꝙ nec ambo
genera contineātur ſub aliquo cōmuni eis. ge/
nere tertio. et tunc eſt vl'iter verum nec pati/
tur inſtantiā nō eſt etiam vl'iter veꝝ ꝙ quelibet
differētia ſm ſe infert ſuū propriū genus. q̄a
inſtantia eſt quādo vna differētia in duoruʒ
generum nō ſe continētium. quia nō ſeq̄tur eſt
bipes. ergo eſt animal greſſibile. nec ſeq̄tur ē bi
pes. ergo eſt animal volatile. Sed ex talibus
generibus et differētia infertur vnū illorū ge/

neribus et differētia infertur vnum illoꝛū ge/
nerum sub disiūctione ad alteruꝫ. Seqtur eñ
est bipes. ergo est aīal gressibile vel volatile

Dubitatur tertio. Qualiter interi
mēda sit diffinitio inspiciendo ad differentiā
contractā ad materiā specialem. Ad hoc dicen
dum ꝙ hoc fit diuersimode ꝓm ꝙ diuersimo/
de dr̄ntia ꝯtrahi potest Et ꝓm hoc ponūtur di
uerse cōsiderationes. qꝛ vel cōtrahitur ad vbi
vel ad passionē vel ad aliq̇d aliud. Prima er
go cōsideratio est. Si aliq̇s diffiniendo sub/
stantiā in diffinitione locum aut vbi assignat
interimit diffinitio. Ratio est qꝛ diffinitio ē
de intrinsecis et eēntialibus nō separabilis ab
eo cuius est. Ubi vero aut locus nō est de essen
tialibus sed extrinsecis et accn̄talibus separa/
bilis a locato. vt patet quarto phisicoꝝ. Et ex
emplū huius aliqui dicūt ꝙ gressibile et vola
tile nō diuidunt animal. neqꝫ sunt differentie
vere animalis eo ꝙ videtur eis ꝙ iste differen/
tie dicunt in loco vel in vbi esse. Sed tn̄ isti
nō increpant recte. qꝛ iste differentie nō signi/
ficant vbi aūt locū. sed magis quale quid sig/
nificant animalis. Quod ꝓbatur ex eo. quia
licet ꝑ aquatile sit auis remota ab aqua. et ab
hoc ꝙ per naturā est aquatile. et tamē si aliq̇s
assignet locum aut differentiā. interimitur dif
finitio. Secūda consideratio. Si quis in
diffinitōne passioneꝫ. vt differentiā assignaue
rit peccat et interimitur diffinitio. Et vocatur
passio in ꝓposito motus alteratiuus qui ē se/
cundū passioneꝫ vel passibilem qualitatē. Et
ratio est. quia om̄is passio magis facta. hoc ē
per motū immobili plus. et plus accepta. abij
cit aliquid de subiecto. Sed differentia cū sit
de substātialibus magis videtur saluare sub/
stantiā. et om̄e quod est in substātia quā abij
cere aliquid a substātia. Quare si aliq̇s assig/
net huiusmōi passionē vt differentiā peccat.
Tercia cōsideratio assignata diffinitōne ali/
cuius speciei de genere ad aliq̇d. considerandū
est vtrū illud qđ pro differentia assignatū est
sit ad aliq̇d. tunc etiā differentias oportet esse
ad aliquid. Exemplū est in disciplina que ad
aliq̇d est. Cuius differētie sunt et dicūtur ad
aliquid sicut speculatiua actiua. siue practica.
et poetica. Nam speculatiua est veri vt finis.
Practica ē boni. et poetica est alicuius admi/
rabilis qđ fugiendū inducunt poete. Quar
ta cōsideratio est in hijs que sunt ad ad aliq̇d
considerandū est. si diffiniens assignat singu/
lum. hoc est vnūquodqꝫ eoꝝ ad id ad qđ na/
tum ē referri per naturā vel ꝑ artem. Et si non
diffinitio interimit. Unde sunt quedā q̇bus
ad nihil aliud contingit. vti nisi ad id ad qđ
referri nata sunt. vt visus ad videnduꝫ. Alia
sunt q̇bus contingit vti ad aliq̇d aliud q̄ꝫ ad
id q̄ꝫ ad quod nata sꝫ referri vt instrumētū qđ
dam tectoris concauū in medio ad modū na/
uicule. quāuis ad hoc factum sit vt transfe/
rat licet et fila per subtectū fiant. Tamē contin
git eo vti ad hauriendū aquam. vel ad aliqđ
huiusmōi. Et ideo si aliquis diffinit subtelā/
re quod est instrumentū ad hauriendū peccat.
quia nō diffinit per id ad quod natum est re/
ferri. Unde ad illud aliq̇d dicitur esse ordina
tum ad quod vtitur eo prudens. circa singu/
la in ꝓpria disciplina. sicut faber vtitur mal/
leo ad fabricandū et cetera. Quinta consi/
deratio est. Si aliquid dicit esse plurimū sub/
iectoꝛū secundū prius et posterius. Si nō in
diffinitōne assignatum est primū subiectum
et principale interimit diffinitio. vt qui diffi/
nit prudentiam virtutem esse in homine. non
assignat primū subiectum eo ꝙ est in rationa/
li potētia sicut in ꝓ̇ma potētia. et primo et pro
ximo subiecto. Sexta consideratio est. In/
spicienduꝫ est. si aliquis assignat diffinitionē
passionis per alia subiecta q̄ꝫ per ea in quibus
nata sunt esse interimit diffinitio. Ut si diffi/
niatur Somnus quod est in potentia sensus.
Uel dubitatio qđ est equalitas contrarioꝛū
rōcinantū. At doloꝛ qđ est distātia naturaliū
partiū cū violētia nulla haꝝ diffinit ꝑ cōpa/
tionē ad subiectū primū. qꝛ doloꝛ nō est in na
turalibus ꝑtibus sicut in subiecto primo. q̇a
sequeret ꝙ inanimata dolerent. Et ergo doloꝛ
nō est distantia naturalium partiū. sed potius
distancia naturalium partium et effectiuum
eius. Et ideo ista diffinitio datur per causam
efficientē. Et similiter ē in alijs. quia somnus
nō est in sensu. sed est ligamentū eius.

Ad rōnes. Ad primam dicitur
ꝙ diffinitio accipit suū modum predicandi a
genere et nō a differētia. Cuius ratio est. quia
genus est primū in diffinitōne dicens subitan
tiam diffiniti. Differētia vero est actus et foꝛ/
ma cōtrahens ipm ad esse determinate speciei.
Et ex eo dem ad secundā patet solutio. oportet
etiā ꝙ genus dicat substantiā. hoc tamē dicit
incōplete et imꝑfecte. Et ergo superuenit diffe/
rētia diffinitōem ꝑficiens. Ad terciā dicit ꝙ
oportet aliq̄n drām circūlo qui ꝑ negationem

differētie positiue sicut dictū est prius. Et ad aliam dr. Q5 est in qbusdam necāriū diffinire per negatōem sicut est in ꝑuatiuis aut negatiuis. Et etiā prima ꝓncipia et separata sic diffiniūtur p negationē alioꝝ. nam sicut dicit dyonisius. Affirmatōnes in deo sūt incōpacte. Negationes vero veriores et ideo dr potius non iustus ꝑm iusticiā nostram q̄ȝ iustus.

Amplius si secundū tempus.

Queritur quarto. Utrū diffinitio non cōueniens diffinito ꝑm om̄ia tempa sit interimenda. Arguitur ꝓmo ꝙ nō. quia quecūqȝ nō sunt ꝑm om̄e tempus nō semp sunt de sein uicem verificabilia. Sed multe sunt diffinitiones et diffinita que nō sunt ꝑm om̄e tēpus ergo nō oportet diffinitōem ꝑm omne tempus de diffinito predicari. Minor ꝓbatur de multis contingētibus sicut eclipsis lune. terre motus. et generaliter om̄ia naturalia. Arguit̃ secundo sic. Diffinitio ꝓ om̄i tempe nō cōuenit oibus contētis sub diffinito. ergo nec ipi diffinito. Consequētia patet. Añs probatur. quia esse aial rōnale mortale non cōuenit modo socrati corrupto nec anticristo generando. et tamen continētur sub homine diffinito. Añs ꝓbatur a quecūqȝ remouetur esse simpl'r ab eodem etiā remouet̃ esse determiate nature. Sed adam anticristus nō sunt. ergo nec sunt aialia rōnalia. Itē bene seq̄tur anticristus nō est. ergo nō est aial. a supiori negatiue ad inferius. In oppositū est ph'us in textu dicēs Amplius ꝑm om̄ia tempa considerandū. Si alicubi dissonat. In questione erūt duo articuli. in ꝓmo videbitur de quesito et alijs ad hoc ꝑtinētibus. In scđo videbit̃ qualiter interimit̃ diffinitio per locos extrinsecos. Quantū ad primū

Sciendum est primo. ꝙ postquā ph'us docuit interimere diffinitōem inspiciendo in ꝑtes diffinitōnis cuiusmōi sunt genus et drñtia. Jam ꝯñter docet eam interimere penes diffinitōem in se. et ea que totam diffinitionē compatā diffinito ꝯsequūtur. Uñ prima consideratio ē. hoc ꝓspiciendū est si diffinitio ꝑm oīa tempa diffinito ꝯsonet. Uel si alicubi in aliquo tpe dissonet. q2 tunc interimit̃ diffinitio Ut si aliq̄s diffiniat aial īmortale qđ nunc est incorruptibile aial. Ita ꝙ hoc aduerbiū nunc determinet incorruptibile. Et hoc modo nunc incorruptibile est nunc īmortale. et nō īmortale simpliciter. ergo interimit̃ diffinitio. Et non est in dicto exēplo instantia qđ posset esse diffinitio. q2 hoc qđ nūc est incorruptibile esse. pōt habere multos sensus. Aut dr nunc corruptibile ab actu corruptōnis. Et sic dr nunc incorruptibile qđ nunc nō corrūpitur. et hoc modo nō est diffinitio immortalis. Aut dicit̃ incorruptibile qđ nō est possibile corrūpi nunc. et sic iterū diffinitio nō est immortalis. quia dissonat vtrobiqȝ diffinito. Aut incorruptibile dicit priuatōem potētie corruptōnis simpliciter et nūc. Ita ꝙ nunc tale sit ꝙ nunq̄ȝ corrūpitur vel corrūpi possit. et sic ē idem īmortale et diffinitio eius. Et est ista consideratio ꝑm ꝙ diffinitio compatur diffinito penes idemptitatē

Sciendū est secūdo. ꝙ sunt iterū alie consideratōnes nūo sex. ꝑm ꝙ diffinitio cōpatur ad suū diffinitum penes magis et minus. Quaꝝ prima ē ista. ꝯsiderandū est. Si diffinitum ē magis diffinibile ꝑm aliq̄d aliud q̄ȝ ꝑm dataȝ diffinitōem de ipo. et sic interimitur diffinitio. vt si diffiniat̃ iusticia potētia discretiua equi. Ex ꝯiugato em̄ iusticie qđ est iustus accipit̃ ꝙ iusticia magis diffinibilis est q̄ȝ per potentiam discretiuaȝ equi. Quia ille magis dicitur iustus qui eligit equuȝ distribuere. q̄ȝ qui potest equū distribuere. ergo iusticia mag' erit electio distributōnis equi. q̄ȝ potentia et ꝑ consequēs interimit̃ diffinitio. Justicia enim est habitus volūtarius magis quiescens in actu voluntatis q̄ȝ in potestate. nisi intelligatur de potentia que ē facultas ex habitu elicita. sed sic nō vocatur hic. sed loq̄tur hic de potētia infinita ante habitū. Scđa ꝯsideratio est ista. Si res diffinita suscipiat mag' et min⁹ et diffinitio nō suscipiat magis. Aut ecōuerso si diffinitio suscipiat magis et nō res diffinita. tūc interimit̃. Et rō est. q2 cum sint om̄ino idem diffinitio et diffinitū oꝑtet ꝙ vtrūqȝ suscipiat magis et minus aut neutꝝ. Tercia ꝯsideratio Si diffinitū et diffinitio vtrūqȝ suscipiāt magis. sed nō simul aut eodē tēpe interimit̃ diffinitio. vt si amor diffiniat̃ ꝙ est concupiscentia coitus interimit̃ hec diffini⁹. Quia nō semp magis amans mag' concupiscit coitū. sed magis forte desiderat presentiā amati. Quarta cōsideratio ē ista. Si duobus aliq̄bus positis et diffinitio et diffinitū comparētur vni tertio de quo res diffinita dicitur ꝑm magis. et diffinitio ꝑm min⁹ interimit̃ diffinitio. vt si ignis dicat̃ corpus subtilissimuȝ. cum em̄ sunt tres species ignis in materia aliena scȝ carbo flamma lux. Ignis q̄ est res diffinita magis flāma est q̄ȝ lux. quia naturalis qualitas ignis que ē esse conbustiuū magis conuenit flamme q̄ȝ luci. Quinta consideratio. Si duobus aliquibus propositis diffinitio et diffinitum non.

insit eq̄liter illis. sȝ alterū mīc hȝ magis. ⁊ alter̄ ꝯm minus interimit̄ diffinitio Et h̄ ptȝ ex eo ꝙ cū diffinitō ⁊ diffinitū idē dicūt ꝯm formā. et nō differūt nisi quia diffinitō dicit explicite qđ diffinitū implicite dicit opoȝtȝ ꝙ eq̄liter insūt illis quib⁹ insunt. Sexta ꝯsideratio si de aliq̄ diffinito ꝑ diffinitōem assignētur due diffinitōes. ita ꝙ vtraq̄ illar̄ sit diffinitō diuisim. tn̄ disiūctum ex vtraqȝ ꝑ alterutro illar̄ diuisiȝ ꝯueniat diffinito. interimit̄ diffinitō. Exēpluȝ vt si diuidat̄ bonū eē ꝯm visuȝ aut auditū delectabile aut ens qđ est aptū natū facere aut pati pt. Seq̄retur em̄ ex h̄ ꝙ simł' idē eēt bonū ⁊ n̄ bonū. Et h̄ sic ōndit̄ q2 diffinitō ⁊ diffinitū st̄ eadē. ⁊ q̄cūqȝ sunt eadē oppoīta cor̄ sunt eadē Tūc si delcābile ꝑ auditū ē idē bono. nō delcābile ꝑ auditū erit idē nō bono. Sȝ delcābile ꝑ visum nō est delcābile ꝯm auditū. ꝯm ꝙ hmoi. ergo erit idē nō bono. ergo bonū erit nō bonum Et dictū ē in ꝯsideratōe. si disiūctū verificet̄ ꝑ altera pte tm̄. Q2 si fuerit diffinitō data ꝑ disiunctōem ita ꝙ ambe ptes disiūctie simł' referātur ad diffinitū. pōt dari per disiūcta. sicut ptȝ in diffinitōe enūciati in p̄mo perihermenias. ⁊ in diffinitōe pbleumat̄ ⁊ alior̄ similium. nota pūct⁹ ꝯseq̄nter restat vidē q̄liter interimat̄ diffinitō ex pte gener̄ ⁊ drn̄e simpł'r. Et h̄ p̄mo sine circūstantȷ̄s scđo cū circūstantȷ̄s. Quātū ad p̄mū sunt tres ꝯsideratōes q̄b⁹ pmitti̅t istđ documētuȝ. Q̄ volēs interimere diffinitōeȝ in generib⁹ ⁊ drn̄tȷ̄s. ⁊ in oibus alȷ̄s q̄ sūt i diffinitōib⁹ assignatis. vt meli⁹ videat̄ q̄d ꝯsonat diffinito ⁊ q̄d dissonat, opoȝtȝ in spēali ꝯsiderare quid ꝯsonat aut dissonat. Et ergo ꝯsiderandū ē, p̄mū si in diffinitōe illi⁹ qđ est ad aliquid dictū aut ꝑ se aut ꝯm suū gen⁹ ē assignatū illud ad qđ dicit̄. Et si nō interimit̄ diffinitio ꝑ defectū drn̄e debite q̄ debȝ eē in diffinitōe Et ratō ē. q2 ꝓpū ē ad aliq̄d ad aliud q̄dāmō se habē. ⁊ iō nō sumit̄ intellcūs nisi ꝑ id ad qđ dicit̄. vt scia diffiniri debȝ ꝑ respcm̄ ad scibile qđ est opinio scibił'. ⁊ voluptas qđ ē appetit⁹ boni ⁊ sic de alȷ̄s. Scđa ꝯsideratō est. si alicui⁹ dicti ad aliq̄d ꝯm spēm ē finis aliq̄s. ⁊ nō diffinit̄ ꝑ ipm finē. interimit̄ diffinitō. q2 finis in vnoq̄qȝ genē ē optimū ⁊ ꝑ optimū dāda est diffinitio. vt si diffiniatur ꝯcupiscētia nō debȝ diffiniri qđ est appetit⁹ delcābilis sȝ delectatōis q2 nō ē delcābile nisi ꝓpt delcātōem. Tercia ꝯsideratō ē. in his q̄ sunt ad finē. Cōsiderādū. si ꝑ fine assignetur generatō vł' opatio. vł' in qđ actū ē vł' opatū. Un̄ in quibusdā actio ē finis in q̄busdā aūt operatū vt d2 p̄mo ethicor̄ Un̄ si act⁹ ⁊ operatō assignētur ꝑ fine interimitur diffinitio. q2 magis videtur opatū haberē ratōem finis q̄ȝ opatio q̄ est via in illđ. ver̄ ē tn̄ ꝙ in aliq̄bus opatū nō ē finis. q2 homīes pene magis volunt delectari in se q̄ȝ ꝓpter opatum.

Consequēter. Uidendum est in circūstātȷ̄s eor̄ q̄ sunt ad aliq̄d. Et sūt circa h̄ tres ꝯsideratōes quar̄ p̄ma ē. si aliq̄d dicatur ad aliq̄d nō simpł'r sȝ ꝯm circūstantias. tunc in diffinitōe taliter aut aliq̄d dicti Cōsiderādū ē vtrū nō detm̄iate sint drn̄e circūstantiar̄ ꝯm quas ipoit̄ nom̄ diffiti ⁊ sic itēimit̄ diff⁰. vt si diffiat̄ ābitios⁹ q̄ appetit honoȝem. Et nō detm̄ietur qualis honoꝛ̄ vł' q̄nti. Nomē em̄ ābitiosi nō est impositū illi qui simpł'r appetit honoꝛē cū honoꝛ ꝑ se sit appetibilis. ⁊ nō sonat in viciuȝ hoc qđ ē appetere honoꝛē. ad h̄ ergo qđ ābitō nomē sit vicȷ̄ nō sufficit dicē ꝙ ambitios⁹ appetit honoꝛē. aliud exēplū ē de auaro. si diffinitur ꝙ amet pecuniā. ⁊ luxuriosus voluptateȝ. aut diffiniēdo noctē ꝙ ē vmbꝛa terre. aut scisma motū terre. aut nubē densitatē aer̄. aut ventū motū aeris. sȝ opoȝtȝ addē q̄ȝtuȝ ⁊ quale ⁊ vbi ⁊ iō opȝ ponē circūstantias. q2 cū talia a circūstantȷ̄s eē trahāt suū sbstantiale ꝯm suaȝ ratōem. si ergo in diffinitōe omittātur circūstātie nō indicabit diffinitō q̄d ē esse rei. Scđa ꝯsideratō ē. si in diffinitōe appetit⁹ nō apponatur qđ videtur h̄ ē qđ apparȝ interimitur diffinitō. q2 cū nihil moueat appetitū nisi qđ est apparēs bonū q2 indrn̄s ē vtr̄ sit ꝯm eē bonū siue nō dūmō apparēt eē bonū. sicut cū diffinitur voluptas qđ ē voluptas boni. aut cū d2 ꝙ ꝯcupiscētia ē appetit⁹ delcābilis nō valȝ diffinitio. sȝ opoȝtȝ addē ꝙ apparētis boni vł' delectabilis sit appetitus ⁊ circa hoc inuehit ph̄s cōtra platonē. ꝙ si essent ydee sepate que solum facerent esse. ⁊ ꝯgnitionē. sicut ipe posuit nō poterit diffiniri appetit⁹ sicut iam diffinitus ē. ꝙ est apparēs boni aut concupiscentia qđ est apparentis delectabilis q2 plato dixit. ꝙ nihil diffinit vł' cōstituit quidditatē sbstantialē rei nisi sepatum a re. sed impossibile est esse aliqđ apparens bonū ꝑ se sepatum. aut ꝑ se apparēs delectabile sapatim ergo ista nō possunt esse differentia voluptatis ⁊ ꝯcupiscentie ꝯm eum. mioꝛ pꝛobatur q2 non dicitur aliquod apparens. nisi quo ad nos ⁊ ꝯm sensum. ergo hoc qđ apparens est ꝯm qđ apparens est non habet causam extra eum cui apparet. Tercia consideratō si forma aliqua siue habitus dicatur diffinitio. considerandum est. vtrū habens illum habitum etiam sit diffinitio habentis per locuȝ a

coniugatis. Et si non. interimit diffinitio. Et
econuerso ꝯsiderādum. Si habens sit diffinitō
habētis tūc etiā ei⁹ qd̓ habꝫ se vt habit⁹ erit dif
finitio ei⁹ qd̓ ē vt habit⁹. vt si delectari ē iuuari
quoddā. tūc delectat⁹ erit iuuat⁹ q̇dam. Et in ō
nibus istis inest ꝙ data diffinitione vni⁹. alia
notificaretur ex illo. Sicut manifesto vno op
positoꝝ ꝑ diffinitionē statim manifestatur ꝛ re
liquū ꝛ qui cognoscit per diffinitionē vnū con
iugatorum quodāmodo noscit ꝛ reliquū.

Dubitat̄ primo qualiter interimē
da sit diffinitio ex inspectōe ad opposita. Pro
solutōe dubij est aduertendū. Q꞉ postq̄ȝ ostē
sum est qualiter interimitur diffinitio ꝑ locos
intrinsecos inspiciendo ad essentiam diffinitio
nis vel ad partes eius vel ad ea que sequuntur
diffinitionem ꝛ ad circūstantias earū. Nunc
consequenter videndum qualiter interimitur
diffinitio per locos extrinsecos. Et ṗmo vidē/
do in oppositis. Scd̓o in casibus ꝛ in coniu/
gatis. Et primo videndum est de relatiue op/
positis eo ꝙ plus habent de entitate cum vtrū
qȝ eorum sit ens actu. Et circa hoc sunt due ꝯ
siderationes. Quarum prima est ꝙ in hijs q̄
sunt ad aliquid assignata diffinitione alicui⁹
inspiciendum est si genus positum in diffiniti
one est ad aliquid Utrum etiam species sit ad
idem modo suo. hoc est specialiter sicut genus
generaliter. Et si non interimitur diffinitio vt
si opinio dicitur ad opinatum. ꝛ quedam si/
ue specialis opinio dicitur ad quoddam siue
speciale opinatum. Secunda consideratio. as
signata diffinitione alicuius relatiui proposi
ti videndum est. si correlatiue oppositi est op/
posita diffinitio Cuius est exemplum vt si du
plum est quod ſm medium supat equale. tūc
dimidium est quod in equali parte superatur
a duplo. Et quantum ad istam secundam con
siderandum. similiter est in contrarijs. Q꞉ cō/
trariorum contrarie sunt rationes siue diffini
tiones ſm vnamquāqȝ complexionem contra/
riorum de quibus complexionibus dictum est
in secundo huius vt iuuatiuum ꝛ nociuū sūt
contraria. Si ergo iuuatiuum per diffinitio/
nem est effectiuum boni. nociuum erit effectiuū
mali. aut corruptiuum boni. Secundo vidē/
dum est in contrarijs. Et sunt due considera/
tiones. Quia contrariorum quedam sunt q̄ꝝ
vnum vt habitus est. alterum est vt priuatio.
Et alia sunt contraria quorū vtrūqȝ est habi/
tus. In primis em̄ manifestum est ꝙ priuatio
diffinitur ꝑ habitū. Et si habitus diffiniatur
ꝑ ṗuatione intimit diffinitio. vt si q̇s diffini/
at eq̄litatem. ꝙ eq̄litas ꝯtrariorum est ineq̄li/
tas intimit diffinitō. eo ꝙ habit⁹ diffinit ꝑ ṗ/
uacōez. Aliud etiā pctm̄ ē in diffinitōe illa. Q꞉
eodem vtit in diffinitōe suijpi⁹ ꝛ h̓ erit maife/
stū si ꝓ noīe in diffinitōe posito accipiat diffini
tū nois. q꞉ si ꝑ aduſariū eq̄litas sit ꝯriū ineq̄li
tati ꝑ diffinitōez. ꝛ ieq̄litas nihil aliud sit q̄ȝ pri
uatō eq̄litatis Erit idē dicē eq̄litas ē ꝯria ineq̄
litatꝭ. Ac si dicēt eq̄litas ē ꝯria ṗuacōi eq̄litatꝭ
et sic eq̄litas ē de diffinitōe eq̄litatꝭ. g̊ idē diffi
nit ꝑ seipꝫ. Scd̓a ꝯsidēatō ē in ꝯrijs q̄ꝝ vtꝝ
qȝ ē vt hit⁹. Si in diffinitōe ponat reliquū in
terimit diffinitō. Q꞉ q̄ rōe vnū poit in rōe al/
teri⁹ eadē rōe alteꝝ in diffinitōe ipi⁹. ꝛ sic idē in
cōueniens seq̇t qd̓ ṗ⁹. scȝ ꝙ idē poit in diffinitōe
suijpi⁹. ꝛ h̓ sumdo diffinitōez ꝓ noīe Q꞉ si bo
nū diffiniat qd̓ ē malo ꝯriū. ꝛ iteꝝ malū qd̓ est
bono ꝯriū. erit idē dicē bonū ē malo ꝯriū. Ac si
dicēt bonū ꝯriū ē ꝯrio boni ꝛ sic idē diffinit ꝑ
se ipꝫ. ꝯñr ē vidēdū i ṗuatie opposit꞉ Circa qd̓
sūt due ꝯsidēatōes. ṗma ē. assig̃ta diffinitōe ali
c⁹ ṗuatōis ꝯsidēandū ē. Si i illa diffinitōe nō
poit id c⁹ ē vt oppoiti ē ṗuacō. videlicȝ hit⁹ ꝛ sb
iectū. in q̄ natū ē fiei ṗmo. si sit i plib⁹. ſꝫ ṗus ꝛ
posteri⁹. nā si aliqd̓ hoꝝ omittat intimit diffi
nitō. vt si q̇s diffiniēdo ignorātiā nō dixeit ꝙ
ē ṗuatō scie. aut etꝭ nō determiauit in diffinitōne
in q̄ nata ē fiei ṗuatō illa vt in hoīe ꝛ ṗmū in
aīa rōnali. Aliud exēplū ē in cecitate sic si cecita/
tē nō diffiniat qd̓ ē ṗuacō vis⁹ i oclo. Alia ꝯsi/
deratō ē. si diffinitō alic⁹ ṗuatōis data fueit per
ṗmā neg̃tōez hit⁹ intimit diffinitō. ꝛ rō hui⁹ ē
q꞉ ṗuacō reliquit sbiectū ꝛ aptitudiēȝ qd̓ nō fa
cit pura negatō. ꝛ iō illd̓ qd̓ negatie nō hꝫ sciam
nō ignorat. sȝ magꝭ ignorat ꝙ aptū natū ē sciē
ꝛ nō scit. sȝ fallit in accipiēdo sciaȝ. et iō neqȝ pu
eros neqȝ in aīata ignorāē dicim⁹. Q꞉ pueri n̄
sūt susceptibiles scie ꝓpt ꝯtinuū fluxū humoꝝ
in cerebro. Q꞉ licȝ ꝑ naturā aptitudiēȝ hēant
Tn̄ in eis impeditur ne exire possint in actum
propter causam dictam.

Dubitatur secūdo. Qualiter intimē/
da sit diffinitō inspiciēdo in ꝯiugata ꝛ cas⁹ ꝓ
solutōe illi⁹ ponit vna ꝯsideratio q̄ ē. Si assig/
nata diffinitōe alicui⁹ ꝯiugatoꝝ ꝯsiderādū est
Si alijs ꝯiugatꝭ ꝛ casib⁹ ꝑ inflexionē aptatur
ſm ꝙ eis ꝯgruit Et si nō intimit diffinitō. vt si
iuuatm̄ ē effectm̄ saītatꝭ vt iuuatie facē est effec
tie saītatē facē iuuās efficiēs saītatē. Et ex isto
rephendit phs positōez de ydeis. Q꞉ cū diffi/
nitō ꝑ se debꝫ eēpdicata de diffinito. maxie vi/
deret diffinitō formis ꝯueniē q̄s posuit plato
ꝑ se existē Si i q̇busdā nō pt diffinitō formꝭ se

paratis coaptari sicut in opposit; ꝯiugat; ꝛ in ꝯcept; cū matia ꝛ motu. Sicut Plato diffiniens hominē male addit mortale in diffinitōe eius Nā forma separata q̄ per se ē aīal nō est mortalis. ꝛ sic videt̄ ꝙ diffinitio non potest adoptari formis separatis. Et sicut in illis diffinitōnibus in quibꝰ poītur ꝑncipiū passiuū motꝰ. Aut effectm̄ nō pōt coaptari ydeis sepatis eo ꝙ ille sunt impassibiles ꝛ imobiles ꝓm platonez ergo male ponuntur forme separate siue ydee Platonice.

Ad rationes: Ad primā dicitur ꝙ habitudo diffinitōis ad diffinitū ē necessaria ꝛ eterna ex necessaria cohērētia p̄dicati ad sbiectū Et ita nō requirit̄ actualis existētia extrēorum sz necessaria habitudo coꝝ ad se inuicem Ad scd̄am dicit̄ Sil'r ꝙ siue sortes sit siue nō sit semꝑ est hō ꝛ aīal rōnale mortale. Et ergo n̄ sequit̄ qn̄ dicit̄ sortes nō est ergo sortes nō ē hō Et ē fallacia a dicto ꝓm q̇d ad dcm̄ simpl'r.

Amplius si eorum.

Queritur quinto. Utrum nois equoci diffinitio sit interimēda: Arguit̄ prio ꝙ nō q₂ equiuocū bene diffinit̄ cuiꝰ nomē est ꝯmune ꝛ ratō substātie diuersa. ꝛ illa diffinitio cōis est omibꝰ equocis igit̄ ꝛc̄. Arguit̄ scd̄o Cuiuslibet signi ē suū signatū qd̄ per diffinitōez explicatur ergo cuiuslibz nois q̄litercūqꝫ cōis pt assignari vna cōis diffinitō. Tercio arguit̄. genus ē equiuocū vt ptz septio phisicoꝝ ꝛ eiꝰ est vna ꝯmuis diffinitō oibꝰ sb gn̄e ꝯtēt; ergo ꝛc̄:

In oppositū ē phūs in textu.

Sciendū est p̄mo. ꝙ postq̄z phs docuit interime diffinitōem totiꝰ vl'is simplic; et vniuoci. Cōsequēter docz interimē diffinitōnem in multiplicibꝰ ꝛ postea in ꝯplexis de q̄ videbitur in scd̄o articulo Et ratō ordis. Q₂ ml'tiplex ē quodāmō vnū scz noie ꝛ quodāmodo multa scz significatōe. ꝛ sic an̄ diffinitionē complexi qd̄ ꝓm vocē ꝛ significatū ē ml'ta. p̄ponit aliqua de diffinitōe equoci qd̄ medio mō se habet inter cōplexum ꝛ incōplexum.

Sciendum est secundo Pro respōsione q̄siti ꝙ circa istud ponit Arestiles ꝯsiderationē vnā Et postea subiūgit cautelas q̇bus efficitur opopnēs idoneꝰ circa diffinitionē huiusmodi equocoꝝ Cōsideratio ē hec. si aliquis omniū significatoꝝ q̄ continentur in nomine equoco assignet rationem cōmunez. infimitur diffinitō equiuoci. Et ratio est. quia vniuoca sunt quorum ratio est vna communis. ꝛ ergo illa cōmunis ratio quam quis assignz de equoco nō magis est vniꝰ equiuoci q̄z alteriꝰ. sed sil'ter aptatur omibus q̄ sub nomine equoco ꝯtinentur. ꝛ sic sequitur ꝙ equocū est vniuocū q₂ illud est vniuocū cuiꝰ nomē ꝛ ratio etiā illiꝰ nominis equaliter ꝑticipat̄ hijs q̄ continētur sb nomie. Cuius exemplum est de diffinitōe vite data a dionisio phō. Uita est motus generis nutribilis nature ꝯsequēs nutritū. Uita em̄ n̄ dr̄ scd̄m vnā spēm ꝛ vnā rōem in plantis ꝛ aīalibus. sz altera est vita ꝓm speciem in aīalibꝰ q₂ manifesta. ꝛ alia in plantis. quia occulta. Unde non est vna ratio vite in animabꝰ ꝛ in plantis. Sed ista ratio dionesij q̄ assignata est eq̄liter ꝛ ꝓm vnā rationē ꝯsequitur vitam plantaꝝ ꝛ animalium ꝛ sic interimitur diffinitio illa. Ex istis sequitur. ꝙ illa diffinitio que verissime ꝛ potissime habet rationem diffinitōis oz ꝙ sit vniuoci nomis ꝛ ꝙ ꝓm vnaz rationem. ꝛ speciem significatam in nomie detur diffinitio Contingit tamē alicui aspicienti equocationē esse in nomie quid. ꝛ intendēte assignare tantū diffinitionē alterius equocatorum quod ignoret ꝛ non assignet ratōnem propꝛiam. sz ꝯmunem vtrisqꝫ signatis quā tamē alterius putat esse propꝛiam. ꝛ nō minꝰ peccat q̄z si assignasset diffinitionē vtriusqꝫ equiuocatoꝝ in nomine ꝯmuni. Cuius ratō est. q₂ talis ꝯmuitas non est alicuius vniꝰ nature. sz diūsaꝝ naturaꝝ q̄ꝝ nō pōt eē diffinitō vna. Unde ista ꝯsideratō ē seruanda tam in equocis q̄z in analogis. Q₂ licz in analogis sit aliquod vnū ad qd̄ ꝓporcionant̄ omia analogata. nō tamē eodē mō referuntur omnia ad illud q̄ ꝯtenētur sub illo ꝯi Et ideo etiam analogi nō erat vna ratō cois

Alterius. Uidendum est de cautelis q̄s poīt phs circa istam ꝯsideratōem. que sunt tres. Quaꝝ p̄ma est qn̄ equocatio latet respondētem tunc opponēte oportz vti equoc; vt vniuocis. ꝛ nō distinguere multiplicitatem nomis equoci. Quia si distinguētur tūc statīz apparerz. ꝙ diffinitio alteriꝰ signatoꝝ nō posset adoptari alteri equiuocato q₂ ista significata sunt altera specie ꝛ diūsa in natura. Et tunc instabit respōdēs opponēti ꝙ nō debite diffiniat. q₂ oē qd̄ diffinitur debz habere talē diffinitōez q̄ ꝯueniat oibus ꝯtētis in nomie diffiniti. Sz cautela r̄ntis ē opposito mō ꝙ stati a p̄ncipio distinguat multiplicitatē in noie equoco: q₂ tūc opponēs aptare non pt ꝯmunē rationē omibus ꝯtentis sub nomine. Secūda cautela ē q₂ ex quo ita est ꝙ r̄ndentes aliq̄n dicunt vniuocū esse equocū. tn̄ scz diffinitione assignata de noie ꝯmui non aptatur vno modo om

nib⁹ cõtentis sub noĩe. aliqñ dicũt equocũ esse
vniuocũ. si vna ↄis ratio aptat̃ ad vtrũqȝ sig/
toꝝ in noĩe. ideo opponẽti in pͥncipio disputa
tõis q̃rendũ est Utrũ nom̃ cui⁹ assig̃ta ẽ diffini
tio sit vniuocũ vł' equocũ. qꝛ rñdẽtes in pͥnci/
pio disputatõis nõ attẽdẽtes in ↄseq̃ns q̇d se
qui p̄t ex sua ↄcessiõe facili⁹ ↄcederẽt q̃ȝ in fine
Et si ↄtingit q̃ rñdens nõ facta p̄concessiõe di
cat vniuocũ eẽ equocũ ꝑpt̃ h̄ q̇d diffinitio ei⁹
nõ ↄueniẽter aptat̃ ad oẽ id q̇d sig̃tur nomĩe. eo
q̃ nomẽ de aliq̇bus dicit̃ q̇bus nõ ↄueit rõ. tũc
ↄsiderãdum ẽ opponẽti. si rõ noĩs aptat̃ ad re
liq̃ q̃ sunt p̄ter illud in quo instat. qꝛ sic maife/
stum est q̃ erit vniuocũ reliq̇s. si v̉o nõ ↄsiderat
h̄ respõdẽs tũc inste: ↄtra eũ opponẽs q̃ plũes
erũt diffinitões reliquoꝝ vna videlicȝ q̃ prioꝛ
assignata est de noĩe cõi. ⁊ ea q̃ posterioꝛ assigna
ta de noĩe spẽali. Tercia cautela ẽ assignata dif
finitõe alicui⁹ equoci q̃ q̇dem diffinitõ nõ ↄue/
nit oĩbus ↄtent; sub noĩe. tunc si rñs dicat q̃ ñ
est equocũ. qꝛ q̃ diffinitõ ↄueit oĩbus significa
tis ꝑuenit ex eo. q̃ nomẽ nõ est institutũ ad sig
nificata oĩa illa q̃ȝuis nõ dicat̃ nomen equoce
nec etiã diffinitõ. Et tũc opponẽti dicendũ est
in ↄtrariũ illi⁹ q̇d oportȝ vti noĩbus vt plũes
vtuntur. nã loquẽdũ ẽ vt plures. licȝ in q̇bus/
dam aliȷs non sit. dicendũ simpl'r vt plũes sic
in ꝓꝑetatib⁹ ⁊ naturis reꝝ ꝑ noĩa sig̃ta in q̇b⁹
sentiendũ ẽ vt pauci. Ex p̄dcĩs patȝ ↄclusio.

Conclusio Quod nominis equiuoci
diffinitio in cõi ad oĩa equiuocata assig̃ta ẽ in
terimẽda. ꝓbat̃ ex dictis. qꝛ alias equocũ esset
vniuocũ. cũ vniuoca sint q̃ꝝ nomẽ cõmune ẽ
⁊ ratõ substãtie. scd̃m illud nom̃ ẽ eadem.

Quantum ad secundum.

Dubitatur Qualiter intertmẽda
sit diffinitio ↄplexi ꝑ solutõe dubiȷ Sciendũ
q̃ post q̃ȝ ostẽsuȝ ẽ qualiter interimẽda sit diffini
tio incõplexi simplicis. ⁊ vniuoci. ⁊ etiã incon
plexi. ⁊ equoci. q̇d q̃dãmodo est multa ⁊ ita me
dium ẽ int̃ cõplexũ simplex ⁊ ↄplexuȝ. ↄseq̃nter
iam restat videre de diffinitõe ↄplexi q̇d simpli
citer ẽ multa. ⁊ circa h̄ poĩt decẽ consideratões.
q̃rum pͥma est assignata diffinitõe ↄplexi. tunc
ↄsiderandũ est. si ablata diffinitione alteri⁹ ꝑt;
q̃ est ꝑs diffinitionis tocius. si tũc residua ꝑs
diffinitionis sit diffinitio alteri⁹ ꝑtis. ⁊ si non
interimit̃ diffinitio qꝛ manifestũ est q̃ non fu/
it tota diffinitio toti⁹ conplexi. exẽpluȝ de linea
finali recta. si em̃ ipa sic diffiniat̃ q̃ ẽ finis pla/
ni habens fines cuius mediũ suꝑadditur int̃/
iacẽdo mediũ finibus tũc seꝑata diffinitione
finalis linie videlicȝ q̃ est finis plani habens
fines illius quod remansit ex diffinito videlicȝ
recti. residuũ diffinitionis q̇d est cui⁹ mediũ in
teriacẽdo suꝑadditur finibus est diffĩtio. hoc
autem non est diffinitio recti. qꝛ infinitũ etiã ⁊
non habȝ mediũ neqȝ fines potest eẽ rectũ. p̄tȝ
ergo ⁊ reliq̃ ꝑs diffinitionis non est diffinitio
alterius q̇d remãsit de diffinito. g̃ diffinitio est
interimẽda. Scd̃a considerato assignata dif/
finitione alicuius conplexi videdũ est. an ipa
sit eq̃cola. h̄ est ex tot ꝑtibus numero conplexi.
ex q̃t diffinitũ conplexũ est tũc int̃imitur. dicit̃
em̃ diffinitio eq̃cola a colon grece q̇d est mẽbꝝ
latie. ⁊ equ⁹ q̃ si habens eq̃les ⁊ tot ꝑtes. q̃t ha/
bet diffinitũ. vñ oportȝ in diffinitionib⁹ oĩm
taliũ conplexoꝛũ ratiões plurium noĩm ꝑ no/
mine assignare. ⁊ sicut habȝ veritatẽ inconplex
is. sic etiã in simplicibus siue i inconplexis q̃ si
vnũ nomẽ trãsmutatur ꝑ aliud nomẽ. licȝ et;
illud sit conmuĩs. ⁊ notius eo. qꝛ vnũ nomen
non diffinit aliud. sȝ int̃imitur diffinitio vt si
quis dicat tunicã esse vestem albã. licet vestis
cõmunioꝛ sit. non tamẽ diffinit. Tercia ↄside/
ratio est in tali ꝑmutatione noĩm in oꝛões. cõ
siderandũ est. si transũptio sit in ignotioꝛa no
mina siue magis obscura q̃ȝ sit ipm̃ diffinituȝ.
⁊ talis plus peccat q̃ȝ qui in vnũ. nomen noti⁹
transsumit. quia ignotũ nihil notificat. si no/
men sit obscuꝝ. si tñ notius fuerit aliquid no/
tificat. vt si quis diffiniat h̄ cõplexũ tunica ni/
gra. ⁊ ꝑ tunica nigra. ponat collobiũ atrũ. p̄tȝ
q̃ ignotius est in q̇d transsumit̃ q̃ȝ transumptũ
Quarta ↄsideratio. in tali transsumptõe ↄsi/
derandũ. vtrũ noĩa transsumpta. ⁊ in q̃ fit trãs
sumptio idẽ s̄cent vel nõ. qꝛ si nõ interimit̃ dif
finitio cui⁹ exemplũ ẽ. vt si quis dicat ↄtẽpla/
tiuã opinionẽ. scia em̃ ⁊ opinio nõ idẽ s̄cant.
quia scientia est habitus firm⁹ certus ⁊ stans.
opinio aũt est habitus tremẽs ⁊ incert⁹. Qui/
ta cõsideratio est in tali transsumptõe inspiciẽ/
do ꝑtes diffinitõis. ↄsiderandũ si transmutãs
noĩa alterius noĩm vicȝ generis transsumptõȝ
facerent ⁊ dr̃ñe male facta ẽ transsumptio sicut
patet in exemplo iam dicto sicut si quis ↄtem/
platiuã sciam ↄtemplatiuã opinionẽ dicat hic
fit transsumptio sciẽtie. que ẽ gen⁹ ⁊ ñ ↄtempla
tiui. qꝛ ẽ dr̃ña. ⁊ sic interimit̃ diffinitio. qꝛ gẽ/
nus notius ⁊ cõmunis ẽ q̃ȝ dr̃ña. ⁊ g̃ opȝ ma
gis fieri transsumptõeȝ dr̃ñe q̃ȝ gener;. Sexta
cõsideratio est. si ꝑ nomĩe differẽtie accipiatur.
eius diffinitio ↄsiderandũ est. si assignata dif/
finitio dr̃ñe nõ solũ ẽ diffinitio dr̃ñe. sȝ etiã al
terius. tũc nõ bene assignat̃ cui⁹ exemplũ ẽ. si a/
liq̇s in h̄ ↄplexo q̇d ẽ imparẽ numeꝝ trãssumẽ

velit impar qđ ē dr̄ña. ⁊ dicat impar ē qđ habet mediū hoc nō solū ꝯuenit sibi ſꝫ etiā mł'tis alijs sicut linee supficiei corpi ⁊ multis alijs q̄ nō sunt imparia. Septia ꝯsideratō: in tali trāſsumptōe nomim. in ratōes suas ꝯsiderandū ē si transſumptū sit aliqđ de numero eoꝝ q̄ sunt. illud aūt ad qđ fit traſſumptio nō sit de nūero eoꝝ. ⁊ est q̄ sunt nō ens interimiť diffinitio. qꝛ ens nō diffiniť ꝑ nō ens. vt si q̇s diffiniat albū qđ est color. ⁊ igni ꝑmixtus. qꝛ impossibile est in corporeū h̄ ē subtile. ⁊ spirituale ꝑmisceri corpi grosso ⁊ terminato. ignis aūt ē corpꝰ maxime spūale. ſꝫ albū nō est nisi in corpe grosso et terminato. ⁊ iō ignē admisceri tali corpi est non ens. qꝛ falsum est impossibile. albū aūt ens ⁊ ꝑ ꝯsequēs albū nō erit. vnde diffinitio ꝙ sit color igni ꝑmixtus. Octaua ꝯsideratio. sicut interimiť diffinitio. si datur ꝑ ens simpl'r ita interimiť. si datur ꝑ nō ens ad propositū. h̄ aūt maxime ē in hijs q̄ sunt ad aliq̇d. qꝛ q̄nqꝫ ea q̄ sunt ad aliq̇d referūtur ad plura. ita ꝙ ad q̄dā alloꝝ referūtur ꝑ se. ⁊ ad q̄dā per accn̄s. sicut etiā ad q̄dā ꝓpe. ⁊ ad q̄dā cōiter. tūc si tales diffinitōes ꝯplectunť oīa ad q̄ diciť relatm̄. ſcꝫ ꝑ se ⁊ per accn̄s. ⁊ ꝓprie. ⁊ ꝯmuiter interimiť diffinitio. qꝛ datur ꝑ non ens ad ꝓpositū. Nona ꝯsideratio. dať inspiciēdo in aliqđ cōplexū circūstantonatū. ⁊ est talis. si aliquis debeat diffinire esse sipmliciter. q̇ ad eius eē ⁊ substātiā ⁊ n̄ diffiniat sic. sed ẜm eius potestatē ad actū ⁊ ad bene esse interimiť diffinitio. sicut ē de diffinitō ne rethoris ⁊ latronis sicut si diffiniť rethor. ꝙ est qui in vnoq̇qꝫ p̄t ꝯsiderare q̇d allegādū est. ⁊ q̇d ꝯcludēdū ⁊ vel nihil p̄termittit de cōtingētibus. ⁊ latro ꝙ est q̇ clam sumit rem alienā inuito dn̄o. h̄ em̄ nō diffiniť rethor simpl'r sed bonus rethor nec latro simpl'r sed bonꝰ latro. Qꝛ latro simpl'r ē nō qui clam sumit ſꝫ q̇ clam vult sumere Qꝛ ut dꝛ a sapiēte nō q̄litas rei affectꝰ ē in crimine. Decima ꝯsideratio. Si id qđ est per se eligēdū diffiniť ꝑ id qđ est ꝑ aliud eligēdum interimiť diffinitō ⁊ licet id qđ ē ꝑ se eligendū etiā sit ꝑ aliud eligēdū. tamē illđ qđ est per se eligēdū nō ē diffiniendū per illud qđ est ꝓpť aliud eligendū. Qꝛ optimū vniuscuiusqꝫ ē in sua sb̄stantiali diffinitōe. Meliꝰ aūt est qđ est ꝑ se eligendū q̄ꝫ per alterū. ergo patet veritas considerationis vt si quis diffiniēdo iusticiam dicat qđ est saluatrix legis Aut sapiētia dicatur effectiua beatitudinis.

Ad rationes: Ad primā dicitur ꝙ huiusmodi intētiōis q̄ est eq̇uocū bene est vna diffinitio cōis ꝓut poniť in p̄dicamētis. ꝯueniens omībus eq̇uocis ⁊ rebꝰ substratis intētioni. nō tamē illud qđ est eq̇uocū ſcꝫ res substrata vt canis vel ens habꝫ vnā diffinitōnem cōem omībus eq̇uocatis ꝯuenientē. qꝛ alias talia eēnt vniuoca. Ad ſcđam diciť ꝙ h̄ veꝝ ē de signis natūaliter significātibꝰ nō aūt ad placitū. Cuiꝰ rōem assignat ph̄s in elenchis. Res em̄ infinite sunt noīa autē finita. ergo oportet vnū nomē plura significare. Ad terciā diciť ꝙ h̄ intelligendū ē ẜm materiā subiectā capiendo genus phisice. qꝛ tūc ẜm vnūq̇dqꝫ aīal diffinitio ē altera ⁊ altera. vt dꝛ in ꝓhemio de aīa Logice aūt genꝰ p̄dicatur vniuoce in quid de suis speciebꝰ vt dꝛ in p̄dicabilibꝰ Et de isto habet videri in septimo phisicoꝝ.

Considerandum autem.

Queritur sexto. Utrum totum integrale bene diffiniať ꝑ ꝑtes dicētes hoc eē h̄ Vel h̄ ex illis. Vl' h̄ esse cū illis. Et vtꝝ totū integrale possit diffiniri tripl'r. ſcꝫ ꝑ ꝑtes in recto Aut in obliq̄. Aut in vtroqꝫ positas. Arguiť ṗmo ꝯtra suppositū ꝙ si totū integrale posset diffiniri h̄ eēt vl' ꝑ ꝑtes ītegrales vl' eēntiales. Nō ṗmū qꝛ ꝑtes in diffinitōe debēt eē formales vt patꝫ ſcđo phisicoꝝ. ⁊ septio methaphisice: Sed ꝑtes integrales sunt quātitatiue ⁊ materiales ergo ⁊c̄ Nec ſcđm qꝛ tales nō correspōdent diffinito: Arguiť ſcđo sic. materia nō p̄dicatur de eo cuiꝰ ē qꝛ nihil p̄dicať nisi sit forma ꝑtes aūt integrales sunt material'r totiꝰ integri ex quibꝰ totū ꝯstituiť Igiť tales nō diffiniūt. In oppositū ē ph̄us in textu. cū dicit. Considerandum est ⁊ si alicuius ⁊c̄.

Sciendum est primo. ꝙ postq̄ꝫ ph̄us docuit infimere diffiuitionem totiꝰ vniūsalis ī cōtracti. ⁊ logice. Et iā finaliť in h̄ sexto ostēdit q̄liter interimiť diffinitio totiꝰ integralis ꝯtracti ⁊ phisice. Et p̄cipue facit h̄ in homogenijs Et ṗmo videndū est q̄liter infimatur diffinitio totiꝰ integralis inspiciēdo in ꝑtes totiꝰ integralis. Postea in ſcđo articulo videbitur de h̄ inspiciēdo in formā ꝯpositi. ⁊ cū h̄ videbitur de documētis generalibꝰ q̄ ponit ph̄s in fine hꝰ sexti ad interimēdū diffinitionem.

Sciendū est secūdo: ꝙ inspiciendo in ꝑtes totiꝰ integralis tripliciter, interimitur diffinitio penes triplicē modū diffiniendi per partes. Quia aut ꝑtes totiꝰ integralis dicūt h̄ esse hoc. h̄ est ponūtur in recto. Aut h̄ eē ex hijs hoc ē ponūtur in obliq̄. Aut dicūt h̄ eē cū hoc h̄ est ponūtur in recto ⁊ obliq̄. Penes ṗmum modū q̄ ꝑtes ponūtur in recto ponitur tal' cō/

ſideratio. Si totum integrale diffinitur ꝑ par
tes poſitum in recto ſequitur diffinitum ineē
ambobus in diffinitōe poſitis ⁊ neutrū coꝝ in
eſſe. Hoc aūt eſt incōueniens ꝙ idē ineſt vtriqꝫ
⁊ neutri inerit vt ſi diffiniatur iuſticia ſicut to
tum integrale qđ eſt temperantia ⁊ fortitudo
copulatiue. Si eñ ſunt duo homines q̇bus
vtrumqꝫ diuiſim inſit ita ꝙ vnus ſit tempatꝰ
et nō fortis. ⁊ alter fortis ⁊ nō tēperatus ſequi
tur ꝙ illi ambo eſſent iuſti eo ꝙ ambo habēt for
titudinē ⁊ tempantiam. ex quibus integratur
iuſticia ⁊ neuter habet eam. Si autē dicitur ꝙ
hoc non eſt inconueniens ꝙ aliquibus diuer/
ſis inſunt appoſita eo ꝙ vni ineſt temporātia
et timiditas. ⁊ hoc non ē incōueniens ⁊ alteri
inſunt fortitudo ⁊ tempantia qđ iterū non eſt
incōueniens. Quia in multis ſic accidit oppo
ſita ineſſe diuerſis. ſicut in ſimili contingit ali/
quos duos ambos ſcꝫ ſimul habere vnam vi/
neam cōmunem. ita ꝙ neuter per ſe habeat eam
hoc deducet phūs ad manifeſtius incōueiens.
quia ſequit̄ ex hoc ꝙ contraria inſunt ſimul ei/
dem. Quia poſito ꝙ vnum oppoſitoꝝ habeat
tempantiam cum timiditate. ⁊ alterū fortitu/
dinē habeat cum tempantia tunc ſiquit̄ ꝙ qđ/
libet eorum habet iuſticiam ⁊ iniuſticiam quia
habet tempantiam cū timiditate. ſicut ꝑ tempo
rantiā eſt iuſtus ita ꝑ timiditatem eſt iniuſtus
Ex quo iuſticia eſt hoc. ⁊ hoc copulatiue ⁊ qđ
libet illorum eſt idem iuſticie. eo ꝙ de quolibet
illoꝝ predicatur in recto ſicut qui habet forti/
tudinem cū tempantia. Sicut per fortitudiēꝫ
eſt iuſtus ita ꝑ intemporantia ē iniuſtus. Qꝛ
iniuſticia eſt timiditas ⁊ tempantia ita ꝙ de ip
ſis predicat̄ diuiſim in recto. Item aliud incō
ueniens. Quia ſic diffinientē neceſſe eſt cōfitēi
ꝙ partes diuiſim ſint eedē toti qꝛ aliter nō in
recto predicarētur de toto. Qđ autē h̄ ſit falſū
manifeſtū eſt in toto integrali eutrogenio. vbi
manifeſtū eſt ꝙ diffinitio totius eſt in compo/
ſitione ꝑtiū ⁊ nō in q̄libet ſigillatim. ſicut eſt in
domo ⁊ in alijs ſimilibus Quia in illis deſtru
cta parte deſtruit̄ totum ſed nō econuerſo. quia
nō exiſtēte toto nihil ꝓhibet ꝑtem eē. vt deſtru
cta domo nihil prohibet fundamētum eſſe ſeu
parietem. Ex quo patet ꝙ non ſunt eedem par
tes diuiſim accepte toti. Conſequenter circa ſe/
cundum modum diffiniendi totū integruꝫ ꝑ
ꝑtes quando videlicet totū diffinit̄ ex hijs. ita
ꝙ partes in obliquo predicantur, de toto vidē
dum eſt. Et circa iſtum modum ponuntur ali
que conſiderationes. Quarum p̄ma ē. ſi tales
ſint partes ꝙ nihil integratū poſſit fieri ex his
vt linea ⁊ numerus ſe habent ad inuicem tunc
diffinitio eſt interimenda. Secunda conſide/
ratio. ſi aliquis diffiniat ex talibus partibus
in abliquo que q̇dem partes nō ſunt nate fieri
in aliquo vno primo. hoc eſt in eodem interi/
mitur diffinitio. Cuius ratio ē. quia in toto i/
tegrali non eſt totum aliud preter partes. ⁊ iō i
eiſdem neceſſe eſt totum ⁊ partes eſſe. propter
quod totum non eſt in vna parte primo. ſed ē
in omnibus per debitam coniunctionē aggre/
gatis. Tercia conſideratio eſt. ſi totuꝫ integra
le diffiniatur ex talibus partibus que interi/
muntur ad interemptionem totius peccatū eſt
in diffinitione. Quia econuerſo deberet eſſe. qꝛ
per tales diffinitur totum integrum ⁊ non ecō
uerſo Quarta conſideratio eſt. ſi totum ꝙ
eſt ex partibus eſt ſimpliciter quid bonum hoc
eſt aliq̇d bonū vel malū Partes aūt nō ſint ali/
quid bonū vl' aliq̇d malū ſꝫ neutrū ſunt peccat
diffinitio Quia totū nihil hꝫ de bono vl' malo
niſi a ꝑtibus. Et ecōuerſo ſi ꝑtes ſint bone vel
male. totū vero nō interimit̄ diffinitio. qꝛ boni
tas ꝑtiū in forma totiꝰ cōſiſtit. ⁊ ergo ex bonis l'
malis ꝑtibꝰ impoſſibile eſt totum integrale fie
ri. Adhuc cōſiderandū eſt. ſi in talibꝰ partibus
alterꝝ ꝯſtituentiū ē magis bonū q̄ꝫ alterꝝ interi/
mitur diffinitō. Ut ſi dicat̄ impudicitiā inte/
grari ex fortitudīe ⁊ falſa opinione. In q̇bꝰ for
titudo magis habet rōem boni q̄ꝫ falſa opinio.
mali. Totū ergo qđ eſt ex hijs debet ſequi illud
qđ eſt bonū. Ita ꝙ totū ſit ſimpl'r bonū. Aut ꝙ
ſit magis bonū qꝫ malū. Et cū ita nō ſit mani/
feſtū ē qđ male diffinitū ē ex hijs. Et iſta cōſi/
deratio tenet in illis in quibꝰ vtrūqꝫ componē
tiū in cōpoſito retinet ſuā virtutē. in alijs autē
nō tenet qꝛ ſepiꝰ contingit ꝙ vtrūqꝫ permixtoꝝ
per ſe ſeparatū ſit bonū ⁊ permixta ſil' ſint mala.
ex alteratōe quā mutuo patiunt̄ ad inuicē ſicut
vinū per ſe ē bonū ⁊ lac per ſe bonū ⁊ ſil' cōmixta
generāt leprā. Alia cōſideratio eſt. ſi aliq̇d ſit ex
meliori ⁊ peiori. tūc ſi totū ꝯſtitutū nō ſit meli
us peiore ⁊ peius meliore. interimit̄ diffinitō
iterū. Adhuc cōſiderandū eſt. ſi totū eſt vniuo
cū noīe ⁊ rōne cū altero ꝯponētium qꝛ ſi ſic in/
terimit̄ diffinitio. Quia totū eutrogenium nō
eſt eiuſdem rōnis in ſuis partibꝰ Sicut nulla
litteraꝝ ex q̇bꝰ cōponit̄ ſillaba p̄dicat̄ de ſillaba
vniuoce. Ultima cōſideratio. ſi in diffinitōne
totiꝰ integral' ex partibꝰ i obliq̄ nō determiet̄ mo/
dus ꝯpoſitōis q̄l'r videlicꝫ totū cōſtituit̄ ex ta
libꝰ partibꝰ interimit̄ diffinitō. Quia nō quo/
libꝫ mō partes cōuenientes ad cōpoſitōem ꝯſti/
tuūt ipſum totū. ⁊ iō nō ē ſufficiēs ad cogno

scendū totum integrale qδ ē ex ptib⁹ Sʒ opʒ
etiā scire ql'r totū in forma ꝛ figura ē sic vel sic.
cōstitutū ex illis. Cōsequēter de tercio mō diffi/
niendi totū integrale videlicet ex vna in recto.
ꝛ altera in obliquo vt si assignet̃ eē h̃ cū illo dr
multipliciter. aut em̄ dr hoc cum illo qꝛ ex illis
simul mixtis. Scut in exēplo ydromel qδ ē ex
melle ꝛ aq̄. vel dicit mel ꝛ aquā. Uel dicit illδ
qδ est ex melle ꝛ aqua. Et ad interimendū hoc⁰
datā diffōʒ adducēde sunt eedē ɔsideratōes q̄
pri⁹ habite sunt. Et pter istas adhuc ponūtur
alie spāles. Et p̄mo distinguendū ē q̄t modis
dicit̃ alter̄ cū altero. Quia est cū illo in eodem
susceptibili siue subiecto sicut fortitudo ꝛ iusti
cia cū aīa. Scdo⁰ dr alter̄ cū altero cū q̄ est in
eodē loco. Aut terci⁰ dr vnū cū altero cū quo ē
in eodē tpe. Et etiā vn⁹ ppri⁹ mod⁹ q̄ vnū est
cum altero dicat̃ hoc cū illo. Quia vnū ē ppt̃
alter̄. vt cām. ꝛ iste nō reducit̃ ad aliquē dcōr̄
Considerandū g̃ si diff⁰ toti⁹ integralis ſm a
liquē dictor̄ modor̄ dicat h̃ cū illo ꝛ sic nō in
terimit̃ diffinitio. Si aūt ſm assigtā diffōem
totius integralis ver̄ sit h̃ eē cū illo ſm illū mo
dum tm̄ q̄ hoc cuʒ illo dr. eo q̄ vtrūqʒ ē in eo/
dem tpe. Tunc ɔsiderandū ē. si vtrūqʒ istor̄ n̄
refert̃ ad idem sicut ad finē. vt si aliq̄s diffini/
ens fortitudinē dicat eā esse audaciā cū intelle/
ctu recto. Cōtingit aūt audaciā referri circa ea.
p ɔnīs que sficiunt fortitudinem sine fraude.
Et sic ille particule dicte nō referūtur ad idē ꝛ
nō erit fortis. Quia hēbit in eodē tpe audaciā
cuʒ intellectu recto. Aut vicʒ si ista audacia cū
intellectu recto nō referat̃ ad idē. sicut ɔtingit i
medicinalib⁹ hr̄e audaciā in dando pociones
ꝛ intellectū rectū in ɔfectione medicinar̄. Qꝛ
cū nō refert̃ vtrūqʒ ad ppriū fortitudis ppt̃ fi
nē. videlicet ad suscipiendū picula plior̄. iō nō
est hoc cū illo fortitudis diffinitio.

Dubitatur primo: qualiter interi/
menda ē diff⁰ toti⁹ integralis p inspectōeʒ ad
formā ɔpositi. Pro solutōe dubij sciendūʒ q̄
postq̄ʒ onsum ē ql'r interimit̃ diff⁰ toti⁹ ɔposi/
ti integri ex pte materie. Cōn̄r videndū ē qual'r
interimit̃ diff⁰ ex pte forme ɔpositōem. Et ē cō
sideratio talis. si aliq̄s diffiniens totū integrū
dixerit. totū esse ɔpositionem ptiū ɔsiderando
determiabit q̄lis sit ɔpositio. vt si q̄s carnē dif
finiens dixerit esse cōpositōem igīs aer̄ aq̄ ꝛ ter
re. Hoc em̄ nō sufficit sʒ oʒ addere q̄lis sit ɔpo
sitio. qꝛ nō ex hijs quolibet mō ɔpositis fit ca/
ro. sed poti⁹ ex hijs cōpositis ad mediū in ta/
ctu. Un̄ q̄ nullū cōpositor̄ integraliū sit ɔposi
tio pbat̃ duab⁹ rōib⁹. Pria ē omi cōpositioni
siue fuerit p naturā siue p artē dissolutō. ē ɔria
sed dcōr̄ ɔpositor̄ nihil ē cōtrariū. qꝛ nulli sb̄
stātie aliq̄d est ɔriū g̃ nullū ɔpositor̄ integra/
lium est cōpositio. Scda rō. qꝛ sicut est in vno
ɔpositor̄ ita verisil'r erit in oib⁹ alijs. Sʒ sin
gulū aīaliū ē cōpositūʒ ex corpe ꝛ aīa ꝛ tn̄ nō ē
cōpositio aliqua. Scda cōsideratio ē q̄ si in a/
liquo cōpositor̄ eq̄l'r sunt nata esse ɔria. ꝛ diffi
niens ɔpositū diffinit ipm̄ p vnū ɔrior̄ mani
festum ē q̄ nō dixit totū eē cōpositū. ꝛ iō interi
mitur diff⁰. Si aūt aliq̄s dicat q̄ h̃ nō sit ver̄
phus ducit ad hoc incōueniens q̄ eiusdē esset
plures diffōnes. Quia q̄ rōne diffinit̃ p vnuʒ
ɔrior̄ sil'i rōne diffinit̃ p reliquū. Ex quo vtr̄
qʒ ɔrior̄ natū est esse sil'r in cōposito Talis em̄
put in exemplo dicat̃ est diffinitio. quā quidā
assignant de aīa. vt q̄ est sb̄a discipline suscep/
tibilis. Quia equalit̃ est ignorātie susceptibil'
sicut discipline. ꝛ sic est diffinibilis p vtrūqʒ.

Dubitatur secundo De documentis
obseruandū circa diffōem interimendā. Pro
solutione dubij Sciendū q̄ postq̄ʒ phs in spe
ciali docuit interimere diffōem inspiciendo in
ptes diffinitōis ꝛ totā diffōem. Iā in fine po/
suit quosdā ydoneitates obſuandas circa in/
teremptionē diffōnis. Et sunt quattuor docu
menta. Primū est q̄ optet opponentē si nō ha
beat argumēta ɔ totā diffinitionē conari ɔtra
ptem aliquā sicut ɔ gen⁹ vel drām. si illa ps sit
nota. nā pte interēpta interimit̃ totū. Scdm
documentū ē ex pte rn̄dentis. q̄ oʒ rn̄dentē ex/
planare. quecūqʒ obscura sūt in diffōnib⁹ ꝛ per
disiūctionē formare ꝛ sic cōsiderare argumēta
q̄ abundant ad interimendū diffinitōem. Qꝛ
necesse est respondenti. aut ɔcedere illud q̄ ppo
situm est ab opponente. aut declarare id quod
dr in diffinitione assignata. Terciū documen/
tum est q̄ optet in diffinitionib⁹ fieri quēad/
modū in cōuentionib⁹ legum ꝛ pactis. in q̄b⁹
p̄mū inducit̃ lex aliqua. Deinde si ppter aliq̄s
casus de nouo emergētes occurrat lex aliq̄ me/
lior. necesse est interimē anteriorē abrogātes ei
p scdam. Sicut etiā in diffōnib⁹ si p̄ma data
diffinitione. assignet̃ alia melior ita q̄ p eā noti
ficet̃ magis diffinitū tūc p̄or interempta ē per
scdam. qꝛ vnica est diffinitio sicut vnicū est eē.
Quartū documentū q̄ nō minū elementū siue
p̄ncipiū ad termiandū diffōem ē q̄ oʒ diffinie
tē directe ſm sb̄am ꝛ quidditatē diffinire illud
qδ ppositū ē. ꝛ diffōem sic assignatā resumē. ꝛ
diligēter examiare eā ad artē diffiniēdi sicut si
quis aliqδ artificiator̄ referat ad exēplar. ſʒ q̄
fcm̄ ē ꝛ p illδ indicʒ vtr̄ bn̄ factū sit Et vlteri⁹

sciendū siue cōsiderandū est vtrū diminutum
aliqđ vel supfluū in se habeat diffinitio. Qꝛ
sic poterit quis magis abūdare argumentis.
ex istis iam sufficient patet circa ea que circa dif
finitionē dicunť.

Ad rationes: Ad primam diciť φ
totū integrale debet diffiniri p ptes ipm ɔstitu
entes. ꝛ tales sunt materiales. ꝛ integrales. Et
vlteriꝰ dꝛ φ ptes diffōnis totiꝰ essentiales dn̄t
esse formales. Nō aūt obstat in diffōne totius
integri diffiniti p materiā. que etiā pōt pdicari
de toto licet nō in recto tn̄ in obliq̄ vt hō ē ex car
ne ꝛ ossibꝰ ꝛ aīa compositꝰ. Et tm̄ de questione
ꝛ de toto sexto thopicoꝝ.

Septimus liber Thopicoꝝ.

Trum autē idez
et diuersum.

Circa septimuz
librū thopicorum.
Queritur primo.
Utrū de eodē ꝛ diū
so qđ est annexū dif
finitioni sit determi/
nandū in isto septimo. Arguiť pmo φ non sit
annexū diffōnis. qꝛ idē ꝛ diuersuz sunt ānexa
oībus pdicatis dyaleticis. ğ nō solū diffinitōi
Et si ānectanť tn̄ nō hn̄t rōem diffōnis vnius
Quia q̄ꝝ sunt ɔrie cāe illa sunt ɔria. sz eiusdē
ꝛ diuersi sunt ɔrie cause. qꝛ vnū ꝛ multa. ğ ipa
sunt ɔtraria ꝛ p ɔn̄s nō sunt vnū annexū. quia
opposita nō faciūt vnū ꝛ idē. Scđo arguiť
Cuiꝰ ē ɔsiderare subiectū eiꝰ etiā ē ɔsiderare p
prietates subiecti. Sz dyaletice nō ē ɔsiderare
ens in q̄ꝫtū ens. sz pmi phi cuiꝰ pprietates sūt
idē ꝛ diuersuz. igiť ꝛc. Tercio arguiť. φ nō in
distincto libro debeat determīari de eodē ꝛ diū
so. qꝛ in eodē libro debet ɔstrui ꝛ destrui pbleu
ma diffōis. sz in sexto docuit phs interimē dif/
finitionē. Hic aūt docet eā ɔstruē. ğ nō erit ali/
q̇s distinctꝰ liber ab illo de annexo diffōis. In
oppositū ē phs in pncipio huiꝰ septimi. cū di/
cit vtrū autē idem aut diuersum ꝛc.

Sciendum est primo Qꝫ in precedēti
libro determīatū ē de pbleumate diffōis q̄liter
ipm sit interimendū. Jam ɔn̄r in isto septīo est
determīandū de annexo diffōis qđ ē idē ꝛ diū/
sum diffinitioni. Et hoc tangit phus in textu
cū incipit. vtrū aūt aliqđ aliter sit idē vel diuer
sum ab eo. Nō q̇dez gn̄e vel spē idem. Sz ꝯm
pncipaliorē modū eius qđ est idez numero. et
idē diffōne. ꝛ nomē sicut diffinitio ꝛ diffinitū
sūt idē. Con̄r in isto septimo ɔsiderandū est φ
tale idē vel diuersuz ē adiunctū ꝛ annexū diffi
nitioni. Intercēpto em̄ qđ nō ē aliq̇d idē. inte/
rimiť diffinitio q̄ꝫuis nō ɔstituať illo ɔstructo
Et vlteriꝰ notandū. φ phs tria facit pncipal'r
in septīo. Cuiꝰ ē tn̄ vnꝰ tractatꝰ. In pˀio on̄dit
q̄liter interimiť pbleuma de eodē ꝛ diuerso po
nendo ɔsiderationes q̇bꝰ aliq̇d on̄diť esse alte
ri idē vel diuersum. Et de isto videbiť in hac q̄
stione. In secūdo reuertiť ad diffōem ponēdo
locos ꝛ ɔsiderationes quibꝰ ɔstruenda ē diffoͦ
p locos ei quibꝰ p se interimiť diffinitio. ex cō
seq̄nti etiꝫ ɔstruiť. In terͦ. capiͦ. deteriat đ oībꝰ
pbleumatibꝰ. final'r ɔpat locos ad locos ꝛ p
bleuma ad pbleumata. penes facilitatē ꝛ diffō
litatē on̄dendo. φ pbleuma diffōnis ē facilli/
me destructionis ꝛ difficillime ɔstructiōis. Ul
teriꝰ notandū. φ phs ponēdo locos quibꝰ in/
terimiť idē pmo ponit illos cōes eo φ illi effica
tiores sunt. ad hoc φ ē ppriū ꝛ intrinsecū. Et
secundo ponit magis pprios de quibꝰ videbi
tur in secundo articulo.

Sciendum est ergo vlterius qꝫ cir/
ca pmū poit phs q̄ttuoꝛ ɔsideratōes. Quarū
pˀia ē ista in ɔiugatiꝫ. secūda ad opposita. Ter
cia ad gn̄atōes ꝛ corruptōnes. Quarta penes
idē ꝛ diuersuz aliq̇d dem̄ in suplatio. Pˀia er
go ē φ volēs interimē diffōez aliq̇d eē idē alte
ri ɔsiderabit. pmo in casibꝰ ꝛ cōiugatis. inspi/
ciens si iusticia ē idē fortitudini. sicꝫ pncipali
principale iustū ꝛ fortis sicut sumpti erūt idem.
ꝛ iuste erit idē qđ fortiť. Et si nō ē idē pncipale
pncipali nec sumptū sūpto nec casus casui siľis
erit. Scđa ɔsideratio ē in oppositiꝫ ɔsiderādū
ē. Si duo sūt q̄ꝝ vtrūqꝫ hꝫ oppositū. si tūc op
posite sint eedē illa etiꝫ erūt eadē. ꝛ si nō opposi/
ta. nec ista sunt eadē. Et hͦ ꝯm quēlibet moduz
oppositionis nihil aūt dr̄t hūc modū vel illuz
oppositōis sumē ad ppositū. sz vl'r seq̇ť ꝯz oēs
oppōes. Tercia ɔsideratio ē. ɔsiderandū est in
effectiuis ꝛ in gn̄ationibꝰ ꝛ corruptionibꝰ ꝛ oī
no in hijs q̄ siľr se ꝯm pportionē habēt ad al/
terū siue adinuicē ɔpata. Nā quecūqꝫ simplici
ter sunt eadem noīe vel numero vel diffōne il/
loꝝ etiā gn̄ationes sunt eedē. et effectiua ꝛ cor/
ruptiua illoꝝ sūt eadē. Ex ista em̄ ɔsideratōne
Arestotiles q̄rto methaphisice pbat ēs ꝛ vnū
esse eadē. Quecūqꝫ em̄ eadē generatōe gn̄atur ꝛ
eadē corruptione corrūpunť illa sūt eadē. sz ēs
ꝛ vnū sunt hmōi. igiť ꝛc. Quarta ɔsideraͦ. cō
siderandū ē p magiꝫ ꝛ minꝰ ꝛ pcipue i suplatio
ğdu. qꝛ qđ p supabūdantiā dꝛ vni soli ɔueīt.
cōsiderādū ğ si duo sint q̄ꝝ alteꝝ ꝯm aliq̇d ma
xie dꝛ in suplatio. si tūc alteꝝ ꝯm idē accn̄s dꝛ

maximũ sequit̃ ꝙ illa nõ sũt eadẽ nũo. sicut ze/nocrates btã ⁊ studiosaꝫ vitã duxit esse ea/dem numero. eo ꝙ oĩm vita sit maxie eligenda. maxima bonitate ⁊ dignitate. Ista em̃ sunt nõ eadem. qꝛ vnũ solum maxime est eligẽdũ. Cor rigit tñ phꝰs illam cõsideratiõnẽ. qꝛ ad hoc ꝙ ꝓbetur ꝙ maxime est. maxie sicut idẽ. opꝫ ꝙ sit idẽ numero qd̓ dꝛ hinc ⁊ inde maxie eligẽdũ. Si aũt sit nõ dicat. ꝙ optet esse idẽ nũero seq̃t ꝙ nõ erit ꝯñsum ꝙ erit idẽ simpl'r. Nõ ei neca/riũ ẽ. si fortissimi grecoꝝ peloponÿ ⁊ lacedemo nÿ. Ita ꝙ pelopõnia sit ꝓuĩcia ⁊ lacedemonia ciuitas in tali ꝓuincia. tunc nõ optet ꝙ pelo/ponÿ ⁊ lacedemonÿ sint idẽ nũo eo ꝙ lacede/monius ⁊ peloponius nõ sunt idẽ nũo. sed ne cesse ẽ vnũ ꝯtineri sb alio. sicut totũ ꝯtinet ptẽ sic lacedemonÿ a peloponÿs ꝯtinent̃. Si ei sic dicat̃ se ipsis ⁊ inuicẽ fortiores oportet eẽ qd̓ sic patet. Detur em̃ peloponÿ sit fortissimi. g̊ sint fortiores lacedemonÿs si sint fortiores pe loponÿs sequitur ꝙ sint fortiores seipsis. Et hoc sequeret̃ si nõ ꝯtinet̃ alteꝝ sub altero Et h̊ sequitur ex h̊ ꝙ vtriqꝫ oĩbus reliq̃s a se sint for titudine meliores. manifestũ g̊ ẽ q̃m illud qd̓ i suplatiuo dꝛ. debet esse vnũ. ⁊ sic non ꝓbat̃ per istã ꝯderatõem ꝙ sint. quid optimũ ⁊ maximũ qꝛ optet ꝙ sit idẽ simpl'r. ꝓpter qd̓ zenocrates. nõ ꝓbat esse idẽ vitã beatã. ⁊ studiosaꝫ. ex quo vtraqꝫ maxie ẽ eligẽda. qꝛ põt esse vnũ sb altero vt bonũ ⁊ beatũ sub studioso Quantũ ad ⁊ᵐ videndũ est de cõsiderationibꝰ magꝭ spãlibꝰ. ⁊ ꝓpꝛÿs. Et p̃mo ponũtur aliq̃ absqꝫ ypothesi. scd̓o cũ ypothesi. Prio adhuc ponũtur ꝯdede rationes penes essentialia. scd̓o penes accidẽta lia. penes essentialia ponũtur ꝯsideratiões due ꝯstructiue. ⁊ due destructiue. Pria cõsideratio si volumꝰ oñdere aliqua duo eẽ idẽ ꝯpando. ea ad aliqd̓ terciũ cui alteꝝ ẽ idẽ. ⁊ etiã reliquũ eidẽ tercio sit idẽ. sequit̃ ꝙ ista inuicẽ sunt ideꝫ quecũqꝫ em̃ eidẽ. sunt eadẽ ⁊ ipsa sunt eadem. Et si eidẽ nõ sunt eadẽ. inter se nõ sunt eadem. Scd̓a ꝯsideratio est ex accñtalibꝰ si em̃ aliqua duo sunt idẽ nũero simpl'r. tũc optet ꝙ quicq̊d accidit vni accidit ⁊ alteri. vñ ꝯsiderandũ ẽ in hÿs que illis accidũt. Nã sicut dictũ est q̃cũqꝫ eadẽ numero sunt idẽ: qd̓ vni accidit ⁊ alti ac/cidit: Si aũt altrũ eoꝝ discõuenit ita ꝙ vni eo rũ aliq̊d accidit. qd̓ nõ accidit alteri. manifestũ est ꝙ nõ eadẽ sunt. Tercia ꝯsideratio ẽ. ꝯpãdo ea que vident̃ eadẽ ad genus videndũ ẽ. si sint in vno ⁊ eodẽ gñe. ⁊ ꝓximo vel nõ. sed vnũ sit quale ⁊ alteꝝ quantũ manifestũ ẽ ꝙ nõ sũt ea/dẽ genere. ⁊ p ꝯñs nec eadẽ numero nec diffõe

Quarta ꝯsideratio ꝯpando ad genꝰ in moꝛi/bus si vtrisqꝫ nõ sit idem genꝰ. sꝫ huiꝰ genus sit bonũ ⁊ alterius malũ. manifestũ ẽ ꝙ talia non sunt eadẽ. qꝛ sunt in generibꝰ dispatis ⁊ oppo sitis. Aut si vnũ sit bonũ de gñe ꝟtutis ⁊ alteꝝ de genere scie iteꝝ licet sunt in gñe boni tñ ꝓxis generibꝰ dꝛñt. qꝛ virtꝰ ordinat̃ ad opꝰ ⁊ ad ac tum. Scia aũt nõ sed ad speculationẽ

Sciendum est ꝙ quantũ ad accidẽ/talia. p. ponit tres ꝯsiderationes. vna sumpta est ƀm magis ⁊ minꝰ ad alteꝝ nõ palã. q̃m illa nõ sunt idẽ noĩe ⁊ diffõne. Secũda ex apposi/tione. ⁊ tercia ex ablatione. Pria ꝯsideratõ est si vnũ duoꝝ que dicunt̃ idẽ suscipiat magis ⁊ minꝰ ⁊ alteꝝ non. palã q̃m illa nõ sunt idẽ no/mine. ⁊ diffinitione. Exemplũ ẽ. qꝛ nõ opꝫ ꝙ q̊ magꝭ amat amore amicitie ꝙ etiã ꝯcupiscit coi tũ. g̊ nõ sunt idem amor amicitie. ⁊ cõcupiscen/tia coytus. Scd̓a cõsideratio ẽ ex appositione si aliq̃ dicunt̃ idẽ cõsiderandũ est. si vtrũqꝫ al/teri cõpositũ nõ facit idẽ ita ꝙ post cõpositionẽ eiusdẽ totũ sit idem. sic ꝑus manifestũ ẽ ꝙ non facit idẽ. Tercia cõsideratio est. si eodẽ ab vtro qꝫ ablato qd̓ reliquit̃. nõ ẽ idẽ. planũ ẽ ꝙ illa ñ sꝫ eadẽ. Exemplũ vt si aliq̃s duplũ ⁊ multipl'x idem dicat apposito dimidio vt duplũ dimi/dÿ. ⁊ ⁊ multiplex dimidÿ. auferat̃ dimidiũ. et manifestũ est qd̓ illud qd̓ remanet nõ ẽ idẽ. qꝛ duplũ ⁊ multiplex nõ idem ƀcant. sed vnũ ẽ spe cies vt duplũ. et alterũ genꝰ. g̊ nõ sunt idẽ noĩe ⁊ diffinitione. Sciendũ. Uiteriꝰ ꝙ videnᵐ ẽ. scd̓o de ꝯsideratõibꝰ sumptꝭ ⁊ ypothesi. ⁊ est vna. Vñ cõsiderandũ ẽ ex accñtalibꝰ. vel p̃di/catis de duobus que dicũtur idẽ. Si ex vna accidat ĩpossibile. ꝑ cõueniẽtiã ꝙ nõ accidat ex reliquo. Et hoc nõ solũ sine ypothesi. Sꝫ etiã si p positionẽ ⁊ ypothesim alicꝰ. semp seq̃t im/possibile ex vno qd̓ nõ seq̃t ex altero. ⁊ si sic ñ sꝫ eadẽ. Huiꝰ exemplũ est ex hypotesi illoꝝ q̊ di/cunt idem esse vacuũ ⁊ plenũ aere. sicꝭ vulgꝰ di cere solet. manifestũ est em̃. si de pleno aeris. exit aer. q̊ in eo erat. adhuc nõ minꝰ erit vacuũ. sed est magis vacuũ q̃ꝫ priꝰ. Sed iam postq̃ꝫ exi/uit nõ erit plenũ aere. ergo plenũ ⁊ vacuũ nõ sꝫ eadẽ. quia vnũ exit ⁊ alterũ manet. ergo impos sibile est plenũ ⁊ vacuũ esse eadẽ. Adhuc phꝰs ponit vnã cõsiderationẽ generalẽ que talis est. Si de aliquo p̃dicatur vnũ de quo nõ p̃dicat̃ alteꝝ qd̓ dꝛ eẽ idẽ cũ alio. vel si p̃dicat̃ aliq̊d de vno qd̓ nõ dꝛ de alio. qd̓ tñ illi dꝛ idem de q̊ al/terũ p̃dicat̃. qꝛ si sic nõ sunt eadẽ. Quecũqꝫ em̃ sũt eadẽ nũero de eodẽ p̃dicãtur. ⁊ idẽ d̓ ill' p̃di cat̃ vt risibile ⁊ hõ d̓ rõnali. ⁊ rõnale de homĩe.

⁊ꝯtrꝫ indiuisibili p̄dicat̄. Notandū vlteriꝰ ꝙ respiciēdo ad mōs ydēptitatꝭ ponūtur aliq̄ ꝯsideratōes q̄bus īterimit̄ aliq̄ eē idē. Et p̄ria ē si ponūt̄ aliq̄ eē eadē ꝯsiderādū ē si ſm aliquē aliū modū ꝗꝫ nūo eadē sunt. Nā ea q̄ gn̄e vel sp̄ē eadē sunt n̄ necesse est eadē nūo eē. Scd̄a ꝯsideratio ē. ea q̄ dicunt̄ sp̄ē eadē sic se h̄nt ꝙ p̄t alterꝝ sine altero esse. Et si sic ꝯstat ꝙ nō sꝫ noīe ⁊ diffōe eadē Ex iam dictꝭ oēs ꝯsideratōes patent q̄dꝰ ondi p̄t aliqua nō eē eadē diffinitōe. Seq̄tur etiā ex dictis ꝙ oēs loci vtiles ad destruendū aliq̄ eē eadem. Etiā vtiles sūt ad destruendū diffōꝫ Rō est q2 idē nō ſcat̄ noīe diffiniti ⁊ noīe diffōis. Manifestū est. ꝙ nō ē illa diffᵒ. q̄ assiḡta ē. nō aūt sequit̄ ecōuerso. ꝙ loci q̄ vtiles sūt ad ꝯstruendū aliquē eē eadē. ꝙ etiā valeat ad ꝯstruendū diffōem. Nā nō sufficit ad diffōem ꝯstruēdam. ꝙ ondatur aliquid alicui esse idē. sed etiā optet alia oīa q̄ in sexto dicta sūt ostendere.

Ad ratioēs. Ad primā patet solutio ex dictis ꝙ nō q̄dcūqꝫ idē vł diūsuꝫ ānectit̄ diffinitioni. sed idē ſm ꝑncipaliorē eiꝰ modū q̄ ē idem noīe ⁊ diffōne. ⁊ ille ē potissimꝰ. ⁊ ḡ bene simpl'r d2 idē vel diuersuꝫ ānecti diffinitiōni. quia analogū ꝑ se positū stat ꝓ ſcato famosiori. Ad secundā d2. ꝙ idē ⁊ diuersuꝫ sunt verū annexū. q2 ꝑ vnā ⁊ eandē methodū terminari p̄nt. licet ꝑ diuersas ꝯsiderationes. Ad terciaꝫ d2. ꝙ metaphisicꝰ dyaleticꝰ. ⁊ sophista ꝟsantur circa idem d2n̄t tn̄ ꝓ heresi ⁊ electione. licet ergo metaphisicꝰ ꝯsiderat ens ⁊ eius ꝓprietates nihil tn̄ ꝓhibet dyaleticū circa idē versare. licꝫ differenti rōe ⁊ ita dyaleticꝰ qui ꝓcedit ex cōibus. ⁊ habet ꝑncipiū ad oīa ꝑncipia sciaꝝ. ꝯsiderat etiā ens. ⁊ ꝓprietates eius ꝑ rōes cōes ꝓbabiles ⁊ dyaleticas. sophista ꝑ apparētes. metaphisicꝰ ꝟo ꝑ ꝓprias ⁊ essentiales. Ad quartam dicitur ꝙ quantū ad hoc ꝙ in scd̄o capitulo docet ꝯstruere ꝓbleuma diffinitionis nō est distinctus liber vel tractatus. sed q̄ꝫtū ad hoc ꝙ de annexo diffōnis in hoc septimo determīat sicut patuit iam in questione.

In terminis autem.

Queritur secundo et vltimo Utrum ad ꝯstruendū diffōem req̄rat̄ genꝰ ⁊ d2ā q̄ predicant̄ in eo q̄d q̄d ē de diffinito Arguit̄ ꝑmo ꝙ nō q2 h̄ maxīe eēt ꝓpter rōem ph̄i quā assignat que talis est. Diffᵒ. ē o2ō indicās q̄d ē esse rei ḡ ea q̄ ponūtur in diffinitione d̄nt p̄dicari ī eo ꝙ q̄d ē sꝫ genꝰ ⁊ d2ā p̄dicant̄ in eo ꝙ q̄d de eo q̄d ꝯstituit ḡ genꝰ ⁊ d2ā debent ꝯstituē diffinitionē dicentē q̄d esse. in ista em̄ argumētatione ē peticio ꝑncipij. q2 ꝑ diffōem ꝓbat diffinitionē ⁊ ita assumit̄ id q̄d ꝓbare intēdit. Secundo arguit̄. illud nō ponit̄ in rōne dicēte q̄d nō p̄dicat̄ in q̄d. sed d2ā nō p̄dicat̄ in q̄d. sed in q̄le. ergo nō ponit̄ in diffōne d2ā In oppositū arguit̄ ꝑ ph̄m in textu dicentē. nā si diffᵒ. ē o2ō q̄d est eē rei ſcans. optet ea q̄ in diffōne p̄dicantur in eo ꝙ q̄d ē de sola re p̄dicari. p̄dicant̄ autē in eo ꝙ quid est genera ⁊ d2n̄e de re.

Sciendum est primo. ꝙ postq̄ꝫ ph̄us docuit interimē ꝓbleuma diffōis in sexto. Cōseq̄nter docet etiā iam in septimo vt visū est in q̄stione p̄cedenti q̄liter interimendū ē ꝓbleuma. de eodē ⁊ diuerso. iā cōn̄r docet destruē diffōem ipam ad quā ꝯstruendā ꝑmo p̄mittit quedaꝫ p̄ambula. ⁊ postea ꝓsequitur. ⁊ ponit locos extrinsecos ⁊ cōes. eo ꝙ illi sunt magis efficaces. Sciendū ergo vlteriꝰ ꝓ intellectu textꝰ. Qꝫ si volumus ꝯstruere diffōem. ꝑmo supponendū est. ꝙ nulli vel pauci disputantium ꝓbant per sylloᵐ diffōem. sed oēs supponūt eā ⁊ accipiūt eā tanq̄ꝫ ꝑncipiū ꝑ se notū sicut geometer diffinitioneꝫ linee ⁊ plani ⁊ arismetricus diffōꝫ numeri ⁊ simil'r in alijs. Scd̄o p̄supponendū est ꝙ determīare ꝑ subtilitatē q̄d sit diffinitio. ⁊ q̄mō diffiniti. oꝫ assignari diffōem. nō ē p̄sentis negocij q̄d versat̄ circa cōia ⁊ ꝓbabilia. sꝫ est alterius. s. ꝑmi ph̄i ⁊ magis spectat h̄ ad septimū metaphisicū ꝓut est diffinitio rei q̄dditas ꝟa. ⁊ ad scd̄m posterioꝝ ꝓut est mediū demōstratōnis. ⁊ qua via inuestigāda sit diffinitio ibi ōn̄sum est: sꝫ q̄ꝫtū spectat ad p̄sentē intentōꝫ sufficit ꝙ possibile ē fieri diffōem. ⁊ iō hoc inuestigabimus solū ex ꝓbabilibꝰ q̄uō optet diffinire ⁊ q̄uō hanc ꝯtingit ꝯcludi de diffinito. ⁊ h̄ est ꝙ q̄d syllogismi facere q̄ diffōem vt p̄dicatū ostēdit de diffinito. ⁊ ꝑ diffinitōem diffōnis ꝓbat̄ sic nam diffinitio est o2ō q̄ quid est esse rei ſcat ⁊ ergo optet ea q̄ ꝑ diffinitionē sunt. vt diffinitio predicat̄ aut ꝙ q̄d est de re diffinita sola p̄dicari. q2 nisi de sola re diffinita p̄dicaretur. nō esset ꝯuertibilis diffinitio cū diffinitio. genera aūt. ⁊ d2n̄e p̄dicant̄ in eo ꝙ q̄d est. hoc est in diffininione dicente. q̄d est esse rei. cū diffinitō ꝯstituatur ex gn̄e dicēte q̄d. ⁊ d2ā dicente quale. in signū cuius sp̄es ex genere ⁊ differētia significat quale quid. vt patet in p̄dicamēto sb̄e. ideo syllogismo dyaletico bn̄ ꝯcluditur p̄dicatum inesse vt diffinitio. Qm̄ si quis dubitantium sumat ea scꝫ genus. ⁊ d2ām que est de re. s. specie. p̄dicant̄ in eo ꝙ quid est. talis o2ō ex genere ⁊ d2n̄a ꝯplexa. ex necessitate diffᵒ. erit ꝑ locum a diffōne. nō em̄ ꝯtingit aliud eē diffōeꝫ q̄ꝫ rē ꝯstitutā ex genere ⁊ d2ā. ⁊ ergo in eo ꝙ q̄d est de re p̄dicat̄. si ḡ ꝯtingit siḡri ꝙ talis o2ō ex genere ⁊ d2n̄a ꝯcludit̄ de subiecto. ꝓbatū est ꝙ

diffinitio ꝯcludiť ꝺ subiecto . manifestū est ğ
qꝺ ꝯtingit ex diffinitione ad diffōem syllogis
mū facere. ex quibus aūt optet ꝯstituere diffini
tionē ꝺterminatū est sbtilius in alijs vt ꝺcm̄
est prius scȝ in septimo ꝑme phȝie ⁊ in scꝺo po
sterioꝝ. ad ꝓpositā aūt methodū eidē loci qui
ad alia p̄dicata ꝯstruenda adducti sunt vtiles
sunt. qꝛ oīa alia p̄dicata vt dictū est circa ꝑnci
pium sexti. elementalia sunt ad p̄dicatū diffōis
ad ꝯstruendū aūt ꝙ aliquid insit vt diffinitio
sciendū. ⁊ q̄liter ꝯtingat oñdere aliquid inēē al
teri vt diffōem. Considerandū ē in locis extrin
secis cōib⁹ in quib⁹ magis efficax ē loc⁹ ab op/
positis. ꝑma ergo ꝯsideratio ad ꝯstruēdū dif
finitionē ē ꝙ ꝯsiderādū ē in ꝯ̄rijs ⁊ in alijs op
positis ⁊ ad ꝑtes diffōnis. ⁊ ad totā diffōnem
nā si opposita rō siue diff°. oppositi alic⁹ necesse
ē ꝙ diffō q̄ ꝺcā ē ⁊ assignata ē ꝓpositi. ⁊ hoc°. i
ꝯ̄rijs ꝑspiciendū. Qm̄ aūt ꝯ̄rioꝝ sunt pl'es cō
plexiones vt ꝺcm̄ ē in scꝺo sumēda ē rō diffini
tiua. qꝛ talis facilis ē sustinere a r̄ndente. Et ex
ista ꝯsideratōe ptȝ qūo inspiciendū est in totaȝ
diffinitionē. Scꝺa ꝯsideratio ē inspiciēdo in
ꝑtes diffinitōis. Et ꝑmo videndū est in gen⁹ ꝑ
methodū ꝺ genere. Si recte gen⁹ assignatū est
qꝺ in diffinitione positū ē. ħ mō duob⁹ ei dif/
finitis ꝯtrarijs. si vnū eoꝝ ē in gn̄e ꝯ̄rio sic ꝯ̄/
ria distincta sunt. ita ꝯ̄ria st̄ genera in q̇b⁹ sūt
Et hoc ē in oīb⁹ moralib⁹ ꝯ̄rijs ex q̇b⁹ sumiť.
ꝯ̄rietas medij ad extrēa. necesse ē em̄ oīa ꝯ̄ria vl'
vt in eodē gn̄e. vel in ꝯ̄rijs generib⁹ esse. Natu
ralia quidē in eodē. Moralia em̄ in diuersis
in q̇b⁹ sumiť ꝯ̄rietas medij qꝺ ē in gn̄e boni.
Ad extremū qꝺ ē in genē mali. Dr̄nas āt q̄ st̄
in diffōne semꝑ ꝓbabim⁹ ꝯ̄rias ꝺ ꝯtrarijs p̄/
dicare. Qꝛ dr̄ne ⁊ forme ꝯ̄rioꝝ sint ꝯtrarie sic
ptȝ in albo ⁊ nigro q̄ꝝ sūt dr̄ē eē ꝯgregatm̄. et
disgregatm̄ vis⁹. ꝓpter q̄s si ꝺ ꝯ̄rio alicui⁹ p̄/
dicatur dr̄ā ꝯ̄ria. Cōstat ꝙ assignata ⁊ ꝓposi/
ta dr̄ña p̄dicabiť ꝺ ꝓposito. Cōcludiť ğ ꝙ cuȝ
genus ⁊ differētia recte sunt sic assignata mani
festū ē ꝙ oīo ex his cōposita recta erit ⁊ nō erit.
vt recta diffinitio. nō ē tn̄ incōueniens ꝯ̄rioꝝū
q̄ꝝ ꝯtraria sunt genera eē quandā dr̄ām gene
ralē. sicut ꝟt⁹ ⁊ vitiū sūt in ꝯ̄rijs generib⁹. s. bo
ni et mali. Et tn̄ eoꝝ ē ħ cōis dr̄na ꝙ vtrūq; est
ipsius aīe ⁊ non corpis. Et in hoc bn̄ differūt
a corpalibus habitibus sicut sunt sanitas ro/
bur ⁊ albū. ⁊c̄. Maifestū ē ğ vl'r. Si diff°. ex
gn̄e ⁊ dr̄ā ꝯstituiť tūc oȝ si ꝯ̄rij diffinitō mani
festa ē ꝙ etiā ꝓpositi diffinitio erit Si em̄ ꝯ̄rio
rū ē idē gen⁹ dr̄ñe erūt ꝯ̄rie l' oēs l' aliq̄ saltē scȝ
ꝯstitutiua. Sciendū ē etiā ꝙ q̄n̄ ꝯ̄rioꝝ dr̄ eadeȝ
dr̄na ħ maxīe veꝝ ē in diffinitōib⁹ passionū in
quibus subiectum est loco differentie sicut a q̇
li et simi dr̄ā est nasus. ⁊ iusticie ⁊ iniusticie dif
ferentia est anima

Ulterius sciendum: ꝙ ad ꝯstruendū ȝ
diffōem ph̄us ponit scꝺam cōsiderationē q̄ est
a cōiugatis. vn̄ volentē cōstruere diffinitōȝ in/
spiciendū est in casib⁹ ⁊ cōiugatis. Quia in ca
sibus ⁊ cōiugatis necesse est cōtraria esse gēnera
generibus. ⁊ differentias differētijs ex quibus
fiunt diffinitiones. Et etiā necesse est totas dif
finitiones esse cōsequētes diffinitōem. Ut si ob
liuio est amissio scie in ꝑncipalib⁹. Et obliui/
sci est amittere sciam in sumptis ⁊ cōiugatis ⁊ ob
litum esse amisisse sciam in p̄terito Sil'r ei vno
eoꝝ concesso que dicta sunt necesse est alia ꝯce/
dere. Sil'r si corruptio ē dissolutio sube. cor/
rūpere erit dissoluere substantiā ⁊ sic ꝺ alijs.
Tercia cōsideratio sumiť penes locū a ꝓportō
ne. Cōsiderandū ē ğ ex sil'r se h̄ntib⁹ in ꝓporti
one adinuicē. Nā si salubre est effectm̄ sanitatis
ꝺm hitudinē eē efficiētis. seq̇ť ꝙ euechiuū ē esse
ctiuū euechie ⁊ iuuatm̄ effectm̄ boni. nā vnū/
qꝺq; eoꝝ que dicta sunt sil'r se habēt ad ꝓpriū
finē intētū in ipis. Et iō si vni⁹ eoꝝ diffinitio ē
eē effectm̄ ꝓp̄e finis etiā alioꝝ erit sil'is diffinitō
Quarta ꝯsidēatō inspiciēdo in locū a maiore ꝯ
struiť diffinitō ex magis ⁊ min⁹ vidēi ineē. ꝓpo/
sitis ei duob⁹ ⁊ duab⁹ diffinitōib⁹ ⁊ vni⁹ magis
videaťeē vna diffinitō q̄ȝ alteri⁹ Alia scȝ min⁹
tūc si illa q̄ min⁹ videť eē diffinitō vni⁹ sit diffi
nitō Tūc etiā alia q̄ magis videť eē diffinitō al/
teri⁹ Et sil'r ꝑ locū a sil'i. Si ħ videť eē huius
diffinitō ⁊ illud illi⁹. tūc si ħ ē hui⁹ diffinitō il/
lud etiā erit illi⁹ diffō. Qꝛ sil'iū siml'e ē iudiciuȝ
Nō aūt opoȝ ħ ad ꝓpositū ꝺtmiare ꝯpando
vnā diffinitōeȝ ad duo diffinita. vl' duas dif
finitōes ad vnū diffinitū. nec ꝺm sil'itudieȝ nec
ꝺm magis ⁊ minus ꝯsiderādo. Rō est qꝛ nō cō
tigit vnā diffinitōeȝ eē duoꝝ. eo ꝙ nō eēt duo
scȝ vnū nec vni⁹ eē duas diffinitōes Cū vni⁹ rī
sit tm̄ vnū eē. Et isti loci iā dicti. scȝ ab opposi
tis coniugatis a ꝓportōne a simili a magis a
minus sunt omnes oportunissimi ad constru
endum diffinitionē Et iō oportȝ retinere max
ime in memoria ⁊ ꝑ exercitiū hr̄e ꝑatos eo ꝙ vti
lissimi sunt ad q̄libet probleumata. Optet ta/
men etiam habere ꝑatos locos illos q̇ maxime
sunt cōes ad plura valentes sicut sunt maxime
loci extrinseci. eo ꝙ illi sunt maxime operatiui
multarū cōclusionū scȝ inspiciēdo in singula/
rib⁹. vtrū oībus cōueniat. Quia spēs vniuoce
p̄dicať ꝺ oībus indiuiduis. Et iste loc⁹ maxīe

est vtilis ad eos hoc est contra eos q̄ ponūt for/
mas sepatas. eo q̄ s̄m illas spēs vniuoce nō p̄/
dicatur de singularibus. Iterū diligenter cōsi/
derandū est. Si aliquis in diffinitiōe transfe/
rat nomē in aliud. τ si idē de eodē vt diuersum
p̄dicet. Et sil'r si quis alius est loc⁹ opatiu⁹ τ ef
fcax. illud optet em̄ sp̄ habere primū in dispu/
tatione τ p̄cipue ad p̄bleuma diffōnis ad qđ
omnia elementa sunt.

Dubitatur primo Utrū inter oīa p̄bleumata p̄bleuma diffinitionis facilius sit destruere τ difficili⁹ ꝯstruē. Pro solutōe dubij. Sciendū q̄ postq̄ȝ Arest. determinauit d̄ p̄bleumatib⁹ p̄dicatoꝝ in libris p̄cedentib⁹ iaȝ finaliter ꝯpat ea ad inuicē penes facilitatem et difficilitatem ꝯstruendi τ destruendi. Et p̄o facit istud de q̄libet p̄dicato in se. Scđo d̄ cō/ paratione ad inuicē eoꝝ. p̄mo videndū ē d̄ dif/ finitione. scđo de p̄prio. tercio de genē. quarto de accn̄te vn̄ ph̄us p̄mo on̄dit difficultatē cō/ struendi diffinitionē. scđo facilitatē destruen/ di. Q̄ȝ ḡ difficili⁹ ē ꝯstruere diffinitionē q̄ȝ de/ struere. ptȝ q̄ noscē p̄fecte diffinitionē ē sumē eam q̄si ꝯcessam ab opponētib⁹ q̄ nō est mul/ tum facile r̄ndenti. eo q̄ multa vl'r requiruntur ad diffōem ꝯstruendā. Nam difficile ē on̄dere in diffinitione q̄m̄ h̄ est genus. hoc aūt d̄ria. Et q̄ ista p̄dicant̄ in quid τ sine his impossibi le est fieri syllogismū. q̄uo diffinitio on̄dit̄ ineē diffinito. Et si quedā alia p̄dicant̄ in eo q̄ q̄d. de diffinito certū est q̄ sint de diffinitione eius. eo q̄ diffinitio debet ꝯstrui ex ex̄ntibus cōuerti bilibus diffinito. Interimere aūt diffinitōȝ ē facile. Quia facilius ē ꝯcludere vnū q̄ȝ plura. sed ad destruendū diffinitionē sufficit on̄dere vnū. vidilicet aut qđ nō inest vt differētia. aut qđ nō inest. vt genus τ sic de alijs. Ad ꝯstruen dū aūt optet oīa illa ostendere q̄ diffinitio nō fit nisi oībus hijs existentibus simul. Scđa rō ad ꝯstruendū diffōem optet eā oī inesse. cui inest diffinitū. τ q̄ sit ꝯuertibilis cū diffinito. Sȝ ad destruendū sufficit vnū solū. suffic̄ em̄ ad destruendū on̄dere q̄ alicui eoꝝ cui inest dif finitū nō inesse diffinitio. Tercia rō si diffini/ tio insit omni cui inest diffinitū. optet q̄ solū insit illis si debet cōstrui. nō aūt oportet hoc ad destruendū. Ex hijs patet q̄ difficile ē ꝯstruere diffinitionē facile aūt destruere. Similiter sic habet in p̄bleumatibus de genere τ p̄prio. In vtrisq̄ȝ em̄ facili⁹ ē destruē q̄ȝ ꝯstruere. hoc autem patet de p̄prio. Quia omnia que requi runt̄ ad cōstruendū. req̄runt̄ ad p̄priū. cū pro/ priū emanat ex p̄prijs essentialib⁹ speciei ipaȝ. diffinientib⁹. τ ad ꝯstruendū ip̄m optet q̄ in/ sit omni soli semp̄ τ cōuertibilit̄. Ad destruen/ dū aūt sufficit destruere vnū solū q̄ insit omni/ bus vniuersalit̄ essentialiter. τ p̄dicat̄ in quid. Sed destruenti cōtingit dupliciter destruere. s. vel nulli inest aut q̄ alicui nō inest ergo facili⁹ est destruere genus q̄ȝ ꝯstruere Simil'r est in ac cidente. Quia ex plurib⁹ pōt destrui ex vno āt construi. Et istud est verū de accn̄te vl'i. Quia ibi oportet on̄dere q̄ omnib⁹ insit si debeat cō strui. Ad destruendū aūt p̄ ꝯ̄dictionē suffic̄ on̄ dere q̄ alicui nō inest p̄ticulare aūt p̄bleuma de accidente ꝯtrario mō se habet. Q̄m facili⁹ ē cō struere eo q̄ sufficit on̄dere. q̄ quocūq̄ȝ mō inest destruentē aūt optet on̄dere q̄m nulli inest Si aūt alicui inest vel alicui nō inest nō interimit̄. Quia sunt sil' vera. Et ergo ad destruendū ali cui nō inesse oportȝ on̄dere q̄m̄ nulli inest h̄ au tem est difficile ergo econtra se habet. Ex dict̄ iam patet in omnibus p̄dicatis in se τ absolu/ te acceptis q̄ qualiter difficili⁹ est ea construere q̄ȝ destruere.

Conclusio responsiua q̄ inter om̄ia p̄bleumata difficilius est cōstruere p̄bleuma/ ta diffinitionis. Quia ad ea requirūtur pluri ma. Contra em̄ plurima sigillatim citius fit sil logismus interemptiu⁹. Verisimile est em̄ i m̄l' tis magis q̄ȝ in paucis peccatū fieri. Et rō stat in hoc. Illud est facilius ad destruendū qđ per plura pōt destrui. sȝ diffinitio p̄ plura pōt de/ strui q̄ȝ alia. ideo faciliter destruitur Opposito modo ē de ꝯstructione. Quia ad ꝯstructioneȝ diffinitōis oīa requirūtur que ad alia requirū tur. Secunda rō illud p̄dicatū qđ pōt destrui per omnia p̄dicata alia. facilius est ad destruen dum q̄ȝ alia p̄dicata quoꝝ vnū nō potest de/ strui per aliud. Sed diffinitio pōt destrui per p̄prium genus et accn̄s τ nō econuerso igit̄. τc̄. Istud deducitur in littera. q̄ diffinitio destrui tur p̄ predicatū de accidente si videatur nō ineē Simil'r per predicatū de p̄prio si nō sit cōuer/ tibilis. Similiter p̄ p̄dicatū de genere. Si nō sit positū genus in diffinitione τ si nō predica tur in quid. Sed genus nō interimit̄ p̄ p̄priū Si ergo ostendat̄ aliquid esse nō conuertibile quod cōuenit p̄prio nō interimit̄ gen⁹ vt alia p̄dicata. vnde post predicatū diffinitionis fa/ cilius est destruere p̄priū q̄ȝ alia. scilicet gen⁹. et accidens eo q̄ p̄ plura potest destrui. Ad ꝯstru endū aūt difficile est eo q̄ plura requirūtur ad hoc q̄ aliquid sit p̄priū q̄ȝ genus τ accn̄s. τc̄. Inter omnia aūt predicata accn̄s est facillimū ad ꝯstruendū. q̄ sufficit ostendere qđ inest. sed

alijs hoc non sufficit. sed oportet p̄ter hoc aliquid aliud. s. ꝙ insit. vel vt genus vel vt ꝓprium vel diffinitio. Et iō accidens facillimū est ad construēdum. sed facilius est destruē. quia oportet ꝙ ostēdatur nulli inesse. ⁊ hoc sic ē valde difficile. Ex oībus his expilogat ⁊ cōcludit ꝙ loci ꝑ quos ydonei sumus probleumata terminare pene dicti sunt. Et dicitur notanter pene. quia licet forte sint alique. tam̄ hi qui maxime communes sunt iā in sex libris p̄cedētibus predeterminati sunt

Ad rationes Ad primam dicitur. ꝙ non committitur petitio principij. Sed per diffinitionē. n huius intentionis que est diffinitio bene probatur diffinitio inesse diffinitōi vt si arguatur sic. Omnis oratō indicans q̇d est esse rei per essentialia est diffinitō illiud de q̄ dicitur. sed diffinitio est oratio explicās quid est esse rei ꝑ essentialia. s. ꝑ genus ⁊ differētiam ergo talis oratio est diffinitō alicuius. Ad secūdam patet solutio. Quia diffinitio p̄dicat̄ in quid. cuius ptes sunt genus. quod etiam p̄dicatur in quid ⁊ differentia predicatur in q̄le. vel dicendū ꝙ differentia quo ad id quod ē bene est quid. licet quo ad rationem differentie habeat modum qualis. Et tantum de questione ista. Et ꝑ ꝯsequens de hoc toto septimo Thopicorum libro.

Ost hec autē de ordine ⁊ quomō ⁊c̄. Queritur p̄mo. vtrū opponēs dyalecticus vti debeat ꝓpositōibus neccārijs scʒ. inductiuis. celatiuis. āpliatis ⁊ explanatiuis Et arguitur p̄mo ꝙ nō sit neccāria doctrina huius octaui. q̄ habit̄ loc̄ ⁊ medijs dyalecticis in libr̄ p̄cedētibus traditis. hō ex natura sufficiēter ībuitur ad arguēdū. cū ipse naturaliter sit ratōlis. ⁊ cū p̄ncipia hmōi in p̄cedētibꝰ libris sint tradita sine vlteriori arte possimꝰ ex eis arguere ad q̄zlibet ꝓpositōem ꝓbabilem. Scdo arguit̄. demōstratio non vtitur ꝓpōibus p̄ter necessarijs. ergo nec dyalecticus. ꝯn̄a ꝓbatur a simili. q̄ sicut demōstrator se habet ad demōstratōem. ita dyalecticus ad syllogismū dyalecticū Tercio arguit̄. priorista nō vtit̄ ꝓpōibus necessarijs. g̊ nec dyalecticus. Cōseq̄ntia ꝓbatur quia sylls dyalecticus p̄supponit p̄oristicū. sicut posterius prius. ⁊ sicut spēs genus. Quarto arguitur. q̄ ꝓpō inductiua est neccāria argumētatōi dyalectice. g̊ nō p̄ter neccāria. Añs patet. q̄ inductio est quedā species argumētatōnis dyalectice. sʒ inductio neccārio req̇rit ꝓpōnes inductiuas. g̊ ⁊c̄. Quito arguit̄. qua ratōne ponitur ꝓpō ampliatiua. eadē rōe ponit̄ restrictiua. ⁊ qua rōe est inductiua eēt deductiua exēplaris syllogistica ⁊ enthimematica. Itē zelare ꝓpositū est opponētis sophistici ⁊ nō dyalectici. q̄ disputatio dyalectica ordinat̄ ad inq̇sitōem veritatis ignote. ꝑ celatōem aūt occultat̄ ꝓpositū. g̊ ꝓpōes zelatiue sūt penitꝰ īptinētes dyalectico. In oppositū. ē p. ⁊c̄.

Sciendum est primo. Q̄ dyalectica posset accipi ꝑ modū scie. vt ꝯsiderat syllogismū dyalecticū tāq̄z subiectū. cuius p̄ncipia q̄runt̄ in dyalectica ista ⁊ passiones. Accipit̄ etiam vt ars. inq̄ztum ordinatur ad ꝓbleumata terminā̊da ꝑ modū scie. ita de syllogismo dyalectico determinatū est in p̄mo vbi agebatur de ptibꝰ inteḡlibus ꝓpinq̇s ⁊ remotis. Et de ꝑtibus s̄biectiuis. ⁊ ita ibidē det̄minatū est de eo. q̄ztum ad eius substantiā. ꝓut autē accipit̄ vt ars cōsideratur dupl'r. aut ꝓut est inq̇sitiua vt dictū est. vt ipsa vtilis est ad ꝯm phiaz disciplinas. Et ita determinatū ē de ipsa in sex libr̄ intermedijs. Aut ꝯsideratur vt est obuiatiua ⁊ exercitatiua. ⁊ hic de ea sic tradit̄ in isto. vide

licet de aliȷs duabus vtilitatibꝰ. s. de exercitatō ne ⁊ obuiatione. vel aliter pt sic cōtinuari. Qꝛ in dyalectica est locos inuenire. ⁊ ꝑ locos argumēta cōfirmare. ⁊ argumēta inuēta ꝯ alios dirigere. ⁊ ad hoc cōfert ordinatio ⁊ modꝰ iterrogādi. Et hoc oꝫ freq̄nter facere ⁊ exercitaē. ꝓut ḡ docet inuenire est dyalectica. Aut in se. ⁊ dicitur inq̇sitiua. ⁊ inuētiua. ⁊ ꝓbleumatū termiātiua. ꝓut aūt docet ad alterū inuēta ordīare est aliq̇d ad alterū. Et dꝛ obuiatiua ⁊ magꝭ recipit ꝓpōes q̄ꝫ ꝓbleūata. Cū ergo a ṗncipio huius libri hactenus tradita sit dyalectica. ꝓut est inq̇sitiua. hic traditur ꝓut ē exercitatiā ⁊ obuiatiua. Ex istis pꝫ. ꝙ est cōgruus ordo ⁊ necitas doctrine huius sciētie ad ea q̄ in p̄cedētibꝰ libris determinata sūt

Sciendum qꝛ in isto octauo principaliter duo agūtur. ṗmo determinaẗ de obuiatōe. scđo. de exercitatōe de q̄ videbiẗ in vltima q̄stione. Quo ad ṗmū. ṗmo instruit opponētē. secūdo respōdētē. Et de isto videbiẗ in tercia q̄stione. Quo ad ṗmū. ṗº docet opponētē vti ꝓpōibus p̄ter necc̄arijs. scđo necc̄arijs De scđo videbitur in questione sequenti

Sciendū pro intellectu eoꝝ que in ꝓhemio huius octaui dicūẗ. ṗmo poniẗ ꝯtinuatio ⁊ ordo dicēdoꝝ. scđo daẗ ratō cōtinuatōnis. tercō ꝯpaẗ dyalecticus demōstratori In q̄ cōueniūt ⁊ in quo nō. Et q̄rto ꝯcludit intētuꝫ ⁊ ordinē. Cōtinuās ḡ phus vult ꝙ post hec q̄ determinata sūt. Dđm est de ordine. ⁊ q̄uo oꝫ interrogare Dđm est ergo de ordie ꝓpositionū p̄ter necc̄ariaꝝ ad necc̄arias. ⁊ q̄uo oporteat interrogare ꝓpōes necc̄arias. Circa istud sciēdū. ꝙ ordo aliq̄n diciẗ ordinatō ꝓpositionū ad cōclusionē simpl'r inferēdā. ⁊ sic nō intēdit hic ꝑ de ordine. qꝛ ille ordo p̄supponiẗ a ṗorista ad quē spectat ꝓpositōes ordinare. Alio mō dicitur ordo ꝓpositionū ꝓbabiliū ad ꝯclusioneꝫ ꝓbabil'r inferēdā ⁊ hic de isto ordie est ad ꝓpositū. Aduertēdum etiā circa hoc qđ dicit quō opteat interrogare. ꝙ hoc nō est intelligēdum quo ad formā q̄rendi videlicꝫ ponēdo notam interrogatōis. Sꝫ est h̄ itelligēdū q̄ ad modū ꝓponēdi ipas ꝓpōes r̄ntī ſm formaꝫ q̄ meliꝰ ab ipso r̄ndēte concedantur

Sciendum ꝙ phus ponendo ordinē ꝯsiderationis sue. videlicet quomō q̇s debet inuenire mediū ad arguēdū ad aliqđ ꝓbabile cōstruēdū vel destruendū. Primo oportet interrogare locū vn̄ est arguendum. hoc est inuenire locos ex quibus fiunt syllogismi ꝓbatiui.

Scđo interrogationes formare. hoc est ꝓpositiones in forma syllohistica ponere ⁊ ordiare singula ad se. Tercio. syllogismos formatos ⁊ positos iam in forma disputatōis ad alterū dicere. de primis duobus satis habitum est in precedentibus. De tercio iam restat dicere hoc em̄ est ꝓpriū dyalectico ꝙ ex inuētis locis interrogādo ⁊ consensum r̄ntis ꝑquerēdo. oratione ꝓtendat quam demonstrator ⁊ phs sine interrogatione tanq̄ꝫ ex natura rei accipit manifestam. Quo ad ṗmum. ꝙ est interrogatōes inuenire similis est dyalecticus pho. i. demōstratori ꝙ vterq̄ꝫ medium ṗmum inuētuꝫ considerat apud seipm̄. sꝫ quo ad alia differūt Quia cū dyalectici opus sit ad alterum. oportet ipm̄ interrogare ⁊ ordinare. phꝫ ⁊ demonstratorē aūt ꝑse querētē. ⁊ apud se consideranti nō oportet interrogare si vera sint ⁊ nota. ꝑ que fit syllogismus. qꝛ demonstrator non ponit talia vt prouideat quid ex eis sequi possit. Sed fortasse festināter infert conclusionē. q̇a procedit ex ꝓpositionibus necessarijs ⁊ maxime notis ex quibus fiunt syllogismi disciplinales. Ratio quare demonstrator non interrogat. qꝛ oportet eū credere qui addiscit. ⁊ cuꝫ demonstrator vtatur loco doctoris. ⁊ respōdēs loco discipuli nō interrogat demōstrator de cōsensu ꝓpositionum. qꝛ ꝓcedit ex ꝓprijs necc̄arijs ⁊ per se notis. licet bene interrogat vtrū intelligat terminos. ⁊ quid ꝑ nomē significatur. cū ḡ iā ṗus dictū sit in alijs libris de locis. vnde oporteat sumere propositiones. ⁊ in forma disponere. iam dicendū supest de ordine ⁊ interrogatione. Et ista sunt que in ꝓhemio huius octaui dicuntur.

Sciendum est consequēter. Qꝛ in ordine interrogandi sunt duplices ꝓpositiones scꝫ necessarie ⁊ p̄ter necessarie. Necessarie sunt. per quas fit syllogismus. sicut maior ⁊ minor que necessarie sūt ad syllogismi constitutōnem Preter necessarie sunt quattuor sicut sunt inductiue ad probandum vniuersale. Ampliatiue ad ampliandū ꝓpositū. Tercie sunt celatiue conclusionis. Quarte sunt explanatie. vt manifestior fiat oratio ⁊ citius ꝯcedatur Preter has ei propositiones necessarias. ⁊ p̄ter necessarias nulla sumenda est ꝓpositio. Et p̄t sumi sufficientia sic. quia tot dicuntur esse propositiones preter necessarie quot sūt vtiles obuiatori redarguenti falsum. sꝫ ille sūt quattuor igitur ⁊c̄. Minor ꝓbatur. qꝛ r̄ndens vl' est cautus vel ignorans. Si ṗmum. tūc nō p̄t vici nisi ꝑ cautelā ꝑturbātē ingeniū r̄ntis. h̄ aūt

fit dupliciter. aut occultādo ꝓpositū qđ intendit opponēs cōcludere. ⁊ sic est ꝓpositio celatiua. q꞉ dū rn̄s nescit quo tendit conatus opponētis difficulter pt̄ euadē incōueniēs. aut extēdēdo ꝓpositū ꝑ digressiones ampliātes disputatōem. ⁊ sic est ampliatia. q꞉ sic iminet rn̄ti in pluralitate q̄dā ꝯfusio. q꞉ in pluribus ꝓpositis difficile est circūspecte se habere in singul'. Si sit ignorās. h̄ est dupl'r. aut ignorat ꝓpositū in ꝑticulari. ⁊ sic est inductō. aut in vl'i. et sic est explanatio. ⁊ ita oīs ꝓpositio p̄ternecessaria sumitur. aut ꝓpter vl'em ꝓpositōem manifestandam. ⁊ sic sūt inductiue aut sumitur ꝭm magnitudinē ⁊ extēsionē: ⁊ sic sunt ampliatiue. Aut ꝓpter cōclusionis occultatōnem. ⁊ sic sūt celatiue. aut sumitur ad declaratōez alic⁹ ignoti. vt illud ignotū declaratū citius cōcedat. ⁊ sic sunt explanatiue

Dubitatur Utrum opponēs dyalecticus vti debeat ꝓpōibus celatiuis ⁊ q̄liter ordināde sunt. Ad dubiū dōm. ꝙ q̄uis ꝓpositōes celatiue sūt grā certamis ⁊ ad vanā gl'az. ⁊ ita ꝑ se sūt sophistice cuius est celare ꝓpositum ad ꝯcludēdū falsū. Tn̄ pt̄ eis vti dyalecticus vt ordinatis ad alterū ꝓteruū rn̄dētē fugiētē a ꝓposito. vt disputatō īfra limites ꝓposite veritatis teneat. Et iō nō vtit eis dyalecticus. nisi in q̄tum ꝑ eā rn̄s tenet in via veritatis.

Sciēdū de ordinatōe ꝓpōnū celatiuaꝝ. ꝙ nō statim ordināde sūt ꝓpōes nccārie. ꝑ quas fit syll's. sȝ descēdēdū est in sup̄ma. hoc est remō ⁊ vltima p̄occupādo illatōem ꝯn̄tis intēti. vt si q̄s vult sumere. oīm ꝯrioꝝ eadē est disciplina p̄mo debet accipe ꝙ oīm oppositoꝝ eadē est disciplina. q꞉ illa habita habet ꝓpō intēta. Et ita pȝ de ꝓpōe celatiua aliq̄d in cōi. Inductiē aūt ꝓpōes sūt vt qn̄ nō ꝯcedit nobis ꝓpositō intēta debem⁹ inducere in ꝑticularibus. vt si velimus istā ꝓbare. oīm ꝯrioꝝ eadē est disciplia p̄mo īducēdū est in ꝑticularib⁹. vt sani ⁊ egri. ⁊c. Et rō. q꞉ nccārias ꝓpōes oȝ inuenire in inductōe aut syll'o vt pȝ ex p̄mo. Ampliatiue āt ꝓpositōes sūt qn̄ habemus aliquā ꝓpositōem manifestā debemus ipaȝ ꝓtendere ⁊ āpliare. q꞉ tūc erit obscurū ꝓpositū. q꞉ digressio ꝓpositi est causa latēdi. Explanatiue sūt qn̄ rn̄s nō pt̄ sumere patas ꝓpōes nccārias explanāde sūt. ⁊ manifestāde. vt rn̄s eas capiat. Istis āt omībus ꝓpōibus p̄ternccārias vtēdū est sic. ꝙ nō statim accipiātur ꝓpōes nccārie. sȝ sumēde sūt ꝓpositōes vl'es vt dictū est. Et inductis vtendū est ꝓcedēdo a singularibus ad vl'ia. ⁊ a magis notis ad minus nota vt ꝭm sensū vel pluribus. Omne em̄ qđ notificat ip̄m alterū ē notius illo qđ notificat. sȝ aliq̄d dupl'r est noti⁹. scȝ quo ad nos. ⁊ q̄ ad naturā. Inductio aūt notificat vl'e tanq̄ȝ nob' notius. id qđ est nature notius. Ex predcis patēt ea q̄ tāgūtur in ꝓhemio. pȝ etiā solutō questionis ꝙ q̄ttuor sūt ꝓpōes p̄ternccārie de quibus uisū est etiam aliqđ in generali

Quantum ad secundum sciendum est ꝙ ph's ꝯn̄r in speciali ostēdit modū vtēdi ꝓpositōibus p̄ternecessarijs. ⁊ primo de celatiuis. scđo de ampliatiuis. tercio de explanatiuis. q̄rto de inductiuis

Dubitatur primo Qualiter vtendū est ꝓpōibus celatiuis. Ad dubiū dōm. ꝙ triplicia documēta circa hoc ponūtur. p̄mo ponūtur documēta sūpta ex ꝑte orōnum. scđo sūpta ex ꝑte disputātiū ⁊ vtentiū s̄mone. tercō ex ꝑte vtriusq̄ȝ. vl' etiā extrinsecus aduenictia. ex ꝑte sermonis ponūtur q̄druplicia documenta iuxta q̄druplicē s̄monem. s. syllogisticū. enthimematicū. exemplarē. ⁊ inductiuū. Ex ꝑte sermonis syllogistici. p̄mū ponit vnū documētū ex ꝑte p̄ncipioꝝ vnius syllogismi. Et ē tale. volēs celaē ꝓpositū. nō stati debet p̄ponē p̄missas. p̄ncipales. sȝ dȝ syllogisaē maiorē ⁊ minorem ⁊ nō dȝ solū facere vnū ꝑalogismū. sȝ plures. Nō em̄ debet ꝑalogisari maior ⁊ minor ꝓsyllogisandi syll'i. ⁊ sic faciēdo inuoluit respondēs ⁊ celabit sibi ꝓpositū. Scđm documētū est ex ꝑte ꝯclusiōis syll'i. ⁊ est volēs celare ꝓpositum nō statim dȝ syllogisare cōclusiōez p̄ncipalē ꝑ p̄missas p̄ncipales. ⁊ imediatas. sȝ ꝑ remotas ⁊ distātes a ꝓposito. ⁊ sub ip̄s inferre ꝯclusionē p̄ncipalē. sic em̄ faciēdo logissimo descēdit a ꝓposito. ⁊ sic dȝ facere vt p⁹ illationē rn̄dēs q̄rat ꝓpter quid sequit ꝯclusio ⁊ h̄ maxime fit ꝑ an̄ dictū modū. accipiēdo ꝓpōes remotas a ꝯclusione. ⁊ nō imediatas. q꞉ qn̄ sic fit nō p̄uidet rn̄s ꝓpter q̄d sequit cōclusio. q꞉ nō p̄misse imediate ponūtur ꝑ quas imediate sequit ꝯclusio sȝ ponūtur ille p̄misse p̄ncipales ꝓ syll'o maioris ⁊ minoris. Terciū documētū est ex ꝑte pluriū syllogismoꝝ. ⁊ est ꝙ nō sūt ponēde ꝓprie p̄misse cū ꝓpria ꝯclusiōe. sȝ maior vni⁹ cū maiore l' minore alterius syll'i. q꞉ qn̄ sic fit latet ꝓpositū. ⁊ nō est ita manifestū sic qn̄ ꝓpōes ꝯtinue ponūt ⁊ determinate. hoc est maior cū minore ꝓpria. Quādo em̄ hoc fit. tūc magis manifestū est ꝓpositū. Ex ꝑte sermonis ēthimematici ponūtur duo documēta. p̄mū ꝯpādo idē ad se scđm ꝯpando diuersū ad diuersū. Primū ergo documētū est volēs ꝓpositū celare. ⁊ ex dif

finitione argumētari ꝓpositōem vl'em sumere
debet diffinitōez nō in cōcreto ſʒ in abstracto.
Rō est qm̄ qn̄ vl'is ꝓpō quā aliq̇s vult assu/
mere ponit in abstracto. Tūc rn̄tes paralogisāt
seipos. q₂ credūt se ꝯcedere ꝓpōem indiffini/
tā. ⁊ tn̄ ꝯcedūt vl'em. q₂ in p̄dicatōe abstracta
eadē est ꝓpō vl'is ⁊ indiffinita. Cui⁹ exēplum
est. diffinitō ire poti⁹ dʒ dari q̄ est appetit⁹ vin
dicte ꝓpter appentē exanitōem q̄ʒ diffinitō ei⁹
q̇ irascit. vt dicat iratus est q̇ appetit penā ꝓp
ter appentēz exanitōnem. q₂ si sic dēt in ꝯcreto
statim rn̄s obsistit ⁊ infert instātiā Nā sic argu
eret. nō oīs q̇ irascit appetit penā. nā pentibus
irascimur q̇b⁹ tn̄ nō appetim⁹ penā. Verū ē tn̄
ꝙ ista nō est vera instātia. q₂ q̄ʒuis parētib⁹ n̄
appetim⁹ penā q̄ est aliqd̄ malū. tn̄ petim⁹ eis pe
nā vt ꝯtristētur. ⁊ vt eos peniteat. iō mag' po/
nēde sūt ꝓpositōes i abstracto q̄ʒ in ꝯcreto. q₂
qn̄ in ꝯcreto ponimus nō irrōbiliter videt rn̄/
dēs negare ꝓpōz. in ire diffinitōe em̄ nō ita fa
cile est inuenire instātiā. sicut in diffinitōe ira/
ti. Scdm̄ documētū ꝯpando diuisū ad diuer
sū. hʒ sb se duo. p̄mo⁹ ꝯpando dispatū ad dis
patū. scdo mō ꝯpando oppositū ad oppositū
Primū ḡ est. si aliq̇s velit celare ꝓpositū. ⁊ ve
lit sumere aliquā ꝓpōem. debet ꝓponē ipaʒ. nō
tā q̄ʒ eā velit grā suipius. ſʒ grā alteri⁹ Ratio
est. q₂ rn̄tes cōiter negāt ea q̄ videtur valē ad ꝓ
positū. Et ea q̄ nō videtur valere ad ꝓpositum
nō faciliter negāt. Scdm̄ documētū est. si op/
ponēs velit celare ꝓpositū. nō dʒ ꝓpositū sub
ꝓpria forma ꝓponē. ſʒ sb forma oppositi. q₂
qn̄ sic facit opponēs. dubiūz est rn̄ti q̇d valet
ad ꝓpositū. ⁊ tūc facilius ꝓpositū ꝯcedit. Ex
pte sermōis exēplaris est documētū istd̄ ꝙ vo/
lēs in disputatōe dyalectica celare ꝓpositū nō
stati dʒ ipm ꝓponē sb forma ꝓpria. ſʒ in suo si
mili. nā in simili latet vl'e magis vt sicut disci
plina ⁊ ignorātia. eadē ē ꝯrioꝝ. sic etiā idē sen
sus est ꝯrioꝝ. aut etiā ecōuerso. eo ꝙ idē sēsus.
⁊ sil'r eadē disciplina est ꝯriorum. Ex pte ser/
monis inductiui est documētum. cū q̇s in in/
ductōe velit celare ꝓpositū. debet sibimetipi in
stātiam facere. Rō est. q₂ tūc rn̄dētes nō habēt
eos suspectos. ſʒ videtur iuste argumētari. Et
ex isto pʒ q̄liter vidēdum est in ꝓpōibus cela/
tiuis ex pte orōnum in se. Est etiā vtēdum ꝓ/
positione celatiua ex pte disputantis ⁊ vtētis
sermone. ⁊ circa hoc sūt quattuor documenta.
Primū est. qn̄ opponēs vult sibi aliq̄ cōcedi.
a rn̄ti. vtile ē dicē ꝙ illud est ꝯsuetuz ꝯcedi ab
omibus. Ratio est. quia rn̄dentes pigri sūt ⁊
tardi negare id qd̄ solitum est. si nō habeāt in/
stātiam. ⁊ ita ꝯcedūt ꝓpositū. Etiam q₂ rn̄tes
vtuntur talibus que cōiter solēt ꝯcedi. ⁊ ḡ ca/
uēt negare similia. Scdm̄ documētum est. cū
opponēs vult ꝙ respōdēs concedat sibi aliqd̄
vtile ad ꝓpositū. nō debet ꝓponere nec agitare.
rn̄tem. q₂ rn̄tes citius instāt contra ipꝛo pcran
tes eos. q₂ timent decipi. ⁊ iō viriliter negant.
Terciū documētū est. ꝙ opponēs nō dʒ rn̄ti ꝓ
ponē illud quod vult sibi ꝯcedi in ꝓp̄a forma
ſʒ cui hoc ꝯn̄s est ex necitate. hoc est ad cuius
positionē necē sequit ꝓpositū. q₂ ꝯcesso ān̄te.
ꝯceditur ꝯn̄s ex necitate. ⁊ tūc ꝓpositū cū non
sit notū qn̄ ꝓponitur in ān̄te citius ꝯceditur q̄ʒ
si in ꝓp̄a forma poneret Quartū documētuz
opponēs in p̄ncipio nō dʒ rn̄ti suū intētū ꝓ/
ponē. ſʒ in vltimo debet interrogare suū ꝓposi
tū. q₂ rn̄tes maxime rēnuūt ⁊ negāt ea q̄ in p̄n
cipio ꝓposita sūt. cū ꝯsuetū sit q̄rere ⁊ in p̄nci/
pio ponere que vtilia sūt ad ꝓpositū Verū est
tn̄ ꝙ istud nō debet fieri q̇buslibet rn̄dētib⁹. q₂
ad graues ⁊ ad rudes. Primo ponēda sūt vti
lia. nā graues ⁊ rudes p̄mo maxime admittūt
ne ruditas eoꝝ appeat nisi sit eis valde mani/
festuz qd̄ dʒ eis ꝯcludi. In fine āt cuz aliq̄ cō
tra eos ꝯcludunt aduersēt p oīa. ⁊ etiā q̄ sūt vti
lia negāt Sil'r ꝯ rn̄tes sbtiles ⁊ ingeniosos in
p̄ncipio que volumus ꝯcludē debem⁹ ꝓpone/
re. q₂ tales ꝓpter ingenij sui sbtilitatē. oīa p̄n/
cipia cōcedunt ⁊ ꝯfidunt sb ipis. ⁊ credunt ꝓ/
p̄o habitui suspicātes se nihil passuros ꝓcess
sa ab eis. ⁊ ita credunt se nō posse reduci ad in
cōueniēs. Et ita in fine cū videt aliq̇d ꝯcludi
ꝯ eos. negāt oē qd̄ est vtile ad ꝓpositū. Ad me
diocres ergo documētum istud valet. q₂ vide
licet ꝓpositum vltimo queri debet ⁊ non in p̄n
cipio. Ex parte sermonis ⁊ vtentis indifferen/
ter vtendum est propositione celatiua isto mo
do. ꝙ videlicet prolonganda est argumentatō
⁊ multa sunt interponenda in celatione pro/
positi. sicut faciunt figmenta ⁊ falsa describen/
tes. quia dictis suis interponunt multa falsa
Nam cum multa sint que dicuntur. latet in q̄
sit falsitas. Et ergo aliqua in absconso. ⁊ alijs
permixtiue posita latent respodentes. que si per
se ponerentur non concederent. et nota eis es/
sent ⁊ cetera.

Dubitatur secundo Qualiter vten/
dum sit propositione ampliatiua. Ad hoc rn̄
detur. ꝙ ad ornatum ⁊ ad ampliandū vtile est
vti diuisione ⁊ inductione. Quid autem sit in
ductio dictum est in primo huius de diuisio/
ne duo sunt exempla. primum vt vna scientia
melior ē alia. aut q₂ certior ē. aut q₂ ē melioꝝ

⁊ honorabilioris ſbiecti vt dicit̃ in ꝓhemio de aĩa. Scd̃m exẽplum eſt. q̃ de nũero ſciarũ. alie ſũt ſpeculatiue. alie ſũt practice. alie ſũt actiue. alie poetice. Et vtile eſt vtraq̃ taliũ vti ad am/ pliãdũ. ⁊ ad ornatũ ꝓpoſiti. ſ; nõ ſunt nccãrij ad ↄſtructionẽ ꝓpoſiti. de dñã autem ſciaru; alibi habet videri.

Dubitatur tercio Qualiter vtendũ ſit ꝓpõe explanatiua. Rñr q̃ ad explanatõnem debemus adducere exẽpla ⁊ pabolas. Parabo/ le aũt vt dicit albertus. ſũt ſermões ſimilitudi nũ. Ex q̇bus manifeſtat̃ ꝓpoſitũ qñ latet. Exẽ pla ãt dicũtur ↄueniẽtia vt fecit Homer⁹. cu/ ius exẽpla erãt manifeſta. ⁊ nõ ſũt danda ob/ ſcura q̃liter cherulus ꝓponẽ ↄſueuit. ⁊ ita pa/ tet de explanatiuis.

Dubitatur quarto. Qualiter vtẽdũ eſt ꝓpoſitõibus inductiuis. Pro ſolutõe du/ bij dicẽdum. q̃ inductione vtendũ eſt contra plures. ⁊ ſyllogiſmo contra paucos. hoc ẽ q̃ in dyalectica diſputatõe ſyll'o vtẽdu; eſt cõtra in genioſos ⁊ ſbtiles. q̇ ſũt de numero paucoꝝ. q2 dictũ eſt ꝑmo huius. q̃ ſyll's eſt violẽtior ⁊ ad redarguẽdum efficatior. ⁊ q2 in diſputatione dyalectica eſt ↄ̃dictio. iõ cõtra tales vtẽdu; eſt ſyll'o. Inductõe ãt vtẽdũ eſt cõtra rudes q̇ ſũt de numero pluriũ. eo q̃ inductio eſt veriſimili/ or planior. ⁊ pluribus cõis. Et iõ ipſa vtẽdu; eſt ↄ̃ rudes ⁊ ſbtiles. S; diceres. quãdo eſt fa cile inducere. ⁊ qñ nõ. Solutio eſt. qñ vnũ eſt nomẽ cõe vniuocũ ĩpoſitũ in qđ fit iductõ. tũc ẽ facile interrogare In alijs ãt in q̇bus nõ ẽ no mẽ cõe ĩpoſitũ difficile eſt. qñ em̃ vl'e impoſitũ eſt. tũc eſt facile inducere in oĩbus ſimilib⁹ ſin/ gularibus. Et iõ opponẽtes ⁊ rñdẽtes ad ĩui/ cẽ ſepe altricãt̃ dicẽtes. q̃ nõ eſt ſimile. ⁊ q̃ eſt ſi mile dicũt nõ eſſe ſimile. g̊ nccãrium eſt oppo/ nẽti in talib⁹ noĩa fingere. vt rñti nõ liceat du/ bitare dicẽdo q̃ nõ eſt ſimile qđ infert̃. noĩe em̃ ĩpoſito. nõ cõtingit calumniari. nec rñtem. nec opponẽtem q̃ nõ ſit ſimile. ſ; diceres. qñ ⁊ q̃uo ↄtingit inſtãtiã ferri ↄ̃ inductões;. Solutõ qñ opponẽs facit inductõem. ⁊ rñs negat vl'e qđ intendit opponẽs inducere. tũc opponẽs debet petere inſtantiã a rñte. Si ãt opponẽs nõ fece rit inductionẽ in pluribus ſingularib⁹. nõ de/ bet petere inſtãtiã a rñte. q2 prius o; inductio nẽ incipere. ⁊ poſtea q̃rere inſtãtiã. Itẽ qñ ꝓpri um vni ſoli conuenit. tũc rñs nõ debet ferre in/ ſtãtiam. vt ſi ponatur illa oratio. dualitas eſt ſolũ primus nũs par. hic nõ debet referre inſtã tiã. q2 h̓ ſolũ cõuenit dualitati ⁊ eſt inſtãtia in alio. ⁊ nõ in ꝓpoſito. Etiã in equoco nõ eſt fe/ rẽda iſtãtia. Si em̃ rñs inferẽdo inſtãtiã cre/ dat ꝓpoſitũ eẽ vniuocũ. cũ tñ ſit equocũ decep tus eſt. vt ſi ꝓpoſitũ ſit q̃uo aliq̇s nõ h; ſuũ pe dẽ vl' manũ vl' colorẽ. ferat inſtãtiã rñs ⁊ di/ cat q̃ aliq̇s habeat pedẽ galline ⁊ pictor colo/ rẽ. decipit̃ rñs Vñ aliq̇s dicit̃ habere aliq̇d. vl' ſicut ſuã poſſeſſionẽ vl' tãq̃ totũ habet ꝑtẽ. Et ergo opponẽs d; diſtinguẽ. ⁊ ſic illud qđ añ diſtinctõem videbat̃ inſtãtia. nõ ẽ inſtãtia. vñ reſecãdo inſtãtiã vidẽdũ eſt ſi ſit in mõ vniuo co vl' equiuoco Tũc inſtãtia debet auferri. in q̃ ita nõ eſt. ⁊ tũc vl'e debet inferre reſiduũ ablata inſtãtia. vt ſi hec ꝓponat̃. oĩs q̇ amiſit ſcia; ob lit⁹ ẽ. ⁊ ferat̃ iſtãtia q̃ aliq̇s amiſit ſciam. nõ q2 oblitus eſt. ſ; ꝓpter rei mutatõem. afferẽda eſt inſtãtia. ⁊ tũc ꝓponẽdũ eſt reliquũ. ⁊ ſi iteru; ferat̃ inſtãtia. iterum auferẽda eſt. ⁊ tociẽs de/ bet fieri q̊uſq; nõ ſit aliq̃ inſtãtia. Aliud exem plũ eſt. Si oĩ bono maiori mag̃ malũ oppõt̃. ⁊ feratur inſtãtia de euechia q̇ eſt mag̃ bonum q̃; ſanitas cui opponit̃ cathechia. q̇ eſt minus malũ q̃; egritudo. q̇ opponit̃ ſanitati. auferen da eſt hec inſtãtia ſic. Oĩ maiori bono magis malũ opponit̃ niſi vnũ bonũ inferat alterũ. ſi/ cut totũ ꝑtem. q̃liter ẽ de euechia ⁊ ſanitate. vt pat; in ſcđo hui⁹. ⁊ nõ ſolũ ĩferẽda eſt inſtan/ tia qñ ẽ maĩfeſta. ſ; et̃ qñ ẽ occulta. Vñ q̃;uis rñs nõ ferat inſtãtiã. ſ; ꝓuideat falſitatẽ ĩ aliq̇ oñdet̃ ei in q̊ eſt falſitas. ⁊ reliquũ ꝓponẽdũ ẽ vl'r qđ o; ↄcedere eo q̃ nõ h; inſtãtiã. ⁊ ſi nõ ↄ cedat. tũc petat̃ inſtãtiã ab ipo. ⁊ cũ nõ habeat ĩ ſtãtiã. vl' ↄcedat vl'r vl' deceptus ẽ. S; dicẽs. in q̇bus ꝓpõibus inſtãtia h; locũ. Solutõ. ĩ illis q̇ ſm q̇d vere ſũt ⁊ ſm q̇d falſe. in talibus em̃ inſtãtia h; locũ. in his ſi falſũ auferat̃ o; re liquũ qđ ꝓpoſitũ eſt ↄcedẽ. ⁊ ex iſto ſumit̃. q̃ ꝓ põ in ꝑte falſa eſt verificãda ꝑ exceptionẽ. vt oẽ al' ꝑter hoĩe; eſt irrõle. vñ ſi opponẽs in pl'ib⁹ facit inductõe;. ⁊ rñs nõ ferat inſtãtiã. tunc o; cũ ↄcedẽ. Et rõ eſt. q2 ꝓpõ dyalectica ẽ. ↄ̃ quã ĩ pl'ib⁹ ſic ſe hñtib⁹ nõ ẽ iſtãtia. Ex oĩb⁹ iã dcĩs p; q̃ q̃druplices ſũt ꝓpões ꝑter nccãrie. ⁊ q̃liter his vtẽdũ ẽ oñſũ ẽ in gñali. ⁊ et̃ in ſpẽali.

Ad rationes Ad primam dicitur. q̃ lic; h̓ verũ ſit ꝑ ſe. ẽ tñ ſm loq̇ndo de diſpu/ tatõe ſm ea q̇ accidũt ſibi in ordĩe ad finẽ ↄuita tis ↄcludẽde. l; a natũa q̃nq; ſcim⁹ argumẽta ri. tñ vigor argumẽti q̃nq; ĩpedit̃ ꝑ ↄ̃trias opi niões diſputãtiũ vt g̊ diſputatõ ad alterã ꝑtẽ ↄ̃dictõis expedite limitet̃ naꝛa iuuat̃ ꝑ artẽ. te ſte victorino. naꝛa facit abilẽ. ars facilẽ. vſus vero potẽtẽ. Ad ſcđa; dr ⁊ ad. tciã q̃ nõ ẽ ſil'e q2 demõſtrator diſputat ad rẽ ꝑ ꝓpria ⁊ eſſen/

tialia rei ⁊ īmediata Sil'r ꝑ oīsta syllogisat ex ꝓpōibus q̄s exigit forma syllogistica. Sȝ in disputatōe dyalectica oppōnēs ⁊ rn̄s nō sunt eiusdē mētis. ⁊ iō exercitiū eoꝝ nō hȝ vniformē legē inq̄sitionis eius. q̄d est ꝓbādū vl' sustinēdū ⁊ iō opponēs ad obtinēdū suū ꝓpositū indiget speciali lege ⁊ moderamīe ad ducendū rn̄tem ad ꝯsensū sui ꝓpositi. Ad q̄rtā dicit̄ q̄ licet inductio sit nccāria ad ꝓpositū principale oñdēdum. tn̄ est p̄ternccāria ad ꝓbādū aliq̄n aliquā ꝓpōem in ꝓposito assūptam Ad q̄ntam dicit̄. p̄mo q̄ restrictio est imꝑtinēs fini dyalectico. q̄ꝛ n̄ valȝ ad instruēdū ⁊ declarādū. Ampliatio vero valet ad ꝑtinaciter rn̄tē͡z redarguēdū. Ad id q̄d dicit̄ de syllogisticis entimematicis ⁊ exēplaribus d̄ꝛ q̄ tales nō sūt p̄ternccārie. sȝ sūt magis nccārie in disputatōe dyalectica. Ad vltimā dictū est in questione q̄liter opponēs dyalecticus vtit̄ ꝓpōe celatia nō ad redarguēdū ⁊ ad vanā gloriam. sȝ ad retinēdum rn̄tem infra limites disputatōis. ne vagetur extra ꝓpositū. ⁊ ne īpediat̄ inq̄sitō veritatis quā intendit dyalecticus.

Quando autem contingit idem. ⁊c̄

Queritur secūdo· Utrum p̄ter ꝓpositōes p̄ternccārias dyalecticus vti debeat ꝓpōibus nccārijs. Et arguit̄ p̄mo q̄ nō. q̄ꝛ cuius ē generare habitū fixū ⁊ firmū stātē in aīa. illius est etiā vti ꝓpōibus nccārijs. sȝ hoc spectat ad demōstratorē. qui generat habitū scie in discipulo. ḡ nō spectat hoc ad dyalecticū. q̄ꝛ dyalecticus ꝓcedit ex cōibus ⁊ ꝓbabilibus habitū debilē in aīa generātibus. sicut est opinio. q̄ est assensus alicuius ꝯclusiōis cū formidīe de opposito. Sc̄d̄o arguit̄. si vteret̄ ꝓpōibus necessarijs vl' esset oñsiue vl' ex ypotetisi. nō oñsiue. q̄ꝛ cū opponēs dyalecticus ⁊ suus rn̄s sꝑ sint ꝯrie opinionis. oȝ q̄ opponēs redarguat ꝑ rōem rn̄tis. ḡ oȝ vti ꝓpositōibus ad ipossibile ⁊ ex ypotesi. non etiam vtitur ex ypothesi propositionibus. quia opponens nititur ducere rn̄tem ad assensum sue positōis. hoc autē non facit ducēdo ad incōueniēs ꝑ ypotesiȝ. sȝ ꝑ oñsionē veritatis. ⁊ cū hoc q̄ritur vtrū opponēs dyalecticus debeat redarguere rn̄tem. vt supponit̄ in p̄cedenti ratōe. ⁊ videt̄ q̄ nō. q̄ꝛ opus sophiste nō ꝯuenit opponēti dyalectico. sȝ redarguere ꝑtinet ad sophistam. cū sit metha ⁊ finis ab eo intētus. igitur ⁊c̄. Itē possibile est rn̄tem sustinere verū. sȝ sustinēs verū nō est redarguēdus nisi ducat̄ ad falsū. sȝ opponēs dyalectic⁹ nō d̄ȝ rn̄tem ducere ad falsū. ḡ nō debet ipm̄ redarguere. In oppositū ē. p. ⁊c̄.

Sciendū est primo: q̄ postq̄ȝ determinauit ph̄s modū interrogādi ꝓpōes p̄ternccārias. Cōsequēter ostēdit modū interrogādi ꝓpōes nceārias in disputatōe dyalectica q̄les sūt syllogistice ⁊ inductiue. cū sicut dictum est in p̄mo duo sūt species ratōcinatōis dyalectice. Pro quo est ꝯsiderādum sicut dicit ph̄s q̄n cōtingit idē sine impossibili. hoc est oñsiuū ⁊ ꝑ ipossibile syllogisari. ⁊ hoc nihil d̄rt demōstrāti. hoc est dyalectice inquirēti. ⁊ apud se cōsiderāti. tn̄ dyalectico disputāti ⁊ obuiāti nō vtēdū est syll'o ꝑ impossibile. sȝ vtēdū est syll'o oñsiuo. Rō q̄ꝛ facto syll'o oñsum nō est dubitare. sȝ syll'o facto ꝑ ipossibile adhuc ꝯtigit dubitare nisi sit valde manifeste falsum ad quod deducit. ⁊ tūc oȝ q̄ dicat rn̄s hoc eē impossibile ⁊ sic deficiet opponēs a ꝓposito. quare vtēduȝ est syll'o ostēsiuo q̄ ꝯcludit ꝓpositū opponentis. Et sic pȝ q̄liter vtēdū est ꝓpōibus syllogisticis in disputatōe dyalectica.

Sciendum est consequēter. de mō interrogādi ꝓpōnū inductiuaꝝ q̄ ꝓponēda est ꝓpō in pluribus h̄ñs veritatē. Et si nō est instātia vl' si est. nō appet in sūꝑficie Nā nō potētes cōspicere in quibus nō sit ita verum concedūt ꝓpōem ꝓpositā. Et sic patet q̄liter interrogari debet ꝓpositō inductiua a dyalectico nccāria ⁊ patȝ q̄liter interrogāde sūt ꝓpōes siue p̄missa. ⁊ principia Sciendū est cōseq̄nter de mō interrogādi ꝯclusiones. vn̄ opponēs nō debet ꝯclusionē intentā interrogare sub intētione ꝯclusionis. s. an sit ꝯclusū vl' nō. Si em̄ opponēs interrogat an talis ꝯclusio ꝯcludat̄. ⁊ rn̄s dicat q̄ nō. tūc nō videbit̄ opponēs argumētari nec facē syll'm. multociēs em̄ cū nō interrogat opponēs vtrū ꝯcludat̄. si rōem interimat non videt̄ assidētibus fieri syll's. nisi aliq̄s inq̇rat an seq̄tur vl' nō. iō multo fortius quādo interrogat. vtrū sit ꝯclusio vl' nō quādo d̄t se ꝯclusisse. nisi hoc dicat respōdēs. nō videt̄ fieri syllogismus. nō ḡ est interrogāda ꝯclusio sb̄ intētōe ꝯclusionis. vtrū ꝯclusa sit. sȝ accipiēda ē tāq̄ȝ ꝯclusa. Sciēdū est vlterius circa modū interrogādi ex ꝑte ꝓpōis q̄ nō oē vl'e siue ꝓpositō vl'is est dyalectica. vt q̄ritur. q̄d est hō. aut q̄t mōis dicit̄ bonū. q̄ꝛ ad dyalecticā est respōdere sic vl' nō. i. ꝓpositio dyalectica est interrogatio disiunctiue ꝓposita. sub forma cōtradictōis. vt respōdēs eligat vnā ꝑtē ꝓbabilit̄ sustinēdā. ⁊ sic nō querūt p̄dicte ꝓpōes. nisi trāsformētur hoc modo. Putasne bonum diuidi

tur in vtile delectabile et honestum. vl' non. vl' vtrū animal rationale est qđ q̇d est hominis. vel nō. ad tales facilis est respōsio. et ergo tēptandum est sic ꝓpositionem dyalecticam accipe sb forma interrogationis vtriusqꝫ partis contradictionis.

Sciendū est insuper Qꝫ circa modum interrogandi propositōes possunt incidere peccata a quibus est cauendum. ne videlicet opponēs eādē orōem multociens interroget. sic em̄ male querit. qꝛ intendit nugationē. aut inueniatur. qꝛ idem frequenter dicit. hoc est assimilatur iuueni puero qui idem sepe dicit. aut nō facit syllogismū. si multas interrogatōes interroget. syll's enim ex paucis Et si rn̄dens dicat ꝙ non habet syllogismum. tunc opponens increpat ipsum putans se habere ratōem. aut recedit opponens a proposito. si sic manifestū em̄ ꝙ non facit syllogismū. Ex dictis patet solutio quesiti qualiter videlicet interrogādū est ꝓpositiones necessarias in disputatione dyalectica. tā syllogisticas q̄ꝫ inductiuas. tam premissas q̄ꝫ etiam conclusiones. et sil'r patꝫ de peccato circa interrogatōem propositionū necēariorum cauendo

Dubitatur. que orationes sunt faciles ad probandum vel etiam sustinendum. Pro solutione dubij est sciēdum. ꝙ postq̄ꝫ dictū est de modo interrogandi ꝓpōes pterneccārias q̄ꝫ etiā necārias. Cōsequēter vidēdum est de comparatione propositionum ad inuicez quo ad facilitatem et difficultatem. et hoc primo quo ad conclusionē inq̄ꝫtum est conclusio. secundo de difficultate interrogādi vt est ꝓpositio. tercō cōpando conclusionē ꝓpositionum sub facilitate et difficultate.

Sciendum qꝫ difficile est conari. hꝫ est ꝓbare easdem ypotheses quas tamē facile ē sustinere. vnde ꝓpositiones difficiles ad probādum sunt prima et vltima. hoc est prima principia. et vltime conclusiones. De primis principijs patet. quecūqꝫ diffinitione indigent ad sui probationem difficilia sunt ad ꝓbanduꝫ. sed principia sunt huiusmōi cū eorum non sit demonstratio sed diffinitio. ergo difficile ē ꝓma principia probare. Maior patet ex fine sexti. vbi ostensum est ꝙ diffinitio difficillime construitur. de vltimis conclusionibus etiam patet. postrema em̄ non sciūtur nisi resoluātur continue ꝓgrediendo in principia prima. ergo vltima ꝓbare est difficile. oꝫ em̄ a ꝓprijs et primis principijs incipe vsqꝫ ad vltima. si aliqđ ostēdi debeat a ꝓori aut sophistice videt̄ argumētari. si aliter ꝓcedatur nō incipiēdo a ꝓmis. ꝙ aūt difficile sit prima ꝓbare modo predicto patet. qꝛ et si assignetur diffinitō. rn̄s non aduertit neqꝫ attēdit. si aūt nō diffiniat opponēs nō est possibile ꝑncipia ꝓbare. ꝙ etiam ꝑncipia sint difficile ꝓbare patet qꝛ q̄ alia ꝓbāt et ꝑ alia nō ꝓbātur. difficile est ꝓbare sꝫ talia sūt principia. igit̄ etc. necesse est em̄ pricipia diffinitione cognoscere

Sciendum vlterius circa difficultatē mediorum. ꝙ media que sūt ꝑmis ꝓxima difficile est ꝓbare. ꝓbatur sic. om̄e illud vix est vl' difficile est ꝓbare ad qđ nō ꝯtingit plures facere rōes. sed talia sunt ꝓxima primis. igit̄ etc. Minor ꝓbatur. qꝛ inter ꝑncipia et ipsa pauca sunt media ꝑ que deberent ꝓbari. Pro quo considerandum ꝙ q̄ꝫuis vt dictum est. diffinitiones ꝑ quas ꝓbant̄ ꝑma principia difficiliter sunt argumētabiles et cōstruūtur. tn̄ nō eque difficulter argum̄tabiles. hoc est ꝙ ꝑ eas argumētari possit. nā quedam sunt multū difficiles et magꝭ alijs. vt que dātur ꝑ obscura. siue simpliciter et vniuoce dicta siue multipl'r et equoce. aut qn̄ est dubiū. vtrū ꝑ trāslatōez dentur de diffinito. ꝑ nihil em̄ incertū ꝑt argumētari. cū argumētum sit rō rei dubie faciēs fidē sꝫ diffinitō data mō dicto est incerta. g̃ difficile est ꝑ eā aliq̇d argumētari. et etiā cōtigit rn̄tez diffinitōem taliter datā increpare. qꝛ defectus est ex ꝑte opponētis obscure vl' ꝑ trāslatōꝫ diffinientis. et sic pꝫ que conclusio sit facilis l' difficilis ad probandum

Dubitatur secundo De propositōe que ad alterā ꝓbandā sumit̄. quot mōis talis habet difficultatē rn̄det̄ ꝙ q̄ttuor mōis. vel qꝛ diffinitōe indiget quo ad ꝑncipia. vl' qꝛ dicit̄ aliq̇d multipliciter. vel ꝭm trāslatōez. vl' qꝛ lōge distat a principijs et tūc pauca habet media vl' qꝛ ignotū est quō debeat disputari. si em̄ nobis manifestū esset qūo est diffinibilis laboremus assignādo diffinitōem circa ꝑncipia. vel diuidendo que ad multipliciter dicta. aut medias ꝓbationes inueniēdo quo ad ꝓpinqua principijs. ꝑncipia em̄ innotescūt diffinitōe. multiplicia diuisione. ꝓpinqua aūt ꝑncipijs discursu In pluribus em̄ assignata diffinitōe difficile est disputare. inuēta aūt diffinitōe facile est syllogisare. vt difficile est scire vtrū vnū tm̄ vni est contrarium. diffinitis aūt contrarijs facile est videre vtrū contingat vnum pluribus esse contrarium. vl' non. Manifestū est

em̄ ex diffinitõe contrariorum. ꝙ tm̄ vnũ vni est contrariũ. cũ contraria sint maxie sb eodem genere distantia. Unuz autem respectu vnius maxime distat. q2 quod ꝑ supabũdãtiam dicitur vni soli conuenit. q̃re tm̄ vnũ vni est cõtrariũ. Et sic p3 qualiter difficultas diffinitõnis inueniẽde. ipa inuẽta reducit ad facilitatẽ arguendi. aliud em̄ exemplum manifeste ponitur in textu.

Dubitat̃ tercio De difficultate orationũ ꝯpando ꝓpões ad ꝯclusiones. Rñr. ꝙ qñq3 minor labor est ad ꝓbandũ anxioma. q3 ad ṗncipale ꝓpositũ. Dicit̃ em̄ anxioma ꝓpositio que difficilior est ad ꝓbandum. q̃3 illud ṗncipale ꝓpositum. ⁊ ita angit rñtem vel anxium vel anxiosum facit. tũc est dubium. Utrũ talia anxiomata q̄ sũt difficilioris ꝓbationis ꝓposita debẽt ꝓbari vl' supponi. ꝙ nõ debeãt ꝓbari. Arguit̃. q2 maiore egẽt ꝓbatõe q̃3 ṗncipale ꝓpositum. igitur nõ debẽt ꝓbari ꝙ nõ ꝯcedenda. aut supponẽda. Arguit̃ q2 tũc rñs credet ex minus credibilibus. qd̾ est cõtra naturã argumẽti que est ꝙ est rõ rei dubie faciẽs fidez. Solu° dubij. ꝙ demõstrãti siue inq̊rẽti ⁊ apd̾ se ꝯsiderãti nõ ponẽdũ est anxioma. s3 exigenda est ꝓbatio. Exercitãti ãt ⁊ obuiãti ponẽdũ est dũmodo habeat aliqd̾ ꝓbabile. ⁊ ita p3 ꝙ nõ sil'r inq̊renti ⁊ obuiãti ponẽdũ est anxioma. Epylogaliter g̊ ꝯcluditur q̃uo opteat iterrogare ⁊ ordinare rñtem ꝓpões ṗternccãrias. ⁊ necessarias in disputatõe dyalectica. iã sufficiẽter pene est oñsum. Et ex iã dictꝫ a ṗncipio octaui sufficienter instructus est oppnẽs dyalecticus in dyalectica obuiatiua.

Ad rationes Ad primam dicitur. ꝙ duplex est nccitas. s. ꝯñtis ⁊ ꝯñe. Tũc dicit̃. ꝙ demõstrator vt arguit argumẽtũ vtit̃ ꝓpõibus nccãrijs nccitate ꝯñtis in q̊bus ẽ nccãria habitudo extremoꝝ ad inicem. Alia est necessitas ꝯñe. que ꝯsistit in illatõe ꝯñtis ex ãnte. ⁊ illa etiam est in syll'o dyalectico. ⁊ in oĩ syll'o simpliciter dicto. Ad scd̾az d̾r ꝙ opponẽs arguere debeat oñsiue. vt oñsum est in ṗncipio q̃stionis. ⁊ si redarguat. hoc nõ facit vt vicat ⁊ gloriã obtineat. s3 vt rñtem ad ꝯsẽsũ sue positõis trahat. qd̾ nõ p̄t ꝯuenienter facere. nisi iprobata positione respondentis.

De respositõe autem ⁊c̄

Qeritur tercio Utrum triplex sit positio rñtis dyalectici. s. ꝓbabilis. iprobabilis. ⁊ neutra in quibus peccatũ est ponere qd̾ nõ o3 ⁊ positũ nõ seruat ꝑm artem. Arguit̃ ṗmo. nulla est positio iprobabilis rñtis dyalecti. quis q̊ egredit̃ limites sue artis peccat. s3 ponẽs ꝓpõem iprobabilẽ egredit̃ limites dyalectice. g̊ peccat. ⁊ ꝑ ꝯñs nõ est ponẽda positio iprobabilis. Minor ꝓbatur. q2 ꝑ positionẽ iprobabilis nõ fit inq̊sitõ veritatꝫ q̄ est finis dyalectice. Arguit̃ scd̾o ꝙ nulla sit positio neutra. q2 ꝓbabile ⁊ iprobabile opponũtur ꝯ̄dictorie. s3 inter ꝯ̄dictorie opposita nõ ẽ mediũ. g̊ ois positõ est ꝓbabil' vl' iprobabil'. Tercio arguit̃ positõ est ꝑs ꝓpõis imediate. vt p3 ṗmo posteriorũ. tales ãt ꝓpões sũt nccãrie. ergo erit aliq̄ positõ nccãria. Dem̄ arguit̃ ꝯ̄ pccã. q2 aut sũt diuersa. sic ꝙ vnũ sit magꝫ alio. vl' sint eq̃lia ꝙ sit eq̃lia videt̃ inuere ph's. cũ dicat. diuersũ forte pccm̄ est ponẽ qd̾ nõ o3. ⁊ positũ nõ seruaẽ ꝑm artẽ. ꝙ vnũ sit maius. Arguit̃. illud ẽ maximũ in disputatõe dyalectica q̊ opponẽs ⁊ rñs nõ iuuãt̃ ad veritatꝫ inq̊sitõez. vt ad sui exercitiũ tale ãt est ponẽ id qd̾ nõ opt3. igit̃ ⁊c̄. In oppositũ est ph's in textu

Sciendu3 est primo: q2 postq̃3 ph's in tractatu ṗcedẽti istruxit opponẽtẽ dyalecticũ q̊ ad obuiatõez. in h̾ ꝙ oñsũ est q̃liter vtendũ est ꝓpõibus ṗternccãrijs ⁊ nccãrijs. q̊bus opponẽs obuiãdo positõi rñtis. cogit rñtem ad assẽsũ sue positõis. Cõseq̄nter in isto 2° tractatu instruit rñtem dyalecticũ defẽdere suam positõem obuiãdo opponẽti. ita ꝙ nõ cogatur ꝯcedere aliqd̾ incõueniẽs. Et ṗmo istruit eũ q̊ mõ rñdẽdũ est rñsione simpliciter ⁊ recta. scd̾o solutõe ꝑm q̊d de. q̄ videbit̃ in sequenti

Sciendum secũdo ꝙ ṗmo ph's docet rñtem soluere penes diuersitatẽ positionis. secũdo penes diuersitatẽ interrogatoꝝ. ⁊ de illo videbit̃ in scd̾o articulo. Añq3 ãt videat̃ de ṗmo prius videẽdũ est de his q̄ pmittit p. in ṗncipio huius tractatus q̄ sit intẽtio ⁊ nccitas intẽtõis eius. ⁊ q̊d sit opus bñ opponẽtis ⁊ rñtꝫ opus g̊ bñ opponẽtis est. taliter inducẽ suam positõem. vt faciat rñtem iprobabilia dicẽ. q̄ ꝓpter suã positõem videtur nccãrio seq̊. Opus ãt bene rñtis est facere ⁊ vl'r rñdere. vt nõ ꝓpter eũ videatur aliquod inconueniens accidere. sed ꝓpter positionem. vt aliquod inopinabile. vnde sunt duo peccata in responsione. s. rñdere vt accidat incõueniens ꝓpter ipsũ. s. ⁊ ꝓpter positionẽ. hoc est ponere aliqd̾ qd̾ non o3. vel positũ nõ seruare ꝑm modũ artis dyalectice. ⁊ ita p3 ꝙ vtroq3 modo põt accidere incõueniẽs. aut ꝓpter ipm sc3 nõ seruãdo debitũ modũ hui⁹ artis. aut ꝓpter positõem. s. nõ ponẽ

ꝺo illud qꝺ nō optet. Qꝫ aūt necāriū ſit artem
iſtā rn̄ti tradere ph̄us ſic ꝓbat q2 ꝺiuſa ſtꝫ pn̄
cipia rn̄dendi in ꝺyaleticꝫ ꝺemrātiuis et ſophi
ſticis. et ꝺe mō rn̄dendi nihil ꝺetermiatū eſt ab
alijs ergo opꝫ ꝺe iſto h̄ ꝺeťmiare. Añs ꝓbať q2
nō ſtꝫ eedē ꝯſideratōes circa modū rn̄dendi ꝺo
cētibus et ꝺiſcētib⁹. ſicut in ꝺiſputatōe ꝺoctria
li et collucťātib⁹ ſicut in ꝺiſputatōe ſophiſtica
neqꝫ ſtꝫ eedē cōſideratōes collucťātibus h̄ eſt ſo
phiſticꝫ cū hꝫs q̄ ſe exercēt. Et in ꝺiſputatōne
ꝺyaletica. Uel etiā iſta tria pn̄t referri ad ꝺya
leticū ita ꝙ nō ſunt eedē cōſideratōes ꝺocētib⁹
hoc ē inq̄rentib⁹ et collucťātibus h̄ eſt obuiāti
bus et exercitātibus ſe q̄ ad exercitatōem ꝺiſcē
ti āt ponēda ſtꝫ q̄ videtur. i. ꝓbabilia. et h̄ ſic q̄
ad ꝺyaleticū inq̄rētē. q̄ ad ꝺemrātorē ponēda
ſunt ꝺiſcēti q̄ videtur. i. q̄ notiſſima ſtꝫ in veri/
tate ita ꝙ ſtꝫ ſibi ip̄is fides. ⁊ ita ỽitas eoꝝ ma
nifeſta ē nullus em̄ conať falſuꝫ ꝺicē. Colluc/
tantiū aūt ē opponētē videre aliq̄d cōcludere
cōtra rn̄tē et rn̄tem videre pati. In ꝺyaleticis
aūt cōuentōibus q̄ nō collucťatōis grā. ſed cā
experimēti et pſpectōnis veritatꝫ nō eſt on̄ſum
q̄d optეat cōiecturare. et ꝓbabiliter ſuſtinē et
qualia cōcedere et q̄lia nō ad bn̄ ſeruādū ſuam
poſitionē. ergo ꝺe iſtꝫ cū ab alijs nihil traditū
ſit tēptādū eſt aliq̄d ꝺicē. Et ex iſtis ptꝫ ea q̄ ꝯ
ph̄us in p̄ncipio hui⁹ tractatus p̄mittiť

Sciendum ꝯn̄ter pro ſolutōne que
ſtionis ꝙ triplex pōt poſitio rn̄tis eē ꝺyaletici
quā ſuſtinet ſcꝫ ꝓbabilis et imꝓbabilis ⁊ neu
tra. Et vlterius tā ꝓbabilis q̄ꝫ imꝓbabilis ꝺi
uidiť. q2 propō ꝓbabilis vl' imꝓbabilis aut
eſt talis ſimpl'r aut alicui ſcꝫ aut opponēti aut
rn̄ti. et nihil ꝺr̄n̄t q̄uo ſit ꝓbabilis vl' impro/
babilis. Nā idem ē modus rn̄tis vel ꝺati vel
nō ꝺati qꝺ interrogatū eſt. Nā ſi poſitio fuerit
ꝓbabilis ꝯcluſio erit imꝓbabilis Et ſi poſitio
fuerit imꝓbabilis neccē eſt ꝯcluſionē eſſe ꝓba/
bilem. Cuius rō eſt q2 opponēs ſemꝑ ꝯcludit
oppoſitū poſitōni. ſi ergo poſitio rn̄tis ſit ꝓba/
bilis ꝯcluſio opponētis erit improbabil'. et er
go ſi poſitio eēt neqꝫ ꝓbabilis neqꝫ improba/
bilis neccē eſt ꝯcluſionē eſſe talem

Sciendū eſt vlterius. qn̄ poſitio ē
ſimpl'r ꝓbabilis vl' improbabil' vel neutra. q̄
liter optet rn̄dere. Et p̄mo circa pōem ꝓbabilē
ſimpl'r. cū em̄ q̄ bn̄ ſyllogiſat ex ꝓbabiliorib⁹
et notioribus ꝺemrāt tūc manifeſtū eſt qn̄ po/
ſitio ſimpl'r eſt improbabilis et q̄rat opponēs
aliud ꝓbabile rn̄ti nō ꝺēt rn̄s ꝯcedere ſimpl'r
ꝓbabilia. neqꝫ ea q̄ videtur h̄ eſt ea que ſtꝫ pro
babilia. minus tn̄ ꝯcluſione. q2 tn̄ oīa ꝑ q̄ ali/
quid ꝓbatur ſint notiora et magꝫ ꝓbabilia q̄ꝫ
poſitū. manifeſtū eſt ꝙ rn̄s nō ꝺebet ponē aliqꝺ
tale. ſi interrogeť ab opponente

Sciendū q, ſi poſitio rn̄tis eſt ſim/
pliciter ꝓbabilis tūc manifeſtū eſt ꝯcluſio op/
ponētis erit imꝓbabilis. et tūc ꝯcedēda ſtꝫ oīa
ꝓbabilia ꝺūmō tn̄ nō ſtꝫ magꝫ imꝓbabilia cō
cluſione. nā ſic ſufficiēter videbiť tractatū eſſe.
Cōſiderādū eſt etiā ꝙ ſi poſitio ſit neqꝫ ꝓbabi
lis neqꝫ improbabil'. ſed neutra tūc ꝺāda ſunt
ſimiliter ꝓbabilia et improbabilia. ꝺūmō tn̄
magꝫ ſint ꝓbabilia ꝯcluſione q2 ſic accidit ꝺiſ
putationē magꝫ fieri manifeſtā. Et ſic ptꝫ q̄li/
ter rn̄dendū eſt qn̄ poſitio ē ſimpl'r improbabi
lis vel probabilis ſimpl'r vel neutra.

Sciendū eſt qualiter ſuſtinēde ſunt
poſitōnes alicui et nō ſimpl'r ꝓbabiles vel im
probabiles. vn̄ ſi poſitio nō ſit ſimpl'r impro/
bilis vel ꝓbabilis. ſed ſolū rn̄ti. tūc rn̄s ꝺēt ſo
lum ꝯcedere illa q̄ videtur vl' nō videtur. et nō
illa q̄ ſimpl'r videtur vel nō videtur. Si vero
opponēs ꝓponat pōem probabilē alteri a rn̄/
te cuius oppōeꝫ ſuſtinet aſpiciēdū eſt tūc ad in
tellectū et ad intētionē iſtius. cuius pōem ſuſti
net ꝯcedēdo vel negādo illa q̄ talis ſuſtineret
vel negaret. cuius ē talis opinio. vt ſi ponatur
bonū et malū eſſe idē ſicut fecit Eraclitus cui⁹
pōem ſuſtinet rn̄s. tūc ꝺebet illa q̄ eraclito vide/
bātur cōcedere vl' negare q̄ ſibi nō videbātur ⁊
nō alia. et ideo nō ꝺēt ꝯcedere eidē ineſſe ꝯ̄ria.
quāuis ita ſit ſi bonū et malū ſtꝫ idem. ſed iꝺeo
ꝺebet negare nō ꝙ ſibi nō viꝺebať. ſed q2 eracli/
to nō videbať. hoc em̄ faciūt q̄ opinionē alte/
rius ſuſtinēt vel etiā propriā. Ex iſtis patet q̄
liter ſuſtinēda ſit poſitio quern̄ti vel alicui al/
teri apparet et ꝓbabilis vel improbabilis

Dubitatur Qualiter rn̄dendū eſt pe
nes ꝺiuerſitateꝫ interrogatoꝝ. Pro ſolu/
tione ſciendū. ꝙ poſtq̄ꝫ viſum eſt qualiter rn̄/
ꝺendum eſt penes ꝺiuerſitateꝫ poſitionū ſiue
ſint probabiles ſimpl'r vel improbabiles vl'
alicui. Conſequēter videndū eſt ꝺe mō reſpō/
ꝺendi penes ꝺiuerſitatē interrogatoꝝ. et circa
hoc p̄mo quo ad interrogatōem. ſecūdo quo
ad argumentationē.

Sciendū quo ad primū. ꝙ om̄e qꝺ
interrogať. aut eſt ꝓbabile vl' imꝓbabile aut
neutꝝ. vl' ē ad orōeꝫ vl' nō h̄ ē ꝑtinēs ꝓpoſito
aut imꝑtinēs. vn̄ ſi interrogatū ſit imꝓbabile
nō valēs neqꝫ ꝑtinēs ad orōeꝫ tūc ꝺꝫ ꝯcedē re

ſpondẽs cũ cautela et dicẽ quãuis ɔcedat tñ ſi bi nõ uidetur. Rõ eſt qꝛ ſic euitabit fatuitatẽ ſi eñ crederet improbilia crederet oppõnẽs eũ eſſe fatuũ. ſi interrogatũ fuerit ꝓbabile et ſi nõ valet ad ꝓpoſitũ tũc reſpõdens dẽt cõcedere cũ circũſtantijs. dicẽdo ꝙ hoc ſibi videt̄ et qđ eſt multũ propinquũ ꝓpoſito et ei qđ eſt in p̃nci/pio. et illo cõceſſo interimit̄ propoſitũ. ſi autẽ in terrogatũ nec ſit ꝓbabile nec imꝓbabile. et nõ faciat ad orõem debet rñs cõcedere ſimpl'r. ſi ta le interrogatũ valet ad propoſitũ debet concedi dicendo ꝙ ex illo interimit̄ propoſitũ. Nam ſi ſic facit tũc reſpõdens nihil videbit̄ pati ab op ponente rñdendo cũ circũſtantijs et opponens proſeq̃tur ſyllogiſmũ. Ille eñ eſt cõueniẽs mo dus reſpondendi ꝑ quẽ proſeq̃tur opponens ſyllogiſmum et reſpondens nihil videtur pa/ti ſic eſt p̃dictus modus. igitur eſt cõueniens. Et hoc eſt qñ opponẽs facit ſyllogiſmũ ex pro babilioribus ɔcluſione qñ eñ ex ꝓbabiliori/bus ɔcluſione volũt ſyllogiſare ɔcluſionẽ. ma nifeſtũ eſt qm̄ non bñ ſyllogiſant qm̄ ſic inter/rogãtibus nihil eſt ponendũ nec ɔcedendũ Et ſic patet qualiter ẽ reſpondendũ ad interroga/tum qñ oratio ẽ manifeſta. Si aũt interroga tum lateat vel tũc eſt obſcurũ vel multiplex. ſi obſcurꝫ eſt tunc opponẽs debet obuiaẽ opponẽ ti. Illo mõ dicendo ꝙ manifeſtat ſuũ propoſi tum qđ eſt minus patens. licitũ eñ eſt reſpon/denti nõ intelligẽti dicere quoniã nõ intelligo. Et ſi propoſitũ fuerit multiplex nõ debet conce di vel negari ſimpl'r. Et ideo qñ obſcurꝫ eſt ꝓ/poſitum. rñdentes nõ debent pigritari. dicere ſe nõ intelligere qꝛ rñdentes aliq̃n concedũt aliq̃ obſcura que nõ concederẽt ſi eſſent manifeſta

Sciẽdum vlterius. ſi propoſitũ fue rit manifeſtũ multiplex. et ſit verꝫ in vtroqꝫ ſig nificato tũc debet cõcedi ſimpliciter. vel falſum in vtroqꝫ. et tũc debet negari ſimpliciter. vel in vno verꝫ et in altero falſum. tũc debet in vno cõ cedi et in alio negari. Si autẽ lateat ꝓpoſitũ multiplex eſſe. et reſpõdens cõcedat ꝓpoſitũ et opponẽs arguat ɔtra dẽt rñs dicẽ ego nõ dedi tibi in illo ſignificato in q̃ tu accipis ſed in alio

Dubitatur ſecũdo. Cum iã dñſum eſt qualiter rñdendũ eſt ad interrogatũ penes interrogationẽ querit̄ qualiter rñdendum ẽ ad interrogatũ penes argumẽtationẽ opponentis Pro ſolutione ſciendũ eſt ꝙ de nũo propõnũ que ſyllogiſant̄. Quedã eſt neceſſaria ſyllogiſ/mo et p̃ncipalis ſicut ſunt maior et minor p̃n cipalis ſyllogiſmi. Alia ẽ preterneceſſaria. vt ſumpta ꝓpter aliquã ipſarꝫ neceſſariarꝫ que de debet ſumi gratia alterius. i. gracia ꝓpõnũ p̃n/cipaliũ eo ꝙ ex pluribus ſimilibꝰ ſingularibꝰ fit vnũ vniuerſale. Et ita cũ quedã ꝓpoſitio ꝓ betur ꝑ plura. ita ſt̃ aliquæ ꝓpõnes paucæ et ne ceſſarie. et alie plures et p̃ter neceſſarie. Et ita ꝓ poſitiones inductiue ꝓcedentes ex multis ſi/milibus ſingl'aribus ad vniũſale dicunt̄ hic ſi cut in p̃ncipio huius octaui p̃ter neceſſarie Et ita phs docet ſoluẽ ad duplices ꝓpõnes. in ar/gumẽtatione ſcꝫ ad ſyllogiſticas que ſt̃ neceſſã/rie. et ad inductiuas que ſt̃ preter neceſſãrie. En/thimema autẽ comp̃hendit̄ ſub ſyllogiſmo. et exemplũ ſub inductõne Ad ſoluẽdũ ergo in ductiuas ſciendũ. ꝙ ſi opponẽs facit inductio nem tũc concedẽda ſt̃ ſingularia ſimilia ſi ſint vera et ꝓbabilia et debẽt tẽptare ferre inſtantiã contra vl'e. nam ſine inſtãtia vera vel apparẽti prohibere orõem. et negare eſt ꝓteruire ſic ergo nõ habens inſtantiã in aliq̃ et neget vniuerſale ꝓteruus eſt. Contra eñ arguit̄ non ſufficit ad rectã ſolutionẽ. q̃zuis eñ habeant̄ orõnes con trarias multꝫ opinionibꝰ. nõ tamẽ bñ reſpõde mus niſi rõem opionis ſoluamus ꝓpter hoc omittẽda ẽ ratio vt zeno ꝓbauit ꝙ nõ ɔtingit moueri. q̃a non ɔtingit infinita ꝑtranſire quã uis eñ oñderemus oppoſitũ ſue poſitionis nõ tñ propter hoc omittẽda eſt rõ ſua. Si ergo nõ habemus ɔtra argumẽtari hoc ẽ ſoluere ne qꝫ etiã inſtantiã et nõ ponamus oppoſitũ oppo nẽtis manifeſtũ eſt ꝙ ꝓteruia eſt. et ergo rñden do ad ꝓpõem inductiuã rñdendũ eſt. vel ꝑ con tra argumẽtationẽ. vel ꝑ inſtãtiã. alias eñ fit ꝓteruia. ꝓterua aũt rñſio eſt corruptiua induc tionis et ſyllogiſmi. Sed q̃uo ẽ cõtra argumẽ tandũ. Solutio rñs debet inferre poſitionẽ et diffinitõem ſibi ad vtilitatẽ ſuã. Et iſtud ſic ꝓ batur ꝑ eadẽ aduerſandũ eſt opponenti ꝑ que opponẽs conat̄ interimere ꝓpoſitũ rñtis. Sꝫ talia ſunt poſitio et diffinitio ergo ꝑ talia ɔtra argumẽtãdũ eſt opponẽti et auferẽdo oppõem nõ debet inferre imꝓbabilẽ ſed de hoc cauendũ eſt ſibi. Poſitio ãt imꝓbabilis p̃t eſſe mł'tiplex vna ex qua incõuenietia accidũt ſicut ſi rñs po nat oĩa moueri ſicut fecit enpedicles. aut oĩa q̃e ſ cere ſicut fecit ꝑmenides Põt etiã poſitio eẽ im ꝓbabil' bõa vt ſi põt ea q̃ ſt̃ repugnãtia ɔſilijs vt ſi rñs ponat ꝙ meliꝰ eſt iniurias facẽ qꝫ pati. ratio aũt q̃re nõ dẽt ponere põem imꝓbabilẽ qꝛ ſi h̃ faciat aſſiſtẽtes odiũt ipm̄ rñtẽ qꝛ non crederẽt ꝙ rñs ponẽt talẽ põem ꝓpter diſputa/tionẽ qꝛ eſt illius opionis. ſed maxime cauen/

dum est ab odio assistentiū. ergo nō debet ponē do aliquā accipe improbabile. et sic patet qualiter soluendū est ad inductionē

Dubitatur tertio. Qualiter soluē dum ē ad syllogismū. Rndetur ꝙ quecūqꝫ ꝓpositiones falsuꝫ sillogisant interimēde sunt ꝑ quas falsuꝫ concludit. istud ꝓbatur. qꝛ cōtingit aliquotiēs ꝯcludere falsuꝫ. ex aliq̄ falso qḋ nō est causa quo interēpto adhuc nihilominꝰ seq̇tur propter illationē sue falsitatꝭ. sicut ꝯtingit in fallacia ꝑm nō causaꝫ vt cām. ergo ē interimendū illud propter qḋ seq̇tur falsum. Ut si arguatur. sedēs scribit. sortes sedet. ergo sortes scribit. nō eñ si interimat minor sufficit soluere qꝛ stat minorē esse veram et tñ falsum sequi ex maiore. Secūda ratio. sicut ē in descriptionibus geometricis et figuris. ita ē in alijs. sed in geometricis nō recte soluitur nisi fiat interēptio illius propter qḋ seq̇tur falsum. ergo similiter ita erit in dyaleticis. Ut si arguat lineę ducte ab eodē puncto in idem punctū sunt equales linee. corde ꝛ arcus sunt hm̄oi ergo stꝫ equales. quāuis eñ interimat maior nō propter hoc soluit. quia posito ꝙ sit vera adhuc sequitur incōueniens qḋ prius sed minor debet interimi et dēt dici ꝙ hoc dꝫ intelligi de lineis rectis et nō de lineis curuis. Tercia rō per rectā solutionē pōt perpendi si rn̄s ꝑuidit falsum qḋ accidit in ꝯclusione. sed hoc nō potest videri nisi soluat istud falsuꝫ ꝓpter qḋ seq̇tur illud falsum in ꝯclusione. ꝫ interimēdū ē illud falsuꝫ in ꝓmissis sillogismi ꝓpter qḋ seq̇tur ꝯº falsa.

Ad rōnes. Ad primam dicitur ꝙ ponens positionē improbabilē nō excedit limites dyaletice cū priuatio et habitus cadant sub eadē sciētia. si q̇dem oppositoꝝ est eadem disciplina. Ad scdaꝫ dꝛ ꝙ ꝓbabile et improbabile nō opponūtur ꝯdictorie sed magis cōtrarie. Nam ꝓbabile est qḋ apparet vel opponenti vel rn̄denti vel est simplr̄. tale mō potest esse aliqḋ qḋ nullo mō se habet. vt vtruꝫ arene maris sint pares vel impares. Ad terciā dicitur ꝙ de illa nihil est ad propositū. Illa eñ est positio seipam ponēs in veritate ex neccāria habitudine extremoꝝ adinuicē. Positō autē hic accepta est quā quis ponit et eā ex cōibus ꝓbabiliter defendit. Ad vltimū dicit ꝙ vtrūqꝫ ē peccatū vt dictū est in ꝓncipio ꝓmi articuli.

Est autē prohibere orationē ꝛc.

Queritur quarto. Utruꝫ respōdens ꝓhibendo et increpādo debeat soluere argumēta opponētis dyaletici. Arguit primo ꝙ nō debeat soluere argumēta opponentꝭ qꝛ illud solū est soluendū quod in aliquo peccat videlicet in materia falsum assumēdo. et sic fit solutio ꝑ interemptionē falsi. aut in forma nō ꝯcludendo et sic nō negatur discursus. aut penes mlͭiplex distinguēdo. dyaleticus āt nec procedit ex falsis nec peccat in forma nec vtitur multiplici cū om̄ia ista spectant ad sophistā. ergo argumēta dyaletici opponētis nō sunt soluenda sed simpliciter cōcedenda. Arguit secūdo ꝙ nō debet contra opponentē arguere. qꝛ redarguere nō est soluere. etiā respōdens nō debet impedire opponentē dyaleticū. sed hoc fit ꝑ argumentationē igitur ꝛc. Ambo eñ tendunt ad cognitionem veritatis. Arguitur tertio rn̄dere ꝑ prohibitionē vel increpationē est solutio ꝑm quid. talis autē spectat ad rn̄dentē sophistaꝫ et nō dyaleticū igit ꝛc. In oppositū est phs in textu.

Sciendū est primo. ꝙ postquā visum est in questione ꝑcedenti qualiter soluendum sit solutione recta et simpliciter. Consequenter in ista questione videndū est qualiter soluēdum sit solutione ꝑm q̇d. Est autē duplex solutio ꝑm quid. ꝓma que ꝓhibet illationeꝫ que dicitur prohibitio. secūda que stat cū illatione et dicitur increpatio

Sciendū ꝙ quattuor mōis contingit concludi. Primus ē prohibere illud ex q̄ sequitur cōclusio. scḋus modus est instantiā inferre contra interrogantē. querēdo intellectuꝫ questionis. vel querēdo aliquā cōclusionē collateralē. vnde impediat opponens quāuis rn̄s nō soluat interrogatōeꝫ. Tercius modus ē ferre instantiā contra interrogata. i. contra ꝓmissas. ex hoc ꝙ interrogatōnes et ꝓmisse nō bene ordinātur et nō ꝓpter falsitatē. qꝛ sepe nō accidit qḋ intendit opponens. qꝛ non bn̄ interrogata sunt et ordinata. addito aūt aliquo ꝙ scꝫ bene ordinētur statim accidit cōclusio et conclusionem posse inferre. et q̇a instātia ista fit propter indebitū modū interrogandi. et non ꝓpter falsitatē interrogati impeditur oratio. nō tñ interimitur. et ergo differt iste modus a primo

Quartus modus est. et est pessima instātiarū que ē ad deductōem tpis. et ꝑm istū modū si ptrn̄s vlterius dēt instare cōtra interrogata. quidam eñ ex talibus instāt ad q̄ disputare req̇ritur plus tpis q̄ꝫ ad p̄ntē exercitationē et qꝫ propositū ꝓncipale req̇rat. inter istas solus ꝓmus modus est recta solutio. cū videlicet illud interimit ex quo seq̇tur falsum. Alij autē tres modi sunt ꝓhibitiones et impedimēta ꝯcludēdi.

Dubitat ꝓmo. de solutōe ꝑm q̇d q̄ dꝛ

crepatio siue solutio ad hoīem. et p̄mo de incre
patione orōis ind:n̄ter vl' ꝑm q̄d vlterius sciē
dum ꝙ tres sūt mōi increpādi ex ꝑte vtētiū. pri
mus ē ꝙ ml'tociēs ē orō bona in se. tn̄ increpat̄
eo ꝙ nō bn̄ disputat̄. cuius ip̄e rn̄s qui intro/
gatur p̄t esse cā. q2 nō est in opponēte tm̄ bonā
disputōem facē. sed etiā in rn̄te. q̄re neccāriū est
opponēti trāsferre se cōtra rn̄tē a p̄ncipali ꝓpo
sito. qn̄ rn̄s est discolus et ꝓteruus. et sic grauā
tes hoc ē grauiter et ꝓterue rn̄tes ꝯtra opponē
tes q̄ litigatorias faciūt disputōes. Un̄ qn̄ dis
putatio est ꝓpter gignasiū et exercitiū. et non
ꝓpter doctrinā. tūc opponēs dēt se trāsferre. et
nō solū dēt cōcludere ꝯclusionē verā. sed aliqn̄
falsam. nec sp̄ opponēs dēt assumē ꝓpōnes ve
ras sed aliqn̄ falsas. q2 ꝑ ꝑm̄ aliqn̄ bn̄ syllogi/
satur ver̄. et iō accipiēda sūt falsa. q2 ꝑ falsum
bene pōt aliqd̄ veruz positū a rn̄te interimē. q2
nihil ꝓhibet aliqd̄ falsum videri ipi rn̄ti. et iō
ex talibus falsis q̄ vidētur rn̄ti erit mag̃ ꝑsua
sus ad remouēdū falsum qd̄ sustinet q̄ȝ addu
ctus ad id sustinēdū. vn̄ licet in disputotōne
inq̄sitiua nō vtēdū sit falsis. tn̄ in exercitatiua
et obuiatiua bn̄ pōt fieri vt ꝑ falsuz ondat̄ tūc
errasse. Scd̄s modus increpādi orōem ex ꝑte
vtentiū est ꝙ aliqn̄ orō bona est in se. ꝓpter tn̄
prauitatē opponētis vel rn̄tis impediētes cōe
opus increpāda est orō. et sic patz itez ꝙ nō est
increpatio orōnis. sed vtētis. et p̄t iste modus
ind:n̄ter fieri ex ꝑte opponētis vel rn̄tis. Est ei
disputatio cōe opus opponēti et rn̄ti in dyale/
ticis. et nō in disputatione certatia et litigiosa
illis em̄ nihil est cōe. q2 opponēs vult vincē. et
rn̄s nō vult vinci. et impossibile ē plures vna
vincē. Tercius modus ē ꝙ ml'tociēs orō in se
bona ē. tn̄ ꝓpter ignorātiā rn̄tis et concedētis
cōtraria fit increpāda orō. et ita manifestū ē ꝙ
nō eodē mō increpādū est q̄ ad orōem in se et q̄
ad vtentē. q2 nihil ꝓhibet orōem eē priuatā et
tn̄ bn̄ se hēre circa eā. ꝑm ꝙ possibile ē ꝓcedēdo
ex ꝓbabilibus. Sil'r orō in se pōt esse bona. et
tn̄ rn̄s male se hēt circa eā negādo vtilia ad po
sitionē. et tūc increpāda ē ex ꝑte vtētiū. Cōtin/
git em̄ increpare orōem ex ꝑte rn̄tis q̄ obaudit
opponētē. et ita ꝯcedit ꝯria dict̄ opponētis. et
sic admittit ea. ⁊ sic ꝯtigit eē ꝑuas disputatōes
et sic p̄tz q̄liter increpat̄ oratio ex ꝑte vtētiū

Dubitatur secūdo. Qualiter incre/
panda ē oratio ex ꝑte orōnis in se. Rn̄r ꝙ qn̄/
q̄ȝ sūt modi increpādi in se orationē. Primus
est qn̄ ex introgatione nihil ꝯcludit̄ ad ꝓposi/
tum. neq̄ȝ oīno nihil. cū tamē quedā introga/
ta vel oīa falsa sūt imꝓbabilia siue auferātur q̄
dam siue addātur. nihil tn̄ seq̄tur tūc increpā/
da ē oratio. Scd̄s modus si non fiat syllogis
mus ad ꝓpositū ex interrogat̄ ꝓpter eoꝝ imꝓ
bilitatē oratio increpāda ē. Tercius modus si
additis q̄busdā fiat syllo⁹. sed tn̄ illa sūt ꝑrio/
ra et minus ꝓbabilia introgat̄. Quartus mo
dus ē. si q̄busdā ablat̄ cōcludat̄ oratio incre
pāda est q2 tūc illa fierēt nō cā. et h̄ sepius con
tingit ꝙ plura sumātur q̄ȝ sunt neccāria. et ex il
lis nō seq̄tur syllogism⁹. Quintus modus ē.
si aliq̄s ꝯcludat ꝯclusionē ex min⁹ credibilib⁹
cōclusione et ex imꝓbabilib⁹. sil'r etiā nō ꝯclu/
ditur ꝯclusio ex ver̄. que q̄dē vera pl'imis ꝑpi
bus indigēt ad sui ōn̄sionē ⁊ maifestationē q̄ȝ
p̄ncipale ꝓpositū. nō em̄ oꝑtet ex oībus ꝓpōni
bus oēs syllogismos eē verisil'es et eque ꝓba/
biles eo ꝙ ꝓpōnes ꝑm sui naturā sūt magis vl'
minus ꝓbabiles. Et iō si aliq̄s disputauerit
ex q̄bus ꝯtingit sequi ꝓpōes ex q̄b⁹ disputat
siue sint ꝓbabiles siue nō. tn̄ si sint ꝯueniētes
ꝓposito bn̄ disputat. ḡ q̄ disputat ex ꝓpōib⁹
nō ꝯueniētibus licet forte ver̄. tales ꝓpōnes
sint increpāde et ḡ nō eodē mō est orō increpā
da ꝑm se. et ꝑ respectū ad interrogātē. i. ad ꝯclu
sionē intētā ab opponēte. nihil em̄ ꝓhibet orō
nem ꝑm se vituperabilē esse. tn̄ laudabilē ad ꝓ
positū. et ecōuerso ꝯtingit orōem laudabilez ꝑ
se vituperabilē esse ad ꝓpositū. sed dicēs vtruz
orō que nō ꝯcludit ē simpl'r increpāda. Solu
tio nihil ꝓhibet aliquā orōem ꝯclusaz esse pe/
iorē nō ꝯclusa. q2 aliq̄ orō pōt ꝯcludi ꝑ ꝓpōes
fatuas. et tn̄ illa ꝓpō nō erit ex talibus ꝯcludē
da. nec erit in ꝓprijs assumpt̄. sed dicēs. vtꝝ
orō ꝯcludens sil'm sp̄ sit increpāda. Solu° nō
iustū est increpaē eos q̄ falsa ꝯcludūt. q2 q̄ȝuis
ꝑ vera nō syllogisat̄ sil'm. tn̄ ꝑ falsa bn̄ syllogisa
tur ver̄. vt p̄tz in analetic̄ scd̄o p̄oꝝ. qn̄ em̄ ōn̄
ditur aliq̄d de aliq̄ qd̄ se hēt ad illud talis ōn̄/
sio ē syllogism⁹. sed ōn̄sio q̄ nullo mō hēt se ad
illud. ꝑ qd̄ ōn̄dit̄ nullo° est syllo⁹. sed ē sophis
ma et non ē demrātio. sed philosopisma dr̄ syl
logism⁹ demrātiuus et ad sciam ordinat̄. Ar
gumētū aut syllogism⁹ dyaletic⁹ est apꝑ p̄atū
argumētū mag̃ dyaletico. q2 dr̄ argu^m quasi
arguēs mentē. q2 dyaleticus arguit mētē cū ex
ꝓbabilib⁹ mentē arguētib⁹ ꝓcedat. sophisma
vero ē syllogism⁹ litigiosus. vn̄ sophisma vel
accipit̄ pro argumēto sophistico. et sic p̄mo ac
cipiebat̄. vel accipit̄ pro propōe ad cuius ꝑtes
vtrasq̄ȝ arguim⁹ ꝑ argumēta sophistica. et sic
hic accipit̄ Aparisma ē syllogism⁹ ꝯtradicto/
rius. Et dr̄ ab a qd̄ ē sine et phanos appitio.
qn̄ em̄ arguit̄ ad vtrāq̄ȝ ꝑtē ꝯtradcōis. tūc nō

apparet de veritate. si ergo ꝯcludat ꝯclusio ex aliq/
bus p̄missis ꝓbabilib⁹ vna tñ sit mag̃ ꝓba/
bilis altera. nihil ꝓhibet conclusionē ꝯsam eē
mag̃ probabilē q̄ȝ alterā p̄missaꝝ. si āt p̄misse
sic se hñt q̄ vna sit ꝓbabilis. et alia imꝓbabi
lis. vel āb͛ sint eodē mō ꝓbabiles. ꝯclusio erit
neutra. sed neq̄ȝ imꝓbabil' neq̄ȝ imꝓbabilior
altera p̄missa. si aūt p̄misse sic se hñt q̄ vna sit
magis ꝓbabilis vl' improbabilis. Alia con/
clusio erit magis talis.

Dubitatur. Utrū si p̄ vera longiora
possit ꝓbari aliq̄d qd̄ orōni inest vt si q̄s velit
cōcludere q̄ vna opinio mag̃ q̄ȝ altera ē vera
pōt sic ꝯcludē. Opinio eiusdē de seipo ē mag̃
vera q̄ȝ opinio alicui⁹ de aliq̄ alio a se. sicut opi
nio qua aliq̄s opinat̄ q̄ hō est aial. vl' verior ē
illa qua opinat̄ q̄ sit albus. sil'r vna opinio ē
mag̃ certa q̄ȝ alia. q̄r ip̄a qua aliq̄s opinat̄ ali
q̄d de seipo est certior illa qua aliq̄s opinat̄ de
alio a se p̄ istas duas ꝓpōnes ꝯcludit̄ q̄ vna
opinio ē verior alia. tñ si addātur alie ille p̄nt
esse vere et st̄ preter necc̄arie. et etiā pctm̄ p̄ lon/
giora infrogare. q̄r facit latere cām ꝓpter quā
est oratio. et sic p̄ȝ qualiter q̄nq̄ȝ modis incre
panda est oratio in se

Ad rōnes. Ad primam dicitur q̄
licet opponēs in argumēto suo nō peccat. tñ de
ne pōt ondi q̄ nō optet ꝯclusionē sic se hēre vt
cōcludit. et h̄ sic fit ondēdo ꝓprietatē p̄ quaȝ
ratio ꝓcedit posse cōpati cū opposito ꝯclusiōis
et tñ rō nō peccat in materia dyaletita scȝ ꝓba
bili. q̄r stat duo opposita ambo esse ꝓbabilia.

Ad scd̄am d̄r. q̄ sicut in p̄cedēti q̄stione di/
ctum ē q̄ rñs redarguēdo soluit p̄ instātiam
quā adducit ꝯtra ꝓpositū opponētis. Ad ter
ciā d̄r q̄ optet aliq̄n ꝓhibere vl' increpare. si im
pediatur ꝯmune opus disputatōnis ne sit in/
utilis tp̄is deductio. sed vt inueniat̄ cognitio
veritatis que intēditur in disputatione.

Omnino autem ꝛc.

Queritur quarto. Utrū oratio quat/
tuor modis dicatur falsa. Arguit̄ primo q̄
non. nā oratio que ē b̄m locū sophisticū est fal
sa. tales aūt loci st̄ tredecim. igit̄ ꝛc. Scd̄o
arguit̄ om̄is oratio falsa aut peccat in materia
aut in forma et sic nō est nisi duplex orō falsa.
Tertio arguitur. oratio que videt̄ conclu/
dere et nō concludit est imp̄tinens dyaletico q̄r
spectat ad sophistaꝝ. igitur sunt tm̄ tres modi
In oppositum est p̄hus in textu

Sciendū est p̄mo postquā actum ē
de solutione orōnis per compationē ad vten/
tem vel in se. Consequēter videndū est de solu
tione indifferēter compata ad respondentē vel
opponenteȝ vel in ordine ad seip̄m.

Sciendū q̄ quattuor mōis oratio
argumētatiua dicitur falsa. Primo mō quan
do videtur inferre conclusio et non infertur.
tunc est sensus apparens de numero litigio/
sorum. et est syllogismus peccans in forma.
Scd̄o modo q̄n aliquid cōcluditur. nō tamē
est ad propositū. et hoc maxime accidit in syllo
gismis ducētibus ad impossibile. Tertio mō
quādo ꝯcluditur ad ꝓpositū. nō tamē p̄ pro/
pria p̄ncipia discipline. et hic ē syllogismus li
tigiosus. aliter tñ q̄ȝ in primo sicut q̄n propō
nō medicinalis videt̄ medicinalis esse. aut nō
est geometrica videtur tñ geometrica. aut non
dyaletica. sed videt̄ dyaletica. et hoc siue verū
sit siue falsum. qd̄ accidit sicut fecit brisso qui
nō ex proprijs sed ex cōibus procedēs voluit
quadrare circulū. Quarto quādo p̄ falsa con
cluditur aliq̄d vel falsum vel verū. Nam fal/
sum semp̄ ꝯcluditur p̄ falsa. verum autē ꝯtin/
git per nō vera aliquādo syllogisare. hec auteȝ
oratio aliquādo p̄tinet ad dyaleticum. oratio
aūt falsa tertio mō est falsa in cōpatione ad de/
mōstratorē. Sed dicēs. cuius est peccatū po/
nere orōem falsaȝ et cuius nō. et q̄n. et q̄n non.
Solutio ponē orationē falsam mag̃ est pctm̄
docent̄ et rñtis. q̄ȝ orōnis in se. et istud est verū
q̄n falsum nō est latens. Ratio p̄mi. q̄r nō fie/
ret illatio falsi alicuius nisi ꝯcederet̄ prius a rñ
te. q̄r dyaleticus nunq̄ȝ ꝓcedit nisi ex ꝯcessis.
Ratio scd̄i q̄a q̄n falsuȝ est latens. aliq̄n mag̃
accipimus ꝯclusionē ex falsis q̄ȝ ex veris. si il/
la falsa videātur magis ꝓbabilia. Et sil'r rñs
pōt accipere falsa. q̄n falsa sunt talia q̄ sunt ma
gis ꝓbabilia q̄busdā veris. q̄n em̄ ex illis de/
mōstrat erit bñ demōstratū. q̄a optet illa q̄ op/
ponūtur nō opparē falsa. sed debēt apparē pro/
babilia. Et ergo si aliq̄d ꝯcludat̄ p̄ stulta et fa
tua falsa p̄ imꝓbabilia. male erit syllogisatū.
sed dicēs q̄uo soluēdi st̄ isti mōi falsi. Dōm q̄
prim⁹ modus soluit̄ ꝯsiderādo si orō p̄ se con
cludit vel nō. et si non tūc est interimēda. Se
cūdus aūt soluit̄ q̄a videndū est si id qd̄ ꝯclu/
ditur sit verū vel falsuȝ. et si falsum ē interimē/
dum. Tercius aūt modus spectat ad demōstra
torē. Quartus modus soluit̄ ꝯsiderādo si con
clusio sit ex falsis. et si sic ē interimēda. si aūt sit
cōclusa ex ꝓbabilib⁹ rōnabiliter ē syllogisata.
si aūt ex veris tñ improbabilibus praua ē. vel
simpl'r vel ad rem istis p̄missis sit

Conclusio. q̄ oratio dicit̄ quattuor

mōis falsa. patet ex dictꝭ et ex sufficiētia. Quia omīs orō aut peccat ꝑm formaꝫ aut peccat ꝑm materiā. Si penes formaꝫ hoc est dupl'r. aut peccat ꝑm orōem que dēt ↄcludi. et sic ē pmus modus. Aut ꝑ respectū ad cōclusionē nō intentam et sic ē scđus modus. Si penes materiaꝫ hoc est dupl'r. aut penes ↄmune et ꝓpriū. que sunt cōditiones materie. et sic ē tercius modꝰ. vel ꝑ respectū ad verū vel falsum indifferenter et sic est quartus modus.

Quantum ad secūdum

Sciendū ex quo in precedēti questione dictum est. ꝙ aliqñ rñdenti indiffinituꝫ et indeterminatū est. qñ opponētes accipiūt cōtraria. et qñ ea que sunt in pncipio. ideo aresto teles ad instructōem rñtis finaliter determiat de petitōne pncipij. et de petitione cōtrarij. Uñ de petitione pncipij aliter determinaꝛ hic. qꝫ in secūdo prioꝝ. quia ibi ꝑm veritatē. hic ꝟo ꝑm opinionē. Uñ ꝑm veritatem petitur principiū quādo ꝓceditur ab eque noto ꝑm naturā. vel a minus noto ad magis notū ꝑm naturam. vt dicit Albertus. Petitio pncipij quo ad opinionē est. quādo ab eq̄liter noto quo ad nos. vel a minus noto quo ad nos ꝓceditur ad magis nobis notū.

Sciendū cōsequēter ꝙꝫ petere id qđ est in pncipio ↄtingit quinqꝫ modis. Primꝰ modus et manifestissimꝰ est qñ idem ꝑm rem et vocem petitur. Ut si velim ꝓbare homo currit, et q̄rere vtꝝ homo currat. Uel qñ idem petitur i vniuoco. hoc ē in synonomo. vt si debeat probari Marcus disputat. et queraꝛ vtrum Tullius disputat Scđs modus est qñ aliquid debet ꝓbari pticulariter. et q̄ratur vniu̇sa liter sibi cōcedi. vt qui conatur ꝓbare cōtrariorum eadē est disciplina. et petat illam. vtꝝ oīm oppositoꝝ eadem ē disciplina. Tercius modꝰ est ecōtrario qñ aliquod vl'iter debet ꝓbari petitur pticulariter Quartus modus. si quis querat diuisionē in suis diuidētibus. vt si oporteret ostēdere medicinā esse sanatiui et egrotatiui cō iunctiuū. et querat illud extra et diuisim.

Quintus modus est qñ aliq̇d debet ꝓbari et petat hoc in suo cōuertibili que se inuicē consequēter ex necessitate. vt si quis velit ꝓbare ꝙ dyamiter est incōmensurabil' coste petat ꝙ sibi concedaꝛ ꝙ dyameter est ↄmēsurabilis lateri

Sciendū est aūt ꝙ nō diciꝛ hic petere pncipiū. qꝛ ħ est idē petere in seipo in ꝓpria forma. sed peté hoc ꝙ ē in pncipio. est qñ petiꝛ id qđ dēt duci ad ꝓbationē alteriꝰ sicut ↄuertibile ē incōuertibile. et supius in inferiori. et sic de alijs. Itē ad pmū modū reduciꝛ. qñ diffinitū petiꝛ in diffinitōne et ecōuerso. Uerꝝ est tñ ꝙ aliqñ aliqđ pdicatū notiꝰ inē diffinitōni qꝫ diffinito. vt eēntiale et sic ē bonꝰ locus dyaleticus et nō ecōuerso. Sꝫ dicés cuꝫ sint duo mōi petitōnis pncipij ab vl'i ad pticulare. et a pticulari ad vl'e. q̄re etiā nō sic sīt duo mōi ꝓcedēdo scꝫ a diffinitōe ad diffinitū et ecōuerso a diffinito ad diffinitōem. Rñr ꝙ vl'e et pticl'are differūt sicut totuꝫ et ps. et g̊ diuersi mōi fundari pñt i eis. Diffi° aūt et diffinitū dicūt vnū ꝑm rem. Istoꝝ mōꝝ sufficiētia pt sic sumi Petitio pncipij aut ē penes ↄplexū et sic ē q̇ntus modꝰ Aut penes incōplexū et hoc ē dupl'r. aut qꝛ sīt idē eēntialiter aut dꝛñt realiter. Si pmū sic ē primꝰ modꝰ Si dꝛñt aliq̄liter realiꝛ tūc se habent sicut totū et ps. Et hoc dupl'r aut sicut totum integrale et eius ptes et sic ē quartꝰ modꝰ Aut sicut ps subiectiā ad vl'e et sic ē scđus modus. aut ecōuerso. et sic ē tercius modus

Dubitatur. quot modis cōtingit petere ↄtraria. Rñr ꝙ q̇nqꝫ mōis eq̄liter ei qđ est in pncipio. Primo qñ opposita ꝑm affirmatōnem et negationē querūtur. Scđo qñ petūtur cōtraria. vt vtꝝ bonū et malū sunt idē Tertio mō si q̇s sumat vl'eꝫ et petat oppositā in pticl'ari. Ut si q̇s sumpserit oppositoꝝ eadē est disciplina. et ꝓbauerit sanatiui et egrotatiui esse alterā disciplinā. Quarto qñ si q̇s petat ↄtrariū cōclusioni q̄ ex necessitate accidit eo ꝙ hec sunt. et sic oppositus ē tertio mō. Quinto qñ aliq̇s petit aliq̄ sicut despata ad q̄ necārio sequūtur cōtradictoria. Peté aūt pncipiū et peté ↄriū in hoc dꝛñt. qꝛ petitio pncipij ē ꝑm ↄclusionē. et petitio ↄtrarij est ꝑm pmissas.

Ad rōnes. Ad primam dicitur ꝙ oēs cōprehēduntꝛ sꝫ istis q̄ttuor. qꝛ in oī paralogismo vel ē pctm̄ in forma vl' in materia. Ad scđam dꝛ ꝙ fit vlterior diuisio. vt patuit i sufficiētia Ad terciā dꝛ ꝙ lꝫ ille modꝰ nō sit ad ꝓpositū. tñ positꝰ ē ne diui° videreꝛ insufficiēs

Ad exercitationem

Queritur sexto Utꝝ propter dyaleticā inq̇sitiuā et obuiatiuā necāriū sit hēre exercitatiuā Arguiꝛ pmo ꝙ nō. qꝛ habito fine dyaletici nō opꝫ āplius inq̇ré. sed ꝑ inq̇sitōem veri apđ nos ipos. et obuiatōem q̄ ad alterꝝ. s. rñtē ↄseq̇mur finē q̄ est ꝟitatꝭ ꝓbabilis cognꝰ Igiꝛ pter ista nō est opus dyaletica exercitatia. Scđo arguiꝛ exercitiū nō ē amicabil' inq̇sitio, sed appetitus vane glorie et potētia redargu/

tionis. Jstud ãt videt̃ ee͂ disputatõnis doctri
nalis et nõ dyaletice Arguit̃ tertio. q̇a dicit
phs q͛ ad exercitatõem dẽmus vti syllogismo
cõuersiuo h̄ nõ videt̃. q̇a q̄ rõne vtimur illa etꝫ
vtimur aliȷs syllogismis ex hypothesi et sil'r sil
logismo oñsiuo In oppoᵐ est phs in textu.

Sciendũ est p̄mo q͛ postquã determiatũ est de dyaletica inq̇sitia ꝑut ordinat̃ ad
pbleumata determinãda de q̄ visuꝫ est in 2° li
bro vsqꝫ ad octauũ. Et etiaꝫ a p̄ncipio octaui
vsqꝫ huc determiatũ ẽ de obuiatõne. qꝛ nõ suffi
cit inq̇sitio rei inuẽta apud se. sed etiã ordinat̃
ad alteꝝ. et h̄ nõ põt fieri nisi ꝑ disputatõem et
obuiatõem Jã p̄ñr in fine vidẽdũ ẽ de exercita
tione cũ sit q̄dã pmptitudo. ꝑut ẽ respcũ inq̇si
tionis et obuiatõis. Usus em̄ et exercitiũ red
dũt hoĩeꝫ expeditũ et pmptũ. Nec vltimũ vꝫ
inq̇sitio scꝫ sine exercitatõe. vñ tulli⁹. q̄ꝫuis artꝭ
p̄cepta aut gẽtes ꝑciperẽt q̇cq̄ꝫ tñ laude dignũ
sine vsu et exercitatõne cõsequi nõ p̄ñt

Sciendũ insuꝑ pro intellcũ textus
q͛ ad exercitatõem et meditatõem q̄ttuor sunt
documẽta. Primũ documẽtũ ẽ formale dispu
tatõnis. Et ẽ q͛ ad exercitãdũ vtendũ est syllo
gismo ꝯuersiuo Jstud sic ꝑbat̃. illud ꝑ qd̄ effi
mur pmpti. et ꝑ qd̄ in paucꝭ hẽmus plura ar
gumẽta valet ad exercitiũ Sꝫ assuescẽdo nos
ad ꝯuertẽdũ orõnes. et vtẽdũ sillogismo ꝯuer
siuo efficiemur pmpti et in paucꝭ hẽm⁹ plura
argumẽta. igit̃ ⁊c. Minor ptꝫ ex diffinitõe sil
logismi ꝯuersiui accipiẽdo oppositũ ꝯclusiõis
cũ vna p̄missaꝝ et interimim⁹ alterã. Et h̄ ẽ ve
rum si ꝯ° de nccitate seq̄tur ex p̄missis. et iõ opꝫ
assuescẽ in cõuertẽdo ꝯclusionẽ. Et hẽm⁹ tria
argumẽta. Primũ arguᵐ est oñsinũ in se. scd̃m
cũ opposito ꝯclusionis ⁊ miore interimẽ maio
rem. tertio cũ opposito ꝯclusionis ⁊ maioẽ in
terimẽ minorẽ. Et ita in paucꝭ ꝑpõnibus scꝫ
duab⁹ hẽbim⁹ plura argumẽta. Et ita sillogis
mus ꝯuersiu⁹ valet ad exercitatõem. cũ exerci
tatio sit vsus freq̄ns in argumẽtatõne Scd̃m
documẽtũ q̄ ad materialia exercitiȷ. et q̄ ad oẽꝫ
positionẽ arguẽdũ est sic vl' nõ sic. i. ad pteꝫ ve
ram vel fl̄am. Et postmodũ dẽmus ꝯsiderare
ad solutõnes rõnũ. sic em̄ faciẽdo stati accidit
nob' exercitari. ad interrigãdũ. i. opponendũ et
r̄ñdẽdũ. Terciũ documẽtũ etiã penes materiã
q͛ inueĩre debem⁹ argumẽta alternati. si nulluꝫ
hẽam⁹ apud nos ipos et in diũsis tꝑib⁹ eligẽ
dũ ẽ sic q̄rere argumẽta ad eãdẽ põem. qꝛ hoc
facit multã idoneitatẽ ad cognoscendũ verita
tem et magnã ꝯfert pmptitudinẽ ad arguẽdũ

Quia ꝑ hoc aliq̇s est idoneus ad arguenduꝫ
et redarguendũ r̄ñdentem. Omne em̄ illud qd̄
valet ad obseruandũ contrariũ positõnis respõ
dentis valet ad arguendum et redarguendũ.
Sed arguere quoniã sic vel nõ sic. hoc est affir
matiue vel negatiue valet ad obseruandũ con
trariũ positõnis r̄ñdentis. igitur ⁊c. Quartũ
documentũ est q͛ nõ ꝑuum est instrumentũ pos
se cõspicere ad cogntõem et phisicã prudentiã.
et confecisse queqꝫ vtriqꝫ accidit dicere ex hypo
thesi. Uñ cum scimus arguere ad vtrãqꝫ ꝑtem
et videre quid seq̄tur ex hypothesi. vtrisqꝫ faci
liter possumus cõspicere que argumẽta plus ꝓ
babilitatꝭ habeant. Uñ qui dubitat bñ. scit be
ne soluere. et qui bñ scit soluere cito cognoscit
veritatẽ. Quia sicut impossibile ẽ q͛ ignorãs
sciat modum dissoluẽdi. ita ignorantia solu
tionis impossibile est cognoscere veritatem.

Sciendũ q̄ꝫ ille qui debet exercitari
requirit bonitatẽ ingeniȷ. q̇a bonitas ingeniȷ
maxime confert ad exercitatõem. Uñ bonitas
ingeniȷ ꝑpenditur ex facili electõne veri et refu
tatione falsi. Uñ nõ est bonitas ingeniȷ ex hoc
q͛ aliq̇s faciliter recipit. sed bñ conseq̄tur boni
tatẽ ingeniȷ. Nec etiã est bonitas ingeniȷ aliq̇d
diu retinere. sed ex eo q͛ ꝑ intellectũ bene scit di
iudicare eligendũ verũ et fugere falsum

Sciendum vlterius q͛ ad exercita
tionem multũ confert mẽoria. ergo oꝑtet temp
tare semꝑ memoriter tenere. que sepe ꝑponũtur
sicut sunt p̄ncipia et vl'es ꝑpões. Cum em̄ ip
sas hẽmus in memoria tũc ex illo ꝯcludimus
multa similia. et ergo magis dẽmus facere me
moriã de syllogismo q̄ꝫ de inductõe. q̇a in syllo
gismo stꝭ pauciores ꝑpões et vl'es. ⁊ pautiora
facilius ꝯtinẽtur. Magis etiã seruãda est pro
positio vl'is mẽoriter q̄ꝫ tota argumentatio. et
ideo mẽoria ẽ seruãda de vl'iori ꝑpõe. q̇a tota
argumẽtatio difficilior ẽ ad retinendũ

Sciendum ꝯñter de exercitio circa
orõem multiplicatã. Uñ circa hoc assuescẽdũ
est vnam ꝑpõem plures facere. Et hoc maxime
faciendũ est qñ obscure ꝑponitur aliq̇d. Nam
qui p̄ñt vnam ꝑpõem plures facere potentes
erũt in orõnibus. Scire etiã oportet q͛ ꝑ exer
citatione remẽorande sunt ꝑpões vniũsales
qꝛ sb ipis p̄ñt sbsumi pl'es ꝑpões ꝑticulares
in exercẽdo. licet in memorãdo seruãda sit vni
uersalis. et tñ non dẽt fieri disputatio ad vni
uersalia ex ꝑticularib⁹. qꝛ vl'is difficilis ẽ ad
syllogisandũ. et dẽt ꝑsupponit tanq̄ꝫ nota eo
q͛ supra ipa nõ est syllogisare ꝑticulare

Dubitatur· Qualiter vtendū est exercitatione et cōtra quos. Circa qđ sciendū ꝙ ad rudem exercitandū est ꝑ inductiuas rōnes. qꝛ inductio est planioꝛ pluribus cōis. Et ꝓcedit ex notioꝛibus nob ad eruditū autē vtendū est oꝛōnibus syllogisatꝭ. qꝛ syllogismꝰ est violentioꝛ. Et ad cōtra dicendū efficatioꝛ.

Sciendū ꝙ in vsu exercitij ꝓpositionū inductiuaꝝ accipe debemꝰ ꝑabolas. a syllogisticis autē rōnibus sumende sunt ꝓpōnes vl'es. In hijs em̄ vterqꝫ exercitati sunt. In disputatōne autē exercitatiua debemus tēptare inferre aut syllogismū de aliq̄. aut ꝓpōem. aut instantiā. aut solutionē. siue bene siue male dixerit aliq̄s autoꝛ. qꝛ ex istis fit ptās. Exercitiuz aūt est cā potestatis. et maxime circa inductōes et instācias. Inductio em̄ est plura colligens in vnū. Instare aūt est vnū plura facere. Nam instans aut diuidit aut interimit aliqđ eoꝛuz que posita sꝫ cōcedēs. alteꝝ vero nō cōcedens.

Sciendū ꝙ nō est cum om̄i disputandū. q̇a contra disculos. et illos qui volunt videri nō est disputanduz exercitatiue. Quia cōtra disculos necesse ē ꝑauas disputatōnes facere. eo ꝙ oīa discolus negat que vtilia sunt ad ꝓpositum. Et ergo si tempteꝛ syllogismꝰ fieri cōtra ipos est pulcrū. q̇a oīno nihil cōcedunt et in fine fiūt disputatōnes certatiue.

Sciendū ꝙ in exercitatōne non solum oꝑtet oꝛōnes inuenire. sed etiā oꝑtet habere oꝛōnes factas scꝫ illas q̄ sunt mīme quātitate. et maxime ptāte et virtute. sicut sunt ꝑima principia. per ipa em̄ erimus ꝓmpti et idonei ad multa eo ꝙ ꝑ ipsa pn̄t multa ꝓbari. Difficile tm̄ est ab ipis continuo abūdare ꝑ argumēta q̇a ipsa pauca media hn̄t. ꝑ que pn̄t ꝓbari q̇a solū per diffinitōem vt ꝑius dictū est.

Ad rōnes. Ad ꝑimam dicitur ꝙ nō solum sufficit interimē veritatē et scire alteri obuiare. sed etiā oportet hēre assuefactionē et ꝑomptitudinē. et hoc fit ꝑ exercitationē et vsum cū dicit. Uictoꝛinus natura facit abilez Ars facilem. vsus vero potentē. Ad scđam dicitꝛ. ꝙ dyaletica est inuētiua veri ꝓbabilis. sed talis inuētio ē finis inq̇sitionis. qualis inquisitio ꝑ exerciuz ꝑomouetꝛ. et istud spectat ad disputatōem dyaleticā. ad doctrinalē autē spectat inuēti resolutio. Ad terciā dicitur ꝙ syllogismi alij ex hypothesi cōpꝛehēduntꝛ sub syllogismo cōuersiuo. Quia similis ē de eis rō Non est autez simile de syllogismo ↄn̄siuo. q̇a ibi nō contingit ex paucis ꝓpositionibus facē plura argumēta. sed ex duabus ꝓpōnibus ↄn̄siue tm̄ infertur conclusio. Et tm̄ de questione et per ↄn̄s de toto libꝛo thopicoꝝ.

Complemētum questionum super quatuoꝛ vltimos libꝛos thopicoꝝ aristotelis explicit feliciter.

Irca primum librum Elenchorum

De sophisticis autē elenchis ꝛ de hijs que videnꝫ sunt autē ꝑalogismi ꝛ elenchi.

Queritur p̓mo: Utrū de elencho sophistico sit scīa specialis tāq̄ȝ de subiecto attributōis huius libri. Arguiꝫ ꝙ nō. qꝛ de non ente nō est scīa sed elench⁹ sophistic⁹ ē nō ens igitur de ipō nō est scīa. Scd̓o arguiꝫ eadē est scīa p̓uationis ꝛ habitus qꝛ rectū est index sui ꝛ obliqui sed. elenchus sophistic⁹ solum est pr̓uatio vel obliquitas veri elenchi igiꝫ de ipso nō ē scīa distincta a scientia q̄ est de vero elencho scȝ dyaletica Tercio arguiꝫ oportet de subiecto p̄supponere q̇d est ꝛ qꝛ ē vt habetur pr̓mo posterioꝝ sed de syllogismo sophistico nō p̄supponitur qꝛ est ymo docetur in pr̓ncipio ergo nō ē h̓ subiectū. In oppositū ē ph̓s in textu.

Sciendū est pr̓mo. ꝙ verus elenchus est syllogismus ꝯtradictiōis vt dicit textus ꝛ ita sup̄ syllogismū ꝓbabilē ꝛ ꝯtradcōeȝ et sup̄ dyalecticū solū addit ꝯtradcōnē sue ꝯclusionis ad positōnē rn̄dētis ꝛ sic in sua rōe tria includit scȝ illationē inq̄ȝtū ē syllogism⁹. ꝛ ꝓbatōnē inq̄ȝtū ē dyaletic⁹. ꝛ ꝯtradcōeȝ inq̄ȝtū ē elench⁹ ꝛ sic ꝯtradictō ē vltīa dr̄īa constitutīa ei⁹ Sed elench⁹ sophistic⁹ ē apparēs elench⁹ et nō existēs ꝛ h̓ vel quia non syllogisat vl̓ qꝛ nō probat positōem ꝯtradicentē positōi respōdētis vl̓ vtroq̄ȝ mō. Unde triplex est elenchus sophisticus quidam est peccans in forma tantū et talis non est verus syllogismus ꝛ tangitur ī textu cum dicitur. sunt autem paralogismi sed non elenchi. Alius est elenchus sophistic⁹ peccans in materia tantū scȝ in ꝓbatione contradictiōis ꝯclusiōis ꝛ talis ē bn̄ syllogism⁹ vt dr̓ pr̓mo thopicoꝝ sȝ nō est elench⁹ ꝛ tāgiꝫ in textu cū dr̓ de sophisticꝭ q̇dē elenchꝭ Ali⁹ ē peccās i forma ꝛ i matīa sil̓r ꝛ de isto mg̓ꝭ videbiꝫ i. seq̄ntib⁹

Sciendū est secūdo. ꝙ elēch⁹ sophisticus pōt dupl̓r ꝯsiderari. Uno mō vt ē obliq̇tas vl̓ defectus veri elenchi ꝛ h̓ mō se habet ad veꝝ elenchū sicut pr̓uatio neq̄ȝ de ipō sub tali ratione ē scīa distincta a scīa de vero elencho Alio mō pōt ꝯsiderari vt ē ens spēale habēs ꝓpria pr̓ncipia ꝛ ꝓp̓as causas positiuas faciētes ipm̄ apparere veꝝ eē elenchū ꝛ etiā vt habȝ cās latētes sub illis causis apparētie ꝛ h̓ mō nō habet rōem pr̓uatōis. sȝ est aliq̇d positiuū qd̓ potest esse gen⁹ scibile ꝛ habȝ ꝑtes subiectiuas distinctas f̓m hm̓ōi distinctōem causaꝝ ꝛ ꝓporcionabiliter hȝ ꝓp̓etates sibi inherētes hys notatꝭ.

Conclusio prima: De elencho sophistico scd̓o mō ꝯsiderato inq̄ȝtū scȝ hȝ causas ꝓprias apparētie ē scīa spēalis ab alys distincta. pr̓ma ꝑs patȝ qꝛ syllogism⁹ sophisticus hocmodo accept⁹ ē ens positiuū distinctū a sb̓iectis aliaꝝ ꝑtiū logice. ꝛ habet pr̓ncipia ꝛ passiones de ipō ꝛ suis ꝑtib⁹ demōstrabiles ꝑ hm̓ōi pr̓ncipia igiꝫ de ipō ē scīa Et ꝙ sit spēalis ptȝ qꝛ sciētie secātur quēadmodū ꝛ res de quib⁹ sunt. sȝ hec scīa hȝ ꝓp̓ū scibile distictū a sb̓iectꝭ aliaꝝ scientiarum.

Conclusio secunda. elench⁹ sophisticus mō iā dicto ꝯsiderat⁹ ē subiectū attributōis scīe hui⁹ libri ꝓbaꝫ ꝯclusio qꝛ sibi ꝯuenit diffinitio subiecti attributōis respectu hui⁹ scientie. Et magis poniꝫ elenchus sophisticus ꝛ nō syllogism⁹ sophisticus qꝛ de ratione syllogismi solū est illatio ꝛ nō ꝓbatio vl̓ ꝯtradictio Jō si poneretur syllogismus sophisticus tūc tantū videretur syllogism⁹ peccās in forma ꝛ ꝯtra illationem esse hic subiectū ꝛ qꝛ hic ꝯsideratur vniuersaliꝫ de om̄ibus elenchis ideo mag̓ ponitur elenchus sophisticus q̄ȝ syllogismus sophisticus. Et fuit necessarium dare artē in hac sciētia de elencho sophistico quia nō vitaꝫ malum nisi precognitū. Jdeo non solū fuit necesse dare regulas ꝛ principia artis syllogisandi probandi ꝛ demonstrandi. sed etiam cum hoc oportuit daē nobis mōs arguēdi apparēt vt illos sciamus soluere ꝛ euitare.

Dubitaꝫ primo. quare diciꝫ in textu de elenchis in plurali numero et non de elencho in singulari. Ad dubium respondetur ꝙ causa est quia elenchus sophisticus deficit a ve

ro elencho. sed infinitis modis cõtingit male agere. ⁊ bene agere cõtingit tãtuʒ. vno mõ. ideo ad denotãdum pluralitatẽ specificã elenchorũ q2 aliq̃ sunt peccãtes in forma tãtũ. alij in materia tãtũ. ⁊ alij in vtroqʒ dicitur. Ideo de elenchis pluraliter.

Dubitatur secundo Quare dicitur in textu. q hic incipiẽdum est a primis ꝟm naturam. Ad dubiũ respondetꝰ q de hoc possint esse q̃ttuor cause. Prima est quia phs incipit a questione si est que prima est inter omnes q̃stiones scibiles. Scda est quia ꝓmo phs debet determiare de methis que sunt fines syllogismi sophistici. mõ fines in intentione precedunt ea q̃ sunt ad finem ꝟm naturã. Tercia causa ẽ quia ꝓmo phs inquirit quedã cõmunia circa elenchum sophisticum anteq̃ʒ in speciali de ipo determinat. mõ cõmunia ꝟm naturã priora sũt specialibus. Quarta est. quia ꝓmo determinat de locis sophisticis. Consequenter de elenchis illi aũt loci sunt tãq̃ʒ ꝓncipia ad elenchos sophisticos ⁊ ipos precedunt ꝟm naturã.

Ad rationes: Ad primam dicitꝰ q elenchus sophisticus non est non ens simpliciter q̃ʒuis dicat priuationem syllogismi dyaletici. sʒ ẽ nõ ens tale q̃le apparet. quia ẽ nõ dyaleticꝰ et appet dyaleticus. sic est aliud ens q̃ʒ apparet. Ad scdam patet solutio ex scdo notabili. Ad terciam dicitur q de subiecto cuiuslibet sciẽtie debet presupponi. quia est sic q in ipsa sciencia nõ ꝓbetur esse per propria principia illius scientie. nõ tñ est incõueniens q ꝑ aliqua cõmunia ꝓncipia ostẽdatur eẽ anq̃ʒ de ipo demõstrẽtur sue proprietates. Dicitꝰ vltra q phs in textu nõ ꝓbat distincte elenchum sophisticũ esse sed ꝓbat q aliquis elenchus sophisticus ẽ et apparẽs tm̃ vt postea magis videbitꝰ.

Quoniã q̃dem ergo alij ⁊c̃.

Queritur secundo. Utrũ necesse sit vnũ nomẽ pl'a significaẽ Arguitꝰ q nõ. ꝓmo q2 nõ ẽ necẽ nomẽ pl'a significaẽ cuʒ significet ad placitũ. igitꝰ nõ ẽ necẽ vnũ nomẽ pl'a significaẽ Scdo arguitꝰ. significatõ ẽ ꝑfectõ ⁊ forma nominis sʒ vniꝰ rei ẽ tm̃ vna forma. Tercio arguitꝰ dicitꝰ quarto methaphisice q non vnũ est significare nihil est significare. Dicit etiã boetius q nomĩe semel imposito non contingit equiuoce vti si etiã necesse esset nomen plura significare hoc esset vt arguit phũs quia res sunt infinite nomia vero finita. sed hoc nõ. quia res nõ sũt infinite vt probatur tercio phisicorum ⁊ prĩo celi. Igitur non est necesse vnum nomen plura significare. In oppositũ est phs in textu.

Sciendũ est primo. Q postq̃ ꝓposuit materiam de qua tractare intendit Hic consequenter ad ostendendum necessitatẽ huius doctrine in principio huius libri ostendit aliquem esse syllogismum sophisticum siue apparentem. ne in determinãdo de elenchis sophisticis videatur supponere falsum Dicit igitur phs q aliq̃ sũt syllogismi vl' elenchi apparẽtes

Sciendum est secũdo. Q pro quesito q vnum nomen plura significare potest intelligi dupliciter. Uno mõ sic q vna rõe significet plura ꝑ modũ plurũ ⁊ hʒ nõ est possibile ⁊ sic intelligũtur autoritates Arestotilis ⁊ Boetij. Alio mõ q significet pl'a. nõ vt pl'a sunt. sʒ vt ꝯueniũt in quadã vnitate rõis vl' simpl'r vl' analogice. ⁊ illo mõ nomẽ vniuocũ plura significat. vt ꝯueniũt in vna rõe vniuoca ⁊ nomẽ analogũ vt ꝯueniunt in quadã vnitate analogie sʒ nomẽ eq̃uocũ a casu significat plura per modũ plurĩũ. ⁊ sub pluribꝰ rõibꝰ ⁊ etiã sine ordine ⁊ tot impositõibꝰ est impositũ ad significandũ q̃t sunt significata ipsius.

Conclusio prima. Aliqui sunt syllogismi vl' elenchi appẽtes tm̃ ⁊ nõ existẽtes ꝓbat phs q̃ttuor rõnibꝰ Prima est sicut in rebꝰ ita ꝓporcionabilitꝰ ẽ in orõnibꝰ ⁊ in syllogismꝭ sʒ in rebꝰ q̃dam sunt vere tales sicut apparẽt et q̃dã apparentes tantũ. igitꝰ siml'r est in syllogismis. Minorẽ ꝓbat phs. ꝓmo in rebꝰ aĩatis ex ꝑfectione anĩme nã aliq̃ vere habent habitũ quẽ videtur habere vt virtutẽ ⁊ sciam. Alij vero videtur habere cũ tamẽ nõ habeãt. sʒ sunt fingentes se habere. Scdo patet ex ꝑte corpis. q2 aliq̃ sunt pulcri veraciter. alij aũt videtꝰ ⁊ non sunt. q2 se cõponũt ⁊ ornãt coloribꝰ alienis. iõ nõ sunt tales quales apparẽt. Tercio ꝓbat in rebꝰ inaĩatis. q2 q̃dam sunt argentea vel aurea alia aũt videtꝰ talia ꝟm sensuʒ ⁊ tñ nõ sunt vt litergiria vl' stagnea videtꝰ argẽtea ⁊ auricalcuʒ videtꝰ auꝝ cũ tñ nõ sit Scda rõ sicut lõge distãtes a rebus diiudicãt de ipis ita ĩpiti in arte sillogisandi. diiudicãt de syllogismis. sed lõge distãtibus aliq̃ res videtur aliter q̃ʒ sunt igitꝰ: similitꝰ ĩpitꝭ in arte sillogisãdi aliq̃ sillogismi videntꝰ eẽ veri elẽchi q̃ tñ nõ sũt neqʒ etꝭ sunt syllogismi. q2 syllogismꝰ ex q̃bꝰ dã positꝭ de necitate infert ꝯclusionẽ. ⁊ sil'r elenchꝰ ẽ q̃ ẽ syllogismꝰ cũ ꝯdcõe ꝯclusiõis ⁊ illi q̃ videtꝰ syllogismi ĩpitis nõ stꝭ hmõi. igitꝰ aliqui sunt syllogismi apparẽtes tm̃. Tercia rõ quicũqʒ arbitrantꝰ sic accidẽ in rebꝰ sicut in orõibꝰ credũt aliq̃s eẽ vẽos

syllogisinos q̄ tn̄ sunt apparētes tm̄. sȝ multi sunt hmōi. vt pȝ ex pte nois. q2 nō ɔtigit res ipas nobiscū ferre ad disputatōes. iō noibus notis p rebus vtimur. Jō qđ accidit in noib⁹ arbitramur silr̄ accidere in rebus. ⁊ sicut nomē est vnū. ita videtur ꝙ tātū habeat vnū significatū. sicut in cōputatōibus q̄libet vnitas vnā rem significat qđ tn̄ nō ē vez. q2 necesse ē vnuȝ nomē plura significare. ⁊ circa h̄ mouetur questio p̄sens. Ex quo infert phs ꝙ sicut illi q̄ nō sunt pmpti ⁊ expti in nūeris. in ɔputādo a scientib⁹ faciliter decipiūtur. ita in orōibus q̄ virtutibus noim sunt ignari cito palogisant ⁊ ipi disputātes ⁊ alios audientes. Quarta ratio q̄ cūqȝ apparenter exercent opa sapientis in disputatione faciunt aliq̄s apparētes elenchos l' apparenter respondent. sȝ aliq̄ sunt hmōi. q2 q̄busdā magis ope preciū est videri sapiētes q̄ȝ esse ⁊ nō videri. ⁊ tales sunt sophiste. q2 sophista est copiosus ab apparēti sapiētia. sȝ nō existente. ⁊ tales nō pn̄t habere apparent' sapiētiā nisi apparēter exercēdo opa sapiētis in disputando q̄ sunt nō mentiri de q̄bus nouit q̄ȝtum ad respondētem. ⁊ mentiētē manifestare posse q̄ȝtū ad opponētem. Igitur aliqui apparēter exercēt opa sapiētis / ⁊ sic aliqui sunt syllogismi et elenchi apparētes tm̄. ⁊ necesse est sophistas acq̄rere artē de talibus syllogismis. Unde p̄ma istaȝ rōnum sumitur ex pte reȝ. Scđa ex pte auditoris. Tercia ex pte sermonis. Et q̄rta ex parte arguentis.

Conclusio secūda Est responsiua ad quesitum necesse est vnum nomē plura significare ex suppositōe sine necitate cōndicōnata supposito scȝ ꝙ oīs res debeant p nomē significari. Probat phūs. q2 res sunt numero infinite. sȝ noīa ⁊ orōnes sunt finite. igit' si oēs res debeant p noīa significari. necē est ꝙ plures res vno noīe significētur. ⁊ in hac rōe non debȝ intelligi ꝙ spēs reȝ sint infinite actu vel potētia ex pte rei. sed solum quo ad nos. sȝ indiuidua sunt ex pte rei infinita sm̄ potentiā successiois non tn̄ sm̄ actū. Sūt etiā infinita quo ad nos Noīa vero ⁊ oratōes sunt finite quo ad nos. q2 sunt ab institutōe nostra.

Dubitat' p̄mo. quō lacus sophisticus q̄ est per nomina est aptissimus ⁊ publicissim⁹ vt dicitur in textu. Ad dubium respondetur ꝙ causa huius est. quia nominibus vtimur p rebus. ideo sepius ⁊ magis publice possumus decipere vel decipi per fallatias in dictione q̄ȝ p fallatias extra dictōnē. q̄ȝuis fallatie extra dictōez possint h̄re maiorē cām appentie⁊ intēsiue mag' decipe q̄ȝ fallatie extra dictionem.

Dubitatur secundo Utrȝ tm̄ sint duo opa sapiēt' p⁹ enūcrata scȝ nō mētiri: de q̄bus nouit. ⁊ mētientē maifestare posse. Et videt' ꝙ nō. q2 sex ponūt' opa sapiēt' in p̄mo methaphisice. Ad dubiū rn̄det' ꝙ tm̄ sūt duo opera sapiēt' q̄ȝtū ad officiū qđ hȝ sapiēs in disputatōe scȝ arguēdo ⁊ respōdēdo. Et ad rōem. đ2 ꝙ vtrūqȝ istoȝ opeȝ sapiētis q̄ hic ponūtur p̄suppoit sex ɔdicōes sapiētis. q̄ ponūtur in p̄mo methaphisice. q̄ etiā assignatur de sapiente sm̄ se cōsiderato. ⁊ nō inq̄ȝtū habȝ officiuȝ arguentis vel respondentis.

Ad rationes: Ad primā dicitur ꝙ necessitate absoluta sm̄ quā aliq̄d đ2 necāriuȝ. qđ ē simpl'r impossibile alit' se h̄re nō ē necē nomē significare. sȝ necitate ɔdicōnata q̄ ē ex suppositōe finis necē ē nomē sicare ⁊ et' vnū nom plūa significat'. Ad scđaȝ đ2. ꝙ dupl'x ē pfectio vl' forma nois. Quedā ē pfectio p̄ma ⁊ eēntial' scȝ debita ordiatio litteraȝ in syllab' ⁊ syllabarū in dictōe cū debita platōe. ⁊ hec forma variari nō pōt remanēte eodē noie formal'r. Alia ē pfectō scđa ⁊ accn̄tal' q̄ đ2 significatō ɔcept⁹ ⁊ rei mediāte ɔceptu ⁊ hec forma pt variari remanēte eodē noie sm̄ matiā ⁊ formā p̄mā. vt i multiplici actuali. vel sm̄ materiam ⁊ non sm̄ formā que đ2 platio vt in multiplici potentiali. Tercia ratio soluit' ex dictis.

Quot autem species.

Queritur tercio Utrum tātū sint quattuor genera disputationū. scȝ disputatio doctrinalis. dyaletica. temptatiua. ⁊ litigiosa. Arguit' ꝙ nō. Primo q2 iste disputatōes sunt spēs disputatōis. igit' nō sunt genera disputationū: Scđo arguit'. i eadē scia determiatur de disputatōe dyaletica ⁊ temptatiā. igit' nō sunt disputatōes ab inuicē distincte. Tercio arguitur. disputatio sophistica nō ē disputatio. q2 syllogismus sophisticus nō est verus syllogismus. igit' nō debȝ dici genus disputatōis. In oppositū ē phs i textu.

Sciendum est primo ꝙ postq̄ȝ. p. ondit necitatē h⁹ doctrine. ɔn̄r vt videat' distinctio syllogismi sophistici de q̄ h̄ ē ad. ppositūȝ ab aliīs syllogismis. ipe enūerat ⁊ diffinit oīa genera disputatōnū. Syllogismi em̄ distiguūtur sm̄ disputatōes ad q̄s ordinātur. ⁊ silr̄ distinguūtur p suos fines. Un̄ disputatō est actus syllogisticus vni⁹ ad alteȝ ad aliqđ ppositū ostēdendū. ⁊ ita sm̄ diuersitatē finiū q̄s intendit disputās distinguūtur genera disputa-

tionū ⁊ ⁊ materie syllogismoꝝ. q̇bꝰ tāq̄ȝ instrumētis vtūť disputātes adinuicē. Rō em̄ ⁊ distinctō matiaꝝ ⁊ instrumētoꝝ ex finibꝰ accipiť

Sciendū est secūdo. ꝙ disputatōnū quedā sunt doctrinales. quedā temptatiue. ⁊ q̄dam dyaletice. ⁊ q̄dā litigiose Doctrinales sūt q̄ ex ꝓprijs principijs cuiuslibet discipline ⁊ n̄ ex hijs q̄ videntur respondēti syllogisant. ⁊ sb̄iungit phūs causam scd̄ʾe ptis dicēs ꝙ opoꝛtz em̄ credere eum q̇ discit. Nā vt habetur primo posterioꝝ. demōstratoꝛ non interrogat neq̄ȝ inquirit consensum respondentis. qꝛ demōstratio nō procedit ex ꝓbabilibus tātū. sȝ ex necessarijs simpliciť. eo ꝙ est generatiua scieꝛ nō opinionis. necessitas aūt se tenȝ ex pte rei. ⁊ nō ex ꝑte nostri. Dyaletice disputatōes sunt que ex ꝓbabilibus sunt collecte contradictionū. Dyaleticus em̄ est qui ex ꝓbabilibus ꝓcedit ⁊ nihil prohibet quedā falsa quibusdā veris esse ꝓbabilioꝛa ꝙ eo habet viaȝ ad vtrāq̄ȝ ꝑtem ꝯtradictionis. ⁊ finis huius disputatōis est generare opinionē. Temptatiue disputatōes sunt q̄ ex hijs que videnť rn̄denti / ⁊ necesse est eū scire q̇ simulat se habere sciam syllogisant. ⁊ hmōi que necesse ē ipm scire sunt cōmunia. q̇bus ignoꝛatis ignoꝛať ars. Ipsis tn̄ scitis nō ꝓpť hoc sciť ars. ⁊ hmōi disputatōis finis est expimētuȝ de sciā vel ignoꝛātia alituiꝰ dicentis se habere aliquā artē Litigiose aūt disputatōes sunt ex his que videnť ꝓbabilia ⁊ nō sunt syllogisant. ⁊ finis eaꝝ ē victoꝛia. ⁊ cōsequēter vana gloꝛia siue apparens sciētia.

Conclusio prima: Predicte diffinitōes disputatōis ⁊ spēꝝ eius sunt sufficienter assignate. Probať ꝯclusio. ꝑ ꝯditōes bone diffinitōis q̄ in istis diffinitionibus ꝯueniūt in oꝛdine ad diffinita.

Conclusio secunda. Et rn̄salis ad q̄situ tm̄ sunt q̄ttuoꝛ genera disputatōnū. Probať ꝯclusio qꝛ disputatio ē q̇dā motꝰ rōis in quo opponēs ē motoꝛ. ⁊ rn̄dens est motus. et argumentatio est instrumētuȝ. motꝰ aūt capit spēȝ a fine siue a termīo ad quē. vl'ꝫ opponēs ꝑ disputatōem intēdit generare aliquē habitū vel sumere expimentuȝ de habitu respondētis Si scd̄m sic sunt temptatiē disputatōes. Si ꝑmū h̄ est dupliciť. Aut intēdit generare habitū in se ipo aut in rn̄dēte. Si primū sic sunt litigiose. ꝑ quas opponēs intēdit sibi acquirere habitū apparēteȝ scȝ apparētē sapiam. Si secūdū h̄ est dupliciť. vel intendit generare habitū firmū scȝ scientiā. ⁊ sic sunt disputatiōes demōstrabiles vel habitū infirmū ⁊ cū foꝛmidine de opposito scȝ opinionē. ⁊ sic sunt dyaletice. De doctrinalibus aūt determiatur in libro posterioꝝ. sȝ de dyaleticis ⁊ temptatiuis agiť in libro thopicoꝝ. Etiā de temptatiā agiť in hoc libro inq̄ȝtū in aliquo incidit cū litigiosa vt inferius videbiť. Dicūt tn̄ aliqui arestotelē fecisse quēdā libꝝ spēalem de ipa qui ad nos nō ꝑuenit. De litigiosa aūt ⁊ spēbus eiꝰ ⁊ ad ipaȝ ꝑtinētibus agiť in hoc libro elenchoꝝ

Dubitatur primo: quot cause tāgūť in predicta diffinitōe disputatōis Ad dubiū rn̄deť ꝙ in ipa tāgunť q̄ttuoꝛ cāe disputatōis. Primo causa foꝛmalis cū dʾr actus syllogisticꝰ. Scd̄o efficiēs. cū dʾr vniꝰ ad alteꝝ. Tercio materialis cū dʾr ad aliqd̄ ꝓpositū Et quarto finalis. cū diciť ostendendū.

Dubitatur secundo: Quomō disputatio diciť de q̄ttuoꝛ p̄dictis disputatōibꝰ. Ad dubiū rn̄deť. ꝙ diciť de ipis analogice. Et si ꝯsideretur disputatō q̄ȝtū ad ethimologiaȝ nois ⁊ q̇d nois inq̄ȝtū diciť disputatō q̄ si diuisoꝛū putatō. sic ꝑmo dʾr de litigiosa Scd̄o de tēptatiua. Tercio de dyaletica. ⁊ vltio de doctrinali. Disputatō em̄ sophistica q̄ diciť agonistica. vel litigiose maxime ē diuisoꝝ putatō. qꝛ in ipsa opponēs ⁊ respondēs intendūt cōtrarios fines. qd̄ nō est in alijs. Sȝ si cōsidereť disputatio inq̄ȝtū est actus syllogisticus ad aliqd̄ ꝓpositū ostendēdū. tūc ꝑm ꝙ finis eius est ꝑfectioꝛ magis ꝓprie diciť disputatō. ⁊ sic q̄ȝtū ad q̇d rei disputatiō. ꝑmo diciť de doctrinali ⁊ consequēter de alijs ꝯsiderādo ipas tā ex parte materie q̄ȝ ex parte foꝛme.

Ad ratōes. Ad primam dicitur ꝙ ille disputatōes nō sūt vere spēs neq̄ȝ vera genera. sȝ sunt modi analogie. Sȝ tn̄ potiꝰ dicuntur genera q̄ȝ spēs. pꝛ q̄libet sb̄ se ꝯtinet plures modos speciales disputationū / Ad secundaȝ dicitur ꝙ disputatio temptatiua ⁊ dyaletica interdū nō distingunť ex parte materie. tn̄ distinguūtur ex parte finis. ⁊ ideo distinguunť foꝛmaliter ⁊ ꝑm rationē. Ad terciā dʾr ꝙ licet syllogismi sophistici non sunt veraciter probatiui. sunt tn̄ apparenter. ⁊ ē disputatō sophistica ꝑȝ interp̄tatōeȝ nois. maxima disputātis ꝓpter conatū vel litē q̄ ē in ea inť opponētē ⁊ rn̄dētē.

Primum igitur.

Queritur quarto. Utrū tantum sint quinq̄ȝ methe disputationis sophistice scȝ redargutio. falsum inopinabile. soleocismus ⁊ nugatio. Arguiť ꝙ non. Primo qꝛ metha

Elenchorum

eſt finis diſputatõis ſophiſtice.ſʒ illiꝰ diſputa
tõis ē tm̄ vnꝰ finis ſcʒ apparēs ſapīa.igitur tā
tū ē vna metha. Scđo arguit̃ q̇cūqꝫ redargui
tur ꝯcedit falſum. igit̃ metha redargutõis nõ
diſtinguit̃ a metha falſi.⁊ ꝑ ꝯñs nõ ſunt quin
qꝫ methe. Tercio arguit̃ ꝙ ſint plures q̄ꝫ quīqꝫ
methe.qꝛ vna ē metha ſupabundātia voc̃.igi
tur ſil'r debʒ poni vna ex defectu. Et ꝯfirmatur
qꝛ ſi rn̄dens cogit̃ nõ laqui ducit̃ ad methā.⁊
nõ ad aliquā enumeratarꝝ.igit̃ nõ ſunt tm̄ q̄n/
qꝫ methe. Jn oppoſitū ē phs in textu.

Sciendum eſt primo ꝙ poſtq̄ꝫ .p.
diſtinxit genera diſputatõnū vt eliceret diſpu
tationē de qua eſt ad ꝓpoſitū ſcʒ ad litigioſaʒ
Conſequēter.qꝛ diſtinctio eoꝝ que ſunt ad fi
nē ex fine ſumit̃ anteq̄ꝫ in ſpēali determinet̃ de di
ſtinctis modis arguēdi ſophiſtice.ipe notifi/
cat methas ſeu fines diſputatõis litigioſe. Et
illi fines vocātur methe ꝑ tranſmutatõem.q̇a
ſicut in realibꝰ metha dicit̃ vltimū ſeu terminꝰ
rei.vt longitudis vel vie.ita in ſophiſtica diſ/
putatõ iſte fines habēt rõneʒ vltimi ad qđ op
ponēs nitit̃ ducere reſpõdēteʒ Vn̄ metha vt h̄
ſumit̃ eſt incõueniēs ad qđ opponēs ſophiſta
nitit̃ videri ducere reſpõdēteʒ vi argumētatõ/
nis.⁊ dicit̃ videri dūcere.qꝛ opponēs ſophi/
ſta nõ req̇rit veraciter ducere reſpõdentē ad ali
qđ tale incõueniēs.ſʒ ſibi ſufficit ꝙ videat̃ du
cere ſiue ꝙ ducat apparēter Cū em̄ ſophiſta ſit
copioſus ab apparēti ſapīa ⁊ nõ exiſtēti. magꝭ
appetit videri ſapiēs ⁊ nõ eſſe q̄ꝫ eſſe ⁊ nõ vidéi
Et ꝓporcionabiliter magis appetit redarguē
apparēter q̄ꝫ redarguere veraciter ⁊ nõ videri.
Et dr̄ vi argumētatõis.qꝛ ſi alit̃ rn̄dens duce
cetur ad tale incõueniēs ꝑ h̄ opponēs nõ acq̇/
reret apparentē ſapiētiā q̄ ē finis eiꝰ.

Sciendum eſt ſecūdo ꝙ ſunt quīqꝫ
methe in numero vt dicitur in textu q̄ nūerate
ſunt. Redargutio ſic ſolet diffiniri ꝙ eſt p̄con
ceſſi negatio.vel p̄negati cõceſſio vi argumēta
tõis ⁊ in eadē diſputatõe Sʒ metha falſi ē ma
nifeſte falſi ꝯceſſio.qꝛ ſi ꝯcedēt̃ falſū obſ cuꝝe
qđ n̄ videt̃ circūſtantibꝰ eſſe falſum nõ eſſʒ m
tha diſputatõis ſophiſtice.qꝛ nõ eēt apparēs
incõueniēs.⁊ ꝑ h̄ differt falſuʒ a redargutione
qꝛ q̄ꝫuis in redargutõe ꝯcedat falſum vl' neget
veꝝ;tamē nõ oportʒ ꝙ concedat manifeſte fal
ſum Sʒ in opinabile ē ꝯceſſio alicuiꝰ qđ eſt cõ
tra opinionē omniū aut pluriū vl' ſapientū vl'
illoꝝ quos rēſpondens inſequitur. Et differt
a metha falſi.qꝛ ſic tam veꝝ q̄ꝫ falſum poſſunt
eſſe ꝓbabilia.⁊ ꝑ ꝯſequēs opinabilia. ita tam
verū q̄ꝫ falſuʒ poſſunt eē in ꝓbabilia.⁊ ꝑ ꝯñs
inopinabilia.⁊ ſic in metha inopinabilis non
ſemꝑ ē ꝯceſſio manifeſte falſi. Etiā eſt alia ratõ
falſi et inopinabile quia falſum ſe tenet ex
parte rei;inopinabilis vero ex ꝑte ꝯgnoſcentis
Solecociſmus eſt viciū in cõtextu ꝑtiū oratõ/
nis ꝯtra regulas artꝭ grāmatice factū.⁊ metha
ſoleociſmi eſt ꝯceſſio orõis in qua eſt tale viciū
Nugatio vero ē vniꝰ ⁊ eiuſdē dictõis in eadeʒ
ꝑte inutilis repetitio.⁊ metha nugatõis dicit̃ ꝯ
ceſſio oratõis in qua eſt tale vitium.

Cõcluſio prima Opponens ſo/
phiſta non intendit equaliter dictas methas
contra reſpondentem.ſed principaliter inten/
dit redargutionē ex ꝯſequēti alias Probatur
concluſio.qꝛ opponens ſophiſta maxime intē
dit illam methā que maxime ē inconueniēs et
magis apparēs ſed nullū eſt manifeſtius incõ
ueniens q̄ꝫ ſimul negare vel cõcedere duo ꝯtra
dictoria.qđ fit in redargutione.igit̃ p̄ncipalit̃
ſophiſta intendit redarguere.⁊ ſcđo intendit
ducere ad concedendū manifeſte falſum. Ter/
cio intendit ducere ad aliqđ inopinabile.⁊ q̄r/
to facit vti aliquo ſoleociſmo qđ eſt facere reſ/
pondentē ꝭm locutionem barbarizare. Quin
to intendit ducē rn̄dētē ad idē freq̄nter dicere

Concluſio ſecūda Et reſponſiua
tm̄ ſunt quīqꝫ methe diſputatõnis ſophiſtice.
Probat̃ cõcluſio.qꝛ metha in ꝓpoſito ē incõ/
ueniens aut igit̃ illud incõueniēs ſe tenet ex ꝑ/
te rei.vel ex ꝑte ſermonis. Si primū ſic eſt du/
pliciter.vel ſumit̃ ex ꝑte rei abſolute.⁊ ſic ē me/
tha falſi.vel ꝑ reſpectū ad p̄conceſſum vel p̄ne/
gatū a reſpondēte:⁊ ſic eſt redargutio.vel per re
ſpectū ad opinionē plurium vel ſapientū.⁊ ſic
eſt metha inopinabilis. Si tale incõueniēs ſe
teneat ex parte ſermonis.hoc eſt dupliciter.vel
ſe tenet ex parte ſubſtātie ſermonis.⁊ ſic eſt nu/
gatõ.vl' ex ꝑte accn̄tiū.⁊ ſic ē metha ſoleociſmi.

Dubitat̃ p̄mo. Quõ dicit̃ metha
de iſtis quinqꝫ methis. Ad dubium reſponde
tur.ꝙ de ipſis dicitur analogice ꝭm ordinem
prius aſſignatū. Nā ꝑ prius dicitur de redar/
gutione q̄ eſt maximū inconueniens ⁊ ꝑ poſte/
rius de alijs.⁊ ꝑ iſtas methas ſophiſta poteſt
apparere ſapiens in omnibus ſcientijs. Nā re
darguendo videt̃ eſſe ſapiens in methaphiſicꝭ
et cogendo concedere manifeſte falſum videbi
tur ſapiēs in mathematicis.⁊ naturalibꝰ in q̇/
bus ſunt notiſſime ꝓpões.⁊ ducēdo ad inopi
nabile videbitur ſapiens in dyaleticꝭ q̄ ꝓbabi
libꝰ vtūtur.⁊ faciēdo vti ſoleociſmo videbit̃
ſapiēs in grāmaticꝭ.⁊ ꝯpellendo ad frequēter i

ntil'r idē dicē videbiť sapiēs in rethoricis.

Dubitať scđo. Quare barbaris/mus nō ponitur metha disputatōis sophisti/ce cū tn̄ sit incōueniēs ꝫm grāmaticū sicut sole/ocismus. Ad dubiū respōpeť ꝙ cā est. qꝛ bar/barismus hꝫ fieri in dictōe simplici. ⁊ sic nō pt cōcludi ꝑ argumĩtatōez. sꝫ soleocism⁹ fit in oꝛa tione q̄ pt esse vera vl' falsa. ⁊ pt in argumētati one ꝯcludi. Jō nō ē eadē rō de ill' duob⁹ vitijs.

Ad rationes: Ad primā dicitur ꝙ licet disputatōis sophistice sit tm̄ vn⁹ finis vl/tim⁹ scꝫ vana gl'ia tn̄ ille finis ē extrinsec⁹. ⁊ me tha solū dꝛ de fine intrīseco siue de termino rei. nō q̄nqꝫ sunt fines intrinseci disputatōes so/phistice. Ad scđam ptꝫ solutō ex dictis. Nō̄sū est em̄ q̄liter distinguitur metha redargutōis a metha falsi. Ad terciaꝫ dꝛ. ꝙ nulla sit metha ꝑ defectū. qꝛ ibi non manerꝫ oꝛo ꝯpleta q̄ possꝫ eē ꝯclusio argumētatiōis. Ad ꝯfirmationē dꝛ ꝙ si rn̄s cogať non loq̇ duciť ad eādē metham ad quā ducētur ac si sp loq̄retur ⁊ sic metha nō loq̇ non ē metha spēalis distincta sed ad quā libet aliaꝝ potest reduci.

Modi autem aliarum.

Queriť quito Utꝝ tātū sint duo modi arguēdi sophistice scꝫ i dcōe ⁊ extra dic/tōem. Arguiť ꝙ nō. Primo qꝛ fallatia āphibo logie ꝯpositōis ⁊ diuisiōis nō sunt in dictōne. qꝛ sunt in oꝛōe. nec extra dcōez. qꝛ cām appen/tie hn̄t ex pte vocis. ⁊ tn̄ sunt modi arguēdi so phistice igiť ⁊c̄ Scđo arguiť. oīs fallatia fit ꝑ argumētatōez sophisticā. ⁊ oīs argumetatō ē oꝛo. igiť oīs fallatia ē in oꝛōe. Tercio arguiť. nō ꝯtigit res ferre ad disputatōes. sꝫ noīb⁹ ꝓ re bus vtimur igiť ⁊c̄. ⁊ sic nulla est fallatia extra dictionē: Jn oppitū ē phs in textu.

Sciēdū est ṗmo. Q. postq̄ꝫ phs deťmiauit de methis seu de finibus argumēta/tōis sophistice. Consequēter deťmiat de falla/cijs seu mōis arguēdi sophistice q̇ dicunť loci sophistici. ⁊ ꝫm veꝝ oꝛdinē ⁊ distinctōez speci ficā fallatiaꝝ ⁊c̄. Un̄ fallacia dupl'r accipitur. Uno mō actiue. ⁊ sic diffiniť ꝙ est ydoneitas decipiēdi faciēs credere de nō ente ꝙ sit ens vel de ente ꝙ sit nō ens mediāte fantastica visione. ⁊ est ꝓṗa acceptō fallacie. ⁊ ħ mō̄ idē sunt falla/cia ⁊ loc⁹ sophistic⁹. ⁊ ꝫm hāc acceptōez de falla cijs tradiť aꝛs abarest Alio⁹. pt capi passiē. s. ꝓ deceptōe fcā in aliq̄ ꝑ argumĩtatōez sophisticā i q̄ ē ydoneitas decipiēdi. ⁊ solꝫ sic diffiniri ꝙ est deceptō ipiti art sophistice cāta ꝑ argumĩtatō nē sophisticā. Fallacia ei accepta actiē cāť argu mētatōez sophisticā. ⁊ ē ṗncipiū ei⁹ sed fallacia passiē sūpta cāť ex argumētatōe sophistica.

Sciendum est secūdo: ꝙ in disputa tōe sophistica tm̄ duo repiūť scꝫ res de q̄b⁹ dis/putať. ⁊ voces ꝑ q̄s fit disputatō. iō cā appen/cie fallaciaꝝ solū pt accipi ex ꝑte illoꝝ duoꝝ. ⁊ q̄n fallacie sumūt cāꝫ appētie ex ꝑte voc signi/ficatie dicūť fallatie in dcōe. ⁊ q̄n ex ꝑte rei signi ficate dicūť fallacie ex dcōez. tn̄ fallatie nō sumt cām appentie ex ꝑte rei absolute ꝯsidēate. sꝫ ꝓ/ut ꝑ dcōez ꝯsiderať Jō meli⁹ dicūť fallacie extra dcōez q̄ꝫ fallatie rei. ⁊ q̄ꝫuis in oī fallatia sit cā appentie ⁊ cā defcūs. tn̄ qꝛ ydoneitas decipien/di ṗncipal'r veit ex cā appentie. Et qꝛ arguens sophistice mag intēdit appere decipē q̄ꝫ decipe ꝫm ꝟitatē. Jō fallacie sumūt distinctōez specifi cā. oꝛdinē. ⁊ rōem ex ꝑte causaꝝ apparētie. ⁊ nō ex parte causaꝝ defectus.

Conclusio prima. Et respōsalis ad q̄situ. tm̄ sunt duo mōi arguēdi sophistice scꝫ in dictōe. ⁊ extra dictōez. Patꝫ. qꝛ in omni argumĩtatōe sophistica solū sūt duo scꝫ voces significatie. ⁊ res significate. Aut igiť cā appen tie ꝓueit ex ꝑte voc. ⁊ sic sumitur mod⁹ arguen di in dictōe. Ul' suitur ex ꝑte rei. ⁊ sic sumitur modus arguendi extra dictōnē.

Conclusio secunda. Tm̄ sex sunt mōi arguēdi sophistice in dictōe. scꝫ eq̇uocatio amphibologia. compositio. diuisio. accentus et figura dictionis Probat phs inductiue. qꝛ om̄e argumētum sophisticū fit ꝑꝫ eq̇uocatōez vel amphibologiā ⁊ sic de alijs. igitur ⁊c̄ Et syl logismo sic potest ꝓbari. qꝛ oīs fallacia in dic/tione fit ex eo ꝙ eisdē dictionib⁹ vl' oꝛatōibus nō idem significamus sed diuersa. ita ꝙ ibi est multiplicitas. sed tm̄ sex modis eisdem nomi nib⁹ vl' oꝛatōnib⁹ nō idē significam⁹ Jgitur tā tū sunt sex fallacie in dictōne. Minoꝛ patꝫ qꝛ q̄n̄cūqꝫ eisdē nomibus vel oꝛatōibus nō ideꝫ significamus ē aliq̇d multiplex. Uel igitur est verū multipl'x. vel apparēs tantū. siue fantasti cū. Si secūdum. sic est figura dictiōis. Si pri mum. ħ est dupliciter. vel ē actuale. vl' potētia/le. Si actuale vel fit in simplici dictione. ⁊ sic ē eq̇uocatio Uel in oꝛatōe. ⁊ sic est vl' dicitur am phibologia. Si aūt potētiale. vel ē in simplici dictione ⁊ sic est accent⁹ Uel in oꝛatōe ⁊ ħ du/pliciter. qꝛ vel oꝛatio est in sensu cōposito falsa et in diuiso vera. ⁊ sic est fallacia cōpositionis vel econtra ⁊ sic ē fallacia diuisionis.

Dubitatur primo: Quomō differt allacia a syllogismo sophistico. Ad dubiū res

pondet q sicut loc⁹ dyaletic⁹ differt a syllogis/
mo dyaletico ita fallatia q̄ ē loc⁹ sophistic⁹ dif/
fert a syllogismo sophistico. iō sicut loc⁹ dyale/
tic⁹ ē pncipiū in q̄ fundat argumētū dyaleticū
ita loc⁹ sophistic⁹ ē pncipiū in q̄ fundat syllo/
gism⁹ sophistic⁹ ⁊ sicut in eodez loco dyaletico
pl'es syllogismi dyaletici fūdāt ita in eodē lo/
co sophestico. pl'es palogismi ⁊ sicut loc⁹ dyale
tic⁹ diuidit p locū maxiaz q̄ ē ppositō p se no/
ta in q̄ argumta fundāt ⁊ p locū dr̄ne maxime
ita loc⁹ sophistic⁹ diuidit p locū maximā ⁊ lo
cū drñam maxie vt in fallacia equocatōis max
ima fl'a in q̄ fundat palogism⁹ ei⁹. Est ista ois
dcō vna ƀz matiā ⁊ ƀz modū pferēdi tm̄ vnū
significat. Et loc⁹ drña maxie ē acceptō alic⁹ ter
mini ex q̄ elicit argumtū Et tn̄ drña in h̄ quia
maxie dyaletice sunt vere. iō assumūt in argum
tis ad ꝯfirmādū ipa s; maxie sophistice sp st;
false. Jō sophista nō assumit eas ad ꝯfirmādū
sua argumēta q; stati appet falsitas eoꝝ.

Dubitatur secundo: De ordine
modoꝝ arguēdi sophistice in dcōe. Ad dubi
um rn̄det q int fallacias in dcōe ⁊ general'r int
oēs fallacias attēdit ordo pōris ƀm maiorē
ydoneitatē decipiēdi. ⁊ vbi e cā maior appētie
ibi ē maior ydoneitas decipiēdi q̄re fallacie q̄
sunt ƀm multiplex actuale ponūt pōres ⁊ ꝯñr
ille q̄ fiūt ƀm ml'tiplex potētōnale Et vltia ē fal
lacia q̄ fit ƀm multiplex fantasticū. De ordine
vero fallatiarū extra dictionē ad fallacias in/
dictione ⁊ etiā inter se dicet inferius.

Ad ratōes. Ad primam dicitur
q h̄ accipit dictō cōiter vt se extēdit ad dictōez
simplicē ⁊ ꝯpositā q̄ dr̄ orō ⁊ sic capit hic p oi
eo qd̄ dicēdo pfert Ad scdaz dr̄ q fallacia pas
siue accepta fit p argumtatōez sophisticā s; tn̄
cā appentie ex q̄ pueit qn̄q; sumit ex pte rei. Et
sil'r dicet ad terciā ⁊ hec de questione.

Sunt autē secundū equiuocationem.

Queritur sexto. Utrum fallacia
equocatōis sit fallacia in dtōe ab oib⁹ aliis di/
sticta Ar q n̄. prio q; n̄ ē pōnda fall'a vniuoca
tōis ḡ nec fall'a equocatōis. ꝯña t; a sili. q; si
aliq̄s poss; decipi credēs dicōez vnā. vnū ƀcāe
q̄ pl'a ƀcat ita videt q poss; aliq̄s decipi credēs
dicōez vnā pl'a significāe q̄ tn̄ vnū ƀcat Scdo
arguit fallacia equocatōis ⁊ fallatia āphibolo
gie fiūt ƀ; idē ml'tipl'x. s. actuale. igit nō distin
guūt Tercio arguit fallacia equocatōis fit in
simplice dcōe sicut etiā fallacia accēt⁹ ⁊ figūe dic
tōis Igit nō distinguit ab ill' fallaciis. In op/
positū est phus in textu.

Scienduz primo. Q; postq̄; phus
posuit enumeratōez genēalē modorū arguēdi
sophistice ƀm dcōez Hic ꝯñr determiat in spēali
de illis modis q̄ sunt ƀm dctōem ⁊ pmo de ill' q̄
peccāt ƀm multiplex actuale dictōis eo q in t'li
ml'tiplicitate ē maior cā apparētie vnitat; ml'
tiplic; q; in aliis mōis arguēdi sophistice ƀm
dictionem.

Sciendū est secūdo. q equiuocatio
est multiplicitas dictōis simplicis eiusdē ƀm
materiā ⁊ formā id ē ƀ; vocē q̄ se h; vt matia
et modū pferēdi q̄ se h; vt forma. S; fallacia
equocatōis ē ydoneitas decipiēdi pueniens ex
ydēptitate dcōis simplic; ƀm matiā ⁊ modū p
ferēdi plura tn̄ significātis. Et hui⁹ fallacia cā
apparētie ē vnitas dictōis simplic; ƀm matiā
et formā ppt quā credim⁹ qd̄ sit vnitas signi/
ficati. Causa ṽo defect⁹ ē pl'alitas significatoꝝ
q̄ lat; sub vnitate voc; significatiē q ē cā appē
tie In omi em̄ fallacia cā apparētie mouet ad
credēdū qd̄ nō ē esse. q; abscōdit sb se cā; defec
tus. s; cā defect⁹ falsificat creditū id ē ondit cre/
ditū esse falsu; q; p ipa; causatur actualis de/
ceptio respondentis.

Conclusio prima. Fallacia equo
catōis ē fallacia in dictōe. Qd̄ em̄ ƀ; equoca/
tōez sumi possit aliq̄ fallacia. pat; q; in dictōe
equoca ē cā apparentie vnitat; significatoꝝ sc;
vnitas vocis. Est etiā ibi cā defect⁹ sc; pl'alitas
significatoꝝ Igit in se h; ydoneitatē decipiēdi
S; q talis fallacia sit in dictōe pat; q; cā ap/
parētie ei⁹ se ten; ex pte dcōis ⁊ nō ex pte rei cū
illa cā sit vnitas voc; ƀ; matiā ⁊ ƀm formā

Conclusio secunda. Fallacia equo
catōis ē ab oib⁹ fallaciis disticta. Probatur ꝯ
clusio q; fallacie distinguūtur abinuicē p su/
as cās apparētie sed cā apparētie fallacie equo
catōis ē distincta a caus apparētie oim aliarū
fallaciaꝝ vt poss; inductiē pbari. igit ꝯcl'o ṽa

Dubitat primo. De nūero modoꝝ
fallacie equocatōis. Ad dubiū rn̄detur q ƀm
diūsitatē exēploꝝ positoꝝ a pho p ista fallacia
distingui pn̄t tres mōi ipi⁹ Prim⁹ ē qn̄ dictio
simplex eadē ƀm materiā ⁊ formā pncipaliter
plura significat. Et ƀm hūc modū h̄ palogisat
q̄cūq; discūt docēt s; sciētes docēt igitur sciētes
discūt. Nā discē est equocū ad h̄ qd̄ ē dac dis/
ciplinā alicui put capitur actiē ⁊ ad h̄ qd̄ ē ca/
pe disciplinā put capitur passiē. In pmo sen/
su ista ē vera sciētes discūt ⁊ in scdo falsa. Se
cund⁹ mod⁹ ē qn̄ dictō simplex eadē ƀm matiā
et formā vnū pncipal'r significat ⁊ aliud poste
rius vt h̄ q̄cūq; expediūt bona sunt. s; mala ex/
pediūt ḡ mala bona sūt. Hec em̄ dictio expedi/

eis p̄mo ẛcat illud q̇d ē bonū ſimpl'r ſʒ poſte/
ri⁹ ꝛ ꝑ q̄ndā analogiā ſignificat illd̄ qd̄ ē bonū
ſm q̇d. Ꝺo c eīm mō aliqd̄ malū p̄t ſortiri rōʒ
boni ꝑ q̄nto ē min⁹ malū ꝛ ſic vocat̄ bonū in ali
q̄ caſu vt trūcatio pedis q̄nqʒ ē hoi nccāria ne
totū corp⁹ ꝑeat. Terci⁹ mod⁹ ꝓueīt qn̄ dictō ꝑ
ſe ſumpta vnū ẛcat ꝛ iūcta alteri pl'a ẛt ſʒ quē
modū ſic ꝑalogiſat̄. Quicūqʒ ſanabat̄ ſan⁹ eſt
laborās ſanabat̄ g̊ laborās ſan⁹ ē. Ul' ſic q̇cūqʒ
ſurgebat ſtat ſedēs ſurgebat. igitur ſedens ſtat
Hec dictō laborās ꝛ ſil'r hec dictō ſedēs per ſe
ſumpta vnā ſignificat. ſcʒ laborātē vl' ſedētem
in p̄n̄ti ſʒ iūcta cū v̄bo p̄teriti tp̄is p̄t capi ꝑ la/
borante vel ſedente in preterito.

Dubitat̄ ſcd̄o De diſtinctōe iſto
rum mōꝝ. Ad dubiū rn̄r ꝙ ſic diſtinguūt̄. q̄ꝛ
p̄m⁹ ē in vere eq̇uoc̄ q̄ dicūt̄ eq̇uoca a caſu Se
cūd⁹ aūt rep̄it̄ in analogis q̄ vocāt̄ eq̇uoca a ꝯ
cilio. Et terci⁹ mod⁹ rep̄it̄ in hijs q̄ ꝑ ſe ſūt vni
uoca ꝛ tn̄ rōe adiūcti vl' rōe ſui mōi ſignificādi
hn̄t aliquā multiplicitatē. Alit̄ tn̄ p̄nt diſting
ui h̄ mō q̄ꝛ p̄m⁹ mod⁹ ſumit̄ ſm eq̇uocatōem
q̄ ꝓuenit ex ipoſitōe. Scd̄s aūt ſm eq̇uocatōʒ
q̄ ꝓueit ex tranſſumptōe. Et terci⁹ ex eq̇uocatōe
q̄ ꝓueit ex ꝯpoſitōe vni⁹ dcōis cū alia dcōe. Ex
dict̄ p̄tʒ ordo iſtoꝝ modoꝝ q̄ꝛ p̄m⁹ mod⁹ per
fectōem eq̇uocatōeʒ iportat. Scd̄s v̄o ꝛ terci⁹
q̄ſi ꝑ accn̄s eq̇uocatōeʒ iportāt. ꝛ ſʒ h̄ p̄t ſumi
ſufficiētia iſtoꝝ modoꝝ q̄ꝛ vl' dcō ē multiplex
ſʒ ſe l' ex adiūcto ſi ſcd̄ʒ ſic ē terci⁹ mod⁹ ſi p̄mū
vl' ſignificat pl'a eq̄ p̄mo. ꝛ ſic ē p̄m⁹ mod⁹ vl' ſʒ
p̄us ꝛ poſteri⁹ ꝛ ſic ē ſcd̄s mod⁹ Un̄ in p̄dcīs ꝑ
alogiſmis oñdit ph̄s eē eq̇uocatōeʒ Nō vt ſol
uat ipos. q̄ꝛ de ſolutōe ꝑalogiſmoꝝ tractā dū ē
in ſcd̄o libro ſʒ h̄ facit vt oñdat dictos ꝑalo/
giſmos eē ad ꝓpoſitū ꝛ eē exēpla ꝯpetētia hu⁹
fallacie. Et de ſolutōne in ſpeciali videbitur in
ſecundo libro.

Ad rationes: Ad primā negatur
ꝯn̄tia q̄ꝛ nō ē ſil'e Nā in dcōe ſignificāte vnuʒ
abſolute ſumpta nō p̄t ſumi aliq̄ cā appentie
pl'alitat̄ ſignificatoꝝ. ſʒ in dcōe pl'a ſignificāte
bn̄ ſumit̄ cā appentie vni⁹ ſignificatōis Et di/
cebat̄ abſolute ſumpta ꝓpter multiplex fanta/
ſticū vbi dctō ſignificās vnū videt̄ alid̄ ſignifi
caē ꝓpt̄ ſil'itudīeʒ cū alia dcōe Et ꝓpt̄ h̄ differt
hec fallacia a fallacia figūe dcōis. A fallacia āt
accētus differt quia in accentu dictio non eſt
vna ſm modū proferendi ſicut ī iſta Et ſic ſol/
uitur tercia ratio. Ad terciam dicitur ꝙ equi/
uocatio ꝛ amphibologia bene conueniunt i ge/
nere ſed differunt in ſpecie quia equiuocatio
fit in ſimplici dictione. Amphilogia vero in
oratione.

Secundum amphibologiam.

Querit̄ ſeptio. Utrū fallacia amphibo
logie ſit fallacia in dictione ab alijs diſtincta.
Arguit̄ ꝙ nō. prio q̄ꝛ āphibolagia ē dubia ſnīa
igit̄ in oī fallacia ē āphibologia ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō eſt
fallacia ab alijs diſtincta. Scd̄o arguit̄ falla/
cie diſtincte dn̄t hr̄e modos diſtictos ſʒ falla/
cia āphibologie ꝛ eq̇uocatōis nō hn̄t diuerſos
mōs q̄ꝛ eidē mōi aſſignāt̄ ipẛ i textu. Igit̄ nō ſt̄
fallacie diſticte Tercō arguit̄ fall'a āphibologie
ē in orōe ſicut fall'a ꝯpōis ꝛ diuiſiōis. igit̄ nō ē
diſticta ab ipẛ. In oppoſitū ē ph̄s in textu.

Sciēdū eſt p̄mo. Q poſtq̄ʒ ph̄s
determiauit de fallacia eq̇uocatōis Coñr determiat
de fallacia āphibologie q̄ q̇dē āphibologia vt i
ꝓpoſito ſumit̄ ē dubia ſnīa ꝓueiens ex multi/
plicitate orōis eiuſdē ſm matiā ꝛ modū ꝓferē
di. Et d̄r āphibologia ab āphi qd̄ ē dubiū et
bole qd̄ ē ſnīa q̄ī dubia ſnīa. Ex q̄ p̄tʒ ꝙ fall'a ā
phibologie ē ydoneitas decipiēde ꝓueniens ex
multiplicitate orōis eiuſdē ſm matiā ꝛ formā
Et cā appentie ē illa idēptitas orōis ſm ſb̄ſtā
tiā ꝛ modū ꝓferēdi. Cā v̄o defect⁹ ē diūſitas ſē
ſuū ſiue ſnīaꝝ illi⁹ orōis Et d̄r poti⁹ ſnīaꝝ q̄ʒ ſig
nificatōnū q̄ꝛ ꝓp̄e loq̄ndo ſnīa ē orōis ꝛ ſigni
ficatō eſt dictionis ſimplicis.

Sciendum eſt ſecūdo: ꝙ hui⁹ falla/
cie ſunt tres mōi ꝓporcōnabl'r ſicut in fallacia
eq̇uocatōis. Prim⁹ ē qn̄ orō actual'r eadē p̄nci
pal'r pl'a ẛt ſicut iſta orō pugnātes vellē me ac
cipe q̄ duplex ē q̄ꝛ me p̄t ꝯſtrui cū illo v̄bo acci/
ꝑe a ꝑteañ ꝛ pugnātes a ꝑte poſt ꝛ ſic ē v̄a vel
ecōūſo ꝛ ſic eſt falſa Scd̄s mod⁹ ē qn̄ eadē orō
ſm materiā ꝛ formā p̄ncipal'r vnū ſignificat ꝛ
trāſſumptie aliud Et ſignificat̄ cū dicit textus
qn̄ ſoliti ſum⁹ ſic dicē. vt p̄t poni de illa orōe lit
tus arat̄ vl' de iſta lauat laterē vl' de iſta lup⁹ eſt
in fabula ſʒ de iſto mō n̄ poīt Areſt̄. vt q̄ꝛ ora
tōes trāſſumptie apd̄ diūſa ydeomata ſunt di
ūſe ꝛ ea q̄ in vno tp̄e apd̄ aliq̄s trāſſumptia ſt̄
apud alios nō ſunt tranſſumtia. Terci⁹ mo/
d⁹ ē. qn̄ eadē orō actual'r ꝑ ſe ſumpta hʒ vnū
ſenſū ſʒ iūcta cū alia pl'a ẛt vt iſta orō h̄ vidʒ q̄
ſolū ẛt hoc vidē. Et ſil'r dicēt̄ de iſta ſcit ſecl'm
ꝛ ſic de ſil'ib⁹ Si ei aliq̇d adiūgat̄ h̄ poteīt ſig/
nificaē rē viſā aut rē ſcitā vt dicēdo q̇cq̇d ſcit h̄
ſcit vl' qd̄ aliq̇s vidʒ h̄ uidʒ vl' qd̄ tu dic̄ eē h̄
tu dic̄ eē. ꝛ ſil'r iſta ꝯtigit tacētē dicē ꝛ fac'e ē ſʒ
iſtas orōes formaē ꝑalogiſmos q̇ ſt̄ i ſillogiſ.
Concluſio p̄ma. ꝯueiet̄ aſſignāt̄ tres
mōi fall'e āphibologie. ꝓbat̄ ꝯcl'o ꝑ ſufficiētiā
q̄ꝛ oīs mod⁹ āphibologie eſt ex multiplicitate
orōnis. Uel igit̄ eſt ex multiplicitate oratōis

ſimplicis. vl' cāte ꝑ additōem. Si ſcd̄m ſic eſt terciꝰ modꝰ. Si ꝑmū h̄ eſt dupl'r. qꝛ vl' tal' mł'tiplicitas ſumit̄ ꝺm ꝟcationē ꝑncipalem oꝛo̅is ꝛ ſic ē ꝑmꝰ modꝰ. vel ꝺm tranſſumptōꝫ ꝛ ſic eſt ſcd̄us modꝰ. ꝛ ſic patet ꝙ ſūt tres modi cōmunes eq̄uocationis ꝛ āphibologie dr̄ntes ſolū qꝛ in equiuocatione accipiunt̄ in dictōe ſimplici ꝛ in amphibologia in oꝛ̄e

Concluſio ſecunda. et reſponſalis. ad queſitū fallacia āphibologie ē fallacia i dictione ab oībꝰ fallacijs diſtincta. Probat̄ ꝯ°. ſicut ꝓbatū ē ſupra ꝺe fallacia eq̄uocatōnis. qꝛ habet cauſam apparētie a cauſis apparētia aliaꝝ fallaciaꝝ diſtinctam.

Dubitatur primo. vtrum verum ſit ꝙ ſint tres modi cōes equiuocationis ꝛ āphibologie. Et videt̄ ꝙ nō qꝛ terciꝰ modꝰ nō pt fieri in eq̄uocatione. igit̄. Añs pꝫ. qꝛ ſi dictio ꝑ ſe ſumpta vnū ꝟcet ꝛ iūcta alteri plura ibi. videt̄ eſſe āphibologia ꝛ nō eq̄uocatio. qꝛ ex ꝯiūctione dictionis cū dcōe reſultat oꝛ̄o. Ad dubium rn̄det̄ ꝙ ſi multiplicitas reſultans ex ꝯiūctione dictōis cū dicōne ſit totiꝰ ꝯiūcti. ꝛ non vniꝰ ꝑtis tm̄ tūc erit multiplicitas oꝛōis ꝛ amphibologie. ſed ſi multiplicitas oꝛiat̄ ex ꝯiūctione dcōnis cū dictione ſic tn̄ ꝙ illa multiplicitas nō ſit totiꝰ ꝯiūcti, ſed ſolū vniꝰ ꝑtis ſic ē eq̄uocatio vt cū dꝛ laboꝛās ſanabat̄ illa oꝛ̄o tota nō dꝛ h̄ꝛe mł'ta ꝟcata ſed hec dictio laboꝛās dꝛ̄ ſignificare laboꝛantē in p̄nti vel ꝑterito. qn̄ ꝯiungitur alteri dictioni.

Dubitatur ſecundo Utrum predicti modi āphibologie ſint abinuicē diſtincti. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ terciꝰ modꝰ nō diſtinguitur ab alijs. Nā hoc ē cōe oībꝰ alijs modis āphibologie ꝙ ꝑtes dcōnis ꝑ ſe ſumpte nō ſūt multiplices. Jūcte ꝟo cū alia multiplicitatē habēt. Ad dubiū rn̄det̄ ꝙ ſicꝫ aliq̄ dictō ſimplex interdū ꝑ ſe ſumpta nō eſt multiplex ſꝫ iūcta cū alia trahit quandā multiplicitatē ſic etiā bn̄ repit̄. ꝙ aliqua oꝛ̄o ꝑ ſe ſumpta nō habet plures ſenſus. ſed iūcta cū aliquo alio capit multiplicitatē. vt iſta ſeculū ſcitū ē multiplex. qꝛ tm̄ valet. ſicut ꝙ ſeculū ſciat. ſed ſi ponat̄ illud ꝓnomē h̄ dicendo hoc ſeculū ſcit iā. hꝫ multos ſenſꝰ. qꝛ pōt ꝟcare h̄ habere ſciam ꝺe hoc. ſꝫ oꝛōes reſpicientes alios mōs ꝑ ſe h̄nt q̄ndā mł'tiplicitatem Et iō iſte terciꝰ mōꝰ ꝯuenien̄t ab alijs diſtiguit̄

Ad rationes. Ad primam dicitur. ꝙ hic nō capit̄ āphibologia generał'r ꝓ q̄libet dubia ſn̄ia ſꝫ ſpāl'r ſolū. Pro dubia ſn̄ia q̄ ꝓuenit ex multiplicitate dcōnis eiuſdē ꝺm vocē ꝛ modū ꝓferendi ſiue ꝺm materiā ꝛ foꝛmam.

Ad ſcd̄am dꝛ licet ille fallacie habeant eoſdem modos generales tn̄ h̄nt diuerſos modos ſpāles qd̄ ſufficit ad ipaꝝ diſtinctōem. Ad terciaꝫ dꝛ licet āphibologia ꝯueniat cū diuiſione ꝛ cōpoſitione in h̄ ꝙ ſūt in oꝛone tn̄ dr̄nt in alio. qꝛ amphibologia ē in oꝛōe eadē ꝺm materiaꝫ. ꝛ foꝛmā. ꝛ alie nō ſunt in oꝛone eadē ꝺm materiam diuerſa tamen ꝺm foꝛmā.

Que vero ꝺm diuiſionem

Querit̄ octauo. Utꝝ ꝺm cōpoſitioneꝫ ſumat̄ vna fallacia in dictōe ab alijs diſtincta Arguit̄ ꝙ nō qꝛ ꝯpō ꝛ diſio fiūt i oꝛōe. Igitur ꝺm ꝯpōꝫ n̄ fit fallacia in dcōe Scd̄o arguit̄ in oī ꝑalogiſmo i q̄ eſt ꝯpō repit̄ etꝫ diſio cū repiatur aliq̄ ꝯpō diuiſa Igit̄ nulla fallacia magis dꝫ dici ꝺm ꝯpōem q̄ꝫ ꝺm diuiſionē. Tercio arguitur falla. ꝯpōnis ꝛ diſionis h̄nt eaſdē cās appꝛentie ꝛ ꝺefectꝰ. Igit̄ ꝺm ꝯpōem n̄ ē vna fallacia ſpāl' ab oībꝰ alijs diſtincta. In oppoſitū eſt phūs in textu.

Sciendū eſt ꝑmo. ꝙ determinatis ꝺe fallacijs peccātibꝰ ꝺm multiplex actuale. Cōſequēter ꝺetermiat ꝺ̄ fallacijs peccātibꝰ ꝺm mł'tiplex potētionale. ꝛ ꝑo°. ꝺ̄ ꝯpōe ꝛ diſione q̄ꝫ accentu lꝫ accētꝰ ſit in ſimplici dcōe ꝛ ꝯpō in oꝛōne. Cꝰ rō ē qꝛ in ꝯpōne ꝛ diſiōe lꝫ n̄ maneat eadē oꝛ̄o actual'r. manēt tn̄ eedē dcōis In accētu aūt n̄ manet vnitas oꝛ̄ois neqꝫ actual' vnitas dcōis ſimplicꝫ. Jō in ꝯpōe ꝛ diſiōe ē maioꝛ cā appꝛentie q̄ꝫ i falla. accētꝰ. Et adhuc pꝰ ꝺetmiat ꝺe ꝯpōe q̄ꝫ diſione qꝛ maioꝛ ē appꝛētia. ſi diſa ē ꝟa ꝙ etꝫ ꝯpoſita ſit ꝟa quā ecōtra. Jō i fallacia ꝯpōis ē maioꝛ cā appꝛētie q̄ꝫ in falla. diſiōis mō fallacie oꝛdināt̄ ꝺm oꝛdinē ſuaꝝ cāꝝ appꝛētie.

Sciendū eſt ſcd̄o ꝙ ꝯpō vt h̄ ſumit̄ ē eoꝝ q̄ dn̄t diuidi fl'a vnio. Et diſio ē eoꝝ q̄ dn̄t ꝯponi falſa ſeꝑatio nec ē h̄ ꝺmo ꝺ̄ ꝟitate ꝛ falſitate oꝛonis ꝓut veritas ē adeq̄tio itellectꝰ ad rē. et ꝛ falſitas ē inadeq̄tio. ſꝫ ē ꝺmo ꝺ̄ ꝟitate ꝛ falſitate ſitus ꝑtiū oꝛ̄onis in ipa oꝛōe. Oꝛ̄o em̄ in ꝓpoſito dꝛ ꝯpoſita qn̄ ꝑtes in ea oꝛdināt̄ ꝺꝫ ſitū magis ſibi ꝺebitū h̄ ē ſub q̄ nate ſūt pꝛio accipi ꝑ intellectū ꝛ ſb q̄ magis videt̄ dere oꝛdinari ꝛ ecōūſo oꝛ̄o dꝛ diuiſa. Conꝰ. ꝑma fallacia ꝯpōnis ꝛ diſionis abinuicē diſtiguūt̄ ꝓbat̄ ꝯ°. qꝛ qn̄ oꝛ̄o ē fl'a in ſenſu ꝯpoſito ꝛ ꝟa in ſenſu diſo ē fallacia ꝯpōnis. ꝛ qn̄ ecōuerſo oꝛ̄o ē fl'a in ſenſu diſo ꝛ vera in ſenſu ꝯpoſito ē fal. diuiſionis. Igit̄ ꝯ°. vera. Conꝰ. ſcd̄a ꝺm cōpoſitionē ſumit̄ vna fallacia ab oībꝰ alijs fallacijs diſtincta. Probat̄ ꝯcluſio. quia ibi repeꝛiunt̄ cā apparentie ꝛ cā ꝺefectus diſticte a cauſis aliaꝝ fallaciaꝝ. ꝛ repiuntur diſtincti modi ꝑalogizandi. ꝛ ꝑalogiſmi illi ſumunt cauſam

apparētie ex pte vocis. Uñ cā apparētie fallacie ꝯpositionis est material' ydēptitas orōnis diuise vere cū ꝯposita falsa ꝓpter quā ydemptitatē credimus qꝺ sicut oratio in sensu diuiso ē vera qꝺ etiā in sensu ꝯposito sit vera cū tñ non sit. Et cā defectꝰ eius ē diuersitas formalis sensus diuisi ⁊ ꝯpositi ⁊ pluralitas ꝑcatorꝝ. Et in ꝯposito ꝑ materiā intelligunꝭ ptes orōis ex q̇bus ꝯstituūtur. Et ꝑ formā intelligiꝭ modus ꝓferendi. vel sb ꝯtinua ꝓlatione vt in ꝯpōe. vl' sub diuisa vt in diuisione. Jō fallacia ꝯpōnis est ydoneitas decipendi ꝓueniēs ex vnitate potentionali orationis diuise vere cū ꝯposita fl'a

Dubitatur primo: de modis hꝰ fallacie cōpōnis quot sunt ⁊ q̄ sunt. Ad dubium rñdeꝭ ꝙ ꝑm exempla posita in textu pñt distingui duo modi huiꝰ fallacie. Primꝰ ē quādo eadem determiatio. pt diuersimode determinare idē determiabile vt qñ idē modꝰ determinat dictū ꝓ se toto vel ꝓ pte sui ⁊ qñ ꝯiūctio. ꝯiūgit inter termīos vel ꝓpōes: ⁊ sic ꝑm hunc modū pōt palogisari. Oīe possibile pōt eē verū sedentē ambulare ē possibile vel nō scribētē scribere ē possibile. Jgiꭲ possibile ē ꝙ nō sedēs ambulet vel ꝙ nō scribēs scribat Minor ē duplex q2 in ista. sedentē ambulare ē possibile. ille modus possibile pt determiare dcm inq̄ztū stat sub cōpositione. ⁊ ꝑ se toto ⁊ sic ē cōposita ⁊ falsa. ⁊ sequiꭲ ꝯº. vel inq̄ztū stat sub diuisione ⁊ ꝓ pte sui. ⁊ sic est diuisa ⁊ vera ⁊ nō sequiꭲ ꝯº. Aliud exemplū ē vt oē risibile vel rudibile ē asinꝰ. oēs hō ē risibil' vl' rudibil'. Jgiꭲ ois hō ē asinꝰ Maior ē duplex. q2 hec ꝯiūctio. vel pt disiūgere inter risibile ⁊ rudibile ꝓut sūt ptes eiusdē subiecti ⁊ sic disiūgit inter termios. ⁊ sic ē ꝯposita ⁊ falsa. quia sensus est ꝙ oīe illud d' q̊ verificaꭲ rudibile vel risibile est asinꝰ. Uel disiūgit inter ipa vt sunt diuersa sbiecta. ⁊ sic disiūgit inter ꝓpōnes ⁊ illo mō. maior ē disiūctiua cuiꝰ altera ps est vera Et ꝑmoº. sequiꭲ ꝯcl'io Aliud exeᵐ ē vt q̇nq3 ⁊ q̇nq3 sunt iparia. decez sunt q̇nq3 ⁊ q̇nq3. Jgiꭲ decē sunt iparia. Si illa ꝯiūctio ⁊ in maiore copulet inter termios est cōposita ⁊ falsa ⁊ sequiꭲ ꝯº. Et si inꭲ ꝓpōes ē diuisa ⁊ ꝟa ⁊ nō sequiꭲ cōclusio. Scꝺs modꝰ ē qñ eadē determiatio pt referri ad diuersa determiabilia. vel idē dtmiari diuꝭ determiatōibꝰ. vt q̇cūq3 scit lr̄as nūc didicit illos s3 grāmaticus ātiquꝰ scit lr̄as. Jgiꭲ nūc didicit eas. Si in maiore nūc referꭲ ad didicit ē ꝯposita ⁊ falsa ⁊ sequiꭲ ꝯº. Et si referaꭲ ad illud ꝟbū scit est diuisa ⁊ vera ⁊ nō sequiꭲ ꝯº. Uel sic q̇cūq3 pōt vnū solū ferre pōt plura ferre s3 nō potēs plura ferre pōt vnū solū. ferre Jgiꭲ nō potens pl'a ferre pōt plura ferre. Si in maiore hec dictio solū referatur ad pōt illa est cōposita ⁊ falsa. Et si ad ferre illa est diuisa ⁊ vera. Uel sic quicq̇d viuit semp est sortes viuit. Jgitur sortes sp ē. vl' sic omne ens necessario est. sortes ē ens. ḡ necessario est. oēs isti palogismi soluerentur vt ꝓcedentes.

Dubitatur secūdo. Quando stat dictū in modalibus sub cōpōne ⁊ qñ sub diuisione. Ad dubiū rñdetur ꝙ ꝑm albertū dictū stat sub ꝯpōne qñ ꝑdicatū cōponitur cū subiecto q̄ztu3 ad suū materiale ⁊ formale sil'. vt ābulare pōt cōponi cū sedente ꝓ suo materiali ⁊ formali sil' ⁊ sic dictū supponit ꝓ se toto. Sed dicitur stare sub diuisione qñ ꝑdicatū cōponitur cū subiecto q̄ztū ad suū materiale sed diuiditur a forma subiecti vt si ābulare cōponitur cū sedente solū q̄ztū ad subiectū sessionis ⁊ nō inq̄ztū stat sub sessione. ⁊ sic dictū d2 supponē ꝓ pte sui q2 solū stat ꝓ vna pte compōnis. Sed ꝑm beatū Thomā dictū d2 supponere ꝓ se toto qñ modus ꝑmo refertur ad cōpositōem ꝑdicati cū sbiecto vt possibilitas ad illā totā cōpositionem sedentē ambulare. Et d2 stare ꝓ pte sui qñ modus ꝑmo refertur ad subiectū ⁊ ex ꝯñti ad totā compōe3 vt si possibilitas ꝑmo referatur ad sedentē ꝓ materiali eius. ⁊ hoc mō dicūtur modales ⁊ scꝺoº. dicūtur de re dicti ⁊ sti diuise. et diceretur sil'r de ista nō sedentē sedere ē possibl'e

Ad ratōes: Ad primā diciꭲ ꝙ ibi capitur dictio cōiter vt se extendit ad oēm ⁊ ad oēm vocē que dicendo ꝓfertur. Ad scꝺa3 d2 ꝙ in talibꝰ palogismis qñ cōposita est falsa deceptio ꝓuenit ex pte dictionis cōposite. ⁊ nō diuise. Et ideo ex pte orōnis cōposite denoiaꭲ fallacia compōnis. Ad terciā d2 ꝙ ille fallacie. habent eandē cām apparentie in genere sed nō in specie.

Secundum diuisionem vero.

Queritur nono. Utrū ꝑm diuisionem sumatur vna fallacia ab alijs distincta. Arguiꭲ ꝙ nō q2 ꝑm multiplex actuale orōnis nō sumitur nisi vna fallacia sc3 fallacia amphibologie. ꝑm etiā multiplex potentionale dictiōis tñ sumiꭲ vna fallacia. s. accētus Jgiꭲ sil'r ꝑm multiplex potentionale orōis erit tm̄ vna falla. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑm diuisionē nō suiꭲ alia fallacia a falla. cōpōis Scꝺo arguiꭲ orō ē ꝯposita ⁊ diuisa. Jgiꭲ cōpō ⁊ diuisio nō distinguūꭲ. nec ab eis sumūtur fallacie distīcte. Tercioº. arguitur fallacia cōpositōis ⁊ falla. diuisiōis sil' sti i eodē palogismo v: qñ maior vniꝰ palogismi ē in sensu cōposito falsa. ⁊ vera in diuiso ⁊ ecōtra ē de mīori. Jgiꭲ ñ sūt fallacie distīcte in oppoᵘˢ

est phus in textu.

Sciendū est pmo. q postq̄ termia/ uit .p. de fallacia ɔpōnis. Cōsequēter determi/ nat de fallacia diuisionis q̄ pōt sic diffiniri q ē ydoneitas decipiendi pueniēs ex vnitate potē tionali orōis ɔposite vere cū diuisa falsa. Et cā apparētie ei⁹ ē illa materialis vnitas ɔposi te vere ꝛ diuise false. Et cā defectus ei⁹ ē diuer/ sitas formalis ꝛ pluralitas sensuū ipaꝝ orōnū posset tñ hec fallacia diffiniri ex pte cāe defect⁹ qd̓ est deceptio pueniēs ex pl'alitate sensuū ora tionis diuise false ꝛ ɔposite vere.

Sciendū ē scd̓o q p h q orō ē va in sensu. ɔposito credim⁹. q sit vera in sensu diuiso. ꝛ sic pp̄ter vitatē ɔposite credim⁹ p̄missas palogis mi eē pbabiles. sz p hoc q ponēdo diuisaz fal sam ē bona ɔña in palogismis h⁹ fallacie credi mus q tales syllogismi sint pfecti syllogismi. ꝛ q sil'r sit bona ɔña accipiēdo ɔpositā verā. ꝛ sic ex pte ɔposite ṽe apparet pbabilitas p̄missaꝝ. ꝛ ex pte diuise false apparet pbabilitas ɔñe. tñ deceptio pncipaliter hz pbari ex pte orōnis di uise false. iō talis fallacia dz dnoiari fallacia di uisiōis ꝛ ñ ɔpositiōis. qz fm aliq̄s sic loci dia letici denoiantur a termio inferente ꝛ nō a termi no illato ita loci sophistici denoianť a termio il lato. ꝛ non a termino inferente.

Conclusio pma fm diuisionē sumiť vna fallacia in dictione. Probať ɔ°. qz talis falla/ cia sumit cām apparētie ex pte dictōnis. igitur est fallacia in dictione

Cōclusio scd̓a fallacia diuisiōis ē distincta ab oib⁹ alijs fallacijs. Probať ɔ°. ꝛ pmo q sit fallacia qz in diuisione repiť cā apparētie a cā defect⁹. igiť ibi repitur aliq̄ fallacia. Sz q sit di sticta ptz qz hec fallacia habz cās spāles ꝛ mo/ dos distinctos a modis aliaꝝ fallaciaꝝ. igiť ē distincta ab oibus alijs ꝛc̄.

Dubitatur primo de modis huius fallacie scz diuisionis q̄t sunt et qui sunt. Ad dubiū rn̄detur q in ista fallacia ponunť duo modi ɔformiter ad mōs fallacie ɔpōnis. Pri m⁹ est qñ eadē deteriatio pōt diuersimode idē detm̄iabile determiare vt qñ ɔiūctio ɔiūgit inť termios vel inť ppōnes vel qñ mod⁹ pōt diuīsi mode detm̄iare idē dictū p se toto vel p pte sui Exemplū d̓ pmo vt quecūqz sūt quiqz sūt duo ꝛ tria. q sūt paria ꝛ iparia. Pria ē duplex. qz il/ la ɔiūctio ꝛ copulat inť duo ꝛ tria vt sūt ptes eiusdē sbiecti ꝛ si copulet inť termios sic ē ɔpo/ sita ꝛ ṽa. ꝛ nō seqtur ɔ°. Et si copulet inť ea vt sūt diūsa pdicata sic ɔiūgit inť orōes ꝛ tūc ē di uisa ꝛ fl'a. qz ē vna copulatia c⁹ vtraqz ps ē fl'a ꝛ seqť ɔ°. Aliō ex^m ē. vt q̇cq̇d ē tm̄dē ꝛ āpli⁹ ē eq̄le magis ꝛ tandūdē ꝛ āpli⁹. igiť mai⁹ est eq̄le.

Si ī miore illa ɔiūctio ꝛ copulet inť terminos vt sūt ptes eiusdē pdicati sic est ɔposita ꝛ ṽa. et nō sequiť ɔ°. Et sens⁹ ē q mai⁹ ē ampli⁹ ꝛ tan/ tundē simul sumpta. sed si copulet inter termi/ nos vt sunt diuersa pdicata put ɔiūgit inť orō nes. tūc est diuisa ꝛ falsa. qz ps illi⁹ copulatiē ē falsa. ꝛ ponitur illo mō diuisa. qz de natura cō iunctionis est ɔiūgere inter termios siue inť p/ tes orōnis magis q̄z inter orōnes. Exemplum scd̓i. vt quicq̇d est ipossibile moueri ē imobile. sed ipossibile ē quiescens moueri igiť q̇escēs est imobile. Uel sic illud qd̓ impossibile ē esse al/ bū ipossibile ē mutari ad albedinē. sed nigꝝ eē albū ē impossibile. igiť nigꝝ mutari ad albedi nē est ipossibile. In vtroqz palogismo mior in sensu diuiso est falsa ꝛ in sensu ɔposito ē vera. Scd̓s mod⁹ ē qñ eadē detm̄iatio pōt ferri. ad diuersa determiabilia vel idē determiabile deť/ minari a diūs detm̄iatōib⁹. Exe^m text⁹ ē q̄zcūqz posui fuū entē liberꝝ fact⁹ ē fu⁹. sed posui te ser uū entē liberꝝ. igiť fact⁹ es seru⁹. Sz si in miore illud adiectm̄ entē referať ad seruū est ɔposita vera ꝛ nō sequiť ɔ°. Et si referať ad liberꝝ ē di/ uisa ꝛ falsa ꝛ seq̇ť ɔ°. ꝛ ē illo° diuisa qz deteria tio pcedit suū determiabile. Aliud exe^m poniť de hac orōne q̇nq̄ginta viroꝝ centū relinquit. Achilles ꝛ sic palogisať q̄rūcūqz viroꝝ. Achil les relinquit centū illi erāt cētū. ꝛ ampli⁹. sz q̇n q̄ginta viroꝝ centū reliquit achiles. igiť qnq/ ginta sunt centū ꝛ āpli⁹. Si ī miore illō deteria bile viroꝝ detm̄ieť p illud adiectm̄ q̇nq̄ginta. sic est diuisa ꝛ falsa. ꝛ sequiť ɔ°. ꝛ illo° poniť di uisa qz ille gtūs q̇nq̄ginta pcedit dictoz a q̄ re giť. sed si illud determiabile viroꝝ detm̄ieť p il/ lud adiectiuū centū tūc ē ɔposita ꝛ ṽa qz gtūs sequiť dictionē a qua regiť ꝛ nō sequiť ɔ°. Ali ud exemplū pt dari vt q̇ ē hodie nat⁹ hodie in cipit eē sz senex ē hodie nat⁹. igiť hodie incipit esse Si illa detm̄iatio hodie in miori determieť illō ṽbū ē sic ē ɔposita ꝛ ṽa. Et si detm̄iet illud pti^m. nat⁹ ē diuisa ꝛ falsa.

Dubitať scd̓o q̄ re fm m'tiplex actuale orōis sūiť tm̄ vna falla. s. fallacia āphibologie ꝛ tñ fm multiplex potē/ tionale orōis sumūť due fallacie. s. ɔpōnis ꝛ di uisionis Ad du^m rn̄r q cā ē qz orō m'tiplex fz multiplex actuale solū vno° variať. s. fm veꝝ ꝛ fl'm. sz illa q̄ ē m'tiplex fz m'tiplex pōnale pt duob⁹ mōis variari. s. penes veꝝ ꝛ fal'm ꝛ pēs ɔpositū ꝛ diuisū. iō ex pte ei⁹ pñt sumi due cāe apparētie. ꝛ due cāe defect⁹ ꝛ nō ex pte alterius

Ad rōes ad pmā ptz solutio in ꝛ° du°. Ad scd̓am dr q licz orō ɔposita ꝛ diuisa sint eedez material'r tñ formal'r distiguūtur. Ad terciam dr q nihil phibet i eodē palogismo fm diuer/ sas cās apparentie reperiri plures fallacias.

Secum vero accentum.

Querit͛ decimo: Utrū fallacia accētꝰ sit fallacia in dictione ab alijs distīcta. Argui tur ꝙ nō. qꝛ fallacia accentꝰ magis facit in scri pturis ꝛ poematibꝰ q̄z in ꝓlatione ergo non est fallatia indictione. Scd̓o arguit͛ eadē rōe qua sumit͛ fallatia accentꝰ penes accentū dictōis ea dem rōne debet sumi ꝭm alia accn̄a dictōis. sꝫ ꝭm alia accn̄a nō sumit͛ fallatia. Igit͛ nec ꝭꝫ ac centū dꝫ sumi fallatia. Tercio arguit͛. accentꝰ ꝑtinet ad gramaticū ꝛ iuuat ad cognoscenduꝫ distinctionē ꝭcatoꝝ vocis. igit͛ nō causat ali/ quā fallatiā. In oppositū ē phus in textu

Sciendum est primo. ꝙ postq̄ꝫ phus determiauit de fallacijs peccātibꝰ ꝭm multiplex potētiale orōnis. hic ꝯsequēter determiat d̓ fal lacia accētus que peccat ꝭm multiplex poten/ tiale dictionis. Et pōt accētus duplicit͛ ꝯside/ rari. Unoᵒ. sub suis drn̄cijs spālibꝰ ꝛ sic iuua rep̄t ad ꝯgnoscendū distinctionē ꝭcatoꝝ dicti onis. Nā ꝑ debitū accentū qn̄qꝫ cognoscit͛ sig nificatio dictionis. ꝛ isto mō nō causat falla/ ciam. Alio mō pōt ꝯsiderari ꝯfuse ꝛ indistin/ cte ꝑ habitudinē ad drn̄as eiꝰ q̄ sunt accētus acutus grauis ꝛ moderatꝰ. ꝛ ꝭm antiq̄s pone/ batur circūflexꝰ q̇ nō ē ampliꝰ in vsu. Et h̄ mō accētus causat fallaciā ꝛ eius ꝯsideratio ꝑtinꝫ ad logicū. sed ꝑ̇mo mō spectat ad grāmaticā.

Sciendū est secūdo: ꝙ accentus est certa lex. vel regula ad dep̄mendū vel eleuandū syllabā vniuscuiusqꝫ dictionis ꝛ fallacie accen tus passiue accepta sic diffinit͛ ꝙ ē deceptio ꝓue niens ex eo ꝙ aliq̇s ꝓpter vnitatē materialē di ctionis credit talē dictionē tm̄ hr̄e vnū accen/ tū ꝛ vnā ꝭcationē cū tn̄ diuersimode accentuet͛ ꝛ ꝭm hoc habeat diuersas ꝭcatōes. Sed actiue sic diffinit͛ qd̓ est ydoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex vnitate dictionis ꝭm plures accentꝰ habētꝫ plura significata.

Cōclusio ꝑ̇ma fallacia accentus est fallacia indictione. Probatur ꝯclusio ꝛ primo ꝓbatur ꝙ sit aliqua fallacia accentus. quia ꝭm accentum repitur causa apparētie ꝛ defectꝰ igit͛ ibi repitur aliqua fallacia. Unde eius cā appa rentie est naturalis vnitas dictionis. sed eiꝰ cā defectus est diuersitas accentuū ad quā sequit͛ diuersitas ꝭcatoꝝ. Qꝫ aūt hec fallacia sit indi ctione. patet quia sumit suam causam apparē/ tie ex parte vocis.

Conclusio Secunda fallacia accen tus ab omnibus alijs distinguitur. Probat͛ tali rōne sicut ꝓbatū est de precedēti qꝛ scꝫ ha/ bet spāles cās ꝛ modos spāles ab omibꝰ alijs distinctos

Dubitatur Primo de modis huius fallacie. Ad dubiū rn̄det͛ ꝙ huius fallacie po/ nuntur duo modi. Primꝰ modꝰ est qn̄ vna di ctio pōt regi vno accentu vel pluribꝰ. Exemplū textus est metuo lōgas ꝑeunte noctes lidia dor mis. In quo illa dictio metuo pōt esse vna di/ ctio tm̄ ꝛ idē ē ꝙ timeo. vel due dictiones. scꝫ duo ablatiui ꝛ est sensꝰ. O lidia dormis lon/ gas noctes me exn̄te tuo ꝑeunte. Vel tres dcō nes ꝛ est sensus. O lidia tu dormis lōgas no/ ctes me ꝑeunte: ꝛ posset sic ꝑalogisari. quicūqꝫ dicit metuo longas. ꝛc̄. dicit se timere sꝫ dicēs me tuo longas ꝛc̄. nō dicit se timē. Igit͛ dicens se timē nō dicit se timē. Et solueret͛ ꝑ distinctō nē sicut ꝑ̇us dictū est. Aliud exemdlū ē de hac dictione inuite que pōt esse vna dictio tm̄ ꝛ sig nificat idē sicut inuolūtarie vel due dctōnes ꝛ est ꝑ̄positio cū vno ablatiuo. Scd̓s modꝰ est penes mutationes accentus in accentū qn̄ vna dictio ꝑ̇mo regitur vno accentu ꝛ deinde alio. vt pꝫ in exēplo textꝰ heu qꝛ nā tanti tinxerunt ethera nimbi. Un̄ istud exemplū metricū sum/ ptū est a ꝟgilio ꝛ hec dictio qꝛ nā pōt teneri in/ terrogatiue ꝛ habet accentū acutū: ꝛ tūc idē est qd̓ cur vel q̄re. Vel pōt teneri cāl'r ita ꝙ dicat cām illius qd̓ dr̓ ꝑ hoc qd̓ est heu ꝛ habet accē tum grauē ꝛ idē ꝭcat sicut nā. ꝛ posset sic ꝑalo/ gisari quicūqꝫ dicit qꝛ nā ꝛc̄. interrogat. sꝫ di/ cens heu qꝛ nā ꝛc̄. rn̄det ergo rn̄dens interro/ gat. Aliud exemplū posset dari de hac dcōe pē/ dere que pōt ꝓferri media longa ꝛ sic tenet͛ neu traliter vel media breui ꝛ sic tenet͛ actiue ꝛ ꝭꝫ h̄ habet plura ꝭcata. Ex dictis patet ꝙ exēpla in textu posita nō sunt. Arestotilis sed translator ea posuit. qꝛ forte exempla ab Arestotile posi/ ta nō erant nostre lingue ꝯuenientia ex eo ꝙ il/ lud in vna lingua habet accētū grauē vel acu tū nō oꝑtet ꝙ translatū in alia lingua reseruet talem accentū. Etiam exempla predicta posita in textu nō ꝓprie on̄dunt modos huius falla/ tie nec ponitur ꝑ modū paralogismoꝝ. sed on̄ dunt qualiter vna dictio pōt regi vno accentu vel pluribus.

Dubitatur secundo Unde sumunt͛ modi huius fallacie. Ad dubia rn̄detur ꝙ ali qui assignant hos modos ꝭm quattuo ꝛ accn̄a dictōis. Primū ē nūs lrāꝝ ꝛ syllabaꝝ. sed ab isto mō sumit͛ hec fallacia qꝛ variatis lr̄is l' sil/ labis nō manet material' vnitas dictōis. Se/ cundū est accētus ꝓprie dictꝰ ꝛ ꝭm h̄ sumūtur duo modi ꝑ̇us positi. Terciū est tp̄s in q̄ dcō

ꝯfertur ꝭm diuersitatē sillabaꝝ eiusdē dictōis
⁊ ꝭm hoc pōt etiā sumi secūdꝰ modꝰ ṗus posi/
tus. Quartū est aspiratio. ⁊ ꝭm hoc sumi pōt
alius modus qñ scꝫ aliq̄ dictio scribit̄ cū aspi
ratione vel sine aspiratione. tm̄ iste modꝰ pt re/
duci ad secundū modū ṗus positū. Jō sufficiē
ter pn̄t poni tm̄ duo modi qꝛ gn̄al'r omēs mo
di accētuandi. ꝭm alia accn̄a dictōis pn̄t redu
ci ad accentū. quia ad variatōem ipoꝝ sequit̄.
variatio accētus. ⁊ accentus est cōis oībꝰ alijs
nō p pticipationē sed p ꝯsecutionē.

Ad ratōes: Ad primā dicit̄ ꝙ
ꝭꝫ plures modos hec fallacia magis fit in scri
pturis ⁊ poematibꝰ q̄ꝫ in voce licet magis apte
sit in platione. qñ venit ex aspiratione sed non
sequit̄ ꝑpter h̄ ꝙ sit extra dictionē. qꝛ nō fit in
scripturis ⁊ poematibꝰ nisi inq̄ztū repn̄tat vo/
ces vel dictōes. q̄ꝝ diuersitas ⁊ accētꝰ ignorat̄
Ad scdam ⁊ terciā patet solutio ex dictis.

Que autem secundum figuram.

Queritur vndecimo. Utrū falla/
cia figure dictionis sit fallatia in dictione ab a
lijs distincta. Arguit̄ ꝙ nō ṗmo qꝛ nulla falla/
cia est figure orōnis igit̄ ē nulla fallacia figure
dictionis. ꝯn̄tia tenet qꝛ sicut multiplex actua/
le ⁊ potentiale cānt fallaciā dictōnis. ⁊ orōnis
ita debet fieri ꝭm multiplex fantasticū si igit̄ nō
fit fallacia figure orationis neqꝫ etiā fiet falla/
cia figure dictionis. Secūdo arguit̄ oīs falla
cia in dictione fit ꝭm multiplex. Sꝫ multipl'x
fantasticū nō ē veꝝ multiplex. igit̄ ꝭm ipm non
fit fallacia in dictione q̄ dicatur fallacia figure
dictionis. Tercio arguit̄ ꝑalogismi q̄ fiunt in
fallacia figure dictōis fiunt etiā in fallacia ac/
cidentis. igit̄ nō sunt fallacie abinuicē distincte

In oppositum est phus in textu

Sciendū est primo Qꝫ postq̄ꝫ phūs
determinauit de fallacijs in dictione peccanti/
bus ꝭm multiplex actuale ⁊ potentionale. Cō
seq̄nt̄ determīat de fallacia figūe dictōis q̄fit ꝭꝫ
ml'tipl'x fātasticū qđ ñ ē ꝭꝫ sꝫ appēs tm̄. ⁊ ꝑpt
h̄ dꝛ fantasticū. Jō inter fallacias in dictione.
ista ponitur vltima. Jnde etiā ꝓuenit ꝙ ꝑalo/
gismi in dictione hn̄t solui negādo ꝯsequentiā
⁊ nō p distinctionē quia nō omne multiplex est
distinguendū sed solū veꝝ multiplex

Sciendum secūdo. ꝙ figura dictio
nis vt hic sumitur est terminatio dictionis per
quam vna dictio potest alteri assimiliari et si/
milis figura ē sil'is termīatio vel in modo ꝭcā/
di vel in ꝭcato. ⁊ ꝭm hoc fallatia figure dictōis
diffinitur quod est ydoneitas decipiendi ꝓue
niens ex eo ꝙ aliqua dictio sil'is alteri dictioni
videtur habere eundē modū ꝭcandi. vel idem
significatum cū tamen nō habeat vt vigere cuꝫ
hoc ꝙ est secare: Et cā apparentie eius ē illa sil'i
tudo dictionis cū altera dictione ꝑpt quā di/
ctio ꝭm rem vere significans vnum videt̄ ali/
ud significare. Causa defectus est diuersitas in
significatis siue in modis significandi.

Conclusio prima. In hac fallacia
figure dictionis non est verū multiplex sed ap
parens tm̄ ꝓbat̄ ꝯº. quia dictio q̄ hic dꝛ mul/
tiplex ꝭm rei veritatē nō ꝭcat plura sed solū ve/
re significat aut cōsignificat vnū ⁊ aliud sinifi
cat apparenter tm̄. igitur ꝯclusio vera.

Conclusio secunda. et responsalis:
ad quesitum fallacia figure dictionis. est vna
fallacia in dictione ab alijs distincta. Proba/
retur simili ratione sicut probatum est supius
de alijs fallacijs.

Dubitat̄ primo quare non ponitur
aliqua fallacia figure orationis sicut figure di
ctionis. Ad dubiū rn̄detur ꝙ causa est qꝛ sil'i/
tudo in terminatione vocis vel in modis sig/
nificandi ṗmo ⁊ p se cōuenit dictioni. ⁊ secūda
rio tm̄ cōuenit orōni ⁊ ꝑpter hoc in ista falla/
cia est defectus ex parte dictionis ⁊ nō fit prio
ex parte orationis. Jdeo non sumitur aliq̄ fal
lacia figure dictionis. Nā vbicūqꝫ est sil'itudo
orationis. cū oratione oportet ibi esse similitu
dinem dictionis cū dictione.

Dubitatur secundo de modis huiꝰ
fallacie. Ad dubium respondetur ꝭm Egi/
dium de roma. ꝙ tres possunt assignari modi
ipius. Primꝰ est qñ ꝑpter vnitatē rei significa
te interpretamur eundem modum ꝯsignificandi
vel eundem modū supponēdi vt hic omē aial
est albū plato est aial ergo plato est albū. Jbi ꝑ
pter ydemptitatem realem rei significate p aial.
⁊ platonē interp̄tamur platonē esse neutri gene
ris ⁊ sic masculinū interp̄tatur neutꝝ. Uel sic
oīs suba est alba sortes est substantia igit̄ sor/
tes est alba. Jbi masculinū interp̄tatur femini
nū. Uel sic oēs hoīes currūt plato est hō. ergo
plato currūt. ibi ꝑpter ꝯuenientiā platonis et
hoīs in significatione semp credimꝰ ꝙ semp cō
ueniūt in nūo ⁊ nūerꝰ singularis interp̄tat̄ plu
ralis. Sil'r aial ē sortes aial ē plato ⁊ sic de alijs.
ergo aial ē oīs hō vbi suppositio vera creditur
esse plures ⁊ ecōtra. Et sil'iter qñ quale q̄d mu/
tatur in hoc aliquid mutādo suppōem simpli
cem in ꝑsonalem ⁊ econtra. Scd̄s modꝰ ē qñ
ꝑpter vnitatē modi significandi duaꝝ dictōm

interp̄tatur vnitas rei ſ͞cate vel alterius modi ſ͞candi ⁊ ſic mutatur res vnius p̄dicamenti in rem alterius. vel modus vnius in modū alte/ ri⁹. vt quicq̄d heri emiſti hodie comediſti. crudū heri emiſti. igiṫ crudū hodie comediſti. vbi ꝓpter ſil'itudinē modi ſ͞candi illi⁹ diſtributi/ ui quicquid ⁊ illius ꝯcreti crudū qđ ſumiṫ ſub mō ſubē interp̄tatur crudū ſ͞care ſubam qđ tn̄ ſ͞cat qualitatē ⁊ ſic mutaṫ quale q̄d in aliquid Similiter h̄ quicq̄d heri vidiſti hodie vides albū heri vidiſti. igitur albū hodie vides vbi ſub diſtributiuo ſubē ſumiṫ res de genere q̄litatis. Similiṫ qn̄ res vni⁹ ſp̄ei interp̄taṫ res al/ terius ſp̄ei eiuſdem p̄dicamenti vt quātoſcūq3 digitos heri habuiſti hodie habes ſed decē digitos heri habuiſti igiṫ decem digitos hodie habes. vel ſic qn̄cūq3 fuiſti pȷſius fuiſti hō bis fuiſti pȷſius igitur bis fuiſti hō. In oībus em̄ iſtis non valet ꝯn̄tia. quia propter ſil'itudinē duaꝝ dictionū in modo ſ͞candi nō ſequiṫ ſil'itudo eaꝝ inter ſe in re ſ͞cata vel in alio mō ſignificandi. Terci⁹ modus eſt qn̄ ꝓpter ꝯuenientiā dictionū diuerſarū in modo ꝓferendi cre/ dimus ꝯuenientiā ipaꝝ in re ſignificata. vl' in mō ſ͞candi. vt vigere ⁊ ſecare ſiml'r teriant ſ3 ſecare ē agē. igiṫ vigere ē agē n̄ ſeq̄tur. q2 ppṫ ꝯuenientiā illaꝝ dictionū in modo ꝓferēdi ſiue in terminatione vocis nō ſequiṫ ꝯuenientia in ſi/ gnificato. vel ſic muſa ⁊ poeta ſil'r termiant. ſed muſa eſt feminini generis. igiṫ ⁊ poeta. ibi ppṫ ſimilitudinē ꝯuenientiā vocis interp̄tamur ꝯuenientiā in modo ſignificandi. ⁊ penes hunc modū poſſet mutari vnū gen⁹ in aliud vl' res vnius p̄dicamenti in aliud vel quale q̄d in h̄ aliquid. ⁊ iſta diſtintio modoꝝ ſumiṫ ex parte cauſe apparentie. ſed ſ͞m alios ſumiṫ ex pte cauſe defectus. Un̄ ſic poſſet ſumi ſufficientia iſtorū modoꝝ. q2 oīs modus fallatie figure dictōnis ſumiṫ ex ſil'itudine vni⁹ dictionis cu3 alia dictione vel igiṫ illa ſil'itudo ſumiṫ ex pte vo/ cis. ⁊ ſic ē terci⁹ modus vel ex pte rei ſignificate ⁊ ſic eſt primus modus vel ex pte modoꝝ ſ͞cā/ di ⁊ ſic ē ſcđs modus.

Ad rōes. Ad p̄mā pt3 ſolutio ex dict͡s Ad ſcđam d2 ꝙ l3 in iſta fallatia nō ſit veꝝ multiplex ſed apparēs tm̄. tn̄ pōt fieri deceptio ꝓpter ſil'itudinē vnius dictionis cū alia dictōe ppṫ quā credim⁹ ꝯuenientiā eaꝝ in mō ſ͞candi. vel in ſ͞cato. Ad terciā d2 ꝙ nō ē incōueniēs eundē palo^m ſ͞m diuerſas cās apparētie eſſe in diu̇ſ fallatijs. Un̄ ſi cā apparētie in palogiſmis h⁹ fallatie ſumaṫ ex pte rei abſolute ptinēt ad fal/ latiam accn̄tis. ſed qn̄ ſumitur ex pte vocis ptinent ad fallatiā figure dictionis.

Eorum vero que extra dictionem.

Queritur duodecimo. Utrum tantu3 ſint ſeptē fallacie extra dictōem. Arguiṫ ꝙ non p̄mo quia oīs fallatia fit ꝑ argumentationē ſophiſticā. que nō eſt ſine dictione igiṫ nulla ē fallatia extra dictionē. Scđo arguiṫ tm̄ ſunt ſex fallatie in dictione. igiṫ tm̄ ſunt ſex fallatie ex/ tra dictionē. Tenet ꝯn̄a q2 tot modis d2 vnū oppoſitoꝝ quot modis reliquū. Tercio arguitur ps diſtinguiṫ contra totū. ſed fallacie ꝯſe/ quentis eſt pars fallacie antecedētis. igitur nō ſunt ſeptē fallacie extra dictionē. In oppoſitū eſt ph̄s dicens eoꝝ que ſunt extra dictionē palogiſmoꝝ ſpecies ſunt ſeptē ſc3 accn̄s ſ͞m q̇d ad ſimpliciter. ignorantia elenchi. ꝯn̄s. petitio p̄ncipij non cauſa vt cā. ſ͞m plures interroga/ tiones vt vnam.

Sciendum eſt primo. ꝙ poſtq̄3 ph̄us determiauit de fallatijs in dictione. Conſ̄r ī iſta pte determinat de fallacijs extra dictionē. q̄ ſu/ munt cauſas apparentie ⁊ etiā defectus ex parte rei. ptialis aūt ydēptitas vnius rei cū alia. Et cauſa apparentie in fallacijs extra dictione3 et ptialis diuerſitas eſt cauſa defectus. Un̄ generale eſt in oībus fallacijs tā in dictione q̄3 ex dictionē quod ſumunt cās defectus ex pte rei ſed fallacie in dictione ſumūt cās apparētie ex pte vocis nō aūt fallacie extra dictionē.

Sciendū eſt ſecūdo: ꝙ licet fallacie extra dictionē ſumant cām apparentie ⁊ defect⁹ ex pte rei. nō tn̄ dicūtur fallacie rei. ſed extra di/ ctionē. eo ꝙ logic⁹ non ꝯſiderat res abſolute. ⁊ ſ͞m ſe. ſed ꝓut ad voces ſignificatiuas referuntur. quia res non ferim⁹ ad diſputationes. ſed noībus notis ꝓ rebus ignotis vtimur. iō di/ cuntur fallatie extra dictionē ⁊ nō rei. nec tn̄ d3 intelligi ꝙ fiant ſine dictione. ſed intelligendū eſt ꝙ ſumūt cauſam apparentie nō ex pte dictō/ nis ſed rei ſignificate.

Cōcluſio p̄ma inter fallacias extra dictionem fallacia accidentis eſt prior ⁊ nō cā vt cauſa et ſ͞m plures interrogationes. vt vnā ſunt poſteriores alijs. Probatur ꝯcluſio. q2 ordo iſtaꝝ fallaciaꝝ ex dictionē ſumiṫ h̄ mō. ſ. ꝙ ille ſunt priores in quib⁹ eſt maior ydēpti/ tas ſeu maior cauſa apparētie ⁊ ille poſteriores in quib⁹ eſt minor. ſed fallatia accn̄tis pl⁹ ha/ bet de vnitate. iō ē aptior ad decipiendū ⁊ in fallatia ſ͞m nō cām vt cām ⁊ ſ͞m plures interrogationes vt vnā ē minor vnitas igiṫ deco vera

Et hoc etiā posset videri inq̄ꝫtū iste fallacie su/
mūtur ꝑm diuisiones entis. Nā fallatia accn̄/
tis sumit̄ ꝑm diuisionē entis in sbam ꝛ accn̄s.
Scd̄a ṽo sumit̄ p ens. simpl'r ꝛ ens impfectū.
Et tercia scꝫ ignorātia elenchi sumit̄ penes di/
uisionē q̄ fit p oppositū ꝛ nō oppositū. Et peti/
cio pͥncipij sumit̄ penes diuisionē in idē ꝛ di/
uersum. Et fallatia ꝯn̄tis penes diuisionē ꝑm
pͥus ꝛ posterius. ꝛ nō causa vt cā ꝑm diuisio/
nem entis in cām et effectū. Ultima ṽo sumit̄
penes diuisionē p vnū et multa

Conclusio secunda. ꝛ responsalis ad q̄
sitū. tm̄ sunt septē fallatie extra dictōem. Pro/
batur ꝯclusio. q2 in omni fallacia extra dictōeꝫ
cā apparētie ē vnitas vniꝰ rei cū alia. vel igitur
talis vnitas ꝯsistit in ydēptitate eq̄litate vl' si/
militudine. Si in ydēptitate aut est accn̄tꝭ ad
sbiecti. ꝛ sic est fallatia accidētis vel an̄cedētis
ad ꝯsequēs. ꝛ sic est fallatia ꝯn̄tis. vel impfecti
ad pfectū. ꝛ hꝯ duplicit̄. vel impfectū sumit̄ q̄ꝫtū
ad dictū simpler: ꝛ sic ē ꝑm q̇d ad simpl'r. vl' ꝑꝫ
ꝯdictionē ꝛ sic ē ignorātia elenchi. Si ṽo vni
tas sumit̄ penes eq̄litatē. sic ē peticio pͥncipij.
q2 an̄s est eque dubiū sicut ꝯn̄s. Si ṽo suma
tur penes sil'itudinē. hoc ē dupliciter. Aut ē si/
militudo in ꝑcato. ꝛ sic est fallatia ꝑm nō cām.
vt cām. Aut a mō interrogandi ꝛ sic est fallatia
ꝑm plures interrogationes vt vnā. Uel sic p̄t
dari sufficientia. Ois fallatia extra dictionem
deficit a vero elencho. vel igit̄ deficit in illatōe.
aut in pbatione aut in ꝯtradictione. Si in il/
latione hoc ē dupliciter. vel in illatione sylogi/
stica aut nō sylogistica. Si primū hoc ē dupl'r
aut est sylogistica ꝑm formā syllogismi ostensi
ui. ꝛ sic est fallatia accn̄tis. Aut ꝑm formā sylo
gismi ad impossibile. ꝛ sic est fallatia ꝑm n̄ cau
sam. vt causam. Si deficit in illatione nō syllo
gistica. hoc ē tripl'r. Uel ex habitudine termini
ad terminū. ꝛ sic est fallatia ꝑm q̇d ad simplicit̄
vel ex habitudine an̄cedentis ad ad ꝯn̄s. ꝛ sic
est fallacia ꝯsequentis. vel ex habitudine ꝓpo
sitionis ad ꝓpositionē. ꝛ sic est fallacia ꝑm plu
res interrogationes vt vnā. Si ṽo deficiat in
pbatione sic est fallatia peritionis principij.
Si vero deficiat in ꝯtradictione. sic est falla/
cia ignorantie elenchi.

Dubitatur primo: Quare fallacie
in dictione p̄cedunt fallacias extra dictionem.
cū tamen res p̄cedunt dictiones. Nā dictōnes
sunt imposite ad ꝑcandū ip̄as res. quaꝝ sil'itu
dines iaꝫ sunt in intellectu ip̄onētꝭ Ad dubiū
r̄n̄r. q̄ lꝫ ordie natūe. ꝛ q̄ad esse. res ꝑcate p̄ce/
dūt dictōes tn̄ q̄ꝫtū ad eē in disputatōe litigio/
sa voces p̄cedūt res. q2 res nō cadūt in dispu/
tatione nisi p voces. Nā disputatio int̄ oppo
nentem ꝛ rn̄ dentē fit p vocē que audienti ꝑcat
ꝯceptū loquētis. ideo fallacie in dictione p̄po/
nūtur fallacijs extra dictionem

Dubitatur secūdo. Quare sunt plures
fallacie extra dictionē q̄ꝫ in dictione. cuꝫ tn̄ tot
modis dicit̄ vnū oppositoꝝ quot modi d2. et
reliquū Ad dubiū r̄n̄detur q̄ cā est. q2 plures
cause apparētie sumūtur ex p̄te rei q̄ꝫ ex p̄te ser/
monis. et fallatie sumūt nūꝝ a suis causis ap/
parentie. nec ille fallacie sunt formal'r opposite
sed sunt dispate ꝛ solū opponūtur virtual'r q̄ꝫ/
tū ad suos modos generales.

Ad rōnes due p̄me solute sūt ex dictꝭ. Ad
scd̄am d2. q̄ fallatia ꝯsequētis est p̄s material'
accn̄tis ita q̄ palogismi fallacie ꝯsequētis pec/
cant ꝑm accn̄s. tn̄ non ē p̄s formalis eiꝰ vl' sb/
iectiua. iō sūt fallacie distincte p distinctas cau
sas apparentie ꝛ defectꝰ ip̄aꝝ. vt postea patebit

Ergo secundum accidens

Queritur decimotercio. Utrum
fallacia accn̄tis sit fallacia extra dictionē ab a/
lijs fallacijs distincta. Arguitur q̄ nō. Primo
q2 nulla est fallacia subc. igit̄ a simili. nulla est
fallacia accidentis. Scd̄o arguit̄. hec fallacia.
se tenet ex p̄te medij. igit̄ dꝫ vocari fallacia me/
dij ꝛ nō accidētis. Tercio arguit̄. ois fallacia.
debet deficere a vero elencho. sed fallacia accn̄tis
nō est hmōi. q2 ibi est bona forma syllogistica ꝛ
pbabilitas p̄missaꝝ. igitur nulla est fallacia ac/
cidentis. In oppositū est. p. in textu.

Sciendum primo. Q' postq̄ꝫ phus
enumerauit fallacias extra dictionē. Hic ꝯse/
quenter in speciali determiat de ipsis. ꝛ p̄mo de
fallacia accidentis. quā diffinit q̄ est quando,
similiter quodlibet assignatur rei subiecte ꝛ ac
acidenti inesse. ꝛ sic fallacia accidentis est ydo/
neitas decipiendi proueniens ex partiali ydem
ptitate accidentis cum re subiecta. propt̄ quaꝫ
ydemptitatem creatur illud quod attribuitur
vni esse attribuendum alteri quod tamen non
oportet ꝓpter ptialem ydemptitatem vniꝰ ad
alteꝝ. Ex quo p̄tꝫ q̄ cā apparētie huiꝰ fallacie.
est partialis ydemptitas accidentis cū re sbie/
cta. Et cā defectꝰ ē ptialis diuersitas eorundē.
ꝓpter quā nō optet attribuere vni quicquid cō
uenit alteri. q2 cū eidē subiecto multa accidant
non optet omnia dicta de illis predicatis dici
de tali subiecto. q2 sic omnia essent eadem vt di
cit textus. Ex predictꝭ etiā patet q̄ in fallacia

accidentis tria reperiunt᷑ scȝ accn̄s attributū. ⁊ res subiecta Et cū arguit᷑ in p̄ma figura maior extremitas est attributū. Et mediū est accn̄s et res subiecta ē mīor extremitas. ⁊ qn̄qȝ tale mediū absolute cōuenit minori extremitati quod tñ ꝯparū ad attributū est extraneū rei subiecte. Et ꝓpter hoc nō pōt inferri de re subiecta. vt in isto palogismo. Hō est spēs. sor. ē hō. igit᷑ sortes ē species Sȝ cū arguit᷑ in tercia figūa. Maior extremitas est attributū. medium ē res sbiecta. ⁊ minor est accn̄s. vt hic. sortes est indiuiduū sortes ē hō. igit᷑ hō est indiuiduū. ibi hō accidit sorti nō simplicit᷑ sed inq̄ȝtū sortes stat sub illo attributo indiuiduū. Ex istis pȝ. q̄ n̄ capitur h̄ accidens ꝓut distinguit᷑ ꝯtra sbam. sed capit᷑ ꝓ illo qd̓ est extraneū alicui respectu alicuius tercij ⁊ tale dr̓ accn̄s transsumptiue. ad similitudinē accidētis qd̓ ē ens in alio. Nā tale accn̄s ē extraneū suo subiecto. qr est alterius generis. Et sil'r accidēs in ꝓposito hȝ extraneaȝ habitudinē ad rē subiectā. vel ad attributum nam ꝯpatum vni est alteri extraneū.

Sciendum secūdo. q̄ huius fallacie possunt assignari duo modi tm̄. Prim⁹ ē. qn̄ ꝓpter ydēptitatē accn̄tis ⁊ rei subiecte attributū qd̓ ꝯuenit cū accn̄te infert᷑ de re subiecta. vel qn̄ ꝯuenit cū re sbiecta ⁊ ifert᷑ d̓ accn̄te. ⁊ fm hunc modū pōt argui in qualibet figura. In p̄ma sic. hō ē spēs. sortes ē homo. igit᷑ sortes ē spēs. ibi ꝓpter ydēptitatē sortis ⁊ hois credimus spēm attribui sorti qd̓ tñ nō optet. qr species ꝯuenit hoī fm esse qd̓ hȝ in intellectu iq̄ ē extraneus sorti. ⁊ non ꝯuenit homi fm esse qd̓ habet in sorte. quare nō pōt inferri de sorte. Nā hō ꝓut ꝯpatur ad illud attributū accidit sorti. Vn̄ cū inferi⁹ ⁊ supius fm rōem distinguūtur. nō ē incōueniēs multa ꝯuenire supiori fm quod differt ab inferiori que tñ inferiori cōuenire nō pn̄t. ⁊ ecōuerso. In secūda figura fit sic. homo est aīal. asinus est animal igit᷑ asin⁹ ē homo. ibi hō ē attributū qd̓ ꝓpter ꝯuenientiam. cū aīali. qd̓ est accn̄s infertur de re subiecta que est asinus. In tercia figura sic. homo ē spēs hō est animal. igitur aīal est species. ꝓpter partialem ydemptitatem accidentis cū re subiecta. scȝ animalis cum homine infert᷑ illud attributuȝ quod est species de accn̄te. Et in spāli pn̄t distingui tres modi fm tres figuras. Secund⁹ modus est qn̄ attributū ⁊ accidens diuisim verificantur de re subiecta. ⁊ ꝓpter hoc inferūtur cōiunctim cū tñ diuersis rationibus sibi ꝯueniant. vt iste est magn⁹ ⁊ est clericus. g̊ est magn⁹ clericus. Et gn̄aliter fit iste modus qn̄ arguit᷑ indebite a diuisis ad ꝯiuncta.

Cōclusio prima Fallatia accidētis est fallatia extra dictionē. Probat᷑ ꝯclusio quia illa fallatia ē exta dictionē que sumit cās suas apparētie ⁊ defectus ex pte rei. sed sic ē de fallatia accidentis. igit᷑ conclusio vera.

Conclusio secūda. Fallatia accn̄tis ē ab alijs fallatijs distincta. Probat᷑ cōclusio qr fallatia accidentis habet spālem cām apparentie. ⁊ defectus distinctā a causis aliaꝝ fallatiarū. igitur ꝯclusio vera.

Dubitatur p̄mo. Utrum paralogismi huius fallatie sint veri syllogismi. Ad dubiū rn̄detur q̄ nō quia in vero syllogismo mediuȝ debet esse vnū in cōpatione ad extrema. qd̓ tamen nō fit in istis palogismis. Unde eidē ꝯueniunt diuersa fm diuersa eē que fm diuersas rōnes habet puta generis aut differentie. aut speciei: vt hō fm esse qd̓ habet in intellectu cōuenit q̄ sit spēs. ⁊ fm esse qd̓ hȝ in reꝝ natura. sibi ꝯueniūt accidentia realia. ⁊ sic inq̄ȝtū ꝯpat᷑ vni istoꝝ accidentiū est alteꝝ a seipo cōpato ad aliud accn̄s.

Dubitat᷑ scd̓o. Utrū in ista fallatia fiāt paralogismi negatiui. Ad dubiū rn̄detur q̄ sic. qr si ꝓpter ptialē ydemptitatē accidētis cuȝ re subiecta aliquis credat illud negari ab accidente qd̓ negat᷑ a re subiecta. vel econtra ipe decipit᷑ fm hanc fallatiam accidentis.

Ad ratioēs. Ad primā patet solutio ex dictis. Ad scd̓am dicit᷑ q̄ hec fallatia semp se tenet ex pte accn̄tis ⁊ tale accidens qn̄qȝ est medium et qn̄qȝ nō vt dictū est. ideo hec fallatia melius nominatur fallatia accn̄tis q̄ȝ fallatia medij. Ad terciā dicitur. q̄ mediū ꝯpatum ad extrema est alteꝝ ⁊ alteꝝ. Ideo in palogismis huius fallatie sunt equiualenter quatuor termini ⁊ sic deficiūt in illatione. ⁊ peccant contra elencū inq̄ȝtum est syllogismus ⁊ illatiuus.

Secundnm autem quid ⁊ simpliciter.

Querit᷑ decimo quarto: Utrū fallacia fm quid ad simpliciter sit fallatia extra dictionem ab omnibus alijs distincta. Arguitur q̄ nō. Prio. qr nulla est fallatia a simpl'r ad fm q̇d. igit᷑ a sil'i nulla est fallatia a fm q̇d ad simpliciter. Scd̓ arguitur a minus cōi ad magis cōmune est bona consequētia. sed dictū fm q̇d se habet vt minus cōe ad dictū simpl'r. igit᷑ a dicto fm quid ad simpliciter nulla est fallatia: Tercio arguitur. bene. sequit᷑ iste est cecus fm oculos igitur est cecus. ⁊ ibi tamen arguit᷑ a fm

quid ad simpliciter. igit̄ ibi nō ɔmittit̄ aliqua
fallatia In oppositū est phs in textu

Sciendum est primo Qz postq̄z phs
determinauit de fallacia accn̄tis q̄ peccat contra
elenchū vt est illatiuus. Cōsequēter determiat
de fallacia ƀm q̇d ad simpliciter. q̄ peccat cōtra
elenchū. vt est q̄dāmō ɔdictiuus. Et in ꝓposi
to capit̄ dictū simplicit̄ ꝑ dicto sūpto sine deter
minatōe diminuēte. vt homo albus Et dr̄ di
ctū ƀm q̇d. q꞉ si determiatio sit ip̄ropa. nō ifert
dictū simpl'r. Est em̄ duplex determiatō. q̄daꝫ
est ɔhens tm̄. que est ꝓp̄a. ꝛ talis facit ptem in
mō. ꝛ nō causat aliquā fallatiā. Alia est deter/
minatō ip̄ropria. q̄ est diminuens vl' priuans
ratōem dicti simpl'r. Et tal' pt causare aliquaꝫ
fallaciaꝫ. quando ꝓcedit̄ a dicto ƀm q̇d ad di
ctum simpliciter.

Sciendū est scd̄o ꝙ fallacia ƀm q̇d ad simpl'r
est ydoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex ptiali idēp
titate dicti ƀm q̇d ad dictū simpl'r. ꝓpter quā
credimus ꝙ vnū sequatur ad aliud. ꝛ tn̄ nō se/
q̇tur ꝓpter ptialem idemptitatē eorum inter se
Et eius causa appentie est ptial' idēptitas di/
cti ƀm q̇d cū dicto simpl'r. ꝓpter quā credim⁹
ꝙ vnū sequitur ad aliud. Sꝫ causa defect⁹ est
ptialis diuersitas. vn̄ dictū ƀm q̇d ꝛ dictū sim
pl'r videtur esse idē. eo ꝙ ꝓxima sūt ꝛ in dictōe
parū differūt vt habet̄ in textu. tn̄ nō est idē esse
ƀm q̇d. ꝛ esse simpliciter

Conclusio prima In fallacia ƀm q̇d
ad simpl'r qn̄qꝫ facile est cognoscere defectū. qn̄
qꝫ difficile. Probat̄ ɔclusio. q꞉ qn̄qꝫ dictū ƀm
q̇d multū differt a dicto simpl'r. vt hic. ethi/
ops est albus ƀm dentes. igit̄ est albus. ꝛ qn̄qꝫ
multū ɔueniūt dictū ƀm q̇d ꝛ dictū simpl'r. vt
si duo ɔ̄ria eq̄liter insint eidē sb̄iecto. difficile ē
videre vtrū quodlibet eoꝝ debet affirmari de sb̄
iecto. vel vtrūqꝫ negari. vl' vnum affirmari ƀm
q̇d. ꝛ reliquū simpliciter. vt si scutū sit ꝑ medio
albū ꝛ ꝑ medio nigrū. difficile est videre vtruꝫ
dicat̄ albū aut nigrū ƀm q̇d aut simpl'r Vn̄ in
tali casu dc̄m ꝙ tale nec est albū tm̄ nec nigruꝫ
tm̄. sed vtrūqꝫ.

Conclusio secunda et responsalis ad
quesitū. Fallacia ƀm q̇d ad simpl'r est fall'a ex/
tra dictōem a ceteris distincta. Probat̄ cōclu/
sio simili rōe sicut ꝓbatum est supra de fall'a ac
cidētis. q꞉ scꝫ sumit causas suas appentie ꝛ de
fectus ex pte rei. ꝛ etiam q꞉ habet speciales cās
a causis aliarum fallaciarum distinctas.

Dubitatur primo de modis hui⁹ fal/
lacie. quot sunt ꝛ q̇. Ad dubiū r̄ndetur ꝙ hu⁹
fall'e sūt duo modi generales. Primus est ar/
guēdo a dicto ƀm q̇d ad dictū simpl'r. siue af/
firmatiue siue negatiue. Et iste modus cōtinet
q̇nqꝫ mōs ptīculares Primus est quādo det̄/
minatio ip̄ropa cōtrahit dictū simpl'r ad mo/
dū ptis sb̄iectiue. vt hic. iste est hō mortu⁹. igi
tur est homo. vel chimera est ens opinabile igi
tur est ens. qd̄ nō seq̇tur. q꞉ dictū ƀm q̇d nō pt
inferre dictū simpl'r. tn̄ ens opinabile pōt capi
dupl'r. Vno⁹ ꝑ illo qd̄ pt opinari. ꝛ sic ēs opi
nabile pt esse ens simpl'r. Alio mō capit̄ ꝑ illo
qd̄ tm̄ habet esse in opinione. vt sūt entia ficta.
ꝛ in istis nō sequit̄. hoc est ens opinabile. igit̄
est ens. Secūdus mod⁹ est qn̄ determinatō im
ꝓpria cōtrahit dictū simpl'r ꝑ modū ptis ite/
gralis. vt ethiops est albus ƀm dentes. igit̄ e.t
albus. Tercius modus est qn̄ determinatio i/
ꝓpria ɔhit dictū simpl'r ad modū ptis in lo/
co. vt bonū est interficere patrē intriuanis. igi/
tur bonū est interficere patrē. Quartus mod⁹
est qn̄ determinatō ɔhit ꝑ modū ptis in tēpo/
re. vt bonū est ieiunare in q̇dragesima. igit̄ bo/
nū est ieiunare. Quitus mod⁹ est qn̄ determia
tio ɔhit suū determinabile ƀm respectū ad alid̄
vt vinū est malū febricitāti. igit̄ vinū est ma/
lū Scd̄s modus p̄ncipalis est. qn̄ arguitur a
dicto simpl'r ad ƀm q̇d. ꝛ maxime fit arguen/
do negatiue. vt chimera nō est ens. igitur non
ens opinabile. ꝛ posset variari q̇nqꝫ mōis spēa
libus. sicut dc̄m est de p̄mo modo

Dubitatur secundo Utrum verum
sit ꝙ determinatio ɔhens dictū simpl'r ꝑ mo/
dū ptis integralis causat p̄ntem fallaciaꝫ. Et
videt̄ ꝙ nō. q꞉ bene seq̇tur. iste est symus ƀm na
sū. igitur est symus. Ad dubiū r̄ndet̄. ꝙ vt suf
ficit ad ꝓpositū duplicia sūt accn̄a. Quedam
sūt q̄ sibi determināt certam pteꝫ in subiecto et
ideo cū insūt illi pti sufficiūt denoīare totum ꝛ
in istis nō sumitur hec fallacia. vt arguit obie
ctio Alia sūt accn̄tia q̄ sibi nō determināt certā
ptem in sb̄iecto. ꝛ talia nō p̄nt denoīare sb̄iectū
nisi insint ƀm minorē pteꝫ. ideo non sequitur
ethiops est albus ƀm dentes. igitur ethiops ē
albus. ꝛc̄.

Ad rationes Ad primam dicitur.
ꝙ eadē est fallacia ƀm quid ad simpl'r. ꝛ ecōtra
q꞉ vtroqꝫ mō arguēdo est eadē causa apparen
tie ꝛ defectus. Ad scd̄am dicit̄. ꝙ dictū ƀm q̇d
includens determinatōem diminuentem nō se
habet vt minus cōmune ad dictū simpliciter.
q꞉ vnū non includit reliquū. sꝫ se habent taq̄ꝫ
disperata. licet dictum determinās determina

tōꝛ ꝓpria ſe habeat vt minus cōmune. Ad terciam dicitur. ꝙ eſſe cecum determiat ſibi certam partem in ſubiecto. ⁊ per eam ſufficit denominare totum. ideo ibi non eſt determinatio. nec arguitur a dicto ſm quid ad dictum ſimpliciter.

Qui autem ſm ꝙ non/

Queritur decimoquito Utrum fallacie ignorātie elēchi ſit fall'a extra dictionem ab alijs diſtincta. Arguitur primo ꝙ nō. quia nulla eſt fallacia ignorātie ſyllogiſmi. ergo a ſimili. nulla eſt fallacia ignorantie elēchi.

Secundo arguitur. ignorantia elenchi ē fallacia generalis ad quam cetere tam in dictōne. ꝗ͂ʒ extra dictōnem reducuntur. igitur non ē fallacia ſpecialis Tercio arguitur. ignorātia elenchi non diſtinguitur a fallacia ſm q̇d ad ſimpliciter. quia vtraqʒ ſumitur ex additōne determinationis ad dictū ſimpl'r. In oppoſitum eſt phs in textu

Sciendū eſt primo. Qꝫ poſtq̄ʒ phus determinauit de fallacia ſm quid ad ſimplicit Conſequenter determinat de fallacia ignorantie elenchi. cuius paralogiſmi fiūt ꝓpter omiſſionem alicuius ꝑticule diffinitōis elenchi ꝓut elenchus eſt contradictiuus. Eſt em̄ elenchus ſyllogiſmus contradictōis vnius et eiuſdem nō nominis tantum. nec rei tantum. ſʒ rei ⁊ nominis ſimul nō ſynonomi. ſʒ eiuſdem ex his que data ſunt de neceſſitate. nō connumerato hoc qđ erat in principio ad idem ſm idē ſimil'r. ⁊ in eodē tempore In q̄ diffinitione ponūtur alique ꝑticule cōmunes rōne ſyllogiſmi cōtradictōis ⁊ ꝓbationis. puta vnius ⁊ eiuſdē non nominis tantum. ſed rei ⁊ nominis ſimul. nō ſynonomi ſed eiuſdem. ſʒ iſte particule ex his que data ſunt de neceſſitate ſpecialit' cōueniunt elēcho. inquātum eſt illatiuus. ⁊ iſta ꝑticula nō cōnumerato quod erat in principio ſibi conuenit inquātum eſt probatiuus. Alie vero quattuor ſibi conueniunt inquantum eſt illatiuus.

Sciendum eſt ſcđo. ꝙ ignorātia pt̄ capi dupliciter. Uno mō generaliter ꝓ omiſſione cuiuſcūqʒ ꝑticule in diffinitione elēchi poſite. et hoc modo ignorantia elenchi eſt fallacia generalis ad quam oēs alie reducūtur. ſʒ ſic nō accipitur in ꝓpoſito. Alio mō capit' ſpecialiter ꝓ omiſſione alicuius cōditionis ſpēaliter req̄ſite ad ↄtradictōem. Et hoc modo ignorātia elenchi eſt fall'a ſpēalis. Et ſic diffinit' fall'a ignorantie elenchi. eſt ydoneitas decipiendi ꝓueniens ex apparēti obſeruatōe ↄditionū req̄ſitarꝫ ad ↄ̄dictōem ex qua videtur ſequi cōtradictō ſimpl'r. que tn̄ nō ſequit'. Et eius cauſa appꝫntie eſt illa apparēs obſeruātia illarū ↄditionū ſeu cōuenientia ↄ̄dictōis apparētis ad veram contradictionem. ꝓpter quam credimus ꝙ cōtradictio apparens inferat cōtradictionē ſimpliciter. Sʒ cauſa defectus eius eſt omiſſio alicuius illarum cōditionum ſiue diuerſitas cōtradictōis appꝫntis a vera ↄ̄dictōe

Concluſio prima Predicta diffinitio elenchi eſt ſufficiens. ꝓbatur cōcluſio ꝑ cōditiones bone diffinitōis. ⁊ ꝑ declaratōem ꝑtium ſuarum. ex q̄ diffinitōe ſequit' ꝙ ad elēchū tria requirunt'. ſ. ꝓbabilitas. illatio. ⁊ cōtradictio concluſionis reſpondentis. Sicut dictū eſt ſupra

Concluſio ſecunda et reſponſalis ad queſitum. Fallacia ignorantie elenchi eſt fallacia extradictionem ab alijs diſtincta. Probatur cōcluſio cōſimiliter ſicut ꝓbatū eſt de fallacijs p̄cedentibus

Dubitatur primo de modis hui⁹ fallacie. Ad dubiū reſpōdet'. ꝙ huius fallacie ſūt q̄ttuoꝛ modi. ſm quattuoꝛ ↄditōes ſpecialit' requiſitas ad ↄtradictōem. ſcʒ ad idē. ſm idē ſimiliter ⁊ in eodē tēpoꝛe Primus modus ſumitur eo ꝙ nō arguit' ad idem. vt duo ſūt dupla vnius. ⁊ nō ſūt dupla tribus. igit' ſūt dupla ⁊ nō dupla. Secūdus modus ſumitur eo ꝙ nō arguitur ſm idē. vt hec linea ē dupla ad ſupficiem ſm longitudinē. ⁊ nō eſt dupla ſm latitudinē. igitur eſt dupla ⁊ nō dupla. Tercius modus ſumit' qn̄ nō arguit' ſil'r. vt celum mouet' circularit' ⁊ nō mouetur recte. igit' mouetur ⁊ nō mouet'. Quart⁹ mod⁹ ſumit' eo ꝙ nō arguitur in eodē tpe. vt ſoꝛtes leget cras. ⁊ nō leget poſtcras. igit' ſoꝛtes leget ⁊ nō leget. In oībus em̄ iſtis paꝛalogiſmis eſt ignorātia elēchi ꝓpter defectū alicui⁹ ↄditōis neceſſarie req̄ſite ad cōtradictionem. ⁊ nō valet ↄſequētia. quia ex apparenti contradictione infertur cōtradictio ſimpliciter.

Dubitat' ſcđo. Quomō intelligit' id qđ dicit' in textu. ꝙ ſcʒ aliquis poſſet trahere hanc fallaciam ad fallacias in dictōe. ⁊ que eſt cauſa huius Ad dubium reſpondetur ꝙ hoc nihil aliđ eſt niſi ꝙ aliquis poſſet credere hanc fallaciam eſſe in dictione. Et huius ratio eſt. ſm Egidium. quia fallacia directius ceteris peccat cōtra dictionem vt patet per modos eius. Sed fallacie in dictione magis enim deficiunt a vera

contradictõe q̃ȝ fallacie extradictõem. Qđ sic pȝ. q: ad ꝯdictionẽ requiriꝛ affirmatio ⁊ nega tõ eiusdẽ de eodẽ. sȝ in fallacijs in dictõe. lȝ sal uetꝛ vnitas vocis in materia ⁊ forma siꝉ. aut in materia tm̃ nulla repiꝛ tñ vnitas rei. sȝ falꝉe ex tradictõem sumũt cãm appentie et ꝑtialẽ idẽ ꝑtitatẽ rei ⁊ cãm defectus ex ꝑtiali diuersitate. cũ igiꝛ in eis salueꝛ aliq̃ idẽꝑtitas rei. quã idẽ ꝑtitatẽ reqrit contradictio. seqtur ꝙ falꝉe extra dictõem nõ tm̃ deficiũt a vera ꝯdictõe sicut fal lacie in dictõe. igiꝛ ista falꝉa maiorẽ hȝ simili/ tudinẽ cũ vera ꝯdictione q̃ȝ fallacie in dictõne nec sequiꝛ ꝙ sit in dictione. quia sumit cãȝ ap parẽtie ex ꝑte rei.

Ad rões. Ad primã diciꝛ. ꝙ ille fallacie q̃ de ficiũt in illatõe possũt dici ꝭm ignorãtiã syllo/ gismi. eo ꝙ nõ determinat quid sit syllogismꝰ.

Ad scđam pȝ solutõ ex dictis. Ad terciã dꝛ ꝙ in falꝉa ꝭm q̇d ad simpꝉr arguiꝛ ab vno dcõ ꝭm quid. in ista vero arguiꝛ a duobꝰ non ꝭm se. sȝ inq̃ȝtũ faciũt appentẽ sapiẽtiã ⁊ videtur inferre ꝯdictõem simpꝉr ⁊ in altero dictoꝝ illoꝝ p̃t esse determinatõ ꝯhẽs tm̃. qđ tñ nũq̃ȝ fit in fallacia ꝭm q̇d ad simpliciter

Qui autem in qđ est

Queriꝛ decimosexto. Utrũ falꝉa petitõis ꝑncipij sit falꝉa extra dictõem ab alijs distin/ cta. Arguiꝛ ꝑmo ꝙ nõ. q: ꝑalogismi huiꝰ fal/ lacie sũt boni syllꝉi q̃ȝtum ad illatõem ⁊ esse dya lectici. igiꝛ ꝭm petitõem principij nõ sumiꝛ fal lacia. Scđo arguiꝛ. nulla est falꝉa petitõis ꝑn cipiati vꝉ cõclusiõis. igitur a siꝉi. nulla est fal/ lacia petitõis principij. Tercio arguiꝛ. petitio ꝑncipij non deficit a syllꝉo. neq̃ȝ ab elencho. igi tur nulla est falꝉa petitõis ꝑncipij. In op/ positũ est phs in textu.

Sciendũ est primo: q: determinato de falꝉa ignorãtie elenchi. ꝯnr determinat phs de falꝉa petitõis ꝑncipij. Uñ petere aliq̇d in ꝓ posito / est petere ꝑncipale ꝓpositũ qđ aliq̃s in/ tẽdit ꝓbare. ⁊ tale ꝓpositũ est ꝯclusio ꝓbanda iõ petẽ aliq̇d vt h̃ sumiꝛ est petere ꝯclusionẽ ꝓ/ bãdã. sȝ hoc ꝯtingit dupꝉr. Uno modo petiꝛ ꝯclusio ꝓbãda sub eadẽ voce ad ꝓbandũ se/ ipam. ⁊ sic ꝓprie diciꝛ petitõ ꝑncipij. Alio mo do petitur sꝫ alia voce. ⁊ vt est in p̃missis. ⁊ hoc mõ si ipsa ꝯsideretur. vt est naturaliter in p̃mis sis vocaꝛ petitio eius qđ est in ꝑncipio Et si cõ sidereꝛ vt effectiue sequiꝛ ex p̃missis sic dicitur peticio eius qđ est in ꝑncipio. i. petitõ ꝯclusio/ nis q̃ infertꝛ ex p̃missis. ⁊ sic diuersimõe capitur ꝑncipium cũ dicitur. petitõ ꝑncipij. ⁊ cũ dꝛ pe/ titõ eius qđ est in ꝑncipio. q: ꝑmo mõ capiꝛ ꝓ ꝯclusione. scđo mõ ꝓ premissa.

Sciendum secũdo ꝙ quando idẽ pe titur ꝭm rem ⁊ vocẽ siꝉ vt ꝯclusio. sub eadẽ vo ce. tũc vocaꝛ petitõ ꝑncipij statim ⁊ peccat ꝯtra syllogismum simpꝉr. ⁊ isto mõ non causat ali/ quã fallaciã. q: ibi nꝉꝉa est causa appentie Nꝉ la em̃ est cã appentie. qđ idem sꝫ eadẽ voce pos sit ꝓbare seipm. sȝ qñ petiꝛ idem ꝭm rem. sȝ ta mẽ sub alia voce ꝓut dicitur petitõ eius qđ est in ꝑncipio potest vocari petitõ ꝑncipij non sta tim. q: idem nõ immediate ostẽditur ꝑ seipm sed quia añs non est magis notũ q̃ȝ conseqns ideo potest iterũ ostendi ꝑ consequens. ⁊ sic ex consequenti poterit idẽ añs ostẽdi ꝑ seipm ⁊ fi et reductio ad petitõem ꝑncipij statim. sȝ quia ibi est diuersitas vocis ⁊ etiã rei significate in ter p̃missas ⁊ ꝯclusionem. potest ibi reperiri cã appentie ꝓbatõis cõclusionis tñ ibi nõ ẽ tãta diuersitas inter p̃missas ⁊ ꝯclusionẽ ꝙ suffici ant ostẽdere cõclusionem

Conclusio prima: Fallacia petitio nis ꝑncipij est falꝉa extra dictõem. Probaꝛ cõ clusio ꝑ iam dicta. q: in petitione ꝑncipij repe riꝛ causa appentie ꝓbatõis ꝯclusionis. ⁊ ita su mit causã appentie ex ꝑte rei. igitur falꝉa peti/ tõis ꝑncipij est falꝉa extra dictõeȝ q̃ sic diffiniꝛ Fallacia petitõis ꝑncipij est ydoneitas decipiẽ di ꝓueniens ex apparenti diuersitate p̃missaꝝ ad conclusionem in noticia ⁊ ꝓbabilitate. ꝓp ter quam aliquis credit p̃missas ꝓbare cõclu/ sionem. quam tamẽ nõ ꝓbant ꝓpter ydemp/ titatem conclusionis ⁊ premissarum q̃ȝtuȝ ad euidentiam.

Conclusio secunda Falꝉa petitõis ꝑncipij est ab alijs distincta Probaꝛ cõclusio q: habet distinctas causas apparẽtie ⁊ defectꝰ a causis aliarũ fallaciarũ. Uñ eius cã appen/ tie est diuersitas p̃missarũ a cõclusione. q̃ȝtum ad noticiã. ⁊ ꝓbabilitatẽ. ⁊ eius causa defectꝰ ẽ eq̃litas noticie conclusionis ⁊ p̃missaruȝ. siue idẽꝑtitas earũ inter se.

Dubitaꝛ primo De modis huiꝰ fal lacie Ad dubiũ rñdetꝛ ꝙ huius fallacie sũt q̃n q̃ȝ modi qui ponũtur in octauo thopicorum. Primus est. quando diffinitũ petitur in dif/ finitõe. vel econtra. vꝉ vnũ synonomuȝ in alio vt animal rationale currit. igitur homo currit Secundus est quãdo ꝑticulare petiꝛ in vni/ uersali. vt arguendo sic. oĩm cõtrariorum ẽ ea/ dẽ disciplina. igitur albi ⁊ nigri est eadẽ disci plina. Tercius modus est qñ vniuersale petiꝛ

in particulari. vt oim̄ ꝯrioꝝ. oim̄ ꝑuatiue op/
positoꝝ. ꝛ sic de alijs est eadē disciplina. igitur
oim̄ oppositoꝝ est eadē disciplina. Quartus
est qn̄ ꝯiūctū petit̄ in diuisis vl̄ ecōtra. vt me/
dicina est sani. medicina est egri. igit̄ medicina
est sani ꝛ egri. Quintus modus est qn̄ vnū re
latm̄ petit̄ in alio. vt plato est filius sortis. igi
tur sortes est pater platonis.

Dubitat̄ scd̄o. Utrū in p̄dcis argumētꝫ sit lo
cus sophisticus q̄ dicit̄ fall'a petitōis p̄ncipij.
Et videt̄ ꝙ nō. q2 in ips̄ est locus dyalecticus
vt pꝫ in thopicis. igit̄ Ad dubiū rn̄r ꝙ nō est
incōueniēs aliqn̄ in eodē argumēto ee͂ locū dy
alecticū ꝛ sophisticū respcū diūsoꝝ. q2 bn̄ stat
ꝙ respectu opponētis maior extreītas poti⁹ di
cat̄ de medio in an̄te q̄3 de minore in ꝯclusiōne. ꝛ
tūc respectu ipsius est argumētū dyalecticū. sꝫ
respectu rn̄tis ꝯtingit potius maiorē extremi/
tatē ꝯueīre minori extremitati q̄3 medio. ꝛ sic est
argumētū sophisticū. sicut qn̄ vnū p̄tū noti⁹
dr̄ de diffinito q̄3 de diffinitōe ꝛ tūc si r̄spectu ip
sius arguat̄ a diffinitōe ad diffinitū est loc⁹ so
phisticus. ꝛ si eꝯ est locus dyalecticus.

Ad rationes Ad primam dicitur.
ꝙ ꝑalogismi h⁹ fall'e nō peccāt i forma syll'i q̄3
tū ad illatōem. sꝫ peccāt in ꝓbatōe. Jō nō sunt
dyalectici respectu ipsius. Cui an̄s est minus
notū ꝯn̄te. q̄3uīs respectu alteri⁹ possint ee͂ syll'i
dyalectici. ꝛ tūc sūt ꝑalogismi. Ad scd̄am dr̄ ꝙ
h̄ nō capit̄ in p̄ncipio vt distiguit̄ a ꝯclusiōe. sꝫ
cū dr̄ petitō p̄ncipij intelligit̄ ꝙ sit petitō ꝯclu/
siōis. q̄ se hꝫ vt p̄ncipiū i itētōe argumēti q̄3uis
in executōe sit finis. Ad terciā dr̄. ꝙ petitio p̄n
cipij n̄ stati n̄ deficit a syll'o simpl'r. sꝫ deficit a ꝓ
batōe ꝯn̄tis q̄ requirit̄ ad verū elenchi. iō pec/
cat contra elenchum.

Secundum consequens:

Queritur decimoseptio Utrum fal/
lacia ꝯn̄tis sit fall'a extra dictōem ab alijs di/
stincta Arguit̄ p̄mo ꝙ nō. q2 nulla est fall'a an̄
cedētꝫ. igit̄ nll'a est fall'a ꝯn̄tis. Scd̄o arguit̄.
fall'a ꝯn̄tis est ꝑs fall'e accn̄tis vt dicet̄ inferi⁹
igit̄ nō distinguit̄ ab ipsa. Tercio arguit̄. si es/
set fall'a ꝯn̄tis fieret ꝑ hoc ꝙ cōseq̄ntia ꝯuertet̄
cū tn̄ nō deberet ꝯuerti. sꝫ hoc nō. q2 ꝯuersio nō
ꝯuenit cōseq̄ntie. igit̄ ꝛc. In oppositū est
ph's in textu.

Sciendum est primo Qr determina/
to de fallacijs extra dictōem magis p̄ncipali/
bus. Cōseq̄uēter determiat ph's de fallacijs mi
nus p̄ncipalibus. q̄ ad p̄ncipaliores reducūt̄.
ꝛ p̄mo de fall'a ꝯn̄tis q̄ peccat ꝯ elenchū. vt ē il
latiuus. ꝛ annectit̄ fall'e accidentis.

Sciēdū est scd̄o. ꝙ an̄s vt hic sumit̄. est illud
quo posito necc̄ario vl̄ ꝓbabilit̄ vl suspicabil'r
ponit̄ aliud. s. ꝯn̄s necessario. vt in demōstrati
uis / ꝓbabiliter. vt in dyalecticis. suspicabil'r.
vt in hretoricis. Et sil'r accipit̄ ꝯn̄s ꝑ omī illo
qd̄ seq̄tur ad an̄s s̄m p̄dictos modos. s. neces
sario ꝓbabiliter ꝛ suspicabil'r faciēdo quādā
p̄suppōem questionis

Conclusio prima: Fallacia conse/
quētis est fallacia extra dictōem. ꝓbat̄ ꝯclusio
ꝛ p̄mo ꝙ sit fall'a. q2 s̄m ꝯn̄s sumūt̄ causa ap/
parētie ꝛ causa defectus. igit̄ s̄m ꝯn̄s sumit̄ fal
lacia. ꝛ illa sumit cāꝫ appentie ex ꝑte rei. igitur
ipsa fall'a ꝯn̄tis est fall'a extra dictōem. ꝛ diffi
nit̄ sic fallacia ꝯn̄tis. Est yponeitas decipiēdi
ꝓueniēs ꝓpter apparētē ꝯuertibilitatē ꝯn̄tis
cū an̄te. rōe cuius credimus. ꝙ sicut an̄s infert
ꝯn̄s. ꝙ etiam ecōtra ꝯsequēs infert an̄s Ul' de
structo an̄te destruat̄ ꝯn̄s. ꝛ ꝑ hoc credim⁹ cōse
quētiā ꝯuerti. q̄ tn̄ nō ꝯuertitur

Conclusio secunda Fall'a cōseque
tis est ab alijs disticta. ꝓbat̄ ꝯclusio. q2 habet
cās apparētie ꝛ defectus distinctas a caus̄ alia
rū fall'arū. Un̄ ei⁹ causa appentie est. apparēs
idēptitas an̄tis ad ꝯn̄s. sꝫ cā defect⁹ ē diūsitas
coꝝ ad inuicē. ꝓpter qd̄ nō oꝫ illa esse ꝯuerti/
bilia neqꝫ ꝯn̄aꝫ ipsoꝝ ꝯuerti adinuicem

Dubitat̄ primo De modis hui⁹ fal
lacie. Ad dubiū rn̄r. ꝙ hui⁹ fall'e sūt tres mōi.
Primus est. arguendo a positōe ꝯn̄tis ad po/
sitionē an̄tis. vl' a destructione an̄tꝫ ad destru/
ctionē ꝯn̄tis. vt si mel est. rubeū est. sꝫ fel est ru/
beū. igit̄ fel ē mel. vel sic. si pluit terra est madi/
da. igitur si terra est madida pluit. ꝯn̄a n̄ valꝫ
q2 ibi arguit̄ a pōne ꝯn̄tis ad pōneꝫ an̄tis. vl'
sic. Omē qd̄ est factū hꝫ p̄ncipiū. igit̄ qd̄ non
est factū non hꝫ p̄ncipiū. sꝫ vniuersū non ē fa/
ctū. igit̄ non hꝫ p̄ncipiū. ꝛ ꝑ ꝯn̄s est infinitum
ibi p̄ma conseq̄ntia non vꝫ. q2 arguitur a de/
structione an̄tis ad destructionē cōn̄tis Secū
dus modus est. arguēdo ab īsufficiēti īducti/
one singulariū alicuius vl'is. vt sortes ē cecus
plato est cecus. igitur oīs homo ē cecus. vn̄ ad
vl'e distributū sequūtur sua singularia. iō dū
arguitur a singularibus nō sufficiēter enūatis
ibi arguitur a positōe cōn̄tis ad positionē an̄ce
dētis. iō non vꝫ cōn̄a Tercius modus ē. ar/
guēdo a communit̄ accn̄tibus q̄ non sp̄ seinui
cē consequūtur. vt iste est comptus. g͛ est adult̄
vel sic. iste est errabūdus de nocte. g͛ est fur. Ul'
sic. iste hꝫ abundātem calorem. igitur febrici/

tat. Talia eñ accñia non sp̄ se consequūtur. qꝛ tñ in aliq̄bus accñtibꝰ se concomitantur. ideo ab vno ad alterum est ꝓbabilis consequentia Et illa creditur ꝯuerti. iō ibi arguet a positio/ne ꝯñtis ad positōem añtis. Et istoꝝ mōꝝ sic habet sufficiētia. qꝛ in oī mō huiꝰ falle credit ꝯña ꝯuerti q̄ tñ nō ꝯuertitur.. Ul' ergo credit de ꝯña ꝑus expressa. ꝛ sic est ꝑmus modus. vl' solū intellecta. ꝛ hoc dupl'r. vel arguit inducti ue. ꝛ sic est scđs modꝰ. vl' enthimēatice. ꝛ sic est tercius modꝰ. Aliter tñ distinguit Egidiꝰ de hroma istos mōs dicēs. ꝙ ꝑmus modꝰ est in his q̄ sūt ꝺm ꝺsum ꝛ ymaginatōem. Scđs fit arguēdo in hretoꝛicis. Et tercius arguēdo in demonstratiuis.

Dubitat scđo Quare potius noīat hec fallacia ꝯñtis q̄ȝ añtis. cum ipa fiat q̄n̄qȝ a pōne ꝯñtis. ꝛ q̄n̄qȝ a destructōe añtis. Ad dubium rñr. ꝙ hec fall'a sp̄ est equalēter a pōne cōseq̄nt's ad positōem añtis. qꝛ quanto aliq̄d affirma/tū est specialius tāto ipm negatū efficit cōius. Jō sicut aīal est plus q̄ȝ hō. ꝛ est cōsequens ad ipsū. ita nō homo est in plus q̄ȝ nō aīal. ꝛ illud qđ est in plus sp̄ est ꝯñs ad aliud. ꝛ sic nō ho/mo est ꝯñs ad nō animal. negatio eñ de añdēte facit ꝯñs. ꝛ ecōtra. ꝛ sic añs destructū se hȝ vt ꝯñs ad destructōem cōseq̄ntis Jō q̄n arguitur a destructōe añtis ad destructōeȝ cōseq̄ntis. ibi arguit a pōne ꝯñtis ad positōem añtis. ꝓpter hoc hec fallacia potius noīatur fall'a cōseq̄nt's. q̄ȝ fallacia antecedētis.

Ad rationes Ad primam pȝ solu/tio ex dictis. Ad scđam dicit. ꝙ hec fall'a dicitur ps mat'ialis añtis. qꝛ oēs paralogismi q̄ peccāt ꝺm hāc fall'aȝ. peccāt etiā in fall'a accidētis sȝ nō ecōtra. tñ nō est ps formalis eius. qꝛ formal'r distinguūtur ꝑ suas cās appentie ꝛ defectus. Ad terciā dicit. ꝙ capit cōuersio sil'itudinarie. qꝛ sic ꝓpō cōuertit q̄n fit de p̄to sbiectum ꝛ ecōtra. ita ꝑ sil'itudinē dicimus coñaȝ cōuerti q̄n de añte fit cons. ꝛ ecōtra.

Si vero ꝺm nō causam vt causā

Queritur decimooctauo Utruȝ fallacia ꝺm nō causam vt causaȝ sit fallacia extra dictōem ab aliȷs distincta. Arguit ꝑmo ꝙ nō qꝛ q̄libet fall'a est ꝺm nō cām vt causaȝ. eo ꝙ in argumētis sophisticis est aliq̄d in añte appa/rēs inferre ꝛ nō inferēs. g̃ fall'a ꝺm nō cām vt causā nō est ab aliȷs distincta. Scđo arguit. nō cā vt cā nō deficit in ꝓcessu quo infert cōclusio ipossibil'. sȝ in h̄ ꝙ interimit ꝑmissa vt cā q̄ nō dȝ interimi. g̃ nō peccat ꝯ elenchū. ꝛ ꝑ cōse/quēs nō est fall'a. Tercio arguit. de nō cā vt cā determinat scđo prioꝝ. g̃ de ipa nō dȝ h̄ deter/miari tāq̄ȝ de illo a q̄ sumit fall'a. Jn oppositū est ph̄s in textu

Sciendū est primo: qꝛ determinato de fall'a cōseq̄ntis Cōseq̄nter determiat ph̄s de fall'a ꝺm nō cām vt cām. ꝛ in ꝓposito cā dicit. ꝑmissa faciēs aliq̄d ad illatōeȝ cōclusiōis. q̄ remota nō sequit eadē conclusio Sȝ nō cā ꝑ op/positū est ꝑmissa assūpta. vl' faciēs ad illatōem conclusionis. ꝛ si nll'o modo conueniat cū p̄re/missis iferētibꝰ dꝛ non cā tm̄. ꝛ non dꝛ vt causa. qꝛ non hȝ appentiā cāe. sȝ si conueiat cū p̄missis iferētibus ꝛ ipa posita l' remō nihilominꝰ seq̄t conclusio dꝛ non cā vt causa

Sciēdū est scđo. ꝙ fall'a ꝺm non cāȝ vt caȝ est ydoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex conueniētia p̄missenon cāe cū ꝑmissis caus ꝓpter quā credimus illā inferre conclusiōeȝ fall'ā ꝛ ꝑ conseq̄ns eē iterimēdā in regressu a conclusione ad ꝑmissas. cū tam̄ nihil faciat ad conclusionē nec ꝓpter falsitatē eiꝰ est iterimēda. Cā apparētie hꝰ falle est conueniētia ꝑmisse non cāe vt cāe. cuȝ ꝑmissis caus. Sȝ cā defectus eiꝰ est diuersitas ipsaꝝ Concl'o ꝑma. non cā non ꝓpter h̄ accidē ꝺm̄. ꝛ non cā vt cā. se habet sic mag' com/mūe ꝛ minꝰ commune. ꝓbat concl'o. qꝛ vbicūq̄ȝ non cā vt cā repiunt alia duo. ꝛ non eꝯ. qꝛ quādo assumit ꝑmissa nihil faciēs ad illationē conclusionis siue conueiat cuȝ ꝑmissis siue non. Jbi est non ꝓpter h̄ accidē ꝺm̄. ꝛ non causa. ꝛ tamē ibi non sp̄ ē non cā vt causa. Jgitur conclusio vera

Conclusio secunda et responsalis ad quesitū. fall'a ꝺm non cām vt cāȝ est fall'a ex̄ dictionē ab oibꝰ aliȷs disticta. ꝓbat concl'o consil'i rōe sicut ꝓbatū est de p̄cedētibus.

Dubitatur primo de modis huiꝰ fal/lacie Ad dubiū rñr. ꝙ huius falle sūt duo modi. Primus modꝰ est. q̄n ꝑmissa non cā in sb/iecto conuenit cū conclusione l' ꝑmissis causis vt arguendo sic. Omē ꝯ̄rium corruptionis. est generatio. vita est ꝯ̄ria corruptioni. vita et aīa sūt idē. igitur vita est generatio. ꝛ viuere est generari. in isto paralogismo illa ꝑmissa. vita et aīa sunt idē est non causa vt cā conueniēs i sb/iecto cū miore ꝛ conclusione. ideo si ex falsita/te conclusionis iferat falsitas illiꝰ ꝑmisse n̄ cāe eo ꝙ videret aliq̄d facere ad illationē conclusionis false fit deceptio ꝑ istā fallaciā Scđs modus est. q̄n ꝑmissa non cā vt cā conuenit cū altera ꝑmissaꝝ in p̄dicamēto. Et sil'r in conclusi

one. vt arguendo sic. om̄e rōle est homo. ois canis est rōlis homo est al'. igitur ois canis ē homo. Illa p̄missa. homo est al'. est non causa vt causa. ꝛ couenit cū ꝯclusione. ꝛ cū maiore in p̄dicato. Et si interimat̄ ꝓpter falsitatē ꝯclusionis ꝯmittit̄ ista fall'a. qꝛ ꝯclusio falsa nō seq̄t̄ ꝓpter eius falsitatē. sꝫ ꝓpter falsitatē minoris. illa tn̄ p̄missa couenit cū alijs ex ꝑte p̄dicati aliarum. sꝫ faciliter posset fieri ꝙ couenire ex ꝑte p̄dicati eius. ꝛ illo mō magis videt̄ intelligi. ꝙ ꝯueniat cū alijs p̄missis vl' ex ꝑte sb̄iecti. vl' ex ꝑte p̄dicati.

Dubitatur scd̄o. In quo syll'o habeat fieri hec fall'a. Ad dubiū respōdet̄ ꝙ hec fall'a hꝫ fieri in syll'is ad īpossibile. nō tamē in om̄ib⁹. sꝫ in illis in q̇bus sup̱flue accipit̄ vna p̄missa. nihil faciēs ad illatōēꝫ ꝯclusiōis. ꝛ isti syll'i vocātur syll'i sup̱flui. Ex dictis infert ph̄us duo correlaria. Primū est. ꝙ ꝑalogismi hui⁹ fall'e. sūt simpl'r syllogisati. tamē ad ꝓpositū nō sunt syllogisati. Scd̄m est. ꝙ ꝑalogismi hui⁹ fall'e plerūqꝫ nō minus latēt īterrogātes. q̄ꝫ respōdētes. Deīn dicit. p. epilogādo ꝙ argumētatōes q̄ dcē sūt. fiūt ꝑm cōseq̄ns. sꝫ nihilomin⁹ fiunt ꝑm nō cām vt cām. nō tam̄ ꝑm easdem causas apparentie

Ad rationes. Ad primam dicitur. ꝙ hic accipit̄ nō cā vt cā speciał'r ꝓut cōmittit̄ī syll'o ad īpossibile sup̱fluo vt ponit̄ p̄missa nō couenīēs cū p̄missis cāis. q̄ posita vl' remō nihilominus sequit̄ cōclusio falsa. Ad scd̄aꝫ d̄r ꝙ hec fall'a peccat ꝯ elenchū ꝑ h̄ ꝙ interimit̄ p̄missa q̄ nō debet interimi. Ad terciam dicitur. ꝙ de nō cā vt cā determinat̄ in scd̄o p̄oꝝ. vt est pccm̄ cōtra vnā potestatē syllogismi. ꝛ ibi vocat̄ nō ꝓpter hoc accidere falsū. sꝫ de ipa h̄ agit̄ vt hꝫ cām appētie ꝑ quā causat̄ deceptio ī respōdente. Ideo hic ꝛ ibi diuersimode consideratur. ꝛ cetera

Qui vero in eo quod:

Queritur decimonono. Utrum fallacia ꝑm plures īterrogatōes vt vnā sit fall'a ex̄ dictōem ab alijs distincta. Arguit̄ p̄mo ꝙ nō. qꝛ ista fall'a est in orōe multiplici cui correspōdēt multi ꝑsus. igit̄ est fall'a in dictōe. Scd̄o arguit̄. nulla est fall'a ꝑm interrogatōem vnaꝫ vt plures. etiā nulla est fall'a ꝑm plures respōsiōes vt vnā. igit̄ nulla ē fall'a ꝑm pl'es interrogatōes vt vnā. Tercio arguit̄. nulla est fallacia ꝑm plures ꝓpositōes vt vnā. igit̄ neqꝫ pl'es interrogatōes vt vnā sumit̄ aliqua fall'a.

In oppositū est ph̄s in textu

Sciendum est primo. Qꝛ determinato de fallacijs extra dictōem q̄ cōmittūtur in arguēdo. Cōseq̄nter detiat p. de fall'a ꝑm plures. interrogatōes vt vnā q̄ causat deceptōem īterrogādo ꝛ respōdēdo. ꝛ īterrogādo vt hic sumitur est ꝓpositio ꝓbabil' accepta cū nō interrogatōis. ꝛ sic se hꝫ vt sup̱ius ad ꝓpōem dyalecticā. qꝛ ꝓpō dyalectica sup̱addit interrogatōi cōsensum respōdētis. Nā opponēs dyalecticus q̄rit cōsēsū respōdētꝭ. Unde ꝓpositō enūciatō interrogatō l' q̄stio ꝛ cōcl'o. int̄ se couenīūt ꝛ differūt. sic alias dictū est. ꝛ iō īterrogatō pl'es p̄t dici tot mōis q̄t mōis p̄t dici ꝓpō plures. l' qꝛ p̄dicātur pl'a de vno vl' vnū de pl'ibus. vel pl'a de pl'ibus. tamē h̄ īterrogatō pl'es dicitur. duobus mōis. Uno° vt hꝫ vnitatem vocis ꝛ pluralitatē significatoꝝ. ꝛ sic rep̱itur in fallacijs in dictōe. q̄ peccāt penes ml'tiplex vt visuꝫ est p̄us. ꝛ talis pluralitas est īplicita. Alio° d̄r īterrogatō plures ꝑm pluralitatē vocū ꝛ significatoꝝ. ꝛ sic talis multiplicitas est explicita. ꝛ de tali specialiter est h̄ ad ꝓpositū. Un̄ īterrogatō plures vt vna est q̄n̄ plura pluralitate vocꝭ ꝛ significatōis sub vnitate vocis ꝛ significatōnis ꝓponūtur ꝑ modū vnius īterrogatōis. Et d̄r plures ꝓpter pluralitatē īterrogatoꝝ. ꝛ d̄r vna ꝓpt̄ couenīētiā pl'iū īterrogatoꝝ acceptoꝝ siml' cū interrogatione vna

Sciendum secūdo ꝙ fallacia ꝑm plures interrogationes vt vnā est deceptio ꝓueniēs ex eo ꝙ ꝓpter conuenīētiā īterrogatōis pl'es ad īterrogationē vnā aliq̇s credit talē īterrogationē eē vnā. ꝛ q̄ ad ipaꝫ debeat dari responsio vna. cū tn̄ sint dāde pl'es sicut est īterrogatio plures. Et vt dicitur in textu. in aliq̇b⁹ facile est videre q̄n̄ est īterrogatio plūes. vt h̄. Utrū mare sit terra vel celū. ꝛ h̄ est qꝛ illa q̄ īterrogātur plurimū distāt. in alijs vero difficile est videre. vt si q̄ratur. est ne h̄ ꝛ hec homo. demonstratis duobus vno homīe ꝛ alio non hmine vel h̄. sūt ne ista bō vel mala. demonstrato vno bono ꝛ alio malo

Conclusio prima. Fallacia ꝑm plures interrogationes vt vnā est fallacia ex̄ dictionē. Probat̄ conclusio. qꝛ fallacia ꝑm plures īterrogationes vt vnā suit suā cām apparētie ex ꝑte rei. igitur est fallacia extra dictionem. sꝫ q̄d ꝑm plures interrogationes vt vnam sumatur fallacia. patꝫ. qꝛ ibi rep̱iuntur cā apparētie ꝛ causa defectus.

Conclusio secūda. Fallacia ꝑm plu

res interrogationes vt vnā est fallacia special' ab oībus alijs distincta. Probaꝝ cōclusio. q2 hz causā apparētie ꝛ causā defectus distinctas a causꝭ aliarū fallaciarū. vñ eius causa apparētie est ꝯueniētia īterrogatōis plures cū interrogatōe vna. Et ei⁹ cā defectus est plūalitas significatoꝝ ꝑ modū vnius acceptoꝝ

Dubitaꝝ primo De modis hui⁹ fallacie. Ad dubiū respondeꝝ. ꝙ huius fallacie sꝫ tres modi. Primus est. qñ plura īterrogantur de vno ad quā interrogatōem datur responsio vna. vt si queraꝝ. est ne terra mare aut celū. ꝛ h̄ facile est videre ꝙ est interrogatio plures. quia plura nō vnita ꝑdicanꝝ de vno. Scd̄s mod⁹ est. qñ interrogatio est plures ex eo ꝙ vnū interrogatur de pluribus. ꝛ ad istam interrogatōez qñqꝫ datur responsio vna. vt si demonstratis duobus hoībus queratur. est ne hic ꝛ hic hō. dicatur ꝙ sic. tunc sequeretur ꝑcutiens hunc ꝛ hunc ꝑcutit hominē ꝛ non homines. si dicatur ꝙ non. tūc sequitur ꝙ hic nō est hō. qd̄ falsum est. Tercius modus est qñ plura de pluribus interrogantur. vt si demonstratis duob⁹ vno bono ꝛ alio malo queratur vtrū sint bona vel mala. ꝛ respondeatur vnica respōsione ꝛ dicatur ꝙ sunt bona sequitur ꝙ vtrūqꝫ coꝝ est bonum. Si vero dicatur ꝙ nō sint bona. sequiꝝ ꝙ neutrū est bonū. sꝫ ꝙ vtrūqꝫ est malum. Et similiter causaretur hec fall'a. si demōstrato vno ceco ꝛ alio vidente queratur vtrū isti homines sint ceci vel videntes Unde ad oēs tales interrogationes nō est danda respōsio vna sꝫ plures. ꝛ in istis vltimis īterrogatōib⁹ nō est facile videre defectū ꝑpter vnitatē interrogādi.

Dubitatur secundo Unde causātur defectus modoꝝ huius fall'e. Ad dubium respondetur ꝙ hmōi defectus qñqꝫ ꝯtingūt eo ꝙ ꝯcedimus diffinitōes similiter dari in singulari nūo ꝛ in plurali. ꝛ si aliq̄s hoc ꝯcesserit nō ꝑt faciliter effugere redargutionē. Uñ in singulari cecū sic diffinitur. ꝙ est animal non videns aptū natū videre Et tñ ceca in plurali numero sic nō diffiniūtur ꝙ sint aīalia nō vidētia apta tñ nata videre. Sꝫ sic diffiniunꝝ. ceca sꝫ animalia quoꝝ neutrū videt. vñ si ꝑmo modo diffiniūtur. demonstrato vno ceco ꝛ alio vidēte. illa essēt vidētia ꝛ apta nata videre. et sic vidēs esset cecus. ꝛ sic pꝫ de mōis huius fall'e Quoꝝ sic pōt haberi sufficientia. Nā in quali bet interrogatōe plures vel interrogaꝝ plura de vno. ꝛ sic est primus modus. vl' vnū de plib⁹ ꝛ sic est secundus modus. vel plura de plurib⁹ ꝛ sic est tercius modus.

Ad rationes Ad primam pꝫ solutio in primo notabili. Ad scd̄am negatur cōsequētia. q2 ibi nulla est causa apparentie. sicut arguēdo ꝭm plures interrogatōes vt vnā.

Ad terciā dr̄. ꝙ eadē est fall'a ꝭm plures interrogatōes vt vnā. ꝛ ꝭm plures ꝓpositiones. tñ vocatur ꝭm plures interrogatōes. q2 nō accidit deceptio. nisi inqꝫtū ꝓpositōes sub forma interrogatōis ponūtur. quia hec fallacia maxime causat deceptionē interrogādo sicut alie fallacie in arguendo

Aut igitur sic dicēdum:

Queritur vicesimo Utrum oēs fallacie reducātur ad fallaciā ignorātie elenchi. Arguitur ꝑmo ꝙ nō. q2 si sic sequereꝝ ꝙ nō eēt nisi vna fallacia. cōsequēs est fłm. igitur. ꝛc̄ Secundo arguitur. nō oēs fallacie peccāt in contradictōe. sꝫ aliq̄ in illatione. ꝛ alique in ꝓbatōe. igitur nō oēs reducūtur ad fall'am ignorantie elenchi. Tercio arguiꝝ. illd̄ ad qd̄ fit reductio alioꝝ debet esse primū ꝛ ꝑncipali⁹ in illo ordine. sed ignorantia elenchi non ē ꝑma inter alias fallacias. igitur ad ipsā nō reducuntur alie fallacie In oppositū est phus in textu

Sciendū est primo. Quia postq̄ꝫ phus determinauit in speciali de causis apparētie fallaciarum. Cōsequenter determinat de ipsis qꝫtū ad cām defectus ipsarū. ꝛ q2 causa defectus earum manifestaꝝ ꝑ earū reductōem ad ignorātiam elenchi. q2 contra elenchū peccāt in illatione. ꝓbatione. vl' ꝯtradictōe. iō Arestoteles docet reducere oēs ꝑalogismos ad ignorantiā elēchi. vt ex tali reductōe sit nota causa defectus cuiuslibet ꝑalogismi Ex quo patet ꝙ reducere aliquam fallaciam ad ignorantiā elenchi nō est aliud q̄ꝫ ostēdere talem fallaciā peccare contra elenchū in aliq̄ vt in illatione. ꝓbatione vl' ꝯtradictione. Ulterius patꝫ ꝙ hic capiꝝ ignorātia elēchi ꝯmuniter ꝑ omissione cuiuscūqꝫ ꝑticule posite in diffinitione veri elēchi. ꝛ non capiꝝ spēaliter ꝓ omissione alicui⁹ ꝑticule req̄site ad contradictionem tantum.

Sciendum est secūdo q2 dupliciter docet phus reducere fallacias ad ignorantiā elēchi. Uno modo generaliter manifestando generalem defectum ipsarū. Secūdo modo specialiter manifestādo speciales causas defectus cuiuslibet fallacie. ꝛ ꝭm hoc ponereꝝ due ꝯclusiones responsiue ad questitū

Conclusio prima: Omnes fallacie

deficiunt a vero elencho. ⁊ reducēde sūt ad ignorātiā elenchi. ꝓbat ph's. q̄ oīes palogismi tredecim fallaciarū īmodificati sūt. ſ3 elenchus inq̄ʒtum est syll's ꝓbatiuus ⁊ ꝯtradictiuus debitā modificatōem requirit. igitur oēs illi palogismi deficiūt a vero elencho. Est tamē duplex modificatio syll'i. Quedā est debita dispositō p̄missarū in qualitate ⁊ quantitate. Alia est que dicitur necc̄aria illatio vel probatō conclusionis ex p̄missis. ⁊ hic capit̄ īmodificatō secūde modificationis.

Conclusio secūda. Omnes fallacie tā in dictōe q̄ʒ extra dictōem reducūt̄ ad ignorātiā elēchi. ꝓbat. p. p̄mo de fallacijs idictōne. q̄ equocatō āphibologie ⁊ figure dictōis peccāt in h̄ q̄ vna dictō vl' orō pl'a ſ̄t vel videtur significare. ſ3 ad verū elenchū requirit̄ vnitas rei. igit̄ deficiūt a vero elēcho. scd̄o patet de cōpositōe. diuisiōe. ⁊ accētu. q̄ ad verū elēchum req̄ritur vnitas nōis. l' orōis. ſ3 in ist' fallacijs dictō vel orō nō est eadē nisi ſ̄m potētiā tm̄. neq̄ʒ etiā res ſ̄cata est vna. igit̄ palogismi istaruʒ fall'aꝝ deficiūt a vero elēcho. Deīn ꝓbat̄ de fallacijs extra dictōem. ⁊ p̄mo de fall'a accn̄t'. q̄a oēs palogismi nō inferētes cōclusionē de necessitate ex p̄missis peccāt ꝯtra verā rōem elenchi. ſ3 sic est de palogismis fall'e accn̄tis ꝓpter extraneā habitudinē medij ad extrema. igitur tales peccāt ꝯtra diffinitōeʒ elēchi. In ip̄ſ em̄ medium ꝯpatū vni extremo ꝯ est alteri extraneum ⁊ nō ecōtra. Tercio pʒ de fall'a ſ̄m q̄d ad simpl'r q̄ in palogismis huius fall'e nō est affirmatō ⁊ negatō de eodē. igitur deficiūt a vera ꝯdictōe q̄ req̄rit̄ ad verū elenchū. Quarto pʒ de ignorātia elēchi vt est fall'a sp̄ealis. q̄ palogismi e9 peccāt ꝯtra aliquā ꝑticulā necc̄ario requisitam ad ꝯdictōem. igit̄ peccāt cōtra verū elenchum. Quinto patet de petitōe princip̄ij. ⁊ de non causa vt causa. q̄ ad verū elēchum req̄ritur q̄ cōclusio sequat̄ ꝑ ea que posita sūt in p̄missis. ⁊ ñ ꝯnūatur q̄d erat in p̄ncipio. ſ3 in nō cā vt cā cōclusio nō seq̄tur de necc̄itate ex his q̄ posita sunt in p̄missis. ⁊ in petitōe princip̄ij ꝯnumerat̄ illud q̄d erat in p̄ncipio. q̄ nō fit vera ꝓbatio. igitur tales palogismi deficiunt a v̄o elencho. Sexto patʒ de fallacia ꝯsequētis. q̄ vt dicit̄ in textu. fallacia consequētis est ꝑs fallacie accidētis. sed fallacia accidētis deficit a vero elēcho. vt ꝓbatum est. igitur est fall'a consequētis. Septimo patet de fallacia ſ̄m plures interrogationes vt vnā. q̄ ad verum elenchum requiritur. q̄ sit ex ꝓpositionibus quarū quelibet sit vna. quia idē est ꝓpositio. ⁊ ꝓpositō vna ſ3 palogismi huius fall'e sūt ex ꝓpoe vna. q̄ in ipsis sumit̄ ꝓpositio plures. igitur deficiūt a vero elēcho. ⁊ sic pʒ q̄ oīes fall'e deficiūt ex ignorātia alicuius ꝑticule posite in diffinitōe elenchi Ideo oīes ad fall'aʒ ignorantie reducūt̄

Dubitatur primo Qualiter intelligendum est q̄ fall'a cōsequētis sit pars fallacie accn̄tis. Ad dubiū respondet̄ breuiter. q̄ nō ē ꝑs formalis eius vl' subiectiua. vl' integralis. ſ3 ꝑs eius materialis ⁊ hʒ modū ꝑtis s̄biectiue. eo q̄ palogismi fallacie ꝯsequētis peccant ſ̄m accn̄s. ſ3 non econtra.

Dubitatur secundo: Qualiter differt ꝯn̄s ab accidente. Ad dubiū respondet̄. q̄ sic differunt. q̄ accidens sumit̄ in vno solo. consequēs aūt in pluribus vt dicit̄ in textu. q̄d p̄t sic intelligi. q̄ fallacia accn̄tis sumit̄ per hoc q̄ idem medium comꝑatū vni extremo accidit sibi ipsi ꝯparato ad alterum extremū. ſ3 fall'a cōsequētis cōtingit ꝑ hoc q̄ plura accidētia sub vno ꝯsequēte conueniūt. Rōes facte añ oppositum soluuntur ex dictis.

Fallacia autem fit in his

Queritur vicesimoprio Utrum omnes palogismi habeant causā deceptionis ex ꝑte nostri. Arguitur primo q̄ nō. q̄ frustra fit ꝑ plura quod p̄ōt fieri ꝑ pauciora. ſ3 oēs palogismi habent causā deceptōis. s. causā apparentie ⁊ causā defectus ex ꝑte sui. igitur nō habent causā deceptionis ex ꝑte nostri. Secundo arguitur. dato q̄ nūq̄ʒ decipemur ꝑ fallacias adhuc palogismi essent deceptorij. igitur nō accipiūt causā deceptionis ex ꝑte nostri. Tercio arguit̄. cū scim9 palogismos eē deceptorios non decipimur ſ̄m eos q̄ʒuis ſ̄m se sunt deceptorij igit̄ palogismi nō sumūt causā deceptōis ex ꝑte nostri. In oppositū est ph's in textu

Sciendū est primo. Q' postq̄ʒ ph's determinauit de locis sophistic' ſ̄m se. ⁊ et' ꝓut deficiūt a v̄o elēcho. ⁊ etiā vt reducūt̄ ad ignorātiā elēchi. Cōseq̄nter determiat de ipis ꝑ ꝯparationē ad nos. ꝓut sc3 hn̄t nos decipe ondēdo q̄liter decipimur ꝑ fallacias in dictōe. ⁊ deīn ꝑ fallacias extra dictōem

Sciendum est secūdo q̄ necesse fuit h' determinare de modo quo fall'e causāt in nob' deceptionē. quia opponens nititur decipere respondentem per fallacias de quibus determinatū est. igitur necessarium est determinare de modis quibus causantur ille fallacie in nobis ve

illos modos fugere et euitare possumus. quia non euitatur malum nisi prius cognitum.

Conclusio prima. omnes fallacie in dictione generantur in nobis ex impotentia distinguendi siue diiudicandi quia scilicet nescimus diiudicare quid idem et quid diuisum. probatur conclusio primo de fallacia equiuocationis et amphibologie. quia ille causantur in nobis eo quod non possumus diiudicare multiplex dictionis aut orationis et difficultas in distinctione multiplicis maxime contingit in analogis sicut sunt ens unum et similia. probatur etiam conclusio de compositione et diuisione. Nam iste fallacie causantur in nobis eo quod non possumus diiudicare inter orationem compositam et diuisam cum tamen multum differant. quamquam tamen non est differentia inter orationem compositam et diuisam. ut quicumque currit nunc currit. sed hoc contingit in paucis. probatur etiam conclusio de fallacia accentus eo quod oratio intensa et remissa non videtur nobis aliud significare. hoc est oratio acute et grauiter prolata cum tamen multum differant. hoc etiam probatur de fallacia figure dictionis que causatur in nobis quia non possumus diiudicare quid similiter dicatur. et quid dissimiliter. ut dicitur in textu qui scit bene distinguere inter similia et dissimilia prope est verum videre et ad cognitionem similitudinis et dissimilis maxime facit cognitio virtutis dictionis. quia nullus scire potest que dictiones dicantur similiter et que dissimiliter ignorata virtute vocabulorum. ideo qui hoc scit prope est videre verum et quia difficile est esse prope veritatem. ideo difficile est cauere ab ista fallatia. Ex predictis infert philosophus quod fallacia figure dictionis est fallacia in dictione. probat dupliciter. primo quia ille locus est in dictione quo magis deceptio cum aliis disputando quam per se considerando. sed fallacia figure dictionis est huiusmodi igitur est fallacia in dictione. Secunda ratio. illa fallacia est in dictione que causatur ex similitudine vnius dictionis cum alia sed sic est de fallacia figure dictionis. igitur ipsa etc.

Conclusio secunda. omnes fallatie extra dictionem generantur in nobis ex impotentia diiudicandi modo iam dicto. probatur conclusio et primo de fallacia accidentis. quia ipsa causatur in nobis ex eo quod sumus impotentes diiudicare quid est idem et diuersum. et hoc ex parte medii. sed ipsum credimus tamen habere vnam rationem et vnam habitudinem ad extrema cum tamen habeat plures. quia ipsum comparatum vni extremorum est ab altero diuersum. Patet etiam de fallacia consequentis quia ipsa est pars fallacie accidentis. aliter probatur quia fallacia consequentis in nobis causatur ex eo quod nescimus distinguere inter antecedens et consequens capiendo consequens tamquam idem cum antecedente et credentes quod sicut antecedens infert consequens quod etiam econtra consequens inferat antecedens et quamuis deceptio causetur eo quod non distinguimus inter idem et diuersum. tamen iste duo fallacie specialiter causantur in nobis eo quod nescimus distinguere specialem ydemptitatem et diuersitatem medii ad extrema et antecedentis ad consequens. probatur etiam de fallacia ignorantia elenchi. et secundum quid et simpliciter que peccant contra contradictionem. Nam iste due fallacie in nobis causantur eo quod credimus dictum secundum quid esse idem cum dicto simpliciter. Et ista credulitas venit ex impotentia distinguendi inter dictum secundum quid et simpliciter. et ignorantia elenchi in nobis causatur. quia nescimus distinguere inter contradictionem apparentem et veram contradictionem. Probatur etiam de fallacia petitionis principii non causa ut causa et secundum plures interrogationes ut vnam. quia fallacia petitionis principii in nobis generatur. eo quod nescimus quid sit notum et ignotum. et non causa ut causa facit in nobis deceptionem quia nescimus discernere inter premissam veram causam et premissam que tamen apparet esse causa conclusionis. Et fallacia secundum plures interrogationes. ut vnam causat in nobis deceptionem. quia nescimus distinguere inter orationem vnam et plures Ex quo patet quod ex parte nostri potest accipi causa communis. scilicet ex imperitia nostra. et potest sumi causa specialis deceptionis propter ignorantiam specialis cause apparentie et defectus alicuius paralogismi. Ulterius patet responsio ad quesitum videlicet quod omnes paralogismi fallaciarum habent causam apparentie deceptionis ex parte nostri.

Dubitatur primo. Quare difficultas in distinctione multiplicis maxime contingit in analogis. Ad dubium respondetur quod hoc ideo est. quia analogia non conueniunt in solo nomine sicut pure equiuoca. sed etiam conueniunt in quadam habitudine rationis secundum prius et posterius.

Dubitatur secundo Quare potius probat philosophus de fallacia figure dictionis quod sit fallacia in dictione quam de aliis. Ad dubium respondetur quod causa est quia fallacia figure dictionis magis conuenit cum fallaciis extra dictionem quam alie precedentes. ideo quidam voluerunt dicere ipsam esse fallaciam extra dictionem.

Ad rationes. Ad primam dicitur quod paralogismi habent ex parte sui sufficientem causam essentialem deceptionis. sed tamen preter illam requiritur causa accidentalis et extrinseca ex parte nostri. scilicet ignorantia respondentis ad hoc quod possunt in eo causare deceptionem. Et similiter diceretur ad secundam. Ad terciam dicitur quod quando cognoscimus causam defectus fallacie non causant in nobis deceptionem. sed ignorata tali causa causant in nobis deceptionem

Quoniam autem habemus. et cetera.

Queritur vicesimosecundo.

Utrum omnes syllogismi sophistici dicti

peccātes in materia fundātur i tredeci fallacijs Arguit̄ pmo ꝙ nō. q2 syllogism⁹ peccās in materia tm̄ est bonus syllo⁹. igit̄ pn̄cipia eius sꝫ modus et figūa et nō aliq̄ fallacia. Scd̄o arguitur oīs fallacia hēt cām apparētie et cām defectus. sed syllo⁹ sophisticus peccās in materia nō includit aliq̄ꝫ cām apparētie alicuius fallacie. igit̄ nō oēs syllogismi sophistici fundātur in tredeci fallacijs Tertio arguit̄. si tales syllogismi sophistici reducerētur ad locos sophisticos et distinguerētur fm̄ ip̄os seq̄ret̄ ꝙ oēs ptinerēt ad eādē artē sed hoc ē falsuꝫ vt ꝓbat̄ in textu. igit̄ In oppositū est phs in textu

Sciendū est pmo ꝙ postquā phus tractauit de locis sophisticis fm̄ se et put deficiūt ab elencho et p ꝯparationē ad nos. hic ꝯn̄r in h̄ tractatu oñt quō oēs syllogismi falsi reducūtur ad locos sophisticos. Et pmo illud oñdit de syllogismis sophisticis. scd̄o vero de syllogismis tēptatiuis. et determinādo de syllogismis sophisticis. pmo oñdit ꝙ distinctio eorum dēt sumi fm̄ locos sophisticos. ⁊ scd̄o oñdit ꝙ nō est sumēda fm̄ termios et ꝓpōnes ex q̄bus materialiter ꝯponūtur Et tertio ꝓbat ꝙ nō sit sumēda p respectū ad nos p hoc ꝙ aliq̄ palogismi siue orōes sophistice arguūt ad nomen. quedā vero ad intellectū de q̄ videbit̄ in seq̄nti q̄stiōe. et in p̄nti videbit̄ de duob⁹ pmis

Sciendū est secundo. ꝙ syllogism⁹ sophisticus ē duplex. q̄dam est peccans in forma q̄ videtur syllogism⁹ et nō est et ꝓprie dēt vocari palogismus siue sit peccās in forma tm̄ siue in forma et materia simul Alius est peccās in materia tm̄ qui videt̄ syllogismus et nō est ꝯueniens rei. et talis ꝓprie vocat̄ syllogism⁹ litigiosus vel sophisticus. q2 retinet debitā formam syllogismi. Et isti sic dr̄nt q2 syllogism⁹ peccās in materia nō est ꝯueniens rei et manifestat ignorātes. ideo ptinet ad tēptatiuaꝫ. q2 tēptatiuus syllogism⁹ pōt syllogisar̄ falsuꝫ ppter ignorantiā rn̄tis. qui ꝯcedit orationē falsam. sed syllogismi sophistici peccantes in forma nō manifestant ignorātes. q2 tam scientes q̄ꝫ ignorātes p ip̄os decipiūtur. Et p materiaꝫ in ꝓposito intelligit̄ ꝓbabilitas aut necessitas premissaꝝ que ē materia syllogismi ad ꝓpositum et nō termini vel ꝓpōnes qui sūt materia syllogismi simpl'r dci Sed p formā intelligit̄ habitudo localis que ē forma syllogismi dyaletici. vel habitudo cause ad effectū que ē forma demrātiui. est etiā aliquo mō ad ꝓpositum de forma syllogismi.

Conclusio prima. eadem sunt pn̄cipia syllogismi peccātis in materia et peccantꝭ in forma. ꝓbat phus. q2 vel hō decipitur cum alio disputādo vel p se ꝯsiderando. si primū tūc quādo decipit̄ p syllogismū peccante in materia aliqua pmissa apparet vera q̄ non est. sed nō apparet esse vera nisi q2 pōt ꝯcludi p aliquē syllogismū peccantē in forma p quē est apparenter ꝓbabilis. ideo dicit phus ꝙ fm̄ qd̄ videtur aliq̄ ꝯclusio vera qn̄ ꝯcludit̄ fm̄ aliq̄ pn̄cipia syllogismi peccātis in forma. igit̄ pn̄cipia syllogismi peccātis in forma sunt pn̄cipia syllogismi peccātꝭ in materia. qd̄ ptꝫ p exemplū vt om̄e hn̄s pedes est aīal. renus hēt pedes. igit̄ ē aīal. Minor ē apparēter ꝓbabilis q2 pōt ꝓbari apparēter p illū syllogismū peccātē in forma. q̄cq̄ currit hꝫ pedes. ren⁹ currit. g̊ ren⁹ hꝫ pedes. ideo pmus syllogism⁹ peccās in materia reducit̄ ad eādē fallaciā et ad eadē pn̄cipia. cū isto peccāte in forma. Scd̄o ptꝫ q2 si hō decipiat̄ p se ꝯsiderādo. nā idem ē iudiciū si aliq̄s decipiat̄ p se ꝯsiderādo. et si decipiat̄ cū alio disputādo q2 idem ꝯcederet aliq̄s p se ꝯsiderādo qd̄ ꝯcederet si ab alio eēt interrogatus.

Conclusio secunda. om̄es syllogismi sophistici tā peccātes in forma q̄ꝫ peccātes i materia hn̄t reduci ad tredeci fallacias. ꝓbat̄ ꝯclusio pmo de peccātibus in forma. q2 om̄es palogismi deficiētes a vero elencho reducūtur ad illas fallacias. sed oēs palogismi deficiūt a vero elencho vt ꝓbatū est. pmo oñdendo q̄liter omittūt aliq̄ꝫ pticulā diffinitōnis elenchi. Et iterꝝ in p̄nti passu ꝓbatur inductiue. igitur pma ps ꝯclusionis vera. scd̄a ps ꝯclusiōis patet. q2 tales syllogismi reducūtur ad eadē pn̄cipia sicut syllogismi peccātes in forma. sed oēs peccātes in forma fiūt fm̄ oēs illas fallacias. igit̄ et oēs sillogismi sophistici peccātes i materia Ex q̄bus pꝫ ꝙ oēs sillogismi sophistici vl'r fundant̄ in illis locꝭ sophisticꝭ. et circa h̄ ꝯpat phs elenchū sophisticū ad verꝝ elenchū q2 elenchus sophisticus et maxie peccās in forma qn̄ q̄ꝫ est elēchus ad aliquē et nō simpl'r. qn̄q̄ꝫ vero nec ē elenchus simpl'r nec ad aliquē dicēdo oīs canis currit. sidus celeste ē canis. igit̄ sidus celeste currit. si q̄s credat illū terminū canis nō eē eq̄uocū. ibi erit elenchus in ordine ad ip̄m sed nō simpl'r. sed si credat illū terminū eē eq̄uocū nō est elenchus. neqꝫ simpl'r neqꝫ ad aliquē.

Dubitat̄ primo. vtꝝ ad aliquā artē ptinet ꝯsiderar̄ oēs vos elēchos q̄ꝫtū ad t'mios

vel ꝓpões ex q̇bus ꝯstituūtur. Ad dubiū rn̄r
ꝙ nō. qꝛ infinita non h̄nt ꝯsideri in eadē arte.
sed fortasse sꝫ infinite scie et p̄nt eē infiniti elen
chi de h̄ūs q̄ ꝑtinent ad illas scīas. igit̄ nulla
ars spālis h̄ēt ꝯsiderare oēs ꝟos elēchos q̄ꝫtū
ad suas materias spāles. ptꝫ qꝛ sicut circa q̄ꝫli
bet materiā possum⁹ arguere et facē veros elen
chos. ita possum⁹ arguere false et facē apparē/
tes elenchos. Dubitatur scđo. Utrꝫ ars
dyaletica h̄ēt ꝯsiderare syllogismos falsos q̇
fiūt ex terminis spālibus alicui⁹ discipline q̇
dicūtur falsigraphi. Ad dubiū rn̄r ꝙ nō. sed
b̄n h̄ēt ꝯsiderare oēs falsos elenchos q̇ fiunt
in om̄i materia cōi om̄i sciētie applicabili. Pri
mū ptꝫ qꝛ oēs syllogismi falsigraphi ꝑtinent
ad singl'as sciētias spāles. et fiūt ex terminis
spālibus et sic nō ꝑtinent ad dyaleticū. Secū
da ps ptꝫ. qꝛ ad dyaleticū ꝑtinet ꝯsiderare sil/
logismū dyaleticū q̇ fit ex cōibus. sed elēchus
est syllogismus dyaleticus. igit̄ h̄ēt ꝯsiderare
oēs elenchos q̄ꝫtum ad rōem cōem ipoꝝ. et per
ꝯn̄s habet ꝯsiderare solutiones ipoꝝ. et etiam
instātias q̄ fiunt ꝑ elenchos apparentes. et sic
h̄ēt ꝯsiderare de oibus elenchis sophisticis ꝓ
quāto sꝫ obliq̄tates syllogismi dyaletici. sed
ꝓ q̄nto reducūtur ad spāles cās apparētie et
defcūs tredeci fall'aꝝ ꝑtinēt ad artē sophisticā.

Ad rōnes. Ad primam dicitur.
ꝙ talis syllogism⁹ p̄t ꝯsiderari in q̄ꝫtū syllo⁹ et
sic p̄ncipia eius sꝫ modus et figūa. Alio° in/
quātū peccat in materia. et sic p̄ncipia eius sꝫ
cā apparentie et cā defectus syllogismi peccātis
in forma ꝑ que aliqua p̄missarum suaꝝ est ap
parēter probabilis. Ad scđam d̄r. ꝙ syllogis
mi peccātes in materia intra se nullā includunt
cām apparentie vel defcūs. sed p̄supponūt cās
apparētie in q̇bus fundātur syllogismi peccā/
tes in forma q̄ sunt cause apparētie fallaciaꝝ.
Ad terciā d̄r ꝙ illi syllogismi i q̄ꝫtuꝫ ad ma/
terias spāles eoꝝ nō h̄nt ꝯsiderari in eađ sciē
tia. sed q̄ꝫtum ad p̄ncipia a q̇bus sumūt appa
rentē ꝓbabilitatē et fiūt apparētes. b̄n ꝑtinēt
ad istā artē. etiāꝫ distinctio eoꝝ nō est sumēda
quātum ad terminos vel ꝓpōnes.

Non est autē differentia et cetera.

Queritur vicesimotertio. Utruꝫ orō
nes litigiose b̄n distinguātur. eo ꝙ alique sꝫ
disputabiles ad no⁹ et alie ad intellectū. Ar/
guit̄ ꝙ sic. p̄mo qꝛ ista diuisio datur ꝑ opposi/
ta. Nā orō quia disputat̄ ad no⁹. et illa q̄ fit ad
intellectū includūt mōs ꝯdictorie oppositos.
ergo ista diuisio ē sufficiēs. Scđo arguit̄. si
nō eēt sufficiēs hoc eēt qꝛ mēbra ei⁹ coincidūt
eo ꝙ eadē orō p̄t eē ad no⁹ et ad intellectū. sed
hoc nō impedit. qꝛ idem ꝑalogism⁹ p̄ōt fieri in
dcōne et etiā extra dcōem. et t̄n nō seq̄tur ꝙ illa
diuisio nō sit sufficiēs. Tertio arguit̄ diuisio
sube in primā et scđam ē sufficiēs. et t̄n nō da/
tur ꝑ opposita. qꝛ scđa suba p̄dicat̄ de p̄ma. igi
tur ad bonā diuisionē nō exigit̄ ꝙ dēt dari ꝑ
opposita. et sic nō seq̄tur ꝙ phi diuisio orōnis
sit insufficiēs. eo ꝙ mēbra eius coincidūnt.

In oppositum est phus in textu.

Sciendum est primo. Qꝫ postquā
phus oñdit ꝙ diuisio ꝑalogismoꝝ sit sumen
da ꝺm locos sophisticos. et ꝙ nō ē sumēda ꝺm
terminos et ꝓpōnes ex q̇bus fiūt ꝑalogismi. h̄
ꝯn̄r oñdit ꝙ illa distinctio nō est sumēda ꝑ re/
spectū ad nos siue ad vtētes ꝑ hoc ꝙ aliq̄ ꝑalo
gismi fiunt ad nomē et aliqui ad intellectū.

Sciendū scđo ꝙ aliq̄ orō dicit̄ fieri ad no⁹
et nō ad intellcm̄. q̄n opponens et rn̄s vtūtur
noīe vel orōne ꝓ diuersis significatꝫ ꝙ illo mo
do nō ferunt suos intellectus ad eandē rem sed
solū ad idem no⁹. sed oratio d̄r fieri ad intelle
ctum q̄n rn̄s et opponens vtūtur noīe ꝓ eodeꝫ
significato. qꝛ vnus accipit nomē vel orōnem
ꝺm intellectum alterius.

Conclusio prima. mēbra predicte
diuisionis orōis coincidūt ad inuicē. ꝓbatur
cōclusio. p̄mo in fallacijs in dcōne. qꝛ in illis
dato ꝙ no⁹ plura significet. t̄n opponēs et rn̄s
p̄nt vti noīe vel orōne ꝓ eodē significato. et tūc
est disputatio ad intellectuꝫ et p̄nt vti noīe vel
orōne ꝓ diūsis significatꝫ et sic ē ad no⁹. Se/
cūdo ptꝫ ꝯclusio de ꝑalogismis extra dcōem.
qꝛ illi ꝑalogismi p̄nt disputari et ad no⁹ et ad
intellcm̄. qꝛ nō ē in ipa rōne ꝙ disputet̄ ad no⁹
vel ad intellectū. sed hoc ē a rn̄te q̄ p̄ōt q̄dāmō
se h̄ēre ad opꝑōnentē ferēdo suū intellectū cuꝫ
eo ad idem vel ad diuersa.

Conclusio secūda. et rn̄salis ad que
sitū. p̄dicta diuisio orōm est insufficiēs. ꝓbat̄
ꝯclusio q̄ttuor rōnib⁹ phi. Prima ē ꝙ ois bo
na diuisio dēt dari ꝑ opꝑosita sic ꝙ mēbra ei⁹
nō coincidāt. sed ista nō est h̄mōi vt ptꝫ ex pce/
denti ꝯclusione. igit̄ nō est sufficiēs. Scđa ra°
si p̄dicta diuisio eēt sufficiēs h̄ eēt ꝑ h̄ ꝙ orōes
simplices disputātur ad intellcm̄. et orōes mlt
tiplices q̇ sunt in dcōne disputant̄ ad no⁹. sed
hoc nō qꝛ oēs ꝑalogismi extra dcōem p̄nt dis/
putari non ad intellectū. igitur p̄nt disputari
ad nomē. Consequētia ptꝫ qꝛ disputari ad no
men. ē non disputari ad intellectū. vel oportet
dicere ꝙ non oēs orōnes sunt ad nomē vel ad
intellectuꝫ. sed erunt quedā alie que non erunt

nec ad nomē nec ad intellectū. Itē nō oēs pa/
logismi in dcōne sꝫ ad nomē q2 nō semꝑ no⁹
vel orō in ipis sumiꝶ ꝓ diūsis significatꝫ sicut
patet in fallacia figūe dcōnis. Tercia rō distin
ctio orōnū ꝑ hoc ꝙ quedā sꝫ ad no⁹ et quedaꝫ
ad intellectū. solū sumiꝶ qꝫtuꝫ ad ꝯdcōem que
cōplet rōem elenchi. sed incōueniēs est cōplere
paralogismos solū ꝭm rōem elenchi. et nō ꝭm
rationē syllogismi. q2 aliqui peccāt cōtra syllo
gismū. et aliq ꝯtra ꝯtradcōem. aliq vero cōtra
vtrūqꝫ. igiꝶ diuisio ē insufficiēs. Quarta ra°.
si illa diuisio eēt sufficiēs hoc eēt ꝑ hoc ꝙ ora/
tiones doctrinales eēnt ad intellectū. sophisti/
ce vera ad no⁹. sed hoc nō q2 ista ꝓpō ois trian
gulus hēt tres āgulos pōt disputari ad nomē
q2 possibile ē opponentē et rn̄dentē credē illuꝫ
terminū esse mltiplicē. et accipe ꝓ diūsis signi/
ficatis. igiꝶ orōnes q̄ sunt in disciplinis pn̄t
disputari ad nomē. et etiā sophistice pn̄t fieri
ad intellctū q2 si nomē plura significat et tn̄ op
ponens et rn̄s nō credant nō plura significare.
disputatio fit ad intellectū

Dubitatur ꝑmo. circa quartā ratio
nem ꝑdictā. vtrꝫ possit dici ꝙ orō sophistica sꝑ
sit ad nomē. nisi venient ex defectu opponētis.
q2 opponens in ꝑncipio dēt distinguē orōem
quā interrogat. q̄ facto sophistice orōnes dis/
putabūtur ad nomē et nō ad intellectū. et hec ē
quedā obiectio que ꝯtra ꝑdictā rōem posset fie
ri Ad dubiū rn̄detur ꝙ nō. vn̄ hanc rn̄sio/
nem improbat phus ꝑmo. q2 ex ea non soluiꝶ
argumentū ꝑus factū. q2 si opponens distin/
guēdo interrogauerit adhuc rn̄s pōt negare ꝓ
vtroqꝫ sensu. et opponēs poterit negare ꝓ vno
igitur ibi erit disputatio ad intellctū. Scdo
improbat phus q2 illa rn̄sio assumit falsum

Dubitatur secūdo Utrū oporteat
opponentē sophisticū prius distinguere mul/
tiplicitatē dictionis vel orōnis qꝫ interrogaē.
vt supponiꝶ in predcā rn̄sione Ad dubiū rn̄
detur ꝙ nō. ꝓbatur ꝑmo. q2 opponēs qn̄qꝫ ig/
norat illū multiplicitatē et sic non posset eā di/
stinguere. modo nullus in disputatōne obli/
gatur ad impossibile. Scdo patet q2 si illo
modo distingueret sequereꝶ ꝙ hēret docere rn̄/
dentem q2 manifestaret sibi multiplicitatē in/
terrogatōnis. sed hoc nō est incōueniēs q2 so/
phista non hēt docere suū rn̄dentē. Tertio
patet idem. q2 multe sꝫ orationes que nō sunt
multiplices. sed orōnes non mltiplices non de
bent distingui etiā dato ꝙ possent mltipliciter
intelligi ꝓpter diūsas habitudines q̄ se tenent
ex ꝑte rei Quarto nō oportet opponentē di/
stinguere in disputationib⁹ doctrinalib⁹ ad hꝫ
ꝙ opponēs concedat vel neget. igiꝶ a fortiori
nec in sophisticis Añs patet hoc modo distin
guere vt alter concedat aut neget est ipius syl/
logismi tēptatiui cuius ē sumere experimentū
de scientia rn̄dentis. et etiā dyaletici qui ꝓcedit
ex cōibus. aliter tn̄ qꝫ sophista. q2 sophista ex
ipis arguit apparēter dyaleticus āt ꝓbabiliꝶ.

Ad rōnes. Ad primam dicitur
ꝙ esse ad nomē et esse ad intellectū ꝭm aptitu/
dinē simul pn̄t repiri in eadem orōne etiā for/
maliter ꝯsiderata. ideo illa mēbra non sꝫ op/
posita Ad scdam diciꝶ. ꝙ idem ꝑalogismus
materialiter pōt esse in diūsis fallacijs. sed tūc
non ē idem formaliter. q2 sic ꝯsideratur ꝭm di
uersas cās apparētie que sunt in ipo. sed eadē
orō materialiter et formaliter pōt esse ad nomē
et ad intellectū. q2 hoc non ē ex ꝑte orōnis. sed
ex ꝑte vtentis scꝫ ꝙ disputeꝶ ad no⁹ vel ad in/
tellectū Ad terciā dicitur ꝯsimiliter ꝙ eadeꝫ
substātia formaliter non pōt esse ꝑma et scda.
sicut eadem oratio formaliter pōt esse ad no/
men et ad intellectum

Est syllogismus litigiosus

Queritur vicesimoquarto. Utrꝫ syl/
logismus tēptatiuus sit litigiosus et sophisti/
cus. Arguitur ꝑmo ꝙ non. q2 nullus syllo
gismus dyaleticus ē litigiosus cū illi adinui/
cem opponātur. sed syllogismus tēptatiuus ē
syllogism⁹ dyaleticus cū fiat ex ꝓbabilibus.
igiꝶ non ē litigiosus Scdo arguiꝶ. disputa
tio tēptatiua non ē litigiosa cū ille abinuicē di
stinguātur. igiꝶ nec syllogism⁹ tēptatiuus ē li/
tigiosus Tertio arguiꝶ. ois syllogismus tēp
tatiuus fit ad sumēdū expimentū de scia rn̄tis
sed syllogism⁹ litigiosus et sophisticus nō fiūt
ad sumendū expimentū. sed ordinātur ad vic
toriam vel ad apparentē sapientiā In oppo
sitū est phus in textu.

Sciendū est ꝑmo ꝙ postquā phus
oñt ꝙ oēs syllogismi sophistici taꝫ peccātes in
materia qꝫ peccātes in forma fiūt in tredecī locꝭ
sophisticis. et q̄liter distinguūtur ꝭm illos lo/
cos et nō ꝭm termīos et ꝓpōnes ex q̄bus fiunt
neqꝫ ꝑ hoc ꝙ ē fieri ad nomē vl ad intellectū. hꝫ
ꝯn̄ter determiat de syllogismis tēptatis. oñden
do ꝙ aliq mō sint in ꝑdictꝭ locis. ꝑmo oñdo ꝙ
syllo⁹ tēptatiu⁹ ē litigiosus ⁊ sophisticus. et de
inde ꝙ ꝑtinet ad dyaleticū. et vltio ꝯcludit ꝙ
fundaꝶ in locis sophisticꝭ ex q̄ est litigiosus

Sciēdū est scdo ꝙ licet syllo⁹ tēptatiu⁹ pos
sit qn̄qꝫ fieri ex necārijs. et qn̄ꝫ ex impossibilib⁹
ꝭm ꝙ illa videꝶ rn̄ti tn̄ si accipiꝶ sillo⁹ tēptatiu⁹

proprie ꝑ illo q̇ fit ex cōibus et ꝓbabilib⁹ applicatis ad aliquā conclusionē specialē in aliq̄ arte. et pōt sic diffiniri. Syllogism⁹ tēptatiu⁹ est q̇ ꝓcedit ex hijs q̄ videntur rn̄ti et que necesse est eū scire q̄ simulat se habere sciam id est ex cōibus q̇bus cognitis nō optet scire artē. sed ipis ignoratis ignoratur ars. sed syllogismus litigiosus vel sophisticus est oīs syllogism⁹ apparens et nō exn̄s. q̇ inq̄ztū ordinaṫ ad victoriam dr̄ litigiosus. et ꝑut ordinaṫ ad apparentem sapientiā vocaṫ sophisticus a sophos greceq̇ꝺ est sapientia latine

Conclusio prima. et respōsalis ad quesitū syllogismus tēptatiuus ē litigiosus et sophisticus. Probat ph̄us qꝛ q̄cunq̧ paralogismi videntur esse ꝺm artē. et tn̄ nō sunt ꝺm ꝑ̇ncipia ꝓpria sciētiaꝝ sunt litigiosi. qꝛ sunt apparentes et nō exn̄tes. sed syllogism⁹ tēptatiu⁹ videtur esse ꝺm artē. qꝛ applicaṫ circa ꝓprias cōclusiones alicuius sciētie. et nō est ex principijs ꝓprijs alicuius sciētie sed ex cōibus. igiṫ ē litigiosus. sed ecōtra syllogismi falsigraphi q̇ dicūtur in textu false descriptōnes nō sunt litigiosi. qꝛ ꝓcedunt ex ꝓprijs ꝑ̇ncipijs alicuius artis q̄zuis deficiāt in materia vt rō ypocratꝭ de q̄dratura circuli q̄ fiebat ꝑ lunulas describēdo q̄dratū infra circulū. et ꝓbādo ꝙ q̄ttuor ptes q̄rte c̄culi. ꝛ q̄rte q̄drati cēnt eq̄les qꝛ oēs linee ducte ab eodē puncto in idē punctū sꝭ equales. illa rō nō est litigiosa. qꝛ ꝓcedit ex ꝓprijs. Sed rō Brissonis ē litigiosa qꝛ ꝓcedebat ex cōibus arguēdo sic. vbicūq̧ est dare magis et minus ē dare equale. sed sic ē inter q̄dratū et circulū. igitur ꝛc. Rō secūda ad conclusionē est q̇a sicut in certamine corā iudice iniuria q̄ hēt apparētia et simpl'r est iniusta dr̄ litigiosa. ita in disputacōne argumētatio male ꝓcedēs q̄ videtur bn̄ ꝓducere ē litigiosa. sed syllogism⁹ tēptatiuus videṫ bn̄ ꝓcedere ex ꝑ̇ncipijs scie. et tn̄ nō ꝓcedit. ġ syllogism⁹ tēptatiu⁹ ē litigiosus.

Conclusio secūda. idem syllogismi realiter sꝭ litigiosi et sophistici. sed rōne drn̄t. patet ꝯclusio qꝛ sicut ē de hoibus. ita est etiā de syllogismis. sed idem hoies pn̄t esse sophistici et litigiosi. sed dicūṫ litigiosi qꝛ certant ꝓpter victoriā. ideo lites et rixe amici videnṫ vt dicit textus. Et dicūtur sophistici qn̄ certāt propter gloriā. igiṫ similiter syllogismi dicūtur litigiosi qn̄ ad victoriā ordinātur. et sophistici qn̄ ordinātur ad apparētē sapientiā et gl'am. Ex quo seq̇tur ꝙ syllogismus tēptatiuus cū sit litigiosus vt ꝓbatum est pt̄ esse sophisticus. q̇a potest ordinari ad apparentē sapiētiā. nec ē inconueniens ꝙ arguēs in syllogisando intendat plures fines vt sumēt experentiā de scia rn̄dentis et vincere ipm̄. et acq̇rere apparentē sapientiam qꝛ illi fines nō contrariātur.

Dubitatur primo. ad quā scientiā ꝑtinet syllogism⁹. Ad dubiū rn̄t ph̄us ꝙ ꝑtinet ad dyalecticā. ꝓbat ph̄us duab⁹ rōnibus. Prima ē ꝙ sicut se hēt syllo⁹ falsigraphus ad geometriā. ita syllo⁹ tēptatiuus ad dyalecticā. sed syllo⁹ falsigraphus ꝑtinet ad geometriā qꝛ fit ex ꝑ̇ncipijs geometrie male applicatꝭ. igitur syllogism⁹ tēptatiuus ꝑtinet ad dyalecticā. q̇a fit ex ꝑ̇ncipijs dyalectice male tn̄ applicatꝭ. Est tn̄ duplex drn̄a inter syllo^m falsigraphū et tēptatiuū q̄ ponūtur in textu. Prima drn̄a est. qꝛ syllogism⁹ falsigraphus fit ex ꝓprijs ꝑ̇ncipijs alicuius scie. falsi tn̄ intellectꝭ. sicut est rō ypocratis de q̄dratura circuli. sed syllo⁹ tēptatiu⁹ aut litigiosus ꝓcedit ex cōibus sicut rō Brissonis. Scd̄a drn̄a est. qꝛ syllo⁹ falsigraphus nō pt̄ trāsferri ad diūsas scias. litigiosus ꝟo pt̄ ad diūsas scias applicaṙe eo ꝙ ꝓcedit ex cōib⁹. Tercia rō ph̄i est. sicut se hēt tēptatiua ad dyalecticē. ita se hēt syllo⁹ tēptatiuus ad dyalecticū. sed tēptatiua ē quedā ꝑs dyalectice. igiṫ syllo⁹ tēptatiuus aliq̄ mō reduciṫ ad dyalecticū. et sic est de ꝯsideratione dyalectice. Minor ꝓbaṫ qꝛ dyalectica nō est alicuius generꝭ vel subiecti determinati. Qꝺ patet qꝛ nō oīa pn̄t esse vnius generꝭ. sed dyalectica ꝯsiderat de oibus. igiṫ nō est circa aliqꝺ genus determinatū. iō dyalectica est interrogatiua. sed nulla ars demrātiua alicuius materie ē interrogatiua. qꝛ nō pōt ꝓbare vtrāq̧ ꝑtem ꝯtradcōnis. Et sil'r temptatiua nō est alicuius determiāti generis. qꝛ illa ē sciētia que ꝓcedit ex cōibus q̇bus scitis nō est necesse hēre scientiā. et ipis ignoratꝭ necē est quālibet artē ignorare. igitur tēptatiua non est alicuius determiāti generꝭ. ideo nesciēs potest vti tēptatiua et sumere expientiā de scia rn̄tis. igiṫ tēptatiua ē quedā ꝑs dyalectice. qꝛ vtraq̧ ꝓcedit ex cōibus et nō est ex aliq̄bus determiāti generis. Ex q̄ infert ph̄us ꝙ oēs ydeote aliq̄ mō vtūtur dyalectica et tēptatiua. pꝫ qꝛ oīs arguūt ex cōibus et sine arte regulāte ꝑticipāte illa de q̇bus ē artificial' dyalectica. qꝛ scꝫ hn̄t noticiā de cōibus ex q̇bus aliq̄s syllogisat sumēdo expimētū de scia rn̄tis Ex pdictꝭ pꝫ ꝙ syllo⁹ tēptatiuus aliq̄ mō fundaṫ in locis sopisticis qꝛ oēs syllogismi litigiosi et sophistici vt ꝑus ꝓbatū ē reducūtur ad pdcōs locos. et talis syllogismus ē aliquo mō litigiosus

Dubitatur secũdo. Utrũ syllogismus tẽptatiuus opponatᷓ demrãtiuo eodẽ mõ sicut falsigraphus Ad dubiũ rñr breuiter ꝙ nõ. qꝛ tẽptatiuus sibi opponitᷓ inq̃ʒtuʒ ꝓcedit ex cõibus. et falsigraphus inq̃ʒtuʒ ꝓcedit ex falsis quãuis fiat ex ꝓpꝛijs. mõ demrãtiuus dẽt esse ex propꝛijs et etiã ex veris.

Ad rões. Ad pꝛimam dicitur ꝙ licet syllogismus tẽptatiuus sit aliq̃ mõ dyaleticus inquãtũ ꝓcedit ex cõibus. tñ q̃a non ꝓbat ꝯclusionẽ eo mõ quo videtᷓ ꝓbare qꝛ videtur ꝓcedere ex ꝓpꝛijs. et tñ ex cõibus. ideo ẽ apparens et nõ existens et litigiosus. ideo ſm aliquid ẽ dyaleticus scʒ quantũ ad ꝓbabilitateʒ pꝛemissaꝝ. sed ẽ litigiosus quantũ ad ꝓbabilitatẽ ꝯclusionis. Et ꝑ idem ptʒ solutio ad secundã Ad terciã dicitur ꝙ licet syllogismus tẽptatiuus litigiosus et sophisticus ordinentᷓ ad diũsos fines. tamẽ possunt esse idem syllogismi materialiter.

Falsum autẽ est ostendere

Queritur vicesimoquinto. Utꝝ cautele ducẽtes ad methã falsi et inopinabilꝭ sint sufficiẽter assignate in textu. Arguitᷓ pꝛimo ꝙ nõ. qꝛ peccata in nulla arte sꝫ docẽda cũ sint quedã mala. et oĩs ars ordinetᷓ ad bonuʒ. sed iste cautele sꝫ quedã peccata. igitᷓ h̄ male ponũtur Scđo arguitᷓ hic nõ ponũtur alique cautele rñtis. igitᷓ a simili nõ deberent poni cautele opponẽtis. Cõña tenet qꝛ in ista arte phs docet tã opponẽtẽ q̃ʒ rñtẽ Tertio arguitᷓ trãsferre se de vno ꝓposito ad ꝓpositũ aliud mõstrat ignorãtiã opponẽtis et sic impedit finẽ eius q̇ est acq̇sitio apparẽtis sciẽtie. igitur illa cautela que docet opponentẽ se trãsferre male ponitur hic. In oppositũ est phus in textu.

Sciendũ est ꝑmo ꝙ postquã phus determiã uit tã in generali q̃ʒ in spẽali de syllogismis sophisticis q̇bus opponens posset ducere rñdentẽ ad aliq̃s methas et ꝑncipalitᷓ ad methã redargutõnis Hic ꝯñter ponit aliquas cautelas siue ydoneitates valẽtes ad facile ducendũ rñdentẽ ad aliquã methã que req̇runtᷓ ad cõplementuʒ et ad bñ esse istius artis. Uñ cautela opponẽtis est quedã aptitudo ad ducẽdum faciliter rñdentẽ ad aliquã metham. Et ꝑmo ponit phs aliq̃s ducẽtes ad methã falsi postea ad methã inopinabilꝭ postea ꝭo ponit aliquas cautelas ducẽtes ad nugatõem. q̃rto aliq̃s que valẽt ad soleocismũ. q̇nto ponit aliq̃s valẽtes ad methã redargutõnis. de duobꝰ pꝛimis in pñti q̃stione videbitᷓ. Uñ ad ducẽduʒ ad methã falsi ꝑncipl'r. et ex ꝯñti ad opinabile ponit phus q̇nq̃ʒ cautelas. Pꝛima ẽ ꝙ opponens sophista dẽt celare suũ ꝓpositũ rñdẽdo. hoc est ꝯclusionẽ quã cõtra ipm dẽt inferre Et rõ est qꝛ rñs ignorat ad qđ opponẽs velit concludere minꝰ scit q̇d ꝯcedere vꝉ negare dẽat ad euitãdũ deceptõem eius. Scđa ẽ ꝙ opponens debet mꝉta interrogaẽ a rñte. qꝛ ꝓpter multitudinẽ interrogationũ rñs nõ poterit cõsiderare quid veꝝ aut falsuʒ. Tercia ẽ ꝙ opponẽs dẽt laudare dicta rñtis. et ꝑ hoc rñs minꝰ dubitabit decipi ab opponẽte. Quarta ẽ ꝙ opponens debet se trãsferre ad aliam materiã in q̃ poterit abũdare argumẽtis. qꝛ hoc mõ se trãsferendo ad materiã ignotã. rñs poterit cõtra ipm cito cõcludere falsum. hoc tñ vt dicit phus p̄t fieri bene et nõ bene. qꝛ si opponẽs se trãsferat apparenter et ꝑ extraneas habitudines ita ꝙ nõ lateat rñdentẽ male se trãsfert. et rñs poterit dicere ꝙ arguet ad oppositũ. sed si se trãsferat latenter et ꝑ habitudines multuʒ ꝓpinq̃s sic ꝙ sit magna ꝯueniẽtia ꝓpositi ad illud ad qđ se trãsfert tũc bñ se trãsfert. et ista cautela p̄t valere tã ad falsum q̃ʒ ad inopinabile. tñ vt dicit textus pꝛincipalius valet ad methã falsi. Quinta est ꝙ opponens in ꝑncipio disputationis dicat respondenti ꝙ nõ vult disputare secũ causa decipiendi sed causa addiscendi. et ꝑ hoc respondens ẽ minus attẽtus ad euitãdũ deceptioneʒ et minus curabit multa cõcedere. et iste quinq̃ʒ cautele in hijs metris ꝯtinẽtur. Cela multa pete lauda trãsferre memẽto. Discere dic cupias si vis cõcludere falsum

Sciẽdum est secũdo q̃ ad ducendũ ad metham inopinabilis phus ponit q̃ttuoꝛ cautelas. Pꝛima ẽ ꝙ opponens debet ꝯsiderare de cuius doctoꝛis sit secta rñdens et in q̃ contradicit dictis alioꝝ doctoꝛuʒ. et tunc debet sibi proponere dicta alioꝝ doctoꝛũ que cõtradicũt dictis. et si respondẽs neget illa negat illud qđ videtur pluribus sapiẽtibus. et sic ducitur ad inopinabile. et si concedat illa negando dicta sui doctoꝛis similiter ducitur ad inopinabile. et ad euitandũ hoc incõueniens respõdens potest negare dicta alioꝝ dicendo. ꝙ dicit hoc secundũ opinionẽ sui doctoꝛis. quãuis contrarium videatur pluribus. Secũda cautela ẽ ꝙ opponẽs dẽt ꝯsiderare ꝯtrarietatẽ que ẽ inter volũtates occultas et opiniones maĩfestas siue inter rõem et appetitũ quia multe sꝫ propositõnes que vidẽtur oĩbus ſm rõem et opinionẽ. vt ꝙ melius est bñ moꝛi q̃ʒ voluptuose

viuere.et egere iuste.qꝫ pꝛauis diuitijs affluere et tamē ſm appetitū vel voluntatē plures eli/gūt oppoſitū.et tūc ſi opponēs interroget ea q̄ vident ſm voluntatē occultā et rn̄dens cōce/dat ipe negat illa que vidētur pluribus ſm ra tionē.et ſic ducit̄ ad inopinabile.et ſi neget tūc ipſe negat illud qđ occulte ē de opinione pluriū et ſic ducit̄ ad inopinabile. Tercia eſt ꝙ oppo/nens dēt inſpicere ꝯtrarietatē que ē inter natu ram et legē hoc eſt inter ius naturale.et ius po liticum.qꝛ lex naturalis.et ius poſitiuū q̄nq3 vidētur cōtrariari.ſicut lex nature dicit.ꝙ oīa debent eſſe cōia.et lex ſcripta dicit ꝙ q̊libet debet poſſidere bona ꝓpꝛia.et tūc ſi opponens inter roget rn̄dentē de aliqua illaꝝ partiū cōceden/do vnā partē negabit aliā.et ecōtra.et ſic nō po terit fugere methā inopinabilis. Quarta cau tela ē ꝙ opponens debet inſpicere cōtrarietatem que ē inter opinionē pluriū.et opinionē ſapiē tum que in multis ꝯtrariātur vt ſapiētes di/cunt ſolū iuſtum eſſe beatū.qꝛ ſolum ponūt fe/licitatē in opatione virtutis.et nō in diuitijs voluptatibus et honoꝛib⁹.ſed vulgares ponē tes felicitatē in voluptatib⁹ diuitijs honoꝛi/bus dicūt eſſe regem eſſe felicē.et nō hoīem iu/ſtum.et tūc ſi rn̄dens interrogat̄ cōcedet vel ne get aliqđ eoꝝ ſemꝑ ducit̄ ad cōcedendū illud qđ eſt contra opinionē omniū pluriū vel ſapiē tum.et ſic ducitur ad inopinabile.

Concluſio pꝛima.cautele valentes ad ducendū ad metham falſi ſunt ſufficienter aſſignate in textu.ꝓbatur cōcluſio ꝑ ea que di cta ſunt qꝛ per qualibet ipaꝝ opponens poteſt ducē rn̄tē ad methā falſi.igit̄ cōcluſio vera

Concluſio ſecunda cautele poſite in textu ad ducendū rn̄dentē ad methā inopina bilis ſunt ſufficiēter aſſignate.ꝓbatur cōclu/ſio ſicut et pꝛecedens.qꝛ per quālibet ipaꝝ re/ſpondens poteſt duci ab opponente ad methā inopinabilis.

Dubitatur p̄mo. Qualiter iſte caute le que ſunt quedā vicia docenda ſunt in iſta ar te. Ad dubiū rn̄detur ꝙ ipſe docētur hic nō vt vtamur ipis.ſed vt euitemus qꝛ nō facili/ter euitatur malum niſi pꝛius cognitū. Ideo hic fuit cōueniēs ponere ꝑdictas cautelas

Dubitatur ſecūdo. Quare in hoc li bꝛo ponūtur cautele opponētis et nō rn̄dētis Ad dubiū rn̄detur ꝙ cauſa ē.quia in hoc pꝛi/mo phus tm̄ inſtruit opponentē.et in ſcđo in ſtruit rn̄tem.ideo in hoc p̄mo libꝛo ſolū ponit cautelas opponētis.et in ſcđo libꝛo ponit cau telas rn̄dentis. Rationes facte ante oppoſitū ſoluūtur ex dictis.

De facere autē nugari.

Queritur viceſimoſexto. Utruʒ caute/le valentes ad methā nugatōnis et ſoleociſmi in textu ſint ſufficiēter aſſignate Arguitur ꝙ nō.quia in nugatōne nō eſt cā apparētie q̄ deci piūtur vt ptʒ dicendo hō hō currit.igitur nul le ſunt cautele ducētes ad methā nugationis.

Scđo arguitur nugatio et ſoleociſm⁹ ſunt de cōſideratione grāmatici.igit̄ hic male aſſig/nātur cautele ad ducendū ad illas methas. Tertio arguit̄ metha nugatōnis nō pōt cōclu di in ſophiſtica nugatione cū illa ſit apparētia ad inferendū oꝛōem nugatoꝛiā cuʒ illa ſit con cluſio ſupabundās vel deficiens in terminis. Nā omīs ꝯcluſio cōſtat ex maioꝛi extremitate et mioꝛe.igit̄ nulle ſt̄ cautele ducētes ad nuga tionē In oppoſitū eſt phus in textu

Sciendum eſt pꝛimo. Ꝙ poſtquā phus poſuit cautelas q̄bus opponēs nititur ducere rn̄tem ad methā falſi et inopinabilis. Cōnr ponit mōs q̊bus rn̄s ducitur ad methā nugatōnis et ſoleociſmi.et p̄mo determinat de nugatōne ſupponēs ex dict̄ quid ſit nugatio. Et ꝯn̄ter dicit ꝙ oppoēs volens ducē rn̄dentē ad methā nugatōnis debet vti tali ſuppōne ꝙ nomē idem ſignificat ꝑ ſe ſumptū.et ſumptuʒ cum alio.q̄ ſuppoſito rn̄s pōt duci ad methaʒ nugationis. Exemplū p̄mo de relatiuis vt du plum ꝑ ſuppōem factā idem ſignat ꝑ ſe ſump/tum.et iunctū cum alio. Si igitur aliq̊s acci/piat duplū per ſe.dat intelligere dimidiū.ideo ſi q̊s dicat duplū dimidij facta ſuppōne com mittit nugatōem.qꝛ ſenſus eſt duplū dimidij et ſi q̊s dicat duplū dimidij duplū ter ponit vt dicendo duplū dimidij duplū idem dice/re duplū dimidij dimidij dimidij dupluʒ.et ſic in infinitū Aliud exemplū eſt de relatiuis ſm dici.vt ſi dicatur cōcupiſcētia delectatōnis per ſuppōem ibi eſt nugatio.qꝛ concupiſcētia dat intelligere appetitū delectatōnis et tūc ideʒ eſt dicere.cōcupiſcētia delectatōnis.ac ſi diceret appetitus delectatōnis delectatōnis et ſic de a/lijs relatiuis. Aliud exemplū eſt de nūo impari vel ſupabūdanti et ē idem dicere ꝙ nūs mediū habens qꝛ ſi in duo equalia diuideret̄ remane ret aliq̄d indiuiſuʒ.et ſic ſi vnū iſtoꝝ alteri ad/datur eſt nugatio

Sciendū ſcđo ꝙ tripliciter ꝯtingit ali

quē duci ad metham soleocismi. Uno modo vere et apparenter simul. Secūdo modo apparenter soluz. Tertio vere et nō apparenter. Exemplū de primo. vt si aliquis concedat orationē constitutā ex substantiuo et adiectiuo diuersoꝝ generū. vt vir mea. sponsa meus Exemplū de secūdo. vt si quis dicat ficus maturas. apparenter ducit̄ ad soleocismū. quia ſm Cecilianū ficus ē generis masculini. secū de declinatōnis ideo ſm ipm apparenter hoc modo q̇s ad soleocismū ducitur. nō tamē vere. quia ſm veritatē bene dicit Exemplū de tertio. vt si quis dicat. ficus maturas ſm enī cecilianū talis nō ducitur ad metham soleocismi. sed tamē ſm sapientes vere ducitur. Similiter si quis dicat certam finē. ſm dicētes ꝙ finis ē masculini generis duceret̄ ad soleocismū. Deinde dicit textus ꝙ rñdens potest duci ad metham soleocismi cōcludendo vnū genus ꝓ alio. vel cōcludendo casuz pro casu. vt si opponens vtatur noīe neutro. quia nomen neutrū plures casus habet similes. et quodammō sub se cōprehendit masculinū et femininū. vt si quis querat quid ē hoc. possumus respondere. ꝙ est coruscus. caliopeia. vel lignū cum enī ꝓponimus nomē neutri generis. respondens quādoqꝫ nescit distinguere. an proponatur in noīatiuo vel in accō. eo ꝙ in nominibus neutri generꝫ sunt tres casus siles.

Conclusio prima. cautele ducentes ad metham nugatōnis sunt sufficiēter assignate in textu. Probatur cōclusio ꝑ predicta. Nam ꝑ ipsas ducitur respondens ad metham nugationis.

Cōclusio secūda. cautele valentes ad metham soleocismi sufficienter sunt posite in textu. quia ꝑ ipsas opponens ducere potest respondentē ad metham soleocismi. vt patet ex predictis.

Dubitatur primo. quot modis potest cōmitti nugatio. Ad dubiuz respondetur. ꝙ duobus modis. Uno mō sub eodem nomine idem bis repetendo. vt homo homo currit. et de tali nugatōne nō est hic ad propositum. quia hic nō est causa apparentie. Alio modo potest cōmitti nugatio sub diuersis nominibus. et hoc modo est hic ad propositū quia propter diuersitatē nominū ibi est causa apparentie. vt dicendo hō risibilis currit

Dubitatur secundo. Utrum premissa suppositio sit vera scꝫ ꝙ nomē ꝑ se sumptum idem significet et cū alio iunctum. Ad dubiū rñdet̄ ꝙ ad ꝓpositū sufficit ꝙ duplex est significatū dcōnis. Unum est ṗncipale. et ecentiale qđ ex impōne dcōni ꝯuenit. aliud est secūdariū et minus ṗncipale. qđ dcōni ꝯuenit ex habitudine eius ad aliā dictionē. vñ si sit sermo de ṗncipali significato idem significat nomē per se sumptū et iunctum cū alio. sed nō est verū de secūdario significato. sicut dupluz et quodlibet relatiuū significat formā que ē in subiecto. sed qꝛ talis forma relatiua hēt dependentiaz ad aliud. ideo ex ꝯñti ſt illud ad qđ forma dependet. sed si illud a q̄ forma depēdet sibi adiūgatur nō āplius significat ipm. qꝛ ꝑ illud adiunctū terminat̄ eius dependētia et iō ibi nō est nugatio dicēdo. duplū dimidij nisi solū apparēter. sed talis apparētia sufficit sophiste. eo ꝙ appetit apparentē sapientiā et nō exñtē. Et similiter diceret̄ de alijs exemplis

Ad rōnes. Ad primam patet solutio ex dictis. Ad scđam dicitur ꝙ nugatio īnq̄ztum defectum ornatus in orōne. sic ꝑtinet ad rethoricū. et soleocismus ꝓut dicit defectum ꝯgruitatis orōnis vel ex ꝯñti defectuz ornatus ꝑtinet ad grāmaticū vel ad rethoricum. si tamē consideret̄ ꝓut vtrumqꝫ est incōueniens ad qđ duci potest opponēs sophista vi argumētationis. ꝑtinet ad consideratione logici. Ad terciā dicitur ꝙ licet in syllogismo vero nō sit supfluitas vel defectus in conclusione. nec tamē potest esse in syllogismo apparente et nō existente.

Differt non parum.

Queritur vicesimo septimo. Utrū in hac scientia sit determinandū de cautelis q̄bus respōdens ducitur ad metham redargutionis. Arguitur ṗmo ꝙ non. quia loci sophistici prius positi sufficiūt ad reducenduz ad methā redargutōis. igitur ṗter illos locos nō fuit necesse ponere alias cautelas Secūdo arguitur. illorū quorū nō est certus numerus nō debet fieri mentio in aliqua scientia. sed istarū cautelarū non est certus numerus. igitur de ipis non deberet determinari. Tertio arguitur. redargutio est prima inter methas. igitur de cautelis ducētibus ad metham redargutōnis debuisset hic ṗmo determinari.

In oppositum est phūs in textu.

Sciendū est primo. ꝙ postquā posuit cautelas valētes ad quattuor methas vltimas. Consequēter ponit cautelas valentes

115

ad methã redargutõis. qꝛ q̃dã sumũtur ex p/
te oꝛõis. alia ex pte rñtis. ⁊ alia ex pte oppone/
tis. Est igit̃ pma cautela. ꝙ opponẽs debꝫ mlt
ta interrogare. qꝛ in mltis interrogatõib' diffi
cili' ẽ iudicare. q̃d sit verꝫ nã difficile ẽ multa
simul inspicere. Scđa ẽ ꝙ opponẽs debꝫ festia
re rñdentem. cui' rõ ẽ: qꝛ q̇ sunt tardi intellcũs
q̃ñ festinãtur. min' bñ rñdent. Tercia cautela
ẽ ꝙ opponẽs debꝫ ꝯmouere rñdentẽ ad iram.
Nã ꝓm cathonẽ. ira impedit aĩmũ ne possit cer
nere verꝫ. ⁊ mod' ꝯmouẽdi. ẽ dicẽdo rñti vult
iniuste agere ⁊ ꝙ nõ rñdit ad ꝓpositũ. Quar/
ta cautela ẽ ꝙ opoꝛtꝫ ꝓponere plures interroga
tões ꝑmixtim. ita ꝙ maioꝛ vni' rõis ponat̃ cũ
minoꝛe alteri' Quĩta ẽ. ꝙ opponẽs interrogꝫ
ea q̃ faciũt ad occultatõeꝫ. qꝛ occltatõ ẽ causa
latẽdi. ⁊ latẽtia ẽ cã fallẽdi. ⁊ sic sunt q̇nqꝫ cau/
tele ex pte oꝛdis q̇ in hijs ꝟsib' ꝯtinet̃ Tu mlt/
tũ q̃ras festina sp ad iras Ducas trãsmuta p/
missas cela conclusi.

Sciendũ est secũdo: ꝙ ex pte rñtis
q̇nqꝫ sumũt̃ cautele. Prima est. si rñs negꝫ oĩa
que sibi ꝓponãtur. tũc interrogãdũ ẽ opposi/
tũ illi' qđ intendit̃ ab opponẽte cũ suo ꝓposi/
to. Rõ est. qꝛ rñs ꝑ h̃ sciet min' q̇d ꝯcedẽ aut
negare debet. Scđa ẽ si rñs ꝯcesserit aliq̃ singu
laria ꝯtenta sub aliq̃ vniũsali. tũc si opponens
indigeat illo vl'i nõ debꝫ illud interrogaẽ. sꝫ de
bet eo vti tanq̃ꝫ ꝯcesso. Ratio ẽ. qꝛ q̃nqꝫ videt̃
rñti ⁊ etiã audiẽtibus. ꝙ ipẽ ꝯcessit tale vniũsa
le. ⁊ h̃ ꝓpt̃ memoriã inductõis qꝛ singulaẽs
nate sunt inducẽ vniũsale. Tercia ẽ. si rñs dede
rit vl'em ꝓpõem in suo siml'i ⁊ nõ in se. vtẽdũ ẽ
ipã ad ꝓpositũ. ⁊ nõ solum ꝑ eis pꝛo q̇bus ꝯce
dit̃ Et rõ est. qꝛ q̃nqꝫ sil'itudo latꝫ. ideo ad pl'a
dirigi potest. Quarta ẽ. si opponẽs velit aliqꝫ
ꝓpõem ꝯcedere tũc debet eã sub aliq̃ disiũctõne
interrogare. ⁊ maxĩe si oppositũ illi' ꝓpõis fue
rit ꝓbabile. Ratio ẽ. qꝛ ꝯtraria iuxta se poĩta
clarius elucescũt Quĩta cautela ẽ. ꝙ expedit op
ponẽti si nõ habeat vñ syllogisare potest ꝙ assu
mat ꝓpositões siml'es. ac si eẽnt ꝯcesse

Cõclusio pꝛima Predicte cautele
ducẽtes ad methã redargutõis sunt sufficient̃
assignate in textu. ꝓbat̃ ꝯclusio. qꝛ ꝑ eas duci
potest respõdẽs ad methã redargutõis.

Conclusio secũda In hac sciẽtia
fuit couẽniẽs detmĩare de cautelis valẽtib' ad
ducẽdum ad methã redargutõis. ꝓbat̃ ꝯclu/
sio. qꝛ nõ euitatur malũ nisi ꝑ̇us ꝯgnitum. et
quãto ꝯgnoscitur magis tanto magis euitari
potest. igitur vt euitentur ille cautele coueniens
fuit ponere ipsas.

Dubitat̃ pmo. De cautelis ducẽ
tibus ad redargutionẽ q̃ sumuntur ex pte op/
ponẽtis. q̃t sunt. ⁊ que. Ad dubiũ respõdet̃ ꝙ
sunt sex posite in textu. Prima ẽ ꝙ opponẽs de
bet laudare respõsionẽ respõdẽt̃. si respõdẽs cõ
cedat aliq̇d inopinabile. ⁊ interragare opposi/
tũ illius inopinabilis. an sit verꝫ vel fallum. et
si respõdẽs ꝯcedat illud oppositũ. fiet ꝯtra ipꝫ
verus elenchus. ⁊ si nõ ꝯcedat fiet apparẽs elẽ
chus. Scđa cautela ẽ. ꝙ opponẽs debꝫ cõside
rare in positõe respondẽtis si sit contrariũ ꝑ̇us
dictis ab eo. qꝛ si sic duceretur ad redargutõeꝫ
Tercia cautela est. si respõdẽs instat argumẽto
opponẽtis. opponẽs debet fingere aliquã mul
tiplicitatem in suo dicto: ⁊ dicere ꝙ in vno sen
su sequit̃ istud. ⁊ nõ in alio. ⁊ ꝙ in vno sensu cõ
clusio est vera. ⁊ in alio nõ. ⁊ ꝙ ipẽ sumpsit illaꝫ
in sensu vero si rñs eã negauit. vl' in sensu falso
si eã concesserit Quarta cautela ẽ. si opponens
videat rñtem ꝑcipere multiplicitatẽ in oꝛatioẽ
eius. tũc debꝫ ꝑuenire soluẽdo illũ defectũ. ⁊ in
terrogare alia vt rñs credat ipm̃ vere arguẽ. et
nõ intẽdere deceptõeꝫ. Quĩta est. si opponẽs ñ
habeat argumẽtũ ad ꝓ̇ncipale ꝓpositũ. debet se
transferre ad alias materias. vbi abũdat argu
mẽtis. ⁊ si rñs q̃rat q̃re se transfert solũ debꝫ res
pondere in generali. qꝛ sibi intẽdit contradicẽ.
Sexta est. ꝙ opponẽs nõ debꝫ interrogaẽ oẽs
ꝓpositioẽs que valent ad suũ ꝓpositũ. sed de/
bet vti aliq̇bus tanq̃ꝫ concessis. vel assumendo
aliquas tanq̃ꝫ veras.

Dubitatur secũdo Qualiter neccẽ
fuit hic determĩare de istis cautelis cum tamen
loci sophistici prius positi sufficiant ad ducẽ/
dũ ad metham redargutionis. Ad dubiũ rñ/
detur. ꝙ licet ad ducẽdum ad methã redargu/
tionis sufficiant loci sophistici. pꝛi' ꝑpositi sim
pliciter ⁊ de necessitate. tamẽ quo ad bene eẽ. vti
le fuit determinare de istis cautelis ad maioꝛeꝫ
noticiã modoꝝ sophistice arguendo.

Ad rationes: Ad pꝛimam patet
solutio in secundo dubio. Ad secundam dici
tur. ꝙ istarum cautelarum numerus non ẽ sim
pliciter determinatus. tamen inq̃ꝫtuꝫ ad aliq̃s
pꝛincipalioꝛes potest sumi aliquis numerus
determinatus istarum cautelarũ. ⁊ ad illas ꝓ̇n
cipales alie reduci possunt. Ad terciam dicitur
ꝙ licet redargutio oꝛdine perfectionis sit pꝛi/
ma metha. tamen oꝛdine imperfectionis gene/
rationis ⁊ tpis est vltia. Et hec de q̃uestione et
ꝑ ꝯsequẽs de toto ꝓ̇mo libꝛo elenchoꝝ.

Jrca ſecūdum librum Elenchorum.

C De mſione autem et quō.

Queritur p̄mo Utrū neceſſe ſit hic determinare de ſolutōe palogiſmoꝝ. Arguitur ꝙ nō. q2 de ſolutōe palogiſmoꝝ pōt determiari ⁊ nō determiari. igit̄ nō eſt neceſſe. Secdō arguitur. in p̄mo libro ſuffiĉiēter determiatū ē de cauſis appentie ⁊ defectib⁹ oīm palogiſmoꝝ. ſȝ oñſio cāe defect⁹ palogiſmi ē ei⁹ ſolutio. igit̄ in p̄mo libro ſufficient̄ determinatū eſt de ſolutōe palogiſmoꝝ. Tercio arguit̄ eadē ſunt p̄ncipia ꝯſtitutōis ⁊ reſolutōis ipoꝝ palogiſmoꝝ. ſed p̄ dicta in primo libro poſſum⁹ ꝓmpte ⁊ facil'r habere ꝯſtitutōem palogiſmoꝝ. igit̄ ſil'r poſſum⁹ ꝓmpte ⁊ facil'r ipoſ ſoluere ⁊ p̄ ꝯſequēs h̄ fruſtra determiatur de ſolutōe tali. Jn oppoſitū ē ph̄us in textu.

Sciendum eſt primo ꝙ poſtq̄ȝ .p. in p̄mo libro ad inſtruendū opponētē determiauit de ꝯpoſitōe ſyllogiſmoꝝ ſophiſticoꝝ ⁊ de cautelis q̄ ſunt tāq̄ȝ inſtrumēta abundādi in ſyllogiſmis ſophiſticis. Hic ꝯſequēt̄ in h̄ ſcdō libro ad inſtruendū reſpōdentē determiat de ſolutōe palogiſmoꝝ. ⁊ in p̄ncipio tāgit q̄ttuor de quib⁹ in ſpēali determiare intēdit. Primū eſt de reſponſiōe h̄ eſt de ſolutōe apparenti. Secūdū eſt quomō oporteat ſoluere per qd̓ intelligitur ſolutio recta. Terciū eſt quid ſit ſoluendū ⁊ q̇d nō. quia quedā ſunt oratōes ſoluende Alie vero non ſunt digne ſolutōe. Quartū ē ad q̇d valeat ſolutō palogiſmoꝝ. ⁊ de iſto quarto prius exequitur Philoſophus.

Sciendū eſt ſecūdo. ꝙ ſcire ſolutionē palogiſmorū habet duas vtilitates Prima eſt. quia talis ſolutio valet ad quālibet philoſophiam ⁊ diſciplinā. Qd̓ patet p̄mo de palogiſmis in dictōe. q2 ſciendo ſolutionē ipſoꝝ ſcimus diſtingere qd̓libet multiplex. ſed ſcire diſtinctōem cuiuſlibet multiplicis valet in qualibet ſcientia vbi reperiūtur termini vl' oratōes multiplices. igitur ⁊c̄ Secūdo patȝ de his qui ſunt extra dictionē: quia per fallacias extra dictionē aliq̄s per ſe ꝯſiderando circa aliquā ſcientiam poteſt ſe ipſum decipere ſicut decipitur cum alijs diſputando per fallacias in dictiōē igitur ſolutio paralogiſmorum extra dictionē valens ad euitandum talem deceptionē eſt vtilis ad quālibet ſcientiam. Secunda vtilitas ē quia talis ſolutio valet ad laudem ⁊ gloriam reſpondentis ſophiſte. quia per hoc ꝙ ſcit faciliter ſoluere omnes paralogiſmos. videtur eē exercitatus ⁊ apparet ſciens in omnibus. igit̄ vtile eſt ſcire ſolutionē paralogiſmorum.

Concluſio prima. Noticia de ſolutione palogiſmoꝝ eſt multum vtilis. Probat̄ concluſio per ea que iam dicta ſunt in p̄mo notabili. ſȝ quia aliq̄s poſſet dicere ꝙ p̄ ea que dicta ſunt in p̄mo libro ſatis poteſt haberi illa ſolutio ratione cuius non oportuit hic determiare de ipſa. ideo cōtra hoc ponitur ſcda ꝯcluſio.

Concluſio ſecunda Et reſponſiua ad q̄ſitum preter dicta in p̄mo libro neceſſarium fuit determinare de ſolutōe palogiſmoꝝ. ꝓbat ph̄s tribus rōibus. Prima ē. nō eſt idem ſcire ſoluere palogiſmos ⁊ poſſe faciliter ⁊ velociter ipſos ſoluere. ſed p̄ dicta in p̄mo libro. licet poſſemus aliquo modo ſoluē palogiſmos nō tamē ꝓmpte ⁊ velociter. ſȝ tarde ⁊ cū diffic'tate. q2 ſepe ꝯtingit ꝙ illud ꝙ bene ſcimus ſepe tranſpoſitū ignoram⁹. igit̄ ex ſuppoſitōe finis ſuppoſito ꝙ debeam⁹ faciliter ⁊ ꝓmpte ſoluē palogiſmos neceſſe ē determinaē de illa ſolutōe Secūda ratio. licȝ ars ſoluēdi habeat̄ in p̄mo libro in generali ⁊ in ſuis p̄ncipijs. tamē nō eſt tradita in ſpēali ⁊ in actu. ideo p̄ p̄mū libꝝ q̄ȝuis poſſemus habere artē ſoluēdi. non tamen poſſemus habere exercitatōem. ſed non ſufficit habere illā artē in habitu. ſȝ cū h̄ req̄rit̄ exercitatio. quia h̄ntes habitū ⁊ nō exercitati frequēter fallunt̄. igitur preter dicta in p̄mo libro neceſſe fuit determiare de illa ſolutione. Tercia ratio. facilius eſt componere palogiſmos q̄ȝ ſoluere. in cui⁹ ſignū multi ſunt arguētes. pauci vero ſoluentes Nam ſicut in picturis vel figuris mathematicis multi ſciunt deſtruere ⁊ pauci ꝯſtruere. ſic ecōuerſo in palogiſmis. multi ſciunt cōponere qui neſciunt ſoluere. Jgit̄ neceſſe fuit in ſpeciali determiare de illa ſolutione.

Dubitat̄ primo. Circa primam vtilitatem ſolutionis paralogiſmorum qualiter valet talis ſolutio ad q̄ȝlibet ſcientiam. Ad dubium reſpondetur ꝙ ſolutio paralogiſmorum valet ad quamlibet ſcientiam non per ſe ⁊ directe. ſed tanq̄ȝ remouens prohibens. quia talis ſolutio remouet deceptionē ⁊ errorē que ꝓhibent veram ſciētiā acquiri a nobis.

Dubitatur primo Quot modis poteſt aliquid valere ad diſciplinam ⁊ ſcientiā Ad dubium reſpondetur ꝙ tripliciter. Uno modo principaliter ⁊ per ſe tanq̄ȝ influens ⁊ faciens generationem ſcire in nobis ⁊ hoc modo demonſtratio vel ſcientia demonſtratiua valet

ad qnālibet sciētiam. Scđo mō aliquid valꝫ ad sciētiā tāqꝫ ipsam ꝑparans ꝛ disponēs in/tellectū ad acquisitōem scientie. ꝛ h° modo syllogismus dyaleticus valet ad ꝑm phiam disci/plinas. quia generat opinionē que ē q̄dam dis/positio ad scientiā. ꝛ valꝫ tam circa ꝑncipia q̄ꝫ circa ꝯclusiōes. Tercio modo aliquid valet ad aliquā sciam tāqꝫ remouens ꝓhibens sicut dic/tū est de solutione paralogismorum.

Ad rationes: Ad primam patet solutio in prima ratione secūde ꝯclusiōis. Ad scđam dicit' q' licet ex primo libro possit aliq̄ modo haberi solutio paralogismoꝝ. nō tñ ꝓmp/te ꝛ faciliter vt dictum est. Ad terciā dicit' q' li/cet realiter sint eadē ꝑncipia ꝯstitutionis ꝛ reso/lutionis tamē transposito mō se habēt. quia ꝯ/stitutio incipit a principijs ꝛ resolutio termia' ad ipa. ideo cognita cōstitutione nō oportꝫ cō/plere cognoscere resolutionē. qꝛ qđ scimus sepe transpositū ignoramus.

Primum igitur sicut ꝛc̄.

Queritur secundo. Utrū respon/dens dando apparentem solutionē debeat vti cautelis. Arguitur q' non. Primo contra sup/positū. quia om̄is solutio est manifestatio syl/logismi falsi. sed apparēs solutio nō maifestat falsitatē syllogismi cum sit apparens ꝛ non ex/istēs. igitur respōdens nunqꝫ debet dare appa/rentē solutōem. Scđo arguit' ad idē ꝑ appa/rentem solutionē distinguitur multiplex ꝛ si/militer per veram. igitur eadē solutō est recta si/ue vera ꝛ apparens. Tercio arguitur contra q̄/situm. quia cautele ordinant' ad causandū de/ceptionē. sed respondens non intendit causare deceptōnē in alio. igitur dando respōsionē nō debet vti cautelis. In oppositū ē phs in textu.

Sciendum primo. Q' postq̄ꝫ phus ostendit necessitatem ꝛ vtilitatem determinādi de solutione paralogismorum in hoc secundo libro. Hic consequenter consequitur materiā h' libri scđi determiando de solutōe paralogismoꝝ.

Sciendū est secūdo: q' primo de/terminat phus de solutōe paralogismorum in generali ꝛ secūdo in speciali applicando ad pa/ralogismos diuersarum fallaciarum. Et deter/minando de solutione in generali. prius agit đ solutione apparenti. et postea agit de recta solu/tione. de primo videbitur in presenti questio/ne de scđo autē in sequenti.

Cōclusio prima. Ad paralogis/mos conueniens est dare quandoqꝫ apparen/tem solutionem. Probat philosophus quia sicut contingit arguere in aliqua disputatione ita contingit soluere. sed in disputatōne litigio/sa contingit arguere apparenter tantum. Ergo minor patet de omnibus paralogismis tam in dictione q̄ꝫ extra dictionem. qꝛ arguūt apparē/ter solum ꝛ etiā opponens sophista nō vtitur ipsis. vt arguat simpliciter sed tantū ut videat' arguere. igitur in tali disputatione cōueniens ē dare apparentē solutōnem. Unde tales para/logismi debent solui nō quia sunt arguētes sed ne videantur arguere. Et ad remouendū illā apparentiam ꝛ apparentē scientiā opponentis debent solui solutione apparenti. q̄ diffinit' sic quod est manifestatio syllogismi falsi nō osten/dendo propter q̄d est falsus.

Conclusio secūda In dando so/lutionē apparētē respōdens sophista quādoqꝫ debet vti cautelis. Probat' qꝛ solutō apparens est manifestatio falsi syllogismi nō ostendēdo ꝓpter q̄d est falsus: sed hoc fieri potest per ali/quas cautelas. Itē sicut opponēs sophista ha/bet plures modos decipiēdi respondentem. ita respōdens debet habere modū ad sibi resistēdū apparenter. sꝫ cautele nō sunt aliđ quā mōi ap/parēter resistendi. vl' arguendi. igit' respōdens sophista ad solutōnē apparētē debꝫ vti cautel'.

Dubitat' pmo De cautelis respō/dentis. Ad dubiū respōdetur q' circa hāc solu/tionē apparentē plures poīt phus cautelas res/pondētis. Prima ē q' nō debꝫ multa cōcedere q̄uis sibi videant' vera. sꝫ debet dicere trāseat. vl' sit ita. vl' cōcedēdo vl' negādo simpl'r qꝛ per hoc poterit effugere redargutōeꝫ. Scđa ē si res/pondēs ducat' ad aliquid inopiabile debꝫ di/cere q' h° ml'tis videt' admittēdo eē illđ ꝓbabi/le qꝛ per h° effugiet apparēter methā inopinabi/lis. Tercia ē si respōdens ducat' ad aliqđ incō/ueniens ꝛ antecedēs sit ꝓpinquū suo ꝯsequēti respōdens debꝫ sibi dicere q' ibi ē peticio ꝑnci/pij. Quarta ē si respōdens ducat' ad aliqđ fal/sum ꝛ opponens vtat' aliq̄ vniūsali nō sub no/mie ꝓprio. sꝫ similitudinario respondēs debet dicere q' nō capit ipm in tali sensu. Quinta est si respōdenti ꝓponant' oratōes impfecte ꝛ trū/cate respondēs nō debet ipas concedere vel ne/gare. sed debet petere orationes perfectas. Sex/ta est si proponātur aliqua duo respōdenti q̄ꝝ vnum sit consequens ad alterū ꝛ ambo accipiā/tur per modū ꝑmissarum. ipse debet potius ne/gare consequēs q̄ꝫ antecedens. qꝛ illud est dif/ficilius ad ꝓbandum et vniuersaliter duobꝰ sibi ꝓpositis debet negare difficilius ꝛ si debeat aliquid ꝯcedere debet concedere illud qđ ē faci/

lius vt magis debet concedere añcedēs q̄ʒ ꝯñs
Septia est. ſi aliq̄ duo hn̄ant ꝯtrariū ⁊ reſpō/
dens neſciat dare oppoſitū vnius illoꝝ. debet
dicere ꝙ habʒ ꝯtrariū ſed illud ē innoiatū Oc
taua ē ſi ꝓponat̃ aliqđ dubiū reſpōdenti de q̄
ſint ꝯtrarie opiniones vt de aliq̄ ꝓblemate ip
ſe aſſignādo ꝯtrarias opiniones dicere debet ꝙ
q̇dam ſic opinā̃t ⁊ alij alio mō. ⁊ ſic nihil deter
minādo effugiet redargutōem. Ultima caute/
la eſt. ꝙ ſi reſpōdens ꝓuideat argumētū oppo
nentis pꝛiꝰ q̄ʒ alter arguat debet ſibi dare ſolu/
tionē ſui argumēti. ⁊ ꝑ hoc opponēs nō āpiꝰ
ſibi ꝓponet tale argumentum.

Dubitatur ſecūdo Qualiter ſolu
tio apparēs manifeſtat ſyllogiſmū falſum Ad
dubiū reſpōdet̃ ꝙ licʒ ſolutō apparens non ſit
manifeſtatiā ſyllogiſmi falſi ſimpl'r ⁊ in ꝑticu/
lari qꝛ nō aſſignat defectū ꝑalogiſmi tamē ap/
parēter manifeſtat falſitatē eiꝰ ſcʒ in cōmuni ⁊
ideo dicitur ſolutio apparens.

Adrationes: Ad pꝛimā patʒ ſo
lutio in ſcđo dubio. Ad ſcđam dicit̃ ꝙ ꝑalo/
giſmꝰ differēter ſoluit̃ vera ſolutōe ⁊ apparēti
qꝛ ꝑ veram ſolutōem in ſpeciali oſtēdit̃ cauſa
defectus ꝑalogiſmi ſʒ hoc nō fit ꝑ apparētē ſo
lutōem. Ad terciā dicit̃ ꝙ cautele nō ſolū oꝛdi
nātur ad cauēdū deceptōem in alio ſed qñqʒ oꝛ
dinātur ad euitādum deceptōeʒ. ⁊ ad reſiſten/
dum apparēter dictis opponētis ⁊ hoc modo
pertinent ad reſpondentem.

Quoniā autē recta ſolutio.

Queritur tercio Utrum omnis
ſolutō recta fiat ꝑ interemptioēm vl' diſtictōeʒ
Arguit̃ ꝙ nō. ṗmo qꝛ ſicut ꝯtingit arguere ex
falſis ⁊ ex multiplicibꝰ ita ꝯtingit arguere ex ve
ris. igit̃ ſicut ꝑalogiſmi ſoluūtur ꝑ interemptō
nē quādo fiūt ex falſis. ⁊ per diſtinctōem quan
do fiūt ex multiplicibꝰ ita debēt ſolui ꝑ ꝯceſſio/
nē quādo fiūt ex veris. igit̃ nō omnis ſolutio
recta eſt per interemptōeʒ vel diſtinctōnē. Se/
cūdo arguit̃ ꝯceſſio ē ſpecies reſpōſionis vt pa
tet octauo thopicoꝝ ſed quis ſoluendo ꝑalo
giſmos reſpondet ipſis. igit̃ ſolutio recta debet
fieri ꝑ ꝯceſſionē Tercio arguit̃ omnis ſyllogiſ
mus habens falſitatem debet ſolui ꝑ interemp/
tionē illius falſitatis ſed omnis ꝑalogiſmus
qui ſoluitur eſt falſus ꝑalogiſmus. igitur om/
nes paralogiſmi debent ſolui ꝑ interemptōem.

In oppoſitū eſt phus in textu.

Sciedū eſt ṗmo. Q. poſtq̄ʒ phs
tractauit de ſolutōe apparenti. Cōſequēter det̃/
minat de recta ſolutōe. cuiꝰ oꝛdis ratio ē. qꝛ licet
recta ſolutio ſit ſimpl'r ꝑfectioꝛ apparēti. tñ ap
parens ſolutio ē ꝯuenictioꝛ in diſputatōe ſo/
phiſtica. eo ꝙ reſpōdens nō ſoluit ꝑalogiſmos
niſi ad hͦ ꝙ opponēs nō videat̃ ipſum argue/
re apparenter ſʒ hoc fit velociꝰ ⁊ magis appa/
renter ꝑ apparentē ſolutōem q̄ʒ ꝑ rectam.

Sciendum eſt ſecūdo: ꝙ recta ſo/
lutio eſt manifeſtatio ſyllogiſmi falſi ꝺm quā/
libet interrogatōem ꝺm ꝙ accidit falſuʒ. hͦ eſt ꝙ
ſolutio recta eſt manifeſtatio falſitatis ſyllogiſ
mi ex ꝑte cuiuſcūqʒ interrogatōis ꝓueniat illa
falſitas. Et ibi capit̃ interrogatio ꝓ ꝑmiſſa. qꝛ
ſophiſta interrogat de ſuis ꝑmiſſis añqʒ argu/
at ſicut opponēs dyalecticꝰ. ⁊ addit̃ illa ꝑticu/
la. ſcđm q̄ʒlibet interrogatōem ꝺm ꝙ accidit fal
ſum. ad drñam ſolutōis apparētis. qꝛ licet ſit
manifeſtatō falſitatis ſyllogiſmi tñ nō oſtēdit
ꝓpter quid eſt falſus. Ex p̄dictis ſequit̃ ꝙ du/
plex ē recta ſolutō. qꝛ recta ſolutio ē manifeſta/
tio ſyllogiſmi falſi. ſed duplex ē ſyllogiſmꝰ fal/
ſus. qꝛ vl' ē falſus ꝓpter falſitatē alicuiꝰ ꝑmiſ/
ſaꝝ ſicut ē ſyllogiſmꝰ peccās in materia vl' ē fal
ſus ex ꝑte oꝛōis eo ꝙ ꝯſequēs nō ſeq̄t̃ ex añce/
dente ſicut ē ſyllogiſmꝰ peccās in foꝛma. igitur
duplex ē ſolutio recta. qꝛ vel eſt ſyllogiſmi pec
cātis in foꝛma vl' peccātis in materia. Ulteri/
us ſequit̃ ꝙ ſolutio ſyllogiſmi peccātis in ma/
teria iteꝝ fit dupl'r. qꝛ vl' ille ſyllogiſmꝰ habet
falſitatē in ꝑmiſſis tm̄ ⁊ tūc debet ſolui tm̄ ꝑ in
teremptōeʒ alicuꝰ ꝑmiſſe. vl' eſt falſus ex ꝑte ꝑ/
miſſaꝝ ⁊ ꝯcluſionis ſil' ⁊ ſic debet ſolui oſtēden
do falſitatē vtriuſqʒ ſcʒ ꝯcluſiōis ⁊ ꝑmiſſe falſe

Concluſio ṗma. Oīs recta ſolu/
tō ꝑalogiſmoꝝ fit ꝑ intēptōem vl diſtictōem
ꝓbat̃ qꝛ oīs recta ſolutio vl' eſt ſyllogiſmi pec/
cātis in materia vl' ſyllogiſmi peccātis in foꝛā
ſi ṗmū tūc fit ꝑ intēmptōem. eo ꝙ talis ſyllogiſ
mꝰ aſſumit vnū falſuʒ q̄ intēmpto intimit̃ fal/
ſitas eiꝰ ⁊ recte ſoluit̃. ſi ſcđm tūc fit ꝑ diſtinctō
nē qꝛ falſitas in tali ſyllogiſmo ꝓueīt ex aliquā
cā apparētie. ⁊ ex aliq̄ duplicitate. vñ ꝓueīt du
bietas ſʒ oīs dubietas debʒ ſolui ꝑ diſtictōem
igit̃ oīs recta ſolutō fit ꝑ intēmptōem vl' diſtic
tōem Ex p̄dcīs ptʒ ꝙ ſi velimꝰ ſolué aliq̄ʒ oꝛāc̄ʒ
ṗus eſt reſpiciēdū ad foꝛmā eiꝰ. vtꝝ ſit ſyllogi
ſata vl' nō. ⁊ ſi nō debet ſolui ꝑ diſtinctōem. qꝛ
eſt peccās in foꝛma dummō inferat aliqđ falſū
et ſi ſit ſyllogiſata reſpiciendū eſt ad aliquā pꝛe
miſſaꝝ qꝛ falſitas ꝯcluſiōis nō ꝓueīt niſi ex fal
ſitate alicuius ꝑmiſſaꝝ. ideo interimēda ē aliq̄
pꝛemiſſa

Concluſio ſecunda. Ad habendū

Elenchorum

artē sophisticā ꝯplete necē ē ōndere solutōnem paralogismoꝝ in spēali. Probat̄ ꝯclusio q2 ad perfecte ꝯgnoscēdū aliqd nō sufficit ipm ꝯgnoscere in vniūsali ⁊ ꝯfuse. sꝫ oportꝫ ipm ꝯgnoscere in spēali. igit̄ ad habendū ꝯplete artē soluendi paralogismos oportꝫ habere artē soluēdi ipsos in ꝑticulari. Vñ oēs paralogismi possunt solui solutōe spēali. qd̄ ꝓbat phs inductiē. nā paralogismi equocatōis aphibologie cōpositōis ⁊ diuisiōis ⁊ accēt⁹ pñt solui in spēali dicēdo ꝯclusionē vl' aliqꝫ ꝑmissaꝝ ⁊ ōndēdo ꝙ ibi sꝫ diuersa significata. Vñ ꝓueīt falsitas paralogismi. ⁊ sil'r oēs paralogismi fallacie figure dictōis ⁊ fallaciaꝝ extra dictōnē debēt solui solutōe speciali negādo ꝯñam ⁊ sbiūgēdo cām defect⁹ paralogismi in q̄ fit aliq̄ distinctio rei accepte in argumētatōe. Vñ i oīb⁹ fallacijs ⁊ in oīb⁹ mōis fallaciaꝝ docet phs i textu. soluē aliq̄s paralogismos dādo solutōeꝫ eoꝝ in spēali. sꝫ in ꝑmo libro satis ostēsum ē quomō paralogismi cuiuslibet fallacie soluūtur ⁊ etiā in textu pñt vidēi exempla. ideo causa breuitatis reqrit̄ enūeratō illorum paralogismorum.

Dubitat̄ primo. Utꝝ oms̄ paralogismi peccātes in forma debeāt solui ꝑ distictōnē sicut dictū ē. Et videt̄ ꝙ nō. q2 solū paralogismi in q̄bus est aliq̄ ml'tiplicitas debēt solui per distinctōne. sꝫ paralogismi extra dcōnē peccātes i forma nō peccāt circa aliqd̄ multiplex. igit̄ nō oēs paralogismi q̄ peccāt in forma debent solui ꝑ distinctōeꝫ. Ad dubiū rñdet̄ ꝙ duplex ē multiplicitas scꝫ ml'tiplicitas rei ⁊ nōis. ⁊ sicut in paralogismis in dictōe ē ml'tiplicitas nōis. eo ꝙ dictō vl' oratō pl'a significat. ita palagismi extra dcōeꝫ fiūt fm ml'tiplicitatē rei. fm ꝙ aliq̄ rs ꝑt diūsimode capi vl' ꝯsiderari ab itellcū. ⁊ q2 ibi ē multiplicitas rei. ideo soluendi sunt per distinctionem.

Dubitatur secundo: Utꝝ paralogismi ducētes ad soleocismū ⁊ nugatōem pñt solui solutōe spēali. Ad dubiū rñt phus ꝙ sic q2 orōes ducētes ad nugatōnē debēt solui. dicendo ꝙ nō idē significat nomē ꝑ se sumptū. et iūctū cū alio Intelligēdo tñ nō de significato ꝑmario ⁊ eēntiali q2 tali ſcato semꝑ idē significat dictio ꝑ se sumpta ⁊ iūcta cū alio. sꝫ de significato scdario. qd̄ iportat dictio ex ꝯñti rōe habitudis quā hꝫ ad ꝓꝑū significatū ei⁹. rōe cu⁹ dcō nō idē significat ꝑ se ⁊ cū alio. sꝫ orōes ducētes ad soleocismū debēt solui ōndendo ꝙ dictio nō hꝫ eūdē modū significādi in vno sensu sicut in alio vel in vno genere sicut in alio. Et magis ponit̄ hic mod⁹ soluēdi oratōes ducentes ad nugationē ⁊ soleocismū. qꝫ de orōib⁹ ducētib⁹ ad falsuꝫ vl' inopiabile. eo ꝙ nugatio et soleocism⁹ importāt defectū ex ꝑte orōis ⁊ non ex ꝑte rei. ideo nō hñt eūdē modū solutōis cuꝫ paralogismis ducētib⁹ ad redargutōeꝫ. quēadmodū hñt ille que ducūt ad alias methas

Ad ratōes. Ad primam dicitur ꝙ ꝯcessio fit respectu alicui⁹ veri. ⁊ q2 ꝯcedēdo veꝝ nō fit manifestatō syllogismi falsi. iō ꝑ ꝯcessionē nulla fit recta solutō. Ad scdam dicit̄ qꝫ licet uis ꝯcessio sit spēs rñsiōis nō tñ oportet ꝙ sit spēs solutōis. q2 rñsio ē superi⁹ ad solutōem. Ad terciā dr̄ ꝙ duplex ē syllogism⁹ q̄dā ē hñs falsitatē siue ml'tiplicitatē ⁊ tal' debꝫ solui ꝑ interemptōeꝫ. Ali⁹ ē hñs falsitatē cū ml'tiplicitate rei vl' nōis ⁊ ille magis debꝫ solui ꝑ distinctōnē qꝫ ꝑ interemptōeꝫ. q2 tal' ml'tiplicitas ē causa. vñ ꝓueīt falsitas ei⁹. vñ ad maifestāduꝫ falsitatē ei⁹ debet fieri distictio magis qꝫ itēmptō si tñ sit peccās in vtroqꝫ scꝫ in materia ⁊ in forma solui ꝑt vtroqꝫ mō scꝫ ꝑ distictōeꝫ ⁊ itēptōꝫ

Oportet aūt intelligere.

Querit̄ quarto Utꝝ diuisio oratōis sit sufficiēs in faciles q̄ nō sunt soluēde et difficiles q̄ sunt soluēde. Arguit̄ ꝙ nō ꝑmo q2 eadē orō dr̄ facil' ⁊ diffical'. igit̄ ista diuisio nō dat̄ ꝑ oppoita. Scdo arguit̄ rñs sꝑ debꝫ sustinere positōes ei⁹. sꝫ h̄ non ꝑt facē nisi soluendo oēs rōes sophisticas q̄ fiūt ꝯtra ipm igit̄ nulle sunt orōes nō soluēde. Tercio arguit̄ rñs dꝫ sēper cauē positōes ne decipiat̄ ab opponēte. igit̄ oēs paolgismos soluē dꝫ q2 vitaē non pōt deceptōeꝫ nisi soluendo rōes ꝯtra ipꝫ adductas.

In oppositū est phus in textu.

Sciendum est primo. ꝙ postqꝫ. ꝑ. determiauit de vtilitate hui⁹ doctrie ⁊ de apparēti solutōe. ⁊ de solutōe recta paralogismoꝝ Hic ꝯñr et final'r ōndit q̄ orōes sunt difficiles ad soluēdum ⁊ q̄ sunt digne solutione. ⁊ q̄ sunt faciles et nō digne. vñ orōes faciles sunt nō digne solutione vt ꝑꝫ in equocatōe de hac orōne vir ferebat̄ gradati sedēs. hec oratio ē duplex. q2 gradati ꝑt descēdere de gradior. rꝫ ⁊ sic ē falsa vel ab h̄ nōie grad⁹ ⁊ sic ē vera. q2 sens⁹ est ꝙ vir sedēs ferebat̄ ꝑ grad⁹. Sil'r de ista orōe ē. boreas est pur⁹ q2 pur⁹ qñqꝫ idē est qd̄ non nocēs ⁊ sic est falsa q2 boreas affligit pauperē Alio modo idē est ꝙ purgās ⁊ sic ē vera q2 boreas purgat aerē a nubib⁹. sꝫ orōes difficiles dicūt̄ digne solutione q2 difficile ē videre fm quē locū sophisticū fiāt. ⁊ q̄ sit causa apparētie eaꝝ Vñ q̄busdā videt̄ peccare in dictione. alijs vero extra dictionē. alijs fm vnā fallaciā alijs fꝫ aliā. ita vt

multi periti de suis causis apparentie pariter litigant. sicut etiã patet de significatõe nominuꝫ multiplicium. vt quidam dicunt eis ⁊ vnũ solũ vnũ significare ⁊ alij dicũt ꝙ multa significant sicut patꝫ circa rationes permenidis ⁊ melissi in primo Phisicorum.

Sciendum est secũdo: ꝙ orationũ difficiliũ quedã dicet̃ acris. q2 sicut sapor acer realiter pungit gustum. sic talis oratõ pũgit ⁊ mordet respondentẽ faciens ipm dubitare. Et diuiditur ꝭm diuisionẽ dubitationũ q̃ fiunt respondenti per talẽ orationẽ. Vñ quedam sunt orationes syllogistice q̃ debent solui per interemptionẽ ⁊ alie per distinctionẽ ⁊ qñ nescit̃ q̃ orationũ est interimẽda. si sit oratõ syllogistica. ⁊ si nõ sit syllogistica quãdo nescitur q̃modo soluũtur vel ꝑ distinctionẽ vel ꝑ interemptionẽ ⁊ ꝑ hoc alique orationes possunt dici acriores ⁊ quedam acerrime.

Conclusio ꝓma. Illa oratio dicitur maxime acris q̃ ex maxime ꝓbabilibus cõcludit apparenter maximum improbabile. vel maxime ꝓbabile interimit. Probat̃ conclusio q2 vno principali syllogismo existente cuius ꝯclusio est imꝓbabilis ⁊ ex primissis ꝓbabilibus erũt duo syllogismi conuersiui ex ꝓbabilibus concludentes ꝓbabile. quorũ vnꝰ fiet ex opposito cõclusionis cũ maiore inferẽs oppositũ minoris. ⁊ alius qui ex opposito cõclusionis cũ minore inferet oppositũ maioris. igitur conclusio vera Sed oratio dicit̃ minus acris quãdo infert improbabile ex ꝑmissis eque ꝓbabilibus. ita ꝙ nõ sunt multum ꝓbabiles. ⁊ tũc respondens ꝑcipit ꝙ talis oratio debet solui ꝑ interemptionẽ. sed nõ bene scit ꝑ cuiꝰ interemptionẽ soluat̃ propter equalitatem premissarum in probabilitate.

Conclusio secunda Et respõsalis ad q̃sitũ diuisio orationis data ꝑ hoc ꝙ q̃daꝫ sunt difficiles ad soluendũ ⁊ q̃dam faciles. est sufficienter assignata. Probat̃ ꝯclusio ꝑ cõditiones bone diuisionis q̃ sibi ꝯueniunt. Patꝫ etiam ꝑ ea q̃ dicta sunt in notabilibus.

Dubitatur primo: circa textum Utrꝫ hec sciã sit inuẽta sicut ⁊ alie artes. Pro dubio ꝯsiderandũ ẽ ꝙ alie sciẽtie ab ista vt dicit̃ in textu sic fuerũt inuẽte ꝙ aliq̃ ꝓmo inuenerũt ꝓncipia ⁊ ꝯsequenter alij inuenerunt ea que sequũtur ex principijs ⁊ successiue ꝑ multũ tẽpus quousq3 q̃libet sciẽtia fuerit cõpleta. ⁊ que ꝓmo fuerunt inuenta erant difficiliora. q2 erãt ꝓma ꝓncipia q̃ sunt ꝑua in q̃titate tamẽ maxima sunt in virtute. ideo magis regratiandũ ẽ illis q̃ prima ꝓncipia inuenerũt. q̃3 illis q̃ inuenerũt cõclusiones. Et ꝙ alie scie ab ista sic fuerunt inuente. ꝓbat phs exemplariter de rethorica. nam primi inuentores rethorice de ipsa parum inuenerũt. sed alij superuenientes inuenta auxerunt quousq3 ars fuit ꝯpleta. sed hec sciẽtia nõ fuit hoc modo inuenta. ita ꝙ vna pars inuenta fuerit ante tp̃s Arestotelis. ymo añ ipsũ nihil artificialiter inuentũ est. nec illi q̃ eum precesserũt aliq̃d de ipsa ꝑ modũ artis tradiderũt sed Arestoteles eã suo ꝓprio labore compleuit. Vñ dicit ꝙ logica ꝑcedentiũ eum fuit similis doctrine Platonis in georgicis. vbi multe orationes rethorice sine arte adunãtur. ideo talis doctrina sine arte tradita erat labilis a memoria. Et simile est vt si quis volens tradere artẽ nõ ledendi pedes daret multa genera calceoꝝ ⁊ nõ daret modũ ꝯponẽdi vl' calceandi ip̃a. sed Arestoteles nõ sic fecit. ymo artificiose istã sciẽtiam tradidit. et sic ex toto fuit specialis huiꝰ scientie inuentor in qua ꝑ multũ tẽpus laborauit ad cõplementũ eius Ratõe cuiꝰ in fine petit de omissis veniã si aliq̃ sunt omissa ⁊ de bene inuentis multas habere grates. et per hoc respondetur ad dubium.

Dubitatur secũdo. Utrũ verũ sit id qđ dictũ est. scꝫ ꝙ ꝓncipia difficiliora sunt posterioribꝰ. Ad dubiũ respõdet̃. ꝙ duplicia sunt principia. q̃dã sunt ꝓpria arti ⁊ q̃dã sunt cõmunia ⁊ adhuc q̃libet hoꝝ possunt dupliciter cõsiderari. Uno mõ in se ⁊ absolute scꝫ q̃ꝫtũ ad inherẽtiã ꝑdicati ad subiectũ. ꝑscindendo ab omibus posterioribus. ⁊ sic nõ est difficilius ꝯgnoscere ꝓncipia cõia ⁊ ea inuenire. Alio mõ possunt ꝯsiderari sb rõe. q̃ sunt principia ⁊ per habitudinẽ ad ꝓncipiata. ⁊ sic valde difficile ẽ ipsa inuenire ⁊ etiã vtile. q2 principijs sic dictꝭ bene est credere ⁊ ꝑ illa ꝯclusiones eligere ⁊ hec principia maxima sunt in virtute ⁊ potestate. q2 in ꝟtute eoꝝ cetera ꝯcluduntur.

Ad rationes: Ad primã dicitur: ꝙ licet vna oratio dicatur facilis respectu vnius respondentis. et difficilis respectu alterius tamẽ alique sunt orationes que de se sunt difficiles ad soluendum quia cause apparentie in ipsis sunt multum occulte et latẽtes nos. et alie sunt orationes faciles ad soluenduꝫ. quia cause defectus in ipsis sunt multum nobis apparentes Ad secundam dicitur ꝙ respondens ad quamlibet argumentationem debet respondere vel vere per solutionem veram. vel apparenter per solutionem apparentem. sed quãdo orões

De ente et essentia

sunt faciles ⁊ ridicule non debet eas soluere solutione recta. et per idem soluitur tercia ratio. et hec de questione ⁊ per ꝯsequens de toto libro. Elenchorum.

Versoris dicta sup omnes noue logice libros expliciunt. Questiones de ente ⁊ essentia versoris feliciter incipiunt.

Questiones magistri Johannis versoris super de ente ⁊ essentia sancti Thome de aquino ordinis fratrū predicatorum.

CIrca librū de esse ⁊ essentia. Quoniā puus error in principio maximus erit in fine.

Queritur primo Utrum ab ente sumatur nomen essentie. Arguitur ꝙ non primo. quia multa dicuntur entia que nō habēt essentiam. vt patet de priuationibus. Igitꝰ ab ente non sumitur nomen essentie. Secundo arguitur essentia se habet ad ens sicut abstractuꝫ ad concretum ⁊ simplex ad compositū. Sed concretum deriuatur ab abstracto. Igitur nomen entis sumitur ab essentia et non econtra. Tercio arguitur essentia īmediatiorem habet habitudinem ad esse q̄ꝫ ad ens eo ꝙ esse in ipsa essentia constituit ens. Igitur nomen essentie. sumitur ab esse. In oppositum est beatꝰ Thomas in textu in principio huius tractatꝰ. Primo videbitur. de quesito

Sciendum est primo: Qꝫ vt habetur primo celi ⁊ mundi paruus error in principio magnus est in fine. Ideo licet principia parua sint in quantitate tamen magna sunt in virtute. ⁊ quandoqꝫ se extendunt ad magnas cōclusiones. Et quia ens et essentia sunt que cadūt primo in intellectu nostro. ⁊ se habent vt principia. ideo ne ex eorum ignorantia contingat. error composuit. Sanctus Thomas hūc tractatum de esse ⁊ essentia. ad difficultatem eoruꝫ aperiendam. ostendendo quid nomine entis ⁊ essentie significetur. Et quomodo in diuersis inueniantur. ⁊ qualiter se habent ad intentiones logicas scilicet generis. speciei. ⁊ differentie Et quia magis composita sunt nobis notiora vt dicitur primo phisicoꝝ. Ideo ex compositis debemus accipere cognitionem simpliciū ⁊ ex posterioribus ī priora deuenire vt a facilioribus incipiendo. facilior sit doctrina. ⁊ q̄r ens est magis ꝯpositū q̄ꝫ essentia nam ens nomiat. compositum ex esse ⁊ essentia. ideo ex significatione entis ad significationē essentie procedendum est.

Sciendum est secūdo. ꝙ ens per se vt habetur in quinto methaphisice diuiditur in ens reale. ꝙ iterum diuiditur in decem p̄dicamenta. ⁊ in ens rationis quod se extendit ad significandū veritatem ꝓpositiōis. Inter que talis est differentia quia secundo modo omne illud pōt dici ens de quo potest fieri ꝓpositio affirmatiua. dato ꝙ in re nihil ponat. ⁊ hꝰ modo priuationes dicunꝰ entia quia de ipis possumus vere affirmare aliquid. ꝑ ꝓpositionem affirmatiuā. vt dicitꝰ ꝙ negatio opponitꝰ affirmationi ⁊ sic de alijs. Sꝫ primo modo nihil dicitur ens nisi qd̄ in re ad extra aliquid poit. ⁊ non solum habet esse in apprehensione anime. sed etiam in re ad extra.

Conclusio prima. Nomen essentie sumitur ab ente reali ⁊ nō ab ente rōnis. Prima pars patet quia dicit Auerrois quīto methaphisice ꝙ ens reale quod diuiditur in decē p̄dicamenta. ē qd̄ ꝑ̄cat essentiam rei. modo nomen forme seu essentie ⁊ vniuersalꝛ omne nomen abstractum a toto sumitur. Ens aūt respectu essentie est totū ⁊ completū. Igitꝰ nomē essētie sumitur ab ente reali. Secūda pars cōclusionis patet ꝑ primā rationē ante oppositum

Conclusio secūda. Nomen essentie sumitꝰ ab esse. Patet quia essentia nō ē in esse vt in suo toto. nec ꝯꝑatur ad ipm esse sicut ad suū totum. Sed omne abstractū includitur in eo a quo abstrahitur ꝑ intellectū abstrahentē igitꝰ ꝯclusio vera. Ex p̄ma ꝯclusione sequitur ꝙ nomen essentie ꝑ̄cat aliquid commune analogum ꝑ qd̄ diuersa entia in diuersis generibus ⁊ speciebus collocantur. Ptꝫ q̄r nomē essentie sumptū ē ab ēte qd̄ diuiditꝰ ī decē p̄dicamenta. Secūdo sequitꝰ ꝙ q̇dditas eadē est cū essentia Patet q̄r vt dictū est. essentia est illud per qd̄ res in diuersis generibus collocantꝰ. ⁊ vnūqd̄qꝫ ꝑ suam essentiaꝫ ꝓpriā in specie reponitur sꝫ illd̄ ꝑ qd̄ res ponitꝰ in determiata specie est quidditas eius que ꝑ diffōeꝫ quidditatiuā explicatꝰ ⁊ hic est ꝙ a pho quod quid erat esse nominatꝰ ⁊ illd̄ ꝑ quod formaliter aliquid habet esse. Et melius dr̄ ꝙ quid erat ēē q̄ꝫ ꝙ quid ē ēē. Ad denotādū ꝑoritatē nature ⁊ ordinē causalitatis essentie respectu ēē. Tercio sequitꝰ ꝙ eēntia ꝯuenienter dicitꝰ forma totiꝰ. patꝫ q̄r ꝙ q̇d erat esse qd̄ ꝑ diffōem explicatur est forma totius rei a q̄ sumitur tota rei cognitio. mō essentia ⁊ q̇dditas

idem sunt. Quarto sequit̃ ꝙ essentia pōt dici
natura capiendo naturam prio q̃ttuor modo
rū q̃s ponit boeti⁹ in libro de duab⁹ naturꝫ s̃m
quē natura dr̃ esse. illud qd̓ cū sit q̃cūqꝫ mō ab
intellectu capi pōt. nomē tñ nature videt̃ s̃care
essentiā rei s̃m ꝙ habet ordinē ad ꝓpriā opa/
tionē. Ex quib⁹ oib⁹ ptꝫ ꝙ essentia forma toti
us natura. ⁊ quidditas. sunt idē s̃m rē. Drñt
tñ s̃m rōnem. nā eēntia dicit̃ s̃m ꝙ ꝑ eā. ⁊ in ea
res habet esse. Sꝫ q̇dditas dr̄ linqꝫtū ꝑ diffōꝫ
quidditatiuā s̃cat̃: Sed forma dr̄ s̃m ꝙ ꝑ eā
certitudo rei seu certa cognitio s̃cat̃. Natura ve
ro dr̄ inquantū est ṗncipiū ꝑ respectū ad opa/
tionē. Dubitat̃ Primo. Utrū nomē eēn/
tie sumatur ab ente. ꝑ accn̄s sicut ab ente ꝑ se.
Rn̄detur ad dubiū ꝙ nō. qr̄ tale ens nō habꝫ
essentiā vnā sicut homo albus. Sed ē q̇ddi/
tas aggregata ex reb⁹ diuersoꝝ generꝝ que n̄ fa
ciunt vnū ꝑ se. nō em̄ ꝯiungit̃ albedo hoi. sicut
ꝓprius actus ꝓprie potētie. ex q̃ ꝯiūctione re/
sultet vna essentia. sicut in rebus ꝯpositꝫ ex ma
teria ⁊ forma. Sil'r ⁊ essentia nō dr̄ ab ente in
anima. q̄zuis em̄ in istis sint quedā. abstracta
que vocant̃ entitates. tñ illa abstracta nō sunt
essentie. vñ entia rōnis nō h̄nt eēntiā que recipi
at esse. habent tñ aliquā entitatē. s. ad ipm actū
essendi. ⁊ ideo entitas ē supior ad essentiam

Dubitatur secūdo. Utrū esse sit simplici⁹.
q̄ꝫ ens ⁊ essentia. Ad dubiū rn̄detur prio ꝙ ee̅
simplicius est q̄ꝫ ens. Rō est. quia esse ē in ente.
vt habitus in habente mō habēs ꝯpositi⁹. est
habito Itē in reb⁹ creatis ens in se continet eēn
tiam ⁊ esse ex quibus est compositū. Esse autē
non componitur ex diuerso. Scd̓o dr̄ ad du/
bium ꝙ esse simplicius est essentia. quia nulli⁹
essentie esse siue creatū siue increatū est in se com
positum. licet quandoqꝫ sit alteri cōponibile.
Essentia autē potest esse cōposita sicut sūt eēn/
tie in substantijs materialib⁹ vt humanitas q̄
dicitur essentia homīs continet materiā ⁊ for/
mam. Item esse nihil recipe pōt. Essentia autē
recipit esse ⁊ habet rōem potentie. Esse vero ha
bet rationem actus et ens est compositū ex ipis
actus autem simplicior est potentia.

Ad rationes: Ad primā ptꝫ so/
lutio ex dictis. Ad scd̓am dicit̃ ꝙ licet ordie na
ture essentia sit simplicior ⁊ prior ente tam̄ quo
ad nostram cognitionem. que incipit a toto et
magis cōpositis ens p̄cedit essentiam. Ad ter/
ciam dicitur ꝙ licet essentia via ꝯstitutiōis pri
us respiciat esse quā ens tamen s̃m esse ꝓductū
prius respicit ens q̄ꝫ esse. qr̄ est de intellectu entꝫ.
⁊ includitur in esse.

Sed quia ens.

Queritur scd̓o. Utrum essentia
in substantijs compositis materiā ⁊ formā cō/
p̄hendat. Arguitur ꝙ nō ṗmo. quia essentia sb
stantie composite est forma. Sed forma nō in
cludit materiā igit̃. Et ꝯfirmat̃. qr̄ essentia ē id
quod ꝑ diffinitionē s̃catur. Sed omēs ꝑtes
diffōnis sunt forme. vt habet̃ scd̓o phisicoꝝ.
Igitur essentia in substantijs positis nō cōpre
hendit materiam et formā. Arguit̃ scd̓o nullū
simplex cōponitur ex materia ⁊ forma. Sꝫ eēn
tia cum sit forma toti⁹ est simplex. qr̄ vt dicit̃ i
libro sex principioꝝ forma est ꝯpositione con
tingens simplici ⁊ inuariabili essentia ꝯsistens
Tercio arguitur materia est principiū indiui/
duationis in substantijs cōpositis. igit̃ si eēn/
tia in ipsis comprehendat materiā ⁊ formā. se
quitur ꝙ essentia solū est ꝑticulariū ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns
diffinitio quod est falsum. In oppositū ē do/
ctor sanctus in textu.

Sciendū est primo ꝙ postq̄ꝫ sanct⁹ Tho
mas supius ostendit. vnde sumatur nomē essē
tie ⁊ quot modis potest nominari. Consequē/
ter determinat de essentijs reꝝ ostendēdo qua/
liter in diuersis entibus essentia diuersimode
reperiatur. Et quia ens ꝑ prius ⁊ verius cōue/
nit substantie q̄ꝫ accidenti. ideo prius determi
nat de essentia substantiaꝝ q̄ꝫ accm. Et iterum
substantiaꝝ quedā sunt simplices ⁊ quedā cō/
posite. ⁊ in vtrisqꝫ est essentia licet veriori mō in
substantijs simplicib⁹ quā compositis. Sed
quia substantie composite sunt nobis notio/
res simplicib⁹. ⁊ ex cognitione cōpositoꝝ deue/
nimus in cognitionē simpliciū. Ideo pri⁹ det̃/
minat de essentia substantiaꝝ ꝯpositaꝝ ⁊ ma/
terialium quā de essentia simplicium ⁊ immate
rialium.

Scienduꝫ. Est secundo ꝙ tm̄ est quadru/
plexꝫ modus entiū que habent essentiā. scꝫ pri
ma causa. scꝫ deus substantie imateriales crea/
te substantie composite. ⁊ accn̄a. quod sic ondi
tur. quia omne ens habens essentiā vel hꝫ esse
subsistens ⁊ non receptū in alio. ⁊ sic est ṗma cā
vel habet esse receptū in essentia. ⁊ in potentia ⁊
hoc dupliciter vel habet illud esse in alio vl' in
se. si primū sic est accidens si scd̓m hoc ē dupli
citer vel recipiens esse est forma simplex. ⁊ sic est
substantia imaterialis. vel cōpositū ex materia
⁊ forma. ⁊ sic est substantia composita.

Conclusio Prima.

Essentia substantie composite non est mate
ria tm̄. nec forma tm̄. nec relatio que ē int̃ ma/

teriā et formā nec aliq̄d sup̱additū istis. Pria ps ptꝫ. qꝛ res ꝑ suā essentiā cognoscibilis est ⁊ in spē ordinaṫ. Sed ista nō ꝯueniunt materie licet solū illi q̄ aliquid est in actu.. igitur ⁊cetēa Scd̄a ps ptꝫ. qꝛ eēntia ē id qd̄ ꝑ diffōem sͣcatur. Sed diffinitio subaꝝ materialiū nō tantū ꝯtinet formā. sed etiā materiā. alias diffōes mathematice ⁊ phisice. nō differēt. igiṫ essentia subē ꝯposite nō solā formā ꝯp̄hendit. Tercia ps ꝯclusionis ptꝫ. qꝛ de necessitate relatio q̄ est inter materiā ⁊ formā vel ē aliq̄d sup̱additum istis vel est accn̄s. ⁊ extraneū qd̄ aduenit preter materiā ⁊ formā. nec ꝑ illd̄ res cognosciṫ. Sꝫ essentia nō est accn̄s. nec aliquid extraneū ꝫ ⁊ etiā ꝑ ip̄am res cognosciṫ igiṫ si eēntia subē ꝯposite nō est relatio inter materiā ⁊ formā. nec aliquid sup̱additum ipsis.

Conclusio secunda. Essentia in substantijs ꝯpositis ꝑ se ꝯp̄hendit materiā ⁊ formā. Patet ꝯclusio ꝑ p̄cedentē ꝯclusionē. Secūdo ptꝫ autoritatibꝰ boecij auicenne. ⁊ auerroys. que clare patēt in textu. Nā dicit boetiꝰ. ꝙ vsya sͣcat ꝯpositū Usya em̄ apud grecos idē est qd̄ essentia apud nos. Sed dicit Auicēna ꝙ q̇dditas sb̄e cōposite est ip̄a ꝯpositio materie ⁊ forme. Sed auerroys dicit ꝙ natura quā sͣt sp̄ēs in rebꝰ generalibꝰ ē aliq̄d ꝯpositū ex materia ⁊ forma Tercio ꝓbaṫ rōne. qꝛ esse subē cōposite nō est forme tm̄. nec materie tm̄. sꝫ ꝯpositi. Essentia aūt ē sͣm quā. ⁊ in qua ꝯpositū habet esse. igitur essentia qua res d̄noiaṫ ens. nō ē forma tm̄. nec materia tm̄. sed vtrāqꝫ ꝯprehendit. licet tn̄ ip̄ius esse qd̄ est actus ꝯpositi. forma suo mō sit cā. Probaṫ etiā ꝯclusio ꝑ simile qꝛ calor digerens humidū in aliquo corꝑe licꝫ sit cā dulcedinis non tn̄ corpꝰ d̄noiaṫ dulce a calore. nec ab humido. Sed a dulcedine q̄ calidū ⁊ humidū ꝯplectiṫ. Igiṫ a sil'i q̄zuis sortes ex aīa ⁊ corꝑe ꝯstituaṫ. nō tn̄ d̄noiaṫ ab aīa tantū. sed d̄noīatur hō ab hūanitatē. igiṫ hūanitas ꝯp̄hendit corpꝰ ⁊ aīaꝫ. ⁊ sil'e ē in alijs sb̄stantijs materialibꝰ.

Dubitatur primo: qualiter est respōdendū ad quesitū sͣm albertū. Rn̄deṫ ꝙ ꝯtrarium sententie iam habite ē de opinione Alberti. Dicit em̄ ꝙ forma totiꝰ nihil addit real'r vltra formā p̱tis. sed sunt idē simpl'r. Et d̄r forma p̱tis inq̄ztū actuat materiā que est ps ꝯpositi. ⁊ d̄r forma totius inq̄ztū ab ip̄a resultat ex ꝯsequenti forma totiꝰ ꝯpositi. Et dicit vlteriꝰ Albertus ꝙ materia nō poniṫ in diffinitiōe substantie materialis tanq̄ꝫ ps essentie forme totiꝰ sed tanq̄ꝫ terminus fluxus forme natural'. nec tamen ponitur in diffinitione ꝑ additamentū quia non est alterius generis ab ip̄a forma. ⁊ d̄ isto magis videbiṫ in septimo methaphisice.

Dubitatur secundo Quare materia in diffinitione substantie materialis nō pōt poni sicut additamentū essentie eius vel ens extra essentiā Rn̄detur ꝙ causa est. qꝛ iste modꝰ diffinitionū solū ꝯuenit accidentibus que essentiā ꝑfectā nō habent. ideo oꝑtet ꝙ in sua diffōe sb̄stantiā recipiāt que est extra genus ip̄oꝝ. Cū igitur subē materiales ꝯpletā habeāt essentiā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝯpletā diffinitionē. ⁊ cū materia ponatur in eaꝝ diffinitione sequitur ꝙ ibi non ponitur materia tanq̄ꝫ aliquid additū essentie. sed tanq̄ꝫ pars ip̄ius essentie. ⁊ hoc sͣm opinionem doctoris sancti:

Ad rationes: Ad primam ꝙ essentia d̄r forma totiꝰ ⁊ non forma p̱tis. mō forma totius bene ꝯprehendit materiā. Ad ꝯfirmationē dicendū ꝙ cū dicitur ꝙ oēs p̱tes diffinitionis sunt formales. hoc est dicere ꝙ hn̄t modū forme. ⁊ materia que est in diffinitione. rei materialis quodāmodo trahiṫ ad modū ⁊ ꝯditionē forme. eo ꝙ est cōis ⁊ nō signata. Ad secundā dicitur. ꝙ essentia substantie ꝯposite ē simplex ꝑ negationē ꝯpōis ex esse ⁊ essentia. vl' ex forma ⁊ materia signata. Sed nō diciṫ simplex ꝑ negationē cuiuscūqꝫ ꝯpōnis. sed pōt esse ꝯpleta ex forma ⁊ materia cōi. Ad terciā d̄r. ꝙ licet materia signata sit p̄ncipiū indiuiduatōnis. de qua nō intelligiṫ ꝙ sit d̄ essentia subē cōposite. tamē materia nō signata sed cōis d̄ qua est ad ꝓpositū. nō est principiū indiuiduatōis ⁊ d̄ istis magis videbitur in sequentibꝰ

Sed quia est indiuiduum.

Queritur tercio. Utrum materia sit principiū indiuiduationis. Arguiṫ ꝙ non. Primo qꝛ subē sep̱ate sunt indiuidue. ⁊ tamē in ip̄is nō est materia igitur materia nō est p̄ncipiū indiuiduationis. Scd̄o arguiṫ. p̄ncipiū indiuiduationis debet esse incōicabile. sed materia ē cōicabilis multis. cū sit d̄ quidditate sp̄ēi. igitur ip̄a nō est p̄ncipiū indiuiduatōis Tercio arguiṫ. Materia omniū generabiliū ē vna. igitur si ip̄a esset principiū indiuiduationis sequeretur ꝙ omnes res generabiles essent vnū indiuiduū. qd̄ est falsū. In oppositum est doctor sanctus in textu.

Sciendum est primo. Q; postquam determinatum est de essentia substantie

materialis in cõi. Conseq̃nter in spẽali viden/
dũ est quid ꝑtineat ad essentiã indiuidui. spẽi
⁊ generis in ipis substãtijs materialibꝰ ⁊ ad in
telligendũ quid sit de essentia indiuidui intel/
ligendũ est ⁊ inquirendũ quid sit ꝓncipiũ in/
diuiduationis.

Sciendum est secũdo ꝙ de princi/
pio indiuiduationis multe fuerũt opiniones
sed solũ ad pñs de tribꝰ videndũ est. Pria opi
nio ẽ Egidij de rhoma dicẽtis. ꝙ q̃ʒtitas de se.
est ꝓncipiũ indiuiduationis. Scd̃a ẽ alberti
dicentis. ꝙ materia ẽ de se hec ⁊ incõicabil'. ⁊ de
se sufficiẽs reddere formã. quã suscipit incõica
bilẽ. ⁊ sic est totale ⁊ sufficiẽs ꝓncipiũ indiui/
duationis ꝓm ipm. Et de istis duabꝰ opinio/
nibꝰ videbit' in scd̃o articulo. Tercia vero fu/
it opinio sancti Thome dicẽtis. ꝙ materia sig̃
ta q̃ʒtitate ẽ ꝓncipiũ indiuiduationis. ⁊ nõ ma
teria quocũqʒ mõ accepta. Et d̃r materia sig̃ta.
illa que sub certis dimẽsionibus ꝯsideratur. ⁊
hec materia nõ ponit' in diffõne hois inq̃ʒtũ ẽ
homo. nec ẽ ꝑs essentie ipius. Sed poneretur
in diffinitione sortis si haberet diffoem. vñ in
diffinitione hois. hoc os. vel hec caro nõ poni
tur. sed os vel caro in cõi. que sunt materia ho/
minis nõ sig̃ta ⁊ tenẽdo hac opinionẽ.

Conclusio prima: Materia q̃ʒtitate
signata est sufficiens ꝓncipiũ indiuiduatõnis
Probat' ꝯclusio. ꝓmo. q̃ illud sufficiẽs ẽ ꝓn
cipiũ indiuiduationis. qd̃ est pricipiũ incõica/
bilitatis. ⁊ de se põt reddere formã incõicabilẽ.
sed materia q̃ʒtitate signata est hmõi. ⁊ nõ ma/
teria de se q̃ cõis est. nec q̃ʒtitas de se. q̃ cõica/
bilis est. Scd̃o ꝓbat'. Illud ẽ ꝓncipiũ indiui
duationis in quo incipit actus intellectꝰ agen
tis abstrahentis a q̃ʒtitate ꝑticulari. ꝓm ꝙ ca/
dit sub aliqua potẽtia cognitiua sed a materia
q̃ʒtitate sig̃ta incipit talis actio. igit' ꝯclusio ꝟa
ex qua ꝯclusione sequitur secunda.

Conclusio scd̃a. Essentia spẽi ⁊ indiuidui
vt sortis ⁊ hois. nõ drñt nisi penes signatuʒ ⁊
insignatũ. Patet ꝯclusio ex dictis. ptʒ etiã per
auerroym. vij. methaphisice dicentẽ. ꝙ sortes
nihil aliud ẽ q̃ʒ aĩalitas ⁊ rõnalitas que sũt q̃d
ditates eius. ⁊ sil'r essentia generis. ⁊ spẽi drñt
penes signatũ. ⁊ nõ signatũ. sed tñ diuersimo/
de. quia signatio indiuidui respectu spẽi est ꝑ
materiã determiatã certis dimẽsionibꝰ. Desig
natio aũt spẽi respectu generis ẽ ꝑ drñam ꝯsti
tutiuã que ex forma rei sumit'

Dubitat' ꝓmo. Utrũ q̃ʒtitas de se sit prin/
cipiũ indiuiduationis sufficiẽs vt dicit Egi/
dius de rhoma. Et videt' ꝙ sic. q̃ illud ẽ ꝓnci/
piũ indiuiduationis qd̃ ẽ ꝓncipiũ determian/
di indiuiduũ. ad hic ⁊ nũc. cũ illud sit de rõe in
diuidui. sed q̃ʒtitas ẽ hmõi. igit' ⁊c. Scd̃o ar/
guitur. indiuiduũ d̃r qd̃ est in se indiuisũ ⁊ di
uisum ab alijs. igit' illud est ꝓncipiũ indiuidu
ationis. qd̃ est principiũ vnitatꝭ ⁊ discretionis
indiuiduoꝝ adinuicẽ. sʒ q̃ʒtitas ẽ hmõi. igit'.
Minor ptʒ. Nã vnũqd̃qʒ d̃r vnũ ab vnita/
te. ⁊ sil'r discretũ. Sʒ vnũ ẽ ꝓncipiũ numeri. ⁊
nũs cãtur ex diuisione ꝯtinui. igit' q̃ʒtitas ẽ ꝓn
cipiũ vnitatis ⁊ discretionis indiuiduoꝝ.
Rñdet' ad dubiũ. ꝙ q̃ʒtitas de se nõ est suffici/
ens principiũ indiuiduationis. Probat'. q̃ il
lud qd̃ ẽ ꝑ se cõe. ⁊ cui ꝑ se ꝯuenit rõ ꝑdicabilis
nõ est principiũ indiuiduationis. sed q̃ʒtitas ẽ
hmõi. igit'. Tercio arguit' oĩe accñs indiui
duatur ad indiuiduationẽ sui subiecti. sʒ q̃ʒti
tas est accñs. igit' indiuiduatio sibi ꝯuenit per
aliud. scʒ ꝑ materiã q̃ʒtitate signata. Quar/
to arguit'. illud qd̃ ꝑ se natũ est recipi in alio. ñ
est sufficiens principiũ indiuiduationis. q̃ʒti/
tas est hmõ. q̃ põt recipi in subiecto. Quinto
illud est ꝓncipiũ indiuiduationis qd̃ est prin/
cipiũ indiuidui. sed q̃ʒtitas nõ est hmõi. cuʒ sit
accñs. ⁊ suba ab accidente nõ depẽdeat ergo.
Sexto si quãtitas esset ꝑ se pricipiũ indiuidu
ationis sequeret' ꝙ nulla essent ꝑ se penitꝰ indi
uidua in genere sube. seclusa q̃ʒtitate. hoc autẽ
est falsuʒ. ⁊ sic relinquitur opinio falsa. ⁊ soluẽ/
de sunt rõnes eius. Ad quaꝝ primã d̃r. ꝙ quã
titas ꝓm se nõ est totale principiũ determinãdi
indiuiduũ ad hic ⁊ nũc. sed materia substans
quãtitati ⁊ certis dimẽsionibꝰ. Ad scd̃am d̃r.
ꝙ q̃ʒtitas ẽ principiũ vnitatis accñtalis indi/
uiduoꝝ et etiã discretionis. sʒ nõ est principiũ
incõicabilitatis sbe ꝑticularis. ymo ipa quãti/
tas fit incõmunicabilis ꝓpter incõicabilitateʒ
sube ꝑticularis. ideo ipa nõ est ꝓm se principiũ
indiuiduationis.

Dubitatur secũdo. Utrum materia sit
de se totale ⁊ sufficiens pricipiũ indiuiduatio/
nis. vt dicit Albertus. Et videtur ꝙ sic. q̃ se/
clusus omnibus accidentibus a sorte ⁊ plato/
ne adhuc remanent duo indiuidua. ⁊ hñt for
mas ⁊ materias realiter distinctas. Rñdet' ad
dubium. ꝙ materia ꝓm se accepta nõ est totale.
nec sufficiens principiũ indiuiduationis. Pa
tet q̃ materia ꝓm se accepta est cõis ⁊ indifferẽs
ad multas species. vel ad ml'ta indiuidua. igi
tur nõ est principium determinationis ad hic.
⁊ nunc. vel ad ꝑticulare. ⁊ sic materia ꝓm se acce
pta nõ potest dici sufficiens principium indi/
uiduationis. Ad rõem dubij dicit'. ꝙ seclus'

omnibus accñtibus a sorte ꝛ platone. adhuc remanerent indiuidua. q꞉ in qlibet eēt matia signata. Nā materia retineret suā signatōꝫ quā pus habuit sub quātitate. rōne cuius esset de/terminata ad esse pticulare.

Ad rōnes ad pmā d꞉. ꝙ nō ponit pricipiū indiuiduationis oīm rerꝫ esse materiā. ſꝫ sbarū naturaliū tantū. Ad scdam d꞉. ꝙ licet materia fm ꝙ ponit de quidditate spēi sit cōis. nō tam̄ materia signata qtitate. de qua solū ē hic fmo Ad terciā d꞉ ꝙ lꝫ materia oīm generabiliuꝫ sit vna fm potentiā. ꝛ p habitudinē ad formam tñ nō est vna fm actū. Sed fm actū ē plurifi/cata sub pluribus formis. Nā solū illa dicit eadē qꝫ materia ē actuata p vnā formā.

Hec autem determinatio.

Querit quarto: Utrū eadem essentia noie generis. spēi. ꝛ indiuidui importat. Ar/guitur ꝙ nō. pmo. q꞉ gen⁹. spēs. ꝛ indiuiduuꝫ dicūt diuersas intētiones ſꝫ diuerse intētōnes a diuersis naturis sumūtur. igit idē eēntialiter noie generis. spēi. ꝛ indiuidui nō importat Et ꝯfirmat. q꞉ si dicerēt idē essentialiter. sequeret. ꝙ diuerse spēs eiusdē generis hērent eandē eēntiam qd est falsum. Scdo arguit. illa qꝫ vnū supaddit essentie alterius aliqd. qd nō ē de eēntia eius. nō dicūt eandē essentiā. sed sic ē de spē. respectu generis. q꞉ addit drāꝫ ꝛ de indiuiduo respectu spēi. q꞉ addit materiā signatā. Tercō arguit Eēntia gñis pt itelligi sine eēntia spēi ꝛ sin eēntia idiuidui igit p ipa ñ iportat idē eēntialiter. Consequētia tenet. q꞉ qcunqꝫ sūt eadē sic se habent ꝙ vnū nō pōt intelligi sine alio. In oppositū est doctor sanctus in textu:

Sciendū est primo. Quꝫ postqꝫ visuꝫ est de essentia generis spēi. ꝛ indiuidui fm se. Consequēter videndū est de essentijs ipoꝝ p cōparationē ad genus ipoꝝ ꝛ ad seinuicē. vt meli⁹ videatur qliter essentia diuersimode importat p genus spēm. ꝛ indiuiduū. Pro quo suppo/nitur ꝙ determinatio generis ad spēm nō est p aliquid in essentia spēi. sic exñs ꝙ nullo mō siti essentia generis. ymo qcqd est in spē distincte. est in genere indistincte. si em̄ aial. nō esset totū. qd est homo. sed esset ps eius nō pdicaret de eo cū nulla ps integralis pdicetur de suo toto Et istud videri poterit si inspiciat qualiter differt corpus fm ꝙ ē pars aialis. ꝛ fm ꝙ est gen⁹ ei⁹. non em pōt esse genus. eo mō quo est pars animalis. Unde corpus potest capi dupl'r. Uno modo p suba composita ex materia. ꝛ forma. corporeitatis que est apta suscipere tres dimēsiones. ꝛ sic est in predicamento sube. Alio mō pōt capi p illis tribus dimēsionib⁹. ꝛ sic est in pdicamento quātitatis Et adhuc pmo modo corpus pōt capi. vnc⁹. vt fcat istā pfectionē. q est esse corporeū cū pcisiōe cuiuscuqꝫ alteri⁹ p/fectionis. ita ꝙ si aliqua alia pfectio iterꝫ addatur illa ē pter eius significationē. ꝛ isto mō corpus ē ps materialis aialis. ꝛ licet ipi corpi ad/dantur iste pfectiones vegetatm̄ ꝛ sensitm̄. ille tamen sunt pter eius fcarionē. ꝛ nō includunt in sua pfectione. Alio mō capitur p ut fcat istā pfectionem que est esse corporeū. vt potētial'r. ꝯtinet oēs pfectiones sequētes. sic ꝙ quecūqꝫ pfectio sibi addatur. illa nō est preter significationē eius. ymo indistincte includit in sua p/fectione. ꝛ hoc mō est genus aialis. q꞉ oēs pfectiones quas habet aial vltra istaꝫ que ē eē corporeū includūtur indistincte in corpe qd ē genus aialis. ꝛ sil'r diceretur de quolibet gñe respectu specierum.

Sciendū est scdo. ꝙ gen⁹ nō significat materiam tantū. ꝛ differentia formā tantū ymmo quodlibet istoꝝ fcat totū. sed diuersimode. q꞉ genus fcat totam essentiā spēi. fm esse ꝯfusum ꝛ indeterminatū. quia sumit ab vno esse qd est materiale siue ab vna pfectione. que cōparata. ad vlteriorē pfectionē d꞉ materia Sꝫ drña significat totā essentiā speciei ꝯsideratā sub vltima pfectione. quā debet forma ptis illi mate/rie que ꝯpata ad pores pfectiones hꝫ moduꝫ forme. Ideo drña in ꝯstitutiōe spēi ꝯpata. ad genus hꝫ modū forme. ꝛ ita genus nō pdicat p se de drā. neqꝫ drña de genere. q꞉ qꝫuis ibi sit inclusio ptātiua. illa tñ nō sufficit ad pdicationē. sed diffinitio vel spēs importat essentiā speciei ꝯsideratam sub illa pfectione que resultat. ex vnione pfectionis generis ꝛ pfectōnis a qua sumitur differentia.

Cōclusio pma. Similiter se habet species respectu indiuidui sicut genus respectu speciei. Probat ꝯclusio. q꞉ sicut gen⁹ continet indetermiate totū qd est in specie determinate. ita species ꝯtinet idetermiate totū qd detmiate continetur in indiuiduo. Unde fm ꝙ species predicat de indiuiduo se habet vt totū respectu ipius. ꝛ hoc mō essentia spēi significatur h no mine hō qñ pdicatur de sorte. Si vo significaretur natura spēi cū prescisione materie sigte. q est pncipiū indiuiduationis. sic se haberet per modū ptis. ꝛ tunc significaret hoc nomie hūanitas ꝛ qꝫuis ipa essentia sit cōposita. nō tamē est ipm ꝯpositum cuius est quidditas. vt hu/manitas licet sit composita nō tñ est homo ymmo anteqꝫ sit homo. oportet ꝙ sit recepta in/

materia sigta. Ex q̄bus ꝓtꝫ ꝙ hō ⁊ humanitas totā essentiā hoīs ſcat. sed diuersimode. quia homo ſcat eam sine ꝑcisione designatiōis materie. sed implicite ꝯtinet ipā ſicut gen⁹ cōtinet dr̄ñas. ideo genus ⁊ spēs p̄dicant̄ de indiuiduis. sed humanitas illā essentiam siḡt. cū precisione materie siḡte ⁊ ꝑ modū ꝑtis. iō de indi uiduis nō p̄dicatur.

Conclusio Secunda et responsiua. ad quesitū. Eadē essentia ip̄ortat̄ ꝑ gen⁹ spēm ⁊ indiuiduū licet diuersimode. Pria ps patet q̄ꝛ genus de spē essential'r p̄dicat̄ ⁊ spēs de indi uiduo. sed qd̄ p̄dicat̄ eēntial'r de aliquo .ē idēꝫ essential'r cū illo de q̄ p̄dicat̄. q̄ꝛ si esset diuersūꝫ vel se haberet vt ps diuersa. ⁊ tūc nō p̄dicaret̄ d̄ toto. vel se haberet vt totū diuersum. ⁊ tūc talis predicatio esset falsa. quia nulla eēꝫ habitudo subiecti ad p̄dicatū. Scd̄a pars patet ex dictꝭ

Dubitatur primo: vtrū genus dr̄ña ⁊ spēs sint idem qd̄ materia forma ⁊ ꝯpositū. Rn̄detur ad dubiū ꝙ nō. sed se hn̄t ꝓportionabiliter ad materiā. formā. ⁊ cōpositū in naturalibus. q̄ꝛ licet genus nō sit materia. tn̄ sumitur ab illo qd̄ habet modū materie ⁊ ſcat totum. Dr̄ña etiā nō est forma: sed sumit̄ ab illo quod habet modū forme. ⁊ ſcat totū. iō dicimus ꝙ hō ē aīal rōnale. ⁊ nō ex aīali ⁊ rōnali. sicut dicim⁹ ip̄m esse ex materia. ⁊ forma ⁊ aīa. ⁊ corpe. ⁊ si aliquo mō dicat̄ ꝙ hō est ex aīali ⁊ rōnali. nō est sicut res tercia ex duab⁹ reb⁹ ꝯstituta. sed sicut terci⁹ intellectus ex duob⁹ intellectibus cōstitutus. ex quib⁹ duob⁹ intellectib⁹ cōstituitur intellect⁹ spēi. ⁊ diffinitionis. ⁊ q̄ꝛ ps integralis nō predicat̄ de suo toto. iō gen⁹. ⁊ dr̄ña nō p̄dicantur de sua diffōne. sicut nō dicamus ꝙ diffinitio sit genus vel dr̄ña.

Dubitatur secundo Unde per hoc ꝙ genus ſcat totā essentiā spēi. opteat ꝙ diuͦsarū spēꝝ habentiū idem gen⁹. sit eadē essentia. Ad dubiū rn̄detur ꝙ nō. quia vnitas generis ex indeterminatione vel indr̄ña sumitur. ⁊ nō ex eo ꝙ ſcatum generis sit vna natura numero in diuersis spēb⁹. cui supueniat res alia. q̄ sit drā determinans ip̄m. sicut forma determinat materiā cui aduenit. sed quia gen⁹ indeterminate aliquā naturā ſcat quā dr̄ña siḡt determinate. ⁊ sic genus dr̄ vnū ꝑ indeterminationē forme significate ꝑ ip̄m: sed ꝑ additionē forme determinātis remota illa indeterminatione quā habet gen⁹. remanent spēs ꝑ essentiā diuerse.

Ad rationes: Ad primam dicit̄ ꝙ nō optet diuersas intentiones semꝑ sumi a diuersis naturis vel essentijs. sed qn̄qꝫ sumūtur a diuersis modis eēndi. vel gradib⁹ ꝑfectōis eiusdem essentie. Ad cōfirmationē dr̄. ꝙ spēs diuͦse eiusdē generis nō ip̄ortant eandē essentiā neqꝫ vnā. nisi ſm gen⁹ ⁊ illa vnitas ē potentionalis tantū. Ad scd̄am dr̄. ꝙ spēs nō addit aliq̄d generi. qd̄ non ꝯfuse ſcetur ⁊ indeterminate per genus ⁊ potētional'r in ip̄o ꝯtineat̄. Ad terciā dr̄. ꝙ illa que sunt eadē eēntialiter ⁊ cōuertibiliter ſm modū essendi sic se habēt. ꝙ vnū n̄ pōt intelligi sine alio. sꝫ qn̄ drn̄t in modis eēndi. tunc vnū pōt intelligi sine alio. Modo sic ē de genere respectu speciei.

Uiso igitur quid significet.

Queritur quito Utrꝝ essentie substantie ꝯposite absolute cōsiderate cōueniat rō vl'is. puta generis spēi. vel dr̄ñe. Arguit̄ p̄mo ꝙ sic. q̄ꝛ duo sunt de rōne vniuersal'. scꝫ vnitas nature. ⁊ cōmunitas. sed hec duo cōueniūt eēntie absolute cōsiderate. Una eīm est q̄ ꝯsiderat̄. sine his in quib⁹ diuersificat̄. Est etiā cōis. q̄ꝛ sic ꝯsideratur sine particularib⁹. igit̄ ⁊c. Scd̄o arguit̄. Ul'e dr̄ qd̄ est aptū natū esse in multꝭ et dici de multis. sed eēntia ſm se ꝯsiderata ē hu⁹modi. hꝫ eīm aptitudinē ad esse in multis. igit̄ ipi illo mō ꝯsiderate cōuenit ratio vl'is. Terciō arguit̄. vl'e est forma totius cōcretiue siḡta. sed essentia ſm se considerata est hm̄ōi igit̄. ⁊c.

In oppositū est doctoꝛ sanctus in textu.

Sciendū est primo. ꝙ postq̄ꝫ doctoꝛ scūs ondit quid noīe essentie in substātijs materialibus ſcetur. tā in generali q̄ꝫ in spāli. ſꝫ ꝙ importat̄ illa essentia in noīe generis. spēi. vel indiuidui. Conr vidēduꝫ ē quō in illis se hꝫ essentia ad rōem vl'is. s. generꝭ ⁊c. Sciendū est scd̄o. ꝙ eēntia sb̄e cōposite pōt dupl'r cōsiderari. Uno° ꝑ modū ꝑtis ⁊ in abstracto. sic humanitas. Alio° ꝑ modū toti⁹ qn̄ implicite cōtinet totū qd̄ est in indiuiduis. vt hō. Et adhuc nat̄a sic siḡta pōt dupl'r ꝯsiderari. Uno° ſm ꝓpriā rōem ei⁹. ⁊ sic nihil verificat̄ de ipsa. nisi ſm ꝙ sibi cōuenit. Ex quo sequitur ꝙ si q̄d aliorꝝ sibi attribuat̄ falsa erit attributio. vt hoī inq̄ꝫtum est homo cōueniūt aīal ⁊ rōnale. Albū vero ⁊ alia accidentia que nō sunt de rōne hūanitatis nō pn̄t sic hoī cōuenire. Ex quo patꝫ. ꝙ si queratur an natura sic cōsiderata sit vna vel plures. neutrū ꝯcedendū est quia vtrūqꝫ ē ex intellectū nature sic ꝯsiderate. Si eīm vnitas eēt de intellectu nature nō possꝫ effici plures i soꝛte ⁊ in platone. Sil'r si pl'alitas esset de intellectu eius nunq̄ꝫ posset dici vna. quod tamen falsum est. quia natura homis est vna scilicet ſm

ꝙ ē in sorte. Alio mō pt ꝯsiderari ꝑm eē qd̄ h₃ in alio. ⁊ sic de ipa aliq̇d p̄dicat̄ p accn̄s. rōe illius in quo ē. Et h̄ iterū dupl'r. ꝑm ꝙ habere pōt duplex eē. sc₃ in singularibus ⁊ in aīa. ⁊ ꝑ₃ vtrūq₃ esse ipam ꝯsequūtur aliq̄ accn̄tia. q₂ ꝑm primū esse ipa₃ ꝯsequūt̄ accn̄tia realia. vt albū nigrū ⁊ similia. s₃ ꝑm aliud esse qd̄ h₃ in aīa ipa₃ ꝯsequūtur accn̄tia intētōnalia. vt gen⁹ spēs et sic de alijs. Et adhuc in singularib⁹ natura p̄dicta pt habere pl'a esse ꝑm diūsitatē ⁊ pl'alitatē singulariū. ⁊ tn̄ ipi natūe ꝑm p̄mā ꝯsideratōnē ei⁹ accepte nullum istoꝝ sibi debetur. falsum dicē ꝙ eēntia hoīs inq̄₃tū hmōi habeat eē in h̄ singulari. q₂ si h̄ cōueniret hoī inq̄₃tū hō nunq̄₃ esset extra h̄ singulare. Sil'r si sibi ꝯueniret inq̄₃tū hō nō esse in h̄ singulari nūq̄₃ esset in eo Ex quo pat₃ ꝙ natūa hoīs p modū toti⁹ designata ⁊ absolute accepta abstrahit ab eē qd̄ h₃ in alio. sc₃ in singl'ari vl' in itellcū. nō tn̄ in tali significatōe fit p̄scisio alicui⁹ istoꝝ eē qd̄ habet in singl'arib⁹. vl' in aīa. ⁊ ideo natūa sic ꝯsiderata est illd̄ qd̄ p̄dicat̄ de oībus indiuiduis. ⁊ sicut dictū ē. ꝙ multipl'r habet eē ꝑm singl'ariū diūsitatē. ita etiā dicēdū ē de ipa natura ꝑm esse qd̄ habet in intellectu.

Cōclusio prima. Ratio vniuersal' puta generis spēi. ⁊ drn̄e. nō ꝯueīt nature p modū part₃ designate. p̄bat̄ ꝯclusio. q₂ illd̄ cui ꝯuenit ratō vl'is p̄dicat̄ de singl'aribus. s₃ h̄ nō pt ꝯuenire nature sic significate. nā ⁊ hec ꝓpositio ē falsa sortes ē humaitas. igit̄ ⁊c̄. Et iō bn̄ dicit Auicēna. ꝙ rōnalitas nō ē drn̄a. s₃ p̄ncipiū drn̄e. nec hūanitas ē spēs: s₃ p̄ncipiū spēi. et ex eodē medio pt ꝓbari. ꝙ rō vl'is nō pt ꝯuenire essentie posite extra singularia. queādmodū posuit plato. q₂ tal' essentia p̄dicari nō pōt de indiuiduis. Nō em̄ pōt dici ꝙ sortes sit illd̄ qd̄ ē ab eo sepatū. Et sic pat₃ ꝙ rō vl'is nō ꝯuenit eēntie per modū part₃. ⁊ absolute ꝯsiderate Sil'r lic₃ natūa hoīs absolute ꝯsiderata ⁊ designata per modū toti⁹ sit illd̄ qd̄ p̄dicat̄ de indiuiduis. tn̄ rō vl'is nō ꝯueīt natūe sic accepte. Prima pars pt₃ q₂ lic₃ natūa absolute ꝯsiderata abstrahat a q̄libet esse cū tn̄ significat̄ per modū toti⁹ in significatōe ei⁹ nō fit p̄scisio alic⁹ eoꝝ in quibus ē. igit̄ natura sic significata ē illud qd̄ p̄dicat̄ de indiuiduis. Scd̄a pars pt₃ de rōe vl'is est vnitas ⁊ cōitas nature s₃ nature accepte sic neutrū istoꝝ ꝯueīt. vt pat₃ ex dictis. Igitur ꝑm absolutā considerationē non conuenit nature ratio vniuersalis:

Conclusio secūda Nature considerate ꝑm esse qd̄ habet in indiuiduis nō ꝯueīt ratō vl'is. s₃ sibi ꝯuenit rō vl'is ꝑm eē qd̄ hab₃ in intellcū. Prima pars pt₃. q₂ lic₃ natura existēs in indiuiduis habeat cōitatē. ⁊ sit in multis. tn̄ nō h₃ actualē vnitatē. nisi ꝓut abstrahitur per intellectū a multis indiuiduis Jō dicit cōmentator. ꝙ intellectus ē qui agit vl'itatē in reb⁹. talis autē vnitas reqrit̄ ad rōe₃ vl'is. igit̄ ⁊c̄. Scd̄a pars pt₃. q₂ natūa in intellcū habet esse abstractū ab oībus ꝯditōibus indiuiduātibus. igit̄ h₃ rōe₃ vniformē ad oīa īdiuidua ei⁹ q̄ sunt extra aīam. ꝓut ē eq̄l'r sil'itudo oīm et eq̄liter ducēs in ꝯgnitōem ipoꝝ. ⁊ per ꝯn̄s illo modo accipit̄ sb̄ ratione vni⁹. ⁊ sb̄ ratione cōis pluribus que pertinent ad rationē vl'is.

Dubitat̄ p̄mo vtrum natura ꝑm eē qd̄ hab₃ in intellectu sēper hēat rōem vl'is. Ad dubiū rn̄r. ꝙ lic₃ natūa ꝑm eē qd̄ h₃ in intellcū habeat rōem vl'is. tn̄ ꝑm ꝙ est in h̄ intellectu vl' in illo ē q̄dā spēs particl'ar₃ intellectiua. Prīa pars pt₃ ex dict₃. Scd̄a ꝓbat̄. q₂ receptū ē in recipiēte ꝑm ꝯditōe₃ ⁊ modū recipientis s₃ intellcūs vni⁹ hoīs ē vn⁹ singularis. ⁊ distinctus ab intellectu alteri⁹ igit̄ spēs intelligibilis recepta in intellcū hui⁹ vl' illi⁹ ē singl'aris. Ex q̄ sequit̄. ꝙ cōmētator errauit ex vnitate forme intellecte volens ꝯcludē vnitatē intellect⁹ in oīb⁹ hoībus: Pat₃. q₂ forma exn̄s in intellcū nō ē vl'is in essendo. ymo singularis. s₃ solū ē vl'is ī representādo. ꝑm qd̄ refert̄ ad res extra aīam existētes. vt eaꝝ cōis sil'itudo Exēplū ē d̄ vna statua corporali repn̄tāte ml'tos hoīes maīfestu₃ est ꝙ illa hab₃ ꝓpū esse ⁊ singulare ꝑm ꝙ est in hac maīa. sed h₃ rōe₃ cōis ⁊ vl'is ꝑm ꝙ est repsentatīa pluriū. Et ꝯsimilit̄ forma in intellectu exn̄s dr̄ vl'is ī repn̄tādo. ⁊ particl'ar₃ in eēndo.

Dubitat̄ scd̄o vtru₃ ista ꝓpositō sit cōcedenda. sortes ē spēs. Ad dubiū rn̄r. ꝙ licet hec ꝓpositio hō est spēs ꝯcedat̄. hec tamē non est cōcedenda sortes est spēs Patet. q₂ homo vt sibi attribuit̄ illa intētio est in intellectu ideo non sequit̄ ꝙ conueīat sorti. q₂ homo illo modo non p̄dicat̄ de sorte. Et sic pt₃. q̄lit̄ essentia seu natūa sb̄stātie composite. sc habeat ad rationes vl'ium sc₃ generis spēi ⁊ drn̄e. Rationes facte ante oppositū soluūt̄ ex dictis.

Relinquitur ergo.

Queritur sexto. Utrum nomen abstractū a genere vl' specie prescindat ab hijs q̄ nomē generis vel speciei cū quadā indetermi natione significat Arguit̄ ꝙ non Primo quia gen⁹ significat id qd̄ abstractū significat. s₃ abstractū est a suis speciebus et species est absoluta ab indiuiduis. sed vbi est abstractio ibi est

p̄cisio. igit᷑ nomē abstractū nō pl⁹ significat p̄ſcindēdo q̄ȝ nomē generis vl' ſpēi. Scd̄o arguit᷑. ſi nomē abstractū significaret cū p̄ciſiōe inferioꝝ. tūc iſta noīa albedo ⁊ nigredo significarēt p̄ſcindēdo ab his que ſunt poſt ſua ſignificata. igit᷑ albedo de hac albedine nō p̄dicaret᷑. qḋ eſt falſuȝ. igit᷑ nomē abstractū nō significat cū p̄ciſione. Tercio arguit᷑. ſi nomē abstractū p̄ſcinderȝ a poſterioꝛib⁹ tūc includerent᷑ p̄oꝛa. et ꝑ ꝯſequēs talia p̄oꝛa de ſeipo p̄dicare poſſēt vt dicēdo hūanitas eſt aīalitas. qḋ tñ eſt falſū.

In oppoſitū eſt doctoꝛ ſanctus in textu.

Sciendū eſt p̄mo. ꝙ vt dictū fuit p̄us. nomī abstracto nō p̄t ꝯuenire intētō generis. ſpēi. aut drñe. eo ꝙ ſub tali intētōe non poſſunt p̄dicari de ſuis poſterioꝛib⁹. eo ꝙ non significāt totū ſub modo toti⁹ Jō vt videatur q̄liter ſe habeāt adinuicē cōcretū ⁊ abstractum mota eſt queſtio preſens.

Sciendū eſt ſecūdo. ꝙ abstractū et ꝯcretū ſic dr̄n̄t inter ſe. q2 ꝯcretū significat eſſentiā ſm ꝙ ē in habēte nō preſcindēdo a poſterioꝛib⁹ vt homo ſic significat eēntiā hoīs non preſcindēdo p̄ncipia d'minātia ad eē indiuidui. Sȝ nomē abstractū significat eēntiā preſcindēdo a poſterioꝛibus. vt humanitas significat eſſentiam hominis preſcindēdo a ſuppoſitis. Ex quo patȝ. q̄ abstractū de cōcreto nō predicat᷑. Jdeo dicit Auicenna. ꝙ licet eſſentia ſbſtantie materialis ſit cōpoſita ex maťia ⁊ foꝛma. nō tamē dicit ipſum ꝯpoſitū. Sȝ obijceretur. nā abstractum ⁊ concretū dicūt eandē eēntiam. igitur abstractū de concreto poteſt predicari ⁊ ecōtra. Antecedens patȝ. q2 humanitas significat foꝛmā totius hoīs. ⁊ eandē significat homo. Ad iſtud reſpondetur. ꝙ licet abſtractū ⁊ concretum. dicant eandē eſſentiā ita ꝙ q̄cquid significat ꝯcretum. significat abstractum. ⁊ econtra. tamē nō opoꝛtet ꝙ vnū de alio predicet᷑. quia ipſis ē diuerſus modus ꝯſiderandi. ⁊ quia p̄dicatio nō ſumit᷑ ab eſſētia ſm ſe. nec ſolū a modis eſſendi. qui ſunt diuerſi in abstracto ⁊ in concreto. Jdeo de ſe inuicem nō predicantur. Nam homo significat ſine preſciſione ſuppoſitoꝛū. humanitas vero cū preſciſione Jdeo homo significat foꝛmaȝ totius ꝓpter quod de ſuis inferioꝛibus predicatur. ſed humanitas significat foꝛmam totius per modum partis Jdeo de inferioꝛibus nō p̄dicatur Non eñ dicimus ꝙ ſoꝛtes ſit humanitas. humanitas enim ſe habet ad hominem. ſicut pars ad totū. ⁊ ſicut foꝛma ad cōpoſitū.

Concluſio pꝛima. Nomē abſtractum de nullo alio p̄dicari poteſt niſi de ſeipo. ⁊ ꝓpter hoc dicit Auicenna. ꝙ equinitas eſt tm̄ equinitas. ⁊ humanitas eſt tantū humanitas. Pꝛobatur concluſio. quia vt pꝛius dictuȝ eſt ſi aliqua eſſentia ꝯmunis ſm ſe ⁊ abſolute ꝯſideretur. ſibi nō ꝯueniunt. niſi ea que ſunt de eſſentia eius ſm ſe ꝯſiderata. ⁊ nō vt habeat eſſe ī alio. igitur ⁊c. Jtem ſi nomē abſtractū de alio p̄dicaretur. hoc eſſet de abſtracto vel ꝯcreto. Nō de concreto. q2 ſe habet ad ipſuȝ concretū. ſicut pars ad totum. modo pars nō pꝛedicat᷑ de ſuo toto. nec de abſtracto. cū tale nomē abſtractum ſm ſuū modū significādi p̄ſcindȝ qḋlibet a ſeipſo. vt animalitas pꝛeſcindit humanitatem. Jdeo de humanitate nō pꝛedicat᷑.

Concluſio ſecunda. Et reſpōſiua. Nomē abſtractum a genere vl' ſpecie. p̄ſcindit ab his q̄ nomē generis vel ſpeciei cū quadā indeterminatione significat. Pꝛobatur ꝯcluſio. in iſtis duobus nominibus animal ⁊ animalitas. Nam aīalitas significat ea q̄ ad eſſentiam animalis ꝑtinent p̄ſcindēdo ⁊ remouendo oē illud qḋ ſequit᷑. ſȝ animal illḋ idē significat. ñ p̄ſcindendo a poſterioꝛibus. quia animal vere pꝛedicat᷑ de omnib⁹ ſuis ſpeciebus. qḋ nō fierȝ ſi pꝛeſcinderet ab ipſis. ⁊ induceret᷑ in omnib⁹ alijs. igitur concluſio vera.

Dubitat᷑ pꝛimo. Utꝝ in ſubſtantijs ꝯpoſitis foꝛma totius ⁊ foꝛma partis ab inuicem realiter diſtinguuntur. Arguitur ꝙ ñ quia vnius rei eſt vnica foꝛma ⁊ vnicū eſſe. q2 ſi vnius rei eſſent plures foꝛme. etiā eſſent plura eſſe. ⁊ ſic vna res eſſet plura entia. qḋ eſt falſum Jtem illḋ qḋ eſt de intrinſeca ⁊ eēntiali ꝯpoſitōe alicui⁹. nō diſtinguitur ab eo realiter. ſed foꝛma partis ē de intrinſeca ꝯpoſitione foꝛme totius. igitur ⁊c. Jtē in ſubſtātijs ſeꝑatis foꝛma partis ⁊ foꝛma totius nō realiter diſtinguuntur. igit᷑ neq̄ȝ in ꝯpoſitis. Jtē ſi poneretur foꝛma totius. ipſa reſultaret ex foꝛma partis ⁊ materia. ſed hoc nō. q2 ex vnione ſubſtantie et accidētis non reſultat talis foꝛma. igitur nec ex vnione materie ⁊ foꝛme partis. Jtem ſi eſſet foꝛma totius. vel ipſa eſſet ſubſtātia vel accidens. Si ſubſtātia. tunc vna ſubſtātia haberȝ plura eſſe. vt dictū eſt. Si autē accidens poterit dici foꝛma totius. qḋ tamē eſt falſum. Jteȝ ſi eſſet foꝛma totius. aut ipſa eēt ſpeciei. aut ſuppoſiti ſed neutꝝ eſt dicendū. Nam foꝛma ſeq̄tur illḋ cuius ē foꝛma. Jllud aūt qḋ ſequitur ſuppoſitū vel ſpeciē eſt accidēs. igitur. ⁊ cetera.

De ente et essentia

In oppositū est doctor sāctus ⁊ Auicenna. Et arguit rōe sic. q2 in eodē pt corrūpi. forma toti⁹ remanēte forma ptꝭ vt corrupto sorte corrūpit hūanitas ei⁹ ⁊ nō sua aīa. igit forma ptꝭ ⁊ forma toti⁹ real'r distiguūt. Pro dubio ꝯsiderandū est ꝙ forma ptis d2 q̄ actuat matiā ⁊ est altera ps ꝯpositi. Et d2 forma ptis q2 prio informat vnā ptē ꝯpositi scȝ matiā dādo primo sibi eē. sȝ forma toti⁹ d2 aggregatū ex forā ptꝭ ⁊ matia ⁊ ita in se ꝯtinȝ matiā ⁊ formā sil' nec ē q̄rēda cā q̄re ex tali forma ptis ⁊ materia fit vnū. vt hēt i scdo de aīa. nisi q2 vna se hȝ vt ꝓp⁹ act⁹. ⁊ altera vt ꝓpa potētia mō ex ꝓpo actu ⁊ ꝓpa potētia fit ꝑ se vnū. iō ex p̄dicta vniōe forme ptis ⁊ materie bn̄ resultat vna forma toti⁹. Ex vnione tn̄ forme accidētalis cū sbiecto nō resultat vna forma toti⁹ q̄ fit vna ꝑ se q2 nō se hn̄t vt ꝓp⁹ act⁹ ⁊ ꝓpa potētia cū act⁹ ꝓpri⁹ ⁊ ꝓpa potētia sꝑ sint eiusdē generis. Tūc respōdetur ad dubiū ꝙ in sbstātijs materialib⁹ forma ptis ⁊ forma toti⁹ sunt real'r distincte. Patet q2 forma ptis nō includit matiā sȝ simpl'r est. Forma vero toti⁹ ꝯpositi ꝯprehēdit matiā et formā ptis. ⁊ se habet vt totū respectu forme ptis. sȝ omē totū ꝯpositū ex ptib⁹ realit distinctis, distinguit realiter a q̄libet pte ei⁹ nō total'r sȝ gratia ptis. igit forma ptis ⁊ forma toti⁹ in substātijs ꝯpositis real'r distinguūt. Un̄ licet Albertus ⁊ q̄dā alij teneāt oppositū hoc tn̄ pt ex sup̄dictis facil'r improbari.

Ad ratōes. Ad primam dicitur vni⁹ rei ē tātū vnica forma toti⁹ a qua fluit totū esse rei. sȝ pn̄t eē plures forme subordinate ꝑ modū ptis ⁊ toti⁹ ⁊ sic est de istis formis. Ad scdaȝ d2 ꝙ illd qd ꝯpoit alteꝝ itrīsece ⁊ essentialiter ꝑ modū ptis realis bn̄ distinguit realit a toto licȝ nō ꝺm totū. sȝ ptialiter. ⁊ sic ē in proposito. Ad terciā d2 ꝙ nō ē sil'e q2 substātie separate sunt forme tm̄. ideo in seipsis nō ꝯtinēt aliquid realiter distinctū a forma ptis sȝ sbstātie materiales nō sunt forme tm̄. sȝ in suis quiditatib⁹ ꝯphendūt materiā q̄ a forma ptis distinguitur Ad quartā patȝ solutio ex dictis. Ad quītam d2 qd illd aggregatū ex materia et forma ptis est sbstantia. Ad vltimā d2 qd est forma ꝯpositi. Essentia eīn ad cōpositū ꝯpat sicut forma ad materiā. ⁊ ideo species dicit esse principiū formale indiuidui.

Dubitat scdo Utruȝ esse totius cōpositi fluat a forma totius vel forma partꝭ. Et videtur ꝙ a forma partis. quia illa forma que actuat materiam ⁊ informat ipsam dat sibi esse sȝ forma ptis est hmōi respectu materie igit. Itē ōis forma dat eē cū hoc sit de ratione forme. igit forma ptis dat esse Itē forma ptis informat indiuiduū dādo sibi esse. igit eē ꝯpositi fluit a forma ptis Ad dubiū respōdet ꝙ eē totius ꝯpositi qd est eē existētie supadditū eēntie real'r fluit a forma toti⁹. ⁊ nō a forma ptis. Prima pars ptȝ q2 eē rei seq̄tur totā ei⁹ eēntiā sȝ tota eēntia rei est forma toti⁹. igit totū ⁊ ꝯpletū eē rei fluit a forma toti⁹. Secūda pars patȝ q2 si eē existētie flueret immediate a forma ptꝭ tūc res nō possȝ intelligi sine suo eē existētie qd falsum est. Nā rosa nō existēs in hyeme pōt intelligi Cōsequētia tenȝ q2 quicq̄d immediate fluit a forma ptis est de q̄ddītate illi⁹ cu⁹ est forma. sȝ q̄dditas rei materialis ē obiectū nostri intellectus. igit seq̄retur ꝙ res nō possent appꝛehendi ab intellectu nr̄o sine suo eē existētie Ad rōes dubij: Ad p̄mā dicit ꝙ a forma ptis nō fluit imediate aliqd eē distinctū a forma ptis, sȝ a forma toti⁹. q2 forma ptis actuādo materiā nō influit sibi p̄mo eē exn̄tie q2 ꝓpriū susceptiuū illius eē est totū aggregatū ex materia. ⁊ forma ptis ⁊ nō ipsa materia tantū Ad scdaȝ dicit ꝙ q̄libet forma dat aliqd esse sed nō semꝑ dat immediate esse existētie ⁊ per idem patȝ solutio ad terciam.

Ad rationes: Ad primam dicit ꝙ licȝ nomē generis in sua significatōe abstrahit a determiatōe ⁊ distictione suoꝝ inferioꝝ. q2 nō significat aliqd ipoꝝ detmiate sȝ ꝯfuse tamē nō abstrahit in sua significatōe ab inherētia respectu suoꝝ inferioꝝ. sȝ ꝺm suū modū significādi significat ꝑ modū toti⁹ inherētis suis inferiorib⁹. Iō nō debet dici abstractū quātum ad modū significādi ꝺm qd de ipo est ad ꝓpositū. Ad scdam dicit ꝙ duplex ē abstractū q̄ddam est abstractū a sbiecto accidētis aliđ ē abstractū ab inferioribus suis. ⁊ illd qd ē abstractum a sbiecto tantū. pōt p̄dicari de suis inferiorib⁹. sȝ de tali nō ē ad ꝓpositū. q2 tale nō p̄scindit a suis inferiorib⁹. sȝ abstractū ab eo qd p̄scindit inherētiā respectu inferioꝝ nō pōt p̄dicari de ipis vt Albedo vl' humanitas. Ad terciā dicit ꝙ licȝ humanitas aīalitatem nō p̄scindat sȝ ipsam includat. tamē aīalitas p̄scindit ⁊ remouet humanitatē q2 abstrahit a suis inferiorib⁹. ⁊ hec ē causa q̄re abstractū superi⁹ non predicat de abstracto inferiori. non ex parte inferioris abstracti sed ex pte superioꝛꝭ abstracti.

Nunc restat videre.

Queritur secundo Utrū essentia in substantijs sepatis sit ꝯposita ex materia et forma. Arguit. ꝙ sic primo: quia oms species

alicuiꝰ generis ꝯponit̄ ex illo genere ⁊ differētia ꝯstitutia. sed genus sumit̄ a materia ⁊ dr̄ña a forma vt dicitur octauo methaphisice Igitur in substātijs sep̄atis eēntia speciei ex materia ⁊ forma ꝯponit̄. Scd̄o arguit̄ in quocūq3 repe riuntur ꝓp̄etates materie ibi est materia sed in substantijs sep̄atis ibi sunt ꝓp̄etates ma terie vt sunt recipere ⁊ substare. Nam vt dicit Boetius in quinto de trinitate forma simplex subiectū esse nō potest. Igitur in substātijs se/ paratis est materia. Tercio arguitur q̄d nō ha bet materiā sed est forma tantū est actꝰ purꝰ ⁊ in finitꝰ. hoc aūt soli deo ꝯuenit. igit̄ substātie se/ parate nō sunt producte forme tantū. In op/ positū est doctor sanctus in textu.

Sciendū ē p̄mo. Q̄ postq̄3 doc/ tor sanctꝰ ostēdit q̄d noīe essentie significetur et qualiter se habeat ad intētiones logice. Con/ sequenter determinat de essentia substantiaꝝ se parataꝝ ⁊ qualiter se habeat essentia in anima separata intelligētijs ⁊ in prima causa.

Sciendū est secūdo: ꝙ licet sim/ plicitatem prime. omnes ꝯcedant. tamē aliqui ponūt ꝯpositionē materie ⁊ forme in intelligē/ tijs ⁊ in anima. Cuiꝰ opinionis auctor videt̄ fuisse Auicebron in libro fontis vite suppo/ nebat eīm ꝙ quecūq3 distinguūtur in intellectu in rebus inueniunt̄ distincta. Cū igitur in sb/ stātia incorporea intellectus aliquid apph̄en dat per q̄d distinguat̄ a substātia corporea et aliquid ꝑ q̄d ꝯuenit cū ea voluit ꝯcludere. ꝙ il lud in q̄ differt a substātia corporea sit forma ⁊ illud q̄d subijcitur illi forme distīcte. ⁊ ꝙ vt/ q3 est cōmune sit materia. ⁊ ꝓpter hoc posuit ꝙ eadē est materia substātiaꝝ corporeaꝝ. ⁊ icor/ poreaꝝ. S3 cōtra istā positionem ponitur p̄/ ma conclusio.

Conclusio prima Impossibile ē eandē materiā esse substātiaꝝ corporeaꝝ ⁊ in/ corporeaꝝ. Probat̄ conclusio q2 impossibi/ le ē ꝙ forma sp̄ualis ⁊ incorporealis sil' recipi/ ant̄ in eadē parte materie. alias oport3 ꝙ vna ⁊ eadē res in nūo sil' eēt corporal' ⁊ sp̄ual'. igit̄ oport3 ꝙ si in sp̄ualibꝰ eēt materia. eē aliā partē materie q̄ formā corporalē recipēt. ⁊ aliā q̄ for mā sp̄ualē recipēt. s3 mat̄ia diuidi nō p̄t in par tes nisi s̄m ꝙ ē sb q̄titate. q̄ remota mat̄ia rēa net indiuisa. vt d̄r in p̄mo phisicoꝝ. igit̄ seq̄t ꝙ si in sp̄ualibꝰ eēt materia ipa eēt q̄titati sub/ iecta ꝙ est impossibile. igitur non ē eadē mate/ ria sp̄ualiū ⁊ corporalium.

Conclusio secunda. Impossibile est q̄lecūq3 mat̄iā eē in substātijs separatꝭ. ꝓba tur ꝯclusio. p̄mo q2 h̄ dictꝭ phoꝝ repugnāt q̄ ip/ sas sbās icorpoēas ⁊ separatas a mat̄ia no/ minēt. Scd̄o ꝓbat̄ q2 ex v̄tute intelligēdi q̄ ē in ip̄is Nā forme nō sunt actu itelligibiles. ni/ si per v̄tutē forme intelligētꝭ separāt̄ a mat̄ia ⁊ a ꝯditōibꝰ mat̄ie. igit̄ ⁊c. s3 ē in q̄lib3 sbā in/ telligēte est oīno imunitas a mat̄ia sic ꝙ nō hē at mat̄iā tāq3 partē sui. nec etꝭ ē forma a mat̄ia ꝯp̄hēsa vñ lic3 aīa rōnalis sit forma ī mat̄ia ex istēs tñ s̄3 ꝙ ē intellctīa supgredit̄ nat̄iā3. necꝙ potētia intellciua ip̄iꝰ ē affixa alicui orgāo cor p̄is. s3 ē in ip̄a simplici eēntia aīe. vt in sbiecto. q̄ quedā eēntia aīe rōnalis simpl'r ē. ⁊ nō ꝯposi ta ex mat̄ia ⁊ forma. nec val3 dicē si dicat̄ ꝙ nō q̄lib3 mat̄ia ip̄edit intelligētē. s3 materia corp̄a lis tm̄. q2 cū materia nō dicatur corp̄al' nisi q2 stat sub forma corp̄ali oport3 h̄ sibi ꝯuenire a forma corp̄ali. s3 h̄ nō p̄t eē. q2 forma corp̄alis dū abstrahit̄ a materia fit actu intelligibilis si cut alie forme. sic igit̄ pt3 ꝙ in aīa vl' intelligē/ tia nullo mō ē ꝯpō materie cū forma. s3 ibi ē cō positō forme ⁊ eē vt d̄r in ꝯmēto noue ꝓposi/ tōis de cau̅s. vbi d̄r ꝙ intelligētia est h̄ns for/ mā ⁊ esse. Tercio ꝓbat̄ sic. q2 q̄cūq3 sic se habēt ꝙ vnū ē cā alteriꝰ illō q̄d h3 rōē3 cause p̄t habē esse sine altero s3 nō ꝯūtitur S3 talis ē h̄itudo materie ⁊ forme q2 forma dat eē materie ⁊ ē cā eiꝰ. igit̄ impossibile ē materiā eē sine forma et nō formā sine materia ⁊ sic impossibile ē in ali/ quo ꝯpositōnē repiri ex forma ⁊ esse sine mate/ ria q̄d nō inuenit̄ nisi in substātijs sep̄atꝭ ⁊ aīa rōnali. Vñ forma in rōne forme nō hab3 depē dentiā ad materiā S3 si aliq̄ inueniat̄ q̄ nō pos sit eē sine materia h̄ accidit sibi inq̄3tū distat a p̄mo p̄ncipio q̄d ē p̄mꝰ ⁊ purꝰ actꝰ ideo iste for me q̄ sunt ꝓpinquissime p̄io. sunt forme sine materia exn̄tes cuiꝰ mōi sunt itelligētie. igitur intelligētie sunt sbstātie sine materia exn̄tes. Ex p̄dictꝭ pat3 r̄nsio ad q̄situ̅ videlic3 ꝙ in substā tijs sep̄atꝭ eēntia nō ē cōposita ex materia ⁊ for ma. sed est forma tantum.

Dubitat̄ primo. Qual'r differūt eēntia substātie cōposite ⁊ eēntia sbe simplicꝭ Ad dubiū respōdet̄ ꝙ tripl'r dr̄ūt. P̄rio q2 p̄/ ma cōp̄hendit materiā ⁊ formā. Scd̄a v̄o for mā tantū. Scd̄o differūt q2 eēntia substantie cōposite potest designari vt p̄s. ⁊ vt totū ⁊ eēn/ tia homis significat̄ vt p̄s p̄ hoc nomē huma/ nitas. ⁊ vt totū p̄ hoc nomē homo sed essentia sbstātie simplicis solū pōt designari vt totū Cū ibi nihil sit p̄ter formā. iō q̄cūq3 mō capiat̄ eēn tia sbstātie simplicis ipsa p̄dicatur de sbstātia

ſimplici. Tercio differūt qꝛ eēntia ſbſtātie ꝯpo
ſite eo ꝙ recipit͛ ī maťia ſignata. multiplicit͛ ſigi
ficat diuiſionē ipi⁹ maťie. Vn̄ ꝯtigit in ſbſtan
tijs ꝯpoſitis pl'alitas indiuiduoꝝ ſub eadem
ſpecie. ſꝫ eēntia ſbſtātie ſimplicis q̄ nō eſt recep
ta in materia de potētia ordīata ꝑmi pōt recipe
nomē indiuiduoꝝ ſub eadē ſpē ſed tot ſunt i/
diuidua q̄t ſunt ſpēs in ipſ͛. Et dꝛ notanter de
potētia ordīata ꝑmi. qꝛ ſignificat potētiā ab/
ſolutā eius qd̄ poſſit in eadē ſpē fieri multipli
citas indiuiduoꝝ vt expreſſe dicit vnus arti/
culus pariſienſis.

Dubitatur ſecūdo. Vtrū ſbñā ſe/
pata cū ſit forma tm̄ ſine materia poſſit eē fini
ta. Et videt͛ ꝙ nō. qꝛ forma finitat͛ ꝛ determiat͛
p materiā in q̄ recipit͛. igitur ſi ſbſtātia ſepata
ſit forma ſine materia erit infinita qd̄ tm̄ falſuꝫ
eſt qꝛ oīs creatūa ē finita ꝛ limitata Ad dubiū
reſpōdet͛. ꝙ ſubſtātie ſepate nō ſunt infinite ſu/
peri⁹. q̄ꝫtū ad ſuū eē. qꝛ illd̄ recipit͛ ꝛ termiat͛ in
eēntia. ſꝫ ſunt infinite inferi⁹ q̄ꝫtū ad ſuā eēnti/
am q̄ nō finitat͛ nec termiat͛ per materiā qꝛ nō ē
in materia recepta.

Ad rationes: Ad primā dicitur:
ꝙ gen⁹ nō ſumit͛ a materia. ſꝫ ab illo qd̄ ē mate
riale in re ꝛ in potētia. ꝛ dr̄ña ſumit͛ ab eo qd̄ ē
formale mō in intelligētijs aliq̄d repitur hn̄s
modū materie: ſcꝫ aliq̄s mod⁹ eēndi vl' grad⁹
ꝑfectōis. q̄ re habet ſe ꝑ modū potētie adulteri/
orē ꝑfectōnē q̄ quidē vlterior ꝑfectō habꝫ mo
dū forme ꝛ ab ipa ſumit͛ dr̄ña. Ad ſcd̄am di/
cit͛ ꝙ ꝓpetates materie pūe q̄uoce repiūt͛ in ſb
ſtātijs materialib⁹ ꝛ ſepatis. Jō nō oportet ꝙ
fluant ab eodē ꝑncipio Ad terceā dꝛ ꝙ licet eēn
tia ſubſtātie corporee nō ſit in ſe ꝯpoſita tn̄ eſt
cōponibilis cū eſſe. ꝛ ſic ē in potētia ad ipꝫ ꝛ iō
nō eſt actus ꝑm⁹ neqꝫ purus.

Niſi forte ſit aliqua res.

Querit͛ octauo. Vtrū ens increa/
tū qd̄ ē ꝑma cauſa ſit oīno ſimplex. Arguit͛ ꝙ
nō ꝑmo. qꝛ ſm̄ Boetiū. Omne qd̄ eſt ab alio
habꝫ qd̄ eſt. ꝛ ab alio habꝫ ꝙ ē hꝰ ꝛ tale ens. igi
tur in q̄libꝫ re ē aliud̄ ꝑncipiū ꝑ qd̄ ē ens ſpēale
ſꝫ vbi ē aliud. ꝛ aliud ē pl'alitas. ꝛ ꝑ ꝯſequens
cōpoſitio q̄ ē pl'alitatꝭ vnio igit͛ Secūdo argu
itur in ente creato eēntia. potētia. ꝛ opatō real'r
diſtinguūtur. ſꝫ iſta tria in primo ente repiunt͛
igit͛ nō eſt oīno ſimpl'r. Tercio arguit͛ cui ꝯpe
tūt diūſa p̄dicata diūſoꝝ p̄dicamētoꝝ illud n̄
eſt oīno ſimplex. ſꝫ ꝑmū ens ē hmōi Nam ſibi
attribuūtur ſcia ſapiētia ꝛ q̄dā relatōes. ꝛ mul
ta alia. igit͛ nō eſt oīno ſimplex In oppoſitū eſt
argumētū qꝛ ſi eſſet ꝯpoſitū haberet ꝯponētia
ante ſe ꝛ ſic nō eēt ꝑmū quod eſt falſum.

Sciēdū eſt ꝑmo Q, poſtq̄ꝫ oſſū
eſt ꝙ in ſubſtātijs ſepatis nō ē ꝯpoſitō maťie ꝛ
forme in ſua eēntia. qd̄ ē cōmune ꝑme ſbñe ſim
pliciter ꝛ intelligētijs ꝛ aie rōnali. Cōſequēter
in ſpēali videdū ē de diūſis modis ſue ſimpli
citatꝭ vl' ꝯpoſitōis. ꝛ ꝑmo de ente creato qd̄ eſt
ſimpliciter ꝑmū in genere entium.

Sciendum eſt ſecūdo: ꝙ enti in/
creato nō ꝯueniunt diūſa p̄dicata. q̄ ſunt in di
ūſis p̄dicamētis. ſed nihil de ipo vere p̄dicatur
quin ſit idē eēntial'r cū ipo. ꝛ ſic q̄nqꝫ ſibi attri
buit͛ ſcia vl' ſapiētia vl' relatio. oīa iſta in ipſo
dicūt eēntiā ei⁹. ꝛ nō acc̄ntia ab eo realiter diſti
cta. qꝛ cū in ipo ꝑmo nō ſit ꝑma ꝯpoſitio q̄ eſt
ex actu. ꝛ potētia eiuſdē ibi nō pōt eē ꝯpoſitio
ſcd̄a q̄ ē accedētis cū ſubiecto.

Concluſio ꝑma Eſt reſpōſalis ad
q̄ſitū. Ens increatū ē oīno ſimplex. Probat͛ ꝯ
cluſio primo. qꝛ illd̄ ens ē ꝑfectiſſimuꝫ ꝛ opti/
mū. ſꝫ in optio nihil ē carēs ꝑfectōe ꝛ boītateq̄
In ente vero ꝯpoſito ē aliq̄d carēs boītate. aut
ꝑfectōne, qꝛ ſꝑ pars carꝫ in ſe ꝑfectōe toti⁹. q̄a
nō eſt ꝑfecta tali perfectōe ſicut ꝛ totū. Igit͛ ens
increatū nō ē ꝯpoſitū. Scd̄o ꝓbat͛ oē ꝯpoſi
tū hꝫ ꝑncipia q̄ ſunt cauſe ſui eſſe ſꝫ illd̄ nō eſt
ꝑmū. igitur ſi ens īcreatū eēt ꝯpoſitū nō eēt pri
mū. neqꝫ ꝑma cauſa ſimpl'r. hꝰ aūt ē falſū. igitur
Tercio patꝫ qꝛ in oīi ꝯpoſito ē aliq̄d in potē
tia. ꝛ aliq̄d habēs rōem act⁹. ſꝫ vbi ſunt poten
tia ꝛ act⁹. oportꝫ ꝙ ſit aliq̄ cauſa efficiēs vniēſ
potētiā cū actu. ꝛ reducēs potētiā ad actū. ꝛ cū
efficiens ſit ſemper perfecti⁹ ſuo effcū ſi igitur ꝑ
mū ens eēt ꝯpoſitū. ſeq̄retur ꝙ aliq̄d eēt meli⁹ ꝛ
ꝑfecti⁹ ꝑfectiſſimo ꝛ optio. qd̄ nō ē intelligibile
ſeq̄retur etiā ꝙ ꝑmū ens habēt cauſā vnientem
ſua ꝑncipia. ꝛ eēt ꝑ aliud ꝛ nō ꝑ ſe Quarto vbi
cūqꝫ ē ꝯpoſitū. vnū ꝯponētiū finit ꝛ limitat al
teꝝ. Igitur ſi ꝑmū eēt ꝯpoſitū ſeq̄retur ꝙ eſſet
finitū ꝛ nō ꝟtutis infinite qd̄ eſt falſuꝫ. Quin
to in oī illo in q̄ ē potētia ꝛ act⁹ potētia reduci/
tur ad actū ꝑ aliq̄d qd̄ ē i actu. ſumatur igitur
ens increatū qd̄ dꝛ ꝑmū. vl' tale ē ꝯpoſituꝫ vel
ſimplex. ſi ꝯpoſitū oportꝫ iteꝝ aliqd̄ ens in ac/
tu ꝑcedere ad reducēdū potētiā ei⁹ ad actū. Et
de illo qd̄ reducit iteꝝ q̄reretur an illd̄ ſit ſimpl'r
vl' cōpoſitū ꝛ ſic procederetur in infinitum niſi
diceretur. ꝙ primum principium ſit actus tan
tum. Igitur ens increatum eſt actus omnino
ſimplex non recipiens diuerſitatem vel con/
poſitionem.

Conclusio secunda Ens increatū ē tantū vnū numero. ꝛ ē causa eē in tota vl'ita/te rerū: Pria ps patz q2 nō possunt dari duo pma entia eque pfecta. q2 si sic nullū eoꝝ eēt p/fectissimū: cū nō eēt omi alio pfecti⁹ Scđo. qa si sic periret ordo in rebus. Nā ordo sumit ab vno pncipio. Ideo dicit phs. xij. methaphisi ce. pluralitas printipatuū mala est ergo vn⁹ pn ceps/ Scđa pars ꝯclusiōis patz q2 effect⁹ sim/plicit pm⁹ debet cause simpl'r pme. sed eē est effec tus simpl'r pm⁹ q2 vt dicit Dyonisi⁹ eē pducit p creatōem cetā vero p informatōem. Scđo p batur. quia ens p eēntiā ē causa oīz alioꝝ. que sunt entia p pticipatōez sz pmū ens simpl'r est ens p eēntiā ꝛ alia p pticipatōez. igit ē causa es sendi in tota vniūsalite reꝝ.

Dubitat pmo. Quare esse est per creatōem. Ad dubiū respōdet q causa ē. q2 esse an̄ se nullum causatū p̄suppoīt. cetera vero cre/ata ipsuz eē p̄supponūt. ido dr in libro de cau/sis q esse ē pmū causatū pmi. nec ante eē ē alid creatū. ꝛ intelligit q est. pmū sm rōem ꝛ nō sm rem. q2 sm rem. pmū pductū est prima intelli gentia creata.

Dubitat secundo In quo genere cause pmū ens est causa eē in tota vniūsitate rerū. Ad dubiū respōdet q est causa in genē cau/se. efficiētis. finalis. ꝛ formalis exemplaris. Et si obyciat q nō q2 ille tres cause in idē numero coincidere nō possunt. vt dicit scđo phisicorū Tūc respōdet q idē sm rem pōt esse. causa effi ciēs. finalis. vl' formalis exemplaris. licz h sit diūsis rōibus. Nō tamē ex pte sui sz ex pte reꝝ causataꝝ sm em q ꝯsideram⁹ ipm pmū vt est t min⁹ effiux⁹ ꝛ emanatōis reꝝ. sic habz rōez cau se efficiētis. Secundū vero q ꝯsiderat vt ē re. fluxus habet rōnez cause finalis. sz inq̄ztū in ip so ē aliq̄ silitudo vl' exemplar reꝝ pductaꝝ ha bet rōem cause formalis exēplaris. sm se tamē nō habet aliquā diuersitatem.

Ad rationes: Ad primam dicit q Boetius loquit de ente creato. Ad scđam di cit q essentia ꝛ potētia ꝛ operatio nō disting/uūtur in pmo eēntial'r. sed in reb⁹ creatis p suā eēntiā ꝛ impfectōez nō potētib⁹ opari realiter distinguūtur. Ideo nō est simile de ipsis. Ad terciā patet solutio in primo notabili.

Unde oportet quod in qualibet.

Queritur nono Utrum in sub/stātijs sepatis sit vna simplicitas. Arguit q n̄ primo quia si essz ibi aliqua cōpositio maxime esset ex esse. sed hoc non. quia ex duob⁹ actibus nō pōt resultare vnū terciū sed eē ꝛ essentia sunt quidā actus. igit. ꝛc. Et cōfirmat quia octauo methaphisice dicit qđ si sit aliqua substātia q̄ sit forma tantū. sine materia exn̄s ipsa stati est p se ens ꝛ vnū p se sed substātie sepate sunt for me tantū sine materia existētes. igit q̄libet stati est ens per se ꝛ vna p se ꝛ nō p aliud. igit vltra formā nō ē aliud distinctū ab ipa. secꝫ faciēs ꝯ positōem in substātijs. Scđo arguit ab eodē habet res entitatē vnitatē ꝛ btatē. sz q̄libet res ē vna per suā essentiā. vt dicit quarto metha/ phisice ꝛ etiā bona vt dicit Boetius in libro d ebdomadib⁹ ꝛ etiā vera sz Augustinū in libro de vera religione. Igit simil'r q̄libet res ē vna p suā essentiā ꝛ nō p aliq̄d real'r distinctū ab essē tia. Tercio arguit. si esse ꝛ eēntia real'r disting uātur in quolibet creato. cū ipm esse sit creatuz seq̄ret q ipius esse eēt aliud esse realiter distinc tum ab eo. Et similit iteꝝ aliud eē. ꝛ sic in infi/nitū qđ ē impossibile. igit esse ꝛ eēntia in intelli gētijs nō distinguūtur. Et ꝯfirmat q2 si esse ꝛ eēntia in intelligētijs distinguerent vl' esse. eēt sbstantia vl' accidēs. nō accidēs. q2 si sic substā tia esset ens p accidēs. nec substātia q2 vl' esset materia vl' forma. vl' ꝯpositū sm phm. scđo de anima. sz nulluz est dicēdum cum esse p̄suppo nat qđlibet istorum. igitur eē nō distinguitur ab essentia. ꝛ sic esse in intelligētijs nō facit com positionē cū essentia. In oppositum est doctor sanctus in textu.

Sciendum est pmo. q postq̄z vi sum ē de simplicitate pme cause q̄ ē simpl'x sim pliciter Cōseq̄nter vidēdum est de simplicitate ꝛ ꝯpositōe intelligētiaꝝ q̄ nō ponūtur omnino simplices sicut forma causa pma- sz ꝯposite ex forma ꝛ esse. Et ad vidēdū vtꝝ in ipis forma ꝛ esse faciāt ꝯpōem realē/ vidēdū ē vtꝝ esse ꝛ es sentia adinuicē real'r distinguātur Nā si essent idē real'r nō pn̄t facē realē ꝯpositōez.

Sciendū est secūdo. q duplex ē esse. Qđdam est esse ꝯfusum ꝛ potētiale. qđ nō distinguitur realiter ab essentia ꝛ vocatur esse eēntie. Aliud est esse existētie qđ ē act⁹ existētis receptus in eēntia. Et de tali esse sunt diūse opi niones Dicit em̄ sanctus Thomas. q tale esse ab eēntia realiter distinguit licet fluat ab ipsa i genere cause materialis receptiue. Sed de illo esse dicit Albertus. Qđ nō distinguitur realit ab essentia nec facit cū ea realē ꝯpositionē. sz tā tum differt in modo significandi. quia tal' ac/tus essendi per esse importatur. p modū flux⁹

⁊ fieri ⁊ ꝑ essentiam importatur sub modo ꝑ/
manētis ⁊ ꝑ sestantis. Unde diuisimo decapi
unt isti duo eēntiā. q͛ sanct⁹ Thomas capit
essentiā ꝓ illo qđ recipit eē. Albertus vero ꝓ ac
tu eēndi q̄ in alio recipitur q̄ aliq̇d immediate
d͛ esse ens. Sȝ ꝫm ꝑmā opinionē ponitur pri
ma conclusio.

Cōclusio prima. In omni citra
ꝑmū real'r distinnūt essentia ⁊ eē. Probat̄ cō/
clusio q͛ quicq̇d nō ē de intellcū eēntie siue q̇d/
ditatis rei ē aduenies ad extra ⁊ real'r ab essen
tia distinguit̄. q͛ nulla potētia p̄t intelligi sine
illis q̄ sunt ꝑtes eēntie. sed om̄is eēntia siue q̄d
ditas potest intelligi sine hoc qđ intelligat̄ sb
suo eē. Possum⁹ em̄ intelligere q̇d sit homo vł
fenix. ⁊ tm̄ ignorare an eē habeat in reꝝ natura
⁊ similit̄ est in alijs creatis. igit̄ in omni creato
realiter differūt eē ⁊ essentia. Scđo ꝓbat̄ om̄e
qđ cōuenit alicui vł causat̄ a ꝑncipijs sue essen
tie tm̄. sicut risibile ꝯuenit homini. vel a ꝑncipio
extrinseco sicut lumē in aere ab influētia solis.
Sȝ nō potest dici q̄ esse sit tantū forma. vł ab
essentia alicui⁹ rei create q͛ sic seq̄ret̄ q̄ aliq̄ res
creata eēt sibi causa sufficiēs eēndi. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns
q̄ ꝓducerȝ seipam inesse qđ est impossibile. igi
tur a forma rei tm̄ nō pōt causari eē tāq̄ȝ efficiē
te. Sed oportȝ q̄ ab alio efficiēte causet̄. igit̄ ē
aliud ab eēntia. Tercio quicq̇d potest eē ⁊ nō
eē realiter distinguit̄ a suo eē. q͛ si nō tūc sicut
eē nō potest separi a seipo. ita nūq̄ȝ possȝ separi
ab eēntia. q͛ idē a seipso separi nō potest. sȝ oīs
res creata potest eē ⁊ nō eē vel naturalit̄ vł suꝑ
natural'r ⁊ sic suū esse potest separari ab ipsa.
sȝ sua eēntia nūq̄ȝ potest separari ab ipsa. quia
ꝫm porphiriū siue sit socrates siue nō semꝑ est
homo. igit̄ sequit̄ q̄ eē realiter est distinctuȝ ab
eēntia. Ex q̄ sequit̄ q̄ si eē ⁊ eēntia simul in aliq̄
re creata reꝑiant̄ faciūt realē compositionem
q͛ sunt extrema abinuicē real'r distincta.

Conclusio secūda In intelligētijs
nō est eē tantū. sed cū hoc est eēntia recipiēs esse
Probat̄ ꝯclusio q͛ omne eē rei create ē esse re/
ceptū in alio cū sit finitū ⁊ limitatū. sȝ intelligē
tie sunt forme create. Igit̄ suum esse ē receptuȝ
in alio. ⁊ illud nō est materia vt prius patuit.
⁊ sic est forma. igitur in intelligētijs nō est eē tā
tum sed ē forma ⁊ esse. Ex omnib⁹ istis sequit̄
q̄ in substantijs sepatis nō ē omnimoda sim/
plicitas. licet non sint ꝯposite ex materia et for
ma. ymmo in ipsis est realis compositio. Pa/
tet quia ipse intelligētie ꝯponūtur ex esse ⁊ eēn/
tia q̄ faciūt realē ꝯpositōem vt visum est.

Dubitatur primo: Qualiter se
habet eē ad essentiam: Ad dubiū respōdet̄ q̄ eē
se habet ad eēntiā sicut actus ad potētiā. Patȝ
quia q̄cunq̄ȝ sic se habent q̄ vnum ē ꝯplemētū
alterius in ꝓprio genere illud qđ se habet vt cō
plemētum ⁊ ꝑfectio ē actus alterius. Sed essē
est ꝯplemētū ⁊ ꝑfectio eēntie. igitur eē se habet
ad eēntiam sicut actus ad potentiam. compat̄
em̄ ad seipsam sicut lucere ad lucem ⁊ albū esse
ad albedinē. Itē Omne quod ꝯueit alicui ab
agente debet eē actus alterius. cū agētis sit facē
aliquid in actu. sȝ eē ꝯuenit essentie a ꝑmo agē
te cū eē sit propri⁹ effectus primi. igit̄ eē recep/
tum in eēntia se habet vt actus eius. ⁊ eēntia re
cipiens se habet vt potentia.

Dubitatur secūdo. Utrū cōposi/
tio forme ⁊ eē in substantijs sepatis sit eiusdē
rationis cū compositione forme ⁊ materie. Ad
dubiū respōdetur q̄ nō. sȝ sunt alterius rōnis
abinuicē. licȝ tamē vtraq̄ȝ sit ex actu ⁊ potētia
ꝓbatur quia materia nō est tota rei substantia
alias omnes forme eēnt accidētales. modo in
substantijs sepatis ipsa potētia ē tota rei sub/
stantia Itē forma nō ē ipsum eē sȝ se habent ꝑ
ordinē. quia forma se habet ad eē sicut potētia
ad actum. Ex quibus patȝ q̄ in intelligētijs ē
vna compositio tantum scȝ ex eē ⁊ essentia. sed
in substantijs materialib⁹ ē duplex cōpositio
potentie ⁊ actus. Prima ē ex materia ⁊ forma
q̄ est ꝯpositio eēntie. Secunda est ex essentia ⁊
esse q̄ est ꝯpositio entis completi. ⁊ q̄libet istarū
potest dici ex quo est ⁊ quod est.

Ad rationes: Ad primā dicitur:
q̄ licet essentia in substantijs separatis sit act⁹
non tamen est act⁹ pur⁹ sed potentie ꝑmixt⁹ Iō
se habet in potentia ad esse tanq̄ȝ ad suam per/
fectionem. ⁊ sic ex ipsis potest fieri vnum. Ad ꝯ
firmationem dicitur q̄ res que est forma tan/
tum est. ens per se. sic q̄ non habet causam for/
malem sui esse distinctam a seipsa. ⁊ hoc volu/
it philosophus. Non tamen voluit q̄ non ha
bet effectiue suum esse ab alio. Ad secūdam di/
citur q̄ ens vno modo capitur nominaliter vt
tantū valet sicut habens essentiam. ⁊ diuiditur
in decem predicamenta ⁊ istomodo q̄libet res
est ens per suam eēntiam sicut ⁊ vna. Alio mō
capit̄ ens partitipialiter vt idem est qđ existēs
et hoc solum primum dicitur ens per suam es
sentiam. neq̄ȝ est simile. de vnitate. veritate. ⁊ bo
nitate. quia vnitas solum addit in diuisioneȝ
enti ⁊ bonitas solum addit respectum ad volū
tatem. ⁊ veritas addit ordinem ad intellectuȝ

Sed eē ſup̄ eſſentiā nō ſolum addit reſpectū.
ſed ab ea realiter diſtinguit̄. Ad tertiā dicit̄ ꝙ
eſt ſtatus in ipō eſſe ⁊ id ſolum eſt cauſatū tāq̄
q̄ eſt ⁊ nō tāq̄ id quod ē. Ad confirmatōez dr̄
ꝙ cū diuidit̄ ſubſtātia in materiā ⁊ formā ⁊ cō
poſitū. ſolum diuidit̄ quantū ad ea que dicūt
eēntiam ſubſtātie ⁊ q̄ꝫtum ad illud quod p̄ce/
dit eē exiſtētie. ideo ſub tali diuiſione nō cadit
eſſe. Et tamē p̄ncipium ſubſtantie ⁊ actus eiꝰ.
ideo reductiue ponit̄ in genere ſubſtātie cū ſua
ꝓpria potētia q̄ eſt eſſentie ſubſtātie.

Et quia in intelligentijs.

Querit̄ decimo Utrū omnes ſub
ſtantie ſep̄ate abinuicē ſpecie diſtinguant̄. Ar/
guit̄ ꝙ nō. p̄mo quia quecūq̄ conueniunt in il
lo quod eſt in eis nobiliſſimū. cōueniūt in vlti
ma differētia cōſtitutiua. cū differētia ſit nobi/
lior genere. ſed omnes ſubſtantie ſeparate cōue
niunt in hoc ꝙ eſt in eis nobiliſſimū in actuali
tate intellectualitatis. igitur ꝯueniunt in id qđ
dictum ē. ⁊ ſic ſunt eiuſdē ſpeciei. Secūdo ar/
guitur magis ⁊ minus nō variant ſpeciem. ſicͭ
magis albū ⁊ minus albū. ſed ſubſtantie ſepa
rate ſolū differunt ẜm magis ⁊ minꝰ ẜm ꝙ vna
magis appropinquat ad primū q̄ꝫ alia. ⁊ per
hoc eſt maioris actualitatis. ⁊ inferior qui ma
gis recedit eſt minoris actualitatis. igitur nō
differunt ſpecie. Tercio arguitur quanto ali/
quid eſt ꝑfectius in natura. tanto magis debet
multiplicari hoc autē non fieret ſi in vna ſpecie
eſſet tantū vnū indiuiduum in ſubſtantijs ſe/
ꝑatis. igitur oportet ibi eſſe plura indiuidua
eiuſdem ſpeciei: ⁊ ſic nō omnes abinuicē ſpecie
diſtiguunt̄: In oppoſitū ē doctor ſcūs i textu.

Sciendū ē p̄mo. Q; poſtq̄ꝫ doc/
tor ſanctus oſtendit in precedētibus ꝙ ſubſtā
tie ſimplices nō ſunt compoſite ex ma̅tia ⁊ for/
ma. ⁊ ꝙ nō ſunt omnino ſimplices ſicut p̄mūꝫ
ens ꝙ eſt ſimpliciter ſimplex. ſed ſunt compoſi
te ex actu ⁊ potentia. Conſequenter autē quo/
modo in ipſis poteſt repiri multitudo ẜm ſpe/
ciem qđ tamē impoſſibile eſſet in eis reperire ſi
nulla potentia in eis repiretur. ideo dicit Cō/
mentator in tercio de anima ꝙ ſi natura intelle
ctus poſſibilis eſſet penitus ignota non poſſe
mus inuenire multitudinem in ſubſtantijs ſe
paratis.

Sciendū eſt ſecūdo: ꝙ diſtinctio
ſubſtantiarum ſeparatarum ẜm ſpeciem eſt. ꝑ
gradus potentie ⁊ actus. ita ꝙ intelligentia q̄
eſt prime cauſe propinquior habet plus de ac/
tu ⁊ minus de potentia. ⁊ ſic de alijs intelligen/
tijs cōſequenter ⁊ hoc completur in anima hu
mana que tenet vltimum gradum in ſubſtan/
tijs intellectualibus. ideo intellectus poſſibil'
eius ſe habet ad formas intelligibiles ſicut ma
teria prima que tenet vltimum gradū in eſſe ſē/
ſibili ad formas ſenſibiles. ideo dicit Areſtote
les tercio de anima. ꝙ intellettus poſſibilis eſt
tāq̄ꝫ tabula in qua nihil depictum eſt. qua ꝓp
ter inter ſubſtantias intellectuales. anima ratō
nalis plus habet de potentia ⁊ minus de actu ⁊
efficitur tantum propinqua rebus materiali/
bus. vt res materialis trahatur ad participan
dum ſuū eſſe. ita ꝙ ſcilicet ꝙ ex anima ⁊ corpoē
reſultat vnum eſſe totius cōpoſiti. q̄ꝫuis tamē
eſſe anime cōmunicet̄ corpori nō tamē eſt de/
pendens a corpore. ideo anima exiſtēs in cor/
pore adhuc eſt ſubſiſtens. Unde poſt hāc for/
mam que eſt anima repiunt̄ alie forme plꝰ ha/
bentes de potētia. ⁊ magis ꝓpinque materie p̄/
me. in tātū ꝙ eſſe earū nō eſt ſine materia. In q̄
bus etiā inuenitur ordo ⁊ gradus vſq̄ꝫ ad p̄/
mas formas elemētoꝝ que ſunt ꝓpinquiſſime
materie. Per hoc enī ꝙ ſunt materiales nō ha/
bent aliquā operationē niſi ẜm exigētiā ſuaꝝ q̄
litatū. p̄marū actiuaꝝ ⁊ paſſiuaꝝ. ⁊ aliaꝝ qui
bus ma̅tia ad formā diſponitur.

Concluſio prima Subſtantie ſe
ꝑate ẜm ſpeciē abinuicē diſtinguūt̄. Probat̄
cōcluſio q2 cū i ſubſtātijs. ſpēs ſe habeāt vt nu
meri. vt dicit̄ octauo methaphiſice. ſequit̄ ꝙ ĩ
q̄buſcūq̄ꝫ ſubſtantijs poſſunt repiri diuſi gra
dus potētie ⁊ actus. poteſt etiā repiri diſtinc/
tio ſpecifica. ſed in ſubſtantijs ſeꝑatis repitur
diſtinctio ꝑ gradus actus ⁊ potētie. Nam illa
q̄ eſt propinquior primo plus habet de actu et
minus de potētia Deinde ſecūda reſpectu ſeq̄n
tium. ⁊ ſic ibi repitur diſtinctō ſpecifica.

Concluſio ſecunda Subſtantie ſe
ꝑate ſola ſpecie differunt ſic ꝙ in eis nō repitur
differētia numeralis in eadē ſpecie. Probatur
concluſio. q2 q̄ ꝯueniunt ſpecie ⁊ d2n̄t numeō
conueniunt in forma ⁊ d2n̄t ex parte ma̅tie. ſꝫ
ſubſtantie ſeparate non ſunt compoſite ex ma
teria ⁊ forma vt ſupra dictū eſt. Igit̄ in ſubſtā
tijs ſeparatis nō poſſunt repiri due intelligen
tie differētes nūero ſub eadē ſpecie.

Dubitat̄ primo Utrū ſubſtantie
ſeparate ẜm ſuam naturam ſint corruptibiles
vel incorruptibiles Ad dubium reſpondetur
ꝙ ipſe ſubſtantie ſeparate ẜm ſuam naturam
ſunt incorruptibiles. Patet ex dictis quia ni/
hil corrumpitur niſi per hoc ꝙ forma aliqua

p materia separatur. sed substantie separate sunt forme simplices. igitur sunt incorruptibiles. Maior patet. quia quod conuenit alicui secundum se. nunquam potest per se ab eo separari. sed quod conuenit alicui per aliud potest separari separato illo per quod conueniebat sicut rodunditas non potest a circulo separari. quia conuenit sibi secundum seipsum et potest separari ab eo. cui inest circulus per separationem circuli ab eo. Constat autem quod esse conuenit forme secundum se quia vnumquodque est ens in actu secundum quod habet formam. materia vero est ens in actu per formam. igitur compositum ex materia et forma. desinit esse actu. per hoc quod forma separatur a materia. sed si forma subsisteret in suo esse sine materia. sicut est in intelligentijs ipsa non posset amittere esse secundum suam naturam. et ita patet quod immaterialitas in intelligentijs est ratio. quare non sunt corruptibiles. et quare non est ibi multitudo numeralis sub eadem specie.

Dubitatur secundo: Quare omnes anime rationales sunt eiusdem speciei. cum tamen omnes intelligentie non sint eiusdem speciei. Ad dubium respondetur quod causa est. quia anime rationales numeraliter multiplicantur. per hoc quod materie vniuntur intelligentie vero. que sunt supra ipsas per se sine materia subsistentes non habent per quid numeraliter multiplicentur et ita non est simile de animabus rationabilibus. et de intelligentijs.

Ad rationes: Ad primam dicitur quod licet omnes substantie separate conueniunt in intellectualitate. tamen intellectualitas non est eiusdem gradus perfectionis in omnibus. ideo non est tantum vna differentia specifica. ymo intellectualitas sic accepta in communi non est vna nisi secundum rationem. et ipsa determinata in vno gradu perfectionis. est differentia vltima vnius speciei. et in alio gradu est differentia alterius speciei. et sic de alijs. Ad secundam dicitur quod magis et minus causata ex intentione et remissione eiusdem forme. non variant speciem. sed considerando secundum quod sumuntur secundum diuersos gradus perfectionis. diuersarum formarum. bene variant speciem. et sic est in intelligentijs. Ad terciam dicitur quod multitudo secundum numerum non intenditur a natura nec ab alio. nisi quia species non potest perpetuari in vnico indiuiduo. ideo perfectio nature intellectualis que incorruptibilis est solum requirit multitudinem specierum et non indiuiduorum sub eadem specie.

His itaque visis et cetera.

Queritur vndecimo: Utrum in substantijs separatis sit genus differentie et species.

Arguitur quod non primo. quia vt dicitur octauo. Metaphisice genus sumitur a materia. et differentia a forma. sed in substantijs separatis non est materia. igitur neque genus. Secundo arguitur. genus et differentia sunt secunde intentiones que solum conueniunt rebus prout ab intellectu nostro apprehenduntur. sed substantie separate non sunt ab intellectu nostro apprehensibiles. quia vt dicitur secundo methaphisice intellectus noster. se habet ad substantias separatas sicut oculus nocticue ad lumen solis. igitur. Tercio arguitur. si in ipsis essent genus et differentia. sequeretur quod essent diffinibiles diffinitione quidditatiua. quod est falsum. quia cum diffinitio sit medium demonstrationis. etiam de ipsis possemus demonstrationes et perfectam scientiam habere. sed istud consequens est falsum. igitur. In oppositum est doctor sanctus in textu.

Sciendum est primo quod postquam sanctus Thomas ostendit qualiter essentia in substantijs compositis et separatis inuenitur. Consequenter infert ex predictis modis quibus reperitur essentia differenter in diuersis et cum hoc ostendit qualiter essentie substantiarum separatarum conueniunt in intentione speciei et differentie.

Sciendum est secundo. quod in substantijs materialibus genus sumitur ab eo quod est materiale in re. Et differentia ab eo quod est formale. vt animal sumitur a forma sensitiua et rationale a ratione seu a forma rationali. que se habet vt principium essentiale respectu forme sensitiue. Sed aliter est in intelligentijs. quia in ipsis sumitur genus ab aliquo communi. in quo apprehenduntur conuenire quod non est materiale simpliciter. sed solum inquantum habet modum determinabilis. et differentie earum sumuntur a suis essentijs. inquantum sunt talis vel talis gradus perfectionis.

Conclusio prima. Substantie separate inter se conueniunt et differunt. Probatur conclusio. quia ipse substantie separate in immaterialitate conueniunt ideo ab earum immaterialitate potest sumi genus earum. Sed differunt in hoc quod perfectio vnius non est eadem cum perfectione alterius. quia perfectiones

spēꝝ sunt sicut numeri. vñ sicut in numerꝭ paulatim ascendimꝰ sic in ꝓcessu spēꝝ ꝺm ꝓcessiones reꝝ ascendimꝰ qꝛ semꝑ natura ꝺe imꝑfecto ad ꝑfectū ꝓcedit vt ꝺe plātis ad aīalia ꝑfecta ⁊ ascendēdo gradatī vsqꝫ ad aīal ꝑfectissimū. ⁊ cō siľi mō fit in itelligētijs ascēdendo ⁊ ꝺescendēdo a pͥmo pꝛīcipio. Vñ ꝑ h̄ ꝙ ab ipo pꝛīo fit maioꝛ vel mīoꝛ ꝺescēsꝰ nature ipaꝝ sūt magꝭ. vel minꝰ ꝑfecte. qꝛ natura pͥmo ꝓpinqͦꝛ. ē ꝑfectioꝛ. ⁊ magis distans. est imperfectioꝛ.

Conclusio secūda. et respōsalis ad quesitū in substātijs sepatis sunt genꝰ spēs. ⁊ ꝺr̄ña. ꝓbaꝛ ꝯclusio. qꝛ om̄e illud cꝰ eēntia distincta ē ab esse, ē oꝛdiabile in gñe. sꝫ sub̄e sepate sunt hmōi. nā ipe nō sunt suū eē, ymo suū eē realiter distinguiꝛ ab essentia ipaꝝ. sꝫ qꝺ ē oꝛdinabile ī gñe hꝫ rōem gꝭ. spēi indiuidui vľ ꝺr̄ñe igiꝛ in sb̄ijs sepatis repiūꝛ genꝰ spēs ⁊ ꝺr̄ña

Dubitatur primo: Circa ꝓbationē scꝺe ꝯclusionis vtrū esse receptū in eēntia sit tm̄ vnius p̄dicamenti ⁊ diuersaꝝ spēꝝ. Arguiꝛ ꝙ nō pͥmo qꝛ esse ē actus essentie. sꝫ ꝺecē sūt essentie disticte ꝺm genꝰ. igiꝛ esse ē ī ꝺecē generibꝰ. ⁊ nō in vno tm̄. Scꝺo arguiꝛ illud qꝺ diuersificatur ꝑ hoc qꝺ in alio ⁊ in alio recipiꝛ. solum nūo diuersificaꝛ. sicut albedo recepta in soꝛte. vel platone. que ꝑ h̄ solū acq̄rit numeralē diuisionē. sed esse receptū in diuersis essentijs soluꝫ variaꝛ ꝑ h̄ ꝙ in alio ⁊ in alio recipiꝛ. igiꝛ soluꝫ variaꝛ ꝺm nūm ⁊ nō ꝺm spēm. Ad dubiū dicūtur tria. pͥmo ꝙ eē essentie variaꝛ ꝺm genus ⁊ ꝺm spēm ⁊ pōt repiri in diuersis generibꝰ. patꝫ qꝛ tale esse ē idē realr̄ cū essentia iō sicut variaꝛ essentia in ꝺecē generibꝰ ⁊ ꝑ diuersas spēs iporū ⁊ sic etiā variaꝛ tale esse. Diciꝛ scꝺo ꝙ eē existentie ē tm̄ in vno p̄dicamēto. s. in p̄dicamēto sub̄e. ptꝫ qꝛ actꝰ est eiusdē generis cū sua pͥma. ⁊ ꝓpꝛia potētia. sed esse exn̄tie ē pͥmꝰ ⁊ ꝓpꝛius actus sub̄e ⁊ nō ꝯuenit accn̄tibꝰ nisi ꝓ vt sūt in subiecto. igitur esse exn̄tie est eiusdē generꝭ reductiue cū essentia sub̄e. Vñ sola sub̄a ꝑ se habet esse exn̄tie. Accn̄tia ꝟo solū hn̄t ꝑ hoc ꝙ sunt in hn̄te. Tercio diciꝛ ad dubiū ꝙ esse exn̄tie ē differens specie in diuersis spēbꝰ pꝫ. qꝛ esse exn̄tie fluit ab essentia foꝛmalr̄ ⁊ in ea recipiꝛ tanqꝫ in ꝓpꝛia potentia. igiꝛ ꝺm variationē illiꝰ eēntie. sub̄e in diuersas spēs. esse fluens foꝛmaliter ab ipa ⁊ in ipa receptū necessario ꝺm spēm variaꝛ cū ergo sunt diuerse spēs subaꝝ. sequiꝛ ꝙ eē exn̄tie. est diuersaꝝ spēꝝ. Ad pͥmū argumentū dubij diciꝛ ꝙ esse exn̄tie nō ē actus cuiuslibet eēntie sed solū essentie sub̄e iō tale esse solū repitur ī genere sub̄e. Ad scꝺm ꝺr̄ ꝙ esse exn̄tie receptum, in diuersis nō solū variaꝛ nūalitꝛ. nec est sicut ꝺe albedine recepta in diuersis qꝛ albedo ē in se ꝺeterminate spēi. ⁊ esse ꝑ diuersa subiecta solū variatur numeraliter. Esse aūt ꝺe se nō ē ꝺeterminate spēi sed trahitur ⁊ ꝺetermiatur ad spēm ꝑ illud in quo recipitur. scꝫ ꝑ essentiam.

Dubitatur secūdo. Qꝭ gradus ꝺr̄ñarū repiunꝛ in rebus. Ad dubiū rn̄deꝛ ꝙ in rebus inueniūtur sex gradus ꝺr̄āꝝ. Primꝰ ē qn̄ vna res ꝺr̄t ab alia ꝑ diuisionē materie. vt albedo repitur in diuersis subiectis. Scꝺs gradus est qn̄ ꝺr̄ña nō solū sumiꝛ ꝺm diuisionem materie. sed etiā ꝓpter diuersam dispōem sb̄iecti qꝛ qꝺ melius ē dispositū melius recipit. vt lumē differenꝛ ē in aere ⁊ in aqua. Terciꝰ ē qn̄ est ꝯ̄ria dispō in sb̄iectꝭ. vt albedo ⁊ nigredo cōtrariā requirūt dispositioneꝫ in suis subiectis. Quartus est ꝓpter habere ꝯtrariū ⁊ nō hr̄e. et hocͦ differūt coꝛpoꝛa celestia ⁊ elemēta. Quintus est qn̄ vna res hꝫ materiā ⁊ alia nō ⁊ hocͦ. sub̄e sepate a materialibꝰ differūt. Sextꝰ ē ꝑ h̄ qꝺ est hr̄e pͥncipiū ⁊ non habere ⁊ sic ꝺr̄nt ens creatū ⁊ nō creatū. ⁊ qꝛ ꝺm ꝺr̄ām recipientꝭ cāꝛ ꝺr̄ña recepti. ⁊ in essentia sub̄e ꝯposite. ⁊ ī eēntia intelligentie sunt diuerse dispōnes recipientiū ipm esse. Et similiter ē in singulꝭ. iō oꝫ ꝙ ipm esse varietur ꝺm spēm vt dictū est

Ad rōnes ad pͥmā ꝺr̄ ꝙ genꝰ nō sp̄ sumiꝛ a materia vel ab eo qꝺ ē materiale simplr̄ nec differentia a foꝛma simplr̄. Sed hoc ꝯtigit soluꝫ in materialibꝰ. qꝛ in īmaꝛialibꝰ ab eodē realiꝛ accipiūtur genus ⁊ ꝺr̄ña ꝺm diuersos gradus ꝑfectionis. Ad scꝺam ꝺr̄ ꝙ intentiones nō sūt in rebus nisi fundamētalr̄. ⁊ qꝫuis sub̄e ꝯposite sint nobis ignote nihil tn̄ obstat qui in eis sit genꝰ ⁊ ꝺr̄ā. licꝫ a nobis ꝺetermiate nō ꝯgnoscātur qꝫtū ad quid ē Ad terciā ꝯcediꝛ ꝙ ex ꝑte sui ille substantie sunt diffinibiles diffinitōe q̇d/ditatiua, ⁊ ꝺe illis pōt haberi ꝺemōstratio ꝺꝫ q̇d sed ex ꝑte nostri nō pn̄t actualiter diffiniri. nec possemꝰ facere ꝺe ipis ꝺemōstrationē ꝓpꝛ quid nec habere sciam ꝯpletam.

Est autem in istis substantijs.

Queritur decimo. Utrum omne hn̄s essentiam reponatur in pꝛedicamēto. Arguiꝛ sic pꝛimo. quia res nō ponitur in p̄dicamēto. ꝑ ꝯꝑationē ad suū esse. sed ꝑ ꝯꝑationē ad suas essentias. igiꝛ diuersitas moꝝ habēdi esse. nō facit quod aliquid sit in p̄dicamēto, vel nō sed solū hoc ꝓuenit ex ꝑte essentie. igiꝛ om̄e habens essentiā poniꝛ in p̄dicamēto. Scꝺo arguitur omne habēs essentiā vel est ens ꝑ se vt sub̄a vel ens in alio, vt accn̄s. sed omnis sb̄stā/

tia ⁊ om̄e accn̄s sūt in p̄dicam̄to. igit̄ ⁊ oē h̄ns eēntiā ē in p̄dicamēto. Tercio arguit̄ si aliq̄d nō h̄ns eēntiā nō eēt i p̄dicam̄to maxie eēt verꝫ ꝺ p̄ria cā. ſꝫ p̄ma cā ē in p̄dicamēto. igit̄ mior patet q̄ꝛ mēſura ⁊ mēſuratū d̄n̄t eē vnigenita. h̄ ē vni⁹ nature. ſꝫ p̄ma cā ē menſura oīm. igit̄. cū alia ſint in p̄dicamēto. p̄ma cā reponit̄ i p̄dicamēto. In oppoſitū ē doctoꝛ ſanct⁹ in textu.

Sciendum eſt primo. ꝙ in ſubſtantijs ē triplex mod⁹ h̄ndi eſſentiā. Uno⁰. aliq̄d habet eſſentiā eandē realr̄ cū ſuo eē. ⁊ h̄ ē vnū tm̄ ſcꝫ p̄ma cā. q̄ꝛ in ip̄o p̄me eēntia nō diſtinguitur ab eē. ideo dixerūt aliq̄ ip̄am nō h̄ꝛe eſſētiā. Alio⁰. in ſubſtantijs repitur eēntia ſimplr̄ que tm̄ eſt in potētia ad recipiendū eſſe diſtinctū ab ea vt in ſubſtantijs creatis intellectualibus. Tercio⁰. inuenit̄ in ſubſtātijs eēntia ꝯpoſita ex materia ⁊ foꝛma q̄ cū hoc recipit eē ab ea diſtinctū vt in ſubſtantijs cōpoſitis.

Sciēdū ē ſcd̄o ꝙ in ip̄is ſubſtātijs ꝯpoſitꝫ eēntia ē finita ſupi⁹ ⁊ iferi⁹. q̄ꝛ eē receptū eſt in eēntia. ⁊ eēnā i matia ſiḡta rōe cu⁹ ꝓpt̄ diuiſiōꝫ matie poſſibil̄ ē i ip̄ꝭ ml̄titudo indiuiduoꝛuꝫ ſub eadem ſpecie.

Concluſio prima: Omne habens eſſentiā aliā a ſuo eē reponit̄ in p̄dicamento. Probat̄ ꝯ⁰. q̄ꝛ oē tale ē ens limitatū ⁊ cātū ab alio. ſed ens cātū ſufficiēter diuidit̄ p decē p̄dicamēta igit̄ oē tale ens ē in p̄dica⁰ aliq̄. ⁊ quia om̄e gen⁹ h̄ꝫ aliqua p̄ncipia. iō ſi ſit aliq̄ res q̄ careat p̄ncipijs ſicut p̄ma cā. ſequit̄ ꝙ nō ponit̄ in p̄dicam̄⁰. q̄ꝛ om̄e q̄d ponit̄ in genē p̄ticipat principia illi⁹ generis. ⁊ ſic ens h̄ns eēntiā nō diſtinctā a ſuo eē nō eſt in p̄dicamēto.

Concluſio Secunda licet prima cā ſit eſſe. nō tm̄ eſt ymaginandū ꝙ ſit illud vl̄e eē. q̄ quelibet res ē foꝛmalr̄ ſicut aliq̄ errātes dixerunt. ꝓbatur ꝯcluſio. q̄ꝛ gen⁹ gn̄aliſſimū ē primū p̄ncipiū q̄ oīa ſub eo ꝯtenta foꝛmalr̄ h̄n̄t eſſe. iō d̄ꝛ p̄mū totale ⁊ p̄ncipale ſue cooꝛdinationis. Sꝫ p̄ma cā vt ꝓbatū ē nō eſt in p̄dicamēto. igit̄ nō eſt illud eē cōe quo res dicunt̄ eē foꝛmalr̄. Itē eē cōe q̄ res create. ſunt foꝛmaliter pōt recipe additōem multaꝝ d̄n̄aꝝ determiantiū. ſicut ē eſſe p ſe vel eſſe in alio. q̄ iteꝝ multis d̄n̄tijs ſubdiuidi p̄n̄t. ſꝫ eē p̄me cāe nullā recepit additionē ſiue pfectionē. cū ſit pfectiſſimū. igit̄ nō ē foꝛmale oīm reꝝ. Ex p̄dictis p̄ꝫ rn̄ſio ad queſitū. ſ. ꝙ oē h̄ns eēntiā diſtinctā a ſuo eē repitur in p̄dicamēto. ſꝫ h̄ns eſſentiā nō diſtinctā ab eē nō eſt in predicamento.

Dubitatur primo Utrū q̄ꝛ prima cā ē eſſe tm̄. Alie pfectōnes ſibi deficiāt. Ad dubiū rn̄r ꝙ h̄ nō oꝫ q̄ꝛ diſtātia ip̄i⁹ eē ab eēntia n̄ arguit ſimplr̄ pfectionē. ſꝫ ydēptitas eē ⁊ eēntie. arguit ſimplr̄ pfectionē. q̄ꝛ vnitas rei. dicit pfectionē. igit̄ illa res q̄ maxime h̄ꝫ vnitatē h̄ꝫ etiā ſummā pfectionē. ſꝫ p̄ma cā ē hmōi. igr̄ ⁊c. Un̄ q̄ in aliq̄ re. eē ſit aliud ab eſſentia hoc ē. q̄ꝛ res h̄ꝫ ab alio eē effectiue. ⁊ q̄ꝛ p̄ma cā oīno caret p̄ncipio iō eminēter ꝯtinet oēs pfectiōes. et eminēti⁹ q̄ꝫ ſint in ſe ip̄ꝭ q̄ꝛ in ip̄a p̄ma cā vnite repiunt̄ ⁊ nō in reb⁹. Exemplū text⁹ ē ſicut ſi aliq̄s p vnā qualitatē poſſet facē oēs opatōes oīm qualitatū in illa q̄litate eminēter h̄ret ceteras qualitates. Ita p̄ma cā in ſuo eſſe q̄d ē ſimplex. ē cā oīm pfectionū que ſunt in reb⁹ eminēter. ⁊ vnite ꝯtinet oēs pfectiones rerū.

Dubitatur ſcd̄o Utrū ſub̄e ſepate ſint oꝛdinabiles in genere. Ad dubiū rn̄r ꝙ ſic ſicut ſatꝫ patet ex dictis. q̄ꝛ oīs ſub̄a h̄ns q̄dditatē aliaꝫ ab eſſe. in p̄dicamēto repit̄. ſꝫ ſub̄ne ſepate ſūt hmōi igit̄. Un̄ in ipſis ſb̄ijs ſepatis eſſe ē receptū ⁊ limitatū ad capacitatē nature recipientꝫ. q̄ eſt q̄dditas illaꝝ. ⁊ illa q̄dditas nō eſt recepta i aliqua materia. iō vt d̄ꝛ i libꝛo de cauſis. intelligentie finite ſūt ſupi⁹ q̄ꝛ ſuū eſſe finit̄ p illd̄ i q̄ recipit̄. ſed ſunt infinite inferi⁹ q̄ꝛ tales foꝛme ſeu eēntie nō ſumūtur ſ̄m capacitatē alicui⁹ nature recipiētis. iō etiā in talib⁹ ſb̄ijs nō ē multitudo indiuiduoꝝ ſub aliq̄ ſpē. ſꝫ aīa rōnal̄. q̄ꝛ recepta ē in materia ⁊ h̄ꝫ coꝛpoꝝ h̄ūanoꝝ multitudinē. iō h̄ꝫ multa indiuidua eiuſdē ſpēi. et licet tales aīe p coꝛpus indiduent̄. tm̄ poſtq̄ꝫ ſepate ſunt nō tollit̄ ſua indiuiduatio. ſꝫ ip̄aꝫ retinet q̄ꝛ remanet indiatio ad ſuū ꝓpꝛiū coꝛp⁹. Alr̄ tm̄ loq̄tur Albert⁹ de indiuiduatōe aīaꝝ ſepataꝝ ꝓpoꝛtionabilr̄ ad modū indiduatōis intelligentiaꝝ. q̄ꝛ poīt multas intelligētias i vna ſpē ſumēdo ml̄titudinē ab ip̄o q̄d ē q̄ꝛ ſ̄m ip̄ꝫ in ſb̄ijs intellectualib⁹ q̄d ē. ſe h̄ꝫ vt materia in ſb̄ijs coꝛpoēis. ⁊ ſic albert⁹ poīt i aīa rōnali aliquid ꝓpoꝛtionabile ip̄i matie p q̄d indiduantur aīe rōnales ⁊ incoꝛpoꝛee ⁊ extra coꝛp⁹.

Ad rōes. Ad p̄mā d̄ꝛ ꝙ añq̄ꝫ aliq̄d ſit in genē. oꝫ ꝙ h̄eat p̄ncipia illus generꝭ. ⁊ q̄ꝛ p̄ma cā caret omnib⁹ p̄ncipijs. iō nō pōt eſſe in p̄dicamento. Quia em̄ in ip̄a ſunt idē eſſe ⁊ eēntia ſignū ē q̄d nō habet eſſe ab alio. nec materiā. nec foꝛmā nec effectū ⁊ ſic res nō ſolū ponūtur in p̄dicamento p ſuā eēntiā abſolute. ſꝫ p eēntiā in habitudine ad eē. Ad ſcd̄aꝫ d̄ꝛ. ꝙ licet oīs ſb̄a creata q̄ h̄ꝫ p̄ncipia ſit in p̄dicamēto nō tm̄ ſb̄a increata q̄ caret oīb⁹ p̄ncipijs nec ē ſb̄ijcibil̄. aut p̄dicabil̄. Ad terciā d̄ꝛ ꝙ lꝫ mēſura ꝓp̄a ⁊ adeq̄ta ip̄i mēſurato ſit vnigenia ip̄i m̄ſurato n̄ tm̄ mēſura excedēs ⁊ iadeq̄ta. c⁹ mōi ē p̄ma cauſa.

Queritur decimotercio. Utrum mate
ria posset esse sine forma. Arguit̃ q̄ sic. p̄mo q̄z
forma p̄t esse sine materia. q̄z subē sepate sūt for
me simplices sine materia. igit̃ ⁊ ecōtra quia nō
videtur maior rō de vna q̄z de alia. Scd̄a ar/
guitur. accn̄s pōt eē sine subiecto vt p̄tz in sa/
cramento altaris. igitur materia pōt eē sine for
ma. Cōn̄a tenet. q̄z accn̄s nō min⁹ dependet a sb
iecto. q̄z materia a forma. Tercio arguit̃. p̄mū
pōt esse sine scd̄o. sed materia p̄or ē forma. igit̃
materia potest esse sine forma. In oppositū
ē doctor sanctus in textu.

Sciendum est primo: Q̄z forma ē p/
prius act⁹ materie. nā materia s̄m se accepta ē
pura potētia nullā penit⁹ habēs actualitatem
Si igit̃ materia habeat actū oportet q̄ hēat per
formā ad quā est in potentia. Q̄z aūt materia
de se sit in potētia. p̄tz q̄z vnūqd̄q̄z ip̄fectū ē ī po
tentia ad suā p̄fectionē. sed materia de se turpis
est ⁊ ip̄fecta ⁊ p̄ficitur p̄ formā. ideo materia est
in potentia ad formam.

Sciendū ē scd̄o q̄ forma simpl'r. ē p̄or ma
teria. cū sit act⁹ ⁊ p̄fectio materie. ⁊ q̄uis mate/
ria dicat̃ prior forma via imp̄fectionis gene/
rationis ⁊ t̄pis. tn̄ talis prioritas nō arguit. q̄
materia possit eē sine forma. q̄z q̄ sūt isto mo/
do priora simpl'r loquēdo sunt posteriora. et
ip̄fectiora. nec oīno sil'r se habet materia ad for
mā sicut accn̄s ad subiectū. q̄z accn̄s de se ē qui
dā actus ⁊ materia de se nō est nisi in potētia. iō
accidens magis pōt esse sine subiecto q̄z mate/
ria sine forma.

Conclusio prima. Forma pōt esse
sine materia. p̄batur p̄°. p̄ p̄mā rōem an̄ oppo
situ. nec est sil'e de materia ⁊ forma. q̄z forma est
simplicit̃ cā materie. ⁊ nō ecōtra. ⁊ sic si q̄n̄z ma/
teria dicatur cā forme. hoc ē solū s̄m q̄d ⁊ inq̄z
tum sustētat ⁊ recipit esse forme.

Conclusio scd̄a ⁊ r̄nsalis ad quesitū. mãia
nō pōt esse sine forma. p̄bat̃ p̄°. q̄z vnūqd̄q̄z est
inq̄ztū habet esse ⁊ suū p̄priū actū. igit̃ si materia
sit. ip̄a habebit suū p̄priū esse et suū p̄priū a/
ctū. sz finis ei⁹ ē forma vt p̄tz in p̄mo notabili
igit̃ materia nō pōt esse sine forma. Scd̄o p̄/
batur. q̄z nulla res p̄ticipat essentiā formalē a/
lic⁹ rei nisi p̄ticipet formā illi⁹ rei. sicut pies nō
d̄r alb⁹ nisi hēat albedinē. igit̃ mãia nō p̄t di/
ci ens neq̄z esse nisi in se hēat formā ⁊ p̄ p̄n̄s ma
teria non potest esse sine forma.

Dubitatur primo Utrū p̄ potentiā
diuinā mãia possit eē ens in actu sine forma.
Istd̄ eīn q̄rit̃. q̄z rōes p̄dicte n̄ vident̃ p̄bare ni/
si q̄ materia s̄m cursū nature nō pōt eē sine for
ma. R̄n̄t doctor sc̄ūs q̄ nō. nec ē p̄ dei potentiā
nec diminuit potentiam eius. q̄z materia esse sine
forma nullo° h̄z rōz possibil'. ymo ip̄licat p̄di/
ctionē. s. q̄ aliq̄d sit ⁊ nō sit. si materia sine for/
ma hēret eē. vn̄ q̄ repugnet materiā esse sine for
ma sic ostn̄dit. q̄z v̄t⁹ vniuscuiusq̄z rei extermian
da ē s̄m modū essentie ⁊ nature cui⁹ est v̄t⁹. vn̄
si forma cui⁹ ē aliq̄ v̄t⁹ sit limitata ⁊ finita v̄t⁹
eius est limitata ⁊ finita. si v̄o essentia nō fuerit
limitata seu finita. tunc v̄t⁹ ei⁹ ē infinita ⁊ illi/
mitata ⁊ extendi poterit ad oēs effectus p̄ueni
entes tali forme vel nature. Cū āt de⁹ sit act⁹ p̄
mus pur⁹. ⁊ eē purū. in se h̄n̄s plenitudinē eēn
di. v̄tus ei⁹ p̄t extēdi ad om̄e illud q̄d p̄t p̄tici/
pare eē. ⁊ si ad aliud nō extendat̃ h̄ est q̄z illi re/
pugnat rō essendi. sed materie repugnat rō eēn
di. cuz materie repugnat eē sine forma vt iā pa
tuit. q̄z si esset sine forma. esset ens ⁊ etiā nō ens.
quia nō h̄z suū p̄priū actū p̄ quē solū sibi p̄ue/
nit esse. igitur materia nullo° nec natural'r. nec
sup̄naturaliter. potest esse sine forma

Dubitatur secūdo. Utrum accidēs
p̄ potentiā diuinā possit esse sine subiecto. Et
videt̃ q̄ nō. q̄z subā nō pōt esse sine accn̄te. Naz
ip̄ossibile ē q̄ sit aliq̄ suba quin ip̄a sit creata. et
ī sit oz q̄ in se hēat relationē q̄ ē creature ad crea
torē. igit̃ a maiori videt̃ ip̄ossibl'e esse q̄ accn̄s
possit esse sine subiecto. Ad dubiū r̄n̄t doctor
sc̄ūs. q̄ p̄ potentiā diuinā accn̄a p̄n̄t eē sine sub
iecto. Cui⁹ rō ē. q̄z accn̄a sūt p̄ esse subiecti inq̄z/
tū p̄ subiectū sustentāt̃. sz ip̄e de⁹ ē p̄ma cā oīm
rez. igit̃ ip̄e supplere pōt defectū cāz scd̄az ⁊ fa/
cere quicq̄d scd̄e cāe faciūt. q̄z ille nō nisi p̄ v̄tu/
tem ab ip̄o h̄n̄t. igit̃ p̄ma cā facē pōt accn̄tib⁹ il
lud q̄d facit sb̄iectū. ⁊ sic pōt illud sustētare sine
subiecto. in q̄libet tn̄ accn̄te ē duo p̄siderare. p̄/
mo p̄siderāda ē natura accn̄tis puta natura al
bedinis. Etiā oz ibi p̄siderare indiuiduatōz ip
sius. si igr̄ p̄sidēt̃ natura accn̄tis d̄r q̄ de⁹ facere
pōt talē naturā p̄ se subsistere. sine h̄ q̄ sit in sb/
iecto. ⁊ sic accn̄s ē indiuiduū sp̄ūalez oēm mo
dū essendi ip̄i⁹ accn̄tis p̄tinēs. Si v̄o p̄sidēm⁹ i
diuiduationē accn̄tis tūc oz si sit aliud accn̄s a q̄z
titate: q̄ ibi sit q̄ztitas q̄ sit subiectū ei⁹. q̄z cetera
accn̄a a q̄ztitate mediante q̄ztitate indiuiduant̃
Ad rōes dubij d̄r. q̄ suba creata nō p̄t esse sine
aliq̄ accn̄te. ⁊ h̄ ē. q̄z ip̄a de se nō h̄z esse. sz eē h̄z
p̄ dependentiā ad p̄mā cām. ex q̄ h̄itudie sibi īest
relatio creature ad creatorē. nec p̄t eē sine tali re
latione. q̄z esset facere ip̄az eē ī dependentē a p̄mo
nec eē fcm̄ q̄d ē ip̄ossibl'e. sz sic nō ē de accn̄te q̄z
accidēs nō h̄z necessario dependentiā ad sube/
ctū nisi p̄pt ip̄fectionē ei⁹. iō pōt a subiecto abi
strahi ⁊ esse sine subiecto. Rōnes facte ante op

positum soluūtur ex dictis.

Querit decimoquarto: Utrū essentia vl'itatē habeat ꝑ h̄ qḋ est in intellectu. Arguit ꝙ nō p̄mo q: ab eodē h̄z natura vl'itatē. ⁊ ꝙ possit eē in multis. Sz nō h̄z in ml'tis eē ab intellectu. igit essentia nō h̄z vl'itatē ab itellectu. Scd̄o arguit natura vl'is apta nata ē eē i multis. ⁊ h̄ h̄z ꝑ potētiā in ea existentē. sed cuiꝰ ē potētia eius ē actꝰ. ⁊ talis potentia nō inest matie ab intellectu. sz sibi ꝯuenit in se. igit sil'r. ⁊ vl'itas. Tercio arguit. oīe receptū in alio recipit. in eo s̄m modū recipiētis. sz intellectꝰ ē singl'aris igit dū vl'e recipit in eo fit singulare ⁊ ꝑticulare igitur essentia nō capit vl'itatē ab intellectu ⁊ i intellectu In oppositū est doctor in textu.

Sciendū est p̄mo ꝙ intellectꝰ ꝯsiderans naturā eē in mult' s̄m vnā rōez attribuit sibi aliquā intentionē veritatis nec pōt eā ꝯsiderare nisi s̄m ꝙ a ꝯditōib' indiuiduātibꝰ ē abstracta ꝑ lumē intellectꝰ agētis. ⁊ intellectu recipitur. vn̄ si intellectus videat ꝙ talis natura sit ita cōis ⁊ ꝯfusa ꝙ possit distingui ꝑ drn̄as formales oppositas. ⁊ ꝯ hi ad diuersas spēs eql'r. sibi attribuit intentionē gn̄is. ⁊ si talis natura nō sit ampliꝰ formabilis ꝑ drn̄as formales. ita ꝙ sit ducta ad eē formale. ⁊ specificū. sz solū ꝑ drn̄as materiales. descēdit ad idiuidua. tūc intellectꝰ sibi attribuit intētiones spēi. Et sil'iter dicendū est de alijs intentionibꝰ suo mō.

Sciendū est scd̄o. ꝙ eēntiā h̄re vl'itatē ꝑ h̄ ꝙ ē in itellectu pōt dupl'r intelligi. vnoꝰ ꝙ h̄eat cōicabilitē ⁊ aptitudinē ad eē in ml'tis. q̄ ē fundamentū intentiōis vl'is q̄ dr̄ vl'itas. Alioꝰ ꝙ h̄eat vl'itatē ꝑ h̄ ꝙ ē in itellectu s̄m actū vl'itatis ⁊ actu recipit ⁊ intentōnē vl'is q̄ dt respectū nature cōis ad ml'ta inferiora q̄bꝰ ꝯuenit p̄mo.

Cōclusio p̄ma. Si capiat vniuersalitas ꝓ cōicabilitate nature cōis eēntia h̄z. ꝙ sit vl'is a lumie intellcūs p̄me itelligētie ꝓbat ꝯº. q: natura h̄z cōicabilitatē ꝑ h̄. ꝙ ē q̄dā actꝰ potēs se diffundere ꝑ multa inferiora. sed h̄ sibi ꝯueit vt est q̄dā radiꝰ lucis p̄me intelligētie que q̄dē intelligētia ē fons oīm formaꝝ ⁊ ꝑfectionū. ⁊ oīs actus depēdet ⁊ effluit ab illo fōte ⁊ inq̄ztū est in effluxu ē adhuc receptibil' in multis. q: nō ē termiatus ad aliqḋ singulare vl' indiuiduū. igit sic capiendo vl'itatē essentia non habet vl'itatem ꝑ hoc ꝙ est in intellectu.

Conclusio secunda. Si capiat vniuersalitas ꝓ actu vel intentione vl'itatis. sic essētia h̄z vl'itatē ꝑ h̄ ꝙ est in itellectu ꝓbat ꝯº. q: ad actū vl'itatis. requirit ꝙ natura sit accepta. ꝑ modū vnius. ⁊ cōicabilis respectu ml'toꝝ. sz hoc sibi ꝯuenit ꝑ hoc ꝙ est in intellectu. qḋ ꝑꝫ quia h̄ sibi ꝯuenit vt est abstracta. ⁊ denudata a ꝯditionibꝰ indiuiduātibꝰ. ⁊ ꝑ h̄ ē accepta vt actus incōicabilis. nam fit incōicabil' ꝑ h̄ ꝙ tāgit materiā signatā. igit ꝯclusio vera.

Dubitatur primo. vtrum ista vniuersalitas ⁊ alie intētiones logice sint in p̄dicamēto. Ad dubiū rn̄detur breuiter ꝙ nō. Cuiꝰ rō ē quia tales intētiones nō dicūt formaliter aliquā naturā vel essentiā que cadat sub diuisiōe entis realis. quod diuiditur i. x. p̄dicamēta. Sed sunt entia rōnis in aīa existentia

Dubitatur secundo: Utꝝ in substantijs sepatis natura differat a supposito Et videt ꝙ sic. q: in materialibꝰ substantijs defert a supposito. Nam suppositū vltra naturā addit materiā indiuidualē igit simpl'r in sepatis natura differt a supposito. Itē in substātijs sepatis natura dr̄ ꝯstituere suppositū. sed nihil ꝯstituit seipm̄. igit ⁊c. Pro dubio ꝯsiderandū est ꝙ aliqui dixerunt in substantijs materialibus naturā differre a supposito eo ꝙ natura ē forma tm̄. ⁊ suppositū nō est forma tm̄. sed cū hoc dicit materiā. ⁊ dicunt isti ꝙ eadē est forma ꝑtis ⁊ forma totius. licet differant. Dr̄ em̄ forma ꝑtis ꝓ vt facit materiā esse in actu. Sz dicit forma totiꝰ inq̄ztū ꝯstituit spēm rei. ⁊ sic s̄m eos suppositū differt a natura q: sup naturam addit materiā. Sed hec positio supiꝰ improbata est. vbi ostensum est ꝙ materia ꝑtinet ad q̄dditatiuā rei materialis. ⁊ ꝙ forma ꝑtis ⁊ forma totiꝰ real'r distinguūtur. iō aliter dicendū ē scz ꝙ in rebꝰ ꝯpositis ex materia ⁊ forma. natura ⁊ suppositū drn̄t. q: natura i se tm̄ ꝯp̄hēdit illa que cadūt in diffōe spēi sic hūanitas soluz includit ea q̄ cadūt in diffōne hois. sz materia indiuidualis nō cadit in diffōe spēi vt in diffōne homis. nō cadunt hec carnes ⁊ hec ossa ⁊ tn̄ in isto hoīe includuntur. Un̄ hic homo aliq̄d h̄z in se qḋ nō habet hūanitas. sed ꝓpter hoc non totaliter idē sūt hō ⁊ hūanitas. sed hūanitas signatur vt pars formalis hois ⁊ sic sumptū differt a natura ꝑ h̄ ꝙ includūt materiā sig̃tā q̄z n̄ includit natura in substātijs ꝯpositis. Sz in sbꝫs imaterialibꝰ natura ⁊ suppoᵐ non drn̄t realiter pꝫ. q: in sbꝫs imaterialibꝰ. nō fit indiuiduatio ꝑ hanc materiam indiuidualem ⁊ signatam. sed ipse forme ꝑ se indiuiduant. ⁊ oꝑtet ꝙ ipe forme sint supposita subsistētia. quare in eis nō differūt natura ⁊ suppositū. Itē ad hoc ꝙ natura ⁊ suppositū differunt. optet ꝙ suppositum includat aliq̄ p̄ncipia q̄ in natura nō includūt. sz i sbꝫs imaterialibꝰ supposiᵐ nihil in

cludit vltra ipam materiã. Igit̃ in eis natura. ⁊ suppositũ nõ dr̃nt. ⁊ inde est ꝙ in ipa natura quocũqꝫ mõ ſcetur semꝑ ꝑdicatur de supposito. Ad primã rõnem dubij dicit̃ ꝙ vt visũ est non est simile de cõpositis ⁊ de imaterialibꝰ substantijs. Ad scdam dicit̃. ꝙ natura nõ sic dr̃ cõstituere suppositũ ꝙ sit vna res. ⁊ suppositũ alia res. Sed dicitur ꝯstituere. qr̃ habet modũ ſcandi. quo ſcat̃ nã ſcat̃ ꝑ modũ simplicis forme. ⁊ suppositum ꝑ modũ totius.

Ad rationes: Ad primam dicit̃ ꝙ si capiatur vniuersalitas ꝓ cõmunicabilitate. ab illo habet essentia vl'itatẽ a quo habet aptitudinẽ adesse in multis. Sed si capiat̃ ꝓ intentione vniuersalitatis. illa nõ est vera. Ad scdaꝫ dr̃ ꝙ essentia q̃ʒtũ ad naturã ẽ in rebꝰ ⁊ etiã q̃ʒtum ad multitudinẽ. Sed q̃ʒtũ ad vniuersalitatem quã habet in intellectu est in intellectu. et hec vnitas que est in intellectu adequata ẽ multitudini que est in rebus. Ad terciã dr̃ ꝙ sil'itudo essentie vniuersalis in intellectu dupliciter ꝯsiderat̃. Vno mõ vt est quedã res in intellectu existens: ⁊ sic est simplex ⁊ singularis scʒ i esse ẽdo. Alio modo ꝯsideratur ꝑ habitudineꝫ ad illa quoꝝ ẽ similitudo. ⁊ sic ẽ vl'is scʒ in repsentando.

Nunc restat videre ⁊ cetera

Queritur decimoquito Vtꝝ accidens habeat essentiã Arguit̃ ꝙ nõ. ꝑmo quia quod nõ habet diffinitionẽ nõ habet essentiaꝫ Cum essentia sit illud quod ꝑ diffinitionẽ significatur Sed accñtis nõ ẽ diffinitio sʒ solius substantie vt dicit̃ septimo methaphisice. ⁊ etiã scdo posterioꝝ. igit̃ accñs nõ habet essentiam. Scdo arguit̃. essentia est in qua res habet esse sed accñs in se nõ respicit esse. sed solũ hʒ esse per hoc ꝙ est in alio. igitur accñs nõ habet eẽntiaꝫ. Tercio arguitur. accñs non habet entitatẽ. igitur non habet essentiã. Añs patet. quia vt dicitur septimo methaphisice accñs nõ est ens. sʒ ẽ entis. In oppositũ est doctor in textu.

Sciendum est primo. ꝙ postq̃ʒ doctor sanctus determinauit de essentia subaꝝ ⁊ q̃liter in ipsis fundantur intentiones logice. Consequẽter determiat de essentia accñtiũ. ⁊ etiã oñdit qualiter in accidentibꝰ accipiũtur intentiones generis speciei aut differentie.

Sciendum est secundo. ꝙ accidens multis modis a substantia causatur. Qr̃ quedam insequũtur ipam ratione forme. ⁊ ista sũt duplicia. quia quedam insequũtur formã ſm ꝙ supergreditur materiam corpoꝛeam vt intellectus ⁊ voluntas in anima rationali. Alia vero ꝯsequũtur formã ſm ꝙ cõmunicat cũ corpore sicut sentire sequit̃ animã ſm ꝙ est ꝯiũcta corpori. Alia vero insequũtur substantiã rõne materie. ⁊ hoc dupliciter. quia quedã insequũtur ipsam ꝑ ordinẽ ad formã generalẽ. sicut quantitas ⁊ alia accidentia cõia. iõ remota forma specifica talia remanẽt ad minꝰ eadẽ in specie licet non in numero. Alia vero cõsequũtur materiã in ordine ad formã specificã. Ideo talia nõ remanent remota forma speciali vt habere digitos vel manus non remanẽt nisi equiuoce remota forma speciali. Et quia res ꝑ materiam indiuiduatur. ideo accidentia sequẽtia materiam dicunt̃ accidentia indiuidui Alia vero sũt accidentia que insequũtur totã speciẽ vt sũt ꝓprie passiones sicut risibile ⁊ hinnibile. ſm tamẽ ꝙ habet̃ in textu accñа qñqꝫ causant̃ ex principijs essentialibus subcẽ ſm actũ ꝑfectũ sicut calor in igne. quia ignis semꝑ est in actu calidus qñqꝫ ſm aptitudinẽ tñ. Sed ꝯplementũ ꝓuenit ab aliquo agente exteriori sicut dyaphoneitas in aere. ipa eñ in aere ꝯpletur ꝑ corpꝰ luminosum. ⁊ ſm talem aptitudinẽ tale accidẽs est inseꝑabile a subiecto. Sed actus eo ꝙ ab exteriori causat̃ ⁊ dependet est accñs seꝑabile ⁊ sil'r est in homie de risibili ⁊ ridere.

Conclusio Prima.

Accñs nõ habet essentiam ꝯpletam. sed incõpletam. ꝓbat̃ ꝯclusio. quia eo mõ quo aliq̃ habent diffõem q̃dditatiuã eomõ habẽt essentiã quia essentia est id qd̃ ꝑ diffõem significatur. Sed accñа nõ habẽt ꝑ seipam diffõem ꝯpletam. sed aliq̃ mõ cõpletur ꝑ suũ subiectũ qd̃ ponitur in sua diffinitione. igit̃. Item accñs non habet ꝑ se esse ꝯpletũ. sed vnũqdqꝫ eomõ se habet ad essentiam sicut ad esse. igit̃ accñs nõ habet essentiã cõpletã. Ex istis sequitur ꝙ forma. que est materie vnibilis. ⁊ etiã materia nõ hñt essentias ꝯpletas. patet quia nullũ ipoꝝ est ꝑ se absolutũ. sʒ quodlibet ẽ respectiuũ ad aliud. iõ in suis diffõnibus ponitur aliq̃d qd̃ nõ est de essentia ipoꝝ. igitur corrolariũ est veꝝ. Et lʒ tñ materia et forma nõ habeãt ꝑ se essentias ꝯpletas sunt tñ ꝑtes essentie ꝯplete. Nã ꝑ hoc ꝙ materia ⁊ forma ꝯiũgunt̃. ⁊ vtrũqꝫ habʒ inclinationẽ ad reliquum ex sua ꝯiunctione relinquit̃ vnũ ꝑ se quod habet essentiã completã. Sʒ ex ꝯiũctione subiecti ⁊ accñtis non resultat vnũ ꝑ se. sed solũ ꝑ accidens. quia q̃uis accñs inclinationẽ habeat ad suũ subiectũ. nõ tamẽ ecõtra. iõ solũ ex ipis fit vnũ ſm q̃d ⁊ ꝑ accñs. nã accidens nõ vnit̃ subiecto vt actus ꝓprie potẽtie.

De ente et essentia

ideo accidens nō est ps essentie ꝯplete sic sȝ materia ꝛ forma. vnde forma in sua diffōne aliq̄d extrinsecū recipit. ptȝ p phm scdo de anima qui diffinit aīam p corpus eo ꝙ ad ipm hȝ inclinationē. Dicit enī ꝙ aīa est actus corpis. ꝛ sil'iter materia nō habet esse nisi p formā. iō p formaȝ diffinitur. ꝛ sic. patȝ ꝙ nō sil'r vnitur accn̄s suo subiecto. sicut forma materie.

Conclusio Secunda substantia est causa ꝛ pncipium accidentis. pbatur quia in q̄libet genere illud quod est p se tale ē pfectū. ꝛ pmū in illo genere. ꝛ ē cā eoꝝ que sunt post. ꝛ que sunt talia p pticipationē sicut ignis ē p se calidus ꝛ primo. ꝛ calor nō ꝯuenit alijs reb⁹. nisi per ipm Sed in genere entis. quod diuiditur in decē p̄dicamenta. substantia est pmū ꝛ pfectissimū. eo ꝙ habet per se esse ꝛ accidens ꝓpter sui impfectionē non habet esse in substātia. igitur ꝯclusio vera. Ex isto sequitur ꝙ substātia. potest intelligi ꝯplete sine accidēte ꝛ nō ecōtra. patet quia primū ꝺm se potest intelligi sine secūdo. quia non habet dependentiā ad secundum sed secundū dependet a pmo ꝛ impfectū a pfecto. igitur correlariū est verū.

Dubitatur primo. vtrum in accidētibus sint genera ꝛ spēs ꝛ differentie. Et videt ꝙ non. qꝛ genus sumitur a materia. ꝛ drn̄tia a forma. sed accidentia nō ꝯponūtur ex materia. ꝛ forma. igitur in ipis non sunt genus ꝛ drn̄a Ad dubiū rn̄detur ꝙ in accidentib⁹ reperiunt genus ꝛ spēs. ꝛ differentia Aliter tamen q̄ȝ in substantijs. quia pmū qd̄ est in ipsis accn̄tib⁹ sumitur ex primo modo essentiali. ꝺȝ ꝙ ens diuiditur in decē prima genera. sicut pm⁹ mod⁹ essendi q̄ȝtitatis ē in esse p modū mensure. ꝛ primus modus qualitatis est inesse p modū dispositionis ꝛ sic de alijs p̄dicamētis. sed drn̄e accidentiū sumuntur ex pte diuersitatis. pncipioꝝ ex quib⁹ causant in subiectis. vel ihabitudine forme ad materiā. vel econtra ꝛ sic de alijs quia tamen ꝓprie passiōes ex pncipijs sui subiecti cāntur. idō subiectū ponit in diffōne eoꝝ loco differentie si illa accidentia diffiniant. in abstracto. vt cū dicit. symitas est nasi curuitas sed quando in ꝯcreto diffiniunt subiectū i sua diffinitione ponitur p modū generis. vt symus est nasus curuus. et simile est vbi vnum accidens causatur ab alio accidente. qꝛ accidēs quod est causa se habet p modū subiecti respectu alterius. vt relatio causatur ab actione. vel passione siue a qualitate. Ad rationē dubij dicitur ꝙ genus nō sumitur a vera materia. sȝ ab illo quod habet modum materie. ꝛ illud bene reperitur in accidentibus.

Dubitatur secūdo. Qualiter subiectū ponitur p modū differentie in diffinitione accidentis. abstracti. Ad dubiū respondet ꝙ cā ē quia accidens in abstracto designatū dicit q̄ndam dependentiam que incipit a natura ꝑcata ꝛ terminatur in subiecto. sed quia illa habitudo incipit a natura accn̄tis. iō in prio loco diffinitionis ponit gen⁹ de p̄dicamēto accidētis. sȝ quia subiectū terminat illā dependentiā. ideo in tali diffinitione ponitur subiectū p moduȝ drn̄e. Circa tamen p̄dicta ꝯsiderandū est ꝙ aliquotiēs ꝓpria pncipia accidentiū sunt nobis ignota. ꝛ nominibus ꝓprijs innoīata sicut ꝛ i substantijs. drn̄e ꝓprie sepe sunt nobis ignote. iō q̄nq̄ȝ sumim⁹ drn̄as accidentiū suoꝝ ab effectibus sicut ꝯgregatiuū ꝛ disgregatiuū vis⁹ sūt drn̄e coloris. ꝛ sic patet qualiter essentia reperitur tam in accidentibus q̄ȝ in substantia. Et q̄liter se habent ad intentiones logicas. Rōnes facte ante oppositū faciliter soluūtur ex dictis quia solū pbant ꝙ in accedentibus nō est essentia cōpleta. tamen nō pbant quin ibi sit essentia incōpleta. Accidentia enī habent essentiam incōpletam. substantie vero materiales essentiaȝ habent pfectam. intelligentie vero pfectiorem. Sed prima causa qui deus est. essentiam habet pfectissimā. in quo sit finis et ꝯsummatio huius sermonis.

Questiones magistri Johannis versoris super tractatu de ente et essentia sancti Thome de aquino doctoris angelici ordinis fratrū pdicatorum expliciunt feliciter.

Adl. 2

129 [1]

Questões venerabilis dñi Joannis·Versoris super totã veterẽ artez

H×16027 = VK 1212

Circa inicium logice. Queritur vtrum logica sit sciēcia specialis ab alijs distincta. Arguitur prio ꝙ non sit scientia sic. Null⁹ mod⁹ sciēdi ē sciētia. sed logica est modus sciēdi. ergo logica nō est sciētia. Conseqn̄tia tenet in ferio. Maior patet q₂ mod⁹ rei nō est ipsa res. Minor ꝓbat᷑. q₂ logica est de argumentatione ꝑ quā habet᷑ omnis sciētia. ⁊ sic logica ē quidā mod⁹ q̄ omīs scientia acq̄ritur et hoc dicit phs in q̄rto methaphisice ꝙ absurdum ē simul q̄rere sciētiā ⁊ modū sciendi ꝑ modū sciēdi intelligēs logicā Scd̄o arguit᷑ logica est ars ergo logica nō est sciētia. Tenet cōsequētia ꝑ locū a disparatis quia ars ⁊ scientia sunt habit⁹ intellcūales distincti sexto ethicoꝝ

Tertio arguit᷑ ꝙ logica non sit specialis scientia quia est de argumentatione. sed argumētatio est instrumentum quo q̄libet scia acq̄rit᷑. et ꝑ cōsequēs logica est oībus sciētijs cōis.

In oppositū arguitur. q₂ logica ē de argumentatōe. sed argumētatio est ens rōnis ab oībus alijs entibus distinctuȝ habēs ꝓpria ꝑncipia ꝑtes ⁊ ꝓprietates de ipsa demonstrabiles. ergo sequit᷑ ꝙ logica est scientia specialis ⁊ distincta ab omībus alijs scientijs.

Sciendum Prio ꝙ q̄uis sint multe sciētie q₂ q̄libet habeat specialē modū ꝓcedendi que differt a modo alteri⁹ sciētie. ⁊ vnaqueq₃ sciētia differat ab alia. est tamē cōis mod⁹ vn⁹ oībus scientijs quo q̄s ꝑ inuestigatōem deuenit ex noticia noti ad noticiā ignoti. ⁊ hoc fit ꝑ actuȝ rōnis. qui vocat᷑ argumētatio siue rōcinatio que q̄dā argumētatio est ꝓcessus rōnis de noticia noti ad noticiā ignoti

Sciēduȝ Secundo. ꝙ q̄uis iste modus deueniendi ex noticia noti ad noticiā ignoti ꝑ argumentatōem sit omī scientie cōis si tamen iste modus ꝯsideretur ꝭm se ⁊ nō vt immiscetur alijs scientijs. sic est ens speciale de quo potest esse sciētia ⁊ potest esse subiectū in scientia speciali. Et hoc est qd̄ cōiter dicit᷑ ꝙ argumentatio potest duplicāter ꝯsiderari. Uno mō in cōi ꝭm simplicem ei⁹ ratione. ⁊ isto mō est vnū ens rationis habens specialem ⁊ distinctam rationem ab oī ente et reali q₃ rationali. ⁊ de argumētatōe hoc modo considerata est scientia specialis que logica vocatur. Secundo modo. potest argumētatō cōsiderari in particulari pro aliq̄ ꝑticulari argumentatōe qua vtimur ad acq̄sitōem scientie cōmunis. ⁊ hoc modo nō est subiectum alicuius scientie. sed est instrumentum quo ratio vtitur ad scientiam acquirendum.

Sciēdum Tercio. ꝙ aliq̄ ars siue scientia bene est specialꝭ cuius tamen vsus cōmunis est pluribus scientijs. Istud declarat venerabilis dn̄s Albertus per exemplum de mallio cōfuse cōsiderato qui ē instrumentum cōmune ad omē opus fabrile sed tamen est vna specialis ars fabricandi ipsum mallium. ⁊ eius vsus omnibus artib⁹ fabrilibus adhibet᷑. ⁊ similiter intelligendū est illud qd̄ dictum ē. de argumētatōe.

Sciēdum Quarto. ꝙ conformiter ad ꝑdictā distinctōnem de argumētatōe fit distinctio similiter de logica. q₂ logica potest dupliciter considerari. Uno modo vt docens. ⁊ sic est scientia docens quid sit argumentatio que eius ꝑtes et que ꝓprietates de ipsa argumentatione ⁊ eius ꝑtib⁹ demonstrabiles. Alio modo ꝯsiderat᷑ logica vt vtens. ⁊ hoc mō nō est sciētia. s₃ est quidā modus deueniēdi de magis noto ꝑ argumentatōnem ad noticiā ignoti. Et diffinit Albert⁹ logicā docentem sic. Logica est q̄ a fantasijs q̄ apparēt ⁊ nō sunt aīmū liberat errores damnat falsitates ostendit ⁊ veꝝ lume in omni ope cōtemplationis prebet. Et a Boetio sic diffinit᷑ logica est ratio discernēdi verum a falso. Sed doctor sanctus sic eā diffinit logica ē rationalꝭ scientia directiua actuum ratōnis. Sed logica vtens est habilitas vl' promptitudo arguēdi acq̄sita ex frequēti vsu argumētatōnis.

Conclusio Prima docens logica est scia spēalis. Pria pars patet videlicet ꝙ sit scientia quia est de argumentatione tanq₃ de subiecto que est ens speciale rationis distinctum ab alijs entibus realibus ⁊ rationabilibus habens propria principia. ⁊ causas ⁊ proprietates. ⁊ partes per huiusmodi principia ⁊ causas de argumentatōne et suis partibus demonstrabiles. Secūda ꝑs patet quia argumentatio in se considerata est ens speciale ab omnibus alijs distinctum. ergo bene sequit᷑ ꝙ logica q̄ est de argumētatōe sit scientia specialis ab omnibus alijs distincta. Consequentia patet per philosophū i tercio de

anima dicentem. Secantur eñ sciētie quemadmodum res de quibus sunt.

Conclusio scđa: Logica vtēs non est scientia specialis. Primū patet qꝛ vsus scientie nō est scientia Secundum patet qꝛ vsus arguendi omnibus alijs scientijs adhibetur.

Dubitaẗ primo. cū de argumentatōne non possit haberi scientia nisi per argumentationē vnde a priori inest nobis modus sciēdi quia nobis īest necessario ante logicā. Ad dubium respondet Auicenna ꝙ modus sciēdi q̇ est per argumentationē omnibus hominibus inē per hoc ꝙ intellectuales sunt. ex hꝫ eñ ꝙ hō intellectualis ē susceptiuus disciplīe ⁊ formaꝝ intelligibiliū. ⁊ quia intellectus eius debilis est cū sit stramētum intelligentie ideo ꝯponit vnā formam intelligibilem cū alia. ⁊ diuidit vnaꝫ ab alia ꝯponendo aūt ⁊ diuidendo admiraẗ de hijs que apphendit. ⁊ quia admiratur suspēdiẗ animꝰ eius ⁊ ꝯpat vnā rem ꝯgnitam ad incognitam. ⁊ sic deuenit ꝑ hāc ꝯpationē ex noticia rei cognite ad noticiā rei incognite ⁊ talis ꝓcessio argumētatio est. sic patet q̄liter modus sciendi inest nobis a natura impfecte tñ sed pficitur per artē vsum. ⁊ exercitiū. ⁊ ideo dicit Tullius ꝙ a natura insunt nobis q̄daꝫ seminaria ad que si deuenire possemꝰ nos vtiqꝫ ad btm̄ finē pducerent. Et victorinꝰ ait. Q̲ natura fcit abilē. ars facilē. vsus vero potentē.

Dubitatur. quid sit ammiratio: Dicendū ꝭm venerabilē dñm Albertū ꝙ est agonia mentis suspensio cordis pueniens ex stupore magni ꝓdigij in sensu apparentis cū desiderio inueniendi causam. Et admirabile est cuiꝰ causa est occulta inuentioqꝫ rara.

Dubitatur. Quid sit ratio que argumētatio dꝛ in libro diuisionū. Rñdet ysaac. ꝙ ratio ē aīe intellectual' ꝟtus faciēs currere causam in causatum. vocans generaliter illud causam qđ est notius altero siue simpliciter siue quo ad nos ꝑ cuius ꝯgnitionē venit ratio incognitionem alterius applicando ⁊ ꝯpando noticiam illius qđ notū est ad illud qđ est ignotum ⁊ sic applicādo dꝛ facere currere cām in causatū

Questio secunda vtrum logica debeat dici pars philosophie

Dubitatur: Utꝝ ratio hoc modo accepta ⁊ intellectus sint vna potētia aīme ꝭm reꝫ aut drañt. Rñdeẗ ꝙ sint vna potētia ꝭm rē et drñt ꝭm rōeꝫ qꝛ potētia intellectiua aīe simpl'r apphēdens ⁊ ꝑncipia indemōstrabilia speculās intellectꝰ dꝛ. Eadē ꝟo potētia discurrēs de noticia ꝯgniti ad noticiā ignoti dꝛ rō. Et adūtēdū ē ꝙ istiꝰ poñe sūt tres opatōes. Pria ē simplicium apphēsio ꝑ quā format diffinitiones. Secūda est ꝯpositio ⁊ diuisio per quam format enūciatōes. Tercia est discursus de vno in aliud per quem format argumentationes. Et logica dirigit huiusmodi potentiā in istis operationibus. quia docet recte diffinire ⁊ recte cōponere ⁊ diuidere ⁊ recte discurrere. Cōsiderat etiam logicus secūdas intentiones vt sunt diffinitio. argumentatio. compositio ⁊ diuisio. et ꝑ istas tres operationes formantur. ⁊ hac duplici de causa logica rationalis dicitur ⁊ magis proprie denominatur a lexis ꝙ est ratio qꝫ a logos ꝙ est sermo.

Modus sciendi accipitur dupliciter

Ad rationes. ante primū oppositum

Ad primā dicitur ꝙ modus sciendi accipitur dupliciter. Uno modo pro ipsa argumentatōne ꝭm ꝙ vsus eiꝰ cōis est omnibus sciētijs ⁊ eis immiscetur. ⁊ isto modo non est scientia neqꝫ de modo sciendi est scientia. Alio modo potest accipi modus sciendi pro ipsa argumētatōne in se ⁊ absolute considerata prout est ens speciale qđ potest esse subiectū in aliqua sciētia mō expresso in corpe q̄stionis ⁊ isto modo. modꝰ sciendi nō est scientia. sed de modo sciendi ē scientia que logica dicitur. Potest etiā modus sciendi accipi non ꝓ argumentatione in se neqꝫ etiam pro argumentatione per vsum eius immixta alijs scientijs. sed pro doctrina siue scientia que docetur ⁊ scitur ⁊ que argumentatio dicitur ⁊ isto modo logica bene diceretur modus sciendi. ⁊ sic accipiendo modum sciendi. modꝰ sciendi bene est scientia. Ad secundam diciẗ ꝙ ars dupliciter accipitur. Uno mō vt ē recta ratio reꝝ factibiliū a nobis. ⁊ hoc modo distinguitur a scientia. nec isto modo logica diciẗ ars Alio modo dicitur collectio multorum preceptorum in vnum finem tendentiuꝫ. ⁊ hoc modo omnis scientia potest dici ars. quia in omni scientia colliguntur multe conclusiones tendentes in cognitionem sui subiecti. ⁊ hoc modo ars scientia dici potest. Ad aliam patet solutio ex dictis.

Queritur secundo: Utꝝ logica debeat dici pars philosophie. Arguitur ꝙ non. Primo autoritate philosophi sexto metaphisice ponentis tm̄ tres partes philosophie scilicet phisicam mathematicam et methaphisicaꝫ ergo. ⁊c̄. Secundo arguitur diffinitio est medium demonstrationis facientis scire. ergo tot sunt partes philosophie ⁊ non plures quot modis diffinitiones variantur. sed diffinitiones non variantur. nisi tripliciter Quia vl' diffinitio rei concipit motum vel materiam sensi/

bilē. ⁊ est diffinitio phisica vel abstrahit a mo/
tu ⁊ materia sensibili licet nō a materia intelli/
gibili. ⁊ sic ē diffinitio mathematica. vł abstra
hit penitus a motu ⁊ materia tam sensibili q̄ȝ i
telligibili. qnia talis res bñ potest eē sine mate/
ria ⁊ sic est diffinitio metaphisica. ⁊ nō possunt
pluribus modis rerum diffinitiones narrari
ergo logica nō est pars philosophie. Tercio ar
guit᷑ nullius rei modus cū re. cuius ē modus
venit in sui generis diuisionem. sed logica est
modus philosophie. ergo nō venit in diuisio/
nem philosophie tanq̄ȝ pars eius. In opposi/
tum. arguitur primo quia philosophia ꝺm ge
nus suū est comprehensio omnium quorūcū/
q̄ȝ entium ꝺȝ ꝙ possibile est homini talia entia
comprehendere ꝺm rationem ⁊ intellectū. sȝ lo
gica est cōprehensio alicuius entis. qꝛ est de se/
cundis intentionibus adiunctis primis. ergo
est pars philosophie. Secūdo apud philoso/
phos scȝ perypoteticos philosophia diuidit᷑
prima sui diuisione in phisicā generaliter dic/
tam ethicam generaliter dictam ⁊ rationalem
siue sermocionalem generaliter dictam. Phisi
ca vero generaliter dicta ꝺm omnes perypoteti
cos cōprehendit naturalem philosophiā ma/
thematicā ⁊ metaphisicam. Ethica vero gene/
raliter dicta continet sub se monasticam ycono
micam ⁊ politicam. Rationalis aūt generalit᷑
dicta comprehendit omnem modū deueniēdi
de noto ad ignoti noticiā. quod per multa ge/
nera ꝓpositionū fit. ergo philosophi perypote
tici dixerūt logicam esse partem philosophie.
Tercio arguit᷑. illud necessario est de intentio/
ne philosophie. sine quo nullus potest deueni/
re in ꝯgnitionē alicui⁹. sed nullus ignorans lo
gicam alicuius ignoti perfectam potest acqui/
rere cognitionem. ergo logica est de intentione
philosophie et pars eius.

Sciendum primo. ꝙ ista cōtentio an
scilicet logica sit pars philosophie vel nō nul/
la est. quia contendentes nō referunt suas intē
tiones ad idem. dicentes em̄ logicam non esse
partem philosophie stricte philosophiam acci
piunt pro sola philosophia reali ⁊ contempla
tiua. que ē cōprehensio entis realis realit᷑ a na/
tura causati. dicentes autem logicam esse par/
tem philosophie. philosophiam accipiūt com/
muniter scȝ pro omni apprehensione veritatis
entis qualitercūq̄ȝ considerati siue in seipso si/
ue in nobis cognoscentibus aut operantibus
Et pro intellectu huius vltimi dicti.

Sciendū scdo. ꝙ om̄e ens vel est a na/
tura causatum vel a nobis. Si secundū hoc ē
dupliciter. quia vel est a nobis causatum prac
tice vt sunt factibilia ⁊ agibilia. Factibilia qui
dem de quibus sunt artes mechanice. ⁊ agibilia
de quibus sunt scientie morales. Uel est causa
tum a nobis per operationem intellectus specu
latiui querentis scientiā vt secunde intentio/
nes. de quibus sunt rationales seu sermociona
les scientie. Sed de primis entibus scilicȝ a na
tura causatis est scientia realis contemplatiua
que diuiditur in tres partes ꝺm triplicē mōm
diffiniendi superius expressum. De secundis
autem entibus scilicet ab opere nostro practico
siue a voluntate causatis sunt artes mechanice
aut morales vt dictum est. Sed de alijs enti/
bus scilicet de secundis intentionibus sunt sci
entie rationales siue sermocionales. ⁊ sic philo
sophia communiter dicta comprehendit cog/
nitionem omnium istorum entium. sed philo
sophia stricte accepta sub se comprehēdit realē
scientiam contemplatiuam.

Sciendum tercio. ꝙ sicut in philoso/
phia reali ⁊ contemplatiua ꝺm diuersum mo/
dum diffiniendi accipitur diuersitas partiuȝ
philosophie. sic in rationali philosophia ꝺm
diuersos modos ratiocinandi partes eius di
stinguuntur. Si em̄ ratiocinatio procedat ex
signis facientibus oꝑnatum siue presumptio/
nem vel persuasionem sic est rethorica. Si ve/
ro procedat ex fictis facientibus abhominatō
nem vel delectationem sic est poetria. Si vero
procedat ex probabilib⁹ applicabilibus mul/
tis scibilibus sic est dyalectica. Si ex causis es
sentialibus ⁊ proprijs procedat sic est demon/
stratiua. Si vero ex hijs que videntur ⁊ non
sunt sic est sophistica. Si vero ex cautelis cō/
pellentibus respondentem dicere ea que nouit
sic est temptatiua. ⁊ sic ꝺm diuersos modos ra
tiocinandi facile est distinguere partes philoso
phie rationalis.

Conclusio responsiua. logica nō est ps
philosophie stricte accepte. sed est pars philoso
phie generaliter dicte. primam partem conclu/
sionis probant rationes ante oppositum. secū
dam partem probant rationes adducte post
oppositum.

Dubitat᷑ ꝑmo. vtrū eadē sunt ꝑncipia
essendi ⁊ cognoscendi. Respondetur breuiter
ad dubium ꝙ sunt eadem ꝺm rem. sed ꝺm rati
onem differunt. quia ꝺm esse quod habent in re
bus extra animam sunt principia essendi ꝺm
esse autem quod habent in intellectu sunt ꝑnci
pia intelligendi seu cognoscendi. ⁊ intelligitur

ꝺe principijs cognoſcendi a priori. quia aliq̄ ſunt bene principia cognoſcendi a poſteriori. que tamen non ſunt principia eſſendi niſi ſm quid. cuiuſmodi ſunt accidētia propria vt habetur in primo ꝺe anima. Accidentia magnam partem conferunt ad cognoſcenduȝ quod q̇d eſt. Et eſt aduertendum ꝙ res habent triplex eſſe vnum habent in ſuis principijs ⁊ cauſis. Aliud in ſuis ſingularibus et ſuppoſitis. Reliquum vero habent in intellectu et ſm iſta diūſa eſſe conueniunt eis diuerſa accidentia vt patet cuilibet intuenti.

Dubitat̄ ſcḋo: quomodo differunt ſciens ſapiens ⁊ philoſophus. Reſpondetur ꝙ ſic differunt. quia aliquis dicitur ſciens qui cognoſcit veritatē alicuius cōcluſionis neceſſarie per eius propria principia ⁊ cauſas. Sed dicitur ſapiens per hoc qḋ illud ſcitum efficitur ſibi ſapidum quod contingit quando ſcit reſoluere tale ſcitum vſq̧ ad principia ſimpliciter prima. Unde dicitur ſapientia quaſi ſapida ſcientia: Sed dicitur philoſophus per hoc ꝙ tale ſapidum ſcitum conuertit in amorē Dicitur enim philoſophus a philos quod eſt amor. ⁊ ſophos quod eſt ſapientia quaſi amator ſapientie. Sed quia nomen ſapientis. videtur eſſe nomen nimie errogantie. ideo antiq̄ non voluerunt dici ſapientes ſed philoſophi. Et ex iſtius dubij reſponſione ſatis patet ſolutio alteriꝰ dubij q̄o ꝯmuniter querit̄ q̄lit̄ differunt ſcientia ſapiētia ⁊ philoſophia.

Dubitatur tercio: quare mathematica dicitur ſcientia diſciplinal'. Reſpondetur ꝙ cauſa eſt facilitas comprehenſionis eiꝰ. Entia em̄ mathematica. vt comprehēdantur. nō egent experientia in comprehendente. ideo iuuenibus maxime proporcionata eſt mathematica ⁊ iuuenes antiquitus ꝺediti ad philoſophiam in mathematicis primo inſtruebantur nominatur etiam mathematica ſepius a philoſopho ꝺemonſtratiua eo ꝙ in mathematicis certiſſime ſunt ꝺemonſtrationes. Et ergo plato qui dixit anime rationali ſcientias eſſe concreatas probauit poſitionem ſuam per exemplum mathematicale. quia propoſuit iuueni vni. q̄ nūq̧ fuit inſtructus in mathematica pricipia geometrie. quibus ipſe iuuenis aſſentiens dixit veritatem propter certitudinē ſcientie ⁊ ordinatam interrogationē quare dixit Plato ſcientias nobis concreatas.

Dubitatur quarto. quomodo differūt monaſtica yconomica ⁊ politica Reſpondetur ꝙ differūt ſic. quia monaſtica tractat ꝺe regimine vnius hominis in ſeipſo. Unde dicit̄ monaſtica a monos. quod eſt vnum et ycos ſcientia quaſi ſcientia ꝺe vno ſm ſe. Sed yconomica tractat ꝺe regimine familie ꝺomeſtice. ⁊ dicitur ab ycos quod eſt ſcientia ⁊ nomos quod ē ꝺomus ſiue familia. Politica vero ꝺe regimine ciuitatis ꝺeterminat. Unde dicitur a polos quod ē pluralitas et ycos ſcientia. quaſi ſcientia plurium ſcilicet hominum vel pluralitatis.

Ad rationes dicendū. ꝙ ratōnes ante oppoſitum procedunt ſtricte capiendo philoſophiam ⁊ alie que ſunt poſt oppoſituȝ procedunt large capiendo philoſophiā. ⁊ ideo ꝺicitur ꝙ contentio illa friuola eſt ⁊ infructuoſa. Friuola q̇dem quia ad nomē tm̄. Infructuoſa vero vt dicit Auicēna q̄ꝛ nullatenꝰ ꝺeclarat ad propoſitum.

Questio tercia v[trum] logica sit vtilis et necessaria

Querit̄ tercio: vtrum logica ſit vtilis et neceſſaria. Arguit̄ p̄mo ꝙ nō. quia logica eſt ꝺe genere boni et honeſti cū ſit ſcientia ſpeculatiua. ergo nō eſt ꝺe genere boni vtilis. ꝯn̄a patet q̄ꝛ mēbra expoſita nō coincidūt in idē. Scḋo arguit̄ ꝙ nō ſit neceſſaria. q̄ꝛ logica pōt ab homine adipiſci ⁊ nō adipiſci. ergo nō ē neceſſaria. ꝯn̄a patȝ q̄ꝛ necāriū dꝛ qḋ nō pt nō eē.
Tercio arguit̄ vtile ⁊ neceſſariū ſibi inuiceȝ repugnant. ergo nō ſtat ꝙ logica ſit vtilis. ⁊ neceſſaria. Quarto arguit̄ ſcientie alie poſſūt ſciri ſine logica vt ſcientia legum ⁊ ꝺecretoꝛuȝ ⁊ medicinaꝝ. ypocras em̄ fuit ſummus medicꝰ qui nunq̧ habuit artem logice. ergo logica nō eſt vtilis ⁊ neceſſaria. In oppoſitū ē Ariſtoteles ⁊ eius expoſitores.

Sciendum primo. ꝙ duplex eſt vtile: Quoddam eſt quod ꝺe ſe non eſt bonum. nec appetibile. ſed ſolum ex ordinatione ad aliud conſequendum per ipſuȝ vt potio amara. que non niſi propter ſanitatem appetitur. et non propter ſe. ⁊ hec eſt propria acceptio vtilis ꝑ vt diſtinguitur contra honeſtum quia bonum honeſtum eſt vt dicit Tuliꝰ. quod ſua vi nos trahit et ſua dignitate nos allicit et hoc modo logica non eſt vtilis, quia etiam propter ſe appetibilis eſt. Aliud eſt vtile quod et ſi valeat ad aliquod aliud bonum conſequendum. tamen in ſe habet etiam rationem boni. et eſt appetibile ⁊ illud vtile in eodem ſubiecto bene cōuenit cū honeſto. licet ſub alia ratione. Nam vt dicit Tulius. Bonū honeſtum habet multas vtilitates in ſe ⁊ ſibi adiūctas ⁊ iſto modo

logica est vtilis. quia propter se ꝛ propter ali/ud appetibilis est. Et iterum vtroqꝫ modo dictuꝫ vtile duplex reperitur. Nam aliquod ē vtile ad aliquem finem consequendū. sine quo tñ finis ille potest adipisci. ꝛ tale vtile non conuenit cum honesto. ymmo sibi repugnat. et isto modo logica nō est vtilis ad scientias acquirēdas. Aliud est vtile ad aliquem fineꝫ. sine quo finis ille haberi non potest. ꝛ tale vtile est etiam honestum ymmo necessarium. sicut ē logica ad alias scientias acquirendas.

Sciendum secundo. ꝙ necessarium vt sufficit ad propositū duobus modis dicitur Uno modo absolute et sic distinguitur cōtra vtile et tale necessarium est sine quo res nullo modo potest esse. vt necessarium est hominem. esse animal absolute ꝛ hoc modo logica non ē necessaria. Alio modo aliquid dicitur necessa/rium ex suppositione finis. vt necesse est hominem esse virtuosum. si debeat consequi beatitu/dinem. ꝛ hoc modo logica est necessaria.

Sciendum tercio ꝙ omnis potentia que potest agere recte ꝛ non recte ad hoc ꝙ ipsa recte agat infallibiliter indiget aliquo habitu. dirigente ipsam in sua opatione. Sed sic ē ꝙ ratio nostra in suis actibus potest se habere recte ꝛ nō recte. sicut in diffiniendo. componēdo ꝛ diuidēdo. qꝛ vt habetur nono metaphisice rationalis potentia differt ab irrationali. qꝛ ratōnalis valet ad opposita. irrationalis vero ad vnum determiata est. ergo ratio nostra indiget aliq̄ habitu dirigente ipsam in suis actibꝰ Talis autem habitus est logica q̄ docet recte diffi/nire recte componere ꝛ diuidere. ꝛ recte arguere ideo dicit Alforabius in logica sua. ꝙ sicut se habet grammatica ad linguam dirigendaꝫ in recte loquendo. sic se habet logica ad rationem dirigendam. quia eam dirigit in recte arguen/do. Et ideo dicit doctor sanctus. ꝙ logica sit scientia directiua actuum rationis.

Conclusio responsiua: Logica est vtilis ꝛ necessaria capiendo vtile ꝛ necessariū scđo modo. Ista conclusio patet p vltimū notabile Et aliter probatur. Logica est scientia docens omnem modum per quem ignotum fit cognitum. ergo in nulla scientia potest aliquid fieri cognitum nisi per logicam. Secundo proba/tur sic. logica est ratio discernēdi ꝛ docens qualiter de quolibet differendum sit. vt dicit Boetius in thopicis. que in duas diuiditur ptes scilicet in inuentiuam. quam greci thopicam dixerunt ꝛ in iudicatiuam quam greci analeticam dixerunt. modo constat ꝙ sine argumentatione non deuenitur de noto ad ignotum. quia argumentatio discretio quedam est. que discretio non est nisi inquisitio discernens qualiter notum comparatur ad ignotum vel scilicet vt causa vel vt principium vel vt signum vel vt coniectura vel vt repugnans ad ipsum. vel aliquid huiusmodi. que omnes habitudines in logica docentur. ergo ad omne quod scire que/rimus vtilis est logica ꝛ necessaria. ideo sepe dt Arestoteles ꝙ causa errorū antiquorum in mltis materijs fuit ignorantia logice. Ter/cio probatur sic. scientia est habitus conclusionis. per demonstrationem acq̄situs. sed concludere nescit qui ignorat quid ꝛ ex quibus ꝛ qualiter concludēdū sit. hoc autē docet logica ḡ ꝛc.

Quarto probatꝰ sic. quāuis nescientes lo/gicam aliquid scire videantur. rationē tamen sui sciti ignorant ꝛ ergo se habent ad scire sicut ignis ad conburendum ut dicitur primo me/taphisice. qꝛ sine discretione per necessitatē na/ture operatꝰ. ergo inhabiles sunt tales ad docē/dum. quia docere nescit qui rationem sui sciti non valet exponere. que quidē expositio est ar/gumentatio quam docet logica. Quinto ꝓbatur sic. omnis inuentio alicuius ignoti sit ꝑ locales habitudines. quas docet logica in thopicis. ergo sine ea ignotum inueniri non potest

Simuliter nihil perfecte scitur. nisi per reso/lutionē eiꝰ in sua principia ꝛ causas. sed omnē modū resoluendi docet logica scilicet in libris posteriorum. igitur logica est necessaria quare dicit dominus Albertus ꝙ logica est quoddā equelibrum rationis. per quod omne qđ scitꝰ q̄si per rectam mensuram ponderatur. Sexto probatur. quia felicitas hominis consistit in cōtemplatione veritatis. sed recte cōtempla/ri nescit qui nescit inuenire quod querit cōtem/plari ꝛ iudicare ipsum iam inuētuꝫ. sed omnē modū inueniēdi docet thopica ꝛ omnē modū iudicandi ꝛ inueniendi docet analetica. ergo sequitur ꝙ logica ad cognitionē omnium aliaꝝ scientiarum ꝛ ad nostrā felicitatē est vtilis et necessaria.

Ad rationes ante oppositum dicēdū ꝙ tres prime solute sunt. Ad vltimā dicitꝰ ꝙ ille sciētie haberi nō possunt perfecte sine logica. Et ad illđ quod dicitꝰ de ypocrate dicenduꝫ est ꝙ licet nō habuerat artem logice complete. tamē parū sibi deficiebat cū per industriam ꝛ per perfectionem luminis naturał sui intellectꝰ ra/

Questio q̃rta. V[trum] argumentatio sit subiectum totius noue logice

tiocinando nunq̃ aut raro deficiebat. Et hec de questione sufficiant.

Queritur quarto. Utrum argumentatio sit subiectum totius logice. Arguitur ꝙ non. q2 ens rationis est subiectum totiꝰ logice. ergo non argumentatio. Antecedens patet. quia logica est generalis scientia sicut methaphisica. ergo sicut methaphisica habet ens reale pro subiecto ita logica ens rationis.

Secũdo arguit͛ illud est subiectum in aliqua scientia quod est principalissimum in illa scientia consideratum ꝛ ad quod alia reducunt͛. sed sic est de sillogismo in logica. ergo sequitur ꝙ sillogismus est subiectuȝ. ¶ Tertio arguit͛ sciẽtia denominat͛ a suo subiecto. sed logica sermotionalis scientia a sermone dicit͛. ergo sermo est subiectũ logice. Quarto arguitur de subiecto debet presupponi quid est ꝛ quia est. sed in logica inquirit͛ quid est argumentatio. ergo argumentatio non est subiectũ in logica. Quinto arguitur idem non potest esse instrumentum ꝛ subiectum alicuius scientie. sed argumentatio est instrumentum in logica. ergo nõ est subiectum logice. In oppositum sunt expositores philosophi. Primo videbit͛ de quesito. secũdo erũt aliqua dubia.

Sciendum primo. ꝙ subiectum attributionis est terminus communissimus simplicissimus primo notus in aliqua scientia cõsideratus. nõ excedens methas illius scientie ad quem omnia in illa scientia considerata habent ordinem ꝛ attributionem. Unñ sunt tres conditiões subiecti attributionis. Prima cõditio est ꝙ illud sit principaliter consideratuȝ in sciẽtia. cuius est subiectum ꝛ isto modo passiones subiecti que considerant͛ ratione subiecti ꝛ non principaliter nõ habent rationẽ subiecti. Secunda conditio est ꝙ omnia considerata in scientia cuius est subiectum habeant reductionem ad tale subiectum. ꝛ sub eo contineantur q̃tum ad rationem considerati. Unde aliqua reducuntur ad subiectum vt principia eius. aliqua vt partes subiectiue vel integrales eius. Tercia conditio est ꝙ tale subiectum sit adequatum scientie cuius sit subiectũ ita ꝙ sub tali ratione formali in nulla alia scientia consideretur. sed sit sibi proprium sb tali ratione.

Sciendum secundo ꝙ subiectum accipitur octo modis. Primo modo pro obiecto alicuius potentie. vt color dicitur subiectũ visus. Secũdo modo pro famulo alicuiꝰ domini. vt seruus dicitur subiectus domino. Tercio modo pro corpore posito sub alio. vt fundamentum est subiectum parietis. Quarto modo pro subiecto accidẽtis. vt paries respectu albedinis. Quinto modo pro subiecto propositionis. vt hõ in hac hõ currit. Sexto mõ pro subiecto proprie passiõis. vt risibile ad hominẽ. Septimo pro subicibili inferiori alicuius supioris vt homo ad animal. Octauo pro subiecto attributiõis vt argumentatio vel simile. de quo ẽ hic ad ꝓpositum. Qui modi continentur in his versibus. Obiectũ verna. positũ sub. cui quid inheret. Quod prius ẽ copula. ꝓpriũ logicalit͛ infra. Quo sil'ars heret. sunt bis sbiecta quaterna.

Sciendum tercio. ꝙ aliquorum antiquorum secta interpretabatur logicam esse sermocionalem scientiam. dicentes logicam generaliter dictam continere grammaticam rethoricam ꝛ logicam proprie dictã ꝛ poetriã. ideo dicebant ꝙ sermo prout est designatiuus rerũ que per ipsum significantur est subiectum logice quos impugnat Auicenna in sua logica. Aliĳ vero dixerunt sillogismũ esse subiectum logice q2 est precipua species argumentationis. Aliĳ dixerunt ens rationis esse subiectum logice. q2 logica est de secundis intentionibꝰ que significant entia rationis.

Conclusio prima: sermo non est subiectum in logica. Probatur: q2 sermo de se nihil significat. quia alias apud omnes idẽ significaret. sed significat ad placitum primi instituentis. ergo nõ potest esse subiectum logice cuius intentio est docere modum deueniendi. de noticia noti ad noticiam ignoti.

Conclusio secunda. sermo significatiuus non est subiectuȝ logice. Probatur quia sermone significatiuo ꝛ ad se ꝛ ad alterum vtitur logica per accidens pro quanto logicus sine sermone significatiuo nõ põt suũ cõceptũ alteri significare. Sed rõcinatione vtit͛ logicus ꝑ se ꝛ ad se ꝛ ad alterũ ad noticiã alicuius ignoti accipiendã. Itẽ oĩs sermo significatiuꝰ ẽ cõplexꝰ vel incõplexꝰ. si sit incõplexꝰ tũc nõ facit fidẽ de ignoto. q2 hͦ ꝯuenit argumẽto. ḡ nõ põt esse subiectũ logice. Tenet ꝯña q2 nõ deuenit͛ de noticia noti ad noticiam ignoti nisi per illud quod fidẽ de ignoto facit verũtamẽ sermo incõplexus bñ consideratur a logico. vt est

pars sermonis complexi. Si sit complex9 adhuc fm q huiusmodi non facit fidez q res ita sit vel non sit. ergo sermo significatiuus nō potest esse subiectum in logica.

Conclusio tercia. terminus complex9 enunciatiuus non est subiectum logice. Probatur quia licet significat aliquod esse vel non esse. tamen non facit fidem de re enunciata nisi pro quanto sub forma argumentationis ponitur.

Cōnclusio quarta: syllogismus non ē subiectum attributionis totius logice. Probatur quia intentio logice est docere omnē modum deueniendi de noto ad ignoti noticiā sed per syllogismum illud fieri non potest quia solum ꝓcedit ab vniuersali vniuersaliter accepto. quod in multis scientijs fieri non potest. vt in rethoricis. in quibus virtute localis habitudinis per enthimemata concludit̃ illud. qd̃ queritur. sicut etiam in quibusdam alijs sciētijs experimentalibus. in quibus notificatur illud quod queritur per singularia cognita. et sic tales scientie non vtuntur syllogismo perfecto. sed exemplo vel inductione. ⁊ ita syllogismus nō est instrumentum satis cōmune ad accipiendum cuiuslibet noticiā ignoti. ergo ⁊c. Est tamen aduertendum q fm dominum Albertum. triplex potest assignari subiectū in aliqua scientia scilicet subiectuz commune quod inter omnia considerata in tali sciētia est communius. Aliud est subiectum speciale cui9 noticia principaliter in illa scientia queritur. ⁊ tale dicitur subiectum attributionis. Terciū est subiectum specialissimum quod inter partes subiecti attributionis est principalior ps. et fm hoc syllogismus posset dici subiectum ipsius logice. ⁊ ens rationis potest dici subiectum commune in logica. argumentatio vero dicitur subiectum speciale siue attributionis.

Conclusio quinta. ens rationis nō ē subiectum logice. Probatur quia intentio logice non est docere ens rationis fm formalem rationem eius sed solum de aliquo ente ratōis quod est argumentatio.

Conclusio sexta. argumentatio est subiectum attributionis huius toti9 logice. Probatur: quia logica est scientia contemplatiua docens qualiter ⁊ per que per notum ad noticiam ignoti deuenitur. ergo necessario oportet q logica pro suo subiecto habeat illud quod est instrumentum rationis in acquirendo noticiam cuiuslibet ignoti per notum. hoc autem est argumentatio fm q argumētatio est ratiocinatio mentem arguens ⁊ conuincens per habitudinem noti ad ignoti noticiam prouenįens. ergo ⁊c. Probatur hoc etiam per conditiones subiecti attributionis que argumentationi respectu logice conueniunt. quare est subiectum.

Dubitatur primo: vtrum omnes scientie sermotionales eodem mō sermone vtantur. Respondetur q nō quia grammatica sermone vtitur prout est designatiu9 congrui vel incongrui absq3 eo q facit fidem de re significata per ipsuz. Sed poetria sermone vtitur ꝓut pronunciatur cum delectatione vel tristicia. Rethorica vero vtitur sermōe ornato ad persuasionem vel dissuasionem. Logica autē vtitur sermone prout est ps instrumenti quod facit fidem de ignoto.

Dubitatur secundo. vtrum notuz per qd̃ acquiritur scīa ignoti faciat noticiā ignoti prout illud ignotum est res extra animā existens aut prout est noticia rei existens in anima. Respondetur q prout ē noticia rei in anima existens fm aliquam habitudinē. comparata ad ignotum est declaratiua ignoti iō ipsū ignotum per noticiam ipsius noti aliquo mō percipit intellectus.

Dubitatur tercio. Per quid efficit̃ notum illud ꝑ qd̃ accipitur primo noticia ignoti vi argumentationis. Respondetur q lumine naturali nostri intellectus est nobis notuz. q2 prima principia per seipsa absq3 ratiocinatione nobis nota sunt

Ad rationes ante oppositum. ad primam dicendum vt iam dictum ē q ens rationis bene potest esse subiectum cōmune eo modo quo logica est scientia communis. quia logica dicitur sciētia communis eo q habet viā ad omne ens per applicationem sui subiecti attributionis. vt habetur primo thopicorum. Ad secundam satis patet solutio ex q̄rta cōclusione. q2 syllogismus nō ē satis generale instrumentū inueniēdi quodlibet ignotū. Ad terciam dicit̃ q nō oportet sciētiā dominari a suo subiecto attributionis sed q̄q3 a fine vel efficiente vel ab aliquo qd̃ est materia circa quam ꝑncipalit̃ v̄sat̃ ꝯsideratio scīe. Ad quartaz

dicitur ꝙ in omni scientia supponitur quid nominis subiecti sed inuestigari potest quid rei in illa scientia. cuius est subiectum. Ad quintã dicitur ꝙ argumentatio accepta in communi est subiectum attributionis logice sed in particulari accepta est instrumentum quo acquiritur scientia de argumentatione in communi accepta.

Questio quinta v[trum] logica sit sci[enti]a speculatiua vel practica

Queritur quinto. vtrum logica sit sciẽtia speculatiua vel practica Arguitur primo ꝙ sit practica. quia omnis habitus directiuꝰ operationum est practicus. logica est huiusmodi. quia dirigit in componendo diuidendo et ratiocinando. ergo ⁊cetera. Secundo logica est de operabili a nobis. ergo est sciẽtia practica. Antecedens patet. quia est de argumentatione que causatur a nobis. ⁊ de secundis intẽtionibus que sunt causate a nobis per rationẽ In oppositum sunt expositores philosophi.

Sciendum primo ꝙ intellectus noster qui est naturalis potentia anime rationalis q̄ intelligimus res vel intelligere possumus diuiditur in intellectum speculatiuum ⁊ practicuꝫ Unde intellectus dicitur speculatiuus a speculo ꝛ specularis. quod idem significat quod video vides. siue inspicio inspicis inspicere Qm̄ nostri intellectus speculatiui est veritatem alicuius rei intelligibilis absolute intueri siue inspicere. sistendo tamen in cognitione seu contẽplatione veri. Sed intellectus practicus est q̄ operatiuus est. Unde praxis grece est operatio latine. ⁊ sic officium intellectus practici. est considerare verum in ordine ad opus Ex quibus patet ꝙ diuisio intellectus in intellectum speculatiuum et practicum non est diuisio in duas potentias anime nostre ſm rem distinctas sed solum ſm rationem. que quidem distinctio rationis sumitur ex diuerso modo intelligendi nostri intellectus et ex diuersa ratione non quidem essentiali sed accidentali obiecti ipsius intellectus. quia intellectus speculatiuꝰ habꝫ verum absolute pro obiecto. Practicus vero verum vt operabile est. Et conuenienter sumitur distinctio ex parte finis quia finis intellectus nostri speculatiui est scire absolute. practici vero finis est scire extensibile ad opus inquãtum huiusmodi. Ideo dicit philosophus tercio de anima. ꝙ intellectus noster speculatiuus extensione sui ad opus fit practicus

Sciendum secũdo ꝙ sicut intellectus noster diuiditur in speculatiuũ ⁊ in practicuꝫ ita etiam diuiditur scientia in speculatiuã ⁊ in practicã cũ scia specl'atia nihil aliud sit q̃ꝫ pfectio intellectus speculatiui. practica ꝟo est perfectio intellectus practici

Sciendum tercio. ꝙ aliqua sciẽtia potest dici speculatiua ex parte trium. Primo ex parte obiecti scilicet quando obiectum nõ est operabile a nobis. sed tãtummodo cognoscibile. ⁊ talis scientia simpliciter est speculatiua hoc modo scientie que sunt de rebus naturalibus sunt speculatiue. quia tales res facere nõ possumus sed solum cognoscere. Ideo dicit venerabilis dominꝰ Albertus ꝙ impossibile ẽ ꝙ de rebus a natura causatis sit sciẽtia practica. Secundo sciẽtia dicitur speculatiua ex pte finis quia finis scientie speculatiue est veritas practice vero opus. Tertio ex parte modi considerandi. vt si domificatoꝛ considerat domũ eam resoluendo in sua principia ⁊ causas non applicando illam cognitionẽ ad opꝰ tunc accipit aliquod operabile per modũ speculabilis. ⁊ hoc modo nihil refert aliquaꝫ scientiaꝫ. que simpliciter est practica ſm quid esse speculatiuã simpliciter. ymmo nulla ẽ adeo practica quin aliquid participet de speculatiua inq̃ntum scilicet habet aliquid de cognitione. Uerum tamen est ꝙ principaliter differentia inter scientiam speculatiuam ⁊ practicam sumenda est ex parte obiecti.

Sciendum quarto: ꝙ praxis a Scoto sic diffinitur. praxis ẽ operatio alterius potentie q̃ꝫ intellectus naturaliter posterioꝛ ipsa intellectione nata conformiter elici ratione recte vt recta sit. Et in idem redit diffinitio Eustachij sic dicẽtis. praxis ſm rationeꝫ operatio est hominis. ⁊ ex vtraqꝫ diffinitione patet ꝙ prima ⁊ essentialis ratio praxis est in volũtate ita ꝙ operatio dicitur praxis. eo ꝙ est conformiter se habens ad appetitum ⁊ opus eius quod est opus elicitum circa bonum. Sed speculatio sic diffinitur. speculatio est operatio intellectus speculatiui ad nihil aliud extra genus contemplationis finaliter ordinata. ex q̃ patet ꝙ q̃ꝫuis logica sit habitus directiuꝰ istarum operationum. que sunt diffinire componere diuidere ⁊ vnum ad aliud ordinare siue ratiocinari. non propter hoc tamen debet dici habitus practicus nisi ſm modum dũtaxat eo ꝙ huiusmodi opationes nõ sunt finalit̃ ordinate ad aliq̃d aliud extra genꝰ ꝯtẽplatiõis Et ex ignorantia istius deceptꝰ fuit buridanꝰ

qui motus prima ratione ante oppositum po/
suit logicam esse scientiam practicā et non spe
culatiuam.

Conclusio responsiua: logica est scien/
tia speculatiua simpliciter ꝛ practica ꝭm modū
Probatur prima pars quia illa scientia sim/
pliciter est speculatiua. cuius totalis finis ꝛ in
tentio est cognoscere verū absolute. logica ē hu
iusmodi cū sit ratio discernēdi verum a falso.
vt inquit Boecius. ꝛ tota eius intentio est do/
cere omnem modum deueniendi de noticia no/
ti. ad noticiam ignoti. Item probatur secūdo
logica subseruit ꝛ amminiculatur alijs scien/
tijs speculatiuis. ꝛ si subseruiat practicis hoc
nō est nisi pro quanto in eis est aliquod specu/
labile. ergo logica est scientia simplr speculati/
ua. Preterea vltima pars logice ad quam om
nes finaliter ordinantur resolutoria est Resol
uere autem ad intellectum speculatiuum perti/
net. quia modus procedendi intellectus specu
latiui est per modū resolutōis. practici vero p
modum compositionis. Secunda pars patȝ
quia logica est scientia directiua operationum
rationis vt dicit sanctus Thomas. quas nō
exercet ratio nisi voluntate mouente. ergo quā/
tum ad hoc logica habet modum practici ha/
bitus. Sed quia huiusmodi operationes nō
ordinantur nisi ad cognoscendum verum. idō
non debet ꝓpter hoc dici simpliciter practica
sed solum ꝭm quid siue ꝭm modū. Quod nō
attendentes quidam dixerunt logicam esse sci
entiam practicam. ꝛ hoc probantes per illud
dictum doctoris sancti cum tamen vtiqȝ non
fuerit hec mens doctoris sancti ꝙ propterea sit
simpliciter practica eo ꝙ est directiua ratōis sȝ
est practica ꝭm quid.

Dubitatur primo. vtrum eodem mo/
do se habeat subiectū attributionis in scientia
speculatiua ꝛ practica. Solutio patet ex dictꝭ
ꝙ non. quia in scientia speculatiua queritur cō/
pleta ꝛ perfecta cognitio ipsius subiecti tāqȝ fi/
nis illius scientie. Sed in scientia practica q̄ri
tur principaliter compositio siue operatio sui
subiecti ꝛ ob hoc subiectum scientie speculatiue
ad ipsam sciētiam se habet sicut causa ad effec/
tum suum. sed subiectuȝ scientie practice ad ip
saȝ scientiam practicam se habet vt effectus ad
causam.

Dubitatur secūdo que est differentia
inter intellectū speculatiuum ꝛ practicum. Res
pondetur ꝙ ex dictis patet differentia. tamē cō
muniter possunt assignari quattuor differētie
Prima est ꝙ intellectus speculatiuus habet fi/
nem suum manentem intra seipsum. practicus
vero ponit finem suum extra seipsum. Se/
cunda est quia intellectus speculatiuus accipit
formam intelligibilem vt si ratio siue principi
um cognoscendi tm̄. practicus vero eam acci/
pit vt est principium cognitionis et exemplar
operandi sed ꝑncipalius vt est exēplar operis qȝ
vt ꝑncipiū cognitionis. quia nā querit cogni/
tionem nisi propter opus. Tercia differē/
tia est. quia licet intellectus practicus in acqui
sitione forme intelligibilis. nō vtatur instru/
mentis corporalibus. tamen in applicatione
ipsius forme ad extra vtitur huiusmōi instru
mentis. sicut faber ponit formam cultelli in fer
rum mediante mallio. Intellectus vero spe/
culatiuus formam intelligibilem non exponit
extra se sed eam intra se solum considerat.
Quarta differentia est quia intellectus practi
cus per operationem suam est causa eorum que
sibi subduntur. Intellectus vero speculati/
uus nō ymmo res per ipsum speculata est cau/
sa sue operationis que operatio nihil aliud est
qȝ speculatio siue cognitio Non tamen indu
cunt iste quattuor differentie distinctionem re
alem inter intellectum practicum ꝛ speculatiuū
quia in re sunt vna potentia scilicet intellectus
possibilis. sed accidentaliter solum differunt.
quia intellectus speculatiuus apprehendit ali
quod intelligibile absolute. sed practicus ap/
prehendit aliquod vt ordinatur ad opus Si
cut exempli gracia differenter apprehendūt do
mum philosophus ꝛ domificator quia philo
sophus apprehendit eā absolute ꝛ artifex ꝭm
ꝙ est factibilis ī materia Sed quia accidit ap
prehenso per intellectum ꝙ ordinatur ad opꝰ
ergo talis ordinatio ad opus nō inducit diuisi
tatem realem potentie. sȝ bene habituū.

Ad rationes ante oppositum dicen/
dū ꝙ prima soluta est ex vltimo notabili.
Ad scdam ꝯformiter dicendum est ꝙ nō q̄d cūq
qȝ opabile a nobis per intellectum est practicū
sed oportet ꝙ sit operabile a nobis per intellec
tum practicum inquantum huiusmodi. mo/
do argumentatō ꝛ alie itentōes secūde nō sunt
huiusmodi sed cōstituunt. ꝛ formant per opa
tiones intellectus speculatiui.

Queritur sexto: vtrum ad logicuȝ per
tinet considerare de voce complexa. vl' incom/
plexa. Arguitur ꝙ non quia talis conside
ratio ad philosophum naturalem pertinet et
etiam ad grāmaticum. ergo non ꝑtinet ad logi
cuȝ. Ans patȝ p/pma pte quia vox est ens na/

turale naturalibus instrumentis formatū ergo ad naturalem philosophum pertinet eius ɔsideratio. Secunda pars patet quia ad grāmaticum pertinet considerare significationes ⁊ inflectiones vocū In oppositū Arguitur ꝙ logica ē ratio discernēdi verū a falso. sed hoc cōuenienter fieri nō potest nisi per vocē complexaꝫ vľ incōplexā ergo logicus habet cōsiderare vocē complexam vľ incōplexam.

Sciendum primo: ꝙ diuisio partium logice ex intentione logice que est docere principia per que de noto ad noticiam ignoti deuenitur accipienda est. ⁊ quia ignotū duplex est scilicet incōplexum qđ per diffinitionē ⁊ diuisionem scitur. Et cōplexum quod scitur per argumentationē ideo oportet duas esse partes logice. vnā scilicet que tradit artem diffiniēdi ⁊ diuidēdi. ⁊ aliā que docet arteꝫ arguēdi. Prima harum vt inqt Albertus a philosopho non ē tradita aut saltem ad nos nondū peruenit nisi quātū ad hoc ꝙ in secūdo posterioꝝ docet artē inueniendi quod qđ est per viam compositōis et ratiocinationis ⁊ etiam resolutōis. sed alteram partem logice tradit. Arestotelis.

Sciendum secundo: ꝙ logica considerat omnia prout sunt in intellectu illius qui q̄rit per notū venire ad ignoti noticiā. ⁊ ignotuꝫ duplex est. ɔplexū scꝫ ⁊ incōplexum. ideo logicus habet considerare voces complexas ⁊ incōplexas. ⁊ quia cōplexio ⁊ incōplexio nō accidūt nisi per comparationem ad intellectū simplicē vel compositum cuius vox significatiua est ad placitum nota. ideo gratia eius logicus habet considerare de voce significatiua ad placitum quid sit ⁊ qualiter significet.

Sciendum tercio. ꝙ vox quinqꝫ modis dicitur significare. Primo ⁊ principaliter dicitur significare illud ad quod significandum primaria institutione imposita est vt homo significat hominem. Secundo modo significat illud qđ ex cōsequēti supponitur suo principali significato. vt domus significat parietem et quodlibet totū integrale quālibet eius partem. Tercio modo dr̄ significare illud qđ cōcomitatur significationē principalē vt paries significat fundamentum. Quarto modo dicitur significare id' qđ est de suo intellectu. id ē de intellectu sui pncipalis significati vt homo significat animal ⁊ puatō suū habitū. Quinto mō dr̄ significare ꝓpetatē oppositi sui significati vt albū p ꝓpetatē suā q̄ est disgregare visum dat intelligere proprietatem nigri que est congregare visum.

Sciendum quarto. ꝙ complexio ⁊ incomplexio voci accidūt ⁊ hoc ꝰm ꝙ referuntur ad intellectū simplicem vel compositum qui rē cōprehendit vel simplicem vel cōpositaꝫ. ⁊ q̇a intellectus simplex est vnius rei simplicꝭ intuitus. Intellectus vero compositus est q̇ accipit vnam rem vt in alia vel vt diuisam ab alia. iđ cōuenienter diffinitur vox incōplexa cuiꝰ ptes sepate nihil significant. ⁊ vox cōplexa cuius ptes sepate aliquid significant.

Sciendum quinto ꝙ vox significatiua incōplexa ex hoc ꝙ refertur ad rem significatam nō dicitur incōplexa sed ex hoc ꝙ est representatiua rei ꝰm ꝙ est in intellectu querentis scientiam ignoti per notum qui comprehendit rem vt simplicem. Et diuiditur per nomen et verbum comprehendendo pronomen sub nomine ⁊ participium sub verbo. quia pnomē significando ⁊ supponendo vim nominis accipit participiū vo cū suppletione verbi substātiui supplet vicem verbi. Cetere vero ptes indeclinabiles sine adiunctis nullū habent intellectū et ideo vocant sincathegrāmatice.

Sciendum sexto. ꝙ vox significatiua ꝰm ꝙ in intellectu querentis noticiam ignoti diuiditur in cōmunem seu appellatiuam ⁊ in propriam siue singularem. nec cōpetit hec diuisio voci in ordine ad rem extra intellectum existentem. quia omnes res extra intellectuꝫ existentes singulares sunt.

Sciendum septimo. ꝙ voci significatiue predicto modo accepte adhuc quinqꝫ accidunt. Reperiuntur enim voces significare vniuoce. equiuoce analogice. diuersiuoce ⁊ multiuoce de tribus primis in antepredicamentis latis habetur. Sed diuersiuoce voces dicuntur que vni ⁊ eidem rei diuersis proprietatibus imponuntur. Multiuoce vero dicuntur multarum reruꝫ multe ⁊ diuerse voces. ⁊ sic patet de accidentibus vocis significatiue ad placitum ꝰm ꝙ refertur ad intellectum eius q̇ querit scientiam ignoti per notum ⁊ hec accidētia in logica consideranda sunt. Conclusio responsiua patet ex dictis.

Dubitatur. quot modis aliquod nomē potest dici commune Respondet ꝙ potest dici quattuor modis scilicet actu aptitudine opinione. et ymaginatione. Actu. scilicet. quando res significata per ipsum actualiter reperitur in pluribus suppositis. sicut est h̄ nomē homo ⁊ h̄ nomē asinꝰ. ⁊ sic de alijs. Aptitudie

Questio vii D.

vero quando non potest reperiri actualiter in pluribus. sed in vno tm̄ aptitudie tamē sue nature in pluribus repiri pt vt sol. Opinione vo quādo nec actu nec aptitudine nature sue veraciter est in pluribus sed solum opinione tm̄ sicut de^9. Ymaginatione vero quādo nec actu. nec aptitudine nec opinione in pluribus inuenitur sed solū ymaginatione in pluribus ē. vt chimera. ꝛ sic nomē cōe dictum duobus vltimis modis non dicitur vniuersale seu predicabile proprie dictum sed ꝯmuniter dictum dūtaxat. bene tamen potest esse aliquod nomē ꝯmune cuius significatum nec in vno supposito nec in pluribus suppositis reperitur dūmodo non repugnet sue nature posse eē in pluribus sicut rosa in hyeme ꝛ tale nomē bene est vniuersale proprie dictum. ꝛ sic patet ꝙ nomē ꝯmune seu appellatiuū apud grāmaticū ē idē quod apud logicū dicitur vniuersale ꝛ diuiditur in q̄nqꝫ vniuersalia.

Dubitatur: quod sunt modi analogye realis. Rn̄detur prout sufficit ad propositum ꝙ analogia realis fit tribus modis. Est em̄ q̄dam analogya realis in proportione pluriuꝫ ad vnum subiectum sicut ens dicitur de omnibus per habitudinē ad sbstātiam q̄ est sbiectū omnium alioꝝ entium. Alia est analogya in ꝓportione plurium ad vnuꝫ efficientis actum. vt medicina dicitur primo ꝛ principaliter de medico qui ꝺm artem medicine operatur. dicitur etiam de experto qui ꝗuis artem nō habet aliquo modo tamen imitatur medicine artificem in operādo. dicitur etiam de instrumētis medicine. Alia est analogya realis in ꝓportione plurium ad vnum finem. sicut sanum dicitur de vrina de cibo de loco ꝛ tpe de animali ꝛ etiā de multis alijs que ordinē habent ad vnum finem scilicet ad sanitatem animalis. Alij sūt modi analogie non tamen reales ꝛ veri. sicut ē analogya que dicitur voluntaria sicut Porphyrius analogice significat hominem ꝛ libꝝ ab eo factum. ꝛ etiam analogya artificialis vt animal dicitur analogice de animali viuo ꝛ de animali picto.

Ad rationes: ante oppositū respōdetur ꝙ si vox ꝯsideretur vt est quedam qualitas naturalis naturaliter formata. sic consideratur a phisico naturali. Si vero accipiatur vt est ad placitum consignatiua cōceptus simplicis aut compositi et vt est quoddam instrumentum per quod deuenitur de noto ad noticiam ignoti sic consideratur a logico. Sed grāmaticus ipsam considerat vt ē ordinabilis cōgrui vel incongrui ad ꝯstitutionem vel ꝯstructionem orationis.

Queritur septimo: Utrum incomplexum notificandum requiratur diffinitio ꝛ diuisio. ꝛ vtrum omne incomplexum notificatur per argumentationē. Arguitur primo ꝙ nō quo ad primam partem quesiti. quia transcendentia genera generalissima differentie indiuidua ꝛ alia multa diffiniri non possunt. Similiter differētie indiuidua species specialissime et etiam multa alia incomplexa non possunt diuidi. ergo non omne complexum potest notificari per diffinitionem ꝛ diuisionem. Secūdo arguitur quo ad secundā parteꝫ quesiti. q̄a orationes imꝑfecte ꝛ perfecte alie ab indicatiua sunt complexa quedam ꝛ tamen non possūt notificari per argumentationem quia non significant verum nec falsum. Similiter prīa principia complexa non notificantur nobis ꝑ argumentationem. quia sunt per se nota. Similiter propositiones singulares nō sunt argumentabiles. ergo non oīe ꝯplexū est notificabile ꝑ argumentationem.

In oppositū arguitur. q: nō sūt nisi tres modi notificandi ignotū scꝫ ꝑ diffinitionē per diuisionē ꝛ ꝑ argumētationē. ergo cū oīe incōplexum posset esse alicui ignotū. ꝛ nō possit notificari ꝑ argumētationē sequitur ergo ꝙ ꝑ diffinitionē ꝛ diuisionē notificetur. Et cū cōplexum possit notificari per diffinitionem aut diuisionem. notificatur ergo ꝑ argumentatōeꝫ

Sciendum primo. ꝙ intentio logice est docere modum notificandi ignotum ꝑ notum. Ignotum autem est duplex scꝫ ꝯplexum et incomplexum. Sed ignotū pt esse incōplexum ꝗtum ad duo scꝫ ꝗtū ad essentiam significatam ipsum ꝛ quantū ad potentialitatem sequentem ipsam. ideo oportet ꝙ sint tres modi notificandi scꝫ diffinitio per quam scitur inꝯplexum quantum ad essentiam. ꝛ diuisio per quam scitur incomplexum quantum ad potētialitatem. ꝛ argumentatio per quam scit̄ cōplexum ꝛ intelligitur de ꝯplexo enūciatiuo.

Sciendum ē secūdo. ꝙ ars diffiniendi vt dicit venerabilis dominus Albertus nō repitur ab Arestotele tradita. ideo sup hoc passu tradit Albertus quinqꝫ regulas obseruandas in omni diffinitione bona quidditatiua ꝛ quinqꝫ vicia opposita in tali diffinitione cauēda. et iste etiam regule obseruande sunt in omnibus diffinitionibus ꝺm ꝙ ymitantur aliq̄ modo diffinitionem quidditatiuā ꝛ ad ipsā ꝫ

reducuntur. Prima regula est q̄ omnia posita in diffinitione sint substantialia ⁊ substantialiter diffinito in existentia. ⁊ peccatū huic regule oppositum ɔmittitur si in diffinitione aliq̄d accidens siue accidētale ponatur. Secunda regula est. q̄ vltima differentia sit conuertibilis cū diffinito ⁊ totam diffinitionē faciat esse cōuertibilem cū diffinito. ⁊ peccatū huic oppositum est. si vltima differētia nō sit cōuertibilis cū diffinito. q̄r tunc per diffinitionem nō sciretur quidditas diffiniti nisi in vniuersali. Tercia regula ē q̄ primū positū in diffinitione se habeat ad sequēs sicut potētia ꝓpinqua ad actū ⁊ determinabile ad determinās. Cuius oppositū peccatū est si min⁹ cōe ꝓponeꝛ mag⁹ cōi. q̄r denotaretur q̄ in eodē act⁹ ꝓcedere potentiam. Quarta regula est. q̄ ꝓmū diffiniēs sit ꝑ se notū querēti ɔgnoscere diffinitōem. ⁊ quātuꝫ ad sb̄stātiā ⁊ quātū ad potestatē. q̄r alias nō esset ꝓncipiū ɔgnoscēdi ignotū Et peccatū huic oppositū ɔmittiꝛ si ꝓmū diffiniēs nō est ꝑ se notū in sb̄stātia ⁊ potestate. qđ q̄ttuor mōis ɔtingere pt. Primo si diffiniaꝛ idē ꝑ idē. Scđo si diffiniaꝛ ꝑ eque ignotū. Tercio si diffiniaꝛ ꝑ ignotius. Quarto si diffiniaꝛ ꝑ aliq̄d qđ non pt eē notū nisi ꝑ ipm diffinitū. Quinta regula est. q̄ diffinitio dicat totū eē diffiniti a ꝓma potētia essentiali. vsq̄ꝫ ad vltimū actū transeūdo ꝑ oēs actus intermedios. hui⁹ peccatū committitur si in diffinitione omittaꝛ aliquid ꝓncipioꝝ eēntialiū diffiniti.

Sciendū tercio q̄ ꝓter diffinitionē q̄dditatiuā sunt alie diffinitiones reducibiles ad quidditatiuā vt sunt diffinitio causalis ⁊ descriptiua. Diffinitō em̄ causalis datur ꝑ causā efficientē ⁊ finalem. Causa ṽo efficiēs vniuoca in forma ɔuenit cū effectu. ⁊ ꝑ talē causaꝫ efficientē magis ꝓprie datur diffinitō causal'. Sꝫ causa efficiēs equiuoca nō ɔuenit cū effectu in forma tamen virtualiter forma effectus formam talis efficiētꝭ ꝑticipat. Similiter causa finalis propria forme rei est ꝓporcionata. nā forma est propter finem. ⁊ sic patet q̄ diffinitio causalis quodāmodo reducitur ad q̄dditatiuā Similiter diffinitō descriptiā ad q̄dditatiuaꝫ reduciꝛ. q̄r daꝛ ꝑ ge⁹ ⁊ acciñ̄a ꝓp̄a q̄ sūt forme ɔnaturalia ⁊ adeq̄ta. Verꝫ tn̄ p̄t has diffiōes que notificāt rē significatā ꝑ vocē incōplexā ē alia diffinitō q̄ dꝛ q̄d nōis ⁊ ē inter oēs diffinitōes imꝑfectior ⁊ ꝑ ipāꝫ intelligiꝛ ois orō q̄ ē maioris declarationis q̄ꝫ sit nomē ipm ꝑ se sumptū. Et tal' diffinitō nō notificat rē significatā ꝑ nomē. sꝫ notificat ipāꝫ significatōem id ē ōnte⁹ rei tale nomē est significatiuū ideo dicit relatōnem ad rem significatā per ipam ⁊ notificātur per eā tā ɔplexa q̄ꝫ incōplexa. tā entia q̄ꝫ nō ētia Ex hijs breuiter h̄etur aliq̄ instructio de arte diffiniendi ſm̄ q̄lib;t diffinitionē.

Conclusio. Omne inconplexū notificabile ē ꝑ diffinitōem ⁊ diuisionē accipiendo diffinitionē large put ɔphendit oēꝫ mōm diffinitōnū ⁊ similiter diuisionū. Sil'r omē ɔplexū enunciatm̄ notificabile ē ꝑ argumētatōem vl' simpl'r vl' q̄ ad nos accipiēdo etiā argumētationē large. Ista conclusio satis ptꝫ ex dictis q̄r logica docet oēm modū notificādi quodcūq̄ꝫ ignotum. sꝫ visuꝫ ē q̄liter omne tl'e notificabile sit. Et sic si q̄ratur vbi tradit Arestoteles artē diffiniendi. Rn̄ꝛ vt sup̄ q̄ eā nō tradit cōplete. vl' si tradiderit ad nos nō ꝑuenit ⁊ sil'e dicūt Arabes Artē ṽo diuidēdi etiā nō tradidit sꝫ Boeci⁹ de arte diuidēdi quēdā tractatū fecit q̄ de diuisionib⁹ intitulatur. vbi ponit duplicē modū diffiniēdi seu diuisiōis. Diuisionū alia ꝑ se. alia ꝑ accñ̄s. Et vtrūq̄ꝫ sb̄diuidiꝛ visum ē sup̄ summulas. Si queraꝛ insup q̄liter notificātur alia conplexa ab enunciatione. dꝛ q̄ nō notificātur argumentatōe q̄r nō significāt ṽm vel fl'm. ⁊ ita nō sunt ꝓp̄e scibilia. sed solū sunt ɔgnoscibilia q̄tū ad q̄d nōis ideo ɔgnitio iporum est per diffinitionē q̄d nōis. Ad rōnes ante oppositum. Prima arguitur de diffinitione quidditatiua ⁊ diuisione per se. mō dictū est in responsione ad quesitum q̄ oportet accipere diffinitionem large ⁊ diuisionem similiter. ⁊ vt iam dictū ē etiā scitur de orōne imperfecta. non enunciatiua q̄liter notificatur. Et ad id quod arguitur de primis principijs. dicitur q̄ non possunt notificari demonstratione simpliciter sed bene inductione ⁊ argumentatōne topica notificātur quo ad nos. ⁊ similiter ꝓpositiones singulares notificātur argumentatione exemplari.

Queritur octauo. Utrum vniuersale sit de consideratione logici Arguitur q̄ nō q̄r vniuersale est simplex rei natura siue quidditas. sed considerare simplices rerum natūas et quidditates ad methaphisicum pertinet. et non ad logicum. ergo ⁊ vniuersale Secundo arguitur omnis scientia est de vniuersali q̄r singularium non est scientia. ergo ad logicum non pertinet considerare de vniuersali plus q̄ꝫ ad alium artificem.

In oppositum arguitur autoritate porphirij q̄ nobis tradidit scientiam de q̄nq̄ꝫ

vniuersalibus. Et vt habet Albertus primuz quod in logica est cõsiderandũ est vniũsale.

Sciendum primo ꝙ si ratio dicibilis proprie sumatur tunc nihil predicatur de aliq̃ nisi sit in illo ⁊ quia ẜm philosophũ q̃rto phisicorũ ꝓprie loquendo nihil est in se ipo sequitur ꝙ oportet predicabile ꝓprie sumptum inesse alteri. vel vt natura essentialis. vl' vt accidens et per hoc quod inest alteri p̄dicabile est. ex inesse alteri causa est predicabilitatis. ~~Sequo vl~~terius sequitur ꝙ p̄dicabile se habet ad vniũsale sicut ꝓpria passio ad suũ subiectũ. qꝛ vniũsale diffinitur per esse in p̄dicabile ꝺo ꝑ dici ꝛc.

Sciendũ secũdo ꝙ vniuersale dupliciter accipi potest. vno modo pro re subiecta intentioni vniuersalitatis accepta ẜm esse suum reale. ⁊ sic tractare de vniuersali ad scientiam realem pertinet. Et ẜm hoc talis natura cui accidentaliter attribuitur intentio vniuersalitatis triplex est scꝫ quedã sepata a motu ⁊ materia tã ẜm esse q̃ꝫ ẜm rationem. Alia est separata a motu ⁊ materia sensibili ẜm rationem ⁊ nõ ẜm eẽ. Et alia que coniuncta est motui ⁊ materie sensibili ẜm esse ⁊ rationem. ẜm hoc vniuersale sic acceptum ad tres scientias reales pertinet determinari scꝫ ad phisicam mathematicam ⁊ metaphisicam. Alio modo potest accipi vniuersale pro intentione vniuersalitatis attributa rei siue pro re subiecta intentione vniuersalitatis ẜm ꝙ sibi subiecta est. ⁊ hoc mõ ꝯsideratio vniuersalis ad logicũ pertinet. qui nõ habet ꝯsiderare ipsas res absolute ⁊ ẜm suũ esse reale sed ꝓut subsunt intentionibus secũdis.

Conclusio prima. vniuersale secundo modo dictũ est de intentione logici. Probatur qꝛ predicabile est de ꝯsideratione logici. ergo ⁊ vniuersale. Antecedẽs probatur. qꝛ predicari ẽ actus rationis ordinantis ⁊ ꝯponentis vnuꝫ cũ alio ergo cũ logica sit scientia ꝯsideratiua actuum rationis ⁊ intentionum secundaruꝫ que entia rationis sunt sequitur ꝙ predicabile est de consideratione logici. Consequentia probatur. quia eiusdem scientie est considerare subiectum ⁊ eius propriam passionem. sed predicabile ad vniuersale se habet vt ꝓp̃a passio ad subiectum ergo. ꝛc̃.

Conclusio secunda. vniuersale est primũ considerandum in logica. Probatur. quia intentio logice est dirigere actus rationis qui querit scientiam ignoti per notum. sed primꝰ actus est ordinatio predicabilium ad inuiceꝫ ẜm sub et supra prout substant vocibꝰ ẜm earꝫ ratõẽs talem ordinẽ significantibus q̃ quideꝫ voces sunt genꝰ spẽs ⁊ differẽtia propriũ ⁊ accidens ⁊ alie intẽtiones que ꝑ accidẽs attribuuntur rebꝰ. ergo talis ordinatio predicabiliuꝫ est de ꝯsideratione logici. sed quia ordinare nescit qui rationes ordinabiliũ ignorat. ergo oꝫ primo cognoscere rationes predicabiliũ q̃ꝫ ꝯgnoscere ordinem ipsorum. sed constat ꝙ ratio p̄dicabilium sumitur ex ratione vniuersalis. qꝛ vniuersale est causa predicabilis. ergo ad habendũ rationem predicabilis ⁊ predicabilium necesse est de vniuersali premittere tractatum. ⁊ ꝑ consequens primum ꝯsiderandũ in logica ẽ ipsum vniuersale. Et hac de causa liber iste in q̃ traditur ratio vniuersalis ⁊ predicabilis singulorum predicabilium. in quo etiam differẽtie ⁊ conuenientie ipsorum ⁊ proprietates cuiuslibet ostenduntur antecedit librum p̄dicamẽtorum ad quem ẽ introductorius. quia in libro predicamẽtorum consideratur ordinatio predicabilium ad inuicem ẜm sub ⁊ supra prout substãt vocibꝰ talem ordinẽ significãtibus q̃rũ vocũ rõẽs in isto libro traduntur.

Dubitatur: quis sit titulꝰ huiꝰ libri. Rñdetur ꝙ titulꝰ ẽ iste in greco. Incipiũt ysagoge ad cathegorias. Arestotelis id ẽ incipiũt introductiones Porphirij ad p̄dicam̃ta Aresto.

Dubitatur. ad q̇d ⁊ ad q̃ ẽ vtil' ista doctrina. Rñt porphiriꝰ ꝙ ad q̃ttuor. Primo est vtil' ad ꝯgnitõem p̄dicamẽtorum habendam. Secũdo ad diffinitionũ assignationẽ. Tercio ad scientiam diuisionũ. Quarto ad demõstratõem primũ iã satis ꝓbatũ ẽ in ꝓbatõe secũde ꝯclusionis. Scdm patꝫ qꝛ vt hꝫ Boetiꝰ solius speciei est diffinitõ q̃ ex genere ⁊ differentia constituta est. in qua etiã aliq̃n ponitur accñs ꝓprium si descriptiua fuerit ⁊ etiã accñs cõe si fuerit q̇d nõis tantũ nisi per tale accidens circulo quereretur proprium oportet ergo ad assignationẽ diffinitionũ rationes istorũ vniuersalium cognoscere que in h̃ libro tradũtur. Tercium patꝫ qꝛ aliqua est diuisio generis in suas species per differẽtias. ⁊ alia subiecti in accidẽtia. ⁊ sic oportet ad diuisionẽ rationes istorũ vniuersalium ꝯgnoscere que in hoc libro traduntur. Quartum patet qꝛ mediũ in demonstratione potissima est diffinitio subiecti aut passionis. sꝫ qꝛ hec doctrina vtil' est ad diffinitionẽ eius ⁊ in ea ostenditur quid sit propria passio. ergo sequitur ꝙ vtilis sit ad demõstratõꝫ

Dubitatur ꝑmo. vtrꝫ vl'e sit genꝰ ad q̇nꝫ vl'ia. Rñr ꝙ nõ sꝫ analogice de ipis dicitur nam

sicut substātis ⁊ accn̄s in nullo vniuocari possunt ita nec esse in multis eēnaliter. ⁊ eē in multis accn̄taliter. Sȝ prius ⁊ pfectius inē multꝭ illud qđ inest eis eēnaliter q̄ȝ illud qđ inest eis accidētaliter. ⁊ inter illa q̄ insunt eēntialiter pꝰ et perfectius dr̄ in multis id qđ de illis predicatur in quid q̄ȝ id qđ p̄dicatur in q̄le. Et adhuc qđ p̄dicatur de pluribus drn̄tibus spē p̄us est q̄ȝ qđ p̄dicatur de pluribus drn̄tibus numero Simlr̄ inter ea q̄ insunt accidentaliter. prius est qđ fluit ex p̄ncipijs speciei. q̄ȝ qđ fluit ex principijs indiuidui. ⁊ sic patet ordo p̄dicabilium Unde vlterius sequitur q̄ vniuersale nō ē diffinibile diffinitione q̄ equaliter conueniat q̄nq̄ȝ vniuersalibus sed analogice tantum.

Dubitat̄ scđo. quid sit subiectuȝ attributōis huius libri. Rn̄det̄ q̄ ē vniuersale. qꝛ sibi ꝯuenit ratio subiecti attributōis in comparatione ad hanc doctrinā ⁊ predicabile ē eiꝰ propria passio. Nec istud impedit analogia ipsius vniuersalis. quia ad vnitatē scientie sufficit vnitas analogie sui subiecti.

Dubitat̄ tercio: de sufficientia vniuersaliū. Dicit̄ q̄ sic dat̄ ab Alberto. Uniuersale ē qđ in multis est. ⁊ de multis dicitur. Aut ergo est in multꝭ essentialiter aut accidentalit̄. Si p̄mū hoc est duplr̄ aut est in multis vt tota essētia eoꝝ ⁊ sic est species. que vt dicit Boetius ē tota substantia indiuiduoꝝ aut est in multis vt pars essentie. ⁊ hoc est dupliciter vel ē pars potentialis in qua est esse specificum per inchoationē. ⁊ sic est genus. vel est pars actualis potentiam generis determinās ⁊ sic est differentia Si secundū hoc est dupliciter. aut est accidēs nature qđ fluit ex proprijs p̄ncipijs speciei ⁊ sic est propriū. aut cōmune qđ fluit ex principijs indiuidui. ⁊ sic est accidens. Alia sufficientia potest dari de ipsis inquātum predicabilia sūt que patet ex dictis supra summulas. Ratioēs ante oppositū solute sunt ex dictis.

Questio ix

Queritur consequenter. Nono vtruȝ tres questiones difficiles a q̄bus voluit se abstinere. Porphiriꝰ propt̄ eaꝝ difficultatē sint termiabiles per logice facultatem. Quarū prima est Utrū vniūsalia ⁊ precipue genera ⁊ species subsistant in rebus extra omnē intellectuȝ aut in solis nudis purisq̄ȝ intellectibus posita sint. Secunda questio est vtrum huiusmodi vniuersalia que subsistunt in rerum natura extra omnem intellectum sint corporalia vel incorporalia. Tercia questio est dato q̄ hmōi vniuersalia sint subsistentia in rebꝰ ⁊ sint incorporalia tunc q̄ritur vtꝝ sint in singularibꝰ suis subsistentia aut extra singularia ⁊ extra omneȝ intellectū per se existētia. Arguit̄ q̄ possunt terminari per artē logice. qꝛ logica est sciētia cōmunis ad omnium methadoruȝ principia viam hn̄s. ergo oīs questio q̄ȝtumcūq̄ȝ difficilis sit potest terminari per artem logice. In oppositum est porphirius in p̄hemio sui libri.

Sciendū primo. q̄ q̄uis Porphiriꝰ non terminat istas questiones tn̄ voluit has mouere triplici de causa. Prima ne videret̄ alicui q̄ nulla questio difficilis de vniuersalibus formari possit. Secunda est vt per h̄ q̄ de ipsꝭ vniuersalibus difficilia queri ⁊ sciri p̄nt incitetur animus auditoris ad sciētiā vl̄ium magꝭ attente inquirendā. Tercia est nē Porphirius videretur illas questiones ignorare. ideo eas mouet ⁊ tn̄ se excusat a terminatione earū. quia ad metaphisicum ⁊ non ad logicum pertinent. Albertus vero ne animus auditoris vel lectoris in suspenso maneret huiusmodi questioēs voluit aliquātulum declarare.

Sciēdum scđo: q̄ ille tres questiones sic inter se distinguuntur. quia prima querit de esse vniuersalium. secunda de quidditate eoruȝ et tercia de comparatione eorum ad sua singularia.

Sciendū tercio q̄ de esse ipsorū vniuersalium tres fuerunt opiniones antiq̄rum. Prima fuit ponencium vniuersalia habere eē in rerum natura extra omnem intellectuȝ. ⁊ isti diuisi sunt quia quidā scȝ platonici dixerunt vniuersalia per se subsistere extra intellectū ⁊ extra singularia ⁊ habere completam rationē vniuersalitatis. Alij aūt dixerūt in rerum natura esse vniuersalia extra omnem intellectum nō tamē habere esse reale extra singularia. sed solū in singularibus. Et vltra dixerūt q̄ huiusmodi vniuersalia extra intellectū nō habēt cōpletam rationem vniuersalitatis sed ipsam habēt p̄m actum in intellectu ⁊ ab intellectu ⁊ extra intellectum solū sunt vniuersalia in potentia ⁊ hec est opinio Arestotelis que vera est. Scđa opinio fuit quorūdam qui vocant̄ nominales q̄ nunc moderni dicūtur q̄ dixerunt vniuersalia totū suū esse habere in intellectu ⁊ ab intellectu faciēte ipa vniuersalia p̄ suā ꝯsideratōeȝ. Tercia opinio fuit quorūdā dicentiū vniūsalia n̄ habere esse nisi ydeale in intellectu p̄me intelligētie causantis ⁊ cognoscētis res ipsas.

Sciēdū q̄rto. q̄ p̄m istas tres opiones de eē vl̄iū triplr̄ exponūt̄ termini p̄me q̄stionis

scȝ in solis nudis purisq3 intellectib⁹. Nā pri/
ma opinio q̄ est platōis dicit vniūsalia eē in so
lis intellectib⁹ ꝑ exclusionē singulariū ita ꝙ nō
sunt in ipsis singularib⁹. sȝ ponūt ea in nudis
intellectib⁹ qꝛ sunt in intellectib⁹ separatis ab
appēditijs materie. Si em̄ vniūsalia vt dicūt
eēnt in singularib⁹ sensibilib⁹. tūc nō possent eē
in intellectib⁹ nudis id est fantasie ꝛ sensui non
immixtis. sed hmōi vniūsalia in puris intellec
tibus. quia ad intelligenduȝ ipā nō mouet nisi
intelligētie lumē ꝛ nō fantasma receptum. Et
ꝫm istos hmōi vniūsalia dicūtur esse in solis ī
tellectibus per exclusionē singulariū. ꝛ dicitur
esse intellect⁹ nud⁹. qꝛ nō immiscet̄ fantasie ꝛ sē
sui ꝛ dicit̄ purus. qꝛ ad intelligēdū vniūsalia
nō mouet fantasma receptum. sed solus intelli
gentie lumē. Sed noīales dicunt vniūsalia eē
in solis intellectibus. qꝛ totū suū esse hn̄t in in
tellectu ꝛ ab intellectu ꝛ nullo mō sunt in rebus
Sed intellect⁹ vocāt nudos q̄ nō hn̄t aliquos
habit⁹ cōcreatos disponētes eos ad eoꝝ specu/
lationē qd̄ est cōtra platonē qui posuit sciētias
nostro intellectui innatas. Sȝ vocāt intellect⁹
puros qui mediāte fantasmate nō intelligunt
Sed tercia opinio refert dictū suuȝ ad intellec
tum causantē ꝛ ꝯgnoscentē res scȝ ad intellec/
tum prime intelligentie. dicunt ergo esse vni/
uersalia in sol' intellec. ib⁹ qꝛ hn̄t eē solū ypeale
in intellectu intelligētie p̄me causant̄ ꝛ ꝯgnos/
centis res. Sȝ nudos intellect⁹ vocāt intellec/
tus sepatos oīmōe a materia. ꝛ illos dicūt intel
lect⁹ puros eo ꝙ impuritate mat̄ialiū p̄ncipio/
rū in causando nō ꝑmiscētur. ꝛ sic patȝ exposi/
tio illoꝝ termioꝝ. Ueꝝ tamē vt dicūt aliqui il
li tres termini nō ponūtur nisi ad maiorē expl
sionē. ꝛ dicūt qd̄ sunt sinonimi.

Conclusio responsiua. Ille tres questō
nes analectice seu sciētifice teriari nō pn̄t ꝑ logi
ce facultatē. Probat̄. qꝛ ad termiandū eas ana
lectice necesse ē vti rōibus sumptis ex p̄ncipijs
causis ꝛ passioibus entis inq̄tū ens. ꝛ oportȝ
ꝯgnoscere quid sit subsistere extra intellectū in
natura ꝫm esse ꝯpletū ꝛ q̄d nō. hoc aūt nō ha/
bet ꝯgnoscere logic⁹. ergo ꝯclusio vera.

Dubitat̄ p̄mo. quare iste questiones
potius formātur de generibus ꝛ speciebus q̄3
de alijs vniūsalibus. Respōdet̄ ꝙ dupl'r pōt
assignari causa. Prima ē ꝛ potissima. qꝛ gen⁹
et spēs p̄dicātur in q̄d. ideo magis ꝑ se sbsiste/
re videntur. alia vero p̄dicātur in quale ideo
magis eē vidētur in alio ꝛ nō posse ꝑ se subsiste
re. Alia cā ē. qꝛ alia vniūsalia in genere ꝛ specie
quodāmō esse significantur. Differētia em̄ est
est potestate in genere. actu vero in spē. ꝓpriuȝ
autē est in specie ex cui⁹ principijs fluit. ꝛ accn̄s
cōmune est in indiuiduis. ꝛ ita illa duo v'lia ci
cius vidētur posse ꝑ se subsistere extra intellc̄m
et singularia quā alia vniuersalia.

Dubitat̄ scd̄o: quid sit subsistere. Respō
detur ꝙ subsistere pōt capi dupl'r. Uno mō pro
prie. ꝛ sic subsistere ꝛ eē distinguūtur sicut mi/
nus cōe ꝛ magis cōmune. qꝛ esse cōmune ē om/
nibus entib⁹ substātijs ꝛ accidētib⁹. Sed sub
sistere ꝓprie sumptū dicit ꝓpriū moduȝ eēn/
di qui soli substātie ꝯuenit ꝛ nō omni. sed so/
lū p̄me v' forme immateriali vt est aīa rōnalis
que ꝑ se subsistere potest. Unde proprie illud
dicit̄ sbsistere qd̄ nō adiacet alicui alteri in q̄ sit
ad hoc ꝙ sit. ideo dicit̄ subsistere quasi sub suo
esse sistere id est stare. Unde sic diffinit̄ a Boe/
cio. Sudsistere ē qd̄ stat sb aliquo ꝛ sistit in il
lo. Et differūt h̄ mō subsistere ꝛ substare qꝛ sub
sistere orit̄ a forma a qua p̄ncipaliter ē esse. Et
substare orit̄ a materia. ꝛ h̄ mō genera ꝛ spēs n̄
dicūtur subsistere ꝫm doctorē sanctū in p̄ma ꝑ
te summe questione vicesimanona articulo se/
cūdo ad quartū. Alio modo potest accipi sbsi/
stere cōiter ꝓut idē est qd̄ eē siue existere in rerū
natura. siue in se siue in alio. ꝛ isto mō capit̄ sb/
sistere in titulo p̄me questionis.

Dubitat̄ tercio: quid est facultas. Res
pondet̄ ꝙ facultas idē est qd̄ facil' rei potestas
et sic facultas homīs est facilis potestas ipsius
faciens ipm posse habere aliq̄d ad nutū. h̄ mō
diuitie dicūt̄ facultates hoīs. Etiam quelibet
ars ꝛ scientia ꝑfecta ab hoīe habita dicit̄ facul
tas eius ad discernēdū debite de eis que ad ar/
tem v' sciētiā pertinēt. Sed difficultas est dif
ficilis potestas que a doctore subtili sic describi
tur. Difficultas ē rei potestas acquirēdi aliq̄d
cum studio magno ꝛ labore. Ex quibus patet
ꝙ impossibile non est facile neq3 difficile vt pa
tuit.

Ad rationes: Ante oppositum: Res/
pondetur ꝙ logica dicitur sciētia cōis per ap/
plicatōem sui sbiecti. ꝛ nō dꝛ cōmunis. qꝛ cōsi/
derat primas causas communes omniū entiū
et ideo non habet viam ad principia omnium
methadorum nisi pro quanto docet modum
formandi argumentationes in om̄ibus termi
nis. Ueꝝ tamē ē ꝙ iste questioēs ꝑ artē logice
aliq̄ mō thopice possent teriari. sȝ tal' termina/
tio nō esset sciētifica seu analectica. sed solū opi
natiua siue coniecturatiua.

Q decīa. V. vniū salia ꝑpue gnā ⁊ spēs subsistāt in rez natuā ex oēm intellctū

Queritur consequēter. Decimo vtrum
vniūsalia ꝑcipue genera ⁊ spēs subsistāt in rez
natura extra oēm intellectū aut sint in puris so
lis nudisqꝫ intellectibꝰ posita Arguit primo
habent esse in intellectu rōibus nomialium siue
modernorū oppositā parte tenētiū Prima
ratō ē. oēme qd ē in rez natura extra intellectuz
iō est qꝛ vnū numero est vt dicūt Boetiꝰ Ars.
et Auicēna. Uniūsale aūt nō est vnū numero.
ergo vniuersale nō habꝫ esse in rerū natura ex
tra intellectū. Secūda ratō est. oēme qd ē in
rerū natura extra intellectū ē hoc aliqd vt dicit
Arestotiles. vniūsale autē nō est hoc aliqd. sed
potius quale quid. ergo ⁊c. Tercia ratō est
oēme qd recipit in aliquo ad modū recipiētis
recipit vt dicit tercio de aīma. si ergo vniuersa
le habꝫ eē in rez natura extra intellectū hoc est
in particlari vt demonstrat Arestoteles cōtra
platonē. ergo sequit ꝙ vniuersale erit ꝑticlare
qd flm ē. Quarta in eodē idcꝫ est eē vl'is ⁊
particularis alias eīn vnus hō eēt duo hoīes
ergo si vniuersale sit in rez natura extra intellec
tū cū oporteat ipm eē in particulari. sequiturꝙ
idem est esse vniuersalis ⁊ particularis quod
non videt veruꝫ. quia eē ꝑticularis incōmuica
bile est. esse vero vniuersalis cōmunicabile.
Quinta rō est si vniūsale est in reruꝫ natura ex
tra intellectuꝫ aut incepit eē aut nō. si nō sequi
tur ꝙ est eternum qd dici nō potest. quia solus
deus eternus est. Si sic aut recipit a seipso aut
ab alio nō p̄mū. quia nihil est causa sui ipius
Si secūdū tūc incepit esse ꝑ actū alicuiꝰ agētis
et sic sequit ꝙ vniūsale erit singulare. qꝛ nihil
termiat actū agentis nisi singulare cū actꝰ ⁊ ope
ratōes sint singulariū ⁊ suppositorū vt habetur
in p̄mo metaphisice. Sexta rō est forma ar
tis in mēte artificis accepta ē vniuersale exem
plar omniū artificialiū que ad similitudinem
eius fieri possunt. Ipsa autē forma posita ex
tra mentem artificis in materia nō est plꝰ vniū
salis sed particlarizata. ergo cū ars imitet na
turā sequit ꝙ simil'r forma naturalis in intelle
ctu intelligētie causantis res vniuersalis sit ea
dem vero posita in materia extra intellectū non
plus vniuersal' ē sed singularis ⁊ deteriata. er
go vniuersale nō potest eē extra intellectuꝫ.
Septia rō effectꝰ nō est in sua causa nisi ꝫm mo
dū sue cause. Et similiter causa nō est in effectu
nisi ꝫm modū effectꝰ. ergo forma ꝓducta in ef
fectu ab intelligentia causante res est in effectu
ꝫm conditionē eius. Sed oīs effectꝰ causa
tus ab intelligentia singularis ē ⁊ indiduus.
ergo oīs forma siue substātialis siue accn̄talis
existens extra intellectū intelligētie indidua est
et singularis. ex quo sequit ꝙ vl'e nō potest ha
bere esse extra intellectū nostruꝫ qui est cognos
cens res ⁊ nō causans vel intelligentie p̄ime
cognoscētis ⁊ causantis ipas res. ⁊ per ꝯseqns
vniuersale nō existit extra intellectū. Et illi qui
tenent hanc partē confirmāt suam positionem
per illud dictū Arestotelis vniuersale est dū in
telligitur particlare vero dum sentitur. In
oppositū arguit rōibus philosophorū realiū
oppositam partem tenētiū. Prima ⁊ p̄nci
palis ē. hic homo ꝑticularis nō est homo ꝑti
cularis nisi a simpl'r hoīe. sed hic homo nō est
homo nisi ab illo quod ꝫm rem est in reruꝫ na
tura extra intellectū. ergo homo simpl'r est in re
rum natura existens extra intellectum. Et cō
firmatur hec ratio. quia hec propositio hō est
dignissima creaturarum conceditur. et similit
ista homo est rationalis. sꝫ ista predicata non
conueniunt homini inquātum est hic homo
quia si sic alijs hominibus non conuenirent.
Et tamen sunt predicata realia ⁊ realiter homi
ni conuenientia seclusa quacunqꝫ operatione
intellectus ergo homo ꝫm ꝙ homo est et nō ꝫꝫ
ꝙ hic homo est in rerum natura extra intellectū
existens. Secunda ratio eadem sunt princi
pia quibus res est. ⁊ quibus cognoscitur. Sꝫ
sciētia nō est nisi de vniuersali ⁊ per vniuersale
primo posterioz. ergo res nō est nisi per illud
qd est vniūsale ⁊ etiā sciētia nō est nisi de rebus
et ꝑ ꝯsequēs vniūsalia sunt in rerum natura ⁊
sunt res extra intellectū existētes. Tercia rō
forma est q̄ dat esse materie q̄uis sit in materia
tamē nō hꝫ esse a materia sed ab agente ꝫm aūt
ꝙ est ab agente vere est ⁊ extra intellectū ⁊ tamē
nō hec vl' illa sed est forma simpl'r quia qd sit
hec vl' illa hꝫ a materia ⁊ nō ab agēte. ergo seq̄
tur ꝙ vniūsale ꝫm ꝙ ē ab agente vere ē in rerū
natura ⁊ nō est ꝫm se hoc vl' illud Quarta ra
tio id qd est ab agente est vere in rerū natura ⁊
tamē ꝫm ꝙ ē ab agēte nō ē incōmuicabile. qꝛ a
materia ē incōmunicabilitas. ergo vniuersale
ꝫm ꝙ ē ab agēte cōicabile ē ⁊ in rez natūa exn̄s
Quinta ratio forma est que dat esse rei no
mē ⁊ rōem aut ergo hꝫ habet per hoc ꝙ ē lumen
intelligētie causantis vl' per hꝫ ꝙ est inmersa illi
materie vel illi non pōt dici scdm qꝛ accidit si
bi inmergi aut incorporari huic materie vl' il
li modo ab eo qd sibi accidit nō pōt habere ac
tū sbalem. ergo dat esse rei nomē ⁊ rationem ꝑ
hoc ꝙ est lumē intelligentie causantis ipsam rē
sed nihil dat esse rei nomen ⁊ rationem nisi il
lud quod vere est in natura. ergo forma que

dat esse rei nomē ⁊ ratōem vere est in natura. ẽ
ꝺm se nō est hec vl' illa. Sexta ratio lumē so
lis ꝑ hoc ꝙ recipit in hoc corpore determinato
in illo nō amittit aliquid sue virtutis essentia/
lis. neq; etiam acquirit aliquid sue virtutis. er
go a simili natura vniuersalis que est lumē in/
telligentie causantis res non amittit nec etiam
acquirit aliquid sue virtutis essentialis per hoc
ꝙ est in hac vel in illa natura. Sed ipsa natu/
ra ꝺm se accepta prout est lumen intelligentie
causantis res simplex est. ⁊ vere habens aptitu
dinē ad omnia quibus dat esse nomē ⁊ rōnez
ergo non amittit istud ꝑ hoc ꝙ est in isto vl' in
illo accepta. ergo vniuersale verissime est in re/
rum natura existens extra omnē intellectuz
Septima ratio illō qd ꝺm naturam ⁊ ꝟtutez
suā est ante rem nō accipit ꝺm seipm. neq; esse.
neq; vnitatem. neq; multitudinē ab eo qd est
post ipsum. Sed vniūsale seu forma rei que ē
causa ⁊ ꝑncipiū rei est ante rem ipam ꝺm ratio
nē cause ⁊ ordinē nature. ergo a ꝑticulari in q̄
est. nō accipit esse neq; vnitatem essentialē ⁊ ta/
mē verissime est res in natura cū sit ꝑncipium
et causa rei. ergo vniuersale verissime est res in
natura extra omnē intellectum existens. Et iste
sunt rationes quas ꝓ parte sua adducūt phy/
losophi qui vocantur reales.

Sciendum est consequenter: ꝙ vniuer
sale tripliciter potest considerari. Uno mō ꝺm
ꝙ in seipo est natura simplex ⁊ inuariabil'. Se
cundo modo ꝺm ꝙ efficitur ab intellectu. Ter
cio modo ꝺm ꝙ est in isto vel in illo particula/
ri. Primo mō vniuersale est simplex natura q̄
dat esse nomē ⁊ rationem suis particularibus
et verissime est inter oīa que sunt nihil hñs
aliene nature admixtum. ⁊ ita capitur ibi ve/
rissime esse put verū esse dicit quod ē aliene na
ture impmixtum ⁊ de vniūsali hoc mō cōside/
rato nihil vere enūciabile est nisi qd pertinz ad
eius diffinitionē quidditatiuā. Tercio mō cō
siderando vniūsale mlta ei accidūt quoruz ꝑ/
mū est ꝙ est particularisatū ⁊ indiuiduatū. secū
dū est ꝙ ē mltiplicatū. terciū est ꝙ est nature sig
nate incorpatum. ⁊ habet materie diūsas passi
ones. ⁊ generaliter quicq̄d singulari in quo est
accidit. etiā vniuersali accidit ꝺm ꝙ in ipso est.
Sed scdo modo vniūsale cōsiderādo adhuc
dupliciter cōsideratur. Aut scz ꝺm relatōem ad
intellectū prime intelligētie cognoscentis ⁊ cau
santis ipm. cuius ipm vniūsale simplex radius
est. ⁊ hoc mō sibi accidit ꝙ dicitur radius ⁊ lu
men ipius intellectus simplex purū immobile
immaīale incorruptibile ⁊ ꝑfectō nostri intelle
ctus possibilis ⁊ motiuū ipsius ad actuz: sicut
color est motiu⁹ visus ꝺm actū lucidi quē in se
habet. Et si vniuersale accipiat vt est intellectu
ipsius intelligentie tunc habet esse ydeale. Aut
considerat vniuersale ꝺm relationē ad intellec/
tū nostrū ꝯgnoscentem ipm per abstractionē a
singularib⁹ ⁊ nō causantē ipsum ⁊ ꝑ huiusmōi
abstractionē agit intellect⁹ vniūsalitatem in re
bus quaz de natura sua aptitudinaliter habu
it. ⁊ hoc dat sibi intellect⁹ put abstrahit. ⁊ ꝑ h̄
ꝙ sepat ipm a materia ⁊ a ꝯditōibus materia/
libus. ⁊ sic intelligit qd dicit Arestoteles. ꝙ v/
niuersale est dum intelligitur singl'are vero dū
sentitur. et illud dictum Auicenne ꝙ intellect⁹
facit vniuersalitatem in formis. Et sic patz tri
plex cōsideratō ipius vniūsal'. ⁊ in hac triplici
cōsideratōe debent intelligi q̄ dicūtur de ipa na/
tura q̄ vniūsalis dicit que quidē natura vt di
ctum est pōt ꝯsiderari in seipa put a quacunq;
compatione ad singularia vl' ad intellectū sit li
bera. Potest etiā considerari ꝑ habitudinē ad
singularia scz ad illa in quib⁹ est. ⁊ potest cōsi/
derari ꝑ habitudinē ad intellectū vl' ꝑme intel
ligentie vl' nostrū. Et hoc est qd dixerūt antiq
triplices eē formas seu triplex vniuersale scilicz
an. e rem in re post rem. Uniuersale ante rem di
citur ipsa natura in se accepta que dicitur esse
ante rem nō quidem tempe. sed ordine cause vl'
ꝑncipij formalis ad effectū. Et isto modo dici
tur vniuersale nō quidem vniuersalitate quaz
sequit predicabilitas sed vniuersalitate princi
pij formalis de se indifferenter se habentis ad
plura formanda. Uniuersale in re dicitur ipa
natura accepta ꝺm ꝙ est in singularib⁹. Et vl'e
post rem dicit ipa natura ꝺm ꝙ est in intellectu
nostro ꝯgnoscente ipam ꝑ abstractōem a singu
laribus. Ipsa vero natura si accipiat ꝺm ꝙ est
in intellectu ꝑme intelligentie ꝯgnoscētis ipaz
et causantis. ⁊ vt est cōmune exēplar omniū q̄
ad silitudinē eius produci possunt ad extra. h̄
modo est ante rem etiam ꝺm duratōem. ⁊ isto
modo dicitur vniuersal' natura nō quidē vni/
versalitate quā sequit predicabilitas sed vniū
salitate forme exemplaris.

Conclusio ꝑma. Uniuersale aū rez na
tura id ē nature vl'es ꝺm se accepte sunt verissi
me in rez natura extra intellectū solū nudū ⁊ pu
rū. ⁊ h̄ mō sunt ingenerabiles ⁊ incorruptibi/
les ⁊ inuariabiles. ⁊ ibi accipit verissime modo
iam exposito Istam cōclusionē ineuitabiliter ꝓ
bāt rationes post oppositū. Et est aduertendū
ꝙ cum dicitur ꝙ natura q̄ vniuersal' dicit ꝺm
se accepta est extra intellectū nō debet intelligi

fm esse qꝺ habet in vltimo actu nature.qꝛ istꝺ soli singulari cōuenit.sed habꝫ illud esse qꝺ si/ bi cōuenit.fm ꝙ est principiū formale rei.ꝛ ita natura sic ꝯsiderata ē ꝑ principia formalia in/ trinsece ipam ꝯstituētia ꝑ que ꝑncipia quiddi tatiue diffinit. Et cū dicitur ꝙ vniuersale pōt cōsiderari in seipo in re ꝛ intellectu nō est intel/ ligendū ꝙ sit aliqd esse ipsius nature qꝺ nō ha bet in singularibus aut in intellectu causante ꝛ cognoscēte sed ꝙ hec oīa ipi nature accidunt scꝫ esse in singulari in isto vl' in illo vl' esse in in tellectu.ideo potest ista natura ꝯsiderari in se ipsa fm suū esse formale seclusa habitudīe ad qꝺcūqꝫ extrīsecū.ꝛ hoc est qꝺ vocatur vniuersa le in seipo ꝛ ante rem. Et si queraf vbi ē vniū/ sale in seipo.respōdet Albertus ꝙ hec est fatua questio.quia vniuersale in seipo acceptū nō est aliud quā ipa natura cōsiderata absolute fm esse suū formale seclusa habitudine ad omnia que sibi accidunt.

Conclusio secunda.vniuersale id ē na/ tura que vniuersalis dicif accepta ꝓut cōstitu ta est in vltimo actu nature ē in rerū natura ex tra intellectū ꝓurū ꝛ nudū. Probatur quia na tura hoc modo accepta est in ipis singularibus et accipif vt est in illis.hec autē singularia ex/ tra intellectū existūt ergo ꝛc.

Questio xi v vniusalia sit corporalia vel incorporalia

Conclusio tercia.vniuersale id est na/ tura que vniūsalis dicif fm actū vniuersalita tis est in solo intellectu nostro ꝯgnoscente ipaꝫ per abstractōeꝫ a singularibus Probaf. quia vniuersale significat aliqꝺ vnū in multis ꝛ de multis.hec aūt vnitas nō cōueit nature nisi ꝓ ut ē ī intellectu abstrahēte ipam a conditōib⁹ materie ꝛ cōꝑante ad multa singularia per mo dum vnius in quo conueniūt.ergo vniuersale fm actū vniuersalitatis nō est nisi in intellectu nostro ꝛ ab intellectu nostro ꝗuis ipsa natura in singularibus existēs sit bene vniuersalis in potentia.quia est in potentia adhoc vt per no/ strum intellectum abstrahaf ab ipsis singula/ ribus vt ꝛ ꝑ modō vnius cōsideref.ꝛ ꝑ hec di cta facile ē soluere rōes aū oppositū.

Ad rationes ante oppositum Ad ꝑ/ mam dicicur ꝙ omne qꝺ est in vltimo actu na ture.ideo est qꝛ vnum numero est numerosita te materie siue indiuiduatōis.sed nō oportꝫ il lud qꝺ est in eē formali specifico constitutū eē vnū numero numerositate materie aut indiui duationis.sꝫ bene dicif eē vnū numero nūero sitate eētie.ꝛ isto mō vl' e in seipo dicif vnū nu mero. Ad secūdam dicitur ꝙ verū est de eo quod est in vltimo actu nature vt iā dictum ē

Ad terciā cū dicitur ꝙ omne qꝺ recipif in aliq ꝛc.conceditur si accipiatur receptuꝫ in ali quo respectu eē qꝺ habꝫ ꝛ recipit in recipiente. Sed nihil prohibet illud qꝺ est receptū in ali quo accipi fm seipsum ac si nō esset in illo.et tē nō recipitur per modū recipientis.sed fm mo/ dū nature recepte siue fm modum ꝓꝓum.

Ad quartā dicitur ꝙ idem est esse reale in vlti/ mo actu nature vniūsalis ꝛ singularis est tam̄ diuersuꝫ fm rationē. Ad quintā dicitur ꝙ vniuersale in rerū natura extra intellectū oēꝫ nec incepit esse nec desinit per se sed soluꝫ ex cō/ sequēti siue ꝑ accidēs ad inceptionē singularis nō est tamē intelligendū vt iā dictū est ꝙ vniū sale in rerū natura habeat esse extra singularia ymmo esse suum reale habet in singularib⁹ Sꝫ bene potest accipi nō fm esse quod habꝫ in ipis.

Ad sextā dicitur ꝙ forma artis posita in materia si accipiaf fm se ꝛ non vt determinata et signata per materiā in qua ē vniūsaliter acci/ pitur.et nō est incōueiens ipam sic accipi naꝫ q̄ sunt coniūcta fm eē pōt intellectus cognoscere sepate quando vnū nō est de diffinitione essen/ tiali alterius. Ad septimā conceditur ꝙ eē quod est in effectu si accipiatur fm ꝙ est in effec tu sortitur modum effectus nihil tamē prohi bet ipsum fm se accipi per abstractionem ab ef/ fectu in quo est.

Queritur consequenter. Undecimo Utrum vniuersalia sint corꝑalia vl' incorpo/ ralia. Arguif ꝙ non sint incorꝑalia sed ꝙ sint corꝑalia tribus ratōibus platonicorum. Prima ē ꝑmū principiū essentiale alicui⁹ ge/ neris oportꝫ esse aliquid illius generis. Sed vniuersalia ꝑncipia sunt singularium sensibi/ lium que corꝑalia sunt ꝛ quāta.ergo ipsa vni uersalia corꝑalia sunt ꝛ quāta. Scꝺa rō oꝫ principiū ꝛ ꝑncipiatū eē vniuoca sꝫ vniūsalia que sunt genera ꝛ spēs ꝑncipia sunt singulari/ um corꝑaliū ꝛ quātoꝝ.ergo vniūsalia corꝑa/ lia sunt ꝛ quāta.Maior nota est.Minor pa tet.quia principium alicui⁹ generis vl' speciei nō pōt esse ad hoc vl' ad illud determinatū.ali/ as eñ nō esset vniuersale ꝑncipiū illius generꝭ vl' speciei.ꝛ ergo oportet ꝙ ꝑncipiū alicui⁹ ge/ neris vl' speciei sit vniuersale. Tercia ratō il lud quod est in ordine nature ꝑmū causa est ꝛ principium eius qꝺ est secūdū.sed quātuꝫ fm rationē quantitatis acceptū ordine nature est ante sensibile.ergo est causa ipius sensibil'.sed nō ē causa ꝛ ꝑncipiū nisi qꝛ est simplex ꝛ vniū/ sale.ergo vniūsale est ꝗtum ꝛ corporale.

In oppositū arguit̃ sic. quia si vniuersalia essent corpalia aut eēnt corpalia ꝑ seipa aut per alia principia. Non primū quia pari rōe diceretur de singularibus que per se singularia sunt quod negāt aduersarij. Si ꝑ alia ꝓncipia aut illa sunt corporalia aut non. Nō pt dici scōm. ꝫm aduersarios. quia vt dicūt necessario oportet principiū corporal' corpale esse. Si vero dicatur ꝙ principia illa sint corpalia quereret̃ sicut prius ⁊ erit ꝓcessus in infinitū. Secunda ratio si vniuersalia sint corpalia sequit̃ ꝙ sunt certe quātitatis figure ⁊ dimensionis. ⁊ per cōsequens intellectus noster ea suscipiēs ⁊ intelligens erit quātus ⁊ figuratus qð ē impossibile Tercia ratio si vniūsalia sint corpalia ⁊ principia intrinseca singulariū tūc vniuersale ⁊ singulare cuius est principiū sunt vnū ⁊ idē corpus vl' duo. non pōt dici primū. quia idē esset constituēs ⁊ cōstitutum principiū ⁊ principiatum Si uero sint duo corpa sequit̃ ꝙ duo corpora erunt simul. ⁊ ꝑ consequēs duo corpora erūt vnū corpꝰ. quod est impossibile.

Sciendum est consequenter: Primo ꝙ propter rōnes tactas ante oppositum platonici posuerunt vniuersalia esse corpalia ⁊ q̄ta non tamē posuit Plato ea esse sensibilia. Et cū obijciebatur sibi de vniūsalibus immaterialiū substātiarū respōdebat ꝙ talia immaterialia ab eterno sunt ⁊ consistunt ⁊ sunt quidā radij lucis prime cause nec sunt causata ex ꝓncipijs aliq̄bus ꝑ compositiōem nec in talibus repitur ꝑticulare ⁊ vniūsale sicut in istis inferioribus. Et talia sunt in nobis ꝑ hoc ꝙ lux eorū est in nobis sine existētibus ꝑ ea siue cognoscentibꝰ neqꝫ in eis in quibus sunt recipiūt hic ⁊ nunc. sed sunt vbiqꝫ ⁊ semꝑ. Sicut dicebat ꝙ aīma nostra nō ē in corpore nostro ꝫm hic ⁊ nūc. similiter intelligentia in eo in quo est solum ē per cōparatiōem siue cognitionē ⁊ nō est hic ⁊ nunc. ⁊ hec est positio Platonis. pro cuius opinionis ampliori intellectu.

Sciēduꝫ secundo. ꝙ potissima causa sui erroris fuit ꝙ credebat res similiter se habere quantum ad esse ⁊ quantum ad intelligi. et q2 intelligi potest genꝰ sine specie. ⁊ species sine indiuiduis. ideo posuit genera ꝑ se subsistere ꝑter species. ⁊ species preter idiuidua. Et iterum credidit ꝙ qualis est ordo abstractōis intellectuum ꝙ etiam inter ea talis sit ordo ꝫꝫ eē ⁊ causalitatem. ⁊ quia triplex repitur vniuersale de q̄ triplex est scientia scilicet vniuersale metaphysicuꝫ mathematicū ⁊ phisicuꝫ. ⁊ vniūsale metaphysicum magis abstractū est q̄ꝫ mathematicum. ⁊ mathematicū quā physicuꝫ. ideo posuit vniuersale metaphysicū esse principiū vniūsalis mathematici ⁊ phisici. ⁊ consequēter posuit vniūsale mathematicū esse principiū vniuersalis physici. Uniuersale vero physicū posuit esse ꝓncipiū dumtaxat ip̄oruꝫ singulariuꝫ sensibiliū. Et cum ista sensibilia sint corporea et quāta. ideo posuit vniuersale mathematicū et etiaꝫ physicum corpale ⁊ quātuꝫ. Sed plato deceptus fuit ꝓmo. quia nō oportꝫ res sic se habere ad esse sicut se habent ad intelligi. quia que sunt ꝯiūcta materie ꝫm esse ⁊ corpalia intellectus noster potest sepate intelligere ⁊ abstracte. ⁊ que sunt vnū ꝫm esse potest sepate intelligere nisi vnū sit de intellectu ⁊ diffinitione essētiali alterius. ⁊ sic nō oportꝫ si species potest intelligi sine indiuiduis. ⁊ genus sine speciebus ꝙ propter hoc genꝰ sit sepatum a speciebus ꝫm esse ⁊ species ab indiuiduis. Secūdo deceptꝰ fuit plato. quia nō oportꝫ si vniuersalia mathematica cuiusmodi sunt quātitas continua et discreta abstractiora sint q̄ꝫ vniuersalia physica que sunt genera ⁊ species singulariū substātiarū sensibiliū ꝙ propter hoc ipsa vniuersalia mathematica sint ꝓncipia generū ⁊ specierū ac etiā singulariū substātiarum sensibiliū et hoc quātum ad substātiaꝫ eorꝫ. quia ꝫm esse ⁊ causalitatem omnis quātitas seq̄tur eē substātiale rei licꝫ ꝓcedāt q̄litates sensibiles eiꝰ ꝑ q̄s substātia efficit̃ sensibil'. Tercio deceptꝰ fuit in equiuocatōe ꝓncipij q2 cuꝫ arguit ꝙ principium ⁊ principiatū debēt eē vniꝰ nature. ⁊ sic si ꝓncipiatum sit quātū ⁊ extēsum vt est singulare ꝙ etiā spēs ⁊ ꝑ ꝯñs ita oportꝫ de ꝓncipio ipius quāti: qð ē vniuersalis linea vl' corpus vl' supficies. q2 ꝓncipiū quātitatis est duplex scꝫ ꝓncipium formale ⁊ ꝫm rōem tantuꝫ. ⁊ isto modo vniuersale dicit̃ principium ipsius singularis et quātitas in cōmuni dicit̃ ꝓncipiū alicuius quātitatis in particl'ari. Aliud ē ꝓncipiū constitutiuum ꝫm esse siue ꝫm rem. ⁊ tale principium debet esse eiusdem nature cū principiato vt si principiatum sit realiter quātum oportꝫ ꝓncipium esse realiter quātuꝫ ul' actu vl' potentia et isto modo punctus dicitur esse ꝓncipium linee ⁊ linea supficiei ⁊ supficies corporis.

Sciendum consequenter tercio. ꝙ aliquid potest dici corporale quattuor modis. Primo mō dicitur corpale qð est quātitate cōtinua distensuꝫ ita ꝙ illa quātitas sit aliq̄d sui et sic habentia quātitatē corpeam corpalia dicuntur ut sunt naturales substātie q̄ materiales

sunt. Scd̄o mō dicit᷑ corꝑale qd̄ non est ſm ſe quātuʒ ita ꝙ quātitas ſit aliq̄d ſui. est tn̄ quā/tuʒ ⁊ extenſuʒ ad extenſionē alterius in q̄ eſt. et hoc modo albedo ⁊ nigredo ⁊ cetere q̄litates ſē ſibiles extenſe ſunt ⁊ quāte ad extēſionē ⁊ quā titatem ſui ſbiecti. Tercio mō dicitur corꝑale illud qd̄ non niſi organo corporeo ſuſcipit ea que ſuſcipit. hoc mō ſenſitiue potētie dicuntur corporales. Quarto mō dicit᷑ corꝑale illd̄ qd̄ non eſt pars corporis ſiue quātitatis eſt tamē corꝑis ſiue quātitatis ꝑncipiū. ⁊ iſto mō punc tus dicit᷑ eē ꝑncipiū quātitatis corꝑalis. Et dicit᷑ principiū quantitatis nō tamē cuiuſlibet quantitatis eque primo eſt principium. ſed ꝑ/mo eſt principium linee. ⁊ ſecūdo ſuꝑficiei. ⁊ ex conſequenti corporis cum linea ſit ſuꝑficiei ⁊ ſuperficies corporis ꝑncipium.

Concluſio reſponſiua. nullū vniuerſale ſiue ſit metaphiſicū ſiue mathematicū ſiue phi ſicū eſt corporale aliquo iſtoꝝ quattuor mōrū iſtā cōcluſionē ſatis ꝓbant ratōes poſt oppoſi/tū. Et iterū ſic probatur. Uniuerſale nihil ali ud eſt quā ſimplex rei notio ſiue quidditas ab omni quātitatis realis diſtenſione abſtracta. alias vere ab intellectu capi nō poſſet nec intel/ligi. ergo vniuerſale nō eſt corporeū. Item vniuerſalia ſunt ꝑncipia ſingulariū ſm rōem. ſed nō ſʒ rē. ⁊ ſic ſoluūtur due ꝑme ratōes. ma ior em̄ caꝝ vera ē de ꝑncipio ſʒ reʒ qd̄ ē eiuſdē generis cū ſuo ꝑncipiato ſed nō de principio ſʒ rationē. nihilomin⁹ vniuerſalia ſunt pricipia ſingulariū quo ad eſſe ſubſtātiale ſingulariuʒ et nō quo ad totū eſſe eorū. quia ſingularia ſūt cōſtituta ex ſubſtātiali eſſe ⁊ accidentib⁹ indi/uiduātibus. modo vniuerſalia dant eē ſubſtā tiale ſed non accidentale. ergo non oportet eſſe vniuerſalia corporalia.

Ad rationes dicendum ꝙ due prime ſolute ſunt vt iam dictū eſt. Ad terciā dicitur qd̄ quātitas ordine nature ſeq̄tur ſbſtātiā. ⁊ ſic nō eſt pricipiū ſubſtātie ſm ꝙ ſubſtātia eſt ſed ſm quod quāta eſt vt dictū eſt. dictuʒ ē em̄ ꝙ quātitas in cōmuni accepta nō dicitur eſſe pri/cipium alicuius quantitatis realis particularꝭ ſm eſſe ſed ſolū ſm rationē. ideo nō oportet ꝙ quantitas in vniuerſali accepta ſit realiter cor/poralis et extenſa.

Queritur conſequenter duodecio. vtꝝ vniūſalia ſint ſepata ſm eſſe a ſuis ſingularib⁹

Q. xii. V. vniūſa lia ſit ſepata ꝑ̄te a ſuis ſingularib⁹

Arguit᷑ ꝙ ſic. quia vniūſalia habent eſſe in rerum natura ⁊ nō habent eſſe per ſingularia vl̄ a ſingularibus. ergo poſſunt eſſe ſine ſingulari bus. Secūdo arguit᷑ ſic. deſtructis ꝑmis ſubſtantijs impoſſibile eſt aliquod aliorū re/manere que ſunt in ipis. ergo ſi vniuerſalia ſint in primis ſubſtātijs que ſingulares ſtꝫ ſequere tur ꝙ deſtructis primis ſubſtantijs deſtruerentur vniuerſalia qd̄ eſt impoſſibile. quia vniuer ſalia ſunt incorruptibilia. ergo vniuerſalia ha bent eſſe ſine ſingularibus. Tercio ſic. vniū/ſale eſt vbiqʒ ⁊ ſemꝑ ſingulare vero hic ⁊ nunc ergo vniuerſale nō eſt in ipo ſingl'ari Quar to ſic. vniuerſale eſt incorruptibile ſingulare ve ro corruptibile. ergo non eſt idem eſſe vniuerſa lis ⁊ ſingularis. ⁊ ꝑ ꝯſequēs vniuerſale ſepa/ratum eſt ſm eſſe a ſingularibus. In oppo/ſitū arguitur autoritate Areſtotelis ꝑmo po/ſteriorū. dicētis ꝙ nō eſt neceſſe opinari vniū/ſalia eſſe extra ſingularia multa ad hoc ꝙ de vni uerſalibus ſit ſcientia demōſtratiua. Secū/do ſic. ſi ſic ſequeret᷑ ꝙ eſſet celum ꝑter hoc celuʒ et terra preter hanc terram. ⁊ ſic de alijs quod eſt contra Areſtotelem ꝑmo celi. Etem̄ ſcientie ſecantur quemadmodū ⁊ res de quibus ſunt vt dicitur in tercio de anima. ſeq̄tur ꝙ alia eſſet ſci entia de celo ⁊ de hoc celo ⁊ alia geometria de ter ra ⁊ de hac terra. Tercio arguit᷑ ſic. vniuer/ſale aptum natum ē naturaliter eſſe in ſingula/ribus. ergo nō eſt ſepatum ab eis. ſequeret᷑ etiā ꝙ vniuerſale eſſet hoc aliquid ⁊ ſingulare. q̇a eſſet per ſe ſubſiſtens indiuiſum in ſe ⁊ diuiſuʒ a quolibet alio. ⁊ ſic non predicaretur de ſingu lari niſi ſolo nomine quod falſum ē. Quar to arguitur ſic. nihil vero predicatur de aliquo ſubſtātiali predicatione dicēte. hoc eſt hoc. ni ſi ſit in illo vel vt tota eſſentia illius vl' vt pars eſſentialis. ergo ſi vniuerſale ſit ſm eſſe ſepara/tum a ſingulari ſeq̄tur ꝙ ꝓpōes iſte erūt falſe. ſortes eſt homo Plato ē homo. ergo ⁊c̄. Si vero dicatur ꝙ vniuerſale ſeparatū eſt ſm eē a ſingulari ⁊ tamen ſibi vnitur per hoc ꝙ forma ſingularis eſt ymago vniuerſalis ſeparati quē admodum vnitur ſigillum cere. quia figura ce re eſt ymago figure ſigilli. Iſta autem euaſio nulla eſt. quia ſigillum per hoc non vnitur cere ſm eſſe ſuum. ideo non dicitur ꝙ cera ſit ſigil/lum. ſed dicitur denominatiue ꝙ cera ſit ſigilla ta ⁊ ſimiliter nō vere diceretur ꝙ ſortes eſſet ho mo. ſed ꝙ ſortes eſſet humanus ꝙ falſum eſt. ⁊ ſic de alijs multis.

Sciendum eſt conſequenter: ꝙ dupli/citer loqui poſſumus de vniuerſali cum queri/tur vtrum vniuerſalia ſint ſeparata ſm rem a ſingularibus. quia vel loquimur de eſſe vniuer ſalis ſm ꝙ vniūſale ē ſcʒ ſm actuʒ et cōpletam

rationē vniuersalitatis. vel loq̄mur de esse rea/
li eius qđ dicitur vniuersale. Similiter de esse
singularis dupliciter loqui possum⁹. quia vł
loquimur de esse singularis ſm q singulare est
scz ſm singularitatis ratōem. vł loquimur de
esse reali quod est singulare. ⁊ ita ſm hanc disti
ctionē ponuntur due conclusiones

Conclusio pⁱma. Uniuersale ſm actuz
et completam rationē vniūſalitatis acceptū se/
paratū est a singularibus. Et est in intellectu et
sibi opponit singulare acceptū ſm singularita
tis ratōem. Prima pars patz. qꝛ vniūſale ſm
actū ⁊ ↄpletā rōem vniūſalitatis acceptū dicit
aliqđ vnū in multis ⁊ de mł'tis. Sz hoc non
cōuenit ipi nature nisi vt est in intellectu ⁊ ab in
tellectu ↄgnoscente ipam per abstractōez a sin/
gularibus ⁊ compante eā ad singularia p mo/
dū vnius in quo illa plura singł'aria ↄueniūt
ergo ↄclusio vera. Minor pbat. qꝛ natura q̄
vniuersalis dicit ut humanitas ⁊ equinitas n
est a parte rei realiter vna in multis singulari/
bus sed ē realiter plures. ideo dicit Auicēna q
humanitas de se nec est vniūſalis nec pticularis
sed in potentia est ad vtrūq3. quia si de se esset v
niuersalis nō poterit pticularizari. ⁊ si de se eēt
singularis nunq3 posset mł'tiplicari. ⁊ sic ratio
vtriusq3 sibi accidit ⁊ per intellectū accidētalit
sibi attribuit. Secūda pars patz. quia vniū/
sale ſm q huiusmōi ↄmunicabile ē. singulare
vero incōmunicabile. ergo ⁊c.

Conclusio secunda: illud quod vniuer
sale dicit ſm suuz esse reale nō est sepatum a sin
gulari accipiēdo singulare p eo quod singula
re dicitur hanc conclusionē bene probant ratō
nes post oppositum.

Ad rationes: ante oppositū. ad pⁱmaz
negetur ↄsequētia. quia natura q̄ vniuersalis
dicatur nō pōt esse ↄpletum habere in vltimo ac
tu nature nisi sit in singularibus. ⁊ ideo nō po
test in rerū natura existere q̄n habeat esse cōple/
tum in rerū natura. Et si querat an sit idē esse
ipsius nature ſm se ↄsiderate ⁊ absolute ⁊ ſz q
cōpleta dicit in vltimo actu nature. Respōde/
tur q idem est ſm rem. sed differūt ſm rationē
scz ſm esse distinctū ⁊ indistinctū determiatum
et indeterminatum. Ad secūdā ↄcedit q de/
structis pⁱmis substantijs destruunt scđe q̄ vni
uersalia dicuntur ſm esse qđ habent in ipsis pⁱ
mis substantijs non tamen destruuntur per se
ſm suū eē q̄dditatiuū. Ad terciā đꝛ q vni/
uersale dicit eē vbiq3 ⁊ semp pⁱuatiue scz p in/
determinatōem ad certā differētiā loci ⁊ tēpis.
quia cum attribuitur p intellectuz intentio vni
uersalis alicui nature pcipitur huiusmōi natu
ra p intellectū absq3 cōsideratōe alicui⁹ differē/
tie loci aut tpis. ⁊ hoc ē abstrahere ipaz naturā
a cōditōibus indiuiduātib⁹ Ad quartā đꝛ
q nō est incōueniens idē ſm rem differēs tamē
ſm rationē esse corruptibile ⁊ incorruptibile.
mō vt dcm̄ est vniuersale ⁊ singulare sunt idez
re. sed differūt ſm rōem. ⁊ ideo vniūſale est in
corruptibile p se. singulare vero corruptibile p
se saltem illa in quibus est pⁱuatio vt intrinse/
cum principium.

Queritur decimotercio. Utruz vni/
uersale verius habeat esse in intellectu q3 in sin
gulari. ⁊ arguitur q in intellectu p vnā consi/
derationē thopicā sexto thopicoꝝ. positā in q̄
dicitur q verius res est vbi est in quiete q3 vbi
est in motu. sed vniuersale ē in intellectu vt in
quiete. in singulari vero vt in motu. quia sin/
gularia mobilia sunt. ergo vniuersale veri⁹ ha
bet esse in intellectu q3 in singulari. In oppo
sitū arguitur. res verius est in eo cui dat eē no/
mē ⁊ rationē q3 in illo cui nihil istorū dat. sed
vniuersale dat singulari esse nomē ⁊ rationem
intellectui vero nō. ergo verius habet esse in sin
gulari q3 i intellectu.

[Margin, in red ink:] Q: xiii. vtr verius habeat ee i intellectu q3 in singulari

Sciendum q vt supra dictum est vni
uersale habet triplex esse scz in seipo in singula
ri ⁊ in intellectu. ideo querit dñs Albertus in
quo verius sit. Secūdo querit an vniūſale sit
idem in seipo in intellectu ⁊ in singulari. ⁊ si sit
idem querit. Tercio quid est illđ qđ facit vni/
uersale eē idē in seipo in intellectu ⁊ in singula
ri. Quarto querit an vniuersale p suā realē p/
sentiā realiter acceptā sit in intellectu aut soluz
per suā sił'itudinē sicut videt dicere pħs in ter
cio de aīa q res nō sunt in aīa sz rez sił'itudies.
Ad istas questiones respōdz Albert⁹ p ordinē
et ad pⁱmā de q̄ est titul⁹ questiōis respōdet per
distinctōem. qꝛ vniūſale veri⁹ eē habere ↄside/
rat dupł'r. Uno modo ſm ppū ⁊ substātialez
actū ipius nature vniūſalis. Alio mō ſm pro
prietatē principioꝝ ipam naturā cōstituentiū.
Et ſm hāc distictōez ponūt due conclusiones
responsiue ad quesitum.

Conclusio prima: vniuersale ſm pro/
prium ⁊ substantialem actum ipsius nature
vniuersalis verius est in singulari q3 in intel/
lectu. Istud bene probat ratio post oppositu3
quia proprius actus nature vniuersalis ē sin
gulari dare eē nomē ⁊ rationem.

Conclusio secunda. vniuersale ſm p/

ꝓprietatē ꝑncipioꝝ ꝯstitutiuū ipm̄ veriꝰ est in i/
tellectu aut in seipo q̄z in singulari. ⁊ accipiẜ hic
veriꝰ ꝓ puro idē ē ꝙ puriꝰ sicut ſm̄ auꝝ dꝛ qd̄ est
aliene natur̄e impmixtū. Probaẜ ꝯclusio. quia
ꝑncipia ꝯstitutiua ipʒ in singl'ari nō sunt pūa
ymmo sunt ꝑmixta ꝑncipijs indiuiduātibꝰ. ⁊ eē
sunt in maťia ⁊ q̄litatibꝰ subijciuẜ. vniūsale vēo
in seipo aut in intellectu ab omnibꝰ his denu/
datū est. ¶ Ad scd̄am questionē respōdʒ Al/
bertus. qꝛ vniuersale vnū ⁊ idē nūero nūositaꝫ/
te essentie ē in intellectu in seipo ⁊ in singulari/
bus differēs solū ſm̄ eē. quia vniuersale accep
tū in sua simplicitate abstrahiẜ ab omi eo qd̄
sibi accidit. ⁊ ita diciẜ eē in seipo. Ipsuʒ vero
acceptū vt ꝑncipiū artis ⁊ sciētie dꝛ esse in intel
lectu. ⁊ illud idē acceptū vt cōicatū ad eē nature
ꝑticularis ⁊ distinctū ꝑ materiā signatā cū cō/
ditōibus indiuiduātibus diciẜ esse in singu/
lari. ⁊ sic ymaginaẜ Albertus ꝙ est eadē eēntia
nūero nūerositate essentie q̄ est in singulari in i/
tellectu ⁊ in se. diuersa solū ſm̄ esse. quia i intel/
lectu est ſm̄ esse spirituale siue intentionale. In
singulari vero ſm̄ esse materiale ⁊ naturale. In
se autē diciẜ esse in suo simplici esse. ¶ Ad ter/
ciā questionē respōdet venerabilis dn̄s Alber/
tus ꝙ sicut colo nō esset in corpe determinato
in ꝑspicuo ⁊ in oculo nisi esset aliqd̄ vnū ⁊ idē
agēs ipsum in oībus qd̄ est lux siue lumē. in
cuius actu colo immutat visum. ⁊ illd̄ lumen
est idem ꝑ essentiā differēs solū per esse in supfi
cie corpis terminati in ꝑspicuo ⁊ in oculo. ita
dicit ꝙ lux siue lumen intelligentie prime que
est causa vniūsi esse est illd̄ quod facit vniūsale
vnū ⁊ idem in oībus ꝑ essentiā differens so
lū per esse in seipo in intellectu ⁊ in singulari. iō
dicit diuinus Dyonisius ꝙ lux siue lumē pri/
me cause se expādit ꝑ omnē naturā de cuius lu
cis ipa natura cui attribuiẜ intentio vniuersal'
est radius. ⁊ quia actus huiusmōi radij ad ml'
tas ⁊ ad diuersas naturas ꝑtingit. ideo efficiẜ
multiplex. ⁊ ideo vniuersalia multa sunt ⁊ etiā
vnum multa quidē ſm̄ esse participatū in di/
uersa genera diuersas spēs ⁊ diuersa indiui/
dua sunt tn̄ oīa vniūsalia vnū ꝑ essentiā ſm̄
ꝙ reducūtur ad primū causatū siue primū ra/
dium lucis prime intelligentie qd̄ quidem pri
mum causatū est ipsuʒ esse. ¶ Ad quartā q̄sti/
nem respōdet dn̄s Albertus ꝙ vniuersale in se
et in intellectu ⁊ in singulari est ꝑ suā presentiā
realem realiter acceptā ⁊ nō solū est in intellectu
per suā similitudinē. Et ad autoritatē Aresto/
telis iam allegatā respōdet ꝙ per res intelligit
Arestoteles singularia que solū habent esse ra/
tuʒ in natura ⁊ ꝑ similitudinē rerū intelligit v
niuersalia. nam vt dicit Boetius species est es
sentialis similitudo suorū indiuiduorū: ⁊ ita
dicit venerabilis dominꝰ Albertus ꝙ ipa natu
ra cui intentio vniūsalis attribuiẜ vna ⁊ eadē
nūero nūerositate essentie realiter accepte est in
se intellectu ⁊ singulari. Istud ꝓbat idem do/
minꝰ Albertꝰ. qꝛ illd̄ quod ē in intellectu nō fit
in ipo nisi ꝑ abstractōem. Abstractō aūt nō fit
nisi ab accidētibus indiuiduātibus quibꝰ ab
stractis remanet ipa natura vniūsalis. ergo vni
uersale ꝑ presentiā realē sue essentie realiter ac/
cepte est in intellectu. Sed quāuis hec respon
sio ⁊ etiā data ad scd̄aʒ questionē ꝓbabilis sit
et vera. quidā tamē aliter dicūt. quia natura q̄
vniuersalis diciẜ nō est ꝑ realē presentiā sue es/
sentie realiter accepte in intellectu. sed solum est
in eo intētionaliter ⁊ ꝑ suā similitudinē inten/
tionalē. ⁊ ideo intellectui nō dat eē nomē ⁊ ra/
tionē neq̄ʒ etiā de ipo p̄dicaẜ reali p̄dicatōe qd̄
tamē oporteret vt dicūt si in ipo realiter eēt ob
hoc etiā ipa natura ſm̄ eē qd̄ habet in intellec/
tu nō poniẜ in p̄dicamēto, nisi reductiue qd̄ tn̄
oporteret si in eo realiter eēt ⁊ nō solū intētōal'r
et ab illis teneẜ ꝙ nature rerū nō sunt in intelle
ctu realiter sʒ solū similitudiarie ⁊ intētionaliẜ
vt etiā ꝑma facie magis sonare videẜ autori/
tas Aresto. qua diciẜ res nō sunt in aīa sʒ rerū
similitudies. ⁊ cōiter exponiẜ in hoc sensu ideo
etiā in h̄ passu postq̄ʒ ipe Albertus venerabilis
dedit istā responsionē ꝓtestaẜ ꝙ multi latinoꝝ
aliter dicunt quibus tn̄ nō intendit ꝯtradice/
re. sed ꝓposse suo opinionē pypoteticoꝝ in hac
materia declarare. qd̄ etiaʒ dixit ipe Albertus
ad scd̄am ⁊ terciā questioēs scʒ vl'e eē vnū nūo
nūerositate eēntie in oībus dr̄ns solū ſm̄ eē. si
intellexerit ꝙ sit vnū ſm̄ eē in h̄ nō insequitur a
multis neq̄ʒ teneẜ. spēs em̄ in multis indiduis
nō diciẜ vna actual'r nisi ſm̄ ratōem ⁊ nō ē vna
realiter. Et similiter genꝰ in multis spēbus nō
diciẜ eē vnū nisi ſm̄ rōem. Similiter ens siue
eē qd̄ est primū causatū primi nō est vnū ſm̄ es
se in diuersis predicamētis. sed vnū ſm̄ ratio
nē solū nō q̇dē vniuocā sʒ analogā. iō saluādo
eiꝰ opiōnē ē dicēdū ꝙ ipʒ ē in itellcū ꝑ suā rea
lē pn̄tiā obiectiē nō aūt subiectiē q̄ n̄ ml'tiplicaẜ.
Ad rationem ante oppositam dicitur
ꝙ ipsa soluta est in secunda conclusione. Est ta
mē aduertendū circa ipaʒ ꝙ cum vniūsale dici
tur eē in intellectu vt in quiete nō debet intelligi
de quiete opposita priuatiue motui. sed de qui
ete motui contrarie opposita prout quies ⁊ im
mobilitas idem sunt.

Queritur cōsequenter decimo quarto. vtrū vl'e sit in rerū natura ꝓducibile. Arguit͛ ꝙ non. q2 act⁹ τ opationes sunt singularium τ suppositorū. vt habet͛ primo metaphisice. ergo quod est in rerum natura producibile ē singulare siue suppositum τ hocaliquid. vniuersale autem non ē hmōi. ergo sequit͛ ꝙ non est producibile. Secūdo sic. Omne quod producitur in esse ab intelligentia causante res habet ydeam siue exemplar in ipsa intelligētia. ad cuius similitudinem in esse producit͛. ergo si vniuersale producitur in esse. oportet ipsum habere ydeam siue exemplar in ipsa intelligentia producente res. τ cum ipsum singulare quod est hocaliquid per se producatur. sequitur ꝙ etiā habebit ydeam siue exemplar. τ per consequēs eiusdem rei erunt plures ydee. ydea scilicet suppositi. ydea speciei. τ ydea generis. In oppositum arguitur. quia vniuersale est in rerū natura extra omnem intellectum. vt iam habitū est. ergo incepit esse. quia non est deus. τ non incepit esse a seipso. ergo ab aliquo producente. τ per consequens vniuersale in rerum natura est ꝓducibile.

Sciendum ꝙ aliquid dicitur producibile dupliciter. Uno modo per se quod scilicet per se terminat actum producentis τ illud per se subsistere habet τ nullaten⁹ in alio. τ hoc modo ꝓducibile solum ē suppositū de genere substantie. Alio modo dicitur aliquid ꝓducibile in alio. τ hoc dupliciter. Uno modo ex consequenti. Alio modo p accidens. Ex consequenti quidem sicut vniuersale producitur producto singulari in quo est substantialiter. Unde q2 hic homo generat hunc hominē. τ hic homo generans est homo. τ etiā hoc genitū est hō ideo ex cōsequenti hic homo generat hominē. propter qd̓ dicit Gilbertus porritan⁹ ꝙ natura occulte agit in rebus. q2 ꝓducendo singulare sil' cum singulari producit vl'e. iō etiā appellat Aresto. vl'ia de ꝑdicamēto substātie scdas sbas. q2 secūdario substāt. vel subsistūt. τ iō secūdario siue ex ꝯñti in esse producunt͛. Per accidēs autē siue in alio ꝓduci dicit͛ illud qd̓ accidit ꝓducto ex ipsa productiōe. sicut cū ꝓducitur aliquid ab aliquo p generationē in sil'itudine forme τ spēi generātis accidit ꝓducto ꝙ sit filius. τ producenti ꝙ sit pater.

Cōclusio pria. vniuersale nō est prio mō ꝓducibile in rerū natura. hanc cōclusionē satis ꝓbant rōnes ante oppositum.

Conclusio secunda. vniuersalia ex cōsequēti in rerū natura ꝓducibilia sunt. Probat͛. q2 singulare qd̓ est hoc aliqd per se ꝓducitur. τ vniuersale subsistit in ipso sz ꝓducto singulari necessario ex ꝯsequenti ꝓducit͛ quicqd est in eo. ergo sequit͛ ꝙ ad ꝓductionē singularis ex ꝯñti ꝓducit͛ vniuersale.

Dubitatur primo: an vniuersale in intelligētia pria hēat ydeā distinctā ab ydea singular̄. Dicit͛ ꝙ ydea dupliciť accipi pōt. Uno mō vt est rō cognoscēdi tm̄. τ isto modo vniūsale bn̄ pōt habere ydeam distinctā ab ydea singularis. Alio modo accipit͛ ydea vt nō solum est rō cognoscendi sed vt etiā est exemplar operis. τ isto mō vniuersale nō pōt habere ydeā distinctam ab ydea singularis. q2 nō pōt ꝓduci nisi in singulari.

Dubitatur secundo. vtrum ydea debeat dici forma. Respondet͛ ꝙ forma dicit͛ tribus modis. Uno mō ꝭm quā aliqd informatur ita ꝙ forma dicat͛ ab īformādo. τ isto mō ydea nō pōt dici forma. q2 nō intrat ꝯstitutionē ei⁹ cui⁹ est ydea. Alio mō dr̄ forma q̄ aliqd formatur. τ adhuc isto mō ydea nō potest dici forma ꝓpter cām dictam. Tercio mō dicitur forma ad cuius similitudinē aliquid format͛. τ hoc modo ydea potest dici forma rei cuius est ydea. τ non dicitur forma ab informando sed a foris manendo. τ hoc modo forma domus in mente artific̄ accepta dicitur esse ydea forme dom⁹ ad extra. τ isto modo forme omnium rerum dicuntur esse in mente diuina. vt in quodā exemplari τ ydeali. Sed Plato huiusmodi ydeas ad quarum similitudinē ꝓducuntur forme in materia voluit etiā ponere extra mentem diuinam τ extra singularia. τ p se subsistere in rerum natura. quas dicit esse vniuersales τ predicabiles de singularibus ad similitudinem earum formatis. τ istud sibi imponit Arestoteles.

Dubitatur tercio. quō differunt essentia τ hypostasis. Respōdet͛ ꝙ sic differūt. q2 essentia dr̄ ꝭm ꝙ in ea τ p eā res hz eē. τ ita no͛ essentie ab eē sumit͛ cui⁹ est ꝑn͛. q2 esse nō est effectus transiēs sed īmanēs. iō dicit͛ habere esse in eēntia. Sed hypostasis dicit͛ sba p se sbsistens τ cōi nature supposita. Un̄ dr̄ ab hypos qd̓ ē sub τ sto as are. q2 stat sub cōi natura τ accidentib⁹. τ sic scd̓e sbe dicunt͛ essentie siue qditates ꝑmarū substantiarū.

Dubitat͛ quarto: qd ē primū ꝓductū a pria intelligentia. Rn̄det͛ ꝙ duplex ē. s. ꝭm rē τ hꝰ fuit scd̓a i telligēti. q2 ꝑma itell'it͛ de⁹. aliō

De ydea

forma dicitur dupliciter

Essentia

hypostasis

est p̄mũ creatũ ſm rõnem ⁊ illud est esse ⁊ sic dꝫ intelligi autor de causis cũ dicit. q̄ p̄ma rerum creatarꝫ est esse. Et siliter ad ppositum p̄sentis questionis põt dici q̄ vl'e ſm rõnem pcedit singulare. ⁊ prius pducit. ⁊ tñ ſm rẽ singulare pꝰ pducit ⁊ vl'e ex ↄ̃nti. Rões añ oppositum ⁊ post opposituũ sunt p cõclusionibꝰ.

Queritur ↄ̃sequenter decimo quinto. vtꝝ vl'e sit materia vel forma vel totũ cõpositũ

Arguit p̄º q̄ sit materia p Por. dicẽtẽ q̄ spẽs ↄ̃stituit ex genere tãq̃ꝫ ex materia. ⁊ drña tãq̃ꝫ ex forma. g̃ sequit q̄ vl'e saltẽ qđ ẽ genꝰ ẽ materia. Et ↄ̃firmat. q2 sicut materia potentialit cõtinet formas de ipsa educibiles. ita genꝰ in sua potestate cõtinet drñas de ipso educibiles.

Scđo arguit q̄ vl'e nõ sit forma. q2 vl'e p̄dicatur de eo cuiꝰ est vl'e. sed neqꝫ forma partis neqꝫ forma totiꝰ p̄dicat de eo cuiꝰ est forma. non enĩ dicit q̄ sortes sit aĩa aut q̄ sit humanitas. g̃ vl'e non ẽ forma ptis neqꝫ forma totius. igitur ⁊c. Tercio arguit q̄ sit cõpositũ. q2 spẽs cõponit ex genere ⁊ drña. ⁊ tñ spẽs est vl'e. g̃ est vl'e cõpositũ. In oppositum arguit p̄mo q̄ nõ sit materia. q2 vl'e dat ei in q̃ est nomẽ ⁊ rõnẽ ⁊ esse. h̄ autẽ non conuenit materie. g̃ vl'e nõ est materia. Secundo arguit q̄ vniuersale sit forma totius. nihil enĩ est cõicabile multis vnũ exñs in eis nisi sit forma. materia enĩ non est cõicabilis multis nisi per diuisionem. ita q̄ non ẽ tota in singulis ptibꝰ. vniuersale autem cõicabile est multis vnũ existẽs in eis. ⁊ predicat de ipsis ordinata p̄dicatione. ⁊ dat eis esse nomen ⁊ rõnem. g̃ vl'e est forma. Tercio arguit q̄ vl'e non ẽ compositum. q2 cõpositum ẽ singulare ⁊ h̄ aliquid. vl'e autem cõe est ⁊ quale quid. g̃ non est compositum.

Sciendum q̄ duplex est forma. s. forma ptis que est actꝰ ⁊ pfectio ptis cõpositi tm̃ scꝫ materie. sicut aĩa in homĩe est actus materie hõis. Alia est forma totius que scꝫ nõ est actꝰ materie tm̃ sed ẽ actus totius cõpositi ex materia ⁊ forma ptis. ⁊ hec forma dupliciť designatur Uno mõ per nomen abstractũ p qđ significatur p modũ forme tm̃ cum prescisione materie sicut hoc nomen humanitas significat formã totius p modum forme tm̃. ⁊ ideo nõ predicat de eo cuiꝰ est forma. Alio mõ designat p nomen cõcretũ p qđ significatur vt diceres totũ esse eius cuiꝰ est forma. ⁊ ita significat forma totius p vniuersale nomen. vt est in habente. sicut hoc nomẽ homo significat formam totius vt est in habente. ⁊ ob hoc bene predicatur de eo cuius est forma. q2 omne quod predicatur de aliquo predicatione proprie dicta oportet esse in eo de quo predicatur. ⁊ isto mõ etiam significari.

Conclusio prima. vniuersale neqꝫ est materia. neqꝫ forma partis. neqꝫ forma totius p modũ forme tm̃ designata. neqꝫ totũ compositũ. p̄mã ⁊ q̃rtã ptes illiꝰ ↄ̃clusiõis pbãt rões p̄ma ⁊ tercia post opposituũ. secundã autẽ ⁊ terciã pbat scđa rõ ante oppositum.

Conclusio secunda: vniuersale est forma totius vt totũ esse rei dicens illiꝰ cuius est forma. Probat. q2 nisi sic sequeret q̄ diffinitio rei data ſm nomẽ vl'is non diceret totum esse rei nec quidditatẽ siue diffiniat res ſm nomen generis aut spẽi. ↄ̃ñs est falsuꝫ g̃ illud ex q̃ sequit. ⁊ per ↄ̃ñs vl'e est forma totius designata vt dicens totũ esse illius cuiꝰ est forma. Itẽ posito subiecto statim p intellectũ pcipitur forma totius sic designata. siue actu sit illud subiectum siue nõ. ergo posito subiecto illud qđ statim cõcipitur fit suũ vniuersale ⁊ sequit propositum. assumptuꝫ patet. q2 siue hõ sit siue non semp est veꝝ dicere hõ est aĩal. ⁊ q̄ aĩal sit corpꝰ animatũ.

Dubitatur primo. vtrũ forma partis ⁊ forma totius sint vna forma. ⁊ eadem ſm rẽ

Ad h̄ respõdet sanctꝰ Thomas q̄ in rebꝰ compositis ex forma ⁊ materia distinguunt ſm rẽ q2 ſm ipsũ forma totiꝰ cõplectitur essentiã forme ptis ⁊ etiã materie. ⁊ sic forma totius se hꝫ ad formã ptis sicut totũ ad ptem. Sed in rebus separatis a materia forma ptis ⁊ forma totius non distinguuntur ſm rem. q2 vna nihil cõtinet preter aliam. ⁊ in hac parte bene cõuenit Albertus cũ doctore sancto. Sed in rebꝰ compositis ex materia ⁊ forma dicit Albertus q̄ forma totius vt humanitas in homine. nõ includit materiam sed est forma tm̃. ⁊ illud diuersimode exponunt albertiste. Quidaꝫ enim dicunt Albertum intellexisse q̄ a forma totius non distinguuntur re sed ratiõe tm̃. ita q̄ si cõsideretur aĩa rationalis vt actus materie dicit forma partis. ⁊ nominatur hoc nomĩe anima Si ṽo consideretur inq̃ꝫtum actuat materiaꝫ tangendo ipsam vt ex ea exerit esse non distinctum realiter ab ipsa forma. sed rõne tm̃. quod quidẽ esse nõ est actꝰ materie tm̃. nec forme tm̃. sed cõpositi. ⁊ ſm h̄ vocat forma totiꝰ ⁊ in hoĩe significat h̄ noĩe humanitas. Sed aliĳ dicunt Albertum intellexisse scilicꝫ q̄ ex vnione forme partꝭ cũ materia resultat vna forma distincta

realiter a forma ptis ꝛ a materia ꝛ a toto cōpo
sito ex materia ꝛ forma. que quidē forma dat
esse nomē ꝛ rōnē ipsi ꝯposito. ꝛ talis forma vo
cat̃ forma toti⁹. sic ꝫm istos humanitas resul-
tat ex vnione aie rōnalis cū corpore humano.
ꝛ est forma realit̃ distincta ab aīa rōnali ꝛ cor-
pore hūano. ꝛ ē simplex forma nō iclndēs ma-
teriā. nec formā partis nisi virtualit̃.

Dubitatur secundo. vtrum bene sequi
tur. hō ē substātia. ḡ hō est ens. Istud q̄rit̃ q2
dictū ē siue hō sit actu siue nō sp ē aial ꝛ corp⁹
aiatū ꝛ etiā corp⁹ aiatū semper ē sba. iō silr q̄ri-
tur de ente. Respondet̃ ꝙ ens pōt capi duob⁹
modis. Uno mō vt dicit actuʒ existendi siue
eē in actu. ꝛ sic capitur pticipialiter. ꝛ isto mo-
do nō valet ꝯn̄a. q2 vt dicit Auicenna act⁹ ex-
istendi. i. esse actualis existentie accidit cuilibet
rei. ꝛ est extra essentiā ꝛ diffinitionē. Alio mo-
do accipit̃ ens vt dicit essentiā rei que ē in potē
tia ad actualiter existere. ꝛ hoc mō diuiditur ī
decē predicamenta. ꝛ sic accipitur noīaliter ꝛ be
ne valet ꝯsequētia.

Ad rationes ante oppositum. ad pri
mā dr̄. ꝙ Porphiri⁹ nō voluit dicere gen⁹ rea
liter eē materiā. sʒ ꝙ hēat modū materie. q2 su
mit̃ gen⁹ vt quoddam materiale ꝛ potētiale in
ipsa spē. q̄ʒuis illud a q̄ sumit̃ sit forma. Secū
da soluta ē ex dictis. Ad terciā dr̄ ꝙ lʒ spēs
sit cōposita cōpositiōe rōis ex genere ꝛ dr̄na. nō
tn̄ seq̄t̃ ꝙ sit simpl'r cōposita sicut ē h̄ aliq̄d. q2
tale cōpositū pt̃ pncipia spēi includit pncipia ī
diuidui. ꝛ est determiatuʒ in vltio actu nature.

Queritur ꝯn̄ter decimo sexto: vtꝝ dif-
finitio generis sit bn̄ assignata in q̄ dr̄. Gen⁹
ē cui supponit̃ spēs. Et arguit̃ ꝙ non. q2 generi
supponit̃ dr̄na. ꝛ differētia supponit̃ spēi. ꝛ spē
cies generi. ꝛ generi supponit̃ ꝓpriū. ꝛ etiā in-
diuiduū. ḡ nō solū generi supponit̃ spēs. ꝛ per
ꝯn̄s diffinitio ē insufficiens. In oppositūʒ
est Porphiri⁹ in textu.

Sciendum primo. ꝙ multiplex indi-
stinctū parat confusionē. ꝛ h̄ mō gen⁹ cū multi
plicit̃ dicit̃. iō Porphiri⁹ p⁹ distinguit ipm q̄ʒ
diffiniat ꝫm ꝙ a logico intēdit̃. ꝛ solū ponit il
las acceptōes generis ad q̄rū sil'itudinē sumit̃
illa acceptio q̄ est logica. ꝛ iō nō loquitur Por-
phiri⁹ de genere masculino feminino ꝛ neutro
actiuo passiuo vel deponentali.

Sciendum secundo: ꝙ hoc nomē ge-
nus seu intētio generis pri⁹ fuit in vsu ciuilit̃
loquentiū q̄ʒ in vsu logicoꝝ. ꝛ ita trāslatū ē no
mē generis ex vsu ciuilit̃ loquentium ad vsuʒ
philosophoꝝ rationabiliū. quia vnius ad al-
terum est similitudo. ꝛ ita infert per similitudi
nem eius nomē quod appellatur genus apud
logicum.

Sciendmu tercio. ꝙ vt sufficit ad pro
positum. hoc nomen genus tripliciter dicitur.
ꝓut in sūmulis habetur expresse ꝛ satis clare a
porphirio. ideo ꝓ nunc ꝑsupponit̃ q̄ tres acce
ptiones inter se differūt. q2 due prime acceptio
nes sunt ciuiles. tercia ꝟo logicalis est sumpta
ad similitudinem illaruʒ. ꝛ inter illas primas
duas scd̄a est cā prime. Nō eni collectio multo
rum haberet se ad vnū nisi esset vnū principiū
generationis eoꝝ. ꝛ hoc suadet porphiri⁹. q2
vnaqueq̄ʒ collectio genitoꝝ per principiū illi⁹
collectiōis ab alia distinguitur. sicut geniti ab
vno patre distinguūt̃ ab alijs genitis ab alio
patre per suū patrē. ꝛ geniti in vno loco distin-
guuntur a genitis in alio loco per ipsum locū.
ꝛ sic secunda acceptio generis est naturalit̃ pri
ma. q2 cā prime. Sed ipsa ponitur secunda in
textu. q2 principalior est ꝛ efficacior ad generꝭ
logici declarationē propter maiorem sil'itudi
nem quā habet genus logicum cū secūda acce-
ptione q̄ʒ cum prima.

Scienduʒ quarto: ꝙ genus logicū in
in hoc conuenit cū genere scd̄o mō dicto. q2 si-
cut genus logicum est pncipiū suarum spēruʒ
formale. sic genus scd̄o modo dictum est prin
cipium descendentiū ab ipso. Conueniunt etiā
in hoc. q2 sicut genus scd̄o modo dictuʒ est in
qualibet descendentium ab ipso. ita genus lo-
gicū est in qualibet suarū specierum. Sed dif-
ferunt in h̄. q2 genus secūdo mō dictū est prin
cipium effectiuū ꝛ extrinsecum eoꝝ que depen-
dēt ab eo. neq̄ʒ in quolibet eoꝝ est ꝫm totā sub
stantiā. lʒ tn̄ ꝫm virtutem. ꝛ iō nō ꝑdicatur de
ipsis. Sed genus logicū est pn^m formale ꝛ in
trinsecū suarum spērū. ꝛ ꝫm totā substantiā est
in qualibet spē. lʒ non ꝫm totam potestatē. ꝛ iō
predicatur substantialiter de qualibet spērum.
Similiter genus logicum aliquā sil'itudineʒ
habet cum genere primo modo dicto. in h̄ scʒ
ꝙ continet quandā multitudinem specieruʒ q̄
sunt sub eo. sicut genus primo modo dictū est
collectio multoꝝ descendentium scilʒ ab vno.
Sed differūt in hoc. q2 genus primo mō di-
ctum ꝯtinet suas ptes per modum toti⁹ integ-
lis. iō nō ꝑdicat̃ de ipsis. Gen⁹ autē logicū con
tinet suas ptes per modum totius essentialis.
ideo ꝑdicatur de qualibet spē ꝛ vocat̃ totū vni-
uersale ꝛ species vocantur partes subiectiue.

Q. xvi: v. diffini
tio gñis sit bene assig
nata

Sciendum ꝙ diffinitio generis logici de qua est questio debet sic intelligi. Genus est cui directe ⁊ imediate ꝓprie ⁊ ꝑ se supponitur species. Dicitur autē directe ⁊ ꝓprie propter differentiā q̄ nō ponitur ꝓprie nec directe sub genere. nec spēs sub differētia. q2 drīa nō est sup spēs vt q̇d spēi sed potius vt q̄le. Deinde dicitur imediata suppositiōe ⁊ per se ꝓpter indiuidua que nō imediate ⁊ ꝑ se sub genere ponuntur. sed ꝑ spēm. q2 etiā spēs nō diuiditur ꝑ drīas formales. sed multiplicatur per drās materiales. vt per indiuidua. ideo nec sub spē ponitur indiuiduū directe lʒ enim ſm propriū ordinē nature sit pᵒ spēm ⁊ genᵒ. non tn̄ supponitur generi ⁊ spēi. sʒ potius habet esse ab ipsis. ⁊ sic patet ꝙ diffinitio est sufficiēs si bn̄ intelligatur. Unde cū dicitur. supponitur nō debet intelligi ꝑ sub. quecūqʒ rō inferioris. sed ordo essentialis ꝑticipantis ⁊ participati.

Conclusio responsiua. predicta diffinitio generis ē bn̄ assignata. patet ꝑ declarationē priᵒ positā. Patet etiā aliūde. q2 genᵒ ſm propriā nōis intentiōeʒ dicit ordinē sūꝑioris ad inferiᵒ. ḡ bene declaratur sua significatio quando diffinitur ꝑ illud ad qd̄ dicit ordinē qd̄ est spēs. ⁊ sic diffinitio ē sufficiens.

Dubitatur primo circa exēpla primarū acceptionū generis. vn̄ hʒ hoc ꝙ locᵒ sit ꝑncipiū generatiōis quēadmodū ⁊ pr̄. Respōdetur ꝙ hoc hʒ a virtute celesti q̄ diffunditur in locatū mediāte loco generante ipsū ꝑ quā locᵒ actiue cōcurrit ad generationē. Ideo videmus ꝙ geniti in vno loco sūt cōiter eiusdē cōplexionis. eiusdē figure. eiusdē quantitatis. eiusdem coloris. ⁊ eorūdē morū. ⁊ ob hoc etiā geniti in vno loco hn̄t int̄ se cōuenientiā ⁊ sil'itudinem ꝓpter vnitatē virtutis celestis. que in ipsis est. sicut filij q̄ ab eodē patre generantur int̄ se habēt habitudinē ⁊ sil'itudinē. q2 ab eodē patre ꝓcedūt a quo in oēs filios aliquid diffunditur.

Dubitatur secundo. quare genus logicū nō hʒ sil'itudinē cū matre sicut cū patre. Cā est. q2 mater nō est nisi ꝑncipiū materiale generatiōis. ⁊ genus logicū ē formale ꝑncipiū suarū spērū ⁊ nō purū materiale.

Dubitatur tercio. quare tempus non dicitur genus sicut locᵒ. ⁊ quare nō dicitur ꝑncipiū generatiōis sicut ⁊ locus. Cā est. q2 tempᵒ est magis causa corruptionis q̄ʒ generationis vt habetur q̄rto phisicoꝝ. ⁊ sic non est ꝑncipiū generationis. ⁊ per consequēs nō debet dici genus.

Dubitatur quarto. quare dicitur in textu videtur āt neqʒ genᵒ neqʒ spēs ⁊c. ⁊ nō ponitur ē. Rō est. q2 acceptiōes iste magis sūt in mēte nr̄a q̄ʒ in rerū natura. iō magis dr̄ videtur q̄ʒ est. Et ē aduertendū ꝙ h̄ verbū videtur qn̄qʒ est exp̄ssiuū veritatis apparētis ⁊ nō existētis. vt cū dr̄ sillogismᵒ sophisticᵒ ē q̇ videtur sillogisari ⁊c. qn̄qʒ ẜo ē exp̄ssiuū ṽitatis ꝓbabiliter ⁊ nō necessarie. vt cū dr̄. ꝓpositio dyalectica est q̄ videtur ⁊c. qn̄qʒ etiā accipitur vt ē exp̄ssiuū veritatis necessarie. ⁊ sic accipitur i tex. ⁊ etiā in illo tex. accipitur simpliciter. i. vniuoce. q2 noᵛ vniuocū hʒ se ad equiuocū sicut simplex ad cōpositū. ⁊ sic dicit tex. ꝙ neqʒ genus neqʒ spēs simpl'r. i. vniuoce videntur dici. Rō añ oppositū soluitur ex dictis.

Queritur consequenter decimoseptio. vtr̄ diffinitio generis sit bn̄ assignata in q̄ dr̄ Genᵒ ē qd̄ p̄dicatur de pluribᵒ differentibᵒ spē in eo qd̄ q̇d ē. Arguitur ꝙ nō. q2 generis ē alia bōa diffinitio. ḡ illa superflua. Scd̄o arguitur. in ista diffinitōe nō pōitur genᵒ diffiniti. igitur nō vʒ Tercio arguitur in p̄io loco hᵒ diffinitiōis ponitur illud noᵛ qd̄. qd̄ de se ē indeterminate significatiōis. ḡ ē mala. Quarto arguitur. genus ē forma multis cōicabilis. ḡ debet p̄dicari in q̄le In oppositū est Porphi. in textu.

Sciendū primo. ꝙ alia diffinitio datur de genere ſm ꝙ genᵒ ē. sʒ p̄ns diffinitio datur de genere ſm ꝙ p̄dicabile est ⁊ fundatur in ꝑ̇ma. q2 genᵒ ſm ꝙ genᵒ ẜt ordinē nature supior̄ ad inferiora in quibᵒ essentialiter ⁊ actu includitur. ⁊ iō p̄dicatur essentialiter. ⁊ sic p̄ia diffinitio solum explicat hmōi ordinē. p̄ns ẜo diffinitio explicat rōnē predicandi in illo ordine.

Sciendum secundo ꝙ intētio generis dicit ordinē vt iā dictū ē. q̇ ordo in oī p̄dicamēto reꝑitur. ob h̄ ꝙ intentio generis quodāmō ē trāscēdens. ⁊ iō p̄io loco diffinitiōis conueni enter ponitur illud noᵛ qd̄. qd̄ de se ē incertū ⁊ infinite significatiōis. finitur tn̄ ⁊ determinatur ꝑ sibi adiūcta. ⁊ iō pōt aliquid notificare. ⁊ lʒ in p̄dicta diffinitiōe nō ponatur vl'r explicite. tn̄ sufficienter intelligitur per h̄ qd̄ dr̄ qd̄ p̄dicatur de pl'ibᵒ. supponitur etiā ex diuisiōe vl'is in q̇nqʒ vl'ia.

Sciendū tercio. ꝙ generi cōuenit predicari de pluribᵒ drn̄tibᵒ spē. q2 genᵒ ad eē specificū nō deducitur nisi diuisū ꝑ drn̄as formales formaliter oppositas ⁊ repugnātes. ⁊ iō i eodē cōpati se nō p̄nt. ⁊ sic genus p̄dicabile est de pluribᵒ spēbᵒ ꝑ drn̄as illas oppositas ꝯstitutū

Conclusio rn̄siua: diffinitio gn̄is ē bn̄

assignata. patet q̄ꝛ sufficienter explicat naturã generis. ⁊ p eã differt genus ab oĩ eo qđ nõ est genus vt patet cuilibet intuenti. ⁊ cõpetit oĩ cõtento sub diffinito ⁊ nihil continet supfluum. nec diminutũ. igitur bñ est assignata.

Dubitatur primo. quid sit predicari. Respondet ꝙ ẽ vnũ in alio esse ⁊ de alio dici. ⁊ p notã cõpositiõis designari. que q̄dẽ nota cõpositiõis nõ est in re ipsa. q̄ꝛ a pte rei vnũ ẽ in altero vel nõ ẽ. ⁊ si est designatur p notã cõpositionis. si vero nõ est designat̃ p diuisionẽ. Sed hec rõ compositiõis vel diuisionis soluꝫ est in designatione nr̃a.

Dubitatur secundo. vtrum quale dicatur vniuoce ꝯuenire ꝓprio accidẽti cõi differẽtie ⁊ qualitati. Respõdetur ꝙ nõ. imo quale dr̃ q̄ttuor modis. Uno mõ dr̃ q̄le qđ est denoĩatiue dictũ ab aliq̄ q̄ttuor spẽrũ de genere q̄litatis. vel q̄uolibet alit̃ ab eis. ⁊ sic p̄dicari in q̄le solis qualitatib⁹ ꝯuenit. Scđo mõ dicit̃ q̄le qđ est ꝯñs esse indiuidui. ⁊ sic oẽ accidẽs dicitur quale. Tercio mõ dicitur quale qđ est cõsequẽs p̄ncipia essentialia spẽi. ⁊ sic ꝓpriũ predicatur in quale. Quarto mõ dicitur quale qđ est determinatiuũ potẽtie generis ad esse speciei. ⁊ hoc mõ drñ̃a substãtialis dicit̃ p̄dicari i quale. Uerũ tñ aliq̄ sunt q̄ dicuntur quale q̄d significare. ⁊ tñ nõ predicantur in quale vt genera ⁊ spẽs de p̄dicamẽto substãtie. q̄ꝛ ibi accipitur q̄d vt distinguitur ꝯ hoc aliquid. ⁊ ita omnis natura que nondũ ẽ determinata in vltimo actu nature. sed adhuc qualificabilis est siue p differẽtias formales. siue materiales q̄le quid dicitur.

Dubitatur tercio: quot modis dicitur aliquid p̄dicari in q̄d. Respõdet̃ ꝙ tribus modis. Prĩo ⁊ p̄ncipalit̃ dicitur p̄dicari in quid qđ de sua natura ẽ q̄d. ⁊ etiã de mõ suo significãdi dicit q̄d. vt genera ⁊ spẽs de predicamẽto substãtie. Scđo mõ dicitur p̄dicari in q̄d. qđ de natura sua nõ est q̄d. sed solũ de modo significandi vt genera ⁊ species accidentiũ. Tercio modo dicitur p̄dicari in quid qđ dicit totam quidditatẽ rei explicite ⁊ conuertibiliter a prima potentia vsq̄ꝫ ad vltimũ actum ⁊ oẽs act⁹ intermedios cuiusmodi est diffinitio quidditatiua.

Dubitatur quarto: quid est quidditas Respondetur cũ doctore solẽni. ꝙ q̄dditas est qua aliq̄d hꝫ esse q̄d determinati generis ⁊ q̄d determinate spẽi. Uñ essentia quidditas ⁊ natura idem significãt re sed differũt rõne. Nam res dicitur essentia ſm ꝙ p eam ⁊ in ea res hꝫ esse. Sed q̄dditas ꝓ q̄nto explicabilis est p diffinitioneꝫ q̄dditatiuã. ideo nomen essentie in nomen q̄dditatis apud philosophos trãslatũ est. Sed eadẽ res dicitur natura pro q̄nto est p̄ncipium per se motus ⁊ operationis ei⁹ in quo est.

Dubitatur quinto: quid est suppositũ Respõdetur cũ doctore subtili. ꝙ suppositũ est qđ nulli alteri innititur vt sit nec habet naturalem aptitudinẽ vt innitatur. ⁊ sic de rõne suppositi duplex remouet̃ innitatio. s. actualis ⁊ aptitudinalis.

Dubitatur sexto: vtrum hec ꝯsequẽtia sit bona. Gen⁹ ẽ qđ p̄dicat̃ de plurib⁹. ḡ genus ẽ gen⁹. Respõdetur ꝙ nõ. q̄ꝛ in secũdis intentionib⁹ nõ repitur ver̃ gen⁹. nam illud cui attribuitur vera intẽtio generis aut spẽi dꝫ significare naturã realeꝫ. ⁊ ita si a pte subiecti in ꝯñte accipiat̃ gen⁹ ꝓ scđa intẽtiõe. ꝯña ñ vꝫ. sꝫ si capiat̃ ꝓ res obiecta intẽtõi tũc ꝯñs ẽ ver̃.

Dubitatur septimo: vtrum iste propositiões sint ꝯcedende. aĩalitas ẽ gen⁹. humanitas ẽ spẽs. Rñdet Auicẽna ꝙ non. q̄ꝛ hec noĩa significãt formas p modũ forme tm̃ cũ p̄scisione materie hñtis eã. iõ eis nõ ꝯuenit rõ p̄dicabilis. neq̄ꝫ de ipsis aliq̄d ꝓprie p̄dicabile ẽ. ⁊ sic ista nõ ẽ ꝯcedẽda. hũanitas ẽ aĩalitas. Sꝫ vt dicit Auicẽna hũanitas ẽ tm̃ humanitas. ⁊ ẽ tm̃ p̄ncipiũ formale spẽi scꝫ hoĩs.

Dubitatur octauo. vtrũ indiuiduum de seipso p̄dicet̃. Uidet̃ ꝙ nõ. q̄ꝛ dicit Aresto. in p̄dicamẽtis. a prĩa sbã nulla exit p̄dicatio indiuiduũ etiã in nullo ẽ neq̄ꝫ ẽ in seipso cũ nihil ẽ in seipso. vt dicit. p. in. iiij. phisi. sed dici de p supponit ee in. In ꝯ^m arguit Boeti⁹. nulla ẽ verior p̄dicatio q̄ꝫ illa in q̄ idem p̄dicat̃ de seipso. dicit etiã tex. ꝙ indiuiduũ ẽ qđ p̄dicatur de vno solo. Rñdet̃ ꝙ indiuiduũ p̄dicat̃ de seipso p̄dicatiõe cõit̃ dicta ⁊ de nullo p̄dicatione ꝓpe dicta q̄ mõ loquit̃ Aresto. i p̄dicamẽtis.

Dubitatur nono. vtrũ indiuiduũ vagũ sit p̄dicabile de plurib⁹. Pro dubio presupponit̃ ex dictis s̃ sũmulas ꝙ indiuiduũ q̄ttuor modis designari põt. ⁊ ad quesitũ tũc respõdet̃ ꝙ idiuiduũ vagũ põt dupl'r ꝯsiderari. Uno mõ ex pte nature cõis inclinate ad suppositũ p signũ pticulare ⁊ sic hꝫ aliq̄ mõ ꝯditioneꝫ spẽi si sit indiuiduũ spẽi. vel etiam generis vel differẽtie. sed nõ sequit̃ ꝓpterea ꝙ sit p̄dicabile ꝓprie dictũ. q̄ꝛ nõ p̄dicatur de pluribus propria predicatione sed solũ p̄dicatione aliena.

Secundo mō pōt cōsiderari ex parte signi per ticularisantis. ꝛ sic non predicatur nisi de vno solo.

Ad rationes ante oppositum dicendū est ꝙ tres p̄me solute sunt. Ad q̄rtam dī ꝙ q̄uis gen⁹ sit forma multis cōicabilis. ꝛ hoc mō quodāmodo pōt dici qualificabilis. quia tū huiusmōi forma significat noīe generis. nō ꝑ modū forme formātis sꝫ ꝑ modū forme formabilis. iō significat talis forma ꝑ modū materie ꝛ substantie. q̄ predicat in quid ꝛ nō in q̄le. bene tū dicitur q̄le q̄d vt dictū ē. differentia vō que p̄dicatur in q̄le non p̄dicatur in q̄le. q₂ significat qualitatē. sed q₂ est qualificās ꝛ determinans gen⁹. genus eni differentia ꝛ spēs idē significant ſm rē. vt dicit doctor sanctus in de ente ꝛ essentia. sed rōne differunt.

Q: xviij: V: diffinitio specie sit bene assignata

Queritur decimo octauo: vtrum diffinitio spēi sit bū assignata in q̄ dicit. Spēs est q̄ ponit sb assignato genere. ꝛ de q̄ gen⁹ in eo qd̄ quid ē p̄dicatur. Et arguit ꝙ nō. q₂ gen⁹ diffinitur ꝑ spēm. ḡ spēs nō debet diffiniri ꝑ genus. Consequētia tenet. q₂ esset circulatio in diffinitionib⁹. ꝛ sic esset idē notius ꝛ ignoti⁹. pri⁹ et posterius seipso qd̄ ē impossibile. Scdo indiuiduū generis īmediate sub genere ponit. ḡ diffinitio spēi aliis a diffinito cōpetit. Tercio vt dicit Auicēna punctus ē spēs. ꝛ tamen nō ponitur sub genere. neqꝫ gen⁹ de ipso p̄dicatur. q₂ hec nō est vera punctus ē q̄ntitas. ergo diffinitio est insufficiēs. In oppositū est Porphiri⁹ in libro suo.

Sciendum primo. ꝙ sicut nomen generis multiplex ē. ꝛ pri⁹ fuit in vsu ciuiliter loquentiū. ꝛ inde trāslatū est ad vsum philosophoꝝ. Ita etiam dicendū est de spē. ideo relinquendo aliquas acceptiōes spēi dicit text⁹. ꝙ spēs dupliciter dicitur. Primo dicitur species vniuscuiusqꝫ rei forma siue pulchritudo. ſm quā acceptionē dictū est. ꝙ spēs priami digna fuit imꝑio. ꝛ vocatur pulchritudo rei forma. q₂ ab actu quē dat forma venit pulchritudo. ideo quāto aliq̄d actualius est. tanto pulchri⁹ est. Sed a potentialitate cui⁹ radix est materia venit turpitudo ideo q̄nto aliquid potētiali⁹ est tanto turpi⁹ est. ꝛ sic acceptio spēi apud ciuiles ortū habet ex acceptione noīs spēi apud naturales. q₂ pulchritudo rei oritur a forma. q̄ quidē forma etiā dicit spēs. Scdo mō per silitudinē ad istā acceptionē dicitur spēs illud quod ponitur sub assignato genere. q̄m illud qd̄ ponitur sub genere tanq̄ꝫ spēs ad gen⁹ se hꝫ vt actus ad potentiam. ꝛ sic se hꝫ pulchritudo ad turpitudinē.

Sciendum secundo: ꝙ diffinitio sic debet intelligi. Spēs est que directa ꝛ imediata suppositiōe ꝓprie ꝛ per se ponit sub assignato genere. ꝛ sic illa ꝑpositio sub nō dicit quācunqꝫ inferioritatē. sed dicit ordinē ꝑticipantis ad ꝑticipatū. ꝛ dicitur in diffinitiōe sub assignato genere. q₂ spēs nō potest esse vaga sub genere. q̄m est semper determinatū genus quod est de quidditate ipsi⁹ spēi.

Scienduꝫ tercio: ꝙ illa propositio sub nō solū dicit inferioritatē neqꝫ etiā solū ordinem. sed cū hoc dicit causam siue principiū positionis ꝛ ordinationis. que quidē positio speciei tota principiatur ex genere. q₂ nihil habet species quod nō accipiat ab ipso genere. Et per hoc soluitur argumētū quod fit de indiuiduo generis. q₂ gen⁹ non est tota cā aut p̄ncipiū sue positionis. q₂ aliq̄d habet qd̄ non accipit a suo genere. scꝫ principiū indiuiduatiōis. qd̄ capit a materia.

Sciendū quarto: ꝙ peripothetici predicte diffinitioni: q̄ dicitur. Spēs est q̄ ponit sub assignato genere. addiderūt illā ꝑticulam. ꝛ de qua genus in eo qd̄ quid est predicat. Nā spēs potest dupliciter cōsiderari. Uno mō ſm constitutionē ipsius a genere. ꝛ ex illo habet ꝙ ponat sub genere. Alio mō ſm ordinē essentialem quē habet ad genus quod est de intellectu spēi. ꝛ ex illo habet ꝙ de ipsa p̄dicet in eo quod quid est. Conclusio responsiua. predicta diffinicio spēi bū est assignata. qd̄ patet per conditiones bone diffinitiōis.

Dubitatur primo. quare post tractatū de genere nō ponitur tractat⁹ de dr̄a cum tū sit principiū essentiale spēi. Respōdetur ꝙ plures possunt assignari cause. quarū primā assignat textus ꝓpter correlationem generis ad spēm. ꝛ spēi ad genus. ideo dicit textus ꝙ necesse est in vtrorūqꝫ rōnibus vtrisqꝫ vti. Scda pōt eē q₂ genus actu ꝛ intellectu includit in specie et nō in differentia. q₂ differentia nō ꝑticipat genus. Tercia pōt assignari cā. q₂ gen⁹ ꝛ spēs in mō predicandi plus cōueniūt.

Dubitatur secundo: quare necesse est vnū diffiniri ꝑ reliquū. Cā ē. q₂ eē relatiuorū ē ad aliud se hr̄e. diffinitio autē eē rei indicat. Ubi aduertēdū ꝙ respectiua pn̄t tripl'r considerari. Uno mō inq̄ꝫtū sūt sil' natura. Scdo ꝯ inq̄ꝫ tū sūt ad inuicē mutuo depēdentia. Tercio mō iq̄ꝫtū illa q̄ sic referunt sūt ipsaꝫ relationem

que de ipsis ē ⁊ ꝑ quā referūt causantia. Prio nō necē est ꝙ in vtroqꝫ sit vna forma eq̄liter se habēs per quā dicant̄ simul natura. ⁊ illa forma ē ipsa relatio que accepta est vt vna seclusis terminis ⁊ indifferens. ⁊ hoc mō relatiua nō diffiniunt̄ ꝑ seinuicē. q꞉ sunt sil' natura. et diffinitio sꝑ notior ē diffinito. Scd̾o modo vtrūqꝫ relatiuoꝝ pōt eē notius ⁊ ignoti⁹. pri⁹ ⁊ posterius. Noti⁹ quidē cū est terminus dependentie. Ignotius ꝟo cū dependens sit ⁊ sic vtrūqꝫ ꝑ alterū diffinit̄. Sed si tcio mō ꝯsiderent̄ respectiua vnū bñ est cā alteri⁹. ⁊ nō econuerso. sicut pat̄ ē cā filij ꝑ actū generatōis ⁊ nō ecōtra ⁊ illud qd̾ gen⁹ est. est ꝓn^m huius qd̾ est spēs. ⁊ ita vnū pōt diffiniri ꝑ aliud ⁊ nō ecōtra. ⁊ ꝺm hanc distinctionē pōt dici ꝙ quedā relatiuoꝝ diffinitio ē sicut demōstrationis ꝓn^m. illa scꝫ q̄ dat̄ de relatiuis ꝺm ꝙ vnū est cā alteri⁹. Et alia diffinitio ē sicut ꝯclusio demonstrationis illa scꝫ ꝑ quā relatiua ꝑ seinuicē diffiniunt̄. nā ex h̄ ꝙ gen⁹ ē ꝓncipiū spēi cōcludit̄ ꝙ genus non est gen⁹ suiipsi⁹ sed spēi genus. ⁊ ex hoc ꝙ spēs ē ꝓncipiata a genere determinato cōcluditur ꝙ spēs nō est sui spēs. sed generis. Est tñ veꝝ ꝙ genus ⁊ spēs pñt seinuicē diffiniri qñ capiuntur materialit̄ ꝑ ꝓmis intētionib⁹. ⁊ h̄ in diuersis generib⁹ cognitionū ⁊ respectu diuersoꝝ.

Dubitat̄ secundo: quid ē participare. Respōdet̄ ꝙ duobus modis ꝑticipare sumit̄ Uno mō logicalit̄. ⁊ sic diffinit̄ in q̄rto thopicoꝝ. participare est in se ꝑticipatū ⁊ rōnē ꝑticipati suscipe. ⁊ hoc mō vt dictū est d̾ā nō ꝑticipat genus. sed spēs genus participat. Alio mō dicit̄ ꝑticipare realiter. ⁊ h̄ duplicit̄. Uno mō minus ꝓprie ꝓut idem ē ꝙ imitari ꝑticipatū. qñ scꝫ effectus nō capit rōnē efficiētis ꝺm vnā rōnē in specie. sed solū ꝺm quandā sil'itudinē virtutis sicut in differentib⁹ ꝑ se ⁊ equiuocis. Alio mō dicit̄ ꝓprie ⁊ sic ꝑticipare ē idē ꝙ ꝑtē actualitatis seu ꝓprietatis alicui⁹ realit̄ ⁊ formalit̄ accipe. sicut quodlibet calidū formaliter ꝑticipat calorē. non tñ totā actualitatē capit. al's esset calidū ꝑ essentiā. ⁊ hoc modo quodlibet ens dicit̄ ꝑticipare eē ⁊ materia formā.

Ad rationes dicendū: ꝙ due prime solute sunt. Ad terciā dr̄. ꝙ pūct⁹ nō ponit̄ in genere q̄ntitatis tāq̄ꝫ spēs sed tāqꝫ ꝓnci^m ⁊ terminus linee. ⁊ etiā tāqꝫ cōtinuatio ⁊ diuisio partiū eius.

Queritur decimonono. vtrū diffinitio spēi bñ sit assignata in qua dr̄. Spēs ē qd̾ ꝓdicat̄ de plurib⁹ differentibus numero in eo qd̾ quid est. Arguit̄ ꝙ nō. q꞉ speciei est alia bona diffinitio. ergo ista est superflua. Item ista diffinitio generi cōuenit. ergo ē insufficiens. In oppositū ē Porphiri⁹ in textu.

Sciendum primo. ꝙ prima diffinitio dat̄ de specie inq̄ꝫtū spēs est ꝺm habitudinem. scꝫ quā importat ad genus per modū inferioris siue subiecti. Sed pñs diffinitio datur de spē sumpta in rōne ꝓdicabilis ꝺm habitudinē scꝫ ad inferiora in quib⁹ est.

Sciendum secundo. ꝙ Auicenna in ista diffinitione addit istā dictionē exclusiuā solū dicendo de differentibus numero solū. excludendo ea que aliter differūt q̄ꝫ numero. ⁊ ꝑ h̄ excludit secūdā instātiā de genere factā. Sꝫ venerabilis dñs Albertus illam instantiā soluit dicens. ꝙ genus non imediate predicatur de pluribus differentibus numero. q꞉ nō participatur ab eis. nisi in quodam participante. scilꝫ specie. ⁊ hec respōsio melior ē. Posset etiā dici ꝙ equiuoce accipit̄ predicari de pluribus cum dicitur ꝙ genus ⁊ species predicantur de pluribus. quia cum diuisio sit causa multitudinis ⁊ duplex reperitur diuisio. scꝫ formalis que est ꝑ differētias formales. ⁊ materialis q̄ fit per differētias materiales. ita duplex ē multitudo siue pluralitas. scꝫ ml'titudo formalis specierū. ⁊ multitudo materialis indiuiduoꝝ ⁊ sic genus predicatur de pluribus differentibus formaliter. species vero de pluribus materialiter.

Sciendū tercio. ꝙ presens diffinitio soli speciei specialissime cōuenit. que immediate predicatur de pluribus differētibus numero in eo qd̾ quid est. Predicta vero diffinitio conuenit speciei subalterne. ⁊ etiam specialissime cū vtraqꝫ ponatur sub assignato genere.

Cōclusio rñsiua. ꝓdicta diffinitio spēi ē sufficiens. qd̾ patet ꝑ ꝯditiōes bone diffinitiōis.

Dubitatur primo. vtrū nomen speciei prius dicatur de specie specialissima q̄ꝫ subalterna. Arguit Auicenna ꝙ non. quia descendentis a genere generalissimo prius occurrit subalterna. ideo ꝑ prius de subalterna dicitur. Iteꝫ accipienti alicuius rei cognitionem prius occurrit in intellectu species subalterna. ergo videtur ꝙ nomen prius conueniat speciei subalterne. In oppositum arguitur. quia nomē speciei ad logicum translatum est per similitudinē quā habet ad acceptiōeꝫ speciei ciuilē. Sed species ciuiliter accepta ē pulchritudo rei cum ergo in specie specialissima semꝑ habeatur vel

sit maioꝛ pulchritudo q̄ꝫ in sbalterna. qꝛ spēs subalterna adhuc potētialis ē ⁊ diuisibilis ⁊ spēs spēalissima nō. sequit̄ ḡ ꝙ spēs spēalissima magis assil'at̄ acceptiōi spēi ciuili q̄ꝫ subalterna ⁊ per ꝯn̄s prius trāslatū est nomen spēi ad speciem spēcialissimā q̄ꝫ ad subalternā. ⁊ istud cōcedit̄ q̄ꝫuis in hac pte dicat dubitare se Auicēna. Et sic dr̄ ad rōnes an̄ oppo^m dubij. Ad p̄mā dr̄ ꝙ p̄oritas occursus in cōpositiōe rei. aut in cognitiōe nō attendit̄ in trāslatione nominis. sed sola sil'itudo ꝯsiderat̄. ideo vbi est maioꝛ sil'itudo ad illud ē p̄mo trāslatio.

Dubitatur secūdo: Utrum spēs in rōne p̄dicabil' pōt diffiniri. Ur̄ ꝙ nō. qꝛ Aresto. p͛io thopicoꝝ nō ponit spēalissimā spēm inter p̄dicata ppt̄ defectū subiecti. imo in ꝓbleumatibus dyalecticis solū subijcit̄ ⁊ nō p̄dicatur. ⁊ sic videt̄ ꝙ nō hēat rōnem p̄dicabilis sed sbijcibilis tm̄. Et h̄ ꝯfirmat̄. qꝛ spēs sb se nō habet nisi indiuidua q̄ sunt sensibilia ⁊ infinita. ⁊ etiam relinquēda ab arte ⁊ sciā. ḡ non habet subijcibilia. ⁊ iō in spē spēalissima iubet Plato quiescere ergo videt̄ ꝙ nō pōt habere rōnem p̄dicabilis. Ad dubiū rn̄det̄ ꝙ spēs spēalissima hꝫ rōnē p̄dicabilis ⁊ in rōne p̄dicabilis diffiniri pōt diffinitōe posita in titulo questionis. ꝓbat̄. qꝛ oē vniuersale p̄dicabile est. imo vniuersale inq̄ꝫtū vniuersale nō hꝫ rōnem sbijcibilis sed predicabilis tm̄. sed spēs specialissima est vniuersale. ergo sequit̄ ꝙ est p̄dicabile. Maioꝛ patet. qꝛ vl'e inq̄ꝫtum huiusmodi dicit vnū in multis ⁊ de multꝭ. ḡ vl'e inq̄ꝫtū vniuersale nō dicit aliquē respectum ad aliqd̄ superi⁹ qd̄ sit in eo. ⁊ ꝑ ꝯsequēs inq̄ꝫtū vniuersale nō importat rōnem subijcibilis ḡ ⁊c̄. Et ad primā rōnē dicit̄ negando ꝯsequentiā. qꝛ ad h̄ ꝙ aliqd̄ sit p̄dicatū requirit̄ ꝙ subiectuꝫ habeat de quo possit terminari ꝓbleuma dyalecticū ꝑ ꝯsideratiōes thopicas que sunt maxime vniuersales. ⁊ nō dant̄ de singularibus. ⁊ ideo in oī ꝓbleumate dyalectico subijcit̄ species. Et ad ꝯfirmationē dicit̄ ꝙ indiuiduū pōt dupliciter considerari. Uno mō vt est res nature cōmunis in qua stat nature ipsius fluxus que ē essentialis diffinitio indiuiduoꝝ. ⁊ sic significat̄ indiuiduū dicendo aliquis homo. aliquis bos. ⁊ hoc mō cadunt indiuidua sub arte rōne nature specifice que in ipsis est et subijciunt̄ spēi. Alio modo possunt considerari ex pte materie signate ⁊ accidentiū indiuiduantiū. ⁊ hoc mō indiuidua infinita sunt infinitas habentia differētias. ⁊ relinquenda sūt ab arte ⁊ scientia. ⁊ significant̄ per nomina discreta. qꝛ per accidētia indiuiduātia fit discretio vnius ab altero. ⁊ ex hac pte nō sbijciuntur speciei. Et cū allegat̄ ꝙ in spēalissimis iubet plato quiescere. Respōdet̄ ꝙ hoc ideo est. qꝛ in ipsis terminat̄ ꝓcessus formalis. qui ē ꝑ diuisionē factā ⁊ differētias formales. ⁊ incipit nouus processus scꝫ materialis qui fit per differentias materiales ⁊ penes diuisionē materie. que quidē diuisio materie fit per accidentales differentias que nō possunt cōprehēdi sub arte. qꝛ infinite sunt. ⁊ ideo etiā relinquenda sūt indiuidua ab arte ex parte illarū differentiarū qꝛ infinita sunt. Ad rōnes in oppositū dicendū ꝙ soluunt̄ ex dictis.

Queritur vtrum vniuersalia intermedia in vnoquoq̄ꝫ predicamēto duas habeant habitudines ⁊ extrema vnā solā. Arguitur ꝙ nō. qꝛ intermedia sunt vniuersalia. vl'e autē ē predicabile. p̄dicabile ṽo dicit solū habitudinē ad subijcibile qd̄ est inferius sibi. ḡ intermedia solū habent vnā habitudinē. Secundo arguit̄. Spēs spēalissima est vnum de extremis. ⁊ tamen habet habitudinē ad genus. s̄m quā species siue subiectū dicit̄. ⁊ etiā habet habitudinē ad indiuidua s̄ꝫ quā vniuersale seu p̄dicabile dicit̄. ergo duas habet habitudies. In oppositū est Poꝛ. in p̄nti libꝛo.

Sciēduꝫ primo ꝙ in vnoquoqꝫ predicamēto necesse ē vnū sup̄mū esse quod generalissimū dicitur. ⁊ plura spēalissima. et plura intermedia que subalterna vocantur. Cui⁹ ratio est. quia ascensus fit per collectionē que est multoꝝ in vnū. sed descensus fit per diuisionē que est vnius in plura particio.

Sciendū secundo: ꝙ supremū in quolibet p̄dicamento ideo vocat̄ generalissimū. qꝛ nō habet supra se genus superueniens. sed infimum dicitur specialissimum. eo ꝙ non habet sub se aliquod cōmune qd̄ diuisibile sit in partes subiectiuas.

Sciēduꝫ tercio. ꝙ in vnoquoqꝫ predicamēto reperit̄ generale generalius generalissimū. speciale speciali⁹ specialissimū. Cuꝫ enim hec intētio generꝭ dicat ordinē inferioꝛis ad superioꝛa. q̄nto ergo ad plura superius ē tāto generalius est. Etiā hec intētio species dicit ordinē inferioꝛis ad supius. ideo q̄ꝫto aliquid inferius est tanto spēalius est.

Sciendū quarto: ꝙ in vnoquoqꝫ predicamēto illa q̄ sunt int̄ p̄^m qd̄ generalissimū dicit̄. ⁊ infimū quod specialissimuꝫ dicit̄ sunt media ⁊ que sunt eadē in substātia ad aliud ⁊

ad aliq̄d tñ ꝯparata sunt genera ⁊ spēs ⁊ hec vocant̄ subalterna nō capiēdo sbalternū vt soluz dicit aliqd sub alio natū. sed vt ꝺ͛ illud qd̄ sbalternatiꝫ ordīe supioris ⁊ inferioris formaliter positū est. ⁊ ista que dicta sunt declarat Porphirius faciens arborē quādā pdicabiliū de genere sbstantie ⁊ cōformiter possit fieri de alijs predicamentis. que quidē arbor clare pōitur in textu et etiā a Petro hyspano. si vero dicat aliqs ꝙ sit repugnātia in adiecto dicēdo genus subalternuz qꝛ genus ꝺ͛ suppositionē subalternū vero suppositiōꝫ. Respōdet̄ ꝙ nō est repugnātia qꝛ ab alio hꝫ aliqd̄ qd̄ est genꝰ ⁊ ab alio ꝙ sit subalternū. dicit̄ eñ genꝰ per habitudinē quā habet ad inferiora ⁊ subalternū per habitudinez ad superiora.

Conclusio Inter media habent duas habitudīes extrēa vero vnā solā. cōclusio satꝫ patꝫ ex dictis. Et si obijciat aliqs ꝙ sbā q̄ ē genus generalissimū hꝫ hītudinē ad aliqd̄ superius. s. ad ens Respōdet Porph. ꝙ ñ habet hītudinē ad aliqd̄ supius qd̄ est genus quia ens nō ꝺ͛ vniuoce ꝺ͛ decē pdicamentis.

Dubitatur Utrum intermedia int̄ genus generalissimū ⁊ spēꝫ spēalissimā in aliq ordine predicamētali sint media eodē mō sic colores medij p pticipatōꝫ extrēoꝝ. Respōdet̄ ꝙ ñ ymmo multiplex est ꝺñtia inter hec media et illa. Pria ꝺr̄na. qꝛ colores medij causant̄ ⁊ pncipiātur a pncipijs ⁊ cāis extrēoꝝ. iō ꝺm naturā posteriores sunt vtroqꝫ extrēo. ⁊ dicūt̄ media p pticipatōꝫ vtriusqꝫ extrēoꝝ. Media aūt inter gñalissima ⁊ spēalissima nō causantur ab vtroqꝫ extremo. iō non sunt posteriora vtroqꝫ nec debent dici media p pticipatōꝫ vtriusqꝫ sed debent dici media positōe ⁊ ordīe inter extrema qꝛ qd̄libet mediū est in suprēo vniūsaliter. ⁊ in ipo medio ē vl'iter illud qd̄ ē posterius eo. ⁊ iō supremum est principiū medij. ⁊ mediuꝫ ē pncipium postremi. Alia drña est. quia colores medij nō pticipant extrēos eēntialit̄. sꝫ solū per quādā mixtōꝫ causaꝝ extrēoꝝ. Sed medium inter gñalissimū ⁊ spēalissimū eēntialiter participat gñalissimū ⁊ pticipat̄ a spēalissimo.

Dubitatur q̄lis diuisio est cum dicit̄ genus diuidit̄ in genꝰ gñalissimū ⁊ sbalternū ⁊ sil'r querit̄ de diuisione spēi. Respōdet dominꝰ Albertus ꝙ est diuisio subiecti in accñtia qꝛ gñalissimū ⁊ sbalternū noīant rōes accidentiū suppositionis ⁊ suprapositiōis in tali ordine pdicabilium

Dubitatur Utꝝ ab eodē habeat species ꝙ dicat̄ spēs ⁊ ꝙ dicat̄ spēalissima vl' ꝙ dicatur pdicabile de pl'ibus nūero ꝺr̄ntibꝰ. Rñdet̄ ꝙ nō. qꝛ ꝺ͛ spēs ex eo ꝙ ipi gñi supponitur. ⁊ ꝺ͛ spēalissima ex eo ꝙ sibi non supponit̄ spēs sed ex eo ꝙ ꝺm totā sbaꝫ ⁊ ꝺm ptātem est in quolibet indiuiduo ⁊ ml'tiplicabil' nūeralit̄ p materie diuisionē ⁊ tota sba cuiuslibet indiuidui exñs hꝫ ꝙ pdicet̄ de pluribus ꝺr̄ntibus numero in eo quod quid est.

Dubitatur Utꝝ species specialissime pñt eē infinite. Rñdet̄ ad dubiū ꝙ a Porph. ꝺ͛ ꝙ gña sunt in nūero finito ⁊ ꝺm naturā ⁊ q̄ ad nos. sunt eñ decē in nūero ⁊ oē pdicabile pprie dictū sb aliq ipoꝝ contineē ⁊ non pñt ista reduci ad aliqd̄ cōe vniuocū. iō vt hꝫ textus qꝫuis genꝰ logicū habeat in multis similitudinē cum genere ciuili non tamen in omnibus ⁊ ad istā pprietatē repitur dissimilitudo. quia i ciuilibus oēs geniti pñt reduci ad vnū prēm sꝫ nō oēs spēs possunt reduci ad vnū genus. Cōseq̄nter ꝺ͛ textus ꝙ spēs necessario sunt in maiori nūero q̄ꝫ gña. qꝛ descendens a gñalissimo ad spēalissimū descēdit diuidēdo non sūt tamē ꝺm naturā neqꝫ potētia neqꝫ actu infinite. sꝫ bñ sunt infinite q̄ ad nos. Et si querat̄ quare non sunt infinite ꝺm naturā nec pñt eē infinite. rō ē qꝛ nullū est genꝰ cuius potestas est infinita. qꝛ generis potestas formalis est ⁊ nō material'. iō per ꝺr̄ntias formales diuidit̄ p q̄s ꝯstituūtur spēs. mō de rōne forme est finire. iō sub gñe non pñt eē infinite spēs. Ulteriꝰ ꝺ͛ Porphi. ꝙ indiuidua non sunt actu infinita. qꝛ vt habetur 3º phisicoꝝ. Impossibile ē esse aliqꝫ ml'titudinem actu infinitā sunt tñ infinita q̄ ad nos. qꝛ nos ñ ꝯgnoscimꝰ nūeꝝ ipoꝝ sūt eē infinita in potētia ꝺm naturā. Cuius rō ē. qꝛ multitudo indiuiduoꝝ fit p diuisionē materie. q̄ quidē diuisio materie fit p accñtia indiuiduātia q̄ accñtia cōia sunt. mō talia nō repugnāt eē infinita. ⁊ ꝺ͛ talibus ꝺ͛ ꝙ infinita vni accidunt. Et iō indiuidua ꝺm naturā pñt esse īfinita. ⁊ omnis ars quia refugit infinitū qd̄ ē incōprehensibile. iō descendentē a generalissimis ad spēalissima iubet plato quiescere.

Ad rationes Ad primum dicitur ꝙ inter media nō sunt solū pdicabilia. sed etiam sbijcibilia. ⁊ inq̄ꝫtū sunt subijcibilia nō debent dici vl'ia Ad secundā ꝺ͛. ꝙ spēs ad indiuidua bñ habet habitudinē predicabilis ꝺꝫ qd̄ patet ex dictis.

Queritur vtꝝ ens sit genus ad decem pdicamenta. Arguit̄ ꝙ sic quia ens vniuersale

Q: xxj: v[trum] ens sit genꝰ ad decē predicamenta

respectu decē predicamētoꝝ. ⁊ nō est spēs vl' dif ferētia nec ꝓpriū nec accñs. ergo est genus.
Secūdo arguit. ens p̄dicat de s̄ba ⁊ accidente ⁊ nō accñtalit. g̊ s̄baliter ⁊ nō vt spēs vl' differē tia, ergo vt genus. Tertio arguit. ens predica tur de plurib⁹ dr̄ntib⁹ spē in eo qđ q̇d est vt de hōīe ⁊ de equo. g̊ est genus. Quarto arguitur ens est vniuocū ad s̄baꝫ ⁊ accñs. ergo est genus. Añs ꝓbat. q2 qñcūqꝫ intellectus noster certus est de vno ⁊ dubius est de alio necessario ē ali⁹ concept⁹ s̄m quē est certus ⁊ alius s̄m queꝫ est dubius. sꝫ intellect⁹ nr̄ cert⁹ est ꝙ s̄ba ē ens sed dubius. an q̄ꝫtitas sit ens qđ est s̄ba. g̊ necessa/ rio conceptus entis est alius ⁊ ali⁹ a ꝓprio cō/ ceptu s̄be. ⁊ a ꝓprio ꝯceptu accñtꝭ. ⁊ ille ꝯceptus entis vnus est cōis ad s̄bam ⁊ accñs g̊ ens est genus vniuocū ad s̄baꝫ ⁊ accñs. Probat hoc idē q2 intellectus nr̄ nō pt̄ venire in conceptuꝫ s̄be nisi p remotōꝫ accñtis. g̊ necesse ē ponere s̄b stātiā ⁊ accñs hr̄e vniuocatōꝫ in aliq̇ cōi. Cō/ seq̄ntia tenet. q2 īpossibile est nr̄m intellectum venire de cōceptu vnius in ꝯceptū alteri⁹ nisi il lud ex q̊ deuenit ī alteꝝ cōtineat eēntialiter l' ha beat vniuocatōꝫ cū ip̄o. sed accñs non continet s̄bam eēntialiter. ergo oportet ꝙ vniuocet cum substantia. Et assumptū ꝓbatur. q2 si ꝯuenire mus in conceptū substātie p ꝓpriū esse seq̄ret ꝙ nos possemus iudicare de p̄ntia ⁊ absentia s̄b stātie in sacram̄to altarꝭ qđ f'lm ē ⁊ iste sūt due rationes fortiores q̄s adducit. Scotus tenēs vniuocatōꝫ entis ⁊ adhuc p̄ria fortior est. In oppositū ē Por. in p̄nti capit'lo de spē sic dicēs Neqꝫ eīm est vnū genus commune oīuꝫ ens ne qꝫ oīa eiusdē generis sunt s̄m vnū supmū ge/ n⁹. ⁊ allegās Arestotelē subdit ꝙ si quis oīa entia vocet equiuoce nūcupabit ⁊ non vniuo/ ce. Pro breuiori respōsione ad quesitū ponit.

Conclusio prima Ens non dicit vni/ uoce de s̄ba ⁊ accñte. Probat q2 ens imponitur ab actu eēndi. sed act⁹ eēndi nō ꝯuenit equalit substantie ⁊ accñti. q2 substātie prio ⁊ simplici ter cōpetit accñti vero p posteri⁹ ⁊ s̄m q̇d et per substantiā ⁊ in substātia. ergo ens nō dr̄ vni/ uoce de substantia ⁊ accidente. Secundo arguitur vt Porphiri⁹ arguit. si ens vna ratō ne diceretur de substantia ⁊ accñte. sequeretur ꝙ oīa essent vnius generis. ⁊ per ꝯñs oporterꝫ ꝙ omnia essent substantie vl' ꝙ omnia eēnt ac cidentia qđ f'lm est. Itē si ens diceret vna rōe de substātia ⁊ accñte. sequit qđ aliq̇d substan/ tie p eandē rōꝫ. q̄ est in s̄ba eēt in accñte. ⁊ sil'r ꝙ aliq̇d qđ ē in accñte eēt in s̄ba. ⁊ ita substan/ tia nō solum esset ens per se. ymo esset etiam ens in alio. ⁊ accñs non solū esset ī alio ens. ymmo etiā per se esset ens. Ex hac conclusiōe sequitur ꝙ ens de accñte nō predicat predicatōe generis cum nō sit vniuocū. sed predicatione analogi quod sic ꝓbant ph̄i arabes quia bene sequitur si corpus aīatum est corp⁹ est. ⁊ si corpus ē s̄b/ stantia est. sed nō sequitur si substātia est. ergo ens est. g̊ ens predicatur de substantia predica tōe generis. Tenet consequentia. quia siue ali/ quid sit ens siue non. semper genus sequit ad positionem speciei cum sit de intellectu ⁊ ratōne ipius. ⁊ iō non intelligitur spēs quin intelliga tur genus. Sed posita substantia non ꝓpter hoc ponitur ens. ergo ens non est genus. Naꝫ cū ens absolute dicitur non intelligitur ens ni si actu existens. Posset tñ nūc fieri distinctio ꝓ us facta de ente sed pro nūc supponitur. Si ta men ens significet eēntiā cui accidit actu eē ista bene esset vera substantia est ens dato qđ sub/ stantia actu nō existat. Et cū sic predicat đ sub stantia predicatur vt idē cū ea. ⁊ sil'r cū predica tur de alijs generibus. quia illo mō ens dictuꝫ diuiditur in decem genera nō tamen p differēti as formales. sed per modos essentiales ⁊ intri secos. ⁊ sic predicat vt idē cum aliquo genere. qñ de ip̄o predicatur. ideo non proprie predi catur substātialiter neqꝫ accñtaliter. quia nō ꝓ prie predicatur. ⁊ p hoc soluitur scđa ratio an oppositūꝫ ⁊ etiā tertia. quia cū ens predicatur de homine ⁊ de equo p̄dicatur vt idē cū substā tia. si vero p̄dicaret de differentib⁹ specie diuer soꝝ generum nō predicaretur vniuoce sꝫ ana/ logice. sic neqꝫ vniuoce predicatur de substātia ⁊ accñte. sed analogice quia substantia veriori mō dr̄ ens quocūqꝫ mō capiēdo q̄ꝫ accñs.

Conclusio secunda. Ens non dicitur pure eq̇uoce. sed analogice de substātia ⁊ accñte Probat prio autoritate ph̄i q̄rto methaphi/ sice dicētis ꝙ ens multipl'r dicitur sꝫ ad vnum quādā naturā. ⁊ ꝓbat autoritas ratōne quia entiū est naturalis ordo ⁊ respectus ad vnū ꝓ/ mū ⁊ ad vnā naturā. s. substantiam in q̄ ⁊ a q̄ hn̄t alia qđ dicūtur entia. Naꝫ accñs nō dicit ens simpliciter. sed soluꝫ dicit ens. quia entis vel mensura vel dispositio vel alia aliqua ha/ bitudo. ergo ens nō dicitur pure eq̇uoce. sꝫ per analogiā siue ꝓportionē. ideo dicit Arestote. quarto methaphisice ꝙ ens dicitur de entibus sicut sanitas de sanis q̄ dicitur per analogiam quam habet ad veram sanitatem que est in aīa li ⁊ que in vrina ⁊ que in medicina ⁊c̄.

Cōclusio tercia. Ens nō est genus ad decē pdicamēta. Patz. q̄ꝛ genus vniuocū est ad suas spēs. ⁊ ad ipas ꝑ drñas formales sibi extraneas ꝯtrahit̃. q̄ enti nō ꝯueniūt. igit̃. ⁊c̃. Nihil est em̄ quod rōem entis subterfugere possit. ideo ens non pt cōtrahi ꝑ differētias sibi extraneas. sꝫ cōtrahit̃ ad decē predicamenta ꝑ modos essētiales ⁊ intrinsecos qui non ponunt in numerū nec ẜm rē nec ẜm rationem cōtra ipm ens. ideo dicit phus tercio metaphisice. ꝙ ens statim efficit̃ substātia ⁊ accidēs. quia nō ꝯtrahit̃ ad subāz ⁊ accñs ꝑ aliqđ extra ipꝫ existēs. ⁊ illi mōi intrīseci sūt ꝑ se esse ⁊ in alio esse. ⁊ ille modus. s. in alio esse adhuc non reperitur vniuoce in nouē generibus accidentis. iđo ens nō dicitur vniuoce de ipis. ⁊ generaliter rebus diuersorum predicamentorum nihil est commune vniuocum.

Ad rationes ante oppositū Ad primā conceditur ꝙ ens est vniuersale communit̃ dictū. sꝫ nō est vniuersale ꝓprie dictū. scđa ⁊ tercia rōes solute sūt. Pro solutōe q̄rte ratōis ē aduertēdū. ꝙ ponētes analogiam entis diuersificati sunt. quia ẜm quosdā entis nō est vn⁹ simplex cōceptus alius a ꝓprijs ꝯceptib⁹ decē generum. sꝫ est vnus sol⁹ ꝯceptus vnitate ordinis ⁊ ꝓportōis ad p̄mū sbiectū qđ ē substantia. et ita tot sunt conceptus entis quot sunt genera entis. ẜm vnū ꝯceptum vnitate attributōis et ꝓportionis vt dictū est. sub q̄ vnitate h̄ nom̄ ens significat decem genera. ⁊ tunc respondent isti ad rationē. ꝙ ꝯceptus decē generū duplicit̃ accipi p̄nt. Uno mō ẜm distictionē quā habēt ad inuicē ⁊ hoc mō de hmōi ꝯceptibus dubi⁹ est intellcūs. an. s. q̄ntitas vl' sbstātia sit ēs aut nō ens. Alio mō p̄nt ꝯsiderari ẜm attributōez ⁊ analogiā quā h̄nt ad inuicem. ⁊ ad vnum p̄mū. ⁊ hoc mō intellcūs certus est ꝙ quantitas est ens. ⁊ ꝙ substantia est ens. Alij vero sic ponunt analogiā dicētes. ꝙ ētis ē vnus simplex ꝯceptus ⁊ cōis p̄ter ꝯcept⁹ ꝓprios decē generū q̄ significat̃ ꝑ h̄ nomē ēs. Sꝫ nō ꝑticipat̃ nec ꝑticipabil' est vniformiter a suba ⁊ accñte. ⁊ ita ad rōez dicēdo ꝯcedūt ꝙ alius est ꝯcept⁹ ꝓprius sube a ꝯceptu accñtis. sꝫ est vn⁹ ꝯcept⁹. non tamē vnitate vniuocationis. sed analogie. q̄ꝛ nō est vniuersaliter vniuoce ꝑticipabil'. Ad vltimā siue scđam scoti ꝓbationē dicitur q̄ fit de accidēte. q̄ꝛ hoc determinare phisici ē, negat̃ tñ ꝯsequētia. q̄ꝛ accñs ex quo est effect⁹ substantie ⁊ attributionē habet ad substātiā quodāmodo ⁊ virtualiter ꝯtinꝫ substātiam. ⁊ maxime accidēs ꝓpriū. cuius principia adequate sūt principia subiecti. Et ideo ex cognitōe accñtis proprij possumus deuenire in cognitōez substātie absqꝫ hoc ꝙ ponēda sit vniuocatio substātie ⁊ accidētis in ente.

Queritur consequēter: Utruꝫ diuisio generis sꝑ sit in plures species. Arguit̃ ꝙ nō q̄ꝛ vniuersale diffinit̃ ꝑ aptitudinē eēndi vnū in mult̃. ergo ad hoc ꝙ aliqđ sit gen⁹ nō oportet ꝙ habeat plures spēs sub se. Scđo arguitur. si soli eēnt hoīes ⁊ nō alia animalia. adhuc hic eēt ordinata predicatō gener̃ de spē. dicendo hō est animal. ergo diuisio generis non sꝑ necc̄ario fit in plures species. Tercio arguitur ad eē spēi sufficit vnicū indiuiduū. ergo a simili ad eē generis sufficit vnica spēs

In oppositū est Por. sic dicēs. Semꝑ em̄ in plures species diuisio gener̃ est.

Sciendum primo. ꝙ descendentem a generalissimo ad specialissima. necesse ē per diuisionem in multitudinē ire. cū talis descēsus fit ꝑ diuisionē. diuisio aūt q̄ fit ꝑ opposita ē cā multitudinis ⁊ ecōuerso. necesse ē ascendētē a specialissimo ad generalissimū ꝑ collectōez mltarū specierū in vnū aliqđ ꝓcedere. q̄ꝛ illud qđ cōe est sꝑ est collectiuū multoꝝ. vt species colligit indiuidua ⁊ species in vnam naturā generis colliguntur. ⁊ quia genus cōmunius ē specie. iđ est magis collectiū ⁊ adunatiuū.

Sciendum secūdo. ꝙ q̄uis colligere ⁊ adunare sunt idē ẜm rem. differūt tñ ẜm rōnē. quia collectio incipit a mult̃. ⁊ terminatur ad vnū. ideo dicitur collectio multoꝝ in vnū adunatio. Sed adunatio īcipit ab vno ⁊ terminatur ad multa q̄ in vno vniuntur ⁊ vt magis videatur qualiter aliquid est collectiuum multorum

Sciendum tercio: ꝙ multi sunt modi collectionis. Est em̄ quedam collectio pluriuꝫ in vnū locum continentem tm̄. ⁊ nō vniētez. ⁊ hoc mō plures lapides dicūt̃ eē collecti in vnū aceruū. ⁊ q̄ꝛ nō est ibi ꝑfecta adunatio. iđ in talibus nomē collectiuū de ꝑtibus sue collectōis nō predicat̃. vt non dicitur ꝙ iste lapis ē aceruus Alia est collectio sb vno mouēte. ⁊ ad vnū finez. vt est collectio exercitus sub vno p̄ncipe ad vnū finē. qui est victoria. ⁊ ibi est maior adunatio q̄ꝫ in precedenti. tñ adhuc nō est perfecta. ideo nō predicatur nomē collectiuū de ꝑtib⁹ sue collectōis. vt nō dicitur ꝙ vn⁹ miles sit exercitus. Alia est collectio ꝑtiū integraliū in vnā figurā quātitatis ꝑfecte. vt ꝑtes dom⁹ colligūtur in vnam figurā dom⁹. Sꝫ q̄ꝛ hec for/

ma siue figura nō est in ꝑtibus diuisim sȝ con iunctim sūptis. ideo nō ꝑdicatur nomen colle/ ctiuū de ꝑtibus diuisim sūptis. Unde hec nō est vera. paries est domus. Alia ē collectio plu riū potestatū sub vno toto potestatiuo sic po/ testates ducū ⁊ baronū colligūtur sub potesta te regis. ⁊ adhuc ibi nō est ꝑfecta adunatio. qꝛ totū potestatiuū nō est ſm totā potestatē in q/ libet ꝑte. iō non ꝑdicat̄ de qualibet ꝑte. sicut nō dꝛ. dux ē rex. ⁊ sic in istis collectionibus non ē vnio simpliciter ꝑfecta partiū in forma totius quia forma totius non saluatur tota in q̄libet parte. q̄re nō predicatur de q̄libet ꝑte. Sȝ alia ē collectio simplicit̄ ꝑfecta. q̄ scȝ forma totius ꝑfecte colligit ⁊ vnit ꝑtes. sic ꝙ est tota in q̄libet ꝑte. vl' ſm essentiam ⁊ potestatem sicut spēs vl' ſm essentiā ⁊ non ſm totā potestatē. sicut ē ge nus. ⁊ iō talis forma ꝑdicatur de suis ꝑtibus diuisim sūptis. Et q̄uis genus sit pluriū col/ lectiuū ⁊ adunatiuū q̄ȝ species ē tn̄ species ma/ gis ⁊ ꝑfectius q̄ȝ genus. qꝛ ſm totā essētiā ⁊ po testatē ē in qualibet ꝑte. Et sic patet qualit̄ ge/ nus est collectiuū pluriū specieꝝ. ⁊ species indi uiduoꝝ. ⁊ qualiter ītelligit̄ illud qd̄ dicit text⁹ ꝑticipatōe spēi plures homines sūt vn⁹ homo nō em̄ sūt vnus homo vnitate numēali siue in diuiduali. sed sūt vnus homo vnitate speciei ⁊ non numerali

Cōclusio Diuisio generis semꝑ est in plures species. Probatur. qꝛ diuisio gener̄ fit ꝑ dr̄ias formaliter oppositas. opposita autē nō pn̄t formal'r eē actu in eodē. ergo oīs diui/ sio generis fit in plures species

Dubitatur. Utrum species de genere ⁊ indiuiduū de specie predicetur. Uidet̄ ꝙ sic. qꝛ iste sūt vere. aliqd̄ aīal est hō. ⁊ aliq̄s homo est sortes. Oppositū tn̄ dicit textus. Ad dubi um dicitur cum textu. ꝙ neq̄ȝ species de genere. nec indiuiduū de specie directa ⁊ ordinata pre dicatione ꝑdicantur. Cuius ratio ē. quia in ꝑ dicatione ordinata oportet ꝑdicatum eē actu in subiecto. vl' tanq̄ȝ aliqd̄ de essentia ei⁹ vel tā q̄ȝ accidēs Sed species nō est actu in genere ne q̄ȝ indiuiduū in specie. ideo dicit text⁹. Opor tet aūt equa de equis ꝑdicari vt ꝓpriū de subie cto. ⁊ maiora de minoribus. miora vero de ma ioribus minime Et ad obiectionē dꝛ ꝙ ibi nō ē directa ⁊ ordinata predicatio.

Dubitatur. Utrū collectio septē acci/ dentiū indiuiduantiū sit de eēntia indidui Re spōdet̄ ꝙ sic. qꝛ a tali collectōe hȝ indiuiduum qd̄ ē in se diuisū. ⁊ diuisuȝ a quolibet alio. er/ go ē de essentia eius. Sȝ in contrarium argui tur. qꝛ si sic indiuiduū non eēt vnū ꝑ se. sȝ ma gis ꝑ accn̄s aggregatū. s. ex naturis diuersorū predicamentoꝝ. Ad dubium respondet̄. ꝙ idi uiduū de genere substantie materialis pōt du/ pliciter cōsiderari Uno mō sb̄stātialiter. ⁊ h̄ mō illa accn̄tia nō sūt de essētia eius. ⁊ isto mō non differt indiuiduū a spē nisi rōe sicut signatū et nō signatū. Alio° pōt accipi indiuiduū ꝓ illa discretione seu dimēsione ⁊ diuisiōe ab alteo ⁊ qꝛ hec discretō fit ꝑ talē collectōeȝ que nūq̄ȝ in alio eadē repiri pt̄. vt dicit textus. iō illa colle/ ctō est de essētia indiuidui hoc mō accepti. Et ꝑ hanc distinctionē soluūt̄ obiectōes facte ab vtraq̄ȝ ꝑte. ⁊ etiā soluitur dubiū. vtrū indiui/ duū in substātijs materialib⁹ addit aliq̄d rea le supra spēs. ⁊ similit̄ soluit̄ aliud dubiū qd̄ solet fieri. vtrū in ꝑdcis sb̄stātijs natūa ⁊ sup/ positū re aut rōe solū distinguātur.

Dubitatur. Utrum omnis ꝓprietas indiuiduo cōueniens sit incōicabilis. Respō/ detur ꝙ in indiduo sūt duplices ꝓprietates. q̄ dam sūt q̄ sibi cōpetunt rōe nature cōis. vt sor ti conuenit eē risibile. ⁊ tales ꝓprietates cōica/ biles sūt. Alie sibi conueniūt inq̄ȝtum discre/ tū est ⁊ incōmunicabile que etiā sequūt̄ collectō nem accidētium indiuiduantiū. ⁊ tales incō/ municabiles sunt.

Ad rationes ante oppositum. Ad pri mā dicitur. ꝙ ad hoc ꝙ aliquid sit genus suffi cit ꝙ aptū natū sit eē vnū in multis speciebus siue ille spēs sb̄sistāt in rerū natura siue nō. q̄a siue hō existat siue nō hec spēst vera. hō est aīal ⁊ ē ꝑdicatō generis de specie. ⁊ sic nō requiritur ꝙ habeat actu plures species in vltimo actu na ture. sȝ req̄ritur ꝙ habeat plures species actu lo quēdo de actu formali ⁊ specifico. ⁊ sufficit apti tudo ad eē existētie. quia in hoc ꝯsistit ille act⁹ formalis ⁊ specificus. Ad scdām dꝛ. ꝙ si in vltimo actu nature nullū eēt aīmal ab hoīe. ne q̄ȝ posset eē. aīal non esset gen⁹. ⁊ sic ꝑdicaret̄ de hoīe predicatione ydēptica Ad terciā dici tur. ꝙ nō est simile. qꝛ spēs ſm totam potestatē eius est in vno indiuiduo. genus vero nō po/ test eē in vnica spē ſm totaȝ potestatē ꝓpt̄ cau sā iam dictam.

Queritur. vtrum differentia vniuoce dicatur de differētia cōi. ꝓpria ⁊ magis ꝓpria

Arguit̄ ꝙ sic. quia dr̄ia cōis ⁊ ꝓprie dcā in textu appellantur differentie simpliciter ⁊ cū dr̄ia magis ꝓprie dicta etiā sit dr̄ia simplici ter ⁊ non ſm quid. sequitur ergo ꝙ dr̄ia eq̄li/

[19]

ter τ vniuoce dicatur de illis trib⁹ Scdo sic nomē differētie impositū est ad hoc. q̄ ē facere differre. sed ille effectus cuilibet differētie ꝯueīt ergo drña vno noīe τ vna rōe de illis tribus dr̄

In oppositū est Porphirius.

Sciendum primo Q ne multiplex in distinctū parat ꝯfusionem. Por. p̄mo manifestat multiplicitatē huius nōis differētia vt eliciat vnam. que ē vnū de quinqꝫ p̄dicabilib⁹. sicut fecit de genere τ specie. Sz nomē drñe p̄us fuit in vsu ph̄oꝝ q̄ꝫ in vsu ciuilit̄ loq̄ntiū cui⁹ tñ oppositū fuit de genere τ spē

Sciendum secūdo. Q licet multi sint modi differētiarū f̄m quos in textu ponuntur plures diuisiones. tñ oēs mōi τ oēs diuisiōes reducūtur ad tres modos vl' diuisiones differentie. quibus differentia diuiditur. s. in cōem ꝓpriā. τ magis ꝓpriā. Et aliȷ̄ mōi differētie cōtinentur sub istis tribus tanq̄ꝫ sūpti ab effectibus causarū illoꝝ trium modoꝝ. vt sat̄ videbitur in sequentibus

Sciendū tercio. q̄ drña communiter dicta est qua alterū differt ab alio accidente sepabili. vl' vt hꝫ textus alteritate quadā seu q̄/cūqꝫ mō se habēdi aliter ad seipm̄ in diuers̄ tp̄ibus. vl' ad alterū. Sz drña ꝓprie dicta dicit̄ q̄ vnū differt ab altero inseparabili accidente Differētia vero magis ꝓprie dicta dr̄. q̄ alteꝝ differt ab altero specifica differētia

Sciendum quarto. q̄ ordo inter istos tres modos dupliciter attēdi potest. Uno mō f̄m naturā ipsarū differētiarū. τ sic p̄ri⁹ drña dicitur de magis ꝓpria. deīn de ꝓprie dicta. et vltimo de cōi. Alio mō attēditur ordo quo ad nos. τ tūc euersus ē ordo. q̄r accn̄s cōe a q̄ su/mitur drña cōis p̄us venit in cognitionē no/strā. q̄ꝫ ꝓpriū. τ ꝓpriū q̄ꝫ differētia essētial' rei prius em̄ distinguimus res p̱ accidētia extēiora q̄ꝫ p̱ ꝓpria. τ adhuc p̄us p̱ ꝓpria q̄ꝫ p̱ diffe/rētias specificas essētiales.

Cōclusio. Drña non dicitur vniuoce sꝫ analogice de istis tribus differētiȷ̄s. ꝓbatur q̄r substātie τ accidenti nihil ē cōe vniuocum. Sz differētia magis ꝓpria facit differre substantialiter. alie vero accidentalit̄. ergo drña de ipis nō dr̄ vniuoce. Secunda ps patet p̱ vltimum notabile.

Dubitatur Quare drña sumpta ab accidente sepabili dicitur comunis. Respondet̄ q̄ nō dr̄ iō cōis. q̄r rebus q̄s facit differre cōit̄ insit. q̄r f̄m h̄ magis diceret̄ ꝯueniētia q̄ꝫ drña Sz dicitur cōis. q̄r est in vsu vulgariter loq̄ntiū tāq̄ꝫ cōiter nota apud oēs.

Dubitatur Quare differentia sumpta ab accn̄te insepabili ꝓpria dr̄ Respondet̄ q̄ pt dici ꝓpria ideo. q̄r hāc drñaꝫ ꝯgnoscere ꝓprium est sapientibus rōe vigentibus. q̄r non ita ꝓmpte se obȷ̄cit sēsui extēiori sicut drña cōis ideo nō est in vsu communi omniū hominū sicut illa potest etiā dici ꝓpria. q̄r tale accn̄s a q̄ sumitur in subiecto ē p̱ causā imobilē. aut sal/tē cum difficultate mobilē. τ in hoc mag̃ acce/dit ad drñaꝫ magis ꝓpriā q̄ꝫ drña cōis.

Dubitatur A quo accidente separabili sumitur drña ꝓpria. Respondet̄ q̄ sumitur tā ab accn̄te insepabili qd̄ ꝓpriū dr̄. τ fluit ab essētialibus p̄ncipȷ̄s speciei. τ est oīno imobile q̄ꝫ etiā ab accn̄te insepabili. qd̄ nō ē tm̄ ex p̄ncipȷ̄s eētialib⁹ spēi. sꝫ ex p̄ncipȷ̄s ꝯplexionalib⁹ naturalib⁹ idiuidui. cuiusmōi est symitas vl' aq̄linitas. τ tale accn̄s dr̄ isepar abile mō iā dicto. Sz drña ꝓpria sūpta ab accn̄te isepa/bili. qd̄ ē ꝓpriū magis accedit ad verā naturā drñe q̄ꝫ illa q̄ sumitur ab accidente inseparabili cōi. q̄r accidentia ꝓpria q̄ fluūt ab eētialib⁹ p̄ncipȷ̄s spēi magnam partē conferūt ad cog/noscēdū qd̄ quid est. vt habetur in ꝓhemio de aīa. τ iō vt in pluribus drñas specierū nob̄ ignotas in noībus ꝓprȷ̄s nos circūloq̄mur per huiusmōi accidentia ꝓpria.

Dubitatur. Qualiter idem dicitur differentia τ accidens. Respōdet̄ q̄ hoc f̄m diuersā ꝯsideratōeꝫ est Nā si accipiat̄ in habitudine ad subiectū absolute dicit̄ accn̄s. si vero ꝯside/tat̄ ꝓut subiectū in quo est p̱ ipꝫ ab alio differt dicitur differētia Simil'r drña magis ꝓpria τ spēs τ hoc nomē forma ab eadem re sumuntur diuersimōe ꝯsiderata. Nā illud qd̄ est forma triplicit̄ ꝯsiderari pōt. Uno mō vt ē infor/mās τ subaꝫ faciēs. τ sic forma dr̄. Alio° ꝓut formatū p̱ ipaꝫ ē in certa spē. τ in certo gradu eētis ꝯstitutū. τ sic dr̄ spēs. Alio mō ꝓut constitutū p̱ ipam cōpatur ad aliud. vt ab eo p̱ ipaꝫ drñs. τ tūc dicitur differētia

Dubitatur. Quō intelligitur illud dictū Porphirȷ̄. q̄. s. drña cōis τ ꝓpria dicūtur simpl'r drñtie. Rūdet̄ q̄ ibi accipit̄ simpl'r nō vt opponitur ei quod sit idē quod p̱fecte. sed accipit̄ vt idē ē q̄ sine plica siue sine addito. q̄r nomē drñe hn̄t. τ nō hn̄t verā rōeꝫ sicut iterdū ens f̄m q̄d dicit̄ ens simpl'r. nō q̄r hꝫ rōeꝫ p̱ se p̱fecti entis ꝯstituētem ipꝫ in certo gradu. sed dr̄ ens simpl'r sine determinatōe alicui⁹ Sicut iterdū d̄ hoīe ydeota. q̄ nō ē bon⁹ neqꝫ mal⁹ mo

raliter dicimus q̄ est vnus simplex hō. q2 nomē hois pͥcipat ꝛ non hois opationes

Ad rationes ante oppositum. Prima soluta est Ad secūdam dr. q̄ ille actus qui est facē differre nō ꝯuenit eodem mō ill' tribus drn̄tijs. sz simplicit ꝯuenit mag' ꝓprie drn̄tie alijs vero ẜm q̇d. ꝛ adhuc magis ꝓprie ꝯueit drn̄e ꝓprie q̄ȝ communi.

Queritur. Utrū diuisiones differētie qua dr. Differētiarū quedā faciūt alid. alie alteratū. sit sufficiens Arguit q̄ nō. q2 ois differētia facit altēatū. vt dicit text' dicēs sic. vniuersaliter ergo ois drn̄a facit alteratuz cuilibet adueniens. ergo illa diuisio est insufficiēs In oppositum est Porphirius.

Sciendum primo. q̄ alteratū duob' mōis pt accipi. Uno mō large put. s. dicit quācūqȝ diuersitatē. siue essētialē siue accidentalez ꝛ hoc mō non accipitur in predicta diuisione. Alio mō accipitur ꝓprie vt est relatiuū diuersitatis accident'. ꝛ distiguitur cōtra alid quod ē relatiuū diuersitatis subē. ꝛ sic drn̄a cōit dicta. ꝛ etiā ꝓprie dicta. q2 sumūtur a forma accidentali faciūt alteratū. Differētia vero magis ꝓpria que sumit a forma sbstantiali seu essētiali facit aliud primo ꝛ formaliter. sz tamē ex cōsequēti facit alteratū effectiue. ꝛ nō formalit. q̇a ad differētiā essētialē rei sequūtur differētie accidentales. Aduertendū est tn̄ q̄ alterum put ē relatiuū accidentis adhuc dupl'r accipit. Uno mō ꝓprie. s. ꝑ alteratōne ꝓprie dicta que non ē ꝑ se nisi ẜm qualitates de tercia specie qualitatis. ꝛ isto mō drn̄a que sumit ab accidente non facit alteratum. Alio modo accipit alteratū cōmuniter. put dicit quācunqȝ diuersitatē accidentalem. ꝛ isto mō ois differētia sūpta a forma que nō est de essentia rei siue illa sit ꝓprium accidens siue non facit alteratū. ꝛ hoc modo sumitur drn̄a in diuisione presenti.

Sciendum secūdo. q̄ inter differētias facientes alteratū tm̄. ꝛ inter facientes alid ponit textus duas drn̄as. Prima est. quia ille q̄ faciūt aliud specifice vocantur. i. ipsam speciez faciunt. Sz facientes alteratum tm̄ simplicit differentie nominantur. accipiēdo simpliciter sicut in precedenti questione expositū est. Alia differentia. quia ẜm differētias facientes alid fiūt diuisiōes generū ꝛ ꝯstitutōes spērū ꝛ assignatōes diffinitionū q̇dditatiuarū. sz ẜm alias ista non fiūt. sz alteratio sola ẜm eas fit. q2 per eas aliquo modo fit ꝑmutatio. ꝛ accipitur alteratio large. put dictū est de alterato.

Sciendum tercio: q̄ textus ponit aliā diuisionē drn̄e sūptā penes cām differētiaruz q2 imediate p̄cedēs sumit ab effectibus. Est ḡ tercia diuisio drn̄aꝝ. quedā sūt sepabiles ꝗdā insepabiles. Insepabiles vero hnt cām firmā stātem in illo in quo sunt vt sūt drn̄e mag' ꝓprie. que sumūtur a formis essentialibus rei et etiā drn̄e ꝓprie q̄rū quedā sumūt ab accn̄tibus ꝓprijs que sūt accn̄tia spēi. ꝛ iste sūt oino isepabiles Alie vero sumūtur ꝓpē ab accn̄te cōi qd̄ sepabile est ꝓpter cām quā hz in ꝯplexione sbiecti. q̄ stās est ꝛ ꝑmanēs. ꝛ iste drn̄e sūt cū difficultate sepabl'es. sed drn̄e sūpte ab accn̄te cōi frn̄te cāz d facili mobilē a sbiecto sepabl'es st̄.

Sciendum quarto. q̄ differētiarū insepabiliū q̄dā sūt ꝑ se ꝛ q̄dā sūt ꝑ accn̄s. ꝛ ē q̄r ta diuisio drn̄tie. q̄ est sbdiuisio vnius mēbri p̄cedētis diuisionis. Un̄ drn̄e ꝑ se sūt q̄ in rōe sbstātie ꝯcipiūtur. ꝛ faciūt aliud. vt sūt drn̄e magis ꝓprie. Drn̄e vero ꝑ accn̄s sūt q̄ nec in rōne subē ꝯcipiūtur nec faciūt alid. sz alteratū. ꝛ ibi accipit rō ꝑ sola diffinitōe q̇dditatiua. Unde q̄ȝuis accn̄s ꝓpriū qd̄ est accn̄s speciei ꝑ se p̄dicetur de spē. nō tn̄ ꝑ se p̄mo. sz ꝑ se scd̄o. q2 nō ē de ꝯstitutōe essētiali spēi. sz ꝯsequit eē subale cōpletū ꝛ ꝑfectū. ꝛ iō nō ē de diffinitōe q̇dditatiua spēi. licet sit de discriptatiua.

Sciendum quinto. q̄ drn̄arum quedam suscipiunt magis ꝛ minus. ꝛ quedam nō. ꝛ est quinta diuisio drn̄e posita in textu de q̄ videbit in sequēti articulo. Et sic patz q̄ sunt q̇nqȝ diuisiones differētie. q̄rū q̄ttuor vltime st̄ declaratiue modoꝝ diuisiōis p̄me. q2 sumunt vl' ꝑ causas vl' effectus vl' ꝓprietates illorum trium modorum.

Cōclusio. Predicta diuisio differētie est bene assignata. Probat q2 ois differētia sumitur a forma siue a causa q̄ differre facit. vl' ḡ sumit a forma essētiali. vl' a forma accidentali Si p̄mū. sic est drn̄a faciēs aliud si secunduz sic est drn̄a faciēs alteratum

Dubitatur. Utruz differentie ꝑ accidens suscipiāt magis ꝛ minus. ꝛ nō drn̄e ꝑ se.

Arguitur p̄mo q̄ nō omēs drn̄e ꝑ accn̄s suscipiunt magis ꝛ minus. q2 species numerorū ꝛ spēs q̄ntitatis continue q̄ a speciebus numeroꝝ denoiate sunt. ꝛ species figurarum que etiam a speciebus numerorum determinate sūt nō suscipiūt magis ꝛ minus. quia species numeroꝝ in indiuisibili consistunt. ergo neqȝ differentie ꝑ accidēs q̄ ab illis accidētib' sūpte sūt

[20]

Secūdo arguitur sic. differētie p accidēs sūpte ab accñte pprio qd nō habet ɔtrariū. vt risibile aut hinnibile. aut etiā ab accñte cōi si/ ue sepabili siue insepabili cū non habent ɔtra/ riū nō suscipiūt magis ꝛ minus. qꝛ intensio et remissio fiūt p sepationē ɔtrarij a ɔ̄rio. aut per pmixtionē cū ɔtrario. Itē homo eq̄liter ptici patur ab oibus hoibus. g̃ ꝛ risibile. ꝛ per ɔn̄s nō omēs drn̄tie p accn̄s suscipiūt magis ꝛ mi nus. Tercio arguit. q drn̄tie p se suscipi/ unt magis ꝛ minus. qꝛ vnus hō rōnalioꝛ ē al tero. nā vt dicit Aresto. q̇dam hoies sūt bestia les. ꝛ vitā pecudū eligētes. ſʒ rōnale est drn̄tia p se. ergo aliqua drn̄tia p se suscipit mag̃ ꝛ mi nus. In oppositū est Poꝛ. sic dicens. ille quidē drn̄tie q̄ p se sunt nō suscipiūt magis et minus. ille vero que p accidens sūt suscipiunt mag̃ ꝛ minꝰ p intēsiōeʒ ꝛ remissīnnē

Sciendum primo. q p differētiā p se intelligi debet magis pprie differētia. ꝛ p drn̄ tias p accidens intelliguntur omnes alie diffe rentie.

Sciendum secūdo. q p intentionē ali cuius forme vl' nature debemus intelligere ac/ cessū ad verū ꝛ pfectū nature terminum a quo causat ratio nois. ꝛ ex aduerso p remissionē de bemꝰ intelligē recessū a vero termīo nature in q̄ q̇dē recessu natura pmiscet ɔtrario. si cōtrariū habeat. ꝛ etiā immiscet puationi opposite sibi in termino omnino depurato a ɔtrario. Unde sicut augmētatio ꝛ diminntio dicūt maiora/ tionem ꝛ minorationem q̄ntitatis. ꝛ significā tur p hec aduerbia maius ꝛ minus. ita intēsio ꝛ remissio dicāt maioratōnē aut mioratōʒ q̄li tatū q̄ metaphorice q̄ztitates virtutis dicūt ꝛ significāt p hec aduerbia mag̃ ꝛ minus

Sciendū tercio. q duplex est forma quedā est forma sbstātialis. q. s. realiter ē de ge nere substātie. Et differētia sūpta a tali forma nō suscipit magis ꝛ minus de p se. Et rō huiꝰ ē qꝛ eē sbastātiale in indisibili ɔsistit. Alia ē for ma accñtalis. ꝛ hec est duplex. quedā est cuius spēs in idiuisibili ɔsistūt. q̄les sūt ille de q̇bꝰ ē facta obiectio dubij. ꝛ differētie sūpte ab illis nō suscipiūt magis ꝛ minus Alie forme sūt ac cidētales. q̄rū species nō sūt in indiuisibili. eo q nō sūt ex ipis ɔplete ꝛ pfecte terminate p p̄o termino ꝛ intrinseco. ſʒ termināt ad aliq̄d extrī secū. quo variato contingit in ipsis variatō. et istarū species nō ɔsistūt in indiuisibili. vt dicit Auicēna Et istarū cā remissiōis ꝛ itensiōis du plex repit. quedā em̄ hn̄t ɔtrariū cū q̄ pmisci/ biles sūt. ꝛ est tūc intensio p sepationē a cōtra/ rio. ꝛ h̄ ē qd dicit phus in tho. q albius ē qd est nigro impmixtius Alie vero sūt q̄ nō habet ɔtrariū. iō nō sūt pmiscibiles ad inuicem, neq̧ ab vna in aliā fit motus p se de ɔtrario in con trariū Sed causātur iste forme a subiect̃ in q̄ bus sūt. huiusmōi sūt forme accidētales a qui bus sumūtur differētie pprie. que ab habitu/ dinibus p̄ncipioꝝ essētialiū causāt. ꝛ sic in ist̃ formis est intēsio ꝛ remissio nō p se p̄mo. ſʒ ex consequēti. q̄ztum scʒ ad intensiōeʒ ꝛ remissio nē habitudis aptitudinis ꝛ dispositōis ipius subiecti. ppter qd ille hō risibilioꝛ est q̇ abilioꝛ est ad ammirādū. ꝛ q̇ minus abil' ē minꝰ aptꝰ ē ad ridēdū. ꝛ tales forme nō sūt p se intēsibi/ les. sicut ad eas nō est p se motꝰ. ſʒ sūt intēsibi/ les ꝛ remissibiles p accn̄s tm̄.

Cōclusio ad dubiū. differentie p acci dens q̄ sumūtur a formis quarū species in idi/ uisibili nō ɔsistūt suscipiūt magis ꝛ minus. et drn̄e p se nō. Prima ps pʒ. qꝛ in omni forma que est extra essētiā rei. nec ɔsistit eius eē natuē penitus in indisibili pt eē accessus ad verū na/ ture terminū. ꝛ ab eo recessus. ergo omis talis forma est intēsibilis ꝛ remissibil'. Tenet ɔseq̄n tia per ante dicta. Secūda ps patʒ. qꝛ differē tie p se sūt drn̄e sbales. qꝛ vniuscuꝰ q̧ rei cōplēt rōem significantem esse substantiale siue q̇ddi tatiuū rei. ſʒ eē sbstātiale siue q̇dditatiuū rei sp vnū. ꝛ idem est. neq̧ intēsiōem neq̧ remissiōem suscipiēs. vt hʒ textus. g̃ tales drn̄e nō suscipi unt magis neq̧ minus

Ad rationes Tres prime solute sunt.

Ad q̄rtā rn̄det Auicēna. q forma sbstātia lis tripl'r pt ɔsiderari. vno mō vt est dās eē et substātiaʒ faciēs. ꝛ sic dicitur forma q̄ neq̧ in tēsibilis neq̧ remissibilis est. Alio mō put est informatū ꝛ ɔstitutū p eē cōpatū ad aliud al/ terius spēi ꝛ drn̄s subaliter. ꝛ sic dꝛ drn̄tia. et ad huc nō suscipit magis neq̧ minus. Tercio mō vt est opatōis p̄ncipiū. ꝛ tunc opatō cuius est p̄ncipiū pōt dupliciter ɔsiderari Uno mo/ do ex pte ipius forme. ꝛ isto modo magis ꝛ mi nus nō suscipit talis actō Alio mō ex pte sui sb iecti cuius est talis actio. ꝛ isto mō suscipit ma gis ꝛ minus. qꝛ aliquādo in sbiecto sūt aliq̄ q̄ pmouēt ad agēdū. ꝛ aliq̄ q̄ impediūt.

Ad rōem añ oppositūʒ dꝛ. q Poꝛ. voluit dicere omis differētia facit alteratū. cauēdo alteratū cōiter p omni diuersitate siue essentia/ li siue accidentali

Querit. Utrū prima diffinitio differē

Q. xxv U pma diffinito drie sit bene assignata

tie sit bene assignata. in qua dicit᷑. Dr̄ña ē qua abundat spēs a genere. Arguit᷑ p̄mo ꝙ nō qꝛ spēs nihil aliud a genere ꝯtinet. ergo nō abundat a genere. Añs ꝓbat᷑. qꝛ genus dicit totā eēntiā spēi. etiā dr̄ña nō ē aliud a genē. Cōsequētia pꝫ. qꝛ illud qd̄ dr̄ abundare ab alio ꝯtinet ipm̄. ⁊ cū h̄ aliqd aliud. ḡ ⁊c̄. Secūdo sic. genus ꝯtinet pl̄es dr̄ñas oppositas q̇bꝰ diuidit᷑. spēs vero vnā earū tm̄ ꝯtinet. ḡ genus ē habūdantius spē In oppositū ē Por. in presenti capitulo.

Sciendum primo. ꝙ genus continet dr̄ñas q̇bus diuidit᷑ ptāte tm̄ ⁊ nō actu. quia cū oppositō sit causa diuisiōis. oꝫ dr̄ñas quibus diuiditur genꝰ oppositas eē. ⁊ cū sint forme absolute ⁊ positiue sequit᷑ ꝙ opponūtur cōtrarie. ḡ si actu eēnt in genē ꝯ̄ria siml̄ essēt actu in eodē qd̄ est impossibile. sic ḡ genus nō ꝯtinet actu dr̄ñas q̇bꝰ diuidit᷑. ⁊ ꝯtinꝫ eas ptāte tm̄

Sciendum secūdo. ꝙ cum dicit᷑ dr̄ña ē qua abundat spēs a genere. sic debet intelligi ꝙ spēs vltra genus actu ⁊ intellectu icludit differētiā ꝑ quā ꝯtrahitur genus ad spēm. ⁊ in ꝓposito illud dicit᷑ includi actu in alio qd̄ est de diffinitōe essētiali eius. ex quo patꝫ ꝙ genꝰ tāꝫ actu q̄ꝫ intellectu includit᷑ in spē ꝓpter cām sepe dictā. sꝫ neqꝫ genus in differētia. neqꝫ dr̄ña in genē actu ⁊ intellectu includit᷑. vnū em̄ non ꝑticipat aliud. ⁊ ita bn̄ dcm̄ ē ꝙ spēs abūdat a genē ꝑ dr̄ñaꝫ. qꝛ spēs actu ⁊ itellcū icludit dr̄ñtiā cū genē. quā q̇dē dr̄ñaꝫ genꝰ includit ptāte tm̄. Ex dict̄ pꝫ ꝙ p̄dicta diffinitō dr̄ñe cōit᷑ et ꝓprie dict̄ dr̄ñtijs nō ꝯpetit. qꝛ tales sumūt᷑ a formis accn̄talibus. que sequūt᷑ ꝯpletū eē rei iō neqꝫ actu neqꝫ itellcū icludūt᷑ in ipa re. sꝫ magis ecōtra. qꝛ sbiectū ē in itellectu accn̄tis.

Cōclusio. Predicta diffinitio est bene assignata. patꝫ qꝛ ꝯuenit oīm ⁊ soli dr̄ñe magis ꝓp̄e. ḡ est bona. nō tn̄ est diffinitō quidditatiua. sꝫ ē descriptia declaratiua nature dr̄ñe magis ꝓprie dcē ꝑ diuersū modū se habendi ad spēm ⁊ ad genus

Dubitatur Cuꝫ ꝓpriū sit qualitas speciei. ⁊ accn̄s qualitas indiuidui. ⁊ dr̄ña magis ꝓp̄a sit q̄litas generis. q̄re dr̄ña vt ē vnū de q̇nqꝫ p̄dicabilibꝰ sumit᷑ magis a qualitate generis q̄ꝫ a q̄litate spēi vl̄ indiuidui. cā ē. qꝛ ꝑ q̄litatē gener̄ vna res differt ab alia eēntialit᷑. ⁊ idō tal̄ q̄litas hꝫ modū p̄dicādi in q̄le distictū a ꝓp̄o ⁊ accn̄te. sꝫ ꝑ q̄litatē spēi ⁊ idiuidui vna res solū differt ab alia accn̄tal̄r. ⁊ iō nō hn̄t hmōi q̄litates modū p̄dicādi distictū a ꝓp̄o ⁊ accn̄te

Dubitatur Quot sūt actus differentie ⁊ quis eoꝝ est p̄or Respōdet᷑ ꝙ sūt duo actus scꝫ diuidē genꝰ ⁊ ꝯstituē speꝫ. ⁊ dr̄ vltra ꝙ differētia p̄us ſm naturā diuidit genus q̄ꝫ ꝯstituat spēm. qꝛ nō p̄t intelligi ꝙ ꝯstituat speꝫ. nisi iā exierit generis ptātē ꝑ diuisiōꝫ ptātis gener̄. ḡ diuisio ē p̄or a q̄ magis sūptū ē noꝰ dr̄e q̄ ē vnū de q̇nqꝫ p̄dicabilibus. ⁊ sic actꝰ ꝯstituendi loquēdo ꝓp̄e nō ꝯuenit dr̄ñtie ſm ꝙ dr̄ña. sꝫ magis ſm ꝙ est forma iformās ⁊ sbstātiam faciēs. Et est aduertēdū ꝙ facē differre debet dici effectus sequēs ad actus differētie. ⁊ nō ꝓp̄e dicitur actus. qꝛ ex eo ꝙ dr̄ña vna rōne oppositōis quā habet ad aliā diuidit genꝰ. ⁊ diuidendo ꝯstituit spēm hꝫ ꝙ facit differre speꝫ ꝯstitutā ꝑ ipam a spē ꝯstituta ꝑ oppositā dr̄ñaꝫ

Dubitatur. Utruꝫ diuisio generis cadat supra naturā gener̄ vl̄ potestateꝫ. Rn̄det᷑ ꝙ supra potestatē. qꝛ natura generis est tota in qualibet eius spē. sꝫ nō ptās. ⁊ inde est ꝙ ꝓprietates ꝯsequētes naturā vl̄ essētiā generis repiuntur in qualibet spē. sꝫ ꝓp̄etates ꝯseq̄ntes potestatē nō repiunt᷑ oēs in qualibet spē. Si eī tota ptās generis eēt in qualibet spē. ita ⁊ oēs ꝓp̄etates ꝯsequētes ptātē. ⁊ sic hō nō solū risibilis eēt. sꝫ etiā hinnibilis. ⁊ sic de alijs ꝓp̄etatibus. Et si q̇s obijciat ꝙ ptās radicat᷑ in natura seu eēntia generis. ḡ si ptās diuidit᷑ sequitur etiā ꝙ natura gener̄ diuidit᷑. Rn̄det᷑ ꝙ potestas generis nō fūdat᷑ in natura in se accepta ⁊ ꝯsiderata. sed fundat᷑ in ambitu sue cōitatis qd̄ ꝯtingit ex eo ꝙ natura gener̄ nō est vltima determinatōe determinata. sꝫ determinabil̄ ē ⁊ formabilis. iō nō sequit᷑ ꝙ natura in se accepta diuidatur Et si querat᷑ an ptās realiter distiguatur a natura gener̄. Rn̄det᷑ ꝙ ptās ⁊ natᷓa nō distiguitur real̄r. sꝫ rōe tm̄. nomē em̄ generis ⁊ nomē dr̄ñe cū de eadē re p̄dicantur eādē rē ſm eēntiam significāt sꝫ alia ⁊ alia rōe. sꝫ in diuersis rebus natura ⁊ ptās distiguūtur. vt natura aialis in equo realiter distinguit᷑ a ptāte generis in hoīe. ⁊ cā huiꝰ qd̄ dcm̄ ē. ē ista. qꝛ in aliq̄ re p̄t formā specificā q̄ ē real̄ nō ponit᷑ forᷓa realis ḡnalit᷑ disticta a forᷓa specifica. sꝫ rōe tm̄

Ad rationes ante oppositum. Ad primā dicit᷑. ꝙ genꝰ dicit totā eēntiā spēi ſm rem. sꝫ nō ſm rōem. qꝛ dicit illā solū ſm rōꝫ potētie determinabilis. dicit᷑ vltra ꝙ q̄ꝫuis dr̄ña nihil aliud sic ſm rē a genē. ē tn̄ aliud ſm rōeꝫ. ⁊ sic spēs ē abundātior ſm rōem q̄ꝫuis nō ſm rē Ad scd̄am dr̄ ꝙ genꝰ cōtinet dr̄ñtias q̇bꝰ diuidit᷑ ptāte tm̄ ⁊ nō actu. qd̄ est ꝯtinē ſm q̇d tm̄ Jdō non ꝓpter hoc debet dici abundantius specie.

q; abundare importat actualē abundātiam.

Queritur. vtrū dr̄ne sint in genere.

Arguit̄ p̄rio ꝙ nō q; idē est dicere aliq̄d eē in genē ꝛ sub genere. ſʒ differētia n̄ supponit̄ gn̄i. q; h̄ ꝓprium est ſpēi. ḡ nō sunt in genere.

Secūdo arguit̄ sic. omē qd̄ est in genere ꝑtici/ pat ipm̄ genus. ſʒ differētia nō ꝑticipat ipsūʒ genus. ḡ dr̄ña nō est in genē. Tercio argu itur sic. opposita nō pn̄t simul esse in eodē. sed differētie diuidētes genꝰ sunt opposite. ḡ non pn̄t esse in eodē genere. Et si dicat̄ ꝙ sint in ge/ nere potestate ꝛ nō actu. Cōtra h̄ arguit̄. q; iste ꝓpōes sunt sil' vere actu. aīal rōnale est animal et aīal irrōnale est aīal. sicut iste. hō est albus. ho mo est niger. sed nulla ꝓpō est actualiter vera ni si p̄dicatū actu sit in subiecto. ḡ ratōnale ꝛ irra/ tionale sunt actu in aīali. Itē arguit̄ ad ideʒ si differētia sit in genere potestate vl' ergo idē ē ip sam esse potestate in genere vel nō. si sit idē seq̄ tur ꝙ differētie sunt in genere vt forma in ma/ teria. ꝛ cū nihil possit seipm̄ reducere de potētia ad actum oportebit aliquod agens esse dedu/ cens differētias de potentia generis ad actum qd̄ a perypotheticis nō repit̄ dictū. Itē arguit̄ ad idē. si differētie sint in genere potestate cum potestas sit nomē p̄ncipij vl' cāe oportʒ genus esse p̄ncipiū ꝛ causaʒ differētiarum in aliq̄ ge/ nere cause. ſʒ hoc nō potest eē. vt patʒ inducē/ do ꝑ om̄s causas. Primo genus nō est cā ma/ terialis dr̄ñaꝝ ꝓpter cām dictā in p̄cedēti rōe. q; genꝰ nō est materia q; ſm̄ ph̄os genꝰ est for/ ma totiꝰ dās eē nomē ꝛ rōeʒ illi in q̄ est. Sʒ ꝙ nō sit cā formalis oñdit autoritas Porphirij ꝙ ſpēs ꝯstituit̄ ex gn̄e tāq; ex materia ꝛ ex dr̄ā sicut ex forma. ꝛ eadē de causa nō est causa fina lis. q; finis ꝛ forma coīcidūt. vt patʒ ſcd̄o phi sicoꝝ. ꝛ ꝙ nō sit cā efficiēs. ꝓbat̄. q; oē efficiēs efficit̄ʒ ꝙ ē in actu forme quā dat effctūi. ꝛ sic oporteret ꝙ genꝰ haberet differētias actu. ꝛ sic relinq̄tur ꝙ genꝰ in nullo genē cāe est causa dif ferētiarū. Si dicat aliq̄s ꝙ differentie sunt in genere sicut in q̄dam semiario siue cā semiali ꝛ ꝟtute formatiua. tūc q̄rendū est a quo habet ta lem virtutē formatiuā. q; genus est subiectuʒ primū. ḡ nō est formatiuū differētie. ſʒ ꝑ eam genus formatur. ꝛ sic genus nō habet talē ꝟtu tem a seipo. Item quereret̄ a quo talis virtus formatiua formaret differentiā ipsam. q; vt dicit̄. differētia nō formatur de substantia ge/ neris. alias idē esset formabile ꝛ formans. In oppositū est Porphiriꝰ dicēs. ꝙ genꝰ habet dif ferētias potestate. actu vero nulla.

Sciendū. ꝙ q; dictū est species abun/ dat a genere ꝑ dr̄ñas. oritur dubiuʒ a q̄ ſpēs habeat talē dr̄ñam. q; nō potest habere eam a seipa. q; alias idē eēt cōstituēs ꝛ faciēs seipm̄ nec pōt habere eā a nihilo. q; in hoc ꝯueniunt ph̄i ꝙ ex nihilo nihil fit. oportʒ ḡ ꝙ accipiat eā a genere. q; nō videt̄ aliud a quo haberʒ. ꝛ tūc sequit̄ ꝙ ipsa differētia est in genere ꝛ eadē rōe opposite differētie erunt in gn̄e. Ex quo oritur dubitatio de modo quō dr̄ñe opposite sunt in genere. ꝛ a quo genus habet eas. aut ſcʒ a seipo vl' ab alio. ꝛ ad hec omnia ꝛ etiam ad ea que tacta sunt ante oppositum respondʒ venerabi lis dn̄s Albertus notando aliqua. ꝛ ibi in ali quibus pūctis sibi contradicē videt̄ doctor sa nctus sicut notabitur caute aduertēti. No tat igit̄ primo venēabilis dominus Albertus inseqūndo cōmētatorē in p̄mo methaphisice. ꝙ genus nō ē materia. ſʒ ē forma generalis cōfu/ sa ꝛ indistincta diffusa in materia. quam for/ mā vocat Albertus inchoationē formarū in materia. qui ponit ꝙ in naturalibꝰ forma an/ te generationē formalit̄ p̄est in materia. in esse tn̄ cōfuso indistincto formabili ꝛ distinguibl'i. Et ab illo eē formabili ꝛ cōfuso sumitur genꝰ. iō dicit ꝙ genus significat aliquid vnum ſm̄ rem quod reperitur in materia an̄q; reperiatur in ea illud a quo sumitur differētia specifica. ꝛ ipsa species. Et in istis duobus punctis doc/ tor sanctꝰ videt̄ sibi cōtradicē negans inchoatō nē formarum in materia. etiam negans ꝙ genꝰ dicat aliquod vnum ſm̄ rem distinctuʒ ab eo quod dicitur species. ꝛ de ista inchoatione for marum habetur primo phisicorum. vide ibi. Ulterius notat Albertus ꝙ quia forma p̄dica tur nō ſm̄ ꝙ est forma mat̄ie ꝛ ꝓut dr̄ forma ꝑ tis. neq; etiā ſm̄ ꝙ est forma totius designata per modū forme ꝑtis tm̄. ſʒ p̄dicatur ꝓut sig/ nificatur vt notio totius rei vl' in actu vl' in po tentia. ideo oportʒ ꝙ genus sit forma totiꝰ de/ signata per modum totius. ꝛ similiter species ꝛ differentia. sed genus ē notio totius esse rei in potentia formabili. ꝛ differētia est notio rei ꝑ modum actus distinguentis ꝛ determinantis genus. ſpēs vero per modū distincti ꝛ constitu ti ex vtroq; ſcʒ ex genere ꝛ differentia. ideo spe/ cies in quid p̄dicatur sicut genus. sed dr̄ña p̄/ dicatur in quale. quia significatur per moduʒ distinguentis ꝛ determinantis. Ulterius no/ tat Albertus ꝙ aliquid multipliciter dr̄ esse in genere. ꝛ in hoc passu ponit q̄nq; modos ꝛ tali bi supaddit adhuc duos. Un̄ vnoꝰ aliq̄d dr̄

Q: xxvi: V: dr̄e sint in genere

esse in genere s̄m ordinē participantis ꝛ ptici/
pati ꝛ hoc mō in linea p̄dicamētali sunt oīa
genera ꝛ spēs. Scdo mō dr̄ aliq̄d esse in genē.
q̄ se habꝫ sicut via ad rē illius generis. ꝛ sic
motus est in eodē genere reductiue cū termino
ad quē fit motus. Tercio mō dr̄ aliq̄d esse in
genere sicut p̄ncipiū realiter cōstitutiuū rei illiꝰ
generis. ꝛ h̄ mō materia ꝛ forma sunt in gene/
re substantie. Quarto mō dicit̄ aliq̄d esse in ge
nere qd̄ se habet sicut p̄ncipiū. vn̄ s̄m imagina
tionē fluūt nature illius generis. ꝛ sic pūctus ē
in genere q̄titatis. Quinto mō dr̄ aliq̄d eē in
genere potestate formali ꝛ sicut formabile ꝛ di
stinguibile ꝛ nō sicut pticipās ip̄m genꝰ. ꝛ hoc
mō dr̄ne sunt in genere. ꝛ isti sunt q̄nq̄ mōi h̄.
sed p̄mus aliorꝝ modorꝝ ē sicut priuatō q̄ redu
cit̄ ad genꝰ sui habitꝰ. Secūdꝰ est sicut vltimꝰ
actꝰ id est esse existentie alicuiꝰ nature reducitur
ad genus illius nature

Conclusio. differētie sunt in genere po
testate ꝛ nō actu. ptꝫ q̄ sint in genere ptāte. q̄a
spēs hꝫ actu dr̄nam qua abūdat a genere ꝛ nō
hꝫ eā a seipa neq̄ ex nihilo ḡ a genere. ꝛ sic drē
sunt in genere. Et q̄ ibi nō sint actu patꝫ. qꝛ sic
opposita actu sil' essent in eodē. ḡ dr̄ne sunt in
genere potestate. Itē dr̄ne diuidētes genꝰ op/
posite sunt. qꝛ diuisio generis fit p̄ opposita ꝛ
sunt forme absolute. ḡ sunt ꝯtrarie. sꝫ ꝯtriorū
necc̄ario ē vna potētia alias eēnt disp̄ate ꝛ nō ꝯ
rie ḡ dr̄ne radicate st̄ in vna gn̄ ptāte. De isto
mō essendi dr̄naꝝ in genere dat venerabil' Al
bertus vnū sile de coloribꝰ q̄ sunt in lumie Nā
diuerse spēs coloꝝ nō sunt actu in lumine. sed
solū in esse potēti ali. ꝛ cōfuso. q̄ quidem potē/
tialitas seu cōfusio distinguit̄ p̄ h̄ q̄ terminat̄
p̄ psp̄icuū lumiosuꝫ istius determinati corp̄is
vl' illiꝰ ꝛ pportōnabilit̄ dr̄ne sunt in genere po
testate formali formabili ꝛ distinguibili.

Ad rationes. ad primaꝫ dicit̄ q̄ dr̄ne
nō sunt sub genere put sb̄ dicit ordinē pticipā
tis ꝛ pticipati. sꝫ put dicit ordinē determinātꝭ
ad determinatōem. iō patꝫ quo illoꝝ mōꝝ sit
in genere ꝛ p̄ h̄ soluit̄ scd̄a rō. ¶ Ad terciā cō
cessuꝫ est q̄ sunt in genere potestate ꝛ nō actu. ꝛ
tūc ad p̄mā replicā dr̄ q̄ ille p̄dicatōes accidē/
tales sunt. qꝛ genus nō pticipat dr̄ām nec ecō
tra. Dicit̄ vltra q̄ si capiat̄ ille due dr̄ne oppo
site vt actu sunt. tūc aial in ipsis equoce accipi
tur. nec plus hꝫ rōem totiꝰ potestatiui distig/
uibilis. sꝫ iam esset actualiter distinctū ad di
uersa esse s̄m spēm. nā nō est incōueiēs oppo
sita sil' eē actu in diūsis. sicut aial habet eē di/
uersum actu in hoībus ꝛ in aliȷ̄s. Et si q̄rat̄ an
genus sit aliqd̄ vnū q̄n differentie adhuc sunt
solū potestate in eo. Rn̄det Albertus ponens
inchoatōem formarū qd̄ est aliqd̄ vnū s̄m reꝫ
nō tn̄ est ꝯpletū sicut species. Sꝫ sctūs Tho/
mas negās inchoatōem dicit q̄ genꝰ sic accep/
tū est vnū s̄m rōem tm̄. qꝛ preter formā specifi
cā nō ponit aliā formā realeꝫ q̄ tpe realiter p̄ce
dat formā specificā ¶ Ad scd̄aꝫ replicā dr̄ q̄
melius dicūtur dr̄ntie esse in genere potestate
q̄ȝ dr̄ne. qꝛ s̄m Albertū potentia se habet ex p/
te materie nude ab omi forma. sꝫ potestas iaꝫ
supp̄oit inchoatōem forme in materia. ꝛ s̄ꝫ ip
sum genꝰ est forma gn̄alis ꝯfusa ꝛ inchoata ī
materia q̄ potestate cōfusa ꝛ formabili ambi/
git ꝛ cōtinet oēs formas specificas sub illa for
ma generali ꝯtentas. ꝛ p̄ h̄ idē dicit sanctꝰ Tho/
mas. Sꝫ aliā causam assignat. qꝛ s̄m ip̄m po/
tentia se tenet ex pte materie. potestas v̄o ex pte
forme. ꝛ sic potestas magis inclinata est ad esse
q̄ȝ potētia. ꝛ qꝛ genus nō est in materia. sed est
forma generalis nō distincta s̄m esse a forma
specifica sꝫ ratione tm̄. iō meliꝰ dicit̄ in genē po
testate q̄ȝ potentia. ¶ Ad terciā replicam dici
tur q̄ genus ē causa differētiarū in genere cau/
se formalis. nō quidē formantis sꝫ formabil'.
iō hec causalitas forme formabilis q̄dāmō si/
milis ē cālitati materie. Et cū querebat̄ an drē
sint in genere sicut in q̄dā seminario. Respon/
dit dn̄s Albertus q̄ sic. qꝛ realis inchoatō for
maꝝ in materia dr̄ esse semē oīm formaꝝ speci
ficarū. Et cū q̄rebat̄ a q̄ tale semen est. ¶ Rn̄det
Albertus q̄ est a lumine intelligētie causantis
materiā ip̄am. ꝛ causantis in ip̄a talē inchoati
onē. qꝛ lumē ipsius intelligētie in se vehit oēs
formas. ꝛ virtute illius luminis educūtur hu
iusmōi forme p̄ agens ptículare. de hmōi icho
atōe forme ꝛ de genere logico pportōnabilites
loq̄tur. Sꝫ scūs Thomas bn̄ ꝯuenit cū eo in
hoc q̄ genꝰ est p̄ncipiū dr̄narū in genere cause
formalis nō formātis ꝛ determinātis sꝫ for/
mabilis ꝛ distinguibilis. Sed in ponēdo ta/
lē inchoatōem realē discōuenit cū eo. iō nō po/
nit q̄ differētie sint inchoate in genere realiter
sed tm̄ s̄m rationem de differentia

¶ Querit̄ vtꝝ diffinitō que dat̄ de dr̄na
in ratōe p̄dicabilis accepta sit sufficiens. in q̄
dicit̄ Differentia est qd̄ p̄dicatur de pluribus
differētibus specie in eo qd̄ q̄le. ¶ Arguit̄ p̄
mo q̄ nō argumēto Auicēne. qꝛ in hac diffini
tione nō ponit̄ genꝰ diffiniti scꝫ vl'e. Nō poni
tur etiā aliqd̄ p̄ qd̄ distinguat̄ dr̄na ab accn̄te

[Marginal manuscript notes:]
1o, 2o, 3o, 4to, 5to — Aliquid dicitur esse in genere quinque modis

Questio xxvii^a: diffinitio que datur de differentia in ratione predicabilis accepta sit sufficiens

ergo diffinitio est insufficiẽs. ¶ Sc̓do arguitur sic. pñs diffinitõ nõ ꝯpetit dr̃ñe cõuertibili cũ spẽ spẽalissima q̃ tñ est differẽtia magis ꝓpria. ğ nõ ꝯpetit omni cõtento sub diffinito. Añs patet. q2 talis dr̃ña nõ predicat̃ de pl'ibꝰ spẽ In oppositũ est Porphiriꝰ in textu

Sciendũ ꝙ dr̃ña nõ habet rationem p̄dicabilis in ordine ad genus qd̓ diuidit. q2 neq3 actu neq3 intellectu continet̃ in ipso. neq3 etiã in ordine ad indiuidua. q2 in eis nõ cõtinet̃ nisi mediãte spẽ. q̃ p̄mo cõstituta est inesse per differẽtiam. habet ğ rõem p̄dicabilis in ordine ad spẽm quã ꝯstituit. 7 in qua actu 7 intellectu includit̃. 7 q2 oĩe p̄dicabile ꝓprie dictũ debet eẽ p̄dicabile de pluribꝰ. sequit̃ ꝙ dr̃ña in rõe p̄dicabilis nõ est p̄dicabile respectu vniꝰ speciei. sed ordinẽ habet ad plures species. ideo in diffinitione bene d̓r differẽtibus specie. s3 q2 genus etiã p̄dicat̃ de pl'ibus differẽtibꝰ specie. ideo subiungit̃ in eo qd̓ quale. p qd̓ differt a genere Et in diffinitione subintelligit̃ vl'e p h̓ qd̓ d̓r p̄dicat̃ de pluribus. etiã intelligit̃ de q̃li essentiali ex his q̃ dicta sunt in textu. q2 diffinit differentiam p se 7 nõ p accidens. h̓ etiã intelligitur p hoc ꝙ d̓r de pluribꝰ differentibus specie. debet etiã intelligi p h̓ ꝙ de his p̄dicatur immediate. modo accidens p̄dicat̃ immediate de indiuiduis. iõ habet rõem p̄dicabil' in ordine ad indiuidua. differentia v̓o in ordĩe ad species. 7 sic nõ p̄dicat̃ in quale sicut accidens. 7 p h̓ soluitur p̄ma ratio ante oppositum

Sciendũ ꝙ Porphiriꝰ tripliciter ostẽdit ꝙ differentia p̄dicat̃ in quale. sc3 exẽplo signo 7 simili. Exemplo sic. q2 rõnale 7 mortale q̃ sunt differentie hoĩs sumpte a ratõnalitate et mortalitate. q̃ p̄dicãtur in quale. q2 nõ dicunt aliquod formabile nec formatum. sed aliquid formãs 7 distinguens. Signo ostendit̃ sic Illud d̓r p̄dicari in q̃le. qd̓ ꝯuenienter respondetur ad interrogationẽ factã p quale. sed sic est de differentia vt satis pat3 in textu. ğ predicat̃ in quale. Per sil'e ostendit̃ sic in artificialibus q2 ars imitat̃ naturã in q̃tum potest. secundo phisicorum. sicut statua ex ere tamq3 ex matẽia formabili p figurã statue ad quã es est potentia. 7 ex figura tamq3 ex forma formante ipsu3 es est cõposita. nec tamen statua est es tm̃. nec figũa tm̃. sed ex vtroq3 cõponitur. neq3 etiã figura d̓t ipsum es figurabile. neq3 ipsu3 figuratũ. sed d̓t solam formam determinantem potentiã eius ad esse statue. ideo nõ predicat̃ figuratu3 de statua p modũ substantie 7 in q̇d. sed p modũ forme 7 in quale. sic etiã in naturalibus species cõstituit̃ ex genere tanq3 ex materia formabili p differẽtias. 7 ex differẽtia formãte potẽtiam generis 7 sic spẽs nõ est alterũ tm̃. sed ex vtroq3 cõpositũ. neq3 differẽtia dicit id qd̓ ẽ formabile p eã. neq3 dicit id qd̓ est formatũ. s3 dicit simplicem formã formantẽ. ideo nõ habet modũ p̄dicãdi substãtie in q̇d. qui modꝰ p̄dicãdi sumit̃ simpliciter a mõ essendi sb̃stantie q̃ est p se esse. q̃ modꝰ materie 7 enti cõposito cõpetit. sed habet simplicis forme rõem siue qualitatis q̃ predicatur in quale.

Sciendum tercio ꝙ quale 7 qualitas differũt sicut cõcretũ 7 abstractũ. qualitas enĩ dicit formã aut q̃litatẽ tm̃. 7 q̃le dicit subiectũ tali q̃litate informatũ. Et logice loquẽdo reperiũtur tria q̃ in quale p̄dicantur sicut triplex reperitur quale. Est enĩ qualitas generis sicut differẽtia diuisiua generis 7 cõstitutiua speciei q̃ q̃uis dicat̃ qualitas generis. nõ tñ predicatur de ipso ꝓpter causam iã dictã. s3 de specie p̄dicat̃. Alia est qualitas accñtalis que duplex est. Una est qualitas spẽi cõsequẽs cõpletũ eẽ eius 7 fluens ab eius p̄ncipijs eẽntialibus vt est ꝓpriũ. Alia ẽ qualitas indiuidui cõsequẽs esse cõpletũ eius 7 fluens ab eius p̄ncipijs vt ẽ accidens cõmune.

Conclusio predicta diffinitio dr̃ñe est sufficiẽs q2 explicat ꝓprium modũ differẽtie predicabilis p quẽ distinguitur ab alijs p̄dicabilibus. ğ sufficienter explicat naturã diffiniti Cõsequẽtia nota ẽ. Añs patet cuilibet intuẽti ꝑticulas diffinitõis p ea q̃ dicta sunt.

Dubitat̃ vtrũ diffinitio de qua querit questio cõueniat differẽtie magis ꝓprie cõuertibili cũ spẽ spẽalissima. Videt̃ ꝙ sic. quia cum quelibet talis differẽtia sit p se differentia. 7 habet rationem p̄dicabilis. q2 in multis est. ideo sequitur ꝙ cõueniat omni differẽtie magis ꝓprie dicte. Ad oppositũ arguebat̃ in p̄ncipio questionis ratione posita an̄ oppositũ. Ad dubium respõdet̃ omissis varijs modis respõdẽdi qui a diuersis dant̃ notando cũ venerabili domino Alberto ꝙ differentia potest in se tria habere. Primum est ꝙ sit simpliciter diuisiua generis. 7 ab isto sortur nomen differentie Nã ex eo ꝙ diuidit ratõe oppõis habet ꝙ p eã differũt diuisa. Secũdũ est ꝙ sit simpliciter cõstitutiua speciei qd̓ dependet ex prio. nã p h̓ ꝙ diuidit genus ipm cõtrahit ad esse determiñatũ. et hoc ẽ cõstituere spẽm. Terciũ est ꝙ sit ad spẽm certã determiatiua. 7 h̓ nõ h3 ex h̓ ꝙ ẽ diuisiua

ſimpliciter ꝛ ꝑ ꝯn̄s nec ex hoc ꝙ dr̄a ē. q̄re etiā nō hꝫ iſtud ex h̄ ꝙ eſt ſimpliciter cōſtitutia ſed habet ex h̄ ꝙ eſt forma certa ꝛ determinata vlti/ma determinatōe formali ꝛ nō amplius confuſa nec in poteſtate formā cōtinēs. ꝛ ex iſto qꝛ ſcꝫ eſt forma ſic determiata ꝛ certa ſibi cōuenit ꝙ n̄ eſt ſimplicis virtutis dr̄a. qꝛ ꝟtutes differentie p̄cedunt virtualiter. ꝛ poſt ipam drām non eſt alia drnā ſiue forma reſpectu cui⁹ ſimplex dici poteſt. ꝛ iō non eſt ꝓprie ps rei. qꝛ in ſe ꝟtualit̄ cōtinet totū eſſe rei. ꝛ nō differt a diffinitōe niſi in hoc ꝙ diffinitō dicit totū eſſe rei explicite. ſic ergo talis drā nō eſt ſimplex diuiſiua ſꝫ eſt forma certa ꝛ determiata dicēs totū eſſe rei. ꝛ ſic nō ſortit̄ nomē differentie ſꝫ potius nomē natu̅e et ſm hoc terciū nō ꝯuenit differētie inq̄ꝫtū differētia eſt. ſꝫ inq̄ꝫtū vltima ē. ꝛ inq̄ꝫtū totuꝫ rei natura eſt. ꝛ iō diffinitio p̄dicta nō ꝯuenit differentie vltime que conu̇tibil̄ dꝛ ee̅ cū ſpē ſpēa/liſſima. ſꝫ tm̄ reducibilis eſt ad p̄dicabile qð ē drā cū habeat eundē modū predicādi cum differentia predicabili.

Dubitatur. vtrū in ſequēdo opinionē ſtoycorū ponētium plures deos. ꝛ illos eſſe ſubſtātias corporeas ſenſibiles rōnales ꝛ nō mortales. mortale poſſet dici differētia hoīs. Ui/detur ꝙ nō. qꝛ mortale in intellectu ſui dicit priuatōem. Ad dubiū respondet̄. ꝙ mortale p̄t capi duob⁹ mōis. Uno mō vt dicit actū exiſtē tem in materia cōcipiēte priuatōem illius act⁹. et iſto mō mortale dicit q̇d poſitiuū ꝛ bene diceretur drā. Alio mō p̄t accipi vt dicit priuatōeꝫ potētie ꝛ ad vitā ꝑpetuā. ꝛ ſic nō diceret q̇d po/ſitiuum. nec eſſet drā illo mō accepta. Rōes an̄ oppoſitū ſoluūtur ex dictis ſufficiēter.

Mortale pt capi duobus modis

Q. xxviii: V: diffinitio dr̄e ſit bene aſſignata

Querit̄ cōſequēter. vtꝝ diffinitō drn̄e ſit bene aſſignata in qua dꝛ. Drā ē que apta na/ta eſt diuidere ea q̄ ſb genere poſita ſunt. Ar/guit̄ p̄mo ꝙ nō. qꝛ drā nō diuidit niſi ſit actualiter extra generis poteſtatē accepta. ꝛ ḡ male dicit̄ ꝙ drā eſt q̄ apta nata ē diuidere. ſed debe/ret dici drā eſt q̄ diuidit. Scd̄o arguit̄ ſic vnica drā nō ſufficit diuidere gen⁹. ḡ male dꝛ ſingulariter differētia eſt q̄ apta nata eſt diui/dere. In oppoſitū ē Porphiri⁹ in textu

Sciendū primo ꝙ poſita deſcriptione declarāte diuerſum modū habendi differentie ad ſpēm ꝛ ad gen⁹. ꝛ etiā poſita ſecūda deſcrip/tione differētie declarāte ꝓpriū modū p̄dicādi ipius. ꝯn̄ter ponit Porphiri⁹ terciā deſcriptōeꝫ dr̄e datā ꝑ reſpectū ad genus qð diuidit. Pro eiius intellectu.

Sciendū ſecūdo. ꝙ quāuis vna forma p̄ntia ꝛ abſētia ſua poſſit facē diuiſionē loquēdo de diuiſione q̄ fit ꝑ cōtradcōem aut ꝓ uitiaꝫ oppōem. tn̄ ad diuiſionē generis ꝛ eoꝝ q̇ ſub genere ꝑ ſe poſita ſunt nō ſufficit vna forma poſitiua ꝑ ſui p̄ſentiā ꝛ abſentiā. ſꝫ req̄runt̄ due forme poſitiue. qꝛ talis diuiſio fit rōe oppoſi/tionis ꝯtrarie. que eſt inter formas poſitiuas ꝛ ſic dꝫ intelligi pn̄s deſcriptō. ꝙ drā cū ſua op/poſita nō ꝯtradictorie aut priuatiue ſꝫ ꝯtrarie nata eſt diuidere gen⁹ ꝛ diuidēdo ꝯſtituere di/uerſas ſpēs ſub genere. ꝛ ob hoc diuidit gen⁹ ꝛ ea q̄ ſub genere poſita ſunt. Et ſi dicat aliq̇s ꝙ aīal diuidit̄ ꝑ rōnale ꝛ irrōnale. ꝛ ꝙ h̄ diuiſio fit per affirmatōem ꝛ negatōem. ḡ male dcm̄ eſt ꝙ drn̄e q̄ diuidūt gen⁹ ꝯtrarie ſunt. Rn̄det̄ ꝙ forme ſpecifice a q̇bus ſumūtur drn̄e interduꝫ nobis ignote ſunt. iō nō ſunt nobis noiate nominibus ꝓprijs neqꝫ etiā drn̄e. iō circūloqui/mur hmōi drās interdū ꝑ ꝓp̄etates formarū a q̇b⁹ ſumūt̄ ꝛ interdū ꝑ negatōem draꝝ oppoſitaꝝ qn̄ ille nobis ignote ſunt vt in ꝓpoſito.

Sciendū tercio. ꝙ qn̄ diuidit̄ gen⁹ di/uidit̄ ſm ptātem ꝛ nō ſm eēntiaꝫ. qꝛ eēntia gn̄ tota eſt in q̄libet ſpē. ſꝫ nō tota ptās. Etiā eēn/tia generis ſm ꝙ ē ꝯp̄henſa ab vnica ſpē tota eſt extra aliā. iō. vij phi. habet̄. ꝙ gen⁹ nō eſt ali/quid vnū ſꝫ iuxta genera latēt multa. id ē mlte equocatōes. ꝛ in ꝓhemio de aīa dꝛ ꝙ rō aīalis ſm vnūquodqꝫ aīal eſt altera ꝛ altera. ꝟbi grā aīalitas ī hoīe realit̄ diſtiguit̄ ab aīalitate ieq̄ et n̄ ꝯueiūt ſꝫ rōeꝫ vnā niſi logice tm̄ ꝛ n̄ phīce

Sciendū quarto. ꝙ quāuis drn̄e ſunt ī poteſtate generis. tn̄ ſm ꝙ actu diuidūt genus oportꝫ ꝙ actu ſint accepte ꝑ intellectū diuiden/tem extra gn̄is ptātē. qꝛ intellect⁹ nō diuidit actu niſi accipiēdo actu qð diuidit. Sꝫ qꝛ drn̄e accidit actualit̄ diuidere ꝛ actu accipi ꝑ intellectū diuidētē. iō eēntiale ē dr̄e poſſe diuidē. ꝛ actu diuidere ſibi accidit. q̄re cōuenieti⁹ diffinit̄ ꝑ aptitudinē q̄ꝫ ꝑ actū diuidēdi.

Cōcluſio. p̄dicta diffinitio drn̄e eſt ſufficiēs. Probat̄. qꝛ p̄mus act⁹ drn̄e a q̄ ſumit̄ nomē differētie ē diuidere gen⁹. ꝛ ꝑ h̄ ꝙ diui/dit gen⁹ actu cū ſua oppoſita drn̄a hꝫ ſpēm cō/ſtituere ſub genere. ꝛ h̄ idem facit ſua oppoſita differētia. ḡ illa q̄ ſunt ſub genere poſita. ſunt per differentiarū diuiſionem inter ſe diuiſa.

Hanc diffinitionem declarat Porphirius exemplariter. Sicut rationale ꝛ irrationale ho/minem diuidunt que ſunt ſub eodem genere. ſcilicet animali. ꝛ vtit̄ illo nomine priuatiuo

irrõnale loco differẽtie opposite ꝑpter cãm pri-
us dictã. quã quidẽ differẽtiã si volum⁹ bru-
talitatem noiare possum⁹. Vñ si nõ esset aliqđ
aĩal aliud ab homine q̃ȝ equus ⁊ hynnibile. eẽt
drña eẽntialis cõstitutiua et aĩal diuiderem⁹
per rõnale ⁊ hynnibile nominãdo vtrãqȝ diffe-
rentiã positiue. Aduertendũ est tñ ꝙ differẽtia
cũ sua opposita drña diuersimode diuidit ge-
nus q̃ꝛ ptãs generis ꝑtit. sed ea q̃ sub genere po-
sita sunt diuidũtur. q̃ꝛ ꝑ diuisionẽ potestatis
generis quã faciũt drñe ab inuiceȝ sepantur. ⁊
ita genus diuiditur q̃ȝitate sue cõitatis. ⁊ que
sunt sub genere diuiduntur separatõe sue op-
positõis ab inuicem. Ratões ante opposi-
tũ soluuntur ex dictis

Queritur. vtrũ due vltime diffinitões
differẽtie sint bene assignate. in q̃ruȝ prima dr.
Drña est qua differũt a se singula. Et scđa dr
ista differentia est que conducit ad esse rei. et
eius quod est esse rei ꝑs est. Arguit̃ ꝑmo ꝙ
nõ. quia nulla differẽtia differũt a se singula.
ergo ꝑma diffinitõ mala. Secũdo. singu-
la infinita sunt saltem quo ad nos. ğ si aliq̃s
noscat differẽtiã alicui⁹ ⁊ per eã a singulis di-
stinguit oĩa sequit̃ ꝙ infinita cognoscet. qđ
est impossibile Tercio arguit̃ sic ↄtra scđaȝ
q̃ꝛ illa generi ↄpetit cũ gen⁹ sit ꝑs eẽ rei. Jtẽ dif-
ferẽtia cõsequit̃ eẽ generis. ğ generi accidit. ⁊ ꝑ
ↄñs nõ cõducit ad eẽ spẽi. q̃ꝛ qđ est accidẽs in
vno nõ est substantia in alio. Jn oppositũ
est Porphirius in textu.

Sciendũ primo. ꝙ p̃dicta prima dif-
finitio de drña differt ab oĩbus alijs diffini-
tõibus ꝑus assignatis. q̃ꝛ describit naturã drẽ
ꝑ ꝓpriũ eius effectũ. qui ẽ facere differre specieȝ
quam ↄstituit ab alijs speciebus eiusdem gene-
ris opposita differentia cõstitutis.

Sciendũ secũdo. ꝙ quãuis spẽs eius-
dem generis inter se differãt suis ꝓprijs passio-
nibus nõ tñ ꝑmo ⁊ eq̃ essentialiter sed solum
differũt essentialiter ꝑ drñas magis ꝓprie dic-
tas que specifice vocantur.

Sciendũ tercio ꝙ ꝑ singula in ꝓposi-
to ꝑmo intelligũt̃ spẽs. ⁊ ex ↄñti indiuidua cõ-
tenta sub illis spẽbus. q̃ꝛ ꝑ drñas diuidẽtes
genus ꝑmo differũt spẽs cõstitute ꝑ ipsas. ⁊ ex
cõsequẽti indiuidua illarũ spẽrum

Sciendũ quarto ꝙ cũ dicit̃ differẽtia
est qua differũt a se singula. nõ debet intelligi ꝙ
vna determinata differẽtia differũt oẽs spẽs.
Sed debet intelligi ꝙ vnaqueqȝ spẽs ab alia
differt per drñam qua cõstituit̃ ⁊ nõ ꝓprie dr
spẽs differre nisi ab alijs spẽbus q̃ sunt eiusdẽ
generis cũ ipsa. q̃ꝛ spẽs diuersoꝝ generũ ꝓprie
diuerse sunt inter se. ⁊ illa q̃ differũt specie. ꝓꝑe
loquendo in genere cõueniunt.

Sciendũ quinto. ꝙ species ꝑ drñam
qua cõstituit̃ differt ab oĩbus spẽbus eiusdem
generis vt hõ ꝑ rõnale ab oĩbus alijs aĩali-
bus differt. nec tñ ꝓpter hoc oportȝ ꝙ si q̃s co-
gnoscat differẽtiã qua differt hõ ab alijs aĩalĩ-
bus ꝙ in ꝓpria natura cognoscat drñas alio-
rũ aĩaliũ. sȝ sufficit ꝙ ea cognoscat in generali ĩ
rõe oppositõis quã hñt ad drñam illã. que est
rõnale qđ est cognoscere drñas alioꝝ aĩalium
in vl'i. Et rõ huius est. q̃ꝛ drña hoĩs scȝ rõnale
nõ opponit̃ ꝓprie drñe equi. vl' alterius aĩalis
in ꝓpria natura accepte. sȝ ꝫm ꝙ sumitur a for-
ma q̃ irrationalitas est in que cõuenit cũ diuer-
sis drñtijs aliorum brutorum que directe ra-
tionali opponitur

Conclusio pro primo articulo ꝙ pre-
dicta diffinitio differẽtie ẽ sufficiẽs. vtȝ ꝑ ↄdi-
tiones bone diffinitõis. Et aliunde ꝑt sic ꝓba-
ri. Jlla q̃ sb eodẽ genere ordinãtur in ipso nõ
differũt sȝ ↄueniũt. ğ oȝ ꝙ inter se differãt per
differẽtias diuisiuas illius generis ⁊ hec de ꝑ-
mo articulo. Quãtum ad secũdũ

Sciendum primo ꝙ licet quelibet q̃t-
tuor descriptõnũ ꝑmissarũ aliq̃ mõ scȝ ex se vel
ex ↄñti. vel ꝑ accñs vl' ꝫm rem. vl' ꝫm modum
possit cõuenire alijs drñtijs. a magis ꝓprie di-
cta drña. vtȝ faciliter cuilibet intuẽti. tñ ista vl-
tima diffinitio soli drñe magis ꝓprie cõuenit.
Jõ dicit Porphiri⁹. ꝙ ypothetici magis in-
trinsece speculãtes ⁊ ꝑscrutantes que soli drñe
magis ꝓꝑe cõueniũt. dixerũt ꝙ drña magis ꝓ-
pria est q̃ cõducit ad esse rei. scȝ spẽi. ⁊ eius qđ
est esse rei ꝑs est. id ẽ diffinitõis q̃dditatiue ꝑs
est q̃ indicat q̃d est esse spẽi. ⁊ hanc diffinitõeȝ
ostendit. Porphiri⁹ q̃ꝛ q̃ȝuis ex ↄñti spẽs abũ-
det a gñe ꝑ ꝓꝑã passionẽ. ⁊ etiã gen⁹ diuidat̃ ꝑ
ꝓꝑas passioẽs. ⁊ ꝑ easdẽ due spẽs ex ↄseq̃nti ĩ-
ter se drãnt. ⁊ etĩ ꝓꝑetates geneãles bene ꝑdicã-
tur de plib⁹ spẽ in eo ꝙ q̃le. ⁊ etĩ eẽntial'r ꝑ se se-
cũdo mõ tm. tam ẽ hmõi ꝓꝑe passioẽs ↄseq̃n-
tes ↄpletũ eẽ spẽi nõ pñt ↄducẽ gen⁹ ad esse spẽi
neqȝ esse ꝑs ipi⁹ esse spẽi. ⁊ a fortiori neqȝ alia ac-
cidentia cõia q̃ sequũt̃ esse ↄpletũ indiuidui. ⁊ sic
pȝ ꝙ ista ꝑdcã diffiõ soli drẽ mag' ꝓꝑe ↄuenit

Sciendũ secũdo ꝙ quãuis differẽtia
magis propria siue diuisiua generis cõsequa-
tur esse generis. nõ tamen ꝓprie ꝓpt̃ hoc dicit̃

Q xxiiii. V. due vltie dĩe diffinitões sint bene assignate

Quantum ad secunda questionis partem

accidēs ꝭm rem. ſꝫ ſolū hꝫ modū accn̄tꝭ. Cuius rō eſt. q2 genus nō dū habet eē ꝯpletū ⁊ ꝑfectū ſimpliciter. ſed hꝫ eſſe ſubſtātialiter ꝑfectibile ꝑ differētiā ſicut materia ꝑ formā. ⁊ ideo dr̄ā non habet niſi modū accn̄tis. q2 nō inſequitur eē cōpletū generis ſicut ꝓpria paſſio ſpēi conſeq̄tur eſſe eius ꝯpletū. Nā ſpēs nō eſt plus potentialꝭ ſubſtātialiter. ſꝫ ſolū accidētaliter. ſcꝫ ad opationē accidētalē. hꝫ tamē dr̄ia modū accidētis in ordine ad genus inq̄ꝫtū ꝓrem eius inſeq̄tur. neqꝫ eſt de intellectu eius nec ecōtra.

Sciendū tercio ꝙ vt dicit dn̄s Albertus ꝙ ꝓpoſitio in q̄ p̄dicatur dr̄ā de gn̄e aliq̇d ꝑticipat de ſcd̄o mō dicēdi pꝰ ſe ⁊ aliq̇d de p̄mo. Pro q̄ꝫto em̄ genꝰ ꝯpatur ad dr̄iam vt p̄ncipiū originale ipius. ⁊ quodāmō vt ſubiectuꝫ formabile ꝑ ipam in hoc ꝑticipat aliq̇d de ſcd̄o mō dicendi per ſe. ſed q2 genus nō eſt de diffinitione dr̄ie ſicut ſbiectū de diffinitione paſſionis. ideo ibi nō eſt ꝓprie ſcd̄s modus dicendi per ſe. Siliter genus ⁊ dr̄ia ꝑ q̄ꝫto eādē eſſentiā realiter important in hꝫ ꝓpō illa aliq̇d ꝑticipat de p̄io modo dicēdi per ſe. Sed q2 dr̄ia nō eſt de intellectu generis neqꝫ ecōtra. iō nō ē ꝑfecte p̄mꝰ modꝰ dicēdi ꝑ ſe. ⁊ ſic talis p̄dicatō eſſentialis ē ꝭm rē. ⁊ accidētalis ꝭm modū.

Sciendū quarto ꝙ cū genus ſit ſubiectum formabile ꝑ dr̄ām ⁊ ſpēs ꝑ ꝓp̄ū ⁊ indiuiduū ꝑ accn̄s cōe. ⁊ ita rō ſubiecti inuenit̄ in pluribus oportꝫ ꝙ vni p̄mo cōueniat qd̄ ſit cā quare alijs cōueniat. ⁊ illd̄ primū ē genꝰ qd̄ eſt primū ſubiectū formabile ⁊ determinabile in natura. iō prius bene dicebat̄ ꝙ vniu̇ſale analogice dr̄ de quinqꝫ vl̄ibus. et p̄mo de genere q̄ remoto oīa remouētur. Et eſt aduertendum ꝙ licꝫ dr̄ia ſe habeat ad genus ſicut forma ad materiā. ⁊ in hꝫ dignior ſit genere. q2 tn̄ p̄ncipiatur originaliter a genere. iō nō fit reductio oīm p̄dicabiliū in vno p̄dicamēto ad p̄mū p̄ncipiū illiꝰ coordinatōis ad dr̄iam. ſꝫ fit reductio illa ad genus. Aduertendum eſt tn̄ ꝙ in differētijs vnius generis ⁊ vnius lateris bene eſt ordo ſupioris ⁊ inferiorꝫ nō tn̄ ꝙ actu ⁊ intellectu ſupius includat̄ in inferiori. ſꝫ ſolū v̄tualiter. ⁊ iō vna dr̄ia ſcꝫ ſupior nō hꝫ ordinē ad inferiorē que eſt generis ad ſpēm.

Sciendū quīto ꝙ licet dr̄ia ſit forma dicēs totū eē ſpēi ꝑ modū actus cōſtituētis ſola tamē dr̄ia nō ſufficit conſtituere ſpēm neqꝫ diffinire ſine genere. ⁊ hꝫ ꝓpter duas cās. Prima eſt. q2 differētia ſine genere cadit a ratione differētie. dr̄ia em̄ nō eſt niſi cōuenientiuꝫ genere. Scd̄a cauſa eſt. q2 q̄ꝫuis differētia dicat totum eſſe ſpēi nō tn̄ dicit ipm̄ ꝭm omnē moduꝫ neqꝫ eſt p̄mū principiū eſſe ſpēi ꝓpter cauſaꝫ iā dictā. iō nō ſufficit dr̄iam cōſtituere ſpēm. neqꝫ diffinire. neqꝫ etiam genus ſufficeret ſine differētijs. q2 etiā genus nō dicit eſſe ſpeciei ꝑ omnē modū. ⁊ ſic genus ⁊ dr̄ia ſimul req̇runt̄ ad cōſtitutionē ⁊ diffinitōem ſpeciei. Ideo dicit̄ ꝙ ſpēs ex genere ⁊ differētia cōſtituit̄.

Cōcluſio. predicta diffinitio eſt bona q2 verā naturā differētie ſignificat ⁊ alijs differētijs a dr̄ia magis ꝓprijs nullo mō conuenit. neqꝫ generi qd̄ licꝫ ſit pars eſſe ſpēi. non tn̄ ſeipm̄ conducit ad eē ſpēi. Rōes ante oppoſitū ſoluuntur ex dictis. De proprio

Queritur. vtrū ꝓpriū ſit vnū de q̇nqꝫ vniuerſalibus. Arguit̄ ꝙ nō. q2 propriū ⁊ ſingulare vnū ſunt. vt dicit grāmaticus. ꝗ proprium non eſt vniuerſale. Scd̄o arguit̄. propriū ⁊ vniuerſale h̄nt rōes oppoſitas. ꝗ vnuꝫ de altero nō poteſt verificari. In oppoſitū eſt Porphirius in libro ſuo.

Sciendū primo. ꝙ vt habet Boetius ꝓpriū vere dicit̄ qd̄ emanat ex ꝓprijs eſſentialibus principijs ſpeciei iā cōſtitute. ⁊ ſic nō emanat vere ꝓprium de genere ꝭm ꝙ genus eſt. neqꝫ de differētia ꝭm ꝙ dr̄ia eſt. Sed aduertēdū eſt ꝙ ꝓpriū nō emanat ex p̄ncipijs eēntialibus ſpēi abſolute cōſiderate. ſꝫ accepte ꝑ inclinatōnē ad materiā ⁊ indiuidua. ⁊ hꝫ mō duplicia ꝓpria conſequūt̄ ſpeciē. Quedā em̄ ſequuntur ſpēm rōe materie q̄ cōuenit ſpeciei. ſicut hominis ex ꝑte materie cōuenit ꝙ ſit oblōgi corporis et recte figure laterū ⁊ vnguiū ⁊ ſic de alijs. Alia vero ſequūtur ſpeciē ratōe forme ſpecifice. ſicut homini ꝑ hoc qd̄ eſt rationalis ꝓpriū eſt ꝙ ſit ammiratiuus de viſis ⁊ auditis. ⁊ de alijs obiectis cōprehenſis. Et quia ammiratiuus eſt ſuſpendit̄ ad inq̇ſitōem ⁊ inq̇ſitōe facta ſi apprehendat aliq̇d ꝑ modū cōuenientis ſeq̄tur delectatio. ⁊ pꝰqꝫ natura delectat̄ emittit ſpūs ⁊ calores ad faciē ⁊ ad ꝑtes exteriores. ex q̄ ſequitur dilatatio oris ⁊ alteratio viſus. ⁊ ſic fit riſus. ſed ecōtrario. ſi cōprehendat aliq̇d tamq̄ꝫ inconueniens ſeq̄tur triſticia ad quā ſequit̄ retractō caloris ⁊ ſpirituū ad cor. ⁊ cordis cōtricio. ⁊ ꝯſequenter cerebri cōpreſſio. ⁊ tandem humidi lachrymabilis expreſſio. ⁊ ſic fit fletꝰ. patet igit̄ qualiter āmiratiuū ⁊ ꝑ ꝯn̄s eē riſibile vl̄ flebile ſequūtur hoiem rōe forme ſpecifice ⁊ hec propria n̄ ſequūt̄ idiuiduū ꝭꝫ ꝙ hmōi. ſꝫ ꝭꝫ ꝙ ꝑticipat natūaꝫ ſpecificā ꝓpt̄ qd̄ ꝓp̄ū imediate l..

Q. xxx. vtrum ꝓpriū ſit vnū dꝰ q̇nqꝫ vlib3

nō absolute p̄dicatur de spē. ⁊ mediāte spē de indiuiduo. ⁊ sic pꝫ ꝙ vere ꝓpriū fluit ex essētialibus ꝑncipijs spēi iā in esse ꝯstitute. patꝫ vlterius ꝙ nō inseqtur spēm absolute. Cuius rō ē. qꝛ ꝓpriū nihil aliud est q̄ꝫ aptitudo q̄dam nature specifice ad agere vl' pati quod non cōuenit nature nisi ſm ꝙ est in ꝑticulari ⁊ in materia determinata. quia actus ⁊ operationes sunt singularium ⁊ suppositorum. Patet vlterius ꝙ duplicia sunt propria.

Sciendū scdo ꝙ ꝓpria que ꝯsequunt̄ speciem rōe forme sūt veriori mō ꝓpria q̄ꝫ illa que ꝯsequuntur spēm rōe matēie. quia illa q̄ cōsequuntur ipsam ratōe forme intransmutabiliter penit⁹ eā ꝯsequūtur in omnibus indiuiduis. alia vero licet in pluribus spēm ꝯsequāt̄. tn̄ pōt aliqn̄ repiri defectus. iō rō ꝓprij vt vl'e est distinctum ab alijs intelligenda est de illisque ꝯsequūtur spēm gratia forme. que q̇dem rō est Propriū est qō ꝯuenit oī soli ⁊ sp. ⁊ cōuersim p̄dicatur d' re ⁊ nō indicat quid ē eē rei. ⁊ ſm ꝙ alia ꝓpria magis vl' minus accedūt ad ꝯditōnes veri ꝓprij ſm hoc magis vel minus ꝓpa dicūtur. ⁊ ita ꝓpriū tercō mō qō ꝯuenit omni soli ⁊ nō sp verius est ꝓpriū q̄ꝫ ꝓpriū ꝑmo mō quod ꝯuenit soli sed nō omi. ⁊ ꝓpriuꝫ primo mō magis est ꝓprium q̄ꝫ ꝓpriuꝫ scdo mō. qō ꝯuenit omi sꝫ nō soli. Ex isto pꝫ ꝙ ꝓprium est qō inseqtur spēm rōe forme dūtaxat p̄dicabile dicit̄ distictū ab alijs. ⁊ alia ꝓpria reducūt̄ ad p̄dicabile qō est accn̄s. Ptꝫ vlteri⁹ ꝙ ꝓprium analogice dicitur de istis q̄ttuor mōis. q̄ꝝ sufficiētia patuit in expositōib⁹ sup̄ sūmulas. idō pro nūc relinquitur.

Sciendūꝫ tercio ꝙ per ꝓprium quod est vnū de quinqꝫ p̄dicabilibus rn̄detur ad interrogatōeꝫ factā ꝑ q̄le. nō q̇dē de gn̄e. qꝛ drn̄a est generis qualitas. sꝫ de spē. qꝛ ꝓpriū est q̄litas spēi. nō q̇dem eēntialis in ꝑmo mō ꝑ se. sed in scdo mō. ex q̄ patet ꝙ ꝓpriū nō predicatur ī quid sꝫ in q̄le. vt si querat̄ quid est sortes. rn̄detur ꝙ ē hō. ⁊ si q̄rat̄ q̄lis. respōdet̄ ꝙ risibilis ⁊ sic ꝓpriū in q̄le p̄dicatur

Conclusio Propriū est vl'e ꝓprie dcm̄ ⁊ ab alijs distictum. Primū ptꝫ qꝛ est vnū in multis ⁊ de multis dicit̄. Scdꝫ ptꝫ. ⁊ ꝑmo ꝙ distinguat̄ a genere ⁊ spē. qꝛ p̄dicat̄ in quale. sꝫ de drn̄a patꝫ. qꝛ p̄dicat̄ in quale eēntialiter tā q̄ꝫ aliq̇d de eēntia spēi. ꝓprium vero p̄dicatur eēnaliter. nō tāq̄ꝫ aliq̇d de aēntia speciei. sꝫ tāq̄ꝫ naturaliter ⁊ intransmutabiliter essētiam spēi consequens. ⁊ ꝑ hoc distinguitur ab accidēte qō pure accidētaliter in q̄le predicat̄. ⁊ ab extrīseco spēi ꝯuenit. Et sic patꝫ ꝙ p̄dicatō ꝓprij media ē inter p̄dicatōem pure eēntialē. ⁊ iter p̄dicatōem pure accidētalem.

Dubitat̄. Utrum ꝓprium qō insequitur spēm de genere subē sit suba. ⁊ ꝓpriū qō insequitur spēm de genere q̄ꝫtitat' sit q̄ꝫtitas. ⁊ ita de alijs p̄dicamētis. ⁊ videt̄ ꝙ sic. qꝛ ꝓpriū fluit a ꝓprijs ꝑncipijs essentialibus speciei. Sed hmōi ꝑncipia subē sunt si species sit sbstantia. g̊ cum ex sbstātijs nō fit nisi substātia septio methaphisice sequit̄ ꝙ tale ꝓpriū erit sbstantia. ⁊ ita argueretur de ꝓprijs specierū alioꝝ p̄dicamētoꝝ. Itē cum ꝓpriū p̄dicatur de spē sbiectū est de rōe p̄dicati. vt habetur ꝑmo posteriorum. Itē ꝓpriū p̄dicatur de specie vl' accidentaliter. ita ꝙ spēs ꝑ accidēs est causa ꝓprij seu cā eq̇uoca. ⁊ sic ꝓpriū nō p̄dicatur ꝑ se de specie. vl' spēs est causa ꝓprij ꝑ se ⁊ intrinseca. ⁊ sic suo causato dat esse nomē ⁊ rōem. g̊ ꝓpriū nō distinguitur eēntialiter seu realiter a specie. Oppositū satis patet ex dictis. Pro solutōe notāduꝫ ꝙ licet eadē sint ꝑncipia realiter ꝓprij ⁊ spēi non sunt tn̄ eadē ſm rōem neqꝫ in eodē genere cause. qꝛ principia speciei in rōne speciei ipaꝫ ꝯstituētia accipiunt̄ in rōe potentie ⁊ actus. ⁊ accipiunt̄ ante ꝯstitutōem spēi in suo esse specifico. ⁊ dicūtur principia spēi in genere cause formalis. Sed ipa eadē ꝑncipia accepta iā in eē specifico. ⁊ in esse speciei ꝯstituto. ⁊ ꝑ inclinatōem ad materiam ⁊ ꝑticularia dicuntur principia ꝓprij. ⁊ sic sunt extrinseca ꝑncipia ꝓprij in genere cause efficiētis ⁊ finalis illius ꝓprij. ⁊ ipsa species ex ill' ꝑncipijs ꝯstituta in rōe illorum ꝑncipioꝝ dicit̄ causa efficiēs ⁊ finalis ipsi⁹ ꝓprij ⁊ etiam causa materialis in qua. ⁊ sic patet ꝙ eadem sūt ꝑncipia spēi ꝑ se ⁊ ꝓprij. nō tn̄ vniuoca sꝫ equiuoca. Ex isto ptꝫ ꝙ ꝓpriū inseq̄ns spēm de genere sbstantie nō est suba sꝫ accn̄s. qꝛ tale ꝓpriū aduenit speciei post eius esse ꝯpletū qꝛ ꝓpriū nō est nisi natural' aptitudo ipsi⁹ spēi ad actōes vl' passiones mō clarū est ꝙ ꝑus ē aliq̇d habere esse in se q̄ꝫ posse agē vl' pati. ⁊ sic ptꝫ respōsio ad dubiū. qꝛ quod de vno dr de alijs dr. Ptꝫ etiā solutō rōnum ad oppositū dubij qꝛ ꝑma arguit de causa formali. ⁊ alie ꝓbāt ꝙ ꝓpriū ꝑ se p̄dicat̄ in scdo mō ꝑ se.

Dubitatur vtrū risibilitas sit ꝓprium hois. Rn̄det̄ ꝙ nō. sꝫ est ꝑncipiū ꝓprij. nā vt alias dictum est ad h' ꝙ aliq̇d sit vl'e nō sufficit ꝙ real'r sit forma toti⁹. sꝫ etiā oꝫ ꝙ ꝑ moduꝫ totius significetur. ⁊ vt in h̄nte ipam formā

Ad rationes ante oppositū: Ad pͥmā conceditur ꝙ ꝓpꝛiū vt est idem qd̓ singulare ꝛ h̷ aliq̇d nō est vl'e. sed nō sic accipitur in ꝓposito ꝓpꝛiū. ſꝫ accipitur vt idē est qd̓ adequatuꝫ alicui ſpēi. ꝛ sic ptꝫ ꝙ idē est ꝓpꝛiū ꝛ cōe respcū diuersoꝝ. vt risibile est ꝓpꝛiū respectu ſpēi humane. ꝛ est cōe respectu oīm eorum que ꝯtinētur sub ipsa specie. Ad scd̓aꝫ dꝛ ꝙ vl'e ꝛ ꝓpꝛium quod idem est ꝙ singulare habent opposi/tas rōnes. sed illud negaꝛ loq̄ndo de ꝓpꝛio qd̓ ꝓpꝛium dicit qꝛ speciei adequatū est. tale em̄ ꝓpꝛiū imediate de specie p̄dicaꝛ. ꝛ mediāte specie de indiuiduis. nec ex hoc seq̇tur qui sit vl'e. seu p̄dicabile ꝑ se. qꝛ vt dictū est nō inseq̇tur speciē absolute. ſꝫ magis inclinatā ad indiuidua. iō p̄dicatō ꝓpꝛij de spē nō est pure absoluta ſꝫ absoluta p̄dicatōe imediate p̄dicaꝛ de idiuiduis. ꝑ se eodē mō qd̓ dictū est.

Queritur. vtrū accidēs sit vnū vniuersale distinctū ab om̄ibus alijs. Arguiꝛ ꝙ nō distinguaꝛ a ꝓpꝛio. qꝛ eē qd̓ est vl'e est ſbstantia vl' accñs. ſꝫ ꝓpꝛiū nō est suba. g̃ est accidēs. ꝛ ꝑ ꝯñs ꝓpꝛium nō distinguitur ab accidēte. Et si dicatur ꝙ distinguaꝛ. qꝛ ꝓpꝛiū cōpatur ad substātiā vt ad ſbiectū ꝛ cāꝫ. ſꝫ accidēs ad substātiā ꝯpatur vt ad ſbiectū ꝛ nō vt ad cāꝫ. ꝛ in hoc hꝫ solū rōem accidēris. Cōtra hoc re/plicatur. qꝛ om̄e accñs causaꝛ a substātia. ꝛ in ſba ē ꝛ ꝑ ipaꝫ stabiliꝛ Cuiꝰ rō est qꝛ pͥmū i aliq̄ ordine ē cā scd̓i. modo in ordine ētiū ſbstātia est pͥmū ens. g̃ est causa accñtis. Et ꝯfirmatur qꝛ accñs diuidiꝛ in sepabile ꝛ in insepabile. ſꝫ insepabile dꝛ qd̓ hꝫ cām imobilē in ſbiecto. ergo ad substantiam comparatur vt ad causam nō distiguiꝛ a ꝓpͦ. Scd̓o arguiꝛ. si accñs eēt vl'e distictū ab alijs vl' p̄dicareꝛ in abstra/cto vl' in ꝯcreto. nō pͥmū qꝛ vl' dicrēꝛ genus vl' spēs. nec scd̓m. quia vl'e est simplex forma. ſꝫ tale ꝯcretum denominat formā concernētem ta/le subiectum. g̃ non est simplex forma. Tercō arguitur sic. accidēs nō hꝫ ꝓpꝛia idiuidua in q̇bus sit. ſꝫ ē in indiuiduis substantie. g̃ nō est ꝑ se vniuersale. In oppositū est Porphirius in libro suo.

Sciendum pͥmo ꝙ quinqꝫ vniuesalia in hoc ꝯueniūt qd̓ est eē in multis ꝛ dici de mltꝭ vniuoce ꝛ nō equiuoce. ꝛ qꝛ vnūquodqꝫ suo mō illis in quibus est dat esse nomē ꝛ ratōneꝫ sicut em̄ ab humanitate sortes dicitur homo. ita ab albedine dicitur albus. ideo optet ꝙ vl'e sit notio totius esse qd̓ dat ei in quo est nomē ꝛ rōnem. quare si vniuersale insit essentialiter ē notō totiꝰ esse subalis si vero accñtaliter insit ē notio totius esse accidentalis.

Sciendū secundo ꝙ ꝓpꝛium ꝛ accñs in hoc drn̄t. qꝛ ꝓpꝛium fluit ex essētialibꝰ pͥncipijs spēi que sunt penitus imobilia ꝛ formalia ſꝫ accñs fluit ex pͥncipijs indiuidui. que trans/mutabilia sunt ꝛ nō sunt adequata vni speciei ſꝫ indiuiduis pluriū spērum. iō ꝓpꝛiū dicitur accñs spēi. accñs vero dꝛ accñs indiuidui. ꝛ ex hac drn̄a data ex ꝑte causaꝝ seq̇tur alia in mō inherēdi in subiecto. ꝛ ꝯñter in modo p̄dicandi. ꝓpꝛiū em̄ insepabiliter ꝛ conuertibiliꝛ inē ꝛ p̄dicatur. accñs ꝟo ꝑ ꝯ̄rium sepabiliter ꝛ nō ꝯuertibiliter. Ex ꝑte em̄ causarū ꝓpꝛij ꝛ accñ/tis venit ꝙ accñs dicitur cōe vl' ꝓpꝛiū. accidēs cōe vocaꝛ etiā infinitū. qꝛ non habet in ſbiecto causā determinatā ad vnam speciē plus q̄ꝫ ad aliam. ꝛ eadē de causa dicitur ens ꝑ accñs. q̇a pͥncipia eius nō sunt eēntialia spēi. iō ꝑ accñs ē ꝙ pͥncipia ipsius accñtis ꝛ pͥncipia spēi in eodē supposito conueniūt. quare aggregatū ex subiecto ꝓ accñte dicitur ens ꝑ accñs. i. ens aggregatū ex naturis diuersorum p̄dicamentoruꝫ. Et ista de causa etiā in diffinitōe eius nō ponitur determinatū ſbiectū. qꝛ pͥncipia eius indeterminata sunt. ſꝫ in diffinitōe ꝓpꝛij ponitur deter/minatū subiectū. ꝛ ꝑ ꝯ̄rium vocatur accidens ꝑ se. ꝛ accñs finitū ꝛ accidens ꝓpꝛium propter causas contrarias.

Sciendū tercō ꝙ vniuersale est notio totius esse eius de quo p̄dicatur. ꝛ accidēs ꝓut ē vl'e distinctū ab alijs dꝛ in ordine ad subie/ctū cui accidit. ideo accñs in abstracto signifi/catū nō est predicabile qd̓ est accñs sed est genꝰ spēs vl' differētia. ideo soli accidēti in concretōne ad subiectū significato ꝯuenit rō accidentis vt est p̄dicabile distinctū ab alijs. ꝛ q̄ꝫuis tali ꝯcreto duo ꝯueniāt. s. subiectum ꝛ accidēs. tn̄ ꝓpꝛie loquēdo nō significat subiectū. ſꝫ signi/ficat accidēs ꝛ supponit ſbiectū. iō nō p̄dicatur ſm esse ſbiecti ſꝫ ſm esse accidētis qd̓ hꝫ in ſbiecto. ꝛ sic p̄dicatio ꝑ accñs vocatur.

Cōclusio: accidens est vl'e distinctum ab alijs ꝙ distinguitur a ꝓpꝛio satis patet per secundum notabile. ex quo clare videtur eiꝰ distinctio ab alijs.

Ad rationes ante oppositum: Ad pͥmā dꝛ ꝙ accñs pt̄ capi dupl'r. vno modo cōiter ꝓut distinguiꝛ ꝯtra ſbiectū qd̓ est substātia ꝛ sic ꝓpꝛiū est accñs. Alio modo capitur ꝓpꝛie ꝓ eo. s. quod fluit ex pͥncipijs indiuidui. ꝛ nō ex pͥncipijs spēi. ꝛ sic propꝛiuꝫ nō est accidens

Ad primā replicā dr̄ ꝙ ꝓcedit ꝙ accn̄s causat a suba. sꝫ nō eodē mō sicut ꝓpriū. qḋ clare ptꝫ in corpe questiōis Ad illud qḋ dicebat de accidente inseparabili Rn̄r ꝙ nō dr̄ inseparabile. q: in subiecto hꝫ cāꝫ penit⁹ imobilē. sꝫ q: in sbiecto hꝫ causā difficulter mobilē Scd̄a rō soluit ex dictis. Ad terciā dr̄ ꝙ accn̄s hꝫ sbyicibilia formaliter disticta ab alys. sꝫ nō materialr̄. Predicat em̄ accn̄s de sba ꝑm ꝙ stat sb eē accn̄tis ꝛ non sub eē sbali. ꝛ illud eē accn̄tale est a forma accn̄tali que in sbiecto est.

Queritur. Utrū tres diffinitiōes accidentis sint bn̄ assignate q̄rū prima ē. Accidēs est qḋ pt adesse vl' abeē ꝑter sbiecti corruptōeꝫ. Scd̄a ē. accn̄s ē qḋ ꝯtingit eidē ineē ꝛ nō ineē Tercia ē. accn̄s ē qḋ nec est genus nec spēs nec dr̄ña nec ꝓpriū. sꝑ aūt ē in sbiecto sbsistēs Arguit ꝑmo ꝙ nō. ꝯtra ꝑmā ꝛ scd̄aꝫ rōib⁹ auicenne. in illis nō ponit genus diffiniti ğ nō sūt bone Scd̄o sic. in ill' nō ponit ꝓꝑus mod⁹ ꝑdicādi accn̄tis q̄ differt ab alys. ğ nō sūt bene posite. Tercō arguit. sicut accn̄s abē ꝑter sbiecti corruptōem. ita adē ꝑter sbiecti ꝯstitutōeꝫ ꝛ tn̄ hoc nō notat in ꝑma diffinitōe. ğ nō ē bn̄ data Quarto arguit sic. posita ꝑma diffinitōe diuidit accn̄s in separabile. ꝛ in inseparabile. h̄ aūt videt eē ꝯtrariū diffinitōi. s. ꝙ accn̄s aliqḋ sit inseparabile. nec vt dicūt Arabes vꝫ rn̄sio Porphiry dicētis. ꝙ oē accn̄s separabile ē ad min⁹ ꝑm itellectū. q: coru⁹ pt itelligi alb⁹. ꝛ ethiops nitēs cadore. Cōtra h̄ arguūt. q: eē separabile ꝑm rē. ꝛ eē separabile ꝑm itellectū dicūt equoce. ꝛ equoca nō dꝫ poni in diffinitōe. ğ illa solutio no vꝫ. Itē arguūt sic. q: sil'r sbiectū ꝓꝑy pt itelligi sine ꝓꝑo. ꝛ sic ꝓꝑū diceret accn̄s iseparabile. Itē accn̄s iseparabile ꝯparatur ad sbiectū suū. vt ad sbiectū ꝛ ad cām. sꝫ posita cā ponit ꝛ effect⁹. ğ accn̄s iseparabile nō pt abeē ꝑter sbiecti corruptōeꝫ Quito arguit. q: mors accidit hoi ꝛ cōbustio domui ꝛ neutꝝ adē vl' abē postq̄ꝫ isūt ꝑter sbiecti corruptōꝫ. Dein̄ arguit ꝯ terciā diffinitōem sic. alia ꝑdicabilia nō diffiniūt ꝑ negatōem accn̄tꝭ. ğ accn̄s nō dꝫ diffiniri ꝑ negatōeꝫ alioꝝ Scd̄o arguit sic negatō cū sit ifinita nihil notificat. ğ nihil dꝫ diffiniri ꝑ negatōnē Tercō arguit sic. accn̄s abē ꝑter sbiecti corruptōem. ğ nō sꝑ ē in sbiecto Quarto arguit sic. repugnātia ē in adiecto dicē accn̄s eē in sbiecto sbsistēs. q: qḋ ē sbsistēs ꝑ se ē ꝛ nō in alio Ultio arguit sic. si accn̄s adē vl' abē ꝑter sbiecti corruptōꝫ seq̄t ꝙ ē corruptibile. ꝛ sic nō ē vniūsale In oppositū ē Porphi. in textu

Sciendum primo. ꝙ ex diuisione vniuersalis in q̄nqꝫ vniuersalia satis pōt intelligi vniuersale absqꝫ expressione in diffinitōe cui⁹libet. ꝛ q: vniuersale diffinitur ꝑ esse in multis satꝭ etiā intelligit ꝙ accn̄s ē ꝑdicabile de multꝭ. Et ꝑ hoc ꝙ in diffinitōe accn̄tis dr̄ qḋ adē vl' abest ꝑter subiecti corruptōem satis intelligit ꝓprius modus accn̄tis. accidēs ei nō ē de essētia sbiecti. nec causat ex ꝑncipys essētialib⁹ sbiecti. ideo accidentaliter sibi inē ꝛ non ꝯuertibiliter. ꝛ ideo ꝑma diffinitō sic intelligi potest Accidens est vniuersale qḋ ꝑdicatur de multis inquale. ꝛ nō ꝯuertibiliter. q: ꝑncipia eius nō sꝭ adequata ꝑncipys subiecti. ꝛ ideo adest ꝛ abē preter sbiecti corruptionem.

Scienduꝫ secūdo. ꝙ accidens non inest ꝑ cām eēntialē ꝛ imobilē. iō ꝯtingit nō ineē Et q: in sbiecto nō est aliq̄d repugnans accn̄ti aut ꝓhibēs inherētiā eius iō ꝯtingit ineē. ꝛ licet accn̄s de pluribus forte ꝑdicetur q̄ꝫ alia predicabilia. minus tn̄ habet de rōe ꝑdicabilis. q: separabilit ꝛ nō ꝯuertibiliter inē. ꝛ iō ꝑ abnegatōem alioꝝ diffiniri pt. sicut impfectū ꝑ abnegatōem ꝑfecti ꝯgnoscit Et licꝫ negatō ꝑm se sit infinita. tn̄ finitat ꝑ illḋ quod negat. ꝛ illo mō aliquid notificat.

Sciendum tercio ꝙ cū dicitur accn̄s sꝑ ē in sbiecto nō vult Por. ꝙ nō possit abeē. sꝫ q̄ꝫdiu ē. i sbiecto ē. ꝛ accipit ibi sbsistēs large vt idē ē qḋ ēs siue in se siue i alio. q: sbsistēs ꝓꝑe dictū soli ꝑme sube ꝯuenit. vt patuit supra.

Sciendum quarto. ꝙ vt dicit doctor sanctus in ꝑma ꝑte questione. xc. articulo scd̄o in corpe questionis. accidēs licet sit ens ꝑm q̄d ꝛ impfectū. tamen potius dicitur entis dispositio vl' mensura. vl' alia habitudo q̄ꝫ ens. q: sꝑfectū est gratia ꝑfecti. tamē q: accn̄s aliquam entitatē hꝫ distinctā a substātia. iō pōt dici aliq̄ mō ens. sꝫ nō dr̄ ēs simpl'r. sꝫ ēs in sbiecto

Cōclusio. Predicte diffinitiones accidentis sunt sufficienter assignate. hoc satis patet ex dictis.

Ad rationes ante oppositum. due prime solute sūt. Ad terciā dicitur ꝙ illud satis intelligit cū dicitur quod abest ꝑter sbiecti corruptōem. nam ex quo sic abest clarū ē ꝙ non est de essentiali constitutiōe subiecti. Ad q̄rtā dicit ꝙ in illa diuisione inseparabile dicit difficultatem separationis. Et est aduertenduꝫ ꝙ duplex est constitutio subiecti. vna est substantialis que est ex materia ꝛ forma. ꝛ loquēdo de tali constitutione accidēs inseparabile potest abesse. subiecto manente eodem substantialiter.

Unde dicit dñs Albertus. si oua corui vnge/
rētur sanguine catti vl' anseris. que sūt frigida
aīalia mixta cū viuo argento. ⁊ ponerent in lo/
co frigidissimo. ex ill' generētur corui albi. imo
etiā aliqñ generentur ex sola frigiditate loci. sic
ethiops in loco frigido efficitur albus. Alia ē
ꝯstitutio accñtalis. s. ī nec ē talis vl' talis ꝯplexio
nis. ⁊ loquēdo de sbiecto sic ꝯstituto. accñs inse
pabile comparatur ad ipsum ⁊ vt ad sbiectum
⁊ vt ad cām. ⁊ manente tali cōplexōe manet ac/
cidens. Sed sicut ꝯplexio variabilis ē absqꝫ
corruptione sbiecti. ita accidens separi pt. ⁊ per
hoc soluunt̄ obiectiones facte cōtra respōsionē
Porph. Et ad illā q̄ fiebat de ꝓpo dr ꝙ q̄uis
sbiectū intellectu simplici pt itelligi sine ꝓprio.
nō tamē ecōtra. qꝛ in diffinitione ꝓprij ponit̄
suū determinatū sbiectū. Sed accñs pt intelli/
gi sine illo cui accidit. qꝛ nō adeq̄t̄ sibi. sꝫ qꝛ ꝓ/
priū adeq̄t̄ ꝓpo sbiecto. iō sine sbiecto intelligi
nō pōt. Ad quītā q̄ arguebat de morte ⁊ ꝯbu/
stione rñdet Albertus ꝙ mors nō ē accñtalis
mortuo. neqꝫ ꝯbustio domui ꝯbuste. imo hec
ē ꝓpō ꝑ se in quarto mō ꝑseitatis mortuū inte
rijt morte. sicut illa. interfectū interijt ſm inter
fectōem. qꝛ tamē mors nō ꝯuenit animali rōe
ꝑncipiorꝫ eēntialiū tāqꝫ ꝓprietas quedā posi/
tiua. sꝫ sibi cōuenit ab extrinseco. s. rōe contra/
rietatis q̄litatū. ⁊ rōe oppositōis priuatōis ad
formā que est in materia rei. iō mors aīali acci/
dit. ⁊ combustio domui. Alie rationes cōtra ter
ciā diffinitōem solute sūt. Ad vltimā dr ꝙ
accidens in particulari corrumpitur. sed nō ꝑ
se in vniuersali.

Queritur. vtrū quinqꝫ vniuersalia pos
sūt in idem coincidere. Arguit̄ ꝙ nō qꝛ mē/
bra bone diuisionis nō dñt coincidē. sꝫ vl'e suf
ficienter diuidit̄ in quīqꝫ vniuersalia. ergo ⁊c.

In oppositum arguit̄ autoritate phorꝫ ara
bū dicētiū vniuersalia quodāmō inter se ꝯmis
cētur. ita ꝙ idē ꝯpatū ad diuersa pt dici genus
spēs dña ꝓpriū ⁊ accidēs.

Sciendum primo. ꝙ quādo Arabes
intelligūt de omib' vl'ibus acceptis in rōe pdi
cabiliū ab inuicem distinctorum. si sic intelli/
gāt. dictū eorꝫ non est vniuersaliter verū. sed si
intelligāt ꝙ aliqua vniuersalia coīcidāt in idē
ſm rē. nō tñ ſm rōem in h' verꝫ dicūt. Primū
sic ostenditur. qꝛ species spēalissima in idē cuꝫ
genē nō ꝯuenit. ⁊ simil'r genus generalissimuꝫ
cū spē nō coincidit neqꝫ spēs de genē sbectum ꝓ
prio ⁊ accidente ꝯuenire pt. Sil'r licet vna dña
ad aliā eiusdē ordis habeat modū gener' ⁊ alia
modū spēi. qꝛ vna ē cōior altera. ⁊ vna supior
sꝫ includitur in inferiori. tñ ꝓprie accipiendo
gen' spēm ⁊ dñam. differētia nō potest eē spe/
cies. qꝛ spēs ē ꝯposita ex genē ⁊ dña siue ex actu
⁊ potētia. mō dña tm̄ actus ē. Dña etiā non
pōt eē gen'. qꝛ genus hꝫ rōem potētie determia/
bil'. dña vero ꝑ modū actus determinātis. ⁊ sic
pꝫ ꝙ dictū arabū nō est vl'iter verū. Scdꝫ ostē
dit̄. nā idem ꝯpatū ad diuersa bene ē genus et
spēs. vt sūt intermedia in linea pdicamentali ⁊
accipit̄ spēs vt diffinit̄ in rōe spēi ⁊ nō in rōe p
dicabilis. qꝛ etiā pt esse accñs ⁊ ꝓpriū. vt cali/
dū ꝯpatū ad ignē ꝓpriū dicit̄. ⁊ ꝯpatū ad sor
tē vl' platonē accidēs dicit̄. idē etiā respectu di
uersorꝫ est gen' ⁊ accidēs. vt coloratū respectu
albi ⁊ nigri genus est. ⁊ respectu ꝑme sbstantie
accñs dr. Sil'r idē pt eē spēs ⁊ accñs. vt albū
ꝯpatū ad h' albū. vl' ad illud hꝫ rōeꝫ spēi. ⁊ cō
patū ad ꝑmā substātiā hꝫ rōeꝫ accñtis. ⁊ simi
liter dōm ē de ꝓpo ⁊ accñte. vt calidū respcū ig
nis ē ꝓpriū ⁊ respcū sortis accñs. sꝫ respcū hu/
ius vl' illius calidi species est. ⁊ ita idē respectu
diuersorꝫ pt dici ꝓpriū ⁊ species. His nōtatis
ponitur cōclusio responsiua

Cōclusio. aliqua vniuersalia coincidūt
ſm rē nō tñ ſm rōem. Prima ps patꝫ ꝑ nota/
bile dictū. Scda ps patꝫ ꝑ rōem an̄ oppositū
Sed hic oritur difficultas. vtrū nature reruꝫ
ſm se sint vniuersales. ⁊ videtur ꝙ sic. qꝛ ſm se
simplices sūt. ⁊ nōdū in vltimo actu nature exi
stētes. ḡ cōmunicabiles sūt ⁊ ſm se vniuersales

Sꝫ in oppositū arguit̄. qꝛ si ſm se eēnt vni
uersales nō pñt eē pticulares. neqꝫ in pticulari.
⁊ sic sil'r si ſm se eēnt pticulares non possēt vni
uersalisari. qꝛ quod ſm se est tale cuicūqꝫ ꝯpa/
retur semꝑ est tale. Ad hanc difficultatē rñdet
Albertus ꝙ nature rerū in quadruplici eē cōsi/
derari possūt. Primo in eē nature simplicis ſm
se accepte. ⁊ nō in respectu ⁊ habitudine ad ali/
q̇d aliud. qꝫ ad eius ꝑncipia eēntialia. ⁊ h' mo/
do de naturis rerū nihil vere enūciat̄ nisi qd ꝑ/
tinet ad earū diffinitōꝫ q̇dditatiuā. Scdo mō
pñt etiā ꝯsiderari in rōe sui esse aptitudinis ad
multa. q̄ q̇dē aptitudo naturā ꝯseq̇tur rōe sue
nature simplicitatꝭ ⁊ determinatōis in vltio actu
nature. ⁊ h' mō nature rerū ꝯsiderate ſm se pñt
dici vl'es in potētia tm̄. ⁊ tñ ꝯplemētū vl'itatꝭ
capiūt in intellectu. ⁊ ab intellectu. ⁊ ita vl'itas
nō est totaliter in intellectu. ⁊ ab intellectu. sed
fūdatur in natura rei. Tercō modo accipi pos/
sūt vt sūt in luie intelligētie cui' sūt radij. ⁊ ex h'
hñt ꝙ sūt forē itelligibiles ⁊ motiē nr̄i itellcūs.
possibil' de potētia ad actū. Quarto ꝯsiderari
pñt in eē indiuidui determinati ꝑ accñtia idiui/

duantia. ꝛ hoc mō ꝑticulares sūt generabiles ꝛ corruptibiles. ꝛ sic soluitur difficultas. Qꝛ natura ꝫm se accepta nec ē vniūsalis nec ꝑticularis. Et possit etiā solui ꝑ distinctōem. qꝛ vł illa reduplicatō ꝫm se reduplicat aliq̇d ꝑtinēs intrinsece ad ꝯstitutōem nature siue essentie rei. et isto mō natūe reꝝ nō sūt ꝫm se vniūsales. qꝛ vniuersalitas nō dicit aliq̇d qđ sit intrinsece de cōstitutōe eēntie vł nature. vł p̄t reduplicare aliq̇d eēntialiter ꝯseq̄ns naturā rei. ꝛ tūc distinguēdū est de vniuersali. qꝛ p̄t dici ꝫm aptitudinē ꝛ ꝫm actū. Si ꝑmo mō dicat̄. sic nature rerū ꝫm se sūt vniuersales. Si vero scđo mō dicat̄. nature reꝝ nō sūt vłes ꝫm se. imo ꝫm accn̄s ē ꝙ 2ᵒ mō nature reꝝ dicāt̄ vłes. qꝛ vłe ꝫm actū vniuersalitatis acceptū eis accidit.

Dubitatur Utruꝫ omnia vniuersalia in aliq̄ ꝯueniāt. Rn̄det̄ cū textu ꝙ ꝯueniūt solū in hoc qđ est predicari de pluribus.

Dubitaur de communitatibꝰ ꝛ differētijs generis ꝛ dr̄ne. Rn̄det̄ cū textu ꝙ sūt tres ꝯuenientie. ꝛ sex dr̄ne. Prima ꝯueniētia est ꝙ sic genꝰ ꝯtinet spēs ita dr̄na generał. paucioēs tn̄ ꝯtinet q̄ꝫ genꝰ qđ diuidit. Scđa ꝯueniētia ē. ꝙ sic illud qđ p̄dicat̄ de genere vt genꝰ ē. p̄dicat̄ de eis que sūt sḃ ipso. ita esse qđ p̄dicatur de dr̄na p̄dicatur de contentis sub ea. Tercia conuenientia est. ꝙ destructis genere ꝛ dr̄na destruunt̄ simul que sḃ ipsis sūt. ꝛ non econtra. Prima dr̄na est. qꝛ genus de pluribꝰ p̄dicat̄ q̄ꝫ dr̄a diuisiua ipsius. Scđa ē. qꝛ genus ꝑtāte ꝯtinet drās sꝫ nō ecōtra. Tercia ē. qꝛ genus ꝑꝰ ē suis dr̄ntijs diuisiuis. iō ablato genere auferūt̄ dr̄ne. sꝫ non econtra. Quarta ē. qꝛ genus p̄dicat̄ in quid. ꝛ dr̄na in q̄le. Quinta ē. qꝛ genꝰ est vnū ꝫm vnāq̄ꝫq̄ꝫ spēꝝ. dr̄ne ꝟo multe sūt. Sexta ē. qꝛ genꝰ sīłe est materie. dr̄na ꝟo forme.

Dubitat̄ de cōmunitatibus ꝛ dr̄ntijs genERꝭ ꝛ speciei. dicitur ꝙ sūt tres ꝯmunitates ꝛ q̄ttuor dr̄ne. Prima conueniētia est. de pluribus p̄dicari. Secūda est. ꝙ priora sūt his de q̇bus p̄dicantur. Tercia ē. qꝛ vtrūq̄ꝫ ē q̄dāmō totū respectu eius de q̄ p̄dicatur. Prima dr̄na est. qꝛ genus sub se ꝯtinet species sꝫ nō econtra. Scđa ē. qꝛ genꝰ ē in pluribꝰ q̄ꝫ spēs. Tercia est. qꝛ genus naturaliter ꝑꝰ est spē. iō destructo genere destruit̄ spēs. sꝫ nō ecōtra. Quarta ē. qꝛ genera de spēbus vniuoce p̄dicātur. sꝫ nō ecōtra. Et huic textui suꝑaddūt̄ due dr̄e. Pria est. qꝛ genus in ꝯtinētia ꝑtātiua dr̄naꝝ abūdat a spē. sꝫ in continentia actuali spēs abūdat a genere. Scđa est. qꝛ spēs nūq̄ꝫ p̄t eē genus generalissimū. ꝛ genꝰ nūq̄ꝫ p̄t eē spēs spēalissima.

Dubitatur de cōmunitatibꝰ ꝛ dr̄ntijs generis ꝛ ꝓprij. Rn̄detur ꝙ sūt tres ꝯueniētie ꝛ quinq̄ꝫ dr̄ntie. Prima ꝯueniētia ē eē consequēs ad spēm ꝫm sḃsistendi ꝯnām. Scđa est equaliter predicari ꝛ nō ꝫm magꝭ ꝛ minꝰ. Tercia ē vniuoce p̄dicari. Pria dr̄na ē. qꝛ genꝰ ē ꝑꝰ spē. ꝓꝑū vero posterius. Scđa ē. qꝛ genus de pluribus speciebꝰ p̄dicat̄. ꝓꝑū vero de vna sola. Tercia ē. qꝛ ꝓꝑum ꝯuersim p̄dicat̄. genꝰ vero nō. Quarta ē. qꝛ ꝓpriū inē omi soli ꝛ sp̱. sꝫ genꝰ inē oī ꝛ sp̱. sꝫ nō soli. Quinta ē. quia destructa spē destruit̄ ꝓꝑū. ꝛ eꝯ. sꝫ destructa specie nō destruit̄ genꝰ. licet bn̄ econtra

Dubitatur de cōmunitatibus ꝛ differētijs generis ꝛ accn̄tis. Rn̄detur ꝙ solū in hꝫ ꝯueniūt ꝙ de pluribꝰ p̄dicant̄. sꝫ quattuor ponit textus dr̄ntias. Pria ē. qꝛ genꝰ naturałr ꝑꝰ ē q̄ꝫ spēs. accn̄s vero naturałr posterius est subiecto. Scđa est. qꝛ genus non p̄dicatur de speciebus ꝫm magis ꝛ minus. sꝫ accn̄s suscipit magis ꝛ minus. Tercia est. accn̄s ꝑmo inē indiuiduis. ꝛ de ipsis predicat̄ tanq̄ꝫ aliq̇d posterius ipsis. Sꝫ genus ꝑmo de spēbꝰ dꝛ q̇bꝰ naturałr ꝑꝰ est. Quarta est. qꝛ genus p̄dicat̄ in quid. accidēs vero in quale

Dubitatur de cōmunitatibꝰ ꝛ dr̄ntijs dr̄ne ꝛ speciei. Rn̄det̄ ꝙ ponūtur due ꝯuenientie ꝛ quattuor dr̄ne. Prima ꝯueniētia ē ꝙ eq̄liter ꝑticipātur ab his de quibus predicātur. ꝛ non ꝫm magis ꝛ minus. Scđa ē ꝙ sp̱ insūt his de quibus p̄dicant̄. nā vt habet textus. sortes sp̱ est rationalis. ꝛ semp̱ est hō. Prima dr̄a est. qꝛ species p̄dicatur in quid. dr̄na vero in q̄le. Scđa est. qꝛ differētia generalis de pluribꝰ speciebus p̄dicatur. species vero de solis indiuiduis. Tercia ē. qꝛ ablata differētia generali auferūt̄ oēs spēs ꝯtente sub ea. sꝫ substracta vna illarū specierū nō aufert̄ dr̄a. Quarta ē. qꝛ vna dr̄na bn̄ ꝯponit̄ cū alia ad vnius speciei ꝯstitutōem. sicut sēsitiuū ꝛ rōnale ad constitutōeꝫ hominis. sed due species non ꝯponunt̄ ad inuicē vt generent aliam speciem. q̄ꝫuis em̄ vna ꝑticularꝭ equa vni particulari asino permisceatur ad muli generatōem. tamen species equina ꝛ asinina non ꝑmiscent̄ ad generatōem speciei muli siue ad constitutionem eius

Dubitatur de cōmunitatibꝰ ꝛ dr̄ntijs dr̄ntie ꝛ ꝓprij. Rn̄det̄ ꝙ due sūt conueniētie ꝛ differētie. Prima ꝯueniētia ē. qꝛ equaliter ꝑticipātur ab his de q̇bus p̄dicant̄. Secunda ē quia semp̱ insunt speciebus ꝛ indiuiduis qui

Questio prima Utrum de predicamentis sit scientia rationalis ab aliis partibus logice distincta

bus insũt. Prima drña ē. qr drña general' de pluribus speciebus p̄dicat̃. ꝓpriũ vero de vna sola spē. Scd̃a ē. qr ꝓpũ ↄuersim p̄dicat̃. differētia vero generalis nõ.

Dubitatur de conuenientijs ⁊ drñtijs differentie ⁊ accidētis. Rñdetur ꝙ sũt due cõuenietie ⁊ tres drñe. Prima ↄueniẽtia est. q̃a de pluribus p̄dicant̃ Scd̃a ↄuenit drñe ⁊ omni accidẽti insepabili. qr nõ sepant̃ a ꝓprijs sb̃iectis. Prima drña est. qr drã ↄtinet ⁊ nõ ↄtinet̃. accñs vero q̃dãmõ ↄtinet ⁊ ↄtinet̃. Scd̃a est. qr accñs suscipit magꝭ ⁊ minꝰ. drña ꝟo nõ Tercia ē. qr dre ↄrie nõ sũt ꝑmiscibiles ad inuicē. ſꝫ accñtia ↄria bñ ꝑmiscẽtur.

Dubitatur de cõmunitatibus ⁊ differentijs speciei ⁊ ꝓprij. Rñdet̃ ꝙ sũt due ↄuenientie ⁊ q̃ttuor drñe. Prima ↄueniẽtia ē de seinuicē p̄dicari. Scd̃a est quia equalit̃ ⁊ non ꝭm magis ⁊ minus p̄dicant̃ Pria drña ē. qr spēs aliqua p̄t esse genꝰ aliarũ speꝝ. ꝓpriũ vẽo nõ p̄t eē nisi vnꝰ spẽi ꝓpriũ. Scd̃a ē. qr spēs natural'r prior ē ꝓpo Tercia ē. qr spēs actu ꝑ se inest īdiuiduo.. ſꝫ ꝓpriũ adē p̄tãte tm̃ aliq̃n. vt sortes sꝑ est hõ. ſꝫ nõ sꝑ actu ridet. licꝫ sꝑ sit risibil' Quarta ē. qr hñt diffinitões drñtes.

Dubitatur de cõmunitatibꝰ ⁊ drñtijs spẽi ⁊ accñtis. Rñdet̃ ꝙ solũ ↄueniũt in h̃. q̇a de pluribus predicantur. sed triplicit̃ differũt. prima ē in mõ p̄dicandi Scd̃a ē. qr indiuiduum vnã solã spēm ꝑticipat. ſꝫ bñ ꝑticipat plura accidentia. Tercia ē. quia spēs prior ē suis indiuiduis. accidens vero est posterius. Alia drña ē. qr spēs non p̄dicatur ꝭm magis ⁊ minus sicut accidens..

Dubitat̃ de cõmunitatibus ⁊ drñtijs ꝓprij ⁊ accñtis. Rñdet̃ ꝙ sũt due ↄuenientie ⁊ tres drñtie. Primo ↄueniũt ꝓpriũ ⁊ accñs insepabile. qr sube eoꝝ nũq̃ꝫ sũt sine ipsis. Secundo ↄueniũt. qr sꝑ omni ⁊ soli insũt. Sꝫ p̄mo drñt. qr ꝓpriũ vni soli speciei ↄuenit. accidens vero pluribus. Scd̃o drñt. qr ꝓpriũ p̄dicatur ↄuersim. accidens vero insepabile nõ. Tercio drñt. qr accñs p̄dicat̃ ꝭm magis ⁊ minꝰ. ꝓpriũ vero nõ. Et sic patet de cõitatibus ⁊ drñtijs p̄dicabiliũ. vt d̃r Por. plures alie possũt assignari. ſꝫ que dicte sũt sufficiũt ad distictõem p̄dicabilium habendã

Ad rationem ante oppositum. dicitur ꝙ illa ratio bñ ꝓbat ꝙ nõ coincidũt in idē re et ratione. Et hec de questione. ⁊ ꝑ cõsequens de totali libro Porphirij sufficiũt

Circa initiũ libri predicamentoꝝ Arestotilis.

que ritur p̄mo. Utrũ de p̄dicamẽtis sit scia ratõnalis ab alijs ꝑtibus logice distincta Arguit̃ p̄mo ꝙ nõ sit scia. qr scia habet̃ ꝑ ꝓpria p̄ncipia ⁊ per causas rei scite. sed p̄dicamẽtoꝝ nõ sũt p̄ncipia neq̃ꝫ cause. cũ sint oĩm rerũ prima p̄ncipia. g̃ de ipis nõ est scia. Scd̃o sic. oĩs scia habet̃ ꝑ demõstratõeꝫ cuiꝰ mediũ est diffinitõ. ſꝫ p̄dicamẽtoꝝ nõ est diffinitõ. qr nõ sũt ↄposita ex genere ⁊ drñtia. g̃ nec demõstratõ. ⁊ ꝑ ↄñs neq̃ꝫ scia Tercio arguit̃ ꝙ de ipis nõ est scia rõnalis. q̇a decē p̄dicamẽta sũt decem voces p̄me intẽtõis decē ꝓ̄ma p̄ncipia rerũ significãtes. vt d̃r Boetius. ergo de ipsis ē scia realis ⁊ nõ ratõnal' Quarto arguit̃ ꝙ nõ sit distincta ab alijs ꝑtibus logice qr decē p̄dicamẽta sũt dicibilia incõplexa. ſꝫ de dicibili icõplexo detmiatũ ē in libro Por. g̃ ista scia nõ distinguit̃ ↄ sciam p̄dicabiliũ. In oppositũ est autoritas Aresto.

Sciendum primo. ꝙ vt supra dictũ ē rõ que ē ꝟtus anime nr̃e vnũ cũ alio ↄplectens ⁊ ex vno in aliud discurrēs nõ p̄t deuenire ad instrumẽtũ illud ꝑ qd̃ ↄgnitõ ignoti accipiat̃ ꝑ notũ nisi tribus actibꝰ. q̃ꝝ p̄mus ē ordinare vnũ ad alterũ. scd̃s est ordinata ↄponere. ⁊ tercius ē cõposita colligere sb̃ forma argumẽtatõnis. Primus actus req̇rit duo. p̄mo req̇rit cognitõem rõis p̄dicabiliũ q̃ sũt rões ordinãdi p̄dicabilia in cathegoria. qr ordinare nescit qui rões p̄dicabiliũ ignorat. ⁊ hec ↄgnitõ sufficienter tradita ē in libro p̄dicabiliũ Por. vbi dãtur diffinitões intentionũ illarũ q̃ iportãt ordinē vniꝰ ad alterũ ꝭm rõem p̄dicabilis ⁊ sb̃ijcibil'. Scd̃o req̇rit ille actꝰ ordinatõꝫ ipsã vnius ad alterũ ꝭm rõeꝫ generꝭ drñe spẽi ꝓprij vl' accñtꝭ. vl'is ꝑticularis. p̄dicabil' ⁊ sb̃ijcibilis. ⁊ hec ordinatõ tradit̃ in isto libro p̄dicamentorũ. ⁊ sic patꝫ ordo ⁊ distinctio huius libri ad alios libros logice.

Scienduꝫ secũdo. ꝙ ad sciẽtiã ignoti ꝑ notũ nõ deuenit̃ nisi ꝑ inq̇sitõem. inq̇sitõ aũt nõ fit nisi ꝑ sermonē impositũ ad significãdũ. ex quo seq̇tur ꝙ ordinatõ p̄dicabiliũ ꝭm sub ⁊ supra de qua intendit̃ in hoc libro non p̄ot determinari. nisi ꝭm ꝙ p̄dicabile habet sub voce significari. rebꝰ eñ in inq̇sitõne noti vti nõ possumus. eo ꝙ neq̃ꝫ finite sũt neq̃ꝫ p̄ñtes nob idõ

vocibus tāq̄ȝ signis p rebus vtimur. ⁊ ita predicabilia ↄsiderare oportet vt vocibus significātur. ppter qđ dicit Boeti⁹ q̄ hec scia p̄dicamētoꝝ est de decē p̄mis vocib⁹ decē p̄ma reꝝ genera significātibus. ex isto notabili patē p̄t q̄d sit sbiectū attributōis isti⁹ libri. Est em̄ ēs dicibile incōplexū ordinabile in genē ƀm sb ⁊ supra. put stat sb voce talē ordinē significāte. et sic pȝ q̄liter ista ē vna scia vnitate sbiecti atributōis. cui⁹ ptes accipiūt ƀm diuersos modos p̄dicandi ↄuenictes sube ⁊ accn̄ti. ⁊ nouē generib⁹ accn̄tiū de p̄ma sbstātia. Patȝ vlteri⁹ q̄liter multitudo infinita p̄dicabiliū ⁊ sbijcibiliū restringit̄ ad decē genera. ⁊ decē genera ad duo p̄dicamēta restringunt̄ ad sbam. s. ad accidēs. ⁊ hec duo in aliq̄ vno. qđ est sbiectū hui⁹ scie cōueniūt. vt in hoc qđ ē dicibile icōplexū ⁊c̄. ⁊ sic pȝ q̄ decē p̄ria genera sb vna scia veniūt p q̄ȝto cadūt sb rōe cōi sbiecti attributōis hui⁹ scie

Cōclusio. de predicamentis est sciētia rōnalis distincta ab alijs ptibus logice. Q sit scia patȝ. q̄ȝ habet sbiectū ppꝛietates principia ⁊ ptes sbiectiuas p que sciri p̄t. Habet em̄ p sbiecto ens dicibile incōplexū ordinabile in genere ƀm sb ⁊ sup̄ ⁊c̄. Etiā habȝ ptes sbiectiuas q̄ sūt decē p̄dicamēta que distinguūtur ƀm diuersos modos p̄dicandi sūptos a diuersis mōis eēndi. ergo de eis est scia. Q aūt sit rōnalis scia ħ pȝ. q̄ȝ p̄dicamenta accipiūt̄ put cadūt sb rōne dicibil' incōplexi ordinabilis in genē ƀm sb ⁊ supra. ƀm q̄ sbstat voci talē ordinē significāti. Huiusmōi aūt ordo nō ē in reb⁹ nisi potētialiter tm̄. sȝ ē ↄpletiue ab intellectu vl' a rōe. iđo voces huiusmōi ordinē significātes sūt voces secūde intētōis immediate ens rōis significantes. ergo ē scia rōnalis. Q vo sit distincta satis patȝ. q̄ȝ habet sbiectū attributōis distictuȝ ab alijs p sua p̄ncipia. ḡ etiā illa scia ē ab alijs distincta. Un̄ ppꝛie loquēdo scia capit vnitateȝ a sbiecto ⁊ distinctōem vl' diuersitatē a principijs capit. q̄ȝ radix vnitatis scie est vnitas sbiecti. sȝ radix diuersitatis sūt p̄ncipia. p̄t tn̄ dici q̄ scia capiat diuersitatē a sbiecto inq̄ȝtum p̄ncipia sūt in eo inclusa

Dubitatur de fine huius sciētie. dicitur q̄ cū hec scia sit speculatiua finis intrinsecus ē ↄpleta ↄgnitio sbiecti ipsius in se ⁊ in suis ptibus ⁊ ppꝛietatibus. Sed finis extrīsecus immediatioꝛ ē. vt ↄgnita ordinatōe vnius ad alterū accipiat̄ recta ↄpositō in forma enūciatiōis. Et finis remotioꝛ est, vt enūciatōes ↄplete colligant̄ sub forma argumētatōis p quā accipitur noticia ignoti ↄplexi.

Dubitatur de modo pcedēdi hui⁹ scie. Rn̄det̄ q̄ triplex ē ƀm triplicē modū notificādi. s. diffinitiuus diuisiu⁹ ⁊ argumētatiu⁹. exēploꝝ em̄ positio nō est ppter scibile sȝ ppter discipulū. vt facilius addiscat.

Dubitatur Utruȝ hec scia teneat modū sciētie vl' artis. Rn̄det dn̄s Albert⁹ q̄ vtruq̄ȝ modū teneat. Procedit em̄ p modū scie in ħ q̄ ↄsiderat sbiectū ⁊ eius ptes p̄ncipales demōstrando ppꝛietates que ei insūt per p̄ncipia hui⁹ scie. Sȝ tenet viā artis. in ħ q̄ colligit ml'ta p̄ncipia ⁊ documēta tendētiū ad vnū finē cognitōis ƀm ordinatōem p̄dicabiliū ƀm om̄e gen⁹ sicut in arte traduntur multa p̄cepta ad vnum finem. s. ad opus ordinata.

Ad rationes ante oppositum Ad p̄mā rn̄det Albertus q̄ p̄dicamēta p̄nt dupl'r cōsiderari. Uno mō vt sūt nature quedaȝ ⁊ ptes entis. ⁊ sic ↄgnitio eoꝝ ptinet ad naturalē phȝ ⁊ isto mō ↄsiderata nō habent principia formalia ⁊ vniuoca. sȝ bn̄ habēt p̄ncipia effectiua ⁊ finalia. ⁊ ↄponūtur quodāmō ex actu ⁊ potētia. licet nō ex genere ⁊ drn̄a. iō p̄nt habere diffinitōem habentē modū diffinitiōs q̄dditatie p̄nt etiā a posterioꝛi describi. Alio mō p̄nt ↄsiderari vt sūt dicibilia incōplexa ordinabilia in genere ƀm sb ⁊ sup̄ put stāt sb vocibus talē ordinē significantibus. ⁊ ħ mō hn̄t p̄ncipia ⁊ ppꝛietates de ipsis demōstrabiles q̄ mō ↄsiderantur a logico. ⁊ p ħ soluit̄ scđa rō ⁊ etiā tercia. sȝ em̄ sbstātia ⁊ q̄ȝtitas ⁊c̄. sūt voces p̄me intentōnis nō tn̄ hic ↄsiderāt̄ res significate p ip̄as voces ƀm suū eē reale. ⁊ ƀm ppꝛietates reales ⁊ p̄ncipia realia. sȝ ↄsiderātur vt stāt sb vocib⁹ ƀcantib⁹ ordinē sbiecti ⁊ p̄dicati ƀm diu̇sos modos predicādi. iō ↄsideratō eoꝝ hic habita rōnalis est. Ultima ratio soluit̄ ex dictis.

Queritur. Utrū diffinitio equiuocoꝝ sit bn̄ assignata in q̄ dr̄. Equoca dicūt̄ q̄ȝ solū nomē est cōe. ⁊ ƀm illđ nomē rō sbe ē diuersa ē. Arguit̄ q̄ nō. q̄ȝ vl' dat̄ ista diffinitō de re vl' intētōe. nō de intētōe. q̄ȝ intētio nō ē equoca. neq̄ȝ de re. q̄ȝ logic⁹ nō ↄsiderat res. sed rerū secūdas itētōes. Scđo sic. significatō ē forma nōis a qua hȝ nomē q̄ sit nomē. sȝ mutata forma alicui⁹ mutat̄ illud cui⁹ ē forma. ḡ impossibile ē idē nomē plura significare. ⁊ p ↄn̄s male dr̄ q̄ȝ solū nomē cōe ē. Et ↄfirmat̄ hec ratō. q̄ȝ signū relatiue dr̄ ad signatū. ergo signato variato mlt'iplicat̄ signū qđ est nomē. Tercō sic. si illa diffinitō eēt sufficiēs. sequeret̄ q̄ trāscēdentia ⁊ diuidua ⁊c̄. que rōem nō hn̄t nō eēnt equiuoca. Sequeretur etiā q̄ nullū verbū eēt equi

nocū. ⁊ ꝙ accn̄tia eq̇uoce nō possent significari
ꝑ no⁹. ista sūt falsa. ḡ In oppo^m ē pħs in lr̄a

Sciendum primo. ꝙ in hoc libro agi
tur de ordinabili in genē in rōe p̄dicabil' ⁊ sbij
cibil'. q̇ q̇dē ordo ꝯgnosci nō pt nisi sciat̄ cui cō
uenire pt rō predicabil' ꝓprie dicti. q̄ solis vni
uocis ⁊ denoiatiuis ꝯpetit. ⁊ nō equiuocis. idō
necc̄ario habuit Aresto. p̄mittere quid sit eq̇uo
cū q̇d vniuocum quid denominatiuū..

Sciendū secūdo. ꝙ licet vniuocū sit
añ eq̇uocū sicut vnū ē añ multa. tn̄ qꝛ p̄ma re
ductio oīm p̄dicamētoꝝ est ad ens qd̄ eq̇uoce
p̄dicat̄ de ipis. ⁊ scd̄a reductō est eoꝝ que sunt
vnius coordinatōis ad p̄mū genus illius co
ordinatōis qd̄ vniuoce p̄dicat̄ de ill'. ⁊ tercia re
ductio ē accn̄tiū ad sb̄stātiā de q̄ p̄dicāt̄ denoia
tiue. idō pħs p̄misit diffinitōem eq̇uocoꝝ diffi
nitōi vniuocoꝝ. ⁊ diffinitōem vniuocoꝝ diffi
nitōi denominatiuoꝝ. Alia causa pt assignari
qꝛ prius extirpāda sūt vicia q̄ȝ inserēde ꝟtu
tes. idō p⁹ p. se expedit de eq̇uocis q̄ sūt extranea
ꝓposite intētioni. qꝛ nullū eq̇uocū eq̇uoce di
ctū de aliq̇bus ꝓprie p̄dicari pt.

Sciendum tercō ꝙ res eq̇uoce signifi
cate ꝑ aliqd̄ nomē in solo noīe ꝯueniūt. idō di
cūt̄ equiuoce q̄si ex eq̄ nomē habētes. Ob hoc
ponit̄ in diffinitōe quoꝝ solum nomē cōe. ⁊ etiā
ponit̄ in diffinitōe dicūt̄ ⁊ nō sūt. qꝛ. s. res equi
uoce significate in solo noīe ꝯueniūt ⁊ nō i aliq̄
eē. Alia cā hui⁹ cōiter assignat̄. qꝛ logicus oīa
ꝯsiderat referēdo ad dici ⁊ nō ad eē

Sciendum quarto. ꝙ melius dicit̄ in
diffinitōe solū nomē q̄ȝ sola vox. quia eq̇uoca
tō illa p̄supponit relatōeȝ vocis ad actū signifi
cādi. vox aūt nō importat talē relatōem. sȝ no
mē illā dicit. Nomē em̄ ē vox ad actū significā
di relata. ideo nomē a notamie dicit̄. qꝛ rē no
tificat ꝑ suā significatōem. ⁊ nō accipit̄ nomē ꝓ
prie. vt scȝ distinguit̄ ꝯtra alias ꝑtes orōis. sȝ
capitur ꝓ om̄i voce significatiua ad placitum

Sciendum quinto Q in noīe reperit̄
duplex forma. s. eēntial' ⁊ accidētal'. Essētialis
forma ē ꝯpositio vocis ex lr̄is ⁊ sillabis ⁊ accē
tu.. ⁊ nō pt variari huiusmōi forma q̇n muta
tur nomē Sed accn̄talis forma est significatō
rei q̄ nomini ꝯuenit ad placitū iponētis. ⁊ hec
forma qꝛ accn̄talis ē. pt multipl'r variari noīe
remanēte vno ꝫm suā sb̄stātiā. i. ꝫm suā formā
eēntialē. ⁊ idō etiā diffiniūtur eq̇uoca in plurali
nūo. qꝛ q̄ȝuis nomē vnū sit. tamē res significa
te ꝑ illud nomē sūt plures. ⁊ hec m̄ltitudo ad
rōem eq̇uocatōis exigit̄. qꝛ nomē nō diceret̄ eq̇
uocū respectu vni⁹ significati tm̄. ⁊ hoc etiā pȝ

qꝛ diffinitō dat̄ de eq̇uocis eq̇uocatis. q̇b⁹ ꝯue
nit habere nomē cōe. ⁊ nō datur de eq̇uocis eq̇
uocantibus. Vn̄ eq̇uoca eq̇uocata dicunt̄ res
eq̇uoce significate ꝑ aliqd̄ nomē. Et eq̇uocum
equiuocans est nomen equiuoce significans
plures res

Sciendū sexto. ꝙ in diffinitione po
nit̄ ꝫm illud nomē. qꝛ aliqua bn̄ p̄nt vniuo
cari in aliquo nomīe communi. q̄ tn̄ in aliquo
specialiori nomine eq̇uocant̄. sicut illa que eq̇ui
uocantur in h̄ nomine canis. vniuocantur in
hoc nomine corpus.

Sciendum septimo. ꝙ in diffinitione
non accipitur rō ꝓ diffinitione q̇dditatiua. sȝ
capitur ꝓ quacūq̄ notificatione q̄ est maioris
declarationis q̄ȝ sit nomē ꝑ se sūptū. ⁊ ita indi
uidua ⁊ trāscendentia bn̄ habēt rōem. nec acci
pit̄ sb̄stantia vt distinguit̄ cōtra accidēs. sȝ ac
cipit̄ ꝓ om̄i eo cui nomē iponit̄. Pro quo ad
uertēdū ꝙ in nomine duo sūt. s. illud cui nom̄
iponit̄. ⁊ illud dicit̄ substātia nominis. ⁊ etiā
illud a quo nomē iponitur. ⁊ illud ē qualitas
nominis ꝑ quā distinguit̄ vnū nomē ab alio
Si ergo substātia nomis nō sit vna nomē est
eq̇uocū. Est tn̄ aduertendū ꝙ in aliquibus eq̇
uocis ratio substantie ē simpliciter diuersa. et
hec dicunt̄ equiuoca a casu. quod cōtingit q̇n
nomē plura significat pluribus ratōibus eque
primo. Sed in aliquibus equiuocis contin
git ꝙ ratio substantie nō est penit⁹ diuersa neq̄
etiā simpl'r vna. sȝ aliq̄ mō. s. vnitate analogie.
seu ꝓportōis. Sȝ dr̄ diūsa eo ꝙ significata ta
lis nois nō ꝑticipāt rōeȝ nois eque p̄mo. ⁊ hec
equiuoca dicūtur analoga. ⁊ a Boetio vocan
tur equiuoca a cōsilio. eo ꝙ inter significata est
ordo ⁊ habitudo aliqua ꝓpter quā nomē pri
mo ꝫcat vnū ⁊ ꝯs̄nter alia ꝫm ꝓportōȝ quā hn̄t
ad p̄mū. ⁊ in diffinitōe eq̇uocoꝝ illa dictio di
uersa vtrāq̄ diuersitatē ꝯprehendit. ⁊ sic p̄di
cta diffinitō de omnib⁹ eq̇uocis datur. ⁊ hoc sa
tis pȝ ꝑ exemplū pħi qd̄ ē de eq̇uoco a consilio

¶ Cōclusio. p̄dicta diffinitō eq̇uocoꝝ est bn̄
assignata. hoc satis ptȝ ꝑ p̄dicta in corꝑe que
stionis. Et potest etiaȝ ꝓbari per conditiones
bone diffinitionis

Ad rationes ante oppositum soluun
tur ex dictis dempta ꝯfirmatione ad quā dici
tur. ꝙ duplex ē signū. s. naturale ⁊ voluntariū
De naturali ꝓcedit ratio. sȝ nō de volūtario. qꝛ
idē p̄t eē natural'r signū volūtariū pluriū

Autoritas post oppositū est ꝓ dictis.

¶ Queritur. vtrum diffinitiones vniuo
corum ⁊ denominatiuoꝝ sint bene assignate in

[28]

quarū pͥma dicit̄ Uniuoca sūt q̄ꝝ nomē cōe ē ꝛ rō s̄bē ᵽm illud nomē est eadē. ꝛ in s̄cda dicit̄ Denominatia dicūt̄ quecūqꝫ ab aliq̄ solo casu dn̄a sūt. ꝛ ᵽm illud nomē h̄nt appellatōes Arguit̄ pͥmo ꝯ pͥmā q̄ nō valet. qꝛ oē nomē imponit̄ a forma. sꝫ diuersarū rerū diuerse sūt forme. ergo diuersarū rerū diuersa sunt noīa a formis earū imposita. ꝛ per consequens multe res nō possūt vno noīe significari Secūdo arguit̄ ꝯ secundam. qꝛ in ea p̄dicatur vl'e vniuersaliter sūptū. s. quecūqꝫ. ergo est falsa Tercio sic. abstractū solā formā significat. ꝯcretū vero formā ꝛ s̄biectū. g̃ nō dn̄t solo casu. In oppositū est ph̄us in textu.

Sciendum primo. qꝫ particule in diffinitōe vniuocoꝝ posite ꝓportionabilit̄ dn̄t exponi. sicut in diffinitōe equiuocoꝝ exposite sūt q̄re aūt ponit̄ diffinitō vniuocoꝝ. ꝛ q̄d p diffinitū intelligit̄. ꝛ q̄re predicta diffinitō dat̄ de vniuocis vniuocatis. hec omnia patēt in summulis. ideo pro nūc supponūtur

Sciendum secūdo. quia sermones significatiui q̄ ad nos finiti sūt ꝛ res infinite. iō necc̄ē est plures res vno noīe significari. Quando igit̄ pl'es res ꝯueniūt in aliq̄ vna nat̄a ꝛ eq̄lit̄ ab ill' ꝑticipata. tūc vniuoce significari pn̄t p vnū nomē. exēplificat ph̄s sicut hō ꝛ bos vniuoce significāt̄ p hoc nomē aīal qd̄ īpositum ē ad significādū formā eq̄lit̄ reptā ī hoīe ꝛ boue iō sic noᵐ ē cōe. ita ꝛ rō explicās noīs s̄bam noīa tā erit cōmunis equaliter vtriqꝫ. scꝫ hoī ꝛ boui iō dicit textus qꝫ si quis assignet vtriusqꝫ rōem scꝫ hominis ꝛ bouis ᵽm qꝫ animalia sunt ꝛ nō ᵽm qꝫ homo ꝛ bos eandem assignabit vtriusqꝫ rōem. ꝛ similiter diceretur de sorte ꝛ platone in hoc nomine homo. ꝛ sic de omnib' alijs vniuocis. ꝛ in h̄ opposito mō se h̄nt vniuoca ꝛ eq̄uoca. ꝓ declaratōe diffinitōis denoīatiuoꝝ.

Sciendum tercio qꝫ dicit Pristianus oēs p̄positōes trāsitiue sūt. iō cū dicit̄ denoīatiuū p istā p̄positōem de. significat̄ trāsit' nature denominātis ad naturā denoīatā. ꝛ qꝛ trāsit' requirit diuersitatē realē ꝛ extrinsecā. ob h̄ ad verā denoīatōem requirit̄ qꝫ natura denoīans sit realiter distincta a natura denoīata ꝛ sibi extrinsecus applicata. ꝛ sic denominatiuū dicitur q̄si de aliena natura nominatiuum. Ex quo patet qꝫ q̄uis in substātialibus repiat̄ nomē concretū ꝛ abstractū. non tamen est ibi vera denominatō sed est solū similitudinaria siue ᵽm vocē Sequit̄ vlterius qꝫ ꝓpriū nō p̄dicatur de suo s̄biecto vera denoīatōe. qꝛ ꝓpriū non significat naturam extrinsecus applicatā suo s̄biecto. Et est ꝯsiderandū qꝫ denominatiua diffiniunt̄ in plurali numero. ꝓpter multitudinem numeralē eoꝝ q̄ p nomē denominatiuū importāt̄ siue ꝓpter multitudinē accidētiū q̄ de eodē s̄biecto denominatiue pn̄t p̄dicari. Ponit̄ etiā in diffinitōe dicunt̄. qꝛ q̄cquid logicus ꝯsiderat refert ad dici ꝛ nō ad eē. ꝛ cū addit̄ quecūqꝫ non dꝫ teneri distributiue sꝫ infinite. ꝛ ponitur ꝓpter ml'titudinē īfinitā accn̄tiū a q̄b' fit s̄biecti denoīatio. Sꝫ p hoc qd̄ dicitur ab aliq̄ designatur abstractū siue pͥncipale significās formā accidētalē absolute nō vt in s̄biecto. Un̄ dicit Auicenna sexto naturaliū. qꝫ intellcūs accn̄tis est absolutus q̄uis eē eius sit depēdens. iō nomē significās formā accn̄talē nō s̄b eē qd̄ habꝫ in subiecto vocat̄ nomē absolutum siue abstractū vel principale. Sꝫ cū dicitur solo casu differentia sūt. p casū intelligit̄ inflexio vocis siue cadentia in fine dictōis. que quidem cadentia est signū cadentie in mō significādi. naꝫ diuersitas in fine dictionis ꝛ non in principio ē signū cadentie in modo significandi. ꝛ non in re significata quo modo distinguūtur ꝯcretuꝫ ꝛ abstractū. ecōtra vero cōuenīetia in fine dictionis. ꝛ diuersitas in principio est signū diuersitatis in re significata. ꝛ nō solū in modo significandi. Per hoc aūt qd̄ dicitur in diffinitiōe habent denotatur habit' extrinsece applicatus denominato ᵽm quē denominatur Sed p hoc qd̄ dicitur appellationem denotat̄ pulsus vnius nature ad alterā que p eam formaliter denotatur. ꝛ sic ibi multa ꝑllunt̄ in vnū. ꝛ h̄ modo etiam per similitudinem quandam om̄e nomen cōmune dicitur appellatiuum. quia in eo multa ꝑlluntur in vnum

Cōclusio prima. diffinitio vniuocorū est sufficienter assignata. Hec conclusio patꝫ p declaratōem ꝑiū diffinitōis. ꝛ etiā p ꝯditiōes bone diffinitionis nec determiat h̄ Arestotiles de multiuocis ꝛ diuersiuocis sicut de vniuocis ꝛ eq̄uocis ꝛ denoīatiuis. qꝛ illorū rationes nō ꝯferūt ad ꝯgnoscēdū ordinē p̄dicamētorū

Cōclusio s̄cda. diffinitio denominatiuoꝝ est sufficiēs. patet p conditionem ꝑiū sei'. Patet etiam aliunde. quia ad veram denominatōem tria exiguntur. Primum est qꝫ natura denominans sit realiter distincta a denominata ꝛ sibi extrinsecus applicata. propter qd̄ ibi non est vera denominatio. homo est humanitas. Secundum est qꝫ natura denominans sit cadenter significata per nomē denominatiuꝫ Unde ibi non est vera denominatio. homo est albedo ꝛ in similibus. Terciū est qꝫ denomina

tiuū denominās siue ꝑncipale ꝯueniāt in ꝑn/ cipio vocis. ⁊ differūt fine ꝓpter cuius defectū studiosus nō denominat a virtute saltē ꝭm vo cē. licet ibi sit denominatō ꝭm rem. de hoc clari us habes in sūmulis vide ibi. Sed quia ista tria sufficiēter explicantur per denominatiuoꝝ diffinitionem. ergo ipsa est sufficiens.

Dubitatur de multitudine denomina/ tiuorū. Ad dubium respōdetur ꝙ triplicia sūt denominatiua. Quedam sunt denominatiua ꝭm rem tm̄ in quibus scꝫ forma concreti natu raliter prouenit a forma abstracti. ⁊ non est cō/ uenientia in principio dictionis. ⁊ sic studio/ sus dicitur a virtute. Alia sunt denominatiua ꝭm vocem tm̄. que scilꝫ ꝯueniunt in principio vocis ⁊ differunt in fine. ⁊ tamen nō importāt alienā naturam extrinsecus applicatam subie/ cto. sicut cū dicit homo humanus ab humani tate. Alia sunt denominatiua ꝭm rem ⁊ vocem simul. quibus scꝫ conueniunt tres conditōes ꝑus poite. sic sūt albū nigrū. cū suis abstractꝭ ⁊ de istis datur ꝑsens diffinitio denominatiuorū

Dubitatur quare grammaticus dicit abstractū diriuari a concreto. cum logicus di/ cat oppoitū Ad dubiū rn̄detur ꝙ ꝑma cā ē. qꝛ grāmaticus considerat inflexiones dictionum magis ex ꝑte vocum qꝫ ex ꝑte rerū siue concep/ tuū Ut cum dicitur iusti. addita cia tūc fit iu/ sticia. dicit ipse iusticiam diriuari a iusto. Lo/ gicus autem inflexiones vocum attendit ex ꝑ/ te rerum ⁊ conceptuum. quia nō refert vocē ad rem nisi mediante conceptu. ⁊ quia conceptus nominis abstracti simplex est ⁊ absolutus. cō/ ceptus vero cōcreti ꝯplexus ⁊ depēdens. ob h̄ dicit ꝯcretū diriuari ab abstracto Alia causa ē qꝛ logicus magis intellectualis est qꝫ grāmati cus. ⁊ quia ꝯcretum nobis notiꝰ est qꝫ abstra/ ctum. quia magis sensibile est. ideo dicit gram maticus abstractum diriuari a concreto. quia nomen abstractum simplicius est. ideo dicit lo gicus ab abstracto diriuari concretū tanqꝫ cō positum a simpliciori.

Ad rationes ante oppositum Ad ꝑ/ mā dicitur ꝙ diuersarum rerum inqꝫtum di/ uerse sunt. diuerse sunt forme specifice ⁊ diuer/ se rationes. ⁊ etiam diuersa nomina ab illis ra tionibus imposita. vel si sit vnum nomen erit equiuocum. nihil tamen ꝓhibet diuersarum es se vnam formam communem genericam equa liter. ⁊ ꝭm eandem rationem ab illis ꝑticipatā. a qua forma communi potest vnum nomen cō mune imponi. Alie rōes solute sūt ex dictis

Queritur. Utrū due regule antepredi camentales sint vere in quarum prima dicitur Quando alterū de altero predicatur vt de sub/ iecto quecunqꝫ de eo quod predicatur dicun/ tur etiam de subiecto dicuntur. Secunda est diuersorum generum ⁊ non subalternatim positorum diuerse sunt species ⁊ differentie Arguitur primo cōtra primam ꝙ nō valet. qꝛ nō sequitur. sortes est homo ⁊ hō est species. er go sortes est species. ⁊ tamen arguitur per illaꝫ regulam Secundo arguitur ꝯtra secūdaꝫ regulam. quia corpus est species substātie ⁊ qꝫ titatis. ⁊ similiter scientia est species q̄litatis et relationis. ⁊ etiam quadratū differentia est fi/ gure ⁊ numeri. ergo diuersorum generum ⁊ nō subalternatim positorum eedem sunt species ⁊ differentie In oppositū ē ph̄us

Sciendum primo Qꝛ arestotiles pri/ mā diuisionē. scꝫ eoꝝ que dicuntur alia q̇dem cū cōplexione dicūtur. alia vero sine cōplexione ponit ad cognoscendum distinctionem eoruꝫ que in predicamēto ordinari possūt ab his q̄ nō possūt. Ubi aduertendum est ꝙ incōplexuꝫ ad intellectum simplicem refertur. qui vniꝰ sim plicis rei intuitus est. ⁊ ideo etiam ordinabi/ le in genere vt dicibile aut subiicibile. Sed cō plexum ad intellectum ꝯpositum vl' diuisum refertur. qui est vnius rei in alia vl' ab alia intu itus. io complexum nō est ordinabile in gene/ re. quia nō significat naturā vnā. vl' si vnā na/ turā significat. nō tamē eam significat sb vno simplici cōceptu. ideo ratiōem dicibilis vl' sub iicibilis habere nō potest. Et est hic aduertēdū ꝙ qꝫuis omnes res de se incōplexe sint. tamen compositiōem forme cum materia vl' predica/ ti cum subiecto nō comprehendit intellectꝰ no ster nisi per vocum complexionem. que quideꝫ complexio non est in re ipsa. eo ꝙ vna res est in alia vel diuisa ab alia sine nota compositōnis vel diuisionis. Sed intellectus noster hec de/ signare volens sine tali nota explicare nō potest ex quo patꝫ qualiter hec diuisio deseruit ad ꝯg nitōem predicamētorum

Sciendum secūdo. qꝛ ad cognoscēduꝫ ea que sūt ordinabilia in genere substantie. ⁊ q̄ in generibus accidentium. ⁊ etiam ad cognos/ cēdum distincte substantias vniuersales a par ticularibus. ⁊ similiter accidētia vniuersalia a ꝑticularibus ponitur secunda diuisio. que q̄/ drimembris ē. ⁊ reducit ad bimēbrē h̄ modo Qꝛ oē qd̄ est aut est sb̄a aut accn̄s. Si ꝑmum

[29]

hoc est dupliciter. vel est substantia vniuersa/
lis, ⁊ sic est pmū membrum. vel ē substātia parti
cularis. ⁊ sic est quartū membꝝ. Si sit accidēs
hoc est dupliciter. vel est vniuersale vl' pticu/
lare. si primū sic est terciū membꝝ. si secundum
sic est secundum membꝝ.

Sciēdū tercio. ꝙ dici de subiecto in p/
posito est dici de subiecto p se ⁊ directe inferio/
ri ex quo sequit̄ ꝙ nullū indiuiduū de subiecto
dr. iō dicit textus simpliciter id est vniuersalit̄
ꝙ indiuidua de nullo subiecto dicūtur nihil āt
ꝓhibet in subiecto esse. quod intelligitur de in/
diuiduis accidētium. Est etiā aduertenduꝫ ꝙ
esse in subiecto sic diffinit̄ ab Aresto. ꝙ est esse i
alio nō sicut quedam pars ei⁹ ⁊ impossibile est
ipꝫ ēē sine eo in quo est ⁊ illō soli accn̄ti cōuenit
quod consequitur eē cōpletū substantie. ⁊ nō ē
pars eius neqꝫ potest esse sine subiecto quod est
substantia. Ex quo sequitur ꝙ secūda substan
tia non est in prima vt accidens. quia est causa
formalis esse prime substantie. ⁊ ideo licet sit ī
prima. non tamē habet esse a prima. ⁊ dicit̄ eo/
rum q̄ sunt ⁊ non dicunt̄. qꝛ in ea cōprehendū
tur aliqua q̇bus non conuenit ꝓprie p̄dicari.
Et si queratur qualis sit secūda diuisio Respō
det venerabilis dominus Albertus ꝙ similis ē
diuisioni generis in suas species. Et si obijcia
tur ꝙ subiectuꝫ. nō accipitur vniuoce in illa di
uisione. ergo non potest esse diuisio generis Re
spondet Albertus ꝙ bene est vna cōmunis ra/
tio substandi conueniens subiecto accidētis ⁊
subiecto secunde substantie. sed specialis ratio
non est vna. In hoc em̄ est vna cōmunis ratio
qꝛ vtꝛ̄qꝫ substat p̄dicato q̄ꝫtum ad esse existen
tie. quod est vltimū in natura. Accidēs em̄ ⁊ se
cunda substantia in prima vt in subiecto exi/
istunt. sed ratio specialis non est vna. qꝛ secun/
da sbstantia non habet esse actuale a prima. li/
cet ſm quid hoc habeat a prima. Sed accidēs
habet esse in p̄ma ⁊ a p̄ma. ⁊ sic patꝫ qualiter h̄
diuisio valꝫ ad cognitōem p̄dicamētorū.

Sciendūꝫ quarto ꝙ ꝑ p̄mam regulā
cognoscūt̄ illa q̄ sunt ordinabilia ſm sb ⁊ sup̄
in eadem linea p̄dicamētali. quia q̄cūqꝫ sub spe
cie continent̄ etiā continent̄ sub genere illius.
et etiā q̄cūqꝫ ꝯtinēt̄ sub genere inferiori. ꝯtinēt̄
sub genere superiori vsqꝫ ad generalissimum as
cendendo.

Sciendū quinto. ꝙ prima regula vni
uersaliter veritatē habet si prima ꝓpositio or/
dinata sit. ⁊ in secunda sit essentialis predicatō
Nā eo modo quo sbiectum ꝓpositionis scđe
predicatur de subiecto prime. illo eodem modō
predicatum secunde in conclusione predicatur
de subiecto prime. vt homo est albus. album ē
coloratum. ergo homo est coloratus. Sortes
est homo homo est animal. ergo sortes est ani
mal. Et quando vbiqꝫ non est essentialis pre/
dicatio non omnia subiecta ⁊ predicata vtraꝝ
qꝫ ꝓpositionum reponuntur in eodem ordine
predicamentali. Est etiam aduertendum ꝙ hec
regula negatiue potest poni dummodo negen
tur ea de subiecto quecunqꝫ ſm formam speciei
vel generis sunt ipsi predicato opposita. vt be/
ne sequitur homo est rationalis. rationale non
est insensibile. ergo homo non est insensibilis.
Est taman aduertendum ꝙ per istam regulam
inuenitur prima figura syllogismoꝝ. ⁊ per eam
sumūtur duo p̄ncipia regulatiua syllogismoꝝ
per que regulantur immediate syllogismi pri/
me figure.

Sciendū sexto. circa regulam secūdaꝫ
ꝙ per eam cognoscitur si aliqua species vel dif
ferentia contineatur sub aliquo genere. ⁊ ꝯgno
scitur etiam si illud genus non sit alicui alteri
generi subalternatum. vel econtra. tunc tal' spe/
cies vel differentia non potest ordinari sub a/
lio genere dummodo tamen illa species vl' dif
ferentia vniuoce teneatur. ⁊ per h̄ soluuntur il/
le obiectiones que contra eam fiebant ante op/
positum.

Conclusio. due regule antep̄dicamen/
tales vniuersaliter vere sunt intelligendo eas
sicut dictum est. Ista conclusio satis patet ex p̄
dictis.

Dubitatur. quō dr̄n̄t p̄dicamentum ⁊
antepredicamentum. Pro dubio sciendūꝫ ꝙ
sicut genus duo dicere potest scꝫ collectionem
multorum contentorum sub vno primo qđ ē
principium illius collectionis. ita predicamen
tum potest dicere collectionem plurium ordi/
natam ſm sub ⁊ supra sub vno primo quod ē
principium illius totius collectionis. Et po/
test etiam dici primum principium illius tot
ius collectionis ⁊ hoc primo ⁊ principaliter sig
nificat hec intentio predicamentum. ideo dici
tur predicamentum illud predicatum seu pre/
dicabile quod est metrum seu mensura omniū
q̄ sunt eiusdē coordinatōis. qđ p̄dicabile opꝫ
eē p̄mū ⁊ simplicissimū cū sit metꝝ ⁊ mēsūa om
niū illius ordinis. Sꝫ an̄p̄dicamentū impor
tat ordinē alicuius p̄oritatis ad p̄dicamētuꝫ
q̄ q̇dē p̄oritas ē p̄oritas ꝯgnitōis eo ꝙ an̄ co/
ordinatōem p̄dicamētoꝝ ſm ꝙ cōueniūt dici

Q. v. Tatu decem sint predicamenta

bili incōplexo ordinabili in genere ſm ſb ⁊ ſu-
pra ꝯgnitōem eoꝝ oporteat pmittere. iō ꝯmūi-
ter ſic diffinit̄. Añ p̄dicamētū ē qđdā p̄cogni-
tū traditū ab Aresto. añ ſpēalē determiatōem p̄
dicamētoꝝ ꝑ ꝓoꝝ h̄ndā. Ex dict̄ patȝ ꝙ tria ſt̄
añ p̄dicamēta in generali ſcȝ diffinitio diuiſio
et regula. ⁊ ſeptē in ſpēali ſcȝ tres diffinitōes et
due diuiſiones ⁊ due regule. Rōes añ op
poſitū ſolute ſunt ex dictis.

Querit̄ vtꝝ tm̄ decem ſint p̄dicamēta.

Arguit̄ primo ꝙ ſint paucio ra. q2 vnū eſt
p̄dicamentum ſbſtantie. ergo vnū ē p̄dicamen
tu in accn̄tis. Cōſequētia tenet. q2 ſbſtātia ⁊ ac
cidēs opponūt̄. ſȝ mō q̄t mōis dr̄ vnū oppoito
rū tot mōis dr̄ reliquū. Scđo ſic actio et
paſſio in aliquo vno cōueniūt qđ de ambob9
p̄dicat̄ ſcȝ motu. oīs em̄ actio ē in motu. ⁊ ſil'r
omnis paſſio. ergo non ſunt diſtincta p̄dicam̄
ta. Tercio ſic. ſex vltima genera in aliquo
vno cōueniūt qđ ē relatio. q2 qđlibet ipſoꝝ in
ſua rōe aliquā cōparatōem includit. g̊ nō ſunt
predicamēta diſtincta a relatione. Quar-
to arguit̄ ſic. ꝙ ſint plura q̄ȝ decē. q2 agere ⁊ pa-
ti ſunt duo p̄dicamēta. ergo a ſimili habere et
haberi erūt duo p̄dicamēta Quinto ſic au
toritate Auicēne dicētis ꝙ a ph̄is q̊ eū p̄ceſſe-
rūt nondū repertū ē p̄dicamētū mot9. ⁊ ſic intē
tio eius videt̄ eē ꝙ mot9 ſit p̄dicamentū diſtic-
tū ab alijs. Sexto ſic. ſcđe intētiones h̄nt
ſe ſm ordinē ſupioris ⁊ inferioris ⁊ tñ nō ſūt
in aliquo iſtorū geneꝝ. q2 ens reale diuiditur
in decem iſta. ⁊ ens rōnis ſignificat̄ p ſecūdas
intentōes. ergo preter iſta decē nccē ē ponere ali
ud in quo ordinent̄ ſecūde intentōes. Et ob h̄
poſuit Marſilius p̄dicamentū ſigni. In
oppoſitū ē philoſoph9 in textu

Sciendū primo. ꝙ pōſtq̄ȝ in p̄cedēti
pte iſti9 libri determiāta ſunt q̄dā ſine quoꝝ ꝯg
nitione p̄dicamētoꝝ cognitio haberi nō poteſt
et ob hoc dicta ſunt añ p̄dicamēta. Cōſequen-
ter aggredit̄ ph̄s ſcđam ptem p̊ncipalē in qua
agit de vnoq̊q3 p̄dicamēto ordinādo ſcȝ ⁊ enu
merādo oīa gn̄a ⁊ ſpēs q̄ ſub q̊libet gn̄e ordināt̄
Et ponēdo cuiuſlibet p̄dicamēti aliquas ꝓp̊e
tates p q̄s facili9 poteſt cognoſci natura cuiuſli
bet predicamēti. ⁊ diſtinctio nature cuiuſlibet
et ſpēꝝ eius a natura ⁊ ſpēbus cuiuſlibet alteri9
predicamēti. Sȝ q2 ordine doctrine cōia ⁊ ge-
neralia prius dicēda ſunt. ⁊ poſtea ꝓp̊a deter-
mināda ſunt ne plūies idē oporteat repetē. iō
añq3 ſigillati de vnoq̊q3 p̄dicamēto deteriet̄ po

Sufficiencia predicatorum

nit ph̄s quandā enumeratione p̄dicamētorū
ſub q̊bus q̄cunq3 verā rōem predicabilis vel
ſbijcibilis habēt ordinātur. ⁊ notificat qđli-
bet ipoꝝ p exēplū ⁊ dicit ſic. Eoꝝ q̄ ſm nullaȝ
cōplexione dicunt̄. ſingulum eoꝝ aut ſignificat
ſubſtātiā vt hō equ9. aut q̄ȝtitatē vt bicubituȝ
tricubitū. ⁊c̄ exempla ſatis patēt in textu.

Sciendū ſecūdo ꝙ ad iſta decem gene
ra reducunt̄ oia predicabilia ⁊ ſbijcibilia. q̊rū
geneꝝ diſtinctio ex ſuis ꝓprijs modis p̄dican
di aſſignanda ē a logico. ideo ab eo appellant̄
predicamenta ⁊ non entia.

Sciendū tercio. ꝙ ille numerus dena
rius non ē niſi predicabilium que vt vniuer-
ſalia proprie dicta de ſuis ſubijcibilibus pre-
dicātur. quare ſi aliquid eſt quod de nullo pre
dicet̄ vt vniuerſale. nec qđ alteri ſubijciat̄ vt p
ticulare ſequitur ꝙ nō eſt in aliquo iſtoꝝ gene-
rū. ſed eſt añ ipa vt cauſa omniū. vt deus q̊ eſt
p̊ma cauſa excedens oia genera neq3 eſt ſpecies
nec genus neq3 differentia. Et vt breuiter di-
cat̄ ꝙ nō eſt aliquid de eſſentia vel accn̄s alicu
ius rei. ſed eſt omnium reꝝ effectiuum ⁊ finale
principiū. ⁊ etiā formale exemplar. vt in libris
de cauſis oſtendet̄. ⁊ ideo non eſt in aliquo pre-
dicamento. vt probat Doctor ſanctus in pri-
ma parte queſtione tercia articulo quīto. q̄ȝuis
moderni contrariū dicēt. ſed male. Et ſi etiam
eſſent alique ydee ſeparate vt poſuit Plato nō
predicarent̄ de rebus. quia nō eſſent in ipſis. iō
etiam non eſſent ad genus reducibiles. ⁊ ſi di
cerentur ſubſtantie hoc eſt et equiuocando ſub
ſtantie nomen. vt in metaphiſica habetur. om
nia igitur ⁊ ſolum illa que vniuerſalis proprie
dicti rationem habent. ⁊ etiam ipſorum ꝓpria
ſubiecta ad iſta decem genera reducuntur. ⁊ ex-
iſtunt ab ipſis vt a primis eſſentialibus ſuis
principijs. ¶ Eſt tamen aduertendū ꝙ q̄daȝ
ſunt que non ſunt reducibilia ad vnum genus
ſed ſunt in omnibus generibus. vt ens vnum
res ⁊c̄. trāſcendētia que non ſunt genera. ſȝ ma
gis principia per prius ⁊ per poſterius predica
ta de decem predicamentis. ⁊ decem predicamē
ta ſunt prime partes illorum p̊ncipioꝝ Sunt
etiam quedam que in pluribus generibus re-
ponuntur abſq3 analogya. ſicut motus ⁊ alia
poſtpredicamenta.

Conclusio: tm̄ decem ſunt p̄dicamēta:
Quod probatur per ſufficientiam venerabil̄
domini Alberti. q2 om̄e ens reale aut ē in ſe et
p ſe exiſtens. aut ē ens in alio vt in ſubiecto. ſi
primū ſic eſt ſubſtantia Si ſecundum h̄ ē du-

pliciter aut ē ſm eſſe abſolutū aut ſm eſſe ad aliud comparatū. Si primū hoc eſt dupliciter aut oritur a materia que eſt potentia diuiſibil'. et ſic eſt q̄ꝫtitas. aut oritur a forma vt ē ꝑfectiua materie ⁊ ſic eſt qualitas. Si vero ineſt ſubiecto ſm eſſe reſpectiuū hoc ē dupliciter. qꝛ vel ille reſpectus cauſat̃ a ſubſtātia ꝯparata ad aliquod extrinſecū vl' ab aliq̄ extrinſeco cōparato ad ſubſtantiā. Si pmū hoc ē dupliciter. qꝛ vl' ille reſpect⁹ cōſiſtit in ſimplici comparatōe ſubſtantie ad aliud. aut in comparatōe ptiū ſbſtātie ad totum in ordine ad locum. Si primuꝫ ſic eſt ſitus. Si ſecūdum hoc dupl'r aut talis cōparatio oritur a toto cōpoſito ſimul aut a ꝑtibus ei⁹. ſi pmū ſic eſt ad aliquid. ſi ſecūdū hoc eſt dupl'r. aut orit̃ a forma q̄ eſt pncipiū agendi. ⁊ ſic ē actio. vl' a materia q̄ eſt pncipiū patiēdi. ⁊ ſic ē paſſio. Si vero talis reſpectus cauſet̃ ab aliquo extrinſeco cōpato ad ſbſtātiā h̄ ē dupliciter. qꝛ vel illud extrinſecū eſt adiacens tm̄ vl' adiacēs ⁊ applicatū ſiml'. Si ſcdm ſic ē habitus. ſi pmū h̄ eſt dupl'r. qꝛ vl' adiacet ſbſtantie vt ē in q̇ete. ⁊ ſic ē vbi. vl' vt ē in motu. ⁊ ſic ē qn̄. ⁊ ſic patꝫ ꝙ cōcluſio ē ꝟa. Et ſi q̇rat̃ an aliqd̄ iſtoꝝ ſignificet veꝝ vel falſuꝫ. Rn̄det text⁹ ꝙ n̄ qꝛ ꝟitas ⁊ falſitas ſi ꝓprie accipiant̃ nō ſunt ꝑ ni ſi in cōpoſitione ⁊ diuiſione intellect⁹. iō ſexto. methaphꝭice. dꝛ ꝙ verū ⁊ falſum nō ſunt in rebus. ſed ſunt in aīa cōponēte aliq̄d cū aliq̄. Cū ergo nullū iſtoꝝ dr̄ ſm cōplexionē dicatur ſequitur ꝙ nullum ipſoꝝ ſignificat verum vl' falſum. ſed ex cōplexione ⁊ cōpoſitione vl' diuiſione ipoꝛum fit affirmatio vl' negatio. ꝟa vl' falſa. Si tn̄ accipiat̃ veꝝ vt idē eſt qd̄ puꝝ ſeu aliene nature impmixtū tūc qd̄libet ſignificarꝫ verū. Et ſi q̇reret aliquis an diuiſio ipſius entis in ſubſtantiam ⁊ accidēs ſit ꝑ oppoſita Rn̄detur ꝙ ſic vt patet ex eoꝝ rōnibus.

Ad rationes. an̄ oppoſitū Ad pmaꝫ negat̃ ꝯſequētia. ⁊ ad ꝓbatōeꝫ dꝛ ꝙ illa maxia thopica intelligit̃ de illis. q̄ ſunt oppoſita ſm oēs rōes ꝓprias. mō accn̄s ſm rōem cōem ⁊ n̄ ſm rōes ſpēales ſubſtātie opponit̃. Ad ſecūdā dꝛ ꝙ actio ⁊ paſſio nō cōueniūt in motu vt in aliq̄ pncipio formali ⁊ vniuoco. ſꝫ materiali tm̄. Dū. em̄ dꝛ actio vl' paſſio ē mot⁹ ē predicatio material'. Ad terciā ꝯcedit̃ ꝙ includūt relatōem aliquā nō tn̄ ſicut aliqd̄ pncipiū formale ⁊ vniuocū. ſꝫ ſicut aliqd̄ materiale ſbſtratū formali rōe cuiuſlibet ipoꝝ. Dicit vltra ꝙ illa relatio quā includūt nō eſt ſm eē ſed ſm dici tm̄. Ad quartā negat̃ ꝯn̄a. qꝛ ſimil' eſt mod⁹ eēndi ſeu ſe habendi quo res habita habetur ⁊ q̄ habēs eā habet. ⁊ ideo ſimil' eſt modus denoiandi ⁊ ꝑdicādi. ſꝫ nō ſic ē in actōe ⁊ paſſione nō em̄ ē ſil'is ꝯparatio agētis ad paſſuꝫ ⁊ ecōtra. neqꝫ idē mod⁹ eēndi ipi⁹ mot⁹ ꝓut ē ab agēte ⁊ ꝓut ē in patiēte ſuſcept⁹ neqꝫ ē idē pncipiū eius ſuſceptōis. iō ſunt diuiſi modi denoiandi et ꝑdicādi. Ad q̇ntā dꝛ ꝙ ſi Auicena voluit dicere ꝙ mot⁹ ſignificet naturā cui pōt attribui hec intentio q̄ ē ꝑdicamētū. ita ꝙ ſit pncipium formale habēs ſpēs ⁊c. in h̄ ſua autoritas nō eēt vera. qꝛ vt habet̃ tercio ꝑhicoꝝ. mot⁹ nihil ē pter res ad q̄s fit mot⁹. Si vero voluit dicere ꝙ nō ē ponēdū ꝑdicamētū motus qꝛ in pluribus generib⁹ ē in h̄ dicit veꝝ. Ad ſextā dꝛ ꝙ licꝫ in ſcd̄is intentōib⁹ repiat̃ ordo ſuperioris ⁊ inferioris. ⁊ ſic inter ſe habeāt quodamō rōem generis ⁊ ſpēi. in ipis tn̄ nō ſunt vera genera neqꝫ vere ſpēs. qꝛ nō ſignificāt ens veꝝ ⁊ ꝑfectū. ſed ſolū ens ſm q̇d qd̄ eſt ens rōnis tm̄ q̇ſi a ratione cauſatū

Querit̃ vtꝝ ſbſtantia ſit gen⁹ generaliſſimū. Arguit̃ ꝙ nō ſit gen⁹. qꝛ ſubſtātia nō dꝛ vna ratōe corporea ⁊ incorporea. ergo n̄ eſt gen⁹. An̄s ꝓbat̃. qꝛ oīs rō vna intelligēdi ſi non ſit ficta ſumit̃ ab aliq̄ vno a pte rei. Sed in ſubſtantia corporea ⁊ incorporea non reperitur aliqua natūa vna cōmunis a q̄ poſſit ſumi vna ratio intelligēdi ꝯmunis vtriuſqꝫ ſubſtantie. Scd̄o arguit̃. q̇cquid cōuenit cauſe ⁊ cauſato veri⁹ ꝯuenit cauſe q̄ꝫ cauſato. ſed ſbſtantia immaterialis ē cauſa material'. g̃ prius et veri⁹ ꝑ ſe eē ꝯuenit ſubſtātie immateriali q̄ꝫ materiali. ergo ſubſtantia analogice dꝛ de ſubſtantia materiali ⁊ immateriali. Tercio ſic corruptibile ⁊ icorruptibile pl⁹ q̄ꝫ genere dn̄t. ergo ſbſtātia nō pt eē vnū gen⁹ ad ſubſtātiam corruptibilē ⁊ incorruptibilē. Quarto ſic omne gen⁹ ꝯpoſitū ē ad min⁹ ex actu ⁊ potētia. qꝛ prime dn̄e entis ſunt act⁹ ⁊ potētia. x. metaphiſice. ſꝫ ſbſtātia nō videt̃ cōponi ex actu et potentia. qꝛ ſubſtantie incorporee cū materia careāt vident̃ etiā potentia carere. ergo ſbſtantia nō ē gen⁹. ⁊ ꝑ ꝯſequēs neqꝫ gen⁹ generaliſſimū. In oppoſitū ē autoritas ꝑhi.

Sciēdū pmo. ꝙ ſubſtantia ē pmum ens. qꝛ ꝑcedit alia natura diffinitōe ⁊ tēpe. vt habet̃ ſeptio metaphꝭice. iō de ꝑdicamēto ſbſtātie prius tractandū ē Et pmo videndū eſt in q̄ ſignificatōe accipiat̃ ſbſtantia ſm ꝙ a logico ꝯſideratur Eſt igitur circa h̄ aduertēdū ꝙ vt inquit dn̄s Albert⁹ ſubſtantie eſt triplex conſide

ratio. Prima ē inq̄tū sb̄a ē pma ⁊ pncipal' ps entis. Scd̄a ē ſm q̄ ē primū pdicabile ad qd̄ est oīm reductio pdicabiliū ⁊ sb̄iicibiliū q̄ sb̄az significāt. Tercia est ſm q̄ est primū subiectuz quod omnibus sb̄stat. Primo modo substā/tia ē essentia simplex. q̄ in se vere ē ⁊ omnibus alijs ē causa essendi. ⁊ ſm se nec ē genus nec est species nec differētia nec pprium neq̄z indiui/duum nec accn̄s. nec vniuersale nec pticulare sed h̄ omnia sibi accidūt. ⁊ sb̄stantiā h̄ modo cōsideratā cōsiderat primꝰ ph̄s q̄ cōsiderat q̄li/ter substantia sensibilis ad insensibilē reducit̄ et insensibilis ad intellectualē. ⁊ intellectualis ad diuinā. Sed sb̄stantia scd̄o mō cōsiderata ē primū inter oīa dicibilia incōplexa q̄ sb̄am si/gnificāt. iō ad ip̄z tāq̄z ad pmū ⁊ simplicissimū pdicabile oīa alia q̄ substātiam significant re/ducunt̄. ⁊ sic d̄r ɔfuse ⁊ in potentia totū eē cu/iuslibet sb̄stātie. ⁊ ē quid formabile ⁊ determina/bile p d̄r̄ñas ad diuersas species sb̄stantie ⁊ h̄ modo a logico cōsiderat̄. sc̄z sb̄ ratione primi p/dicabilis ad qd̄ tanq̄z ad genus generalissimū oīa q̄ sb̄am significāt reducunt̄. Tercio mō est ab actu sb̄stādi dcā. ⁊ hoc modo sola sb̄a pticularis d̄r sb̄stātia a qua nulla pdicatō fexit. sc̄z ē sb̄/iectum omniū q̄ quocūq̄z mō sb̄iiciuntur ⁊ sb̄/stāt. ⁊ q̄r in hoc libro intendit ph̄s de ordina/bili in genere tā in rōe sb̄iicibilis q̄z pdicabilis Ideo substātiā isto mō acceptā etiā considerat logicus sc̄z sb̄ rōne primi sb̄iecti in q̄ oīa sūt vl' de quo oīa dicunt̄. ⁊ sic patz q̄uō sb̄a a logi/co ɔsiderat̄. Sz h̄ orit̄ dubiū de ɔpōe sb̄e vt ē genꝰ generalissimū. Rn̄det dn̄s Albertꝰ q̄ sb̄a in genere generalissimo accepta dicit aliq̄d for/matum per formam distinguentē totū eē cuiꝰ/libet sb̄e ſm pmariam notōem seu rōnem sb̄e in qua sc̄z rō sb̄e pmo intelligi pt. ⁊ hmōi forma a q̄ sic sumit̄ pma notō sb̄e nihil añ se h̄z ex q̄ sit ɔposita neq̄z re neq̄z rōe. Et ita sb̄a in gn̄e gn̄a/lissimo accepta nō ē ɔposita ɔpōe actuali ex ali/q̄bus pcedētibus ip̄am formaliter. ⁊ iō non ē diffinibilis. Est tn̄ h̄ aduītendū q̄ ſm nr̄m mo/dū intelligēdi sb̄a intelligit̄ ɔponi ex ente ⁊ p se q̄ quidē compositio a nob intelligit̄ p moduz cōpōnis ex actu ⁊ potētia sc̄z ex q̄ ē ⁊ qd̄ ē ita q̄ ens habeat modū potētie ⁊ qd̄ ē. ⁊ p se habeat modū actꝰ ex q̄ ē Nō tn̄ ē ibi ɔpositio ex gn̄e et d̄r̄ñā. q̄r ens d̄r̄ñas habere nō pt cum nihil sit qd̄ rationē entis sb̄terfugē possit. ⁊ sic patet q̄ materia ⁊ forma nō cōponūt sb̄am in cōmūi ac/cepta neq̄z etiā genꝰ ⁊ d̄r̄ñā. sz ut dictū ē ſm no/strū mōm intelligēdi ɔponit̄ ex actu ⁊ potētia. seu ex qd̄ ē ⁊ q̄ est. Est tn̄ aduītendū q̄ sb̄a pt du/pliciter accipi. vno mō vt ē totū ens ɔpletū ex eē ⁊ eēntia. ⁊ sic ſm scm̄ Thomā de aq̄no in de ente ⁊ eēntia ibi ē cōpō real' ex eēntia ⁊ esse. Vñ dicit q̄ sb̄a vt ē genꝰ ē ens habens q̄dditatem distātem ab eē cui ɔuenit p se eē. sic q̄ nō in alio vt in sb̄iecto a q̄ capiat sue eēntie cām licz hēat esse ab alio a q̄ ē effectiue. ⁊ istō capit ab Auicen/na dicēte q̄ necc̄ario oīe qd̄ est p se in genere h̄z q̄dditatem distantem ab eē q̄r oīe genꝰ ſm to/tā essentiā eius siue q̄dditatē manet in quali/bet specie ⁊ similiter q̄libet spēs in q̄libet indiui/duo. sz nō ſm totū eē ymmo genꝰ aliud ⁊ aliud esse habet in alia ⁊ alia spē. ⁊ ita etiā ē de spē respe/ctu suoꝝ indiuiduoꝝ ideo oportz oīe qd̄ per se ē in genere habere essentiā distātē ab eē. Alio mō pt accipi sb̄a nō p toto ɔposito ex eē ⁊ essen/tia. sz p sola essentia sb̄e cui accidit esse ⁊ isto mō eēntia sb̄alis sub illa pmaria cōsideratōe vl' ra/tione explicata p h̄ nomē suba nō est ɔposita i/trinsece neq̄z re neq̄z rōe. sz solū ſm nr̄m modū intelligēdi intelligit̄ componi ex ente tanq̄z ex potentia siue qd̄ est ⁊ ex intrinseco mō entis. sc̄z p se q̄ sube cōuenit tāq̄z ex actu siue quo ē Ex di/ctis q̄ patz q̄ materia ⁊ forma nō sunt in genē sb̄stātie p se ⁊ directe sz indirecte ⁊ reductiue sc̄z tanq̄z pncipia sb̄stantie corporee.

Conclusio. Sb̄stantia secūdo modo cō/siderata ē genꝰ generalissimū. patz ɔclusio p ea q̄ dicta sunt ⁊ etiā p diffiōez gn̄is gn̄alissimi.

Ad rationes añ oppositū. Ad pmā ne/gat̄ añs. ⁊ ad pbatōem d̄r q̄ bene arguit de rōne phisica. sz h̄ nō oportz de rōe logica sz sufficit q̄ illud a q̄ sumit̄ sit vnū ſm rōez ideo sepe dicūt ph̄i q̄ nō oportz q̄ vnitati generis logici corre/spōdeat vnitas generis natūe Nec ex h̄ sequit̄ q̄ ratio logica sit ficta sicut ratio chimere. quā/uis possit dici cassa ⁊ vana vt h̄z ph̄s in phe/mio de aīa. rōes logice casse ⁊ vane sunt oēs Ad secūdā d̄r q̄ assumptū illō ē verū vbi aliq̄d con/uenit cause ⁊ causato. si cōueniat cause vt causa est ⁊ causato vt causatū ē a tali causa sic q̄ cōue/niat causato p illā cām. mō p se esse nō cōuenit sb̄stantie corpee ſm q̄ dependet ab incorporea neq̄z p ip̄sam. ymmo sibi intrinsece p suā eēntiā cōuenit. ideo si comparent̄ substantie ad suum genus qd̄ ē sb̄stantia eque primo ɔuenit vtri/q̄z licet cōpando eas inter se pfectori mō reperia/tur in vna q̄z in alia sicut vna pfectiorē eēntiā habet q̄z alia. ¶ Ad terciam cōcedit̄ q̄ corrup/tibile ⁊ incorruptibile plus differunt q̄z genere nature. tamen bene cōueniunt in vna rōne genē/ris logici. Quarta ratio satis soluit̄ ex dictis

Querit͛ vtꝝ prima sb̄stantia sit ma/gis substantia q̄ȝ secūda. Arguit͛ ꝙ nō. sb̄/stantia eīm nō suscipit magis neqȝ minus. ergo vna substantia nō ē magis substantia q̄ȝ alia.

Secundo sic secunda substātia ē causa p̄/me ⁊ diffinit ip̄am. ergo ē magis substantia q̄ȝ p̄ma ymmo sb̄stātia vniūsalis q̄ secūda d̄r magis debet vocari p̄ma. In oppositū ē ph̄s.

Sciēdū p̄mo . ꝙ a philosopho p̄ma substātia sic diffinit͛. Prima substātia est que ꝓprie ⁊ p̄ncipaliter ⁊ maxime sb̄stare dicit͛. Et que neqȝ de sb̄iecto d̄r neqȝ in sb̄iecto ē. In hac diffinitione ponit͛ ꝓprie ad excludendū accn̄/tia. que ꝓprie sb̄stare nō dicunt͛. Et ponit͛ p̄ncipaliter ꝓpter substātias secūdas q̄bus nō conuenit p̄ncipaliter substare. sed ꝑ p̄mas. Deīn ponitur maxime. q̄ꝛ p̄ma substantia pluribus substat q̄ȝ q̄dcunqȝ aliud. ⁊ q̄cquid substaē dicitur ab ipsa substare habet. Per hoc aūt ꝙ ponitur que neqȝ in subiecto est denotatur ꝙ ē ens per se subsistens non habens suum esse ab alio neqȝ in alio in quo sit. Et dicit͛ etiā ꝙ neqȝ de sb̄iecto dicit͛ per q̄d denotat͛ ꝙ p̄ma substantia est substantia singularis in vltimo actu nature determinata. ideo non habet sub se aliquod inferius essentialiter de quo dicatur.

Sciēdū secūdo. ꝙ prima substātia in se duo habet scȝ ꝙ prima in substando ⁊ vltīa in essendo. ideo non potuit diffiniri affirmatiue per aliq̄d prius quod esset sibi causa ⁊ ratio substandi. quia est prima in substando. neqȝ etiā ꝑ aliquod posterius ipsa in quo esset aut subsisteret. q̄ꝛ ē vltima in essendo ideo diffinit͛ duplici negatione que tamen in duplici affir/tione fundat͛ vt determinatū ē

Sciēdū tercio. ꝙ non est idem dicere non dici de altero ⁊ non dici de subiecto. q̄ꝛ nō dici de subiecto ē nō dici ꝑ se de inferiori ⁊ hoc conuenit prime substantie. q̄ꝛ nō habet ꝑ se in/ferius. Sed nō dici de altero ē de nullo p̄dica/tione ordinata p̄dicari. ⁊ hoc etiā prime sub/stantie conuenit. q̄ꝛ nō ē in subiecto. ⁊ sic patet ꝙ a prima substantia nulla exit p̄dicatio neqȝ essentialis neqȝ accidētalis

Scienduȝ quarto ꝙ philosophꝰ exemplificat de prima substantia ꝑ indiuiduū va/gum ⁊ non determinatū. q̄ꝛ indiuiduū vagum nomine suo explicite designat naturā speciei. et quo ad hoc quodāmodo sortit͛ quandē ꝑpetuitatē. ideo quodāmodo cadere potest sub arte. Habet etiā indiuiduū vagum rōne illius designatōnis ⁊ etiā indeterminatōis signi vagi ali/quid de p̄dicatione speciei. hoc autem non conuenit indiuiduo determinato.

Sciendū quīto. ꝙ quia p̄mum d̄r ī ordine ad secundū. ideo sunt alique substantie q̄ dicuntur secunde. scȝ species de genere substantie et illarum specierum genera in quibus sunt ille que prime substantie dicunt͛. sicut conten/tum in cōmuni cōtinente siue sicut pars subiectiua in toto vniuersali.

Sciendū sexto. ꝙ ad ꝑfectam et com/pletā rōem substantie prime tria req̄runt͛. Pri/mū ē ꝙ ꝑfectū esse in natura habeat scȝ eē reale et in vltimo actu nature determinatū. ideo ꝑ se esse intentionale non sufficit ad fundandum rōnem prime substantie. hoc etiā esse non hn̄t genera neqȝ species s̄m ꝙ hm̄oi. Secundū est ꝙ in se subsistat actu ⁊ in se fundat quecunqȝ stȝ et hoc etiā non habent secūde substātie q̄ cū nō subsistāt in se fundant͛ in primis. Tercium est ꝙ alijs substandi ⁊ fundandi ad esse virtutem tribuat. ⁊ hoc modo secunde substantie v̄tutē substandi habent in primis.

Sciēdū septimo. ꝙ substantia non d̄r equaliter de prima ⁊ secunda. ideo non notifi/cat Aresto. substantiā in cōmuni ꝑ diffinitōeȝ sed ꝑ diuisionē que est diuisio analogi in sua analogata. Et istud debet intelligi accipiēdo sb̄/stantiam ꝓut ē ab actu substandi dicta. ⁊ hoc modo substantia singularis primo substantia dicit͛. ⁊ secūdo substantia vniuersalis. Si ve/ro acciperetur substātia in cōmuni ꝓut ē notio formalis eē rei siue q̄ddītatis aut essentie hoc modo vniuersalis substantia diceret͛ prima ⁊ singularis secunda. Si vero accipetur substā/tia sub rōe vniuersalis abstracti a rebus ipsis et consequentis esse rei. hoc modo indueret ra/tionē accn̄tis. sic igitur patet qualiter singula/ris substantia d̄r prima ⁊ vniūsalis secūda. et qualiter ecōtra vniūsalis potest dici prima et singularis secūda. ph̄s vero in textu notificat substantiam ꝑ actū sb̄standi. q̄ꝛ nature seu essē/tie reꝝ nobis innotescūt ꝑ suos effectꝰ ⁊ ꝑ suos actus. iō dicit ph̄s illi p̄mo cōuenire nomē sb̄/stātie cui p̄mo ꝯuenit actꝰ sb̄standi.

Conclusio. p̄ma. substātia est magis sb̄/stantia q̄ȝ secūda acciqiēdo substantiā ꝓut ab actu substandi ē dicta. Patet cōclusio. q̄ꝛ p̄ma substātia ꝓprie p̄mo p̄ncipaliter ⁊ maxime sb̄/stat. ⁊ ab ea habet actū substandi q̄cq̄d substat ergo cōclusio vera. Item ad ꝑfectā rōem substantie tria req̄runt͛ q̄ dicta sunt. sȝ ista tria substā/tie prime ꝓprie p̄ncipaliter ⁊ maxime ꝯueniūt.

ergo prima sb̄stātia ē magis sb̄a q̄ȝ scd̄a.

Ad rationes añ oppositū. ad p̄mā pa
tet ꝙ sb̄stātia si accipiat̄ put ē notio formalis
esse rei qd̄ est esse q̄dditatiuū ⁊ eēntiale siue ƀm
id qd̄ est sic nō suscipit magis neqȝ min⁹ cū hoc
tñ stat ꝙ actus substādi magis conueniat sub/
stantie singulari q̄ȝ vniūsali. Ad scd̄am cō
cedit̄ ꝙ causa in eo ꝙ causa prior ē suo effectu. ⁊
pars diffinitōis ƀm ꝙ hmōi ipo diffinito. nō
ita ē ꝙ actū substādi nō capit prima sb̄stantia
a scd̄a. neqȝ q̄ȝtum ad hoc p eā diffinit̄. ⁊ ideo
ƀm hoc substātie vniuersales nō sunt p̄ores ꝑ
ticularibus neqȝ causa eorūdem.

Queritur. vtrū nō existētibus primis
substantijs inpossibile sit aliqd̄ aliorū remanē

Arguit̄ p̄mo ꝙ nō. q2 destructo posteriori
nō oportȝ p̄us destrui. ǧ destructis primis sub
stantijs id ē singularib⁹ substātijs q̄ posterio/
res sunt vniūsalib⁹ ñ oportȝ vniūsales destrui

Scd̄o sic. si sic seq̄retur ꝙ destructis ꝑticu/
laribus hominibus hec āplius non esset vera
hō est animal cuius oppositū dictū ē Ter/
cio sic. secūda substātia nihil sue formalis eēn
tie accipit a prima. ymmo prime dat esse nomē
et rōem. ergo destructa p̄ma substātia nō opor/
tet scd̄am destrui. Quarto sic. q2 seq̄ret̄ ꝙ
loc⁹ ab inferiori ad supius teneret destructiue
qd̄ ē falsum. In oppositū ē ph̄s.

Sciendū primo ꝙ vniuersalia eē cō/
pletū in vltimo actu nature siue exñtie nō hñt
nisi in singularibus. Ex quo seq̄tur ꝙ scd̄e sub
stantie q̄ sunt genera ⁊ species nō exñtib⁹ p̄mis
q̄ singulares sunt in vltimo actu nature rema/
nere nō possunt. ⁊ q2 etiā om̄e accñs tam vniū
sale q̄ȝ ꝑticulare esse existētie habet in p̄ma sub/
stātia ⁊ ab ipsa. seq̄tur etiam ꝙ accidens nō ex/
istentibus primis substantijs impossibile est
remanere in vltimo actu nature. ⁊ q2 om̄e qd̄ ē
p̄ter p̄mā substantiā ē secūda substantia vl' ac
cidens ideo ipsis destructis nihil aliorū possi/
bile ē remanere.

Conclusio. nō existētib⁹ p̄mis substā
tijs impossibile ē aliqd̄ aliorū remanere in eē ꝯ
pleto ⁊ vltimo actu nature. licȝ bñ remaneant
ƀm esse q̄dditatiuū ⁊ intellectuale. Hec cōclu/
sio patet satis ex dictis. Probat̄ etiā a ph̄o q̄
ad p̄mā partē sic. q2 om̄ia vl' dicunt̄ de p̄mis
sb̄stantijs vl' in eis sunt. ergo destructis p̄mis
impossibile ē aliqd̄ aliorū remanere Assumptū
ꝓbat ph̄s. q2 omne qd̄ ē preter primā substā/
tiam ē secūda vl' accñs. si sit scd̄a substātia tūc
d2 de p̄ma tāq̄ȝ de subiecto ⁊ per se de inferiori

si sit accidēs tūc ē in p̄ma vt in subiecto id ē in
ente cōpleto ⁊ perfecto simpliciter qd̄ accidēti p̄
bet stabilimentū essendi de quo p̄dicatur accñs
denominatiue. ⁊ hec duo oñdit ph̄s per duas
cōsequētias. Prima ē q2 bene seq̄tur animal
de homine p̄dicatur. ergo de aliquo homine ꝑ
p̄mam regulā añp̄dicamētalē. qñ alterū de alte
ro p̄dicatur ⁊c̄. Secūda ē q2 bene sequit̄ color
ē in corpore. ergo om̄ia vl' dicūtur de primis sb̄
stantijs vl' in eis sunt. Secūdā ꝑtem ꝯclusio/
nis ꝓbāt rōes añ oppositū

Dubitatur. quō dr̄nt dici de subiecto
et esse in sb̄iecto. Rñdet̄ ꝙ dici de sb̄iecto ē p̄di/
cari de aliquo nomine ⁊ rōne. Sed eē in subiec
to ē p̄dicari de aliq̄bus noīe ⁊ nō rōe. sicut acci
dens cū in cōcreto significat̄ in plurib⁹ tñ eorū
q̄ sunt in sb̄iecto neqȝ nomē neqȝ rō p̄dicatur de
sb̄iecto. sicut cū accñs in abstracto significatur.

Et si arguat̄. loco nomis licet ponere diffi/
nitōem. ergo si accidēs in cōcreto p̄dicet̄ de sb̄ie
cto p̄dicabit̄ ƀm rōem. Rñdet̄ negando ꝯseq̄n
tiam. q2 p̄dicari ƀm rōem est rōem p̄dicati eē de
essentiali rōne subiecti ⁊ p̄dicari de ipso sicut ꝑs
diffinitionis de diffinito. vel sicut diffinitio.
Nō sic autē potest predicari diffinitio accñtis
de subiecto in quo est. Itē si q̄reret̄ vtrū vniuo
ce accipiat̄ subiectū cū d2 ꝙ scd̄e substātie dicū/
tur de subiecto. ⁊ ꝙ accñtia sūt in sb̄iecto Ex añ
dictis satis patet rñsio.

Querit̄ vtrū ille due consequentie p̄us
posite sint vere. Rñdet̄ ꝙ sic. ⁊ valēt ꝑ regulā
supra allegatā. Vñ si nullus ꝑticularis hō ac
tu existeret adhuc hec esset vera aliq̄s hō ē hō.
q2 species in quid de indiuiduis predicat̄. p̄di
catio aūt q̄dditatiā sicut ⁊ q̄dditas rei abstra/
hit ab eē exñtie qd̄ essentie rei accidit. ideo dicit
Porphiri⁹ ꝙ socrates sp̄ ē homo. Istas cōseq̄n
tias ꝓbat Aresto. q2 nisi prima sit bona oppo
situm cōsequētis staret cū añte. ergo aīal de ho/
mine p̄dicabit̄ Et silr̄ diceret̄ de scd̄a. ⁊ ideo di
cit sit philosoph⁹ aīal de hoīe p̄dicat̄. ergo de h̄
hoīe. Rursus color est in corpore ergo in aliq̄
corpore. nam si nō est in aliquo corpore nec eti
am in corpore est.

Dubitat̄: vtrū inter secūdas sb̄stātias
species sit magis substantia q̄ȝ genus Rñdet
ph̄s ꝙ sic. accipiēdo substantiam tm̄ vt d2 ab
actu substandi. Istud ꝓbat duplici rōe. Pri/
ma est q2 species est ꝓpinquior prime substan
tie ergo magis est substātia q̄ȝ genus. Assūptū
ꝓbat q2 ad q̄stionē factā per quid de prima

stantia cōuenientius respondem⁹ q̄ spēm q̄ȝ per genus ergo species ꝓpinquior est prime sub/stantie q̄ȝ genus. ⁊ cōsequētia patet. qꝛ in ana/logya illud qđ est ꝓpinquius primo magis re cipit nomen ⁊ rōeȝ cōis analogi. Scđa ratio ē quia species pluribus substat q̄ȝ genus. ergo ē magis substātia q̄ȝ genus.

Dubitaꝛ. quare sбstantia singularis dꝛ p̄ma substantia ⁊ spēs spēalissima secunda cū tn̄ genus illius spēi nō dꝛ tercia ⁊ genus illius generis quarta. ⁊ sic ascendēdo ad genera/lissimū qđ diceꝛ vltima substātia. Causa est qꝛ in genere substantie non est nisi duplex esse. scȝ esse existentie. ⁊ illud cui p̄mo cōuenit dꝛ prima substantia. ⁊ esse quidditatiuū ⁊ intellectuale quod est adhuc in ipsa. ⁊ est in potentia ad esse in vltimo actu nature. ⁊ in isto conueniūt oēs substantie vniuersales siue sint species siue ge/nera. Et q̄ȝuis in ea reperiatur confusum ꝯfu/sius ⁊ cōfusissimum. ista tamen non faciunt di uersos gradus in esse substantie ꝫm speciē dif/ferētes. quia qđlibet istoꝝ potentiale ē ad vnū quod est esse in vltimo actu nature. ideo cui cō petit tale esse diciꝛ secūda substātia. licet vna sit generalior altera.

Dubitaꝛ. vtꝝ inter spēs spēalissimas vna sit magis substātia q̄ȝ alia. Dicit textus q̄ nō. quia quelibet est equaliter propinqua suis indiuiduis. Similiter vna prima substantia nō ē magis substātia q̄ȝ alia cū hoc tn̄ stat q̄ v/na spēs ē ꝑfectior altera

Dubitatur. quare dūtaxat spēs ⁊ ge/nera de p̄dicamēto substātie dicuntur secunde substantie ⁊ non accidentia. Respondet phs q̄ duplex ē causa. Prima ē qꝛ genera ⁊ species de p̄dicamento substantie solum indicāt quid sit p̄ma sбstantia. ⁊ ꝫm rem ⁊ modū p̄dicantur in quid. alia aūt p̄dicabilia in quale p̄dicanꝛ đ ipsa prima sбstantia. ⁊ de suis inferioribus p̄/dicantur in q̄d solum ꝫm modum ⁊ non ꝫm rem. Ideo dicit philosophus in topicis q̄ si quis albedine posita colorem esse dicat q̄d ē eē dicit. ⁊ qualitatem significat. Alia causa ē q̄a genera ⁊ species sбstant accidentibus. licet secū dario. qꝛ aliq̄s homo ē grāmaticus ⁊ aliquis homo ē hō. ideo scđario dicim⁹ hoīem esse grā maticū. Et ex isto sequiꝛ q̄ differētia de p̄dica/mēto substantie quia in quale predicatur non diciꝛ ꝓprie scđa sбstantia

Ad rationes. añ oppositū iam satis. responsum ē. Prima em̄ probat q̄ vniūsales sбstantie q̄ȝtum ad esse q̄dditatiuū p̄ores sunt singularibus. ⁊ illo modo manent. Et ad ideȝ procedit secunda. qꝛ ad verificandā istam hō est animal non requiritur q̄ homo existat in vl timo actu nature. Similiter tercia ꝓbat q̄ se/cūda sбstantia non accipit esse existētie a p̄ma sed non probat quin accipiat esse exn̄tie in pri ma. Ad quartam negaꝛ consequentia quia arguendo ꝫm illum locum proceditur a parti cularibus sufficienter enumeratis ad suum to tum. Et si dicat aliq̄s q̄ licet secūde substantie nō remaneant in esse actualis essentie non seq̄ꝛ tamen quin remaneant simpliciter. Diciꝛ q̄ ta le esse scȝ eē exn̄tie est esse simpliciter. ⁊ omne ali ud esse ē eē ꝫm q̄d respectu ipsius. ideoq̄ȝ in ta/li eē nō remanent simpliciter sȝ solū ꝫm q̄d

Queriꝛ vtꝝ tres prime ꝓprietates sб stantie sint bene assignate. In quarum prima dꝛ. Commune est omni substantie in subiecto non eē. In secunda dꝛ. Inest autē secūdis sub stantijs ⁊ differentijs vniuoce predicari de pri mis. In tercia dꝛ. q̄ omnis prima substantia significat hoc aliq̄d Arguiꝛ primo contra primam. qꝛ chimera non est in subiecto ⁊ tam̄ non est substantia. Et similiter deus non ē in subiecto ⁊ non ē substantia. Etiam differentia de genere substantie non ē in subiecto. ⁊ tamen non diciꝛ substantia. ergo illa proprietas con uenit alijs a substantia. Secundo sic. secū de substantie sunt in primis. sed prima substā tia est subiectum omnium. ergo secūde substan tie sunt in subiecco. Similiter forma substan tialis ē in materia vt in subiecto. ergo illa ꝓpri etas nō conuenit omni substantie. Tercio sic propriū ē omni substantie in subiecto nō eē ergo male dꝛ q̄ cōmune ē. Quarto arguiꝛ contra secundā. qꝛ vniuoce predicari conueit generibus speciebus ⁊ differentijs aliorum p̄/dicamentorum a substantia. ergo vniuoce pre dicari non ē proprium substantie. Quin to arguitur contra terciam sic. qꝛ hoc album ē accidens ⁊ tamen significat hoc aliq̄d. ergo sig nificare hoc aliq̄d conuenit alijs a substātijs

In oppositū ē philosoph⁹ Primo videbi tur de prima propꝛietate. secūdo de alijs Quā tum ad primum.

Scienduȝ p̄mo. q̄ negatiō in prima ꝓprietate posita non est negatio extra genus en tis. sed est negatio infra ens fundata in primo modo essendi substantie q̄ est per se esse. Et ista propꝛietas debet intelligi sic. commune est om̄i substantie esse ⁊ non in subiecto esse.

Sciēdū secūdo. ꝙ hic nō accipit̃ sub/ stantia ꝑ omni eo qd̄ per se est quocūqȝ mō. sed accipit̃ substantia ꝑ omni ente finito habente quidditatē distantē ab esse qd̄ ꝑticipat. cui cō/ uenit ꝑ se eē ⁊ nō in sbiecto esse. ⁊ h̄ mō de⁹ nō est sbstātia. q₂ est ens infinitū. ⁊ est suū esse sed est supra sbstātiam isto mō acceptam

Sciēdū tercio. ꝙ vt habȝ textus hec ꝓ prietas alijs a sba scȝ drn̄tijs eius conuenit. ⁊ il lud est verū. scȝ ꝙ drn̄tie sint aliud a sbstātia ꝟm modū ⁊ nō ꝟm rem. sunt em̄ ꝟm rem sbstātie sȝ nō habent modū sbstantie. accipiēdo em̄ sbstā/ tiā vt est a sbstādo dicta bn̄ habent modū ac cidētis. q₂ ꝑdicāt̃ in quale.

Sciendū quarto ꝙ substantia secūda est in prima nō tn̄ vt accn̄tia in subiecto. q₂ se/ cūda substantia est ꝑncipiū essentiale ꝑme sub stantie. accn̄s vero est in subiecto vt in ente cō/ pleto ⁊ ꝑfecto qd̄ est ipi accn̄ti causa ⁊ occasio existēdi. ⁊ aduenit accidēs ipsi subiecto post e⁹ cōpletū esse ⁊ ꝑfectū. ⁊ sic equiuoce accipit̃ sbiec tū cū d₂ ꝙ secūda substātia d₂ de sbiecto ⁊ ꝙ ac/ cidēs ē in subiecto. Et ꝑ hec dicta soluunt̃ qt/ tuor instantie añ oppositū.

Sciendū quīto. ꝙ similiter forma sub stantialis nō est in materia vt accidens in sub/ iecto. vt satis notum est. Similiter licet ꝑtes i/ tegrales. aut etiaȝ partes essentiales sint in suo toto neqȝ habeāt nomē neqȝ rōnem ꝑtis nisi vt sunt in toto. q₂ ocul⁹ extract⁹ de corpore nō d₂ o culus nisi eq̄uoce. vt d₂ in scd̄o de anima. Non tamē sunt in toto eo mō quo accn̄s est in sbiec° vt satis notū est. ideo dicit ph̄s in textu. Non vos cōturbent sbaꝝ ꝑtes. q̄ ita sunt in toto q̄si in sbiecto sint. ne forte cogamur eas nō esse sub stantias cōfiteri. Et assignat causaȝ sic dicēs n̄ em̄ in sbiecto eē dicūt̃ q̄ tāqȝ ꝑtes sunt in aliq̄.

Sciendū sexto. ꝙ nihil ꝓhibȝ aliquid dici cōmune ⁊ ꝓpriū eidē diuͤsimode cōsidera to quēadmodū in ꝓposito. Si em̄ accipiatur substātia ꝟm suppositōem simplicē tūc ꝓpriuȝ est substātie in subiecto nō esse Sed si accipiat̃ substātia ꝟm suppositōem distributiuā tūc si/ bi cōmune est. sicut ꝓpriū est homini esse risibi le. ⁊ tn̄ cōmune ē omni homini/

Conclusio ꝑma. ꝓprietas substātie est bn̄ assignata. Hāc ꝓprietatē oñdit Arꝭ. de pri mis substātijs ꝑ diffinitōem eaꝝ. De scd̄is vͦo ꝓbat inductiue ⁊ syllogismo, vt patet in textu. et in summulis quo ōn̄so ꝓbata ē cōclusio. ⁊ h̄ de primo. Quantū ad secūdum pro decla/ ratione secunde ꝓprietatis.

Sciēdū ꝑmo. ꝙ in ꝓposito ꝑdicari v niuoce accipit̃ vt distinguit̃ cōtra equocā ⁊ de/ nominatiuā ꝑdicatōes. ⁊ ita ꝑdicari vniuoce ē ꝑdicari vno nomīe ⁊ vna rōne ita ꝙ rō ꝑdicati ꝑdicet̃ de subiecto vt diffinitio essentialis eius aut vt ꝑs diffinitōis eius. ⁊ sic notū est ꝙ acci/ dens de nulla substātia ꝑdicat̃ vniuoce. Et licȝ in ꝑdicamētis accn̄tiū supiora de inferiorib⁹ ꝑ dicant̃ vniuoce nō tn̄ vniuoce ꝑdicant̃ de ꝑma substantia. Et adhuc in ꝑdicamētis accn̄tiuȝ supiora de inferioribus suis nō ꝑdicant̃. ita ꝓ prie ⁊ ꝑfecte vniuoce sicut supiora substantie de inferioribus suis. quia nō habent ꝑfectas ra tiones sicut nec habent ꝑfectas essentias. sed ꝑ additamentum diffiniuntur. vt habetur septi mo metaphisice

Sciendum secūdo. ꝙ vniuoce ꝑdica/ ri nō conuenit omni substātie. q₂ nō cōuenit ꝑ me. nec soli substātie. q₂ cōuenit drn̄tijs sbstan tie q̄ non dicunt̃ substantie. ⁊ hoc debet intelli/ gi modo iam dicto.

Sciendū tercio. pro declaratōe tercie ꝓprietatis. ꝙ significare hoc aliq̄d soli substā tie cōuenit ⁊ nō omni. sed solū prime. Ratio ꝑ mi est. q₂ ad hoc ꝙ aliq̄d sit hoc aliq̄d req̄runt̃ duo. Primū ē ꝙ sit ens ꝑ se subsistēs. ⁊ hoc so li substantie ꝯuenit. Secūdū ē ꝙ sit ens cōple/ tum in natura ⁊ spē. ⁊ ob hoc anima rōnalis ex tra corpus licet ꝑ se subsistat. tn̄ nō est hoc ali/ q̄d nisi large accipiat̃ hoc aliquid scȝ ꝓ quocū qȝ ꝑ se subsistēte. Ratio secūdi ē. q₂ sola ꝑma substantia est simpliciter ens in vltimo actu na ture cōpletū in se ⁊ ꝑ se subsistens ⁊ nō secūda sb stantia. ergo prime substantie conuenit hoc ali quid significare.

Scienduȝ quarto ꝙ prima substantia ab alio habet ꝙ sit hoc ⁊ ab alio habet ꝙ sit ali/ q̄d. Est em̄ h̄ a collectōe indiuiduatiū accn̄tiū que eadem in alio reperiri nō possunt. Sed est aliq̄d a natura specifica a q̄ habet ꝙ nō ē q̄d al/ terius spēi vel ab indiuiduis q̄ nō sunt eiusdeȝ speciei. Un̄ d₂ aliq̄d quasi aliud quid. Et ido dicit Boetius in libro de ebdomadib⁹ ꝙ om/ ne qd̄ est ab alio habet ꝙ ē ens ⁊ ab alio habet ꝙ est h̄ ens. Nō tn̄ ē propter hec dicta intelligen/ dum ꝙ in substantijs separatis fiat indiuidu atio aut ꝙ dicat̃ substantia indiuiduata per col lectōem indiuiduantium eo mō quo in substā tijs materialibus.

Sciēdū quīto. ꝙ secūde substātie vidē tur hoc aliquid significare sub appellationis figura quod tamen non est simpliciter, verum quia illud significatur nomine secunde sub/

ſtantie nō ē vnum numero queadmodū illud qđ p nomē pme ſbſtantie ſignificaꝶ. immo qđ ſignificaꝶ p nomē ſecunde ſubſtātie de pluribꝰ numero differētibꝰ pdicaꝶ. ideo ſcđe ſube non ſignificāt hoc aliqđ. ſꝫ potius qle quid. Nec ē intelligēdū ꝙ ſcđa ſuba ſignificet quale qđ. eo mō q albū vl' aliqđ aliud ɔcretū de genere qli/ tatis. qꝛ tale ɔcretū ſolā qlitatē ſignificat. Se cūde vero ſbſtantie circa ſbam qualitatem deter mināt. qualitatem quidem eſſētialē non diſti ctam eēntialiter a ſba determinata per eam. ido ſecūde ſbſtantie nō ſolū ſignificāt illā qlitatem ſꝫ etiā ſignificāt ſbam determinatā p ipſā. ideo dicūtur ſignificare quale quid.

Sciendū ſexto. ꝙ p figuram appellatōis debet intelligi ſimil' figuratō nois ad rem ſignificandā ſcꝫ ad ſignificādū naturaꝫ in cōi acceptā ꝛ naturā indiuiduatā. qꝛ em̄ vna ꝛ ea dē ē natura ſm rē cōſiderata in cōi ꝛ in atho/ mo. i. in indiuiduo vt dicit damaſcenꝰ. iō vno noie ſignificari pt. ꝛ h̄ ē quod vocaꝶ figura ap pellatōis. i. ſimilis formatio ſeu figuratō nois quo ſignificaꝶ natura cōis indiuiduata. ꝛ pp ter hanc figuram appellatōis decipimur ſepe p fallatiā figure dictōis quale quid interpretan do hoc aliquid.

Cōclusio. ſcđa ꝛ tercia ꝓprietates ſub ſtantie ſunt bene aſſignate. Scđam pbat phs per inductōem. qꝛ genus noie ꝛ ratione predi/ catur de ſpē. g̃ de indiuiduis contētis ſub ſpe/ cie. Similiter ſpēs de indiuiduis pdicatur no mie ꝛ rōe. g̃ pdicatur vniuoce. g̃ ſbſtantie ꝛ dif ferētie eoꝝ predicanꝶ de pmis. Terciā ꝓpetatē pbat de pma ſbſtantia. quia illud quod ſigni/ ficatur p eam ē vnū numero ꝛ indiuiduum. g̃ ſignificat hoc aliquid. Cōſequentia tenet. qꝛ ge neraliter loquēdo conuenit cuilibet ſbſtantie p ticulari ſignificare hoc aliquid. ſꝫ ſignificare h̄ aliqđ eſt indiuiduū ꝛ vnū nūo. g̃ ꝛc. ꝛ hoc de ſecundo.. Rationes ante oppoſitum ſol/ uuntur ex dictis.

Querit. Utrū proprium ſit ſubſtantie nō habere contrariū. ꝛ etiā nō ſuſcipe magis et minus. Arguit pmo ɔ pmā ꝓprietateꝫ ſic. Ignis ɔ̄riatur aque. ꝛ aer terre. ꝛ tn̄ ſūt ſubſtā tie. ergo ſbſtantie ē aliqđ contrariū. Añcedens patꝫ. qꝛ omne qđ corrūpitur a ſuo ɔ̄rio corrū pitur. ſed ignis corrūpitur ab aqua. ꝛ aer a ter ra. ꝛ generaliter vnūqđqꝫ elemētū ab alio cor/ rūpit. ergo ꝛc. Scđo ſic. ɔ̄rietas in ꝓprijs ꝛ p ſe effectibus arguit ɔ̄rietatem in cauſis ꝓ/ prijs ꝛ p ſe. ſed calor ignis eſt p ſe ꝛ proprius effectus ignis. ꝛ tn̄ caliditas ignis ꝛ frigiditas aq̄ ɔ̄riantur. ergo ꝛ ſbſtātia ignis ꝛ ſbſtātia aq̄ ɔ̄riantur. ꝛ ſimiliter argueretur de terra ꝛ đ aere qꝛ humiditas aeris frigiditati terre ɔ̄riatur. ꝛ tamē ſūt ꝓprij effectus earū ſbſtantiarum Tercio ſic. in qlibet genere ē vna pma ɔ̄rietas. differētiarū diuidentiū aliqđ genꝰ. ergo in ſb ſtantia eſt contrarietas Deinde arguitur cō tra aliā ꝓpetatē ſic. Subſtantia generaꝶ ꝛ cor rūpitur. ergo intenditur ꝛ remittitur. Cōſequē tia patet quia generatō ꝛ corruptō ſūt mutatō nes. in omni aūt mutatōe eſt remiſſio eius qđ abijcitur. ꝛ intentō illius qđ intendiꝶ. g̃ ꝛc. Ultimo arguiꝶ. vna ſbſtantia miſcibil' eſt cum alia. vt patet de elemētis que miſcētur ad ɔſti/ tutōem mixti. ſed elemēta miſceri nō pn̄t ſine re miſſione aliqua. ergo alique ſubſtātie magis ꝛ minus ſuſcipiūt In oppoſitū ē phs in tex tu. Primo videbiꝶ de pma ꝓpetate. ſcđo de ſe/ cūda. Quātū ad pmum

Sciendum ꝓut ad ꝓpoſitū ſufficit cō trarietas tribus modis dicitur Uno mō ē idē qđ formalis diſtantia oppoſitarū differētiaꝝ aliqđ genus imediate diuidētiū in cuius ptā/ te ɔtineꝶ. ꝛ qđ ɔpatur ad ipaꝫ vt cōe ſbiectū. iō ipm genus nulli ipſarū differētiarum ɔ̄riatur Secūdo mō dicitur ɔ̄rietas diſtātia puatōis ꝛ habitus. que fieri habēt circa idem ſbiectum qđ vtriqꝫ ſbſtat. ideo neutri eorum ɔtrariatur Tercio dicitur ɔtrarietas paſſionū ꝛ paſſibi/ liū qualitatū ɔpleta ꝛ pfecta diſtantia q h̄nt fi eri circa idē ſbiectū viciſſim. ꝛ ab eodē mutuo ſe expellūt. ideo etiā contrariantur Primo mō ꝛ ſecundo mō large capitur ɔtrarietas. ꝛ tercio mō ꝓprie ſumitur. ꝛ ɔformiter ad hāc ꝓpeta tē de ɔ̄rietate ponēda eſt diſtinctō de ſba Sub ſtātia em̄ duobꝰ modis diciꝶ. vno mō dicitur ipa ſubſtātialis forma q ē determinatiua gene ris ad eē ſpēi ſm quē modū dr̄a diciꝶ ſba. ꝛ iſto mō ſbam accipiēdo vna ſba pmo mō ꝛ ſecūdo mō ɔtrarietatis ɔtrariaꝶ alteri. Alio mō diciꝶ ſubſtātia ꝓut ē a ſubſtādo dicta ſm quē mo/ dū ē cōe. ꝛ pmū ſbiectū oim alioꝝ. ꝛ hoc mō ac cipiēdo ſubam nl'lo mō ſibi ɔuenit habere ɔ̄ri um. ſꝫ ē ſbiectū oim ɔ̄rioꝝ. Unde cōtra rōeꝫ ſb iecti ē eē ꝛ dici ɔ̄rium alicui. qꝛ ɔtra rōem ſbie cti eſt in alio eē vt in ſbiecto. mō de rōe ɔ̄rioꝝ eſt fieri circa idē ſbiectum.

Cōclusio. ꝓprium eſt ſubſtantie a ſub/ ſtando dicte nullo mō habere cōtrarium Pro baꝶ. qꝛ illud qđ eſt ſbiectū oim ɔtrarioꝝ nul/ li pt eſſe ɔtrariū vt habetur pmo phiſicoꝝ. ſed ſubſtātia illo mō dicta eſt cōe ꝛ pmū ſbiectū om

Maxime substantie ppriū

nīū contrarioꝝ. ergo ⁊c̄. Hanc ꝯclusionē ꝓbat phūs inducēdo ꝑ oēs substantias siue fuerint prime siue scđe. Est tñ aduertēdū ꝙ illud non dicit̄ ꝓpriū substātie quarto mō. qꝛ etiā conuenit quātitati. cōuenit eñ ōni substātie. sed non nō soli. ⁊ hoc de primo. ¶ Quātū ad scđm.

Sciendum ꝙ vt vult Auicenna esse substātiale in indiuisibili ꝯsistit. qđ ꝓbat ex eo ꝙ eē substātiale ē primū. ergo simplicissimū ⁊ indiuisibile alias nō eēt ꝑmū. seqret̄ etiā ꝙ inter esse et nō esse simpliciter esset dare mediū qđ est incōueniēs vt satis patꝫ ex dictis.

Conclusio. ꝓpriū est substantie nō suscipere magis ⁊ minus. Probat̄. qꝛ eē substātie in indiuisibili ꝯsistit. ergo scđm ipsum nō pt̄ eē intensio ⁊ remissio. Item substātie nihil est cōtrariū. ergo nō intēdit̄ neqꝫ remittit̄. Probat̄ ꝯña. qꝛ intensio fit ꝑ sepatioēm ꝯtrarij a cōtrario. ⁊ ita nō habere cōtrariū est cā huius qđ nō est suscipere magis ⁊ minus Et iō posuit phūs illam ꝓprietatem ante istam. ⁊ hic debet capi cōtrarietas ꝓprie. Hāc ꝯclusioēꝫ ꝓbat phūs etiam inductioē. qꝛ vnus homo nō est magis hō alio: nec vnꝰ hō iā est magꝭ hō vno tpe ꝙ̄ alio. ⁊ ita de alijs ergo ⁊c̄. Est tñ adūtēdū ꝙ phs nō intēdit dicere ꝙ vna sbstātia put est a sbstādo dicta nō sit magis suba ꝙ̄ alia. qꝛ oppositum dixit prius. sed vult dicere ꝙ vnaqꝫ suba ꝺm hꝫ ipsum qđ est nō suscipit magꝭ neqꝫ minꝰ. hec tñ nō est ꝓpetas quarto mō. ꝫ magꝭ scđo mō.

¶ Ad rōnes ante oppositū. Ad primaꝫ dicitur. ꝙ elemēta ꝺm suas substātias nō ꝯtrariātur. sed ꝺm suas qualitates agūt ⁊ patiūtur adinuicē ⁊ ab inuicē corrūpūt̄ ¶ Ad scđaꝫ dꝛ ꝙ cōtrarietas in ꝓprijs ⁊ ꝑ se effectibus bene arguit cōtrarietatē ꝟtualem ꝺm ꝑmam ⁊ cōēm radicem cōtrarietatis q̄ ē excellētia ⁊ defectꝰ in ꝓprijs ⁊ ꝑ se causis. sed nō opꝫ ꝙ in causis sit cōtrarietas formalis seu completa. ⁊ hꝫ maxie qñ ille cause per se eq̄uoce sunt vt in ꝓposito. Non oportꝫ. etiā ꝙ tāta sit diuersitas in caus̄ quāta repitur in effectibus. ymmo qñqꝫ in effectibus plura formaliter distincta cadē repiūt̄ in causa ¶ Tercia rō bñ ꝓbat ꝙ accipiēdo subam primo mō ⁊ sil'r ꝯtrarietatē. in substātia est ꝯtrarietas. ¶ Ad quartā dꝛ ꝙ generatio ⁊ corruptio pñt capi dupl'r. Vno mō ꝺm suas ꝓpas rōnes ꝺm q̄s ab alijs motibꝰ distinguūt̄ ⁊ hoc modo sunt mutatioēs instātanee ⁊ nō successiue ⁊ reductiue sunt in predicamento sube. nec oportꝫ illđ qđ generat̄ hoc mō intēdi ⁊ remitti neqꝫ qđ corrūpitur Alio mō pñt capi ꝺm ꝙ per mixte sunt alteratiōi preuie. ⁊ hoc mō sunt mutatioēs successiue ⁊ intrinsece terminātur ad q̄litatē ⁊ nō ad subam. ⁊ nō distinguūt̄ essentialiter ab alteratioē. ⁊ sic in generatioē ⁊ corruptioē est intensio ⁊ remissio ꝺm qualitates ⁊ non ꝺm substātias. ¶ Ad vltimā dꝛ ꝙ elemēta miscentur nō formal'r sed virtual'r. ⁊ sic hec mixtio fit per alteratioēm que est ꝺm qualitates elementorū ⁊ nō ꝺm suas substātias. neqꝫ est corruptio ipsoꝝ nisi ꝺm quid ꝙ̄uis sue forme sbales formaliter abijciant̄ ꝺm aliq̄s. ꝺm tñ alios forme substātiales manēt sub esse remisso

¶ Queritur vtrum sit maxime propriuꝫ sube cū sit vna ⁊ eadē numero ꝺm sui mutationē esse susceptibilē ꝯtrarioꝝ. ¶ Arguit̄ ꝙ non qꝛ forma substantialis est substantia ⁊ tamen nō suscipit cōtraria ꝺm sui mutatioēm. ergo illa ꝓpetas nō est bene data ¶ Scđo sic arguit̄. intelligentie ⁊ alia corpora celestia sunt substātie ⁊ tñ nō suscipiūt cōtraria. ¶ Tercio sic. superficies eadē in numero est susceptibilis ꝯtrariorū puta albedinis ⁊ nigredinis. sil'r eadem orō ⁊ eadem opinio est susceptibilis veritatis ⁊ falsitatis. hec autem non sunt substātie. ergo conuenit alijs a substantia. ¶ In oppositum est phūs in textu.

Sciendum ꝙ illud quod in se ꝑfectū nō est neqꝫ subsistens alteri nō pt̄ dare esse neqꝫ substare. ideo substātie cōuenit ꝙ posset accidētibus substare ex eo ꝙ ipsa est subiectū qđ ē ens in se ꝑfectū ⁊ ꝯpletū. ⁊ qꝛ illud primo ꝯueit prime substātie ⁊ scđo scđe ꝺm ꝙ est in ꝑma. ideo etiam substare accidētibus primo ꝯuenit prie substātie ⁊ secūdario scđe. ex quo sequit̄ ꝙ suscipere ꝯtraria ꝺm sui mutatioēm primo conueit ipsi prime substātie etiā primo ⁊ ꝑ se mutari. ⁊ secundario conuenit ipsi secūde substantie. ꝺm etiam ꝙ secūda substātia mutari generari ⁊ corrūpi dicitur ex consequēti. Sic ergo ptꝫ ꝙ hec ꝓprietas conuenit prime substantie ⁊ scđe ⁊ sic conuenit omni sube licet nō equalit̄ vt iam dictū est. Est tñ hic aduertēdū ꝙ licet actu suscipere contraria ⁊ actu mutari de ꝯtrario in cōtrariū primo ꝯuenit ipsi prime substātie et solū ex ꝯñti secūde quia actus ⁊ oꝑatioēs sunt singularium ⁊ suppositorum tamen susceptibilitas ⁊ mutabilitas id est aptitudo ad suscipere contraria ⁊ mutari de vno in alterum primo conuenit secunde substantie ⁊ per secundam ꝯuenit prime. sicut esse incorruptibile per se conuenit homini licet actu corrūpi prio ꝯuenit alicui homini ꝑticulari. sicut coloꝛ in cōi est per

se visibilis. actu tm̄ nō videt nisi aliq̄s pticularis color. ⁊ ita aptitudo ad agere vl' pati inseq̄tur naturā vniuersalē. s3 actu agere ⁊ pati p̄mo insūnt singularibus.

Cōclusio. Maxime ꝓpriū ē substantie a sb̄stādo dicte cū sit vna ⁊ eadē manēs nūo f̄m sui mutatōꝫ esse susceptibilē ꝯtrarioꝝ. Probatur. qꝛ conuenit om̄i sb̄stantie vt patuit. et soli substātie vt ostēdit ph̄us ꝑ inductōem. qꝛ in nullo alioꝝ predicamētoꝝ repitur aliq̄d q̄d vnū ⁊ idē numero ꝑmanēs cōtraria suscipiat f̄m sui mutatōem. sicut vnus ⁊ idē numero color nō p̄t eē albus ⁊ niger. neq3 vna ⁊ eadē actō in numero p̄t eē praua. ⁊ deinde studiosa. Reperit' aūt bene ꝙ in sb̄stantia vnū ⁊ idē nūo permanēs ꝯtraria suscipat f̄m sui mutationē. sic vnus ⁊ idē homo aliquādo est albus. ⁊ aliq̄n niger. aliq̄n calidus. aliq̄n frigid'. ⁊ sic de alijs ḡ ista ꝓprietas maxime ꝓpria ē sb̄stantie. Est tm̄ hic aduertēdū vt volūt aliqui ꝙ maxime in dicta ꝓprietate tenetur noīaliter ⁊ determīat illā dictōem substātie. ita vt sit sensus maxie sb̄stantie. i. p̄me sub̄e ꝓpriū est. s3 Albertus exponit maxie aduerbialiter referēs h̄ ꝑ modū determinatōis ad ꝓpriū. vt sit sēsus maxime ꝓpriu3. i. ꝓprie ꝓpriū ē. volēs ꝙ hec ꝓp̄etas ꝯueniat tā p̄me sb̄stantie q3 secūde. ⁊ hec expositio est f̄m intentōnem ph̄i.

Ad rationes ante oppositum Ad p̄mā d̄r ꝙ forma sb̄alis nō ponitur in genere sb̄e neq3 etiā materia. s3 solū reductiue ꝑ modū p̄ncipij. Accipit' aūt sb̄a in ista ꝓprietate vt ē ab actu substādi dicta. s3 hoc mō forma substantialis nō dicitur substantia s3 totū cōpositū. ergo nō valet ꝯn̄a. ¶ Ad scd̄am d̄r ꝙ intelligētie f̄m naturā accepte nō repugnat mutabilitas de bono in malū. Unde de facto ia3 euenit ꝙ alique mutate sunt de bono in malū. S3 ꝙ alique ꝑmanētes sunt in bono hoc ē ex confirmatione diuina. ⁊ ꝙ sint alique ꝑmanentes in malo h̄ est ex obstinatione. ⁊ hoc sc3 de itelligētijs sic dicebat Plato in thimeo. O dij deorum q̄rū opifex p̄rq3 ego sū. nat'a q̄ de vra est mutabiles volūtate āt mea sic ꝑmanebitis. Et ad hoc q̄d dicebatur de corꝑe celesti respondetur ꝙ in celo repiuntur sex differētie positionū adinuice3 ꝯrie. ⁊ ex natura rei distincte. ex quarū distinctōe ⁊ ꝯrietate vt dicit Auerroys originat' oīs alia ꝯrietas in istis inferioribus. ⁊ ip̄m corp' celeste de vna istarū differētiarū in aliam mutatur vt de dextro in sinistrū. de ante in retro. nec ex h̄ sequit' ꝙ sit corruptibile. qꝛ motus local' de ꝑ se nihil abijcit de sb̄a rei neq3 de substātialib' ꝑfectionibus aut dispositōibus substātialib' rei. ¶ Ad terciā q̄ arguebat de sup̄ficie d̄o3 ē ꝙ subiectū ad accn̄s repitur habere triplicē habitudinē. s. potentie ad actū. habitudinē cause ad causatū. ⁊ habitudinē p̄bentis stabilimētū eēndi. duas p̄mas habitudines bene p̄t habē vnū accn̄s ad aliū. s3 tciā hitudinē ꝑ se h̄re n̄ p̄t vnū accidēs ad aliud. iō nō potest habere perfectā ⁊ ꝯpletam rationem subiecti. ⁊ sic sup̄ficies nō ē illud q̄d substat albedini. neq3 ē illud q̄d mutatur de vno in alterū. s3 bn̄ ē illud mediāte q̄ subiectū q̄d ē substātia substat albedini et nigredini. ¶ Ad aliā instātiā que fiebat de opinione ⁊ orōe. D̄om ē ꝙ veritas ⁊ falsitas sunt in re sicut in causa. ⁊ sūt in intellectu ꝯponente ⁊ diuidente vt in subiecto ꝯgnoscēte ⁊ in oratione vt in signo. ⁊ ideo eadem oratio in numero. ⁊ etiā eadē opinio re mutata dicitur vera ⁊ falsa sine mutatōe opiniōis vl' orōis. Ex q̄ sequitur ꝙ orō ⁊ sil'r opinio ꝓprie loquēdo nō d̄nt dici susceptibiles veri ⁊ falsi. cū vna ⁊ eadē orō numero dicat' vera ⁊ falsa sine sui mutatōe. alias em̄ seq̄retur ꝙ duo ꝯtraria possunt simul recipi in vno ⁊ eodē numero tanq3 in sb̄iecto sine ipsius mutatōe q̄d ē impossibile. iō bene dicit textus ꝙ ab eo ꝙ res ē vl' non ē orō dicit' vera vl' falsa. ⁊ nō ex eo ꝙ ipsa orō sit susceptibilis ꝯtrarioꝝ. ⁊ ita orō dicitur aliq̄n suscipere veritatē vl' falsitatē. ⁊ q̄n dicitur ꝙ substātia suscipit ꝯria. ibi equiuoce accipit' suscipe cōtraria. sicut equiuoce accipit' cū dicitur ꝙ vrina ē susceptibilis sanitatis. ⁊ corpus aīalis ē susceptiuū sanitatis. Nā corpus tanq3 subiectum ⁊ vrina tāq3 signum.

¶ **Queritur. vtrum quātitas a logico conueniēter ꝑus diuisione q3 diffinitōe notificet'.**

¶ Arguit' ꝙ sic. qꝛ q̄titas ē gen' ḡnalissimu3 vniuoce dictū de suis sp̄ebus. s3 in vniuocis diffinitō p̄cedit diuisionē. ḡ q̄titas a logico ꝯueniētius diffinitōe q3 diuisiōe notificari h3. Secūdo sic. q̄litas a logico diffinit'. ḡ a simili q̄titas d3 ab eo diffiniri. ¶ Tercio sic. ph̄s in q̄nto metaphisice diffinit quantū dicēs. Quātum ē quod ē per se diuisibile in ea que sunt q̄rū quodlibet natum ē eē aliq̄ vna natura. ergo vt videt' q̄titas debet diffiniri. ¶ In oppositū ē ph̄us in littera.

Sciendum primo ꝙ determinādo de predicamētis accn̄tium ph̄us p̄us agit de q̄titate. qꝛ q̄titas int' cetera accn̄tia sub̄e materiali imediati' adheret. q̄d oñdit Albert' triplici ratōe. Prima ē. qꝛ materia solū ē potētia diui

Quātitatis aliud ... aliud distin

ſibilis.actu tñ diuidit̾ ꝑ q̄ꝫtitatē. Cū ergo omnes forme materiales numerētur ⁊ diuidātur per materie diuiſionē ſequit̾ ꝙ q̄ꝫtitas inter cetera accidētia materialia īmediatius ſubſtātie materiali inheret. Secūda ē quia ſbſtātia material̾ motui ⁊ mutatiōi nō ſubijcit̾ niſi mediā te quātitate.q̄ꝛ vt habet̾ ſexto phiſicoꝝ.nihil mouetur niſi quātū.ergo quantitas in ſbiecto ꝑcedit oēm formā ꝑ motū acq̇ſibilē. Tercia ē q̄ꝛ nō ſūt niſi duo genera accn̄tiū abſolutoꝝ ſcꝫ q̄litas ⁊ q̄ꝫtitas.ſꝫ oēs qualitates materiales neccārio p̄ſupponūt q̄ntitatē.ideo inter oīa accn̄tia materialia q̄ꝫtitas p̄mo ineē ſbe. q̄re de ipſa p̄mo determiat ph̄s

Sciendū ſecūdo.ꝙ licet quātitas ſm ſuū eſſe formale ⁊ q̇dditatiuū ꝯſiderata.i.ꝑ cōparatōem ad ſua inferiora.vt notio toti⁹ eē formalis ipſoꝝ de ipſis vniuoce dicat̾.q̄ꝛ tñ logicus ꝯſiderat q̄ntitatē ſub rōe mēſure q̄ nō ꝯuenit eodē mō ꝯtinuo ⁊ diſcreto neqꝫ eq̄liter.idō logicus nō diffinit q̄ꝫtitatē ſed eā notificat per duas diuiſiōes.quarū p̄ma ē. Quntitat̾ aliud ꝯtinuū aliud diſcretū. vt clare pꝫ in exēplis textus.alia eſt. Quātitatis aliud ē ex ꝑtibus poſitionē adinuicē habētibus.aliud ꝟo ex nō habētibus poſitōem.exēplum p̄mi. vt linea ſupficies corpus ⁊ loc⁹.exēplū ſcd̄i. vt tēpus numer⁹ ⁊ oratōes. Vñ ad poſitōem ꝑtiū alicui⁹ q̄ntitatis in ſuo toto nō ſufficit ordo iparū ſm prius ⁊ poſterius.ſꝫ cū hoc req̇rit̾ ſitus qui in ꝑtibus numeri nō repit̾. Tercio.requirit̾ ꝑmanētia ꝑtium que ꝑtibus orōis ⁊ tp̄is nō ꝯpetit.et ſic tria req̇runt̾ ad hoc ꝙ quātitas aliquā poſitōem habeat in ſuis ꝑtibus. Si vero q̄rat̾ q̄re hic logicus q̄ꝫtitatē ſub rōe mēſure conſiderat cum tñ ſub tali ꝯſidrratōe ꝯſiderata nō dicat̾. vniuoce de ꝯtinuo ⁊ diſcreto. Cauſa ē.q̄ꝛ accidens magis dicit̾ entis diſpoſitō menſura vl̾ aliq̄ alia habitudo q̄ꝫ debeat dici ens ꝑpter imꝑfectōem ſue nature. Accn̄s vero nō p̄t perfecte notificari iſta de cā niſi ꝑ habitudinē ad ſbſtātiā. Et ideo ph̄us q̄ꝫtitatem notificat in ordie ad ſubſtantiā.id ē ꝑ ꝓpriū modū inherēdi q̄ꝫtitatis ipi ſubſtātie ſub q̄ mō ineſſēdi ſeu inherēdi fundat̾ ꝓprius modus denominādi ⁊ p̄dicandi.ſ.q̄ntitatis de ſubiecto. Et q̄ꝛ modus ineſſēdi ſeu inherēdi q̄ꝫtitatis ſbſtātie ē inēē ꝑ modū menſure.ideo ph̄us hic q̄ntitatē ꝯſiderat ⁊ notificat ſub rōe menſure.

Cōcluſio.quantitas a logico cōueniētius diuiſiōe q̄ꝫ diffinitōe notificat̾. ⁊ vt eā ꝯſiderat diffiniri nō pōt. Probat̾ ꝯcluſio,q̄ꝛ q̄ntitas a logico ꝯſiderat̾ ſub rōe mēſure.ſed ratō mēſure nō ꝯuenit eq̄liter ꝯtinuo ⁊ diſcreto.g̊ ſb tali rōe diffiniri nō pōt

Dubitatur quare in diuiſione quātitatis ponit̾ aliud ⁊ nō alterū. Dicit̾ ꝙ hoc ē ad denotādū diuerſitatē eēn̄tialē.⁊ nō ſolū accn̄talē inter ꝯtinuū ⁊ diſcretum. Et dicit̾ aliud in neutro genere.q̄ꝛ ꝯtinuū ⁊ diſcretū ſūt genera ſubalterna.⁊ nō ſpēs ſpēaliſſime.ob hoc in diuiſione ſubintelligitur genus.

Dubitatur Vtrū cōtinuitas ⁊ diſcretio debeāt dici q̄ntitates Reſpōdet̾ ꝙ nō.q̄ꝛ vt abſtracte deſignātur dicunt̾ mag̾ q̄litates q̄ntitatē ipam ꝯtrahētes ad diuerſas naturas ſm ſpēm a q̇bus q̄litatibus ſumūt̾ differētie gen⁹ quātitatis diuidētes.

Dubitatur. quare ph̄s diuidēs quātitatē ꝑponit ꝯtinuū diſcreto. ⁊ tñ determinādo de ipis tenꝫ ordinē euerſū. Reſpondet̾ ꝙ cauſa ē ad denotādum ꝙ licꝫ ꝯtinuū ⁊ diſcretū ſi cōparent̾ ad ſuū genus coeq̄ ſub eo contineant̾ tñ ſi ꝯparent̾ inter ſe in eis repitur duplex ordo.q̄ꝛ ſm rōem diſcretū ē p̄us ꝯtinuo.q̄ꝛ p̄ncipiū diſcreti qd̄ ē vnitas ſimplici⁹ ē ſm rōeꝫ p̄ncipio ꝯtinui qd̄ ē pūctus.nā rō vnitatis in ſola indiuiſibilitate ꝯſtituit̾.pūct⁹ vero ſupra indiuiſibilitatē addit poſitōem in ꝯtinuo. ⁊ q̇a vnitas ſm rōem ſimplicior ē.ideo ꝑ ꝯſeq̄ns eſt prior.q̄ꝛ habet̾ in ꝓhemio metaphiſice ſimpliciora ſūt priora.ex additōe dictis. Hac eē de cā rō menſure ſm rōem p̄us ꝯuenit diſcreto q̄ꝫ ꝯtinuo.q̄ꝛ mēſurare aliq̇d nihil aliud ē q̄ꝫ notificare q̄ntitatē ipius ignotā ꝑ aliā q̄ntitatem magis notā.⁊ ſic rō menſure prius cōuenit illi quod ſm rōem prius ⁊ notius ē.⁊ inde ē ꝙ mlta q̄ ꝯtinua ſūt realiter ſub rōe diſcreti mēſurātur.⁊ etiā multa ꝯtinua a ſpeciebus numeri denominātur. vt bipedale. Sed ſi continuum ⁊ diſcretū ſm eē ꝯſiderant̾.tunc cōtinuū prius ē diſcreto nā diſcretū ex diuiſione ꝯtinui cauſat̾ ⁊ ita pꝫ q̄liter ꝯtinuū vno mō prius ē diſcreto ⁊ alio mō poſterius.pꝫ etiam quare rō menſure p̄us conuenit diſcreto q̄ꝫ ꝯtinuo.q̄ꝛ ꝓceſſus diuiſiuus ꝓportionatur materie.⁊ ꝓceſſus diffinitiuus forme.⁊ materia ſm eſſe ꝑcedit formā forma vero ſm eē poſterior eſt materia.ſꝫ ſm rōem eſt prior ipſa.idō in ꝓceſſu diuiſiuo quantitatis p̄us notificat ph̄s cōtinuū q̄ꝫ diſcretū ⁊ tñ in ꝓceſſu diffinitiuo p̄us notificat diſcretum q̄ꝫ continuum

Ad rationes ante oppoſitū.p̄ma ſoluta eſt. Ad ſcd̄am negat̾ ꝯn̄a.q̄ꝛ omniū q̄litatum ē vnus mod⁹ denominādi ſubam q̄ ſatis

[35]

notius est. sz nō est vnus oīm quātitatū. qꝛ cō tinua quantitas denominat sbstātiā quātam. discreta vero quotā. Ad terciā negatur cōsequētia. qꝛ metaphisicus nō ꝯsiderat q̄ntitatē sb rōe mēsure. sz vt ē quedā ps entis. iō potuit diffinire quātum

Querit. Utrū numerus ꝛ oratio sunt spēs q̄ntitatis discrete. Arguit p̄mo ꝙ numerus nō sit quātitas. qꝛ ex nō quātis nō pt fieri quātū. sz numerus ꝯstituit ex vnitatibꝰ que nō sūt quāte. ğ numerus nō est quātitas. Scdo sic. spēs positiua ex p̄uationibus nō pt ꝯstitui. sz numerus ꝯstituit ex vnitatibꝰ quaꝝ tota rō in p̄uatione diuisionis ꝯsistit. ğ nūerꝰ nō ē spēs quātitatꝫ. igit neqꝫ quātitas. Tercio sic. ꝙ orō nō sit quantitas. qꝛ orō est vox. ꝛ vox est qualitas. ğ orō est qualitas. Quarto sic. orō mēsurat sillaba breui ꝛ lōga. sz breue ꝛ lōgū sūt passiones ꝯtinui. ğ orō ē quantitas ꝯtinua ꝛ nō discreta. In oppositum ē phus in textu. P̄rio videbit de nūo. ꝛ scdo de orōe. Quātū ad p̄mū ponit.

Cōclusio. Numerus est quantitas discreta. ꝙ sit q̄ntitas ꝓbat. qꝛ illud est quātitas q̄ mēsurāte formalit reddit ꝛ certificat q̄ztitas aliquoꝝ vl' alicuius. sz numerꝰ est hmōi. ergo ꝛc. Maior pꝫ. qꝛ rō mensure ē rō quantitatis Minor ꝓbat. qꝛ numero denario accipit ꝛ certificat numerus decem hoīm decē canum. ꝛ sic de alijs. ꝛ ita denarius nūerus ē formalis nūs quo plura numerari pñt. Item pꝫ scdo sic. omne p se diuisibile in ea que insūt quoꝝ quodlibet natū ē eē vna natura est quātitas. nūerus ē hmōi ğ numerus ē quātitas. Maior pꝫ p diffinitōem quāti. Patꝫ etiā ex alio. qꝛ esse diuisibile p se ē ꝓpria passio quātitatis. Minor ꝓbat sic. qꝛ oē ꝯpositū per se ē diuisibile in ea ex q̄bus ꝯponit. sz omnis numerus ꝯponitur ex vnitatibus. ğ omīs numerus est diuisibil' in vnitates quarū q̄libet ē nata eē vna natūa. Sz p declaratōe alterius. s. ꝙ sit discreta q̄ntitas ē aduertēdū ꝙ ꝯtinuū ē nobis notius q̄ꝫ discretū. iō p negatōem ꝯtinuitatis supposito ꝙ nūerus ē q̄ntitas in textu ꝓbat ꝙ ē q̄ntitas discreta arguēdo sic. ptes nūi nō copulāt ad aliquē terminū cōem qui sit finis ptis p̄cedentꝫ ꝛ p̄ncipiū sequētis. sz sp manēt adinuicē discrete ꝛ sepate. ğ numerus est quātitas discreta Assūptu ꝓbat phus exēplariter ꝛ inductiōe. non enī q̄nqꝫ ꝛ quiqꝫ copulāt ad aliquē terminū cōem in denario. neqꝫ tria ꝛ septē. neqꝫ etiā ptes alterius nūi. sz sp manēt ab inuicē discrete ꝛ sepate ꝛ ita dōm ē de ptibus cuiuscunqꝫ alterius numeri. ğ nūs ē quantitas discreta. Si vero queratur ex quo ptes numeri sūt discrete ꝛ abinuicē sepate a q̄ accipit nūs spēm ꝛ vnitatē. Rñr ꝙ spēm ꝛ vnitatē accipit ab vltīa vnitate nō absolute ꝛ in se accepta. sz ꝓut ē finis aggregatōnis vnitatū p̄cedētiū ordinate in vna forma nūeri

Sciendum ꝙ si in numero denario vltima vnitas materialiter acciperet. s. fm illō qd̄ est absolute fm h̄ illa vnitas eēt pars materialis ternarij. ꝛ hoc mō etiā possꝫ esse ps materialis cuiuscūqꝫ alterius numeri. qꝛ hoc mō est in potētia ad recipiēdū additōem cuiuscūqꝫ alterius numeri. Sz si illa vltima vnitas formaliter accipiatur. s. sub rōe vltimi. i. finis ꝛ termini aggregatōis vnitatū p̄cedēciū ordinate ad ipam. h̄ mō ipsa est forma numeri ternarij neqꝫ vt sic est in potētia ad hoc ꝙ recipiat additōeꝫ alterius vnitatis. neqꝫ etiā est ps alterius nūeri. Et sic p̄mo pꝫ qualiter numerꝰ ab vltīa vnitate capit spēm ꝛ vnitatē. Ptꝫ etiā scdo q̄uo duo numeri ab īuicē nō solū material'r. immo etiā formalit ꝛ specifice drñt. ob h̄ dt phs quīto metaphisice. ꝙ bis tria nō sūt sex. sz semel sex sūt sex. ꝛ hoc est verū formaliter loq̄ndo. quia alia est forma ternarij ꝛ senarij. Patꝫ etiā tercio ꝙ quāq̄ꝫ in numero ptes sint discrete ab inuicē tn̄ ibi ē vnitas aggregatōis pluriū vnitatū ad vltimā que ē terminꝰ illius aggregatōis ꝛ ordinis. Et quēadmodū dictū est de specie ꝛ vnitate numeri. ꝯsil'r dicēdum ē de orōne. ꝓut stat sb aggregatōe sonoꝝ ꝛ vocis ꝓlatōe Aggregatio em sonoꝝ. lrarum. sillabarū. dictionum ordinata ad aliqd̄ vnū vltimū totā ꝯplens cōgregatōem sic ordinataꝫ dicitur orō vna. ꝛ sic orō capit spēm ꝛ vnitatem ab vltimo indiuisibili ꝓlatōis vocis accepto ꝓut est finis ꝛ terminus aggregatōis idiuisibiliū alioꝝ ꝓlatōis vocis ordiate ad ipm. Quātū ad scdm

Cōclusio. talis orō est quātitas discreta. ꝛ ibi accipit orō ꝓ ea q̄ est in voce ꝓlata. vt hꝫ textus sic dicens. Dico aūt orōnem cū voce ꝓlatam ꝙ sit quātitas. textus ꝓbat. qꝛ oē qd̄ ē p se mēsurabile est quātum. sz orō cū voce ꝓlata p se mēsurat sillaba breui ꝛ longa. ergo est quātitas. Sz ꝙ sit discreta ꝓbat textus sic de numero. qꝛ in orōe nō ē aliq̄s terminus cōis ad quē ptes eius copulent. sz manēt ab inuicē discrete ꝛ sepate. s. lre in sillaba. ꝛ sillabe in dictiōe. ꝛ dictōes in orōne. nec inter ptes orōnis ē alia vnitas q̄ꝫ vnitas ordinis ꝛ aggregatōnis plurium indiuisibilium ad aliquod vnum. ꝛ ē vltimū qd̄ est terminꝰ ordis aggregatōis Si vero q̄rat. q̄uo drñt orō ꝛ numerꝰ. Rñdet Alber

tus ꝙ sic differūt. qꝛ numerus causat̃ ex vnius ⁊ eiusdē indiuisibilis reiteratōe. s. vnitatis cuius reiteratō facit aggregatōem ordinatā q̄ dicit̃ numerus. sꝫ orō non sic causat̃ ex reiteratione eiusdē indiuisibilis. sꝫ causat̃ ex ordine lr̃arum in sillaba. ⁊ sillabarū in dictōe. ⁊ dictionū in orōe. inter que sola lr̃a indiuisibilis est Alia differētia etiā solet assignari. qꝛ numerus causat̃ ex diuisione ꝯtinui ꝑmanētis. ob hoc indiuisibilia ex quoꝝ aggregatōe ordinata causat̃ numerus sil' ꝑmanēt. Sꝫ orō causat̃ ex diuisione ꝯtinui sucessiui. s. tp̄is seu more mēsurantis ꝓlationē vocis. iō indiuisibilia ex q̄ꝝ aggregatione ordinata fit orō nō siml' ꝑmanēt et ex hac differētia sumit̃ cā prime. qꝛ indiuisibilia ex quoꝝ aggregatōe ordinata fit orō nō siml' ꝑmanēt. iō in orōe nō p̄t fieri reiteratio vnius et eiusdē indiuisibil'. ideo hꝫ textus. qđ semel dictū ē non p̄t amplius reiterari.

Ad rationes ante oppositum Ad p̄mā dicit̃ ꝙ licꝫ vnitas nō sit actu quātitas. est tñ in potētia. qꝛ est in potētia ad receptōem additōis alterius vnitatis ex quoꝝ aggregatione ordinata ꝯstituitur nūs. ⁊ sic vnitas nō est numerus actu. sꝫ in potētia. Ad secūdam dicitur ꝙ vnitas nō solū dicit negatōeꝫ diuisiōis immo dicit aliquod positiuū in quo ē talis negatō. ideo đr vnum ens indiuisū. Sed qꝛ simplicia nō cognoscimus nisi ꝑ composita ⁊ indiuisibilia ꝑ negatōem diuisiōis. iō vnitas lꝫ q̄ntum ad materiale suū sit quid positiuū. est em̄ ꝑs ꝯtinui accepte ꝑ diuisionē cōtinui. tamē notificamus ipam ꝑ negatōem diuisionis. qꝛ talis ꝑs est indiuisa Ad terciā đr ꝙ orō p̄t capi dupl'r. Primo ꝓ actione seu oratōe orātis q̄ q̄nqꝫ orō đr. ⁊ de hac nō est ad ꝓpositū. Alio mō ꝓut ab eo causat̃. sic orō triplex reꝑitur. scꝫ vocalis mētalis ⁊ scripta. ⁊ de vocali est ad ꝓpositū. nō aūt de mētali ⁊ scripta. Sꝫ adhuc in orōe vocali vt ad ꝓpositū sufficit ē tria ꝯsiderare. scꝫ ipam vocē que est q̄dā spēs soni. ⁊ sic ē q̄litas. Et ē scđo ibi ꝯsiderare ipam actionem qua format̃ ipa vox. ⁊ talis actō ex ꝑte agētis ē in genere actōis. vt actio đr ab ago is ere. ⁊ ex ꝑte patiētis est in genere passionis vt dicitur ab agor eris. ⁊ ex ꝑte motus qui est fundamētum vtriusqꝫ. scꝫ actionis ⁊ passionis. sic etiā est in genere qualitatis reductiue in q̄ genere est ipsa vox Et etiā ē ibi alius motus qui localis đr q̄ ē reductiue in genere vbi. Est tercio ibi ꝯsiderare mēsurā ipius formatōis ꝑtiū vocis. q̄ quidē mēsura pōt dici tp̄us discretū seu mora discreta. qꝛ talis formatō discreta ē aggregatō ordinata partium hmōi tēporis discreti. ⁊ est illud qđ formaliter dicit̃ orō. que est spēs orōis q̄ntitatis discrete. ideo dicit Albertus ꝙ oratō vt est quātitas discreta est quedā forma adherens discretis ꝑtibus vocis sibynuicē in ꝓlatōe discreta succedētibus. ⁊ hoc est qđ intendit ph̄s cū đt. Dico aūt orōem cū voce ꝓlatam Si vero accipiat̃ ꝓut est ad placituꝫ instituta ad rep̄sentandū mentalē orōem que est conceptus intellectus ꝯplexi. hoc mō nō reponeret̃ in predicamēto. sꝫ haberet ratōem scđe intentōis.

Ad vltimā cōcedit̃ ꝙ lōgū ⁊ breue de continuo ꝓprie dicūt̃. sꝫ etiā trāssūptiue dicunt̃ de discreto pro q̄nto discretū causat̃ ex diuisione ꝯtinui in qua diuisione alique ꝑtes quāqꝫ sint idiuisiue. tñ p̄nt alijs breuiores eē aut lōgioēs

Queritur. vtrum linea suꝑficies ⁊ corpus sint spēs q̄ꝫtitatis ꝯtinue ab inuicē distincte. Arguit̃ p̄mo ꝙ linea nō sit spēs. qꝛ oīs spēs finita est. sꝫ linea est infinita ꝑm lōgū. ḡ nō est spēs. Probat̃ autoritate Euclidis dicent̄ ꝙ lꝫ lineam protrahere in infinitū in continuum ⁊ discretum. Et rō hui⁹ ē. qꝛ fluxus puncti qđ facit lineā nō hꝫ ꝉminū determinatū in q̄ necessario stat Scđo sic. linea nō p̄t eē mēsūa corꝑalis. ḡ nō ē quātitas. Añcedēs pꝫ. qꝛ sb̄a corꝑalis lōgo lato ⁊ ꝓfūdo mēsurat̃. mō linea est longitudo tm̄ Itē lōgitudo nō reꝑitur sine latitudine ⁊ ꝓfūditate. ergo linea nō est species q̄ntitatis distincta. Tercō arguit̃ sic. ꝙ sit q̄ꝫtitas discreta. qꝛ sb̄a linee ē ex pūctis. vt hꝫ ph̄s p̄mo posterioꝝ. sꝫ pūcta adinuicē copulari nō p̄nt in linea. ergo oportꝫ ꝙ manent seꝑata ⁊ discreta ab inuicē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s linea ē discreta q̄ꝫtitas. Et ꝯfirmat̃ rō. qꝛ numerus bñ ꝯponit̃ ex indiuisibilib⁹ ab inuicē discretis ⁊ seꝑatis. ergo a simili videt̃ ꝙ linea possꝫ ꝯponi ex pūct̄ discretis ⁊ seꝑatis ab inuicē Ultimo arguitur ꝙ linea suꝑficies ⁊ corpus nō sūt species cōtinue q̄ntitatis distincte. qꝛ linea est materiale suꝑficiei. ⁊ suꝑficies corꝑis. Nā linea ꝓducit̃ ex pūctis. ⁊ corpus ex suꝑficiebus. vt cōiter đr
In oppositū est ph̄s.

Sciendum primo. ꝙ ph̄us inter spēs q̄ꝫtitatis ꝯtinue p̄us determinat de linea suꝑficie ⁊ corꝑe q̄ꝫ de loco ⁊ tp̄e duplici de cā. Pria ē qꝛ linea suꝑficies ⁊ corpus intra se hñt sue ꝯtinuitatis cām. vt linea hꝫ pūctuꝫ copulās ꝑtes eius adinuicē. ⁊ suꝑficies lineā. ⁊ corp⁹ suꝑficiem. Locus ꝟo ⁊ tp̄s extra se hñt sue ꝯtinuitat̄ p̄ncipiū. Loc⁹ em̄ hꝫ cētrū corꝑis locati ꝓ p̄ncipio sue ꝯtinuatōis qđ nō est intra ꝯtinuitatē loci. Et tēpus capit ꝯtinuitatem suam a motu

⁊ motus a mobili ⁊ magnitudine sup̄ quā fit motus. Alia cā ortū habet ex ista. q̄ꝛ linea sup̄ficies ⁊ corpus sūt mēsure intrīsece suis mēsuratis. Locus vero ⁊ tp̄us sūt mensure extrinsece. His etiā de caus̄ p̄hs enūat spēs q̄ntitatis ꝯtinue cū q̄dā iterruptōe. q̄ꝛ enūcratꝫ trib⁹ p̄rimis d̄r. Ampli⁹ āt p̄ter hec locus ⁊ tēp⁹

Sciendum secūdo. ꝙ linea nō est infinita ſm actū. sꝫ bene ſm potētiā ex hoc ꝙ ꝯtinuo mathematice accepto nō ē dabil' termin⁹ ad quē stat ꝓtractio ip̄ius. ideo d̄r Eucli. ꝙ lꝫ lineā ꝓtrahere in infinitū in ꝯtinuū ⁊ directū. tale aūt infinitū qd̄ solū potētia ē infinitū. neq̄ꝫ nat̄a abhorret neq̄ꝫ intellcūs refugit. ⁊ ob h̄ sup̄ tale p̄t fūdari intētio sp̄ci.

Sciendum tercō ꝙ linea est p̄ma mensura. q̄ꝛ mēsurat in lōgū ⁊ nō in latū neq̄ꝫ in ꝓfundū. ꝙ vero sit p̄ma mēsura ostendit Auicēna. q̄ꝛ omne corpus mēsurat̄ tribus dyamet̄s dyametri aūt linee sūt. ergo totū corpus mensurat̄ lineis et incremētū om̄is corporis ē ſm extensionem triū dyametroꝝ. Sup̄ficies vero mēsurat corpus ſm extensionem corp̄is que ē inter dyametros mensurās in longum ⁊ latuꝫ Et corporea q̄ꝫtitas mēsurat corp̄eam d̄stātiā ſm oēm eius dimēsionē siue extensionē. Et sic pꝫ ꝙ linea ē p̄ma mēsura substantie corporee. nec valꝫ argumētū aliquoꝝ dicētiū ꝙ linea ſm esse a p̄te rei nō est sep̄ata a sup̄ficie. nec sup̄ficies a corpore. ḡ non sūt species ab inuicē distincte. ꝯn̄a em̄ non valꝫ. q̄ꝛ que sūt ꝯiuncta ſm eē separi p̄n̄t ſm intellectū dūmō vnū nō est de intellectu alterius. sicut scd̄ꝫ nō est de intellectu p̄mi. neq̄ꝫ terciū de intellectu scd̄i. mō ita ē in proposito de linea respectu superficiei. ⁊ de superficie respectu corporis.

Sciendum quarto. ꝙ in linea mathematice accepta ꝯstituta ē aliq̇d accipe quod se hꝫ ad modū materie. ⁊ aliq̇d qd̄ se hꝫ p̄ modū forme. Pūctus em̄ fluens in ꝯtinuū ⁊ directū est materiale. p̄ncipiū linee. q̄ꝛ est tota substātia eius. Et formale p̄ncipiū linee est continuitas circa fluxum. Nec ē intelligēdū ꝓpter h̄ ꝙ linea verā materiā hꝫ ex q̄ fiat. q̄ꝛ ē forma accidentalis simplex. sꝫ in ꝯstitutōe ip̄ius mathēatica habꝫ aliquid qd̄ hꝫ modum materie. ⁊ aliq̇d qd̄ hꝫ modū forme Et si obyciat̄. pūct⁹ nō p̄t dici materia linee. q̄ꝛ pūct⁹ copulat p̄tes linee. ⁊ termiat ⁊ distiguit. sꝫ hec sūt actus forme ergo pūctus est forma. D̄m est ꝙ punctus p̄t ꝯsiderari dupliciter. Uno mō p̄ut ex fluxu intellectuali ip̄ius in cōtinuū causat̄ linea. ⁊ isto mō dicit̄ materia linee. Alio mō potest ꝯsiderari vt est terminus vnius p̄tis linee p̄ modū finis ⁊ alterius p̄ modū p̄ncipij copulās ⁊ vniens illas p̄tes adinuicē. ⁊ isto mō ab ip̄so pūcto linea formalē rōnē ꝯtinuitatis accipit ⁊ nō ab ip̄so ſm qd̄ ē illd̄ qd̄ ꝓtēdit̄ in ꝯtinuū. ſm quē modū d̄r suba seu mat̄a linee.

Sciendum quinto ꝙ quēdmodū dictū est de pūcto in ordiē ad lineā sic p̄iformiter dicēdū est linea in ordiē ad sup̄ficiē ⁊ de superficie in ordine ad corpus.

Conclusio. linea sup̄ficies et corp⁹ sūt spēs q̄ꝫtitatis ꝯtinue ab inuicē distincte. Q̄ᷓ sūt q̄ꝫtitates p̄ꝫ. q̄ꝛ cuilibet p̄ se ꝯuenit rō mensure ⁊ etiā esse diuisibile. ḡ sunt q̄ꝫtitates Q̄ᷓ v̄o sunt ꝯtinue p̄ꝫ. quia partes linee copulantur ad aliquem t̄minum coēm scꝫ pūctum. ⁊ p̄tes superficiei ad lineā. ⁊ p̄tes corporis ad superficiem. Q̄ᷓ v̄o sunt distincte p̄ꝫ. q̄ꝛ h̄n̄t rōnes diuersas mēsurādi ⁊ distinctas. eo ꝙ linea est mēsura sube in longū. ⁊ sup̄ficies in longū ⁊ latū. ⁊ corpus in lōgū ⁊ latū ⁊ ꝓfundū siue altuꝫ.

Dubitatur an linea posset realiter ex pūctis ꝯponi tanq̄ꝫ ex partib⁹ integralibus. R̄n̄detur ꝙ nō. q̄ꝛ oporteret ꝙ pūcta in linea se tangerēt qd̄ ē i͞possibile vt demōstrat̄ vi. phisicoꝝ

Dubitatur quare linea nō p̄t cōponi ex pūctis indiuisibilibus sicut numer⁹ bn̄ ꝯponit̄ ex vnitatib⁹ indiuisibilib⁹ tanq̄ꝫ ex p̄tibus integralibus. D̄r ꝙ ratio est. q̄ꝛ numerus est discreta q̄ꝫtitas. ideo n̄ oportet indiuisibilia ex q̄b⁹ fit numerus se tangere seu copulata esse. ymmo debēt manere distincta ab inuicē ⁊ discreta. Linea v̄o est q̄ꝫtitas ꝯtinua. iō oportet illa ex q̄b⁹ ꝯponit̄ esse copulata ad inuicē. mō impossibile est pūctū pūcto copulari vt sexto phisicoꝝ ōndit̄. ⁊ cōformiter d̄m. est de linea in ordine ad sup̄ficiē ⁊ de sup̄ficie in ordine ad corpus. Est tn̄ aduertendū ꝙ q̄ꝫuis linea nō ꝯpoat̄ ex pūctis neq̄ꝫ in pūcta diuidatur nō p̄t tn̄ fieri diuisio linee nisi per pūctū. ⁊ q̄ꝛ vbiq̄ꝫ est diuisibil' linea iō oportet ꝙ vbiq̄ꝫ in linea ſm intellectū posset ymagiāri pūctus. Et similiter dicendum est ꝙ vbiq̄ꝫ ī superficie potest accipi linea ⁊ vbiq̄ꝫ in corpore superficies.

Dubitatur quare superficies vocatur plana seu planicies. Causa est. q̄ꝛ flux⁹ linee ad lat⁹ ex q̄ intelligit̄ fieri sup̄ficies fit ī planū nulla scꝫ p̄tiū ei⁹ sup̄ alterā eminēte. mō planū d̄r cuius vna pars alteri nō supeminet.

Dubitatur an linea sup̄ficies et corp⁹ p̄n̄t in eodē inueniri videt̄ ꝙ nō. q̄ꝛ si linea inē alicui tūc inest lōgitudo sine latitudine ⁊ ꝓfun

ditate. ḡ cum superficies sit latitudo ꝛ corpꝰ ꝓ funditas videtur ꝙ simul cum linea nō possint esse. Et eadem rōne cū supficies sit latitudo sine ꝓfunditate videtur ꝙ nō possit simul esse cum corpe. Ad dubiū dꝛ ꝙ illa tria a pte rei hꝫ eē nūqꝫ pñt esse sepata. Et ad argumētū negetꝰ ꝯña qꝛ affirmatioēs ꝛ negatioēs posite in diffinitionibus istaꝝ dimensionum non opponūtur. eo ꝙ non referūtur ad idē ꝛ ꝑm idem.

Dubitatur quare est ꝙ latitudo non est sine lōgitudine neqꝫ ꝓfunditas sine latitudine sed ecōtra ꝑm intellectū lōgitudo est sine latitudine ꝛ latitudo sine ꝓfunditate. Dōm ē ꝙ cā huius dicta est in fine tercij notabil' in fine corporis huius questiōis.

Dubitatur quare nō est quarta dimēsio. Dōꝫ rō mathematical' ē qꝛ īpossibile ē plures lineas qꝫ tres in vno pūcto se intersecare ad angulos rectos in diuersas ptes ꝓtractas. Alia rō pōt assignari natural'. qꝛ ñ pñt esse plures dr̃ne positionū qꝫ sex. s. sursum deorsum dextrū sinistꝝ ante ꝛ retro. inter quas ñ pñt eē nisi tres dimēsioēs. qꝛ sursum ꝛ deorsum sunt extrema lōgitudinis. dextꝝ ꝛ sinistꝝ latitudinis. ante ꝛ retro ꝓfunditatis. cū ḡ ōnis motus seu fluxus intelligatꝰ fieri ad aliqꝫ drãꝫ positiōis ꝛ ōis dimēsio causetꝰ ex fluxu intellectuali alicuiꝰ indiuisibilis seq̇tur ꝙ ex tali fluxu non pñt causari nisi tres dimensiones.

Dubitatur vtrū quātitas insit materie vel toti ꝯposito rōne tñ materie magꝭ qꝫ rōne forme. Rñdetꝰ ꝙ sic. qꝛ aptitudo ad trinā dimēsioēm fundatꝰ in ipsa mat̃a ꝓ quāto ipsa est potētia diuisibilis. sed determiātio qꝫtitatis ad certā mēsurā ꝛ etiā ad certam figuram eius ꝛ ad certum sitū seu positioēm ptiū in toto inest toti ꝯposito ratione forme.

Dubitatur quō potest fieri ꝙ linea sit principiū mat̃ale supficiei. ꝛ superficies corpis ꝛ ꝙ tñ sint spēs distincte. Rñdetꝰ ꝙ h̄ sic fieri pt̄ qꝛ linea pt̄ duplr̃ ꝯsiderari. Uno mō ꝓut ē in potētia ad fluxū ꝯtinuū in latū. ꝛ h̄ mō est materiale principiū superficiei. Alio mō pt̄ ꝯsiderari linea in se absolute scꝫ ꝓut est mēsura rei ꝑm longū causata ex fluxu intellectuali pūcti in cōtinuū. ꝛ isto mō est spēs distincta a supficie. Et silr̃ dicetur de superficie in ordiē ad corpꝰ. corpus ꝟo nō est in potētia ad fluxū in aliud. qꝛ ē ꝑfecta dimēsio. Rōes añ oppositū solute sꝫ.

Queritur vtrū tps sit spēs quātitatis continue. Arguitur ꝙ nō. qꝛ tps nō est. ḡ nō est spēs qꝫtitatis continue. Añs ptꝫ. quia illud nō est cuius ptes nō sūt. sed ptes tpis non sunt. Preteritū em nō est. qꝛ pterijt ꝛ abijt in non eē. Futurū aūt nōdū est. ꝛ sic ptes tpis non sunt. Si dicatꝰ ꝙ pñs est ps tpis in qua tpus hꝫ eē ꝯtra hoc arguitꝰ. qꝛ ptes que sunt pteritū ꝛ futurū copulātꝰ ad inuicē ꝑ psens. ergo tēpus est indiuisibile. ꝛ ꝑ ꝯsequēs nō est pars tpis.

Scdo arguitꝰ sic. tēpus est qꝫtitas ꝑ accñs. ergo nō est spēs qꝫtitatis. Cōsequētia pꝫ. qꝛ genꝰ dicitꝰ ꝑ se de specie. Añs pꝫ ꝑmo autoritate phi q̇nto metaph. hoc dicētis. Scdo ꝓbat. qꝛ suam ꝯtinuitatē accipit a motu. ꝛ motꝰ a mobili ꝛ magnitudie existēte inter duos termios motus. vt habetꝰ quarto phisicoꝝ. ergo tps ꝯtinuum ē ꝛ qꝫtum ꝑ accñs. Tercō arguitꝰ sic. tēpus ē numerꝰ motus. ḡ est q̄ntitas discreta. ꝛ nō ꝯtinua. Añs ē phi in q̇rto phisicoꝝ. ḡ

In oppositū ē phus in textu.

Sciendum primo. Qꝛ sicut in alijs cōtinuis. sicut ꝑus dictū est fluxus alicuiꝰ ꝯtinui ē ab aliq̇ vno indiuisibili ꝑm aliquē modū ita etiā illō in tpe repitꝰ. Et vt videatꝰ q̇d ē indiuisibile ex cuiꝰ fluxu causatꝰ tēpus

Sciendū secūdo. ꝙ si non eēt motus nō eēt tēpus. idō nihil ꝑcipiētes de motu. vt sūt dormiētes nihil ꝑcipiunt de tpe. ꝛ ita seq̇tꝰ ꝙ extēsio siue cōtinuitas motus ē causa extēsionis seu ꝯtinuitatis tpis. vidēdū ē igitꝰ que sit cā extēsiōis motus. vt videatꝰ que sit cā extensionis prima temporis.

Sciendum tercio. ꝙ motus ē in eo qō mouetꝰ vt in subiecto. illud aūt qō mouetꝰ ē idē ꝑm sbstantiam in toto motu. sꝫ ꝑm ꝙ motꝰ est actus eius ꝓtensū est ꝛ ꝓcedens de anteriori pte spacij in posteriorē ꝯtinue ꝛ nō interrupte. ꝛ qꝛ ꝓtensio ē causa q̄ntitatis. seq̇tꝰ ꝙ motus ꝑm ꝙ inē ei qō mouetꝰ sic ꝓtenso ꝯtinue de añ i post ē ꝯtinuꝰ. ꝛ nō hꝫ motus illā ꝯtinuitatē ꝑm illud qō ē ex seipō. sꝫ hꝫ eā ex ꝯtinuitate mobil' ꝛ ꝯtinuitate spacij qō ē intꝰ duos termios motꝰ. Et cū oē qꝫtū ꝛ ꝯtinuū sit mēsurabile necē ē ꝙ motꝰ ꝑm ꝙ ē q̄ntus ꝛ ꝯtinuus habeat mensurā ꝓpriā que certificet quantitatem ipsiꝰ motus. ꝛ hec mensura dicitur tempus. Et pro ampliori intellectu.

Sciendum quarto. ꝙ in eo qō mouetꝰ ꝑm ꝙ mouetur tria sūt ꝯsideranda quoꝝ cuilibet correspōdet mēsura ꝓpria. Primo ꝯsiderādū ē indiuisibilis sbstantia eius qō mouetꝰ. q̄ manet eadē in toto motu cui rñdet mēsura q̄ ē ipm nūc ꝓut mobile ē vnū ꝛ idē in toto motu ꝑm sbam. sꝫ varietꝰ ꝑm eē. Et ita tpꝫ nūc vocatꝰ

nũc ꝺm ꝙ ipm mobile est vnũ ⁊ id ē ꝺm substā/
tiam. ⁊ vocat̃ instās ꝺm ꝙ variat̃ ꝺm esse quasi
non stans sicut ⁊ illud qḋ mouet̃ nō stat sub ea
dē dispositōe q̃zdiu mouet̃. ⁊ manet tñ idē ꝺm
substātiā ita etiā diceret̃ de ipo nũc. Scḋo cōsi
derāda est ꝓtensio cōtinua eius qḋ mouetur in
spaciũ ꝯtinuũ cui corrñdet ꝓ mensura ipsuꝫ
tempus qḋ q̇dem ipius ē mēsura adiacens hu
iusmōi ꝓtensioni cōtinue ei⁹ qḋ mouet̃ in spa/
ciũ ꝯtinuũ. Tercio ꝯside ãda est diuisio ꝑoꝝ
ꝑtis spacij. quā iaꝫ dereliq̇t a posteriori ꝑte in
quā ꝯtinue separatio tendit. ⁊ mēsura adiacēs
priori ꝑte spacij quā iā accepit ⁊ dereliquit mo
bile vocat̃ in tꝑe ꝑus siue ꝑteritũ. mēsura vero
adiacēs ei qḋ abijcit̃ iam in pñti spacio vocat̃
pñs. Sꝫ mensura q̄ adiacere expectat̃ posterio
ri ꝑte quā accipit mobile in illā se ꝓtendendo
vocat̃ futuꝝ. sic ḡ patꝫ ꝙ oportꝫ eē tres mēsu/
ras distinctas. alias mēsura nō esset ꝓportōna
ta mēsurato. Patꝫ etiā ꝙ hmōi mensure ñ pñt
eē intrinsece formal'r ipi motui eo ꝙ illḋ qḋ est
formal'r intrinsecũ ipi motui. vl' ē vbi fluens si
sit motus localis. Uel est quale fluens si sit mo
tus alteratōis Q; aũt in motu augmēti ⁊ decre
mēti illḋ qḋ est formal'r intrinsecũ sit q̄ztũ hoc
motui accidit. Et sic patꝫ ꝙ illḋ qḋ mouet̃ ꝺm
illa tria q̄ in ipo sunt ꝺm ꝙ mouet̃ hꝫ mēsuras
sibi adiacentes motui extrinsecas sic ꝙ nō sunt
formal'r motui intrinsece. Ulterius notanduꝫ
ꝙ illa tria. scꝫ pñs. ꝑteritũ. ⁊ futuꝝ in tꝑe non
sunt actu ⁊ ꝺm esse diuisa sꝫ sunt ad inuicē co/
pulata. Et termin⁹ copulās est ipsum nũc qḋ ē
finis vnius ⁊ ꝑncipiũ alteri⁹. qḋ q̇dem nũc sb/
stantialiter manet idē in toto tꝑe sicut mobile
in toto motu Et sic nũc est illud indiuisibile ex
cuius fluxu causat̃ tꝑs sicut diceret̃ de puncto
in ordine ad lineam.

Sciēdũ quito. ꝙ sicut vlna iterata est
numer⁹ reddēs quātitatē pāni cōtinui. ita in/
stans distinguēs ꝑus ⁊ posterius in motu ite
ratũ suꝑ ꝑtes motus numerat ⁊ certificat quā
titatē motus. Jō dicit phs /iiij. phicoꝝ. ꝙ tꝑs
est nũs mot⁹ ꝺm ꝑus ⁊ posteri⁹. ⁊ ita nō ē incō/
ueniēs ꝙ tꝑs ꝺm suũ eē sit cōtinuũ. ⁊ tñ q̄ztum
ad actũ mensurādi habeat modũ discreti. ⁊ ita
dr̄ cōiter numerus. ⁊ sic exemplificat̃ de quātita
te panni q̄ vlna mensurat̃. ꝺm em̃ quod tēpus
adiacet ꝓtensioni continue eius quod mouet̃
cōtinuum ē. ꝺm aũt ꝙ instanti copulāti partes
tꝑis distinguitur illud quod ē ante ab eo qḋ ē
post dr̄ nũs. nec ex h̄ sequit̃ ꝙ tempus simplicit̃
sit in duobus generibus. sꝫ realiter ⁊ sbstantia
liter cōtinuum est ⁊ ꝺm modũ discretũ. ⁊ sic patꝫ
ex his qualiter tēpus fluit ab h̄ indiuisibili qḋ
est nũc. ⁊ q̄ qḋ ē tota suba tꝑis sicut pũctus linee
et sil'r cōtinuatio ꝑtiũ eius. Sꝫ dubitat̃ q̄
re motus nō reponit̃ in genere q̄ztitatis sicut tē
pus. patꝫ rñsio ꝑ iā dicta eo ꝙ mot⁹ capit spēm
a termio ad quē. ⁊ in genere reponit̃ ꝑ hmōi ter
minũ. mō terminus mot⁹ in tribus generibus
reꝑitur ⁊ ita motus est in tet generibus in q̄t
reperiunt̃ nature ad q̄s est motus. sꝫ tēpus est
ꝑ se in genere quātitatis. q̄r formaliter ē illa q̄z
titas seu ꝯtinuitas motus que ē causata a con
tinuitate mobilis ⁊ magnitudinis modo ꝑus
expresso.

Conclusio. tēpus est spēs quātitatis
cōtinue ꝙ sit quātitas patet. q̄r sibi ꝑ se cōuenit
rō mensure respectu motus. est etiā tꝑs ꝑ se di/
uisibile in ꝑtes eiusdē rōis etiā ꝺm tꝑs vnus
motus alteri eq̄lis vl' ineq̄lis esse dr̄. ḡ tēpus ē
quātitas. Q; uero sit ꝯtinuũ patꝫ. q̄r ꝑtes tē/
poris copulātur ad inuicē ꝑ terminũ cōem. scꝫ
ꝑ ipsum nũc qḋ idē existens est finis ꝑcedētis
partis ⁊ ꝑncipium sequentis.

Ad rationes. añ oppositũ. Ad ꝑmaꝫ
dicit̃. ꝙ tempus nō est ꝺm eē ꝑmanens. sed ꝺm
esse successiuũ. ⁊ ita etiā ꝑtes tꝑis sunt nō q̇deꝫ
in esse ꝑmanēti. sꝫ in esse successiuo. ⁊ h̄ sufficit
ad esse rei nature successiue cuius esse in fieri cō
sistit. ⁊ sꝑ ꝑmixtũ est potentie. ⁊ cũ q̄rebat̃ vtrũ
ꝑsens sit pars tēporis. dr̄ ꝙ pñs dupl'r accipit̃
Uno mō vulgariter. ⁊ sic est ꝑs tēporis. Alio mō
accipit̃ pñs ꝓ ipso nũc indiuisibili. ⁊ h̄ mō nō ē
ꝑs temporis. sed ē aliq̄d ipsius tꝑis. vt ꝑn/
cipiũ ⁊ finis copulās ꝑtes eius. Ad scḋam
dr̄ ꝙ tꝑs dr̄ q̄ztitas ꝑ accidēs. id ē ꝑ alterũ nō
q̇dem formaliter sed effectiue ⁊ materialiter.
quia illa quantitas que est formaliter tempus
effectiue ⁊ materialiter causatur a continuitate
mobilis ⁊ magnitudinis super quam fit mot⁹
sed est quātitas ꝑ se. ⁊ ita tempus formaliter ē
quātitas. Sic aũt non est de motu ergo mot⁹
formaliter vel est qualitas vbi vel quantitas.
Ad terciam dicitur. ꝙ tempus non est nu
merus simpliciter. sed est numerus motus. licꝫ
enim ꝺm modum mensurandi sit discretum.
non tamen ꝺm esse.

Querit̃ vtrum locus sit species
quantitatis continue. Arguit̃ primo ꝙ ñ.
quia phũs in quinto methaphisice nō enume/
merat locum inter spēs quantitatis cōtinue ḡ
loc⁹ nō ē q̄ztitas ꝯtinua. aut. p. ē ibi diminut⁹

Scḋo sic. locus relatiue ḋr ad locatū ergo est relatio ⁊ nō q̄ztitas. Tercio sic. loc⁹ est ḡnatiu⁹ ⁊ ꝯseruatiu⁹ locati. ḡ est qualitas ⁊ n̄ q̄ztitas Consequētia tz. qꝛ natura q̄ztitatꝭ n̄ est actiua neqꝫ passiua. sed ꝓpꝛiū est qualitati agere vel pati In oppositū est ph̄s in textu.

Sciendū pꝛīo ꝙ locus quātū ad illud qḋ est. est supficies ꝯcaua corpis ꝯtinētis. ⁊ ob h̄ methaphisic⁹ quātitatē ꝯsiderās vt est pars entis n̄ ponit locū esse quātitatē distinctā a superficie sed logicus quātitatē ꝯsiderat sub rōne mensure. ⁊ qꝛ illi supficiei ꝯcaue duplex racio mēsure ꝯuenit ꝑut ad diuersa ꝯpaꝛ. s. ad corp⁹ ꝯtinēs cui⁹ supficies ⁊ mēsura est intrinseca. Et ad corp⁹ ꝯtētū infra ipsum cui⁹ ē mensura extrinseca. ⁊ ḋr locus ei⁹ Ideo logicus ponit locū spēm quātitatis distinctā a supficie

Sciendū secūdo ꝙ locus duobus modis p̄t ꝯsiderari. Uno mō matheāṫice. ⁊ h̄ mō locus est q̄ztitas ꝯtinēs ⁊ mēsurās locatū ſm oīs ptes ei⁹. ⁊ h̄ modo accipit logic⁹ locū. Alio modo p̄t ꝯsiderari phisice ⁊ ī ratione ṫmini a q̊ ⁊ ad quē ē mot⁹ localꝭ qḋ ꝯuenit ipsi loco ꝓ q̄zto est in eo aliqua v̄tus diffusa ab ipso celo ꝑ quā generat ⁊ ꝯseruat ipsum locatū. ⁊ h̄ modo locus bene ē qualitas. Uerū ē tn̄ ꝙ hoc nomen locus de primaria ei⁹ significatione n̄ significat illā v̄tutē neqꝫ ordiēm determiātū siue distantiam ad determiātā ptem celi. sꝫ significat supficiem ꝯcauam corporis ꝯtinentis stātis sub tali ordine ⁊ tali v̄tute.

Sciendū tercio vt hēt text⁹ corporis locati pticꝭe locū obtinēt. i. possidēt seu replēt qꝛ locus est distātia in qua distēdiꝭ tota corporis locati q̄ztitas. ita ꝙ nihil corpis locati sit extra distātiā loci. neqꝫ etiā ecōtra aliq̇d distātie loci sit nō repletū aliq̄ pte corpis. Et h̄ est qḋ ḋr in phisicꝭ ꝙ loc⁹ ꝓpꝛius est equalꝭ locato ⁊ ista equalitas maifestaꝭ. qꝛ dyametri distantie corpis locati sunt equales dyametrꝭ distātie loci. ymmo ſm esse eedē sunt. dr̄ntes solum ꝑ sue ꝯtractionis diu̇sa principia. ⁊ ſm rōem ⁊ actū mēsurādi. qꝛ dyametri distātie loci sue ꝯtractionis pꝛīcipiū h̄nt supficiē ꝯcauam corporis ꝯtinentꝭ. q̄ est extrinseca locato. Sūt etiam hm̄oi dyametri loci mēsure mēsurātes in longū latū ⁊ ꝓfundū. sꝫ dyametri distātie locati sue ꝯtractionis principiū h̄nt supficiē ꝯuexam locati q̄ intrinseca est sibi. ⁊ hm̄oi dyametri sunt mensurate ⁊ ꝯtēte. ⁊ si mēsurāt n̄ mensurāt distātiam loci. sed quātitatē corpis locati. non vt locatum est sed ſm ꝙ ipsum est qḋ dā corpus q̄ztū. Et qꝛ supficies ꝯcaua corpis ꝯtinentis est īdiuisibilꝭ ſm profundum ⁊ immediata supficiei ꝯuexe locati. ideo dyametri distantie loci n̄ p̄nt excedere dyametros distantie locati nisi in indiuisibili. modo indiuisibilis excessus non est excessus. sic ḡ sequitur ꝙ locus est equalꝭ locato ex quo seq̇tur vlterius ꝙ distātia loci est equalꝭ distantie locati. ⁊ ideo dyametri distātie loci ad vnū ⁊ eūdem terminū copulāꝭ qui terminus est centrum corpis locati. Adūtendū est tn̄ ꝙ illud centrū est intrinsecū locato ⁊ extrinsecū loco accipiēdo locū dumtaxat pro principio ꝯtractiōis dyametroꝝ distātie loci. Sed si per locū itelligaꝭ n̄ solum ipsa supficies ꝯcaua. sed ipsa tota distātia. tūc intelligiꝭ loc⁹ vt q̄ztitas h̄ns tres dimēsioēs. ⁊ ſm h̄ talꝭ terminus esset quodammodo intrinsecus pticulꝭ corporis locati. ⁊ isto modo accipit ipse logicus hic locum.

Conclusio. locus est spēs quātitatis cōtinue. ꝙ sit q̄ztitas ptꝫ. qꝛ oīs ꝓꝓꝛietates q̄ztitatis loco ꝯueniunt. Est em̄ mensura locati ⁊ est diuisibilis in ea q̄ per se insunt ⁊ est equalis locato. ḡ ⁊c̄. Qꝛ sit ꝯtinua ꝓbat ph̄s. qꝛ pticule corporis q̄ locū replēt ad quēdam ṫminū communem copulātur. ḡ. etiā pticule loci q̇ hm̄oi pticulas corpis ꝯtinēt ad eādem ṫminū coēꝫ copulantur. quia vt dictum est ille particule equales sunt.

Dubitatur vtrum linea supficies corp⁹ ⁊ loc⁹ habeāt positioēm in suis ptib⁹. ⁊ n̄ numer⁹ neqꝫ orō neqꝫ temp⁹. Arguiꝭ primo ꝙ nō de supficie. qꝛ positio n̄ est nisi locū h̄ntium locū āt n̄ h̄nt linea ⁊ supficies. qꝛ soli corpi debeꝭ locus ḡ ⁊c̄. Scḋo arguiꝭ de loco. qꝛ loci non est locus. alias iretur in infinitum. ergo locus nō habet positioēm in suis partibus. Tercio arguitur ꝙ numerus habeat positioēꝫ qꝛ numer⁹ hēt ordiēm ⁊ positioēm in suis ptibus ḡ ⁊ positioēm. In oppositum est ph̄s in textu. Pro dubio.

Sciendū est qꝛ ad positionem ptiuꝫ in toto vt prius dictū est tria req̇rūꝭ. s. ordo situs ⁊ ꝑmanētia. positio em̄ ī sua rōe ordiēꝫ dicit. dicit etiā sitū ptiū ordiātaꝝ. ⁊ ob h̄ etiam importat ꝑmanētiam. qꝛ qḋ sitū est opoꝛtꝫ eē̄ fixū ⁊ imobile. Ex h̄ possꝫ iferri ꝙ positio iportat collectioēm ⁊ ꝯnexioēm vni⁹ partis cū alia Ex his ꝯditionibus ptꝫ responsio ad quesitū ꝙ linea supficies corpus ⁊ loc⁹ ꝯstāt ex partib⁹ positioēm h̄ntibus in toto. pꝫ qꝛ ille conditiones ꝯpetūt partibus oīm istoꝝ. pꝫ etiā ex ꝯdi/

[38]

tionibus eisdē q̄ nūs orō ⁊ tps nō hnt positō/
nē in suis ptibus. ⁊ ne videat̄ tēpus habere po
sitōez in suis ptibus ppter h̄ q̄ in ipo nūc acci
pit̄. nihilomin⁹ tn̄ ipm nūc nō ē tēpus nec ps tē
poris nec pmanet. q̄zuis accipiat̄ in pn̄ti. ⁊ in h̄
videt̄ mag̃ habere de pmanētia q̄z orō eo q̄ in
orōe nō est aliq̄d accipe copulā s̄ ptes ei⁹. iō d̄r
text⁹ de ptib⁹ orōis loquēs q̄ q̄dlibet qd̄ semel
dictū ē āplius resumi nō potest.

Ad rationes dubij. ad p̄mam cū argu
itur de linea ⁊ supficie. dd̄m est q̄ aliq̄d d̄r habe
re locū dupl'r. Uno mō q̄z fm oēs dimensio/
nes loci ptinet̄ ⁊ cōphēdit̄. ⁊ isto mō solū cor/
pus hz locū. Alio mō aliq̄d dicit̄ habē locū. q̄z
habet p̄ncipiū mediū ⁊ vltimū inter aliq̄ vl' ali
q̄s loci dimēsiones. ⁊ isto mō linea ⁊ supficies
hn̄t locū. Ad vltiaz d̄r q̄ ad positōez ptiū ad
inuicē in aliq̄ toto vt ibi sumit̄ positio nō req̄/
ritur q̄ tale totū habeat locū cōtinētem q̄z posi
tio vt ibi sumit̄ solū dicit sitū. pmanētiā. ⁊ co/
pulationē ptium in toto. ⁊ p hoc soluit̄ secun/
da obiectio q̄ fiebat de loco ⁊ ad obiectōez aliā
q̄ fiebat de nūo iā patz solutio

Dubiat̄ vtr̄ mot⁹ sit spēs quantitatis
ptinue. videt̄ q̄ sic p ph̄z. v. methaph̄ice dicētē
q̄ motus ē q̄ztitas. ⁊ nō discreta ḡ ptinua.

Ad dubiū d̄r q̄ motus dupl'r psiderari potest
Uno mō fz illd̄ qd̄ ē siue fm subam suā. ⁊ sic ē
vl' quātitas vl' q̄litas vel vbi. Alio mō pōt p/
siderari motus fm esse seu duratōem ei⁹. ⁊ isto
mō motus bene ē quātitas. ⁊ q̄z logic⁹ cōsidēat
ad qd̄ gen⁹ vnūqdqz fm suā subam reducit̄. iō
nō ponit̄ inter spēs q̄ztitatis cōtinue sz reponi
tur inter ea q̄ dicūt̄ q̄zta p accn̄s. Ubi ē aduer
tendū q̄ vt hz textus illa dicūtur quāta p acci/
dens q̄bus q̄ztitas nō est intrinseca fm illd̄ qd̄
sunt. sz solū denominat̄ quāta p habitadinem
ad ea q̄ p se ⁊ intriniece sunt q̄ztitates sicut exe/
plificatur de motu. Cū em̄ volum⁹ significare
q̄ztitatē mot⁹ illā sigificam⁹ p ptes tpis. sicut di
cimus motū diurnū. Exēplificat etiā ph̄us de
actione quā dicit multā vl' paucā si tps fuerit
multū vl' paucū. Sil'iter quantitatem albedis
designamus per quātitatē superficiei. Jō dicit
textus q̄ quāta fuerit supficies tātū ⁊ albū eē
dices. Ex q̄bus cōcludit ph̄s q̄ sole ⁊ p se quā/
titates dicūtur numer⁹ orō linea supficies cor/
pus tempus ⁊ locus. alia vero omnia per acci/
dens quanta dicuntur.

Ad rationes an̄ oppositū. prima ⁊ ter
cia solute sunt. Ad secūdā d̄r q̄ locus bn̄ d̄r
relatm̄ fm dici sz nō fm esse. autoritas autem
post oppositū ē p dictis allegata.

Querit̄ vtr̄ tres pprietates quātita/
tis sint sufficienter assignate In quarū p̄ma di
cit̄ q̄ztitati nihil ē ptrariū Et in scd̄a d̄r q̄ztitas
nō suscipit magis neqz minus. Et in tercia d̄r
ppriū ē q̄ztitati fm eā equale vl' ineq̄le dici
Et arguit̄ p̄mo cōtra p̄mū. q̄z magnū ⁊ puum
ptriariant̄. ⁊ sil'iter multū ⁊ paucū. ⁊ tn̄ sunt q̄z
titas. ḡ ⁊c̄ Scd̄o sic. ad q̄ztitatē est p se mo
tus. ḡ in q̄ztitate ē p se ptrarietas. Tenet pn̄a.
q̄z ois motus ē de ptrario in ptrariū. Ter/
cio sic. locus ē q̄ztitas. ⁊ tn̄ in loco ē ptrarietas
alias in loco non esset mot⁹. Quarto sic ar
guit̄ cōtra secūdā. vna q̄ztitas est maior altera.
ergo q̄ztitas suscipit magis ⁊ minus. Qui
to sic. ptra terciā. fm ṽtutē actiuā ⁊ passiuā sil'i
ter fm habitū aliq̄d d̄r esse eq̄le vl' inequale al/
teri vt dicūtur aliq̄ equales vl' inequales in for
titudine vel in malicia, vel in bonitate. ⁊ tamen
ista sunt qualitates. Jn oppositū est phi/
losophus in textu.

Conclusio p̄ma. quātitati fm simplicē
essentiā accepte nihil ē cōtrariū. Probat̄. q̄z qd̄
est ante omnē ptrarietatē nō potest habere ptra
rium. sz quātitas inest s̄bstantie ante oēm ptra
rietatē. ḡ ⁊c̄. Maior est nota. Minor pbat̄.
q̄z substantia non recipit cōtraria nisi p sui mu
tationē. nihil aūt mutat̄ vl' mouet̄ nisi quātū.
ergo oportet q̄ q̄ztitas sit in s̄bstātia an̄ omnez
cōtrarietatem. Hanc pprietatē pbat ph̄s indu
cendo p om̄es species quantitatis iam dictas
vt clare patet in textu.

Conclusio secūda. quantitas nō susci/
pit magis neqz minus. patz. q̄z q̄ztitati nihil ē
cōtrariū. ḡ nō pōt intendi neqz remitti Cōseq̄n
tia tenet. q̄z nō potest fieri intēsio vel remissio
sine aliqua actōe vl' passione. mō om̄is actō vl'
passio est inter ptraria. ḡ ⁊c̄. Hāc pprietatē sil'i
ter pbat ph̄us inductōe sicut p̄cedentem. ⁊ hee
due propetates omni quantitati conueniunt
sed non soli.

Conclusio tercia: pprium est quātitati
omi soli ⁊ semp cōueniēs fm eam quale vl' ine/
quale dici. Probat̄. q̄z vt dicit ph̄s. v. metha
phisice. vnū in substantia facit idem. Jn quāti
tate facit equale. ⁊ vnū in qualitate facit simile
Hanc pclusionē etiā pbat ph̄s sicut p̄cedētes
ymmo vt habet textus si aliq̄d aliorū a determi
natis spēbus q̄ztitatis dicat̄ eq̄le vl' ineq̄le hoc
nō est nisi p relationē ad aliquā illarū q̄ztitatuz
et si duo alba dicuntur equalia hoc ē rōe super
ficierum que sunt equales

Dubitaꝛ: quare eē in subiecto nō assig/
naꝛ ꝓprium q̄ꝫtitati sicut nō esse in subiecto as/
signaꝛ ꝓpriū substātie. Ad dubiū respōdetur
ꝙ nō esse in subiecto substātie cōuenit ꝓm ꝙ sb/
stantia est. esse vero in subiecto cōuenit quan/
titati ꝓm ꝙ accn̄s est. ⁊ nō ꝓm ꝙ tale accn̄s. idō
alijs a quātitate conuenit.

Dubitatur. quare vniuoce p̄dicari nō
est ꝓpriū quātitati sicut substātie. Ad du
biū respōdeꝛ ꝙ h̄ idō ē. qꝛ accn̄tia ꝑfectā rōeꝫ nō
habent: sicut sbstātie. idō nō ꝯuenit ipis ita vni/
uoce p̄dicari sicut sube. vl' aliter dicēdū. ꝙ h̄ sa
tis intelligiꝛ ꝑ h̄ ꝙ quātitas poniꝛ vnū genus.
mō de rōe generis ē p̄dicari vniuoce

Dubitaꝛ. quare esse hoc aliquid nō cō
uenit quātitati sicut substātie cū tn̄ quātitas
sbijciaꝛ ꝯtrarietati sicut sba. Ad dubiū res
pondeꝛ ꝙ nullū accn̄s numeraꝛ ⁊ efficiꝛ vnum
numero ꝑ aliquid qđ sit sue eēntie sꝫ nūeratur
accn̄s ꝑ suū sbiectū. sba aūt efficiꝛ vnū numero
ꝑ materiā q̄ est ꝑs sube. ideo esse h̄ aliq̄d qđ est
esse vnū numero cōueniētius poniꝛ ꝓpriū sb/
stanti e q̄ꝫ quātitati.

Dubitaꝛ. quare suscipe contraria ꝓm
sui mutatōem nō poniꝛ ꝓpriū quātitati. cū tn̄
sbstātia nō suscipiat cōtraria nisi sit q̄ꝫta. patet
respōsio ad q̄situm ex rn̄sione p̄cedēti. nō em̄ re
cipit cōtraria nisi muteꝛ de vno in aliud tanq̄ꝫ
prebens ei stabilimentum

Dubitatur. quare augeri vel diminui in
infinitū nō poniꝛ ꝓpriū q̄ꝫtitati. Ad dubi/
um rn̄det dn̄s Albert⁹ ꝙ augeri vl' diminui in
infinitū ⁊ multe alie ꝓprietates quātitati con
uenientes nō assignātur. qꝛ nō cōueniūt quātita
ti vt p̄dicabile est. sꝫ vt natura q̄dā ⁊ determina
ta pars entis. ideo aliene sunt ab hac intentio/
ne logica.

Dubitaꝛ. vtrū magnū ⁊ paruū sunt cō
traria. ⁊ sil'iter paucū ⁊ multū. Ad dubiū re
spōdetur. ꝙ magnū ⁊ ꝑuum possunt dupl'r cō/
siderari. Uno mō materialiter siue ꝓm illđ qđ
sunt. ⁊ hoc mō sunt q̄ꝫtitates neq̄ꝫ vnū alteri ꝯ
trariaꝛ. qꝛ vnūqđq̄ꝫ tā multū q̄ꝫ paucū inclu/
dit multitudinē. sil'iter tā magnū q̄ꝫ ꝑuum di/
cit magnitudinē. Alio mō pn̄t considerari for
maliter ⁊ isto mō magnū dicit excessuꝫ quātita
tis in cōꝑatōe ad aliud ⁊ ꝑuū defectū. Sil'iter
multum dicit excessum multitudinis in ordie
ad aliq̄d ⁊ paucū dicit defectū. ⁊ h̄ mō ista non
sunt quātitates. sꝫ magis adaliq̄d dicūtur Q̄ꝫ
aūt dicūtur adaliq̄d ostēdit ph̄s qꝛ aliq̄n dꝛ
aliq̄s mons ꝑuus ⁊ aliqđ granū milij dꝛ mag
nuꝫ. Interdū etiā dicūtur multi hoīes in vico
esse ⁊ pauci in ciuitate quamq̄ꝫ sit maior multi
tudo hoim in ciuitate q̄ꝫ in vico. Nō iste locu
tōes non essent vere nisi relatiue intelligerētur. et
quocunq̄ꝫ mō sumantur ista siue vt dicūt quā
titates siue relatōes nō hn̄t ꝯtraria. Cuius rō
in textu assignaꝛ. qꝛ cōtrarietas est oppō inter
formas cōtrarias absolutas. mō contrarie for
me n̄ st̄ forme ꝯꝑatōis vt bn̄ dꝛ Auicēna. sꝫ st̄
q̄litates absolute. maxīe distātes ab inuicē. g
si magnū ⁊ ꝑuū dicerētur forme absolute ⁊ sim
pliciter ꝯtraria. ⁊ sil'iter multū ⁊ paucuꝫ seq̄reꝛ
ꝙ q̄cquid dicitur magnum cuicūq̄ꝫ compareꝛ
sꝑ magnū dicereꝛ. ⁊ sil'r ꝑuo quare dicetur ꝙ v
num siml' ⁊ semel suscipet contraria. ymmo idē
sibiipi esset contrariū. qꝛ idem sil' ⁊ semel mag/
num ⁊ paruum diciꝛ.

Ad rationes añ oppositū. Prima so/
luta ē ex dc̄is. Ad scđam dꝛ. ꝙ quātitas dupl'r
pt ꝯsiderari. Uno mō mathematice vt dicit ꝓ
ma ꝯclusio. ⁊ h̄ mō in q̄ꝫtitate nō est mot⁹ neq̄ꝫ
cōtrarietas. Alio mō ꝯsideraꝛ phisice ꝑut ē ter
minus corꝑm natūaliū. ⁊ isto mō in q̄ꝫtitate ē
motus q̄ est de ꝯtrario in cōtrariū. vl' vt ꝓprie
dicaꝛ ab imꝑfecto ad ꝑfectū vl' ecōtra. ⁊ h̄ mō
in q̄ꝫtitate ē cōtrarietas nō q̄dē absoluta ⁊ sim
pl'r. sꝫ solū attēdiꝛ ꝓm rōes ꝑfecti ⁊ imꝑfecti in
ordine ad aliquā naturā certā specificā q̄ sibi de
termiat maximū ⁊ minimū terminū in q̄ꝫtitate
sue natūe. Ad terciā sil'r distinguēdū est de loco
si em̄ ꝯsidereꝛ mathematice in loco nō est ꝯtra/
rietas neq̄ꝫ mot⁹. Si vo accipiaꝛ phisice ꝑ q̄ꝫ/
to scꝫ in ipo est q̄dā ꝟtus ꝯꝟuatiua ⁊ generatiua
locati sic in loco repiꝛ ꝯrietas ⁊ a circūscriptōi/
bus locoꝝ ꝯrioꝝ cāntur in locat̄ ꝯria vbi. ꝓm
q̄ est mot⁹. ymo ista ꝯrietas ē cā ꝯrietatis i for
mis ⁊ spēb⁹ locatoꝝ. Ad q̄rtā dꝛ ꝙ q̄ꝫtitas ma
ius ⁊ min⁹ suscipit. sꝫ nō mag̃ ⁊ min⁹. dꝛn̄t em̄
mai⁹ ⁊ min⁹. ⁊ mag̃ ⁊ min⁹. vtꝫ ꝯsiderāti. Ad
vltimā dꝛ ꝙ q̄ꝫtitas dꝛ analogice đ q̄ꝫtitate mo
lis. ⁊ de q̄ꝫtitate ꝟtut̄. qꝛ de ꝓma dꝛ ꝓꝑe. ⁊ de se
cūda methaphorice. idō ꝓportōnabl'r dꝛ eq̄leꝛ
ineq̄le analogice a q̄ꝫtitate mol' ⁊ ꝟtutis

Queriꝛ vtrū adaliquid sit p̄dicamētuꝫ
ab alijs distinctū. Et arguit ꝓmo ꝙ nō. Rela/
tio em̄ ꝯsurgit ex ꝯꝑatōibus alioꝝ p̄dicamen/
toꝝ. ⁊ ē immixta oībus alijs p̄dicamēt̄. g nō ē
p̄dicamētū distictū ab alijs. Scđo sic. rela
tio aliq̄d ꝓsuppoit añ se g nō ē p̄dicamētū. añs
patꝫ. qꝛ nihil ꝓm seipꝫ ad aliđ referꝛ cū sic qđli
bet ad aliđ referꝛ eꝛ ⁊ nihil esset absolutuꝫ. ergo
omne qđ ad aliud referꝛ mediāte aliquo acci/
dente refertur. qđ est causa talis relationis. ⁊ per

cōsequēs relatio ante se in genere accn̄tis pre
supponit aliqđ accn̄s. Tercio sic. vnū acci
dens nō est subiectū alterius. sʒ oīs relatio fun
daᵗ sup aliquo accn̄te. ğ relatio nō est accn̄s re/
aliter distinctū ab illo sup q̄ fundaᵗ. Quar
to sic relatio cōsistit in quadā ꝯpatione vnius
ad alteꝝ. sʒ ꝯpatio nō est in rebus nisi a rōe cō/
parāte vnū alteri. ğ relatio est ens rōis tm̄.
Quīto sic arguiᵗ. relatio in aliq̄ acq̄riᵗ de no/
uo sine mutatōe facta in eo. ğ relatio nō est ens
reale. Consequētia tenet. qꝛ impossibile ē aliq̄d
reale de nouo acq̄ri in aliq̄ vt in subiecto. ipso
nō mutato. alias fieret verificatio ꝭm esse duo
rū cōtrarioꝝ de eodē illo nō mutato qđ est erro
neū dicere. Sexto sic relatio nullā cōposi/
tionē facit in suo fundamēto. ğ nō ē ens reale.
Añs patʒ. qꝛ albū sil'e nō est cōpositius q̄ʒ al/
bū tm̄. In oppositū ē phs in textu.

Sciendum primo ꝙ quāuis qualitas
ꝭm naturā qualitatis q̄ absoluta est sit añ rela
tionē. tamē statim post q̄ʒtitatē determiat phs
de relatōe ante q̄litatē. Cui⁹ causa pt esse. qꝛ posi
ta q̄ʒtitate in sb̄stātia iā in ea repitur relatio. et
q̄ʒuis aliq̄ relatōes sequātur q̄litates. in ipa tn̄
fundanᵗ p q̄ʒto accipit rōem quātitatis. Aliaʒ
causam assignat dn̄s Albertus eo ꝙ inter cete/
ra accn̄tia q̄ʒtitas ꝓpinq̄us inest sb̄stantie. iđo
pmo phs deteriat de q̄ʒtitate. Sʒ qꝛ relatio int̄
alia genera accn̄tiū plus hʒ de accidētalitate eo
ꝙ minus hʒ de entitate. iō post quātitatē pmo
determiat de relatione q̄ʒ de alijs.

Sciēdū secūdo. ꝙ hec tria scʒ relatm̄
relatio ⁊ ad aliq̄d idē sunt ꝭm rē. sʒ sola rōne
differūt. qꝛ relatio significat formā relatōis vt
cōceptā tm̄. Relatm̄ vō significat eādē formā
ꝭm potentiā referibilitatis. Sʒ adaliq̄d ꝭt ip
sam ꝭm actū exercitū ⁊ ita minime nobis innotes
cit ꝓut significaᵗ p hoc nomē relatio. mag' vō
ꝓut significaᵗ p h̄ nomē relatm̄. sʒ noti⁹ ⁊ pfec/
tius significari nō pt q̄ʒ p h̄ nomē adaliq̄d. vn̄
cū dr̄ adaliq̄d duo importanᵗ. Importaᵗ em̄
p illā ꝓpōnem ad trāsit⁹ vni⁹ relatōis ad alteꝝ.
Sʒ denotaᵗ terminus trāsitus p h̄ ꝙ dr̄ aliq̄d
qꝛ natura relatōis cōsistit in q̄dam transitu. et
specificaᵗ p suū terminū. iō h̄ nomē adaliq̄d p/
fectissime notificat naturā relatōis. ⁊ istud no/
men pmo adinuenit plato.

Sciēdū tercio. ꝙ in relatōne duo sunt
scʒ esse in. ⁊ esse ad. a pmo habet ꝙ sit accn̄s. ab
alio hʒ ꝙ sit tale accn̄s. Et qꝛ istud ꝭm forma/
le est relatio. ⁊ p illud nō importat habitudīeʒ
ad subiectū in q̄ est. sʒ ad terminū ad quē ē. iđo
relatio ꝭm formale suū nullā aut modicā faciᵗ
cōpositōem cū suo subiecto. in h̄ tn̄ fuit decept⁹
Gilbert⁹ porritan⁹ dicēs relatōes eē assistētes ⁊
nō inherētes illis reb⁹ q̄ ꝭm eas cōparātur quē
errorē postea retractauit in cōsilio niceni gene/
rali. q̄ʒuis em̄ ꝭm illud qđ est nō faciat cōpōem
cū subiecto. qꝛ tn̄ est vna ⁊ eadē forma ꝭm rem
que est in subiecto. ⁊ ꝭm quā aliquid cōparaᵗ
alteri. ⁊ p ꝯsequēs adaliq̄d ad aliud se habet q̄
quidē forma realis est. iō relatio nō solū assistis
suo subiecto. sʒ etiā sibi realiter inheret. ⁊ cōpo
sitionē aliquā facit cū eo licet modicam. sicut ⁊
modice entitatis ē ipsa forma q̄ relatio dr̄. qꝛ
magis cōsistit sua natura in tēdentia seu trāsi/
tu ad alteꝝ q̄ʒ in inherētia ad subiectū

Sciendūʒ quarto ꝙ illa entia post sub
stantiā que immediate insunt substātie rōe pn
cipioꝝ substantialiū vt sunt q̄ʒtitas que oritur
a materia ⁊ q̄litas q̄ oriᵗ a forma sunt entia ab
soluta ⁊ pfectiora entia q̄ʒ illa que substātie in/
sunt mediāte aliq̄ accn̄te q̄ respectiua sunt. ⁊ q̄
insunt ꝭm esse trāsiens ⁊ tendens ad alterū. vt
est relatio. ⁊ quecūq̄ʒ relatōem in sua rōe impor
tant. sicut oīa sex pdicamēta vltima q̄ʒtitas vō
et qualitas insunt substātie inesse pmanēti ⁊ q̄
escēti ob h̄ qualitas ⁊ q̄ʒtitas inter cetera plus
habent de entitate. ⁊ minus de accidētalitate. qꝛ
magis accedūt ad naturā substātie. sed relatio
minimū habet de entitate eo ꝙ magis recedit a
natura ⁊ cōditōe sb̄stātie.

Sciendū quinto. ꝙ relatōes in tripli/
ci drīa reperiunᵗ vt habet doctor sanctus in p/
ma pte questione. xiij. articulo. vij. Quedā em̄
sunt reales in vtroq̄ʒ termino. vt est relatio pa/
tris ad filiū. ⁊ ecōuerso. ⁊ ad h̄ tria req̄ruᵗ. Pri
mo ꝙ ambo extrema sint realia. Scđo ꝙ sint re
aliter existētia ⁊ distincta. Tercio ꝙ sint eiusdē
ordinis. Alie vero sunt relatōes que sunt rea/
les in vno extremo ⁊ rōnis in altero. vt est rela
tio sciētie ad scibile. ⁊ sensus ad sensibile. ⁊ crea
ture ad creatorē. ⁊ generaliter mensurati ad mē
suram. Nā mensurati ad mensurē est relatio re
alis. sʒ ecōtra est rōis tm̄. ⁊ ista diuersitas con/
tingit quia extrema non sunt eiusdē ordinis.
q̄ʒuis alie due cōditiones sibi cōpetunt. Vn̄ in
illo extremo qđ ab altero dependet est relatio
realis. in illo vō qđ nō dependet ab altero est re
latio rōis tm̄. Non em̄ refertur mensura ad mē
suratum. sicut causa ad causatum eo ꝙ depen/
det ad ipsum. sed quia alterum ad ipsum refer/
tur et dependet. Alie sunt relationes ratio/
nis in vtroq̄ʒ extremo. ⁊ hoc contingit quādo

ambo extrema sunt entia rōnis tm̄. vt in secun/dis intentōibus. vl' quando vnum est reale. ⁊ reliquum ratōnis vt est relatio entis ad nō ens. vl' qn̄ ambo extrema realia sunt. non tn̄ realiter distincta vt relatio entis ad nō ens

Sciēdū sexto. ꝙ ꝓpter rōes factas an̄ oppositū zenon ⁊ antiq̄ philosophi p̄cedentes Platonē ⁊ Arestotilē dixerūt ꝙ relatio nō est ēs reale distictū ab alijs p̄nt̄ neqꝫ vna d̄ ptīs ꝑtibus entis. ⁊ ꝑ cōseques ꝙ nō est p̄dicamētuꝫ et' mouebantur potissime propter secundam ⁊ quartam rationes. sed cōtra istos cū Platone et Arestotile ponitur.

Conclusio. Adaliquid est vna pars de primis ꝑtibus entis. ⁊ ē genus generalissi/mū seu p̄dicamentū ab alijs realiter distictum Prima pars patꝫ. ⁊ p̄mo ꝙ sit ens reale. q̄ꝛ ordo qui est inter ꝑtes principales vniuersi ē relatio. sed talis ordo est ens reale. quia ē quid optimū ⁊ maxime desideratū a rectore vniuersi. ridiculū est g̊ dicere ꝙ sit ens rōis tm̄. relatio igitur ens reale. Sed ꝙ inter entia realia relatio habet rōem p̄mi ꝑtꝫ sic. q̄ꝛ ens respectiuū nō potest reduci ad ens absolutū tanq̄ꝫ ad p̄ncipiuꝫ formale ⁊ vniuocū licꝫ bene tāq̄ꝫ ad p̄ncipiū effectiuū ⁊ materiale g̊ opꝫ ꝙ ens respectiuū sit vnū primū genus entis. ⁊ ꝑ hoc patꝫ ꝓbatio secūde ꝑtis. q̄ꝛ aliq̄d habꝫ modū essendi generalem nō reducibilē vniuoce ⁊ formaliter ad alium modū priorē essendi. ⁊ continet sb̄ se plūes speciales modos essendi vniuoce. g̊ cū modi p̄dicādi sint ꝓportionabiles modis essendi ⁊ super ipis fundant̃. sequit̃ ad aliq̄d eē p̄dicamē/tum distinctū ab alijs

Ad rationes. an̄ oppositū solutiones prime ⁊ scd̄e faciliter patent ex dictis. Ad terciā patꝫ solutio ex p̄cedētibus. alias em̄ dictum ē ꝙ vnū accidēs nō est illud qd̄ substat alteri. nec p̄bens stabilimētū essendi. Ad q̄rtā dicit̃. ꝙ cōparatio s̄m actū exercitū nō est nisi in rōe comparāte. inest tn̄ bene ipsis reb⁹ sic comparatis s̄m habitū siue s̄m actū conceptū. sic ꝙ in eis reꝑitur bene forma cōparabilitatis absq̄ꝫ oꝑe rōis ꝑ quē ratio p̄t vnū ad alterū cōpa͛e

Ad q̄ntā que maioris difficultatis est d̄r ꝙ realis relatio nō acquirit̃ in alio vt in subiecto totaliter de nouo sic ꝙ antea non p̄fuit in eo. neqꝫ tāq̄ꝫ in radice. neqꝫ tāq̄ꝫ in cōplemēto sine mutatione facta in eo que tn̄ mutatio nō terminat̃ ad ip̄am formā relatōis primo ⁊ ꝑ se. sꝫ ex cōsequēti. q̄ꝛ terminat̃ ad illā formam absolu/tam que est fundamentū ⁊ radix talis relatōis sed relatio iā p̄existens in subiecto vt in radice a qua radice habet totū esse suū reale bene acq̄ritur in illo subiecto q̄ꝫtum ad cōplementum ei⁹ absq̄ꝫ hoc ꝙ ipsum mutetur. requiritur tamen mutatio facta in aliquo alio sicut vnum albuꝫ per albedinem que est in eo habet albedinem radicaliter que possit alteri cōparari. Ad vl/timā patet solutio ex illis que dicta sunt in tercio notabili

Querit̃ vtꝝ diffinitio adaliquid quā dat Plato sit bene assignata in qua d̄r Adaliq̄d s̄o talia dicūtur quecūq̄ꝫ hoc ip̄m qd̄ sunt aliorꝫ eē dicūtur. vl' quolibet aliter ad aliud

Arguit̃ ꝙ nō. q̄ꝛ hec diffinitio dat̃ ꝑ disiūctō/nem. g̊ est insufficiēs. Cōsequētia tenet. q̄ꝛ dif/finitio debet dicere aliq̄d vnū. disiūctio s̄o d̄t diuersa. g̊ ⁊c̄. Scd̄o sic. hec diffinitio mul'tis cōpetit q̄ in genere ad aliq̄d nō ordinat̃ vt sciētie discipline ⁊ multis alijs. ymmo s̄m hāc diffinitōem difficile esset ac impossibile soluere quin aliqua substantia diceretur ad aliquid. g̊ est insufficiens. In oppositum est autori/tas Platonis dātis istam diffinitionē quā recitatiue ab eo ponit ph̄us.

Sciēdū. ꝙ in p̄dicta diffinitōe posuit Plato talia ⁊ nō hec vl' illa ad denotandū ꝙ nulla substantia refert̃ ad aliud. q̄ꝛ cū substantia sit ens ꝑ se ⁊ in se exn̄s sine aliq̄ forma accidentali nō potest eē causa relatōis. sed om̄is re/latio fundat̃ in sb̄stātia mediāte aliq̄ forma accidētali. ⁊ hoc denotat illud relatiuū talia qd̄ ē relatm̄ accn̄tis ⁊ nō substantie. Deinde ponit̃ dicūtur ⁊ nō sunt. q̄ꝛ ibi diffinit̃ ad aliq̄d vt p̄dicabile qd̄ ꝑ dici ⁊ nō ꝑ eē habet diffiniri Postea addit̃ quecūq̄ꝫ qd̄ nō tenet̃ ibi distributiue sꝫ infinite. ad denotandū ꝙ in diuersitate ⁊ pluralitate eorꝫ q̄ ad inuicē ad cōuertētiā dicūtur consistit relatio. vl' d̄r ꝙ ponit̃ quecūq̄ꝫ ad de/notandū diuersitatē ⁊ multitudinē relatiuorꝫ. Nā quedā sunt relatiua rōnis tm̄. quedā realia quedā s̄m esse. ⁊ quedā s̄m dici. Cōsequenter sb̄iūgitur hoc ip̄m qd̄ sunt aliorꝫ eē dicūt̃. q̄ꝛ ꝑ illā clausulā intelligunt̃ relatiua s̄m esse q̄rum totū esse est ad aliud quodāmodo se habere. sic ꝙ talia relatiua nihil significat̃ ꝙ sit alterius generis. ⁊ talia vt in pluribus ad inuicē referuntur sub habitudine gt̄i casus. ⁊ sub habitudīe q̄nq̄ꝫ datiui casus. dū per datiuum eadem habitudo importat̃ sicut ꝑ gtm̄. Cuius causa est q̄ꝛ genitiu⁹ s̄m nomē suum dicit illud qd̄ est alterius tamq̄ꝫ finis ⁊ termin⁹ in q̄ finitur ⁊ ter/minatur generatio. ⁊ ponit̃ in illa clausula di/

cit̃ vt denotet̃ specialis mod⁹ denomiãndi ⁊ ꝑ
dicãdi. quẽ habet adaliquid inter cetera gene/
ra accidẽtiũ. Deindeponit̃ illa clausula vl' quõ
libet aliter ad aliud. ꝑ quã ɔꝓhẽdũtur relatĩa
ſm dici siue ſm modũ. que q̃dẽ relatĩa ſm dici
realiter ⁊ ſm veritatẽ sunt in alio p̄dicamento
q̃ȝ in adaliq̃d. Un̄ ꝑ ea significãtur forme que
dam in subiecto quiescentes ſm esse que soluȝ
ſm dici sunt trãseũtes ad aliud vt sunt sciẽtia.
virtus ⁊ silĩa. ⁊ aliqua istoꝝ relatioꝝ referũtur
sub habitudine datiui casus. alia sub habitu
dine accusatiui casus. ⁊ alia gti. ⁊ alia ablatiui
vt clare ptȝ intuẽti exempla textus. Ex declara
tione ꝑticularũ diffinitiõis satis patet ꝙ ꝑ eã
diffinit̃ adaliquid nõ vt est predicamẽtũ ab
alijs distinctũ sed diffinit̃ adaliq̃d large sum
ptũ ꝑut ɔꝓhẽdit sub se õnia que qualitcũqȝ
adaliquid dicũt̃ siue ſm rõnẽ siue ſm esse siue
ſm rem siue ſm dici sub quacũqȝ habitudine
alicuius obliq̃ casus referãtur. ideo dicit text⁹
ꝙ si illa diffinitio daretur de ipso ad aliq̃d vt
est predicamẽtũ ab alijs distinctũ eẽt difficile.
ymmo impossibile soluere q̇n aliqua subã di/
ceret̃ ad aliq̃d ⁊ esset in predicamẽto ad aliq̃d
ideo corrigit Aresto. illã diffinitionẽ assignã/
do vnã aliã de ipso ad aliq̃d vt est predicamẽ
tũ ab alijs distinctũ q̃ solũ ɔpetit relatiuis ſm
rem ⁊ que ſm esse suũ ad aliq̃d dicũtur q̃ diffi/
nitio est ista. Ad aliq̃d sunt q̇bus hoc ipm̄ eẽ
qđ sunt est ad aliud q̃dãmõ se habere. Si ỽo
querat̃ quare nõ referũt̃ aliqua relatiua ad in/
uicẽ sub habitudine recti. Cã est. q̃ꝛ rect⁹ nõ est
trãsitiuus neqȝ depẽdẽs. obliqui ỽo transitiui
sunt ⁊ depẽdẽtes. cũ igit̃ inter relatiua sit transi
tus quidã ⁊ depẽdẽtia vnius ad alteꝝ sequit̃ ꝙ
sꝑ referũtur sub habitudine obliqui casus.

Conclusio. predicta diffinitio platõis est bene assignata de ipso ad aliquid large sum/
pto. Probat̃ ɔclusio. q̃ꝛ ꝑ eã ɔꝓhẽdũt̃ õnia
que quouis mõ ad aliq̃d dicũtur. ⁊ ergo ẽ suf
ficiẽs. Hãc diffinitioẽm declarat ph̃s in textu
inducẽdo in õnibus relatiuis. tã ſm esse q̃ȝ ſm
dici. vt satis clare ptȝ intuẽti.

Ad rõnes ante oppositum Ad primã
dꝛ ꝙ ꝓcedit de diffinitione quidditatiua ⁊ nõ
de descriptiua ⁊ quid nõis. ⁊ q̃ꝛ ɔtingit plura
ꝑ aliq̃ȝ diffinitioẽm q̇d nõis iportari. siue nõ/
mẽ plũalitatẽ aliq̃ȝ importat siue mľtitudiẽm
mõ hec diffinitio ẽ descriptiua ſm aliq̇d ⁊ q̇d
nõis ſm aliq̇d. sȝ tñ magis est q̇d nõis q̃ȝ de/
scriptiua. Ad scđam ptȝ solutio ex dictis

Queritur vtrum proprium sit eorũ
q̃ dicũt̃ ad aliq̃d h̃re ɔtrariũ ⁊ suscipe magis
⁊ minus. Arguitur primo ꝙ non. q̃ꝛ ista scȝ
h̃re ɔtraria ⁊ suscipi mag̃ ⁊ minus nõ ɔueni
unt õibus relatis nec etiã solis. g̃ nõ videt̃ ibi es
se aliq̇s mod⁹ ꝓprietat̃. Scđo sic arguitur
vbicũqȝ est ɔtrarietas ⁊ magis ⁊ min⁹ ibi possi
bil' est motus. sed in adaliq̃d nõ est mot⁹ vt hẽ
tur v. phisicoꝝ. igitur nec etiam ɔtrarietas. nec
susceptio magis ⁊ minus. In oppositum ẽ
ph̃s in textu.

Sciendum primo ꝙ per diffinitioẽm iã positã ɔꝓhẽdũt̃ tã relatĩa ſm esse q̃ȝ ſm di
ci. iõ post illã diffinitioẽm poit. ꝑ. illa duo accñ
tia de q̇bus est q̃o. q̃ solũ ɔueniũt rela. ſm dici

Sciendum secũdo ꝙ vt alias dictum est forme cõtrarie illis quibus insunt simpl'r ⁊
absolute. insunt. eo ꝙ ñ sunt forme ɔꝑatiõis vt
dicit Auicẽna. sȝ sunt forme absolute. ⁊ sic cõ
trarietas est oppositio formal' que est inter for
mas absolutas. ⁊ ꝑ h̃ distiguit̃ ɔtraria oppõ a
relatĩa. q̃ꝛ relatĩa oppõ est inter formas ɔꝑatio
nis q̃ nõ simpl'r ⁊ absolute insunt illis quibus
insunt. ob hoc inter relatĩa nõ est oppõ eẽntial'
ymmo respectiua vt relatiua sunt inter se taleȝ
connextioẽm h̃nt ꝙ posita se ponũt et perem/
pta se perimũt. sed contrarietas est essentialis
oppõ. q̃ꝛ est inter formas absolutas ſm ꝓꝑas
rõnes suaꝝ spẽꝝ repugnãtiam h̃ntes ad esse ac
tu simul in eodem subiecto. forme ỽo relatiue
nõ. vt idẽ ẽ pater ⁊ fili⁹. sȝ ñ respectu eiusdẽ

Cõclusio prima. In relatiuis ſm eẽ nõ repit̃ ɔtrarietas. Probat̃. q̃ꝛ relatĩa ſm eẽ di/
cũtur q̃ ſm totũ illud qđ sunt ad aliq̃d dicũt̃
ɔtrarietas ãt est formal' oppositio ⁊ eẽntial' q̃
est inter formas absolutas. igitur relatiua ſm
esse ñ h̃nt ɔtrariũ. Ex hac ɔclusione seq̃t̃ corre/
larie ꝙ relatĩa ſm esse etiam non suscipiũt ma/
gis ⁊ minus vt ptȝ intuenti.

Conclusio secũda. relatiuis ſȝ dici tã tũ rõne ei⁹ qđ h̃nt alteri⁹ generis bene ɔueit cõ/
trarietas. ⁊ etiã susceptio mag̃ ⁊ minus ipsis
tñ vt relatĩa sunt neutꝝ eoꝝ competit. Scđa
pars ɔclusionis ptȝ ex precedẽti ɔclusione.
Prima ꝑs ꝓbatur. q̃ꝛ forme q̃ per huiusmo/
di relatĩa primo ⁊ principal'r significãtur ⁊ sũt
alterius generis q̃ȝ relationis. possunt esse ad/
inuicem contrarie ⁊ suscipe mag̃ ⁊ minus. illđ
declarat ph̃s exemplariter ⁊ inductiue sicut pa
tet intuenti textum.

Dubitatur an scia et ignorãtia cõtrari antur sicut exẽplificat text⁹. Rñdet̃ ꝙ duplex

est ignorantia vt sufficit ad ppositū. Quedā
est simplicis negatōis scz quādo de re penitus
nihil cognoscitur. ⁊ talis priuatiue opponitur
scie. Alia ē ignorātia praue dispōnis que dicit
habit⁹ errone⁹. ⁊ est qn̄ aliqd cognoscitur de re
nō tn̄ vere ⁊ recte. ⁊ hec cōtrariat scie.

Dubitat: an virt⁹ ⁊ scientia habeant
cōtraria ⁊ suscipiāt magis ⁊ min⁹. Ad du
biū dicit q scia ⁊ virtus duplr pn̄t cōsiderari.
Uno mō potest cōsiderari virtus put est habi
tualis pfectio virtuosi in medietate consistens
duoꝝ extremoꝝ. ⁊ silr scientia vt est habitual
cognitio scibilis q est qualitas qdam aie scien/
tis. ⁊ h mō virtus ⁊ scia sunt qlitates ⁊ cōpetit
eis habere ɔtrariū ⁊ suscipere magis ⁊ minus.
Alio modo potest considerari virtus put est
in potētia quedā electiua siue pfectiua ad actū
recte electōis. ⁊ silr scia put est potētia pfectia
ad actū recte ɔsideratōis ⁊ h mō n̄ insunt eis q
bus insunt absolute. sz cōparatiue ad aliqud a
liud. ⁊ h mō ipsis nō cōpetit habere contrariuz
neqz suscipere magis ⁊ minus

Dubitatur. an albū ⁊ albedo possunt
dici relatiua fm dici queadmodū virt⁹ ⁊ vir/
tuosus. disciplina ⁊ disciplinatū. Ad du/
bium respōdet q nō. qz vni illoꝝ nō ɔpetit q
sit alterius pfectio. aut instrumētū. aut orga/
nū ad aliquē actū siue opatōem. sicut virtus v
tuosi. Est tn̄ virtus pfectio vtuosi ad op⁹ vir
tutis. sz albedo est albi forma solū ⁊ solū agit i
ipsum formalē ei⁹ actū absolute. nec pficit ipm
ad aliquē actū seu opatōem

Dubitat. vtꝝ equale suscipiat magis
et minus. Respōdet q non. qz equale dicit qd
cū alteri est suprapositū nec excedit ipm nec ab
ipo excedit. ⁊ ita eqle significat illud qd signifi
cat vt in termio. ⁊ ideo nō potest suscipe magis
et minus. sz ineqle dr qd recedit ab equalitate
et qz h multis modis fieri pt ⁊ fm magis ⁊ mi
nus iō nō ht suū significatū vt in termio. neqz
etiā sile. ob hoc vtrūqz magis ⁊ minus suscipe
potest ⁊ ita nō est sile de eis sicut de equali. Et si
obijciat quātitas sup quā fundat equalitas
non suscipit magis neqz minus. g nec ineqle.
Respondet q licet quātitas nō suscipit mag
neqz minus. vna tamē quātitas maior aut mi
nor altera dr. ⁊ hoc sufficit

Dubitat. que dicūt relatia intrisceca ⁊
q extrinseca. Respōdet. q relatia intriseca dicū
tur q iter se p sua significata claudūt ea ad q re
ferūtur. sicut cū dr isti sunt siles statim intelli/
git q iste ē silis illi. ⁊ ille isti. Sed relatiua ex/
trinseca dicūtur q illo mō nō claudūt sua corre
latiua in se. sicut cū dicit isti sunt patres. nō est
sensus q iste illius ē pater. ⁊ ille istius. Prima
reperiuntur in relatis fm dici solū. Ex his ptz
q habere ɔtrariū. ⁊ suscipe magis ⁊ minus nō
debēt dici pprie relatiuoꝝ pprietates. sz magis
ɔueniētie ⁊ cōmunitates ɔueniētes tm̄ relati
uis fm dici.

Ad rationes añ oppositū. Prima so/
luta est. Ad secūdā dicit q in relatiuis repitur
motus sicut cōtrarietas sicut magis ⁊ minus
gratia sui fundamenti

Querit vtꝝ pprium sit relatiuis dici
ad ɔuertentiā. ⁊ esse simul natura. Arguit
pmo q nō. qz subiectū ⁊ ppria passio ɔuertūt
adinuicē. silr vna ppositio in aliā ɔuertitur
et ecōtra. g dici ad ɔuertentiā ɔuenit alijs a re
latiuis. Scdo sic arguit. scibile refertur ad
scientiā. ⁊ sensibile ad sensum. causa ad causa/
tū. pus ad posterius. principiū ad pncipiatuz
ista aūt nō sunt sil natura. ergo ⁊c. In oppo
sitū est phus in textu.

Sciendū pmo. q ɔuersio ⁊ ɔuertē
tia ⁊ ɔuertibilitas sic differūt. qz ɔuersio est
passio ppōis que cōsistit in debita terminoruz
transpōne scz sbiecti ⁊ pdicati. ⁊ ecōtra. Sz cō/
uertibilitas est passio terminoꝝ q de seinuicem
verificantur vlr. vt hō est risibilis. Conuertē
tia vero est passio terminoꝝ q fm mutuā depē/
dentiā ad seinuicē referūtur sub habitudine ali
cuius obliq casus. vt pater filij pater. ⁊ ecōtra.
Circa qd cū textu.

Sciendū secūdo q nō sp fit relatio re
latiui ad suū correlatiuū. ⁊ ecōtra sb habitudi
ne eiusdē casus. ymmo cōtingit casum variari
et hoc cōtingit qn̄ relatio nō est eqlr in vtro/
qz extremoꝝ. vt videm⁹ q scia refert ad scibile
sub habitudine gti casus p qd denotat q scien
tia est ipius scibilis tāqz obiecti ⁊ cāe ipius sci
entie. sz scibile sb rōne ablatiui casus refert ad
scientiā p qd denotat q scietia ē forma que a sci
bili causat in sciente fm quā ipm scibile a scien
te cognoscitur.

Sciendū tercio cuz textu q vt debite
fiat assignatio relatiui ad illud qd pprie ⁊ per
se dr diligēter cōsiderandū est q hoc est facile
videre vbi vtriqz scz relatiuo. ⁊ ei ad qd dicit ē
nomē impositum. sz vbi nomen nō est imposi
tū illi ad qd assignādū est relatiuū difficil⁹ ē de
bite assignare. ⁊ tūc vt dicit text⁹ dādo docum
tum ad cauendū errorez q fingere nomē opor
tet fm figurā locutionis relatiui qd hz nomē

impositū q̄ȝ plurima exēpla dat textus ſm hūc modū que faciliter patet intuenti. Vñ ad vidēdū qñ fuerit facta debita aſſignatō relatiui ad ſuū correlatiuū. ⁊ qñ nō dat talē regulā in textu ſcȝ ſuppoſito illo ad qd̄ eſt facta aſſignatō. ⁊ deſtructis oībus alijs ponat̄ correlatiuū qd̄ ad ipm aſſignat̄. ⁊ deſtructo illo ⁊ poſitis oībꝰ alijs deſtruat̄ relatiuū aſſignatio erit ꝯueniēs ⁊ alias nō. exēplificat textus ſicut poſito domio remotis oībus q̄ dño accidere pn̄t vt eē album eē bipedem. ⁊ ſic de alijs ponitur ſeruꝰ. Et deſtructo dño quāq̄ȝ ponātur oīa alia accn̄tia eiꝰ nihilominus deſtruit̄ ſeruus. ideo ſeruus ē ꝓprium correlatiuū domini.

Sciendum quarto. ꝙ dici ad ꝯuertētiā ⁊ eē ſimul natura differunt. q2 dici ad ꝯuertētiā ꝯuenit relatiuis ſm mutuā dependētiā illoꝝ adinuicē. Sed eē ſimul natura ꝯuenit ipſis ſm ꝙ ſūt ſimul inceē aut nō inceē aut in ortu aut in occaſu. vt loq̇tur Augꝰ. ita ꝙ poſito vno in eē ponitur aliud. ⁊ deſtructo vno deſtruit̄ aliud ⁊ ecōtra. Et iſtud vl'iter ꝯuenit relatis ſm eē ⁊ nō relatiuis ſm dici. Vñ dat textꝰ duas iſtātias de ſcibili ⁊ ſcia. ſeu ſenſibili ⁊ ſenſu. Scibile em̄ ꝑus ē q̄ȝ ſcia ⁊ ſenſibile ſenſu. qd̄ ꝓbat textus. q2 vt in pluribus nos nō accipimꝰ ſciaȝ de rebus niſi ꝑus ſbſiſtētibus. ⁊ in paucis imo in nullis. vt hȝ textus repimus ſciam ſil' cū ſcibili eē q̇nimo in oībꝰ ſcibile p̄cedit ſciaȝ. ⁊ iſtud ꝓbat phs. q2 illud d2 ꝑus altero a q̄ nō ꝯuertit̄ ſbſiſtēdi ꝯña. ſȝ ſic eſt de ſcibili reſpcū ſcie ⁊ ſēſibili reſpectu ſēſus. nō deſtructo ſcibili deſtruit̄ ſcia. ſȝ nō ecōtra. q2 m'lta ſūt ſcibilia q̄ꝝ ſcie nōdū ſūt inuente. ſicut exēplificat textus de q̄drātura circuli q̄ ſcibilis ē ⁊ ſcia eius nōdum ē inuenta. Itē deſtructa ſcientia non deſtruit̄ ſcibile. qd̄ ꝓbat textus. ꝑ locum a maiori. q2 deſtructo aīali deſtruitur ⁊ ſcia. eo ꝙ nihil habet ſciam niſi aīal. ergo multomagis deſtructo ſcibili deſtruit̄ ſcia. q2 ſcibile hȝ ſe in plus q̄ȝ aīal. ⁊ ſimiliter de ſenſibili ⁊ ſenſu. ⁊ debet capi ſēſus in ꝓpoſito. nō ꝓ potētia ſēſitiua. ſȝ pro actu ſentiendi. Vñ arguit̄ ſicut prius. q2 deſtructo aīali deſtruitur ſēſus. q2 oē hn̄s ſēſum ē al'. ⁊ tamē adhuc manēt multa ſenſibilia quorum ſcie nondū ſunt inuente, immo multa ſūt ſēſibilia que ſūt an̄ animal. ergo ſūt an̄ ſenſum. ex q̄ aīal ſiml' fit cū ſenſu vt dicit textus cuiuſmōi ſūt ipa elemēta ex q̇bus corpus aīalis ꝯſtituitur. ſi ḡ videtur ꝙ ſenſibile eſt ꝑus ſenſu ⁊ ſcibile ſcia. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ē vl'iter verū de oībꝰ relatis ꝙ ſūt ſil' natura. ⁊ quo ad hoc dd̄m ē ꝙ verū ē vl'it̄ de relatiuis ſm eē. ſȝ nō de relatis ſm dici. q2 ſm ſuū eſſe abſoluta ſūt. idō nō o3 ꝙ ſm ſuū eē ſint ſiml' natura. ſȝ vt q̄dāmō ſtāt ſb forma relatōis ſint ſimul natura. ⁊ ideo o3 ſic intelligere illā ꝓprietatē ꝙ ꝓpriū eſt relatiuis ſub forma relatōnis acceptis eē ſimul natura. ⁊ ꝑ naturā d3 intelligi ipa forma relatōis in qua ſimultatē hn̄t. ita ꝙ poſito vno ponitur reliquū. ⁊ deſtructo vno deſtruitur reliquū. Et vt in ea hn̄t ſimultatē. vnū nō eſt notius altero. neq̄ȝ ꝑncipiū diffiniēdi ipſū. Alij exponūt ſiml' natura. i. naturali intelligētia. eo ꝙ vnū diffinit̄ ꝑ reliquū vl' eꝯ. ⁊ quā q̄ȝ h̄ verū ſit. nō tn̄ ē ad intētōem ꝓꝓetatis.

Cōcluſio. ꝓprium eſt relatiuis dici ad ꝯuertētiā. ⁊ eē ſiml' natura relatiuis ſcȝ ſub forma relatōis acceptis. ⁊ h̄ mō itelligēdo iſte due ꝓꝓetates ſūt ꝓꝓe q̄rto mō ⁊ ꝯueniūt oībꝰ relatiuis tā ſm eē q̄ȝ ſm dici. Iſtas ꝓꝓetates manifeſtat phs in textu exēplariter ⁊ inductiue. et faciliter patent intuēti textū. Rōes an̄ oppoſitum ſolute ſunt.

Querit̄. Utrū aliq̄ ſubſtātia dicat̄ ad aliq̇d. Arguitur ꝑmo ꝙ ſic. q2 materia ordinatur ad formā ſicut potētia ad actū. ⁊ tn̄ ē ſbſtātia. ḡ aliq̄ ſba d2 adaliq̇d. Scd̄o ſic. oīs ſba ordinat̄ ad aliquē finē. ḡ oīs ſba d2 adaliq̇d. Tercio. ꝑtes organice ſcd̄arū ſubarꝫ vt ſūt manꝰ caput. ⁊ ſic de alijs ſūt ſbe. alias ex nō ſbijs fieret ſbſtātia qd̄ ē impoſſibile. ⁊ tn̄ dicūtur adaliq̇d. q2 oīs ꝑs organica habitudinē importat ad ſuū totū alias ꝑs ſeꝑata ⁊ pars ꝯiūcta vniuoce diceret̄ ꝑtes. In oppoſitū arguitur. q2 ſba ē ēs ꝑ ſe ⁊ in ſe exn̄s. ſȝ adaliq̇d ē ēs ad aliud ſe hn̄s. ḡ nll'a ſba ē adaliquid.

Sciendum primo cū textu. Q2 ſi diffinitō quā dedit Pla. intelligitur de his q̄ ſm eē ⁊ ꝟitatē adaliq̇d ſūt. tūc ſm illā idē eēt dici adaliq̇d ⁊ eē adaliq̇d. q̄re m'ltū dificile eēt. imo impoſſibile ē ſoluere qui aliq̄ ſba diceretur adaliq̇d. q2 aliq̄ ſbe ſm nōis ꝯnotatōeȝ adaliq̇d dicūtur. ſic arguebatur de ꝑtibꝰ ſcd̄aꝝ ſbſtātiarū. ſȝ ſi p̄dicta diffinitō nō eēt ſufficiēter aſſignata ꝓ relatis q̄ ſm eē ⁊ rei veritatē adaliq̇d ſūt. ſed corrigēda ſit ꝑ iſtā. Adaliq̇d ſūt q̇bus h̄ ipm eē qd̄ ſūt ē ad ad aliud quodāmō ſe habē. Tūc ſb tali diffinitōe nulla ꝯphēditur ſba. Vñ ille ꝑtes manꝰ pes. ⁊ ſic d̄ alijs. q̄ ꝑncipal'r ſcd̄aȝ ſbſtātiā ſcāt. eo ꝙ ſba nō ꝯpoitur ex nō ſbſtātijs. tn̄ rōe ꝓꝓetatū a q̄ iponūtur bn̄ ꝯnotāt reſpcm ad aliud. q2 dicūt ſbam ꝑ modū organi. ⁊ official' mēbri ad aliquē actū. ideo dicūt relatōꝫ ad motorē ⁊ actū ſiue totū. ⁊ ita ſm nōis ꝯnotatōem dicūtur adaliq̇d. ſm tn̄ eē ſuū ⁊ veritatem

tē ñ sunt adaliq̄d. ⁊ si iste ꝑtes ꝫm eē suū non sunt adaliq̄d seq̄t per locū a maiore ad minus qꝛ nulla sub̄a ꝫm esse ⁊ ꝟitatē ē adaliq̄d. ⁊ h̄ est qd̄ ꝓbat text⁹. sꝫ qꝛ Plato credidit idē eē dici adaliq̄d ⁊ esse adaliq̄d. iō deceptus fuit.

Sciēdum secūdo. ꝙ multis modis dicitur aliq̄d eē adaliq̄d. Uno mō sicꝫ ad suū finē ⁊ opatioēm ꝓp̄am ꝓpter quā est vt oculus ad vidēdū. securis ad secādū. h̄ mō scd̄e sub̄e dicūt adaliq̄d. Alio mō vt ꝓp̄a potētia ad actū. ⁊ h̄ mō ꝓp̄a materia dꝛ adaliq̄d ad ꝓp̄am formā. Alio mō dꝛ aliq̄d esse adaliq̄d non ꝫm suū significatū principale. sed ꝫm suū ꝯsignificatū. h̄ mō partes organice aīālis dicūt adaliquid ⁊ debet intelligi de partibus scd̄aꝝ sb̄aꝝ ⁊ nō p̄maꝝ sub̄aꝝ. Cui⁹ rō. qꝛ ꝯparatio est demōstrabile accidens. mō prima sub̄a designat sub accidentibus indiuiduantibus q̄ cadunt sub sensu ⁊ nō demōstrātur. Alio modo dꝛ aliquid ꝓp̄e esse adaliq̄d qd̄ scꝫ ꝫm suū significatū pricipale est adaliquid ⁊ ꝫm totum suū esse ⁊ sic ea q̄ sunt hoc mō adaliq̄d reponūtur in genere adaliquid ⁊ solum illis competit diffinitio data ab Arestotile illa scilicet per quam corrigit diffinitio Platonis

Conclusio. nulla substātia est adaliquid ꝓut ab Arestotile diffinitur adaliquid. hanc ꝯclusioēm probat Arestotiles in textu īducēdo tam de primis substantijs q̄ꝫ de scd̄is substātijs vt satis pꝫ diligēt̄ ītuēti textum.

Dubitatur an verum sit ꝙ si quis diffinite nouerit vnū relatioꝝ diffinite noscat et reliquum. Rn̄detur ꝙ sic. ⁊ causa est. quia diffinitio q̇dditatis ⁊ essentie depēdet ex esse rei. ergo debet dari ꝫm modū quidditatis ⁊ essentie rei ⁊ per ea per que specificat̄ quidditas seu essentia rei. cum ergo esse relatiui non sit absolutum sed in hoc totū cōsistit quod est ad aliud ⁊ per illud ad qd̄ se habet specificatur. sequitur ꝙ est impossibile cognoscere vnum quin etiaꝫ cognoscatur ⁊ reliquum. nec ex hoc sequitur ꝙ idem in eodem actu sit prius ⁊ posterius noti⁹ ⁊ ignotius. respectu eiusdem ⁊ scd̄m idem vt cōmuniter declaratur in libro predicabiliuꝫ.

Ex hac ꝓprietate que est verorum relatiuorū infert Arestotiles. ꝙ manus caput ⁊ cetere partes secundarum substantiarum scd̄m veritatem nō sunt adaliquid quia dicta proprietas ipsis nō cōuenit vt deducitur in textu. Ex quo infertur vlterius in textu ꝙ nulla substantia siue sit totū siue ꝑs est adaliquid. tamē vt habꝫ ph̄s determiāre ⁊ declarare que sunt adaliquid ꝫm esse ⁊ q̄ solū dicūtur adaliq̄d ꝓpt̄ sil̄itudiēꝫ eoꝝ q̄ ꝫm nōis ꝯnotatioēm adaliq̄d dicūt ad ea q̄ ꝫm eē dicūt. īpossibile est. iō h̄ēt text⁹ sepe ⁊ subtiliter ꝑtractāda sint ideo subdit text⁹ ꝙ dubitare de singl̄is ñ est inutile. scꝫ q̇d h̄ sit vl̄ illd̄ qꝛ dubitatio est cā inquisitionis. ⁊ inquisitio est cā ꝯgnitionis veritatis

Dubitatur vtrū relatio sit in duobus subiectiue. Uidetur ꝙ sic qꝛ esse relatiōis cōsistit in quadam ꝯpatiōe vnius ad alteꝝ. ideo q̄ rōne est in vno eadē rōne est in alio. Ad dubiū dꝛ ꝙ relatio eadē ꝫm numeꝝ nō est in duobus vt in subiecto. qꝛ accn̄s numeratur ꝑ suuꝫ subiectū. iō īpossibile est vnū accn̄s numero esse in duobus subiectꝭ. sꝫ relatio est in vno vt in subiecto. ⁊ in alio vt in t̄mino. Et magꝭ ꝓp̄e diceretur esse ad alteꝝ q̄ꝫ in altero vt paternitas ē in patre vt in subiecto. ⁊ in filio id est ad filiuꝫ vt in termiō ad quē finitur depēdētia ei⁹. Et ecōtra dōm est de filiatione. ⁊ ita relatioēs numerātur ꝑ sua fundamēta q̄ sunt eoꝝ subiecta ⁊ ꝑ terminos specificātur.

Dubitatur vtrum due opposite relationes sint vna relatio numero ⁊ solū dn̄t ꝑ termiōs sicut via q̄ est de thebis ad atheās ⁊ econtra vna est ꝫm rem dn̄s solū ꝑ termiōs. Ad dubiū dōm est ꝙ si ille relatioēs opposite sunt relatioēs reales. tūc nō sunt vna relatio ymmo plures ⁊ distincte realiter. qꝛ sunt in diūsis subiectis. mō entitas accn̄tis nō est extra subiectuꝫ ideo oportꝫ ꝙ sint distincta realiter. nec est simile de illa via. qꝛ ñ accipit suā realitatē a t̄minis ymmo est aliq̄d real̄r preter terminos.

Dubitatur vtrū relatio referatur ad relatioēm sicut paternitas ad filiatioēm. Rn̄detur ꝙ ñ qꝛ alias esset ꝓcessus in infinitū in relatiōibus. sꝫ relatio est forma ꝯpatiōis q̄ vnū relatim ad aliud refertur.

Dubitatur vtrū vnus pater vna paternitate vel pluribus ad multos eius filios referatur. Uidetur ꝙ pluribus qꝛ mortuo vno filio moritur etiam paternitas respectu eiusdem filij. Si ḡ vn⁹ illoꝝ filioꝝ moriat̄ ⁊ eadē pat̄nitate ad ipm ⁊ ad alios referet̄. seq̄ret̄ ꝙ eadē paternitas destrueret̄ ⁊ maneret qd̄ est impossibile

Ad dubiū dꝛ ꝙ vn⁹ ⁊ idē pater vna pat̄nitate ꝫm rem refertur ad alios plures. qꝛ cū paternitas dicat relationē in spē specialissima ꝯstitutā non pn̄t esse plures paternitates numero dn̄tes in eodē subiecto numero. qꝛ supposita

170 [42]

vnitate specifica nō multiplicatꝛ numeraliter ac
cidens nisi per subiectū. sȝ multi filij multis fi
liatōibus solū numero dr̄ntibus bn̄ referūtur
ad vnū patrē. Ad obiectōem dr̄ ꝙ destru/
cto vno filiorꝝ nō destruitꝛ paternitas. sȝ solum
q̄ fuit ad filiū illū. Sȝ ꝯ hoc replicatꝛ ꝙ patni
tas nō est nisi respectus. ergo si destruatꝛ q̄ ad re
spectū illū videtꝛ destrui simplr̄. Rn̄detꝛ ꝙ verū
est ꝙ paternitas nō ē nisi respectus ad filiū. ac/
cidit tamen sibi ꝙ sit ad hūc vl̄ illū filiū. ꝗuis
nō accidit sibi ꝙ sit ad filiū. ꝛ ob hoc si destrua
tur solū paternitas ꝓut est ad hūc filium nō se
quitꝛ ꝙ destruatꝛ simplr̄. qꝛ adhuc bn̄ manet vt
est respectus ad alios filios. Et si arguatꝛ vlte
rius. ꝙ si relatio ē in aliq̄ vt in sbiecto. ꝛ ad ali/
ud vt ad terminū tunc sequitꝛ ꝙ in se habȝ duo
ꝛ sic generalissimū erit ꝯpositū vt videtꝛ quare
nō erit ꝑmum predicabile. Rn̄detꝛ ꝙ relatō cū
alijs predicamētis accidentiū conuenit in hoc
ꝙ est accn̄s. ꝛ ab eis distinguitꝛ per hoc ꝙ est ta
le accn̄s. ꝛ ita oportȝ ꝙ supra rōem accn̄tis ali/
q̄d addat ꝑ quod sit accn̄s talis generis. ꝛ ita
genus generalissimū bn̄ ē ꝯpositū ex duobus
intellectibus. ꝓpter quod etiā genēalissima di
cūtur aliquo mō spēs entis. ꝓpter quod ipis be
ne assignantꝛ ꝓpria. q̄ quidē ꝓpria vt hȝ Boe
tius soli spēi aut habēti modū speciei assignāt.
nō tn̄ ē intelligēdū ꝙ genera generalissima sint
vere species. qꝛ nō sūt ꝯposita ex duobꝰ intelle/
ctibus distinctis eo modo. quo distinguūtur
intellectus generis ꝛ differētie. sed solū hn̄t mo
dū speciei. Rationes ante oppositum sol
uuntur ex dictis.

Queritur. Utrū diffinitio qualitatis
sit bene assignata in qua dicitꝛ. Qualitas ē ꝑm
quam quales esse dicimur. Arguitur ꝙ nō
qꝛ ꝑm differētiā sbstantialem quales dicimur
ꝛ tamen non est qualitas. ergo ꝛc̄. Secun
do sic. quale diffinitur ꝑ qualitatē. ergo q̄litas
nō debet diffiniri ꝑ quale. alias essȝ circulus in
diffinitōibus. Tercio sic. qualitas est de nu
mero eorꝝ que multiplr̄ dicuntur. vt habet tex/
tus. ergo diffiniri nō potest diffinitōe vna.
Quarto sic. plura a nobꝭ dicuntꝛ q̄lia ꝑm q̄lita
tē. ergo nō bn̄ dicitꝛ ꝑm quā q̄les eē dicimur.
In oppositū est phus in textu.

Sciendum primo ꝙ postq̄ȝ determi
nauit phs de q̄ztitate ꝑ quā sbstātia alterationi
sbijcitꝛ que adꝰ qualitatem terminatꝛ. ꝛ de relatio
ne ꝑ quā sba ad aliud se hȝ. ꝯnter detmiat de q̄
litate ꝑ quā sba ad agē vl̄ pati disponitꝛ.

Sciendū secūdo ꝙ nō sūt nisi q̄ttuor
modi p̄dicādi simplices tres scȝ pure absoluti
quorꝝ ꝑmꝰ ꝯuenit substantie scȝ p̄dicari in q̄d
scd̄s quātitati scȝ predicari in q̄ztū vl̄ i quotū.
tercius q̄litati. scȝ p̄dicari in q̄le. quartꝰ ē pure
respectiuꝰ q̄ relatiōi ꝯuenit. s. p̄dicari ꝑ moduȝ
habitudinis seu ꝯparationis ad aliud. Alij aūt
modi p̄dicādi aliorꝝ sex generꝝ quodāmō mix/
ti sunt aliq̄d hn̄tes de respectiuo ꝛ aliq̄d hn̄tes
d̄ absoluto ob hoc quattuor predicamenta pri
ma se habēt ad sex vltima quasi principia. ideo
de ipsis primo determiātur.

Sciendū tercio ꝙ predicta diffinitio
q̄litatis debet sic itelligi. Qualitas ē forma ac
cidētal̄ ꝑm quā ꝑ denoiātioēm accn̄talem dici
mur quales. Ex quo pȝ ꝙ soli q̄litati ꝯuenit ꝛ
n̄ alicui aliorꝝ p̄dicamētorꝝ. ꝛ ita ꝗuis ōe accn̄s
methaphorice dicatꝛ p̄dicari i q̄le de subiecto ꝓ
prie tn̄ hꝫ soli accn̄ti de genere q̄litatꝭ ꝯuenit.
Q̄ꝫ āt nō ꝯueniat predicta diffinitio alicui a/
liorꝝ predicamētorꝝ pȝ ex distinctione mōꝝ p̄/
dicādi ꝯueniētiū ipsis q̄ ponūtꝛ i scd̄o notabili.

Sciendū quarto qꝛ quāuis alia a no
bis dicūtꝛ q̄lia ꝑm q̄litatem. qꝛ cū solꝰ hō oim
q̄litatū tā spūaliū q̄ȝ corꝑaliū susceptiuꝰ est eo
ꝙ ex duplici natūa corꝑea s. ꝛ spūali ꝯponitꝛ. iō
in diffinitione ponitꝛ dicimur ꝛ nō dicūtꝛ. Sb
stātie em̄ icorporee solas qualitates spūales ꝑ/
ticipāt. Corporee vero q̄ infra hominē sunt so
las materiales suscipiūt.

Sciēdum quinto ꝙ quāuis qualitas
vt hēt textus sit de numero q̄ mltiplr̄ dicūtur
n̄ tn̄ dr̄ multiplr̄ sicut equocū vl̄ analogū sedꝫ
multiplr̄ dr̄ ad modū generis q̄d ex eq̄ diui/
ditur in plures spēs ꝯueniētes in vnā rōeȝ ge/
neris. Sic ḡ hmōi spēs qualitatis se hn̄t ad q̄
litatē. qꝛ nulla earꝝ ꝑ alterā rōem q̄litatē ꝑtici
pat. ꝛ sic ibi n̄ est analogya. Et qꝛ ꝑ vnā rōem
de oibus illis dr̄ ob hꝫ n̄ est ibi equiuocatio. Ex
isto pȝ ꝙ illa diuisio q̄litatis in quattuor spēs eiꝰ
reducitur ad diuisioēȝ generis in suas spēs. Et
si obijciatꝛ ꝯtra hꝫ ꝙ diuisio generꝭ in suas spēs
dȝ eē bimēbris. dr̄ ꝙ verꝝ ē qn̄ genꝰ diditꝛ per
dr̄nas formalr̄ oppositas ꝯstituētes spēs. qꝛ
tales dr̄ne debēt opponi ꝑm affirmatioēm ꝛ ne
gatioēm. Sȝ qn̄ diuiditꝛ aliq̄d genus accn̄tꝭ
ꝑ spēs seu modos diūsos q̄bꝰ tl̄e accn̄s ē i sub
stātia ꝛ eā afficit n̄ oȝ diuisioēm illā eē bimē/
brem. qꝛ possibile est ꝙ illi mōi n̄ hn̄t depēdēti
am neq̄ȝ ordiēm adinuicē. iō pt dari diuisio ꝑ
modū cuiuslibet mltitudinis. sicꝭ est de diuisio
ne q̄litatꝭ q̄ datꝛ ꝑ spēs seu mōs diuersos. ꝛ sic
patet ꝙ spēs n̄ capitꝛ ꝓprie cū dicimꝰ quattuor

esse spēs qualitatis. sz capitur spēs p mō speciali. sic quattuor sūt spēs. i. q̄ttuor modi speciales q̇bus omis q̄litas efficit in substātia ⁊ eam afficit. q̇ tn̄ q̄ttuor mōi ad vnū modū generalē reducūt in q̄ ꝯueniūt. q̇ mod⁹ ē eē in sba p modū qualis. ⁊ sic illa nō ē ꝑprie diuisio generꝭ in spēs. sz ad ipaz reducit. ⁊ hz modū ei⁹ vt dcm̄ est. Cōclusio. diffinitō q̄litatis ē bn̄ assignata. pz p ꝯditōes bone diffinitōis.

Ad rōes an̄ oppositū dōz ꝙ solute sūt p̄ter scd̄az. ad quā dicit ꝙ q̄litas diffinit p q̄letā q̄ꝫ p aliq̇d noti⁹ nob ⁊ ignotius simpl'r. sz q̄le diffinit p q̄litatem tāq̄ꝫ p prius ⁊ noti⁹ simpl'r. Nō ē aūt incōueniēs aliqd̄ eē noti⁹ ⁊ ignoti⁹ ꝑus ⁊ posterius in diu̇sis ordinib⁹.

Queritur. vtrum habitus ⁊ dispō sint vna spēs q̄litatis. Arguit ꝙ nō qꝛ vnica species vno noīe nōiari dz. g̊ habit⁹ ⁊ dispō nō dicūtur vna spēs q̄litatis. Et si dicat ꝙ habitus ⁊ dispō noiant vnā spēm q̄litatis. sz qꝛ imponūtur a diuersis modis q̇b⁹ afficit sbiectū. iō sūt diuersa noīa Cōtra hoc replicat. mōi illi accidētales sūt isti spēi. sz ꝑpt accn̄s sbale no⁹ variari nō dz. g̊ si habit⁹ ⁊ dispō vnā naturā specificā noiant seq̇t ꝙ alterū illoꝝ noīm ad denominādū sufficeret In oppositū est phs.

Sciendum primo. ꝙ habit⁹ et dispō fm spēm eādē naturā q̄litatis significāt. iō copulāt p ꝯiūctōem copulatiuā. sz qꝛ a diuersis modis oppositis hec noīa habitus ⁊ dispō imposita sūt. quibus talis natura subiecto inest ⁊ opposita vno nomine significari nō possūt. vt habetur quarto metaphisice. iō nominant hec species duobus noibus.

Sciendum secūdo vt habet text⁹ ꝙ habitus differt a dispōe ꝑmo. qꝛ habit⁹ ē diuturnioꝛ ⁊ pmanētioꝛ in subiecto. sz dispō ē de facili mobilis a subiecto. qꝛ est q̄litas que sbiecto alicui inest in eē ꝯpleto ⁊ pfecto ⁊ bn̄ radicato. siue p lōgitudinē tpis siue p naturā inest illi sbiecto p modū habit⁹. que vero fm eē imperfectū debiliter subiecto inē. talis inē p modū dispositōis tm̄ Exēplificat text⁹ de habitib⁹ anime cuiusmōi sūt scie ⁊ virtutes que de facili nō mutant nisi grandis fiat pmutatio. sed caloꝛ ⁊ frigiditas egritudo ⁊ sanitas que sunt coꝛpoꝛuz dispositōes de facili permutātur. Posset tn̄ contingere vt hz textus istas dispositiōes coꝛpis p lōgitudinē tpis in naturā cuiuscūq̄ꝫ trāsferri ⁊ sic ineēnt p modū habit⁹. ⁊ de facili nō pmutarētur. Ex q̇ pz ꝙ modi illi oppositi a q̇b⁹ imponūtur hec noīa sūt pfectū ⁊ ipfectū. ita ꝙ habit⁹ noiat illud qd̄ ē pfectū in hac spē. dispō vero illud qd̄ est ipfectū. mō pfectū ⁊ impfectū in eadē forma nō variat speciem

Sciendum tercō ꝙ qualitas q̄ ē ꝑncipiū opatōis exn̄s in aliq̄ poña inec̄ ipfecto nō vocat hitus. qꝛ tm̄ habet i adeptōe pfecta ⁊ q̇a etꝭ poña an̄q̄ꝫ pficeret p talē q̄litatē fluctuabat in actu suo pfecto. ob h̄ etiā poña dꝛ seipsā hr̄e ⁊ adipisci. Sz tal' q̄litas eadez fm spēz ⁊ q̄nz fm nūm nōdū hn̄s eē pfectū in poña dꝛ dispō tm̄ siue affectō. eo ꝙ poña nō est nisi aliq̄lr affecta ad suū actū p illā q̄litatem

Sciendum quarto. Qꝛ habit⁹ ⁊ dispō q̇dāmō se hn̄t sicut inferius ⁊ supius. qꝛ omis hitus dici pt dispō. sz nō ois dispō habit⁹. Et hui⁹ cā ē. qꝛ dispō in suo noīe nō dt nisi ordinē poñe ad actū suū Et h̄ pt eē duplex. qꝛ vl' ordinat poñaz ad actū suū plene adeptū. qꝛ hit⁹ dꝛ virt⁹. nā v̄tus nihil aliō ē q̄ꝫ vltimū in poñtia. vl' oꝛdiat poñaz ad actū suū nō plene adeptū. ⁊ tal' oꝛdinatō nō addit aliq̇d sup̄ cōe nomē dispōis. ⁊ hec ē scd̄a dꝛña īter habitū ⁊ dispōz Ex istꝭ dꝛn̄tijs pz ꝙ ex dispōe fit hitus. sic ex ipfecto pfectū. Pz etiā ꝙ eadē q̄litas fm spēm ⁊ etiā fm nūm pt alicui sbiecto ꝑmo ineē p modū dispōis. ⁊ postea p modū habitus

Cōclusio. habitus ⁊ dispositō sūt vna spēs q̄litatis fm rē dꝛn̄t tn̄ fm rōz Prima ps pz ex dictis ⁊ scd̄a sil'r. qꝛ alia est rō pfecti ⁊ alia est ratio imperfecti

Dubitaur. Utrū ex dispōe pōt fieri hitus. Videt ꝙ nō. qꝛ dispōes relinquūt ex actibus. g̊ oz ꝙ ꝑm⁹ actus relinq̄t aliq̇d in sbiecto ⁊ sil'r scd̄s. ⁊ ꝯijs. vl' g̊ idē relinq̇tur ex actibus oibus vl' nō. Si idē tūc idē agit a mltis agētibus tpe diuisis qd̄ nō videt possibile. Si vero diuersa tūc querit q̇d vnit ipa in vnā habit⁹ naturā. Ad dubiū dōm ē ꝙ ex dispōe fit habit⁹ ⁊ ꝙ dispōes in se relinquūtur ⁊ generātur ex actibus. ⁊ ꝙ idē in suba foꝛme diuersū solū fm eē relinq̇tur ex diuers actib⁹. qꝛ relictū ex ꝑmo actu ē magis potētie pmixtū ⁊ min⁹ pfectū q̄ꝫ relictū ex scd̄o. ⁊ sic ꝯnter. sicut in motu illud qd̄ est in ꝑncipio motus ē magis potētie pmixtum q̄ꝫ illud quod est in medio. ⁊ illud qd̄ ē in medio magis q̄ꝫ illud qd̄ est iuxta finem. In fine vero ē penitus a potentia depuratum Et ita simil'r in qualibet opatōne relinquitur aliquid quod est eiusdem essentie cum habitu. ⁊ vocatur omne relictum ex qualibet operatōne dispositio donec preueniatur ad vltimam operationem que virtute ꝑcedentium generat habitum

[43]

Et cum arguitur ꝙ idē hr̄et causas mltas agē tes ꝺm vnū genus causalitatis. Rn̄detur ꝙ non est incōueniēs idē ꝺm subam. diuisam tn̄ ꝺm es se causari a diuersis agētibus solum numero dr̄ntibus ⁊ sibi inuicem succedentibus quibꝰ accidit aliud ⁊ aliud esse.

Dubitatur quantū tp̄is et quot actꝰ reqrūtur ad hoc ꝙ ex dispositiōe fiat hītus Di cendū ꝙ istud nō est determiābile ꝑ artem logice. qꝛ nō omnia subiecta sunt eque habilia ad ha bitus susceptioēm.

Dubitatur cū operatōnes quibus ge nerātur habitus nō sunt ꝯtinue sed interrupte qualiter habitus genitus p̄t esse ⁊ dici vnꝰ Rn̄ detur ꝙ nichil ꝓhibet motū aliquē ex pte mobi lis esse ꝯtinuū ⁊ tn̄ ex pte mouētis esse interrup tū Dicit em̄ Auerroys sup scd̄o de aīa ⁊ sup li/ bro de gn̄atione Q, si aliquid aliq̄ toto tp̄e ꝺz q̄ntitatē cubiti augeatur nō oꝫ ꝙ ī qlibet pte tē poris augeat̄ ꝺm q̄libet ptē ꝓporcioābilem illius magnitudis. ymmo in ptibus equalibꝰ p̄t equaliter augeri ⁊ in aliqua pte tp̄is p̄t fieri solū dispositio ad augmentatioēm cū scꝫ remo uētur dispōnes ꝯtrarie. Et silr̄ repitur in gn̄a/ tioē habitus ꝙ motus bn̄ est ꝯtinuꝰ ex pte mo bilis sic ꝙ sp accidit de spē habitus vel saltem remouētur dispōnes ꝯtrarie Sed nō e portet ꝙ motor semp moueat actu quia forma quam primo impressit habet in se ꝟtutem motoris. Unde mouet actu motore cessante sicut est ꝺ ꝟ te mouēte in semine.

Dubitatur an omnis habitus fiat ex dispōe videtur ꝙ n̄ qꝛ mlti sunt habitus ꝯna/ tūales ⁊ multi sunt ꝯcreati ⁊ ita n̄ videntur ex dispōibus esse geniti Ad dubiū dd̄m est ꝙ ml ti habitus ꝯnaturales relinquūt̄ ex dispōibus ꝯnaturalibus. sicꝫ est hītus visus ad quē per principia alterātia dispoēbatur oculus intuen tis ⁊ in humorū adunatione in tunicis. Aliq̄ sunt hītus ad q̄s subiectū ꝑ naturā statim dū est dispositum est aut etiam ex perfectione vir/ tutis agentis potest subiectū simul inesse ꝓdu/ ci ⁊ disponi ad habitū ac etiam habituari. fun dātur tn̄ isti habitus oīs in dispōnibus sub iecti q̄uis n̄ tp̄e precedētibus tn̄ natura. ⁊ ita ōnis habitus fit ex dispōne precedente habitū tempore vel natura

Dubitatur circa illud quod dicitur in textu ꝙ calor ⁊ frigiditas sunt hītꝰ ⁊ dispōnes. quia videntur esse passioēs vel passibiles quali tates. Ad dubium dicendum est ꝙ non est inconueniens idem ꝺm rem ꝺm diuersos mo/ dos eius quibus substantiam afficit esse in di uersis speciebus qualitatis. quia nomina qui bus nominātur spēs qualitatis imponūtur a diuersis modis quibus fiunt in substātia ⁊ af ficiunt ipsam.

Dubitatur. quare dispō vocatur affe ctio. Dicitur ꝙ causa est qꝛ qualitas inest ali/ cui subiecto ineē imꝑfecto. ⁊ adhuc in fieri nō/ dū agens ꝑ actōeꝫ suā traxhit patiēs ad formā suā seu ꝯuertit ipsum. Sed patiens solū ē ad formā agentis affectum

Dubitatur. quare dicit textus habitꝰ ⁊ dispōes aīe ꝑmanētiores esse q̄ꝫ habitꝰ ⁊ dis/ positōes corꝑis. Cā est qꝛ anima actualioris ⁊ stabilioris nature est q̄ꝫ corpus. ideo qd̄ in ea recipitur ꝑmanētius est receptū q̄ꝫ in corꝑe.

Ad rationem ante oppositum dicitur ꝙ verū ꝯcludit si fieret in positō nature specifi/ ce a forma sbstātiali eaꝫ ꝯstituente. nō aūt sic ē in ꝓposito. ideo non ꝯcludit

Querit̄. Utrū naturalis potentia vel impotētia sit secūda species q̄litatis. Argui tur ꝙ nō sit scd̄a sꝫ p̄ma sic. potētia ⁊ impotētia radicantur in p̄ncipijs substantialibus rei. ha bitus aūt ⁊ dispositō acquirūtur ꝑ doctrinam ⁊ ꝯsuetudinem. ergo naturalis potētia ⁊ impo tentia p̄cedunt habitum ⁊ dispositōeꝫ Se cūdo sic. naturalis potētia vl' impotentia p̄ce/ dūt rē ⁊ eē eius. habitꝰ aūt ⁊ dispō sequūtur. g̃ idē qd̄ p̄us. Tercio sic. oīs habitus ⁊ dis/ positō fieri hn̄t in aliq̄ potētia vl' ipotētia quā an̄ se p̄supponūt. g̃ naturalis potētia vl' impo tentia p̄cedūt Quarto ꝙ oīs naturalis potētia nō sit qualitas sed substātia Argui tur sic. naturales potētie aīe q̄ sūt p̄ncipia ope/ rationū aīe sūt ptes substantiales illius ab ea nō realiter distincte. g̃ a simili ⁊ naturales potē tie aliarum formarū sunt sbstātialiter idem cū ipsis. An̄cedens pꝫ. qꝛ sicut se habent ptes cor poris ad corpꝰ. ita ptes anime se habent ad ani mam. quia diuersitas organorūꝫ que ē in cor pore est ꝓpter diuersitatē potētiarum que sūt in anima. sed partes corporis substantialiter integrant corpus. ergo partes anime substan/ tialiter integrant substantiam anime. ⁊ per con sequens non sunt qualitates accidentales Quinto sic. naturalis impotentia vt sonat no men fundatur in priuatione. ergo non est spēs qualitatis. In oppositum est phus in textu.

Sciendum primo, ꝙ qualitates que reponuntur in hac specie qualitatꝭ sūt qualita

tes in sbstātialibus rei ꝑncipijs radicate cōse/
quētes eē sbale ipius rei ꝟm quā quales dici/
mur. i. potētes ad aliq̄d facile faciēdū ꝛ resistē
dū nociuis ꝛ ꝯrijs. ꝛ h̄ q̄ ad naturales poñas
aut ad facile faciēdū aliq̄d ꝛ nō resistēdū noci/
uis ꝛ ꝯrijs. ꝛ h̄ q̄ ad naturales ipotētias.

Sciendum secūdo. q̄ natural' potētia
causat ex victoria forme sup̄ materiā. Et intel
ligitur forma vincere ꝛ victoriā habere sup̄ ma
teriā qñ ipa ꝯtinet ꝛ terminat materiā. qꝛ in ea
ē talis dispō q̄lē req̄rit ipa forma ad exercēdū
facile ꝛ expedite suas naturales opatōes. ꝛ ita
total' dispō siue q̄litas natural' dr̄. qꝛ in natu/
rali ꝑncipio qd̄ est forma ꝑncipaliter est radi/
cata. ꝛ inē a ꝑncipio eē rei genite. Sz dicit po
tētia. qꝛ ē vigor seu valor forme sup̄ materiam
Et si obijciat q̄ potētia mag̈ se tz ex pte mate/
rie q̄z ex pte forme. g̈. natual' potētia radicat ꝑn
cipal'r in materia ꝛ nō in forma. Rñr q̄ poten
tia q̄ ē ad eē rei q̄ dr̄ potētia passiua se tz ex pte
materie. ꝛ general'r ois poña passiua ex pte ma
terie se tz. Sz poña que ē ad agē. ꝛ generaliter
ois poña actia ꝯñsec sbale rei se tz ex pte forme
Nā agē ē forē. pati ꝟo materie. nō poña tal' na
tural' ē potētia actiua. Sed natural' impoña
oritur a victoria materie sup̄ formā. Et intelli
git materia vigere sup̄ formā qñ in materia est
dispō ꝯria impediēs ne ipsa forma possz ma/
teriā ipam ꝯphendere ꝛ ad se terminare. ꝛ cōse/
quēter ne pt expedite ꝛ pmpte exercē suas opa/
tōes ꝯnaturales. ꝛ ita q̄litas fundata in tali ꝯ
ria dispōe dr̄ natural' impoña. qꝛ ꝑ ipsam ē vi
gor forme diminutus ad actōes naturales ex
ercēdum. ꝛ iō ꝯpositum patit a nociuis ꝯrijs.
ꝛ dicitur hec q̄litas naturalis vt dicit dñs Al
bertus. nō qꝛ natura sit ꝑncipium eius cū sit de
fectus q̄dā. sed qꝛ per eā natura scz forma impe
ditur ne ad suum vigorē ꝑtingere possit. Alia
cā assigñri potest. qꝛ tal' q̄litas radicatur in ꝑn/
cipio intrinseco rei qd̄ ē materia ꝑuatōi ꝛ ꝯrie/
tati imixta. ꝛ inē statim ꝑ generatōez a ꝑncipio
eē natural' rei genite. ob hoc natural' dr̄. ꝛ dat
exemplū de naturalibus potentijs de cursore
ꝛ pugillatore. Circa qd̄ ē aduertēdū q̄ cursor
ꝛ pugillator possūt ab arte currēdi ꝛ pugillādi
denominari. ꝛ sic essent in prima specie q̄litatis
vel possunt denominari a naturali potentia seu
aptitudine in principijs naturalibus fundata
per quā habent potentiā faciliter currendi vel
pugillandi. ꝛ sic sunt in secunda specie q̄litatis
Aliud exemplum dat de salubri ꝛ sanatiuo ali
qui enim a natura sunt sanatiui. habentes scili
cet naturalem potentiam vt nihil a contrarijs
ꝛ nociuis contra sanitatem patiātur. Et ex ad
uerso sunt aliqui a natura egrotatiui seu insa
lubres.

Cōclusio. secūda species qualitatis est
naturalis potētia vel impotentia. Q̄ vero sīt
q̄litates probatur. qꝛ insequuntur esse substā
tiale rei. ꝛ sic sunt accidentales forme. ꝛ ꝟm ta/
les formas dicimur q̄les. scilicet potentes ad
aliquid facile faciendi vl' patiendi. ergo sunt q̄
litates. Sz q̄ sint de secunda specie ꝓbatur. qꝛ
q̄litates que insunt ꝑ modum habitus ꝛ dis/
positionis in modo inessēdi in subiecto cōue/
niūt cū formis substātialibus. que quidē for/
me in materia ꝑmo sūt dispositiue. ꝛ in termio
insūt ꝑ modū habitus. iō dicit Aresto. in scd̄o
de anima q̄ aīa ꝟm q̄ est endelechia. i. act⁹ cor/
poris inest vt habitus. qꝛ igit prius est formā
substātialē eē i materia q̄z ꝯpositū posse agē vl'
pati. ꝛ forma substātialis ꝑmo inest ꝑ modū
dispositōis ꝛ postmodū ꝑ modū habitus. se/
quitur ergo qd̄ inē ꝑ modū habitus vl' dispō
nis ꝓcedit incē ꝑ modū potētie vel impotentie
ad agere vl' pati. q̄re habitus ꝛ dispositō cōue
nienter ante naturalē potentiā vl' impotentiā
ponūtur. Consequentia tenet. qꝛ Aresto. hui⁹
modi species ordinat ꝟm ordinē qui est inter
modos inessendi subiecto

Dubitatur. quare naturalis potentia
vl' impotentia dicitur genus qualitatis in tex
tu. Respondetur q̄ causa est. quia natural' po/
tenita ꝛ impotentia nō ꝯueniunt in aliqua vna
forma ꝟm spēm. sed duntaxat in genere. iō di/
cuntur genus ꝛ non species. propter hec cō/
iungūtur per coniunctōem disiunctiuam. q̄a
naturalis potentia vl' im potentia sunt forme
ꝟm speciem diuerse conueniētes solū in genere.
eadē em̄ q̄litas ꝟm speciem non potest dici na/
turalis potentia ꝛ impotentia

Dubitatur. Utrū istud genus qualita
tis potest vno nomine nominari. Respōdet ꝓ
portionabiliter sicut dcm̄ est de prima specie q̄
nō. verū est tamē q̄ antiqui hanc speciē nomi/
nabāt aptitudinē ex eo q̄ videbant q̄ per natu
ralem potentiam subiectum aptum natum est
ad agendum faciliter aliquid. sed clarum est q̄
hec nominatio est insufficiens. quia aptitudo
non est nomen vniuocum ad potentiam ꝛ im/
potentiam. Et etiam nomiauerunt antiqui ꝑ/
mam speciem applicationem videntes q̄ habi
tus ꝛ dispositiones ꝑ operatōnes paulatim in
subiecto applicantur

Ad rōes ante oppositū dr̄z q̄ pria so

lura est in scdeptis conclusiõis probatõe. Secũda soluta est in questione. ⁊ simil'r tercia in ꝓbatõe secunde partis conclusionis. Ad q̈rtã negetur assũptũ ⁊ ad ꝓbatione dicitur. ꝙ in aliq̃ ẽ simile ⁊ in aliq̃ dissimile. Sil'e est in h͛ ꝙ sicut anima sepata a corpore separãtur ⁊ potẽtie anime quibus anima influit vitã ⁊ motum corpori. cũ anima insit corpori vt ꝑncipium vite ⁊ mot⁹. q̃ ꝑncipia aie integrãt virtutẽ ⁊ motum corpis. sicut sũt ꝑtes corpis organici integrãt sbstãtiã corpis q̃tũ ad id qd̾ sũt. ⁊ ꝯpositõ organoꝝ formal'r seq̃t sbam corpis. Sed ẽ dissimile in hoc. quia potẽtie aie non integrãt sbstãtialiter ipam sbstãtiã aie. qd̾ ꝯuenit organis corpis q̃tum ad illud quod sũt respcũ istius corpis. Ad vltimã dicit ꝙ q̃uis ipotẽtia ḃm suũ nomẽ fũdat in ꝑuatõe. tamẽ ḃm suum eẽ fũdat in ꝯ̃ria dispositõe..

Queritur. Utrũ passio ⁊ passibil' qualitas sit tercia spẽs q̃litatis. Arguit ꝙ non sint qualitates. q2 passio ẽ ꝑdicamẽtũ distictũ a qualitate. ⁊ alijs oibus. g̊ ⁊c̃. Secundo sic. ḃm passiones nõ dicimur quales. q2 habet textus ꝓpter verecũdiã rubescẽs nõ d̾r rubeus neq3 q̃ ꝓpter timorẽ pallidus factus ẽ pallid⁹ d̾r. s3 magis aliq̃d passus. q̃re passiones hmõi dicũtur. q̃litates vero minime Tercõ sic passibile d̾r qd̾ p̄t pati. s3 nulla q̃litas apta nata ẽ pati. g̊ ⁊c̃. Quarto sic arguit. vl' q̃litates alique iõ dicũtur passibiles. q2 in suba earum aliq̃d patiãtur aut nate sũt inferre passiõem sensibus. nõ ꝑmũ vt h3 textus. quia mel non dicitur dulce. eo ꝙ sit aliquid passum. neq3 secundũ. q2 species coloris nõ inferũt aliquã passionẽ visui. ⁊ tñ dicuntur passibiles q̃litates igitur non videt qua de causa dicuntur qualitates passibiles Quinto arguit cõtra ordinẽ q2 obiecta ḃm rõnem priora sunt potentijs. s3 passiones ⁊ passibiles q̃litates sũt obiecta quarũdã naturalium potẽtiarũ. i. sensitiuarum. ergo hec spẽcies d3 ꝑcedere secũdã.. Ultimo sic. forma ⁊ figura immediatius insunt substãcie q̃3 passio ⁊ passibilis qualitas. ergo deberẽt ꝑponi. In oppositũ ẽ ph̄us in littera

Sciendum primo ꝙ eadẽ qualitas in spẽ ⁊ aliq̃n in nũo dicitur passio ⁊ passibil' qualitas. passio primo. ⁊ secũdo passibil' qualitas. Ideo passio ⁊ passibilis qualitas dicuntur vna species qualitatis ⁊ non vnu3 genus. ob hoc etiã coniunguntur coniunctione copulatiua ⁊ non disiunctiua

Sciendum secũdo. ꝙ vt sufficit ad ꝓpositũ passio dupliciter accipi potest. Uno modo ꝓ effectu illatoeq3 actõis in illud quod patitur. ⁊ sic est predicamentum distinctum. Alio modo pro forma quadam qualitatis afficiente quodammodo subiectũ inducta ab aliquo extrinseco. que etiam nata est iferre passionẽ in aliud subiectum. Et hoc modo est species qualitatis.

Sciendum tercio ꝙ qualitates nõ dicũtur ideo passibiles eo ꝙ ipe aliquid patiãtur neq3 q2 sbiecta earum aliquid patiãtur. vt habet textus vt etiã bene arguebatur añ oppositũ Sed q2 nate sunt inferre passionem sẽsui aut inferri ab aliqua passione vl' passibili qualitate. Inferre quidã vt sũt species saporũ ⁊ odoꝝ ⁊ qualitatum tangibilium que suis sensib⁹ inferũt passionẽ. etiam quodammõ ḃm eẽ materiale ⁊ naturale. vt tactus ꝑcipiens calorẽ calidus efficitur q̃dammõ ⁊ gustus ꝑcipiẽs dulcedinẽ dulcis efficitur. sed hoc mõ ḃm eẽ materiale species coloris non inferunt passione3 visui. s3 solum ḃm esse spirituale. ⁊ ideo passio illa spiritualis sic illata non dicitur qualitas. q2 visus ḃm eam non dicitur qualis vt visus videns albedine3 non dicitur albus sicut tactus tangẽs calorẽ dicit calidus. q̃dãmodo tñ species coloꝝ dicunt qualitates passibiles. q2 ex aliq̃bus passiõibus inferũtur. vt ꝓpter verecũdiã aliq̃s efficit rubeus. ⁊ ꝓpter timore3 pallidus. ⁊ q2 rubedo causata ex verecũdia. ⁊ pallor illatus ex timore sũt eiusdem speciei cum rubedine ⁊ pallore causat3 in aliq̃ subiecto ꝑmanẽte ꝯplexiõe eius. oẽs spẽs coloris p̄nt dici passibiles qualitates. q2 sc3 nate sũt inferri ab aliq̃bus passiõib⁹ q̃uis nõ inferũt passionẽ visui q̃ debeat dici q̃litas. Et si obijciat ꝙ colores se ꝑ iferũt passiões reales vtputa ꝯcupiscẽtias dilectões. ⁊ talia hmõi. Dõm ẽ ꝙ h͛ nõ faciũt nisi ꝑ accñs. s. inq̃tum colores aliq̃ ferũt signa aliq̃ꝝ delectabiliũ ḃm tactũ ⁊ gustũ. ⁊ eadẽ de causa Aresto. nõ facit mẽtõem de spẽbus sopoꝝ. eo ꝙ soni nõ inferũt sensui passionẽ realẽ nisi per accñs. s. rõe aeris impetuose moti in q̃ ẽ sonus De spẽb⁹ vero odoꝝ nõ facit mẽtõe3 spẽalẽ. q2 determinãtur iuxta spẽs sapoꝝ. vt h3 ph̄s in 2° de aia. ⁊ de sensu ⁊ sensato.

Sciendum quarto ꝙ passio ⁊ passibilis qualitas d̾r̄nt. q2 passio ẽ inferẽs vl' illata de facili mobil' a sbiecto suo. sic exẽplificat text⁹ de rubedie causata ꝓpt verecũdiã q̃ q̃nq3 ẽ iferẽs passiõ3 sẽsui. nũq3 tñ ẽ illata ab aliqua passiõe sic ꝙ sit d̾ difficili mobil' a sbiecto. ⁊ sic p3 ꝙ tũc qualitas d̾3 ineẽ ꝑ modũ passiõis q̃n ineẽ ḃm eẽ

imperfectū. ⁊ in quodā transitu. ⁊ ob hoc nō de
nominat subiectū simpl'r quale sed solum ali/
quid passum Sed dicitur passibilis qualitas
quando inest subiecto inesse perfecto ⁊ bene per
manēti. Unde est aduertendū ꝙ passioēs. ⁊ eti
am passibiles qualitates qn̄qȝ suis subiectis
innate sunt. s. a natūali complexiōe. sicut aliq̄s
a natura est rubeus iracūdus amēs vel furio/
sus Qn̄qȝ ṽo sunt illate ab aliqua cā extrinse/
ca vt cū aliquis ꝓpter verecūdiam fit rubeus.
⁊ ꝓpter aliquā passioēm ab extrinseco adueniē
tem aliq̄s efficitur amēs vel furiosus. Et quā
do sunt sic illate pn̄t vocari hoc nomiē casus.
quia inferūtur a causa casuali ⁊ extrinseca. ⁊ ob
h̄ antiq̇ hanc speciem casum nomiāuerūt. sed
nō ꝯuenienter ꝓpter rōnem similem illi que di
cta est de prima. ⁊ siue sunt h̄moi qualitates in
nate seu extrinsecus causate quādo de facili mo
biles sunt a subiecto vocantur passiones. Sȝ
quādo de difficili mobiles sunt vocātur passi/
biles qualitates ⁊ simpl'r qualitates ⁊ ꝓp̄clo/
quēdo quādo tales passibiles qualitates sunt
innate vocari debēt passibiles qualitates / quia
vt in pluribus a natura insunt ⁊ de difficili
mobilia sunt. Et est aduertēdum ꝙ eadē que
dicta sunt de passionibus ⁊ passibilibus qua/
litatibus corporis ꝓporcionabiliter itelligēda
sūt de passionibus ⁊ passibilibus qualitatib⁹
anime vt habet text⁹ cuiusmodi sunt ira timor
tristicia gaudiū ⁊ sic de alijs.

Conclusio. passiones et passibiles qua
litates sunt tercia spēs. ꝙ āt sint qualitates ꝓ/
bat textus vt ptȝ intuenti. Qȝ vero sint tercia
spēs qualitatȝ ꝓbatur. q2 q̄uis obiecta sint p̄
ora potētijs f'm rōnem. tn̄ q2 naturales poten
tie radicātur in principijs substātialibus. ideo
ꝓpinquius substantie insunt q̄ȝ passiones ⁊
passibiles qualitates. ideo naturalis potentia l'
impotentia ponitur ante passionem ⁊ passibi/
lem qualitatem. Sed q2 est quedam relatō ꝓ/
prij obiecti ad ꝓp̄am passioēm. ideo statim p⁹
naturales potentias vel impotētias subiungit
ph's passioēs ⁊ passibiles qualitates. ⁊ nō for/
mā ⁊ figuram ꝓpter correlationem obiecti ad
potentiam ⁊ actus ad passioēm q̄uis forma ⁊
figura immediatius insunt prime substantie.
Rōnes añ oppositū solute sunt ex dictis.

Queritur vtrū forma et circa hoc ali/
quid ꝯstās figura sit quarta spēs qualitatis
Arguit' ꝙ nō q2 forma est altera ps ꝯpositi sb
stātialis dās esse rei. g̊ forma non est qualitas.
Scd'o sic. figura est q̄ termino vel' termis clau
ditur. sȝ qd' termino vel termis clauditur ē q̄ȝ
titas g̊ figura est q̄ȝtitas. ⁊ ꝯfirmat' q2 figurā
nihil reale videtur dicere vltra q̄ȝtitatem. Ter
cio sic. asperū ⁊ leue. rarū ⁊ densum sunt qualita/
tes ⁊ non positiones vt dicit Gilbertus. ⁊ tn̄ a
ph'o nō reponuntur in aliqua spē. g̊ ⁊c. Quar
to sic. figura est sensibile aliqd' a q̄ immutat' ⁊
patitur sensus g̊ ꝯtinetur sub tercia spē. Quin
to sic. forma ⁊ figura immediatius insunt sub
stantie q̄ȝ passio ⁊ passibilis qualitas. ergo dn̄t
preponi. In oppositum est ph'us in littera
huius libri.

Sciēdum primo ꝙ vt hēt ph'us in su
a methaphisica ꝙ forma ⁊ figura est qualitas
consequens formam seu speciem substantialē
in omni substantia corporea. ideo videmus ꝙ
quemadmodum drn̄t corporee substantie in
spē ita differunt in figuris. ⁊ quorum est vna
spēs in cōi tam in toto q̄ȝ in ptib⁹ ē vna figūa
⁊ ob hoc figura inter cetera accn̄tia maxime no
bis attestatur spēm.

Sciendū secūdo ꝙ forma dicitur du/
pl'r. Uno mō ꝓ altera pte ꝯpositi substantialis
que dat esse sub'ale rei nomen ⁊ rōnem. ⁊ h̄ mō
nō accipitur forma hic. ⁊ sic d'r forma ab infor
mādo. Alio modo accipitur forma pro termiā
tione seu clausione linearum ⁊ angulorum in
superficie relata ad formā substantialem que ē
principium talis relatiōis. ⁊ hoc modo accipit'
hic. ⁊ sic dicitur forma a foris manēdo. si vero
forma ꝓ illa termiātione iam dicta ē relata ad
extra scȝ ad quātitatem sic dicitur figura. Alit'
autem accipitur figura pro quantitate termiā
ta ⁊ figurata. ⁊ sic est quantitas. ⁊ hoc modo ca
pit euclides sic diffiniens figuram. Figura est
que termino vel terminis clauditur vt clausa ē
⁊ sic ptȝ differentia inter formā ⁊ figuram f'm
ꝙ in hoc genere reponūtur. ⁊ etiam p̄ȝ ꝙ in alio
differunt etiam aliter. nam f'm ꝙ huius speci/
ei qualitas dicitur forma quodammodo sibi
ꝯuenit continere ⁊ terminare sed scd'm ꝙ dici/
tur figura sibi conuenit immutare sensum ⁊ sic
ptȝ ꝙ idem f'm rem ad diuersa relatum dicitur
forma ⁊ figura. ⁊ f'm ꝙ ad diuersa refertur di/
uersa nomiā sortitur.

Sciendū tercio ꝙ forma et figura idē
significant f'm rem vt dictum est. ideo ꝯiūgūt'
ꝑ coniunctioēm copulatiuam. q2 ṽo distiguūt'
ꝑ relatioēm ad formā substantialem que ē pri
cipium talis terminationis. ⁊ per relationē ad
quantitatem in qua est talis termiātio. ⁊ etiam
ad actus seu oꝑatioēs distinguūtur. ideo duo
b⁹ mōis ⁊ nōibus nomiāntur. ⁊ ita inconue/

nienter antiqui hāc spēm vno nomīe vocaue/ rūt ꝯpōnem. ⁊ mouebātur ex eo ꝙ per qualita/ tes de quarta spē qualitatis ꝯpoānt' sube in su/ is partibꝰ ſm ſue q̄ɜtitatis termiātioēm. ⁊ vo/ catur hec spēs genus q̄ꝛ valde mlt'a ꝯprehēdūt' sub ea. Rōnes etiā huiꝰ modi qualitatis qui/ bus noiātur figura ⁊ forma diuerse sunt. ⁊ eti am actus vt dictum est. ideo conuenienter dici tur genꝰ. Uel alia de causa. quia inter ceteras q̄ litatis spēs ista se tenet ex parte materie que mo dum generis habet.

Sciēdū quarto q̄ forma et circa hoc aliquid ꝯstās figura ꝯueniēter pōit' quarta spe cies qualitatis. ſm em̄ formā ⁊ figurā quales esse dicimur. vt ſm rectitudiēm recti. ⁊ ſm cur/ uitatem curui. ḡ seq̄tur ꝙ est qualitas. Quare ꝟo sit quarta ⁊ vltiā ptʒ q̄ꝛ qualitates de alijs spē bus accipiūtur penes principiū sube q̄d est for ma. qualitates ꝟo de hac spē accipiūt' penes pri cipiū q̄d est materia eo ꝙ sunt qualitates circa hoc aliq̄d vt hēt textꝰ. ⁊ circa q̄ɜtitatem. que q̄/ dem quātitas ex pte mat'e tenet se Forma autē prior est ⁊ dignior materia. iō hec spēs ꝯueniē ter ponitur quarta ⁊ vltima.

Conclusio. forma et circa hoc aliquid ꝯstās figura est quarta spēs qualitatis. ista cō/ clusio satis relinq̄tur ꝓbata ex his q̄ dicta sꝫ.

Dubitatur qualiter accipitur numerꝰ spēꝝ qualitatis Rn̄detur ꝙ accipitur penes spe ciales mōs quibus qualitas sube inest ⁊ afficit ipām. q̇ mōi spēales in vno mō gnāli ꝯueniūt. qui est facere quale ꝑ denoiātioēm vel quōlibet aliter. ⁊ ſm hoc pt dari sufficientia spēꝝ quali/ tatis Quia ōnis modus qualitatis aut accipi tur penes principiuʒ sube q̄d est forma aut pe/ nes principium q̄d est materia. si scōm sic est quarta spēs. si primū ħ est dupl'r. aut accipitur talis modus qualitatis penes modū quo for/ ma subal' ꝑficit mat'am. ⁊ sic est prima spēs. q̄ꝛ forma sbal' inest ꝑ modū habitꝰ. aut attēditur talis modus qualitatis penes modū q̄ ipa for ma substātial' est principiū agēdi. ⁊ ſm hoc ab ipsa fluūt nat'ales potētie q̄ duobus modis ꝯ siderari pn̄t. Uno mō in se ⁊ absolute ⁊ ſm hoc sumitur scd'a spēs qualitatis Alio mō ſm ꝙ ꝓ pria coꝝ obiecta inferūt ipsis passioēs ⁊ ſm ħ sumitur tercia spēs qualitatis. ⁊ sic ptʒ ꝙ sunt quattuor spēs qualitatis. sed fortassis vt hēt textus aliqui alij modi apparere potuerūt ab hijs qui dicti sunt pricipaliores. tn̄ ⁊ q̄ maxi/ me ꝯsueuerūt dici enumerati sunt.

Dubitatur de diffinitiōe qualis qua/ dicit textus. Qualia dicūtur q̄ ſm hoc. s. illas q̄ttuor spēs qualitatis denoiatiue dicūtur. vel quōlibet aliter ab eis. ⁊ ponitur hec vltima ꝑti cula. q̄ꝛ quādoqꝫ qualitas sbstātie no inē sim/ pliciter. iō non denoiat sbiectū simpl'r quale. vt albedo que inē ethiopi ſm dentes. ⁊ sil'r rubedo q̄ inē alicui ex verecūdia nō inē simpl'r. sʒ in q̄/ dā transitu. Cōtingit etiā qn̄qꝫ ꝙ qualitas ali qua simpl'r sbiecto inē nō tn̄ ſm vocē fit deno/ minatō. sʒ ſm rē simpl'r insit ⁊ informet. ⁊ hoc ꝯtingē pt dupl'r. Uno mō q̄ꝛ interdū illi q̄lita ti nō ē nomē ꝓ̇ncipale ipositū vt exēplificat tex/ tus de illis duobus noibus cursor ⁊ pugilla/ tor. ꝓut dicūt naturales potētias. Alioᵒ pt il/ lud ꝯtingere. q̄ꝛ lʒ q̄litati a q̄ fit denomiatō sit nomē ꝓ̇ncipale seu abstractū ipositū. tn̄ hoc no mē denoiatiuū seu ꝯcretum nō est denominati/ uuʒ a noie ꝓ̇ncipali ſm figurā appellatōis sicut studiosus a virtute ſm rē denoiatur. ſm voceʒ tn̄ studiosus nō denoiatur a virtute sʒ a studio q̄d ſm aliq̄s est genus ꝟtutis. sʒ verius loquē do est causa virtutis.

Ad rōes aī oppoitū dōʒ ꝙ pria solu ta est. ⁊ sil'r secūda Et ad ꝯfirmatōʒ neget' assūp tū Ad terciā dicit' ꝙ illa noia ꝓ̇ncipal'r sig/ nificāt passiōes ꝑtiū in toto ⁊ loco. vt ptʒ ꝑ dif finitōes coꝝ positas in textu. ⁊ scd'ario bn̄ dicū tur q̄litates de hac q̄rta spē ſm termiatōes diū sas q̄ɜtitatis q̄ ꝓueniūt ex diuersa positōe ꝑtiū in toto ⁊ loco Alie rōes solute sūt ex ꝓ̄cedētibꝰ dictꝭ in notabilibus ⁊ ꝯclusiōe.

Queritur: Utrum ꝓprietates qualita tis sint sufficiēter posite. in q̄ꝝ ꝓ̇ma dr̄. ꝙ hr̄e ꝯ̄ riū ꝯueit ei q̄d q̄le dr̄. i. q̄litati. scd'a ē ꝙ eidē cō ueit suscipe magꝭ ⁊ minꝰ. ⁊ t'cia ē ſm eā sil'e l' dis sil'e dici Arguit' ꝓ̇mo ꝯ̄ prias duas. q̄ꝛ nō ꝯue niūt oi neqꝫ soli q̄litati. ḡ nll'o mō dn̄t dici ꝓp̄ etates Scd'o ꝯ̄ terciā arguit'. q̄ꝛ vt dr̄ Boe. spēs est essētialis sil'itudo indiuiduoꝝ ⁊ genꝰ spēꝝ. ⁊ tn̄ genus ⁊ spēs nō sūt q̄litates cū ꝑdi/ cent' in q̇d ⁊ nō in q̄le. ḡ tercia ꝓp̄etas videt' eē male posita. q̄ꝛ alijs a qualitate ꝯuenit. In op positū est ph̄s in textu. Qui postq̄ɜ determina uit de qualitate ſm se. hic ꝯn̄ter determiat d' ipa ꝑ ꝯꝑatōem ad suas ꝓp̄etates. Un̄ ꝑ breuiori respōsione ad quesitum

Cōclusio prima. in qualitate est cōtra/ rietas. ⁊ sil'it' in q̄li. ħ ꝓbat ph̄s exēplarit' ⁊ idu ctiue. vt iusticia iiusticie ē ꝯ̄ria. ⁊ sil'r iustū iniu sto. ⁊ cetera. Aduertēdū tn̄ ē cū textu ꝙ hr̄e ꝯ̄riuʒ nō ꝯueit oi q̄litati. sʒ solū qualitatibꝰ de ꝓ̇ma ⁊ tercia spēbus. ⁊ tn̄ adhuc nō oibus. q̄ꝛ vt hʒ

textus rubeo ⁊ pallido coloribus ⁊ ceteris medijs coloribus nihil est contrariũ. Non cõuenit etiã soli qualitati qꝛ cõuenit actõi ⁊ passiõi et etiã positõi vt rarꝫ ⁊ densum ꝯriant̃ silr sursũ et deorsum. ⁊ sic de alijs. Sed hic formari pñt alique obiectões Prima ẽ qꝛ in iusticia hꝫ nomẽ priuationis. ergo nõ cõtrariat̃ iusticie Respondet̃ negãdo ꝯseqntiã. qꝛ illa priuatio fundat̃ in ꝯtrario habitu cui ꝓpriũ nomẽ nõ ẽ impositũ. ideo significat̃ ꝑ negationẽ sui cõtrarij. Scda obiectõ mot⁹ alteratõis ẽ inter q̄litates cõtrarias. sed in prima spẽ qualitatis nõ est alteratio vt hꝫ phs in q̄nto phisicorꝫ. ergo in prima spẽ qualitatis nõ est ꝯtrarietas. Rñdet̃ q̄ alteratio est duplex. quedã ẽ phisica ⁊ ꝓpe dcã q̄ est corruptiua rei q̄ alterat̃. ⁊ hec nõ ẽ inter ꝯtraria q̄cunqꝫ sed inter cõtraria actiua ⁊ passiuã ad inuicẽ aut causata a se inuicẽ actis ⁊ passiuis et hmõi. cõtraria sunt quattuor q̄litates prime et qualitates secũde causate ab ipsis que sunt ĩ tercia specie qualitatis ad quã speciem solum ẽ alteratio proprie dicta. Alia est alteratio large dicta que nõ est corruptiua sed magis perfectia que est mutatio subiecti de cõtraria q̄litate in ꝯtrariam aut de ꝓuatõe in habitũ absqꝫ corruptione ipsi⁹ sbiecti ⁊ hec bene reperit̃ in ꝓma spẽ q̄litatis. Tercia obiectio contingit phisice moueri de medio colorẽ in extremũ ⁊ de vno medio in alterũ. ergo medio colori est aliq̄d cõtrariuꝫ. Rñdetur q̄ cõtrarietas accipi potest dupliciter. Vno mõ ꝓprie scꝫ ꝑ maxima distantia ⁊ completa eorꝫ q̄ sb genere cõtinentur. ⁊ hoc mõ medio colori nihil est ꝯtrariũ. Alio mõ capit̃ contrarietas large ꝑ distantia aliquorꝫ sb eodẽ genere cõtentorꝫ licꝫ nõ sit maxima ⁊ completa et hec cõtrarietas sufficit ad phisicũ ⁊ hoc mõ medio colori est aliq̄d cõtrariũ. Quarta obiectio in ethicis dicitur q̄ mediũ virtutis vtriqꝫ extremorũ cõtrariatur q̄ extrema sunt vicia. ergo a simili videt̃ q̄ medius color vtriqꝫ extremo cõtrariet̃. Rñdetur q̄ mediũ virtutis potest dupl'r cõsiderari. Vno mõ q̄ꝫtum ad sbam ⁊ circũstantias actus ⁊ sic mediat virtus inter duo vicia ⁊ cõtrariatur vtriqꝫ cõtrarietate incõpleta que est medij ad extrema. Alio mõ pt cõsiderari medium virtutis formaliter. scꝫ sub rõe boni et vicia opposita sub ratione mali. ⁊ hoc mõ virtus contrariatur vicio contrarietate completa que est extremi ad extremum. Quinta obiectio ꝛm ea que dicta sunt in predicamento ad aliquid. de cõtrarietate relatiuoruꝫ ꝛm dici videt̃ q̄ ꝓme cõtrarietates ⁊ ꝓma cõtraria sunt in genere q̄litatis. ⁊ tamẽ cõtra istud videt̃ ẽẽ qꝛ rarꝫ et densum licet sint prima cõtraria sunt tamẽ in genere positionis. Rñdetur q̄ in veritate cõtrarietas ꝛm cõpletã ⁊ perfectam rationem cõtrarietatis q̄ requiritur q̄ cõtraria actõe ꝓpria ⁊ per se mutuo se expellant ab eodẽ susceptibili ꝓmo inest q̄litati. ⁊ isto mõ prima ꝯtraria sunt calidum ⁊ frigidũ humidũ ⁊ siccũ. ⁊ adhuc ꝯparatiue loquẽdo calidũ ⁊ frigidũ sunt simpliciter ꝓma cõtraria. qꝛ humidũ ⁊ siccum respectu calidi ⁊ frigidi dicũtur qualitates passiue ⁊ calidũ et frigidum sunt effectiua rari ⁊ densi. si tñ attẽderet̃ ordo inter cõtraria ex pte materie. sic rarũ et densum essent ꝓma contraria. sed attendẽdo ordinẽ ex parte agentis calidũ ⁊ frigidũ sunt ꝓma contraria. qꝛ agẽs simpliciter precedit patiens ⁊ ita generaliter loquẽdo verꝫ est q̄ inter q̄cunqꝫ est cõtrarietas sunt qualitates ꝛm rẽ vel habent modũ qualitatis aut hoc ipsis cõuenit ratione q̄litatis. Ex ista ꝓprietate infert phs q̄ si vnũ cõtrariorꝫ fuerit quale reliquũ erit quale. Cuius causa est. qꝛ contraria semꝑ sub vno et eodem genere posita sunt.

Conclusio secũda. quale suscipit magis et minus. hanc conclusionꝫ probat phs sicut precedentem. probatur etiam aliunde quia in qualitate est contrarietas. ergo intẽsio ⁊ remissio. de hac proprietate etiam dicit textus sicut de prima q̄ non conuenit soli neqꝫ etiam omni qꝛ non cõuenit qualitatibus de quarta specie q̄litatis cũ spẽs earꝫ in indiuisibili cõsistant nec cõuenit etiam qualitatibus in abstracto significatis. qꝛ nomẽ abstractũ dicit simplicem formã qualitatis. ⁊ eã significat vt in termino. iõ nõ proprie dicitur ꝛm magis ⁊ min⁹. sed de cõcretis denominatiue dictis a qualitatibus de ꝓma specie ⁊ de tercia nõ est dubium quin dicãt̃ ꝛm magis ⁊ minus. Unde Arestoteles q̄ꝫuis non soluat istam instantiam in textu de qualitatibus in abstracto significatis que non videntur dici ꝛm magis ⁊ minus quam tñ instantiam mouet in textu. potest tamen dici sicut dictum ẽ. Sꝫ de modo quo fit intensio ⁊ remissio in qualitatibus triplex fuit secta antiquorum Plato eñi ponit intensionem ⁊ remissionem fieri in q̄litatib⁹ ꝓme ⁊ tercie specierũ quas dicebat esse dona deorum per immissionem boni diuini. ita q̄ ille cui plus immittebatur de sciẽtia ⁊ virtute erat magis sciens ⁊ virtuosus et ille minus cui minus immittebatur. Hãc positionem pro parte secuti sunt nominales q̄ et moderni dicuntur ponentes intensionem fieri q̄dẽ per additionem gradus ad gradum quod penitus impossibile est quia supposita

[46]

idẽptitate specifica non potest fieri numeralis
multiplicatio accidentis nisi p subiecta. igitur
impossibile est q in eodẽ subiecto repiant gra/
dus q̄litatis solũ nũero distincti. Item q̄litas
fm ei᷒ eẽntiã simplex ẽ ꝛ indiuisibil'. g̃ impossi
bile ẽ ponere grad᷒ numeral'r distinctos in eẽn
tia aut intentione q̄litatis. Alia secta fuit epi/
curoꝝ ponẽtiũ intẽsionẽ ꝛ remissionẽ fieri in q̄
litatibus fm ptes subiecti q̄ztitatiuas vt illud
dicatur magis albũ cui᷒ ptes plures albe sunt
et minus cui᷒ pauciores. ꝛ adhuc hec opinio ẽ
insufficiens. qꝛ videmus vnũ paruum corp᷒
esse multo albi᷒ q̄z corp᷒ aliqd̄ eo multo mai᷒
sicut margaritã equo albo. Tercia fuit secta A
restotelis ꝛ pypoteticorũ dicentiũ intensionez
et remissionẽ in q̄litatibus fieri fm q̄litatis in
herentiã q̃ q̇dem inherentia q̄litatis ex pte du
orũ cõsiderari pt scz ex pte subiecti cui inheret
q̄litas ꝛ h̄ mõ cõsiderãdo fit intẽsio ꝛ remissio
fm q plus vl' min᷒ aptat subiectũ ad q̄litatẽ re
cipiendã. Alio mõ pt cõsiderari inherẽtia ex p/
te q̄litatis inherẽtis q̃ quidẽ qualitas vl' hꝫ ꝯ
trariũ vel nõ. si habeat tũc intensio ꝛ remissio fi
unt fm sepationẽ ꝛ pmixtionẽ ꝯrij. si nõ habe/
ant tunc attẽdunt magis ꝛ minus fm maiorẽ
et minorẽ accessum ad veꝝ nature terminũ h̄ ẽ
ad verã nominis impositionem. ꝛ hec via Are
stotelis est tenenda

Conclusio tercia. pprium est qualitati
omni ꝛ soli ꝛ semp cõueniens fm eã sil'e vl' dis
simile dici. Istã ppriẽtatẽ pbat phs exẽplo ꝛ
inductione. Probat etiã aliunde qꝛ vnũ in q̄
litate facit sil'e sicut dicebat prius in capitulo
de q̄ztitate ꝛ diuersum dissimile. iõ dicit Boeci
us q sil'itudo est reꝝ differẽtiũ eadẽ q̄litas ꝛ de
bet intelligi eadẽ in spẽ specialissima. debꝫ etiã in/
telligi q vtriqꝫ subiecto inest simpl'r vl' vtriqꝫ
fm qd̄ qꝛ alias nõ deberẽt dici similia sꝫ mag
dissimilia. Et circa spẽs q̄litatis mouꝫ phs q̄z
dam dubitationẽ. Naz inter ipas enumerata
sunt multa q̃ relatiã esse videtur vt habitus. ꝛ
dispositio mõ illõ videt eẽ contra doctrinã phi
qꝛ dixerat diuersoꝝ generũ ꝛc̄. Rñdetur q ni
hil refert aliqua dici adaliquid fꝫ genus ꝛ nõ
fm speciem. ꝛ hoc veꝝ est in relatiuis fm dici ꝛ
nõ fm esse. Nã si gen᷒ est adaliquid fm esse ita
et species sub eo contente. mõ ea que enumerata
sunt inter species qualitatis que videntur esse
relatiua sunt relatiua fm dici ꝛ nõ fm eẽ. exem
plificat textus de grammatica ꝛ musica quebe/
ne dicuntur adaliquid sub nomine generis nõ
tamẽ sub nomine speciei.

Ad rationes añ oppositũ. ad primam
concedit q nõ debeant dici pprietates fm ali/
quẽ modum proprij vt dicit textus. sed pos/
sunt dici q̇dam accidentia conuenientia q̄lita/
tibus de prima ꝛ tercia speciebus ꝛ adhuc non
omnibus. Ad secundã dicit q genus dꝛ eẽnal'
similitudo suaꝝ spẽꝝ ꝛ spẽs suoꝝ indiuiduoꝝ.
sed eẽntialis sil'itudo nõ est sil'itudo proprie di/
cta. sed solũ fm q̇d vt patꝫ ex diffinitõe sil'itu/
dinis quã assignat Boetius.

Queritur. vtrum sex vltima p̄dicamen
ta causent a q̄ttuor primis. Arguit q nõ q̇a
sequeretur q non essent predicamenta. Conse/
quentia tenet quia predicamenta dicuntur pri
ma rerum principia. quod autẽ est ab alio cau
satum non ẽ primuz. ergo. ꝛc̄ In oppositũ ar
guitur qꝛ sex vltima predicamenta causantur
ex cõpatione aliorum quattuor. nã actio a na/
turali potentia actiua cõparata ad illud quod
agenti fm talem potentiã subijcitur causatur.
Sed passio causatur a naturali potentia pas/
siua cõpata ad ipsum agens. Quãdo autez ex
adiacentia temporis ad rem temporalem cau/
satur. Et vbi ex circumscriptione actiua loci et
passiua locati. Positio vero ex ptibus ordina
tis in toto ꝛ loco. Et habitus ex ꝯpatione rei
habite ad rem hñtem. ꝛ ita patꝫ q ista sex predi
camenta ab alijs causantur.

Sciẽdũ pmo. q vt alias dctum est
predicta predicamenta hñt simplices modos
p̄dicãdi. alia vero sex predicamenta hñt mõs
predicãdi mixtos quẽadmõm quodlibet illoꝝ
aliqd̄ de absoluto ꝛ aliquid de respectiuo inclu/
dit sicut patuit in inductione fcã post opposi/
tum ꝛ ita sex vltima p̄dicamẽta cãntur a q̄ttu/
or pmis. non tñ sicut inferiora a suis superio/
ribus cãntur formaliter. sed magis se hñt q̄t/
tuor pma cãndo sex vltima materialiter ꝛ effec
tiue. Et ob h̄ qꝛ phs late de hijs q̄ttuor deteria
uit. ideo breuiter de alijs sex se expedit qꝛ si cog
noscãtur q̄ttuor pma cũ generali enumeratõe
oim generꝝ posita in pncipio secũdi tractat᷒ h᷒
libri pñt ista sex bene cognosci.

Sciendũ secũdo q actõ ẽ causa passio
nis. iõ de actõe ꝛ passione sil' tractat. Arestotel'.
qꝛ tñ actio a natũali potẽtia actiã cãtur q̃ orit
a forma. passio ṽo a natũali potẽtia passiua q̃
orit a matia. iõ pus ṽbũ facit de actõe q̄z de pas
sione. Et qꝛ actõ ꝛ passio originãt a pricipijs i
trĩsecis sbe q̃ sñt matia ꝛ forma. Qñ ṽo vbi ꝛ
habit᷒ cãntur a ꝯpatõe alicui᷒ extrĩseci ad sbaz
et positio causat ex ꝯpatõe nõ simplici sꝫ ptiuz
integraliũ ad inuicẽ ad totũ ꝛ ad locuz. iõ pus
loquitur phus de actione ꝛ passione q̄z de alijs

Sciēdū tercio. ꝙ omnis vox reducit
ad predicamentū actionis que significat actū
agentis effectiue procedere in patiēs ⁊ ibi actō
accipitur large nō ponēdo dr̄nam inter actōez
et factionē. Et ꝗuis actio ⁊ passio ⁊ agere ⁊ pa
ti idē significēt. q₂ tñ agere ⁊ pati notiori mō
significāt q₂ ꝰm actū exercitū significāt actōem
et passionē. Actio aūt ⁊ passio significāt noia/
liter p modū habitus ⁊ q̄etis. ideo Arestoteles
ꝟbaliter p agere ⁊ pati notificat ista duo p̄dica
mēta. Sil'r oīs illa vox reducit ad p̄dicamen/
tū passionis q̄ significat receptionē agētis actꝰ
in passuz. siue talis actus receptus sit passi cor
ruptiuus aut perfectiuus. ⁊ ita accipitur h̄ pas
sio large ꝓut se extendit ad passionē pfectiuā ⁊
corruptiuā. Sed oīs illa vox reducit ad p̄di/
camentū qn̄. q̄ significat aliq̄d eē in tp̄e ꝰz aliq̄z
tp̄is dr̄nam vt fuisse heri hodie esse. Illa autē
vox reducit ad vbi q̄ significat aliq̄d esse in lo
co ꝰm ꝗcunq̄z loci dr̄nam vt eē surium. esse in
domo. ⁊ sic de alijs. Sed illa vox reducit ad p̄/
dicamentū sitꝰ q̄ significat ordinē ptium in to
to ⁊ loco vt sedere ⁊ stare. de q̄bus in p̄dicamē/
to ad aliq̄d dicebat ꝙ nō sunt positiones ꝫ de/
noiatiue dicunt a positionibꝰ. Sed ad p̄dica
mentum habitus reducit ur illa vox q̄ signifi/
cat applicatōem rei habite ad h̄ntem ꝰm quam
res habita figurat ad figurā habentis.

Sciēduz quarto. ꝙ vt habz textꝰ due
sunt ꝓprietates actōis ⁊ passionis scz habere ꝯ
trariū ⁊ suscipe magis ⁊ minꝰ. exēpla patēt i tex
tu. ⁊ hee ꝓp̄etates neq̄z om̄i neq̄z soli ꝯueniūt
cōueniūt aūt illis actōibus ꝯ̄ria habere ⁊ susci/
pere magis ⁊ minꝰ ⁊ sil'r passioibus ab eisdē illa
tis. que a naturalibꝰ potētijs actis causantur ⁊
ita ꝯtrarietas ⁊ intentio ⁊ remissio repiūt in ac
tōe ⁊ passione grā q̄litatū supra q̄s fundēt. Ali
am ꝓp̄etatē actōis poit au. summ'laꝝ quā acci
pit ab autoē sex p̄ncipioꝝ q̄ ē ꝓp̄ū ē actōis ex se
iferre passionē ⁊ ex adūso ꝓpriū ē passioi iferri
ex actōe. De diffinitōibꝰ actōis ⁊ passionis ⁊
aliorum p̄dicamētoꝝ ⁊ de ꝓprietatibꝰ eorūdez
alias latiꝰ determinabitur.

Conclusio: sex vltima predicamēta cau
santur a quattuor primis nō tñ sicut inferiora
formaliter a suis supioribus. Prima ps satis
ostensa est post oppositum. ⁊ secundā partē sa/
tis probāt rōes ante oppositū.

Querit vtꝝ sint tm̄ quinq̄z postp̄dica
menta scilicet oppō priꝰ simul motus ⁊ habere
Arguitur primo ꝙ ista nō sunt postp̄dica/
mēta. q₂ postp̄dicamentū dicit qđ ad vnū ge/
nus reduci nō potest. Sed ista ad vnum genꝰ
seu p̄dicamentū reducūtur id est ad p̄ncipiū re
lationis. g̃ ⁊c̄. Secūdo sic. habere est p̄di/
camentū distinctū ab alijs. ergo nō est postpre
dicamentū. Tercio sic. si cognitio istoꝝ sit
necessaria ad cognitionē p̄dicamentoꝝ haben/
daz seq̄tur ꝙ debuisset p̄mitti eoꝝ determinatō
determinationi p̄dicamentoꝝ. In oppositū est
autoritas phi in textu

Sciēduz p̄mo. ꝙ postq̄z phs deter/
minauit de ipsis p̄dicamētis ꝓut p̄dicamētuz
dicit coordinationē p̄dicabiliū ⁊ subijcibiliū
sub aliquo vno p̄mo qđ est p̄ncipiū illiꝰ totius
coordinatōis. Cōsequēter in tercia pte p̄ncipa
li huius libri determinat de q̄busdā q̄ nomini
bus suis ordinabilitatē dicūt ⁊ tamē ad vnū
genus reduci nō possunt. sed in pluribꝰ reperiū
tur. que sunt oppositio prius simul motus et
habere. ideo necesse fuit de ipsis facere tractatuz
specialē vt cōpleat coordinatio quocūq̄z mō or
dinabiliū ⁊ p̄dicabiliū anq̄z determinet de com
positōe ⁊ diuisione q̄ sunt actus rōis scđi. ⁊ sic
patz q̄d sit postp̄dicamētuz. Est em̄ aliqđ suo
noīe coordinabile qđ tñ ad vnū genus p̄dica/
mentale reduci nō pt. sed in pluribꝰ reperit. Ali
ter aūt solet diffiniri postp̄dicamentū sic. Qđ ē
quoddā traditū ab Arestotile. post specialē de/
terminationē p̄dicamētoꝝ valens ad cōpletaz
et pfectā cognitionē eorūdē habendā ⁊ sic patz
ordo ⁊ finis huius partis.

Sciendum secūdo. ꝙ quamuis ea que
sunt opposita ⁊ prius ⁊ simul sint res seu entia
q̄ cōsiderat phisicꝰ ⁊ methaphisicꝰ rōe tamē op
positionis prioritatis ⁊ simultatis ptinēt ad
consideratōem logicā eo ꝙ intentōes istoꝝ no/
minū oppositio prius ⁊ simul dicūt rōem cu/
iusdam ordinationis. Sil'r licz motꝰ ꝰm illđ
qđ est sit res quā cōsiderat phisicꝰ. reductō tam̄
spērū motꝰ ad motū taq̄z ad cōe analogū ⁊ etiaz
reductio diuersaꝝ spēꝝ motꝰ ad diūsa p̄dicam̄
ta ad logicū ptinz. licz etiā ex pte h̄ntis sumat
vnū spēale p̄dicamētū, ex pte tñ rei habite nō pt
sumi vnū p̄dicamētū q₂ res habita in m̄tis re
pit. ⁊ licz tal'res q̄ habet nō sit de cōsideratōe lo
gici. reductio tñ illiꝰ rei ad suū p̄dicamētū. ⁊ etiā
coordinatio eius ad qđ hz cām q̄ p intentōem
huiꝰ nois habere significat ad logicū ptinet

Conclusio tm̄ quinq̄z sunt postp̄dica/
menta. Probat q₂ postpredicamentum ē qđ/
dā coordinabile qđ ad vnū genꝰ reduci potest
aut ergo tale ordinabile sumitur penes diuer/
sitatem omnium generum aut penes ea que in

genere sunt cōtenta. aut penes reductionē oīm generꝝ ad substantiā. Si pͥmū sic est oppositio que ē causa pͥma oīs diuersitatꝭ. vt hꝫ Boeci⁹ Si scd̄m sic ē habere Si terciū h̄ est dupl'r aut sumiť penes ea q̄ ꝑ se ⁊ directe in genere sunt ꝯtenta. ⁊ sic est pͥus qꝛ illa q̄ sic in genere cōtinentur sunt gen⁹ ⁊ spēs gen⁹ aūt pͥus est spē. aut sumitur penes ea in quib⁹ stat coordinatio tota cuiusmōi sun indiuidua. ⁊ penes ea per que fit diuisio coordinatorꝝ cuiusmōi sunt dr̄ne. ⁊ sic sumiť sil'. Nā indiuidua siml' sunt sub spē ⁊ species sb̄ genere Et qꝛ in q̄libet genere reperitur potentia ⁊ actus ⁊ de potētia nō fit exitus in actū nisi per motū. ideo mot⁹ aliq̄ mō est in om̄ibus generibus ⁊ ꝺm h̄ sumiť postp̄dicamētū qd̄ est mot⁹ ⁊ sic pꝫ sufficiētia p⁹p̄dicamētorꝝ ꝑ quā etiā satis patet ordo ipsorum

Dubiať vtrꝫ sint tm̄ quattuor genera oppositōis. scꝫ oppō relatiua ꝯtraria pͥuatiua ⁊ cōtradictoria. Arguiť pͥmo ꝙ de oppōe nō sit h̄ agēdū. qꝛ oppositio hꝫ fieri inter ꝓpōes de q̄bus h̄ nō agiť. ergo ⁊c̄. Scd̄o ꝙ nō sīt q̄ttuor genera. qꝛ oppō est relatio q̄dā. relatio aūt est forma eorꝝ q̄rū vtrūqꝫ ē ens actu. ergo inter affirmationē ⁊ negationē nō ē oppō. nec etiā inter pͥuatōem ⁊ habitū. Tercio sic relatia posita se ponūt ⁊ perempta se ꝑimūt. ḡ inter ea n̄ est oppō. ꝯseq̄ntia tenꝫ qꝛ natūa oppositorꝝ est ꝙ posito vno expellať reliquū. Quarto sic cōtraria sunt forme positiue. sed ens nō opponiť enti. sicut neqꝫ bonū bono. neqꝫ verꝝ v̄o. ḡ cōtrarietas nō est oppō. In oppositū ē .p. in textu.

Sciendum pͥmo ꝙ forma oppōnis in reb⁹ ip̄is nō ē nisi potētialiter. ⁊ est actualiter et cōpletiue in rōe ⁊ a rōe. ⁊ ob h̄ qꝛ nostra ratio potest apphēdere nō ens vt rē q̄dā positiuā sꝫ vt aliq̄d oppositū enti. iō intentō oppositōnis inter ens ⁊ nō ens fundari p̄t. q̄uis talis oppō q̄ est inter ens ⁊ nō ens nō est real' sꝫ rōis tm̄. eo ꝙ nō hꝫ duo extrema actu existentia

Sciendū secūdo ꝙ oppō ꝺm gen⁹ bn̄ dr̄ adalquid. nō tamē dicitur ꝺm suas species adaliq̄d. Ex q̄ pꝫ ꝙ oppō nō ē relatō ꝺꝫ eē. sꝫ solū ꝺꝫ dici. mō nihil ꝓhibꝫ q̄n intēdū aliq̄d ꝺm gen⁹ ⁊ suo noīe cōi ē adaliq̄d ꝺꝫ dici. tn̄ ꝺꝫ spēs ei⁹ in alio p̄dicamēto repoīť sicut patuit de scīa

Sciendū tercio ꝙ oppō ē repugnātia aliq̄rū nō ꝑmittētiuꝫ se sil' in eodē subiecto respectu eiusdē ⁊ hec diffinitio vt habet Boecius om̄ibus oppositis cōuenit

Sciendū quarto ꝙ oppō nō diciť vni uoce de q̄ttuor generib⁹ oppōnū sed analogice. qꝛ primo dr̄ de ꝯtradictoria ex eo ꝙ ē ꝺm affirmatōem ⁊ negatōem simpl'r. scd̄o de pͥuatiua qꝛ pͥuatio ē negatio q̄dā. tercio de ꝯtraria qꝛ ꝯrie forme eēntialē hn̄t repugnātiā ꝺm rōnes suas specificas ꝺm q̄s sb̄ vno cōi genē ꝯtineť. q̄rto ⁊ vltio de relatia qꝛ relatm̄ ⁊ correlatm̄ ꝺm suas formas specificas nō hn̄t inter se eēntialē repugnantiā ymmo se cōpatiūtur in eodē. sꝫ repugnantiā hn̄t respectu vnius tercij.

Conclusio. tm̄ quattuor sunt spēs oppositōis. qd̄ sic patꝫ qꝛ oīs oppō ē repugnātia q̄dā. vl' ergo talis ē entis ad ens aut entis ad n̄ ens. Si pͥmū h̄ est dupl'r aut illa duo entia se expellūt ab eodē subiecto respectu eiusdē ꝺm actū ⁊ potētiā. ⁊ sic ē relatia oppō. aut ꝺm actū tm̄ ⁊ nō ꝺm potētiā. ⁊ sic ē ꝯria. Si v̄o sit repugnātia entis ad nō ens. h̄ ē dupl'r aut illd̄ nō ens nullo mō ē ens. ⁊ sic ē ꝯdcōria oppō. aut ē ens ꝺm q̄d ⁊ sic ē oppō pͥuatiua. pͥuatio em̄ relinq̄t sb̄am cū potētia ad hītū ex eo ꝙ dr̄ ens ꝺm q̄d.

Ad rationes dubij dr̄. ꝙ dupl'r est oppō. quedā ē oppō q̄ ꝯsistit in mōis enūciādi id p̄dicatū de eodē sb̄iecto ⁊ de tali agiť in libro peri hermenias. Alia ē oppō entiū nō ꝑmittētiū se in eodem subiecto. ⁊ de tali agiť h̄ ꝺm ꝙ per terminos incōplexos significantur talia entia opposita. Scd̄a ratio soluta est sil'r tercia. Ad vltimā diciť ꝙ etiā in om̄ibus formis positiuis q̄ cōtrarie opponūtur q̄dāmodo clauditur oppositio pͥuationis ⁊ habitus ⁊ ꝺm hoc ꝑticipant rōem oppositionis.

Ad rationes an̄ oppositū. ad primā ⁊ ad secundam patuit solutio. Ad terciā dicitur ꝙ cognitio istorū postpredicamētorꝝ magis subseruit cognitōi ꝓprietatū ipsorum predicamentorum. ⁊ ideo valet ad cōplementum cognitionis predicamentorum habendum. et non simpliciter necessaria est neqꝫ valet etiam ad cognoscendum ea in se

Queritur. vtrum relatiua oppositō sit distincta a cōtrarijs. Arguiť ꝙ non. qꝛ ꝺm ꝙ cōtraria sunt mutuo ad inuicē referūtur ḡ n̄ differūt. Scd̄o sic. videť ꝙ diffinitio contrariorꝝ non sit bene posita. qꝛ Petr⁹ hispanus dicit sub eodē ea genere eē posita. ph̄s v̄o dicit quandoqꝫ sub eodē genere ⁊ quandoqꝫ sub diuersis. In oppositū est ph̄s in textu. Et pͥmo videbiť de oppositione relatiua. scd̄o videbitur de oppositione contraria

Sciēdū pͥmo. ꝙ relatiue opposita dicuntur quecunqꝫ hoc ipsum quod sunt aliorū dicunť eē vel quomodolibet aliter. per primam

particulam intelligunt relatiua ꝫm esse siue ꝫ
rē vt duplū ꝛ dimidiū. ꝑ scd̄am ꝑticulā relati
ua ꝫm dici vt disciplina ꝛ disciplinatum

Sciēdū secūdo. ꝙ aliud est loqui de re
latiuis inq̄ztū relatia sunt ꝛ alid̄ est loq̄ de relati
uis inq̄ztū opposita sunt. Inq̄ztū em̄ relatia s̄t
posita se ponūt ꝛ pempta se perimūt. s̄ inq̄ztuz
opposita sunt expellūt se ab eodē susceptibli ꝫ
actū ꝛ potentiā ꝛ hoc respectu eiusdem

Sciēdū tercio. ꝙ inter relatm̄ ꝛ suū cor
relatiuū nō ē oppositio essentialis ꝑut absolu
te attendit ꝫm rationes formales suarū spēꝝ a
lias em̄ ois paternitas omni filiationi oppone
retur ꝛ sic nō pn̄t eē simul in eodē subiecto cui⁹
oppositū reperitur. Est ergo oppositio inter ip
sa accidentalis ꝛ nō absoluta. sed in respectu ad
aliqd̄ extrinsecū. vn̄ nō stat ꝙ idē sit pater ꝛ fili⁹
respectu eiusdē ꝛ in hoc differt relatiua oppō a
cōtraria. q2 cōtrarietas est eēntialis opposito q̄
absolute attendit ꝫm rōes formales specierū q̄
cōtrarie opponunt. ꝛ iō vna forma contraria a
tota specie sua alteri opponit. neq3 ꝫm actum se
permittūt in eodē subiecto. vt ois albedo omni
nigredini opponitur

Sciendu3 quarto. circa oppositione3
cōtrariā ꝙ cōtraria sunt q̄ sub eodē genere posi/
ta sunt ꝛ maxime a se inuicē distāt. ꝛ ab eodem
susceptibili mutuo se expellūt cui vicissim inst̄
nisi alteꝝ eoꝝ insit a natūa. q̄zuis em̄ mediū cō
paratū ad extrema ꝯtrariat extremis nō tn̄ max
ime distat ab eis nisi inq̄ztū ꝑticipat alid̄ extre/
mum qd̄ maxime distat

Sciendū quinto. ꝙ cōtraria notificat
Arestoteles in textu ꝑ diuisionē dicēs contra
rioꝝ q̄dā sunt talia quoꝝ necesse est semꝑ alteꝝ
ineē eoꝝ susceptibili. ꝛ hec dicūtur immediata
exemplificat textus vt sanum ꝛ egrū circa cor/
pus aīalis. par ꝛ impar circa numeꝝ Alia sunt
contraria quorum nō est necesse sꝑ alterū inesse
suo susceptibili vt sunt albū nigꝝ. exēplu3. dat
textus de prauo ꝛ studioso. nō em̄ ē necesse om
nem hoīem habitualiter esse studiosu3 vł pra
uum. mō ph̄s in textu capit ista duo vt desig/
nant habitus diuisos. Et si obijciat inter q̄cun
q3 cōtraria est mot⁹. omis aūt mot⁹ fit de extre/
mo in extremū ꝑ mediū ergo nulla sunt cōtra/
ria immediata. Rn̄det ꝙ cōtraria pn̄t duob⁹
modis cōsiderari. Uno mō per cōꝑatione3 ad
subiectū quod est in potētia ad vtꝝq3. ꝛ h̄ mō
inter q̄cunq3 contraria est mediū qd̄ est ipsum
subiectum. Alio mō possunt cōsiderari ꝫm su/
as intentōes simplices quib⁹ significant simpli
ces formas. ꝛ isto mō bn̄ sunt aliqua contraria
immediata sic ꝙ inter ipsa non sunt media for
maliter distincta ab ipsis que sunt eiusdem ge/
neris ꝛ causantur ex ꝑmixtione causaꝝ ipsorū
extremorum cuiusmodi sunt cōtraria que cau/
sam sue cōtrarietatis accipiūt ab equalib⁹ in q̄/
bus fundantur. ꝛ huiusmodi contraria sunt
immediata. quia ratio equał in indiuisibili cō/
sistit sicut sunt sanū ꝛ egrū. sanum em̄ in equali
tate cōsistit ꝛ egrum in inequalitate. Et si dicat
ꝙ medic⁹ dicat esse medium inter sanū ꝛ egrum
vt cū aliquis cōualescit ꝛ incipit languescē. Di
citur ꝙ medic⁹ considerat sanū ꝛ egrū per cōpa/
rationem ad subiectum.

Sciēdū sexto. ꝙ in aliquibus contra/
rijs mediatis sunt noīa imposita sc3 in illis in
quibus forme cōtrarioꝝ sunt permiscibiles ad
forme medie cōstitutionē vt ē in colorib⁹ odo/
ribus. ꝛc. In aliquib⁹ aūt noīa nō sunt imposi
ta medijs sc3 in illis in quib⁹ forme ꝯrioꝝ nō
sunt permiscibiles ad determinationem forme
medie. sed medium in talibus terminatur ꝛ de
nominatur per abnegatione3 vtriusq3 extremi
vt medium inter prauum ꝛ studiosu3 dicit qd̄
nec est prauum nec est studiosum.

Conclusio. relatiue opposita sunt di/
stincta a cōtrarijs ꝛ etiā ab omnibus alijs op/
positis. Probatur. q2 relatiua opposita dicūt
ad conuertentiā hoc aūt alijs oppositis nō cō
petit. ergo ab illis distinguūtur. Item relatiue
opposita sunt entia positiua que se expellūt ab
eodē ꝫm actū ꝛ ꝫm potentiā. hoc aūt alijs non
cōpetit. Itē relatiue opposita ꝫm hoc ipm qd̄
sunt alioꝝ dicūtur sc3 suoꝝ correlatiuoꝝ. non
sic aūt est de alijs oppositis. Itē inter cōtraria ē
essentialis oppositio ꝛ absoluta. sic aūt nō ē int
relatiue opposita. igit. relatie opposita distig/
uunt a cōtrarijs ꝛ ab omnib⁹ alijs.

Ad rationes. añ oppositum dicitur:
ꝙ illa reduplicatio ꝫm ꝙ. reduplicare potest for
mā specialē ꝛ sic falsum ē qd̄ assumit vł genera
lem ꝛ sic veꝝ est. Alia soluit ex dictis

Queritur. vtrū ꝑuatiue opposita di/
stinguuntur ab alijs oppositis. Arguit ꝙ
nō q2 priuatiue opposita se habent sicut ens ꝛ
nō ens. sed eodē mō se habēt ꝯtradcōrie oppo
sita ergo ꝛc. Scd̄o sic vnū cōtrariorū dicit
alterius ꝑuatio vt albū nigri calidū frigidi. g̊
oppositio ꝑuatiua nō est distincta a cōtraria.
In oppositū est ph̄s in littera. Primo notabū
tur aliq̄ de priuatiue oppositis. ꝛ scd̄o de cōtra/
dictorie oppositis. Quantum ad ꝑmu3.

Sciendũ priõ ꝙ habitus et priuatio hñt fieri circa idẽ subiectũ qđ vtriusqȝ susceptiuũ est ₰m ordiẽm nature ⁊ tpe determiãto Q̃ ãt nature detmiãtus ordo reqratur in talibus ptȝ q2 si añ tẽpus determiãtũ a natura nõ hẽat habitũ nõ dicim⁹ eũ priuari. vt puer nõ dicit edẽtulus in principio natitatis. neqȝ canis añ nonũ diem cecus Rõ ẽ q2 cũ natã nõ habũdet in supfluis neqȝ deficiat in necc̃arijs. ⁊ oĩa natãlia pari mõ mensurẽtur vt hẽtur scđo de generatione. sequitur ꝙ si q̃s tpe quo natus est hẽre hitum nõ hẽt tũc priuatus est. ⁊ si non habeat hitũ tpe quo ñ est nat⁹ haberi. tũc ñ đr priuari ymmo stat ꝙ in tali sit naturale principiũ hit⁹ Uñ est ↄsiderãdũ ꝙ priuatio dicit corruptionẽ principioꝝ habit⁹ in tpe determiãto a natã in q̃ apt⁹ nat⁹ ẽ eẽ hit⁹. ⁊ istđ vt hȝ phs in quinto methaphisice pt ↄtingere tripl'r. q2 vel ↄtingit circa idẽ subiectũ in numero vt hõ diceret cecus vl' circa idẽ subiectũ in gnẽ ꝓximo vt talpa diceretur ceca. q2 ₰m suũ gen⁹. qđ ẽ aĩal nata est videre. vel circa idem subiectũ in genere remoto. ħ mõ plãta diceret ceca ₰m suũ gen⁹ qđ ẽ viuẽs seu aĩatũ esse. Et ꝑmo mõ ꝓꝑe debet attẽdi oppõ ꝑuatiõis ⁊ hitus. ⁊ nõ alijs modis

Ex dict̃ aliq̃ sequũt correlaria. Primũ ẽ ꝙ cecũ ⁊ ñ vidẽs ñ ↄũtũt ex eo ꝙ nõ vidẽs ↄtradictorie oppõit videti sȝ cecũ ꝑuatie. Scđ3 ẽ ꝙ hit⁹ ₰m viã natẽ ꝑcedit ꝑuatioẽm q2 ꝑuatio accidit ꝓpt corruptioẽ3 natãliũ ꝑncipioꝝ hitus tpe determiãto a natã. ñ tñ oȝ ꝙ hit⁹ sꝑ actu ꝑcedat ꝑuatõe3. sȝ suffic ꝙ ordiẽ ꝑncipioꝝ natẽ ꝑcedȝ si ãt opteṫ hitũ actu ꝑcedere ꝑuatioẽ3 nl'l⁹ diceret a natitate cec⁹ aut ꝑuat⁹ Terciũ ẽ ꝙ ex hitu ↄtĩgit ꝑueĩre ad ꝑuatõ3 sȝ ñ ecõtra. S3 si obijceret ↄtra illđ q2 ĩ õi motu natãli đ ꝑuatõ ne it ĩ hitũ illi⁹ ꝑuatiõis. ğ ꝑuatõ poĩt pĩcipiũ rei natãl' ğ ẽ falsuȝ correlariũ. Rñdet ꝙ dupl'x ẽ ꝑuatõ. q̃dã em̃ ẽ q̃ ꝑuat actũ ⁊ aptitudiẽ3 vt ẽ illa q̃ ↄtingit ꝑ corruptioẽm natãliũ ꝑncipiorũ ꝑ que subiectũ hẽt hĩtudiẽm ad habit⁹ susceptioẽm. ⁊ de ista loquitur phs in textu. Alia est ꝑuatio que priuat actũ ⁊ nõ aptitudiẽm q2 nõ corripit natãlia principia subiecti per q̃ habilitatẽ habet ad habitus susceptioẽm. ⁊ de tali ꝓcedit rõ. sȝ nõ loquitur phs de tali. q2 nõ hẽt plenã opponem ad suũ habitũ sicut ꝑma. Ex dictis pt colligi diffinitio ꝑuatie oppositorũ hec Priuatie opposita sunt que hñt fieri circa idem subiectũ ordiẽ irregressibili ⁊ tpe determiãto a natã In q̃nto methaphisice sic diffinitur ꝑuatio Priuatio est carẽtia forme i sbiecto apto nato scȝ vbi qñ ⁊ ₰ȝ ꝙ natũ est hrẽ formã siue habitum

Sciendum secũdo. q2 ꝑuatũ eẽ ⁊ habitũ habere nõ sũt oĩno idẽ qđ ꝑuatõ ⁊ habitus. est tamẽ idẽ modus oppõis inter ipa Probat ꝑmũ phus in textu. q2 si eẽnt oĩno idẽ de quocunqȝ ꝑdicaret vnũ ⁊ reliquũ qđ ẽ falsũ Scđ3 pȝ. q2 ꝑuatũ eẽ ⁊ ꝑuatio hñt se sicut ↄcretum ⁊ abstractũ. mõ simil' est modus oppõis inter cõcretũ ⁊ abstractũ cũ nou differãt in re significata. sȝ solũ in mõ significãdi. Exẽpla hoꝝ patẽt in textu. Quãtũ ad scđm

Sciendum primo. ꝙ cõtradictõ ꝓꝑe inter ↄplexa est. ob hoc vltimo loco determiat phs de ↄ̄dictione. q2 minus ꝑtinet ad hũc tractatũ in quo agitur de ordine ꝑdicabiliũ q̃ sũt dicibilia incõplexa. q2 tñ res opposite quodã mõ intelligũtur eẽ sub ↄ̄dictõe. eo ꝙ ↄ̄dictõ est ꝑma radix oppositõis. iõ tractãdo de opposit̃ oportuit etiã facẽ mẽtõe3 de ↄ̄dictorijs

Sciendũ secũdo. ꝙ res q̃ substãt affirmatõi vl' negatõi nõ sũt idẽ qđ affirmatõ ⁊ negatõ. Probat textus ꝑ diffinitões affirmationis ⁊ negatõis. hmõi em̃ res nec vere nec fl'e st̃ tñ bñ ↄsiderãdũ ẽ ꝙ in reb⁹ stãtib⁹ sub affirmatõe ⁊ negatõe est idẽ modus oppõis q̃ est inter affirmatõem ⁊ negatõe3 vt habet in textu. ⁊ ita lȝ ↄ̄dictoria oppõ sit inter affirmatõem ⁊ negatõem cõpletiue. tñ fũdamentaliter est in reb⁹ affirmatiuis ⁊ negatiuis quẽadmodũ etiã ỽitas ⁊ falsitas sũt in rebus sicut in causa ⁊ fũdamẽto. iõ dicit phus. ꝙ ab eo ꝙ res est vel nõ ẽ orõ đr vera vel falsa..

Sciendum tercio ꝙ affirmatõ dicitur tripliciter ⁊ negatõ similit. Uno mõ dicũtur q̃litates enũciatõis determinãtes ⁊ ↄ̄hentes enũciatõem ad diuersas species Alio mõ đr orõ affirmatiua affirmãs vnũ de alio Et negatõ orõ negatiua negãs vnũ ab alio. ⁊ ħ mõ sũt species enũciatõis. Alio mõ đr affirmatõ ꝑs negatõis qñ idẽ negat in negatĩa. q̃uis nõ opponebat negatõ affirmatõi vt ẽ eius ꝑs. est tñ oppositõ in eo quod dictum est. S3 si obijciat ↄtra dc̃ã q2 videt ex istis ꝙ inter affirmatõe3 ⁊ negatõ3 vt sũt ꝑtes ↄ̄dictõis sit ordo. q2 dictũ est ꝙ negatio nõ negat nisi qđ affirmatõ affirmabat. ⁊ sic affirmatõ ⁊ negatõ habẽt fieri circa idẽ ordine q̃dã. ⁊ ꝑ ↄñs opponũt ad modũ ꝑuatõis ⁊ habit⁹. Dđm ẽ ꝙ ordo ille q̃ ẽ habitus ad priuatõem ẽ in re ipa. ⁊ a natura determinat⁹. ordo ãt q̃ ẽ inter affirmatõe3 ⁊ negatõe3 ẽ rõis tm̃ nec determinatus ẽ a natura Item posset obijci ꝙ alie orationes ab enunciatiua videntur esse

affirmatiue ⁊ negatiue. ergo nõ cõuenienter opponuntur affirmatio ⁊ negatio. Respondet ꝙ alie orões ab enũciatiua non dicũtur affirmatiue ⁊ negatiue. q꞉ ꝓprie nihil affirmat nisi verũ et nihil negat nisi falsum qđ quidẽ verꝝ ⁊ falsũ est solũ in mẽte. Alie aũt orationes explicãt mẽtis affectum in quo quidem affectu non est verum vel falsum.

Conclusio. ꝓuatiue oppsita sunt distincta ab omnibus alijs oppositis. Probat primo de relatiuo. q꞉ relatiua ꝭm illđ qđ sunt alioꝝ dicuntur scilicet suorum oppositorũ sic autẽ nõ est de ꝓuatiue oppositis vt hꝫ text⁹.
Sed ꝙ distinguantur a cõtrarijs patet primo de immediatis q꞉ necesse est semꝑ alterũ contrariorũ immediatorum inesse subiecto ꝭm actũ sic autẽ nõ est de priuatiue oppositis vt ostenditur in textu. De mediatis vero probat text⁹. quia possibile est ꝙ nunq̃ꝫ alterum eorũ insit sbiecto quia semper potest inesse medium. sed cõpleto tempore determinato a natura necesse est habitum aut priuationem inesse susceptibili. quia int habitum ⁊ priuationem non est medium sꝫ hoc tempore determinato. Sꝫ ꝙ a contradictorijs distinguantur patꝫ. quia necesse ẽ alterꝝ cõtradictoriorum esse verum ⁊ alterum esse falsum. sic autẽ nõ est de habitu de priuatõe quia dicunt sine cõplexione.

Ad rationes ante oppositũ. Prima soluta ẽ. Ad secũdam dicit ꝙ cõtraria possunt dupliciter considerari. Uno mõ vt sunt forme positiue ⁊ absolute maxime distantes sub eođ genere ꝓximo cõtenteq̃ fieri habent circa idẽ sbiectũ ⁊ sic opponũtur ꝯtrarie. Alio mõ pñt ꝯsiderari ꝓ q̃ꝫto in ipsis est aliqđ vnũ in quo cõueniũt qđ in vno ẽ ꝑfectiori mõ q̃ꝫ in alio ⁊ sic q̃dãmõ in ipis ẽ oppõ ꝓuatõis ⁊ habit⁹.

Querit vtꝝ veritas alicui⁹ enũciationis sit eterna ⁊ immortalis. Arguit ꝓmo. ꝙ nõ nulla em̃ enũciatio siue nomẽ enũciabile fuit ab eterno. ergo neq̃ꝫ veritas enũciatõis est eterna. ꝯsequẽtia tenꝫ q꞉ ꝟitas enũciatõis nõ ẽ enũciatõne ⁊ enũciabili nõ exñtib⁹. Añs ꝓbat. q꞉ ois enũatio ⁊ om̃e enũciabile ẽ aliqđ ꝓductũ ⁊ causatũ mõ repugnat alicui ꝓducto ⁊ causato fuisse ab eťno. Scđo sic si ꝟitas alic⁹ enũciabil' eẽt eťna seqret ꝙ pl'a eẽnt eťna q̃ꝫ vnũ ꝯñs ẽ fl'm ⁊ erroneũ. g̃ ⁊c. In oppositũ arguit q꞉ nisi sic seqret ꝙ illđ ꝓmũ ꝓncipiũ de q̃libet affirmatio vl' negatio de nullo ambo simul nõ eẽt firme ꝟitatis ⁊ cũ illi ꝓncipio imitat demõstratio seqret ꝙ nihil firmiter vl' certitudinalit sciretur. Itẽ seqretur ꝙ inter ꝯtradcõria eẽt medium ꝑ abnegatõem extremoꝝ. Seqret etiam ꝙ doctrina de lege ꝯtradictoriaꝝ nõ eẽt vera vniuersaliter q̃ dicit ꝙ sẽꝑ necesse est alteram ꝑtem eẽ verã ⁊ alterã eẽ falsam. Et ad idẽ argueretur rõe Augustini. q꞉ añ mũdi generatõem hec fuit vera mũd⁹ erit vl' nõ. si nõ sua ꝯtradcõria erit vera alias due ꝯtradictorie eẽnt sil' false. si vera tũc veritas alicuius fuit ab eterno. Et si dicat aliq̃s ꝙ neq̃ꝫ fuit vera neq̃ꝫ falsa sequitur incõueniens ꝓus illrũ scꝫ ꝙ inter cõtradictoria eẽt mediũ ꝑ abnegationẽ qđ est cõtra legẽ contradictoriaꝝ ꝓpositionũ.

Sciendũ ꝓmo. ꝙ ꝓpter rões añ oppositũ aliq̃ tenẽt ꝙ nulli⁹ enũciatõis veritas fuit ab eterno q꞉ nulla enũciatio fuit ab eterno. Ad rões rñdẽt aliq̃ negãdo cõseq̃ntiã. q꞉ ab eťno nõ sꝑ fuit illđ ꝓncipiũ de q̃libet affirmatõ ⁊c nec fuerũt ꝯdictoria nec lex ꝯtradictoriaꝝ nec etiã illa enũciatio mũdus erit. ⁊ sic neq̃ꝫ ꝟitas neq̃ꝫ falsitas. ꝓut verꝝ ⁊ falsũ accñtia sunt enũciatõis vt dicũt isti. Sed ad oppositum sunt Auicẽna Algazel Alforabius ⁊ Augustinus q̃s insequit Albert⁹ dicẽs ꝙ rões facte post oppositũ ꝓcedũt isto mõ inferẽdo. Pro q̃ est

Sciendum secũdo. ꝙ qñ ꝓdicatũ cõcipit in rõe subiecti eẽntiali ꝓpositio ẽ vera siue res existat in vltimo actu naturr siue non siue em̃ hõ sit in vltimo actu nature sil'r aĩal siue nõ semꝑ hec ẽ vera hõ est aĩal. aĩal ẽ corp⁹ aĩatum sensibile viuũ ⁊ sba. ⁊ nõ sequit hõ ẽ sba g̃ hõ ẽ ens ⁊ h̃ accipiẽdo ens ꝓprie vt dicit actu existẽ di eo ꝙ eẽ actualis existẽtie accidit ei qđ ẽ sic intelligẽdũ ꝙ nõ est de eẽntia alic⁹ rei. ob h̃ essentialis ꝓdicatio a tali eẽ abstrahit. sic igit ad ꝟitatẽ enũciatõis sufficit eẽnalis inclusio ꝓdicati in rõe sbiecti q̃ eq̃lit ẽ in reb⁹ exñtib⁹ actu ⁊ non exñtibus dũmõ possibiles sunt actu existere. ⁊ hec subalis inclusio saluat in ipaꝝ rerũ ordinabilitate. Sꝫ si q̃reret in q̃ fuit ista rerũ ordinabilitas ab eterno quãdo res nõ erãt in seipsis. Dicendũ est ꝙ fuit in ipis reꝝ rõibus siue ydeis q̃ ab eterno fuerũt in sapiẽtia diuina siue in mẽte creãtis ⁊ ordinãtis. Sꝫ si obijciat ꝙ in mẽte ꝓme cause nõ põt esse ordinabilitas vni⁹ ad alterum quia quicquid est in intellectu diuino est idem simpliciter ⁊ in vnitate idem. existens cũ ipo intellectu q̃ idem est cũ essentia diuina. ergo non potest ibi esse pluralitas ⁊ ꝑ cõsequens nec ordinabilitas vnius ad alterum. Dicendum est q in intellectu prime cause dupliciter considerantur res. Uno modo vt sunt idꝫ realiter cũ ipso intellectu prime cause quo

intelligũtur. ⁊ hoc mõ cũ intellectꝰ ꝓme cause sit sua essẽtia ꝑ quam ꝯgnoscit om̄ia. veruꝫ est ꝙ res in intellectu ꝓme cause sunt simpl'r ⁊ vnite. nec ex ꝑte essẽtie diuine ẽ ibi pluralitas. sed sũt idẽ cũ intellectu diuino. Alio mõ pñt considerari vt ꝓducẽde siue ꝓducibiles. ⁊ hoc mõ sũt possibiles ad pluralitatẽ ⁊ ad ordinẽ q̇ ordo ⁊ pluralitas nõ sũt in ipso intellectu diuino ex ꝑte ipsius intellectꝰ diuini. ſꝫ sũt in ipsis rebꝰ ordinabilibꝰ. ⁊ sic veritas fuit ab eterno. Et si querat̃. vtrũ tal' veritas sit creata vl' nõ. ⁊ similiter enũciabile. dr̃ qd̓ est creabil' ⁊ nõ creata ab et̃no. ⁊ q̄ꝫuis sit in creatore ẜm suã ydeã. ratiõe tñ differt ab ipsa. hoc est ẜm modũ nostruꝫ cõcipiendi dũtaxat ⁊ ex parte nostra. ⁊ hec sẽtentia ꝯcordat cũ dicto Porphirij qui dicit ꝙ nl'la spẽ aĩalis existẽte. adhuc potest intelligi suba animata sensibilis.

Cõclusio. veritas alicuius enũciatõis est ab eterno. Quod ꝓbat̃. q2 ad veritatẽ enũciatõis sufficit essẽtialis inclusio ꝑ̄dicati in rõe ſbiecti que equalit̃ est in rebus existentibꝰ actu ⁊ nõ existẽtibus. g̊ veritas alicuius enũciatõis fuit ab eterno. Et hoc de ꝓmo.

Dubitatur. Utrum bonum et malum opponãtur contrarie. Et arguit̃ ꝙ nõ. q2 malũ nõ dicit aliquã eẽntiã positiuã ꝑ quã aliq̇d ꝯstituatur malũ in eẽ ⁊ op3 alias oportẽt incidere dãnatissimũ errorẽ illoꝝ q̇ posuerũt duo ꝓ̇ncipia simpl'r ꝓ̇ma. vnũ bonoꝝ ⁊ alterũ malorũ. g̊ malũ nõ opponitur ꝯ̄rie bono. ſꝫ solũ ꝓ̇uatiue. In oppositũ videt̃ eẽ Aresto. in capitulo de oppositõe. Pro r̃nsione ad dubiũ est.

Sciendum primo. ꝙ bonum ⁊ malũ pñt accipi dupl'r. Uno mõ formaliter. s. ſb rõe formali boni ⁊ mali. h̓ mõ priuatiue opponuntur. q2 malũ formalit̃ dicit deordinatõeꝫ quãdã alicuius rei ad eius ꝓ̇ꝓ̇ũ ⁊ ꝯnaturalẽ finẽ siue oꝑatõꝫ. Alioꝰ pñt accipi materialiter pro actibus. ex q̇bus causãtur habitꝰ boni ⁊ mali. ⁊ etiã ꝓ ipis habitibus ex actibꝰ causat̃. ⁊ hoc mõ malũ ꝯ̄riat̃ bono. ⁊ etiã malo. Et huiꝰ causa ẽ. q2 bonũ vno mõ ẽ. ⁊ ex vna cã sola ⁊ itegra ꝯtingit. ⁊ iõ in indiuisibili ⁊ equalitate ꝯsistit q̄re nõ ꝯ̄riat̃ bono. sicut nec equale equali. neq3 rectũ recto. Malũ vero ĩfinitis mõis ꝯtingit. q2 ꝑ defectũ vnius solius circũstãtie accidit malũ. iõ malũ bñ ꝯ̄riat̃ malo ⁊ etiã bono. Sed vt h3 textus in paucis repit̃. s. in moralibꝰ in q̇bꝰ supabũdãtia defectui cõtrariatur.

Sciendum secundo. Q2 Aresto. in textu ponit aliquas ꝓprietates ꝯtrarioꝝ. Prima est. ꝙ si vnũ ꝯtrariorũ fuerit in rerũ natura nõ oportet alterũ eẽ. necẽ est tñ ꝙ possit eẽ. q2 ꝯ̄riorũ eadẽ est potẽtia. exempla patent in textu. Secũda ꝓ̇ꝓ̇etas est ꝙ sicut enũciatiões contrarias nõ contingit simul esse veras. ꝯtingit tñ simul esse falsas. ita ⁊ formas contrarias nõ ꝯtingit sil' esse in eodẽ ſbiecto. pñt tñ simul abeẽ ſbiecto susceptibili in habẽtibꝰ mediũ. ⁊ etiã in nõ habẽtibus tñ susceptibili. Tercia ꝓ̇ꝓ̇etas ẽ ꝙ contraria hñt fieri circa idẽ ſbiectum. aut nũo. vt sanũ ⁊ egrũ hñt fieri circa idẽ aĩal nũo aut specie. vt iusticia ⁊ iniusticia hñt fieri in aĩa. q̄ ẽ eadẽ spẽ in oĩbus hoĩbus. aut genere. vt albũ et nigrũ circa corpus terminatũ. Quarta ꝓprietas ẽ ꝙ oĩa ꝯ̄ria aut sũt in eodẽ genẽ ꝓximo vt albũ ⁊ nigrũ ſb colore. aut in ꝯtrarijs generibꝰ vt iusticia ſb virtute. ⁊ iniusticia ſb vicio. vl' oꝫ ꝙ ista ꝯtraria ẜm se sint genera ꝯ̄ria vt bonuꝫ ⁊ malũ. Est tñ aduertẽdũ ꝙ istud intelligẽdũ est de genere moris siue rerũ. Si ṽo eẽt ẜmo de genẽ ꝓ̇ncipali. sic eẽnt in eodeꝫ genẽ. s. in ꝓ̇ma spẽ q̄litatis. ⁊ h̓ si capiãt̃ vt dicũt habitꝰ

Ad rationes ante oppositum. Ad primã dr̃ ꝙ enũciabile aut enũciatõ nõ est aliquid creatũ ab eterno. est tñ aliq̇d ab et̃no creabile et ita nõ sequit̃ ꝙ sint plura et̃na. Et sil'r patet q̇d sit dicẽdũ ad secundã rationem.

Querit̃. Utrũ prius ⁊ simul sint postꝑ̄dicamẽta. Arguit̃ ꝙ nõ. q2 ꝓ̇us dicit̃ relatiẽ ad posteriꝰ. g̊ ẽ in genẽ relatõis. Scd̓o sic posteriꝰ nõ ponit̃ postꝑ̄ntũ g̊ nec ꝓ̇us. Tercõ sic. simultas ẽ relatõ eoꝝ q̄ dicũt̃ sil'. g̊ nõ ẽ postꝑ̄dicamẽtũ. In oppositũ ẽ ph̓s in textu.

Sciendum primo. Q2 postq̄ꝫ determinatũ ẽ de oppõe que sumitur penes diuersitatẽ oĩm generũ. Cõsequẽter determinat Aresto. de priori ⁊ posteriori q̇ sumũtur penes ea q̄ per se sũt in genere ꝯtenta. s. ẜm ordinẽ ꝑticipãt̃ ⁊ ꝑticipati. cuiusmõi sũt genus ⁊ spẽs. Deinde determinat Aresto de sil' quod sumit̃ penes ea per que fit diuisio generis in species que sunt simꝉ sub genere. cuiusmõi sũt dr̃ie diuidentes genꝰ ⁊ penes ea in q̇bꝰ stat hmõi diuisio. cuiusmodi sũt indiuidua q̄ sil' sũt ſb vna specie.

Sciendum secũdo. ꝙ vt habet textus aliq̇d dicit̃ prius altero q̄drupl'r. ⁊ horũ modoꝝ numeratõ clare habet̃ in textu. ⁊ etiaꝫ in sũmulis. iõ nũc reliquit̃. Aduertẽdũ est tñ ꝙ diuisio ꝓ̇oris in modos eius nõ est diuisio generis. ſꝫ analogi. vt patet intuẽti. Inter q̄s modos vt habet textus. quartus est alienissimꝰ. Et adhuc preter istos q̄ttuor modos positos ab ãtiquis q̇ ꝑ̄cesserũt arestotilẽ supaddit aresto. vnũ aliũ modũ qui añ tempus suũ nõ erat in-

vsu. vt dicit Boetius. ſ; iſte etiā modus clare
habet̄ in textu ſūmularū. ⁊ etiā in textu phi Ex
emplificat Areſto. de dicto alicuius enūciatōis
⁊ de ipſa enūciatōe q̄ ꝯuertit̄ quo ad veritatem
⁊ q̄ ad falſitatē. vt ſi hoīem eē ē verū. enūciatō
hoc ſignificans. ſ. homo ē. ē vera ⁊ ꝯuertit̄. nō
tamen idō hō eſt. quia hec enūciatō vera ē. ho/
mo ē. vt habet textus. ſ; ecōtra. q: ab eo ꝙ res
ē. vel nō ē orō dicitur vera vl' falſa. ⁊ nō ecōuer
ſo. ⁊ ſic pat; de modis prioris. Vn̄ ⁊ ſi alij re/
ꝑiunt̄ mōi ſicut ꝓus in ſpacio ⁊ ꝓus in motu q̄
ponūt̄ q̄nto metaphiſice parū ꝯferūt ad ꝯgni
tionē ꝑdicamentoꝝ. ideo hic non ponūt̄. Vn̄
ſufficiētia quinq; modoꝝ prioris ſic pōt habe
ri. Quia vl' genera oīm ꝑdicamentoꝝ referun
tur ad ſua principia vl' ad ea que intrinſeca ſt;
eis ſm eē. vl' ad ea q̄ intrinſeca ſūt eis ſm ambi
tum ſue continētie. vl' refertur vnū genꝰ ad al/
terū. puta ſuba ad accidens. Si ꝓmū ſic ē pri
mus modus. ſi ſcd̄m ſic ē tercius. Si tercium
ſic ē ſcd̄s. Si quartū. h̄ eſt dupliciter. vl' ꝯpat̄
ſuba ad accidēs ſm dignitatē quā h; ad ip;.
⁊ ſic ē quartꝰ modus. vl' ſm qd̄ cā eius. ⁊ ſic ē
quintꝰ modus. Alio mō faciliori ⁊ familiari
magis p̄t dari hec ſufficiētia q̄ in expoſitōe ſū/
mulaꝝ dari ſolet. iō hic nō repetitur

Sciendum tercō ꝙ ſimul nō eſt oppo
ſitū ad prius. ſ; ē diſpatum ad ipm. ideo non
oport; tot modis dici ſimul quot modis d̄r
ꝓus. S; prius opponitur ad poſterius. iō q̄t
modis dicit̄ vnū tot mōis d̄r reliquū Et poſi/
tis modis ꝓoris ponūtur modi poſterioris ⁊
nō faciūt niſi vnū poſtpredicamentū

Sciendum quarto. ꝙ ſimul d̄r tribus
modis q̄ modi habētur in textu phi. ⁊ etia; in
ſūmulis. iō hic nō repetunt̄. Et q;uis alijs mo
dis dicatur ſimul. vt ſimul ſm locū. illi tn̄ mo
di minime ꝯferūt ad ꝯgnitōem ꝑdicamentoꝝ.
iō hic nō determinat̄ de ipſis. Sufficiētia autē
triū modoꝝ ſimul p̄t ſic dari. q: quecūq; dicū
tur ſimul. vl' dicūt̄ ſil' tpe. ⁊ ſic ē ꝓmus modus
vl' ſm naturā. h̄ ē dupl'r. q: vl' ꝯuertūt̄ ſm illō
qd̄ ē ſubſiſtēdi ꝯn̄a. ſ; nequaq; cā ē alteꝝ alteri
⁊ ſic ē ſcd̄s modꝰ. vl' non ꝯuertuntur. ⁊ ſic ē ter
cius modus. Itē ſubſiſtendi ꝯſeq̄ntia ē qn̄
ꝓpter vnū ſbſiſtere in actu ſm eē neceſſario po/
nitur ⁊ reliquū ſbſiſtere in actu. vt ſi ponāt̄ duo
ſbſiſtere in actu. nccārio ponit̄ ⁊ vnū ſūbſiſtere
in actu. ſ; non econuerſo.

Cōcluſio. prius ⁊ ſimul ſūt poſtpredi/
camenta diſtincta a ſeinuicē ⁊ ab alijs Prima
ꝑs patet per diffinitionem poſtpredicamēti ꝓ
ꝰs poſitā ipſis ꝯuenientem. Secunda ꝑs ſa/
tis patet in ſufficientia poſtpredicamentoꝝ ꝓ/
us data ⁊ alia que ꝯcernere poſſent expoſitōem
modoꝝ prius ⁊ ſimul ſolent tradi in expoſitio
ne ſummularum.

Dubitatur. Vtru; motꝰ ⁊ habere ſint
poſtpredicamenta Arguit̄ ꝙ nō. q: motus
nō ē. ḡ nō ē poſtꝑdicamētū. an̄s ꝓbat̄ q: ꝑtes
motꝰ nō ſūt. ḡ ⁊c. Scd̄o ſic. habere ē ꝑdica/
mētu. ḡ nō ē poſtꝑdicamētū. Pro dubio.

Sciendum primo. ꝙ cum motus eſt
eiuſdē eſſētie cū ſuo termio ad quē ē motꝰ ⁊ ter
minus motꝰ in pluribus ꝑdicamētis repit̄. iō
⁊ motus ad plura ꝑdicamēta r̄ducit̄. ex q̄ ſeq̄t̄
ꝙ nō ē ꝑdicamētū. ⁊ non ponit̄ in ꝑdicamēto
aliq̄ ꝑ ſe. ſ; ſolū reductiue. q: motꝰ nō d̄t ēs cō
pletū ⁊ ꝑfectū. ſ; ē actꝰ imꝑfectus potētie ꝑmix
tus tēdens ad vlteriorem actum

Sciendu; ſecūdo. ꝙ cu; dicit̄: ſex ſunt
ſpecies motꝰ. capitur ſpecies large ꝑ mō analo/
gie. Et inter hmōi ſpecies duplex p̄t attēdi or/
do. q: vl' accipit̄ motus ſm rōem formalē mo
tus. ⁊ ſic primo modo dicitur de motu locali.
vl' accipitur ſm illud quod eſt. ⁊ ſic prius dice
tur de generatione ⁊ corruptione. ⁊ vltimo de
motu locali. ⁊ de hoc plenꝰ habebitur in octa/
uo phiſicorū Aduertēdū eſt etiā ꝙ in iſta diui
ſione accipitur motꝰ large vt ſe extendit ad om
nē ſpeciem mutatōis. ſiue talis mutatō ſit ſuc/
ceſſiua. vt eſt illa que ē inter cōtraria ſiue inſtā/
tanea. vt ē illa que ē inter contradictoria. capi
endo contradictōem large pro omni oppoſitō
ne que ē inter eſſe ⁊ non eſſe. Particulariter au
tem diſtinguere ſpecies mutationis ſiue mo/
tus. ⁊ naturas eorum declarare pertinet ad na/
turalem philoſophum

Sciendum tercio: q: motui vniuerſali
ter accepto contrariat̄ quies capiendo cōtrarie
tatē vt ſe extendit ad priuatiuam oppoſitōem
ſ; motui ſm ſuas ſpecies accepto bene opponi
tur alius motus. vt generationi opponit̄ cor/
ruptio. augmētatōni diminutō. ⁊ alteratōi ſm
vnā q̄litatē opponitur alteratio. que ē ſm q̄li
tatē contrariam. Et motui locali recto opponi
tur alius motꝰ rectus. vt motui ſurſū ꝯtrariat̄
motus deorſū. ſ; motui locali circulari nullꝰ ē
motus ꝯrius. vt pat; octauo phiſicorū

Sciendum quarto cū textu. ꝙ iſte ſpe/
cies inter ſe diſtinguūt̄. qd̄ ꝓbat textus. q: poſ
ſibile ē ſm q;libet earū aliq̄d moueri abſq; co
qd̄ ſm aliā moueat̄. ḡ diſtinguūtur oēs inter
ſe. ꝯſequentia tenet. quia quecūq; ſic ſe habēt ꝙ
ponitur vnum altero non poſito. illa diſtiguū
tur. Antecedens deducit Areſtotiles primo de

alteratione. qꝛ possibile est aliqͥd alterari absqꝫ hoc ꝙ alia spẽs motus mutetur. Similiter pt aliqͥd augeri mathematice absqꝫ hoc ꝙ alia spe-cies motus moueatur sicut quadratũ circum posito gnomone creuit. ⁊ tamẽ nõ est alteratuꝫ neqꝫ alia spẽ motus transmutatũ Et notanter dicebatur mathematice. quia augmẽtatõ phi-sica nõ est sine alteratõe precedẽte distinguun-tur tñ eẽntialiter. qꝛ alteratõ ẽ ꝑ se ad qualita-tẽ. ⁊ augmẽtatio ad q̄ꝫtitatẽ. Amplioꝛ aũt de-terminatõ de ipsis speciebus motus ad phisi-cum pertinet.

Sciendum quinto pro vltimo post p̄-dicamento quod est habere. ꝙ habere duobus mõis ꝯsiderari pt Uno modo ex ꝑte habentis ⁊ hoc mõ habere est predicamentũ. Alioᵒ ex ꝑ-te rei que habeť siue ꝑ re habita que in pluribꝰ generibus poniť. iõ ſm hoc necesse est ꝙ habere sit post p̄dicamentũ. ⁊ ſm diuersitatẽ eoꝛũ que habentur dꝛ habere diuersis ⁊ distinctis mõis qui mõi clare patẽt in textu philosophi. ⁊ etiaꝫ sumularum. ⁊ eoꝛũdem sufficientia. Ex his q̄ dicta sũt patet rñsio ad dubiũ ꝙ motꝰ ⁊ habe-re sũt postpredicamenta ab inuicẽ distincta. et etiã ab alijs. Prima ꝑs patꝫ ꝑ diffinitõeꝫ pꝰ-predicamenti que ipsis ꝯuenit. Secũda pars patꝫ ex dictis in precedentibus.

Ad rationes dubij Ad primã dicitur ꝙ licet ꝑtes motus nõ sint in esse ꝑmanẽti. tam̄ bñ sunt in esse successiuo. Alia ratio soluta ẽ in vltimo notabili. Rationes ante oppositũ solute sunt ex dictis..

Expliciũt questiones venerabilis dñi Jo-annis versoris suꝑ p̄dicamenta Arestotilis.

Nota numerũ ⁊ ordinẽ decẽ p̄dicamẽtoꝝ. faciliter poteris videre ꝑ hoc epitaphium

Suba q̄ꝫtitas q̄litas. adaliquid
Albertus. magnus. deuotus. pater. p̄-
actio. passio. qñ. situs vbi
dicatione. fatigatꝰ. hodie. stetit. i tẽplo
habitus.
infulatus

Circa initiũ libri sex prīcipioꝝ Gilberti poꝛritani mouetur ṗmo questio taľ Utrũ pter ea que dicta sũt in libro p̄dicamen-toꝝ sit determinãdũ de sex vltimis p̄dicamẽtꝭ. que dicũť sex ṗncipia Arguiť ṗmo ꝙ nõ. qꝛ vľ arestotiles de ipsis sufficiẽter determinaiť vľ nõ. Si primũ sequiť ꝙ superflue illud fit hic. Si scðm sequiť ꝙ aresto. fuisset diminutꝰ. Scðo sic. oĩs sciẽtia habeť ꝑ principia ⁊ cau-sas. sed ista sex principia non habẽt principia vľ causas cum sint prima. g̃ de ipsis nõ est scia

Tercio sic. ṗncipia siue predicamenta nõ cõ-ueniũt in aliquo vno priori ipsis. cũ sint ṗma ergo cũ vnitas scie sumiť ex vnitate sbiecti seq̇-tur ꝙ de ipsis nõ est scia. In oppositum est Gilbertus poꝛritanus. ⁊ sui expositores q̇ de ipis sex principijs tractauerunt.

Sciendum primo Qꝛ arestotiles in li-bro p̄dicamentoꝛum breuiter ⁊ exẽplariter de-terminauit de sex vltimis predicamẽtis. eo ꝙ cognitis quattuoꝛ ṗmis satis pñt ꝯgnosci sex vltima in q̄ꝫtum predicamẽta sũt. ideo ad no-ticiã facilioꝛẽ eoꝝ q̇ in libro predicamentoꝛũ breuiter ⁊ succincte tradita sũt Gilbertus poꝛ-ritanus ad vtilitatẽ ⁊ vlterioꝛẽ ꝯgnitionẽ ha-bendã speãlẽ ꝯposuit de istꝭ p̄dicamẽtis tracta-tũ. q̇ potiꝰ ṗncipia dicũť q̄ꝫ p̄dicamẽta Pro q̄

Sciendum secundo. Qꝛ decẽ p̄dicamẽ-ta dicũtur p̄dicamenta genera ⁊ ṗncipia diuer-simode Nã dicũtur ṗncipia. qꝛ in ipꝭ stat om-niũ rerũ vltima resolutõ ⁊ eẽ. qꝛ vnũquodqꝫ eo-rũ est ꝯstituẽs eẽntias eoꝝ que sũt sue cooꝛdi-natõis. ⁊ sic in q̄ꝫtum sũt prima in ꝯpositõe foꝛ-mali. ⁊ vltima in resolutõe dicũtur ṗncipia. sꝫ dicũtur genera in q̄ꝫtũ vnũqdqꝫ ipsoꝝ ẽ cõmu-ne foꝛmale foꝛmabile ⁊ determinabile ad eẽ spe-cificũ suoꝝ inferioꝝ. Nã genus diciť cui sup-ponitur species. Sꝫ dicũť p̄dicamẽta in q̄ꝫtuꝫ qdlibet ipsoꝝ ẽ vnũ p̄dicabile seu ṗmũ dicibi-le sb se continẽs oĩa q̇ sunt sue cooꝛdinatõis ⁊ ẽ metrũ ⁊ mẽsura ipsoꝝ. vbi.

Sciendum tercio qꝛ licet omnia deceꝫ generalissima p̄dicto mõ dicũtur ṗncipia. ma-gis tamẽ ꝓpꝛie quedã dicũť p̄dicamẽta vľ ge-nera. ⁊ quedã ṗncipia. Substãtia em̄ q̄ꝫtitas ⁊ qualitas magis dicuntur genera q̄ꝫ ṗncipia qꝛ ſm suas ꝓṗas naturas habent inclinatõeꝫ ad sua inferioꝛa quarũ sũt genẽa ⁊ absolute in

cludūtur in ipis. nō dicēdo aliquē respectū ad aliqđ extrinsecū. hoc etiā ꝯuenit relationi. lꝫ nō ita ꝓprie sicut tribus ꝑmis. qꝛ iportat respectū ad aliud. Sed alia sex magis ꝓprie dicūť pn cipia qꝫ genera ꝓpter duas causas. Prima est qꝛ vnūqđqꝫ ipsoꝝ ē qdammō pncipiū sbstan tie q actū ab aliq agēte recipit. vt infra patebit ꝛ possit declarari. ꝛ iō dicunť pncipia. Alia cau sa est. qꝛ pncipiū aliqđ extrīsecū significat. iō in phisicis Aresto. ꝑ principiū sepe intelligit cām efficiētē que est extrinseca. sꝫ ista sex suis noibꝰ significāt aliqđ extrinsecū. ꝛ nō dicunt pncipa liter respectū ad sua inferiora. sꝫ magis ad sub iectū vł aliqđ extrinsecū. qꝛ ꝑ denominatōeꝫ ex trinsecā sumūtur a formis que sūt extrinsecus adiacentes. vt inductiue posset videri in singul. Nā actō dicit respectū ad patiēs siue ad suū sb iectū. ꝛ passio đr pncipiū q patiēs afficiť ꝛ mo uetur ad formā agētꝭ. ꝛ qꝫuis magꝭ dicūť pn cipia qꝫ genera. tn̄ cū hꝫ stat ꝙ actu ꝛ intellcū in cludūtur in suis iferioribus. ꝛ eēntialiter de ip sis ꝑdicāť. qꝫuis hoc nō iportāt in suis noibꝰ ꝛ iō res quas significāt sūt genera

Sciendū quarto. ꝙ ista sex principia pnt duplr considerari. Uno mō ꝭm se. ꝛ hꝫ mō sunt de ꝯsideratōe phisici vł metaphisici. Alio mō ꝭm ꝙ subijciūť intentōi pncipij. ꝛ sic capiū tur hic. ꝛ sic de ipsis est scia vna. nō qdem vni tate vniuocatōis sꝫ analogie que sufficit ad ge nus scibile. Nam oīa in hoc conueniūt quod ē forma extrinsecus adueniēs accepta in rōe pn cipij. ꝛ nō ꝑdicabilis seu ꝑdicamenti. que qdē forma extrinsecus adueniēs ē sbiectū attribu tōis huius scie. vt pꝫ ꝑ conditōes sbiecti attri butōis sibi ꝯuenictes respectu huiꝰ scie. ꝛ ꝑ hoc soluiť tercia rō ante oppositū.

Cōclusio ꝑma ꝑter tradita in libro ꝑ dicamētoꝝ vtile fuit in speciali determinare de sex pncipijs patꝫ. qꝛ licet in ꝑdicamentis satis determinatū est đ istis sex pncipijs inqꝫtū sunt ꝑdicamēta. qꝛ cognitis qtuor ꝑmis de facili sex vltima ꝯgnosci possūt. tn̄ ibi nō ē cōplete de terminatū de ipis inqꝫtū sūt pncipia

Cōclusio secūda. tm̄ sex sunt principia ꝭm ꝙ hic ē sermo de ipsis. ꝓbatur ꝑ sufficiētiā qꝛ oē pncipiū vł est pncipiū quo ad esse vel q ad bene eē. Si scđm. sic est habitus q ē pncipi um conseruatōis rei. Si ꝑmū hꝫ ē duplr. vł il lud pncipiū se tenet ex ꝑte agētis. ꝛ sic est actio vł ex ꝑte illiꝰ qđ agiť. ꝛ hꝫ dupliciter. vel se te net ex ꝑte motus ꝑ quē actꝰ agētis recipiť in pa tiēs.. vł ex ꝑte mobił in q ille actus recipiť Si ꝑmū. hoc ē duplr. vł dicit receptōem motꝰ in mobili. ꝛ sic est passio. vł dicit ꝯparatōem illius motus ad tēpus. ꝛ ad motū ꝑmū in quo ē tē pus sbiectiue. q ꝑmꝰ motus ē pncipiū alioꝝ motuū. ꝛ sic est qn̄. Si se tꝫ ex ꝑte mobił. hꝫ est duplr. vł đt ordinē ꝑtiū mobił in toto ꝛ in lo co. q qdē ordo ē pncipiū existētie rei. ꝛ sic ē po sitō. vł đt ꝯparatōem totiꝰ mobilis ad mēsuram eius que est locus. ꝛ sic ē vbi..

Ad rationes ante oppositum Ad ꝑ mā pꝫ solutō ex dictis in ꝓbatione ꝑme ꝯclu sionis. Ad scđam đr ꝙ lꝫ illa pncipia non habeant pncipia formalia ꝛ vniuoca. habēt tn̄ formalia ꝭm modū. s. ens ꝛ modū entis. ꝛ ha bent diffinitiones a priori. licet nō qdditati uas. ꝛ etiā habēt pricipia effectiua finalia ꝛ ma terialia. qđ sufficit ad hꝫ ꝙ de ipsis sit scia. Ad terciā patet solutō ex vltimo notabili.

Queritur. vtrꝫ diffinitō forme sit bn̄ data in qua diciť. Forma ē ꝯpositioni ꝯtigēs simplici ꝛ inuariabili eēntia ꝯsistēs. Argui tur ꝑmo ꝙ nō. qꝛ qđ est alteri contingēs est si bi accn̄tale. g̃ si forma est ꝯpositōi ꝯtingēs om nis forma erit accn̄talis qđ falsū ē Scđo sic. spēs est forma quedā. ꝛ tn̄ est ꝯposita ex ge nere ꝛ drn̄a. ergo male diciť simplici eēntia. Tercio sic. aīa rōnalis est forma hoīs. ꝛ tn̄ ē va riabilis. vt de ira in gaudiū. g̃ male đr inuaria bili eēntia ꝯsistens. g̃ ꝛc̄. In oppositꝫ est Gilbertus porritanꝰ in textu.

Sciendum primo. ꝙ sex pncipia de qui bus hic intēditur sūt quedā forme. iō ad hꝫ ꝙ ꝯgnoscanť oportꝫ vidē qd sit forma in cōi. vt ꝑ eius diffinitōem cognoscamꝰ formā de q hic est ad ꝓpositū. ꝛ iō Gilbertus ꝑmo diffinit for mā in generali ꝭm intētionē logici. put scꝫ for ma ē notio totiꝰ eē de quo ꝑdicatur siue illđ eē sit sbstātiale siue accn̄tale. ꝛ hec diffinitō datur de forma totius ꝛ nō de forma ꝑtis. Ubi notā dū ꝙ hꝫ qđ diciť in diffinitōe forma ē ꝯpōi cō tingens duplr intelligi pt. Uno mō qđ ē ꝯtin gēs. i. adueniēs ꝯpōi. i. cōposito siue adueniat eēntialiter siue accn̄taliter. Alio mō pt intelligi sic. ꝙ licet forma totiꝰ ꝭm eē reale qđ hꝫ in ꝯpo sito nō sit sibi ꝯtingēs. qꝛ qn̄qꝫ est de eēntia eiꝰ tn̄ ꝭm eē intētionale ꝛ abstractū qđ hꝫ in intel lectu ꝭm ꝙ diffiniť est ꝯtingēs ꝯposito. qꝛ com posito accidit ꝙ habeat formā sub tali eē accep tā. Et est em̄ triplex vniuersale.. s. ante rē. in re ꝛ post rē. Un̄ vniuersale post rē accipiť sepatū a re ꝑ intellectū. vt ꝑdicabile. ꝛ vt notio totius eē rei. ꝛ qꝛ hoc sibi accidit. ꝛ etꝭ ꝯposito a quo abstrahiť. iō forma in cōi hic accepta diciť cō positioni contingens. ꝛ per hoc autor in textu

aiam mūdi a diffinitōe forme q̄ licz sit simpl'x et inuariabil' tn̄ nō ē ꝯpōm ꝯtingēs ⁊ ꝑ aiam mūdi intelligit intelligētiā mouentē celum

Sciēduz scd̄o ꝙ in predicta diffinitōe addit' simplici eēntia ꝯsistēs. q2 tal' forma est ꝑdicabilis ⁊ notio totius esse rei. ⁊ iō ē essentia simpl'x. q2 inferi⁹ vltra suū supi⁹ sꝑ aliq̄d addit siue realiter siue ꝺm rōem. iō forma sic abstracta ab inferioribus, capit' vt simplex. ⁊ hāc ptē ꝓbat text⁹ q2 vnū ꝯpositū alteri adueniēs facit ipm maius sz forma adueniēs ꝯposito nō fac ipm mai⁹. ergo ipsa ē simplex eēntia. Minor patz. q2 corpus in eo ꝙ albū est vl' intelligit' nō d2 maius ipso nō existēte albo. sz solū d2 alteratū ⁊ q̄zuis talis forma sit simplex tamen nō est essentia simplicis sed compositi.

Sciēduz tercio: ꝙ diffinitōne additur inuariabili essentia ꝯsistens. q2 forma ꝓut est vniuersale nō ē variabil' nisi ꝑ accn̄s. scz inq̄ztū hz eē in pticulari supposito. mō vnūq̄dq3 dicēdū ē tale q̄le est ꝺm se ⁊ nō q̄le est ꝑ accn̄s. ⁊ ꝑ h̄ ab illa diffinitōe remouēt' alique forme ptiū q̄ licet ꝯpositioni ꝯtingāt ⁊ sint simplices tn̄ sunt variabiles sicut aia ꝺm ptem hois sensibilē est variabilis de ira in gaudiū. Et q̄zuis talis alteratio sit totius coniuncti vt subiecti anima tn̄ in tali alteratōe ꝯpatitur corpori.

Cōclusio diffinitio forme est sufficienter assignata ꝓbat text⁹ ꝑ ꝯditōes bone diffinitōis. q2 sufficiēter explicat eē diffiniti nihil superfluū neq3 diminutū ꝯtinēs g̃ ⁊c. Sed cōtra terciam ptem diffinitōis sic instat Gilbert⁹ albedo ē forma ⁊ tn̄ est susceptiua claritatis ⁊ obscuritatis ⁊ g̃ forma nō ē inuariabil'. Itē orō ⁊ opinio sunt mutabiles de v̄o in falsū. g̃ nō ois forma inuariabil' ē. Ad pmā rn̄det idē ꝙ albedo ꝺm se nō ē susceptia claritat' ⁊ obscuritat' sz solū ex pte subiecti. Un̄ dicit ꝙ nihil differt albedinē clarā dicere q3 suscipiēs in se albedinē clarū dicere ⁊ sic nō ē vna albedo in nūo q̄ sit clara et obscura sz plures succedētes in eodē sbiecto

Ad aliā rn̄det autor ꝙ vna opinio vl' orō nō ē susceptia v̄i ⁊ falsi ꝺm sui mutatōez sz solū ꝺm mutatōez rei de q̄ ē orō vl' opinio vt etiā d2 in ꝑdicamētis ⁊ in libro peri hermeniaꝝ. Pōt tn̄ orō dupl'r ꝯsiderari. Uno mō ꝑ respectū ad suuz significatū ꝺm se siue illō sit siue nō. ⁊ sic orō sꝑ manet vera v̄itate signi. sic ꝙ idē sꝑ significat. vt hec orō me sedere siue sedeā siue nō sꝑ idē significat Alio mō pt ꝯsiderari ꝑ respectū ad suum significatū vt exn̄s vl' nō exn̄s inq̄ztuz ipa orō pt ipz significatū repsentare ꝑ adequationē ad ipm eē eo mō quo ē vl' nō ē ⁊ illo mō pōt mutari de vero in falsum per mutationē rei.

Dubitat': quid sit sbstātiale. Respōdet Gilbert⁹ ꝙ sbale ē qd̄ ꝯfert esse ꝯposito ex q̄daz ꝯpōne vt in plurib⁹ ꝙ impossibil'e ē de eē rei. Et d2 ꝙ ꝯfert eē ꝯposito sicut gen⁹ ⁊ drā siue sicut materia ⁊ forma ꝯfert eē ꝯposito. ⁊ d2 ex q̄daz ꝯpōne q2 dupl'x ē ꝯpositio. Quedā ē realis q̄ est ex ptibus realit' distinctis vt materia ⁊ forma. Alia ē ꝯpositio rōis tm̄ sicut spēs ꝯponit' ex genere ⁊ drā. ⁊ de tali ē ꝑncipaliter ad ꝓpositū. Et addit' ⁊ ipossibile est de eē rei qd̄ explicat text⁹ ꝑ exēpla sicut rō ⁊ sensus insunt hoi ⁊ aiali et capit' rō ꝑ aia rōnali ⁊ sensus ꝓ sensitiuo ⁊ cōtinuū inest q̄ztitati ꝯtinue. ⁊ sic sbstātialiū qd̄dā est sicut materia ⁊ corp⁹. Aliud sicut forma vt aia. ⁊ q2 ꝯpositō naturali corrn̄det ꝯpositio logica. iō d2 gen⁹ sbstātiale vt materia ⁊ drā sicut forma ⁊ species vt totū compositum.

Dubitatur secundo quot modis dicit' substātiale. Rn̄det' ꝙ q̄ttuor modis. Primo mō d2 sbale qd̄ ē sba ꝺm rem ⁊ modū vt aial respectu hois. Scd̄o mō d2 sbale qd̄ nō ꝺm rē et naturā ē sba. sz hz mōm sbe vt color respectu albedinis ⁊ figura respectu trianguli. Tercio mō d2 sbale qd̄ est in aliquo vt ꝯsequēs sbam ei⁹ ꝑ se sicut risibile in hoie. Quarto mō dicit' sbale ꝙ ponit' in diffinitione alterius q̄zuis nō sit de essentia ei⁹ vt subiectū in diffinitōe ꝓprie passionis Et per oppositū ad istos. quattuor mōis dicit' accidētale. Primo mō qd̄ est vere sbstātia sz hz modū accidētis eo ꝙ ē extraneū sicut digitus sext⁹ in manu Scd̄o mō d2 accn̄tale quod hz verā naturā accn̄tis sic albedo. Tercio modo dicit' accn̄tale qd̄ nō ponit' in diffinitōe alterius vt spēs respectu sui generis. Quarto mō dicit' accn̄tale qd̄ inest ⁊ nō ē ꝑ cām essentialē ⁊ per se sicut accidens commune inest subiecto.

Ad rationes an̄ oppositū. ad primaz patz solutio ex primo notabili. Ad scd̄az d2 ꝙ gen⁹ ⁊ drā in spē nō drn̄t nisi ꝺm rōem. ⁊ iō nō faciūt realē ꝯpōnem. Ad terciā d2 ꝙ licz aia hominis sit forma ptis tn̄ non ē forma toti⁹ que est predicabil' de qua hic solū est ad ꝓpositū. ⁊ bene ꝯcedit' ꝙ est variabilis vt prius dictū est

Queritur: vtꝝ diuisiones formarum in textu posite sint sufficient' assignate. Arguit' ꝙ nō. q2 eadē forma ꝓducitur a natūa ⁊ arte. sicut sanitas in egroto qd̄ ē ꝯtra pmā diuisionē in q̄ d2 formaꝝ. quedā sunt a natūa ⁊ q̄daz ab arte. Scd̄o sic ois forma ꝯpōni ꝯtigens ē recepta in aliq̄ sz eē receptū hz sbiectū in q̄ recipit'. g̃ nulle sunt forme q̄ nō sunt in sbiecto. g̃ ꝯ secūdā diuisionē i q̄ d2 formaꝝ q̄dā st̄ i sbc⁰ ⁊ de sb

Substantiale dicitur 4or modis primo / 2o / 3o / 4o

Accidentale dicitur 4or modis / 1o / 2o / 3o / 4o

Cōtinuatō

iecto dicūt̄ ⁊ sic ꝺe alijs. In oppoitū ē au.i tex.
Sciendum ꝑmo. ꝙ postq̄z Gilbertus posuit diffinitionē forme ⁊ etiā diffinitōez sb̄alis. Ad ꝯgnoscēdū distinctōez inter formā sb̄stātialē ⁊ accn̄talē. Hic ꝯsequēter ponit aliq̄s diuisiones formaꝝ vt eliciat illā ꝺe q̄ ē hic ad ꝓpositū. Vn̄ illaꝝ diuisionū ꝑma sumit̄ ab effectib⁹ ⁊ ē talis. Formaꝝ quedā est ab oꝑatōne nature vt rō ⁊ rōnale ē a natura simil'r ⁊ mortale. ⁊ sic ꝺe singul' Quedā ē ab oꝑatōe aut ab actu artis vt aliq̄s color vl' passio ꝺe genere q̄litatis ē ab oꝑe nr̄o ꝓ q̄ʒto ab extriseco cātur ꝑ applicatōem artis ⁊ etiā dom⁹ vl' scānū vl' ydoluʒ et sil'ia que sunt ab arte Scd̄a diuisio ē formarū quedā sunt in sb̄iecto. ⁊ ꝺe sb̄iecto dicunt̄ vt scia/est in aīa vt in sb̄iecto ⁊ ꝺr ꝺe grāmatica tā/q̄ʒ ꝺe sb̄iecto. Alie sunt in sb̄iecto ⁊ ꝺe sb̄iecto nō dicūt̄ vt hec scīa. Alie ꝟo ꝺe sb̄iecto dicūtur in subiecto vero nullo sunt vt hō vl' aīal vl' rōnale. Tercia diuisio ē formaꝝ q̄dā sunt sensibiles que scʒ sensu apprehēdūt̄ vt color sapor odor ⁊ hm̄oi. Alie sunt insensibiles q̄ rōe apprehēdunt̄ vt scia filiatio paternitas. Quarta diuisio ē formaꝝ ꝑticulariū quedā ē sita in aliq̄ parte ꝺeteriata sb̄iecti vt nigredo in ocl'o q̄daꝫ vero nō hʒ sitū in sb̄iecto vt filiatio paternitas Vn̄ patetnitas adueīt subiecto ꝑ actū generatōis actiue q̄ toti attribuit̄ ⁊ nō ꝑti. ideo paternitas nō ē in aliq̄ ꝺeteriato subiecto ⁊ filiatō inest ꝑ actū generatōis passiue. ⁊ ille act⁹ toti attribuit̄ ⁊ nō parti nisi forte dicat̄ ꝙ ista sunt in cōplexione ꝑncipiorū ꝯponētiū totū scʒ rōe virtutis actiue diffuse in oībus mēbris ꝑ q̄ʒ separatur supfluū alimēti vn̄ ē generatio. Sʒ in illa cōplexione paternitas solū cāliter ē ⁊ nō formaliter. Quinta diuisio formaꝝ que vocib⁹ in ꝯplexis significant̄ alia ē sb̄alis alia accidētalis Sexta diuisio formaꝝ accidētaliū que ex ꝯsequēti ꝯtingūt sb̄e quedā insunt per cām intrinsecā que ē intra sb̄am sicut q̄ʒtitas ⁊ relatō quedā vero ꝑ cām extrinsecā que ē extrinsec⁹ aduenīēs vt sunt actio passio vbi q̄n̄ sit⁹ habit⁹ ꝺe q̄bus superius posita ē sufficiētia. Ex ꝑdict̄ ꝑt haberi ꝙ licʒ tm̄ sint duo an̄ ꝑncipia in generali scʒ diffinitō ⁊ diuisio tn̄ octo sunt in sp̄eali. s. due diffinitōes ⁊ sex diuisiones q̄ valēt ad ꝯgnoscēdū formā ꝺe qua ē hic ad ꝓpositū Vn̄ ex prima diffinitōe habet̄ ꝙ forma hic ꝯsiderata est forma toti⁹ ineē vniu'sali accepta. Ex secūda diffinitōe sumit̄ ꝙ illa forma ē accn̄talis ⁊ nō sb̄alis. Ex prima diuisione habet̄ ꝙ illa forma est natural'. Ex scd̄a sumit̄ ꝙ ip̄a ē exn̄s in subiecto. Ex tercia sumit̄ ꝙ ip̄a est insensibilis. Ex quarta sumit̄ ꝙ ipsa nō ē situata in aliq̄ ꝺeterminata ex ꝑte. Ex quīta sumit̄ ꝙ ip̄a ē accn̄tal'. Et q̄ istud ꝑt haberi ex illa diuisione iō autor illā diuisionē paꝝ ꝺeclarat in textu. Ex sexta sumit̄ ꝙ tal' forma ē extrinsec⁹ aduenīēs iō solum ex istis sex formis que extrinsece aduenīāt sunt sex ꝑncipia vt inferi⁹ ꝺeterminabit̄ Sed ꝺe formis substātialibus ⁊ accn̄talibus que intrinsece causant̄ satis dictū est in predicamētis.

Conclusio predicte diuisiōes formaꝝ sunt sufficienter posite. Probat̄ q̄ quelibet illarū dat̄ ꝑer mēbra opposita. ⁊ ꝑtes diuidētes nō excedunt diuisuʒ nec excedūtur a diuiso et euacuāt totū ābitū diuisi. sʒ ille sunt tres ꝯditiones ad sufficiētē diuisionē requisite ergo ⁊c̄

Notandū. Q' circa diuisionem mouꝫ Gilbert⁹ duas dubitatōes. Prima ē ꝺe figura incisionis vt ē ymago alicui⁹ rei vtꝝ sit ab arte vel a natura. Scd̄a est vtꝝ forme que sunt in plurib⁹ sint ab arte vl' a natura. Et quo ad ꝑmam arguit ꝑmo ꝙ figura incisionis nō sit ab arte. q̄ illō nō ē ab actu artis in q̄ nulla fit ꝑcium additio sed sola sepato ꝑciū sʒ sic ē ꝺe figura incisionis ergo tal' forma ē a natūa. Rn̄r ꝙ figura id ē sb̄iectū figure ē a natura. sʒ figūa q̄ʒtū ad eē snū formale ⁊ in actu sb̄ quo ꝑt sentiri fit ab arte ⁊ nō a natura. Et q̄ʒuis ꝑer artē non apponat̄ aliq̄ ꝑs material' tn̄ sepando aliq̄s ꝑtes materie fit illa forma in actu q̄ ꝑfuit in potētia ⁊ ꝑ h̄ soluit̄ argumētū. Vn̄ si tal' figūa actu eēt in sb̄iecto an̄ sepatōez ꝑciū seq̄ret̄ ꝙ in eodē eēnt siml' actu infinite figure cū sb̄iectū sit i poña ad infinitas figūas ꝑ diūsas sepationes aliaꝝ ꝑtiū. Sʒ ꝺe formis q̄ fiūt ꝑ ꝯiūctōez ꝑtiuʒ vt dom⁹ ⁊ sil'es maifestū ē ꝙ fiūt ab arte Sʒ q̄ ad scd̄aʒ dubitatōez videlʒ vtꝝ forme q̄ sūt in pl'ib⁹ vt vl'ia sint ab arte vl' a natura Arguit text⁹ ꝙ nō ab arte. q̄ nulla forma q̄ ē in pl'ib⁹ ē ab arte. q̄ forma artificial' accn̄tal' ē. sʒ forma q̄ ē in pl'ib⁹ si ē vniuersal' est substātial' suis inferiorib⁹ Scd̄o arguit ꝙ nō a natura sint. q̄ q̄ cūq̄ʒ fiūt a natura a creatura ꝑexn̄te sumunt ꝑicipiū Sʒ vl'ia nō sumūt ꝑncipiū a creatūa ꝑexn̄te. g̊ ⁊c̄. Minorē ꝓbat q̄ sumēs ꝑncipiuʒ ab aliq̄ creatura ē aliq̄ creatura cū effect⁹ assimilet̄ ꝓducēti. sʒ vniuersalia nō sūt creatūa g̊ n̄ sumūt ꝑncipiū ab aliq̄ creatūa. Pro dubio sit

Cōclusio prima vniuersalia q̄ntū ad illud sunt occulte ꝓducunt̄ a natura Probatur rōe text⁹. q̄ sicut ex ꝯiūctōe pluriū ꝑtiū ꝑietis tecti ⁊ fundamēti fit q̄dā ꝯstitutio id ē res cōstituta excedēs q̄ʒtitatē cuiuslibʒ ꝑtis. sic ex ꝯiūctōe ⁊ ꝓductōe singulariū fit forma vniuersalis excedēs ꝓductōnem cuiuslibet singularis Sʒ

singularia pducunt a natura. ergo et vniuersale qd pducit ad pductoem singularis pducit a natura. Sed vniuersalia dicutur occulte pduci a natura ppter duas cas. Prima e qz illud qd generat a natura e particulare qd e notu sensui. et in illo particulari pducit natura vniuersalis q est ro sub qua pticulare pducit. et illa e occulta sensui et solu cognita per rationez. Alia est causa: qz illud qd agit est singulare. et ratio agendi est vniuersalis natura in eo exns que est occulta sensui. ideo circa vniuersalia natura occulte operatur.

Conclusio secuda. vniuersale qntu ad actu vniuersalitatis depender ab intellectu. Patet qz illo mo fit per abstractoem a singularibus et talis abstractio fit p intellectu sicut declaratu est in scientijs de vlibus ibi dicebat qliter intellectus agens facit vlitatem in rebus.

Ad ratoes scdi dubij dz q sicut natura latenter facit opa artis. vt in casulis apu et in nidis auiu. ita etia psupponat in operatone artis q creator creaturaz latenter operat in operatione nature. ideo vniuersale qd pducit a natura pt dici qda creatura. no tn illud qd est et esse recipit. sz taqz illud quo esse recipit. Et q in operatoe nature sit operatio creatoris Gilbertus pbat. qz pma causa stabiliuit natura in determinato nuero et ordine. qz in naturalibus pcedit ordinate a pncipijs p determiata media ad determinatos fines. sed talis ordinatio ab aliqua sapientia vl arte pcedit. qz sapietis est ordinare. vt dz in pmo methaphisice. et no nisi ab arte diuina nature impressa. ideo opus nature dz opus intelligentie no errantis.

Ad ratoes an oppositu. Ad prima dz q sanitas in corpore animalis catur a natura principaliter. sed instrumetaliter ab arte medicine q applicat auxilia nature ad fortificandu ipam. vl ad remouendu impedimeta eius.

Ad secuda dz. q licz omnis forma de q e h sermo sit recepta in aliqua potetia. tn no in ente cpleto bm ee exntie qd hic vocat subiectu.

Querit: vtz actio sit vnu predicamentu seu pncipiu ab alijs distictu. Et arguit q no. qz qd catur ab aliquo no e pncipiu pmum sed actio catur ab alio. qz a naturali potentia subiecti. ergo no e pncipiu. Scdo sic. actio et passio sunt ide motus in numero et eadem forma. ergo non distinguuntur. Ans pbatur. qz sicut est eade via de thebis ad athenas et econuerso. na est ide respectus agetis ad paties et econuerso. sed ille respectus dz acto et passio. ergo no sunt pdicameta distincta. Tercio sic. i dez est motus q est actus agetis et qui est actus patientis. ergo non sunt pdicameta distincta. In oppositu est Gilbertus in littera.

Sciendu primo: q postqz Gilbertus porritanus pmisit qdam preambula ad noticia pncipioz valetia. Hic cnter in speciali determinat de vnoquoqz ipoz. Et pmo de actoe et passione qz magis vident cuenire cu his q intrinsece substatie accidunt eo q causant a naturali potetia vl impotetia rei q est intrinseca. Et prius de actione q orit a forma mediate naturali potetia rei. passio vero a materia. mo forma dignior et potior e materia. ergo etc. Et licz actio psupponat ante se naturale potentia vt causaz efficiente tn nihil an se psupponit in genere cae formalis ideo per h no impedit quin sit pmuz pncipium sue totius coordinatois. et per hoc soluitur pma ratio ante oppositum.

Sciendum secudo. q licet actio et passio cueniat in motu sicut in materia. et sunt in eode subiecto scz in patiete mediate motu. tamen ppt illa ideptitate materie no sequit q sint vnum formaliter. ymmo hnt modos formales oppositos. qz modus formal actois est sicut modus inpmetis et influetis. qz noiat causatu per mom illatois ab agete in paties. Sz modus passionis e sicut impssi et influxi. Na acto dicit motu perfectu q est in agete sic in ca. et tedit in paties. Et passio noiat motu impfectu inqztu est in patiete et in mobili vt in subiecto.

Sciendz tercio: q licet agere et actio dicat eande natura bm rez dnt tn inter se. qz actio noiat actoem vt cocepta scz bm ee qd hz in aia per modu habitus et qetis siue per moduz permanetis. Sz agere dt actoez vt exercita h e bm esse qd habet in subiecto in fluxu et in fieri et h scdo mo e pdicametu: qz sic dt speciale mom pdicadi q no pt reduci ad alique mom alterius pdicameti. Ex q patet q istud pdicametu magis ppe significat verbalr sicut per agere qz per illud nome acto. Est etia aduertedu q licz agere et facere pprie accepta inter se distinguant. vt dicit sexto ethicoz. qz agere dt actoem immanente. vt intelligere velle et hmoi. facere aut dt actu trasseute. vt secare vrere. tn in pposito agere et facere no distinguutur. qz vnu modu predicandi habent ad que oia pdicabilia coordinationis eius ordinant. Na oe qd ctinue pcedit ab agente dz actio. sicut intelligens est agens. et intelligere est actio eius. Et simlr calefactus est agens. et calefactio est actio eius

Et sic actio ē gen⁹ generalissimū seu ꝑmū ꝑnci-
piū hn̄s genera subalterna. vt agere ⁊ facē si ꝓ
prie accipiunt̄. ⁊ spēs vt secare intelligere. ⁊ in-
diuidua. vt intellectio sortis secatio platonis.
Sciēdū quarto. ꝙ actio sic diffinitur
in textu Actio ē ꝑm quā in id qđ subijcit̄ agere
dicimur In q̄ diffinitōe ꝑ illđ relatm̄ quā dat
intelligere formā loco gn̄is. ⁊ ista ꝓpositio ꝑm
reduplicat cām formalē. q: actio ē forma qua
agēs d̄r agere. Nā actō nihil aliđ ē q̃ȝ effectiu⁹
ꝓcess⁹ ꝟtutis agētis in patiēs ꝑm formā q̄ ē ꝑn
cipiū actōnis. q: oīs actio d̄r trāsitū in patiēs
ideo ꝯueniēter addit̄ in id qđ subijcit̄ scȝ in pa
tiēs qđ subijcit̄ agēti sibi ipmēti formā ei⁹ per
suā actōem. Et q: ꝟtus agētis penetrat ipȝ pa
tiēs ab intra. ideo ꝯueniēti⁹ d̄r in id qđ subij-
citur q̃ȝ sup̄ illud. q: illa ꝓpositō in ꝓꝑe sump-
ta intraneitatē importat. Et d̄r agere dicimur
ad denotādū ꝓꝑū mōm denoiandi ipi⁹ actōis.
Sed ꝯtra hāc diffinitōem arguit̄ ꝑmo. q: ꝑm
naturalē potētiā in illđ qđ subijcit̄ agere dici-
mur. Et sil'r argueret̄ de forma subali. de arte. i-
strumento. de manu. ⁊ de multis alijs. ⁊ tamen
iste nō sunt actōes. ḡ ⁊c̄. Scđo sic. illđ rela-
tiuū quā est nomē de se infinitū qđ nulli⁹ ē no-
tificatiuū. ḡ ⁊c̄ Tercio sic. actio ⁊ agere real'r
idē sunt iō male diffinit̄ actio ꝑ agere. q: sic idē
diffiniret̄ ꝑ seipm Quarto sic. multe sunt ac
tiones ꝑm q̄s nos dicimur agere. sed alie res a
nob̄. ḡ im ꝓꝑe ponit̄ dicimur. Quīto sic. mlt̄
te sūt actōes simplices ꝑm q̄s nos nō dicimur
agere in id qđ subijcit̄. vt sūt florē lucē ⁊ hmōi
eo ꝙ ille actōes nō ꝯcernūt extrīsecū subiectū. ḡ
illa ꝑticl'a in id qđ subijcit̄ ē incōueiens.
Ad rōes. Ad ꝑmam d̄r ꝙ licȝ ꝑm na-
turalē potētiā dicimur agere effectie. q: ipa est
ꝑncipiū effectiuū actōis. tn̄ solū ꝑ actōem dici-
mur agere formal'r. q: ipa importat illū fluxuȝ
qui causat̄ ab agēte formal'r in patiēs. ⁊ sil'iter
soluit̄ de forma substātiali. de arte instrumēto ⁊
sil'ibus. Ad secūdā d̄r ꝙ licȝ illud relatiuuȝ
quē de se infinitū sit. finitat̄ tn̄ ⁊ determiat̄ per suū
ān̄s. ⁊ per illa q̄ sequūt̄ in diffinitōe. Ad ter-
ciā d̄r. ꝙ licȝ agere ⁊ actio idē sint ꝑm rem. tn̄ q:
agere d̄t actōnem exercitā vt in ꝯcreto. actio ꝟo
ꝯceptā ⁊ in abstracto. iō agere ē nob̄ noti⁹ q̃ȝ ac
tio. quare bn̄ sumit̄ ad diffiniēdū actōȝ Ad
quartā d̄r sil'r ⁊ eodē mō sicut dcm̄ ē in ꝑdica-
mēto q̄litatis. Ad q̇ntā d̄r ꝙ tales actōes n̄
dicūt̄ simpl'r actōes nec ponūt̄ in ꝑdicamento
actōis. sȝ ponūt̄ in eodē genē cū ill' formis q̄rū
sunt subales act⁹ Vn̄ lucere ē in eodē genere cū
luce. ⁊ florere cū flore. ⁊ sic de cōsimilibus. tales
em̄ actōes significant̄ per ꝟba neutralia ⁊ abso
luta que nō significant rē hui⁹ generis.
Cōclusio ꝑma. actio ē predicamentuȝ
seu ꝑncipiū ab alijs distinctū. Patet. q: actio
nominat ens reale hn̄s specialē modū eēndi et
ꝑdicādi nō reducibilē ad aliquē modū alteri⁹
predicamēti. habet etiā genera subalterna. spe-
cies specialissimas ⁊ indiuidua sb̄ se. vt p⁹ patuit
sȝ ista sufficiūt ⁊ reqrūt̄ ad rōeȝ ꝑdicamēti. ḡ.
Conclusio secūda. diffinitio actōis est
sufficient̄ assignata. Probat̄ per declaratōem ꝑ
tiuȝ prius habitā. etiā sufficienter explicat na-
turam actionis. ⁊ alie cōditōes bone diffinitio
nis sibi conueniunt. ergo ⁊c̄.
Ad rationes ante oppositū. Prima
soluta ē ex dictis in ꝑmo notabili. Ad secū-
dam d̄r ꝙ nō ē simile. q: illa via ē realiter disti
cta a suis terminis. ⁊ realē habitudinem habet
ad vtrūq̃ȝ terminorū. Sed motus q̄ est ab a-
gente in patiens nō habet final'r habitudinem
ad vtrūq̃ȝ illoꝝ. q: ꝯparat̄ ad agēs vt ad ꝑnci
piuȝ effectiuū. ad patiēs vero tāq̃ȝ ad terminū
etiā vt est ab agēte d̄r act⁹ ꝑfect⁹ vl' operatō per-
fecta. sȝ respectu patiētis ē act⁹ imꝑfect⁹. iō ab il
lis diūsis respectibus fundatis in motu ꝑn̄t ac-
cipi diuersa ꝑdicamēta. Ad terciā d̄r ꝙ licȝ
actio ⁊ passio sint idē mot⁹ matial'r. sic ꝙ sit ꝑ-
dicatio causal' tm̄. nō tn̄ sunt idē mot⁹ forma-
liter. ideo magis ꝓꝑe debet dici ꝙ illud cui in-
sunt actio ⁊ passio ē mot⁹ q̃ȝ ꝙ actō ⁊ passio sint
mot⁹. ideo illđ nō impedit q̇n distinguāt̄ ꝑȝ ra
tiones suas formales dicētes qđ q̇d habet eē.

Querit̄: vtꝝ diuisio actōis per actōeȝ
aīe ⁊ per actōem corꝑis sit sufficiēter assignata.
Arguit̄ ꝑmo ꝙ nō q: illa actio intelligit̄ nec
est actio corꝑis nec aīe. ḡ diuisio nō euacuat to
tā naturā diuisi. Scđo sic. vnūqđq̃ȝ agit ⁊
mouet ꝑ suā formā. ⁊ agit̄ ⁊ mouet̄ per suā ma
teriā. sȝ corp⁹ ē pars material' ꝯpositi. ḡ nulla ē
actio corporis. Tercio sic. eadē ē actio agē-
tis ꝑncipal' ⁊ instrumēti. sȝ aīa vtit̄ corꝑe in a-
gēdo vt instrumēto. ḡ eadē est actō corꝑis ⁊ aī
me. ⁊ sic mēbra diuisiois coincidūt. Quar-
to sic. subā in eo ꝙ subā nec ē actiā nec ē passiua
eo ꝙ actio ⁊ passio sunt ꝯtrarioꝝ. subā āt nō hȝ
ꝯriū. videt̄ ḡ ꝙ actō nō sit aīe nec corꝑis ꝑm ꝙ
hmōi. Quīto sic. d̄r ē diuisiue debet eē in eo-
dē genē cū diuiso. sȝ aīa ⁊ corp⁹ nō sunt de ꝑdi
camēto actōis. ḡ videt̄ ꝙ nō bn̄ diuidit̄ actōi
actōeȝ corꝑis ⁊ aīe Jn oppositū ē Gilbert⁹.

Sciendū ꝑmo ꝙ actio anime in ꝓposito dr̄ actio q̄ ꝓcedit a forma que nō est totaliter materie immersa. sed est forma supgrediēs naturā corporis siue talis forma sit actus corporis siue nō. ⁊ hoc mō intelligere ⁊ velle sunt actiones anime. ⁊ similr̄ actōes intelligētiarū. ⁊ ꝑ h̄ soluit̄ ꝑma rō añ oppositū. Sed ꝑ actōnem corporis intelligit̄ actio q̄ materialiter recipit̄ in passo ⁊ ꝓcedit a forma imersa materie. ⁊ nō eleuata sup materiā corporis. vt calefacere infrigidare. ⁊ sic de alijs. ⁊ ꝑ hoc soluit̄ secūda ratio añ oppositum.

Sciēdū secūdo. ꝙ actio anime ⁊ actio corporis sic dr̄nt. q2 actio corpis neccārio est mouēs illud in quo est sicut in causa. ⁊ illd̄ in quo est sicut in subiecto. q2 agēs corporeū non agit nisi ꝑ suū motū Cuiꝰ rō ē. q2 nō agit nisi ꝑ ꝯtactū ad q̄ꝫ reqrit̄ motꝰ q2 actio corporis q̄ ē in contactu mouet illud in quo est. iō bene dr̄ ꝙ omne agēs corporale in agendo repatit̄ Sꝫ actio anime non mouet illud in quo est. vt in causa. quia non mouet illam animam aut formam vt separatam. sed mouet totum cōiunctū q2 dū anima agit tunc mouet corpus ⁊ manꝫ immobilis ꝑ se ⁊ non mouetur nisi per accñs. Non tñ debet intelligi ꝙ actio anime nō moueat illud in quo est vt in subiecto. ꝙ aūt aīa non mouet̄ motu quo mouet corpꝰ sic ꝓbat̄ in textu. q2 nō mouet̄ ſm locū cū impossibile sit non corpus corpore moueri. hoc est motu locali q̄ corpori ꝓprius est. sed aīa non est corpꝰ. locꝰ vero est corpus id ē corpalis. ergo anima non ꝑt moueri localiter. nec mouet̄ sumēdo cremētū vl̄ diminutōeꝫ cū nō sit q̄ꝫta. nec mouet̄ ſm alium motum nisi forte ſm alteratōem. sed hoc ē imꝓprie. q2 aīa nō alterat̄ nisi ſm alterationē totius ꝯpositi ex corpore ⁊ anima. Sed si cōtra ista aliquis replicaret dicens. videre audiē sapere ⁊ ymaginari sunt actōes anime. ⁊ tam̄ in his om̄ibus mouet̄ illd̄ in q̄ illa actio ē. ergo nō ē immobile. Respōdet̄ ad h̄ ꝙ omnes huiusmodi actiones vere ⁊ ſm naturā sunt passiones ipsiꝰ corpis. q2 oēs hmōi actōes in corpe cōsistunt potiꝰ q̄ꝫ in aīa. ⁊ tñ in talibꝰ actōibꝰ illud qd̄ mouet̄ nō mouet̄ motu phisico. sed potius motu intētionis q̄ quidē motus intētōis est motus ſm rationeꝫ

Conclusio ꝑdicta diuisio actōis ē sufficiēter assignata. Probat̄ ꝑ cōditōes bone diuisionis supius positas. Et si q̄reret̄ qualis est ista diuisio. Rñdet Albertꝰ ꝙ si corpꝰ nō dicat̄ nisi agēs ⁊ silr̄ anima tūc est diuisio accidentis in subiecta. Si aūt dicatur corpus agēs ⁊ anima agens ſm formam actionis. ita ꝙ actio anime sit actio ſm rationē animalis. actō aūt corporis sit actio corporalis. tunc diuisio potest esse generis in suas spēs. Cuiꝰ ratio est. quia sic passiones distinguunt̄ ꝑ suos termios ad q̄s sunt. ita actōes specifice distinguunt̄ ꝑ ꝑncipia a q̄bus sunt effectiue. ideo actio anime q̄ procedit ab aīa. ⁊ actio corporis q̄ procedit a corpe ex ꝑte corpis ⁊ anime a q̄bus effectiue causant̄ capiūt distinctōem specificā. ⁊ ista diuisio dat primo genera subalterna in hoc generalissimo quod est actio.

Dubitat̄. vtrū impossibile sit non corpus corpore moueri hoc est motu locali. Et videtur ꝙ nō. q2 specl'o manēte in eodē loco ymago exñs in eo videt̄ moueri ſm locū scꝫ de ꝓfūdo ad supficiē ſm apꝓpinq̄tōem visibl'is vl' recessum vl' de vna parte supficiei ad aliā ꝓpter motū obiecti. ergo nō corpus ꝑt moueri corpe Cōsequentia tenet. q2 illa ymago non est corpus. q2 alias duo corpa eēnt simul in eodem loco qd̄ est impossibile Pro dubio.

Sciendū ꝑmo. ꝙ prout dicit textus ꝙ si concedat̄ illā ymaginē eē in speculo sicͭ formam in sbiecto tūc impossibile ē soluere dubitationem quin non corpus corpore mouebit̄. Et adhuc seq̄ret̄ aliud inconueniēs. ꝙ speculū posset moueri ymagine q̄escente qd̄ non videt̄ possibile q2 motis nobis mouētur om̄ia que in nobis sunt, vt dr̄ scd̄o topicorū. Si aūt dicatur ꝙ ymago nō sit in speculo. tūc erit incredibilis error in vulgo. q2 ſm iudicium sensus ymago videtur esse in speculo Ad dubium dr̄ ꝙ impossibile ē non corpus corpore moueri.

Pro solutione argumenti est

Sciendū secūdo ꝙ speculum est corpus politum ⁊ tersuꝫ in supficie exteriori trāsparēs vt ymaginē vl' intentionē rerū possit suscipe ⁊ ab alia parte terminatū ꝑ oppositōem picis vl' plūbi vl' alicuiꝰ alteriꝰ corporis densi vt ymago intꝰ recepta nō trāseat sed reflectat̄. ⁊ per illam reflectionē videt̄ ymago. ⁊ sic apparet ꝙ ymago sit in speculo q̄ tñ ē in corpe viso vt in sbiecto. in medio ꝟo ē intētōnaliter. vt in deferēte et in speculo sicut in terminante radiū incidētē q̄ a speculo reflectit̄. ⁊ ideo ymago ad motū speculi nō mouet̄. q2 nō est in ipo vt in subiecto. sꝫ mouet̄ ꝑ accñs ad motū respiciētis. vl' rei in q̄ est vt in subiecto. Vñ bene arguebat̄ ꝙ si ymago esset in speculo vt in subiecto tūc oportēs nō corpꝰ corpe moueri. mō nō ē in eo vt in sbiecto

Et cū dicebat̃ ꝙ in vulgo esset incredibilis er/ roꝛ si diceret̃ ꝙ nō ē in speculo. Rn̄det̃ ꝙ veꝝ ē si dicat̃ ꝙ nullo mō eēt in speculo. mō dcm̄ ē ꝙ est in speculo in eē intentionali siue in terminā/ te talē intentioneꝫ.

Ad rationes añ oppositū. ad ṗmā̄ pa tet solutio ex dictis. ⁊ ad scđam silr̄. Ad ter ciā dr̄ ꝙ actio q̄ est ṗncipalis agentis ⁊ instru/ mēti simplr̄ dr̄ actio ṗncipal' agētis. ⁊ dr̄ istru mēti ꝫm q̄d. iō actio q̄ fit ab aīa mediāte corpe solū dꝫ dici actio aīe ꝙ̄uis sit toti⁹ ꝯiūcti tāq̄ꝫ subiecti. Ad q̄rtā dr̄ ꝙ actio hic large sumit̃ ꝫm ꝙ etiā mouere ē agere. ⁊ sic actio aīe est ideꝫ qđ mouere. ⁊ cōpetit anime agere. Si aūt suma tur agere stricte ꝓ actōe phisica tūc veꝝ ē ꝙ actō est ꝯtrarioꝝ ⁊ inter ꝯtraria. Actōe igit̃ large ac cepta etiā substātia agit q̄m. dicit Augustin⁹. ꝙ nulla res ē q̄ a ꝓpria destituat̃ operatōne. Et ideo ꝓbat Aresto. ꝙ vnūq̄dq̄ꝫ hꝫ actū ⁊ ꝓpriā actōem ad quā est ꝟtus ipsi⁹. Ad q̇ntā dr̄ ꝙ duplices sunt dr̄ne diuisiue. q̄dā sunt ṗdica tiue q̄ solū dicūt q̄d. ⁊ de istis veꝝ est ꝙ sint in e odē genere cū diuiso. Alie sunt dr̄ne causatie. q̄ cāt aliq̄s spēs ⁊ distinctōem specificā sub ali quo genere. ⁊ illis nō oportet.

Queritur. vtꝝ quattuoꝛ ꝓprietates ac tionis q̄ sunt sē ē in motu. ⁊ ex se inferre passio/ nē. ⁊ suscipe magis ⁊ min⁹. ⁊ habere ꝯtrarium sint bene assignate. Et arguit̃ ṗmo ꝙ non. q2 intelligere ⁊ velle sunt actōes. ⁊ tn̄ non sunt in motu q2 sunt in ꝑte intellectiua q̄ non moue tur. ğ nō ꝯuenit om̄i actioni esse in motu.

Scđo arguit̃. quādocunq̄ꝫ aliqua duo fiunt ab eodē agente vnū nō est inferēs aliud. sed ac/ tio ⁊ passio simul fiūt ab eodē agēte. ergo actō non infert passionē. Tercio sic arguit̃. solū forme absolute contrariant̃ ⁊ suscipiūt magis et min⁹. sed actio ⁊ passio nō sunt forme abso/ lute. ergo ⁊c. In oppositū ē Gilbert⁹ in tex tu. qui postq̄ꝫ determiauit de actōe q̄ꝫtū ad sub stantiā eius. Cōseq̄nter determinat de ipsa q̄ꝫtū ad suas ꝓprietates.

Sciendū primo ꝙ omne qđ est in mo tu. in q̄ꝫtū moue̊ est actu ab agēte ꝓcedēs ē actō q2 ꝫ ipꝫ moue̊ id ē act⁹ ꝓcedēs ab agete in illud qđ patit̃ ē q̄dam actio. si ergo aliq̄d mouet̃ ne/ cessario agit. q2 illud qđ hꝫ actū agentis in fie ri hꝫ actōem. sed omne qđ mouet̃ hꝫ actū agen tis in fieri q̄ q̇dem act⁹ vt gerit ꝟtutē agētis cō fert ad actōem in mobili ꝑ ṗncipiū receptū ab agente ad reducendū ipm de potentia ad actuꝫ. Un̄ om̄is actio q̄ꝫ diu ē in fieri ab agēte est in motu q̄ est agētis in illō qđ mouet̃. Et mot⁹ q̄ ē act⁹ mouētis firmat̃ in actōe q̄ ē in fieri ⁊ ē illō qđ ꝓcedit ab agēte in patiēs. ita ꝙ om̄e agens in agendo causat motū ⁊ mouēdo agit.

Conclusio ṗma. oīs actio est in motu et omnis motus in actione firmat̃. Probatur q2 vt dictū est om̄is motus ē actus agentis in fieri ⁊ om̄is act⁹ ē effectiu⁹ ꝓcessus actus agen tis in patiens. ⁊ vnum non est sine alio. nec ecō tra. ideo omnis actus ē in motu. ⁊ omnis mo tus in actione firmat̃. Un̄ si actio sit immanēs talis ē in motu ꝓut motus ē actus entis perfe cti. scꝫ agētis. Et si sit actio trāsiens tūc talis ac tio est in motu capiendo motum in communi vt se extendit ad actum entis perfecti qui est o peratio agentis. ⁊ ad actū entis imperfecti q̄ est passio mobilis. Sed cōtra hāc ꝓprietatē arguit autoꝛ in textu. q2 licꝫ in motu quo ali/ quid generat̃ sit actio. tamē in motu quo ali/ quid corrūpit̃ nō videt̃ esse actio. q2 per ipm ni hil agit̃. sed illud qđ actū erat destruit̃. ergo nō omnis motus est in actione. Ad hoc rn̄det ꝙ ad actionē nō requirit̃ ꝙ aliq̄d fiat. q2 actio n̄ semp causat aliquid positiuum. sꝫ actio de sua ratione exigit solū illud in quod agēs agat. scꝫ patiens. ⁊ si patiēs sit dispositum ad recipien/ dū formā agentis. tūc agēs ipm trahit ad suā formā. ⁊ ipm sibi assimilat. Sꝫ si patiēs non sit dispositum ad formē agētis. sꝫ hꝫ ꝯtrariā dispōem ad eā. tūc q̄nq̄ꝫ agēs corrūpit ipm pa tiēs. ⁊ q̄nq̄ꝫ ipm ṗmo disponit ⁊ pn̄ter suā for mā inducit. Scđo arguit̃ sic. si motus in actione sit ⁊ ecōtra sequit̃ ꝙ ambo essent in eodē ṗdicamento. qđ tamē falsum est. Respōdet tex tus ꝙ motus nō est actio. sꝫ ē qđdam quale. i. qualitas. qđ ꝓbat sic. q2 q̇escere ē quoddā q̄le ergo ⁊ mot⁹ similiter accept⁹. Cōseq̄ntiā ꝓbat q2 q̄cūq̄ꝫ cōtrarioꝝ oppōem sumūt. eiusdē gene ris ṗdicatōem suscipiūt. Ubi ē aduertendū ꝙ mot⁹ pt̄ capi triplr̄. Uno mō ꝫm ꝙ ē act⁹ entis imꝑfecti. ⁊ sic pt̄ reperiri in om̄ibus generib⁹. si cut in om̄i genere ē potētia ⁊ act⁹. inter q̄ ē mo/ tus cōiter accept⁹. Scđo mō accipit̃ ꝫm natu/ rā spēi ad quā ē. ⁊ sic ē in q̄ttuoꝛ generib⁹ tm̄. s. in sbstātia q̄ꝫtitate q̄litate ⁊ vbi. ⁊ h̊ sic accipiat̃ mot⁹ vt se extēdit ad motū ꝓprie dcm̄ ⁊ ad mu tatōem. q̄uo Aresto. de eo loq̄tur in tercio phisi coꝝ. si tn̄ accipiat̃ mot⁹ ꝓut distīguit̃ cōtra mu/ tatōeꝫ. s. vt ē solū de sbiec⁹ in sbiectū sic ē solū in trib⁹ gn̄ibus. s. q̄ꝫtitate q̄litate ⁊ vbi. vt determiat Aresto. v. phicoꝝ. Tercio mō ꝯsiderat̃ ẽꝫ ꝙ ē forma mouēs ab ipo ꝓcedēs i illō qđ mouet̃,

et isto modo motus est q̄litas ẜm quā mouēs quale dicit̄. τ dr̄ habit⁹ si sit act⁹ pfectus τ entꝭ perfecti. Sed dr̄ dispō si sit entis impfecti

Conclusio. secūda naturalis ꝓprietas actōis est ex se inferre passionē in illud qd̄ sbij/ cit̄. qꝛ actio ē ꝓcessiu⁹ actus agētis ab agente. Passio vō est receptio illi⁹ actus agentis. Sed ꝓcessiuus actus agētis causat τ infert receptōꝫ eius in id qd̄ subijcit̄ ei. g̃ oīs actio ē de se infe- rens passionē. Et licꝫ gladi⁹ vl' hō inferat pas/ sionē h̄ tn̄ nō ē p se sed p suā actōem. iō isto cō/ uenit soli actōi τ omī Sꝫ ꝯtra h̄ arguitur in textu. qꝛ actio qn̄qꝫ infert actōem sicut actio eius qd̄ a seipo mouet̄ ṗncipal' scꝫ agētis infert actōem illius qd̄ p aliud mouet̄ scꝫ instrumen ti. g̃ nō om̄is actio infert passionē. Ad h̄ rn̄dꝫ Gilbert⁹ q̄ mot⁹ instrumēti pt̄ dici actio respec/ tu vltimi effect⁹. sed p̄t dici passio respectu ṗnci palis agētis. τ sic pt̄ dici actio τ passio. Sꝫ ac tio ṗncipal' agētis est actio tm̄ q̄ nō est passio. Talis aūt actio ṗncipalis agētis p se cāt passi onē iqꝫtū ē passio. τ solū ex ꝯn̄ti τ p accn̄s ali/ quā actōꝫ Et si iterꝫ arguat̄. qꝛ si actio īfert pas sionē passio nō erit ṗmū ṗncepiū seu p̄dicamē/ tum. sꝫ videbit̄ esse in genē actōis. Rn̄det Gil bertus porritan⁹ in textu. q̄ res vni⁹ ṗmi ṗnci/ pij seu p̄dicamēti p̄t eē causa effectiua rei alteri⁹ ṗmi ṗncipij seu rei alterius p̄dicamēti. nec ꝓpt̄ hoc seq̄tur q̄ oīa sint eiusdē generis. qꝛ talis cā nō est in genere cause formalis. Et h̄ ꝓbat in/ ductiue in plurib⁹ p̄dicamētis. sicut calor q̄ est q̄litas gignit calefacere qd̄ est actio. Sil'r posi/ tio est causa aspitatis τ lenitatitis q̄ sunt q̄lita tes. τ positio ē causa lōgitudīs supficiei τ corpo ris q̄ stꝫ q̄ꝫtitates Et vna q̄ꝫtitas bn̄ facit aliā sic pūctū lineā. liea supficiē. supficies corp⁹ Sil'r corpus est bn̄ cā habit⁹. Et in genere substātie indiuidua pri⁹ genita vt in corpore simplici stꝫ cause posterius genitoꝝ vt corpora mixtoꝝ et generatio indiuiduoꝝ est causa indiuiduatio/ nis secundarum substantiaꝝ

Conclusio. tercia in actione τ passione repitur cōtrarietas τ susceptio magis τ min⁹. Probat̄ inductiue. qꝛ secare τ plātare ꝯriant̄/ sil'r vrere τ humidū facere. τ calefieri τ infrigi/ dari suscipiūt magis τ min⁹. sed tn̄ iste ꝓṗetai tes ṗmo τ p se couenīūt qualitati τ nō actionē et passioni nisi inq̄ꝫtū effectie cānt̄ ex q̄litatib⁹ hn̄ tibus ꝯtrariū τ magis τ min⁹ suscipiētibus.

Ad rationes. an̄ oppositū ad primaꝫ dr̄ q̄ si accipiat̄ mot⁹ vt est act⁹ impfecti entis in telligere τ velle nō sunt motus. sed capiēdo ipꝫ prout est actus entis perfecti vel operatio agen tis sic sunt in motu. Ad secundam dicitur q̄ licet actio τ passio simul causentur ab agente tamen prius natura ab eo causatur actio. τ per actionem infertur passio. Ad terciam dici tur q̄ forme absolute solum primo τ per se hn̄t cōtrariū τ suscipiūt magis τ minus. Sed for me respectiue possūt ex ꝯsequenti habere cōtrari um ꝓut fundant̄ in formis cōtrarijs.

Querit̄ vtꝝ diffinitiō passionis sit bn̄ assignata in qua dicitur. Passio est effectus il/ latioqꝫ actionis. Et arguitur primo q̄ nō. quia nullum primum principium est effectus sed passio est vnū primū principiū seu p̄dicamē tum. ergo nō est effectus. Secūdo sic argu itur. qꝛ idem non est causa suijpius. sed actio τ passio sunt idē cū sint vn⁹ mot⁹. ergo passio nō est effect⁹. Tercio sic. effect⁹ τ illatio idē sūt ergo in ista diffinitione est nugatio. In op positū est Gilbertus in textu.

Sciēdū ṗmo q̄ postq̄ꝫ. Gilbertus de terminauit de actione. Hic ꝯn̄r determiat de passi one. Cui⁹ ordinis ratio duplex ē. Prima ē qꝛ actio oritur a forma. passio vero a materia. mo do forma via perfectionis prior ē materia Se cūda est. qꝛ actio ad passionē cōparat̄ vt causa effectiua ad effectū. mō causa natūaliter p̄cedit effectū. τ determinādo de passione ponit diffini tionē τ diuisionē eius. τ nō assignat ꝓṗetates eius. quia satis haberi pn̄t ex his que dicta sūt in tractatu de actione.

Sciēdū secūdo. q̄ in ipa passiōe duo reperiunt̄. Primū est actus agentis in patiens receptus. Secūduꝫ ē ꝯtinuus fluxus tal' act⁹ ab agente. ratione primi passio dr̄ effect⁹. rōne secūdi dr̄ illatio. ideo couenienter ponit̄ vtrūqꝫ in diffinitione. τ qꝛ effect⁹ q̄ se extēdit ad effectū pmanentē τ in facto eē/ τ etiā ad effectū successi uum. τ in fieri cōmunior ē q̄ꝫ illatio. q̄ solū dr̄ de effectu in fieri. ideo conuenienter ponit̄ effec/ tus ante illationem

Sciēdū tercio. q̄ ẜm illationeꝫ actōis quedā patiunt̄ τ sunt susceptiue forme agen/ tis p trāsmutatōem. sicut illa q̄ cōmunicant in materia cū agēte. τ sic illoꝝ quoꝝ materia est e/ iusdem rationis est mutua actio τ passio ad in uicem. τ quedā sunt magis passibilia ab agen/ tibus q̄ꝫ alia. quedā vero minus ẜm q̄ quedaꝫ sunt maioris resistentie vel minoris. vel sunt magis vel minus dispata vel disposita ad for mam agentis. Et ẜm h̄ dicit text⁹ q̄ bruta in q̄ bus est complexio magis reducta ad medium

sunt animatiora plãtis. ⁊ similiter de hoĩe respectu brutoꝝ. rõnale em est aĩmanti⁹ bruto. ñ qꝛ in hoĩe aĩa sit intẽsioꝛ q̃ȝ in bruto. vel qꝛ in hoĩe sint plures aĩe. sed qꝛ aĩa in hoĩe pluribus potẽtijs opaꝶ q̃ȝ anima in brutis. ⁊ adhuc ꝯm easdẽ potẽtias ꝑfectioꝛi mõ opaꝶ in hoĩe ꝓpꝶ meliorẽ dispõem sue materie. q̃ magis ẽ redacta ad mediũ ꝯplexionis q̃ȝ in brutis. Est etiaȝ aduertẽdũ ꝙ oĩa que dicta sunt de actõe suo modo dici pñt de passione trãsmutata platõe. qꝛ sicut dꝛ ꝙ actio firmaꝶ in motu q̃ est actus mouentis. ita passio firmaꝶ in motu q̃ est act⁹ mobilis. Silr̃ q̃dam sunt passiones anime vt ille q̃ incipiũt ab aĩa vt gaudẽ tristari. ⁊ hmõi. et q̃dam sunt corꝑis ut infrigidari egrotari et hmõi. Propriũ etiã passioni ẽ ꝙ inferaꝶ ab actione. sicut actõi ꝓpriũ ẽ ex se inferre passioneȝ Silr̃ habere ꝯtrariũ ⁊ suscipe magis ⁊ minus cõueniunt passioni sicut actõni et in textu actio vocaꝶ generatio. qꝛ in actione qñq̧ est generatio forme agentis in patiẽs. si agens sit vniuocũ. Sȝ passio vocaꝶ actio q̃ est in re. qꝛ passio et mot⁹ sunt res acte ꝑ actõem agentis.

Sciendũ quarto. ꝙ passio vt dꝛ ĩ textu dꝛ multiplr̃. Nã p̃mo ꝓprie sumiꝶ ꝓut denoĩat ĩtroductõeȝ forme ꝯrie cũ abiectõe forme conueniẽtis. sicut patiꝶ aqua cũ calefit. Scd̃o mõ sumiꝶ minus ꝓprie. vt dicit introductõnẽ vnius forme cũ abiectõe forme alteri⁹ siue forma introducta sit cõueniẽs siue discõueniẽs. ⁊ hoc mõ patiꝶ tã ille q̃ egrotat q̃ȝ ille q̃ sanatur. Tercio mõ sumiꝶ passio cõiter vt noĩat receptionẽ forme in aliquo sine abiectõe alteri⁹ forme et hoc mõ pati nõ est alid̃ q̃ȝ recipe. ⁊ hoc modo omne illud qd̃ diciꝶ recipe actũ agentis dꝛ pati. ⁊ passio se extẽdit tã ad passionẽ corruptiuã q̃ȝ ꝑfectiuã. ꝓut intelligere ⁊ sentire dicunꝶ queda passiones. Aduertendũ ẽ etiã ꝙ sicut actio magis denoĩatur ꝑ agere in cõcreto q̃ȝ ꝑ h̃ nom̃ actio. ita similiter passio magis ꝓprie denoĩaꝶ ꝑ h̃ verbũ pati q̃ȝ ꝑ hoc nomẽ passio. ⁊ sicut actio nõ diffiniꝶ diffinitione ꝓpria ⁊ q̃dditatia cũ sit genus sup̃mum nõ habens añ se genus ⁊ drñam. ita etiã passio diffiniꝶ solũ diffinitõne descriptiua siue causali. et tales diffinitioẽs sꝫ sermones maioris declarationis q̃ȝ diffinituȝ.

Conclusio predicta diffinitio passionis est bene assignata. Probatur per conditiones bone diffinitionis.

Ad rationes añ oppositũ. ad p̃mã dꝛ ꝙ licet nullũ p̃mum p̃ncipiũ sit effectus in genere cause formalis cũ sit primum principiũ formale oĩm de sua coordinatione. tñ nihil ꝓhibȝ in genere cause effectiue. ⁊ sic passio infertur et causaꝶ ex actõe. Ad secũdã ⁊ silr̃ ad terciam satis patuit solutio ex dictis.

Queritur. vtꝝ qñ sit predicamẽtũ ad alijs distinctũ. Arguiꝶ ꝙ nõ. qꝛ qñ est vnũ sincathegreuma cũ sit q̃sitiuũ. g̃ nõ ẽ p̃dicamẽtũ. Scd̃o sic. qñ ẽ q̃dda analogũ de qñ eternitatis ⁊ euiternitatis ⁊ de qñ tp̃is sed nullum analogũ ẽ p̃dicamẽtũ. g̃ ⁊c̃. Tercio sic. qñ et temp⁹ realr̃ idẽ sunt. sȝ tp̃s ẽ de genere q̃ȝtitatis. g̃ ⁊ qñ. ⁊ sic nõ ẽ p̃dicamẽtũ seu p̃ncipiũ ab alijs distinctũ. Maioꝛ patȝ. qꝛ sicut se hȝ albedo ad eẽ albũ. ita tẽpus ad eẽ in tp̃e qd̃ ẽ qñ. sed albedo ⁊ esse albũ realiter idẽ sunt. ergo etiã temp⁹ ⁊ qñ. In oppositũ ẽ autoꝛ in textu.

Sciendũ primo ꝙ qñ sic diffiniꝶ: Qñ est qd̃ ex adiacẽtia tp̃is relinq̃tur in re tẽporali Qd̃ ꝓbat text⁹. qꝛ qñ vl' est tp̃s vel accñs derelictũ ex adiacẽtia tp̃is. Sȝ qñ nõ est temp⁹. vt qñ p̃teritũ nõ est p̃teritũ tẽpus. sȝ est effect⁹ tp̃is p̃teriti quẽ relinq̃t temp⁹ p̃teritũ ꝯm ꝙ aliq̃d diciꝶ fuisse. Silr̃ qñ p̃sens nõ est instãs siue tẽp⁹ p̃ñs. sed ẽ accidẽs ab eo relictũ ĩ re tp̃ali Et silr̃ de futuro. ergo qñ est aliq̃d derelictũ ex adiacentia tp̃is. ⁊ meli⁹ dꝛ ex adiacẽtia tp̃is q̃ȝ inherentia tp̃is. qꝛ tempus ẽ mẽsura extrĩseca adiacẽs et nõ inherẽs. vñ ꝑ illã mẽsurã in re tp̃ali relinquitur q̃dda accñs respectiuũ ad illã mensurã per qd̃ aliq̃d diciꝶ esse in p̃ñti. in p̃terito fuisse. et fore in futuro. ⁊ sic qñ dicit eẽ in tp̃e vl' fuisse in tp̃e. ⁊ eẽ in tp̃e nihil aliud est q̃ȝ in aliqua ꝑte temporis mensurari.

Sciendũ secũdo ꝙ triplex est mẽsura duratõis. scȝ eternitas euiẗnitas ⁊ temp⁹ ꝓprie dictũ q̃ sic drñt. qꝛ p̃ma est mẽsura entis qd̃ nõ est in se mutabile nec mutabilitati coniũctum et illud est vnũ tm̃ sicut p̃ma causa. Sȝ euiternitas ẽ mensura entis qd̃ non ẽ in se mutabile. sȝ est mutabilitati cõiunctũ. vt sunt sb̃stãtie separate. Sed temp⁹ est mẽsura entis qd̃ est in se mutabile ⁊ mutabilitati cõiunctum. vt sunt entia generabilia ⁊ corruptibilia. Vñ ab eternitate nõ sumiꝶ qñ ab ab eo distinctũ ꝯm rem. sȝ ꝯm rõem tm̃. sed ab euiternitate sumiꝶ qñ qd̃ distinguiꝶ ab eo ꝑ accñs ꝯm drñam tp̃is inq̃ȝtum entia euiẗna q̃ sunt siml' tota in sb̃stantia habent successionẽ in suis operatõib⁹. sed a tp̃e sumiꝶ qñ ꝓprie dictũ qd̃ est esse in tp̃e. ⁊ solũ de tali determinat autoꝛ in textu.

Sciendũ tercio. ꝙ qñ diuidiꝶ per qñ p̃sens preteritũ ⁊ futuꝝ. Cui⁹ ratio ẽ qꝛ quãdo

est esse in tempore qd̉ immediate causat̄ a tempore. ſꝫ tps diuiditur p pn̄s ꝑtitū ⁊ futuꝝ. per pn̄s qd̉ iā instat. ⁊ p ꝑtitū qd̉ iā abyt. ⁊ per futuꝝ qd̉ ꝯtingere necc̄ est. ⁊ de istis dr̉ in predicamēt ꝙ ſꝫ quedā q̄titates. ⁊ vꝫ pretitū ⁊ futuꝝ q̄ copulāt ad pn̄s n̄ tn̄ sic ꝙ ꝑtitū sit in sua ſba pmanēs. ſꝫ pmāet in suo excessu id est in preteritiōe. ⁊ sil'r futuꝝ. qꝛ necc̄ est ipsum futurum ꝯtingere ⁊ esse futurū.

Sciēdū quarto. ꝙ ſm textuꝫ quando sic differt ab vbi ⁊ loco. qꝛ in q̊cūqꝫ est fuit vel erit tps in eodē est fuit vel erit qn̄ vt in ſbiecto vt qn̄ pn̄tꝫ sil' est in eodē cū ipo instāti. ⁊ qn̄ preteriti cū pretito futuri cū futūo. Sꝫ vbi ⁊ loc⁹ nūqꝫ sunt in eodē ſbiecto sil'. ſꝫ vbi ē in locato. ⁊ loc⁹ ē in corpe locāte. Et dr̄n̄t qn̄ pteriti ⁊ qn̄ futuri. qꝛ qn̄ qd̉ ē ex futūo pri⁹ est. ⁊ qn̄ pretiti posterius. ⁊ h̄ intelligēdū ē ꝯpādo ista ad eādē ptem tpis. Sꝫ si accipiat̄ qn̄ pteritū ⁊ qn̄ futurū vt sunt a diūsis ptibus tpis qn̄ preteritū ē ꝑus ⁊ aliud posteri⁹. Qn̄ āt ⁊ tps dupl'r int̄ se ꝯueniūt. Prīo qꝛ sicut tps diuidit̄ in tps simpl'r vt ē nūc. ⁊ tps ꝯpositū vt ē preteritū ⁊ futurū. ita qn̄ diditur p qn̄ simplex qd̉ ex simplici tēpore relinq̊tur. ⁊ qn̄ cōpositū qd̉ ex ꝯposito tpe relinq̊tur. Scd̉o ꝯueniūt qꝛ sicꝫ ptes tpis sibi inuicem sine mora succedūt ita siml' ptes qn̄. licet qn̄ pretitū ⁊ qn̄ futuꝝ p copl'atioēm reducātur ad pn̄s. Sꝫ dr̄n̄t tribus modis. ꝑmo mō qꝛ tps est mēsura rei tpalis ⁊ ſm ipm aliquid mēsuratur. sed ſm qn̄ nihil mēsurat̄. ſꝫ dr̉ esse tpale. Scd̉o mō qꝛ tps ē ens absolutū. qn̄ vero respectiū. Tercio qꝛ tps est causa effectiua ipsius qn̄. ⁊ qn̄ est effectus eius.

Conclusio quando est vnū predicamētū ab alijs distinctū Probatur qꝛ est primuꝫ principiū formale priꝫ respcū sue coordiātionis ⁊ h̄ꝫ gnā ſbalt̄na. vt sunt esse fuisse in āno l' in die. ⁊ indiuidua vt esse in ista hora vel in isto nūc. ⁊ h̄ēt modū predicādi distinctū a ꝑma ſbstātia q̊ ē ꝑdicari in h̄ qd̉ ē esse in tēpe.

Dubitatur de proprietatib⁹ quando q̊t sunt. Rn̄det̄ due. Prima est qn̄ non suscipit magꝭ neqꝫ min⁹. vt vn⁹ dies nō est magꝭ dies q̄ꝫ alius. Cui⁹ cā est qꝛ qn̄ imediate causatur a tpe. ſꝫ tps nō suscipit magꝭ neqꝫ minus, g̊ nec qn̄, Scd̉a ꝓpetas est ꝙ qn̄ nō habet ꝯtrarium. Probatur in textu primo qꝛ vnum ꝯtrarium nō potest fieri aliud. sed quādo qd̉ prius est futuꝝ fit pn̄s ⁊ postea pteritū ⁊ ē vnū ⁊ idem g̊ n̄ ꝯtrariatur eis Scd̉o qꝛ ꝯtraria nūqꝫ pn̄t siml' esse in eodē. ſꝫ quādo pn̄s preteritū ⁊ futurum siml' de eodē verificāt̄. vt cū dr̉ sortes fuit heri est hodie. erit cras. Et si q̊rat̄ vtꝝ qn̄ sit successiuū l' pmanēs Rn̄detur ꝙ pt vno mō ꝯsiderari vt depēdet a tpe ſꝫ esse in actu. ⁊ sic ē successiuū Alio mō ſm esse qd̉ h̄ꝫ in subiecto ⁊ ſꝫ esse i potētia qd̉ suffic̄ denoiāre ſbiectū. ⁊ sic ē pmanēs.

Dubitatur in quo est quādo vt in subiecto Rn̄det̄ cū textu ꝙ est in ōni eo qd̉ incipit esse. Probat̄ qꝛ est in ōni illo qd̉ est in tpe. ſꝫ ōe illd̉ qd̉ incipit eē p nat̄aꝫ p sua principia intrinseca sic ꝙ h̄ēt potētiā intrinsecā ad eē est in tpe. g̊ in ōni eo qd̉ incipit eē est qn̄. Minorē ꝓbat text⁹ qꝛ ōne trāsmutabile ē i tpe. ſꝫ oē qd̉ icipit esse ē trāsmutabile. vt corp⁹ qd̉ alt̄at̄ in estate hyeme vere ⁊ autūno. ⁊cꝫ. Et aīa etiā veri⁹ speculatur in vno tpe q̄ꝫ in alio. g̊ oīe quod incipit esse est in tempore

Ad rōnes ante oppositū ad primā dicit̄ ꝙ qn̄ pt capi dupl'r. Uno mō interrogatiue vt dicēdo qn̄ venit sortes ⁊cꝫ. Alio mō relatiue vt sortes venit qn̄ meridies est. ⁊ istis duob⁹ modis qn̄ est sincathegreuma ⁊ solum ſt modū entis. Tercio mō capitur indiffinite vt tm̄ valet qn̄ id est aliqn̄ vel esse in aliq̊ tpe. ⁊ sic dt ens reale ⁊ est ꝑdicamētū Ad scd̉am ptꝫ solutio ex scd̉o notabili. Ad terciā dictū est ꝙ quādo ⁊ tps real'r dr̄n̄t. ⁊ ad ꝓbatioēꝫ dr̉ ꝙ n̄ est simile qꝛ albedo ⁊ albū sunt in eodē subiectiue ⁊ ōne albū formal'r ab albedie ē albū. ſꝫ esse i tpe nō causat̄ a tpe formal'r ſꝫ effectiue.

Queritur vtrum diuisio vbi per vbi simplex ⁊ vbi compositū sit sufficienter assignata. Arguit̄ prīo ꝙ n̄. qꝛ ōne vbi est circūscriptio corporis. ſꝫ a loco simplici cū sit indisibilis nihil circūscribit̄ g̊ nullū vbi cātur a loco simplici. ⁊ sic nulli iest vbi simplex. Scd̉o sic ōe vbi ē q̄dā forma relatiua q̄ de se simpl'x ē g̊ nullū ē vbi ꝯpositū. In oppositū ē Silbt⁹ in textu.

Sciendū pro responsione ꝙ vbi ē esse in loco. sed dupl'r ꝯtingit aliquid esse in loco. Uno mō p se primo qd̉ est esse in loco circūscptiue. ⁊ sic sola corpora que circūscribunt̄ a loco sunt in loco. Alio mō potest aliq̊d esse in loco p aliud vl' p accn̄s. ⁊ h̄ ꝯtingit mltipl'r ſm ꝙ plures gradus formaꝝ sunt que ꝯpāt̄ ad corpora que sunt sunt in loco. Prīo mō sūt alique forme situales q̄ sunt in maiori maiores ⁊ i miōri miōres. vt albedo calor ⁊ h̄m̄oi ⁊ tl'es sunt in loco p accn̄s scꝫ rōe ſbiecti ī quo sunt. Alio mō sunt forme situales q̄ sūt ī corpore p principia eēndi in loco vt linea supꝑficies corpus a genere q̄titatis. ⁊ etꝫ sunt in loco

per accñs. Alie sunt forme que sunt in corpe. ⁊ tñ;in eo ñ hñt sitũ vt sciẽ ⁊ ꝟtutes. ⁊ tl'es mag' sunt in loco ꝑ accñs ꝙ̃ ꝓcedẽtes. Alie sunt forme que nec sunt in corpe nec hñt sitũ. tñ opãt in corpe existẽte in aliq̃ loco determiãto. vt sunt intelligentie. ⁊ tl'es sunt in loco diffinitiue. q2 solũ ꝑ opatioẽm suã determiãtur ad locũ ⁊ nõ ꝑ subaȝ. Alia est forma que nõ ẽ in corpe nec ꝑ suã opatioẽȝ determiãntur ad corp⁹ existẽs in vno loco determinate sed vniũsal'r opat sic͡ est prima cã. ⁊ tl'is dr̃ esse in loco repletiue. ⁊ solũ esse in loco primo nõ est vbi ꝓꝑe accepti de quo est hic ad ꝓpositum

Conclusio prima bene diffinitur vbi qd̃ est circũscriptio corpis locati a loci circũscptione ꝓcedẽs. Probat in textu ꝙ vbi est locus vl' circũscriptõ ꝓcedẽs a loco. sȝ ñ ẽ loc⁹. q2 vbi ⁊ loc⁹ a q̃ cãtur nõ sunt in eodẽ subiectiue. q2 locus est in corpe qd̃ circũscribit aliud. vbi vero ẽ in eo qd̃ ꝯplectit ⁊ circũscribitur vt in locato. Est tamen triplex circumscriptio scilicet actiua locantis ⁊ passiua locati. ⁊ iste pertinent ad predicamenta actionis ⁊ passionis. Alia est circũscriptio neutral' q̃ est esse circũscriptũ a loco. ⁊ hec est ens ꝑmanẽs in locato. ⁊ cãtur a duab⁹ primis. ⁊ hec est ipm vbi capiẽdo vbi noĩaliter vt est idẽ qd̃ alicubi aut in aliq̃ loco ⁊ non aduerbial'r vt ẽ questitiuũ vel relatiuuȝ. Ex ista diffinitiõe infertur in textu ꝙ vbi ñ ẽ in õib⁹ rebus q2 nõ ꝯuenit aĩe. q2 nusꝙ̃ aĩa ẽ nec aliqueȝ locũ occupat. qd̃ ꝓbat. q2 qñ aliq̃d est in aliq̃ vt in loco ipso quiescente in illo alteꝝ recipi nõ potest. sȝ aĩa q̃escẽte in corpe adhuc corp⁹ aliq̃d recipe potest puta nutrimẽtũ ergo aĩa nõ est i corpore vt in loco. Maiorẽ ꝓbat q2 granũ frumenti modio adueniẽs nõ recipitur in eo corpore prius existẽte quiescente. sȝ si recipiat oȝ aliud recedere vel ꝯdensari. q2 duo corpa nũquaȝ pñt simĺ esse in eodẽ loco. nec idẽ corp⁹ in diũs locis. Sed ꝯtra hoc arguitur in textu. q2 eadẽ vox recipit in aurib⁹ diũsoꝝ. sȝ vox ñ ẽ sine aere ꝗ̃ idẽ aer recipit sil' in aurib⁹ diũsoꝝ. ⁊ sic idẽ corpus sil' est in diũsis locis. Rñdet text⁹ ꝙ voces sunt diũse nũo que veniũt ad aures diũsorũ. licet idem sit vocãs in numero. sȝ ille voces ꝯueniũt in spẽ grauitatis ⁊ acuitatis eo ꝙ ꝓcedũt ab eodẽ. Uñ vox que primo ꝓcedit ab animali generat alias voces sibi sil'es in spẽ, ⁊ solũ drñtes in nũo s̃m ꝙ in diuersis subiectis repeniũtur. ⁊ iste voces orbicl'ariter gñãte generant alias sibi sil'es in alijs ꝑtibus aeris. Uerũ tñ secunda est minoris virtutis ꝙ̃ prima. ⁊ tercia ꝙ̃ secunda. ideo eadem vox illa tandem deficit ⁊ figuratio eius. Sed ꝯtra hãc rñsionẽ iterum arguit. q2 si sic sequeretur ꝙ nõ omnis vox ab animali ꝓferetur qd̃ est ꝯtra phm in scd̃o de anima. Rñdetur ꝙ õnis vox est originaliter ab anima tãꝙ̃ a primo efficiẽte. ita ꝙ est impossibile vocem audire si õnia aĩalia sint in silẽtio. sed vna vox potest immediate gnãri ab alia.

Conclusio. secunda vbi conuenienter diuiditur ꝑ vbi simplex ⁊ vbi ꝯpositũ Probatur per ꝯditioẽs bõe diuisionis. ⁊ est vbi simplex qd̃ cãtur effectiue a loco simplici. ⁊ ꝯpositũ qd̃ cãt a loco ꝯposito. Et ẽ loc⁹ simpl'r origo ⁊ ꝯstitutio ꝯtinuitat' loci ꝯtinui s̃m ꝙ loc⁹ ẽ ꝙ̃titas. ⁊ sic pũct⁹ copulãs ꝑtes loci adinuicẽ dr̃ loc⁹ simplex. q2 sic͡ totũ corp⁹ refert ad totũ locũ. ita ꝑtes corpis locati referũt ad ꝑtes loci. ⁊ principiũ corporis qd̃ est pũctũ ad principiuȝ loci Sed locus ꝯpositus ẽ cui⁹ ꝑtes copl'antur ad eũdẽ ꝉminũ ad quẽ ꝑtes locati copl'ant.

Conclusio tercia vbi est vnũ predicamẽtũ ab alijs distinctũ. ꝑtȝ q2 est supremũ sue coordiãtiãtiõs. ⁊ hȝ spẽs sub se vt vbi sursum ⁊ vbi deorsum. ⁊ indiuidua vt esse in hoc loco in illo loco. hȝ et' specialẽ modũ ꝑdicãdi distictũ ab alijs. s. esse in loco. ⁊c'. Ex dictis infertur ꝙ locus nũꝙ̃ est sine corpe eo ꝙ ꝑtes loci copulãtur ad eũdẽ terminuȝ sicut ꝑtes corpis. neq3 corpus est sine loco. Sed ꝯtra h̃ arguit de vltima spera q2 nihil est extra ipãm a quo ꝯtineat ⁊ tñ est corpus. ꝗ̃ nõ õne corpus est in loco. nec ꝑt dici ꝙ sit in sua supficie ꝯuexa vt in loco q2 circũdatur ab ea vt dictũ est ab antiquis q2 locus dr̃ esse extra locatũ. sȝ supficies est in locato ꝗ̃ ⁊c'. Rñdet textus ꝙ si prima spera esset in loco hẽret corp⁹ extra se circũdãs ipaȝ. sȝ nihil est extra ipãȝ a q̃ circũdetur. iõ nõ est ꝑ se in loco ⁊ q2 est insolitũ ⁊ occl'tũ sensui ꝓnũciate aliq̃d de ipsa. ⁊ est extra ꝉmiõs logice. iõ de prima spera qualiter sit in loco nõ ãplius deꝉmiãtur. tñ dicit Auerroys ⁊ Albtus ꝙ vltima spera est in loco ꝑ alteꝝ ⁊ ꝑ accñs. q2 hẽt fixioẽm ꝑ alteꝝ scȝ ꝑ suũ cẽtꝝ qd̃ ẽ terra q̃ ẽ ꝑ se in loco. Sȝ sanctus Thomas dt ꝙ ipa ẽ in loco ꝑ suas ꝑtes ꝙ̃ꝝ quelibet sꝑ int duas alias ꝯtinet.

Dubitatur quot sunt proprietates vbi Rñdetur ꝙ sunt due. Prima est ꝙ vbi nõ suscipit mag' neq3 min⁹. Probat inductiue. quia vnũ corp⁹ nõ dr magis vel minus esse in loco ꝙ̃ alteꝝ. ⁊ vt qd̃ est sursum ꝙ̃ illud qd̃ est deorsum. licet vnũ corpus potest accipere maiorem locũ ꝙ̃ aliud. Scd̃a ꝓꝑetas est ꝙ vbi nõ hẽt ꝯtrarium. Probatur dupliciter. primo quia

locus nõ habet ꝯriũ. ġ nec vbi. Añs patꝫ. quia vel locus esset ꝯrius loco vł alijs rebus. nõ pͥ/ mũ. quia h̄ patuit in predicamentis. nõ secun. dũ vt manifestum est Scđa rõ est. qꝛ si vbi haberet cõtrariũ maxime eẽt sursũ vel deorsuꝫ que videntur maxime distare. sic in loco sursũ ꝛ in loco deorsũ. sꝫ hoc nõ qꝛ idẽ ꝯpatũ ad diuersa dꝛ sursũ ꝛ deorsũ. vt altitudo turris q̄ ad nos ẽ sursũ. ꝛ respectu celi ẽ deorsũ. ġ duo ꝯria essẽt sił in eodẽ. ꝛ amplꝰ seq̄retur ꝙ idẽ eẽt sibyͥpsi ꝯriũ. sꝫ h̄ est ĩpossibile. ġ esse sursũ ꝛ deorsũ nõ ꝯtrariantur inter se.

Ad rões ante oppositũ: Ad primam dꝛ ꝙ lꝫ a loco simplici q̇ ẽ pũctꝰ nihil circũscri/ biť. tñ sicut totũ locatũ referť ad totũ locũ. ꝛ ꝑ hoc dꝛ eẽ in loco. ita indiuisibile corꝑis referť ad indiuisibile loci qđ dꝛ habere vbi. Ad scđam dꝛ ꝙ lꝫ vbi sit forma simplex inq̄tuꝫ est sic ꝙ de se nõ habeat ꝑtes integrales. tñ ꝓcedit a loco qui per se est diuisibilis in ꝑtes. ꝛ sic ẽ q̄ dammodo ꝯpositum.

Queritur. vtrum diffinitio positionis ẜm ꝙ est vnũ p̄dicamẽtũ sit bene assignata in q̄ diciť. Positõ ẽ quidã ꝑtium situs ꝛ generatio nis ordinatõ Et arguiť ꝑmo ꝙ nõ. quia si/ tus ꝛ positõ idẽ sũt realr ꝛ iter se ꝯuertũť. ġ male diffiniť positõ ꝑ situ̅ Scđo sic. positõ ꝛ sitꝰ hñt denoĩare totũ ꝛ nõ ꝑtes. vt totꝰ hõ dꝛ iacere vł sedẽꝛ nõ ꝑtes eius. ġ positõ nõ ꝯueit ꝑtibus ĩmo toti. ꝛ ꝑ ꝯñs male dꝛ ꝙ sitꝰ ẽ ꝑtiũ ordina/ tõ Tercõ sic. positõ ẽ in celo. ꝛ tñ nõ ẽ ibi ge neratõis ordinatio. cũ celũ sit ingenerabile In oppositum est Gilbertus ponẽs p̄dictã dif finitõem. Pro cuiꝰ declaratõe.

Sciendum primo. ꝙ in illa diffinitõe situs se hꝫ ꝑ modũ generis ꝛ cuiusdã notioris ꝛ poniť ꝑtiũ ad denotãdũ immediatũ ſbiectuꝫ positionis que inest toti ꝯposito. ꝛ qꝛ positõ di cit ꝓprie ordinatõem ꝑtiũ. que ordinatõ ꝓꝑe ipsis ꝑtibus attribuiť ꝑ ꝯpositõem quã habet in generatione totius si totũ sit generabile Sꝫ si sit ingenerabile habent talem ordinatõeꝫ per formã totius que ipsas ꝑtes continet. sub qua ponitur ordinatõ. ꝛ ſb qua ordinãť. ꝛ nõ dꝫ h̄ capi hec ꝯiunctõ et copulatiue sed expositiue. vt valet tantum sicut id est.

Sciendum secundo ꝙ licet situs ꝛ po/ sitio essẽtialiter ꝛ realiter ꝯueniãt. differũt tam̄ ẜm rationẽ ab inuicem. Primo. qꝛ situs reꝑe/ ritur tã in naturalibus q̄ꝫ in mathematicis. po sitõ vero si ꝓprie accipiať solũ reꝑitur in natu/ ralibus in quibus ẽ naturałordo partium ꝛ compositio. sed si vtrunq̄ꝫ capiatur generaliter tũc ꝯuertuntur inter se. Sꝫ adhuc alio modo drñt. qꝛ ꝑ ꝑꝰs situs dt ordĩatõeꝫ ꝑtiũ ad locũ q̄ꝫ ad suũ totũ. positõ vero ꝑ ꝑꝰs dt ordinẽ ꝑ/ tiũ inter se. scđo ad totũ. tercio ad locũ. Uñ iste triplex ordo ĩportať ꝑ positõem ꝛ ꝑ ea que in h̄ p̄dicamẽto ponũtur. ꝛ ita positõ denoĩať ab h̄ qđ ẽ suas ꝑtes sic se habere ad inuicẽ ꝛ ad totũ ꝛ ad locũ. ꝛ ideo bene dictũ fuit in sufficiẽtia p̄/ dicamẽtorũ. ꝙ situs nõ dt simplicẽ ꝯꝑatõeꝫ ſb stãtie ad aliqđ extrĩsecũ. Pro q̄ est.

Sciendum tercio ꝙ positio potest ca/ pi triplr. Uno mõ vt dicit ordinẽ ꝑtiũ p̄dicta rũ. ꝛ sic capitur hic. Scđoꝰ mõ dt ꝯꝑatõeꝫ hu ius ordĩs ad illud cuiꝰ ẽ. ꝛ sic ẽ relatõ. Tercioꝰ ꝓ assignatõe vniuscuiusq̄ꝫ ꝑtis cuiꝰ ẜm se sitꝰ ẽ ꝛ h̄ mõ ẽ drña q̄ꝫtitatis Nã diuisio q̄ꝫtitatꝭ ẽ ꝙ alia hꝫ positõꝫ in ꝑtibus. alia ṽo nõ

Sciendum quarto Qꝛ rectũ ꝛ curuuꝫ asꝑrũ ꝛ lene pñt ꝯsiderari triplr. Uno mõ ẜm ꝙ possũt inferre passiouẽ sensui. ꝛ sic dicuntur qualia siue qualitates circa positõem scꝫ passi/ biles q̄litates. Alio mõ dicũt quãdã ordina/ tõem ꝑtiũ inter se ad totũ ꝛ ad locũ. ꝛ sic etiam pñt dici positões. Tercio mõ ꝯsiderari pñt vt dicũt clausionẽ lineaꝝ ꝛ anguloꝝ in suꝑficie. ꝛ sic sũt figure de q̄rta specie q̄litatis. ꝛ similr di/ cereť de triangulo ꝛ q̄drangulo. Et est aduertẽ dũ ꝙ positõ est genus generalissimũ nõ habẽs supius vniuocũ. iõ conueniẽter poniť vnũ pre dicamẽtũ siue ꝑncipiũ ab alijs distinctũ for/ maliter. Nam hꝫ principalem modũ predicã/ di de substãtia. s. in hoc qđ ẽ sic se habere ad ali ud ẜm suas ꝑtes. ꝛ habet species subalťnas ſb se. vt sũt positõ innata. ꝛ positio acquisita ex cõ sueto motu nature. vł etiã equaliter poni vł in eq̄liter poni sursũ vel deorsuꝫ. ante vł retro. dex trũ vel sinistrum. ꝛ eius spẽs specialissime sunt sedere iacere ꝛ hmõi. ꝛ indiuidua sũt sessio sor tis. statio platonis ꝛc̃. Et est aduertendũ ꝙ nõ habemus ꝓpriũ q̄sitiuũ istiꝰ p̄dicamẽti ſb ꝓꝑo noie. ideo circũloquimur ipsũ sic querendo. q̄/ liter hoc ponitur vel situatur.

Conclusio. diffinitio positionis ẜm ꝙ est vnum predicamentum est sufficiens. ista cõ clusio patꝫ ex dictis.

Dubitatur quot sũt ꝓprietates huius p̄dicamenti seu ꝑncipij. Rñdetur cum textu ꝙ sunt tres. Prima est ꝙ positõ nõ hꝫ ꝯriuꝫ Sꝫ cõtra videtur ꝙ habeat. qꝛ vt habet textus. se/ dere ꝛ stare maxime distant a seinuicẽ ꝛ nũq̄ꝫ ei dem simul insũt. sed successiue. ergo videnť ha bere contrariũ. Sed ꝙ nõ ꝯtrariatur ꝓbatur. qꝛ si sic sequereť ꝙ vnũ esset pluribus ꝯtrariuꝫ

q̄ð est incōueniēs q̄ꝛ quia rōe ſedere ꝯtrariat̄ hu ic qð est stare eadē rōe ⁊ accūbere ſiue iacere q̄ꝛ nūq̄ȝ simul sunt in eodē sed bene successiue Sȝ iterū ꝯtra hāc solutioēm replicat textus q̄ꝛ pal lidū ꝯtrariat̄ albo ⁊ nigro. ⁊ sil'r fuscū. g̊ n̄ vide tur incōueniēs ꝙ idē sit pluribꝰ ꝯtrariū. Ad h̄ rn̄det textus ꝙ pallidū nūq̄ȝ ꝯtrariat̄ albo ⁊ ni gro. q̄ꝛ in vno ⁊ eodē vtrūq̄ȝ repit̄. ⁊ h̄ iō est q̄ꝛ medij colores ex ꝓportiōe extreoꝝ cāntur ideo albū ⁊ nigꝝ sunt simul cū fusco. ⁊ sic sibi n̄ ꝯtra riātur. nō tn̄ sunt ibi sil' ſ̄ȝ esse ꝑfectū ſȝ ſ̄m esse imꝑfectū. vel d̄r ꝙ medius color n̄ ꝯtrariatur vni extremoꝝ nisi ꝓut induit rōem alterius ex tremi. ⁊ sic si sit ꝯtrariū h̄ ē ſ̄ȝ diuisa. Et ob hoc ꝓbat textꝰ p̄dictā ꝓꝑetatē. q̄ꝛ ꝯtraria circa idē h̄n̄t fieri ſ̄m naturā. sed sedere ⁊ stare nō h̄n̄t fie ri circa idem ſ̄m naẗam. q̄ꝛ sedere ꝓꝑe ꝯuenit rō nabilibus. iacere ⁊ accūbere irrōnabilibꝰ ꝯuenit g̊ nō sunt ꝯtraria. Scd̄a ꝓꝑetas est ꝙ positio n̄ suscipit magis neq̄ȝ minꝰ. ꝓbat̄ inductiōe sat; māifeste in textu. Tercia ꝓꝑetas est ꝓꝑe ꝓꝑiꝰ est positioni sube ꝓxime assistere. ꝓbat̄ q̄ꝛ posi tio nihil aliud est q̄ȝ natūal' ordiātio sube que est innata a principio naturali vel a ꝯsueto mo tu natūe ꝑ inflexioēm mēbroꝝ. Ubi sciēdū est ꝙ quedā accn̄tia magis ꝓꝑe dicūtur inherere sube q̄ȝ sibi assistere vt quātitas qualitas actio passio. ſȝ alia que cāntur ab aliquo extrinseco ꝯ ꝑato ad subam vel a suba ꝯꝑata ad aliqð extri secū ad quoꝝ mutatioēm n̄ oꝑtet ꝙ semꝑ fiat mutatio subiecti. magis dicūtur assistere q̄ȝ in herere vt sunt relatio qn̄ situs vbi habitus. et inter ista positio magis ꝓxime assistit q̄ȝ alie sb stātie. q̄ꝛ positio nō solū dicit respectū ad extrin secū. s. ad locū. sed etiā dicit respectū ꝑtiū sube inter se. ⁊ ad totum qui respectus ꝓpinquior ē q̄ȝ respectus ad extrinsecū solū. ⁊ iō inter omnia que hoc mō sube assistūt. positio ꝯueniēter d̄r ꝓpinquius sube assistere. Est tn̄ aduertēdū ꝙ ista accn̄tia nō sic dicūtur assistere ita ꝙ nō ihe reāt subiecto. sed inherent sibi ymmo illū erro rem retractauit Gilbertus in concilio niceno si cut dictum est in predicamentis.

Ad rōnes ante oppositum prima solu luta est ex dictis. quia vt dictum est situs ⁊ po sitio dn̄t. Ad scd̄am d̄r ꝙ licet positio ꝯueiat toti principal'r tāq̄ȝ illi qð determiātur ꝑ ipām tn̄ ꝓmo ꝯuenit sibi ex ꝑte ꝑtiū int̄ se ad totū et ad locū. Un̄ ꝑtes se h̄n̄t vt subiectū immedia tū quo positio ꝯuenit toti. Ad terciā d̄r ꝙ si ca piatur gnātio ꝓꝑe ꝓut est ꝓgressio de nō eē ad esse subiecto presupposito. tunc in celo non est gnātio. Sed si capiatur gnātio gnāl'r pro q̄ cūq̄ȝ mutatiōe vl' ꝓductione sicut capitur in ꝓ posito sic bene in celo est gnātio.

Queritur vtrum diffinitio habitus sit bn̄ assignata ſ̄m qð est predicamētū seu pri cipiū. In qua d̄r h̄itus ē corꝑm ⁊ eoꝝ q̄ circa cor pꝰ sunt adiacētia ſ̄m quā h̄ dicūt̄ h̄re illa vero haberi. Arguit̄ ꝓmo ꝙ nō ꝯtra suppositum. q̄ꝛ habitus est ꝓma spēs qualitatis. g̊ nō ē vnū ꝑdicamētū ab alijs distinctū. Scd̄o sic visus est h̄itus ⁊ tn̄ sibi nō ꝯuenit predicta diffinitiō g̊ ⁊c. Tercio sic. tunica est h̄itus ⁊ tn̄ nō ē ad iacētia corꝑm. sed illud qð corꝑi adiacet. g̊ ꝑ dicta diffinitio habitus nō est sufficienter as signata. In oppositū est Gilbtꝰ in textu.

Sciendū primo ꝙ in predicta diffini tiōe ponitur adiacētia ꝓ gn̄e ⁊ ponit̄ corꝑȝ ad explicandum subiectū ipsius habitus ⁊ etiam cām finalem Nā ōnis h̄itus est ꝓpter decorem siue coꝑimētū corꝑis Et pōit̄ ⁊ eoꝝ q̄ circa cor pꝰ sunt adiacētia ad explicādū cām efficiētē ⁊ q̄dāmō maẗalē h̄itus vt per hoc itelligāt̄ ea q̄ adiacēt corpori ⁊ applicātur ei ſ̄m figurā eiꝰ. Nam ex applicatiōe reꝝ h̄itaꝝ ad corpus h̄n̄s h̄itꝰ cātur Et ꝑ h̄ ꝙ additur ſ̄m quā h̄ q̄dē h̄rē alia ꝟo h̄ri dicūtur sumitur d̄rā ꝓꝑa specifica inter adiacētiam h̄n̄tis ⁊ adiacētiaȝ illius qð h̄ētur. Nam adiacentia h̄n̄tis est in h̄n̄te vt in agente ⁊ causante figuram. Nam ad figuram rei h̄n̄tis sumit̄ rō figure habitꝰ seu rō rei h̄ite. sicut rō eoꝝ que sunt ad finē sumitur ex ipso fi ne. Et illa eadē adiacētia est in re habita passi ue ⁊ ideo res habita bene d̄r haberi ⁊ nō habere ſ̄ȝ istū modū q̄ȝuis tn̄ h̄itꝰ possȝ dici h̄rē corpꝰ sic; ꝯtinēs h̄ȝ ꝯtentum.

Sciendū secūdo ꝙ habitus vt hic su mitur nō est res h̄n̄s nec res habita ſȝ est q̄dā modo accn̄s respectiuū mediās inter ipsum h̄n̄ tem ⁊ rem habitā. sicut caputiatū esse nō est ha bēs caputium nec est ip̄m caputiū ſȝ est eē accn̄ tale h̄ois sibi adueniēs. ex adiacētia siue appli catiōe caputij ad caput

Sciendū tercio ꝙ non ōnia que sunt in corpore dicuntur habere habitū sicut cor ⁊ pulmo ⁊ huiusmodi. sed solum ꝑtes exteriores ad corpus per ipsas quia toti corpori non est a liquis habitus appropriatus. sed ꝯuenit ha bitus toti corpori rōne suaꝝ ꝑtium. quia habi tus semper comparatur ad corpus organicuȝ quod semper habet diuersitatem in suis ꝑtibꝰ ⁊ ideo ad diuersitatem illarum partium diuer sificantur habitus corporis. Ex quo patet ꝙ

diuisio habitus i suas spēs n̄ pt capi loquēdo isto mō sic ꝙ sit quidā habitus ptiū corpis ⁊ quidā totius sicut aliqui ꝓbabilr tenēt. sȝ accipitur diuisio spēꝝ hitus ex diuersitate illoꝝ quibus res habite applicāt. ⁊ istud videtur satis innuere textus cū dicit Q̄ȝ hec q̄ sunt circa corpus dicūt hri ab ipso corpe nō q̄d ē ſm totum sȝ ſm diuisioēm ptiū. sicut armatū esse vel calciatū esse. q̄ insunt ſm ptē ⁊ nō ſm totū Naȝ licet hō dicat armat⁹ vl calciatus hȝ tn̄ sibi i cōuenit ſm ptes determiātas ſm q̄s denoiātur totum Diuidit ḡ hitus in spēs subaltnas. s. in armatū esse vel vestitū esse. ⁊ quelibet istaꝝ hēt sub se spēs Nā sub hȝ qd̄ ē armatū esse ptiētur galeatū esse loricatū esse. ⁊ sic de alijs. Silr sub hȝ qd̄ ē vestitū esse ptinetur tunicatū esse calciatū esse ⁊ sic de alijs. ⁊ quelibet istaꝝ habet sub se indiuidua. vt sortem calciatum esse platonem galeatum esse. ⁊ sic de alijs.

Sciēdū quarto cū textu q̄ speciebus hit⁹ n̄ st̄ noia simplr imposita q̄bus noiāntur ⁊ hȝ iō est. q̄ habit⁹ sp fundat sup hn̄s ⁊ rē habitā. iō nō potuerūt noia simplicia impōi spēbus ei⁹. Sȝ si imponerētur eis opteret ꝙ hȝ eēt p quādā diriuatioēm vt ab armis diceret armatio que significat adiacētiā rei hite ad hn̄s ⁊ q̄ vt ptēbit infra hitus principalius est in hnte q̄ȝ in re habita. ideo nomina imposita speciebus per prius noiānt seu designāt spēm cum ꝯbinatione habitus ad habens. vt armatum esse galeatum esse. ⁊ hmōi. ⁊ magis nomiāntur spēs hui⁹ predicamēti plurib⁹ nōibus q̄ȝ vno nomine simplici ab alijs diriuato.

Conclusio prima habitus est vnū principiū seu predicamētū ab alijs distinctū. ꝓbat q̄ hēt sub se genera subalterna spēs specialissimas ⁊ indiuidua vt visum est. hēt etiā specialem modū predicādi de prima suba nō reducibilem ad aliquē aliū priorē exn̄s primū principiū formale oim sue coordiātionis. ḡ seq̇tur ꝙ est predicamētū distinctū. Predicat āt de p̄ma sb̄a in hȝ ꝙ est sic vl sic hituatū esse. ⁊ licȝ ei⁹ quesitiuū sub ꝓp̄o noie nō hēmus tn̄ ipsuȝ circūloq̇mur dicendo qualiter est habituatuȝ. Ista em requirūtur ⁊ sufficiūt ad esse predicamenti. ergo est predicamētum.

Conclusio secūda predicta diffinitio hitus ē sufficiēter assignata Probat p declaratioēm ei⁹ prehabitā. ⁊ p ꝯditioēs bone diffinitionis sibi cōueniētes.

Ad rōnes ante oppositū ad primā dicit ꝙ si habit⁹ capiat p qualitate q̄ ē de difficili mobil a subiecto. sic ē bn̄ p̄ma spēs q̄litatis sȝ hoc mō nō sumit hic. sȝ hȝ capit ꝓ accn̄te respectiuo qd̄ est mediū rei habētis ⁊ rei habite vt puisū ē Ad scdaȝ d̄r ꝙ si capiat habit⁹ put opponit p̄uatōi. sic bn̄ visus ē habit⁹. sȝ hȝ modo nō capit hic vt bn̄ visū ē Ad terciā d̄r ꝙ lȝ caputiū tunica ⁊ hmōi dicant materialr habitus nō tn̄ sūt habitus formaliter. imo adiacentia ipoꝝ ad rē habentē d̄r formalr habit⁹. veꝝ tn̄ ē q̄ ista sūt nobis notiora q̄ȝ illa adiacētia. iō sepe nomināt habit⁹ a nob. lȝ reponāt in q̄rta specie qualitatis

Queritur. Utrum tres proprietates habitus sint sufficienter assignate q̄ruȝ p̄ma ē ꝙ habit⁹ suscipit magis ⁊ min⁹. Secūda ē ꝙ habitui nihil est ꝯrium Tercia ē. ꝓprie ꝓpriū est habitui sp in pluribus existere Et arguit cōtra p̄mā. q̄ suscipe magis ⁊ minus p̄supponit habere ꝯrium. sȝ habitus nō habet ꝯtrariū. vt patet in secūda ꝓprietate. ergo nō suscipit magis ⁊ minus. Secūdo arguit cōtra secundam. q̄ vestitio ⁊ nuditas sūt in genere habitus. ⁊ tamē ꝯtrariantur. ergo habitui ē aliq̇d contrarium Tercio ꝯtra terciaȝ arguit. q̄ nullū accidens est in pluribus subiectis. q̄ accidēs mltiplicat ⁊ numerat ad nūm suoꝝ subiectoꝝ. ḡ habitui nō ꝯuenit in plurib⁹ existere.

In oppositū est Gilbertus in textu

Sciēnduȝ primo. ꝙ p̄ma ꝓprietas nō ꝯuenit oī habitui neq̄ȝ soli. nā alique spēs habit⁹ nō suscipiūt magis ⁊ minus. vt vestitu eē. sȝ armatō ⁊ calciatō bene suscipiūt magis ⁊ minus. q̄d tn̄ nō intelligit ſm intētōem ⁊ remissionē vnius spēi habitus. sicut est in albo ⁊ nigro sȝ ſm plures spēs ita ꝙ ille dicat magis armatus. qui est magis paratus ad plura opa bellica Etsi querat. q̄re aliq̄ spēs habit⁹ suscipiunt magis ⁊ minus. ⁊ aliq̄ non Rn̄det ꝙ habitus ordinat ad corpus vt ad causā finalē. mō inter istos habitus ē talis dr̄ia ꝙ aliqui ordinant ad corpus ꝓpter vnū vsū tm. Alij vero ꝓpter plures vsus. Un̄ illi q̄ ꝓpter vnū vsū ordināt ad corpus nō suscipiūt magis neq̄ȝ minus sicut tunicatio ⁊ vestitio. ⁊ hmōi nō suscipiunt magis neq̄ȝ minus. licet vnus dicit meli⁹ vestitus altero sȝ habit⁹ qui ꝓpter plures vsus ordināt ad corpus bn̄ suscipiunt magis ⁊ min⁹. sicut armatio ⁊ calciatō. Nā ille qui ad plures actus bellicos ꝓmptus ē ⁊ parat⁹. puta ad defēdendū vl inuadēdū ē magis habituatus q̄ȝ ille q̄ ad vnū actū ꝓmpt⁹ ē. vt sic eques armati or pedite d̄r. Pro secunda ꝓprietate.

Sciendum secundo. ꝙ nullū accidēs respectiuū inq̄ntum respectiuū habet ꝯtrariū. q̄ nō ꝯtrariat̄ illi ad qđ refert̄ sed si ꝯtrarietur ali cui hoc erit rōe sui fūdamēti. sed fūdamēta habitus nō ꝯriant̄. q̄ corpora inter se non ꝯtrariantur. neqꝫ illa que sūt circa corpus. vt tunica vl' caputiū. ḡ sequitur ꝙ habit⁹ nō habet cōtrariū. Pro tercia ꝓprietate

Sciendum tercio Q̄ ꝓprie pro prius est habitui in pluribus sp̄ existere. q̄ habitus simul existit in pluribus .s. in corꝑe. ⁊ in his q̄ circa corpus sūt. Est em̄ vna adiacentia corporis ad ea q̄ circa corpus sūt f̄m quā corpus figurat ⁊ terminat habitū f̄m suā figuraꝫ. ⁊ hec adiacentia corꝑis ē q̄dā actio. Scđa ē q̄dam adiacentia coꝝ que habētur a corꝑe q̄ est ad ipsū corpus. ⁊ causatur a figuratōe ⁊ terminatōe huius corꝑis. ⁊ hec adiacentia est quedā passio. Tercio est quedā adiacentia eorum q̄ causantur ex istis duobus inq̄ntum vtraqꝫ adiacet vtriqꝫ. ⁊ ista est adiacētia resultans ex alijs duabus. ⁊ dicit̄ habitus. ⁊ sic habitus existit in pluribus. ⁊ sic pꝫ declaratō huius ꝓprietatis Sꝫ cōtra hoc arguit textus. q̄ hec ꝓp̄etas conuenit q̄ntitati ⁊ relationi. quia similitudo ⁊ dissimilitudo sunt in pluribus. ⁊ similiter numerus est in pluribus rebus numeratis. ergo male ponitur ꝓprietas habit⁹ R̄ndetur ꝙ hec ꝓprietas conuenit om̄i nature huius p̄dicamēti habitus. ideo specialiter ponitur ꝓp̄etas eius. nō em̄ ꝯuenit quātitati continue nec relationi idēptitatis. neqꝫ etiā ista ꝓprietas ꝯuenit numero. q̄ numerus ꝓprie dicit̄ esse in re numerata nō solū f̄m se accepta sed vt termiat aggregatōem rerū p̄cedētium

Sciendum quarto. ꝙ Gilbertus assignat quattuor modos habit⁹ in cōi f̄m ꝙ in p̄senti distinguūt̄ modi illius. Primus ē habere q̄ntitatem ⁊ qualitatem. Scđs ē habere contētu. Tercius est habere id qđ adiacet mēbro. vt in digito anulū. Quart⁹ ē sicut habere vxorē. hic aūt modus insolitus est vt dicit textus. Et si arguat̄ ꝙ Arestotiles ponit septē modos habere. ergo iste est diminutus vl' ipe sup̄fluus R̄ndetur ꝙ Gilbertus sub p̄mo modo cōp̄hēdit duos modos ab Arestotile positos. ꝑ terciū vero modū hic positū possunt intelligi tres alij modi. scꝫ habere mēbrum habere possessionē habere ea que circa corpus sunt adiacentia. ⁊ sic distinguendo modos habere nec Gilbert⁹ est diminutus. nec Arestotiles sup̄fluus Finaliter etiā gilbertus determinat de intentōne ⁊ remissione in formis ostēdēdo quot modis aliquid d̄r suscipe magis ⁊ minus. sed de h̄ satis determiātū est in libro predicamētoꝝ. ideo ad p̄ns amplius de illis nō determiābitur

Conclusio predicte proprietates habitus sunt sufficienter assignate. hec ꝯclusio p̄t ꝓbari inductiue. cuius ꝓbatio satis liquet ex his que dicta sunt ex notabilibus

Ad rōnes ante oppositū ad primam d̄r ꝙ licet suscipe magis ⁊ min⁹ ex ꝑmixtiōe cōtrarij cū ꝯtrario vel depuratiōe ab alio p̄suppo nat habere ꝯtrariū tn̄ nō oportet ꝙ suscipe general'r magis ⁊ minus presuppoāt ꝯtrarietatem. q̄ aliquid potest suscipe magis ⁊ minus ꝓpter maiorem vel miōrem dispōnem subiecti ad receptiōem forme. vel ꝓpter maiorē vel miōrem v̄tutem cause efficientis. vl' ꝓpter maiorem vel miōrem aptitudiēm ad operādum sicut fit in ꝓposito. ⁊ ille est impꝓp̄us modus. ideo habitus improprie suscipit magis ⁊ minus Ad scđam d̄r ꝙ vestitum esse ⁊ nuduꝫ esse nō ꝯtrariantur sed opponūtur priuatiue. q̄ nudum nō dicit aliqꝫ formā positiue.

Ad terciam d̄r ꝙ licet nullum accidens respectiuum idem in numero sit in pluribus subiectꝭ formaliter ⁊ complete tn̄ potest esse in vno vt in subiecto ⁊ in alio vt in causa propinqua. ⁊ sic est de habitu qui est in ipso h̄nte complete ⁊ vt in subiecto ⁊ in re habita imperfecte vt in causa propinqua.

Expliciunt questiones versoris super sex principia Gilberti porritani .·. ·.· .·.

Irca initiũ primi libri

Perihermeniaꝝ Arestotil' Primo mouet questio tal'

Utrũ de enũciatõe sit scia tanq̃ de sbiecto attributõis hui⁹ libri. Arguit primo q̓ nõ. q2 scia est necẽrioꝝ ⁊ incorruptibilium enunciatõ aũt quelibet corruptibil' est ⁊ ptingẽs aliter se habere. g̃ de enũciatõe nõ est scia Scd̃o arguit sic q̓ enũciatõ nõ sit sbiectũ hui⁹ libri. q2 scia denominat a suo sbiecto. s3 iste liber noiatur perihermenias. qd̓ tm̃ val3 sicut de interptatõe. g̃ interpretatõ est sbiectũ ⁊ nõ enũciatõ

In oppositũ sũt expositores in h̾ libro

Sciendum primo. q̓ triplex est opatõ nostri intellect⁹. Prima ẽ indiuisibiliũ intelligẽtia Scd̃a ẽ ꝯpositõ ⁊ diuisio Tercia ẽ discursus. Prima ordinat ad scd̃a3. q2 nõ pt fieri ꝯpõ ⁊ diuisio nisi ex apphensiõe simplicium Scd̃a ordinat ad terciã. q2 nõ põt eẽ discursus argumẽtatiu⁹ nisi ex p̄missis p̄us cognit3 ad noticiã ꝯclusiõis incognite accipiẽdã. quia igitur logica ẽ rõnalis scia. ⁊ eius cognitõ h3 v̓sari circa ia que ptinẽt ad istas tres ꝯpatões rõis nostre. De ill' aũt q̃ ptinẽt ad p̄mã opatõnẽ determinat Arestotiles in libro p̄dicamẽtorũ cui aminiculatur liber p̄dicabiliũ Porphirij. ⁊ liber sex p̄ncipio ⁊ Gilberti porritani. ⁊ et3 liber diuisionũ Boetij. De his aũt que ptinẽt ad secũdã opatõem determinat phs in h̾ p̄nti libro perih. prioꝝ. ⁊ in alijs libris sequẽtib⁹. sic igit p3 q̓ liber p̄dicamẽtoꝝ. ⁊ alij libri q̃ sibi ãminiculãtur ad hũc librũ perihermenias ordināt. ⁊ hic liber ordinat ad librũ p̄oꝝ ⁊ alios cõsequẽtes libri. ⁊ sic p3 ordo isti⁹ libri ad alios libros. Est eñ vltim⁹ in ordine libroꝝ veter3 artis in q̃ agit de ptib⁹ integralibus syllogismi seu argumẽtatõis patet etiã intentio huius libri in quo d̾tminat de enũciatione

Sciendum secũdo. q̓ perihermenias d̾r a peri qd̓ ẽ de. ⁊ hermenias in gtõ greco q̃d ẽ interptatio. greci eñ nõ hñt ablatm̃. s3 loco ablatiui vtũtur gtõ. ⁊ sic intitulat liber iste ab interpretatõe. Interptatio aũt dicit ab inter ⁊ p̄tor oris q̃d venit a peco is. Nã sicut ptor d̾r ille qui preit p̄ncipando ⁊ pcipiendo sicut est p̄nceps. vt dicit papias. ita interp̄s pit p rationẽ3 enũciatiuam explanãdo aliq̃d de re.

Sciendum tercio: q̓ interpretatio ꝟm Boetiũ est vox p seipsã aliquid significãs siue sit ꝯplexa siue incõplexa. Et ex hac diffinitõe sequit q̓ sincathegreumata nõ debẽt dici interptatões. q2 nõ significãt aliq̃d p se nec etiã voces naturaliter significãtes. vt voces brutoꝝ' que interptatões dici nõ p̄nt. q2 qui interptat intẽdit aliud exponẽ p interptatõem ꝟm placitum. Sola igit nomia verba ⁊ oratões siue perfecte siue impfecte dicũtur interptatões de quib⁹ determinat phus in hoc libro.. Et ex illa diffinitõe p3 d̾ñã inter interptationem ⁊ enũciatõe3 q2 interpretatõ large accepta in plus se hab3 q3 enũciatõ. q2 oĩs vox que p se aliq̃d significat pt dici interptatio. sola vero orõ indicatiua dicit enũciatõ. Ex q̃ sequit vlterius q̓ ꝯueniẽter liber iste de interptatõe intitulatur. ⁊ nõ de enũciatõe. quia interpretatio in plus se habet vt dcm̃ est q3 enunciatio.

Sciendum quarto Q3 q̃3uis nomẽ et verbũ ꝟm p̄dictã diffinitõem interptationis ⁊ etiã ꝟm aliã diffinitõem eandẽ in sententia q3 tradidit dñs Albertus dicẽs q̓ interptatõ ẽ q̃ aliquis de re. vt est in v̓bis loquit ad explanatõem rei p̄nt aliquo mõ dici interptatões. p̄p̄e tñ accipiẽdo interptatõem nomẽ ⁊ verbũ sunt magis principia enũciatõis q3 interptationes Cui⁹ rõem assignat scũs Thomas dicẽs q̓ ille interptari videt qui exponit aliq̃d eẽ verum vel falsum. ideo sola oratio indicatiua in q̃ verũ vl' falsũ est p̄prie interptatio dici debet. cetere v̓o orões. vt impatiua optatiua coniunctiua ⁊ cetere magis ordinant ad exp̄mendũ mentis affectũ q3 interptandũ id qd̓ intellectus cõcipit de re dicit etiã dñs Albertus q̓ enũciatõ est potissima de qua ⁊ eius p̄prietatibus p̄ncipijs ⁊ causis princidaliter intẽdit in hoc libro. neq3 in hoc libro de noie agit ⁊ v̓bo. nisi inq̃3tu3 sũt p̄ncipia enũciatõis aut ptes..

Conclusio prima. de enunciatione est scientia tanq̃3 de subiecto attributõis in hoc libro perihermenias. q̃3uis interptatõ cõiter dicta sit subiectũ cõmune huius libri Probatur prima ps. q2 enunciatio in vniuersali accepta est ens intellectuale habens principia ⁊ causas p se ptes ⁊ p̄prietates de ipso demõstrabiles p hmõi causas. Scd̃a ps p3. q2 diffinitõ sbiecti attributõis enunciationi competit respectu scientie huius libri

Cõclusio. secunda. interpretatio cõiter dicta ẽ subiectũ cõe huius libri p3. q2 sb̄ se ambit oĩa quecũq3 in hoc libro determinãt. Nam interptatõ large dicta dicit explanatõem rei per

vocē.siue fiat ꝑ vocē complexam sine incōple-
xam.siue fiat in toto siue fiat in pte.siue vniuer
saliter siue pticulariter.siue affirmatiue siue ne-
gatiue.siue finite siue infinite. ⁊ sic de alijs modis iterp̄tandi quos itellectus de re cōcipit

Cōclusio.tercia.orō nō p̄t dici subie-
ctū attributōis huius scientie. patet qꝛ multe
sunt orationes ⁊ orationis partes de quibus
intenditur in alia scientia.vt sunt oratō dep̄ca-
tiua optatiua ⁊ coniunctiua. quia vt dictū est
non ꝓprie sunt orationes interpretatiue Ora
tio em̄ ordinata ad finem congrui pertinet ad
grammaticum.⁊ oratio ordinata ad ꝑsuaden
dū ⁊ dissuadendū ad rethoricū pertinet.⁊ ora
tio ordinata ad delectationem vl' errorem per-
tinet ad poetriam. Sola aūt oratio ordinata
ad verum vel falsum ad logicum ꝑtinet. Et
hec est oratio enunciatiua.ergo sequitur ꝙ sola
oratō enūciatiua est subiectū que est ipa enūcia
tio. Sed potest obijci ꝯtra ea que dicta sūt in
ꝑma ⁊ scđa conclusiōibus.qꝛ in geometria nō
demonstrantur alique passiones de subiecto illi
us scientie.vtpote de quantitate continua.sꝫ p̄-
supponūtur ab aliqua scientia superiori.sꝫ so-
lum de partibus eius.vt de triāgulo ⁊ quadrā
gulo.⁊ sic de alijs.ergo neqꝫ in hac scientia ꝓꝑe
tates demonstrari debent de enunciatione. Res
pondetur ꝙ aliqua est scientia que nō conside-
rat ꝑncipia ⁊ causas sui subiecti. sed p̄supponit
ea ab aliqua supꝫiori scientia.sicut contingit in
scientijs subalternis cuiusmōi est geometria que
principia quātitatis continue non considerat.
sed presupponit ea demonstrata a mathemati-
ca.ergo non habet demonstrare passiones de sb
iecto sed solū de partibus eius. Alia est sciētia
que ꝯsiderat ꝑncipia ⁊ causas sui subiecti.⁊ ta
lis potest demonstrare passiones nō solum de ꝑ
tibus subiecti.sed etiaꝫ de suo subiecto.⁊ istud
conuenit scientijs cōmunibus. cuiusmōi sunt
metaphisica ⁊ logica. Quemadmodū em̄ me-
taphisica versatur circa ens reale.sic ⁊ logica cir
ca ens rationis.⁊ ita est scia cōmunis.⁊ ista sūt
dicta ꝓbabiliter quāuis videatur oppositūꝫ ha
bere philosophus primo posteriorum. Et si q̄
ratur que sūt passiones enūciatōis. Rn̄det ꝙ
passiones enunciationis que in hac scia ꝯside
rant sūt enunciare affirmatiue siue negatiue vni
uersaliter particulariter finite infinite oppō ꝯū
sio equipollentia.⁊ sic de alijs.

Dubitatur ꝑmo de autore huius libri
Respondet venerabilis dominus Albertus ꝙ
vanum est querere istud.⁊ soluꝫ quesitū in sco
lis pitagore.quia in istis nihil recipiebatur ni
si qđ fecerat pictagoras.quare aūt vanū ē que
rere. Causa est.qꝛ scia firmitatem vel infirmita
tem non semꝑ accipit ab autore.sed hoc habet
a ratione scibiliuꝫ.⁊ sic ad hoc ꝙ aliqua dicta
recipiantur non est curandum a quo fuerūt di
cta. Dicēdū est tamē ad dubiū ꝙ Arestotiles
fuit ꝑmus autor huius scientie.

Dubitatur secundo: cui parti philoso
phie subordinatur ista scia. Respondetur ꝙ ē
pars rationalis seu sermocionalis scientie ⁊ nō
realis. Est em̄ hec scia directiua rōis in eius se-
cūda opatione que est compositio ⁊ diuisio. et
est ꝯsideratiua eorum que ꝑ huiusmōi opatōꝫ
secundam considerantur siue formantur.scili-
cet enunciationis ⁊ orationis affirmatiue vel
negatiue.

Dubitaur.tercio: Utrū hec scientia sit
speculatiua vel practica. Respondet ꝙ hec scia
simpliciter habet modū scientie speculatiue. q̊a
ꝓcedit diffiniendo diuidendo ⁊ demonstran-
do.⁊ etiam aliqualiter habet modū inuentiuū
inquantum docꝫ inuenire principia ex quibus
constituitur interpretatō.nō tamē cōsistit in ta
li inuentōe.immo finaliter docet soluere interp̄
tatōem ꝯstitutā in eius causas ⁊ principia Sꝫ
bn̄ habet modū artis in hoc ꝙ sicut in arte col-
liguntur multa principia ad vnum operis fi-
nem tendentia.sic in hac scientia dantur mul-
ta principia ad finem constitutōis ipius enū-
ciatōis. Tn̄ vt dictū est finaliter nō sistit in ta-
li ꝯstitutōe seu inuentione.ideo non est inuētiua
neqꝫ hꝫ modū artis nisi s'm quid.sꝫ simpliciter
hꝫ modū scie contemplatiue

Dubitaur quarto de fine huius sciētie
Respondetur ꝙ principalis finis intrinsecus
est perfecta ⁊ completa cognitō enūciationis in
se ⁊ in omibus suis ꝑtibus principijs ⁊ causis
Sed finis extrinsecus est constitutio syllogis-
mi.ita ꝙ enunciatio finaliter ⁊ materialiter or-
dinatur ad syllogismū.materialiter quidē. qꝛ
est materia eius. Finaliter vero.qꝛ ꝓpter syllo
gismum quo deuenitur ad noticiam ignoti cō
plexi queritur interpretatio rerum que veniūt
in syllogismi complexionē. Ubi aduertēdū est
ꝙ ad hoc ꝙ aliquis accipiat cognitōem igno-
ti ꝑ notū exiguntur tria. Primū est interpreta
tio rerū que veniūt in complexionē syllogismi
Scđo exigitur cōplexio eorūꝫ que sic interpre
tata sūt sub forma syllogismi. Tercio exigitur
ꝓbatio ꝙ ita sit vel non sit.vel ꝙ hoc sit tenen-
dum vel non tenendum.primum istorum do
cetur in hoc libro.secundū in libro priorū. ter
ciū in alijs libris noue logice.

Dubitatur quīto. Quare arestotiles
in hoc libro in exemplificādo nō vtit̄ lr̄is ꝛ sil/
labis sicut in libro prioꝝ. cū tn̄ h̄ ꝺtminat̄ de
enūciatōe simplicit̄ ꝛ nō ꝯtracta ad aliquā ma
teriā in qua est. Rn̄detur ꝙ causa ē. qꝛ forma
syllogismi nō est variabilis ꝭm materiā in qua
est. ſ ꝫ equaliter recipiēs oēm materiā ideo tali
forme nō ꝯpetit vna materia ꝺterminata plus
q̄ꝫ alia. sed in hoc libro agitur ꝺe interpretatōe
potissima. que est enūciatō cuius est significare
aliqꝺ verū vl' falsū. ꝛ ita forma enūciatōis cui⁹
est significare verū vl' falsū ꝭm materiā nomi/
nabilem variabilis est.

Dubitatur sexto. Utrꝫ in eodē libro ꝺe
terminandū sit ꝺe enūciatōe in quo agit̄ ꝺe syl/
logismo. videt̄ ꝙ sic. qꝛ enūciatō est ꝑs syllogis
mi. mō ꝑs est tractanda cū toto. iō ꝓpō vl'is q̄
ē ꝑs materie syllogismi ꝺemonstratiui tractat̄
in eodē libro cum syllogismo ꝺemōstratiuo. ꝛ
similiter ꝓpositō dyalectica cū sylogismo dyale
ctico. ergo a sil'i enūciatō simpl'r non contracta
ad aliquā materiā nccāriam vl' ꝓbabilē ꝺeter/
minari ꝺebet cū syllogismo simpliciter dicto in
libro prioꝝ. Ad dubiū dicit̄ ꝙ enunciatō ꝭm
rōem differt a ꝓpositōe. qꝛ ad rōem enūciatōis
sufficit aliq̇d significare eē vl' nō eē vl'iter vl' ꝑ
ticulariter. finite vl' infinite. Sꝫ ad rōem ꝓpo
sitōis exigit̄ ꝙ iā sit posita in forma syllogismi
ad aliud inferēdū ꝭm quā positōem mūlta ac/
cidūt ꝓpositōi q̄ nō accidūt enūciatōi ꝭm se ac/
cepte. vt ꝺebita dispō terminoꝝ ꝭm ꝺebitā sbie
ctōem ꝛ p̄dicatōem in ordine ad aliā ꝓpōem q̄
cū ea in syllogismo ordīat̄. ꝛ ꝺe h̄mōi accn̄tib⁹
agit̄ in libro prioꝝ. ꝛ ita ꝓpō d̄t materiā ꝓpin
quā syllogismi. ſꝫ nō enunciatio.

Dubitatur septimo circa ordinē ꝺeter
minatoꝝ in hoc libro q̄ in h̄ ꝓhemio enumerā
tur. q̄re oꝫ ꝑ̇us ꝯstituere q̇d nomē q̇d verbum
quid affirmatō q̇d negatō ꝛ q̇d enūciatō Dicit̄
ꝙ cā est. qꝛ in omi ꝺoctrina in qua sūt ꝑ̇ncipia
cause ꝛ elemēta ex cognitōe eoꝝ veniendū est in
ꝯgnitōꝫ ꝑ̇ncipiatoꝝ causatoꝝ ꝛ elemētatoꝛuꝫ
vt d̄r in ꝓhemio phisicoꝝ. ꝛ qꝛ nomē ꝛ verbū
sūt ꝑtes ꝑ̇ncipia ꝛ cause materiales affirmatio
vero ꝛ negatio sūt queēadmodū ꝑtes formales
qꝛ se tenēt ex ꝑte copule. ideo ꝑ̇mo ꝺeterminan
dū est quid sit vnūqꝺqꝫ ipsoꝝ q̄ꝫ quid sit enū/
ciatō. Alia rō est q̄ in idē redit. qꝛ vt habet̄ in ꝑ̇
mo phisicoꝝ ꝯpositū nō cognoscit̄ nisi sciatur
ex q̇bus quotis ꝛ quātis sit. cū g̊ oratō consti/
tuatur ex noīe ꝛ verbo accepta ꝓ re verbi signi/
ficata ꝑ verbū tanq̄ꝫ ex ꝑtibus materialibus ꝛ
ex cōpositōe significata ꝑ verbuꝫ tanq̄ꝫ ex for/
ma cui accidūt affirmatio ꝛ negatio vt qualita
tes quedā formales. iō oꝫ ꝑ̇us scire q̇d nomen
q̇d ꝟbū q̄ꝫ posset ꝯgnosci q̇d sit enūciatio. Est
tn̄ aduertēdū ꝙ ꝯpō in enūciatiōe si referat̄ ad
totā enūtiatioēm tāq̄ꝫ ꝑs ei⁹ sic h̄ēt modū ma/
terie. qꝛ sp̄ verꝫ est ꝙ onis ꝑs ꝯpata ad totum
cui⁹ est ꝑs hꝫ rōnem mat̄e. ꝛ ꝭm h̄ affirmatio ꝛ
negatio dicūtur quodāmō principia mat̄alia
enūtiatiōis. qꝛ g̊ via gn̄atiōis ꝑtes sunt prio/
res toto. sicut materia ꝑ̇or est forma. ꝛ in hoc li
bro ph̄s intēdit inuenire ꝯstitutioēm enūtiati
onis. iꝺeo ꝺōm est ꝑ̇us q̇d sit vnaqueqꝫ illarū
ꝑtiū q̄ꝫ quid sit enūciatio. Stāt ꝯpositio refe/
ratur ad subiectū ꝛ ad predicatū mat̄ale. h̄ mō
ꝯpō hꝫ rōem principij formal'. ꝛ ꝑ h̄ pꝫ solutō
alterius dubij qꝺ fieri solet quare oꝫ ꝑ̇us dice
re q̇d sit nomē q̇d sit ꝟbū. Sciēdū est etiam
ꝙ ꝑ̇mū in textu ꝭt negatioēm anterioris ꝛ etiā
ordiēm ad scꝺm. ꝛ iō ponit̄ ꝑ̇mū ad ꝺenotādū
ordiēm ꝯsiꝺerādoꝝ in hac scia Et d̄r ibi optꝫ
ex suppōne finis nō vt dicit nccitatē simpl'r et
absolutā. ſꝫ si ꝺebeat ꝯgnosci q̇ꝺ sit enūciatō o
portet ꝑ̇us ꝯgnoscere q̇d nomē q̇d ꝟbū

Dubitatur octauo vtrum conuenien/
ter dicat̄ ꝯstituere Uiꝺet̄ ꝙ n̄. qꝛ q̇d sit nomen
ꝛ q̇d sit ꝟbū iā ꝯstitutū ē a grāmatico. g̊ logic⁹
n̄ ꝯstituit. ſꝫ poti⁹ p̄supponit. Rn̄ꝺet̄ ꝙ ibi ꝯue
niēter ponit̄ ꝯstituere. qꝺ tm̄ vꝫ sicꝫ diffinire. ꝛ
sic n̄ hꝫ logic⁹ a grāmatico p̄supponere nomē ꝛ
ꝟbū qꝛ aliter ꝛ aliter ꝛ ꝓpter aliū finē logic⁹ ꝛ
grāmaticus ꝯsiꝺerāt nomē ꝛ ꝟbū. ꝛ sic alit̄ dif
finiūt. grāmaticus eīn nomē ꝛ ꝟbū immedia/
te refert ad res significatas. iō diffinit nomē di
cēs. ꝙ nomē ꝭt sbam cū qualitate. vel ꝙ ꝭt cor
p⁹ aut rē ꝛcꝫ. ꝛ h̄ iō qꝛ grāmatic⁹ ordiāt nomē
ꝛ ꝟbū ad finē ꝯgrui l' incōgrui. logic⁹ ꝟo ad fi/
nē ꝟi l' falsi. qꝛ ꝯsiꝺerat ea vt sūt ꝑtes enūtiatio
nis in q̄ ꝟm vl' falsuꝫ ē. iō nomē ꝛ ꝟbū imedia
te referūt̄ ad ꝯceptū ꝛ mediāte ꝯceptu ad rē. qꝛ
ꝟitas n̄ ē in reb⁹ imediate ſꝫ in ꝯceptu mentis.
iō diffinit nomē ꝛ ꝟbū dicēs. ꝙ significāt ꝭm
pl'm ꝛ ly ꝭm d̄t cām formalē significatiōis q̄ est
ꝯcept⁹ siue passio quā h̄ēt intellect⁹ ꝺe re signifi
cata. sic g̊ qꝛ diūsimo ꝺe ꝯsiꝺerāt nomē ꝛ ꝟbuꝫ
grāmatic⁹ ꝛ logic⁹. ꝛ ad diūsos fines ordiānt̄.
iō logic⁹ n̄ h̄ēt p̄supponere a grāmatico q̇d no
mē q̇d ꝟbū ſꝫ h̄ēt ꝯstituere id ē diffinire ea ꝭm
ꝙ ꝑtinēt ad ei⁹ ꝯsiꝺeratioēm.

Dubitatur nono cū in libro predica/
mentoꝝ ꝺetermiātū sit ꝺe simplicibus. s. ꝺe dici
bilibus incōplexis que fuerit necessitas in hoc
libro ꝺetermiāre ꝺe nomiē ꝛ ꝟbo. Rn̄ꝺet scūs
Thomas in commento. ꝙ simplicium di/

Simplicium dictionum triplex est consideratio

ctionum triplex est consideratio. Una secundum quod absolute significant simplices conceptus. et mediantibus ipsis res simplices. et sic eorum consideratio ad librum predicamentorum pertinet. Aliter possunt considerari ut sunt partes enunciationis scilicet in quantum eius quod enunciatur. et sic considerantur in hoc libro. et ideo introducuntur hic dictiones simplices sub ratione nominis et verbi. de quorum ratione est significare aliquid sine tempore vel cum tempore. secundum quod constituunt enunciationem et non considerantur hic sub ratione substantie vel accidentis sicut in libro predicamentorum. Tercio considerantur secundum quod ex his constituitur ordo syllogisticus qui figura appellatur. et sic de eis determinatur in libro priorum sub ratione terminorum scilicet maioris extremitatis minoris et medii. Aliam differentiam in modo considerandi dictiones simplices in hoc libro et in libro predicamentorum assignat dominus Albertus dicens. quod consideratio in libro predicamentorum incipit a rebus et terminatur ad voces. quia liber predicamentorum est de primis decem vocibus decem prima rerum principia significantibus. ideo voces ibi notificat secundum proprietates rerum et non vocum. sed consideratio in hoc libro incipit a sermone et terminatur ad rem. quia est de interpretatione que fit per sermonem eo quod interpretatio nihil aliud est quam expositio rei que fit per sermonem ut prius patuit. et sic incipit a sermone exponente et terminatur ad rem expositam

Dubitatur decimo quare pretermissis aliis partibus orationibus dicit solum esse determinandum in hoc libro de nomine et verbo. Ad hoc duplicem causam assignat sanctus Thomas. Prima est. quia de simplici enunciatione intendit in hoc libro determinare. ideo sibi sufficit solas illas partes determinare ex quibus enunciatio simplex de necessitate constat. et sine quibus fieri non potest que quidem partes sunt nomen et verbum. Alia causa est. quia nomen et verbum sunt principales partes orationis. sub nomine comprehendendo pronomen quod finitum relatione vel demonstratione potest esse pars principalis enunciationis. et sub verbo comprehendendo participium. quod etiam consignificat tempus. Alie vero partes magis significant colligationes partium orationis quam sint partes enunciationis. sicut clavi non sunt partes principales navis. sed magis sunt colligationes partium navis

Dubitatur undecimo. cum enunciatio dividatur in enunciationem cathegoricam et hypotheticam. Quare de his philosophus non facit mentionem in hoc prohemio sicut de affirmatione et negatione Ad dubium respondetur secundum sanctum Thomam qui huius duplicem causam assignat. Prima. quia hypothetica ex pluribus cathegoricis constituitur ideo non differt a cathegorica nisi sicut unum differt a multis. et ideo cognita cathegorica facile est cognoscere hypotheticam Alia causa est et melior. quia hypothetica non continet absolutam veritatem cuius tamen absolute veritatis cognitio requiritur in demonstratione ad quam finaliter et ultimate ordinatur liber iste. sed hypothetica significat aliquid esse ex suppositione. quod non sufficit in scientiis demonstrativis nisi confirmetur talis veritas per veritatem alicuius enunciationis simplicis. ideo Aristoteles pretermisit tractatum de hypotheticis enunciationibus. et etiam de syllogismis hypotheticis

Dubitatur duodecimo. quare Aristoteles in hoc prohemio non facit mentionem de voce. respondetur quod causa est. quia vox est ens naturale cuius consideratio pertinet ad naturalem philosophum. et ideo vox non est genus orationis sicut oratio est genus enunciationis. sed assumitur ad constitutionem orationis sicut res naturalis assumitur ad constitutionem rei artificialis

Dubitatur decimo tercio. quare Aristoteles in prohemio prenominat affirmationi negationem Respondetur quod duplex est causa quas assignat sanctus Thomas. Prima est. quia in hoc libro proceditur a partibus enunciationis ad totum secundum viam constitutionis. sed negatio cum habeat rationem divisionis accedit ad partes et habet modum partis. Affirmatio vero cum habeat rationem compositionis accedit ad totum. ideo preponit philosophus negationem affirmationi Alia causa est. quia quamvis simpliciter loquendo esse precedit non esse tamen in illis que possunt esse et non esse ipsum non esse quod significat negatio precedit esse quod significat affirmatio. ideo philosophus premittit negationem affirmationi Aliam causam assignat doctor venerabilis dominus Albertus. quia in hoc libro inter ceteras enunciationis proprietates primo et principaliter determinat de oppositione cuius radix est negatio. et in negatione completur. quia ens non est causa oppositionis. sed potius non ens relatum ad ens. Ob hoc Aristoteles presupponit negationem affirmationi Si tamen considerentur affirmatio et negatio prout sunt species enunciationis et in habitudine ad genus quod dividunt sic sunt simul natura.

Ad rationes ante oppositum. ad primam dicitur quod enunciatio in universali accepta scilicet secundum simplicem et universalem rationem enunciationis est quid perpetuum et incorruptibile.

Ad secundam negetur maior. immo quandoque denominatur scientia a fine vel ab efficiente vel ab aliquo huiusmodi.

Queritur. vtrum ea que scribūtur sint note eoꝝ que sunt in voce id ē q̄ ꝓferūtur. ⁊ ea que sunt in voce earū passionū q̄ sunt in aīa id est cōceptuū ⁊ passiones que sunt in aīa ipaꝝ rerū que sunt ad extra. Arguiť primo ꝙ nō. q̄tū ad pmū qđ queriť. q2 si sic vel ea que scribunť essent note eoꝝ oīm q̄ sunt in voce aut aliquorum ⁊ aliq̄rū non. Primū non potest dici quia risus hoīs qui est in voce nō ē notificabilis p scripturā. nec etiā multa alia que sunt in voce. nec pt dici scđm. q2 nō ē maior rō de quibusdā q̄ȝ de alijs. Arguiť scđo q̄tū ad secūdū quesitū q2 si illa que sunt in voce essent note eaꝝ passionū que sunt in aīa tūc eēnt note earū mediātibus alijs passionibꝰ. ⁊ illaꝝ mediātibus alijs. ⁊ sic in infinituȝ quod tamen est impossibile. Arguiť tercio q̄tum ad tercium. quia vel huiusmodi passiones significāt res ad extra ad placitum vel naturaliter. nō primū q2 passiones sunt eedā apud omnes. vt hȝ textus. nō scđm q2 hec naturalis significatio videtur ꝓcie ꝙ ex eo hmōi passioēs eēnt silitudies naturales ipsaꝝ reꝝ. sed h̄ nō. q2 in pluribꝰ res quarum passiones sunt in aīa sensibiles sunt. ⁊ materiales. ipe vo passiones immateriales seu intellectuales spēs. ergo passiones nō sunt naturales silitudies reꝝ q̄ sunt ad extra. In oppositū ē autoritas phī in textu. in pncipio primi capituli ptis executiue huiꝰ libri

Sciēdū pmo. ꝙ illa de quibus premittit phs in suo ꝓhemio sunt voces significatiȩ incōplexe. cuiꝰ mōi sunt nomē ⁊ vbū. ⁊ cōplexe vt orō et enunciatio ⁊ species eiꝰ. ideo anq̄ȝ de ipsis vocibus determinet determiat de significatione vocū. circa qđ tria facit. Primo em declarat ordinē significatōis vocū ondendo scȝ ꝙ voces primo significāt passiones id ē cōceptꝰ q̄ sunt naturales ⁊ expsse silitudines reꝝ causate ab ipis rebꝰ in itellectū nr̄o possibili mediātibus potētijs sensitiuis ⁊ luie intellectꝰ agentis. Scđo significāt voces res ipas mediantibus scȝ hmōi passionibꝰ seu cōceptōibꝰ. Scđo ondit q̄lis sit significatio ipaꝝ vocū manifestās ꝙ nō est a natura. sed ad placitū. seu ex impōe nostra Tercio ondit drn̄am significatōis vocū cōplexarū. q2 voces cōplexe aliq̄d verū vł falsuȝ significāt. nulli aūt voci incōplexe hoc cōuenit Et de hoc in p̄senti questione tractabiť. Pro quorum declaratione est.

Sciendū secūdo ꝙ in textu declarādo ordinē significatōis vocū ꝓponit Aresto. tria scȝ scripturā voces ⁊ aīe passiones. ⁊ ex isto tercio colligitur quartū. videlicȝ res ipe quarum hmōi passiones aīe expsse silitudies sunt in aīa passio em fit in passo ex impssione agētis. ⁊ sic passiones aīe originē hn̄t ab ipis rebꝰ extra animā existētibꝰ. Et si q̄reret aliq̄s q̄ sit causa necessitatis habēdi voces significatiuas. Diciť ꝙ causa ē. q2 ad h̄ ꝙ hoīes ad inuicē cōicent opȝ ꝙ vnꝰ hō cōceptōes suas manifestȝ alti. qđ fit p vocē significatiuā. Un̄ videmꝰ ꝙ illi q̄ sunt diuersaꝝ linguarū non possunt ad inuicē bene cōuenire aut cōicatōem habere. Item si quereret aliq̄s que fuit cā nccitatis scripturaruȝ. Diciť ꝙ causa est q2 homo non solum vtiť cognitione sensitiua. sed etiā vtiť intellectuali cognitōe. q̄ abstrahit ab hic ⁊ nunc ideo ipm hominem cōsequiť similitudo non solum de p̄sentibꝰ fm locum ⁊ tempus. sed etiam de istis que distant a loco ⁊ futura sunt in tempore. ideo vt homo cōceptiones suas. ⁊ de his que distāt fm locum. et de his que futura sunt in tpe manifestet necārius fuit vsus scripture. Item si q̄reret aliquis quare Aresto. in exponendo ordinem significationum non incipit a litteris sed a vocibus. Rn̄deť ꝙ causa ē. q2 significatio vocū q̄ immediate ē conceptꝰ intellectꝰ pncipaliter pertinet ad consideratōem logice. significatio aūt litterarum nō pertinet ad principalem considerationem logice. sed magis grāmatice. Exponēdo ergo ordinem Arestoteles in textu sic dicit. Sunt ergo ea que sunt in voce earum que sūt in anima passionum note. Et subiungit. et ea que scribuntur eorū que proferuntur. ⁊ ibi tenetur ly ergo illatiue. quia dixerat in ꝓhemio ꝙ erat determinaturꝰ de noīe ⁊ verbo. de oratōne et enūciatōe. affirmatione ⁊ negatione que sunt voces significatiue. ideo infert ꝙ oportet pmitus significationes vocum exponere Item si quereret aliquis quare nō dicit Aresto. in textu voces sed dicit ea que sunt in voce Rn̄deť ꝙ huius duplicē causam assignat sanctꝰ Thomas. Prima est. q2 in ꝓhemio dixerat Arestoteles ꝙ determinādum eēt de nomine ⁊ vbo et alijs predictis. mō ista triplex habent esse Unū in conceptione intellectus fm quod dicitur nomen mentale verbum mentale ⁊ oratio mentalis. Aliud habent esse in prolatione vocis fm quod dicitur nomen vocale verbum vocale ⁊ oratio vocalis. Tercium habent esse in descriptione litterarum fm quod dicitur nomen scriptum ⁊ verbum scriptum ⁊c̄. Dicit ergo ea que sunt in voce ac si diceret, Nomina ⁊ vba ⁊ alia predicta que sunt in voce sunt note ipsorū nominum ⁊ verborū ⁊ aliorum que sunt in men-

te. qr ipsa substātia vocis nō est ex se signū nominis aut v̄bi vl' orōis mētalis. sed ipm nom̄ vl' v̄bū mētale qd ē cōceptio mētis quodāmō impssū voci cū ipo noīe vocali vel v̄bo ē signū ipius cōceptōis intellect⁹. ꝛ eadē de causa no dr ꝙ scripture sunt note vocū aut eoꝝ que sunt in voce. sed ꝙ ea q̄ scribunt id ē noīa v̄ba ꝛ alia p̄dicta sunt signa nominum ꝛ verborum et alioꝝ q̄ sunt in voce. ꝛ hec est potissima causa. Scda causa ē qr vox significatiua ad placitū de qua hic solū intendit Arestotiles se habet ad vocē sicut ps ad totū. iō dicit ea q̄ sunt in voce sicut pars in toto id est que cōtinēt sub voce sic minus cōe sub magis cōmuni. Alia causa ē. qr nomē ꝛ verbū sunt quedā artificialia ab institutōe nostra que adueniunt rei naturali que est vox. sicut forma ligni aduenit ligno. mō res artificial' habet esse in re naturali ideo dicit ea que sunt in voce. ¶ Itē si quereret aliq̄s. q̄d intelligat Aresto. p passiones aīe in p̄nti textu. Dicitur ꝙ p passiones aīe intelligūt cōceptōes intellect⁹ quas noīa ꝛ v̄ba ꝛ orōes significāt s̄m sententiā. Aresto. ꝛ p h̄mōi cōceptoes quas noīna dicunt significare nō debēt intelligi p̄me sil'itudines natūalis reꝝ q̄ p̄mo causant in intellectu possibili a fantasmatib⁹ reꝝ illustrat lumie intellect⁹ agentis. q̄ quidē p̄me sil'itudines vocāt spēs intelligibiles. qr p̄nt h̄mōi spēs eē in intellectu absq3 hoc ꝙ res q̄rum sunt naturales similitudines. intellect⁹ actual'r concipiat seu intelligat. Nā h̄mōi spēs nō sunt exp̄sse rerū sil'itudines. s3 intellect⁹ format⁹ istis spēb⁹ intra se q̄n q3 exijt in actum concipiendi seu intelligēdi ꝛ format conceptiones rerum que sunt expresse similitudines ipsarū rerū. ꝛ illi concept⁹ sic formati sunt passiones anime quas notat Aresto hic per ea q̄ sunt in voce. h̄mōi aūt cōcept⁹ vocātur alio noīe rōes intelligēdi. ꝛ h̄ mō capit ph̄s rōem cū dicit in quarto metaphisice. rō quā s̄t nomē diffinitio est. Solēt etiā vocari v̄ba mētis mediātib⁹ quib⁹ ea que sunt in voce significāt res ipas extra aīam existētes ¶ Itē querit quare cōcept⁹ vocat passio. Rn̄det ꝙ hui⁹ duplicē causam assignat sctūs Thomas. Pria ē. qr nō cōtingit intelligē sine fantasmate. qd q̄dē fantasma nō ē sine corpali passione. iō ph̄s in ter⁹ de aīa imagiatōez seu fantasiaz vocat intellectū possibilē. Alia cā ē. qr significatio vocuz refert ad cōceptōem intellect⁹ s̄m ꝙ orit a re tāq3 a p̄maa cā extra aīaz existē p modū cuiusdā impssionis vl' passionis. iō cōceptio intellect⁹ pt dici passio extēso noīe passionis ad oēm receptōez. Dicit tm̄ passio a patin grece qd ē recipe latine

hoc em̄ mō ipm intelligere intellect⁹ possibilis dicit q̄dammō pati in tercio de aīa. ¶ Itē si q̄rat quare Aresto. in p̄nti passu poti⁹ vtit noīne passionis q̄3 cōceptōis. Rn̄det ꝙ hoc ē dupli ci de cā. Una ē. qr ex aliq̄ passione aīme puta ex horrore vl' odio vl' aliq̄ h̄mōi pueni. ꝙ vnus hō interiorē aīe cōceptū p vocē alteri significare velit. Alia cā iā dicta ē. qr significatio vocū refert ad cōceptōem intellect⁹ s̄m ꝙ orit a re p modū cuiusdā passionis seu impssionis. Et si q̄ratur q̄re dicit ph̄s de passionib⁹ q̄ sunt sil'itudines reꝝ. ꝛ nō de alijs. vtpote de his q̄ sunt in voce ꝛ de his q̄ scribūt. Rn̄det ꝙ h̄ inde ē qr non cognoscit res ab aīa nisi p aliquā sil'itudiez sui existē in sensu seu in intellectu. lr̄e āt sunt signa vocū ꝛ voces passionū. nō ꝙ attendat aliq̄ rō sil'itudinis. s3 sola institutōis rō. ꝛ h̄ sicut dicit sctūs Thomas in multis alijs signis inuenit vt son⁹ tube ē signū belli nō rōe similitudis. sed sola rōe institutōis. In passionib⁹ aūt aīe opor3 attēdere ad rōez sil'itudis ad res exp̄mēdas q̄ eas natūal'r designāt. ꝛ nō ex institutōe hūana

Pro declaratōe secūde sc3 q̄lis sit significatio vocū ꝛ scripturaꝝ est.

Sciēdū tercio. ꝙ illud qd apud nos oēs idē ē hoc natūale ē. qd v̄o ꝯsuetudis ē apd aliq̄s pmutat. Illd aūt apud oēs manz idem qd ex nob idē ex nr̄a volūtate ꝛ istitutōe nō accipit diūsitatē. ꝛ qr passionū gn̄atio in aīa est ad modū nat̄ eo ꝙ s̄m spēz ꝛ formā mouēt sc3 rī ex aīaz exn̄t gn̄at q̄ nō ē a nob s3 a natūa. iō passiones ꝛ res ipe a q̄b⁹ cānt sūt apd oēs eed idē ꝓtitate sc3 nat̄e cānt q̄dāmō natal'r ipas passiones in aīa nr̄a. ꝛ et res extra aīaz. qd pat3. qr institutio nr̄a nihil variare pt in rebus nature qr eas facere nō possum⁹ s3 solū cognoscere. voces v̄o articl'ate ꝛ etiā lr̄e describētes figurā vocis q̄ ē in ꝓlatōe sunt a nob. h̄ ē a nr̄a volūtate et institutōe. iō nec h̄mōi voces nec h̄mōi lr̄e figurātes ꝛ describētes eas eedē sunt apd oēs eo ꝙ nō ē idē intellect⁹ cōcipiēs apd oēs. neq3 eadē volūtas mouēs ad exp̄mēdū mētis cōceptū

Conclusio prima. ea que scribunt sunt nota eoꝝ q̄ sunt in voce ad placitū. Pria ps p3 qr nisi sic iuxta ꝓlationē vocū nō possem⁹ scribere. neq3 iuxta scripturas possem⁹ voces determinate ꝓferre qd falsu3 ē. Scda ps pt3. qr lr̄e non sunt eedem apud omnes.

Conclusio scda ea que sunt ī voce sunt note passionū que sunt in aīa. ꝛ eas ad placitū sigificātia Pria ps p3 qr alias n̄ poss3 vn⁹ hō illd qd de re aliq̄ cōciget p vocē alti exp̄mē qd

Conceptus vocat passio duplici de causa

falsum est. Scđa pars patet. qꝛ voces articu/
late nō sunt eedē apud omnes.

Conclusio tercia. passiones aīe sunt ip
sarum rerum extra animam existentiū natūales silitudines
natūalr ipas repntantes. Prima ps patet. qꝛ
passiones in aīa nr̄a cānt ab ipis reb⁹ mō natūe
Effect⁹ āt natūal rei alic⁹ ē natūal silitudo sue
cāe. g ipe passioēs sunt ipar rer natūales sili/
tudies ꝛ p h pz scđa ps. Ex h eīn seqt ꝙ passio
nes sunt eedē apđ oēs sicut ꝛ res. ꝛ ꝑm h pnt
dici rer note. ꝛ sic pz ordo significatōis quem
ordinē sic poit text⁹. q̄zāt. scꝫ passionū seu con
ceptiuū hee. scꝫ voces tāq̄ pmo rꝫ ꝑcator note
sunt ꝛ p h ꝺen otat ꝙ voces sunt pmo passionū
note. ꝛ mediātib⁹ ipis sunt signa rer. ꝛ etiā ad ꝺe
notādū ꝙ passiones aīe cōpant ad voces sicut
pmū ad scđm. qꝛ nō pferūt voces nisi ad exp/
mendū mētis cōceptōes. Et sbiūgit text⁹ ꝙ res
eedē sunt apđ oēs hoies q̄rū rer hee scꝫ passio
nes aīe sunt silitudines essentiales.

Dubitat pmo. vtr vox dicat nota et
signū p cōpatōem ad ꝺidē. Rn̄detur ꝙ ppꝛie di
citur nota passionis p ꝯpatōem ad pferentē ꝛ
ꝺr signū in aure audientis. Vn̄ vox significatia
ad placitū dupl'r ꝯsiderat. Vno mō ꝑꝫ institu
tionē ꝛ vsum. Alio mō ꝑm cām institutōis. p/
mo mō ē nota ei⁹ concept⁹ q̄ est in in aīa. qꝛ insti/
tuēs nō hꝫ respectū nisi q̄ꝫtū ad id qđ iā in aīa
cōcipit ꝺe re. Silr vtēs voce loquēdo nō vtit
ea nisi vt pādit alteri cōceptū quo iā aīa affecta
est. Si ꝟo cōsideret q̄ꝫtū ad cām institutōis q̄
est ista. qꝛ cū res nobiscū ferre nō possum⁹ vt ad
inuicē ꝯmiscem⁹ nos inuēte sunt voces articlate
q̄bus vtimur loco rer. ꝛ ꝑm h voces articula/
te sunt ipārum rer signa.

Dubitatur secūdo. quid sit vox articu
lata. ꝛ ad q̄d ꝺeseruit articulatio in voce. Ad p
mū rn̄det. ꝙ sic diffinit ab Alberto. Vox arti/
culata ē q̄ copulata cū aliq̄ sensu id ē conceptu
mētis ei⁹ q̄ loquit pfert Ad scđm ꝺꝛ ꝙ valꝫ ad
hoc ꝙ aliq̄ vox sit certū ꝛ ꝺetermiatū signū vni
us certe ꝛ ꝺeterminate rei. ita vt sit distinctio in
ter voces quēadmodū repit distinctō inter res
Et nota ꝙ lr̄a ꝛ elemētuꝫ sic ꝺꝛn̄t. qꝛ lr̄a ppꝛie
ꝺꝛ ꝑm ꝙ est in scriptura. sed elemētum ꝺꝛ ꝑm ꝙ
est in platōe vocis.

Dubitat tercio. an ver sit ꝙ voces nō
sunt eedē apđ oēs. videt ꝙ nō. qꝛ vox ista hō
a q̄cūqꝫ pferat sp est eadē. Dōm est ꝙ vocis ē
duplex cōsideratio. Vna q̄dē ꝑm vocis sbam
ꝑm ꝙ ē ꝺe tercia spēcie q̄litatis. aut etiam ꝑm ꝙ
vox est plata sillaba breui aut longa. ꝛ sic ē dis
creta q̄ꝫtitas. ꝛ sic est eadem apud omnes. ꝛ se/
ipsam naturaliter representans apud omnes.
Alio modo consideratur vox put est signum
institutum ad significandum mentis concep/
tum sub figura certa ꝛ certis elementis. ꝛ sic est
ad placitum ꝛ non est eadem apud om̄es. Ani
malium vero brutorum voces quia non sunt
articulate nullius rei ad extra sunt significatiue

Ad rationes ante oppositū. ad pri/
mam dicitur. ꝙ solum significant voces arti/
culatas certo modo certarū rer significatiuas.
Ver est tamen ꝙ alique sunt voces incognite
sicut intentiones que pro q̄ꝫto suā significatio
nem per institutionem accipiunt dicuntur quo
dammodo significatiue vt eya. Ad secūdā
negatur consequentia quia voces immediate
sunt note conceptuum ipsarum rerum. neqꝫ in
conceptu vocis in ordine ad conceptum rei q̄ ē
in anima attenditur aliqua ratio similitudis.
sed dūtaxat ratio institutionis. ideo non ē ibi
ordo primi ꝛ secundi. Ad terciam dicitur
ꝙ passiones immateriales non sunt note rerū
inq̄ꝫtum immateriales. sed inq̄ꝫtum materiali
ter ab intellectu concipiunt

Querit vtrum solū i cōpōe ꝛ diuisioē
intellect⁹ sit ꝟitas vl' fl'itas. Ar ꝙ n̄. qꝛ res ꝺꝛ ꝟa
vl' fl'a sic aut ꝺꝛ ꝟm vl' fl'z. iō ꝺꝛ ēs ꝛ ꝟm ꝯūtū
tur g videt ꝙ simpl'x ꝯcept⁹ intellect⁹ q̄ ē silitudo
rei simplic nō careat ꝟitate ꝛ fl'itate. Scđo
sic phs ꝺt in scđo ꝺe aīa ꝙ ꝑsus ppor sensibili
um sp ē ver⁹. sensus āt nō ꝯponit nec diuidit g
ꝛc. Tercō sic phs ꝺt in tcio ꝺe aīa ꝙ intellec/
tus simpl'x q̄ ē simplic rei intelligētia siue con
cept⁹ sp ē ver⁹. g ꝛc. Quarto sic in intellectu di
uino nulla ē cōpō. vt pbat. x. metaphi. ꝛ tn̄ ibi
nō ē pma ꝛ summa ꝟitas. g ꝛc. Quito sic si
q̄s interrogarꝫ q̄s natat in aq̄. ꝛ aliq̄s rn̄deat
pisc. ꝺt ꝟꝫ vl' fl'z. ꝛ tn̄ nō ꝯpoit nec diuidit. g ꝛc.
Sexto sic. tā ꝟba prie pſoē q̄ꝫ scđe ꝛ alia ꝟ
ba exe pte actōis ꝟꝫ vl' fl'z ꝑnt. ꝛ tn̄ nō ꝑnt ꝯpō/
nē neqꝫ diuisionē intellect⁹. g ꝛc. Vltio sic. cū
diuisio fiat p resolutōem a indiuisibilia siue p
simplicia. videt ꝙ sicut in simplicib⁹ nō ē ꝟitas
neqꝫ falsitas. ita nec in diuisione ꝛ in ꝯpositōe
erit ꝟitas ꝛ falsitas. In oppositū est phs in
scđo capitulo h⁹ libri dicētis. circa ꝯpositionē
et diuisionē est veritas falsitasqꝫ

Sciendum pmo. ꝙ postq̄ꝫ phs ꝺeter/
minauit ꝺe ordie ꝑcatōis vocū ꝛ ꝺeclarauit q̄lis
sit significatio vocū aut a natūa vl' ab institutōe
Cōseqn̄t pseqt ostendendo ꝺꝛn̄am significatōis
vocis incōplexe a significatōe voc ꝯplexe. ꝛ qꝛ

significatões intellect⁹ pãbule sunt ordine natu
re vocibus. qꝛ ad eas exprimẽdas pferunt̃ vo
ces. ideo ex sil'itudine dñe q̃ est circa intellect⁹
conceptões assignat phs dñam q̃ est circa sig/
nificatões vocũ incõplexaꝝ ꝯplexaꝝ. et h̄ ma
nifestatio dñe nõ solũ fit ex simili sed etiam et
causa quã imitat̃ effectus.

Sciendum secũdo. ꝙ vt prius diceba
tur. duplex ẽ opatio intellect⁹ vna ẽ simpliciuꝫ
intelligẽtia. qñ scꝫ intellect⁹ absolute intelligit
cui⁹cũqꝫ rei q̇dditatẽ siue eẽntiã p̱ seipãꝫ vt pu
ta q̇d ẽ hõ vl' q̇d ẽ albũ. ꝛ in hac opatõe vt hꝫ
text⁹ nõ ẽ ꝟitas vl' falsitas. Alia ẽ opatio intel/
lect⁹ q̃ ẽ ꝯpositio ꝛ diuisio q̃ fit cũ intellect⁹ sim/
plicia sil' cõponit ꝛ diuidit. ꝛ in hac opatõe in/
tellect⁹ sic diuidẽtis ꝛ ꝯponẽtis ẽ ꝟitas vl' falsi
tas. ꝛ qꝛ voces significatiue formãtur ad exp̱/
mendũ cõceptões formatas in intellectu p̱ su/
as opatões. iõ ad hoc ꝙ signũ cõformet̃ signa/
to necc̃ est ꝙ voces significatiue simplices incõ
plexe sint sine vero vl' falso. cõplexe aũt dũ indi
catiue significant̃ sint cũ vero vl' falsͦ. Sꝫ pos/
set aliq̇s dubitare. an in simplici intellectu sit
veritas aut falsitas. ꝛ videt̃ ꝙ sic aliq̇bus rõni
bus tactis ante oppositũ. Pro solutõe du/
bij ꝛ rõnum añ oppositũ est.

Sciendũ tercio ꝙ veritas reperit̃ in
aliquo dupl'r. Uno mõ sicut in eo qd̄ est veruꝫ
seu sicut in re q̃ est vera. ꝛ h̄ mõ repit̃ ꝟitas tã in
simplicib⁹ q̃ꝫ in cõpositis. Alio mõ inuenit̃ in a
liquo tã q̃ꝫ in cognoscẽte ꝛ dicẽte veꝝ. ꝛ sic inue
nit̃ nisi in cõpositõe ꝛ diuisione intellectus. ꝛ h̄
mõ intelligit̃ phs cũ dicit circa ꝯpositõem ꝛ di
uisionẽ intellectus ẽ veritas falsitasq́ꝫ. sicut in
dicente ꝛ cognoscẽte verũ vel falsum. Pro
cuius declaratione est

Sciẽnduꝫ quarto. ꝙ vt dꝛ sexto meta/
phisice. veꝝ ẽ bonũ intellect⁹. habet̃ tñ ibi ꝙ ve/
rũ ꝛ falsum sunt in mẽte. id ẽ in intellcũ. bonuꝫ
aũt ꝛ malũ sunt in rebus. ex quo sequit̃ ꝙ de q̃/
cũq́ꝫ dꝛ veꝝ necc̃ ẽ ꝙ sit p̱ respectũ ad intellectuꝫ
cui⁹ intellect⁹ veꝝ ꝛ bonũ ẽ pfectõ Ad intellectuꝫ
cõpant̃ voces sicut signa cõceptuũ ei⁹ ꝛ ita vo/
ces dicunt̃ ꝟe qꝛ sunt signa veri qd̄ est in ꝯcep/
tione intellect⁹. Res aũt ad intellectũ cõpant̃ si
cut ea quoꝝ ꝯceptões intellect⁹ sunt sil'itudines
et ita res nõ pt dici vera nisi p̱ respectũ ad intel
lectũ. Sꝫ si q̃reret aliq̇s vtꝝ res eodẽ mõ dica
tur vera ꝟm ꝙ ad diuersos intellect⁹ cõpatur.
Rñdetur ꝙ nõ. Pro cui⁹ solutione.

Sciẽdũ quĩto. ꝙ quelibet res natura/
lis cõstituta ẽ inter duos intellect⁹. scꝫ inter in/
tellectũ diuinũ ad quẽ cõpat̃ res sicut artificia
ta ad artẽ. ꝛ effectus ad cãm siue mẽsuratũ ad
mensurã. ꝛ ꝓportõnabiliter diceret̃ de artificia/
li ad intellectũ nr̃m practicũ. ideo res natural'
per cõparatõem ad ipm̃ dꝛ eẽntialiter vera p̱ q̃ꝫto
p̱ formã suã imitat̃ artẽ diuinã. seu illud qd̄ d̄
re ipa ꝓducẽdo p̄cõceptũ erat in intellectu diui
no. ꝛ sic omnino cõparat̃ ad ipam sicut mẽsu/
ratũ ad mẽsurã. Et ꝓportionabiliter vt dictũ
est diceret̃ de re artificiali in ordine ad intellec/
tũ nr̃m practicũ q̃ vera eẽ dꝛ inq̃ꝫtum attingit
rõem artis. q̃ est in intellectu practico artificis
falsa vero inq̃ꝫtum deficit a rõe artis. Si ergo
res natũalis cõstituit̃ inter intellectũ diuinum
ad quẽ cõpatur vt effect⁹ ad cãm. ꝛ inter intelle
ctũ nr̃m speculatm̃ ad quẽ cõpat̃ sicut mẽsura
ad mẽsuratũ. tunc p̱ respectũ ad ipm̃ nõ dꝛ vẽa
essentialiter vl' formaliter sed effectiue inq̃ꝫtũ scꝫ
nata ẽ apud intellectũ nr̃m de se facere verã exi/
stimatõem. cui⁹ oppositũ dixerũt aliq̇ antiq̇ cõ
stituẽtes reꝝ ꝟitatẽ cõsistere solũ ĩ hoc qd̄ ẽ vi/
deri nobis seu apparere. Ex quo errore seq̃ret̃ ꝙ
duo contradictoria essent siml' vera. ꝛ sic patet
q̃liter veritas in alq̇ inuenit̃ q̃liter etiã res na/
turales diuersimode ad diuersos intellect⁹ cõ/
parate dicuntur vere.

Sciẽdũ sexto. ꝙ q̃ꝫuis sens⁹ ꝓprij ob/
iecti sit ver⁹. tãq́ꝫ illud qd̄ est veꝝ. tãq́ꝫ res vera
qñ scꝫ p̱ formã suã cõpat̃ rei. hoc ẽ ꝓprio sensi
bili extra aĩam exñti ꝟm quẽ modũ ẽ cõformis
sibi. nõ tñ cognoscit nec pt cognoscere habitu/
dinẽ conformitatis sui ad rẽ. sꝫ solã rẽ apphẽ/
dit. intellectus aũt rei pt hmõi habitudinẽ con
formitatis cognoscere nõ tñ p̱ primã opatõem
intellect⁹. ob h̄ dicit phus sexto metaphisice ꝙ
ꝟitas solũ ẽ in mẽte ꝛ in intellectu cõponẽte si/
ue diuidẽte sicut in cognoscẽte ꝟitatẽ. Uñ cog
noscere p̄dictã conformitatis habitudinẽ ipi⁹
intellectus ad rẽ nihil alid̄ ẽ q̃ꝫ iudicare. ita esse
vl' nõ eẽ qd̄ ẽ cõponere vl' diuidere. ideo intellec
tus nõ cognoscit ꝟitatẽ nisi cõponẽdo vl' diui
dendo p̱ qd̄ quidẽ iudiciũ si sit cõsonũ rebus
erit veꝝ. sꝫ si fuerit dissonum a re erit falsuꝫ Ex
istis patet.

Conclusio respõsiua videlicꝫ ꝙ in in/
tellectu simplici bene repit̃ ꝟitas ꝛ falsitas. sicut
in eo qd̄ ẽ veꝝ vl' falsuꝫ. h̄ ẽ sicut in re vera vel
falsa. in sola tñ compõe vl' diuisione ĩtellect⁹ est
ꝟitas vl falsitas sicut ĩ dicẽte ꝛ ꝯgnoscẽte ꝟita
tẽ. p̄ma ps pꝫ qꝛ ĩtellect⁹ simplex pt ꝯformari rĩ
extra intellectũ exñti. q̃ ad ipm̃ ꝯpat̃ sicut mẽsu
ra ad mẽsuratũ si sit res naturalis Sc̄da pars
patet ex vltimo notabili. ideo dicit phus in

190

textu q aliqs est intellectus sine vero et falso. et intelligit de intellectu simplici. Alius vero est in quo necessarium est alterum illorum inesse. et hoc intelligit de intellectu composito vel diviso. et similiter dicendum est de vocibus significativis. scilicet quod vox simplex non significat verum vel falsum. sed sola indicativa complexa. quod vero simplex nomen vel verbum non significat verum vel falsum. philosophus probat per locum a maiori. et hoc de nomine trigelaphus sive hircoservus. ut patet clare in tuenti textum. et signanter utitur nomine significante illud quod non est in rerum natura in quo statim falsitas apparet. si sine compositione vel divisione possit esse verum vel falsum.

Ad rationes ante oppositum. Tres prime solute sunt. Ad quartam dicitur quod philosophus hic loquitur de veritate que pertinet ad intellectum humanum secundum quod ad ipsum pertinet. et non de veritate divina. Ad quintam dicitur quod in tali responsione intelligitur verbum quod fuit in interrogatione positum. Ad sextam dicitur quod in ipsis est compositio implicita pro quanto dant intelligere sua supposita. Ad ultimam dicitur quod divisio de qua est hic ad propositum non fit per resolutionem ad indivisibilia simplicia secundum se accepta secundum quem modum resolvitur totum in partes. sed simplicia in divisione manent sub quadam compositione seu habitudine generali. et sic in secunda divisione est veritas vel falsitas. et non in prima divisione

Queritur Utrum diffinitio nominis sit bene assignata in qua dicitur. Nomen est vox significativa ad placitum sine tempore cuius nulla pars significativa est separata. Arguitur primo quod non. quia nominis est alia bona diffinitio videlicet. Nomen est pars orationis significans substantiam cum qualitate. vel sic. Nomen est pars orationis significans corpus aut rem proprie communiter vel etc. ergo diffinitio de qua est questio est male data. quia unius diffiniti est una diffinitio In oppositum est autoritas philosophi in textu.

Sciendum primo quod postquam philosophus determinavit de ordine significationis vocum et de qualitate et differentia ipsius Consequenter determinat de ipsis vocibus significativis. scilicet de nomine et verbo oratione enuntiatione et speciebus eius. Et in hoc libro intendit principaliter de enuntiatione que est subiectum huius libri et in quolibet scientia oportet prius cognoscere principia subiecti. ideo primo de illis vocibus significativis determinat. que sunt principia enuntiationis inter quas primo determinat de illis que sunt principia materialia. ut nomen et verbum. et postea determinat de principio formali. scilicet de oratione que est genus enuntiationis et primo determinat de nomine. quia significat substantiam aut per modum substantie. et secundo de verbo. quia significat actiones vel passiones procedentes a substantia, ideo nomen in enuntiatione se habet tamquam illud de quo aliquid enuntiatur. et verbum tamquam illud quod enunciatur de alio

Sciendum secundo. quod diffinitio ideo dicitur terminus. quia totaliter rem intra se includit. ita quod nihil est rei extra diffinitionem. dicitur enim terminus extra quem nihil est et intra quem omnia sunt rei. scilicet cuius est terminus. ideo ponit philosophus quinque particulas in diffinitione nominis. Et hoc modo dicitur terminare Pro quarum prima.

Sciendum tertio. quod non convenienter diceretur quod nomen sit dictio. quia dictio ad rem dictam refertur immediate. nomen autem secundum logicum ad intellectum immediate refertur. a quo formatur ut sit nota conceptus eius. et ob hoc etiam non dicitur quod nomen sit pars orationis etc. sed convenienter dicitur quod sit vox. quia Aristoteles intendit de nomine verbo et oratione prout ordinantur ad exprimendum mentis conceptum simplicem vel compositum quibus tamquam signis utimur pro rebus. et quia primum quod procedit ab intellectu ad exprimendum eius conceptum est vox. in qua quidem voce duntaxat ea que significant ad placitum formalia sunt. ideo convenienter talium datur diffinitio per vocem tamquam per eorum propriam materiam. non quidem ex qua. sed in qua que in artificialibus bene predicatur de eo cuius est materia. quia materia est tota substantia artificialium. ideo bene dicitur anulus est aurum. quia huiusmodi artificialia sunt a voluntate nostra que tantummodo dicunt quoddam accidens. modo nomen dicit aliquid institutum a nobis et formatum a voce tamquam a materia propinqua in qua. sed materia ex qua in naturalibus non est huiusmodi. immo est pars minus principalis. Alia causa potest assignari. quia sicut per divisionem generis venimus in constitutionem speciei. ita per divisiones vocis per differentias. non tamen essentiales sed accidentales voci venimus in constitutionem nominis verbi et orationis. gratia etc.

Alia causa eadem in effectu est cum prima. quia omne accidens sive in abstracto sive in concreto significatur habet diffiniri necessario per suum subiectum quamvis differenter. cum ergo nomen dicat aliquid artificiale. et ita dicit formam aliquam accidentalem. cuius vox est materia sive subiectum et ipsam dicit in concretione ad subiectum. ideo ponitur primo loco in recto tamquam genus. Sed si abstracte ibi nomen diceret formam accidentalem tunc poneretur vox in diffinitione nominis in obliquo per differentiam. et similiter diceretur de aliis. et per istam particulam distinguitur nomen a sonis qui non sunt voces. quia non est de ratione soni in communi sumpti. quod fiat cum ymagine significandi. hoc autem est de ratione vocis. vox enim est sonus ab ore animalis prolatus cum imagine significandi. Secundo ponitur illa particula significativa ad differentiam quarundam vocum non significativarum sive sint litterate sive non. Et quamvis omnis vox seipsam et etiam vocantem quodammodo representet. illa tamen dicitur significativa que aliud a se et vocante representat. et hoc si habeat ex institutione. Deinde ponitur ad placitum. id est secundum institutionem humanam a beneplacito ho-

minis ꝓcedētē. ⁊ in h̄ differt nomē a vocib⁹ naturaliter significātibus. Vñ ly ꝺm vl' ly ad dicit habitudinē cause finalis eo ꝙ finis significatōis est vt bñplacito suo satisfaciat q̇s p vocē significatiuā. Dicit etiā habitudinē cāe efficientis eo ꝙ placitū ē causa mouēs ad instituendū vocē ad aliq̇d significādū. dicit etiā habitudinē cause formal'. q̇ꝛ nomē ꝺt ꝺm formā passionis q̄ affecta ē aīa instituētis. Deiñ poit̄ sine tpe p quā ꝑticulā dr̄t nomē a vbo. nā ex h̄ ipo ꝙ nomē ꝺt rē suā p modū habit⁹ ⁊ q̇et̄ hꝫ ꝙ significꝫ sine tpe. ⁊ vbuꝫ p h̄ ꝙ ꝺt rem suā in fluxu ⁊ fieri. ideo tps. Deiñ ponit̄ cui⁹ nulla ps significatiā ē sepata. scꝫ a toto noīe q̄uis coopetur ad significatōem totius ꝺm ꝙ est in toto per quā ꝑticulā differt nomē ab oratione.

Conclusio. predicta diffinitō nois est sufficienter posita. Patet per conditiones sufficientis diffinitionis.

Dubitat̄: quare in diffinitōe nominis phus nō posuit ad voluntatē sicut ad placitū Rñdetur ꝙ cā est q̇ꝛ volūtas dicit appetitū ꝓcedentē ab intra vsq̄ ad extra. sed placitū dicit appetitū ꝓcedentē ab extra ad intra. ⁊ q̇ꝛ nomē est nota cōcept⁹ aīe q̄ dr̄ passio q̄ causat̄ a re in anima nostra. ideo cōueniētius dicit̄ ad placitū q̄ꝫ ad voluntatem.

Dubitat̄ an verꝫ sit ꝙ nomen significet sine tpe. Videt̄ ꝙ nō. q̇ꝛ h̄ noīa ānus dies mēs vident̄ significare cū tpe. Ad dubiū dr̄ ꝙ circa temp⁹ pñt tria cōsiderari. Primo ipm tps ꝺꝫ ꝙ est res q̄dam. ⁊ sic pt significari p nomē sicut q̄libet alia res. Alio mō pt ꝯsiderari illd qd tēpe mensurat̄ inq̄tū hmōi. ⁊ q̇ꝛ h̄ est mot⁹ in q̄ consistunt actio ⁊ passio. iō vbū qd significat agē vl' pati significat cū tpe. sbstātia ꝺm se ꝯsidēata vt significat̄ p nomē non hꝫ inq̄tū hmōi ꝙ tpe mensuret̄. sed solū hꝫ ꝺm ꝙ motui subiicit̄ ꝑut p ꝑticipiū significat̄. ⁊ iō vbū ⁊ ꝑticipiū significāt cū tpe ⁊ nō nomē neq̄ ꝓnomē. Tercio circa ipm pōt cōsiderari ipa habitudo tpis mēsurātis ad rem tpalem. ⁊ hoc significat̄ per adūbiū tpis. vt hodie heri cras ⁊c̄. ⁊ per hoc patet responsio ad dubium.

Dubitat̄. an verū sit ꝙ nulla ps nois significatiua sit sepata. Et videt̄ ꝙ nō. de ꝑtib⁹ nois ꝯpositi. Ad dubiū dr̄ ꝙ nulla ps nois siue simplicis siue ꝯpositi significatiā est sepata. Et hui⁹ cām assignat sctūs Thomas, q̇ꝛ vnuꝫ nomē imponit̄ ad significādū vnū simplicem cōceptū intellect⁹ siue illd nomē sit simplex siue cōpositū. q̇ꝛ si dēt oppositū nō pl⁹ erit nomē sed oratio. iō ꝑtes nois sepate a toto nō pñt significare aliq̇d q̇d est de rōne totius cū illud qd significat̄ p totū sit simplex ⁊ indiuisibile. Ita totū nomē institutū ē ad significādū totū cōceptū. ⁊ eo mediāte totā rem. ⁊ nō vna ps ad significandū ꝑtem est instituta. sic aūt nō est de orōe. igit̄. Et hāc ꝑticulā ꝓbat Arestotiles in textu p locū a maiori ad min⁹. q̇ꝛ magis videret̄ ꝙ ꝑtes nominis cōpositi aliq̇d sepate significarent q̄ꝫ ꝑtes nominis simplicis. sꝫ hmōi ꝑtes sepate nihil significāt. igit̄ ⁊c̄. nec tñ est omino sil'e de nomine simplici ⁊ cōposito. eo ꝙ ꝑtes nominis simplicis non significāt nec videtur significare ꝑtes vero cōpositi nō significāt aliquid ꝺm rei veritatem qd sit de intentione significatōis totius. vident̄ tñ aliquid significare. ideo dicit grāmaticus ꝙ nomē cōposite figure diuisibile est in ꝑtes ꝑoris sensus capaces. Et hui⁹ diūsitatis causa ē. q̇ꝛ in q̄libet noīe duo sunt. scꝫ illd cui nomē imponit̄. ⁊ vocat̄ sbstātia nois. alid est illud a quo nomē imponit̄ qd vocat̄ q̄litas nois. ⁊ istud non significat̄ per nomē nisi in ill' in q̇bus q̄litas nō distingit̄ a suba. vtrūq̄ aūt istoꝝ in nomine simplici simplex est. In noīe vero cōposito illud a quo nomē imponit̄ q̄dā mō est ꝯpositū ⁊ duplex q̄uis illud cui nomen imponit̄ sit simplex. q̇ꝛ imponit̄ a duplici q̄litate. sicut eq̇ferus imponit̄ a ferocitate immixta q̄litati eq̄ne. Et imponit̄ ab ill' vnit̄ in vna et eadem substantia que significat̄ per nomē sb illa duplici qualitate.

Dubitatur. quid ⁊ que excludit Arestotiles a diffinitione nominis. Ad dubiū rñdet̄ ꝙ a diffinitōe nominis excludit duo. Primo scꝫ nomē infinitū. vt non hō eo ꝙ nō ē alicuius certe ⁊ determinate rei aut ꝑsone signū. sicut nomē aut vtriusq̄ signū vt ꝓnomē. ⁊ iō ex se non hꝫ ꝙ de ipo aliq̇d certū enūciari posset. iō apud logicū nō ē nomē. dicit tñ phs ꝙ vocat̄ nomē infinitū. q̇ꝛ in aliq̇bus cōuenit cū nomine. iō attribuit sibi illud nomē. Scd̄o excludit phs obliq̄s casus q̇ dicūtur casus. q̇ꝛ cadūt p quādā declīatōis origieꝫ a nō q̄ rect⁹ dr̄ eo ꝙ nō cadit. Cadūt etiā in mō significādi. licꝫ nō in re significata. iō dicit phs ꝙ rō id ē diffinitio quā significat nomē ē eadē in recto ⁊ in obliq̄. dr̄nt tñ in mō significādi. q̇ꝛ rect⁹ significat rē suā p modū sbstātie p se stantis. iō bene sbiicit̄ in enūciatōne. Obliquus vo eādē rē significat vt ē alteri⁹ vl' alteri ⁊c̄. iō non pt esse sbiectū enūciatōis. ⁊ sic dicit text⁹. Si obliq̄ addat̄ ē fuit vel erit. vt dicēdo cathonis ē nō significat verꝫ vel falsuꝫ. ⁊ ob h̄ obliqu⁹ casus nō dr̄ nom̄ apd lo

Dubitaꝛ. q̄re noīatiuus dicitur casus cum tamē dictum est ꝙ nō cadit. Dō est ꝙ sto yci dixerūt noīatiuos esse casus eo ꝙ cadūt .i. ꝓcedūt ab interiori ꝯceptu mentis. Sꝫ dicitꝛ nominatiuꝰ rectꝰ: qꝛ nihil ꝓhibet aliq̄d cadēs ab aliq̄ sic cadere vt rectū stet post casū sicut stilus cadēs a manu artificis pt recte ligno infigi. ⁊ ita est de noīatiuo q̄uis em̄ cadat ab interiori ꝯceptōe mētis ⁊ ꝓ tāto dicatꝛ casus. sigt tn̄ illum ꝯceptū in se ⁊ absolute put scꝫ ē siltu do alicuiꝰ rei absolute sumpte ⁊ in se. sic aūt nō cadit obliquꝰ. Et si obyciatꝛ ꝙ si nomē infinitū ⁊ casus nois nō sunt noīa. seq̄tꝛ ꝙ diffinitio nois de q̄ est q̄stio ē insufficiēs. qꝛ istis ꝯuenire videtꝛ. Rn̄detꝛ ꝙ p̄dcā diffinitō nois nō simpliciter illꝭ ꝯueit vt dc̄m est. nomē em̄ infinitū nihil certū ⁊ determiatū significat. ideo excluditꝛ a diffinitōe ꝑ illā ꝑticulā significatiua Casus ꝟo nois nō significat ſm ꝓmū placitū instituētis qꝛ noīatiuꝰ ꝓmo ꝓcedit ab interiori ꝯceptōne mētis vt dictū est. iō pt casus excludi ꝑ illā ꝑticulā ad placitum.

Ad rōnes an̄ oppositū dicitur: ꝙ ad diuersos fines grāmaticꝰ ⁊ logicꝰ ordināt nomē ⁊ etiā diuersimode ꝯsiderāt. iō diuerꝭ diffinitōibus diffiniunt.

Queritur. Utrū nomē infinitū aliq̄d ponat Arguitꝛ sic. qꝛ vt hꝫ p̄hūs in fine ꝓmi poꝝ differt dicere ē nō eq̄le ⁊ nō ē eq̄le. qꝛ negatio q̄ est nō est eq̄le nihil ponit. Illa ꝟo que ē nō eq̄le aliq̄d ponit. ergo ex intensiōe p̄hi est ꝙ nomē illd̄ infinitum non equale aliq̄d ponit.

Scd̄o sic. negatio negās a negatiōe infinitāte et priuāte differt. qꝛ negatio negās cū sit extra genus entis nihil ponit. negatō vero infinitās cū sit in genere aliq̄d ponit scꝫ ens infinitū. negatio ꝟo ꝓuās ponit determiatū sb̄iectū cū aptitudie ad habitū. ergo ex hac differētia seq̄tur ꝙ nomē infinitū aliq̄d ponit.

In oppositū arguitꝛ ꝙ non. qꝛ nomen infinitū eq̄liter dicitur de ente ⁊ nō ente. vt vere dꝛ chimera est nō homo lapis ē nō hō. ergo infinitū nomē nihil ponit. ꝯn̄a tenet. qꝛ si aliquid poneret oporteret illd̄ esse cōe enti ⁊ nō enti cū de vtroqꝫ dicatꝛ. An̄s ꝓbatꝛ. qꝛ oē nomē imponitꝛ a forma. iō sequitꝛ ꝙ ab eadē forma imponitꝛ nomē habitꝰ ⁊ nomē p̄uatōis differt tn̄ in hoc. qꝛ nomē habitꝰ imponitꝛ ab ip̄a forma ſm se. nomē vero priuatōis a p̄uatōe seu carētia eiusdē forme vt hꝫ nomē hō imponitꝛ a forma hois. ⁊ hoc nomē nō hō a negatōe eiusdem forme Sed vbicūqꝫ inueitur hec forma a qua imponitꝛ hoc nomē hō de illo ꝟo enūciatur ꝙ ē hō. ergo ⁊ in q̄cūqꝫ inuenitꝛ negatio illiꝰ forme. sequitꝛ ꝙ de illo vere enūciatꝛ nō hō. sed negatio illiꝰ forme eq̄liter inuenitꝛ in nō ente. ⁊ quolibet alio ente ab hoīe. ergo nomē īfinitum eq̄lr dꝛ de nō ente ⁊ de q̄libet alio ente diuerso ab ente significato ꝑ suū nomē finitum.

Sciendū primo: ꝙ ad hoc. ꝙ aliquod nomē debeat infinitari duo req̄runtꝛ. Primū ē ꝙ significet substātiāꝫ cū q̄litate finita ⁊ determiata ipsam sb̄stātiam finitātem ⁊ determinātem ad certā formā seu ad certū gradū entꝭ Secūda ꝯditio est ꝙ tale nomē nō sit antea negatum seu infinitatū ꝑpter ꝓmā ꝯditōem infinitari nō p̄nt res ens ⁊ cetera trāscendētia ꝑpter causāꝫ eādē infinitari nō p̄nt signa distributia qꝛ nō significāt rē vniuersalē vꝭ ꝑticlarē ꝑpꝛ eādēꝫ etiā infinitari nō p̄nt ꝓnoīa. ꝑpter scd̄aꝫ ꝯditōem noīa priuatia infinitari nō p̄nt neqꝫ ꝑtes orōis indeclinabiles neqꝫ noīa infinita aut negata.

Sciendū secūdo. ꝙ duplicia sunt noīa quedā sunt noīa substātiua ⁊ quedā adiectiua Et inter adiectiua adhuc ē drn̄a. qꝛ quedā stꝫ substātialia q̄ denoīata sunt a forma substātiali vt aīatū sensitiuū humanū ⁊ hmōi. ⁊ de istis quātū ad hoc ꝙ est ponere aliq̄d vꝭ nō ponere q̄n̄ infinitata sunt idē est iudiciū sicut de substātiuis infinitis. Alia sunt accn̄talia denoīata a forma accn̄tali vt albū nigꝝ ⁊ sic de alijs. et inter ista ⁊ substātiua ad ꝓpositū talis assignatꝛ drn̄a. Quia in noīe substātiuo q̄litas a q̄ nomē imponitꝛ nō differt a sb̄a essentialiter siue ab eo cui nomē impoītur ob hoc in talibꝰ negata q̄litate nois negatur. etiā ⁊ sub̄a eo ꝙ eēntialiter idē sunt. ⁊ sic nihil relinq̄tur de eo qd̄ significabatꝛ ꝑ tale nomē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s tale nomē infinitum nihil poīt etiā nihil significat ꝑut significare est aliq̄d certum ⁊ determiatum intellectui rep̄ntare. Sed in nomie adiectio accidētali q̄litas nomis a q̄ imponitꝛ essentialꝛ differt a sb̄stātia cui tale nomē impoitꝛ. ⁊ ideo negata tali q̄litate nō oportet sub̄am nois negari. Et talꝭ negatio magis assimilatꝛ negatōi qꝫ infinitatōi qꝛ ante aduētum negatōis substātia cui imponitꝛ tale nomē erat infinita quodammodo. finita tamē per accidens.

Conclusio p̄ia. Nomē infinitum substantiuum nihil ponit. ⁊ similiter dōm est de noīe adiectio sub̄ali. Ista cōclusio ptꝫ ꝓ vtraqꝫ sui ꝑte ex notabili immediate p̄cedēti Est tamē aduertendū ꝙ quāqꝫ nomē infinitū sb̄stāti/

nuz nihil ponit ⁊ nihil significet ꝓprie accipiē
do significare. ⁊ ꝑ hoc remouet a diffinitōe no/
mis per illā ꝑticulā significatiua vt ꝓus dicebat
nō tñ sequit ꝙ sit vox penit⁹ nō significatiua. qꝛ
nō significatiua nullo mō excitat intellectū ad ali
ꝗd appheēdēduz. Sz nomē infinitū excitat in
tellectū ad aliꝗd apphēdendū. ⁊ ita significat
aliꝗd. nō tñ illō qđ significate. ē aliꝗd certū et
determiatū in rerꝫ natūa exñs. Sz ꝑt ens infini
tū qđ ē cōe ad ens in natura ⁊ ens in apphensi
one sicut solem⁹ dicere ꝙ chimera ē aliꝗd ⁊ ne/
gatōes ⁊ ꝓuatōes sꝫ entia. Et est sile sicut cū di
cim⁹ innoiabile. innoiabile eēm nihil est ⁊ tñ ꝓ/
ut ē in apphēsione rōis ꝑ suū oppositū qđ noia
bile ē excitat intellectū ad apphendēdū aliꝗd ñ
quidē qđ sit in rerꝫ natura. sz solū in apphensi
one. ⁊ ita diceret de h̾ noie nō hō. Est tñ aduer/
tendū ꝙ h̾ qđ dcm̄ est de noie sbstātiuo infini/
to intelligendū est de ipo ꝑ se ⁊ absolute sūpto.
qꝛ qñ ponit in orōe ꝓ subiecto vl' ꝑdicato opor
tet ꝙ ꝓ aliꝗ accipiat ad verificādū ꝓpōem nō
quidē de ꝟtute sermōis. sz de bōitate intelligētꝫ.
qꝛ oīa alia a ꝑticipātib⁹ formā negatā secū ꝯpa
tit ⁊ derelinꝗt. nō tñ seꝗt ꝙ eā significet.

Conclusio scđa. Nomē infinitū adiec/
tiuū accñtale aliꝗd ponit. Probat. qꝛ ꝗlitas a
ꝗ imponit tale nomē eēnaliter diuīsa est a suba
cui imponit. iō sic pri⁹ añꝗꝫ adderet sibi nega/
tio ponebat sbaz. seꝗt ꝙ adhuc post additōem
negatōis eā ponit. Sz hec sba posita per tle no
mē infinitū infinita ē ꝗdāmō sicut pri⁹ erat su
mēdo per accñs ifinitū siue cōe. ⁊ ita nō efficit
illa sba ifinita ꝑ negatōez additā sic in noie sb.

Dubitat: vtrū nomē infinitū sit dictio
vl' orō. Rñdet ꝙ nō ē oratio sz dictio. qꝛ nega
tio ifinitās sibi addit ꝑ ꝯpositionē ꝙ sic decla/
rat qꝛ sic in ꝗlibꝫ ꝟbo cū re ꝟbi intelligit h̾ ꝟbū
est. ita in ꝗlibꝫ noie qđ sbijcit in enūciatōe itelli
git ens. ⁊ ita in ꝗlibꝫ noie est ꝯpositio supiorꝫ
forme ⁊ inferioris ꝗ quidez superior forma se
hꝫ vt sba nois ⁊ inferior vt ꝗlitas ⁊ ratione ta
lis ꝯpōis ꝑt negatio ꝑ ꝯpositionē addi nomi
ꝭm ꝙ hmōi negatio ꝗlitatē diuidit a sba seu in
feriorē formā a supiori. Ultra dꝛ ꝙ licꝫ nomē
infinitū nō sit certe ⁊ deteriate significationis. ⁊
ob hoc nō sit nomē ꝭm logicū nō ꝑt tñ reduci
nomē infinitū ad aliꝗꝫ aliā ꝑtē orōis ꝗꝫ ad no
mē. Sz tūc ꝯsurgit dubiū. Cū nomē infinitū
reducat ad nomē ꝗd hꝫ nomē infinitū ꝓ sba ⁊
ꝗd ꝓ ꝗlitate. Rñdet ꝙ hꝫ ꝓ sba sbaz ifinitam
quā ꝗdē sbaz infinitā nō oꝫ aliꝗd ēē in rerꝫ na/
tura. sz sufficit ꝙ sit aliꝗd in apphensione rōis
et locutōe ꝭm ꝙ dicim⁹ ꝙ chimera ꝓuationes ⁊
negatōes sunt aliꝗd. Sz hꝫ ꝓ ꝗlitate ꝓuatō

qualitatis finite ⁊ deteriate. ⁊ ista sufficiūt grā/
matico ad h̾ ꝙ aliquid sit nomē. qꝛ nō ꝯsiderat
nisi cōgruū ⁊ incōgruū. sz nō sufficiūt logico ꝗ
ꝯsiderat verꝫ ⁊ falsuz. iđo oꝫ aliꝗd certū ⁊ deter
miatū de aliꝗ certo ⁊ deteriato enūtiari.

Dubitat. qualiter dꝛt nomē ifinitū in
grāmatica a noie infinito i logica. Rñr ꝙ dꝛñt
sic. qꝛ in grāmatica ista noia qs ꝗlis ꝗꝫt⁹ dicūt
noia infinita. qꝛ sibi nō determiant certū seu fi/
nitū nūm. sz indꝛñr cuilibꝫ nūo addi pñt sicut
qualꝫ duorꝫ vl' triū. ⁊ sic de alijs. Sz nomē ifi/
nitū apđ logicū dꝛ cui⁹ ꝓuata ē certa ⁊ deteriata
qualitas sba remanēte infinita ꝗ quidē sba ifi/
nita supponit in noie ꝑ h̾ nomē ens ifinitū ꝭm
ꝙ cadit in apprehēsione ⁊ locutōe.

Dubitat: ꝗre est ꝙ in istis noib⁹ nemo
neut null⁹ negatio veiens in ꝯpōez nō facit ter
minū ifinitū. sz simplr negatū. Rñr ꝙ cā ē. qꝛ
cū dꝛ nemo null⁹ ⁊ sic de alijs distributio ꝗ im
portat ꝑ signū distributm̄ diuidit supposita sb
iecti ꝑ ꝯparatōz ad ꝑdicata. iō negatō negat ꝑdi
catū a ꝑte sbiecti. qꝛ repit sbiectū distributu in
suppositis. iō nō negat ꝗlitatē nois i se ipo sz est

Querit. vtrꝫ transcēdē (nega. negās copl'ā
tia cuiusmōi sꝫ ens res vnū ⁊c. pñt infinitari.
Rñr ꝙ si capiāt generalr in sua trāscēdētia in
finitari nō pñt. qꝛ nil reliꝗret qđ ē ꝯ rōez nega
tōis ifinitātꝫ cū nihil ē supi⁹ ad ens i sua trāscē
dētia captū Sz si capiat ꝓ ēte i actu bñ ifinita
tur qꝛ reliꝗret sba ifinita seu ens cōe ad ens in
potētia ⁊ ad ens i actu. ⁊ ad ens i apphēsione.

Dubitat. vtrꝫ adiectiua accñtalia pñt in
finitari. Rñr ꝙ sic ⁊ magꝫ ꝓpe loꝗndo dñt dici
negata ꝗꝫ ifinitata. qꝛ ꝗꝫuis i ipꝭ ꝑ nega. tollat
ꝗlitas ⁊ reliquat sba ifinita ñ tñ ifinitat sba ꝑ
talē nega. qꝛ ꝓ⁹ erat ifinita añ aduētū negatōis

Dubitat: vtrꝫ vna negatio ꝑt negare
duas ꝯpōes. Rñr ꝙ nega° ꝗ libēa ē id ē nō ve
niēs in ꝯpositōez alicui⁹ ꝑtis i enūciatōe bñ ꝑt
negare duas ꝯpositōes ⁊ h̾ vbi scđa aliꝗmō ē
determiatio alic⁹ ꝑtꝫ ꝓme aliter aūt nō. cū em̄ dꝛ
nō hō ꝗ currit mouet. si illa nega. capiat negāt
et sic libera ꝑt negare vtrāꝗꝫ ꝯpositōez ꝑ vtrūꝗꝫ
ꝟbū iportatā. Si ꝟo illa negatio ifinitāter te/
neat vt nō hō sit vna dcō tūc nō negarꝫ nisi cō/
positōz qualitatꝫ hois cū sba hois qꝛ ñ ē libera

Dubitat. quō dꝛñt nomē ꝓuatm̄ apđ
grāmaticū ⁊ nomē infinitū apđ logicū. Dicit
ꝙ dꝛñt. qꝛ nomē ꝓuatm̄ apud grāmaticū sig/
nificat sbaz cū qualitate positiue Sz nom̄ ifini/
tū apđ logicū ꝑt ifinitā sbaz ꝗ nō ē aliꝗd in rerꝫ
natura. sz ē aliꝗd cōe ad ens in rerꝫ natūa ⁊ ens
in apphēsione ⁊ ꝓ qualitate hꝫ ꝓuationē qua
litatis. vt tamē magis videat differētia inte/

terminū ꝓuatiuū ⁊ terminū īfinitū. Aduertendū ē ꝙ licet oē nomē significet ꝑ modū habit⁹ cuiuſdā. ⁊ oīs habit⁹ ꝓuari poſſit. q꞉ tñ habitus ꝓprie loq̄ndo ē illud qđ ē accñs in ſuba ⁊ ꝓuatio ponit potētiā ad receptōeȝ huiuſmōi habitus. iō non ꝓprie ꝓuatur niſi termin⁹ accidētalis. vt dicim⁹ impiū iniuſtū. q꞉ in iſtꝭ accidētalib⁹ forma realiter diſtinguiꝰ ab eo cui⁹ ē forma. ⁊ ideo bñ pt remoueri forma ⁊ remanere illud cuius ē forma cū potētia ad ipſā formā recipiēdā. iō ꝓpe nō ꝓuaꝰ niſi in accñtalibus. ſȝ in termīs ſubalibus forma ſeu q̄litas nō differt realiter ab eo cui⁹ ē forma. iō remota q̄litate remoueꝰ etiā illud cui⁹ eſt. ſ. ſuba nominis. ⁊ iō tales termī ſubꝫles nō ꝓuanꝰ. vt non dicim⁹ inhō inaial. Ex q̄ pȝ q̄uo dr̄n̄t negatō negās ⁊ negatō ꝓuās. ⁊ negatio infinitās. q̇a negatio negās nihil ponit ⁊ nihil relinquit nec ſecū patitur aliq̇d re vel ratione. Negatio āt infinitās licȝ nihil ponit. relinq̇t tñ ſubam infinitā. ⁊ ſecū ꝯpatiꝰ oīa alia a ꝑticipantibus formā negatā. Negatio vero ꝓuās ponit determinatū ſbiectū cū potentia r̄deūdi in habitū. ⁊ ſic analogice dicitur negatio de iſtis tribus.

Rōes ān oppoſitū ſolute ſunt ex dictis

Queritur. Utrū verbū ſit de cōſideratōe logici. Arguiꝰ ꝙ nō. q꞉ verbū nō eſt ꝑs eēntialis orōis neqȝ argumētationis. ḡ non ē de ꝯſideratiōe logici. ꝯn̄a tȝ. q꞉ ſi a logico ꝯſideraretur hoc eēt tanq̄ ꝑs eēntialis enūtiatōnis. Aſſūptū pȝ. q꞉ ꝑtes enūciatōis ſūt tm̄ ſbiectū ⁊ p̄dicatū. verbū aūt non eſt ſbiectū vt notū eſt neqȝ predicatum. quia nō eſt vniuerſale neqȝ p̄dicabile. q꞉ nō ſūt niſi quinqȝ predicabilia de quoꝝ numero non eſt verbū. Secūdo ſic. verbū ꝯſideratur a grāmatico. ergo nō logico. ꝯn̄a. tȝ. q꞉ diuerſi autores hn̄t diuerſa ꝯſiderare. Tercio ſic. ſi verbū eēt de ꝯſideratione logici. h̄ eēt ex eo q꞉ eēt predicatū in enūciatōe ſȝ h̄ nō. q꞉ ſeq̄reꝰ ꝙ p⁹ enūciatōem determinaretur de verbo. cū noticia predicati ex enūciatōne depēdeat. In oppoſitū ē ph̄s in textu.

Sciendum primo. ꝙ in enūciatōe duplex ē p̄dicatū. ſ. formale ⁊ materiale. Predicatū formale ē qđ intra ſe ꝯcipit formā ꝑ quā retorquet illud qđ inē ad alterū cui inē. quā formā verbū ꝯcipit ꝑ hoc ꝙ alterius ē. iō ſolū verbū ē formale p̄dicatū ſicut pȝ cū diciꝰ hō currit. ſenſus eſt. hō ē currēs. currēs vero ſignificat rē verbi q̄ ibi materialr̄ p̄dicaꝰ. ipm̄ aūt eſt qđ eſt nota ꝯpoſitōis dicit formā ꝯpōis q̄ res verbi denotaꝰ in eē ſbiecto vt refertur ad ipſuȝ tanq̄ ſibi inherēs. ⁊ hec forma ꝯpōnis in ſolo verbo ꝯcipitur rōe cuius eſt. eſt p̄dicatū formale. Sȝ predicatū materiale eſt res verbi ſignificata ꝑ ꝑticipiū vl̄ aliq̇d ſignificatū ꝑ nomē. vt cū dicitur. hō eſt aīal hō ē currēs. aīal ⁊ currens ſūt p̄dicata materialia. Sȝ ſi q̄reret aliq̇s. q̄re hic in verbo magis ꝯcipiꝰ ꝯpō q̄ȝ in noīe. cū tñ ꝯpoſitio media eſt inter ꝯpoſita. Reſpōdeꝰ ꝙ cauſa ē. q꞉ vt dicit Dyoniſius nulla ꝯpō ē a ꝓmo. ſȝ oīs incipit ⁊ ꝓncipiaꝰ a ſecūdo. q꞉ ꝓmū vt ꝓmū nulli inē. ſȝ ſcđm pt ineē. ⁊ q꞉ verbuȝ ſignificat illud qđ ſignificat ꝑ modū ei⁹ qđ inē iō in verbo vt in ſcđo. ⁊ nō in noīe vt in primo ꝯcipiꝰ ꝯpō. Ex dictꝭ ſeq̇ꝰ ꝙ q̇nqȝ p̄dicapilia in enūciatōe ſūt materialia p̄dicata.

Sciendum ſecundo. Q nomē ⁊ verbū pn̄t dupl'r ꝯſiderari. Uno mō in rōe ſbiecti ⁊ p̄dicati. ⁊ h̄ mō poſtēiora ſūt in enūciatōe ſcḋm rōeȝ. ⁊ depēdet noticia p̄dicati ad ſbiectū ex noticia enūciatōis. q꞉ nomē nō ſtat ſb forma ſbiecti. neqȝ verbū ſb forma p̄dicati. niſi in enūciatōe. Alio mō pn̄t ꝯſiderari ſb rōe noīs ⁊ verbi ⁊ elemētoꝝ enūciatōis. Cū ergo hic queram⁹ elemēta ⁊ ꝓncipia enūciatōs que priora ſunt enūciatione. ſicut ꝯponentia ꝯpoſito. iō Areſto. determinās de enunciatione prius determinat de noīe ⁊ verbo ſub rōe nominis ⁊ verbi ⁊ nō ſub rōe predicati ⁊ ſubiecti

Sciendum tercio ꝙ grāmaticus nomē ⁊ verbū refert ad finē ꝯgrui vl̄ incōgrui. iō oīa accñtia v̄bi inq̇rit ſcḋm q̄ verbū pōt eē ꝓncipiū enūciationis ꝯgrue vl̄ incōgrue. Logicus vero refert iſta ad finē veri vl̄ falſi cuius enunciatio eſt ſignificatiua.

Cōcluſio. verbū neceſſario eſt de conſideratione logici. Probaꝰ q꞉ enūciatio eſt de cōſideratione logici. ſȝ enūciatō nō pt eē ſine v̄bo

Dubitatur. Utrū verbū infinitū aliq̇d ponat. Ad dubiū dicēdū ē ꝙ verbū infinituȝ nihil ponit. Et rō eſt. q꞉ eq̄liter ē in eo qđ eſt. ⁊ in eo qđ nō eſt. ꝯn̄a tȝ. q꞉ nihil ē cōe ad eē ⁊ nō eē. vn̄ ſicut nomē infinitū eſt cuius ꝓuata ē certa ⁊ determinata qualitas. ⁊ relinq̇tur ſuba īfinita nūqȝ oportet aliq̇d eē in rerū natura exn̄s ſȝ ſolū in app̄hēſione. ita verbū infinitū eſt cuius certus ⁊ determinatus actus ꝓuatus ē. ⁊ relinq̇tur actus infinit⁹ qui ſignificaꝰ ꝑ hoc v̄bū ē q̄n accipiꝰ ꝓut ē cōe ad eē in rerū natura. ⁊ ad eē in app̄hēſione. ſȝ vt dictū ē de noīe infinito. qđ ꝯpatitur ſecū oēm aliā formā. ita v̄bū infinitū ꝯpatiꝰ ſecū oēm aliū actū ab actu negato ſȝ nō ponit illū. Eſt tñ aduertēdū hic ꝙ ſi h̄ verbū ē dicat eē in actu infinitari pt ⁊ relinquitur

esse infinitũ qd ē cõe ad eē in potētia ⁊ ad eē in apphēsione rõis. ⁊ ꝺm imaginatõem sic dictũ ē de hoc noie ens si accipiat̃ p ente in actu infi/nitari pt. Et si dicat̃ q sic noia se hñt ad infinitatõez. ita etiã verba. ḡ sicut ē aliqd nomē ĩfinitũ qd aliqd ponit. ita erit aliqd verbũ infinitũ qd aliqd ponat. Dõm ē q noia q ad infinita/tõez reperiunt̃ diuersarũ naturarũ. sic aũt nõ ē de verbis.

Dubitatur Utrũ hec verba. opinatur imaginat̃ ĩfinitari pñt. Uidet̃ q nõ. qꝛ hmõi verba significatõez hñt infinitã ex eo q possũt poni circa ēs ⁊ nõ ens. Rñr q hec verba ĩfini/tari pñt. qꝛ ex spēali mõ significãdi ⁊ nõ ex ne/gatiua pticula infinitãte habēt q significēt ali qd qd pt poni circa ens ⁊ nõ ens. iõ p negatõez tollit̃ tal' special' mod' significãdi seu tal' spēal' significatio. ⁊ relinqtur modus cõis.

Dubitatur. Utruz hec verba negat p uat ⁊ hmõi q negatõez ĩportãt pñt infinitari. Rñr q sic. qꝛ talē negatõem significãt vt ꝯceptã ex suo speciali mõ significãdi. ita q negatõez suã positiue significãt. iõ recipe pñt aliã negatõz ĩfinitãtē talē determinatã significatõez puãtez

Dubitatur. Utrũ verbũ ĩfinitũ in enũciatõe positũ maneat infinitũ Rñr cũ Boetio q nõ. sz fit simpl'r negatũ. Cuius cãz assignat boetius. qꝛ vbũ in enũciatõe positũ ē nota ꝯpõnis extremoꝝ. ⁊ sic negatio adueniẽs nõ negat ipm nisi tollẽdo actũ spēalē significatũ p vbũ ⁊ relinqndo actũ infinitũ. sz negat ipm ꝺm q ē nota ꝯpõis extremoꝝ remouendo. s. rē verbi ab actuali supposito. ⁊ p ꝯñs talis negatõ cau sat diuisionē extremoꝝ. ⁊ sic reddit ꝯpõz negatiuã. verũ tñ est q verbũ ĩfinitatũ in enũciatõe poitũ nõ hz a seipo q efficiat̃ negatũ. sz ab extremis q actual'r in orõe significãt̃. iõ negatio su/ pueniẽs diuidit vnũ extremum ab alio. Ex dictis inferri pt q verba excepte actõis ⁊ vba pme ⁊ scde psonarũ ĩfinitari nõ pñt. qꝛ hmõi verba sibi determinãt certa ⁊ determinata supposita. ob hoc negatio his addita tollit ꝯpõem rei verbi a determinato sbiecto. Eadē etiã de cã vbuz impsonale nõ pt infinitari. Nõ em̃ dicit̃ impersonale. qꝛ nullius psone significet actũ. h em̃ ē ĩpossibile cũ agere ⁊ pati sit pprium sube. Sz dr impsonale. qꝛ certã psonã sibi nõ determinãt. s. pmã vl' scdaz vl' terciã. cũ dicit̃ legit̃. sẽsus est q ab aliq legit̃. sz a q vl' a me vl' a te nõ determinate dicit̃. Et qꝛ tale verbũ sibi determinat suppositũ infinitũ seu ĩdeterminatũ. ⁊ h verbo suf/ficit ad ꝯpletionē eius in quo ē verũ ⁊ falsum iõ vbũ ĩpersonale ĩfinitari nõ potest Ratões ante oppositũ solute sũt ex dictis

Querit̃. Utrũ diffinitõ verbi sit bñ as/signata in q dicit̃. Uerbũ est qd ꝯsignificat tē/pus cui' nulla ps sepata aliqd significat. ⁊ ē sp nota eoꝝ q de altero dicũt̃ Arguit̃ q nõ qꝛ pticipiũ ꝯsignificat tpus. ergo diffinitõ ꝯuenit aliis a verbo Scdo sic. verba infinitiui modi qñqz ponũt̃ in enũciatõe ex pte sbiecti. vt dicẽdo. currere ē moueri. sil'r vba alioꝝ mõꝝ vi/dent̃ in sbiecto aliqñ poni. vt cũ dicit̃. curro ē vbũ. ḡ verbũ nõ est sp nota eoꝝ q de altero di/cũt̃. tz ꝯñs. qꝛ h solũ ꝯpetit pdicato formali

In oppositũ est Aresto. in textu.

Sciendum primo. q vt dicit alpho/rabius. ꝯsignificare tps duo dicit. vnũ ex intētõe pncipali. alterũ ex ꝯñti Cõsignificare igitur tps de pncipali significato seu intentõe ē signi/ficare rē eo mõ q est in tpe. h est in agere vl' pati ⁊ qꝛ agere vl' pati nõ pñt eē vl' intelligi sine motu. ⁊ ppriũ ē ipsius motus tpe mẽsurari iõ se/quit̃ q ꝯsignificare tps nihil aliud ē qz significare aliqd vt aliq drña tpis mensurat̃. ⁊ ita ex ꝯñti significare tps ē cõnotare aliquã tpis differẽtiã. vt mẽsurãtē rē q significat̃ p vbum eo mõ quo p verbũ significatur.

Sciendũ secũdo. q p secũdã pticulã diffinitõis in q dicit q vbi nulla ps extra ꝺcat nõ declarat phs eo q sil'r exponẽda est in verbo sicut exposita fuit in nomine

Sciendum tercio. q vltio ponit̃ in diffinitõe verbi. q ē sp eoꝝ nota q de altero dicũt̃. ⁊ sbiũgit̃ in fine istius pticule vl' eoꝝ q in sbiecto sũt vl' q de subiecto dicũtur. ⁊ p istã additõnē intelligit̃ duplex mod' pdicationis. vt clare patz intuẽti.. ⁊ in vtraqz pdicatione verbũ est nota ꝯpõis. Sz qreret aliqs qre verbũ sp est nota eoꝝ que de altero dicunt̃. Cãm hui' assignat dñs Albertus. qꝛ verbũ eo q significat illud qd alteri inē ꝺm q inē. iõ intra se ꝯcipit cõpositionem p quam retorquet illud quod inē ad aliud cui inē. iõ semp est nota eoꝝ ⁊c. vl' dicet̃ sic q verbũ significat actõnem p modũ actõnis. vl' passionē p modũ passiõis de cuius rõe ē q inhereat. iõ nũqz ponit̃ ex pre sbiecti nisi sumatur vi nois vt dicet̃ postea. iõ verbũ ē sp nota eoꝝ q de altero dicũt̃. ⁊ p istã pticulã distin/guit̃ verbũ a noie ⁊ pticipio que pñt poni a p/te sbiecti ⁊ a pte pdicati. Et qñ a pte pdicati ponũtur. nõ ponũtur vt nota ꝯpõis. sz solũ vt pdicata materialia. ⁊ sic pz q vbũ rõe rei ꝺcate p ipz matialit̃ pt̃ ⁊ rõe ꝯpõis quã cõꝺt pt̃ foꝛal'r

Sciendum quarto. q sicut nomē infi/nitũ excluditur a vera ratione nomis ppꝛie di

cti.ita verbū ifinitū a vera rōe verbi.qꝛ est icer/
te ꝛ ifinite significatōis nō significās aliq̄d cer
tū.quod de aliquo certo supposito enūciari pos
sit.ꝛ ille actus ifinitus quē relinq̄t negatō infi
nitās.ordinat̄ ad subām ifinitam rōe cui⁹ con
significat tp̄us.ꝛ ꝯpōem in se habet ꝑ quā ifini
tū actū retorquet ad sbām ifinitā.ꝛ ꝓpter h̄ di
citur in textu.ꝙ verbū ifinitū ꝯsignificat tp̄us
Cui⁹ cāꝫ assignat scūs Thomas.qꝛ sic agere
vl' pati q̄ significant̄ ꝑ verbū sūt in tp̄e ita ꝛ ꝑ/
uatōes eoꝝ.Vn̄ eē in tp̄e nihil aliō ē q̄ꝫ aliq̄ ꝑ
te tp̄is mēsurari.mō vt habet̄.iiij.phi.q̄es q̄ ē
ꝓuatō mot⁹ tp̄e mēsurat̄.iō v̄bū ifinitū q̄ð ē ꝓ
uatō v̄bi finiti ꝯsignificat tp̄s.Dr̄ etiā in textu
ꝙ verbū ifinitū sꝑ de aliq̄ est.qꝛ verbū ifinituꝫ
s̄cat actū ifinitū ordinatū ad subām ifinitā rō
ne cui⁹ ꝯcipit ꝯpōem ꝑ quā retorq̄t actum ifini
tū ad subāꝫ ifinitāꝫ.Aliam cām assignat scūs
Thomas.qꝛ negatō reducitur ad genus affir
matōis.ꝛ q̄ꝫuis ille ꝑticule ꝯueniāt verbo ifini
to.ꝛ ita videat̄ eē verbum.excludi tamē potest
a rōe verbi.qꝛ nihil ponit.h̄ est nihil certū ꝛ de
terminatū itellectui repn̄tat.iō dicit textus ꝙ
sil'r ē in quolibꝫ.tā.s̄ in eo q̄ð ē q̄ꝫ in eo q̄ð nō
est.q̄ re nihil certū ꝛ determiatū ad certā formā
entꝭ ponē pōt.Est tn̄ aduertēdū ꝙ ea q̄ dicta st̄
de verbo ifinito debēt itelligi de ipo extra orōem
posito.qꝛ itra orōem positū efficit̄ negatū.

Sciendum quinto. ꝙ sicut casus nois
excludūt̄ a vera rōe nois.ita casus verbi a vera
rōe v̄bi excludūtur.vt sūt verba p̄teriti tp̄is et
futuri.Et hui⁹ cā est.qꝛ p̄teritū ꝛ futurū nō ha
bēt rōem tp̄is.nisi ꝑ respectū ad pn̄s.dicit̄ p̄te/
ritū q̄ð fuit pn̄s ꝛ futurū q̄ð erit pn̄s.iō v̄ba ꝑ
teriti tp̄is ꝛ futuri q̄ ꝯsignificāt p̄teritū tp̄us ꝛ
futurū dicūt̄ casus verbi in ordine ad v̄bū p̄/
sētis tp̄is q̄ð ꝯsignificat tp̄s pn̄s.Et ē h̄ adū/
tēdū ꝙ vt in textu dr̄ v̄bū rectū ꝯsignificat tp̄s
pn̄s.illa vero.s.casus v̄bi q̄ ꝯplectūt̄ p̄terituꝫ ꝛ
futurū.copulāt tāq̄ꝫ finis p̄teriti ꝛ ꝓncipiū fu
turi.ꝛ illa variatō verbi q̄ fit s̄m numerū ꝛ per
sonā nō ꝯstituit casū verbi.put est h̄ sermo de
casu verbi.qꝛ variatō talis nō attēditur ex ꝑte
actōis ꝛ passiōis significate ꝑ verbū.sꝫ solū ex
ꝑte sbiecti.Sꝫ variatō q̄ ē s̄m modos ꝛ tp̄a re
spicit ipsā actionē.iō variatō s̄m vtraq̄ꝫ hec cō
stituit casus verbi.ꝛ tn̄ variatō s̄m modos ac
cidit v̄bo s̄m affectū ꝓferētis.iō de hoc nō facit
mētionē Aresto.in textu.qꝛ nō intendit de in/
strumētis affectus.sꝫ solum cōceptus detmiare

Cōclusio. predicta diffinitio verbi est
sufficiēs.vt facile ē ꝓbaē ꝑ ꝯditōes sufficiētis

Dubitat̄ Quare i diffinitōe (diffinitōis
verbi nō ponūt̄ ille tres ꝑticule vox significati
ua ad placitū.Dicit̄ ꝙ cā est.qꝛ ille sūt cōes noi
ꝛ verbo.iō ph̄us relinq̄t eas notas itellectui le/
gētis ex declaratōe earū in diffinitōe nois habi
ta.Si vero obijciat̄ ꝙ etiā illa ꝑticula cui⁹ par
tes extra nihil significāt cōis est noi ꝛ v̄bo.er/
go sil'i rōe nō fuit repetēda.dici potest ad h̄.qꝛ
verbū importat quādā ꝯpōem.que est forma
orōis veꝝ vl' f̄lm̄ significantis.iō maiorē con
uenictiā putaet̄ v̄bū habē cū orōe q̄ꝫ no⁹.ꝛ ob
h̄ in diffinitōe v̄bi repetit illā ꝑticulā

Dubitatur. an verbū possit poni i enū
ciatōe a ꝑte sbiecti.Rn̄r ꝙ verbū in vi nois ac/
ceptū ꝛ nō verbaliter p̄t bn̄ sbijci.Pro cui⁹ di/
uersitatis itellectu aduertēdū ē ꝙ ꝓpriū nois ē
ꝙ s̄cet rē suā q̄si ꝑ se existētē.Propū aūt verbi
ē ꝙ significet actōem vl' passionē.Actō auteꝫ ꝛ
passio significari possūt dupl'r.Uno mō ꝑ se
ꝛ absolute in abstractōe a suba a qua egredit̄.
vl' in q̄ recipitur.sic res q̄dā ꝑ se exn̄s.ꝛ a q̄li/
bet alia re diuisa ꝛ sepata.ꝛ sic significaut̄ actio
ꝛ passio ꝑ nomē.vt calefactō ambulatō.ꝛ simi
lia.Alio mō p̄t s̄cari actio ꝑ modū actōis.vt.s.
actu egrediēs ē a suba.ꝛ actualiter inherēs vt
in subiecto.ꝛ sic s̄catur ꝑ alia verba alioꝝ mo/
doꝝ ab infinitio que attribuūtur alijs ꝑsonis
Sꝫ qꝛ etiā iste ꝓcessus ꝛ egressus a suba.ꝛ etiā
ipa inherētia actualis actionis ꝛ passionis p̄t
app̄hendi ab intellectu vt res quedā.in̄ ē ꝙ ip
sa v̄ba que sic s̄cant ipm actualem ꝓcessum vl'
ipsā inherētiam actualē actionis vl' passionis
ꝑ modū rei.cuiusmōi sūt verba ifinitiui modi
pn̄t poni a ꝑte sbiecti.vt cū dicitur.currē ē mo
ueri.ꝛ ista verba ifinitiui modi dicūtur verba
quia s̄cant ꝯcretōem actionis vl' passionis ad
subām a q̄ egredit̄ act⁹ vl' cui inheret.sꝫ h̄nt vi
nois ꝑ q̄ꝫto s̄cant talē ꝓcessū siue inherentiaꝫ
vt rē q̄ꝫdā.Sꝫ cū dr̄ curro ē verbū curro nō
sumitur formaliter sꝫ materialiter.ꝛ q̄n sic acci
p̄iūtur verba.in vi nois sumūtur

Dubitat̄. quare ex verbo obliquo indi
catiui mōi cū noie sit orō vera vl' f̄lā.nō tamen
ex noie obliquo cū verbo nisi nomē obliquum
ponatur a ꝑte p̄dicati.Rn̄r ꝙ hui⁹ rō est.qꝛ oē
illud q̄ð in enūciatōe poni pōt tanq̄ꝫ sbiectū de
bet s̄care rē suā ꝑ modū sube.ꝛ ꝑ se stātis.h̄ āt
obliq̄ noi non ꝯuenit.ꝛ iō nō p̄t eē sbiectū enū
ciatōis.Sed ad h̄ ꝙ aliquid sit p̄dicatum suf
ficit vt insit alteri.ꝛ quia h̄ cōuenit verbo ꝑ oēꝫ
tp̄is drn̄am.idō verbum obliquum dū tamē
fuerit indicatiui modi p̄t cū noie ꝯstituē orōeꝫ
verā vl' falsā.ꝛ hoc magis conuenit verbis in
dicatiui modi q̄ꝫ alijs.qꝛ mod⁹ indicatiu⁹ ex

sua natura eētialius ē enūciatiuꝰ veri aut falsi eo ꝙ est idicatiuꝰ mētis ꝯceptꝰ. alij ꝟo mōi nō.
Rōes ante oppositū solute sūt ex dictꝭ.

Queritur. Utrū verba ꝫm se dicta sint noīa. Arguitꝛ ꝙ nō. qꝛ verbū ꝫm se dictū ꝫcat rē suā ꝑut ē in agē vl' pati. ꝛ ita adhuc ꝯsignificat tp̄s. nomē vero rē suā ꝫcat ꝑ modū habitꝰ ꝛ q̇etis. iō nō ꝯsignificat tp̄us. Scd̄o sic. nomē ꝛ verbū posita in oꝛōe distinguūtꝛ. ꝛ hāc distictōez nō capiūt ꝑ hoc ꝙ in enūciatōe sūt. ergo nomē ꝛ verbū diuisim sūpta distinguūtꝛ.

In oppositum est textus sic dicens Ipsa quidē verba ꝫm se dicta noīa sūt. Subiungēs cām. significāt em̄ aliq̇d. ꝯstituit em̄ q̇ dicit verbū intellectū. ꝛ q̇ audit quiescit. Sꝫ si ē res aut nō est. modū significat noīs.

Sciendum. ꝙ cū dicit verba ꝫm se dicta sūt noīa. noīꝰ hic sumitꝛ cōiter. s. ꝓ q̄cunqꝫ dictōe imposita ad significādū rē aliquā. cuiꝰ rei ipa vox ꝓlata ꝯstituit intellectū apud audiētē ex q̄ seq̇tur ꝙ verbū ꝓlatū ꝫm se intellectū ꝯpōnis nō ꝯcipit. qꝛ itellectus ꝯpōis pēdet ex itellectu ꝯpositoꝝ. ꝯpō em̄ ꝯpositoꝝ est ꝯpō. modo qn̄ verbū sic dicitꝛ ꝑ se deest vnū ꝯpositoꝝ. iō illa ꝯpō nō est intelligibilis. qꝛ infinita ē ꝛ idetermināta. ꝛ in hoc hꝫ verbū modū noīs. hꝫ etiā verbū modū noīs in hoc ꝙ agere vl' pati ē res q̄dā. itn̄ ē ꝙ ipsa verba ꝑ se sūpta inqꝫtū significant agē vel pati ꝯphendūtur sb̄ noīe cōiter accepto ꝓ oī dcōe simplici significāte rē aliquaꝫ. differt tn̄ verbū ꝑ se dictū a noīe ꝑ se ꝛ ꝓpe dicto. qꝛ noīa ꝫcāt rē suā vt in se existentē. ꝛ ob h̄ nomē nō dicit ꝯpōez. neqꝫ vt ꝯceptaꝫ. neqꝫ vt actualiter exercitā. ob hoc nomē ꝑ se dictū ꝯstituit intellectū rei simpl'r absolutū. ꝟbū ꝟo ꝑ se dictū adhuc ꝫt actōꝫ vl' passionē ꝑ modū actōnis ul' passiōis egrediētē a suba ꝛ sube iherētē ob h̄ q̇ dicit ꝟbū ꝑ se sūptū nō ꝯstituit itellectū rei. ita absolutū sicut q̇ dicit nomē ꝑ se. sic ergo dicēdū ē breuiter. ꝙ si noīꝰ cōiter accipiatꝛ vt dictū ē verba ꝫm se dicta sūt noīa. Si vero accipiatꝛ nomē ꝓpe vt a verbo distinguitꝛ. tūc ꝟba ꝫm se dcā nō sūt noīa. sꝫ accepta sūt ad modū noīs

Cōclusio. verba ꝫm se dicta. i. ꝑ se accepta sūt noīa. capiēdo nomē cōiter. Si vero ꝓprie capiatꝛ nomē. vt a verbo distinguitꝛ verba ꝫm se dicta nō sūt noīa. sꝫ accepta sūt ad modū noīs. Hāc ꝯclusionē ꝓbat Aresto. ꝑ ea q̄ dicta sūt post oppositū

Dubitatur. Utrū verū sit ꝙ nomen ꝑ se dictū. aut etiā verbuꝫ faciat q̇escere itellectū audiētis. ita vt q̇ dicit verbū ꝑ se ꝯstituat itellectuꝫ alicuiꝰ rei. ꝛ sil'r de noīe. ꝛ videtꝛ ꝙ nō. q̇a si dicā ho. intellectꝰ audiētis manet suspensus quid de eo dicere veliꝫ. Si etiā dicā currit. manet intellectꝰ audiētis suspēsus de q̄ hoc dicam. ergo videtꝛ ꝙ h̄ non ꝯpetit noī nec ꝟbo. sꝫ dūtaxat oꝛōi. Rn̄r ad dubiū ꝙ est duplex ꝯceptꝰ. sicut duplex ē opatio. Ille em̄ q̇ dicit noīꝰ vl' verbū ꝑ se ꝯstituit intellectū. i. ꝯceptū alicuiꝰ rei q̄ꝫtuꝫ ad p̄mā opatōem itellectꝰ q̄ est simplex apphensio. ꝛ ꝫm hoc q̇escit animus audiētꝭ q̇ suspēsus erat añ noīs vl' verbi ꝓlatōem. Sꝫ nomē vl' ꝟbū ꝑ se dictū nō ꝯstituit intellectū q̄ꝫtū ad secūdā opatōem q̄ est ꝯponere vl' diuidere. nec ꝫm hāc opatōem q̇escere facit animū audiētꝭ. iō pꝰ illa ꝟba sbiūgit aresto. ꝙ verbū ꝑ se dcm̄ nō dū ꝫt ꝑ modū ꝯpōis l' diuisiōis. ꝛ ꝑ ꝯn̄s neqꝫ ꝑ modū veri ꝛ falsi. vtputa si res ē vl' nō ē. Et hoc ꝓbat Aresto. ꝑ locum a maioꝛe ad minus Nā h̄ verbum qđ est esse. ꝛ illud ꝟbū infinitū qđ ē nō eē. si ꝑ se sumātꝛ neutrum eoꝝ est significatm̄ si res ē vl' nō est. ergo neqꝫ veritatꝭ ꝛ falsitatis. ꝛ ꝑ ꝯn̄s neqꝫ alia verba ꝑ se dicta veꝝ l' falsum significāt. hoc ē rem esse vl' non eē Cōseq̄ntia tenet a maioꝛi. qꝛ hoc magꝭ videretꝛ de illis verbis q̄ꝫ de alijs. Cuius cā ē. quia ipsū ē fons ꝛ oꝛigo oīm alioꝝ verboꝝ. ꝛ concipitur in omni alio verbo. Itē etiam hoc verbum est significat eē. ꝛ qꝛ ipm eē videtꝛ eē ꝯpō quedā. iō h̄ verbum ē qđ significat eē videtꝛ significare ꝯpōez in qua sit verū vl' falsum. sꝫ hoc non est verum qꝛ q̄ꝫuis illud verbum ē significet ꝯpōem. illa tn̄ nō pt intelligi sine ꝯpositis. vt dictū ē. iō dicit textus. Si ipm est purū dixeris ipm q̇dem nihil est. ꝯsignificat em̄ quādā ꝯpōez quā sine extremis nō est intelligere. Sꝫ oꝛitꝛ dubiū q̇d est dicere. si ipm est purū dixeris ꝛc̄. Dimissis multis rōibꝰ alexādri ꝛ poꝛphi. dcm̄ ē breuitꝛ ꝙ h̄ verbū est ex ꝯn̄ti significat ꝯpōem. ꝛ p̄mo ꝛ p̄ncipal'r significat id qđ p̄mo cadit in intellectu ꝑ modū actualitatis absolute. s. ipm eē qđ ē primuꝫ causatū p̄mi. ꝛ est actualitas oīs forme subalis ꝛ accn̄talis. Et qꝛ oīs alia actualitas p̄supponit illā simplicē actualitatē. itn̄ ē ꝙ cum volumus significare aliquā rē actualitꝛ in eē alicui sbiecto. hoc significamus ꝑ hoc ꝟbuꝫ est. ꝛ iō hoc ꝟbuꝫ est ex ꝯsequēti ꝫcat ꝯpōez huiusmōi actualitatꝭ cū eo cuius ē. Sꝫ qn̄ ꝑ se sumitꝛ nō exp̄mit illđ qđ ē. iō tal' ꝯpō quā ꝯꝫcat h̄ ꝟbū ē solū ē ꝯcepta. ꝛ nō actual'r exercita. iō h̄ ꝟbū ē ꝑ se dictū nihil ē. i. nō ꝫt veꝝ vl' fl̄m̄. qꝛ nō ꝫt rē eē vl' nō eē. ꝛ h̄ mō dꝫ itelligi dictū aresto. in textu. Rōes añ oppositū solute sꝭ

Queritur. vtruꝫ diffinitō oꝛōis sit bn̄ assignata. in q̄ dr̄. Oꝛō est vox significatiua cuiꝰ ꝑtiuꝫ aliq̇d sepatim significatm̄ ē vt dictō nō

vt affirmatio/ Rn̄det ꝙ nō. q꞉ nō cōuenit om̄i
cōtento sub diffinito. qđ patꝫ. q꞉ ptes orōnis
hypothetice q̄ vocat̄ in textu. ꝯiūctione vna ali
q̄d significāt vt affirmatōes ⁊ negatōes. cū par
tes eius sint due cathegorice orōes. g̊ diffinitō
orōis orōi hypotheiice nō ꝯueīt g̊ ⁊c̄. Ad op/
positū est antoritas ph̄i in textu.

Sciendū p̄mo. ꝙ postq̄ꝫ. p. determīa/
uit de noīe ⁊ vbo q̄ sunt p̄ncipia materialia enū
ciatōis. h̄ ꝯn̄r determiat de orōe q̄ est p̄ncipiū for/
male vtpote q̄ si genus suū exn̄s. ⁊ đ꞉ q̄si gen⁹
q꞉ nō est verꝝ gen⁹. eo ꝙ in scđis intentōib⁹ nō
sunt vera genera neqꝫ vere species.

Sciēdū secūdo. ꝙ quāuis omēs ptes
alicui⁹ toti⁹ referāt̄ ad totū vt ad pfectū. q̄dam
tn̄ ad ip̄m referūtūr immediate vt pies s ⁊ tectū
ad domū. ⁊ mēbra organica p̄ncipalia ad aīal.
q̄dam vero mediātibus p̄ncipalib⁹ ptibus q̄ꝝ
sunt ptes sicut lapides referūtur ad domū me/
diāte pariete. ⁊ ner ui ⁊ ossa ad aīal mediātib⁹
mēbris organicis scꝫ manu pede ⁊ alijs. iō p̄/
sens diffinitio orōis cōuenit tā pfecte orōi q̄ꝫ
impfecte. pfecti⁹ tn̄ cōuenit orōi pfecte de q̄ est h̄
p̄ncipaliter ad ꝓpositū tāq̄ꝫ de genere imediato
et ꝓximo orōis enūciatiue. ⁊ adhuc q̄ꝫuis om̄i
orōi pfecte ꝯueniat. pfecti⁹ ⁊ p̄ncipali⁹ cōuenit
enūciatōi simplici q̄ cathegorica đ꞉ cū hic non
intendat̄ de hypothetica.

Sciendum tercio. ꝙ in diffinitōe orō
nis due ponūtur pticule q̄ etiā ponunt̄ in diffi
nitione noīs scꝫ vox sig̃tiua. deīn ponit̄ c⁹ ptiū
significatm̄ ē aliq̄d sepati. ⁊ deīn ponit̄ ꝙ ptes
orōis st̄ dicatiue vt dcōes ⁊ nō vt affirmatōnes

Sciendū quarto ꝙ dictio trib⁹ mōis
accipit̄ Uno mō ꝓ oī eo qđ dicēdo ꝓfert̄ Alio
mō ꝓ q̄dā spē enūciatōis q̄ ē affirmatio alic⁹ de
aliq̄. tercio mō accipit̄ ꝓ voce sig̃tiua simplici ⁊
incōplexa. Q̄ꝫ āt ptes orōis significēt vt dctō
simplx̄. ⁊ n̄ vt affirma° pbat Ar̄. in tex. q꞉ q̄ꝫq̄ꝫ
hō aliq̄d dt. n̄ tn̄ dt aliq̄d eē vl' nō eē nisi adda/
tur sibi vbū indicati mōi. q̄ facto erit affirma°
vl' negatio Q̄ꝫ āt ptes nois ⁊ vbi nō significēt
aliq̄d vt dcōes ꝓbat Ar̄. p locū a maiore ad
min⁹ de ptib⁹ hui⁹ nois sorex. q̄ꝫq̄ꝫ em̄ hec dictō
sorex ꝯposita sit ex plib⁹ vocib⁹ tn̄ in dndo hꝫ
simplicē ꝯceptū. ⁊ sic iq̄ꝫtū ē simplxi dndo non
pt hr̄e ptes sig̃tiuas alic⁹ qđ ē de intētōe toti⁹ ⁊
sic ptꝫ in q̄ drn̄t ptes nois ⁊ ptes vbi a ptib⁹ o
ratōis. Cōclo. pdcā diffinitō orōis ē bona. ptꝫ
p declaratōeꝫ eius vt dictū est.

Dubitat̄ : an vera sit opinio dicētium
orōem natūal'r dre. ⁊ videt̄ ꝙ sic rōe coꝝ. q꞉ vtu
tis natural' instrnmētū dꝫ eē natūale. q꞉ nat̄a
nō deficit in necessarijs. sꝫ vt⁹ interptatia seu enū
ciatia ē vtus natūalis hoīs. q꞉ ē rō seu intellec/
tus ei⁹ c⁹ instrumētū est orō q̄ interptat̄ suū ꝯcep
tū. g̊ orō est q̄d natūale natūal'r dns. ⁊ hec ratō
đ꞉ fuisse platois Ad dubiū đ꞉ ꝙ nō. Et ad
rōeꝫ dici pt ꝙ vtut̄ natūal' instrm̄ imediatū na
tūale ē mediāte q̄ formari pt instrum̄tū artifi/
ciale q̄ instrumēto artificiali formato etiā vti
pt. sic ei vtut̄ natūalis interptatie natūalia st̄ in
strumēta pulmo ⁊ gutt̄. q̄b⁹ format̄ vox. ligua
dentes palatū ⁊ duo labia q̄b⁹ lr̄ati ⁊ artificiati
soni efficiunt̄ q̄ articl'a° seu lr̄atio voc̄ dispō ē
ad sig̃tionē. ⁊ sic orō ⁊ ptes e⁹ sunt effect⁹ natūa
lis vtut̄ interptatiue p instrumēta p̄dicta. sic v/
tus motia corpis vtit̄ instrumētis natūalibus
sicut pedib⁹ ⁊ brachijs ad faciēdū artificialia.
et ita orō ⁊ ptes ei⁹ nō sunt natūales. sꝫ sunt q̄/
dā artificialia cāta ab hūana institutōe ⁊ volū
tate. iō dnt dm placitū hūane istitutōis. Uerꝝ ē
tn̄ ꝙ si p vtutē interp̄tatiuā intelligam⁹ rōeꝫ h̄
mō vt⁹ interptatiua nō est vtus natūal'. sꝫ ē sup
oēꝫ vtutē ⁊ naturā corpeā. q꞉ rō nō est act⁹ ali/
c⁹ corpis. Ip̄a eī rō ē q̄ mouꝫ vtutē motiuā na
talē ad opa artificialia. q̄b⁹ et̄ vtit̄ vt istrum̄t̄
⁊ isto° pt vti orōe ⁊ ptib⁹ e⁹ q̄ꝫuis n̄ dnt natūal'r

Dubitatur. quare hee pticule vox sig/
nificatiua iterate sūt in diffinitōe ista cū in h̄ o
ratio ꝯueniat cū noīe ⁊ vbo. Ad du^m đ꞉ ꝙ itēa/
te st̄ in hac diffiōe orōis ad denotādū ꝙ sig̃tio
orōis drt a sig̃tōe nois ⁊ vbi. q꞉ noīm ⁊ v^m sim
plicē ꝯceptū dnt. orō āt dt ꝯpositū. Sꝫ si q̄rerꝫ
aliq̄s q̄re nō posuit illā pticulā ad pl'm. Rn̄r
ꝙ q̄ꝫuis dca° orōis alia sit a sig̃tōe suaꝝ ptiū di
uisim sūptaꝝ nō fuit tn̄ iposita a p̄° impositoē
ad dndū dm se totā. sꝫ dūtaxat ptes orōis fue/
rūt imposite ex q̄ꝝ ꝯplexione resultat dca° ora
tōis ꝯplexe. iō in diffiōe nō ponit̄ dm pl'm. po/
nit̄ tn̄ in explanatōe text⁹ ad excidu ēdū quēdā
errorē p̄us dictū in p̄mo dubio.

Dubitat̄ terciō. quare aresto. đt illa cō
structōe ptitiua c⁹ ptiū ⁊c̄. ⁊ n̄ đt c⁹ ptes Rn̄det̄
ꝙ h̄ facit ad denotādū ꝙ nō intelligit̄ de oī pte
orōis, nō em̄ intelligit̄ h̄ de negatōib⁹ ⁊ alijs sin
cathegreumatib⁹ q꞉ solū hītudinē vni⁹ ad alte
rū dnt. ⁊ nō aliqđ absolutū. Nō intelligit̄ et̄ h̄
nisi de ptib⁹ immediate enūciatōeꝫ ꝯstituētib⁹
vt sunt nomē ⁊ vbū. ⁊ p h̄ excludunt̄ lr̄e ⁊ sill'e
et etiā ptes ꝓxime hypotheticā ꝯstituētes inq̄ꝫ
tū hypothetica ē. Nā cū h̄ diffiniat̄ orō in coī
oportꝫ intelligere h̄ solū de ptib⁹ ꝓxie ⁊ imedia
te orationē constituētib⁹ inq̄ꝫtum oratio est
qđdā cōe ē orōni simplici ⁊ orōi hypothetice
q̄ q̄dē ptes st̄ no^n ⁊ v^m ⁊ p h̄ soluit̄ rō an oppo^m

Dubitat̃. quare poti⁹ dicit̃ ī diffinitione affirmatio q̄z negatio. Rn̄det q negatio aliq̄d addit sup affirmatiuā. iō si ps orōis ppter sui simplicitatē nō ħt aliq̄d vt affirmatio. multo min⁹ ħt aliq̄d vt negatio. addit em̄ negatio supra affirmatōem pticulā negatiuā. Autoritas post oppositū est p dictis.

Querit̃ vtꝝ diffinitō enūciationis sit bona in q̄ dr̄ Enūciatio est orō in q̄ verꝝ vl' falsum est. Arguit̃ q non. q2 vt habet̃. vi. metha. verꝝ z falsum sunt in mēte. bonū ṽo z malū i rebus. g̃ verꝝ z falsuz nō sunt in orōe enūciatōis cū voce plate. q2 q̄cq̄d est in alio vt in subiecto formal'r denoiat ipm. In oppositū ē. p. sic di. enūciatiā ṽo orō nō ois s3 illa in q̄ verꝝ z fl'm est

Sciēdū pmo q postq̄3 .p. determinauit de pncipijs enūciatōis. Hic pn̄r deteriat de ipa enūciatōe. Prio determiando de enūciatōe simplici cōstituta ex simplici noīe z ex simplici ṽbo z p petatib⁹ ei⁹. vt facit in h̃ pmo libro. Deinde in scd̄o libro agit de diūsitate enūciatōis q̄ puenit s̃m ea q̄ simplici enūciatōi addūt̃ cuiusmōi sunt negatio infinitās. ꝯiūctio pluriuz pdicatoꝝ. z mōi faciētes ppōes modales. Et determinādo de enūciatōe simplici prio diffinit enūciatōez in cōi. Scd̄o diuidit eā de q̄ diuisione audiet̃ in questione sequenti.

Sciēdū secūdo. q Arestotiles cū dicit enūciatiua ṽo zc. breui sermone sil' orōis diuisionē innuit in h̃ q dicit nō ois. z diffinitōez enūciatōis ponit cū dicit in q̄ verꝝ z falsum est.

Sciēdū tercio. q quāuis orō nō sit instrumētū alic⁹ ṽtutis natūal'. est tn̄ istrumētū rationis vt pus dictū est. om̄e āt instrumentum diffiniri op3 ex suo fine q̄ est vsus istrum̄ti. vs⁹ āt orōis sic cuiuslibet vocis significatiue ē significare ꝯceptōem intellect⁹ vt dicebat̃ pus. Et q2 opatōes intellect⁹ due sunt. in q̄ꝝ vna nō inuenitur ṽitas vl' falsitas. In alia āt inuenit̃ verꝝ vl' falsuz. iō ꝯueienter orōez enūciatiuā diffinit p significationē veri z falsi. q̄ ē diffinitio ipi⁹ enūciatōis data ex fine. ad quā ordinat̃ enūciatio q2 vt dcm̄ ē. oē ordinatū in finē ingꝫtuz hmōi cōueniēter p finē diffinit̃ ad quē ordinatur

Sciendū quarto q verꝝ z falsum dicūtur eē in enūciatōe sicut in sig⁰ z i mēte siue in intellectu vt in sbiecto. i re āt sicut i cā vt dr̄ i pdicamētis. ab eo q res ē vl' nō ē dr̄ orō ṽa vl' fl'a.

Sciēdū quinto. q enūciatio p pn̄tem diffinitōem differt ab alijs spēb⁹ orōis. Prio em̄ differt ab orōibus ipfectis. q2 ille nō ħnt verū vl' falsum cū nō exp̃māt rectū iudiciū orōis in q̄ ꝯsistat verꝝ vl' fl'm. Orōes ṽo pfecte q̄ perfectū sensuz generāt in aīo auditoris q̄nq3 sunt in spē sc3 enūciatiua. depcatia. impatia. optatia et coiūctiua. haꝝ aūt orōnū enūciatiua ē illa in qua verꝝ z falsuz inuenit̃. C⁹ rō ē. q2 sola enūciatiua ħt mētis ꝯceptū in q̄ verꝝ vl' falsuz ē Alie āt ordinātur magis ad signdū mētis affectuz in quo pprie nō dr̄ eē ṽitas vl' falsitas. sed magis bonitas z malicia.

Sciendū vltimo. q vt h3 textus alie orōes pter enūciatiuā relinquēde sunt q̄m magis poetice z rethorice ꝯueniēs ē eaꝝ ꝯsideratō enūciatiā ṽo pn̄tis est speculatōis. vt h3 textus Cui⁹ cā est. q2 q̄cūq3 ꝯsiderat logic⁹ ipē ordiat ad finē veri vl' falsi. vt sc3 sciat in om̄i matēia discernere verꝝ a falso. Sola āt enūciatio ħt verū aut falsuz. Alie ṽo q2 ħnt mētis affectū ptinēt ad rethorēs vl' poetas. q̄ꝝ ē mouē affectū audiētis ad aliq̄d psequēdū vl' fugiēdū puta ad amorē vl' odiū. z sic de alijs passionib⁹ Ad grāmaticū ṽo ptinet eoꝝ ꝯsideratio vt in illis cōsideret̃ vocū ꝯgrua ꝯiunctio. de distictōe aūt et sufficiētia orōm pfectaꝝ satis dcm̄ ē in sum.

Conclusio. pdicta diffinitio enūciatōnis est sufficiēs. p3 ex tercio notabili. Enūciatō em̄ est instrumētū intellectus ꝯponētis z diuidentis in cui⁹ ꝯpōe z diuisione ē verꝝ vl' falsuz. cui⁹ instrumēti vsus est significare talē ṽitatez vel falsitatē. Rō an̄ oppositū soluta ē ex dictis.

Querit̃ vtꝝ diuisio enūciatōis in affirmatiuā z negatiuā sit diuisio generis in suas spēs. Arguit̃ q nō. q2 spēs sunt sil' sb genere q̄d diuidūt. sed sic nō est de affirmatōe z negatōne. q2 vt h3 text⁹. affirmatio ē pria orō enūciatiā z deiñ negatio. Scd̄o sic. spēs nūq̄3 ponit̃ i diffinitione sui generis. affirmatio āt z negatio ponunt̃ in diffinitione enuntiatōis cū dr̄ in tex. Est āt simplex enunciatio vox significatiā de h̃ q̄d ē aliq̄d vel nō est. In oppo^m arguit̃ q2 enūciatio dr̄ ṽe de oratione affirmatiua z negatiua q̄ differunt spē. ergo zc.

Sciendū pmo q postquā Aresto. diffiniuit enūciationē. Cōseq̄nter ipam diuidit. Circa q̄d est notādu3 q dupl'r i textu diuidit enunciotionē. Primā em̄ diuisionē sumit pēs sbam vel pēs ea q̄ sbaliter ipa3 enūciatōe3 ꝯstituunt. z s̃m h̃ diuidit enūciatōe3 in enūciatōe3 vnā simpl'r. z in enunciationē vnā ꝯiūctione z in enunciationē pl'es. vl' reducēdo ad bimembrē dicet̃. Enunciationum alia vna alia pl'es Enunciatio vna dividit̃ i enunciationē vnā sim

pliciter q̄ dr̄ enūciatio simlex seu cathegorica ꝛ in enūciationē ꝯiūctione vnā. q̄ dicit̄ hypothetica. Scd̄a diuisio enūciationis sumit̄ penes q̄litates. ꝛ ƀm h̄ diuidit̄ in enūciationem affirmatiuā ꝛ negatiuā ꝑ quarū intellectu.

Sciēdū secūdo. ꝙ enūciatio hic dr̄ simpliciter plures in q̄ ƀm rē predicātur plura de vno. vl' vnū de plurib⁹. vel plura de plurib⁹ in cōiūcte. siue illa plura significētur pluribus vocibus siue vna voce equoce. vl' etiā dr̄ enūciatio plures aggregatio pluriū enūciationū simpliciū sine ꝯiūctione eas vniente. exēpla patent inq̄renti. Enūciatio q̄ est sic simpl'r plures nullo mō dꝫ dici enūciatio nec tali cōpetit diffinitio enūciatōis. qꝛ ibi nulla est vnitas. Sꝫ enūciatio ꝯiūctione vna duplex est. qꝛ vl' est vna ꝯiūctione terminoꝝ vt sunt ꝑpōes de disiuncto cōdicionato vl' copulato extremo. vl' est vna ꝯiūctione ꝑpositionum vt ꝑpōnes hypothetice Sꝫ enūciatio simpl'r vna est illa in qua vnum de vno sine ꝯiūctinne copulāte inter ptes sbiecti. aut inter ptes p̄dicati enūciat̄. Est tn̄ hic aduertendū ꝙ enūciatio simpl'r vna duplex ē. q̄dam est q̄ p̄dicat̄ vnū de vno tā ƀm vocē q̄ȝ ƀꝫ significationē. vt dicēdo hō est aīal. Alia ꝟo ē in qua vnū p̄dicat̄ de vno ƀm significationē et nō ƀm vocē. vt dicēdo hō est aīal rōnale. ꝛ ista pluralitas vocū nō tollit vnitatē enūciatōnis simpliciter. Et si dicat̄ ꝙ hec nō erit simpl'r vna hō albus currit. qꝛ homo ꝛ alb⁹ nō significant vnū simplicit̄. neget̄ ꝯn̄a. qꝛ q̄ȝq̄ȝ nō significāt vnū simpl'r tn̄ ex ipis fit vnū numero sbiecti. ꝛ se habet albū ad hoīem sicut determinatio ad determiābile. ꝛ h̄ sufficit ad vnitatē simpl'r enūciatōis. ꝛ ꝑ h̄ distinguit̄ enūciatio simpliceter vna ꝯtra enūciatōem simpl'r plures ꝛ ab enunciatione cōiunctione vna. Si ꝟo dicat̄ replicādo ꝙ ibi hō alb⁹ music⁹ currit est enūciatō vna. dr̄ negādo ꝯn̄am. qꝛ albū ꝛ musicū duo sunt accidētia nō h̄ntia ordinē ad inuicē ideo faciunt duo in substātia. ꝛ sic illa enūciatio est simpliciter plures.

Sciendum tercio. ꝙ vt hꝫ text⁹ necesse est oēm orōem enūciatiuā ex ꝟbo eē vel ex casu verbi. Sꝫ dubitat̄ q̄re Aresto. nō facit mētionē de noīe sicut de ꝟbo cū orō ꝯstat ex noīe et ꝟbo. Respōdet̄ ad intētionē phi in p̄nti passu ꝙ qn̄ dicit orōeꝫ enūciatiuā esse ex ꝟbo nō intēdit dicere ꝙ nomē vl' verbū sufficiat ad orationē cōplendā ƀm se vt ꝑus manifestauit tam de noīe q̄ȝ de ꝟbo. cū agebat̄ in p̄cedēti pte de ipsis. sꝫ qꝛ dixerat ꝙ q̄dā enūciatio ē vna simpliciter ne crederet aliquis ꝙ enunciatio vna simpliciter significet vnū qd̄ careat omī ꝯpōe. iō subiūgit stati ꝙ in omī enūciatōe opꝫ esse ꝟbū vel casum ꝟbi qd̄ importat ꝯpositionē quā nō est intelligere sine ꝯpositis. nomē aūt nō importat ꝯpōeꝫ. iō intētio ꝑpt quā dicebat h̄ arestoteles nō exigebat vt de noīe ꝛ ꝟbo faceret mētionē. Qꝫ vero in omī enūciatōe req̄rat̄ ꝟbū vl' casus ꝟbi sic ꝙ nomē nō solū sufficiat ꝑbat Arꝭ. in textu ꝑ locū a maiore ad minus. qꝛ diffinitio hoīs ꝛ diffinitio cuiuslibet rei nōdū est orō enūciatiua. nisi ei addat̄ est fuit vl' erit. ḡ a fortiori rōe vnū simplex nomē nō potest ꝯstituere enūciationē Cōsequētia tenet a maiore. qꝛ hoc magis videt̄ in diffinitōe cum sit orō q̄dā q̄ȝ de simplici noīe. Et ne aliq̄s crederet ꝙ diffinitio qꝛ est oratio nō significaret vnū aliqd̄ sbiūgit. Arestote. ꝙ aīal gressibile bipes significat vnū et nō multa. qꝛ dr̄n̄a aduenit generi ꝑ se vt determinatio ipi⁹ ꝑ modū q̄ materia determiatur ꝑ formā qꝛ a materia sumit̄ gen⁹. a forma vero dr̄n̄a. iō sicut ex materia ꝛ forma fit vnū ꝑ se et nō multa. ita ex genere ꝛ dr̄n̄a fit vnū. ꝛ ita diffinitio ƀt aliqd̄ vnū. Sꝫ h̄ lati⁹ tractare ad metaphisicum ptinet ꝛ h̄ est qd̄ dicit text⁹. h̄ tractare ē alteri⁹ negocij. Sufficit em̄ ad p̄ntē intētionē oñdere ꝙ in omī enunciatōe req̄ritur ꝟbū et ꝙ ꝯpositio importata ꝑ ꝟbum nō impediat vnitatē enūciatōis. ꝛ ita enunciatio nō dicitur vna ad modum diffinitionis.

Sciendū quarto ꝙ diffinitur enūciatio vna sic in textu Enunciatio vna ē orō enunciatia q̄ ƀt vnū de vno simpl'r vl' ꝯiūctōe vna. ꝑ ꝑmā pticulā itelligit̄ enunciatio simpl'r vna. ꝑ scd̄a m enunciatio q̄ est ꝯiunctōe vna. Enunciatio ꝟo pl'es sic diffinit̄. Est q̄ pl'a de vno. vel vnum de pluribus. vl' plura de pluribus. ꝛ nō vnuꝫ ƀt incōiuncte. Ex h̄ ꝙ plura dr̄ ꝛ nō vnum remouet̄ orō simpl'r vna. ꝑ h̄ qd̄ dr̄ incōiuncte remouet enunciatōem q̄ est ꝯiunctōe vna. ꝛ ita enunciatōes pl'es sunt. vl' ex eo ꝙ pl'a ƀnt ꝛ nō vnumqd̄ opponit̄ ꝑmo mō vnitatis vl' ex eo ꝙ absq̄ȝ ꝯiunctione ꝑferunt̄. ꝛ h̄ dat̄ intelligi ꝑ h̄ qd̄ dr̄ icōiuncte. Et ne aliq̄s credat ꝙ enunciatio q̄ est simpl'r vna significet vnuꝫ sic nomē vl' ꝟbuꝫ sbiungit Arꝭ. in textu. cuꝫ dicit nomē vl' ꝟbuꝫ ē dictio sola ꝛ nō enunciatio. qꝛ q̄ȝq̄ȝ nomē ꝛ ꝟbuꝫ significēt vnuꝫ non tn̄ signt vnū de vno qd̄ facit enunciatio vna. ꝛ h̄ siue ꝑferat̄ nomē siue ꝟbum ab aliq̄ non r̄ndendo alicui interrogationi siue r̄ndēdo alicui interrogationi qd̄ ondit Arꝭ. in textu cum dicit. qm̄ non ē sic dicere aliq̄d significātē voce enunciare vl' aliq̄ interrogāte vel non sed ipso ꝑferente

Sciendū quinto. ꝙ enūciatio simpl'x scꝫ cathegorica in textu sic diffinit̄. Enūciatio simplex est vox significatiua de eo qꝺ est aliq̇d. vl' de eo qꝺ nō est aliqd. quēadmodū tpa diui/sa sunt. Que quidē diffinitio est magis descꝑtiua q̄ꝫ q̇ddita[t]iua. ⁊ magis hꝫ modū diuisio/nis q̄ꝫ diffinitōis. ita ꝙ ibi diuidit̄ enūciatio simplex ꝑ d̄rn̄as specificas. ⁊ iō ex his d̄rn̄tijs adiūctis generi ꝯstituit affirmatōem ⁊ negatō/nē dicēs. Affirmatio est enūciatio alicuius de aliq̄. ⁊ negatio est enūciatio alicꝰ ab aliq̄. ⁊ diui/dit enūciatōem simplicē in affirmationē ⁊ nega/tionē ⁊ nō enūciationē ꝯpositā. eo ꝙ affirmatō et negatio simpliciꝰ sunt in enūciatōe simplici ⁊ ꝑ priꝰ q̄ꝫ in ꝯposita. Que sic diffinit̄ in textu. ꝙ est q̄ ex his scꝫ simplicibꝰ ꝯiūcta est.

Sciendū sexto. ꝙ affirmatio ⁊ negatō pn̄t duobꝰ modis ꝯsiderari. Uno mō ꝑm ꝓ/ꝑas rōes eaꝝ ꝯpando eas ad inuicem. ⁊ isto mō affirmatio ꝑor est negatōe. q̄ꝛ affirmatio signi/ficat eē. ⁊ negatio nō eē. ⁊ h̄ mō itelligit Aresto/teles ꝙ affirmatio ē ꝑma. deinde negatio ꝯpā/do eas scꝫ ad inuicē ꝑm suas rōes. Alio modo pn̄t ꝯsiderari ꝑ ꝯpatōem ad enūciatōem. ⁊ isto mō equaliter rōem enūciatōis ꝑticipāt. ⁊ h̄ suf/ficit ad vnīuocatōem generis.

Cōclusio. predicta diuisio enūciatōis est diuisio generis in suas spēs. Probat̄ ꝑ ra/tionē post oppositū. ⁊ dꝫ intelligi conclusio de genere ⁊ spē eo mō q̄ repiunt̄ genꝰ ⁊ spēs in scd̄is intentōibꝰ ⁊ nō ꝑm rē sꝫ ꝑꝫ modū. sicut entia ra/tionis quodammō imitātur entia nature.

Rōes ante oppositū solute sunt ex dictis.

Queritur. vtꝝ oppō sit affirmatio et negatio opposite. Arguit̄ ꝙ nō. q̄ꝛ oppositō sbalterna est oppō. ⁊ tn̄ nō est affirmatio ⁊ ne/gatio opposite. In oppositū ē. p. in textu dif/finiēs oppōem sub noīe tn̄ ꝯtradcōis. q̄ est pri/ma spēs oppōis. ꝑ cuiꝰ ꝑticipationē vim ⁊ effi/catiā hn̄t ꝯtraria ⁊ subcōtraria oppōnes.

Sciendū primo ꝙ postq̄ꝫ. p. determia/uit de enūciatione ꝑ diffinitionē ōndendo q̇d sit enūciatio. ⁊ ꝑ diuisionē ostendendo ꝑtes et spēs enūciatōis. ꝯn̄r determiat de enūciatōne in ordine ad suā passionē seu ꝓprietatē q̄ ē oppō.

Circa qꝺ tria ꝑncipaliter facit. Prio ōn̄t ꝙ oppō vl'r oēm enūciatōis spēm inseq̄tur. ⁊ ita est passio seu ꝓprietas ꝯuertibilis cū enūciatōe. Scd̄o ponit diuisionem oppōis. Tercio agit de lege cuiuslibet oppōis. de duobꝰ ꝑmis in q̄/stione pn̄ti tractabit̄. ꝑ declaratōe ꝑmi.

Sciendū secūdo ꝙ vt hꝫ textꝰ cōtigit enūciare qꝺ est esse. ⁊ etiā enūciare qꝺ nō est esse et enūciare qꝺ est nō esse qꝺ opponit̄ ꝑmo mō. et enūtiare qꝺ nō est nō esse ꝑ oppōnē ad scd̄m modū. ⁊ sic variat̄ q̄druplicitur modꝰ enūcian/di ꝑm pn̄s tempus. ⁊ sil'r ꝯtingit fieri ꝑm ꝑte/ritū ⁊ futuꝝ. q̄ sunt extra pn̄s vt hꝫ textꝰ. ita ꝙ contingit enūciare qꝺ fuit fuisse. ⁊ sic de alijs et sil'r in futuro. ⁊ hec diuisio q̄ttuor mōꝝ enūci/andi p̄t reduci ad bimēbrē dicēdo. ꝙ oīs enū/ciatio aut est affirmatiua aut negatiua si sit af/firmatiua h̄ est dupl'r. aut est vera q̄ꝛ significat aliq̇d esse. sicut est in re. ⁊ sic ē ꝑmꝰ modus. aut falsa. q̄ꝛ nō hꝫ ꝯformitatē ad rē. ⁊ sic est scd̄us modus. si sit negatiua h̄ est dupl'r. q̄ꝛ aut ē fl'a. q̄ꝛ nō hꝫ ꝯformitatē ad rē ⁊ sic est terciꝰ modꝰ. aut ꝟa ꝑ couenientiā aut ꝯformitatē ad rē quā significat. ⁊ sic est q̄rtꝰ modꝰ Et est aduertendū ꝙ cū dicit̄ ꝯtingit enūciare qꝺ nō ē esse h̄ r̄feren/dū est ad enūciandū inherentiā ꝑdicati cū sub/iecto. ⁊ nō ad existētiā ꝑdicati aut sbiecti in se. Ex diuisione ꝑcedēti modoꝝ enūciandi sequi/tur ꝙ oīe qꝺ cōtingit affirmare ꝯtingit ⁊ nega/re ⁊ ecōtra. q̄re seq̄tur ꝙ oīm affirmatōi ē nega/tio opposita. ⁊ ecōtra. ista correlaria satis patēt ex diuisione ꝑmissa. q̄ꝛ nō cōtingit pluribꝰ mo/dis affirmare q̄ꝫ duobꝰ. cū g̊ q̇libet istoꝝ mōꝝ habeat negationē oppositā sequit̄ ꝙ cuilibet af/firmatōi est negatio opposita. Et sil'r nō ē ni/si duplex modus negatōis. ⁊ cū cuilibet istorū sit affirmatio opposita vt patuit in ꝑmissa di/uisione. seq̄tur ꝙ oīm negatōi est affirmatō op/posita. Ex q̄ vlteriꝰ infert̄ ꝙ oppō nihil aliꝺ ē q̄ꝫ negatio ⁊ affirmatio opposite. ⁊ debēt suppleri ille ꝑticule req̇site ad verā ꝯtradictionē vt ha/bet textꝰ. q̄ ponūtur in diffinitione elenci tā in li/bro elencoꝝ Arestotel' q̄ꝫ in summul' ꝑe. his. iō ꝓ nūc supponūtur. Ulteriꝰ infert̄ ꝙ oppō ē pas/sio seu ꝓpetas vl'r ꝯn̄s enūciatōem. qꝺ ꝓbatur q̄ꝛ oīs enūciatio est affirmatio vl' negatio. mō cuilibet affirmationi est negatio opposita ⁊ ecō/tra. ideo correlariū veꝝ. ꝑ declaratione scd̄i est.

Sciendū tercio ꝙ diuisionē spēꝝ op/pōis sumit. p. penes vl'e ꝑticulare affirmatiuū et negatiuū sb ꝑticulari ꝯphendendo indiffini/tū. q̄ꝛ de ipsis q̄ ad oppōēꝫ est idē iudiciū. ⁊ grā huiꝰ ꝑmittit vnā diuisionē reꝝ q̄ sbijciunt̄ in e/nūciatōe dicēs. ꝙ reꝝ q̄dā sunt vl'ia. q̄dam sin/gularia. Ul'e ꝟo dr̄ qꝺ de pl'ibus aptū natū est ꝑdicari. singulare ꝟo qꝺ nō de pluribꝰ ꝑdicat̄ sꝫ de vno solo. ⁊ sic accipit̄ diuisio oīs enūciatio/nis q̄ꝛ vl' ē de sbiecto ꝯmūi vl' singl'ari. q̄ q̇dem diuisio sumpta ē ex ꝑte sbiecti. Scd̄m mēbrū dimittit Aresto. non determinādo de oppōe ꝓ

positionū singulariū. q2 singularia relinqnda sunt ab arte. pt tñ dici q ppōes singulares diuerse q̄litatꝭ eiusdē sbiecti ꝛ eiusdē p̄dicati cuȝ aliȷs circūstātiȷs hn̄t legē ꝯtradictoriaꝝ. Primū mēbꝝ diuidit Aresto. in textu q2 si affirmatio ꝛ negatō eiusdē sbiecti ꝛ eiusdē p̄dicati suppositis aliȷs circūstantiȷs sint de subiecto cōi vl' in vtraqȝ sbiectū tenet̄ cōiter seu vl'r p signū distribuēs vl' aliqd̄ equalēs ꝛ sic affirmatō ꝛ negatio opponūt̄ ꝯtrarie Si v̄o subiectū tenetur pticulariter vl' indiffinite sic affirmatō ꝛ negatō nō sunt ꝯrie. q̄uis ea q̄ significāt p talē affirmatiuā ꝛ negatiaȝ significēt eē ꝯria vt hȝ text⁹. et h̄ dȝ itelligi q̄ ad q̄litatē. q2 qd̄ affirmat̄ de vno in vna. negat̄ de eodē in altera. ꝛ tal' oppositio hȝ modū ꝯtrarioꝝ in q̄litate eo q illis duab⁹ enūciatōib⁹ q̄litas ē ꝯtraria. ꝛ solēt vocari tales subcōtrarie eo q sub ꝯtrariȷs ꝯtinēt̄. Si v̄o sbiectū in vna teneat̄ vl'r. ꝛ in alia pticularit' vl' indiffinite tūc opponūt̄ ꝯtradcōrie. capiēdo proprie ꝯtradcōeȝ put ē vna spēs oppōis ab aliȷs distincta. ꝛ sic patȝ diuisio spēꝝ oppōis q̄ ē ƀȝ formam ꝛ non ƀm materiam.

Sciēdum q̄rto q q̄uis hoc signum ois apd̄ grāmaticū dicat̄ nomē appellatm̄. tn̄ vt hȝ tex. nō ē vl'e vt hic accipit̄. q2 signa nō significāt formā aliquā vl' naturā multis cōicabile aut pticularē ꝛ indiuiduatā. iō nō pn̄t sbȷci aut p̄dicari in enūciatōe. sȝ significāt qm̄ vniūsal'r si sint vl'ia h̄ est significāt qm̄ teriatōes q̄bus addūt̄ tenent̄ p oibus suis suppositꝭ. ꝛ h̄ dicit text⁹ ois nāqȝ nō est vl'e. sȝ qm̄ vl'r significat. Si v̄o sint ptic'aria significāt qm̄ ptic'ariter id ē significāt mōm itilligēdi terminū cōem p aliq̄ supposito. ꝛ h̄ dicit Aresto. in hoc passu ne aliq̄s accipiat occasionē errādi dicēs q h̄ signū ois sit vl'e. sicut h̄ accipit̄ vl'e. qd̄ scȝ pt sbȷci vl' p̄dicari in enūciatōe. Ulterius sciendū. q vt hȝ text⁹ vl'e bn̄ p̄dicat̄ in enūciatōne p̄dicari tn̄ vl'e vniūsal'r nō est veꝝ vt hȝ text⁹. Cui⁹ cā ē q2 si vl'e p̄dicaret̄ vniuersal'r denotaret̄ adeq̄ri sbiecto qd̄ se hȝ vt singulare. ꝛ vt ps respectu p̄dicati vl'is qd̄ nō ꝯtingit in enūciatōe ppter dicta seu ordinata. Aliā cām assignat Albertus q2 p̄dicatū ad sbiectū ordinat̄ sicut forma ad materiā. forme aūt nō ꝯpetit diuidi nisi ad diuisionē materie. mō si p̄dicatū vl'r p̄dicet̄ denotat̄ per se diuidi p̄dicatū ꝛ nō ād diuisionē subiecti qd̄ est ꝯtra naturā ꝛ ꝯditōem forme. Et si obȷciat̄ de ista nullus hō est nullū aial. q̄ est vera. q2 sua ꝯtradcōria est falsa. Ad h̄ dici pt q q̄uis aliq̄ enūciatio in qua p̄dicat̄ vl'e vniūsal'r sumptū v̄a sit v̄itate enūciatōis. nō tn̄ v̄itate p̄dicatōis. vt bn̄ ꝯtingit qn̄ in materia remota a pte p̄dicati ponit̄ signū ꝛ nō ponit̄ negatō alia añ copulaȝ. de aliȷs v̄o in q̄bus p̄dicatum nō hȝ actu plura supposita est alia difficultas. q̄uis g̃ aliq̄ vl'es sint v̄e v̄itate enūciatōes. nō tn̄ v̄itate p̄dicatōis. ppter causa assignatas. Ad obiectōem dicit Albertus. q si hec ppositō nullus hō est nullū aial reducat̄ ad debitū ordinē vtraqȝ negatio feret̄ ad ꝯpositōeȝ vt dicēdo nullus hō nullū aial est ꝛ equalȝ huic q̄daȝ hō est quoddam aīal. ꝛ ista est vera. multis aliȷs modis exponunt aliqui dictum textus qui relinquuntur volenti inquirere.

Conclusio. diuisio oppōnis p̄dicta intelligēdo de oppositione ƀm formā q̄ est oppositio simpliciter suppositis circūstantiȷs est bn̄ assignata. vt patȝ p cōditiones sufficiētis diuisiois. Rō añ oppositū soluta ē ex dictis.

Querit̄. vtꝝ due ꝯtradictorie possunt simul esse vere aut false. Arguit̄ q pn̄t simul eē vere. q2 ꝯdcō est oppō. oppō est aūt relatio et posito vno relatiuoꝝ ponit̄ ꝛ reliquū. g̃ de prio ad vltimū posito vno ꝯdictorioꝝ ponit̄ ꝛ reliquū. Scd̄o sic. iste sunt due ꝯdictorie. Joannes est vltra pōtes. ꝛ ioānes nō est vltra pōtes. supposito q sit vltra pōtes respectu nostꝝ ꝛ nō sit vltra pōtes respectu existētiū vltra pōtes

Tertio sic. ista ꝯtradicūt. ois hō currit. ꝛ sortes currit. ꝛ vl'is ē vera supposito q hō q̄ ē currat. singularis ē vera supposito q sortes nō sit.

Quarto sic. ista ppō est vera si altera ꝯdictoriaꝝ ē vera. q2 ex opposito ꝯsequētis bene sequit̄ oppositū añtis scȝ si neutra ē vera neutra erit vera. g̃ due ꝯtradcōrie erūt sil' vere. Quinto sic. trāsmutet̄ sortes de nigro in albuȝ. ꝛ det̄ vltimū instās nigredis ꝛ in illo instāti sortes est niger. vl' alb⁹. vl' nec ē niger nec ē albus. Si dicat̄ q nec ē niger nec alb⁹ sequit̄ q nec ē niger nec nō niger q̄ sunt ꝯdictorie. nō pt etiā dici q sit albus. q2 tūc illd̄ instās nō eēt vltimū nigredinis. nō pt etiā dici q sit niger. q2 post illd̄ instās cū sit vltimū nō esset plus niger. ꝛ sic in instanti corrūperet̄ nigredo qd̄ ē impossibile cuȝ sit qualitas corruptibil' per motū. si v̄o in instāti ē niger ꝛ ē alb⁹ sequit̄ q ē niger ꝛ nō niger q̄ sunt due ꝯtradcōrie. ꝛ sic relinquit̄ q due ꝯdictorie sil' sunt v̄e. In oppoitū ē ph̄s in textu.

Sciēduȝ p̄mo q postq̄ ph̄s determinauit q omī affirmatōi est negatio opposita. ꝛ econtra. ꝛ p ꝯñs q oppō est ppetas ꝯñs vl'r enūtiatōeȝ ꝛ diuidit enūciatōeȝ in spēs ei⁹ q̄ ē ƀm affirma. ꝛ nega. ex pte qualitatis subiecti. Cōsequēter diuidit eā p veꝝ ꝛ falsuȝ. ꝛ in hoc ostendit ph̄s legē cuiuslibet oppōis. Pro quo est.

Sciendū secūdo ꝙ illud dꝫ dici lex ali
cuius spēi oppōis qđ ꝯuenit tali spēi in oī ma/
teria. ex q̄ in oī materia sibi ꝯueīt seq̄tur ꝙ tali
oppōni cōuenit rōe sue forme. ex q̄ inferꝛ ꝙ re/
pugnarie in ꝟitate ⁊ fl'itate ē lex oppōis ꝯdcō/
rie. repugn̄re in ꝟitate ē lex oppōis ꝯtrarie. ⁊ nō
in fl'itate. repugnare aūt in fl'itate est lex oppo
sitōis sbcōtrarie ⁊ nō in ꝟitate.

Sciendū tercio: ꝙ pticularis affirma
tiua ⁊ pticularis negatia ꝓꝓe loquēdo nō hn̄t
verā oppōez. qđ pꝫ p diffiōez oppōis iā dcām
sbiectū em̄ in ill' nō teneꝛ ꝓ aliq̄ determīato sup/
posito. sꝫ ꝓ diūꝰ pt sni in affirmatia ⁊ negatia.
et istđ ꝯueīt sbꝯrijs. ⁊ ꝯueīt eis rōe mōi enūciā
di pticl'ariꝛ ⁊ idiffinite. Sꝫ in maťia natūali
et in remota hn̄t repugnātiā in ꝟitate nō ratōe
mōi enūciādi. sꝫ ex hitudīe p̄dicati ad sbiectū.

Sciendū q̄rto ꝙ contradictio cōsistit
in hoc ꝙ per negatōnē remoueꝛ tota affirmatō
et qꝛ vl'is affirmatia remoueꝛ p solā negatōez
pticularis nec aliq̄d aliud nccārio requiritur.
pticularis aūt affirmatia nō p̄t remoueri nisi p
vl'em negatiaꝫ. qꝛ vt iā dcm̄ ē pticularꝭ nega/
tiua nō ꝓꝓe oppōiꝛ pticl'ari affirmatie. Ex q̄ se
q̄tur ꝙ vl'is affirmatia ꝯdicit pticl'ari negatie
⁊ pticl'arꝭ affirmatie vl'i negatie. ⁊ h̄ i ꝓpōibus
de sbiecto cōi. si em̄ ꝓpōes eēnt de sbiecto singl'i
ꝓ eođ accepto ⁊ diuse q̄li. ille etiā eēnt ꝯdcōrie

Cōclusio p̄ma. in nulla materia āt cō/
tradictorie pn̄t sil' eē ꝟe vl' fl'e siue sint de sbiec/
to cōi siue singl'i. Ista ꝯcl'o imediate innitiꝛ p̄/
mo pncipio. ⁊ sic ip̄a nō p̄t demr̄ari. sꝫ solū ad
hoiez ondi. qꝛ dicētes oppoitū huiꝰ ꝯcl'onis
nō vtūꝛ rōe ⁊ deficiūt ꝟsu. sꝫ ponāꝛ i ignē vt dc
Auicēna ⁊ videbūt si sit idē eē i igne ⁊ n̄ i igne.

Cōclusio secūda: in nulla materia con/
trarie pn̄t sil' esse vere. in ꝯtigenti tn̄ materia et
naturali p̄dicatōe exn̄te indirctā pn̄t sil' eē Pri
ma ps pꝫ. qꝛ ad fl'itatem duaꝝ ꝯriaꝝ seq̄ꝛ ve/
ritas duaꝝ ꝯdictoriaꝝ. scđa ps ꝓbaꝛ. qꝛ ad
falsitatē ꝯriarū seq̄tur nō falsitas ꝯdcōriaruꝫ.

Cōclusio tercia: in nulla materia sub/
cōtrarie pn̄t sil' eē false. pn̄t tn̄ sil' eē vere in cōti/
genti materia ⁊ in materia natūali in p̄dicatōe
indircā. ⁊ ita nō repugnāt in ꝟitate formaliter
qꝛ ad ꝟitatē sbꝯriaꝝ nō seq̄tur ꝟitas ꝯriaꝝ sb
quibꝰ ꝯtineꝛ. ⁊ p ꝯn̄s nec ꝯdictoriaꝝ. Sed
tamē ad falsitatē sbcōtrariaꝝ seq̄tur falsitas ꝯ
trariaꝝ ⁊ p ꝯn̄s falsitas ꝯdictoriaꝝ. ⁊ cū sit ser
mo de sbcōtrarijs idē est iudiciū siue sint pticu
lares siue indiffinite. ⁊ ita dicit textus sicut iste
sunt sil' ꝟe q̇dā hō ē ꝓbus. ⁊ q̇daꝫ hō nō est ꝓ
bus. ita iste hō est ꝓbus ⁊ hō nō est ꝓbus Sꝫ
ad istā hō est ꝓbus seq̄tur ista hō nō est turpis:
sꝫ ad istā hō ē turpis seq̄tur ista hō nō est ꝓbꝰ.
cū g̃ iste due stāt in ꝟitate hō nō ē ꝓbus ⁊ hō ē
turpis. seq̄tur ꝙ iste sil' stāt in veritate. hō est ꝓ
bus ⁊ hō nō est turpis. ⁊ h̄ mō ꝓbat Aresto. i/
diffinitas diuse q̄litatis eē siml' veras. Alio ex
emplo vtiꝛ Aresto. ad ꝓbandū idē. qꝛ si hec est
vera. hō ē q̇dā hoie exn̄te. pari rōe hec est vera.
hō sit cū q̇dam hō sit. Sꝫ ad istā hō fit seq̄tur
ista hō nō ē. qꝛ qđ fit nō est. g̃ iste due sunt sil'
vere. hō est ⁊ hō nō est. ⁊ p ꝯn̄s nō sunt ꝯdicto
rie. Et si q̄raꝛ ad q̇d Aresto. ꝓbat indiffinitū
diuerse q̄litatis posse sil' esse veras magꝭ q̄ꝫ pti
culares. R̄ndeꝛ ꝙ h̄ iō facit qꝛ aliq̇ credederūt
ꝙ indiffinite dꝛ q̄litatꝭ eēnt ꝯdcōrie vtpote ꝙ
ista nō est hō albꝰ eq̇polleret isti. nemo ē albus
et ob h̄ ad illū errorē tollēdū aūt ondit ꝙ indiffi
nita negatiua p̄t stare cū indiffinita affirmatia
ex q̄ seq̄tur ꝙ nō eq̇pollēt negatie. ⁊ per ꝯn̄s ꝙ n̄
opponūtur ꝯtradictorie. Ex q̄ seq̄tur ꝙ iste ꝓ/
positōes est hō albꝰ. nō est hō albꝰ reducēde stꝭ
ad debitū sitū scꝫ istū. hō est albꝰ. hō nō est albꝰ
Si vero diceret hō ē albus. nō hō ē albꝰ esset
distinguēda. vl' illa negatio nō ferꝛ super copu
lā ⁊ nō sup̄ subiectū absolute. ⁊ sic remouet pre
dicatū a subiecto inducēdo oppositā q̄litateꝫ.
et etiā remouet q̄ꝫtitatē qua inuenit inducēdo
oppositā. ⁊ h̄ mō nō capit eā Aresto. qn̄ dicit
ꝙ opponiꝛ huic sbꝯtrarie est hō albꝰ. si ꝟo illa
negatio negat subiectū in se ⁊ absolute. tūc esset
infinitās. ⁊ sic ista nō hō est albꝰ ꝯtradiceret isti
hō nō est albus Et si vlteriꝰ q̄raꝛ quare Aresto
ꝓbat indiffinitā affirmatiuā ⁊ negatiuā siml'
stare in ꝟitate p duas indiffinitas affirmatias
vt pꝫ in textu. R̄ndeꝛ ꝙ h̄ facit Aresto. qꝛ veri
tas in affirmatiua euidētior est q̄ꝫ in negatiua
q̄ p̄t sequi ad illā affirmatiuā.

Dubitaꝛ. vtꝝ vni affirmatōni sit tātū
vna negatō opposita. R̄ndeꝛ cū. p. ꝙ vni affir
matōi tm̄ vna negatio opposita qđ dꝫ itelli
gi in eodē genere oppōis p se p̄mo dircē ⁊ ime
diate. ⁊ rō est. qꝛ cū negatio opponaꝛ affirma/
tioni q̄ est eiusdē de eodē sequiꝛ ꝙ oꝫ negatōem
p̄mo ⁊ p se oppositā affirmatōi negare illđ qđ
affirmatio affirmabat. ⁊ nihil aliđ. ⁊ h̄ veriori
mō fit p̄mittēdo negatōez toti affirmatōi. ergo
vni affirmatōi p̄mo ⁊ p se ⁊ immediate est tm̄
vna negatō opposita. q̄ quidē negatio sibi op
poniꝛ ꝯtradictorie. Ex q̄ seq̄ꝛ ꝙ oppō ꝯdicto/
ria ē p̄ma potissima ⁊ maxia oppō. maxia q̇dē
ꝟtute. qꝛ claudiꝛ in q̄libet alia oppōe deficiēter
tn̄. Uerꝝ ē tn̄ ꝙ ꝟꝫ q̄ꝫtitatē distributōnis sub/

iecti ꝑ signũ oppositio cõtraria ē maioꝛ nõ tñ ꝓm rem ⁊ ꝟitatē oppositionis.

Dubitatur. quid sit affirmatio vel ne/gatio vna. Rñdet textus ꝙ est q̄ vnũ de vno significat siue tale vnũ sit singulaꝛe siue vl'e duꝫ tñ vniuoce teneaꝛ. Vñ in ꝓpositõe vl'i multi/tudo singulariũ sub vniuersali distributo cõ/tēta nõ impedit vnitatē enũciatõis eo ꝙ illa mlᷓta vniũtur in aliquo vno ꝓm nomē ⁊ ꝓm rõeꝫ Et ideo Arestoteles ex diffinitõe affirmatiois vnius infert. ꝙ si vnũ nomē duobus vl' pluribus impositũ sit ex q̄bus non põt fieri vnũ. affirmatio in qua poniꝛ tale nomē siue a pte subiecti siue a pte p̄dicati nõ erit vna. vt si h̄ nomē tunica imponaꝛ homini. ⁊ equo ⁊ dicaꝛ tuni/ca ē alba affirmatio nõ erit vna. ⁊ iõ dicit Arestotelis ꝙ nihil refert dicere tunica ē alba q̄ꝫ dicere hõ est albus vl' equꝯ est albus. qꝛ vl' tuni/ca significat hoĩem ⁊ equũ vt sunt plura ⁊ di/stincta. vl' vt vnũ. nõ vt vnũ. qꝛ si sic nihil sig/nificarēt. eo ꝙ nõ est aliqđ vnũ hõ ⁊ equꝯ. ergo opoꝛtet ꝓmum. ⁊ hoc nõ debet intelligi ꝙ equa lent quo ad ꝟitatē ⁊ falsitatē. ſꝫ debet intelligi ꝙ illa oꝛõ tunica est alba tm̄ significat sicut hõ est albus ⁊ equus est albus. nõ tñ significat il/las copulatiue nec disiũctiue.

Ad rationes ante oppositũ. Prima soluta ē ex dictis. Ad scdam dꝛ ꝙ nõ est habitudo ad idē. Ad terciã dꝛ ꝙ illa soꝛtes nõ currit nõ ꝯtradicit illi om̄is homo currit nisi ꝑ q̄ꝫto cadit sub distributõe subiecti qđ non cõtingit si soꝛtes nõ existat. Ad quartã dꝛ ꝙ distinguēdũ est de altera. qꝛ vel teneꝛ parti/culariter vl' indiffinitē. ⁊ sic illa cõditõnalis est vera. nec sequiꝛ intētũ. vl' teneꝛ diuisiue. ⁊ isto modo illa cõditõnalis est falsa. nec sequiꝛ ex opposito oppositũ. Ad vltimã dꝛ ꝙ in his q̄ desinũt ⁊ incipiũt esse nõ daꝛ vltimũ instãs ex pte desitõis. silr nec ꝓmũ instãs nisi ex pte ince/ptionis. Sed ex pte desitõnis daꝛ ꝓmũ nõ eē et ex pte inceptionis daꝛ vltimum nõ esse. ⁊ ob hoc in talibus ꝓpositões de incipit ⁊ desinit ñ debent exponi per positiones de presenti sed per negatões. ꝓpões quidē de desinit ꝑ negatõeneꝫ de presenti ⁊ positionē de p̄terito. Ille vero de incipit ꝑ negatõem de p̄senti ⁊ positionē de fu/turo. Et huiꝯ causa est. quia in nũc non p̄t esse motus quod tamē poneretur si ꝑ positionē de p̄nti exponeretur.

Queritur. vtꝝ aliqua ꝓposito de futuro contingenti sit determinate vera vel falsa. Arguitur ꝙ sic. quia hec est de futuro cõtingenti sol oꝛietur cras. ⁊ tñ est determiate vera. Similiter ista. dies iudicij erit. Scđo arguiꝛ omnis ꝯditionalis vera cuiꝯ añs verũ est ab/solute ꝯñs etiã est nccãriũ. ſꝫ ista ꝯditional' est vera absolute. si deus sciuit antixp̄m foꝛe anti/xp̄s erit. cuius añs est verũ absolute. qꝛ sciētia dei absoluta est ⁊ a nullo depēdet. ⁊ illud añce/dens est de p̄terito. mõ omnis ꝓpositõ de p̄teri/to vera absolute ē nccãria. g̊ ꝯsequēs nccãriuꝫ ē absolute. mõ consequēs est ꝓpositio de futu/ro ꝯtingenti. ergo ⁊c. Tercio bñ sequitur quod ē erit vel non erit necessario. ergo soꝛtes vel erit nccãrio vl' non erit nccãrio. sed añs est nccãriũ. qꝛ fundatur in pꝛimo ꝓncipio qđ est de quolibet affirmatõ vl' negatõ ⁊c. ergo etiam vtraqꝫ ps ē necessaria. cũ ex nccãrio non sequiꝛ nisi nccãriũ. Quarto sic. ista ꝯsequētia ē bona. motus est ergo motus erit. Añs est determinate verũ. ergo ⁊ ꝯseq̄ns. ꝙ cõsequētia sit bona patꝫ. quia om̄is motus ē in tp̄e diuisibili. sed oē tempus diuisibile diuidiꝛ in p̄sens p̄teritũ ⁊ futurũ. ⁊ ita bene sequitur. motꝯ est ergo mo/tus erit. Quinto sic. om̄is ꝓpositõ vera determinata ē ad veritatē. ergo om̄is ꝓpositõ vera ē determinate vera. ⁊ sic nccē est aliquã ꝓpo/sitõem de futuro contingenti eē determinate verã cũ nccē sit alterã ptē ꝯdictõis eē verã.

In oppositũ est ph̄us in penultimo ⁊ vltimo capitulis huius libꝛi. Primo vidēdũ est q̄liter diuidũt verũ ⁊ falsũ ꝯdictoꝛie enũciatõnes de p̄senti de p̄terito. ⁊ etiã in futuro in materia naturali ⁊ remota. Scđo videbiꝛ quo diuidũt verũ ⁊ falsũ ꝯdictoꝛie enunciationes de futuro in materia ꝯtingenti. ⁊ ꝑ hoc respõdebitur ad quesitũ.

Sciendum pꝛimo. Qꝛ postq̄ꝫ philosophus docuit legē cuiuslibet oppositõis ostē/dendo ꝙ ꝯdictoꝛie verũ ⁊ falsũ diuidũt in omni materia. ⁊ de alijs suo mõ ꝯñter. Et qꝛ ex h̄ poterat oꝛiri dubiũ. an in om̄i ꝯtradictõne sit vna ps vera. ⁊ reliqua falsa. ideo hoc determi/nat ph̄us h̄.

Sciendum secundo. Qꝛ philosophꝯ triplicē diuisiõꝫ enũciatõis in p̄cedēti textu posuit. Prima fuit q̄ꝫtũ ad vnitatē enũciatõnis Scđa q̄ꝫtũ ad q̄litatē enũciatõis in affirmatiuã ⁊ negatiuã. Tercia fuit ꝓm q̄ꝫtitatē in vni/uersalē p̄ticularē indiffinitã ⁊ singularē enunciatões. In p̄senti vero textu duas alias diui/siões tãgit. quarũ ꝓma sumiꝛ ꝓm tp̄is drñtias nã q̄dam ē enũciatõ de p̄nti. ⁊ quedã de futuro ⁊ quedã de p̄terito. ⁊ hec diuisio p̄t capi ex his

q̄ fuerūt ꝑus dicta in textu cū dicebat̄ ꝙ om̄is
enūciatō ē ex verbo vl' ex casu v̄bi. vl' meli⁹ cuꝫ
addebat̄ in diuisiōe enūciatōis categorice quē
admodū tpa diuisa sūt. Scd̄a āt diuisio su/
mit̄ penes materiā enūciatōis. nā si p̄dicatū p
se inē subiecto d̄r eē enūciatō in materia natu/
rali. Si v̄o repugnat p̄dicatū inee s̄biecto. tal'
ꝓpō dicit̄ eē in mat̄ia remota. Si medio mo/
do se habeat p̄dicatū ad s̄biectū. s. ꝙ nec p se in/
sit nec repugnet p se. d̄r eē enūciatō in mat̄ia cō
tingēti. His ḡ d̄rn̄tijs enūciatōis sic distictis
ꝛ determinatis ōn̄dit phus ꝙ non sil'iter se hꝫ
om̄is enūciatio ad veritatē vl' ad falsitatē. Et
quo ad hoc ponitur.

Cōclusio p̄ma. omnis ꝓpō de p̄sēti
ꝛ sil'iter de p̄terito in q̄cūqꝫ materia sit cui⁹ veri
tas nō depēdet ex futuro cōtingēti ē detminate
vera vl' determinate falsa. Probat̄ qꝛ sil'is ē di
spositō rei q̄ ad eē ꝛ nō eē ꝛ ꝓpōis rē significan
tis q̄ ad veritatē ꝛ falsitatē. Sꝫ res p hoc ꝙ ē
qn̄ est ad eē detminata ē. ꝛ si nō ē ad nō eē deter
minata ē qn̄ nō est/ ꝛ sil'iter res p h̄ ꝙ fuit deter
miata ē ad fuisse p tpe q̄ fuit. ꝛ si nō fuit deteria
ta ē ad fuisse p tpe q̄ nō fuit. Vn̄ vt recitat Are
sto. sexto ethicoꝝ. h̄ solo p̄uat⁹ ē de⁹ ꝙ nō pt fa
cē genita nō fuisse genita. ḡ ꝛc̄.

Cōclusio scd̄a. ōis ꝓposi io de futuro
in materia naturali ꝛ remō cuiuscūqꝫ q̄ztiatis
fuerit ē detminate v̄a vl' falsa. Pꝫ qꝛ in mat̄ia
natūali p̄dicatū inē s̄biecto nccārio. ꝛ p ꝯn̄s p
q̄libet tpe. in mat̄ia v̄o remō p̄dicatū repugn̄t s̄b
iecto ncc̄o. ꝛ p ꝯn̄s p q̄libet tpe. ḡ ōis tal' ē det̄ia
te v̄a vl' falsa. ꝛ sic pꝫ de veritate aut falsitate in
ꝓpōibus de p̄n̄ti ꝛ p̄terito. ꝛ etiā in ill' de futūo
q̄ sūt in mat̄ia naturali ꝛ remō q̄bus ꝯuēit det
minatō q̄ ad veritatē ꝛ falsitatē ex p te habitu/
dinis p̄dicati ad s̄biectū. q̄ habitudo materia
enūciatōis d̄r. ꝛ sic restat solū vidē de veritate ꝛ
falsitate in ꝯ̄dictōe ꝓpositionū de futuro ꝯtigē
ti. Aduertēdū tn̄ est ꝙ Aresto. nō facit mēsiōeꝫ
in textu de mat̄ia ꝯtigenti. sꝫ eā dat itelligē p h̄
qd̄ dicit. ꝙ in singularib⁹ de futuro nō ē deteria
ta veritas aut falsitas. nā ꝯtingentia ꝓp̄ie ad
singularia ptinet q̄ ꝯtingenter eueniunt. illa
aūt q̄ p se isūt s̄biecto. aut sibi p se repugn̄t vni/
unt̄ solū singularibus s̄biectis s̄m rōes vniuer
saliū p̄ticipatas a singularibus Quantū
ad secundū est

Sciendum p̄imo. ꝙ q̄zuis ōis ꝓpō
de futō ꝯtigēti q̄ ē de s̄biecto cōi mag̃ se habeat
ad vnā p̄tē qꝫ ad aliā. vt ad verā q̄z falsā vl' ecō
tra. eo ꝙ in pl'ibus se ita hꝫ. ꝛ ita nō est simpl'r
in detminata. ꝓpt̄ qd̄ etiā Aresto. tales ꝓpōes
relinq̄t ac si idē eēt iudiciū in ill' sicut in his de
p̄n̄ti ꝛ p̄terito. sicut ista. ōis hō curret cras. ma
g̃ se hꝫ ad falsū q̄z veruꝫ. ꝛ ista. aliq̄s hō curret
cras magis se hꝫ ad veꝝ q̄z ad falsū. ꝓpt̄ qd̄ tō
phi disputatio v̄sat̄ circa singulares ꝓpōes de
futuro ꝯtigenti. non tn̄ ꝓpō de futuro ꝯtingen
ti q̄ est de s̄biecto cōi oīno adhuc ꝛ simplicit̄ de/
terminata est ad vnā p̄tem.

Sciendum secundo. Q̄ cū verū sig̃fi
cet h̄ vt aliq̄d dicat̄ eē qd̄ ē. vl' nō eē qd̄ nō ē. ex
falsū oppositā habeat significatōeꝫ. seq̄t̄ ꝙ eo⁰
aliq̄d ē verū q̄ mō hꝫ eē. dū ei aliq̄d est in p̄n̄ti
hꝫ eē in seipo. dū āt fuit in p̄tito iā in certa p̄te
tpis habuit eē in seipso. idō detminate veꝝ est
de eo dicē ꝙ in certa tpis d̄ra habuit eē in seipo
Sꝫ q̄z diu aliq̄d est futurū nōdū ē in seipo ne
qꝫ fuit. tn̄ aliq̄lit̄ ē in sua cā. ꝛ h̄ ꝯtigit triplicit̄
Vno⁰ ꝙ ita sit in sua cā ꝙ ex nccitate ex ea ꝓue
niat. iō detminate p̄t dici de eo qd̄ erit. sicut ē de
eclipsi sol' aut lune futa. ꝛ de ortu ꝛ occasu astro
rū. ꝛ alijs effectib⁹ q̄ in celestib⁹ ꝯtigūt Alio⁰ ali
q̄d est in sua cā pure in potn̄tia q̄ nō est mag̃ de
terminata ad eē tal' effect⁹ q̄z ad non eē. ꝛ tal' ef/
fect⁹ vocat̄ ꝯtigens ad vtrulibet Vn̄ taliū ꝯtin
gentiū duplex est radix. vna in naturalib⁹ q̄ est
in potentia materie nude. Alia ē in volūtarijs
q̄ est libertas nr̄e volūtatis. ꝛ iō de nullo taliuꝫ
effectuū p̄t detminate dici ꝙ erit vl' nō erit. sed
solū s̄b disiūctōe p̄t dici ꝙ erit vl' nō erit. ꝛ de ta/
lib⁹ maxie itelligit̄ ꝓcessus Aresto. in hoc passu
Alio⁰ aliq̄d ē in sua cā. q̄ scꝫ hꝫ aliquā inclina
tōem ad suū effectū. q̄ tn̄ impediri p̄t. ꝛ tal' effe/
ct⁹ determinat⁹ est in sua cā. in ꝓductōe tn̄ eius
euenire p̄t ipedimentū. ꝛ tales effectus dicūtur
ꝯtingētes vt in pluribus. ꝛ de talib⁹ possum⁹ q̄
dāmō dicē vere ꝙ erūt. nō tn̄ adhuc p oīmodā
certitudinē. sicut medic⁹ d̄r de ꝯualescēte iste sa
nabit̄. lꝫ forte ex aliq̄ accn̄te sanitas ei⁹ ipediat̄
idō dicit phs 2⁰. de generatōe. ꝙ futur⁹ q̄s ince/
dere non icedet. si em̄ ꝓposuerit aliq̄s detmiate
incedē p̄t vere dici ꝙ incedat. lꝫ p accn̄s ipedia
tur ei⁹ incessus. ꝛ ob hoc nō facit Aresto. de ta/
lib⁹ ꝓpōib⁹ mētōem. ac si esset idē iudiciū in ip
sis sicut in ill' que sūt in mat̄ia nat̄ali. aut q̄ sꝫ
in p̄n̄ti. aut de p̄terito. q̄zuis nō simpl'r ita sit. ꝛ
ill' duob⁹ p̄n̄t elici due ꝯclusiones.

Cōclusio p̄ma. lꝫ in cōtradictōe ꝓpō/
nū de futuro ꝯtingēti q̄ sūt de s̄biecto cōi vna de
tminate sit mag̃ falsa q̄z v̄a. ꝛ eꝯ alia mag̃ ve/
ra q̄z falsa. in tali tn̄ ꝯtradictōne nulla ps ē sim
plicit̄ vera vl' falsa determiate. Hec ꝯclusio sa/
tis pꝫ p ea que dicta sunt

Cōclusio scd̄a. lȝ in cōtradictōe ꝑpō/
nū de futūo ↄtingēti vt in pl'ib' vna ps sit ma
gis ṽa q̄ȝ falsa. ⁊ ecōtra. in tali tn̄ ↄ̄dictione nul
la ps est determiate vera vl' detmiate falsa. Hec
ↄclusio patȝ ex dictis. Ex his duabus ↄclu/
sionibus sequitur

Cōclusio tercia. nulla ꝑpō de futō cō/
tingenti siue fuerit de sbiecto cōi siue singulari.
siue de ↄtigenti vt in pl'ib' siue de ↄtingēti ad
vtrūlibet. siue de ↄtigēti vt in paucioɼib' ē sim
plicit̄ determiate ṽa vl' falsa. Hāc ↄclusionē ꝓ
bat Aresto. qꝛ ꝑpōes simpl'r vere sūt quēad/
modū ⁊ res de q̄b' sūt detminate ad eē ⁊ ad nō
esse. Sȝ res q̄ sic se hn̄t q̄ futuē sūt. nec hn̄t cāȝ
determiatā ex q̄ de nccitate ꝓueniūt. immo ↄ̄ria
ipoꝝ ↄtingē pn̄t. ido non simpl'r determiate st̄
ad esse vl' nō eē. imo ad vtrūqȝ se hn̄t. g̊ nec oɼō
nes significātes tales res eē aut non eē simpl'r
determiate sūt ad veritatē aut falsitatē Proba
tur maioɼ p illd̄ qd̄ habet̄ in ꝑ̄dicamēt̄. ab eo
q̄ res est vl' nō ē oɼo dɼ eē ṽa vl' falsa. ⁊ hāc rōȝ
ꝓbat phs in fine h' libɼi. q̄ ē ōn̄siua siue demō
stratia. Alias rōes an̄ istas ponit q̄st̄ ducētes
ad ipossibile Et arguit sic. si oīs ꝑpō de futuro
ↄtingēti eēt simpl'r detmiate ṽa vl' flā. seq̄ret̄ q̄
oīa de nccitate euenirēt. ↄn̄s est ipossibl'e. g̊ illd̄
ex q̄ seq̄tur. an̄s primo ꝓbat Aresto. q̄dā pos/
sibili posito. Nō em̄ est ipossibile vt dɼ phs. q̄
an̄ mille ānos aliq̄s dixerit. talis ciuitas sbuer
tet̄. ali' ṽo dixerit q̄ non. g̊ si oīs ꝑpō de futu/
ro ↄtigenti est simpl'r detminate ṽa vl' fl'a nccē
ē q̄ alter eoꝝ verū dixerit. g̊ nccē fuit alteruȝ de
nccitate euenire. ⁊ eadē rō est in oīb' aliȷs de fu/
turo. Scd̄o ōn̄t Aresto. ↄn̄am si illud possibi
le non sumat̄ tūc nihil refert q̄ȝtū ad reꝝ existē
tiā aut euentū si vnus affirmauerit hoc est esse
futurū vl' negauerit. qꝛ vt hȝ textus. ꝑpter no/
strū affirmare vl' negare cursus rerū nō mutat̄.
qꝛ ṽitas enūciatōis depēdet ex rerū essētia. Ali
ud est aūt incōueniēs. qꝛ tūc nō opoɼtēt de aliq̄
ↄsiliari. vt habet̄ scd̄o ethicoꝝ. Cōsiliū est solū
de his q̄ pn̄t fieri ⁊ nō fieri. eē ⁊ nō esse. vno° vl'
alio°. Aliud aūt incōueniēs sequēt̄ q̄ oēs actō
nes humane q̄ sūt ꝑpt̄ aliquē finē eēnt supflue
qꝛ ex nccitate oīa euenirent. siue oꝑaremur siue
nō. Seq̄t̄ vlteri' q̄ ꝑiret libtas arbitrȷj nec hō
eēt dn̄s suoꝝ actuū. ⁊ sic nō eēt liberioɼ in agē/
do q̄ȝ brutū eo q̄ agētia sine ↄsilio non hn̄t do
miniū sui act' sȝ q̄dā natali instictu mouēt̄ ad
agēdū. ita vt mag̅ agāt̄ q̄ȝ agāt. Ista sūt icōue
nientia mag. g̊ illud est maximū incōueniēs. ex
q̄ seq̄r q̄ est oīa ex nccitate euenire. Iterū ꝓbat
phus istud eē falsū ⁊ ipossibile in reb' natura
libus. qꝛ oppositū manifestū ē ad sēsū. ⁊ etiaȝ
p exēpla in artificialib' q̄ patēt intuēti textum
Ex q̄ seq̄t̄ q̄ in ↄ̄dictōe ꝑpōnū nō ↄtigit vnā p
tē eē detminate verā. ⁊ alterā detminate falsā. si
ille ꝑpōes fuerint de futuro ↄtingēti

Cōclusio q̄rta. cui' libet cōtradictōis
nccē ē alterā ptē eē verā. ⁊ alterā eē falsā. alit̄ ei
tolleret̄ pmū pncipiū qd̄ ē firme ṽitatis. Sed
obȷjcēt forte aliq̄s ↄ̄ istud qd̄ dictū est nō om
nia de nccitate euenire. ⁊ hoc sic. oē qd̄ ē qn̄ ē ne
cesse est eē. ⁊ sil'iter oē qd̄ nō est qn̄ nō est nccē est
nō eē. g̊ oē qd̄ est qn̄ ē nccē est eē. sil'r oē qd̄ nō ē
qn̄ nō est nccē est nō eē. Ad hoc rn̄det phs i tex
tu negādo ↄn̄aȝ. qꝛ arguit̄ a dicto ſm q̄d ad
dictuȝ simpl'r. ex eo qd̄ est necessarium solū ex
suppōe infert̄ ipm nccāriū absolute ⁊ simplicit̄
iō dɼ text' q̄ duplex ē nccitas. q̄dā ē nccitas ab
soluta ⁊ simpl'r. vt nccē ē hoieȝ eē risibilē Alia
est nccitas ↄditionata siue ex suppōe. ⁊ hac ncci
tate oē qd̄ est qn̄ est nccē est eē. ⁊ oē qd̄ nō ē qn̄
nō est nccē est nō eē. Iste due ꝑpōes ꝓbarēt per
illud pncipiū. Impossibile ē idē sil' eē ⁊ nō esse
arguēdo sic Si aliq̄d ē ipossibile ē illd̄ sil' nō
eē. g̊ nccē est icludit eē. ↄn̄a tȝ. qꝛ ipossibile est
nō eē. equalet huic nccē eē Sil'r si aliq̄d nō est
ipossibile ē non eē ⁊ sil' eē. g̊ nccē ē nō eē. ↄn̄a tȝ
qꝛ ipossibile eē ⁊ nccē nō eē equalent Cōfoɼmi
ter talē obiectōeȝ q̄ ē ex suppōne ponit Aresto.
in textu. q̄ aliq̄d qd̄ nō est in se nccāriū fit nccā
riū p disiūctōem oppositi. qꝛ nccē est in vnoq̄/
q̄ȝ q̄ sit vl' nō sit. ⁊ si inferat̄. g̊ nccē ē de vnoq̄qȝ
q̄ sit. ⁊ nccē est de vnoq̄qȝ q̄ non sit. neget̄ ↄn̄a
qꝛ arguit̄ a sensu ↄposito ṽo. ad sēsū diuisum
falsū. ⁊ fūdat̄ illa nccitas sup illud pncipiū. q̄
ipossibile ē duo ↄ̄dictoɼia sil' eē ṽa vl' falsa Ex
quo pncipio seq̄tur q̄ȝ ipossibile est q̄ aliq̄d si/
mul sit ⁊ nō sit. g̊ nccē est vnūq̄dqȝ eē vl' non es/
se. Exeplū ponit textus de hac ꝑpōe. nauale bel
lū nccē est eē cras vl' nō eē. vn̄ tal' ꝑpositō pos/
set distingui. qꝛ vl' li nccē determinat disiūctō
nē oppositoɼū. ⁊ sic est ꝑpō vera. ⁊ nō seq̄t̄ si in
ferat̄. g̊ nauale bellū cras eē est nccē. qꝛ arguit̄ a
sensu ↄposito vero ad sēsū diuisū falsū. vl' det
minat q̄dlibet oppositoꝝ diuisim sūptoꝝ. ⁊ il
lo mō ꝑpō est falsa ⁊ diuisa. ⁊ ↄsequētia ē bona
qꝛ sicut ↄn̄s est falsū. ita ⁊ an̄cedēs. Ex his oī/
bus infert phs q̄ nō est nccē in om̄i ↄ̄dictione
vnā ptē eē verā determinate. ⁊ alterā eē falsam

Ad rationes ante oppositum. Ad pri
mā pȝ solutō ex dict̄ Ad scd̄aȝ dɼ q̄ illa ꝑ/
positō inq̄ȝtū ē de se ↄtingēs est ⁊ nō determina

te vera. ⁊ si dicaṫ. ꝙ reuelatū est ꝙ dies iudiciȷ̄
erit ꝯcediṫ. ⁊ si tūc inferaṫ. ergo si ista ē contin/
gēs ex pte sui absolute eā capiēdo. ſl'm ſbēit re
uelationi nostre fidei. Diciṫ ꝙ nō est admitten
dū ꝙ ponaṫ nō esse q̄zuis ſm se sit possibil'. Et
si dicatur ꝙ possibili posito in esse nullū sequi/
tur impossibile ergo est admittendū. dr̄ ꝙ pos
sibili aliquo ꝑ se ⁊ absolute capto posito in esse
nullū sequitur impossibile. Sz q₂ bene stat ꝙ
aliquid sit in se contingēs ⁊ possibile. ⁊ tamen
in cōparatione ad aliquid vtpote ad sciam diui
nā ꝯtrahit quandā necessitatē. ideo si tale pos/
sibile sumatur in habitudine ad illud a q̄ con
trahit illā nccitatē. si ponatur illō possibile nō
eē sequeretur ipossibile. q₂ impossibile est falsū
subeē reuelationi diuine. ⁊ ꝓpter hoc nō ē ad/
mittēdū ꝙ ponatur non eē Ad terciā diciṫ
ꝙ maior assūpta in forma qua posita est nō ē
vera. sz si de ꝯsequente tolleretur illud verbum
absolute illa esset concedēda qñcunq̧ in añce/
dente alicuius ꝯditōnalis poniṫ aliqd ꝑtinēs
ad actū ꝯñs debet capi nō ſm se ⁊ absolute. sed
ſm ꝙ ſbiacet illi actui. hec em̄ ꝓpō cōditional'
ꝯceditur si lapis intelligatur. lapis ē imateria
lis Ad q̄rtā diciṫ ꝙ futurū diciṫ dupliciter
Uno mō formal'r. vt. s. stat ꝓ forma futuritō
nis. sic maior ē vera. sz nō sequiṫ ꝓpter h̄ ꝙ fu/
turū de nccitate eueniat. alio mō accipiṫ futurū
material'r. s. ꝓ eo qō est futurū ⁊ contingens. ⁊
illa ꝓpositō modificari nō p̄t mō nccitatis
Ad quintā pz solutō ꝑ ea que dicta sūt in fine
scdi notabilis. ⁊ similiṫ ad sextā patz solutō ex
dictis. Ad septimā diciṫ ꝙ distinguēduz
est de ꝯsiquente. q₂ vl' li erit iportat tēpus futu
rū. cuius nihil est presens. ⁊ illo mō ꝯña nō va
let. nō em̄ sequitur. motus est hodie. g̊ motus
erit cras. vl' p̄t accipi erit ꝓut importat tēp⁹ fu
turū. cuius aliqua ꝑs est pn̄s. ⁊ isto mō bn̄ seq̇
tur ꝯn̄s ꝓ q̄zto aliq̇d includit presentis Ad
octauā negeṫ añs Res em̄ de qua ē nō est deter
minate ad veritatē nec in seipā nec in sua causa
Ad vlrimā distinguēdū ē de li altera. quia
vl' accipitur determinate ꝓ vna ꝑte. ⁊ sic negeṫ
ꝯsequētia. vl' accipiṫ indiffinite ⁊ indetermina
te. ⁊ sic cuiuslibet ꝯ̄dictōis altera ꝑs est vera

Et tan tū de ꝑmo perihermeniarum.

Irca initiū secūdi libri

Perihermeniaꝝ. Queriṫ ꝑmo. vtꝝ ab affirmatia ad
negatiuā ſbiecto variato penes finitū ⁊ infini/
tū in ꝓpōibus de est secūdo adiacēte valeat cō
sequētia Arguiṫ ꝙ nō. q₂ nō sequiṫ. oīs hō
est. g̊ oīs nonhō nō est. Añs est veꝝ vt notū est
⁊ tn̄ ꝯn̄s est falsū. qō sic oñditur. nā bn̄ seq̇tur
oīs nonhō non est. planta ē nonhō. g̊ plāta nō
ē. ꝯña est in ferio. conclusio ē falsa. ⁊ mior ē ve
ra. g̊ maior est falsa. s. oīs nonhō non ē Se/
cūdo sic. in ꝓpōibus de est tercio adiacēte non
valet ꝯña nec valet etiā in illis in q̇bus poniṫ
aliud verbū ab illo v̄bo ē. g̊ a sil'i nō vz ꝯña in
ill' de est scdo adiacēte. Assūptū ꝓ ꝑma ꝑte ostē
diṫ. q₂ nō sequiṫ. oīs hō est aīal. g̊ oīs nōhō nō
ē aīal. Sil'r nō seq̇tur. oīs hō currit. g̊ oīs non
hō nō currit In oppositū ē Aresto. in ꝑn
cipio huius scdi libri perihermeniarū
Sciendum primo. ꝙ determinatis om
nib⁹ q̄ ad ꝯstitutōem enūciatōis ꝑtinēt tā ele/
mētaliter. i. material'r sicut sūt nomē ⁊ verbuz
q̄z formaliter. sicut ē orō. determinatis etiā his q̄ ꝑ
tinēt ad ei⁹ diuisionē. determinata etiā oppōe
q̄ ē passio imediate ꝯn̄s enūciatōez ſm formā
seu q̄litatē ipius. Cōsequēter ſb alterius libri
ꝑncipio determinat ph̄us de q̇busdā modis op
positionū. ⁊ ꝯñarū q̄ nō ꝯsequūṫ enūciatōez in
q̄ztū enūciatio ē in genere accepta. nec ꝯsequūṫ
spēs enūciatōis in q̄ztū in se ꝯsiderantur ⁊ ꝯsti
tuūtur ꝑ ea q̄ sufficiūt ad eēntialē ꝯstitutōnem
enūciatōis pure simplicis. Sed ꝯsequūṫ enū/
ciatōem rōe alicuius additōis facte ad ſbiectū
vl' ad predicatū. vtpote nōis infinitātis vl' ali
cuius qō facit ſbiectū vl' ꝑdicatū vl' vtrūq̧ esse
plura q̇dammō ⁊ non simpliciṫ vnū. sed soluz
ꝯiunctōe vnum. vl' ratione additionis modi.
⁊ quia hec oīa quodammō diminuunt ratōez
pure ⁊ simplicis ⁊ ꝑfectissime enunciatōis. ⁊ eti
am rōe istorū quodāmodo variatur necessari
us modus oppositionis ⁊ ꝯsequentie in enū/
ciationibus. ob hoc de istis sub alterius libri
ꝑncipio fuit determinādū. Sed q₂ tales mōi
oppositionū ⁊ ꝯñarum sequūtur enūciationē
variatā ex additione aliqua. que q̇dē additio
sit ad ea que constituunt enunciationem. ideo
in eadem scia in qua determinatur de enuncia/
tione de ipsis fuit determinandum. licet sub al
terius libri principio.

Sciendum secundo. Quod in hoc secũ/do libro phs pus determiat de oppõibꝰ ⁊ ɔñtijs ꝓpõnũ de inee q̃ȝ modaliũ. qm̃ simpliciões sᵗȝ ille de ineẽ. Et inter illas de ineẽ ṗmo determiat de oppõibus ⁊ ɔñtijs eaꝝ. in q̇bus p̄dicatur simpliciter vnũ de vno. postmodũ vero de ill' in q̇/bus subiectũ vl' p̄dicatũ vl' vtrũqȝ nõ ē simpliciter vnũ. qꝛ etiã ille in q̇bꝰ p̄dicat᷑ vnũ de vno simpl'r simplices sũt. ⁊ adhuc ille in q̇bus p̄di/catur vnũ de vno diuidũtur. qꝛ quedã sũt in q̇bus explicite ponitur hoc verbũ est Alie ṽo sᵗȝ in quibꝰ ponitur aliud verbũ vtpote currit. et sic de alijs. ⁊ adhuc ille in q̇bꝰ ponit᷑ hoc ṽbuȝ ē sũt duplices. In q̇busdam eñ hoc ṽbũ ē nõ est res p̄dicata. sȝ solũ nota ɔpõis. ita ꝙ p̄dicatur formaliter tm̃ ⁊ nõ materialiter. vt sũt ꝓpositões de ē tercio adiacente. vt dicendo. hõ ē al'. Alie sũt in q̇bus p̄dicatur h̄ verbũ ē materialiter ⁊ formaliter. ⁊ iste vocant᷑ de ē scd̃o adiacente. vt dicendo. hõ est. aĩal ē. ⁊ de istis ṗmo determinat Aresto. quia sũt simpliciores. scd̃o de illis q̄ sũt de ē tercio adiacẽte. ⁊ tercio de ill' in q̇/bus ponitur alid̃ ṽbũ ab hoc ṽbo est

Sciendum tercio. ꝙ vt habet textus Ois affirmatõ. ⁊ sil'r ois negatõ ɔstituit᷑ ex nomine ⁊ ṽbo aut ex infinito noĩe ⁊ ṽbo. qd̃ q̇deȝ infinitũ nomẽ appellat Aresto. inoĩabile. ⁊ ob h̄ in ṗmo scd̃o ⁊ tercio capitul' huiꝰ libri deter/minat phus de oppõe ꝓpõnũ in q̇bus ponitur nomẽ ĩfinitũ. ⁊ de ɔñtijs taliũ ꝓpõnũ q̄ ɔstituunt᷑ ex noĩe ĩfinito ⁊ ṽbo. ⁊ etiã de oppõibꝰ quãtũ ad veritatẽ earum. Circa quas

Sciendum quarto. ꝙ in ipsis que sũt de ē scd̃o adiacẽte nõ p̄t accidẽ variatio nisi ex ꝑte subiecti. qꝛ hoc verbũ ē infinitari nõ p̄t. va/riãdo igit᷑ sbiectũ penes finitũ ⁊ ĩfinitũ. ibi repiunt᷑ ṗmo q̄ttuor ꝓpões q̄ ɔstituũt duas oppositões ſm affirmatõem ⁊ negatõeȝ. Pria oppõ ē capiẽdo sbiectũ finitũ. vt hõ ē. hõ nõ est. scd̃a capiẽdo sbiectũ ĩfinitũ. vt nõhõ ē. nõhõ nõ est. ⁊ sic multiplicate ꝑ vniuersale ꝑticulare ĩdiffinitũ ⁊ singulare habebũt᷑ sedeci ꝓpões ɔstituẽtes octo oppões accipiẽdo sꝑ post affirmatiuã suã negatiuã de eodẽ sbiecto. ⁊ ɔstituẽdo vnã figurã in q̄ affirmatiua directe sue negatiue opponat᷑. ⁊ sic clare videbũt᷑ hmõi oppões. Circa illas vero de ē tercio adiacẽte est.

Sciendum quinto. ꝙ variatõ earũ p̄t accidẽ ex ꝑte sbiecti tm̃. vl' ex ꝑte p̄dicati tm̃. vl' ex ꝑte vtriusqȝ sil'. ⁊ ſm h̄ accipiũtur ṗmo octo ꝓpões. ⁊ q̄ttuor oppões. ⁊ si multiplicẽt᷑ ꝑ vl'e ꝑticulare indiffinitũ ⁊ singulare habebũt᷑ trigintadue ꝓpões. ⁊ sedecim oppositiones. ⁊ facile est exẽplificare ɔtraponẽdo sꝑ affirmatiue suã negatiuã sic. exẽpli gratia in vl'ibus. ois hõ est iustus. ois homo nõ ē iustus. ois nonhõ ē iu/stus. ois nonhõ non ē iustus. Ois hõ ē nõ iustus. ois nõhõ ē non iustus. ois nonhõ non ē nõ iustus. ⁊ facile ē exẽplificare ſm alias q̇ȝtitates. sicut patet in textu. Si ergo iste trigĩta due ꝓpositões cuȝ alijs sumãtur habebũtur q̄dragintaocto. ⁊ non p̄nt ꝓpões de ineẽ ad maiorẽ nũm multiplicari. Circa illas vero ꝓpões in q̇bus p̄dicatur aliud verbũ ab hoc verbo ē. vt dicendo hõ currit. ⁊ sic de alijs.

Sciendum sexto: ꝙ si tale verbũ nõ fuerit resolutũ in hoc ṽbũ ē ꝑ suũ ꝑticipiũ sil'r at/tẽderet᷑ variatõ sicut in ill' de ē scd̃o adiacẽte. qꝛ sbiectũ tm̃ p̄t infinitari. Si vero fuerit resolutũ in ē ⁊ in ꝓpõe positũ. sil'r accidit variatio sicut in illis de est tercio adiacente.

Cõclusio ṗma. ab affirmatiua ad ne/gatiuã in ꝓpõibus de ē scd̃o adiacẽte subiecto variato penes finitũ ⁊ ĩfinitũ ē bõ ɔñа. Pro/bat᷑. qꝛ nomẽ infinitũ nihil ponit. sȝ qd̃ positũ erat ꝑ nomẽ finitũ tollit. ergo si affirmatiua de sbiecto finito ē vera. seq̇tur ꝙ negatiua de eodẽ sbiecto infinito erit vera.

Cõclusio scd̃a. in ꝓpositõibus de ē tercio adiacente ab affirmatiua ad negatiuã sbiecto retento eodẽ ⁊ p̄dicato variato. aut etiã predicato manẽte eodẽ. sbiecto variato penes finitũ ⁊ infinitũ ē bona ɔsequẽtia. hec ɔclusio probat᷑ sicut precedens.

Cõclusio tercia. ꝓpões in q̇bus ponit᷑ aliqd̃ verbũ ab hoc verbo ē nõ resolutũ in suũ ꝑticipiũ. ⁊ hoc verbũ ē ab affirmatiа ad nega/tiuã ē bona ɔñа. subiecto variato penes finitũ ⁊ infinitũ. Si vero resoluat᷑ tale verbũ in ē vȝ ɔñа eodẽ modo sicut in ꝓpõibus de ē tercõ adiacẽte. ꝓbatur hec conclusio sicut ṗma

Cõclusio q̄rta. in oĩbus istis ꝓpõibꝰ a negatiua ad affirmatiuã variãdo sbiectũ pe/nes finitũ ⁊ infinitũ dũ ponat᷑ ɔstãtia sbiecti ē bona ɔñа. hec ɔclusio ꝓbat᷑ sicut ṗma

Dubitatur. Quõ hoc verbuȝ est dicit᷑ in enũciatõne tercio adiacere cũ sꝑ videat᷑ poni in secũdo loco. qꝛ ponitur ĩmediate pꝰ sbiectuȝ Rñdet᷑ vt dictũ ē qꝛ illud verbũ est dicit᷑ tciũ adiacẽs q̄ñ in enũciatõe ē res predicata. sȝ tm̃ nota ɔpõis p̄dicati cũ sbiecto. ⁊ dicit᷑ tũc terciũ adiacẽs. nõ ordine positõis vl' situs. sȝ d̃r terciũ in nũo. qꝛ ɔponibilia sũt añ ɔpõeȝ. nec ĩtelligitur ɔpõ nisi ɔpositȝ ĩtellectis. q̄ q̄ dẽ ɔponibilia sũt duo. s. sbiectũ ⁊ p̄dicatũ. iõ hoc ṽbũ ē

dicit̄ terciū adiacēs. Sʒ si obijcēt aliq̄s. ꝙ qñ
h̄ v̄bū est non solū est nota ꝯpōis. imo etiā est
res p̄dicata ꝙ etiā sūt ibi duo ꝯponibilia q̄ sūt
añ ꝯpōēʒ. ⁊ ita adhuc in tali enūciatōe h̄ v̄buʒ
ē put est nota ꝯpōis in nūo est terciū adiacens
Rñdet̄ ꝙ q̄ꝛ nihil itelligit̄ nisi f̄m ꝙ est in actu
⁊ inq̄ʒtū ē ens. ⁊ ens ē p̄mū qd̄ claudit̄ in itelle
ctu cuiuslibet. ob h̄ res p̄dicata q̄ designatur p̄ hoc
v̄bū ē qñ ē res p̄dicata. nō ponit in nūm ꝯ sbie
ctū. ⁊ ob hoc in tali enūciatōe hoc v̄bū est nō ē
numero terciū adiacēs ꝓp̄e loq̄ndo. sʒ ē 2m ad
iacēs. iō ph̄s in 2o. poste. appellat questiōes sim
plices. si est ⁊ q̄d ē non ponētes in numer̄. que
stiones v̄ro q̄ꝛ ē ⁊ ꝓpter q̄d appellat ꝯpositas
⁊ ponētes in numerum

Dubitatur. Utrū cōstituēdo enūcia-
tionē vl'eʒ aut p̄ticularē de sbiecto ifinito negatio
ifinitās sit addēda signo vl'i aut p̄ticulari
Rñt p. ꝙ nō ꝓpter cām alias dictā in p̄mo li-
bro. Quererēt etiā aliq̄s an negatō ifinitās posi
ta a p̄te sbiecti faciat ꝓpōēʒ negatiam. Rñdet̄
ꝙ nō vt satis pʒ ex p̄cedētib⁹.

Ad rationes ante oppositum. Ad pri
mā dr̄ ꝙ nōhō p̄t accipi duob⁹ mōis Uno. for
mal'r. s. put solū dt̄ negatōēʒ q̄litat̄ finite ⁊ de-
t̄miate. s. humanitat̄. ⁊ h̄ mō p̄ma ꝯña ē bō. sʒ
mior syllogismi ē falsa. Alio. p̄t accipi matia-
liter. s. p̄ re aliq̄ alia a re negata quā nō ponit il
lud no⁹ ifinitū nonhō. sʒ solū secū ꝯpatit̄ ⁊ re-
linq̄t. h̄ mō p̄ria ꝯña non ē bō Sʒ isto. p̄m⁹
syll's ē bon⁹. ⁊ maior eius ē f̄lā. ⁊ minor vera. ⁊
hoc modo rñdēdū ē ad aliā ratione

Querit̄. Utrū noīa ⁊ verba transposi-
ta idē significēt Arguit̄ ꝙ nō. q̄ꝛ iste due nō
s̄cāt idē. oīs hō ē hō. ⁊ hō ē oīs hō. ⁊ sil'r nec iste
vellē pugnātes cape me. ⁊ vellē me capē pugn
tes. nec etiā iste. sedē ē possibl'e ē ābulaē. g̊ sedē
tē ābulare ē possibile. ⁊ tñ in his nō ē dr̄a nisi
p̄ trāspositōem. igit̄ noīa ⁊ v̄ba trāsposita non
idē s̄cāt. In oppo^m arguit̄ p̄ ph̄m in textu.

Sciendum primo. ꝙ postq̄ʒ det̄mina
uit ph̄s de oppōe ⁊ ꝯña. q̄ ꝯsequūt̄ enūciatōem
rōe negatōis ifinitāt̄ addite sbiecto vl' p̄dica-
to vl' vtriq̄ʒ. ꝯñr remouet q̄sdaʒ errores q̄ p̄nt
accidē circa ea q̄ dicta sūt Prim⁹ ē. q̄ꝛ aliq̄s
posset credē. ꝙ sic negatō p̄posita ⁊ postposita sb
iecto vl'i vl' p̄ticulari vl' t̄mio cōi facit drāʒ in
ꝓpōe ꝙ etiā negatio p̄posita ⁊ postposita subie
cto singulari faceret drñaʒ. huic errori Aresto.
obuiās dt̄ ꝙ sil'r nō facit drñaʒ in singularib⁹
sic in alijs h̄ declarat ph̄s i textu p̄ exēpla in sin
gularibus que patēt intuenti textum Et si que

rat̄. vñ ē ꝙ termio singulari nō refert p̄ponē p⁹
ponē negatōʒ sicut t̄mino cōi ⁊ signo vl'i vl' p̄ti
culari Rñr ꝙ cā est. q̄ꝛ t̄min⁹ singular̄ s̄cat na
turā idiuiduatā mult̄ icōicabilē. iō non p̄t di
stribui p̄ negatōēʒ. Termin⁹ āt cōis s̄cat natu
rā cōicabilē mult̄ Scd̄s error ē. aliq̄s ei pos
sit credē ꝙ negatōes ifinitātes eēnt v̄e negatio
nes. vl' ꝯñr ꝙ ꝓpōes de ifinito sbiecto vl' p̄dica
to essēt v̄e negatiue. hūc errorē remouet ph̄us
dicēs ꝙ tales ꝓpōes nō sūt vere negatie. q̄ꝛ ne-
gatio ifinitās addita sbiecto vl' p̄dicato nō tol
lit ꝯpōem p̄dicati cū sbiecto. Terci⁹ error.
q̄ꝛ aliq̄s posset credere ꝙ nomē ifinitū aut etiā
v̄bū ifinitū eēt negatia orō. iō hūc errorē remo
uet p. dicēs. ꝙ orō negatia s̄t verū vl' f̄lm. nō āt
no⁹ ifinitū vl' v̄bū ifinitū Quart⁹ error est
aliq̄s possit credē ꝙ quēadmodū ad affirmati
uā de p̄dicato finito seq̄t̄ negatia de p̄to ifinito
sbiecto retēto eodē. ꝙ sil'r ad affirmatiaʒ de sbie
cto finito vl'r seq̄ret̄ negatia de sbiecto ifinito p̄
dicato retēto eodē. ⁊ q̄ ad h̄ det̄miat p. simpl'r
ꝙ nō. Nō ei seq̄t̄ si oīs hō currat ꝙ oīs nōhō nō
currat. qñ ei addit̄ signū noī ifinito. iā non ca-
pit̄ ifinituʒ no⁹ formal'r. s. p̄ negatōe ent̄ sim-
plicis. Sʒ accipit̄ matialiter. s. distributie p̄ p̄
tib⁹ entis ifiniti. q̄ manēt remō q̄litate finita.
Sil'r ad negatiuā de sbiecto ifinito nō seq̄tur
vl'is affirmatiua de sbiecto ifinito p̄dicato retē
to eodē etiā posita ꝯstātia sbiecti. vt nō seq̄tur
null⁹ nonhō nō est iust⁹. g̊ oīs hō ē iustus

Quītus error possit icidere ꝓpter modū loq̄n
di quē in exēplis suis tenuit aresto. Aliqñ em̄
dicit sic ꝙ alb⁹ hō ē alb⁹ hō. ⁊ aliqñ ē hō albus
iō aliq̄s possit credere. ꝙ ibi eēnt diuerse enūcia
tiones nō idē significātes neq̄ʒ sil'r se hñtes q̄ʒ-
tū ad oppōēʒ ⁊ ꝯñaʒ. iō ad remouēdū hūc er-
rorē dicit aresto. ꝙ noīa ⁊ v̄ba trāsposita ideʒ
significāt. Pro cuius itellectu est

Sciendum secundo. Q̄ illō p̄t tripl'r
itelligi. Uno. ꝙ idē significēt q̄ʒtū ad signifi-
catōes nois ⁊ v̄bi. q̄r ē significare simplices cō
cept⁹. Alio. ꝙ idē significēt q̄ʒtū ad veritatē et
falsitatē. ⁊ h̄ referēdū eēt ad totā orōēʒ vl' enū-
ciatōēʒ ex noīe ⁊ v̄bo ꝯstitutā. Tercio. ꝙ idem
significēt. i. eodē mō se habēt q̄ʒtū ad oppōem
⁊ ꝯñaʒ ⁊ ceteras enūciatōnis ꝓp̄etates. ⁊ ad h̄
ꝓpositū ponit aresto. illā ꝓpōem. Si em̄ due
enūciatōes nō differāt nisi dūtaxat in trāspōne
vocali noīʒ ⁊ v̄boꝝ. verꝝ ē ꝙ oīb⁹ mōis idē s̄cāt
Cōclusio. noia et verba trāsposita ideʒ
significāt si non sit aliq̄ drña ibi nisi trāspōis
vocal'. s. ꝙ non sit negatō suppōis vl' āpliatōis
vl' distributionis siue regiminis. vel alicuius

alterius.vt iste due idē significāt.sortes ē alb⁹
hō.ꝛ sortes ē hō alb⁹.ꝓbat ꝯclusio rōe textus.
qꝛ nisi sic seqreť ꝙ vnius affirmatōis eēnt plu-
res negatōes.cui⁹ oppositū determinatū ē in ṗ-
mo libro Probať ꝯña.qꝛ de rōe negatōis ē fer
ri ad ꝯpōez.mō eadē est ꝯpō in ill' duab⁹ enū-
ciatōibus.eo ꝙ ꝯpō nō variať nisi variatꝫ ꝯpo
nibilib⁹ in altero eoꝝ.mō in ill' duabus ꝯponi
bilia sunt eadē ẜm eē ꝛ rōem.qꝛ supponitur ꝙ
nō est dr̃ña nisi in sola trāspōe ꝓlatōis vocal'
vl' ordis scripture noīm vl' ꝟboꝝ.ğ ꝯpō ē vna
ꝛ eadē in illis duab⁹.vl' ğ negatō isti⁹.sortes
est hō alb⁹.q̄ est ista.sor.nō est hō albus.ē etiā
negatio illius.sortes ē alb⁹ hō.ꝛ sic habeť intē
tū.s.ꝙ idē significāt q̄ztū ad oppōez.vl' alia ne
gatio opponiť illi.sortes ē alb⁹ hō.vtputa ista
sortes nō ē non alb⁹ hō.que manifeste ē alia ab
illa.sortes nō ē hō alb⁹.ꝛ sic habeť intētū ꝙ vni
us affirmatōis eēnt due negatōes opposite qđ
ē īpossibile.iō p.sic dicit.q̄re igiť trāsposito no
mie vl' ꝟbo eadē ē affirmatio vl' negatō

Dubitatur Utrū a diuisis ad cōiūcta valeat ꝯña ꝛ eꝯ. Pro responsiōe dubij ē

Sciendum primo. Qꝛ postq̄z philo-
soph⁹ in ṗma pte h⁹ libri determinauit de ꝓṗeta
tib⁹ ꝯñtibus enūciatōem rōe additōis negatō
nis īfinitātis ad s̄biectū vl' ad p̄dicatū vl' vtrū
q̄z.ꝯñter in scđa pte ṗncipali detmiat de ꝓṗeta
tib⁹ q̄ ꝯsequūť enūciatōez rōe additionis facte
ad s̄biectū vl' p̄dicatū. q̄ quidē additio videť
tollere vnitatē enūciatōis. Circa qđ.

Sciendum secūdo.ꝙ q̄ttuor sūt enun
ciatōis drñe. Quedā eī est enūciatio in q̄ vnū
p̄dicať de vno ẜm vocē ꝛ significatōem. Alia ē
in q̄ p̄dicātur plura de pl'ibus. Alia ē in q̄ p̄di
cať vnū de pluribus. Alia ē in q̄ p̄dicāť pl'a de
vno.ꝛ in p̄cedētibus iā dictū ē de ṗma drā et
ꝓṗetatib⁹ eius. De scđa vero nō tractat Arest.
qꝛ aresto.nō intēdit nisi de enūciatōe q̄ est aliq̄
mō vna.agit ğ dūtaxat de duabus vltis drñ-
tijs.ꝛ hoc facit ad hāc intētōez ṗncipaliter. vt
nos sciamus qñ illa plura q̄ ponūtur a pte s̄bie
cti vl' a pte p̄dicati tollūt penitus vnitatē enū-
ciatōis. Pro quo est.

Sciendū tercio. ꝙ vel illa plura talia
sūt ꝙ ex ipis fit vnū vl' nō Si ṗmū tūc illa plu
ra nō tollūt vnitatē enūciatōis siue ponāť a p-
te s̄biecti vl' a pte p̄dicati.ꝛ sufficit ꝙ faciāt vnū
vl' s̄bstātial'r vl' accñtal'r.vt dicēdo.sortes est
aīal rōle.ꝛ sortes est homo albus Si ex ipꝭ nō
possit fieri vnū.h̄ ē dupl'r.vl' illa plura ponūť
a pte s̄biecti vl' a parte p̄dicati ꝯiuncte vl' incon
iuncte. Si ꝯiuncte tūc illa plura tollūt simpli
cē vnitatē enūciatōis.non tamē tollunt oīmo
dā vnitatē.qꝛ tal' enūciatio diceret ꝯiūctione
vna. Si vero incōiūcte ponāť.tūc nec talis est
vna simpl'r nec coniūctōne.dato etiā ꝙ illa plu
ra vna voce significareť. qꝛ ad vnitatē enūcia
tōis non sufficit vnitas vocis.ꝛ ita hec enūcia
tio.canis moueť est simpliciter plures. Uñ ad-
uertēdū qñ illa plura impediūt vnitatē enūcia
tōis ꝛ qñ nō. Ponit aresto.tale documētū. ꝙ si
illa plura diuisim verificanť de aliq̄.ꝛ ex h̄ etiā
pñt inferri ꝯiūctim.nō īpediūt vnitatē enūcia-
tōis.vt bñ seq̄tur.sortes ē hō ꝛ sortes ē albus
ğ sortes ē hō albus. Si ꝟo ex ill' diuisim vere
attributis alicui nōn pñt ꝯiūctim īferri.seq̄tur
ꝙ tal' pl'alitas īpedit vnitatē enūciatōis. qꝛ ex
q̄ nō pñt īferri ꝯiūctim seq̄tur ꝙ ex ipsis pl'ib⁹
nō possit fieri vnū. vt nō seq̄tur.sortes ē bonus
ꝛ ē cytharedus.ğ ē bonus cytharedus. Uñ ar
guere a diuisis ad ꝯiūcta ē arguere a pluribus
p̄dicatꝫ diuisim in añte.ad ipa ꝯiūctim sūpta ī
ꝯñte. Et ecōtra argueret a ꝯiūctꝫ ad diuisa. Et
aduertēdū qñ vꝫ ꝯña a diuisis ad ꝯiūcta vel
ecōtra.ꝛ qñ nō poīt arest.certas regulas in tex-
tu q̄ sub tali sufficiētia pñt ꝯp̄hēdi. qꝛ vl' ābo
p̄dicata sūt s̄balia vl' accñtalia.aut vnū subale
ꝛ aliud accñtale. Si ambo subalia vl' sūt ꝯuer
tibilia vl' nō.si ṗmū ex diuisis nō inferť ꝯiūctū
vt nō sequitur.sortes ē hō.sortes est rational'.
ğ sortes est hō ratōnal'. Si nō sint ꝯuertibilia
vl' magis cōe p̄cedit ꝛ minus cōe sequiť.ꝛ tunc
vꝫ ꝯña.vt bñ sequitur.sortes est aīal sortes est
hō.ğ sortes ē aīal hō. Si vero eꝯ minus cōe p̄
cedat ꝛ magis cōe seq̄tur non vꝫ ꝯña īpediente
nugatōe Si ābo p̄dicata sint accñtalia.vl' vnū
s̄biecto inē p reliquū vl' non.si non tūc non vꝫ
ꝯña.vt nō seq̄tur.sortes ē bon⁹.sortes ē cytha
redus.ğ sortes ē bon⁹ cytharedus.. Si sic vel
illud p qđ alterū inē p̄cedit ꝛ alterū seq̄ť tūc bñ
seq̄tur.vt dicēdo sortes ē coloratus.ꝛ sortes
ē alb⁹.ğ sor.est colorat⁹ albus.si ꝟo ecōtra il-
lud qđ inē p alterū p̄cedit nō seq̄ť īpediēte nu-
gatōe.qꝛ illđ p qđ inē.ē de rōe eius qđ inē p ipꝫ
Si ꝟo vnū sit subale ꝛ reliquū accñtale tūc a
diuisis ad ꝯiūcta bñ vꝫ ꝯña.sꝫ eꝯ arguēdo a
a ꝯiūctis ad diuisa cauēdū est ne sit repugnā-
tia in adiectōe.s.accñtale in sua rōe īcludat ne-
gatōez seu corruptōem subal'.vt nō seq̄ť in cesa
re ē hō mortu⁹.ğ ē homo Cauēdū ē etiā ne ac
cidentale diminuat ꝛ distrahat aut alienat de
rōe subalis.vt non seq̄ť.chymera ē ēs opiabile
ğ chymera ē ens.ꝛ h̄ ē aīal pictū.ğ ē aīal.simili
ter si duo p̄dicata ꝯiūctim dicāť de vno.si veli
mus ea inferre diuisim de eodem. Cauendū est

ſimiliter ne ſit repugnãtia in adiecto. etiã addi
tũ diminuat diſtrahat aut alienat a rõe ei⁹ cui
addit͛ vt habet͛ in textu.. Nõ ei ſeq̃t͛. homer⁹ vi
uit vt poeta ǧ homer⁹ viuit. qꝛ illa additiõ. vt
poeta diminuat de rõe ei⁹ qđ ẽ viuẽ. viuẽ ãt vt
poeta ẽ viuere ꝭm q̇d. ſ. in mẽoꝛia hoĩꝫ. ⁊ ita ar
gueret͛ a dicto ꝭm q̇d ad dictũ ſimpl'r

Cõcluſio: his regulis obſuatis a diui
ſis ad ꝯiũcta ⁊ econuerſo vꝫ ꝯñ̃a.

Ad rationes ante oppoſitum dicitur
ꝙ illa nõ dr̃n̄t ꝑ ſolã trãſpõeꝫ oꝛdinis in ꝓla/
tõe vocꝭ ⁊ oꝛdis ſcriptuẽ. imo variãt͛ habitudi
nes ꝯſtructõis ⁊ regis. ⁊ ita ꝯ̇variatõ ꝭm itellcm̄

Queritur. vtrum ꝓpõ modal' ſpẽ dif/
ferat ab illa de ineẽ Arguit͛ ꝙ nõ. qꝛ vtraqꝫ ẽ
ꝓpõ categoꝛica. ǧ ñ dr̃n̄t ſpẽ Scd̃o ſic. qꝛ vl'
tal' dr̃a attẽderet͛ ex ꝑte ſbiecti vl' ꝑ̄dicati vl' co
pule. nõ ex ꝑte ſbiecti l' ꝑ̄dicati. qꝛ ñ ẽ dr̃ã ſbie/
cti ⁊ ꝑ̄dicati in vtraqꝫ niſi ꝑ rectũ ⁊ obliquũ q̃
ẽ dr̃ã accñtal' iõ nõ variat ſpẽm. nec ex ꝑte copu
le ſeu ꝯpõis niſi ꝑ modificatũ ⁊ modificatum
mõ modificatio rei ñ variat rẽ ipaꝫ. ǧ nec dif/
ferũt ſpẽ. Et ꝯfirmat͛. qꝛ modificatio ꝯpõis ñ
variat ſpẽꝫ enũciatõis. qꝛ ſi ita eẽt ꝯpõ modifi
cata ꝑ iſtos modos. opinatũ imaginatũ ⁊ ꝑ ne
gatõeꝫ. ⁊ ꝑ illos mõs veꝝ ⁊ f'ſ̄m ſpẽ differret a cõ
põe ſimplici. ꝯñ̃s ãt falſũ ẽ. ǧ ex q̃ ſeq̃t͛ In op
poſitũ ſũt expoſitoꝛes ph̄i in hoc paſſu

Sciendum primo. Qr̃ poſtq̃ꝫ philo/
ſoph⁹ deťmiauit de oppõib⁹ ⁊ ꝯñ̃tijs ꝓpõnũ de
ineẽ q̃ ſimplicioꝛes ſũt Cõſeq̄nter deťmiat de cõ
ſequẽtijs ⁊ oppõib⁹ mõliũ q̃ additõe alic⁹ mo/
di dicũt͛ modales. ⁊ ad pleni⁹ ꝯgnoſcẽdũ vi/
dẽdũ ẽ pꝛio q̇s mod⁹ faciat ꝓpõeꝫ modalẽ di
ſtictã ſpẽ ab illa de ineẽ. ⁊ cuiuſmodi ſũt tales
modi. ſ. an ſint ꝑ̄dicati aut ſbiecti aut ꝯpõis. ⁊
q̃t ſtꝭ. ⁊ q̇d ſit ꝑ̄dicatũ i enũciatõe modali ⁊ q̇d
ſit ſbiectũ ⁊ talia hmõi. qꝛ ſine eis non põt ſciri
oppoſitio ⁊ ꝯſequẽtia modaliũ.

Sciendum ſecũdo. ꝙ dupl'r dr̃ enun/
ciatio modal'. ſ. a mõ ꝯpõis ⁊ a mõ rei ꝑ̄dicate
vt q̄n̄ dr̃ ſoꝛ. legit bñ. vl' etiã a mõ tꝑis aut ali
cui⁹ alteri⁹ accñtis ꝟbi ⁊ h̄ mod⁹. qꝛ ñ modifi
cat totã enũciatõeꝫ. ſꝫ tm̄ rẽ ꝑ̄dicati vl' tꝑis vl'
aliud accñs. iõ ñ pt facẽ totã enũciatõꝫ moda/
lẽ. ſꝫ mod⁹ deťminãs ꝯpõꝫ ponẽdo ipaꝫ in ſpe
ciali foꝛma ſeu mõ ẽtis vt ſũt illi modi. poſſibi
le ꝯtigẽs neccãriũ ⁊ ipoſſibl'e ꝯſtituũt illã enũcia
tõeꝫ q̃ ſpecial'r modal' vocat͛. Unde illi q̃ttuoꝛ
mõi ãpliãt ꝯpõeꝫ vltra pñ̃s tẽp⁹. poſſibile ei ⁊
ꝯtigẽs ãpliãt ad pñ̃s ⁊ futurũ ad eẽ ⁊ ad ñ eſſe
qꝛ ꝯtingẽs futurũ pt eẽ ⁊ non eẽ. neccãriũ aũt ⁊
ipoſſibile ãpliãt ad oẽ tꝑs. qꝛ neccãriũ dr̃ qđ oi
tꝑe ẽ. ⁊ ipoſſibile dr̃ qđ nũq̃ꝫ ẽ. ſic ǧ qꝛ iſti mõi
determinãt ꝯpõem. ⁊ ꝯpõ foꝛmal'r ãbit extrẽa

⁊ ẽ ꝑ̇ncipiũ ſil' itelligẽdi ea ꝭm ꝙ ſtãt ſub foꝛ/
ma ꝯpõis. iđo tales modi modificãt totã enũ
ciationẽ. ⁊ eã denominãt modalẽ.

Sciendum tercio. ꝙ q̃ꝫuis verũ ⁊ fal/
ſũ ꝯpõꝫ deťminãt. non tn̄ faciũt ꝓpõꝫ modalẽ
ſpẽ diſtictã ab illa đ ineẽ Tũ ꝑ̇mo. qꝛ ñ ãpliãt
ꝯpõeꝫ ꝭm tꝑs. Tũ 2º. qꝛ ñ ifoꝛmãt ꝯpõem nec
deťminãt in aliquẽ ſpecialẽ modũ. imo verũ cũ
ẽte ꝯuertit͛. ⁊ falſũ cũ non ẽte. iõ ab eo ꝙ res eſt
vl' non ẽ oꝛ̃o dr̃ vera vl' falſa. non ãt ꝯtingẽs
poſſibil' neccãria vl' ipoſſibil'. ſꝫ potius ex eo ꝙ
res ſic ſe hꝫ ad ſuã cãꝫ oꝛ̃o foꝛmata de re dicit͛
poſſibil' ꝯtingẽs neccãria vl' ipoſſibil'. qꝛ etiam
veꝝ ⁊ falſũ non dicũt ſpecialẽ modũ ẽtꝭ nec in/
foꝛmãt ꝯpoſitionẽ aliq̃ foꝛma ſpeciali. nec etiã
oppõ variat͛ nec ꝯñ̃a ꝓpť additõꝫ illoꝝ mõꝝ

Sciendum quarto. ꝙ q̃ꝫuis negatõ fe
rat͛ ad ꝯpõꝫ ñ tn̄ facit enũciationẽ modalẽ. q̇a
ñ ãpliat ꝯpõeꝫ ꝭm tꝑs. nec etiaꝫ deťmiat eã aliq̃
ſpẽali deťmiatione. ſꝫ eã ſimpl'r diuidit. ſil'r illi
modi opinatũ ⁊ imaginatũ q̃ꝫuis ꝯpõꝫ deťmi
nãt. ñ tn̄ faciũt ꝓpõꝫ modalẽ. qꝛ res ñ hꝫ ꝙ ſit
opinata credita vl' imaginata ex ꝑte ſui ſꝫ ex ꝑ
te nr̃a. ⁊ ob h̄ iſti non dicũt aliquẽ ſpẽalẽ mo/
dũ ẽtis. nec faciũt ꝓpõeꝫ modalẽ. Et ſic ſũt tres
ꝯditiones req̇ſite ad h̄ ꝙ aliq̇s mod⁹ faciat ꝓ/
põeꝫ modalẽ diſtictã ſpẽ ab illa de ineẽ Pꝛia ꝯ
ditio ẽ ꝙ deťminet totã ꝯpoſitionẽ. Scd̃a ẽ ꝙ
ãpliet eã ꝭm tꝑs. Tercia ẽ ꝙ dicat aliquẽ ſpẽa
lẽ modũ ẽtꝭ ⁊ deťmiet ꝯpõꝫ aliq̃ ſpẽali deťmina
tione. Et ꝭm h̄ diſtiguere poſſum⁹ triplicẽ enũ
ciationẽ modalẽ videlꝫ cõiter dictã. ꝓ̇ꝑe dcãꝫ
⁊ magꝭ ꝓ̇ꝑe dictã. Cõiter dr̃ modal' a mõ cõi/
ter dicto. ſiue deťminet ꝯpõꝫ ſiue nõ. ſiue rẽ ꝟbi
vl' tꝑs vl' aliud accñs Pꝛoꝑ̇e vero dr̃ modal'
a mõ determiate ꝯpõeꝫ. ⁊ illi mõi nõ ſũt niſi ſex
addẽdo. ſ. q̃ttuoꝛ dictꝭ mõis verũ ⁊ falſũ Sꝫ
magis ꝓ̇ꝑe dicit͛ modal' a mõ magꝭ ꝓ̇ꝑe dicto
cui. ſ. ꝯueniũt ille tres ꝯditõẽs. ⁊ de ſola tali hic
intẽdit͛. ⁊ nõ ſũt niſi q̃ttuoꝛ mõi tales. ſ. poſſi/
bile cõtingẽs ipoſſibile ⁊ neccẽ. q̃ꝝ ſufficiẽtia ſic
habet͛. qꝛ oĩs mod⁹ faciẽs ꝓpõeꝫ modalẽ deť/
miat ꝯpõꝫ. aut ǧ tal' ꝯpõ dicit eẽ aut nõ eẽ Si
eẽ aut dt eẽ potẽtia ꝑmixtũ aut eẽ ſimpl'r. Si
ꝑ̇mũ ſic ſũt poſſibile ⁊ cõtingẽs q̇ duo mõi ſic
dr̃n̄t. qꝛ quãq̃ꝫ poſſibile capiẽdo ꝓut diſtigui
tur ꝯ̄ neccãriũ ⁊ ipoſſibile. oẽ poſſibile poſſet eẽ
⁊ nõ eẽ. tñ diſtiguẽdo ꝯ̄ ꝯtigẽs poſſibile dr̃ ꝑ
relatõeꝫ ad eẽ ⁊ cãꝫ ſtãtẽ. iõ dicim⁹ aliq̇d poſſi
bile qđ pt eẽ. ⁊ qꝛ pt eẽ Cõtigẽs ꝟo ꝓ̇ꝑe accipiẽ
do vt diſtiguat͛ ꝯ̄ neccãriũ ⁊ ipoſſibile. ⁊ etꝭ poſ
ſibile vtrũꝫ. ſ. eẽ ⁊ ñ eẽ rcipit. iõ dr̃ ꝯtigẽs q̃ ſi ſil'
tãgẽs eẽ ⁊ ñ eẽ. qꝛ pt eẽ ⁊ nõ eẽ. ⁊ ob h̄ dr̃ ꝑ rla
tõꝫ ad cãꝫ ñ ſtãtẽ. ſi ꝟo ꝯpõ dicat eẽ ſipl'r qđ ẽ
eẽ in actu ꝑfecto h̄ ẽ dupl'r. aut accipit͛ i ipo eẽ
⁊ ſic ẽ neccãriũ. aut accipit͛ in ipo ñ eẽ qđ ad ſum

plciter eē ē oppositū. ꝛ sic ē īpossibile. Si vō ꝯ positio dicit nō eē ꝑm h̔ ꝓprie nō accipit̄ disio istoꝝ modoꝝ. qꝛ nō dꝛ ꝓꝑe nēcē ꝓmixtū cū eē si ue esse ꝓmixtū cū nō esse. Isti ḡ sunt mōi facien tes enūciationē modalē differre ab enūciatōne de inesse specialiter q̄ztū ad oppositionē equiua lentiam ꝛ consequentiam

Conclusio. ꝓpō modalis modifica/ ta aliq̄ istoꝝ q̄ttuoꝛ mōꝝ spē differt ab illa de i/ esse. Probat̄. qꝛ que formaliter differūt spē dif ferūt. sꝫ ꝓpō de ineē ꝛ ꝓpō modalis formaliter distinguūtur. ḡ spē differūt. Minoꝛ ꝓbat̄. qꝛ ꝯpositio est forma in enūciatōe. mō differūt ex ꝑte ꝯpōis. qꝛ in ꝓpōne de inesse ē ꝯpositio sim/ plex ꝑdicati cū subiecto. In ꝓpositione vō mo/ dali est ꝯpositio modificata mō aliq̄ determinā te eā aliq̄ spēali modo entis ḡ ꝓpositio modal̄ et de inesse formaliter differunt.

Dubitat̄. quid sit ꝑdicatū in enūciatōe modali Rn̄det̄ cū Boetio ꝛ Alforabio ꝙ mo dus ē ꝑdicatū. eē vō vl̄ nō eē subiectū vt patꝫ cū dꝛ sortē currere ē possibile. hoc totū sortem currere reddit suppositū huic vbo est. Et si ob/ ijciat̄ ꝙ mod⁹ ē determinatio ꝯpōnis. ꝑdicatuꝫ aūt est altera ꝑs in ꝯpōne. ḡ mod⁹ est determia/ tio suijpius si sit ꝑdicatū. Rndet̄ ꝙ in ꝓpōne modali duplex ē ꝯpositio. Una est dicti. qꝛ vt habet text⁹ nihil aliō est dicere sortē āmbulare q̄ꝫ sortē ambulantē esse. ꝛ isti⁹ ꝯpōnis mod⁹ est de termiatio. neqꝫ est ꝑs illi⁹. qꝛ tota illa ꝯpositio subijcitur in ꝓpositione modali Alia ē ꝯpō to tius enūciatōis q̄ est ipius modi cū dicto. ꝛ hu ius modus nō est determinatio. qꝛ est vnum ex tremū ipius ꝯpositionis. Sed iteꝝ obijcitur qꝛ ꝑdicatū dicit eē. modus aūt nō dicit esse ḡ nō ꝑdicat̄. Respōdet Alexāder ꝙ aliq̄d ꝑdicat̄ dupliciter. Uno mō ꝑdicatur aliq̄d vt esse. vt cū dꝛ hō currit. vl̄ etiā vt res sicut dꝛ res verbi ꝑdicari ꝑ ꝑticipiū designata. hoc mō nō ꝑdicat̄ modus. sꝫ hoc mō reperit̄ ꝑdicatū in ꝓpositōe de inesse. ꝛ etiā in ꝯpositione ꝑtium dicti. Alio modo ꝑdicatur aliq̄d vt mod⁹ ꝛ vt determina tio ipius esse q̄ꝺ esse dicit ꝯpositio dicti. ꝛ hoc mō ꝑdicat̄ mod⁹ in enūciatione modali.

Dubitat̄ an oīs ꝯpositio modal̄ sit singularis. Rndet̄ ꝙ sicut duplex est ꝯpositio in ꝓpōe modali. ita ꝑꝫ eē duplex subiectū. ꝛ ita dupliciter ꝑt attēdi q̄ztitas Est eīi ibi ꝯpō ꝑtiuꝫ dci c⁹ sbic^m locutōis sbic^m vocat̄. ꝛ attēdēdo q̄z/ titatē ex ꝑte isti⁹ sbiecti modales sunt eiusdē q̄z titatis. sicut ꝛ sue ꝓpositiones ꝑiacentes. ꝛ q̄n ex modalibus fit syllogism⁹ attēditur q̄ztitas ex ꝑte istius subiecti ꝛ sub ipso fit subsumptiō Alia est ꝯpositio totius enūciatōis modal̄ cu/ ius enūciatōis subiectū est totū dictū. ꝛ atten/ dendo q̄ztitatem ex parte istius subiecti oēs ꝓ/ positiones modalis singulares sunt.

Sciēdū ꝙ quattuoꝛ mōis dicit̄ ꝓpo/ sitio singularis. Primo mō. qꝛ in ea subijcitur terminus discret⁹. Alio mō. qꝛ in ea subijcitur termin⁹ cōis sumptus cū ꝓnomine demōstrati/ uo primatiue spēi. Tercio mō. qꝛ in ea subijcit̄ termin⁹ cōis acceptus ꝓ natura simplici desig/ nata ꝑ ipm in ordine ad ꝑdicatū q̄ꝺ sibi repug nat vt est in suppositis Quarto mō. qꝛ ꝑn ea sb ijcitur dictū alicui⁹ enūciatōis h̄ns appellatio/ nē similē appellatōi termini singularis. vt cum dicit̄ oēm hoīem currere ē possibile. hoc dictuꝫ omnē hoiem currere est possibile nō ꝑt appella re nisi solā ꝯpositionē cursus cū homine q̄ nō ē dicta nisi ꝑ solā vnā ꝓpōem q̄ est oīs hō cur rit. ꝛ hoc mō oēs modales sunt singulares Et si obijciat̄ iterū ꝙ totū dictū nō ꝑt subijci ꝛ mo dus ꝑdicari. qꝛ ꝑm hoc oīs ꝓpositio modalis esset ꝯposita. qꝛ mod⁹ refert̄ ad totū dictū. Rn̄ detur negādo ꝯn̄am. qꝛ vt dictū est modus nō ꝑdicat̄ vt dicēs esse vel vt res aliqua. sꝫ predi/ catur solū vt modus. iō nō vt sui sꝫ vt alterius vl̄ alioꝝ. ꝛ iō ad illa potest referri sub ꝯpositi one vel diuisione. ꝛ ita q̄ꝫq̄ꝫ totū dictū subijcia tur adhuc enūciatio modalis pōt distingui ꝑ sensum ꝯpositū ꝛ diuisum

Ad rationes an̄ oppositū. ad ꝑmā dꝛ ꝙ cōueniūt in spē subalterna, nec ꝓpter h̔ sequi tur q̄n differāt in spē spēalissima. Ad secū/ dā dicit̄ ꝙ attēdit̄ differētia ꝑmo ex ꝑte ꝯposi tionis ꝛ ex ꝯn̄ti ex ꝑte ꝯpositoꝝ. ꝛ cū dicit̄ ꝙ modificatio nō variat spēm rei modificate. dꝛ ꝙ duplex est modificatio. Una ē a mō eēntiali et illa variat spēm. Alia ē a mō accn̄tali ꝛ illa n̄ variat spēm. Modificatio aūt ꝓpōis facta per illos q̄ttuoꝛ modos ē essential̄. iō variat spēm et cū dicebat̄ ꝙ nō differūt ꝑdicatū ꝛ sbiectū ni si penes rectū ꝛ obliquū falsum ē. ꝛ h̔ loquēdo de sbiecto toti⁹ enūciatōis modal̄. qꝛ in illa de inesse subijcit̄ res. eē aūt ꝛ nō eē ꝑdicāt̄. In mo dali vero eē sbijcit̄ ꝛ mod⁹ ꝑdicat̄. Ad ꝯfir mationē patꝫ responsio ꝑdicta in ꝑmo articl̄o

Querit̄ vtꝝ ꝯtradctō ꝛ eq̄pollētia seu ꝯn̄tia eodē mō sint sumēde in modalib⁹ sicut ī ill̄ de ieē. Ar̄ ꝙ sic ꝑrio de ꝯdcōe. qꝛ ī modali fit ꝯdcō ꝑ ꝓpōeꝫ negatōis ꝛ h̔ etiā fit ī ill̄ de ineē. ḡ fit sil̄r. Scd̄o sic sic se h̄nt iste due sortes currit et sortes nō currit in ill̄ de ineē. ita iste due se ha bent in modalib⁹ sortē curre ē possibl̄e. sortē n̄

currere ē possibile. Sz due pme ɔtradicũt. g̃ ꝛ due scđe. hec eñ est negatia sorte nõ currere est possibile. g̃ ɔtradicit illi affirmatie. sorte curre est possibile. Cõseqntia tenz. qꝛ sunt singulaes diuse q̃litatis vtroqz termio ꝛ eodē ordine ꝑticipãtes. Añs ꝓbat. qꝛ illa ꝓpõ est negatiua cꝰ ꝑncipalioꝛ ꝑs copule negat. Sed ita est de ista sorte nõ currere ē possibile. cũ illud ē ꝑncipalioꝛ ꝑs copule in ꝓpõe. ſm cuiꝰ exigētiã regũtur extrema qđ ɔuenit illo ṽbo est. ꝛ ꝑ ɔseq̃ns ad faciendũ ꝓpõem modalē negatiuã sufficit ꝙ illđ esse negetꝰ. ꝛ etiã in illꝰ de inee sumit oppõ formalis ꝑ negationē ipiꝰ esse. Tercio arguit de eq̃pollentia. qꝛ ꝑ eq̃pollentiã tollit oppõ. g̃ cuz ostēsum fuerit oppositionē eodē mõ cõtingere in illis de inee ꝛ in modalibꝰ. seq̃tur h̃ idem de eq̃pollentia. Et ɔfirmat. qꝛ eq̃pollentia in modalibus fit ꝑponendo negatõem tm̃. vel postponēdo tm̃. vel ꝑponēdo ꝛ postponēdo simul sed sic fit in illis de inesse. ergo eodem modo in modalibꝰ. In oppositũ est Aresto. in textu.

Sciendũ ꝙ buridanꝰ modernus siue nominalis ꝛ sui sequaces dixerũt ꝙ ad habendũ oppositionē in modalibꝰ sufficit negatõez ferri ad cõpositionē ꝑtiũ dicti. ꝛ ita dicebant hãc ꝓpositionē esse negatiuã. sorte non curre est possibile ꝛ ɔtradicē huic. sorte curre ē possibile. ꝛ ita ɔformiter dicebãt in alijs modalibꝰ alioꝝ modoꝝ. sz peripothetici dicũt ꝙ licz talꝰ ꝓpositio sit negatiua de inee. nõ tñ est negatiua modalis eo ꝙ in tali non negat modus q̇ ē forma a q̃ ꝓpositio modalis sumit spēm nomen ꝛ rationē. Dicũt etiã isti noiales expsse ɔtra phi textũ. Nã dcm̃ eoꝝ Aresto. in textu expsse imꝓbat. ideo ɔtra eos ponit.

Cõclusio prima. ad habēdũ cõtradcõnem in modalibꝰ nccē est modũ negari. ꝓbat. q̃ttuoꝛ rõibus textꝰ. Pria ē ducens ad impossibile. alie ṽo sunt osñiue. Pria rõ est. qꝛ si sufficerz ɔpõez dicti negare. ita ꝙ due ꝑdcē eēnt cõtradcõrie sequeret ꝙ due ɔdcõrie eēnt simlꝰ ṽe. Cõseq̃ntia ꝓbat. qꝛ idē ē possibile eē ꝛ nõ eē sic possiblꝰe est diuidi ꝛ possibile ãbulare. ita etiã ꝛ possibile ē nõ diuidi ꝛ nõ ãbulare. vt hz textꝰ. qꝛ possibile nõ sꝑ actu ē vt maifestũ ē ad sensuz ergo illđ possibile ē ad vtrũlibet scz ad eē ꝛ ad nõ esse. sicut aliqđ diuisibile ꝑt diuidi ꝛ ñ diuidi. g̃ si iste due eēnt ɔdcõrie possibile ē ambulare. ꝛ possibile ē non ãbulaē. due ɔdcõrie eēnt silꝰ ṽe. qꝛ illđ est ipossibile. g̃ illđ ex q̃ seq̃tur. scz ꝙ sint ɔdcõrie. ꝛ ꝑ ɔñs nccē est dicere ꝙ ad habendũ ɔdcõez i modalibꝰ opz modũ negari ꝛ ñ dcm̃. ꝛ ad h̃ vadũt alie rões. que sunt ostensiue.

q̃rũ ꝑma est. qꝛ in illis de inesse res subijciũtur. esse ṽo ꝛ nõ eē sunt appões. i. ꝑdicata In modalibꝰ ṽo eē ꝛ nõ eē subijciũtur. mõi ṽo sunt appositioēs. i. ꝑdicata determinãtia eē ꝛ nõ eē q̇ subijciunt. g̃ sicut ad ɔdcõem hñdã in illꝰ de ineē negatio dz ferri ad appões. q̇ sunt eē vlꝰ ñ eē. ꝛ ñ ad subiecta q̇ sunt res. seq̃t ꝙ silꝰr in modalibus negatio q̇ facit ɔdcõem dz ferri ad mõs q̇ sunt appões determinãtes eē ꝛ nõ eē. q̇ sunt subiecta. Alia rõ est sicut in illis de ineē ſm esse vlꝰ nõ esse attendit ṽitas vlꝰ fl'itas. sic in modalibꝰ ſm modos. g̃ cũ ɔdictõ sit repugnãtia ꝓpõnũ in ṽitate ꝛ falsitate seq̃tur ꝙ sicut in illis de ineē attendit ɔdictio penes negatõez ipiꝰ esse. ꝙ silꝰr in modalibꝰ dz capi ɔdictio pẽs negatõez mõi. Alia rõ est modalꝰ affirmatiã ꝛ negatiã de mõ eodem non pñt silꝰ stare in ṽitate ꝛ falsitate. g̃ ipis ɔuenit lex ɔdictoriaꝝ. ꝛ ꝑ ɔñs ɔdictio dz attendi penes negatõem modi. Et si obijciat qꝛ oĩs negatio faciēs ɔdcõem dz ferri ad ɔpositionem. modꝰ ãt non est ɔpositio. g̃ in modalibꝰ nõ dz negatio ferri ad modũ. Rñdet ꝙ in ꝓpõe modali est duplex ɔpõ. Una est ꝑtiũ dicti. ꝛ q̃uis modꝰ nõ sit ista ɔpõ. est tñ ipiꝰ determiatio. ꝛ sic negatio posita ad modũ. mediãte modo bñ refert ad ipam ɔpositionē ſz modũ illũ ſm quē modꝰ est illiꝰ ɔpositionis determiatio. Naz vt alias dcm̃ est modꝰ non ꝑdicat ꝑ modũ rei. sz vt alteriꝰ determiatio. ꝛ sic mediãte modo negatio refert ad illđ cuiꝰ ē modꝰ. Alia ãt ɔpositio ē ꝑ quã retorquet modꝰ ad dcm̃ q̇ ɔpositio significat ꝑ h̃ ṽbũ ē fuit vlꝰ erit. ꝛ ad h̃ ꝙ sit enũciatio negatiã req̃rit ꝙ negatio ꝑponat tali modo. ꝛ nõ ꝑt negari talꝰ ꝓpositio q̇n negetꝰ modꝰ et sic q̇ñ negat vtrũqz. s. illđ ṽbũ ē ꝛ modꝰ ꝛ ē enũciatio modalꝰ negatiã. Sz q̇ñ negatio fert ad modũ imediate bñ ē negatiã modalꝰ. sz non dꝛ negatiã enũtiatio vt dicēdo sortē currere est non possibile. ꝛ talꝰ in ṽitate ꝛ falsitate eq̃ualet isti soꝛ. currē ñ ē possiblꝰe si poãt ɔstãtia subiecti

Conclusio secũda: cõtradictio ꝛ equipollentia non silꝰr sumũt in modalibꝰ sicut i illꝰ de ineē. sz ꝓpositiones aliq̇ silꝰr sumãt. ꝑma ꝑs pz ꝑ ea q̇ dicta sunt. Scđa ꝑs ostendit. qꝛ ꝓportianabiliter se hñt modi in modalibꝰ sicut verbũ in illꝰ de inesse sicut dictũ ē ꝑus. sicut etiaz ex ꝑte signi determinãtis ipsum subiectũ attendit quãtitas in illis de inesse. ita in modalibus ex parte modi q̇ztum ad eq̃pollentiam accipiēdã debet attēdi ipsa quãtitas. Unde necesse ꝛ impossibile sunt vniũsales. possibile vero ꝛ contingens sunt ꝑticulares. ꝛ est hic sermo de vlꝰitate et ꝑticularitate q̇ ad tēpus. q̇ztitas ãt signoꝝ

attenditur q̄ꝫtum ad supposita ex pte sbiecti
Dubitatur. an bene sequit᷑: possibile ē esse. ḡ nō est nccē est esse. Pro declaratōe dubij sciendū ꝙ vt hꝫ textus antiq ordinādo conseq̄uētias modaliū in pmo ordine seu in pria linea p pe. hīs. intellecta in illa dcōe Amabim⁹ posuerūt istā nō nccē esse. ꝛ in scda linea intellecta p illā dctōem Edētuli posuerūt istā nō nccē n̄ esse ꝛ in hͦ rephendit Aresto. antiq̄s. qꝛ in pria linea dꝫ poni illa de nccario quā ponūt in scda Et illa dꝫ poni in scda quā ponūt in prima. Alias aūt lineas. s. tercia ꝛ q̄rtā bn̄ ordinauerūt ꝛ silr duas pmas pter q̄ꝫ in ppōibus de necessario. Et qꝛ istas eq̄pollētias seu ꝯn̄as modaliū p regulas maifestas text⁹ summularū in certis lineis lucide describit. ob id in pn̄ti causa breuitatis solū ostēdit᷑ q̄liter ātiq̄ sic ordinando ppōes de īnccario defecerūt. Rn̄deo ad dubiū ꝙ ad possibile eē nō seq̄t᷑ nō nccē eē. qd̄ probat᷑ sic. qꝛ bn̄ sequit᷑ nccē eē ḡ possibile eē vt postea pbabit᷑. ḡ si ad possibile eē sequit᷑ non nccē esse sicut ātiqui ordinauerūt seq̄ret᷑ de pmo ad vltimū nccē esse. ḡ nō nccē eē q̄ sunt ꝯdictorie. ꝯn̄a tn̄ pꝫ. qꝛ q̄cq̄d seq̄tur ad ꝯn̄s bone ꝯn̄e sequit᷑ ad an̄s. Ultra dꝛ ꝙ ad possibile eē nō sequit᷑ nccē esse. pbat᷑. qꝛ cū aliqd̄ sit possibile eē. etiā possibile ē nō esse. ꝛ vltra bn̄ seq̄tur etiā nō impossibile nō esse. ḡ nō necesse eē. ḡ de pmo ad vltimū si bn̄ seq̄tur possibile eē. ḡ nccē eē. ergo iste silr stabūt nccē eē. ꝛ nō nccē esse q̄ ꝯdicunt. Ultra dꝛ ꝙ ad possibile esse nō seq̄tur nccē nō eē. pbat᷑. qꝛ sunt in lineis ꝯdicētib⁹ Qꝫ āt ista non nccē esse quā ponebāt antiq in pma linea sit ponēda in scda. ꝛ sequat᷑ ad illā possibile nō esse faciliter deduceretur cōsimiliter prioribus deductionibus.

Dubitat᷑ vtrū ad necesse eē sequat᷑ possibile eē. ꝛ istud ex^m in solutōe pcedētꝫ dubij fuit suppositū Arguit᷑ ꝙ nō. qꝛ si seq̄ret᷑ nccē eē. ḡ possibile eē. cū ad possibile eē seq̄tur possibile n̄ esse. ꝛ ad possibile nō eē seq̄tur nō ipossibile non esse. ꝛ ad nō impossibile nō esse seq̄tur nō nccē esse. ḡ de pmo ad vltimū sequit᷑ nccē esse ꝛ non necesse esse q̄ sunt ꝯtradictoria.

In oppositū arguit᷑. qꝛ si nō seq̄ret᷑ cōtradcōriū ꝯn̄tis stabit cū an̄te. ꝯeradictorium aūt ꝯn̄tis est nō possibile est eē. sꝫ bn̄ sequit᷑. nō possibile eē ḡ impossibile eē. ꝛ vltra impossibile esse ḡ nccē nō eē. igit᷑ de pmo ad vltimū seq̄t᷑ ꝙ iste silr stabūt nccē esse ꝛ nccē nō eē. Si vero dicat᷑ ꝙ hec nō possibile eē nō ꝯtradicit isti possibile esse. sꝫ ista possibile nō esse. q̄ꝫuis hͦ sit falsū tamen sequeret᷑ incōueniēs adhuc. si diceret᷑ ꝙ impossibile nō esse stet cū ista. necesse est esse. qꝛ sunt in lineis contradicētib⁹. ꝛ ob hoc nō pn̄t simul stare. Pro solutione dubij est.

Sciendū pmo cū Auicēna ꝙ ens possibile cū eo qd̄ est ens necesse diuidit ens. ꝛ cum ens necessariū sit qd̄ nullo mō est in potentia sꝫ est necessariū ꝛ nullā penit⁹ habet cām existentē in potentia ad nō eē. Sed ens possibile est qd̄ habet cām existētem in potentia. ꝛ sic oīa causata possibilia sunt. hoc igit᷑ mō ens necessarium nō est possibile nec ecōuerso. qꝛ ipossibile est qd̄ nō cādsatū est. sit causatū ꝛ ecōuerso. ꝛ hͦ loq̄tur de ente necessario simpliciter qd̄ nullā hꝫ causā et nō est nisi vnū scꝫ deus.

Sciēdū secūdo. ꝙ necesse esse alio mō dicit᷑ scꝫ ſm ꝙ in enūciatōibus dꝛ vt inherentia necessaria pdicati cū subiecto. ꝛ tale necessariū nō est necessariū simplr. qꝛ nihil phibet tale necessariū causam habē. iō ſm hoc tale īnccāriū quodāmodo possibile est. sicut hoc necessarium hō est risibilis causam habet.

Sciendum tercio. ꝙ possibile alio mō q̄ꝫ dictū est dicit᷑ vt dicit scꝫ potentiā ad esse vl᷑ ad opatōem. opatio aūt nō est nisi ſm potentiā actiuā. ꝛ hͦ mō dꝛ possibile aliqd̄ qd̄ habꝫ ptātem aliq̄d agendi. ꝛ hͦ duplicit᷑ cōtingere potest ſm ꝙ duplex ē potentia. Prima em̄ est q̄ simpliciter est determinata ad vnū. ꝛ q̄ꝫtum est de se sēpsest in actu. qꝛ agit p necessitatē nature. ꝛ si aliqn̄ nō agit hoc est p accidēs. qꝛ scꝫ nō habꝫ in qd̄ agat. vt ignis aliqn̄ nō calescit. qꝛ nō habet in qd̄ agat. Et ita possibile dictū ſm illā potētiam ad opposita nō valet. ꝛ sub ista potētia ꝯprehenditur potentia vegetatiua. que agit per modum nature ꝛ p necessitatē. cōprehendit᷑ etiam potentia sensitiua. qꝛ q̄ꝫuis potentie anime sensitiue videantur valere ad opposita ut ad ābulare ꝛ ad nō ambulare. sed tamē vbi sensibilis est pter rationem agit p modū nature. iō videmus ꝙ vna yrundo facit nidum sicut alia et in eodem tpe quo alia. ita bruta aīalia in suis actōibus magis agunt᷑ ſm instinctū nature q̄ꝫ agāt. ꝛ ideo potentie eoꝝ irrōales dicūtur et determinate ad vnū ꝛ vno modo agendum

Alia est potentia rationalis que est domina suarum operationum. ita ꝙ potest agere ꝛ nō agere. ꝛ agere hoc ꝛ oppositum illius. ꝛ habet hoc propter suam immaterialitatem ex qua trahit tantam libertatem. His ergo duobus modis dicitur potentia ſm potentiam actiuā. ꝛ possibile ſꝫ potētiā actiuā irrōalē pt seq̄ nccāriū. qꝛ

nō valet ad opposita. Alio mō dr possibile ꝑm
potētiā passiuā q̄ sicut se hz ad esse ita ad nō eē
q2 talis est sp priuatōni immixta. Et possibile
dictū ꝑm hmōi potentiā opponit illi qd nō est
necē. q2 tale possibile valet ad esse ꝛ ad nō esse.
Sciendū quarto ꝙ possibile hoc mō
dictū ꝛ ꝑm potentiā rōnalē actiuā dupl'r acci/
pi pt. Uno mō vt añ actū vt de illo q̄ sedet dici
mus ꝙ pt ābulare. ꝛ talis potētialitas solū re/
perit in gnābilib9. ꝛ corruptibilib9 ꝛ mutabili
bus. Alio mō accipi pt hmōi possibile vt iā est
in actu siue sb actu vt de illo q̄ de facto ābulat
dicim9 ꝙ possibile est eū ābulare. Est tn̄ aduētē/
dum ꝙ cū dicebat ꝙ potētia irrōnalis nō valz
ad opposita erat sermo de potētia actiua ꝛ nō
passiua. q2 talis añ actū valz ad opposita sicut
rudibile asini anq̄ ipe genitus sit
Sciendū quinto. ꝙ necē est quod hz
cām dr duob9 mōis. Uno mō absolute qd sp
est aut sp opat. Alio mō ex suppōe. ꝛ sic dr ne/
cessariū aliqd qn̄ est. Ex his g̊ pz ꝙ nō oē possi
bile valet ad opposita. ꝛ sic nō ē verū de oi possi
bili ꝙ seq̄tur ad necē. Patz insup ꝙ possibile i
pl9 se hz q̄z necē. ꝛ se q̄dāmō hz ad ipm vt qd/
dā cōe analogū. ꝛ q̄dāmō est possibile id qd est
necāriū. Aliud aūt est possibile qd nō est necā/
riū. ꝛ tale diuidit. q2 qdā est qd in plibus ac
cidit vno ꝛ eodē mō. ꝛ aliud ē qd in paucíori/
bus. ꝛ aliud est qd ad vtrūq̄z se hz. Ex his igi/
tur patet rn̄sio ad dubiū videlicz ꝙ ad necē eē
seq̄tur possibile esse accipiēdo possibile dūtax
at p illo mō possibilis qd nō valet ad oppoita
et p h̊ soluit rō dubij. ꝛ h̊ dicit text9 sic ꝯcludē/
do. q̄re qm̄ ꝑtem vl'e seq̄tur illud qd ex necitate
est esse ꝯseq̄tur posse eē sz nō oino. Ex dictis in
fert arestotelis. ꝙ necāriū cū sit sempiternū ē pn
cipiū nō q̄dem vniuocū ꝛ adeq̄tū. sz eq̄uocū ꝛ
excedēs possibile necessariū. ꝛ qd nō est necessa
riū oino esse vel nō esse id est contingens.
Rōes ante oppositū sunt solute ex dictis
Queritur. vtrū cotrarietas sit sumēda
in enūciatōibus ꝑm affirmatōem ꝛ negatōem
eiusdē pdicati de eodē subiecto veri9 ꝛ pfectius
q̄z ꝑm pdicata ꝛ sbiecta ꝯtraria. Et arguit
pmo ꝙ nō. q2 ea q̄ sunt i voce sequūtur ea que
sunt in aīa. ꝛ ea q̄ sunt in aīa causant a reb9 ad
extra. g̊ opinioēs aīe q̄ sunt de rebus cōtrarijs
erūt cōtrarie. ꝛ p ꝯn̄s enūciatōes tales opinio/
nes significātes erūt cōtrarie. In oppositū
est phus in fine capituli hui9 libri.
Sciendū primo ꝙ ois cōsequētia enū
ciationū ꝑm oppōem variat. ꝛ ꝑm aliq̄s oppō
enunciationū accipiēda est penes res ꝯtrari/
as sbiectas vl' pdicatas. iō finaliter q̄rit. p. q̄lit
sit sumēda oppō in enūciatōibus an scz penes
modos enūciādi ꝯtrarios. s. ꝑm affirmatōez ꝛ
negationē eiusdē pdicati de eodē sbiecto. vl' pe
nes pdicata ꝛ sbiecta ꝯ̄ria Si eī ignoraret pēs
q̄d sumēda sit oppō cōtingeret sepissime error ī
cōsequētijs ꝛ eq̄pollētijs enūciationū.
Sciendū secūdo ꝙ quāuis pn̄tez que
stionē format. p. de cōtrarietate ꝛ nō oppōe in
vl'i. vult tn̄ Albert9 ꝙ capit ꝯ̄rietatē large put
se extēdit ad ꝯtrariā ꝛ ꝯ̄dictoriā oppōes. Cui9
causaz dicit eē. q2. p. determiat h̊ ꝙ cōtrarietas
sumēda est in enūciatōibus ꝑm affirmatōem ꝛ
negatōem ꝛ nō ꝑm res ꝯtrarias de eodē subiec/
to enūciatas. mō idē est q̄ ad affirmatōez ꝛ ne/
gatōem in ꝯtrarijs ꝛ ꝯ̄dictorijs enūciatōibus
sz differūt in h̊ pcise. q2 in ꝯ̄rijs q̄ vl'es sunt ne
gatio negat pdicatū materialiter respiciēdo sb
iectū p ptibus ipis. in ꝯtradictōe aūt negatio
formalis est. q2 pdicatū negat de subiecto ꝑm
formā accepto
Sciendū tercio ꝙ ad hoc ꝙ due ppo/
sitiones dicātur ꝯ̄rie ꝛ sibi inuicē repugnēt in
veritate ex pte rez opz ꝙ in ipis ꝯ̄ria pdicata e/
nūcient de eodē subiecto cōi distributo aut de
subiecto singulari singl'ariter ꝛ vniuoce tento.
Sciendū quarto vt hētur quarto me/
tha. ꝛ vult Aresto. in pn̄ti tex. p fulcimēto sua/
rū rōnum opiniones seu adhesiones mētales
ppōnū ꝯtrariaꝝ aut ꝯ̄dictoriaꝝ sunt ad inui/
cē ꝯ̄rie nec pn̄t se cōpati sil' in eodē intellectu ꝑz
actū. ꝛ h̊ ponit. p. ꝯ̄ negātes pmū pncipiū ostē/
dens p h̊ qd si voce asserāt qd cōtingit idē simul
esse ꝛ n̄ eē h̊ tn̄ ad itra mēte cape nō possint. ꝛ ex
hac ꝯ̄rietate opinionū seu adhesionū mētaliū
causat originaliter cōtrarietas enūciatōis qm̄
eal̄q sunt in voce sequūtur ea q̄ sunt in aīa. ꝛ ita
si opiniones vl' adhesiones mētales significa/
te p enūciatōes mētales non sunt ad inuicē cō/
trarie. ymo pn̄t sil' se inuicē in eodē intellectu cō
pati vl' si sint ꝯ̄rie. nō tn̄ pmo ꝛ p se. Sil'r iudi
cādum est de illis enūciatōibus vocalib9 tales
adhesiones significantibus
Conclusio. cōtrarietas in enūciationi
bus prius ꝛ verius sumēda est penes ꝯtrarios
modos enūciandi scz ꝑm affirmatōem ꝛ nega/
tionē eiusdē pdicati de eodē sbiecto q̄z ꝑm pdi/
cata ꝯtraria de eodē sbiecto cōi distributo. aut
de eodē sbiecto singl'ari singl'arit ꝛ vniuoce tē/
to. vn̄ ppriet̄ p se non est sumēda ꝑm res cōtra
rias. Ista ꝯcl'o in pn̄ti capl'o pbat sex rōibus

quarꝝ prima generaliter ostēdit ꝙ nō est sumē/
da contrarietas. in enuntiationibus ꝯm res
cōtrarias. ⁊ ratio talis est. si cōtrarietas diffi/
niretur ⁊ determinaretur in enūciatōibus ex cōtra
rietate rerū. sequeretur ꝙ isti deberēt dici contra/
rie bonum est bonū ⁊ malū est malū. Cōsequen/
tia tenet. q2 sunt de cōtrarijs extremis. sed cōse/
quens est falsum q2 opiniones mētales istarū
duarū enuntiationū simul in ꝟitate cōsonant
quod est cōtra legem cōtrariarꝝ. Scḋa rō ē ꝗa
contrarietas primo ⁊ per se debet attendi penes
ea ꝯm que primo ⁊ per se fiunt generationes ⁊
corruptiones. sꝫ primo ⁊ per se fiunt inter ens
et nō ens ⁊ si qñqꝫ ex cōtrario dicatur fieri cōtrari
um hoc est per accidēs. q2 scꝫ nigro accidit non
esse album. ⁊ ita ꝑmo ⁊ ꝑ se ex nō albo fit albuꝫ
et per cōsequens cōtrarietas in enūciatōibꝫ ꝑn/
cipaliter sumēda est inter eē ⁊ nō eē seu inter af
firmationē ⁊ negatōem. Tercia ratio ē opinio
boni qm̄ nō est bonū que est vna contraria ē ꝑ/
mo ⁊ per se falsa ⁊ nō per accidēs est falsa ħ est ꝑ
aliud. sꝫ opinio boni qm̄ est bonū ē ꝑmo ⁊ ꝑ se
vera. ⁊ est ibi negatio eiusdē de eodē. Opinio
vero boni qm̄ est malū est falsa per accidens / nō
em̄ falsum est dicere ꝙ bonum est malū nisi fal/
sum esset dicere ꝙ bonū nō est bonū. igitur enūcia
tio negatiua que negat illud qḋ affirmatio af/
firmat debet sumi vt cōtraria illi affirmatōi ⁊ nō
ecōuerso. Ex quo sequitur ꝙ enūciatio falsa op/
posita cōtradictorie verius ⁊ perfectius oppo/
nitur ꝙꝫ illa que opponitur cōtrarie. q2 ꝑmo ⁊ ꝑ
se sibi opponitur cōtradictorie. cōtrarie vero nō.
sꝫ ꝓpter hoc ꝙ cōtradictorias includūt. Quar
ta rō est opioni vere ⁊ simplici cōtrariatur opinio
falsa ꝑmo ⁊ ꝑ se simplex. sꝫ opinio boni qḋ bo/
nū. est vera ⁊ simplex. opinio vero boni qḋ ē ma
lū licꝫ sit falsa nō tñ ē simplex ymmo implicite
implicat istā bonū nō ē bonū. nec repugnat ista
bonū est malū isti bonū est bonū nisi q2 icludit
istā bonū nō est bonū. Sꝫ hec bonū nō est bonū
est falsa ⁊ simplex. ergo primo ⁊ per se ⁊ directe
opponitur illi bonū est bonū. Quinta rō est ars su
mendi cōtrarietatem quia generalis est alias nō
esset ars. oportet ꝙ in omnibus terminis scꝫ in
illis que non habent contrarietatem ꝑ seipsos
sumatur contrarietas ꝑ affirmationem ⁊ negatio
nem sicut cōtraria eius que est homo est homo
est hec. hō nō est hō. q2 hō nō habet cōtrariū. er/
go similiter debet cōtrarietas in nō habētibꝫ cō
trariū ꝯm affirmationē ⁊ negationē eiusdē ꝑ
dicati de eodē sbiecto fieri. Sexta ratio ē. simi
ter se habet ꝟitate opinio q̄ dicit de bono qḋ est
bonū ⁊ opinio que dicit de nō bono qḋ ē nō bo
num. sed eis nō est contraria illa opinio de ꝑdi
cato contrario bonum est malum. quia sunt si/
mul vere. nec est contraria illa de predicato con
trario que dicit qḋ non bonū nō est malum q2
due ille etiā aliqñ sunt simul vere. q2 est dare a
liqḋ indrñs qḋ est nō bonū ⁊ est nō malū. ergo
cōtraria est sibi negatiua de eodē subiecto ⁊ de
eodē ꝑdicato. ergo ⁊ similiter opinio que dicit
ꝙ bonū nō est bonū. Cōsequentia tenet ex simili
tudine assumpta in principio rōnis.

Ad rationem ante oppositū. negetur
ꝙ conceptus causati a rebus extra animā sunt
cōtrarij cōceptus. Si em̄ cōceptus illi sunt sim
plices nō est dubiū quin possent esse in eodē in
tellectu. sicut videmus de intentione albi ⁊ ni/
gri in medio ⁊ in visu. Similiter in eodem in/
tellectu spēs intelligibiles albi ⁊ nigri eē pñt.
Si vero sint cōplexi adhuc illi nō sunt cōtra/
rij nisi sint de eodē subiecto cōmuni distributo
vel de eodem subiecto singulari simpliciter ⁊ v/
niuoce tento. ⁊ adhuc illo mō nō sunt cōtrarij
primo ⁊ ꝑ se directe ⁊ immediate queadmodū
in rebus. neqꝫ oppositio cōtraria est prima sed
resoluitur in priuatiuā ⁊ priuatiua in cōtradicto
riam que ē inter affirmationē ⁊ negationē. Qꝫ
vero cōceptus cōpositi rerū cōtrariarꝝ nō sint ꝯ
trarij nō oppositis circūstantijs ex dictis patꝫ
clare sicut adductū est in prima ratione ad pro
bandum conclusionem. Autoritas allegata
post oppositum est pro dictis. Et hec de questi
one ⁊ per consequens de toto secundo libro pe/
ri hermeniarum Arestotelis dicta sufficiāt.

Questiones dñi versoris super veteri arte
Arestotelis finiunt feliciter.

Incipiūt tituli questionū veteris artis ꝯꝫ
numerum foliorum assignati.

Questiones ꝓhemiales

Utrū logica sit scientia specialis ab alijs scien
tijs distincta. Folio secundo.
Utrꝫ logica debeat dici ꝑs philosophie. ij.
Utrꝫ logica sit vtilis ⁊ necessaria. .ij.
Utrꝫ argumentatō sit sbiectū totiꝰ logice iiij
Utrꝫ logica sit sciētia specl'atiā vl' practica v.
Utrꝫ ad logicuꝫ pertineat determinare de voce

complexa ⁊ incomplexa. vi.
Utrū ad incōplexū notificandū requirat͛ diffinitio ⁊ diuisio. Et vtꝝ omne cōplexū notificetur ꝑ argumētationem. .vij.
Questiones p̄mi libri. scilicet quinqꝫ predicabilium Porphirij.
Utꝝ vniuersale sit de cōsideratōe logici vij
Utrū tres questiones difficiles a quib⁹ voluit se abstinere. Porphi. ꝓpter eaꝝ difficultatem terminabiles sint ꝑ logice facultatē viij
Utꝝ vniuersalia p̄cipue genera ⁊ spēs sb̄sistāt in rerū natura extra om̄em intellectū. aut sint i puris solis nudisqꝫ intellectib⁹ posita. .ix.
Utꝝ vniuersalia sint corꝑalia aut icorꝑalia. .x.
Utrum vniuersalia sint separata ꝺm esse a suis singularibus. .xi.
Utrum vniuersale verius habeat esse in intellectu q̄ꝫ in singulari. xij.
Utꝝ vniūsale sit in reꝝ natūa ꝓducibile xiij
Utrum vniuersale sit materia vel forma vl' totum compositum. xiij.
Utꝝ p̄ma diffinitio generis sit bene assignata in q̄ d͛r Gen⁹ ē cui supponit͛ ⁊c. xiiij.
Utꝝ scd̄a diffinitio generis sit bene assignata in q̄ d͛r Genus ē qd̄ p̄dicat͛ ⁊c̄ xiiij
Utꝝ diffinitio spēi sit bn̄ assignata in qua d͛r Spēs est q̄ ponit͛ sub ⁊c. xv.
Utꝝ diffinitio spēi sit bene assignata in q̄ d͛r Spēs est qui p̄dicat͛ ⁊c̄ xvi.
Utrum vniuersalia intermedia in vnoquoqꝫ predicamento duas habeant habitudines. et extrema vnam tm̄ xvi
Utꝝ ens sit gen⁹ ad decē p̄dicamenta xvij.
Utꝝ diuisio generis sit sꝑ in pl'es spēs. xviij.
Utrū differentia vniuoce dicatur de dr̄ia cōmuni ꝓpria ⁊ magis ꝓpria. .xix.
Utrum diuisio differentie qua dicit͛ differentiarum quedam faciunt aliud. alie vero alteratum sufficiens sit. xix.
Utrū diffinitio dr̄ie sit bene assignata qua dicitur Differentia est qua habūdat spēs ⁊c̄. .xx.
Utrū differētie sint in genere. .xxi.
Utꝝ diffinitio que dat͛ de differentia in ratione predicabilis sit bene assignata in q̄ d͛r Differentia est qd̄ predicatur ⁊c. .xxij.
Utrū diffinitō differētie sit bene assignata in qua dicit͛. Differentia est que apta nata est diuidere genus ⁊ ea que ⁊c. .xxij.
Utrū due vltime diffinitōes differentie sint bene assignate in quarum ⁊c̄. .xxiij.
Utrū ꝓpriū sit vnū de q̇nqꝫ vniūsalib⁹ xxiij
Utrū accidēs sit vnum vniuersale distinctum ab omnibus alijs. .xxiiij.
Utrū tres diffinitiones accidentis sint bene assignate in quarum ⁊c̄. .xxv.
Utrū quinqꝫ vniuersalia possint in idem coincidere. xxv.
Questiones libri p̄dicamentorū Are.
Utrū de p̄dicamentis sit scientia rationalis ab alijs ꝑtibus logice distincta. .xxvi.
Utrū diffinitio equiuocorū sit bene assignata in qua dicit͛ ⁊c̄. xxvij.
Utrū diffinitiones equiuocorū ⁊ denominatiuorū sint bene assignate xxvij
Utrū due regule antepredicamentales sint vere que sunt ⁊c. xxviij.
Utrū tm̄ decē sunt p̄dicamēta. .xxix.
Utrū substātia sit genus generalissimū. xxx
Utrū p̄ma substātia sit magis substantia q̄ꝫ secunda substantia. .xxxi.
Utrū nō existētibus primis substātijs impossibile est aliquod alioꝝ remanere. xxxi.
Utrum tres prime ꝓprietates substantie sint bene assignate. xxxij
Utrū ꝓprium sit substantie non habere cōtrariū nec suscipe magis ⁊ minus. xxxiij
Utrum sit maxime ꝓprium substantie cū sit vna ⁊ eadem numero ꝺm sui mutatōem esse susceptibilem contrariorū. .xxxiij.
Utrū q̄ꝫtitas a logico cōueniēter pri⁹ diuisione neqꝫ diffinitione notificet͛. .xxxiiij.
Utrum numerus ⁊ oratio sint species quantitatis discrete. xxxv.
Utrū linea supꝺficies ⁊ corpus sint spēs quātitatis cōtinue ab inuicē distincte. xxxv.
Utrū tempus sit spēs q̄ꝫtitatis cōtinue. xxxvi.
Utrū loc⁹ sit spēs q̄ꝫtitatis ꝯtinue. xxxvij.
Utrū ꝓprietates q̄ꝫtitatis sint sufficiēter assignate xxxviij
Utrum ad aliquid sit predicamentū ab alijs distinctum. xxxviij
Utrum diffinitio ad aliquid sit bene assignata quā dat Plato. .xxxix.
Utrū ꝓpriū sit eoꝝ que dicūtur ad aliq̄d habere cōtrariū ⁊ suscipe magis ⁊ minus. xl.
Utrū ꝓpriū sit relatiuis dici ad cōuertētiam et esse simul natura. xl
Utrū aliqua substantia dicat͛ ad aliq̄d xli
Utrū diffinitio qualitatis sit bene assignata i qua d͛r Qualitas ē ꝺm quā ⁊c. xlij.
Utrū habit⁹ ⁊ dispō sint vna spēs q̄litat. xlij
Utrū naturalis potentia vel impotentia sit secūda spēs q̄litatis xliij.
Utrū passio ⁊ passibilis qualitas sit tertia species qualitatis xliiij
Utrū forma ⁊ circa hoc aliquid cōstans figu/

Tabula.

ra sit quarta species qualitatis. xliiij
Utrum ꝓprietates qualitatis sint sufficienter assignate. xlv
Utrum sex vltima predicamenta causentur a quattuoꝛ primis xlvi
Utrū sint tm̄ quinqꝫ postpredicamēta. scilicet oppositio ⁊c xlvi
Utꝝ relatiue opposita sint distincta a ꝯtrarijs
Utrū priuatine opposita distinguāt ab alijs oppositis xvlij
Utrum veritas alicuius enūciatōis sit eterna ec immoꝛtalis. xlviij.
Utꝝ prius ⁊ simul sint postp̄dicamēta xlix

Questiōes libri sex ꝓncipioꝝ Gil. poꝛ:
Utrū p̄ter ea q̄ dicta sunt in libro p̄dicamtoꝝ Aresto. sit ꝺterminādū ꝺ sex vltimis predicatis. que dicūtur principia. .l.
Utrū diffinitio foꝛme sit bene assignata in q̄ dicit. Foꝛma ē cōpositioni ⁊c .l.
Utrū diuisiones foꝛmarū in textu posite sint sufficienter assignate. .li.
Utrum actio sit vnum predicamētum seu p̄ncipiū ab alijs distinctum. .lij.
Utꝝ diuisio actionis ꝑ actionē aīe ⁊ ꝑ actionē coꝛporis sit sufficienter assignata lij
Utrū quattuoꝛ ꝓprietates actionis sint sufficienter assignate. liij
Utrū diffinitio passionis sit bn̄ assignata. liij
Utꝝ qn̄ sit ꝓncipiū ab alijs distictū liiij
Utꝝ diuisio vbi per vbi simplex ⁊ compositū sit sufficiens. lv
Utꝝ diffinitio positionis sit sufficiens lvi
Utꝝ diffinitō habit⁹ sit bn̄ assignata lvi.
Utrū tres ꝓprietates habitus sint sufficienter assignate. lvij.

Questiones primi libri peribermeniarum Arestotelis.
Utrū ꝺ enūciatōe sit scientia tanq̄ ꝺ subiecto attributionis huius libri. lviij
Utrū ea q̄ scribunt sint note eoꝝ q̄ sunt in voce id ē ꝓferūtur. ⁊ ea q̄ sunt in voce eaꝝ passionum q̄ sunt in aīa id ē ꝯceptuū. ⁊ passiones q̄ sunt in aīa ipaꝝ rerū q̄ sunt ad extra. lx.
Utrū solū in compositione ⁊ diuisione intellectus sit veritas ⁊ falsitas. lxi.
Utrū diffinitio nominis in qua ꝺꝛ. Nomē ē vox significatiua ⁊c. sit bn̄ assignata .lxij.
Utrū nomē infinitū aliqd ponat. lxij.
Utrū transcēdentia p̄nt infinitari. .lxiij.
Utrū ꝟbū sit ꝺ ꝯsideratōe logici. lxiiij
Utrū diffinitio ꝟbi sit bn̄ assignata in qua ꝺꝛ verbū est qꝺ cōsignificat tempus lxiiij
Utrū verba ꝫm se dicta nomina sint .lxv.
Utrū diffinitio oꝛōis sit bene assignata lxv
Utrū diffinitō enūciatōis sit bona lxvi
Utrū diuisio enūciatōis in affirmatiuā ⁊ negatiuā sit diuisio generis in suas spēs lxvi
Utrum oppositio sit affirmatio ⁊ negatio opposite. lxvij.
Utrum due contradictoꝛie ꝓpōes possunt simul esse vere aut false. .lxix.
Utrū aliqua ꝓpositio ꝺ futuro cōtingenti sit ꝺterminate vera vel falsa. .lxx.

Questiones secūdi libri peribermeniarum Arestotelis.
Utrū ab affirmatiua ad negatiuā subiecto variato penes finitū ⁊ infinitū in ꝓpositionibus ꝺ ē scdo adiacēte valet cōsequentia. .lxxi.
Utrum nomina ⁊ verba transposita idem significent. lxxi.
Utrū ꝓpositio modalis specie differat ab illa ꝺ inesse. .lxxij.
Utꝝ ꝯtradictio ⁊ eq̄pollētia eodē mō sint sumēda in modalib⁹ sicut in illis ꝺ inesse. lxxiij.
Utꝝ ꝯtrarietas sit sumēda in enūciationibus ꝫm affirmatōes ⁊ negatōem ⁊c. lxxv

Finis tabule.

Nº logica sit scientia ab aliis distincta
arguitur primo quod non quia ut dicitur 2º metaphysice
absurdum est simul querere scientiam et
modum sciendi sed logica est modus
sciendi ergo non est scientia [illegible]
[illegible] scientia acquisita [illegible]
[illegible] argumentationem [illegible] logica
ergo logica est modus sciendi
et in eodem [illegible]
[illegible] logica non est scientia [illegible]
[illegible] est modus sciendi [illegible]
alia scientia [illegible] arguitur logica
est ars [illegible] scientia quia
[illegible] et scientia sunt habitus [illegible]
ab invicem distincti [illegible]
arguitur ante [illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] logicam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Sciendum primo [illegible]
[illegible] speciales scientie
[illegible] speciale [illegible]
[illegible] differentie [illegible] aliarum
scientie [illegible]
[illegible] scientie [illegible]
[illegible] ad notitiam [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] argumentationem [illegible]
[illegible] ad notitiam [illegible]

Secundo [illegible] de notitia ad notitiam [illegible]
sit per argumentationes [illegible]
[illegible] scientie [illegible]
argumentatio [illegible] scientia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] aliarum scientiarum sit [illegible]

[illegible] omnis speciali [illegible] sit [illegible]
scientia specialis [illegible] et speciali
[illegible] et [illegible]
[illegible] argumentationem [illegible] veritatem
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] specialis ab omni alia [illegible]
[illegible] et de [illegible]
[illegible] scientia specialis [illegible]
logica [illegible] alie [illegible]
[illegible] aliquam
[illegible] scientia [illegible] ad [illegible]
[illegible] scientie aliarum [illegible]
[illegible] aliarum scientie
[illegible] distincte [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]

Tertium [illegible]
[illegible] scientia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] alterius
[illegible] de [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
et [illegible] aliarum
[illegible] et
[illegible] intelligendum est [illegible]
[illegible] de [illegible]

Quartum [illegible]
[illegible] ad [illegible]
de argumentatione [illegible]
[illegible] de logica [illegible] logica
[illegible] veritatem [illegible]
[illegible] logica
[illegible] ad [illegible]
sit [illegible] et [illegible] sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
et [illegible]
[illegible] logica [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] logica logica
[illegible] et [illegible]
[illegible] logica [illegible] est

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad notitiam [illegible]

[illegible]

qua utrumque argumentum vel (?) quod
arguitur [illegible] [illegible] argumentarum
[illegible] **Conclusio** prima logica
[illegible] est specialis scientia quod sit scientia
[illegible] quia docet argumentationes quae
quaedam entia [illegible] intellectu [illegible]
[illegible] primo et causis per se et [illegible] [illegible]
primo et causis [illegible] argumentationes
[illegible] ergo est scientia [illegible] quod sit
specialis scientia [illegible] argumentationes
[illegible] sic accepta est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] una [illegible] distincta
ab aliis entibus de quibus [illegible]
[illegible] ergo logica est scientia specialis
[illegible] quia distinguitur [illegible]
[illegible] subiectis **Conclusio**
2a logica [illegible] non est scientia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et 2a [illegible]
[illegible] [illegible] quod non sit specialis et [illegible]
[illegible] [illegible] quantum ad [illegible]

Dubitatur 4o [illegible] sit
de argumentatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible] nobis
argumentationes vel modus sciendi et [illegible]
[illegible] logica [illegible] tali [illegible]
[illegible] [illegible] logica [illegible]
argumentationes acquiratur **Ad dubium**
videtur [illegible] quod talis modus
sciendi qui est [illegible] argumentationes [illegible]
[illegible] [illegible] quod intellectualis
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] est susceptivus [illegible]
intelligendi [illegible] susceptivus [illegible]
una forma [illegible] alia [illegible]
ab alia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui applicet [illegible]
quia [illegible] [illegible] ad [illegible]
causae et [illegible] [illegible] una alte[ra]
[illegible] et de [illegible] Et in
hac [illegible] [illegible] de notitia
[illegible] [illegible] ad notitiam [illegible]
et talis processus [illegible] [illegible] argumentationes
Et sic [illegible] [illegible] modus sciendi
vel argumentatio [illegible] [illegible] a natura
[illegible] [illegible] [illegible] et in
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
est quod [illegible] [illegible] quod [illegible] facit

albile [illegible] [illegible] [illegible] potest
Et [illegible] [illegible] quod a [illegible] [illegible]
nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

Dubitatur 2o [illegible] sit admiratio
[illegible] [illegible] quod est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
magis [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] causa
et admiratio [illegible] causa [illegible]
[illegible] [illegible] quae [illegible] est

Dubitatur 3o [illegible] sit [illegible]
[illegible] quod [illegible] argumentatio [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
intellectualis [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] causa [illegible]
[illegible] illud quod [illegible] et [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] notitia [illegible] quod [illegible]
[illegible] ad [illegible] et sic [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]

Dubitatur 4to [illegible] [illegible]
[illegible] et intelligi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod sit [illegible] [illegible]
quod [illegible] intellectiva [illegible]
[illegible] [illegible] apprehendit principia
[illegible] [illegible] [illegible] non
de notitia notitia ad notitiam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
apprehensio [illegible] quod [illegible] [illegible]
2a est [illegible] et [illegible] quod
facit [illegible] 3a est [illegible]
de una in aliud [illegible] [illegible]
argumentationes Et logica [illegible]
[illegible] in [illegible] artibus [illegible]
quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et argumentatio et [illegible]
[illegible] quae [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] Et hac [illegible] de
causa [illegible] [illegible] quod [illegible]
logica magis [illegible] [illegible] a
[illegible] quod est [illegible] quia [illegible] est [illegible]

quod sit racio et conclusio entia
rationis que deserviunt logice
quod est primo et hec de primo. **Ad**
rationes ad primam dicitur distinguendo
de modo sciendi quod potest capi pro
acquisitione [illegible] quod per [illegible]
instrumenta [illegible] scientie et modus
sciendi non est scientia [illegible] de qua
est scientia alio modo pro actu [illegible]
et abstracte capta et modus sciendi
est scientia et de ipsa sunt de actu
sic accepta est scientia [illegible] potest
capi modus sciendi non [illegible]
[illegible] pro doctrina vel scientia que [illegible]
vel sic tali modo et sic logica
[illegible] modus sciendi et taliter
capiendo modum sciendi logica
[illegible] modus sciendi et ille
modus sciendi. Ad 2m dicitur quod
artes [illegible] ut est [illegible]
[illegible] sic logica non
est ars [illegible]
[illegible] distinguendo
[illegible] sic logica [illegible]
ars et hec de questione.

Queritur 2o utrum logica sit pars philosophie

Arguitur quod non quia [illegible]
[illegible] philosophiam in tres partes
scilicet physicam mathematicam et metaphysicam
[illegible]
[illegible] quod tot sunt partes philosophie
et non plures quot modi possunt
variari [illegible] non possunt
variari nisi [illegible] quia vel
[illegible] motu et materia
[illegible] et sic est [illegible] physica
vel abstrahit [illegible]
et sic est mathematica [illegible] abstrahit
[illegible] a motu et a materia
[illegible] intellectualiter et potest
[illegible]
et sic est metaphysica et non
possunt plures modi variari
[illegible] In oppositum
[illegible] physica [illegible]

dicat [illegible] omnis entis
[illegible]
[illegible]
[illegible] logica [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] philosophia [illegible]
[illegible] philosophiam
[illegible] philosophia [illegible] et
[illegible] philosophia [illegible]
[illegible] philosophiam
[illegible] et metaphysica
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] philosophie

In ista questione sunt duo [illegible]
[illegible] ad questionem
[illegible]
ad [illegible] primo [illegible]
ista [illegible] logica sit pars philosophie vel
non [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] logica non est pars philosophie
[illegible] philosophiam [illegible] philosophia
realis et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] philosophie [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] et philosophia
[illegible]
[illegible] quod logica [illegible] sit
pars philosophie [illegible]
2o [illegible]
[illegible]
[illegible]
a [illegible] et [illegible]

[illegible] philosophia [illegible] metaphysica [illegible]

de quibus sunt actus intelligendi et agibilia de quibus sunt scientie moralis vel a nobis tamquam factorum artificialium scientie mechanice sicut sunt constructoria de quibus sunt scientie moralis vel sermocinalis. Item de primis entibus que sunt causa a nobis est scientia realis contemplativa que quidem in tres partes est divisa secundum triplicem modum diffiniendi ut supra. Secundo dicitur ad oppositum quia de scibilibus que ab intellectu nostro practico vel a voluntate causatis sunt scientie morales de aliis autem entibus que de realibus intrinsecis sunt scientie sermocinales vel realis. Item quod philosophia est habitus dicta sapientie ergo eorum entium que philosophia potest capere [illegible] continet ut dialectica et contemplativa. Tertium est quod sicut in philosophia realis contemplativa sunt diverse modi diffiniendi accipiuntur diverse partes philosophie ita in realis philosophia sunt diversos modos formandi diverse partes eius quia formatur. Patet quod aliquando sunt intelligibiles ut speculativa sit realis theorica. Si non procedat quod sicut [illegible] absolute aut delectant sit practica. Si vero procedat quod practica appetitiva [illegible] sit [illegible] si quod causis [illegible] et ipsis sit [illegible] si quod [illegible] que [illegible] et non sunt sit [illegible] si quod [illegible] quod [illegible] ea que movent sit est [illegible] et sic [illegible] diversos modos formandi sunt diverse partes philosophie realis [illegible] sit.

Conclusio responsiva ad questionem [illegible] non est philosophie scientie [illegible] quod dicitur [illegible] dicte prima pars est [illegible] secunda et [illegible] practicas et [illegible]

de primo quantum ad [illegible] **Dubitatur primo** quomodo dicunt scientie sapientie et philosophia. Patet quod sic dicunt quia [illegible] scientie philosophia quod appetit [illegible] aliquid nomine [illegible] primo philosophia et talis sic dicitur sapientie philosophia quod illud scitur [illegible] sapientia quod [illegible] scitur sit [illegible] primo [illegible] dicitur [illegible] sapientia [illegible] scientia sic dicitur philosophia quod [illegible] sapientia [illegible] sapientie in [illegible] nomine dicitur philosophia a philosophia quod [illegible] et philosophia sapientie quod [illegible] sapientie [illegible] sapientes [illegible] nomine [illegible] volentes sapientes [illegible] philosophia [illegible] et sic [illegible] dicitur sapientie scientia [illegible] philosophia.

Dubitatur secundo [illegible] scientia [illegible] Patet quod [illegible] [illegible] [illegible] intelligentia et [illegible] non [illegible] ad [illegible]

Dubitatur tertio [illegible] dicit scientia monastica yconomica et politica. Patet quod sic [illegible] quod monastica tractat de [illegible] in se ipso et dicitur a monos quod est unum et ycos scientia monastica vero tractat de [illegible] ut domus et familie [illegible] dicitur ab ycos quod est scientia et [illegible] quod est domus vel familia aut [illegible] dicitur a nomine quod est [illegible] et ycos quod est scientia. Sed politica tractat de [illegible] civitates vel [illegible] et dicitur a polis quod est pluralitas et ycos scientia et [illegible] de [illegible] sapientia [illegible]

Queritur tertio utrum logica sit scientia et [illegible] primo quod non sit scientia quod logica

est de genere boni honesti cum sit
scientia speculativa quae non est de genere
boni utilis sed quod bonum utile
et honestum distinguantur
arguitur 2o quia sit ratio sit nota quod
[illegible] propter adipisci [illegible]
ab homine quod non est [illegible] arguitur
3o utile et nocivum [illegible]
[illegible] si [illegible] sit utilis [illegible]
est nota arguitur 4o si sit una
maior quam alia scientia non
possit acquiri [illegible]
[illegible] hoc non [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] apportant [illegible]
[illegible] mediante [illegible]
[illegible] ad opposita
[illegible] sunt [illegible]
et [illegible] ad [illegible]

utile

Item 1o [illegible] duplex est utile
[illegible] est ipsum [illegible]
et appetibile [illegible] et [illegible]
ad aliquod bonum [illegible]
sicut [illegible] appetitur
non propter se sed propter [illegible] et
[illegible] est ipsa [illegible] utilis [illegible]
distinguitur [illegible] honesto quod ut dicit
[illegible] bonum honestum est quod sua
vi nos trahit et dignitate
nos allicit et [illegible] non loquitur
de utili [illegible] non est utilis [illegible]
[illegible] sit propter se appetibilis aliud
est utile quod [illegible] valeat et [illegible]
ad aliquod bonum [illegible]
[illegible] habet [illegible] boni et [illegible]
et sic utile est [illegible]
[illegible] bono honesto [illegible]
[illegible] bonum [illegible]
[illegible] habet [illegible] utilitates
[illegible] et hoc non [illegible]
utilis quia propter se et propter aliud
est appetibilis **Item 2o** quod utile
[illegible] est [illegible] non
[illegible] est utile ad aliquem finem
[illegible] sit quod [illegible]
talis finis adipisci et tale

utile non est nocivum Et de tali
[illegible] aliud est
utile ad aliquem finem [illegible]
sit quod finis ille talis finis non
possit adipisci et illud utile
non [illegible] est utile [illegible]
[illegible] talis finis [illegible]
[illegible] et [illegible] est [illegible]
[illegible] finis [illegible]
[illegible] **Item 3o** [illegible] ut possit
[illegible] nocivum [illegible]
[illegible] finis et absolute
et sit nocivum distinguitur [illegible] utile
ut [illegible] est nocivum et sic
[illegible] non est nocivum aliud [illegible]
[illegible] finis et [illegible]
est [illegible] debeat
adipisci [illegible] et [illegible]
nocivum ad aliquem finem [illegible]
Item 4a [illegible]
sit recte agere et [illegible]
quod recte et infallibiliter agat
et indigeat aliquo [illegible]
et [illegible]
quod [illegible] in suis [illegible] operandi
sit recte se habere et [illegible]
[illegible] indigeat aliquo habitu [illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible] suis [illegible] talis aut
habitus est [illegible] recte
[illegible] et [illegible] et
recte [illegible]

Co-clo

Conclusio [illegible] ad [illegible]
[illegible] est utilis et nocivum [illegible]
utile et nocivum 2o [illegible]
[illegible] aliud [illegible]
[illegible] est [illegible] ad [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible] finis [illegible] sit
[illegible]
2o [illegible] sit [illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et sic habet ad [illegible]

[illegible] ad [illegible]
talis [illegible] ad [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible]
[illegible] alind [illegible]
[illegible] in logica [illegible]
[illegible] alicuius
[illegible] habitu [illegible]
[illegible] logica [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] logica [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible] ad [illegible] modo
[illegible] logica
et [illegible]
[illegible] ad
[illegible] et [illegible]
logice [illegible] **Ad rones**
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] logica
et [illegible]
[illegible] logice [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]

Quarto querit [illegible]
[illegible] logice
[illegible] quia [illegible]
[illegible] logice [illegible]
et [illegible] logice [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] habet [illegible]
logica [illegible]
[illegible]
[illegible] in illa [illegible] et ad [illegible]
[illegible]
[illegible] in logica [illegible]
[illegible]

[illegible] logica [illegible] a [illegible]
[illegible] subiectum [illegible]
[illegible] alicuius [illegible]
[illegible] et [illegible] in illa [illegible] logica
[illegible] quid sit [illegible]
[illegible] logice
[illegible] subiectum [illegible]
[illegible] subiectum et [illegible] ad [illegible]
[illegible] logice in hac [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] dubia [illegible] ad [illegible]

Breviter [illegible]
[illegible]
[illegible] subiectum et [illegible] sit
subiectum [illegible] alicuius [illegible]
[illegible] sit

Prima conclusio [illegible]
non [illegible] subiectum logice [illegible] logica
[illegible] ad [illegible] et ad
alicuius [illegible]
[illegible] non
[illegible] ad
[illegible] ad [illegible]
[illegible] alicuius [illegible]
[illegible] subiectum logice et non [illegible]
[illegible] subiectum alicuius [illegible]
[illegible] et non [illegible] in tali [illegible]
[illegible]

2a conclusio
[illegible] subiectum
logice [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] talis [illegible]
[illegible] non [illegible] subiectum
logice

3a conclusio [illegible]
non [illegible] subiectum logice [illegible]
logice [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] ab [illegible]
[illegible] in [illegible]
non [illegible]
[illegible] et sic [illegible]
logice [illegible]
[illegible] alicuius in [illegible]

208 [Y]

[illegible] pt assignand subiectum in [illegible]
sed generalissimum e logica sz quod
hoc est genus [illegible] omnia speciata
in tali sed Et subiectum specialia
et predicta et est illud [illegible] communio
pt quod in tali sed et hec
appellatur subiectum attributionis [illegible] subiectum
vocatur principalissimum seu specialissimum
et est illud quod est [illegible]
[illegible] attributionis principalis [illegible]
Et [illegible] eius [illegible] pt dici subiectum
logice [illegible] subiectum speciale [illegible]
attributionis et [illegible] specialissimum
Quarta questio [illegible]
e subiectum logice [illegible] quia intentio
logice [illegible] [illegible] [illegible] sub
formali [illegible] [illegible] [illegible] subiectum
in logica Ultima conclusio
[illegible] e subiectum logice [illegible] logica
e sed [illegible] [illegible] devenire de noticia
[illegible] ad notitia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] est
subiectum vel [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] noticia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
ad [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ad 2m Dubitatur primo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel
intellectum [illegible] vel [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] delectare vel [illegible]
ad [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] Du
2o [illegible] illud [illegible] [illegible]
sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illud [illegible]
[illegible] [illegible] intellectus accepta [illegible]

[illegible] e noti [illegible] rei [illegible] in
intellectu [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] e notia vel notia rei in
intellectu [illegible] [illegible] [illegible]
rei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et e [illegible] illius [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] intellectus
[illegible] [illegible] [illegible] noti illius
[illegible] Ultimo dicitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible]
[illegible] noticia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] nota Ad rationes.
Ad primam dicitur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pt dici [illegible] quod [illegible] [illegible]
e et [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible]
sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] applicationem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] e [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a
[illegible] [illegible] attributionis [illegible] [illegible]
a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] ad [illegible] quod e [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] logica [illegible]
de [illegible] Ad [illegible] [illegible] in omni
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] pt quod et [illegible]
quod rei Ad [illegible] [illegible] [illegible]
in quod [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] e [illegible] logice [illegible] [illegible]
in [illegible] accepta [illegible] est
[illegible] quod [illegible] sed [illegible]
Queritur quinto vtrum logica
sit sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] e [illegible] [illegible] logica e [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] et
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
e [illegible] Ar 2o [illegible] [illegible]

[illegible] q̄ que hūt [illegible] opaci̅ [illegible] a [illegible] et [illegible] d'ētt [illegible] pal̃ua
[illegible] a nob̄ [illegible] intellc̄t[illegible] opacõe et [illegible] pr̄ dicta [illegible] intelc̄tu [illegible] pr̄t[illegible]
[illegible] entia causant [illegible] intellc̄t[illegible] spātia ut vitia et virtutes [illegible] vero [illegible] ab opacõe [illegible]
ut entia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sunt ut [illegible] [illegible] q̄ nota [illegible] entia hic [illegible]

que ē de opalibꝫ a nobis ē pr̄atica
[illegible] ē [illegible] n̄ [illegible] [illegible] ad
et [illegible] [illegible] que opa a nob
[illegible] ē pr̄atica Ar̄z 3° finis [illegible]
[illegible] ē opacõ et finis specula
[illegible] finis [illegible] ē [illegible]
[illegible] cū [illegible] [illegible] [illegible] ē
pr̄atica ad [illegible] ar̄z que illa [illegible]
ē [illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] finis est [illegible]
[illegible] ē [illegible] que [illegible]
de [illegible] [illegible] ē [illegible]
[illegible] specula [illegible] et finis
[illegible] ē [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ē [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
2° [illegible] dubii [illegible] ad
[illegible] **Secundum** p° [illegible] intellc̄t[illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] dici cū specula et pr̄atica
[illegible] specula [illegible] [illegible]
[illegible] est specula veritate [illegible]
[illegible] intelli̇ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] veritate [illegible] intellc̄t[illegible]
pr̄atica [illegible] [illegible] [illegible]
ē [illegible] veritate [illegible] absolute
[illegible] ad op[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et pr̄atica [illegible]
[illegible] que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intellc̄t[illegible] [illegible]
2° [illegible] [illegible] [illegible]
intellc̄t[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pr̄atica [illegible]
opale [illegible] finis
[illegible] finis [illegible] absolute
pr̄atica [illegible] ad [illegible]
[illegible] pr̄atica [illegible]
[illegible] ad op[illegible] [illegible] **Item**
2° [illegible] intellc̄t[illegible]
[illegible] et pr̄atica [illegible]
[illegible] aliud [illegible] pr̄atica
intellc̄t[illegible] [illegible] pr̄atica [illegible]
pr̄atica **Item** 3° [illegible]
[illegible] [illegible] finis
[illegible] [illegible] [illegible]

et [illegible] opale a nobis et [illegible]
[illegible] ē finis [illegible] [illegible]
[illegible] 2° [illegible] finis [illegible]
ē [illegible] pr̄atice ē op[illegible] 3° [illegible]
[illegible] vt [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ad op[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
opali a nob [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] **Item** 4to [illegible] pr̄atica [illegible]
[illegible] a [illegible] subtili ē opacõe
aliud [illegible] intellc̄t[illegible] [illegible]
[illegible] intellc̄tõne [illegible]
[illegible] [illegible] pt̄ Et ad [illegible]
[illegible] pr̄atica
ē [illegible] opa [illegible]
[illegible] et [illegible] et
[illegible] pr̄atica ē a voluntate
[illegible] specula [illegible] ē opacõ
intellc̄t[illegible] ad [illegible] aliud [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] opaco [illegible]
ad [illegible] [illegible]
veritate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] **Conclo**
[illegible] [illegible] finis
[illegible] pr̄atica [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] finis [illegible] totalis
[illegible] [illegible] ē
[illegible] [illegible]
ē [illegible] opacõe [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] que ad [illegible]
[illegible] pr̄atica et [illegible]
[illegible] ad [illegible] **Dubita**
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et pr̄atica
[illegible] [illegible] [illegible]

pr̄xis

alia ratio

ratio pt̄

[illegible]

specula

[illegible]

pr̄atica

[illegible]

quidem completi et perfecta cognitionis [illegible]
subiecti tamen finis philosophie et intentio
huius scientie [illegible] in scientia practica quidem
[illegible] vel opus subiecto tamen
finis principalis [illegible] subiectum scientie
speculative se habet ad scientiam [illegible] est
subiectum ut causa et ut effectus
[illegible] subiectum scientie practice [illegible] non
[illegible] ut effectus **Dubitatur**
2o quomodo differt intellectus speculativus
et practicus [illegible] quatuor modis
primo intellectus speculativus habet finem
suum [illegible] practicus
[illegible] 2o differt quia speculativus
accipit solum intelligendo ut [illegible]
et practicus [illegible] practicus vero
ut [illegible] et [illegible]
ut exempla operis 3o differt quia
intellectus practicus in [illegible]
solum intellectualibus [illegible]
[illegible] et [illegible] solum
intellectu [illegible]
[illegible] in talibus [illegible]
non [illegible] quia solum intelle[c]ti
[illegible] non [illegible] solum
[illegible] [illegible] dicit
quia practicus per suam operationem
est causa eorum que sibi subiciuntur
speculativus vero non [illegible]
[illegible] est causa sui operis [illegible]
[illegible] **Ad rationes**

[illegible] nobilis [illegible] 2a [illegible] logica non [illegible]
[illegible] operi[s]
a nobilis [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
de ipso [illegible]
et causas [illegible] ad
[illegible] non [illegible] non [illegible]
a [illegible] practica [illegible]
[illegible] quod sit [illegible] practica
et [illegible] et [illegible]
2a [illegible] intellectus [illegible]
Ad [illegible] in [illegible]
non est finis logice [illegible]

finis [illegible] completa [illegible]
[illegible] non sunt [illegible] solum
[illegible] vel practica a fine [illegible] vel
[illegible]

Cuiritur sexto v.

[illegible] de vate [illegible] et [illegible]
[illegible] ad logicam [illegible]
quia talis [illegible] ad [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible] solum [illegible] non
[illegible] ad logicam [illegible]
[illegible] habet [illegible]
2o [illegible] si logica [illegible] vate [illegible]
est [illegible] est [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] de vate
Ad oppositum [illegible] quia logica est
[illegible] a [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] vel [illegible] ad logicam
[illegible] de vate [illegible]
ad [illegible] In [illegible]
[illegible] ad [illegible] 2a [illegible]
[illegible] dubia [illegible] ad primum

Dicitur primo [illegible]
[illegible] et [illegible] et logica
est [illegible]
[illegible]
[illegible] logice [illegible] quidem [illegible]
[illegible] et [illegible] ad
[illegible] alia que [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] non
[illegible] aut si [illegible]
[illegible] ad nos [illegible]
[illegible] 2a [illegible]
[illegible]
et [illegible] alia aut [illegible] logice
[illegible] nobis [illegible] **Dicitur**
2o [illegible]
[illegible] ad
quod [illegible] sit [illegible]
[illegible] et [illegible] sit [illegible]
2a [illegible] sit illud quod [illegible]
[illegible]
sit [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] logici [illegible]

1o
2o
3o
4o
ad [illegible]
ad 5
[illegible]
1o

3°
4°
5°

[illegible] 3° ratio [illegible] illud quod [illegible] ... paulo [illegible] et sic [illegible] pars dicitur [illegible] fundamentum quia [illegible] pars [illegible] est [illegible] intellectum [illegible] sicut homo est ad et alius [illegible] secundum [illegible] ratio [illegible] opposito [illegible] alterum est [illegible] quia [illegible] ... cuius [illegible] dat intelligere [illegible] et non quod omnis ... modo [illegible] rationis [illegible] aliud a proprio et [illegible] ... quia [illegible] solum [illegible] dici non [illegible]

Item 3° [illegible] ad intellectum [illegible] quantum [illegible] sufficit ad propositum primo in [illegible] complexa vel incomplexa 2° incomplexa [illegible] in [illegible] et [illegible] sub [illegible] primo [illegible] proprie [illegible] non [illegible] nullus [illegible] intellectus [illegible] adveniat ad [illegible] ... [illegible] appellativum et singulare [illegible] ratio [illegible] et [illegible] analoga [illegible] et [illegible] unde [illegible] quia [illegible] et [illegible] ... et [illegible] ... et [illegible]

Item 4° [illegible] ad [illegible] intellectus [illegible] nullus [illegible] intellectus [illegible] complexa [illegible] complexa et [illegible] ... ad intellectum [illegible] intellectus [illegible] intellectus [illegible] intellectus ad [illegible] quod [illegible]

in alia vel ab alia [illegible] modis primo **Con°** [illegible] ad quaestionem [illegible] complexe et incomplexe patet ad [illegible] opposita et [illegible] primo [illegible] ad 2 **Dubium** [illegible] primo [illegible] modis [illegible] dici quia [illegible] quod [illegible] modis primo actu [illegible] cuius [illegible] actu [illegible] supponit [illegible] aliquo [illegible] primo quod [illegible] non est actu [illegible] supposito [illegible] 3° [illegible] opposito [illegible] actu [illegible] in pluribus [illegible] aliquando [illegible] imaginatio [illegible] imaginatio [illegible] in pluribus vel [illegible] plures [illegible] modos [illegible]

Dubium 2° [illegible] analogia [illegible] quod [illegible] analogum [illegible] in [illegible] ad [illegible] sicut [illegible] dici [illegible] in [illegible] ad [illegible] analogia in [illegible] ad [illegible] et medicina primo et [illegible] medicus quia [illegible] 2a est analogia quae fit in [illegible] ad unum [illegible] ut sanum dicitur de urina [illegible] quia [illegible] ad [illegible] ad sanitatem [illegible] et [illegible] analogum [illegible] analogia [illegible] et [illegible] ab [illegible] analogice [illegible] ad [illegible] analogice [illegible] primo et [illegible] et [illegible] **Ad rationes** [illegible] quod [illegible] vel [illegible] ad [illegible] ad [illegible] ad [illegible] [illegible]

Queritur septimo v-

trum incomplexum ... possit notificari per diffinitionem vel diffinitiones et omne complexum per argumentationem ... [illegible]

Sciendum primo [illegible]

Sciendum 2o [illegible]

[illegible]

Sciendum 3o [illegible]

[illegible]

Item secundo [illegible]

[illegible]

Conclusio responsiva

[illegible]

Ad rationes

[illegible]

Octavo queritur [illegible]

[illegible]

Responsio

[illegible]

Sciendum primo

[illegible]

Sciendum 2o

[illegible]

[illegible]

[7]

[illegible]

Prima questio

[illegible]

Secunda conclusio

[illegible]

ad 2m **Dubitatur primo** ad quod et ad que [illegible]

[illegible]

Dubitatur 2o

[illegible]

comparatur in quali. Et adhuc id quod
comparatur de pluribus dicitur univoce. Est et
ea que insunt accidentaliter patet quia
fluit a principiis speciei quam quod fluit
a principiis individui. Et est ad-
vertendum quod ubi non est differentia differre
que equaliter conveniat quibus pluribus

Dubitatur 3o Cum de pluribus
in isto libro dicitur quod est ubi quod plu-
ra sint eo similiter attributa idem
ad hanc speciem et comparabilia cum
ipse propria ut [illegible] hominis [illegible]
impedit unitatem hominis [illegible] speciei
quia ad unitatem speciei sufficit unitas
analogie **Dubitatur 8o** que-
ritur sufficientia [illegible] comparabilium [illegible]
[illegible] omne comparabile est comparabile
vel actualiter [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel potentialiter [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sufficit
ad [illegible] actualiter vel potentialiter
si [illegible] [illegible] [illegible]
si [illegible] accidentaliter [illegible] [illegible]
vel fluit a principiis speciei [illegible]
vel individui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] talis [illegible] comparabile
aut comparatur in quanto vel in quali
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

Queritur nono utrum [illegible]
[illegible] difficiles a quibus [illegible]
volunt se abstinere [illegible] difficul-
tate sint in logica [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] principia et
propria [illegible] et [illegible] subsistunt [illegible]
[illegible] et [illegible] intellectus aut [illegible]
[illegible] in solis [illegible] et [illegible]
intellectibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
sint in sensibilibus singularibus aut [illegible]
singularia et [illegible] intellectus
esse subsistentia **Arguitur primo** [illegible]
[illegible] logice [illegible] possunt [illegible]
non logice [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] questio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logice [illegible]
[illegible] **2o Arguitur** [illegible] [illegible]

de non [illegible] ad completam notitiam comparabilium
debet in hoc libro determinari [illegible]
comparabilia sunt [illegible] [illegible] de [illegible]
et qualitate [illegible] ergo in hoc libro
debet posse determinari **Propositum**
est propositum in textu. In hoc libro
primo [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] **Textum primo**
[illegible] licet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] voluit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
quod non possunt [illegible] subtilis et difficil-
[illegible] de [illegible] [illegible] 2a causa est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
possunt [illegible] [illegible] [illegible]
auditores [illegible] libri ad [illegible] de [illegible]
alterius et [illegible] [illegible] et
[illegible] ut auditores [illegible] aliqua
[illegible] de [illegible] [illegible] 3a causa est
[illegible] [illegible] [illegible] illas [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia ad [illegible] et non
ad logicam [illegible] [illegible] considerato
Et [illegible] [illegible] bonitate [illegible]
Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] librum
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
illas [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
ita [illegible] [illegible] **Textum 2o** [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] ad [illegible]
singularia **Textum 3o** [illegible] [illegible]
4 [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] natura [illegible] [illegible] intellectus
Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] esse subsistentia [illegible]
intellectus et [illegible] singularia
habere completam [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] habere [illegible] in [illegible]
natura [illegible] [illegible] intellectus [illegible]
habere [illegible] [illegible] singularia [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

alia [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible]

Questio — quid est / quia est / an est — [illegible] / essentia / inherentia — [illegible]

vnde [illegible] intelligi [illegible]
[illegible] voluntas [illegible]
[illegible] ab intellectu [illegible]
[illegible] vnde in [illegible]
[illegible] ad [illegible] **Circa**
primo [illegible] questiones
[illegible] in [illegible] modis et [illegible] intellectus
a [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur quod [illegible] dicitur [illegible] ad [illegible]
[illegible] vnde
[illegible] intellectum et [illegible]
[illegible] et [illegible] modi intellectus [illegible] non
[illegible] et [illegible] et
[illegible] intellectum [illegible]
a [illegible] intelligere [illegible] et non a [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]

Conclusio responsalis [illegible]
[illegible] non [illegible] analogice [illegible]
[illegible] per [illegible] facultate
[illegible] quod ad [illegible] analogice
[illegible] et [illegible]
[illegible] et causis et [illegible]
[illegible] quod [illegible]
quod [illegible] in [illegible] modis
et [illegible] intellectus et quod [illegible]
[illegible] intellectus in [illegible]
[illegible] et quod non [illegible] ad
[illegible] per [illegible]
[illegible] non [illegible] per [illegible]
[illegible] aliquid [illegible]
qui [illegible] et
[illegible] ad [illegible] **Dubitatur**
primo [illegible]
[illegible] et [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] in quod [illegible]
[illegible] quod alia [illegible]
[illegible] in quali [illegible]
[illegible] in quali non [illegible]
[illegible] causa [illegible] quia alia
[illegible]
[illegible]
et **Dubitatur 2o** [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]

[illegible] quod [illegible] et [illegible]
a [illegible] in [illegible] sub
alio [illegible] in illo et [illegible] sub
[illegible] in illo et non in alio
et [illegible] et
[illegible] ad a forma
a qua [illegible]
[illegible] alio [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in alio
et [illegible] in toto
[illegible] **Dubitatur 3o** [illegible]
[illegible] facultas [illegible]
[illegible] et facultas [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et
facultates [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] facultas [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] difficultas [illegible]
[illegible] et [illegible] a
[illegible] difficultas [illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible]
et [illegible] **Ad rationes**
ad [illegible] dicitur quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
ad [illegible] non [illegible]
[illegible] et causis [illegible]
[illegible] ad [illegible] a
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible] alia [illegible] quod illa
[illegible] ad [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] eo
[illegible]

Questio decimo vtrum
et [illegible] et [illegible]
[illegible] intellectus [illegible]

in causando
in cognoscendo
in producendo [illegible]
in distinguendo
in mutando

[illegible]

[illegible]

in plus modis [illegible] intellectus [illegible]

Arguitur primo [illegible] intellectus et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] quia [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] intellectus **2o arguitur** [illegible] quod [illegible] [illegible] **3o sic** [illegible] quod [illegible] in alio [illegible] in eo ad modum [illegible] [illegible] intellectus [illegible]

Quarto sic [illegible] intellectus [illegible] **Quinto** [illegible] et [illegible] intellectus [illegible] quia [illegible] et [illegible] **Sexto sic** [illegible] intellectus [illegible] et [illegible]

Ad oppositum arguitur [illegible]

Et primo sic [illegible] et [illegible] ab eo quod [illegible] intellectus [illegible] intellectus [illegible] Et [illegible] quia [illegible] et [illegible] intellectus [illegible] **2o sic** [illegible] **3o sic** [illegible] **Quarto** [illegible] intelligentie [illegible] **Quinto sic** [illegible] et [illegible]

[illegible]

natura que [illegible] accepta [illegible] intellectus [illegible] in [illegible] natura [illegible] singularis [illegible] habet [illegible]

Prima conclusio [illegible] accepta [illegible] intellectus [illegible]

2a conclusio [illegible] natura [illegible] intellectus [illegible] singularibus [illegible] intellectus [illegible]

3a conclusio [illegible] natura [illegible] intellectus [illegible] singularibus [illegible] intellectus [illegible] singularibus [illegible]

Ad rationes

Prima [illegible] natura [illegible] singularis [illegible]

[illegible] [illegible] bene [illegible]

Ad 2am dicitur [illegible] natura [illegible] intellectus [illegible]

Ad 3am [illegible]

Ad quartam [illegible] singularis est [illegible]

Ad quintam [illegible] natura [illegible] intellectus [illegible] singularis [illegible]

Ad sextam dicitur [illegible]

Queritur / Videtur

[illegible] natura [illegible] singularia [illegible] natura [illegible]

[illegible]

nisi quod consimile et quia ergo [illegible] vel [illegible] est quantitas et corporalis. Ad
oppositum arguitur quia si [illegible] sit corporalis aut hoc est per se aut per aliud [illegible]
[illegible] quia [illegible] sint corporalia [illegible] sit corporalia [illegible]
[illegible] aut illa [illegible] sit corporalia aut [illegible] ad [illegible]
[illegible] corporalis [illegible] corporalis [illegible]
[illegible] sint corporalia.

2o sic. Si [illegible] sint corporalia et [illegible] aut [illegible] et [illegible]

[illegible]

Contra primo

[illegible]

singulare sint [illegible] corporalia et quanta [illegible] possint [illegible] talia quia [illegible] corporalia et quanta [illegible] hoc [illegible] substantiale [illegible]

[illegible]

Contra 2o

[illegible]

Contra 3o arguitur

[illegible]

Conclusio

[illegible]

Ad rationes

[illegible]

[illegible marginal and top annotations]

[illegible]

Duodecimo queritur [illegible]

[illegible]

Ad oppositum arguitur [illegible]

[illegible]

Item primo [illegible]

[illegible]

Ad rationes [illegible]

[illegible]

Ad primam [illegible]

[illegible bottom-margin annotations]

[illegible] et quantitatem [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] Ad [illegible] intelligi [illegible] intellectus [illegible] singularibus [illegible] Ad quintum dicitur [illegible] et sic [illegible] singularia [illegible]

Queritur tredecimo utrum [illegible] in intellectu quam in singulari. Arguitur primo [illegible] in libro [illegible] quia [illegible] in quiete [illegible] et in singulari [illegible] Ad oppositum arguitur [illegible] in illo [illegible] singularia [illegible] Ad [illegible] Dicitur primo [illegible] habet [illegible] in singulari [illegible] intellectu et in [illegible] albertus [illegible] in quo [illegible] habet [illegible] 3o [illegible] realiter acceptam [illegible] in intellectu [illegible] Ad [illegible] distinguunt [illegible]

[illegible] et [illegible] 2a [illegible] per [illegible] et [illegible]

Prima conclusio est quod [illegible] habet [illegible] in singulari quam in intellectu [illegible] singularibus [illegible]

2a conclusio [illegible] in intellectu [illegible] in singulari [illegible] et alienis [illegible] singulari [illegible] et [illegible] in intellectu [illegible] Ad 2m [illegible] albertus [illegible] in intellectu in singulari et [illegible] materiale et [illegible] in intellectu [illegible] Ad 3m [illegible] albertus [illegible] possit [illegible] et [illegible] et in [illegible] in [illegible] et [illegible] in [illegible] intelligere [illegible] et [illegible] in intellectu et singulari [illegible] Ad [illegible] in intellectu et in singulari [illegible] Ad [illegible]

per accidentia [illegible] albedinis [illegible]
[illegible] intelligit [illegible] [illegible] talis
[illegible] et [illegible] intelligit
[illegible] hoc [illegible]
[illegible] singularis [illegible]
[illegible] ista [illegible] et similiter [illegible]
ad 2am et 3am [illegible]
et [illegible] dicit [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] intellectus [illegible]
[illegible] ad [illegible]
talis [illegible]
et [illegible] intellectus [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
[illegible]
[illegible] albedinis [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible] albedinis [illegible]
ad 2am [illegible]
[illegible] singularis et intellectus [illegible] intelligit
[illegible] et [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
[illegible]
[illegible] singularis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

Utrum [illegible]

[illegible] actus et [illegible]
sunt singularia et [illegible]
[illegible] singularis [illegible]
[illegible] singularis [illegible]
[illegible] intelligentia [illegible]
[illegible] intelligentia
[illegible] singularis [illegible]

[illegible] et [illegible]
[illegible]

Motu [illegible]
[illegible] intellectus et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ab aliquo
[illegible] et [illegible]
[illegible] In
[illegible] ad [illegible]

Unum [illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible] alio [illegible]
[illegible]
alio [illegible]
et [illegible] et
alio [illegible] singularis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] singularis [illegible] similiter
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] alio [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Forma
[illegible] singularis [illegible]
[illegible] singularis
[illegible] singularis [illegible]
et [illegible] ad [illegible]

[illegible] actu [illegible]

[illegible] actu [illegible]
[illegible] actu [illegible]
[illegible] ad esse [illegible]
[illegible] actu ad esse [illegible]

Dubitatur primo utrum videlicet intelligendum sit forma generis natura distincta ab natura singularitatis ad quod videtur quod natura potest dici capi duobus modis uno modo in ratione compositi et illo modo potest habere naturam distinctam ab natura sua singularitatis quia potest componi aliquibus componentibus. Alio modo potest capi natura non pro ut est in composito sed ut est acceptio [illegible]. Et isto modo non potest habere naturam distinctam ab natura sua singularitatis quia non potest esse [illegible] substantia.

Dubitatur 2o utrum natura potest dici forma partis quod forma potest capi duobus modis uno modo forma partis quod dependet a forma ita quod forma dicitur ab informando. Et hoc modo potest natura non dici forma quia non intrat compositum [illegible] natura. Alio modo dicitur forma ad quod i. ad quam [illegible] dependet forma et hoc modo natura potest dici forma [illegible] est natura. Et sic forma [illegible] ab informando. Et isto modo forma [illegible] accipitur [illegible] natura [illegible] Et sic hoc modo forma [illegible] [illegible] natura [illegible] vel complexionis [illegible] ad [illegible] forme [illegible] valent [illegible] Et [illegible] singularitatis et subsistentie in rerum natura et dicit [illegible] vel [illegible] singularitatibus [illegible] ad [illegible] [illegible] ad hoc.

Dubitatur 3o Utrum differt essentia et ypostasis quod sic quia dicitur essentia [illegible] et ita [illegible] habet [illegible] et ita non essentia [illegible] ab [illegible] fundamentale [illegible] Et quia [illegible] [illegible] [illegible] habet [illegible] ypostasis dicitur [illegible] substantia [illegible] subsistentie et [illegible] [illegible] supposita. Et dicitur ab ypostasis quod [illegible] sub et sto. stas quia stat sub natura quod et sub accidentibus. Et ita prima substantia per ypostasis vocatur et secunda substantia dicitur essentia vel quidditas [illegible] substantia [illegible] quod sit videlicet [illegible] [illegible] forma ut [illegible] ut forma totius [illegible] [illegible] et forme [illegible] quod [illegible] forma totius resultans [illegible] [illegible] agentis videlicet et [illegible] [illegible]

Dubitatur [illegible] [illegible] est [illegible] a [illegible] intelligere [illegible] quod [illegible] intelligere [illegible] et hoc facit [illegible] intelligentia [illegible] intelligentia intelligat [illegible] Aliud [illegible] [illegible] et [illegible] et hoc non intelligendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] singularitatis et [illegible] singularitatis [illegible] et videlicet [illegible] [illegible] [illegible]

Queritur de textu quinto utrum videlicet sit materia forma vel [illegible] arguitur primo quod sit materia quia dicit [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] videlicet [illegible] est [illegible] est materia. Et [illegible] [illegible] [illegible] materia [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videlicet [illegible] est materia 2o [illegible] quod videlicet non sit forma [illegible] videlicet [illegible] [illegible] videlicet [illegible] forma [illegible] forma totius [illegible] [illegible] est forma [illegible] [illegible] quod [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma [illegible] forma totius et [illegible] est forma 3o [illegible] quod videlicet sit [illegible] quia [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] videlicet est [illegible] [illegible] sit videlicet.

In oppositum arguitur primo [illegible] videlicet non sit materia quia videlicet dicit illi in quo [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] materia 2o [illegible]

Ro

[illegible] est

est

forma partis memoratur ut [illegible] quod [illegible] receptum [illegible] non receptum
forma informans ut anima humana [illegible] informat materiam
forma [illegible] partis [illegible] quod debet esse simplex et [illegible] [illegible] ut [illegible] forma et materia resultat unum [illegible] et essentia
[illegible] [illegible] forma simplex et advenit enti [illegible] completo [illegible] forma simplex [illegible] ut tota
forma partis
forma totius

Et quia videtur non sit forma partis vel [illegible] dicitur de eo totum quod videtur contra [illegible] forma partis magis forma totius [illegible]. Et videtur sit forma quod est quod praedicatur de aliquo praedicatione [illegible] [illegible] videtur [illegible] contra [illegible] [illegible] et quod similiter unum [illegible] cum eius [illegible] forma cum [illegible] [illegible] multis [illegible] per [illegible] ita quod non est tota in singulis [illegible] videtur [illegible] unum [illegible] multis [illegible] cum eius [illegible] videtur forma partis videtur [illegible] et [illegible] forma partis [illegible] quod videtur non [illegible] [illegible] et [illegible] videtur [illegible] et [illegible] videtur non [illegible]

Dicendum primo [illegible] forma [illegible] forma partis quae est actus et perfectio compositi [illegible] ut [illegible] alia est forma totius quae non est actus [illegible] est actus totius compositi [illegible] et forma partis. Et haec forma totius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] quod [illegible] forma totius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humanitas sit forma totius [illegible] forma [illegible] non praedicatur de eo cuius est forma. Et sic [illegible] forma totius [illegible] ut [illegible] [illegible] homo sit forma totius ut [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] de eo cuius est forma quae est quod praedicatur de aliquo praedicatione [illegible] [illegible] cum eo de quo praedicatur et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prima conclusio [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Secunda conclusio [illegible] non [illegible] forma partis ut forma totius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] non. Secunda [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Prima conclusio [illegible] forma [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] forma partis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] quia videtur esse [illegible]

Et [illegible] [illegible] [illegible] forma partis [illegible] forma totius [illegible] forma [illegible] [illegible] et [illegible] forma totius [illegible] et [illegible] [illegible] ad [illegible]. **Dubitatur primo** utrum forma partis et forma totius sint una et eadem forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et forma distinguuntur [illegible] quia [illegible] forma totius [illegible] [illegible] forma partis [illegible]. Et sic forma totius se habet ad formam partis ut totum ad partem quia includit eam et aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a materia forma partis et forma totius non distinguuntur [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et forma [illegible] [illegible] quod forma includit [illegible] totius ut humanitas [illegible] non includit [illegible] [illegible] forma totius. Et haec [illegible] [illegible] Albertus [illegible] quod [illegible] Albertus intelligit quod forma totius non distinguitur realiter a forma partis [illegible] totius ut humanitas ab anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est actus [illegible] [illegible] forma partis et [illegible] haec non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinguitur realiter ab [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] non est actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totius compositi. Et [illegible] haec [illegible] forma totius et [illegible] [illegible] humanitas. Aliquando [illegible] Albertus [illegible] quod Albertus intelligit aliter [illegible] [illegible] forma partis [illegible] [illegible] resultat [illegible] forma [illegible] [illegible] ab [illegible] forma partis et materia et a [illegible] [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et complet et [illegible]. Et talis vocatur forma totius ut humanitas [illegible] resultat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] forma [illegible] [illegible] a [illegible] et ab [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] includens [illegible] [illegible] [illegible]

Pro abstractione:
a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] a [illegible]
a subiecto [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] albedinis [illegible] [illegible] albedinis [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] a [illegible]
a [illegible] et a [illegible] ut albeitas [illegible] albeitas ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] abstractio a [illegible] [illegible]
albedinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] albedinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] albedinis [illegible] [illegible] non albeitas

[Margin:] forma
[Margin:] forma partis / forma totius
[Margin:] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] totius forma [illegible] [illegible] [illegible] forma totius [illegible]

Circa initium Porphirii queritur primo utrum logica vel alia scientia specialis ab aliis scientiis sit distincta. Pro cuius questionis declaratione tria sunt videnda. Primo an logica sit scientia vel modus sciendi. 2o utrum logica sit realis scientia. 2o et quo [?] de distinctione actuum rationis sumenda est distinctio logice. 3o an logica sit una vel plures scientie.

Primo sciendum quod dyaletica vel logica quidem est proprie non est de actibus rationis sed de conceptibus et intentionibus per tales actus formatis, nec tamen dyaletica proprie sit scientia realis, proprie erit de illis ad comparationem ratio ut ratio est. Ratio autem ut non comparatur ratio est actus vel operatio eius que tendit in actum non invenit ei ut ratio est sed ut pars est. Ratio est enim hoc [?] tendere in actum sit quedam omnis potentie sicut ratio ut est comparatur ad [?] ratio est conceptiones per actus formatos conformes cum licet tendat in actum necessario mediante actu formetur aliquis conceptus vel aliqua intentio onesque hoc est proprium rationis dyaletica cum quod proprie est realis scientia non debet dici esse de actibus rationis sed de conceptibus et intentionibus formatis per tales actus. Sed per actus rationis sunt operationes naturales et reales intellectus considerare autem actus et operationes reales tantum pertinet ad physicum non ad scientiam realem. Alius est logica sed ad scientias reales pertinet unde in libro de anima ubi determinat de potentiis naturalibus anime determinandum est de operationibus illarum potentiarum propter quas huiusmodi potentie ordinantur et distinguuntur ut vel [?] de anima dicitur. Probatur etiam hoc probari distinguendo [?] per certos libros logice in particulari enim et predicabilibus non considerat actum intelligendi quo simplicia plura et incomplexa intelligimus et similiter in libro perihermeneias non considerat actus rationis quo unum cum alio componimus vel unum ab alio dividimus sed intentiones per quos tales actus formamus in libris autem nove logice non considerat actus rationis quo unum ab alio infert vel quo de uno in alio discurrimus sed id quod per huiusmodi actum formatur quod est intentio vel conceptio. Proprie ergo dyaletica actuum rationis non est considerativa. Et dicitur proprie quia logica potest dici de actibus rationis in quantum conceptus vel intentiones quibus actus rationis [communiter] subserviunt sed hoc est improprie.

Secundo sciendum [quod] licet quod scientia est habitus intellectualis ut dicitur sexto ethicorum ergo omne scibile est intelligibile et est obiectum intellectus et cognitio ergo unde propter se habet acquiri sic se habet ad intelligere unde quod singularia non sunt obiectum intellectus nisi directe proprie sunt intelligibilia quantum non est dato nisi scientia ut dicitur septimo methaphisice et ut dicit Porphirius sunt relinquenda ab arte et scientia. Sed quod intentiones et conceptus quas logica principaliter considerat non sunt per se cognoscibiles vel intelligibiles et cum est de [?] intellectum [?] et [?] per intellectus dicimus primo cognoscit et cognoscendo se alia cognoscit cum sit [?] [?] sui et aliorum per intellectus non primo cognoscit alia a se ut ea que sunt extra ipsum [?] et illa que sunt in ipso cognoscit [?] aliorum ut dicitur 3o de anima [ergo] intentiones sunt in intellectu primo et principaliter ab intellectu nostro cognosci non [?] proprie ergo de ipsis non sit scientia. Advertendum tamen quod licet de ipsis proprie non possit esse scientia de ipsis tamen proprie modus sciendi dicitur licet enim primo et per se non sint

3o de anima

intelligibiles , res tamen intelligi
biles non sunt nisi secundum ipsas et
per ipsas quia res non intelligimus nisi in
quantum apud nos habemus intentiones
et conceptus earum que sunt voces intelligendi
et cognoscendi unde propter quod cognoscitur
et intelligitur ex quibus patet responsio ad
primum patet quod logica proprie non est sciencia sed
modus sciendi unde commentator super physicam
vero physica 2a intellectu in prologo est scientia acqui
rere scientiam et modum sciendi dicit
quod per modum sciendi intelligitur logica
que est modus sciendi in omni scientia

Pro 2o vero sciendum quod logica
non non dicitur vocalis scientia quia consideret voces
quia hoc omnis scientia vocalis diceretur debet
pro non quia res nisi nisi actibus est dir
ectiva vel quia circa vocem est consideratio
unde licet grammatica et logica possint dici
scientie vocales et scientie sermocinales maius
tamen proprie logica dicitur vocalis quam sermocinalis
et grammatica maius dicitur sermocinalis
quam vocalis quia sicut grammatica est dirigens
linguam sermocinando ita logica est
dirigens intellectum ratiocinando unde
quia logica proprie est vox scientia secundum distin
ctionem actus vocis sumenda est distin
ctio logice **Est autem triplex actus vocis**
primus est simplicia apprehendere cui correspondet
conceptus simplex qui formatur a nobis per hoc
quod simplicia intelligimus et de illo conceptu
tractatur in libro quinque predicabilium et
in predicamentis amplius 2us est simplicia apprehensa
componere vel dividere et huic correspondet
conceptus quo unum cum alio componitur vel
unum ab alio dividitur qui nomine enun
ciationis formaliter fiat et de illo in libro
peryarmenias tractatur 3us est de novo
compositorum in aliud discurrere et huic
correspondet intentio que dicitur silogismus sub
argumentatio de qua in libro nove logice

tractatur qui discursus formatur secundum proposito
gismus simpliciter vel contracte ad materiam
probabilem vel sophisticam diversimode
accipitur ex hijs patet declaratio 2i

Pro 3o vero sciendum quod quia vir
multe sunt scientie quarum quelibet specialem
habet modum procedendi qui dicitur modo
procedendi cuiuslibet alterius scientie unus
tamen est modus communis omnibus scientiis per
quem manifestigationem venit ex noti
cia noti ad noticiam ignoti et hoc
sic fit per actum vocis qui vocatur argu
mentatio sive ratiocinatio que quidem
argumentatio est processus vocis de noticia
noti ad noticiam ignoti adveniendum
tamen quod quia vir iste modus deveniendi in no
ticiam noti ad noticiam ignoti per ar
gumentationem sit communis omnis scientie scientia
iste modus consideratur secundum se et ut non
immiscetur aliis sic est eius descriptio
esse scientia et per esse subiectum in scientia
speciali unde argumentatio ut generaliter dicitur
accipitur potest considerari uno modo secundum
simplicem eius rationem et isto modo est unum com
mune quod generaliter specialis et distinctum socius
ab omni alia ente cum reali quod
nam distinctum et de argumentatione
hoc considerata est scientia specialis que dicitur
logica 2o potest argumentatio considerari
in particulari prout quod particulari argu
mentatio est que utitur ad acquisitionem scientie
alicuius conclusionis et hoc non est
subiectum alicuius scientie sed instrumentum
quo non utitur ad acquirendum scientiam

Et pro maiori intellectu illius
est sciendum quod aliqua ars sive scientia
potest dici specialis cuius tamen usus est
pluribus scientiis quod declarat albertus
per exemplum de malleo qui sic consideratur
qui est instrumentum generaliter ad opus
fabrile et tamen est una specialis ars

20 [illegible]

20o

unde

albertus

20o

vero primus

tertio

2o

3o

albertus

artis fabricandi ipsum malleum et eius
usus omnibus actibus fabrilibus adhi-
betur et sic intelligendum est illud
quod de argumentatione dictum est. **Di-
cendum ulterius** quod conformiter ad predictam
distinctionem ponitur distinctio de logica
quod logica dupliciter potest considerari uno modo ut
docens est et est scientia docens quomodo
sit argumentandum et que eius species et que eius
proprietates de ipsa argumentatione et per
que eius demonstrabiliter alio modo consideratur alio modo
logica ut utens est et sic non est
scientia sed est quidam modus deveniendi de
noti per argumentationes adsignatum et
diffinit albertus logicam dicens sic
logica docens est que a fantasiis que
apparent et non sunt nos liberat et
errores damnat et falsitatem ostendit
et unum lumen omnium extra contemplationem prebet
et abstractio sic distribuitur est et differt [illegible]
verum a falso et ad veritatem perducit dialecti-
ca nisi debeat inici specialis scientia ex
consequenti tamen potest dici communis id est omnibus
principaliter logica considerat ut docens est
et intentio sub conceptus qui ab ipsis princi-
paliter in aliis scientiis considerantur et distincte
et per consequens est quedam specialis ex consequenti tamen
est communis in quantum omnibus scibilibus omnium
scientiarum est applicabile metaphysica autem nisi
et sic dicitur communis quia eam scientiam nostram [illegible] omnibus
tacet ut dicit commentator undecimo metaphysice [duodecimo metaphysice]
et sic est primum ut dicitur primo physicorum [primo posteriorum]
et primo posteriorum sit communicantia ut primo posteriorum
dicitur in communicant omnes et omnes
[illegible] in una earum scientia ita quod omnes
scientie reduci in unam scientiam scientiarum que
perfectissima haec autem est metaphysica non est ergo
perfecta [illegible] scientias nostras communes
Dicendum est quod licet logica tam ut est
sed utens quam ut est specialis scientia docens
deficiat ab hac scientia [illegible] magis deficit

ut consequitur utens est quam ut utens est et
ut applicatur ad res non est determinati generis
nec est de aliquo obiecto principali sed solum
quidam modus sciendi qui utitur aliis scientiis in
determinando de rebus sed ut specialis ut do-
cens est habet aliquod obiectum quod considerat prin-
cipaliter ut ea que se tenent ex parte rationis et
demonstrationis probat quod [illegible] probatur de ea ut debitam
passionem de sillogismo et alia ut requirit
materia et ideo communiter alia scientia deficit
tamen aliquo modo ab hac scientia quia licet sic sit aliquo modo
de obiecto principali ut de hiis que se tenent
ex parte rationis quia tamen etiam non potest esse principa-
le obiectum intellectus logica est scientia accepta
deficit ab hac scientia et magis deficit modus sci-
endi quam scientia ipsa hoc videtur quod amplius
ea docens est rationis scientia ab aliis scientiis
specialiter distincta primo patet quia logica
est de argumentatione tamquam de subiecto quod
est ens rationis distinctum ab aliis entibus rea-
libus et rationis generaliter primum et causa et perfectio
proprietatem probantur de primo et causa de argu-
mentatione et perfectibus suis demonstrabiliter
quod ad hoc scientiam requiritur sufficienter et re-
quiruntur rationes patet quia logica est de entibus
rationis et rationis in operationibus et actibus suis
est directiva ergo est realis scientia [illegible] secundo
patet quia argumentatio nisi considerata est
unum ens speciale ab omnibus aliis entibus
tam realibus quam rationis distinctum ergo
logica argumentationem considerantium est specialis
scientia specialiter ab aliis scientiis distincta tenet
consequentia per philosophum 3o de anima dicentem [3o de anima]
secantur enim scientie quemadmodum et res
de quibus sunt. Et dicitur notanter in conclusi-
one logica docens quia logica utens proprie
non est scientia nec est specialis quia non sit scientia
patet quia usus scientie non est scientia sed quod non
sit specialis patet quia usus arguendi omnibus
aliis scientiis adhibetur et [illegible]

Dubitatur primo

ad de argumentatione non possit habere scientiam nisi per argumentationem. Unde primo intelligendum est nobis modus sciendi qui nobis innatus necessario est logica. Unde dicit commentator avicenna quod modus arguendi sive sciendi qui est per argumentationem omnibus hominibus inest preter philosophos qui sunt intellectuales. Quibus enim philosophus intellectualis est in se ipso distinctione et formarum intelligibilium quia species intelligibiles dicuntur et quod intellectui aliene eius debilitas sed eius intelligentia sit fragmentum intelligentie componit unam speciem intelligibilem ad aliam et dividit unam ab alia. Ponendo autem hoc et dividendo admiratur de hiis que apprehendit et quod admiratur suspendit iudicium eius et comparat unam rem ut cognitam ad aliam ut ad incognitam et devenit per hanc comparationem ex notitia rei cognite ad notitiam rei incognite que descensio et processus argumentatio dicitur. Unde patet quod modus sciendi in quo est nobis annexus est imperfecte perficitur autem parte usu et exercitio et ideo dicit avicenna quod anima nobis nisi quedam secundum inventa scientia atque si devenerimus ad eundem finem pervenirem pervenirem et dicat victorinus quod natura facit abilem ars facilem usus vero potentem. Quod autem necessario logice accipiatur ex debilitate nostri luminis intellectualis declarat egidius super primum posteriorum logica enim ut dicit non est necessaria propter res scitas sed propter modum sciendi. Substantia enim separate que non intelligunt cum discursu logica non indigent et quia iste modus sciendi necesse fuit logicam esse. Cum autem modus cognoscendi sit imperfectus ut dicitur 3o de anima necesse propter personalitatem nostro modo intelligendi admixta materiale continentem et cetera in actibus nostris quod materialem naturalis est per pones ut dicitur nemo mortalium. **Dubitatur 2o** cum processus ab una re ad aliam ut notitia ab ignoto hec dicitur admiratio

(margin: avicenna; albertus; avicenna; egidium; ysaac; 3o de anima; nemo mortalium)

ratio quid sit admiratio. Unde dicit commentator albertus quod admiratio est abilitas intellectus suspensio cordis procedens ex stupore magni prodigii in sensu apparentis ad desiderium inveniendi causam et admirabile dicitur cuius causa est occulta in scientia que vera. **Dubitatur 3o** que intellectualitas anime nostre dicatur fragmentum intelligentie. Unde dicit philosophus quod anima nostra infima est in ordine substantiarum spiritualium et in materialibus ipsa enim in orizonte eternitatis creata dicitur seu in umbra substantiarum spiritualium et in genere corporalium et ideo in homine convenit utraque natura scilicet immaterialitas et materialitas et habita in corpore materiali immortaliter percipit unico lumine intelligentie ambit et scit in ita quod una simul intuitu non solum rem cognoscit et ea que sibi conveniunt et ea que abest. Unde homo accipit cognitionem componendo et dividendo et de uno in aliud discurrendo et ab isto modo cognoscendi per discursum homo rationalis dicitur et differt ab aliis substantiis intellectualibus. Unde homo enim est spiritus intellectus et rationalis. Substantie vero separate intellectus sunt intellectuales, non autem rationales. **Dubitatur 4to** quid sit ratio. Unde dicit ysaac ratio est actus intellectualis virtus faciens currere causam in causatum. Dicitur autem facere currere causam in causatum applicando et comparando notitiam illius quod notum est ad id quod ignotum est vocando generaliter omne id notum quod est notum, id est simpliciter notum quo ad nos per cuius cognitionem devenit ratio unius ut noti in cognitionem alterius ut ignoti. **Dubitatur 5to** quod quid efficiatur natura id per quod primo accipit notitiam ignoti in argumentatione. Unde dicit quod est nobis notum lumine naturali nostri intellectus quia prima principia per que devenimus in cognitionem aliorum quodammodo naturaliter absque ratione et discursu sunt nobis nota. **Dubitatur 6to** an ratio et intellectus sunt una potentia. Unde dicit quod sunt una potentia

realis quod ... vocat ... intellectum ... inquantum sciencia est apprehendens et ... indemonstrabilia speculans intellectus dicitur vnde et habitus principiorum ... dicitur intellectus sexto ethicorum eadem vero potentia inquantum de ... cogniti ad notitiam incogniti est discursiva

dicitur vero quod perfecta ad primum ... magis sciendi est sciencia quam magis ... notitia ... est magis quod logica est magis sciendi vt dicitur 2o methaphisice et per hoc quod logica est de ar... quantitatibus ... sciencia ergo non est sciencia 2o logica est ars ergo non est sciencia tenet consequentia ... ars et sciencia sunt diuersi habitus intellectuales vt dicitur sexto ethicorum ... per auctoritatem petri hispani dicentis dialetica est ars artium sciencia scienciarum ... consequens ... quod est collectio multorum preceptorum ... tendencium ... intensionem 2o et argumentatio de quibus est logica sunt instrumenta quibus in omni sciencia notitia ... acquiritur ... ignotum aut complexum aut incomplexum sit complexum sit sciencia ... demonstracionis ... est incomplexum sunt ... et ... de quibus est logica ergo logica non est ... sciencia 4to sciencie distinguuntur per subiecta sicut ... subiecta ... 2um ... 4to methaphisice logica ... 4to methaphisice ... incomplexum ... laborare ... vbi ... considerat logica et methaphisica et dicit argumentatur ibidem ... est dialetico et methaphisico logici de ente et ... et conueniunt in subiecto ergo sunt vna sciencia ... methaphisica est sciencia ... ergo et logica et ... logica non est ... sciencia habitus logica ... et ... accipit non ab illo ... est ... quod est sic et ... quod logica est de rebus realibus ... de ... et quantitatibus ... ergo non obstante ... logica sit in ... logica non ... sciencia dici debeat

Ad primum dicitur quod logica ... accipitur vno modo ... perfecta cognitione argumentationis ... et ab ... considerate ... argumentationis ... speciale ... speciali ... est subiectum quod ... et ... sciencia ... alio modo accipitur ... argumentationis ... argumentationem in ... quoniam vsus logica ... et ... logica est modus sciendi et non sciencia

Ad 2um dicitur quod ... capitur dupliciter vno modo ... est recta ratio rerum factibilium et est habitus intellectualis ab aliis distinctus et hoc modo logica ars dicitur alio modo generaliter ... 2um ... est collectio multorum preceptorum in vnum finem tendencium et hoc modo omnis sciencia ars dicitur ... in omni sciencia colliguntur multe conclusiones in vnum finem tendentes ... subiecti cognitionem et hoc modo ars non est habitus intellectualis ab aliis distinctus

Ad 3um dicitur quod logica de argumentatione ... accepta non sit sciencia specialis est ... sciencia de argumentatione ... et ab ... considerata ... aliis non est ...

Ad 4tum dicitur quod logica et methaphisica laborent circa idem non ... modo quod logica primo et per se versatur circa ea quod sunt ... et consequenter circa ... ens methaphisice autem primo et per se versatur circa ... vnde ... vt non sufficit ... consideratio logice nisi ... methaphisice ... consideracio sufficit primo et per se et ... non vna sciencia ... plures et diuerse sciencie ... quibus ... vt ...

Ad 5tum dicitur quod et si logica est de rebus realibus hoc ... non ... nisi inquantum intensioni subiciuntur et inquantum ... intensio ... attribuitur quod intensio est ens ... et ergo logica non est realis ...

Queritur 2o vtrum logica sit de intensionibus 2is

Ad ... primum ... questionis declaracione ... sciendum primo quod intensio non est aliud ... intellectum ... intelligendo id est ... intellecta

Primum dicitur quod est intensionem in abstracto que est id quo formatur intellectus intelligendo que dicitur intensio quia est id quo intellectus tendit in rem intellectam. Secundum dicitur quod est intensionem in concreto que est res concepta et intellecta que dicitur intensio materialis quia super intensionem est subiecta id quod ab intellectu est intenta. Et differunt intensio in concreto et intensio in abstracto. **Primo** quia intensio in abstracto causatur ab intensione in concreto quia a re intellecta. 2o quia intensio in abstracto est ens reale habens esse solum in intellectu, sed intensio in concreto est ens reale habens esse quo ad id quod est preter intellectum quamuis non habeat quod sit intensio nisi per intellectum. 3o differunt quia intensio in abstracto se [habet ad] intellectum sicut generaliter effectus suam causam, sed intensio in concreto materialis saltem precedit intellectum sicut generaliter obiectum potencie passiue precedit potenciam eius ut habetur 2o de anima. 4to differunt quia intensio in abstracto realiter refertur ad intensionem in concreto sed econtra intensio in concreto solum secundum rationem refertur ad intensionem in abstracto quia res intellecta non dependet ab ea sed econuerso. 5to differunt quia intensio in concreto que est res intellecta causat intellectionem et speciem intelligibilem sed intensio in abstracto causatur ab actu intelligendi et a specie intelligibili. Ex quibus patet quod intensio in concreto est realiter distincta ab intensione in abstracto quia magis distat extremum ab extremo quam medium ab extremo, sed intensio in abstracto ut patebit est distincta a specie intelligibili et ab actu intelligendi que sunt media inter intensionem in concreto et intensionem in abstracto. Ergo multo magis intensio in concreto erit distincta ab intensione in abstracto.

Sed dicitur abstractum est prius concreto cum sit formale principium eius. Ergo intensio in concreto non est prior intensione in abstracto et per consequens nec causa eius. Respondetur quod intensio in concreto capitur dupliciter: vno modo materialiter sed prout intelligibili absolute et illo modo ut dictum est est prior intensione in abstracto et est causa eius. Alio modo capitur formaliter sed prout ut est intellecta vel intenta, et isto modo intensio in concreto est posterior intensione in abstracto formaliter quia res non intendit nec recipit nisi intensionem et conceptum eius. Et consimili modo dici potest de qualibet abstracto respectu concreti eius. Album enim materialiter acceptum prius est albedine et causa eius, et secundum formationem abstracti a concreto formatur ab abstracto; concretum formaliter vero est posterius et effectus formalis eius, et secundum plurimum imponitur ab albedine: formatur album a concreto forme ab abstracto.

Sed dicitur intensio in abstracto non potest esse formale principium intensionis in concreto et per consequens nec intensio in concreto formaliter accepta est posterior intensione in abstracto. Antecedens patet quia formale principium est in illo cuius est formale, sed intensio in abstracto non est in intensione in concreto quia intensio in abstracto est in intellectu, intensio vero in concreto est extra intellectum. Ex hoc eciam potest argui quod intensio in concreto non potest denominari ab intensione in abstracto.

Ad primum dicitur quod intensio in abstracto est forma intensionis in concreto non inherens sed exemplaris quam non oportet inesse formato. **Ad secundum dicitur** quod non oportet omne id quod denominat aliud esse in illo quod denominat formaliter et subiectiue, sed sufficit quod sit in illo subiectiue vel effectiue. Actio enim agentis denominat id in quo non est nisi effectiue et sic possibile. Sed intensio in abstracto licet non sit in intensione in concreto formaliter et subiectiue est tamen in ipsa causaliter et sicut effectiue, subiectiue vero et formaliter est in intellectu.

Sed dicitur licet non omne id quod denominat aliud sit in illo quod denominat subiectiue, necesse tamen videtur quod omne id quod est in alio formaliter natum sit denominare ipsum. Sed intensio in abstracto ut videtur non denominat intellectum; ergo videtur quod formaliter non sit in intellectu. Ibi dicitur quod denominat non tamen

prima

2a

3o

4to

5ta

intencio in concreto capitur dupliciter vno

rem intellectam, secundo est intellectus rem quidem
intellectam denominat intentum intellectum vero
denominat in rem tendentem. **Sciendum 2o**
quod dictio intensionis in intensionem in con-
creto et in abstracto est dictio analogi in sua
analogata dicitur enim tripliciter nam intensio
primo et principaliter dicitur de ratione formali ab in- [primo]
tellectu rem intelligente 2o vero dicitur de [2o]
re ut est actu intellecta 3o autem et minus [3o]
principaliter dicitur de re ut est potentia intellecta.
Sed dicitur cum res ut est potentia in-
tellecta est prior seipsa actu intellecta quia
in intelligendo potentia precedit actum ut dicitur nono [nono metaphysice]
metaphysice et res actu intellecta est causa rationis
rei intellecte ergo lumine intensionis primo dicitur
de re potentia intellecta et ultimo de ratione
rei intellecte consequentia patet quia ut dicitur quinto
metaphysice supra 2um metaphysice quidquid quoquomodo convenit cause [supra 2um metaphysice]
et causato per prius convenit cause quam causato. Respondetur
quod aliquid quod est primum secundum rem et esse in
illa quod prius est aliquid non et aliquid est quod primo [prima]
cadit sub consideratione nostra primum tamen secundum rem
et esse est quod est primum secundum naturam primo
autem cadens sub consideratione nostra est quod est notum
nobis per rem in prius dicta scilicet intellectum in
intelligendo per aliquid est quod est primum secundum naturam
et aliquid quod est primum quo ad nos quia non cadit nota
nobis sed et nature ut dicitur primo physicorum unde [primo physicorum]
licet primum secundum rem et esse in illa sit
res ut est potentia intellecta primum tamen quod cadit
sub consideratione nostra intensionis est ratio rei
intellecte in qua primo intensio dicitur. Et quia res
ut est actu intellecta magis accedit ad
terminum rationis quam primo non intensionis convenit
ideo res ut est actu intellecta verius dicitur
intensio quam res ut est potentia intellecta.
Sciendum 3o quod duplex est intensio [duplex]
scilicet prima et 2a cuius ratio est quia intellectus fertur [prima 2a]
aliquando non est nisi ratio quam format intellectus rem
intelligendo. Prima duplex est ratio rei scilicet prima et [prima]
denominans qua res concipitur et intelligitur absolute sine
comparatione ab extrinseco ei conveniente per intellectum
et 2a est attendit quia res intelligitur per comparationem [2a]
ab extrinseco ei conveniente per intellectum ideo duplex
est intensio et quia prius est intelligere rem absolute
quam per habitudinem ad aliud ideo ratio denominans qua
res concipitur absolute dicitur intensio prima ratio vero [prima]
denominans qua res intelligitur per comparationem ad extrin-
secum ei conveniens per intellectum dicitur intensio
2a et dicitur ad extrinsecum quia notum est rem
secundum illius intelligi non solum quod ipsi intrinsece
et essentialiter convenit et dicitur ei conveniens
per intellectum quia ex hoc quod res intelligitur per
habitudinem ad aliquid accidens ei realiter
convenientis et per comparationem intellectus in-
tensioni 2a non dicitur subiecta ut ratio qua [2a]
res naturalis consideratur ut mobilis est non
dicitur intensio 2a sed prima quia licet motus sit [2a & prima]
extrinsecus rei naturali non tamen ei convenit
per intellectum unde intensio prima concrete
supposita notificari est ratio prima et denominans
qua res concipitur absolute sic quod sub habitudine
ad extrinsecum ei conveniens per intellectum
ubi est res sit intellecta et ponitur sub
quod est signum diminutum ad innobendum (?)
quod duplex est intensio prima scilicet prima in
abstracto que est ratio denominans et prima qua
res concipitur et intelligitur sub habitudine
ad extrinsecum conveniens per intellectum
et prima in concreto que est res absolute et sub
habitudine ad extrinsecum ei conveniens per
intellectum considerata unde prima est quidam
ratio genita intellectu solum 2a vero est
ens reale. Habitum autem quod liber instinat (?) re
aliquid consideratur aliquando et aliquando quod in-
tensio prima in concreto est id quod consideratur
quod intensio prima in abstracto est id per quod con-
sideratur sub ratione considerandi intensionem
primam in concreto cuius ratio est hec quia unum-
quodque sicut se habet ad esse ita se habet
ad sui cognitionem ergo intensio prima in concreto
sit id quod intelligitur et intensio in abstracta

sit ratio intelligendi et id quo intentio prima
in concreto intelligitur intentio prima in concreto
erit id quod sentitur et consideratur intentio vero prima
in abstracta erit id per quod sentitur et consideratur in
singularibus cum sit una et stabilis id per quod consideratur
et id quod est ratio sub qua consideratur et lumine
proprio sub quo consideratur ut dictum est quia
intentio 2a sit notificatur in ratione 2a et accidentalis
quae res concipit et intelligit non absolute sed per habitu
dinem ad extrinsecum et connexiones per intellectum
absolute vero sit intellecta primum dicitur quod sunt in
tentiones 2ae in abstracta in ratione 2a et
accidentalis quae res concipit et intelligitur per habitu
dinem ad extrinsecum et connexiones per intellectum
cum vero addit quod intentio 2a in concreto
in re intellecta per habitudinem ad extrinsecum
et connexiones per intellectum primum illius et dicitur
quod cum intentio 2a in concreto sit res in
tellecta per ens reale sed intentio 2a in ab
stracto sit ens rationis quod solum habet esse
in intellectu et ab intellectu. Tertio **Sci
endum tertio** quod intentio 2a primam presup
ponit quia sicut quod nichil est nisi nichil
in alio 2um avicennam ita quod non est
intellectum ut apprehensum nisi non potest ap
prehendi per habitudinem ad aliud ut ad extrin
secum sed ratio qua res absolute apprehenditur est
intentio prima ratio autem qua res apprehenditur
per habitudinem ad extrinsecum et connexiones per
intellectum dicitur intentio 2a ergo et cetera. Et ad
vertendum quod intentio prima in concreto et 2a
in concreto realiter non distinguuntur quia res absolute
intellecta absolute intellecta dicitur intentio prima
in concreto apprehensa vero per habitudinem ad extrinsecum
per intellectum et attributum dicitur intentio 2a
in concreto sed eadem res ut una potest utroque modo
intelligi ergo et cetera et advertendum quod licet eadem
una possit dici intentio prima in concreto et etiam
2a tamen ut est intentio prima precedit se ipsam
ut est intentio 2a sicut generalis res absolute et
nisi accepta precedit se ipsam acceptam re

spectu et comparatione ad aliud. **Utrum
autem intensio prima** in abstracto
realiter precedat et distinguatur ab intentione sive
2a in abstracto. Ibi dicitur quod si distinctio realis
generaliter accipiatur pro omni diversitate eorum
quorum unum non est aliud sed ambo sunt
entia realia sicut tamen ille intentiones realiter
distinguuntur. Si autem distinctio realis accipiatur
specialiter pro diversitate entium realium quorum
unum non est aliud intentio prima et 2a in
abstracto cum sint entia rationis realiter non
distinguuntur. Distinctio enim intelligitur etiam
quedam relatio inter distincta et per consequens omnis
distinctio realis est quedam relatio realis que non
est nisi entium realium inter se realiter distin
ctorum ut dicitur 4to metaphysice ex his patet
quod non prime intentionis [illegible]
[illegible] 2e intentionis non enim prime in
tentiones in non comparat rem absolute sine
comparatione ad extrinsecum et connexionibus per in
tellectum. Non vero 2e intentionis in non
comparat rem comparatione ad extrinsecum et connexione
per intellectum et quod eadem res
potest intelligi et consequenter significari absolute et cum
comparatione ad extrinsecum et connexionibus per in
tellectum ideo eadem res potest significari nomine prime
intentionis et etiam 2e intentionis unde [illegible]
cata non distinguuntur sed in modo significandi ut
natura humana significatur nomine homo quod est prime
intentionis et nomine universalis quod est 2e intentionis
et cetera. **Sciendum 4to** quod non solum
intentio prima in concreto sed 2a in concreto
realiter est distincta a specie intelligibili et
ab actu intelligendi sed etiam intentio prima in
abstracto et 2a in abstracto. Ratio primi est
manifesta quia species intelligibilis et actus
intelligendi non habent esse nisi in intellectu
intentio vero prima et 2a in concreta habent
esse preter intellectum ergo et cetera. Ratio 2i quia intentio
prima et 2a in abstracto ut dictum est
est ratio sub qua concepta quae formatur intellectus in

telligendo et quod illi duo formaliter participanti
actus ulterius formaliter per speciem intelligibilem
ergo et realiter distincta ab actu intelligendi
et a esse intelligibili quibus omnibus illarum
intentionum presupponit speciem intelligibilem
et actum intelligendi obiectivorum in in
tellectu in mediante specie quod est ratio
... mediante actu
intelligendi efficit quo ulterius intentio
formaliter ipsis habitis videtur ...
quod logica de intentionibus ... adversus
primum probatur quod logica ut patet ... questione
precedente considerare conceptus et intentiones
factas ... formatas ... secunde in
tentiones 2a in abstracto logica est
... est considerare res illis intentionibus
et conceptibus subiectas quod sunt intentiones 2e
in concreto non enim sola ... logica
... est consideratio ...
et alia quod ... considerant ...
et ... reale quod subsunt intentioni
forme logica ... considerat ...
... extrinsecum ... per
intellectum quod subsunt intentioni 2e
et quod intentiones 2e presupponunt formas
in quibus fundantur ... logica
de intentionibus ... adversus primum

Quod dicta ad primum quod non est in
telligibile ... fit
... intellectu quod intentiones 2e non
sunt intelligibiles ergo ... non videretur
... probatur quod intelligibile natum est
movere intellectum ipsum reducendo
de potentia intelligendi ad actum intelligendi
quod intentiones non possunt movere intellectum
quod movens est prius moto intentiones
autem sunt posteriores intellectu ergo etc.
2o intelligibile est obiectum potentie in
tellective quod est passiva ut dicitur 3o de anima
quod obiectum potentie passive precedit potentiam
intentiones autem 2e non precedunt in

tellectum presupponunt ... intelligibiles
et presupponunt ... 2o intelligibiles
speciem intelligibilem et actum intelligendi et
... quod intentiones non cadunt sub in
telligibiles et actum intelligendi quod
... ergo non sunt intelligibiles
4to logica ... et ... est con
sideratio ... ut videtur non
sunt intentiones 2e quod intentiones 2e sunt
... non ... nisi in intellectu
quod ... ut patet ... realia
... et ... intellectum ergo etc. 5to
... non potest fundari in ... quod
... subiectum ... non potest ... recte
quod intentio 2a est ... forma ... quod ...
... ergo non potest fundari in ipsa
Ad primum dicitur quod ... intelligibile
et ... speciem natum est movere intellectum
reducendo ipsum de potentia in actum quod in
tentiones non sunt ... intelligibiles et ...
speciem quod ... ipso
intelligit ... alicuius ut dicitur 3o de anima
ergo etc. et ... ad 2m ...
enim dicitur quod intelligibile est obiectum potentie
intellective quod precedit ipsam ... est de esse
intelligibili ... non est intentio Et si
dicatur ad 2m solum enim ... intelligi
bile speciem intelligibilem et actum intelligendi
et ... ratio non probat quod in
tentiones ... non sunt intelligibiles ...
sunt ... intelligibiles et ... logica
quod ... est ... magis ...
... ad 4tum dicitur quod ... formaliter
acceptum et intentio ... in abstractum
quod ... acceptum et intentio 2a in ...
et ... dicitur quod intentiones non ... nisi
... ibi ... est de intentione
in abstracto non autem de intentione in
concreto quinto dicitur quod intentio 2a
non ... in forma sed ... in
subiecto quod ... dicitur fundari in ipsa

quia presupponit ipsam et sic ipsa

Queritur 2o utrum loyca communis speculativa et proprie dicta habeat considerare tamquam subiectum ... circa illam questionem tria sunt consideranda primo an loyca que ut dictum est est scientia sit practica vel speculativa 2o an sit proprie dicta scientia 3o an vere sit de consideratione loyce et an sit subiectum [illegible] notitie. **Pro declaratione** primi sciendum quod [illegible] scientia per quedam sunt entia que habent esse per intellectum operatorum et etiam secundum quod diversimode se habent ad [illegible] secundum hoc ad diversas scientias realem [illegible] et de illis est scientia pure speculativa ut sunt mathematica naturalis [illegible] et [illegible] de quibus ut dicit albertus non potest esse scientia practica quia scire et non operari possumus res reales et naturales. alia sunt entia racionis et operationes nostri intellectus circa et etiam sunt [illegible] secundum duplicem intellectum practicum et speculativum quedam enim causantur a nobis per operaciones intellectus practici ut illa de quibus et circa que artes mechanice versantur et de talibus est scientia simpliciter practica in illis enim artibus cognitio non requiritur nisi propter opus quedam vero causantur a nobis per operaciones intellectus speculativi concernentes scientiam ut sunt entia racionis de quibus sunt scientie rationales que principaliter [illegible] contemplationes non ordinat sed ad scire et ideo de illis non est scientia practica nisi secundum modum simpliciter [illegible] et secundum rem speculativa non tamen pure speculativa. Secunda enim etiam non fundatur in [illegible] practico sed speculativo sed in intellectu ut speculativus est quod nota dicitur quod intellectus practicus et speculativus realiter non differunt sed secundum vocem tamen distinguuntur per intellectum speculativum sola extensione in opus fit practicus ut dicit 3o de anima [illegible] ab[illegible] apprehendens dicitur speculativus [illegible] vero per [illegible] ad opus extenditur dicitur practicus. **Secundum conclusio** [illegible] tria potest dici [illegible] primo [illegible] obiecti [illegible]

obiectum eius [illegible] non est operabile operatione intellectus practici sed [illegible] cognoscibile [illegible] operabile operatione intellectus speculativi 2o [illegible] finis quia finis eius est scire [illegible] unde sit eius finis practice [illegible] finis speculative [illegible] 3o [illegible] modi considerandi quia si [illegible] consideret [illegible] eius resolvendo [illegible] et non applicando illas cognitiones ad opus accipit [illegible] modum speculabilitatis si vero illas cognitiones aplicat ad opus accipit ipsum per modum operabilis. Et dicitur [illegible] notitia practica forma aut speculativa unde hoc nichil refert [illegible] notitia que simpliciter practica [illegible] quod speculativa ymo nulla [illegible] cognitio [illegible] practica [illegible] speculativa sit participativa [illegible] cognitio [illegible] participativa et advertendum quod speculatio est operatio intellectus [illegible] nichil aliud [illegible] contemplationes finaliter ordinata [illegible] vis loyca sit habitus directivus istarum operacionum que sunt diffinire dividere et componere [illegible] racionari sed [illegible] ordinare non tamen [illegible] hoc debet dici habitus practicus nisi secundum modum [illegible] quod huiusmodi operaciones finaliter non sunt ordinate ad [illegible] aliud [illegible] contemplationes

istius habitus [illegible] ad primum quod loyca simpliciter est speculativa et secundum modum practica forma [illegible] primo [illegible] ethicorum divi[illegible] habitum practicum [illegible] facit mentionem de loyca dicit enim ibidem quod quidam habitus practicorum sunt activi ut yconomica politica et monastica quidam vero factivi ut artes mechanice [illegible] hoc [illegible] illa scientia simpliciter est speculativa cuius totalis finis est intentio [illegible] sed loyca est huiusmodi quia [illegible] boecium loyca est [illegible] discernendi verum a falso tota est intenta circa [illegible] modum deveniendi de notitia noti ad notitiam ignoti 2a loyca [illegible]

p[rim]o 2o 3o

albertus

secundum duplicem intellectum

pro

pa beatus ethicorum

2o de anima

pro

et administrat aliis scientiis speculativis et si
administrat practicis hoc non est nisi in
quantum in ipsis est aliquis speculatio ad
speculabilitatem ergo logica est scientia speculativa
4to una pars logice ad quam omnes alie sui (4to)
alie ordinantur est resolutoria unde et
libri priorum et posteriorum dicuntur libri an-
alecticorum quasi libri resolutorii resolutoria autem
admixta scientie speculative pertinet per magis procedendi
mixtus speculative est per modum resolutionis magis
vero procedendi practici est per modum compo-
sitionis patet hoc est expositissima logica instru- (5to)
mento ut est demonstratio sub sillogismo
demonstrativo omnes scimus et scire ut dicitur
primo posteriorum 2a via 5to patet quia logica (2a)
operationum et actuum rationis est directiva
quam non exercet ratio nisi voluntate mo-
vente ergo logica quo ad hunc modum habitus
practici pertinet quia tamen et operatio non
nisi ad cognitionem veritatis ordinantur ideo simpliciter
dicenda est speculativa **Dubitatur circa** (utrum eodem modo se habeat)
hoc utrum eodem modo se habeat subiectum
attribucionis in scientia speculativa et practica ad hoc
respondetur quod non quia in scientia speculativa queritur
completa et perfecta cognitio subiecti tamquam
finis intrinsecus illius scientie sed in scientia pr-
actica queritur principaliter constructio constitutio
et operatio subiecti unde subiectum scientie
speculative ad scientiam se habet ut causa sed subiectum
scientie practice ad scientiam se habet ut effectus
Pro declaratione 2i est sciendum
tamen quod subiectum non valeat dupliciter (sciendum est quod subiectum dupliciter considerari potest erat)
considerari primo ut quo ad essentiam et quo
ad esse et aliquid est de ratione ipsarum ut considerantur
2um esse sub quo ad existentiam quia tamen
est extra rationem ipsarum quia considerantur quo ad essentiam
ut cum existit et ut habent esse essentiale
eius queritur habere maxime conditionibus in
denominantibus signatum et tamen est extra rationem
ipsarum ut tamen essentiam considerant et sic
essentiam dupliciter considerant scilicet vise et absolute

et ut est effectus divinus causatur et aliquid est
de ratione eius ut est effectus agentis patet esse quod
tamen non est de ratione eius simpliciter et nisi accepta
sit philosophia dupliciter potest considerari uno modo vise et
absolute et non sumitur nisi tres partes essentiales
philosophie scilicet metaphysica mathematica et physica ut
dicitur 6to metaphysice. dicitur enim ibidem quod tres (5ta metaphysice)
sunt modi essentiales philosophie alio accipitur (alia)
large et 2um modum quo a nobis est percepti-
bilis et quia scientiam verum non acquirimus nisi
componendo dividendo et discurrendo
necessarium autem logica est directiva ideo etiam
logica potest dici pars philosophie essentialis quia ista
philosophiam nisi accepta non pertinet cum non sit
sic res scientias sed solum sic modum sciendi
ut dicitur quod philosophia dupliciter accipitur uno modo generaliter
pro apprehensione sive cognitione veritatis cuius
circa entis sive sit naturalis sive sit contra
nos per operationem intellectus nostri practici
sive speculativi continens scientias et illo modo philosophia capitur
cum dividitur in ethicam generaliter dictam
que sub se comprehendit omnes scientias morales
ut monasticam que est de regimine unius
yconomicam que est de regimine domus
sive familie et politicam que est de regimine
plurium ut civitatis sive communitatis et physicam
generaliter dictam que sub se comprehendit omnem
scientiam realem et logicam generaliter dictam
que sub se comprehendit omnem scientiam rationalem
et omnem modum quo devenitur de
notitia noti in notitia ignoti et
2o modo logica potest dici pars philosophie illud namque
consideratum est determinatione philosophie sine quo illud
nullus potest venire in veram cognitionem sed
nullus ignorans logicam aliquis ignoti per-
fectam potest adipisci cognitionem igitur 2o
alio accipitur scientia pro cognitione entis a
natura et non per operationem nostri intellectus
practici sive speculativi et tunc capitur quod
5ta metaphysice dicitur esse tantum tres modi (5ta metaphysice)
et partes philosophie quod patet in solutione metaphysice

mathematica et physica sint partes philosophie et illo modo logica non est pars philosophie magis quam alie cum vocatur est magis non venit nisi quia que dimisimus cesseram dico sit modum demonstrationes facientes sive tot erunt partes philosophie et non plures quam modus variatur diversis per diversa non variatur nisi tripliciter quia physica concipit motum et materiam sensibilem ut est dictum physica non abstrahit a motu et materia sensibili non intelligibili ut est dictum mathematica non abstrahit penitus a motu et a materia tam sensibili quam intelligibili ut est dictum metaphysica unde patet quod ista contentio scilicet an logica sit pars philosophie non non est nulla quia contendentes non referunt intentiones suas ad idem dicentes enim logicam non esse partem philosophie philosophiam accipiunt uno modo dicentes vero ipsam esse partem philosophie ipsam accipiunt communiter ut dicit etiam albertus quod ista contentio est frivola et infructuosa frivola quidem quia non est ad nomen tamen infructuosa vero quia ut dicit avicenna nullatenus propositum declarat et exhortat patet quid sit dicendum ad secundum

Tertio vero sciendum quod uti accipitur dupliciter uno modo ut patet non natura in tecto universalis subiectibili accepta secundum esse reale et hoc modo tractare de eo ad scientiam realem pertinet quia talis realis quod considerare ens reale secundum esse reale et secundum quod talis natura in intellectu universalitas attribuitur et est tertio secundum hoc ad terminos reales spectans pertinet ut ad metaphysicam mathematicam et physicam quod enim talis natura quedam separata a motu et a materia tam secundum esse quam secundum rationem et hec pertinet ad metaphysicam quedam vero separata est a motu et materia sensibili secundum rationem pro secundum esse et talis pertinet ad mathematicam quedam vero est in motu et materia sensibili secundum esse et rationem est coniuncta et hec pertinet ad physicam alio modo sumitur pro intentione universalitatis rei in intellectu attributa secundum primam intentionem non quidem secundum esse reale sed secundum quod ei est subiecta et considerat ad logicam pertinet qui non

habet considerare res ipsas reales absolute et secundum causam esse reale sed intentiones secundas et res ut subsunt intentionibus secundis secundum enim dicitur unde non quia solum haberet considerare entia rationis sed quia circa ea quibus intentiones considerat considerat pluralitatem et comparationes ad ipsas per intentionem ipsis subiiciuntur et intentio intentiones eis attribuuntur

Et sciendum quod licet omnis scientia consideret universalia relinquendo particularia quia particularium non est dictum neque scientia ut dicitur in libro metaphysice tamen nulla scientia preter logicam considerat universale sub ratione universalis et quia scientie non distinguuntur penes subiecta materialia sed penes subiecta formalia sicut non possunt distingui penes obiecta materialia sed penes obiecta formalia et quia universale materialiter accipitur pro illo quod est universale absolute formaliter vero accipitur pro illo quod est universale sub ratione universalis ideo universale ut tamen dicitur esse de consideratione logice et quia non inventa logica sed tamen inventa illa universale sub ratione universalis considerat ideo quiescit in hac notitia universale pro subiecto ponitur et quia universale enim vere idem sunt universale et particulare est quod ratione universalis procedit rationem particularis quia per quod aliquid intelligitur esse in alio quia est de ratione universalis quod intelligitur dicit de ipso quia est de ratione particularis tamen dici per suppositum esse in eo et quia subiectum scientie proprie notum in ea est universale et non particulare ponitur subiectum huius notitie particulare vero illius subiecti per dici passio licet enim universale et particularia in libris predicamentorum considerentur tamen aliud per suppositum considerat per suppositum considerat sub ratione universalis et particularis intelligitur vero sub ratione magis ordinabilis considerantur ideo hic quiescit universale sub ratione universalis pro subiecto ponitur

Istis notatis

Respondetur ad secundum primo quod logica habet considerare universale tamquam subiectum per maiorem partem patet quia particulare est de ratione logice ergo et universale antecedens patet quia particulare dicitur ab actu particulandi qui non est actus entis realis sed actus entis rationis in intellectu unum cum alio ordinantis et componentis ergo cum logica actum rationis

et intencionum 2a vero q sufficiencia vocum
et q actibus vocum formant sit consideracio sic
q scibile erit de consideracione logice h considerand de sua
pe ciendo sic est consideracio subiectum et propriam
passionem eius ut dicitur primo posteriorum et
hoc intelligitur de scibile ad universale scilicet ut hoc intelligitur
propria passio ad suum subiectum ergo 2a ad
uertendum tamen quod subiectum in scientia considerat
primo propria passio eius vero minus primo in
quantum sit hic habitudinem ad subiectum quod in
scientia primo considerat 2a vero pro 3 conclusio
pro 3 q generaliter id est subiectum in scientia pl
quod primo considerat in ipsa et ad quod ordinatur
minus primo consideratum ordinatur et desuper
subalterna voce in nulla alia scientia determinat
hec enim suscipiunt et requirunt ad sub
iectum sic attributionis. p vti c huius di
go q **Ad** **videt** q vtc c primum
considerandum in logica probatur q intencio probatur
logice i dirige actus vocum eius qui querit
scientiam ignoti per notitiam noti per primum actus
vocum c ordinatio predicabilium ad invicem 2um sub
et super prout sub stant intencionibus et eorum ordinis
in porticibus q prius intencionem sub genus
species differentiam proprium et accidens et alie intenciones
et c pactiones rebus attribuunt ergo ista ordi
natio predicabilium est de consideracione logici per ordi
nationem nescit qui vocem ignorabilem ignorat
ergo ex primo cognoscere vocem predicabilium quod cognoscere
ordinem ipsorum per constat quod predicabilium sunt
cognoscendi vtilis quod vti c cum predicabilius ergo ad ha
bendum vocem predicabilium et predicabilium necessarie e de vtili
primitus tractatum et consequens vti c primum
in logica considerandum et ipse hac eam ipse
liber nisi tradit cum vtili et predicabilius significa
lorum predicabilium nisi eorum convenienciam et dicit ipsorum
et propriorum singulibus ordinantur antecedit librum
predicamentorum ad que c introductorius quod in
libro predicamentorum consideratur ordinatio predicabilium ad
invicem 2um sub et super prout subponunt in
tencionibus eorum ordinis predicabilibus sive intencionem

vocem in isto libro tradunt vnde titulus
huius libri in greco c iste incipit ysagoge
porphirii ad cathegorias aristotelis id est
incipit introductorius porphirii ad predicamenta
phie **Sed** **dubitatur** **circa**
dicta in de vtilitate et necessitate logice pro quo
sciendum quod omne respicit vtile quod quidam est
vtile quod de se non est bonum nec appetibile sed
solum exordinate ad aliud consequendum quod
ipsum sit potio amara que non nisi propter
sanitatem appetit et hec c propria acceptio vtilis
ut distinguitur contra bonum honestum quod
honestum c ut dicit tullius quod sua vi
nos trahit et sua nos dignitate nos
allicit et hoc modo logica non c est vtilis
quod eius propter se est appetibilis aliud est vtile
quod et si valet ad aliud bonum consequendum
nisi tamen vocem boni et appetibilis sic et
id vtile est subiecto cum bono hone
sto non vt dicit tullius bonum honestum
hoc nisi intenso vtilitate sibi adiuncta
et isto logica c vtilis quod propter se et eius
propter aliud est appetibilis et vtile hoc modo
dictum ad huc respicit duo quod aliquid est
vtile ad aliquem finem consequendum sed quod cum
finis ille potest adipisci et tale vtile
non convenit cum necessario ymmo ad invicem
repugnant et isto logica non est vtilis ad
scientias acquirendas aliud est vtile ad
aliquem finem sed quod finis ille non potest ha
beri et tale nec dicitur c vtile ymmo necessarium
et logica vtilis est ad scientias acquirendas
vnde necessarium multis modis dicitur vnde aliter
et distinguit contra vtile et tale necessarium
est sed quod non necessario potest vt necessarium
c homo esse ab et hoc logica non est
necessaria alio modo dicitur necessarium ex suppo
sitione finis quod necesse est homines esse vir
tuosos si beatitudinem consequi debeat
et hoc logica c necessaria **Pro** **dici**
cendo quod vox post c pl recti agit et no

recte adhoc quod recte agat et inrealibiliter
indiget ergo habitu dirigente ipsum qui sit
est pro racione nostris actibus per scire
recte et non recte sed componenda di-
videndo et argumentando vel ratiocinando
quod ut habetur nono metaphysice patet quod ille qui est
in situ ab virtute rationali dicit quod rationales per in
oppositum in rationales vero habiti non nisi ad
unum est determinata ergo racio nostra indiget
aliquo habitu dirigente ipsam in suis actibus
talis autem habitus est loyica quod docet recte
diffinire dividere arguere et componere
et ideo dicit alfarabius in loyica sua quod sicut
se habet gramatica ad linguam dirigendam
in recte loquendo sic se habet loyica ad
racionem dirigendam in ratiocinandi et ar-
guendo. **Istud notis** patet ex isto ad
dubium primum quod loyica est utilis et necessaria
capiendo utile et necessarium secundo modo ut ra-
patet ex notabili ultimo dubii iam positi
et patet aliter sic quod loyica est scientia docens
omnem modum per quem ignotum fit notum
ergo in nulla scientia aliquid potest fieri notum
nisi per loyicam igitur loyica est considerandi
et docens modum de quolibet sit considerandum
ut dicit boecius in topica sua in inicio
dicens eciam peripatetici in inveniendi quam quidam
dixerunt topicam et in iudicandi quam quidam
vocaverunt analeticam in quibus patet quod sine
argumentacione non devenitur de noticia
noti ad noticiam ignoti quia discursus non est
nisi inquisicio discurrens per aliquid notum ad
aliquid ignotum vel sicut ut causa vel ut prius vel ut
signum vel ut coniectura vel ut repugnans
ad oppositum vel ut aliquo huiusmodi in quibus omnibus
omnes in loyica docentur ergo ad omnem
scientiam acquirendam utilis est loyica et necessaria et
ideo sepe dicit aristotiles quod causa erroris an-
tiquorum in multis materiis fuit ignorancia
loyice Item scientia est habitus conclusionis per conclusionem
nescit qui ignorat ista et ex quibus sit
concludenda hec autem in loyica docentur ergo loyica
est utilis Item quod viri non gaudentes loyica aliquid
scire videantur tamen tales sunt sciti ignorati
unde habent se ad scire sicut se habet ignarus ad inveniendum
oppositum inhabiles sunt eciam ad docendum quia
nescit docere qui racionem sui sciti non valet
exponere que quidem exposicio est argu-
mentacio quam loyica docet ergo etc. Item in
secundo posteriorum dicitur ignoti fit per loyicales
habitudines quas loyica docet ergo sine loyica
ignotitudini veritati non potest Item nichil
perfecte scit nisi per resolucionem in principia et cau-
sas sed omnem modum resolvendi docet
loyica ergo ad omnem noticiam est utilis et
necessaria unde dicit albertus quod loyica est quasi
modus racionis et quibusdam per omnem quod
scit quasi perfecta mensura pendurat unde
licet ypocras qui sum fuit medicina
non habuit arte sed loyice complete et perfecte
tamen per industriam et per certos luminis sui
in sensibus ratiocinandum ymmo aut raro de-
cipiebat **Quantum ad tertium** auctor primo quod hic
operis directivus est practicus sed loyica est
huiusmodi quia est directiva racionis in componendo
et dividendo et generaliter racionando ergo etc. 2o
ille habitus est practicus cuius obiectum est opera-
bile a nobis sed obiectum loyice a nobis est
operabile quia loyica intencionem tradit et
considerat in operacionem nostri intellectus
formantis ergo loyica est scientia practica 3o
unde plures dico in metaphysice quod tres sunt
partes generales philosophie scilicet mathematica naturalis
et philosophia moralis et non est scientia in hiis in non
continetur loyica ergo etc. 4to quod scientie
largiendo particulari considerat ultra ad
particularem non sit dicto nec scientia ergo consi-
derato quod ultra non plus ad loyicam pertinet
quam ad aliam artificem Item ens racionis
non est possibile et per consequens non subiectum unius
scientie sed ut est ens racionis quod complectitur
in mente et intencione ergo non potest esse subiectum huius

notitie habetur passio realiter de suo subiecto
ut ostendetur in sequentibus quod possibile non de
absoluta gratia possibile non est passio ultima ...
prima per hoc quod non potest de se ipso demon-
strari cum non habeat causam inherentie ad
se ipsum quod passio demonstratur de suo subiecto
ergo etc. Item ultima est sumpta veri nature seu
quiditatis ut patebit considerare sumitur
verum nature et quiditatis ad metaphysicam et non
ad logicam pertinet ut habetur sexto metaphysice. .. sexto metaphysice

Ad primum dicitur quod propter quia logica vero
metaphysica quod sibi diffinire compositione
dicitur arguere sit directiva actionibus illius
possit dici uno modo practica quia tamen
talis operationes aut actus aliud ex genere
contemplativarum nam ordinant in speculatione dici
dici speculativa. **Ad secundum** dicitur quod non quilibet
habitus est practicus qui est de aliquo operabili
a nobis sed ille qui est de operabili a nobis per
intellectum practicum argumentationes autem et alie
intentiones secunde non fiunt per operationes in-
tellectus practici sed speculativi. ergo etc. **Ad secundum**
dicitur quod principium procedit accipiendo practicam presentem non
aut generaliter pro primo. **Ad quartum** dicitur
quod licet in uno secundum considerat ultima ut dictum
est nulla tamen preter logicam considerat ultimum subiectum
ultime ideo eius consideratio plus pertinet ad logicam
quam ad aliquam perfecte ad ... quod procedit dicitur
quod licet ens sit rationis quod non est passio intellectum
ut causale et fortuitum ut non sit scibile
ut subiectum sic tamen nichil prohibet ens rationis
quod eo est rationis per ... ab alio est
dependens ... quod est aggregatum ex natura
diversorum huius dicitur est ultima et scibile ut subiectum
sic ... dicitur quod ultima non capitur pro aggregato ex
natura et intentione sed pro natura ut intentionem est subiecta
... ut natura est attributa quod non
est ens rationis. **Ad quintum** dicitur quod licet
passio extrinseca realiter dicatur de suo subiecto
non tamen passio intrinseca et licet idem secundum
rem et ratione simul de se ipso demonstrari

non possit tamen idem secundum rem differens secundum rationem
bene concluditur de se ipso etc. est de ultima et possibile
ergo etc. **Ad illud** quod adducitur dicitur quod pro-
cedit de ultimo modo accepto sed for-
maliter sed primo sed materialiter concedit non tamen
de consideratione logice. **Utrum universalium**
ultimum noticia adequatior sit
necessaria circa predictam questionem duo principaliter
videnda primum erit de quibuslibet ultimo suf-
ficientia dicta et distinctione secundum vero
erit de ipsorum utilitate et necessitate. **Pro**
declaratione primi sciendum quod dic-
itur vero nunquam ultimum non est genus in specie
nec est univocum nec univocata sed est ana-
logum in sua analogata sicut ens sua et
accidens in illo univocari prout ita id quod
est in multis essentialiter et quod est in multis
accidentaliter sed primo et perfectius est in multis id
quod est in ipsis essentialiter quam id quod est in
multis accidentaliter et adhuc vel illa quod sub
in multis essentialiter primo et perfectius dicitur etc.
in multis quod est in multis per modum continentie
sic et potest ... quam id quod potest in multis
per modum continentis et potest ... et adhuc
quod potest de pluribus speciebus differentibus est primo quam
id quod potest de pluribus numero differentibus sicut in
ea quod sub in multis accidentaliter primo est illud
quod fluit ex principiis speciei quam illud quod fluit ex
principiis individui. **Et sciendum**
quod ex hoc patet non est univocum ...
... participate ad ... non sic
quod subiectum attributionis ut ... scibile ...
notitie ultime ... non possit ...
... scibilis non requirit unitatem ...
... requirit ad ... sufficit unitas
analogie et proportionis ... ad subiectum
attributionis sic non requirit quod sit verificabile
de omnibus consideratis in ... sed sufficit quod
omnia ad ipsum habeant attributionem unitatis
aut analogie et unitatis attributionis ...
... attribuuntur uni ... sufficienti

ut sic sunt ut sic subiecto ut dictum est in textu etc.

Sciendum ultra quod ultra dicta quaestio potest distingui uno modo penes diversos modos cedendi in intellectu penes quos distinguitur a priori et ultimo quaedam sunt in intellectu incomplexa et quaedam complexa et illorum quae sunt in intellectu complexa quaedam sunt in intellectu ut totum unum per modum totius quaedam ut pars unius per modum partis quaedam ut pars potentialis determinabilis et formabilis quaedam ut pars actualis actuans formans et determinans et concernens in intellectu incomplexa quaedam fluit a priori speciei et quaedam a priori individui ut patebit in sufficientia. Alio modo distinguitur penes diversos modos procedendi et penes illos distinguitur a posteriori et in ordine plura sunt hic quia quaedam prius minus quaedam magis et quaedam incomplexa quaedam complexa. Primo

Sciendum ultimo quod quia ulterius ex hoc quaerit utrum de intellectu quod est in intellectu et quia modus procedendi praesupponit modum cedendi in eo ultimo distincta penes modos cedendi in distinguitur a priori distincta vero penes modos procedendi a posteriori modus cedendi sunt dos et in ipsos fundatos dicitur distingui a posteriori. Sciendum etiam quod licet modus cedendi in intellectu sunt pro ceteris quantitatibus et ceteris veritatis sic accepta quam ultimo dicitur et quibus intellectus eo ultimo attribuitur tamen proprie dici possunt ipsis in quantum sunt ultimo eo primo quantitatibus actiones entis in suppositis et personis mutatis ipso actione entis in intellectu suppositis sed actione est posterius illa cuius est actione ergo quia sunt ratio secundi pro ulterius ex hoc dicitur pro ratione cuius ex hoc accipitur quod est in intellectu et ex hoc pro partibus continuat et quibus partibus principaliter.

Sciendum ultra quod secundum duplicem ultimo distinctionem ipsorum sufficientia duplex accipitur una quidem modo a priori et hoc sit secundum albertum pro omni ultimo in intellectu

uno modo quo cenalis uno acenalis si cenalis hoc est dicitur quod unum est in intellectu ut tota cencia ipsorum etc. est speciei vel ut dicit boetius tota forma individuorum aut ut pars cenie etc. est dicitur quod unum ut pars potentialis determinabilis et formabilis nisi est ex speciebus per modum rationis etc. est genus unum ut pars actualis actuans determinans et continens partes quam est differentia specifica etc. est dicitur si vero est in intellectu acenalis aut alicuius ex principio speciei etc. est proprium aut ex principio individui etc. est accidens communis sit sub distinctione illorum quae sunt in intellectu cenalis quorum dicitur tota cencia illius nisi est per modum esse sibi et quaedam per modum partis si secundum sit est dicitur sit primum hoc est dicitur quod unum est in pluribus specie differentibus etc. est genus unum in pluribus numero differentibus etc. est species. Alio modo sufficientia ipsorum potest accipi a posteriori et hoc sit pro omni ultimo de pluribus est plus unum quo cenalis uno acenalis sit primum hoc est dicitur quod unum prius minus unum magis si secundum sit est dicitur si primum hoc est dicitur quod unum prius de pluribus numero differentibus etc. est species unum prius de pluribus specie differentibus etc. est genus si vero prius acenalis tunc est dicitur aut convertibilis aut non si primum sit est proprium si secundum sit est accidens unum sit dicitur ultimo prius minus unum magis si primum aut de pluribus speciebus ut genus aut de pluribus individuis ut species si prius magis tunc est dicitur unum magis cenale etc. est dicitur unum magis acenale etc. dicitur quod unum convertibilis etc. est proprium unum non convertibilis etc. est accidens. Praeambulum 2um

Sciendum quod secundum quod hic intendit quae potest notitia ad quatuor est utilis et necessaria non quidem simpliciter sed ex suppositione sumendo primo est utilis ad cognitionem praedicatorum habendam pro omni modo in praedicando attendit et ad genus determinat aut determinat et ordinat ad genus sub quo speciem spectant in divisioni notitia autem quibus horum cognitio quaedam ultimo hic

alio

pro

ro

4or

ergo patet ex illo quod scientia et incomplexa patet
ut patet in libro predicamentorum subiecte incomplexe
ordinabiles considerantur in hoc vero libro consi-
derantur sub rationibus et specialibus et propter hoc par-
ordinare nescit qui voces ordinabilium ignorat
et ergo notitia unius per aliud nisi scientia secundum
quod sunt voces secundum quod sunt in predicto ordina-
bilibus considerantur utilis est ad notitiam predicamentorum
nisi decipietur subiecte incomplexe ordinabilibus de-
terminato **Secundo est utilis** ad dicendum
assignationes ut patet in omni enim diffinitione
est considerare diffinitum ut id quod diffinitur
et illa per que diffinitur id autem quod diffinitur secundum
Boethium est species vel hoc modo species illa
autem per que species diffinitur dicitur generalissimum
genus et differentia illa autem per que diffinitur accidens
descriptionem sunt genus et proprium in omni enim
diffinitione patet nominationes si fuerit quid non potest
per notitiam istorum horum ex notitia unius
aliud habetur ergo patet **Tertio** valet ad divi-
sionum assignationes quia in omni divisione
tria sunt consideranda scilicet id quod dividitur
et illa in que dividit et illa per que dividitur
illud autem quod dividit est genus vel hoc modo
genus illa autem in que genus dividit dicuntur per se
sunt species in divisione vero per accidens sunt accidentia
propria ut in genera et illa per que genus in species
dividitur sunt differentie notitia autem horum
ex notitia unius per aliud habetur ergo patet **Quarto**
valet ad notitiam ad demonstrationum demonstra-
tionum in omni enim demonstratione ut habetur
ex primo posteriorum est considerare id de quo
aliquid demonstratur ut est species vel subiectum
et id quod demonstratur per medium demonstrationis
passio sicut est passio vel proprium et id per quod
demonstratur passio de subiecto quod est diffinitio
subiecti secundum sanctum Thomam vel diffinitio passionis
secundum Albertum in complectitur genus et differentiam
notitia autem omnium horum ex notitia
unius alterius habetur ergo patet **Quinto habetur**
videtur quod unius aliud notitia ad [illegible]

est necessaria istis quinque patet ex [illegible]
Dubitatur primo circa dicta utrum
ad logicam pertineat considerare de voce complexa
et incomplexa probatur quod non quia ostendendo per exemplum
tum logici est docere ista per que deveniatur de no-
titia noti ad notitiam ignoti et quia ignotum
est duplex scilicet incomplexum quod scilicet per diffinitiones et divisiones
cognoscitur et complexum quod per argumentationes
scitur ideo due partes sunt logice una
que valet ad artem arguendi et alia docet
artem diffiniendi et dividendi secundo autem
habetur principium Albertus apud nos non est tra-
dita saltem ad nos non devenit
nisi quantum ad hoc quod in secundo posteriorum do-
cet artem inveniendi medium et quid
est forma propositionis et resolutionis sed diffinitionis
alteram autem partem logice tradidit quia oportet
ostendendum est ulterius quod logica considerat omne
per quod sunt in intellectu illius quod facit per notum
venire ad notitiam ignoti et quia duplex est
ignotum scilicet complexum et incomplexum ideo logica
habet considerare voces complexas et incomple-
xas et quia complexio et incomplexio rei non
accidunt nisi per comparationem ad intellectum sim-
plicem vel compositum cuius vox signum est non
ad placitum ideo quantum ad hunc logica habet conside-
rare de voce signo ad placitum quod
scilicet et quibus habet patet in fine
ad dubium scilicet quod ad logicam pertinet conside-
rare de voce complexa et incomplexa **Dubi-
tatur secundo** utrum dictio et oratio requirantur
ad incomplexum notificandum probatur quod non
ostendendum quia pertinet logice est docere
omnem modum notificandi ignotum per
notum et ignotum est duplex ut dictum est
scilicet complexum et incomplexum incomplexum autem
quod ad duo potest esse in ignotum scilicet quantum
ad essentiam et esse et quantum ad potestatem
continentiam propositionem in [illegible]
ergo sunt tres modi sciendi scilicet diffini-
tio divisio et argumentatio modi diffinitionis

utrum ad logicam pertineat considerare de voce complexa et in[complexa]
albertus
duplex est ignotum
utrum dictio oratio requiratur ad incomplexum
duplex

per diffinitionem quod sit incomplexum nisi et quoad
conceptum eius diffinitiuum sit per diffinitionem quod sit in
complexum in partibus et quantum ad potestatem ar
guitur aut sit per argumentationem quod sit com
plexum enunciatiuum isto habito dicitur ad dubium
quod ad notificandum incomplexum requiritur diffinitio
et diffinitio quia non sunt nisi tres modi sufficienter
notificandi ignotum ergo cum omne incomplexum
[illegible] possit esse notum et sit complexum
et cum incomplexum non possit notificari per ar
gumentationem sequitur quod sit notificabile per diffinitionem
et diffinitio est complexum quod non potest notificari
per diffinitionem sed diffinitio notificabitur per argumen
tationem **Dubitatur 3o** quot et quot
sunt conditiones ad bonitatem diffinitionis requisite
ibi vult dicere quod tres sunt conditiones quarum (?)
ad bonam diffinitionem requiruntur prima
quod diffinitio conveniat omni contento sub diffini
to 2a quod conveniat soli diffinito quod diffinitio
dicatur et diffinitum convertibiliter cum diffinito quia
si convertibilis est cum ipso convenit soli di
ffinito et omni contento sub diffinito
3a quod sufficienter explicet naturam diffiniti
et quod nichil contineat superfluum aut dimi
nutum et quod faciat ipsum diffinitum differre a
quolibet alio unde hoc est quod dicitur diffinitio debet per
genus et differentias quod sufficienter ipsius diffiniti
explicant naturam et hoc dicit ultime converti
bilis cum diffinito facit ipsum diffinitum
differre a quolibet alio Albertus vero de [illegible]
ponit quinque regulas circa quaslibet diffinitiones
conceptuales et quidditativas observandas et quinque
vicia hiis regulis opposita cavenda
Prima regula quod omnia in diffinitione
posita sint essentialia et essentiali diffinito conveni
entia et peccatum huic regule oppositum commi
ttitur si in diffinitione accidentia [illegible]
sit quam [illegible] ipsum ponatur et exemplum in proposito
essentiale [illegible] quod est [illegible] alterius [illegible]
et modum [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]

[illegible] ut dicitur essentialis [illegible] et non [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] quomodo
[illegible] passio dicitur [illegible] ut [illegible]
sit genus et [illegible] alterius ponitur [illegible]
in diffinitione eius quomodo subiectum dicitur de [illegible]
2a regula quod differentia ultima sit conver
tibilis cum diffinito et faciat totam diffinitionem
convertibilem cum ipso nisi enim in diffinitione pon
eretur differentia ultima convertibilis cum diffinito
diffinitio conveniret alteri a diffinito et non
si in [illegible] notificaret diffinitum unde peccatum
huic regule oppositum committitur si differentia ultima
[illegible] [illegible] [illegible] diffinitur [illegible] constitutiva obmittitur
3a regula est quod primum positum in
diffinitione habeat se ad sequentes sicut potentia ad
actum sicut determinabile ad determinans et
peccatum huic regule oppositum committitur
[illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] ponitur [illegible]
[illegible] potentia denotaret sequenti actu quod est
inconveniens ergo [illegible] **4ta regula** quod
posita in diffinitione sint [illegible] nota [illegible]
[illegible] diffinitum diffinitio enim debet notificare
diffinitum et peccatum huic regule oppositum
committitur si in diffinitione aliquid ponitur quod est
diffinito ignotius seu per quod diffinitum non
notificatur [illegible] quatuor modis primo
si idem diffinitur per se ipsum 2o si ignotum
diffinitur per equaliter ignotum 3o si ignotum
diffinitur per magis ignotum 4to si diffinitur
[illegible] [illegible] [illegible] notum nisi per diffinitum
5ta regula quod diffinitio conceptualis et qui
dditativa procedat a prima potentia usque ad
ultimum actum transeundo per omnes actus
intermedios [illegible] procedat [illegible] [illegible]
lissima sub se continet species quarum diffinitur
quod prima potentia dicitur [illegible] et [illegible]
ad ultimum actum [illegible] ad differentias convertibiles
cum diffinito quia differentia ultima non sumitur [illegible]
spectiue ad diffinitum per omnes actus in
termedios [illegible] per omnes differentias quod sunt in
primum genus et species quarum diffinitur

et peccatum huic regule oppositum est si
dicatur dicimus quod prima diffinitio
to quemcumque obmittitur et advertendum
quod illa regula non est intelligenda de qualibus
dicione quantitatum sed solum de dicione quantita
tum et completa quod illa est bona dicio habens
ad vocem sed non est completa sed incompleta **2a**
particula ad primum dicitur quod distincto a parte
est per illa que sunt separata ipsius distinctis
sed modo concedi nomine per talibus non sunt separata utibus
ergo uniam per modos concedi in mentis a
parte non distinguntur quod nos per ipsam parte
quod unum navium quantitates et conditiones
quibus accidit esse in mente ergo est **2o**
cum uti nominis continua et quantitate pro
aliud sunt distinguenda a parte per se quod
quantitates et conditiones verum a parte distin
guntur sed ratio a parte non distinguntur per se
modos concedi sed per se super intramissa
ex quibus componuntur ergo etc. **3o** si notitia
principiorum utium esset necessaria ad diciones dicionis
et demonstraciones ad quas scientia aliquibus
ignoti haberet propter tria notitia principiorum
utium ad omnes noticias et scientias
esset necessaria quod tamen non videtur esse dicendum
ergo etc. **4to** sermonis principium michil
est per se et nacius sic dicere presentia 2um
particularium sunt dicere verum sed prima pars
ergo notitia principiorum utium non valet ad
notitiam principiorum **5to** necessario ultimo
per se non esse sed notitia principiorum utium et
generalis quia vis notitia non scientia per se non
esse ergo non est necessaria **ad primum dicitur**
quod licet modo concedi in mentis non sunt
separata quantitatibus in quantum quantitates
sunt sunt tamen ipsius separata in quantum utres
sunt **ad 2um dicitur** quod aliud distin
guntur utia a parte in quantum utia sunt
et in quantum quantitates sunt quod in quantum
sunt utia a parte distinguntur per se modo
condicioni in mentis sed in quantum quantitates

quedam sunt distinguntur per se per se intramissa
ipsas contra aliis constituencia **ad 3um dicitur**
quod notitia principiorum utium est prima utilis
ad diciones dicionis et demonstraciones
et consequenti utilis est ad omnes scientias et
notitias in quantum in quibus scientia unum
quod scitur per notitiam et per syllogismum
ad 4um dicitur quod notitia utium
non dicitur valere ad notitiam generalissimum
omnium ut probavit argumentum sed ad cognoscendum
scientias vocatas 2um quas aliquis ad genus
determinat vel in genere ordinat **ad**
5um dicitur quod notitia principiorum utium
non est necessaria simpliciter quod hoc modo solum
illud necessarium dicitur quod est simul esse sed
est necessarium ex suppositione finis quod illud
dicitur necessarium quod licet nisi possit non esse
tum ad habendum finem exigitur et requiritur
ex ipsius esse **utrum questiones**
a quibus porphirius vult se ab
stinere propter causam difficultatis sint
terminabiles per facultatem logica **pro illius**
questionis declaratione sciendum primo
quod ne aliquis videret quod per illam questionem di
fficilis de utilibus esset sarabit et ut
per illam que hic monentur de utilibus distri
buera queri et scire possit et ut animus
auditoris ad scientiam utium acquirendam
magis intentus incitetur et ne porp
hirius illa de utium ignorare videatur
tres movet questiones de utibus quarum
tamen non terminat quarum prima querit dicere
et considerata utium per utrum genus et
species subsistunt extra omnem intellectum
sint in solis nudis puris sed in
tellectibus posita **2a** vero querit de
quantitate utium utrum sz utia sunt
corporalia vel incorporalia **3a** vero
querit de inherencia ipsorum et de
separacione ipsorum ad singularia quibus
in sunt et in quibus habent esse sz utrum

utrum genus et species subsistant
extra omnem intellectum

pa

2a

vniversalia sint a sensibilibus et a singularibus
separata. Utrum an sint in sensibilibus posi-
ta. Albertus vero et sanctus Thomas ne
animus auditorum et lectorum sus-
pensus maneret huiusmodi questiones ab
Aristotile explanaverunt et declaraverunt.
Circa quod sciendum 2o primo
philosophus 2o posteriorum dicit numerum scibilium
quatuor scilicet questiones de scibilibus. Prima vero
scilicet questio si est quia continetur alia vero ut que-
stio quid est quia continetur secunda autem ut questio
propter quid est quia continetur inherentia quarta ut questio ipse
quid continetur inherentie ad perfectam ergo
noticiam vniversalium habendam necesse est scire an
sint quod continetur questio prima scilicet questio si est et
necesse est scire quid sint quod continetur questio 2a
que est questio quid est et necesse est scire comparationem
inherentie et habitudinem et comparationem
ad particularia vel ad supposita in quibus sunt
quod continetur questio 3a scilicet questio propter quid est deinde
autem ipse quid non continetur propter ipse huius quid continetur causam
et primum inherentie scilicet vniversale sunt prius et
tunc particularium prius autem et causa ut non est
primum et causa ergo. Pro declaratione istarum
questionum explanatione Sciendum 2o
quod de esse seu existencia vniversalium tres fuerunt
oppiniones. Prima fuit oppinio quorundam
ponencium vniversale habere esse in rerum natura extra
omnem intellectum isti autem divisi sunt. Et quidam
ut platonici dixerunt vniversale per se subsistere
extra intellectum et extra singularia et habere
completam rationem entitatis ipse intellectum et ea esse
ydeas quas dixerunt describere
...et generationem per eundem ipsos agentia
particularia solum disponunt materiam ad disposita
huiusmodi ydee ut dicunt influunt in materiam
formas substantiales ipse quod dixerunt huiusmodi
formas totaliter esse ab ergo ... ydee eam
ipsas influencium intellectum species intelligibiles
quibus intellecto ... crediderunt eum omnem
que sunt in singularibus generabilibus et corruptibilibus

esse generabilia et corruptibilia. Secundo ut ... sunt
esse de rebus quasi solum ... alii dixerunt vniversale tamen
esse a singularibus esse separata ymaginabantur esse
eundem esse modum rerum in essendo quibus est modus
earum intelligendo et per consequens vniversale in-
telligere particularibus non intellectis. Secundo posuerunt
ipsam existere sub particularibus de quo autem oppinio
platonica in sequentibus latius determinabitur. Alij
autem ut ... quorum princeps fuit aristoteles
dixerunt vniversale esse in rerum natura extra omnem in-
tellectum non tamen habere esse reale extra singularia
nec ipsam per intellectum habere completam entitatem
scilicet ipsam habere tamen actum in intellectu et
ab intellectu et extra intellectum solum esse vniversale ...
... vniversalia actu sint in rebus ... sunt
et quantitates rerum non tamen ... vniversale
tamen esse quod habent in rebus per ... vniversale
etiam ... tamen et esse singularibus
coniuncta sunt tamen ab ipsis tamen intellectum et
... separata et est oppinio aristotelis et vera ut
patebit in questione sequenti. 2a fuit oppinio
quorundam ut nominalium qui ponunt vniversale
totum suum esse habere in intellectu et ab in-
tellectu et nichil esse per operationem intellectus
propter omne quod est per intellectum esse singulare
vel particulare. 3a fuit oppinio dicencium vniversale
non habere esse nisi ydeale in intellectu prime
intelligencie causantis et gubernantis res cuius
intelligencie lumine et radiis dicitur esse vniversale.
Sciendum 4to propter istas tres
oppiniones dicere vniversale ...
... exponi scilicet in solis nudis puris
intellectibus. Nam prima oppinio dicit vniversale
esse in solis intellectibus per exclusionem sin-
gularium ita quod non sint in singularibus ...
parant ea in nudis intellectibus ... sunt
intellectibus separatis dependencijs ...
vniversale ut dicunt ... in singularibus sensi-
bilibus non posset esse in intellectibus nudis
... fantasie et sensui non in ... dicit
huiusmodi vniversale esse in puris intellectibus

2a pars textus
questio an(?)
2a oppinio
tres oppiniones

qr intelligencia ipa nichil mouet nisi
intelligencie lumine et non fantasma re
ceptum vnde cum ista intellectus dicitur solus
per exclusionem singularium quod dicit nudus
in quantum sensui et fantasie non est permi
xtus purus aut dicitur in quantum intelligencia
ipam non mouet fantasma sed solum in
telligencie lumine pluraliter dicit vlia
esse in solis intellectibus quia totum suum esse
habent in intellectu et ab intellectu et nullo
sunt in rebus sed intellectus vocat nudos
qui non habent aliquas habitudines disponentes
eos ad eorum speculacionem quod est contra platonem
qui posuit scias nudum intellectum creatas
sed vacat intellectus puros qui per me
diante fantasmate non intelligunt postquam
ista que refert dictum suum ad intellectum
creatum et cognoscentem res sed ad intellectum
eum per intelligencie dicit vlia esse
in solis intellectibus quia habent solum esse ydeale
in intellectu intelligencie causantis et cogno
scentis res per nudos intellectus vocat
intellectus omnino a materia separatos et
illos intellectus dicit puros corporis
puritate in aliud per ...... intrando
non permiscent vnde per declaracionem illorum
terminorum dicitur aliquid per fuit
in commune et non ponitur nisi adm
aiore exposicione sentencie sed ecc dici
probabile quod intellectus dicitur solus cum apte
rei nichil conuenit vt intellectus sit
mixtus intellectus vero dicitur nudus quia speciebus
intelligibilibus et emanatus purus vero
intellectus dicitur quia corpore separatus et corpori
non iunctus **Et aduertendum**
quod questiones illas terminare per facul
tate logice sed intelligi debet vno modo ana
lectice et scientifice alio modo topice id est dyalec
tice et probabiles id est apparentes
sed stante **Vndecimo** conclusione
per illas questiones tres analetice et

scientifice non sunt terminabiles per facultatem
logice quia vix propter possunt terminare
topice id est dyalectice probatur quia terminare [probatur]
aliquas illas questiones analetice et scienti
fice necesse est vti racionibus sumptis ex
proprijs causis et passionibus entis quia cum
cognoscere quid sit subsistere quid sit solus
intellectus nudus et purus et quid posset
subsistere quid intellectus in natura rerum
completum et quid non hoc autem non spectat
ad logicam que terminare aliquid per proprietates
et causas entis in quantum ens non spectat
nisi ad eum cuius est considerare ens in quan
tum ens quod solum spectat ad metaphysicum vt dicitur

quarto metaphysice et ideo dicit porphirius se [4to metaphysice]
ab illarum questionum terminacione excusando
altissimum enim est huiusmodi negocium ligauit
per proprias causas et passiones entis in quantum
ens logicus potest questiones terminare
non habeat hic tamen probabiliter terminare per quas
dam intenciones communes ad
omnium methaforum sunt viabile vt dicitur
primo topicorum per illas autem quomodo in [primo topicorum]
tenciones non terminant analetice et scien
tifice sed topice **Dubitatur primo**
circa dicta que istas questiones proprius sunt
aut de generibus et speciebus quam de accidenti
bus. Vndecimo quod illius causa non est assignari
per forma quod genus et species sunt in quantum
alia vero sunt in se et quod genus et species
dicitur essencia per modum substancie alia vero per modum
accidentis ideo genus et species magis quam alia
videntur subsistere alia vero quam alia
vt dicitur primo et accidens in genere
et specie quam ea sunt et intelligitur
dicitur cum potestate in genere actu vero in
se ... in se emanans per ... sunt
et emanat accidens ... in me
... substancias ... vnde per genus
et species magis videntur subsistere
intellectum quam alia ideo porphirius specialiter [porphirius]

illud mouet questio de genere et specie dicens
me vtrum qualis de generibus et speciebus est et non
de aliis vniuersalibus **Dubitatur 2o** quid
sit subsistere ad dubium dicitur quod subsistere
dupliciter accipitur vno modo prout est subsistere
et esse distinguitur sicut materia et compositum generis
quod esse est commune omnibus entibus substantiis
et accidentibus sed subsistere prout sumptum
dicit proprie modum essendi qui soli substancie
conuenit et non omni sed soli prime substancie vel
forme in materia ut anima vel intelligencia subsistere
pro vno id est prout dicitur subsistere quod non indiget
alio vt sit et isto subsistere dicitur quasi sub pro
esse sistere id est stare vnde sic diffinitur abstractio
subsistere dicitur quasi per se stans sistit in se et deinde
subsistere hoc modo dictum et esse et substare
quod subsistit est a forma substare vero a materia
sed hec ambo quia ab eadem [illegible] complectitur
materiam et formam in substantiis materialibus alio modo
subsistere accipitur quandoque vt tantum valet sicut
esse vel existere in rerum natura non curando
an vtique in materia et capitur in titulo
prime questionis **Dubitatur 3o et**
vltimo quid sit facultas vel difficul
tas ad dubium conceditur quod facultas
idem est quod facilis potestas vnde difficile
dicitur facultatem habere cum aliquibus actus
et scientias perfecte ab homine habita dicitur facultas
eius ad discernendum debite de eorum quod vim
declarare vel scientiam perticulariter sed difficultas
est difficilis potestas et diffinitur sic di
facultas est potestas acquirendi aliquid
cum magno labore ex quo sequitur quod principalis
quod non est possibile nec facile est nec difficile
Quantum ad dicta argumenta primo ad primum
2o metaphysice metaphysica et dialectica circa idem
versantur propter illas questiones terminabiles sunt
per facultatem metaphysice ergo et logice **2o** logica
est scientia generalis ad omnium methodorum
principia viam habens ergo omnis questio
pertinens difficilis per facultatem logice est
terminabilis **3o** logica docet omnem modum
quo deuenitur de noticia noti in noticiam
ignoti vt patet ex dictis eciam ergo si questiones
fuerint dubie et ignote quia questio est dubita
bilis propositio omnes predicte sunt certe et cognite
per facultatem logice ergo etc. **4to** sicut vtile
est scire congnitionem eciam vel eciam in herencia
ita et earum inherencie verum est sciri
dicitur inherencia nisi cognita eorum inherencie
eciam ergo porphirius nullam mouit questionem
concernentem eorum inherencie videtur quod insuffi
cienter illas questiones enumerat **5to** quod
scientia celerius non illa que sunt pertinencia consi
derat illa que insuper sunt vt dicitur 6to metaphysice
sed hec vel existencia pertinet prima questio non
nisi accidentaliter conuenit vniuersalibus quod vniuersalibus ac
cidit existere ergo male videtur ponit prima
questio **Ad primum dicitur** 2o metaphysice
circa illud circa quod versatur metaphysica per se
et formaliter logica non versatur nisi cognitiue
et materialiter ergo si huiusmodi questiones sunt ter
minabiles scientifice per facultatem metaphysice non sic
quod sunt terminabiles hoc modo per facultatem
logice **Ad 2m dicitur** quod logica dicitur scientia
communis per applicationem sui subiecti et non ideo quod
considerat eas formas per primam formam et passiones
eorum vt sit sicut metaphysica dicitur communis ideo non habet
viam ad principia omnium methodorum nisi in
quantum intencionis quas considerat scibilibus
omnium scienciarum sunt applicabiles vnde eciam
sic probat argumentum quod ille questiones sunt
arte logice aliquo modo quod topice sunt terminabi
les sed talis terminatio non est scientifica et an
alectica sed coniecturalis seu opinatiua **Ad
2m dicitur** sicut probat quod sunt terminabi
les topice parte logice et hoc conceditur
Ad 4tum dicitur quod quod vlterius vt sunt
principia particularium et priorum vt sic non est
concernenda eorum vel prius ideo de ipsis quere quid
non querit **Ad 5tum dicitur** quod esse pertinet
questio si est non est esse existencie vt declarat

2o p(re)teritorum s(ecundu)m e(ss)e na(tura) p(ro)hibitum s(ed)
q(uod) p(re)d(ic)ta e(ss)e et eod(em) mo(do) de(be)t dici in p(ro)posito
de v(niversa)lib(us) **Utrum v(niversa)lia et p(er)ti**
p(er)tine(n)t g(e)n(er)a et sp(eci)es subsistant in
re(rum) na(tura) q(uo)d intell(e)ctum aut sint in
solis nudis purisq(ue) intellectib(us) posita
p(ro)p(ter) illa(m) q(uesti)o(n)e(m) declaracio(n)e d(ic)to(rum)
p(ri)mo q(uod) q(uesti)o illa no(n) q(ue)rit de v(niversa)l(ibus) in
ca(usa)ndo quod s(ecundu)m eq(ui)t p(ri)mo e(st) ca(usa) p(ro)p(ri)e
effectiua sp(eci)ficare distinctorum ut est
c(aus)a p(ri)ma cui(us) p(ro)p(ri)e effect(us) est ei(us) intel(li)
gencia cui(us) p(ro)p(ri)u(m) est intelligere c(aus)a(m)
t(ame)n licet na(tur)a cui(us) p(ro)p(ri)u(m) est mouere(n)t
q(ue)rit de v(niversa)l(ibus) in cognoscendo p(ro)u(t) ca(us)a
intell(e)ctum q(uod) est p(ro)p(ri)o oi(m)a ut d(icitu)r
2o de a(n)i(m)a v(niversa)lis d(icitu)r n(ec) q(ue)rit de v(niversa)li   *2o decarum*
in rep(re)sentando p(ro)u(t) ut sp(eci)es intelligi
bilis a fantasmatib(us) abstracta v(niversa)lis d(icitu)r
n(ec) q(ue)rit de v(niversa)li in distribuendo quo
signa v(niversa)lia v(niversa)lit(er) ca(usa) p(ro)p(ri)e v(niversa)lia
d(icu)nt(ur) s(ed) q(ue)rit de v(niversa)li in p(re)dicando
quod e(ss)e v(niversa)le in e(ss)endo d(icitu)r s(ecundu)m eo(rum)
de v(niversa)li est adp(ro)posito p(ro)p(ri)o **d(ic)to(rum)**
2o q(uod) v(niversa)le hoc mo(do) captum d(ict)u(m) p(otes)t
c(a)pi v(n)o mo(do) formalit(er) s(ecundu)m p(er)tinet v(niversa)li vno
t(ame)n n(atu)r(a)e attributa q(ue) q(ui)d(em) i(n)tencio
est h(ab)itudo et c(om)p(ar)acio n(atu)r(a)e ad singularia
et suppositum in q(ui)b(us) e(st) tam(en) q(uam) vni(us)
in illa singularia (con)ueniu(n)t ib(i)
s(ecundu)m i(n)te(n)co v(niversa)litat(is) e(st) n(on) q(uod) for(m)at i(n)t(e)ll(e)c(tu)s vo(lun)t(at)e
t(ame)n ex hoc q(uod) n(atur)a sit c(om)p(ar)at ad
singularia tam(en) q(uam) vni(us) in q(u)o sin
gularia (con)ueniu(n)t et hoc mo(do) v(niversa)le n(on)
h(ab)et e(ss)e nisi in i(n)t(e)ll(e)ctu et a(n)i(m)i intell(e)ctu
vnu(m) est t(ame)n q(uod) illa i(n)tencio p(ro)p(ri)e no(n)
d(icitu)r v(niversa)le s(ed) p(ro)p(ri)e alius ut n(atur)a s(u)b
co(n)tra formalit(er) est v(niversa)lis 2um q(ue) c(om)ple
tu(m) actu(m) v(niversa)litat(is) vnu(m) de ipso hoc
mo(do) capto no(n) q(ue)rit q(uesti)o alio(rum) s(e)p(ar)ati
capit(ur) m(ater)ialit(er) s(ecundu)m p(ro)p(ri)a essencia et q(ui)diti
tat(e) q(uod) v(niversa)lis d(icitu)r (con)tinea(n)t et n(atur)a

e(ss)e d(ic)t(u)m trip(liciter) (con)siderari p(otes)t p(ri)mo in se et
ab(solu)te et hoc mo(do) s(ecundu)m (con)sid(eracio)n(em) et in variabil(is)
d(icitu)r v(er)issime ex q(u)o in(de) oi(m)a q(uod) s(u)nt
nichil s(ecundu)m aliene n(atur)e huius ad mixtum
et de ipsa sit (con)siderata 2um sanctum
tomam in tractatu de ente et essencia
nichil v(er)e d(icitu)r nisi illa q(ue) e(iu)s 2um q(uod)
huiusdi (con)uenit huiusdi aut s(u)nt illa
q(ue) s(u)nt de d(e)f(inici)o(n)e et ro(ati)o(n)e (gener)ale ergo et
p(ro)p(ri)e passio(n)es eius quicu(m)q(ue) vo aliorum
ei attribuit(ur) 2um q(uod) huiusdi falsa erit
attribucio vn(de) hoc mo(do) 2um ipsum n(on)
est v(niversa)lis n(ec) p(ar)ticularis n(ec) vna n(ec) plures
n(ec) in h(ab)ens singulari n(ec) (con)u(er)so ipsum no(n) q(ui)d(em)
v(niversa)lis p(ro)p(ter) e(ss)e v(niversa)le no(n) (con)uenit n(atur)e nisi p(er)
intell(e)ctum q(u)oniam ei n(on) est extrinsic(um) e(ss)e
si 2um se e(ss)et v(niversa)lis e(iu)s 2um q(uod) p(ro)p(ter) p(ro)p(ri)u(m) p(ro)p(ter)
supponat p(ro) se et secundum p(ri)mo p(re)ter
eam nu(m)q(ua)m p(otes)t e(ss)e p(ar)ticularis q(uod) falsum
est ad sit p(ar)ticularis 2um e(ss)e q(uod) p(otes)t in s(e)
p(ar)ticulari n(ec) est p(ar)ticularis 2um se p(ro)p(ter)
p(ar)ticulare no(n) (con)uenit ei nisi p(er) suppositum
in quo ei accidit e(ss)e q(uod) si 2um se e(ss)et
p(ar)ticularis no(n) posset e(ss)e v(niversa)lis q(uod) falsum e(st)
ad sit v(niversa)lis (con)p(ar)acio(n)e ei(us) ad singularia
ad q(ue) c(om)parat(ur) ut q(uo)d vnum in q(u)o singularia
(con)ueniu(n)t et eod(em) ro(ati)o(n)e no(n) est q(ui)d vnu(m)
n(ec) multa n(ec) in h(ab)ens singulari n(ec) (con)u(er)so ipsum
p(ro)p(ter) h(ab)et oi(m)a ei accidere p(otes)t et ad
u(er)tend(um) q(uod) p(ro)p(ri)a essencie et q(ui)ditates
rerum 2um se no(n) d(icu)nt(ur) v(niversa)les v(niversa)le
capit(ur) ut d(icitu)r actu(m) v(niversa)litat(is) p(er) c(on)ci
piendo v(niversa)le ut e(st) no(m)i(n)at aptitudine v(niversa)li
tat(is) q(ui)ditates 2um se s(u)nt v(niversa)les s(ed)
2um se s(u)nt intelligibiles ad u(er)tend(um)
e(tiam) q(uod) p(ro)p(ri)a n(atur)a 2um se no(n) d(icitu)r vnari
multa vni(us) no(n) accipit(ur) ut e(st) passio e(n)tis
q(uod) e(iu)s 2um se sit e(n)s e(ss)e v(na) s(ed) e(st)
vna vnitate e(n)t(is) p(ro)ut capit(ur) ut e(st) p(ri)n(ci)p(iu)m
nu(meri) et ut d(icitu)r vnitate n(atur)al(is) q(ue) n(on)
(con)uenit formis q(ue) t(ame)n signatum q(ue) p(ri)n(cipiu)m

in determinatos et advertendum ut licet
non sit dabile aliquod de quo simpliciter neutrum
contradictorium verificetur tamen nichil prohibet
dari aliquid de quo neutrum verificetur
ad reduplicatione ut patet de illis quarum
utrumque illi dato per accidens sicut in supposito
est de veritate multitudine particulari
tate et universalitate advertendum est quod sicut
non tamen secundum se nec est una nec multa ita
nec tamen secundum se est generabilis vel corruptibilis
quod habet solidi per supposita convenire potest
nec tamen secundum se in essendo nec non essendo nec
creata nec producta per creari et produci
convenit per hoc quod est hominis creatoris
et singulis productis est tamen secundum se ac
alibet productibilis Sciendum 2o
quod universale hoc modo consideratum de ad rem
non quod non accidit res per se est tamen supposita
per speciem de res ut patet res dicitur universaliter
rata rationem et de ad rem in sua suffi
citiam non durationem in tempore per ad eternitatem
et prius non quidem materialiter efficientibus vel
finalis per formaliter non per se per totius
natura vel est hoc modo accepta de universalis
non universitate per consequitur producibilitatis per
ei tamen secundum se non convenit producari sicut nec in
telligi vel predicari per universitate prius formaliter
in diversis secundum huius accepta formanda

2o

2o natura vel scientia considerari per 20c natura
et scientia per considerari tamen esse philosophi in
particularibus et suppositis et multum ei
accidit et convenit ut per sit particularista
et individuata et per sit multiplicata et
communiter signate sit in corpora et passionibus
materialiter affecta priorum multum tamen secundum se ei convenit
et generalis omne illud quod accidit particulari
bus accidit et utique tamen esse prout habet
in particularibus ut generabilitas corruptibilitas
consequenter accepta de universale in re consideratur
ut est in supposito et per dici universalis universitate
in concretionem vel inherencie universalis autem

universitate predicatorum hoc modo non de nisi
potentia in quantum hoc modo est in potentia ut
intellectus et abstrahat ab ipsis singularibus
et ut unum ad singularia comparet comparationem
intellectus abstractioni et comparationi sit universa
tamen completum actu universitatis 3oc natura et
scientia accipit per tamen esse philosophi in intellectu
et hoc dupliciter primo tamen relationem ad intellectum
primo intelligencie cognoscentis et causantis ipsam
cuius ipsa est similitudo et ei accidit
quod dicitur intelligibilis et lumine intelligencie simpliciter purum
immateriale immobile et incorporale et per
fectio naturalis intellectus per globus et materialiter ipsius
tamen actum sicut color est materialiter visus tamen
actu lucidi quod inest sibi habet et acceptum
dicitur habere esse ydeale accipit tamen ab
intellectu primo intelligencie ut quodam ex
emplari omnium quod ad similitudinem eius ad
extra produci potest et hoc modo considerata
dicitur esse ante rem non solum dignitate causalitatis

2o

natura et prius sicut primo per se duratione
et hoc modo dicitur universalis non universitate per per
dicabilitatis consequenter per universitate forte exem
plaris inquantum secundum ad similitudinem eius potest
formari potest 2o particularem ad intellectum

24

nostrum cognoscentem ipsam per abstractionem eius
a singularibus non autem causantem per venien
dum ipsam ad particularia in quibus est
cum per unum in pluribus illa singularia que
nunc principium intellectus per hunc abstrac
tionem cognitionis communia ipsa ante abstractionem
non habuit nisi potentialiter hoc autem
dat ei intellectus per hoc quod separat eam a materia
et a conditionibus materialibus et natura hoc modo
accepta dicitur universale post rem quia natura hoc modo
dicitur universalis per abstractionem a singularibus et
suppositis per id quod abstrahitur ut sit extra
potentiam illius a quibus abstrahitur et dicitur
esse unum completum actu universitatis et illa
universitate quod predicabilitas consequenter unde licet natura
in hoc modo universalis sit preter intellectum

nem̄ nā eē hī ꝙ sit vtiō ete vltˢ
nisi ꝑ mixtū vnū eadē nā et ceña
q̄ vt est nisi accepta abl̄r dr̄ vite
aūt rem ꝑ accepta vt ē in singularibꝫ
dr̄ vite in re vt aut est mixta
et vnū ad sin̄ria ꝯpata nisi sinṫria
queniunt dr̄ vite p̄ rem vnū nō
dicit realit̄ ꝑ sed dicat vnū diu
ersū modū accipiendi et ꝯsiderandi
nāz nā eē vt est vite ad rem p̄ce
dit se ipsā vt est vti in re et vtᵉ p̄
cedit se ipsā vt est vite p̄ rem et
aduertendū circa dicta ꝙ nā sit nisi
et abl̄r nō dr̄ vite actu loȝcū itanᵗ mētū
ꝑ nō dr̄ vite mēt nisi pōt ē mixta
abl̄r sil̄ nō dr̄ vite loȝcū nisi pōt est
mixta relatōe ad ꝑticularia vt vnū
in quibꝫ hī eē ꝑ nō vnū se nō queniunt
mixtē ꝑ accidit sibi vt mixtāt vnū
nisi et abl̄r est ꝑ dō vite mētū et loȝcū
vt tū est vte mētū p̄cedit se ipsā vt
est vte loȝcū mixtū vnū quodꝫ abl̄r
acceptū ꝑcedit se ipsū acceptū respectiue
et ꝯparatū ad aliud sibi extrinsecū

Sciendū 4to ꝙ ꝙ triplex est eē · p̄o

nā sibi forme se hn̄t ꝑ ordinē ꝑ modū
dr̄ habere eē nā nisi ꝑ sit ꝑ ꝑ p̄mū et
caūt 2o nisi ipsū 3o in nā 4to in · ꝓ 2o 4to
tellectu nisi ꝑ p̄mo quidē et aūt hī eē vir
tuale nisi ipsū vō hī eē c̄nale in
nā aūt et singularibꝫ hī eē sēāle et
nāle in intellectu vō hī eē intētōle
et lꝫ eadē sit nā ꝯ quaslibꝫ illorū hī
eē tū nā ꝑ ꝑ hī eē et mixtī eē in
p̄mis ꝑ nisi et ꝑ nisi ꝑ in suppositis
et ꝑ in suppositis ꝑ in mixtū vnū
nā vō etiā dr̄ eē in dicit ab eē et
abīo eē vnū eģdū nō quidem vnū
eē et habet nisi ꝑ et aūt ꝑ hoc mō
mac̄ est determinatū abīo eē ꝑ ab eē
vt vnū ꝙ hī in particularibꝫ ꝙ sit mart

ē determinata ab eē ꝑ abīo est ꝑ eū eē
ꝙ hī in mixtū nō eū nāmꝫ nā ꝑ
mixtī ipsū nā est ꝑ ipsū est mixtū est ex
ꝑte mixtū et aduertendū ꝯ eū ꝯsiderū
ꝙ effectꝫ ꝑtiō ab alio hī ꝙ sit ens et ab
alio ꝙ sit tale ens et ab alio ꝙ sit hoc ens
hī eū ꝙ sit ens ꝯforma ea aūt ꝑ ꝑ effectꝫ · ꝑa
ē eē ꝑ ꝙ sit tale ens hī ab agente ꝑticlāri vni
uoco ꝙ est sēm eiūs vel ut ignis ꝯnatꝫ
hī ꝙ sit tale ens ab igne ꝯnante ꝑ ꝙ sit hoc
ens hī a nā mārie signata et lꝫ sit eiūs ignis
qui sit ens tale ens et hoc ens tū vt ē ens
p̄cedit se vt est tale ens et vt est tale ens p̄ce
dit se vt est hoc ens et vt est ens et tale
ens nō est quid ꝑticl̄r ꝑ vte nō in ignis ma
le ꝑ mutabile ꝑ ꝑticlāritas et in ignis ma
biliter et queniunt ꝑ mās signatū ꝑ vt sit
excludit Sciendū 4to ꝙ eū dr̄ vte
ꝑ ꝯsiderari vt ē nisi ꝑ in re dū mixtū
nō ē intelligendū ꝯst dīp eē nā ꝑ nō ha
beat in singularibꝫ aut in mixtū eāte et
ꝯnascente ꝑ ꝑ hoc omnū ipsū nā accidunt ꝙ
dr̄ nisi ipsū ꝯsiderari sed ꝯ hōiem aꝑtibꝫ
extrinsecū et hoc est ꝑ ꝙ dicant vte nisi ipso et
ꝑ icant vti est tale vte eē eē albertꝫ ꝙ hoc
ꝙ vero sit sēm ꝑ nā nisi accepta vnū sēm
eē sēāle quod dr̄ vte nisi ipso ꝑ ad rem
abstrahit ab omni extrinsecō ymo eē ab omni
hītudine ab extrinsecū eē aūt in loco vel
in tpe est nō extrinsecū ꝑ ab locū nā nō
determinat nisi ꝑ ꝯtentū et dimēsione tpe
vō mensurat ꝑ motū ꝑ tam motꝫ ꝙ ꝯtinuitas
sūt ꝑ rōēz nā ꝯ 2o ꝯ ipsū eū nā hoc mō
abstrahit ab eē in loco magis abstrahit a ꝑlibꝫ
ꝑ ꝯparticulā eē ꝑ eē in loco et eē in tpe ꝑ ꝯ
omnū eē ꝯ 2o ꝯ ꝑ dicendū vnū ꝑ hīnū · ꝑ ꝯ ꝑ ꝯtrariū
ꝑ ma ꝑ ꝯtrariū vte ē vbiꝫ et ꝑ ꝑ ꝙ vbiꝫ
est in loco est et ꝙ semꝑ est in tpe est ꝯ vte
erit in loco et in tpe ꝯ dicendū ꝙ vte nō dr̄ eē
vbiꝫ et ꝑ positiue ꝑ priuatiue et ꝯ abstra
hit ab omni loco et tpe ꝯtento eē ē vbiꝫ

vel̄ · m̄ 2o

quod secundum se volui est et pronta est ff quod
secundum se non est magno tempore et adiectiones (margin: secundum porretanum)
quod ut generabilitate non habet ab alio sed
aliud quod ut secundum ab alia habet dici perfecti
tiente vel ab eo a quo habet entitatem sed
generabilitate non habet nisi per generabilitatem
vero in esse suo cum pertinentia et generabilitatem
ad individua quibus per intellectum generabilis
generabilis universale habet sit pertinentia
ut ut essentia completa actus universalitatis
acceptus quod est ut per rem solum habet
esse per intellectum tamen agnoscit per abstr
actionem eius a singularibus a. non et qui (margin: averroys/alpharabius)
tenet quod habet esse in rerum natura non habet quod
sit universale secundum completum actum universalitatis nisi
per intellectum quod primo probatur per natura non habet quod (margin: probatur)
sit universale nisi pertinentiam universalis quod format (margin: probatur)
format intellectus 2o probatur per de ratione universalis
hoc modo accepti est unitas ad ut
sit unum in multis et unum de multis
(margin: primo porretanus) primo porretanus habet aut unitas non
convenit nisi prout est in intellectu
abstrahente ea a generalibus mediate et generato
ipsius ad illud singularia pertinentia
unius singularia conveniunt et hoc
(margin: primo porretanus) vult philosophus dicens primo posteriorum
ut est dum intelligit sed non ens
sentit et primo de anima dicit quod universale est (margin: primo de anima)
posterius singularibus et convenit primo
de anima dicens quod intellectus est quod facit uni
tate in rebus **2a conclusio** universalia et non
in universalibus dicuntur sed accipiuntur secundum esse quod
habet in particularibus et in ultimo actu
non sed nisi et al... ut sed in non per
omnes intellectus solum modo et pertinentia illa
(margin: boecius) conclusio probatur primo auctoritate boecii
ensis dicens universalia sunt forme recepte
in rebus quibus recte sunt idem quod sunt id aut
quo res est et idem quod est necesse est esse ens
(margin: avicenna) reale 2o probatur auctoritate avicenne dicens
natura intendendo secundum est ut quod non intendit

nisi ens reale 3o probatur auctoritate auctoris
sex principiorum dicens natura animalis opus quod (margin: sex principiorum)
pertinenda sunt realiter ad illa et in illo per
dicit ut idem quod pertinet ad pertin
entiam singularium quod sunt entia realia
ergo et ens reale dicit et ibidem quod
universalia et communia non sunt ab arte sed natura
probatur et hoc idem auctoritate commenta
toris super 2m metaphysice dicens natura primo
recipit formam universalem de notis universalem ut eas
ipse anima diiudicaret et dicit ibidem
quod universalia partium nisi sunt particularibus que a natura
(margin: averroys/alpharabius) posita fiunt et sunt per auctoritatem aurifsed
in dicentes qui in dyaletica solum termino
universalia dicit et non res illius non dyaletica
sed dyaletica hereticum dicitur 4o probatur auctoritate
(margin: petri hyspani) petri hispani in tractatu 2o super primum
lari dicentes una cum particularibus est
cum particulari asini ponit ad multi
genitas primo aliquis et asinis igitur idem
dicit in alio tractatu suppositionum et
accepto brunum pro ut est falsa propositio **probat**
rationibus primo ratione illud cui primo attri
buitur actus et operacio ut est singulare
et suppositum habet esse per intellectum ergo maius
illa primo et per se attribuitur aptitudo ad
actum habebit esse per intellectum tenet consequentia
quia aptitudo precedit actum et a paucioribus
dependet probatur quod posterius sed idem cui primo
et per se convenit aptitudo ad actum et ut
et per se sed est actus in singularium ita
aptitudo est universale ergo universale habet esse per
intellectum **2a ratio** in omni genere in
quo est dabile aliquid per participationem est
est dabile aliquid per essentiam et per omnes
per participationem eius reducitur ad id quod est per essentiam
eius formam suppositum ei cuius sunt aliud per
participationem illius speciei ut omnes homines sunt
homines per participationem humanitatis et omnes
asini sunt asini per participationem asinitatis ergo
genera in ... sicut erit dare aliquis quod est

cēncia ēē ut aliquis q̄t ꝑcēncia ho
ab aliquo ēē aut non est particulare ꝑ p̄
ticulare ē ēē ꝑ participacōem ꝑ ēē ꝑpar
ticipacōem non est ēē ꝑcēncia dicit ergo ēē
ūle et ꝙ ēē est prius particularia ꝙ est ens
reale ut generaliter ēē ꝑcēncia est prius
ꝙ est ēē ꝑ participacōem ergo ūle erit ali
quid reale **2a ro** id ꝙ conuenit ꝑluribus
conuenit eis racione unius quod non ipsis
receptum ut dicitur primo posteriorum sed ēē
hominem conuenit pluribus hominibus realiter ergo
racione unius quod non ipsis receptum ꝑ
non potest ēē ens racionis ꝙ ēē hominem acci
conuenit essencialiter realiter et formaliter sed
ens racionis non potest ēē reale formale et ēēn
ale prius entis realis ergo ēē quod conuenit
ūle erit aliquid reale **4a ro** non unius
unita est materia forma simplex ꝙ forma huius
individui sed in toto magis aut ꝙ a forma hac
individua est separabilis non aut a forma simpli
citer cum ꝙ materia sit sine formacōe huius forme
individui in mixta non aut sine formacōe forme
simplicis sed ꝙ materia et forma hac individua
ꝙ unum reale resultat ut compositum ergo
in toto magis ex materia et forma simplici
ꝙ unum reale resultabit ꝙ non potest ēē
particulare ꝙ ēē ex materia hac individua et
forma resulta ut ē hec individua erit ergo
ūle **5a ro** prius natura non dependet
a posteriori sed ūle est prius intellectu ergo etc
prius natura a non ꝑ ꝑ rapte ꝙ obiectum
ꝑ ꝑ passiue precedit potenciam cuius est obiectum
ut dicitur 2o de anima sed ūle est obiectum [2a de anima]
intellectus qui ē potencia passiua ut dicitur 2o
de anima ergo ūle potest ēē sine intellectu **6a**
ro necesse est ponere essencia et quiditate
rei sine intellectu cum ipsa res particularis
ꝙ est effectus eius et posterior ipsa subsistat
extra intellectum sed quiditas et essencia rei
non sit pluribus communicabilis et aptitudo ꝑ par
ticipabilis est ūle ergo etc **7a ro** quod

sciencia realis entis realis et consideracio ꝑ
nihil dicitur a sciencia realis et non est consider
acio entis particularis ꝙ omnis sciencia ut dici
tur sub particularia considerat universalia ut dicit
philosophus septimo metaphisice et ad porphirius [ad idem] [porphirius]
ergo erit consideracio entis ūlis et ꝑ ꝑnis
ergo ūle erit ens reale etc sed ūle ꝙ
omnis sciencia considerat ēē ens racionis ad ens
racionis non sit ꝑse intelligibile nec ꝑ ꝑie sit
id ꝙ ꝑ se intelligit sed id quod alio intelligitur
sequeretur ꝙ nulla esset sciencia ꝑpria dicta sed
potius qualibet diceretur modum sciencie ꝑ
sciencia **octaua ro** eadem sunt principia
quibus res est et quibus cognoscitur ut habetur 2o
metaphisice sed sciencia non est nisi de ūli et non 2o metaphisice
est nisi ꝑ ūle ut primo posteriorum ergo res non habet [primo posteriorum]
ēē nisi ꝑ ūle ꝑ ꝑnis et res reale non habet
ēē nisi ꝑ id quod est reale et sine intellectu ergo etc
nona ro forma quod dat ēē materie quod ꝑ
sit in materia non tenetur ēē ab ipsa ꝑ ab agente
cum aut est ab agente ut est ꝑ ꝑ intellectum
ꝙ ut est in materia sed ꝑ ꝑ ei conuenit ēē ab a
gente ꝑ in materia et tamen cum ꝙ est ab agente
ut est hec individua sed est forma simplex ꝑ ꝑ
sit hec individua ꝑ materia ut ultimo est
et non ab agente ergo ūle cum ꝙ est ab agente
ut est in materia ꝑ intellectum ergo etc **decima**
ro omne ꝙ est ab agente reale et na li
ut est in natura ergo forma ꝑ ꝑnis in materia cum
ꝑ ab agente est ut est in natura et tamen ut
non est in ꝑ materialibus et ꝑ ꝑnis ut particulares
ꝑ ꝑ sit ꝑ materialibus conuenit ꝑ ꝑ in
ꝑ ab agente recipit ergo ut sit erit communica
bilis et ꝑ ꝑnis ūlis et ut ꝑ ꝑnis in materia
ꝑ ꝑ cum ꝙ est in materia recepta sit parti
cularis et incommunicabilis ergo etc **un**
decima ro forma quod dat ēē non est
ꝑ ꝑ rei aut hoc sed ꝑ hoc ꝙ est lumine
intelligencie consistens et ꝑ ꝑ rei aut
ꝑ hoc ꝙ est in materia huius vel illius non
illi non cum ꝙ ei accidit in materia

aut incorporali minus huius vel illius sed res
ab eo quod accidit non potest habere suum actum
speciale dat ergo esse non et totum per hoc quod est
lumine intelligentie causans ipsarum rerum
sed non dat esse non et totum nisi illius quod
est in natura ergo forma que dat esse non et totum
esse erit in natura sed non quod lumen in-
telligencie non est hec vel illa nec particularis
et numerabilis ergo erit vnius et numera-
bilis **Duodecima** vero lumine
solis ex hoc precipitur in hoc corpore lumi-
nato vel illo non amittit aliquid sue vir-
tutis celestis neque aliquid sue virtutis
celestis acquirit ergo similiter in natura vnius quod
est lumine intelligencie causans rerum non
amittit nec etiam acquirit aliquid sue vir-
tutis celestis per hoc quod est in hac materia vel
illa recepta sed ipsa natura nisi potest est
lumine intelligencie causans rerum vnius est
et vere habens aptitudines ad omnia quibus
dat esse non et totum ergo non amittit hoc
per hoc quod est in illa vel in illo recepta ergo
vere verissime est eius intellectus in
verum natura **Tredecima** vero quod
vnum suum numerum est aut aliquid ab eo quod
est per ipsum non accipit neque esse neque
vnitatem neque intentionem celestem vnum
se sed vere sed forma rei que est ens et princi-
pium est vnum rem ipsarum cuius est forma
vnum totum esse et ordinem nec vel dicit
esse vero et totum ergo a particulari in quo
est non accipit esse nec vnitatem celestem
et tamen verissime est in natura eius intellectus
ad sit principium et esse rei naturalis ergo vere
est vere in natura eius intellectus communis **De-
cima quarta** hic homo non est particu-
laris homo nisi ab hoc principio sed esse
per participationem est actum potentiam sed
hic homo non est homo nisi ab eo quod vnum
rem est in natura eius intellectus ergo homo
principium est vere sicut in verum natura eius
intellectus **Decima quinta** hec propositio
homo est dignissima creaturarum generis
et similiter ista homo est animal homo est risibilis
sed ista predicata non conueniunt homini in quantum
est hic homo quod sit aliis hominibus non conue-
niret et tamen sunt predicata realia realiter
homini conuenientia secundum principium que aptatur
intellectus ergo homo vnum quod homo et non solum
quod est hic homo est aliquid in verum
natura communis **Sexdecima** vero propter
de alio esse in ipso enim dicit propter
supponit esse in sed vere predicatur per se dicta
et decente hoc est hoc propter de suppositis
et singularibus conuenit in natura propter
intellectus ergo etiam sunt in singularibus
et propter intellectus **Decima et
septima** vero vere dicit essentia et
quiditate particularis quod vnum boetium
specie tota essentia in diuiduorum sed
essentia particularis non habet esse nisi nisi
in particulari quod est ens reale et propter
intellectus ergo vere est in natura propter intellectum
et a conuertendo quod esse dicitur quod natura que vnius
dicitur nisi accepta est eius intellectus non
dicitur intellectum quod nisi attingat vltimum
actum nec quin essentia est esse quod ipsa
non attingit nisi in supposito sed nisi habet
illud esse vt omni quod conuenit vnum quod est
formale principium rei et natura sit accepta est
per principia intrinseca ipsarum intrinsece constitu-
encia per que principia quiditatiua diffinit
Dubitatur primo circa dicta vtrum
vniuersalia sint extra vel a(n)i(m)a(m) preter alio
potest intelligi per hoc quod querit vtrum vniuersalia
subsistant primo sciendum quod vere vt dictum
est dupliciter accipitur vno modo formaliter quod intrinsece
stantis alio modo materialiter primo intellectum subiecta
quod constante vniuersale primo quod vere primo accepto
non est extra sed actus qui in concipiendo actus
comitatur illo quod alteri adueniunt per esse
completum non curando an sit ens reale

per verum vniuersalia sunt extra vel a(n)i(m)a(m)

vno modo
alio modo
p(ri)mo

vel verum quod patet quia intentio universalis est entis
verum quod est actus intellectus et quod
non habet esse nisi in intellectu et ab intellectu
et licet intentio universalis naturam denominat universale
quae est extra intellectum non tamen oportet quod sit in ipsa
quia ad hoc quod aliquid denominet aliud for-
maliter non requiritur quod sit in illo quod denominat
subiective sed sufficit quod sit in eo subiective
vel effective sicut actio denominat agens
et motus movens et visio visibile
et scitum scibile et talia in quibus non habent
esse nisi effective in eo a quo universale licet
in natura non habeat esse formaliter et sub-
iective est tamen in ipsa causaliter et effective
quia comparatione et comparatione non est ergo
per ipsam denominare et advertendum quod
omne id quod est in alio virtute denominat
illud in quo est secundum eum id quod est in
alio causaliter id virtute est absolutum
et solum denominat id in quo est formaliter
ut albedo ... inhaerere solum denominat
actu in quo est formaliter et non solum in quo
est causaliter. Secundum vero id quod est in alio virtute
est respectivum respiciens suum realiter id in
quo est effective vel virtute et non solum
denominat id in quo est subiective sed id
in quo est effective sicut patet de scientia et sensatione
et quia intentio universalis quae est formaliter in intellectu
realiter respicit et refertur ad obiectum ut ad
naturam ideo non solum denominat intellectum sed
naturam intellectam quidem denominat non ...
sed naturam utique tendentem naturam vero denominat
intentionem et universale 2o videtur quod concedo 2o
universale 2o ut tamen sic est sua ut actus ...
est sua et ... actus ... universalis non
solum convenit ... accidentibus unde capi-
endo ... illo quod est ... secundum
rem secundum modum omne universale ut sic
... dici ... per naturam ad quiditatem
universalis non dicitur nisi ... ad singularia
vel ad inferiora quorum est ... ad

rem vel secundum modum. Dubitatur 2o
de divisione universalis in qua dicitur universale est unum
in multis et unum de multis primo propter
arguendum pro parte utraque in ... Sciendum primo quod
divisio sumitur de ratione universalis per bonitatem et
quantitatem dicitur enim universale quasi unum versum
in multa omne enim universale est quid unum in
se communicabile tamen multis et participabile
a multis unde penes haec duo convenit
universale particulare distinguitur quod est quid
unum communicabile multis unde ad concedendum
unitatem dicitur unum ad concedendum vero communi-
tatem dicitur in multis et de multis et adver-
tendum quod natura universalis dicitur ... universale dicitur
ab alio ... quod sit universale ... et ab alio ...
sit ... est ... et hoc quod est in
multis ... vero dicitur ... quod dicitur de
multis et licet eadem sit natura quae est in multis
et quae dicitur de multis tamen ut est in multis ...
... se ipsam ut dicitur de multis. Sciendum
2o quod aliter universale est unum et aliter particu-
lare particulare enim est unum unitate numerali ...
... universale vero est unum unitate rationis ...
forme ubi advertendum quod natura et ... 2um
sanctum ... non convenit ratio universalis ...
... secundum ... ut 2um sic et ab ...
... 2um ... in alio non ... in
singularibus ... 2um ... in intellectu non ab ...
... et ... eius ad singularia
... unius in quo illa singularia conveniunt
ratio primi quia de ratione universalis est dici de multis ... — rō primi
... de singularibus ... dicitur ... primo
... designate non convenit ... de sin-
gularibus ad hoc enim ... de alio
non sufficit ... in alio ... requiritur
quod ... in ipso et ... eius ...
... designata non ... de ...
laribus ... ipsum ut sit non
convenit ... de singularibus ratio ... — rō secundi
... quod ... in singularibus non convenit
unitatem quae est de ratione universalis ...

in particularibus multiplicatur ad multiplicationem
materie ergo ipsum non est actu quia habet in singu-
laribus non convenit universali secundum unum. Ad 3m patet
intentio universalis est intentio 2a seu ex con-
siderata intellectus nec non formatur intentio
2a sine forma ergo ex hoc quod natura absoluta est
intellecta non est universale logicum quamvis sit
intellectum secundum quod intentio universalis non est
nisi ratio quam format intellectus naturam ad
singularia comparando tamen unum ergo natura
tamen actu est quia habet in intellectu perfecta
comparatione ad singularia cum universali [illegible]
completum actu universalis. Sed dicebatur
quod est in intellectu necesse est esse intellectum quia
quidquid recipitur per modum recipientis
recipitur. Sed universale est in intellectu ergo non est
unum. Respondetur quod licet universale [illegible] sit
unum et indivisum [illegible] tamen et
multiplicatur referendo ad diversa et multi-
plicationem particularium non est nisi convenien-
tia aliquid per hoc unum quod est referens
multa. Dicendum 2o quod ad universale
non requiritur quod sit unum in intellectu actu
sed sufficit quod sit in intellectu actu potentia vel
aptitudine in essentia eius et quiddi-
tate substantiarum separatarum et corporum celestium
ut solis et lune et ceteris. Ad rationes
solvitur quod licet universale actu non est in
intellectu ubi advertendum quod duplex est
universale potentia et aptitudine. Potentia tenet
se ex parte materie, aptitudo vero ex parte forme
[illegible] potentia quia repugnat ad actum [illegible]
aptitudinis unde universale ab actu [illegible] in
intellectu impedit dupliciter primo per materiam
ut prima [illegible] est apprehensa et
saciata unica forma ut patet in corporibus
celestibus quia tamen aptitudo [illegible] formarum et rationes
forme in ipsis non est defectus communicabi-
litatis ex forma tamen adhuc dicuntur communica-
biles esse universales. 2o per specialem naturam
forme incommunicabilis quia sic est ceteris nature

ut materia communicari non potest sive altitudinis
perfectionis ut est essentia substantiarum separatarum et
celestis nature adhuc dicuntur communicabiles [illegible]
[illegible] forme sicut omne continuum [illegible]
rationem continui est divisibile et tamen continuum
celi est indivisibile. Hic precedentia dicta
primo sic omne quod est in rerum natura extra in-
tellectum unum est quia unum numero est ut dicit boetius
[illegible] sed universale non est unum numero
quia unum numero est singulare sed universale non est sin-
gulare ergo universale non habet esse in rerum natura extra
intellectum. 2o contra aristotelem omne quod est in
rerum natura extra intellectum est hoc aliquid sed
universale non est hoc aliquid sed tale quid ergo universale non
habet esse in rerum natura extra intellectum. 3o quia
quidquid recipitur per modum recipientis recipitur
sed si universale habebit esse in rerum natura extra
intellectum habebit esse in singularibus ut demonstrat
aristoteles contra platonem ergo sequitur quod universale erit
singulare quod est impossibile. 4to in eodem est esse
universalis et particularis [illegible] unus homo esset duo
[illegible] ergo [illegible] universale si sit in rerum natura esset in
singularibus sed per idem est esse universalis et particularis sed
videtur impossibile quia esse universalis est communicabile esse vero
particularis est incommunicabile sed idem non potest esse
communicabile et incommunicabile ergo etc. 5to si universale
haberet esse in rerum natura extra intellectum aut in-
cepisset esse aut non. Non potest dici quod non quia aliquod
esset eternum [illegible] eternitate [illegible] primo
convenit ut patet. Dici quod incepit esse quia si sit aut
incepit a se aut ab alio. Non a se quia idem non
est causa sui ipsius nec idem efficiens sui ipsius ut
dicitur 2o de anima nec ab alio quia sic incepisset esse
per actionem alicuius agentis et actio alicuius agentis
terminasset sed hoc videtur impossibile quia omne id
quod terminat actionem agentis est singulare quia
actiones et operationes sunt singularium et suppositorum
primo metaphysice. Unde sic sequeretur quod universale esset singu-
lare quod implicat. 6to universale vel forma naturalis
comparatur ad intellectum [illegible] vel
sicut comparatur forma artis ad mentem artificis

quod forma artis prius ut est in mente artificis
sit universale exemplar omnium artificialium et ad
particularia omnia si possent tamen fieri
intellectum artificis in una amplius non extendit
quam particularis ergo etc. ars committitur maior est
quod similiter forma naturalis prius ut est in intellectu
prime intelligencie cum sit causa sit universalis
tamen ipsa posita extra intellectum in materia non plus erit
universalis quam particularis ergo universale non habet esse in natura
preter intellectum. Ad 3m, ymaginacio que cognoscit et non
causat. Ad 4m, differencia, que vero cognoscit et
causat ... alia scilicet effectus non est in ea
nisi secundum modum cause ita etiam in effectu
non est nisi secundum modum effectus et secundum hunc
modum sunt in omnibus superiora in inferioribus
et inferiora in superioribus. Superiora quidem
in inferioribus sunt secundum modum inferiorum
et inferiora in superioribus secundum modum
superiorum. Forma ergo naturalis que est lumen in-
telligencie causantis et cognoscentis rerum pro-
cedens ab intelligencia in effectum intellec-
tualem erit in ipso secundum modum effectus. Sed
omnis effectus ab intelligencia causatus est
particularis et in omnibus ... ergo omnis forma
tamen specialis quam acceperat ex ea extra intellectum
intelligencie individua est particularis ergo
nullum videtur esse ponendum universale in rerum
natura preter intellectum. Preterea hoc per-
suaderi videtur autoritate philosophi dicentis pri-
mo posteriorum dicentis universale est unum in mul-
tis et autoritate commentatoris super primo
de anima dicentis intellectum facere universalitatem
in rebus. Ad primum dicitur omne quod est unum
est quia unum unitate est et hoc in unitate
essencie ad suppositum secundum enim duplicem
unitatem est entis et unum est dicitur unum
per formam que est unum essencie et nature
et materiam que est suppositorum. Quod universale licet non
sit unum unitate numeri ad unum numerosi-
tate suppositorum est tamen unum unitate essencie
et nature secundum tamen per formam quod est

in ultimo actu nature est unum numero supp-
ositorum. Ad 2m dicitur similiter quamvis sit de
illo quod est in ultimo actu nature unum ultimus
actus nature conveniens dicitur esse congregacio naturalis
prima disponit materiam 2o inducit formam
3o et ultimo causat esse perfectum circa operacio
nature condecencia esse attingit ad operacionem nisi
in supposito. Ad 3m dicitur quod licet re-
ceptum acceptum secundum suum esse quod habet in re-
cipiente habeat modum recipientis tamen
nichil tamen prohibet quin secundum se accipi
quod accipitur esse in recipiente et tamen
non accipitur secundum modum recipientis sed
secundum modum nature recepte seu secundum modum
quem unde licet forma accepta ut est in materia
sit particularis tamen recepta in se est universalis.
Ad quartum dicitur quod licet idem sit esse reale
in ultimo actu nature universalis est et similiter est
tamen diversum secundum rationem alia enim est ratio universalis
in se accepti et accepti in particulari. Ad quintum
dicitur quod universale incipit esse non esse per ablacionem
quidem primo et per se sed consequenti unde non
terminat actum agentis nisi consequenti quod secundum
autorem sex principiorum producit ad productum
singularium quod autem dicitur omne id esse particulare
quod terminat actum accionis agentis unde est de
terminante quod per se et primo. Ad sextum
dicitur quod licet forma artis accepta ut est in materia
posita sit particularis tamen in se accepta prius
sibi accipit ponitur in materia est quod universale ergo
etiam forma naturalis prius ut sit posita in materia sit
particularis tamen in se accepta ut dicitur universalis.
Ad 7m dicitur quod licet id quod est in ef-
fectu si accipiatur secundum esse quod habet in ipso si-
gnatur non effectus nichil tamen prohibet quin secundum
se accipi per abstraccionem ab effectu in quo est
quod accipitur secundum modum quem unde intellectus
sub coniuncta secundum esse que tamen separantur secundum intellectum
ut dicitur 2o physicorum. Sed ad auctori-
tatem philosophi primo posteriorum dicitur quod philosophus lo-
quitur de universali formaliter accepto quod natura non habet preter

autoritate

platonici

20

30

sit ut dicitur principium et dicit prima
gelusio et probem intellectus ab auctoritate
commentatoris ad dicit quod ubi ultimus non
capit prima ad scientia quod ultimus dicit prime
de ultimis quod ultimis dicit **Utrum universalia
sint corporalia vel incorporalia**
philosophi quod primo et notitiae dicendum
primo quod platonici universalia posuerunt corp
oralia et quanta non tamen sensibilia et videtur
ostendebat de quantitatibus separatis in materia
quod corporales et quante esse non possunt dixerunt
quod tamen in materia abeterno sunt et fuerunt
et sunt quantitas radii lucis prime que insunt
corpori ex quibus ad quibus et proposita ex in
etibus unitatis et particularitatis ut in
ferioribus recepit quibus autem movebant rationibus
ad hoc ponendum patebit in argumentis
in oppositum pariter oppositorum ampliori in
cetera dicendum 2o quod platonici in tribus
specialiter erraverunt primo in hoc quod credebant
sic se habere res quo ad esse et quo ad
intelligi unde contingit intelligi sine alio
dixerunt esse sine ipso 2o in hoc quod crede
derunt quod talis est ordo abstractionis
intellectus talis est ordo essendi et realitate
rerum 3o in hoc quod estimaverunt omne
prius esse universale et eius inferioribus
principaliter propter primum dixerunt universalia
esse a singularibus separata quia cum
contingit intelligere genus sine speciebus
et species sine individuis posuerunt
genus subsistere per se et species per se
in individuis propter 2o vero posuerunt
ut universalia esse prius ut mathematica
et ut mathematicum esse prius ut physici
ut genus et speciem naturalium post ut mathe
matica abstractum quod ut mathematicum
et ut mathematicum maius quod physicum et
aut physicum posuerunt esse prius dicunt terminant
singularium sensibilium propter 3o autem
dixerunt omnia universalia esse corporalia et quanta

quod sunt prius singularium quod corporalia sunt et
quanta **Sed decepti fuerunt** primo
quod ubi sunt iuncta unum et tamen separatim
unum intellectum ut illa quod sunt iuncta
unum esse quod unum non est de scientia alterius
illa vera quod sunt iuncta unum quod unum
et de scientia alterius sunt tamen non separat
unum esse ita ut separari possunt unum intellectum
unum non oportet si species possunt intelligi
sine individuis quod genus sine speciebus in
telligi possit quod et propter hoc genus sit separatum
unum esse a speciebus et species ab individuis
particularibus per se est iunctum unum esse vel
quod ut quod rationes eorum licet non converso ut
sit quod rationes formales eo ut possit intelligi
non intellectu fieri licet non esse sine. Vel
ut intelligi ut existit possit fieri ut esse convertere
non omnino similiter quod res se ad esse
et ad intelligere est quod res ab alia sit
quod sit intelligibiles et ab alio quod sit cognos
cere unum intelligibilis potentia quod est cognoscere
per se sub abstractum essentie et quantitati **De
cepti sunt et 2o** quod non quod si universalia mathematica
huiusmodi sunt quanta terminata et discreta
sunt magis abstracta quod universalia physicalia
quod sunt genera et species rerum sensibilium
quod per hoc ipso universalia mathematica sunt
prius genera et species et esse singularium
rerum sensibilium ad hoc quod adest causa
quod sunt magis privatas quod unde esse et
calitate omnes quantitas se esse sensibile in
naturalibus quod unus probat qualitates sensibiles
quibus sua materia formaliter sensibilium
efficit quod tales esse non nisi mediante
quantitate in esse possunt **Decepti sunt et
3o** in hoc quod posuerunt omne prius esse
universale et universaliter res ad prius et hoc
in equivocatione prius est unum dicitur prius
quod ad quod est causale et unum res et ipse
et dicitur prius sunt et quantitas in genere
prius [illegible] quantitas in particulari et etc

non oportet esse corporale et quantum si punctum fu-
erit corporale et quantum aliud est punctum secundum
verum et esse et tale est eius respectu ad
puncto et si punctum fuerit punctale corporale
et quantum punctum erit corporale et quantum
et hoc actu vel potentia et loquendo de
puncto univoco et hoc modo dicitur linea
dicitur punctum superficiei et superficies dicitur
punctum corporis Dicendum 2o quod proprie
primo potest dici corporale quatuor modis primo
corporale dicitur quod quantitate que est dimensio sui
est extensum et sic habencia corpoream
quantitatem corporalia dicuntur ut sunt materialia
2o 2o corporale dicitur quod ad extensionem alterius
ut illius in quo est est extensum sicut
2m se non sit quantum et extensum et
hoc modo qualitates sensibiles immedi-
ate quantitate que sunt in subiecto extenduntur
3o corporales dicuntur 3o corporale dicitur quod non
nisi organo corporeo recipit ea que recipit
et hoc modo potentie sensitive corporales
4to dicuntur 4to corporale est quod licet non sit
corpus vel quantitas est pars corporis vel quan-
titatis est enim punctum corporis vel quantitatis
et hoc modo puncta corporalia dicuntur quia sunt puncta
quantitatis continue non requirit primo sit punctum
cuiuslibet quantitatis quia primo est punctum linee
2o superficiei et corporis cum linea
sit punctum superficiei et superficies corporis
et oppositum incorporale quatuor modis dicitur
ut patet intuenti et advertendum quod
quantitas primo et essencialiter est extensa
[illegible] alia sunt extensa per participa-
cionem quantitatis ut substancia in quanti subsistitur et
qualitates sensibiles in ista mediante
quantitate fundatur Questio premissis
[illegible]
[illegible] corporale dicitur ista
primo questio patet primo [illegible] modis corp-
2o alias [illegible] dicendo [illegible]
[illegible] quantitas sit illius quo [illegible]

formaliter est quantum et corporale id quod abstra-
hit a quantitate necesse est esse incorporale
sed vle abstrahit a quantitate quia abstrahit a materia
signata que est prior quantitate [illegible] quantitas
sed quod sic abstrahit a priori abstrahit
et a posteriori ergo et 3o [illegible] ut 30
patet patebit est forma mixti ut dicit
auctor sex principiorum in simplici et invar-
iabili existit essencia quod mixti simplex est
est incorporale est ergo vle erit incorporale
quod si vlia essent corporalia aut per se aut
[illegible] non per se ... [illegible] per se essent
corporalia quod tamen negant platonici si autem
[illegible] aut illa particularia sunt corporalia aut non
non potest dici primo non quia [illegible] necesse est
punctum corporis corporale esse si vero dicatur
quod tamen particularia sunt corporalia [illegible] et
sit in spiritu erit corpus quod est inconveni-
ens patet 4to quia si vlia essent corporalia 4to
essent dimensionata essent figurata et quanta et per consequens
in [illegible] [illegible] figuratum esset
et quantum [illegible] sit impossibile relinquitur
vle esse incorporale patet 5to quia si vlia sunt 5to
corporalia et sunt particularia in [illegible] singularibus
ergo vle et [illegible] est punctum sunt unum
corpus aut duo non potest dici secundum quod sit
idem esse punctum et punctatum constitutivum
et constitutum quod est falsum nec potest dici 2m
quia sic duo corpora essent simul et per consequens unum
corpus erit duo corpora quod est impossibile posset
tamen ad questionem responderi aliter [illegible]
distinguendo de vli [illegible] vle capi
formaliter pertinencie [illegible] nature attri-
buta [illegible] formaliter [illegible] dicitur et hoc modo
est incorporale quia sic non habet esse nisi in
[illegible] sic generaliter [illegible] [illegible] quod
in intellectu qui est incorporalis et in
[illegible] necesse est esse incorporale et in [illegible]
quia quidquid recipitur per modum recipientis
recipitur potest etiam vle capi [illegible]
[illegible] et 2m sic non est corporale nec in

incorporale si enim ens esset corporale omne
ens esset corporale huius oppositum videmus
in istis separatis et si ens esset incorporale
omne ens esset incorporale huius oppositum vide
mus in istis materialibus **Dubitatur circa**
dicta quod ens sit primum singularium pro
[primo] ba arguendo primo quod ens est primum
ut ad propositum sufficit sed cognoscendi et
ideo per rationem hec cognosci et cendi et
rationes ista esse nisi in telectus recipit hic modo
pro omnia prima cendi prima dici prima cogno
scendi ea enim sunt prima cendi in esse et in
cendo et in veritate et in cognoscendo ut
dicitur 2o metaphysice 4o ens enim prius sunt
alia ens vocem et modum considerandi
ut enim telum prius sunt in re ergo intellectum
dicitur prius cendi ut vero sunt intellecta et
per intellectum ad illa relata prius sunt prius
dicitur prius cognoscendi unde ut sunt prima
cendi predicta sic ipsa ut sunt prius cognoscendi
[2o] dicendum 2o quod ens tripliciter participi uno
modo rei intellecte 2o pro ut est actu intellecta
3o pro ut est potentia intellecta de hijs
enim tribus notitia dicitur ens ordine et
analogiam primo modo dicitur de re rei intellecte
2o vero modo dicitur de re ut est actu intellecta
3o autem imperfectissime dicitur de ente quod est
potentia intellecta isti distinctis dicitur ad dicendum
quod capiendo ens primo non est primum cendi
saltem in naturalibus quod vis hoc modo possit
dici primum cendi in artificialibus quia
[ad 7m] ens primum septimum metaphysice domus que
est ex materia fit a domo que est in anima
et sanitas que est in materia fit a sanitate
que est in anima per domum vero et sanitatem
in anima intelligitur ratio intelligendi domus
et sanitas que sunt ex materia talis autem ratio
quia causatur a rebus naturalibus que habent se ut medium
inter intellectum nostrum a quo cognoscitur et non
causatur et intellectum divinum a quo cogno
scitur et causatur ideo non debet dici primum
cendi ipsorum quod potius causa et dicitur non
tantum quod non est primum cendi nullum potest
esse enim dici primum cognoscendi ipsum in quantum
ipsas rationes naturales cognoscit intelligimus nisi in
quantum apud nos habemus conceptus et
intentiones ipsarum quia nam omne cognitum
est in cognoscente secundum ipse non secundum se et aliquid sui
cum recipit res naturales quia sunt materiales
non possunt esse ipse potentia intellectiva que
in materia quia conferit ei potentie et aliquid
sui quod est species sua ratio et forma expositio
ipsarum sed capiendo ens 2o modo non
est primum cendi singularium per ad esse
nature quia hoc modo acceptum ens non in
cludit in includit enim respectum ad intellectum
et naturam intellectam prius vero illud est primum
cendi simpliciter respectu cuius in relatio
cum sit actum non potest esse primum cendi sed
ut hoc modo intellecta pridem est condicionem
cum simpliciter et causalis prout de ipso pridem
non est primum cendi simpliciter ipsum libus autem
ens hoc modo non sit primum cendi simpliciter
est tamen primum cognoscendi sed generaliter
magis ens est primum cognoscendi innatum
[1] ens ut dicitur primo physicorum et dicitur non
tantum simpliciter per ad esse nature quia loquitur
de definitionibus quo ad esse suppositum nam
non solum est primum cognoscendi sed etiam cendi
maxime in istis materialibus in quibus
suppositum realiter a natura distinguitur 3o vero
capiendo ens non est primum cendi nec
cognoscendi saltem actu singularium per
ad esse nature sed est primum cognoscendi
potentia scilicet est intellectum potentia **Contra** predicta
arguitur primo primum primum causale accidentis
[primo] genus quia esse ad quod illius quantum est sed talia
sunt prima singularium sensibilium que sunt
corporalia et quanta ergo esse velud cor
[2o] poralia etc et quanta 2o primum et
principiata quia esse universaliter sed particularia
que sunt principiata velud corporalia sunt

(3o) et quanta quo et ultra 3o id quod ordin
e nature est primum quod est eadem illa quod
eodem ordine est secundum quantitatum secundum ...
quantitatis acceptum precedit sensibile ordine
nature sed et math. phica ergo quantum simpl.
est eam sensibilem non est autem eam sensibilem
nisi per ultra ergo ultra quantum est et corporale
(4to) sed similiter et 4to quantitatis e ultra quod
... et tamen est corporale et extensa
(5to) ets [?] ... et ecnalis ergo ... 5to omne
corpus est corporale quod multum sed ultra
de quibus ecnalis corporis verificatur ut
... omnium ... ergo quod
(primum 2um) Ad primum dicitur et ad 2um quod unum probat
de primo 2um rem et esse non autem de
(2um) primo 2um voces ad 2um dicitur quod quantitas
non perdit ... est primum ... 2um
quod ... est ... possit dici primum
... et ... ipsam 2um quod sensibile
(4tum) est ad 4tum dicitur quod quantitas in genere
accepta non dicitur esse primum ... realis
quantitas particularis quod 2um esse ... solum
2um voces io non ... quod quantitas universali
accepta sit realis corporalis et extensa
(Sed primum) alii vero dicunt quod licet quantitas 2um esse phisicum
quo ... mo substantiam diffinitur corporalis
sit et quanta tamen considerando eam 2um esse
... dici similiter et incorporalis
(5tum) ad 5tum dicitur quod licet ... et quantitas
... 2um esse accepta quod habent in
singularibus et supposita possit dici
quanta et corporalis tamen 2um esse quod habent in
intellectu ipsam amaterialis signata et quantitate
signata abstrahente dicitur incorporalis
et ... 2um esse quod habent in mente prime
cause intelligentis et cantus ... et quod
non habent quod sit ultra 2um esse quod habent in
rebus nisi ... 2um esse quod habent in
intellectu ergo ... dicitur omne ultra esse in
corporale capiendo corporale ut dicit
... dimensione corporea habente

quod ... possit dici corporale ut dicit ...
... habere trinam dimensionem
Utrum ultra a singularibus
sit separata 2um esse ... cum illis
(primo) ... sciendum primo quod in verum
... perfectione ... in rebus ... per
quod quidam est a sensibilibus ad intelligi-
bilia 1o ... a singularibus et
ultra et a nobis magis notis ad nobis
ignotiora nature autem notiora alius est
ab intelligibilibus ad sensibilia ... per
... ad ... et a notioribus
2um naturam ad nobis notiora ... 2um
(2o) naturam sed ignotiora ulii sciendum 2o
quod ... inquirendo ... dictorum ...
sit verum primo et io dicit ... phi-
... a nobis ... notioribus
et ... nobis ignotiora et ...
... nature ... ignotiora
(plato) procedere plato vero notitiam ...
... 2o ... 2um quod vidit ...
... posuit esse in sensibilibus
et ... posuit ... inveniendo
... est modus et ordo ... intelligi-
endo et ... intelligere ultra non
... singularibus posuit ultra sub
sistere ... et 2um esse a singulari
bus separata ... materia ... in
argumentis in opposito ... vero
et ... ipsum ... ultra 2um esse
a singularibus esse ... 2um voces
... sunt separata et ... omne
... alteri 2um voces sit ...
ci 2um esse non tamen ... sunt
... 2um esse ... separabilia 2um
intellectum et ... 2um voces separari
et abstrahi a particulari non est ... nisi
ipsum posse ... particulari ...
quo tamen non existit et advertendum
... capiendo ... ...
sione ultra non tamen a ... separatum

unum vocis per se unum esse propter hoc non habet esse
nisi in intellectu et ab intellectu similiter vero
existit extra intellectum de se tamen hoc
modo non fit positio Questio hic tertia
videtur quod licet universale a singularibus ratione
sit separabile ipsum tamen separari a singu-
laribus unum esse est impossibile primum pro
conclusione patet illud ratione est separabile
ab alio quod est intelligibile sine ipso sed universale
est intelligibile sine singularibus ergo etc
2a pars patet primo auctoritate philosophi primo
posteriorum dicentis non oportet universale aliquid
esse extra singularia ad hoc quod demonstratio ha-
beatur scientia licet enim rationes universales existens
in singulari sit generabile et corruptibile
unum secundum tamen est ingenerabile et incorrupti-
bile patet etiam hoc auctoritate commentatoris
super unum metaphysice dicentis universalia fortius
inerant particularibus quam accidentia suis
subiectis ad quod accidentia a suis subiectis
unum esse sunt inseparabilia quia eorum separa-
tio est eorum corruptio multo magis alia
erunt a singularibus separata et dicendum
quod in auctoritate commentatoris palli-
ata universale non capitur pro re intellecte
quod sit non in singularibus et capitur
pro natura ut est actu intellecta quod sit
non habet habitudinem nisi ad intellectum separa-
tiam ut est in rebus unius pro et non
actu est intellecta quod est essentia et natura
particularis accidentis nisi est extra essentia
quod extra genus sui subiecti ideo fortius
universale dicitur inherere particularis quam accidens suo
subiecto et probatur hoc ratione primo quod
universale est natura et quidditas particularis sed
impossibile est naturam et quidditatem unum esse sep-
arari ab illo cuius est natura sive quidditas quia
ut habetur 7o metaphysice nichil est in
tantum res sicut sua essentia et quidditas
ergo etc. 2o sicut universale unum esse esset separatum
a particularibus esset dabile celum preter hoc

celum et terram preter hanc terram et ... et quod
sic secantur quadam modo et recte de qui-
bus sed ut dicitur 3o metaphysice sequeretur quod
alia esset scientia de celo et hoc celo et
alia geometria esset de terra et de hac
terra et erunt due astronomie et due
geometrie quod est absurdum dicere 3o uti-
militer actu esse in singularibus ergo unum
esse non est separatum a singularibus quarto
si universale unum esse esset separatum a particularibus
esset idem per se extra subiectis unum nomen
multis significatum et suppositum et per
consequens non esset universale quod de ratione universalis est
quod sit multis communicabile quinto patet de
alio predicatore dicente hoc est hoc
necesse est esse in ipso sed ut tota scientia eius
sed ut per se ... patet universale predicatore dicitur
hoc est hac patet de singularibus ergo
unum esse non est separatum a singularibus
ipsis unum rem et esse est quinto Sci-
endum tamen quod aliqui aliter videntur ad
questionem respondere in idem dicentes
quod de vi dignitatis est loqui uno modo de
esse universalis unum quod est universale secundum unum completum
actum universalis alio de esse universalis unum esse
reale et sic de esse similiter loquitur per
git ... uno modo de esse eius unum ...
est et unum singularitatis vocis alio
de esse reale eius primo modo universale est separatum
a singularibus et est in intellectu et ei
opponitur similiter unum vocis similiter accepta
secunda pars patet quod universale per universale unum actualiter
completum vocis universalis acceptum dicitur ad-
unum in multis et de multis sed etiam uni-
tas non convenit nature nisi ut est in in-
tellectu cognoscente ipsam per abstractionem
eius a singularibus et a comparante eandem
similia ut unum sed per modum unius
in qua illa similia conveniunt et conveniunt
ergo etc de ... minor patet quod natura quod ulterius dicitur
ut natura humana vel equina non est realis

competeret una in singularibus quia est
realiter precedens intelligentiam ad intellectum abstractionis
et cetera sunt tamen non vero universalis et singularis
et accidit et per intellectum accidentaliter
2a attribuitur 2a probatur patet quod universale 2um
quod hujusmodi est predicabile singularis non
incommunicabile ergo repugnat et oppositum
ostenditur 2o ut quod non est separatum a singularibus
attendendo tamen quod hoc eadem est natura
que est intellecta et per intellectum abstracta
concepta et natura que est in singularibus igitur
quod dicitur quod universale 2um completum actum
universalis acceptum habet esse in intellectu
quando dicitur de natura ut est intellecta
et per intellectum abstracta concepta non
accidit intellectui 2um esse reale et 2um
rem sed solum 2um esse intentionaliter
et 2um rem hoc modo intelligitur
ut intellectus universalis ei attribuitur non
accipitur et considerat 2um esse quod
habet in particularibus sed accipitur ut abstracta
est a particularibus et conditionibus individualibus
quod est ipsum 2um rem separari a singularibus
Ad dicta ad primum objectum
intellectus cum esse proportionatum intel-
lectui sit generaliter objectum potentie sed in-
tellectus non est separatus a corpore sed est
in mixtus et in materialis non in
3a dubitatio organo corporeo in sui actione ut dicitur
3o de anima ergo et objectum intellectus
quod est universale 2um esse erit separatum a singularibus
2o universale habet esse reale extra intellectum
et non a singularibus ut probatum est ergo potest esse
3o sine singularibus 3o destructis
primis substantiis impossibile est aliquid aliorum
remanere ergo si universalia non habent esse nisi
in primis substantiis que sunt corruptibiles
et generabiles universalia erunt generabilia
4a et corruptibilia et partes de ipsis
non est dico ut sciunt 4to singulare est
hic et nunc universale vero est ubique

et semper ut dicitur primo posteriorum ergo universale / primo posteriorum
2um esse a singularibus est separatum 5to omne quod est / 5to
ingenerabile est generabile si ergo universale haberet esse
in singularibus que sunt generabilia universalia essent
generabilia sed impossibile est universalia esse generabilia
quia sicut omne alterans alterabile reducitur
ad aliud alterans inalterabile sic omne
generans generabile reducitur ad aliquod generans
ingenerabile et cetera aut generans ingenerabile
non potest esse nisi universale quod est causa specierum
generabilibus generatis ergo oportet esse universale separatum
a singularibus 2um esse 6to si universale non ha- / 6to
beret esse nisi in singularibus idem esset esse universalis
et singularis et quod singulare 2um esse est corruptibile
et incommunicabile universale esset corruptibile quod est
contra rationem universalis 7to ad separationem intelligitur / 7to
quod relatio illius quod separatur ad illud
a quo separatur illa separatio erit realis cuius ex-
trema sunt realia quia relatio realis dicitur
ex realitate extremorum sed extrema illius
separationis universale dicitur separari a singularibus sunt realia
quantum universale quod singulare est reale ut valet
dicere quod non sunt realiter distincta sed in
intellectibus realiter refertur quia nullo est aliquo cuius
est 8to intellectus sed sicut se habet ens rationis / octo
ad ens reale ita se habere videtur
separatio rationis ad separationem realem sed ens rationis
presupponit ens reale ergo separatio rationis
separationem realem presupponit sed ergo universale sit
separatum a singularibus 2um rationem ergo erit separatum
a re 2um rem 9to nono cum intellectus / nono
separando illa que non sunt separabilia 2um
esse mentiatur abstrahentium esset mendacium
si universale a singularibus 2um esse non esset
separatum sed hoc est contra philosophum 2o physicorum
ergo et cetera **Ad primum** dicitur concedendo
quod objectum intellectus sit proportionatum
intellectui et quod dicitur intellectus est separatus
dicitur quod est quodammodo separatus et quodammodo
corpori conjunctus est enim corpori 2um esse
conjunctus in quantum non habet esse nisi in scientia

anime que est forma et actus corporis
et que sic est unum esse secundum quod corpus est ex
parte alicuius secundum operationes requirentis materiam
sua non indiget corpore ut organo et
ideo nullo modo universale quantum ad primo est coniunctum singularibus
et quantum ad secundum separatum ab eis sit coniunctum ipsis
secundum rem et esse et separatum ab eis secundum rationem
Ad secundum dicitur quod licet universale non habeat esse
a singularibus per potentiam causae non tamen habet existere
nisi in ipsis quia non completive dicitur non potest
esse completa in ultimo actu nature quoniam sit
singularisata et in singularibus et si queratur an sit idem
esse nature in se et absolute et secundum quod completa dicitur
in ultimo actu nature ibi dicitur quod idem est secundum
rem sed differt ratione secundum esse distinctum
et indistinctum determinatum et indeterminatum
Ad tertium dicitur quod destructis primis substantiis impossibile
est remanere aliquid aliorum quantum ad esse completum in ipsis
sed parte esse essentie nichil tamen prohibet ipsa
remanere quantum ad esse quiditativum quod est
esse essentie unde sicut esse essentie primo convenit
particularibus sic esse essentie primo convenit universali nec esse
essentie convenit universalibus ut particularia licet in
particularibus etiam esse universalium conveniat sed formaliter
hunc hoc [illegible] effective uno et formaliter hunc
hoc causae extrinsece materialiter uno et secundum
quod hunc hoc [illegible] universalibus [illegible] non
convenit eis sed particularibus Ad quartum dicitur quod
[illegible] dicitur esse ubique et semper dupliciter uno modo
secundum esse reale et actuale essentia ut
positive et sic est solum primum dicitur semper et ubique
alio modo privative ut [illegible] ad ubique
atque semper [illegible] aptitudinem et universale
est ubique et semper [illegible] quia abstrahit
a qualibet differentia loci et temporis [illegible]
[illegible] attribuitur [illegible] non
[illegible] huiusmodi particularium absque [illegible]
[illegible] loci seu temporis [illegible] est abstrahere
[illegible] in [illegible] ipsa
[illegible] sit est ubique [illegible] est ut
dicitur [illegible] non tamen secundum idem esse
Ad [illegible] dicitur [illegible] universale [illegible]

licet generabile et corruptibile sit [illegible]
[illegible] et corruptionis [illegible] secundum se tamen
est ingenerabile et incorruptibile Ad [illegible] dicitur
quod licet idem sit esse actuale essentie universalis
et singularis quod tamen est primo singularis [illegible] ab alio
in esse alio et particularis quod esse particularis est [illegible]
nature per esse universalis est esse quiditativum et essentie
Ad [illegible] dicitur quod [illegible] forma sit realis
non tamen sit realiter distincta loquendo de [illegible]
secundum quod [illegible] est et in [illegible] loquendo
de ipso ut [illegible] est [illegible] realiter
ab ipso separatum [illegible] ab ipso realiter di
stinctum est Ad octavum dicitur quod ens [illegible]
non presupponit ens reale sic quod ens [illegible]
esse et ens reale [illegible] separatum secundum rem
esse separatum realiter Ad nonum dicitur quod illa que
esse sunt coniuncta [illegible] separari [illegible]
uno modo [illegible] operatione intellectus [illegible] unum
intelligit non intellecto alio et hoc sit sine
falsitate et mendacio alio modo [illegible] operatione
intellectus [illegible] unum intelligitur non esse in
altero et hoc non sit sine falsitate et mendacio
[illegible] universale a singularibus dicitur separari ut abstrahi [illegible]
[illegible]

Utrum universale
habeat esse in se ipso in intellectu vel in
singularibus [illegible] de [illegible]
[illegible] quod [illegible] dicitur
[illegible] universale [illegible] habet esse [illegible] uno modo dicitur
[illegible] rem et in singularibus [illegible] dicitur [illegible]
in intellectu et hoc [illegible] dicitur [illegible]
ut in intellectu [illegible] quomodo item
dicitur [illegible] intellectu [illegible]
albertus [illegible] illorum [illegible]
habeat esse et [illegible] an sit idem [illegible]
in se ipso in intellectu et in singularibus [illegible]
habito quod sit idem [illegible] quod sit [illegible]
facit ipsum idem in se ipso in intellectu
et in singularibus et [illegible] an [illegible]
[illegible] realiter acceptum sit [illegible] intellectu
aut solum [illegible] [illegible]
[illegible] difficultate
[illegible] est intendendum [illegible]

Primum igitur ad primum dicendum quod licet pri^{us}
sit prius secundum rationem quam ultimum ultimum tamen
sit prius in entitate quam prius et hoc capiendo
ens nominaliter aut ita est quod unumquodque
est ens per esse ideo ergo cum prius conveniat
esse actuale sit et per se est ens per esse
id existere primo convenit supposito et prius
igitur prius sit et magis proprie est ens
quam ultimum et tunc sit ultimum non dicitur conveniri nisi
ab gratia eius prius ita non dicitur existere
nisi per esse suum et sicut unumquodque
est ens per esse ita unumquodque est ens
per essentiam id per esse entis non [illegible]
et magis conveniat esse essentia quam prius
sit prius ratione ens quam prius et ideo dicit
philosophus primo posteriorum quod ultimum est magis

20 ens quam prius. et dicendum 2o ultimum sit
dupliciter considerari uno modo quantum ad proprium et
formalem rationem actum qui est dare esse
uno et verum singularibus unde ad hoc sit essentia
prius. et essentia est proprie rei et non
habet esse et quibus rei sua essentia de
vocatur et essentia rei per rationem quae nos
definitio exprimat et secundum hunc modum convenit
dicitur ultimum dare esse uno et verum prioribus
alio modo quantum ad proprietatem suarum ipsum
non quod ratio dicitur consistentium in principiis
materiae et formae actus et potentiae quorum
proprietatem immediate non ultimum sed consistentia
est per accidens extrinseco fuit de privatione
et abstracta constitutivis. Unde dicendum ad

(margin: Sed albertus) Primum secundum intentionem alberti secundum duas
conclusiones prima quod ultimum consideratum
quo ad proprium et formalem eius actum sit
habet esse in singularibus quam universale ipso in
intellectu per ultimum sit in illo cui dat
esse uno et verum quam in illo cui intellectus illorum
dat ad proprietatem et formalem eius actum sit dare
esse uno et verum singularibus universale esse uno et verum
dat singularibus. et non solum ipsum in intellectu
ergo sit habet esse in singularibus quam universale ipsum

in intellectu. Conclusio 2a ultimum quo ad proprie- (margin: 2a)
tatem suarum ipsum consistentiam sit
habet esse universale ipso in intellectu quam in
singularibus et hoc capiendo sit ut
tunc valet sed prius quo illud dicitur
sit per alienum non est [illegible]
et hoc proprie primum dicitur per prius ut est
universale ipso et in intellectu separatum est a ma-
teria et accidentibus materialibus quibus omnibus
per est in singularibus est quietum et permix-
tum igitur 3o patet 2o principalis dicitur (margin: 2o principalis)
res sit est ubi est inquiete quam in
motu per ultimum universale ipso et in intellectu est
inquiete in particularibus quo est in motu
per particularia sed mobilia sunt ubi quo
mobili licet est moveri omnia consi-
militer mobilia per motum non moventur
omnia quae in motu sunt ergo 2a Est dicitur
non licet in quo est secundum proprietatem suarum
ipsum consistentiam sit et prius habet
esse per superius loquendo esse quam in particularibus
tamen sit reale sit est esse quam quod habet in
intellectu quod est esse intentionale Est
advertendum quod adhuc sit habet esse
universale quam in intellectu quod universale illud ex-
trinseco est permixtum intellectu uno
accidentibus essentialibus intentionalibus et in-
tentionalibus permixtum Ad 2um dicitur
secundum albertum quod ultimum est unum et idem
per essentiam universale ipso in intellectu et in
singularibus differt solum per esse et secundum diver-
sum modum accipiendi per ipsum in
suis singularibus acceptum ut abstrahit ab
omnibus illis et accidit dicitur esse universale
ipso ipsum unum acceptum ut est prius
actu et sic dicitur esse in intellectu et illud
idem acceptum ut contractum est ad esse
et naturam prius. et ut quid distinctum
per [illegible] secundum [illegible] contrariis in [illegible]
antibus dicitur esse in singularibus et per eandem est
natura quae universale accepta abstrahit

ab omnibus que ei accidunt et de est in
spiritibus et que est primum cognoscendi ideo
idem est ut presencia in se ipso in
intellectu et in spiritibus prima in in-
tellectu est secundum esse spirituale sed inten-
tionale in spiritibus vel est secundum esse naturale et
materiale in se ipso nullum est in sensibus spiritu-
alibus esse ideo quamvis sit idem ut presencia
in se ipso in intellectu et in spiritibus
est tamen diversus per esse ubi dicendum quod
licet idem realiter sit illud in se ipso in in-
tellectu et in spiritibus tamen ut est in se ipso
procedit secundum quod ut est in spiritibus quia
secundum esse est aliud prius et procedit quod
per quod dicitur ut andrem [?] et ut est
in spiritibus procedit secundum quod ut est in
intellectu quia ut in spiritibus est potentia
illud est quod ut est in intellectu actu illud
est sed semper in uno et eodem potentia
procedit actum et dicitur nono metaphysice
Ad 3um dicitur secundum albertum quod sic
color non est idem in perspicuo corpore
terminato et in oculo nisi aliquo modo
est agentis et efficientis secundum eundem
quia lumen sed lux nunquam mutatur
color in mutat visum et ideo lumen
est idem presencia diversis solum
secundum esse in superficie corporis terminati
in perspicuo et in oculo ita ut dicit
lincolniensis lumen intelligencie est id
quod causat et efficit ut idem presen-
cia in se ipso in intellectu et in spiritibus
diversis solum per esse et hoc ut dicit
vult doctor [?] dionisius dicens
quod lux sed lumen forme tunc expandit
per formas nam lux ipsa non cum
intellectu ulterius attendunt [?] est radius et quod
atque huius radii diversitas nature per
tingit ideo ut intellectus efficit et intellectus
sed etiam intellectus potest secundum esse presentia
in diversis generum diversitas species est

diversitas in diversitate lux ut secundum quod
refert illud reducit ad primum causam secundum
primum radium lucis forme intelligencie primum
sumendum causa est ipsum esse ut dicit au-
tor de causis sit unum et indivisum
in magnitudine est eum quod sicut lumine
hic corporale ad colorem qui est quod sen-
sibile et materiale ita sicut hic lumine spirituale
quod est lux vel lumen forme intelligencie
ad dicte quod est quod intelligibile et immateriale
sicut igitur lux vel lumen corporale est quod facit
colorem esse eundem in corpore terminato in
oculo et in perspicuo ita lumen intelligen-
cie forme est id quod facit ut id in se ipso
in intellectu et in spiritibus sicut enim color
qui efficitur per lumen corporale hic triplex esse
scilicet in corpore terminato in perspicuo sicut in
diafano et in oculo sic ut quod efficitur
unum per lumen intelligencie hic triplex esse
scilicet in se ipso in intellectu et in spiritibus ad
intelligendum tamen quod color non eodem modo hic
esse in perspicuo corpore terminato et oculo
sicut nec ut in spiritibus in intellectu et in
se ipso quia in corpore terminato hic esse ut
in subiecto in quo videtur in perspicuo
vel ut in medio per quod videtur sed in oculo
hic esse per speciem tamquam in potentia videntis
unde in corpore terminato est secundum esse reale et
in oculo et perspicuo secundum esse intencionale
Ad 4um aliud concedit albertus
quod ut est in intellectu secundum suam realitatem
sentencia verbaliter accepta et non solum per similitudinem
dicte vel ab auctoritate philosophi 3o de anima
dicentis res non est in anima per rem
similitudinem dicit albertus quod procedit in
logice sermonis quam hic est verum et firmum
in natura per similitudinem vero intelligentie
ulterius per secundum boecium specie est certa simili-
tudo in indivisorum [?] et ideo dicit
albertus quod non cum intellectu ulterius attri-
buitur et una et eadem numero essentie

nisi acceptam in intellectu et in sensibus. Contra
autem dictum alberti persuaderi potest du-
abus rationibus quarum prima est quia actu
intellectum omnino actu a conditionibus materialibus
et individuantibus esse abstractum quia
operacio intellectus possibilis que est intelligere
presupponit operacionem intellectus agentis
que est abstrahere a actu universale et actu
intellectum quia sicut se habet aliquid ad esse
intelligibile ita se habet ad esse universale et
per consequens universale secundum completum actum universalis
acceptum a conditionibus materialibus et in-
dividuantibus est abstractum sed universale non
est actu abstractum secundum quod est in particularibus
quia in particularibus conditionibus materialibus et in-
dividuantibus est coniunctum ut secundum esse
quod habet in fantasmate quia licet sensus reci-
piat species sine materia non tamen sine appendiciis
materie ut dicitur 2o de anima relinquitur
ergo quod ab hiis solum est abstractum in
intellectu et per consequens secundum realem presenciam
est presens intellectui. Confirmatur nichil est in
intellectu nisi per abstractionem et quod abstra-
hitur illud autem quod abstrahitur a conditionibus
individuantibus et materialibus separatum
relinquitur et hoc autem est natura universalis. Secunda
ratio omne id quod formaliter denominat
aliud est in illo quod denominatur per eundem
intellectum universalis formaliter denominat naturam
universaliter ergo erit in natura solum secundum intentionem
universalis cum sit ens rationis non est nisi in
intellectu igitur nature cui intellectus universalis
attribuitur et que ab ipsa formaliter denominatur
non habet esse nisi in intellectu. Et quamvis
opinio alberti ad questionem istam
sit probabilis quidam tamen aliter proba-
biliter dicunt quod universale et natura que universalis dicitur
non est per realem presenciam sue essencie re-
aliter accepte in intellectu sed solum
est in eo intencionaliter per suas
similitudines que dicuntur species intelligibiles

2a

alberti

et illi ad auctoritatem philosophi prius allegatam
dicunt quod per species intelliguntur obiecta in-
telligibilia per species vero rerum intelliguntur
species intelligibiles a rebus intelligibi-
libus virtute luminis intellectus agen-
tis causate. Racionem vero illius dicti similiter
exposito quod universale in illo est realiter cui
dat esse non et racionem sed universale esse non et
racionem non dat intellectui sed similitudini. Ergo re-
aliter non est in intellectu sed in similitudine.
Universale est in illo realiter de quo
predicatur formaliter et essencialiter sed non predicatur de
intellectu sed de similitudine. Ergo confirmatur
si ulla realiter veniret intellectum non solum
veniret separatum a singularibus secundum rationem sed esset
secundum rem et esse et si sic ad nichil proficeret
esset talis nisi sit in ipso ulla de
singularibus non veniret similiter quod est contra racionem universalis
et ad universale sit essencia et quiditas particularis
essencia et quiditas rei secundum rem esset se-
parata ab illo cuius est essencia quod est impossibile
quod nichil sit intrinsecum rei preter suam essenciam
septima metaphysice. Ad persuasiones
dicti et opinionis alberti ad primam dicitur
quod actu universale est actu abstractum a conditionibus
materialibus et individuantibus non secundum
esse sic quod non haberet esse in illis et ab
illis sed pro tanto quia intelligitur sine illis
quod est ipsum abstrahere secundum rationem. Illud
ergo quod abstrahitur realiter et quod in intellectu
recipitur non est natura sed species que est nature si-
militudo nec in se et universaliter accepte.
Ad secundam dicitur quod non omne id quod
denominat aliquid formaliter esse in illo quod
denominatur subiective vel formaliter sed sufficit
quod sit in ea formaliter vel virtualiter subie-
ctive vel effective sed ut patet ex dictis in-
tencio universalis licet non sit in natura sub-
iective et formaliter tamen in ea effective
et causaliter. Quarta dicta circa primo
sit unius rei est tantum unum esse

auctoritatem philosophi

prima alberti

2am

sed universale est unum commune ergo non habet nisi unum
esse reale ergo [illegible] quod habet esse nisi in uno sin-
gulari et in singularibus. 2° quod nisi habet
esse nisi esse commune et quod est nisi per commune
est per se ens sed universale non est per se commune ergo non
habet esse nisi. 3° unum est per alienum
nec est nisi per [illegible] sed natura in singulari
habet esse per [illegible] accidentibus quae sunt [illegible]
habet in particularibus ei conveniunt accidentia realia — 2 dupl. 4to phisicorum
sic unum esse quod habet in singulari ei conveniunt
accidentia intencionalia ergo male dicitur quod in
singulari habet esse unum ut fecit quam in singularibus.
4to universale quod fecit habet esse in illo
ut primo est formale quam in illo nisi est inten-
cionaliter sed universale in singulari est formale in — uno
singulari vero intencionale male ergo dicitur
in 2a conclusione quod fecit habet esse in in-
singulari quam in singularibus. 5to universale quod
fecit est in illo quod denominat et cui dat — alio
esse quam in illo quod non denominat et cui non dat
esse sed universale denominat et dat esse singulari et non — uno
denominat nec dat esse sibi ipsi ut in singulari
ergo 2a conclusio [illegible] bene posita. Ad
primum dicitur quod universale non habet nisi unum esse
existencie quod ei convenit in supposito nec alio — alio
et habet nisi unum esse existencie quod est ipsum-
met universale nec est inconveniens aliquid habere
esse plura esse diversa tamen unum est esse existencie
et aliud esse essencie ut unum reale et aliud
intencionale. Ad 2um dicitur quod illud
esse quod universale habet nisi non est esse existencie sed quod
est commune sed solum [illegible] essencie sed quod est ens
ergo conclusio quod conveniat universale nisi esse ens non tamen
concedit nisi esse commune. Ad 3um dicitur — pa me[illegible]
quod licet universale in singulari non habeat esse [illegible]
sed nisi per [illegible] nisi est [illegible] et perpetuum
habet tamen in singulari esse [illegible] et fecit quam in singularibus
per singularibus [illegible] in [illegible] et in
illis est perpetuum a quibus omnibus tamen quod in in-
singulari est separatum. Ad 4um dicitur quod [illegible] — plat
[illegible] plat universale pro [illegible] et formalem eius actum

quod secundum fecit habet esse in singularibus quam in singulari
ergo conceditur et plus idem [illegible] erit ad
3um. **Utrum universale in rerum natura sit producibile** ponis 3 conclusiones
declaraciones. Sciendum quod aliquibus producio — primo
ad esse terminat [illegible] ut est esse simpliciter ad esse et
ut tamen si unum sit est motus [illegible] quia
de subiecto in subiectum et de affirmativa in
affirmativam ut dicitur 5to phisicorum Sciendum primum
hoc est dupliciter quia est de non esse simpliciter ad esse
et est creacio quae non est motus nec terminus motus
ut de non esse actu esse tamen potentia et est generacio
quae licet proprie non sit motus est tamen terminus motus ut
alteracionis. Sciendum principaliter dici producibile — 20
dupliciter uno modo per se ut id quod per se primum
actum alicuius agentis ut potentia aptitudinem
terminare et hoc modo nichil est producibile
nisi suppositum quod per se et non in alio est sub-
sistens alio modo in alio ut quod producibile est
ad productionem alterius ut illius in quo est et
hoc dupliciter uno modo concomitanti ut [illegible]
et de [illegible] illius ad actus productionem producitur
et hoc modo humanitas producitur ad productionem
[illegible] sortis ut platonis uno modo est formaliter
alio pacto ut id quod est actus illius ad [illegible]
productionem producitur ut [illegible] ut [illegible] producitur aliquid
ab alio per generacionem [illegible] fore et [illegible]
generantis accidit producto quod sit filius et producenti
quod sit pater et eodem modo dicitur de
omnibus accidentibus quae producuntur ad productionem
subiecti et [illegible] nisi sunt. Conclusio prima
sit prima conclusio universale primo et per se in
rerum natura non est producibile probatur conclusio
per unum philosophum in primo metaphysice actus et operaciones
et generaciones omnes sunt singularium et suppositorum
Sed igitur solum illud per se et primo sit produci-
bile quod per se et primo natum est actum potentis
terminare solum suppositum primo et per se erit pro-
ducibile sed universale non est suppositum quia non est — 20
[illegible] sed unum et [illegible] ergo [illegible] probatur
quod omne per se producibile habet idem in [illegible]

forma absolute subsistentie est producibile ergo si
vere est per se producibile oportet ipsum habere ideam
sive exemplar in intelligencia producente
ipsum et ad suppositum quod est hoc aliquid
esse sit per se producibile esse habebit ydeam
sive exemplar absolute subsistentie et produci
bile et per consequens vere est idem accidens esse ad sui
scilicet quia unius rei plures causas ydee quia ydea
quod respicit suppositum et in propositio: probatur 3o quia
omne per se generabile vel producibile generatur vel
producitur ex aliquo quod generatione completa
est post illud quod generatur vel producitur ut dicitur
septimo metaphisice sed non est dabile aliquid quod
completa productione esse posset vere accidens secundum
se sumptum est nullus habet partes ut probatur ex dictis
secundum dicta auctoris sex principiorum probatur 4to
quia sicut se habet aliquid ad esse ita se habet ad generari
vel produci quia generatio et productio ad esse or
dinatur ad igitur vere per se et secundum se nichil
est quia non existit nisi in supposito in quo ei
accidit esse ergo secundum se et per se non est produci
bile probatur 5to quia illud quod secundum totum suum
et essenciam preexistit suo generationi secundum se
non est producibile quia producibile est tamen
productionem sed vere secundum totum suum suum
essenciam preexistit generationi saltem in genere
ratione ordinata quia nichil generandum est
preter ens et in divini omnia cedunt vos et species
ad generatum per partes speciei tota sunt
et essencie vere salvatur sic ergo generando
preexistit generationem sic est vere secundum totum
suum salvatur in eo generante ergo secundum se
est ingenerabile probatur 6to quia si vere secundum se
esset producibile videtur sequi quod ad produ
ctionem sui sufficit unius vere producere
omnes partes illius vere quod est in propositio
sequela probatur quia secundum se vere vero in
est omnibus suppositis illius vere quod secundum
quod ipsum presupponit deficit deforme(?) quod
dicit vere temporum et suppositorum ut
habetur primo phisicorum signis produci

secundum se quereret vere semper et omne
quereret sui illius vere probatur 7to
quia generando et generatio et id ex quo
aliquid generatur et id quod est in generari
oportet esse proporcionata ita quod si unum est particulare
aliud erit particulare et si unum est vere aliud
erit vere quia illa generatio admisse ut causa
et effectus quia generatio habet se ut forma
illius quod est in generari et id ex quo aliquid
generatur est causa materialis illius quod generatur
ex ipso et generans est causa efficiens generati
sed causa et effectus oportet esse proporcionata
sed generans non est vere quia vere non generat
cum generantis sit agere quod est solum suppositorum
et singularium id ex quo aliquid generatur est particulare
quia unumquodque fit et generatur ex materia
determinata et aliquorum disposita et
singulari id quod est in generari particulare est quia
solum particularis est moveri et transmutari
ergo oportet illud quod generatum est particulare
esse vere ergo per se non est producibile et
advertendum quod sicut vere per se non est generabile
ita nec secundum se et per se est corruptibile et hoc
valet pro hiis septimo metaphisice dicendo quod quod quid
est absolute dictum nec per se nec generatum nec corrum
pitur et quia vere de se non est generabile et
corruptibile quia de ratione eius non est quod generetur
vel corrumpatur ideo secundum se dicitur ingenerabile et
incorruptibile sicut materia secundum se dicitur in divini
sibilis primo phisicorum Questio 2a utrum
existenti in rerum natura sint producibilia probatur
quia universale non sunt formaliter entis et sunt
quia nec eterna nec imperibilia esse et non a se
ipsis quia nichil generatur vel producit se ipsum
ergo ab alio producente ipsum universalia quoniam
rerum natura existenti adversum sunt producibi
lia probatur 2o hoc auctoritate auctoris sex
principiorum dicentis quod nec oculos operatur quod producendo
sui sed ad illud et in illo producit
vere et in signum huius reflectere in parte
universale depicto forte in acie 2as forma

po
30
4to
4to
5to
6to
p° pacterous
1to
1to metaphisice
po
2a
auctoris

quod secundario substantia et secundario subiecto conveniunt in esse participant et adveniendo quod forma utitur occulte dicitur sed manifesta communis per operando est manifesta et tamen non operatur nisi in virtute et per participationem nec utitur occulte comparet in ipsa ratio sicut in effectu id est per manifeste fit et sensibile et sensibile per occulte infinitum fit utitur per solum est intelligibile patet

3o quia sicut se habet aliquid ad esse ita se habet ad producendum patet ut probatum est in precedentibus non habet esse nisi in supposito ergo non habet generari nisi in supposito id est ad generationem suppositi quod est ipsum generari consequenti patet

4to quia sicut quod hoc aliquid per se est producibile ad igitur utitur non habeat esse nisi in substantia generato substantia generatur utitur quia producta substantia necessario producitur quicquid est in ipso sed moto ipso manet omne quod est in eo ergo utitur generati producitur ad productionem substantie et tamen dicitur per hoc licet utitur non sit illud quod producitur est tamen ratio producendi aliud per idem enim unde res habet esse et agere et id idem quod est ratio essendi est etiam ratio agendi patet utitur licet non sit id quod consistit est tamen ratio essendi suppositi ergo etiam est ratio agendi et per consequens producendi dicitur enim physicorum primo metaphysice ubi dicitur actus et operationes et generationes omnes sunt singularium et suppositorum intelligendum est tamquam illius quod agit et non tamquam illius quod est ratio agendi.

Dubitatur circa dicta primo utrum utitur in intelligentia prima habeat ideam distinctam ab idea substantie. Secundo utrum per ideam in secundum suam speciem et forma quod aliquid connotat convenientiam agentis [illegible] [illegible] dicitur per quasi considerari accipi unus et est ratio cognoscendi tamen alius et non solum est ratio cognoscendi sed et est exemplar operis primo utitur per dicta habet ideam distinctam ab idea substantie quod utitur est cognoscibile sed substantia et tamen non separatim est appetibile 2o vero modo

capiendo ideam utitur non habet ideam distinctam ab idea substantie non enim est producibile nisi in supposito et substantia omne enim quod producitur producit ut est hoc aliquid et utitur per utitur non habet quod sit hoc aliquid nisi in supposito igitur sed unde aliter producitur et aliter intelligitur quod producibile est ut hoc est et substantia est per se intelligibile ut in se et unde est

Dubitatur 2o utrum idea debeat dici forma. Respondendo quod forma tribus modis dicitur uno forma dicitur quo aliquid informatur et in esse constituitur et forma ab informando dicitur et hoc modo omnes forme in materia recepte sive substantiales sive accidentales forme dicuntur et hoc modo idea non debet dici forma quia non ingreditur constitutionem eius cuius est idea alio forma dicitur aliquid formatur ut forma agentis in efficientis aliquo efficiat effectum et isto modo idea etiam non dicitur forma 3o forma dicitur ad cuius similitudinem fit id formatur aliquid et hoc modo idea dicitur forma illius cuius est idea idea enim considerando in agnoscente est illud ad cuius similitudinem formatur aliquid secundum ipsum agnoscentiam unde idea dicitur forma non ab informando sed a permanendo et forma artis in mente artificis accepta dicitur idea rei artificialis id est forme artificialis per arte introducte vel introducende hoc etiam modo generaliter omnes res naturales dicuntur habere ideam in mente prime intelligentie quia res naturales ad ipsam comparantur sicut artificiata ad artificem sed propter huiusmodi ideas ad similitudinem quarum producuntur forme in materia voluit esse ponere in mente prime intelligentie et quod sunt substantie et per se subsistere in una sed dicitur esse ideas et ad similitudinem formatas constitutione earum plures quod est impossibile ut reprobabatur posito eius de ideis

Dubitatur 3o quomodo differentia et ypostasis ad invicem dicitur universaliter quod differentia in hoc quod essentia dicitur tamen quod per se et in actu habet esse unde quod non essentia ab esse sumitur

aliq̄ ē prius io quenit ꝯ ēēntia p̄ ēē
modus ꝑ notificat̄ et q̄ ēēntia est
formale principium essendi io bene dr̄ ꝑ
ēēntiam res hʒ ēē et q̄ ēē ē effectus
ēēntie no tm̄ sicut formantis io
quenit dr̄ res habere ēē in ēēntia
ꝯ ipostasis dr̄ suppositum ul sba p̄ma
quod nō suppositata et notificat̄ sil supp
ositum q̄ ꝑ est ꝑ no in mitt̄ aliquid
ꝑ sit ut hʒ talem aptitudinē ut alteri
innitatur et dr̄ abipos q̄ ē sub et sto
stas q̄ substat nō gn̄e et accntibus unde
p̄ma sba ꝑpie ipostasis dr̄ et ꝯ ꝯ sbe
dicit ēēntie sub quiditates p̄mariam
sctam **Dubitatur ultimo** quid
sit p̄mum cām p̄me intelligentie unde
breviter q̄ p̄me intelligencie cā dē
dicit ꝑ aliquid ē 2um vero ut ē in
intelligencia 2a pq̄ p̄mum ꝑ p̄ p̄mum ens
intelligit alius vo 2um vero et istud
ēē ꝑ 2um auctore de cāis ē p̄ma rerum
creatarum no p̄ ēē sit illud q̄ ꝑ se
cāt ul p̄ducitur ꝑ q̄ ē lumq̄ p̄ducit
ad unionē eiusq̄ ꝯsil eum nō ꝑ ꝑ gn̄at
mā ut forā ꝑ ꝯpositum ex hijs ut dr̄
septimo met̄ et sil ꝑ gn̄acoq̄ forā
sit in mā et mā sub forā ita ꝑ se nō
creatur ēēntia nō ēē ꝑ ꝯpositum existis
et ꝑ creatoq̄ ēē sit in ēēntia et ēēntia
sub ēē et sil gn̄aco ꝑ hoc ꝯplet ꝑ fora
in mā recipit ad q̄ forma mā est
inpotentiam ita creaco ꝑ hoc ꝯplet q̄ ēē re
cipit in ēēntia ad q̄ ēēntia est i potentiam
sit et ad ꝯpositum dici pl̄ q̄ licz ūlt 2um
vero p̄cedat et ph̄ p̄ducat ꝑ ꝑt̄ ꝑ
rē nisi nā et ēē spēm in gn̄acōe p̄n
cipalit̄ attendit̄ 2um auicennam tñ 2um
veram sim̄ p̄ma p̄ducit̄ et ūlt ꝯ gnet
Ꝯ p̄dicta arḡ p̄mo p̄ducibile
dicit aptitudinē ad actum ꝑ p̄duci
bile est ꝑ aptum natum ē p̄duci ꝑ apti

tudo ad actum eū in re sit actus ꝑ p̄mum
p̄mo et ꝑ se in est ūlt go ūlt p̄mo et
ꝑ se erit p̄ducibile 2o quitquid
quenit cāe et cāto ꝑ prius et mais
ꝑ se quenit cāe q̄ cāto ꝑ p̄duci quenit
ūlt et sim̄ et ūlt ē cā sim̄ et ro
p̄ducendi ipm̄ go mais ꝑ se quenit
ūlt et ꝑ q̄ns ūlt ꝑ se ē p̄ducibile 3o
si ūlt ēēt ro agendi sim̄ et suppositum
cū ūlt dicat ēēntiam ꝑ quiditate ꝑ ꝑ ꝯ
sequeretur q̄ suppositum ageret ꝑ ēēntiam
ꝑ soli p̄ma quenit 4to ēēntia ē in
supposito go no equus male go dr̄
ꝑ ēēntia est ꝑ p̄ et mīs res hʒ ēē
hʒ quecū ꝑ cū recipiens habeat mo
dum ꝑ se respectu receptibilis in ꝑm
et receptibile habeat modum actus
sequeret q̄ idem respectu eiusdem ēē
in actu et in potentia ꝑ ē imp̄le eum
actus et pōa sint p̄me dīe entis 2um
commentatore p̄mo dē anima 5to si ēēn
tia ēēt in supposito ēēt actus eius q̄
implicat ad ph̄ sequela q̄ q̄ advenit
enti in actu ē actus eius cū aduē
nit ꝑ suppositum est quid in actu q̄ ex
mā et forā et ex ēē et ēēntia ꝑ ꝯ
ꝯpositum go 2 ad p̄mum dr̄ q̄ licz ea
piendo p̄ducibile ut nōiat aptitu
dinē ad actum ūlt p̄mo et ꝑ se pr̄
dicit p̄ducibile tñ ut nōiat pōaq̄
ul actum quo in ꝯposito accipit no est
p̄ducibile nisi ꝯpositi ad 2um dr̄
quod ꝑ pōa alit quenit ūlt et aliter
ꝑtri quenit eū ꝑticulari tamq̄ illi ꝑ
cū vo tamq̄ illi quo unde no oꝫ quod ūlt
sit mag̃ ꝑ se et p̄ducibile q̄ ꝑticulare
sil forā no est mag̃ ꝑ ꝑ se subsistēs q̄
ꝯpositum q̄ ud subsistere quenīat supposito
ꝑ formam et ꝑ huius forā sit ro subsistendi
ad 3um dr̄ q̄ licz q̄libz res citra
p̄mum agat ꝑ ēēntiam ꝑ est ro agendi

intelligencie cā ē dē

2o

3o

4to

5to

p̄mum

2um

3um

sil et ēnti qtū nō est subsistens
kōragendi pultra ēntiā vnitur
et pōn requirit q est media int ēntiā
et operacōe io gnit solū pmū agere ēntiā
dr alia vō pap sup addēdū ēncie et
quiditati adquā paliter ēncia ē insup
osito p actu et insfetu et alis supposita in
ēncia p potestate vn 2o ēnti in supp
ositū ē inquiditate qto vō nō quiditas
insupposito adhuc dr qplus suppositū sit
quid inactu qtū nō hz quod sit inactu
nisi pēnciā et p ēnciā nō advenit ei
qnti inactu p qpū inactu qstituit go nō
sē p sit acnē eiq

Octavum utrum sit materia forma in toto composito pcius

qstionis declarācōe ē dicendū pmo
quod ut acompositū sufficit trīx est divisio
pte pmo divisio informū informantē
et foris manenti 2o insitalem q ps dr
ēē sunp et advenit enti inpunicipō eorū
et inā sit pse et eēs sialis vnū et ex cuius
unione cū mā resultet 3a nā et inacci
dentalem q ps recipit eē sunp abillo cuius est
forā et q advenit enti inactu eē q et
subiecto nō fit vnū nisi pacc̄ns ex cuius
eē unione cū subiecto nō resultat nā 3a
2o infoin pts qs ē actu et pfecto pts
qpositū s int sit aīū q pmo et pse ē actu
int hōs et totū qs ē actu et pfecto nō tam
int p totū qpositū exmā et forā et hum
anitas eq̄uiditas ē et hec forā pt signi
ficari vnō pmodū pts sub forē s
cū pcisione ē exclusione hūs ipī ut
suppositū int sub qditonū inālim et hoc mō
sigt nomē abstractū ut nā humana noie
humanitatis et nā aīab noie aīalitatis et
designata nō pt dcillo cuius ē forā adhoc
aliquod aliquid pt dcalio duo requirunt
pmo quod illud quod pt dcalio sit inalio
p dicit de pposite ēē in 2o q sicut

ēē in illo de quo dr̄ pri cuius eo est p
modū ptdi nō sumit ab ēncia rei 2um
senn in imediate sumit amō pdicandi
in imediate sumit amō ēndi qui ulterius
sumit amō intsgendi et ille ulterius
amō sgndi s p forā totius noie absti
acti designata lz sit inalio qtum
noie abstracti nō pdicat ēē in ipo sub
pcisione eius go hoc mō designata nō
ptkt de ipo dicendū 2o quod triplex est
pcisio abstracto quedā est asupposito
s nō a subiecto et hoc mō nā humana
sigt noie humanitatis qz cū nā humana
sit sbā cui qpetū est insubiecto nō ēē ut
dcī in pdcis nō sigt cū pcisione subiecti
quedā vō ē a subiecto s nō asupposito
et hec signt nā albedinis noie albe
dinis lz albedo nō ptet desubiecto
ut desorte vel platone pt tn de supposito ut
dicendo hec albedo ē albedo dr aūt
suppositū accīns in dividuū subiectū
vō sbā cui inest acc̄ns quedā vō
est pcisio asubiecto et nō asupposito et
signt nā albedinis noie albeitatis
vel albeitas ita et alla hec albedo ē
albeitas vel albeitas ē magis abstractum
q albedo respectu eius pt dici qcretū qvis
respectu albi dicat abstractū vel albus
albedo et albeitas qveniūt inpdicato
s dnt in mō sgndi nā cū albedinis
q albū sigt sub pcisione subiecti et
suppositi sigt albedo vō cū pcisione sub
iecti et nō suppositi et albeitas cū pcisione
utriusq quod aūt nā albedinis pt sigt cari
cū pcisione subiecti et suppositi pz exisso
qz modus pdicandi sequit modū intsgendi
s nā albedinis pt intsgi sub subiecto qz
subiectū ē eo acnō et qrns eius et eēs
sū sub pdicato sit qnalit dc pt intsgi
p tri... nō intsfecto go eēs sit pt sigcari
dicendū 3o q nō omnis pcisio et

abstracto impedit vocem utilem quia illi que
pertinet subiectum et non suppositum
per attribui intento utili quod solum per
se et abstracto a supposito per decre[tum] vel
in primis definitionibus et supposito quod pertinens
suppositum non potest dici et simpliciter non
omnis abstracto impedit positionem
primalem secundum naturam pertinens subiectum
et non suppositum esse in genere determinatur
quamvis natura pertinens suppositum non sit
in genere nisi reductive sed ut singulare
primum eius quod est esse in genere aliud
formam totius per designari per modum to-
tius sed sub exclusione et partitione huius
ipsius ut suppositum non mente sed additionem
materialium et hoc modo significat nomen concreti
ut natura humana nomine homo et natura autem
nomine animal et formae sit designatae convenit
primo de supposito sit enim prout ut dictum
totum esse illius cuius est forma ut suppositum
vero nomine homo significat naturam et eius suppositum
participans naturam naturam quidem primo et formaliter
suppositum vero concreti et materialiter **Ex isto**
notatis sit prima conclusio scilicet
non est natura probatur quia ubi aliud esse non
et vocem partis quod aliud esse non et vocem non
convenit materiae non enim aliud illa quod proprium
ipsum ab alio participat ut a forma ergo etc.
Item de voce vel esse in essentialibus
quod in esse non convenit materiae ad sit primum
subiectum unius cuiusque ut dicit primo physicorum
ergo etc. Item vel philosophus in generabile
nunquam dicit aptitudo materiae nisi illo in contra-
rio quod primum significabilitatis potest quia verum
modo quodlibet convenit quod in alio re-
cipit et in hoc philosophus in generabile quod
incorruptibile in receptibile formarum ad sit prima
potentia in illo est receptibilitas ut recepta
2a conclusio scilicet non est forma partis
probatur quia ubi aptitudinatum in primis deprehensum
quod forma partis non potest primi dicto cuius est forma

totius non partis per modum formae designata ergo etc.
3a conclusio scilicet non est forma totius
per modum partis non formae designata potest
quia licet forma sit designata convenit esse in
singularibus per tunc hoc modo significat ad partitionem
particularis huius ipsum in hoc modo depraehensum non
potest **4ta conclusio** scilicet non est totum compositum
quia compositum est singulare et hoc compositum scilicet
animal est quidam homo et quale quidam ergo etc.
5ta conclusio scilicet est forma totius
ut dicens totum esse eius cuius est forma
designata non per modum totius significata quia
formae totius ut sic non convenit primi de
particularibus in quibus est quod sufficit ad
vocem vel Item posito posito supposito
statim per consequens accipit in ipso forma
totius hoc modo designata sub actu sit
illius suppositum sed non advenit posito sup-
posito illius quod statim accipit in ipso sit
sua scilicet sic intentum quod quod scilicet est
forma totius per modum totius designata
Dubitatur circa dicta primo utrum
forma sit distincta a forma partis respondeo
dicit secundum beatum thomam quod in rebus
materialibus ut in materialibus compositis ergo
natura et forma realiter est distincta forma
partis a forma totius quod in suis insensibilibus ut
in immaterialibus et in accidentibus identificatur
et hoc idem vult egidius in tractatu
materialibus dicens quod omnes res
materiales formam partis et totius includunt
habere distincte et subiectum in suppositis
quod sunt in materialibus quia non habent materiam et
quia sunt per se esse subsistentes ab hac di-
stinctione quod distinguuntur forma quod in suppo-
situm partis et totius penitus sunt si modo
excluse vero aut illius secundum beatum thomam
in quod forma totius in substantiis materialibus in tota
essentia eius forma autem partis non in tota essentia
sed pars essentiae quod sit per quia illud pertinet
ad essentiam substantiae materialis quod pertinet

Secundum beatum thomam

Secundum beatum thomam

ato metaphysice

primo de anima
2o physicorum

ad differentiam eius quod dicitur est sermo ex
principiis quantitatis et essentie ut habetur
septimo metaphysice sed ad dictum secundum materialis
pertinet non sola forma sed etiam materia cum
est dictum ut dicitur primo de anima et habetur
secundo physicorum ubi dicitur quod physicus et
mathematicus per materiam diffinit per solam formam
physicus autem cum non diffinit res naturales
diffinit per utramque nam dicit quod physicalia
sunt etiam et res naturales conjuncta septimo
metaphysice. Item esse quod immediate essentie
competit non solum ut est composito ex forma
ut solum ex materia sed ex utrisque quorum
quod forma totius in essentia rei nominat non sit
sola forma ut sola materia sed quid complectens
materiam et formam. Item id est de essentia
rei quod est de intellectu eius sed materia est de
intellectu eorum et specierum materialium quia sine
ipsa intelligi non possunt dicit enim materia
anima ergo etc. **Dicendum** tamen

prima

digressum quod forma partis et totius sic non
sunt due forme ut forma partis sit preter forma
totius et preter ad suo toto non ponit in
numerum ut sic due res dici possunt
quantum et dici forma dupliciter secundum
Sanctum albertum ponit formam partis
indistinctam a forma totius non solum in
substantiis simplicibus et in accidentibus sed etiam in
substantiis compositis ex materia et forma unde vult
quod una est forma totius et est partis sed
diversas eius considerationes et rationes
per dicitur forma partis in quantum actuat et
perficit materiam et nominatur hoc nomine anima
sed si consideretur in quantum actuando ipsum
exercetur esse quod quidem esse ut dicit
non est realiter distinctum a forma sed
ratione et quod non est actus materie tantum
ut forma tamen sed compositi vocatur forma
totius et nominatur hoc nomine humanitas
huius autem positionis ratio sumitur ex hoc quod
cum ipsum materia non pertinet ad essentiam

et quantitate sed materialis sed forma in tota
essentia **motiva** autem ad hoc ponendum
possunt esse sex primo quidem quod de se est in in
telligibile non potest esse pars illius quod de se est
intelligibile quia alias per ipsum redderet in
intelligibile sed materia de se est intelligibilis
quia unumquodque cognoscitur secundum quod est in actu
sed materia de se omnem excludit actum ergo non
potest esse pars quantitatis que primo et maxime est
intelligibilis. Secundum id quod de se non est de
potest esse pars illius quod omnino est descendi
et quod et nequaquam res habet esse sed materia
de se non habet esse materia enim ut dicitur septi
mo metaphysice est qua res potest esse et non
esse non igitur potest esse pars essentie que est re
scendi quod unigenita et potest et nequaquam
res habet esse. Tertium si materia esset pars quan
titatis et essentie sicut forma quantitas et
essentia non minus deberet dici materia
quam forma ut compositum ex materia et forma
quod non dicimus. Quartum id non est pars
quantitatis et essentie rei materialis quod non est
pars dictorum sed materia non est pars dictorum
quod ut dicitur septimo metaphysice omnes
partes dictorum sunt forme et 2o physicorum
dicitur quod partes dictorum reducuntur ad genus
cause formalis sed materia non potest dici forma
ut causa formalis ergo etc. Quintum id quod est
de se incognoscibile non potest esse principium
ut pars illius quod de se est cognoscibile sed
materia cum sit principium individuationis
de se est incognoscibilis ergo non est pars
quantitatis que de se est cognoscibilis. Sextum
ad diffinitionem debeat notificare diffinitum
et omnibus partibus dictorum esse magis
notum diffinito sed materia de se sit magis
notum non potest esse principium cognoscendi alia
non ergo potest esse pars dictorum et sicut non
quantitatis unde albertus motus hiis mo
tivis et aliis dicit quod sicut equus non est
homo et equus sed solus homo in equus

primo

2o

3o

4to

5to

6to

niquo sedens ut homo phisi-
cuit de equum sit essencia et forma
totius vel materialis non includit formam
ad materiam sed est sola forma accepta phisi-
cuit ad materiam quod est accipere
formam sub precisione materie unde vel
illius ut dicit adhuc sed in essencia
et quiditate nominat quecumque sunt de
individuo quod ultra essenciam
includit materiam fundamentum aut
principium illius possessionis sed ex illud quod
dicitur in rebus ex hoc dicamus quod
forma recepta in materia quae habet esse in
agente quam prius esse et quam esse quod in materia
quod vero est esse ab agente non est ...
et in generabilibus quod illa forma materiam cuius
eius quam ut sit compositi tamen autem formam
in materiam recepta est sola forma sed materia
et quod ultimum est forma totius ut per predictam
quod forma totius in istis ex materialibus
eadem videtur secundum verum ad formam partis
tenendo tamen opinionem sancti
tome et egidium quod est communior potest
dici quod forma totius quod est eadem cum essencia
et natura non includit solum formam partis
sed materiam aliam enim ut videtur non
posset dari modus quomodo species quod essencia
nomine de individuis quod sunt composita
ex materia et forma partis possent **adversio**
tamen vero opiniones alberti videtur ad
primum et secundum dicitur quod non probat materiam
non pertinere ad quiditatem sed quod non pertinet
ad ipsam nisi per formam partis quae in istis gratibus
et partis existit una forma est principalior
partis et essencie et quiditatis illius ex
de materia non possit notificari alia
cum per formam et per hoc solvit ultimum
adiunctum dicitur secundum egidium quod sit forma

2um egidium

in constitutione suppositi sicut conditione materie et
dicitur habere esse materiale et ingenerabile
sit materia in compositione quiditatis sicut conditiones

forme et dicitur hec est formale formabile et
generabile et hinc est ut talis quiditas
totius de formalibus ut forma tamquam a parte prin-
cipali et materialibus ut materia tamquam a parte minus
principali et per hoc patet solucio huius ad quartum

enti

dici potest quod philosophus dicens partes diffinitionis
esse formas et ideo addit quod conceptum formalem
intelligit hoc de diffinitione logica quae datur per genus
et differentiam et non phisica ut reali data per
materiam ut formam actum et potentiam vel tamen
dici quod materia est ut potentia inclusive sicut conditio
est forme potest dici hec est formale et potest
dici quod primo est formalis diffinitionis **dici**
consequenter quod quomodo albertus dicentem
essenciam ut formam totius non esse materiam
sed solum formam dicitur non intellexisse quod sit
forma partis quod quod sit forma resultans ex commixti-
one forme partis ad materiam distincta realiter
a forma partis et anima et a toto composito dicitur
esse una et eadem toti composito ut tamen istorum
humanitas resultet ex unione anime
rationalis ad corpus humanum et est simpliciter
forma non includens materiam et formam partis
nisi virtualiter **dubitatur 2o utrum**

utrum homo sit ens

homo sequatur homo est species ergo homo est ens
et utrum homo semper sit ens sed sit sed utrum homo ... sit ens
non sit sed semper in specie et animal quod ideo
queritur quod dictum est in probatione ultime
conclusionis posito supposito patrum quod
intellectus concipit in ipsam formam totius
per modum totius designatam sed idem suppositum
cum sit sed non ut homo sed sit sed non ...
est animal et species potest essenciale includens
partem et subiectum ideo consequens potest dicere
videtur quod ens dupliciter potest capi uno modo par-
ticipialiter ut dicit actum essendi sed
existendi et sic tamen valet sic essens
sed esse habens et hoc modo non sic hec
species ergo homo est ens quia hec non
essentie est species et tamen non est ens falsa
hoc modo capiendo ens et hoc ...

qz 2um auicenna actus essendi x actitas essencie accidit cuilibz rei citra primum et e cgo essencia et dicoz eius alius capit naturalis presencia videlicz q est nisi potentia ad actualiter existere id vt tum valet sicut essencia hmo et tunc bnd sequitur ho est sbm ego ho est ens vnde cess hoie no existente illa e va ho est ens hoc mo capiendo ens primo ens capit pro dicto septimo methaphisice accens no psc est ens et 2um methaphisice agmendatore quod dicit tum vnum est pse ens 2o vo capit vt obiectum intellectus ponitur et vt videtur gnaliter dicitur Contra dicta ar primo quis est vte et tum videt ee ma ego q ans pza pte pbat p 2um porphirium species exegnitur tamqz ex ma et ex dum tamqz ex forma constituitur et pbat roc q sic ma poalis constrict formas de ipso conuili lcs et 2um se nulla actu ita quis no actu p potestate constrict omnes dras gnis diuisiuas 2o vte pt de illis forte est vte pnulla forma nc ptis nc totius pt de illo cuius est forma no enim dr q sortes sit vim ab humani tas ego vte no est forma 3o spes ponitur exegnitur et dra quod ad minus nq vte est compositum 4o vte de essencia et quiditate ptis p essencia et quiditas saltem in materialibus e compositum q no est sola forma nc sola ma p quis compositum ex ma et forma vt dictum est in forma dubio ego vte e compositum 5o forma est q dat ee rei ego spes forma dat pta ee si ego in istis mali sicut spes forme retalis distincte vt forma ptis et totius sequitur q in istis multis erunt plura ee et vnum ens erit plurencia q in pleurat q dicto 6o no ponitur dicitur ma pz ma ptis et ma totius

go nc erit ponenda dicitur forma pz forma ptis et forma totius Ad primum dicitur q purphirius no voluit dicere quoniam realis magis q phabeat modum ma ma enim est pura pora esse aut e quis modum intra poaz et actum vt dicit gmentator hoc aut modum ma p est quid determinabile et distinguibile p diuersas dras ad diuerses spes sic ma p diuersas formas ad diuersa composita Ad 2um dicitur q licz forma ptis et forma totius p modum forme ab ptis designata no pdicetur de illo cuius e forma. pt tum forma totius p modum totius designata de illo cuius e forma pdicetur vte Ad 2um dicitur q licz spes sit compositum compositione rationis ex egnitur et dra no tum e pprium compositum q est hoc aliquid qz tale compositum pt pnn spei includit pnn indiuidui et est determinatum in ultimo actu no q no querit spei Ad 4um dicitur 2um auicenna q licz quiditas rei materialis sit compositum no tum e compositum qz ma in constitutione spei sit ibi tocus forte q de se est simplex quiditas ex ipsorum vnione resultans simplex dicitur Ad 5um dicitur dicendum ... gregorium in tegrecimaticis q licz a pluribus illucidum formarum vnum esse fluat et tamen id tum q fluit a forma totius pre dr ee id vero q fluit a forma ptis no pre dicitur ee p totius mon cende qui cum forma et ma no ponitur in numero vt rebus distincta a ma et forma dici posset Ad 6um dicitur q sicut ponitur dicitur forma pz forma ptis et forma totius ita et poni pt dicitur ma pz ma ptis aut q sicut est forma ptis et ma totius vt suppositum quod pficitur p forma totius vnum sicut forma ptis e p forma totius ita et ma ptis

est post inde textus
Verum prima diffinicio generis
que est et 2a eius accepcio in qua dicitur
genus est cui supponitur species vna ad
prioribus duabus accepcionibus a porp
hirio sit bene assignata cum sua exposicione
declaratur Sciendum primo quod
porphirius prius determinavit de talibus
in generali ostendendo nomen et utilitatem
eorum et difficultates quorundam mon
strando circa eorum que intendit determinare
de quolibet in speciali et primo de genere cuius
ratio est quia ex quo ubi est quod de pluribus predicatur
illius [illegible] convenit ratio utilis eius de
pluribus convenit prius quam genus de pluribus predicatur
quam aliorum igitur generi primo convenit
ratio utilis quia prius est determinandum de genere
quam de aliquo aliorum sicut se habet
[illegible] ita se habet ut quod dicit
[illegible] illius dicitur predicatur ad id quod dicit
[illegible] eius dicitur predicatur quod [illegible] et dicitur [illegible]
[illegible] prior est [illegible] ergo et [illegible] di
[illegible] illorum de quibus predicatur
[illegible] istis quod dicitur [illegible] genus ergo
precedit [illegible] et [illegible] et quia sicut
precedit [illegible] et qualitate sicut id quod dicit
[illegible] per modum substancie precedit id quod
dicit [illegible] per modum qualitatis et quia
genus dicit [illegible] per modum substancie differencia
vero dicit eandem per modum qualitatis ideo
genus differenciam precedit et quia genus est principium
cognoscendi et diffiniendi speciem et
est post eius [illegible] et de
pluribus predicatur quam species ideo prius est determinandum
de genere quam de specie quia vtraque dicunt
[illegible] per modum substancie Sciendum 2o
quod ne [illegible] in distinctum paret expo
sicione et ad genus in triplici dicatur
a porphirio ostendendum in qua
accepcione genus accipiat et aliquo
intendit et ut est [illegible] ab aliquo di

stinctum ponit tres accepciones eius quarum
due fuerunt in usu similium loquencium 2o
vero una vsu philosophorum vocabulum de quo
Sciendum 3o primo quod prima fuit
in usu similium loquencium et ab [illegible]
translata est ad usum philosophorum vocabulum
per similitudinem [illegible] in genere quod in
usu similium loquencium et in genere quod est
in [illegible] philosophorum [illegible] [illegible]
[illegible] una ad similitudinem [illegible]
[illegible] Sciendum 4to quod genus capitur
tripliciter primo dicitur [illegible] quia primo si
[illegible] ad aliquod unum et ad se invicem
collectio 2o dicitur uniuscuiusque generacionis
principium ut pater qui genuit patrem [illegible]
[illegible] quia genitus est 3o dicitur genus
cui supponitur species quia ad similitudinem
horum dictum est vnde dicit porphirius
quod neque genus neque species videtur simpliciter dici
de quo Sciendum 5to quod videtur
tripliciter capitur vno modo ut est signum apparencie
et non existencie ut quando dicitur [illegible]
[illegible] qui videtur aliquo modo est signum
probabilitatis ut quando dicitur in topicis probabile
est quod pluribus sapientibus vnde videtur
2o ut est signum necessitatis [illegible]
[illegible] veritatis necessarie et capitur in
proposito Sciendum 6to quod simpliciter potest
accipi tripliciter vno modo ut simpliciter tantum valet
sicut [illegible] generaliter et sic opponitur huic
quod est particulariter 2o ut tantum valet sicut
[illegible] et capitur in topicis quando
dicitur simpliciter dico [illegible] ad dicto dico
et simpliciter opponitur dicto cum addicione
[illegible] dicto tamen [illegible] 3o ut tantum valet
sicut vniuoce [illegible] opponitur huic quod est
[illegible] equiuoce et capitur in proposito
[illegible] quod genus et species tripliciter di
cuntur [illegible] dicitur quod equiuoce [illegible]
[illegible] dicitur equiuocum cum dicitur de pluribus
[illegible] generis [illegible] neutra

habitudinem ad aliud analogum vo-
catur. de primo dicendum quod diversarum rerum
tamen una habitudine ad aliud sub una
voce una incomplexa participata unde genus
dictum de genere primo et 2o dicitur de pluribus
non vel univoce nec vel equivoce sed ana-
logice una cum illarum acceptatione ha-
bitudinem ad aliud per collectionem multorum
quod est genus primo et effectus principii unius
sub quo colliguntur multi quod est genus 2o
unde genus 2o est causa generis primo et hoc per-
suadet porphirius per unam quamque collectionem
comparatione genitorum per principium illius collectionis
ab aliis distinguunt scilicet geniti ab uno
patre distinguuntur a genitis ab alio patre
per suum patrem et geniti in uno loco
distinguuntur a genitis in alio loco per proprium
locum unde patet quod genus dicitur de genere 2o
quam de genere primo et 2a acceptio generis
est nobilior prima quia tamen genus primo minore
habet convenientiam et similitudinem cum genere
logico et minus valet ad cognoscendum ipsum
quam genus 2o ideo immediate ante genus
logicum quod ultimate hic intenditur proponit
genus 2o et quia hoc genus primo pro
minore habet convenientiam cum genere logico
et quasi remotius ponit alio [?] et ad-
vertendum quod prius predicte sue acceptiones
generis quam iste hic posite per tamen solum iste
cum genere logico conveniunt et valent
ad generis logici cognitionem ideo de aliis
porphirius hic mentionem non facit

Secundo notandum quod genus 2o in tribus
convenit cum genere logico primo primo quia
sicut genus 2o est principium omnium descendentium
ab ipso sub ratione producendi vel conservandi ita
genus logicum est principium omnium suarum specierum
2o sicut genus 2o est aliquo modo in singulis de-
scendentibus ab ipso ita genus logicum est in
omnibus suis speciebus 3o quia sicut genus 2o
est principium convenientie omnium descendentium
ab eo et principium distinguendi ipsorum
ab hiis que sunt ab alio ita genus logicum
est principium convenientie omnium suarum
specierum et principium distinguendi ipsarum
ab omnibus aliis speciebus omnium aliorum
generum Secundo differunt primo quia genus 2o
est principium effectivum et extrinsecum de-
scendentium ab ipso genus autem logicum est
formale et intrinsecum principium suarum specierum
2o quia genus 2o est principium [?] de-
scendentium ab eo sed genus logicum est principium
cognoscendi specierum tamen 3o quia genus
2o est in descendentibus ab eo non secundum
essentiam sed secundum virtutem [?] pro parte [?]
de se ipso sed genus logicum est secundum totam
essentiam eius in singulis suarum specierum [?]
perfectis de omnibus speciebus eius pertinentibus
predicta dicente hoc est hoc patet
quod cum genere primo convenit in hoc quia
sicut genus primo colligit multa sub uno
uno quod est principium et post omnibus collectis sic
genus logicum colligit multas species in una
voce que est post omnibus speciebus collectis et sic
genus primo continet quantum ad multitudinem
omnium descendentium ab eo ita genus
logicum continet multitudinem specierum que
sunt sub eo Secundo differt primo quia collectio
in genere primo habet se ut totum integrale
respectu eorum que colliguntur in eo unde non potest
de ipsis [?] collectio autem specierum in genere logi-
co habet se ut totum universale et ideo respectu
specierum collectarum in ipso et predicatur
[?] subiecte eius [?] de singulis earum
patet 2o quia in genere primo colliguntur
multa sub uno quod est principium eorum
et in genere logico colliguntur
multa sub uno quod collectis est post solum
verum intellectum et vocem Secundo
notandum quod locus ut sit principium generationis
[?] et pater habet [?] a vir-
tute celesti que diffunditur in loco [?]

ante loco gñante ipm̃ pp̃ loc
actio adgñatos gerit vnd videmus
quiter genitos nicod loco eius
gplexionis sigt pris colorio et caritas
morum et hec quecumque et filitu
dine per vnitate virtutis celestis
q est imperio sic filij qui ab eod pre
grant nisi se hunc quemecta et
filitudine et p ab vno pre precedi
his in amco adp vni pmodu
peigragos disfiniet locus nil vt
locus est et p a dis p cenalis est
no hoc p sit pri pservatur adgñatum
p pntas no est de gnr actiuarum
et passiuarum et advertendum pp
et no hic dr gng 2o qr hic no
est nisi prius male gnicos p gng
loijcio est sorale prius omni suara
spera et nõ pure male lig eius
gng summt ana no tn est ma
q est qmo sorale madu hic hos
advertens ecs p locus et no temps
dr gng 2o p vt dr 4to phicorum
temps magis est eu corruptos q
gnatos ho gng 2o dr prius gnatos
go q **Sciendum nono** p 3a
acceptoe q est pma gs distinctio
p qua diuisi capit vno mõ malis pra
mitenco gnus subiecta alio sorali
p mitenco gs ne attributa que
no est nisi quidam ordo vel respectus
ne superiores ad inferiora specifice
distincta in quibus actu et intentu
claudit et gtinet vel ferus sit et
no q sorat incepta sit ni superiore
ad inferiora spe distincta gpmo
pmo gng capit in dr p quid spebus
pt 2o vo capit pro dr p a spe di
stinguit no eni ni gs ana speciei
intenco gs ab intencoe speci districta
ponit ytem pmo gng est quid reale

et est integri 2o vo est eno vol
p no ordinat integre p pz pri
tenca gs transcendens est omni pntia
integri ordo et respectus ne superiores
ad inferiora specifice districta in quibus
actu claudit qui intencio gs dr in
omni pnta repit **Sciendum de**
cimo q lig eius no possit ee
ptes dicoes cenales et quititatie
no subordinate prs tn vnius ee dicoes
acccidentales sic descriptie et subordinate
pmi pz p dico cenal et quititatia
est pmo gepsing quititas et cencie
et hec ato ntur p vnius rei no est
nisi vna quititas et cencia go q
2m pz p dico accnal gepnit
modum cendi et hitudine actencia
disfiniti p vnius rei pnt ee ptco
actncia et ptco hitudine et mod
ecndi ecs ordinanti go q et p gng
dnps pt accipi et gsiderari in ipis
dnc ponit dicoes gsiderat eum
vno mõ vt vtiis et plics ett de
ipo dat illa dico gng est q pt de
ptibus spe diuitibus in eo p quid dei
patebit in questione sequenti alio mõ gsi
derat in vtc gs et de ipo dat pma
pico dcs qrit qstio pz gng est eni
supponit spes coprimit eum hitu
dine et respectu ad inferiora spe di
stricta q est intenco gs vnd sic dcl
intelligi gng est vt eni sorali directe
et in mediate supponit spes Et gng
vt hic difinitur no capit pra inten
coe gs subiecta abs nt p intencoe
ne attributa abs p capit pra vt
intenco gnis est subiecta pmi pz
p2 na abs supta no dicit respectu
et hitudine ad inferiora spe districta
c eni na gs abs p vis intenco eius
sit respectia 2m pz p vig intenco gs

sit respectiva tamen ei non supponit species
kategorice suppositioque et in proposito capitur
intentio tamen generis tamquam ordinate partici
pantis et participati non ponitur sub in
tentione generis quod species dicitur supponi generi
relinquitur igitur secundum dubium et ponitur
in proposito loco generis ut ex supra plene quaeri
cuius tripliciter non diffinitur genus in voce
pluribus per in voce generis et dicitur directe
propter excludere differentiam quae indirecte ponitur
sub genere. Item directe ponitur sub alio
quod participat rationem illius sub quo ponitur, sed differentia
non participat rationem generis quia est ex ratio
cinatione et equivoco ut dicitur 2o metaphysice. Ergo
propter tamen ponitur sub eo indirecte quia continetur
in eo potestate formali formabili et differentia
directa non ponitur sub genere ita nec species
sub differentia quia differentia non est superior speciei
ut quid sed sicut ut aliquale quid. Unde
sub in proposito non debet capi ut dicit
comparationem inferioris sed ut dicit
ordinem essentialem participantis et
participati. Et dicitur immediate et
formaliter propter individua quae licet di
recte ponantur sub genere non tamen im
mediate et formaliter; immediate
quidem non quia non ponuntur sub genere
nisi mediante specie, unde genus non
participatur nisi quadam alia ut specie
participante; non formaliter autem quia sola
divisio generis in species fit per differentias formales
formaliter oppositas, divisio autem
speciei in individua fit per differentias
materiales accidentales supra [illegible]. Ex istis
habitis videtur quod prima dicta quae
est et 2a generis acceptio in quantum dicitur genus
est cuius supponitur species [illegible]
dualis acceptionibus eius apud philosophos
est bene assignata, quod patet per dicta
bene dictis quia convenit omni contento
sub diffinito et soli diffinito et facit

ipsum diffinitum differri a quolibet alio
Ex[illegible] est propter rationes generis in quantum
genus est. Ergo etc. **Contra** praedicta
probatur: omne genus est unius vocis et
rationis univocum, ergo illud est aequi
vocum sicut scilicet genus multiplex non dicitur.
2o genus dicitur quod est unum per coll
ectionem, non est quid unum, ergo
non debet dici genus. **3o** genus est ut
supra ... ut patria non
... ergo non debet dici
genus. **4to** omne genus est genus
... aggregatio
... aggregatur dicitur pluralitas ut est generando
ut generatio, ergo non debet dici genus.
5to genus et species idem dicunt, quia
dicunt cuncta rationem et natura ...
non ponitur sub se ipso, ergo male dicitur genus
est cui supponitur species. **6to** ...
actus ponitur sub potentia quia potentia non in actu
... accipit, sed genus respectu
speciei habet se ut potentia quia ut quid determin
abile, species vero ut actus quia ut quid
determinatum, igitur species non ponitur sub
genere sed potius genus ponitur sub specie. **7to**
species, ut postea patebit, diffinitur per
genus, ergo male in proposito genus per speciem
diffinitur. Tenet consequentia quia alias cir
culatio in diffinitionibus committeretur et
idem respectu eiusdem esset prius et posterius,
notius et ignotius, quod est impossibile. Ergo etc.
Ad primum dicitur quod licet genus logice
acceptum pro intentione cuius subiecta
sit univocum, tamen intentio generis
aequivoce de genere similiter et logice dicitur.
Ad 2um dicitur quod licet collectio multorum
eiusdem progeniei non sit quid unum
unitate tamen dicitur unum per unitatem
principii in quantum quod est sicut progenitos
per modum multiplicationis in tota progenie
a quo exivit in illa progenie

genus est quod predicatur de pluribus specie differentibus in eo quod quid

huius unitate et affinitate administri-
catum ut ad secundum patet. Ad 2um
dicitur quod licet genus logicum sit unum non
tamen genus dictum in sensibilibus. Ad
4um dicitur quod licet locus non sit
generans principale est tamen quod ad
iuvandum virtute agentis principalis
esse virtutis sibi infuse in corporibus
celestibus. Ad 5um dicitur quod licet
genus et species dicantur eiusdem nature non
tamen sibi eodem modo convenit quia convenit
quia genus dicit sub esse et modo convenit
confuso et indistincto, species dicit sub
esse et modo convenit distincto et determin-
ato. Unde genus esse convenientis eius conveni-
entis sui species ponit. Ad 6um
dicitur quod duplex est potentia scilicet subiectiva
huiusmodi est materia, ista subiecta potentia
que est principium suscipiendi formam et talis
ponitur sub actu alicuius, est potentia secundum
que est aptitudo forme ad determinandum
per diversas formas quibus est forma-
bilis, et talis potentia super actum ponitur
et hoc genere modo genus est respectu
speciei. Ad 7um dicitur quod licet in di-
finitionibus absolutorum debeat poni
articulatio tamen per se fit articulatio in re-
spectivis quia in respectivis sic unum
dependet ab alio quod concluso illud
ad quod dependet quod non contingit
in absolutis. Genus autem formaliter dicit
ordinem et respectum et per consequens non
non concludit

Circa diffinitionem ultimam
que dicitur genus est quod predicatur
de pluribus specie differentibus in eo quod quid a
Porphyrio sit bene posita pro illius questionis
declaratione. Sciendum primo quod
posita prima diffinitione generis in qua dicitur
de quo dicitur quod genus est et quod exprimitur
ordo nature superioris ad inferiora ista

distincta quoniam ponitur ibi in quadam dicitur de quo
dicitur quod simplex est et in exprimit secundum modo
predicandi generis, quem per quem a posteriori ab omnibus
aliis universalibus distinguitur quia est predicari de
pluribus specie differentibus in eo quod quid est et
in in modo ordine nature superioris ad inferiora
sumitur. Propter quod genus ut genus est reddit
secundum ut simplex est ex quo Porphyrius ordo huius
dicitur ad presentem per primo. Sciendum 2o
quod secundum intentionem Porphyrii ponendo diffinitionem
dicitur quod ordo nature superioris ad inferiora
que intentio Porphyrii dicitur in omni predicamento requiritur
in indiffinitione generis quemcumque ponitur
licet non in prima tamen quod primo loco ponitur
quod esse est intentum et in determinatum fuit
tamen certificatur et determinatur per specificationem ad
inuicem esse eius principium genus notificatur
licet eis in prima diffinitione ultimo loco
non ponatur explicite ponitur tamen implicite
quia in supposito dicto ultimo in quibus ultra
presupponitur per quod quodlibet universale est diffini-
endum sit generaliter membra in quibus sit
dicto per divisionem diffinitur. Datur enim hoc su-
fficienter intentionem Porphyrii quod dicitur predicari de pluribus
predicari enim de pluribus est de esse universalis et ultimo
ut patet ex precedentibus in hoc enim universale a ceteris
distinguitur. Est advertendum quod licet in di-
ffinitione predicari per genus sit poni tamen universale
quod universale quemcumque tamen simplex ponitur quod universale
quia ut dictum est hec dicto datur in esse
simplex contracti ad eius genus. Sciendum 3o
quod predicari in supposito non capitur generaliter ut predicari
est predicatum de subiecto et etiam non curando
utrum an sit predicatum in subiecto et non quomodo
dicitur a primo per hoc dicendo ...
est a primo capitur specialiter ut diffinitur predicari
est unum in alio esse et ipsum proprie
per positionem designari de alio dici quod ab homine
quod aliquid predicatur de alio tria requiruntur primo
quod sit forma predicatum denotatur in esse sub
iecto in esse autem est proprietas forme

vn ma no pt de illo eius est ma
zo q sit fora totius ... fora ... no
pt de illo eius est fora ... zo q sit
fora totius ... [illegible] designata
... no sufficit ... [illegible]
requirit ... [illegible]
sione eius ... [illegible]
vn fora totius ... [illegible] designata
... [illegible] abstractis no pt de illo
eius est fora **Sciendum** 4to q
... [illegible]
... no capit ut dicit actu ...
... actus ... actio ...
... et ... ut dr primo ...
... [illegible]
... no pt ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... no actu q aptitudinem ad actu
eius ... est ... [illegible]
no est actus et ... aptitudo actus
eum et ... [illegible]
... ut dr primo ... et advertendum
q ... aptitudo ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... no ... ut ...
est ... ut ... **Sciendum** 5to
q ... [illegible]
... formales ... oppo
sitas et repugnantes ... [illegible]
... actu ... no ... [illegible]
... [illegible]
... potestate ... oppositas
et ... [illegible]
... habeat ... oppositas et
distinctas ... [illegible]
... **Sciendum** 6to

... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... et hoc mo actua ... [illegible]
et ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
et ... [illegible]
et actua ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
et hoc mo ... [illegible]
... vocant **Sciendum**
7to ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
no sufficit ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... designata ... et
... formales ...
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... et
... formaliter ... [illegible]
... [illegible]
no ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... designata ... [illegible]
no pt designata ... **Sciendum**
octavo q quid tripliciter dr ... [illegible]
dr quid ... et modum simul
et hoc mo ... et species ...

quid primarium significat 2° aliquid dicitur
quid secundum modum tantum et generaliter et specialiter
accidentaliter dicitur quid forum (?) inferiorum
3° aliquid dicit quid secundum rem tantum et
dicit substantias predicamenti quid significat speciem
et per se infra ordinem quem modum ut in dicitur
quid quod exprimit quantitatem aliquam formam
postea specificam addentium actum postea tamen secundo
formalis actus intus medios et dico
communes et quantitatis dicitur quid diffiniti
Questio habitis videtur quod di
finitio generis a porphirio data et bene assi
gnata quod probari potest per conditiones ad bona
diffinitione requisitas que post habite
sunt **Dubitatur circa dicta**
quid sit quantitas videtur quod quantitas
est quod quid est quid determinat genus
aut determinat speciem sicut enim res ad
locum determinatur per dimensionem
ita res ad genus et ad speciem determinatur
per essentiam et quantitatem unde secundum sanctum
thomam idem realiter sunt essentia forma totius
quantitas et natura secundum doctorem vocem essentia namque
dicitur secundum quod per esse et unica res habet quanti
tas vero dicitur in quantum per totum quantitatum
exprimit in quantum per esse res est aliquid
determinati generis aut determinatae speciei forma vero
dicitur in quantum perfectio suppositi est per effectum et actum
naturam autem dicitur in quantum est ratio agendi sicut
dicitur essentia in quantum est ratio essendi **Dubi
tatur 2°** utrum haec sit bona
genus est quod praedicatur de pluribus differentibus
unica quae quaerit ergo genus est genus videtur
quod genus capitur dupliciter uno modo primae intentionis
et genus non est genus nisi ratione cum in
tentionibus ad non dicunt unum et realem
naturam unde genus capitur non per unum non
dicitur res per quaedam intentiones reperta
et sillogismus alio modo capitur materialiter primae
intentionis generis subiecta et talis est vera
Dubitatur 3° utrum malitas sit

genus et humanitas species videtur
quod per genus et species sicut ubi per totum in
genus et speciem dividitur non cui non conve
nit rerum utilis eidem non competere per
rationem speciei sicut genus secundum auctorem et
sanctum thomam in tractatu de ente et
essentia non per modum formae designatae
non potest competere rationem utilis ad non sit sig
nificare non conveniat praedicare de suis inferioribus
ergo humanitas et animalitas quoniam
non per modum formae totius sunt ad partem
habentis significantur non possunt esse genera et species
secundo pro primo humanitas enim est
suum formale speciei et animalitas generis
unde etiam non per se praedicantur et ponitur
ignorantia **Dubitatur 4to** ex quo
in diffinitione generis dicitur quod de pluribus praedicatur
specie differentibus praedicatur de dicat specie differentibus et
modis aliqua sunt differentia ex dubio
Sciendum primo quod quia privatio non
potest cognosci nisi per habitum et quia diversitas
talis et privatio respectu unius sunt eius
idem ad cognoscendum modos proprium
diversitatis oportet cognoscere modos eiusdem
quia eadem privatio est ad idemptitatis in
illa quibus convenit et ad diversitatis eius
cum convenit ab illis quibus non competit
per consequens forma res habet convenientiam
ad aliquibus et diversitatem ab aliis unde
primo videre oportet et quod modis
aliquid dicitur unum primo **Sciendum 2°**
secundum quod dicit 4to metaphysicae triplex est uni
tas scilicet numeralis specifica generalis et
analoga cuius ratio est quoniam omnis unitas
vel est unitas attributionis vel formae
sic primum sic est unitas analogiae secundum
hoc est duplex quia vel talis unitas est
a forma communicabili vel incommunicabili si 2um
sic est unitas numeralis si primum hoc est duplex
quia talis forma vel est completa et determin
ata finaliter et est unitas specifica

ut est forma formalis et declinabilis
etc. 2a est unitas generifica vel unitas
analogie et unitas attributionis quod
per prius attribuitur uni per posterius autem alii
attribuitur prius et tripliciter ut dicit auctor quando
unum scilicet uni primo sanus dicitur
de urina cibo dieta et medicina
alio modo scilicet cause efficienti ut omnes crea
ture creatori 3o scilicet subiecto ut
omnia accidentia substantie et compositionis si unum
quamvis prius est quam incorruptibile non tamen prius
est quam corruptibile Sed eadem
genere scilicet que sub eodem genere continentur et
intersunt hec dicuntur logico et non
phisico ut celum et terra ut homo sub
eodem genere continentur dicuntur quamvis genere phisico
distinguuntur per eandem speciem scilicet que sub una
specie continentur ut Socrates forma est una
eadem autem numero scilicet que non faciunt di
versum numerum ut quorum materia est una
et hoc capiendo numerum generaliter et est
unitas numeralis vel tamen dici potest et provenit
etiam unitas a forma actuante materiam
et inter illos modos identitatis
eadem numero habent maiorem identitatem
per maiorem indivisionem vel sunt perfe
ctiores modos identitatis Sciendum
3o quod eciam unum numero est triplex
scilicet unum numero nomine diffinitione proprio
et accidente cuius ratio est quoniam que sunt
unum numero ut sunt unum rationale ut
rationalis sicut unum hoc est dupliciter primo
sunt eadem secundum rem et ratione sed etiam sunt
eadem nomine ut sunt eadem secundum rem et
diversa voce etiam sunt eadem diffinitione secundum
hoc etiam est dupliciter primo ut sunt eadem accidente
per similitudinem compositionis proprio etiam sunt eadem proprio
ut sunt eadem accidente per similitudinem compositionis
indivisibili etiam sunt eadem accidente vel
idem ut unum nomine est cuius res est
una nomina vero plura ut Marcus Tullius

posito pro eodem Marcus et Tullius incipit
vel licet diversa nomina sunt dicta composite
voces ut nomina nominantur quia tamen sunt
eadem composite rei nominata ideo dicuntur unum
nomine eadem vero diffinitione dicuntur quorum
unum est diffinitio alterius ut pars diffini
tionis eius ut homo et animal rationale ut homo
et animal eadem autem proprio sunt quorum unum est
proprium alterius ut homo et risibile eadem
vero accidente sunt quorum unum est accidens
alterius ut Sortes et albedo que est in
ipso et provenit hec unitas composite forme
accidentalis in subiecto inherentis formalis effective
vero et formalis provenit composite subiecti
dantis esse unitate accidenti Sciendum
4to quod omnia que sunt unum numero nomine
et diffinitione etiam sunt unum specie et genere
quia que sunt unum rationale sunt unum per
unitas numeralis rationalis unitate specifica
et generifica presupponit illa vero que sunt
unum proprio ut accidente quia sunt unum acci
dente ut [illegible] non oportet esse unum genere et
specie per genus et specie differri patet vel ali
quando dicitur [illegible] quia unum
accidit alteri ut quia ambo accidunt uni
et advertendum quod licet accidentia et substantia
et proprium et subiectum habeant diversa esse
essentie teste philosopho primo phisicorum dicente
aliud est esse albi et susceptibilis quia tamen ipsorum
est unum esse existentie per quod [illegible] primo
existit subiectum accidentis vero et proprium
consequenti ideo quamvis accidens et substantia et similiter
subiectum et proprium genere et specie sunt di
versa dicuntur tamen eadem numero Sciendum
5to quod quamvis quadruplex sit unitas [illegible]
tamen [illegible] triplex est diversitas seu pluralitas
scilicet generifica specifica et numeralis [illegible]
omnia entia sunt unum analogice quia non
possunt dari duo quin unum dependeat
ab altero ut ambo a 3o sed per illud
sunt diversa vel analogica etiam tamen vel

pectus omnis multitudo ad unitatem
reducitur ergo omne quod unitati non ha
benti diversitatem id est multitudinem
ipsi opponitur huiusmodi autem est unitas
analogie **Unde diversa genere**
sunt que sub diversis generibus contin
entur ut homo et albedo vel que sunt
diversa genera ut substantia et qualitas di
versa vero specie sunt que sub diversis speciebus
continentur ut sortes et brunellus id est
que sunt species diverse ut homo et asinus
unde illa que sub diversis speciebus continentur
proprie dicuntur differre specie illa autem que sunt
species diverse proprie non dicuntur differre
specie sed proprie diverse species dicuntur Est
enim differentia inter differens et diversum
quia differens dicitur quod in aliquo univ
oco conveniunt et in aliquo specialiter di
stinguitur unde differentibus inest id est
omne quod differens differt. Sed diversa
proprie dicuntur que in nullo univoco conveniunt
ut per diversa se ipsis distinguuntur
Sed diversa numero sunt que diversum
numerum faciunt capiendo numerum ut prius
dictum est sicut sortes et plato
faciunt unum numerum scilicet binarium propter
faciunt diversas unitates numerales
que in supposito numero dicuntur id est dicuntur dif
ferre numero vel diversa numero sunt quorum
materia non est una sed eorum ex diver
sitate forme et differentia formalium
diversitas specifica ita ex diversi
tate materie et differentia materialium oritur di
versitas numeralis et provenit diversi
tas numeralis originaliter ex parte materie
divise ab agente in diversas partes
sub quantitate complete aut provenit a forma
totius que nisi cum una dividitur secundum
esse in diversas partes materie **Sciendum**
ergo quod secundum tres iam dictas di
versitates tres sunt in rebus compositiones

a quibus ille diversitates recipiunt ori
ginem quia prima compositio specifica est ex absoluta
ex oppositis recipit originem secunda vero
est compositio ex materia et forma que recipit
in materialibus ad recipiendum diversitas
numeralis unde non recipit multiplicationem in
individuis sub una specie nisi in
habentibus materiam et hec dicitur compositio
ex genere et differentia ad recipit originem
diversitatis specifica unde enim species
ab alia distinguitur per differentias ipsarum sub
genere constituentes Tertia autem est compositio
ex esse et essentia id est ex actu et potentia
ad sumendum diversitas generifica
quia ut patebit nihil est in genere nisi
quod realiter est compositum ex esse et essentia
Dubitatur hic de tribus questionibus
primo an forma sit a toto composito
distincta Sciendum primo quod omne ens vel
sive non debet esse de ratione eius quod habeat dependentiam
convenientiam in rebus et aliquid esse in
rebus aliquo sumitur et importat ex naturali
eorum ordine ens vel compositum ens
reale ad ens vel sit causa per actum in
intelligendi mentem vel ratio autem non erat
nisi a rebus naturalibus sicut enim mensura di
vinis respectu carum sic est mensura quia
non mensuratur sic intellectus noster re
spectu ipsarum et sit mensuratus quia non
mensura ideo sicut intentio generis non dicitur
esse ficta ergo ut magis reali sumitur
et aliquid reali recipiatur primo **Secundo**
2o quia alius est cui genus imponitur
et alius a quo imponitur id enim cui genus
imponitur est natura vel essentia que est forma
totius que est ens cui natura speciei cui est data
imponitur id autem a quo genus imponitur potest
esse distinctio alicuius quod cui imponitur species
et differentia et potest esse pars essentie et non tota
essentia quid autem sit id est **Secundo**
ut genus recipit in substantiis et in

primo
2o

accidentibus et recipit in suis materialibus et
in suis immaterialibus [illegible] in suis immaterialibus materia
illa sumitur a materia non potest esse materia
sub qua sumitur aliquo modo proprie sicut materiale
respectu eius a quo sumitur differentia [illegible] per
hoc materia [illegible] nihil [illegible] et materia
[illegible] est differentia forma per quam [illegible] dicit
totam essentiam eius [illegible] et quia materia
[illegible] et per essentiam illius [illegible] est materia
2a quia [illegible] de illo [illegible] et quia
non [illegible] materia et hec [illegible] extrema quia
[illegible] id est quod de [illegible] de alio predicatur
dicente hoc est hoc dicit totam
essentiam eius [illegible] 3o quia materia est
pura potentia quia autem est quid medium
inter potentiam et actum in suis vero separatis
et accidentibus quia ab essentia sumitur
[illegible] esse impositum et hoc tenendo
quod essentie substantiarum separatarum et accidentium
realiter non sunt composite ex potentia et actu
tenendo vero quod realiter sunt composite
ex potentia et actu [illegible] in [illegible]
sumeretur a potentia et differentia ab actu
primum tamen videtur probabilius et verius
quia si substantie separate in suis essentiis essent composite
ex actu et potentia realiter illa potentia vel
esset pura vel actui permixta non primum
quia esset eiusdem rationis cum materia [illegible] non
non potest dici quod sit primo ideo quia plus di-
stant substantie separate a materialibus quam celestia
corporibus inferioribus [illegible] et in
inferioribus potentia non est eiusdem rationis ut
dicit sanctus thomas ergo multo minus
in suis separatis et materialibus 2o quia si
sit substantie separate essent composite ex materia quod est
impossibile nec potest dici quod non quia sit essent due
pure potentie quod videtur impossibile primo ideo
quia magis [illegible] solum est possibilis unius
primus et purus actus ergo esset magis potentia
erit [illegible] solum una prima et pura
potentia 2o ideo quia ad omnis [illegible] sit

recipientibus ab unitate oportebit dare
potentiam [illegible] puram absque potentia mixta et
[illegible] separatarum esset recipientibilem [illegible]
esse inferiorem [illegible] illarum et ad materiam
[illegible] sit infima et im-
perfectissima [illegible] erit [illegible] quid
[illegible] infimo et imperfectum in
perfectissimo quod implicat nec potest dici quod
sit potentia actui permixta quia ad solum ex
pura potentia et actu primo [illegible] fiat per se
ens et unum intelligentia et accidens
[illegible] potentia composita non essent per se ens
et per se unum nec [illegible] quod est absolutum [illegible]
nec ex hoc sequitur quod sit dabile aliquid non
recedens in simplicitate a primo
[illegible] cum substantie separate et accidentia licet
non sit compositum [illegible] est tamen compositum
[illegible] et [illegible] natura autem [illegible]
nec est composita [illegible] nec [illegible]
nec [illegible] non [illegible] simplicitatis
ad hoc enim quod aliquid sit [illegible] sim-
plicitatis non sufficit [illegible] non
esse compositum sed esse requiritur quod aliis non
sit compossibile [illegible] compositum esse si realiter
ex actu et potentia poneretur compositum sequeretur
idem inconveniens [illegible] quod aliquid citra
primum esset dabile [illegible] non compositum
[illegible] quia ille actus [illegible]
componeretur [illegible] est omnino simplex et ha-
beret compositio [illegible] est compositum et si sit erit
compositum ex potentia et actu [illegible] composito prima
[illegible] aliis [illegible] compositum est ex actu
et potentia queritur igitur de illo actu an sit
simplex [illegible] compositus si est simplex sequitur in-
conveniens [illegible] illatum si compositus erit processus
in infinitum quod [illegible] sit impossibile
relinquitur primum esse verum [illegible] quod intelligentia
et accidens [illegible] non sunt realiter
composite ex actu et potentia et [illegible]
[illegible] intelligentia [illegible] suppositi
realiter est compositum ex actu et potentia

ad realem sit compositio esse et essencia
Dubitatur secundo utrum genus con-
dicat unitatem nature et forme in omnibus
speciebus ad hoc respondet sanctus tomas
non ponendo formam generis distinctam
a forma specifica et eandem esse formam
realem quia idem est homo animal et substantia et
forma non inchoatam in natura nec for-
mam corporeitatis distinctam a forma spe-
cifica quod genus non condicat unitatem
nature in omnibus speciebus nec genus dicit
naturam unam in actu omnibus speciebus convenientem
et communem et hoc est quod vult commentator
dicens super primo de anima genus est qui-
dam conceptus sine ipostasi extrinseca sicut
[illegible] [illegible] collectus ymo dicit
philosophus ibidem quod animal universale aut ni-
chil est et hoc quod ad ipostasim unitate
videtur esse hoc idem velle commentator
super septimo metaphysice ubi vult quod aliud genus
est unum aliter in actu aliis speciebus et aliud
individuum in actu unum ut dicit est
una per remocionem omnium formarum
genus vero est unum per indifferenciam et per remo-
cionem omnium differenciarum species vero est una
per formam specificam id est differenciam formalem
ab ea sumptam individuum vero est unum
per materiam non quocumque modo sed ut signata est
accepta preterea hoc esse voce primo [illegible]
forma generis est eadem cum forma speci-
fica et ad diversarum specierum diverse
sunt forme et nature ergo quod genus in omnibus
[illegible] speciebus non sit unum nisi racione
si genus condicaret unitatem nature in omnibus
speciebus oporteret ponere species [illegible]
esse unum genus esse una natura sed hoc
est falsum quia eadem qualibet species habet naturam
per quam distinguitur ab aliis speciebus si species
esset esse natura aliqua ad quam conveniret cum
aliis speciebus ad idem non sit proprie conveni-
encie et dicitur respectu eiusdem utriusque ra-

ut utrique speciei esset diverse nature quod est
impossibile quia sicut omnis alia forma
naturam esse aliam sed hoc est falsum quia
per quam homo per humanitatem formaliter quam
est homo esset sit animal et asinus per asini-
tatem quia est asinus sit animal esset eadem natura
humanitas et asinitas quod est ab-
surdum dicere hoc esse videtur velle philosophus
septimo physicorum dicens quod in genere
latent multe equivocationes unde dicit
sanctus tomas in tractatu de ente
et essencia quod licet genus dicat totam essen-
ciam speciei non tamen ut diversarum specierum
speciei est idem genus sit eadem essencia
per unitatem generis ex indeterminacione et
in differencia procedit non tamen est in imagi-
nando quod genus sit una natura in diversis
speciebus cui superveniat res alia
ut differencia determinans sicut forma
determinat materiam [illegible] est forma quia
differencia exprimit determinate et quod [illegible]
genus [illegible] indeterminate ad indetermin-
acionem dicit unum et quod [illegible]
per remocionem indeterminacio quod est ad
unitatem generis in [illegible] speciebus per essenciam
diversis sicut unum nature speciei et indi-
vidui [illegible] signatum et
non signatum sit et nature generis et speciei
designatio in individuo respectu
speciei est per materiam signatam determinatam
dimensionibus designatio vero speciei
respectu generis est per formam [illegible]
formale et sicut designatio que est in specie
respectu generis non est per aliquid existens
in essencia speciei quod nullo modo sit in essencia
generis sic nec designatio individui re-
spectu speciei est per aliquid existens quod in
essencia individui quod nullo modo sit in
essencia speciei et sicut quicquid est in specie
vel determinatum est in genere indeterminatum
sic quicquid est in individuo ut determinato

i(n) nisi ut in(de)terminato aliud cum
gen(us) de(bet) esse et sp(eci)es de indiuiduo no(n)
p(re)dicaretur. Albertus v(er)o ponens
formam g(e)n(er)is distinctam a forma sp(eci)ei et
inchoacione(m) formarum in ma(teri)a et
formam corporeitatis in ma(teri)a p(re)cede(re)
forma(m) specificam ip(s)ius ma(teri)e coeternam et
aliam formam. P(ro)p(ter) quod est d(icen)d(um) corp(us)
videt(ur) q(uod) sic(ut) sp(eci)es continet unitatem
n(atur)e in omnibus indiuiduis ita et
gen(us) in omnibus sp(eci)ebus. Sic enim ma(teri)a
rep(er)it(ur) eadem in omnibus (in)corruptibilibus et cor-
ruptibilibus. Ita et forma corporeitatis
in ma(teri)a coeterna rep(er)it(ur) eadem in omnibus
corporibus. Aliq(ua)n(do) (secundu)m ip(su)m gen(us) sumit(ur)
et q(uam) (secundu)m ip(su)m est realis distincta
a forma specifica. Aliq(ua)n(do) sumit(ur) d(icen)da
p(rim)a tamen opinio videt(ur) p(ro)babilior
ymo et si posset concedi p(ro) corp(or)e
videret(ur) unitas n(atur)e in o(mn)ibus corporibus
non tamen videt(ur) hoc p(ro)p(ter) q(uod) ista q(ue) est
generalissimum sub quo s(u)bic(iuntur) corp(or)ee et
incorp(or)ee continent(ur) q(uia) aut sp(eci)es co-
videtur unitas n(atur)e in omnibus in-
diuiduis eiusdem q(uia) certe vide(n)tur
n(atur)a cum specifica nisi est vna et
indistincta et distinguit(ur) et diui-
dit(ur) f(act)a ad distinctione(m) et
d(iuersitate)m eius q(uod) d(ict)o est [illegible] aliq(ua)n(do)
(secundu)m se abstrahit gen(us) aut(em) formalis
diuidit(ur) et multiplicat(ur) vn(de) comm(en)-
tator [illegible] dixit q(uod) gen(us) est quidam
conceptus [illegible] sub [illegible] sp(eci)es aut(em)
n(atur)a vna et p(ro)p(ter) [illegible] vna vult esse
p(ro) dicere si gen(us) non continet vni-
tatem n(atur)e in omnibus sp(eci)ebus sic q(uod)
gen(us) non est vle ad q(uo)d d(icitu)r debet esse
vnum in multis et vnum de multis
n(on) valet dicere q(uod) sit vnum [illegible]
p(ro)ut dicit ph(ilosoph)us p(ri)mo [illegible] p(ro)porcionab(ilis)
(secundu)m vnum modu(m) p(er) ab(strac)c(ione)m alterum et alterum

videt(ur) q(uod) [illegible] est unitas (secundu)m vni-
tatis suppositi unitatis n(atur)e [illegible] forme
unitas [illegible] et unitas anologie vnum
vnum anologie est vnum attribucione p(ro)
vnum re(spect)u est (secundu)m eundem mo(dum) de
ph(ilosoph)us p(rim)o et ap(osto)lus p(ar)ticipat d(icen)s vnum
n(atur)e est q(uod) est formalis indiuisum et in-
distinctum vnum aut(em) (secundu)m suppositum
est vnum n(umer)o. P(ro)p(ter) q(uod) sic est. Hoc d(icen)d(um) quod
[illegible] non [illegible] vle esse vnum unitate
suppositi v(e)l forme p(er) sufficit et requirit(ur)
q(uod) sit vnum re(spect)u p(er) ad illud q(uo)d addit(ur)
videt(ur) q(uod) in auctoritate ph(ilosoph)y [illegible] non
capit(ur) p(ro) re(spect)u concernante [illegible]
re(spect)u rei [illegible] Contra
p(re)dicta ar(guitur) p(ri)mo [illegible] de
toto ad [illegible] p(re)d(i)c(a)ri de alio debet
esse forma totius dicens totum esse
illius cuius est forma. Sed gen(us) respectu sp(eci)ei
[illegible] ut [illegible] ad [illegible] constituit sp(eci)em
ergo non p(otes)t esse. 2o q(uia) [illegible] de
alio [illegible] totum esse eius de quo p(otes)t
[illegible] gen(us) non dicit totum esse sp(eci)ei [illegible]
[illegible] p(re)dicaretur gen(us) p(re)dicaretur et sp(eci)es
et gen(us) se solo posset diffinire sp(eci)em
q(uod) falsum est. 3o gen(us) dicit eandem
naturam ad d(iffer)entiam [illegible] non p(otes)t [illegible] ergo
et gen(us). 4to o(mn)e dicens [illegible]
videt(ur) [illegible] p(ro) omnibus 2a sp(eci)a
[illegible] vt [illegible] ergo [illegible]
2a sp(eci)a [illegible] est [illegible] ad ergo gen(us)
sit 2a sp(eci)a [illegible] 5to [illegible]
[illegible] indiuisibili [illegible]
[illegible] queml(ibe)t in vno in-
diuisibili [illegible] gen(us) ut pa-
tebit 2m [illegible] est indiuisibile
ergo gen(us) non p(otes)t de pl(ur)ibus d(iffer)entibus sp(eci)e
[illegible] de pl(ur)ibus sp(eci)e [illegible]
p(otes)t ad primum d(icendu)m q(uod) gen(us) [illegible]
[illegible] uno 2m se et absolute

vt est ingtractu adhuc ab id ee spe
cificu et respectu speci hl sc vt totu
est capit in diodi to vt est gtractu
p diuisiu ad ee specificu et respectu
speci hl sc vt ps et capit ad indi
uiduos speci ponit ad primu dr q li ps
rat no pic pri de toto tu j bn
ps rol pl pri de toto quod gng est
ps speci **Ad 2um** dr q ouet est
ee speci p grisiu q hl inigne tum
p gnemt ad alijs specieb eius gl
et ee distinctiu q hl p diua tum p
distinguit ab alijs specieb tu dr
q li gng no dicat totu ee speci
distinctiu dici tn totu ee eius grsi
su et hoc sufficit ad hoc q dicipsa
spect ad 2 dr q li no dicat omq
modu cendi speci tn dicit tota
ccuncta speci et hoc sufficit **Ad**
3um dr q li gng dicat eadem
nam tn rom ad dicu no tn sub
eodem mo q nam q gng dicit p
modu sbi dicu dicit p modu
plitatis io no sequit q si dicu
spect ingle q eel gng spect ingle
Ad 4um dr similiter q li
gng dicat qle quid no tn dicit qm
p modu plitatis go no pt ingle
Ad 5um dr q oma gtempta
sub gnt gueniut pordliter in eo
in diuisibili 2um cencta no an
actualiter io no op q in se gueniat
cenalit et specifice

Vtrum forma speci difini
to q est et 2a eius accepto in
p dr speci est q poni sub asignato
gne de q gng in eo q quid sit
pt aporphiro sit bn posita ponis
ppositionis **Sciendum primo** q porpu
rphirius determinat de gne sic
dns determinat de spe lig cu dicu

2um nam pertinat scdum ad sit ps speci
gstitutiu et qr e prius ad ostendi et
difiniendi ipm ps aut et prius
naturlit est pg toto et pncipiato tu
pl quinqz cas pg determinat de
spe q de dicu primo pl speci ad gng
relacoq q no est gl ad dicu q gng
relatiue ad specie dr relatiu aut sb
sul na et vnu hl difiniri et gnosti
p alteru io ini mediate pg determi
atoq de gne determinandu fuit
de spe 2o pl speci ad gne j gformi
pertinatoq qr sic gng pt ita et spes
3o qr lig dicu simpl dicat notior
spe tn quia ad nos spes pl dici
notior dicu difinitio em q dr
primo phicorum est nob notiq difinico
tibq ipm pl gnalit totu nob notiq
e ptibq eius 4to q sil sba est aut gli
tatem et accidit ita mq sbe poi
est mo accidit et qlitatis ad go spes
dicat cencia p modu sbe q p modu
formi et dicu aut dicat p modu
qlitatis et formis pq est determinandu
de spe q de dicu 4to pl speci ad
gne ceualeq gparatq q no est gl ad
dicu q gng actu et infsetu claudit
in spe et est de rone cenali speci et spe
pt de spe q gng actu et infsetu no
claudit in dicu nt equiso q est
equo rog dic nt pt pse de dicu vt
dr sexto meth et lig spes et dicu
aut dicat nam no tn sequit q
gng sit de roe dic sic est de roe speci
q lig eadem sit na gl speci et dicu
in eo tn alia est infseta gl speci
et dicu q lig na gl et dic gponit
et pertinat nam speci tn infseta gl
et dic pertinat et gponit infsetu speci
lig eel infseta gl sit ita bn aleua
ab infsetu speci sic ab infsetu dic

ps speci gstitutiua

ps prius

primo

2o

3o

primo phicorum

4to

4to

sexto me

quantum aliter comparat intellectus quam ad speciem
quod sit pro materialibus et sensibilibus ad compositum
ex materiali et formali et aliter ad differentiam
quod sit pro materialibus et sensibilibus ad partem
actualitatis et formalitatis et quod pro materialibus
vel sensibilibus licet non sit ex eis composita
ex materiali et formali est tamen ex eis partes
formales et actuales. Item licet genus non sit ex
eis specie et partes dicuntur differentie est tamen
ex intellectu et eis dicuntur et non partes
sunt de diffinitione. Sciendum 2o quod quamvis
nominis distinctiva generat confusionem et
quod species et denuo contra quamvis nominis genus di-
cunt ideo ad dicendum acceptiones speciei in
quantum est usitata ab aliis distinctius porphirius
ponit duas acceptiones speciei quarum prima
est secundum quam nos solum nostre eius
species sed non contra prima sumit in usu
similiter loquentium et per similitudinem
habet species ut est in usu similiter loquentium
ad speciem ut est in usu phorentionalium
nec ista est non species ab usu similiter
loquentium ad usum phorentionalium
et licet predicte sunt acceptiones speciei quam
tamen sola ista valet pro declaratione speciei
ut est in usu phorentionalium primo modo
et ideo ab aliis distinctis porphirius
solum unam posuit speciei acceptionem dicens
quod species uno modo dicitur uniuscuiusque rei forma
unde sicut dictum est speciem priami esse
dignam imperio primus. Sciendum 3o
quod duplex est forma quedam est forma per se
subsistens non receptibilis vel recepta et
est forma a formis immensis dicta alia
est forma inherens in materia receptibilis
vel recepta que dicitur forma ab informando
et est duplex quia quedam est substantialis et quedam
accidentalis substantialis est duplex scilicet forma partis et
totius prima distincta ex eo quod habet
accidentalis recipit duplex uno modo generaliter
put de forma accidentis dicitur alio modo specialiter

et solum dicitur de pulchritudine rei que
forma dicitur pro habitu que formans dat ma-
teriei vel deputato aliquis est actualis
de tanto est pulcher quam proportionalitate
cuius ratione est materia venit turpitudo
vel deputato aliquis est sensibilis de tanto
est turpis et forma in proposito capitur vel
sumitur hoc modo dicta in debita quantitate
ex debita commensuratione membrorum
et proportione coloris consistit et convenit
ad speciem logicalem accepta in hoc quod sicut
formositas vel pulchritudo actuat et
determinat ipsum corpus removendo
eius turpitudinem quod de se est informe
et indifferens ad omnes formas bonas
et malas turpes et pulchras sic species
logica actuat et determinat ipsum genus
quod de se est indeterminatum et ingenerat
removendo eius pulchritudinem et specia-
litatem speciei eum specificando
et determinando. Viso de
acceptione speciei reali videndum est
de acceptione eius logicali supra tamen
sermonem speciei realis quod species logi-
calis accepta principaliter hic in-
tenditur sicut in intentione secunda
et ultimum in compositione predicati. Sci-
endum 4to quod natura specifica duplex
consideratur uno modo nude et absolute
sine comparatione ad extrinsecum et ut
est vel non particularis nec universalis
intellecta et sic hec omnia extractive
possunt et hoc modo sumitur in nominibus prime
impositionis ut natura humana nomine hominis
vel humanitatis et natura asinina
nomine asini vel asinitatis. Alio modo con-
sideratur per comparationem et habitudinem ad
alium et hoc duplex uno modo per respectum ad
superiora in actu intelligit in quo et
sub illo respectu habet quod sit species et ut
sic nomine speciei alio consideratur per respectum

usu phorentionalium

unao

ad inferiora in quibus actualiter
in speciem includit et ab illo respectu
dicitur quod sit universale [illegible] et ut nomen vniuersalis
de pluribus predicatur et tamen illud duplex
respectus speciei duplex differentia vnus
respectus ad superiora et tamen quod species
est species est et ponitur sub assignato genere
est de qua est questio differentia alius
respectus ad inferiora in re vel vniuersalis
et pluribus non tamen in re pluribus sumptis
quia tamen per istam differentiam non differt
ab aliis pluribus quam in re pluribus de
nominatur ad specialem modum sicut soli
speciei conveniunt quod species est quod predicatur de
pluribus numero differentibus in eo quod quid est
de qua quaestione sequenti videbitur et
advertendum quod in re species non specifi
fica habet se ut materiale respectus vero illius
nunc ad superiora [illegible] in
ipsa habet se ut formale preter intentio
speciei [illegible] formalis species dicitur Sciendum
dicto pluribus duo respectus nunc speci
fice realiter distinguit quod respectus est
[illegible] relatio vnius ad alterum relationes
autem distinctas capiunt exemplis
ut igitur illi respectus sunt ad diversos
terminos quorum vnus est ad superiora et
alius ad inferiora sunt [illegible] distincti
vnde vnus convenit speciei tamen quod species
est alter vero ut respectus ad inferiora
convenit ei tamen quod universale est [illegible]
quod species tamen quod species est non est universale
quia tamen species est habitudo ad
superiora et tamen quod universale est habet ha
bitudinem ad inferiora [illegible]
diversae sunt et distinctae et licet nunc
subiecta intentio speciei sit subiecta
intentio universalis non tamen [illegible] intentio
speciei sit intentio universalis quia non nisi
accidentaliter conveniunt sicut albedo et

dulcedo in lacte et non sequitur albedo
est dulcedo ergo albedo est dulcedo
Sciendum octavo quod quia vnum quodque
dependens et sic [illegible] notificari habet
per illud ad [illegible] quod dependet
et quia relativorum est mutua dependentia
[illegible] ad convertentiam ideo
pluribus respectu alterius [illegible] et definiens
et definitum prius et posterius natura et
cognitione et quia genus relative dicitur ad speciem
et econverso genus enim speciei dicitur genus et
species est species ideo non obstante quod prius
genus est definitum per speciem in proposito
convenienter definitur speciem per genus [illegible]
relatio enim prohibita est in definitionibus ab
solutorum et non respectivorum vel autem
diversitatis est habet quia accidentia abso
lutorum et subiecta [illegible] non est mu
tua dependentia quia sic dependet
quod econverso subiectum non dependet ad
ipsum et [illegible] ergo sic definiuntur per sub
iectum quod non econverso respectivum vero sic
dependet ab alio [illegible]
dependentia illius ad quod dependet
et ideo sic definitur vnum per aliud quod econverso
aliud definitur per ipsum vnde ad defini
tio sicut dicto [illegible] est esse rei [illegible]
torum et ad totum esse [illegible] ut sic sit ad
speciem et speciei ad genus sicut generaliter est
relatum ad correlatum ergo definiri
[illegible] genus per speciem et speciem per genus Sci
endum [illegible] quod genus in definitione speciei
et econverso quod genus et generaliter relatum
in definitione correlativi non ponitur sicut
pars essentiae quod genus et differentia ponitur
in definitione speciei et materia et forma
in definitione rei naturalis ut sicut aliquid
super additum essentiae et quidditati sicut sub
iectum in definitione accidentis [illegible] terminus
dependentiae Sciendum octavo

quod sub individuo speciem capit ut dicit
boetius participans et participatum
non participare dupliciter capit uno modo lo-
calis et sic participare secundum philosophum
pro topicorum est vere participati suscipere
et hoc modo genus dicitur participari a spe-
ciebus cum intelligit recipi in specie et
species intelligit recipere genus et non econverso
id est genus participat a specie et non econverso
et sic in diffinitione dicitur participare
speciem et non econverso et dicitur etiam partici-
patio logica que non est realis recipit
in natura speciem per genus recipi intelligitur
in specie in quanto intellecta speciei quod
unitur conceptualiter et dicitur et sic capit
in proposito prout dicitur species poni sub genere
secundum ordinem participantis et participati
alio capitur realis et hoc dupliciter uno modo
[illegible] proprie ut participare est participatum imi-
tari quomodo effectus capit vere efficientis
non secundum totam vere virtutem sed solum
secundum quandam similitudinem virtutis
sicut in agentibus equivocis alio modo capit
proprie hoc participare est partem alicuius
actualitatis vel proprietatis realis et
formalis recipere sicut quodlibet calidum
participat calorem quia non totam caliditatem
recipit quia si sic non esset calidum per parti-
cipationem sed per essentiam sicut est quolibet
citra primum dicitur participare esse ad ipso
omnia esse individuum alicuius speciei
dicitur participare naturam illius speciei
ut omnes homines humanitatem
sicut cum calor dicitur esse unus et in-
divisus et solum multiplicata per actionem
ad multiplicationem subiectorum sic esset
natura speciei ipsa dicitur esse una et indi-
visa et solum per actionem divisa ut vere
[illegible] signate unum sic omnia
citra primum participare esse et entitatem

ita omnes homines participant huma-
nitatem sicut homines per eam generaliter
cum pluribus participabile ad participationem
eius dicitur esse unum unum et totum dicitur
sit purus actus non multiplicatur nisi
vel tenetur in quo recipit ut adiun-
gatur ut potentia ad actum unum quia unum
quodque participat in quantum recipit
et unumquodque participat in quantum
recipit et unum quod recipit ut est in
actu et recipit ut est in potentia esse cum
de se sit purus actus solum participat
et nullo alio participat ut esse dicit
boetius in libro de ebdomatibus
et natura eius de se sit pura potentia solum
participat et nullo participat tenetur
[illegible] quod est medium sit mixtum potentia pura
et actu participat et participatur parti-
cipat quidem esse et participat a suppositis
et advertendum quod illa propositio sub non
solum dicit inferioritatem in ordine
quod esse dicit tamen secundum prius positionem
et ordinationem in quidem posito
species tota participat generis quia nihil
habet species quod non accepit a genere dici-
endo nono quod aliquid ponitur
sub alio dupliciter uno modo lateraliter ut id
quod est in alio non secundum ordinem partici-
pantis et participati sed potestate formali
formabili et dicitur ponitur sub genere
alio modo aliquid ponitur sub alio directe
ut quod ponitur secundum ordinem participantis
et participati sub alio et hoc dupliciter
uno modo mediate ut individuum sub genere
id est sub specie individuum cum pon-
itur sub genere id est sub specie que sunt magis
determinata quam genus id est species determ-
inatur [illegible] illa species quemcumque primo
non est prius individuationem in quo reddit
formam de se incommunicabilem communicabilem

alio[rum] separabilis ut species sub genere speci-
erum quod sub magis determinate quam gene-
ris formam formalem superaddit
unde diffinitio speciei sit determinatus species
est ut quod ponitur formaliter et
directe sub assignato et determinato
genere et dicitur sub assignato genere quia non
est dabilis species nisi quod genus de-
terminatum sit de quiditate eius et quod
species non ponitur sub quolibet genere quia tamen
sub illo omnes eius participat et quod in specie
claudit actu et intellectu. Sciendum
decimo quod dicte diffinitiones speciei
unus dicitur species est quod ponitur sub assi-
gnato genere sed impositionem additur
illa particula de genere generico quod quid
est praedicatur non species dupliciter potest considerari
uno modo quantum ad quidditatem eius per diversas
sub genere et ratio huius ei convenit
quod ponitur sub genere alio modo quantum ad quidditatem
eius ut ordinatur quae habet
genus quod est de ratione et intellectu quod est
de ratione essentiali speciei et ratio illius habet
quod genus deponit praedicatur essentialiter et quiditative.
Ex istis habitis videtur quod prima
speciei diffinitio est et ratio eius accepta
a Porphirio ibi tamen posita quod probari potest
per regulas bone diffinitionis exprimit
esse proprium eius speciei inquantum est species.
Dubitatur circa dicta quia Porphirius
exemplificat de specie solum exemplifi-
cat tamen terra puta sub tamen genus dicto
homo species animalis tamen qualitate dicto
albedinis species coloris et tamen puta
dicto triangulus species figure et non
tamen alia puta videtur et Albertus quod non
species est distincta est ab accidente non
tamen exemplificatur de hiis in substantia
ubi in intellectu accidens ad eorum substantie solum
aut accidentia absoluta intelligunt principaliter
eorum substantie et magis sub entia absoluta.

Prospectiva que vis respectiva prius dicitur
magis accidentia quod magis adiacent
quam absoluta ad non solum adiacet subiecto
per esse terminum absoluta vero tamen adiacet subiecto.
Ergo etc. Quarta dicta ar[gumentum] primo nunquam
unum oppositorum potest esse de ratione per genus
et species oportet non genus non potest esse
nisi species ponitur sub genere 2o nunquam magis
determinate ponitur sub unico genere quam species est
quantum ad genus igitur species non ponitur sub genere
... quia ... species sub specie quam
genus ad ... oportet
esse duas species tamen duas differentias for-
males vel divisivas. 3o nisi diu-
idunt vel immediate ponitur sub genere
ut quod ... sub ... et tamen non est
species ergo dicto convenit alteri a diffinito.
4to si species poneretur sub genere esset magis
determinata quam genus et aliquid ipsi ratione
clauderet quod non clauderet genus quod
videtur esse falsum quia sic species esset realiter
distincta a genere quia omni advenienti
alteri pertinens appositum ad illo cui
advenit distinguitur ab illo cui ad-
venit ergo etc. 5to eius partem
ut dicitur ... non est diffinitio
nisi ... quod species est quod partem dicti
cum aggregatione ex intentione et non
speciei ... non potest ... unum.
Ergo etc. Ad primum dicitur quod genus et species
dupliciter capiuntur uno modo pro intentione generis
ut specie subiecta et non oportet quod semper
sit contrarietas alio modo pro intentione
ut attributa et oportet relative et
unum non potest de alio. Ad 2um dicitur
quod si species capitur pro intentione speciei est
minus genere quam pluribus est attributa quod
si capitur pro intentione subiecta ut
sic diffinitur non est minus genere quod
magis determinata quam genus ratione
quam ultra genus includit non dicitur ponitur sub genere

Ad 2m dicendum quod licet in dividendo
fugiendus sit in mediate positione mali
ponatur sub genere non tamen posterior secundum
et formaliter quod in proposito species
intelligitur poni sub genere Ad 3m dicendum
quod ex hoc quod species aliquid nisi non
includit ultra genus non sequitur quod realiter
sit distincta a genere ad illud quod
species genus super addit sed differentia non
sit realiter distinctio a genere differentia
enim adveniens generi non facit
ad genus compositionem realem sicut post ut
patebit Ad 4m dicendum quod species ut
hic diffinitur non dicit aggregatum
ex natura et intentione sed naturam tamen non tamen
absolute sed in quantum est intentione sub
iecta

Utrum 2a speciei diffinitio
in qua dicitur species est quod predicatur
de pluribus numero differentibus in eo quod quid
a porphirio sit bene data pro cuius
declaratione Sciendum primo
quod prima diffinitio speciei assignata
dicit in duobus primo quod dicta convenit
speciei 2m quod species est sic respectu
ad superiora sic actu sicut in effectu dam
dicitur in ipsa hec vero diffinitio
speciei convenit 2m quod est complete
et sic respectione ad inferiora in quibus
claudit actu et in effectu 2o in hoc
quod prima dicta convenit tam speciei spe
cialissime quam subalterne hec autem
solum dat esse specialissima quod
species dicitur Sciendum 2o quod hec
diffinitio formaliter exprimit propria
modum predicandi speciei penes quem ap
ertur ab omnibus aliis distinguitur
ultibus qui iuxta modos predicandi
in mo [illegible] ipso eius sumit
penes quem a pori ab aliis distin
guitur id est in hac diffinitione convenit

simpliciter loco quod subintelligitur et quod species non
diffinit 2m et 3m sicut etc et pretacto
primo solum convenit speciei singulis in pri
mo proposito non dicitur dicere actum sed aptitu
dinem actum quod primo non est ultibus ut
patet sensu predicatur ex apto est pri Sciendum
3o quod aliter convenit multiplicatio
generi et aliter speciei generi namque convenit
multiplicatio formalis que est per formas for
males ut per formas specificas quibus formant
differentias formales quia sunt formales
et actuales et eiusdem in re non pro
pter et diversas species exigunt id est
genus de pluribus formaliter et specifice differentibus
predicatur speciei vero convenit multiplicatio
materialis quod quidem est per differentias materiales
super partes animam id est tamen de pluribus materialiter
et numero differentibus predicatur sicut enim eius numero
sunt quarum materia est una ita diversa
numero sunt quarum materia est diversa non
enim specifica nisi una et indivisa
eius unitas multiplicatur 2m multiplicationem
materie faciens quod multiplicatur et dividitur
ab aliis et multiplicatur quare speciei cui primo
competit multiplicatio et divisio Sci
endum 4o quod quia species dicit totam cen
tiam individui duorum et dicit boccius
et quod dicit eam per modum centie et sic
quod per modum formati et distincti eius quod
hoc sufficit et requiritur ad hoc quod pre
dicetur in quid patet quod species de in
dividuis predicatur non in quale sed in quid
ligenim species tamen dicat centiam
et differentia prout differentia dicit eam per modum
qualitatis id est per modum accidentis species vero
eam dicit per modum sue id est centie id est
species predicatur in quid et differentia in quale Sci
endum 4to quod quia hec diffinitio speciei
est valet convenire generi quod genus est
predicatur in quid de pluribus numero differentibus quod predicatur
de pluribus specie differentibus ex quo differentia est in eo

tractatus magistri ?

boecius

fuit dictum quod avicenna ad excludendum avicenna
dum genus dicit quod diffinitio speciei
debet addi dictio exclusiva dum
modo solum ut sit sensus species est que
praedicatur de pluribus solum numero differentibus
albertus vero dicit quod species dicitur
praedicari de pluribus numero differentibus hoc debet
intelligi immediate genus autem non
praedicatur de pluribus numero differentibus im
mediate sed mediante specie mediante
specie individua enim non participant
genus nisi alio modo ut specie parti
cipante [illegible] dicit quod [illegible] aequi
noce 1 capitulo quod genus dicitur praedicari
de pluribus et quod species dicitur praedicari de pluribus
per illa de quibus genus praedicatur substantialiter
et in eodem formaliter illa sub multitudine
cuius principium est unitas entis illa
vero de quibus species praedicatur substantialiter et
in eodem materialiter illa sub multitudine
cuius principium est unitas numeri quia
ad duo sunt multitudines
scilicet [illegible] duo sunt formas
[illegible] et differentias formales et materia
les quae sunt differentiae materiales ita duplex
est multitudo scilicet formalitas sub
multitudo formalis specierum et multi
tudo materialis individuorum unde
genus praedicatur de pluribus formaliter species vero
praedicatur de pluribus materialiter Ex istis no
tatis unde est quod praedicta diffini
tio speciei a porphyrio est sufficiens
et bene posita per [illegible]
ad bonitatem bone diffinitionis requi
situs [illegible] enim [illegible] modo
[illegible] speciei [illegible] a posteriori
distinguitur ab omnibus aliis [illegible]
[illegible] praedicatur de pluribus numero differen
tibus distinguitur a genere quod praedicatur
de pluribus specie differentibus [illegible] vero

quod praedicatur [illegible] distinguitur a diffe
rentia et accidente quae praedicatur [illegible]

Dubitatur circa dicta primo
utrum genus bene dividitur in generalis
simum et subalternum et species
in specialissimam et subalternam [illegible]

Sciendum primo quod porphyrius
notificavit genus et speciem [illegible]
per diffinitiones quae notificant [illegible]
[illegible] et [illegible]
est unum et indistinctum in [illegible]
versas partes multiplicatur et [illegible]
[illegible] partibus determinate
et distincte cognoscitur dividit autem
genus in generalissimum et subal
ternum [illegible]
genus [illegible] praedicamentali ordinatur
[illegible] primum illius coordinationis
sub quo omnia alia ordinantur [illegible]
metrum et mensura omnium quae in
illo genere continentur et est genus
generalissimum [illegible] est quid ordin
atum sub primo et mensuratum
[illegible] illius ordinis et est genus
subalternum speciem vero dividit
in speciem specialissimam et subalter
nam [illegible] vero est [illegible] species est
contracta et determinata per differentias sub
[illegible] est contracta et de
terminata per amplius formaliter
non est determinabilis et [illegible] est
est species specialissima [illegible] de
terminata [illegible] formaliter est
[illegible] et determinabilis et sic est
species subalterna.

Sciendum secundo
quod [illegible] in generalissimum et
subalternum et similiter speciem in specialis
simam et subalternam non est [illegible]
[illegible] ut univoci in univocata
sed analogi in analogata [illegible]

utrum genus bene dividitur in generalissimum et subalternum

Dux

2a

vero est

p gnus dr de gnalissimo et subal
terno eum vocaverit nicholaus pti
cipata p q ps di de gnalissimo
q subalterno p gnus a gnalitate
dr q gnus gnalissimum est gnalius porphiriorum
gnis subalterno sed 2m q aut gnus
no pt dividi in gnalissimum et
in specieum pts q gnalissimum sit
et gnus q no pt ee spes ymmo
omne gnus formalis sit ps spebus
si gnus in gnalissimum dividerit
ut gnus aliquis formalis gnalissimo
eet ps et gnalissimum no eent forma
prima rerum Sed diceres ostendo
gl sit p divisio formalis opposi
tas in diversa specie ut dicit
boecius libro divisionum igitur oz
gnus dividi in gnalissimum et sub
alternum p divisio constitutiva gnalissimi
et subalterni omne aut constitutivum
p diffinicionem sub gne est specie igitur hec
erit divisio gl in specie et di paliq
divisio pt dici gl duplex uno qz sit
2um modo divisio gl ut q sit
p divisio formalis formalis opposita
alio modo dr divisio gl tempus divisi — io est
ut q gnus dividit primo et q
dividit p divisio dividit et in
specie dividit ideo aut q dividit
2o dividit no oz dividi p divisio
ne in specie sed in opposito gnus
dividit no enim hic dividit
gnus p divisio ce spali intencio sub
iecta p principaliter quod gl accidenta
lem no hic divisio formales Item
aut specie q ps dicat de spe
spalissima in subalterna et aut
terna q q ps dicat de subalterna
p descendenti a gnalissimum
de quibus dr primo no gl ps occurrit

specie subalterna q spalissima et acci
denti cognicione rerum q ps occurrit
specie subalterna q specie spalissima p
notiora cognicione quam sua sed forma ut
dr primo phisicorum alij vero dicunt et
probabilius q no specie q ps dicat de spa
lissima q subalterna p no specie
translatio est a prima civilis logicum
modus phisicorum racionalium intencionalis
aut nos no attendit formas et
cursus in rerum cognicione sed solum similitudo
q decrat ad cognitionem maior sit similitudo
inter speciem spalissimam et speciem
realis acceptam q inter ipsam et speciem
subalternam p specie realis et pulch
ritudo rei q in specie spalissima
est maior p hoc q extenso q in specie
subalterna p specie subalterna est
porcio et formalis divisibilis hoc
aut specie spalissima sed 2m est specie
dr a specificando primus specie sit
specie subalterna q spalissima io
no specie q ps dr de spalissima q
subalterna Sciendum 2o p gnus
gnalissimum gl quod ad sit gnus
no pt ee specie cuius io est p gnus
gnalissimum tale q sit gnus et q
sit gnalissimum primum ei quod venit
p respectum ad species in quibus actu
et in effectu includit 2um vero
ei convenit p negacionem sperioris
q sub ipso nichil est ps et gnalis
et quodlibet illorum in dicione explicant
ponitur enim in dicione affirmacio sed
q ad sit gnus q exprimit primum et
negacio sed q no pt ee specie q exp
primit 2um et q primo pt ee specie
no hic generis quod eo io est supl
diffinicio est supl quod no est sup
venies gnus Sciendum 3o

quod generalissimum dupliciter potest accipi uno
negative pro illo quod est generale quo
nichil est generalius alio affirma
tive pro illo quod est generale et quo omni
alio est generalius et hoc dupliciter uno
pro illo quod omni alio superius est generalius
alio modo pro illo quod omni alio superior
dicitur et quod est generalius unde si
exponitur generalius affirmative et in
telligitur quod sit omni alio superius generalius
sic non est genus generalissimum quia non
habemus alio superius est generalior quia
non sit generalior quantitate et qualitate quod
si vero exponitur negative vel affir
mative ad illa addicatur quod omni
alio superius quod secundum ordinem est generalius
sic dicitur generalissimum et genera
lissimum hic capitur Sciendum secundo
quod genus generalissimum dividitur in
decem / genera / generalissima / substan/
tia / qualitas / quantitas / relatio / actio
passio / situs / habitus / ubi / quando / quorum di
stinctio et sufficientia post patebit
in predicamentis et genus generalissimum di
visum in illa non est genus ad ipsa
quia est quedam intentio que omnibus
attributa quia non potest dici [illegible]
[illegible] actualis Sciendum tertio quod
genus subalternum est quod ad sit genus
plus et species cuius ratio est quia subalter
num positum ordinem mediat
inter generalissimum et specialissimum
ratione cuius dupliciter habet respectum unum
ad generalissimum quod est ei superius et
ab illo habet quod sit species aliud habet ad
inferiora in quibus actu et in potentia
clauditur et ab illo habet quod sit genus
ergo bene dicitur quod ad sit genus plus et species
et non dicitur subalternum quasi subalter
natum .i. positum quod sit species specialissima

deberet dici subalterna quia dicitur sub
alternum quasi sub alio et super alius
formaliter positum positum vero non est
repugnantia in adiecto dici
genus subalternum quia ab alio habet quod ipsius
quod sit genus et ab alio quod sit subalter
num dicitur enim genus per habitudinem ad
inferiora subalternum vero dicitur per habi
tudinem ad superius genus ad quod non esset
nisi esset genus et nisi esset species Sci
endum quarto quod species specialissima
est quod ad sit species non plus et genus
cuius ratio est quia sit est completa et de
terminata formaliter quod amplius for
maliter non est determinabilis in prohibitio
nem sit et species quod non genus pro quo
plus et genus non habet sub se inferiora
se ipso esse superiora distincta sub qua
non est inferior species quia species sub
alterna est quod ad sit species plus et
genus est enim genus respectu specierum
et inferiorum et est species respectu
generum et superiorum vel sicut in media
inter generalissimum et specialissimum
Dubitatur secundo utrum species realis
sit composita ex genere et differentia notandum .i.
quod duplex est compositio et realis quia est
entis realis ex duobus realibus inter
se et a composito distinctis ut est compositio
ex forma et materia ut de exactu et potentia
et alia quae est intellectu rationis ex duobus
intellectibus distinctis et talis presupponit
primam scilicet entis alia presupponit ens
reale et sic rationalis semper presupponit
compositionem realem Et notandum quod ad
compositionem realem non sufficit extrema
esse realia sed requiritur quod sit realis
inter se et a composito sint distincta
a composito dicit quandam relationem
compositi ad componentia quia in eis

Marginalia: uno modo / alio modo / uno modo / alio modo / pro 2o / pro 2o / utrum species realis sit composita / duplex est compositio rationis et realis / notandum

3° metaphysice

Sed ad relationem realem dicit 3° metaphysice
requiritur quod extrema sint realia re-
aliter nisi sit et relatione dicendo quod
ergo illa requiruntur ad compositionem re-
alem **Sciendum 2°** quod partibus

speciei est composita realiter secundum exactum
et potentiam quod sortitur ex genere et ex differentia
unde 2° physicorum quod species ponitur sub genere

et est magis determinata quam genus
sed non sic ut sit magis determinata
quam genus nisi per differentiam ipsam constitutivam

tamen et potentiam quod ad esse speciei de-
terminatum idem autem est compositio
constituens speciem ergo sic omnis species

est constituta ex genere et differentia iterum et
ex quibus est composita. Item species dicta
continet genus quod non esset nisi in

ratione sua ultra genus clauderet differentiam
unde Porphyrius quod species porrecte et
certa advenit sed omnis porrectas

sub certa completa complectitur actu et
potentia ergo etc. Item commentatore
2° metaphysice haec est differentia in numeris

et genus quod materia est pura potentia genus
aut quasi medium in potentia et actu 3° metaphysice
ad rationem illa consul in genere non sit

simplicitata generis quod sic sed e ad dicere
ad genus omnis species exactu et
potentia erit composita. Item species ut

probatum est componitur ex genere et differentia
sed haec compositio supponit compositionem
exactu et potentia quod genus similiter

potentia et differentia abactu ergo etc. Verum
nihilominus differt compositio speciei ex genere
et differentia a compositione eius exactu

et potentia an compositio speciei exactu et
potentia sit nisi 2° ex duobus naturis
distinctis est realis compositio unde eius

ex genere et differentia ad sit mixtum ex
duobus mixtilibus distinctis et re-

liquum eadem sit natura quod speciei et
differentia realiter est mixtum quod species et
differentia. Item compositio speciei ex genere et

differentia non est exactu et potentia per ex du-
obus mixtum quorum unum vel unum ut
genus sic modum potentie quod modus de-

terminabilis et formabilis respectu
alterius ut respectu differentie quod sic modum
determinantis vel formantis et per

modum actus perfectus determinare
et formare. Item utrumque exigitur compo-
sitionem ex genere et differentia supponit aliam

Sed dicendum aliud simplex
est compositum sed species est quiddam simplex
et est forma totius consistit simplicitate

et invariabili essentia ut dicit
autor sex principiorum ergo non est composita
exactu et potentia. Item 2° omne compo-

situm divisibile est in illa ex quibus
componitur vel eadem sunt principia compo-
sitionis et resolutionis ut habetur primo

de generatione sed species non est divisibi-
lis quia divisibilitas primo inest
quantitati et omnibus quibus inest per quantitatem

per quantitatem ut dicitur 5° metaphysice sed species
abstrahit a quantitate quia a materia signata
que est principium quantitatis. Item eadem omnino propter

quod illa habeat diffinitionem per quod sic est
et omne compositum sic est per componentia
ipsum sed partibus speciei esset composita ex

genere et differentia et esset exactu et potentia
et compositio speciei ex genere et differentia esset
alia a compositione eius exactu et

potentia sequeretur quod partibus speciei duabus
diffinitionibus equalibus esset dif-
finibilis quarum una daret partem

et potentiam et alia per genus et differentiam sed hoc
dicit impossibile Commentator esse quod una di-
finitio esset quod non daret per genus

et differentiam ergo etc. quod vero 7° libro divinorum

dicente omnes differentias constare ex genere
et dicit pro illorum argumentorum solutione
est advertendum quod cognitum quod sit magni-
tudo supposita forma sit quantitas materie
[illegible] quod sit divisibilitatis magnitudinis
sit magnitudinis certe et quantitatis materie
sequitur quantitas forme quod sit quantitabilitas
et indivisibilitas per eandem quantitatem [illegible]
sit indivisibilis et [illegible] habere [illegible]
[illegible] habere in materia [illegible] vero
formale et quod magnitudinis supposita forma
sequitur quantitas materie recipit in materia
quantitatis quantitas primo est divisibilis ideo
[illegible] supposita dicitur composita et divisibile
per unam magnitudinem certe et specie materie
sed quantitas forme quod nisi est una et in-
divisa et quod materia non est per se quantita
quantitatis quo est divisibilis [illegible] quantitatis [illegible] in-
herentis reddit forme et indivisibile
indivisibili quo addito alteri non
reddit maius ideo quantitas [illegible]
[illegible] resultans non indivisibilis divi-
siones saltem quantitatis [illegible] quod dicitur in-
[illegible] et in invariabili [illegible]
una materia magnitudinis specie maius in
actu dici per se [illegible] materialis [illegible]
[illegible] est quod materialis [illegible] adquanti-
tatem et aliter [illegible] supposita [illegible]
magnitudo est quanta quantitatis adquantitate vero
et specie [illegible] et abstracte est [illegible] materia
adquantitatis [illegible] non est materia sign-
ata [illegible] est materia [illegible] et quod materia non est divi-
sibilis nisi [illegible] ut dicitur primo phisicorum (margin: primo phisicorum)
ergo non reddit forma divisibile nisi ut
est quanta quantitatis [illegible] materia abstracta [illegible]
[illegible] sit indivisibilis non reddit formam
divisibilem et [illegible] indivisibilis
ad indivisibile non resultat divisibile ut
probatur sexto phisicorum et primo de generatione ideo (margin: 6 phisicorum)
[illegible] dicitur [illegible] et indivisibilis et [illegible]
solutio responsum Secundo adversum

dicitur quod [illegible] mixtis [illegible] integralis primo quomodo
quantitas et omnibus [illegible] non [illegible] in
partes essentiales composito [illegible] compositis in
integralibus quod primo in est quanti [illegible] supponit (margin: p°)
compositorum [illegible] essentialibus [illegible] differen-
tiarum quod [illegible] sic materiali Adversum
dicitur quod [illegible] est compositum in
[illegible] est divisibilis [illegible] divisibilibus
aliis [illegible] et [illegible] sit
artifex [illegible] non habet differentiam specierum
nisi [illegible] ex quibus [illegible] componitur
quod sit [illegible] et [illegible] est divisibilis
realiter [illegible] et [illegible] artifex
realis ut sit specierum differentie non habet
nisi [illegible] ex quibus realiter componitur
[illegible] sit actu et [illegible] materia et forma
[illegible] differentia [illegible] dicitur [illegible]
differentia habet [illegible] et non [illegible]
habet [illegible] quod [illegible] non refert
[illegible] differentia vero
realis dicitur [illegible] differentia
habet [illegible] vero dicitur ad argumentum
quod non est [illegible] partes
differentie essentiales quorum una est realis
[illegible] et [illegible] sic [illegible]
[illegible] est [illegible] differentia
alia vero est [illegible] differentia [illegible]
et [illegible] una [illegible] supponit
aliam et [illegible] materialia Adversum (margin: boecius)
quod dictum boecii [illegible] de differentiis
[illegible] et non realibus [illegible] quod [illegible] di-
[illegible] ponitur [illegible] aliquid
loco [illegible] aliquis loco dicitur Ad
[illegible] dicta [illegible] primo [illegible]
completum [illegible] subsistens
[illegible] quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] non est [illegible] nisi
est subsistens [illegible] completum est et
subsistens [illegible] natura
[illegible] non [illegible] nisi subsistens et completum
ergo et Ad [illegible] de alio

praedicatione dicente hoc est hoc de quolibet dici
totum esse illius de quo praedicatur sed species non dicit
totum esse individuorum quia in individuis
continentur multa quae non sunt signata ultra
speciem includit ergo etc. 3° praeterea species
topicorum non ponit speciem nisi praedicata
dialectica propter defectum subiecti ymmo
in problematibus dialecticis numquam ponit
speciem subiicitur ergo male in positione
vocem pluribus differentibus. 4to species subiecta
non habet nisi individua quae sunt sensibilia
infinita et relinquenda ab arte et
scientia ergo non habet subiicibilia Plato etiam
descendente a generalissimo usque ad speciem
specialissimam iubet quiescere ergo non habet
[illegible] pluribus [illegible] individua non
habent quantitatem ut non habeant differentiam
[illegible] ergo male dicitur quod species de individuis
dicitur numero quia [illegible]. 5to
genus praedicatur de pluribus numero differentibus in
eo quod quid ut [illegible] de sorte et [illegible]
[illegible] differentia [illegible] alteri [illegible]
ut valet dicere quod non in mediate sed in
mediate praedicatur de pluribus [illegible] differentibus [illegible]
[illegible] species sunt [illegible] saltem [illegible]
[illegible] numero sunt [illegible] ergo immedi-
ate praedicatur de pluribus numero differentibus. 6to
genus et species sunt opposita relative ergo [illegible]
non possunt [illegible] et [illegible] male dicitur
quod genus subalternum est [illegible] sit genus
possit esse species. Ad primum dicitur quod licet
species sit ens completum et perfectum perfectione
[illegible] perfectione formali non tamen est
completa et perfecta perfectione suppositorum [illegible]
materiali licet enim formaliter sit indivisibilis
tamen materialiter est divisibilis ergo de pluribus
materialiter differentibus [illegible]. Ad 2um
dicitur quod licet species non dicat totum esse materiale
individuorum quia ultra speciem multa [illegible]
[illegible] alios signatos [illegible] includit
dicit tamen totum esse formale et specificum

et hoc sufficit quod de ipso in quid praedicetur.
Ad 3um dicitur negando consequentiam ad
hoc enim quod aliquid sit speciem dialecticam requi-
ritur quod habeat subiectum de quo possit formari
problema dialecticum [illegible] considerando [illegible] to-
picus [illegible] ille non
[illegible] individuum et ideo in
omni problemate dialectico species sub-
iicitur et in illo [illegible] hoc autem non requiritur
ad [illegible] et [illegible] ergo etc. Ad 4tum dicitur
quod individua [illegible] considerantur uno modo et
sub [illegible] necessariis quibus
[illegible] est tota certa
individuorum [illegible] nobis
[illegible] homo [illegible] bos [illegible]
[illegible] et individua
[illegible] specifica [illegible] sunt
sub arte et scientia hoc est [illegible] subiiciuntur
speciei alio modo considerantur [illegible] signate
et [illegible] signantium et hoc
modo sunt infinita [illegible] non re-
[illegible] haec infinitas [illegible] et sunt
relinquenda ab arte et scientia et [illegible]
[illegible] ut sortes Plato [illegible]
[illegible] individuum sit distinctum
unum ab altero [illegible] eadem
[illegible] non possunt et considerata non sub-
iiciuntur speciei [illegible] quae [illegible]
haec [illegible] et quantitate [illegible] Plato
in specialissimis iubet quiescere [illegible]
[illegible] formalis et in-
cipit [illegible] materialis quia sit [illegible]
[illegible] materialis et [illegible] ideo [illegible]
[illegible] accidentales [illegible] non possunt [illegible]
hendi ab arte et scientia quia sunt infinita.
Ad 5tum dicitur quod licet genus praedicetur de
pluribus numero differentibus non tamen in me-
diate sed species et licet [illegible] species
[illegible] et [illegible] numero [illegible] numerositate
[illegible] non tamen [illegible] numero numerositate
suppositi [illegible]. Ad 6tum

p° topicorum

pto

uno modo

alio modo

pto

di q gng et spes formalit accepta
s3 pntur ad intencoes opponit re
latte respectu eiusdem et eidem
respectu eiusdem no pnt quenire no
tn opponit respectu diversorum sit
nifice consequit et posita se ponit et

Utrum aliter media in
unoquoque pnto duas habeat
hitudines extrema vo tm una
p illius qstios declaratoe **Sciendum**
pmo q pntum capit dupl uno modo
p quo ordinatoe dicibilium una sub
et supra sub una pmo tamquam subeog
omnium illius coordinacionis est
formale et ita capit in titulo qstionis
alio capit p pmo pnto illius coordinationis alio
modo quo modo capit qn sba qlitas
relatas et dicit pnta utraque vo opp
qn dicunt decem ec pnta **Sciendum**
2o q porrmo in titulo re
ducibilis est ad unitatem et qr no est
multitudo no pticipans unitate nec
est in quolibet gnr ec unum pmum
q est metrum et mensura omnium
aliorum in illo gnr existencium et nec
est ec sba simplicissima et pld aliter
media vo est quo dicens sit
sit pdiv q est unius nupta pticia
extensiva vo est pcollectoe q est intenda
in aliquo uno unio **Sciendum**
3o q aliqui dicunt q in quolibet pnto
nece sit ponere duo gnalissima
unum p concretis aliud p abstractis
ponentes concretum et abstractum in eod
gnr et eod modo excepts duobz
pnts ut pntum sbe et relatoes in quibz
ut dicunt no est nece ponere duo
gnalissima qr in illis concretum et
abstractum p eod supponunt et capiunt
p dictum istorum in duobz differt

forma in hoc q ponunt concretum sbe et
abstractum ec pse in gnr et ambo in
una gnr in eod modo concreta enim
accidencium pse in gnr ec no pnt p adhoc
q aliquid pse sit in gnr requirit q
sit ecnalit unum ad pse enim est
pse unum in decte pnta dividuntur
ut dicit hto mete concreta no sunt pse
unum dicunt enim concreta accidencia
qr concernunt sbam et accidens in qr dicunt
aggregatum ex sba et accidente et adomis
q no dicunt aggregatum ex sba et accidente
sed accidens ptum no dicunt accidens
abte p phitudine adsbam vo ut sit
in gnr eis ec quenire no pt q
pts qr omne positum in gnr ut sit hl
hitudine ad gnr sub quo ponit et
qtitatem p concretum ut sit no hl hitu
dine ad aliquid sui qr p adsub
iectum q est ex gnr et ccncia eius
gnr sit et sic concreta accidencium pse
in gnr ec no pnt sic in abstracta
sbe et accidencium per ingenerandum suppo
situm et no tm subiectum ut hu
manitas albedinis p pts qr io
subiectiva in gnr ordinant est vo
pdcabile in subiicibilis stis hinismodi
aut abstracta no quenit vo pdicabilis
in stis qr in mete promodi fore de
signate sz ad passione similium no
quenit pdici concretum ad similitudinem
ec in pcte 2o in hoc q dicunt concreta
relatoes et sbe verificari de abstr
actis ut sic realit distinctum est album
ab albedine et actu abagente ita
realit distincta est humanitas ab
homine et paternitas a patre qr in
omnibz hmbz mag dicunt p quid
est et cuius est et quod est et quo
est Ato mete p humanitas est p
quid est homo et paternitas patris

hto mete

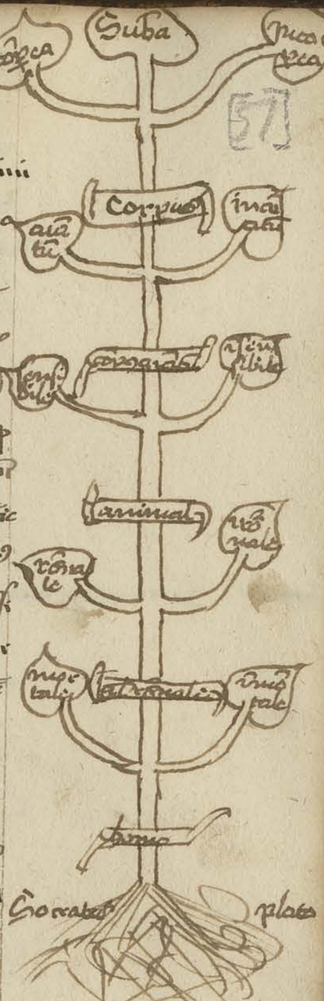
Ato mete

et humanitas est qua homo est homo et paternitas est qua pater est pater aliud etiam est quod refertur et aliud quo refertur ut patebit in predicamentis. **Secundo notandum** quod supremum in quolibet predicamento generalissimum dicitur quia non habet supra se superius genus et sic est generalissimum ita est infimum seu infimum dicitur specialissimum eo quod non habet sub se aliquod genus speciale quod esset divisibile in species subiectas eius nisi per ipso formaliter nichil est inferius et advertendum quod genus generalissimum dicitur forma hoc non de intelligentia generis cum mathematicis formis efficientis et finalis quia in illis generibus cause efficientis aliquid prius est prius ipsis sed aliud est per accidens in genere cause materialis efficientis et finalis sed de mathematicis quod sunt forma in genere cause formalis formalis enim nichil est prius ipsis. **Secundo notandum** quod in quolibet predicamento reperitur genus generalius et generalissimum species specialis et specialissima ad eum genus dicitur ordine superiorum ad inferiora respectu quorum est superius de tanto est generalius et per species dicitur ordine non inferiorum ad superiora respectu quorum est inferius de tanto est specialius ubi advertendum quod illa que sunt inter supremum quod dicitur generalissimum et infimum quod dicitur specialissimum subalterna dicuntur quia eadem respectu ad aliud tantum et ad aliud comparata dicuntur genera et species genera quidem per habitudinem ad inferiora species vero per habitudinem ad superiora et dicuntur subalterna quasi subalternatim sub alio et supra aliud formaliter posita. **Tertio notandum** quod inter media inter generalissimum et specialissimum non dicuntur eodem modo media sicut colores medii inter extremos per intelligi est dicere forma quod colores medii causantur et participant albedinis et nigredinis colorum extremorum ideo secundum nos sunt ex ceteris utroque extremo sunt generaliter participando pro et dicuntur medii participantes extremorum inter media vero inter generalissimum et specialissimum non causantur ab utroque extremo et secundum nos sunt ex participatione utroque nec dicuntur media participantes extremorum per positionem et ordinem in predicamento ipsa in supremo sunt et infimo ut sunt praeterea ut specialissima unum supremum est prius medio et medium est prius extremo predicto dicuntur media participantes extremorum in quantum participat rationes essentiales extremorum generalissimo enim solum convenit poni supra alia specialissimo vero solum convenit poni sub alio inter mediis vero utrumque. 2a per colores medii non participant extrema essentialiter sed solum per quandam commixtionem tamen extremorum efficiuntur. Praeterea inter media essentialiter participant generalissimum quod est unum extremum et essentialiter participant a specialissimo quod est aliud extremum. 2a quia habet existere colores extremi ex quo non participant essentialiter a mediis non predicantur de ipso generalissimo vero essentialiter participant ab inter mediis et essentialiter participant a specialissimo essentialiter predicatur de inter mediis et inter media de specialissimis. **Ultimo notandum** verbi quod inter media in quolibet genere duas habent habitudines extrema vero tantum unam quia est inter media sunt genera et species et in quantum genera sunt habitudinem ad inferiora secundum quod species sunt habitudinem habent ad superiora extrema vero per solum sunt genera ut tantum species ergo tantum unam habent habitudinem advertendum

q habitudo inter medium ad superiora est
actualis habitudo vero eius ad inferi
ora est actualis quia superius actu et
intellectu claudit in inferiori inferius
aut est quod intellectu superiori superioris

Dubitatur circa dicta primo utrum istud coor
dinatio dicibilium predicabilium sicut quod
arbor purphiriana nuncupatur sit bene
posita probatio **Sciendum primo**
quod purphirius prius declinavit de genere
et specie notificando ea nisi et etiam
ad potestatem ponendo differentias
et descriptiones et ad hoc ostendo
quomodo in quolibet predicamento sit reperire unum
generalissimum et plura specialissima et inter
media hic que prioriori illorum
declaratione ponit exemplum faciendo
coordinationem dicibilium unius generis sub
una primo genere quod est primum illius coor
dinationis et facit illam coordinationem
incipere sub quo subalterna specialissima
et dicit sicut sub notioribus generibus
speciebus et differentiis accessum faciendo
aut illam coordinationem dicit quod primum
illius genus est substantia quod corporeum et
incorporeum dividitur sub quo est corpus
sub quo corpus animatum sub quo animal sub quo
rationale sub quo homo sub homine vero sunt in
dividua primo **Sciendum secundo**
quod hec coordinatio arborem assi
milatur arboris naturalis quia sicut in ar
bore naturali sunt radix truncus rami
fructus et folia sic in hac coordin
atione predicamentum [illegible] hic modum
radicis ut generalissimum predicabilium hic
modum trunci ut recta linea predicamentali
predicabilium hic modum rami ut differentie
et predicabilium hic modum fructus
ut species predicabilium aut hic modum
foliorum ut individua et declar
ato situ eorum unius cuiusque facilis

predicamenti advertendum est quod individui
predicanto assistant volentes quia sicut fo
lia sunt protectionem fructuum sic in
dividua sunt protectionem specierum quia
hic situantur ad fructibus primo est
notandum quod individuum quod est infimum
et generalissimum quod est supremum inter
minant ordinant quia considerari possunt
uno modo considerantur quo ad esse dicitur
quod primo querit ultimus et post defectibus
et inter hoc genus generalissimum primo debetur
unum hic modum radicis et hec arbor
non est recta sed transversa aliquo quo ad esse
dicitur quod primo querit fructibus et non
ultimus nisi inde eius quod hic infimis
et hoc modo predicamenta hic sunt primordiis
ea dicitur et hec coordinatio sub hic
ad modum arboris recta **Sciendum**
secundo quod in recta linea predicamentali
tria ordinantur scilicet genus quod est primum
quia quantitatis et essentia species et specie
quia est medium quia quantitatis est genus
et dicitur inter unum incompacti et po
nunt unum et individuum quod est hoc
aliquid quia est unum per se subsistens in
alio non receptibile ut receptum **Sci**
endum quarto quod individua in recta
linea predicamentali non ponuntur possent formali
formali et formalis sub se continuum in quo
oppositorum sicut generalissimum et spe
cialissima extrema dicuntur et in desten
dendo a generalissimis et specialissimis
sit status utrobique **Sciendum quinto**
quod differentie posite a sinistro latere non
sunt notiores posite a dextro latere
in remotorum et privationum dicuntur
sinistri lateris sunt et licet privati
terminantur non enim nisi sunt quia privatione quia
si sit ad privatio dest sit non enim non
cent constitutive specie quia est per se unum et per se
ens multorum enim sunt quia nisi sunt essentia

intelligibilia tantum a notis minime et

premotionum aliorum cognoscit et ideo

naturalibus finaliter ponit se per spacio et mensi

modum nemo intelligendum cognovi

tur ulterius **Sciendum sexto** quod

sicut illius dicitur sinistri lateris quamvis

spericum est constitutiva sicut et dicitur de lateris

ligno non omnibus speciebus constituit nomina in

positam ex hoc scilicet quod non sit spericum sit

cum in specifice accidit intelligibilia

esse et accidit pari quo sunt forma differentia

ut generalissimum ponit et an eum

forma sub forma ut genus est terminatur

et quo forma presupponit genus ad speciales

et in speciales procedit circa quantitatem

ulterius vel de hoc determinabit **Sci-**

endum [illegible] quod corpus impositum non

capit per tria dimensione que sic

differunt est longitudo ad latitudinem

et profunditatem cum extremitatibus sicut

due superficies est hoc modo est species

quantitatis non capit palam per se totaliter pars

viventis quo omne vivens dicitur compo-

situm ex corpore et anima et hoc modo capitur

non est nigrum sic ut species et esse per

se dicitur ut prius in malo illius quod esse

est nigrum per capit per se compositum ex

materia et forma apta nata habere trina

dimensione et corpori hoc modo

accepto secundum albertum convenit unitas

non ut forma in omnibus speciebus ut forma

corporeitatis secundum eum non est contrarium

et quod per se ponit dicitur forma specifica rerum

naturalium secundum sanctum thomam corpori

sit accepto non convenit nisi unitas

vel quod sufficit ad hoc ut dictum est **Scien-**

dum octavo quod licet corpus naturale

unum vocem sit complexum simpliciter tamen et

unum rem est incomplexum et ut species

est sic non est quidam relatum ad intellectum

compositum cum est unum alteri componere

quod ad intellectum simpliciter unius est rem simpliciter

et sub habitudine ad aliam rem ei uni-

bilem cognoscere **Sciendum nono**

quod sensibile dupliciter potest capi uno modo passive

pro illo quod aptum natum est sentiri quo

omne corpus est sensibile et sic non capi-

tur ut ponitur dicitur divisiva corporis

animati quia magis genus non est divisivum

unius quod sensibile hoc modo est genus

corporeanato alio capitur active pro illo

quod aptum natum est sentire et hoc dupliciter

uno modo ut formaliter habet aptitudinem ad percipien-

dum sentiendi et iterum non est dicitur specialis

per accidens primum quod dicitur non est aliud

nisi quedam aptitudo ad actionem et

passionem naturalem alio quod formaliter nominat

animam sensitivam que est forma specialis animalis

et capitur impositum quod dicitur specialis

animalis ponitur unde hoc modo per se primo

inest animali ut vero nominat aptitudinem

sentiendi inest ei per se 2o **Sciendum**

decimo quod imponenti ea ordinatorum

ad vole male ponitur genus homo et

sic mortale male ponitur dicitur homo vero primi

primi quia genus non est convertibile cum specie

cum species ponit siliquam et cum sit magis

determinata quam genus per ad vole convertit

cum hoc cum sit differentia eius ergo etc. vero

est ij quia mortalitas quia mortale formaliter

nominat non est dicitur sed passio homo quia est

naturalis impositum que non est forma sed contraria

male cum assignat differentiam cum loco differentie

ponit [illegible] passione ut dicitur in topicis

Item differentia dicitur species constitutiva sumitur

a forma specifica sed mortale non sumitur

a forma speciali homo ut ab anima intellectiva

quia illius est eterna et in mortalia

separatur cum ab aliis sicut eternum ad cor-

ruptibili ut dicitur 2o de anima sed sumitur a

materia quod propter primo quasi naturalis potest

tam corruptiva forma sumitur mater itaque

inponam tamen expositoriam materiam super
formam quia mortalitas est natura inponam
ergo patet 2o proprium mortalitas sit inclinatio (2o)
tendencia ad non esse non sequitur nisi
ab illo quod intrinsecum est hic et ad esse et ad non
esse hoc autem est materia quod ut dicit commentator primo
physicorum est inclinatio ad formam et
appetitus quasi privative et quod ut dicit 12o metaphysice (12o metaphysice)
non est illud quo res est per illud quo
res potest esse et non esse ergo patet et licet mor-
tale faciat differre homines a substanciis separatis
quia tamen non est per se eorum homines per
actus et qualitates eorum ideo non dicitur diffe-
rentia eorum porphirius autem ponebat
rationale genus hominis et mortale differentiam hominis
secundum opinionem stoicorum dicencium
deos animalia et rationales sicut et homines
differre autem ab hominibus per hoc quod sunt
immortales homines autem mortales
Secundo dicendum nos sumus di-
stincti a substanciis separatis et non nisi
per hoc quod sumus mortales ergo patet
secundo quod licet tam homo quam substancia separata
possit dici rationalis et etiam intellectualis
homo tamen magis dicitur rationalis quam in-
tellectualis et substancia separata magis dicitur
intellectualis quam rationalis licet enim ambo
sint realiter intellectus et racio tamen
dicitur racio circa intellectus dicitur in
quantum simpliciter est aliquid apprehendens
et intelligens quia proprie quiescit in
intelligenciis racio vero dicitur inquisicio de
uno apprehenso tamquam de magis
noto discurrit ad aliud tamquam ad
minus notum quia proprie quiescit in
intellectu hominis intelligit cum componendo
dividendo et discurrendo unde homo
modicum participat de rationalitate parum
autem de intellectualitate intelligencie
vero modicum participant de intellectualitate
et parum de rationalitate unde

natura intellectiva proprie dicitur substancia rationalis intel-
ligencia vero proprie dicitur substancia intellectualis et
patet quod homo sufficienter ab intelligenciis
distinguitur quia rationalitate distinguitur
etiam ab intelligenciis per hoc quod homo est substancia
corporea intelligencia vero incorporea ex
istis patet responsio ad dubium per arborem
porphirianam quo ad quaedam bene est posita
et quo ad quaedam minus bene est posita
ut patet ex dictis **Dubitatur 2o**
utrum species rerum secundum naturam possint (utrum species rerum secundum naturam)
esse infinite propter dubio **Dicendum**
primo quod propter quid porphirius determinavit
de genere et specie unde se [illegible] certum
[illegible] hic quando dicit
numerum generum specierum et individuorum
dicens quod genera sunt in certo finita
quo ad nos quamvis quo ad naturam
sunt etiam certe genera adhuc redu-
cuntur omnia in genera generalissima que
ulterius reducuntur ad unum scilicet ad ens
et ad ens quod ulterius reducuntur ad unum
quod analogum quia est ens unde licet
generalissima [illegible] habeat con-
venienciam et similitudinem ad genus
simile quod sumitur constitutionem eius
tamen secundum porphirium in hoc dicta
genera similia per nigra similia omnes
homines possunt reduci ad unum patrem
ipsos generantem non autem omnes species
reduci possunt ad unum genus per certe
est esse plura genera quod autem tamen decem
sunt genera patet quia non sunt nisi decem
modi essendi entis primi non reduci-
biles ad priores ipsis secundum quibus
ens [illegible] dicitur in decem puta
non etiam sunt nisi decem modi predicandi
ti illius decem modis essendi ergo non
sunt nisi decem generalissima que dicuntur
decem predicamenta que autem sunt isti decem
modi essendi et predicandi et quomodo sumuntur

districti specierum debet generalius pate-
bit in partibus speciei autem omnes esse plures
quam genera quia processus a generalissimo
ad speciem sit per divisionem quod incipit ab
uno et terminat ad multa non tamen
secundum naturam possunt esse infinite
species quamvis quo ad nos possunt dici in-
finite id est nobis non omnes sunt
note quod autem secundum naturam non pos-
sunt esse infinite dicitur quia cum processus
generalis in species sit per differentias formales et
diversas specierum sub genere ex diver-
sitate formarum forma autem et differentia
formalis vero infiniti repugnat quia
forma est finire et terminare ut
dicitur 2o methaphisice in primo sub uno genere
infiniti species possunt esse indi-
vidua vero sub specie quamvis actu non
sunt infinita quia ut probat 3o physi-
corum impossibile est aliquam magnitu-
dinem in multitudine esse actu
infinitam sunt tamen infinita potentia
non solum quo ad nos sed etiam secundum
naturam quia multitudo individuorum
sub specie sit per divisionem materie divisio autem
materie sit per quantitatem quia dividit
infinita in quantum uni infinita
accidere possunt ergo secundum naturam
possunt esse infinita et ratione infi-
finitatis specierum non est diffinitio
nec scientia infinitum enim secundum quod
huiusmodi est ignotum tamen species
quia infinitum ut sic est privatio forme
finiti privatio autem de se sit non
ens secundum se et de se non est cognosci-
bilis tamen secundum quod unumquodque
intelligitur in quantum intellectum recipit
unumquodque autem ex hoc percipit
finiti ergo infinitum ut sic est ig-
notum advertendum tamen quod individu-
orum non solum non est scientia quia sunt

secundum viam possit fi[eri]

infinita sed etiam quia per se et directe non
sunt intelligibilia quia cum scientia sit habitus
intellectus et per se sensibile et per se intelligi-
bile per individua per se non sunt intelligi-
bilia igitur etc.

Questio notatur dubitatur

post inversio ad dubium dubitatur
3o utrum vi nature possit fi-
eri alia species quam primo in principio fuit facta
ad dubium videtur quod sic quia nova
species per intelligentiam duplicitur uno modo quo ad corpora
simplicia ut quod fiat nova celestis vel
elementum et certe impossibile est sic nova species
nova cum celum vicinum sit non potest quia
constat ex tota materia nec potest corrumpi nec aliud
in specie differenti nec est potest sic novum ele-
mentum quia elementa secundum se tota sunt
perpetua et incorruptibilia nec possunt esse
nisi quatuor quia ad esse elementi duplex
qualitas prima requiritur secundum com-
binationem harum qualitatum non nisi
quatuor elementa esse possunt et non plura
tamen compossibilitate quam oportunitate
combinationum alio modo quo ad corpora
mixta quorum aliqua sunt perfecta ut
animalia perfecta que per generationem seminis
generantur et illa vera nunc non possunt
nova species nam illa dicuntur animalia per-
fecta que sibi similia possunt generare illa autem
non fiunt nisi a sibi similibus secundum speciem
et hoc in virtute superiorum celestium corporum
quecumque enim animalia non per putrefactionem
fiunt non nisi uno modo fit et unde est
quod in commixtione diversorum animalium
generant nullum quod generant ut mulus
generatus ex commixtione eque cum
asino alia vero sunt imperfecta ut que generari
possunt per putrefactionem et in talibus sic nova
species non est inconveniens per elementa aggre-
gari in quibus massa operis virtutis aggre-
gata et per poni in aliquo loco in quo
prius nunquam erant posita et per hec certum

alio

aspectus respectu influencie que prius
nunquam habuit quo posito potest fieri aliquod
novum cum sit secundum speciem prius nunquam
fuit factum **Sed dicatis** cum quod
dicitur nichil est novum sub sole et
nemo dicere potest ecce hoc recens est
est ibi dicitur quod nichil fit novum nisi quod
fuit naturalis fuit ubi non est operatur ars
ut nisi venerit casus id est nichil
fit novum quin prefuit in suis vel
in suis causis **Dubitatur 4to**
utrum inter duas species immedi
atas possit fieri species media pro dubio
Sciendum primo quod illorum qui
dicuntur debent esse medium oportet esse distan
ciam non quidem punctalem sed que habet
latitudinem vel saltem inter quam potest
intercipi medium distancia autem est
duplex scilicet finita et infinita infinita
est duplex quia quedam est inter quodlibet
extremorum dicit distanciam ut
est distancia effectus et cause prime et
ideo nunquam potest effectuari quin agens
primum non potest facere effectum aliquem
ita excellentem quin posset facere
excellenciorem quia quicumque est effectus
in infinitum distat ab ipso alia est
ubi solum unum extremorum dicit quia
positum alium vero non ut est distancia
inter magis et nichil sed distancia
finita est ubi inter illa que distant potest
esse medium si est non punctalis id est
non potest esse medium si est punctalis
Sciendum 2o quod motus universi
debet ymaginari ad modum arm
onie id est ad melodie in melodia
autem non oportet quod voces se punctaliter se
excedant nec equaliter non punctaliter quia
aliquando fit excessus per tonum aliquando per duos
qui non distant punctaliter quia inter tonum
et tonum est semitonium et inter

semitonium et semitonium est semitonium
maius et semitonium minus et infra
unum semitonium minus est dare
aliud semitonium minus nec oportet quod se
excedant equaliter quia faciendum melodiam
non oportet semper fieri consonanciam per tonum ymmo
faciendo saltum resultabit maior
et pulchrior melodia sic et in univ
erso una planta sit dicta nobilior
alia ita quod non sunt dabiles due res
diversarum specierum quarum nobilitas per non
oportet ipsum excessum esse punctalem sic quod
inter plantam magis et minus nobilem
non possit poni planta media ymmo
multo pulchrior est ordo universi
quod in speciebus eciam sit excessus non punctalis
quia si sic esset an autem fuerit aliquis species
que se excedant punctaliter solum cognitum
est cognoscenti qui cognoscit quantitates
earum secundum se hoc autem cum actum magis
nam per eum continue et cognoscendum quod quid
est hoc scire non potest per alium scire quod non
oportet species punctaliter id est equaliter se excedere
et duos inter species immediatas actu
et potencia que sic se excedunt punctaliter non
potest fieri species media inter species vero im
mediatas actu non autem potencia et puncta
liter distantes potest fieri species media **Sed**
dicatis species rerum sunt sicut numeri
ut dicitur octavo methaphysice sed inter duos
numeros immediatos impossibile est fieri
specierum mediam ergo nec inter species im
mediatas potest fieri species media contra
quod licet inter duas species numeri immedi
atas secundum approximationem unitatis non possit fieri
species media tamen potest inter duas species numeri
immediatas secundum armoniam id est
melodiam esse species media per ordo
specierum ut dictum est magis assimilatur
immediatam armonie quam immed
iatam punctali id est secundum excessum unitatis

utrum mediaus species immediatas

duplex scilicet finita et infinita

octavo methaphysice

perfectius dici quod prius nisi hoc sit sicut
de speciebus et numeris quod sicut non dantur duo
numeri equaliter distantes ab unitate neque
duo numeri habentes equales unitates
et sicut qualibet unitate addita vel subtra
cta variatur species numeri et sicut unus
numerus continet in alio non formaliter sed
virtualiter ita non sunt dabiles due
species equaliter distantes in perfectione a primo
et equales habentes perfectiones et remota
vel addita differentia specifica variatur species
et una continet aliam non formaliter sed
virtualiter est tamen hoc dissimile quia unus
numerus non continet formaliter in alio
quia una species in alio numero est sed est unus
unus quia species est [illegible] dissimile quia species
numeri [illegible] appositionem unitatis virtualiter
distant non autem omnes species rerum virtualiter
distare [illegible] secundo de anima
loquens de continentia formarum
non comparat eas numeris sed figuris
dicens sicut trigonum est in tetragono

etc. **Contra predicta arguitur**

primo sic media sunt utrumque plura — primo
[illegible] autem multiplex solum dicit una ha
bitudine scilicet ad inferiora in quibus
est et in quibus consideratur etc ut unum
in quo illa inferiora sunt ut [illegible]
[illegible] utraque pars [illegible] species — 2o
specialissima habet quod sit species et quod sit
[illegible] species et habitudine
ad superiora [illegible] est [illegible]
habitudine ad inferiora ergo [illegible] non
tamen unam habitudinem. **Secundo**
sicut species specialissima [illegible] participat
generalissimum et genera subalterna quod de
ipsis [illegible] sic [illegible] participat
[illegible] et [illegible] generaliter
[illegible] igitur [illegible] habitudinem ad
superiora [illegible] habitudinem ad inferi
ora ergo etc. **Quarto** quoniam est [illegible] primo

[illegible] est et [illegible] ad [illegible]
quod prius sic non videntur esse nisi materia et
forma [illegible] ergo sic in corpore non sunt [illegible]
sic [illegible] et forma male [illegible] sta
ut [illegible] corpus et incorporeum [illegible]
sibile. **Quinto** [illegible] nova species non
potest incipere esse nisi per generationem quod impossibile
est [illegible] generationem motus
et operationes sunt [illegible] et suppositorum
ergo etc. **Ad primum dicitur** quod media
media non solum sunt [illegible] et plura
[illegible] sunt subalternabilia et in quantum sunt
[illegible] et plura [illegible] habitudo
ad inferiora sed in quantum sunt subalternabilia
[illegible] habitudo ad superiora.
Ad secundum dicitur quod licet species habeat
habitudinem ad superiora et ad inferiora
[illegible] sola habitudo [illegible] est
formalis habitudo [illegible] ad inferiora
[illegible] una hec
habitudine [illegible] solum sit
mensio de habitudine formali [illegible]
non est habitudo [illegible]
et [illegible] hoc [illegible] solvitur secundum. **Ad quartum**
dicitur quod prius sic [illegible] non sunt
materia et forma sed actus et potentia
[illegible] et forma sunt prius sic corpore sed
sic incorporee licet non sint composite ex
materia et forma sunt tamen composite [illegible]
et potentia. **Ad quintum dicitur** quod licet
[illegible] species non possit incipere per gene
rationem [illegible] incipere et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] sufficit ad hoc quod [illegible] dicatur
[illegible] nova species

Utrum ens ad substanciam et accidens sit

univocum et genus [illegible] loca
rationem. **Sciendum primo** [illegible]
[illegible] triplex primo secundo [illegible]

conveniunt diversas quarum neutra habet habitudinem ad aliam neutra earum est prius quam consequendi aliam et talis dicitur vox equivoca et illi non convenit nisi unitas nominis 2o aliquis dicitur de pluribus una voce convenit tamen secundum rationem participatam ab hiis de quibus dicitur et talis est vox univoca cui convenit unitas rationis sive adequata unitas vocis 3o aliquis dicitur de pluribus una voce diversas quarum tamen una habet habitudinem ad aliam secundum rationem vero unam in equalitatem participatam ab hiis de quibus dicitur et illud proprie dicitur analogum quod est quodammodo medium inter vocem univocam et vocem equivocam cui convenit unitas analogie sive attributionis et si ei convenit unitas rationis illa tamen non equaliter participatur ab hiis de quibus dicitur proprio **Dicendum 2o** quod unitas analogie est quando plura attribuuntur uni sive unum alteri plura autem uni attribui possunt tripliciter primo scilicet efficienti ut omnia citra primum primo 2o scilicet fini ut sanitas attribuitur medicine cibo sive orine quod hec omnia ordinantur in sanitatem animalis cui soli formaliter inest sanitas unde omnia hec dicuntur sana propter sanitatem animalis cibus enim et potio dicuntur sana quia sanitatis animalis est conservativa medicina vero dicitur sana quia sanitatis animalis est effectiva urina dicitur sana quia sanitatis animalis est signum animal dicitur sanum quia sanitatis formaliter est participativum 3o scilicet subiecto ut omnia accidentia attribuuntur substantie cum est quod subiectum omnium de quo omnia accidentia denominative dicuntur **Dicendum 3o** quod essentia quadrupliciter est gradus et distinctio predicatorum cum sunt quedam que non habent esse nisi in intellectu et absolute intellectu et talia sunt duplicia quia quedam sunt quibus nichil convenit ut privationes et negationes alia vero sunt quibus aliquid convenit ut entia rationis alia sunt que licet habeant esse extra intellectum non tamen habent esse perfectum et completum per diminutum ut motus et tempus et alia successiva alia sunt que habent esse completum et perfectum extra intellectum non tamen per se subsistens sed alteri inherens ut accidentia realia alia sunt que habent esse completum perfectum et subsistens extra intellectum ut substantie unde quod entia 4ti gradus sunt magis entia quam 3ii gradus et hec magis quam 2i gradus et entia 2i gradus magis quam primi gradus et entia primi gradus quibus aliquid convenit nisi ens sunt magis entia quam entia eiusdem gradus quibus nichil convenit nisi ens **Sciendum 4to** quod ens dupliciter capitur uno modo ut dicitur ab essentia ut tantum valens sicut essentiam habens sive ut est essentia cui accidit esse alio modo capitur ens ut dicitur ab esse quod idem est ens quod existens sive esse habens **Conclusio** nota tamen sit prima conclusio ens dictum ab essentia univoce dicitur de substantia et accidente probatur primo quia dicitur de pluribus una voce una equaliter participata vel cum entitas hoc modo est habere essentiam equaliter convenit substantie et accidenti licet enim accidens non habeat esse per se stans et dependeat ab ea quod adesse non tamen habet essentiam sta nec dependet aliquid quia adessentia et licet esse accidentis sit dependens essentia tamen et intellectus eius tamen animi tenet est absolutus probatur 2o quia primum obiectum intellectus nostri est unius vocis sed ens est primum obiectum intellectus quia est primum quod menti nostre inprimitur et intellectui nostro occurrit in quo adequate omne intelligibile resolvitur quod ergo ens patet et per maiorem primo quia si non esset univocum tamen unius esset

20 30 20 30 20 30 4tum 4to 30 20 10 ens dupliciter capitur uno modo alio modo primo 20

prioris et posterioris ad omne dictum
unum prius et posterius habeat aliquid
prius eo prout praecedit aliquod dicitur unum
prius et posterius sequeretur quod aliquid esset
prius primo obiecto intellectus et quod
ente esset aliquid prius quod est inconveniens
et quod implicat 2o ratio quod sit obiectum
non esset unius rationis ad unitatem potentiae
arguitur ex unitate obiecti potentia intellectiva
non esset una probatur 3o quia omne quod dividitur
dicitur et contrahitur ad differentias et contractiones
eius nisi sit unum quia divisio incipit ab uni
tate et terminatur in multitudinem sed ens
dividitur in substantiam et accidens ut dicitur 4to et
6to metaphysicae igitur ante talem divisionem in
se est quid unum et quia ut sic est quid
commune ad substantiam et accidens ergo univoce dicitur
de substantia et accidente probatur 4to quia sicut ex uni
tate obiecti arguitur unitas potentiae ita ex uni
tate subiecti arguitur unitas scientiae sed una scientia
ut metaphysica est considerativa entis inquantum
ens ut dicitur 4to metaphysicae ergo ens unum quid
ens inquantum est quid commune ad substantiam et accidens
erit univocum ad substantiam et accidens ut valet
dicere quod sufficit ipsum esse unum materialiter ita
quod possit esse diversitas rationis ad uni
tatem scientiae arguitur ex ratione formali obiecti
probatur 5to quia quando intellectus certus est de
uno et dubius de reliquo necesse est esse aliquid
rationem unam de qua dubius est et aliam unam de qua
certus est sed intellectus certus est quod substantia sit
ens et sic quod accidens sit ens dubius
tamen est an substantia sit accidens quod est quantitas
ergo necesse est conceptum et rationem entis in
quantum esse aliam a propria ratione accidentis et
substantiae et quia talis ratio entis in quantum est communis ad
substantiam et accidens ergo ens univoce praedicatur
unum conceptum dicitur de substantia et accidente probatur 6to
quia intellectus noster in cognitionem substantiae devenit
ex motione accidentium quod nisi sit possemus
iudicare de praesentia et absentia substantiae nisi

a ratione alterius quod est inconveniens ergo
necesse est substantiam et accidens habere univocationem
in quantum intellectus noster ex cognitione unius
non devenit in cognitionem alterius nisi ad
quod devenit aliquod commune quod continetur in
ipso ut habeat rationem univocam cum ipso
ad quod accidens non continet commune substantiam
ergo quod habeat univocationem ad substantiam
et quod una sit ratio entis quod substantiae et
accidenti quia est habere essentiam non enim
sola substantia habet essentiam sed etiam accidens ens
ergo dictum ab essentia univoce dicitur de
substantia et accidente 2a conclusio
ens dictum ab essentia non potest esse genus
ad substantiam et accidens probatur quia omne
genus habere differentias quibus additis speci
ficatur et determinabile et contrahibile per
principale est ens tale differentias autem ut
esse probatur per 3o metaphysicae quia omnes differentiae
esse ergo rationem generis et quod sic per nihil
est quod rationem entis super fingit ergo si
quod aliud aliquod sub ratione generis quod prius
praemissi sit in omni difficultate data
per genus et per differentias contineretur in negatione
ad genus et differentiam sunt eadem tamen
ratio sicut sic esse eadem omnino
esse idem et univocum in negatione
non posset addi alteri sed intellectus quod
quod sic admittitur dicit sicut materiale et
potentiale ad formale et actuale per modum
et potentia est ratio actus et forma quando
sunt de ratione composita ex materia et forma
ut ex actu et potentia genus non
potest de differentia ut dicitur in topicis
sed ens sic dicitur de omnibus entibus ergo
non potest esse genus 3a conclusio
entis non competit ratio ut intentionalitatis
quia probatur inductive quia ei non potest attribui
ratio prius ut accidentis quia substantia et accidens
est ratio et essentialitatis tamen in substantia
ut accidens sed ens est de ratione et quidditatis

omni enti aliud praeter aliud ut patet quod conuenire
non dicit quod potest esse determinare genus ad
esse specificum quia ens ut sic potest esse determinatum
ad sit quod quantissimum inquiro vocem
omnium intelligibilium ut in primum resolutive
et per eandem vocem non potest esse species quia species
sunt voces determinati et constituti per differentias
et sic similiter secundum quod omnia voces participant
quod non potest conuenire enti quia quod non potest sic
vocem per exclusionem 2a. 4ta conclu-
sio ens dictum ab quantitate esse non
dicitur univoce nec equivoce sed analogice
de substantia et accidente. Illa conclusio patet
primo auctoritate philosophi 4to metaphysice dicentis (4to me[taphysice])
ens dici non univoce sed multipliciter. Patet 2o
auctoritate Porphyrii dicentis si quis
omnia entia vocet equivoce cautius
et non univoce nuncupabit. Et probatur
(prima ratio) prima ratio quia ens dicitur ab actu essendi (pa)
et ab esse sed actus essendi sive esse non conuenit
equaliter substantiae et accidenti quia primo et simpliciter
competit substantiae accidenti vero ex consequenti et secun-
dario quia non conuenit ei nisi per substantiam
(2a) et in substantia. Ergo etc. 2a quia similiter sicut sanum (2a)
ad subiectum dicta animal medicinam
et urinam ita sicut sic ens ad omnia entia
ut dicitur 4to metaphysice sed sanum non dicitur uni- (4to me[taphysice])
voce de eo dicta animal medicinam
et urinam ut patet quoniam quod dicitur de eo tibi
aliquo inquantum sic attribuitur ad
sanitatem animalis igitur et cetera ens non dicitur
univoce de omnibus entibus ut
de substantiis et accidentibus sed dicitur de accidentibus
per attributionem ad substantiam. Tertio quia proprie ens
accidentia enim non dicuntur entia nisi
quia substantiae sunt ad quam mensurate
quantitas ut dispositio ut qualitas [illegible] ad
(3a) alio habitudo ut sub alia qualitas 3a (3a)
quia magis sic modus essendi [illegible]
et intelligendi sed non est unus modus
essendi substantiae et accidentis quia substantia conuenit

per se esse accidenti vero in alio esse ut [illegible]
unus modus intelligendi quia modus intelligen-
di substantiae est absolutus modus vero intelligendi
accidentis vero est per habitudinem ad substantiam
ut erit idem modus [illegible] et
accidentis ergo non potest univoce [illegible] 4tam (4ta)
quia si ens univoce diceretur de substantia et
accidente sicut haec est vera homo est ens ita
haec consequentia ita haec semper esset vera
homo est ens quod implicat. 5ta
conclusio ens dictum ab esse non dicitur
univoce et equaliter de omnibus substantiis patet
quia de quanto aliquid magis accedit
ad primum ens quod est ens per essentiam de
tanto magis est ens et de quanto
aliquid ab eo distat et recedit de tanto
minus est ens sed non omnes substantiae equaliter
accedunt et recedunt a primo ens imper-
fectae immo sicut non sunt [illegible]
habentes equales unitates et equaliter
distantes ab unitate ita ut [illegible]
sunt [illegible] diversarium [illegible]
perfectas et equaliter distantes a primo in
perfectione ergo etc. Exemplum si [illegible] minus
ens univoce dicitur de deo et creatura
6ta conclusio ens dictum ab esse
non univoce sed analogice dicitur de dictis
accidentibus patet quia quod prius dicitur de accidente ab- (pz)
soluto quam respectivo magis enim participat
de entitate ens absolutum quam
respectivum unum ens respectivum dicitur mini-
me entitatis de quanto enim aliquid
est magis dependens de tanto
minus est ens sed magis dependet
ens respectivum quam absolutum ergo etc.
Dicendum est quod ens est dictum
ab esse non dicitur de substantia et accidente 2um
diversas voces quia sicut substantia dicitur ens
quia habet esse ita et accidens quia [illegible] in illa
una [illegible] participat et [illegible]
conuenit substantiae et accidenti [illegible] de ipso

4to metaphysice

non univoce sed analogice ut patet
in quarto metaphysice. Ex quibus dicitur ens dici
multipliciter simpliciter sed ad unam qui
dem naturam, ex quo dicit quod
illa de quibus dicitur ens sic se habent
quod unum alteri attribuitur ex qua unitate
aliis accidit in unitate attribu
tionis que est unitas analogie quemadmodum

Contra dicta arguitur primo

quod entitas absolute dicti est necesse
sed esse non similiter convenit substantie et alicui
accidenti, scilicet cuilibet substantia per se habet esse ita
et aliquod accidens per se habet esse ut accidens
in sacramento altaris; ergo ad omnia
decem predicamenta et substantia univoce dicitur
ens. **2o** esse naturaliter et intransmu
tabiliter consequitur essentiam; si ergo
accidenti convenit per se habere essentiam
etiam ei convenit per se habere esse; ergo
non solum ens dictum ab essentia sed
etiam dictum ab esse dicitur univoce de substantia
et accidente. **3o** ad diffinitionem sit requiritur
essentia quiditatis et essentie; tamen non
convenit diffiniri sub substantia eidem
neque competit habere essentiam nisi
a substantia sed accidenti non convenit diffiniri
nisi ex subiecto ut dicitur septimo metaphysice; ergo
nec ei per se convenit habere essentiam et
per consequens ens dictum ab essentia non dicitur uni
voce de substantia et accidente. **4to** ens de
predicamentis predicatur dicentibus in eorum quid et per
hoc est genus, tenet consequentia per locum a di
finitione. **5to** genus per se predicatur de specie
et est de ratione speciei; ergo etiam per se predicabitur
de differentia et erit de ratione differentie, quod dicat
eandem naturam speciei et differentie et per consequens
non omne esse genus contra rationem differentie. **Ad
primum** dicitur quod per se esse non eodem modo
convenit substantie et accidenti etiam in sacramento
altaris; substantia enim habet per se esse sic quod non est
in alio, nec etiam habet aptitudinem ut alteri

dupliciter recipit

in insit, sed accidens in sacramento altaris
licet actu non insit alteri tamen habet naturalem
habitudinem ut alteri innitatur. **Ad
2um dicitur** quod esse naturaliter consequitur essentiam
non accidentis sed substantie unde etiam requiritur non adequate
accidentis sed adequate substantie non oportet quod
si accidenti per se convenit habere essentiam quod
etiam ei per se competat habere esse. **Ad 3um
dicitur** quod diffinitio accidentis data per subiectum
non est exprimens essentiam sed est dicendo non
exprimens essentiam dicitur per prius genus
et per prius differentia. **Ad 4tum dicitur** quod ens
dictum ab esse non essentialiter et in quid
sed accidentaliter predicatur de predicamentis; ens
vero ab essentia sumptum licet in quid
predicetur de predicamentis tamen non est ut
commune quod supponit; ergo non sequitur quod
sit genus. **Ad 5tum dicitur** quod licet species
et differentia eandem dicant naturam tamen
modaliter est includens speciem et aliter
differentia et aliter includens genus requiritur ad
includendum speciem et aliter ad includendum
differentiam; ideo non sequitur quod si genus sit de ratione
speciei quod etiam sit de ratione differentie nec sic ex se per se
de esse quod etiam per se predicetur de differentia

Utrum divisio generis semper fiat bipliciter per species

Premittenda istius questionis. **Sciendum**
primo quod descendendo a generalissimo
ad specialissima necesse est in partitio
nem descendente vero a specialissimis
ad generalissima necesse est colligere multi
tudinem in unitatem; ideo primum quod non primum
sit descensus a generalissimo ad specialissi
ma sed per divisionem quod in quo sit per diversas
differentias et oppositas; specialiter opposita autem
et diversitas causa est multitudinis
et pluralitatis. Secundum enim duplex divisio
et diversitatem dupliciter recipit multitudo
scilicet enim est divisio formalis ut genus ut genus

in species et materiale ut species in individua
sic ergo differentia est multitudo secundum formale — *divisio est multitudo*
ut multitudo specierum sub uno genere et
materialis ut multitudo individuorum sub
una specie nec habent multitudinem ex illa
tertio est differentia prima quia prima multitudo — *tertia / prima*
formalis est unitas entis quae unica est
entitas rei ut unica est indivisa et
a quolibet alio divisa prima vero multitudo
materialis est unum numero ut est continuum
actu indivisum et potentia divisibile 2a — *2a*
differentia quia multitudo formalis reperitur in
omni genere sicut et unitas entis quae est
principium eius sed multitudo materialis solum
reperitur in uno genere ut in genere quantitatis
sicut et continuum cuius dicitur causa et
licet in quolibet genere reperiatur multitudo
individuorum sub una specie sed in quolibet
reperitur multitudo specierum sub uno genere quia
non esse et multitudo specierum sub genere et
non nisi pertinens est multitudo in-
dividuorum sub specie ut per quantitatem et per divisionem
quantitatis ideo multitudo materialis non dicitur
esse nisi in uno genere [illegible] stirpe
eius [illegible] quibus, nam [illegible] nisi est
una et indistincta 3a differentia quia multi- — *3a*
tudo formalis causat [illegible] formae [illegible]
prima reperitur [illegible] multitudo
materialis causat [illegible] quae sit per quantitatem
[illegible] prima reperitur in individuis — *primo*
et multitudo formalis realiter distincta
a materiali quia separabilis est ab eadem in
substantiis separatis reperitur multitudo formalis
sine materiali in individuis [illegible] species
reperitur multitudo materialis sine formali [illegible]
sciendum est quod semper illud quod genus est multorum
in unum collectivum est per descendendo
a specialissimis ad generalissima sit processus
a minus communibus ad magis communia
igitur sic ascendendo necesse est colligere
multitudinem in unitate primo.

Sciendum 2o quod licet tam species quam genus
sit collectivum multorum in unitate
tamen genus plus est collectivum quam species
cuius ratio quia [illegible] quanto aliquid commune est — *probatio*
sit collectivum multorum in unitate de
quanto aliquid communius est de tanto plus
erit collectivum sed genus est communius specie ergo
et ubi advertendum quod licet coadunare
et colligere sint eadem [illegible] tamen
tamen ratione collectio cum incipit a multis
et terminatur ad unum ideo collectio dicitur multorum
in unum [illegible] adunatio sed coadunatio
incipit ab uno et terminatur ad multa
quae ulterius in uno [illegible] uniuntur [illegible] ad
intelligendum quid sit collectivum multorum

Sciendum 3o quod quadruplex solet modus
collectionis primus quia quaedam est collectio — *primus*
multorum in unum localiter tamen
non unientur ut collectio plurium lapidum
in uno cumulo et quia ibi non est perfecta
adunatio ideo talis non collectivum de pluribus
sicut collectorum divisim non potest non
enim dicitur quod lapides sint adinvicem 2us est — *2us*
collectio multorum sub uno movente et di-
rigenti ad unum finem ut collectio
exercitus sub uno rege vel principe ad
unum finem qui est victoria et quia
haec adunatio est perfecta ideo talis non
collectivum de pluribus illorum collectorum non
potest ut non dicitur quod unus miles sit exercitus
3us est collectio multorum in una perfecta — *3us*
[illegible] figura ut partes domus [illegible]
[illegible] et fundamentum colliguntur in una
figura domus et quia haec forma sive figura
non est in partibus divisim [illegible] sumptis
ideo non collectivum non praedicatur de partibus divisim
sumptis ut non dicitur paries est domus 4us — *4us*
collectionis est collectio plurium potestatum
sub una tota potestate sicut potestates
[illegible] et [illegible] colliguntur sub potestate
regis et [illegible] omnes [illegible] sub [illegible]

et q̄r ibi nō est pfecta adunatio p̄r
totam potestatem nō est in q̄libꝫ pte
eam totam potestate io nō p̄t de
q̄libꝫ pte ut nō bnd dī p̄o est ideo
et in aībꝫ istis collecōibꝫ nō est unio
simp̄r pfecta p̄ūm in forā totiꝫ q̄r forā
totiꝫ nō salvat̄ tota in q̄libꝫ pte sꝫ
quas neq̄ de q̄libꝫ pte p̄t̄ 4tꝫ modꝫ

4tꝫ
simp̄r

collectōis est collecō simp̄r pfecta ut
q̄ est collecō unitaria p̄ūm subiectiūam
sub una forā totiꝫ q̄ pfecte cōtinet et
unit illas ptes sic q̄ est tota eam
essencia et eam potestatem in ptibꝫ
sic ptes q̄ualissima et eadem essencia et
nō eam potestate sic gn̄ꝫ et io dicit totum
ute de ptibꝫ collect et eis devisis p̄t
Sciendꝫ 4to q̄ licꝫ gn̄ꝫ sit p̄ūm
collectum et adunatum q̄n spēc
tūa spēs pfectiꝫ est collectiꝫ unitarum
in unum q̄ gn̄ꝫ q̄r nā ū forā speci
fica salvat̄ tota eam essencia et po
testatem in q̄libꝫ pte ut in q̄libet
individuorum nā ū forā generi
fica licꝫ salvet̄ tota in q̄libꝫ pte eam
essencia nō tn̄ eam potestate q̄r
potestas q̄l est alia et alia in alia et
alia spē et q̄r nā ū specifica pfecte coll.
igit et unit individua sub ea cōtenta
io dicit porphirius in tēxtu q̄ ptici
patōe spēi ptes hoīes sunt unus hō
p̄mo **Sciendꝫ 5to** q̄ ptes hoīes
ee unum hoīēꝫ nō intelligit de unitate
uni ū supposito ꝫ de unitate essencie
ū nē q̄ est media int̄ unitatem suppoti
q̄ individuum est unum et unitatem
vel q̄ gn̄ꝫ est unum et licꝫ ptes
hoīes sunt unꝫ hō pticipatōe spēi
tūn pluraliter nō dicit̄ unum ab
pticipatōe q̄l q̄r omne individuum
nō unum spēi est una forā
in se et eam se individua q̄ salvat̄

tota in q̄libꝫ individuorum eam
essencia et potestate spēcium vō eiusꝫ
q̄l nō est nisi una forā eam rōēꝫ
q̄r gn̄ꝫ simillr et p̄ diūas formas
est divisum et multiplicatum salvat̄
vel contra q̄l in q̄libꝫ spē tota
tam eam essencia et notam pote
state **Ostis notatꝫ** in oct̄
p dīo q̄l sꝫ est in ptes spēs actu
pbat̄ q̄r dīo q̄l est potēas formales

pbat̄

formalis oppositas q̄ ad spēs p̄ quas
sub gnē̄ cōstitutas q̄ant̄ sic ea
forās ad effectum formale p̄fecta
ea formali intē est p̄ūm effectum
ergo intē est diūcꝫ q̄l in ptes spēs
sꝫ tenitꝫ gn̄ia q̄r oppositum in eas
nō p̄ut dc̄ eam actum **Dubita**

utrum sit p̄ri

t̄ **p̄mo** circa dicta utrum sit p̄ri
cū̄ decquis et maiora de minori
bꝫ sit pgle ita p̄ri minora de
maioribꝫ et io dē scipo sit in p̄ de

unus

p dubio **Sciendꝫ p̄mo** q̄
p̄ri capit duplr uno mō gnit ut p̄ri
est p̄tū de subiectum enunciare quod
unum id dē p̄ri de alio quod deno
tat̄ dici de ipo nō curando an sit
in alio ū nō ū utrum pact̄ ipm in

alio

ee ū nō et nō capit̄ hic alio capit̄
spēc put p̄ri est unum in alio ee
et ipm pnatū q̄ pasitōs desig
nari de alio dici quod repudiatōꝫ
uniꝫ de alio nō sufficit q̄ unum de
notet dici de alio p̄requirit̄ q̄ sit
in alio et q̄ pact̄ ee in ipo et ad p̄ri
hoc mō captum tria requirunt̄ sꝫ
q̄ sit forā, totiꝫ et q̄ nō sit forā totiꝫ
p̄ mōdum q̄ totiꝫ designata ut de
hoc circa eam diffinitōeꝫ q̄l su
fficienter descri est dictum **Sci
endꝫ 2o** q̄ q̄r modꝫ p̄ri dī nō
solum p̄supponit modum essendi et

intelligendi per eius modum propter quod ideo
ad hoc quod aliquid predicetur de alio non
sufficit ipsum esse in alio quod dicitur in
textu in diffinitione predicari ad dici de uno
in alio esse per eius requiritur primum predicetur
esse in alio prout in diffinitione predicari de
notatur ad dici et ipsum per notam compositionis
designari de alio dici unde licet
forma totius id est accidens abstracte designata
non habeat esse nisi in supposito id est in
subiecto quod tamen non predicatur hoc modo esse
in supposito vel in subiecto per additionem
eius ideo non potest de ipso ex parte patet quin
vel accidens ipsi convenit predicari de supposito
quod ei ipse convenit esse intelligitur pariter
in ipso **Sciendum 3o** quod in predi
catione primo requiritur predicatum unum de
alio quod est intellectus intelligendo unum
esse in alio 2o requiritur predicatum ab illo
quod predicatur ut illud quod est in alio et
predicatur et intelligitur esse in ipso 3o requiritur
id de quo predicatur ut est id in quo existit
aliud et intelligitur esse intelligitur 4to requiritur
id quo predicatum formaliter dicitur de alio quod
est nota compositionis et divisionis 5to
requiritur id per quod intellectus intelligens
unum in alio predicat unum de alio ut
est verbum vel dictio vel adiacentes
convenit intellectus sicut causa efficiens id ergo
quod predicatur et de quo predicatur ad predicationem concurrunt
materialiter nota vero compositionis ad predica
tionem concurrit formaliter id est sicut causa formalis
verbum autem vel dictio ad predicationem concurrit
sicut signum illius quod predicatur et de quo predicatur
ex quo patet quod licet id quod predicatur sit ens
reale tamen predicatio non est nisi in voce
et a voce est eius predicatio **Predicatio**
actus rationis dividentis et componentis
unum ad alterum cuius predicatum est in minimo
non potest esse nisi in voce attribuitur tamen
nec per intellectum sed in intencione ultimatus

ꝝ

1o

2o

3o

4to

5to

attribuitur nec [illegible] est eius intellectus licet eius
non [illegible] sit eius intellectus non tamen dicitur
convenit predicari nisi per intellectum per quem in alio
esse intelligitur et predicatur unde licet predicatio
non sit nisi in anima formaliter est tamen in ea effective
et taliter ideo formaliter nam denominare potest
predicabilem sed etiam actu agens et intento
ultimatus nam illud **Sciendum 4to**
quod predicatum denotatur inesse subiecto et
subiectum subici et substare predicato et per
inesse et inherere est predicatus forma et
actus subiecti vero et substare est predicatus in
et potentia ideo predicatum respectu subiecti dicitur
hoc modo forma et subiectum materia
utrumque tamen respectu note compositionis habet
se ut quiddam materiale **Sciendum 5to**
quod duplex est predicatio scilicet ordinata et
inordinata predicatio ordinata est
ubi predicatum non solum denotatur inesse sub
iecto per eius modum et ubi non solum habet mo
dum forme sed eius est forma respectu eius ut
ubi predicatur superius de inferiori vel accidens de
subiecto predicatio vero inordinata est
ubi predicatum solum denotatur inesse subiecto
et tamen non inest per potius eius ut quando
inferius predicatur de superiori vel quando subiectum
predicatur de accidente et dicitur inordinata quia
est contra ordinem et rationem subiecti quod habet
modum forme et est contra rationem predicati
quod habet modum materie **Predicatio**
ordinata duplex dividitur prima divi
ditur in predicationem dicentem hoc esse
hoc et in predicationem dicentem hoc esse
in hoc unde predicatio dicens hoc esse
hoc est ubi predicatum dicit totam essentiam
subiecti per modum forme et quandoque potest dici esse
in specie comuniter dicendo predicatio dicens
hoc esse in hoc est quando predicatum dicit formam
subiecti non per modum forme sed per modum
accidentis et qualitatis ut quando dicitur accidens
vel proprium potest esse 2a predicatio dividitur

duplex est predicatio

1o

2o

in predicationem essentialem et accidentalem
Predicatio essentialis est ubi predicatum est de
essentia subiecti ut homo est animal
homo est rationalis. Predicatio accidentalis
est quando predicatum est accidens subiecti quando
scilicet quale ut homo est risibilis homo est
albus. Et nota illud quod cum homo
scilicet compositus sit essentialis scilicet non ibi quod
per subiectum duplex potest accipi uno modo principaliter (vnos)
pro natura qualitatis nisi et etc. est accidentalis
alio personaliter pro quibus supponit (alios)
animalis natura humana participantibus
etc. est essentialis esse cum hominem con
aliis convenit cum quibus animalibus ut sorti
platoni etc. Ulterius predicatio essentialis
dividitur in quidditativam et qualificativam
cuius ratio est quia in predicatione essentiali predicatum
dicat essentiam subiecti scilicet quod dicitur eam
per modum substantie etc. est predicatio quidditativa
scilicet per modum qualitatis essentialis etc. est predicatio
qualificativa ut quando dicitur predicatum de specie
Predicatio accidentalis dividitur in predi
cationem convertibilem et non convertibilem cuius
ratio est quia in predicatione accidentali
ordinata predicatum est accidens subiecti scilicet
ergo est accidens quando speciei etc. predicatur converti
biliter scilicet est accidens quod inest et individui
etc. predicatur non convertibiliter. Ex istis
habitis videtur ad dubium quod si
primi conclusio quod convertibilia de se invicem et de
convertibilibus et maiora et superiora
de minoribus et de inferioribus est possibile
sit idem de se ipso et minora et
inferiora de maioribus et superioribus
prima predicatione proprie dicta et ordinata
est impossibile per auctoritatem et proprie nichil
predicatur de alio nisi quod est in eo et idem
proprie non est in se ipso nec in inferioribus
actu et inferius est in superiori ergo etc.
Contra declaratur primo sit
si sic sequeretur quod species de individuo ita

sicut hic genus de speciebus [?] species potest salvari
in uno individuo solo actu existente genus
potest salvari in nullo existente actu ergo etc. genus
potest salvari in una specie nulla specie existente
igitur non omnes dicunt quod semper est in pluribus
speciebus. 2o ad hoc quod aliquid sit vere
non requiritur quod actu insit in multis sed
sufficit quod aptum natum est inesse multis
sicut vere per aptitudinem definitur ergo non oportet
genus habere plures species actu sed sufficit quod
habeat plures aptitudine. 3o ad genus
actu et inferius claudit in se posita
specie necesse est poni genus ergo et in una
specie tota ratio generis salvari potest. 4o actus
realis non attribuitur enti rationis ergo nec
actus rationis attribui debet enti reali sed
natura et essentia est quid reale ad quod predi
catio sit actus rationis non debet attribui
essentie et nature rei ergo essentie et quiddi
tati proprie non convenit predicari. 5o in
illa predicatione aliquis homo est homo idem
predicatur de se ipso et tamen proprie dicta predicatione
ergo conclusio ad dubium data falsa. Ad
primum dicitur quod non est simile de speciebus
respectu individuorum et de genere respectu
specierum quia primo quia diversi sit
per differentias formales formaliter oppositas
sumptas a forma sed duo species sit per
differentias materiales oppositas sumptas
a materia et quia forma nata est actu materia vero
potentia ideo genus non potest salvari nisi
actu sint plures species. Species vero salvari
potest in uno individuo tantum sed nullo
actu existente dummodo tamen sint plures partes
corporis quia species est tota sua essentia
et potestatem in quolibet individuorum
genus autem etc. si totum est sua essentia
in quolibet specierum non tamen est totum secundum
potestatem unde non sequitur quod si species potest salvari
in uno individuo uno genus potest salvari
in una specie. Ad secundum dicitur

concedendo quod ad hoc quod genus sit vere natura requirit plures species ad minus ultimum actu non. ideo minus esse contra quia nullo individuo habito actu contento in specie habet existere hec conceditur homo est animal et est predicatio generis de speciebus requiritur quod habeat plures species actu loquendo de actu formali et perfecto et sufficit aptitudo ad esse generis ad 2um dicitur quod si unum actum formalem nullum esset animal aliud ab homine neque posset esse animal non esset genus ad homines nec predicaretur de homine predicatione generis de specie sed predicatione identica ut dicitur quod licet genus acceptum prima intentione subiecta absolute saluetur in una specie ut animal ad totum conceptum non tamen acceptum prima intentione est subiecta et sic ad potestatem ad 3um dicitur negando consequentiam quod est actu realis sit posterior verbo tamen potest attribui ipsi quamvis actus realis non possit attribui enti reali ad 3um dicitur quod ibi non est predicatio eiusdem de se ipso eodem modo accepti quod pars subiecti homo capitur pro supposito et pars predicati capitur prima intentione et sic possit dici de illa homo est homo

Utrum diffinitio indi uidui in qua dicitur

individuum est quod de uno solo predicatur a porphirio sit bona posita pro illius quidditate omnis declaratione. Sciendum primo quod porphirius porphirius determinavit de genere et specie nunc determinat de individuo et hoc tribus declarationibus primo ideo quia per [illegible] individui sive diffinitione specierum dicitur quod de cetibus [illegible] entibus predicatur per plura numero differentia sed individuum dicitur esse est quod sub specie specialissima non continetur nisi indi vidua ideo ne procedere videatur in infinitum

notificat individuum 2o ideo quia porphirius in proposito principaliter determinare intendit de 5 universalibus sed relative dicitur ad individua non cognoscitur ut esse nisi respectu sui inferioris et quoniam relativorum sufficienter cognosci non potest nisi cognito reliquo ideo potest quod dicitur in principio quod oportet utriusque notitiam habere utriusque 3o ideo quia porphirius formaliter acceptum sunt opposita quod unum oppositorum perfecte non cognoscitur nisi per alterum quia opposita iuxta se posita magis elucescunt ergo etc. Sciendum 2o quod divisum potest dici individuum triplex modo uno est quod individuum dicitur per privationem divisionis individuum esse dicitur quod non est divisum quod modo aliquid dicitur divisibile tot modo aliquid dicitur indivisibile quot modo dicitur unum oppositorum tot modis dicitur et reliquum certum quod sic privatio non existit nec cognoscitur nisi per habitum sic non nisi ad diffinitionem et divisionem habitus dividitur et distinguitur sed aliquid dicitur divisibile triplex uno modo in partes formales formaliter pro divisione constituentes quod omnes species tam specialissime quam subalterne et omnia genera sunt divisibilia 2o aliquid est divisibile per differentias formales quod omnia generalissima genera et subalterna sunt divisibilia 3o aliquid est divisibile per differentias materiales quod non solum genera sed etiam species specialissime sunt divisibiles ergo etc. aliquid dicitur indivisibile individuum triplex primo per remotionem differentias partes formales formaliter et ideo quod non est divisibile in partes formales formaliter divisionem constituentes est omne generalissimum dicitur individuum cum tamen sub prima forma formalia ipsius formaliter nihil est prius in quod possit resolubilia 2o dicitur individuum per remotionem differentias formales in posteriora ut quod non est

2o

3o

tripliciter

tripliciter uno modo

2o

3o

tripliciter primo

2o

formalis diuisibile in interiora et species
specialissime quod in individua dicit vt
quod vt individuum privatio designat
vt quod materialis non est divisibile et per
simpliciter dictum in individua vt sortes pro
cuius et illud capitur in proposito individuum
pro illo quod nec formalis nec materialiter
est divisibile in partes subiectiuas licet sit
divisibile in partes ipso formalis forte

Sciendum 3o quod in habentibus materiam
contra vt sunt corpora materialis individua
vt sunt accidentia omne divisibile formalis
est est divisibile materialiter et omne in
divisibile materialis est indivisibile for
maliter in istis vero separatis que nec habent materiam
contra nec individua quae non sunt composita
contra materiam nec sunt receptiua nec receptibiles
in materia capitur diuisio formalis sed materiali
et multitudo specierum sub uno genere absque
multitudine individuorum sub una specie
et individuo materialis ad divisione formali

Sciendum 4to quod res particulares
dupliciter considerari possunt vno modo et absolute
et primo nominibus primae intentionis vt
nomine sortes vel platonis alio modo in quantum
sunt incommunicabiles partibus aptitudinaliter
actu et sunt nominae individui vnde
individuum capitur dupliciter vno modo materialis
pro particulari intentione individui
subiecta vt quod dicitur prima divisio
alio formalis pro intentione rei particulari attri
buta vt quod dicitur quod individuum est
opponitur vniuersali intentio vniuersalis distincta
est contra intentionem subiecta ita intentio
individui distincta est a re particulari cui
formaliter attribuitur intentio individui
pro hoc formali quod individuum
non consideratur ita concretum et determinatum
quod amplius nec formalis nec materialis est
divisibilis nec determinabiles et quod neque
actu nec aptitudinaliter partibus est communicabile

vnde individuum per negationem divisibili
tatis et communicabilitatis designat et
intentio individui non est positiua
secundum ratione et licet vniuersale et individuum
formalis contra opponantur quod vniuersale dicitur
contra hoc quod communicabile individuum
vero contra hoc dicitur quod est incommunicabile tamen
materialis contra non opponuntur sed separatae
concomitantur et nec contra nec unitatem
separantur **Sciendum 5to** quod in
dividuum in proposito non distinguitur pro re
particulari absolute considerata sed pro
nec distinctio vt dicitur septimo metaphysicae
nec pro intentione rei particulari attributa
absolute considerata non quaeritur pro re de uno solo
sed de partibus plurium intentio individui
attribuitur et est vnius non quid
absolute natura sed intentionis sed distinguitur
pro re particulari vt intentio est sub
iecta **Sciendum 6to** quod res particu
lares multis et diuersis nominibus vocantur
et nominantur dicitur enim individuum singulare
particulare res nec persona suppositum
suppositum hoc aliquid et ideo prima
individuum quod dicitur in quantum
vniuersale est indiuisum et in quantum nec materialis
nec formalis est diuisibile vnde non dicitur in
dividuum pro privatione diuisionis in partes
integrales nec equales sed diuisionis for
malis et materialis in partes subiectiuas

Singulare vero dicitur in quantum ab aliis
est diuisum singulare enim proprie dicitur quod
ad se re alicuius est privatio et licet diuisio
in se et indiuisio in se et similiter diuisio ab aliis
et indiuisio ab aliis sunt opposita tamen diuisio
ab aliis et indiuisio in se non opponuntur sed
se materialiter concomitantur omne enim
in se indiuisum ab aliis est diuisum et
diuisio ab aliis cum utroque consequitur in utroque in
se sed indiuisio in se consequitur **Particulare**
autem dicitur in quantum recipit magis cum

ut genus scilicet species scilicet accidentia quia omni-
nia generalia. et illa tria nomina magis
sunt intencionalia quam realia. Res
nature dicitur inquantum in specie fluxus nature termi-
natur et inquantum ultimus actus nature qui est
esse scilicet operatio non nisi in specie naturali attin-
gitur. **Persona** vero dicitur inquantum est
persone vel ipostasis aut scilicet suppositum dicitur
inquantum nature quidem est suppositata scilicet sub-
iecta. dicitur enim ipostasis ab ipos quod
est sub et tesis positio quasi suppositio. Hoc
aliquid vero dicitur inquantum sit determinata
et contracta quod amplius non est determina-
bilis nec contrahibilis. Sed substantia prima dicitur in-
quantum prime magis et proprie substat
quantitatibus et accidentibus advenientibus. Verum tamen
quod omnia ista sic proprie accepta non sunt
idem adequate. Sed hec quatuor indi-
viduum particulare singulare et res nature
non sunt idem ad esse tamen simpliciter quia sup-
positum ipostasis hoc aliquid et substantia prima
in creatis sunt idem convertibiliter et hec se
habent simpliciter quam persona vel individuum
singulare particulare et res nature dicuntur non solum
de substantiis particularibus sed etiam de accidentibus
particularibus sed suppositum ipostasis hoc
aliquid et substantia prima solum de substantiis parti-
cularibus dicuntur. persona vero non dicitur de omnibus
substantiis particularibus sed solum de rationalibus. Unde
dicitur enim persona tamen vocatur rationalis nature in-
dividua substantia. **Sciendum sexto** quod
duplex est individuum scilicet vagum quod
scilicet dicit naturam contractam ad determinatum
suppositum tamen tamen indeterminatum
vel quo ad nos et dicitur vagum quantum quo
ad nos indeterminatum ut aliquis homo
aliquis bos et determinatum scilicet ut dicit
naturam contractam ad determinatum suppositum
non solum tamen etiam quo ad nos ut
Sortes et Plato iste homo et sic et
hic est contrapositum quod utique indeterminatum

[margin:] dupliciter... / plato / contrarie...

nominatione proprio scilicet per nomen proprium et in-
posito ut nomen Sortis vel Platonis vel
aliud est determinatum demonstratione quod
scilicet per nomen quid adiungitur demonstrato
ut iste homo scilicet iste equus aliud est de-
terminatum circumlocutione quod scilicet per
circumlocutionem proprietatum et conditionum
individuantium ut dicendo homo
in grosso capite longo naso magnis
auribus et ~~lapides~~ latis labiis aliud
est determinatum suppositione ut Sortes
filius supposito quod solum unus sit filius
Sortis. Ex quo patet quod idem tamen
est individuum vagum et determinatum
et sic idem tamen tamen dicitur individuum
determinatum nominatione demonstratione
circumlocutione et suppositione tamen secundum
[illegible] vero per significationem nominis proprii
impositi et termini qui adiungitur
demonstratio et circumlocutione et
suppositione. **Sciendum octavo** quod
individuum vagum dupliciter consideratur
uno modo ex parte nature contracte ad suppositum et
hoc modo habet conditionem speciei sicut indi-
viduum speciei ut aliquis homo a condi-
tione generis sicut individuum generis ut
aliquod animal et hoc modo ei convenit predica-
ri non quidem per identitatem proprie sed alicuius rei est
plenitudo vel quo ad prius plenitudine proprie
predicatione de pluribus ut etiam est predicari alio modo
consideratur ex parte signi particularisantis
et modo convenit ad suppositum et solum ei
convenit predicari de illo supposito ad quod
contrahitur et determinatur non generis scilicet speciei
ratione signi particularisantis et ipsum contrahentis
Sciendum nono quod plurale dupliciter capitur
uno modo communiter pro omni illo quod predicatur non nisi
an de una tantum scilicet pluribus et sic plura indi-
vidua sunt tot individui loco generis. Ponitur hoc
enim modo est quid quod est de ratione et
individuum alio modo capitur proprie

[margin:] uno modo / dupliciter / alio modo

[margin:] uno modo / dupliciter / alio modo

solum secundum illo quod deceptibus potest quod secundum esset

essencia abstracta eius dequo predicatur

et hoc modo advenit quartum et alii

dividunt distinguitur individuum

eum proprie non habet voces plures preter

illud quod predicatur de alio predicatione proprie

dicta et ordinata esse in illo de quo

predicatur sed individuo convenit esse in alio

Ex quo eum individuum est incommunica

bile actu et aptitudine convenit

sibi esse in alio ut est receptum ut re

ceptibile in alio proprie est non predicari

esse in se quod proprie nichil est nisi ipso ut

dicitur quod alio predicatum non dicit predicari principaliter

quod ab forma sua non est individuum ultra

exit predicato **Sciendum decimo** quod licet individuum de se ipso

non predicetur predicatione ordinata predicatur tamen

de se ipso predicatione identica ergo bene

dicitur individuum quod de uno solo ut

de se ipso predicatur unde quod dicitur ratio individui

dua est quod sit intellectus incommunicabile et

proprie nichil predicatur de alio nisi quando

eius alteri ideo individuum non dicitur

quod de uno solo ut de se ipso est possibile unum

aut individuum habeat quod sit in

communicabile et quid est prius individuatione

patebit in sequentibus **Questio no**

tatis videtur quod diffinitio individui

data a porphirio est bene data quod probari

potest per condiciones bone diffinitionis

Circa dicta dubitatur primo

utrum individuum distinguatur proprie ab eius predicabilibus

Dubium videtur quod individuum duplex

potest considerari uno modo quo ad esse nature

et non dicit proprie nisi unum signatum

et non signatum et signatum est proprie com

muni coniuncta cum suo specie essentiale

facit de individuo idem est essentiale

specie et individuum ut dicitur unum

esse quod sit idem esse actualis et subiecti

---

iecti quod cum primo est subiecti et ex

quanti actualis ita idem est esse individui

dum et ut in individuo quod primo est

individui et quanti ut alio modo consideratur

quo ad esse suppositum et ut predicatur distinguitur proprie

magis tamen includit aliquid reale nisi ratio

ut esse quod excludit specie individuum aut

hoc modo proprie non dicitur individuum sed

suppositum **Dubitatur 2o** utrum in

dividuum sit proprie magis quam predicabile

Sciendum primo quod proprie capitur uno modo

ut opponitur huic quod est facere alio modo capitur

ut opponitur huic quod est falsum individui

duum est duplex capitur uno modo prius ut

est hec alio modo pro toto aggregato commune

et esse istis habitis dicitur ad dubium quod in

dividuum primo modo captum est proprie magis quo

cumque modo proprie capitur acceptum tamen 2o licet

sit magis proprie ut proprie distinguitur contra factionem

non tamen ut distinguitur contra falsum in

dividuum cum suppositum addit non

nisi preter essentiam terminatur quod primo addit

determinatur essentia aut et si non est actu

suppositum est aliquid aliud a supposito et addit

tamen quod licet ut esse ut suppositum sit proprie in

quantum et licet utrumque preter essentiam addit

determinet magis tamen proprie convenit supposito

esse magis quam ipsum esse quod generis addit

suppositum determinatur proprie et proprie de

supposito predicatur proprie cum dicitur sortes est species

esse aut sit ad genus determinatur quod decipit

proprie et directe genus non predicatur et ideo dicitur

cogitacio in thegorematibus quod esse essen

cia nichil recipit addit genus sibi determinatur

de illo tamen esse directe ut species ut genus est

ut species ut analogice est predicatur **Dubitatur**

2o utrum condiciones et proprietates

individui sint prius et decem in

dividui predicabilio **Sciendum** quod quando

septem ponuntur proprietates et condiciones in

dividui predicatur nichil convenit rationibus

forma figura locus stirps nomen patria tempus
haec septem sunt quae continet omnis homo
Sciendum quod individuum dupliciter consideratur uno modo pro aggregato naturali et naturaliter ut sola materia et forma sunt de essentia et principia individui et omnia accidentia sunt superflua sunt quia sunt extra essentiam et rei individui quod est totum quod constat ex omnibus praedictis omnia accidentia ut dicitur septimo metaphysicae alio modo quo ad rationem distincti seu quantitatis ad distinctionem sumitur quo ad distinctionem unius ab altero et quod talis distinctio fit per collectionem accidentium individuantium quae numquam [illegible] in alio reperiri possunt ut dicitur in Isagoge ideo hoc modo collectio accidentium individuantium potest dici de essentia et principium individui
Dubitatur quarto an omnis proprietas individuo conveniens sit incommunicabilis
Ad dubium respondetur quod individuum duplices habet proprietates quaedam enim sunt quae ei conveniunt ratione naturae vel quae in specifico quae actu et in effectu claudit in ipso et ille sunt pluribus communicabiles ut risibilitas sortis vel risibilitas platonis [illegible] aliae sunt quae ei conveniunt in quantum est incommunicabile et distinctum et ratione collectionis accidentium individuantium et tales sunt incommunicabiles per talem [illegible] nisi sunt individuo per modum actu et aptitudine est incommunicabile
Dubitatur quinto de principio individuationis in omnibus rebus [illegible] pro dubio Sciendum primo quod ratione individui est quod sit incommunicabile actu et aptitudine illud erit principium individuationis in unoquoque quod [illegible] illud quod dicit esse communicabile reddit incommunicabile et per illud quo aliud reddit incommunicabile quod dicit esse incommunicabile et quia unumquodque in quantum in alio recipitur alteri communicatur et in quantum receptibile est communicabile est ideo illud quod dicitur

principium individuationis in rebus est non esse receptum vel receptibile et quia materia prima non est receptibile vel receptum per [illegible] et infinitum ideo est incommunicabilis [illegible] materia prima principium individuationis ponitur et quia in aliis [illegible] est participatum et receptum et per hoc communicatum ideo non potest poni principium individuationis in aliquo aliorum quia vero in intelligentiis sola forma non est receptibilis [illegible] vel recepta quae sunt formae per se subsistentes [illegible] ista forma individuans et quia forma est tota essentia ipsarum quae est ipsa intelligentia ideo se ipsis dicuntur individuari et ideo ibi non est multitudo individuorum sub una specie in ipsis enim nihil est praeter naturam et essentiam recipientem per quod possunt individuari et multiplicari quia vero anima a corpore separata non est materia nec corpus vel in materia neque quantitas quae [illegible] et natura in ipsa est receptibilis ideo ultra illorum potest dici principium individuationis eius sed individuatur per naturalem inclinationem eius ad corpus a quo est separata et ideo haec anima separata est alia numero ab illa quia haec habet inclinationem naturalem ad aliud corpus quam illa et similiter dicitur de accidentibus a subiecto separatis ut in sacramento altaris quae individuantur per naturalem inclinationem ipsorum ad subiecta potest etiam dici ut dicit egidius quod dimensio vel quantitas ibi per se individuatur alia autem accidentia per quantitatem illam individuantur quae sustentantur accidentia [illegible] ad nihil sit inhaerere accidentium quod non sit receptibile vel receptum per aliquod [illegible] individuari non potest per individuantem subiectum [illegible] recipitur quod est [illegible] et essentia ipsorum quod est multiplicatio ipsorum Sciendum secundo quod accidentia per subiectum non individuantur tamen per aliquid [illegible]

actionum et requisita ad eductionem actionum per tempus per illud sub quo actiua non habet esse sub particulari individuum et quia in istis materialibus non solum est ut sola forma producta per eius eductionem quia est forma tota in recepta et receptibilis ideo in ipsis intellectualium potest dici principium individuationis materia vero quia ut est signata non est receptibilis ut recepta ab aliorum receptivo ideo in ipsis convenienter ponitur principium individuationis ubi Sciendum 3o pro quantum magne eorum tunc est receptibile in aliis ut esse quod dicit purum actum autem est recipi aliud vero est quantum aliorum est receptivum ut materia quae dicitur est pura potentia autem est receptivo alicui vero est quod est receptibile in aliis et est aliorum receptivum ut forma ab eductione quae dicit actum potentiae permixtum Sciendum 4to quod quia multitudo individuorum sub una specie fit per divisionem materiae in diversas partes in quas recipit diversas formas et quia divisio materiae formalis non fit nisi per quantitatem cum primo modo est divisio et quia non fit nisi ab agente tali dividente materiam sub quantitate ideo non solum ponitur materia principium individuationis per eius quantitatem et agens magis tamen conveniens materia quia quantitas licet formalis nisi in individuo quia tamen est receptibilis et recepta et per consequens quantum cabilis et quanta non potest convenienter dici principium individuationis agens autem et si sit incommunicabile est tamen extrinsecum individuo materia vero individuo est intrinseca et etiam de se non est receptibilis ut recepta ergo non agens sed materia potest convenienter principium individuationis dici Sciendum 5to quod aliud est principium individui et aliud individuationis et aliud multiplicationis individuorum sub specie principium namque individui secundum

uno modo — 2o physicorum — po decima — alio modo — non a[illegible]

materialis non est sola materia sed etiam forma quia ideo materialis tamquam compositis corporalibus corporeis est attributa principium aut multiplicationis individuorum sub una specie non solum est materia quae dividitur quantitate in alias et alias partes in quarum alia et alia recipit formas per eius quantitatem quae formaliter dividitur et agens a quo dividitur sic ergo principium individuationis non est nisi materia per solum materia intrinseca individuo et non est receptibilis ut recepta Sciendum 6to quod materia dupliciter potest considerari uno modo ut [illegible] nisi quo modo sit conditiones et proprietates formae quae sunt simplicitas et communicabilitas et non est principium individuationis per speciem sed materialis vero etiam materiales quae definiuntur quo ad hoc specificum per materiam et formam definiuntur ut dicitur 2o physicorum et primo de anima dicitur ergo hoc modo per materiam sit per quantitatem rei materialis et ut sic est receptibilis et quantabilis et accepta dicitur non signata alio modo consideratur in quantum quanti et conditionibus individuantibus quae coniuncta et est principium individuationis et dicitur signata ut dicit sanctus Thomas in tractatu de ente et essentia Sciendum 7to quod coniunctio eius cum quantitate ut est principium individuationis non tamen ex accidentibus conceptis sed modo specie conceptum unum non sequitur quod individuum sit ens per accidens et quod actiua sunt debent individui quia vis materia non habet quod sit principium individuationis nisi in quantum accidentibus est unita et coniuncta ex quo patet primo quod non debet dici principium individuationis ex [illegible] nec per formae non causa multitudo individuorum sub una specie sed per [illegible] quia eius sunt de se communicabilis in materia recepta sed receptibilis

propter 2o quia materia quae per se non debet poni 2o
principium individuationis quia quaevis pars dicitur
signata notificancia unius individui
debet habere distinctionem et
distinctionem ab alio et utroque ad non ergo
per primo 1o quia posterius non potest esse eius
principium [illegible] secundum totum quam precedit
materia igitur etc. 2o 1o quia si materia esset 2o
principium individuationis omne individuum
esset eiusdem speciei et de nullo individuo
duo esset conceptus praedicaretur secundo 3o 3o
1o materia sunt recepta [illegible] ad unum
receptibilia et per consequens de se sunt quidditatibilia
4to 1o quia materia individuatur per 4to
formam ergo non aliquid sit [illegible] respective
eiusdem esse eius et effectus principium et principii
[illegible] quod autem materia in [illegible] materialibus
debeat dici principium individuationis probatur
probandi primo quia 2um philosophus 7mo metaphysicae 7mo metaphysicae
eadem [illegible] sunt [illegible] materia est una [illegible]
[illegible] et individuum [illegible] regitur
[illegible] philosophus septimo metaphysicae habetur quod 7mo metaphysicae
in [illegible] materia debet [illegible] est et [illegible]
est [illegible] non est nisi individuum
[illegible] includeret ut [illegible] signatum quia
est de ratione individui et [illegible] ergo
materia est principium individuationis 3o [illegible] 3o
[illegible] sit [illegible] formales [illegible]
forma sit [illegible] in individuo sit
[illegible] materialis [illegible] a materia ergo sic
forma et principium [illegible] materia erit principium
individuationis 4to illud est principium 4to
individuationis quo id quod de se est
quidditabile redditur inquidditabile [illegible]
quo forma [illegible] materialis redditur [illegible]
bilis [illegible] de se est quidditabilis est materia [illegible]
[illegible] ergo etc. 5to individuum [illegible] 5to
non [illegible] nisi materia et forma ergo
forma non potest esse principium individuationis ergo
[illegible] est quidditabilis et receptibilis ergo
materia poni principium individuationis

ad nichil est [illegible] individuo inveniatur
non receptibile nec receptum nisi materia Dici
endum cum eodem [illegible] petro de aferma [illegible]
de individuatione [illegible] materialium dicit
nec accidens nec materia nec forma nec actio
[illegible] positum est principium individuationis
quod [illegible] individuum [illegible]
[illegible] importat [illegible] autem
est [illegible] [illegible] autem esse non
potest esse nisi [illegible] materia [illegible] formalem
esse non habet quia [illegible] est [illegible]
et [illegible] nec habet [illegible] efficientem esse quia [illegible]
[illegible] non est causa efficiens [illegible] deficiens
ut dicit [illegible] et quia causa efficiens et
finalis [illegible] ergo [illegible] potest
esse causa finalis esse [illegible] potest esse [illegible]
quia [illegible] est [illegible] forma [illegible] subiecto
apta nata ut dicitur 7mo metaphysicae et [illegible] 7mo metaphysicae
[illegible] subiectum ut dicitur
[illegible] ad igitur individuum [illegible]
[illegible] erit [illegible] materialis
ut [illegible] causa [illegible] et subiecta
et non formalis nec efficiens et hoc esse
[illegible] notandum [illegible] agens [illegible]
dicitur principium individuationis non [illegible] esse
per [illegible] dicitur [illegible] individua
per defectum agentis [illegible]
[illegible] principium individuationis
individuum non [illegible] partie
[illegible] illa non [illegible] Dubitatur utrum circumscriptis
[illegible] utrum circumscriptis accidentibus in
[illegible] specie sunt distincta
[illegible] quia multiplicatio in
[illegible] subiecto non [illegible] nisi
[illegible] per [illegible]
[illegible] diversitas recipitur [illegible] et quia
circumscriptis [illegible] accidentibus non est [illegible]
[illegible] primo [illegible] et
[illegible] quia circumscriptis
accidentibus non est individuorum multiplicatio
subiecto [illegible] et [illegible] distincte

[illegible]

acta scripta cum quantitas ut manus ut facta est divisa ad sola contraria ipsa ipsa esse sit indivisibilis ut dicitur primo physicorum et dicit de individuis eius prout provenit accentui eius de scripto / nullius esset facta licet distincto individuorum derivari sonus proprius. **Contra dicta** arguitur **primo** particularia secundum porphirium relinquenda sunt ab arte et scientia et particularium non est scientia ut diffinitio sed individuum est particulare ergo male diffinit. **2o** sortes est individuum patet et individuum etc. ergo individuum non tantum de uno solo praedicatur. **3o** secundum porphirium in principio capitulo speciei nullatenus praedicatur individuum sicut est prima species ergo non praedicatur de uno solo. **4to** aliquis homo est individuum quia prima species secundum porphirium in principio et tamen de pluribus praedicatur univoce ut sortes est aliquis homo plato est aliquis homo. **5to** intelligentie secundum eorum esset individuum ad illud quo essentialiter differt esse et cum et semper differt ut dicitur primo physicorum intelligentie esset individue etc. illa ulterius reperirent in multis numero quod est inconveniens. **6to** est proprium individuationis in substantiis materialibus per modum quantitatis quia dicitur est quantitas nominabilis reddere numerabilis sed materia non est huiusmodi patet per hoc illud quo aliud debet reddi numerabile esse numerabile sed materia de se non est numerabilis quia si sic non posset esse... et prius secundum **Ad primum dicitur** quod individuum dupliciter considerari potest uno modo ut sunt quedam res nature quibus sic accipit ratio generis quia est tota essentia et ratio speciei et sic individuum vagus et sic ratio quia in sic dicit p l cadere sub arte et scientia ratione eius quia sunt in se intelligibilis / sic est et esse scibilis et sic individua particulare naturaliter sunt intelligibilia ita et scibilia alio modo considerantur secundum quod ut signato et accidentium signamine quia sic quodam modo infinita et quia infinitum autem quod infinitum ignotum est ut dicitur primo physicorum hoc modo non est scientia ut dicitur quod individuum quo admittendum est ut sit lingua quo adversum subiecta sit particularis et per hoc patet solutio **2i** individuum cum licet soria lis partibus accepta univoce de multis univocatione univoce predicatur non tamen pro subiecta. **Ad 3m dicitur** quod licet individuum predicetur de multis predicatione aliena ut predicatione non stricte non tamen predicatione propria. **Ad 4m dicitur** quod intelligentie individuum predicatur non sunt sed ad est hec accepta est aut hec equivoca quanti ... **Ad 5m dicitur** quod materia non sumpta sed ut quantitas est signata quod est numerabilis et non receptibilis est principium individuationis etc.

Tertium prima divisio differentie quae dividitur in communiter proprie dicta et magis proprie dicta differentiarum communium proprie et magis proprie a porphirio sit bene posita. **Arguitur primo** quia porphirius determinat de rebus dicentibus totam essentiam eorum de quibus predicantur per modum speciei et quia praedicantur in quid hec autem declarant de illis quod dicatur totam et accidentale illorum de quibus dicuntur sed si dicatur essentiam non tamen per modum speciei sed per modum qualitatis et accidentis et dicitur quod predicantur in quale et per hoc de differentia quod dicit essentiam per modum qualitatis et quia predicatur in quale essentiale quod est differentia et accidentale quia predicatur in quale accidentale ratio per ... predicatio est determinatum est

quare porphirius postquam determinat de specie [...]
de differentia non vero e contrario ratio est quia ipsa accidentalis
sumitur a forma substantiali, ipsa vero accidentalis sumitur
a forma accidentali, quia unum naturaliter prius est
substantiale unum quam unius rei [...]
[...] substantialis et accidentalis non autem nisi una
quiditatiua [...] dicitur [...] est
ipsa non tamen est nisi unum [...] Dicendum
20 [...] quia una pluribus primo dicitur [...]
[...] non est simpliciter [...]

pro declaracione [...]

[illegible]

in subiecto facilius non variabilis nec muta-
bilem vocamus suo subiecto abesse non potest
et si potest abesse non tamen facilius sed difficulter
ab accidente quidem separabili sumitur differentia
communis, sed ab inseparabili sumitur differentia propria
[...] inseparabile dicitur [...] est
proprium ut quod [...] speciei [...] alius
[...]
[...] accidens proprium magis et inse-
parabile [...] accidens quod [...] proprium
nec facilius nec difficulter separabile a suo
subiecto [...] inseparabile
[...] non sit separabile facilius est [...] separabile
difficulter [...] accidens proprium
dicitur [...]

[illegible]

dicitur.

[illegible]

[prius]

[posterius]

accidens cuiusque nobis notius est accidente
communis et accidens commune notius est nobis
forma et quidditate quia sensibilia nobis sunt
notiora intelligibilibus primo posteriorum
et attendendum magnum potentem conferunt
ad cognoscendum quod quid est primo de anima
propter quod distinguimus hec facta
quia quedam communia et quedam facta communia di-
stinguimus vero quod facienda equaliter
ergo et cetera quia unum philosophum primo physicorum
non eadem sunt nobis nota et simpliciter nota
sed ut dicit idem declarato aliquid unum
naturaliter et prius est notius declarato quo
cognoscitur est ignotius et posterius dicendum
ergo magis communia dicta quam unum naturaliter
et simpliciter est prima quo cognoscitur et posterior
et ultima unde patet **quod hec dico**
communia non est univoca in univocata
nec equivoca in equivocata sed analogi-
ca in analogata sicut ens substantia et accidens
nomine entis non sunt univoce sed
analogice ita etiam non univoce
sed analogice patiens dicitur patiens differre
[illegible]liter et faciens differre accidentaliter
nomine dicitur et licet dicitur unum analogice
de entibus illis dicitur quia omnes dicuntur
dicitur aliquando differre facie quod illa
non [illegible] principaliter ideo non debet dici
univoca sed analogica ad illa deinde
aut illarum non dicitur dicitur propter quod dicitur quod
[illegible] primum unum rem et esse in illa
quam sunt nomine dicitur sit dicitur magis communia
dicta ut patet ex dictis potest dici quod primum
cadens sub potentia nostra sit dicitur communiter
dicta cum non est per [illegible] sed
in intellectu in intelligendo et modus
[illegible] sed modum intelligendi sed ut dictum
est dicitur communiter dicta nobis est notior
communia dicta et magis communia dicta ergo
non eadem est quia primum unum rem et
esse in illa quam sunt patet per nomen

et quod primo cadit sub potentia nostra sit non
est idem nobis notum et simpliciter notum ut
dicitur primo physicorum **Sciendum quarto**
quod nomina specierum generum et differentiarum quo ad
translatores est dicitur quia non genus et species
ut dicebant primo fuerunt in usu similiter
loquentium et ab usu illorum translata sunt
ad usum philosophorum et notandum quod non dicitur genus et species
primo fuit in usu philosophorum et notandum
aliquando usu translatum est ad usum
similiter loquentium et advertendum quod prius
philosophus primo [illegible] dicitur communiter dicta
et ipsi dicta et ultimo magis communia dicta
cum non est propositio potest intendit
determinare de dicitur magis communia dicta
primo autem in intentione deinde ultimo
in executione et quia dicitur communia dicta
magis accedit ad varias vocis dicitur quod
dicitur communiter dicta ideo patet determinat
de dicitur quam de communia **Sciendum
quinto** quod dicitur communiter dicta est quod unum
dicitur ab alio accidente separabili vel alteritate
quadam a se ipso vel ab alio ut sor-
tes senex dicitur a se ipso puero et
sortes sedens dicitur a se ipso stante
et talis dicitur communis non quia communiter
in est illis quorum est dicitur quia non
illius magis deberet dici quantitatem
quod dicitur sed dicitur communis quia hoc modo est
in usu communiter et vulgaliter loquentium
in usu communi quam [illegible] quia vulgaliter lo-
quentes qui sequuntur sensum non distinguunt unum
ab alio nisi per facta communia que sunt
sensibilia a quibus sumitur dicitur communiter
dicta talis cum dicitur in re non est
aliud quam accidens separabile alia tamen hoc
dicitur accidens et alia dicitur considerando
eum per habitudinem ad subiectum dicitur
accidens per considerationem per habitudinem
ad subiectum in quo est in quantum per quod
[illegible] subiectum ab alio in quo non

et dicitur differentia per oppositum convenientie quia convenientia est
cum convenientia illorum quibus inest
accidens vero est illorum quibus inest ab hiis
quibus non inest. Accidens vero proprie dicta
est quando unum differt ab alio accidente insepa-
rabili et quod differt est accidens inseparabile
ut dictum est supra et ideo differt est
differentia proprie quedam cum est quando unum
differt ab alio accidente inseparabili proprio ut
ri[illegible] est differentia hominis. Alia autem est differentia
quando unum differt ab alio accidente inseparabili
cum ut albus est differentia signi et ni-
[illegible] accidens sumpta ab accidente insepa-
rabili proprio magis accedit et participat
rationem differentie quia magis convenit cum differentia magis
proprie dicta quam nullo modo communia nec mixta
est separabilis ab illo cuius est differentia. Differentia cum
proprie sumpta ab accidente proprio et sic separa-
bilis mixta non tamen est separabilis essentia
sed differentia proprie ab accidente cum sumpta et
sic differentia communiter dicta est separabilis non
solum mixta sed et essentia. Differentia quidem
proprie differentialiter secundum communiter dicta faci-
liter. **Sciendum secundo** quod differentia
ab accidente inseparabili sumpta dicitur proprie
quia nota est proprie et sapientibus et in-
sipientibus quia non ita prompte subiacet
sensui exteriori sicut differentia communi-
ter non provenit secundum eandem proprie quia in im-
mobilem aut difficulter mobilem et
differentia proprie in re non est aliud [illegible]
accidens inseparabile accidens [illegible] proprium
vel per quod differentia communis et proprie non est vel
ab aliis ulterius distinctum. **Sciendum**
tercio cum Porphirium quod differentia communiter
et proprie dicte sumpte dicuntur differentie non ut
sumpte opponuntur sed quia cum quid
itaque differentia dicuntur sumpte differentie id est
perfecte dicitur sed dicuntur sumpte differentie sicut
homo idiota dicitur simpliciter homo qui
scilicet habet rationem hominis non tamen exercet opera eius
ratio. Accidens communiter et magis proprie dicte sunt
non differentie non autem participant unam rationem differentie
differentia autem magis proprie dicta est differentia
sumpta a forma substantiali specifica et ideo dicit
Porphirius quod magis proprie alterum ab altero
differre dicitur quando differentia specifica differt et
dicitur specifica quia est ut sic nulla est differentia
nisi potestate ligandum genus subalterni
sicut quando differentia non tamen est ipsius inquantum genus
sed inquantum species ipsius enim est differentia in-
quantum est quidem constitutiva et formativa
sed differentia sed in constituti et formati est in
specie ergo etc. **Sciendum octavo**
quod differentia sumpta a forma specifica dicitur
differentia specifica et prima cum quod triplicibus considerari
potest consideratur cum unius inquantum est
informans et speciem faciens et sic dicitur forma
alio consideratur inquantum forma et constitutiva
sed ipsam ad determinandum genus et speciem eius
determinat et dicitur specifica. Tertio consideratur
inquantum formativa et constitutiva et de-
terminativa sed ipsam ab aliis separatur ut
sed ipsam differens ab alio quod non constituit
cuius non est actus et dicitur differentia vel
realiter loquendo differentia magis proprie
non est aliud nisi natura et forma specifi-
ca ... interiores speciei attributa
sub alia consideratione. **Questio habitis**
predictis quod hec differentia a Porphirio descripta
dicta quod per se probari sed dicitur bene dicitur
quod patebit circa earum diffinitiones dicitur.
Contra dicta arguitur primo Sortes
et Plato differunt et tamen habent
differentiam communiter dictam nec proprie dictam
nec magis proprie dictam quoniam est
specifica ergo insufficiens est divisio dicitur.
2o dicitur est determinare et habere et
dividere ergo non determinari et habere et
dividi, si [illegible] quia ad unumquodque
pertinens et dividens etc. habeat modum
actum a [illegible] quodque divisibile et habet

ut habeat modum post idem esse
in actu et in potentia quod est impossibile est
2m boecium in libro divisionum aliud
est quod dividitur et aliud quod fit divisio
quod dictum est quo divisio dividitur ergo non
potest esse divisio male ergo dividitur
Dicitur quod facit differre non facit
differre quod idem non potest esse per opposita
quod accidens separabile facit differre quod est
accidens quod quod ideo quod dicitur premisso
inter differentias ergo male dicitur quod communiter
differentia accidentibus separabilibus distinguitur
4to dicitur quod ut dicit dividitur
ergo male membrum divisionis ponitur
quod differentia quidem proprie non dividitur nisi
ipsum ad idem non sit inferior ipso
5to vltra est differentia proprie dicta et tamen
non est accidens inseparabile quod non essent
quod proprium quod ab accidente distinguitur
6to sensitivum corporeum et animatum sunt
differentie magis proprie dicte et tamen non sunt
differentie specifice quod generis sunt ergo male
differentia magis proprie dicta dicitur differentia speci-
fica Ad primum dicitur quod in proposito
ponitur accipitur differentia formaliter est
originaliter a forma substantiali naturali proveni-
entis quod dictum in divisione eius
speciei originaliter non provenit quod est forma
quod corpus est in ut est dico speciei unum
differentia in dicitur ergo non est quod sub
aliquo membrorum predicte divisionis apponitur
etc Ad 2m dicitur quod in aliquibus
inter quod dicitur vallata est principalitatis
quod quod dicitur quod est determinare quod here
et dividere capit materialiter prima in
tentionem subiectam quod non in proposito dicitur
divisio capit formaliter quod intentione dicitur
quod est quod gerat ad unitatem intentio
et attributionem et pro illud idem per in
sic ad auctoritatem boecij Ad 3m
dicitur quod licet accidens quod sit causa ..

quemcumque illorum quibus inest et tamen
illorum quibus inest ab hijs quibus non
inest et quibus inest forma opposita
ut est inquantum ideo respectu differentie
forma et per quemcumque et differentia quam
sit inquantum respectu eius Ad 4tum
dicitur quod aliud dicitur differentia ut dicit di-
visio et aliud ut membrum divisionis
ponitur ut enim dividitur dicitur quod nullo
modo per accidens ut vero membrum
divisionis ponitur dicitur quod modo usus
quod hoc non est in usu communiter et
vulgariter loquendo Ad 5m dicitur
quod licet vltra non contineatur sub accidente
tamen quod proprium distinguitur contineri
tamen sub accidente inseparabili quod in nomine
predicta accidentium dividitur ergo bene pro
dicitur accidens inseparabile Ad 6m
dicitur quod sensitivum animatum et corporeum
non sunt differentia animali corporis animato et
corpori inquantum generis sunt per inquantum
species sunt ideo conuenienter specifice quam
generis appellantur

Utrum secunda divisio differentie qua dividitur

in differentiam facientem aliud et facientem
alteratum una cum alijs divisionibus eius
a porphirio sit bene posita pro in questione
declaratione Sciendum primo
quod divisio de prima dicitur ab aliquibus ante
alij modi dicendum reducuntur quater vi
detur est de alijs quatuor divisionibus quarum
prima est differentie in facientem aliud et
facientem alteratum 2a vero est differentie
inseparabilem et inseparabilem 3a vero est
differentie inseparabiles in differentiam per se et per accidens
4ta vero est differentie in differentiam suscipientem
magis et minus et non suscipientem
Prima Sciendum primo quod alteratum
dupliciter capitur uno modo communiter quod tamen diversum si ..

sed generali sed accidentali et secundum omnes differentia
facit alteratum et non capitur in supposito secundum
eum porphirium differentia magis propria non facit
alteratum sed aliud aliquo capitur proprie ut signat
relationem diversitatis accidentis distinctivae
aliud quod est relationem diversitatis specificae quod
dicit diversitatem generalem tamen sed aliud
diversitatem specialem et capitur hic
pro differentia communiter dicta et proprie dicta dicitur
facere alteratum Sciendum 2o quod differentia
facit alteratum etc. proprie capiendo ipsum
duplex intelligi potest vel uno modo primo et formaliter
et differentia communis et propria faciunt alteratum
aliquo consequenti id est effective et tunc differentia
magis propria facit alteratum facit enim
primo et per se distinctionem et diversitatem
specialem ad quam sequitur distinctio et diversi-
tas accidentalis ad faciendum accidentalem
sed diversitates sequuntur consequenter diversitatem
facientem specialem Sciendum 3o quod licet
ex diversitate faciente specialem per se sit
diversitas faciens accidentalem sit ad di-
versitatem tamen per se sit diversitas effectiva
tamen quo ad nos ex diversitate faciente
accidentalem videtur diversitas faciens accidentalem
enim non [illegible] quia tamen vere diversitatem
accidentalem sequitur diversitas faciens
specialem quia per illa accidentia mediante
una facie speciali patet in eo Sciendum
4o quod alteratum ut est relationem accidentis
et ut dicit diversitatem accidentalem adhuc
duplex accipi potest vel uno modo pro diversitate tamen
illorum accidentium secundum quae etc. actu sit
alteratio quia per se non sit nisi secundum qualitates
3e speciei ut probatur Aristoteles physicorum et
non capitur hic quia sic nulla differentia propria nisi
accidente propria simpliciter faceret alteratum
ut omnes differentiae communes per solum simpliciter
qualitate 3e speciei quod est contra intentionem
porphirii aliquo modo capitur communiter ut sic dicit
diversitatem omnium accidentium non curando

an fuerit orta ex principiis speciei vel individui
et an per se possit terminare alterationem vel
non etc. capitur in supposito Sciendum 4o
quod verum triplex est diversitas et distinctio
quia prima triplex relationem diversitatis exprimit
et a quo tamen ab effectu sumpta est
duo dicit videlicet facientem aliud et
facientem alteratum primo una est distinctio
generalis quia scilicet fit per intrinseca quidditati
et generi ut est distinctio specierum et indi-
viduorum per se distinctorum et haec facit
differentia magis propria et exprimit haec di-
stinctio per hoc relationem aliud quod est relationem
diversitatis specificae alia est suppositalis vel per-
sonalis quia scilicet fit per extrinseca naturae et generi
sed sicut [illegible] id est generica habentia
quia natura non potest subsistere nisi in propriis et
per ipsa et [illegible] fuerit extra [illegible] natura non tamen
sed extra genus ut est distinctio individu-
orum illius speciei quia fit per personalitatem
et suppositalitatem et est quia sit extrinseca
naturae quia natura est sic abstracta abstrahit
non tamen nisi in ipsis et ad ipsis existit
non enim existit nisi in supposito haec
existit nisi per esse et talis distinctio ex-
primitur per hoc relationem diversitatis aliud
vel alia 3a est distinctio accidentalis quia scilicet
fit per extrinseca generi et speciei ad dicta
naturae quia non solum sunt extra rationem per se
extra genus naturae sed quaelibet naturae per se
substantis ut est distinctio aequorum
patria et haec patet per hoc relationem diu-
ersitatis alterationis vel alterum et inter has
distinctiones distinctio personalis media
est inter generalem et accidentalem di-
stinctio namque generalis sumitur secundum distin-
ctionem faciei id est generalis distinctio vel suppo-
sitalis sumitur secundum diversitatem esse
distincta naturae accidentalis sumitur secundum
distinctionem accidentium per formam
specialem et accidentalem media est etc.

proprietates facere specialem et proprietatem ab
accidentali facere tamen specialis est ut homo
semper inquantum actionis non omnino 2a et
aliqualiter est actus medius **Sciendum 3o**
quod secundum porphirium nil differentiam facientem
aliud et alteratum dicitur est differentia forma
quod differentie facientes aliud specifice vocantur
et specie facientes id est constituentes quod differentie
facientes alteratum simpliciter differentie dicuntur
capiendo simpliciter non pro ut opposito 2a
differentia quia 2m differentias facientes aliud
fit differentia generalis in speciebus et constitutiva speciei
sub genere et in diffinitione generali speciei
tamen variata specie assignantur per 2m
differentias facientes alteratum non fit differentia
generalis nec constitutiva speciei nec in diffinitione
generali speciei assignantur et aut ab accidentibus
accidentalibus sumuntur per eas solum
designantur quedam alteritas et quedam
alteritas id est alter modus se habendi
et hoc communiter capiendo alteritatem
2m modum accipiendi alteratum
pro posito **Questio habitis** [illegible]
dictis respondetur per primam partem questionis quod
differentia dicit in faciente aliud et alteratum
et bene datur propter quod omnes differentie sumuntur
a forma id est genera a forma speciali et accidentali
si primum sic est differentia faciens aliud
in diffinitione generalem si 2m sic est
differentia facies alteratum in diffinitione
accidentalem sic tamen de prima parte **Sed**
pro 2a parte questionis **Sciendum**
quod sicut differentia procedens sumpta est ab
effectibus differentie quas sunt facere differre
[illegible] et accidentaliter ita proprio sumitur
per effectus eius differentia differentia cum ex hoc
est separabilis quod habet esse variabilem
et mutabilem in subiecto eo ratione differentia
in eo quod ex [illegible] faciliter separabilis
est a subiecto et est ex hoc inseparabilis
quod habet esse firmum et verum in subiecto

voc[ans] autem differentia in eo quod ex illa voce
difficulter vel nullo modo est separabilis ab ipso
Sciendum 2o quod per separabilitatem
et inseparabilitatem non convenit differentia
2m se per habitudinem ad illud cuius
est differentia a quo 2m se abstrahit igitur
illa differentia non est generalis in speciebus et potius sub
iecti materia quo modo aliqualiter se habent se
parabilitas et inseparabilitas ad eas
et quomodo accidens quomodo accidens dicitur sepa
bile patebit in sequentibus ubi de
accidente inseparabile et inseparabile
declarabit **Sciendum 3o** quod differentia
esse separabilem in proposito non intelligitur
per realem separationem sed per factam separationem
eius differentia propter habeat esse quasi separabile
in re est accidens autem a subiecto separato
et corrupto quod est separabile per corruptionem
eius manente illo a quo separatur **Sci**
endum 4to quod aliquis differentia inseparabilis
dupliciter ... negative ut illud quod
nullo modo nec faciliter nec difficulter separari
potest et non capitur hic quod in proposito non
solum differentie magis et proprie apud vos specie
ortum quod nullo modo possunt separari dicuntur
inseparabiles [illegible] proprie apud nos individui
ortum quod licet non sint separabiles
faciliter sunt tamen separabiles difficulter ut
[illegible] variationem complexionis individuorum
[illegible] radicantur alio modo privative ut illa quas
faciliter separari non possunt non curando an
difficulter sit separabile vel non et capitur
hic quod differentia proprie et magis proprie in
separabiles dicuntur **Sciendum 4to**
quod licet differentia magis proprie et communiter di
cantur inseparabiles tamen magis proprie magis
dicuntur inseparabiles quod proprie et communiter ortum
apud nos specie magis dicuntur inseparabiles
quod ortum apud nos individui aliqualiter est
quod differentie magis proprie nec communiter nec in
[illegible] nec faciliter nec difficulter sunt

separabiles ab illo cuius sunt differentie differentia autem
proprie a proprijs sed orte licet non fuerint
separabiles ab illo cuius sunt differentie communia
nec facilis nec difficulter sunt tamen separabiles
nichilominus differentia autem propria a proprijs
[illegible] orte non solum nichilominus sed etiam
communia licet difficulter sunt separabiles
ab illo cuius est differentia et nihil differentie
a differentia quia quod facilliter est separabile.

Questio habitis videtur quod
ad illam divisionem que est bene
posita contrario est quoniam differentia in-
here causa prima verum invariabi-
lem et inmutabilem in subiecto
invariabilem et mutabilem si primum
sit est differentia inseparabilis si secundum sit est
differentia separabilis et tamen contra 2a parte
questionis. Pro 2a vero parte
sciendum primo quod sicut habetur
primo posteriorum quattuor habitudines
esse causarum et ideo secundum quattuor causas
quattuor sumuntur modi perseitatis quorum
unus ut tercius sumitur per habitudinem
ad causam negative alij vero per habitudinem
ad causam positive primus quidem sumitur
per habitudinem ad causam formalem
quia in primo modo diffinito ad suam diffinitionem
predicatur de diffinito diffinitio autem et partes
diffinitionis reducuntur ad genus cause formalis
ut habetur 2o phisicorum 2us vero modus
perseitatis sumitur per habitudinem ad causam
materialem unde cum in modo passio predicatur de
subiecto passio autem ad subiectum comparatur
sicut ad materiam cuius non quidem omnis quod
[illegible] 4tus vero sumitur per habitudinem
ad causam efficientem per se ad effectum determinatam
unde quando aliqua differentia dicitur per se per accipitur
tamen per primo per se in opposito cum sola differentia
magis proprie dicitur per se differentia autem propria
orta a proprijs sed que non est 2o per se in
opposito non dicitur differentia per se sed per accidens

magis tamen differentia orta a proprijs nichilominus
dicitur per accidens quam orta a proprijs sed
opposita a proprijs media est inter differentias
magis proprias et differentiam ab accidente
sumptam et respectu unius ut respectu
differentie magis proprie dicitur per accidens et respectu
alterius ut differentie sumpte ab accidente dicitur
dicitur per se. Sciendum 2o quod secundum por-
phirium differentie per se sunt que non recipiunt magis
et minus accidentales ut sunt differentie magis proprie
dicte per differentie per accidens sunt que non
non recipiunt magis et minus secundum alius
per alterationem ut differentia proprie dicta. Sci-
endum 3o quod hec non est divisio differentie
in genus per differentias inseparabiles quia fuit
unum membrum predicte divisionis et in
[illegible] in opposito predictam per diffinitionem
[illegible] et quantitativa unum per divisionem accidentis
proprium [illegible] accidens sed per se per se predicatur de
[illegible] non per se per se primo per 2o et
quia non est constitutiva [illegible] sed potest
esse sinonima [illegible] et per se ergo non
dicitur differentia per se per accidens.

Questio non entis videtur quod ista 2a divisio
differentie inseparabilis in differentiam per se et per accidens
est bene posita per se quoniam differentia in-
separabilis vel est proprie dicta vel magis proprie
dicta si primum sit est differentia inseparabilis
per accidens si 2um sit est differentia inseparabilis
per se et tamen contra 2a parte questionis. Pro
ista parte sciendum primo quod
circa hanc divisionem due sunt declar-
anda primo quod differentie per se non
suscipiunt magis et minus 2o quod differentie
per accidens sive separabiles sive inseparabiles
sive proprie sive communiter dicte suscipiunt magis
et minus ut videtur dicere porphirius
circa primum. Sciendum 2o quod magis
et minus hic proprie capiuntur ut sunt differentie
contrarie in genus unum eandem speciem in se
2um quod proprio sit contrario et non ut differentie

contrarietas et secundum eandem formam in
genere vel secundum unitatem analogie secundum
illa species non est contraria. Sciendum secundo
quod non omnis forma suscipiens magis et minus
hoc modo capiendo magis et minus
proprie intenditur et remittitur et quod intensio
et remissione proprie videntur motus quia
unumquodque ex hoc intenditur quod successive
tendit ad esse completum et ex hoc
remittitur quod successive tendit ad esse in
completum successio autem non est sine motu
et quod ad substantiam et formam substantialem per se
non est motus ut probatur 5° phisicorum
ideo proprie non intenditur nec remittitur et
per consequens non suscipit magis et minus ca
piendo magis et minus proprie prout
se respiciunt eandem formam secundum speciem
quod notanter dicitur quia capiendo magis
et minus improprie ut dicit intensi
onem secundum eandem formam in genere
vel secundum unitatem analogie non
solum non est inconveniens formas substantiales
et dicimus aliquas simpliciter suscipere
magis et minus ymmo necesse est
ut alia quantum ad perfectionem sic imperfectius
ostendetur ubi dicitur in [illegible] declarabitur
et ubi pluribus [illegible] ostendetur formas
substantiales non suscipere magis et minus

Circa secundum vero sciendum
quod quelibet forma accidentales mixte et
absolute considerate per se non sunt
nomina abstractiva non suscipiunt magis
et minus nec intenduntur nec remittuntur
quia forma secundum auctorem sex principiorum
et in variabili essentia est consistens et
quia qualibet forma quo adveniat nullo [illegible]
[illegible] indivisibili consistit et in
divisibili perficit unitatem que remota
vel addita speciem non variant [illegible]
[illegible] per se suscipere
magis et minus et hoc vero maiores

vel minoris dispositiones subiecti vel
perfectiores vel depuratiores [illegible]
[illegible] actus ad [illegible]
vel [illegible] que ex hoc dicitur [illegible]
[illegible] depuratiora plenius et me
lius [illegible] perfectionem [illegible]
dicitur. Sciendum tertio quod duplices
sunt forme accidentales quedam sunt que
species in indivisibili consistunt ut sunt
species numeri et quantitatis continue quia species
numerorum sunt denominate ut duplum
triplum etc. et species figurarum ut tri
angulare quadrangulare etc. et
talis quia in indivisibili consistunt non
suscipiunt magis et minus et eciam
ideo quod proprie dicitur esse intensibi
le et remissibile inest eis [illegible]
[illegible] et [illegible] esse divisibile alie
sunt quarum species in indivisibili non
consistunt quia se [illegible] non sunt [illegible]
[illegible] et complete [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] fit [illegible] et [illegible]
ad intensiones et remissiones [illegible]
recipit secundum quod sunt duplices quedam
eum habent contrarium ad quo sunt permi
stibiles et in istis intensio fit per se
perfectiones et depurationes ac [illegible] et remis
sio [illegible] albi
[illegible] dicitur [illegible] est quod
nigro est [illegible] et [illegible]
per se est motus qui est de [illegible]
alie vero sunt que non habent contrarium per quod
ad invicem non sunt permistibiles
nec alicui [illegible] fit motus [illegible]
[illegible] iste forme subiecti [illegible]
ut sunt forme accidentales que [illegible]
[illegible] subiecti [illegible] et [illegible] et in
istis est intensio et remissio non per se
et [illegible] secundum [illegible] ad in
tensiones et remissione aptitudinis

seu dispositionis ipsius subiecti ille enim homo
dicitur risibilior qui est ad admirandum
habilior et qui est minus aptus est
minus risibilis. Unde licet forme non sint in-
tensibiles et remissibiles per se, per accidens
tamen risibilitas enim sit et humanitas
equaliter ab omnibus participantur et si unus homo
dicitur risibilior altero, hoc est in quantum est
magis aptus et ad admirandum quam
risibilitas concomitatur. **Questio no-
tandum** dicitur ad illam partem quod dicit
accidens quarum species in indivisibili
non consistit suscipiunt magis et minus non
autem dicit per se primo per se quia ratio
forme que est causa tenentur rei et eius esse
non consistit in indivisibili sed cum accessu
ad unum terminum et ab eodem recessu
ergo omnis talis forma est intensibilis et
remissibilis. 2a pars patet quia dicit per se sunt
in unica ... species completa rem con-
entem esse specialem seu quantitatem rei
per esse speciale seu quantitatem semper unum
et idem est et nec intensionem nec remis-
sionem recipit ut dicitur in textu ergo tales
non suscipiunt magis et minus. **Con-
tra dicta arguitur primo** facere
alteratum est facere differentiam accidentalem
sed omnis differentia facit differentiam accidenti-
alem sed formatur a forma speciali sed
accidentali quia differentia specialis facit differentiam
essentialem que consequitur diversitatem accidentalis
quia diversitate facit aliam specialem sic diver-
sitas accidentalis ergo etc. **2o** contra
porphirium ubi dicit omnis differentia aliquibus
adveniens facit alteratum nulla ergo facit
aliud ergo dicto male posita. **3o** omnis
differentia formatur a forma speciali vel accidentali
sed nec forma specialis nec accidentalis est separabilis
ab illo cuius est forma quia nulla ...
separatim existere potest ergo nulla est differentia
separabilis. **4o** species numerorum et quantitatum

contrarie quia unius sunt de natura et sic
species figurarum non suscipiunt magis et
minus quia in indivisibili consistunt ergo non
omnes differentie accidentales suscipiunt magis et
minus. **5o** intensio et remissio id est
per se factionem et per privationem contrarii et ad
contrarium per motum forme accidentales a quibus
formantur differentie accidentales non habent contrarium
ergo non omnes differentie suscipiunt magis et
minus. **6o** videlicet quod differentia per se et specialis
et tamen videtur suscipere magis et minus
quia unus homo rationabilior est altero.
Ad primum dicitur quod licet differentia a forma
speciali sumpta faciat alteratum scilicet di-
stinctionem accidentalem ... non tamen per se primo
et per se. **Ad 2um dicitur** quod Porphirius
dicens omnem differentiam facere alteratum generaliter
capit pro quacumque diversitate sive speciali sive
accidentali et non proprie pro diversitate accidentali
tamen prout hic capitur. **Ad 3um dicitur**
quod differentia non dicitur separabilis per realem
separationem sed solum per separationem per se existeret
per se corruptionem eius manente illo a quo
separatur. **Ad 4um dicitur** quod non omnes
differentie accidentales sumpte a forma quarum
species in indivisibili non consistunt ille
suscipiunt magis et minus et tales non sunt
species numerorum figurarum et quantitatum con-
tinuarum. **Ad 5um dicitur** quod in habentibus
contrarium intensio fit per depurationem a contrario
et remissio per permixtionem ad contrarium
sed in non habentibus contrarium fit per motus
accessum ad unum terminum et recessum
ab alio termino. **Ad 6um dicitur**
secundum Avicennam quod forme speciales a quibus formantur
differentie per se triplex considerari potest uno modo in
quantum est dans esse et speciem faciens
sed magis informans et dicitur forma
... et constitutivum ...
... ad aliud alterius speciei ut per
ipsum ... ab ipso etc. ... dicitur differentia

2o ut est prius operatio et operatio illa
cuius est plus dupliciter considerari potest uno
modo ex parte forme a qua procedit alio modo ex parte sub
iecti in quo existit et 2o modo hoc vole
duplex capitur uno modo vel non ad formam ?
sic dicimus volem quod hoc dicit et ? hoc
cuius est actus facit differre ab aliis quorum
non est actus etc non suscipit magis et minus
alio modo pro communi operationem ab eo aliquod volum pro
cedentem et hoc duplex uno modo ut dicit
eo in quantum se tenet ex parte forme
a qua procedit etc item non intendit nec re
mittit alio modo ut dicit eo prout se tenet
ex parte subiecti in quo suscipitur et pro
ut subiecto potest esse aliqua que promovet
uel que incipit ad agendum ideo potest dici
quod volo hoc modo acceptum intenditur
et remittitur et quod dicunt hoc sit racionale
alior alio hoc tamen modo volo non nominatur
secundum se actus unum nec est differentia pro se
parte alterativa faciens

Utrum prima diffinitio differencie in qua dicitur differencia est

quo habundant species a genere a porphirio
sit bene data per eius conditiones declarare
Sciendum primo quod porphirius
? non notificavit differenciam primo ad propo
sitam ponendo quamplures eius diffinitiones ut ter
notificat ipsam magis et quo ab essencia pon
endo quamplures eius diffinitiones licet enim
in nominibus diffinitio debet procedere
? ad unumquodque prius sit notificandum
nisi et quo ab essencia quod sit per diffinitionem
que in pluribus sunt et quo ad potestatem quod sit
pro ? in equivocis tamen et analogis diversa
debent procedere diffinitiones quia proprie solum
illius est diffinitio cuius est una ratio est enim
diffinitio ratio que fecit nichil sine ?
generando ut dicit commentator super ? 7 metaphisice
et equivoci et analogi nisi ? accepti

non est una ratio et si est una non tamen equaliter
participata ergo ut sit ipsius est diffinitio
? ipsius 2o modo suas partes potest una
ratio que partes habent per diffinitionem ideo in analogis
et equivocis diversas debet procedere diffinitiones
et quia differencia non univoce sed analogice dicitur de
differencia ? communiter dicta proprie dicta
et magis proprie dicta et de differencia
faciente aliud et faciente alterativum
etc. aliis ergo convenienter diversae differentie ponit
autem diffinitiones differencie etc ut prius est
divisio non capiebat proprie prout sic est
possibile ab aliis distinctum diffinitionem autem
differencie non dant nisi de differencia specifica
capta prout prius nec opposito est intencia
primum autem in intencione debet esse ultimum
in executione ergo et cetera **Sciendum** 2o
quod sicut genus dicit partem secundum rationem ?
per modum determinabilis et formabilis
ita differencia dicit ultimum actum determin
antem et formantem quia sunt species
ab omnibus aliis speciebus eiusdem generis alterius
ut distinguuntur ille autem actus dupliciter consi
derari potest uno modo 2o modo sicut et alibi et ut
patet verbis premissis intencionis ut nomine
volumus ? nomine sensitivum alio modo ut est
quedam forma philosophus generabilis et corruptibilis
realiter ? et sic patet nomine intencionis
2a ut nomine ? 2o considerat
ut facit differre illud cuius cuius est actus
et quod constituit ab omnibus aliis quorum non
est actus et quod non constituit etc patet hoc
nomine differencia unum duo sunt de ? dicitur
secundum nos intencionem differencia subiecta que est
quid reale et ultimus actus specie quod non
est intencia **Et intencio dicit**
hic habitudo ipsius specie ad alias species
eiusdem vel alterius generis et actus per hoc
actum ab aliis speciebus distincta vel ? sic
intencio dicit et ideo quod facit nichil
specie sit generando primo quidem

nisi rone dicit se habet ut male 2um vo ut
formale **Secundo** 2o quod dicit 2um
principium eius actus et 2um quod principium modo
considerant principium diffinitiones ponit primo
enim considerat nigredinem specie constitutiva
in qua actu et virtute includitur et
de ipsa dat prima diffinitio per dicit
quod habent species a genere 2o considerat
nigredinem est forma probans generabilis de
quibus eternaliter est plures et de ipsa non
plures dat 2a diffinitio per dicit est
propter despotus species diversitate in compositum
3o considerat nigredinem prout est potestatis
generis divisiva et exigenti speciem sub
specie generis sub continendo et de ipsa dat
3a diffinitio per dicit est quod apta nata
est dividere genus et ea quod sub genere posita
sunt 4to considerat nigredinem prout eius
est actus et quod constituit faciat differre
ab aliis speciebus quod non constituit et quod non
non est actus et de ipsa in ratione dicit
dat 4ta diffinitio per dicit est quod
dicitur esse singula generis considerat in
nigredinem est determinatio formae generis ad esse
speciem et nigredinem est post certas diffinitiones
et virtutes specie et de ipsa dat 4ta
diffinitio per dicit est quod ad esse rei
conducit et eius quod est rei per est ut
est in quaecumque unius rei 2um ha
bitudines eius ad diversa et 2um
diversas eius actus esse plures diffini
tiones acommodas illas diversas ha
bitudines et actus eius exprimentes
Secundo 4to quod species actu et in
effectu continet diversa quod constituit et quod
est actus eius genus autem diversa quod divi
dit non continet nisi potestate non primi
ponit quod principium acceptat actu et virtute
continet quaecumque continet quaecumque potentia primo
quod species eternaliter quaecumque exigere et dicit
ergo est aliqua non quod illud includitur

actu in alia quod est de certa alterius et illud
virtute in alio quod est de diffinitione et non
eternaliter alterius sed quo alterum virtute
quod dicit est decennium possunt quod constituit
et de diffinitione eternaliter eius quod non virtute
in principale est virtute specie 2a ratio species
ponitur subsequente genere non autem
poneret sub genere nisi esset magis de
terminata quod genus non autem esset magis
determinata nisi per actu et virtute contin
eret aliquid quod actu non continet genus hoc
autem est dicit quod sub genere constituitur species
ergo etc et dicit dicimus quod constituitur se stat
idem esse genus et speciem diversorum re
spectu et habere dicit divisivas et
constitutivas dicit autem divisive eius
in propositione concluduntur actu et virtute
sed solum potestate ut respectu earum habent
in eadem specie sed species per in eadem divi
sibiles et determinabiles ut autem 2a
per species habet diversas et non esse et non
ex nihilo habet igitur ab alio et non
nisi a genere igitur dicit sunt in genere et
per dicit sunt opposite et opposita actu
in eodem esse non possunt probatur
2um actus mutuo se expellunt eternaliter
igitur in genere potestate 2a ratio per earum
dicit dividunt genus et non opposit
tae divisiones eius dicimus genus divi
dentes esse oppositas et per ambe
sunt forma positive non possunt dici opposite
contradictorie nec privative et per sunt forme
absolute non eternaliter opposite relative sic ergo
quod sunt opposite contrarie exsufficienti divisione
contrariorum autem necesse est unum parere
in potestatem per alias non eternaliter
contra ut dissata 3o non per sic se habet
ut ad formas speciales ita se habet
genus ad dicit per materia 2um se actio
habet formas actu per potentia omnes nigredinem
determinabilis et formabilis formas

ergo a simili genus unum sic utrumque hec differentia
actu et potestate ambobus inquantum est
formabile et determinabile a diversis speci
ficis formis non tamen est omnino sicut
sicut genus per se includit suam differentiam aut
non per se includit sed formaliter contrahitur sic
differentia actu esset in genere genus convertibili
rentur deinde sequitur quod est contra quam sequela
patet quia illa non sit scilicet haec quod quidquid
est de intellectu illius est de intellectu alterius
et econverso convertuntur et similiter definitiones
genus actu contineret in genere quidquid esset
de intellectu speciei esset de intellectu generis
et econverso ergo per contrarium si species
sufficienter posset definiri per genus sicut
differentia quod est contra Boetium dicentem
omnem definitionem constare ex genere et differentia
patet sequela quia per genus explicaretur totus
intellectus speciei contra quod si sit omnis
definitio esset nugatoria et in eadem
definitione continerentur nugatio cum
cum differentia dicat eandem rem quam genus
quia dividit si esset actu esset in genere
ut unam rem ut unam rationem distingu
naret a genere et ideo fit sua nugatione
speciei non posset addi generi dicendo homo
animal ita ut sua nugatione differentia posset
addi generi dicendo animal rationale. Sci
endum 4to quod illud dicitur habundari
respectu alterius quod plus continet quam aliud
unum actu et dicitur unum actum con
tinere quod aliquid plus continet quam aliud
unum potentia non dicitur habundare respectu
eius sic enim pars posset dici habundare
respectu diminute speciem ergo habundare
differentia a genere est speciem differentia actu conti
nere quam genus non continet nisi potestate vel
in habundantia tamen communis species id est quia
habundat respectu illius respectu cuius habundat
et aliud in quo habundat vel in habun
dantie diminute dicitur cum habundat

pars vero est respectu cuius habundat pertinet
aut est in quo habundat sic et in proposito
speciei est quod habundat genus vero in quo
habundat et differentia in quo habundat vel
continentia actuali species excedit genus quia
species plus continet actu quam genus quidquid
tamen actu et in effectu continet in genere
et facto et in effectu continet in specie sed
non econverso continentia vero potestativa
genus excedit speciem quia quidquid continet
species potestate continet et genus quod
sed non convertitur genus enim non solum continet
potestate differentiam in specie sub genere constituit
sed etiam continet differentias oppositas quas species
non continet nec actu nec potestate
et haec est ratione superior et omne genus
sit respectu inferioris et species perfectum est
totum respectivum et ideo Boetius in libro
divisionum dicit genus in definitione
esse partem speciei in divisione vero totum.
Sciendum 5to quod genus differentia et species
habundant a genere non est aliquid unum realiter
distinctum a genere quia genus et differentia
eandem dicunt naturam tamen species a genere in
differentia non dicitur habundari unum realiter
naturam licet aut eandem sit natura
dicitur est intellectus generis et alius differentiae
ideo species potest dici habundare a genere
in differentia unum rationem in quantum aliquid
est de intellectu et ratione speciei ut differentia
quod non est ratione in intellectu generis et licet genus
dicat totum contentum speciei quantum tamen dicit
eam omnino non solum per modum de
terminabilis et formabilis ideo speciei in
cludere differentiam et dicit totum contentum
speciei per modum determinantis et for
mantis dicitur includere aliquid quod non
includit genus. Sciendum 6to
quod definitio speciei dicitur sit de intellectu
differentiae magis proprie est forma totius per
modum totius designata in specie

habundat aliquantum id est quod species actu
et in essentia claudit ultra genus et quod
genus non continet nisi potestate et differentia
forma totius [illegible] tamquam designata
[illegible] forma [illegible] non conveniat parti de illo
cuius est forma et sic forma totius [illegible]
partis designate id est ei non potest convenire
in pluribus numero [illegible] et [illegible] dicitur
Ex istis notatis videtur quod
diffinitio dicta hoc modo in essentia est
bene data et sufficienter dicitur magis [illegible]
convenientius primo [illegible] probari [illegible]
ad bonitatem diffinitionis requisitas
[illegible] quia dicitur que [illegible] et [illegible] sumitur
ex formis actualibus [illegible] advenientibus post
esse completum [illegible] aut non [illegible] actu et in
essentia continere [illegible] quia illud includitur
in alio actu quod est de essentia alterius
et illud in essentia includitur quod est de
ratione et diffinitione essentiali alterius
forma aut accidentia non [illegible] de essentia
alterius nec de diffinitione essentiali [illegible]
[illegible] est [illegible] et quod est
[illegible] non [illegible] actus [illegible]
probatur [illegible] conclusio [illegible] quod species [illegible] magis
determinata quam genus quod non esset nisi in-
cluderet [illegible] nisi ratione [illegible]
in essentia genus [illegible] et [illegible] illa
diffinitio de [illegible] aliquantum
species est constituta [illegible] constitutio [illegible]
[illegible] non est [illegible] **Dubitatur**
Circa dicta arguitur **Primo** [illegible]
[illegible] sumitur a qualitate genus quam species
[illegible] **Dicendum**
Primo quod qualitas genus [illegible] genus
[illegible] et [illegible] specificam determinat
[illegible] diversa quam de qualitate
et actione genus actione [illegible]
[illegible] et in essentia genus quod qualitas
[illegible] genus [illegible] specificam et [illegible]
et determinata qualitate aut species est quod

[illegible] species [illegible] et [illegible] ut [illegible] qualitate
individui est [illegible] individui
[illegible] et [illegible] illas tres qualitates [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] producit
actiones **Dicendum** 2o quod aliter [illegible]
et actiones que dicuntur qualitates et actiones
species et individui et aliter [illegible] genus
[illegible] et actiones dicuntur qualitates
et actiones [illegible] et modum [illegible] non
de qualitate et actione genus solum [illegible] modum
[illegible] est [illegible] et in essentia genus
[illegible] realiter est [illegible]
quod est eadem [illegible] quod constituit [illegible]
[illegible] dividit [illegible] realiter [illegible]
[illegible] aut illius est [illegible]
de actione alterius quod alteri ad-
venit post esse completum [illegible] advenientes
[illegible] non advenit [illegible] post esse completum
ad genus esse completum non habeat [illegible]
determinabile et variabile [illegible]
formales actiones aut [illegible] et [illegible]
species et individuus post esse completum
et determinatum advenientes species [illegible]
et si sit determinabilis [illegible] aliter est [illegible]
determinata [illegible] individuum
aut determinatum [illegible] et [illegible]
liter [illegible] subiectum actualiter [illegible]
[illegible] magis completum quam subiectum actualiter
[illegible] quod magis est completum quam sub-
iectum dicitur **Ex istis notatis** dicitur
ad dubium quod [illegible] sumitur
a qualitate genus quam species [illegible] individui
[illegible] qualitates species et individui [illegible]
[illegible] actiones [illegible] et modum [illegible]
non [illegible] differre nisi actualiter
et [illegible] ultimo abstracte qualitatibus
sumptum [illegible] modum [illegible] et [illegible]
abstracte [illegible] distinctum qualitates [illegible]
genus [illegible] actiones [illegible] modum est [illegible]
[illegible] [illegible] facit differentiam [illegible]
[illegible] essentialis et [illegible] sumptum

ab illa qualitate sicut modo contrarii et
privari destrictum appropriato et activitate et post
naturale contrale. **Dubitatur 2o** quia
sunt actus dicendi videtur quod tres opinabiles
differentia tribus sortiuntur nomina primus est
dividere genus quod ei convenit per habi-
tudinem ad duas opposita differentia cum
sola genus dividitur non potest ad quibus dicto
ab oppositione contrarie et ad dicto sit conveniens
intentio divisivo et ab illo actu differentia dicitur
divisiva 2us actus dicitur est speciem sub
genere constituere et hic actus ei convenit per
primum ex hoc enim quod differentia genus divi-
dit et ad esse specificum contrahit speciem sub genere
ad genus quod dividit constituit et ab illo
differentia dicitur constitutiva speciei 3us actus dicitur
facere differre et ille ei convenit per primum
et 2um ex hoc enim quod differentia cum genere
quod dividit speciem constituit speciem quam
constituit et cuius est actus facit differre ab
aliis speciebus quas non constituit et quarum
non est actus et ab illo actu dicitur differentia et
per unumquemque convenientem a forte denominatur
ideo hoc ut convenientem differentia quam divisivam
constitutiva appellatur ex hoc patet quod distinctio
dicitur in divisivam et constitutivam proprie non
est divisio quia hec membra non opponuntur ad
differentia eadem 2um rem dicatur divisiva
et constitutiva licet respectu diversorum dicitur
enim divisiva respectu generis et constitutiva
respectu speciei unde patet quod proprie non est
divisio sed quedam distinctio ab actibus differentia
sumpta qui est 2um diversa nice sunt.
Dubitatur 3o super quo fundatur divisio
generis ad divisionem videtur quod genus duplex consi-
deratur uno modo quo ad essentiam alio modo quo
ad potestatem unde potestas generis non est
aliud quam aptitudo naturalis essentie eius
formalis per diversas differentias ad diversas
species determinabilis essentia enim et natura
generis nisi est in determinata respectu omnium
differentiarum sed nata respectu omnium formarum
formalibus tamen et determinabilis est per illis
differentiis ad esse specificum et illa aptitudo
2um quam est determinabilis dicitur potestas
generis quia per illam aptitudinem genus ad diver-
sas species contrahi et determinari potest dicitur
quantitas generis quia per hoc sicut quod genus
respectu differentiarum in magna quantitate convenientem et
per hoc sicut quod genus subiectum clausum differentiarum
circa quod habent se differentie opposite ut nulla
differentiarum opponitur dicitur etiam ambitus generis
quia continet et ambit naturam non quidem
actu sed potestate omnes differentias dicitur etiam
quasi habitus confusus generis quia natura potestate
confuse et in destricte continentur differentie opposite et
similiter natura distincte et determin-
ate quia genus potestatem accipiunt unde
per actu speciem sub genere distinguitur.
Cuius habitus dicitur ad dubium quod
divisio generis non sumitur essentia sed sumitur potestate
generis fundatur quia essentia generis cum natura sit
simplex et una semper divisa reperitur eadem
in omnibus speciebus et est tota in qualibet specie
unde et simpliciter essentia et natura
illius generis quantitates eadem in omnibus speciebus
illius generis reperiuntur potestas vero generis non
est eadem in omnibus speciebus sed variis
variationes et multiplicationes specierum
licet enim essentia sit absoluta potestas tamen
est respectiva respectiva autem ut sic accipit
distinctionem ab eundem quibus refertur
unde etiam simpliciter potestate generis quantitates
non eadem in omnibus reperitur speciebus sicut enim
tota potestas generis esset in qualibet specie
esset simpliciter et tota potestate quantitates
esset in qualibet specie esset hoc non solum
esset in ... sed esset indivisibilis ex quo patet
quod genus non est unum nisi quibusdam unitate
remota nisi per additionem differentiarum que
est unitatis generis manet genus sed
essentia diversa. **Ad dicta**

potestas qt indicati in na et centia
qt sic ergo potestas qt dicitur stes
quod centia qt dividit ibi videtur
unus albertus quod potestas qt non fundat
in na qt nisi accepta fundatur
in ambitu quantitatis na qui quidem
ambitus quantitatis in hoc consistit quod na
qt non est determinata ulterius determi
nationis facile sicut est facilius determinabile
non sit quod na in se accepta dicendo
ubi **Dicendum** quod sic diffinitio
ordinatur ad questionem nisi explendum quo
ad centiam sit dicendo ordinatur ad questionem
ipsum quo ad potestatem sic eum per diffini
tionem determinatam questionis eius et na
diffiniti quod diffinitio conformit sit per eorum
determinatam questionem potestas dividitur
et etiam illa atque potestas facilius est
hibis et etiam per quod solum spes non
modum spes huius diffinitur et solum
quantitatis modus qt huius dividitur
eius cum dicto fundatur super potestate
et non super centiam illius quod sic quemadmodum dividi
quod in dictis habetur ad quod est determinabile
respectu totius unius centiam et non potestate
huius dicendum est quantum ergo et si quis
an na qt sit destructa a potestate
qt videtur quod na et potestas qt dicuntur
capi pro uno eodem et quod tunc in eorum
et si potestas et na qt non differunt nisi ratione
illud eius idem quod ut nisi et aliter est
acceptum dicitur na qt ut non acceptum
est ut compositum per ordinem dividibile dicitur
potestas qt ut differt sit aliter et respectum
eius imaginandum quod ad quantitatem
actus et operationis non nisi sic secundum centiam nisi
mediante operatione actu dividi non
quemadmodum quantum per hoc quod est indivisibile et in
determinatum per hoc quod indivisibile et
determinabile quod si illius ideo quod nisi est
indivisibile et indeterminata sed divisibile

et determinabile in divisibilitas in potestas
etc dicto qt non dicitur fundari super centiam
sed super potestatem qt alius unus et quod tunc
in diversis etc na qt realiter est distincta
a potestate qt ut nec alias in hoc dicit
strictiva a potestate actualis in specie
Contra dicta cum primo per
illud dicitur habitudinem respectu alterius
quod convenit ipsum et ad hoc aliquid
aliud per spes nichil aliud convenit
a quo patet primo quod quantum dicit totam
centiam spes ergo nichil aliud a quo
est de centia spes secundo patet per eam dicta
dicat eandem naturam a qua non est aliud
a quo ergo spes non habundat a quo **2o**
quantum ambas dicto oppositas convenit
quibus quantum dividitur nisi spes in
unum unum ut ad convenit vel et vel
homo non nec actu nec potestate convenit
rationale quantum ergo in habundantiis spes **3o**
totum in habundantiis per quod
in toto respectu spes per unum bonum quantum
nisi spes quemadmodum dividi dividitur est
completa totius ergo quantum est habundantius
spes et quantum non equitatis **4o** quidem
removet et negat diffiniri et removet
et negat denominari unde volunt
arguere a destructione totius vel ad diffi
nitionem etc sed ergo dicta removet a quo
sit quod est totius qt et removet a se
et erit totius spes et si non est dicendum
totum qt non erit dicendum spes **5o**
hec diffinitio quemadmodum per quod per unum eum
per se et convertibiliter nisi spes non autem
nisi rationis nisi quantum ergo non est bona
Respondendum dicitur per legem quantum dicit totam
centiam spes unum rem non tamen unum
totius quod dicit eam eum per modum formalis
et determinabiles dicendum autem dicitur formales
et determinatas ideo dicat per spes et ipsa
dicitur non sit aliud unum remanere

e tradaluis 2um vocis et speciei e habi
tuacior quam 2um vox Ad 2um dicitur
quod quotiens aliquid continet plura potestate quam
aliud non sequitur quod habundet respectu eius
sed quod continet plura quam aliud 2um actum
quod genus non continet plura quam species quia
licet species solum habeat unam differentiam illam
tamen habet actu genus nisi licet potestate
habeat omnes differentias tamen actu nullam
habet Ad 3um dicitur quod licet quo ad
continentiam potestatum genus habeat se
ut totum respectu speciei tamen quo ad contin
entiam actualem econverso habet se ut pars Ad
4tum dicitur quod licet omne quod remonet
[?] et 2um rem a superiori est remotum
et ab inferiori non tamen est e converso quia rema
particulariter et 2um vocem a superiori remo
veri a inferiori ad eum speciei 2um
vocem sit distincta a genere aliquis per se
de voce speciei quod non est de voce generis Ad
5tum dicitur quod haec diffinitio non convenit
accidenti proprio per se ad primum sit actus realis
et tamen quod est actus nisi non in illo est
sed vero per actum nisi quo claudi [?] contin
eri

Utrum differentiae sint in genere per illius questionis declaratione sciendum primo

quod ut dictum est
quod species habundat differentia a genere oritur dubium
utrum ipsa species habeat illam differentiam
non enim potest eam habere a se ipsa quia aliquid
idem esset faciens et constituens se ipsum
nec etiam potest eam habere a nichilo quia nichil
omnes philosophi conveniunt quod ex nichilo nichil
fit igitur oportet quod habeat eam ab alio et non
nisi a genere ideo differentia est in genere et quod vox
una differentia est in genere eadem vox et differentia ei
opposita oritur quod dubitatio quomodo predicta
sunt in genere et utrum genus habeat differentias an
a se vel ab alio et si ab alio a quo Ad hec

omnia videt albertus notandum tria primo
ordine primo notat eum commentatore
2um notat quod genus non est in materia ut putant
posuerunt scilicet formas generales et confusas et in
distinctas in materia distinguibiles tamen
et formabiles ad esse specificum quas formas
albertus vocat inchoationes formarum in
materia 2um ponit eum formam non contrahi
formaliter per se in materia nisi tamen confuso
et indistincto formabili et distinguibili
et ab illo esse formali confuso ut dicit similiter
genus unum genus 2um ipsum dicit aliquid unum
2um rem quod requiritur in materia antequam rec[ipit]
[?] nec illud aliquod similiter differentia speciei
sicca et species formarum corporeitatis quod est
forma specifica presupponit in materia quia
est eo eterna Et in istis duobus
punctis quod dicit sanctus thomas negat
inchoationes formarum in materia negans
certum quod genus dicat aliquid unum 2um
rem distinctum ab eo quod continet speciei
genus enim speciei et differentia eandem dicunt
naturam eadem est quia natura quod quid est corpus
ut homo et hic homo 2a notat
albertus quod forma non potest de illo omnis est
formam ut est forma in materia sed ut est
forma per se neque 2um quod est forma totius per
modum forme designata per ut est forma
totius per modum totius designata quo
est nomen totius esse rei ponam actu
aliter tamen genus et aliter speciei et aliter differentia
est nomen totius esse rei quia genus est nomen
totius esse rei ponam formabili formabili ad
diversas species per diversas differentias
est nomen totius esse rei per modum formalis
et determinantis potentiam generis ad esse speciei
species est nomen totius esse rei per modum
formati et constituti et ideo est quod genus species
predicantur differentia vero in [?]
per modum distinguentis et determinantis
ut est actus et qualitas 3o notat

2a

albertus quod unitas dicitur esse numeri sepe
maior primo 2um ordine participans
et participari ut species ipse sub numero 2o
quod est scilicet unitas ad rem illius quod primo
matus est numerum 2um 2o scilicet primum
realiter constitutus rei illius quod ut materia et
forma numero secunda 4to unitas dicitur esse
numeri quia hoc se ut primum unum 2um
ymaginatus scilicet rei illius quod ut punctus
est numeri quantitatis et distans in
genere tempus quod constituatur puncti in
longum linea causari ymaginatur
hoc scilicet negatio id privatio est numeri affir
macionis id habitus oppositum id quod ipse
est numeri ipse habere rationem cum
eius ipse dividatur in decem genera
ut singularis et negationes ipse non
habet rationem entis propter tanto deinde encia
quia sub quedam remotionis entis ut
affirmationis id habitus ergo esset ipse
non sub numero quod reducitur ad genus affi
rmationis id habitus 8to scilicet ultimus
actus illius quod est ipse omnis genere ut esse contrario
ecce numeri essencie ultimo unitas
dicitur numeri potestati formali formabili tamen
et distinguibili et hoc modo dicitur
dividentes genus sub numero comprehenditur
ad eum genus sit ex ratione dicere et conclusio
ut dicitur 2o modo ... non per participaria dicitur
ut conclusio ad participare sit ratione participati
nisi vere ut dicitur 4to topicorum ergo
dicitur non per dici esse numeri 2um ordine
participans et participati esset omne parti
cipatum ipse non est et dicitur de participante
ipsum predicatum ipse non est genus ut conclusio
ergo esset dicitur post complexum inclusus
quod sit alius ab inclusum species scilicet est alius
ab inclusum dicitur alietum se habet ad inclusum
species et alius ad inclusum dicitur comparatur eum genus
et dicitur respectivum scilicet materia et forma ad compositum
materia aut et forma licet ambo sint de ratione

compositum tamen illorum est extra rationem alterius
et conclusio ergo consimiliter licet genus predicatum
sint de ratione et inclusum certi species tamen
illorum ut genus est extra rationem alterius ut
dicitur et conclusio ergo dicitur non per dici numerum
2um ordinem participans et participati scilicet
species est numeri et nisi genus huius dicitur
non ponit in recta linea predicamentali tamen
unitas participans genus ex latere tamen
unitas determinans et continens sicut
quod ad species genus participatione maior
aut declaratio quorum sepe modorum
patebit in principio ubi de distinctione
predicamentorum videbitur Questio habitis
videtur quod dicitur sub numeri potestate et
non actu quod sub numero patet quia ut dictum
est species quomodo habundat genere numerum hic
dicitur et non accipitur ut a nichilo ergo
ab alio et non nisi a genere hoc autem non esset
nisi aliquo modo esset numeri propter sit
numeri potestate et non actu sufficienter
probatum est questione precedenti Dubi
tatur circa dicta primo an genus
2um se acceptum ut sic est quid indi
stinctum et indeterminatum distinguibile
tamen et determinabile formaliter et ut dicitur
potestate sub numero sit quod unum 2um
rem id 2um rationem ad dubium videtur
albertus ponens in ochiciones formam
in materia quod est aliquid unum 2um rem non
tamen ita completum sicut species quia species sit est
determinata completius formalis non est
determinabile genus aut formalis et determin
abile quia 2um ipsum forme realis sub
in materia inchoate et forma sit inchoata
unde formale formabile tamen per distinctiones
formas specificas et realis est districta
abispicio et tamen advententium formarum speci
ficarum unde est una et indistincta
et advenientem forma specifica actu
distinguitur et determinatur et actu forma

tur ipsum sumit quam **Sed sanctus**
thomas negans multitudinem forme
et formam esse esse distinctam a forma
speciei et per eandem formam tunc unum alio
tur et alio constituitur unum esse substantia corpo
ralis et homo dicit quod quando hoc modo non
est unum tunc unum multis speciebus
sed tunc cogitur quod per ita formam specificam
non ponit aliam in realiter formam speci
ficam perfectiorem non ergo quando est unum uni
tate unius forme quod est unum per in
troductionem formae et remotionem ... sed materia per
remotionem formarum **Dubitatur 2o**
sic dicitur utrum esse integre potestate et
non ponit nisi aptitudine videtur
nondum tunc albertus quod dicitur est
in materia potentiae aptitudinis et potestate
quod ponit tenet se ex parte materie nude
ab omni forma nisi ex parte materie nisi
accipitur primo est quia materia et in
parte ab omni forma non solum specifica
sed etiam generica sicut aptitudo vero tenet se
ex parte forme specifice per aptitudo que est
inclinatio naturalis materie ad actum est
actiones primo primo et per se in est
speciei potestas vero tenet se ex parte forme gen
erice et ex parte forme in materia inchoate
et ipsa ut dicit quod est inchoatio forme generum
et confusa in materia inchoata in potestate
formali et confusa ambit et continet omnes
formas specificas sub illa forma generali
et confusa contemptas ideo dicitur integre di
citur esse non ponit nisi aptitudine sed potes
tate **Sanctus thomas** vero dicit
quod ponitur ex parte materie potestas vero et
aptitudo ex parte forme aptitudo quidem
ex parte forme specifice potestas vero ex parte
forme generice quod non dicitur nisi ratione a
forma specifica vel per potestas et materia
inclinatio ad esse quod ponit et per formam gen
ericam ad ... ratione dicitur a forma specifica

tio dicitur integre potestatis dicitur esse potestate quod
ponit nisi aptitudine **Dubitatur 3o**
quomodo dicitur sunt integre videtur albertus
quod dicitur sunt integre sed ... seminaria
per ... inchoatio formarum in materia
dicitur semine omnium formarum specificarum
ex ipsa cum tamen extendunt sub
omnes formas specifice per agens naturale
sensibiles et si queritur a quo est dicitur ...
videtur quod est alimentum intelligentie
tamen ipsa ... et continet in ipsa
tamen inchoationem quod dicitur ... velit
et continet omnes formas specificas
et virtute illius nisi lumina ...
deduci per agens naturale forme specifice
de huiusmodi inchoationem **Dubitatur 4to**
cum potestas sit non principium ut dicitur ... ...
in qua generetur quando sit principium speciei
videtur quod est primum dicitur integre esse
formalis non ... formalis et
determinatis sed formabilis et determinabilis
et ... per ... forme ... ...
materie ... dicitur quando quarti
est dicitur sic materia est ad formam
et speciem ... ex ... et dicitur sic
... et forma quod non est in
... ... et forma quod albertus
est forma in materia inchoata ... sit
in actu respectu materie est tamen ...
respectu forme specifice ... est
determinabilis ad formam specificam et
cum in ... ... et forma
specifica et realiter distincta non solum
... sed etiam a forma specifica et quia
hic modo ... respectu forme specifice
et ... ... et ... materie et ideo licet
non sit materia hic tamen modo materie respectu
dicitur unum composito ... speciei ... ...
et dicitur non ... dici composito ...
et materia sed ex habente ... modo ...
et habente modo forme est cum

[71]

ex duobus formis quarum una hic modo
materie et alia modo forme et dicit albertus
tamen ipsum esse diam non dicit quid
resultans ex unione forme et materie sed solum
formam secundum ipsum materia non pertinet
ad speciem et essentiam sed sola forma
est tota essentia et quod dicit illam formam
non per modum formati et constituit sic
speciem sed per modum formantis et constituentis
ideo non in quid sed in [illegible] et quod dicit
illam formam non absolute ad perfectionem
materie sed per habitudinem ad materiam videlicet
ut illa forma est in materia ideo esse diam
de [illegible] preter? in ultra formam
includit materiam hec opinio tamen beate
tamen in hac parte est probabilior

Contra dicta arguitur primo

quod aliquid esse nigrum et subiectum sed
diam non sit sub genere ergo non sit nigrum
antecedens probatur quia esse subiectum ut
patet ex diffinitione [illegible] speciem est [illegible] speciem
sed diam non est speciem ergo etc. **2o**
quidquid est nigrum participat ipsum genus
quia genus generalissimum [illegible] predicato
est quod participatur ab aliis ordinabilibus
in isto predicamento non participat alio ad
sic sequitur illius [illegible] ut [illegible]
diam non participat genus ut [illegible] ergo diam
non est nigrum **3o** si diam esset
nigrum tunc differentes generis sunt opposite
oppositum in eodem esse possibile est impossibile
non valet dicere quod diam sit nigrum
potestate et non actu et hoc modo opposita
in eodem esse non est impossibile quod solutio ista
non valeat probatur quia differentibus generis
actu predicatur de genere hec enim est actu
vera [illegible] est [illegible] et similiter ista [illegible] est [illegible]
hoc autem non esset nisi diam actu esset
nigrum **4to** si diam esset nigrum tunc
diam non sit de essentia et [illegible]
sequeretur quod esset actu [illegible] hoc

in impossibile quia quod est [illegible] in uno et
de ratione unius non potest esse actu alterius
sed diam est de ratione [illegible] speciem ergo non potest
esse actu etc. **4to** idem est species et
genus essentialiter ergo si diam sunt in specie
actu esset etiam nigrum actu **Ad primum**
dicitur quod diam dicitur esse nigrum in non
dicit ordinem participantis ad participatum
sed ordinem determinantis ad determinabile
quod vero dicitur quod [illegible] nigrum est [illegible]
speciem verum est ut importat ordinem parti-
cipantis et participati **Ad secundum dicitur**
sicut quod quando dicitur quod illud quod est nigrum
participat genus verum est ut importat or-
dinem participantis ad participatum sic autem
non capit hic **Ad tertium dicitur** quod diam
differentes generis [illegible] opposite non
sunt nigrum actu sed potestate quomodo
opposita in eodem esse non est impossibile sed
[illegible] dicitur quod ille potestates non
sunt essentiales sed accidentales **Ad** [illegible] ut
dictum est non sit de ratione [illegible]
[illegible] et dicitur ulterius
quod si diam caperet ut sunt actu nigrum et
ut actu predicatur de genere genus non capit
per modum unius totius potestatis [illegible]
quibus et [illegible] sed per modum totius
[illegible] et distincti et ergo sic non capit
per modum [illegible] et unius sed per modum speciei
et per modum plurium diam autem opposite
[illegible] actu non possunt esse in eodem possunt tamen
actu esse in [illegible] diversis [illegible] albertus
de [illegible] nigrum [illegible]
[illegible] de [illegible] colorem in
luce diversi [illegible] species colorum sunt
in luce non actu sed potestate confusa
et potentia [illegible] possibilitas et confusio per hoc [illegible]
[illegible] et distinguuntur quod [illegible] lumen
ad [illegible] istius determinati [illegible]
illius lumine sic ut dicit diam sunt nigrum
non actu sed potentia et potestate habituali

et ista in compositione hoc terminat et di
stinguitur quia forma generalis ut generis ista
ad hanc .i. illa forma specifica terminat
Ad quartum dicitur quod differentia substantia
est non quoniam una res per unam rem
una res cum sub ipse et illud quod est
est actus unius licet per esse sive in
alio **Ad quintum dicitur** quod licet genus et
species dicant duas res una res dicitur
una vero et intellectus qui non est inqui
enti qui [illegible] de intellectu et vere
unus modo est ex intellectu et vere
alterius et tamen non est in quantum
quia de unione actu quod non est realis
nisi potestate

Utrum ista diffinitio differentie
nigra dicitur differentia est quod
predicatur de pluribus specie differentibus in eo quale
a porphirio sit bene posita prout sonat in suis
questionibus **Dicendum primo** quod posita
prima diffinitione de conveniente in
quantum species est constituta in qua actu
et intellectu claudit genus ponit 2a
consequenter in quantum est secunda forma
pluribus communicabilis et de pluribus convenit
plus quam proprio **Dicendum 2o**
quod differentia in proposito non diffinitur pro intentione
differentie quia ad talem intentionem non habent
esse in suis [illegible] .i. speciebus et non convenit
[illegible] definitionibus .i. speciebus nec tales diffinitur
pro ut intentio subiecta [illegible] ab [illegible]
quia considerare [illegible] hoc modo sic non spe
ctat ad logicum sed ad metaphysicum pro diffinitione
non respectu intentio est subiecta non
quia intentio differentie pro [illegible] et [illegible]
contracte intentione differentie illa [illegible] diffini
tio datur de differentia [illegible] ad finitionis
et ad species in quibus claudit actu et
intellectu talis aut habitudo .i. vero
[illegible] habitudine [illegible]

[illegible] et non differentie pro intentione differentie est
in quantum [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible]
[illegible] ad aliud speciem [illegible] [illegible]
ab alia specie [illegible] constitutiva ipsius [illegible]
[illegible] diffinitione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
hoc diffinitio non competit nisi modo
[illegible] de pluribus [illegible] [illegible] accipitur et di
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc
hec diffinitio competit modo [illegible]
[illegible] competit [illegible] [illegible] modo
[illegible] [illegible] **Dicendum 3o**
quod differentia est differentia que est specifica in
[illegible] convertitur cum specie specialissima et talis
[illegible] non diffinitur alia est differentia generalis
que [illegible] convertitur cum genere subalterno .i. specie
subalterna et de talibus [illegible] diffinitio
quia differentia talis quelibet cum specie specialissima
sed et species specialissima non predicatur de pluribus
specie differentibus sed solum numero differentibus
[illegible] [illegible] in proposito [illegible] diffinitur differentia
[illegible] quia specifica [illegible] assignavi pro prima
quia differentia sic diffinitur in [illegible] [illegible] ut
[illegible] quia differentia quelibet cum genere subalterno
[illegible] [illegible] [illegible] quia quelibet
cum specie specialissima [illegible] est in pluribus
et de pluribus [illegible] quia specifica 2a [illegible] quia
differentia non habet [illegible] [illegible] respectu [illegible] quia
[illegible] [illegible] non includunt actu sed pote
state [illegible] respectu in individuorum
[illegible] non sit in individuis [illegible] [illegible]
sed mediante specie quia constituit habebit [illegible]
[illegible] [illegible] respectu speciei et quia non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] respectu unius speciei [illegible] [illegible]
[illegible] sit esse unum [illegible] habebit [illegible]
[illegible] [illegible] respectu [illegible] [illegible] igitur
[illegible] non nisi differentia quelibet cum
specie subalterna diffinitur [illegible] [illegible] species
in quibus actu et intellectu claudit
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

tota dic forme quemad primo q sit
gl dimissa et hoc ei quemit minime
est dua uoc eius opposs q he ad duas
opposita ad q dimisit gnis eas duas
et distinctas specie atemptanda sub
gnis 2o q sit spes gstituta et hoc
ei quemit primo ex hoc eni q gnis
dimisit ipsm ghit et ipsm ghendo
speciem sub ipso gstituit 3o ut sit adueta
et ad athoma spem determinata et
hoc ma quemit ei minime dua est
ex hoc q ultra determinatum formali de
terminata ita q amplius no e determi
abilis et formalis per diuersas formales in
quantum tota roi nat e hoc eni modo
no del diri dua p ma ue boetius
ponet modo ut dicit 4to na de
cenalis dua spes spalissima gstituta et
lz ppria no dicat dua eni roc gfor
mitatis q hl ui modo pdi ead ipa
dua dic dua pt eni mple conde
go reduceret ad duas si quis eas vellet
ut dicta dispinc o eni quereret
dic illa ptinula spe dentibus de
poneret dicendo dua e q pt
depthis mico q ple n illa gnis nuo
dentibus ad deret dicendo dua est
q pt depthis spe u nuo dentibus in
eo q ple pt **Sciendum 4to**
q ad hoc p aliquid ordinate et dicente
pter de altero sufficit ipsm et tota
centra u forma tota alteri de
terminata sub pcisione eius et q dua
dicit tota centra specie sui gl sub
pcisione ipsam io predicate ppria dicta
ordinata et cenali de eis spebus
spalissimis sub spe subalterna gtentis
pt **An aut dua** de spe pdicat
predicate dicente hoc est hoc u
dicente hoc est in hoc ibi dici pt
q lz dua eundem pter de specie
predicate dicente hoc est hoc q eun
dem est eadem spe q gstituit de predica
toe dicente hoc est hoc de inferioribus
pt eni eundem modum de spe pt predicate
dicente hoc est in hoc q lz dicat
totam centra spes no eni dicit ea p
modum spe et centrit p modum qlitatis
et actus igit q **Sciendum 5to**
q id dr ple mple q dicit forma
u centra p modum actus ut qlit
et q sit gnis et spes dicat centra p
modum spe q p modum formalis ut gnis
u p modum formali ut spes sit dua dicat
centra p modum qlitatis q p modum
formalis et determinans io lz gnis et
spes pcise inquid tn dua q dicit
eandem centra ad ipsas pt mple modus
eni pdi q no sumit ab centra sum
se ut ui mediate a mo cendi
p amo pdi io ad hoc q aliquid pter
inquid de alio no sufficit ipsm dice
qditate alterius p requirit q dicat
ea p modum qditatis et qlitatis q
no quemit dic **Sciendum 6to**
q eum duplice formam s3 realem
et actualem dua est ple s3 cenale
et actuale cende sumit a forma reali
actuale no sumit a forma actuali
et q dua dicit p modum qlit totam
centra spe io de spe q gstituit pt
mple cenale et in hoc distinguitur a
ppio et accnte q pnt mple actuale
Sciendum 7o q ple et qlitas
dicit sl gcretio et abstractio qlitas
eni dicit formam ple no dr subiectum
informatum ead forma et q dua est
qlitas s3 cenalis q ai sumit dua
dimissa gl et gstitutiua spe q dr
qlitas et actus gl no eundem
p eum modum ut patuit et actus
quarum ppter orit expressis cenalibus spe

ut e actus [illegible] et quedam oritur ex
principijs intrinsecis ut est actus gene
ris qui est quale sed celestis et actuale
et quale actuale dividitur in duplici
tem actualem qualitate sed speciei et in
dividui etc scilicet tria qualia a quibus
tria sumuntur unde nichil probat sed
dicendum et actus ad multiplicationem
eius abstractorum ut se multiplicatio
concretorum scilicet generaliter ad multiplicationem
que fiant se multiplicare effectu

Dicendum octavo quamvis in dif
finitione dicitur non addatur contrale tamen hoc
sufficienter datur intelligi per hoc quod dicitur de
pluribus specie differentibus per hoc enim innuitur
quod non est qualitas individui sed
actus generis et quod non est actus speciei
scilicet actus speciei ad differentibus speciebus pertinet
ex igitur quod sit qualitas d[illegible] superiores
ipsius speciebus de quibus potest ut ipsum quod qualitas
aut quod ad speciem sit constitutum non potest esse
actualis erit igitur contrale et per hoc
dicendum predicabile nichil contrale **Dicendum
nono** quod dicendum potest nichil prohibi
tus dicitur ex tribus sed exemplo signo
et singulis signo quarum sit quod illud de
fini nichil quod quemet videtur
ad interrogationem facta per ille quod sit est
de dicendum respecta speciei querendo quid
quales est homo quemel videtur est
ergo exemplo in quod vole et mor
tale in scilicet de hoc qualitatibus hoc sunt
sumpte in scilicet mortalitas et rationali
tas et propterea non dicitur aliquod sensi
bile ut sensatum per aliquid sensus et qualifi
tatum ergo quemlibet nichil potest dicitur
aliud vero omni dicitur hoc manifestabilibus quod
non est contra scilicet ergo sicut hic figura
et eo magnitudine statue ita dicendum et
ergo sic hic magnitudine speciei scilicet cum
statua componitur ex ex tamquam ex [illegible]

sensibili per figura statue ad quod est in proprio
et ex figura tamquam ex forma formante
ipsum eo et scilicet statua non est eo tamen
ut figura tamen per utrumque completur et ex
utroque componitur sic species componitur ex genere
tamquam ex determinabili et formabili et ex
differentia tamquam ex formante et determinante
propter quod aliquid addit speciei et non est aliquid
illorum tamen per quodlibet illorum nisi
rationem completur per ipsam figuram non dicitur ipsum
eo formabile ut ipsum statua formata
per sola forma propter quod addit statue
determinante ipse quod figuratum de
statua non potest nequaquam et per modum
sic per per modum forma et nichil quod est
dicendum de ipse non predicatur per modum sic
et nequaquam per per modum forme et nichil
dicendum est mihi compositionem statuo ex
eis et figura et speciei ex genere et dicendum
per primum compositum est verum et unde ratio

Questio habitis videtur quod diffinitio
data a porphirio et bene posita ista
conclusio ex predictis sufficienter relinquitur
probata **Dubitatur circa dicta**
verum secundum opiniones sancti et priores
de hoc ponentium et dicentium illos
esse substantias corporales sensibiles non autem
mortales mortale posset dici differentia hominis
ad dubium videtur quod mortale in nobis mors
capi potest uno modo ut dicit actum in magis
quentem privatio illius actus incipiente
et hoc modo mortale dicit quid positivum
et potest dici differentia alio modo ut dicit privationem
vite et non potest dici differentia illud enim quod
de se non est ens huius quod est privatio non
potest esse constitutum illius quod de se est ens

Contra dicta arguitur primo omne
ut ille potest dicere totum esse illius
de quo potest per se non dicit totum esse
speciei quod sit differentia sive genus possit diffinire
speciem ad diffinitionem sufficiat quod

dicat totum et diffinitis igitur diffinitio non est
vtile 2o omnis diffinitio dicit quiditatem et
essenciam alterius de aliis in quantum pars
sed diffinitio dicit totam quiditatem specierum quoniam
est de esse partis 2o omne vtile ut sit di
cit habitudinem ad aliud sed dicitur sit
non habet habitudinem ad aliud quam solum
ad illa que constituit non autem constituit nisi vnum
ergo etc 4to hec diffinitio non conuenit
diffinitio conuenibili ad species specialissimam conuenit
esse accidentibus quia non sunt diffinitio ergo non est bona
5to solum speciem ut habens modum
specierum est diffinitio sed dicitur sit ut est species
ut habet modum specierum quia non habet modum
constituti per constituentes ergo non est diuini
bilis ad primum dicitur quod licet diffinitio
dicat omnem modum essendi speciem per certum
modum essendi declaratum dicit
totam essenciam specierum quod sufficit ad hoc
quod sit pars de esse ad 2m dicitur quod
licet diffinitio dicat totam quiditatem speciem quod
tamen illam non dicit per modum sed per modum
explicatum ideo non partis in quantum simpliciter ad
3m dicitur quod licet diffinitio diuisiua primo
solum vnius speciei sit constitutiua tamen consequenter
et constitutiua plurium specierum vt omnium specierum
subiecte subalternarum quod primo constituit contem
peratam ad 4m dicitur quod per dictas
non habet diffinitio solum de diffinitione generi
sicut est data actiua vel excludunt
quod in diffinitione essentiale subiecti significat
ad 5m dicitur quod licet diffinitio non sit
species tamen quod dicitur per habitudinem ad illa
in ipsa sunt potencia et non actu et in effectu
in aliquibus in ipsa habet modum specierum conuenit
ergo ut sit de ipsa pars diffinitio

**Utrum 2a diffinitio
diffinitionis in quantum datur diffinitio est**
quod apta nata est diuidi genus et ea que sub
genere posita sunt apud porphirio sit bona

data pariter declaratio **Sciendum primo**
quod porphirius posuit duabus diffinitionibus diffinitio quarum
prima et conuenit in quantum speciem est constitutiua
in qua actu et in effectu clauditur 2a vero
et conuenit in quantum est forma pluribus gerentibus
de quibus essentialiter et in effectu est pluribus quam
ponit 2am que et conuenit in quantum ad
diffinitionem sibi oppositam et est diuisiua quod primo
diuidendo consequenti diuidit omnes
species sub illo genere contemptas **primo Sciendum 2o**
quod licet vna forma sua presencia
et absencia possit facere diuisionem que est
contradictoria vero per priuationem opposita ab vna
eadem forma sumitur habitus et priuatio affir
matio et negatio ad 2am quod etc
que posita sunt subiecte vna forma non
sufficit sed due forme positiue requiruntur
per diffinitionem quod non sit per contraria vero per priuationem
quod oppositas sed per opposita contraria quod requirit
duo extrema ambo positiua et absoluta
quod in hoc reperitur extrema ambo
posita diffinitio ad diffinitionem et priuatiua opposita quarum
vnum extremorum autem est positiua in hoc
vero per requirit extrema absoluta distinguitur
ab opposita relatiua cuius extrema sunt re
spectiua et ergo diuidit ambas quibus
genus diuiditur diffinitione forme positiue
patet esse visto quod per diffinitionem qui genus diui
ditur species subiecte constituuntur et apponi
species autem ad sit quod positiua non potest
constitui ex non ente vero priuatiuo vnde per
hec diffinitio diffinitione non dederit igitur
quod diffinitio se sola per diffinitionem ei oppositam
quod sit diuisiua quod vnde diffinitio ei opponitur
non contradictorie priuatiue vel relatiue sed contrarie
Sciendum 3o quod per diffinitionem specialis
a forma specialibus sumitur sicut in infima specie
specialibus sit esset est in diffinitione ab illis formis
sumpta sed forme speciales specifice a quibus
sumuntur diffinitiones specifice inmediate sunt nobis
ignote sunt autem nobis note proprietates illas

formas contrarias id est contrarias speciales oppositas
quia non ipse sunt notiores vel certe non
sunt notiora nobis per prius communiter praedicantur
bonitas complicitas eius quantum ad prae-
gnans forte opposite ut quae opposite non sunt
notiores sicut ergo esset intrinsece quae praedicabilia
notiora praedicant bonitas complicitas nam et
certum specie quantum vero et apud Aristotelem
vel ... visibile vitis differentia hoc ponitur
quod vero praegnantes dicatur oppositarum
ut in vocale praegnans tonalitatis et indivi-
dualis eius ... vero in sonde sicut in intelligendo
in intelligendo eius potentia ad vocis conditiones
verbi sicut cui non imponitur nullum eius dicitur
et dubium quare est dicitur dicatur ab
potius quaevis inter sunt nocent et sunt
quas quidem experimentorum in eodem modo in-
gerendi consolit 2um quem exagnitione
sensibilium in agnitorum intelligibilium praedi-
cativa et advertendum quod plures 2um eandem
cognitionem ut 2um cognitionem intellectivam
quantitas et forma specialis sit magis nota
quam specificas id est accidens illius forte tamen 2um
diversas cognitiones ut quando cogni-
tionem sensitivam et intellectivam ut quando speci-
ficas et accidentia forte speciales quae sunt sensi-
biles sunt notiores formis specialibus et
quantitatibus quae sunt intelligibiles **Secun-**
do quod 2um vocatur in libro divisi-
onum dicitur est divisio sicut forte et partes
in integrales hoc est dicitur quae in dividere
accidens membra ... sit divisio accidentalis
in sunt divisio in dividere aut forte essentialis in sunt
divisio sunt aut ut dicitur videm tres modi
dividendi et dicitur forte genus in species
ut aliud aliud ab vocale aliud ab invocale
vel animal aliud homo aliud asinus 2us vero
modus est totius integralis in partes in-
tegrales ut domus alia pars tectum alia
pars paries alia fundamentum 3us autem totius
in partes ut omnis aliud latrabile aliud

in aliquid aliud absque alio est accidens est
sed modo dicitur partes generis quidem est
subiecti materia ut rationale aliud forma
aliud eius 2us est accidentis in subiecto
ut sanorum aliud homo aliud brutum
3us est accidentis materia ut sanorum
aliud calidum aliud frigidum quorum mo-
dorum sit summitur distinctio et **Suffi-**
ciencia quia quolibet divisibile vel ea quae
divisio ei insunt dividitur id est ergo vel ei
insunt essentialiter vel accidentaliter si primum
hoc est duplex quia vel insunt ut materia
et est divisio totius integralis vel ut
forma et hoc vel ut forma nominis
et est divisio vocis vel ut forma rei
et est divisio generis si vero accidentaliter hoc est
duplex quia vel tunc divisio fit quando subiectum
accidentis vel unum accidens ad aliud
si 2um sit tunc 3us modus ut divisio accidentis
in accidentia si primum hoc est duplex quia
dividitur subiectum et tunc primus modus
ut divisio subiecti in accidentia vel dividitur
accidens et est 2us modus ut divisio accidentis
in subiecta **Secundo** notandum quod sicut docet
quod diffinitur in speciebus id est ut sit hic modus
speciei sit omne quod dividitur in genus id est
ut hic modus generis vero est quod
unumquodque dividitur in quantum hic
modus totius quia divisio a toto incipit
et terminat ad partes per quas respectu
speciei specifice hic modus totius non quidem
integralis per ultimum et advertendum
quod 2um vocatur aliter sic hic genus in di-
visione et alia in dividere in dividere sic hic
ut partes respectu speciei in dividere aut ut
totum est et alia vero quae unumquodque divi-
sibile vel hic habitudinem ad inferiora
in quibus actu et in se totum claudit
et quae potestate in superioribus claudit
habitudo id est vero quod forte in se totum
comparatione ad ... inferiora

specifice distincta dicitur virtute earum
eo quia partes earum sunt solum divisibilia et non
divisibilia et hoc loquendo de divisione
que fit per differentias formales ut sunt species specia-
lissime aliqua vero sunt divisibilia et non di-
visibilia ut generalissima aliqua vero sunt
divisibilia et divisibilia ut subalter-
na **Sciendum sexto** quod divisio non est
aliud quam multiplicatio alicuius com-
munis unius convenientiam habentis cum divisis
secundum unitatem et multitudinem eorum habentis
omnia divisa et per unitatem multiplica-
tum extenditur tunc dicitur quod divisio unum in
divisa aliud est quod dividitur quod genus et
alia sunt que genus dividit per species
et alia per differentias dividit per differentias specie cum
divisio non dicitur secundum medium quam per differentias
et species divisio non fit per species sed in
species per differentias quibus fit divisio **Sci-
endum septimo** quod ad divisionis bonitatem
tria ut communiter ponitur requiruntur conditio-
nes prima quod membra dividentia
formaliter non virtualiter sunt opposita quia cum
eorum excluderet unum reliquum et quia
unum dicit negationem secundum formam
alterius et hoc idem quod oppositio est in divisione
secunda quod divisum non excedat dividentia
sed ita quod nihil contineat sub diviso
quin contineatur sub aliquo dividentium
tertia quod dividentia non excedant
divisum et quod sunt convertibilia cum ipso
et quod exhauriant totam potestatem divisi
Sciendum octavo quod genus non
dividitur in accidentia sed in adiecti-
vum accidens est quod essentia generis tota
est in singulis speciebus sed non tota potestas
ergo genus in accidentia est indivisibile
et essentia generis accepta ut est comprehensi-
bilis in specie tota est [illegible] aliud specierum
in accidentia genus est indivisibile
unde [illegible] dicitur quod genus non est

ad quodlibet secundum magis latentem intentionem ... equivo-
cationes vocis et dicitur primo dicendum quod vo-
catio in unumquodque trium est altera
et altera multitudo cum nihil et in
aliquo non dicitur una physice sed logice ad eum
logica sit artifex vocis cum ipse proprium est
considerare voces tamen illud dicitur unum
logice quod est unum in voce physice
vero quod significant res naturales que naturales
non sunt nisi per unitatem illud ipsum dicitur unum
physice quod est unum unitate rei unde sit
omnia convenientia in una voce est
participata dicuntur convenire unigenere logice
sit omnia convenientia in una natura di-
cuntur convenire unigenere physico et propria
convenientia in una natura est convenire
in una voce et non convertitur omnia con-
venientia unigenere physico est convenire
unigenere logico et non convertitur **Sciendum
decimo** [illegible] dicit philosophus quod in re in unum
unumquodque ... est altera et altera et
non dicit natura ergo sit ... natura est una
unitate naturae modis ... ita ut
erit unum unitate vocis ibi dicitur quod
... auctoritate philosophi in re non capitur pro
re ... a preceptis in
... sed pro re ...
... est ... in ... dicitur
... comprehensionem ... est
est ... **Sciendum nono**
quod ... potestate sunt unigeneri
... quod actu genus dividunt
et quod actu sunt accepte ...
... potestate ...
actu non dividit nisi accipiat actu
illud quod dividit ... distinctionem facit
et quod dicitur accidit actu accipi ...
... potestate sicut cum accidit actu
... ita est ei accidit genus dividere
post autem dividere et ... divi-
dendi genus ... est ei ...

unde porphirius describendo differentiam non
dicit est que dividit per se apta nata et
divideretur et dicit primo quod non actus
nec aptitudo dividendi est decentia
differentie simpliciter sed actus dividendi et actionis
eius generis aptitudo vero dividendi
est actionis eius secundum nullam autem actionis
simpliciter decet dici decentia subiecti actionis
tamen secundum primo dici potest cenale et cen-
cenale respectu actus dividendi qui
pure factionis differentie in est est cum secundum
medium inter differentiam specialem et actionis
generis per medium comparatum unius extremi
ad [illegible] alterius et advertendum
quod intelligitur non dicitur divisibilis quod ita
divideretur [illegible] quod est divisibile conficit
simpliciter et in [illegible] ut dicit [illegible]
per dicitur dividens [illegible] ab alio
dividit et distringit [illegible] per [illegible]
hec diffinitio differentie non est certa [illegible]
actionis que dat [illegible] aptitudinem dividendi
quod est actionis secundum differentie **Secundo**
decimo quod differentia aliter dividit
genus et aliter ea que sunt posita sub genere
genus enim dividitur ex hoc quod potestas
eius in diversas species [illegible] et ad di-
versas species determinatur species contente
sub genere ex hoc dividuntur quod differentia potestate
[illegible] quod differentia species abinvicem separat
et distinguit differentiam speciem sub genere
per differentias magister [illegible] dicit distinctio
id separans quod dicto unum genus dividitur
esse sui [illegible] species vero dividuntur
esse appositionis quod [illegible] nisi per differentias
quibus sub genere constituuntur **Secundo**
undecimo ut prima diffinitio duplex
intelligi potest unus sit differentia est forma
que tamen differentia sibi apposita apta nata
est dividere genus ea et unica que posita
sunt sub genere et in speciebus constitutiva
sub genere alio sit differentia est forma
que tamen differentia sibi apposita apta nata est divi-
dere genus quo ad eius potestatem et [illegible]
est ea que sunt posita sub genere et species sub
genere contemptas que ex hoc dividuntur quod
per differentias potestas generis [illegible] abin-
vicem distinguit **Secundo duo**
decimo quod non debet intelligi quod differentia
sit forma per se [illegible] forma totius per modum per se
designata sed differentia est forma totius per modum
totius designata designatur autem per modum
totius in concreto per modum vero per se de-
signatur in abstracto **Constitutio habitus**
videtur quod diffinitio differentie aliquo dictorum
modorum intellecta est sufficiens et bona
quod convenit omni differentie et soli differentie et
exprimit secundum et primum actum eius
qui est dividere genus et constituere species
sub genere **Contra dictam autem primo**
differentia est constitutiva speciei sub genere
ergo non divisiva per consequentia quod licet eadem
sit differentia divisiva et constitutiva tamen non
eiusdem est divisiva et constitutiva ad
dividendum et constituendum respectu eiusdem
sunt opposita **2o** ad constituendum sit
prius constitutum et dividens posterius divisi-
bili si differentia esset eiusdem divisiva et
constitutiva respectu eiusdem idem esset
prius et posterius quod est falsum **3o** genus
est divisum quibus dividitur non componitur
ergo genus per differentias dividi non potest per consequentiam
quod eodem [illegible] componitur per se et [illegible]
dividitur per alias [illegible] per componentia actu
et intellectum continentur in composito per differentias
quibus genus dividitur non nisi potestate in
genere continentur ergo genus non est divisibile
per differentias **4to** actionis secundum [illegible]
species oritur per differentiam non est species ergo apti-
tudo dividendi non est actionis secundum [illegible]
5to secundum passio apta nata est
dividere genus et species contemptas sub
genere quod [illegible] divisibile [illegible]

distinguit homo ab aliis animalibus et
tamen non est differentia eius. Ad primum dicendum
ut ex dictis habetur quod differentia specifica facit
esse alterum vel aliud [illegible] aliter
dividit genus et aliud species. Ad secundum
dicendum sic: sicut continuum divisum quod accipit
partem est divisibile [illegible] sit an non
accipitur quod dicitur quod differentia specierum subiectum
positivum est divisiva. Ad tertium dicendum
quod non omne divisibile et componitur ex
his [illegible] dividit per hoc tamen veritate
hic dico quod est divisibile et totum [illegible]
generale vel essentiale aliter genus divisi
bile non est. Ad quartum dicendum quod differentia
ut non habet [illegible] passione sed
per habere [illegible] modum specierum
hic. Ad quintum dicendum quod propria passio
non dividit species ut [illegible]
differentie capit [illegible] non distinguit a priori
et essentialiter sed a posteriori et accidentaliter

Utrum quarta diffinitio differentie in qua dicitur differentia est
quod dicitur de singulis a Porphyrio sit
bene posita [illegible] declaratio.
Sciendum primo quod posita diffinitio
differentie [illegible] convenit [illegible] divi
siva [illegible] et specierum [illegible] subiectum
[illegible] Porphyrius particularis
differentie convenit [illegible] specierum
quod [illegible] et [illegible] actu et [illegible]
[illegible] facit differre ab aliis speciebus
eiusdem vel aliorum generum et quia convenit
[illegible] differentie [illegible] actu
differentie ut differentia est qui est facere differre
[illegible]. **Sciendum secundo** quod sicut aliud
est quod est et quo est et quod refert
et quo refert sic etiam aliud est quod differt
ut differens et aliud quo differt ut differentia
[illegible] realiter sit distinctum differens
a differentia [illegible] differentes uno

differunt ipse species et differentia realiter non est di
stincta ab hiis differentiis species cum et differentia
eadem [illegible] non est [illegible]
quod differentia [illegible] species differt ab alia sit eadem
realiter ab hiis speciebus differentibus quod solum
est eadem illi speciei quam [illegible] differt ab alia vel
ab aliis speciebus ut [illegible] rationalitas qua
homo differt ab asino vel bruto non est eadem
asino vel bruto sed homo [illegible] ab
asino vel bruto differt [illegible] differentes
[illegible] specierum supposita et differentia
realiter est distincta ab hiis differentibus
[illegible] est quod differentia est eadem essentia
et [illegible] essentia et [illegible] species [illegible]
realiter est distincta a supposito et [illegible]
[illegible] **Sciendum tertio** quod differentia
differt ab hiis differentibus [illegible]
[illegible] differentia habet [illegible] quod differentia differt
[illegible] erit differentia et quod [illegible]
eadem [illegible] alterius et [illegible]
quod est [illegible] differt quod differentia quam [illegible] non
[illegible] differentibus ab hiis differentibus
[illegible] illa cum [illegible] differt
[illegible] quam [illegible] distincta illa [illegible]
[illegible] quam [illegible] distinguit
Sciendum quarto quod [illegible] species
eiusdem generis [illegible] se distinguunt [illegible]
[illegible] magis [illegible] dicta
species distinguuntur essentialiter et a priori [illegible]
cum [illegible] non sunt de essentia
[illegible] specierum distinctio specierum [illegible]
non est essentialis et [illegible] posteriorum
speciebus [illegible] natura [illegible] a priori sed
a posteriori distinctio cum a priori est [illegible]
quam [illegible] distinctio et distinctio
[illegible] est [illegible] de essentia di
[illegible] ut est distinctio specierum [illegible]
quam [illegible] speciebus et quam sunt de essentia
specierum. **Sciendum quarto** quod [illegible] singu
la [illegible] specierum [illegible]
sub [illegible] constitute [illegible]

individua illarum specierum formarum enim
prima illa differentia quae prima per ipsam constituit
et per differentiam prima constituit speciem et per speciem
individua non formarum primo species
differentia et consequenti individua specierum per
differentias constitutarum **Sciendum tertio**
quod quamvis differentia est differentia a se singula
non debet intelligi quod omnes species alicuius generis
una differentia differunt sed quod pluribus speciebus
formarum quae constituuntur et haec est ratio cum ab aliis
speciebus eiusdem generis distinguitur quia talis
differentia non constituit et quarum non est ratio
non enim potest una differentia diversarum specierum
sed necesse est diversas [illegible] specierum di-
versas esse differentias constitutivas differentia enim est
formale principium speciei per ipsas differentias proprias aut
facile multiplicatur ad multiplicationem effectus
facilius unde non est imaginandum quod eadem
differentia qua homo differt a bruto brutum differt
ab homine sic ut eadem differentia homo et brutum
constituuntur sed homo a bruto distinguitur rationalitate
brutum vero ab homine irrationalitate
et debebat notari speciebus eiusdem generis
quod species diversorum generum quae non differunt
differentiis sed diverse **Sciendum quarto**
quod licet quibus species ab aliis eiusdem generis
formarum quae constituuntur distinguuntur non tamen oportet
continentem differentiam quae illa species ab aliis
distinguitur continere in propria forma
omnes differentias specierum diversarum oppositarum
constitutivas sed sufficit continere ipsas in virtute
vel ratione oppositas quae sunt ad differentiam opposita ut
continens rationalitatem qua homo distinguitur
ab asino et equo non tamen quod contineat differentiam
asini et equi in speciali sed sufficit eas
continere virtute [illegible] secundum quod conveniunt sub
irrationalitate quae est et directe opponitur
rationalitati **Sciendum quinto** quod definitio
differentiae sit debet intelligi differentia est [illegible] forma
[illegible] designata [illegible]
[illegible] et apponi differentia primo singule

species alicuius generis et consequenter omnia individua
illarum specierum quibus stantibus [illegible] quod
definitio differentiae sit [illegible] posita
patet quia exprimit [illegible] actum differentiae qui est
facere differre patet etiam ex isto quod species
alicuius generis differunt et non [illegible] patet
[illegible] aliud et aliud quo
differt ut [illegible]
[illegible] constitutivas [illegible] consti-
tutivas [illegible]
bone definitiones **Dubitatur circa**
dicta primo utrum contingat quod species ha-
beat differentiam quae sub genere constituit et quae
genus in [illegible] dividit videtur quod sic
in prioribus praedicto excipitur genus et species
ita in prioribus videtur excipere differentias genus
dividentes et species constitutivas secundo
patet primo quod omne genus divisibile est ad differentias
specificas ad [illegible] quod sit non [illegible] et
[illegible] genus [illegible] non potest
dici species [illegible] quo genus [illegible] species
constituit [illegible]
erit [illegible] quod aliqua
species potest subesse ut patet ex definitione
speciei non tamen potest subesse nisi quod est
magis determinata [illegible] genus non autem hoc
sit magis determinata nisi per differentiam quae est
de ratione speciei et [illegible] patet [illegible]
quod [illegible] componitur cum [illegible]
[illegible] naturaliter [illegible]
[illegible] et differentia [illegible] componentia
speciem [illegible] quia [illegible] est effecti-
[illegible] species [illegible] effectus [illegible]
[illegible] est [illegible] species non habet differentiam
[illegible] ad materiam
et formam ita [illegible] species ad genus et ad differentiam
[illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] erit [illegible] speciem
[illegible] genus et differentiam [illegible]
speciem novam [illegible] accipit
[illegible]

quia pars presupponit **Dubitatur 2o**
utrum sumatur differentia ad dubium dandum
quod aliquod est accidens imponi et aliud a quo
imponitur imponit eum eidem nec ab imponi
species et genus quia ad huius causam non nomina
imposita non nullo modo imponuntur a sola forma
sed genus a materia prout est separata et accidentibus
tenendo quod essentia spiritualis composita
realiter non sit composita et realiter composita
eidem et ab eodem imponuntur genus et differentia
quia ab essentia denominatur non habet partes
essentiales diversas a quarum una posset
sumi genus et ab alia differentia alias non componeret
ad illa essentia quod ab ea sumitur genus
et aliter ut ab ea sumitur differentia illa eadem
essentia quae sunt se realiter exacte et penitus
non sit composita tamen nisi quod [illegible] actu
respectu alterius ut respectu eius cuius est participatio
participativa hoc modo potest ab ipsa ergo ut hoc
modo potest sumitur genus quia ut non nisi
actu medium est ab ipsa sumitur differentia tenendo
autem quod essentia stantiis separatis et accidentium
realiter exacte et penitus sit composita ab alio sumitur
eadem debet genus quia a potentia et ab alia differentia
quia ab actu sumitur aliud ut communiter est circa
[illegible] dicendum est verius et probabilius

Contra dicta arguitur primo singula quae ad nos devenerunt sunt infinita sic ergo differentia dividens singula sic quia proportionis differentiae quod sunt infinita quod infinita repugnat ad unum quoque cuius hoc ratione cognoscitur et inconveniens recipitur **2o** materia dividens est a forma ergo a primo proprio quorum [illegible] est differentia [illegible] differentia non est quod dividit ab singula [illegible] quia [illegible] parte patet de materia quia ad differentiam dividens actum et sit [illegible] illi [illegible] differentia materia [illegible] ad quem [illegible] actu se haberet differentia et 2um se non est primum potest esse [illegible] non esse [illegible] [illegible] inconvenientia patet ergo de primo primo

quia differentia est forma propria cuius cuius est differentia sed prima primo ad sit sumptus primum [illegible] nat habere primo patet quia [illegible] forma sicut sit ad formam esse forma [illegible] omnes **3o** est differentia ab essentia [illegible] [illegible] esse hoc differentia ergo [illegible] patet per [illegible] quia omnis differentia actualior est illa cuius est differentia et participabilis ab ipso [illegible] actualis esse et est 2um boetium in libro de [illegible] nullius est participationis dicit autem quod omnia [illegible] participat [illegible] nullo alio participare patet **4to** nulla differentia dividit a se singula ergo [illegible] probatur quia species [illegible] ut dividit illa differentia [illegible] ut illarum est [illegible] quia species illius [illegible] differentia [illegible] constituunt sed non omnes constituunt [illegible] differentia [illegible] ut [illegible] differentia [illegible] **5to** ad omne [illegible] differentia et genus [illegible] genus et differentia sit definibile [illegible] sicut omnes species haberent differentiam [illegible] species [illegible] suo additamento [illegible] definibiles quod videtur [illegible] propter valentiam [illegible] additamenta ut [illegible] subiecta esse definibilia **Ad primum dicitur** quod singula [illegible] saltem primo [illegible] infinitatem [illegible] sive ab arte et [illegible] species [illegible] sed [illegible] et 2um [illegible] non [illegible] esse infinita **Ad 2um dicitur** quod materia a primo proprio et a forma non est [illegible] diversa ut probavit argumentum [illegible] sed [illegible] distincta **Ad 3um dicitur** [illegible] non [illegible] quod non differentia [illegible] distincta ab essentia **Ad 4um dicitur** quod [illegible] [illegible] esse [illegible] singula species [illegible] differentia [illegible] species differentia [illegible] constituit [illegible] ad differentia opposita constituit **Ad 5um dicitur** quod [illegible] [illegible]

declarat ad esse fuit diffinienda per addita
mento eius requisitum considerat simpliciter et
pro ad certam ipsorum diffinitio simpliciter
data per speciem genus et per propriam differentiam
unde diffinitio differentie nisi dicitur differentia
est quod ad esse rei convenit et cuius per se est
esse rei per se est a porphirio sit una posita
posita diffinitione differentie secundum speciem vocis
differentie convenientie contra videndum est
de ultima diffinitione eius que convenit

Ultima diffinitio differentie
nigua dicitur differentia est quod

ut genus ad esse specificum determinativum et
ut est per se causa speciei ut diffinitiones eius
partium intellectum **Sciendum primo**
quod per determinans respectu determinabilis
habet modum actus et determinabile modum
potentie et quod genus habet modum potentie et modum
materie et differentia respectu eius habet modum actus
et forme ideo convenienter dicit quod est determinativum
actum et genus per oppositum determinabile eandem
certam quod genus dicit per modum determina-
bilis differentia dicit per modum determinantis non
tamen intelligendum quod genus secundum rem sit una
aliquid differentia sit secundum rem forma specialis que sit
actus et perfectus materie sed quod habent modum illarum
sic sicut genus et differentia non dicunt unicum per se
speciei nisi secundum modum non eam tamen
genus et differentia sit tamen species dicunt esse
secundum certam quodlibet eorum seorsum
eam quodlibet ad quodlibet horum [illegible]
divisim certaliter predicatur [illegible] eam
et quod eadem materia genus et differentia ponunt per se
speciei quoniam [illegible] speciem componunt ad ergo ut
divisum est non componunt speciem realiter secundum
rem non dicunt esse per se speciei realiter per se
rem et secundum vocem **Sciendum 2o**
quod genus et differentia dicunt per se speciei et
constituere speciem speciem non accipit species
materialiter sed pro naturali intentione subiecta per
naturam genus ut dicit ut intellectus genus et differentia [illegible]

constitutiones ut capit species pro intellectu primo et
certaliter speciei et genus et differentias materialiter pro natura
quod natura generis et differentie ad sit contra nisi [illegible]
tamen speciei et non constituit ipsum speciem capit
formaliter pro intellectu primo speciei et sic genus
et differentia pro intellectu primo generis et differentie per oppo-
sito speciei contingit et differentia ut dictum est non
est necesse ex [illegible] differentiis per
intellectus 2is [illegible] intellectibus differentiis
Sciendum 3o quod secundum duplicem
intellectum speciei sed primum et secundum duplex
est intentio speciei prima et quod sonat intellectus
expressivum apprehensione nature specifice et 2a
quod sonat intellectus expressione nature ad extra
speciem et hec due intentiones realiter
inter se et [illegible] specificativa diversa
natura eam specifica habet esse preter intellectum in
[illegible] non speciei non habet esse nisi in intellectu
[illegible] natura speciei procedit intellectum ut movens
modum intentio vero eius eam per operationes formaliter
intellectus ipsum intellectum sit et sic dictum est
de speciei [illegible] non dicit per se differentia et genus
[illegible] genus et differentias speciei dicunt constituere genus speciei
et differentia capiunt natura pro intellectu 2is quod dicet
speciei qui speciei est intentio 2a per intellectum
primo qui dicitur intentio prima non quidem
[illegible] abstractive ut [illegible] quod intentio generis
fuit differentia 2a non est constitutivum intentionis speciei
2e que intentio generis opponit autem intentionis
primum genus et differentie non constituere intentionis
primum speciei ad intentionem 2e fuit respective
prime vero absolute **Sciendum 4to**
quod [illegible] per dictum diffinitiones differentie ad quod
[illegible] pro actione ut [illegible] per convenire [illegible]
aliis a differentia magis proprie dicta solum
aut ista convenit differentia magis proprie dicta
ideo dicit porphirius quod [illegible] magis
[illegible] differentie speculantes et perfecte
statuentes illa que solet differentie magis proprie
convenire dicunt differentiam non omne illud quod
speciei sub genere dividitur per quod ad esse rei

advenit et aliquid quod est esse recipit [illegible]
licet species possit dici habitudinem agentis
per participationem passionem imputatam sicut et se inest(?)
speciei et non generi et imputatum comparationis
speciei oritur et non generi et principaliter speciei et non
generi ad equaliter(?) et licet pro possit declarari
speciebus esse eternaliter adveniens secundo et licet
possit dici divisivum generis et esse speciem
[illegible] subiungitur et dici potest distin-
guendi unam ab alia ex eo quod ipsa adveniunt
conveniunt diffinicio prima 2a 3a
et 4ta dicte propositam tamen ultimo conveniunt
prime diffinicio non autem est declarativa
eius generis ad esse speciei nec tamen per se convenit speciei

Sciendum tertio quod licet differentia generis
divisiva consequatur esse generis et per hoc
dicatur qualitas et actus generis non tamen
debet dici qualitas et actus generis secundum
rem sed tantum secundum modum [illegible]
dicendum est ratio prima quod omne actuale secundum
rem habet completivum esse sui subiecti quod
differentia [illegible] esse generis [illegible] completivum quod
genus ex eo quod est determinabile per differentiam [illegible]
nisi non est formatum neque distinctum et
[illegible] differentia convenit ipsi quod est actus
speciei secundum rem et modum et [illegible]
quod est actus individui secundum rem
et modum propria passio [illegible]
a specie completum licet [illegible] sit [illegible]
[illegible] ad declarata
formaliter actus [illegible] completum
individui quod est declaratum formaliter
[illegible] 2a ratio quod ad id quod secundum rem
sit actus vere est actuandi et ad id quod
est vere actus in uno non possit esse [illegible]
ut dicitur primo phisicorum si differentia secundum
rem actus generis non possit esse
de esse speciei autem oppositum patet ex dictis
circa primam diffinitionem differentie **Sciendum**
quarto quod ibi non fit [illegible] de esse
divisivis generis et constitutivis speciei

[illegible] quod [illegible] secundum modum [illegible]
[illegible] actus sed de differentiis [illegible]
[illegible] generis et constitutivis specierum [illegible] ubi

Sciendum quinto quod secundum albertum illa propositio
in qua dicitur [illegible] participat
de primo dicendi per se et [illegible] de 2o [illegible]
[illegible] ultimo per se predicatur de genere cum
ad differentiam comparatur [illegible] ut prius
eius originale et ut subiectum [illegible] for-
mabile et in hoc habet propositio [illegible] participat
de 2o per se in qua predicatum ad subiectum comparato
sit actus [illegible] ad subiectum eius et ut ad
illud causam principaliter oritur et causatur quod vero
genus non est de diffinitione differentie cum sit extra
rationem eius [illegible] subiectum est de diffinitione passionis
[illegible] sic ibi non salvatur 2us modus per se quia
in hoc a primo distinguitur quod sicut in primo
predicatum est de diffinitione subiecti ita in 2o
econverso subiectum est de diffinitione predicati
genus ad differentiam comparatur ut [illegible]
et [illegible] ad ipsam et secundum hoc propositio [illegible]
participat de primo modo per se in quo predicatum est
de essentia et ratione essentiali subiecti quod vero
[illegible] est [illegible] et [illegible] generis et per se
primo modo [illegible] in sola ratione [illegible]
quod [illegible] primo posteriorum [illegible]
perfecte primus modus [illegible] salvari potest
licet [illegible] secundum rem sit actus
et tamen secundum modum actus **Sciendum**
octavo quod [illegible] genus est subiectum [illegible]
[illegible] et species [illegible] et in
[illegible] que [illegible] subiecti in
[illegible] et quod non recipit [illegible]
[illegible] non [illegible] dicitur dicitur
qualitas generis et [illegible] speciei et actus [illegible]
[illegible] equivoce [illegible]
[illegible] et genus
[illegible] habeat [illegible] et [illegible] ha-
bitudinem [illegible] recipiatur analogice
et [illegible] in uno et posterius in
alio [illegible] primo recipitur [illegible]

specie aliquo conveniunt est ergo quod primum
quod est primum, id est primum subiectum de-
terminabile et formabile quia genere ablato
et interempto species auferuntur et inde
genus et convenientia intelligendum et non
equivoce quod est primum dicebat quod ro-
tis primo convenit generi et aliquo con-
veniunt. **Sciendum nono** quod
licet differentia potest dici dignior genere
inquantum comparatur ad speciem ut forma ad
materiam id est ut actus ad potentiam quia tamen differentia
provenit originaliter a genere et primo est
in genere et species habet eam a genere ideo ro-
tundo omnium divisibilium unumquodque participan-
tium in primum per naturam illius coordina-
tionis non fit ad differentiam sed ad genus quod sim-
plicissimum est secundum Aristotelem primum in genere
est secundum omnium divisibilium illius generis
et metrum et mensura omnium
reponitur. **Sciendum decimo** quod licet
ubi differentia unitur generi et eiusdem lateris
requiratur ordo superioris et inferioris quia
constitutivum generis subalterni est superior constitutivo
speciei specialissime ut sensibile est superius rationali
quia tamen differentia superior non includit actu et
intellectu in inferiori ideo superior respectu
inferioris non meretur dici genus eorum
genus quibus propter differentiam sit determinabile ad speciem
et ad omnes species differentia a genere habendo et
et ad speciem non habeat quod sit subiectum
inferiori propter differentiam scilicet differentia non est genus et
species differentia esset differentia et in ratione unum
eadem ratione alterius esset processus in
infinitum quia est impossibile et differentia formant
conformantur repugnat ratione infiniti quia
forte est finire ut dicitur 2o metaphysicae. **Sci-
endum undecimo** quamvis differentia sit
forma dicens totum esse speciei et similiter genus
non tamen genus sive differentia sufficit definire
speciem ut equivoce cum differentia non significant
naturam per formam quia ad definitionem speciei
non sufficit quod dicat totam essentiam speciei
quod est requiritur quod propter hoc modum concipiendi
speciei exprimatur quod genus licet dicat totam
essentiam speciei non tamen tantum omnem modum
eius concipiendi quia tantum secundum modum concipiendi
confusum et similiter differentia exprimit totam essentiam
speciei secundum modum concipiendi distinctum
ideo ut genus sive differentia ut differentia sive genus
speciem definire sufficit propter utrumque ad
definitionem eius requiritur et propter modo
solum totam essentiam quod est hoc modo
concipiendi exprimunt 2a ratio quia differentia sive
genus cadit aliquo ratione et equivoce et quia genus
est de ratione speciei et similiter differentia ideo ut genus
sive differentia ut equivoce differentia sive genus est
tota definitio speciei. **Sciendum duo-
decimo** quod definitio differentiae sit defi-
niti differentia est simplex forma totius per
modum totius designata quae convenit
scilicet generi ad esse rei id est quae est determinativa
potentiae generis ad esse specificum et eius quod est
esse rei id est speciei. Item definitionis conversio speciei
propter est scilicet essentia. **Conclusio habetur**
in dicto quod definitio differentiae sit perfecta
et sufficiens et bona convenit enim omni
et soli differentiae magis proprie dicte et suf-
ficienter exprimit naturam differentiae faciendo ipsam
differre a quolibet alio genere namque
licet sit propter speciem et definitio eius quod
tamen non est determinativum generis non differentia
dici debet. **Conclusio dicta autem
primo** quolibet definitione declaratur
illa quae est insufficiens definitio sed convenit
et non recte accepta quia est a ratione generis
quia individuum nullum propter se inest propter
male differentia definitur propter ... **2o**
ratio specialis est determinativa et constitutiva
definitionis speciei et tamen non est differentia quod 4
3o differentia eadem superat esse generis et adsit
generis et ... generis et contrario et ratio generis
genus non ... propter essentiam et dicitur animalis

sed tamen quia per quod est actus unius
ut illo per esse sua quarto quia et dica
idem sit realiter cum causa dicenda natura
ergo unum alterius non est determinatum per
idem non est determinatum sui ipsius per se sit
idem respectu eiusdem esset nisi potentia et materia
Quinto dico est tota sua et essentia sed
species per nihil determinatur et alia adda
aliud dicunt sunt addit ergo male dicunt
sed dico ad sed totum aliquid includit
quod est contra rationem ad primum dico
quod determinare in proposito non capitur ut
dicit actum sed aptitudinem ad actum ut
sit sensus dicam determinabitur id est nata
nata est determinare id est determinare etiam
ad esse specificum Ad secundum dico
quod licet dicunt passiva sed posset dici quod
determinatio per tamen non est sed differentia
sed essentia non movet dicitur Ad
secundum dico quod licet id quod actus unum
reum unum non possit esse sua talio
tamen non est inconveniens id quod est
actus unius secundum modum esse substantia
alia dico cum ratione quod unde
et determinatur unius acceptum quod est
esse essentia eius alio acceptum ut ibidem
de alio respectu tale complementum
sed dicendum ut dictum est non est actus quod nisi
secundum modum Ad quartum dico quod dicitur
quod non est determinativa realiter sed solum
secundum modum id est rationis Ad quintum dico
sicut quod dicitur non est sed realiter sed
substantia sed est per rationem eius et licet dicit
sit tota sua sed non tamen est tota ratio eius
species cum esset nisi claudit genus et rationem
quod in est dispositio non dicitur unum quemadmodum
per species secundum rationem incipiat

Utrum species sit universale ab
aliis universalibus et predicabilibus distinctio
per quod Porphyrius determinavit de universalibus

et pluribus que sunt unum intellectus essentialiter
et de hiis quod de hiis requiritur sunt essentialis partes
diversis totum esse essentiale ipsorum ut de
genere dicam et species quod dicit determinat
de illis que sunt unum intellectus accidentaliter et quod
de hiis requiritur sunt accidentalis partes dicta
in totum esse accidentale ipsorum ut de proprio
et accidente et primo de proprio et primum per
sunt sub substantia adiacens [illegible] ita sub illo
quod est intellectus essentialis et substantialiter ad
id quod est intellectus accidentalis sed species sunt
et accidens etc non et differentia ista
materia ergo quod est secundo dico est primum
per quod sunt species fluit et est expressivum
sed et sit quantitas sed accidens non
fluit et est expressivum individui et
est quantitas individui sub substantia species ad
individuum ita se habet proprium ad accidens
sed species multum est prior individuis per
est essentia nam et formale principium eius
ergo et ratio quod proprium convertibiliter
de illo cuius est prius est accidens
aut non convertibiliter primus predicat convertibiliter
sed potest modo predicari non convertibiliter
ergo etc Sciendum primo quod ista
duplicia ordinari possunt uno modo naturalis
et genus est primum et dica secundum et
species secundum proprium quartum et accidens quintum
alio ordinantur quo ad nos et sic
cum non est per licet natura sua precedit accidens
et accidens proprium quod tamen quo ad nos
accidens sunt priora sensuum in quantum propria
potentia ipsorum magis que sunt devenimus
et accidentia quia sunt priora proprio
in quantum sensibilia nota sunt notiora
intelligibilibus Sciendum secundo per accidens
triplex capi potest uno modo pro illo predicatio
accidentali etc uno modo eius non curando
an sit ens reale vel rationis vel an sit
accidens secundum rem sive secundum modum
et hoc modo tenetur secundum actum dicit

et sic accepta dicit aliquod aptitudinem magis
quae potentia naturalis adveniens
alteri per se completo non addendo
an oportet exprimi sed indivisibili
et accepta ... nova potentia actionem
... et actionis naturale fundamentum
tamen intrinsecum de natura actionis
vocatur et sic non est distinctum per
hoc vero est quid quod ad actionem
... et ad actionem quae aliquod capit
... per ... illo actione exprimi
... indivisibili ... quod completum
... et ... actionis ... accepta
... distinguitur. **Sciendum 3o**
quod ... accipi ... respectu
... ... et ...
et dicitur ... quod est ... sed
adaequatum aliquod respectum ...
... et ... sed participata
et dicit quid quod ... est ...
... ad diversa ... dici ...
et ... ... unde

Sciendum 4to quod ...
ut sic non est ... ...
ad ... ... et ...
per ... ut sic non resistit ...
... ... et
... non ... ... accepta
... ... ad
... et ad actionem et passionem
... ... et ...
... ...
... ...
... est ... aptitudo ad actionem vel pass-
ionem ... ...
... et ... ...
... ... aptitudo
... ... perfectum ... ...
... ...
... et ad actionem et passionem ...
et ... ... alia ... ...

... ... dictum est ... ut sic
non est ... **Sciendum 4to** ...
... non est ... primo 2o ... 3o
... manifestum est ... ab ...
aliis non fore distincta ... ...
... ... et ... dicit actionis
... posset dici ... respectu
inferiorum et ... respectu superiorum
hoc ... non convenit ut ...
aptitudo ... perfecte ad actionem
vel passionem ... est ...
... habitudine ... ad
... et ... dicit aliquod ...
et ... dicitur ... ad ...
... ... actionem et pass-
... valere ... et dicitur ...

Ultimo notandum ... quod ...
... et ... ... et ...
... ut patet ... ... in
... et ... ... hoc
... ... et
... distinguitur et ... ...
... ... hoc ...
... est ... et ... illi
... ... convenit
... ... et ... ...
... actionis ... ...
... non ... est adaequatum ...
illius ... ... et ...
... ... hoc ... actionis
et ... ... convenit
alia ... ... **Sciendum**
6to ... ... et
... ... et ... ...
... ...
... ... et ...
et ... ...
... ... et ... ...
et hoc ... ... ut non
distinguitur ... ...

nixe non sit aliud quam aptitudo naturalis speci
fice ad actionem vel passionem valentem et
aptitudo teneat se ex parte subiecti sicut actio
ex parte formae ergo quod prima et per se insit
illi solum respectu cuius dicitur propria et de illi
cuius est propria quia non est in quacumque ad
passionem adveniens sed necessario per se a cui tamen non
inest primo ut est aptitudo sentiendi
respectu hominis quia homini non convenit primo
quia homo sentiat sed quia dicebatur etiam
aptitudo rationis ut non distinguit generalis
rationalis quia distinguendo rationis non rationalis
nulla passio quia per se in est sed ratione
inest individuis ad passionem insit per se
individuis quia non est actio individuorum
per certa coniunctione ipsorum et advertendum
quia licet propria non per se praedicatur de indivi
duis sic sed per se tamen sit de individuis
speciei ut vult de hoc illi et illud
illud quod respectu suorum individuorum
ut dicitur propria per se et solo **Dubi
tatur autem dicta** utrum propria sit
principium cognoscendi speciem et notum notitia
per se et naturaliter primo quia non per definitionem et defini
to sed in principium cognoscendi propriam passionem
in demonstrationem per definitionem subiecti demonstratur
passio de subiecto ut dicitur 2o posteriorum
ergo non eodem modo tenet consequentia quod sit idem
respectu eiusdem causa prius et posterius notitia
et cognitionis quod in quacumque **2o**
propria passio non est principium cognoscendi sed ergo
ut cognoscendi quia eadem sunt principia cognoscendi et
cognoscendi 2o posteriorum in textu **3o**
actionis quae non est principium cognoscendi speciem
et quia necesse est ergo nota propria tenet consequentia
quia actionis quae notior notitia est propria **quod**
quantitative per se est nota et per se intelligibilis
ergo ad significandum non requiritur propria
et per se non est notior notitia per se **In
oppositum** est philosophus primo de anima dicens
accidentia propria magnam partem conferre

ad cognoscendum quod quid est per dubio **Di
cendum primo** quod actionem et principium
cognoscendi quod quid est per intellectum duplex unum
simplex et aliud naturale aliud pro ad hoc ut sit
unum ex parte quantitatis intelligibilis alio
ex parte intellectus intelligentis primo ut
actionis propria ut communiter sunt principia cognoscendi
speciem sed posterius eodem modo ut probatur primo
quarto. 2o vero actionem magnam partem
conferunt ad cognitionem speciei et magis actionem
propria actionem cum ducit in cognitionem illius
cuius est actionis et illius essentiae perfectae
ad quod actionis quae non sit actionis speciei
individuorum primo et per se non ducit nisi in
cognitionem individuorum et per hoc patet solutio
primae 2ae et 4ae rationis ad oppositum ad 2am
vero dicitur quod eadem sunt principia cognoscendi et essendi
a priori sed propria non est principium cognoscendi speciem
nisi a posteriori **Dubitatur 2o**
utrum 4or acceptiones propria a porphyrio sint
bene positae per dubio **Dicendum primo**
quod 1a propria non in aliis acceptionibus est
et per se ab aliis distincta et quod multis
non distincta pro alia ... a porphyrio
ut clarius acceptionis propria in quibus ab aliis
distinguitur ubi ponit 4or acceptiones cuius
autem vero est quod omni propria fluit et oritur
ex principiis speciei sed illud ergo est adaequatum principiis
speciei sed illud non si primum hoc est duplex quod
intransmutabiliter conveniat principiis speciei sed illud transmu
tabiliter si primum sit tunc propria 4to si 2um
sit tunc propria 3o si vero non est adaequatum
principiis speciei hoc est duplex quod illud excedit
principia speciei sed illud ab ipsis exceditur si primum
sit est propria 2o si 2um sit est propria
primo vel propria primo convenit principiis speciei
sed non de necessitate per se contingit propria
vero 2o convenit principiis quidem speciei de necessitate
propria vero 3o convenit principiis speciei sed non
non tamen intransmutabiliter et aliud pluribus
tempore dispositis sed tamen propria 4to

consideratur principaliter scientia realis de necessario et in
transmutabili. **Sciendum 2o**
quod [illegible] acceptacionem scientiis dicitur [illegible]
ordo secundum ordinem nature et ordo doctrine

pmo — primo secundum ordinem nature scientia 4to est prima
2o — 2o vero scientia 4to est ultima scientia
4to — cum 4to magis recedit a sensu et
accedit ad sensum quam tamen est intelligibilis
pis — quam alia scientia et [illegible]
4tor — in habet quatuor acceptiones non [illegible] dico quod
[illegible] ut univoci vel univocata ut
scientie equivoce vel equivocata analogi
vel analogata dicitur cum de hijs 2um
una vox [illegible] participata omnia
cum dicuntur scientia in quantum [illegible]
sunt appropriata **Sciendum 3o** quod [illegible]
primum 2um rem et [illegible] vel ista
4to — que nocte [illegible] sit scientia 4to prima
tamen [illegible] subiacet [illegible] dici scientia a topthicorum
po — primo [illegible] est [illegible] et [illegible] in
[illegible] in intelligenda vox sic in
4to — [illegible] scientia 4to 2um [illegible]
[illegible] alia [illegible] ad nos sic alia
et quod primum in intentione [illegible] ultimum
in [illegible] porphirius [illegible]
aliquis [illegible] posuit **Sciendum 4to**
po topicorum — quod aphorismo primo topicorum [illegible] modi
[illegible] assignant [illegible] scientia [illegible] scientia
[illegible] est scientia ad [illegible] scientia
simpliciter et est hec [illegible]
[illegible] posita quod scientia simpliciter id est
4to — ad scientia 4to quia [illegible] simpliciter scientia
dicitur quod omnino [illegible] sunt [illegible] quo ad
tempus et quo ad suppositum et adequate
3o — scientia vero [illegible] est [illegible] ad scientia 3o quia
[illegible] scientia [illegible] dicitur [illegible]
ad suppositum sit adequate non tamen quo
ad tempus quia non 2um [illegible] tempus
[illegible] 2um [illegible] certe [illegible] dispositionis
[illegible] scientia [illegible]
poo 2oo — scientia primo et 2o [illegible] claudit

[illegible] cum [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] scientia [illegible] scientia
2o — prima et 2o dicitur scientia [illegible] aliquis sunt
3o 4to — appropriata scientia vero 3o et 4to scientia dicitur
non solum [illegible] sunt appropriata [illegible] quod
aliquis sunt adequata [illegible] consideratur scientia
in suppositio quia in [illegible] et [illegible]
in [illegible] quia in [illegible] dialectici [illegible]
[illegible] est [illegible] scientia [illegible] dialectice
[illegible] dialectica [illegible] est [illegible]
Sciendum 5to quod [illegible] scientia [illegible]
[illegible] ille [illegible] soli adesse est [illegible]
[illegible] quod sola et una dicitur [illegible]
[illegible] dialectica [illegible] et
[illegible] non sic [illegible] participata
[illegible] distinguibilis [illegible] scientie
[illegible] quia [illegible] scientia [illegible]
scientie non est nisi [illegible] 2um
ut dicitur a topphicorum. Cum vero ille [illegible]
est referendus ad suppositum et [illegible]
po 2o 3o — [illegible] participata et [illegible] scientia primo
2o et 3o [illegible] non [illegible] sic [illegible]
4to — [illegible] scientia 4to
[illegible] et non solum [illegible] 2um
po 2o — sic et primo [illegible] non [illegible] primo tamen [illegible] 2o
Sciendum 6to quod scientia primo est
vo est — quod [illegible] soli et non omni [illegible] vero est
po — quod scientia primo [illegible] scientia [illegible]
[illegible] scientia quod soli [illegible]
[illegible] soli [illegible] vero illa [illegible]
non [illegible] quod [illegible] medicandi
[illegible] scientia [illegible] humane
[illegible] et corpore mediante [illegible]
voluntate et applicacione [illegible]
tatem ad studium [illegible] applicaco est [illegible]
[illegible] quod libere voluntas applicat
[illegible] ut [illegible] non [illegible]
ad studium [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] omni
Sciendum 7to quod [illegible] medicandi [illegible]
[illegible] non [illegible] suppositio ut [illegible]

aptitudine ad actum propter hoc non homo
secundum proprium 4to [illegible] ut dicitur actus et licet 4to
est medium [illegible] et convenit aliis ab
homine tamen est medium partem non nisi
homo convenit ad eum ut sit habitus in
[illegible] nullo convenit est medium partem
nisi habenti intellectum et sic est alius
actus et non sit alius est est medium
[illegible] et est medium partem **Sciendum**

octavo quod proprium 2o est quod convenit omni 2o
et non soli ut esse bipedem cum non est non est
quod [illegible] consequens [illegible] quod proprium speciei non
[illegible] consequens illa [illegible] convenit omni in
[illegible] consequens proprium quod non convenit soli
ut aptitudo sentiendi consequens proprium animalis
quod secundum corpus et animam sentitur quod licet sit
proprium [illegible] secundum tamen quod homo et per
illa [illegible] quod [illegible] consequens nisi omni
homini non convenit omni homini [illegible]
non secundum homo adequata per [illegible] omni
animali [illegible] non convenit soli sed etiam
est bipedem consequens proprium quod [illegible]
[illegible] convenit [illegible] est bipedem [illegible]
[illegible] est [illegible] forma requirens
dispositionem [illegible] ad debite exercendum
suas operationes [illegible] ad [illegible]
duobus pedibus et propter hoc non solum re-
quirit forma humana [illegible]
[illegible] non licet est bipedem nisi
homo non tamen soli et licet [illegible] et [illegible]
actum est bipedem non convenit omni
homini quod non [illegible] homo [illegible] actu est
bipes [illegible] aptitudine [illegible] speci-
fice quibus homo duos requirit
pedes et [illegible] proprium 2o [illegible] omni 2o
et non soli sed etiam [illegible]
[illegible] non solum [illegible] alterius

Sciendum nono quod proprium 2o 2o
non [illegible] dicendum sed dicere aptitu-
dinem ad actum et licet [illegible] aptitudo ad
actum sit proprium 4to non tamen [illegible] 4to

[illegible] convenit cum [illegible] prima
[illegible] non est alteri ut aptitudo sentiendi
quod est proprium 4to [illegible] est proprium 2o [illegible] 2o 4to
sit aptitudo habendi duos pedes
et proprium 2o [illegible] alterius [illegible] 4to
[illegible] proprium 4to illi tamen alteri non est non 4to
[illegible] tamen [illegible] ut [illegible] non ab
illa forma [illegible] quod requirit dispositionem
[illegible] ad exercendum illas operationes quod est [illegible]
duobus pedibus **Sciendum decimo**

quod proprium 3o est quod convenit omni et soli sed non 3o
[illegible] cum non est [illegible] proprium 3o consequens [illegible] 3o
[illegible] non tamen [illegible] mutabiliter
et [illegible] dispositionem [illegible]
consequens [illegible] proprium [illegible] soli [illegible]
[illegible] consequens [illegible] convenit omni [illegible] consequens
illa [illegible] non convenit [illegible]
de canicie [illegible] canities in senectute
in homine ex debilitate caloris naturalis [illegible]
[illegible] debilitatem humores cerebri
non sufficit digerere [illegible] indigestione consequens
putrefactio et [illegible] dealbatio
canicies [illegible] **Sciendum undeci-**

mo quod [illegible] est [illegible] canitiei et grisitie
[illegible] ut dictum est canicies [illegible] ex indige-
stione humorum cerebri [illegible]
in solo capite grisities [illegible]
[illegible] humorum corporis et [illegible]
in toto corpore [illegible] licet canicies [illegible]
sit [illegible] in juventute homo tamen non est
[illegible] est [illegible] calor naturalis
deficit in senectute [illegible] et [illegible]
ut deficit in juventute **Sciendum**

duodecimo quod proprium 4to est quod convenit 4to
omni soli et semper cum non est proprium non est
4to per verissime et [illegible] proprium [illegible]
consequens proprium [illegible] et [illegible]
mutabiliter et [illegible] proprium [illegible] proprium
convenit soli et [illegible] convenit omni
et [illegible] mutabiliter [illegible] consequitur
non convenit semper et solum homo [illegible]

e. ut ab aliis vltibus distinctum de
aliis differentie insequenti questione vide
bitur quibus habitis patet responsio ad
dubium secundum modum ut patet

Contra dicta arguitur primo

unum oppositorum non est verificabile
de alio sed proprium et ultima huiusmodi sunt opp
osita quia de cuius ultima est communicabilitas
et quantum de cuius vero proprium videtur
esse incommunicabilitas et particularitas ad
proprium sit quia alteri est oppositum ergo proprium
male etc ponitur 2o proprium adsit
naturalis inclinatio et aptitudo ad actum
erit naturalis potentia et per naturalis potentia est
speciei consequens ergo proprium esset non videtur
esse distinctum 3o cum speciei equalis
et non nisi aliis individuis ergo
videtur quod proprium non speciei insit
et omnibus individuis speciei ipsius est ergo
aliquid non esse soli quod non insit omni ergo etc
4to quia ipsum est idem actus est indiui
esse subiectum quo ipsum est proprium 2o
non complet aliis individuis et si hoc est
ipsum intermaneat ipsum erit proprium esse
multis speciebus et non soli uni speciei
non ergo insit omni non esse speciei non
soli ut valet dicere licet idem actus unus
non potest esse in diversis subiectis tamen non est
inconveniens idem actus specie in diversis
subiectis esse per se idem actus unus non
potest esse in diversis subiectis unus sed ut
videtur idem actus inesse non potest esse
in diversis subiectis specie distinctis ergo etc
4to quia insit omni insit pluribus ergo
non est pluribus non insit soli quia non tamen uni
ergo si proprium 2o insit omni non inerit
soli Ad primum dicitur quod licet oppositio

proprium ut idem est quod primitus habent regula
oppositi et non tamen ut idem quod ad ista
primo oppositio capitur Ad 2m dicitur
quod proprium respectu suorum suppositorum

speciei hoc tamen ei non conveniret ut proprium
est ut patet expositione Ad 3m dicitur quod
licet insit speciei dei de necessitate et equaliter
omnibus in esse aliis individuis illius speciei non
tamen omnibus id quod speciei insit contingenter et ad
esse aliis sufficit eius hoc autem non
proprium primo insit speciei Ad 4m dicitur
quod licet inconveniens sit idem actus unus
esse in diversis subiectis unus non tamen est in
conveniens idem actus inesse esse in diversis
speciebus quia ab alio actus capit unitatem et
ab alio speciem unitatem enim capit a subiecto
speciem vero a principio et non subiecto et
hoc magis notabile et non est inconveniens
idem actus specie diversis subiectis specie et idem
proprium inesse Ad 5m dicitur quod soli
et omni non referuntur per omnia pro eodem
ad individua soli vero refertur ad speciem
et per unam speciem sub se plura individua
continentis aptitudinis quod illa speciei convenit
et ex omni unum non est inconveniens
aliquid inesse omni quod tamen insit soli

Utrum differentia patet in
qua dicitur proprium est quod inest
et omni soli et semper et queritur primo
de re et non iudicat quid est et
res sit bene posita pars questionis declarare

Sciendum primo quod postquam visum est
de accidentibus ista ?? ordinem intrepli
citus eius hic videndum est de differentie
ita prius sit intenti quo ponitur ?? primo
topicorum sit cum inquirunt et analogia
sed diversitatis que permittenda est dicit
differentie ubi Sciendum 2o quod
cum bestium proprium est quod eminat
?? intrinsece et accidentibus speciei
generaliter ut ?? est et dicitur ut ?? est
proprium non dicitur dari emanare ?? ??
proprie est hoc quod est determinabili ?? ??
habet vero subiecti respectu dicit

bestiis

formalis quia tamen non est consimilis forme et complementum non potest habere rationem subiecti respectu actiuitatis dicendum vero quod vt sic habet modum passiuitatis et actiuitatis ideo vt sic non potest habere rationem subiecti sicut enim sit actiuitas secundum quod patiens et passiuitas secundum quod passiuitas est actiuitas et passiuitas quia in agentibus. Sciendum 3o quod quia duo (duo) sunt potentie scilicet intrinseca et extrinseca secundum naturam nam primis signata per sensus exteriores et secundum sensus interiores et forma specifica ideo duobus est principium mouendi quedam consequitur secundum rationem ut hoc vel mouere quemuis quia sit ablongi corporis et latoris sanguinem et excite figure alia vero consequitur secundum rationem forme specifice ut est rationale vel flebile ex hoc autem quia homo est volens et risibilis et admiratiuus de visis et auditis et de dictis ab apprehensis et per hoc quia est admiratiuus est veritatis inquisitiuus et ex hoc quia est veritatis inquisitiuus et veritatis inuentiuus et inquisitione et inuentione facta si aliquid apprehendit per modum quietis delectatur et per hoc fit emissio spiritus et caloris naturalis ad exteriora et ad faciem ex quo fit oris dilatatio et visus alteratio et per consequens risus si vero apprehendit aliquid per modum disconuenientis tristatur ex quo fit spiritus et caloris naturalis ad cor retractio et contra contractio et deinde celebri compressio et capitis lacrimatio expressio que fletus dicitur. Sciendum 4to quod licet primum quod sit quemuis secundum vnum forme vniuersalis non recipit nisi per primum et ideo immediate non tamen aliter potest dici et mediate de vniuersalibus ex parte participantibus et aduenientibus quod primum quando secundum rationem forme verum habet rationem passionis quia quando ipsarum rationem mouere quando ipsarum rationem forme ipsarum consequitur in omnibus vniuersalibus vnum inseparabile quia per quod eam rationem mouere licet in multis eam consequantur potest tamen aliquid patiens eam non consequi et maxime in aliquo

cum vniuersaliter et ideo distincto ista conclusio non dicit nisi de primo quantum secundum rationem formam ad quescendum autem primo primum fluat et emanat a principio secundum. Sciendum 4to quod aliquid fluere ab alio potest intelligi dupliciter vno modo formaliter (vno) alio modo aliis primo potest dici fluere a principio suo quod sit et hoc modo quia principium secundum quod est de genere substantie non sunt principium quantitatis et actiuitatis in prima parte primum ideo hoc modo non dicitur fluere a principio suo secundum alio modo effectiue aliter (alio) est aliquid potest fluere ab alia quia est ex genere eius et licet generalissima sint prima in genere causalitatis non tamen ipsa esse prima in genere cause efficientis vel materialis et hoc modo primum fluere dicitur a principio suo et causaliter suo secundum formaliter vero fluit a principio suo quia sic dicitur quod actione habet primum genus et species dicitur aliter cum habet primum principium a quibus procedunt illa et nisi haberet principium a principio suo principia sic destructa sunt sed et etiam intelligibilia vt distinguibilia quamquam vero caperet sed vt passiones etiam sic vt principium etiam et sic non habet esse distinctum ab illo itaque haberet cum abcentia sunt distincta. Sciendum 5to quod secundum dupliciter potest considerari (vno) vno modo vt est ab aliqua seu habitudine vno modo vt aptitudinaria ad actionem et ad passionem etc. ipsarum non consequitur primum sit cum primum actio est et actio quando est falsum est cum sit passio secundum vnum secundum modum secundum secundum rem alio modo (alio) per actionem et habitudinem ad illa etc. ipsarum consequitur primum et primum non est aliud quam aptitudo naturalis specifice ad actionem vel passionem naturalem et quia actio et passio non habet esse nisi actu supposito ideo secundum non consequitur nisi inclinationem ad illa. Sciendum 6to quod licet tam actio quam aptitudo ad ipsarum secundum consequatur tamen esse completum tamen aptitudo magis est quieta secundum quam actio et etiam magis naturalis est cum aptitudo

mediam inter speciem et actum et ex hoc
patet quod sicut species hic rogat ultimo quod non consi-
deratur absolute per individuationem quemadmodum
ut dicunt particularia specie sive species
absolute non erit unum in multis
sed unum in uno et quando non erit ulterius
ad dicendum ultimo sit esse unum in multis
propter quod dici quod quia universale illud non sumo dicit
quod non nisi sit unum ut species quando in multis
quantitate convenit ultimo primum et ad
[illegible] eadem materialiter sunt
[illegible] quod et species non tamen sunt
eadem formaliter considerata autem quo
ad esse actuale [illegible] quod convenit
speciem sunt [illegible] quod considerata vero quo
ad esse reale quod [illegible] quod est tota
[illegible] sunt in [illegible] species

Dicendum octavo quod principium species
sunt accipi [illegible] uno modo absolute scilicet in

uno

voce potentie et actus et tamen dicuntur principia
species quod [illegible] intrinsece et realiter quantum

alio

alio modo in voce constituti et in habitudine
ad actiones et passiones naturales et sunt
principia quod [illegible] constituti
[illegible] vero eadem realiter sunt principia quod
et species illa cum eadem principia quod [illegible]
accipiuntur in voce potentie et actus sunt principia
species et accepta in voce constituti per
individuationem ad [illegible] et actiones sunt principia
quod sunt [illegible] quantum causa principia species
quod in quantum causa formalis et materialis quod
quod in quantum causa efficiens [illegible]
[illegible] illa [illegible] principia quod [illegible] sunt
principia quod in voce constituti accipiuntur et
quando in voce species quod est [illegible] passiones
subiectum subiectum [illegible] actiones [illegible]

p°

in triplici genere causarum primo in quantum causa
materialis non quidem [illegible] per [illegible] quod ut in

2a

materia actione in subiecto sufficit 2o in
quantum causa efficiens quia actione exprimendo

3o

subiecti efficienti causa 3o in quantum causa finalis

quod actione in subiecto sunt [illegible] esse sub-
iecti ut a quo [illegible] [illegible] [illegible]
subiectum non habeat esse [illegible] subsistens
et in spiritu per participationem limitatum
non includit omnes perfectiones [illegible]
[illegible] perfectiones actuales [illegible]
ut [illegible] ad quos [illegible] [illegible]
[illegible] patet quod non [illegible] quod speciem
[illegible] esse quod completum
et perfectum de specie quod [illegible] formalem
et determinata [illegible] non nisi materialiter et ad
esse individui determinabilis [illegible]
ut [illegible] est aptitudo [illegible]
operationum [illegible] nisi [illegible]
convenit esse [illegible] posse agere [illegible]
[illegible] convenit posse agere quod actu agere

Dicendum decimo quod [illegible] semper
[illegible] species sub [illegible] individuis
[illegible] illa homo [illegible] est
semper [illegible] in illo homine [illegible] existente
ita est illi homo est [illegible] nisi [illegible] sit
non erit [illegible] quod ergo esse
completum species et non [illegible] quod species esse
completum non nisi in supposito habere
videtur ibi [illegible] esse completum
species [illegible] est esse completum [illegible]
[illegible] formalem determinabile tamen materialiter
et quod id quod determinabile materialiter
[illegible] nisi est determinatum formaliter
[illegible] nisi est unum
et individuum [illegible] [illegible]
[illegible] quibus sit [illegible] species
[illegible] esse et illud esse completum species [illegible]
materialiter et [illegible] convenit
alius est esse completum non tamen formaliter
[illegible] materialiter et [illegible] esse existentie
quod [illegible] non convenit nisi in supposito
et [illegible] actus [illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible]
ista homo est [illegible] sit una in illo homine
existente non tamen illa homo [illegible] coloratus

ad albus ad eum actionis consequitur esse actu
ale quod speciem non convenit nisi in in divi
duo et supposito ideo remoto individuo
removetur illud esse et exeunti removetur
omne quod illud esse concomitantur sic genera
liter posito remoto posterius removetur
quod vero actionis tertium quod est esse formale speciei
quod speciei convenit omnibus extremis removet
ideo esse suum non est et per se ut dicitur primo   primo posteriorum
posteriorum ex hoc patet quod quod dicit omnibus   patet
perfecto quod est actionis praesupponit perfecte tamen
quod est esse intelligi dicitur de esse formali quod
est idem cum quiditate ideo dicitur actualis
existentie si vero addit quod omnis actionis praesupponit
supponit esse existencie sui subiecto hoc
dicitur intelligi de actionis quod autem non primo

Sciendum nono quod ad integri
tatem primo quarto duo requiruntur scilicet totalitas   4to
et convertibilitas. totius quidem primo
ad supposita et quo ad tempus sic quidem
quod supposita inest omnibus suppositis speciei
sic vero quo ad tempus quod inest pro omni
tempore et cum pro omnibus temporis dispositionibus
sic autem convertibilitas quod non inest
nisi individuis illius speciei totum primo
primo convenit quod inest omni vel ut soli con
venit quia sic per totum autem ut soli conve
nit quod inest soli et quod convertitur sic per
primum quidem distinguitur a primo primo modo
tertium vero distinguitur a primo tertio modo   3o
autem distinguitur a primo 2o et per primum   2o
quarto inest omni soli et sic ideo convertitur   4to
ideo est convertibilis potest dici quod vero
esse primi completum est speciei non videtur
quid est esse rei id est speciei primo
illius definitio ... **Sciendum
decimo** quod per primum convenit ... esse
ad integritatem sicut praedicatio non sequitur
... de ... esse et per dicit forma
speciei per modum ... esse per
... per ... dicat esse ... sed
forma substantialem speciei per formam actualem
ideo non potest ... esse actualem sed actuale

Sciendum undecimo quod ut ad
propositum sufficit dicitur. est probando quidem
est pure essentialis nisi per primum est de esse
essentiali subiecti et per se primo in est sub   primo
iecto ut ubi ... dicitur potest esse alia
est pure accidentalis ut ubi actionis quod
potest de subiecto quod illud per se inest subiecto
... est probatio media inter pure essentialis
et pure accidentalem ubi per primum licet non
sit de essentia subiecti ... in
transmutabiliter concomitatur primo subiecti
ut ad actionis ... potest dici quod non
pure per actionis ut primo per se per 2o per se   2o
inest speciei et quidem quod dicitur primi dicitur de ...
dicitur esse in alio et patet esse in primo ideo
tertia passio designata per modum ... forte
ad passionem subiecti et speciei quod ...
non potest ad passionem suppositi ideo in
... non potest dici et per quod ut sit
non dicitur dici tertium ... potest per primum
ut non ... potest ...
hoc modo dicitur ... ut si non
designatur ad passionem supposita et ...
et ... potest ... visi
bilitas esse visibilitas ... designaret
ad passionem subiecti et esse suppositi non
deberet dici speciei ut dicitur ut per se in
... formale primi illius quod est per se genera

Sciendum duodecimo
quod primum in hoc dicitur a diffinitione essentiali
et quiditativa quod diffinitio essentialis videtur
quid est esse rei et speciei ut dicitur primo   primo topicorum
topicorum primum vero non ... ad ...
dicendum diffinitionis ... ad di
finitio convertibilem addit ... diffinitio
... et non videtur quid est esse rei ubi ...
... quod dicitur est diffinitio ... quid
... exprimit quid ... ...
... ... refert et ... est

tamen entium quam non entium tam complexo-
rum quam incomplexorum et quale scientie
veritatem et quid rei quod exprimit quiddi-
tatem et essentiam diffiniti, ita quod non solum
questio utrum vox significat per se [illegible]
[illegible] et talis solum est verum et incomplexo-
rum quod ut dicit philosophus 6o metaphysice ibi solum
est scire et talis est [illegible]. Secundo essentialis
[illegible] et ab essentia est quod exprimit quiddi-
tatem diffiniti essentialiter ut quod datur per prima
essentialia et intrinseca ut diffinitio specierum
data per genus et differentiam, id est per materiam et formam,
[illegible] est quod per se datur per prima essentiale di-
finiti per [illegible] et [illegible] quod per data per propria
[illegible] quod alio nomine vocatur descriptio
[illegible] est quod exprimit causas diffiniti
non solum intrinsecas sed etiam extrinsecas
ut hec est eclipsis [illegible] et corporis
oppositio a sole et hoc pertinet [illegible]
attendit argumenta et [illegible] illas di-
finitiones [illegible] potior videtur essentialis et
essentialis potior [illegible] magis
ostendit esse diffiniti per formam quam per
causam quod solum ostendit esse diffiniti per causas
intrinsecas. Essentialis vero dicitur potior [illegible]
scilicet [illegible] potior est [illegible] quod [illegible] dicitur
non indicare quid est esse rei [illegible]
[illegible] a priori ad eum [illegible] sit [illegible]
[illegible] et essentia [illegible] indicare non potest. Contra [illegible]
videtur quod diffinitio [illegible] est bene posita
ut [illegible] particularem [illegible]
[illegible] posita [illegible]
bone diffinitiones. Contra dicta
arguitur primo omne [illegible] dicatur
esse [illegible] illius [illegible]
[illegible] non dicat totum esse [illegible]
est [illegible] esse [illegible] natura [illegible]
[illegible] ratione non dicat
totum esse [illegible] non ergo erit [illegible]
2o [illegible] esse [illegible]

est [illegible] videtur falsum primo
[illegible] subiectum ut dicitur primo posteriorum de
[illegible] passionis quod non est nisi [illegible] est [illegible]
[illegible] et subiectum [illegible] unius [illegible]
[illegible] et de essentia [illegible] alterius [illegible]
essentiale [illegible] 2o [illegible]
[illegible] sit nisi
[illegible] ut dicitur 6o metaphysice 3o [illegible]
non [illegible] pure [illegible]
3o [illegible] scilicet [illegible] [illegible]
essentialem ad [illegible] essentiam
non est [illegible] medium [illegible]
ut [illegible] et non esse [illegible]
[illegible] est [illegible] medium [illegible]
[illegible] ergo est [illegible] essentialem
et [illegible] non est [illegible]
media. 4o [illegible]
[illegible] magna [illegible] ad
[illegible] quid est ergo [illegible]
[illegible] quid est esse rei. 5o
[illegible] extrinsecam [illegible] quid
est esse rei [illegible] est [illegible] extrinsecum
[illegible] accidit [illegible]
[illegible] quid est esse rei
diffiniti. Ad primum dicitur [illegible]
non dicat totum esse essentiale [illegible]
[illegible] totum esse [illegible]
[illegible] et hoc sufficit
[illegible] dicatur. Ad 2m dicitur [illegible]
ad primum [illegible] subiectum est de
[illegible] non primo [illegible]
[illegible] esse [illegible] alterius [illegible]
subiectum est de [illegible]
[illegible] est [illegible] passio [illegible] non [illegible]
[illegible] ut [illegible] Ad 2m [illegible]
[illegible] nisi
[illegible] et intrinsece [illegible]
[illegible] non [illegible] extrinsece. Ad 3m
[illegible]
non [illegible] primo [illegible]
Ad primum [illegible] est [illegible] Ad 2m

6o metaphysice

dr quod licet ubi actio aliqualiter capitur
scilicet pro una actione ... sed reali
sed ... et ... aliqualiter dicitur non tamen
... sit ... nigre ... non ... sit ordinale
medium ... et ... est et
actio ... dicitur ... accidentia
... modum non quod
participacio ... passio ... extremorum ... de qua
... illorum verificatur et ...
magis ... et actio que est ordinale
medium ut est actio ... et ...
... sumitur pro ... pure ...
... accidentali sumpto ab actione ...
et ... sumitur pro ... pure
actio ... illa ... media
... sumitur ab actione ...
... respectu pure actio
et actio respectu pure ... **Ad**
secundum dicitur quod ... facit ...
... est non ... **Ad**
tertium dicitur quod licet distinctio accepta
... distinctio sit extrinseca
distinctio ... accepta ... ad
... quod ... distinctio est
intrinseca et ut sic indicat quid est
esse distincti

Utrum propria passio a suo subiecto ut a parte rei realiter sit distincta

Utrum propria passio a suo subiecto ut a parte rei realiter
sit distincta ubi **sciendum primo**
quod ... est distinctio scilicet pure realis
ut est distinctio illorum que distinguuntur
... et esse ... illorum
que distinguuntur ... et subiecto ut
... et asini et ... ut distinctio
illorum que ... essentialiter ...
sub diversa ... unius ...
... alterius et ... ut ...
ut est distinctio ... et ... et ...
media que ut distinctio illorum que licet

non distinguuntur ... et distinguuntur ...
... et ... rei ... realiter
... rem ... sit est
... que sit distinguuntur ...
distinctio realis et ...
... rei ... rei ...
... **Sciendum**
2o quod ... non sit ... formaliter
... accepta ...
formaliter ... dicitur ...
... scilicet ... ad
actio ... passio ... attribuitur
attributi ... **Sciendum 3o**
quod ... per ...
sententia ... a subiecto suo ...
et non sit distinctum ... sit ...
subiecti et ... primo est subiecti et ...
... distinguuntur ...
... et quantitatem et ...
diversas quantitates et ... diver-
sas entitates et realitates ...
dicendum ... a subiecto ut a parte
realiter est distincta ... auctoritatibus et
... primo auctoritate ...
dicentes primo posteriorum ... passione
... quod est ... de subiecto
... quod est et ... est ... quod non ...
subiectum ... passione ... aliud ...
... idem ... convenit uni
convenit alteri ... ibidem
... subiectum passio ...
et ... ubi passio ut quod ...
distinctum subiecto ...
... ibidem quod ...
subiecto ... nichil est ...
... ibidem ... aliud
est ... demonstrat et aliud ... demon-
strat et aliud ... quod sit demonstratio
... quod demonstratur est passio ...
... de quo demonstratur est subiectum ergo
aliud est subiectum et aliud passio

... posteriorum

... transsit ...

... posteriorum

et per quod realiter est indistinctum subiectum hoc eius a passione per aliud dicit diversitatem realem. Itemque dicit ibidem quod quibus ista considerat quarum subiectum per causam subiecti propria et causam subiecti et passiones demonstrabiles de subiecto et hec duo prius et causam porphirius ubi manifeste subiectum passioni contradistinguit. Itemque 2o posteriorum [margin: 2o posteriorum] questione quid est in quantum scientia ponit distinctum a questione que est in quantum passio inherer... quod non esset nisi passio esset distincta realiter a passione distinguit. Eundem distinguit illorum in principio procemii ut dicit ibidem. Itemque dicit ubi quod principale est unum et eius esse distinctum et demonstrative ergo distincte ut sit non sit nisi subiectum et demonstrative ut sic sit solum passio ergo realiter sicut a passione fore distinctum ut ea dicit ibidem quod principale est per quod est demonstrari de eo cuius est sicut passio esset quiditative subiectum passio demonstratur de subiecto quod quid est demonstratur de eo cuius est. Itemque dicit primo topicorum [margin: primo topicorum] per aliud est subiectum dialecticum et aliud propter dialeticum propria autem sunt genus, diffinitio, proprium et accidens. Subiectum autem est species. Ergo species aliud est a propria. Itemque dicit ibidem quod proprium non videtur quid est esse rei quod non esset si eandem cum ipse diceret naturam. Itemque dicit Aristoteles metaphysice [margin: Aristoteles metaphysice] quod diffinitio passionum per additamentum est per additamentum; hoc autem non esset nisi passio esset realiter distincta a subiecto quia nichil est super additum sibi ipsi nichil enim est extrinsecum sibi ipsi. Itemque dicit in predicamentis sua qualitate abstracta nec nomine nec voce predicatur de sua propria quod non esset si forte esset visibilitas quia sic ad unum nomine predicaretur de ipso. Probatur ex ... 4o phisicorum [margin: 4o phisicorum] phisicorum tempus quod est passio motus non est motus nec mutationem

2o probatur auctoritate boecii dicentis. Proprium fluere et emanare a principio speciei quia nichil fluit et emanat a se ipso et nichil generet nec efficiat se ipsum ut dicit 2o de anima. 3o probatur auctoritate porphirii ponentis proprium inter alia esse distinctum dicit enim in capitulo de differentia communis differentia[s] et accidens sunt separabiles sed non separabiles sed vero a propria speciei nec individuum suscipit magis et minus speciei autem cum sit sua non potest suscipere magis et minus ergo etc. Demum probatur hoc verbis quibus primo principale est predicatoria verificari de eo quod predicatoria verificantur de passione et subiecto quia sub recto ipse hoc est passio vere non ipse hoc est per se ... ut dicit Aristoteles metaphysice [margin: Aristoteles metaphysice] ergo principale est subiectum esse idem realiter cum passione nec valet dicere quod subiectum et passio sunt distincta ergo non est inconveniens quod quid dicitur de uno per non dicitur de alio quia licet deceptive dicitur realiter non tamen ... 2o probatur quod sit omnia genera distincta quantitate et essentia sunt distincta quia essentie predicatorum sunt non misste propria omnia quantitate distincta realitate sunt distincta et que realiter sunt distincta ergo proprium a subiecto distinguitur genere sed quod realiter distinguitur etc. 3o probatur quia per speciem et subiectum non precedit passionem eius ut dicit porphirius de convenientia et differentia proprii et aliorum propter illud quod quod non precedit aliud principale est idem realiter cum illo ... naturam sed ipsum nichil enim ... aliud nisi habeat naturam distincta ... que non sunt distincte realiter sunt distincta. 4o probatur quia species principale est cum propria passione ut habet ... scibile et susceptibile disciplinae quod esset principale si proprium

realiter non distinguetur a se quia quolibet
realiter multiplicato uno necesse est multi
plicari aliud et non multiplicato uno
realiter impossibile est aliud multiplicari Ymmo
hoc posito sequeretur quod visibilitas esset flebili
tas et species diversae de se mutuo
essent verificabilia unde cum sic hoc
demonstrando hoc est visibilitas
et hoc idem scilicet hoc est flebilitas ergo visi
bilitas est flebilitas quia visibilitas est nata
posterior flebilitate ideo est natura non posterior
sequeretur quod natura posterior esset natura non posterior
quod est impossibile quia species sunt diversa Septimo probatur
ratio quia subiectum in specie et non passionem
migrat causa efficiens producta
unius quod non possit esse formale principium
alterius quod proprium quod est causa quoque specie
formaliter exprimens speciem cum non possit
quia impossibile est eam efficientem ut sit extrin
seca effectui et causa realiter cum
effectu ergo etc. Octavo quia magis videtur
distare qualitas a substantia quam quantitas in
actione in mediate sibi inherens
sit quantitas quantitas est distincta realiter
a substantia et in ipso ostenditur ergo multo magis
qualitas cum qualitas dicat qualitatem
per naturalem potentiam sic quod passio propria realiter
a suo subiecto sit distincta. Ultima ratio quia
sicut se habet actio quae [illegible] individuum
ita se habet actio propria respectu propriae
actionis quae est qualitas [illegible] et
quod octavo [illegible] sit propria est
qualitas speciei et quod octavo [illegible] speciei
et sic actio quae primo inest individuo
ita actio propria primo inest speciei patenter
quae realiter est distincta ab individuo
ergo et actio propria realiter distinguitur
a se. Octavum vero quia species in subiecto [illegible]
[illegible] sine passione [illegible] hoc esset
impossibile nisi passio esset distincta a se
quia impossibile est aliquid [illegible]

ipso sicut sit aliquid sibi inhereret et non
inhereret quod tamen ipso est inconveniens
Nona ratio quia magis distat a subiecto passio
quam definitio passionis cum definitio passi
onis sit medium inter subiectum et pas
sionem praecedens passionem et sequens speciem
et tamen definitio passionis est realiter di
stincta a subiecto secundum albertum est
medium demonstrandi passionem de subiecto
ideo per realiter est media et una positione
media inter subiectum et passionem non
autem esset realiter media nisi a qualibet
extremorum realiter esset distincta ergo
multo magis passio est realiter distincta a
subiecto. Decima ratio quia omne quod accidit
alteri et facit realem compositionem cum illo
cui accidit est realiter distinctum ab illo cui
accidit quia compositio requirit realitatem et
realem distinctionem componentium requirit
et propria passio adveniens speciei facit
realem compositionem cum specie quia compositione ex
re et re ut extrahitur virtute
Ex
oppositum arguitur hoc rationibus magis propriis
Prima ratio quia propria passio nihil aliud
est quam naturalis aptitudo ad actum
quae est virtus et potentia naturalis quam necesse
est virtutem et aptitudinem in quolibet citra
primum distingui ab illo cuius est virtus vel
aptitudo sicut enim in omni citra primum
aliud est quod est et aliud quo est
ut dicit boecius in libro de ebdomadibus
ita in omni citra primum aliud dicitur
quod agit et aliud quo agit id autem
quo res agit est virtus vel aptitudo
ergo virtus vel aptitudo realiter erit distin
cta a subiecto cui attribuitur actio et
operatio. Secunda ratio quia virtus vel aptitudo secundum
damascenum est media inter substantiam
et operationem cum ergo realiter sit distincta
ab operatione quia semper inest non autem operatio
eadem ratione realiter erit distincta a substantia

q plus distat virtus ab essencia quam ab
operacione nisi virtutem eius et operacionem
nullum est dabile medium per nisi essencia
et virtutem est medium set esse ergo etc.
Ba ratione quia sicut se habet esse ad agere ita
se habet essencia ad virtutem uel operacionem apti
tudinem naturalem quia essencia et potencia
esse virtus vero ad agere pro toto ordo
et distincta potencia quocumque actibus accipitur
per ea cum citra primum distinctum est
ab agere tum quia vnius rei et ten
unum esse vnius vero rei plura et plura
agere · tum quia agere ea presupponit
ergo etc minimum citra primum essencia
distinguitur a virtute 4ta ratione quia nisi virtus
et aptitudo esset distincta ab essencia
eius quodlibet citra primum agat per vir
tutem quodlibet citra primum agit per essen
ciam quod est impossibile quia tunc eodem modo se
haberet ad agere sicut ad esse eius ergo solum primo
sit agens per essenciam et omnia alia sunt
existencia per participacionem quia eius quamcumque
eius unum est per se ens et per se unum
sic quod tunc primum per essenciam erit agens
omnia autem alia erunt agencia per adiectionem
super ad ditum essencie quod est virtus uel
aptitudo 5ta ratione quia actus 2us realiter
est distinctus a primo ergo eciam potencia
ad actum 2um quod est aptitudo uel virtus
realiter erit distincta a potencia ad actum
primum quod est essencia ergo etc ex hoc
patet falsitas dicencium proprium non esse
aliud nisi specialem modum subiecti eius
quodam modo se habendi actualiter
accepta ratione autem vt dicitur actualiter
de subiecto patet sicut enim esset idem realiter
cum subiecto et differet tamen quedam
modum essendi actualiter vltra subiectum
proprium non adiungit accidencium predicamentum
set determinaret quia tunc ad quantum non
determinatur ratione modi pro ratione rei qui

tatis et essencie sicut enim sit duas substancias
que differunt essencie per modum qualitatis
erunt magis qualitatis et abstracta accidencium
de differunt essencie per modum sunt erunt in
predicto set quod omnia sunt falsa **Dubita
tur circa dicta** primo vtrum
angelibus nature substancialis specifice necesse
sit esse proprietatem passionem ad dubium videtur
quod sit quia angelibus non substancialis specifice necesse
est esse aliquam operacionem eius tamen tamen
semper impossibile sit aliquam substanciam esse expertem
sua naturali operacione ergo etc necesse est angelibus
set esse proprietatem virtutem quia propria operacio
proprietatem arguit virtutem et non solum
arguit sed et dicitur necessitate presupponit sicut
generaliter effectus presupponit suam causam effi
cientem virtus autem et aptitudo ad proprietatem
operacionem et eciam est propria passio ergo
etc angelibus subiecti necesse est esse
proprietatem essenciam et naturam sed propriam naturam
consequitur aptitudo ad actionem intransmu
tabiliter et naturaliter ergo necesse est angelibus set
esse propriam passionem non autem solum set sed
etc angelibus specialem actus videtur necesse
ponere proprietatem passionem licet ille passiones
non sunt note philosophis naturalibus proprietatis
non tamen assignat proprietates predicti set
etc accidencium esse quarto physicorum nive
stegiundo naturam et quantitate loci qui est
accidens ponit actum et proprietates
eius sicut et per se loco quinimo entes non
tamen esse tot passiones accidencium
quot spaciorum eius sunt plures participet
de entitate quam accidens vt ex hoc sicut
quod fiet perfectius in infinitum quia hoc
modo quia passio ponit specialem vero non
dicitur alia passio quia vt accidens est dicitur
passio specialis vt vero specialis est vero dicitur
alia passio accidens omnium vt sunt non
est specie vt est in genere nisi reductiue
Dubitatur 2o an eadem specie

possunt esse plures passiones ibi dicendum
quod tenendo passionem non esse realiter
a subiecto distinctam videtur omnino incon-
veniens unius subiecto esse plures passi-
ones quia quod sunt idem non multiplicato
uno non est possibile multiplicari aliud quod vero
dicendum est ipsam realiter a subiecto esse distin-
ctam hoc posito sunt inconvenienti
dicere quod eiusdem subiecti possunt esse plures
passiones non quidem unius speciei dicendum
quod propria passio non est aliud quam aptitudo
naturalis specifica ad actum ut passionem naturalem
secundum unius subiecti possunt esse plures aptitu-
dines quia plures operationes comparando di-
stinctae ad distinctas aptitudines et naturales
potentias ut in secundo de anima dicitur ergo et di-
versae operationes et dicitur non unius quod impossibi-
le est in uno subiecto unius plures esse actiones
distinctas unius aut actiones inhaerentes ad
unitatem subiecti etc tamen passiones
non sunt unius nisi actualiter Ad
dictiones primo quod multiplicatio
virtutum non sunt multiplicatio contrarium
ergo in comitantibus operationum sunt multi-
tudo potentiarum et passionum sunt ergo ab
una essentia fluere possunt plures passiones
ita ab una potentia in aptitudine plures
operationes fluere possunt secundo actionum etiam
possunt a subiecto non sunt ita specierum
aptitudine quae non sunt per eadem sunt possunt
propria nomina passiones non sunt eiusdem subiecto
et possunt subiecti ergo non passiones eiusdem
subiecti sunt distinctae speciei secundo materia una
potentia respicit omnes formas ergo et subiectum
una potentia in aptitudine efficit omnes
operationes quarto operationes distinguuntur per eam
distinctionem potentiarum comparabiles predictas
ergo non conclusio Ad primum dicendum
quod operationes ad potentiam comparantur non tamen ut
effectus per se ut tamen potentia non ad eam comparatur
solum ut effectus ergo non est simile Ad

2um dicendum quod licet eadem sit species contrarium
specierum omnium passionum eiusdem subiecti
non tamen formalium et intrinsecarum a quibus
capiunt speciem Ad 3um dicendum quod licet
potentia materiae sit una materialiter respectu
omnium formarum non tamen formaliter quia
formalis est respectus et relatio per in
existentiae capit aliud Ad 4um dicendum
quod operationes per potentias distinguuntur tamen
per se in genere causae efficientis potentiae vero
et operationes distinguuntur tamen per se in
genere causae finalis Contra di-
cta arguitur primo verbis expositis contrarium
tenentium et primo verbis quibus 2o
verbis magistri propter quod etc et primo
omnia realiter distincta possunt separari et
separata conservari et dicit actualiter et si
essentia impossibile est propriam separari a suo sub-
iecto cum per se insit subiecto ergo etc 2o
quae eadem causae generant et eadem corrumpunt
corrumpunt idem prior esse realiter eadem
sit est de propria et subiecto ergo etc 3o
bonitas veritas etc quae sunt passiones
entis et tamen ut plures quarto metaphysicae ente
dicunt eandem naturam ergo similiter et aliae passi-
ones sunt misericordia bonitas sapientia
et huiusmodi passiones dei dicuntur et
tamen impossibile est ut a deo realiter distinguantur
secundo possibile est propriam vitae et tamen non distinguitur
ab ista 4o si propria esset distincta
tamen in sit speciei esset actus speciei unde non esset
possibile abstracte distinctam eius oppositum
quod est dictum 5o forma est per actus
tamen non est distincta ab eo in qua propria speciei
non patitur passionem etc ergo non est propria
actus speciei 6o sicut se habet dicendum divi-
sione quod adeo ita se habet videtur propria
ad speciem quia sicut dicendum est quod talis sic ita
propria est qualis speciei per modum divisionis
est eadem realiter cum genere et eandem cum
ipse dicit non quia esset propria realiter erit

idem an sic 1to p corpus mag proprie
ar primo si ipsum realit a subiecto eet
distinctum eet actio eius et an effluat et
causet aliquo sequeret qd idem respectu
eiusdem ut subiectum respectu passionis eet
in potentia et in actu in actu quidem in ipsa
aliquo fluit et eet in potentia vero in ipsum
in ipsum et in subiectum reciperet hoc aut
e inconveniens ergo et 2o si ipsum realit
a suo subiecto eet distinctum maior q
aptitudine et virtutem realiter oporteret
et essa et operatione distincta aa in medi
ate operatio procedit quam non in mediate pt
procedere essa p hoc est falsum quod in sba
non sit immaterialis perfectionis qd actionis sub
accidente in mediate procedere pt operatio intel
magis in mediate procedere pt essa nt in
conveniens videtur a quo dependet p
contra et agens an an unumquodque
per illud sit agens per quod est ens et an
omnibus rebus sit potentia ens videtur omne
ens potentia et agens ergo nec potentia
et operationes non oportet ponere virtutem realit
contrariae superadditam 3o si ipsum realit
eet actionis speciei an omne subiectum sit
ca efficiens sui actus oporteret quod de
q spec tract ipsam passionem p hoc videtur
impossibile primo io quod tract ipsam potentia
sed pro virtute contraria superaddita sit primum
eadem ratione qtibus alia sba pt agere potentia
etc. in substantiam et operationem non oportet pon
ere passionibus medium si 2m an tho virtus
esset ipsa passio et causalit asspe quit
ergo itum accidit ab ea potentia sed p
virtute contraria superaddita et qr non est
procedere in infinitum videtur esse standum
in primo scilicet quod quodlibet agat potentia et
quod ipsum sed virtus sit realit ipsa potentia
2m io si ipsa passio eet dicta a sub
iecto an cecit sit agere sed actio pro
cedens effectum contra per se et ipsum sit

posa ad actum et aptitudo actionis in eodem
procederet potentiam et aptitudinem pt impossibile
quod ecc de illa actu qui passio sit an
procedat ab eodem in mediate sed medi
ante virtutem si ipsum eadem ratione quilibet
aliqua si 2m an tho ecc sit ipsum qua apti
tudo ad actum ecc erit asspe processus
ipsam procedente de quo item pt qui sit
per ecc in infinitum qd est impossibile 2o io
qr an actiones sunt suorum et suppositorum
primo in. et an spec non sit suppositum
videtur qd spec nihil convenit efficere
3o io si ipsum flueret sed carect asspe
ad fluxus sit quidam motus et omnis actio
in motu 2m auctore sex principiorum
fiat et motus non sit sine tempore nc tempus
sine motu ut dr 4to physicorum sequeretur
qd spec non solum nat p ecc tempore procederet
passionem et pariter ipsum suo subiecto ab
et posset preter sui corruptionem qd e in con
veniens 4to io si spec quod est sba posset
efficere ipsam passionem an ipsum sit ergo
eiusdem et speciem eius speciei sed subiectum
quod afferret ultra suam speciem qd est
inconveniens 4to si ipsum eet unum
actionis speciei an eo spec conveniat non
solum sibi sed ecc accidentibus actiones habent
passiones realit aliquas distinctas
et an ipsum sit actionis accidentis eet
actionis q videtur inconveniens 5to
si ipsum eet vere et 2m rem actionis
speciei eet ve spec aliqui qt accidentis
et an accidentibus speciei ut dictum est in
dubio posset ee ipsa passio passionis
eet passio quam procedit est actionis realit
erit in quo genere actionum et habebit
aliam passionem etc. in infinitum qd est in
conveniens 6to si ipsum eet actionis
speciei. eet per terminos speciei p hoc videtur
falsum qr medium demonstrationis potissime
est quam passio medium in subiectum

et passione et quod medium est distinctum sub
iecti ergo nichil subiectum et passionem me
diat distinctum et quod distinctum est per se subiecto
ergo et passio. Alio supponitur realiter distin
guntur a se maxime quod est verum ubi predicatum
quod asseritur ponere realiter distinctum
pro hoc est falsum quod potentia intellectiva respi
cit formam non est realiter distincta ab anima
ergo ut potentia ad operacionem erit realiter di
stincta ab illo cuius est potentia quando videtur
diversitas. Preterea quorum sunt principia
realiter eadem non dicuntur realiter di
stincta quod diversorum diversa sunt principia
ut dicitur primo de anima per eadem realiter ut patet
ex dictis sunt principia propria et specierum ergo etc.
Ad primum dicitur quod ille articulus parisi
ensis veritatem habet nichilominus intellectus se
non habet naturam et dependenciam et concom(itanciam)
talis est subiecti et proprie passionis. Ad
2um dicitur quod quia eadem gravitate gravantur
et eadem corruptione corrumpuntur sit quod corrumpitur
et gravatur sibi quidem et tamen realiter non sunt
distincta licet subiectum et passio proprie graventur
et corrumpantur sibi quidem non tamen sibi tamen. Ad
3um dicitur quod licet passio concretive designata
predicatur de subiecto non tamen abstractive desi
gnata licet enim hec sit vera homo est risi
bilis ista hec est visibilitas ut predicatum proprie
de subiecto est predicato dicentis hoc est hoc
sed hoc est in hoc. Ad 4um dicitur quod
...sio non est nisi de passionibus per...
...o sunt passiones entis et misericordia
et bonitas dei etc. ... sunt passiones
nisi 2um unum modum intelligendi ex quo
... deus est infinite perfectus non ... perfectionis
sine se addunt quo magis perficiant vel ...
... propriam ... non est precise sed formaliter
sed materialiter capiuntur. Ad 5um dicitur quod
... non hec ... illa per se proprius predicabit actum
... ad illud ... quod addit quod non est omnino
... cum ... quod ... non habeat

complementum perfectionabile et formabile non
plus est completum et actum quam ... nisi 2um modum
unum non est realiter distincta a quo ... per propria
passio quod quidem est complementum speciei ... formaliter
est determinata et completa enim 2um rem et
realiter a se distincta. Ad primum dicitur
... magister ... dicitur quod non ... nequam
... 2um diversa principia enim respectu
... est nisi ... in actu ut ... vel
forma ... actu respectu ... passionis est in
actu vel ... in ... potencia est ...
dicitur quod ... non est illud quod efficit passionem
per quam mediante passio efficitur et sed quod
non efficit eadem enim agente ...
et operacione ... subiectum et passionem
... subiecto ... non ... respectu ...
sit ... in actu. Ad 2um dicitur quod
non eadem ... comparatur ... ad operaciones et
virtutes quod ... comparatur ad actum ut illud ...
virtutem autem ad actum comparatur ad illud quo
... non ... quod ... a virtute ... mediante
producit operacionem ... sit non ... forma non
est ... aliud ergo ... et esse erit per
aliud ergo ut ... quod non eadem modo ...
autem ... existit ... et forma ...
et esse ut ex hoc ... virtus ... actus
sit ... forma ... quod
non nisi in virtute ... causa
... efficere ad illud ... quod addit dicitur quod
sunt ... circa ... per ... dicitur
... agendo
illa ... non est sufficiens principium actionis
... actionem aliud ... quod est
medium ... actionem et operacionem ergo dicitur
agere per virtutem ... sufficit ... ergo
... non ... Ad 2um
dicitur quod ... non est illud quod causat ...
... efficit passionem per quo mediante
passio efficit ... causat. Ad proba
ciones ad primam 2am 3am ...
dicitur quod non ... per ... causet

potentia .i. per virtutem potentia sup-
additam per eandem speciem qua passio causatur
ab uno agente mediante una potentia
operativa que primo terminatur ad subiectum et
mediante subiecto passionum. Tertio etiam quia
passio etiam presupponit virtutem et operationem
[illegible] non quidem speciei que ipsorum causatur
[illegible] et virtute causantis ipsam speciem et
passionem mediante specie non est inquantum
actiones [illegible] procedere [illegible] et
virtutem [illegible] sit inquantum unum
[illegible] causata .i. apta ut illi [illegible]
non attribuit subiecto .i. speciei. Ad
quartam probationem dicitur quod plures etiam
passiones [illegible] non est [illegible] motum [illegible] tempore
mensurentur [illegible] .i. emanatio
[illegible] esse [illegible] tempore uno illud quod fluit ab
alio [illegible] tempore cum illo a quo fluit et [illegible] ideo
eadem productione producitur cum ipso. Ad quintam
probationem dicitur quod in eadem voce quod non
pluribus productionibus [illegible] eadem [illegible] speciem
dicitur agere [illegible] sunt [illegible]
per illud producente producitur aliquid alterius
speciei que est perfectior et imperfectior [illegible] actionis
[illegible] est [illegible] producens ut si forma
actioni [illegible] virtute produceret saltem
non [illegible]. Ad sextam dicitur quod non est
inquantum actionis ut species est et actio
[illegible] non ut actio est actio enim ut
actio est inherens est per ut inherens
est non substat alteri per ut species est modum
[illegible]. Ad septimam dicitur quod non est
inquantum passionis et passionem non in-
[illegible] passio [illegible] species actionis
[illegible] est. Ad octavam dicitur tenendo opinionem
sancti thome quod distinctio subiecti et medii
demonstrationis potissime dicitur quod non oportet medium
esse unam passionum medium non [illegible] est sit quod
[illegible] subiecti et per passionem [illegible] primo
sufficit quod medium in voce notificantis ita
quod passio notior dicatur [illegible] de medio

et medium [illegible] de subiecto quod passio
de subiecto. Ad nonam dicitur quod non est
simile de potentia in ordine ad formam et potentia speciei
ad operationem primam [illegible] quia potest esse
non [illegible] actione [illegible]
[illegible] actione sui subiecti et [illegible]
[illegible] subiecta. Ad decimam dicitur
quod ut [illegible] in aliis [illegible] cause [illegible]
[illegible] speciei et passionis [illegible] non
[illegible] fuit eadem

Utrum actionis sit utile non simile ab aliquibus [illegible] et
pluribus [illegible] declaratione
Dicendum primo [illegible]
[illegible]
[illegible]
est [illegible] omne [illegible] dicit et
illorum quorum est ut .i. actionis non [illegible]
[illegible] totum et [illegible] [illegible] sit [illegible]
speciem et [illegible] totum et [illegible]
ut dicit illud [illegible] quod [illegible]
[illegible] et inseparabiliter inest suo sub-
iecto ut [illegible] inest [illegible] et sep-
arabiliter unum actionis ut [illegible] [illegible]
[illegible] quod sit actionis et quod sit actionis [illegible]
[illegible] actionis est [illegible]
speciem et [illegible] actionis [illegible]
[illegible] est [illegible] quod est actionis speciei sit
[illegible] speciem et [illegible] actionis quo
[illegible] sit [illegible] et [illegible] aliis [illegible]
[illegible] sensibile alia [illegible] intelligibilia et sensibi-
lia [illegible] sit notiora intelligibilibus ut [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
actionis [illegible] omnia alia [illegible] quod omnia alia
presupponit [illegible] principaliter de entitate
[illegible] aliorum [illegible] **Di-
cendum** [illegible] ut [illegible] capitulo
[illegible] distinguit [illegible]
modum causandi [illegible] causat [illegible]
speciei actionis [illegible]

[87]

2o penes modum inhaerendi subiecto — 2o
quia actio suo subiecto inest contingenter
et separabiliter, passio vero inest suo subiecto
necessario et intransmutabiliter et fiunt ..
... ...
sunt immobilia ... ... individui
... ... mutabilia. 3o penes — 3o
modum ... ...
... et hoc ... inest immobiliter
actio vero non ... inest
variabiliter. 4o penes modum diffiniendi — 4o
quia actio ... diffinitur per determinatum sub
iectum ... ... non inest ad determinatum
subiectum ... ... actio vero ... per
determinatum subiectum ... ...
... non est ... ...
... ... Sciendum 3o
... actio ... capitur ... ...
... ...
et ... ...
suo subiecto ... ...
individuis ... ...
... ... variatur
... ... individuum inest variari
... ... subiecto non inest
... ...
... in uno et eodem subiecto ...
et ... omnia opposito modo conveniunt
accidenti ... ...
... ... non ... ...
et determinatum. Sciendum 4o ...
actio ... ... — uno modo
illud ... individui causat et hoc
modo est quod reale ... et ... ...
et non ... ...
... ... reale ... ...
alio modo ... ... accidentis attribuitur — alio
... ... individui ...
... ...
... et habitudine ... ad subiectum
... et ... ... esse ...

accidentis triplicem ... habitudinem ...
ordine una ad ... ...
et ... ... habitudinem ad ...
... ...
... ...
... habitudinem ... ad subiectum ...
est ... ... et ... ... et hoc modo ...
actio et ... hoc modo capiendo non est
ens reale ... ...
Sciendum 5to ... ... est ... ...
... ... non equivoce ... univoce
et ... ...
... ...
... ...
et ... et ... ... illorum
... ... humanitas ... ...
... ... ita albedo ... ...
... ...
... ... et ...
ita ... ... et accidenti. Sciendum
6to ... actio ... ...
accidentis ... est ... ...
accidentis ... est ... ...
... ... alia est ... accidentis
... ... habitudine
... ...
... ... accidentis formae
... habitudine ... ad subiectum ... et
... ... accidentis
... et alia ad subiectum ... aliud
est ... accidentis et aliud subiectum ...
... accidentis ... ...
et ... est ... ...
... ... non ... ...
... ... et ... non ... ...
... et actio ... et hoc ... passio
... ... accidentis ...
... ... est ... ... albedo
est ... ... albedo et dulcedo
accidentaliter ... ... ita et ...
accidentis et ... eidem attribuitur

Sciendum ato q actio cuiuslibet pari
pt unoa parte scz per comparationem ad subiectum
et hoc mo ei attribuunt unitatem actionis
et no nisi reductive niger ee dr alio
pt designari absolute sed habitudinem ad sub
iectum et eam perfectionem subiecti non tam suppositi
et designat nam istis albedo nigredo
et ei sic designato attribuit unitatem
et pluralitatem 2o pt designari pure absolute
scz ad perfectionem subiecti et suppositi quod
designant hijs nominibus albeitudo nigreitudo
et accidenti non attribuitur vera unitas
ut sic per reductionem dr ee niger 3o pari pt
sic designari pro per modum sicut modum
intelligendi per actionem non pt intelligi sine sub
iecto plura. per se sed supposito sic quidlibet
contingit esse intelligere unitatem et non intelligere
pluralitatem

Ex istis notandum videtur
q actionis est unitas et plurale ab aliis unitatibus et
pluralitatibus distinctum ut pz extremo concedi in
intellectus et non percipi dicentis penes quod
sufficienter unum distinguitur penes quod cum
eadem distinguitur a pari et requiritur unitas
penes modum percipiendi appetitum et in
quantum plura distinguitur actionis cum in
intellectu accidentali et contingentis et pt accidentis
non convertibilis cum illo alteri conveniunt

Contra dicta arguitur primo omne
quod dicitur ee unum in intellectu principale est
actionis ee unum in intellectus non ergo pt esse
unitas minor pz q actionis numerat et multiplicat
ad numerationem et multiplicationem illorum in quibus
est **2o** unitas est tota sua illius cuius est
unitas principale est actionis ee suam actionis q
sed id pro quo est et q est sua in uno in
intellectu pt ee actionis primo physicum itaque
est actionis in uno in intellectu pt ee sua ergo etc
3o omne unitas dicitur dicere totum ee eius
cuius est unitas principalis non dicit totum ee
eius est actionis actionis cum est actionis
subiecti pro unius subiecti possit ee plura

actionis et plura ee accidentia ergo etc **4o**
cum unitas unitatis sit eadem res et eadem
res est actionis si unitas unitatis possit
convenire accidenti actionis ee actionis ut
est primum ato modo **5o** omne unitas
est sua tota per actionis non est sua tota
q sua tota materia et forma complectitur
et extremum et sua componit per actionis non pt
componi extremum et sua ergo etc **6o** unitas
actionis non est unitas unitatis ergo actionis non
est unitas tenet consequentia per locum a coniunctis
7o in predicamento passio cum sit eadem realiter
et non sit sua eius possit actionis non cum
videtur ee dabile medium inter illa ergo
predicamentum accidentis non est distinctum **8o**
sicut actionis ab aliis unitatibus distinguerent
hoc eadem rem in illorum non eadem rem
q idem eadem rem ut color et actionis
eiusdem et species ut eadem earum tamen per unitatem
actionis realiter est distincta ab unitate
aliarum unitatum quia actionis realiter ab aliis
erit distinctum

Ad primum dicendum
q licet principale sit unum actionis uno ee
in diversis subiectis tamen non tamen in quo
inveniunt est unum actionis unitatem ee in di
versis subiectis unum sic distinctis et
q actionis non est una cum ee pluralitate unum est
in unitate per eam ee simpliciter primo est
unum quod sic ergo convenientis ut
dr unum in intellectus ee ut dicitur q licet
actionis considerandum pro ad esse sit unum
in uno et plura in pluribus tamen considerandum
pro ad essentiam pt ee unum in pluribus q
actionis ad diversitate subiectorum non
diversificatur in essentia per inesse q actionis
in subiecto non participat essentiam per tamen
ee et q hoc modo acceptum dr unitas ergo
est unum in intellectus non quidem unitate
suppositi per essentiam **Ad 2m dicitur** q licet
actionis non sit sua subiecto tamen sua
actionis eadem modum respectu sui

in dividuum ut suppositum respectu cuius di-
citur et quod sic est sicut unius [illegible] per se accidens
alterius. **Ad 2um dicendum** quod licet accidens
non dicat totum esse subiecti dicit tamen esse
totum suppositum et individuum respectu cuius
dicitur. **Ad 4um dicendum** quod intencio
accidentis et generaliter aliquibus [illegible] non est
accidens reale quod in nave prius dicebatur
quod est accidens generaliter captum quod de eo
illo dicitur quod advenit alteri post esse completum
et sic bene potest attribui accidenti reali. **Ad
5um dicendum** quod in accidentibus forma totius
a forma partis non distinguitur et quod dicitur forma
totius componi ex materia et forma intelligendum
est de forma totius substancie materialis accidens autem
accidens reale sicut comparatum [illegible] et
post postea patebit. **Ad 6um dicendum**
quod non sit per accidens ut sic non est vere
[illegible] valet nihil [illegible]
quia nihil [illegible] ordine [illegible] habitudine.
Ad 7um dicendum quod licet proprium non sit
distinctum ab accidente reali est tamen distinctum
ab accidente logico de quo est ad propositum.
Ad 8um dicendum quod accidens ab aliis [illegible]
distinguitur non realiter quia non [illegible]
naturam [illegible] 2um [illegible] quod 2um intencionum
non est distinctio realis intencionum [illegible]
realis distinctio naturarum ad unam nature
[illegible] plures intenciones attribui
possunt.

Utrum prima diffinicio accidentis in qua dicitur

accidens est quod adest et abest preter subiecti
corruptionem a Porphirio sit bene data. Pro solucione
istius questionis **Sciendum primo** quod
accidens est quid incomplexum et incomplexa
non nisi per diffinicionem et divisionem noti-
ficantur et ideo accidens diffiniendo et divi-
dendo notificandum est et primo videndum
est de diffinicionibus ad [illegible]

sit notificandum nisi ex quo advenerit
quod sit per diffinicionem quam in [illegible] fuerit
et quo ex potestate quod sit per divisionem.
Sciendum 2o quod accidens triplex est
consideratum a Porphirio propter triplicem di-
ffinicionem. Considerat enim uno per habitudinem (*margin:* vno)
ad subiectum [illegible] et hoc in
[illegible] per accidens ut sit ad aliud est
cadens et alteri inherens et 2um illam
habitudinem de ipso datur prima diffinicio
scilicet accidens est quod abest et adest preter subiecti
corruptionem. Alio considerat [illegible] accidentem (*margin:* alio)
[illegible] inest subiecto et 2um illam habitudi-
nem de ipso datur 2a diffinicio scilicet accidens
est quod contingit eidem inesse et non inesse.
3o considerat per habitudinem ad alterum
[illegible] quod [illegible] dividitur et per habi-
tudinem ad alia [illegible] a quibus distinguitur
et de ipso datur 3a diffinicio [illegible] (*margin:* 3o)
[illegible] aliorum [illegible] scilicet accidens est quod neque
est genus neque species neque differentia neque proprium
semper autem in subiecto est subsistens. **Sci-
endum 3o** quod accidens [illegible] non di-
ffinitur [illegible] accidentis [illegible] non inest
subiecto accidentis [illegible] nec prima
intencio accidentis subiecta [illegible] quia
talis [illegible] considerare non spectat ad logicum
sed ad metaphysicum [illegible] diffinitur prima [illegible]
intencio est subiecta datur enim hec
diffinicio de eo quod est accidens per [illegible]
dinem et habitudinem ad subiectum.
Sciendum 4o quod accidens [illegible]
non diffinitur [illegible] accidentis tamen [illegible]
[illegible] individuum [illegible]
[illegible] individuum oritur quod dicitur
accidens [illegible] et logicum [illegible]
ab aliis distinctum accidenti [illegible] non
[illegible] prima diffinicio [illegible] est [illegible]
tale accidens ex quo [illegible] sub-
iectum subiecto in esse preter eius corruptionem.
Sciendum 5to quod accidens [illegible]

uno° alio° uno° ato m[od]o alio°

quot in proposito disputare dupliciter considerari
potest uno modo esse transitare quod solum habet
in illo subiecto per quod individuatur et
hoc modo est variabile et corruptibile et
ipsius ut sic est sicut ut diffinitio alio° modo
esse ut et modo essentie et hoc dupliciter uno° alio°
ut passio entis est ut solum est in subiecto
non tamen hoc in illo et hoc modo ut dicitur
ato modo ei convenit diffiniri per addimentum
per subiectum quod est eius genus et essentie
eius alio° ut per se entis est sub habitudine
ad subiectum et hoc modo ei convenit diffiniri
per proprium genus et proprias differentias hoc esse modo
est incorruptibile et immutabile per quod cuilibet
parti vero varietatis competit ei esse quod
habet in subiecto a quo ut sit abstrahit
corrupto enim motu varietate et generatione
per se non est nisi illius quod per se habet esse
per accidens et convenit per esse illorum quorum in
sunt illi per per se habet esse **Sciendum septimo**
per loco generis in parti diffinitionis ponitur
ut in enim quod in diffinitione cuiuslibet membri
dividentis loco generis conveniens divisionis
ponitur sed enim et sit ut invenitur dicitur uno°
dicitur ergo quod convenientius tamen ut in primo libro quod
enim in proposito loco generis ponitur per accidens id
non invenitur entis per inesse utrius in primo libro
considerat et licet ut expresse in diffinitione
non ponatur sufficienter tamen ex suppositione dicitur
istius in principio ubi dicitur necessarium **Sci** uno°
endum octavo quod accidens dupliciter capitur 2°
uno° pro accidente ut accidens est alio° pro
non accidente modo se et sit enim dupliciter capitur 3°
uno° ut tamen valet sic essentia hinc alio°
ut tamen valet sic eius in esse hinc primo 2°
accidens capiendo proprie non dicitur enim quoniam
modo enim capiatur propter non habet esse per se
2° vero licet non sit enim proprie capiendo enim
3° per ut sit ab eo non abstrahit tamen proprie est
enim primo **Sciendum octavo** quod ab
esse et ad esse dupliciter capi potest uno° ut dicitur

actu ad esse scilicet actum inherendi et ab
actu non inherendi et hoc modo opponuntur
privative et tamen non capiunt hic tamen quod hoc
modo sunt privative opposita in eius convenire
non possunt tamen esse quod diffinitio tamen est illius
et utrum priorum per se non est actus alio°
ut dicitur aptitudine ad actum ad esse quidem
aptitudine inherendi et ab esse aptitu
dine non inherendi et tamen capiunt hic hoc
enim modo non opponuntur per unum sunt aut
accidenti sunt et semel inesse possunt idem
enim accidens licet non sunt inherent et esse
non inherent sunt tamen aptum natum est
inherere et non inherere esse eidem subiecto
hoc esse modo per se sibi convenit **Sciendum
nono** quod adesse et inherere proprie
accepta differunt quia adesse proprie non convenit
nisi respectivis quibus esse quod huius dicitur non
convenit inherere in inesse quod adesse in
est ad aliud ut ad ipsum se habere
inesse vero in inherere proprie convenit accidentibus
absolutis in proposito tamen pro eodem accipiuntur **Sci
endum decimo** quod aliquid dicitur in
esse alteri dupliciter uno° essentialiter ut quod
constituunt eandem essentiam cum illo cui inest
et forma substantialis inest materie per rationem
materiam formam per se resultat tertia natura
quod est forma totius **Sciendum undeci
mo** quod aliquid dicitur inherere alteri essentialiter
tripliciter uno° quod est de essentia eius cui inheret
ut ut dictum fuit. alio° quod ex illo quod inheret
et illo cui inheret resultat tertia essentia ut
forma substantialis materie 3° quod ex illo quod in
heret cum illo cui inheret fit unum esse
esse ut forma accidentalis subiecto 2° vero accidentalis
ut quod non constituunt unam naturam in
essentia cum illo cui inest nec est per se unum
per accidens et tamen omnia accidentia tamen proprie per
huiusmodi dicitur inesse suis subiectis ex quo
enim subiectum accidens non est enim in propria
potestate existentie et subiecto non resultat

uno° uno° 2° 3° 2°

uno° alio° uno° alio° pᵒ 2° 3° uno°

2a natura scilicet contraria et formam. **Dicendum duodecimo** quod licet actio
sua subiecto insit secundum variabilem et
contingentem tamen ex hoc quod est contingens
adveniet et a parte non enim est in suo sub
iecto abesse et abesse potest et per hoc quod dicitur abesse
et adesse ... modus predicti accidentis inest
... que a posteriori ab aliquo distinguitur
... ex hoc enim quod inest subiecto per ...
contingentie habet quod potest ... per hoc
... quod subiecto abesse potest non ...

Dicendum tredecimo quod subiectum
dupliciter potest accipi uno modo generaliter pro illo
quod substat alteri non curando an sit ens
... ens ... simpliciter et
... ens quid quo modo est ... subiectum
dicitur primo phisicorum et ... capitulo ...
alio modo ... pro illo ... quod est ... simpliciter
per formam substantialem et ... ad formam
accidentalem quod est ... ens quid quod
subiectum ... non ... simpliciter ...
... quod ... ens quid est subiectum
... capitulo **Dicendum decimo**
4to quod actio potest abesse potest corruptione sub
iecti primo ... quod advenit subiecto ...
... manente subiecto
et ipso habente ... contra
... quod non est ... alius ...
non est ... corruptione eius 2o ... omne ...
potest absolvi a posteriori ... actio sit ...
subiecto potest abesse potest corruptione subiecti. **Dicendum**
decimo primo actio non corrumpitur
nisi corrupto ... quod corrupto ...
... corrupto ... corrumpitur
... subiecti ... est ... subiecti et ...
corrupto ... subiecti ... est subiectum ...
... unumquodque per hoc ...
quod ... ita ex hoc corrumpitur
... aufertur **Dicendum 2o** actio
corrumpitur ad corruptionem subiecti ... potest
subiecti corruptionem **Dicendum 3o**

corrupto et ... ut dicitur ... phisicorum
et primo de generatione non nisi ...
... actio non sit ... per
... corrumpitur **Dicendum 4to** sicut
... alteratione ita actio ad
generationem et corruptionem ...
... absolutam ...
tatem ... ut dicitur ... phisicorum sit
alteratio ... actio potest ... cor
ruptionem **Dicendum 5to** ad omnis
corruptionem fiat per hoc quod formam ... omne
sicut ... sit per hoc formam recipit ...
... omni corruptibile ... contraria et
formam ... actio non ... contraria et
formam ... **Ad primum dicitur** quod licet
idem sit ... per quod ... subiectum et
actio in subiecto ... illud ... ...
actio ... subiecto et ...
absolvi a posteriori potest manere ... sub
iecti ... in subiecto corrupto illud
... per quod existit actio in subi
ecto non est ... per ... dicitur
... quod dat actio subiecto ...
corrupto corrumpitur illud ... non est ...
subiectum ... dicitur ... per ...
... **Ad**
2um dicitur quod licet actio corrumpatur
ad corruptionem subiecti non ... corrum
pitur ad corruptionem eius ... actio
... corrumpitur uno modo ... advenientis
subiecto eius ... subiecto
... 2o per corruptionem ...
... inest subiecto ... per absentiam ... ut
in diaffano corrumpitur lumen ... ab
sentia solis et ... que inest ...
... ex absentia ... et
... duobus modis actio corrumpitur
potest corruptionem subiecti 3o ad corruptionem
subiecti ... actio non habent
... nisi in subiecto et ... subiecti cor
rupto subiecto ... corrupto

Marginalia: uno modo; 1o phisicorum; alio modo; 1a; 2a

et cum corruptio q̄ primo corrumpit sub
recto cognati corrumpit actus eius **Ad**
2um dicendum quod licet generatio simpliciter non
generet nisi substantiam tamen generatio tamen quid
est generat actus cum cum generato tamen
et adest et sit per eandem viam in esse
et sic se habet acquirit adesse ita se habet
ad generari illud ergo quod simpliciter habet esse
simpliciter dicitur generari id quod non habet esse nisi
tamen quid non dicitur generari nisi tamen
quid et eodem modo dicitur de corruptione
Ad 4tum dicendum quod sicut substantia non per se
cognati dicitur terminari alterationis nisi per accidens
sic licet per se terminans non habet esse nisi
in substantia ita accidens non per se per accidens
sui cognati dicitur terminare corruptionem
Ad 5tum dicendum quod omne per se corrup-
tibile et corporeum simpliciter dicta est
compositum ex materia et forma sed autem accidens
non est corruptibile **Questio habitus**
videtur quod diffinitio accidentis est bene
data utrum ex declinatione particularium
in ea positarum et per ydiomata bone
diffinitionis **Contra dicta** a
primo solum preter id huius modi
predefinitur per accidens ut habet capitulum nunc
est specialis non ut sit habetur modum speciei quod habet
diffinitur per habitudinem ad subiectum tamen
quid non specialis per accidens dicitur esse habet diffinitur
ut ab aliis ubique est distincta et ut
specialis est non est ab aliis distincta ergo per
2o vivere est accidens viventium cum
non sit aliud nisi operatio vite et tamen impossibile
est ipsum abesse viventibus preter corruptionem cum
per vivere ut dicitur 2o de anima viventibus
est esse per se viventibus abessendo preter sui
corruptionem ergo per **3o** esse est accidens quod
convenit actus quidem est quod in est convenit
et esse est quod rem eius quod esse non est per impossibile
sed tamen impossibile in est convenit et tamen im-
possibile est ipsum abesse convenit preter eius

corruptionem convenit cum sit per hoc quod esse acqui-
rit per generationem ita per hoc quod esse amittit car-
ruptione ergo per **4to** inherere est accidens
accidentis ut postea patebit et tamen impossibile est
inherentiam abesse accidenti preter corruptionem
eius quod non abest accidenti nisi per hoc quod accidens
separatur a subiecto sed accidens ex hoc quod separatur
corrumpit per eius separatio est eius corruptio ergo per
5to mors est accidens anime et cor-
ruptio domus et tamen non abesse preter subiecti
corruptionem **Octo** adhuc sunt accidentia insepa-
rabilia ut aliud non potest separari a subiecto
et maior calliditas ignis ergo diffinitio
non convenit omni contento sub diffinito
6to sicut accidens abest preter subiecti corruptionem
ita adest preter eius compositionem et tamen hoc
in diffinitione accidentis non conpouitur ergo
diffinitio erit insufficiens **Septimo** similiter
substantia preter adesse et abesse non est primum
subiectum ut dicitur primo physicorum preter eius
corruptionem cum materia sit ingenerabilis et in-
corruptibilis et tamen forma non est accidens ipsius
eius **Nono** quantitas in sacramento
altaris est accidens et tamen ei non convenit
diffinitio cum non assit subiecto ergo per
Ad primum dicendum quod Porphyrius in
tangit de diffinitione certum et non
intentionem ideo dicitur quod accidens habet diffinitur
per illa que sunt priora et quidem ipso et per
posteriora adhuc huiusmodi speciei **Ad**
2um dicendum quod vivere dupliciter capitur
uno modo pro operatione vitali et sic non est esse
in viventibus per per propria presupponit sed
generaliter actus 2us actum primum presupponit
et sic vivere est accidens et adest et abest
preter subiecti corruptionem non cum sit viventis
actum exercet operationes vitales per quas
habeat aptitudinem exercendi alio modo
capitur vivere pro esse substantiali in viventibus
et sic non est accidens sed magis substantiale
substantie **Ad 3um dicendum** quod licet

ee posset dici accidens eundem modum accidit
no bn eundem rem dicit dicat diffinitio
Ad quartum dicendum quod licet inherentia
aptitudinalis no possit abesse accidenti et no
sit accidens quin eis contrahantur inherentia
potest abesse ut patet in sacramento altaris
Ad quintum dicendum quod mors dupliciter capitur
uno modo pro alteratione que maxime disponit
ad abiectionem forme que actu habet et adveni
[illegible] naturaliter et hoc est accidens
et adest pro corruptionem alio modo capitur formaliter
pro separatione forme [illegible] quo est alteratio
[illegible] corruptionis alteratio et motus
non est accidens ut inquantum accidens [illegible]
sed reductive quia vera adinvenit est
inquantum [illegible] et inperfectum inquantum perfecti
primo non solum dicitur mutatio sed et motus
[illegible] dicitur qui est successivus et [illegible] mensurat
2° vero dicitur mutatio instantanea sicut et
corruptio potest et dici quod illa [illegible]
subiecti corruptionem non debet determinare ad
esse abest **Ad sextum dicendum** quod [illegible] di
cuntur accidentia inseparabilia non quod nullo modo fuit
separabilia sed quia difficulter sunt separabilia
de caliditate [illegible] ignis potest dici quod hec
abest igni quod dicitur inest quod non est
ignis **Ad septimum dicendum** quod [illegible]
accidens adest pro subiecti corruptionem sic
sicut [illegible] abest pro corruptionem quia
unum aliud concomitatur **Ad octavum**
dicendum quod subiectum [illegible] capit
[illegible] est est in actu et in potentia
eundem [illegible] materia non dicitur sub
iectum **Ad nonum dicendum** quod adest
et abest [illegible] et [illegible]
[illegible] pro dimensionis panis in sacra
mento altaris licet actu non inhereat
tamen nata inherere [illegible] accidens
dicitur

**Utrum secunda diffini
tio accidentis reprehendatur**

accidens quod contingit eidem inesse et non
inesse sit bene posita pro [illegible] istius
[illegible] declaratur **Sciendum primo**
quod posita diffinitio accidentis [illegible] convenit
[illegible] subiectum quod [illegible] aliud
[illegible] convenit [illegible] [illegible]
inest subiecto [illegible] accidens
ad subiectum [illegible] [illegible]
[illegible] et aliud ad illud quod non est sub
iecto [illegible] efficiente. et si
subiectum [illegible] et efficiens
accidentis [illegible] hoc [illegible] non est unum et idem
eundem [illegible] et convenit [illegible]
[illegible] non sit primum subiectum
primo [illegible] omnia [illegible] subi
[illegible] eundem [illegible]
[illegible] convenit [illegible] efficiente [illegible]
quodlibet agit et efficit [illegible] in actu
[illegible] quodlibet est in actu [illegible]
[illegible] subiectum [illegible]
[illegible] et efficiens accidentis [illegible]
idem et respectu eiusdem [illegible] in potentia
et in actu [illegible] **Sci
endum 2°** quod accidens [illegible] quod hec
diffinitio suo subiecto inest [illegible]
contingit variabiliter et mutabiliter
[illegible] quod inest [illegible]
[illegible] mobile et quod contingit
potest inesse et non inesse [illegible]
[illegible] quod non potest inesse et [illegible]
[illegible] quod [illegible] potest [illegible]
quod dicit quod accidens contingit eidem in
esse et non inesse [illegible] hoc quod dicitur contin
git [illegible] quod inest accidens
subiecto quod est variabiliter et contingenter
Sciendum 3° quod inesse et non
inesse [illegible] accidens [illegible]
[illegible] inherendi [illegible]
potest [illegible] diffinitionem dicta
[illegible] quod accidens in sacramento altaris
[illegible] diffinitione non [illegible]

p° phicorum

[illegible]

q̄ leg̃ nō inest est tn̄ aptū inēe n̄
hoc sz q̄ actū nō inest videt̃ ee
q̄ ciꝫ nūꝫ et ꝯ̄cciā q̄ vt dicit in
dubiꝫ no⁰ inherencia actua n̄ aptitu
dina est de ꝯ̄ciā acc̄nꝫ **Sci
endū qto** ꝯ̄grdatūr dr̄ p̄se
inēe et nō inēe ciꝫ ut dicit ad   dux. est
quod p̄ inēe māliō scꝫ acc̄ns est in sub
iecto vnd lig̃ p̄ nigrū possit inēe
et nō inēe toti et lig̃ fom̄ sbali possit
inēe et nō inēe m̄ nō ꝯ̄seqūr q̄
sunt acc̄nā q̄ alius est inexeunde in
q̄uo p̄o est in toto et fom̄ ni inū et
acc̄ns in subiecto **Sciendū sexto**
q̄ dicendo ōne illud acc̄ns quod in
est alteri et quod est ex ꝯ̄ciā aiꝫ in
est fom̄ sbal p̄ dicit acc̄ns nū inest
ex ꝯ̄ciā eiꝫ dicendo nō illud acc̄ns
quod inderem est de gn̄e acc̄nā quod
ad id p̄ ꝯ̄uenit oui in actu et ha
        inceret
benti ee ꝯ̄pletū acc̄ns distinguerent
et p̄ fom̄ sbalē inē aiꝫ inest ꝯ̄stituit
vnū ꝯ̄cntū q̄ p̄se est est in gn̄e sbe
ei nō dr̄ in gn̄e sbe nisi reductiue
p̄ uō fom̄ acc̄na cū subiecto cui
inest nō ꝯ̄stituit vnū zaū q̄ p̄se in gn̄e
ccl̃ vt̄ aiꝫ cū subiecto nō di facit
vnū p̄se p̄ acc̄ns io p̄se p̄l ee in gn̄e
acc̄nā **Sciendū sexto** q̄ ip̄
het diffinicio dat̃ p̄ inēe et nō inēe
q̄ dicat aptitudinē et q̄ dicat aptitudo
inherendi nō est de ꝯ̄ciā acc̄nꝫ q̄
vis ip̄m in ꝯ̄sumtibilit̃ ut acc̄ns eiꝫ
ip̄m ꝯ̄mitat io p̄nb diffinicio nō
ē ꝯ̄ens p̄ desctēm ut acc̄ns. vn̄
n̄ ip̄e dcl̃ dici diffinicio s̄ descripcio
q̄ vt dicit petrus hyspanus in summulis
tractatu sexto diffinicio inhor dcl̃ adescripcioe
q̄ diffinicio est ex oro indicans quid est
ee rei p̄ ꝯ̄cnalia descripcio vō ē oro
indicans quid ē ee rei p̄ accnalia

petrus hyspanus

et p̄ acc̄nā maiorē ip̄m q̄ magnū p̄tm
ꝯ̄tenit adequatū ꝯ̄q̄ quod est **Sci
endū nono** q̄ aliud est q̄ inest et
aliud quo inest et aliud p̄ quod inest
acc̄ns enī est id quod inest subiectū
vō id cui inest id aūl p̄ quod inest
ē dux.. p̄ forte et inest tūsūd quod
magl̃ dr̄ p̄ quo acc̄ns inest ut in
herencia et effectū et extensiūū
quod ip̄e dr̄ illud p̄ quod inest ut
p̄ ꝯ̄uenientiā inest vnūdo faciat
Verū aūl acc̄ns s̄ꝫ ꝯ̄tin
git inēe et nō inēe eidꝫ dicendū
quod ut inēe et nō inēe dicit actū
inpossibile est id s̄ꝫ inēe et nō inesse
q̄ hoc nō sit oppositū q̄ dcodꝫ veri
ficare nō pūt hoc et dicere est oppositū
veritati p̄mi p̄ncipii quod est inpossibile est
id eidꝫ s̄ꝫ inēe et nō inēe et dr̄
eidꝫ q̄ acc̄ns et nō inēe s̄ꝫ diuersū
nō ē inquiemitus ut nō dicit apti
tudinē acc̄ns eiꝫ s̄ꝫ p̄ dici inēe
et nō inēe acc̄ns dū actu inherere
dūi subiecto s̄ꝫ h̄l aptitudinē herendi
et nō inherendi eidꝫ subiecto et nō
inhereas dūi s̄ꝫ h̄l aptitudinē in
herendi eidꝫ ut ꝯ̄sthac s̄ꝫ q̄ s̄ꝫ eidꝫ
inhaiat et nō inhereat q̄ aū apti
tudo tenent se ex p̄te actꝫ nō oꝫ ip̄m
reduci ad actū s̄ꝫ p̄ūt vnū ꝯ̄uers
ꝯ̄cedi possit acc̄ns s̄ꝫ h̄re aptitudinē
inherendi eidꝫ et nō inherendi nō
tn̄ ut videt dcl̃ ꝯ̄cedi q̄ s̄ꝫ possit
ut q̄ s̄ꝫ habeat poꝫ inherendi et nō
inherendi **Sciendū octauo**
q̄ p̄nb diffinicio acc̄nꝫ sit dcl̃ in
trīsꝫ acc̄ns est illud quod supple vō ccc
ꝯ̄tingentꝫ p̄ q̄ inest ꝯ̄tingit . i. aptū
est eidꝫ . s. subiectū inēe . i. inherere
et nō inēe . i. nō inherere **Et
habitꝫ dr̄** q̄ diffinicio acc̄nꝫ

set ut sola et evidenta exponit eum
prius modum actus 2um quia actus est
per habitudinem et comparationem ad subiectum
ut est probari per dicta bone diffinitos
ipsi convenientes **Dubitat au**
tem dicta utrum necesse est inherencia
sit de actus essencia probablio **Dicen**
dum quod dicitur quinque distinguitur
inherencia actualis et aptitudinalis
2um quod inherencia aptitudinalis apti
tudine naturali isto stante dicitur 2um
sententiam alberti et avicenne quod
non inherencia aptitudinalis non aptitudi
nalis est de essencia actus quia utraque est
eius essencia et hoc etiam probat magister
considerando actus ut per se ens est quia
considerando actus 2um comparationem
2um per inherens ut certum quod in
herencia sit de ratione actus sicut albedo
est de ratione hominis albi hoc autem probatur
rationibus unde primo prima quod sicut se habet
per se esse ad esse ita se habet inesse inhere
ad actus quia per se esse non est de essencia sub
stancie sit predicatum sicut genus inherere
erit de essencia quia presertim actus
ante ab perpetua prius est sub in
subiecto non esse quia non requiritur in subiecto
est ergo ipsum per se esse ergo quod 2a ratio probat
item videtur disparare essencia ab
essencia quod inherencia ab actus per essentia
et hoc nomen essencie tamen quia 2um avicenna
unicuique accidit quod sit tamen quia primi
sic sunt esse ergo quod 3a si inherencia
esset de actus essencia non actualis et
aptitudinalis non actualis quia non inhere
deberet actu et omnis actus quia non est
actus individuum et actus quod nullo
per se primo in esse et per quod non convenit non
aptitudinalis quia per accidens inest non
solum non inest per extrinsecum quia est non
inest per habitudinem ad extrinsecum

Margin: dicitur · albertus · avicenna · prima ratio · 2a ratio · 3a ratio

per inherencia aptitudinalis inest per habitudinem
ad extrinsecum quia per habitudinem ad subiectum
et actus inherendi ergo quod 4ta si in
herencia esset de actus essencia cum actus
non sit diffinitio ipsa essencia idem esset
realiter essencia actus et inherencia et per
positionem distinguitur 2um omnem ve
ritatem 20 praedicamentorum ergo esset positio
quia realiter essencia et inherere unum
quod 9 physicorum eiusdem ponentem positionem
quidem est quod fuit essencia diffinitiva po
sitione quia est quantum inherenciam 5ta
idem est esse actus et inherere septimo
metaphysicae quia non est de essencia actus
quod nunc inherere ante per se perfecte quia
esse actus non convenit per se primo
per quod per se inest est conditio non inest
esse non convenit ei esse nisi per subiectum
quod est eius quoniam et essencia eius 6ta
impossibile est rem intelligi et diffiniri
sine eo quod est de essencia eius sed
actus est diffinibile et intelligibile
sine inherencia et cum diffinitur per
genus et per se differentiam quarum quaelibet
de eo dicitur sine comparatione ad subiectum ergo quod
7ta si inherencia esset de actus essencia
cum inherencia sit quaedam habitudo
non actus ad aliud ut ad subiectum
et cum habitudo ad aliud dependeat
ab alio essencia actus dependeret
a subiecto et sic actus non est per se
ens ita non per se esset ens quod est 9
physicorum 5to metaphysicae evidente ens
per se in se et actus octava perceralis
inest per se et omnino inest et impossibile
est per se per absolutum ab illo cui
inest per ad aliud sed actus quibus non
convenit inherere ut per dependentiam
similiter accepta per prefectum ad formam
et et de actus vi sacramento
altaris ergo aliquis actus ibi inherens

Margin: 4ta ratio · 20 praedicamentorum · 5ta ratio · 7to metaphysicae · per se perfecte · 6ta ratio · 7a ratio · 5to metaphysicae · 8va ratio

r per essentiam accidentis et si actualis est habitudo ad illud erit per essentiam ejus cum omnis aptitudo ad actum sit accidens tertium quod est per rationem sui subiecti

nona ratio

nono si inherentia esset de essentia accidentis cum inherentia sit quedam habitudo accidentis respectu ad subiectum cui inest et cum omnis habitudo sit relatio et respectus omnia accidentia essent respectiva et relativa et nullum esset accidens absolutum quo posito sequeretur quod esset ultimum esset respectus ab .. est fundamentum respectus fundamento autem ablato remoto et fundatum cum sit omnia predicamenta accidentium tollerent de

decima ratio

decima quod si sit cum accidens subiecto separabile esset non intelligatur nisi sit per inherentiam fieret unum ex subiecto et accidente per se et essentialiter quod est impossibile sicut enim ex unione accidentis cum substantia resultaret 2a natura de essentia et cum unius subiecti sint plura accidentia unius rei erunt plures essentie et per consequens unum ens esset plura entia quod implicat undecima quia videtur

undecima ratio

sic habere substantie accidentibus a se et inherere se ad accidens per substare accidentibus non est de essentia se per ipsi accidit ergo nec se inherere erit de essentia de essentia accidentis Sed diceres arguendo in oppositum primo accidens ut accidens est inherens est per inherentiam est de essentia et vere inherens ergo est de essentia et vere accidens 2o

omne dependens in suo esse essentiali illud claudit quo sub diviso constituit ut patet de differentia respectu speciei specierum ut dicitur 4to et 6to metaphysice in speciebus et accidens dividitur et accidens dividitur per diversas modos essendi et ipse per se et per esse in alio quod per esse per se constituunt substantia per esse vero in alio constituunt accidens

et quod esse in alio est inesse et inherere ergo etc. 3o sicut se habet dependentia ad relationem ita se habet inherentia ad accidens quod sit relationem ut convenit ad terminum dependentie ita accidenti ut sit convenit subiecto inherere sed dependentia ad terminum est de essentia relationis ergo inherentia erit de essentia accidentis 4to accidens essentialiter differt a substantia non autem videtur differre ab ipsa nisi per hoc quod in est et inheret ergo inherere accidenti convenit essentialiter 5to illud est de essentia accidentis per quod diffinitur et in quo accidens quod diffinitum est primo per se sive per additamentum aliene nature quia ista in intelligitur per essentiam accidens diffinitur per inherentiam ut patet per diffinitiones accidentis a porphirio datas 6to inherentia est propria accidenti subiecto convenit per se et univoce non autem videtur per se et essentialiter convenire nisi accidenti ergo etc. 7o si inherentia non esset de essentia accidentis cum accidentia sit esset accidens accidentis per hoc videtur impossibile primo quia sic accidens esset accidens quod vere unius eadem ratione alterius et sic in infinitum 2o quia cum cuilibet accidenti sit inherentia inherentia esset inherentia eiusdem et sic in infinitum 3o quia sit accidens per inherentiam inherens fatuus esset inherere quereretur ergo de illo accidenti per quod inheret an inhereat per se vel per aliud si per se eadem ratione fuit standum in primo si per aliud item queritur de illo accidenti et sic in infinitum quod est impossibile 8uo idem est accidens et inherere sicut idem accidens in sua natura et essentia hoc est essentia per se et in ea eorum hoc esse ergo in sua essentia hoc inherere et inherentia erit de accidentibus essentia Nono sicut se habet forma substantialis ad materiam ita se

videt hic forma actus aditus exemum
et forma spontaneus forma solet esse et
certum in est ut et scipio esset magis
ergo est forma actus per eam ut subiecto
et scipio esset subiectum ergo etc. **Deci-**
mo si inherentia esset actus actus
ad quodlibet actus presupponat et sui sub
iectum actus habet et propter hoc quod
inhereret in aliquo ad quod inhereret
quod est impossibile quia actus est etiam ipso
videtur quod inhere pertinet eius et propter hoc
cum est quod inest ergo etc. **Undecimo**
actus videtur esse actus inherentie
ergo non esse ipso contra quia ad omnem actus
recipit in subiecto si idem respectu eius
esset actus et subiectum idem respectu
eius esset recipiens et receptum et
per quod in potentia et in actu et ad eius
quod inherentia actus est esse eius et
quod actus est esse subiecti quod non potest habere
eorum actus respectu actus quod denotat
actus est per aptitudinem inherere illi
cuius est actus sed esse subiecti non inest
actui sed econverso quod actus inest supposito
quod complectitur contra ad esse etc. **Ad p-**
rimum dicitur quod sicut eius capit duplex
scilicet nominale et principale ita et actus
duplex capit nominale cum capit proprie
actus abstractum et aptum est inherere princi
pialiter vero capit pro inherente ut et sic
extrema est de ratione eius principalis
capit et tunc est actus eius nominalis
accepti ita sic inherencia potest dici
de ratione actus principalis capti quod sit actus
actus nominalis accepti unde potest concedi
quod inherentia sit de ratione actus et
actus est non tamen ut per eius est. **Ad**
2um dicitur quod omne dividitur in
suas rationes includit illud quod subdividitur
constituit divisio in quo constituit sit dicta
eius quod dividit sed modo concedi

quibus sunt et nomine subiecte constituunt
dicta verbum hic non patet ut patet ex dictis
Ad 3um dicitur quod relatio magis
dependet a domino quam actus a sub
iecto quia relatio a domino dependet quo
ad essentiam et esse unde et essentiam capiunt
ab ipso non capit actus non a subiecto non
dependet nisi quo ad esse et ab ipso non
capit nisi unum unde non est simile. **Ad**
4um dicitur quod actus ista per in
herentiam non dicit tamen pro dictum magis
proprium sed per inherentiam aptitudinalis
ab ea dicit ut prodictum proprium et actualis
non ut prodictum etc. **Ad 5um dicitur**
quod definito quod actus definitur per in
herentiam non est causa per additamentum
ut dicitur quod licet actus ut
passio eius est sit definiendus per in
herentiam non tamen ut forma eius est. **Ad**
6um dicitur quod inherentia actualis
que est actus inherendi proprie non debet
dici proprietas eius sit actus unde non
est dicere per se esse inherentiam vero ap
titudinalis proprie dicit proprium actus et per se
est actui non tamen primo sed 2o
quod non est de ratione illius inest
Ad 7um dicitur quodlibet actus
ut actus est non sit actus in
proprie ut per se est et actus non est
in quantitate aliqua per partes maioris
dicitur quod et hoc non se extendit nisi
formam eius non eodem modo capit ut et
actus et ut proprie est actus. **Ad 8um**
dicitur sicut et quo formalis existit sic non
proprie sibi ut est inquantum sibi inest et
ducere requiritur est quod actualitas
in recto adveniat quod per se est inquantum in
herentia formalis actus inheret non est
proprie actus ut est in quantum actus
nisi requiritur est quidem
modo concedi ut actus quod per se inquantum

unde non oportet si natura accidentis inhereat quod
inherentia per consequens inhereat per aliud
inherentiam inhereant cum talis quod sic non
sit accidens et cum non sit illud quod
inhereat per illud quo natura accidentis inheret

Ad secundum principale dicendum quod aliud est accidens
ad inherentiam et aliud inherentia quoniam
est ut quod inheret inherentia vero ut
quo cum non sit accidens inheret per aliud
et per inherentiam ergo esse inherentiam per aliud
est inherens sicut non sit relativum per aliud
refertur ad aliud ut per relationem ergo esse
relationem cum se ipsa refertur.

Ad octavum dicendum quod accidens sua natura et
essentia non habet esse per se habet per essentiam sui
subiecti non enim per se sunt ens sed per esse
subiecti est ens unde nec per hoc quod
est ens per essentiam suam quod existit non
sit de essentia rei sicut non sit res naturalis
et forma quod est principium essendi habet agere
ergo agere est de essentia rei naturalis.

Ad nonum dicendum negando similitudinem
quod quod existit et forma substantialis una re
sultat essentia rei illius quod prima est para
potentia et forma actus primus cum ex sub
iecto vero et accidente quod subiectum non
est pura potentia sed compositum ex potentia et
actu non resultat una essentia ideo forma
substantialis dicitur ratione causalis forma vero accidentis
non esse dicitur accidentis non tamen per hoc negatur
quod forma accidentalis se ipsa insit subiecto
et quod se ipsa perficit subiecto sicut
forma substantialis.

Ad decimum dicendum quod dupliciter est esse accidentis quoddam est
esse essentie et tale habet accidens absque hoc quod
subiecto inhereat quia idem est cum essentia
accidentis quam abstrahit quolibet extrinseco
et tale esse precedit inherere aliud est esse
actualis existentie quod est esse in effectu et tale
est esse esse subiecti quod primo est subiecti
et conveniens accidenti ut est in subiecto

et tale dupliciter quod considerari uno modo ut est
esse subiecti et tale nullus precedit inherentiam
accidentis et esse accidentis quod inheret cum accidens
supponit completum esse subiecti alio modo
ut est esse accidentis et per accidens non precedit
per illud esse nisi per hoc quod non est ergo esse
accidentis ut sic per dispositionem inherentiam

Ad undecimum dicendum quod inherere
accidentis non est esse actuale accidentis nisi
talis per hoc enim quod accidens non existit
et est per esse subiecti cum esse actuale
actuale subiecti habet tamen per respectu
accidentis illud quod quodammodo dicitur quod habet tamen per
per respectu recipientis quod subiectum accidentis
est suppositum per realiter existens et esse
comparatur.

Sciendum enim quod esse duplex
consideratur uno modo absolute et sic dicit
actum et sic est receptibile et participa
bile ab aliquo non receptum nec participatum
ab aliquo et hoc vult boetius dicens
diversum quod est ipsum esse et id quod est participat quod
speciale alio alius participat per aliud et
est receptum in essentia et ab hoc habet
possibilitate rei cum quod per hunc modum per
respectum aliorum et prima est subiectum
actualem cum sit et absolute acceptum
et ut receptum est in essentia habet ergo tamen
per respectum accidentis comprehensibilis consi
deratur quod ultimum inherentia et accidentis
essentia per se sit adherentia cum non
conveniret nisi per habitudinem ad subie
ctum accidens non possit fieri cum per se
subiecti et nullum esset accidens abstractum
esse deberet amittere nihil per esse aliquid
in alio nisi in aliquo sit nisi esse aut
nisi esse per essentiam erit ergo in alio per accidens
et sic inherentia est accidens accidentis.

Quantum dicta ad primum
omne quod per se inest sunt sicut illud
aut quod per se inest de ratione inest ut
dicitur prima propositio ergo accidens non erit

cte ut non inherit coniungit subiecto
2o quantitate coniungit intte suppos
et non intte et tantum est actus supposi-
ti **3o** sortitur coniungit ei esse et
non intte per dei inclinans et non
sed actus teste philosopho in principio ubi
dicit non est quantitas forma perfectio
4o intte et non intte sed opposita
est magis dicere oppositione quod contrarie
opponitur quod de eadem non sed verificar-
bilia et per quam definicio realis **5o**
forma substantialis coniungit ei esse et non
intte ut est ea ita sit in ordine ad
aliam formam et ad operaciones facit suo
phicarum et tantum non est actus quod est
forma et materia sicut substantia non est sub-
stantia quodlibet sicut est perfectio simplex
Ad primum dicitur quod plures actus sunt ibi
et ordinacionibus speciebus intte et ute
rursus ipse et de natura non ut inest ipse
et vero subiecto per operaciones adequat
actus dicitur et per habitudinem tamen inest
adequate sic definitur **Ad 2um
dicitur** quod in suppositis dicit modum
accendi quo actus inest subiecto
hoc autem non quantitatis non inest su-
pposito **Ad 3um dicitur** sicut per aliis
est maior contradictio quam actus est in
subiecto et quod ipse integralis est in
toto **Ad 4um dicitur** quod plures intte
et non intte opponuntur non tamen opponitur
coniungit intte et coniungit non inesse
quod ad quem ... **Ad 5um dicitur**
quod forma substantialis non inest materie ut actus
subiecto cui non corporat et tamen
sed actus a subiectis dat esse intte quam
inest

**Utrum tertia definicio
actus sit propria dicitur**
actus est quod nec est ... quod sic

nec dicitur nec ... aut in subiecto
est substantia sistens ... sit bene
posita per intellectum istius propositionis
Sciendum primo quod posita definicione
conveniente actus ... non subi-
ecto ... et ... est et ...
quemvis et ... tamen in
subiecto ... pars ... quem
et per habitudinem ... per se per
... dicitur et ... ad alia
... quibus definitur et ad hoc
... habitudinem ... ad subiectum
non ... est ... utrumque defini-
ri ... definicionem ... dicere
... habitudinem illarum de-
finicionum ... habitudines ... in
... sit ... convenienti ...
... est non sunt convertibiles ... convertibiles
Sciendum 2o quod ...
... aliorum ... per ...
... definicionem actus ...
... aliorum quemvis
notificat ... est ... sit ... est
et ... negativa non ... in se
... ad habitum ... affirma-
tivam non enim de eis nisi ... est ...
modo ... ita non ... ut
... nisi ... habitus ...
affirmativos ... enim ... sit
... adiungere sit ... defi-
primo ... quod est primo declarare
ut habitus ... est
... et ...
... nisi ... ad
habitum ... definicionem definicionum
... ut dicit commentator ... intte ... intte
... per ... actus enim
... ut ... respectu ... aliorum
... ... principiis
... modum ... aliis
aliis ... ut enim ... generale
et ... respectu ... respectu

decimo inc[illegible]

[illegible] modum [illegible] et dicitur de
anima [illegible] quod convenit actioni [illegible]
[illegible] et abnegationem aliorum non convenit
[illegible] [illegible] est genus [illegible] species
Sciendum 3o quod [illegible] diffini
[illegible] [illegible] vel [illegible] sit
[illegible] prima diffinitio actionis convenit in
[illegible] actionis est [illegible] hec convenit
[illegible] est et [illegible] hec diffinitio
sit negativa non tamen est pure negativa
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] affirmativa
[illegible] actionis est [illegible] et actionis [illegible] subiecto
[illegible] Sciendum 4o quod negatio
potest capi dupliciter uno [illegible] [illegible] ne
[illegible] et ut sit [illegible] [illegible] affir
matio non potest diffiniri [illegible] notificari
[illegible] diffinitio [illegible] diffinitio[illegible]
negatio ut sit non est notior affirmatione
[illegible] non [illegible] nota nisi [illegible] alio
capitur [illegible] [illegible] [illegible]
affirmationem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] potest poni in diffinitione affirma
[illegible] [illegible] modo non [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] affirmationem et hoc modo
[illegible] actionis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliorum notifi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] quod dicitur [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] quod potest [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] potest non [illegible] Sciendum 5to
quod genus species [illegible] capi dupliciter uno
modo [illegible] [illegible] [illegible]
attribuitur et [illegible] potest dici genus species
actionis [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
non [illegible] alio modo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subiecta

et capit genus [illegible] quod genus et species
[illegible] quod species et actionis [illegible] quod [illegible]
et hoc modo [illegible] est [illegible] genus [illegible]
et actionis [illegible] [illegible] alio [illegible]
et actionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est genus et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
habitudine non actionis ad subiectum
est [illegible] genus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] habitudine non [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in ipsa [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] habitudine non [illegible]
[illegible] [illegible] Sciendum 5to
quod [illegible] subiectum actionis et aliud
individuum subiectum [illegible] actionis
est [illegible] [illegible] actionis [illegible] et individuum
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
subiectum est [illegible] genus [illegible] non [illegible]
individuum [illegible] actionis est
de [illegible] et [illegible] individuum non
[illegible] est de [illegible] et [illegible] subiecti
Sciendum 6to quod [illegible] actionis
[illegible] non [illegible] habitudine [illegible] ad sub
iectum [illegible] est [illegible] genus [illegible] [illegible]
[illegible] non est [illegible] [illegible] quod est
[illegible] [illegible] habitudine ad genus
[illegible] habitudo non convenit
actioni [illegible] actionis est [illegible] [illegible]
[illegible] est poni sub [illegible] actionis
[illegible] actionis est non est species [illegible]
[illegible] convenit [illegible] [illegible] genus
[illegible] et sit non [illegible] habitudine
ad [illegible] genus [illegible] est genus [illegible]
[illegible] [illegible] non dicitur [illegible] et
hoc capiendo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] capitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] designat
[illegible] ad subiectum et ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] designata
[illegible] abstractive [illegible] ut designantur

sunt habitudinem ad subiectum per se
inigni et dici potest **Sciendum**
octavo quod subsistere in supposito
non capitur sic ut tantum valet sicut per se
esse quod hoc modo subsistere non convenit nisi
primis substantiis et suppositis accidencium non
subsistunt nisi in substantiis pro tanto non nisi
in suppositis sed capitur aliter pro eo quod
ante illud dicitur subsistere quod habet esse non
cuiusdam ante se in alio ante per se proprium
in alterius **Sciendum nono**
quod si in supposito non capitur ut dicit
distributionem pro omnibus temporibus generaliter per se
accidens sicut esse in subiecto hoc modo capi
endo si nunquam possit abesse subiectum quod
est contra diffinitionem accidentis pro dicta duplici
capitur ut dicit distributionem pro omnibus
temporibus durationis accidentis ut sit sensus accidens
quod diu manet quo per diu hoc est hoc
esse in subiecto accidentis cum de subiecto
separato est eius corruptio **Sciendum**
decimo quod per accidens habet entitatem
et essentiam distinctam in accidens sicut et
substantia dicitur ens sine subsistens per tam
entitatis eius cum beata thamma
non est completa sicut entitas substantia non
dicitur ens simpliciter sed ens in alio ut in
subiecto unde dicit purphirius diffini

purphirius

endo accidens aliter dicit quod
est in subiecto subsistens per hoc
venit quod dicit subsistens vel
innuit quod entitas eius ab entitate
substantia est distincta per hoc vero quod dicit
in subiecto innuit quod illa entitas
est incompleta **Sciendum unde**
cimo ut diffinitio prius sit declarata
intelligendum accidens est illud quod sic ut
non est genus nec species nec proprium id est
quod diu inesse est durans in sub
iecto est subsistens et hoc aptitudine
vel actu **Questio nona**

endum quod diffinitio secunda accidentis sit in
est ita quod bene data exprimit enim habi
tudinem eius ut ubi est et ut accidens est
patet per ea quod habuit per dictas bene con
sideratas **Sciendum tertio**
quod enim quod est habetur primo topi

primo topicorum

corum quod per diffinitionem accidentis presentem
magis exprimit naturam accidentis quod prius per
accidens magis convenit esse a subiecto et
aliud tamen inest subiecto per separationem ab
quo contingit presens diffinitio quod ab aliis
ubi per separationem ad quod contingit prius et
dicitur notificatur per partem presentem
quod partem per prius cognosci non potest nisi
cognitis autem aliis ubi quod per abne
gationem aliorum unum diffinitur pre
dicitur vero cognosci potest non cognitis aliis
ubi in presenti dicitur et melior
parti **Dubitatur circa dicta**

utrum accidens habeat quiditatem et essentiam

utrum accidens habeat quiditatem
et essentiam ad quiditatem substantie et a supposito
distinctam pro istis dubiis declarandis
Sciendum primo quod dubium istud
duo insinuat primum utrum essentia

utrum essentia accidentis sit distincta ab essentia

accidentis sit distincta ab essentia substantie
secundum utrum quiditas accidentis sit
distincta a supposito eius pro primo dicit

avicenna

avicenna quod per enim avicenna
nichil est in se et nichil est in alio
quod id quod est aliquid in alio et
aliquid in se et per accidens sicut aliquid
in alio ut in subiecto erunt ergo
aliquid in se et aliquid vero entis habet
per se necesse enim est ens habere essentiam
ad similitudinem prius entis sit essentia et
necesse est per se ens habere per se essentiam
accidentis ergo habet essentiam ab aliis aliis
distinctam in accidens sicut per se nigrum
necesse enim est quodlibet per se aliquid de
terminatum habere per se essentiam quod
vero ut patebit in principio non determinat

ad quam nisi per essentiam ergo completa
actum per se habet essentiam Item

2o quia actus a se unde se capit
primo
ut habet esse ut non esse primo quia si unde
se haberet esse numquam posset non esse
et si unde se haberet non esse numquam esset
...unde quod ipsum presupponat per se
propter tertium
et econtra primo potentiarum 2o
quia actus non haberet esse nisi in sub
iecto id est a subiecto quo unde se ab
3o
strahit 3o quia id quod per se est tantum
so... nisi quolibet extrinsico circum
scripto nisi fortitudine circumscripto quocumque
extrinsico ut subiecto actus non habet
esse ad esse sit quidditatem accidenti a sub
iecto ergo ipse habet esse per hoc secundum
dicere actum essentie secundum que est
dicere essentie quibus notatis dicitur ad
illa pro dubium quod actus habet
essentiam distinctam ab essentia sue
3o dicitur
propter primo quia aut essentia sit obiectum
intellectus 3o dicitur quod habet nisi et..
distinctos habet essentias distinctas
per intellectum actus distinctus est ab
avicenna
intellectu sue quia unde intellectu in
tellectus actus est absolutus licet esse
eius sit dependens etiam sua per intellectum
non intellecto accidenti et econverso ergo etc.
2o
2a ad distinctio sit sermo exprimens
essentie quarum diffinitiones sunt
distincte illorum essentie sunt diverse
sed ergo completa est diffinitio actus ab alia
sua quia aliud est genus et differentia actus
et aliud genus et differentia sua per diver
sorum generum diversa sunt differentia ergo etc.
3o quodlibet dominatur ad genus
per essentiam quia per id aliquid est in genere
per quod est ens quod dividitur
ad decem genera primum est ens per
essentiam ergo quodlibet est in genere per essentiam
per ad aliud et ad aliud in genere de

terminatur actus et ad aliud sua et
ergo alia est essentia sue et alia actus
4to essentia sue quantum ad accidentia
actus et potentia ad actum quia actus
natum est recipi in sua potentia essentia
actus actus et alia potentia ergo etc. 5to
ex diversitate principiorum arguitur di
versitas principiatorum quia si sunt diversarum
principiatorum diversa sunt principia
ita diversarum principiatorum sunt diversa sunt
principia sed alia sunt principia sue et actus
quia principia sue sunt materia et forma que
non possunt esse principia actus cum actus
sit simplex forma ergo etc. 6to actus
et sua sunt distincta quia primo diver
ersa septimo metaphysice et non sunt in di
stincta unde esse quia esse actus est in
subiecti ut dicitur in idem ergo distinguitur
unde essentia hoc etiam favetur per auctor
itate philosophi qui in primo posteriorum
ostendens sua et actus non esse unum
per proprietatem et melius dicit quia
aliud est esse albi et aliud suscepti
bilis id est subiecti per intellectum de esse
essentie ergo etc. Sed dicitur
primo actus non habet diffiniri nisi
per subiectum ut dicitur in 7o metaphysice ergo in
diffinitione concurrit essentia actus non
habebit essentiam distinctam a subiecto
2o diffinitio ut dicitur primo topicorum
est oratio indicans quid est esse rei per
actus non habet esse distinctum a sua ergo non
diffinitur et per genus et essentia in quo
conveniunt per diffinitionem 3o essentia principia
ut actus et potentia in sunt principia quanti
tatis sue et sunt principia quantitatis actus
ad hoc concedo principium sit idem principia
sed quod essentia sit essentia sue et actus
Ad primum dicitur quodlibet actus
captum ut passio entis est diffinitur
per subiectum ... ut est per se entis

et predicamentum cuiuslibet quae per differentiam [illegible]
per genus et speciem dicuntur. **Ad tertium**
dicitur quod sicut quantitas dicitur differentia est
accidentis individuationis quia est et tamen non in-
telligit et essentia sed est quantitatem et
essentiae propter differentias individualis
sunt individuo [illegible]. Illud per se
est divisibile et per differentias individuabile
quod est per se intelligibile sed est essentia
et non essentiae quia essentiam et non existere
est obiectum intellectus. Ergo etc. **Ad quartum**
dicitur quod licet eadem prima materia
sint prima substantia et accidentia non tamen eadem
[illegible] quae est ut actus et
potentia quia sunt principia substantiae non intrinseca sunt
principia accidentis extrinseca et effectiva
ergo non oportet quod principium sit eadem essentia
probavi. **Secundo dico primo** quod
suppositum capitur uno modo pro eo quod
nulli alteri innititur ut sic non habet
[illegible] aptitudinem ut alteri innitatur
et suppositum solum significat substantiam respectu
aliorum. Aliter pro omni individuo
in singulari absolute et per se in
[illegible] quibus est attribui-
bile et in suppositum hoc modo [illegible]
[illegible] est receptibile ulterius. **Se-**
cundo quod per distinctum est quodque
modo illud quod distinguitur ab illo
[illegible] distinguitur tot modis contingit aliquod
distingui ab alio quot modis contingit
aliquid separari ab alio et per consequens est
separatum [illegible] et esse et [illegible]
[illegible] et ideo aliquid quod distinguitur
ab alio dupliciter uno modo realiter
ut quorum unum potest esse sine alio. Alio
modo [illegible] ut quorum unum potest intelligi
non intellecto alio quibus notatis dico
quod accidentia habent quantitatem distinctam
realiter a supposito primo capto [illegible]
realiter a supposito communiter accepto

[left margin:] unos / suppositum / [illegible] dupliciter / aliis

distincta autem realiter et ideo prima pars est
[illegible] principalis pars dubii adducti ideo 2a
pars primo quia si per se accidens [illegible]
et [illegible] dicitur [illegible] hoc est
hoc possibile de individuo accidentis quia esset
impossibile nisi per se sed essentia accidentis non
esset distincta a supposito accidentis. Pars 2a
quia individuum [illegible] suppositum dicit realiter
esse hoc est ideo quia suppositum per se ad [illegible]
[illegible] super addit [illegible] individuum accidentis
nihil reale super addit per se ergo etc.
[illegible] contingit [illegible] accidentis
non [illegible] supposito [illegible] essentia accidentis
realiter est distincta a supposito.
Dico tertio primo essentia substantiae
materialis dicitur distincta a supposito [illegible]
materialis quia includit aliquid ut materiam
quod non includit essentia quae materia
est [illegible] ergo [illegible] magis essentia
accidentis distincta erit a supposito quia
[illegible] essentia videtur includere subiectum
quo individuatur quod non solum est
de essentia [illegible]. **Secundo**
suppositum accidentis ultra essentiam videtur
includere [illegible] quod est quid reale realiter
ab essentia distinctum ergo etc. Tertio
Secundo sic dico [illegible] sit
[illegible] appositum [illegible] ita [illegible]
[illegible] sit [illegible] materialis
dicitur autem materialis accidentis non videtur
esse nisi subiectum ergo per se accidentis [illegible]
[illegible] dividitur per subiectum et
quia eadem est divisiva et constitutiva
subiectum constituit individuum accidentis
et per constitutivum est de ratione constituti
individuum accidentis nisi [illegible]
dicit subiectum et per consequens est quid reale
realiter ab essentia accidentis distinctum
essentia accidentis realiter videtur distincta
a supposito. **Ad primum dico** quod indi-
viduum in suppositum accidentis individuatur

[right margin:] pars prima / pars 2a / ato [illegible]

subiectum non quod subiectum est de rōe
eius pro subiectum dr̄ preter individuum
accidentis pro illa eadem natura actus quod ut
quandoque est accepta et ut a subiecto est
abstracta dr̄ species ut in pro subiecti nunc autem
et individuum dr̄ individuum ratione certum
individuum actus nisi rōe illius
quod subiectum eius sit ergo quo et essentia
actus species actus de individua essen
tialiter posset quod est ipsa ratio species
ad speciem ut aggregatum dr̄ individuum
actus non importat actus sed sup
positum sic ad speciem sic est individuum
ad speciem suppositum aliud sicut unius sit
ad speciem essentialiter totum individuum
et suppositum dicit aggregatum ex essentia
et individuum non dicit sola essentia
ut concreta ex pd cc **Advertendum dr̄**
quod suppositum actus non includit ex
essentia sed non includit subiectum
a quo actus sit ce unde non oportet
suppositum realiter accidentis ce et distinctum
Advertendum dr̄ quod dico species in
habentibus materiam sit forma materialis et
a materia sumpta actus autem non
habent materiam saltem ex qua species
dr̄ vel dicitur quod differen
tie quibus species in indi
vidua accidentium dividi
duntur per habitudinem ad subiectum
quod est materia actus actus accipiunt
Dubitatur 2o utrum quidi
tas et essentia actus realiter sit composita
ex actu et potentia probatur **Dicendum**
primo quod dicitur est composita realiter
ad sic tria requiruntur primo
quod componentia et compositum sunt entia
non ens non est realiter compositum ut
ex non entibus sit compositum reale 2a
quod componentia et compositum sunt entia
realia et propter hoc entia rationis non est
compositum reale nec ex ipsis realiter compositum
3a quod componentia nihil se et a composito re
aliter sint distincta ut compositum species exigit
et aliud non est reale ut ratio compositum cum
realiter sit pro notificari et constitutio entis
realis ex duobus entibus realibus realiter
nihil se et a constituto distinctis et compo
sito realiter hoc sunt tribus modis primo quod
quod componentia sit compositum non sint en
tia 2o quod non sint realia 3o quod
nihil se et a composito non sint realiter
distincta **Dicendum 2o** quod
dicitur est compositum sed habet componentem
compositum alteri et ex hiis componentem
constituitur ex aliis quibus non est unde
in philosophis et probabilis quod essentia
actus realiter compositum ex actu et
potentia quod nititur probari et probare
dicitur tribus primo **prima** actus et
potentia sunt convenientia sub primo
de eadem animalia non
ad animalia videntur omnia nisi
ex ipsis quibus non potest realiter compon
ere ergo actus essentia per se sit
in puncto accidentis videtur quod realiter
sit composita ex actu et potentia **2a**
omnia ens quae concurrunt ad eius
esse ad unitatem et ad unitatem in
quibus in compositis realis
ex unitatibus ergo cum quibus ita
primum et per quod essentia actus erit
compositum et non nisi ex actu et potentia
ad primum compositum aliquibus aliis suppositis
si non sit ex actu et potentia ut dr̄ nona
metaphysicae ergo et **3a** actus et potentia
sunt convenientia sub prime di
entis realis non est cum prime di
centis unum quod eius reale et nisi
omnia ens realiter ceterum ens compo
situm ex actu et potentia est ergo qui
ditas ipsa actus non sit simpliciter
essentia compositum **4ta** qui
ditas sic materialis est realiter compositum
ex actu et potentia quod ens et formam ergo
est quiditas actus ex ratione quod nisi
sit specialiter nisi natura est compositum actu
et actus simpliciter species et quae simpliciter cura...

utrum quiditas et essentia actus realiter sit compositum

prima

2a

3a

2a

3o

duplex

sil fora et pfectiora qpoitis actus
bet ha et pfectis sba q̃ c niquenues
Sexta actus sil qpoitus exigit et
dici go ecl exacta et pot ly qntia
qr qposito exigit et dicit psupponit
illud q est exactu et pot ut patuit
ex dicit go ꝛ **Sexta** quis ꝛum qmi
natoie ꝛum mete est quod medium
nil pars et actus ii qpoitus exhijs
qr mhot ut dicit defecit aura q
c pura pot go ecl s q sil nigni
actual sil qpoit qpoitus exactu et pot
ondilla q sil nigni no sunt suntiora
qui et habeat se fmodu additas
adipim. p quititas actus ꝑ est in
qui go ꝛ **Sexta** si quititas actus
no eet realil qpoit exactu et pot
ad qposito exactu et pot sit fma et
a quodcq remanet fma remanet
omnia pteriora quititas actus ntto
eet qpoitus et si sit erit omo simpl
et multiplicatur no deil abeentia
onel fme ut habebit se adipim
ut unq adunitate p sil unitas
adunitatem q sil disorda di go ꝑ
Octava fam sbo ꝑ ꝛ i ut
videt ꝑ se nigni oc no de qpoe
actu et pot no qponit go ꝑfoit
actuales ec nise no sil qpoit exist
p sil acty tm no erut ꝑ se nigni
actuum neq oppositu abaliqꝑ ipotetis
deduat **Nona** si certa actus
no qponeret realil exactu et pot
qng et dicit in actibus no solu
diceret ibi et niponeret oia p
ecl niponeret et sumeret ab eod
qr qng et dicit eo sunt ꝑtes actuales
difuiti no pnl summis abeontia
fcit q difuit q an ꝑtes no hr
nete est ipo fimi abeas ut ab
eentia p hoc videt niquenues

ꝑ sil dicit actuum no posset sumi
nigatoe addi qui actus go ꝛ
Decima ꝛum aucteni fmamete
omi quod e aliquid in alio e aliquod
nise go ecl omne qponibile alijs in
sole qpoitus p eentia actus alijs e
qponibilis ꝑ ipso ee et subiecto go
nise erit qpoitus et pens exactu et
pot **Undecima** ꝛum bocium
ultimu suml. actus est susteptiuu qr
actus ad subiecto facit qpositu ꝛum
q dentur psupponit fma p actus
susteptiuu est actuum sil cum aptio
ponit ꝑprietates sbe ita et abeas
ponit ꝑprietates actuum actus go
nise no est suml. p qpoitus **Duo
decima** ꝑtes eorꝗ vap et
integrales psupponit ꝑtes vniver
saliu vnu et eentiales go ecl qpo
sito ex ꝑtibus integralibus psupponit
qpositu ex ꝑtibus eentialibus fꝑ qpatu
et quititas nisi in c realil qpoitus
ex ꝑtibus integralibus qr ꝑ se nullas
deuidit hoc hto mete di go ad
unig ad quod actus realil erit
qpoitus ex ꝑtibus eentialibus et pens
exactu et pot **Decidecima**
sex pnd. ut acto passio sitz habitz
vbi qn sil realil qpoita ex
re et ordine qr no dicit rem
tm sil sba quititas et qlitas
nt ordine tm ut relato p rem
et ordinem sb go ecl sil qpoitus
exactu et pot ly qntia qr ad ordo
sit relato et relato no ni est rei
nisi mediante re q est fundamentum
eorꝗ ut declarat hto mete qpo
sito ex re et ordine psupponit qpo
sitz ex re et re nonnl pl intelligi
dr ei qposito in rebus pl qpositu
acty et pot eo qpone nise

do

hto mete

unius infinitum habeat modum potentie
et alium modum actus. Ergo contraria activitas
erit realiter composita ex actu et potentia.
Alii vero magis intrinsece nam
activitas specialiter dicit contra-
et quantitatem activam non esse ex
aliis compositam ut ex actu et potentia compossi-
bilem cum aliis ut ipsum esse et subiecto
et propter hoc quod non est composita ex aliis dicitur
abstracta sive immaterialis quia realiter est
composita ex materia et forma. Propter hoc vero quod est
compossibilis aliis dicitur abstracta ac sine
quod nec est composita nec compossibilia. Propter hoc
vero quod nec cum est compossibilis ipsum esse et
etiam subiecto dicitur abstracta sive
separata quia solum est compossibilis ipsum
esse et non subiecto. Et propter solum illud
dicitur esse in summo simplicitatis ut nec est
compositum nec compossibile. Porro ultra
citra primum non fuit compositum ex aliis
per tantum sed aliis compossibilia sunt
ex aliis composita ultra citra primum dicitur
esse in summo simplicitatis et similiter summe
omni compositione. Et quoniam quod natum
est componi alteri respectu eius aut est
compossibile habet modum potentie et actus omne
citra primum dicitur actus potentie permixtus
sed potentia actui permixta. Nec tamen ex hoc
sequitur quod realiter ex actu et potentia sunt composita
quia ad hoc quod aliquid realiter ex hiis
componatur requiritur quod aliquid aliud in re
sit illud quod est actus et illud quod est potentia
ad hoc vero quod aliquid sit actus potentie permixtus
sed potentia actui permixta sufficit quod uno
acceptum et respectu unius habeat
modum potentie alio modo vero captum et re-
spectu alterius habet modum actus. **Quid**
istis ergo videtur quod activitas contraria
non est realiter ex actu et potentia composita
quod multipliciter probari potest. Primo quia nullum
simile est compositum cum simili et compositum

primo

componatur per activa ex ipsis fieret et
forma cum auctorem simplicitatis in-
finite et invariabili consistit contra-
rie sic similitudo illa cum distincta forma
magis dicat ex activitas multiplex
debemus describi qui sunt actum
ergo etc. **2°** si activitas realiter
esset composita ex actu et potentia activitas
non solum haberet magis per se esse
quia non nisi sive materialiter quoniam dicitur
3° si activitas realiter esset composita
ex actu et potentia cum activitas sit actus
forma et perfectio subiecti actus esset
actus et forme forma et quod ratione unius
eadem ratione alterius et in infinitum quod
est impossibile ergo etc. **4to** si contraria
activitas realiter esset composita ex actu
et potentia illa potentia vel esset pura vel actui
permixta. Si pura vel erit eadem cum
materia vel non. Si primum activa erunt
composita ex materia et forma. Si vero non est eadem
vel erit distincta a materia et per consequens
erunt plures pure potentie et cum omnis
multitudo sit reducibilis ad uni-
tatem erit potentia pura inferior potentia
materie et activitas ad composita potentia et activitas
est reducibilis. Et erit aliquid in-
ferius materia prima et cum materia sit in-
fima et ignobilis entium imperfecti-
ssima erit aliquid inferius infimo
et imperfectius imperfectissimo quod im-
plicat. Si secundum potentia actui permixta
cum sit actus ergo ex quo una compositi
componit activas adveniret enti
in actu et per consequens extra actum et
potentiam non fieret esse entis et ~~in actu~~
~~et per consequens extra actum~~ esse unum per ens
et unum per accidens quod est contra philosophum di-
centem entis esse in substantiis et activitas
5to non magis videtur ei composita
forma activitatis quam substantialis forma substantialis

falcem fit non est realiter compositum ex actu et potentia sed solum actus qui non est forma actuata. **Septimo** si actus realiter ex actu et potentia esset compositum in genere accidentium esset aliquid et potentia quod esset recipiens vel receptibile vel receptum et cum in omni genere individuatio sit per illud quod non recipit in aliquo sed recipit alia accidentia per aliquid sui generis posset individuari cuius oppositum patet de individuo est dictum. Dicitur enim quod individuatur per subiectum quod est extra genus et contra opinionem non ergo actus realiter est compositum ex actu et potentia. **Octo** si actus realiter componeretur ex actu et potentia ille actus non esset actus primus nec secundus non primus quia actus primus est forma substantialis que cum sit generis distincta a accidente non potest intrinsece componere actum nec secundus quia si sic esset actus et esset componeretur ex actu et potentia et sic esset processus in infinitum esset si sic esset deveniret potentia actui primo per minorem actum secundum presupponat primum esset actus compositum ex actu et potentia compositum non esset unum et ens nisi per accidens quod est inconveniens. **Octavo** eadem est quiditas generis realiter et cum sunt in genere si ergo quiditas accidentium in subiecto non est in genere realiter est compositum ex actu et potentia esset quiditas generis accidentium realiter ex aliquibus erit composita quod videtur esse falsum quod potentia actus sit formale propter illud quod ex actu componitur esset aliquid per se formale generis accidentium quod est contra Porphirium dicentem decem genera generalissima et decem verum principia familia. **Nono** si actus realiter componeretur ex actu et potentia aut ergo sic componeretur ex oppositis non compositio actus et potentie accidentis et eadem compositio actus et potentie sic esset

non. Non potest dici primum quia principia intrinseca sic non possunt esse principia intrinseca accidentis. Nec secundum quia si sic actus et potentia in componentibus actus presupponeret actum et potentiam componentis subiectum sic actus subiecti esset accidentia deffectum sic et tamen non possunt esse deceptam accidentis quia per unum esse accidentis nullo potest esse subiectum ergo etc. **Decimo** in quocumque recipiuntur actus et potentia recipiuntur proprietates et potentie quia non est subiectum nunc proprietatibus cuius sunt in accidente non recipiuntur nisi proprietates actus proprietates enim potentie in subiecto recipiuntur et substant accidente non convenit. Actus ergo ex actu et potentia non est compositum sed est actus tantum. **Undecimo** si actus deberet poni realiter compositum ex actu et potentia maxime ideo quia est imperfectius et posterius subiecto in realiter est compositum ex actu et potentia et imperfectiora sunt composita cum imperfectis sed hoc non obstat primo quia est in genere entium imperfectissimum non est ex actu et potentia compositum sed est potentia pura ergo etc. **Ad argumenta autem** prime opinionis dicendum ad primum quod actus et potentia circumscripta non sit per quodlibet per se generis in predicamento existit realiter componeretur sed quod quolibet ens per se in genere est actus potentie permixtum sicut dictum est. Aliquid potest esse actus potentie permixtum preter hoc quod realiter componatur ex actu et potentia. **Ad secundum** dicendum quod est a quo sumitur et a quo differentia in quibus autem est sumitur et in quibus differentia dictum est in solutione ultra illam questionem utrum in linea recta sit in una parte non aliud [illegible] actuum differentie que sunt comunes non ex aliquibus ut ex divisibilibus sunt composita non autem quibus ipsa realiter ex aliquibus est composita quia ut si quibus alteri sit componibile. **Ad tertium dicendum**

quod ex hoc quod actus et potentia sunt
prime entis differentie reales non sequitur quod
omne ens realiter existens sit compositum ex illis
sed quod omne ens vel est actus vel
in potentia sicut non sic sed est actus divi-
ditur ens in quantum ens ergo omne ens
est compositum ex se contracte actus entis
et potentia in quantum dividunt ens non sunt
differentie entis essentiales sed intrinsece quod sub-
iecte. **Ad quartum dicitur** negando
consequentiam quia non sequitur similiora sunt perfectiora
materia ens et sic forma est similior composito
et tamen non est perfectior ipso et similiter quelibet
pars est similior toti et tamen non est perfectior
ipso. Hoc enim non dicitur sed quod similiora
sunt perfectiora intelligitur ceteris paribus
ut similiora per subsistentiam. In aliis
vero non recepta sunt perfectiora compositis
per se subsistentibus et non recepta similiora
sunt magis perfecta. **Ad quintum dicitur**
negando consequentiam quia genus et diffe-
rentia cum sic imponuntur eius sic
est imponitur ab eodem ut ab eventu
alium tamen et alio accepta quia ut in
se est actus quidem ab ea sumitur differentia
ut vero est in potentia respectu et ab ea
sumitur genus. **Ad sextum dicitur**

2o metce

quod commentator 2 metaphysice ponendo
deus non materiam et genus non dicit
genus realiter compositum ex potentia et actu
sed dicit ipsum esse medium inter potentiam
et actum. Per aliud aliquid esse est
medium inter potentiam et actum et actus
potentie permixtus absque hoc quod realiter ex
potentia et actu componatur ergo argumentum
non est contra dicta. **Ad septimum dicitur**
quod sic centum actus non est compositum
ex actu et potentia itaque est compositum
ex aliquo alio et per differentiam sumuntur ab omni
per privationem compositionis ex hiis quia tamen est
componibile aliis non dicitur differentia simpliciter.

per privationem compositionis sicut et genus ut
est in specie simpliciter et vere illius
respectu sumitur hoc modo non unitate
sumitur. **Ad octavum dicitur** quod
forma substantialis non ideo dicitur esse non perfecta in
genere quia non est realiter ex actu et potentia
composita sed quia est possibilis quod perfecte est
in genere et continetur complete. Forma autem
accidentis quia non est per se in ... quod per se
est in genere ideo perfecta in genere dicitur esse. **Ad
nonum dicitur** quod plures genus et diffe-
rentiis imponantur ab eodem non tamen
ut dictum est eodem modo capto et 2m
vero genus a differentia differre per et
sunt negatione differentia generis addit per
et actus pro genere et differentia differunt
et ex parte utroque componi. **Ad
decimum dicitur** quod non est simile de
esse in se et de esse in alio et de
componi in se et componi alteri quia
nichil intelligitur esse in alio nisi in-
telligatur esse in se per aliquid per intelligi
in se esse simpliciter et tamen aliis est compo-
nibile. **Ad undecimum dicitur**
quod ex eo sumitur ... quod potentia est
composita ex hiis ut genus non est
accidens susceptivum et hoc vult
boetius accidens autem licet non sit ex
aliis compositum est tamen aliis compo-
nibile ideo per esse accidentis susceptivum.
Ad duodecimum dicitur quod
partes corporis vel ut integrales
presupponunt partes diversarum rationum
vel essentiales in se vel in alio. Licet
autem quantitas ex partibus integralibus compo-
sita non sit composita ex partibus essentialibus
supponat tamen in subiecto materia et in sub-
iecto essentia realiter componitur. **Ad
ultimum dicitur** quod sicut principium
non dicitur rem et ordinem simul
sed dicit rem tamen ut tamen est subordinate

id sub comparatione et habitudine ad
extrinsecum qui ordo ad extrinsecum
non est relativum secundum esse sed secundum dici
tur. **Contra dicta arguitur**
Primo nulla vita est corruptibilis primo
per se ... omnis actus videtur esse in
corruptibilis ergo nulla actio est vita immaterialis
quia omnis actus potest abesse ... sub
iecto per hoc quod abest et separatur
a subiecto corrumpitur ... separatio sit ...
corrupta. **2o** calor est actus et tamen
est genus et species et similiter albedo est actus
et species ergo male dicitur quod non est genus. **3o**
omne diffiniendum debet esse notum diffinito
per negationem quod non sit quo possibile nisi per
affirmationem non est notum affirmatione
ergo actus male per negationem declaratur
diffinitur. **4to** actus non semper est
subsistens ergo non semper in subiecto est subsi
stens. **5to** actus est in se persi
quia ... sit per se est ... per se et
secundum se est species ergo ... **6to** anima non
est genus et species nec ... in se ... dicitur
semper est in subiecto subsistens requirit ...
... vegetativa et sensitiva
non est separabilis anima et tamen non est actus
ergo ... **Ad primum dicendum** quod
quod vita dicitur incorruptibile intelligendum
est per se non ... actus est incorrupti
bile. **Ad secundum dicitur** quod licet id quod est
actus possit dici genus et species non tamen
ut sic ... ut actus ... dicitur quod licet actus
dicatur genus et species nichil non ...
... **Ad tertium dicitur** quod licet neg
atio in voce negationis nichil posset no
tificare ... diffinire per tamen aliud no
tificare ... exigenti dat intellectui
affirmationem sicut est in proposito. **Ad quartum
dicitur** sicut dictum est in proposito ... non
dicit distributionem pro omnibus temporibus generaliter
pro partibus pro tibi ... actus

Ad quintum dicitur quod licet actus est in genere
per se et species per se non est in genere actus ergo
ne ut actus debet dici species. **Ad sextum
dicitur** quod anima aliqua diffinitur exclu
dit ... diffiniri non enim est vita
enim non sit ... per ... excludit ...
hoc quod dicit semper aut in subiecto est subsistens
quod subiectum hic capitur ... proposito
... et ... potentie in actu ...
... non dicitur
subiectum

**Utrum divisio actus
qua dividitur in actum separa
bilem et inseparabilem sit bona** posita
... questionis declaratione. **Dicendum
primo** quod positis diffinitionibus quibus
actus ... et quo ... notificatur
... videndum est de divisionibus quibus
actus ... dividitur et quo ad propo
situm ... prima est actus in se per se
actus separabilis et in actus insep
arabilis. 2o vero est actus ... 2a
et ... prima divisione. **Dicendum
2o** quod ... separatione unius ab alio ...
distinctio unius ab altero tot modis contin
git aliquid separari ab alio quot modis
contingit aliquid distingui ab alio et
quia aliquid distinguitur ab alio dupliciter
uno modo secundum rem et alio modo secundum intellectum
et ... ergo ... aliquid est separabile ab alio
dupliciter uno modo secundum rem et alio modo
secundum ... et intellectum ubi. **Dicendum
3o** ut actus dupliciter potest considerari
uno modo secundum se et ... quo modo consi
deratur ut species alio modo secundum ... ut
actus est et ... aliud est ...
... et aliud ... alia est conside
ratio eius secundum ... et alia secundum
se primo ... considerant ... 2o vero
considerant ... ad extrinsecum ...

aliquid distinguitur ab alio dupliciter: uno, alio

aliquid est separabile ab aliquo: uno, alio

actus dupliciter potest considerari: uno, alio

primo 2o

per comparationem ad subiectum. Sciendum quarto
ut quia accidens potest esse coniunctum et esse se-
paratum a subiecto et per quod secundum se inest
et de ratione eius inest accidens secundum se
non est coniunctum subiecto nec separatum
ab ipso sicut secundum se esset coniunctum numquam
posset esse non coniunctum et si secundum se esset se-
paratum numquam esset unitum quorum quodlibet
est inconveniens utrumque enim ei accidere
et convenire potest. Sciendum quinto
quod accidens secundum se potest dici separatum a sub-
iecto non sit quod ei repugnaret esse coniunctum
subiecto sed quia secundum se ei non convenit
uniri subiecto quomodo dicitur quod quantitas
secundum se est indivisibilis non enim dicitur secundum
se indivisibilis quia ei repugnaret divi-
sibilitas cum ei non repugnat habere
quantitatem sed dicitur secundum se indivisibilis
quia secundum se ei non convenit dividi per
accidens ut per quantitatem. Primo est divisibilis

(margin: quod inseparabile dupliciter dicitur — uno modo — alio modo)

Sciendum sexto quod aliquid insepar-
abile dupliciter dicitur uno modo negative ut per
nullo modo facilius dispositio est separabile
et accidens non dicitur inseparabile alio modo
privative ut quod licet non faciliter sit se-
parabile est tamen separabile dispositionaliter
id quod habet aptitudinem ut possit
separari et talia dicuntur inseparabilia.

(margin: separabile dicitur dupliciter — uno modo — alio modo)

Sciendum septimo quod aliquid dicitur
separabile ab alio dupliciter uno modo per realem
separationem sic quod separatione facta ambo
extrema separabilia remaneant sicut
potest intelligi separari a toto et nullo
accidens naturaliter est separabile ad eius se-
paratio sit eius corruptio cum enim accidens
non habeat esse nisi in subiecto et a sub-
iecto sic quod separatum a subiecto habeat
non esse et per consequens accidens esse ruinat
ideo omnes accidentis a subiecto separationes eius
corruptio alio modo per corruptionem illius quod separatur
ab per corruptionem eius a quo separatur et talia

sunt separabilia. Sciendum
octavo quod accidens separabile est quod
faciliter potest separari a suo subiecto cuius
ratio est quia non inest per causam stantem
et firmiter in subiecto radicatam sed
per causas mobiles et mutabiles ut albe-
do parietis vel rubedo verecundie accidens
autem inseparabile est quod faciliter a suo sub-
iecto separari non potest cuius ratio est quia habet causam
causam firmam stantem et radicatam
in subiecto et difficiliter mobilem ab ipso
ut nigredo corvi et albedo cigni.
Nota autem accidens secundum intellectum
sit separabile a subiecto illud dicitur proprium
ut accidens non intelligitur nisi per sub-
iectum et per habitudinem ad ipsum hoc
enim modo per additamentum diffinitur
ut dicitur 7° metaphysice ut non est per 7° metaphysice
[illegible] potest intelligi sine subiecto et sine
habitudine ad ipsum sic et sic potest
separari. Sciendum octavo quod
illa divisio accidentis non est generis in species
nec accidentis absolute et secundum se accepti
quod ut nec est separatum nec non separatum
sed est divisio subiecti in actum conveniente
accidenti secundum esse quod habet in subiecto per
comparationem suam ad subiectum et ad esse per
quod inest subiecto cuius separatio est
per hoc accidens in se respectu di-
versorum subiectorum dicitur separabile
et inseparabile ut patet de albedine
respectu cigni et parietis quod non esset
si separabile et inseparabile divideret
accidens secundum se. Circa secundo di-
visione accidentis. Sciendum primo
quod sicut accidens secundum se non est separabile
nec inseparabile sed utrumque ei accidit
potest ita secundum se nec est proprium nec commune
et sic dicitur separabile vel inseparabile per
habitudinem ad subiectum et ad eum
per quod inest subiecto ita per habitudinem

a subiecto .i. per accidens eius dicitur qualitates quam. Cum sit per talis divisio in subiecti inherentia et inspicitates quantitates accidentis etc. Et primo quantum cum autem sic ponuntur divisiones accidentis per habitudinem ad subiectum quia sic non consideratur accidentis ut per se et naturalis per ut accidentis et passio entis et logice et pertinentes accidentis ut in logica considerantur est habitudo eius ad subiectum quo quia aliter autem dividitur accidens naturale et tamen se accepta et alia ut est accidens primo cum non dividitur in nomine predicta accidentium non sit quam in specie .i. univoca in univocatis sit analogum in analogata ad unum plus participat de actualitate quam aliud 2º vero et dictum est dividitur in separabile et in inseparabile quam et qualitatis ubi Sciendum 2º quod accidens dicitur qualitates duplex unoº quo ad actualitatem eo quod aptitudinem actualiter inherent actu per illo cum non accidens qualitates capitur et distinguitur quam et hoc modo accidens qualitates hec dividitur accidens cum qualitates hoc modo dicitur omne illud quod compositionis in dividendum actualiter ne cavendo an insit pluribus individuis .i. an uni .i. an insit duobus pluribus subiecti .i. soli uni aliº quo ad specificam in inherentia eo quod convenit pluribus individuis aut eius inherent pluribus pluribus subiecta et hoc modo accidens qualitates in unum membrum predicte divisionis in accidentis dictum qualitates primoº dicit se in pluribus quam dictum qualitates 2º omne cum accidens qualitates 2º est et qualitates primoº et non conversio Sciendum 2º quod accidens sit dicitur quam duplex unoº quo ad actualitatem ut per unum in determinata tamen in subiecto actu

per et quam quod quod est accidens quod dicitur accidens quam et accidens quam hoc modo distinguitur quam accidens qualitates primoº alioº quo ad specificam .i. inherentiam ut quo non in omni determinato individuo aut determinate per in individuum .i. subiecti in eo per et hoc modo capitur ut est membrum huius divisionis et distinguitur quam accidens qualitates 2º quam accidens dictum quam primoº distinguitur quam accidens quod sic dividitur dictum vero quam 2º subalternatim quod sic dividitur comprehendit ut per dictum eius

Sciendum 4to comprehendo accidens qualitates et quam ut sit membra huius divisionis aliquid dicitur qualitates .i. quam duplex unoº per species ad subiectum alioº per habitudinem ad per dictum subiectum primo accidens dicitur qualitates quod pluribus subiectis per inesse et convenire ut albedo et etiam dicitur qualitates quod potest et oppositum dicitur accidens quam quod uni subiecto in aptitudinem ut hec albedo et dicitur quam quod particulare 2º accidens dicitur qualitates per ordinem pluribus subiecti inherent per inesse et oppositum accidens dicitur quam quod determinate per subiecti in aptitudinem ut similitudo .i. calefactio

Sciendum 5to quod per quam dicitur quod aliquid est aptitudinem et per accidens ut est individuum in determinato subiecto ponitur quam per subiectum individuationem accidens ut sit bene dicitur quam primo est quod fortis et quod fortis cum se est ubi et pluribus communicabilis et cum se acceptum convenit qualitates dicitur Sciendum 6to quod omne accidens inherens per eius inest toti per partem aut et post in sit toti accidens quam autem inherens toti per partem quod duplicatio quod quod sit insit toti per partem ... pro pane in eo per aliud partem ut similitudo inest forti per rationem et illa quod sit insit

na solu denominant ptem que est totum
qdla no sic q sit nisil totu partem
ptem q est pnt vice palia ptem ut
albedo et diapi pcedens et talis no
denominant totum **Secundo nota**
q accns que no solu est illud q
actu pluribus individuabus inest n pluribus
partibus subiecti sed est q aptitudinatum est in
esse ut albedo que inest ex diapi pcedens
licet solu insit parva parte quod tamen apta
nata est inesse pluribus no dr accns proprium
sed que sit est albedo in saturnico alteras
licet nulli parti subiecti insit quod tamen apta
est pluribus inesse ut accns que dr
Questio notandum sit p magistrum
dicitur accns in accns separabile et in
separabile est bene posita probatur quia omne
accns vel habet causam firmam et permanentem
entis in subiecto vel variabilem et
mutabilem in ipso si primum sit est accns
inseparabile si secundum sit est accns separabile
Conclusio 2a accns bene dividitur
in commune et proprium probatur quia omne accns
vel per pluribus individuis inventum
vel omnibus partibus subiecti conveniens vel
est appropriatum alicui individuo seu
certe parti eius si primum sit est accns
commune si secundum sit est accns proprium ..
Contra dicta arguitur primo
sic proprium est sive in subiecto non est ita
proprium est accidenti in subiecto esse . proprium autem
inest omni soli et semper ergo omne accns
et semper accns est in subiecto et per
consequens nullum est separabile a subiecto . et
in diffinitione accidentis 2a dicebatur quod
accns est in subiecto est subsistens
ergo etc. **2o** in proposito est per ceteris
separari aptitudinari per se est per accidens
tempore ut et diffinitione ato inesse . ergo
accns a subiecto non est separabile **3o**
omne accns ut patet ex diffinitione

accns adest et abest preter subiecti corruptionem
ergo videtur quod omne accns sit separabile cum
quolibet possit abesse **4to** omne accns
est distinctum a subiecto ergo est separatum
ab ipso **5to** omne accns 2m se
abstrahit a subiecto per quolibet extremo
convenit abstractum ab alio videtur esse
separatum ab ipso : ergo omne accns separatum
est a subiecto **6to** membra divisionis
esse opposita per idem accns est separabile
et inseparabile ergo divisio accns non est
bona **7o** nullum id quod dividitur
debet esse convertibile cum uno membro
dividentium ipso et debet esse oppositum
alteri sed debet esse commune utrique et veri
ficabile de utroque . per illud quod in ista
divisione dividitur est accns commune quod est
unum membrum huius divisionis et non debet
de accnte proprio quod est aliud cum proprium sit
ut est ab accnte distinctum ergo accns
male in commune et proprium dividitur **Ad**
primum dicitur quod esse in subiecto capitur
capitur uno modo ut dicit aptitudinem inherendi
etc. et sic convenit accidenti et est proprium eius alio modo
ut dicit actum inherendi etc. per abesse
accnti illud non repugnat solutum est
per illam in precedenti questione dicebatur **Ad**
2m dicitur quod licet inconveniens sit
per ceteris separari a priori per causas separari
sit per ceteris per esse sed a priori per accidens
est proprium separari ab ipso per eius corruptionem
proprio accidens separat a subiecto **Ad**
3m dicitur quod licet omne accns posset
separari a subiecto non tamen quolibet separari
per facilitatem ideo non omne dicitur separabile
Ad 4tum dicitur quod quolibet accns
2m convenit est distinctum a subiecto
per 2m convenit est separatum ab ipso quia tamen
non est distinctum ab ipso 2m esse ideo
2m esse aliquid per dici separabile quod est in
separabile **Ad 5tum dicitur** quod quolibet

accidens secundum se et etiam prout est separatum a subiecto non sit quod ei repugnaret uniri subiecto propter quod accidit ei uniri quia non secundum se ei convenit ut dictum est quod separatum secundum intellectum et etiam non autem secundum rem et cetera. **Ad secundum dicendum** quod licet idem accidens sive respectu diversorum subiectorum sit separabile et inseparabile non tamen idem non ut idem sive respectu eiusdem subiecti. **Ad tertium dicendum** quod licet accidens quod sit divisibile sit quantum quo ad essentialitatem non ad quo applicationem ut in loco dicto de accidenti propter quo applicatio est quantum quo ad essentialitatem non convenit quod ad accidentia quae quod partim inhaerent ... propter hoc non dicitur quantum quo ad essentialitatem sed quo ad inhaerentiam ut patet

Utrum quinque universalia in idem coincidere possint

(purphirius) Probatur quod sic per illa quae sunt declarata. **Sciendum primo** quod purphirius declaravit de universalibus et pluribus secundum quid et divisim hic generaliter comparando unum ad aliud declarat de ipsorum convenientia et differentia ... est quod unumquodque per se cognoscendum est nisi per habitudinem ipsius ad aliud licet enim illud idem quod capitur absolute possit esse capi respective ut tamen absolute capitur per se ipsum ut capitur respective ubi primo videndum est de universalitate utrum ... de unde in ... et quod sit secundum ... ad ... propter ipsius ignorantiam est ignorantia ... licet sciantur quibus non sciantur ... nisi in ... propter quod **Sciendum 2o** quod ... de ... utrum ... et unum in multis et dicitur de multis (prima) ... primum ei convenit primo et ut utrum est alicuius propter primum ut ... est

utrum prius distingui duplex uno modo a priori penes modum essendi in multis alio a posteriori penes modum praedicandi de multis qui originaliter sumunt a modo essendi in multis quo modo autem penes illos modos distinguuntur superius in ... dictum est. **Sciendum 3o** quod universale duplex potest capi uno modo prout in intentione subiecti absolute quo modo capitur materialiter alio modo prout in intentione ut attributa ut dicta ut in intentione est subiecta quo modo capitur formaliter ... unde philosophus arabicus quod universalia ... quodammodo cognoscuntur ita quod eadem comparatur ad diversa dicitur genus species differentia proprium et accidens ubi est. **Sciendum 4o** quod si ipsi dictum eorum ... de omnibus acceptam ... plurium ... diversitatem dictum eorum non est utrum unum ... universalia in idem considerare ... non tamen ... ... unum ... pars (p3 p°) ... ... quod non ... ... est ... ... accidentis ... ... et accidens ... fuit di ... una ... ... ad alia ... habeat modum ... et alia modum ... una est ... alia et una includit in alia ut superior in inferiori ... genus species et differentia non ... ... est ... et differentia ... est differentia tamen **2um pars** (p3 2o) ... ... ad diversa ... est genus et species ut in medio ... generalissimum et specialissimum ... est accidens et proprium ... comparata ... et ... est genus et accidens ... color qui respective

(marginal notes, right: utrum prius distingui duplex; ultra capiunt duplex)

albedinis ē quaedam et respectu subiecti
nandi idem est actio et species ut
albedo quae est species qualitatis. et actio
subiecti qualis esse posse dici proprie et
species ut visibilitas quae est species qualitatis.
est proprium loquendo videtur quod ut ad solam
in idem conveniunt 2um rem non
tamen 2um rationem illa conclusio prima
patet ex hiis quae dicta sunt sufficienter
causa est et magis iudicium attribuunt
nec accidentis generalis speciei et differentiae prima
patet quia quamvis sit necessario generalis speciei et
differentiae in esse actionis et speciei seu eius generalis
aliquando est intentio speciei alia speciei
et alia differentiae ut patet experientia. **Dubi**
tatur circa dicta primo utrum
nec et quantitatem rerum sint 2um se
utes. **Dicendum primo**
per 2um albertum quantitatem rerum quidem
primo considerari potest. uno modo 2um se et
absolute et sine habitudine ad quemlibet
sicut primo est prout dictum est de ipsis
nihil vero est continuitatem nisi quod
pertinet ad diffinitionem quantitatum earum
et omnia alia quae ipsis hoc modo attri
buuntur ut generari generare ponere poni
esse non esse universale et particulare et quae sunt falsa
quae attribuuntur ut scripta est. tertio
nec accepta ad certam 2um quae
procedat supposita et actiones. et patet
per intellectionem non intellectus per taceribus per
intelligi certa sunt habitudine
ad supposita et actiones et ubi sunt
habitudine ad extrinseca. intellectio
enim nec absoluta. est intellectio prima
intellectio vero respectiva ē 2a de
necessitate prima presupponens. sed cum
avicenna 2um intentum quod nihil est in
se nihil est unum. ita nihil
intelligitur per habitudinem ad aliud
nisi prius intelligatur aliquid in se nisi

et sicut illud quod primo habet esse in se habet esse per
in alio et ut habet esse in se procedit se
proprium ut habet esse in alio ita illud idem
quod primo intelligitur absolute postea intelligitur
per habitudinem ad aliud et ut est intellectum
in se procedit se ipsum ut est intellectum
per habitudinem ad aliud. alio modo potest
considerari per adaptationem quam habet
ad unitatem in quantum sit apta nata sunt
esse in multis quae quidem aptitudo naturalis consequitur
rationem suam. etiam et videlicet in
ultimo actu nec quae est aptitudo per se
in est nature. 200. et nec rerum
hoc modo considerate possunt dici 2um se
utes. in potentia quae complementum et actum
utilitatis. accipiunt in intellectu et ab in
tellectu. unde patet quod utilitas non est tota
ab intellectu sed esse in natura rei fundatur
licet eius utilitas aliqua intellectu dependeat
quae adductum completum utilitatis. non tamen quo
adaptationem. cum natura sit quantitatis
enim apparet intellectus circa scripta
et non solum quantitatis est per esse actu
quantitatis. ut tamen ex hoc sequitur quod natura habeat
actum utilitatis per intellectum quae in natura non ex
hoc est attributio quod per adaptationem
actu quantitatis per ex hoc quod unum multiplicibus
intelligitur et per eandem unitatem non convenit
ei per se ut 2um esse quod habet in singularibus
sed ab intellectu comparante ipsum ad illa in
quibus est quibus quantitatis est quod non
dicitur habere actum utilitatis. nisi in intellectu
et ab intellectu 3o potest considerari
ut sunt in mente prime intelligentie
causaliter et quosdam ipsa omnis
ipsa est radius qui ei accidit dici
radius et et lumine intelligentie 2e
de quibus patet quod quae esse non
dicunt haec esse ydeale et dicit
ad eam non solum nec per esse convenire
quarto potest considerari sicut esse quod habent

indiuiduis et suppositis in quibus
sunt accentibus sive simplicibus sive mixte et hec et
hec modo accepta sunt generabilia et
corruptibilia et generaliter omnia hec
non accidunt que accidunt et conveniunt
suppositis in quibus est hec existit pro
huius sit dicendum ad dubium quod
cum non possit particularisari et
universari per hoc primum se accepta ut est
universale ut particularitatem faciunt quo
ad non secundum se aptum est esse in multis
ex omnibus fori dese sit generabilis
secundum se per dici universale quo ad apti
tudinem per esse videri per distinctionem
quia illa receptio secundum se non
recipiat aliquid particularis ad
quantitatem ut conveniat et hoc modo
sumitur verum secundum se non sunt
universalia per quod ut dicit formaliter
ut accidit et est eius non recu
pleat aliquid per se non et contra
ut passio est subiectum sive distinct
necessitate dicitur ut cum per dicit ut
uno secundum actum universale alio secundum
aptitudinem sicut dicat primum ap
titudinem non verum secundum se sunt
universalia per aliud per actum sunt universalia per
accidens licet cum et ut factum
per aptitudinem contra accidat et
sit accidens eius aliud cum et aliud per
et ut secundum actum est accidens generis eius
et non ut per aptitudinem est accidens
primum eius **Secundo dicitur**
primo si sit verum primum sunt universalia
recant universalia et nunquam particularia
quod est falsum cum sint particularia
per se plus in particularibus quod non
primum sunt in una per esse et est primum
se est generabile ergo secundum se dicit
universale non secundum aptitudinem per esse
secundum actum per hoc duo in actum

universale sufficiat Quod non secundum se est
in multis quod cum sit obiectum intellectus ergo
secundum se est universale **Ad primum** di
cendo quod conveniat verum est
per aptitudinem sunt universalia et non primum per ap
titudinem esse non universale licet primum esse
non universale secundum actum **Ad secundum dicitur**
per licet non secundum se sit una unitate cum
quod est primum eius forma non tamen secundum se
est una veritas suppositi quod quod est primum
non non ergo secundum se non est actu
universale **Ad secundum dicitur** per non secundum
se et per se est in multis non tamen secundum
se in multis per eodem modo secundum se est
universale quo ad aptitudinem et non quo
ad actum **Dubitatur 2o** an universalia in aliquo una conveniant
an universalia in aliquo una conveniat
per quo **Sciendum primo** per porp purphirius
hirius determinando de quinque et
dicit universale primo determinat de
genere in quo est per genus est
ad dictam quam et habitus adquisitam
est dicit cum de genere dis genere
habitus autem precedit privationem ergo et
universaliter **Sciendum 2o** per per ut
et per se in quinque universale convenit et
per multis libris dicit membra dicit
differentia in quibus non dimisit conveniunt
est omnia quinque universalia que in hoc
universale et per se et primo ut est esse
unum in multis et per se est dici de pluribus
de multis omnia universalia in hoc conveniunt
per sunt in multis et per primum de multis non
dicit purphirius per hoc est oportet purphireus
de pluribus per **Sciendum 3o**
per per ad una sunt in multis formaliter
et ad per accidentaliter sunt sed et accidens
in multis univoco conveniunt primum item
universalia in aliquo non univoco conveniunt
per primum dictum est per per dicit universale in
quinque universalia non sunt genus in hoc ut

[illegible]

vniuoci inuinugata paralogi
nianalogita Sed dicetur
primo vl'r adut dictu est distin
guit penes modu cendi in
uitis et penes modu pndi de
uitis go penes illa no quenint
cu ipsa no possit ee prim gne
et dre respectu eiusdem Item nipsle
est aquod vnu ee inplibus ad
dnic quod recipit multipl' admitti
pleritas illoru inquibus recipit go
vlia no nihoc queniunt q sit vnu
in multis Item vlia no sunt nisi
et pquod ut pnt desumi q sunt
pro p sui et suppositu hnt
ee in mltis p vlia sint eorum
ptium cum a no est nisuppoito p
incomcia psit actu cente ido
tu sicut p inmancas Ad
inim dr' p vlia gut penes
modu cendi et pndi de multis
ingenali et tum se acceptu ut
sic est instracto adhuc modu
cendi ut pndi ut illud p distinguit
penes ma cendi et pndi
specales ut est inquib apparet
pndutic et quoru ee prim gne
poriu tu acceptu ptraliter est
prim dre Ad 2m dr' q in
pple est aquod vnu vnitate
suppositi ee inplibus suppositis pt tu
aquod vnu vnitate cente quo
vlc est vnu ee vnu in mltis Ad
3m dr' p vlia hnt ee in
particularibus et ensis p diversimode
p vlia sunt inparticularibus quarto
cendi in sui vo inmltis 3o
cendi in Item vlia sunt in
sui actu et mltis sui
in mltis potestate tum Dubi
tatur 3o de gna et dria gnis

et dre vm Dicendum 2m
purphirium p gnus dic tres sunt — *purphirius*
hic et sex dic primo quemt inhoc — *primo*
sit gnus gnaret ptes sps itaet
dria quod no est nisi genndu
de dria sps li q stitutiua spci sta
lissic p gnu quertibile tu spe
sublatera et sit gnus intra
spes gnaret potestate aquibus tu
ulotu gnaret ita et dria 2o
inhoc sit id quod pt degne ut
gnus est pt deaib gnatus subipe
ita id quod pt dedra pt deaib
gnatus subipa q gnus et dria
dehijs q gnaret subipis pt ut
desubiecto picam aut de eo quod
pt dicitur ama desubiecto dicitur
ut mpntis Et hec thoc dictu
veritatem sit id quod pt dedra
o quit pt decipis ordinatect
sui passione vistrauu vnd ppt
pnud no sc aia est asinus go
homo est asinus ppt tum no sc
ad est gnus go sortes ut homo
est gnus 3o quit inhoc q sit
destructo gne distinguit illa q sunt
subgne et no conuso ita destr
ucta dria destruit gnta subipa
et no conuso q ad gnus et dria q po
nit illa q sunt subipis et gponitam
sunt porm gpatto gnus et dria sunt
poria hijs q subipis gnaret p empo
aut pori ne e pemi pq teris
et no conuso Sed dicetur
primo stegnaret sub 2ijs et ipse
corupti nipsle est aquod alioru
remanet ut dr' inpntis go no
solu destructo gne et destruit
illa q sunt sub gne et ecl conuso
Item pco et gnus diuit aut
iaz go corupto spe ecl gnus

corrumpitur [illegible] genus ut non potest
salvari in unica specie requireret du
ho specie actu ergo in speciebus necesse est
in genus. Ad primum dicendum quod
corrupta prima substantia corrumpitur
secundo non simpliciter. Per quo ad est quod
dicit in primis. Ad secundum dicendum
quod licet corrupto illo quod est species
corrumpatur id quod est genus ut probavit
argumentum tamen corrupta [illegible] ut species
est non oportet eam corrumpi ut genus est quia
ut genus est perdit se ipsum ut species est.
Ad tertium dicendum quod ratio generis ut fun
dat intentionem generis non potest salvari
nisi in individuis [illegible] actu non primo
existentibus actu quibus adest genus est quia
qua adest formale formalitas distincta
indistincta indiffinibilis. Genus
vero adinvicem dicendum primo in hoc
quod genus de pluribus patet quod differentia divi
siva eius et dicitur divisivum quod excedu
de duobus divisivis constitutivum quod differentia
constitutiva generis subalterni de aliis
pluribus de quibus genus an sit eius constituti
bile [illegible]. Secundo dicendum adinvicem in hoc
quod genus potestate continet differentias licet
non actu et hoc intelligendo de differentiis
divisivis divisiuis; differentia vero nec actu
nec potestate continet genus non actu
quod genus est extra eius differentia non potestate
quod differentia non est apta determinari per genus
sed genus est determinabile per differentiam.
3o dicendum adinvicem quod genus est prius differentiis
divisivis eius et differentia est posterior
genere quod dividit est eius constitutiva
generis [illegible] modum et genus ad differentias
dicitur sicut subiectum formale aequalitate
formantis et determinantis et sicut potentia
ad actum [illegible] perdit actum
[illegible] et quod corrupto priori
corrumpitur posterius igitur ablata genere

aufferat differentiam divisivam generis et non
e converso. Licet cum ad corruptionem actus simpliciter
sequatur corruptio potentie pro quo ad hoc
est quod participat ad actum quod tamen differentia
ad genus non comparatur sicut actus simpliciter ad potentiam
puram ideo non oportet per corruptionem differentie perimi
genus. Quarto dicendum quod genus continet differentiam
speciem per modum sicut partes [illegible] differentia
vero quod dicit certam per modum pluralitatis
potentialis. Quinto dicendum quod genus est unum
in unaquaque specie differentia vero multiplicatur
pluralitatem [illegible] multitudinem specierum sub
uno eius genere [illegible] continet multe
species una vero differentia non nisi unius
speciei primo est constitutiva. Sexto dicendum
quod genus habet modum materie differentia vero modo
dicit forme sicut cum in rebus naturalibus componitur
ex materia et forma et materia una communis
est per formam et sic forma juncta materie
constituit compositum in genere et differentia
componit speciem et genus precedit differentias di
visivas eius cui adveniendo speciem
constituit. Dubitatur quarto de convenientia
[illegible] et differentia generis et speciei ubi
Dicendum primo quod genus et species
[illegible] conveniunt et in se [illegible] distin
guntur primo enim conveniunt in hoc
quod in pluribus sunt et de pluribus predicantur quod
[illegible] non convenit ut genus et species
sunt priora ut [illegible] et priora sunt eis hoc
sit quod [illegible]. 2o conveniunt
in hoc quod sunt [illegible] de quibus
predicantur ut genus prius est speciebus et species
prior individuis species enim hoc se
per modum [illegible] non genus per se nisi vero
differentias multa genus includuntur et similiter
individua [illegible] sic per modum [illegible]
ad speciem [illegible] ut [illegible]
est [illegible] continet [illegible]
specie et [illegible] quod genus [illegible]
[illegible] prius est speciebus sicut generaliter

p° phrcoru

ste p9 est ptitalitib9 i magis vltra
pora sua irregulab9 vt d' primo
phrcoru spe vo quo adnod inspicitur
sic intelligibiles p'nt diri phtrincas
indiuiduas q sic sensibilia lz vna
natura et simpl. spes indiuidua
perdat 3o queniet inhoc q tam

3°

gng q spes sic p'iudimo totu
respectu coru d quibz p'ut eu
p'nobilz dicat totu et vnu pmo
sbe illoru de quibz p'dte **Sed**
dicit primo inhoc q gng sub
se gtinet spes et no cu so et dr
subse q sit gng nisi gtinet spes
ita spes nisi gtinet gng ymo veriu
spes gtinet gng p actu et nisi tn
q gng gtinet spes p potestate tm
2o dicit q liz tn gng q spes
de mlts p'cent gng tn deplibz p'e
q spes. ab q cui p'ibz nisi spes n
esset gng et ad hoc plibz vn gng
p'e deplibz p'e dentibz spes vo
solu p'e deplibz nuo dentibz
3o dicit q gng p9 est spe speo
vo p'terior gne et p destructo pori
az destruit p'terius et no cu so io destru
cto gne destruit spes et no cu so
4to dicit q gne deplbz dicitur
ordinate p'nt eu gng actu et insisten
ne spe claudat spes vo q solu potestate
insigne gtinet ordinate degne p'li
no p' **5to dicit** q gng gtinet ina
potestatiua diffe habundat aspe q tu
ca abo actuali spes habundat dife
agne eo ut cu difie p'ras actu
gtinet gng gtinet et spes et ex
hoc p'les gng vo potestate no solu
gtinet difie spe gstitutiuas p'ales
apposita q spes gstituta n gtinet
actu n potestate **6to dicit** q
liz spes possit ee gng subalternu

cu n' (?) p'e ee gng gn'alissimu p
nec est aliq speciu vt sit hec
habitudine ad supera et p'ora gne
aut gn'alissio nihil e supius et
p9 et sic liz gng p'e ee spes sub
alterna tn' impossile est ipm ee spes
sp'alissima q nec est aliq gng ut
hec habitudine cu'siderata spe
destructa q habitudine impossile est
spes sp'alissime queniri eu sub se no
habeat nisi indiuidua solu
nuo dria **Dubitatur hic** de
queniecia et diffe gnis et sp'i
vbi **Sciendum primo** q gng
et sp'm in tribz queniunt et in sex
differunt pma queniunt inhoc q tam

p°

gng q sp'm ad spes sequit q ea
vbi si ho est go a est ita vbi si
ho est go ui' est vbi q gng actu
et insisten nisi includit io posita
spe nec est ponere gng. ipm vo no sit
r occarri pe neco vbi et intusiuu
tabilz spem nominat io spes posita
ponit et sp'm **2a** inhoc quenebat
q tam gng q sp'm ap'lit et no in
magis et minus p'e liz eu accenss
sp'a exogniti vt patz admitentibz i
i remissos aptitudinis i disposita
subiecti p'nt diri intensibilia et remi
ssibilia no tn' p'e et primo eu gna
no habeat n' admissione sint p'ri
ssibilia neqz aliquo intemis fit
motz gtinua et liz acus p'e gng
intendat et remittat no tn vt gng
est q accns no intendit ni si ra
ca p'le in subiecto acus aut vt
gng est no ht habitudine ad subiectu
sad spes aquibz ap'lit p'ticipat **3a**
inhoc queniunt q vt gng q sp'm
vniuoce p'e vnu gng p'e vniuoce
vt vniuoce p'e distinguit q equiuoce

[103]

et denominatiue predicatur cum accidens et
tamen res una est talis participata ab omnibus
illis de quibus predicatur. Similiter vero licet universale
predicatur univoce predicatur denominatiue quia
non predicatur nomine sed predicatur univoce et distin-
guitur contra denominatiue predicari. Secundo dicitur primo
nihil quod genus est per se species similiter ubi per
terminum est species primum patet quia genus
sed forma species congregatur cum differentia quo
nunc speciem. Ex specie hic se per modum ad re-
spectus. Tertio quod similiter capit specie
speciem et est actus secundum rem speciem tamen
a sua forma est effectum et accidentia et huius est
quia genus de specie predicatur primo similiter vero predicatur
de se secundo aliter tamen species est potentiae
quam quod formaliter et aliter similiter potentia est
species per effectum et extremitate. Secundo
dicitur quod genus predicatur de pluribus speciebus similiter vero
de una tamen ut de illa eorum predicatur
et hoc primo licet eadem similiter quam speciem sub
alterum ut sensibile imperfectum dicat
aptitudinem sentiendi predicatur de omnibus speciebus
tamen quia quidam et primo solum de illa predicatur
cuius primo convenit. Tertio dicitur quod similiter
convertibiliter predicatur de specie. genus vero quod est
pluribus speciebus de convertibiliter predicatur.
Quarto dicitur quod similiter inest omnibus solum
genus vero licet insit et omnibus non tamen
soli ut ex hoc sic quod genus sit similiter secundo
tamen non insit accidentaliter sed essentialiter. Quinto
dicitur quod destructa specie destruitur similiter sed
genus destructo specie et tamen destruitur
posteriori et effectu et causa destructa
ideo destruitur species tamen de necessitate et naturam
mutabiliter similiter speciem convertitur sed de-
structa specie non destruitur genus tamen
destructo posteriori non sequitur destructo
prioris propter eius. Dubitatur primo
de convenientia et differentia generis et accidentis. Ubi
Sciendum primo quod in uno conveniunt
et in quatuor differunt. Conveniunt enim

nihil quod de pluribus predicatur dicitur. Ad nihil
primo quod genus formaliter prius est species genus
quod diffiniendi ipsum accidens non est
posterius subiecto. Cum sit effectus eius
Secundo dicitur nihil quod genus essentialiter de specie
speciebus predicatur accidens autem de subiecto predicatur
accidentaliter per magis et minus. Secundo
dicitur quod accidens primo inest individuo
quod consequenter per speciem cum et sunt
genus vero primo inest speciei unde sit
accidens non inest speciei nisi per indi-
vidua itaque genus individuorum non
nisi sunt nisi per speciem. Quarto dicitur
quod accidens predicatur de individuis tamen
aliquid posterius ipsis genus vero predicatur
de speciebus tamen aliquid prius ipsis ideo
genus predicatur essentialiter accidens vero accidentaliter
genus enim tamen dicit essentiam per modum
substantiae predicatur in quid. accidens vero tamen
dicit formam per modum qualitatis
predicatur in quale. **Dubitatur** sexto
de convenientia et differentia differentiae et speciei
ubi **Sciendum** primo et dicitur
in duobus conveniunt et in quatuor differunt
primo conveniunt nihil quod equaliter species et
differentia est talis et non recipit magis et
minus ab eodem participantur de quibus
predicantur inter eos enim et remisso non
nisi accidentibus per habitudinem ad sub-
iectum aliquo huiusmodi conveniunt. Secundo
conveniunt nihil quod similiter in illis de quibus
predicantur quia ut dicitur intentionem sortes similiter
est risibilis et similiter est homo animalis est
quod patet est de essentia subiecti et
essentialiter includitur in ipso essentia
autem abstrahit ab omni extremitate
et per consequens est extremitate essentialis
tamen aeterna quia sed sortes existit
sed non similiter sortes est homo et risibilis
nisi quo autem et quis salvat veritatem
eius patebit in post predicamentis et non

sic fortis ... qua fortis est in prima
eum est dicit cum uno .i. habitudine
prius ad subiectum quam est eorum in tauo
est dicit cum eiusdem unum est ibi equi-
uocatur. **Secundo** differunt primo in hoc
quod species prius in primis dicitur uero in plus
2o differunt in hoc quod differentia saltem conue-
niens et aduertitas ad speciem subalterna
prius de pluribus speciebus specialissima
specie speciei dicitur prius solum de pluribus numero
differentibus quod in diuiduo dicitur 2o
differunt in hoc quia ablata differentia conuenit
auferunt omnes species sub ea continentur
ad sit patet ... ipsius remota uero aliqua
illarum specierum non oportet auferre
quia ad remotorum posteriorum non oportet
remouere priora. 3o differunt quomodo differentia
conuenit pariter cum alia aduenit
specie constituendum sicut sensitiuum et rationale
ad constitutionem hominis sed due species non
uniuntur per rationem alterius quod ad loquendum
cum una particularis et aliud
particulare communio constituunt animali
generatum non tamen species equi et species
asini ad ... constituit. **Secundo**
dicendo utrumque ex duobus constitutis
in actu patet ... quod differentia sunt creata
in actu cum ab actu sumuntur ergo ex
speciebus non potest constitui aliquod unum ibi
dicitur quod ex duobus in actu in potentia
sub in actu non fiat unum tamen in
quantum unum est in potentia ad aliud
nichil prohibet ex ipsis fieri unum sicut
compositio per una differentia ut superior
sed se ut potentia respectu alterius ut
respectu inferioris **Dubitatur**
octauo de conuenientia et differentia differentie
et proprii ubi **Sciendum** quod proprium
et differentia in duobus conueniunt et in
duobus differunt primo conueniunt in hoc
quod equaliter participantur ab hiis de quibus

predicantur 2o conueniunt in hoc quod differentia et
proprium semper insunt speciebus semper enim homo
est rationalis et semper est risibilis alias tamen inest
differentia ... primo et alias proprium quam ... se
2o differentia uero differt a proprio primo in hoc
quod differentia saltem generalis de pluribus predicatur
speciebus proprium uero de una tantum. 2o differunt
in hoc quod proprium conuersim predicatur de specie differentia
uero generalis excedit speciem sicut et
genus quod ad eo conuertitur de specie uero
conuersim predicatur. **Dubitatur nono**
de conuenientia et differentia differentie et accidentis
ubi **Sciendum** quod accidens et differentia
due sunt conuenientie et tres differentie primo
conueniunt in hoc quod in pluribus sunt et de pluribus
predicantur 2o in hoc quod semper corum sub-
iectis non separantur quod est intelligendum de
accidenti inseparabili aliter tamen differentia est
inseparabilis quod nec corrumpi nec intellectu
separari potest et aliud accidens inseparabile
quod aduenit tamen intellectum est separabile
Differunt primo in hoc quod differentia continet et
non continetur accidens uero quandoque continet
et quandoque continetur 2o differunt in hoc
quod accidens suscipit magis et minus differentia
autem nec intendit nec remittit 3o differunt
in hoc quod differentie opposite numquam in eadem quo
uno nec simul nec successiue consistere possunt
...quam conuenit quod accidentia contraria in eadem successiue
successiue consistit et uenit **Dubitatur**
decimo de conuenientia et differentia
speciei et proprii ubi **Sciendum** quod species
et proprium in duobus conueniunt et in quatuor
differunt primo conueniunt in hoc quod de se
inuicem predicantur conuersim proprium
predicatur de specie quod ordinate et species de proprio
quod inordinate 2o conueniunt in hoc
quod equaliter et non secundum magis et minus
participantur de quibus predicantur. Differunt
primo in hoc quod aliqua species potest esse generali
aliarum specierum ut predicatur de specie subalterna

quod proprium non potest esse nisi unius speciei ut
unius proprie adest et quod omnibus cat
2o dicendum ad hoc quod species non licet est
prior proprio cum sit subiectum eius et
proprium eius 3o dicendum ad hoc quod species
actu est in individuis proprium vero sub
iecto aliquo adest solum potestate ut
sortes sic ratus esse risibile et tamen non esse ridet
et quod dicitur proprium non esse adesse subiecto
intelligendum est quo ad actum et non
quo ad aptitudinem quia quo ad aptitudinem
est esse in est subiecto 4to dicendum pro
diffinitiones dividendos convenientiam diver
sitate ad diversitatem diffinitorum

Dubitatur undecimo de con
venientia et differentia speciei et accidentis ubi
Sciendum quod species et accidens in
uno conveniunt et in quatuor differunt convenien
ter enim in hoc quod de pluribus predicatur sed
differunt in hoc primo quia species predicatur in quale
accidens vero accidentaliter 2o dicendum ad hoc
quod species predicatur in quid accidens vero in
quale 3o dicendum ad hoc quod individuum
una sola specie participat et plura
participare potest si enim sit esse diversarum
specierum et cenarum et formas non unius
enim pluralitas per unum individuum
bene potest participare pluralitas non quidem
non posse in genere diffinicta predicamenti
quod species est prior his de quibus predicatur
ut individuis accidens vero est posterius
subiecto et potest suscipere magis et minus
non autem species **Dubitatur duo
decimo** de convenientia et differentia
proprii et accidentis ubi **Sciendum**
quod proprium et accidens conveniunt in tribus
et in quatuor differunt conveniunt enim primo
in hoc quod subiecta eorum sunt ipsorum
et non possunt loquendo de accidente in
separabili aliter tamen est de proprio et aliter de
accidenti inseparabili quod proprium nullo potest
abesse subiecto accidens vero inseparabile ad
minus diversitate potest abesse licet in hoc quod
alteri potest inesse 2o conveniunt in hoc
quod subiectum potest intelligi sine accidenti quod
et cum opposito eius species vero simul
eodem licet possit intelligi non intellecto
proprio non tamen potest intelligi cum opposito
proprii 3o conveniunt in hoc quod semper et
omni insunt proprium autem non inest tamen
omni et semper sed soli accidens autem in
separabili licet insit omni et semper non tamen
soli quod differunt primo in hoc quod proprium
inest tamen uni speciei accidens vero insep
arabile pluribus inest 2o dicendum in hoc quod
accidens oritur ex principiis individui
proprium vero ex principiis speciei 3o dicendum in
hoc quod proprium convertibiliter predicatur de re
cum consequatur principia speciei intransmutabiliter
et de necessitate accidens vero potest non
convertibiliter cum sequatur principia individui
transmutabiliter et contingenter 4to dicendum
in hoc quod accidens potest suscipere magis et
minus non autem proprium et tamen de quan
titatibus et qualitatibus ultimum et plurimum
et licet ut dicat porphirius plures alie
quantitates proprietates et diversitates
assignari possint iste tamen que dicte
sunt ad diffinitionem plurium et ultimum ha
bendum sufficiant **Contra dicta
ad primo** membrum de convenientia
dantur diversi de vel ad opposita cum
omnes duo sit contrarie opposita
opposita autem non possunt convenire
ergo nunquam ulterius nisi ut convenit
convenire non possunt **2o** sic genus
subalternum et species subalterna dicantur
unum et eadem natura ita est genus gene
ralissimum et species specialissima eadem natura
dicatur ergo sicut species subalterna
convenit cum genere subalterno causa
esse species specialissima cum generalissimo

subalterno conuincitur per 3o. accns
dicit habitudinem ad extrinsecum
ut ad subiectum species vero ad intrin
secum quia aliquo ille aut habitudi
nes sunt opposite ergo idem species et
accidens esse non potest 4to ultimo quia
a priori distinguntur similia quorum nature prece
dunt ipsum per modum essendi in multis quod
non sic universale predicatum et ceterum que
utrumque sunt accidit esse in singularibus ergo etc.
penes modum essendi in multis a priori
non distinguntur 5to cum ultimo sit forma
toris et ceterum similius universale distinguntur
a priori sed quod a priori distinguit ceterum
et quiditates earum aut a priori non
distinguit penes modum essendi in multis
sed penes diversa principia intrinseca
ex quibus intrinsece componuntur ergo etc. Ad
primum dicitur quod membra dividencia
debent esse opposita quod ad esse in [illegible] vero.
utrum aut [illegible] [illegible] cum esse non
est cum [illegible] Ad 2um dicitur quod species
subalterna habet aliquid supra se particu
lariter [illegible] et aliquid sub se in
[illegible] generaliter claudit ipsum habere ha
bitudinem ad superiora et inferiora et
[illegible] accidens et differentia genus et species generalissima
vero quia nichil est eo generis non habet habitu
dinem nisi ad inferiora ideo sit differentia genus
quod non species et sic quod species specialissima
nichil est specialius non habet habitudinem
nisi ad superiora et ideo sit differentia species quod
non genus Ad 3um dicitur quod plus accidens
verum non sit species quod tamen ambo eundem attribuunt
intencionem species et accidentis accidens et species
eandem rem conveniunt et eodem modo dicitur
de genere et specie Ad 4tum dicitur quod plus
in multis accidunt universale et sequitur ipsum in ratione
ceterum est tamen universale in ratione universalis [illegible]
quod [illegible] modus essendi in multis non sit prior
ceteris cum non prior modo predicandi ergo etc.

penes modum essendi a priori [illegible]
non distinguntur Ad 5tum dicitur quod
aliter distinguitur universale in ratione ceterum
et aliter in ratione universalis quia in ratione ceterum
distinguitur a priori similia ex quibus intrin
sece componuntur et per ea ex quibus constituuntur
in ratione vero universalis [illegible] plus penes modum
essendi et predicandi in multis distinguntur

Circa initium libri pre
dicamentorum Aristote
telis Queritur primo
utrum de predicamen
tis sit sciencia propter quod scie
ndum primo quod quia sciencia
est habitus intellectualis videndum
est quid sit habitus quot sint et quo
distinguitur et ordinatur habitus in
tellectuales unde habitus est qualitas
acquisita firmiter in subiecto radicata
et difficulter mobilis ab eo. Et est duplex
scilicet moralis virtus et causa[?] cuius
est quod [illegible] in corpore tamquam in sub
iecto firmiter est duplex scilicet moralis qui
[illegible] in appetitu sensitivo in intellectivo
i. in voluntate et intellectualis qui ut
in subiecto [illegible] in intellectu Sed
dico quod iste duplex est intellectus scilicet
practicus et speculativus ideo duplex est habitus
intellectualis scilicet practicus et speculativus qui
quintupliciter distinguntur primo ex parte
subiecti [illegible] quia habitus practicus
[illegible] in intellectu practico et speculativus
in intellectu speculativo [illegible] et licet idem
[illegible] sit intellectus practicus et specu
lativus tamen intellectus ut speculativus est
[illegible] secundum ut practicus est intellectus
[illegible] speculativum et est [illegible] [illegible] [illegible]
de practico vero et c [illegible] [illegible]
ad [illegible] se extendere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 2o quia intellectus spe
culativus [illegible] manet intra se

duplex
duplex
duplex
primo
20

3o
practicus vero finem ponit extra se 2o dividitur
quod intellectus speculativus speciem intelligibilem
recipit ut est verum seu principium cognoscendi
tantum practicus vero eam recipit ut est principium
cognoscendi et est exemplar operis sicut
principalis ut est exemplar operis non
tamen tenet cognitus nisi propter opus 4to
4to dividitur quod intellectus practicus per suum operari
est causa eorum que sibi subiciuntur intellectus vero spe
culativus est causatus quo adaptatus eius
4to respectu quod aliquo intelligitur 4to dividitur quod in
tellectus practicus licet in aliquibus sit forte
intelligibilibus non utatur organis corporeis
ut tamen ipsos [illegible] implicaret ipsis forte ad
extra intellectus vero speculativus secundum aphorisma
extra se non ponit [illegible] solum intelligit se quod
erat Dicti intellectus speculativus et practicus
dividitur ex parte obiecti circa quod versatur
obiectum enim habitus practici est sibi
operabile [illegible] obiectum habitus
speculativi vero dividitur dupliciter primo quod obiectum
habitus et subiectum habitus accipiuntur
[illegible] et [illegible] subiecto ab obiecto vero diffe
runt secundo quod subiectum habitus est in
tellectus obiectum vero habitus est illud circa
quod habitus versatur [illegible] consequenter ex
parte finis ad quem ordinantur quod habitus
speculativus ordinatur ad scire habitus vero
practicus ordinatur ad opus Sciendum 3o
ut habitus speculativus simpliciter precedit
p.o practicum primo ideo quod circa intellectus
speculativus nunquam fuerit habitus specu
lativus nullus precedit operans intellectus prac
tici nunquam fuerit habitus practicus
sed quilibet actus in manens precedit
2o actum [illegible] secundo quod habitus
speculativus sunt circa [illegible] et necessaria
practici vero circa contingentia [illegible]
[illegible] et [illegible] sunt
[illegible] Sciendum 4to
quod tres sunt habitus intellectuales

speculativus scilicet sapientia intellectus et scientia
circa quos est prioritas habitus intellectus vero est
alius speculativus qui est circa principia et circa
conclusiones sed cum sit est scientia scientia
tamen est habitus conclusionis per demo
strationem acquisitus si primo hoc dupliciter
primo qui est circa prima principia simpliciter
et sub principia essendi et est sapientia
qui circa prima principia demonstrationis
et sub principia cognoscendi et est intellectus
unde philosophus vocat [illegible] intellectus
principiorum notitiam [illegible] intellectus
Sciendum 5to quod intellectus qui
est potentia anime et intellectus qui est
habitus principiorum dividitur tripliciter primo
quod intellectus [illegible] potentia anime est
subiectum intellectus qui est habitus
principiorum dividitur 2o quod intellectus qui est
potentia anime est in 2a specie qualitatis quod
est naturalis potentia intellectus vero qui est
habitus principiorum et in prima specie
qualitatis 3o dividitur quod intellectus qui est
potentia anime est qualitas innata intellectus
vero qui est habitus principiorum est qualitas
acquisita Sciendum 6to quod
dividitur scientia sapientia et philosophia
quod scientia a qua [illegible] dicitur [illegible]
henditur veritate alicuius conclusionis
necessarie per [illegible] principia et [illegible] eius
[illegible] dicitur sapientia [illegible] collectio
[illegible] efficit sapientem quod [illegible]
contingit quando [illegible] scientia sit
resoluta usque ad principia simpliciter prima
dicitur enim sapientia [illegible] sapida scientia
unde sapientia includit intellectum
et scientiam [illegible] dicitur philosophia [illegible] philosophus
[illegible] quererent [illegible] in amorem
sapientie dicitur enim a philos quod est
amor et sophos sapientia quasi
amator sapientie Sciendum
7o quod duo sunt habitus

dividitur ergo 1o 2o 3o

intellectuales practici scilicet ars et pru-
dentia aut vero est speculativus habitus
intellectivus practicus vel considerat agibi-
lia vel factibilia si primo sic est prudentia
que est recta ratio agibilium si secundo
sic est ars que est recta ratio facti-
bilium. Secundo considerandum est quod dupli-
ces sunt actus et factus quia actus proprie dicitur
actus manens in agente cum non proce-
dit factio vero proprie dicitur operatio transiens
sic etiam agibile et factibile quia agi-
bile dicitur quod sit per actum factibile vero quod
fit per factum et per operationem transeuntem
sed operatio in manente prudentia
que est circa agibilia est sicut ars
que est circa factibilia. **Sciendum**
octavo quod quia principia sunt [illegible] scien-
tialibus et principia credendi sunt [illegible] principiis
concludendi ideo sapientia et intellectus sunt
[illegible] scientia et sapientia est sicut in-
tellectus [illegible] quinque sunt
habitus intellectuales quorum sufficientia
sic sumitur quia omnis habitus intellecti-
vus vel est practicus vel speculativus si primo
vel est circa factibilia et est ars vel
circa agibilia et est prudentia si
vero est speculativus vel est circa principia vel
circa conclusiones si secundo sic est scientia
si primo vel est circa principia prima simpliciter
et credendi et est sapientia vel circa
principia demonstrandi et concludendi et
est intellectus. **Sciendum nono**
quod adhuc quod de aliquo proprie habe-
atur scientia sex requiruntur primo quod sit
entis quia non entis non est scientia ut dicitur
primo posteriorum et capitulo ubi eius
naturalis [illegible]. Secundo requiritur quod
sit per se entis quia entis per accidens ut dicitur
sexto metaphysice non est scientia. Tertio requiritur
quod sit intelligibile quia cum scientia sit habitus
intellectus omne scibile est intelligibile
et sic aliquid est intelligibile sic est scibile
quarto requiritur quod habeat partes subiectivas
et ideo [illegible] ut dicit Porphyrius et
[illegible] non est scientia. Quinto requiritur
quod habeat principia et causas quia scire est causam
rei cognoscere propter quam res est et quoniam
illius est causa et non contingit aliter se habere
ut dicitur primo posteriorum. Sexto requiritur
ut habeat proprietates et passiones de quo
demonstrabiles per illa principia et per illas
causas [illegible] sit effectus demon-
strationis illa [illegible] concludit ad demon-
strationem [illegible] requiruntur ad scientiam de
quo aliquid habenda [illegible] demonstra-
tive aut subiectum de quo aliquid est
demonstrabile [illegible] ens per se intelli-
gibile. Hec per se [illegible] causas et principia proprie-
tates et passiones de ipso demonstra-
biles [illegible] hec requiruntur ad hoc
quod de aliquo habeatur scientia proprie dicta
et dicitur proprie dicta quia aliquid sit scibile
sic est cognoscibile et aliquid est cognosci-
bile a priori et aliquid a posteriori sic
aliquid per se scitur a priori ut per principia et causas
et aliquid a posteriori ut per effectus et
passiones. Et ad hoc quod aliquid sit sic
scibile non requiritur ipsum habere principia
et causas. **Sciendum decimo** quod
in libris [illegible] determinat
de scibili incomplexo sub ratione [illegible]
[illegible] et in libris predicamentorum [illegible] de-
terminat de incomplexo sub ratione [illegible]
ordinabilis [illegible] sub et super et quod
ordinatio generis super speciem et species sub
genere et super individua non sit nisi
[illegible] hinc [illegible] liber
Porphyrii sic liber predicamentorum. **Sci-
endum undecimo** quod [illegible] est
[illegible] alio [illegible]
et [illegible]
[illegible] notum [illegible]

pz
primo
primo posteriorum
2o
6o metaphysice
4to
5to
6to

convenire nisi tribus actibus quorum
primus est unum ad aliud ordinare
2us est ordinata componere et 3us est
composita sub forma argumentationis colli
gere. Primus actus duo requirit primo
cognitionem rerum praedicabilium et ultimum ordinare
eum necesse est qui voces ordinabilium
ignorat et haec cognitio sufficienter
in libro praedicabilium traditur. dicuntur enim
secundum eam illarum intentionem quae
importat ordinem unius ad alterum
sub ratione universalis et praedicabilis. 2o requirit compo
sito ordinationem unius ad alterum secundum reg
ulas [illegible] universalis in praedicamentalis et haec
ordinatio traditur in libro praedicamentorum.

Sciendum duodecimo quod propter
abstinentiam cognoscendi rationem non devenitur
nisi per impositionem. impositio autem non
fit nisi per sermonem impositum absque
[illegible] ordinata praedicabilium unum sub
et supra de qua in hoc libro agitur
non potest determinari nisi unum quod praedicabile
sub voce significatur [illegible] verbis enim
[illegible] cognoscere uti non possi
mus eo quod neque [illegible] neque [illegible]
nisi in vocibus talis significatis [illegible]
[illegible] et ita praedicamenta considerari oportet
ut vocibus sunt et ideo dicit boetius
quod liber praedicamentorum est de decem vocibus
primo intentionis decem rerum prima
principia [illegible]. **Sciendum dec
decimo** quod illa materia non est
prime apprehensione intellectus considerata
[illegible] considerat intentiones forma
tas [illegible] intellectus operatione [illegible]
[illegible] apprehensione [illegible] quod
sit subiectum attributionis huius no
titiae est ens dicibile incomplexum
in genere unum sub et supra ordinabile
prout stat sub voce et hoc ordine [illegible]
et dicitur dicibile quia vocem unam [illegible]

reale hic non consideratur sed solum ut ad dici
referuntur et ut substat intentioni et
per hoc tangit illud quod in istis ista
considerat per hoc vero quod dicitur unum sub et
supra ordinabile tangit id sub quo hic
dicibile incomplexum consideratur et per hoc excludit
de subiecto libri porphyrii quod est di
cibile incomplexum sub ratione universalis et
praedicabilis acceptum et non potest hic praedicamentum
subiectum poni [illegible] sit principalior [illegible]
[illegible] non omnia hic considerata considerantur
sub ratione praedicamenti sed sub ratione dicibilis incomplexi
in genere ordinabilis. [illegible] dici
bilia incomplexa praedicamenta sunt principaliora
et a principaliori debet fieri denominatio
iste liber non a subiecto sed a principaliori
parte eius liber praedicamentorum intitulatur. ex
his patet quod hic scientia est una ab uni
tate subiecti attributionis cuius partes
sunt in unum diversos modos praedi
candi [illegible] et accidentibus quae sunt
genera distincta [illegible]. patet etiam quomodo intra [illegible]
[illegible] praedicamenta et subicibilium ad
decem genera reducuntur et decem genera
ad duo dicibilia incomplexa scilicet [illegible]
et accidens quae ulterius in aliquo uno
conveniunt quod est subiectum huius scientiae et
pro tanto haec decem genera sub consider
atione unius scientiae cadunt quod in aliquo ratione
subiecti attributionis conveniunt. **Sci
endum decimo quarto** quod praedicamenta
dupliciter considerantur uno modo [illegible] quod sunt
et non habent aliud se aliquod unitatem
in aliquo conveniunt. alio modo ut cadunt
sub apprehensione intellectus et habent quod
sunt dicibile incomplexum in genere ordin
abile. **Sciendum decimo quinto**
quod praedicamenta quae sunt genera generalissima adhuc
dupliciter considerantur uno modo [illegible] sunt
prima principia [illegible] diversarum rerum
et [illegible] non [illegible] de

Marginal notes: primo; 2a; pz; pz; praedicamenta dupliciter considerantur uno ... alio; dupliciter considerantur uno modo

monstrabile ut dicitur hoc non preexist
scientia cum scientia non sit nisi per causam ergo
per prima et ipsa ut non habent prima alias
considerant predicta ad aliquod unum
quod nichil conveniunt et hoc dupliciter
quia vel nichil reducunt ad ens ut
sunt partes entis et sic considerant ante-
rius est considerare ens nichil quam ens
et partes eius unde quidem quarto methaphisice
alias nichil reducunt ad dicibile
incomplexum et sic illud modo considerant
ante quod logica non considerant puta ens
se et nichil entia quecumque sunt per
nichil substantia ordinem et intentionem
unde puta metaphisica sunt eadem ante
primis logicalibus solarie et in modo
considerandi aliquid dicta **Conclusio**
notatur videtur quod demonstrabilis scientia
quae per praecedens dicibile incomplexum
nichil demonstrabile est ens intelligibile
per se unum prima et ens per quae constituit
et partes subiectivas ut decem puta
cum diversas modos predicandi adiun-
gentes modis essendi sumptas distin-
cta et proprietates et passiones de ipso
demonstrabiles quo unum quod non sunt prima
decem praedicamentorum videtur albertus quod
puta considerata ut sunt res quedam et
partes entis non habent prima formalium
[illegible] et licet habeant prima effectiva et
finalia per quodammodo componuntur generatim
et post considerata non ut sunt dicibilia
quedam incomplexa nichil tamen sub et
supra ordinabilia et ut stant sub vocibus
[illegible] ordine predicatis habent prima proprietates
et passiones de ipsis demonstrabiles
Contra dicta arguitur primo
scientia habet propria prima et eadem cum
sic sit tamen [illegible] cognoscere quod
predicamentorum non sunt prima et eadem cum sit
unum verum prima prima ergo de ipsis

non est scientia **2o** quelibet scientia uni-
tatem capit a suo subiecto sed puta non
sunt aliquod unum nisi nichil quo uno
univoce conveniunt ergo de ipsis non
est scientia **3o** quod scientia habet per
demonstrationem cuius medium est diffini-
tio sed praedicamentorum non est diffinitio
non sunt composita ex genere et diffe-
rentia ergo non est demonstratio et
per consequens nec scientia **4to** quod scientia est
cognitio alicuius ignoti per notum
noticia sed puta cum sint prima prima
nichil est notius ergo etc. **5to**
ad quamlibet scientiam requiritur quod habeat
passiones de ipso demonstrabiles
sed praedicamentorum non sunt aliquae tales passi-
ones quia proprium cum convertitur spe-
ciem [illegible] puta autem non sunt species
ergo etc. **Ad primum dicitur** quod licet puta
sint prima prima formalia et non habeant
prima formalia tamen habent prima materialia
effectiva quod sufficit ad hoc quod de ipsis
sit scientia **Ad 2um dicitur** quod non illa
unitas est una scientia magis univoca
convenientia sed sufficit convenientia magis
analogie tamen subiectum sic non omne
de omnibus consideratur in scientia verifica-
bile sed sufficit quod omnia ei attribu-
antur et quod omnia ad ipsum reducantur
Ad 3um dicitur quod licet puta non
habeant diffinitionem quidditativam proprie
dictam habent tamen diffinitionem habitam
modum diffinitionis quidditative quod
sufficit **Ad 4um dicitur** quod licet prima
prima complexa nota sint primo nota
habent cum se nichil sit locus [illegible] quod
nullus ignorat sed 2o methaphisice prima
tamen incomplexa prima huiusmodi sunt
puta licet cum sensui facillima et
nota tamen nota sunt magis ignota
Ad 5um dicitur quod non omnes

perfectiones consequi potest exercitium hominis
passio est primum vel tertio modo
posito

Utrum de principiis sit scientia realis pro declaratione huius di-
(primo) cendum primo quod philosophia ut in principio phisicorum
dicebatur quadrupliciter accepta secundum partem
tensione in congruitate veritatis aug-
libus entis sed [illegible] anima scilicet analitica
theorica vel operativa vel intellectus
practica vel speculativa secundum albertum
(albertus) dividit in philosophiam generaliter dictam
id est in scientiam realem et methaphisicam
generaliter dictam secundum moralem scientiam
et in logicam generaliter dictam id est
rationalem vel sermocinalem **Dicendum**
2o quod scientia realis est que est
entis realis considerativa tam de re-
ali et quia quodlibet est sensibile sic est
intelligibile et quodlibet intelligit
(3o) per abstractionem a materia sensibili 3o de
anima ideo tam propter diversimode se
habent ad materiam tam hec ad diversas
scientias pertinent. et propterea triplex se
possunt habere ad materiam sensibilem
ideo triplex sunt scientie reales quia vel sunt
abstracta ab ipsa tam rem et ratione
et pertinent ad methaphisicam vel sunt abstracte
tam ratione et concrete tam rem et
pertinent ad mathematicam vel sunt concrete tam
rem et ratione et pertinent ad phisicam
et quia mathematicalia sunt intelligibilia et
phisicalia sensibilia et intelligi-
(simpliciter) bilia simpliciter sunt priora sensibilibus
ideo quo ad nos sit conclusio in mathematica
(simpliciter) simpliciter precedit mathematicam et phisicam
quo ad nos vero econverso. scientia vero
realis est que circa rationem vel circa
realium in quantum substantia entibus
rationis est considerativa. logica enim

considerat quiditates et essencias rerum
quia hee eas non considerat tam ut
reale per inquantum substantia intencionibus
substantie circa rationem et non dicitur scientia
realis et hec scientia aliquando dicitur
sermocinalis et quia sermone sic pro-
batur triplex quia vel est designa-
tivus congrui vel incongrui vel ut est
designativus veri vel falsi vel ut est
designativus ornati vel inornati
ideo triplex est scientia realis scilicet gramatica
logica et rethorica. scientia vero
moralis est considerativa morum
et virtutum que in nobis operacionis in-
tellectus practici tamen et hec est
triplex scilicet monastica que considerat de
regimine unius in se ipso vel dicitur a
monos quod est unum et icos scientia
quasi scientia unius. et iconomica que
tractat de regimine familie domus
sue et dicitur ab icos quod est scientia et
onomos domus. quasi scientia de
regimine domus. et polethica que
que considerat de regimine civitatis
et dicitur a polis quod est pluralitas vel
civitas et icos scientia quasi scientia
de regimine plurium ut civitatis sive
provincie. et quia ens rationis presupponit
ens reale vel ens rationis non in-
tellectum causat absente reali vir-
tute luminis intellectus agentis
ideo scientia rationis precedit rationem. et quia
opus intellectus speculativi precedit
operacionem intellectus practici ideo scientia
realis considerans illa que formantur
per operacionem intellectus speculativi prece-
dit moralem que considerat illa
que formantur per operacionem intellectus practici
et est supponendum primo quod principia prima
considerant uno modo in quantum sunt quedam
res entis et quedam ut [illegible]

triplex est scientia realis scilicet

unos

et si consideravit aliud quia hic non
et qualitates rerum considerare et
eas tamen quoad causas et partes eius alias — *alias*
considerant in esse neque ordi-
nabilia. est est supponendum 2o quod
quia scientia non dicitur volens quia perficeret
eius sit enim omnis scientia aut volens
quia dicitur volens quia eius ratione operationibus
est directiva vel quia etiam eius est
consideratio. **Sciendum 3o** quod
quia omnis potentia quae per recte et non
recte agere indiget habitu potentiam
dirigente et quia intellectus ratione in suam
operationem eius quae est finis. Apostolus
per recte et non recte agere ad sit
potentia volens quia per in opposita ratione ut
recte agat et in valibilis indi-
get aliquo habitu potentiam dirigente
talis autem est scientia practica vel
licet circa indivisibilia et circa
quod quid est circa quae versatur notitia
practica non accidat per se error tamen
proprium directivum intellectus sit quod quid
est. et potentia non erat circa proprium
obiectum tamen ut quandoque circa talia
accidit error per accidens et hoc
duplex — *duplex: primo / 2o* — primo si intellectus alicui attri-
buit quod ei non convenit ut si vo-
luntati attribueret actum. 2o quia in
talibus rebus incomplexorum aliquo
composito intellectus enim species considerat
compositione propter quod dicitur eius quae-
cumque intellectus componit cum aliquo compo-
sito coniunctum et potentia aliquod tamen quae-
cumque sit quid medium inter
potentiam et actum ratione intellectus per ea
error duplex — *duplex: uno / 2o* — primo quia non convenit
debita debita debito quia 2o
quia non applicatur debitus actus
debite — *tertio* — potentiae. exemplo pro nobi-
litate et veritate huius notitie

Quaestio habitus videtur contra
differentiam quod deputatur in esse or-
dinabilium neque accipitur e scientia
volens potest quia practica neque non fuit
ordinabilia. tamen sub et super in se
per ordinem proximum spatium aliquod substantiale
ordinabilia incomplexa quae fuit practica talis
autem ordo non est interius nisi
potentialis a esse aut complete et
formaliter ordo enim quaelibet ad suum
actum, equivoce non est verum quia ad realem
ordinem non sufficit forma et
realia per se requirit quod fuit rea-
liter distincta quod non est de genere
et propter quod ordo ergo potentia e esse
ad ergo hic proprie talis ordo
consideraret hic scientia non dicitur divi-
na quia ratione advertendum tamen
quamvis talis ordo sit esse tamen res
ordinate sunt reales et quia res
ordinate hic considerant materialiter
ordo autem formaliter. res enim non
considerat hic nisi inquantum substat
ordini et quia scientia formam et de-
nominationem capit ab obiecto formali
ratione hic scientia non dicitur realis sed
volens. **Dubitatur circa**
dicta primo quid sit finis
istius scientiae propter dubium. **Sciendum primo**
quod duplex est finis cuiuslibet scientiae — *duplex*
specialis scilicet intrinsecus et extrin-
secus. finis intrinsecus est perfecta — *finis intrinsecus*
cognitio subiecti vel obiecti eius
intelligibile enim vel scibile non est
propter intellectum vel scientiam sed equivoce
in relato intelligibilitas a intellectu
et scibilitas a scientia non sit vera cognitio
intelligibilitatis et scibilitatis per respectum scientiae
et intellectus. et dicitur finis intrin-
secus quia intellectus immediate et primo — *primo*
scientia ordinat et non ratione quia intrinsece

stiones constituerat cum finis et efficiens
non sunt cause intrinsice sed extrinsice
2o phisicorum Sciendum 2o quod
cognitio obiecti imperfecta precedit
sciam sed cognitio eius perfecta sit ipsa
et hoc magis cause efficientes scie
cum sit quilibet habitus ex actibus ge
nerat perfectis generatur et generant actus perfectos
finis autem extrinsecus est cognitio
illorum ad que finis extrinsecus
scie ordinatur et que finis in
trinsecus scie per ordinari nisi in eam
qui ulterius in aliud finis ordinatur
Alius finis extrinsecus per distinctionem
cum sit propinquus et remotus mediatus
vel immediatus. ex quo patet quid sit
dicendum ad dubium. ad cum hec
scia sit speculativa finis intrinsecus
eius est completa cognitio subiecti misce
misuris . partibus et proprietatibus . sed
finis extrinsecus immediatus est
et cognita ordinatione unius ad aliud
accipiat recta composito sub forma
enunciationum finis autem remotior
est ut enunciationes complete colligantur
sub forma argumentationis per quod accipit
notitia ignoti complexi Dubi
tatur 2o quis sit modus procedendi
huius scie pro dubio Sciendum
quod triplex est modus procedendi huius
scie vel quod triplex est modus sciendi
scilicet diffinitivus divisivus et argumentativus
dum modus enim modus sciendi in cogni
tione subiecti vel ignoti ordinatur
ignotum autem est duplex scilicet complexum
et incomplexum si sit complexum signo
scitur per argumentationem si vero sit incomplexum
hoc est duplex quia est ignotum
quo ad esse et hoc innotescit per diffini
tionem si vero sit ignotum quo ad pote
statem signotescit per divisionem

que est totius illius virtutis subiective
partis et omnes istos modos notifi
candi docet logica propter quod dicitur modus
sciendi in omni scia. exemplorum
vero posito quod est proprie sensibile propter
discipulos ut faciliter assistant in
modus sciendi dici non debet. Ad
habitus dicitur ad dubium quod
modus procedendi huius sciencie
est triplex scilicet diffinitivus divisivus et
argumentativus quia hec non determinat nisi
de hiis quod precedit diffinitive et divisive
per argumentative quia hec non determinat nisi
de incomplexis que non sunt notificabilia
demonstrative vel argumentative sed
diffinitive et divisione Dubitatur
2o utrum hec scia teneat modum
procedendi scie vel artis pro dubio Di
cendum quod ars capitur dupliciter uno modo generaliter
et tunc talium est actus interior
preparatus in unum finem tendentium
et sic non opponitur alicui practice et
speculative et tunc phylosophus 6o ethicorum
est recta ratio circa factibilium et est
habitus intellectualis ab aliis di
stinctus . et dividitur in septem artes
mechanicas que faciunt mysterium
mechanicam id est usus exterioribus
ministeri et alia propter opposite
que est specialiter alienari quo habito
videtur secundum albertum quod hec scia
teneat modum procedendi scie et non
artis modum quibus scia tenet in
hoc quod considerant subiectum et partes
principales eius demonstrando proprie
tates quod eis insunt per prius huius scie
hec cum quatuor . subiectum partes sub
iecti principales et cause subiecti proprietates et
passiones de subiecto demonstrabiles
considerantur in aliis scia ut dicitur
primo posteriorum . duo tunc prima

Marginalia: ex phisicorum; triplex; duplex; duplex; triplex est; utrum hec scia; ars capitur dupliciter (uno modo / alio); 6o ethicorum; septem artes mechanicas; secundum albertum; primo posteriorum

considerat predicamenta. alio vero duo minus
principaliter et adhuc magis principaliter subiectum
considerat in scientia per se subiecti quia
per se subiecti sub consideratione scientie non
cadunt nisi in quantum in eo quod
subiecti conveniunt. modo vero procedendi
artis tenet michi quod colligitur in textu
principaliter et documenta in unum finem
tendentia scilicet in cognitionem ordinatam
plurium. Tamen quia scilicet cum in arte
intenduntur precepta ad unum finem
ordinata scilicet ad opus ita in libris scientie
speculative intenduntur documenta
ad unum finem scilicet ad cognitionem subiecti
principaliter considerati ordinata. Contra
dicta arguitur primo quibus scientia est
rationalis cum libris sit per se necessariis et
rationis ergo nulla est realis. Secundo omne
ens in anima est ens rationis sed quibus
scientia est ens in anima cum sit accidens
tale ergo nulla est scientia realis. Tertio
omnis scientia est ignoti quia infirma
spes applicatis nichil autem est ignotum
nisi reale quia ens reale indicatum
quam dividitur 6to metaphysice ergo nulla
est scientia rationalis. Quarto scientia realitatem
accipit ab obiecto sed idem est obiectum
metaphysice et logice quia metaphysica et logica
circa idem versantur 3o metaphysice ergo
aut ambe sunt reales aut ambe
~~[struck]~~ rationis. Quinto scientia rationalis non
considerat entia realia sed predicamenta sunt
entia realia quia sunt res nature et quidditates
et cause individuationis et
decem rerum prima principia ergo de eis
non est rationalis scientia. Ad primum patet
solutio ex dictis quia scientia non dicitur rationalis
ut res ... sed quia circa rationem est
consideratio et actum rationis dirigit.
Ad secundum dicitur quod scientia non dicitur realis
aut rationis ex parte subiecti inhesionis

[margin:] 6to metaphysice
[margin:] 3o metaphysice

ex parte obiecti quod est subiectum attributionis
et quia non omnes scientie considerant ens in
anima ideo non omnis scientia est rationalis.
Ad secundum dicitur quod licet omnis scientia
sit ens reale quia ignotum non tamen omnis
scientia est realis cum scientia dicatur realis
ex parte obiecti sed quia videtur implicare
et ens in anima et ens reale ideo ad-
vertendum quod aliquid est in anima tripliciter.
primo sicut in subiecto tamen ut species
intelligibiles actus intelligendi et scientia
et quia sic est in anima predicitur ens reale
et ignotum. Alio modo sicut in cognoscente tamen
et sic omnia entia etiam realia et subsi-
stentia sunt in anima cum omnia sunt
cognoscibilia ab ipsa. 3o sicut in causa effi-
ciente et sic entia rationis et intentiones
2e dicuntur entia in anima et hec non
est ignotum. Ad quartum dicitur quod
metaphysica et logica versantur circa idem non
tamen eodem modo quia metaphysica per se considerat
omne ens logica autem principaliter considerat
entia rationis et cognitionem totius entis in
quantum entia rationis omnibus entibus sunt
applicabilia unde ergo predicitur realis
et alia rationalis. Ad quintum dicitur
quod logica licet non considerat res reales
principaliter tamen considerat predicamenta principaliter
sed ut substant intentionibus unde licet
hic considerentur res predicte ... tamen
intentiones non tamen considerantur ut
reale et tamen proprietates reales et
principia realia sed ut stant sub vocibus
... ordinandum ... quia ordo est
rationis ideo notitia ... hic habita
dicitur rationalis

Utrum tamen septem sint ante predicamenta predeclaranda
dicendo primo quod aristoteles in ante[?] libro predicamentorum de tribus prius declarat

[margin:] primo / tripliciter / 2o / 3o

ad predicamenta de veritate predicamentorum et de
predicamentis principaliter. Unde declarat
de veritate predicamentorum de aliis eius de-
clarat numquid valeat adgrega-
tio verorum predicamentorum et primo de-
clarat de ad predicamenta ubi primo
videndum est quid sit ad predicamentum
de eius diffinitione et necessitate ad predica-
mentorum et quomodo valeat adgregatio
verorum predicamentorum pro primo sci-
endum 2o quod differentia inter
predicamentum et ad predicamentum sit eadem quia
predicamentum dicitur duo secundum collectionem multorum
subiectorum primo predicamento contentorum et
illud quod est primum predicamentum illius
collectionis. Ita predicamentum potest dicere duo
secundum collectionem plurium sub et super
subiectorum primo ordinatorum quod est
primum illius tamquam coordinationis. Unde
similiter ... eius predicamentum non est aliud
nisi coordinatio plurium sub
et super et potest dici primum primum illius
tamquam coordinationis primo et principaliter
sic nominis predicamenti predicamentum eius dicitur illud
plus et plene quod est metrum et
mensura omnium que sunt unius coordinationis
quod est et primum et
simplicissimum ut sit mensura
aliorum dicitur eius predicamentum a pluribus et
maior metitur per se mensura
omnium plurium eius secundum quod ... sub
se et nisi continet omnia predicta
plura eius. Sequitur quod ad predicamentum dicitur
ordinem aliquorum positum predicamento
adiacentium et ... diffinitur
Ad predicamentum est quoddam precog-
nitum et compatibile traditum ab
aristotele ad specialem declarationem
predicamentorum cuius cognitio necessaria est
et in mediate ordinatur ad cog-
nitionem predicamentorum habendam. Unde

lis diffinitionis plurium et ultimum
valeat adgregationem predicamentorum plurium
non ut mediate ordinant adgregationem
predicamentorum sed ultimum et plurium 10
ad predicamenta non dicunt pro 2o vero
Sciendum 3o quod ad perfectam
predicamentorum habendam et eorum que sunt
in predicamentis cognitionem tria eorum
que in eorum predicamentis ponuntur et
convenientia et ordinem que tria
se habent per ordinem. Prima convenientia
per respectum dicitur quod se ut habitus
2o est ... dicitur et ... est
cognoscendum et convenientia ...
quorum quia ordine ... 2o con-
venientia et dicta ... est ordine
et necnon ad declarationem verorum
declinatorum ad quam pertinet
que potest cognosci quod ea que sunt in
predicamento conveniunt et differunt et quomodo
... se ordinant. Hec autem permittit
... dicunt ad predicamenta per eorum
noticia necessaria est ad noticiam
predicamentorum habendam. **Scien-
dum 4to** quod hec tria ...
distinguit ad predicamenta ...
que adgregationem illorum habendam
ordinant: secundum differentiam quedam ordinant
ad cognoscendum convenientiam differentiam
et reductionem eorum que sunt in predicamentis
... quod unum ... convenient
et differunt et ordinant ad cognoscendum
differentias eorum que in predicamentis ponuntur
et regula que valet ad cognoscendum
ordinem. Et quia eorum que sunt in
genere ad aliquod unum ...
convenit triplex reductio ...
dicitur cum primo omnia que primus
sunt nomine ... quod est quid
que analogiam ... et
... modo ... dicitur

primus
primus
triplex reductio

2o in ipsa 2o omnia que sunt unius
ordinis reducuntur ad primum primum
illius ea ordinatos tamquam mensur
ata adinvenitur quod primum in
omni genere est indivisibile 3o
3o omnia accidentia reducuntur ad substantiam tamquam
ad eorum subiectum primo et per
se etc. omnia enim que sunt in genere
conveniunt in ente et omnia que sunt
in uno genere conveniunt in primo illius
generis. et pro dicto est distinctio
valet ad cognoscendum reductionem eorum
p[rim]a que in genere sunt in aliquod unum in quo
conveniunt. 2o ergo ex tribus distinctionibus
ad predicamenta illis reductionibus ac
convenientiis ea evidentes. quarum
una valet ad cognoscendum reductionem
omnium que sunt in genere ad unum ana
logice ut equivocorum ut est distinctio
alia equivocorum. alia vero que valent
ad cognoscendum reductionem eorum que sunt
in uno genere ad primum illius generis per
univocationem dicitur de ipsis ut est distinctio
2a univocorum. 3a vero que valet ad
cognoscendum reductionem omnium accidentium
ad substantiam a qua denominantur dicitur
ut distinctio denominativorum. Di
cendum ergo quod nichil habet re
ductionem reductam sibi et accidentia
ad eam procedit reductionem primum
... generis ad ipsum. et propter hoc est
aliquid reducere in genere quam
... indivisibile. et reductio primum
ad ipsum ... hoc est reducere
accidentia ad substantiam ... aliquid
reducere ad primum ... ad contrarium
ad perfecte autem cognoscendum dicam eorum
prima que sunt in genere ergo primo cognoscere dicam
eorum que sunt in genere ab hiis que non
sunt in genere et 2o dicam eorum que sunt
2o in genere inter se due ergo enim dicte

ad predicamenta una que ordinat ad — p[rim]a
cognitionem dicit eorum que sunt in genere
ab hiis que non sunt in genere ut eorum
que dicuntur per se dicuntur ad complexione
que sunt cum complexione 2a vero que ordinat — 2a
ad cognoscendum differentiam eorum que sunt
in genere inter se sicut illa dicta eorum
que sunt quedam dicuntur de subiecto
in subiecto vero nulla sunt etc. 3a
sequitur dicto quod ad perfecte cognoscendum
ordinem predicamentorum non sufficit cognoscere
ordinem dicibilium unius generis per se
sed cognoscere ordinem dicibilium di
versorum generum. ad quod regula or
dinat ad cognoscendum ordinem
due enim regule ad predicamenta
quarum una valet ad cognoscendum
ordinem eorum que sunt in uno predicamento
inter se et quomodo alterum de altero predicatur
ut de subiecto etc. 2a vero que valet — 2a
ad cognoscendum ordinem eorum que
ponuntur in uno predicamento ad illa que
ponuntur in alio sicut illa diversorum
generum et non subalternatim positorum
etc. post est distinctio illorum ad
predicamentorum sufficientiam habet tamen
que sunt necessaria ad notitiam predicamentorum
habendam. ad perfecte enim cogno
scendum ipsa sed cognoscere modum predi
cationis et distinctionem eorum que in ipsis
ponuntur. preterea cum ea distinguantur
penes modos predicandi etc. propter quod cognosci
... et per consequens plura quodammodo
constituuntur predicamenta ordo erit quando
prius cognoscere predicamentorum et per consequens est
prius cognoscendi. predicta una
et predicta predicamenta sunt quoniam
sic ... quid quid est et sub
stantia ... ut de
primo dicam. ad perfecte ergo cognoscendum
illa tria necesse est de tria enim

puncta quorum unum valet ad cognoscendum
modum puncti ut diffinitio. secundum vero
ad cognoscendum conditiones et proprietates
ut divisio. tertium vero valet ad cogno-
scendum plurium ordinem ut regula.
Questio notatur videtur quod
sufficienter sunt aliqua puncta quod probari
ut sufficientia quia quodlibet ha-
bet quod omne aliud punctum ad cognitionem
punctorum ordinatur. tunc ergo valet ad
cognoscendum convenientiam duorum vel
ordinem. si primum vel valet ad
cognoscendum rectitudinem terminorum in genere
equivocorum vel analogum et est di-
ffinitio equivocorum et ad cognoscendum
rectitudinem plurium unius ordinis in
genere generalissimum et est diffini-
tio univocorum vel valet ad cognoscendum
rectitudinem accidentium ad substantiam tamquam
in genere subiectum et est diffinitio
denominativorum. si valet ad cognoscendum
duorum hoc est duplex quia vel valet ad
cognoscendum duorum eorum quod ponitur
in puncto ab hiis quod ponitur in
puncto et est prima divisio vel
valet ad cognoscendum duorum eorum quod
ponitur in puncto in se et est secunda
divisio. si vero valet ad cognoscendum
ordinem hoc est duplex quia vel valet
ad cognoscendum ordinem unius ordinis
et est prima regula vel respectu
diversorum et est secunda regula.

[margin: sufficientia; duplex; duplex]

Contra dicta arguitur primo
puncta ad sunt prima puncta verum
sed primo nota. primo autem nota
nichil est notius ergo aliqua puncta non
valent ad cognitionem terminorum. **2o**
diffinitio et divisio sunt modi sciendi
incomplexa nichil habent scientia ergo male
ponuntur aliqua puncta tamquam absoluta
cognitionem punctorum. iterum **3o**

modi sciendi ordinantur ad cognitionem
punctorum et tamen illa non enumerantur
ergo etc. **4to** nullus est ordo
punctorum ergo per cognitionem ordinis
punctorum non oportet ponere aliqua puncta.
aliquod patet quia nec realis nec rationis.
non realis quia si sit aliquis ordo
punctorum nichil [illegible] considerent hec
scientia. [illegible] realis nec rationis quia est
ordo generis ad speciem et speciei ad indi-
viduum que sunt realia ergo aliquis
ordo erit realis quia relatio rea-
litatem capit ab extremis.
5to sex puncta sunt sex puncta
ergo aliqua puncta erunt aliqua puncta preter
octo sunt aliqua puncta ergo etc. octo erunt
aliqua puncta. **Ad primum dicitur** quod
prima puncta complexa sunt per se nota
et ad cognitionem ipsorum sufficit
sensus memoria et experimentum
ut dicitur 2o posteriorum. prima vero
puncta incomplexa ut dicitur Linconiensis
2o [illegible] sunt facillima nota tamen
sunt difficillima ergo per cognitionem
ipsorum convenit aliqua sunt premi-
tenda. **Ad secundum dicitur** quod
licet divisio et diffinitio simpliciter sunt
modi sciendi incomplexa non tamen
sunt illa diffinitiones et divisiones
punctales valent ad cognitionem punctorum
et dicuntur aliqua puncta. **Ad 3um
dicitur** quod modi sciendi non im-
mediate ordinantur ad cogni-
tionem punctorum sed aliquorum punctorum
et similiter ad cognitionem 2e divisionis
[illegible] dicuntur aliqua puncta. **Ad
quartum dicitur** quod ille ordo est
rationis. et licet genus et species sunt
entia realia non tamen sunt realiter
distincta et quia relationes rationis reales
non suscipiunt extremorum realitatem

[margin: 2o posteriorum]

per causas vero distinctio in istis ordi-
nes dicitur realis propter. Ad 4m
dicitur quod licet aut predicamenta non ordinantur
nisi quantum predicatorum in quantum predica-
bilia sunt scilicet in quantum predicamenta sunt in non
aut predicata vel aut predicamenta dicuntur /
9

**Utrum diffinitio equi-
vocorum in qua dicitur equi-
voca dicuntur quorum solum nomen est
commune ratio substantie vero illud non est diversa
sit bene posita** propositio. **Sciendum**
primo quod praeter diffinitiones aut predicabiles
ordinat ad cognoscendum convenientiam
et reductionem omnium que sunt in predicamentis
ad aliquod unum in quo conveniunt
et divisio ad cognoscendum differentias et
regula ad cognoscendum ordinem. Et quia
ut dictum est prius cognoscitur convenientia
quam differentia et ordo ideo di-
ffinitiones aut predicabiles preponit
divisionibus et regulis aut predicabilibus
aliquid univocum sit aut equivocum
ad sit unum aut multa tamen praedictus
modus philosophus primo ponit diffinitionem
equivocorum prima ratio quia reductio
predicatorum ad ens ad quod ordinat diffinitio
equivocorum prior est reductione plurium
unius coordinationis ad generalissimum
illius coordinationis ad quod ordinat
diffinitio univocorum ad quod aliquid
habeat reduci ad genus [illegible] ad [illegible]
[illegible] 2a ratio quia prius sunt consideranda
[illegible] quod sensibiliter [illegible]
[illegible] predicti equivoci habent se
ut quedam obliquitas respectu univocorum
que in predicamentis ponuntur et ut quidam
[illegible] intentio contraria univoca
equivoca et in predicamentis ponantur ideo
diffinitio equivocorum quantum primo
ponit. **Sciendum 2o** quod propter

philosophus in hoc libro agit de predicamentis
[illegible] ordinabili subiecte [illegible]
subicibiles qui quidem ordo qua-
si non potest nisi sciatur cui conveniunt
per ea praedicamenta dicti quod soli uni-
voca et denominativa conveniunt et non
equivoca ideo necesse habuit ac [illegible]
primitus quid sit equivocum univocum
et denominativum. **Sciendum 3o**
quod dicibilium quedam dicuntur de pluribus
una voce penitus diversas quarum
nulla habet habitudinem ad aliam
et ista dicuntur vera equivoca dicuntur
aut equivoca quantum [illegible] primo primo
vocata. Secundo quedam vero
dicuntur de pluribus una voce diversas
quarum tamen una habet habitudinem
ad aliam vel unam vel unum [illegible]
principaliter et ista dicuntur analoga
ubi **Sciendum 4o** quod [illegible] duplex
est analogia quedam est realis
que fit tribus modis est enim quedam
que consistit in proportione plurium ad
unum subiectum sicut ens dicitur
de omnibus accidentibus per habitudinem
ad substantiam. Alia est que consistit in proportione
plurium ad unum efficiens activum
ut medicativum dicitur de medico qui
una artem medicine operatur et
de experto non artifice qui ad [illegible]
[illegible] medicum artificem imitans
ando dicitur etiam de instrumentis me-
dicine. Alia est que consistit plurium ad
unum finem proportione sicut sanum dicitur
de urina cibo loco dieta et [illegible]
quot autem tot sunt modi analogie rea-
lis propter unitas analogie est unitas
attributionis ergo tot modis sit analo-
gia realis quot modis plura possunt
attribui uni plura autem uni possunt
attribui ut sic subiecto vel sic efficienti

4to membra cati ... sicut sunt et 4to membra dicuntur quo 2ª
alia est analogia non realis quarum
quedam est voluntaria ut porphirius
analogice ... hunc et librum absque
facto alia est artificialis ut ens
analogice dicitur de ... vita et depicto
Sciendum 4to quod aliud univocum
est unum aliud equivocum et aliud
analogum. univocum enim est unum
unitate nature et vocis analogum vero
est unum unitate attributionis equivocum
vero est unum unitate nominis id est vocis
et quia unitas nature et vocis maior est
unitate attributionis que est maior uni
tate vocis ideo univocum est magis unum
quam analogum et analogum est magis
unum quam equivocum. analogum enim
quodammodo est medium inter unum uni
vocum et unum equivocum. et licet
equivocum proprie dictum ab analogo
distinguatur tamen in proposito analogo
potest dici equivocum equivocum enim
in proposito pro illo capitulo quod describitur
dicitur tamen vocis diversis nominibus
an ille voces habeant habitudinem
nec ... non. equivocum est hic non
diffinitur [illegible] equivoca ab
... subiecta absolute ...
ut intencio est subiecta **Sciendum**
(duplicia) **5to** quod duplicia sunt equivoca quedam
equivoca equivocantia ut sunt
nomina diversis vocibus ... [illegible]
sunt hoc nomen canis et alia similia
et equivoca equivocata ut sunt res
diversis vocibus ... non ...
et quod unius rei solum est una substantia
ideo que est eius diffinitio ideo una res
... non potest nisi una ...
... et dicitur una ... quod non est
[illegible]
diversis vocibus ... et hoc

tamen diversis ... [illegible]
hec diffinitio non est equivocorum equivo
cantium ... equivocorum equivocatorum solum
cum istis non convenit habere ...
... in diffinitione ... ha
beri potest diffinitio equivocorum equivocatorum
sunt enim equivoca equivocata ...
unum non quod diversis vocibus sunt
sic equivocum equivocatum est non ...
diversis vocibus ... **Sciend[um]**
6to quod ... distinguitur
(duplex) equivocum equivocatum ... equivocum
equivocatum a casu et equivocum equi
vocatum a consilio ... equivocum equi
vocatum a casu dicitur ... primo
(primo) ... et dicitur a casu ...
... sua 2a non habuit
(2a) respectum ad ...
... a casu ... non ... habe
bat ... equivocum equi
vocatum a consilio est ...
et ... et ... sunt
et dicitur a consilio ...
... et ... respectu ad dictum ...
... illo nomine ...
attribuit ... respectu ad alterum
(duplex) et sic est duplex equivocum equi
vocatum ... a casu et a consilio
equivoca equivocata a casu sunt
... et ... primo
(primo) non ... equivoca equivocata
a consilio sunt ... et ...
... uno nomine ... **Sci**
endum octavo quod equivoca
... diffinitur primo ... primo
de notandum ... et ...
(2o) equivocatur. 2o quod hic diffinitur
equivoca equivocata. ideo enim
equivoca equivocata non ... uni
... respectu unius ...
... equivoca equivocata

habere diversas voces sbalitas quibus una noie signant. s unigr [illegible] no est nisi una res sbalis ge 2a. 20 qr leges no equivoca sit unius rei in sipius signte sul plures et multe. et qr res equivoce signte in solo noie conveniunt et no in aliquo re. et qr in imposito no considerant in[ter]positam sul eam s imposita sul dicibilia logicus enim consideravit non refert ad eos sed dici in mi diffinitione equivocorum no dr sul s dicit

Sciendum nono qr no in imposito no accipit ipie p pte aceos signate sbas eius pluralitate accipit quoddam previdata mentio in psigno illius primitio accipit. equivocatio enim est in vocibus et aliis ptibus aceos recipit. et qr equivocata possunt relatione uocari ad actum sundi qr relationem no importat vocis. vocis enim tamen se nt signat ut no signat. s utrumque ei accidere posse in plus in diffinitione equivocorum quemcunque dicit quorum solum no signe est qr si diceret quorum sola vox e cois.

Sciendum decimo qr no dr signe dupliciter. uno modo quo adveniens q est signis comunitas signata sipius alio modo quo adsignata sociale quod est pluribus quantitabile primo no signe in imposito dr equivocata enim no solum in noibus applicitis recipit sed et in ipsis. et qr equivoca equivocata sul diverse res et diversa nomina vocis signata et res dicit equivoce qr equo habentes se no ipsis signe in mi diffinitione dr qr equivocatarum solum no signe est

Sciendum undecimo quinque dupliciter recipit fam sub comuniter que est

composita vocis ex literis et sillabis et accentu et hec forma mutari no pt nisi mutato noie et ro[ne] ut pro eo q noi advenit tamen placitum imponentis et hec forma pt et multiplex noie manente uno tamen sbar et formar consulens. pt et var iari noie manente in uariabili

Sciendum duodecimo qr in capit dupliciter. uno modo sbalis pro diffinitione quiditatem et sic no capit sbit equivocata enim in mi diffinitione et descendentibus recipit quorum de ro[ne] dupliciter no est diffinita. alio modo quiditer pro ei notificatione q est maioris declaratione qr no pt sumpta et in imposito capit. sed et in imposito no capit ut distinguit q[uo]d actum ro[ne] est in accantibus equivocata sit recipibilis s capit quiditer primo illo cui no imponit. un noie duo sul considerata sb illud cui no imponit et illud dr sba nois et illud a q no imponit quod dr qualitas eius

Sciendum tredecimo qr pro illa q sunt diversa forma quibus pidem no possunt diversas signe diffinitiones tamen ex no et qr equivocata equivocata sunt res diverse tamen diversas formas primum no signte in ipsorum equivocatorum ro ste tamen illud no sumpta e diversa et dr tamen illud no qr res equivoce et diversis vocibus signte p unum no sunt univoce et univoce primi pro aliud no ut a latere labile sidus celeste et belua marina equivoce signant [illegible] noie corporis

Sciendum decimo [illegible] qr pro sb pt multiplici multiplex in [illegible] reci multiplex aut pt dici

20

no dr signe dupl. uno / alio

dupl. recipit fam

voca dupl. uno / alio

io ste

primo 20 dupl. unde alio

ung tripl. primo factiva ut in
tellectus spe et actu. 20 ipse et hoc
dupl. uno generali et intellectus gl
acceptus pro abstractione diversarum similium
quas devidentur ung dr. alio
spalit. eorundem et propissime ut
intellectus specie specialissima similium
in dievisibilis dr. ung et indistinctis
triplex unitatis intellectus e tripl.
unio quin ce recipit in rebus eum
ad qd sub unum factivus ut subiectum
et accidens. alia vero non quidem 2ud
forma et non p 2um vos ut specie
alia alia vero sub unum 2ud
forma ultima similium determinata
et in dividua in spe. pl ex pro ss sie
intellectus disinito conveniat ut vero fundi
dei postea patebit **Dicendum**
decimo 4to quod hoc 2um
primo valet primo ad cognoscendum
reductum predictorum ad eorum quod
principaliter capitur et abusive dictum ana
logice ut equivoce dequo dr. 20
valet ad hoc ut sciant quod illud equi
vocum ut analogicum imposito sit ponendum
aliquod vero est quod quolibet ad genera et
ad speciem determinant predicamentorum et
quantitate ad quantitatem sit qd ad quod
e quod determinati gl aut determin
ate speciem per equivocationem non convenit
una quantitas quod non una vero fundi
q est quantitas et non potest esse intellecta
et prout sunt voci attributa Item
quolibet genus ex e unius vox quod
sit spem convenit unitas nec ita
genus convenit unitas ergo ex ex
omnia illa q sub significatione e unius vox
ad genus non sit maius unum huius
q sub significatione ad ergo equivocum non
sit unius vox noe significatum Item
idem est rem determinari ad genus

et ad unum genus. vero autem ad unum
genus per unam conceptum determinat sed
equivocum ut sic non convenit habere
unum conceptum quod non unam difinitionem
ergo etc **Ultimo notandum** videtur
quod difinitio equivocorum sit bona
quod per declaratione sensum eius ut
habitum est et conditionibus bone
difinitionis **Dubitatur circa**
dicta de origine equivocationis
pro dubio **Dicendum** quod triplex est
causa et radix equivocationis principaliter
vero et voluntas imponentis. ex
rebus quidem oritur tamquam ex prin ci
paliori equivocationis fundamento
quod convenientia et diversitatem uni
vocationis et equivocationis facit
nam convenientia rerum e causa
unius intentionis vocis et intellectus.
unde quod intentio est quidam actus
mentis. et actus ut dr. 20 de anima
diversificantur ex obiectis. et quod ob
iectum intellectus e natura rei adequata.
si intentio debet e una oportet quod proff
erat ad rem unam quod est unum
nullo spe. ut genus. non enim sufficit
adunitatem intentionis univocis
analogice quod analogia diversi
tatem vos implicat. quod diversitas
rerum est est diversitas intentionum
et intellectuum. ex voce vero quod 2um
phil primo elencorum. nam
est res pauci nomina que
ad disputationem ferri non possumus.
et quod multitudine rerum quodammodo
e infinita idest innumerabilia i.
nomina aut pauca et finita ideo
necesse est unum nomen plura significare.
sit ergo causa et re quod ex paucita
tate nominum et multitudine
rerum equivocatio orta est

triplex e ca

20 de anima

ex voluntate vā imponentis quia
res non est determinata ad unum ut
ex se non determinata ad rem si-
cut res est determinata ad hoc
non posset significari aliud non
et si non est determinata ad illam
rem non posset significari aliud quam
falsitate et ideo dicit aristoteles quarto
metaphysice quod signata nominum evidenter
probari non possunt sed sola auctoritate
imponentium acceptantur. quia ad signata
non sunt determinata ut ex se sed
secundum voluntatem hoc non tenet
rei impositum est unde quo sit est
probat plures res ex voluntate impon
entis ad unum non reduci nisi
quod est contra convenientia quod sed illud
non potest non est reperibile et tunc
dicitur reperitur equivocatio. et per hoc
etiam probatur quod equivocatio consurgit
ex nota ... ex nota eo quod non
non unica voce ad omnia signata
referibile et licet equivocatio
naturaliter ex ore oriatur complete tamen
sumitur ex imperfectione et ordine rei
ad non sunt et ideo in diffinitione
equivocorum dicitur et ratio substantie secundum
illud non est diversa. Dubita-
tur 2o utrum equivocatio reperiatur
in omnibus partibus. Ad dubium dicitur
breviter quod quidam sunt concepta
verum et nota significatorum qui ul-
timati dicuntur et in talibus equivo-
catio non reperitur. alii non sunt concepta
nominum et verborum diversificate
equivocatione sunt qui non ultimati
dicuntur. et in illis potest reperiri equi-
vocatio sicut et in nominibus et verbis
quorum sunt concepta. Contra
dicta arguitur primo unius
diffiniti oportet esse unam tantum

Utrum equivocatio reperiatur in omnibus partibus

quarto metaphysice

quia ut dicit commentator super 4to metaphysice
diffinitionum multitudo facit similitudinem in
... quod equivocati ut dicitur in diffini-
tionis non est multitudo unius et ideo unius
... rationis species et diversa ergo male
diffinit. 2o hec diffinitio equi-
vocorum non convenit per se intentionem
subiecta ut pertinentie rei attributa
non pertinentie convenit equivoca
est univoca. ut pertinentie rei sub
iecta aliquando non habet diffinire res
secundum 2am intentionem. 3o
factum est forma nostra aqua non
habet quia sit res mutata forma ad unius
mutatur et illud aliud est forma ad
forma constituat et prius formam
ergo impossibile est dicitur non plures formare
et tunc signum relativum dicitur ad
signatum per varietatem et multiplicationem
unius relativorum non est variare
et multiplicare relatum ergo varietas
signatum signato et ipsa multiplicatio
variabit et multiplicabit signatum
non ergo unum non est unum signum
per hec plura signata. 4to equivoca
a consilio habent unam unius vocis
unitate proportionis et analogice
ergo male dicitur quod equivocatorum
solum non est [illegible]. 6to equivoca
reperitur in vocibus concurrentibus
in in diminutivis et in accentibus ...
ad non convenit diffinitio ergo male.
Ad primum dicitur quod equivo-
catio habet non diffinitur per intentionem
subiectam absolute ut pertinentie absolute
sed prout est subiecta intentioni. Ad
2um dicitur quod non sunt ad primum.
Ad 3um dicitur quod factum non est
forma contra nos sed accidentibus habet
unius rei non possunt esse plures formas
substantiales prout unius rei esse forma

accomodatur predicatis: et per consequens univocis
prius et predicatis secundario. **Ad quartum**
dicitur quod duplex est signum scilicet
naturale et voluntarium variato ergo
et multiplicato signato naturali variatur
et multiplicatur signum sed hoc non est
de signo voluntario quod ex sua
voluntate imponentis potest esse signum
plurium. **Ad quintum dicitur** quod licet equi
voca aliquo habitudinem habeant tamen
non modum requisitum habent quo de
modo unitatis non habent. **Ad sextum**
dicitur quod non ratio sed
et quae impositio capitur qualiter
non sufficit ergo ratio non concludit

Utrum diffinitio uni
vocorum recte data dicatur
univoca dicuntur quorum nomen commune est
et ratio substantie secundum illud nomen est eadem
a philosopho sit bene posita predicabilis **Di**
cendum primo quod per diffinitionem
univocorum vult notare aliquas res
quarum plures habent coordinationem
ad primum quorum illarum coordinationem
et diffinitionem denominativorum ordinatur
ad quas tamen rebus accidentibus cum
substantia est eorum communem ponit et quia
nihil aliud habet rebus ad propositum
ad contrarium non convenit diffini
tio univocorum superponit diffinitionem
denominativorum **Dicendum 2o**
quod univocum tripliciter capitur uno modo
ponitur illo quod de pluribus nomine una
ratio dicitur sed dicatur de quo nomine
et ratio sed ut nomine tamen sed illa ratio
equaliter participetur sed non et hoc modo
distinguitur contra equivocum. alio modo 2o
capitur magis proprie pro illo quod nomine
et ratio dicitur de pluribus. tamen ratio
una et equaliter distinguitur contra denominativum
3o proprissime pro illo quod de pluribus
nomine et ratione secundum rationem unam equaliter
participatam potest et sic distinguitur contra
analogum et sic capitur in proposito.
et dicitur univocum quasi unum nomine vo
cans et per unum nomine **Dicendum**
3o quod quodlibet univocum
saltem quae duo habent primo convenientiam prima
et quiditatem cuius nomen imponitur
quod est qualitas et ratio substantie eius et
etiam habent differentiam. 2o habent 2o
suppositalem non nam participantia quibus
non imponitur et quae sunt nomen dicitur
autem. et talia dicuntur habentia materialia
et primo convenienti sunt nihil quod habentia
talia est diversitas quod habent formale
nomen univoci et tamen materialia
vero habentia pluralia et ratio ut
dictum est dicitur univocum quasi unum
nomine vocans quando plures ratio vocat
et facit convenienti. nomen vero equi
voci non solum sed ratio habentia materialia
sed etiam formalia ideo non equivocum
equaliter primo ratio est vocans et quod prima
ratio substantie est formaliter diversa sed modo
substantie et aliter. et quod univoci
solum est una forma sed unum et
ideo non equivocantur conveniunt plura
vocant substantie equaliter et primo non dicitur
dicta una secundum aliam ratio. dicitur quibus
dicta significant pluralitatem uni
tatem. plura vero dicuntur quod secundum rationem
substantie diversitatem **Dicendum**
4to quod dicendum est nihil habentia et dicendum
rationem substantie quod illud quod convenit
habentibus de habentibus: ratio vero subiecti habet
dicitur ratio substantie aliud autem est quod ratio substantie
habet et aliud quod habet in eo quod
est ratio substantie aliud unum habentium
ad dictorum comparationem sed secundum eius:
ratio vero substantie ad dictorum comparationem sed

p[illegible]

forma eius eo quod per aliquid non equivocum
possit dici vox una non tamen dici
dici dicto una quia ab alio vox uni
tatem accipit et ab alio dicto.
forma enim vocis a qua vox capit uni
tatem est modus proferendi qui est
unus in nomine equivoco. forma vero
dictionis a qua dictio capit unitatem est
ratio significandi que in nomine equivoco
est diversa. quod autem forma dictionis
sit ratio significandi probat expositor dicens
unum dictio est vox signata vel
mediante ratione significandi admissa in
sibi concessa. ubi per hoc quod dicitur vox
tangitur eius materia dictionis. per hoc
vero quod dicitur vel tangitur eius formalis
vox enim et dictio est ipsa eadem
per hoc autem quod dicitur mediante ratione
significandi tangitur eius forma. per hoc
quod dicitur admissa sibi concessa tangitur
causa eius efficiens. Secundo
notandum quod differentia inter modum significandi et
modum significandi quia ratio significandi est
forma significati modus vero significandi est proprie
tas significati realiter. secundum quod est intellecta
et vere attributa. et quia proprietas
rei presupponit formam eius ideo modus
significandi presupponit rationem significandi et habet
se per dictio enim ratio est forma significandi
et per rationem dictionis eius formalis
proprietas est modus significandi Secundo
notandum quod est idem realiter est
modus essendi. modus intelligendi et
modus significandi. et solum differunt ratione
et habent aliud et aliud medium
accipiendi itaque est ratio significandi ratio
intelligendi et ratio essendi illa enim
eadem quiditas que ut est in re est
ratio essendi et ut est intellecta est ratio
intelligendi. sed ut per intellectum et
vere attributa et ratio significandi

eadem proprietas que ut in re est dicitur modus
essendi et ut intellecta est dicitur modus
intelligendi sed ut vero intellecta est et vere
attributa dicitur modus significandi. et licet
idem est ratio essendi intelligendi et ratio significandi
intelligendi et significandi quiditatis tamen
ut est ratio essendi precedit se ipsam
ut est ratio intelligendi et ut est
ratio intelligendi precedit se ipsam ut
est ratio significandi. intelligere enim se
esse et prius se intelligere quam
significare quia ratio significandi realiter est ratio
essendi et ratio essendi formaliter precedit
rationem ipsam ideo ratio significandi precedit
partem dictionis. modus vero significandi
quia est realiter proprietas rei et proprie
tas se tenet ex modo significandi se
parte dictionis Secundo notandum
quod duplex est ratio significandi passiva
scilicet que est ipsa quiditas ut est
in re prout est significata. et activa
que est ipsa quiditas accepta ut
per intellectum vere est attributa.
Hec autem quatuor proprie accepta scilicet
vox dictio pars orationis et constructi
bile se habent per ordinem dictio enim
est minus quam vox et pars orationis
est minus quam dictio et constructi
bile est minus quam pars orationis
dictio enim voci superaddit rationem
significandi. pars orationis vero dictioni superaddit
modum significandi essentialem et constru
ctibile parti orationis superaddit modum
significandi accidentalem respectivum unde ratio
significandi est decens dictionis et
actus vocis et modus significandi qui est
decens partis orationis et actus dictionis
et modus significandi respectivus actualis qui
est decentia constructibilis et actus
partis orationis sicut generalis [illegible] dimi
[illegible] est de ratione speciei que constitutam

ratio significandi
ratio essendi
ratio intelligendi
ratio significandi intelligendi essendi
ratio significandi

et idem est vocabulum et conceptus vocis conceptus per oppositum

Dicendum octavo quod

[p[ri]ma] [2a] [Iusta...]

denominativa sunt univoca secundum univoca univocata et univoca univocantia univocata univocantia et non eandem vocem unam predicatam primo. Dicendum univoca univocata sunt eadem diverse quia eandem unam in re non habent importata et non differunt. Hec univoca univocantia et univoca univocata.

Dicendum nono quod denominativa est vel attributa diversificata et univoca prout univoca sunt diverse voces uni rei attribute et dicuntur alia nomine significatione proprie et diversificata sunt diverse voces diversis rebus attribute et de istis philosophus non determinat quia non valet ad rerum cognitionem penitus in aliquod unum nec recto ad cognitionem ... requiritur et in istis non reperitur unum non habent ... predicata nomina. univoca vero univocata habent unum non habent ... unum conceptum ... in quo conveniunt ideo in differentia ... conveniunt ponit quorum non habent est ad denominativa contra univocorum et diversificatorum.

Dicendum decimo

[p[ri]ma] [2a] [3a] [multiplex] [4ta]

quod multiplex est unitas. prima est unitas [p[ri]ma] vocis que est in equivocis et que est formalis magis proferendi. alia est unitas attributionis sicut in analogis [2a] 3a est unitas [3a] vocis ut unitas generis quod ... thomistarum primo decima est conceptus [p[ri]ma decima] sive epostasi extremi similitudinis sumitur collectio 4ta est unitas [4ta] nature et hec reperitur in specie specialissima que ut dicit ibidem una que est et forma una vult esse ... est unitas nature significate que reperitur in individuis.

Dicendum undecimo

quod nomen impositum que est aforma una ab aptitudo sic primum sit univocata requiritur in specie specialissima sicut hoc est duplex quia ab est [dup[lex]] aptitudo formarum habentibus ordinem ab non. sed non habent equivocam vocem sed non habent ordinem hoc est duplex [dup[lex]] primum habent ordinem perfectionis et habent propria ab habent ordinem attributionis et habent analogiam unam. Dicitur analogia ab equivocatione quia analogia est pluralitas ordinata equivocata vero est pluralitas non ordinata. ordinatio autem triplex [trip[lex]] sic prima per ... similitudinem rei proportionaliter ... rei habitudinis primo dicitur analogice de homine vivo et depicto. 2o per analogice dicitur [2o] de unitate que est prius distincti et depicto ... prius generi 3o ordinatio adhuc sit triplex [3o] quia aliqua habitudinem ad unum finem aliqua ad unum efficientem et aliqua ad unum prius ... ab unum subiectum in quo fundantur.

Dicendum duodecimo

quod univoca dicitur ab equivocis quia equivoca habent pluralitatem ... formalia ideo dicitur equivoca quia pluralitas ... et primo vocantur et dicuntur primo [p[ri]ma] ab ... vere ... ut ... et equivocum quia ... illa non vocat ... [p[ri]ma] non ... primo sive primo vocatur ... ... illis ... ideo non dicitur equivoca sive univocum et ... equivocum ... ... nomen non ... vocat ... ... per prius et posterius ... vocis ... ... univoca vero habent unum habent ... formale quia primo [p[ri]ma] ... quod est forma ...

pati malis et fora cenalis eis
lo vni uoca vniuocata sub eand
eis sbe sumpta subiud noie et
dr inidifinitoe **Sciend3 dr**
decimo q p pronco pati
sub finiti et eos infinite io nec
est vnum no ptas eos ptare vn
qd ptas eos queniunt nec q na
vna it vt vni ille eos pud vni
uoce pcari pro infinito abillo na
it vt ut homo et bos vniuoce
pnt noie aiab io ut dr inig coru
si alles difinitte vtrisqe aquaeta
aialia sub eand asignabis vtrisq
eis **Sciend3 decimo 4to**
q vniuoca dnt a denoiatis q
vniuoca vniuocata cenalia in
cludit patum formale nos vniuoci
inqua queniunt et io ppr eo istis
pati enius est eo qmo vniuoca
tora · comunicatum noie et roe
de vniuocat st q denoiat de
noiata dans de noiata ut
subiecta no includit formale patum
de noiatu cenalis pam acnalis
et io ro illius denoiata no est
ro denoiatorum et io noie et
no roe dr de ipis vn tilla
ptiaata et io sbe q denoiatio
a difinitoe vniuocatorum excludit
alia ro ptiale indifinitoe posite
cad no exponi dnt et nisi qi
sit sub exposite et nisi ce circa
difinicos equiuocatorum **Sciend3**
decimo 5to quod hoc ad
pntum primo valet adquestione
ve diccos plures vnius ca ordi
aca insimul pn · i · gus qua
lissimum istius ca ordinatos quod
vniuoca de ipis dr · 2o valet
nobis adquestionem q nichil ad

vtr equiuoco ad sit vniuocu

vnoo

alioo

po

2o

vnoo

alioo

vtrum analogia impediat

po 2o

gus c delimitabile nisi sit vniuocum
et vniuis ros **Questio habi**
ta videt q difinio vniuo
corum c bn data q pbari pt
ex declaratoe pam et ptiadictu
eis et pdictoe bone difinicoem
Dubitat circa dicta primo
vtrum equiuocum sit vniuocum ad
dubium videt q equiuocum capit
dupl · vno formalis pntenctoe equi
uari alio mals prcbz illi in
tencoem subiectis · primo equiuocum
c vniuocum q vnica roe intenco
equiuoci oibz equiuocis attribuitur
2o vo no sed disilbum capit dupl
uno pntenctoe disilbi et est
qdra silbum alio pro subiecta
et est disilbum ut homo **Du**
bitat 2o vtrum analogia
impediat vnis q ut vtr pdubio
Sciendum q dupl · c gus
se gus sibile · quod est subiectum
dans sbe et gus pntale nia pro
pnto ordinabile qa stante di
pe analogia vn impedit vnis
primo p 2o · gus cum sibile
sufit ce vnum attributoe pro
qz cc de oibz ipum ce verisimabile
p sufit quoniam ipm sub attribui
bilia et q habeat attributa ad
ipm gus vo pntale qz ce vnum
vnitate vnis sit quodlibz vtc
Contra dicta arguitur primo
dnie no a fora imponit p di
uersorum rerum diuerse sub forc
go diuersarum rerum diuersa sub
noia a fora diuersos imposita
no go eos nite pud poni
vno noie **2o** idem c ro
pndi et conti p diuersarum rerum
sub diuerse ros conti q ro conti

e accepta unita aliq e vo ome aut acceptio indiuiduat et multiplicat p illa unique recipit. go est diuersorum rerum diuerse sub vocabulo pendi quibus pnoia sunt no go pud praeri univoce. 3o univoca habent vnum patet qr dr qd vnum aut vocabulum univocatia sub res diuerse go no sunt pnoia univoca que 4o the est et asinus sub univoca univocant aialis et tamen nomen no est una vo sic pnoia una diffinitio ad diuiné sic go 2o 5o tamen plura ratione plura quare aliquo latet inter equiuocationes et primo decara vo aia vnd unum quodq ab e alterum et alterum go male dr quod ab adhominem et asinum sit univocum. Ad primum dr qd diuersarum rerum aliqui in diuerse sub. sub diuerse facie et vocabulo et ex diuersa noia illis rebus ab illis diuersis rebus imposita qr si sit vnum no erit equiuocum nisi sub eo phibet diuersarum rerum et una forma qrs eqlis aliquis participata aliquid unum que no pluri poni quod univoce possit praeri. Ad 2m dr quod ro pendi no est ro cendi ut in rebus est s ut in ipsa est quiditas earum in accidentis que in rebus e multiplicata ab intellectu p abstractionem ab illis in quibus est accipit ut una et diuersarum rerum plc paco vo pndiuina. Ad 3m dr quod si univoca univocata gsiderent tamen se et pprias voces no sunt pnoia qui. sed go gsiderent quantum ad eorum qrs unique que conuenit eorum no ab illa voce imposita equiuoci imponantur. tamen patematica

cum. Ad 4m dr sunt qr licet homo et asinus gsiderati tamen pprias formas habeant diuersas diffinitiones et voces cum gsiderati in ipsis hoc quoniam una quo quid ut in aialitate habet diffinitionem sententiam ipsius ergo tamen ens forma gusumpta. Ad 5m dr qr unique dicat latere inter pgni no conuenit unitas nec ii forte p adhoc qr dr primo decara videt quod ab dupl. pl gsiderari uno tamen et gtractim indiuersis speciebus p diuersas drias et vo aia tamen una quaqs specierum e altera et altera alius tamen simpliciter cum quiditate et vo sua est eadem qr ut accipit indistincte no diuisa pdrias et io vo explicans ipsam sit accepta qr est diuersa p una tamen

Utrum diffinitio de nominatiuorum in qua

dr denominatiua dicunt quecumq ab aliquo solo casu differunt et tamen illud no habent appellationem aptio sit tamen posita pdubio. Sciendum primo qr pmissa diffinitio equiuocorum q valet ad reponendum reductionem omnium plurium cuiuslibet generum que analoga ut in eis qr analogice de ipsis dr et ppq habita est de diffinitione univocorum q valet ad reductionem reductionem omnium plurium unius eo ordinatorum in sup vnum illius eo ordinatorum quid generalissimum est quod ve univoce de ipsis dr. Hinc phs ponit diffinitionem denominatiuorum q ordinat ad eorum reductionem omnium ternium ad vnum quoque subiectum qr sta

p.o decaia

uno

ab dup. pl gsidera

alec

vide

phs

pp^a et unum concretum et de qua de
nominatiue dicitur unum per unitatem
dicit nichil tamen unum per se et per accidens
et denominatum nichil tamen unum dicit
patronus et per consequens procedit nomin
ale et per se et presupponit patronus
etc. ideo conueniens diffinicio de
nominatiuorum presupponit diffinicionem
uniuocorum propterea. Sciendum
2o quod in denominatiue tria requi
runtur scilicet denominans quod est forma
accidentis que importatur per abstractum
quod dicitur denominans quia de se concretum
nominans et ab illa concretum concretum
scilicet quod predicatur de subiecto et quod
denominat ipsum et denominatum
quod est accidens concretum quod
denominatiue de subiecto predicatur quod
ideo denominatum dicitur quia alicuius uel
de aliena natura scilicet subiecti denomi
natum et hoc uere sunt accidens quod est
alia a subiecto et tunc denominatum
per se subiectum de quo predicatur accidens
concretum ex qua parte quidem concretum
et denominatum ex una parte et de
nominans et abstractum ex alia parte.
Sciendum 3o quod triplicia
sunt denominatiua quedam sunt de
nominatiua re tamen in quibus
scilicet forma concreti nichil patenit et
etiam a forma abstracti et nichil ipsa tamen
non est conueniencia in principio et dica
in fine uocis ut studiosus a uirtute
denominatur. alia sunt denominatiua
uoce tamen que scilicet habent conuenienciam in
principio et etiam in fine uocis non tamen
importat aliena natura ut
humanus dicitur denominatiue ab hum
anitate et uolens a uoluntate
alia sunt denominatiua scilicet re et
uoce simul in quibus scilicet forma concreti

etiam et fluit a forma abstracti et
nichil quod conueniencia in principio et
dica in fine uocis et de illis datur
predicta diffinicio et proprie dicitur de
nominatiua. Sciendum 4to quod
ad ueram denominacionem requiruntur
septem primo requiritur quod concretum
et abstractum conueniant in radice
scilicet in uoce ut in significatione principali 2o re
quiritur quod designat unum scilicet prodi
scilicet quod concretum significat per modum alteri
inherentis abstractum uero significat
per modum absoluti et passione subiecti
3o requiritur quod abstractum et
concretum conueniant in principio uocis 4to
requiritur quod differant in fine uocis
5to requiritur quod predicatis importandum(?)
non a subiecto dependeat 6to re
quiritur quod concretum et abstractum ha
beant nomina imposita 7o requiritur
quod importet naturam a natura subiecti
uel sibi diuersa illa enim que in
portant unitatem essencie ut genus
species et differentia denominatiuo dicuntur
et illa etiam concreto in nomine denominatiua
nichilominus datur quod 2um priscianum 2um priscianum
omnes species sunt transitiue ideo non
dicuntur denominatiua simpliciter. de
transitiuis patet quia non est denominans
ad denominatum et quia transitiua requi
rit diuersitatem realem et extrin
sicam ideo ad ueram denominacionem re
quirit quod natura denominans sit
distincta ad denominato et ei
extrinsice apposita uel applicata
et propter hoc nichil potest substanciis et
propter hoc non uel denominacio per similitudinem
accidentium et 2um uocem recipit.
Sciendum 5to quod propter ante
dictam intentionem accidentium quod denominata de
nominatiuis primi patet et ad astendendum

Margin notes: denominatiue tria requiruntur — 3a — triplex est denominatio — alia — primo — 2o — 3o — 4to — 5to — 6to — 7o — 2um priscianum

multitudinis accidentium quorum subiecto nisi et quod unum subiectum denominare per quemlibet denominatum ipsum diffinitum. licet enim unius rei non possint esse plures forme substantiales nichil tamen prohibet unius rei esse plures accidentales secundum quod intelligitur denominatio cuius ratio est quod cum forma accidentalis non det esse subiecto sed esse presupponat ad multiplicationem accidentium non oportet esse subiecti multiplicari. forma autem substantialis quia non presupponit esse subiecti sed dat esse subiecti presupponit ideo formam substantialem multiplicari non potest nisi et esse multiplicetur. nec inconveniens aliud est unam rem hic plures

Sciendum sexto quod quamvis causa realis et substantialis non considerat entia realia secundum rationem cuius si consideraverat entia realia non tamen considerat ea secundum esse reale sed in quantum substant certis intentionibus que sunt entia rationis ideo convenienter indifinite denominativorum non dicitur sibi pertinet non enim hec considerant nisi in quantum substant intentionibus dicibilibus in quibus ordinabiles et quoniam indifinite denominativorum non debet capi distributive sed infinite propter infinitam accidentium multitudinem a quibus sit sibi denominatio. infinita enim unius accidentis possunt esse plura. et hoc modo dicitur ab aliquo designatum abstractum quod est non principale designandum formam accidentalem aut passionem subiecti

Sciendum septimo quod accidens dupliciter potest capi uno modo secundum se et absolute prout comparatur ad extrinsecum et hoc modo capitur ut per se entis est et significatur nomine abstracti in abstractione. alio modo per comparationem ad subiectum in quo et a quo habet esse et capitur quo modo et in quantum est passio entis et significatur nomine concreti in concretione. et licet idem sit accidens quod secundum se accipitur et per comparationem ad aliud tamen ut est secundum se acceptum precedit se ipsum acceptum per habitudinem ad aliud accidens enim nichil posset esse in alio nisi aliquid esset in se

Sciendum octavo quod denominativum et denominans scilicet concretum et abstractum in duobus conveniunt et in duobus distinguuntur. conveniunt enim primo in re significata quia eandem formam significant licet non eodem modo. secundo conveniunt inter se in principio vocis quia convenientia in significando convenientie principii in principali significato. sed differunt in quatuor primo in modo significandi quia concretum significat formam cum adiacentia et inherentia ad subiectum ideo concretum dicitur quasi simul crescens subiectum et formam. sed abstractum significat formam secundum se sine adiacentia ad subiectum unde dicitur abstractum quasi ab alio ut a subiecto tractum. secundo differunt quia concretum significat per modum habentis abstractum vero per modum habiti. tertio differunt quia concretum significat per modum quod abstractum vero per modum quo quia concretum significat totum formam abstractum vero solam formam significat que non est id quod est sed id quo aliquid est. quarto quia concretum significat per modum totius abstractum vero per modum partis. consimiliter concretum significat per modum actus per modum inherentis abstractum vero significat per modum sibi per modum per se stantis. quinto differunt in similitudine vocis et istud dicitur consequenter

dic ipsum in mo pdi vel in
diffinitoe denominatiuorum dr de
noiatiu t concreta dr ab aliquo
scz ab abstracto solo cadu t sola
cadencia voc q est secundum de mo
pdi et in hoc explicat dudic
denoiatiu et denoiantis p hoc vo
q subiungit et cum illud no hz
appellacoe explicat quenientia
ipsum in pto principali et in pud.
dicte

Sciendum nono q
dica est mlt pare sba et pmodu
sbe et mlt pare acnis et pmodu
acnis pare cum sba e pare rem
que contem p pare pmodu sbe
e pare rem abe pmodu que pact
scz hat si que pact vel alq nom pur
noia sba no pmodu sbe ut noia
dravm scalium. alia vo lz pent
pmodu sbe no cu sba pur ut
noia abstracta acnium alia vo
pur sba pmodu sbe ut noia spcu
et genz scalium pare aut acnis
e pare aliquid alteri ut subiecto
inherens p pare pmodu acnis
e pare rem pmodu inherens
alteri t apt alti ut subiecti in
herret vel alia noia pur rem
no pmodu acnis ut abstracta
acnium. alia aut pur pmodu
acnis et concreta no tm acnis ut
noia drarum scalium. alia aut
pur acnis pmodu acnis ut concreta
acnium vel pz quod aliquid nodr
concretu ul abstractu roe voq nec roe
pati p roe mod pdi qui distinctis
e apato et quia apato respet ce separ
respet eius acnis ut dictum e scz
no acnis et respet sba scz mo sbe

Sciendum decimo q dica est mlt
acnis abstractu et acnis absolutu
et mlt acnis concretu et respectiuu
acnis cum dr abstractu p scz illa
roe ad subiectu designat. acnis vo
absolutu ex hoc dr qui non est abe scz
habitudinem ad aliquid extrinsecum vel ce ab
stractu acnis quenit pintellectu
ce vo abe acnis quenit pt in
tellectu. aliquod ergo est acnis abstractu
q tm no est abe ut paternitas fili
acio et cetera acnis vo ex hoc dr
concretu q sine passione subiecti
pat. respectiuu vo dr qui no est
abe q concretu aliquid roe aug
hz ce in et ce ad quoru unu
scz ce in ei quenit p habitudinem
ad subiectu aliud vo scz ce ad ei
quenit p habitudinem ad aliud
et q ce in no quenit ei actualit
s actualit io pt pari scz habitu
dine ad subiectu quod patet sit e
respectiuu quo concretu pt tm abe
capi ut no solu opponit respectio
p est concreto

**Sciendum unde
cimo** q dub. e concretu scz actuale
ut albu et scale q dub. est scz de
noiatiu ut sole et no denoiatiu ut
homo quilz odq quc est ut dent
intelligere suppositu tm dr in hoc
q concretu actuale dat intelligere
suppositu no expsto p exmo pdi
albu cum solu petat pat concretu
vo scale denoiatio dat intelligere
suppositu ptm expsto et ptm ex
mo pdi. expsto quidem q pat
aliquid ut forma q pinet tamqua
pd aliquid suppositu ex mo vo pdi
q no pat forma abe pat e in supp
osito. concretu vo scale no denoiatiu
directe pat suppositu lz no formalit
et pmo vel concretu scale no denoi
atiu pt de suppositu ipse et in quod

concretum autem sensibile denominatum patet
denominative denominante communi per principium
commune. concretum autem actuale patet de suppo-
sito denominative denominante actuali
per principium actuale. **Dicitur duode-**
cimo quod licet accidens non habeat esse
nisi in subiecto quia tamen habet conceptum
distinctum a subiecto ideo potest intelligi sine
subiecto et potest significari cum precisione sub-
iecti et quia non solum potest intelligi sine sub-
iecto per consequens sine supposito et particulari
ideo etiam potest significari cum precisione suppositi
et particularis unde patet quod idem accidens
ut albedo tripliciter potest significari uno modo cum
quod habet esse in subiecto et sic significatur nomine concreti
ut nomine albi. alio modo cum precisione subiecti
non autem suppositi et sic significatur nomine albedinis
3o cum precisione subiecti et suppositi
et sic significatur nomine albeitatis. et quia denotat [?]
aliquid aptius in precisione dictum est
magis abstractum ideo licet albedo dicatur
abstractum respectu albi tamen dicitur quasi concretum
respectu albeitatis et consimiliter dicatur de
aliis. **Dicitur tredecimo**
quod quia adhuc [?] per quod predicatur denominatio [?]
non sufficit ipsum esse in ipso sed esse
requiritur quod significetur esse in ipso et quia concretum
dicit accidens ut est in subiecto
quia sine precisione subiecti ideo potest de sub-
iecto. abstractum autem licet dicat accidens
quod est in subiecto quia dicit tamen [?] for-
mam [illegible] quia tamen dicit ipsum abstrac-
tive non ut in subiecto sed cum precisione eius
ideo de subiecto non potest. **Dicitur**
decimo 4to quod quia concretum significat
per modum habentis formam et per modum
quod, abstractum vero significat per modum forme
et per modum quo, ideo in solis [?] illis in
quibus idem est formaliter et habens formam
quod est et quo est abstractum vero dicitur
de concreto. in illis vero in quibus diversa

quo est et quod est habens formam et
forma concretum non dicitur de abstracto
unde in [?] substantiis separatis secundum sanctum
thomam idem est forma et habens formam
quod est quo est suppositum et natura
ideo vere dicitur deitas est deus et gabriel
est gabrielitas quia vero in substantiis
materialibus aliud est forma et habens
formam quod est et quo est suppositum
et natura ideo concretum non vere dicitur de abstracto
ut non dicitur homo est humanitas album
est albedo consimiliter excepta sola quantitate [?]
de qua ut patebit est spatio vacuo [?]
Dicitur decimo 5to
quod [illegible] non capit primo predi-
camento [illegible] accepto [illegible]
[illegible] attributo quod considerat
arithmetico [illegible]
accidens [illegible]
et [illegible] quod consideratur
a philosopho [illegible] capit [illegible]
[illegible] actuali [illegible]
seu [illegible] que
quidam variatio [illegible]
[illegible] in nono [illegible]
Dicitur sextodecimo quod
[illegible] appellatio notat
habitudinem [illegible] subiecti
[illegible] appellatio
[illegible]
[illegible] quandam [illegible]
[illegible] appellatum [illegible]
[illegible] est
[illegible]
[illegible] sit [illegible]
denominativum [illegible]
[illegible] que
[illegible] abstracto [illegible] sola
[illegible]
[illegible] et [illegible]
illud non [illegible] abstracti [illegible] appellatio

denominatum. **Questio habita**

videtur quod diffinitio denominativorum
sit exposita et mixta, quia positio
et bona quod exemplariter [illegible] eius
philosophus [illegible] exemplariter
illud quia [illegible] de nominatis et
denominatis quod [illegible] requiruntur. **Du-
bitatur circa dicta** primo an
abstractum precedat concretum vel econverso.
Ad dubium videtur quod simpliciter et
secundum naturam abstractum est prius et notius
concreto, licet quo ad nos concretum sit
prius abstracto. Ratio primi quia abstractum
est forma prius et ratione eiusdem concreti
et est simplicius ipso. Prius autem
secundum naturam precedit participatum et simplex
precedit compositum, et ratione eiusdem precedit
illud [illegible] ratione eiusdem secundi quia
concretum est compositum abstracto et [illegible]
se ut totum respectu abstracti. Compo-
sita autem nobis sunt notiora simplicibus
et totum nobis notius est partibus. Primo

primo phisicorum

phisicorum [illegible] prius [illegible] ab-
stractum aliquid diffinitur per concretum
et aliquid econverso. [illegible] concretum
sit notius abstracto et econverso. Quod-
libet [illegible] notificari et diffiniri
per [illegible] diffinitio concreti per abstractum
est notior simpliciter. Diffinitio autem ab-
stracti per concretum est notior nobis.

Dubitatur 2o an abstractum
derivetur a concreto vel econverso. Ad
dubium videtur quod secundum grammaticam
abstractum derivari a concreto dicitur,
secundum logicum econverso concretum derivatur
ab abstracto. Ratio quia grammaticus
derivationem magis attendit compositionem
vocis [illegible] compositionem [illegible] et
quod [illegible] est compositio vocis [illegible]
derivatio abstracti a concreto quam
econverso, ideo grammaticus dicit abstractum

derivari a concreto. Logicus vero derivationem
magis attendit compositionem rei et [illegible]
[illegible] refert [illegible] mediante
[illegible] conceptus abstracti simplex
est et absolutus. Conceptus vero concreti est
dependens et quodammodo compositus.
Ideo logicus dicit concretum derivari ab
abstracto. Et ideo quia logicus magis est in
[illegible] et grammaticus magis sensualis,
et quia concretum nobis notius est quam abstractum
quia est magis sensibile, ideo grammaticus
abstractum dicit derivari a concreto;
quia vero abstractum simplicius et notius
est secundum naturam, ideo logicus concretum dicit
derivari ab abstracto, ad eum quod concretum
sit prius et notius abstracto et econverso
abstractum est prius et notius concreto. [illegible]
[illegible] dici posset an aliud concretum
sit per se unum [illegible] sufficienter
tractatum est [illegible] circa illam
questionem utrum [illegible] medium [illegible]
[illegible] est [illegible] concretum
[illegible] et [illegible] sed
[illegible] per se est unum
et sic [illegible]

Dubitatur 3o an abstracta
sint per se unum. Ad dubium videtur
quod [illegible] abstracto [illegible] quedam
est abstracta a subiecto et non a supposito
[illegible] abstracta per se unum esse potest [illegible]
[illegible] abstracta [illegible] sola precisione subiecti
et non suppositi et [illegible]
de subiecto [illegible] de suo supposito
alia est abstracta [illegible] a supposito
et [illegible] abstracta
per se unum esse non potest sed sunt abstracta
[illegible]
[illegible] illorum quod per se
sunt unum ut illorum quod [illegible]
[illegible]
unum esse dicitur. **Dubitatur 4o**

utrum concretum significat formam et actum
sed ad dubium credit quod concretum
significat accidentaliter non tamen absolute sed
abstractum significat per habitudinem et concretum
ad subiectum. quod probatur primo auctori
tate philosophi in predicamentis sic dicentis
album non significat aliud quam solam
qualitatem significat. probatur 2a ratione ista quod
formam et actum que sunt diversa
non possunt unica voce convenire et
significare ut significari unione una
nomine nisi ergo concretum significaret actum
solum quodlibet concretum esset equivocum
vel adminus analogum quod non est
dicendum. probatur 3a ratione ista quia si non actus
concretum significaret formam et actum sed
concretum significat non graciam quidem
conveniunt quod primo significant nomen addit
addendo non subiecti nomen actus
concreti significat concretum significaret primo
est dicendum. probatur 4a ratione ista quia magis
...di sunt ...no misfeanti ergo
quoniam non est misfeum unum unione
unione significari non possunt patet aliquo est
misfeum sic et aliis actus ergo formam
et actum nomine concreti unione saltem
significari non possunt. probatur 5a ratione ista
quia si concretum diceret formam sed et actum
tunc prima ratione reduceretur ad genus actus
eadem ratione reduceretur ad genus subiecto
quod falsum est. probatur 6a quia predicato quod
concretum significat de subiecto est predicato
dicendo hoc est in hoc quod non esset
si concretum diceret agregatum ex forma
et accidente et tamen agregato non conveniat
in alio esse. probatur 7a quia antiqui actus
ut dicebant in porphirio quod attribuerunt
concretis accidentium quod non esset nisi
concretum diceret actum tamen agre
gato cuius ergo accidente et subiecto
cum sit eius ... ... plus

convenire non potest philosophia primo concreti probatur octavo
accidentis significat solum formam primo modo alteri
inherentis agregatum autem ex forma et
accidente non potest significari primo modo inherentis
cum enim agregato non conveniat in
herere alteri. Ad dicendum primo primo
concretum non dicitur de subiecto quod
non esset nisi concretum et subiectum di
ceret idem et caperetur pro eadem
re esset significat subiectum Ad dicendum 2o 2o
2o nisi concretum diceret formam et
actum sed concretum non videretur di
ferre ab abstracto ergo et cetera ad 3m dicendum 3o
dicendo 3o nisi concretum significaret di
et formam et actum concretum non diceret
de abstracto quod falsum est Ad primum ad primum
dicendum quod predicato concreti de subiecto
ut dictum est non dicit hoc est hoc
sed hoc est in hoc ... ... predicatione
non ... potest dicere idem pro subiecto
dicitur proficit perficit aliquid quod est
in subiecto suo ... subiecti
Ad 2um dicendum quod concretum dicitur abstracto ad 2um
non in parte per ... probatur ergo
dicitur ad 3um dicendum quod ad predicatum ad 3um
... vera non sufficit ... dicere
idem cum subiecto ... requiritur
quod ... significat esse in alio sed ab
stractum non significat esse in ... ...
... ergo concretum non potest de abstracto
... Contra dicta arguitur
primo nichil diffinitur nisi species
... ... 2um boecium 2um boecium
sed denominatum ... concretum non est species
...ipsum ut ... convenit ... species quia ut sit
non convenit ei hec habitudine cum
...pora ... que ... ...
species per habitudinem ad subiectum ...
... formam ... actus ...
2o quelibet diffinitio datur per genus
et differentiam sed concretum ut denominatum

cum non sit ppe vniqua non h3 ergo n°
dicit go ipsius vt° non est diffinitio **3°**
abstracto deriuat et sic pq terim
gcreto go gcretiuo h3 appellaz
ab astractis p pon3 ogiuso **4to°**
gcretum et abstractum dicunt non solum
a denotatione .i. fruiti hiritate vocis
sed dicunt in modo di.. go male di
quod solo cum sed dicit **5to°** ab
stractum solum formam sicut pgcretum vt
vide° sicut subiectum et forma go gcretum
et abstractum non solum nimp.. di. sed
inparata distinguit **ad primum d°**
quod denominatum inpposito non diffinit
pt et subiecta intentione ab.. n° primitione
ab.. p pre vt est subiecta intentio
illa est notificatio ppe non est diffinitio
p est quedam explicatio q est notior p
non denotatio pse sumpta **ad 2m**
d° sit pr gcretum vt° lep non habe
at habitudinem ad supposita tum hic
diffinit pilla q sed suppora et notiora
ppo vt hic diffinit admin? h?
modum sp.. **ad 3um d°**
q licet tam formatio vocis abstractum
deriuet a gcreto tamen ordine non
prior et denominatiois gcretum deriuat
ab astracto eo quod abstractum dicit
formam tamen se. gcretum vero dicit formam
per donorum et inherentiam ad subiectum
q inherentia nalis? sic natura
.. fac.. go ..e. ordineq
gcretum hic appellaz et denominaz
ab astracto **ad 4tum d°**
quod quamvis gcretum ab astracto de
differre solo cum hoc non solum in
fligit de accidentia vocis sed de
accidentia q est in modo predi
ad 5tum d° q sic abstractum
pt solum formam ita et gcretum illa
tum formam q abstractum sicut ab..

gcretum sicut p habitudinem ad aliud
vt ad subiectum vtrum inparata sui
mo di. distinguit

Sequitur prima diuisio ante predicamentalis

q diuidit dicibile in dicibile gp
lexo et incomplexum sit tum posita pon
lio **Sciendum primo** quod pquo
ptis posuit diffinitiones ad prtaleis
q ordinant ad quemuncque et re
ductos pn tamen cognitionem hic qnt
tum ordine premissa ponit diuisionem
q valet ad cognoscendum eorum q inpnto
sunt dicta et diffinitionem et q pst
cognoscit dicta eorum q sunt inpnto
ab hijs q non sunt inpnto quia cognoscit
dicta eorum q sunt inpnto nisi se io
hic duo q ordinant ad cognoscendum dicta
eorum q sunt inpntis ab hijs q non sunt
inpntis quemicumque p ponit alia duo
q valet ad cognoscendum dicta eorum q
sunt inpnto nisi se vbi **Sciendum**
2o quod dici capit 4tuor pl.. vno
p dicti alicuius notificatione vt quod di
dicto x dictum eo exponi 2o capit
vt tamen valet sic deriuari ab alio
vt cum d° dyalectica d° a dico et logos
3o capit vt tamen valet sic pri vt cum
d° p.. est q apud natum est sicut dici
de pluribus 4to capit vt idem est p
feri .i. vocem patina expponi et hoc
mo sumit in pposito pro d° eorum q
dicunt pcedit dicit in gplexo q dicit
sed gplexo 2/ **Sciendum 3o**
q gplexum capit dupl.. vno qm
lit p.. agregationem aliquarum ad
inuicem sed sunt vocs sed dicta
s.. .. se.. sillabe et omnis ..
pl.. gplexa. alio capit ppie
pgplexo .. agregatione plium vocum

principium et capit incomposito. Sci-
endum quinto quod quibus vocibus duplex
potest apprehendi intellectum uno modo ut se
et de ea faciat conceptum simplicem. et in-
complexum. alio modo aliquid comprehenditur sub
alio scilicet per habitudinem ad aliud ut
fortes sub albedine et sic faciat conceptus
complexos. et ideo habet duos conceptus
vox est duplex. scilicet vox complexa sumitur
conceptum complexum et vox incomplexa
sumitur conceptum incomplexum quod causa quod sub
in voce ad distinctionem earum passionum
que sunt in anima distinguitur et intel-
licatur unum incomplexum admittendum
simpliciter refert quia unius simpliciter rei est
intuitivus. complexum vero refert admi-
ssione compositionem quia unius rei mediata
aut subalterna est intuitivus et dicitur intellectus
compositivus non passive quod sic compositio
componitur ad simplicem. in materialibus et
in mixtis ut dicitur 3o de anima per de-
compositionem active quod sic unum ad alio
componit. Sciendum 6to quod quod complexio
et incomplexio vocis accidunt ad quod
admittendo simpliciter scilicet compositum refert
et quod intellectus simplicem unius simplicis rei
intuitivus est intellectivus compositus unius
rei ut est mediata scilicet subalterna sicut
est divisa ab alia est consideratio. ideo
convenit vox incomplexa sit per di-
finiri in aliqua parte separate nihil
significat et vox complexa est cuius partes sep-
arate aliquid significat. id est nisi unius plures
voces partes representantes conceptum
complexum unum ad perfectam rationem vocis
complexe tria requiruntur primo quod sint
plures voces partes et ille in voce quod
extra habent se ut materiale 2o quod res per eas
parte habeant unionem et complexionem
ita quod una habeat se ut determinativa
et alia ut determinabile et illud in

voce complexa significatur sic ut forma lex vel ho-
mines [illegible] sic non est complexum. 3o requiritur 3o
quod talis vox partes conceptum complexum compositum
[illegible] in anima sic forma requirit
Sciendum 7mo complexum omnis re-
rum se sunt incomplexe quod quibus rebus
[illegible] se est una compositio [illegible] facta [illegible]
[illegible] in subiecto et determinatio ad
determinabili non apprehendit intellectus [illegible]
[illegible] complexum quod quidem complexio non est
in re ipsa [illegible] actum complexum eo quod
una res mediata et subalterna [illegible]
[illegible] sed nota compositionem [illegible] per intellectus
[illegible] hoc designare volentes sed etiam
nota hoc explicari non potest [illegible]
quod complexio [illegible] non attribuitur
nisi potest [illegible] habitudine admittendo
in [illegible] et non [illegible]
[illegible] Sciendum 8vo quod
quedam sunt complexa parte [illegible] ut [illegible]
[illegible] voce [illegible] ut definitio
[illegible] voce et parte sicut ut [illegible]
nomina [illegible] voce et parte
sunt incomplexa et de definitione [illegible]
considerandum est quod aliquid dicitur complexum
duplex uno modo [illegible] pluralitate earum partium
[illegible] unitatem et hoc modo definitio
est complexa [illegible] et [illegible]
[illegible] alio modo [illegible] pluralitate [illegible]
[illegible] convenientiam et definitio [illegible]
[illegible] complexa [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible] et intellectus [illegible].
Sciendum octavo quod [illegible] complex-
io [illegible] distans [illegible]
[illegible]
et [illegible] distans [illegible]
[illegible] distincta [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] est non compositum facta
[illegible] et [illegible] distans
[illegible] determinato

uno modo
alio modo
duplex
vox est duplex
incomplexa
complexa
primo
2o
aliquid dicitur complexum duplex
uno modo
alio

et declinabile et sic aliis et dicitur in-
distans quia coniuncta cum complexo et indi-
stincte et unum est in alio applicatur
et in nihil ipsa non mediat copulativa
coniunctio. **Sciendum nono**
quod vero incomplexum est quod continet
solum unam vocem patientem expressi-
ve partitiva compositum incomplexum ad
quam requirit et sufficit quod ille vo-
ces in textu non sint partes unius legis
non componentes se quomodo componatur expositionibus
verbis seu articulis qui de ille prescriptis
quod in textu sunt patientes non sunt in non
debet dici vero complexa sed incomplexa et
illa quod complexio dicitur duplex potest
accipi uno modo in quantum dicit complexionem
expositionibus et tunc quod importat complexio compositum
etiam non nisi per partes in puncto ponitur
et hoc modo ut complexa accipiuntur
alio modo in quantum dicit aggregatum accipitur
ad circa loquendum ad quod incomplexum
et hoc modo bene in puncto ponuntur scilicet et
incomplexum quod per ipsum circa loquitur
exemplum patet quod dispositio quod includit
dicam et quod non ponitur in puncto
per modum unius sed per modum plurium et unum
sunt prescripto **Sciendum decimo**
quod incomplexum capitur duplex uno modo
pertinentiae incomplexi alio modo pro
intentione subiecta et sic dicitur de
complexo primo complexum est per incom-
plexo quia patet cum incomplexum ad complexum
sit per naturam habitudo. Secundo vero incomplexum
procedit complexum quod complexum ex in-
complexis constituitur sed componens praecedit
compositum unde sic patet unum admittendo
ita complexum ad incomplexum in cui
intentio quae est in unius sed cum duobus
quae est in intentione legem ut subiecta in
divisione sit secundum subiectum dicitur
quo clarior sit in puncto **Sciendum**

undecimo quod pertinet declinando
de complexo et incomplexo respondit quod
exemplum incomplexum primo in quam complexum
ut dictum est hic secundum per modum habitudinis in
complexum vero secundum per modum similitudinis quae
posterior est habitudine. Secundo in quam pertinet
pro intentione patet est declinare de
incomplexo in quam pertinet complexum ut illud
a sua constitutione removeat et in-
complexum eliciat et illud ulterius in
dicta puncta dividat et sic nihil impedimento
perdat et adiunctum praesupponens dictum
praedicto dicit complexum non capit dictum
praedicto pertinentiae dicitur quod quidem etiam
cum est incomplexum capitur pro
intentione subiecta in parte illius
intentionis **Sciendum duo-
decimo** quod illa divisio utilis
est ad cognoscendum puncta quae per ipsum
dicitur certum quod sunt in puncto ut sunt in-
complexa ab his quae non sunt in puncto
ut complexa quos sumimus et expectat
divisione quod dicto quod concordia
habita in quantum requisita quae est et
incomplexa eliciatur est et ideo ad hoc
pertinet decem puncta valet reducere
ad aliquod unum non potuit ipsa
reduci nisi ad incomplexum in quantum ista
et accidens quaerimus ut patet est dictum
Questio habita in dicto
quod dicitur distribuitur incomplexum et in
complexum in bona pars perfectionem quae dicitur
non per vocem exprimitur sed exprimitur per vocem
expositionibus vocabulis patientibus aggregativa et
dicitur complexione non exprimitur per solam
vocem patientem et dicitur secundum complexa
pars est exposita quae habent rationem ut accipitur
patet unde ad hoc tradit et patet voce
incomplexa non accipitur ut est substantia
in parte et patet voce complexa
Contra dicta arguitur primo

uno modo / incomplexum capitur duplex / alio modo

primo

secundo

ubi est

sed

primo

secundo

pars

aliquibus dictis membra dicuntur appositiva
quod complexum et incomplexum non sunt appositiva
quia incomplexum est pro complexo et componitur
in ipso per modum appositivorum non tamen pro alterius
vero indivisum quod in motivo est expellitur
ergo etc. 2o vero dicitur complexum quod est signum
conceptus complexi sed illius est conceptus complexus
ergo ullum est verum complexum ...
... et ...
... habeat sed ...
... unius est tamen una 3o omne
... et non ... et
complexum ... dicibile ... dicitur
ergo omne dicibile est complexum ...
... et ex
non ... 4o omne
dicibile ... sit dicit ...
... est incomplexum ergo omne dicibile
erit incomplexum 5o unum ...
... et ... quo ...
... et incomplexum ... unum et
indivisum ergo omne dicibile erit
incomplexum 6o ... dicibile
et ... non est complexum ...
... non est incomplexum ...
includat ... ergo ... insuffici-
ens. Ad primum dicitur quod licet complexum
et incomplexum materialiter capta coincidant
et unum sit pro alterius et indivisum componitur
... formaliter capta non coincidunt ...
... complexum man-
cat ... incomplexum illa tamen se
... respectu ...
... complexe Ad 2m dicitur quod
licet ... non possit ...
... plurium ...
... unius Ad 3m dicitur
quod capiendo complexum ...
... omne complectens ...
et ... proferendi ...
complexum ... non capitur

Ad 4m dicitur sicut dictum est quod
dici ... non capit et tamen valet sicut
... positive
Ad 5m dicitur quod licet omne ...
... sit unum et incomplexum ...
... ad quod est
... complexum
... formaliter et ... qui
... actualiter et ...
... aptitudinem
Ad 6m dicitur quod licet ...
materialiter ... sit dicibile
unum ... formaliter et ...
unum dicibile ... non ...
... complexum ...
... non habeat ...

Tertium divisio secun-
da in qua dicitur
eorum que sunt quedam de subiecto di-
cuntur in subiecto vero nullo sunt. alia
autem in subiecto quedam sunt de sub-
iecto vero nullo dicuntur. alia vero de
subiecto dicuntur et in subiecto sunt
alia vero neque in subiecto sunt neque
de subiecto dicuntur est sufficiens et
bona probatio ...
primo quod posita dicitur prima que | prima
... eorum
que ... que non
... est ...
2a que valet ... eorum | 2a
que ... se et ...
... non ... nisi ...
et ... eorum ...
... que valet ...
... et ... que valet ...
... que ...
...
2o quod ... divisio ...
... et ... nisi ...

quod aliquid est in alio et quot modis

secundo videndum est quibus et quot modis aliquid in alio [illegible] qui quidem modi [illegible] ad questionem [illegible]

[illegible] unum [illegible] 4to phisicorum octo sunt modi [illegible] in quarum sufficiencia [illegible] potest [illegible] quod est in alio [illegible] realiter cum illo in quo est [illegible] realiter ab ipso [illegible] hoc est [illegible] est in alio [illegible] totum [illegible] partes in integralibus et est primus modus [illegible] partes subiectivas et est 2us modus [illegible] totum [illegible] totum in integralibus et est 3us modus [illegible] universale et est 4us modus [illegible] realiter ab illo in quo est [illegible] est in ipso actu [illegible] illud quod in est [illegible] alteri [illegible] est et facit unum [illegible] cum ipso et est 5us modus quo forma est in materia [illegible] accidens in subiecto [illegible] non facit unum [illegible] cum eo in quo est et est octavus modus quo locatum est in loco [illegible] est in ipso quo [illegible] et est 6us modus quo effectus est in causa efficiente [illegible] quo [illegible] et est septimus modus quo effectus est in suo fine [illegible] habitu [illegible] ultimi [illegible] effectum non [illegible] est toto [illegible] sumpta non est eadem realiter cum toto [illegible] sumpta cum aliquo

Sciendum 3o quod [illegible] totum in [illegible] locus [illegible] realiter [illegible] actualiter [illegible] et [illegible]

et [illegible] modus [illegible] in [illegible] in [illegible] et [illegible] ipso [illegible] quod [illegible] ipsum [illegible] est [illegible] et actus [illegible] est [illegible] et [illegible] sit [illegible] cum [illegible]

Sciendum 4to quod aliud [illegible] et [illegible] et aliud [illegible] et [illegible] non realiter [illegible] non realiter [illegible] et [illegible] et alia est forma [illegible] et alia accidentalis et alia [illegible] et alia forma accidentalis in subiecto [illegible] unum modum [illegible] in [illegible] alia [illegible] forma [illegible] in 2o [illegible] accidentalis in subiecto

Sciendum 5to quod forma [illegible] forma [illegible] recipit [illegible] a subiecto 2o quod forma [illegible] subiectum quod est [illegible] forma accidentalis est [illegible] in actu [illegible] et [illegible] quod 3o [illegible] forma [illegible] et illud [illegible] est forma [illegible] non [illegible] actuali 4to quia [illegible] et forma [illegible] resultat unum [illegible] et fit per se unum et per se unum ex subiecto [illegible] et forma actuali non fit unum nisi [illegible] 5to forma accidentalis per se est [illegible] forma [illegible] non nisi [illegible]

Sciendum 6to quod [illegible] effectus est in causa efficiente

et medium finali quam medium efficiente est propter hoc quod agens habet virtutem a principio producente et hoc effectum finem simpliciter est quod ad bonitatem eius quod tota bonitas effectus in fine ordinatur et ex bonitate finis accipit aliud tamen effectus est medium efficiente agente 2um modum et aliud in agente 2um proportionatum in agente cum 2um modum effectus est propter proportionem in agente 2um consequentia est quod sciendum quod quaesitum et ad omnes formas generum producit et 2um albertum dicitur est efficiens sed extrinsecum et medium seu dicitur esse effectus quod non est ipso ut sal in fine in medio et in non nisi tamen et etiam dicitur esse in effectu ut sicut in corpore et deus in mundo ubi id quod in est est continens regens et remanens ideo neque est contentum rectum et motum **Sciendum 4to** quod diversimode forma est in materia ut in subiecto et locatum in loco forma enim et materia sunt unum 2um esse locus autem et locatum 2um contrarium et esse distinguunt cum locus non sit actus locati sed locantis unde locatum non est in loco 2um inherentiam sed 2um continentiam et sic aliquid est in loco ita esse est in se unum et illa modus subordinatur in quo comprehenduntur utrumque cum non aliquid in alio fit in extrinseco et dicitur **Ex dictis** primo omne contentum excedit ab illo a quo continetur sed totum in integro non excedit a partibus quod continetur a partibus et tamen non est in partibus **Ex dictis** 2o materia et forma videntur opposita quod unum habet rationem potentiae forma vero actus quod sed tamen cum sit concordia est in alio **Ex dictis 3o** effectus et causa dicitur ab efficiente et a fine qui efficiente

et finis sunt extrinseca quod effectus non dicitur esse in efficiente ut in fine **Ad primum** dicitur quod licet totum integrale quod actu actuale non excedat partibus excedit tamen quod actu potentiale quod ei convenit totum primum et quo in partibus primis recipit **Ad 2um** dicitur quod licet materia et forma inter se actu et potentia opponuntur non tamen quod actu eundem esse sed extrinseca ideo convenit unum in alio esse dicitur **Ad 3um** dicitur quod licet effectus non sit in efficiente ut in fine causaliter est tamen in ipso virtualiter ista visa videndum est de divisione prima **Sciendum octavo** quod philosophus in hoc libro principaliter determinat de corpore mobili in genere et in genere ordinabili duo sunt consideranda primo id quod in genere ordinat et quod est forma ut actus 2o id quod aliquid in genere ordinat quod est id in genere ordinabile secundum utilitatem particulariter ideo philosophus ad cognitionem veram partium premittit de ordinabilibus in genere in se et actum et in rebus et particulare et actum causam quae sunt in se cum divisione est primum divisibile id est in genere ordinabile est forma ut actum sicut primum ut est forma uti et est primum membrum ut est forma particularis et est 4tum membrum si vero est actum ut est actus uti et est 3um membrum ut particularis et est 2um membrum unde principaliter dicitur quod comprehenduntur quibus complexe non convenit per se et sub se particularis et actum particularia et quod divisibile in complexum utile et divisum tamen dicitur ideo philosophus dicit causam quae sunt et non causam dicit **Sciendum nono** quod dicitur est subiectum

Margin notes: 2m albertum; duplex effectus; phys; primo; 2o; phys; id est; primum; 4tum; 3um; 2um; phys; duplex est subiectum

quod est subiectum eo ordine quo quod est inferius est subiicibile alicui superiori aliud est subiectum accidentis quod unum subiectum a substando quod subesse dicitur quia non solum substantia substat accidenti sed etiam particulare substat universali non subiecto est particulari pro attribui. Singulari autem sunt in particulari et alia accidentia sed quare liber non habet esse nisi in particulari non habet esse ab ipso accidens non habet esse nisi in substantia et non habet esse nisi a substantia unde particulare est occasio non causa essendi universalis substantia vero est causa et occasio essendi accidentis. Sciendum decimo quod dici de subiecto ut hic capitur est idem quod dici de inferiori particulari esse vero in subiecto secundum probandum intelligitur esse in alio non sicut quaedam pars eius quod impossibile est esse sine ipso in quo est quod solum convenit accidenti quod non est pars subiecti nec potest esse sine subiecto pars quia non est ita pars quia nullum est pars totius nec scilicet totum est nec potest esse sine ipsa prout dictum est subiectum non solum est occasio essendi sed etiam causa essendi accidentis. Exemplum patet (probatio) particulari substantia non est in aliqua sed in subiecto quia est eius causa sine sic praecedit quod particula conveniat et iterum tertium quod sed in toto non sed in subiecto et sic esse a subiecto capitur patet ergo quod sola substantia nec prima nec secunda est in subiecto et quod omne accidens sive universale sive particulare est in subiecto. Sciendum undecimo quod primum membrum huius divisionis in quo dicitur quaedam dicuntur de subiecto et non sunt in subiecto intelligitur de substantia universali sicut cum universale sunt genera et species et quae sunt universalia in quinto membro sed sunt non sunt de se subiecto prout est sic in subiecto non est

secundum probandum

subiecto per primum est sic in subiecto non esse in quantum universale sed dicitur de subiecto quod aliud est quod quantum est dici de multis. Secundum vero membrum in quo dicitur quaedam quaedam sunt in subiecto de subiecto non nullo dicuntur intelligitur accidens particulare quod in quantum accidens est in subiecto quod primum est accidenti in subiecto esse in quantum vero particulare est non dicitur de subiecto. Tertium vero membrum in quo dicitur quod quaedam dicuntur de subiecto et sunt in subiecto intelligitur accidens universale quod dicitur esse in subiecto in quantum accidens est de subiecto vero dicitur in quantum universale est. Quartum vero membrum in quo dicitur quod quaedam nec dicuntur de subiecto nec sunt in subiecto intelligitur substantia particularis quae in quantum substantia est non est in subiecto in quantum vero particularis est non dicitur de subiecto ulterius. Sciendum duodecimo quod sicut dicebatur in porphirio quod dicere est (porphirii) species particulares et accidentia particularia in sic particularia et particularisantur sicut enim [illegible] particulares individuantur particularia accidentia vero individuantur et particularisantur per subiectum ad quod numerantur et multiplicantur numerantur et multiplicantur unde sicut individuantur per aliquid suum per accidentia vero per aliquid quod est extra eam et est eorum causa unde si accidentia contra esse substantia [illegible] non contingit dubitare duo accidentia solo numero differentia quia tot contingit species accidentium quot individua hoc est non non per aliud per se ipsa individuantur. Ex praemissis patet utilitas huius capituli (patet) valet enim ad cognoscendum differentiam inter substantiam et accidens in suis individuis pertinet et ad cognoscendum differentiam universalium aptitudinibus in suis naturis pertinet valet etiam ad cognoscendum ea quae adpertinent differentiam in suis substantiis et accidentibus et ad cognoscendum vocem in quibus adpertinet ordinatio in suis ultimis

et predicabilitas. Questio habi[ta] est videtur quod predicamenta
sic sint secundum quod ponit plures considerationes
per assignata et predicatio bone
dici. **Dubitatur** circa dicta
primo utrum universale sit ingeniture intellectus
uno modo quod universale dupliciter capitur uno modo formaliter
pro intentione universalis et hoc modo non est
causa rei et intentio secunda non est in
[illegible] alio modo materialiter pro re intentioni
subiecta et hoc modo est ingenita et
causa realis et sic dicitur dupliciter itaque
dicendum est de genere speciei et differentia et sic
dicendum duo [illegible] individuum
per predicari intentionem subiecta
acceptum sit per ingenitum dictum est in
porphirio circa definitionem individui
[illegible] dubium secundum. **Dubitatur** 2o
utrum individuum dicatur de subiecto.
Pro **dicendum** quod sic tangit
[illegible] circa definitionem individui
quod dicitur individuum tripliciter. Uno modo
per separationem divisionis [illegible]
quod huius generalissimum quod est
primum principium [illegible] sic [illegible]
individuum dicitur 2o per separationem
divisionis formalis quod est
specialissima individuum dicitur 3o
per separationem divisionis materialis et quantitativae
et sic individuum
dicitur pro habito ad dubium quod individuum primo et 2o dicitur de sub
iecto non individuum 3o
quod capitur in supposito. **Dubita**
tur 3o qualis sit ista divisio.
[illegible] albertus quod est similis divisioni
[illegible] et quod dicitur subiectum
[illegible] capitur [illegible]
[illegible] divisionis dicit
albertus quod [illegible] non sit danda co[nstitutio]
[illegible] una conveniens subiecto
[illegible] et subiecto [illegible] est danda
una [illegible] utrumque [illegible] sub co
[illegible] quod est alti
[illegible] accidens non ex
istit nisi in [illegible] non existit
nisi in supposito [illegible] huius et
illius non est una [illegible] 2a
[illegible] non habent esse nisi in
[illegible] non [illegible] particulari
[illegible] non [illegible] nisi in subiecto [illegible]
non [illegible] et dicit albertus
quod est similis divisioni [illegible]
[illegible] membra [illegible]
[illegible] hoc divisum [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] convenire. **Contra**
dicta arguitur primo omne quod
[illegible] realis [illegible] unum
realis esse ergo omnia que dicuntur de sub
iecto sunt in subiecto [illegible] dicitur quod
quedam dicuntur de subiecto et non sunt in
subiecto. **2o** omne subiectum est
[illegible] est subiectum [illegible] sicut
fundamentum eius. [illegible] non est
[illegible] superiori [illegible] ergo male in
ferius [illegible] predicatur de subiecto super
[illegible]. **3o** omne quod
est in subiecto non est [illegible] subiecti
[illegible] accidentia [illegible] sunt in
[illegible] subiecti non [illegible] non [illegible]
[illegible] sunt de [illegible] subiecti [illegible]
esse quod [illegible] quod est realis ha
bere modum actus respectu illius in quo
est [illegible] respective [illegible] modum actus
quod omne quod [illegible] esse [illegible]
ipsum ergo [illegible]. **4to** accidens universale
abstrahit a subiecto ergo non est in
subiecto. **5to** omne [illegible]
natum est dici de subiecto [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]

forme ergo omnis forma dicitur de subiecto
pacientis et translata sibi fuit ergo etc.
Secundo et in subiecto esse in aliquo
sicut accidens est in subiecto per 2am sibi
sed in supposito sicut actiones in subiectis
quia suppositum est eius in actu omne
autem quod advenit enti in actu
est accidens eius ergo etc. Alio aliquis
homo est individuum et tamen dicitur
de subiecto. Ad primum dicitur
quod capiendo subiectum communiter quidquid
quod dicitur de subiecto est et in subiecto
capiendo vero subiectum diversimode
hoc non oportet unde non omne quod dicitur
de subiecto id est de inferiori et in subiecto
id est inhesione sicut accidens in subiecto. Ad
2um dicitur quod omne subiectum accidentis
prius est accidente quia est causa eius aut
ergo hoc de subiecto ultimo et superiori.
Ad 3um dicitur quod paciens primo et
per se non inheret essentie subiecti nisi
et ipsi esse quia tali composito ex essentia
et esse et communicat et forma unde accidens
licet non sit de essentia subiecti tamen quia
inherendo essentie eius tamen accidens per
inherentiam dicitur esse sub essentia subiecti
existenti ut est in toto composito et sub
esse totius. Ad 4um. Ad quintum dicitur quod
licet esse 2um se et absolute capta quo
notatur prima actio sit receptibile
in aliquo et non receptum aliorum tamen
ut est contractum ipsi essentie quandam
proportionalitatem cohibet vocatur aliquid et quenit
alia recipere et perficere et esse subiecti
cetera aliorum. Ad 5tum dicitur quod
forma dupliciter potest accipi uno modo 2um se
et absolute et sic proprie forma est quae ratione
alio modo 2um esse quod habet in materia et sub
iecto et sic est individualis et sic accidens
per translationem non dicitur contra absolute sed ut est
in subiecto ergo oportet ipsum dici de subiecto.

Ad 6tum dicitur quod non omne quod
est in genere materiali est accidens eius quod
hoc unum est divinum eternum non
est materiale per ipsum quia suppositum non est
materiale nisi per esse ergo ultra non est
accidens suppositi. Ad 7um dicitur
quod licet aliquis homo existit species et
ut contracte dicatur de inferiori non
tamen predicatur in individuis et existit
sequi ipsum accidens continentis dicitur etc.

Utrum prima regula antepredicamentalis

in qua dicitur quod aliud de altero
predicatur ut de subiecto quecumque de eo
quod predicatur omnia de subiecto dicuntur
sit vera proculdubio. Sciendum
primo premissis divisionibus quod
ad innotescendum dicitur cum quod in predictis
sibi ordinatis quod philosophus ponit regu
las autem predicabiles quae valent ad inno
tescendum ordinem et quia prius est cognoscere
ordinem primum unius communis ordinatorum
ad illa quae sibi in eadem linea coor
dinatorum ad quod ordinatur propter
regula qua cognoscitur ordinem primum
unius communis ordinatorum. Ad primum
alterius communis ordinatorum ad quod or
dinantur 2a regula ideo quenit haec
regula alberti proponitur sicut dicit
sermo genus forma enim regula valet
ad innotescendum quomodo diversitas sibi
ordinabilia 2um sub et supra in
eadem linea predicabili ex ipso namque habetur
quomodo genus generalissimum se habet sub specie continentur
et sub genere et quecumque continentur sub
genere subalterno continentur et sub
generalissimo habetur ergo quod quidquid
quod actu et virtute clauditur in
superiori clauditur et in inferiori
et quidquid pertinet ad diffinitionem

cenalem superiorem pertinet et ad
diffinitos et vos cenalem inferior
sed cum inferius non potest intelligi
sine superiori et non potest intelligi sine
hijs sine quibus impossibile est superius
intelligi et quo sic ubi et ex hoc
habetur quod quidquid est superius
superioris est et superius inferioris
et quidquid est inferius inferioris
est et inferius superioris **Sed**
2o quod lux idem respectu diversi
sorum dicatur superius et inferius. superius
ut sic non est inferius nec equivoce
primo vero quia si superius ut sit erit
inferius omne superius erit inferius
et sic si inferius ut erit superius
omne inferius erit superius et erit
processus in infinitum et nulla ea
ordinacio erit dandum supremum
et infimum quod est contra dicta in
principio ubi dictum est quod inqualibet
genere sunt quedam extrema et quedam me
dia **2o** etiam quia superius et inferius sunt
opposita relative unum aut relativorum
ut non verificatur de alio quod est

porphirius

Sciendum **3o** quod superius et in
ferius dupliciter capiuntur uno modo
secundum primam intencionem subiecta et sic superius
non opponitur inferiori sed deinferiori
aliter dicitur per alio modo secundum intencionem predicatorum secundum
ut attributa et sic non sunt opposita
relative non sic quod certum in qualibet relacione
quod sub eodem ea quibus erit inquam non
conveniunt sed per hunc modum accidat oppositum
nempe superius non nisi respectum in
ferioris est superius nec inferius nisi
respectu superioris et inferioris **Sci**
endum 4to quod ordo diabilium in
ca ordinacione et ordo generis ad speciem
et specie ad individua non est realis
sed rationis ordo cum sit quedam relacio

unco
superius et inferius
dupliciter capiuntur
aliter

illius coordinatur ad id ad quod ordinatur
ergo ordo realis erit relacio realis et ordo
rationis erit relacio rationis. sed generis ad speciem
non est relacio realis ergo nec ordo realis
antecedens probatur quia relacio realis requirit extrema
realia realiter distincta sed hec extrema
et si sint realia non tamen sunt realiter distin
cta. genus enim tamen realiter et inquantum
pertinet de se dicitur tamquam nature ad specie
ergo etc. **Sed dicatur** si est idem
realiter genus et species superius et inferius
quomodo potest intelligi genus et superius non in
tellecta specie et inferiori dicitur videtur quod licet
sit eadem natura specie et generis tamen alius est
intellectus ut ratio speciei et generis. et quia ratio
generis precedit rationem et intellectum speciei ideo
intelligitur genus non intellecta specie et non
econverso. **Circa autem superius**
sit prius inferiori et econverso videtur
quod ratio ad modum superius est prius inferiori
quia ut dicitur primo phisicorum aliqua nobis
sunt notiora universalia. intellectui
enim non procedenti de potencia pura
ad actum prius occurrunt actus imperfecti
et confusi antiquam sub ultima et dein
actus perfecti et determinati quia intellectus
pura potentia et actum perfectum mediat
actus confusus et potentia permixtus non est
autem procedere de extremo ad extremum nisi
per medium superius ergo quod est confusius et
magis indeterminatum nobis erit notius
inferiori. et hoc intelligendo ~~nobis~~
per inferius sive res in respectu et non
sive res simpliciter quod est sensibile. etc
cum ut dicitur primo posteriorum nobis est
notius. neque tamen cognitio intellectiva in
nobis oritur ex sensitiva prius quam
magis tamen de entitate actualitate
et perfectione sunt priora in natura
non inferius ut species quia est magis in
actu et per se aut intenta amplius

primo phisicorum

primo posteriorum

ph

por est quē et superi Sciendum
tertio quod sicut aliquid dicit diversitatem
essentialem que per se recipit in se differentias
et incidentibus per formam et aliquid alia
dicit diversitatem personalem que per se recipit
in uno dentibus in indentibus unde et
sic aliud dicit diversitatem accidentalem
que fit per formam accidentalem et quod superius
ut de inferiori dicitur predicari non capit pri
teriorem per priam ut substat inferiorem
superiori quod non dicit aliam substantiam
inferiorem inferioris nisi accidentis
non convenit secundum in regula quod aliud
de altero predicatur et non dicitur quod idem predicatur de
eodem aliud de alio predicatur cum quod
predicatur nihil quod superius per subiectum non in
ferius unde sensus regule est quod superius
predicatur de inferiori quod superius predicatur essentialiter
de superiori predicatur et de inferiori Sci
endum secundo quod de superiori ut sit
nihil predicatur quod superius ut sit non habitu
actualiter ad superius eo quod essentialiter
claudatur in ipso per habitudinem
de inferiori in quibus actu et nisi non
claudit quid autem sit predicari et quod
requiritur ad hoc quod aliquid de alio predi
cetur et cui conveniat predicari et an predi
catio sit actus entis realis vel rationis sufficit
sicut tactum est in porphirio Sci
endum tertio quod adveritatem huius
regule duo requiruntur quorum primum
est quod in prima propositione sit directa et ordin
ata predicatio sicut sit etiam sed cum
quod cum ibi predicatur quod superius
actualiter et aliquid plus quod predicatio quod
sit inde propositio sit predicatio directa
et contra ut sit homo est animal
et animal est asinus ergo homo est asinus
licet etiam animal est asinus ad predicatur respectu
subiecti non habeat modum forme
non est directa predicatio et per se non

est accidentalis cum animal per se sit asinus
ut per se ergo se excepte asini non inde est
per se liquidum est ut per se excepte
accidit cum aliquo asino in
et unum eo quo subiectum et propositio
predicatur de subiecto per modum eodem modo predicatur
de in conclusione predicatur de subiecto
per modum ut homo est albus et album
est coloratum ergo homo est coloratum simi
liter et homo et homo est album ergo fac
tum est ab ubi ad unam regula
Cum autem ista regula sit vera neque
tamen sed est vera affirmative dicitur per se
negative potest concedi et hoc dumodo
illa de subiecto negative quod unum
forme predicatur autem quod ipsum opponitur
unde bene sequitur homo est visibile et visibile non
est insensibile ergo homo non est in
sensibilis vel homo est visibile et visibile
non est invisibile ergo homo non est in
visibile Cumque habitudo un de
quod regula sit intelligenda quod prius
quod cum superius actualiter claudatur in
inferiori predicatur in similitudinem predicatur
de superiori et predicatur et in similitudinem infer
iori Contra dicta ar
guitur nam unum oppositorum
de alio verificatur nec opposita
ad eodem modo se opponunt per superius
opponitur inferiori quod superius dicit
habitudinem in et de inferiori inferius
autem opposita quod habitudinem opp
onitur ad contra quarum fuerit opposita
ergo unum non predicatur de alio Secundo
subiectum habet ipsum inesse et cum ei
conveniat substare predicatum vero habet ipsum fore
et ei conveniat inesse sed in simplicibus est si
militer forma et ergo si simplicibus erit
predicatio unius convenientiam subiectum
alterius Tertio inferius superius in toto
est distinctum ab inferiori quod unum

contra ut 2um ec. no 2um contra predicat cum contra ut 2um ec quidh ec sub et particulares ergo superius no est aliud ab inferiori et quando male dicitur quod aliud de altero predicatur quantum ad posito uno et superiori non debet ponere inferiori et inferius ergo aliquid superius in contra superiori absque hoc quod insit inferiori et quando aliquid predicatur de superiori quod non predicatur de inferiori ergo 2a quantum ad no ipse sortes est homo et homo est species ergo sortes est species sic non sequitur homo est albus et album est accidens ergo homo est accidens **Ad primum dicitur** quod licet superius et inferius realiter accepta appareant idem in materiali capta secundum rationem individualiter et differunt tamen in ratione **Ad 2um dicitur** quod licet subiectum habeat modos diversos et pluribus modos [illegible] non de subiecto est ma[ior] quia non est in quantum [illegible] respectu diversorum habet modos ut et [illegible] respectu eiusdem ut patet in quantum **Ad 3um dicitur** quod licet superius in aliquo contra ut 2um sit distinctum ab inferiori distinguit [illegible] nitendo in superius no dicitur aliud ab inferiori ut [illegible] ipso predicatum ab ipso **Ad 4um dicitur** quod quantum in regula non dicitur actu predicari [illegible] aptitudine ut sit sensus quod quantum predicatur [illegible] est predicari de eo quod predicatur est aptum predicari de subiecto illius quod predicatur superius est 2um [illegible] non potest poni non posito inferiori [illegible] no [illegible] inferiori **Ad 5um dicitur** quod non bene arguitur [illegible] 2a [illegible] est species non est predicatio causa [illegible] intentiones de rebus realiter predicari non possunt et [illegible]

uno dicitur sic homo est [illegible] et [illegible] est genus ergo homo est genus ad illud vero quod addit dicitur quod taliter [illegible] album [illegible] primo [illegible] et in subiecto 2o quod in prima album capitur [illegible] [illegible] a subiecto in 2o vero capitur [illegible] unde sic [illegible] fallacia accidentis

Utrum secunda regula ante predicamentorum [illegible] diversorum generum et non subalternatim positorum diverse sunt species et differentie sic ut [illegible]

Sciendum primo quod [illegible] sita regula ordinatur ad quasitendum ordinem eorum que sunt in uno predicamento [illegible] sic [illegible] alia quod ordinat ad [illegible] ordinem eorum que sunt in uno predicamento [illegible] que sunt in aliis predicamentis **Sciendum 2o** quod ut exposito [illegible] differentia est [illegible] quantum [illegible]

diversitas et diversa differentia [illegible] specifice sunt que in aliquo uno conveniunt et per diversa distinguuntur et de illis [illegible] quod [illegible] dicitur [illegible] differentia differentia [illegible] est [illegible] sicut albedo albi diversa vero specifice sunt illa que in nullo univoco conveniunt nec per diversa [illegible] distinguuntur ut [illegible] que est [illegible] diversa est a [illegible] prima que est [illegible] [illegible] distinguit et non [illegible] differentias cum habere non [illegible] et [illegible] [illegible] generalissima non conveniunt in aliquo uno univoco nec per diversa distinguuntur [illegible] habeat [illegible] actu [illegible] non [illegible] differentia per diversa [illegible] in regula dicitur diversorum et non [illegible] generum [illegible] dicitur [illegible] [illegible]

de differentiis: differentia enim una ab alia
non differt alia differentia, sed per se ipsam ab alia
differt; differentia enim non est id quo differt ab
alio per quod aliud, ut species differt ab
alio, scilicet ab alia specie. **Dicendum 3o**
quod genera subalternatim posita dicuntur
quorum unum continetur sub alio, quemadmodum
et unum actu et virtute in alio clau-
ditur, ut ambo sub 3o, ut corpus et a-
nimal et planta. Unum illud quod in illo
differt in alio actu et virtute dicitur sub-
alternans; illud vero quod ponitur sub
alio continetur, dicitur subalternatum; subal-
ternans enim et subalternatum necessario
requisita subalternationi requiruntur,
sicut enim superius subalternans dicitur inferius,
unde superius includit inferius et econverso
inferius includit superius, sed diversimode,
quia inferius claudit superius actu et
virtute, superius vero claudit inferius
potestate. **Dicendum 4o** quod
genera non subalternatim posita, ut

4to capitulo

Philosophus exponit 4o capitulo, sunt quorum
unum non ponitur sub altero neque ambo
sub 3o, quemadmodum diversa subiecta
genera generalissima continentur per se [illegible]
differentias, quia actu et virtute utrumque
includit, ut animal et planta sunt vegi-
tatum et animatum, quia differentia utrique

primo

illorum inest per se primo; nullum enim istorum
per se inest primo et unum, quia ipsum per se inest
speciei per alterum non extrinsecum sed in-
trinsecum, prout est genus ipsorum, ut
in corpore animato cui primo et
per se inest, prout dicit totum convenien-
tiam unius differentiae. Notandum regula
diversarum generum non subalternatim
positorum diverse sunt species et differentiae
ad differentias generum subalternatim posi-
torum, quorum possunt esse eedem species
et differentiae omnes enim species generis sub-

alternati sunt et species generis subalter-
nantis, sed non per illa species que sunt
species immediate generis subalternati
sunt species mediate generis subalter-
nantis; omnes enim differentie generis superi-
oris possunt dividere generis et species in-
ferioris; et hoc exponunt quoniam autem
non positorum subalternatim neque primo
neque convenienter [illegible] species et differentias
Dicendum 5o quod quia genera
diversa specie non sunt; genera di-
versorum positorum quia diversitate
accipiunt convenientes diversas et
modos continendi diversos illorum;
enim quia ponunt in uno genere unum
claudit aliud, sed quia sunt indiver-
sis generibus non mutuo se claudunt,

2um themistium

sed mutuo se excludunt contra eum
positarum 2um Themistium sunt
in primo Topicorum, primo tamen ut dicendum est
quia genera diversa essent necesse genera
unius positi quod non possunt in eadem
linea predicamentali, ut animal et planta, quia
est unum illorum aliud excludit.
Dicendum 6o quod prima
regula ordinatur ad cognoscendum
quod species unius generis non possunt esse
alterius generis et differentia eorum non sunt
in diversis predicamentis; ideo videndum est

4o et decimo [illegible]

cui primo convenit et neque in
2um Physicorum 4o et decimo Metaphysice
in unoquoque genere est dandum
quod per se et primo est, et ideo principia
participant omnia alia sunt etiam omnia
principia illorum quia ad genus dicimus

primo

autem sit aliquod cui primo conveniat
neque generi ordinari et omnibus aliis
per ipsum; illud autem non est nisi convenien-
tia et quantitas et participans ut dicit

i theologicam

Egidius in theologicam et [illegible] hec
autem conveniens post autem dicitur primo

primo

ex potentialitate q(ua)m h(abe)t sive admixtu(m)
essentia eius et p(ri)ncipiis no(n) dicit
actu(m) puru(m) n(e)c pot(entiam) pura(m) s(ed)
forma(m) media(m) int(er) pot(entiam) et actu(m)
ad eiu(s) essentia p(ar)ticipet esse im
mediate no(n) p(otes)t esse pura pot(enti)a
q(uia) esse im(m)ediate respicit actu(m)
et forma(m). et ad p(ar)ticipet esse no(n)
p(otes)t esse pur(us) act(us) q(uia) act(us) pur(us)
nullo alio p(ar)ticipare p(otes)t erit ergo
quid mediu(m) int(er) pot(entiam) et actu(m)
et q(uia) esse mediu(m) int(er) pot(entiam) et actu(m)
e(st) de r(ati)o(n)e g(e)n(er)is a(d)h(uc) ergo g(e)n(u)s ... g(e)n(e)
rative dicit for(m)a(m) media(m) int(er)
pot(entiam) et actu(m) ergo essentia eius forma
media(m) n(ost)ra(m) ... p(ro)p(ter) q(uo)d
g(e)n(u)s determinat(ur) p(ro)p(ter) hoc 2o exponit
diffinitio(n)e(m) p(ro)p(ter)ea q(ui)a essentia rei exp(ri)mit(ur)
diffinitio(n)e eius ut d(icitu)r ... m(etaphysi)c(e)
e(t) p(ri)mo exponens q(uan)titat(is) et
e(ss)entie ... ergo diffinire e(st) i(dem)
q(uo)d finire et limitare et r(ati)o(n)e ex
hoc finit(ur) et limitat(ur) p(er) id determinata
et certa g(e)n(er)a claudit(ur)
ex q(uo) p(a)t(et) q(uo)d p(er) diffinitione(m) indicat(ur)
q(uod) e(st) essentia p(ro)p(ter) q(uo)d a(li)q(uo)d g(e)n(u)s determinet(ur)
p(ro)p(ter) 3o h(abe)t exponit abstractio(n)e(m) illius
eius p(ro)p(ter) q(uo)d est c(ommun)e q(uo)d si intelligit(ur)
abstractu(m) a(d)h(uc) est c(ommun)e q(uo)d si
essentia intelligit(ur) abstracte a(d)h(uc)
a(li)q(uo)d g(e)n(u)s est determinata intelligentie
eius i(n) sua s(igni)f(icatio)n(e) p(ro)p(ter) q(uo)d c(on)tradictio sui
indeterminato g(e)n(er)e igit(ur) p(ro)p(ter) q(uo)d c(om)petit
eid(em) essentie determinari in g(e)n(er)e p(ro)p(ter) hoc
... q(uo)d id(e)m sit a(li)q(uo)d esse in
g(e)n(er)e et sub g(e)n(er)e et sp(eci)e ut sp(eci)es e(st)
sub g(e)n(er)e ut p(ro)p(ter) hoc diffinitio(n)e sp(eci)ei
sp(eci)es p(ro)p(ter) q(uo)d erit in g(e)n(er)e sp(eci)es a(u)t(em)
essentia(m) n(ost)ra(m) ... ...
sit tota essentia in ... ergo
p(ro)p(ter) hoc ... illud a(li)q(uo)d g(e)n(u)s

determinata p(ro)p(ter) q(uo)d est eius q(uo)d inde
in g(e)n(er)e diuidit(ur) p(ri)mo q(ui)d(e)m est
eius p(ro)p(ter) essentia(m) s(ecundu)m q(uo)d est eius p(ro)p(ter) esse sup(er)
addiendum essentie ergo ... hoc
p(ro)p(ter) hoc determinat(ur) a(li)q(uo)d g(e)n(u)s et no(n)
p(ro)p(ter) esse p(ro)p(ter) esse diu(er)sa(m) g(e)n(er)a p(ro)p(ter) esse
idem esse ut p(ro)p(ter) ... et ...
p(ro)p(ter) q(uo)d si g(e)n(u)s p(ro)p(ter) q(uo)d essentialit(er)
de determinat(ione) a(li)q(uo)d g(e)n(u)s p(ro)p(ter) no(n) posset
determinat(ur) q(ua)m a(li)q(uo)d g(e)n(u)s p(ro)p(ter) essentia(m) p(ro)p(ter) hoc
hoc r(ati)o(n)e q(ua)ntitat(is) q(ui)a q(ua)ntitas est q(uo)d
a(li)quid est quid determinati g(e)n(er)is aut
determinati sp(eci)ei **Secundo ratio**
q(uo)d ... suppositu(m) ... esse p(ro)p(ter) essentia(m)
a(li)q(uo)d g(e)n(u)s determinat(ur) i(n) suppositu(m) mag(is)
p(ro)p(ter) q(uo)d est in g(e)n(er)e q(uia) esse q(uia) essentia q(uia) p(ro)p(ter) q(uo)d
est in g(e)n(er)e p(ar)ticipat(ur) a supposito et no(n)
... esse s(ecundu)m eius esse est ... essentie
sit et ... esse eius a(li)q(uo)d g(e)n(u)s deter
minari p(ro)p(ter) q(uo)d no(n) p(otes)t ... dicit ...
se puru(m) actu(m) p(ro)p(ter) q(uo)d a(u)t(em) a(li)q(uo)d g(e)n(u)s deter
minabile ... actu(m) p(otes)t p(er) mixtu(m)
... no(n) est illud p(er) q(uo)d diffinitio
exp(ri)mit(ur) q(uo)d a(li)q(uo)d finit(ur) et limitat(ur)
... q(uo)d si esse intelligit(ur) abstractu(m)
ab essentia et p(ro)p(ter) q(uo)d subsistens no(n) est
determinatu(m) a(li)q(uo)d g(e)n(u)s p(ro)p(ter) q(uo)d excellit o(mn)e
g(e)n(u)s q(ui)a ... q(ua)ndo p(ote)ntialitate
... r(ati)o(n)e essentie in se recipit(ur) ...
p(ro)p(ter) essentia(m) a(li)q(uo)d g(e)n(u)s determinat(ur) et ...
... esse in g(e)n(er)e d(icitu)r et reducit(ur)
no(n) a(li)q(uo)d g(e)n(u)s accidens q(uo)d a(li)q(uo)d g(e)n(u)s s(ub)st(anti)e
reducit(ur) eius ad illud g(e)n(u)s in quo
est ... essentia a(u)t p(ri)mo c(on)uenit
esse. a(li)q(uo)d m(od)o a(u)t(em) est essentia s(ub)st(anti)e
q(uia) esse p(ri)mo c(on)uenit s(ub)st(anti)e alijs a(u)t(em)
c(on)uenit i(n)q(uan)tu(m) attribuit(ur) s(ub)st(anti)e **Se**
cundum octauo q(uo)d ... esse a(li)q(uo)d
g(e)n(u)s s(ub)st(anti)e reducit(ur) ... esse
diuersa n(e)c ... q(uo)d g(e)n(u)s ...
q(uo)d est analogice p(ro)p(ter) ut d(icitu)r ... ...

substantiam unum ut coniungens est non potest nisi de
hiis que possunt sub uno genere stare quale non
est hic. decimo quod substantia ut analogum est
fieri non potest per se stans et substando dicitur
substare quia requirit ipsum esse per quod
quod substat aliud hic modus potest illis
quibus abstat esse quod non dicunt puram
actum respectum illius potest habere modus
potest unum omnino coniuncta ipsum esse principii
principium ipsum. ipsum autem ultimo alio principii
capacem potest ut dicit boecius non compositionem
substantie dicitur esse. nec dicitur principium substantiam ut substantia
a se existens sumunt per ipsum esse non quo
niunt per se existere **Sciendum no**
no quod per accidens secundum ordinem determinant
adiectivum et compositionem scilicet ad alterum de
terminat per dimensionem secundum punctum
centrum est in uno genere et in una
specie scilicet punctum dimensionem est in
uno loco et per unum esse solum est
una linea terminus sicut unum centrum esse
plura centra in unum esse non potest esse in
diversis partibus et hinc est quod dicit
themistius per centrum partium sunt in
simplicitate unum licet esse diversorum
communium tamen centrum sunt in simplicitate
tamen esse sed sunt permiscibiles et
coniuncte omnino eundem actum per esse sua
exigunt **Sciendum decimo** quod
res adiectivum non determinant hic
modus continendi nec hic modus predi
quo formaliter sunt sicut cum omnes
dicuntur stabiles quia dicuntur per modum
qualitatis et quod partem in suo adiectivum
qualitatis determinare deberet et
omnino abstracta accidentia quod per se sunt
in genere accidentia adiectivum secundum de
terminarent ... dicit terminum per
modum sed cum apparent generatio
substantie ... substantia tamen cum
sub habeat modum substantie sed non in genere

substantie esse dicitur et sic te omnino accidens sub
habeat modum substantie sed magis accidens
in genere accidentis ordinatur et dicitur hic
modus predicandi quare per non sunt per
modum predicandi passivum comparatur sunt
et non activum quia non esse sunt verba
adiectiva determinatis attribuunt magis
cum substantie abstracta accidentia ... quia
accidentia non trahit adiectivum suum
nec magis qualitatis denominative similiter
trahit adiectivum qualitatis esse quia sunt
non omnino magis per se et conven
ientia imposito esse sunt **Sciendum**
undecimo quod secundum diversa
accidentia sunt modi quibus adiectiva in genere di
cuntur esse primum est illorum quae dicunt contrarium primus
diversis quas invicem et magis ut
sunt quantitatis et species in certa linea
predicamentali secundum est illorum quae dicunt contrarium 2m
diversis partibus invicem non tamen
magis ut dicunt similiter sub genere
substantie et abstracta accidentia in genere
accidentia tertium est illorum quae impartiale 3m
ipsorum rei diversis quas ut non et
forma sub genere sunt quartum est illorum 4m
quae dicunt unum diversis quas unum princi
palis principaliter non dicunt unum alter
ius parti ut sunt actus et dispositio
sub imposito relativo quae non dicuntur
sub relative invicem non sub quali
tates quintum est illorum de quibus licet 5m
generalissimum non sit verificabile per se
est tamen verificabile per causa ut albedo
est in genere qualitatis sextum est illorum de 6m
quibus licet genus non sit verificabile
in abstracto est tamen verificabile de
speciebus in concreto et generum in genere
suo abstracti septimum est illorum quae sub specie 7m
diversis quas per ... puncto ponit
per non parte magis principale potest
quando est ... species in toto genere

ponunt longitudinem illius quod est in por
tione et medietatem dicitur esse in parte eadem
omnibus quod eandem est in quantum quantitatis
quam est illarum quod huius modi partium
omnium quod dicitur secundum unum alterius quod
et duas partes dicit esse in parte
quantitatis nisi hoc autem modo habet est
duo per tribus partibus modis dicitur sub
in parte eandem et esse et ipsa aliquis
ubi magis unum parte et in ipso

Ex hoc notatis videtur quod
regula ad partem est una et huius
positionis non est potentia ad quantum
determinatam ad quantum potentiam ergo
diversa genera dicit diversas species
et eorum diversa genera diversas
habent species et differentias quantum per se
species et differentiam eandem dicit contra
adveniunt tamen quod per se non est in quantum
diversas continens unam veram quantitatem
et per se non est in quantum continens unam
verum unum diversorum generum ut
secundum reputare per se in plures sit una
non in diversis partibus ordinari corporis
unum ut est tertia dimensio est in
quantum quantitas ut vero est recte opposita
communis et forma apta nata habet
tertiam dimensionem est per se in quantum
sic. ut vero est altera pars corporis
animati est in quantum sic reductive
quod non est eadem recta tertia dimensio
et recta habendo trinam dimensionem
et situ de de loco. locus enim ut est
superficies corporis continentis est quantitas
ut vero est virtus influens loco a primo
locante est qualitas. ut vero est habi
tudo loci ad locatum pertinet ad relationem
manifestum nisi est aliud esse superficiem
corporis continentis et aliud virtutem
influentem et aliud habitudinem loci
ad locatum conditiones ponit quod partes

regula valet ad manifestandum quod sub di
versis partibus diversis dicit ordinari
species et quod diversarum generum diver
sae sunt differentiae ipsam dividentes et di
versarum specierum diversae differentiae ipsarum
subalternarum constituentes **Contra**
dicta arguitur primo aliquid sub
genere diversa ergo et ambo probatur quod
sit magis quantitas et species per hoc vi
detur falsum quia sub eadem ratione esse
sub eadem ratione contraria quod probatur primo
per se contrariatur ad contraria et actum ad
potentiam per communitatem actus ad unitatem
potentiae probatur secundo quia est ambo contraria
contrariatur per communitatem actus ad uni
tatem subiecti species autem et quantitas sub
eadem ratione ergo esse sub eadem ratione
contraria non ergo erunt diversa **2o**
omnibus generibus species subalternatim ordi
nantur sit subiectum omnino et tamen non sub
eisdem species sunt et omnino ergo male
in regula addit et non subalter
natim positarum **3o** utrique
partes et plures contrariae ergo una res
pertinet diversarum specierum et eorum
diversa genera una pars habet specierum
modus probatur quia utriusque rei ut species sub
pluribus diffinitiones contrariae et oppositae
rationes quae diffinitiones et oppositae exigunt
et differentiae et diffinitiones et oppositae contrariae
et partes quia utriusque rei autem pluribus
quantitates habent contraria per ex diversitate
oppositionum et oppositionum ad diversi
tatem quantitatum ex diversitate diffini
tionum diversitatem contrariarum **4o**
ad et species sub diversa genera non
subalternatim positae et tamen opponuntur
in una differentia. utrique potentia probabilis dici
tur ergo quod per ultimum in effectu est differentia
hominis et angeli et tamen continentur
sub diversis generibus per angelos

substantia incorporea et substantia corporea

Sextum idem actus realiter est actio
et passio ut dicitur 3o physicorum ergo
eius erunt species actionis et passionis
et cum actio et passio sunt diversa
genera diversorum generum non erunt
diverse species. Ad primum dicitur
quod licet non est actus et actio cui-
libet conveniat quibuslibet ... et fluit
quae convenit ... et non ... ergo
continuitate et non ... nisi unitas
convenit ... Ad secundum dicitur quod licet
ista substet aliquibus accidentibus et subiectum
non tamen substat ipsis ut species generi
ut inferius superiori. Similiter aliud
illud quod est sub alio ab alio
alio dicitur subalternari. Ad tertium
dicitur quod non est inconveniens unius
rei esse plures diffinitiones et compositiones
consimiles dummodo tamen una
praesupponit aliam et sumit aliam
et quod una est certior alia vero
nec ex hoc sequitur diversitas earundem
diffinitionum per compositionem exequitur et
alia est compositio intellectus specie compo-
sitio vero ... et ... compositio
non ... diversitatem illarum
compositionum non plus nisi quali-
ter intellectus specie et aliud non specie.
Ad quartum dicitur quod ... ut ponit
... anima et ... non recipit
... quod ... dicit forma
... passivus ... et ... quando
ut ... formaliter dicit ...
de ... alia et ... ...
et una nisi nomine ... quod
... dicitur ... quod intellectus non
... in homine et angelo et in
... conceptus ...
intellectus ... analogice dicitur
... intellectus ... dicitur

intellectus in materia aut ... vero
dicitur. Ad sextum dicitur quod licet actio
realiter capta sit passio ... licet
sit idem cum passione non tamen for-
maliter accepta sed ... fore
... [illegible]

Tertium tractatum de-
cem sunt puncta
intellectu istius
quaestionis. Primus

Primo quod determinatur hic in
prima parte huius libri quod valet ad
... ...
in ... ad ordinem ... ...
... sed ... ... punctorum
... hic non potest ... physicus
in prima parte huius libri determinat
de veris punctis ... ordinando
et ... omnia genera et
omnes species ... ...
... et ponendo singulis punctis
... ... aliquos
terminos ... ... et ...
singulis punctis ... et ...
species ... distinguitur ...
... et ... ...
toris punctis. Secundus 2o
quod sicut innata est nobis via ex
notioribus et certioribus nobis
ad nature ignotiora et certi-
ora procedere et ... sed ...
sunt nobis notiora particularibus
et minus ... hic ... se
sit ad particularia ... ipsius ...
... non ... particularia ipsius
... impossibile est ... parti-
cularia ... ... oportet
recipere ... ... de
singulis ... determinat physicus

physicus

physicus

ponit ordinationem predicamentorum qualem
sub quibus omnia que sunt reducuntur
substabilia et predicabilia [illegible]
aut et quibus omnia in genere sunt
mensurant dicere eorum quod sunt
illud complexum dicit singulare aut
per speciem aut pluralitatem quod noti
ficat hoc complexum exemplum
ut clare patet in textu leges eius in
isto libro non solum determinat
de predicabilibus sed etiam dicimus predicabilia
et post predicabilia patet principaliter hic
considerantur quod predicata quod vero non
principaliter in quantum ordinantur
in genere predicamentorum secundo
hic liber tamen a principaliori
intitulatur et non liber predicabilium
et non ante predicamenta id est post predicamenta
Sciendum 2o quod quare ad ista
decem genera reducuntur omnia sub
iicibilia et predicabilia et quod istorum decem
generum ratio et distinctio a logico est
assignanda ex quo philosophus magis predi
camenta logica non appellatur circa quod
predicata vel predicatum est genus generalissi
mum aliquis coordinatio ut est
ipsa coordinatio ut dictum est
post **Sciendum** 4to quod dici
uno — bile incomplexum capit duplex uno
dicibile incomplexum et duplex — similiter pro omni illo quod per vocem
incomplexam significatur et [illegible]
alio modo — aliorum predicabili capiebatur aliquo capitur
proprie et specialiter pro dicibili incom
plexo in genere ordinabili quod est
ens reale et per se ut in [illegible]
et capitur in parte isto et quod circa
incomplexa et in genere ordinabi
lia id est quod considerant in uno genere
in predicamento fuerunt sunt sub quibus
ad predicata ordinat ideo philosophus dicit
sunt et non sunt **Sciendum** 5to

quod quantitas ut sufficit ad ponendum sunt — quatuor
dicens ens per se et ens
per se et ens per accidens quod patet
capitulo 4to metaphysice ens per accidens — 4to metaphysice
est aggregatum ex duobus quorum
unum accidit alteri ut homo albus
vel quod ambo accidunt uni ut album
musicum vel quibus accidit unum
ut Sortes et Plato quibus accidit — plato
albedo vel ens per accidens est agre
gatum ex multis diversorum generum
vel diversarum specierum. ens vero per se
est quod dicit unum et certam unam
et per ens per accidens non dicit unum
certam unam ideo non est declinabi
le ad genus vel speciem unam sed est 2a — 2a
divisio entis per se in ens rationis et
rationem quod quia vel ens reale
et rationis ens est quod non habet esse
nisi in intellectu et ab intellectu ens
vero reale est quod non habet ab intellectu et
illa ponitur 6to metaphysice 3a est divisio — 6to metaphysice 3a
entis realis ex anima in decem
predicamenta quod habetur 5to metaphysice ponitur 4ta — 5to metaphysice 4ta
est divisio entis cuiuslibet predicamenti in potentiam
et actum que ponitur consequenter super
primo decem **Sciendum** 6to
quod divisio entis in decem predicamenta non est
divisio formalis sicut consideratum est in
Porphyrio entis divisio hic non
plus quod est formaliter communis quod sunt
ens per se per accidens quibus sunt reales
et realiter in se distincti non habe
aliquid a quo distinguantur per differentias
quod nihil habent praeter esse realiter di
versum ideo dicit philosophus 3o metaphysice et — 3o metaphysice
ens substantiam efficitur et accidentia per
non contrahitur ad ipsa per aliquid extra
ipsum quoniam sed per modos essentiales et
intrinsecos qui non ponunt in numerum
ut [illegible] [illegible] [illegible]

cum ipso ente et per illi modi essendi
non sunt distincti ab ente realiter ideo ut
puta ab ente distinguuntur realiter huius-
modi sicut per modos ad dictos ad ipsum respectus
per ens convenit in ipsa diversitate

Sciendum sexto quod omnia citra
ens aliquid superaddunt enti quod primum
quod menti non imprimunt et non
occurrit intellectui est ens diversis
modis et contingentia alia ab ente
enti superaddunt modos et proprietates
quantum omne ens imponitur ens
ut unum unum aliquid vel aliquid dictum
aliqui sicut alia non ut non intendentem
diversos modos et proprietates solum aliquibus
entibus convenientes ut qualitas sunt et
alia ut sunt contempta **Sciendum**
octavo quod per eundem modum puta
per modum essendi dividitur per quem puta
sub ente constituitur et per unum prout
ab illud a parte ab alio distinguitur per quem
constituitur et componitur ideo puta a parte
per eundem modum essendi distinguitur. prout
modi predicandi sunt modi essendi et diver-
sitas ad diversitatem modorum essendi
ideo puta a posteriori distinguitur per eundem
modum predicandi sumptos ab illis modis
essendi et sunt per eundem utrumque puta
distinguuntur magis cum impossibile sunt
cum sit ipsorum distinctio per eundem modum
predicandi quam per eundem modum essendi quod
ut dictum est dicibilia sunt non constituunt
aut minus cum sunt in voce dicibilis et
plura **Ex dictis** sequitur quod quibus
convenit modus predicandi et sunt convenit modus
predicandi quod per modum predicandi unum predicandi
presupponit predicandi et cum talibus convenit non
convenit modus predicandi per modum predicandi
est complexo veri attributa et non veri
convenit ipsis convenit modus predicandi et
per quem puta per eundem modum predicandi

non possunt distingui ad hoc dicendum quod
dicitur ... modus predicandi per activum qui est complexo
veritatis attributa a proprietate rei orta
et ideo ut patet argumentum convenit
veri et non rei. et passivus quidem est
proprietas rei secundum quod modum dicitur eius
et ideo convenit rei et non veri modus
autem predicandi non presupponit modum predicandi
activum sed passivum illi enim convenit
prius cui convenit posterius sic enim se habent
modus predicandi ad modum predicandi sicut modus
predicandi se habet ad modum intelligendi sed
modus predicandi non presupponit modum intel-
ligendi activum sed passivum per proprietatem
rei intellectam igitur modus predicandi presupp-
onit modum predicandi activum sed passivum
et sic illi convenit posterius cui convenit
intelligere ita illi convenit prius cui convenit
posterius **Sciendum nono** quod ad hoc
quod aliquid sit ordinabile in genere quatuor
requiruntur primo quod sit dicibile formaliter
unum nominandum 2o quod sit dicibile in-
complexum. sicut enim est complexum unum
diversorum sicut eius in diversis partibus
poneret ut ad animam in diversis locis
eius ad ordinandum 3o quod ut dicibile
sit ens reale per hoc enim nisi ut ...
dividitur ens quod animam videtur
puta porphirius et ipse dicit puta dicit
et sunt verum predicamenta per ... et actum
et potentiam sunt predicamenta entis realia quod non
componunt nisi entia realia cum igitur
omnia aliqua ordinabilia contraria
et potentia sunt contraria ad igitur ... or-
dinabile est ens reale. 4o quod ut
dicibile sit stans ut particulare per ordinem
unum sub et super sit unum ... ad
ut particularis et ideo deus in genere et non
deus qui unum ... ut ... ut
particulares et de hoc patet ... in
... per hoc dicibile non complexum ...

alia
quomodo
porphirius

dividitur et ens per se univocum in per
se predicabile ut in predicabile **Decimus**

decimo quod ut patet in porphirio
tangebat unum albertum septem modis
ad quid per nigrum et dicitur. primo unum
ordine participans et participat et quod
hoc modo est nigrum per se nigrum et dicitur
est generalissimum et subalterna et speciem
specialissimam et subalterna nigrum et dicitur
aut quod genus participant a speciebus et species
ab individuis participant et ad hoc
quod quid sit sit nigrum tria requiruntur
primo quod sit per se obiectum intellectus certa
cum et participans quod per se est intelligi-
bile ut dictum est per se ad quod determinatum
et propter hoc similitudo et suppositum non sunt
per se nigrum per aliud ut patet ad
quod determinant 2o quod sit commune et
per se unum quod est idem quod est per se nigrum
et per se unum addendo per se dividat in
decem genera 4to nec per se unum
et per se unum et propter hoc necessarium
et magis ut notant aggregatum compositum
et accidens per se nigrum et non patet 3o
quod sit compositum ex formalis et materialis ex
actu et potentia cum omne quod sit forma
media in potentia et actu ex id quod
est nigrum et actu purum potentia purum
ad quod non sit compositum huius quod nigrum
ordinant per similitudinem in quantum eam in
quo continent genera ad quod sunt addunt
et in quantum quod est abstractum quod utique
huius quod nigrum continent. et propter hoc forma
simplex prima non est nigrum ad non solum
non sit compositum ex materia et forma per eius
non est compositum ex materiali et formali
ut actu et potentia per sit est forma sed
ut sit est actus sed potentia. 2o
quidditas et nigrum sit una dicte
illius genus et qualis in perfectum nigrum
perfecti est in motu 3o physicorum dicte

nigrum [illegible] et embrio unum et idem
nigrum animal. in toto cum nature
non in embrione sed in animali [illegible]
et 3o sic patet in tertio [illegible]
[illegible] et illi [illegible] et unum et forma
quod dicitur et nigrum [illegible] et unitas in
genere [illegible] et dicitur in tertio [illegible] propter
excludere [illegible] patet omnem [illegible]
quod per se ut [illegible] reductio est nigrum
[illegible] sit patet omnem [illegible] [illegible]
reducerent ad unum genus [illegible]
reducerent ad aliud. 4to sic patet
[illegible] imaginationes [illegible]
illius genus ut [illegible] et [illegible] dicitur et in
genere [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] tempus [illegible] imagi-
nativa [illegible] 5to ad quod dicitur in
genere potest stare [illegible] [illegible] sic dicit
dicitur et nigrum per [illegible] ut dicitur
in porphirio 6to sic negatio et nigrum
affirmatio et privatio nigrum habitus
[illegible] cum [illegible] per se [illegible] genus dividat
id quod non [illegible] per se [illegible] non [illegible] per se
nigrum per privationem et negationem per se
non [illegible] [illegible] sic [illegible] sunt nigrum hoc
[illegible] [illegible] [illegible] ut sunt
[illegible] et [illegible] negatio dicitur [illegible] [illegible]
[illegible] ut affirmatio et privatio dicitur
[illegible] habitus qui est [illegible]
in negatione [illegible] affirmatione
et privatio [illegible] habitus. privatio [illegible] est
magis [illegible] quam negatio [illegible] non solum
[illegible] entitate ad habitum quod negat [illegible]
a subiecto [illegible] est negatio in subiecto apta
nata negatio [illegible] entitate nisi ab
affirmatione et propter hoc est privatio magis
convenit et nigrum quam negatio Nota
quod est nigrum sic ultimum actus [illegible]
[illegible] et [illegible] nigrum [illegible] [illegible]
et [illegible] ut dicit [illegible] [illegible] idem
et sic ad genus determinat hoc [illegible]

prima

primo p suffitientiam

albertus

dupl.

dupl.

dupl.

primo degeneratione

dupl.

ratione

uno

wit recepit Cestus habitudo
videt quod dividit sic puta ista
conclusio probatur primo per sufficientiam sumptam
a modo essendi quod dat albertus. ante enim
omne esse reale aut est ens in se et per se
subsistens aut est cum alio aut
in alio subsistens si primum sic est substantia
si secundum hoc est dupliciter quia uel in eo aliquo uel
respectu ad aliud ut respectu si primum hoc
est duplex quia uel in est secundum quod est pars
divisibilis sic est quantitas uel secundum quod forte
qui est perfectiua et sic est qualitas si vero
est respectiue et prospectiue ad extrinsecum
hoc est duplex quia illa respectus causat
a substantia comparata ad extrinsecum uel causat ab extrinseco
comparato ad substantiam si primum hoc est
duplex quia uel inest prospectiue quia est similis
habitudo et comparatio sicut uel fiunt sic ad
extrinsecum aut inest prospectiue qui
est habitudo partium in se et ad totum
in ordine ad locum secundum hoc est posi-
cio uel situs si secundum hoc est duplex quia
inest prospectiue terminata a certo composito
et est ad quod uel tendit applicatur
et hoc duplex quia causat actionem et est actio
uel causat a motu et est passio forte cum dicit
agere et motum pati primo degeneratione. si vero
inest prospectiue ad extrinsecum qui causat
ab extrinseco comparato ad substantiam hoc est duplex
quia uel extrinsecum est adiacens et applicatum
ei et est habitus uel est adiacens
tantum et hoc duplex quia adiacet sic
ut est in quiete et est ubi uel adiacet
sic ut est in motu et est quando. probatur
2o per sufficientiam sumpta a modo
predicandi per que puta distinguitur predicamentum
quod dat sanctus thomas in ea metaphysice
scilicet quia modo predicandi cum ad subiectum
sic per habere tripliciter uno ut sit illud
quod est subiectum et hoc predicamentum est substantia primi
subiecti quod est substantia predicatur de quo omnis

alia predicantur 2o ut predicamentum sumitur ab eo quod
inest subiecto quod quidem uel inest ei
absolute et absolute uel in respectu ad aliud si
secundum sic est ad aliquid si primum uel est
quod materie sic est quantitas uel formae
et est qualitas 3o ut predicamentum sumitur
ab eo quod est extra subiectum uel extrinseco
subiecto et hoc duplex quia uel est omnino
extra subiectum quod quidem non sit mensura
subiecti sic est habitus si autem est mensura
subiecti ut est duplex secundum quod
duplex est mensura extrinseca scilicet tempus
et locus uel ergo sumitur ex parte sic est
quando uel sumitur ex loco et hoc est
duplex quia uel sumitur ex loco non considerato
ordine partium in loco et est ubi
uel sumitur ex loco considerato in ordine
partium in loco et est situs uel positio
uel illud a quo sumitur predicamentum secundum quod
est in subiecto et hoc duplex quia uel est in
subiecto secundum principium actionis et est
actio uel actionis principium est in subiecto
uel sumitur secundum terminum et est passio
uel passio est in subiecto patiens
terminatur 3o probatur per hoc
per sufficientiam sumptam a substantia predicatorum
et per eas illa que puta importantur
quod dat egidius. omne enim predicatum
uel dicit rem uel ordinem uel rem sub
ordine si primum uel dicit rem subsi-
stentem et est substantia uel aliud inherens
hoc est duplex quia uel inheret ratione materie
sic est quantitas uel inheret ratione formae et
est qualitas si secundum sic est relatio si 3um
scilicet alia sex predicamenta que dicunt sex
principiorum distinctio sic per accipi quia uel
est principium quo ad locum et est habitus
uel quia ad rem et hoc est duplex quia uel
illud principium est ex parte agentis et est
actio uel ex parte illius quod agitur et hoc est
duplex quia uel est ex parte motus quia

20o

30o

dupl.

dupl.

dupl.

2um

actus agentis in patiente recipitur ut b extra
mobile in quo actus ille recipitur sicut primum
hoc est dupliciter primo ut b dicit receptionem motus in
mobili et sic est passio ut b dicit comparationem
motus ad tempus et ad primum motum
in quo tempus est subiective et sic est quando
secundo ut est extra mobile hoc est dupliciter
primo ut b dicit ordinem partium mobilis in toto
et in loco et sic est positio ut b dicit ordinem
totius mobilis ad ipsum continens et sic est locus
et sic est ubi ex quibus patet quod haec decem entia
videntur genera est suppositum primum ens
quod est necessarium appositum est [illegible]
quod est [illegible] Circa dicta dubi-
tatur primo utrum praedicamenta realiter
sint distincta pro dubio Sciendum
primo quod aliqua sunt distincta tripliciter
uno modo secundum essentiam tantum alio modo secundum
rationem tantum 3o modo secundum essentiam et rationem sicut
primo modo distinguitur [illegible] et actio ut b
3o duo accidentia unius subiecti 2o distin-
guuntur individua unius speciei 3o di-
stinguuntur individua diversarum specierum
et duo [illegible] modo sit distinctio
realis secundum magis et minus Sci-
endum 2o quod duplex est distinctio
rerum [illegible] est distinctio rerum [illegible]
[illegible] quod est in [illegible] non unum et
duo [illegible] alia est distinctio
rerum vel rationalis quod est in
diffiniti quam diffinitio exprimit et
[illegible] est eadem cum distinctione quod sit
[illegible] essentiam et est in com-
posito Istis habitis videtur
ad dubium quod omnia praedicamenta realiter sunt
distincta in [illegible] secundum et secundum
essentiam quod [illegible] est ipsa esse distincta
secundum [illegible] vel rationabiliter quod probo
primo quia modi essendi quibus [illegible]
ducuntur praedicamenta diversi sunt reales
et realiter distincti ergo et praedicamenta

realiter sunt distincta probatur 2o quia omnia genera
distincta specie sunt distincta omnia autem probatur 2o
specie distincta et realiter sunt distincta [illegible]
essentiam [illegible] ergo praedicamenta quae genera sunt di-
versa et realiter sunt distincta et [illegible]
aliter probatur 3o per decem entis modum praedicamenta probatur 3o
et decem entis realis ut [illegible] 6to metaphysicae in 6to metaphysicae
omnium autem decem entis realis ut videtur
[illegible] et realia et realiter distincta
ergo etc. probatur 4to quia sunt eadem realiter in uno
[illegible] conveniunt realiter conveniunt [illegible]
[illegible] praedicamentis diversis diversae conveniunt [illegible]
[illegible] realiter et modi essendi diversi ergo
realiter sunt diversa probatur 4to quia praedicamenta [illegible] probatur 4to
[illegible] quod sunt praedicamenta [illegible]
praedicamenti est distincta realiter a specie alterius
praedicamenti ut patet [illegible] ad praedicamentale ergo
et unum praedicamentum realiter erit distinctum
ab alio probatur 6to quia illa specie realiter sunt probatur 6to
distincta quarum realitas unius non est
realitas alterius sed realitas unius praedicamenti
non est realitas alterius quia realitas rei est
de essentia et quiditate rei essentiae autem
et quiditates praedicamentorum sunt [illegible] secundum secundum Themistium
Themistium ergo etc. quod autem sit distinctio
[illegible] et [illegible] et
[illegible] respectu [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] respectu passionis et
de ubi respectu loci et de quando respectu temporis
et de situ respectu [illegible] patebit
Dubitatur 2o circa [illegible]
illorum decem praedicamentorum sed [illegible] falsum
pro dubio Sciendum primo quod veritas
dupliciter accipitur uno modo [illegible] et veri-
tas est una rei entitas et est illud quo
res est id quod est et veritas est rei veritas dupliciter
quiditas non absolute sed accepta secundum ordinem
quae [illegible] [illegible] cum [illegible] enti sunt
addit ordinem [illegible]
ab appetitu alio modo accipitur [illegible]
[illegible] [illegible]

a veritate primo quia veritas primo perdit
intellectum 2° vero accepta sic intellectum 2°
dicunt quod veritas primo accepta est in
veritas 2° accepte 3° dicunt quod veri
tas primo est quid absolutum veritas vero
2° est quid respectivum quia relatio
non invenitur [illegible] complexe vel intellectu per
complexe intellectum intellectualis 4° dicunt quod
veritas primo inest omnibus rebus proportionaliter
entia [illegible] habet admittendum [illegible]
[illegible] cognoscitur et non causant intellectum admittendum
divinum a quo cognoscitur et causantur
veritas vero 2° est in sola compositione et
divisione intellectus ut patet primo perihermeneias

Istis notatis dicitur ad dubium
quod predicamentum non sit in veritate 2° dicta
licet sint in veritate primo dicta predicamentum
patet quia veritas 2° accepta ut est in
[illegible] dicitur complexio non est nisi in compositione
et divisione intellectus unde et isto modo dicitur
quod verum est falsum non sunt in rebus sed
bonum et malum sunt in rebus [illegible] componere
unum cum alio et dividendo unum ab
alio [illegible] istorum dicte autem
[illegible] dicunt [illegible] ipsorum sit verum
veritatis 2° dicta licet compositio vel
divisio ipsorum fiat affirmative vel ne
gative vera vel falsa Tamen patet quia predicamenta
sunt per se entia et realiter omne autem per se
ens per se est verum veritate cuius primo
respicit entitatem [illegible] veritate vel equivoce
[illegible] est ens est ens et verum hoc modo
capiendo veritatem **Dubitatur 3°**
[illegible] sunt predicamenta accidentium et tamen
solum unum est predicamentum substantie ad dubium
videtur quod cum est quod omnium substantiarum est
unus modus essendi [illegible] omnibus quemadmodum
et ab omnibus predicamentis accidentium autem
licet sit unus modus essendi [illegible]
ille tamen modus non est [illegible] ab omnibus accidentibus
predicamentis [illegible] patet et posterius [illegible]

io non ponitur unum predicamentum accidentium
sicut substantie [illegible] unum accidens [illegible]
illorum essendi non ut univoce [illegible]
[illegible] et tamen patet et posterius de aliis
accidentibus dicitur [illegible] primo de respe
ctivis et 2° de absolutis sicut equivoce [illegible]
prima dicitur de absolutis et 2° de respectivis
de quantitate [illegible] magis habet de [illegible]
tate de tanto magis habet de [illegible]
et equivoce [illegible] respectiva [illegible]
sicut minime [illegible] sicut magis [illegible]
[illegible] cum accidendo dicitur
de quantitate [illegible] aliquid [illegible]
et tanto magis [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] respectiva [illegible] ad subiectum [illegible]
[illegible] sicut magis [illegible] ab[illegible]
[illegible] ad subiectum **Sed**
dicitur [illegible] et [illegible] sicut apparitio
quot [illegible] dicitur [illegible] apparitionem
tot [illegible] et [illegible] sit [illegible]
sicut predicamenta accidentium [illegible]
predicamenta [illegible] equivoce. videtur quod illud
dictum intelligitur de [illegible] sicut apparitio
[illegible] genera et [illegible]
[illegible] et non [illegible]
[illegible] sicut apparitio [illegible]
[illegible] non [illegible] **Dubitatur 4°**
utrum intentiones 2e sint in [illegible]
[illegible] **Secundo** [illegible]
[illegible] porphyrio [illegible] est intentio 2a
[illegible] in abstracto quod est [illegible] 2a et [illegible]
[illegible] et intelligit non [illegible]
[illegible] determinatum [illegible]
[illegible] intellectum et in concreto quod est [illegible]
sit accepta et intellecta [illegible] habitudinem
ad determinatum et [illegible]

Istis habitis dicitur ad dubium [illegible]
intentiones 2e in abstracto non sunt
[illegible] intentiones 2e in concreto
sunt [illegible] ut [illegible] intentionibus
[illegible] subiective [illegible]

Secundo [illegible]

p3

porphyrius

utrum intentiones

[illegible]

ad 2m dicendum quod plures in speciebus intentionibus secundis
dicitur superioris et inferioris respectu
et propter quod unius genus et species. quod tamen
speciem non sunt una forma et una species
prima sub una et perfecta potentia
una quod actus et essentia non in
eo causata in se intentiones 2a
in abstracto nunquam non sit ac[illegible]
tales intentio est 2a in abstracto
est ens rationis quod opponitur enti reali
quod dividit videtur puta. quod non in
tentio 2a in concreto est ens reale
in se et per se non sunt. **Capitulum**
dictam quam porro omne di
visum prius est dividentibus. ipsum
cum divisum habeat se in
additione ad divisum quod partes nichil
est prius quod sunt decem entia principia
prima autem nichil est prius ergo nichil
videtur puta dividit **2o** quod sunt
puta quot sunt modi essendi quibus
ens videtur puta dividitur quod ad
multiplicorum constitutionem constituta
multiplicanto quod solum duo sunt modi
essendi entis quibus ens videtur
generaliter dividitur puta. quod modus essendi
in se et modus essendi in alio ergo etc.
3o tot sunt puta quot generalissima
quod non sunt decem generalissima puta quod generalis-
simo univoce nichil est prius et ge-
neralis aliquid est prius univoce quod
ens ab eterno dictum ut omnibus est

porphyrius

in porphirio ergo etc. **4to** actio et
passio conveniunt in motu 2a philosophum
dicit et commentator quod physici qui eum
perfecte posuerunt motum dicunt est
[illegible] **Nota** puta decem forma
prima sub illa decem ... ...
... non sunt prima ergo etc. ... principia
non sunt prima nec sunt causae formales nec effi-
cientes nec materiales nec finales non sunt

efficientes quod passio est effectus actionis
et actio est effectus potentiae non nec est
causa materialis quod sunt est eadem cum
actione nec est causa formalis quod forma
est eadem forma actio et[illegible] nec in
genere eius formalis quod omnia contrahit
potentia contrahit actus autem est principalis
illius quod contrahit et potentia contrahit **Unde**
cum ... intentio unum continet nisi
una per se ... non dicitur nisi una
quod dicitur verum et a[illegible] quod sunt
genera distincta ergo non sunt puta ab
aliquibus distincta **Nota** quod multitudo
e[illegible] ad unitatem ergo omnia
puta in unum puta ... reducibilia
ergo unum erit puta **ad primum**
dicendum quod ens quod ... et accidens de
ipso dicitur non est ... puta sunt nec unum
sed sunt unum vel ... ... sunt quod
modus essendi quo ens ... divi
ditur nec unum nec ... unum vel
... est distinctum. nichil enim
est quod ... entis sine ... **ad 2m**
dicendum quot modi essendi in alio qui
modi essendi ... apparet non esse nisi
... accidentibus quod unum prius et
posterius non per se unum puta
ad 3m dicendum quod ad generalissimum
sufficit quod non habeat super se aliud genus
quod ens ... ab eterno dictum possit dici
univoce ad ... et accidens non tamen
per se dici genus ergo etc. **ad 4tum dicendum**
quod actio et passio non conveniunt in motu
ut in ... formali et univoce quod
... conveniunt in motu ut
et ... actio est motus non est
formaliter ... ad auctoritatem ...
commentator dicit quod si commentator intelligit
quod motus dicitur ... per attributionem
tantum potest ita quod sit primum ... forma
... species et ... auctoritatibus

primo

sicut non est unum primo ideo propter omnes species
sunt eo equaliter subiecte quod species motus
non equaliter conveniunt subiecto quod ante prius
et posterius. Amplius cum motus ad unum
motum sit ad certitudinem mensuram et
causam ut ad motum localem reducunt

octavo phisicorum

ut dicitur octavo phisicorum 2o omne genus
univocatur dicitur de quibus speciebus quod motus
non est quid univocum ad omnes specia-
les motus motus quod motus est in diver-

3o et 4o phisicorum

sis generibus ut dicitur 3o et 4o phisicorum
vel aut diversorum generum nichil est genere
univocum ergo etc. si vero nititur unitate
potentia motus qui in pluribus generibus
ut dictum est reperitur una est auctoritas
eius **Ad 3m** dicitur quod potentia sive
prima principia non requirunt esse unum effi-
cientis ut unitas finiat quod requirunt esse formaliter
et non omnes potentia realiter coarctatum et patrum
esse comparatum quamvis sint forte mediate nisi
parum et actum et actus per se primo patet **Ad**
4m dicitur quod secundo potentia non dicit idem
et ordine sit quod tamen subordinate tamen
et magis per se ad convenientiam **Ad 5m**
dicitur quod omnia nisi per se ordinabilia ad unum
ut ad substantiam et accidens reducunt quod ulterius
reducunt ad unum quod analogice dicitur
de quibus

**Secundum punctum scilicet est
genus generalissimum ad omnes
predicamentis dicitur primo**
propter quod phisici delimitant de decem predicamentis
in genere secundum ordinem comparando et cogno-
scendo de qualibus hic quod delimitant
de qualibus quamvis in speciali et phisici de substantia
cuius ideo est quod de eorum substantia est specia-
liter quod substantia est per accidentibus et est et
diffinitiones cognitione ut dicitur alia modo
eo cum naturalis pars est effectus quod substantia est
eo accidentium requirunt esse modo effectus

et primo ut dictum est phisici ergo etc. 2a ra-
tio principium est per aliquo quam nisi corrupto
alia nisi iterum et non e contrario quod nisi corrupta
substantia omnia accidentia iterum et non e contra-
rio quod substantia est quod est subiectum omnia quia substantia
vero est omnia alia cum ipse quod aliquo
modo esse nisi in ipso ergo etc. 3a ratio

quod substantia est fundamentum et firmamentum
omnium accidentium quod est fundamentum
prius est substantia **Secundum 2o** quod
licet substantia sit prior accidente simpliciter et om-
nibus tamen quo ad nos et ordine doc-
trine accidens est prius substantia quod cognitio
nostra initialiter est quantitatis et sic
omnia hic consensu quod est accidens ut
dicitur primo posteriorum. Accidentia ergo quod sunt
sensibilia sunt nobis notiora quantitatibus
quod sunt intelligibiles et ideo dicit philosophus
primo de anima quod accidentia magnam partem
conferunt ad cognoscendum quod quid est. **Ex**
substantia **Secundum dicitur** primo substantia

primo

non precedit accidens cum convenit ut
unum ergo nullo non cum accidentia
que habere aliquid est hoc convenit
utrique tamen esse per se substantia est esse
accidentis ergo etc. **Secundum dicitur**

2a

accidentia est causa et tamen precedit omnes
substantia ergo nulla de substantia per se
dicit accidens **Secundum dicitur** tempus

3o

est accidens et tamen impossibile est substantia pre-
cedere tempus tempore quod sit tempus etc.
ante tempus quod est impossibile **Ad primum**

ad primum

dicitur quod substantia precedit accidens cum esse
et precedit per se accidentis est esse sic videtur

primo

quod esse accidentis quod est primo sic quod dicitur
est accidenti a substantia et in substantia ergo prius est
sic quod accidenti **Ad 2m dicitur**

ad 2m

quod accidens precedit actum nisi manet
ut intelligere aut velle divinum et
dicit actum infinitum ut esse scien-
cia recepta prout illud modorum

e actus quo ad nichil excludit
Ad 2um dicitur quod doctor philosophus in
textu de sua simplici et de ipse quando
accepto ut se quod habebit actus in
suis dicatur / Sciendum 2o
quod Albertus sua quibus modis
capitur et considerant unus ut est simplex
et principale per esse 2um [illegible]
et hoc modo est conveniens simplex esse
vel eius et originaliter [illegible] et
ut sic non est simplex ut species ut videtur
[illegible] ut [illegible] per hoc omnia
actiones possunt. et hoc modo sua considerant
Avicenna qui considerat plures sua
sensibilis reducit ad insensibilem et
insensibilis ad intellectualem et intellectualem
ad divinam. alio considerant [illegible]
est simplex per se ad quod omnia plura
[illegible] reducuntur et [illegible]
[illegible] quod sit simplex [illegible]
et [illegible] aliorum [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] est quod [illegible]
[illegible] ad diversas
species et hoc modo aliqui considerant
3o sua considerant unus simplex subiecti
quod [illegible] substantie et subicitur
et ut abstracta substantie dicitur et [illegible]
non [illegible] sua dicitur quod est subiectum
omnium [illegible] omnia alia [illegible]
subiecti et substantie [illegible] habent
[illegible] substantie et subiciuntur. et dicitur [illegible]
[illegible] substantia dicta et [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] substantie [illegible]
[illegible] ut patebit Sciendum
4to quod philosophus in hoc libro de [illegible]
[illegible] de cardinalibus [illegible]
non solum [illegible] subiectis
[illegible] hic non solum considerant [illegible]
[illegible] quibus omnia

species [illegible] subalterne et omnia
[illegible] per [illegible]
considerant [illegible] subiectis in quo [illegible]
[illegible] omnia et de quo dicuntur omnia [illegible]
[illegible] videtur principaliter considerant [illegible]
ut est subiectum [illegible]
diversos modos predicandi de sua [illegible]
distinguit [illegible]
[illegible] philosophus non [illegible]
[illegible] et [illegible]
Sciendum 4to quod [illegible] est sua
[illegible] accipitur et [illegible]
subiectis considerant [illegible] est sua [illegible]
Avicenna et [illegible] considerant [illegible]
[illegible] accepta quam [illegible] considerant Avicenna
patebit [illegible] ut accipitur [illegible]
de subiectis quod considerant aliqua simplex
[illegible] accipitur [illegible] 2o [illegible]
[illegible] accipitur ut substantia [illegible]
quod [illegible] primo accepta [illegible]
[illegible] 2o accepta [illegible]
Sciendum 5to quod sua capitur [illegible]
[illegible] ut [illegible] et [illegible] et
forma et [illegible] dividitur
ut dicit Avicenna et 2a [illegible] hoc
[illegible] dividitur [illegible] simplex
2um [illegible] sit [illegible] et
[illegible] et [illegible] et [illegible]
non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non est [illegible]
sua quo non [illegible]
[illegible]
non [illegible]
quod non 2um [illegible]
[illegible] analogice [illegible] 2um [illegible] simplex
[illegible] 2um [illegible] illa [illegible]
[illegible] est [illegible] 2um [illegible]
et esse in illa [illegible] est [illegible]
simplex [illegible] subiectae [illegible]

Margin notes: Albertus; Avicenna; alio; philosophus; philosophus; primo; 2o; 2o; Avicenna

est compositum ex illis nam est nocius esse et
esse quod est ideo sicut non est ubi convenit
materie et forme et toti composito compositum enim
est illud quod est esse. forma vero est illud
quo compositum est esse materia vero est illud
quo compositum potest esse esse materia enim aut
dicitur ratio materie non est illud quo ideo est
sed quo potest esse et non esse. Item omne
quod est esse in genere est compositum ex
genere et differentia sed simplex est magis compositum
esse compositum per se primo compositum ex genere
et differentia actu et in potentia includit genus
et differentiam. sed ergo materia est compositum ex genere et
differentia actu includit ista et cum differentia sit
actus et simpliciter [illegible] materia actu et
in potentia includeret actum. non ergo esset
pura potentia. Et compositio precedit compositum
sed materia precedit differentiam et genus ex compositione
ex genere et differentia sequitur compositionem materie
et forme ergo etc. **Sciendum nono**
quod forma non dicitur esse in genere sicut
non dicitur in se defectum forme manu-
ente ut defectum separate. cum esse
est in genere per defectum informante. non
[illegible] totius [illegible]. forma enim totius
cum sit eadem cum essentia esse ad genus de-
terminat. quod est materia dicitur non esse esse
in genere. non est in genere determinato [illegible]
[illegible] quod ideo in se sed materia corporis alicuius
sunt capitis ut est genus etc. in sub corporea
et in incorporea dividitur. de illis enim
[illegible] composita dicitur
quod ideo est esse esse et aliquid sub esse. ideo
enim sicut non potest pars esse habere
essentiam [illegible] hoc convenit actui
quod a esse est ens et esse essentia
eius sit sed **Sciendum octavo**
quod forma et genus est [illegible] sancta
thamina sicut diffinit est ens [illegible]
quantitate distincta ab esse [illegible] convenit
esse esse sit [illegible] in alio ut in subiecto

[Left margin: Nota [illegible]; [illegible] sancta thamina]

unde forma ut hic diffinitur non a substando
sed a esse convenit dicitur et ipsa forma ut genus
[illegible] est principium quia nihil
prius est ideo non potest diffiniri diffinitione sed
aliquid genus per [illegible] in ipsum di-
vidit. et per omne genus [illegible] totam eius
essentiam sed quantitate manet in aliis
speciebus [illegible] individuo
sed non [illegible] esse quod alius et alius
esse [illegible] et alia species [illegible] aliud
et aliud esse [illegible] et alio individuo
in omne quod esse est in genere [illegible] essentia
distincta ab esse ut dicit avicenna.
sed enim id quod est in genere habet essentiam
[illegible] speciebus genus esse
[illegible] individuum sit
[illegible] esse et sit in ipsis
[illegible] tota essentia sit [illegible]
[illegible] totum [illegible] non est in ipsis [illegible]
totum esse sit ut erit in ipsis [illegible] tota
essentia quod est in genere [illegible] et ideo bene
dictum est quod forma est ens [illegible] qui-
ditate distincta ab esse. **Sciendum de-
cimo** prima sicut esse [illegible] distinctum ab
essentia [illegible] accidens [illegible]
[illegible]
quolibet [illegible]
sui subiecti. essentia habet esse [illegible]
esse [illegible] **Sciendum decimo** secundo
omnia [illegible] simplex est
esse [illegible] actualiter
est illo [illegible]
[illegible] nihil est actualiter esse
nihil [illegible] esse [illegible]
[illegible] quod
[illegible] participat ipsum et ipsum
nullo alio participare potest ergo etc. **Sciendum
decimo** tertio sicut esse differt ab eo cum
[illegible] non [illegible]
[illegible] distincta ab esse
[illegible] non [illegible] essentia et esse

[Right margin: avicenna; prima; 20; 30]

si sit item q̄rit̃ de illa eẽntia p̄ quod
dr̃ albe et̃ in infinitum n̄c destrigit̃
alia 2ui. ẽe p̄ p̄ eẽ̃ ẽe existit eẽntia
et ẽe ḡo 2ª **Ad dictos 4to** — *4to*
sẽ ag̃t p̄suppomit ẽe ita et recipe
pati q̄ si quod nichil est nichil
agit ita quod no est nichil recipit
eẽntia ḡo no recipit ẽe u̾t si recipet
ẽd no recipiat nisi quod est ut s̃ḡe
ẽe eẽntia reciperat an p̄ recipiat
ẽe q̄plerat **Ad dictos 5to** s̄a
et suppositum ẽ p̄ se q̄ms p̄se aut — *5to*
ẽe videt p̄ eẽntia ẽtg ḡo suppositum
ẽ s̄ta p̄ eẽntia sub eẽntia formale aut
p̄n̄y q̄ns ẽst ẽe ipsit ẽe erit eẽntia
Ad primum di̾ q̄ licz actus 2ui — *ad primum*
rem ut quod est magis actiuum
p̄suppomit ẽe ẽpletum sui substantiuo
ẽ actus 2ui modum tm̄ quod ẽe
est actus eẽntie **Ad 2um di̾** — *ad 2um*
q̄ ẽe et eẽntia p̄p̄ie no dicunt diui
di̾n̄y p̄ imaḡs dedicat no cum dicuntur
ẽe ipsius sub distincta **Ad 3um di̾** — *ad 3um*
sit q̄ ẽe dr̃ ab eẽntia p̄ ẽe p̄ p̄ se
ipsum et eẽntia p̄ eẽntia q̄ p̄ se q̄ua
dr̃ albe. **Ad 4tum di̾** q̄ si — *ad 4tum*
p̄a sit est in actu et sit recipit actu
n̄c est in actu an q̄ recipiat actu
sit eẽntia sit est in esse et est in actu
p̄ illud ẽe ẽ recipe p̄suppomit esse
no ẽe quod recipit p̄ aliud ut si ẽe
actuale in eẽntia recipit no p̄suppomit
q̄ eẽntia sit 2ui ẽe actuale p̄ 2ui
in modum intelligendi ẽe actuale
p̄suppomit ẽe eẽntie n̄q̄ recipit sit
ẽd est eẽntia recipiens et ẽe receptum
Ad 5tum di̾ q̄ aliud dr̃ p̄se — *ad 5tum*
q̄ns tripl̃r primo q̄ p̄ eẽntiam q̄ est
sui ẽe est q̄ms et p̄se q̄ms
oppomit q̄nti p̄ p̄ticipatum et solum

p̄rim ẽd est p̄ se q̄ms omnia aut alia — *p̄ma ẽd alia*
sub q̄ntia p̄ p̄ticipatum q̄ p̄ ẽe p̄ticipatum
eẽntie et n̄c sup̄additum ut ẽd wlt q̄me
ṫat̃ sup̄ 2o metaphysice 2o dr̃ p̄se q̄ms q̄ — *2o metaphysice*
p̄ aliud sui ḡl est q̄ms et oppomit
q̄nti in subiecto et omnes s̄be tm̄
p̄ime q̄ 2e dicunt̃ p̄se q̄ntes et sola — *p̄me*
actiua dicunt̃ no p̄ se q̄ntia no cum
existunt p̄ ẽe sui ḡl p̄ p̄ ẽe s̄bi et sub
iecti et capit p̄ se ẽe indiffinite
s̄be. et p̄p̄ hoc indiffinite subiungit
sit quod no in alio ut in subiecto.
licz cum 2e s̄be sunt in primis no tm̄ — *2e s̄be*
p̄se sub in subiecto actiua cum sit est
in subiecto q̄ ẽe h̄ ẽe ab ipso. s̄ba vero
2a sit est in p̄ma q̄ no h̄ ẽe ab ipso
3o dr̃ p̄se q̄ms q̄ p̄ aliud sui ḡl — *3o*
ut est de re cuius est q̄ms et solum
suppositum s̄ta p̄rim p̄se q̄ms dr̃
et q̄nti in alio apparit̃. licz cum
2a s̄ba existat sui ḡl p̄ ẽe sui ḡl sit
p̄ma q̄ 2ui illud ẽe est de re p̄ma
et q̄ms ẽ 2e s̄be. no magis p̄p̄ie p̄ma — *2e s̄be*
s̄ba dr̃ p̄se q̄ms q̄ 2a. n̄c est intelli
gendum q̄ p̄ aliud ẽe existat 2a s̄ba
et p̄ aliud p̄ma p̄ identitatem p̄ quod
existit p̄ma sub 2a. existit 2a in
p̄ma. **Ad argumentum** ḡo dr̃ q̄
s̄ba et suppositum sub p̄se q̄ntia no
p̄ma q̄ 2o m̄ 3o. **Questio no**
tatis videt q̄clusum ut s̄ba 2o
accepta ẽ q̄ma q̄ualissimum p̄s q̄ s̄ba — *p̄s*
sit accepta est p̄rim p̄n̄y formale
omnium s̄barum magis q̄ eẽntiam inter
et mensura omnium ipsarum no absolu
te in ipsa formalis p̄ora s̄ibus
p̄p̄ia q̄ua p̄p̄ius s̄pes et magis p̄ndi
et condi distinctas a generibus s̄beg
maioris p̄ndi et condi alicuius p̄ntorum
q̄ de q̄ma q̄ualissimum sufficiunt et re

deus non ponit in puto

quiescit hoc p̄t ex hoc plane quod simi
liter et quietissimi **Dubitatur circa**
dicta utrum deus sit infinitus ad dubium
cum dicit verum quod deus non est infinitus
se et ulterius alicuius generis et hoc probatur
primo auctoritate auctoris dicentis deum
non esse usque ut procedatur non usque cum non
sunt apti nati esse plus quam ut proce
lare cum illo principium et subdit qui
dicit deum esse infinitum dicit deum non
esse deum probatur 2o auctoritate boecij dicentis
quod probatur in puncto relictis quod cum terminis
quod sunt purus actus et purum posse agit de
medijs in composito quantitate et posse cum
quo ex concordat quoniam sequitur primo de
aliud dicens quod actus et posse circuit
omnia puncta quod non esset nisi omnia
ad genus determinata quantitate posse erunt
composita ad utrumque erunt actus posse quod
in puncto quod minime deo convenit
probatur 3o auctoritate philosophi 4to metaphysicae
dicentis deum esse perfectum non infinitum
quod simpliciter omnium perfectionem habet generalem
probatur 4to auctoritate uniusque viginti
quatuor philosophorum qui definiendo deum dicit
deus est aliquid operatur se est actus
et actus nichil alium dicit aliud deus
est aliquid posse non videtur aliquid esse non
claudit et aliquid bonitas non terminat
probatur 5to auctoritate auctoris libelli
de causis et causarum loquendo de
causa divina dicit quod licet una prima
potentia dei est infinita ideo causa eius
est infinita ideo etc. probatur ergo dicitur quod quid
sit causa divina cognatio et addit
sed tamen quod non est sed quod super sunt et
subungit ideo nullum positum de ipso
prout probatur quod rationes omnium rationes eius
quod ipse apprehendit est probatur 6to auctori
tate philosophi dicentis deus est super substantialis

super vitalis et super intellectualis et postea
subiungit nullam quod pertinet quod superius est
supervitalis et super substantialis quod quod
omnia vitalia et sustinet super in ipso et
probatur hoc verbis probatur primo **Primo**

nichil quod est infinitum sua potentia et
virtute probatur attingere id quod est ex

viri genus quod aliud ageret ulterius genus
quod deum suo spectrorum et sue species et
non solum species quod essentia quod deus sua
potentia et virtute attingit non ens

simpliciter et ens quod sunt ens genus preterdo
de non ente simpliciter ens simpliciter prae
actus non ergo probatur generari infinitum **2o**
nichil quod est infinitum est similiter quae
est quod infinitum habent se proportio
addita ad genus quod deus est similiter
omnia genus quod genus ut dicit quae
tale est quod medium in proportione et
actum deus autem quantitate et posse non
est compositum ut est actus posse propinquus
quod est actus purus sed omnia posse
et simpliciter sed omnia compositae ut
dicit duodecimo metaphysicae non ergo ad genus
determinat **3o** ad quod est omne
infinitum frangit quod in perpetuo
est deum in quod frangit quo omne
quod frangit frangit in puncto recipit
eum frangere sit praeter capere quod in
perpetuo est deum in quod recipit probatur quod
autem quod recipit recipit ut est in
potentia in perpetuo est deum respectu nostri
habere modum posse quod sit actus
in puncto posse quod est absurdum dicere
4to quod quietissimum sunt prima principia forma
lia omnia quod subiungit generis in puncto
est primum efficiens et ultimum
finis dicit primus formale perdens
ipsum principium sit ponat ita esse efficien
tis et efficiens forme ergo primum primi

declaratio

metaphysicae

simplicitatem

pro

2o

3o

4to

3o

12 metaphysicae

Auctoritate

quod est ultimum finis perfectionis omnes alias finales non ergo potest esse infinitum. Quinto infinitum simpliciter est omnino potest esse limitatum et determinatum quantum ad effectum potest quod unum auctore declaratum est tertius effectus finite ... excellit omne finitum ergo et finita non excellit omnia. Sexto ex omne quod est infinitum esse compositum ex actu et potentia per deum non est ... ergo maior ... quia ... est esse aliquid infinitum et subsistens. Per quodlibet ... subsistens est compositum ... et ... quia species non habet per se subsistere nisi ... per quodlibet compositum ... et ... ex esse compositum ex actu et potentia quia compositio speciei ... et ... presupponit compositionem ex actu et potentia sit compositio realis presupponit compositionem realem ... ergo sit a potentia et ... ab actu. Septimo ex omne quod ... est infinitum esse realiter compositum ... et esse per deum non est ... ergo maior ... ex omne quod est infinitum ... aliquid nisi ... quod ... et ... in ... quod ... aliquid ... et ab aliis ... quid aut ... quod ... infinitum ... cum aliis ... est ... et ... quod ... est quid aut ... ab aliis ... et ... est esse quia ... et ... determinatum ... est ... ens ... et ... ab eo esse aliud ... quod ... et aliud ... quod ... ergo ... omne quod ... est infinitum ... esse ... et esse ... omne id quod est ... quia ... et ... ab aliis ... finitis ... et ... non potest esse ... convenire

unum auctore declaratum

et ... respectu eius ex omne quod infinitum ... et ... quod ... non potest convenire quia est simpliciter ... omnis compositio. Octavo sit diversitas ... originis ... compositionem ... et ... et diversitas ... compositione ... et ... ita diversitas ... originis accipit ... compositione ex actu et potentia ... et ... omnes diversitas originis habeat ... compositione non videtur ... compositio ... diversitas ... originaretur nisi composita ex actu et potentia ... et ... ergo sic ... est ... quodlibet ... esse compositum ... et ... et quodlibet ... ab aliis ... distinctum esse compositum ... et ... sic ... est quodlibet ... infinitum esse compositum ... et ... actu et potentia ... ergo ... nullo sit compositum nullo infinitum est ponendum. Nono si deus esset infinitum ... non potest esse ... quod ... sit simpliciter primum quod ... non ... esset ... sed probatur est falsum quia ... et ... est non est ... esse ... omnia ... sub ... sed ... esse ... et ... et ... infinitum ... et ... omnia citra primum sit primum ... et ... et non ... quia est infinitum ... primum ... deus est primum esse ergo non est infinitum sed. Decimo omne quod est infinitum ... et ... ... quod ... est reductum ad ... illarum ... est reductum ad principia illorum ... omne ... et ... est ... et omne quod ... alia principia ... non est primum ... deus simpliciter sit infinitus quia quo ... et quo ... est simpliciter primus ... ... Undecimo

sed omne genus 2um univocorum equaliter
participatur a ceteris speciebus simpliciter est
dare univocorum equaliter convenit deo et
aliis rebus. Item plus distat creator a cre-
atura quam substantia ab accidente. Ergo hoc
in unoquoque genere esse non potest unito
unius deus cum aliis rebus univocorum
genere erit. **Duodecimo** omne quod est
in genere est hoc aliquid in se per quod non
quod designatur et determinatur ad speciem
cum nihil sit in genere quod non est in
aliqua eius specie. Hoc autem esse in deo est
impossibile quia impossibile est divinum esse
diversis designatione et determinari
secundum quod sit proprium divinum esse non est
in actu nisi illo addito sufficiente
esse divinum esse quod est divina substantia non
esse per necessitate quod patet esse falsum
vel omne quod indiget aliquo sibi addito
ad hoc quod sit est imperfectum respectu eius
quod divina substantia nullo est imperfecta. Ergo etc.
Tredecimo unumquodque collocatur
in genere ratione sue quiditatis et genus
genus eius inquantum predicatur in quiditate. Dei
est esse quod eius 2um esse autem nihil in genere
collocatur quia sit ens per ab esse dicitur esse
genus deus ergo non erit in genere. **Decimo
quarto** si deus esset in genere maxime sic
speciei; impossibile est deum esse speciem
quia omnis species est vel determinati et constitu-
ti quod est vel compositi et finiti quod non con-
venit deo qui est simplex et infinitus
ergo etc. **Decimo quinto** si deus esset
in genere sibi vel esset substantia prima vel 2a. Non
prima quia substantia prima primo substat acciden-
tibus nec 2a quia talis substat accidentibus ex
substantiis; deus nec primo nec ex consequenti acciden-
tibus substare potest ergo etc. **Sedecimo**
sicut centrum principalius est per se adesse de-
clinat sic esse de se excedit omne genus.
Sic ergo centrum sicut esse in genere. Itaque

eo est

adhuc est in genere secundum quod dicit de se est extra
genus cum comprehendit ad genus secundum dein de-
clinat nisi recipitur ergo est centrum est
cuius esse excellit et superat omne genus
secundum centrum dei est cuius esse ergo etc.
Sed dicitur primo in unoquoque primo
genere est dandum unum primum quod est
metrum et mensura omnium aliorum
quod est per se ens et per se esse primus principatus
omnia alia sicut tamen hoc autem in genere
substantie non videtur esse nisi deus. Ergo deus est
in genere substantie. **Sed dicitur** 2o deus 2o
est ens et non accidens ergo substantia et per consequens
est in genere substantie. **Sed dicitur** 3o deus 3o
est causa omnium substantiarum, causa autem substantie non
potest esse nisi substantia ergo est in genere substantie. **Sed** 4to
dicitur 4to substantia dicitur a esse conditio deo
autem magis convenit per se esse ergo deus per se
est in genere. **Sed dicitur** unumquodque
mensuratur per aliquid sui generis decimo metaphysice.
Sed deus est mensura omnium substantiarum ergo
deus est in genere. **Ad primum dicitur** quod ad primum
deus non est primum in genere substantie ut substantia
genus est sed est primum simpliciter in genere
entium unde sicut non est per se in genere substantie
ita nec propriissime dici debet esse in genere reductive
sed per hoc reduceretur ad unum genus cum
hoc reduceretur ad aliud cum sit causa
omnium generum. **Ad 2um dicitur** quod deus ad 2um
nec est accidens nec substantia ut substantia genus est
quoniam posset dici substantia capiendo substan-
tiam pro per se existente. Magis tamen proprie
dicitur essentia quam substantia et per hoc idem est dicendum
ad 3um. **Ad 4tum dicitur** quod non sibi ad 4tum
ut patebit 2um quod genus est. est
per se consistere et aliis subsistere quod deo non
convenit. **Ad 5tum dicitur** primum est ad 5tum
de mensura proportionata mensurabili
talis non est deus. **Dubitatur** 2o un-
de ponatur substantia ut genus est. Ad dubium
respondet albertus quod substantia in genere

et in genere accepta dicit quid secundum
formam distinctam totum et singu-
lis sub 2° secundum primarum rerum secundarum
sed unius vero sub primo intellecti patet et
(prima) distinguendo sensum ad sumunt primaria
sub intellectum scilicet ex quo sit compositum
neque rationis vero. Unde hoc modo non est
compositum compositione actuali quantumcumque
similiter precedentibus et prima non describ-
itur est. **Dicendum** quod compositio hoc
non capta 2° circa modum intelligendi
intelligitur componi existente et esse et post
ens esse et unum in composito invenitur
est primum compositorum expositionem et
actu ut ex quo est et quod est itaque
eius habeat modum potentie et quod est et
esse et habeat modum actus et quia est
per hoc ens quod ens est convenit coincidere
per hoc vero quod esse est distinguitur abstracte
non est modus compositum concreti et dicitur per
eius ut intellectus dictum est. Sed
(pa) non patet dicendo ex quibus patet quod in et
similiter non componitur sub in genere accepta
eius non est sub exemplum et similiter sit
compositio prius componitur sub capitulo
in intellectum patet quod genus et dicitur sub
in genere accepta componit non prius continuum
scilicet sit genus generalissimum sic est genus
quod non patet et specialissima superius est sub-
iectum genus ~~generalissimum sit genus~~
~~quod~~ patet componit ergo 2° circa modum
intelligendi exactum et potentiam et ex quo
est et quo est. Nec enim intelligentie
in subpositione sub continent realiter exactum
et potentiam non componitur compositionis supponitur in
essentia realiter exactum et potentiam sit compositum
componitur enim ex compositis actu et contrariis
in quo potentia et convertendo quod sub duplex
capitulo uno patente completo et perfecta et
2° similiter et huiusmodi et sub in genere
realiter componitur expositionem et actu quia

(sub capitulo duplici uno)

concretum et esse aliquo capitulo predicamentali
vel accidit et et isto concretum stat sub
illa prima via et quia licet non est intrinsecum
sicut neque vero neque vero compositum secundum 2°
circa modum intelligendi componitur ex
ente concreto expositum et ex illo quod est
et ex quo intrinseco causa quod est esse et
tamen ex actu sub ex quo est. **Dubi-
tatur 3°** utrum substantia sit genus
(utrum substantialitas sit genus)
predicatio. **Dicendum** quod ratio quod ad
genus determinatur et primum determinantis sub
ratione utile et probatis illud ergo cum non convenit
ratione probatis esse ad genus determinari non patet
et quod non designate primo patet et cum
passione supponitur non convenit ratione probatis
et utile ut philosophice ideo non sub primo (pa)
patet designata quod designat natura
substantialitatis et corporalitatis et cetera esse in
genere et non patet et dicitur esse productio
sed sumitur primum illud quod esse est in genere
in genere dicitur patet quod natura videtur
tamen quod substantialitas non est genus per omne
genus et plus de superioribus et inferioribus sub substan-
tialitate non convenit plus de inferioribus ut
dictum est ergo. **Sed dicitur** (prima)
primo ideo est substantia et substantialitas si genus
est genus et aliud et si unum patet de
inferioribus et reliquum. **Sed dicitur** (2°)
2° abstracta accidentia sunt per se in genere
accidentium ergo et abstracta sub esse in
genere sub. **Ad primum dicitur** quod licet (ad primum)
idem sit substantia et substantialitas quia tamen substantia ut
natura sub natura sub patet sub passione
inferiorum et natura substantialitas natura sub
patet cum passione inferiorum ideo substantia
et substantialitas dicitur genus generalissimum et
plus de superioribus. **Ad 2° dicitur** quod licet (ad 2°)
abstracta accidentium predicent subiectum
non tamen supponitur predicatio et per rationem
utile non ponitur quod habitudinem in genere
ad subiectum quod habitudinis et et supponitur

io ergo vo vtis et ergo quemit pt abstracta autem sunt que per se non dicunt suppositum ideo de suppositis praedicari non possunt sicut in quantum esse et non praedicatur. **Dubitatur** quarto quid sit vo praedicabile sicut ut communiter est praedicabilis. **Dicitur** quod aliud est vere praedicari et aliud vere praedicari quia ad praedicatum requiritur praecedens cum imposito se habet ut mobile cum vo ut forma ...

vo

... vo notato dicitur praedicatio sicut ut communiter est. esse persone compositio et aliquid subsistere. accidentium cum prima esse compositum ubi per esse subsistens per esse subiecti non possunt nigrum ... cum forma vo licet habeant esse ... non habet aliquid subiectum in substare ubi subsistit cum sit purum actus io ... subiectum sunt comprehendit per se ... non sit eius ... ut attribuit forme ... et aliquid ... **Sciendum** **dicitur** **primo** quod quaelibet communiter omnia vnum ... est licet principata dicitur de ... sed sicut non potest dicere vna ... licet principata de ... corporeis et incorporeis ... sunt incorporee ... corporeum. ... et ... communiter ... ut dicit commentator super 2o metaphysice ...

forma

2o quod communis cum commentatorem super 2o metaphysice non est pura potentia nec purus actus sed forma media inter potentiam et actum ... aut ut est ... ad naturam ... materialis et immaterialis non potest esse forma media inter potentiam et actum ... sunt in materialibus ex actu et potentia non ... realiter compositio ergo ... **30** ... sunt in incorruptibilibus materialibus non corruptibilibus. corruptibile autem et incorruptibile ut dicitur nono metaphysice ... quae non conveniunt ... genere **4to** omne quod est ... vnum ... adaequate ...

2o mēl

... potest dari unitas conveniens corporeis et incorporeis ... in genere ... cum ... forma ... ab aliquo ... vnum ... corporea et incorporea non ... aliquid reale quod ... posset ... in ... **4to** ... non potest ... adaequatum ... sunt ... in magis videtur differre ... animalis ... **Ad primum dicitur** quod ... est et ... ut ... est ... sit ... conveniunt ... non conveniunt sunt corporee ... per se ... et substantiam ... ille ... ad ... communiter ... est licet principatus ...

30

... in una ... alio **Ad 2m dicitur** quod sicut ut communiter est est forma media inter potentiam et actum ... est ... et potentia ... ut ... est ... actus ... inter potentiam et actum ... realiter ... **Ad 3m dicitur** quod corruptibile et incorruptibile ... non conveniunt in unitate ... conveniunt ... in unitate ... ut ... est ... non ... **Ad 4tum dicitur** quod ... oportet ... ab aliquo vno ... non ... esse ... possit dici causa et ... ut dicit

phus primo de anima ad hoc dicitur
quod unus est modus essendi et talis convenit
aliis substantiis corporeis et incorporeis non
autem est aliquis modus essendi et talis conveni-
ens aliis accidentibus

Utrum divisio substantie in primam et secundam ab Aristotele sit bene posita. Sciendum primo quod substantia aliquando consideratur ut est prima et principalis pars entis prout est genus generalissimum et prout est genus sub quo omnia alia genera coordinantur naturaliter et principaliter ut est primum subiectum omnium accidentium quod tamen diversas vias [illegible] de substantia prima distinguit ideo substantia convenienter in partes suas primam et secundam dividitur per eius actum substandi accidentibus et quod substantia ut abstracte substandi dicitur analogice de substantia prima et secunda ideo convenienter philosophus dividit quam diffiniat. Sciendum secundo quod substantia dupliciter capitur uno modo ut ipsum esse [illegible] dicitur [illegible] et de omnibus substantiis univoce dicitur et in substantias corporeas et incorporeas dividitur. Alio modo ut dicitur a substando et sumitur [illegible] respectu quo substantia est [illegible] ad substandum accidentibus et [illegible] et secundam dividit et quod substantia particularis primo substat accidentibus et substantia universalis non substat nisi ut est in particulari et ideo non substantia primo dicitur de substantia particulari et secundo de universali scilicet cum unumquodque sicut se habet ad esse ita se habet ad substare. Sed prime substantie primo convenit esse secunde vero non convenit esse nisi in prima ideo etiam prime substantie primo convenit substare secunde vero substantie non nisi ut est in prima. Unde philosophus concedit divisio substantie non est vere univoci in univocata nec vere equivoci in equivocata sed analogi in analogata. Substantia enim de [illegible] dicitur secundum unum quod est substare accidentibus quod in [illegible] secundum prius et posterius [illegible] Sciendum 3o quod [illegible] capiendo substantiam ut abstracte substandi dicitur substantia particularis dicitur prima et universalis 2a. Tamen accipiendo substantiam [illegible] prout est nota [illegible] substantia universalis dicitur prima et particularis 2a. Si vero capitur subiectum accidentibus abstracti et [illegible] accidentibus. Quia vero philosophus substantias notificat per actum substandi [illegible] convenit et [illegible] per quos actus et effectus nobis innotescunt ideo dicit philosophus substantiam particularem primam [illegible] substantie vero universali 2o. Sciendum 4to quod [illegible] quatuor sunt substantia [illegible] essentia et quidditas [illegible] et [illegible] [illegible] acceptum [illegible] substantia uno modo dicitur illud quod per diffinitionem [illegible] ut [illegible] quidquid [illegible] vocat usia [illegible] non solum convenit rebus [illegible] accidentium [illegible] accidentibus non substantia [illegible] convenit. Alio modo substantia dicitur subiectum suppositum [illegible] subsistens substans accidentibus quod proprie non nisi primo substantia. Substantia dicitur et hec due acceptiones substantie [illegible] ponunt capitur [illegible] est quod [illegible] subsistit et [illegible] et quod suppositum [illegible] dicitur [illegible] et [illegible] materia et forma [illegible] et dictum est non [illegible] ideo [illegible] substantia dicitur [illegible] de substantia alterius [illegible] Sciendum [illegible] quod non [illegible] secundum philosophum [illegible] primo in [illegible] est [illegible]

uno
duplex
alio
4

q intrinseco dr et sic ille quinta est
apria intrinseco io non ne celum partium
est absoluto prius intrinsecum cuiuslibet
motus et quietis et pr. essencialiter prius
e nam et faciem io dicit phs 2o phicorum
eadem nam quam faciem non dicit et quodlibet
illorum modorum ipse solum quenit his
q sunt in genere substancie vo forma quam
lectum ee unicuique rei io est essentia
unicuique quam exprimit diffinicio non dr
et q diffinicio est earum q sunt in genere substancie
et est accidencium io hoc modo non q substancia et
accidentis dr essentia aut dr nam et
adhuc est eius essentia per quam et unique
res habet esse et predicacionem quam sic sunt
et io essentia rei et nichilominus quiditas
vo dr inquantum per ipsam res in proprio genere
et specie constituitur e eius quiditas per aliquid
e sunt determinata quam aut determinate
speciem et q hoc non solum substanciis sed accidentibus
quenit io et quiditas in utrisque re
peritur de unde patet quod haec 4or non dicunt
rem solum

Sciendum 6to q illa 4or sc essentia substancia subsistentia
et res non substanciis atributa nisi sunt eadem
et sola rone distincta et hinc in greco
4or eis correspondencia q sunt usia usiosis
ypostasis et visios quorum eius usus
apud latinos habetur quorum diffinicio
sic sumitur q essentia ab actu essendi im
ponitur substancia aut et res ne ab actu
substandi et subsistentia ab actu sub
sistendi dicitur actum enim essendi est ee
sic vo et rei ne substare dicitur enim
sic et res ne q a substando ne quod
et accidentibus dr substancia a substando vo ne
quod enim dr res ne subsistencie vo
actus e subsistere aut non egent sibi
aliquid modus essendi p est quod omne ens
subsistere vo et substare dicitur nomen
soli sic quoniam dicitur enim q subsistere

sic quenit per formam substancie vo per im
aterium q est prima vo et primum funda
mentum omnium subiectorum unde sic subsisten
cia dr a facie substancia aut nomen essentia
aut complectitur utrumque unde subsistentia
prima dr definicio 2o substancia vo prima
dr definicio sic

Sciendum 7to q essencie correspondet in greco usia
et q in ipso communia et faciem essentia
res vo solum est faciem ut solum nam sic
complectitur utrumque io dicit boecius in
principio usia habet comparationem nam et faciem
sic aut q primo quenit generibus et
speciebus et consequenti individuis in
greco correspondet usiosis substancia aut
cuius actus est substare a substando dr
duplex aliquid enim substat alteri ut
sit subiectum accidenti ut sic inferius ne
quod et ab illo dr actus substancia
dr aliquid aut substancia patet ut quod substat
ee aut illud quod substat primo quenit
prime sic aliquid aut substancia patet ut quo
substat et nam q est res substandi
substancia dr huic aut in greco correspondet
ypostasis que est aliquid dr de eo quod
substancia substat ut dem io dicit boecius
q nam est ypostasis dr est aliquid
de eo quod substat et prima
sic ypostasis dr et a boecio libro
de duabus naturis capitulo rei vo ydea
ne apud grecos correspondet visios q
patet nam unde et consideracionem nam et
res naturales phici appellant

Sciendum octavo q sic prima duplex
definit primo e q ipse principaliter et
maiore substare dr. dr aut substancia prima
triplex primo unde eius essendi unde quo
modo prima ea substancia prima dr q
e ea entitatis in alius aliquid ab ipsa
eius dependet celum et tota natura
duodecimo metaphisice ab ipsa et principiis

zo phicorum

p3

sba prima dupl.

uno

derivatum est esse et venire primo ab eo

(1° aliud modo) et modo parum entitatis et veritatis
omnia alia sunt entia et vera ut dicit
(2° metaphysice) commentator super 2° metaphysice et substantia sic
dicta prima ut dictum est non est inferior
(2°) 2° modo dicitur predicti et substantia ut in genere
generalissimum et primum predicamentum facile
decibilium predicti substantia prima dicitur et
huiusmodi qualis modis substantia respectu
non dicitur prima 2° modo rerum substandi
(3°) eo quod substat et quod aliis aliquibus
rerum substandi administrat etc. in
secundum substantie dicte prime sic est
respectu substantia prima dicitur **Decimo**
nono probat diffinire sive
dicit michi substantia loco generis diffiniti
convenientem differentiam ponit loco generis
indiffinite dimittens quid et se
iungit proprie propter quod dicit actum in quibus
loco vero quo substat alteri et sup
ficies albedinis hoc tamen non est proprie et
tamquam subiectum principale per se subsistens
sic prima substantia. principaliter vero dicitur ad
differentiam secundarum substantiarum que secundarie
et tamquam principaliter substant accidentibus
que non substant nisi ut sunt in primis
magis vero dicitur quia substantia prima pluribus
substat quam aliquid aliorum et quicquid
substare dicitur apta substare habet et per hoc
excluduntur species sive et maxime generalissima
et in pluribus videntur substare tamen hec
prima substantia magis substat quia quibuscumque
substant species substat etiam prima substantia
et cum hoc substat speciei unde dicitur
(primo) sic prime circa sunt primo secundum actus sub
standi quem tangit cum dicit proprie substare
dicitur 2° pluralitas substandi quod tangitur
cum subiungitur principaliter 2° actus sub
standi pluralitas quia non solum substat 2°
speciebus et accidentibus et non solum sub
stat speciebus specialissimis sed etiam

et generibus subalternis et generalissimis
et hoc tangitur cum addit magis per quod
non propterea dicitur substare dicitur explicite et
actuale sive per se quem respectu
accidentium unde hec diffinitio non est
communis quia potest tamen actum prime sive
quia est substare qui 2° modo per se tantum
est substantia nota autem prior et notior. predicto
et diffinitio prime sive non convenit alteri
per respectum accidentium quibus habet substare
Quarto autem substantia prima substat
in realiter et utrique rerum. ibi dicit quod prima
substantia capitur dupliciter. uno modo prout est
altero precisio congregato cum esse. 2°
substat accidentibus et 2° substantia realiter
primo autem modo realiter substat accidentibus
per 2° substantia 2° modo rerum substat. accidentium
cum realiter recipit in se et sic 2a
sive que entia non autem realiter recipit
in se nisi propter quod realiter primo componitur
entia non suscipit realiter in entia
ut hec est recipiens non per cum cadit sit
non suscipit et hec in illa. id autem realiter
non recipit nisi ipsum ut dicitur 4to physicorum
unde prima substantia dicitur substare 2°
quia magis est determinata et contracta
quam 2a. et quia 2a actu includit in prima
prima vero in 2a solum potestate includitur
Decimo maxime proprie principaliter et
magis substare dicitur quia substat non tamen
forme accidentali sed etiam forme substantiali substantia vero
prima solum substat accidentibus substantia etiam
prima non substat nisi rerum [illegible]
cum prima substantia cuius diffinitio sibi convenit
videtur propter hoc maxime proprie et principaliter
substat respectu forme [illegible] non tamen respectu
accidentium per totum compositum prima substat
accidentibus et materia et forma ipsius non
substant nisi [illegible]
comparatione [illegible] autem substare [illegible]
diffinitionem **Undecimo** decimo

(substantia capitur dupliciter: uno modo / 2°)

(prima) quod prima substantia 2o sic diffinitur que neque
dicitur de subiecto neque est in subiecto ut aliquis
homo et aliquis bos. primus quod de
finitione substantia loco generis ponitur et additur
neque dicitur de subiecto ad denotandum quod
prima substantia est substantia singularis in ultimo actu
(prima) [illegible] determinata ideo non habet sub se aliquod
inferius contrahens et per hoc excludunt
2as substantias que licet non sunt in subiecto dicuntur
tamen de subiecto per hoc vero quod additur neque
(prima) est in subiecto innuitur quod substantia prima est
ens per se subsistens non habens suum
esse in alio neque ab alio in quo sit et
per hoc excludunt omnia accidentia individua
[illegible] particularia que sunt in subiecto et eciam
esse in subiecto et dici de subiecto sicut
eodem modo quod accipiebant in 2a di
visione ad particulari [illegible] quod autem
ista diffinitio prime substantie sit sufficiens
(probatur) probatur quia substantia prima habet quod sit substantia et habet
quod sit prima in quantum substantia est eique
convenit non esse in subiecto per hoc est [illegible]
substantie. prout in quantum prima est non dicitur de subi
ecto cum non habeat inferius se. **Sci
endum undecimo** quod quia prima
substantia est prima in substando et ultima in
essendo ideo affirmative non potuit di
finiri per aliquod prius quod [illegible] et eius et
[illegible] substandi quia est prima in substando
neque potuit diffiniri per aliquid posterius
[illegible] aut substaret quia est ultima
in essendo ideo [illegible] negative diffinivit
[illegible] affirmative fundat et
hoc cum quod dicit quod substantia prima non est in
subiecto explicat quod est prima in substando
per hoc vero quod addit neque dicitur de subiecto
habetur quod est ultima in essendo. et prima
post illas diffinitiones substantia prima est
substantia est affirmativa [illegible]
(prima) prima diffinitio quod substantia prima est que per se
subsistit et est magis singularis [illegible]

[illegible] habeat prima substantia quod sit per
[illegible] et quia maior substat dicitur quod hoc
[illegible] est primum subiectum omnium
[illegible] quod prima [illegible] est eius adver
[illegible] substare subsistere et esse
[illegible] convenit ab alio [illegible] et ab alio
et [illegible] alterius et alterius sic dicitur
convenire quod substare sic convenit
[illegible] ut possit subsistere non sic convenit
[illegible] et non convenit [illegible] utrum
[illegible] et dicitur [illegible] possit prime substantie
non solum convenit [illegible] per se
[illegible] in quibus [illegible]
[illegible] **Sciendum duodecimo**
quod substantia prima 2um philosophum neque dicitur de subi (2um philosophum)
iecto neque est de altero [illegible] est in
non dici de subiecto et non dici de altero
quia non dici de subiecto et non dici de [illegible]
[illegible] non dici de altero [illegible]
[illegible] determinata [illegible] et quia prima substantia non
habet inferius se [illegible] de aliquo
dici [illegible] neque dicitur de subiecto neque de altero
[illegible] dicit philosophus quod prima substantia non [illegible]
[illegible] neque [illegible] neque [illegible] non conveniens
quia non dicitur de subiecto [illegible] quia non est
in subiecto. **Sciendum tredecimo**
quod ad completum et perfectum [illegible] prime substantie tria
requiruntur primum est quod perfectum [illegible]
habeat [illegible] reale et in ultimo actu
[illegible] determinatum et distinctum ideo [illegible]
[illegible] non sufficit [illegible]
[illegible] prime substantie 2um est quod in se subsistat
actu et in ipsa [illegible] quecumque sunt
et [illegible] et illud non convenit [illegible]
que in se non subsistunt [illegible]
3um est quod aliis tribuat esse et virtute
substandi. **Sciendum decimoquarto**
quod philosophus exemplificando de prima substantia (philosophus)
exemplificavit in individua [illegible] et
hoc [illegible] cum prima quia nomine [illegible]
[illegible] individua determinata

non sunt eadem nisi apud anticos theicos vi-
tur 2a quia indistinctum vague complicato
designat naturam speciei et quo adhuc quamvis
sit sciat prout praedicat specialis vel aliquis quamvis
sit adesse subsistere et speciem. Sed est indistincti
quid vague vel indeterminate, sed natura
dependitiva speciei quae non convenit indistincti
quod determinato. **Conclusio notanda**
sit prima conclusio sit sufficiens dividitur
in prima et 2am quia primo est quia substantia
non subsistat accidentibus principaliter et est
prima substantia secundaria subsistat et quanti-
tas est 2a substantia. Probatur conclusio primo sunt
actus substantie convenientes sibi subsistere et
substare quorum unum sibi subsistere sibi
convenit substantie 2is aliquo et substare
prime convenit ergo etc. **Conclusio**
2a definitiones prime substantie et 2e
sunt sicut expositae sunt bone per expositionem dictam
artis primi et per dicta et per rationem
bone definitionis. **Contra dicta**
arguitur primo quia dicitur quod sit per diversas
formales formaliter oppositas species sicut
subiectum constituentes. Sed in proposito est eadem
formalem substantie prime constitutive quia prima
substantia est individuum quod non constituit
diversas formaliter species. **2o** species dicuntur
consequenter subiectum primum substantie et 2a non
constituentes substantia quia prius et posterius in
prioritate et posterioritate non est consequenti
ergo etc. **3o** substantia prima et eadem re
aliter cum 2a causam quod sunt realiter idem
sicut quod proprium convenit uni convenit
et alteri et econverso uni convenit alteri
ergo substare convenit prime substantie et
2e. **4to** quod dicitur definitio prime opposita
substantia prima non opponit 2a ad 2a con-
similiter posteriori de prima ergo etc. **5to** quando
passio convenit uni convenit specie
uniusque vel generi in specie recepti primo
posteriori sed substare est passio convenit

uni prime substantie convenit ergo convenit
ipsis vocatur quod quod non est nisi
2a substantia est proprie et principaliter convenit 2is
substantie et convenit primo ergo etc. **6to**
vero substantie prime non solum convenit substantie
materialibus sed etiam immaterialibus et separatis a
materia et in illis non convenit substare quia
per se perfectionis non recipit subiecto et
quod ipsum et subiectum eius substare et
recipere est materie quod non recipit in substantiis
separatis ergo etc. **7to** quilibet definitio
debeat notificare definitum debet
esse notior definito sed definitio 2a substantie
sic non est notior prima substantia quia dicitur fre-
quentius quod non sunt note nisi per affirmationem
et negationem convenit enim non entibus quia talia non
dicuntur de subiecto nec sunt in subiecto.
Ad primum dicitur quod propositio dicitur sic non
est quia in speciebus per analogiam sive analo-
gata quia non est esse per diversas formales species
subdivisio constituentes. **Ad 2um
dicitur** quod licet substantia vel dicitur accidentium
dicuntur de eis et univoce non videtur
dici a substantia quod dividitur in species.
Ad 3um dicitur quod licet substantia prima accepta
prius et est sicut sit eadem realiter cum 2a
non tamen accepta per gradum substantie et ei
licet sit idem prima accepta sit eius
tamen rem cum 2a non tamen 2um et ideo
non sequitur substare 2a et non prima. **Ad
4um dicitur** quod licet substantia prima et 2a non
opponantur quo ad id quod sunt materialiter
opponantur tamen quo ad id quod sunt
formaliter sicut accipiuntur in intentionibus
prime substantie et 2e. **Ad 5um dicitur** quod licet
substare prime conveniat substantie 2e sunt
tamen et formaliter quod convenit talis passio
non tamen ei convenit primo tamquam subiecto
quod convenit substantie prime quod est eius complet-
tum et subsistens. **Ad 6um dicitur** quod
substare non est perfectionis nec proprie

Primo

q est inseparabilis a[n]i[m]e respectu eius cui
eis conuenit subsistere accidentibus Ad aliud
dicitur quod licet negatio de se non possit aliquid
notificare notificat tamen aliquid inquantum
supponit affirmationem exprimit ut est
in proposito non enim verba ipsius diffinitionis
concludunt

Tertium diffinitio 2e substantie in qua dicitur 2e substantie

dicuntur species quibus illa que principaliter substantie
dicuntur insunt et hominum species genera apud
sit bene data probatur Sciendum
primo quod habita dicitur que substantia notificari
non ad potestatem et respectibus sunt habitus
est diffinitionibus prime substantie quibus quo ad
conceptum notificatur Unde phus ponit dif
finitionem 2e substantie que fuit alterum membrum
[illegible] et quod subsistere a quo sumit
non substantie ut dictum est primo conuenit prime
substantie et exempli 2o [illegible] phus [illegible]
de prima substantia [illegible] 2a [illegible] subsistere
accidentibus sit actus qui conuenit [illegible]
a principiis individui et substantie [illegible] non
[illegible] principium individui [illegible] accidentibus
subsistere dicitur non potest [illegible]
[illegible] cum quod primo [illegible]
[illegible] et [illegible] principium individua sit
[illegible] Sciendum
2o quod licet 2a substantia sit par prima
[illegible] simpliciter [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] subsistendi
prima est par 2a [illegible] prima [illegible] substantia
dicitur [illegible] prima [illegible]
[illegible] et [illegible]
et [illegible] sub [illegible] ut dicitur
primo [illegible] 2e substantie sunt [illegible]
et prime [illegible] quo adnos
sub [illegible]
[illegible] et non [illegible]
non [illegible] prima [illegible]

[illegible] eius [illegible] deberet
non est [illegible] prime [illegible]
secundum et species que sunt principales
[illegible] vniversi [illegible] sub
[illegible] primo [illegible] et [illegible]
[illegible] prime [illegible]
[illegible]
[illegible] primo [illegible] et [illegible]
et quo ad hoc [illegible] et sic sunt [illegible]
[illegible] ipsum
[illegible] non est [illegible]
primo conuenit [illegible]
[illegible] quo ad hoc
[illegible] subsistere est [illegible]
[illegible] et subsistere
primo [illegible] et non [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quo ad [illegible] et subsistere
[illegible] 2e dicitur Sciendum 3o
quod illa que sub [illegible] vnde
quo ad [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] ordo [illegible]
[illegible] sub [illegible]
[illegible] est
ordo non [illegible] ordo [illegible]
[illegible] realitate
et realem diffinitionem [illegible] illa
[illegible] que importat [illegible]
[illegible]
illa [illegible] que importat [illegible]
[illegible] Sciendum
4to quod diuersimode 2e substantie sunt in
primis et prime in 2is prime enim sunt
in 2is [illegible]
[illegible] et [illegible]
et 3o modo [illegible] 2e [illegible] sub [illegible]
[illegible] et 4to modo [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
efficiens et [illegible] substantie 2e [illegible]

generatione actus corruptivis ut actus forma
ab agente naturali. prima huius autem sunt
quod tale esse accipitur magis vero esse materie
et 2um quod quodammodo capitur in compositis
[illegible] sit materia respectu secundarum formarum
Et licet 2 esse sic accipiatur esse generatione forma
[illegible] et ab agente naturali effective tamen
est esse simpliciter est actus forma et ut est tale
est actus 2a quam autem ad effectum debeat
esse [illegible] quod est ultissime et forme sit
effectus ultissimus et primus. primum autem
et ultissimum est entis et esse ut dicit
auctor de causis quod forma rerum creatarum
est esse et licet ideo sit esse simpliciter et esse tale
tamen est esse simpliciter. patet sic quomodo
est esse tale. Sciendum 4to quod substantia
prima capitur dupliciter uno modo prima et communiter
non absolute [illegible] ut est [illegible] et sumitur in hoc
individuali et non est distincta realiter
contra nec 2o [illegible] dicitur in persona alio modo capitur
[illegible] concretive et esse et sumitur in
hoc suppositi et realiter distinguitur a 2a substantia
quod sit aliquod reale ut esse ultimum [illegible]
includit hoc [illegible] non [illegible] et realiter
dicitur esse in persona. Sciendum 5to quod
[illegible] est [illegible] suppositum per se subsi-
stens et individuum. persona etiam
2um boetium est [illegible] natura individua
substantia [illegible] requirit primum quod sit
substantia et hoc excludit omnia accidentia
2 quod sit substantia particularis per quod excluduntur
universales [illegible] quod sit substantia [illegible]
per quod excludit omnia alia non [illegible]
individua [illegible] primum tangit [illegible]
[illegible] substantia 2um [illegible] individuum
3um per hoc quod dicitur [illegible] suppositum
[illegible] alteri communicatur ut sit [illegible]
[illegible] aptitudine et alteri communicatur
[illegible] requirit primo quod sit
individuum 2o quod sit per se subsistens
alteri non inherens 3o quod subsistat subsistentia

completa quod non sit aptum natum alteri inesse
per quod excluduntur anime intellective separate
corporis et anima [illegible] altaris [illegible]
non dicuntur dici supposita quia naturales [illegible]
aptitudine ut alteri unitur. per se subsistens
autem [illegible] aliud non unitur 2um
actum et est [illegible] subsistens per se [illegible] subsi-
stens subsistentia completa ut quod non solum non
unitur alteri [illegible] non est aptum alteri
uniri et subsistens subsistentia incompleta
que ut [illegible] actu non unitur alteri est
tamen aptum alteri uniri. per se subsistens primo
[illegible] substantia forma individuum non est quod de
uno solo [illegible] predicatur [illegible] quod de
accidentibus [illegible] quod suppositum sic [illegible]
[illegible] quod persona et per se subsistens sic
[illegible] quod suppositum et individuum
[illegible] quod per se subsistens et licet hec
[illegible] apta distinguantur tamen ultimo [illegible]
[illegible] capitur et [illegible]
[illegible] et [illegible] de supposito
[illegible] dicit [illegible] ypostasis et
substantia [illegible] convertibiliter sunt. Sciendum
6to quod aliquid dicitur substantia tripliciter
primo [illegible] ut quod est per se sub-
sistens [illegible]
accidentibus et [illegible] substantia dicitur. 2o
[illegible] ut quod est [illegible] alteri
ut subiecto inherens [illegible] materia
[illegible] et [illegible] et anima abstractive
[illegible] substantia dicitur 3o [illegible]
[illegible] et [illegible] ut quod est [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
species et individua [illegible]
dicuntur. et [illegible] non dicitur
substantia [illegible]
et species et non [illegible] dicuntur 2e substantie
[illegible] et species sic dicuntur non capitur
[illegible] et species [illegible] quod [illegible]
quod [illegible] non [illegible]
[illegible] subiecta. Sciendum

uno modo / substantia 2a duplex / alio modo
2um boetium
substantia tripliciter capitur: uno / alio
p 49

octavo quod philosophus ponens differentiam inter ea que dicuntur de subiecto et accidens quod in subiecto est vult quod ea que dicuntur de subiecto predicantur nomine et ratione et ideo predicatur nomine et ratione de alio quod tamen non eius de altero verificatur et quod eciam in diffinicione alterius includitur predicatur de superiori respectu inferioris diffinicio enim superioris eciam convenit inferiori ergo omne superius eciam nomine et ratione de inferiori predicatur et secundum univocacionem et non solum univocatione predicari distinguitur ab equivocatione predicari per se ut distinguitur a denominative predicari et hoc non solum dicitur in respectu superioris et inferioris sed predicamenti. accidens autem ... nec nomine nec ratione predicatur de subiecto prout abstracta ... vero licet nomen predicetur de ipsa nunquam tamen ratio de ipsa predicatur ut patet. Sciendum nono quod duplex est accidens scilicet abstractum quod importat formam accidentalem tantum et abstractum non tamen et ... inherentiam ad subiectum et ... predicatur de subiecto quia forma accidentis sit de sequentia non habet habitudinem ad subiectum ut ut sit dicitur totum de subiecti nec eciam ut sit pars in eo subiecto quamvis sit in subiecto. et concretum quod dicit formam non abstractam per inherentiam et habitudinem ad subiectum et quod illud non solum est in subiecto sed eciam predicatur de ipso secundum passionem eius non de ipso predicatur nomine non tamen ratione quia ratio est eciam ... includit in ratione alterius quod si accidens concretum non includitur in subiecto ... predicatur univocatione ut univocatione predicari distinguitur ab equivocatione predicari nec tamen predicatur univocatione ut distinguitur a denominative predicari ubi Sciendum decimo quod ad hoc quod aliquid ratione predicetur de alio non est ipsum quod ... diffinicionem que

...tiarum sufficit ipsum eciam includi in ratione et diffinicione inferioris de quibus predicatur genus autem quod ... in nichil ... predicatur ... non nunquam ratione dicitur predicari de speciebus quod species ... de ... individuis. Sciendum undecimo de quo aliquid predicatur diffinitive et diffinicio eius sicut concretum predicatur de subiecto ergo et diffinicio concreti. et quod diffinicio est ratio ergo concretum non solum nomine sed eciam ratione predicatur de subiecto. dicitur negando consequenciam quia predicari ratione est eius predicari ... eciam subiecti et diffinicionem ... diffinicionem ... sit autem non predicari diffinicio accidentis de subiecto. et hoc tamen non est negandum quod diffinicio accidentis concreti predicatur de subiecto ... diffinicio ... ponit diffinicionem ... negandum est ... diffinicionem accidentis includi eciam ... ratione subiecti. sicut eciam accidens concretum predicatur denominative de subiecto ita et diffinicionem eius et non dicit albedinem quia ... diffinicio concreti predicatur de subiecto ... diffinicionem ... diffinicio mediante concreto eius cuius est quod predicatur et diffinicio predicatur eciam ... non predicatur diffinicio concreti de subiecto. Sciendum undecimo quod licet universale abstractum de alio nomine et ratione predicatur ut albedo et color tamen universale abstractum sic non predicatur de alio abstracto cum accidentia et sic predicantur ad passionem subiecti non tamen ad passionem inferioris. nec autem sic abstractum designata ... in passione ... et ... de abstractis accidentibus predicatur ... subiectum et non supportum quod eadem modo dicendum est de accidentibus pendentibus suppositum sicut dicitur de abstractis sic Sciendum duodecimo quod licet ... accidens non sit diffinitivum abstracte sic

concreta tamen accidentis distincta ab concretis
substantie. nihilominus concretum ut dicit accidens tamen
dicit quod est in subiecto probatur predicari de subiecto
abstractum tamen quod dicit accidens tamen
concretum abstractum impossibile est predicari de subiecto
Ananl accidens concretum est eorum
et diffinitionem. dicitur quod licet concreta
accidentium non habeant diffinitiones proprie
habent tamen diffinitiones tamen quid et per additionem
diffinitio tamen ... diffinitio cum eius aggre
gat predicatum ... generis et differentiam
concretum ... secundarium
respectu forme et accidentium respectu forme
substantie. secundum hoc de predicamentis ponit unum
accidens nomine et nomine. accidentia vero concreta de
predicamentis ponit nomine et nomine a de
nominatione. accidentia vero abstracta ut nomine
ut nomine ponit de ... predicamentis in quibus
...et **Questio notatur**
Videtur quod diffinitio accidentis sit mixta
... in potentia ... potestate
et ... ... illorum
principaliter ... ... forme ... et ...
... subalterna
... posita ut ... predicamentorum
diffinitiones **Contra dicta**
... primo ... ut ... et ...
... substando ... quod ... et
... non ... substare non ...
... et ... ut ...
... substare ... que ...
... principaliter ...
... et ... non ...
2o ...
substare ... substando ...
... quenit ... et ...
... suppositum
... ...
... ut ...
3o ...
... ut aliud est inherendo

... et ... non ... subsistentes
ut ... platonem non ...
... et ... **4to** ...
... in ...
in ... respectu
... et recipiens et receptum. et ...
quod recipit recipit ut ... et
quod recipit ut est in actu recipit ...
respectu ... et in actu et in ...
quod ... ut valet ... forme ...
... ... potestate ...
... et actu ...
... concretum ... concretum
... et ... suppositum quod est ...
forma ... ... sit actus
... non ...
5to ... esse et ...
... alterius esse
... aliud non et ...
abstractum est ... et subiecto
quod ... est ... ut ...
... abstractum ...
... non de subiecto ... **Ad**
primum dicitur quod licet substare quod est
accidens ... non ... et forme convenit
... et ... convenit tamen ...
secundario et ... ut ...
quibus forme convenit **Ad secundum dicitur**
quod ... non convenit ... est
... suppositum ... suppositum ...
... substare non convenit
... ut ... non ...
et convenit ... aptitudo ... sub
... forma convenit ... et forme ...
... **Ad 3m dicitur** quod ...
...
...
... non est ...
et ... non ... forma
Ad 4tum dicitur quod ... in
... et actu forme ...

vniuersalis et potestate. non tamen in quantum
modo diuersi [illegible] in aliquo
et in alia quia ipso est impossibile esse prime
substantie sic dici realiter et in essentia quod non
secundum **Adhuc dicitur** quia licet sint forme
designata per modum concreti non subi-
ecto et denominatiue non tamen designata
per modum [illegible] quod accidens designatur
abstractiue

Utrum prima substantia sit magis substantia quam secunda propter
Philosophus determinauit de prima substantia et secunda tamen
se habet qualiter de ipsis determinat comparando
vnam alteri et comparando secundas inter se pro quo

Sciendum primo quod non est considerandum
substantia secundum primam et secundam genus cum species non
dicitur substantia secunda nec genus illius quod substantia secunda
dicitur aliquo modo est [illegible] sicut non est nisi
dicitur esse speciei generis et illud autem primo
hoc queritur de substantia prima et est quidditatiua
tantum et [illegible] quod est impossibile esse in multis
actu in quo autem secunde queritur
autem cum in multis actu non sit
determinate sed determinatur ut singulare ut
genus vniuersale ut species vnde principium in
secundis substantiis reperitur [illegible] et [illegible]
[illegible] non potest diuersificari
[illegible] secunde substantie secundum speciem determinatur per
quod cum est impossibile esse in multis
actu in quibus aliquo queritur ergo competit
esse impossibile esse in multis actu nec sit secunde
substantie vnde prime dicitur secundum [illegible] prima substantia
est [illegible] et [illegible] secundum vero esse secundum
[illegible] secunda substantia est esse vniuersale et [illegible]

Sciendum 2o quod solummodo substantia dicitur
prima et secunda et non accidens [illegible] in
accidentibus [illegible] reperitur [illegible] et particularia sicut
in substantiis et hoc [illegible] prima
quod genus et species substantie [illegible] est
prime substantie est secundum rem et modum [illegible]
de [illegible] genus vel et species [illegible]
ad substantiam primam non [illegible] nisi [illegible] et
[illegible] de [illegible] predicatur in
quo secundum [illegible] non tamen secundum rem [illegible]
[illegible] secundum rem quod esse non potest [illegible]
[illegible] albedinem per [illegible]
colore esse dicitur quod est esse dicitur qualitas
et qualitatem [illegible] genus et species substantie
[illegible] et [illegible] accidentibus substare
dicitur quibus non dicitur substantie genus et species
accidentium **Sciendum 3o** substantia dicitur
[illegible] considerari [illegible] in [illegible] et
est [illegible] et vna substantia non dicitur [illegible]
[illegible] substantia quam alia [illegible] substantie
dicitur [illegible] secundo quo
ad esse accidentale quod est impossibile ad substantiam
alteram et vna non dicitur magis substantia quam alia.
[illegible] esse non est [illegible] substantie [illegible]
et [illegible] in [illegible] prioritate
dicitur quod substantia non intendit nec remittit

Sciendum 4to [illegible] substantie in
prima et secunda est dictum analogum in [illegible]
[illegible] et analogum [illegible] per prius dicitur de vno
et per posterius de alio [illegible] dicitur
illarum prima dicitur [illegible] est analogia
[illegible] in analogia secunda [illegible] analogum [illegible]
respicit analogata [illegible] se et [illegible]
[illegible] respicit secundum prius et posterius et talis
est analogia imperfectiores et perfectiores
et in nobiliores [illegible] et
[illegible] et talis [illegible] et non
importat [illegible] alia est analogia secunda
quam analogum respicit analogata secundum
prius et posterius [illegible] et [illegible]. et
talis importat [illegible] **Sciendum**
5to quod prima et secunda substantia [illegible] considerari [illegible]
[illegible] quas importat [illegible]
[illegible] et neutra [illegible] prima [illegible]
[illegible] non est prius [illegible] posterius se
ipso. [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] est [illegible]

substantia dicitur [illegible] considerari

vnde

vnde

nisi eorum alio quo multiplicatur et necessario
quibus imponitur et adhuc duplex accipi
potest unus quod multiplicatur et ab
actu substantiali formaliter alius quod
multiplicatur per se eundem imponitur forma
specialis [illegible] forma specialis quae pluribus et
principaliter substat quantum ad secundum vero specialis
[illegible] deberet dici forma [illegible]
[illegible] sic hoc non probatur [illegible]
sic sed magis sic quantum ad particulares [illegible]
unumquodque etc. et ipsum magis primo
participando. Sciendum sexto quod secundum
quod [illegible] species est magis specialis quam genus
[illegible] est [illegible] secundum quod illa
illa est magis specialis quae sic primo est magis
propinqua [illegible] cum analogia [illegible]
est propinqua formae magis participat [illegible]
analogice species est propinquior formae sic
quam genus quia genus et forma [illegible]
at species [illegible] quam species sit propinquior
formae sic probat philosophus exemplo [illegible]
[illegible] forma quae
[illegible] species quam genus secundo quod
secundum [illegible] illa est magis specialis
quae pluribus substat [illegible]
substandi. species pluribus substat quam
genus quia substat omnibus quibus genus et
genus substat accidentibus. accidentibus quidem
substat ut subiectum genus vero ut inferiori
genus autem licet substet accidentibus ut subiectum
non tamen ut inferioribus [illegible] pluribus modis sub
standi substat species quam genus. et licet
genus [illegible] substat ut inferioribus [illegible]
genus ut superius [illegible] non convenit
[illegible] quod genus est [illegible] quod species est
et licet genus pluribus substet quam species quo
ad [illegible] quia substat omnibus accidentibus
[illegible] species vero substat accidentibus
[illegible] non tamen substat
pluribus quam species quo ad modum substandi
alium quia species substat alii ut subiecto

[illegible] et ut inferioris superiore quod non con
venit generi [illegible] Sciendum
septimo quod species est propinquior formae
quam genus [illegible] duplex unus quo ad
[illegible] et species non est propinquior
formae sic quam genus. genus enim et species sunt
[illegible] specialis. [illegible]
[illegible] propinquior formae quam
alterum secundo quo ad modum essendi et sub
standi alios et species est propinquior formae
sic quam genus quia genus [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] species vero [illegible]
[illegible] non [illegible] formae
[illegible] habet [illegible]
[illegible] et formam [illegible]
essendi species est propinquior sic quam genus
[illegible] nobilior sit [illegible]
[illegible] substandi alios [illegible]
est species substat accidentibus et [illegible]
[illegible] genus vero non substat [illegible]
[illegible] habitudinem nisi [illegible]
[illegible]. Sciendum octavo quod species
specialissima [illegible] est magis specialis
[illegible] est [illegible] sic [illegible]
propinqua [illegible] et [illegible]
substat accidentibus et superioribus [illegible]
[illegible] omnes species specialissimae
[illegible] omnes [illegible]
[illegible]
et [illegible] analogia [illegible] subordinata
[illegible] analogice [illegible]
[illegible] non [illegible] subordinata
[illegible] participare
[illegible] superioribus et [illegible] analogice
species specialissimae non sunt [illegible] subordin
ate [illegible] subordinate generibus
et [illegible] et [illegible]
[illegible] omnes species specialissimae
[illegible] et [illegible] species
sit [illegible] aliqua [illegible]
et [illegible] habet [illegible] per aliis speciebus

unus
alius
duplex
quarto
[illegible]
unus
alius
30

unde per approximationem forme speciei et non

ratione accidendi et substandi accidentibus

dicitur eque bene species [illegible] **Decima**

nona questio. utrum omnes forme specie

eque bene dicantur species. dicitur quod sic quia

forma substat accidentibus et substantibus ergo

eque bene species dicitur et licet [illegible] unum individuum

pluribus accidentibus substat quam aliud

unum tamen non dicitur magis species quam aliud.

species enim non dicitur magis vel minus species

ex pluribus accidentibus substat sed ex [illegible]

tate modorum substandi **Questio**

habitudinis videtur quod prima species est magis

species quam secunda et hoc accipiendo speciem ut ab

actu substandi est dicta quia prima species

[illegible] principaliter et magis substat dicitur

et alia ab actu substandi quodlibet sub

stat omnibus eiusdem substat [illegible] quod [illegible]

[illegible] substat quia est [illegible] quam illa [illegible]

[illegible] species [illegible]

[illegible]

principaliter [illegible] et magis [illegible]

ergo [illegible] **Dubitat circa dicta** utrum

[illegible] species [illegible] substare accidentibus

videtur quod [illegible]

[illegible] accidentibus [illegible]

[illegible] substat [illegible]

[illegible] species

ut [illegible] species

quia [illegible]

[illegible] **Contra dicta**

ar primo omne genus [illegible] et non

[illegible] magis et minus dicitur [illegible] sub

[illegible] species prima et secunda

[illegible] una ergo illarum non

est magis species quam alia **2o** quia [illegible]

[illegible] dicitur quod [illegible] est species [illegible]

[illegible] magis et minus ergo una species [illegible]

[illegible] **3o** secunda species est

[illegible] definitionis et [illegible]

et est [illegible] definitio [illegible]

quia est definitio et prima [illegible] definitio et

ultra sic [illegible] utribus [illegible] ergo sic

[illegible] dicitur magis species quam [illegible]

Quarto [illegible] species est magis species quam genus

[illegible] hoc est non capiendo genus et speciem

[illegible] ut [illegible]

[illegible]

ergo [illegible] **Quinto** genus [illegible] convenit [illegible]

[illegible] quam species [illegible] genus sit [illegible]

et ultra [illegible] ergo genus [illegible]

est prima species quam species **Sexto** genus et

[illegible] convenit [illegible]

[illegible] et [illegible] genus

plus convenit [illegible] species prima quam species

non [illegible] species [illegible] forme speciei quam

genus **Septimo** omnes species [illegible] species

dicte [illegible] accidentibus [illegible] substare quia

species [illegible] substat omnibus

accidentibus. species [illegible] accidentibus

[illegible] substat primo accidentibus [illegible]

[illegible] et [illegible] species primo substat

[illegible] ergo [illegible]

primum dicitur quod [illegible] ut [illegible]

[illegible] et [illegible] ut dicitur [illegible]

[illegible] genus [illegible] ut dicitur a substando

[illegible] et [illegible]

[illegible] magis et minus

de specie prima et secunda [illegible] primo et [illegible]

[illegible]

[illegible] **Ad 2m dicitur** [illegible]

[illegible] et [illegible]

definitionem [illegible] est definito [illegible] species

quo [illegible] substandi non est [illegible]

ut quo [illegible] species prima [illegible]

[illegible] definiretur [illegible]

[illegible] species secunda non est [illegible]

forme **Ad 3m dicitur** quod [illegible]

species magis dicitur [illegible] quam genus et

species [illegible] ut [illegible]

Ad 4m dicitur quod genus [illegible]

[illegible] species

nōtā est ꝓpriquiꝰ ꝑ̄me sb̄e quo ad
meꝰ ꝯdi lr̄ quo accnā n̄t
quo adnatꝰ substanti Additum
dr̄ q̄ lꝫ ītelliḡm sit nisi actn̄
alnd quo ad ꝓcesseꝰ actualis eiꝰ tm̄
quo adec coīte mayore ē declaratū
Additū dr̄ q̄ lꝫ spēs ꝑ̄ic
substat ꝓprijs actualiꝰ et ꝑ̄ma sb̄a
quibꝰ q̄ tn̄ ꝑ̄lꝰ magꝰ substanti
substat ꝑ̄ma sb̄a ꝙ̄ 2a quel substat
2e io ꝑ̄ma sb̄a dr̄ magꝭ sb̄a ꝙ̄
2a

Verum nō ꝯntibꝰ ꝑ̄mi
is sb̄īs tripꝉr sit ad quod
dicendū remanet ꝓ dubio Dicendū ꝑ̄mo q̄ eiꝰ dupx̄ capitur
uno ut dr̄ ab ecnā ut sp̄tm valet
sic eēnā habʒ aliqꝭ ut dr̄ abīc
ab eꝯ ipse et ut tn̄ valet sicut n̄t
ēe hʒ sic enī quod libet extra ꝑ̄mū
ē eiꝰ ꝑ̄eēntiā sit quodlibʒ ē eiꝰ
sup additū eēnāe et ꝓ ꝓprietaē
ꝯsequēs hēt q̄ sit ꝑ̄iꝰ eiꝰ ꝑ̄mo
ē eēnā sit ꝉ nō ꝑ̄iꝰ eiꝰ 2o
est ēe et hoc fit admissum q̄
ante illud q̄ est eiꝰ 2o ē essentiā
ꝑ̄mo ꝑ̄us eꝯ ipse quintē est ante
hʒ ēe hīc eēntiā tn̄ ēe sit pꝰ
terius eēntiā nō aūt est nāa q̄ libʒ
eēntiā hēt ēe. tn̄ eēntiā sit ꝑ̄r
ēe et ab ēe abstrahit Dicendū 2o
q̄ ꝑ̄ eiꝰ ꝑ̄mo sumit ab eēnā q̄
abstrahit ab ēe io sʒ eiꝰ ꝯsistat
sʒ nō ꝑ̄ ꝑ̄iꝰ ēēnā eēnā hoc nō
capiendo eiꝰ. eēntiā enī tn̄ sic
est intrinsecē ad ēe et adnō ēe. quo
eiꝰ 2o capitū sumit ab ēe et ab
eꝯ ipse io ꝯ hoc nō nō est eiꝰ
intrinsecū ꝯsistat in eiꝰ ꝑ̄mo
capitur sʒ nō ēe ꝑ̄uta trinitatis

et sʒ dictū intellēꝰ ꝑ̄mū ꝑ̄tinet
2o nō capit sʒ analogie desꝰ et 2o
accnāe ꝑ̄ri dr̄. nō ꝑ̄mi q̄ ei ꝯ adꝫ
gꝰ ut dictū est nō ꝑ̄ ēe ꝑ̄ eēntiā
delimitat. ꝑ̄ eēntiā delimitat
nā 2e eēntiā et nō ēe dr̄ ēe ab
ēēntiā intellēꝰ. nō ꝫ q̄ ut impus
phīco dicebat nō eēntiā ꝑ̄ ēe intrīq̄ ī ꝑ̄iphīco
lꝫ abstrā et actuale ꝓprietat Dicendū
2o q̄ eēntiā extra ꝑ̄mū nō solū
ꝑ̄ ēe. eēntiae sup additū sic ꝯtra
ꝙ̄ vel ꝑ̄ eēntiā eēntiā est ꝑ̄ꝑ̄ et
inꝑ̄ ꝯ hēt. illa tn̄ eēntiā ꝑ̄ꝑ̄
ꝯ ꝑ̄sibil ꝯnat extra ꝑ̄mū eēntiā sʒ
ēe eiꝰ sup additū et inꝑ̄so mutto
est ꝑ̄iꝰ sufficiēs ꝯsistendi nisi in
ꝑ̄mo q̄ solū ꝑ̄mū dr̄ ꝯmis ꝑ̄
eēntiā omnia aūt alia ꝑ̄ ꝓprietaē
ut ꝑ̄ ēe ꝓprietatē et receptū eēntiā
sup additū dicāt ꝯtinēri ꝑ̄ ꝓprietaē
vn̄ sit sic hʒ eēntiā adēe ꝯsistē
sic ꝑ̄ar et vitꝫ adaḡe ꝑ̄ solū ꝑ̄mū
dr̄ aḡe ꝑ̄ eēntiā omnia aūt alia aḡe
dicāt ꝑ̄ virtute eēntiā sup additū
mediāt. nē eēntiā et ꝯpaciꝫ nō ꝙ̄
agere sʒ eēntiā aū vitꝫ eēntiā
ꝑ̄supponat et ipsa sequit ꝙ̄ ꝑ̄ mutto
extra ꝑ̄mū eēntiā est ꝑ̄iꝰ sufficiēs
agendi ꝙ̄ ult̄ hēt requirit vitꝫ
mediā int eēntiā et opaꝯ ꝯsistit
q̄ est solū ꝑ̄mū dr̄ ꝯsistē ꝑ̄ eēntiā
et omnia alia ꝑ̄ ēe sup additū eēnāe
nō q̄ eēnāt sʒ eēntiā q̄ ēe ꝑ̄supponit
eēntiā ꝑ̄ ꝑ̄ mutto extra ipsꝫ eēntiā
ē sufficiēs ꝑ̄iꝰ ꝯsistendi ꝙ̄ ult̄ ipsa
inquolibʒ requirit actualitꝫ ī ōn
inꝑ̄sa eēntiā ꝙ̄ eēntiā et suppositū
ꝑ̄mū hʒ dr̄ ꝯsistē ī est ēsse ut sic
vitꝫ est mediū int eēntiā ꝯsistē
et opaꝯ ita ēsse est mediū int
eēntiā et suppositū. nō hʒ intellēꝰ

primo topicorum

q(uod) ec sit medium int(er) [illegible] et [illegible]
ad sit [illegible] realit(er) [illegible] **Sciend(um)**
4to q(uod) 2um [illegible] esse
[illegible] et [illegible] et ec unu(m)
ec [illegible] accidentia et quanti-
tate et(iam) capit primo topicorum [illegible]
[illegible] quid [illegible]
et primo [illegible] est
ec albi et susceptibili(s) ec v(er)o [illegible]
[illegible] ipsa [illegible] et quantitati
[illegible] realit(er) [illegible] suppo(s)ito
et supposito substantia et(iam) capit [illegible]
[illegible] est ec subiecti
et [illegible] primum [illegible]
[illegible] et ec et [illegible] realit(er) sup
[illegible] et quantitate ec unu(m)
au(tem) est habitudo [illegible] ad subiectum
[illegible] no(n) est [illegible]
[illegible] entitat(is) [illegible]
ab [illegible] et [illegible]
noie ec [illegible] **Sciend(um) 5to** q(uod) ec

primo

[illegible] primo querit [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et suppositorum ec au(tem) [illegible]

primo

[illegible] primo querit [illegible] et [illegible]
ut [illegible]
[illegible] aut no(n) [illegible] nisi in
[illegible] et advertend(um) q(uod) [illegible] est [illegible]
[illegible] et occasione [illegible]
[illegible] alterius [illegible] dat ec
[illegible] no(n) [illegible] est [illegible] no(n) [illegible]
ec [illegible] occasio [illegible]
[illegible] no(n)
[illegible] no(n) dat ec
[illegible] et [illegible] supposito
[illegible] quantitat(is) et [illegible] no(n) [illegible]
[illegible] quantitas et [illegible] no(n) [illegible] nisi
[illegible] suppo(s)ito no(n) [illegible] supposito [illegible] sub-
iecto v(er)o [illegible] occasio [illegible]
[illegible] et ec **Sciend(um) 6to** q(uod) [illegible]
2a et actio [illegible] quo [illegible]

ec nisi in [illegible] dicit [illegible] primo m-
[illegible] actio [illegible] ec [illegible] et [illegible]
[illegible] v(er)o 2a [illegible] habeat ec [illegible] et
[illegible] nisi [illegible] no(n) [illegible] ec [illegible]
2a [illegible] 2a [illegible] dat ec prime
actio v(er)o ec [illegible] et [illegible]
2a [illegible] prima actio v(er)o est [illegible]
[illegible] et [illegible] ut 2a [illegible] actio sit
[illegible] [illegible]
[illegible] dividit [illegible]
2e et [illegible] actio [illegible]
[illegible] et [illegible]
actio [illegible]
[illegible] est [illegible] est [illegible]
[illegible] et actio
[illegible]
[illegible] circum[illegible]
[illegible] 2e et actio [illegible]
[illegible] **Sciend(um) 7to** q(uod) prima [illegible]

[illegible]

mag(is) dependet a 2a [illegible]
[illegible] 2a [illegible] no(n) [illegible] dependet a prima
[illegible] no(n) [illegible] nisi [illegible] no(n) [illegible]
[illegible] prima
[illegible] est [illegible] no(n) [illegible]
a 2a dependet no(n) solum quo [illegible]
[illegible] circum[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] agendi [illegible]
et [illegible] 2a no(n) [illegible] solum [illegible]
[illegible] no(n) [illegible] nisi [illegible] prima

prima

[illegible] et ec [illegible]
[illegible] 2a [illegible] solum [illegible]
[illegible] est [illegible] q(uod) [illegible] et [illegible]
[illegible] q(uod) [illegible] ut supposit(um)
sit no(n) est [illegible] agendi et [illegible]

2a

[illegible] 2a solum quo [illegible] et no(n) quo [illegible]
dependet a prima et [illegible] et no(n) ec
[illegible] 2a [illegible]
[illegible] prima [illegible] quo [illegible]
[illegible] quo [illegible] a 2a dependet [illegible]
[illegible] 2a [illegible] **Sciend(um)**

octavo quod accidens manet sine forma substantiali per virtutem superioris. vnde quod abstractum sic quod actu formae substantiali non inhaererent et accidens sit remanere non est impossibile quantum ad aptitudinem inhaerendi. In isto quod accidens probabiliter probat per corpus subiecti. aliud quod ad aptitudinem sit sed quod non sit aptum natum formae substantiali inhaerere et accidentia remanere est impossibile quia aptitudo inhaerendi licet non sit de essentia accidentis est tamen accidentis proprium eius naturale et intrinsecum immutabiliter quod numquam accidens. Dicendum nono quando dicitur non concomitantibus formis substantialibus impossibile est aliqua accidentia remanere quia non sufficit esse accidens. Vnde quantitatem per se concernere sed quod est esse suum per se sumptum per illud accipit. Vnde nota dicitur non concomitantibus formis substantialibus impossibile est aliqua accidentia esse et non dicitur non concomitantibus formis impossibile est aliqua accidentia esse. Dicendum decimo quod per se subiectum quia per se substantiae dicitur esse completum in ultimo actu vel non habet nisi in substantiis. Vnde per se non concomitantibus formis substantialibus in ultimo actu nec remanere non possunt. et ideo omne accidens tamen vt est pars terminus est concernere subiectum in forma substantiali et in forma. sed aliquod formis substantialibus non concomitantibus accidentia in ultimo actu nec remanere non possunt. et quia omne quod est per formam substantialem vnde est substantia secundum accidens vt sunt partes. Ex illo sequitur conclusio in forma et secundum non concomitantibus formis substantialibus impossibile est aliqua accidentia remanere nisi completo et in ultimo actu nec. Item principio corruptis possibile remanere secundum esse quantitatem prima parte probat philosophus quia omne vnde dicitur de forma vnde sed in formis. ergo destructis formis impossibile est aliqua accidentia remanere. Secunda pars probatur quia per formam substantialem vnde est sed secundum accidens sed forma dicitur de forma sed

secundum est in forma et habet duo partes philosophus dividit per duas conclusiones. prima quod sicut album de homine praedicatur ergo dicendo homo est albus realiter reduplicando aliquam dicitur vnde praedicatur secunda quod est per se album color secunda est incorporale ergo est in aliquo corpore ergo omne vnde dicitur de formis substantialibus vnde sed in formis. quia autem album sequitur ad praedicatum de homine ergo dicendo homo est praedicatum in quantum ipse actu existeret adhuc haec esset vera aliquis homo est homo per se quia ipsum de vniversalibus praedicatur per praedicatum aut quantitatem sicut et quantitas rei abstrahit ab esse concreto in concretione rei accidit vnde dicit philosophus sicut de sensu hominis praedicaret vel de forma poneret et sic sicut color non esset in aliquo corpore non esset incorporale. Consequenter dicitur ad primum destructo posteriori non est destrui prius quod prius non dependet in esse a posteriori et per se sed subiectum sui formae substantiales formis quia formae proponit ergo destructis formis quae sunt posteriores eius non est destrui secundum. Ad secundum si destructis formis substantialibus destrueretur secundum vnde hoc esset per se in dependenti non per se quia nihil est per se corruptibile vel generabile nisi per se habens esse potentiale non formae et per se habet esse. non corruptibile dicit aptitudinem ad actum quod primo inest et hic. Ad secundum per se habet esse et non habet esse a formis sed est per se forma habet esse ratione ergo secundum pars esse sine formis et formis corruptis ergo accidens sine formis possibile esse aliqua accidentia remanere. Ad tertium omne abstractum vnde esse absolutum sed absolute sumitur esse videntur esse abstracta a formis substantialibus ergo quia et per se abstracta vnde in quantum vnde rem et esse quia abstractio non ab forma realis praesupponit sicut et abstractio realis praesupponit. Ad tertium sed si sit destructis

principiis [illegible] hec non est vera [illegible]
stat quod est [illegible] dicta Secundo si sit
[illegible] ad sensum
valeat destructio quod est falsum Ad
primum dicendum quod si substantie [illegible] sub partibus
primis sit eternum compositum et de
structio primis quod [illegible] sub partibus
primis quo ad accidentium quantitatem [illegible]
ad illud est non destruit Ad secundum
dicendum quod destructio primis cogniti de
struit [illegible] et distinguendum de corru
ptibili an dicat actualem aptitudinem
si primum non est per se corruptibile
si secundum [illegible] per se corruptibile et
procedit argumentum Ad tertium dicendum
quod licet [illegible] non habeat accidentia [illegible]
[illegible] nisi [illegible] sit
[illegible] et quantitates [illegible]
[illegible] est [illegible] separari [illegible] nichil
sit [illegible] et
[illegible] Ad quartum dicendum quod licet [illegible]
[illegible] non [illegible] reale sit quod
est [illegible] reale [illegible]
ale sit [illegible] non [illegible] abstractum [illegible]
reale [illegible] abstractum reale [illegible] sufficit
quod [illegible] sit destructum ab illo a quo
abstrahit [illegible] illud [illegible] sit
destructum ab illo a quo sumit id
a quo abstrahit Ad quintum dicendum
quod ad verificandum istam [illegible]
non requirit [illegible] existat in [illegible]
actu [illegible] sufficit [illegible]
[illegible] in subiecto Ad sextum dicendum
quod [illegible] uno [illegible] philosophus
ad [illegible] destructio non valeat valet
[illegible]

Utrum omne sit [illegible]
substantie in subiecto non esse [illegible]
[illegible] primo [illegible] de
[illegible]

substantie [illegible] notificando [illegible] quo ad [illegible]
[illegible] et quo ad potestatem [illegible]
[illegible] Unde [illegible] illorum
membrorum [illegible] hic [illegible] ponit
[illegible] proprietates [illegible] eius substantie [illegible]
[illegible] non est [illegible] secundum philosophum primo de [illegible]
[illegible] magnum [illegible]
[illegible] quod [illegible] est [illegible]
[illegible] distinguit [illegible] proprie
tates [illegible] et ponit [illegible]
proprietates [illegible] est in subiecto
non esse Dicendum 2o quod proprie
tas dupliciter capitur uno modo [illegible]
illo [illegible] Dicuntur
[illegible] proprie passiones et proprietates [illegible]
non solum species [illegible] generalissimis
et subalternis et [illegible] transcendentibus
[illegible] bonum verum unum
et cetere proprietates [illegible] et sic
[illegible] generalissimorum
proprietates [illegible] et proprietate sit
accepta non [illegible] a subiecto reale [illegible]
distincta [illegible] sufficit quod [illegible] sit
distincta [illegible] 2o proprietas capitur
[illegible] passione [illegible]
[illegible] et non [illegible]
transcendentibus [illegible] proprietates
et ita proprietas [illegible] capitur [illegible] ponitur
[illegible] distincta Dicendum
3o quod non omnes ille [illegible] proprietates [illegible]
[illegible] attribuuntur [illegible]
[illegible] reale [illegible]
ut non est in subiecto non [illegible]
[illegible] magis et minus et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Dicendum
4o quod ista dupliciter capitur uno modo [illegible]
[illegible] et non est in subiecto [illegible]

proprietas dupliciter
2o

alio — cum alio capite presupponit nisi substantiae primae
[illegible] et non esse in subiecto dicitur praedicatio
alio — cum alio presupponit nisi substantiae [illegible]
et non esse in subiecto convenit soli substantiae ergo
differentia quae est omni substantiae. ubi nunc
sciendum quod est substantiae omni et addi
presuppositis debeat accipi nec est in
convenientes diversas intentiones sed unam
sed unde et eadem ratio diversimode tamen
accepta et ad diversa comparata. Secundo
sciendum quod hoc quod est in subiecto
non esse non est pura negatio nec est negatio
ergo genus cuius sit negatio infinita
in affirmatione fundata. dicit enim
[illegible] praedicatum modum convenit substantiae
quod est per se esse quo substantia distinguitur ab
accidente unde melior esse dicendum
vel per se esse quod est magis convenit substantiae
et negativus modus convenit accidenti qui
[illegible] est. et licet magis conveniat esse
non sit praedicatio substantiae quae non est completa
substantia quae est accidentia et hoc est in
negativus modus convenit accidentibus convenit
praedicatio substantiae ponit [illegible] vel substantiae
est. licet non videtur aliud esse distinguat
[illegible] quod haec praedicatio non convenit non
[illegible] licet enim non sint in subiecto
tamen non [illegible] esse quod praesupponit nulla
praedicatione. dicit enim sit [illegible] quae est
substantia esse et in subiecto non esse. Tertio
sciendum quod sibi repugnat praedicatio non capit
[illegible] ponitur illo quod aliquid modo per se est
[illegible] capit [illegible] ponitur [illegible] habente
quantitatem [illegible] convenit
per se esse et non in subiecto esse quod [illegible] in
[illegible] distinctionem [illegible]
[illegible] non [illegible] praedicatio
[illegible] convenit habere [illegible] et non
in subiecto esse [illegible] substantiae quod non convenit
[illegible] habeat esse [illegible]
secundum philosophum — esse. Secundo [illegible] quod secundum philosophum

Haec praedicatio aliquo [illegible] convenit ut
[illegible] substantiae et non videtur
unum [illegible] capit unum [illegible]
propter illud quod dicit [illegible]
substantiae non [illegible] substantiae [illegible]
et [illegible] non solum [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] capiendo
[illegible] haec praedicatio est [illegible] substantiae quarto quod — 4to
convenit omni et soli et [illegible] substantiae alio modo — alio
capit [illegible] secundum rem et modum
[illegible] dicit [illegible] substantiae [illegible]
[illegible] soli [illegible] et [illegible] substantiae [illegible]
substantiae. et capiendo [illegible] haec praedicatio est
[illegible] substantiae 2o quod convenit omni et non — 2o
soli quia [illegible] convenit [illegible] [illegible]
[illegible] substantiae non [illegible] non [illegible]
[illegible] substantiae [illegible]
[illegible] sic [illegible] praedica-
tione nulla aliquo [illegible] convenit dicit
[illegible] non [illegible] substantiae [illegible]
[illegible] modum et quod non [illegible]
[illegible] vero esse [illegible] dicit [illegible]
[illegible] substantiae et non [illegible]
non [illegible] et
[illegible] potestate [illegible]
et [illegible] dicit [illegible] non esse [illegible]
[illegible] nec [illegible]
[illegible] Secundo octavo
quod [illegible] praedicatio convenit [illegible]
et [illegible] quod convenit [illegible] substantiae [illegible]
[illegible] est quod non dicitur
de subiecto nec est in subiecto quod [illegible]
convenit [illegible] quod est in subiecto
et [illegible] est in subiecto [illegible]
[illegible] convenit [illegible] completa
[illegible] substantiae [illegible] non [illegible]
completa [illegible]
[illegible] non et [illegible]
[illegible] non convenit in subiecto esse
[illegible] et [illegible]
in subiecto quod [illegible] est [illegible]

ut patet. Tertio accidentale et formale eius per quod
forma habet esse completum et perfectum accidentis
est in subiecto ut mediante completo et perfecto
quod ipsi accidenti est eius et accessio cuiusdam
vero advenit ipsum per hoc esse completum perfectum quod
dictum est in praecedentibus quaestionibus ratione capitur
subiectum quod secunda substantia dicitur dici de subiecto
et quod accidens dicitur esse in subiecto et eodem
modo dicitur de forma substantiali propter hoc quod non est in
materia sicut accidens in subiecto non enim
recipit esse a materia sed materia ad actum adducitur
forma habet esse completum ad sit prius a priori
et forma prius actu eius **Secundum**

Nono quod subiectum dupliciter capitur uno modo
quidem pro individuo quod alicui subicitur quomodo
etiam materia subiectum dicitur et sic non capitur in
proposito alio modo substantialiter pro ente in actu simpliciter
quod est in se per se ad esse aliquid ut ad esse
accidentale et capitur in proposito unde dicitur propter
quod sic non est in subiecto et supple quod
substantia [illegible] quomodo in subiecto esse videntur
[illegible] est magis considerare in quaestione
substantia [illegible] et accidens in subiecto ut dicit
[illegible] ubi philosophus dicit partes sic non
esse accidentis [illegible] est [illegible]
[illegible] consideratione [illegible] et
accidentium in subiecto primo quod partes in
tegrales sunt de perfectione et compositione totius
et requirunt ad esse completum eius accidens
vero non est de compositione subiecti quod subiectum
[illegible] non componit sed praesupponit
accidens et ad esse completum subiecti non re
quiritur ut sic esse completum eius secunda differentia
[illegible] destruunt
totum [illegible] a subiecto non carit
[illegible] subiecto [illegible] accidens a subiecto
[illegible] tertia quod partes integrales
[illegible] separata [illegible]
[illegible] est accidens non [illegible] remanent [illegible] separato
eius a subiecto quia accidens a subiecto
separato [illegible] **Secundum**

decimo quod partes sic dicuntur et sua
[illegible] non est [illegible] potestatis
[illegible] sunt [illegible] sunt
accidentia [illegible] est
de partibus integralibus essentialibus subiectivis
et [illegible] non est [illegible] quod partes
integrales [illegible] sunt contra [illegible]
sic [illegible] sic [illegible] partes
integrales quod non sunt esse in suo toto
[illegible] non et [illegible] ut
sunt in toto [illegible] abstracte accidentis esse
non [illegible] ut dicitur 20
decimo **Quinto** **habitudo** [illegible]
quod [illegible] est [illegible] sic in subiecto non esse
[illegible] est [illegible] est [illegible] in subiecto
[illegible] ut dicitur labente in alio
ut abiacente [illegible] forma est [illegible]
ut [illegible] eius [illegible]
[illegible] in subiecto esse **Contra dicta**
arguitur primo esse est forma [illegible] non sit accidens
[illegible] accidens esse [illegible] praesupponit et [illegible]
[illegible] in subiecto esse quod in [illegible] et
[illegible] forma [illegible] est forma et [illegible] esse
in subiecto quod [illegible] praesupposito quod [illegible] subiectum
dicitur **Secundo** sicut [illegible] ad [illegible] et accidens
ad [illegible] sit [illegible] ad [illegible]
[illegible] est [illegible] ut [illegible] in subiecto et accidens
in [illegible] ut in subiecto [illegible]
[illegible] regimen ut in subiecto **Tertio**
esse et non esse in subiecto [illegible] accidentibus
in sacramento altaris [illegible] quod [illegible] non
sunt [illegible] **Quarto** [illegible] esse est [illegible]
et [illegible] sic [illegible] illud quo [illegible]
[illegible] et quo forma subiecto constituit [illegible] non
[illegible] sic [illegible] quod [illegible] est [illegible]
accidit [illegible] physicam **Quinto** [illegible]
venit in subiecto esse quod [illegible]
[illegible] est [illegible] esse [illegible] ut
dicitur 20 decimo [illegible] **Ad primum** dicitur
[illegible] esse sit accidens [illegible] non [illegible]
[illegible] esse [illegible] sit accidens

subiecto aut esse inconcam non presupponit esse completum secundum ipsum hoc esse perfectum et completum et similiter dicendum est de forma tamquam patet ad dictum **Ad 2um dicitur** quod licet dicta respectu quorum habeat modum actus non tamen eundem deb[et] dici actus quod pro actus eundem venire convenit cuidam habenti esse completum quod nunquam nunc habet esse completum. ut est forte de ipsa in fundamento et quod et dicitur in Porphirio **Ad 3um dicitur** quod quamvis accidens eundem actu possit esse sine subiecto tamen non aptitudine quod est in subiecto ostia non nunc actu nunc aptitudine est in subiecto et quod equivoce convenit sibi et accidenti in sacramento altaris non esse in subiecto **Ad 4um dicitur** quod licet hoc esse non sit proprietas sibi sed de ratione eius negacio tamen non convenit actus qui formaliter includat proprietatem consequenter per dicta actus et proprietas eius quod etiam negacio adiungitur eundem vel licet non eundem tamen contra sibi convenit **Ad 5um dicitur** quod cum vita triplex capitur. uno modo pro esse vivente et est sic et ei non convenit esse in subiecto alio modo capitur pro aptitudine ad exercendum operaciones vitales et est actus primus 3o capitur pro operacione vitali et est actus 2us et 2is duobus modis ei convenit esse in subiecto etc

Utrum proprium sit 2is substanciis contrarietate et magis et minus recipere Dicendum primo quod proprium per philosophum determinavit de propria proprietate sibi quod ei convenit aut esse verum sic quod pariter eundem proprietatem quod ei convenit eundem esse invariabile dicendo inest aut 2is substanciis et eciam substanciis universe magis et minus de proprietate hoc eundem illud quod propter et illud quod secundum principium attribuunt sit eundem verum quod tamen non convenit ei ratio nisi secundum utramque ipsam solum hoc est invariabilitatem et admittenciam unde hec proprietas 2is substanciis non convenit nisi secundum habitudinem admittendi **Dicendum 2o quod primus in proposito non capitur quidem ut magis est propter de subiecto enunciare sed capitur proprie prout est unum in alio et ipsum secundum notam composicionem designari de alio dicitur. et quod esse in alio non convenit secundum proprietatem sibi eum sunt receptiva alterum non receptibiles in aliis ideo ipsa de aliis diversitate magis non convenit esse proprium respectu subiecti sed quod forme quod subiecto denotatur nunc. nunc autem est proprietas forme principale est proprium sibi respectu eorum que sunt forme aut sit proprium subiectum respectu aliorum que sunt esse in alio ut in formis et hic modo forme respectu principium proprie convenit 2is substanciis que sunt determinabiles formaliter et realiter et aliis ut in formis et receptibiles formarum principiis de formis convenit magis ideo philosophus illa proprietatem non attribuit generaliter omnibus substanciis sed solis 2is et eciam universe quod solum illi proprie convenit pati sive passive alterius cui convenit abstrahi ab alio et soli illi convenit abstrahi ab alio cui convenit esse in alio ideo prime substancie quibus non convenit esse in alio proprie non predicatur de alio quod aut 2e sibi et eius magis de formis **Dicendum 3o** quod duplex est predicacio scilicet dicitur hoc esse hoc ubi secundum proprium dicitur totum contra subiecti per modum sibi ut cum quod prius de se et secundum denominativo. et predicacio dicitur hoc esse hoc ubi secundum proprium non dicitur contra subiecti secundum quod inhereas accidens de esse in subiecto nisi sit dicitur contra non tamen per modum sibi secundum modum sibi ut predicacio

vnoo
vicariumque ex vtrica
30
duplex est predicacio

praedicatur de subiecto in quid tamen de se quod constituit
unum per quod secundo de se definitio praedicatur
de pluribus tamen dicitur esse est ad
necessarium prout [illegible] duplex. uno
modo adiacens quod importat et praedicari
praedicari de se praedicatum dicente hoc
est hoc ut dicit communicatio aequivoca
quod de se praedicatum hoc est hoc praedicatur
aliquo admodum tamen quae concreta
importat et quod importat concreta [illegible]
qualitas et [illegible] vero dicitur hoc modo praedicatur
de dicente hoc est in hoc dicitur praedicari
Dicendum ergo quod in proposito uni-
voce praedicari accipitur et distinguitur contra aequivo-
ce et denominative praedicari quod univoce
praedicari est praedicari nomine et ratione ita quod praedicata
includuntur in subiecto ut definitio con-
cedit [illegible] definitiones [illegible]
[illegible] univoce
praedicatur [illegible] ad definitionem
[illegible] et [illegible] et hoc importat accidentia
superiora de inferioribus univoce praedicantur
non tamen praedicatur univoce de se [illegible]
dicit [illegible] quod [illegible] et [illegible]
[illegible] convenit univoce praedicari de speciebus
superiora et accidentia non [illegible] et perfecte
de suis inferioribus univoce praedicantur
superiora [illegible] est quod [illegible] convenit
[illegible] et [illegible] perfectius et [illegible] uno
convenit [illegible] quod [illegible] est ad
accidentia univoce praedicari perfectius convenit
speciebus quam accidentibus [illegible] non
[illegible] ita perfecte voces et definitiones
[illegible] quod [illegible] definitiones
et hoc [illegible] et passiones [illegible]
[illegible] convenit speciebus et [illegible] perfecte
univoce praedicari quod praedicari univoce ut [illegible]
est praedicari nomine et ratione. Dicendum
ergo quod praedicari univoce tripliciter capitur uno
modo [illegible] pro illo quod [illegible]

denominative praedicatur et significat subiectum
denominative et distinguitur contra praedicari
nomine et non capitur hic quod hoc non
est [illegible] univoce praedicari de se [illegible]
aliquo [illegible] pro illo quod praedicatur
et nomine denominative non [illegible] an
illa [illegible] sit descriptio [illegible]
et [illegible] univoce definitionis [illegible] praedicatur
3° [illegible] ut [illegible] illud univoce praedicari
dicitur quod praedicatur [illegible] unum nomen et una
[illegible] subiecto convenientes
[illegible] quod praedicatur de
[illegible] et capitur in proposito. Di-
cendum ergo quod [illegible]
[illegible] duplex capitur. uno modo [illegible] pro
illo quod [illegible] importat non curando an
[illegible] 2°
est 4° univoce praedicari definitio [illegible]
quod convenit omni et soli et semper [illegible]
[illegible] est [illegible] quod convenit soli
et non omni [illegible]
pro illo quod dicit [illegible] quod
[illegible] et [illegible] dicit et non
[illegible] praedicari uni-
voce definitio [illegible] 2° [illegible]
convenit omni [illegible] soli [illegible]
[illegible] notandum in [illegible]
est [illegible] univoce
praedicari definitio quod [illegible] praedicari univoce
est praedicari uno nomine et ratione una [illegible]
[illegible] et [illegible] uno nomine et ratione praedicatur de
[illegible] convenit in
[illegible] actu et [illegible]
ergo [illegible] Contra dicta arguitur
[illegible] praedicatur de [illegible] non aequivoce
[illegible] ergo univoce 2° [illegible]
[illegible] praedicatur non aequivoce
ergo univoce praedicatur de [illegible] inferioribus
[illegible] nomine uno et ratione una ergo [illegible]
3° praedicari univoce est praedicari nomine et
ratione [illegible]

ad non potest habere diffinitionem non habet differentiam
[illegible] ut [illegible] ergo etc. Ad tertium dicitur si sic
habet actus realiter vocis sit sic habet actus
vocis accidens reale partis realis non
attribuitur enti vocis ergo non actus vocis
potest attribui enti reali igitur predicamenti et actus
vocis ergo non convenit esse substantie que est ens
reale. Ad quartum dicitur secundum substantias non convenit esse
in primo ergo non predicamenti descriptio [illegible]
que prime substantie ut dicebatur indiffinitive sic
[illegible] [illegible] esse in [illegible] ergo non
[illegible] Ad quintum nihil unum oppositorum
predicatur de altero quia opposita mutuo se ex-
pellunt sed secunda est opposita prime substantie
quia secunda et prima substantia sunt membra divi-
dentia substantiam. ideo etc. opposita ergo secunda
non potest predicari de prima. Ad primum dicitur
quod licet ista prima descriptio pareat posita
[illegible] non tamen propter et ordinata
[illegible] predicatur sibi
[illegible] non est sibi [illegible] Ad secundum
dicitur quod universale predicamenti [illegible] in opposito
non solum distinguit [illegible] universale prius
[illegible] denotare predicamenti Ad tertium dicitur
quod licet [illegible] non habeat diffinitionem
[illegible] universale potest describi
Ad quartum dicitur quod [illegible] vocis [illegible]
[illegible] ens reale et non [illegible] actus
vocis potest attribui enti reali [illegible]
[illegible] actus vocis non
attribuitur esse substantie [illegible] reale [illegible]
quod est [illegible] Ad quintum dicitur quod esse
ut dictum est sub in primo et [illegible]
[illegible] et [illegible] Ad
sextum dicitur quod licet ista prima et secunda
[illegible] accepta [illegible] prime
et secunde sunt opposite non tamen [illegible] accepte
quo opposito accipitur quod secunda de
prima predicatur

Utrum proprium dicit prime
substantie hoc aliquid si-
gnificare [illegible] Dicendum
primo quod [illegible] Philosophus posuit [illegible]
[illegible] substantie omnibus substantiis unde esse reale [illegible]
[illegible] et [illegible] posita est et applicanda
[illegible] substantiis secundis unde esse [illegible]
[illegible] quod videndum est de [illegible]
[illegible] conveniente primis substantiis [illegible]
[illegible] non [illegible] ubi advertendum
quod [illegible] est [illegible] quid aliquid et hoc
aliquid quod quid dicitur [illegible]
[illegible] est determinatum et [illegible] aliquid
[illegible] est determinatum [illegible]
[illegible] non determinabile [illegible]
hoc aliquid [illegible] est [illegible] et [illegible]
[illegible] determinatum et individuum est [illegible]
[illegible] quod et hoc aliquid [illegible]
[illegible] illud [illegible] acti-
[illegible] non est determinatum [illegible]
determinabile et [illegible] dicit
[illegible] quod nequid est deter-
minabile et [illegible] non dicitur nequid
et [illegible] et determinabile illud [illegible]
[illegible] et quiditas Dicendum
secundo quod [illegible] est [illegible] secundum
[illegible] quiditas et accidens quod est sub-
iectum accidentis [illegible] hoc aliquid
est quod est [illegible] substantia
[illegible] habet hoc aliquid
[illegible] attributa
[illegible] nomina
[illegible] definitiones
[illegible] dictum est et advertendum
quod [illegible] prima substantia [illegible] hoc aliquid
et secunda [illegible] quid [illegible] non capitur in-
[illegible] ut sic [illegible] et
[illegible] quod
[illegible] quid et [illegible] accepta
Dicendum secundo ut [illegible]
[illegible]

[Left margin]
p9

[Right margin]
p49
duplex est [illegible]
[illegible]

[Lower left margin]
[illegible]

distinctum vel quod possibilitas plenitate
vel informatae subiectum quod [illegible]
formam actualem per diversitatem vel capitur
pro determinato et distincto intrinsece
primo quod accipit intrinsece [illegible] cum
dicitur non posse [illegible] plenitate pro
potentia possibilitate totale in suppositum [illegible]
et [illegible] complementum et [illegible]
[illegible]
[illegible] in quo [illegible] est [illegible]
quantitas quae est id quod [illegible]

Sciendum tertio quod ad hoc quod aliquid
sit hoc aliquid tria requiruntur primo quod
sit individuum [illegible] est hoc
aliquid secundo quod sit per se subsistens [illegible]
accidentia [illegible] hoc aliquid accidens cum
non [illegible] substantia et per se
[illegible] et [illegible] non [illegible] subsistentiam
subsistere [illegible] est [illegible] et [illegible] 3o
quod [illegible] sit intrinsece completum
quod subsistat subsistentia completa et [illegible]
hoc [illegible] et [illegible] intrinseca
[illegible] alterius non dicitur hoc aliquid
[illegible] et [illegible] non [illegible] subsistentia completa
[illegible] illa tria ad hoc aliquid requiruntur
[illegible] est hoc aliquid et suppositum [illegible]
suppositum hoc tria requirit ut patet
definitione eius [illegible] definitio [illegible]
[illegible] et illorum [illegible] hoc
[illegible] hoc [illegible] demonstratum [illegible]
[illegible] non [illegible] sit intrinsece completum [illegible]
hoc [illegible] aliquid [illegible] quantitate
[illegible] distinctum intrinsece [illegible] sit
subsistens [illegible]
[illegible] hoc [illegible] et comple-
tum intrinsece est [illegible] subsistens est quod
[illegible] sit per se subsistens et quod [illegible] et
quod [illegible] suppositum [illegible]
et [illegible] definitio [illegible]
et [illegible] sufficienter [illegible] Sciendum
quarto quod prima [illegible] hoc

et ab alia quod sit aliquid [illegible] hoc [illegible]
[illegible] quod [illegible] est
[illegible]
quod non est [illegible] specifica [illegible] est
quod alterius [illegible]
non [illegible] dicitur [illegible] aliquid [illegible]
aliud quod [illegible] quantitate
[illegible] alterius [illegible]
[illegible] et [illegible] habet [illegible]
[illegible] differentes [illegible] omne
quod est ab alio [illegible] quod sit [illegible] et ab alio
quod sit [illegible] et ab alio quod sit hoc [illegible]

Sciendum [illegible] quod [illegible] [illegible] capitur
capitur uno modo pro [illegible] subiecta et [illegible] capi-
tur [illegible] non [illegible] hoc aliquid [illegible] hoc
aliquid [illegible] [illegible] alteri
[illegible] principaliter [illegible]
et [illegible] hoc aliquid et non est hoc aliquid
et [illegible] non sit hoc aliquid [illegible]
[illegible] et hoc aliquid [illegible] [illegible]
quod [illegible] et [illegible]
[illegible] et hoc [illegible]
ut hoc est [illegible] ut [illegible] est 2o
[illegible] figurae appellatur [illegible]
[illegible] et [illegible] 2e
ut [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] humana dicitur homo
[illegible] et homo [illegible] subiectum
[illegible] est [illegible] appellatur [illegible]
2e [illegible] quod non [illegible] sit [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] hoc aliquid
[illegible] quod [illegible] Sciendum
[illegible] 2e [illegible] duo [illegible]
[illegible] et [illegible] et suppositum
[illegible] quod [illegible]
et [illegible] a supposito sit distincta
[illegible] non [illegible] et suppositum [illegible]
[illegible] 2e [illegible] ut [illegible] sit
[illegible] et [illegible] ut suppositum
[illegible] et [illegible]

quod supponit et ideo secunda species videtur
hoc aliquid significare quod tamen forma specialis
tamen sub distincta quod sicut facit de
se esse incommunicabile sicut una forma
sic est subsistens et incommunicabilis ideo
secunda species non significat quale quid. Forma vero hoc
aliquid. Significat unde quale quid dicitur forma
specialis pluribus communicabilis et incommunicabilis
forma est qualitas dicitur secundum modum nostrum
concipiendi forme et qualitative et incommunicabilis
specialis est dicitur quidditas id quod quis
quod est per speciem [illegible] et quod omnis secunda
species significat formam specialem universalem
communicabilem ideo quibus secunda species quale
quid significat. Sciendum octavo
quod dicitur secunda species videtur hoc aliquid
significare sub appellacione figure [illegible] figura
[illegible] similitudo vel [illegible] appellacio
et [illegible] non capitur [illegible]
[illegible] ut sic accepto [illegible]
[illegible] in primo [illegible]
incommunicabile et [illegible] nec precede
non [illegible] accipitur [illegible]
figura appellacionis dicitur [illegible]
figuracio nominis [illegible]
[illegible] accepta et [illegible]
[illegible] una et eadem est
[illegible] et
[illegible] et [illegible]
[illegible] ideo unius nominis participatur
et hoc est dicitur figura appellacionis et [illegible]
[illegible] figura appellacionis [illegible] decipi
[illegible] fallacia figure dictionis quale quid
[illegible] et hoc aliquid ut dicitur
primo elenchorum. Sciendum nono
non quod secunda [illegible] secunda species non significat
quale quid eo quod aliud [illegible]
[illegible] aut qualitatis [illegible]
[illegible] solum qualitatem significat [illegible]
[illegible] aut sic non solum qualitate

[illegible] qualitate [illegible]
non quod accidens [illegible]
[illegible] definita [illegible]
[illegible] sic non solum illa qualitate [illegible]
[illegible] determinata [illegible]
[illegible] Quarto notatio inde
[illegible] est primo sic hoc aliquid
significare [illegible] est quod hoc aliquid est
individuum completum subsistens in se
[illegible] forma [illegible] significat individuum
subsistens et completum in se [illegible]
et est illa [illegible] sic quarto
sic [illegible] primo
Contra dicta arguitur primo
idem non [illegible] significare est
aliquid [illegible] communicabile
[illegible] et hoc quod
[illegible] non significat hoc aliquid. Secundo [illegible] est
hoc aliquid et quale quid [illegible]
[illegible] et [illegible] forma [illegible]
[illegible] hoc aliquid [illegible] significat quale quid.
et si secunda species significat quale quid [illegible] hoc
aliquid. Tertio omne [illegible] ad
qualitatem videtur [illegible] hoc aliquid et
quale quid. hoc aliquid quid incommunicabile
significat [illegible] quale quid [illegible]
[illegible] non est [illegible]
[illegible] forma [illegible] hoc
aliquid [illegible] quale quid. Quarto hoc aliquid
non [illegible] quale quid ad quale
quid [illegible] sit per hoc aliquid. ergo
hoc aliquid non [illegible] quale quid
[illegible] per [illegible]
[illegible] ergo forma [illegible] hoc
aliquid [illegible] quale quid. Quinto hoc
aliquid non est [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
et [illegible]

sim.ue ergo et suppositum non nisi pericia e parabile et insensibile. Ad secundum dicitur. Jam dictum est qualiter capitur substancia prima ut est hoc aliquid quod per se intenditur subiecta et aliter ut pars hoc aliquid que per intencionem vel attributa. Ad tercium dicitur quod complexius quale quid sit. Est hoc aliquid unum concretum et esse quod illud esse et devenire suppositum. et hoc aliquid et ergo unum aliud et consequenter id hoc aliquid conuenit per dici distinctum quale quid. Ad quartum dicitur ut non est consequens parte sicut ad qualitate et parte hoc aliquid ad quale quid quia parte sicut ad qualitate e parte sensibili enter et determinate apprehensionis per parte consequenter ad hoc aliquid est parte primo suppositum et quiditatem quia primo et secunde conuenit prima cum sunt suppositum primo secunda vero sunt concretum primo. Ad quintum dicitur quod hoc quod aliquid sit concretum non dicit parte consequenter per hoc quod primo sit concretum et quod prima substancia primo sit suppositum et concretum requiritur individuum in supposito id dicitur parte non quale quid sit hoc aliquid. Ad sextum dicitur quod sit ens hic unitas sit hic parte et non e contra.

Utrum proprium sit substancie non habere contrarium

Arguitur primo quia philosophus determinat de contrarietate et est contrarietas prime substancie cum alia contrarietas sibi conuenit hic quod ostendit de qua contrarietate conuenientes aliis ... tam primis quam secundis cum et talis que est contrarium non habere. Opposito dicit. Aduertendum primo quod contrarius x. capit. unus formalis distancia et repugnancia duarum oppositarum que sunt in eodem subiecto inmediate

potestate contineri quod ad ipsa sequitur ut cum subiectum quod illud contrarium continet cum subiectum cum contrarium alterum continet primo phisicorum 2o capit. Predicta privacio seu repugnancia privacionis et habitus que hic sunt circa subiectum ordine quod ...quod unum subsistat et salvetur et illud contrarium ... 3o capit. Imperfecta repugnancia et distancia passionum et passibilium qualitatum que sunt activa et passiva contrarium sunt circa idem subiectum mutuo se expellunt per illud contrarium continet primo et 2o metaphysice capit. Contrarietas large 30 vero et cetera. primo cum duobus modis se extendit ad contrarietatem imperfectam convenit cum opposita privacionis et habitus et repugnancia duarum inmediate quarum utramque 30 capit. imperfecta que est formaliter quarum activarum et passivarum qualitatum 2o cum dicitur contrarietas quidem accepta fore sunt cum insunt primo sunt caliditas et frigiditas sive activa et passiva contrarie ... contrarietas et sunt alie qualitates primo que sunt ... alterius contrarietatis 2o vero sunt qualitates ... ut scilicet albedo nigredo amaritudo et dulcedo et ... qualitates medie ut rubedo viridedo ... ut magnum et angustum ... nihil autem sunt opposita privatione ut unius ... ignorancia hec cum dici opposita privatione et contra privatione ... natura privatio et defectus alterius quorum omnia contra opposita ... non

30
3000
...ectus empr. capit

pertie opposita diti pro sic enim q(uo)d di-
cto est radix pertie oppo ita pertie
oppo radix est contrarietatis ut dicit(ur)
decimo metha(physice) contrarie vero opposita di-
cit(ur) in quantum naturam habitum vel
vicinam naturam habitum in quo privato
ponunt et aliis defectis annectit ut
visto contrarii sic dicitur esse divisione

Sciendum 2o quod secundum dupliciter capitur

secundum dupliciter capitur uno modo generaliter pro in illo opponitur
in quantum sunt sub unitate unica partialis
ut genus species et individuum sub aliis
tamquam partes speciei constitutive et conveni-
unt ut dicitur sed ut partes racione
speciem illius quod ut materia et forma actus
et potentia sed ut via ad rem illius partis
ut generatio corruptio sed ut negatio a
quorum designatur sicut ut privatio et in
secundum unum reperitur contrarietas imperfecta
unica reperit repugnancia diversum
oppositorum et opposita sunt et privationes
et formarum neutrum quod ab eodem subi-
ecto mutuo se expellunt in quantum generatio
unius est corruptio alterius ut dicitur primo
de generatione generatio est et corruptio a
quo licet imperfecte generatur alio capi-
tur sicut secundum quod completa quod est sola enim cum
et modum sub unitate unica partibili
ponit quo sicut que dicuntur simpliciter prima
complete sicut non dicitur ut aliquod de
eorum pertinet in quantum sunt contrarie
capiendo enim simpliciter pro forma contra-
ria ipsius quod habet speciem determinatam in
eminent dicitur de sua et una sua
alia est contraria et hoc primo et secundo modo
contrarietas capiendo vero simpliciter ut est ab
actu substantie dicta ita quod modum
dicit quod subiectum omnium alterum sunt
contrarium habere non convenit contrarii subiecti
est et est discipliam aliud quod quidem subiectum
tertio est materia esse ut in subiecto

deinde vero contrarium et plures sunt materias
subiectum **Sciendum** 2o quod cum
a quo se aliquid dicant contraria et ipsius prima
et alio se et unitate ut dicitur qualitates in
se active et passive subiecti quod potentie
habentes sunt circa eos subiectum a quo
mutuo se expellunt nisi alterum nisi
aliud ut dicitur decimo metha(physice) et in opposito
[illegible] 2o vero [illegible] et planete

2m

[illegible] effectus contrarios contrarii dicuntur
3o similiter et ista dicuntur contrarii
non sunt forme contrarie sed nisi formas
contrarias ut elementa sit aliud de contrarietate
[illegible] non sit [illegible] **Aliud notabile**
[illegible] quod contrarium est sicut enim sequitur
non habere primo conclusio quod contraria sunt forme

p(rim)a

subiecti que maxime distantes quod
ab eodem subiecto aut successive insunt
mutua se expellunt quod nullum secundum est in
subiecto ut [illegible] qualitate distant
quod secundum non convenit primo 2a conclusio quod

2a

subiecto contrarium nullum est contrarium ut
dicitur primo physicorum quod secundum est subiectum

primo physicorum

contrarium quod enim formarum accidentium
quod 2a primo 3o quod in subiecto non reperitur

3a

maxima distancia quod ut contrariorum
a contraria subiecti que maxime distant
omnis primo quod maxime distancia non dicitur
nisi respectu maioris quod ultimo
reperitur magis et minus et non reperitur
maximum in substancia non reperitur magis
et minus ut patebit quod 2a et ad-
vertendum quod non habere contrarium non
est proprium 4o sed unum non sufficit que

4a

[illegible] quod quantitas convenit non hic contrarium
sed est proprium 2o **Contra dicta**
arguitur primo ignis contrarie aque et
aer terra sunt de sub quod 2a pars primo
quod omne quod corrumpit a suo contrario
corrumpitur sed ignis corrumpit aquam
et aer ab terra et e converso et generaliter pluribus

dementorum qualitatibus alio ut dicit 2o de
generatione 2o d[icitur] contrarietas in qualitatibus
et per se effectibus arguit contrarietatem virtualem
quia calor ignis est per se et per se effectus ignis
et frigiditas aque et iste calor et frigidi-
tas contrariantur contrarie ignis et aque
contrariantur sicut aer et dealbe et terra per
humiditatem aeris contrariatur siccitati aque
[illegible] per se effectus aeris et aque 3o d[icitur]
activa et passiva [illegible] sunt contraria ut
dicit primo de generatione [illegible] elementa [illegible]
sunt activa et passiva [illegible] unum
aliud agit in ipsum corrumpendo [illegible] elementa
[illegible] contrariantur 4to primo verum
[illegible] ut dicit primo [illegible] sunt contraria
et [illegible] primo verum [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] et [illegible] et non [illegible]
[illegible] esse [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] 5to [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
contrarietas Ad primum dicitur [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] et quo [illegible]
[illegible] elementorum non [illegible]
[illegible] Ad 2um dicitur quod [illegible]
[illegible] et per se effectibus arguit
contrarietatem virtualem et 2um [illegible]
[illegible] contrarietas [illegible]
et [illegible] per se et per se [illegible] non
[illegible] sit contrarietas [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] et [illegible]
[illegible] contrarietatem [illegible] [illegible]
[illegible] in effectibus [illegible]
[illegible] et [illegible] virtute
[illegible] Ad 3um dicitur [illegible]
et passiva [illegible] contraria [illegible] effectu
seu virtualiter elementa [illegible]
et [illegible] contraria virtualiter et

effectu [illegible] effectum et
[illegible] et 2um [illegible]
Ad 4tum dicitur quod [illegible] primo verum
[illegible] dicit contraria contrarietas [illegible]
accipit ut [illegible] effectus
[illegible] et [illegible] 2um non sit contrarietas
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] primo at [illegible]
[illegible] contrarietatis [illegible]
et effectus [illegible] Ad 5tum dicitur
quod argumentum [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] primo accepit non aut
2o quod capitur [illegible]

**Utrum primum sit substan-
tie non suscipiat magis et**
minus [illegible] posuit et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 2um [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] magis et minus [illegible]
[illegible] primo magis et minus
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] 2um [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
magis et minus [illegible]

unus species ut sic respiciunt eandem for-
mam secundum speciem secundum quam solum
species sit contraria alius quidem ut sic
respiciunt eandem formam secundum genus id est
unitatem analogie secundum quam species
non sit contraria unius tamen species sit secundum
analogiam quia secundum genus quod unitas
analogie magis recedit ab unitate
specifica quam unitas generis. Conclusio
notabilis sit ista prima conclusio
capiendo magis et minus specie ut sic
respiciunt eandem speciem secundum speciem forme
specialis non suscipiunt magis et minus
probatur quod omnis forma que specie suscipit
magis et minus specie intenditur et
remittitur per illud secundum speciem intenditur
et remittitur quod intensio et remissi-
one specie dicta necessario est variatio
motus quod omnis quod per se intenditur
per successive tendit ad complendum
ergo hoc remittitur quod successive tendit
ad eius incompletam successionem autem non est
motus id est aliquid non est secundum motum ubi
ergo recipit intensio et remissio ibi recipit
recipit variatio motus sed speciem non est
motus ut 3o phisicorum probatur ergo quod
conclusio sit ista suscipit magis et
minus hoc est secundum genus convenit
id est secundum genus ipsius et non primum quod ab his
rebus secundum convenit per hoc sit ens
que simplici et indivisibili unitate
consistit que addita et remota speciem
numeri variant quod ab his rebus quo
accidentalis simplicibus et invariabili
unitas aut secundum principiorum formam
diffinitio dicit ipsum numerum et
invariabili convenit et ista ratio secundum
quod forma eadem non intenditur nisi per
in subiecto magis et minus disposito
actus forma recipitur. Forma autem
specialis immediate et non mediante

3a phisicorum

alia disponente magis et minus recipitur
illius quod id est forma specialis ex sic
actus non specialis particularis forma specialis
advenit enti in actu et est actus
ut actus per se sit actu ergo procedet forma
ergo forma specialis non est intensibilis nec
remissibilis. Item probatur ad hoc
quod forma intenditur vel remittitur
requiritur quod habeat gradum in quantum
sit fabricatura. Declaratur quia
albedo cum est per nigro contrarium
ex contrario requiritur ergo per hoc
forma sit divisibilis in partes eiusdem
rationis quod pro tunc dicit successive tendit
ad eius completam successionem autem non est sine
motu. omne autem quod est in motu est di-
visibile ut dicitur 6o phisicorum. et quia
forma specialis id est species non habet gradum
ut secundum se est divisibilis quod specialis
et ideo sic secundum rationem indivi-
sibili consistit unde et octavo metaphysice
forme speciales nunquam constituuntur ergo non
est intensibilis id est remissibilis. Con-
clusio 2a capiendo magis et
minus in specie ut sic respiciunt eandem
formam secundum genus id est secundum analogiam
non solum quecumque species contrarium est
dicitur species suscipere magis et minus
probatur quod consistit omnia a primo que
recipiunt dicuntur secundum quamcumque
equalem analogiam habent ordinem
ad unum primum. sed quamvis quia ex
ordinate ab unitate recedunt aliquam uni-
tate ordinate ab unitate distant ita
quod non sunt duo numeri diversi species
a sua unitate distantes in quibus
equales unitates reperiuntur ita quod omnia
sunt ab uno ente sicut a primo derivata
et sunt in quantum numeri et quantum quo post eius
respectu primi magno prima simplicitas
recipitur. ergo quanto propinqua secundum propinquius

8o phisicorum
octavo metaphysice

primo analogum distat a primo et pro verbo eo distat et sic ad ipsum attribuuntur sic in ipsius entibus recipit in entibus sicut in ipso univoco non percipitur per analogiam imo an eciam duc species inequales equaliter entitatem recipit illa quo species que magis distat a primo erit imperfectior et minus habebit de entitate quo est propinquior enti primo per consequens plus habebit de entitate et sic in eodem gradu hic ordo recipit et hec comparacio eius magis et minus non est dubium per unum et in analogo recipiat eius unitatem ano logice sit amplior unitate generis et ad quem unitur in analogo que in quem uniri non potest propter hec specialis distincta species

de eius dupl. capit

eius dupl. capit. uno modo ut est equalitas ut est analogum et utroque modo in ista magis et minus recipit in ista ut ano logum est de ma et forma de iure que forma in magis ista et magis eius que in ut

ato inc.

de ato inc. in eius magis distat a primo et est per hoc nichil omnino actualitate concludens sic primum ante posita concludit quod quod in quem eciam in firma in capit et sic in ista ut analogum est magis et minus recipit ita et in ipsa recipit magis et minus ut primo

primo

est propter contrarium primo quantitate continua sic id ad quod deferuntur in trinitas in in magis ista et magis eius quod id ad quod non limitatur in quantitate continua non limitat ad embrionem per animam ut perfecta est quanto eius provenit ad embrionem in embrio de minus eius

2a

et ista que de 2o quantitate forma qua id in quo est vigor forme per minus in magis ista et eius quod id in quo vigor in sui per forma eius qu in igne forma unitur in qua contrahit et varie facit eius igneitas de magis

ista quod terra in qua est vigor in sui per forma et magis de igneitas eius quam aer et aer magis quam aqua et aqua magis quam terra 2o contrariorum perfectior species

2o

quod datis duabus speciebus ad quas ambas in trinitas non limitatur et inequalis est vigor forme per minus adhuc illa que est perfectior eius species est magis ista et eius quam illa que est minus perfectior eius species. unde elementa sunt minus entia quam mixta et mixta in animata minus sunt entia quam animata. et animata anima vegetabilia minus sunt entia quam animata anima sensitiva. forma eius elementorum per in mediate mixtis quam recipit minimum in quem eius est infima et minus perfecti species dicitur imperfectissima. forma autem mixti comparationibus recipit mediantibus formis elementorum de perfectior formis elementorum et per aliud vegetativa mixtis quam recipit me diantibus inequalis in quem forma in ma quantum de perfectissima. de quibus eius forma magis recedit a ma de tanto est perfectior. et de quanto magis accedit ad ipsam de tanto est imperfectior. et propterea forma elementorum via generationis precedat omnes formas mixtorum et via perfectionis omnes secuntur. forme eius via generationis precedunt ceteras via perfectionis. et sic in speciebus mixtibus una de magis ista et eius quam alia ita et in speciebus separatis et hoc eius maior vel minor perfectionis species. omnes eius sunt separate divine speciei et eius sunt indivisibilia in speciebus possunt species non autem sunt dabiles due species habentes equales perfectiones et in hoc differunt a speciebus mixtibus inequalibus possunt dari due lignorum diversarum specierum habentes equalem perfectionem. ex quibus manifeste concluditur quod magis et minus ex perfectione specierum in ista recipiunt et magis et minus non specificat recipiunt in ... sit ... magis et minus

et in vng ho posset dici in animalibus
alia suspicionalis tactus est ait ca dicens
ultimum dicit in prophetico nisi solu
tione ultimi argumenti et est hec
suspicio superflua precedens sic 2o
Contra dicta arguitur primo
caliditas et forma substantialis ignis
et tamen intendit et remittit ergo substantia
suscipit magis et minus. antecedens probatur quia
per hoc non tollit fallacias praeterea consequens
ergo calor esset forma accidentalis ignis esset
praeterea natura ignis non ergo tolleretur
natura ignis fallacias caloris quod probatur
falsum quoniam est ignis non qualitas calo
ri **2o** quia calore formam inducit substantialis
quoniam esset nisi calor esset forma substantialis
quoniam non sit agens ultra suum effectum
et ultra conclusionem speciei **2o** de
quanto aliquid est propinquius primo de
tanto est magis tale et de quanto est
remotius a primo de tanto est minus tale
sed in substantiis quaedam sunt propinquiores
primae causae quae est prima simpliciter et quaedam
remotiores ut sic secundae propinqui
ores sunt quam materiales substantiae ergo suscipit
magis et minus **4o** quia sicut se habet
quod unum est perfectius et aliud imperfectius
etiam magis et minus dicatur. Sed magis
et minus ponens perfectum et imperfectum
attendunt sed substantiarum quaedam sunt perfectiores
aliis ergo etc. **5o** intendi et remitti
in effectu non videtur esse nisi in contrario
et remittere in eodem effectu quantum
sic possunt se intendunt et remittunt
ut calidum et frigidum quae sunt effectus
elementorum sunt sic ergo etc. **6o** ignis
hic est magis ignis quam ignis flam
ma et ignis flamma magis est
ignis quam ignis carbo praeterea ignis est
substantia ergo etc. **7o** quia auctore
sex principiorum primum est animatum

planta ergo etc. **8o** substantia generatur et
corrumpitur ergo intendit et remittit quia
generationes et corruptiones sunt
mutationes. nihil autem mutationem
et remissione eius quod acquirit et in toto
eius perquirit. **Nono** una substantia
est imperfectibilis candela ut patet de de
monstratione quae in minorata quaerit s
donata ut videtur. Quod sit non sui
sed remissione ergo etc. **Decimo**
substantia prima ut dictum est magis substantia
est quam 2a et forma magis quam materia ut dicitur
2o physicorum ergo etc. **Ad primum**
dicitur quod calor non est forma ignis substantialis
ut probabit certa 2am speciem qualitatis
sed ad probationem dicitur quod fallacias praeterea
non auferret per se sed facere tamen hoc contin
git per naturam sicut in natura ignis quae remo
vetur calor redditur materia indisposita
quo facto consequenti cedit forma ignis
Ad 2um dicitur quod licet nullum agens po
sset agere ultra speciem suam et per virtutem
tamen virtute alterius ut instrumentum
aliquid agere ultra speciem non est incon
veniens calor autem et qualitates omnes
qualitates activae elementorum sunt instru
menta formarum substantialium et ulterius magis
corporum celestium ideo non est inconveniens
calorem inducere formam substantialem in dicitur per se
sed remotis caloris removetur forma ignis
non per se et directe sed consequenti in quantum
materia redditur indisposita ad ipsam formam
ita calefacit per se et directe et deviat
admixtionem caloris. et quia materia calefacta
facta efficitur disposita ad susceptionem formae
ignis et haec inquantum calore producitur
forma substantialis ignis consequenti **Ad 3um**
dicitur quod argumentum probat in substantiis magis
et minus respectu et respectum causae
formam tamen quam per virtutem nota
esse et ut ipse excipiunt quod 2a elisione

affirmativa est. Ad quartum dicitur
quod ex quo fuerit species quae dicit
formam et magis ubi recipit
et minus ubi recipit modo hic non
sumitur. Ad quintum dicitur quod quando
dicitur formalis recipit magis et minus
licet recipiatur [illegible] sufficit quod
ea recipit virtualiter et effective sicut
est dicebat de specialitate. Ad sextum
dicitur quod ignis lux flamma et ignis
flamma dupliciter considerantur uno modo quantum
ad esse formale et sic non magis
ignis est alter altero. alio modo quantum ad
suas varietates lucidites et ignis
lux dicitur magis ignis quam ignis
flamma quia est varior et lucidior
non autem est magis ignis. secundum quod
esse accidentale intensionem et remis-
sionem recipit. Ad septimum dicitur quod
puritas dicitur animatum planta et
homo animatior. primo non quia
primum haberet animam intensius
vel remissius quam planta et homo aut
intensius vel remissius quam primum. sed
quia haberet plures animas quam planta
et homo plures quam primum quia unicuique
tantum est una anima. quia primum habet
plures potentias animae quam planta et homo
plures quam primum quod sufficiat. Ad
secundum dicitur quod qualitas et corpus
dupliciter capitur uno modo secundum partes
secundum quas ab aliis mutationibus di-
stinguuntur et sic mutationes instan-
taneae et sic magis fuit et minus fit
et sic capiendo ea non nullum
generatur intendi ut illud quod corrumpitur
remitti. alio modo secundum quod sicut principia
alterationis tunc et sic mutationes
successivae ut communis distinguitur ab
alteratione et augmentatione et corruptione

et intensio et remissio ut hoc est
quod certa generatio intensio et remis-
sio non est secundum hoc sed concomitatur. Ad nonum dicitur quod propter quod de-
monstratum est non formaliter sed
virtualiter et sic hec proprietas per
alteriusque est secundum qualitates ele-
mentorum et non secundum substantiam quia
corruptio ipsorum nisi secundum quod
discordia [illegible] sed secundum quantitates
[illegible] secundum quantitatem remanet
subiecto remisso. Ad decimum
dicitur quod [illegible] quod aliquid substantiali
consideratio quod est ipsum accipi quod
ad esse accidentale suscipiunt magis et
minus non tamen quo ad esse et quo
ad esse formale quo modo hic accipitur.

Utrum maior proprietas sit
substantiae secundum suum
esse suscipiens contraria per philosophum
declarantur de proprietatibus omnibus substantiae
quae convenientibus non soli sed quae
pars proprietatem suam et soli
sicut quaerit proprie arguendo
primo quod quia contra substantiam mutationes
accidentalis subiecto non recipi non
potest et quod talis mutatio non est
accidentium tamquam subiectorum quod sic
[illegible] non cum sint illa quae mutantur
sed illa quae mutatio terminatur sic est
tamquam subiecti quod manet idem modo
secundum hoc et esse formale subiecti quod generationem
mutatur. Ad secundum esse accidentale quod generatio per philosophum
accipitur in quantum per philosophum nihil ar-
guitur esse proprietas maior proprietas est sicut
secundum suam mutationem esse suscipiens contraria
nondum sit mutatio et motus et quod
scibile adminstrat et quod sunt dispositio
sic certum motus ratio per primum motus sic
fictionem tangit. Secundo

[150]

quod aliud est hec generatio et aliud suscipere
generationem. subiecto autem generationum quemcumque generationem
suscipere per generationem habet sed circa idem subiectum
non tamen ei competit hec generatio. ad eundem unum
generationum compellat reliquum unum non est
susceptivum alterius generationis cum non solum 2um
contrarium sed cum 2um et distinguitur suscep
tivum autem generationum corporis agens quod susceptivum
distinguatur 2um contrarium non tamen 2um et
qualiter eiusdem utraque est et subiecti et actus
corporis sit prima subiecti et consequenti actus
Sciendum 2o quod philosophus in illa parte
tale nomen dicit videtur et hoc per duas
rationes prima quia habet et proprietates ut philosophus in
venit videtur pati mistorum de ore et
superficie quam cum generationem suscipiunt et tamen sunt
non sunt 2a quia per similitudinem proprietatem magis
inde sumendum sed proprium 4to autem
subiectis significare et magis generaliter proprietates
per corporum simplicitatem et qualitatem
Sciendum 4to quod principio quod in
se terminum non est neque subsistens non potest
dare aliud esse nec aliud per substare ergo quod
id quod aliud substare debet nisi terminum
et subsistens esse habeat. et quia forma nisi
est terminata et subsistens non sunt ut quemcumque
accidentibus substare. et quia istud est terminum
et subsistens primo quemcumque prime sunt et con
sequenti 2o 2um quod est in prima non cum sub
stare accidentibus et suscipere generationem primo quemcumque
prime sunt et consequenti 2o. et sic suscipere
generationem primo quemcumque prime ita et mutari
et movere generari et corrumpi in 2o tamen autem
quemcumque 2o quod dicitur generari corrumpi et
mutari ad generationem corruptionem et mutationem
illius quod primo generatur corrumpitur et mutatur
et 2a forma manens cum non in prima
generationem consequenti et susceptivum [illegible]
hec proprietates quemcumque omnibus [illegible] tamen primo
quod 2o licet in quolibet quod prima generatio suscipit
primo 2a non consequenti Sciendum

uniformiter [illegible] actu suscipere generationem et actum
tamen 2a in generatione primo quemcumque primo
prime sunt et consequenti 2o tamen susceptibili
tatem generationum et aptitudinem suscipiendi
generationem et mutabilitatem et aptitudinem muta
ndi ad eius generationem in aliud primo que
nit 2e sunt et per 2am prime sunt aptitudo
corrumpendi primo quemcumque [illegible] corporis actu
corrumpi primo quemcumque [illegible] sicut enim
calor [illegible] esse visibilis [illegible]
non videtur nisi in calore ita aptitudo ad
agere et pati [illegible] nam [illegible] corporis
actu agere et actu pati primo quemcumque
[illegible] sicut [illegible] itaque ap
titudo ultima aptitudo eius [illegible]
et actus [illegible] quod esse [illegible] videtur [illegible]
[illegible] ponitur Sciendum 5to
quod licet prima forma sit causa 2e quo [illegible]
substandi scilicet 2a est causa prime quo ad
aptitudinem substandi tamen 2a magis
est causa prime quo ad aptitudinem quam prime
2a quo [illegible] aptitudo substandi
prime non quemcumque nisi per 2a. [illegible]
substandi licet 2e non quemcumque nisi ut
est in prima non tamen [illegible] videtur
prima [illegible] debet dici causa [illegible] sub
standi 2e unde [illegible] porphirius de gen
ere [illegible] dicit [illegible]
[illegible] de quibus dicitur non est
[illegible] et
[illegible]
[illegible] Sciendum 6to quod 2um
quod [illegible] proprietatem capit
[illegible] hoc quod sunt
ut sit [illegible] prime sunt [illegible]
est et hoc est quod substare et suscipere generationem
[illegible] non quemcumque nisi [illegible] et [illegible]
in sed prime sunt. albertus vero [illegible]
[illegible] ipsum [illegible]
[illegible] ut sit sensus

[marg.] pl[ur]es est ...

in qualitatibus ... qualitatis est sic et
hec compositio est ... videtur ... mutacione
phi **Sciendum octavo** quod ...
est ... quod ... est ... nature ad
unum ... est ... scilicet ignis
ad caliditatem et ... ad siccitatem
et ... in puncto non ...
Ex quo ... mutationem manens
eadem ... non est susceptiva
forme contrarie ...
... ignis manens ignis non est
susceptivus frigiditatis ... caliditati
alia est ... utrumque
contrarium ... accidentaliter
... Ex quo ... non
sit ... unum ...
manens eadem ... utrumque ...
sui mutatione ... susceptiva **Sciendum
nono** quod susceptiva ... non ...
... actus ... aptitudine ...
... et ... sit ... quem ...
... susceptiva non ...
... aptitudine ...
... contraria ... passio
... **Sciendum decimo**
quod ... eadem sit ... et ...
... manens eadem
... et susceptiva contrariorum ... non
convenit ... scilicet ...
... quod susceptiva veri et falsi ...
sui mutatione ... mutatione ...
quod ... est adequatio ...
... et falsitas est inadequatio ... Ex
... adequatio et inadequatio ...
... variatur ... hec oratio sortes sedet
est vera ipso sedente ... non sedente
... veritas enim
et falsitas relatio ...
... relatio ... variatur
et mutatur ... variatione et mutatione

eius ad quam ... est ... propositio
non est susceptiva veri vel falsi ...
subiecti ut ...
et sic dicitur de ...
... ubi **Sciendum un
decimo** quod veritas et falsitas
sunt ... et ...
... sunt ... signo ...
quod ... signum est ... non ad
... compositum ... est apte
veri vel ...
... quod veritas ... est adequatio
... et falsitas ...
est inadequatio ... relatio ...
... et ... relatio
... et ...
... sic ... o ...
... et ... non ...
veritas vel falsitas ... et ...
... et ... ...
... illa ...
... et ...
et ... veritatis ... a ...
... quo ...
... sanitatis ...
... et ... et veritatis
... et ...
... de veritate ... veritatis ...
... sit ... similiter ...
et ... contrarium ...
in ... veritas et falsitas
dicuntur ... et ...
... susceptibile ... susceptibile ...
... susceptibilitatem ... et ...
susceptibilitatem ... et falsi ... sit suscep-
tibile contrarium ... subiectum ... non
susceptibile veri et falsi ...
et est hec ... quarto ... convenit 4to
... et ... sic ...
... est ...

mutacionem et susceptionem contrariorum philosophi
... et dictum est non habeat contrari-
um contra circulationem ... celum
sit ... sit in subiecto quod contrariatur
... ... hic philosophus contraria
... subiectum quod materia se expellunt ...
substantia manente una et eadem numero ...
... mutationem et susceptiva contrariorum ...
... quaerunt ... et ...
... ut philosophus ... inductionem in-
... recepit aliquid
quod unum et idem numero manens contraria
susciperet ... sui mutationem ... idem
... color non potest esse albus et postea
niger neque una et eadem actio potest
esse bona et studiosa ... ...
homo ... ... albus ...
niger ... ... et ... studi-
osus Quinto dictum ...
... ut videtur ... sit ...
et ... non sit ... et ... non est suscep-
tibile ... sui mutationem contrariorum ...
... contraria ... videndum ...
credit ... ... est ... in-
mutabilibus ut dicitur octavo physicorum et
duodecimo metaphysicae ... 20
... sunt ... et ... non sunt suscep-
tibiles contrariorum ... contraria ... sunt
... et ... quod ...
... est ... et
... metaphysicae non est subiectum contrariorum
... et ... ut habetur
... physicorum 30 ... separate ut
... est ... quod sunt
... sui mutationem non sunt suscepti-
biles contrariorum ... separate ...
sunt ... non videntur ...
mutabiles ut ... contraria ...
... solum ... qualitatibus ...
... qualitates sensibiles et quae non
sunt ... quales et ...

... separate sunt abstracte ...
et ... corpora celestia ... sunt ...
quod sunt incorruptibilia et ...
... corruptibiles non videtur quod ... sit
susceptiva 4to ... et suscipiatur
... manens eadem numero ...
sui mutationem suscipit contraria et qualitates
sensibiles contrarias et ... et opinio
veritatis et falsitatis suscipit ... 5to
verum et falsum ... contradictoria
contradictoria ... est impossibile verificari
... non ... eadem
... potest esse verum et falsum 6to quod
... non ... verum et ...
falsum ... sedet ...
... sorte sedere ... non ...
... et ... falsa 7to ...
suscipiendum ut sit ...
... potest recipit
recipit ut est ... et ...
... ut videtur ...
...
... contrariorum non
est susceptiva Ad primum dicendum ...
non est ... ut hic ... capitur Ad
secundum dicendum ... non dicitur ... et
... ut ... est ... analogum est
Ad 3um dicendum ...
non suscipiunt contraria ... et qualitates
activas et passivas ... suscipiunt
contraria ... susceptibi-
... boni et mali ... et ...
... non repugnat
mutabilitas ... bono in malum ...
... hoc est
... et ...
... in malo hoc est ...
... et hoc voluit ...
...
... quod
... quae ... non ...

voluntate mea sed per manus eius adhuc
p dr decorre celestia di quieta
sexo dicam posito quae generat rei
distincte respiciunt comparandum quantitate
et distinctione diuidi quantitatiua
ipsi quantitas et distinctio nisi
inferioribus et corpus celeste dicitur
spatiandum diuersum vitali mutationi
ex hoc se quod sit corruptibile per motum
localem per se nihil alterant ipsa et
affectiuis substantiis de dispositionibus
contrariis etc. **Ad quintum dicendum** primo
sufficienter suscipit qualitatem
subiectum primo et secundo forte non
suscipit qualitatem subiectum quod
secundum suam differentiam suscipere qualitatem subiectum
adaequate. triplex est habitudinis
habitudine potentiae subiecti naturae
recipere actum ergo que quod per
capit recipere et c possidet et habe
tudine tale possidendi actum in
quantum tale medio efficiente et fi
nali. et habitudine secundum stabi
litatem terminatur condicione actus
hoc non nisi in subiecto et alio modo
hiis duobus primis habitudinibus possit
hic unum actum aliquid et primo
diuersi subiecti alterius per secundam ha
bitudinem hic non sunt eo modo hoc completum
et ipsi subiecti sufficiens est ipsum non
est illud quod substat albedini vel ni
gredini sed illud primo mediante sua
albedini et nigredini substat de
actu eo et ipso esse subiecta mixtioni
per. **Ad quintum dicendum** quod suscipit quali
tatis ... per suam varietatem in forma
alia ... contraria non possunt verificari
de eodem sed sunt contrariae ... suscipit
per varietatem in forma respectiva ... contr
aria verificari de eodem sed sunt con
traria non est inconveniens per unum et

falsum nam sunt forte alia prospectiue
quod ... **Ad sextum dicendum** quod pluribus casibus
ac ... per ... substantiae non ...
ad ... et patitur ad ...
... non ... per ma
... falsa
Ad ... dicendum quod pluribus ... se
... actu et sit receptibile
principaliter ... communicatiua
et receptiua quod ... quantitas pos
sibilitatem alterius principaliter et ...
... quo ... in supposito ... illud
quod est subiectum ...

Circa predicamentum quantitatis queritur primo utrum quantitas sit quaedam qualitas ... ab aliis predicamentis distincta

... **Sciendum** primo quod ...
... determinant de quanto ... ipse
subiectum fundamentum et ... aliorum
aliorum ... et ... omnia
alia ... hic ... determinat
de quantitate ... et primo de ... que
... accidentia quantitas ... mali
immediatius inheret quod dicit
albertus ... primo ... per ...
de ... est ... actu
... aliis ... est
... forte ...
... et ... in ...
se quod ... accidentia ...
... immediate ... sit inherens
... motum et mutationem
non nisi mediante quantitate subiicitur
... philosophicum ... nisi
quantum et diuisibile ... quantitas ...
... forma ...
... motum ... 2o ...

prima

2o

... physicorum

3a

respectu denotati ... presupponendo talia sicut propria fundamenta et ut ab ... qualitates materiales ... presupponunt quoniam sua non recipiunt nisi mediante quantitate ... actio materialis quantitatis primo est sub ... ad omnia alia debitur et dicitur materialis ... non nisi sub ... mediante quantitate ... immediate ...
Dicendum 2o quod quantitas ... ita quod alia ... subiectum non attingeret ... talis sit quod quantitas sit ... qualitates ... nisi ... non ...
Dicendum 3o quod ... quantitas ... formam substantialem ... quod quantitas dicitur dimensio ... forma substantialis ... quod ... recipit ... forma substantialis immediate ... recipit non ... quantitate forma ... et ... indivisibile ... non ... divisibile ... corruptibile ... et incorruptibile ... totum ...

[margin: ...]

... forma ... non ...

... nisi ... substantialem ... non ... per resolutionem ... et ... alia ... forma ... et ... et ... dimensio ... forma substantialis ... presupponit ... quantitas ... forma substantialis ...
Dicendum ... quod ... sit ... quantitas ... et ... non ... qualitatem ... quantitas ...
Dicendum 4to quod quantitas ... sit 4to ...

[margin: sit 4to modo]

... est ... divisibile ... sit ... aut ... et ... ad ... sit ad opposita ... opposita ... et resolutione ... et ... opposita ...

[margin: primo de gradu]

... totum ... et opposita ... totum integrantibus ... dicitur ... dicitur ... et ... et ... opposito ...

presupponunt compositionem ex partibus continuis
sed est divisibilitas magnitudinis indivisi-
bilis presupponit divisibilitatem magnitudinis
continue et hoc visum est videlicet quod
eorum compositio ex partibus indivisibilibus
esse compositio ex partibus continuis presuppo-
nit quia si omne quod ex partibus continuis
componitur quantitas est, eorum que componuntur
ex partibus indivisibilibus non componuntur ex parti-
bus continuis ergo pluribus multis presupponit
quod talis ex partibus continuis componitur
unde quidem quantitas esse divisibilis
unica quod sibi convenit non intelligit hoc
de divisibilitate que est magnitudinis continue
sed de divisibilitate que est magnitudinis in-
divisibilis ex quibus esse componitur. Dico
enim magnitudinis continue esse sequitur
illud quod esse compositum ex partibus continuis
quod non est quantitas sed forma materialis
magis quam quantitas et quantitas componitur
quod enim primo physicorum dicitur
corpus solum continuum esse et divisi-
bilem hoc dicit intelligi de divisione que
est magnitudinis eius non magnitudinis in-
divisibilis et non de divisione que est magnitudinis
divisibilis eorum in magnitudinis continue
sed quantitas sed forma esse aliquid scripta quantitas
ex partibus continuis componitur ita presupponi-
tur illa divisibilitas. **Quinto dico**
quod aliquid magnitudinis indivisibilis est
divisibile dupliciter. uno modo per se ut
quod aliquid scripto pluribus ex
alio est divisibile et quod non
dividitur ad diversas alterius alio modo
per accidens ut illud quod
dividitur ad diversas alterius et quod
esse non habet magnitudinis indivisibilis formas
aliud primo quantitas per se
habet per se est divisibilis magnitudinis
secundo modo sed materialis et qualitates
sensibiles sunt divisibiles divisibili-

tatem et aliis sed forma enim est divisi-
bilis magnitudinis que quantitati subicitur
qualitates vero sensibiles sunt di-
visibiles que mixtio mediante
quantitate fundatur. unde sicut predi-
visibilis factus quantitas vero
non per se factus est per aliud
quantitas enim que est actus sed
materialis non est actus qualitatum
sensibilium aliud enim est qualitatibus
sensibilibus per hoc ergo quod in mixtis
esse dicitur per se divisibilis. sed qualita-
tates sensibiles corrumpunt **Sexto dico**
quod licet quantitas sit
divisibilis per se non tamen per se divi-
dit aliquid triplex est ratio. prima quia — *cuiuslibet est ratio*
dividi importat actum et actus aut
passionis indivisibilis est et actus
que ut illud per se inest primo physi-
corum. 2a ratio quoniam actu divi- — 2a
di continue presupponunt et sic se
habet quantitas ad ea ipse ita ad di-
vidi per quantitatem cum sit actus non
habet per se esse ergo nec per se divi-
di. 3a quia est per se tale aliquid — 3a
scripto quolibet ex divisio ad hunc
est lege que per se presupponunt de omni
quod dicit ultimus tertius et sequitur
primo posteriorum. per hoc aliquid scripto
subiecto quantitas ut sicut in multis quantitas
sit divisibilis tamen aliquid scripta
subiecto non dividitur tamen aliquid
scripta sed non existat et ab hoc
intelligitur quantitas non dicitur quantitas est
que dividitur per se divisibilis est
unica quod sibi convenit. **Septimo dico**
Octavo quod licet quantitas non dividatur
nisi in subiecto ut mixtio non tamen di-
viditur per se quam per accidens sed dividitur
per quantitatem tamen divisio et actus divi-
dendi habet se ad quantitatem sicut generatio

Dicetur contra arguendo scilicet quod
esse hoc convenit contrario nisi in
supposito non tamen ei convenit per suppositum
sit hic dico non convenit
quantitati nisi in subiecto non tamen per
subiectum. Cum autem divisibilitas
insit per se primo et 2° quantitati
dicendum quod per divisibilitatem
aptitudo dividendi quantitatis non est
per accidens ab extrinseco divisi-
bilitas non potest dici de ratione formali
quantitatis et per consequens non per se primo in-
esse quantitati quod per se primo insunt
quecumque insunt ratione dicente
quid erat esse primo per terminum
[illegible] et [illegible]
[illegible] quantitas ipsi dicit divi-
sibilitas per se 2°. et non solum per se per
[illegible] et [illegible] quod [illegible] quod
primo inest quantitati et [illegible]
inest per quantitatem. quod autem sit de
ratione formali quantitatis per se primo
convenit quantitati et [illegible] cum
dicitur quidam [illegible] quantitatis
est ratio mensure et [illegible]
decimo phisice [illegible] decimo [illegible] dicit
quantitatem esse dominam mensurarum
cum enim quod mensurat [illegible]
unitate unius autem mensurat uni-
tate et omnium mensurat unitate
[illegible] et unitas videtur
[illegible] ad quantitatem [illegible]
stare non per [illegible] esse
mensuram et [illegible] ratio quantitatis
[illegible] ultima alia convenit
et ratio mensure [illegible] quantitati
convenit et [illegible] per se et primo
quod falsum est quod [illegible] est
dari [illegible] quod est [illegible] et
mensura alterius 2a ratio quod et
mensura convenit omni primo

quo dico est quantitas non per se est inquantum
quantitas. convenit enim primo unitati primo
[illegible] convenit unitati [illegible]
[illegible] unitate mensurantur et tamen
unitas non est quantitas non est per se
inquantum quantitas [illegible] reductive
2° [illegible] quantitas [illegible] et quantitas est 3°
[illegible] nichil [illegible] convenit
[illegible] ad alterum
[illegible] quantitatis [illegible] quantitas
[illegible] ad [illegible]
[illegible] mensure est [illegible]
mensura [illegible]
mensuratum [illegible] di
[illegible] est [illegible] videtur esse de
intentione phisice quod [illegible] quantitatis
est habere partes [illegible] partes est
[illegible] illius quod [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] habere partes
quod nichil [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] quantitatis [illegible]
[illegible] habere partes et [illegible]
non [illegible] partes [illegible]
quantitas [illegible] non [illegible] in-
divisibilitas [illegible]
[illegible] diversitas [illegible] et
ratio de ratione quantitatis [illegible] partes [illegible]
[illegible] quantitatem [illegible] est
divisibile [illegible]. [illegible]
[illegible] quod de ratione quantitatis non
est [illegible] partes [illegible] in actu
[illegible] est [illegible] unum
[illegible] et [illegible] et unius
[illegible] partes partes in
actu [illegible] quod [illegible]
non est unum [illegible] de ratione
[illegible] est [illegible] partes [illegible] passi-
[illegible] quod [illegible] partes
[illegible] passiva et tamen non est
quantitas non [illegible] ad [illegible]

Ad 7m

sumque eius determinat ut ad 7m
dicitur quod dicere ergo est habere partes
partes medio modo in pluribus
et actualiter sola dicit partes esse
in actu diversas aut quantitas continua
et quod distincta per quantitas distincta
hic partes actu diversa quod discreta
quantitas vero continua. quantitas vero
continua hic partes partes autem partes
diversas. Sciendum decimo
quod licet quod dicere quantitas non sit et
mensurandi largeque in quantitate
non consideratur nisi sub ratione mensure
sive angustiis est in tantum quod
in quantum ad partes nec partes dicitur esse
cum dispositio mensurandi alia
habitudo quia dicendum vero sicut
nec potest nominare nisi sub habitudine
dicte ad illam et in physica nominatur
sic tamen quantitas non nominat eam
sub habitudine absoluta et propter
in habitudine quantitas. ergo
sic habentes quod inherendi sunt
et quod magis denominandi et fundi
et quod magis inherendi quantitas est
in esse sub modo mensure in physica
physica hic consideratur sub ratione mensure
sive ex dictis patet quod habet tria
hic partes et divisibile in partes
et actu dividi in partes quantitas quia
enim sunt ordinate. actu enim dividi
presupponit aptitudinem dividendi
et aptitudo dividendi presupponit
hic partes unde habere partes quantitas

Primo convenit sibi primo esse divisibile
2o in partes sibi 2o. actu autem dividi
ei convenit sive ratione eius
rationem sunt ergo aptitudo vero
dividendi est ratione ipsius eius
et in est quantitas propter hoc quod habet
partes. propter eius in est actu sunt

partes et ex quo habet ex hoc quod esse
divisibile in partes sicut enim quod 2
inest sibi et divisibile quod actu divisum
dicitur si est in eius quantitas et continua
ut patet dicitur primo. quantitas discreta

Sed dicitur primo quantitas primo
non est id quod convenit quod non est id
quod dividitur 2o quantitas non est suppositum 2o
quod ut id quod dividit actu quod dividitur
quod sic quantitas non convenit nisi sub
ratione itaque dividit nisi in potentia
sic commune convenit ei ut similiter sit
ut hic dicitur. Ad 2um dicitur sibi
quod ligatur primo non convenit nisi
suppositum convenit et convenit primo
ut in suppositum. Sed dubium est quod
quantitas sit sic hic partes et quod esse est
divisibile et sic sunt quod 2um autem
sed primo esse in similiter et in ratione
cum alia quod sit continua inde quod similiter
et sua est similiter. sic huiusmodi quod possit
ex partibus continuatis ut dicitur sunt
non quod nulla forma continua et forma
convenit ut in natura existi
et per realiter convenit ad sic propter
dicitur convenit quod possit quod est ex partibus
integralibus et ex hoc ut ad primo

Sciendum undecimo quod
partes integrales separata a toto sunt
sive partes vero continuos a toto separare
sic et ex hoc praecedit aut sunt non habeat
ut nisi in actu ut in potentia sic esse in
forma. et propter hoc convenit dicitur possit
est quod est in physica in forma quantitas
sic esse in divisibilitate in partes integrales
unde dicit quod est divisibilitas non est
in se quam quod talis quod unius
ut habet quod non est ex parte eius
et de quod ideo ex ratione forma exact
et per ex quod partes non nisi quia tale est

Sciendum ad primum

ad ... illa ... [illegible]
... [illegible] ... mixta
... [illegible] ... in elementa ...
... [illegible] ... nature ...
elementa ... in mixto ... [illegible]
... [illegible] ... mixto ...
... [illegible] ...
mixtum ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

quorum ratio comparationis continuorum inter se prout
quorum ratio discretorum ab unitate [illegible]
quorum ratio [illegible] proportionalium [illegible]
[illegible] ratio discretorum in proportione
numeri ad quantitatem continuorum est continuum
actu indivisum et potentia divisibile [illegible]
[illegible] quod est quantitatibus distinctis continua distincta
[illegible] agitur [illegible] quod [illegible] ratio
quod [illegible] ratio continuorum [illegible] sunt
[illegible] continuo et discreto quod discreto
[illegible] finito quo ad [illegible] non autem
quo ad divisionem [illegible] continuo
[illegible] infinito quo ad discretorum
[illegible] quo ad [illegible] probatur
[illegible] continuo dat maximum non
minimum discreto [illegible] dat minimum
[illegible] non quod continuum
discretum infinitum non ad discretum
[illegible] quod distinctum [illegible]
[illegible] ad continuum [illegible] probatur **Secundo**
dicitur [illegible] continuum [illegible]
[illegible] alio [illegible] effectu [illegible]
[illegible] ab aliis [illegible] discretum
[illegible] continuum potest dividi
[illegible] ab aliis distinctum non est
[illegible] distinctum [illegible]
[illegible] videlicet **Pro**
dilucidatione [illegible] discretorum [illegible]
[illegible] proportio [illegible] et non [illegible]
[illegible] **Primo** [illegible] proportio
[illegible] proportionatur [illegible] toto
[illegible] proportionem [illegible]
in toto [illegible] loco quo [illegible]
ab aliis distinctum [illegible]
[illegible] ad [illegible] continuo [illegible]
[illegible] primo [illegible]
[illegible] partes [illegible]
[illegible] proportionatur [illegible]
in toto et [illegible] proportionum [illegible]
[illegible] non [illegible] proportio [illegible]
proportionari [illegible] in toto
[illegible] continua [illegible]
Secundo notandum quod [illegible] proportionum
in [illegible] proportio [illegible]
similitudines et proportiones [illegible]
[illegible] proportionatum [illegible]
[illegible] proportio [illegible]
[illegible] proportionatum [illegible]
[illegible] proportionem [illegible]
[illegible] proportionatum [illegible]
[illegible] non [illegible]
proportionum [illegible] non [illegible]
in proportione continuitates [illegible]
[illegible] continuitas [illegible]
[illegible] proportionum [illegible] continuitates
[illegible] proportionum [illegible] continuum
[illegible] non [illegible] proportionum
[illegible] continua distincta [illegible]

[illegible] distincta non [illegible] proportionum
[illegible] continuum [illegible]
[illegible] proportionum [illegible]
[illegible] superficies [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] partes [illegible]
[illegible] divisionis [illegible]
[illegible] divisionis [illegible]
[illegible] divisionis et aliis non [illegible]
[illegible] **Tertio notandum** [illegible]
[illegible] continua et discreta
[illegible] proportionum [illegible]
[illegible] discretorum [illegible]
[illegible] distinctorum [illegible]
[illegible] continuitatis [illegible]
[illegible] discretum et [illegible] distinctas et
[illegible] continuitas continua [illegible]
[illegible] non [illegible] proportionum [illegible]
[illegible] continuitas [illegible]
[illegible] non [illegible] **Confirmatur**
[illegible] **Quarto** [illegible] duo addita
[illegible] divisio addita [illegible]
[illegible] non [illegible] duo [illegible]
[illegible] discretio [illegible]
[illegible] distincto [illegible] toto [illegible]
[illegible] divisio [illegible] toto [illegible]
[illegible] continua [illegible]
[illegible] divisio [illegible]
[illegible] **Secundo** [illegible]
[illegible] continua [illegible]
[illegible] continua [illegible]
[illegible] continuo [illegible]
[illegible] divisio non
[illegible] **Quinto**
[illegible] distincto [illegible]
[illegible] continuitates [illegible]
[illegible] divisio
[illegible] continuitates [illegible]
[illegible] aliquo [illegible] divisum [illegible]
[illegible] continuitas [illegible]
[illegible] continuitates [illegible]
[illegible] **Ad** [illegible]
[illegible] toto [illegible]
[illegible] superficies [illegible]
[illegible] **Ad** [illegible] proportio
non [illegible] loco [illegible]
[illegible] loco [illegible]
[illegible] infinito
Ad [illegible] divisio [illegible]
toto [illegible]

tu[m] q[uo]n[iam] mag[is] ut e[st] eo ad forma[m]
corp[or]is a p[ar]te ista s[ed] duo tantu[m] p[ro]p[ter]
h[uius] modi c[ui]us no[n] ab[solu]te p[ro]p[ter] rebus
applicat[ur] et e[ius] sic 2[m] q[uod] d[icitu]r reb[us]
reb[us] applicando s[ic] s[ed] c[ontr]a applicando
reb[us] c[on]tinuis no[n] r[ati]o[n]e separat[ur]
h[uius] duodecim signoru[m] zodiaci
et h[uius] r[ati]o p[er] a[liu]d l[oc]u[m] in ce[lo]
ph[ilosoph]i aliq[uo]d c[on]tinuu[m] et h[uius] pot[enti]a
et s[ed] applicando reb[us] talib[us] disti[n]g[uere]
ut h[uius] duoru[m] tantu[m] ferunt s[ed]
forma[m] vel q[uan]titate[m] et s[ic] p[ro]p[ter] p[er]tinet ad
q[uan]t[ita]te[m] dis[c]reta[m] et di[ctu]r h[uius] actu
vnu[m] h[uius] q[uod] e[st] h[uius] applicat[ur] reb[us]
c[on]tinuis 2[m] r[ati]o[n]e s[ed] d[icitu]r c[on]tinu[um]
q[ui]b[us] 2[m] mo[do] s[ed] discreta h[uius]
q[uod] q[uo]n[iam] mag[is] e[st] h[uius] ab[solu]te a[liqu]a
no[n] applicat[ur] reb[us] m[ateri]a[li]b[us] talib[us]
q[ua]e a m[ateri]a et loco c[on]sid[er]a[n]t[ur]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

tc g° continuo diuisibili i d[illegible]
et sic dictum est de tota linea sic
eciam dicendum de parte eius et de parte partis et sic
infinitum g° eciam ipso quod in puncto q[illegible]
infecto i puncto ad infinitum linee
non potest fieri diuisio sed
fit i alio ut in puncto exi
stente inter partium quod est
in principio linee et puncto
quod est in fine et quodlibet illorum punctorum
et illud cadit linea media in
qualibet linea sunt infini
ta puncta sed quelibet pars
continui diuisibilis est
in infinitum tunc [illegible] [illegible]
linea et sic dictum de linea et [illegible]
puncti sic eciam de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] linee et [illegible]
superficie [illegible] infinitum [illegible] potentia
[illegible] aph[illegible] in 3° phisicorum
[illegible] quod [illegible] potentia [illegible]
ad actum sic [illegible] [illegible]
ad [illegible] sine quod non [illegible]
[illegible] potencia non [illegible] ad actum
[illegible] videlicet [illegible] potencia [illegible]
in actu [illegible] actu
infinitum [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] et facto [illegible]
[illegible] at infiniti [illegible]
ad actum i facto [illegible]
[illegible] ad actum [illegible] [illegible]
phisicorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] actu
[illegible] ut hora [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dies [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] infiniti
[illegible] [illegible] [illegible] potencia
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] diuidi [illegible] [illegible]
continuum non [illegible] infinitum [illegible]
[illegible] infinitum [illegible] actu [illegible]
[illegible] continui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] continua [illegible]
ut puncta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
continui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] continuo
[illegible] [illegible] puncta
ut probat [illegible] phisicorum [illegible]
[illegible] continui [illegible] continuas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] puncto
[illegible] [illegible] ut continuas
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod puncta [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] continuum [illegible]
[illegible] [illegible] diuisibilia [illegible]
[illegible] [illegible] diuisibi
libus [illegible] indiuisibilia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut puncta [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut linea [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] diuisibiles [illegible] superficies
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
bilia et sic [illegible] [illegible]
non constituit punctum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] linea [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
bilia [illegible] [illegible] constituunt
[illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] lineam ad
[illegible] linee [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] maior
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] augetur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] augetur
[illegible] [illegible] continuo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
continuo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] augetur [illegible] [illegible]
puncto [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] linee [illegible]
[illegible] [illegible] magnitudine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

cuiuslibet linee [illegible]
[illegible] et dicitur non [illegible] ista
[illegible] actu [illegible]
[illegible] abstract
[illegible]
[illegible] Et linea
[illegible]
non [illegible] divisio linee [illegible]
[illegible]
[illegible] linea [illegible]
[illegible] superficie [illegible]
et linea [illegible] superficiei
[illegible] superficie [illegible]
[illegible] latitudine [illegible]
[illegible] per duas lineas
[illegible] superficies [illegible]
[illegible] linee in latitudine
[illegible] alia linea longitudine [illegible]
[illegible] latitudine Ergo [illegible] linea
[illegible]
[illegible]
linee [illegible] alia linea [illegible]
linea [illegible] superficiei
per duas lineas Et superficies [illegible]
[illegible]
[illegible] superficies
[illegible]
[illegible] planum [illegible]
[illegible]
superficie [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] longitudine
[illegible] latitudine [illegible]
per duas superficies [illegible]
[illegible] superficiei [illegible]
[illegible] longitudine et la
titudine [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] per duas superficies [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] linea superficies [illegible]
[illegible] linea [illegible] est divisio [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] est divisio [illegible]
[illegible] duobus [illegible]
longitudine et latitudine [illegible]
in longitudine [illegible] linea [illegible]
[illegible] latitudine [illegible]
linee [illegible]
longitudine latitudine [illegible]
[illegible]
latitudine [illegible] superficiei [illegible]
[illegible]
superficiei [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ut linea et superficies [illegible]
[illegible] linea superficies [illegible]
superficies [illegible] linea [illegible]
[illegible] superficiei et superficies [illegible]
[illegible] linea [illegible]
[illegible]
[illegible]
superficiei [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
superficiei [illegible]
[illegible] superficiei
[illegible]
divisio non [illegible]
alia et linea [illegible]
[illegible] superficie
[illegible] superficies [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
superficie [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] linea [illegible]
[illegible] superficiei [illegible]
[illegible] superficie [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] linea [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] linea [illegible]
[illegible]

[illegible]

dubium

[illegible] q° [illegible]
[illegible] motu
[illegible]
[illegible] motus [illegible] forma [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sicut [illegible] sicut [illegible]
[illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] motus
[illegible] forma [illegible]
[illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible]
[illegible] motus
[illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible] motus [illegible] Dubium [illegible]

[illegible] q° [illegible] motus
Ad dubium [illegible] motus
[illegible]
[illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible] motus [illegible] forma [illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] motu [illegible] motu
[illegible] motu
forma [illegible]
[illegible]
[illegible] motu [illegible]
[illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible] motus [illegible]
Dubium [illegible] motus [illegible]
[illegible] Dubium
2° [illegible] motu [illegible]
[illegible] Dubium 3° [illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible] Ad 2m [illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible] Ad 3m [illegible]
[illegible]

¶ Partes logice [illegible] sunt quinque, scilicet

- **Assumptio**, et est propositio sine nota illationis, et est duplex, scilicet
  - **Simpliciter**, et est propositio cathegorica sine nota illationis posita ad quam respondetur et cetera
    - **Concedendo**, ut cum assumitur homo est animal
    - **Negando**, cum arguitur homo non est animal
    - **Distinguendo**, ut si arguitur canis latrat [illegible]
  - **Compositum**, et est propositio [illegible] cum nota illationis posita et habet duas partes, scilicet
    - **Prima**, et est propositio prima cathegorica posita in ypothetica ad quam respondetur et cetera, scilicet
      - **Negando**, ut homo non est animal et cetera [illegible]
      - **Concedendo**, ut homo est animal et cetera [illegible]
      - **Distinguendo**, ut canis latrat [illegible]
    - **Secunda**, et est [illegible] posita [illegible] ad quam [illegible] et cetera, scilicet
      - **Concedendo**, ut homo non est asinus [illegible]
      - **Negando**, ut [illegible]
      - **Distinguendo**, ut homo est [illegible] canis latrat [illegible]
- **Antecedens**, et est propositio [illegible] nota illationis [illegible] ut homo est, ergo homines [illegible] ad quam respondetur et cetera, scilicet
  - **Concedendo**, ut cum arguitur homo est asinus [illegible]
  - **Negando**, ut cum [illegible] homo est asinus, ergo homo est [illegible]
  - **Distinguendo**, ut [illegible]
- **Consequens**, et est propositio [illegible] nota illationis, ut homo est, ergo homines [illegible] ad [illegible] et cetera
  - **Concedendo**, ut cum [illegible] homo est asinus [illegible]
  - **Negando**, ut cum [illegible] homo est animal [illegible]
  - **Distinguendo**, ut [illegible]
- **Argumentum**, [illegible] propositio [illegible] ut [illegible] et cetera
  - **Concedendo**, ut [illegible]
  - **Negando**, ut [illegible]
  - **Distinguendo**, ut [illegible]
- **Obiectio**, [illegible] posita [illegible] ad quam [illegible] et cetera
  - **Concedendo**, ut cum [illegible]
  - **Negando**, ut cum [illegible] homo est animal [illegible]
  - **Distinguendo**, ut [illegible]
- **Responsio sequele** [illegible] ad ista [illegible]
  - **Unde** [illegible]
  - **Unde** [illegible]